Complet

1

ANUL XXX(1334)
1 IANUARIE 1981

flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

LA MULȚI ANI!

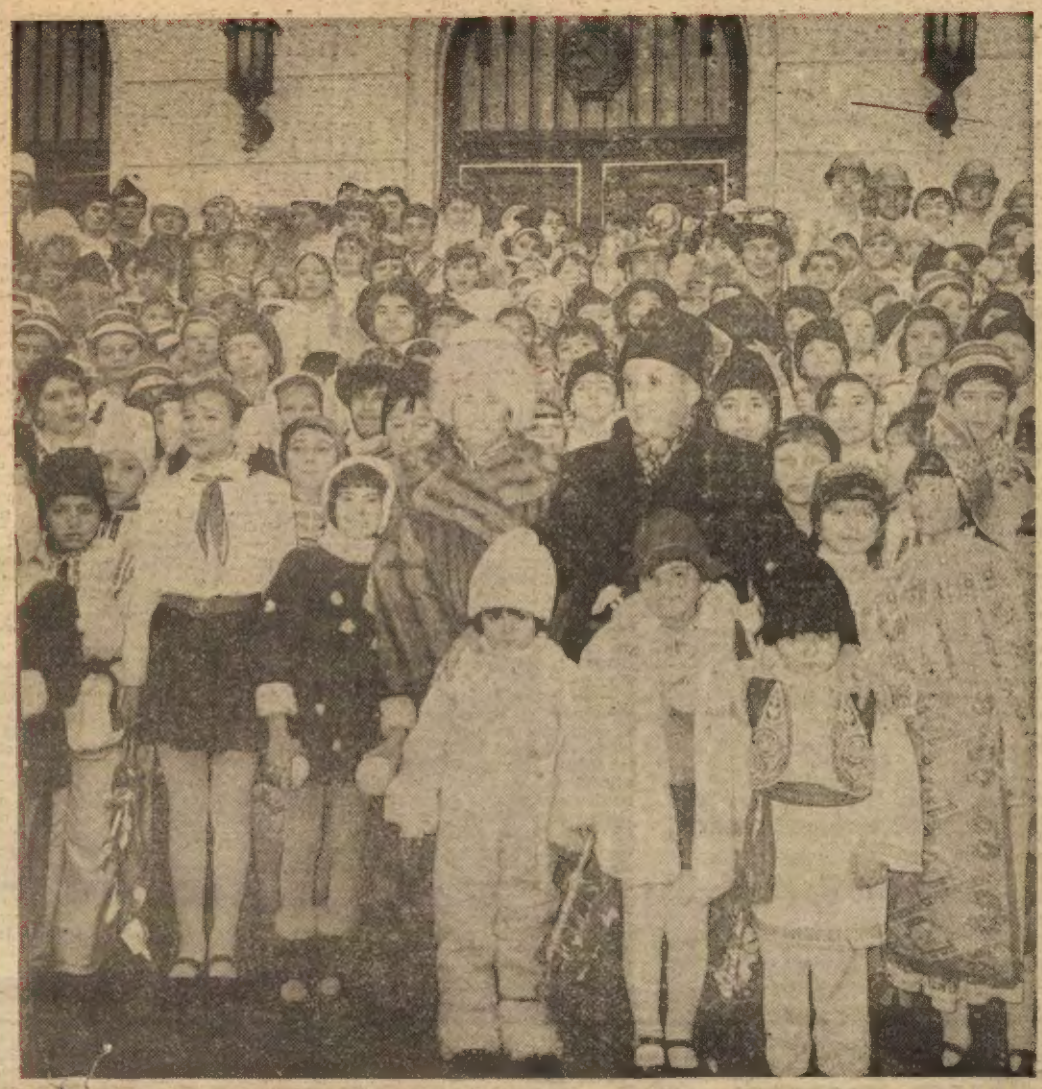

Flori ale bucuriei și încrederii, urări de fericire și viață lungă pentru tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU și tovarășa ELENA CEAUȘESCU de la colindătorii Anului nou, din preaplinul inimii întregii țări

Hotărîtor este ca munca noastră să se desfășoare rodnic încă din primele zile ale anului

interviu cu tovarășa Tamara Dobrin, președinte executiv al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste

— Frontul Democrației și Unității Socialiste, cel mai larg cadru de participare organizată a maselor la viața politică, socială și economică a țării, cuprinde, la ora actuală, peste două milioane și jumătate de membri. De asemenea, s-a împlinit un an de la înființarea Organizației Democrației și Unității Socialiste. Sînt acestea două fapte ale devenirii societății noastre, fapte care au deja istorie, care înseamnă, deopotrivă, experiență. Ce înseamnă această experiență, cum s-a materializat ea în cadrul procesului continuu care este dezvoltarea României ?

— Trebuie spus dintr-un început că dezvoltarea largă a democrației noastre, crearea celor mai favorabile condiții pentru afirmarea nestingherită a personalității umane, pentru participarea oamenilor muncii la conducerea vieții sociale constituie o trăsătură definitorie a evoluției societății românești, un factor fundamental al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Organizația Democrației și Unității Socialiste, înființată în urmă cu un an, din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a marcat din plin viața noastră socială și politică. În contextul înfăptuirilor întregului popor, în cincinalul care se încheie, contribuția Frontului Democrației și Unității Socialiste s-a dovedit a fi deosebit de impor-

(Continuare în pagina 2)

RĂZVAN BĂRBULESCU

Venim cu a prezentului lumină
Ca o floare răsărită în grădină
Sub cîrma unui brav bărbat erou
Al împlinirilor înalt ecou
Stă încrustat în directive clare
În litera programelor cutezătoare
Căci drumul împlinirii s-a ales
În rosturi noi Congres după Congres
Astfel că-n 15 ani de glorie
Cei mai frumoși din întreaga istorie
Noi am zidit sub cîrmă neînfricată
O țară demnă, liberă, bogată.

Avem urcînd o fermă garanție
Partidul — viu izvor de bărbăție
Noi, tinerele generații,
Români, maghiari, germani și alte nații
În juru-i ne-am unit
Într-o tărie de granit
Pe drumul aspru-adeseori,
Nu simplu, nu pavat cu flori.
Din consecvența luptei către țel,
Noi ne-am sudat încrederea în el ;
Partidul Comunist Român
Se cheamă tot ce-avem în noi mai bun.
Încrederea drept temelie are
60 de ani de luptă și viitoare.
Să-ntîmpinăm prin fapte temerare
Această glorioasă-aniversare !

O metodă biologică de tratament

PENTRU PRIMA OARĂ ÎN LUME

De curînd, un cercetător, medicul dermatolog Nicolae Eftimescu de la Policlinica Spitalului clinic al municipiului București, a obținut brevet de invenție pentru un procedeu cu totul original în tratarea reumatismului cronic și evolutiv și a unor boli de colagen. În fapt, odată cu semnarea și parafarea acestui act oficial se propune pentru întîia oară în lume adoptarea unor **metode biologice** în terapeutica maladiilor reumatismale prin folosirea vaccinoterapiei antistafilococice.

Bucurîndu-ne de privilegiul de a fi prima publicație care aduce la cunoștința marelui public această invenție și descoperire de factură mai puțin obișnuită, negrăbim să anunțăm de la bun început că nu ne vom încumeta să facem nici aprecieri științifice și nici să anticipăm valoarea terapeutică a vaccinului antireumatic elaborat de medicul Nicolae Eftimescu. Dorința noastră este de a informa deopotrivă cercurile științifice și marea masă a cititorilor noștri că pe frontul sănătății a apărut o nouă armă potențială, o nouă speranță în combaterea afecțiunilor reumatismale și că deci, sîntem îndreptățiți să solicităm din partea specialiștilor atenție, interes și

(Continuare în pagina 9)

LIVIU TIMBUS

Ultimele secvențe ale cincinalului

(paginile 4-5 și 12-13)

Acest număr al revistei s-a tipărit în ziua de 30 decembrie 1980.

605.081

Hotărîtor acum este ca munca noastră să se desfășoare rodnic încă din primele zile ale anului

(Urmare din pag. 1)

tantă. Organizațiile Democrației și Unității Socialiste sînt o prezență activă, dinamică în industrie și agricultură, pe șantiere și în instituții, în unitățile comerciale și în satele de deal și de munte necooperativizate, asigurînd participarea organizată la viața politică a țării a unor largi categorii de cetățeni din toate domeniile de activitate. Succesele acestui cincinal, aportul însemnat al membrilor O.D.U.S. confirmă din plin justețea inițiativei tovarășului Nicolae Ceaușescu, inițiativă care a concentrat toate energiile națiunii și care a demonstrat unitatea în jurul partidului, a secretarului său general. Semnificative în acest sens sînt răspunsurile în fapte ale oamenilor muncii, membri ai organizațiilor frontului. Încă din prima etapă a afirmării lor, organizațiile, membrii O.D.U.S. s-au angajat plenar în ceea ce privește folosirea rațională, cu eficiență sporită, a suprafețelor de teren, a creșterii animalelor nu numai pentru satisfacerea cerințelor proprii, ci și pentru crearea unor disponibilități destinate pieței. S-au angajat prin contracte către stat crescătorii de animale din zonele necooperativizate din județele Brașov, Suceava, Vrancea și altele, munca lor fiind o expresie a modului în care au înțeles să participe la realizarea sarcinilor de plan pe 1980. De asemenea, în întreprinderi și instituții, sub conducerea organizațiilor de partid, O.D.U.S. au colaborat strîns cu sindicatele și organizațiile de tineret, avîndu-și activitatea pe problemele specifice fiecărui loc de muncă. Valorificarea cu eficiență sporită a resurselor materiale, asigurarea folosirii depline a capacităților de producție, funcționarea la parametrii proiectați a utilajelor, accelerarea procesului de asimilare, modernizare, înnoire și tipizare a produselor, depistarea tuturor căilor de sporire a valorii producției nete fac parte integrantă din activitatea membrilor organizațiilor frontului.

— Ce modalități de acțiune a impus practica? Mă refer la acele căi specifice O.D.U.S. verificate în timp.

— O caracteristică generală o constituie coordonarea organizațiilor componente astfel ca prin programele de acțiune să se realizeze o activitate convergentă a tuturor acestor organizații. O.D.U.S. dispune de forme specifice de informare atît la orașe, cît și la sate, desfășurînd o activitate proprie sub conducerea organizațiilor de partid. Latura teoretică se îmbină strîns cu cea practică, dezbaterile încercînd să și soluționeze problemele, să găsească pîrghiile adecvate asupra cărora trebuie acționat. Deci este vorba de o implicare directă, de o legătură puternică între munca politică și acțiune. Am să dau un exemplu. Iată problema recuperărilor de resturi de materiale. Desigur, un propagandist ar putea vorbi ore în șir de importanța recuperării resturilor de metale, textile, hîrtie și așa mai departe, de prețul materiilor prime pe piața mondială, de eforturile statului pentru a cumpăra aceste materii prime, dar simpla afirmare a situației nu înseamnă și implicare. De aceea organizațiile, membrii O.D.U.S. dovedesc înțelegerea acestei probleme nu numai asimilînd-o teoretic, ci acționînd. Ei știu bine care este planul de recuperări în județul sau orașul lor, cei de la cartiere cunosc ce sarcini le revin în acest sens și acționează în consecință. În aceleași dezbateri teoretice se stabilește și modul concret de acțiune, calea cea mai adecvată pentru ca activitatea membrilor O.D.U.S. să fie eficientă.

— În acest context al dezbaterilor democratice și fructuoase își găsesc locul și adunările publice organizate sub genericul Tribunei democrației, despre care tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că se afirmă ca un cadru deosebit de prielnic pentru exercitarea tot mai activă a libertăților și drepturilor democratice ale cetățenilor. Acest forum a relevat în primul rînd climatul de deosebită răspundere în abordarea celor mai diverse probleme, de larg interes cetățenesc.

— Instituționalizată la Congresul al II-lea al frontului, Tribuna democrației este încă o expresie a gîndirii revoluționare, novatoare a conducătorului partidului și statului nostru. Ea s-a dovedit a fi o înaltă școală a responsabilităților civice, o adevărată experiență de modelare a conștiinței și a comportării în muncă și viață. Este semnificativ faptul că în cadrul adunărilor publice, care au avut loc, cetățeni de toate naționalitățile și din toate domeniile vieții sociale, și-au exprimat satisfacția și au adresat mulțumiri conducerii partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru prilejul ce li se oferă de a-și exercita direct dreptul de a ridica orice problemă, de a se informa, în acest forum cetățenesc. Trebuie să spunem că, la început, acest dialog dintre mase și factori de răspundere a întîmpinat unele dificultăți tocmai datorită noutății sale, datorită lipsei de experiență. Perfecționarea sa este un proces continuu pentru că însăși viața noastră se schimbă. Apar probleme noi în devenirea societății noastre, în dezvoltarea ei. Nu se poate da o rețetă a reușitei. Atît pentru noi ca organizatori, cît și pentru factorii de răspundere, pe de-o parte, și cetățeni, pe de altă parte, cea mai importantă problemă este regularitatea adunărilor publice, delegarea unor persoane competente pentru a susține acest dialog, angajarea comună în soluționarea problemelor de interes prioritar. Seriozitate și competență, iată atribute pe care trebuie să le îndeplinească în primul rînd Tribuna democrației, atribute care pot garanta acel climat de sinceritate, de încredere capabil să conducă la rezolvarea problemelor ridicate. Un element important este și responsabilitatea participanților, modul în care se soluționează prioritățile într-un consens colectiv, cu contribuția tuturora. Se observă în această direcție un anume decalaj între numărul de propuneri și promptitudinea asimilării lor. A înregistra nu înseamnă a rezolva. Este necesar mai mult realism în abordarea problemelor, astfel ca ele să fie rezolvate, înregistrarea lor funcționărească, birocratizarea micșorînd eficiența dialogului. Dealtfel, toate aceste probleme de organizare stau mereu în atenția F.D.U.S. în vederea organizării Tribunei democrației, la înălțimea scopului propus: dialog viu, competent, responsabil cu urmări directe în viața colectivității.

— Care sînt sarcinile prioritare ale Frontului Democrației și Unității Socialiste și ale Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste pe anul 1981?

— Cea mai importantă sarcină este, desigur, transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului. În industrie, membrii organizațiilor frontului trebuie să acorde în continuare o deosebită atenție realizării producției fizice, a sporirii valorii producției nete, în condițiile unui consum minim de materii prime, a mai bunei lor gospodăriri, precum și a obținerii unei calități care să facă produsele românești din ce în ce mai competitive în lume. În domeniul agriculturii vom pune accentul pe folosirea rațională a întregii suprafețe agricole și arabile, pe îmbunătățirea raselor de animale, pe sporirea randamentelor la producția vegetală și animală. De asemenea, sarcini de mare importanță revin organizațiilor frontului în ceea ce privește activitatea de investiții, unde, în principal, trebuie acționat cu maximum de fermitate pentru grăbirea punerii în funcțiune a capacităților în curs de execuție. Pe planul aprovizionării populației, F.D.U.S. și O.D.U.S. vor mobiliza toți oamenii muncii în vederea realizării programelor de producție a bunurilor de consum alimentare și nealimentare, a extinderii producției industriei mici și a livrării integrale, ritmice, a tuturor mărfurilor prevăzute la fondul pieței. Organizațiile frontului vor acționa ferm pentru mobilizarea cetățenilor de la orașe și sate care au în folosință terenuri, indiferent de mărime, pentru cultivarea acestora cu produse strict necesare consumului, pentru creșterea unui număr cît mai mare de păsări și animale care să asigure, pe lîngă satisfacerea cerințelor proprii, și unele disponibilități pentru piață. În legătură cu înfăptuirea acestor sarcini trasate de partid, organele de conducere ale F.D.U.S. și O.D.U.S. își vor perfecționa formele și metodele de muncă, își vor intensifica acțiunile comune de îndrumare și control asupra activității din toate domeniile vieții materiale și spirituale. V-am prezentat, în mare, sarcinile Frontului Democrației și Unității Socialiste, ale Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste și menționez în sfîrșit că acestei convorbiri cît hotărîtor acum este ca, în spiritul orientărilor cuprinse în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara C.C. al P.C.R. precum și la plenara Consiliului Național al F.D.U.S., munca să se desfășoare rodnic încă din primele zile ale anului viitor.

Ziua bună, de dimineață se cunoaște

De la o lună la alta în multe dintre orașele și comunele vîlcene interesul și participarea cetățenilor la „Tribuna democrației" au crescut simțitor, accentuîndu-se dialogul direct dintre cadrele de conducere de partid și de stat și oamenii muncii. Astfel, de la începutul anului și pînă în prezent au fost organizate 1 137 întruniri în cadrul „Tribunei democrației" atît la nivelul municipiului Rîmnicu Vîlcea, al orașelor și comunelor, cît și pe cartiere sau sate. La aceste întruniri au participat peste 116 000 cetățeni de diferite categorii sociale, în rîndul cărora circa 8 300 au luat cuvîntul la dezbateri. În cîteva orașe și comune, cum ar fi Drăgășani, Govora, Olănești, Ocnele Mari, apoi Băbeni, Bunești, Frîncești, Galicea, Mureasca, Păușești, Perișani, Popești și Stroiani se organizează lunar astfel de întîlniri, programate cu regularitate în aceeași zi a lunii, ceea ce permite cetățenilor să-și pregătească din timp întrebările sau propunerile. Trebuie subliniat că a existat posibilitatea dezbaterii libere, democratice a oricărei probleme care frămîntă obștea, punîndu-se direct întrebări reprezentanților organelor de partid și de stat despre acele aspecte ale vieții economice și sociale care îi interesau pe participanți. Uneori, discuțiile s-au închegat în jurul unor probleme enunțate direct în cadrul adunărilor, cum a fost cazul, de exemplu, la întîlnirile organizate de consiliile orășenești Govora și Olănești ale F.D.U.S., la care au luat parte și oameni ai muncii veniți la odihnă și tratament în stațiuni, aici dialogul concentrîndu-se asupra calității serviciilor și a acțiunilor culturale.

Ca urmare a propunerilor formulate de cetățeni și cu participarea lor efectivă, s-au întreprins, între altele, următoarele: amenajarea unei baze volante de preluare a animalelor în orașul Ocnele Mari, un teren de sport la Ocnița, colectarea unor cantități sporite de materiale refolosibile, construirea în comuna Livezi a unei noi podețe și a unei punți peste rîul Olteț, săparea a 24 fîntîni și pietruirea unor drumuri în aceeași comună, plantarea a aproape 200 000 arbori și pomi în Olănești etc..

Aceste rezultate bune raportate într-o recentă adunare generală convocată de Consiliul județean Vîlcea al F.D.U.S. n-au făcut uitate lipsurile, despre care s-a vorbit deschis. În comuna Bujoreni, spre exemplu, de la începutul anului nu s-au desfășurat decît șapte întîlniri cu cetățenii, și doar la nivelul unor sate aparținătoare, iar în Alunu numai cîte la nivelul satelor și una singură la nivel de comună.

Fără îndoială că **acolo unde adunările au numai un caracter festivist, și nu de lucru, unde propunerile nu sînt tratate cu răspundere, iar dialogului nu i se dă atenția cuvenită, cetățenii nu participă cu interes.** În comuna Fîrțănești, după constatările recente ale unei echipe de control a Consiliului județean al F.D.U.S. în acest an nu s-a desfășurat nici măcar o singură adunare „Tribuna democrației"! Situații necorespunzătoare se întîlnesc și în comunele Budești, Dănicei, Ionești, Laloșu, Roești, Stoenești, Golești, Berislăvești, Racovița sau Pietrari, care n-au ținut la nivelul comunei decît două sau trei adunări cetățenești. Mai mult decît atît, trebuie subliniat că problemele sesizate de cetățeni în aceste adunări rămîn înscrise doar între coperțile unor registre, lipsind receptivitatea din partea cadrelor de conducere pentru rezolvarea lor. Pentru curmarea acestei atitudini este necesar să se instaureze regula generală ca de la începutul fiecărei adunări cetățenii să fie mai întîi informați despre modul cum au fost rezolvate cererile și observațiile lor, cum s-au valorificat propunerile făcute în întîlnirile precedente.

— Tovarășă Maria Predișor, sînteți președinta Comitetului Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste din Combinatul de prelucrarea lemnului din Rîmnicu Vîlcea, unul dintre cele mai mari din țară de acest profil. Vă rugăm să ne spuneți care au fost principalele acțiuni întreprinse, cu sprijinul organizației de partid, de către membrii O.D.U.S. din întreprinderea la care lucrați?

— **Aș vrea mai întîi să arăt că în cadrul combinatului nostru se realizează toată gama de produse rezultată prin prelucrarea lemnului, de la placaj, panel, furnir și PAL pînă la mobilă de diverse genuri — o producție industrială în valoare de sute de milioane de lei anual.** În ceea ce privește activitatea Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste, cele nouă organizații, grupate pe secții și ateliere de producție, cuprind 890 membri. În general, pot spune că avem o activitate destul de bună, canalizată în special spre rezolvarea unor probleme ale producției, cum ar fi cele pentru asigurarea unei folosiri cît mai judicioase a masei lemnoase, această bogăție a patriei pe care noi trebuie să o utilizăm chibzuit, cu pierderi cît mai mici.

— În ce fel reușiți acest lucru și care este contribuția membrilor organizațiilor în fruntea cărora vă aflați?

— Vedeți dumneavoastră, noi utilizăm peste 150 000 metri cubi de material lemnos în fiecare an, din care circa 45 000 – 50 000 ajung, în final, resturi de fabricație. Cu alte cuvinte, problema refolosirii cantității de lemn care rămîne după prima prelucrare este pe primul plan, iar aici inițiativele oamenilor muncii au fost întotdeauna bine primite, inclusiv cele ale membrilor O.D.U.S. Aș da cîteva exemple. La Fabrica de placaje, în urma prelucrărilor rămîn un fel de role de 16—18 cm, care pînă nu demult erau tocate sau vîndute populației drept lemn de foc. S-a stabilit însă acum ca întreaga cantitate să fie utilizată în producția de PAL — inițiativă la care au contribuit inginerul Vasile Smeureanu și muncitorii Ion Ciucă și Ștefan Anton. La Fabrica de furnire estetice, în urma prelucrărilor rămîn din bușteni un fel de prisme, care acum sînt folosite pentru debitare în cherestea ori pentru confecționarea ambalajelor pentru produsele din combinat. I-aș aminti aici pe inginerii Gheorghe Piloiu, subinginerul Nicolae Dunoiu, muncitoarele Ioana Rugușitu și Elena Zugravu. La atelierele de elemente mulate din furnire (unicat în țară), astăzi se folosește circa 85 la sută din material în loc de 45 la sută, pînă nu demult. La atelierele de mulate din așchii — din care se fac elemente decorative care se aplică pe mobilier — relevăm contribuția inginerului stagiar Mihai Crăciun, a subinginerului Dumitru Nemțeanu, a muncitorilor și muncitoarelor Nicolae Diaconu, Vasile Dascălu și alții. Amintesc și despre acțiunea de folosire a unor deșeuri (care nu mai puteau fi utilizate altfel) prin arderea lor în cazanele principale, în urma unor modificări ale acestora. Rezultă o reducere a consumului de combustibil lichid de circa 350 tone în acest an. Aici aș menționa numele maistrului Gheorghe Urican și al lui Vasile Suditu.

— Sînteți mulțumită de rezultatele înregistrate?

— Numai parțial. Consider totuși că sîntem încă abia la început, ca și întreaga activitate pe linie de O.D.U.S.. Totuși, oameni care nu făceau parte pînă nu demult din nici o organizație de masă, astăzi sînt cuprinși într-o formă activă, au plătit prima cotizație și primesc acum carnetele de membru al F.D.U.S. În cadrul adunărilor pe organizații se pun în discuție o serie de probleme care îi interesează, cum ar fi problemele legate de educația cetățenească, de modul de comportare în producție a unor colegi etc. Nu excludem nici aspectele economice mai generale ale întreprinderii, de care ținem să-i legăm pe membrii O.D.U.S. în mai mare măsură ca pînă acum, să simtă că și ei pot să-și aducă o contribuție la bunul mers al muncii.

Cum se vede, deși întîmpină și greutăți inerente începutului, activitatea organizațiilor democrației și unității socialiste din județul Vîlcea se află de acum pe un drum bun, oamenii fiind însă conștienți că pot și trebuie să facă mai mult.

DUMITRU GRAUR

Tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a analizat stadiul acțiunii de tipizare a materialelor și elementelor de construcții și instalații

Tipizarea — instrument eficace de raționalizare a producției, de reducere a consumurilor materiale

„Trebuie să avem în vedere că numai și numai pe baza activității productive a tuturor oamenilor muncii, prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime și a calității producției vom obține creșterea eficienței, vom asigura tot ce este necesar pentru progresul patriei noastre, pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate".

„Trebuie să trecem mai hotărît la creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate. Să punem un mare accent pe valorificarea superioară a materiilor prime pentru a obține din aceeași cantitate de materii prime produse cu un grad ridicat de prelucrare și cu o înaltă calitate. Numai așa vom putea asigura — în corelare cu celelalte măsuri prevăzute — înfăptuirea programului de creștere a eficienței, a rentabilității tuturor sectoarelor de activitate, de sporire a veniturilor tuturor unităților și a veniturilor oamenilor muncii, a venitului național".

NICOLAE CEAUȘESCU

Intr-un nou și rodnic dialog, sub semnul preocupărilor permanente pentru utilizarea judicioasă a materiilor prime și energiei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a examinat miercurea trecută, împreună cu cadre de conducere din ministere economice și alte organe centrale, cu specialiști din unități de cercetare și proiectare, din centrale industriale și mari întreprinderi, — în cadrul unei expoziții amenajate la complexul din Piața Scînteii — stadiul finalizării acțiunii de tipizare a materialelor și elementelor de construcții și instalații.

În țara noastră, potrivit orientărilor date de secretarul general al partidului, activitatea de tipizare s-a conturat într-o nouă concepție și formă organizatorică, ea îmbrățișînd toate ramurile economiei. În acest cadru, problemele legate de tipizarea materialelor și elementelor de construcții și instalații sînt de o deosebită însemnătate și actualitate pentru înfăptuirea, în condiții de eficiență mereu mai ridicată, a obiectivelor prevăzute în planul pe 1981 și pe întreg cincinalul viitor, în conformitate cu prevederile Legii investițiilor, adoptate de curînd de Marea Adunare Națională. Transpunînd în viață indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, specialiștii, toți lucrătorii din sectorul investițiilor au acționat cu fermitate pentru ca tipizarea să devină un instrument eficace de raționalizare a producției, de reducere a consumurilor de materii prime și materiale, de combustibil și energie electrică, concomitent cu îmbunătățirea neîntreruptă a calității produselor.

La expoziție, unde au fost prezentate ultimele rezultate obținute în tipizarea produselor care concură la realizarea obiectivelor de investiții, secretarul general al partidului a fost informat cu privire la eforturile depuse de specialiști în vederea reducerii numărului de materiale destinate lucrărilor de investiții, a folosirii pe scară largă a resurselor locale. S-a arătat că acțiunea de tipizare a condus, pînă în prezent, la o reducere substanțială a tipurilor de materiale și elemente de construcții și instalații — de la 11 000 la circa 970. Calculele arată că pe aceste căi se va obține, în cincinalul 1981—1985, o reducere cu circa 8 la sută a valorii construcțiilor, cu circa 26 la sută a consumului de metal, cu 20 la sută a celui de ciment. Reduceri însemnate se vor obține și la alte materiale de construcție.

Exponatele prezentate relevă rezultatele bune obținute — în acțiunea de tipizare — în economia forestieră și a materialelor de construcții, în construcția de mașini, chimie, metalurgie, energetică, transporturi, industria ușoară.

Apreciind eficiența acțiunii de tipizare a materialelor de construcție, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut conducerii ministerelor prezente cu produse în cadrul expoziției să acționeze cu mai multă hotărîre pentru restrîngerea sortimentelor de articole, pentru a se ajunge la o tipizare mai eficientă, în măsură să contribuie mult mai larg la perfecționarea activității de concepție și proiectare, la economisirea mijloacelor materiale și financiare, la creșterea productivității muncii și promovarea progresului tehnic. Subliniind necesitatea reducerii în continuare a cheltuielilor de investiții, necesitatea utilizării pe scară largă a materialelor provenite din resurse locale, secretarul general al partidului a cerut consiliilor populare să ia măsuri pentru producerea pe plan local a cărămizilor și a altor materiale de construcție, a recomandat ca la întocmirea proiectelor și realizarea locuințelor pentru localități mai mici să se aibă în vedere încălzitul cu sobe, la care să se folosească cărbuni și alți combustibili inferiori. Prefabricatele ce se realizează cu mari consumuri de metal și ciment, precum și de combustibili, urmează să fie, mai ales la sate, înlocuite. Totodată, s-a cerut să se folosească cu mai multă răspundere și simț gospodăresc lemnul. Economisirea de metal, înlocuirea materialelor de construcție pentru producerea cărora se utilizează ca materii prime produse petroliere, reproiectarea unor sortimente, cum ar fi corpurile de iluminat, care în momentul de față sînt supradimensionate, găsirea de soluții în vederea reducerii halelor termocentralelor, evitarea transportului unor materiale, cum ar fi nisipul și pietrișul, la distanțe mari — sînt tot atîtea sarcini care decurg din indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul discuției de lucru de la expoziție. O atenție deosebită s-a acordat, de asemenea, folosirii cenușilor de termocentrale care reprezintă o materie primă ce se găsește în cantități mari și care trebuie să-și găsească o valorificare corespunzătoare în industria materialelor de construcții.

Participanții la dialogul de lucru al tovarășului Nicolae Ceaușescu au dat asigurări că vor face totul pentru transpunerea în viață a indicațiilor și orientărilor date, a prevederilor Legii investițiilor, astfel încît tipizarea să aducă o contribuție de seamă la sporirea eficienței și promovarea progresului tehnic în construcții.

ION CODRU

În brazda acestei ierni

Județul Ialomița

Recolta de mîine — un viitor imediat

Sub lumina îndoită cu o ceață lăptoasă, de sfîrșit de decembrie, cîmpiile germinează o recoltă în dimensiunile căreia s-a investit, și în toamna abia încheiată, trudă multă, efort, abnegație. În Ialomița, unul dintre principalele județe agricole ale țării — dispune de 512 000 ha arabile, dintre care 361 000 irigate —, premisa recoltei de mîine o aflăm, în parte, în chiar rezultatele remarcabile prin care acest colț de țară încheie acest cincinal. De la 10 600 lei în 1975, producția globală agricolă pe locuitor s-a ridicat în 1980 la 49 000 lei, iar ponderea zootehniei, în ansamblul ei valoric, atinge 32,5 la sută. Dar nu este mai puțin adevărat că aceste cîmpii, parcă fără sfîrșit, neistovite în puterea lor de a germina, în marele lor salt către prosperitate, privesc întruna spre viitor. Și în agricultură viitorul nu este niciodată îndepărtat. În agricultură viitorul este, mereu, imediat, presant, bate la ușă.

El este un viitor imediat pentru toate cele 96 cooperative agricole de producție, 24 întreprinderi agricole de stat și 19 asociații economice intercooperatiste din Ialomița, în ale căror proiecte privind recolta de mîine ne inițiază ing. Ștefan Șterfenitu, director tehnic al Direcției agricole județene. Producțiile medii la hectar, planificate pentru 1981, se ridică la 3 580 kg la grîu, 5 570 la porumb, 2 360 kg la floarea-soarelui, 39 800 kg la sfecla-de-zahăr și 17 720 kg la legume. Este mult, este puțin în raport cu posibilitățile? Interlocutorul nostru ne asigură că este vorba despre un plan înainte de toate realist. Îndrăzneala nefiind o calitate umană care trebuie neapărat planificată. Și nu încape nici o îndoială că cei îndrăzneți și harnici vor îndrăzni și în acest an agricol, cum au îndrăznit și în anul abia încheiat. Ion Spătărelu, Mircea Anghel Dan, Gheorghe Ghiță, ing. Vasile Berbecel și Constantin Popa, președinții cooperativelor agricole de producție din comunele Gheorghe Doja, Grindu, Muntenii Buzău, Smîrna și Dor Mărunt, ca și oamenii pe care contează, cunosc demult răsplata cuvenită celor obișnuiți să țintească mai sus, mai înalt. Ca și cooperatorii din Grivița, Reviga, Săpunari și Borcea II, care nu o dată au obținut recolte frumoase la grîu, la floarea-soarelui sau porumb. Cei din Borcea, ca să oferim un singur exemplu dintr-o istorie recentă a îndrăznelii agricole ialomițene, au ridicat producția de porumb, în 1980, la peste 10 000 kg porumb boabe la hectar. Cu alte cuvinte, încheie ing. Ștefan Șterfenitu, planurile agricultorilor ialomițeni pentru 1981 nu sînt nici mai mult, nici mai puțin decît realiste, nu în înțelesul prudent al cuvintelor, ci în sensul darului lor de a dezvălui o dimensiune anume a chibzuinței.

Și starea lor de a fi, astăzi, cînd o parte importantă a recoltei de mîine germinează în cîmp, fiind însămînțată la timp, în condițiile optime și în perioada optimă, este tot munca. El traversează astăzi zilele luării în posesie a celor 100 450 tone substanță activă repartizate județului, pentru a putea declanșa fertilizările faziale ale grîului odată cu primul îngheț. Sau întreprind fertilizări cu îngrășăminte naturale, mai cu seamă în perimetrele destinate legumelor și sfeclei-de-zahăr. Și dincolo de preocupările la zi, desfășurate contracronometru, al doilea interlocutor al nostru, ing. Marin Capizisu, directorul Trustului I.A.S. Ialomița, consideră că în anul 1981 nu trebuie pierdute din vedere premisele deosebit de favorabile sub semnul cărora campania, lunga campanie a unui ciclu agricol a și început. În primul rînd, nu trebuie pierdut din vedere faptul că noua legislație a prețurilor în agricultură, prin excelență stimulativă, tinteste să transforme toate unitățile și toate sectoarele de producție în unități și sectoare rentabile. În viziunea care a inițiat această nouă legislație sînt implicate o optică sănătoasă, un spirit revoluționar fertil pentru ziua de mîine a agriculturii românești. Apoi, nu trebuie pierdute din vedere nici condițiile materiale ca atare în care a avut loc detenta noului an agricol, cît și condițiile în care viitoarele lui campanii își vor perpetua cursul. culturile din toamnă au fost însămînțate în epoca optimă și au fost excluse orice exagerări în privința sondării experimentale a elasticității limitelor acestei perioade optime; cantitatea de umiditate înmagazinată în sol, în urma unor precipitații relativ abundente, de la începutul lui septembrie pînă în prezent, este mai mult decît suficientă ca să putem afirma auspiciile favorabile sub care culturile intră în larna deplină; anul trecut fiind un an întrucîtva secetos, pămîntul a reținut cantități apreciabile de substanțe nutritive al căror efect, desigur, se va transfera asupra recoltelor viitoare; apoi, pentru că despre Ialomița este vorba, mai trebuie spus că asolamentele mari, rotația culturilor în sistemul staționirii unor sole de 1 000—1 200 ha, reprezintă în acest județ, începînd cu anul agricol în curs, o realitate cu consecințe profitabile în ceea ce privește ridicarea randamentului mecanizării; în sfîrșit, tot despre Ialomița fiind vorba, există în județ o experiență acumulată și sedimentată în folosirea pe scară largă a hibrizilor timpurii, semitimpurii și semitardivi, încît, prin însămînțarea lor prioritară în primăvară, se conturează ferm șansa ca pînă la 15 noiembrie viitor porumbul să fie cules de pe toate suprafețele cultivate.

Și porumbul, în întreprinderile agricole de stat din județul Ialomița, unde i s-a rezervat 45 la sută din suprafața arabilă a unităților, ne asigură ing. Marin Capizisu, reprezintă ponderea absolută a producțiilor. Și mai mult despre importanța acestei culturi ne-ar putea spune Ion Stan, directorul I.A.S. Lehliu, sau Alexandru Bobică, directorul I.A.S. Dragalina. În fiecare an, unitățile I.A.S. din județ produc în jur de 40 000 tone porumb știuleți, ceea ce înseamnă, de fapt, un tren cu 4 000 de vagoane. Și nu ar fi lipsit de interes să amintim că numai la I.A.S. Ciulnița, în ferma ing. Ștefan Sprincenatu, care a realizat aproape 10 000 kg porumb boabe la hectar pe o suprafață nu mai mică de 530 ha, a fost încărcat un număr apreciabil din lungul șir al vagoanelor amintite.

Însă ora recoltei de mîine, amploarea și prețul ei, desigur, nu bate și nu le aflăm doar în cîmp, sau în șiruri de cifre. Ora recoltei de mîine bate ferm și exact chiar alături de timplele motoarelor care vor înstăpîni, începînd din primăvară, ogoarele și canalele de irigație. Mai calificat decît oricine să ne dezvăluie intensitatea activității din atelierele mecanice ale județului, ing. Alexandru Raicu, directorul Trustului S.M.A. din Ialomița, accentuează măsurile întreprinse în direcția specializării operațiunilor menite să readucă la un nivel optim de funcționare întregul parc de tractoare și mașini agricole din dotarea agriculturii ialomițene. Trei centre de reparații — la Dragalina, Andrășești și Cuza Vodă — au luat în primire motoarele tractoarelor pînă la 80 CP. Centrul de la Țăndărei este profilat pe combine autopropulsate și tractoare de 180 CP. Alte ateliere s-au specializat în repararea semănătorilor prășitoare, motopompelor, remorcilor, echipamentelor pentru combinele C 12, instalațiilor hidraulice și pompelor de injecție. La Dragalina și Jegălia tractoarele suportă reparații capitale. Și este vorba, printre altele, de nu mai puțin de 5 600 tractoare și 2 400 combine, programate să fie repuse în stare optimă de funcționare pînă la 31 martie 1981, indiferent de destinația și campania agricolă pentru care sînt pregătite. Efort pe parcursul căruia tehnicienii Tudor Stanciu și Marin Stan, sau ing. Marcel Andrei, și în larna aceasta, au un cuvînt greu de spus.

Demn de remarcat este și faptul că afluxul spre județul Ialomița al unor seturi de mașini agricole noi, perfecționate, cum ar fi combina Carp 4, se întețește, în jur de 590 unități intrînd nu demult în dotarea stațiunilor de mecanizare a agriculturii. Fapt care, evident, se înscrie și el printre premisele favorabile ale noului an agricol, care-și plămădește în Ialomița, în acest început de an nou, temelii cu semnificații implicate în belșugul toamnei care vine.

MIHAI PELIN

Dr. Ing. Ioan Gheorghiu, director general al Direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară a județului Timiș ● Născut la 20 august 1923, Tibănești, jud. Iași ● Absolvent al Școlii profesionale pentru agricultură din Dragomirești Vale (județul Ilfov), cu diplomă de maistru semnată de acad. Traian Săvulescu ● Școala medie horticolă din Curtea de Argeș — tehnician ● Facultatea de horticultură a Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu" București ● 1956—1965: șef de fermă, iar între 1965—1969, director la I.A.S. Buziaș; de la 1 ianuarie 1970: director general al D.G.A.I.A. Timiș ● Teză de doctorat „Influența macro și microelementelor asupra cantității și calității strugurilor și vinurilor din soiul Riesling italian din podgoria „Dealul Silagiului" ● Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România" (Clasa a IV-a), Ordinul Muncii Clasa a III-a, Ordinul „Meritul Agricol" Clasa a III-a ● Membru al Biroului Comitetului Județean Timiș al P.C.R., vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Timiș.

— E ultima duminică a anului '80; aici, la Direcția agricolă se muncește. Întîmpinați cu bucurie Anul nou?

— Trăgînd linia și făcînd bilanțul, întrucît încheiem un cincinal, putem fi mulțumiți cu rezultatele anilor 1976—1980 care, comparativ cu perioada anterioară, sînt superioare la toate capitolele. Fac apel la cifre, la graiul lor concludent, pentru a justifica această stare; pe cincinalul aproape de final, agricultura județului Timiș — aci intrînd cooperative

Județul Timiș

Au cîștigat cei care au muncit tot timpul, fără să aștepte doar zilele cu soare

agricole de producție, întreprinderi agricole de stat, asociații economice intercooperatiste, gospodării ale populației — a înregistrat creșteri ale producțiilor medii de 16 la sută la grîu și secară, 60 la sută orz și orzoaică, 21 la sută porumb, 18 la sută legume; în zootehnie, sporurile de efective sînt de 12,6 la sută la bovine, 24 la sută — porcine, 34,7 la sută — păsări, 7,5 la sută — ovine, iar producția totală de carne în greutate vie a fost mai mare de 19,4 la sută, la lapte de vacă: 15,5 la sută, ouă 41,6 la sută, lînă 21,4 la sută.

— Comparațiile cu cincinalul 1971—1975 sînt, într-adevăr, elocvente și meritați dumneavoastră, cei ce munciți în agricultura județului Timiș, toate felicitările pentru că aceste izbînzi sînt rodul trudei și priceperii țăranilor, mecanizatorilor, specialiștilor din unități și organe agricole.

— Mai mult, aceste rezultate sînt urmarea firească a sprijinului constant acordat de conducerea partidului și statului, a materializării indicațiilor și orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul vizitelor de lucru efectuate în județul Timiș. Numai în ultimii zece ani, au fost desecate 416 000 hectare, efectuîndu-se lucrări pe cît de complexe, pe atît de costisitoare, tocmai în scopul de a ridica fertilitatea pămîntului, și paralel, ca în întreaga țară, deși altfel, baza tehnico-materială a agriculturii timișene a ajuns la cote spectaculoase — ceea ce a cerut eforturi financiare fără precedent. Desigur, procesul acesta continuă pe un plan calitativ superior, sarcina noastră, a tuturor celor care muncim în agricultură, fiind realizarea unei profunde revoluții agrare, cum prevăd documentele programatice ale Congresului al XII-lea al partidului.

— Înainte de a păși, cu gîndul, în 1981, v-aș ruga să nu uităm anul cel bătrîn...

— Și capricios! 1980 s-ar putea asemui, cît țin eu minte, cu 1970, atîta a fost de sucit. Bunăoară, în aprilie, din 30 de zile, în 26 a plouat, iar temperatura, în sol și în aer, s-a menținut la plus 4 grade Celsius, față de media multianuală de nouăzece grade Celsius, ceea ce a influențat perioada de însămînțări, răsărirea porumbului, ducînd la putrezirea semințelor, la reluarea costisitoare, a acestor lucrări. Dealtfel, în perioada de vegetație (martie — septembrie), față de suma normală a temperaturilor, în Timiș s-a înregistrat un deficit termic de 340 grade Celsius.

— Adică, în anul '80, soarele nu prea ne-a încălzit.

— Dar să nu înțelegeți că pricina rezultatelor mai slabe la unele culturi s-ar afla numai în dărnicia sau „dinții" astrului zilei. Muncind de mulți ani în agricultură, m-am convins de un adevăr fundamental: nu poți obține rezultate bune fără inițiativă. În paranteză fie spus, competența o apreciez ca implicită acestei profesii, deși unii mai cred povestea aceea cu relația sinonimică dintre agricultură și... fotbal. '80, cum ziceam, a fost un an greu, cu ploi multe, apoi cu secetă, au urmat alte precipitații, iar în noiembrie a căzut zăpada; totuși, au cîștigat aceia care au muncit tot timpul, minut, oră, zi bune de lucru, fără să aștepte eternul „mîine va fi soare și dau lovitura".

— Vă rog să aduceți confirmări cifrice.

— Bineînțeles. Și comparații. Între vecini, ca să fie cît mai clar. La grîu, C.A.P. Dudești Noi a realizat o medie de 5 164 kg iar BECICHERECU MIC — 4 613 kg; C.A.P. DUMBRĂVIȚA 4 060 kg, C.A.P. GIROC 2 724 kg; C.A.P. LIEBLING — 4 867 kg, iar C.A.P. SAG — 2 804 kg. La porumb: deși C.A.P. TOPOLOVATU MARE a depășit 9 000 kg, la doi pași ICTAR-BUDINȚ, cu o producție, totuși ridicată, a realizat 5 112 kg, ca să nu mai zic că, în zona de deal, cooperativele agricole de la CIREȘU și ZARZANI abia au trecut de 500 kg!

— Știu că, în Timiș, e mult cernoziom.

— Din cele 566 450 hectare teren arabil, doar 186 120 ha sînt acoperite cu cernoziom, în rest avînd cam toate tipurile de sol de la grele la foarte grele: lăcoviște (21 la sută), brune, podzolite și podzolice (19 la sută), aluviale și aluviuni (17,4 la sută), sărături.

— Pămîntul, pămîntul... Nu e obosit?!

— Trecem la alt subiect?! Vedeți cît e de complexă agricultura?! Pămîntul, ca mare avuție națională, trebuie să-l păstrăm și să-l iubim ca lumina ochilor. Important, pentru a-l feri de vlăguire, e să-l călcăm, să-l bătătorim cît mai puțin! Să trecem pe ogor abia pe vîrful picioarelor! E nevoie, încă, de agregate multifuncționale, care să evite repetarea drumurilor; numai la sfeclă, acum, după semănătoare, urmează 3—4 treceri la prășit, două la combaterea dăunătorilor, 4 la recoltat.

— Cu promisiunea de a reveni, într-o altă convorbire, asupra cîtorva idei care vă frămîntă, să aruncăm un ochi peste gard și să-l strîngem mîna lui '81. Cum trăiți această apropiată întîlnire?

— Întrebare ușoară, răspuns dificil, fiindcă n-avem nici spațiu nici timp ca să stăm la taifas, să vorbesc despre programele noastre de acțiune — întocmite sub directa îndrumare a Biroului Comitetului județean de partid — pentru a da agriculturii timișene dimensiunile calității și ale maximei eficiențe, corespunzător sarcinilor trasate de conducerea partidului și statului pentru primul an al cincinalului 1981—1985. Esența muncii noastre ar fi: producții cît mai mari cu cheltuieli cît mai mici! Atît la vegetal cît și la zootehnie. Anul 1981 l-am început... încă din vară, cînd la nivelul CUASC-urilor s-au definitivat asolamentele unitare și amplasarea culturilor pe sol. Apoi, am însămînțat grîul, orzul, culturile furajere, am reanalizat structura hibrizilor de porumb, pentru reducerea suprafețelor cultivate cu hibrizi tardivi (doar 13,8 la sută). Vreau să scurtăm perioada de vegetație.

— Acum, ce se poate vedea pe cîmp?

— La S.M.A.-uri se fac reparații, în toate unitățile s-a desfășurat ori se încheie adunările generale, se dezbat cifrele de plan, se stabilesc măsuri. În zootehnie: „foc continuu". Periodic, Biroul Comitetului județean de partid organizează controale matinale în ferme zootehnice, analizează situația, stabilește măsuri. Scopul: îmbunătățirea organizării muncii, întărirea disciplinei, a răspunderii, sporirea efectivelor, modernizarea, gospodărirea bazei furajere, creșterea producțiilor de carne și lapte. Dealtfel, avem un program de modernizare a mulsului în toate fermele de vaci din C.A.P.-uri, program care se va încheia în 1983.

— Așadar, nu se stă la gura sobei.

— Nici gînd. Acum vă răspund la întrebarea cum întîmpinăm anul 1981: încrezători că — înlăturînd lipsurile, greșelile, iresponsabilitatea, comoditatea lenea în gîndire și faptă, adică mincinosul — vom dobîndi aici, în Timiș, rezultate cu care să ne fălim. Pe măsura, de fapt, a adevăratelor posibilități.

TEODOR BULZA

se face pîinea verii

Semne bune anul are

Cu ce sentimente încheie un an și începe altul un specialist al munciilor cîmpului ? Ing. Vladimir Roșulescu, directorul Trustului S.M.A. al județului Dolj, n-are, zice, de dat alt răspuns decît acela pe care l-ar da, la ceasul de față, întrebați fiind la fel, oricare din colegii lui, risipiți pe cîmpiile țării. Ne poate deci spune că anul 1980 a fost pentru ei, pentru mecanizatorii agriculturii, un an de efort, aspru gravat în memoria locului, marcînd o luptă dramatică, de uzură, extenuantă la culme, solicitînd și mușchii, și nervii, și rezistența fizică, și știința organizării, a dirijării sforțărilor, a fructificării lor. Timpul, în tot acest timp, n-a prea ținut cu oamenii, a fost mai rece, mai posomorît ca-n alte dăți, mai aproape de cota neliniștii, mai departe de steaua recoltei, care s-a tot mutat pe cer, de credeai că n-o s-o mai ajungi niciodată. Lucrările cîmpului au întîrziat, bătrînul Hesiod a fost supărat, au fost atîtea **munci** și **zile** care, mereu și mereu, au trebuit prinse din urmă, prin efortul oamenilor și al mașinilor. Acum, mașinile s-au mutat în atelierele S.M.A.-urilor, pentru revizii și reparații. Se stă bine cu treaba asta, „operativa" de azi, 25 decembrie, le-o confirmă (procentul de reparații, aici, în Dolj, este cu mult deasupra mediei pe țară). Dacă vreți, adaugă ing. Vladimir Roșulescu, haideți să vedem ce-i cu aceste mașini, e instructiv.

Mergem la S.M.A. Virvor, nu departe de Craiova. E o dimineață cu cerul moale, zăpezile se topesc, trecem printre fîșii de mîl negru, strangulate de bălți (solul locului, un brun roșcat de pădure cu inserții podzolice, este impermeabil, ține apa deasupra ca pe-o tipsie), e liniște, o liniște indiferentă, peste ochiurile lichide scăldate de un soare incert. (Despre bătăliile date pe-aici pentru grîu și porumb nu mai povestește acum nimic. Dar nu sînt greu de imaginat întinderile de plante galbene, cotropite de ape tulburi, cu firele ondulînd nesigur, ca firele de mătasea broaștei. Întinderi în care oamenii și mașinile, vrînd-nevrînd, au trebuit să intre, ca să salveze recolta, ca să întoarcă țărîna cu plugul, ca să scrie pe cealaltă față a ei cu sămînță nouă).

Intrăm, însoțiți de inginerul Stelică Scarlat, directorul S.M.A.-ului, în atelierul de reparat combine. Mașinile urcate pe rampe arată, într-adevăr, ca după o lungă, dramatică bătălie, ca după un naufragiu, trebuind supus unor adînci, atente și migăloase intervenții chirurgicale. Mecanicul Marin Rotaru, om cu vreo douăzeci de ani de meseriazare, în spate, ne aude remarca și, pare-se, n-ar prea fi de acord cu ea. Nu, zice el, să nu rămînem cu impresia asta, mașinile pe care le vedem nu-s nicidecum niște epave. „Gloriile" astea, ca și alte mașini agricole românești, rămîn totuși niște scule puternice, bune la tăvăleală, modeste, harnice, răbdătoare, chiar dacă niște piese, niște curele sau niște discuri de la variatoare, de pildă, se șubrezesc cam repede, chiar dacă (scurt schimb de priviri cu V. Roșulescu și S. Scarlat, care-l aprobă mut) sînt deseori obligate să se înhame la niște eforturi care le depășesc. Ordinul ministerului este limpede, culturile căzute sau năpădite de buruieni trebuie recoltate manual, cu coasa, dar unde sînt coasații care s-o facă ? În lipsa lor, combinele se văd silite să intre și-n grîul cu buruieni cît omul, care se înfășoară pe tobe și pe ansamblurile rotitoare, forțînd mașina, obosind-o înainte de vreme. O mașină care, să nu uităm, o dată intrată în jugul campaniei nu mai are nicicînd răgazul să-și tragă sufletul. Ea trece de la orz la grîu, apoi la in, la floarea soarelui, la soia, mai lucrează și la porumb, și încă intens, iar între timp mai dă o fugă și prin Transilvania, ca să-i ajute pe cei de-acolo.

În atelierul modern, cu fluxul tehnicizat, mecanicii și combinerii lucrează în haine, în salopete sau în halate. E cald (atelierul e dotat cu căldură industrială), e înăbușitoare, de fapt, temperatura efortului. Uneori e mai comod să lepezi și haina, să lucrezi în cămașă sau în maiou. Așa lucrează și Marin Rotaru, și mecanicul Mircea Nedelcu (și el cu douăzeci de ani de trudă în branșă), și mecanizatorul Silviu Cașotă. Piesele grele pe care le cară cu spatele, căci uneori se grăbesc, nu mai stau să aștepte ajutorul dispozitivelor de cărat, ultrasolicitate în astfel de clipe, le-au lăsat semne negre pe salopete și pe cămăși. Alte semne le poartă palmele, ce, în contactul aprig și neslăbit cu uneltele, au devenit scorțoase și dure ca și structura acestora. În toate cele 13 centre de reparații ale Trustului S.M.A. județean se lucrează, în clipa de față, la fel. La fel de aprig, de neslăbit. Astăzi, 25 decembrie, 332 combine sînt deja gata, pregătite pentru asaltul cel mare al primăverii. Pîinea anului care vine se prepară acum și aici, la temperatura ca de cuptor încins a unor eforturi ce nu se drămuie. Pîinea anului care vine va trebui, conform sarcinilor, să fie mai mare, mai albă, mai bună, mai consistentă, să aibă acea consistență minimă pentru ca oamenii acestei țări să poată trudi, gîndi sau visa în acord cu cerințele tot mai înalte ale ascensiunii noastre într-un nou cincinal. Iar aceasta presupune o încordare, o bătălie, în care ei, mecanizatorii cîmpiilor, sînt chemați să dea totul, într-o cursă contracronometru a hărniciei ce nu mai intră de mult la capitolul trudă, ci trece direct în beneficiul ideii de eroism.

În această cursă spre bunăstare — căci despre asta e vorba, cînd pomenim de pîinea țării — dau mai mult cei care au mai puțin, fiindcă ei dau tot. Așa sînt mecanizatorii cîmpiei, așa sînt acești tractoriști, combineri și mecanici ai Doljului. Ei dau tot fiindcă își dau munca, dau tot fiindcă își dau existența, dau tot fiindcă anul, pentru ei, are 365 de zile lucrătoare (ei nu prea știu ce-s sărbătorile, nu prea știu ce-i odihna), pentru că fiecare zi din cele 365 este o înfruntare cu ceasornicul în mînă. E ceasul, e ziua, e clipa. E ziua, adică primăvara-vara-toamna-iarna omului din cîmpie, e ceasul tractoristului, al combinerului, al mecanicului, e clipa cînd se nasc, din truda lor, o plantă, o pîine, un gînd, o idee, zecimale strălucite ale unui efort perseverent și adesea obscur.

Ei, acești mecanizatori ai Doljului, încheie anul 1980 cu niște gînduri, cu niște idei care, transpuse de-acum în practică, deschid spre '81 și spre noul cincinal niște trepte calitative noi. Ei au imaginat, au construit, au adaptat, au perfecționat niște utilaje, dispozitive și scule cu valoare de premiere tehnice (precum șasiul multifuncțional A.S.O., căruia televiziunea, mai puțin presa, i-a făcut o meritată publicitate), ei și-au pus numele pe niște mașinării ce sporesc productivitatea muncii, reduc cheltuielile de producție, economisesc energie și combustibil. Spațiul nu ne îngăduie să le descriem, nici să-i numim pe autorii ideilor și pe realizatorii lor practici, care sînt mulți. Încercarea reporterului de a transcrie nume s-a dizolvat într-o adevărată listă onomastică. E o familie cu multe nume această familie de mecanizatori-creatori din județul Dolj, care, acum, pregătindu-se pentru noul an, își recevaluează forțele, posibilitățile și resursele sub lumina hotărîrilor Plenarelor din octombrie și decembrie ale C.C. al P.C.R., a cuvîntărilor rostite de secretarul general al partidului, la tribuna înaltelor foruri, a măsurilor adoptate pentru intensificarea sub semnul noului a dezvoltării agriculturii noastre. Ei încă nu-și încheie, o dată cu anul (fiindcă nici anul, pentru ei, nu se încheie vreodată, ei nesmulgîndu-se nici o clipă din încleștarea mereu fierbinte a solicitărilor celor 365 de zile !), socotelile lor creatoare, ideile lor pentru o mai dreptă, mai rodnică așezare a muncii. Între aceste idei, ing. Vladimir Roșculescu ne semnalează, cu o pasiune și o risipă de argumente ce vădesc o temeinică meditație asupra temei, recondiționarea pieselor mașinilor agricole la nivel de județ, printr-un centru tehnic dedicat special acestui scop.

Visuri, proiecte, planuri, inițiative, precipitare febrilă a tuturor în acest sfîrșit de decembrie, spre acea ultimă clipă a anului, spre acea ultimă fărîmă de secundă ce trebuie, în vederile lor, trăită, acaparată și însemnată printr-o faptă în plus, printr-o idee în plus. Căci numai așa se pot plămădi, zic ei, „semnele bune" ale pîinii viitorului.

ILIE PURCARU ■

Momentul calendarelor

Calendarele au menirea paradoxală de-a fi numai ocazia unui an, indiferent cîtă muncă și inteligență s-ar investi în ele. Al doilea paradox al unui calendar este că el nu poate fi decît frumos ; uritul unui loc pe durata unui an e de două ori urît. Un calendar trebuie să fie util și gratuit în deliciul înfățișării sale, precum o pictură, să fie prezent și, deopotrivă, discret, să funcționeze și să desfete. Dintre toate darurile începutului de an, calendarul este, probabil, cel mai îndreptățit. Fată, de exemplu, calendarele editate de redacția de publicații a Ministerului Industriei Chimice. Tipăriturile „la comandă" ale acestei redacții, scoase în tiraje, să le zicem, profesionale, pentru interesul publicitar al întreprinderilor interesate, pentru propaganda pe piața externă a produselor chimice românești, fac un rol extrem de interesant în partida mulțimii de calendare scoase la finele lui '80. Dacă e adevărat că obrazul subțire se ține cu cheltuială, e tot atît de adevărat că publicațiile în chestiune își onorează cu prisosință cheltuiala. Ideea lor de căpătîi ține de domeniul evidențelor, numai că, nu-i așa ?, cîte evidențe nu neglijăm în fiecare zi și-n fiecare ceas, ca să ne mai minunăm de o izbindă. Ideea, prin urmare, e că aceste calendare fac o minunată propagandă în străinătate artiștilor plastici români, tezaurelor unor muzee de artă, folclorului și tuturor celor înalt spirituale, un act publicitar și unul de cultură. Reversul ideii : nu e deserviciu mai mare ca acela pe care-l poate produce un calendar în toate mediocru. Tipărite la I.P. Galați, I.P. Sibiu și I.P. București Noi, pe o hîrtie despre care se spune, indeobște, că are chiar imaginea ce-ar merita-o, calendarele — din care reproducem cîteva — au doar cusurul de-a nu fi, parte din tiraj, și pe piața internă. Mai exact spus, dat fiind că o seamă din calendarele scoase de felurite instituții din fondul lor publicitar pentru trebuințe interne sînt ieșite din neinspirația unor veleitari în designul publicitar, n-ar fi drept ca redacțiile specializate să preia editarea ? Spre exemplu, chiar redacția lui Iuliu Ruță și a celor cîțiva buni profesioniști de aici : Iulian Alexe, Veronica Dumitrache, Sergiu Holban și Ileana Neacșu.

„Profesorul — un manual dotat cu sentimente"

Intr-o societate cu profund caracter educațional, dascălul este un personaj important, un personaj etalon. Intr-o societate în care școala, învățămîntul ocupă un loc de frunte în ierarhia instituțiilor publice, pedagogul, învățătorul, profesorul trebuie să trăiască în sensul viitorului. Pentru ei Programul Partidului Comunist Român reprezintă scenariul unui viitor care a și început, manualul de căpătîi pentru pregătirea noilor generații de constructori ai socialismului și comunismului. Dincolo de cadrul obiectelor de studiu, de inițierea în adevărurile cunoașterii, profesorii sînt și trebuie să fie oameni cu o pregătire politică multilaterală, animați de un înalt spirit revoluționar și devotament pentru societate, permanent receptivi la ultimele descoperiri din domeniul lor de activitate științifică și pedagogică, oameni care aparțin prin existență și destin viitorului.

Dimensiunea extraordinară a învățămîntului românesc, amploarea pe care a luat-o diversificarea învățămîntului în directă corelare cu necesitățile vieții, generalizarea învățămîntului de zece clase reprezintă un înalt nivel de civilizație, mărturie a civilizației noastre socialiste peste timp.

In acest context se discută din ce în ce mai insistent despre calitatea învățămîntului, despre calitatea corpului didactic și despre calitatea predării de la catedră într-o atmosferă de exigență revoluționară. Această calitate se verifică în primul rînd prin nivelul de pregătire a elevilor pentru viață. Iată de ce ne-am propus să abordăm problema profesorilor noștri de toate zilele dintr-un unghi care poate părea unora surprinzător dacă nu cumva șocant. Dintr-un unghi de obicei evitat : din punctul de vedere al elevilor, al discipolilor celor care se numesc în limbaj elevat, limbaj care implică un mare respect, maeștrii. Ne-am adresat astfel elevilor din clasele a douăsprezecea de la liceele NICOLAE BĂLCESCU DIN PITEȘTI și de MATEMATICĂ SI FIZICĂ DIN ALEXANDRIA.

Răspunsurile lor, de cele mai multe ori dezarmant de sincere, constituie un test interesant și util pentru toți cei implicați în procesul îndelungat și laborios de învățămînt, constituie un reper orientativ privind atitudinea celor pe care îi pregătim pentru viață, față de proprii lor profesori. Reprezintă un moment de luare aminte și de reglare mai atentă, mai sensibilă a activității didactice.

Extemporal în ultima oră de curs

Se aflau la ultima oră de curs care-i despărțea de vacanța de iarnă. Erau bucuroși, vacanța rămîne vacanță pentru orice virstă, gîndul le era orfunde, în nici un caz la un extemporal. Și-au scos foi duble de hîrtie, și-au pregătit uneltele pentru scris, au ascultat întrebările, la început cu sentimentul că se face cu ei o glumă, apoi din ce în ce mai concentrați. Înțeleseră că, de fapt, ciudatul extemporal-test nu era altceva decît un prilej de a sta de vorbă cu ei înșiși, despre ei, despre profesorii lor, un moment al confruntării secrete în propriul lor cuget cu lumea ce-i înconjoară : școala.

Patru întrebări concrete le-am adresat privitoare la dascălii lor, patru întrebări care i-au găsit pe cei mai mulți pregătiți să răspundă, pe alții, descoperiți : **1. Ce este profesorul pentru voi ? 2. Ce calități trebuie să întrunească un profesor pentru a cîștiga în ochii voștri calificativul „foarte bun" ? Ce ați dori să păstrați în structura voastră din ceea ce vă place la profesorul-model ? 3. Care sînt profesorii care nu vă plac și de ce ? 4. Vă cunosc pe voi profesorii ? Dar voi pe ei ? Cum anume ? Prin mărturisiri sau prin comportamentul de zi cu zi, printr-o atitudine care să vă arate că vă doresc evoluția ?**

A rămas la atitudinea lor dacă să semneze sau nu lucrarea. Au semnat-o în proporție de 99 la sută. Cei mai mulți răspund sincer, curajos, expun puncte de vedere despre dascălii lor, nesfiindu-se să arate cu degetul lucrurile care au deviat de pe firescul lor. Descoperim în aceste extemporale un adevărat cod etic al omului de la catedră : Autoritatea unui profesor — calitate capitală și indispensabilă a unui dascăl de a fi ascultat și respectat de elevii săi — prestigiul său — sună concluzia unanimă — este rezultatul unei temeinice pregătiri științifice, al unei desăvîrșite conduite morale, al măiestriei didactice și al tactului pedagogic, al principialității în aprecierea și notarea elevului, al punctualității și ordinii în întreaga sa activitate. Dar să le dăm cuvîntul.

Ce s-ar întîmpla dacă ar da și elevii note profesorilor

Profesorul pe care-l apreciez cel mai mult este în primul rînd un om capabil. Este calm, nu l-am văzut nervos niciodată. Este drept, drept în adevăratul sens al cuvîntului, acordînd fiecărui elev nota pe care o merită, chiar dacă mai înainte luase un doi sau un zece.

Este înțelegător, ceea ce nu înseamnă și îndulgent și nu cred că poate fi păcălit. Este impunător dar nu distant, avînd un fel particular de a se purta. Ajută deopotrivă pe toți elevii chiar dacă unii l-au supărat. N-a jignit niciodată pe nimeni și n-a răspuns provocărilor unor elevi care la început au încercat să facă pe deșteptii. În timpul orelor pe care le predă nimeni nu stă crispat din cauza „ascultării" pentru că toată lumea învață. Nu poți să știi niciodată cînd te ascultă, în clasă fiind elevi cu patru note pe un trimestru și alții cu două. Fiecare lecție este presărată cu glume bune care te destind. Sînt recreații care au o valoare mai mică decît o oră de-a dinsului. Lecția este gata învățată din clasă, acasă nemaiavînd altceva de făcut decît să repeți. De asemenea, fiecare lecție este predată în așa fel încît să înțelegi rostul fiecărei formule, al fiecărui dispozitiv.

Profesorul modern trebuie să fie calm, înțelegător, exigent cînd este cazul, îmbrăcat îngrijit

Să dea note cinstit, neinfluențat de antecedente, sau, de ce să nu spunem, de „pile". Să se poarte în așa fel încît să nu fie privit de elevi ca un „stăpîn" ci ca un prieten mai mare și mai înțelept.

Cadrele didactice care sînt subapreciate de elevi sînt cele incompetente, care nu-și stăpînesc bine materia. Sînt acei profesori care ne vorbesc de undeva, de sus, cu adînc dispreț, aflîndu-se parcă într-un turn de fildeș. Sînt acei profesori care nu au grijă de ținuta vestimentară. Aceia la care contează mai mult ce sînt părinții decît ceea ce ai răspuns. Aceia la care ai, de-a lungul liceului, numai nota zece sau nouă pentru că prima notă a fost zece sau nouă, sau nota cinci pentru că prima notă a fost cinci.

P.S. Ce bine ar fi dacă și elevii ar da din cînd în cînd note profesorilor, sau dacă măcar o zi pe săptămînă elevii ar fi profesori și profesorii elevi. Ar deveni mai înțelepți și unii și alții.

Radu Uzum

Subapreciez profesorii care „una zic și alta fac"

Profesorul pe care-l apreciez cel mai mult este aceia din ale cărui explicații mi se deschid largi orizonturi de cunoaștere și aplicații practice. Acesta nu pune note pentru ascultarea cunoștințelor ce le-a predat (lucruri ce sînt spuse de obicei mecanic) ci încearcă gîndirea elevului, capacitatea lui de a se adapta unor situații ale căror baze teoretice sînt fundamentate de profesor, lucruri ce sînt absolut necesare pentru formarea omului de azi.

Profesorul respectiv iese din monotonia obișnuită a predării și ascultării și trezește în acest mod curiozitatea și interesul elevilor pentru materia respectivă.

Pe lîngă calitățile enumerate mai sus, un profesor modern în primul rînd ar trebui să elibereze pe elev de frica și închistarea luptei pentru note. În locul acestor note ar trebui să pună calificative pentru fiecare elev la sfîrșitul trimestrului, iar în locul orelor de ascultare să poarte ample discuții cu elevii și să-și dea seama în acest mod cum se reflectă în gîndirea elevului problema respectivă. Totodată aceasta trebuie să încurajeze studiul și cercetarea individuală, dîndu-le elevilor de exemplu la începutul trimestrului anumite teme, ca apoi să-i întrebe care este viziunea lor asupra problemelor respective. Desigur că profesorul ar trebui să nu fie părtinitor — adică să favorizeze mai mult pe unii elevi decît pe alții — și, lucrul cel mai important după părerea mea, să capete încrederea și dragostea colectivelor de elevi în mijlocul cărora profesează. Normal că acest profesor trebuie să fie la curent cu ultimele noutăți din domeniul respectiv și să-i facă pe elevi să îndrăgească și ei materia predată. De asemenea nu trebuie să facă concesii fundamentale elevilor.

Subapreciez acei profesori care „una zic și alta fac". Apoi profesorii care cred că materia lor este cea mai importantă din programa școlară (uitînd sau neglijînd faptul că fiind în preajma examenelor elevii pun accent pe alte obiecte) și care devin antipatici pentru noi. Nu faptul că ne pun să învățăm la materia respectivă (ceea ce este un lucru util) mă deranjează, ci stăruința de a ști „mot à mot" tot ceea ce ni s-a predat.

Alți profesori sînt subapreciați de noi deoarece devin neînțeleși în explicațiile și demonstrațiile lor. Aceștia pur și simplu înșiruie zeci de formule pe tablă fără să ne spună și nouă de unde le-au dedus, considerîndu-ne de acum niște „savanți".

Marian Nedelescu

„Profesorul — un manual dotat cu sentimente"

1.—2. La prima și a doua întrebare s-a răspuns, în cele mai multe cazuri, fără un prag limită între ele. Totuși, am avut surpriza unor definiții interesante ale profesorului : **„Profesorul este mediatorul uman între elevi și științe. Este catalizatorul reacției de transformare a unor lecții rigide din manual în cunoștințe temeinice. Este prisma prin care noi vedem lumea de aproape"** (PETREACĂ METODICA NATALIA). **„Un sculptor din a cărui daltă ies încet, cu migală, formele, contururile personalității elevului"** (ILIE NINA). **„Profesorul este un adaptor între mine și viitorul meu, între ce sînt și ce voi fi"** (ROXANA PASCU). **„Profesorul ? Un manual dotat cu sentimente !"** (MARIN MIHALACHE). **„Un intelectual care trăiește drama în mijlocul elevilor atunci cînd nu-și iubește meseria"** (GHIȚĂ IULIANA). **„Aș defini profesorul ca OM care și-a asumat o mare răspundere în fața societății : de a forma și educa oameni"** (DANIEL RINCĂ).

Dincolo de aceste definiții, în care descoperim și tendința de epatare adolescentină, iată trecut prin filtrul lor ce înseamnă un foarte bun profesor. **„Un profesor foarte bun trebuie să cumuleze mai multe calități. Eu pun pe primul plan, să zicem, priceperea, «arta» de a crea o atmosferă propice studiului la clasă. Ce s-ar întîmpla dacă orele ar fi dominate de o atmosferă de spaimă sau delăsare — și din partea elevului și din cea a profesorului ? ! În aceste cazuri extreme nu ar avea de cîștigat nici una din părți, dialogul elev-profesor transformîndu-se inevitabil într-un monolog monoton și deloc încurajator"** (FULVIA CRISTESCU).

„Un aspect care mi se pare foarte important al rolului profesorului pe scena școlii ar fi acela de a-i stîrni elevului interesul pentru o anumită disciplină (ar fi bine pentru toate ?), solicitîndu-i permanent gîndirea. El trebuie să știe să le facă să simți că în momentul în care îți comunică o informație o face cu scopul de a te pregăti pentru timpul cînd va trebui să stai pe propriile-ți picioare — iar noi mai avem foarte puțin pînă atunci. Verificările cunoștințelor trebuie să dovedească elevului că este util, cel puțin în perspectivă, că ceea ce face el este important. Pentru că el, profesorul, este cel care, pe lîngă o mulțime de alți factori, îi ajută pe elevi în formarea propriei lor personalități" (M. G.).

„Pentru a fi un bun profesor omul de la catedră trebuie să fie, în primul rînd, foarte bine pregătit profesional, să fie la curent cu noutățile din domeniu (condiție care nu întotdeauna este îndeplinită), să expună în așa fel temele, lecțiile, încît să nu plictisească, ci să stîrnească interesul, să nu fie rigid, să nu păstreze acea distanță tradițională dintre elev și profesor, care împiedică colaborarea lor, să aibă o atitudine corectă față de elevi" (MIHAELA DINU).

„Unul din cei mai buni profesori ai mei. Două calități sînt absolut necesare pentru a fi cotat ca un foarte bun profesor : o excelentă pregătire și nevoia permanentă de a rămîne OM. Celelalte însușiri derivă din acestea două. Cînd profesorul este foarte bine pregătit, piedicile legate de latura însușirii cunoștințelor sînt trecute, în majoritatea cazurilor, cu ușurință, pregătirea în speță presupunînd și o bună metodă de predare cît și exigență față de însușirea cunoștințelor de către elevi. Dacă nu se apropie de elev însă, dacă nu încearcă să-l înțeleagă, deci apelează la vești la mînă a rigidității, neintuind momentele psihologice din viața elevilor săi, intervine înstrăinarea din ambele părți, atît de propice zidului neînțelegerii" (MIRELA PĂDUREȚU).

„Nu toți profesorii înseamnă același lucru pentru fiecare elev. Cred că ar trebui, la modul ideal vorbind, să fie acel «cineva» care să ne trezească dragostea, interesul pentru disciplina lui, chiar dacă nu ne trebuie pentru viitoarele examene. Prin «foarte bun» elevii nu înțeleg, neapărat, «foarte deștept» sau «o adevărată enciclopedie», ci cu totul altceva. Să fie, adică, și un bun psiholog, pentru a putea pătrunde în universul gîndirii elevilor. Altfel spus, să «coboare» din cînd în cînd la nivelul elevilor, pentru a-i putea înălța, la rîndu-i" (GEORGE CĂTRUNĂ).

Sînt doar cîteva din spicuirile răspunsurilor la primele două întrebări care, indiferent de modalitatea în care sînt înscrise pe hîrtie, susțin aceleași cauze ale unui foarte bun profesor. Trebuie să precizăm însă că sînt date numeroase exemple de profesori ai școlii, în care recunoști cu ușurință „modelul" pe care și l-a ales

în al doilea rînd aș vrea să remarc faptul că nu trebuie să forțezi chiar așa de mult pe un elev să învețe la obiectele care nu sînt necesare în viitor" (DUMITRU STELIAN).

Cea de a treia întrebare a stîrnit cele mai multe comentarii, a provocat cele mai multe răspunsuri, a scos la iveală cele mai multe atitudini. Este firesc, căci ea se referă la însăși esența profesiunii de dascăl, la ceea ce este mai important în activitatea lui, la ceea ce trebuie să fie mai important în viața elevului. Este vorba de însușirea cunoștințelor ? Este vorba de formarea unor deprinderi ? Este vorba de educație ? Este vorba de toate acestea ? Este vorba de altceva ? Este vorba de ceva ce nu știm încă ? Este vorba de ceva ce nu știm că știm ? Este vorba de ceva ce nu știm că nu știm ? Este vorba de ceva ce știm că nu știm ? Este vorba de ceva ce știm că știm

Profesori care, puşi în faţa exigenţei elevilor, riscă să rămînă corijenţi

3. Descoperim în răspunsurile la cea de-a treia întrebare una dintre sarcinile profesorilor, de care, pare-se, s-au achitat cu brio : de a încuraja judecăţile critice ale elevilor. Iată şi un moto adecvat întrebării : **„Desigur, fiecare elev (şi asta e logic) îşi are profesorul lui preferat cît şi pe cel pe care îl detestă. Asta cred că este dreptul nostru !"** (TĂLPIGĂ MUGUREL).

„Nu-mi plac profesorii delăsători, care ne permit aproape totul. Aceasta pentru că îmi dau seama că nu este deloc folositor deşi, sincer vorbind, o asemenea atitudine ne mulţumeşte pe moment pe noi, elevii. De asemenea, nu-mi plac profesorii care vor să ne dea mură în gură totul, distrugînd imboldul participării noastre la adîncirea celor predate" (LORI OPRESCU).

„Ce profesori nu-mi plac ? În primul rînd cei care vin să predea parcă unor băncI, nu unor elevi. După cum nu-mi plac profesorii interesaţi. (Mai sînt şi din aceştia !)" (ADRIANA OINĂCARU).

„Nu ştiu cum îi se pare colegilor mei, dar eu nu am o părere bună faţă de profesorul ... care fumează în clasă, faţă de profesorul ... care vine cu pantofii murdari sau cu o ţinută care nu ne îndeamnă la respect" (DRĂGUŞIN VICTOR).

„Nu-mi plac profesorii de «tip vechi» despre care se spune că te determină să înveţi prin ameninţare şi forţă (forţa fizică, nu spirituală !)" (PENESCU DAN).

„Mai sînt şi profesori care cunosc foarte bine materia pe care o predau dar «se abţin» să-i înveţe pe elevi la ore, preferînd să-i pregătească acasă, în particular" (DANIEL RINCĂ).

Nu vom da nume. Tinerii noştri şi-au asumat curajul exemplificării fiecărui „nu-mi place" în parte. Sperăm însă că semnalul tras de ei va fi recepţionat de cei ce se simt vizaţi, extemporalul nostru devenind astfel o usturătoare lecţie pentru cei cîţiva dascăli care, puşi în faţa exigenţei propriilor lor elevi, riscă să rămînă corijenţi.

Profesorul trebuie să-ţi inspire încredere în tine şi în frumuseţea vieţii

Profesorul pe care-l apreciez cel mai mult este în primul rînd un om drept, în balanţa căruia în momentul notării atîrnă doar cunoştinţele tale şi nu unele „maşinaţiuni de cancelarie". Un astfel de profesor trebuie să fie bine pregătit pe plan profesional, dar să nu prezinte acea atitudine atotştiutoare şi poate despotică în acelaşi timp, să nu considere că greşeala este apanajul exclusiv al elevului. Profesorul pe care-l apreciez cel mai mult ştie să te asculte, să te combată atunci cînd gîndeşti greşit, dar să te combată cu argumente logice şi nu prin superioritatea pe care i-o conferă poziţia de profesor. Să nu credeţi cumva că un astfel de profesor nu este stimat, ci dimpotrivă. Chiar noi elevii înţelegem că şi profesorii sînt în cele din urmă oameni şi a greşi este omenesc. Ne dăm seama că un profesor nu poate recunoaşte deschis că a greşit citeodată, pentru că altfel şi-ar ştirbi autoritatea, care, din păcate, trebuie s-o menţină în ochii unor colegi, dar nu ne împăcăm cu unele forme de manifestare a despotismului medieval de la catedră.

Profesorul cel mai apreciat ştie să te înţeleagă, să fie calm în orice situaţie, să-ţi inspire încredere în tine şi în frumuseţea vieţii, să-ţi inspire în primul rînd dragoste faţă de materia pe care o predă şi prin aceasta să te îndemne la lucru, pentru că după terminarea şcolii o anumită materie îţi rămîne strînsă corelată în gînd cu chipul dascălului care te-a iniţiat în tainele ei.

Profesorul (ca şi noi elevii dealtfel) trebuie să aibă o ţinută îngrijită, dar nu cred că în numele unor regulamente care par de multe ori fictive. Consider existenţa regulamentelor necesară dar aş dori să existe unul unic pentru toate liceele în care să se ţină cont şi de demnitatea noastră de elevi. Noi considerăm că o ţinută îngrijită nu trebuie confundată cu o ţinută ce ni se impune, care nu ţine cont că trăim spre sfîrşitul secolului XX cînd aparenţele nu mai reprezintă întotdeauna imaginea fidelă a conţinutului.

Nu putem aprecia un profesor slab pregătit, un profesor care nu ne respectă recreaţiile, un profesor inconsecvent. Şi, în primul rînd, nu putem accepta nedreptatea, injustiţia. Poate că şi sistemul de notare ar trebui puţin modificat încît notele să sintetizeze mai profund cantitatea şi calitatea cunoştinţelor acumulate într-un interval de timp mai îndelungat, cei puţin un trimestru.

Nu putem tolera ca un profesor să nu respecte cît de cît personalitatea noastră, acum în formare, şi de aceea atît de controversată.

Un profesor modern trebuie să ştie să ivească din noi energii nebănuite, să ne facă să ne simţim mai buni, să constatăm că un succes obţinut se datoreşte în exclusivitate efortului tău personal, să drămuiască cu multă dreptate laudele dar să nu fie neapărat generos în critică. Un profesor trebuie să şi-l apropie pe elev, să-l dovedească cu argumente logice, necesitatea acumulării de cunoştinţe şi nu să-i pretindă să înveţe pentru că anumite lecţii sînt cuprinse în programă şi trebuie să ţi le însuşeşti pentru a absolvi clasa.

Liceul este o clipă din viaţă, atît de frumoasă încît, în general, nu-i putem aprecia pe dascălii noştri. Dacă le mai găsim defecte, puneţi-le pe seama experienţei noastre incomplete, a aspiraţiei noastre spre perfecţiune. Am vrea de multe ori să aflăm şi o părere adevărată a profesorilor despre noi, noi elevii priviţi ca oameni în devenire, debarasaţi de povara mai grea sau mai uşoară a rezultatelor din catalog.

Chircă Sorin Dan

„În afara cursurilor nu prea avem de-a face unii cu alţii"

4. În sfîrşit, la ultima întrebare, cu mici excepţii, răspunsul este acelaşi : profesorii nu prea-şi cunosc elevii dincolo de pragul şcolii, situaţia fiind aceeaşi şi în relaţia inversă. Razbate, dacă vreţi, ca un strigăt, dorinţa de spargere a graniţelor dintre elevi şi profesori, tristeţea lor că lucrurile stau aşa şi nu altfel.

„Pe mine nu mă cunosc nici părinţii ca lumea, dar profesorii ! Nu se interesează ce se întîmplă cu viaţa noastră dincolo de şcoală, de aceea nici nu ne pot cunoaşte. Aveam nopţi albe, în care trebuia să-mi ferească mama şi fratele de furia tatălui, după care, obosit, soseam la şcoală. Profesorul mă întreba dacă mi-am pregătit lecţia. «Nu — răspundeam — n-am putut». «Stai jos !» — şi o notă mică se aşeza în catalog. Nu venea măcar întrebarea brutală «De ce ?». Deci, cunoaşterea..." (TĂNASE FLORENTIN).

„Cu noi e mai greu să ştim necazurile profesorilor. Le lasă dincolo de uşa clasei, la oră încearcă să se ocupe numai de noi, uitînd de problemele personale. Dacă aflăm totuşi că au anumite probleme încercăm, şi poate am încerca mereu, să-i înţelegem. Tovarăşa profesoară de engleză era foarte bolnavă. Am încercat, cum am putut, să-i asigur, împreună cu colegii mei, un cadru propice desfăşurării orei, fără a-i arăta însă că ştim despre necazurile dinsei" (PĂDURETU MIRELA).

„Trebuie să recunosc însă că în afara cursurilor nu prea avem mult de-a face unii cu alţii, adică, activităţile din afara cursurilor sînt făcute din obligaţie şi nu pentru că am simţi noi nevoia să le facem. Or, ceea ce se face pentru că trebuie, nu este întotdeauna şi sincer" (C. D.).

Iată un extemporal-test din care, sîntem siguri, vor avea de învăţat şi profesorii. Ei, aceşti adolescenţi, maturizaţi parcă mai devreme, vor face pasul spre viaţa lor de mîine, punînd temelie viitorului. Să nu uităm că ei sînt foarte aproape de anul 2000 ! Ce cred elevii despre profesori, despre munca şi creaţia lor valorează, am zice noi, la fel de mult ca însăşi recompensa primită din partea societăţii. Iată un adevăr de necontestat care se desprinde din extemporalul nostru : **A FI DASCĂL ESTE O SARCINĂ GREA ŞI EA NU FACE DECÎT SĂ MĂREASCĂ RĂSPUNDERILE CELOR CHEMAŢI SĂ O POARTE !**

GEORGETA BLĂNARU
ADRIAN DOHOTARU

Cataliza

S-a scris în zilele din urmă, şi s-a scris frumos, despre şcoala din inima Capitalei ajunsă la vîrsta respectabilă de trei secole. Gîndurile bune au venit de peste tot întru elogierea dascălilor care şi-au pus viaţa şi preţuirea în lungul sutelor de ani pe altarul cunoaşterii de carte la acest lăcaş de învăţătură bucureştean, Liceul „Nicolae Bălcescu", proiectat distinct, dintotdeauna, în geografia spirituală a Capitalei.

Et in Arcadia ego. Am urmat şeralul la „Bălcescu" şi m-am întors, stimulat de momentul aniversar, cu ochiul în lumea ştiută mie, atît cît să leg de ramul amintirii lucrul pe care sper să nu-l uit niciodată, pus dealtfel cu grijă în rama sufletului, ferit de rugină şi înnobilat de timp.

Cînd ziua se zbătea să apună dincolo de plopii străzii Spiru Haret, cînd exuberanţi şi bucuroşi că pleacă, elevii de la zi îşi duceau ghiozdanele spre casă conştienţi că au în ele bastonul de mareşal promis, — şi trebuie să recunosc că mulţi îl şi aveau, timpul a probat asta —, pe străduţa în pantă, luminată de turla cu vitralii de la Sfîntul Iosif, apăreau chipurile îmbăiate în transpiraţie ale seraliştilor. Unii tălau Bucureştiul pentru a ajunge aici. Cu modul lor stîngaci de a ţine ghiozdanul înflorit pe la colţuri de mulţimea caietelor ce trebuiau purtate mai întîi pe la serviciu, cu părul atins de brumă, oameni în toată firea, cu copii, ca şi ei la şcoală, cu lecţii ce urmau a fi făcute poate la aceeaşi masă din bucătărie. Cine i-ar fi văzut la respectiva dată pe Bahrin, Cochintu, Dociu, Manea, Neagu, Onea, Petrescu, Tîrlea, i-ar fi crezut demult nişte tătici cumsecade absorbiţi pînă la uitare de jocul de table, cu greu de convins să încerce a rezolva problemele de aritmetică ale fiilor de prin clasa a treia.

Majoritatea veneau din fabrici şi asta dădea clasei noastre un aer de seriozitate deplin, începînd cu punctualitatea la orele de curs şi încheind cu felul de a ne respecta între noi. Mulţi ne-am reîntîlnit pe culoarele politehnicii în toamna ultimului an de liceu, şi pentru cine dorea s-o afle era aici dovada că şcoala nu fusese doar o frumoasă demonstraţie de voinţă, un hobby, un mod de a petrece în mod plăcut şi util timpul liber în loc să vezi „Parisul pe gheaţă", nu era nici măcar un fel de a te răzbuna pe nesansa de a face asta la timpul ei. Aşa cum s-a dovedit, reprezenta un drum prin viaţă pe care şi-l croiau, la fel e şi azi, convinşi că învăţătura de carte nu se frînge de zidul vîrstei, importantă, dominantă fiind frămîntarea de a şti, şi pe măsură ce ştii mai mult, dorinţa de a te face util.

Ceva mă face să cred că dacă de învăţat nu era cazul să ne convingă nimeni, ne încadram pur şi simplu într-o stare de spirit ce nu avea să aparţină unui moment, unui timp efemer, unui cadru de conjuncturâ, credinţa în steaua lucrului de durată a fost însămînţată acolo, în sălile luminate de osteneala omului de la catedră, preocupat să ne determine să acceptăm efortul pînă la capăt. Convingerea că se poate să munceşti mai mult, să priveşti mai departe, acesta era lucrul pe care doream să-l evoc, legănîndu-mi paşii în aceste zile în vecinătatea şcolii sărbătorite, fericită simbioză de trudă şi optimism, cu ochii spre mîine. Locomotiva voinţei celor mai mulţi dintre noi s-a pus în mişcare la îndemnul flăcării binefăcătoare întreţinută cu patimă şi pricepere de oameni dăruiţi profesiei de educatori pentru muncă şi viaţă, cum am zice noi astăzi, după o formulă de largă audienţă. Mi-l amintesc pe Constantin Ionescu-Tiu coborînd printre noi cu vraful de probleme şi cu „Gazeta matematică — B", strălucindu-i ochii la fiecare soluţie pusă pe hîrtie de parcă i-ar fi căzut privirea pe o nouă teoremă a lui Pitagora. Mi-l amintesc pe Ion Săceanu navigînd strălucitor şi elegant printre galaxiile fizicii, punînd cu răbdare şi eficienţă ordine în mintea noastră. Îmi amintesc cursurile de istorie de o claritate cuceritoare pe care ni le ţinea profesoara Velichi. Cîte nu-ţi trec prin faţa ochilor la o asemenea răscruce de gînduri ?

Dintre toate, datoria cea mare faţă de locul unde am prins gustul încrederii în noi înşine.

NEAGU UDROIU

Din presa judeţeană

Sigur, nu avem pretenţia că am reuşit să extragem din presa judeţeană chiar evenimentele „evenimente". Anchete, fapte diverse, interviuri, însemnări, alte rubrici care ne-au stîrnit interesul am încercat să le readucem în atenţia cititorului. Acum încercăm un semnal judeţean al anului 1980.

— Renumitul dirijor de muzică populară Nicuşor Predescu declara într-un interviu consemnat de Puica Mondoc : „Mă doare inima cînd ascult cum se poluează folclorul nostru". Unde e crezul artistic al acelor artişti ? Uneori, e drept, soliştii sînt rugaţi chiar de unii spectatori să cînte asemenea subproduse, dar interviul amintit susţine ideea că fiecare artist cît şi auditoriul trebuie **să-şi formeze** dragostea pentru folclorul autentic. Dar trebuie răbdare. („Înainte" — Dolj — 20 august.)

— În urma publicării dé către revista „Flacăra" a articolului „Inginerul Buleci din Brăila oferă gratis butelii de aragaz", în ziarul „Înainte" (Brăila — 20 nov.) s-a publicat o convorbire cu inventatorul, realizată de Vasile Rusescu, aducîndu-se o completare. Pe lîngă buteliile cu pricina, inginerul Buleci ne oferă şi... aragazuri. Poate că de la lansarea acestei invitaţii pe care inventatorul Buleci ne-o făcea s-au mai rezolvat nişte treburi. Oricum, chiar dacă în judeţ ecoul metodei Buleci ar fi ajuns la beneficiari, metoda aşteaptă în continuare să fie pusă cît mai urgent în funcţiune.

— G. Stănculescu şi M. Neacşu au organizat o întîlnire între tăranii din judeţul Argeş şi cei din judeţul Buzău. Rezultatul ? Puşi faţă în faţă au reuşit să se convingă unii pe alţii de importanţa cultivării în solarii a legumelor.

Una dintre tărăncile prezente la întîlnire zice : „îţi spun un singur lucru (n.n. — e vorba de discuţia dintre doi tărani) : pune maică, şi dacă n-ai să ieşi bine să vii aici şi să mă blestemi pe mine". „Să lasă bine", adică veniturile să fie bune. Ce vrea mai mult acel ţăran care-i cerea lămuriri femeii decît să ştie cît de bine ieşea în urma folosirii solariilor ? („Secera şi ciocanul" — Argeş — 30 octombrie.)

— „Oameni care valorează milioane" s-a intitulat materialul semnat de D. Cărstea în ziarul „Flamura Prahovei", anchetă realizată printre cetăţenii comunei Brebu. Străduindu-se ca o iniţiativă să devină şi sursă de venituri, ei au reuşit ca din industria mică să facă o adevărată uzină de „bine". Oameni din aceştia se găsesc pretutindeni, oameni care valorează „milioane" sînt destui, însă trebuie o mînă de gospodar să-i unească şi să-i îndrume. La Brebu există o astfel de mînă şi realizările nu s-au lăsat aşteptate.

— Ziarul „Steagul roşu" (Petroşani) publică pe 12 iulie o anchetă prin cluburile muncitoreşti din Lupeni realizată de Ion Fiastrui, în care erau combătute formalismul şi festivismul în lucrul cu tinerii.

— În vara anului 1980 la Lozna (Botoşani) au fost descoperite locuinţe străvechi datînd din faza a doua a culturii Cucuteni. Sigur, descoperirea nu constituie o surpriză pentru nimeni, ea dovedind o neîntreruptă continuitate de viaţă a poporului nostru pe aceste meleaguri. Noutatea constă în faptul că aşezarea se află sub un strat de turbă. Arheologul Paul Sodurschi face precizarea că sub locuinţe se află turbă, se află pămînt. („Clopotul" — Botoşani — 12 septembrie.)

— „Pîinea din Bărăgan să fie ca oamenii lui !" zice Mircea Tătăranu în ziarul „Tribuna Ialomiţei" din 4 octombrie şi scoate în evidenţă unele neajunsuri în ce priveşte calitatea pîinii. Calitatea pîinii ţine totuşi şi de moara ce macină grîul.

— Prin regenerarea micrometrelor, atelierul de metrologie — compartiment modest în comparaţie cu marile unităţi ale Tehnofrig-ului — a reuşit să economisească anual aproximativ 500 000 lei valută. Andrei Bondor, vizitînd micul atelier, a constatat că această muncă este efectuată de o echipă de 11 muncitori cu înaltă calificare dar şi cu multă iniţiativă şi pricepere. („Făclia" — Cluj-Napoca — 28 septembrie.)

— Un frumos obiectiv a cărui lipsă o simţeau din plin oamenii din împrejurimile oraşului Pucioasa a fost dat în folosinţă la 1 noiembrie 1980 : autogara Pucioasa cu o capacitate zilnică de peste 14 000 de călători şi cu 14 peroane simultane. O autogară modernă construită cu oameni şi pentru oameni. („Dîmboviţa" — 1 noiembrie 1980.)

— Un poet ţăran, membru al cenaclului „Vasile Lucaciu" Cocirlău din Maramureş, pe numele său Ion Burhar, scrie pe-o frunză curată versuri la fel de curate : „nu ştiu dacă cea mai înaltă ştiinţă / va fi să plantezi un copac / nici dacă alfabetul morse / va fi atunci limbă maternă / sau dacă pămîntul / va deveni mai elastic / ori mult mai plat / decît în era noastră / nici dacă inima / doar în muzeu va bate versuri / dar eu din antichitatea mea / vă trec aceste brazde pe curat / cu toată speranţa / de care e în stare / naivitatea unui plug / îndrăgostit. („Pentru socialism" — Maramureş — 9 august.)

I. IACOB

UN CENTRU DE CIVILIZAȚIE GETO-GREACEASCĂ: ALBEȘTI

La 2 km distanță de actualul centru civic al comunei Albești, localitate situată în partea meridională a Dobrogei, la 15 km vest de orașul Mangalia — vechiul Callatis — au fost descoperite, prin cercetările arheologice începute în anul 1971, vestigiile uneia dintre cele mai interesante așezări ale Dobrogei antice. Este vorba despre o cetate ce se întinde pe o suprafață de aproximativ 10 ha, pe înălțimea unui platou aparat la nord-vest de ripe naturale, adînci — în realitate făgașurile unor rîuri azi dispărute.

Deși cercetările sînt abia începute, investigațiile făcute pînă acum permit formularea unor ipoteze de lucru. Mai întîi, trebuie precizat că la Albești au existat două incinte, una din prima jumătate a sec. IV î.e.n., cealaltă mult mai bine păstrată, de la mijlocul sec. IV î.e.n. În ambele situații, pentru înălțimea zidurilor a fost necesară mai întîi nivelarea stîncii de pe platou. Operația s-a realizat după procedeele tehnice specifice vremii : într-o rigolă adîncă de 0,30 m și largă de 2 m a fost așezat șocul egalizator, format din blocuri mari de piatră, semifățuite. Peste acesta au fost ridicate temelia propriu-zisă și zidul, construite după sistemul grecesc : între paramentul exterior și cel interior, ambele realizate din aceleași categorii de pietre, se așeza emplectonul — o masă de pietre de diferite forme, legate cu pămînt.

Cea de-a doua incintă, de formă aproximativ pătrată, are în colțul de sud-vest un turn de apărare. În interiorul fortificației și pe lîngă ea sînt numeroase construcții cu ziduri masive, după cît se pare cu caracter public. Altele sînt locuințe, cele mai multe dintre ele oferindu-ne un inestimabil inventar arheologic. Pînă acum au fost scoase la lumină vase ceramice de uz comun, fie autohtone, fie grecești : căței, opaițe, amfore de proveniență grecească importate, greutăți de pămînt ars pentru războiul de țesut — în forma unor trunchiuri de piramidă — unelte de metal și os etc. Între obiectele de ceramică grecești distingem numeroase **farfurii kantharoi** și **lekitoi** cu firnis. A mai fost descoperită și o splendidă statuetă de **terracota**, executată cu multă grijă : reprezintă o femeie cu bustul nud, stînd maiestuoasă pe un fotoliu ; îmbrăcămintea drapată, formînd pliuri, acoperă numai picioarele pînă la glezne.

Cele două monede, una de bronz, emisă la Callatis în jurul anului 250 î.e.n., și o alta de argint, tot callatiană, dar din a doua jumătate a sec. IV î.e.n., au o importanță deosebită pentru datarea așezării.

Fixarea limitelor cronologice de existență istorică a așezării de la Albești se poate stabili și cu ajutorul ștampilelor de pe amfore. Cele 110 exemplare cunoscute pînă acum provin din centre de producție bine determinate de cercetători : 45 amfore de Sinope, 17 Heracleea Pontică, 19 din Rhodos, 7 din Thassos, 6 din Cnidos, 5 din Cos, 1 din Paros etc. Toate se încadrează cronologic între sec. IV-I î.e.n. Raportul numeric semnalat este asemănător cu cel din Callatis — cetate în al cărei teritoriu rural se circumscrie și așezarea de la Albești.

Bogăția materialului ceramic autohton și grecesc, datat între limitele mijlocului sec. IV î.e.n. și prima jumătate a sec. I î.e.n., ne demonstrează că, în acest interval, așezarea a cunoscut maxima sa dezvoltare. Aceasta ne arată că în ciuda războiului din anul 260 î.e.n., între coaliția histro-callatiană și Byzantion, avînd drept scop controlul asupra **emporiului** de la Tomis, așezările de pe malul sting al Pontului Euxin au cunoscut de-a lungul epocii elenistice un progres necontenit. Descoperirile arheologice făcute nu numai în colonii, ci și în așezările rurale, ale căror necropole ne sînt mai bine cunoscute, dovedesc acest avînt general, reflectat într-o strînsă colaborare de ordin economic și în întrepătrunderi spirituale, între autohtoni și greci.

Locuințele cu amenajări interioare distincte, descoperite la Albești, identificarea unei străzi prevăzute cu canalizare, trama stradală ordonată etc. ne determină să considerăm că avem de-a face, la Albești, cu o așezare urbană sau cel puțin cvasiurbană.

O situație analogă s-a înregistrat în teritoriul rural histrian unde, în anii 1951—1958, s-a prospectat importantul centru comercial-avanpost de la Tariverde, puternică așezare înființată de grecii din cetatea de pe malul lacului Sinoe. Factoria de la Tariverde — un adevărat „tîrg", în care își desfășurau activitatea negustorii greci de la Histria în mijlocul masei de geto-daci — a fost fondată încă din epoca arhaică a colonizării grecești (sec. VI-V î.e.n.), pentru a-și continua existența pînă tîrziu în epoca romană.

Spre deosebire de Tariverde, așezarea de la Albești poartă amprenta unei adevărate „cetăți". Fortul constituia, indiscutabil, faza de început a acestei așezări — de felul celor ce se întîlnesc în numeroase puncte ale lumii elenistice din jurul Mării Negre sau al Mării Egee. Ulterior acest centru s-a dezvoltat pînă la proporțiile unui adevărat „oraș", constituindu-se într-un mare avanpost helenic în teritoriul rural atît de întins, locuit de băștinași, al căror rol era legat în primul rînd de practicile agrare ale vremii. Din această suprafață imensă cultivabilă își asigurau grecii din Callatis atît hrana necesară orașului, cît mai ales cantitățile uriașe de cereale destinate comerțului cu alte centre din spațiul egeic și mediteranean.

Cetatea de la Albești a parcurs — ca și alte cetăți dobrogene — toate marile evenimente din perioada inaugurată aici de cucerirea lui **Filip II** (359—336 î.e.n.) și **Alexandru cel Mare** (336—323 î.e.n.), pînă în sec. I î.e.n., odată cu tentativele autorităților romane dintre anii '72—'28 î.e.n. de a institui dominația lor asupra litoralului vest-pontic. Frecvența amforelor sinopeene, la fel ca și ceramica de factură locală specifică și în sec. I î.e.n. pe care o întîlnim frecvent la Histria, Nuntași, Jurilovca, Mangalia etc. vine să confirme ipoteza potrivit căreia abandonarea bruscă a așezării s-a petrecut în prima jumătate a sec. I î.e.n., poate ca urmare a campaniilor vest-pontice întreprinse de generalul roman **M. Terentius Varro Lucullus**, între 72—71 î.e.n., sau de marele rege **Burebista**, între anii 55—48 î.e.n., cînd a adus sub ascultarea sa întregul litoral vest-pontic, de la Olbia în nord, pînă la Apollonia în sud.

Acestor aspecte istorice li se adaugă o întrebare esențială : cine au fost locuitorii zonei aferente Callatisului, între sec. IV—I î.e.n., care au format poate acea comunitate de **mixtellenes**, deci de băștinași locuind laolaltă cu grecii. Este prematur să răspundem cu temeiuri sigure, dar nu lipsesc premisele unor ipoteze plauzibile : întreaga zonă din stînga și din dreapta Dunării inferioare pînă la țărmurile Pontului Euxin a fost dintotdeauna locuită de către triburile getice ; nu excludem nici pătrunderea unor enclave scitice, către sfîrșitul sec. IV î.e.n. și începutul celui următor, care au dus la constituirea unor așezări stabile, conduse de acei „basilei", de pe urma cărora ne-au rămas mostre ale unor emisiuni monetare foarte importante. **Plinius cel Bătrîn** îi numea **scitae aroteres**, adică „agricultori". Localizați între **Callatis** — Mangalia — și **Odessos**—Varna (R.P. Bulgaria) — ei s-au amestecat cu geții, băștinașii dintotdeauna ai acestor locuri, sfîrșind prin a fi asimilați. Concluzionăm așadar că elementul majoritar getic a servit între sec. IV—I î.e.n. interesele economice ale cetății doriene, și ca vecini și ca locuitori direcți ai centrului de la Albești, ale cărui implicații etnice, mult mai variate, încep să se lămurească în campaniile arheologice care urmează.

Dr. A. V. RADULESCU

Invențiile ca joc

Scopul vizitei noastre la Tîrgu Mureș a fost acela de a vedea, pe viu, *căsuța camping*, realizare a colectivului Întreprinderii chimice „Prodcomplex". Nu vă ascundem că după ce am citit despre ea, am îndrăznit să visăm pajiști smălțuite cu astfel de construcții, apropiate, ca imagine, mai mult de secolul XXI.

La „Prodcomplex", ne-a informat inginerul Victor Verzea, director comercial, se execută peste 4 500 de repere. O întreprindere care, în 1950, cînd a luat ființă, făcea doar lacăte, cremoane, cuiere, clanțe, iar acum... acoperișuri pentru vagoane cerute de S.U.A., anvelope, camere velo, produse turnate din fontă, utilaj chimic, produse din metal... etc. Interesant ni se pare faptul că nu s-a renunțat la vechea producție. Și acum se execută clanțe și cremoane, pentru că piața cere aceste lucruri, la prima vedere mărunte, dar fără de care nu se poate. Vechea secție de țesătorie a devenit o fabrică de frumusețe și hărnicie în care lucrează 440 de femei și doar 5 bărbați.

Vizităm secția „Injecție-mase plastice". Șefa de atelier este Iuliana Buzdugan, secretara Comitetului de partid pe întreprindere. Nu se pierde nimic în secția aceasta. Deșeurile sînt mărunțite, executîndu-se noi repere. În curînd vor intra în fabricație navetele, pentru care se pregătește matrița. Este nevoie de ele. Se cer. Și, repetăm, calitatea acestor oameni este aceea de a da ce se cere... Trebuie să spunem că rîvna lor a fost recunoscută. Au primit, pentru activitatea din 1979, Ordinul Muncii. Aurelia Moldovan, pe care în alte timpuri am fi găsit-o, în mod sigur, dădăcindu-și nepoții, lucrează la o modernă mașină de injecție. Și este mulțumită. Mulțumită că munceste. Mulțumită și de cei 2 500 de lei cîștigați pe lună.

Iată, după ce vom fi poposit în lumea fascinantă a sticlei și a poliesterilor, ajungem în secția de poliester armat, loc de muncă al multor tineri, și, trebuie să remarcăm, nu dintre cele mai ușoare : procedeul de a modela acoperișurile de vagoane este manual. Pe matriță se dă forma cerută cu ajutorul unor pensule care impregnează fișiile de fibră de sticlă, înmuiate fiind tot timpul în pasta de poliester. I-am văzut lucrînd la matrița pe Judith Fodor și Ioan Farcaș. Pentru ca aceste acoperișuri de vagoane să ajungă în Statele Unite, pentru ca aparatoarele anvelopelor și barele de protecție (practic fără moarte) destinate autocamioanelor Roman să ajungă în marile uzine, tinerii de aici, migălind la formele pe care le vor lua produsele, fac muncă de artizani. Ni se spune că va lua ființă o nouă secție, unde aceste operațiuni vor fi preluate de mașini. Nici atunci nu vom uita că ei, acești oameni, *au dat naștere secției*.

Și care a fost începutul ? Începutul, așa cum am intitulat reportajul, a fost un joc al inginerilor Ioan Albu și Iuliu Lungu (care este și inginerul șef al întreprinderii). Făceau proiecția unor piramide hexagonale și pentagonale pe o suprafață sferică. Au apărut, în felul acesta, pe calc, contururile viitoarei căsuțe. În 1973 au materializat, din carton, prima căsuță. Apoi a luat ființă primul atelier. În 1975 a fost expusă, la București, prima căsuță. Interesul, mai ales al străinilor, extrem de mare ! În 1980, 23 septembrie, OSIM-ul brevetează căsuța, ca invenție. În documentul respectiv citim numele celor doi ingineri și pe cele ale muncitorilor Árpád Bálint și Nagy Iosif.

Partea teoretică, ne spune zîmbind Iuliu Lungu, jocul geometric a doi ingineri, nu ar fi însemnat realizarea, care a fost rodul zecilor de încercări. Pînă acum au realizat 25 de căsuțe.

Tovarășul director Victor Verzea ne spune că nu poate satisface toate cererile, deoarece lucrul la aceste căsuțe se face, în prezent, manual, ceea ce duce la un preț destul de ridicat : de la 15 000 lei cele pentru refugii, pînă la 25 000 lei — căsuța destinată campingurilor.

Încă un amănunt : căsuța se poate modula. Deci, adevărate complexe pentru tineri. Dăm sugestia de a se interesa de ele, în viitorul apropiat, Ministerul Educației și Învățămîntului, Ministerul Turismului. Șefui secției producție, ing. Otto Kurti, ne asigură de rentabilitatea produsului, după introducerea noii tehnologii : o căsuță camping va costa în jur de 15 000 lei, adică acesta ar putea fi prețul maxim. Dăm și cîteva date tehnice : suprafața utilă : 12 m² ; înălțimea maximă : 2,10 m ; greutatea proprie : 140 kg ; numărul de elemente : 21 ; numărul geamurilor rabatabile : 5 ; geamuri fixe : 1 ; ușă de acces : 1 ; termoizolația : spumă poliuretanică ; grosimea 40 mm ; fixarea elementelor : mecanic, prin șuruburi ; instalație electrică proprie.

Alte utilizări ? Ni se spune că ar putea fi folosită pentru a deveni chioșc de alimentație publică (în locul celor pe care le știm cum arată...), construcții pentru organizări de șantier (pe care, iarăși, bine le cunoaștem...).

PIA OLARU

CASA ȘTIINȚEI DE ASTĂZI PENTRU ZIUA DE DINCOLO DE MIINE

Se numește Alexandru Popa și l-am cunoscut cu ocazia unei manevre de învăluire pe care o pregătisem minuțios ; voiam să-l fac să „adopte" în Casa științei și tehnicii din Brașov un cenaclu de literatură științifico-fantastică, drept care i-am făcut o vizită, convins fiind că voi da peste un individ visător aflat, iremediabil, cu capul în nori. M-a întîmpinat însă un tînăr mai degrabă scund, corect îmbrăcat, cu înfățișare de funcționar pus pe viață tacticoasă. Dar mi-a spus da !, din primul minut și a pus la cale imediat o structură simplă și funcțională la care viitorii membri ai cenaclului — „Nova", pe nume — nu trebuiau să mai adauge decît propria prezență și activitate. Evident, m-am alinlat pe loc în rînduri, în spatele lui, și-l vizitez de atunci adesea, fascinat de ceea ce reușește să facă în instituția pe care o conduce.

Este vorba acolo de o întreprindere concretă cu o destinație doar în aparență abstractă și am s-o povestesc în cîteva cuvinte :

Ideea a fost să pregătim astăzi omul pentru ziua de dincolo de mîine. Cu cei de mîine — producătorii — creatorii — conducătorii — ne-am ocupat ieri și sperăm că am făcut-o bine. Structurile pentru și mai departe le gîndim astăzi ca să le aplicăm mîine, cu efecte antecalculate pentru societatea de poimîine. O Casă a științei și tehnicii pentru tineret este un instrument socialmente nou, inventat mai ales pentru optimizarea acestei zile de dincolo de mîine. În cercurile sale — evident, științifice și tehnice — tinerii de toate virstele nu părăsit deja ziua de astăzi și dau zor, meșterind cu mintea și brațele, pentru un viitor pe care ei îl văd limpede și îl și prelucrează, visînd pragmatic soluții, idei, teorii, aparate de care mulți dintre noi, bătrînii de toate virstele, ne aflăm cu înțelegerea, la distanțe de ani-lumină. Domeniile de activitate ale participanților la cercuri țin, pur și simplu, de ziua de mîine, sau ar trebui să țină, în orice caz fac acest lucru la exemplara instituție despre care vă vorbesc, Casa științei și tehnicii din Brașov, o unitate formativ-educativă a Uniunii Tineretului Comunist, o stație-pilot în activitatea de pregătire cu bătaie lungă. Prezint cîteva din activitățile de aici, în ideea că generalizarea experienței brașovene în Cascle de știință și tehnică ce există sau se construiesc acum în diverse orașe poate fi profitabilă la scară națională. Se participă deci la cursuri de inițiere (informatică-soft și hardware —, cinematografie și foto, electronică și depanare TV, desen tehnic), specializare (șapte domenii din informatică și calculatoare, cîte un grup de electronică, mașini-unelte cu comandă-program, cercetare operațională) și calificare (sudori, mașini de facturat și contabilizat, perforatori-verificatori, control date, macaragii, fochiști, mecanici ascensoare, operatori-calculatori și ajutori programiști). Se lucrează în cercuri tehnico-aplicative (design, automatizări, construcții electronice, autovehicule și karturi, aero și navomodele, din nou informatică), de creație artistică (arta și tehnica cine-foto-cineclub, artizanat !), se țin cîte 10—12 sesiuni de comunicări tehnico-științifice serioase la care participă cadre universitare, studenți, ingineri, tehnicieni, muncitori, elevi, se editează semestrial un buletin informativ, se pune la dispoziția amatorilor o bibliotecă științifico-tehnică serioasă (27 000 de volume) și colecții de reviste, standarde și descrieri de invenții și mărci. Se pun la cale expoziții și lectorate și se cîștigă — din toată această fierbere tinerească — 2,5 milioane lei pe an, într-un adevărat tur de forță care înmănunchează interesul și pasiunea tinerilor, dar și ale specialiștilor (aici activează 67 de cadre universitare și ingineri reputați din întreprinderile brașovene !), grija responsabililor cu bunul mers al zilei de mîine (organele P.C.R. și U.T.C. locale), cu rentabilitatea firească a întreprinderilor logice și logic construite. Contracte de cercetări se încheie între Casa de știință brașoveană și întreprinderi din întreaga țară, inventatorii vin să-și pună aici la punct proiectele, atunci cînd în propriile institute sau întreprinderi li se refuză dreptul la schimbarea mai rapidă a zilei de astăzi, teorii cu totul și cu totul neconvenționale își găsesc drum către mințile tinere închizînd porțile de educație conservatoare — și multe alte întîmplări minunate se pun acolo la cale atrăgînd o audiență uriașă, în așa măsură, încît la cursurile de activități ale Casei de știință și tehnică brașovene, pentru a-și găsi loc, tinerii trebuie să treacă prin concursuri de admitere !

Perfecțiunea și progresul nu sînt însă elemente compatibile, spunea cineva, și deși singura (și presanta) problemă pe care pare să o aibă Casa științei și tehnicii din Brașov este lipsa de spațiu — față de rezultatele de acum și necesitățile viitoare —, să discutăm despre un următor pas posibil.

Îl propune un personaj uimitor, inginerul Alexandru Forje, cercetător de mare greutate, autor — printre altele — și de literatură științifico-fantastică, dar și coautor la nenumărate brevete concrete care pot aduce în cursul anilor următori — sînt domnia-sa — nu mai puțin decît echivalentul a 10 miliarde dolari pentru țară ! Pare fantastic, dar bănuiesc că nu este, am învățat — și mulți au învățat — că pe Alexandru Forje trebuie să-l credem, miezul proiectelor fabuloase are întotdeauna o bucată concretă, realizabilă, atîta doar că unghiul din care vine și te izbește cu lucrurile sale nu este atît de neașteptat încît te zăpăcește și îți taie răsuflarea. Proiectul Casei de știință și tehnică pe care mi l-a prezentat într-o zi întîi m-a lăsat cu gura căscată, pe urmă m-a ambalat în așa hal încît mi-a venit să iau primul tren spre Brașov și să mă apuc grabnic de treabă, i-a făcut și pe alții, în sfîrșit, judecați-l și dumneavoastră, vi-l prezint cel puțin ca pe o mostră de curaj în gîndire, deși o spun sus și tare, dacă inginerul Forje a declarat că se poate face, feriți-vă de el pentru că n-o să se lase pînă nu ne va urca la al 24-lea etaj din palatul de știință pe care, iată-l, în cîteva cuvinte...

Din tuf vulcanic (ieftin, rezistent, bun izolant — întrebați-i pe cei din Vitomirești-Olt, îl folosesc de mult !), cu structura din oțel de conducte (aflu ceva uluitor : mii de tone de țevărie de înaltă presiune, ultrarezistentă, după ce își îndeplinește termenul, este scoasă din uz și aruncată în fiecare an — nu mai poate fi folosită la zeci și sute de atmosfere, astă-i firesc, dar poate înlocui fier-betonul, cu un succes la care constructorii nici nu visează !), cu planșeurile și pereții avînd granulație mare dar și rezistență mare — așa cum ne convinge o invenție uitată a inginerului brașovean Oprișiu) să se construiască un bloc cu 24 de etaje care să adăpostească : laboratoare de înaltă precizie — adăpostite în subsolul care va atinge cota minus 18 m, o Casă a inventatorului (pe cîteva etaje), una a tînărului matematician, o alta a tînărului fizician, ateliere, un hotel pentru tineret, săli de curs pentru sport și spectacole, amfiteatre, birouri, bibliotecă computerizată cu microfilme, restaurant și tot ce mai trebuie pentru a crea curiosului de peste cîțiva ani condiții pentru a exploda creator producînd cîștig. Automatizare la toate nivelele, televiziune cu circuit închis, evident, dar și un studio experimental de radio-TV, izolare energetică completă (morișitle eoliene ale INCREST-ului, folosirea deșeurilor de la spălarea huilei — procedeu nou, ultrarentabil, 700 000 t huilă, utilizabilă energetic, dar și la fabricarea ceramicii, se leapădă acum pur și simplu, — biogaz, panouri solare) și — mai ales — concentrarea în cercuri, cursuri, cenacluri, ateliere, la îndemîna tinerilor, a fost ceea ce este ultranou în gîndirea tehnică românească a momentului, plus accesul lor la calculatoare ar putea avea rolul de emisfere ale masei critice — „le unești, spune Alexandru Forje, și urmează o reacție în lanț care scutură constiințele și — odată te trezești cu anul 2000 la ușă înainte de vreme ! Am și un candidat concret la conducerea construcției, tînărul inginer Tiberiu Cirste, elev al regretatului profesor Marius Petrescu, o să-și dea doctoratul cu lucrarea asta, proiectul îl vor face cîțiva arhitecți tineri, în timpul lor liber".

AL. MIRONOV

Pentru întiia oară în lume, o metodă biologică în tratamentul bolilor reumatismale!

(Urmare din pag. 1)

rigoare în testarea metodei propuse. Este vorba, așa cum a ținut să ne informeze medicul Eftimescu, de un nou procedeu imunologic, bazat pe o nouă teorie privind etiologia reumatismului. Dar mai întîi, cîteva date despre autorul invenției.

Medicul Nicolae Eftimescu s-a născut la Caracal în anul 1921 și este absolvent al Facultății de medicină din București.

Cu douăzeci de ani în urmă, într-o vreme în care patogenia eczemelor și infecțiilor stafilococice se afla în centrul unor cercetări mondiale de specialitate, medicul Eftimescu și-a pus și el întrebarea în ce măsură aceste afecțiuni sînt sau nu de natură microbiană. O întrebare urmată însă de altă întrebare, știut fiind faptul că dacă în majoritatea maladiilor microbiene medicina obține rezultate spectaculoase prin tratamentul cu antibiotice, acestea se dovedesc lipsite de eficiență în cazul infecțiilor stafilococice, cauza maladiilor amintite mai sus. Această situație de fapt l-a îndemnat pe medicul Eftimescu să utilizeze în lupta antistafilococică tratamente vaccinale sau cu alte cuvinte procedee imunologice.

Ideea s-a născut în 1936 dar primele tratamente prin folosirea vaccinului în furunculoze și piodermite au început abia doi ani mai tîrziu. Dar înainte de a arăta rezultatele paradoxale și cu totul neașteptate al căror martor medicul Eftimescu a fost cîteva zile după administrarea vaccinului este locul să amintim cititorilor noștri punctul de vedere existent la data respectivă în legătură cu etiologia bolilor reumatismale.

La ora cînd medicul român și-a propus să vindece unele afecțiuni ale țesutului cutanat prin vaccin antistafilococic, reumatologia mondială ajunsese deja la concluzia că reumatismul poliarticular acut, frecvent mai ales la copii și persoane tinere, este de natură streptococică. Acest lucru s-a dovedit dealtfel foarte simplu și prin faptul că germenele putea fi distrus prin administrarea de antibiotice. Descoperirea a provocat, firește, mult entuziasm la data respectivă. Din păcate, la scurtă vreme după acest moment triumfal, specialiștii au fost nevoiți să constate însă că boala reumatismală este mai răspîndită, reumatismul cronic evolutiv, se dovedește rezistent la antibiotice. Situația l-a îndemnat pe unii cercetători să emită ipoteza că agentul patogen al bolii ar fi un virus filtrabil. Alții au continuat să considere totuși streptococul principala cauză în apariția și evoluția maladiei.

Specialiștii au continuat investigațiile, administrînd penicilină sau alte antibiotice pe loturi mari de bolnavi. „Acest lucru — ne mărturisește astăzi medicul Nicolae Eftimescu — a complicat și mai mult situația, deoarece **germenele care provoacă reumatismul nu este bănuitul streptococ, ci un microb mult mai perfid: stafilococul.** Acesta, „hăituit" mereu de penicilină, a devenit treptat rezistent la antibiotice, acestea favorizînd în fapt apariția unei tulpini extrem de virulente". În acest fel, susține interlocutorul nostru, antibioticele au reușit să distrugă numai germenele prezent în anumite focare bine vascularizate, în vreme ce germenele activ, prezent în alte focare infecțioase, a continuat să se manifeste nestingherit, răspîndind în corpul bolnavului toxinele sale și provocînd pe această cale modificări ale țesutului colagen și sensibilizînd întregul organism. Acest proces infecțios cu proprietăți alergizante, e de părere interlocutorul nostru, ar sta la baza bolilor supurative. Dar să revenim la experimentele doctorului Eftimescu:

— În 1936 — ne mărturisește autorul vaccinului antireumatic — m-am gîndit să încerc să folosesc în lupta antistafilococică procedee imunologice. Am fabricat în acest scop un vaccin antistafilococic poliantigenic prin mijlocirea căruia am obținut rezultate satisfăcătoare în tratarea unor furunculoze și piodermite. Apoi, începînd cu luna iunie 1938 l-am introdus și în manifestări alergice stafilococice. Întîmplarea a făcut ca mai multe persoane tratate să sufere și de reumatism cronic evolutiv. Ei bine, după cîteva zile de tratament, toți aceștia mi-au mărturisit că durerile reumatismale au dispărut și că în general boala a dovedit o recesiune neașteptată.

Acesta a fost punctul de plecare al unor cercetări sistematice, convins fiind că ceea ce produce reumatismul cronic evolutiv sub diferitele lui manifestări, este tot alergia infecțioasă stafilococică și că, deci, s-ar putea elabora o metodă eficace de tratament prin vaccinoterapie. Trebuie să menționez, totodată, că am fost încă de la începutul pacientul propriului meu tratament că, deci, vaccinîndu-mă, am constatat „pe propria-mi piele" că boala cedează rapid și nu mai revine. Aceste prime rezultate terapeutice au fost ulterior confirmate și prin faptul că, tot printr-o întîmplare, am ajuns să provoc o criză acută de reumatism unei persoane care nu avusese niciodată pînă atunci o manifestare de acest fel. Criza s-a produs în timp ce mă străduiam să vindec un pacient cu leziuni cutanate la ambele palme, administrîndu-i vaccin antistafilococic. Originea stafilococică a maladiei fusese stabilită cu exactitate, dar nici bolnavul și nici testele de laborator nu mi-au semnalat existența unui ascuns focar amigdalian. Din fericire am știut să interpretez corect fenomenul neașteptat. Am înțeles, cu alte cuvinte, că vaccinul a avut darul de a sensibiliza focarul infecțios față de antigenii microbului respectiv și că din această cauză a izbucnit criza de reumatism. În consecință am procedat de îndată la desensibilizarea bolnavului, administrîndu-i în continuare un vaccin diluat de zece ori, și după cîteva zile criza reumatică s-a stins complet, iar leziunile din palme au dispărut și ele.

Cu această metodă, medicul Nicolae Eftimescu a tratat în următorii doi ani 86 de bolnavi cu diferite forme de reumatism evolutiv între care opt cazuri de poliartrită de gradul II și trei cazuri de spondilită anchilozantă.

Aceste prime rezultate au făcut obiectul unor comunicări prezentate cu diferite ocazii și mai ales în cadrul unor reuniuni de specialitate. Noutatea a provocat surpriză, mirare, a dezlănțuit polemici, dar din păcate nu a cucerit și interesul așteptat și mai ales nimeni nu s-a arătat dispus să confirme sau să infirme prin mijlocirea experimentului practic această ipoteză îndrăzneață. Comunicarea a cucerit totuși după o vreme atenția academicianului prof. dr. Ștefan Milcu.

Rezultatul unor cercetări ulterioare formează obiectul unui articol pe care doctorul Eftimescu îl încredințează spre publicare revistei „Medicina internă". Redacția refuză însă tipărirea comunicării și atunci autorul el se adresează unei reviste din străinătate. Articolul apare și este recenzat de mai multe publicații. Cu acest prilej și pe această cale, descoperirea doctorului Eftimescu atrage atenția unui specialist în materie, savantului de notorietate mondială, prof. dr. Hans Reiter din Germania Federală. Acesta reține mai ales cele trei concluzii la care ajunsese pînă la data respectivă compatriotul nostru: 1. Reumatismul este o boală unică, dar cu manifestări diferite. 2. Cauza o constituie procesul de alergie infecțioasă care atacă vasele de sînge. 3. Maladia este de natură infecțioasă și este provocată în ultimă instanță de infecția stafilococică.

Cei doi cercetători își scriu unul altuia timp de șapte ani, corespondența sfîrșindu-se doar odată cu moartea savantului german. În tot acest răstimp, Hans Reiter se referă în cadrul mai multor articole la ipoteza și lucrările cercetătorului din România, considerîndu-le de o importanță deosebită. Descoperirea medicului Eftimescu interesează îndeaproape și alte cercuri de specialitate. Astfel, în 1965, prestigioasa revistă franceză, „La semaine des Hopitaux" publică un amplu articol al doctorului Eftimescu în care acesta face o suită de considerații în legătură cu posibilitatea unei etiologii comune infecțiilor alergice bacteriene și bolilor de colagen.

Interesant de remarcat că observațiile și concluziile doctorului Eftimescu, priorități mondiale la data publicării sau comunicării lor, au fost atestate și recunoscute ulterior pe baza unor cercetări efectuate în diferite laboratoare din lume. În ultimul număr al revistei „La recherche", celebrul profesor Jean-Claude Henrard își informează cititorii că în domeniul reumatismului — prima cauză de invaliditate din lume — cercetările vizează astăzi în special domeniul epidemiologiei și al imunologiei, sau exact direcțiile pe care le indicase încă de acum 20 de ani compatriotul nostru, medicul Nicolae Eftimescu.

Care este efectul practic al vaccinului antireumatic preparat de medicul Nicolae Eftimescu?

Vaccinul antistafilococic, ne informează interlocutorul nostru, administrat în doze progresive, a fost folosit în 1 738 de cazuri din 1959 și pînă în 1979.

— Vaccinoterapia a dovedit rezultate superioare în comparație cu toate metodele ce se utilizează în prezent în mod obișnuit: salicilat de sodiu, piramidon, fenilbutazonă, irgapirin, hormonoterapie, medicamente radioactive, vitamine, medicamente antiinfecțioase, sulfamide, antibiotice, autovaccin preparat din flora microfaringiană sau intestinală etc. În aproape toate cele 1 738 de cazuri, boala a regresat după primele 2—3 zile. Au început să cedeze fenomenele inflamatorii, s-a redus sensibil rigiditatea articulațiilor, iar bolnavii au declarat că se simt bine din toate punctele de vedere.

Iată rezultatele concrete ale tratamentului prin vaccinoterapie așa cum apar ele într-o sumară statistică prezentată de interlocutorul nostru. În decurs de două decenii au fost vindecate sau ameliorate cu vaccin antistafilococic următoarele maladii:

Stafilococe cu leziuni care afectează în mod predominant pielea și mucoasele: alergodermii (239 cazuri), acnee (300 cazuri), eriteme polimorfe (19 cazuri), astm (6 cazuri), rinite alergice (6 cazuri), uretrite stafilococice (75 cazuri).

Stafilococe cutanate-sistemice (boli de colagen): sclerodermii (24 de cazuri), acrodermatite atrofiante (6 cazuri), dermatomiosite (4 cazuri), cheloide (10 cazuri).

Stafilococe polisistemice (afecțiuni reumatismale): poliartrite reumatoide (246 cazuri), spondilite anchilozante (32 de cazuri), reumatism poliarticular zis mixt (260 de cazuri), reumatisme polindromice (2 cazuri), reumatisme neurologice (3 cazuri), reumatisme oculare (12 cazuri), lombosciatice (125 cazuri), periartrite (15 cazuri).

Ei bine, dacă în toate aceste cazuri vaccinul antistafilococic a produs remisiunea bolii într-un procent mai mare decît medicația sau tratamentele clasice, sau chiar a dus la vindecarea completă a unor afecțiuni reumatismale — atunci, într-adevăr, sîntem martorii și virtualii beneficiari ai unei descoperiri și invenții epocale! Dar, așa cum spuneam la începutul relatării noastre, misiunea de a face aprecieri sau de a anticipa valoarea vaccinului, revine specialistului în materie. Din păcate, pînă în prezent, din motive independente de voința medicului Eftimescu, tratamentele au fost efectuate sporadic și niciodată într-un cadru organizat. Tocmai de aceea, vaccinoterapia antistafilococică continuă să rămînă o simplă speranță chiar și după două luni de la acordarea brevetului de invenție. Vom reveni cu amănunte de îndată ce vaccinul va fi testat în cadrul unor așezăminte medicale de profil și sub supravegherea unor specialiști în materie. Pînă atunci, articolului nostru îi revine totuși meritul de a consemna un fapt de excepție: în România a fost propusă și experimentată pentru întîia oară în lume o metodă biologică în terapeutica bolilor reumatismale.

Un nou destin bogățiilor din adînc

De vorbă cu ing. Ioan Folea, director general în Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei

— Cu 30—40 de ani în urmă, stimate tovarășe director, manualele școlare și lucrările de geografie economică situau România printre țările cu importante resurse de substanțe minerale. Se vorbea despre inepuizabilele zăcăminte de hidrocarburi, de mari rezerve de cărbune, fier, bauxită (în legătură cu acest minereu, țesise chiar o vorbă: „Vlitor de **aluminiu** țara noastră are"). În ce măsură astăzi aceste aprecieri se dovedesc corecte sau inexacte, avînd în vedere uriașa dezvoltare economică a țării noastre, necesarul de materii prime și zăcămintele mondiale de petrol și minerale?

— Criteriile de apreciere depind de foarte mulți factori. Nu putem vorbi despre o Românie bogată sau mai puțin bogată în materii prime fără a viza un anumit moment istoric, fără a avea în vedere variate considerente de ordin economic. Cu 42 de ani în urmă, cu o producție anuală de 6,6 milioane tone petrol, țara noastră se situa pe locul șase între țările producătoare de petrol din lume. Astăzi, cu o producție sensibil mai mare, ea poate fi considerată o țară cu producție modestă de țiței. În general vorbind dezvoltarea și diversificarea impetuoasă a economiei naționale a făcut ca cererea să devanseze oferta, astfel că în prezent țara noastră este nevoită să-și asigure din import o bună parte a materiilor prime minerale și a petrolului.

— Citeam într-o revistă de specialitate că, de fapt, în ciuda foamei de combustibili fosili, omul nu va izbuti niciodată să epuizeze resursele existente, deoarece emisiunile poluante — bioxidul de carbon și bioxidul de sulf — îl vor obliga să renunțe la ele.

— Ați citat opinia profesorului elvețian Bruno Fritsch care a ajuns la această ipoteză pornind și de la constatarea că prețul scăzut al petrolului nu a stimulat multă vreme efortul de gîndire și de investiții pentru găsirea unor noi surse energetice. În general, pe plan mondial se conturează la ora actuală două păreri în privința rezervelor utile de combustibili clasici. Unii dintre specialiști susțin că zăcămintele de combustibili fosili sînt pe terminate: cererea de petrol va mai putea fi satisfăcută încă 37 de ani, iar cea de cărbune, 102 de ani. Potrivit celei de-a doua păreri, resursele de materii prime sînt încă foarte mari, dar pentru obținerea lor societatea va fi nevoită să plătească sume din ce în ce mai mari.

— Să revenim la situația concretă din țara noastră. Cum răspunde cercetarea geologică necesităților impuse de dezvoltarea economico-socială a României?

— În conformitate cu hotărîrile celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. și cu indicațiile și recomandările exprese ale tovarășului Nicolae Ceaușescu va trebui să ne concentrăm principalele eforturi pentru asigurarea necesarului de materii prime minerale și combustibili din resurse proprii. Programul-cadru, elaborat în acest scop, se caracterizează prin extinderea și aprofundarea cercetării geologice complexe pe întreg teritoriul țării precum și pe platforma continentală românească a Mării Negre în vederea descoperirii de noi rezerve de țiței, gaze, ape subterane termale, cărbuni, șisturi combustibile, minereuri feroase, minereuri neferoase și auro-argintifere, de metale rare și disperse, de substanțe nemetalifere și roci utile.

— Care sînt obiectivele majore ale cercetării geologice în viitorul cincinal?

— Pentru petrol și gaze, cercetarea geologică va acționa în mod special în zonele în care specialiștii prevăd descoperirea unor noi rezerve de hidrocarburi. Astfel, pînă la 3 500 metri adîncime, se vor întreprinde cercetări pe baza unor concepții noi și prin metode de investigare perfecționate a tuturor zonelor vechi productive în scopul localizării unor noi suprafețe cu rezerve de petrol și gaze. În ceea ce privește cercetarea la mare adîncime, se va proceda la explorarea zonelor de perspectivă, îndeosebi cele care s-au dovedit productive sau cu indicații de hidrocarburi. În cincinalul 1981—1985 se are în vedere executarea unor foraje pînă la 8 000—10 000 metri adîncime pentru verificarea posibilităților de geneză, acumulare și conservare a hidrocarburilor, la asemenea adîncimi.

Pentru substanțe minerale solide se prevede folosirea unei aparaturi de investigare în adîncime prin metode gravimetrice, magnetometrice, electrometrice, radiometrice etc. care vor permite extinderea spațiului investigat și detectarea eficientă a concentrațiilor de dimensiuni mici. În cadrul activității generale, un loc central va trebui să-i dețină — așa cum a ținut să precizeze tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea cu activul din domeniul geologiei, desfășurată în zilele de 30—31 octombrie a.c. — perfecționarea metodologiilor și tehnicilor de cercetare. Astfel, cercetările geologice de pe platforma continentală românească a Mării Negre vor beneficia, alături de metodele sedimentologice, batimetrice, seismoacustice și magnetometrice utilizate în anii din urmă, de introducerea metodelor gravimetrice marine care vor contribui la descifrarea în mod integrat a structurii geologice profunde și la cunoașterea potențialului mineral de la mare adîncime.

— Care este perspectiva valorificării minereurilor mai puțin bogate în elemente utile și ce ne puteți spune despre recuperarea secundară a țițeiului?

— Prin perfecționarea unor tehnologii s-a demonstrat în mod practic că și asemenea zăcăminte pot fi valorificate eficient. Acest lucru justifică continuarea și chiar intensificarea cercetărilor geologice pentru depistarea unor minereuri scăzute în elemente utile.

În același larg context se va acționa prin măsuri tehnologice de influențare artificială a straturilor pentru creșterea factorului final de recuperare a țițeiului. Se știe că gradul de recuperare a țițeiului prin metode primare se situează în jur de 27%. Metodele convenționale (injecție de apă și gaze) ridică gradul de recuperare la 31%, iar cele terțiare (termice și chimice) chiar pînă la 40—42%.

— Care sînt posibilitățile de valorificare a unor noi substanțe energetice în țara noastră?

— În prezent, asigurarea energiei necesare industriei și consumului de către populație se bazează în principal pe folosirea combustibililor lichizi (produse petroliere), a gazului metan, a huilelor energetice, a cărbunelui brun și lignitului. Pentru viitor se preconizează o mai eficientă valorificare a hidrocarburilor prin chimizare. (În colaborare cu Ministerul Industriei Chimice se efectuează experiențe pentru gazeificarea subterană a cărbunelui.) Descoperirea unor importante acumulări de șisturi bituminoase în Banat, la Anina, a făcut posibilă proiectarea și construirea unei termocentrale ce va folosi în viitorul apropiat acest combustibil. În sfîrșit se va acționa în mai mare măsură la descoperirea și folosirea resurselor de ape termale. Începînd cu acest an s-a înființat la Oradea o unitate specializată în cercetări geologice și valorificarea apelor geotermale. Se prevede astfel că în 1985, prin folosirea acestor ape încălzite în cuptorul natural al pămîntului să obținem energie calorică echivalentă cu cea furnizată de circa 500 000 tone combustibil convențional.

Doresc totuși să arăt în finalul discuției noastre că nu este vorba numai și numai de descoperirea și folosirea unor cantități mari și foarte mari de substanțe minerale, ci și de mai buna gospodărire și utilizare a acestor resurse care nu se mai refac niciodată. Avem în vedere în acest sens perfecționarea tehnologiilor de extracție precum și valorificarea completă și complexă a tuturor elementelor utile existente în aceste rezerve scoase la suprafață.

LIVIU TIMBUS ■

La ordinea zilei, prețurile (II)

„Vom avea — și vom plăti — prețurile pe care le merităm prin munca noastră!"

— Stimate tovarășe profesor doctor, Ștefan Arsene, într-o convorbire anterioară ați demonstrat, cu numeroase argumente, că în societatea noastră socialistă actualizările de prețuri reprezintă un fenomen perfect normal și necesar. Aceste actualizări se înfăptuiesc în mod conștient și organizat de către stat, ținîndu-se seama de condițiile economice dinamice interne și externe, de cerințele dezvoltării și ale creșterii continue a nivelului de trai. În aceste actualizări, spre deosebire de veșnicele oscilații din lumea capitalistă, caracteristica prețurilor rămîne STABILITATEA. Și totuși sînt cazuri cînd unele unități, în contradicție cu linia generală a partidului, încearcă modificări indirecte ale prețurilor. Ați vorbit despre aceasta în lucrările dumneavoastră care, alături de activitatea practică în funcții de răspundere în administrația centrală de stat, v-au consacrat drept unul din specialiștii noștri de frunte în materie de prețuri.

— În adevăr, stabilitatea prețurilor la noi — așa cum am arătat într-o lucrare de-a mea — este un rezultat al premiselor obiective și subiective realizate în economie și care creează toate condițiile pentru ca procesele economice, schimbările care se produc și cauzele care le determină să fie nu numai cunoscute și stăpînite de societate, dar și prevăzute, iar în virtutea acestei posibilități să fie înfăptuite în mod organizat, pe bază de plan. Existența unor prețuri stabile, care să corespundă sarcinilor și proporțiilor prevăzute prin plan, constituie o condiție de bază pentru dezvoltarea economică, pentru creșterea sistematică a nivelului de trai. Din păcate, există practici negative din partea unor unități care încearcă să rezolve **pe seama prețurilor și nu prin reducerea costurilor** și alte măsuri deficiențele și lipsurile în conducerea, organizarea și gospodărirea lor. În unele situații, lipsurile din activitatea lor de producție, desfacere sau prestații, care grevează prețul de cost și diminuează beneficiul, se transformă în factori de presiune asupra nivelului prețurilor, urmărindu-se pe această cale nejustă realizarea sarcinilor planificate și chiar depășirea lor. Cum ?

● Pentru atingerea mai ușoară a indicatorilor valorici de plan s-au solicitat prețuri mai mari pentru **sortimente asazise noi**, dar care se deosebeau de cele existente numai prin denumire sau prin schimbări de minimă importanță, neesențiale și fără efect sub raportul valorii de întrebuințare pentru beneficiar. Aceste produse nu prezentau eficiență sporită nici pentru producător și, evident, nici pentru societate. În multe cazuri, s-au solicitat prețuri mai mari, deși de fapt nu se schimbase decît ambalajul și, culmea, era vorba de ambalaje deficitare procurate din... import, dar care constituiau unica justificare a prețului solicitat pentru „noul" produs.

● Sînt cazuri cînd s-a încercat **modificarea indirectă a prețurilor** prin schimbarea sortimentelor și creșterea prețurilor medii, fără ca aceasta să exprime nevoile reale ale economiei sau să corespundă cerințelor perfect normale ale populației — odată cu creșterea veniturilor acesteia — pentru mărfuri de mai bună calitate și mai diverse, așa cum se prevede în hotărîrile de partid.

● Să mai amintim și nerespectarea, în unele cazuri, **a calităților produselor în raport cu cea avută inițial în vedere la stabilirea prețului** de către organele competente. Astfel, uneori nu s-au respectat, la preparatele de carne și alte produse alimentare, rețetele de fabricație avute în vedere la stabilirea prețurilor.

● Alteori, s-a cerut încadrarea unor mărfuri sau unități de servicii în **categorii de calitate sau de confort superioare celor reale.** Un singur exemplu edificator : cu ocazia unor controale la un magazin de lux din plin centrul Capitalei, s-a constatat prin sondaj că aproximativ 30 la sută din încălțămintea de „calitate superioară" primită de la fabrică prezenta defecțiuni, deși prețul era tot... de calitatea I.

Toate aceste practici (ele privesc un număr relativ restrîns de unități) sînt în totală contradicție cu politica generală de prețuri promovată de partid, cît și cu recenta actualizare, care pune accent pe realismul prețurilor, pe factorul economic și, mai cu seamă, pe eficiență și reducerea costurilor, pe spiritul gospodăresc și de răspundere. Practicile condamnabile la care m-am referit mai înainte se lovesc și de legislația noastră de prețuri, în primul rînd de măsurile pe care ea le prevede referitoare la centralizarea riguroasă a competențelor de modificare a prețurilor și respectarea strictă a calității stabilite.

— Actualizarea din 1980 are loc, după cum bine se știe, în condițiile noului mecanism economic, care presupune eficiență, cointeresarea unităților și colectivelor respective, într-o măsură mult mai mare ca în trecut, în buna gospodărire a părții din avuția națională lăsată de societate în administrarea lor. În ce măsură noile hotărîri vor stimula aceste preocupări la nivelul fiecărei unități ?

— Una din funcțiile de bază ale prețurilor constă în aceea că ele servesc drept unitate de măsură a cantității și calității activităților economice, drept instrument de prim ordin în luarea deciziilor. Or, **cu prețuri artificiale iei decizii incorecte,** la nivel de întreprindere sau chiar de centrală și minister. Se ajunsese la noi la situația că, în vechile prețuri, în structura costului efectiv al producției-marfă a industriei republicane, **combustibilul reprezenta doar 2,5 la sută, iar energia 2 la sută !** (Aceasta în situația cînd, în balanța energiei electrice din 1980, peste 40 la sută erau acoperite de hidrocarburi...) Prețurile respective încetaseră deci într-o anumită măsură să reflecte realitatea. Alt exemplu : **chiar la fabricarea materialelor de construcții, energofage prin definiție, prețul energiei și combustibilului,** raportat la valoarea producției-marfă, **reprezenta doar 5 la sută și, respectiv, 4 la sută : în construcția de mașini** cifrele corespunzătoare erau de... **0,3 la sută** și, respectiv, **1 la sută,** unele produse obținînd și pe această cale **rentabilități pînă la 200 la sută.** Evident, în asemenea condiții, producătorii se simțeau înclinați să subaprecieze ponderea reală a combustibilului, energiei, materiilor prime și să nu acționeze suficient de energic pentru reducerea cheltuielilor materiale. Stabilirea unor niveluri și corelații de prețuri fundamentate pe principii economice va determina o serioasă schimbare de atitudine față de această situație, în conformitate cu interesul general.

— Ce consecințe va avea introducerea în costuri a cheltuielilor materiale reale ?

— Cu aceasta atingem una din problemele cele mai importante legate de actualizarea prețurilor, o sarcină centrală asupra căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat cu vigoare. Va fi și concluzia convorbirii noastre. Am mai arătat că la reducerea prețurilor concură o serie de factori, în timp ce alții acționează în sensul sporirii lor. Dar societatea noastră nu-i înregistrează pasiv pe aceștia din urmă, pentru a-i lua în considerare în operațiile de actualizare, ci impulsionează puternic factorii care contribuie la reducere : creșterea productivității muncii, micșorarea cheltuielilor materiale, utilizarea mai judicioasă a capacităților de producție etc. Dacă noi ne-am mulțumi să introducem în costuri, începînd cu 1981, cheltuielile de producție revizuite pentru combustibil, energie electrică, materii prime etc, ele ar reprezenta **61 la sută** din produsul global total. **În nici un caz nu poate fi acceptată o asemenea creștere masivă a cheltuielilor materiale, care și așa sînt mult mai ridicate decît în țările dezvoltate economic.** Iată de ce se prevede ca în cincinalul în care abia am pășit ele să **scadă cu 40 miliarde de lei** peste sarcina inițială de reducere a costurilor.

— O sarcină uriașă.

— Grea, poate chiar imposibil de îndeplinit dar dacă vom acționa în concepția și cu ritmurile de creștere a eficienței de pînă acum. Congresul al XII-lea al partidului, documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din decembrie 1980, legile adoptate recent de Marea Adunare Națională pun accentul pe o nouă calitate a activității, pe un nou concept, revoluționar, menit să conducă la schimbări radicale în eficiența economică. Reducerea cheltuielilor materiale presupune cel puțin următoarele căi de urmat :

● **reducerea normelor de consum** la produsele azi în fabricație ;

● reproiectarea produselor după **concepții tehnologice noi sau inovate ;**

● **schimbarea structurii producției industriale,** în sensul creșterii ponderii produselor slab consumatoare de materii prime, combustibil etc. dar cu mare valoare adăugată, prin aport de inteligență tehnică.

— În esență deci o regîndire a structurii și proceselor de producție.

— Este nevoie de imaginație creatoare, de spirit gospodăresc, doar așa se vor reduce substanțial cheltuielile materiale. O fac și alții ! Nu, nu mă refer la țările dezvoltate economic, mă gîndesc la noi înșine : cîte I.A.S. sau C.A.P. vecine, cîte unități industriale cu același profil și aceleași condiții de producție nu înregistrează, uneori, rezultate economice total diferite ! Deci „omul și-nfințește locul", cum spuneau bătrînii. Esențial rămîne faptul că în prezent dispunem de o bază materială a progresului economic și a bunăstării cum nu a mai avut nicicînd România în istorie. „Depinde deci de noi, de activitatea fiecăruia — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea sa la ultima Plenară a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste — să asigurăm gospodărirea mai economică, mai eficientă a importantelor mijloace materiale pe care le avem. Este un lucru care, într-adevăr, constituie o mîndrie pentru patria noastră, faptul că dispunem azi de fonduri fixe de aproape 2 000 de miliarde lei. Cu aceste mijloace putem asigura o dezvoltare uriașă — ca să mă exprim așa — a avuției noastre naționale. Trebuie să le folosim cum trebuie, să asigurăm ca ele să producă din plin, să producă economic !" Revenind la prețuri, care au format obiectul discuției noastre, putem spune că de truda și conștiința noastră, de inteligența și chibzuiala pe care le vom investi vor depinde și efectele ultimei actualizări de prețuri. Vom avea — și vom plăti — prețurile pe care le realizăm și le merităm prin munca noastră !

LIONEL NIȚESCU

Ultimele secvențe ale cincinalului

Despre eficiență, adică despre efectele ei

Bătălia pentru sporirea eficienței economice reprezintă un atribut esențial al înfăptuirii autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. Noul mecanism economic stabilește o legătură directă, nemijlocită, între cheltuielile materiale, valoarea producției nete, beneficiile realizate din fondul de retribuire și fondul de participare al oamenilor muncii la beneficii. S-a calculat că, în construcțiile de mașini, CREȘTEREA CU 1 (UNU) LA SUTĂ A INDICELUI DE VALORIFICARE A METALULUI ÎN ANUL 1981 ar asigura economisirea a aproape 55 000 tone de metal (ce se obțin dintr-o cantitate de cocs, minereu, feroaliaje și energie care costă la import 12,5 milioane dolari) și ar aduce unităților din această ramură un plus de beneficii de 40 milioane de lei. Ce s-ar putea face din materialul astfel economisit ? 5,4 MII TONE UTILAJ METALURGIC, 200 EXCAVATOARE, 2 000 TRACTOARE, 100 LOCOMOTIVE DIESEL ELECTRICE DE 5 100 CP, 6 000 AUTOTURISME „DACIA", 1 000 AUTOBUZE, 5 600 AUTOTURISME DE TEREN, 125 000 FRIGIDERE. Despre lupta pentru scăderea procentelor cheltuielilor materiale am discutat la Întreprinderea de autocamioane din Brașov cu RADU MOLDOVAN, contabil șef, EMIL CIOVICĂ, șef birou costuri, dări de seamă, analize, și inginer AUREL BOT, șef birou norme consumuri materiale.

— Sînteți o întreprindere mare : personalul muncitor aproape că egalează populația Cîmpinei. Care sînt rezultatele muncii acestui... oraș ?

— Întreprinderea de autocamioane Brașov (IABv.) realizează în 1980 tot necesarul de mașini al României în gama 2,5—20 tone. Tot la noi — deși producția a fost transferată la Mîrșa, lîngă Sibiu — au fost realizate și prototipurile autocamioanelor de 25, 50 și de 100 tone. Ceea ce înseamnă că meritele recent premiatului camion de 50 tone se răsfrîng și asupra noastră. Se află în probe tehnologice motorul de 280 CP, cel mai mare produs vreodată în România pentru autocamioane. Cele 35 secții ale noastre, care includ toate genurile de procedee tehnologice, **au produs în 1980 o valoare mai mare decît, să zicem, întregul județ Sălaj.** Adică ? 10,7 miliarde de lei. La fiecare 9 (nouă) minute de pe banda de montaj coboară un autocamion. Noi credem că aceasta se datorează bunei organizări și tehnicității înalte. 40 la sută dintre utilajele care formează capacitatea noastră de producție sînt realizate în întreprindere, prin autodotare. Deci sînt concepute, executate, puse în funcțiune și exploatate de către același colectiv muncitoresc. Dacă acum s-ar lucra cu productivitatea muncii din 1955 ar fi necesari — pentru realizarea miilor de autocamioane (exclusiv diesel) din planul pe 1980 — nu mai puțini de 250 000 oameni ! Se lucrează însă doar cu 26 000, grupați în 18 meserii de bază.

— Asupra productivității vom reveni. Care sînt cele mai solicitate autocamioane ? Și la ce prețuri le livrați ?

— Autocamioanele tip SR și cu motor de 135 CP costă 120 400 lei ; autotractorul 19256 DFS — acela pe care v-ați obișnuit să-l vedeți pe șosele circulînd sub sigla întreprinderii de transporturi internaționale — poate să meargă pînă aproape de 500 000 de lei ; autobasculantele au alt regim — 118 000 lei/buc. Anul acesta cele mai solicitate s-au dovedit a fi autocamioanele de 6 și 8 tone (135 CP, licență Saviem) ; cele de 10—12 și 19 tone (215 CP, licență MAN) și autocamioanele de 19 tone pe care le mai numim, autotractoare cu motoare de 256 CP. În 1980 am realizat cam 900 variante constructive !

— Ne-ați spus că încă produceți sub licență. Cum stați cu asimilarea produselor ?

— Practic am încheiat-o, **nu mai importăm nici măcar un sfert de procent din necesar.** Ceea ce se constituie în evident motiv de satisfacție : concomitent cu reducerea importurilor am scăzut și prețurile de producție. Exemple ? Firma Raba ne vindea motorul cu 100 000 lei. Noi îl producem acum cu numai 40 000 lei.

— Alții s-au trezit că, renunțînd la import, trebuie să plătească mult mai mult colaboratorului intern, pentru același produs. Nu este bine, este chiar foarte bine că renunțăm la importuri. În același timp trebuie — așa cum subliniază de fiecare dată secretarul general al partidului — ca toate întreprinderile să-și concentreze eforturile și pentru reducerea prețurilor de vînzare. Dv., pare-se, ați acționat în acest sens.

— Respectivul motor ne-a costat mai puțin pentru că îl facem noi, aici, în întreprindere. Altfel, transferul de fabricație poate duce la scumpirea produsului. Noi știm asta chiar mai bine decît alții. De ce? Un autocamion are circa 20 000 piese. Pentru realizarea lor colaborează peste 140 unități economice. Numesc cîteva : geamurile le luăm de la Mediaș, pompele de injecție de la Sinaia, arcurile de la IPA Sibiu, radiatoarele de la Fabrica de radiatoare și cabluri din Brașov, pneurile din Brașov, Jilava și Pitești, elementele de asamblare de la Brașov, Sighetu Marmației, Botoșani, Tîrgu Secuiesc. Acum, ponderea colaboratorilor în realizarea autocamionului este de 54 la sută, dar procentul crește.

— E bine sau e rău ?

— Într-un anume sens, rău, cel puțin în prezent. Transferul de fabricație duce la scumpirea produsului. Exemplu : pînă anul trecut noi eram aceia care ne confecționam cutiile de viteză necesare. Ne costa 8 300 lei/buc. Ba le mai și vindeam ca piese de schimb. Cu preț de beneficiu ajungeau la 9 700 lei. Acum, fabricația cutiilor de viteză ne-o asigură IMASA Sfîntu Gheorghe, care include în preț și beneficiul său. Deci pe mine, întreprindere, mă costă mai mult. Mai mult : s-au modificat prețurile și la genți, la inele, la altele... La nivelul anului 1980 aceste cheltuieli sînt cu șapte lei mai mari pentru fiecare mie de lei producție marfă. Deci ? Asta înseamnă 75 milioane de lei „influențe negative". Practic, este motivul care ne-a dat înapoi și cu cheltuielile la mia de lei producție. În momentul de față gîndim și acționăm pentru ca să putem îndeplini în bune condițiuni sarcina ca pînă la 15 septembrie 1981 să livrăm agriculturii primele 1 000 combine C 16.

— Cum ?

— Folosind metodele „clasice" (deși e cam dificil, în ceea ce ne privește) : 1. reducerea consumului intern, pentru același produs. Nu este bine, este chiar foarte bine că renunțăm la importuri. În același timp trebuie — așa cum subliniază de fiecare dată secretarul general al partidului — ca toate întreprinderile să-și concentreze eforturile și pentru reducerea prețurilor de vînzare. Dv., pare-se, ați acționat în acest sens. de metal ; 2. reducerea consumului de combustibil și electricitate ; 3. reducerea costurilor prin creșterea productivității muncii.

— Aminteați de reducerea consumului de metal. Cum ați acționat în această direcție ?

— Pînă acum (adică la data documentării noastre) în IABv. s-au înregistrat economii suplimentare de 997 tone de metal la un consum efectiv de 210 753 tone. Ceea ce reprezintă aproape o mie de tone de metal peste sarcina de 1 870 tone pe care am avut-o în 1980. Cum s-a reușit ? Prin aplicarea a 76 de măsuri (din cele 79, de reducere a consumului de metal pe tot anul). Efect economic : 1 925 tone de metal. O contribuție importantă au avut : a. introducerea comenzii cutiei de viteze la podea, la autocamioanele cu motor de 215 CP ; b. modificarea traversei cîrlig la autocamioanele ROMAN ; c. modificarea capacității de etanșare a tamburilor autocamionului ROMAN ; d. reducerea adaosului de prelucrare la 25 de repere ; e. înlocuirea cutiei metalice de scule etc.

— Sîntem la sfîrșit de an. Deci în pragul Anului nou. Ce ne puteți spune despre felul cum a decurs acțiunea de refolosire a materialelor în 1980 ? Pe ce scontați în 1981 ?

— Știți cum arată un filtru de combustibil ? Printre altele are și un pahar de sticlă. Uneori acesta se spărgea. Pentru că nu fusese prevăzută recuperarea, **datorită celor 9 (nouă) lei cît costa respectivul pahar se aruncau 366 lei/buc., cît costă ansamblul filtru-combustibil.** De asemenea, s-a trecut la completarea filtrului decantor al pompei de injecție la autocamioanele ROMAN de 215 CP, care costă doar 62 lei, dar datorită căruia înainte se pierdeau 2 080 lei, cît costă ansamblul pompei de injecție. S-a renunțat deci la pierderi de genul **„pentru un cui prăpădim podoava".** Astfel, economiile provenite de la trei secții s-au ridicat în 1980 la 21 milioane de lei. Au fost găsite și găsite posibilități și pentru refolosirea unor scule. Este cazul unor burghie și al unor cuțite de strung : pentru acestea, în cadrul sculăriei, a luat ființă un atelier de recondiționare SDV (scule, dispozitive și verificatoare), care primește sarcini de producție obligatorii, ca și pentru produsele de serie. Pînă acum, economiile rezultate de aici sînt de 6,406 milioane de lei. Alt exemplu: la secția **prese** rămîn foarte multe capete de tablă, resturi marginale etc. Înainte, le trimiteam la topit. Acum le vindem la o întreprindere din Brașov. Le-am și livrat 60 tone într-un contract de 200 tone. Sînt și alte exemple. Ponderea o dețin însă măsurile privind economisirea metalului : în 1981, prin aplicarea a 50 propuneri vom economisi cîm o mie de tone de metal, contribuind și pe această cale la sporirea eficienței economice.

MIRCEA BUNEA

O fereastră spre viitor:

Petrochimie fără petrol...

Petrochimia, vehiculată frecvent în vocabularul zilelor noastre, a pătruns puternic în universul omului modern. Clasica roată dințată se fabrică acum și din materiale plastice petrochimice, ne îmbrăcăm cu haine din fibre și fire sintetice ce pornesc tot de la țiței, circulăm cu mașini ale căror motoare au viața tot datorită combustibililor pe bază de petrol, ne scoatem dimineața mincarea din frigidere tot din polimeri și o punem tot în pungi de plastic, pînă și soldații de plumb ai copilăriei noastre sînt acum din mase plastice.

Ne-am întrebat, acum, cînd planeta este bîntuită de criza de energie, de criza petrolului, ce face petrochimia azi, ce va face ea mîine.

Acestor întrebări, precum și altora, am căutat să le găsim răspunsurile într-o convorbire avută cu inginerul MUSCĂ GAVRIL, director al Institutului de Energetică chimică și biochimică, secretar științific al Institutului Central de Chimie.

— Petrochimia nu poate să înregistreze în viitor o curbă descendentă de dezvoltare, ci va păstra tot un ritm susținut în evoluția ei, deoarece ea pune la dispoziția societății omenești diversitatea de materiale care să corespundă gradului ei înalt de civilizație și exploziei demografice. În contextul general al crizei de energie, al crizei de petrol, petrochimia își diversifică baza de materii prime, introducînd la chimizare și alte resurse pe care planeta ni le pune la dispoziție. Totodată, știința caută și alte surse alternative de energie, pentru a degreva petrolul de povara sarcinii lui și a-i lăsa doar pentru prețioasa operație de chimizare.

— Fiindcă a venit vorba de criza de petrol, unele prognoze, poate pesimiste, apreciază că în actualul ritm al producției și al consumului, rezervele de petrol ar fi suficiente pentru cca. 30 de ani. Să fie chiar atît de alarmantă situația, încît nu vom fi chiar atît de bătrîni cînd petrolul va avea efectiv, fără figură de stil, caracterele aurului?

— Într-adevăr, criza energetică, care a debutat cu criza petrolului de la începutul anilor '70, a continuat cu prima mare ruptură a echilibrului energetic global din 1973—1974, precum și repetarea situației în 1978—1979, elemente ce fac ca această criză să devină cronică, îngrijorează cercuri tot mai mari de oameni de știință, specialiști, guvernele țărilor dezvoltate și subdezvoltate, care au înțeles că resursele de combustibili fosili, țițeiul, gazele naturale, cărbunii sînt totuși limitate. Situația de criză a fost agravată de creșterea decalajului economic dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, de repartiția inegală pe glob a resurselor naturale, de menținerea raportului neechitabil între prețurile materiilor prime și ale celor manufacturate, de risipa în societatea de consum din țările capitaliste dezvoltate, de intensificarea acțiunilor pentru reîmpărțirea sferelor de influență în lume între marile puteri, de conflictele militare regionale cu distrugeri materiale extrem de păgubitoare, de intensificarea cursei înarmărilor.

În privința acestui termen fatidic de 30 de ani, sigur, semnalul de alarmă a fost tras și este privit ca atare, dar este greu de dat un termen de epuizare a resurselor de țiței, deoarece aceste rezerve au un caracter dinamic, atît ca rezultat al descoperirii de noi zăcăminte — să nu uităm că majoritatea statelor din Africa, Asia și America Latină nu dispun de hărți geologice precise și detaliate asupra subsolului lor național — cît și ca urmare a perfecționării proceselor tehnologice de extracție care pot determina valorificarea rentabilă a unor zăcăminte sărace sau care au condiții grele de exploatare. În orice caz, pe lîngă aceste acțiuni de prospectare și descoperire de noi resurse, de perfecționare a tehnologiilor de extracție și de recuperări secundare și tertiare din zăcămînt, trebuie pusă frînă consumului irațional de energie din țările dezvoltate, în vederea conservării acestor zăcăminte, deoarece omenirea aproape că a lichidat, în puțini ani, ceea ce natura a acumulat în milioane?! Pentru a explica acest exces de consum, al dezechilibrului de utilizare a energiei, este suficient să arătăm că un american consumă energie cît 3 elvețieni sau japonezi, 6 iugoslavi, 9 mexicani, 53 de indieni, 1 072 de nepalezi.

— Ne vorbeați mai înainte despre obligația de a menaja țițeiul de sarcina lui energetică și de a-i valorifica superior prin petrochimizare. Care ar fi cele mai importante surse alternative, cum le denumeați, care îi vor înlocui?

— Consumul de țiței, care, prin prețul scăzut și cantitățile masive extrase la nivelul anilor 60, a fost unul din elementele hotărîtoare ale dinamicii de dezvoltare într-un ritm necunoscut a civilizației industriale a dezechilibrat producția celorlalte resurse energetice, în special a cărbunelui. A frînat realizarea la timp a centralelor atomo-electrice și nu a stimulat folosirea altor resurse existente pe Terra. O estimare orientativă a structurii balanței mondiale de energii primare pentru anul 2000 arată că petrolul va deține totuși 30 la sută, cărbunele 30 la sută, gazele naturale 13 la sută, energia nucleară 12 la sută, hidroenergia 5 la sută, energia solară 5 la sută, bioenergia 2 la sută, geotermia 2 la sută, energia eoliană 1 la sută, iar ca dinamică de dezvoltare, cărbunele va crește cu prioritate în prima perioadă, urmînd ca, în a doua parte, energia nucleară să aibă un ritm mai alert.

— Se pare că sînt semne și pentru o escaladă a prețurilor la gazele naturale, implicit semnele unei crize și la aceste gaze, așa-i?

— Într-adevăr, Algeria, Iranul, Olanda, Canada, Mexicul, cei mai mari exportatori de gaze naturale, au cerut în 1980 corelarea prețului acestora cu cel al țițeiului. Dacă, pînă acum, unii economiști își puneau speranțe în a utiliza gazele naturale în centralele electrice, înlocuind țițeiul scump, ei vor modifica din nou prognozele. Gazele naturale vor fi tot mai puțin folosite drept combustibili, ele urmînd să fie preferențial folosite la chimizare, cu atît mai mult cu cît metanolul, ce se poate fabrica din ele, a devenit o nouă sursă de materii prime petrochimice.

— Să reluăm discuția despre sursele alternative de energie, referindu-ne la centralele nucleare. Ce viitor li se prevede acestora?

— Specialiștii consideră energia atomică drept una din soluțiile pentru ieșirea din impas, folosirea ei în centralele nucleare electrice prezentînd avantajul că acest combustibil este de 2—3 ori mai ieftin decît cel din centralele clasice și în cantități mari. Ca dezavantaje, ar fi de menționat costul de investiții, tehnologiile complexe de concentrare a uraniului și fondurile mari pentru crearea unor industrii conexe, dar cercetarea în domeniul fuziunii nucleare deschide căile pentru producția de energie electrică, ținînd seama de regenerarea combustibilului nuclear în însuși procesul de fuziune. De asemenea în instalațiile de producere a energiei electrice și a aburului, hidrocarburile vor fi înlocuite prin cărbuni, mai ales cu cărbuni inferiori. O altă sursă deosebit de importantă și inepuizabilă, care prin 1990 va deveni competitivă cu agenții energetici clasici, o constituie energia solară. Energia geotermică, energia apelor calde, este posibil să fie recuperată și se utilizează industrial în unele țări în centrale specializate, care produc kilowați mult mai ieftini. Potențialul geotermic este destul de mare, și se apreciază că energia geotermică ce s-ar produce în Munții Stincoși ar putea acoperi încă înainte de sfîrșitul secolului toate consumurile de energie electrică din S.U.A., cu condiția disponibilității în timp util a tehnologiilor necesare. Energia eoliană, datorită tehnicilor moderne, devine de asemenea un izvor important pentru obținerea de energie electrică. Chiar dacă nu se poate generaliza pe întreaga planetă, în zonele unde există curenți de aer, energia eoliană este una din resursele cele mai ieftine. Alte surse importante de energie pot fi utilizarea mareelor în zona oceanelor, exploatarea energiei valurilor și folosirea diferenței de căldură între straturile de diverse adîncimi ale mărilor și oceanelor, toate acestea putînd produce energie electrică și pronosticîndu-se că se vor utiliza tot mai frecvent. Valorificarea dejecțiilor de la creșcătoriile de porcine și taurine și a celor din industria alimentară, și anume, acel biogaz atît de mult comentat, constituie nu numai exemple de recuperare energetică, dar și de eliminare a unor surse de poluare deosebit de grave. Hidrogenul reprezintă, după părerea specialiștilor, una din soluțiile viitorului, fiind un purtător de energie cu avantaje deosebite în utilizare. El poate fi obținut în cantități practic inepuizabile, deoarece se poate fabrica din apa mărilor și a oceanelor, din gazele de substituție obținute din cărbune. Astfel, un ciclu complet de formare a hidrocarburilor durează milioane de ani, în timp ce ciclul hidrogenului se încheagă în cîteva săptămîni. Avînd în vedere că țara noastră nu dispune de rezerve foarte mari de cărbuni, în perspectivă apare ca necesară producția de carburanți prin tehnologii biochimice și de fotosinteză, în pas cu dezvoltarea resurselor de energie neconvențională, solară, eoliană, nucleară, hidrogen etc.

Toate acestea arată cît de asidue sînt preocupările omenirii pentru găsirea de noi resurse energetice, care să asigure dezvoltarea viitoare a economiei mondiale și să o elibereze de sub presiunea cursei prețului la petrol și a „războiului materiilor prime", tendințe ieșite în evidență și la Conferința Mondială pentru Energie, la care am participat.

— Să revenim la diversificarea bazei de materii prime a petrochimiei, care sînt orientările ei?

— În prezent, a devenit o certitudine faptul că industria chimică nu numai că nu va suferi de o criză de energii primare sau de materii prime, dar va avea de utilizat o gamă de surse mult mai complexe decît în deceniile trecute. Numai că strategia tehnologică s-a schimbat de la principiul „totul din petrol ieftin" la noul principiu, folosirea unei game cît mai complexe de surse, astfel ca hidrocarburile naturale să li se adauge noile surse complementare, cărbunii, biomasa, recircularea avansată a materialelor etc.

S-a demonstrat astfel că, din cărbune sau biomasă, se pot obține principalele semifabricate de bază care se obțineau din petrol sau gaze naturale și de la care se pot ramifica majoritatea fabricațiilor de produse de prelucrare avansată.

Astfel, prin gazeificarea cărbunilor inferiori cu obținere de gaz de sinteză — monoxid de carbon și hidrogen — se poate reconstitui cea mai mare parte a chimiei organice, și anume, amoniac, alcooli oxo, sinteze Fischer-Tropsch și, foarte important, metanol, de la care se poate trece la etilenă și apoi la tot lanțul petrochimic, sau la benzine sintetice, proteine etc. Prin lichefierea cărbunilor pe calea hidrogenării se ajunge la benzine și motorine sintetice, de unde apoi clasicele hidrocarburi aromate: benzen, toluen, naftalină, fenol.

— Încercînd să parafrazăm, cum chimia cărbunelui s-a practicat și în primele decenii ale secolului, înseamnă că „moda retro" vizează și chimia?

— Este un fel de-a spune, pentru că vechea carbochimie îmbracă tot mai mult haina modernă a tehnologiilor noi cu consumuri energetice mai scăzute, cu recuperarea energiilor secundare, astfel că în viitor ea va fi tot mai competitivă cu procedeele petrochimice. Sau, în general, așa cum se spune că dezvoltarea este sub forma unei spirale, ne aflăm cu carbochimia în aceeași zonă a ei, dar cîteva spirale mai sus.

Trecînd la biomasă...

— O clipă, ce cuprinde, în fond, această noțiune?

— Biomasa este materia vegetală agricolă, forestieră, acvatică, înțelegînd prin acvatică algele, care prin fermentație dau alcooli inferiori ce pot fi folosiți drept carburanți, dar care pot da și alte produse organice, care azi sînt în exclusivitate de origine petrochimică.

—Bine, dar dacă se dă această utilizare masivă biomasei, nu va fi afectată agricultura, industria lemnului etc?

— Nu, deoarece se folosesc la chimizare deșeuri sau subproduse, iar tehnologiile de prelucrare a biomasei vor fi astfel elaborate, încît să fie posibilă obținerea concomitentă de produse chimice cu produse care să poată fi introduse în continuare în circuitul alimentar animalier. Se realizează astfel o simbioză perfectă între industria chimică și aceste industrii.

— Și acum ultima întrebare, ce pași s-au făcut și se vor face la noi în aceste direcții majore ale zilelor noastre, care preocupă toată omenirea?

— Programul directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000 concretizează liniile directoare ale politicii energetice a partidului nostru în așa fel încît, în viitorul deceniu, România să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei. În acest context, s-a înființat, în cadrul ICECHIM, Institutul de energetică chimică și biochimică, căruia îi revin sarcini pentru elaborarea de procedee tehnologice și tehnici de lucru pentru obținerea de produse chimice și energetice din resurse de origine biologică, cărbuni, șisturi bituminoase, energie solară, geotermală și altele, prin activitatea proprie de cercetare, cît și în calitate de coordonator pe întreaga economie în domeniul introducerii noilor surse de energie și a reducerii consumurilor energetice.

Ca peste tot în lume, și la noi se fac pași importanți, tematica de cercetare cuprinzînd elaborarea unor tehnologii moderne de gazeificare a ligniților față de cele tradiționale în care țara noastră are o experiență; obținerea de metanol și etanol din biomasă, ținînd cont de potențialul ridicat de biomasă existent în țara noastră, pentru fabricare de carburanți și combustibili sintetici; pirolizarea alcoolilor inferiori cu obținere de olefine, la care s-au obținut o serie de rezultate și care va permite, odată cu industrializarea procedeului, să se relanseze dezvoltarea producției de mase plastice de tipul polietilenă, polipropilenă, polistiren etc; separarea hidrocarburilor din șisturi bituminoase și nisipuri asfaltice pentru obținerea de combustibili; exploatarea zăcămintelor naturale de bioxid de carbon conținînd gaz metan pentru obținere de metanol; creșterea randamentului în fabricația hidrogenului, găsirea altor căi electrochimice și neelectrochimice, prin fotoliza apei cu microorganisme sau prin descompunerea catalitică a apei; pre um și elaborarea de noi tipuri de pile cu randamente superioare.

Succesele obținute de industria chimică românească în ultimul pătrar de veac sînt un punct de plecare spre o nouă etapă de dezvoltare superioară în viitor și se poate aprecia că sarcinile care decurg, fiind soluționabile, obligă la efort și optimism, la un dinamism și mai accentuat al ingineriei tehnologice, deziderat pe care luptăm să-l traducem în fapte, urmînd indicațiilor și sarcinilor din documentele de partid.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Pro memoria

(1 — 7 ianuarie)

● 1981 — Începe al treilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare; „Al doilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezarmare"; „Deceniul internațional pentru apa potabilă"; „Anul internațional al persoanelor handicapate". ● 1.I. — Sărbătoarea națională a Republicii Cuba și a Republicii Democratice Sudan. ● 1432 — A murit Alexandru cel Bun, domn al Moldovei. ● 1.I.1647 — A murit Petru Movilă, sprijinitor al tiparului și al școlii din țările române. În 1635 trimite lui Matei Basarab o tipografie și meșteri care se instalează la Cimpulung Muscel. ● 1.I. 1838 — G. Barițiu editează la Brașov Foaie literară, devenită la 2.VII. Foaie pentru minte, inimă și literatură. ● 1.I.1847 — Nicolae Bălcescu rostește la adunarea din noaptea de revelion un discurs: „Ținta noastră socotesc că nu poate fi alta decît unitatea națională a românilor. Unitate mai întîi în idei și simțăminte, care să aducă cu vremea unitatea politică." ● 1.I. 1848 — Prin convenția moldo-munteană se desființează vama și se formează o singură piață. ● 1.I.1855 — Vasile Alecsandri editează la Iași România literară, reunind prestigioase condeie din ambele principate române. ● 1.I.1861 — G. Sion editează lunar la București Revista Carpaților. ● 1.I. 1866 — Intră în vigoare legea privind introducerea sistemului metric. ● 1.I.1867 — Apare la Blaj Archivu pentru filelogia și istoria, sub direcția lui Timotei Cipariu, prima revistă română de filologie. ● 1.I.1894 — I. Slavici, I. L. Caragiale și G. Coșbuc scot la București revista literară Vatra. ● 1.I.1907 — Apar la București revistele Convorbiri, sub conducerea lui Mihail Dragomirescu, și Floarea darurilor, sub conducerea lui Nicolae Iorga, prima revistă românească dedicată popularizării literaturilor străine. ● 1.I.1909 — Manifestația muncitorilor bucureșteni în sala „Dacia" împotriva „Legii Orleanu". Se reorganizează Partidul Social-Democrat din România. ● 1.I.1927 — Romania ratifică Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice. ● 1.I.1936 — Apare la Iași bilunar Însemnări ieșene, condusă de M. Sadoveanu, G. Topîrceanu ș.a. ● 1.I.1939 — G. Călinescu scoate la Iași Jurnalul literar. ● 1.I.1971 — Și-a început activitatea Banca Internațională de Investiții. ● 2.I. 1837 — Apare la Brașov Foaia Duminicii, sub redacția lui Ioan Barac. ● 1.I.1859 — Deschiderea Institutului pedagogic național român din Năsăud. ● 2.I.1909 — Publicarea „Legii Orleanu", prin care se interzice dreptul de asociere și de grevă tuturor salariaților. ● 3.I.1922 — Apare la București săptămînal, apoi lunar, revista Contimporanul condusă de I. Vinea ● 1.1922 — Se constituie în semilegalitate Comitetul Executiv Provizoriu al Partidului Socialist-Comunist din România. ● 4.I. — Sărbătoarea națională a Republicii Socialiste a Uniunii Birmane. ● 4.I.1847 — Apare la Blaj prima gazetă tipărită în întregime cu litere latine: Organul luminării condus de Timotei Cipariu. ● 1—4.I. 1861 — Conferința națională a fruntașilor români din Transilvania de la Sibiu cere recunoașterea românilor „ca națiune politică și independentă față cu celelalte naționi". ● 3—4.I.1877 — Parlamentul protestează vehement împotriva Constituției proclamată de Poartă, prin care România era desemnată „provincie privilegiată": „...niciodată sabia lungă a lui Baiazet și Mohamet nu a putut să pătrundă în munții României, unde cutează astăzi să străbată Midhat-pașa cu constituția lui". ● 4.I.1965 — Moare Thomas Stearns Eliot, poet și critic englez (născut în S.U.A.). Premiul Nobel în 1948. ● 5.I.1716 — Cu domnia lui Nicolae Mavrocordat începe regimul fanariot în Țara Românească. ● 5.I.1828 — Deschiderea cursurilor școlii „de românește și latinește" de la Trei Ierarhi din Iași, conduse de Iordache Săulescu. ● 5.I.1859 — Adunarea Electivă a Moldovei alege în unanimitate ca domn pe colonelul Al. I. Cuza. ● 5.I.1908 — Se adoptă o nouă lege privind învoielile agricole. ● 5.I.1914 — Vasile Lucaciu și Octavian Goga demisionează din Comitetul Executiv al Partidului Național Român din Transilvania, lansînd lozinca luptei pentru realizarea unității politice a poporului român. ● 5.I.1921 — S-a născut dramaturgul elvețian de limbă germană Friedrich Dürrenmatt. ● 5.I.1932 — Apare bilunar la București revista de literatură proletară Bluze albastre, condusă de Al. Sahia. ● 6.I.1802 — Se naște la Tîrgoviște Ion Heliade Rădulescu, scriitor, lingvist, gînditor și om politic român. ● 7.I.1872 — S-a născut pictorul Octav Băncilă. Pictează teme inspirate din viața proletariior și ciclul de tablouri 1907. ● 7.I.1881 — s-a născut la București Ion Minulescu, poet și prozator român simbolist. ● 7.I.1916 — Înființarea ordinului militar de război „Mihai Viteazul" cu 3 clase.

REGHINA VĂRVICI

ULTIMELE SECVENȚE ALE CINCINALULUI

Apa este meseria lor

Într-o lume însetată de energie, uităm uneori de setea de apă pur și simplu, deși în societatea modernă aprovizionarea cu apă a devenit o componentă a dezvoltării. Este și motivul pentru care Organizația Națiunilor Unite a declarat anii 1981—1990 DECENIUL APEI POTABILE. În plus, există o corelație directă cu dezvoltarea industrială și, în general, cu progresul economic. Iată de ce, în această zile de cumpănă între două cincinale merită evocate lucrările hidrotehnice de amploare ce se execută în țară sub îndrumarea **Consiliului Național al Apelor.** Este capătă o importanță cu atît mai mare cu cît implică și construcția de microhidrocentrale, drept colorar al regularizării și amenajării riurilor interioare.

Parafrazînd titlul unui celebru roman francez postbelic, am putea spune despre **Trustul de construcții hidrotehnice de la** sus-amintitului consiliu că apa este meseria sa. Acesta este trustul care, de cîtiva ani, întreprinde mari lucrări și pe Valea Telejanului.

La început s-au construit la Paltinul un baraj și o stație de tratare. De acolo a pornit conducta de alimentare cu apă industrială pentru combinatele Brazi și Teleajen (Ploiești) ; totodată, s-au furnizat pe această cale și mari cantități de apă potabilă pentru Ploiești. Apoi, s-au ridicat la Văleni un baraj prizăde apă și o stație de tratare și s-a construit conducta Văleni-Ploiești pentru rafinăria Teleajen. Dar nevoile de apă cresteau continuu, și pentru a se evita ca această importantă întreprindere industrială să depindă de capriciile anilor secetoși se impunea să se construiască în amonte de Văleni un baraj la Mănăciu Ungurenei pe al cărui șantier ne aflăm acum.

În afara îndestulării cerințelor de apă ale rafinăriei ploiestene — un adevărat Setilă modern — barajul mai are și alte roștiuri : grație lui se vor iriga 2 400 ha și se va regulariza în nival albia Teleajenului, astfel încît să nu se mai repete niciodată inundații ca acelea din 1970 și 1975 ; totodată, microcentrala de 18 MW va furniza curent electric, iar lacul de acumulare va spori potențialul turistic și piscicol al întregii zone, atît de pașnică, odihnitoare, stenică, dar în prezent destul de rar circulată de turiști.

NU NUMAI ÎN FILME CI ȘI LA ȘANTIERUL POT APĂREA MOMENTE DE „SUSPENSE"

În acest șantier zile, constructorii au pornit, la propriu, să înalțe barajul, întrucît pînă acum s-a lucrat la fundații. De subliniat o particularitate a acestui baraj : el va fi construit din materiale locale, obținute chiar de pe firul văii, ceea ce va contribui la ieftinirea costurilor. Nucleul central va fi format din argilă, cărcia îi revine, așadar, rolul cel mai important în asigurarea impermeabilizării. Și aici se vădește grija de a gospodări chibzuit resursele. „Fugim de materiale energo-intensive !", subliniază unul din constructori.

Iată acum „cartea de vizită" a barajului de la Mănăciu : volum total înglobat — 5 000 000 mc, adică 10 000 000 t, toate din materiale locale ; înălțime : 75 m, lungime la coronament : 720 m, lacul de acumulare : 60 000 000 mc. **Va fi cel mai înalt baraj din materiale locale, după cel de pe Lotru.** E drept, îl va întrece cel de la Siriu, dar aste va fi abia peste cîțiva ani.

— Noi cei care am mers cu lucrările hidrotehnice de-a lungul Teleajenului ne apropiem de sfîrșitul acestei acțiuni în care am investit ani de viață și de eforturi — ne spune șeful șantierului, inginerul Tudorel Popa. Cînd lucrările vor fi în întregime încheiate, în 1983, **nevoile de apă potabilă și industrială ale Ploieștiului și ale orașelor Cîmpina, Văleni și Băicoi vor fi total acoperite, independent de capriciile vremii, de secetă și vituri. Ceea ce nu-i puțin lucru, fiindcă în momentul de față sînt puține platformele industriale din țară în această situație.**

Ca orice lucrare hidrotehnică de amploare, și cea de la Mănăciu, dincolo de investiția pur materială, reprezintă o investiție, greu măsurabilă, de inteligență, curaj și devotament.

La data cînd ne aflam acolo, evenimentul zilei fusese străpungerea galeriei hidroenergetice. Se știe că se pornește de la cele două extremități, pentru ca echipele care înaintează din direcții contrare „să-și dea mîna" în mijloc de drum.

— Da, apa este meseria noastră, dar noi nu sîntem mari specialiști în „subteran" — subliniază inginerul Popa. Anul trecut, cînd am terminat galeria de deviere (numele era parcă predestinat) am înregistrat o deviere de vreo 4 cm de la ax cînd s-a petrecut joncțiunea. Cei 4 cm sînt neglijabili, în asemenea situații, și se încadrează perfect în limitele admise. Pe noi totuși ne cam ricliau. La galeria hidroenergetică, totul a decurs însă ca la carte, iar inițierea s-a produs „la milimetru". Am sărbătorit-o cu toții deunăzi. Sînt momente care nu se uită și despre care ai ce povesti copiilor. Poate nu este nimic lesit din comun, totuși te simți bucuros.

N-au lipsit nici momentele tari, imprevizibile; în această galerie au fost înglobate, spre surprinderea muncitorilor și a specialiștilor, pungi de gaz metan pe care investigațiile geologice nu le lăsau să se întrevadă. Oamenii se întrebau : „Oare am deschis o pungă mare sau este vorba de un simplu accident, o întîmplare ?" Peste cîteva zeci de metri, după o nouă înaintare în subteran, din nou gaze ! După pușcare au intrat în acel loc de galerie artificieri — ne spune șeful șantierului, inginerul Tudorel Popa. Cînd lucrările vor fi în întregime încheiate, în 1983, **nevoile de apă potabilă și industrială ale Ploieștiului și ale orașelor Cîmpina, Văleni și Băicoi vor fi total acoperite, independent de capriciile vremii, de secetă și vituri. Ceea ce nu-i puțin lucru, fiindcă în momentul de față sînt puține platformele industriale din țară în această situație.**

Ca orice lucrare hidrotehnică de amploare, și cea de la Mănăciu, dincolo de investiția pur materială, reprezintă o investiție, greu măsurabilă, de inteligență, curaj și devotament.

La data cînd ne aflam acolo, evenimentul zilei fusese străpungerea galeriei hidroenergetice. Se știe că se pornește de la cele două extremități, pentru ca echipele care înaintează din direcții contrare „să-și dea mîna" în mijloc de drum.

— Da, apa este meseria noastră, dar noi nu sîntem mari specialiști în „subteran" — subliniază inginerul Popa. Anul trecut, cînd am terminat galeria de deviere (numele era parcă predestinat) am înregistrat o deviere de vreo 4 cm de la ax cînd s-a petrecut joncțiunea. Cei 4 cm sînt neglijabili, în asemenea situații, și se încadrează perfect în limitele admise. Pe noi totuși ne cam ricliau. La galeria hidroenergetică, totul a decurs însă ca la carte, iar inițierea s-a produs „la milimetru". Am sărbătorit-o cu toții deunăzi. Sînt momente care nu se uită și despre care ai ce povesti copiilor. Poate nu este nimic lesit din comun, totuși te simți bucuros.

N-au lipsit nici momentele tari, imprevizibile; în această galerie au fost înglobate, spre surprinderea muncitorilor și a specialiștilor, pungi de gaz metan pe care investigațiile geologice nu le lăsau să se întrevadă. Oamenii se întrebau : „Oare am deschis o pungă mare sau este vorba de un simplu accident, o întîmplare ?" Peste cîteva zeci de metri, după o nouă înaintare în subteran, din nou gaze ! După pușcare au intrat în acel loc de galerie artificieri — ne spune șeful șantierului, inginerul Tudorel Popa. Cînd lucrările vor fi în întregime încheiate, în 1983, **nevoile de apă potabilă și industrială ale Ploieștiului și ale orașelor Cîmpina, Văleni și Băicoi vor fi total acoperite, independent de capriciile vremii, de secetă și vituri.** Ceea ce nu-i puțin lucru, fiindcă în momentul de față sînt puține platformele industriale din țară în această situație.

Ca orice lucrare hidrotehnică de amploare, și cea de la Mănăciu, dincolo de investiția pur materială, reprezintă o activitate esențialmente bărbătească. Așa stau în general lucrurile, dar nu în cazul cînd ca la Mănăciu, nucleul central îl constituie argila. Contactul cu roca de bază trebuie să se realizeze perfect, astfel încît „inima de argilă" să pară un fel de continuare naturală a rocii de jos, ceea ce nu se poate asigura decît printr-o modelare atentă. Cînd se execută o asemenea operațiune te-ai crede mai curînd într-un atelier de sculptor decît pe un șantier în munți. Aci, nu forța masculină joacă rolul decisiv, ci migala feminină, chiar dacă, pînă la urmă, toi bărbații sînt cei care pun mîna (doi, ca să fim drepți, în acel moment de răspundere la Mănăciu au participat și femeile la „modelare"). Fiecare asperitate a rocii trebuie, cumva, ecoperită, se bătătorește cu mîna, centimetru după centimetru, astfel încît, după expresia unui constructor ai impresia că este vorba de **o joacă de copii mari.** În plus, operațiunea trebuie terminată cît mai repede, fiindcă dușmanul nr. 1 este ploaia : roca se degradează în cîteva ore în prezența umidității și a aerului.

Inginerul Tudorel Popa :

— În acele zile, practic cu toții am întrerupt lucrul nostru obișnuit, fiind preocupați de punerea argilei. Pur și simplu nu ne-a răbdat inima să stăm departe, și atît eu, șeful șantierului, cît și proiectanții, geologul și ceilalți „lucram la argilă" ! Ne dădeam seama că atunci se hotăra soarta barajului nostru. S-a lucrat 24 de ore din 24. Și am izbutit.

UN ȘOFER ȘI UN OM DE CATEGORIE SPECIALĂ

Un șantier de importanță națională ca acela de la Mănăciu este, dincolo de scopul final al construcției, și o întreprindere pur economică, problema eficienței și a randamentului căpătînd semnificații deosebite, date fiind cheltuielile implicate. „Care este, din acest punct de vedere, problema dv. nr. 1 ?", l-am întrebat pe constructori. Iată răspunsul :

— În esență, noi sîntem un soi de furnici care cărăm pămîntul. Iată problema esențială. De modul cum rezolvăm problema transportului depinde, în ultimă instanță, și eficiența economică a lucrărilor. Desigur, făcînd această afirmație simplificăm mult, totuși cam așa privim noi chestiunea. În această ordine de idei — și nu pretindem că am făcut vreo descoperire — trebuie spus că totul sau aproape totul depinde de felul în care circulă autobasculantele. La noi, din cîrca 50 autobasculante de 16 t ne merg 35, ceea ce înseamnă că nu stăm deloc rău ; am văzut șantiere unde din 80 basculante nu mergeau decît trei !

— Din ce motiv, tovarășe inginer Popa ?

— În principal, pentru că nu erau îngrijite cum se cuvine. Noi ne-am redresat la acest capitol îndrosebi după ce l-am numit șef de coloană pe șoferul Dumitru Ion. El este omul care duce o mașină o viață întreagă fără reparații. E de „categorie specială" nu numai ca șofer, ci și ca om. Un sufletist care caută să imprime stilul său de muncă și colorîaîi. El știe că o mașină costă o jumătate de milion de lei și înțelege ce înseamnă aceasta. Să nu credeți însă că totul a decurs simplu. Unii șoferi nici nu s-au arătat prea încîntați de programul strict de revizie și control introdus de Dumitru Ion. Știau că dacă se strică, de pildă, camera de frînare, tot primeau 75% din retribuție stînd la garaj, la căldurică. Asemenea atitudini denotînă 101 mai rare, s-a creat un curent de opinie împotriva chiulangiilor.

— Cum rezolvați problema pieselor de schimb ? Cunoaștem cazuri pe șantiere cînd din cauza unor piese defecte care nu costă decît cîteva zeci de lei stau imobilizate camioanele de o jumătate de milion de care vorbeați mai înainte.

— Noi ne străduim să ne confecționăm singuri acele piese de schimb mai simple, dar a căror lipsă poate produce pagube importante. De pildă, după cum bine se știe, camera de frînare este esențială în funcționarea motorului. De obicei se strică un inel de cauciuc de zece lei și din cauza lui colosul de metal zace tîntuit locului. Este o defecțiune curentă. Noi ne facem singuri aceste inele, care, în paranteză fie spus, sînt confecționate din cauciuc românesc, nu de import. De asemenea, facem „tendoane", Dumitru Ion și valeanizatorul nostru au pus treaba la punct.

— Între, așadar, o experiență valoroasă — și, desigur, nu singulară : nu trebuie așteptat totul de-a gata. Nu scuzăm lipsa pieselor de schimb, dar dacă totuși, dintr-un motiv sau altul (și motive, se pare, mai toidcauna se găsesc), apar dificultăți, se descurcă și singur ! Aceasta la piesele de schimb mai mărunte. Dar ce se întîmplă cu utilajele mari, pe care nu le puteți repara singuri, neavînd nici calificarea, nici echipamentul necesar ?

— Noi credem că un producător trebuie să aibă un orgoliu al lui. Or, iată ce s-a petrecut cu excavatorul „Castor" de 2,3 m c produs de „Progresul"-Brăila. Este-o sculă excepțională, pentru care protestanții merită felicitări. Și totuși, din păcate, un asemenea „Castor" a staționat la noi fără folos timp de trei luni din cauza unei piese destul de puțin complicate, produsă tot de întreprinderea brăileană sus-amintită. Păcat pentru o „firmă" atît de serioasă și păcat pentru „Castor", care este de mare randament. Și fiindcă m-ați întrebat de eficiență, vreau să subliniez atuturi pe care ni l-a dat revista dumneavoastră popularizînd inițiativa maistrului Constantin Vasile, de la Stația de utilaj transport Bacău. O idee simplă, dar de mare eficiență : eliminarea motorașului auxiliar de la autobetoniere prin cuplarea cu axul motorului. Astfel se elimină deregiările repetate ale hidromotorului, se evită pierderea a zeci de litri de ulei hidraulic — plecînd de la o simplă observație : axul motorului tot se învîrtește, de ce să nu folosim această mișcare ? Iată, din nou, marea importanță a inițiativei, a priceperii de a **gîndi procesul de producție** și a nu te limita la rolul de executant și observator pasiv. Îi mulțumim pe această cale maistrului Constantin Vasile, un exemplu pentru noi toți.

SĂ NE AMINTIM DE OMUL CARE ADUCE APA

— Barajul va fi terminat în 1983. Unde veți pleca după aceea, tovarășe inginer Popa ? Spre alte șantiere, alte cursuri de apă, desigur. Țara nu duce lipsă de ele...

— Personal, eu fi tentat să rămîn aci, la exploatarea barajului după încheierea lucrărilor. Am colindat țara în lung și în lat, și la un moment dat simți parcă o chemare a locului, vrei să te statornicești undeva. Eu m-am legat de Valea Teleajenului, de clima blîndă, de acești oameni primitori și gospodari. Mă gîndesc la viitorul foarte apropiat cînd lacul de acumulare va fi fapt împlinit. Aș dori ca organele turismului prahovean să se dovedească receptive, să se ocupe mai mult de această zonă atît de prielnică vînătorii și pescuitului. Văd ambarcații lunecînd lîn pe oglinda lacului, străjuit de Dealul Clăbucetului și de Tabla Buții. Cu puțină organizare (dar uneori și ea lipsește !) se vor putea desfășura aci sporturi de iarnă și Mănăciu va putea deveni un loc de atracție de prim ordin pe harta turistică a țării.

Barajul va schimba, în adevăr, întreaga viață a regiunii. S-a amenajat un drum pe firul apei, s-au calificat în meserii noi zeci de localnici. Unii dintre ei, din lipsă de locuri de muncă, sînt nevoiți să facă naveta pe distanțe mari. Aci am aflat de una din cele mai obositoare navete zilnice din cîte am întîlnit vreodată : se semnală oameni în Chiciurem pe la **2.30 dimineața,** bat pe jos drumul pînă la gară, în Mănăciu, apoi cîteva zeci de kilometri cu trenul, iar după muncă din nou, din nou spre casă, unde ajung la **5.30 seara.** La 2.30 în zori pentru ei va începe o nouă zi de muncă. Barajul va schimba însă multe.

Constructorii vor lăsa în urma lor amenajări, o nouă alimentare cu apă pentru Mănăciu, o hală industrială dotată cu strunguri și diferite utilaje pentru **mica industrie locală** — asupra căreia se pune azi, pe bună dreptate, un accent sporit. Se va electrifica satul Chiciureni. Vor lăsa în urmă și bazine de înot, terenuri de tenis, de fotbal, dar mai cu seamă **mii de hectare irigate.**

În aceste zile în confluența a două cincinale, cînd privim la drumul parcurs și gîndim la viitor, șantierul de la Mănăciu are bogate semnificații. Aflăm aci concentrate interacțiuni multiple, uneori subtile, între dezvoltarea industrială, ritmurile industrializării, progresul agriculturii socialiste, o viață mai bună. Apa pentru industrie, pentru ogoare, apa cea de toate zilele pe care o va da barajul de la Mănăciu semnifică nu numai modernizarea unor așezări de munte prahovene, ci, în general, un nou nivel de civilizație. Să ne amintim deci, în aceste zile de bilanț și speranțe, și de OMUL CARE ADUCE APĂ.

LIONEL NIȚESCU ■

La orizontul orizonturilor miniere

Afară, „la zi", Maramureșul era alb, alb, alb...

Înaintam în aceeași formație : subsemnatul între inginerul Ernest Olvedi, la trei-patru metri mai în față, și cam la tot atîția metri în urmă inginerul șef Alexandru Szabo. Pașii forțecau în cadența de metronom spațiul și liniștea tunelului-galerie. Podeaua — minerii o numesc vatră — era uscată. De s-ar mențe.

Tocmai. Odată, nu din dorința de a **romîne** biezoi, ci ca să ne economisim forțele, o mersul nu-i exercițiu pentru paripatetici. Și apoi înainte tot discutasem, știam o mulțime de lucruri despre explotarea minieră Herja și căutam să ne rînduim cumva informațiile obținute. Frîiul era nimerit.

Ne amintim cum deschisesem dialogul. Povestisem inginerului șef ceea ce citisem într-o monografie a regiunii minjere Baia Mare. Scrie acolo : „Grosimea relativă a filoanelor din zăcămîntul Herja pune probleme complexe în privința metodelor de exploatare, nu numai din unghiul de vedere al productivităților, dar și din acela al diluției producției. Diluarea cu sterili din pereții filoanelor în timpul abatajului este — la mina Herja — la cel mai ridicat nivel în comparație cu alte mine".

— Nu-i inutil și exagerat de costistor ?, întrebasem.

Inginerul șef Alexandru Szabo. Mot din Brad, are 48 de ani ; bunicul i-a fost miner, tatăl miner, frații-i sînt mineri, doar fiul a cotit-o pe calea electronicii (e student la Timișoara). O-mul ne-a oferit un răspuns pe care-l mai auzisem la cursul unuia dintre marii noștri specialiști în materie : „Geologia este știința care progresează din eroare în eroare, aproplandu-se de adevăr prin **aproximații succesive".** E clar ? — adăugase, chipind gînditor șef. Mda, era suficient de limpede. Independența energetică, lărgirea bazei proprii de materii prime, sporirea gradului de asigurare din resurse interne a necesităților economice naționale reclamă uriașe eforturi, pe deplin justificate. Am la Herja, spre **exemplu, se scoate** minereu polimetalic de sute de ani. (Mărturii serioase despre începuturile minăritului în regiunea minieră Baia Mare sînt cunoscute din anul 1329, odată cu emiterea de către regele Carol Robert a unui privilegiu. Este vorba de același Carol Robert care de vinera și pînă luni, adică din 9 și pînă în 12 noiembrie 1330, a suferit o drastică și răsunătoare înfrîngere în fața cetăților lui Basarab.) Unitatea a exploatat zăcămîntul pe o înălțime de 500 m. Apoi s-au întors și au reverificat fiecare crăpătură a muntelui, nu-i nici o exagerare. Grosimea stratului este mică, 20—25 cm, dar se exploatează și filoane mai înguste. Spre comparație : la Cavnic se extrage minereu în valoare de 180—190 lei/tonă, dar cheltuielile la o mie de lei sînt de 500—600 lei ; la Herja pentru cei 250 lei/tonă — aceasta este valoarea minereului extras aici — cheltuielile la o mie de lei producție au devenit 1 500 —1 600 și cel mult 1 800 lei. Și ne convine ! Pentru că din două rele o alegi pe cea mai puțin rea. De ce ? Judecați dv. : la bursa din Londra — deci aceea care guvernează piața neferoaselor — prețurile fluctuează cam în jurul următoarelor valori : cupru — 2 000, zinc — 1 600, plumb — 1 200. De dolari, bineînțeles. Este deci firească dinamica extracției și la Herja : 1975 — 210 000 tone ; 1980 — 350 000 tone, iar în 1985 vor fi 430 000 tone cu aproape același efectiv uman. În 1975, la Herja a fost necesară săparea doar a 17 km de galerii ; în 1980 — 25 km, iar în 1985, pentru a se realiza producția propusă, vor trebui săpați 31 km. Numai în 1981 vor fi necesari 39 km de tunel. Repetăm, în condițiile în care va fi folosit cam același efectiv uman. Cum se va reuși ? Relativ simplu, în teorie : prin extinderea mecanizării (acum fiecare loc de muncă este mecanizat în proporție de 80—90 în sută) și a automatizării. Cea mai spectaculoasă lucrare este aceea care vizează înlocuirea transportului minereului. La sfîrșitul lui decembrie '80, cei 9 km pînă la flotația centrală sînt parcurși cu autobasculantele (ceea ce implică altfel dificultăți încît chiar și un reportaj aparte n-ar putea epuiza problematica lor). Ce s-a hotărît ? De la nivelul minus 9 al minei Herja și pînă la flotația centrală va fi săpat un tunel subteran lung de 5,4 km care în final — în 1983 ! — va fi echipat cu o bandă transportoare. Lucrarea a fost începută de la ambele capete, s-au săpat deja 1 100 metri de tunel și — lucru deosebit de important — cu acest prilej au fost localizate alte pentru mineralizații exploatabile. Pe această bază specialiștii minei în colaborare cu cei ai centralei vor realiza și un **model matematic de cercetare geologică.** Transportul cu autobasculantele costă acum 43,70 lei/tonă ; banda transportoare va reduce costul tonei de minereu transportat doar la 23,40 lei. Cu alte cuvinte, se poate susține cu argumente-fapte că **la orizontul orizonturilor miniere maramureșene se disting cu claritate mecanizarea, automatizarea și computerizarea.**

După discuția de la sediul exploatării am urcat la gura minei. Este locul unde poți simți cel mai bine pulsul muncii din interior, locul de adunare a întregii producții a minei Herja. Pe aici trec vagonetele de minereu înainte de a fi răsturnate în silozul de unde-l preiau autobasculantele. Pe aici trec toți cei care intră sau care ies din mină. Motiv pentru care exact aici a și fost afișată situația la zi în disputa pentru obținerea mult invidiatului trofeu minieresc „Diamant de Maramureș". Cîștigă Sabin — 256 puncte ; Marcu Ioan — 233 p. ; Szekely Balint — 148 p. ; Capîlnaș Ioan — 133 p. ; Gurzău Ioan — 72 p. Cunoșteam foarte minerilor, spiritul lor de întrajutorare, de echipă, știam că sînt oameni drepți, că la ei nu încape „și-și", ci numai „ori-ori". Ori treabă, ori te lași păgubaș. Ori om întreg, ori pehlivan. Oameni care obișnuiesc să priveacă spiritul de prejudecăți, de erori și de jumătățile de adevăr. Aveam acum prilejul să le cunosc și o altfel de trăsătură : tenacitatea. Stăruința lor de căutători prin viscerele muntelui. În adevăr, 0,8 la sută concentrație echivalează cu a depista acul în carul cu fin. Poate chiar mai mult. Cred că „miner" a încetat în anii din urmă să mai desemneze exclusiv o profesie : a devenit concept etic. Chiar așa : miner — concept etic. Să-l cunoaștem și mai bine — era motivul pentru care ne aflam acum în galerie, tropăind cu cizmele de împrumut prin pîntecele munteie Ignis, către **filonul Clementina.**

Așa-i spun minerii, un motiv în plus pentru a demonstra că istoria locurilor-înseamnă pentru ei istoria oamenilor. Alumineri, de ce nu spun „filonul nr. 60" ? Doar asta-i denumirea oficială. Locul unde începe galeria prin care se introduce aerul în mină se numește **trucca babei** ; cîndva, acolo veneau mamele să-și plîngă feciori ori bărbații însăși de mină, iar fetele tinere să se roage pentru sănătatea flăcăilor mineri. Statisticile internaționale susțin că la cîte 350 000—400 000 tone de minereu extras se cere jertfită cîte o viață de om...

Înfruntam în aceeași formație : inginerul Ernest Olvedi, subcomnaiul și inginerul șef Alexandru Szabo. Șefuiam cu razele lămpilor de mină muchiile întunericului și înaintam. Grele lămpile atîrnînd de centură. De cînd mergem ? Întrebarea-i de am parcurs ? Un kilometru, doi ? „Ei, asta-i, 500 metri !" Facem loc tronulețului electric care intră, depășindu-ne. Unele vagonete sînt pline cu sticle de apă minerală. De ce ? „La fiecare 33 metri căldura sădie temperatura crește cu 1°C ; în plus, odată desprinse din filon, minereurile încep să se oxideze, iar aceasta-i o reacție exotermică, deci cu degajare de căldură. Acolo se folosesc și explozivi termorezistenți, ca să nu se autodeclanșeze. Sînt orizonturi în care minerul lucrează aproape gol, iar cizmele i se umplu de transpirație. Apa pierdută de organism în timpul efortului trebuie suplinită. Este normat consul Borsecului pe care-l tămîiem joc." Și noi l-am tămîiat în timpilor că minerii Maramureșului, încă de la 1 aprilie 1970, au program de lucru de 6 ore.

O pată de lumină galbenă. Cîtim : **Pușul nr. 1.** Sîntem la vreo zece de metri de la intrare. Pe aici ies zilnic 650 tone de minereu. „Tovarășe inginer șef, sînt șeful coordonator de sector inginer Poran Gheorghe, și execut aci operația de..." (...Aveam să mai aud astfel de prezentări : sînt maistrul... sau minerul... sau șeful de echipă...) Ca la armată ? Întrebarea ne-am pus-o după ce Breban Gheorghe 6 (sase), semnalist la puiptrul de comandă, ne invitase în colivie. (Ni se spune să nu ne mirăm, că așa-i la mină, lucrează o mulțime cu același nume și cu aceeași inițială a tatălui. Drept pentru care cei de la secretul personal, ca să-i distingă, s-au văzut nevoiți să-i numeroteze. Așa se face că există oameni care în scripte, dar și ei înșiși, își zic Pop Gheorghe 54, Pop Ioan 31...) „Dar sîntem o armată. Disciplina-i disciplină, chit că după șut ne întîlnim la o sticlă de bere. Cum credeți altfel că se poate munci și reuși în subteran ?" Semnalul roșu se stinge, „Jos". Coliviq este etajată. Sub noi călătorese vagonetele, încărcarea lor fiind supervizată de ochiul camerei de luat vederi (**Herja a fost prima mină din Maramureș care s-a autodotat cu un sistem de TV,** utilizînd materiale de provenință Tchnolon ; a urmat-o Baia Sprie.) Ca și altă dată ne gîndim la tonele spînzurate de cabiul de 32 mm, care ne susțin. Oare cîte tone vor mai fi fiind pînă la 400 000... ? În cîteva secunde sîntem cu o sută de metri mai jos, la orizontul minus trei (200 m).

Fotografii de ELENA GHERA ■

Total general deasupra capului avem cam 400 m de munte. Constatare nu tocmai stenică. Așteptăm privind ca din loja unui teatru să fie schimbate vagonetele : cel plin la locul celui gol. Totul se execută automat. Vagonetele sînt împinse de un dulger mecanic, parcă ar fi jucării. Înainte treaba asta o făceau șase oameni. Un vagonet are 1,5 tone. Un simplu degret mecanic a înlocuit cu șase oameni care împingeau numai de-zor. A, nu, mai dau un om, un pușitor de comandă și un monitor TV. Munca omului este să apese pe niște butoane. Se cheamă că lucrează „manual". Dar poate să fie și mai ca butoanele să se... autopese. Atunci se cheamă că instalația lucrează în regim automat. Pentru asta este suficient să răsucești o cheie, la pupitru. Omul, cel din acest schimb — se numește Pondo Mihai, 24 de ani, absolvent al liceului și al unui curs de un an — nu face altceva decît să se uite cum îi trec vagonetele prin față. Nu-i prea place. Mișcările imprimate pe program i se par prea lente. Motiv pentru care apasă cu nădejde pe butoane. „Manual, știmi că fac ceva", zice. Aflăm că din 168 circuite de la rampa puțurilor a fost mecanizat și automatizat tot prin autodotare. Principalii realizatori : inginerul director Pop Liviu, inginerul Hütter Erik, subinginerul Ioan Sălăjan, maiștrii Dancoș Ioan, Olar, șeful de echipă Moldovan Iosif, lăcătușii Mateian Ion, Micuiin Gheorghe, Keresztez Ludovic ș.a.

Intrăm pe una dintre galeriile ce se deschid în față : **Către filonul Clementina.** Dar asta pe lîngă care trecem ce-i ? „Un colector de minereu face legătura între orizonturile minus doi și minus trei. Are deschidere electrică și poate fi comandat de la distanță". Vatra începe să se umezească. Vedem cum reptilele închide — suvițele de apă — se insinuează printre bandajele triunghiulare din beton ale armaturii. După un timp — care cît timp ? — vatra și-a compromis de tot numele. A devenit o adevărată gîrlă, răstoacele marginale nu prididesc s-o evacueze. Șipetele muntelui Ignis își fac de cap. Plesuim în zgomotul ce ne acoperă labele cizmelor, o apă roșie rea cu o acidități factuală (pH = 1,5 în vorbim mi ziceșe că o foloseau la flotația minereurilor pe post de vitriol ! O priătură în ochi este o adevărată pacoste. În cîteva săptămîni coridesul tuburi de neraj, taie armaturi, sfredelește, roșiiri, retează chiar și șine de cale ferată. „Lucrul din care vine e bun de ocru în fabricile de vopsele". Tot mergînd am scăpat și de bălăceală. Inginerul șef ne povestește că la orizontul „Mateiel" galeria și putul au fost săpate în vechime cu dalta ! O adevărată operă minierească, e păcat că n-ai cum s-o transporți la muzeu ; „Va trebui s-o fotografiem și s-o introducem în cărți, așa ceva nu mai există glob !"

— Sînt minerul șef de brigadă Gheorghe Prunduș și execut operația de perforare cu ajutorul ciocanului.

Privim instalația, un singur om manevrînd cîteva manete dă concomitent două găuri pentru pușcare în timp ce ne îndepărtăm : „Există trei tipuri de ciocănoare : 1. Pentru perforat în galerie. 2. Pentru preabataje. 3. Pentru abataje. Și toate au fost gîndite și realizate aici, în atelierul minei noastre, lar Prunduș e și el coautor".

Ridicăm farul lămpii către filon. Abia dacă-i lăt de o palmă, coperișul pare tăiat în două. Blenda, galena și marcasita (sulfuri de zinc, plumb și fier) licăresc palid.

— Sînt minerul șef de echipă Pop Gheorghe 30. Am trimis la zi zece vagonete.

...Am — o altă echipa. Pop Gheorghe 30 lucrează de la filonul Clementina, are 36 de ani, a absolvit școala de calificare și de arhitecturi, este căsătorit, iar pe fiu-său de 13 ani l-a botezat tot Pop Gheorghe, dar și Dorel. Locuiește în Baia Sprie, face naveta cu autobusul și-a cumpărat un apartament cu trei camere (bloc 21, microraion Recl), pentru care a și dat un avans de 37 400 lei. În mină lucrează din 1963, în partid a fost primit în 1975.

Azi se dau banii și o să ridice 5 382 lei. „Așta mi-s eu, d-apoi ortaci îmi sînt Foriș Francisc (48 ani, din Arimiș) și Vălean Matei (42 ani, Tăutii de Sus)".

Unul din cei doi lucrează pe o mașină cludită, imaginați-vă o combinație de excavator cu o basculantă. Dihania andrognă apucă roca sfărîmată, o aruncă în cutia din spate cu gesturile unui om care-și cumpănește sacul pe umăr, se precipită zulerid către un vagonet după care-l abandonează încărcătura cu viteză de catapultă. „Asta-i mașina cu silox și cupă, ni !".

Că să ajungem la **filonul Ignațiu** a fost necesar un adevărat tur de forță printr-o zonă cauhanoasă (ceea ce pentru noi a însemnat, în primul rînd, un soi de înot printr-un fel de lapte de ciment). „N-ai ce-i face, astă e, doar armarea trebuie făcută mai atent, apa și caolina nu te iartă...".

— Sînt Kallay Sigismund, miner șef de echipă din brigada lui Cozma Nicolae 1. Împreună cu ajutorul de miner Chiș Ioan 6 și cu vagonetarul Uță Eugen executăm armarea preabatajului.

Povestea celor trei e simplă : lucrează pentru bani mulți. Kallay a fost șudor, Chiș Ioan 6 („Nu-i cunoaște pe ceilalți cinci, doar mi s-a spus că-i ai sălele") a fost lăcătuș, iar Uță (a avea mici primitori și gospodari. Mă gîndesc la viitorul foarte apropiat cînd lacul de acumulare va fi fapt împlinit. Aș dori ca organele turismului prahovean să se dovedească receptive, să se ocupe mai mult de această zonă atît de prielnică vînătorii și pescuitului. Văd ambarcații lunecînd lîn pe oglinda lacului, străjuit de Dealul Clăbucetului și de Tabla Buții. Cu puțină organizare (dar uneori și ea lipsește !) se vor putea desfășura aci sporturi de iarnă și Mănăciu va putea deveni un loc de

Comitetul de partid al sectorului 3 al Capitalei. Ca răspuns la scrisoarea nu.nitei Avram Rada, prin care solicită atribuirea unui apartament cu două camere, vă informăm că i s-a aprobat atribuirea apartamentului 21, de două camere, în blocul 58 din Calea Moșilor. Petiționara a ridicat comunicarea de repartizare în vederea încheierii contractului de închiriere.

■

Vă invit să vizionăm un film la „căminul cultural" ; în sala în care se proiectează filmul nu există nici un scaun, persistă în schimb mizeria, dezordinea, aparatele de proiecție sînt defecte, fără coloană sonoră. Cîndva, căminul a fost dotat cu instrumente muzicale. Acum chitara este distrusă, bateria este spartă, stația de amplificare, fiind dată la diferite nunți, a fost descompletată. Nici cu activitățile sportive nu stăm mai bine, masa de tenis nu mai există, iar jocurile de șah, remi ș.a. sînt „închiriate" în sat. **(Un grup de tineri din comuna Lunca Banului, Vaslui)**

■

Consiliul popular al municipiului București. Cu privire la scrisoarea tovarășei Lucia Dima din str. Cîmpina nr. 56, sector 1, vă facem cunoscut că, în urma măsurilor luate, lucrările de reparare a acoperișului se află în curs de execuție, urmînd a se termina în cursul lunii decembrie.

■

Spicuim din scrisoarea tovarășului **Șerban Coadă** din Eforie Sud : Am propus de nenumărate ori ca autobuzele ce urmează să plece în cursă să nu mai stea la capătul liniei, la 15 m de stația de îmbarcare, ci direct în stație, pentru ca cetățenii să se urce civilizat, pentru ca astfel autobuzele să nu mai fie luate cu asalt, să nu ne mai rupem nasturii, să nu mai fie scandal etc., etc. Din păcate, apelurile noastre în ziarul local au rămas fără ecou. Așa înțelege I.T. Constanța, de ani de zile, să fie la dispoziția călătorilor.

■

Pe bulevardul Păcii nr. 27 s-a deschis nu de mult un magazin de dulciuri, bine plasat, bine aprovizionat și cu un orar convenabil nouă, celor care muncim. Funcționa între orele 10 și 18. În prezent, la cererea responsabilei magazinului, cerere aprobată și de organele de resort, magazinul funcționează între orele 6,30 și 14,30. În această situație, mai mult de 70 la sută din locuitorii din zonă nu pot beneficia de acest magazin. **(Dumitru Simigiu, cartierul Militari, București)**

■

Consiliul popular al comunei Ogrezeni. Referitor la sesizarea Eugeniei Chiran din București vă informăm : În urma anchetei sociale, am stabilit de comun cu toți membrii familiei ca față de bătrîna Maria Ioniță, Anton Ilie și Anton Lina să aibă o comportare bună, să aibă grijă de ea, dîndu-i posibilitatea să-și desfășoare o viață normală. Atunci cînd vor apărea nemulțumiri, deputatul de circumscripție ne va informa, urmînd ca noi să luăm și alte măsuri corespunzătoare. Am dori ca ceilalți copii să se gîndească și ei că au obligația de a o îngriji pe bătrînă.

■

La înapoierea de la serviciu, văd agitație mare pe stradă. Așa își începe scrisoarea **Răzvan Georgescu din București,** str. Zece Mese nr. 7 B. La poartă mă întîmpină vecinii : „Bine că ai venit, biata mătușă-ta putea arde în casă. Ai avut noroc cu domnul... care a fost acasă și a stins focul. Și nouă ne-a ars..." Ce se întîmplase ? O echipă a I.D.E.B., care lucrase în timpul zilei, făcuse niște improvizații la tablourile electrice, restabilind legăturile provizoriu. Astfel, mi-a luat foc transformatorul de sonerie și instalația automată de încălzire cu păcură. La sediul I.D.E.B. mi s-a spus să aștept că va veni o echipă să remedieze. Dar echipa n-a mai venit.

■

Consiliul popular al județului Maramureș. Ca urmare a sesizării tov. Dan Grădinaru din Baia Mare vă informăm că blocul nu prezintă acele grave greșeli de construcție, așa cum s-a afirmat în scrisoare. L-a fața locului s-a constatat că subsolul imobilului nu este inundat ci, datorită desprinderii cotului unei conducte de apă menajeră, se produc scurgeri în subsol. În termen de trei zile se va reface conducta. Pentru a evita infiltrațiile din exterior prin rosturile panourilor, se va proceda la refacerea integrală a fațadei blocului.

■

De 20 de ani sînt încadrat și călătoresc zilnic cu tramvaiul prin municipiul Arad. Cu aproximativ 10 ani în urmă, distanța Calea Aurel Vlaicu—Centru era parcursă în 20—25 de minute de niște tramvaie vechi, hodorogite. Astăzi, cu tramvaie elegante, silențioase, de mare viteză, aceeași distanță este parcursă în 40—60 de minute (ținînd cont și de semaforare și de o organizare așa cum este la tramvaie.) În orele de vîrf înghesuiala este de nedescris, apar discuții neprincipiale cu conductorii, în timp ce zeci de tramvaie stau în depou. Cred că ar fi bine ca acest semnal de alarmă să ajungă acolo unde trebuie. **(Viorel Dobra, Arad)**

■

Uniunea Cooperativelor Meșteșugărești. Către **Ion Petrică.** Plita electrică a fost pusă în stare de funcțiune. Vinovat de întîrzierea reparației se face depanatorul Dinu Florin care nu avea asupra sa piesele necesare și care a fost penalizat cu 5 la sută din retribuție pe timp de o lună. Pentru superficialitatea dovedită în executarea lucrărilor a fost penalizat și Filip Donciu, depanator.

■

Comitetul pentru problemele consiliilor populare. La scrisoarea tov. Teodor Petrea, adresată revistei Flacăra, vă facem cunoscut că am comunicat Comitetului executiv al Consiliului popular județean Iași acordul în vederea aprobării stabilirii domiciliului în municipiul Iași, a cetățeanului **Bucuroiu Ghinea.**

■

MICM-DIEE către Anton Petra din București, sector 3 : Din anexa 2 la Instrucțiunile nr. 1040/23 februarie 1967 rezultă că emailatorii de cabluri electrice nu sînt prevăzuți să beneficieze de grupa a II-a de muncă, solicitată de dumneavoastră. Emailatorii prevăzuți la punctul 74 din anexa 2 sus-menționată se referă la altă categorie de muncitori, la cei care realizează emailarea vaselor și obiectelor de oțel și fontă. Deci nu și la cei ce se ocupă cu emailarea conductorilor electrici. Rezultă că puteți beneficia de gr. II de muncă numai de la data aplicării Ordinului 59/1969 al Ministerului Muncii și Ministerului Sănătății, anexa 2, punctul 44.

■

Pentru tratarea unor afecțiuni ale stomacului foarte bune sînt ceaiurile de coajă de crușin (Frangulae Cortex). Acum un an și ceva, costa 1,75 lei și se găsea la Plafar. Necazul este că, de circa un an, a dispărut complet din magazinele Plafar cît și din farmacii. Poate aflăm și noi cu această ocazie care este motivul dispariției fără urmă a plantelor amintite. **(Jean Ionescu, București)**

■

Comitetul municipal Lugoj al P.C.R. În referatul întocmit în urma scrisorilor familiei Ion și Eleonora Andrașescu din Lugoj se specifică următoarele : Situația locativă a sus-numiților a fost reanalizată, aprobîndu-li-se repartizarea unui apartament cu o cameră și dependințe, situată în str. Mărășești nr. 5. S-a încheiat contractul cu E.G.C.L. Lugoj.

■

Procuratura județeană Dîmbovița. S-a constatat că cetățeanul Barbu I. Dumitru din comuna Bezdead a fost victima unei infracțiuni de tîlhărie săvîrșită în noaptea de 15/16 noiembrie 1979 de autori care pînă acum au rămas neidentificați. În vederea identificării autorului faptei, cercetările continuă.

■

S-a întîmplat să mă aflu printre pasagerii cursei auto Govora—București. După circa o jumătate de oră de la plecarea din Rîmnicu-Vîlcea, autobuzul s-a defectat. Se constată că defecțiunea nu poate fi înlăturată cu mijloace proprii, așa că s-a cerut ajutorul dispeceratului. După multe tergiversări, am ajuns cu un alt autobuz la Pitești, de unde credeam că vom fi transportați la București prin intermediul ITA Argeș. Dar lucrurile nu s-au petrecut așa. Am fost nevoit să rămîn peste noapte la hotel, și de-abia a doua zi am ajuns la București. Consider că 40 de călători au plătit un serviciu care trebuia efectuat pînă la capăt ! **(Adrian Ghizibel, București)**

■

Fabrica de prelucrarea peliculei, Cetraia România film. Cu privire la scrisoarea tovarășilor **Sorin și Nina Zorilă** vă facem cunoscut următoarele : Cei în cauză, fiind repartizați la întreprinderea noastră în vara anului curent, nu au putut fi cuprinși în tabelul de locuințe pe anul curent. Totuși, în ultimul timp, ivindu-se o posibilitate în urma eliberării unui apartament și ținînd seama de situația deosebită a tovarășilor de mai sus, li s-a repartizat acest apartament, astfel încît în prezent situația semnalată este rezolvată.

■

Din cauza unor locatari care nu s-au achitat de obligațiile lor bănești în vederea cumpărării combustibilului necesar funcționării centralei termice, am rămas în frig, unii dintre noi chiar îmbolnăvindu-ne grav. Fără încuviințarea cuiva, unul dintre locatari, în mod abuziv, a închis caloriferul din casa scărilor, tăind și robinetul. Neplătind cotele de încălzire în continuare, vom fi în situația de a rămîne fără căldură și în viitor. Sîntem deja fără căldură de pe data de 12.12.80. (Semnează : **Nicola Șerban, Ioan Sala, Teofil Popescu, Minuța Grunwald, Marian Oancea,** locatari ai blocului de pe str. Matache Dobrescu nr. 7, București, sector 3).

■

Consiliul popular al municipiului București. Cererea tovarășei Elena Moraru a fost soluționată favorabil, în sensul că s-a pus la dispoziția familiei sale apartamentul 19, de două camere, din blocul 460 Pantelimon, urmînd să i se încheie contract de închiriere după ce se va vinde prin licitație apartamentul 85, din str. Vergului nr. 67, sector 3.

■

Zeci de arbori, care s-ar putea transforma în celuloză, în bușteni de derula sau lemn de foc, zac părăsiți și putrezesc în pădurea din partea stîngă a satului Dîlga Mare. Asta, cred eu, din cauza slabei preocupări a sectoarelor forestiere și a ocoalelor silvice din Petroșani pentru valorificarea deplină a masei lemnoase. Așa cum se vede

și din fotografia alăturată, este vorba de o crasă neglijență, de un adevărat cimitir al bușteniîor din lemn de fag. **(Ion Ciur, Petroșani)**

■

Consiliul județean al sindicatelor Vîlcea. Din cercetările efectuate s-a constatat că **Florin Dumbescu,** în luna decembrie 1979, s-a transferat în interesul serviciului la SMA Crețeni, pentru a urma școala de calificare de mecanizatori agricoli. S-a convenit cu conducerea SMA Crețeni să i se acorde diferența de retribuire precum și compensarea în bani a concediului de odihnă pe anul 1979.

■

Propuneri de procurare a cărților prin „Cartea prin poștă" primim de la **Mihail Dumitrana** din Craiova. Se solicită coneret înființarea unui serviciu de abonamente la anumite serii sau colecții (de pildă, Romanul secolului XX etc.) și abonamente la cărțile care urmează să apară prin comenzi făcute pe baza planurilor editoriale. Avantaje : Economie de timp și de nervi în procurarea cărților dorite, siguranță în completarea bibliotecii și un mod elegant de „comerț cu literatură".

■

Comitetul de partid al sectorului 3 al Capitalei. Referitor la scrisoarea tovarășei Veronica Sopothie vă comunicăm că, într-adevăr, pe intrarea Simbolului există nouă imobile proprietate particulară care au un grad avansat de uzură, sînt insalubre și prezintă pericol de prăbușire. În prezent se acționează pentru recenzarea familiilor ce locuiesc în aceste imobile și pentru întocmirea formelor legale de demolare.

■

Pe ziua pe 13 decembrie 1980, m-am dus cu 200 de sticle goale, bine spălate, să le predau la magazinul cu autoservire din comuna noastră. Mi s-a spus acolo că nu poate să mi le primească pentru că nu mai sînt navete goale, iar gestionarul pleacă în concediu. Am încercat atunci la băcănia din localitate, dar și aici mi s-a spus tot că n-au navete disponibile. Înghețată de frig, m-am dus la biroul cooperativei de consum, să reclam cazul președintelui. Acesta a dat dispoziție gestionarei de la băcănie, dar aceasta a refuzat din nou, și mai categoric, să-mi primească sticlele. Necăjită tare, m-am întors cu ele acasă. Rog pe această cale să se ia măsuri severe cu cei ce nu respectă dispozițiile legale în privința ambalajelor și poartă oamenii pe drumuri. **(Aneta Ciochină,** comuna Murgeni, județul Vaslui)

■

Tot de lipsă de măsuri corespunzătoare ne sesizează și un grup de locuitori ai cartierului Ștefănești din Pitești. Lipsește căldura în apartamente și majoritatea locatarilor au copii mici. Nu este apă caldă și nici măcar rece, sau aceasta nu urcă pînă la etajul IV, în schimb plătim foarte mult, întreținerea ajungînd nu rareori pînă la 400—500 de lei. Această situație neplăcută, de proastră gospodărire, este și în privința spațiului dintre blocuri și a transportului în comun. **(Scrisoarea este semnată de un număr de locuitori ai cartierului Ștefănești, Pitești)**

■

Consiliul popular al municipiului București. Urmare a scrisorii tovarășei Cristina Tărșoagă, s-a dispus ca ICL Alimentara 2 să ia de urgență măsuri de reparare a agregatului defect și montarea lui pe un strat izolat sau mutarea, dacă este posibil, în subsolul blocului. Pînă la reparare s-a dispus scoaterea lui din funcțiune.

■

Vă aduc la cunoștință un fapt petrecut pe linia 68 R. La stația Tricodava, în timp ce șoferul închidea ușile, unuia dintre călătorii aflați încă pe scara autobuzului, în interior, i-a fost prins piciorul în ușă. La strigătele disperate ale călătorului, pasagerii au atenționat șoferul. Acesta a refuzat categoric să deschidă însă ușa pentru ca cetățeanul să-și poată scoate piciorul, deși între timp autobuzul a staționat la stopul din piața Moghioroș. De-abia la stația „Drumul Taberei nr. 35", a binevoit conducătorul auto să deschidă ușile. Ce om o mai fi și ăsta ! **(Radu Mihai, București)**

■

La 20 ianuarie 1980 am devenit posesorul unui televizor Sirius. Imediat după cumpărare, a apărut o defecțiune la tubul cinescop și, în baza drepturilor de garanție, m-am adresat Cooperativei „Oltenia" din Craiova. Și de 11 luni tot aștept repararea televizorului. Nu pot să calific atitudinea Cooperativei „Oltenia" decît ca rău intenționată : probabil se așteaptă cu bună știință ieșirea din garanție a televizorului, după care sînt convins că tubul cinescopic se va găsi. **(Mircea Voicu,** Craiova)

Pagină realizată de GEORGE CUȘNARENCU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Mihai Petcu — București : După ce ați băut, v-ați urcat la volan ; n-aveați de gînd să circulați, ci să schimbați parcarea, cînd v-a prins mili.ia. Oricum, ați fost ajutat să nu vă răzgîndiți ● **Savin Buică — Iași :** La patru ani, copilul este apt pentru examenul antropologic ; vă temeți de consecințele psihice. Nu e cazul, deocamdată ● **Ilie Pogonat — Dîmbovița :** Ați fost dat pe ușă afară. Depinde și cum ați intrat ; oricum, prezumția că mai înainte inspectorul fusese mituit este forțată ● **Maricica Olan — Brașov :** Fratele dv. este mai rău decît o fiară. Despăgubirea pe care urmează să i-o plătiți privește însă alte drepturi ale sale ● **Moldovan Emilia — București :** Am considerat că certurile dintre locatari nu se vor stinge prin publicarea unei scrisori unilaterale ; dimpotrivă ● **Viorica Neagu — București :** Se execută pedeapsa cea mai mare ● **Stroe Aurel — București :** Numiți martorii cu nume și adrese, inițialele nu ne spun nimic ● **Voicu Marilena — Prahova :** Colegii dv. sînt de aceeași părere ; reclamația s-a stins ● **Nae Eleonora — București :** Ați reclamat și vi s-a dat dreptate ; totuși gestionarul continuă să rămînă la postul lui. Teoretic, după cum spuneți, este posibil. Depinde ce ați reclamat ● **Cazan Eugen — Ialomița :** Numai parțial aveți dreptate : dosarul n-a fost respins ci returnat pentru completare ○ **Ferenți Gheorghe — Satu Mare :** Am primit copiile ; sentințele, așa cum sînt redactate, sînt temeinice și legale ● **Stanca Tănu — București :** Nu înțelegem unde doriți să ajungeți ; însemnările sînt strict personale ● **Pantazi Valentin — București :** Nu numai fratele, ci și fiica dv. sînt de aceeași părere.

NICOLAE CRISTACHE ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Ion Stoleru — Roman : Absolvenții cu diploma ai învățămîntului superior pot urma o altă facultate la seral sau fără frecvență, din anul I, cu concurs de admitere și după efectuarea stagiului legal în producție de la absolvirea facultății ● **Stancu Liliana — București :** Ministerul Educației și Învățămîntului ne face cunoscut că, în conformitate cu reglementările legale în vigoare, nu se aprobă transferul în clasa a IX-a de la profilul industrial la profilul matematică-fizică ● **Ioana Bobea — Bănița, Hunedoara :** În baza Decretului nr. 146/1980, absolvenții instituțiilor de învățămînt superior repartizați în unități de învățămînt sînt obligați să efectueze integral perioada de stagiu la unitatea unde au fost repartizați ● **Florin Osanu — București :** Mediile obținute de candidații la concursul de admitere în învățămîntul superior sînt valabile, pentru stabilirea ordinii de clasificare, numai în cadrul concursului respectiv și numai la facultatea și profilul la care candidatul s-a înscris ● **Ion Tolea — Reșița :** Înscrierea dv. la concursul de admitere la Facultatea de drept din Sibiu nu a avut loc nu din pricina motivului pe care îl invocați, ci pentru că — așa cum rezultă din foaia matricolă eliberată de Liceul nr. 1 din localitate — la disciplinele de științe sociale ați avut note mici și foarte mici ● **Ioachim Badea — Timișoara ; Anton și Draga Ionescu — Dorohoi ; Emil Manu, Cristiana Dumitrescu — București :** Reveniți cu date la zi, vă rugăm scrieți mai lizibil ● **Vasile Băltan — Constanța :** Inspectoratul școlar județean Constanța ne-a informat că, pe baza verificării actelor, urmează ca situația încadrării dv. să fie soluționată în perioada legală. Referitor la actele neonorate de conducerea Școlii generale nr. 37 din Constanța, vă puteți adresa comisiei de judecată de pe lîngă inspectoratul școlar județean.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Lucrările mele îl înfățișează pe om; îl exprimă pe om, se preocupă de om"

Despre Marcel Olinescu știam că își împarte timpul între gravură și scris. Îi văzusem o expoziție prin 1977, an în care a luat și un premiu întîi în cadrul Festivalului național „Cîntarea României" și cam atît. M-am aflat pentru prima dată în fața lui Marcel Olinescu-omul într-una din ultimele zile ale anului 1980. L-am găsit lucrînd și treaba aceasta n-ar trebui să mire pe nimeni dacă n-am adăuga că Marcel Olinescu se apropie de frumoasa vîrstă de 85 de ani. Era aplecat cu migală asupra a ceea ce se cheamă transpunerea în grafică a legendei Meșterului Manole. A început această muncă acum vreo 40 de ani, mai exact desenele necesare, pentru ca execuției în linioleum a celor 53 de planșe să-i vină vremea abia acum. Speră ca „Meșterul Manole" să vadă, în chipul acesta, lumina tiparului la Editura Meridiane. Pentru artist n-ar fi prima întreprindere de acest gen, ea urmînd „Mioriței" — text și ilustrații gravate în lemn — apărută cu foarte mulți ani în urmă.

Abia ne cunoaștem, dar mi se propune să ne considerăm prieteni și să stăm de vorbă. Nu vrea un interviu. Cînd i se iau interviuri se emoționează și nu spune nimic din ce și-a pus în gînd. Și dumnealui a fost ziarist, la Arad, în orașul lui Goldiș și Cicio Pop, și scria articolele de fond la ziarul „Știrea" în anii de după Marea Unire. După unire, Aradul începuse să se industrializeze, pentru ca mai apoi să devină o adevărată cetate industrială. Ziaristul Marcel Olinescu s-a străduit să-și determine cititorii să nu uite cultura. În Arad a funcționat și ca profesor de desen, punînd mult suflet nu numai ca ziarist. Împreună cu cîțiva prieteni, printre care și profesorul de română Constantinescu — tatăl scriitorului Paul Everac — au înființat o asociație culturală: „Ateneul popular", care a scos și o revistă literară — „Hotarul", oglindire fidelă a românescului din aceste ținuturi, cu o apariție de zece ani. Marcel Olinescu publica articole, ilustrații și chiar poezii. Este, între altele, autorul unui volum de versuri ce se cheamă foarte pretențios „Eu", subintitulat „poeme în versuri și linii", apărut în 1937.

Artele frumoase le-a început la Iași, ca moldovean ce era născut la Dorohoi, și dorința sa a fost să se facă sculptor. A avut ca profesor pe Mateescu — frate vitreg cu George Topîrceanu — un sculptor minor și pedagog la fel. Participînd în 1921, ca reprezentant al studenților ieșeni, la o grevă în București a studenților de la Belle Arte în urma căreia omul politic și ministrul Octavian Goga l-a arestat, l-a înjurat și l-a făcut derbedeu, a fost silit să părăsească Iașul și să vină la București. Aici a văzut ce profesor strașnic era maestrul Paciurea și ce făcea el. A ajuns la Paciurea chiar șef de atelier și are despre artistul și profesorul Paciurea tot felul de amintiri din care următoarea credem că este de mare interes. Romul Ladea se anunța încă de la vremea aceea ca un bănățean extrem de talentat. Sosise la București să învețe sculptura și a fost primit în atelierul maestrului. Paciurea avea o metodă cu totul originală de a face corectura. Mergea cu bastonul prin atelier, se oprea puțin pentru ca imediat să-i vezi cum dădea două bețe cu bastonul și așa le nimerea de bine încît tăia din lucrarea de lut exact ceea ce trebuia dat deoparte. Paciurea l-a privit, n-a zis nimic și a plecat mai departe. De atunci maestrul nu l-a mai corectat niciodată lucrările lui Ladea, privea mai mult cu coada ochiului ce face, le urmărea și se crede că i-ar fi plăcut atitudinea tînărului Ladea. La două-trei săptămîni acesta a părăsit definitiv atelierul și a plecat la Cluj. Tocmai de aceea eu susțin că Romul Ladea n-a fost elevul lui Paciurea — ne povestește Marcel Olinescu — cum n-a fost nici elevul lui Brâncuși. Susține că pe Ladea nu l-a influențat nimeni, el a avut personalitatea lui, a fost un om care s-a format singur. De la Paciurea am deprins simplificarea — ca metodă de a vedea obiectul în artă — ne spunea interlocutorul. Paciurea era pentru simplitate, pentru volum, pentru masivitate, mai mult pentru forța de expresie decît pentru o modelare în viziunea lui Rodin.

Înainte de sederea la Arad, Marcel Olinescu a fost profesor de desen vreo trei ani la Brad, în Apuseni. Rodul acestor ani l-a constituit expoziția de pictură „Din Țara Moților" deschisă la Ateneul Român în 1925. Cu foarte multe scene de mină, port moțesc și peisaje, expoziția a avut succes, mai ales o lucrare în care un miner căuta aurul cu saitocul, un fel de sită cu care se cernea nisipul. În sculptură a dat destul de puțin, cea mai reprezentativă lucrare fiind un bust al lui Crișan, ridicat în curtea Casei memoriale a martirului răscoalei moților. De gravură s-a apucat la Arad și n-a mai părăsit-o. Întrebat cum a început drumul în gravură, a intrat într-un teritoriu drag inimii sale și a ieșit aproape un monolog: „Ceea ce m-a adus pe mine la gravură a fost ideea. Eu n-am înțeles să fac

(Continuare în pagina 17)

ION PREDOȘANU

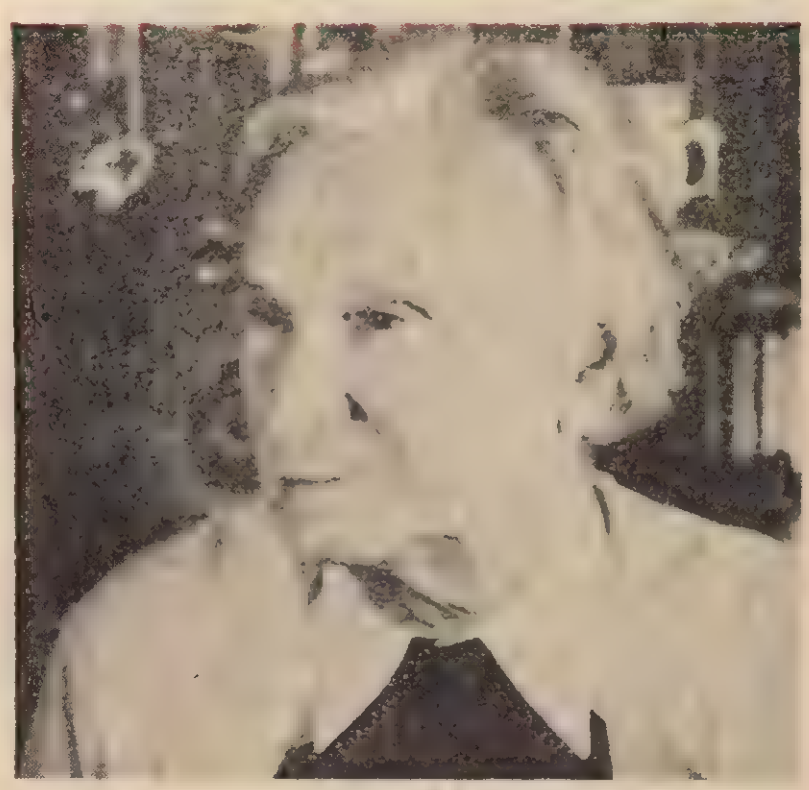

Fotografie de VASILE BLENDEA

Atelier

MARCEL OLINESCU

Totdeauna simplifica lucrarea, nu-i plăcea să fie încărcată. Într-una din zile Ladea lucra la un cap și Paciurea s-a oprit, n-a scos o vorbă, l-a făcut corecția cu bastonul și a trecut mai departe. Pe Ladea întîmplarea aceasta l-a supărat tare mult și imediat a plecat din atelier. A lipsit două-trei zile, apoi a revenit, s-a apucat din nou de lucru și cînd a venit iar și Paciurea să corecteze, Ladea l-a ieșit în cale și a spus: „Vă rog frumos, dacă aveți ceva de corectat să-mi spuneți, dar să nu-mi stricați lucrarea".

Ideea absolută hegeliană și istoria (II)

Hegel era idealist, dar unul cu totul nou prin modul cum concepea raporturile dintre idee și realitate. În primul rînd, Hegel se înscrie în cadrul larg deschis de Kant prin răsturnarea copernicană al cărei corolar a fost afirmarea legii constructivității conștiinței în raport cu obiectul. Ținînd seama de această situație, faptul că era idealist trebuie privit nu ca o cauză absolută a limitelor gîndirii sale. Dimpotrivă, faptul că era idealist (idealist de tip constructiv) îl va ajuta să depășească antinomiile în care se găsea gîndirea filosofică pînă acum și să descopere în relația dialectică subiect-obiect cauza relațiilor dialectice. Această descoperire nu a putut fi înțeleasă atît de ușor. Criticile la adresa lui veneau nu numai din direcția materialistă (= epistemologia empiristă), ci și din direcția idealistă.

Marx, vorbind despre geneza dialecticii hegeliene, arată că în ciuda mistificării pe care ea a suferit-o „în mîinile lui Hegel n-a împiedecat cîtuși de puțin ca el să fi expus pentru prima oară în mod conștient (= la nivelul conceptului din Știința logicii — n.n.) și cuprinzător formele ei generale de mișcare" (Postfață la ediția a doua a Capitalului). Trebuie spus că formele generale ale dialecticii nu se puteau constitui decît la nivelul conceptului pur, la nivelul care produce dialectica conceptului, deci, concepte dialectice. Noi considerăm că Hegel nu a căzut victimă a unei viziuni conceptualiste. Dialectica elaborată de el l-a împiedicat să se rătăcească în universul categoriilor și să se rupă de realitate, de istorie. În legătură cu natura specifică a dialecticii conceptului la Hegel au adus contribuții decisive D. D. Roșca în „Recitind Logica lui Hegel" și Radu Stoichiță în „Natura conceptului la Hegel".

Hegel nu a expus pur și simplu o dialectică elaborată de altcineva, ci dialectica pe care el însuși a elaborat-o. Din această cauză trebuie spus că el a elaborat și expus dialectica la nivelul conceptului sau conceptul de tip dialectic. Apariția conceptului de dialectic a marcat depășirea principiilor care făceau abstracție de aspectul dinamic al lumii. Între aceste principii se află principiul identității. Dar acest principiu, departe de a fi neutru din punct de vedere epistemologic, se dovedea a fi produsul unei concepții epistemologice neconstructive. Prin urmare, el nu oglindea proprietăți eterne ale universului, ci, fără conceptul adecvat, construia proprietăți pe care le investea cu atributul invariabilității absolute, proprietăți care determinau adevăruri absolute, ultime, absolut secunde (= inapte să participe la modificarea lumii).

Acest principiu nu putea alunga dialectica, ci doar să facă abstracție de ea, să fie o abstracție produsă de ea, o abstracție care totuși o conținea. Și tocmai pentru că o conținea a putut fi el un moment istoric al cunoașterii, un principiu limitat. Este meritul remarcabil al dialecticianului Hegel de a fi văzut dialectica tocmai acolo unde ea părea a nu avea nici un loc.

Marx, vorbind despre ceea ce a realizat Hegel pozitiv în logica sa speculativă, arată că aceasta constă în faptul „că conceptele determinate, formele fixe generale ale gîndirii, ca independente de natură și de spirit, sînt un rezultat necesar al înstrăinării generale a esenței umane și, implicit a gîndirii omenești, precum și în faptul că Hegel, în consecință, le-a înfățișat și le-a cuprins laolaltă ca momente ale procesului abstracției" (Marx—Engels, Scrieri din tinerețe, Ed. pol. 1968, p. 621). Mergînd pe urmele lui Hegel, Marx arată că ideea absolută „se suprimă pe sine, dacă nu vrea să parcurgă de la capăt întregul proces de abstracție și să se mulțumească a fi o totalitate de abstracții sau abstracția care se sesizează pe sine. Dar abstracția care se sesizează pe sine ca abstracție știe despre sine că nu e nimic (că e ceva numai în măsura în care exorimă un proces, în măsura în care încetează de a mai fi doar o-abstracție — n.n.); ea trebuie să renunțe la sine, la abstracție, și astfel ajunge la o esență care este tocmai contrariul ei, la natură" (ibid. p. 624). Concluzia lui Marx este: „Întreaga logică, așadar, nu face decît să demonstreze că gîndirea abstractă în sine nu este nimic, că ideea absolută în sine nu e nimic, că numai natura este ceva" (ibid. p. 624). Prin urmare, Hegel demonstrează, de pe pozițiile dialecticii, de pe pozițiile relației dialectice subiect-obiect, nu numai că gîndirea abstractă în sine nu este nimic, dar că nici natura în sine nu este nimic, ci numai în relații. Altfel spus, gîndirea și natura sînt ceva numai ca termeni ai unei relații dialectice.

(Va urma)

ION STROIE

Iubirea de frumos

Buna vecinătate

Am pe masă de cîtva timp o carte de referință de drept internațional, de 350 de pagini dense, format mare, în afară de bibliografie, apărută în limba franceză în acest an, ediția românească aflîndu-se la tipar la Editura politică de la noi.

Cartea se datorează tînărului diplomat român Iftene Pop, fiu de țărani maramureșeni, care și-a susținut la Geneva de curînd doctoratul în științe politice și poartă titlul: „VOISINAGE ET BON VOISINAGE EN DROIT INTERNATIONAL" fiind însoțită de un cuvînt înainte al profesorului Michel Virally de la Universitatea de drept economic și științe sociale din Paris care socoate cartea diplomatului român „un ouvrage de référence d'une grande utilité".

Nu-mi voi aroga știința de specialist într-un domeniu în care nu sînt, dar cartea, prin ceea ce propune în diplomația internațională la ora de față, ne privește pe noi toți: anume, impunerea unui climat de înțelegere și colaborare care poate deveni, și în ce-i privește pe români a devenit de atîtea ori, bună vecinătate care în limba noastră înseamnă aproape frățietate.

Tînărul, fiu de țărani dintr-un minunat sat maramureșean, unde între vecini nu sînt garduri despărțitoare, ci mai degrabă cărări, fîntîni și pomi cu păsări cîntătoare, în satul căruia oamenii nu se știu decît ca frați laolaltă de la-nceput de lume, va căuta să extindă și să impună pe plan internațional, în urma unui efort demn de preținut, consultînd bibliografie enormă, ceea ce știe ființă de acasă din matca strămoșilor, din acest urias suflet bun și domol atins de bucurii cosmice al făpturii românului maramureșean de țăran voievod, anume că vecinătatea în loc să fie privită ca fatalitate istorică poate deveni bună vecinătate, creatoare și stimulatoare.

Iftene Pop urmează în studiul său acea cale în diplomație care implică datoria respectării legilor morale, în acest sens continuînd o tradiție românească a diplomației de la Kogălniceanu și Titulescu pînă mai recent.

Vom fi bucuroși ca în bibliografia cărții să dăm peste nenumărați autori români citați, periodice românești pînă la ziarele de astăzi.

Vedem în autorul acestei cărți, om de generația noastră, o personalitate de seamă angajată cu toată ființa în slujul poporului din care face parte.

IOAN ALEXANDRU

„Miorița" — un cor de cameră la Reșița

Profesorul de muzică Doru Morariu, instructor artistic cu probleme de muzică în cadrul Centrului județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă din Reșița, face parte din categoria acelor oameni care au curajul să se înhame, în numele profesiei lor, la o anume treabă ce se cere cu urgență urnită din loc.

Mai limpede spus, într-un județ precum Caraș-Severin, recunoscut pentru tradiția muzicii corale, într-un județ în care oamenii considerau că este un fapt de mare cinste să cînți într-un cor, Doru Morariu, reșițean get-beget, constatase, încă de pe cînd era student la Conservatorul din București, inițiat pe care-l termină cu brio în anul 1974, că majoritatea corurilor intraseră în desuetudine. Și dacă, student fiind, constata, pur și simplu, acest regres și-n sufletul său se instaura, desigur, și o anume amărăciune, ei bine, din 1974, de cînd a fost numit instructor artistic cu probleme de muzică în cadrul Centrului județean de creație a trecut de la constatare la acțiune. S-a înhămat deci, cu un curaj demn de toată lauda, la o anume treabă ce se cerea de urgență urnită din loc.

Între imboldurile care l-au determinat să transforme acea „inadmisibilă decădere (ca să folosim chiar cuvintele sale), a corurilor din Caraș-Severin, coruri renumite în întreaga țară", s-a aflat, după cum singur mărturisește, îndemnul tatălui său, Viorel Morariu. Să facem o mică paranteză și să notăm că Viorel Morariu a fost un cunoscut solist de muzică populară, unul dintre acei bănățeni care, prin vocea sa și prin repertoriul său, de-o autenticitate oricînd de orice tăgadă, a cucerit înalta apreciere a Mariei Tănase, alături de care a și cîntat de cîteva ori și alături de care ar fi putut rămîne, în calitate de coleg de scenă, pentru totdeauna. Nu este cazul să insistăm asupra acelor momente, dar nu e de mirare deci că fiul lui Viorel Morariu, Doru, a preluat pasiunea familiei și talentul tatălui și s-a dăruit cu totul și cu totul muzicii. Și nu e de mirare că revolta bătrînului împotriva decăderii corurilor, activitate muzicală la mare cinste, dintotdeauna, în județul Caraș-Severin, i s-a transmis fiului. La capătul acestor așa-zise prime concluzii, Doru Morariu a ținut să adauge: „A nu se înțelege că fără îndemnurile tatălui n-aș fi făcut ceea ce am făcut. Aveam, în acest sens, al trecerii la fapte, o sumedenie de argumente între care aș aminti cunoașterea tuturor corurilor care aveau o bogată tradiție sau cunoașterea în amănunțime, dacă se poate spune așa, fără să fiu considerat ca lipsit de modestie, a muzicii populare bănățene, precum și cunoașterea întregului repertoriu coral ce s-a cîntat pe aceste meleaguri. Dar, între toate argumentele, cel mai hotărîtor a fost, desigur, sarcina însăși a unui instructor artistic cu probleme de muzică în cadrul Centrului județean de creație. Dacă nu eu, instructorul, trebuia să pornesc la o nouă orientare a muzicii corale, cine altcineva, întreb, trebuia să o facă?"

În consecință, foarte tînărul profesor de muzică Doru Morariu, care atunci, în 1974, nu avea decît 23 de ani, și-a trasat următoarele linii directoare: stop activităților sporadice de repetiții, stop repertoriilor liniare, cu cîntece ușoare, aflate la minima rezistență, relansarea unor creații aparținînd compozitorilor bănățeni, relansarea unor adaptări sau prelucrări de muzică populară bănățeană.

„Dar aceste obiective, își amintește Doru Morariu, nu puteau fi atinse cu una cu două, doar așternîndu-le pe hîrtie. Problema numărul unu era aceea de a oferi un model de cor. Așa a luat ființă corul de cameră „Miorița", cor cu care, la prima ediție a Festivalului național „Cîntarea României", am cucerit locul II pe țară, performanță pe care am repetat-o și la a doua ediție, cor care a apărut la televiziune, care a fost inclus în programele de radio, cor care, acesta este amănuntul cel mai important, a susținut numeroase spectacole în județ, în acele localități care altădată se mîndreau cu formațiile lor corale. Zeci și zeci de spectacole în Oțelul Roșu, Moldova Nouă, Bocșa, la Marga, Ciuchici, Caransebeș, Oravița, Herculane și, bineînțeles, în Reșița. Spectacole școală, spectacole model. Dar începutul acestui cor de cameră, respectînd adevărul, trebuie să spun că a fost corul de copii, înființat cu doar o jumătate de an mai devreme, cor care activează în cadrul Casei județene a pionierilor. Această grupare s-a constituit mai întîi și-ntîi ca model pentru celelalte coruri de copii din județ, și dacă am văzut că prinde, că el poate fi un model, mi-am zis că un cor de cameră constituit din oameni mari poate îndeplini același rol."

Dar, aflăm în continuare, corul „Miorița" a demarat mai greu. A fost nevoie de o destul de lungă muncă de selecție. Pentru a ajunge la numai 42 de persoane, au fost ruiate, ca să zicem așa, aproape 200 de persoane din majoritatea întreprinderilor din Reșița. Iar unii, după ce au întrunit toate sufragiile, nu s-au putut încadra în viața și ritmul corului.

„Da, ne mărturisește profesorul Doru Morariu, un cor trebuie neapărat să aibă o viață a lui. Dincolo de dragostea pentru muzică, membrii unui cor mai trebuie să fie uniți și de anume lucruri, cum ar fi buna-cuviință, decența, punctualitatea, corectitudinea, omenia, prietenia, cultura muzicală și, în general, cultura de toate zilele. Aceste condiții, nicăieri scrise, evident, sînt îndeplinite de membrii corului „Miorița" chiar dacă, sociologic vorbind, el are o structură destul de eterogenă, de la ingineri, doctori, funcționari, meseriași și pînă la muncitori, casnice, elevi, pensionari. Dragostea față de muzică, dublată de sinceritate și prietenie, a făcut posibilă închegarea unui colectiv în care fiecare membru al său se simte ca în mijlocul unei familii. Dar, repet, totul pornește de la dragostea față de muzică și, implicit, de la calitatea muzicii pe care dirijorul o propune. Relativ la această problemă aș putea vorbi mult, pentru că exact aici a trebuit să intervin masiv, să abandonez repertoriile învechite, cîntecele fără aderență emoțională la public și la interpret, să prelucrez cîteva piese folclorice care să placă, mai întîi și-ntîi coriștilor, ca mai apoi să placă și spectatorilor. Ce am urmărit eu, ca dirijor și compozitor, în această înnoire? Să pun în fața coriștilor un text frumos, cu adevărat poetic și un aranjament muzical plăcut, dar dificil de interpretat, astfel încît o eventuală reușită să fie în același timp și o satisfacție artistică. Că tot acest plan de bătaie a avut la bază o muncă de zi cu zi, cu repetiții speciale, cu zeci și zeci de reluări ale aceleiași fraze muzicale, asta, cred eu, e de la sine înțeles."

Rezumînd această introspecție în munca și satisfacțiile unui tînăr dirijor care, prin pasiunea față de propria lui meserie, a reîmpus muzica de cor într-un județ ce altădată se mîndrea cu acest gen de muzică, nu ne mai rămîne nimic altceva de spus decît că la temelia activității culturale ce a fost întreprinsă de Doru Morariu s-au aflat două importante argumente: pasiunea pentru muzică și cunoașterea exactă, pînă la cele mai mici amănunte, a acestui domeniu în care, ca profesor de muzică și ca instructor artistic, s-a implicat. Acestora li se adaugă, desigur, dorința de afirmare. Și corul de cameră „Miorița", plus dirijorul său, Doru Morariu, cunosc la ora actuală o deplină afirmare.

VICTOR NIȚĂ

Elena Zaharia-Filipaș despre creația lui Vasile Voiculescu

În seria „Introducere în opera lui..." a apărut de curînd cartea Elenei Zaharia-Filipaș, care tratează într-un mod original opera lui Vasile Voiculescu. Studiul este organizat în trei mari capitole, intitulate: **Poezia, Teatrul, Proza**; în primele două se face o prezentare amănunțită a temelor și motivelor cuprinse în creația poetică și dramatică a lui Voiculescu. La o lectură atentă a cărții, capitolul despre proză ne apare ca fiind cel mai bine realizat, tratînd într-o versiune originală proza atît de interesantă a lui Vasile Voiculescu. Cum era și firesc, prima parte conține cîteva considerații generale referitoare la proza artistului, după care autorul este apreciat ca făcînd parte din aceeași serie cu scriitorii care și-au cîștigat un loc deosebit în literatura noastră: Sadoveanu, Creangă, Hogaș, Damian Stănoiu, Panait Istrati, Agârbiceanu, Galaction. „Voiculescu — afirmă autoarea — pare a avea simțul naturii ca Sadoveanu, înclinația eminesciană spre filosofia arhetipurilor, darul de povestitor al lui Creangă, umorul suculent al lui Hogaș sau Damian Stănoiu, romantismul cu iz balcanic al lui Galaction și așa mai departe". (p. 99) Proza este analizată prin prisma temelor esențiale care apar în opera lui Voiculescu, realizîndu-se astfel o legătură permanentă între poezie și proză. „Ne referim la tema „vitalității", „tema morală", insistînd mai mult asupra celei a „vînătorii" și a „privirii". Autoarea face o prezentare detaliată a acestor ultime două teme, precizînd în mod special originile temei vînătorii, natura personajelor („omul fantastic", „omul-animal", „omul-lup", care apar în povestiri ca: „În mijlocul lupilor", „Ultimul Berevoi" sau în „Pescarul Amin"), „spațiul arhaic" în care se desfășoară evenimentele, „timpul subiectiv al cunoașterii umane primordiale care se definește prin cele două coordonate — „vînătoarea și magia..." (p. 19). De asemenea, se remarcă selecția riguroasă a nuvelelor, autoarea neprezentînd cititorului decît pe acelea care sînt cu adevărat valoroase. Interesant este modul în care se accentuează unitatea poezie-proză, prin stabilirea unor puncte comune între acestea două. Iată ce se spune în partea introductivă a capitolului: „Prima impresie pe care o lasă proza lui Voiculescu vine totuși în continuarea celei produsă de poezia sa: fragmentarismul". (p. 98). Și mai departe se accentuează această idee: „Ca și în poezie, stri[illegible]ele prozei vin dintr-un diletantism al spiritului care se lasă prea ușor sedus de orice experiență inedită". (p. 99) Capitolul se remarcă printr-o mare claritate în expunerea ideilor, o prezentare documentată, minuțioasă care oferă unui cititor nefamiliarizat cu proza lui Voiculescu o imagine limpede asupra creației acestuia.

În capitolul intitulat: **Poezia**, materialul poetic este abordat din perspectiva aspectului tradițional, meșteșugăresc al liricii artistului. Autoarea face o serie de referiri la materialul folosit de poet, specificînd: „ceea ce schimbă de la o etapă la alta sub voința inovatoare a artistului, e numai materialul de lucru și stilul uneori". (p. 17) Ceea ce ni s-a părut deosebit este sensibilitatea cu care autoarea sesizează cele mai fine, mai subtile nuanțe ale versului lui Vasile Voiculescu.

Studiul se continuă cu o prezentare despre dramaturgia scriitorului, enumerîndu-se, prin intermediul unei ample analize, temele fundamentale ale teatrului lui Voiculescu. Totuși capitolul nu impresionează în mod special, spre deosebire de cel dedicat poeziei sau mai ales de acela referitor la proză.

Considerațiile privind „arta povestitorului" vin să clarifice unele probleme legate de stilul, de tipurile de narațiune folosite de prozator. Astfel sînt enumerate tipul „povestirii cu ramă, aici[illegible] povestirea în poveste" și cel „fără cadru în care auditoriul e imaginar sau potențial". (p. 212)

Studiul de față tratează în mod original atît poezia cît și proza artistului uzînd de modalități moderne de analiză a textului, fapt care însă nu ne surprinde dacă ne gîndim la ultimele cărți care au apărut sub aceeași semnătură: o monografie despre Ion Vinea, o analiză a piesei „Jocul ielelor", sau o prezentare a poeziei lui Arghezi, și altele. Fără îndoială că i se putea acorda mai mult spațiu analizei operei lui Voiculescu și, desigur, considerațiile critice în legătură cu acest autor nu se pot opri în acest punct. Considerăm că proza lui Voiculescu dispune acum de o serie de posibilități de exploatare critică și că această carte a deschis calea unor studii interesante privind proza artistului.

ELVIRA MEDAR IONESCU

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Sublinieri

Sculptori de baladă

A existat într-o vreme — nu cu prea mulți ani în urmă — temerea că arta cioplirii lemnului ar fi în pericol, că ea ar dispărea treptat în mașinile și în procedeele industriale de prelucrare a acestuia. În paranteză fie spus, asemenea temeri, astfel de motive de îngrijorare se mai manifestă și în prezent și nu numai în ceea ce privește sculptura în lemn, ci și în alte zone ale artei populare. Lăsînd pentru moment paranteza deschisă, să revenim la subiectul rubricii de azi. Vor aduce, oare, cu adevărat, ultimele două decenii ale secolului nostru și ale finalului de mileniu un declin al artei cioplirii lemnului? Își vor pierde oamenii, în impactul cu progresul, simțul artistic, geniul creator, iubirea de frumos? Mă îndoiesc că așa ceva poate fi pulverizat de civilizația industrială — arta, sub multiplele ei forme, își va urma, categoric, destinul perpetuu, durabil cît și existența Omului. Am exprimat aceste cîteva reflecții avînd ca argumente înseși operele de artă — n-aș putea să le numesc altfel! — ale unor meșteri populari, creatori, cioplitori în lemn, din Vrancea.

Fluierul, această minunată orgă muzicală din vechime a poporului nostru, buciumul sau tulnicul, adevărate clopote ale întinderilor înalte, sînt, după cum se știe, creații ale unor meșteri populari cu faimă, neîntrecuți în arta înnobilării lemnului, în a-l face fibră care să vibreze, alături de om, la emoția, la îzbînda, la visul sau la suferința lui. De la instrumentele muzicale, drumul către arhitectura populară, către arta monumentală a fost străbătut de fiorul plinătății spirituale a generațiilor noastre de înaintași. Am văzut la Gugești, comună de șes, cu aspirație urbană, o poartă din lemn ca o epopee. O întreagă epopee a istoriei și devenirii noastre a fost dăltuită în lemn, timp de nouă luni, de către Zaharia Lera. Poarta — acest monument de arhitectură populară, cu o deschidere de cinci metri și cu o înălțime de 4 metri, „povestește" istoria de la Burebista, al cărui chip e cioplit în stejar, străbate epoca marilor biruințe românești prin intermediul efigiilor reprezentînd bărbății de faptă ai neamului, dar și pe cei de spirit, redă hărnicia poporului prin însemnele spicelor, prin bogăția plaiurilor noastre — toate adunate în nouă tablouri sugestive, ca nouă capitole de carte. O deviză, un imn care a tămăduit sufletele noastre adună aceste tablouri într-o singură operă: Unirea face puterea. Peste întreaga poartă străjuie un cocoș mare din lemn — semn al hărniciei și inimii gospodarului, care vestește scurgerea timpului din oră în oră... Cioplitorul în lemn, Zaharia Lera, tîmplar în comună, îmi spunea că n-ar fi realizat această lucrare dacă nu l-ar fi inspirat, dacă nu l-ar fi asistat cu cunoștințele sale, profesorul Nicolae Ciorăscu, harnic animator cultural...

De la șes urcăm la Năruja, acolo unde cunoscutul creator Toma Rapa a pus „pe picioare" o monumentală poartă la intrarea în comună. Ce lucrare maiestuoasă! Cîtă imaginație, cîtă trudă n-au fost necesare pentru Toma Rapa și elevii săi (de la Școala populară de artă Focșani, secția Năruja) pentru a pune pe stîlpii porții simbolurile soarelui, ale funiei ca puternică legătură între oameni, ale păstoritului... Acest mare artist și creator are contribuții remarcabile la arta sculpturii în lemn. A pornit de la motivul rozetei solare cu șase petale și i-a creat 60 de elemente. „La mine, mărturisea artistul, lemnul grăiește". A introdus în sculptura sa motive cosmice — fluceafărul; de port popular — altița de la cămașa băcițel; din natură — iedera, coada rîndunicii etc.

Un primar ambițios, cum este Ionaș Nichitoiu, de la Paltin, i-a făcut pe tîmplarii comunei să imagineze, să dăltuiască și să înalțe în centrul așezării splendide monumente de arhitectură populară din lemn. Porțile de la intrarea în comună, sediul primăriei și al căminului cultural, al dispensarului și al muzeului sătesc, și fîntînei cu specific vrîncean, toate acestea sînt opera unor oameni care se numesc Nicolae Stoica, Ion Cîntecea, Ion Vătafu, Ștefan Mocanu, Gheorghiță Nechifor. Între Paltin și Năruja, comune învecinate, artiștii, fie ei cioplitori în lemn, fie dansatori, interpreți la instrumentele tradiționale — fluiere, cavale — are loc o întrecere, din care, pînă acum, a avut de cîștigat civilizația nouă a Țării Vrancei, topită și redată oamenilor — poporului, cu mii de fețete și sclipiri de diamant, ne măsura baladei Miorița, pe aceeași vatră, a devenirii noastre milenare.

AL. CRIHANĂ

Viața ca vagon de dormit

Piesa lui Alexandr Gheiman, **Noi, subsemnații**, obligă la un decor stereotip dar de efect cînd e bine gîndit. Un vagon de dormit dintr-un tren cu destinație precisă. Un asemenea decor este de obicei incomod pentru că e greu să pui spectatorul în starea grațioasă de imaginație ca să creadă că vagonul din fața sa călătorește în vreme ce oamenii foșnesc în cușete mai mult sau mai puțin elegante și confortabile. Dar, după Alexandr Gheiman metafora vieții noastre e un vagon. (Metaforă folosită la noi prin interogație de Paul Everac.) Cine călătorește prin urmare în acest vagon? Comisia de recepție a unei fabrici de pîine și echipa întocmită ad-hoc, după rețetele farsei, a celor nemulțumiți de refuzul primilor de a-și da acordul pentru preluarea construcției. Condițiile antitezei există, conflictul totuși demarează lent, ezitant, ușor explicativ, acumulînd anevoios și derutant elementele explozive din partea a doua a... călătoriei. Aparent — dilemă mică, miză mică. Ce atîta tevatură pentru cîteva semnături pe cîteva petice de hîrtie rupte de cineva și consumate indigest mai tîrziu în fața spectatorilor? Adevărul este că semnăturile devin un pretext pentru autor. Acesta demontează, de fapt, un întreg angrenaj birocratic, rapace și inuman, care face să triumfe în viața de toate zilele mediocritatea, ignoranța intelectuală, împotriva inteligenței și competenței.

Membrii comisiei sînt și ei oameni, nu mașini de tocat, nu țevi de tun. Sînt vulnerabili, sînt și ei lași, vicioși sau pur și simplu sentimentali, pot fi corupți, pot fi chiar convinși că greșesc. Știind toate acestea, tînărul Leonea Sindin — care afirmă despre sine că e tipul de „ordonanța" perfectă, că vocația sa este de a sta întotdeauna „la dispoziția cuiva", cu o condiție: să fie de folos unui om adevărat — încearcă să convingă pe membrii comisiei că fac o imensă greșeală refuzînd să semneze actele de recepție a construcției. Pentru că hotărîrea lor înseamnă un act de injustiție față de omul în slujba căruia s-a pus, om aflat în sensul progresului, al viitorului. Pentru că, prin hotărîrea lor

Cruda ironie

ciștigă, de fapt, un „mafiot" al corupției și al teroarei rafinate, un fel de patron local plin de conjurații și interese meschine. Odată găsit omul ideal, omul inteligent, omul care împinge societatea înainte, omul căruia Leonea Sindin îi poate fi de folos cu abnegația sa furibundă de „prost care cugetă", de tînăr oarecare, neînsemnat dar inimos, curajos, incapabil de înfrînat și sublim, sînt puse la bătaie toate metodele de convingere, inclusiv cele murdare, de gang. El consumă, de fapt, o imensă cantitate de imaginație, de energie pentru a cîștiga un război pe hîrtie, un război de arhivă, în care în mod normal nu există decît un singur învingător: omul rațional, omul lucid, omul adevărat. Și cu toate acestea, Leonea Sindin e înfrînat de prejudecăți, de frică, de lașitate, de meschinărie, de filistinism, de impostură, de tot ceea ce e urît pe pămînt.

Textul e expresiv și fluent tradus de Tudor Steriade.

Spectacolul e bine gîndit de Dan Micu. Demarează ca o farsă cu multe accente pe detalii sugestive, pe caractere și tipologii umane bine desenate, pline de umor, de ironie și de sarcasm. Micu e un regizor meticulos, organizat, care adună și concertează exact elementele dramatice ale textului, cu acut spirit de observație și cu extraordinar simț plastic. Totuși, actul întîi pare încă ușor confuz! Actul doi în schimb are incandescență, actul doi e gîndit și jucat la mare tensiune, cu argumente estetice bine dozate, ritm bine impus, și contrapunct bine pus.

Dragoș Pîslaru e un actor nonconformist. Un actor care nu intră în rețete, care sparge tiparele comodității și convențiilor, care trece dincolo de rol și ajunge să se joace pe sine. Dragoș Pîslaru nu are prejudecăți. El spulberă totul. El mănîncă teatru cu praf, cu scînduri, cu scaune de pluș și reflectoare! Anda Caropol e în ton obișnuit într-un rol sinuos. Dorin Moga e elegant și distins într-un rol de lichea sub ochelari fumurii. Ion Punea e profund implicat în drama personajului său jucată cu gravitate și forță de convingere. Rodica Sanda Țuțulanu face o compoziție minuțioasă într-o femeie acoperită de gloria oportunismului. Ion Siminie e sinuos și malefic într-un personaj găunos și libidinos. Valentin Teodosiu e exact într-un om care-și apără somnul dintre două ședințe. Ion Popa e firesc într-un conductor de tren rigid și imbecil. Pitorești, expresive intervențiile lui Paul Nadolski, Angela Chiuaru și Ion Porsilă.

Firesc stilizat, bine structurat, strimt și aproape sufocant decorul foarte complicat dealtfel al unui interior de vagon de dormit ce traversează spațiul scenei. Arhitectul Dan Jitianu a fost și de această dată un profesionist sigur.

În concluzie, mergeți să vedeți acest spectacol bun de la Teatrul Nottara, să vă confruntați cu toate dilemele vieții ca vagon de tren.

ADRIAN DOHOTARU ■

„Viețile" după Val Gheorghiu

O carte de un interes aparte scrie pictorul Val Gheorghiu, unul din ieșenii ce-și socotesc existența în vechimile acestui oraș cam în felul în care o făcea odinioară Matei Caragiale în București; cu un patos urmărit de sufletiști cărturărești, cu o dragoste parcă sub luminile stingerii, cu un ochi protocolar, înfiorat de trecerea timpului, cu o estompă atent controlată în tot ce zice și cugetă, astfel că scrisul și pictura lui Val Gheorghiu sînt din cețuri miaututoare amîndouă și, în esență, cam același lucru, adică jurnalul unui cultivat pînă la sațietate pentru care realul e din moliciuni, rotunjimi și blajine infinituri, niciodată agresiv, niciodată prea real. Un artist bine dotat pentru legendă și nostalgie, un spirit, la urma urmei, însingurat de ideea perfecțiunii și de conștiința utopiei, unul din acei oameni foarte incomozi prin silința lor întru grav și important.

„Viețile după Vasari", ultima carte a lui Val Gheorghiu, tipărită la Iași, la Junimea, e un exemplu de tipăritură voind desăvîrșirea, un volum de format mic, din acelea cărora li s-ar potrivi o casetă, un obiect tipografic, mai bine zis, ce merită a fi studiat și simțit înainte de a fi citit spre ceea ce este: sumă de considerații în marginea profesiunii de artist plastic, caiet pentru gînduri de taină și program estetic în fărîme, album de artă și o explicațiune a acestei arte. Pictorul a reprodus douăzeci și două din pînzele anilor din urmă, cea mai mare parte figurînd și în expoziția din '80 de la Galeriile Municipale București și este drept să băgăm de seamă că imaginile funcționează în **fondul** memorialului, nu ca adaos. Val Gheorghiu nu-și împodobește cartea, ci o împlinește, o întocmește ca pe un tablou. Nici o neglijență în întreprinderea ieșeanului, nici o aproximație.

Rostul lui Val Gheorghiu în artă nu-i tocmai simplu. Îmi amintesc de observația unui matematician la unul din paradoxurile optice esențiale — e vorba de M. Luckiesh și de scrierea „Visual illusions", Mintea omenească, observa el, realizează cu mare dificultate realitățile simultane, spre exemplu, cele de tipul concav-convex semnificate într-o planșă. E nevoie de un anume efort logic, efort ce anulează jubilația inteligenței la iluzie. Iluziile se consumă, nu se divulgă. Nu există sfîrșeală mai mare ca aceea a unei prestidigitații dezvăluite. Lumea va ține mereu o rezervă față de artiștii cu harul ecorșeului critic. Să ne amintim de André Lhote și de destinul picturii sale. Să nu fi fost atît de solicitat ca dascăl de metodă, muzeele l-ar fi cultivat mai mult. Venind mai spre noi, iată viața lui Vasile Dobrian, scriitor și pictor, cu operă plină de interes, dar stînd, s-ar zice, din pricina simultaneității ei fundamentale, într-un fel de aminare. Critica nu prea se îndeamnă cu diagnostic la producția artistică a dăruiților în cîteva arte. Am putea crede că literații sînt o sfîrîiune la pictură și că o sfîrîiune asemănătoare simt comentatorii de artă la proza ori poezia pictorilor ori sculptorilor. Situația, în cazul lui Val Gheorghiu, e și mai complicată, el fiind un critic cu o activitate susținută, cu rubrici și cărți, cu un punct de vedere plin de proprietate.

Pînă una-alta, cartea fiind frumoasă, să-l cinstim pe omul care a scris-o.

TUDOR OCTAVIAN ■

Melancolie și umor

În ciuda teoriei umorului în literatura românească, scriitorii genului comic sînt astăzi în număr tot mai restrîns și regresiv. E vorba, bineînțeles, de comicul literar și de calitate, nu de cel din emisiuni și spectacole specializate, unde se prezintă, ca să zicem așa, sublim. În cazul scriitorilor, ca și al actorilor, pare a fi greu a avea umor, dar și mai greu să scapi de eticheta „comică", odată aceasta intrată în conștiința publică. Există actori cunoscuți care stîrnesc rîsul, chiar cînd spun cele mai serioase replici. Toată lumea îi bănuie de subtilitate și subtext ironic. Poate de aceea au fost teoreticieni literari ce au propus introducerea unui semn specific care să marcheze ironia, iar umanistul german Wittenwiler și-a tipărit capodopera **Der Ring** (Inelul, 1400) sublinînd în două culori seriozitatea și gluma. Primejdia etichetei debutului (comic absurd, situații grotești și bizare) îl pîndește pe Dumitru Dinulescu și acum, la a treia sa carte — **Galaxia burlacilor** — formată și ea din trei fragmente, relativ distincte: **Burlacul, Aventurierul, Repetentul** — scriere îndeajuns de stranie prin căutarea programatică și consecventă a prozaismului, capabilă însă să dea prin autenticitatea notațiilor o nebănuită și nostalgică radiografie a tinerețil generații născute sub semnul războiului, crescută în destule privațiuni postbelice, învăluită în adolescența „ceaiurilor" de muzica nonconformistă a grupului Beatles și împlinindu-se între un dogmatism încă persistent (ironizat de Dinulescu în maniera fină a umoriștilor sovietici) și redescoperirea valorilor după perioada proletcultistă. Cartea evită însă orice teoretizare, rămînînd ancorată în descrierea amănuntită a faptelor mărunte, verificabile în realitate. O asemenea inserție a cotidianului și banalului nu am întîlnit decît în cartea lui Marian Popa — **Doina Doicescu...**, în timp ce atmosfera de confesiune temperată de autoironie, în care eul narator se identifică biografic cu autorul real, este comparabilă cu cea din cărțile lui Costache Olăreanu. Prima parte și cea mai întinsă este, în esență, un foarte frumos roman de dragoste al vîrstei de 20 de ani, privită ironic, sceptic și tandru, în care eroul este, de fapt, un „antierou", e lipsit adică în monotonia unei vieți închise în cotidian de trăsături spectaculoase și supus de autor la o analiză lucidă și zeflemistă, dar din care nu lipsește iubirea ușor sentimentală. Partea a doua este o fișă de personaj, iar a treia o caricatură caragialescă a atmosferei studențești și profesionale de la „regie film", o mică bijuterie burlescă, cu un singur defect în execuție, prin intervenția gravă, patetică aproape, din final. Cartea s-ar putea defini, poate, prin trei enunțuri ale autorului, selectate pe parcurs: „Eu îl scriam cu umor de frică să n-o plictisesc" (pag. 20); „Eu nu sînt ironic, am răspuns. Viața e ironică" (pag. 123); „Totdeauna am avut impresia că sînt inteligent" (pag. 198). Pentru a realiza acest bazar de detalii ale realității — care este romanul — autorului i-ar fi necesare fie o memorie prodigioasă, fie o fantezie ieșită din comun; personal, înclin către ipoteza jurnalului, ca „materie" epică prezentat însă acum, „după douăzeci de ani", din perspectivă ironică. Dumitru Dinulescu stăpînește cu dezinvoltură procedeele comice, utilizînd o gamă largă, de la conversația cu cititorul în tonul primilor realiști englezi, solemnitatea eroicomică cu care sînt narate fleacuri, sau, dimpotrivă, aerul neserios cu care se spun lucruri grave, satira clișeelor sociale în maniera Ilf și Petrov, șarjă caragialescă a incompetenței suficiente și oficiale, calambururi, enumerări rabelaisiene și trimiteri la subsol, ca la Budai-Deleanu, etc., cu alte cuvinte, povestește cu umor o serie de lucruri, altfel obișnuite, sau chiar serioase. Așa cum rezultă din **Galaxia burlacilor** ironia autorului este de fapt o artă a autoapărării unei sensibilități ascunse cu strășnicie și păzită cu orgoliu. Uneori, dincolo de fanfaronada rîsului, se crecază o delicată și plină de lirism atmosferă, pe care scriitorul se grăbește să o minimalizeze prin tumbe și zîmbete complice. Convingătoare este și „obsesia" erotică din care ia naștere o adevărată artă a iubirii „fin de siècle" în manieră personală între tandrețe și burlesc.

Aparținînd unei generații de tineri prozatori — Tudor Octavian, Marian Popa, Iulian Neacșu și alții — foarte dotată în materie de ironie, spirit, umor absurd, lectură, Dumitru Dinulescu realizează o carte în care se amestecă melancolia cu umorul, gluma cu seriozitatea, parodia cu lirismul, candoarea cu ironia. Un singur lucru lipsește încă prozatorului: să se ia cu adevărat în serios, trecînd peste tentația autopersiflării — căci umorul implică și o miză importantă și gravă, un risc asumat.

DAN ALEXANDRU CONDEESCU ■

Gravură de MARCEL OLINESCU

„Lucrările mele îl înfățișează pe om, îl exprimă pe om, se preocupă de om"

(Urmare din pagina 15)

artă dacă nu fac o comunicare. Vreau ca neapărat tabloul meu, lucrarea mea să spună ceva celui care o privește. La începutul carierei mele de gravor m-am silit să continui activitatea înaintașilor mei între meserie: țăranii gravori de la Hășdate și Nicula, călugării de la mînăstirea Neamțului, pe linia unui bun ilustrator de texte. Am fost preocupat să transpun în imagine o idee. N-am vrut să fac artă filozofică, pete de culoare sau lucruri mărunte. Mi-am dorit să-l opri pe privitor și să-l determin să gîndească asupra lumii, a societății. Credeam și cred că dacă nu-l opresc și nu-l pot face să gîndească la rîndul lui, munca mea, opera mea nu e artă. De aceea am crezut că pictura prin mirajul culorii îl îndepărtează de la gîndire, de la rațiune, că-i dă mai mult o mulțumire vizuală, sentimentală, decît una rațională. În arta alb-negru în care simplific pînă la maximum totul pot mai bine și mai sensibil să transmit o idee, o gîndire de-a mea, decît prin iluzia culorii. Este ceea ce au practicat gravorii mexicani, reușind să facă din gravură un puternic mijloc de propagandă pentru dreptate și libertate. Marea majoritate a lucrărilor mele îl înfățișează pe om, îl exprimă pe om, se preocupă de om. Fiind și folclorist, am luat de la folclor, de la felul de a gîndi și a reprezenta al țăranului român, fantasticul ca mijloc de exprimare al gîndirilor mele. De aceea o mare parte a lucrărilor mele sînt de domeniul fantasticului. Acum pregătesc o expoziție pe care sper s-o deschid prin mai-iunie, avînd ca temă masca. Eu socotesc că omul este foarte rar sincer, el arată mai totdeauna cum ar vrea să fie. Nu știu dacă voi izbuti să realizez exact ceea ce gîndesc, dar sper să comunic celor ce vor vedea lucrările întreaga mea gîndire. Se va numi probabil „Masca în pictură". Am terminat foarte multe măști în pictură și în desen. Cei ce le-au văzut au preferat desenul, eu cred că ei erau obișnuiți cu mine ca gravor. Mai și scriu. Din tinerețe m-a pasionat grozav folclorul. În 1914, am scos și o carte, „Mitologie românească", ilustrată cu desene și xilografii de autor. În 1968, Editura Minerva s-a arătat interesată s-o reediteze. După discuții lungi s-a ajuns la concluzia că trebuie rescrisă. Am prelucrat-o, am scos din ea un bun dicționar de mitologie românească, muncă nu glumă, a treia variantă au inclus-o în planul editorial însoțită de cuvinte elogioase, am luat și avansul, dar n-a mai apărut... Să revin la gravură. Pentru mine, gravura a devenit posibilitatea comunicării unor idei cu ajutorul imaginii, socotind-o mai grăitoare decît paginile scrise. Afirm aceasta fiindcă am făcut și literatură și ziaristică pentru același motiv și anume pentru a-mi comunica gîndurile. Aceste genuri de artă nu le-am folosit succesiv, ci aproape concomitent. Dar ele, în afară de gravură, n-au fost decît căutări. Am socotit că e interesant, palpitant, să te frămînți, să cercetezi, să cauți, explorînd lumea exterioară sau cea interioară, decît să te mulțumești cu drumurile umblate de alții. Căutarea e încordare, neliniște, frămîntare, căutarea e încercare de smulgere, de cucerire".

Desen de SABINA IVAȘCU

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanşa prin artă (v)

„Iubind un lucru, nu-l vedem oare mai bine şi mai corect decît neiubindu-l ?" (Van Gogh)

Tentaţia absolutului

Van Gogh. Autoportret cu pălărie galbenă cu pai

S-a scris mult despre sinuciderea lui Van Gogh ; nimeni nu s-a gîndit, totuşi, că ea nu s-a petrecut numai în dumineca în care pictorul şi-a tras un glonte în piept. Ultimii săi ani au fost apoteoza geniului său, dar şi o lungă sinucidere. Aproape întreaga lui mare operă este realizată în aceşti ani în care soarele orbitor al sudului coboară în noaptea sumbră a nebuniei, dar tot atunci Van Gogh se supune unei presiuni înfricoşătoare la care, în mod normal, a viaţă, şi cu atît mai mult una măcinată de boală, nu poate rezista. Timpul său se comprimă brusc, gata să explodeze. Flacăra lui dansează pe lama de cuţit dintre extaz şi moarte. Pictorul se grăbeşte. Se teme că nu va avea vreme să-şi descarce sufletul ? Cîndva, iubind o femeie care l-a respins, s-a dus acasă la părinţii ei şi le-a cerut voie s-o vadă numai cît timp va reuşi să-şi ţină degetele în flacără. De fapt, aşa procedează şi cu viaţa lui. Vrea să existe numai cîtă vreme reuşeşte să se menţină în flacără. Altfel... A cerut un pistol spunînd că vrea să împuşte corbi.

Printr-o curioasă compensaţie, cei care simt presiunea destinului ameninţînd să-i omoare repede sînt parcă mai obsedaţi de eternitate. La 35 de ani, Van Gogh e obsedat de ideea de a ajunge după moarte într-o stea. Cînd alţii sînt în plină vigoare a vieţii, el se pregăteşte de nemurire convins că luminarea nu va mai arde mult.

Poate că absolutul este totdeauna revanşa celor frustraţi în existenţa lor relativă, a celor care neavînd aproape nimic s-au hotărît să vrea totul. Dar convingerea mea e că orice ar fi făcut în viaţă acest olandez s-ar fi dăruit la fel : total. Există oameni care nu-şi pot menaja şi distribui forţele. Ei trebuie să arunce o dată totul în cîntar. Chiar viaţa lor. Ţinta pe care o urmăresc îi devoră. A trăi nu e pentru ei decît un mijloc de a se lăsa devoraţi. Nu-i sperie gîndul că se va întîmpla să moară mai devreme decît alţii. Ei nu pot fi cumpătaţi cînd e vorba de visul lor. Trăiesc sub o dictatură sublimă, o pasiunii care îi omoară. Curajul lor nu trebuie confundat cu al celor care făceau ocheade femeilor în drum spre ghilotină. Pur şi simplu ei nu pot trăi altfel. Van Gogh n-a putut păstra niciodată o măsură în existenţa lui. El nu s-a priceput în nici o privinţă să se oprească la timp, să nu cadă în exces. Pînă şi biserica protestantă s-a speriat de zelul său la Borinage, retrăgîndu-i dreptul de a predica. Acest solitar ciudat nu ştia, într-adevăr, să se servească de o idee în interesul său. Se pricepea numai să ia în serios totul. Vînzător de tablouri la Londra, refuza să recomande gravurile pe care le detesta. În toate pasiunile năvăleşte, ca şi la Academia din Anvers, ca o bombă, intempestiv, fără tact şi fără măsură. El nu cunoaşte decît excesul. Şi în singurătate şi în suferinţă şi în furia de a crea.

Ajuns în Provenţa, pictează într-un ritm frenetic, de dimineaţa pînă seara. Cu eterna lui pipă între dinţi, trece pe străzile din Arles urmărit de copiii care strigă în urma lui şi rîd. Se duce în cîmp, unde stă toată ziua sub soarele năucitor. Lucrează repede, fără să revină, fără să facă retuşuri. Stăpînit parcă permanent de gîndul că nu are prea mult timp la dispoziţie. Seara îşi ameţeşte uneori foamea cu absint. Sînt ca o locomotivă care pictează, spune el. Şi dacă auzim cum trebuie aceste vorbe, simţim că ele sînt rostite cu o voce sugrumată, de un om care bănuieşte că moartea poate să-i sară oricînd în gîtlej. Suprimă uneori detaliile în maniera lui Giotto, căutînd să ajungă repede, cît mai repede la esenţial. În peisaje, lumina e aproape de paroxism, arborii par să se răsucească surescitaţi de căldură şi totul e însetat de un absolut confuz şi fierbinte, iar în autoportrete îl simţim parcă pe pictor gata să murmure, cum o va face o dată, „Ah, viaţa, pricina despărţirilor, a plecărilor". Fără îndoială, cineva care murmură asta nu e deloc nepăsător cînd priveşte în jurul său. Dar despărţirea, plecarea, tristeţea, au început, chiar sub enormul disc galben al soarelui care exaltă energiile vitale. Căci Van Gogh face parte dintre artiştii care nu pot trăi şi crea în acelaşi timp. Arta lui nu se mulţumeşte cu o parte din forţele lui. Ea îi cere, necruţătoare şi despotică, toată energia. După ce pictorul a eşuat în toate tentativele, singura şansă de fericire care i-a mai rămas este cea care îl ucide.

Drama lui Van Gogh se joacă astfel pe o scenă goală, fără spectatori, între complexul eşecului şi tentaţia absolutului. El are pietre de moară legate de picioare şi, pe de altă parte, aripi ca Icar. Nu poate să renunţe nici la unele, nici la altele. Singurul lucru de care poate dispune este viaţa sa. Şi-o mocină şi şi-o arde. „O, Doamne, nu există Dumnezeu", exclamă el. Dar ce există atunci ? Există arta ! Cît timp va mai reuşi să-şi ţină degetele în flacără, va face, prin artă, a tentativă disperată : să-şi concilieze pietrele de moară cu aripile. Ceea ce nimeni n-a reuşit, Van Gogh încearcă înainte de a fi răpus. Şi tocmai această îndîrjire eroică a singurătăţii lui care umple pînzele de lumină, de lanuri de grîu şi de ceruri prinse într-un vîrtej cosmic, această încordare supremă care înalţă geniul, doboară omul. Dar asemenea personajelor dostoievskiene, el ştie că dacă a pus piciorul pe prima treaptă trebuie să înainteze, să trudească pînă la cea din urmă.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Dem. Theodorescu

Am mai adus vorba, ocazional, în încercările mele de a reînsufleţi timpuri şi tipuri de demult, despre fascinantul Dem. Theodorescu, scriitorul, ziaristul de excepţie şi judecătorul de teatru fără egal.

Am avut, desigur, între cronicarii teatrali destul de valoare şi poate că fiecare în parte, cu individualitatea, culoarea şi resursele ce le aveau, ar merita să fie scoşi de sub muşchiul vînăt al uitării care le-a îngropat pînă şi amintirea, dar parcă nici unul nu-i atît de viu în memoria mea ca Dem. Theodorescu, — Şacalul cum era poreclit, — alături de care am lucrat în tinereţea mea în cîteva redacţii ; era neîntrecut ca profesionist şi, zi de zi, aveam cu toţii ceva de admirat la el — ca să ne fie în năzuinţele noastre model — şi de învăţat de la el.

Înalt, uscăţiv, emaciat, cu o liniştе şi cu un soi de resemnare parcă, avea în înfăţişarea fizică ceva care-mi sugera asemănări cu călugării benedictini. Asta, privindu-l. Dar dacă-l ascultai vorbind sau îl citeai, îţi dădeai repede seama că omul era dăruit cu o excepţională, fosforescentă şi sărbătorească inteligenţă, slujită de o vastă şi sedimentată cultură, cu neostenire alimentată, puse în valoare armonios şi totdeauna surprinzător, de talentul lui scriitoricesc şi de speciala lui sensibilitate pentru lexic. Era, pentru oricine, un festival al spiritului să te afli în preajma lui ; şi unul dintre constanţii săi admiratori a fost Nicolae Iorga, mărturisind-o, în lungi dedicaţii pe cărţile sale, pe care nu o singură dată le-am cercetat cu aviditate, în bogata şi variata bibliotecă a lui Dem. Theodorescu, care nu ştiu ce va fi devenit după moartea lui din 1946 în vîrstă de cincizeci şi şapte de ani şi mai apoi a soţiei sale, cunoscuta şi atît de personala actriţă Marioara Zimniceanu, care l-a îngrijit în cumplita şi întinsa lui maladie cu o mucenicie şi un devotament absolut legendare.

Articolele risipite în gazete la „Dimineaţa" şi la „Adevărul", la „Curentul", la „Cuvîntul", unde a semnat şi cu pseudonimul **Ravaillac**, la „Mişcarea" ca şi în revistele din epocă — şi multe din ele au, cert, o brizâ de genialitate — ar trebui să fie adunate într-un volum sau două de un editor înţelept, care şi-ar asigura şi recunoştinţa lectorilor de azi şi a tinerilor ce vor să îmbrăţişeze nobila şi superba noastră meserie ; iar cronicile lui dramatice, strînse laolaltă, ar constitui, neîndoios, prin judecăţile, analizele şi observaţiile lor, o revelaţie şi ar deveni pentru viitorii critici de teatru ca şi pentru actori un adevărat breviar.

Spaţiul nu-mi permite să-i fac amplul portret pe care l-aş fi dorit. Îmi aduc însă aminte de o replică de-a lui, care-l va defini poate mai bine, mai integral şi mai rotund spiritul — şi era îmbătabil în riposte ca şi în polemică — şi nu mă pot abţine să n-o împărtăşesc cititorilor.

Apăruse „Curentul". În acelaşi birou lucrau, îngrămădiţi, Cezar Petrescu, Nichifor Crainic, Victor Rodan, Ion Vinea, Tudor Teodorescu-Braniştе şi Dem. Theodorescu. Pamfil Şeicaru, care era patronul gazetei, intră furibund şi urlînd — cum îi era temperamentul — împotriva cafenelei „Capşa", care lansase, spunea el, zvonul că I. G. Duca îi pusese la dispoziţie trei milioane de lei ca să scoată ziarul, ceea ce era perfect adevărat. Precizez că înainte de înfiinţarea „Curentului", Nichifor Crainic şi Dem. Theodorescu avuseseră o încăierare, ca să zic aşa, publicistică şi lui Dem. Theodorescu îi ieşise, împotriva lui Nichifor Crainic, teoretician al ortodoxiei, mistagog şi teologizant, o imagine dură : **păduche de lemn de icoană**; şi de unde înainte erau buni prieteni şi se tuteau, acuma amîndoi erau la raporturi strict protocolare. Şi Dem. Theodorescu intervine :

— Ce te superi, Pamfile ? Mie dacă mi-ar da Papa trei milioane ca să scot gazeta, aş avua deschis tipărind sub frontispiciu : **„Curentul", care apare cu cele trei milioane dărulte de Papa.**

Intervenţia lui Crainic :

— Asta înseamnă, domnule Theodorescu, că eşti cinic !

Şi răspunsul tăios şi fulgerător al Şacalului :

— Pardon, domnule Crainic; n-ai auzit suma : sînt mistic !

Aşa era Dem. Theodorescu : uluitor prin jocurile minţii şi unic întotdeauna.

L. KALUSTIAN

Cuşca sufleruluí

Gemy

Toamnă fiind, se scuturau frunzele. Arama lor suna subţire-n vînt, alergată de-a lungul trotuarelor. Lungită pe raze călduţe, lumina soarelui agoniza, cu speranţa ultimei frumuseţi. Vremea lăsase ceva din ea în fiecare bob de strugure, în fiecare zbor rotat de hulub, în fiecare dumitriţă din grădină... Luceau moale turlele de la Trei-Ierarhi, ca o slăvită alintare ; pe aripile de gutapercă ale liliecilor ascunşi în bătrîna clopotniţă de la Golia, toamna îşi vîrsase ţuica ; şi la Copou, în teiul lui Eminescu, gureşenia păsărilor se întrecea zadarnic, căci al lor culcuş, smuls de plutirea hai-huie a vîntului, afîrşea, frunză cu frunză, în pulbere.

Toamna teşeană era ca o gutuie-n fereastră. Peste oraşul de scaun, văzduhul se clătea beat de Cotnar ; chiotele largi ale unor invizibili nuntaşi împingeau zilele într-o doagă ; culesul era peste dealuri, şi totuşi era aici ; şi torsul înfiorat al funigeilor ţesea tărîm de basm, pentru o unică infinită uitare...

Pe-atunci, George Mihail Zamfirescu era director de scenă la teatrul moldovenesc. Adusese cu el întreaga-i chinuitoare pasiune, căreia robindu-se, o singură clipă din viaţa-i tristă nu i-a întors spatele. Prin ea, completată de o muncă istovitoare care i-a supt pînă la sfîrşeală trupul firav, a dat venerabilei scene admirabile spectacole, ce dădeau un sens adevărat teatrului şi un rost artistului din el. La Iaşi, a muncit atît cît să moară.

Locuia în teatru. Nopţi întregi, acolo, în încăperea cu coperişul jos, ne-am încrucişat vise şi năzuinţi, sub privegherea bunei soţii, veghind totodată somnul celor două copile, Raluca şi Gabriela, pe-atunci de-o schioapă. De-acolo i-am adus la Bucureşti pe acel neînţeles „Ion Anapoda", fidel autoportret, şi tot acolo, deasupra scenei, a sfîrşit, ros de boală, a doua parte din „Maidanul cu dragoste".

În oraşul toamnelor frumoase, tristeţea nu s-a lăsat de capul lui Gemy o singură clipă. Puţini ştiu cît a îndurat el acolo şi cît voia să plece...

Cînd a scăpat, era prea tîrziu. Moartea îi încercase pleoapele. Aripa ei se cuibărise în el şi n-a putut să se mai împotrivească chemării.

De-atunci au trecut ani, patruzeci şi unu...

La Iaşi, aceeaşi toamnă. Ca şi-atunci, mai e puţin, şi apa morţilor are să se verse în şuvoaiele ploilor.

GABY MICHAILESCU

Gravură de MARCEL OLINESCU

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Trăne

În primele zile ale sosirii la Birkenau-Auschwitz am văzut atîtea **Trănen**, lacrimi, încît uneori cred că, adunate, ar fi fost suficiente pentru a stinge focurile crematoriilor.

Pe măsură ce se apropia de camerele de gazare, chiar fără să ştie, presimţind doar dezastrul, coloana din dreapta rampei, alcătuită din bătrîni şi bolnavi, mame şi copii, înota în **Trănen**, în lacrimi.

Tinerii din **Kinderblock nr. 21**, lagărul **E**, am privit zile şi săptămîni la rînd — cu ochii înecaţi în **Trănen**, în lacrimi — flăcările şi fumul crematoriilor în care au fost mistuite trupurile părinţilor şi fraţilor mai mici.

Tot privind zile şi nopţi, săptămîni şi luni coşurile crematoriilor, flăcările şi rotocoalele de fum negru-vînăt ce izbucneau ne-au zvîntat lacrimile, ni le-au stors, ni le-au uscat. Stăteam şi priveam mai departe coşurile crematoriilor, sufletele noastre plîngeau, dar noi nu mai aveam **Trănen**, lacrimi. Nici cînd eram călcaţi în picioare, schingiuiţi şi torturaţi nu mai aveam lacrimi de plîns. Copiii din **Kinderblock** nr. 21, lagărul **E**, ne strigam mamele în vis, dorul de ţară şi de casă fără să plîngem. Flăcările şi rotocoalele de fum negru-vînăt ce izbucneau zi şi noapte pe coşurile crematoriilor ne storseseră, ne secaseră lacrimile.

Tîrziu, spre toamnă, am zărit din nou pe obrajii unui **Häftling**, ai micului Gabi, **zwei Trănen**, două lacrimi, pe care nu le-am uitat şi nu le voi uita niciodată.

Începuse lichidarea lagărului **E**. Se ordona tot mai des selecţionări, nu pentru alcătuirea unor detaşamente care să fie trimise în alte lagăre, ci pentru camerele de gazare. În rînduri de cîte cinci, în pielea goală, îi aşteptam pe căpitanul **S.S.**, dr. Mengele, care, trecînd prin faţa frontului, stabilea dintr-o privire care rînduri rămîn în viaţă şi care iau drumul crematoriului. Micul Gabi, cum îi spuneam — era cel mai tînăr dintre noi, nu împlinise 16 ani — se nimerise primul în rîndul 63. Era aşa de mic de statură încît n-avea aproape nici o şansă de scăpare. Ceilalţi patru din spatele lui erau la fel de mici. Pe feţele lor se întipărise renunţarea.

Gabi însă nu s-a dat bătut. Sfidînd groaza şi disperarea, cu o energie uimitoare, a început să zgîrie pămîntul cu mîinile şi să adune ţărînă. Pămîntul era tare ca piatra. Degetele-i sîngerau, dar el continua să zgîrie. Se încuraja „Dacă mai întîrzie comisia cel puţin o jumătate de oră, adun atîta ţărînă sub picioare încît am să devin mai înalt cu 3—4 centimetri. Poate scap. Poate salvez întregul rînd".

— Stillstand !

Am încremenit cu toţii în poziţia de drepţi. Şi Gabi părea nemişcat. În realitate, el continua să adune ţărînă cu degetele de la picioare.

Mengele a spus ceva unui ofiţer din suită şi pe **Appellplatz** a răsunat comanda :

— În flanc cîte unul, prin faţa comisiei...

Gabi a tresărît, dar a continuat să zgîrie pămîntul. Au trebuit să treacă cîteva secunde pînă să pătrundă sensul comenzii. S-a oprit brusc zvicnind din tot trupul. S-a dat puţin la o parte. În ochi i-au izvorît **zwei Trănen**, două lacrimi. S-au prelins încet pe obrajii lui supţi, pe bărbie, apoi au picurat pe muşuroiul de ţărînă.

Fără să-şi ridice privirea, Gabi s-a urnit din loc şi, cu paşi împleticiţi, s-a îndreptat direct, fără să mai treacă prin faţa lui Mengele, spre grupul de **Häftling**-i selecţionaţi pentru crematoriu.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

constelația lirei

Armură

Rămîi în apropierea sufletului meu,
Peste oraș năvălește o iarnă cumplită
de cuvinte
și toate strigătele
vor fi zadarnice
cum zadarnice
sînt gesturile
de a imita tinerețea
care se întoarce în evul mediu
îmbrăcată în armură.

MARIAN CONSTANTINESCU ■

Mă uitam...

Mă uitam la omul acela
și știam că el
a fost în schimb de electricitate
cu tine.
Știam că el și-a aprins ochii
ca pe două becuri
și la plecare
a uitat să le mai stingă.

ION DRAGOMIR ■

Spărgătorul de nuci

Și-acum
Despre acel bătrîn
Cu mîinile însingerate,
Care
De copii practicase
Această meserie ingrată.

Totdeauna
O altă mînă lua
Miezul
Pe care
Nu-l atinsese niciodată.

CORNELIU CUBLEȘAN ■

Circ

Sigur că da, se uita lumea
circ ambulant
și cum nu
făceam ca trandafirul
cînd te așteptai mai puțin
făceam ca bucuria
făceam ca durerea
în pauză făceam salată de struț
și apoi de la capăt
făceam ca roata
sau roată făceam
cu ochii, cu buzele, cu pumnul
pînă reușeam să fac
ca timpul
era cel mai greu
și totdeauna sfîrșeam căzînd
direct în suflet
lumea se uita la mine
și mă lovea cu nedumerirea ei
direct în speranță
precis
în fiecare fluzie
și se consuma și ultimul punct
cînd eu mă trezeam
ca o virgulă inutilă.

ELENA DUMITRU ■

Călătorie prin muguri

Călătorim prin muguri
cufundați în tăcere
peste cuibul de dragoste
fulguie lin a durere,

Din finul de anul trecut
n-a mai rămas decît amintirea
ciugulesc rîndunelele-n lut
fărîma de dor — regăsirea.

Ies lujerii dintr-un lăcaș
aburit cu tămîie
ochiul purifică
lacrima vițel de vie,

Piersicii spală cu rouă
ramura ruptă
rotunjind o poveste
despre rana din toamna trecută.

EVA GROZA ■

Gardul

Copil fiind
Îl vedeam mereu pe Ion
Văruind gardul.

Tramvaiele, mașinile, camioanele,
Ploile și furtunile
Treceau mereu pe strada Smîrcului,
Plutoanele de soldați
Și plutoanele de primăveri
Înghețate.

Pînă și eu, crescînd mare,
Treceam fluierînd
Cu bocancii plini de noroi
Pe strada Smîrcului

Unde la numărul zece
Îl vedeam pe Ion
Văruind
Cu pasiune
Cu umilință
Etern,

Gardul.

La vînătoare de curcubee

Melcul ar vrea să se ducă
În Soare
Ca și cum curcubeul
Ar putea fi o scară
Pentru ființele de pe Pămînt
Respirînd aer albastru
În timp ce creștea mare
Lina
Spăla rufele într-un lighean
Cu apă
Și voia să fie sirenă
Lucind
Ciinele înainta prin vis
Mai ireal decît pata de albeață
Din ochiul bunicului
Păzind casa cerului
Pe care mama o numea cerdac
Fărîmicios
Atîrnau leandri
Din amiază
Noi copiii
Ne jucam cu melci
În picioarele goale
De parcă am fi existat de cînd lumea
În noroi
Cineva a adus chiar o scară
În timp ce în mare taină
Cultivam curcubee și napi
În carapacea
Pe care o găsisem întîmplător
În grădină.

SILVIA CHIȚIMIA ■

Un trandafir

Un trandafir nu poate înflori
dacă nu e iubit —
fără sfială are încredere
în cuvinte frumoase.
Crește egal cu cerul
văzînd cum dispare
mila
în munți.
Nu e muzica surdă.
Nici timpanul.
Ca să-și păstreze prospețimea
petalele lui
nu cerșesc spaimele zilei.

OLIMPIU NUȘFELEAN ■

Dincolo de această părere

Se părea
că albe stindarde-și căutau purtători
prin cenușa imperiilor ;
Se părea
că prin ghipsuitele-i vene
curgea sîngele unui țăran
rătăcind prin defrișările secolului
că dragostea lui călca pe pionceze-nroșite
cînd dincolo de această părere
sîngera craniul orașului
rănit de-o falsă singurătate ;
Se părea
că rîul curgea printr-o zodie bună
că lumina ascundea fața pîngărită a lumii
iar dincolo de această părere
copilu-și cînta singur să-adoarmă.

Grădinile visează

Roua se hrănește cu cîntecul nostru
grădinile visează flori ce nu se vestejesc
niciodată
mîna cu pămîntul se-nțelege
aici pe unde ideea nu mai trece însingerată

Viața numai cu viață poate fi împodobită
sudoarea știe că nu poate trăi fără noi
pîinea la rang de oameni se ridică
și ierburile sună a cîntec sub ploi

adevărul are formă de inimă
mugurii se aprind deodată-n copaci
și susură lumina în lanuri de secară
o, frumusețea nu-și dă dreptul să tacă

ION P. VLAD ■

Luthierul de la Gura-Sutii

Toamna, odată cu ultima brumă
luthierul se tîrăște
la gurile Sutii
și scoate
din trunchiul nucului vioara
la care a visat o viață
apoi o îngroapă pe mal
sub paltinii lui Toma-Alimoș
și se pregătește să moară
de primele sărbători,
primăvara vioara cu iarba ei
face să cînte
vîntul în luncă,
dor de dor.

Hora tinereții horelor

Hora care se joacă în zori,
hora tinereții horelor,
hora de la Frumușica
în cercul nesfîrșitului,
doi pași la stînga-n șoaptă,
doi pași la dreapta-n roată
prin bujori și calomfir
să n-o doară gleznа
pe domnișoara mireasă,
mîndră moroșancă,
ochi limpezi-dăciță,
mîndră munteancă
s-ar intra în horă și vădanele
dar nu e voie din străbuni
că așa e datina
la noi
la români,
tineri prin tineri luceferi
în țara horelor
care se rotește
din trecut spre viitor.

Mit romanesc

Cînd au săgetat-o primii muguri
ai dragostei prin ie,
toț țesînd la pînza Drăgaicei,
fata satului a luat securea
s-a dus și a despicat
teiul roșu de pe uliță —
și-a scos iubitul nevătămat
și-au înconjurat casa de piatră
cu un curcubeu
de tinerețe fără bătrînețe
dar fata satului
niciodată n-a greșit
de mîi de ani
în aprilie
teiul.

Patetica

Dar credeți și în frumusețea poetului,
în materialitatea ochilor lui,
în iarba stelelor lui
de Apollo tăcarnind statuile lui Iunie,
el vă aduce o clipă de bronz
la viitorul al doilea,
tînăr harpist al zării
împresurat de buldozere,
de limbajul cimentierilor,
trece în zori
pe străzi de tanin
mire nesfîrșit al ierbii,
cu viorile ascunse în piete,
cu cartea patriei în inimă,
cu foșnetul de aramă al aștrilor pe frunte,
dar credeți și în frumusețea poetului,
monezile lui nu se schimbă niciodată.

SANDU STELIAN ■

S-a dus un an

Și-a mai trecut un an
în grabă mare
în viață m-am înscris impertinentă
să vină altul cu îndestulare
la împărțirea prăzii sînt absentă

Și-a mai trecut un an
se duce dracu
fragila franțuzească siluetă
să vină anul lung egal cu veacul
să-l scriu în testamente de poetă

Și-a mai trecut un an iubirea-i mută
se duce timpul meu pentru amor
sînt creangă pe o ruină de redută
o, nu, de fericire n-am să mor

TRAIAN BRĂDEAN — Țărancă

Curier literar

Străduindu-ne să facem față numeroaselor plicuri ce vin pe adresa redacției noastre, plicuri în care se găsesc multe, foarte multe încercări într-ale poeziei, majoritatea fiind scrise cu o stîngăcie incredibilă, ca să nu mai vorbim de cumplitele suferințe la care este supusă mult iubita noastră gramatică, vom răspunde cu un NU CATEGORIC următorilor aspiranți : Jenică Grumezea, Gheorghe Ticușan, Pompiliu Butoi, Ion Apostu, Florentina Ionică, J. Banea, Nicolae Predoi, Mihaela Vrînceanu, Renata Simion, Marcel Mihăilescu, Dan Bosancă, Jean Suciu Vidali și Mihaela Raluca Ardeleanu.

În schimb, între atîtea și atîtea zeci și zeci de plicuri, am întîlnit și cîteva poeme care ne-au atras atenția. Ne-au bucurat, cu alte cuvinte, poeziile semnate de Dan Minoiu, Liviu Ioan, Cristina Rotaru, Petre Drăguțoiu, Radu Horațiu Zissu, Mihai Maga, Constantin Brîndușoiu, Petre Pop, Ion Sava Mercore, Sabin Bodea și Alexandru Cristian Miloș. Iată, de exemplu, din poeziile trimise de **Sabin Bodea**, o strofă care ne-a încîntat prin inedităul metaforei, prin aerul aparent jucăuș al asociațiilor, dar mai ales prin controlul exact al exprimării : **„La tine-n suflet gînț cu aș pătrunde / Uitat să fiu de gînduri și probleme / Ți-aș da buchet o inimă prin vreme / Și glasul meu ce nu-l mai pot ascunde"**. Reproducem cu aceeași mare plăcere și o strofă din poezia pe care **Alexandru Cristian Miloș** și-a intitulat-o **Iarnă transilvană : „Ninge-n Transilvania frumos / De parcă ninge pentru-ntîia oară / Se lasă cerul lin pe fulgi în jos / Și cerne alb lumina către vară"**. Din păcate, poemele din care am transcris conțin și alte versuri, mai puțin izbutite, motiv pentru care, din partea celor doi poeți, precum și a celor mai sus enumerați la acest paragraf, **așteptăm cu încredere noi și noi plicuri cu poezie.**

Manuscrisele nu se înapoiază.

V. N. ■

Finish

Am împărțit în piața mare
păsări Colibri
și haine cu etichete
strălucitoare

L-am iubit pe bătrînul
flașnetar
cu sapca găurită
și cu speranțe
în buzunar

Apoi mi-am luat lumea
în cap
precum calul lui
Napoleon
la trap

Obosită mi-am făcut
o rochie de mireasă
vreau ca infinitul
să mă afle
ca și iubitul
frumoasă

EUGENIA CRĂCIUN ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Continuăm publicarea memoriilor lui I.G. Duca — intitulate în chip generic **Războiul** — cu partea a doua a capitolului „Chinuitoarele alternative".

Sînt pagini ce evocă cu mare forță sugestivă momente de dinaintea marii bătălii pentru apărarea Bucureștilor, precum sosirea Misiunii militare franceze în frunte cu generalul Berthelot și a reprezentantului Înaltului Comandament rusesc, generalul Belaiev.

Se fac pertinente aprecieri asupra situației frontului românesc, cu referiri directe la competența unor șefi militari, precum generalul D. Iliescu — aflat sub copleșitoarea influență a primului ministru al guvernului român, dar se aduc și observații critice privitoare la insuficiența cooperării armatelor aliate în sprijinul fronturilor ținute de armata română. În această ordine de idei, venind în întîmpinarea mărturiilor lui Duca, semnalăm cititorilor seria de documente (în primul rînd dezbaterile furtunoase din Camera deputaților din Franța, în zilele de 28—30 noiembrie 1913) publicate de revista „Anale de istorie" nr. 2/1978 — documente care evidențiază „faptul că neîndeplinirea de către Aliați a angajamentelor asumate prin convenția militară din 4/17 august 1916 a constituit cauza fundamentală a înfrîngerii armate române".

Este testată atît starea de spirit a membrilor guvernului cît și atitudinea membrilor marcanți din tabăra „opoziției". În fine, I.G. Duca își mărturisește propriile neliniști față de iminența pericolului invaziei armatelor cotropitoare, dar și credința nezdruncinată în dreptatea cauzei sfinte pentru care lupta poporul român.

Capitolul se încheie cu un interesant portret compus atașatului militar englez, colonelul C. B. Thomson, căruia Duca îi va dedica simțite rînduri și cu alt prilej.

Reflectînd asupra rostului publicării unor astfel de memoriale de război, cum și asupra implicațiilor inevitabile incumbate, dat fiind și aspectul subiectiv îmbrăcat indeobște de **notele personale**, ne-am statornicit în ideea de a reda totuși cititorilor, pe cît posibil, texte integrale, rezervîndu-ne intervențiile cu succinte note sau adnotări numai pentru cazurile ce se reclamă în mod expres. Doritorii de informații complete asupra evenimentelor narate de I.G. Duca, pot desigur să consulte atîtea alte surse. În care scop ne grăbim să și facem cîteva recomandări. Mai întîi monumentala lucrare în trei volume a lui Const. Kirițescu — **Istoria războiului pentru întregirea neamului.** Apoi două lucrări esențiale în problemă, ale unor prestigioși istorici, apărute în nu mai puțin prestigioasa Editură Militară : V. Atanasiu, An. Iordache, M. Iosa, I. M. Oprea, P. Oprescu — **România în primul război mondial**, A. Deac, I. Toacă — **Lupta poporului român împotriva cotropitorilor, 1916—1918.** De asemenea, excelentul imn de slavă — **Toamna pătimirii noastre** — datorat lui Vartan Arachelian. După cum, cei ce vor să capete informații comparative (nu de puține ori partizane), să întregească sau să confrunte notațiile lui Duca, o pot face cu relevant folos prin intermediul altor izvoare, precum : Al. Averescu — **Notițe zilnice din război**, N. Iorga — **Războiul nostru în note zilnice**, Al. Marghiloman — **Note politice** ș.a.

Încă o precizare. Dat fiind regimul de serial al acestor memorii Duca, pe care le vom transcrie în succesiunea lor cronologică, menționăm dintru început că notele și adnotările noastre vor fi generale și generalizate — ele nerepetîndu-se în texte și contexte ulterioare.

STELIAN NEAGOE

„Chinuitoarele alternative" (II)

În răstimpul tuturor acestor evenimente sosise și generalul Berthelot (șeful Misiunii militare franceze — n.N.) cu misiunea sa. De la prima întrevedere, [I.I.C.] Brătianu (primul ministru al guvernului român — n.N.) i-a pus chestiunea menținerii lui [D.] Iliescu (șef adjunct al Marelui Stat Major al armatei române, apoi al Marelui Cartier General român — n.N.). Precum era și firesc, Berthelot a spus că nu se poate rosti deocamdată, că roagă pe Brătianu să îi dea răgaz ca să ia cunoștință de tot ce se petrecuse, de situația reală și tot de o dată ca să intre în legătură mai de aproape cu diferiții nostri generali. În principiu Berthelot credea că n-am făcut greșeli, că nu puteam urma o altă tactică decît cea urmată de marele nostru cartier și că pînă la proba contrarie nu ne sfătuiește ca în mijlocul unor operații atît de grave și atît de delicate să schimbăm comandamentul suprem.

Așa fiind, Iliescu fu menținut deocamdată fără ca prin aceasta autoritatea lui să se fi restabilit.

După cîtva timp Berthelot comunică lui Brătianu rezultatele primelor sale investigații, ele erau cam următoarele. Învinuirile că planul a fost greșit nu erau întemeiate, părerea că după Turtucaia planul primitiv trebuia răsturnat, de asemenea, neîntemeiată. Marele Cartier făcuse în mijlocul unor greutăți aproape unice tot ce fusese omenește posibil. Altele i se păreau lui punctele criticabile. Armata noastră nu știa destul să lupte după cerințele războiului modern, comandamentul nostru nu se îngrijea îndeajuns să-și formeze mase de rezerve pe care să le aibă la îndemînă pentru orice eventualitate.

Prima critică era justă. Cu toții constatasem de mult această inferioritate și toți ofițerii noștri superiori, fără deosebire, poartă răspunderea ei. După doi ani de la izbucnirea conflagrației universale trebuiau, erau datori să știe măcar în trăsăturile lor generale principiile conducătoare ale războiului modern și să nu aștepte ca să vie generalul Berthelot și ofițerii [săi] să îi învețe să facă o transee.

A doua critică mi s-a părut din primul moment și pînă azi cam nedreaptă. De unde eram să mai avem rezerve. N-aveam cu ce face față cerințelor ambelor fronturi. Mă mir că am putut prididi cu forțele de care am dispus, că am reușit să ne refacem unitățile distruse cînd într-o parte cînd într-alta. Formațiunea rezervelor noastre era în primul rînd în funcție de ajutoarele ce rușii se hotărau să ni le trimită și de ce nu am spune-o deschis și de atitudinea generală a aliaților.

Dacă aliații ar fi mișcat pe oricare din fronturi, dacă n-ar fi asistat ca spectatori la ofensivele germane împotriva României, Hindenburg n-ar fi putut să trimită un număr atît de mare de divizii înspre noi și prin urmare și numărul diviziilor noastre ar fi fost îndestulător spre a ține piept inamicului după toate prescripțiunile artei militare. Planul pe temeiul căruia am intrat în acțiune neputînd fi executat din vina aliaților, ne zbăteam și noi cum puteam în mijlocul unor greutăți care depășeau puterile noastre.

Ce e drept toate observațiile sale Berthelot le făcea cu foarte mult tact, cu grijă vădită de a nu jigni și de a respecta legitimele noastre chinuri sufletești. Dealtfel era și el indignat de atitudinea rușilor. Cîteva zile după sosirea sa, am întovărășit pe Vintilă Brătianu (ministru de război — n.N.) în prima vizită pe care i-a făcut-o. Ne-a primit în casa de pădurar a domeniului Coroanei ce este așezată la nord de gară, la intrarea pădurei. Fără a ne ascunde seriozitatea situațiunii, ne-a îmbărbătat prin optimismul său firesc și mai cu seamă prin nota de absolută încredere în rezultatul final pe care ne-o aducea din Franța. E netăgăduit că prin prezența sa ne făcea să simțim mai direct că avem lîngă noi, în încercările prin care trecem, sprijinul Franței, dar ne ascundea ceea ce am aflat pe urmă, că în acele momente Franța trecea ea însăși prin mari greutăți și prin dureroase îndoieli.

La vreo zece zile după el, Stavka (Marele Cartier General al armatei ruse — n.N.) ne-a trimis și ea un reprezentant în persoana generalului Belaiev. Probabil că Alexeev nu voia ca marele nostru cartier să fie sub influența exclusivă a francezilor. Nouă această misiune ne convenea fiindcă ne dădea putința să fim în mai de aproape contact cu Înaltul Comandament rusesc de care totul depindea atunci. Speram că poate prezența printre noi a acestui general rus, martor al greutăților noastre, va putea smulge de la Stavka ceea ce nu îi puteam smulge nici prin interventiile noastre diplomatice, nici chiar prin stăruințele aliaților. Speranța noastră trebuia însă să fie de scurtă durată... În orice caz ceea ce e sigur e că n-am avut a ne felicita de pe urma raporturilor noastre cu generalul Belaiev.

Toate aceste nenorociri au asternut, cum era și firesc, un văl de tristețe peste toți și peste toate... Din Germania îi veneau știri (regelui Ferdinand I — n.N.) că familia Hohenzollern îl repudiase ca pe un trădător de neam. Împăratul Wilhelm II, cu zgomot și în forme insultătoare, îi despuiase de toate gradele, onorurile și decorațiile pe care le avea în patria sa de origine. Fratele său Wilhelm, în calitatea sa de șef al casei de Hohenzollern Sigmaringen, îl șterse pe el și pe copiii lui din lista membrilor acestei case, îi interzise să mai poarte numele familiei Hohenzollern, pe care îl necinstise printr-o „infamă trădare", și să beneficieze de prerogativele legate de acest nume „ilustru"...

Brătianu înfrunta furtuna cu multă tărie sufletească. Iluzii nu mai avea, își lua măsurile în vederea unei retrageri în Moldova ce îi apărea de mult inevitabilă. Grija lui de capetenie era să smulgă ajutoare de la ruși și să grăbească sosirea armamentului făgăduit de Franța. Atitudinea opoziției care mîrîia prin colțuri, care căuta să conspire cu Averescu îl cam enerva. I se părea meschină față de măreția vremurilor. Învinuirile ce personal i se aduceau nu-i tulburau. Era de mult obișnuit cu nedreptatea. Pe noi miniștrii tot nu ne întrunea în consiliu. [Em.] Costinescu (ministrul finanțelor — n.N.) murmura și cu drept cuvînt. Nu strica să fie păstrate formele. Alecu Constantinescu (ministrul domeniilor — n.N.) muncea după obiceiul său și căuta prin prietenia sa din școală cu Take Ionescu să apropie opoziția de guvern. [V.G.] Morțun (ministru de interne — n.N.) începea să se gîndească la evacuarea minunatei sale colecții de tablouri. [Em.] Porumbaru (ministrul afacerilor străine — n.N.) era mai șters decît oricînd. Dr [C.] Angelescu (ministrul lucrărilor publice — n.N.) se agita cu folos, cu mult folos în chestia aprovizionărilor sanitare. Victor Antonescu (ministrul justiției — n.N.), egoist cum era, suferea mai puțin decît oricare din noi și se mulțumea să-și conducă departamentul ca și cum am fi fost în vremurile ferice de pace. Bietul [Al.] Radovici (ministrul industriei — n.N.) tremura pentru singurul său copil care era mobilizat, deși nu tocmai în pericol. Iar Vintilă Brătianu era covîrșit la Ministerul de Război de o muncă lesne de înțeles.

În rîndurile opoziției situația se menținea cam aceeași ca și după Turtucaia. Firește, criticile mergeau pînă la blestem, dar fruntașii ei erau împrăștiați și acțiunea lor nu se închega sub o formă mai precisă, mai concretă.

[N.] Filipescu, după cum am văzut, (într-un capitol anterior, în a cărui posesie nu sîntem — n.N.), murise. Take Ionescu rămăsese singurul exponent mai autorizat al curentului național. Dar Take Ionescu nu era omul măsurilor eroice. Alerga la Costinescu, se certa cu Alecu Constantinescu, mai vorbea cu [Barbu] Știrbey, mai vorbea cu Brătianu. Voia să intre în guvern și totdeodată momentul nu îi convenea. Și dealtfel, de ce să n-o recunoaștem, avea prea mult simțul realităților ca să nu priceapă că nu era ceasul loviturilor politice. Inteligența ca și patriotismul său i-o spuneau.

Ceilalți n-aveau mare însemnătate. Mișu Cantacuzino evolua între Floresti unde discuta cu Averescu și strada Atenei unde-l aștepta Take Ionescu. [Barbu] Delavrancea se plimba melancolic pe străzile Bucureștiului, cu fruntea cam plecată fiindcă avea impresia că imprecațiunile mulțimii se răsfring și asupra lui. Nu ceruse el războiul cu atîta înverșunare și mai cu seamă se arătase cineva mai disprețuitor decît el de puterea Germaniei ? Dimitrie Greceanu, în fine, deși trecut de 50 de ani ceruse să fie mobilizat și își făcea conștiincios datoria pe front, în armata lui Prezan.

În lagărul germanofil domnea încă oarecare liniște. [P.P.] Carp tot nu se mișca de la Țibănești, fiul său Petre fusese ucis în luptele de la Oituz. Bătrînul de la Consiliul de coroană (din 14/27 august 1916, unde P.P. Carp a declarat : „Cei trei fii ai mei se vor bate, dar eu rog pe D-zeu ca armata română să fie bătută, căci numai așa România va putea scăpa, altfel e pierdută" — n.N.) era lovit drept în inimă. Rănit, trebuia să fie de acum încolo și mai îndîrjit. Dealtfel mai mult spre nenorocirea lui decît spre paguba neamului. [Titu] Maiorescu își scria regulat memoriile ca un filozof nepăsător de zbuciumările lumii. Cît privește pe [Al.] Marghiloman, el începea să creadă că ceasul său se apropie. Numărul celor ce îi călcau pragul sporea direct proporțional cu înrăutățirea situației pe front. El, bine înțeles, profita de aceste prilejuri ca să-și laude cumințenia politicii sale atît de dureros adeverită zilnic prin desfășurarea evenimentelor. Dar ecoul criticilor și laudelor lui se pierdea în umbra încăperilor din strada Mercur. Germanofilii nu cutezau încă să ridice capul la lumina Agorei.

Neniștești, Lupu Costachii, Mehedințiii, Grigurță Cantacuzinești stăteau pitulați în vizuinile lor.

Știrbey era imaginea vie a fatalității. Se aștepta la totul cu o dulce și amabilă resemnare dar continua din toate puterile lui să ajute pe Brătianu la palat, unde mai mult decît oricînd în aceste vremuri grele încercau să se țeasă fel de fel de intrigi.

Eu mărturisesc că am trecut în aceste săptămîni prin cea mai dureroasă criză sufletească din viața mea. Eram convins că nu vom putea scăpa de nenorocirea invaziei străine. Tot ce vedeam, toate raționamentele mele mă duceau matematic la această concluzie. În schimb în jurul meu, colegii, cercurile militare din jurul Marelui Cartier și al Misiunii franceze, ofițeri străini, corespondenți [de presă] aliați care veneau pe la cenzură, toți aveau convingerea contrară. De fapt singur Brătianu era în totul de părerea mea dar evita să mi-o mărturisească și Barbu Știrbey care adesea nu se mulțumea să vorbească de Iași, ci ne și vedea pe toți refugiați la Odesa. Și nu știu, cu cît nenorocirea îmi părea mai evidentă cu atît parcă se ridicau mai numeroase în jurul meu glasurile care mă desmințeau și care aveau aerul să mă învinuiască de impresionabilitate și de pesimism.

Firește, nu înțărîțeam gîndurile mele negre decît la cîțiva prieteni intimi, dar sufeream îngrozitor. La perspectiva țării invadate, a Bucureștilor ocupați, a atîtor colțuri scumpe necinstite de inamic, la tabloul sforțărilor noastre de decenii distruse, a populațiilor înspăimîntate părăsindu-și căminul și avutul, se adăuga pentru mine tainica speranță că totuși nu va fi așa, că mă înșel, că sînt un emotiv, victima unei descurajări nepermise. Și atunci căutam să aflu de la Brătianu, de la Vintilă, de la Iliescu, de la toți știri, amănunte, prețiziuni, doară și doară mă voi putea convinge că n-am dreptate, că siguranța invaziei ce zilnic se întipărea mai puternic în mintea mea este o simplă stafie, că situația nu este așa de gravă cum apărea ochilor mei.

Dar era în zadar, după o clipă de nădejde convingerea, fatala mea certitudine, punea iar stăpînire pe mintea și pe sufletul meu.

Pot spune că am desertat atunci pînă la ultima picătură cupa chinuitoarelor alternative. Îmi aduc aminte că în prada acestor frămîntări, cum imi terminam munca la cenzură (ministrul I.G. Duca îndeplinea și funcția de șef al cenzurii — n.N.), plecam de cele mai multe ori singur și rătăceam pe înserate pe străzi pustii și îndepărtate ale orașului. Nimeream cîteodată la Iancu Procopiu (fruntaș liberal — n.N.), care rob al unei puternice discipline morale, căuta să mă îmbărbătează, dar îmi alina sbuciumul sufletesc tocmai fiindcă sub aparențele liniștitei sale siguranțe ghiceam la el aceeași credință în neputința noastră de a înlătura dezastrul. Păstrez de atunci memoriei sale o amintire pioasă și aruncă, în fiecare an, o floare pe mormîntul lui de atîtia uitat. Și cînd mă gîndesc că s-au găsit în urmă oameni care să-mi facă o învinuire că prevăzînd ceea ce alții n-au prevăzut, am suferit în sufletul meu de om, în mîndria mea de român, în demnitatea mea de membru al guvernului care declarase războiul. . .

Dar ce ar fi voit toți aceștia să fiu nepăsător de durerile țării mele, să mă bucur de prăpădul pe care îl vedeam venind.

Din toate învinuirile care mi s-au adus în tot decursul carierei mele politice, nici una nu m-a durut mai mult decît aceasta. Și îmi pare rău că tocmai un vechi prieten ca Dr. Lupu s-a găsit să se facă ecoul lor, la Ateneu, într-o ședință furtunoasă a primei Camere postbelice.

Oricum ar fi, fiind în această stare de spirit, care dealtfel a încetat aproape cu desăvîrșire cu începerea invaziei, firește că propunerea Martei Bibescu de a veni în fiecare seară să prînzuiesc și să dorm la Mogoșoaia nu putea decît să-mi surîdă. După o zi de muncă, de griji, de emoții eram sigur să găsesc [acolo] conversații interesante, odihnitoarea atmosferă a unei înalte intelectualități...

La Mogoșoaia, în acele vremuri, venea foarte des și atașatul militar englez, colonelul C. B. Thomson, azi Lord Thomson of Cardington, membru pe viață al Camerei Lorzilor, membru influent al partidului laburist și ministru în diferite formațiuni ministeriale ale acelui partid.

Colonelul Thomson era o interesantă personalitate, unul din cele mai dacă nu cel mai paradoxal spirit ce am întîlnit în viața mea. Dar paradoxul la el era mai mult un prilej de a distra pe alții și de a se distra pe el. În realitate avea o viziune foarte justă a lucrurilor. Din primul moment a înțeles pe Brătianu și, în limitele posibilităților sale de atunci, l-a sprijinit mai mult ca oricare alt diplomat. Dar nu numai atît, în ce privește atitudinea aliaților la intrarea noastră în război, în ceea ce privește oportunitățile pe care le oferă frontul de la Salonic, în ce privește condițiile păcii, prevederile ce ni le expunea la Mogoșoaia s-au adeverit cu o surprinzătoare precizune. Destul de indiferent cînd era vorba de interesele altora, dar, ca orice bun englez, implacabil cînd era vorba de interesele fundamentale ale puterii britanice.

Îl văd încă înalt, subțire, distins în uniforma albastră închisă aproape neagră a geniului englez, cu spatele la sobă legănîndu-se cînd pe un picior, cînd pe celălalt și spunîndu-mi scandat cu accentul caracteristic rasei sale : „monsieur le ministre, cette guerre ne finira que lorsque la flotte anglaise sera entrée dans le canal de Kiel".

Pentru mine convorbirile cu dînsul erau prețioase. Aflam punctul de vedere al comandamentului aliat și puteam totodată verifica prin el credințele marelui nostru cartier general. În fond era de părerea mea, dar se credea dator să-mi ascundă adevăratele sale credințe.

Ștefănescu — cel mai bun fotbalist român al anului 1980

(Urmare din pagina 24)

nescu, Pălținișan, Iordache, Cîmpeanu II, Sameș, Dembrovschi, Dinu, Crișan ; Alexandru Argintaru, maistru : Lucescu, Moise, M. Răducanu, Iordănescu, Dumitru, Ștefănescu, Tălnar, Cîmpeanu II, Beldeanu, Iordache ; **Dumitru Bisdin, strungar :** M. Răducanu, Iordănescu, Ștefănescu, Cămătaru, Cîmpeanu II, Iordache, Giuchici, Pălținișan, Terheș, Moise ; **Pavel Pava, tehnician :** Dobrin, M. Răducanu, Ștefănescu, Iordănescu, Iordache, Pălținișan, Beldeanu, Lucescu, Giuchici, Moise ; **Traian Beleag, maistru :** Ștefănescu, Iordache, Iordănescu, Cămătaru, M. Răducanu, Dinu, Țicleanu, Beldeanu, Lucescu, Dobrin ; **Günther Pfeffer, inginer :** Pălținișan, Dumitru, Iordănescu, Lucescu, M. Răducanu. Dembrovschi, Iordache, Giuchici, Klein, Terheș (toți de la întreprinderea „Electrobanat" — Timișoara).

BUCUREȘTI

Leonte Constantin, instalator : M. Răducanu, Ștefănescu, Iordănescu, Dobrin, Iordache, Kallo, Tălnar, Dinu, Țicleanu, Șerban ; **Traian Georgescu, șef echipă :** Ștefănescu, Iordache, Iordănescu, M. Răducanu, Radu II, Dobrin, Crișan, M. Sandu, Dinu, Dumitru ; **Teodor Enache, șef atelier :** Ștefănescu, Iordache, Iordănescu, M. Răducanu, Dobrin, Lucescu, Kallo, Moise, Cămătaru, Crișan (toți de la întreprinderea „Carpați") ; **Valeri Moraru, paginator C.P. „Casa Scînteii" :** M. Răducanu, Ștefănescu, Iordache, Dinu, Klein, Iordănescu, Tălnar, Lucescu, Beldeanu, Cămătaru ; **Maria Baboiescu, curier :** Iordache, Ștefănescu, Dinu, Lucescu, Tălnar, Geolgău, Cămătaru, Beldeanu, Moise, Iordănescu ; **dr. Gheorghe Nițu :** Ștefănescu, Iordache, Iordănescu, M. Răducanu, Cămătaru, Crișan, Klein, Giuchici, Geolgău, Tălnar ; **Simion Silvian, traducător :** M. Răducanu, Iordache, Iordănescu, Țegean, Țicleanu, Giuchici, Moise, Pălținișan, Dobrin, Lucescu ; **Ilie Roșca, maistru, I.P.R.S. Băneasa :** Ștefănescu, Geolgău, Iordănescu, Cămătaru, Iordache, Crișan, Țegean, Cîmpeanu II, Giuchici, Lucescu ; **Doru Niculescu, șef complex Tg. Jiu :** Ștefănescu, Iordache, Dobrin, Geolgău, Băluță, Kallo, Iordănescu, Crișan, Cămătaru, Lucescu ; **Ilie Năstase, șofer I.T.A. Ilfov :** Geolgău, Ștefănescu, Iordănescu, Iordache, Cămătaru, Crișan, Lucescu, Giuchici, Tălnar, Dobrin ; **dr. Ion Potană, C.A.P. Gîrbovi :** Iordănescu, Ștefănescu, Tălnar, Dobrin, Lucescu, Iordache, Kallo, Geolgău, Dinu, Dumitru ; **Alexandru Năstase, șofer :** Ștefănescu, Iordache, Iordănescu, M. Răducanu, Klein, Lucescu, Dobrin, Giuchici, Geolgău, Moise ; **Vasile Constantin, lucrător comercial :** Dobrin, Ștefănescu, Iordănescu, Negrilă, Iordache, Dinu, Lucescu, Kallo, Giuchici, Țegean ; **Dan Bucurescu, maistru „Dacia-Service" :** Ștefănescu, Geolgău, Iordache, Tălnar, Iordănescu, M. Răducanu, Moise, Balaci, Cămătaru, Giuchici ; **Dorel Turiui, lucrător comercial :** M. Răducanu, Iordănescu, Dinu, Tălnar, Pălținișan, Giuchici, Geolgău, Țicleanu, Cămătaru, Vamanu ; **Octav Vestinian, programator, „Electroconstrucția" :** M. Răducanu, Iordănescu, Ștefănescu, Iordache, Dinu, Tălnar, Țicleanu, Cămătaru, Sameș, Geolgău.

■

Cei 185 microbiști ai fotbalului, din șase mari orașe ale țării, l-au ales pe Ovidiu Ștefănescu, care a întrunit (după clasamentul „clasic", adică 10 puncte pentru locul 1, 9 pentru locul 2 ... 1 p pentru locul 10) 787 de puncte. Iată însă clasamentul primilor 10 jucători ai anului 1980 după prima secțiune a anchetei :

1. ȘTEFANESCU	**787 p**
2. M. Răducanu	**767 p**
3. Iordănescu	**660 p**
4. Iordache	**624 p**
5. Cămătaru	**340 p**
6. Dobrin	**264 p**
7. Geolgău	**231 p**
8. Beldeanu	**218 p**
9. Tălnar	**199 p**
10. Țicleanu	**174 p**

Urmează, dintre cei care au primit un număr mai însemnat de voturi, jucătorii : Pălținișan și Crișan — 141, Cîmpeanu II — 126, Lucescu — 121, Klein — 112, Sameș — 111, Giuchici — 87, Dinu — 81, Radu II — 68.

Se impun, desigur, cîteva constatări. Mai întîi, așa cum era de așteptat, participanții noștri la anchetă nu au fost deloc feriți de subiectivism, numind jucători uneori neașteptați, pe care au dorit să-i propulseze pe locurile fruntașe, așa cum s-au petrecut lucrurile cu Țegean și Cîmpeanu II la Cluj-Napoca, Pălținișan, Moise, dar și ex-timișoreanul Giuchici la Timișoara, I. Mureșan și Condruc la Baia Mare, Șoiman și Costel Solomon la Bacău sau cu Ignat la Constanța, deși acesta a trecut din vară la F.C. Argeș... La Craiova se impune o altă importantă constatare, și anume aceea că publicul spectator nu are un mare favorit, pe care să-l voteze aproape în unanimitate, tocmai pentru că echipa craioveană nu are un lider, o valoare individuală de tipul lui Dobrin. Craiova are în primul rînd o echipă, motiv pentru care nu numai Ștefănescu, Cămătaru, Geolgău, Beldeanu sau Țicleanu au primit voturi, ci și Balaci, Negrilă, Crișan, Tilihoi sau Donose, deci marea majoritate a jucătorilor echipei Universitatea ! Tot publicul craiovean îi remarcă pe doi jucători anonimi, este vorba despre Nicolae și Dănilă, ambii de la divizionara B Gloria Bistrița ! Motivul acestor opțiuni este unul singur, anume comportarea meritorie a acestor jucători în meciul de cupă de la Sibiu, în care Universitatea a fost la un pas de a fi eliminată... Să remarcăm de asemenea că spectatorii nu l-au iertat deloc pe Dobrin, chiar dacă fostul pitești a trecut din vară la C.S. Tîrgoviște, în divizia secundă. Între numele care surprind se află Stredie, și Ghiță (Dinamo), Cîlean (Chimia Rm. Vîlcea), Pițurcă (F.C. Olt), Anghel (Poli. Timișoara), Fodor și Fazekas (A.S.A. Tg. Mureș) și încă alții. Dar, fără îndoială, dreptul la opinie nu poate fi contestat nimănui !

Arbitrii îl preferă pe Iordănescu

Otto Anderco : Iordache, Cămătaru, Iordănescu, M. Răducanu, Ștefănescu, Cîmpeanu II, Tălnar, Țicleanu, Beldeanu, Dinu ; **Augustin Deleanu :** M. Răducanu, Iordache, Ștefănescu, Iordănescu, Sameș, Augustin, Al. Nicolae, Klein, Cămătaru, Tălnar ; **Vivi Constantinescu :** M. Răducanu, Iordănescu, Ștefănescu, Moga (Gloria Bistrița), Beldeanu, Dinu, Tălnar, Șoiman, Iordache, Crișan ; **Romeo Stîncan :** Iordănescu, Iordache, Ștefănescu, Sameș, Beldeanu, Cămătaru, Țicleanu, Terheș, Crișan, M. Răducanu ; **Carol Jurja :** Iordănescu, Dobrin, Ștefănescu, M. Răducanu, Balaci, Țicleanu, Iordache, Klein, Tălnar, Beldeanu ; **Vasile Ianul :** Iordache, M. Răducanu, Iordănescu, Țicleanu, Ștefănescu, Cămătaru, Sameș, Crișan, Al. Nicolae, Pălținișan ; **George Dragomir :** M. Răducanu, Iordănescu, Ștefănescu, Al. Nicolae, Cîmpeanu II, Țegean, Tălnar, Augustin, Geolgău, Klein ; **Gheorghe Retezan :** Ștefănescu, Iordănescu, M. Răducanu, Iordache, Șoiman, Klein, Cîmpeanu II, Radu II, Simionaș, Naste ; **Marcel Buzea :** M. Răducanu, Iordănescu, Tălnar, Dobrău, Dumitru, Ștefănescu, Crișan, Sameș, Kallo, C. Solomon ; **Constantin Bărbulescu :** M. Răducanu, Iordache, Iordănescu, Ștefănescu, Geolgău, Terheș, Moise, Balaci, Cămătaru, Vamanu ; **Nicolae Rainea :** Dobrin, Ștefănescu, M. Răducanu, Lucescu, Iordănescu, Sameș, Dinu, Tălnar, Beldeanu, Pălținișan ; **Cristian Teodorescu :** Iordache, M. Răducanu, Dobrin, Iordănescu, Ștefănescu, Cămătaru, Lucescu, Al. Nicolae, Kallo, Cîmpeanu II.

■

Și totuși, un singur punct l-a privat pe **Marcel Răducanu** să devină cîștigător în a doua secțiune a anchetei noastre, cea cuprinzînd voturile arbitrilor divizionari A. Cei 12 cavaleri ai fluierului l-au desemnat așadar pe **Anghel Iordănescu** drept favoritul lor, după cum urmează :

1. IORDANESCU	**100 p**
2. M. Răducanu	**99 p**
3. Ștefănescu	**91 p**
4. Iordache	**61 p**
5—6. Cămătaru	**28 p**
Tălnar	**28 p**
7. Dobrin	**27 p**
8. Sameș	**26 p**
9—10. Al. Nicolae	**19 p**
Țicleanu	**19 p**

Urmează, avînd un număr mai mare de voturi : **Beldeanu — 17, Cîmpeanu II — 15, Klein și Lucescu — 13, Crișan — 11, Balaci și Dinu — 10** etc. În mod surprinzător apar Moga (tot Gloria Bistrița !), Naste (Politehnica Iași), Șoiman și Vamanu (S.C. Bacău), Dobrău („U" Cluj-Napoca) și încă alții, așa cum, neașteptat, lipsesc între opțiunile arbitrilor numele lui Giuchici, Bölöni sau Negrilă, în vreme ce Pălținișan nu adună decît 2 puncte. Moise 4, iar Radu II 3 ... Ni s-a părut foarte interesantă participarea la anchetă a reputatului arbitru Nicolae Rainea, care a ținut să-și argumenteze în modul următor opțiunile : 1. Dobrin — măiestrie, 2. Ștefănescu — constanță, 3. M. Răducanu — eleganță, 4. Lucescu — capacitate, 5. Iordănescu — fantezie, 6. Sameș — dîrzenie, 7. Dinu — tenacitate, 8. Tălnar — vivacitate, 9. Beldeanu — maturitate, 10. Pălținișan — ambiție. „Despre Dobrin, ne mai spunea Nicolae Rainea, pe care îl văd tot cel mai bun jucător al țării, vreau să vă reamintesc că a jucat în primăvară foarte bine la F.C. Argeș, iar în toamnă am avut prilejul să arbitrez două meciuri din divizia secundă (C.S. Tîrgoviște — Rapid și ROVA Roșiori — C.S. Tîrgoviște), în care contribuția sa a fost decisivă pentru fixarea rezultatului final !"

Ziariștii sportivi îl admiră pe Iordache

„Scînteia" — Gheorghe Mitrof : Iordănescu, Ștefănescu, M. Răducanu, Lucescu, Sameș, Cămătaru, Iordache, Dinu, Klein, Țicleanu ; **Valeriu Mironescu :** Iordache, Dobrin și M. Răducanu, Cămătaru, Lucescu, Ștefănescu, Beldeanu, Giuchici, Cîmpeanu II, Dinu, Crișan ; **„Radio-Televiziune" — Cristian Topescu :** Iordache, M. Răducanu, Lucescu, Iordănescu, Ștefănescu, Geolgău, Tălnar, Negrilă, Kallo, Țegean ; **Nicolae Soare :** Iordănescu, M. Răducanu, Iordache, Ștefănescu, Sameș, Cămătaru, Geolgău, Țicleanu, Terheș, Beldeanu ; **Ion Ghițulescu :** M. Răducanu, Iordănescu, Ștefănescu, Cămătaru, Iordache, Țegean, Cîmpeanu II, Tălnar, Geolgău, Pălținișan ; **Dan Voiculă :** Iordănescu, M. Răducanu, Iordache, Geolgău, Ștefănescu, Cămătaru, Țegean, Tălnar, Beldeanu, Dobrin ; **„România liberă" — Ion Bocioacă :** Iordache, Ștefănescu, Iordănescu, M. Răducanu, **Dinu, Dobrin, Giuchici, Cămătaru, Klein,** Țicleanu ; **„Scînteia tineretului" — Vasile Căbulea :** Iordănescu, M. Răducanu, Ștefănescu, Iordache, Crișan, Tălnar, Cîmpeanu II, Balaci, Geolgău, Țegean ; **„Sportul" — Marius Popescu :** Iordache, Beldeanu, M. Răducanu, Iordănescu, Cămătaru, Tălnar, Geolgău, Cîmpeanu II, Țicleanu, Marica ; **Ioan Chirilă :** Iordănescu, M. Răducanu, Tălnar, Geolgău, Lucescu, Cămătaru, Ștefănescu, Iordache, Kallo, Cîmpeanu II ; **„Informația" — Dan Pătrașcu :** M. Răducanu, Iordănescu, Iordache, Ștefănescu, Giuchici, Țicleanu, Moise, Cămătaru, Klein, Dobrin ; **„Săptămîna" — Dumitru Vișan :** Dobrin, Iordache, M. Răducanu, Iordănescu, Ștefănescu, Tălnar, Cîmpeanu II, Giuchici, Pălținișan, Țegean ; **„Lumea" — Dumitru Constantin :** Iordache, Cămătaru, Ștefănescu, Dinu, Crișan, Iordănescu, Lucescu, M. Răducanu, Giuchici, Geolgău ; **„Neuer Weg" — Walter Widmann :** M. Răducanu, Iordănescu, Iordache, Ștefănescu, Beldeanu, Geolgău, Klein, Cîmpeanu II, Crișan, Cămătaru ; **„Elöre" — Bogdan Tiberiu :** Iordănescu, Iordache, Ștefănescu, M. Răducanu, Cămătaru, Crișan, Dobrin, Beldeanu, Lucescu, Pălținișan ; **„Flacăra" — Ovidiu Ioanițoaia :** Lucescu, Iordache, Dinu, Dobrin, M. Răducanu, Giuchici, Al. Nicolae, Țicleanu, Iordănescu, Cămătaru ; **Dumitru Graur :** Iordache, Beldeanu, Țicleanu, Geolgău, Iordănescu, Ștefănescu, Lucescu, Cămătaru, M. Răducanu, Dinu ; **„Pentru socialism" (Baia Mare) — Ion P. Pop :** Iordănescu, M. Răducanu, Ștefănescu, Iordache, Crișan, Cîmpeanu II, Klein, Terheș, Beldeanu, Dobrin ; **„Steagul roșu" (Bacău) — Ștefan Oltean :** Iordache, Iordănescu, Ștefănescu, M. Răducanu, Cămătaru, Geolgău, Beldeanu, Simionaș, Cîmpeanu II, Țicleanu ; **„Înainte" (Craiova) — Dan Lupescu :** Ștefănescu, Cămătaru, M. Răducanu, Iordănescu, Iordache, Geolgău, Țicleanu, Beldeanu, Crișan, Klein ; **„Făclia" (Cluj-Napoca) — Victor Morea :** Ștefănescu, Iordănescu, Cîmpeanu II, M. Răducanu, Cămătaru, Iordache, Tălnar, Țicleanu, Crișan, Lucescu ; **„Drumul socialismului" (Deva) — Nicolae Stancia :** Iordache, Iordănescu, Lucescu, Ștefănescu, M. Răducanu, Cămătaru, Klein, Giuchici, Dobrin, Petcu ; **„Viața nouă" (Galați) — Gheorghe Arsenie :** M. Răducanu, Ștefănescu, Iordache, Iordănescu, Țicleanu, Tălnar, Geolgău, Dumitru, Cîmpeanu II, Crișan ; **„Flacăra Iașului" (Iași) — Gheorghe Matei :** M. Răducanu, Iordache, Ștefănescu, Iordănescu, Giuchici, Tălnar, Cămătaru, Klein, Simionaș, Vamanu ; **„Drum nou" (Brașov) — Alexandru Dincă :** Iordănescu, Iordache, Țegean, Balaci, Naghi, Geolgău, M. Răducanu, Bența, Cămătaru, Paraschivescu ; **„Secera și ciocanul" (Pitești) — Gelu Bratu :** Ștefănescu, Iordache, Iordănescu, Beldeanu, M. Răducanu, Kallo, Radu II. Pălținișan, Klein, Speriatu ; **„Orizont" (Rm. Vîlcea) — Pavel Lucian :** Iordache, Ștefănescu, M. Răducanu, Tălnar, Dobrin, Cămătaru, Iordănescu, Giuchici, Klein, Cîmpeanu II ; **„Drapelul roșu" (Timișoara) — Ion Stan :** Iordache, M. Răducanu, Ștefănescu, Cămătaru, Iordănescu, Pălținișan, Balaci, Klein, Cîmpeanu II, Beldeanu ; **„Steaua roșie" (Tg. Mureș) — Ernest Löb :** M. Răducanu, Ștefănescu, Iordănescu, Iordache, Cămătaru, Bölöni, Geolgău, Klein, Cîmpeanu II, Moise ; **„Oltul" (Slatina) — Gheorghe Moraru :** Iordache, Al. Nicolae Ștefănescu, Țicleanu, Iordănescu, Geolgău, M. Răducanu, Cămătaru, Radu II, Tălnar.

★

La a treia secțiune a anchetei, avînd participarea ziariștilor de specialitate de la presa centrală și cea județeană (acolo unde există echipe de primă divizie), învingător este **Vasile Iordache**, remarcabil în 1980 atît între buturile echipei naționale, cît și între cele ale Stelei. Anul care a trecut a fost, spunem noi, anul lui Iordache, pe care îl considerăm jucătorul cel mai constant, la nivel foarte înalt, din tot fotbalul românesc. Se pare că de la Răducanu încoace, fotbalul nostru n-a mai avut un asemenea portar de valoare (exceptîndu-l poate pe Moraru, pe care însă toată lumea îl așteaptă încă să confirme), dar spectatorii sînt întotdeauna mult mai impresionați de un gol marcat, decît de unul parat ! Ziariștii l-au privit însă mai atent pe Iordache, învingător oarecum detașat în această secțiune :

1. IORDACHE	**250 p**
2. Iordănescu	**230 p**
3. M. Răducanu	**221 p**
4. Ștefănescu	**217 p**
5. Cămătaru	**130 p**
6. Geolgău	**73 p**
7. Tălnar	**68 p**
8. Lucescu	**57 p**
9. Beldeanu	**53 p**
10. Dobrin	**44 p**

Urmează : Cîmpeanu II și Țicleanu — 45 p, Giuchici — 38, Klein — 33, Dinu și Crișan — 29, Balaci — 15, Pălținișan — 14, Țegean și Al. Nicolae — 13, Sameș — 12, Kallo — 10 etc. De remarcat că nici un ziarist nu a pronunțat numele lui Moraru. Sînt însă — deh, patriotismul local ! — cîteva nume neașteptate, precum Vamanu, Paraschivescu sau Bența, așa cum și progresistul Marica primește un vot, pe care însă nu-l considerăm nedreptățit. Remarcabilă este ascensiunea dinamovistului Tălnar, locul 7 în „clasamentul ziariștilor", dar și prezența lui Lucescu, a cărui valoare, iată, nu ține strict de numărul anilor.

Din nou Ștefănescu !

Prof. dr. ing. Arpad Kelemen, decanul Facultății de electrotehnică, Cluj-Napoca : M. Răducanu, Ștefănescu, Dobrin, Iordănescu, Cămătaru, Bölöni, Cîmpeanu II, Giuchici, Țegean, Lucescu ; **Fănuș Neagu :** M. Răducanu, Iordănescu, Iordache, Balaci, Dinu, Cămătaru, Ștefănescu, Klein, Cîmpeanu II, Ion Ion ; **Eugen Barbu :** Tălnar, Ștefănescu, Klein, Lucescu, Moise, Iordănescu, M. Răducanu, Iordache, Giuchici, Geolgău ; **Alexandru Căprariu :** Dobrin, Iordănescu, Ștefănescu, Cămătaru, Geolgău, Beldeanu, M. Răducanu, C. Ilie (A.S.A. Tg. Mureș), Țegean, Pițurcă ; **Dumitru Radu Popescu :** Dobrin, Giuchici, Țegean, Cămătaru, Geolgău, Ștefănescu și Iordache, Iordănescu și Beldeanu, M. Răducanu, **C. Ilie (A.S.A.) ; prof. dr. col. Mircea Olteanu, Spitalul militar central :** M. Răducanu, Iordănescu, Tălnar, Ștefănescu, Irimescu, Geolgău, Iordache și Țicleanu, Giuchici, Klein, Dobrin și Cîmpeanu II ; **Ion Bălcșu :** Iordache, Iordănescu, M. Răducanu, Tălnar, Dinu, Crișan, Cîmpeanu II, Lucescu, Beldeanu. Balaci ; **Sergiu Nicolaescu :** Iordănescu, Iordache, M. Răducanu, Ștefănescu, Lucescu, Beldeanu, Geolgău, Crișan, Dinu, Terheș ; **Colea Răutu :** Iordache, Iordănescu, Ștefănescu, M. Răducanu, Cămătaru, Lucescu, Tălnar, Cîmpeanu II, Giuchici, Klein ; **Radu Cosașu :** M. Răducanu, Iordache, Ștefănescu, Iordănescu, Geolgău, Cămătaru, Tălnar, Tevi, Pălținișan, Beldeanu ; **Horia Căciulescu :** Dobrin, Ștefănescu, Țegean, Tălnar, Cămătaru, Iordache, Negrilă, Geolgău, M. Răducanu, Lucescu ; **Stela Popescu :** Iordănescu, M. Răducanu, Dinu, Iordache, Cămătaru, Simionaș, Geolgău, Tălnar, Ștefănescu, Munteanu II ; **Dem Rădulescu :** Dobrin, Ștefănescu, Balaci, Țicleanu, Cămătaru, Crișan, Telespan, M. Răducanu, Dembrovschi, Dumitru ; **Vasile Sopon, director gen. adj. Centrala „Dunăre—Marea Neagră" :** Iordănescu, Ștefănescu, Cămătaru, M. Răducanu, Cîmpeanu II, Tălnar, Țicleanu, Dobrin, Klein. **Iordache ; Nikolaus Berwanger, scriitor :** Pălținișan, Bölöni, Iordache, Iordănescu, M. Răducanu, Ștefănescu, Moise, Ducadam, Dembrovschi, Tălnar ; **Ștefan Tripșa, oțelar, Erou al Muncii Socialiste :** Lucescu, Iordache, M. Răducanu, Dinu, Ștefănescu, Dobrin, Radu II, Petcu, Dumitru, Giuchici ; **Ion Apostol, director C.H.B. „Flora" :** M. Răducanu, Iordănescu, Ștefănescu, Iordache, Beldeanu, Pălținișan, Speriatu, Giuchici, Țicleanu, Geolgău ; **Mircea Șturdza, director al Fabricii de piele și mănuși Timișoara :** M. Răducanu, Iordănescu, Ștefănescu, Dobrin, Pălținișan, Iordache, Klein, Cîmpeanu II, Cămătaru, Dumitru ; **Ion Popescu, președinte U.J.C.C. Constanța :** Iordănescu, Ștefănescu, Iordache, Kallo, Dobrin, Lucescu, M. Răducanu, Antonescu, Ignat, Cămătaru ; **Iulian Simionescu, director „Navrom" Galați :** Iordănescu, Ștefănescu, Lucescu, Cămătaru, Tălnar, Dinu, M. Răducanu, Majaru, Moise, Pălținișan ; **Ion Alexandrescu (FR. Fotbal) :** Iordache, Iordănescu, Ștefănescu, M. Răducanu, Cămătaru, Crișan, Al. Nicolae, Dobrin, Lucescu, Giuchici ; **Florin Dumitrescu (F.R.F.) :** Iordache, Ștefănescu, Iordănescu M. Răducanu, Tălnar, Klein, Geolgău, Cămătaru, Beldeanu, Țicleanu ; **Cornel Drăgucia (F.R.F.) :** M. Răducanu, Ștefănescu, Iordache, Cămătaru, Iordănescu, Iovan (F.C.M. Reșița), Lucescu, Klein, Dobrin, Terheș ; **Ștefan Covaci, vicepreședinte al F.R.F. :** M. Răducanu, Ștefănescu, Iordănescu, Iordache, Cămătaru, Țicleanu, Sameș, Negrilă, Beldeanu, Terheș ; **Adrian Păunescu :** I. Ștefănescu, 2. Cămătaru, 3. M. Răducanu, 4—16. Iordache, Iordănescu, Terheș, Crișan, Dinu, Țicleanu, Pălținișan.

Ultima secțiune a anchetei, pe care am fi putut-o denumi „Și ei suferă pentru fotbal !", cuprinde mari personalități ale vieții culturale și din alte domenii, oameni pe care cititorii s-au obișnuit să-i afle citați în alte rubrici ale revistei noastre sau ale ziarelor și despre care, uneori, prea puțini au știut cît de mult îndrăgesc jocul cu balonul și cît de aproape se află de fenomenul sportiv în general. Acești oameni l-au desemnat, așa cum veți vedea, din nou pe Ștefănescu drept lider al fotbaliștilor români pe anul 1980. Al doilea sosește, la rîndul ei la mică distanță (6 puncte), **Marcel Răducanu.** Iată acest clasament :

1. ȘTEFANESCU	**184 p**
2. M. Răducanu	**178 p**
3. Iordănescu	**171 p**
4. Iordache	**150 p**
5. Cămătaru	**104 p**
6. Dobrin	**75 p**
7. Tălnar	**60 p**
8. Lucescu	**52 p**
9—10. Geolgău	**41 p**
Dinu	**41 p**

Urmează : **Țicleanu și Pălținișan — 30 p, Klein — 28, Cîmpeanu II și Beldeanu — 27, Giuchici — 26, Crișan — 25, Țegean — 21, Balaci și Bölöni — 16, Moise** — 12 etc. Dintre cei care apar în mod neașteptat sînt Iovan (F.C.M. Reșița), Telespan (Chimia Rm. Vîlcea), Antonescu (F.C. Constanța), Majaru (F.C.M. Galați), Tevi (Progresul), Ducadam (U.T.A.), Ion Ion (Rapid), și mai cu seamă Costel Ilie (A.S.A. Tg. Mureș) ! La opinii interesante o remarcăm mai întîi pe cea a lui Ștefan Tripșa, care are numai cuvinte de laudă pentru personalitatea lui Lucescu, „omul care a dovedit — după spusele celebrului oțelar hunedorean — că sub pomul cel mare nu e întotdeauna umbră, ci pot crește și alte vlăstare lîngă trunchiul bătrîn, ridicîndu-se spre soare !", motiv pentru care Mircea Lucescu a primit 10 puncte. Poetul Adrian Păunescu ne-a declarat textual : „Pe primele 3 locuri îi numesc pe Ștefănescu, Cămătaru și Marcel Răducanu. Urmează, fără o ordine prestabilită însă, Iordache, Iordănescu, Terheș, Crișan, Dinu, Țicleanu și Pălținișan. Nu l-am inclus pe Geolgău, deși personal îl consider o promisiune a deceniului viitor, așa cum am pronosticat dealtfel încă de acum 3 ani ! Dintre cei care nu vor deloc să plece îi amintesc pe Dobrin, care probabil la vîrsta de 33 de ani va fi convocat la echipa națională de nepoții antrenorului Geolgău, antrenori la rîndul lor, pentru meciul decisiv dintre România și Statele Unite, în finala C.M. Dobrin însă, așa cum îl cunosc, va refuza, spunînd că nu are cu cine s-o lase pe Gica I" Interesantă, de asemenea, opinia lui Ștefan Covaci, care pînă la locul 9 în... clasamentul propriu votează numai jucători din echipa națională, în componența care a învins Anglia la București. Îi refuză, dintre cei 11 care au intrat pe gazonul stadionului „23 August", numai pe Munteanu II și pe Crișan, a căror evoluție nu o consideră la înălțimea așteptărilor, nominalizîndu-l în schimb pe bătrînelul Terheș, pe care-l socotește un lider al noii generații de fotbaliști. Acestea fiind spuse, adunînd punctele din cele 3 clasamente parțiale, nu ne rămîne decît să trecem la :

Clasament general

1. ȘTEFANESCU	**1 279 p**
2. M. Răducanu	**1 265 p**
3. Iordănescu	**1 161 p**
4. Iordache	**1 105 p**
5. Cămătaru	**592 p**
6. Dobrin	**412 p**
7. Geolgău	**354 p**
8. Tălnar	**345 p**
9. Beldeanu	**315 p**
10. Țicleanu	**269 p**

Urmează : **Lucescu — 243 p, Cîmpeanu II — 214, Crișan — 206, Pălținișan — 187, Klein — 186, Sameș — 153, Giuchici — 151, Dinu — 130, Țegean — 97, Moise — 87, Balaci — 83, Radu II — 81, Kallo — 66, Terheș — 55, Al. Nicolae — 52, Bölöni — 43, Dumitru — 40, Negrilă — 39, C. Solomon — 32, Șoiman — 31, Morariu — 27, Simionaș — 23, I. Mureșan — 18, Dembrovschi și Petcu — 17, Ignat — 15, Cîrțu, Anghelini, Fanici și Mărgineanu — 10, Augustin — 9, Băluță și Munteanu II — 8, Dobrău, D. Georgescu, Speriatu și Moga — 7, Anghel, Irimescu, Ariciu și Bența — 6, Fazekas și Pițurcă — 5, Fodor, Condruc, Naghi, C. Ilie și Telespan — 4, Antonescu, Tilihoi, Nicolae, M. Sandu, Ducadam și Majaru — 3, Prepeliță, Bataciiu, Tevi, Donose, Cîlean, Dănilă, și Stredie — 2, Ion Ion, Ghiță, Marica, Paraschivescu și Naste — 1 p.**

Au fost deci numiți 77 de jucători, între care cîțiva din divizia secundă. Acum, sigur că între cele 1 279 de puncte ale lui Ștefănescu, cîștigător merituos al anchetei noastre, și unicul punct al lui Ghiță sau cele 3 ale lui Mircea Sandu e mică diferență ! În fapt, cam 18 jucători (pînă la Țegean) au contat în ancheta noastră, restul numelor fiind pronunțate mai mult de circumstanță. Între aceștia 18 se cuvine să facem alte cîteva delimitări. Astfel, primii 4 jucători, e vorba de Ștefănescu, Răducanu, Iordănescu și Iordache, s-au „bătut" pentru primul loc, cîștigător fiind în cele din urmă, așa cum vedeți, jucătorul craiovean. Urmează Cămătaru (locul al 5-lea în toate clasamentele !), care a avut un an excelent, anunțînd parcă unul și mai bun, în 1981 ! Următoarele locuri, 7—13, de la Dobrin la Pălținișan, sînt ocupate de jucători care s-ar fi putut clasa pe oricare din aceste locuri, în funcție de opțiunile participantilor la anchetă, ei lipsind rareori între cei citați. De la 13 la 18, inclusiv Dinu, sînt nume de jucători merituoși, care și-au cîștigat de mult stima iubitorilor fotbalului, chiar dacă în 1980 au avut, poate, un an mai slab. Surprind însă poziții foarte modeste ale lui Dudu Georgescu (7 p), Munteanu II (8 p), Moraru (27 p) și chiar Dumitru (40 p)... Sînt, iată, lucru cu totul remarcabil, nu mai puțin de 5 jucători craioveni în primii 10 și 8 în primii 30 (13. Crișan..., 21. Balaci.... 28. Negrilă), lucru care spune de la sine despre valoarea Universității Craiova !

În încheiere, mulțumind colaboratorilor Gheorghe Pârja (Baia Mare), Dan Lupescu (Craiova), Liviu Bruckner (Constanța), **Constantin Mustață** (Cluj-Napoca) și **Ștefan Olteanu** (Bacău), **ca și colegilor Răzvan Bărbulescu și Victor Niță, fără de care această anchetă nu s-ar fi putut duce la bun sfîrșit, autorii vă mulțumesc și dumneavoastră, stimați cititori, pentru răbdarea de care ați dat dovadă pentru a citi cele scrise în aceste pagini.**

Lumea în care trăim

Continuitate, fermitate, dinamism

Sfîrșit de decembrie. Ne aflăm la capătul unui an bogat în evenimente și, desigur, un asemenea moment este prielnic bilanțurilor. Privim drumul străbătut și evaluăm perspectivele. 1980 a reprezentat un an în care România și-a făcut auzit, cu vigoare, glasul pe scena mondială, un an de puternică afirmare a politicii sale externe, inseparabilă de activitatea dinamică și de gîndirea creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. 1980 a adus noi dovezi ale înaltului spirit de responsabilitate cu care România socialistă acționează pentru o lume a păcii, în care fiecare națiune să se poată dezvolta liberă, suverană, la adăpost de orice acte de opresiune sau forță. 1980 a fost un an în care diplomația românească a formulat numeroase propuneri, a lansat multe inițiative, a prezentat sugestii de deosebită importanță.

Ceea ce constituie însă esențialul este faptul că într-o lume confruntată cu nenumărate și complicate probleme, într-o lume neliniștită de viitorul ei, România a demonstrat fidelitate exemplară față de principiile ce-i călăuzesc politica, o politică de pace, libertate, independență, securitate și conlucrare. Trăsătura caracteristică a acestei politici o reprezintă continuitatea ei, expresie a unei neabătute consecvențe. Orientările României nu sînt conjuncturale. Ele au la bază o înțelegere profundă a realităților și provin dintr-o analiză științifică a acestor realități, semnalînd clarvăzător direcțiile esențiale ale proceselor din lumea contemporană, elementele ce propulsează evoluția politică pe planeta noastră.

Continuitatea în hotărîri este însoțită de continuitatea în acțiune. O dovedesc hotărîrile congreselor partidului nostru — al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și cel mai recent, al XII-lea, după cum acest fapt este confirmat de întreaga prezență românească în viața internațională. Continuitatea se reflectă în fermitatea cu care sînt promovate principiile noi de relații între state, avînd ca fundament deplina egalitate în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, principii aplicate în legăturile cu absolut toate statele.

Continuitatea este o trăsătură definitorie a politicii externe românești, o politică aflată în consens cu interesele poporului român, ale cauzei socialismului și păcii. Permanența orientărilor României se vădește în eforturile neobosite ale țării noastre pentru eliminarea manifestărilor politicii de forță din relațiile internaționale, pentru asigurarea unui curs durabil al destinderii, pentru soluționarea pe cale pașnică, la masa tratativelor, a problemelor litigioase, oricît ar fi ele de complicate. Este o permanență de opțiuni pe care o exprimă acțiunile întreprinse în favoarea securității europene, a dezangajării militare și dezarmării, a stopării cursei înarmărilor.

În pofida tensiunilor din viața internațională, România a militat energic pentru continuitatea dialogului european, a făcut și face tot ceea ce a depins de ea pentru afirmarea unui climat constructiv pe continent. Cele zece propuneri prezentate recent, la Madrid, dau expresie elocventă acestei preocupări. Propunerile României izvorăsc din înțelegerea exigențelor reale ale acestui moment internațional, din conștiința faptului că toate statele, indiferent de mărimea lor, au datoria să vădească o înaltă responsabilitate față de destinul păcii. Cu atît mai mare este răspunderea statelor socialiste, socialismul fiind, prin esența sa, inseparabil de pace. Întărind relațiile cu toate statele socialiste, România contribuie la cauza socialismului, la creșterea prestigiului socialismului în lume, la întărirea păcii pe glob.

România își afirmă convingerea fermă că pentru toate problemele contemporane pot și trebuie să fie găsite soluții democratice, constructive, durabile. Una din aceste probleme este cea a eliminării decalajelor economice, a împărțirii lumii în bogați și săraci. O nouă ordine economică internațională, bazată pe echitate, poate să fie clădită, punîndu-se capăt inegalităților, eradicîndu-se flagelele de care suferă planeta. Țară socialistă în curs de dezvoltare, România este fidelă ideii solidarității cu tinerele state independente, cu țările în curs de dezvoltare, cu statele nealiniate, acționînd împreună cu acestea, pentru a pune capăt inechităților din lumea de astăzi.

Autoritatea politicii externe a României, răsunetul inițiativelor ei, trebuie puse în strînsă legătură cu consecvența orientărilor ei. Continuitatea nu înseamnă însă imobilism, ci o permanență a principiilor și opțiunilor, dublată de o deosebită receptivitate față de exigențele fiecărei etape. Modul strălucit în care sînt traduse în viață orientările stabilite la Congresul al XII-lea al partidului demonstrează spirit constructiv, luciditate, forță revoluționară, răspundere față de viitorul poporului nostru și al umanității. Realismul politicii României se exprimă în înțelegerea exactă a situațiilor, a posibilităților existente și a perspectivelor. Înțelegem marile dificultăți ale prezentului, obstacolele care persistă, efectele negative ale tensiunii, practicile anacronice, de esență imperialistă. Dar sîntem încrezători în capacitatea popoarelor de a imprima un curs pozitiv evoluției internaționale, credem în rolul opiniei publice, în puterea ei de a împiedica deteriorarea ireparabilă a raporturilor între state.

Continuitatea se exprimă și în dinamismul activității internaționale a României, activitate puternic marcată de personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, de aportul său la făurirea unei lumi mai bune, mai drepte, o lume a păcii. România va face și în viitor tot ceea ce îi stă în putere pentru a asigura afirmarea nobilelor idealuri ale libertății, independenței, securității și păcii, idealuri scumpe poporului român și care găsesc în partidul nostru comunist un apărător intransigent, un militant energic, exemplar în consecvența sa.

AL. PINTEA

Mondo umano ?

Închipuirea sau realitatea

Am văzut odată, peste mări și peste țări, o reclamă uriașă ca întindere, uriașă prin posibilitățile tehnice pe care le avea, uriașă ca pondere pentru economia țării respective. Dacă nu mă înșală memoria, a fost construită în 1911, iar cu anii a fost mărită mereu ajungînd la capacitățile uriașești de care vorbeam la început.

Acum mi închipui că am văzut-o după ce, doar în cîteva luni de conflict armat pe acele meleaguri, acest impunător obiectiv economic a fost serios afectat. Și iată, ceea ce se zidise în deconii s-a năruit într-un răstimp destul de scurt și totul trebuie luat de la început așa încît, acum, cînd intrăm într-o nouă unitate de timp, mă întreb dacă am văzut-o sau mi-am închipuit așa ceva !

Am mai văzut odată, tot peste mări și țări, un cîmp ce sfida nonșalant piedicile mari și repetate ale naturii. Era foarte mănos, o adevărată mană cerească pentru obiditii oameni ai acelor locuri. Dacă nu mă înșală memoria, el a fost imediat preluat de un colonist întreprinzător (era pe vremea colonialismului) și dezinteresat de soarta aborigenilor, care l-a transformat într-o fermă de elită pentru elita metropolei. Exploatarea a durat ani, iar cînd colonialiștii au plecat, localnicii au respirat în voie, gîndindu-se, normal, că și acest cîmp le va fi de mare ajutor. Dar așteptările lor au fost frînte de vitregiile naturii care s-au năpustit asupra cîmpului : în scurt timp au început să-l acopere nisipurile.

Atunci oamenii s-au apucat de muncă pentru a încerca să stăvilească înaintarea dunelor și nu pentru a-l cultiva. I-am văzut cînd duceau această luptă așa încît, acum, cînd intrăm într-o nouă unitate de timp, mă întreb dacă ceea ce am văzut eu n-a existat sub formă frumoasă decît în închipuirea unora de pe acele meleaguri !

Am mai văzut recent fotografia unui imens panou pe care scria, cu litere mari, PLAZA PABLO RUIZ PICASSO, iar dedesubt era reprodusă semnătura inconfundabilă a ilustrei personalități ce împrumutase identitatea unei piețe publice din acea metropolă. Și mi-am amintit că, nu cu mulți ani în urmă, cînd ei, acest mare artist și mare conștiință, a plecat în Cîmpiile Elisee, am avut ocazia să parcurg multe din rîndurile scrise despre el. Și, în cele pe care le-am citit, se vorbea de neîmpăcarea lui cu gîndul că, din cauza prigoanei franchiste, de zeci de ani n-a mai putut să-și vadă țara și locurile natale cu coloritul lor dulce sau ostentativ. Acum, cînd acelei „plaza" i s-a atribuit numele lui, iar noi intrăm într-o nouă unitate de timp, mă întreb dacă ceea ce scriu că am văzut în fotografie nu mi-am închipuit, sau dacă nu-mi închipui ceea ce este realitatea !

...Dar, dincolo de nedumeriri fie ca, acum, cînd cai bătuți se înhamă la corăbiile răsăritului în care apar în scena vieții arlechinii, distanța dintre închipuire și realitate să dispară în favoarea frumuseții morale și umane de care sîntem capabili noi, oamenii, și lumea noastră !

DUMITRU CONSTANTIN

Jocuri nevinovate?

De ce există atîta violență în jocurile copiilor din țările occidentale ? De ce multe, nepermis de multe dintre jocurile copiilor din Occident au un caracter războinic ? Care este efectul acestor jocuri asupra copiilor și care vor fi rezultatele pe care societatea le va culege de pe urma acestei educații ? Iată cîteva dintre multele întrebări pe care un reporter al revistei americane „Look" le-a adresat psihiatrului și psihologului american dr. Robert R. Coles. Răspunsurile celui intervievat nu ascund apartenența sa politică, faptul că el încearcă să scuze anumite stări de lucruri, dar, cu toate acestea , ele reușesc să creioneze suficient de limpede una din racilele societății de consum occidentale : creșterea și educarea tinerei generații în spiritul violenței, al urii și discriminării rasiale, al războiului.

„În lume există relativ puține țări în care armata, soldații să nu fie o prezență cotidiană pe stradă, în sălile de spectacole, peste tot. Copiii se află în felul acesta în permanență în preajma uniformelor, a armelor — declară dr. Coles. Și nu uitați că filmul și televiziunea, la care copiii au acces aproape nelimitat, prezintă adesea cele mai cumplite brutalități săvîrșite de adulți, de tineri mai ales. Și să nu uitați, în același timp, că cei mai mici îi copiază întocmai pe cei mari... M-ați întrebat de jocuri. Cele mai frecvente jocuri ale copiilor americani sînt „de-a cowboy-ii și indienii" sau „de-a albii și negrii", pe care toată lumea le privește ca pe niște jocuri nevinovate de copii !"

Cît de nevinovată este o astfel de joacă ? Atît de nevinovată, încît, de exemplu, două grupuri de copii din Chicago jucîndu-se „de-a albii și negrii" — unii erau de culoare, ceilalți albi — l-au ucis pe unul din colegii lor de joacă și vise — pe un copil negru — cu lovituri de bastoane ! Atît de nevinovată, încît un băiețel de unsprezece ani care se juca adesea împreună cu alți copii de-o vîrstă cu el „de-a Ku-Klux-Klanul", întrebat fiind ce vrea să se facă cînd va fi mare a răspuns fără să stea pe gînduri : „Să ajung un membru de frunte al Ku-Klux-Klanului !" Întrebat și de ce vrea să ajungă așa ceva, copilul a răspuns, tot fără să stea pe gînduri : „Pentru că cei de la Ku-Kiux-Klan fac ce vor ei și lor nu le face nimeni nimic !" Edificator, nu ? !

Psihiatrul Robert R. Coles, care a trăit o perioadă în statul New Mexico unde la școală învățau împreună copii americani, mexicani și englezi, relatează mărturisirea unei fetițe de zece ani : „Ne împărțim în două tabere, indienii și englezii. Fetele luptă cot la cot cu băieții. Eu sînt totdeauna la „indieni", noi îi putem ucide pe ei, dar și ei ne pot ucide pe noi. Pînă la urmă ei ne omoară de fiecare dată pe noi pentru că bunicile noastre ne spun că așa e legea, ca ei să ne bată totdeauna. Că așa era și pe vremea copilăriei lor, cînd „englezii" îi băteau pentru că ei erau stăpîni și aveau puști bune !"

Astăzi majoritatea copiilor din țările occidentale nu se mai joacă cu jucăriijucării. Fetițele nu se mai joacă cu păpușile, băieții nu se mai joacă cu avioane de hîrtie, nici cu trenulețe electrice nu se mai joacă. Altele sînt acum jucăriile lor : tancuri purtătoare de rachete, avioane de bombardament, mitraliere, puști, pistoale. Și nu de puține ori, în ochii copiilor, dușmanul numărul unu asupra căruia trebuie îndreptate aceste arme-jucării îl reprezintă — ar fi putut fi altfel ? — țările socialiste, comunismul.

În unele din aceste țări copiii se joacă „de-a liberii și roșii" și, ca un făcut, jocul la sfîrșit cu uciderea acestora din urmă ! „Împușcăm noi — mărturisește o fetiță din Boston care face parte din tabăra „liberilor" — împușcă și ei pe cîte unul de-al nostru și de cîte ori împușc și eu cîte unul, încep să strig ura ! În loc să-mi pară rău și să încep să plîng, așa cum făceam la început !"

Se mai joacă — tot o joacă nevinovată ? — copiii din unele țări din Occident „de-a fasciștii și bolșevicii" și se-nțelege de la sine cine trebuie să moară și cine trebuie să trăiască. Altcorva ei se joacă „de-a oamenii buni și polițiștii" și nu este de mirare că în multe orașe copiii privesc poliția, care are menirea de a se opune totuși actelor huliganice etc., ca pe o adevărată armată de ocupație.

Cum vor fi copiii aceștia cînd vor fi mari ? Iată o întrebare la care doctorul Robert R. Coles nu răspunde. Dar cum pot fi niște copii care se pregătesc pentru viitor învățînd de mici să ucidă, să urască, să gîndească că războiul — și jucăriile cu baterii „nucleare" nu fac întîmplător parte din arsenalul... distractiv al acestor copii — că războiul deci, trebuie privit ca ceva absolut normal și inevitabil ?

NICOLAE NICOARĂ

Imagine din Namibia, al cărui popor luptă pentru libertate, independență și suveranitate națională.

Lumea se amuză

(După „NEUE BERLINER ILLUSTRIERTE" — R.D.G.)

Permanențe europene

Gondola

Era ceva elegant, solemn, prețios, o frumusețe cu aer de vechime în luntrea aceasta rămasă pe apele lagunei din vremea cînd cetatea Veneției — regină a mărilor — își purta faima prin lume.

Din vremea aceea, silueta cizelată a gondolei, păstrînd contururile străvechilor prore cu însemne de glorie, a rămas nedespărțită de apele cu luciri metalice, care i-au înnegrit lemnul.

Din vremea aceea, făptura ei subțire, strunjită parcă de meșterii sticlari de la Murano, își strecoară grația zveltă printre marmurele roze, printre zidurile năpădite de umezeală, martoră a unei frumuseți aflată sub o neîncetată amenințare.

Am privit îndelung această făptură lucioasă de lemn plutitor, legănîndu-se între birnele strîmbe, lîngă cheiul de piatră, în așteptarea celor pe care urma să-i poarte printre palatele Veneției. Făptura ei, neagră ca smoala, avea luciri de lac chinezesc și o eleganță ce-mi amintea de îmbrăcămintea aurită a toreadorilor din marile arene ale Spaniei. Eleganța ei căutată îmi sugera patosul marilor spectacole rituale în care nici un detaliu nu s-a schimbat de sute de ani.

Pardoseala îi era îmbrăcată în covor rubiniu, băncile lăcuite aveau margini dantelate, iar spetezele erau căptușite în mătase lucioasă. Nu lipsea din sărbătoreasca înfățișare nici vasul de sticlă alburie cu flori proaspete, desăvîrșind solemnitatea clipei în care gondola urma să-și primească pasagerii.

Dar luntrea aceasta neverosimilă nu mi s-a părut a fi ceea ce se numește un mijloc de transport.

De sute de ani, din veacuri de patos și glorie, gondolierul și-a păstrat gesturile solemne, pe care nici un imperativ al modernizării nu l-a putut atinge.

Îmbrăcămintea, în întregime neagră, dintr-o țesătură cu luciri de catifea, este făurită parcă și ea pentru o ceremonie riguroasă ce nu admite abateri, iar mișcările sale au mlădieri ce amintesc prelingerea lină a apelor grele ale lagunei.

Drumul lui pe apă, alunecarea încetată, majestuoasă, este o oficiere, un cult străvechi păstrat aidoma din generație în generație.

Cînd își poartă luntrea, încrustată în catifele și sidefuri, pe apele verzui, gondolierul are o mișcare largă, de o grație bărbătească, care despică apa încet, înaintînd fără grabă. Este în această mișcare un calm al gestului știut din vremuri, o liniște a actului purtat prin timpuri, căruia nimic nu i-a stat împotrivă.

Profilată pe fundalurile palatelor, pe cerul adînc de un albastru pal, strecurîndu-se pe sub podurile grațioase, gondola pare o efigie a Veneției dintotdeauna.

Între siluetele masive ale vapoarelor și cele moderne ale șalupelor, în mijlocul sunetelor stridente, al mișcării multicolore, agitate, ce se desfășoară zilnic pe lagună, gondolierul și luntrea sa își strecoară ființa grațioasă nepăsători la surgerea anilor. El pare să cînte din gondola lui ca dintr-o chitară povestea unei Veneții mîndre și glorioase, care nu va înceta niciodată să trăiască.

MARIANA CEAUȘU

(După „OGONIOK" — U.R.S.S.)

Brâncuși, fotograful sculpturilor sale

Întreaga lume îl cunoaște pe Brâncuși ca pe unul din marii sculptori ai secolului nostru. Înainte de 1970, puțini erau cei care cunoșteau faptul că marele sculptor român a fost și unul din fotografii de renume ai secolului al XX-lea și unul din puținii artiști care și-au imortalizat operele fotografiindu-le. Creația fotografică brâncușiană a intrat în atenția cercetătorilor de artă abia în deceniul al 8-lea al acestui secol. În 1976 se organiza la Zürich, la Kunsthaus, expoziția „Constantin Brâncuși, fotograf al sculpturilor sale", expoziție care, după ce s-a bucurat de un deosebit succes, a fost prezentată și la München, la Städtische Galerie im Lenbachhaus. A apărut apoi — după ce Marielle Tabart a prezentat la București, în 1976, în cadrul „Colocviului Brâncuși" organizat cu prilejul centenarului marelui sculptor, comunicarea „Brâncuși fotograf" — albumul „Brâncuși fotograf" editat în 1977 de Musée National d'Art Moderne din Paris — Centre National d'Art et de Culture Georges Pompidou și semnat de Marielle Tabart și Isabelle Monod-Fontaine. În 1979 Hilton Kramer semna în editura londoneză David Grob and Callaway, „Brâncuși. Sculptorul fotograf". În momentul de față la Art Institute of Chicago este deschisă expoziția „Brâncuși fotograf". După cum scrie, în „Bulletin of The Art Institute of Chicago" nr. 4/1980, John Coplans expoziția reprezintă pentru publicul american prilejul de a lua cunoștință cu mediul și metodele de creație ale unuia din cei mai mari sculptori ai secolului al XX-lea. Căci, într-adevăr, pentru Brâncuși, fotografia a însemnat un mijloc de a-și perfecționa continuu arta. Încă din 1905 marele sculptor român a început să-și fotografieze operele, semnificativ fiind faptul că unii dintre primii săi admiratori și prieteni au fost fotografi: Alfred Stieglitz și Edward Steichen. Acestora li s-a alăturat în 1921, îndată după sosirea sa la Paris, Man Ray, cel care l-a ajutat să-și procure un aparat de fotografiat de foarte bună calitate, instrumente, amenajînd împreună cu el, în incinta atelierului, un laborator fotografic, căci Brâncuși voia să-și developeze singur fotografiile. Stieglitz și Steichen i-au organizat lui Brâncuși prima expoziție personală la Gallery of the Photo Secession din New York, în 1914. În 1921 studiul lui Ezra Pound din „Little Review" despre Brâncuși era ilustrat cu fotografiile acestuia. În 1926 catalogul expoziției Brâncuși de la Wildenstein Galleries și Brummer Gallery din New York (expoziția a fost solicitată și de The Art Club of Chicago și a fost prezentată acolo la începutul anului 1927) era ilustrat tot cu fotografiile făcute de Brâncuși. Din cele 561 negative (majoritatea pe sticlă) și 1250 fotografii făcute de Brâncuși ne dăm seama că avem de-a face cu un adevărat profesionist îndrăgostit de fotografie pe care o considera un mijloc de a-și perfecționa sculptura și prin intermediul căreia reușea să-și fixeze imagini dragi, sau revelatoare pentru creația sa. Fotografiile constituau momente ale procesului creator brâncușian și erau rodul unei îndelungi cercetări, un instrument de lucru prețios în mîna marelui artist. Privind o fotografie făcută de Brâncuși după sculpturile sale sîntem siguri că o admirăm așa cum a vrut el, obiectivul fotografic însemnînd de fapt chiar ochiul lui Brâncuși. Titanul de la Hobița spunea: „priviți sculpturile pînă ce le veți înțelegînd prin aceasta că privitorul era invitat la o percepere activă a operei sale. Constatăm faptul că personajul principal al fotografiilor făcute de Brâncuși este atelierul său. Același atelier care, reconstituit în marele centru cultural parizian Beaubourg, păstrează primele mărturii ale pasiunii pentru fotografie a sculptorului. Fotografiile lui Brâncuși ne dezvăluie un univers cunoscut și totuși necunoscut al sculpturii sale, studierea lor permițîndu-ne să ne reînnoim viziunea asupra creației sale. Ele constituie după cum arătau Marielle Tabart și Isabelle Monod-Fontaine „un jurnal vizual, tot atît de prețios pentru înțelegerea creației sale ca și jurnalul lui Delacroix sau corespondența lui Van Gogh pentru înțelegerea picturii lor".

Știm că sculptura lui Brâncuși se bucură de foarte mare succes în întreaga lume și mai ales în S.U.A. unde se află de altfel și multe din operele sale. Expoziția a trezit în rîndul publicului american un foarte mare interes, iar presa de specialitate o apreciază ca fiind una dintre cele mai importante care au avut loc în ultima vreme în America.

N. N. RĂDULESCU

Itinerar între două oceane (IV)

Frigul dezamăgirii și procentele speranței...

Părăsesc Washingtonul pentru a începe un periplu care va acoperi Statele Unite măturînd toate punctele cardinale: mai întîi spre Cleveland, în nord, apoi adînc în sud, pe coasta estică, la Miami, înapoi în mijlocul continental la Denver, în Colorado, în sfîrșit mă voi opri pe coasta cealaltă, în vest, la San Francisco. Voi parcurge, pe scara Fahrenheit, declarație climatice abrupte iar pe cea umană poate și mai pronunțate. Diversitatea fantastică, începînd cu geografia fizică și cea economică și terminînd cu sensul vieții cea de toate zilele este atît de tranșantă în America încît trebuie să faci eforturi să fii de acord că te miști în aceeași țară... Americanii s-au obișnuit însă cu această aglomerare de factori specifici, i-au tocit într-un creuzet unic și perfect etanș care a devenit faimosul „tipic american", după părerea mea mai mult tipic decît neapărat american...

Cleveland... Aterizăm în plină iarnă după ce am inhalat la Washington o toamnă de lux, dulce și confortabilă. Zăpada nu se vede, dar un vînt rece, de o constantă agresivitate, vîjîie tot timpul. Ne îndreptăm, pe o autostradă care nu se mai termină, pe una din cele patru piste duse spre centrul orașului. Pe celelalte patru piste întors automobilele se fugăresc aproape fără întrerupere. Puhoiul curge ordonat și grăbit și valul de carcase metalice, perfect dirijat, pare să golească definitiv această magmă urbană ca și cum toată lumea ar fugi, pe patru roți, nu tocmai spre ceva, cît mai degrabă de ceva. Este, desigur, o pură impresie, o senzație neconfirmată, deocamdată, dar care se demonstrează, mai tîrziu, fondată...

Acum lumea părăsește Clevelandul pentru că a început week-end-ul. Dorul de ducă, năprasnic și cu impact de masă, este o nebunie metodică, se instalează necruțător, la fiecare sfîrșit de săptămînă și, practic, nici un mare oraș nord-american nu scapă de formidabila hemoragie de automobile care se aruncă pe arterele de ieșire cu zecile și sutele de mii, într-o cavalcadă precipitată și, adesea, înnebunitoare cel puțin pentru poliția rutieră. Clevelandul nu face excepție însă într-un mod particular. Pe porțile acestei cetăți cîndva deținătoare a unui invidiat record absolut — cei mai mulți milionari trăitori pe mila pătrată — dispar lent, dar inexorabil cîrduri de nemulțumiți spre zări mai promițătoare.

Spre deosebire de Denver, care „urcă", Clevelandul „scade". S-ar părea că jocurile sînt făcute, aici șansele de a scoate bani din piatră seacă, eventual și din altceva, s-au redus simțitor și, în consecință, mobilitatea americanului obișnuit își poate spune, nestingherită, cuvîntul: lumea pleacă, definitiv, din oraș lăsîndu-l sub aspra bătaie a vînturilor economice, unele dintre ele neiertătoare.

Există, în America, un „boom-town", o dezvoltare urbană galopantă, aluritoare, teribilă și imperioasă ca o furie gogonată de a ridica un megalopolis de azi pe azi. Sînt așezări, cîndva stinse și stinghere, care lovite de un noroc nesperat (descoperiri de zăcăminte, implantări de industrii) se trezesc într-o bună dimineață măcinate de buldozere, bîrlite la sînge de noi ritmuri și, apoi, invadate de fețe noi sosite să-și umple buzunarele masiv și imediat. Cel puțin speranța facerii de bani este atît de teribil încît maladia devine contagioasă și îi amenință și pe cei care, din start, sînt pierduți... Există însă și o moarte a orașelor, o comă lungă și insidioasă ce se ancorează mai întîi insesizabil și apoi din ce în ce mai drastic. Oamenii sînt eliminați din circuitul lor firesc mai întîi parțial, apoi total, populația se transformă într-o masă de șomeri, clădirile se macină inexorabil de o mută maladie, parcurile se degradează, vitrinele se prăfuiesc, pe străzi automobilele dărăpănate huruie moleșite și întreaga viață își pierde sensul, se dărăpănează și își nerimează nivelul rezonabil al prețului de cost...

Stranie simultaneitate de culmi și abisuri, buimac du-te-vino de destine, incredibilă mobilitate a unor cohorte ample pornite să se salveze neapărat, oriunde și oricum. Ca pionierii de odinioară, dar nu în caravanele lor domoale, ci repede prin aer sau repede pe pămînt, americanii contemporani împînzesc traseele speranțelor, înșelîndu-și cu ei bruma de cont bancar, calculatorul de buzunar sau, în lipsa lor, bruma de speranță...

În acest iureș, al zilei de azi, periclitate, și al zilei de mîine, încă nepipăite, Clevelandul nu a murit, dar pare tentat să se predea...

RADU BUDȘANU

Cu gîndul la copii

De cîte ori facem daruri, ne gîndim la copii. Ori de cîte ori se-ntîmplă ceva rău în lume, gîndul nostru curat și de bine se îndreaptă în primul rînd către ei. Dintr-o nevoie permanentă de puritate, noi, cei mari, nu-i scăpăm o clipă din ochi. La fiecare schimbare de an, copiii noștri sînt mai mari, iar noi parcă mai copii. Cînd e vorba de copii, uneori și gesturile cele mai tandre întristează. Mă umărește de cîtva timp, și mai ales acum la acest ceas al inserării cînd poveștile cu Moș Gerilă devin pentru-o clipă adevărate, o întîmplare petrecută cu cîtva timp în urmă pe malurile Senei. Cîteva sute de prichindei fuseseră invitați să-și petreacă o după-amiază într-un magazin de jucării. Dacă nu mă-nșel, cel mai mare succes îl avusese, la fetițe, o păpușă-bebe, care plîngea cînd i se ștergea nasul, iar la băieței, o mașină amfibie și un joc de urmărire spațială. Îi mai fermecaseră atunci pe cei mici personajele unor povești celebre. Mi-ar face plăcere să cred că producătorii francezi de jucării pregătiseră copiilor acea surpriză numai și numai din dragoste pentru ei. Mă gîndesc, nu pot să nu mă gîndesc, mai ales acum cînd copiii planetei primesc mai mult ca oricînd daruri, cum ar fi reacționat în fața acestui univers fascinant milioanele de copii care suferă de foame, dacă aceștia ar mai fi avut puterea să alerge către jucării, către miile de minunății din magazinul parizian. Recent, la cea de-a 33-a aniversare a creării O.N.U., au fost date publicității fapte cărora aproape că nu ne vine să le dăm crezare, și în ceea ce privește condiția copilului în lume. Un copil care se naște într-o țară săracă are o șansă din două să ajungă la vîrsta maturității și o șansă din patru să termine cursurile elementare. Iată o propoziție care spune totul. Cifre, de-a dreptul revoltătoare, cu privire la starea precară a celor cărora ne place să le spunem minunea și viitorul lumii, speranța noastră de mîine au fost furnizate și de Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF). Cine a avut ocazia să asiste la o gală artistică sau sportivă organizată de această agenție specializată a forumului mondial nu se poate să nu fi rămas sensibil la eforturile mai mult decît lăudabile pe care le face ea în slujba copilului. Nu demult, la Belgrad, copiii lumii au cîntat și au dansat (un inimitabil joc maramureșean a electrizat atunci sala) cu gîndul la semenii lor năpăstuiți de pretutindeni. La acest sfîrșit de an, cei mai buni fotbaliști ai lumii și-au dat întîlnire pentru a-i ajuta pe cei mici. Sînt fapte frumoase, emoționante, dar mai mult simbolice, în condițiile în care milioane de copii mor anual în lume de foame. Fondurile UNICEF nu pot ține piept realității îngrozitoare. Această neobosită instituție, față de care conștiința internațională și-a manifestat recunoștința prin acordarea Premiului Nobel pentru pace pe anul 1975, de încă anual peste o sută de milioane de dolari pentru ajutorarea copiilor. Da, dar populația mondială sub vîrsta de 15 ani care are nevoie urgentă de educație, asistență medicală, alimentație se ridică la 1,5 miliarde.

UNICEF trage un serios semnal de alarmă și în ceea ce privește viitorul. Pînă la sfîrșitul acestui veac, circa o treime din populația urbană a globului — respectiv 700 de milioane dintr-un total de 2 miliarde — va fi formată din copii. Vor avea ei o soartă mai bună? Cu siguranță că nu, dacă se au în vedere condițiile necorespunzătoare de viață și de locuit din unele țări în curs de dezvoltare. Și nu numai de acolo, ținînd seama de faptul că în S.U.A., de exemplu, există astăzi mai mulți analfabeți decît cu zece ani în urmă. Din 1950, obiectivul de bază al UNICEF — care a avut drept scop inițial ajutorarea copiilor din Europa în urma celui de-al doilea război mondial — a devenit „combaterea permanentei stări de urgență în care trăiesc copiii din țările în curs de dezvoltare". Dar, după cum se vede, copiii o duc rău nu numai acolo. Ce se poate face totuși pentru ca toți cetățenii de mîine ai planetei să crească sănătoși, pentru ca acest secol al ordinatoarelor și al zborurilor cosmice să fie demn de ei? O spun răspicat oamenii de bine, care se gîndesc în primul rînd la povara grea și primejdioasă a înarmărilor. O spune răspicat România, țara care-și iubește copiii mai mult decît orice pe lume și care nu contenește să atragă atenția asupra necesității unor eforturi conjugate din partea tuturor statelor pentru ca dreptul la viață și la educație să fie nu o aspirație, de multe ori iluzorie, ci o realitate la care toți semenii noștri au dreptul.

Statisticile arată că numărul militarilor și al personalului civil care ocupă funcții paramilitare este de două ori mai mare decît acela al învățătorilor, medicilor și infirmierilor. Raportul dintre cheltuielile pentru înarmare și cele pentru necesitățile copiilor este de 1 la 3 și ceva în defavoarea celor din urmă. Inuman și absurd. Mai mult. În magazinele occidentale pot fi văzute arme în miniatură prezentate drept jucării. Luînd în considerare tocmai marele pericol pe care-l reprezintă asemenea produse ale inconștienței, Anul Internațional al Copilului — un an ce ar trebui să depășească granițele timpului pînă ce va fi cer senin pe întreg teritoriul celor mici — a lansat patetica chemare „Să demilitarizăm copiii!".

DUMITRU AVRAM

ȘTEFĂNESCU — CEL MAI BUN FOTBALIST ROMÂN AL ANULUI 1980!

Ca la fiecare sfîrșit de an, revista noastră a inițiat o amplă anchetă printre iubitorii sportului, dorind să stabilească tradiționalul clasament al celor mai buni 10 fotbaliști ai anului și deci, implicit, pe jucătorul nr. 1 din fotbalul românesc pe 1980. O primă variantă a acestui clasament (avîndu-l drept lider pe Marcel Răducanu), este adevărat, a fost publicată nu demult în ziarul de specialitate, dar după o anchetă desfășurată într-un mediu foarte selectiv, în ea participînd numai antrenorii și conducătorii celor 18 cluburi divizionare A, ca și ziariștii de la „Sportul". Cu totul, doar 54 de opinii — prea puține, am spune noi, pentru ilustrarea imensului interes de care se bucură întotdeauna anchetele sfîrșitului de an. În ceea ce ne privește, cunoscînd din experiență cît de largă este masa iubitorilor sportului cu balonul rotund la noi, am cuprins în ancheta noastră categorii foarte diferite de oameni ai muncii, de la profesori universitari la muncitori, ingineri și medici sau actori, fără a-i uita desigur pe specialiștii fotbalului, între care arbitrii (pe care nu i-a ascultat nimeni !), ca și ziariștii sportivi de la presa centrală și de la cea județeană. Au luat parte la ancheta noastră, în felul acesta, 100 oameni, din rîndul spectatorilor anonimi, grupați în secțiunea „Public spectator", din orașele Bacău, Baia Mare, Cluj-Napoca, Craiova, Constanța, Timișoara și București (deci am reușit să asigurăm o „zonare" care a cuprins aproape întreaga țară), apoi 12 arbitri, din București și din provincie, dintre cei mai de seamă cavaleri ai fluierului de la noi, 30 de ziariști sportivi din Capitală și de la unele ziare județene și, în final, 25 diferite personalități ale vieții culturale și din alte domenii de activitate, ca și cîțiva membri din conducerea federației.

Favoritul publicului :

Ștefănescu !

Să începem așadar ancheta propriu-zisă, dînd prioritate spectatorilor anonimi, care deșilfe au format și secțiunea cea mai importantă a investigației noastre. Trebuie să subliniem însă, așa cum veți constata desigur, că aici am adus o îmbunătățire a sistemului, față de anchetele anilor precedenți (care se mulțumeau doar cu punctarea voturilor cititorilor), de această dată fiind reproduse pe hîrtie toate opiniile înregistrate, inclusiv numele participanților la anchetă. S-a spus adeseori că în fiecare spectator din tribună se ascunde un cronicar potențial, avînd pretenția că el se pricepe la fotbal cel puțin la fel de bine ca un ziarist profesionist ! Ei bine, de data aceasta noi am hotărît să le dăm cuvîntul acestor specialiști ai tribunei, a căror „voce" va fi auzită în felul acesta nu doar de un prieten sau un vecin, ci de întreg orașul și județul, de întreaga țară ! Precizăm doar că, pentru concizie, n-am mai înscris și numere în aceste clasamente, cititorii putînd ei înșiși să afle locul pe care a fost preferat un jucător sau altul.

BACAU

Etonie Ardeleanu, maistru : M. Răducanu, Lucescu, Iordache, Ștefănescu, Iordănescu, C. Solomon, Păltinișan, Cîmpeanu II, Radu II, Simionaș ; **Ion Petric, electromecanic :** Iordănescu, M. Răducanu, Ștefănescu, Geolgău, Crișan, Cîmpeanu II, Păltinișan, Tălnar, C. Solomon, Radu II ; **Constantin Lupean, lăcătuș mecanic :** Iordănescu, Ștefănescu, Beldeanu, C. Solomon, Cîrțu, Radu II, Pițurcă, Lucescu, Tălnar, Sameș, **Ion Pădurariu, electromecanic :** M. Răducanu, Iordănescu, Ștefănescu, Iordache, Tălnar, Geolgău, Lucescu, Klein, Cîmpeanu II, C. Solomon ; **Dumitru Chifu, tehnician :** Iordănescu, Iordache, Ștefănescu, Sameș, Crișan, C. Solomon, Lucescu, Tălnar, Cîmpeanu II, Radu II ; **Mihai Cornilă, șef serviciu :** Iordănescu, Ștefănescu, Geolgău, Răducanu, C. Solomon, Beldeanu, Mărgineanu, Tălnar, Soiman, Radu II ; **Gheorghe Ionită, tehnician :** M. Răducanu, Iordănescu, Iordache, Geolgău, Ștefănescu, C. Solomon, Cîmpeanu II, Cîrțu, Radu II, Tălnar ; **Aurel Stoian, inginer :** M. Răducanu, Iordănescu, Ștefănescu, Iordache, Geolgău, Cîrțu, Iordănescu, Țegean, Radu II ; **Emil Gordoș, aparatist bord :** Iordănescu, Ștefănescu, M. Răducanu, Geolgău, Mărgineanu, Iordache, Cîrțu, Soiman, Fanici, Terheș ; **Vasile Matanie, inginer :** Iordache, Soiman, Dinu, Lucescu, Klein, Petcu, Iordănescu, Benta, Cîrțu, Moise.

CLUJ-NAPOCA

Ștefan Pop, medicină : M. Răducanu, Crișan, Iordache, Radu II, Sameș, Dobrin, Cîmpeanu II, Ștefănescu Beldeanu, Cămătaru ; **Nicolae Onac, istorie-filozofie :** M. Răducanu, Tălnar, Iordache, Moraru, Țegean, Sameș, Cîmpeanu II, Dobrin, Ștefănescu, Crișan ; **Teodor Petrică, filozofie :** Sameș, Crișan, M. Răducanu, Radu II, Cîmpeanu II, Ștefănescu, Țegean, Iordache Beldeanu, Dobrin ; **Laszlo Francisc, filozofie :** Iordache, Dinu, Tălnar, Geolgău, Țicleanu, Crișan, Sameș, Țegean, Klein, Petcu ; **Iosif Kertesz, medicină :** M. Răducanu, Sameș, Radu II, Ștefănescu, Iordache Beldeanu, Crișan, Cîmpeanu II, Bajaciu Dinu ; **Rai Ioan, istorie :** M. Răducanu, Radu II, Sameș, Tălnar, Kallo, Ștefănescu, Iordache Bölöni, Lucescu, Cîmpeanu II ; **Dan Taubu, istorie :** M. Răducanu, Iordănescu, Radu II, Crișan, Iordache, Dobrin, Sameș, Tălnar, Ștefănescu, Moraru ; **Georgică Copaie, istorie :** Balaci, Anghelini Răducanu, Crișan, Fanici, Fazekas, Fodor, Ignat, Bălută, Ghiță ; **Virgil Riaga, istorie :** M. Răducanu, Sameș, Tălnar, Cîmpeanu II, Anghel, Iordănescu, Moraru, Lucescu, Prepeliță, Al. Nicolae ; **Dumitru Batoș, istorie :** M. Răducanu, Iordache, Cîmpeanu II, Sameș, Ștefănescu, Balaci, Dobrin, Iordănescu, Dinu, Anghelini ; **Constantin Stoichițescu, istorie-filozofie :** M. Răducanu, Ștefănescu, Țicleanu, Beldeanu, Iordache, Tălnar, Cîmpeanu II, Terheș, Moraru, Țegean ; **Marius Laszlo, istorie-filozofie :** Iordache, M. Răducanu, Țicleanu, Beldeanu, Cîmpeanu II, Moraru, Crișan, Ștefănescu, Tălnar, Geolgău ; **Ovidiu Achim, istorie :** Răducanu, Sameș, Kallo, Ștefănescu, Radu II, Bölöni, Cîmpeanu II, Tălnar, Lucescu, Iordache ; **Cornel Sigmirean, filozofie :** M. Răducanu, Iordănescu, Iordache, Geolgău, Cîmpeanu II, Tălnar, Țegean, Iordănescu, Ștefănescu, Cioean (cu toții studenți ai Centrului universitar Cluj-Napoca).

ȘTEFĂNESCU

M. Răducanu

Iordănescu

Iordache

Cămătaru

BAIA MARE

Petru Andronic, șef secție : M. Răducanu, Ștefănescu, Dobrin, Iordănescu, Cîmpeanu II, Klein, Țicleanu, Tălnar, Giuchici, I. Mureșan ; **Nicolae Spătaru, inginer :** M. Răducanu, Ștefănescu, Iordănescu, Dobrin, Țicleanu, I. Mureșan, Cîmpeanu II, Klein, Giuchici, Tălnar ; **Vasile Săsăran, muncitor :** M. Răducanu, Cămătaru, Iordănescu, Ștefănescu, Cîmpeanu II, Beldeanu, Iordache, Radu II, Speriatu, Balaci ; **Francisc Faitleska, șef serviciu :** M. Răducanu, Iordănescu, Dobrin, Tălnar, Ștefănescu, Iordache, Geolgău, Giuchici, I. Mureșan, Cîmpeanu II ; **Silviu Morcovete, inginer :** M. Răducanu, Ștefănescu, Iordache, Dobrin, Klein, Iordănescu, Cîmpeanu II, Tălnar, Geolgău, Sameș ; **Alexandru Tătar, programator oficiu de calcul :** Dobrin, Iordache, Iordănescu, Ștefănescu, Artem, M. Răducanu, Giuchici, I. Mureșan, Geolgău, Tălnar ; **Vasile Fekete, analist :** Dobrin, Iordache, Moraru, Iordănescu, Dinu, Klein, M. Răducanu, Ștefănescu, Cîmpeanu II, Terheș ; **dr. Desideriu Kiss :** M. Răducanu, Dobrin, Ștefănescu, Bölöni, Țicleanu, Iordănescu, Giuchici, Cămătaru, Țegean ; **Constantin Sorega, galvanizator :** [illegible] M. Răducanu, [illegible], Iordache, Beldeanu, Păltinișan, Tălnar, Dobrin, Crișan, Negriță ; **Cornel Boșianu, inginer :** Cămătaru, Ștefănescu, Iordănescu, Beldeanu, Iordache, Țegean, Cîmpeanu II, Tălnar, Crișan, Dobrin ; **Ion Mondea, maistru :** Ștefănescu, M. Răducanu, Cămătaru, Geolgău, Iordache, Iordănescu, Păltinișan, Crișan, Dumitru, Terheș (toți de la „Electroputere" Craiova) ; **Vasile Negrei, tehnician :** Ștefănescu, Cămătaru, Beldeanu, Țicleanu, Crișan, Negriță, M. Răducanu, Iordănescu, Iordache, Tilihoi ; **Aurel Vizitiu, strungar :** Ștefănescu, Cămătaru, Iordache, M. Răducanu, Iordănescu, Geolgău, Țicleanu, Nicolae (Gloria Bistrița), Stredie, Dinu ; **Aurică Decu, muncitor :** Cămătaru, Ștefănescu, Geolgău, Iordănescu, M. Răducanu, Iordache, Țicleanu, Beldeanu, Klein, Cîmpeanu II (toți trei de la Trustul de construcții) ; **Constantin Popescu, muncitor :** Ștefănescu, Cămătaru, Geolgău, M. Răducanu, Beldeanu, Iordănescu, Țicleanu, Iordache, Donose, Crișan ; **Vasile Spătaru, maistru :** Ștefănescu, Cămătaru, Iordănescu Geolgău M. Răducanu, Iordache, Beldeanu, Țicleanu, Dăniliă (Gloria Bistrița), Crișan (ambii de la Combinatul chimic) ; **Dan Ionescu, lucrător comercial :** M. Răducanu, Ștefănescu, Negriță, Iordănescu, Iordache, Cămătaru, Geolgău, Tălnar, Klein, Cîmpeanu II ; **Lucia Berceanu, inginer, I. A. Craiova :** Ștefănescu, Cămătaru, M. Răducanu, Iordănescu, Geolgău, Iordache, Țicleanu, Beldeanu, Tălnar, Tilihoi ; **Vasile Popovici, prof., Șc. gen. nr. 18 :** Ștefănescu, Cămătaru, Țicleanu, Iordache, Geolgău, M. Răducanu, Iordănescu, Beldeanu, Crișan, Dinu ; **Traian Burlea, contabil, ziarul „Înainte" :** Cămătaru, M. Răducanu, Ștefănescu, Geolgău, Beldeanu, Țicleanu, Iordănescu, Klein, Iordache, Cîmpeanu II ; **Constantin Urucu, student, medicină :** Geolgău, Ștefănescu, Cămătaru, D. Georgescu, Terheș, Sameș, Țicleanu, M. Răducanu, Iordache, Iordănescu ; **Cornel Iunescu, președinte U.A.S.C. Craiova :** Ștefănescu, Cămătaru, M. Răducanu, Geolgău, Iordache, Iordănescu, Țicleanu, Beldeanu, Crișan, Klein ; **Romulus Turbatu, bibliotecar :** Cămătaru, Ștefănescu, Geolgău, Iordache, Iordănescu, M. Răducanu, Țicleanu, Tălnar, Crișan, Dinu ; **David Vilău, șofer „Salvare" :** Ștefănescu, Cămătaru, Iordănescu, Geolgău, M. Răducanu, Iordache, Țicleanu, Beldeanu, Crișan, Tilihoi ; **Ștefan Malmaré, instructor, Casa de cultură Calafat :** Cămătaru, Ștefănescu, Iordache, Iordănescu, Geolgău, M. Răducanu, Beldeanu, Țicleanu, Klein, Cîmpeanu II.

CONSTANȚA

Vasile Gherlan, maistru : Iordănescu, Ștefănescu, M. Răducanu, Cămătaru, Beldeanu, Iordache, Tălnar, Klein, Dobrin, Ignat ; **Gheorghe Tuțulanu, șef echipă :** Iordache, Ștefănescu, Cămătaru, Iordănescu, Tălnar, Beldeanu, Dobrin, Terheș, Klein, M. Răducanu ; **Dumitru Nedelcu, sudor :** Iordănescu, Ștefănescu, Țicleanu, M. Răducanu, Cămătaru, Beldeanu, Iordache, Klein, Dobrin, Ignat ; **Gheorghe Dinu, șef echipă :** Iordănescu, M. Răducanu, Cămătaru, Balaci, Tălnar, Terheș, Iordache, Dobrin, Ștefănescu, Petcu ; **Paul Horțescu, inginer :** Iordache, Ștefănescu, M. Răducanu, Cămătaru, Beldeanu, Păltinișan, Dumitru, Klein, Iordănescu, Petcu ; **Nicolae Petrescu, șef atelier :** Iordănescu, Ștefănescu, M. Răducanu, Cămătaru, Beldeanu, Tălnar, Iordache, Klein, Dobrin, Țicleanu ; **Gheorghe David, tîmplar :** Ștefănescu, Iordache, Crișan, Balaci, M. Răducanu, Klein, Dobrin, Petcu, Beldeanu, Cămătaru ; **Nicolae Cosma, inginer :** Iordănescu, Ștefănescu, M. Răducanu, Cămătaru, Iordache, Beldeanu, Dobrin, Terheș, Lucescu, Petcu ; **Petre Dima, sudor :** Iordănescu, Ștefănescu, M. Răducanu, Dobrin, Cămătaru, Țicleanu, Beldeanu, Sameș, Tălnar, Iordache ; **Petre Enache, maistru :** Iordănescu, Ștefănescu, M. Răducanu, Beldeanu, Iordache, Dobrin, Klein, Dinu, Balaci, Lucescu (toți de la Șantierul naval Constanța) ; **Ilie Cănțoiu, prim-solist, Teatrul liric Constanța :** Iordănescu, Ștefănescu, M. Răducanu, Sameș, Iordache, Dobrin, Beldeanu, Țicleanu, Ignat, Țegean ; **Constantin Dumitru, căpitanul echipei de rugby „Farul" :** Iordănescu, M. Răducanu, Păltinișan, Ștefănescu, Beldeanu, Dobrin, Țegean, Tălnar, Cămătaru, Crișan ; **Mircea Munteanu, comandant, petrolierul „Unirea" :** Iordănescu, Ștefănescu, Răducanu, Iordache, Beldeanu, Țicleanu, Țegean, Ignat, Dobrin, Sameș ; **Constantin Vasilică, maistru, platforma de foraj marin „Gloria" :** Ștefănescu, Răducanu, Cămătaru, Iordănescu, Klein, Beldeanu, Iordache, Cîmpeanu II, Crișan, Ignat ; **Constantin Zamfir, pazale de far :** Iordănescu, M. Răducanu, Dobrin, Iordache, Ștefănescu, Beldeanu, Crișan, Terheș, Tălnar, Radu II.

TIMIȘOARA

Aurel Matu, președintele Comitetului sindical : Iordănescu, M. Răducanu, Ștefănescu, Iordache, Al. Nicolae, Giuchici, Geolgău, Țicleanu, Dobrin, Păltinișan ; **Stelian Rotaru, inginer :** M. Răducanu, Dobrin, Păltinișan, [illegible], Iordache, Simionaș, Bölöni, Al. Nicolae, Pt. Dinoiu, Lucescu, Ștefănescu, Iordănescu, Klein, Cîmpeanu II ; **Ștefan Mandic, C.F.R. :** Iordănescu, M. Răducanu, Ștefănescu, Iordache, Dobrin, Sameș, Crișan, Țicleanu, Țegean, Tălnar, Cămătaru, Al. Nicolae, Giuchici, Geolgău ; **Iosif Thurjung, frezor :** M. Răducanu, Ștefănescu, Iordănescu, Dobrin, Păltinișan, Geolgău, Moise, Iordache, Lucescu, Giuchici, Tălnar, Cămătaru, Țicleanu, Țegean, Ignat, Klein, Petcu ; **Petru Serica, lăcătuș :** M. Răducanu, Iordănescu, Ștefănescu, Iordache, Dobrin, Moise, Iordache, Lucescu, Giuchici ; **Iosif Hahn, strungar :** M. Răducanu, Iordache, Ștefănescu, Păltinișan, Iordănescu, Sameș, Crișan, Klein, Dobrin, Țicleanu ; **Dan Constantin, electronist :** M. Răducanu, Ștefănescu, Iordănescu, Iordache, Beldeanu, Terheș, Klein, Geolgău, Păltinișan, Dobrin ; **Erich Bohr, tehnician :** Ștefănescu, Păltinișan, Geolgău, Dobrin, Iordache, Giuchici, M. Răducanu, Iordănescu, Moise, Cîmpeanu II ; **Petru Drăgan, tehnician :** Ștefănescu, Iordănescu, M. Răducanu, Geolgău, Țicleanu, Cămătaru, Păltinișan, Al. Nicolae, Iordache, Moise ; **Oprea Vasile, sculer-matrițer :** M. Răducanu, Cămătaru, Tălnar, Iordănescu, Moise, Ștefănescu, Iordache, Păltinișan, Crișan ; **Ion Toma, muncitor :** M. Răducanu, Iordănescu, Ștefănescu, Iordache, Cămătaru, Crișan, Moise, Tălnar, Cîmpeanu II, Păltinișan ; **Marioara Soare, muncitoare :** Ștefănescu, M. Răducanu, Iordănescu, Cămătaru, Păltinișan, Moise, Țicleanu, Iordache, Tălnar, Dobrin ; **Petre Ștefănescu, sculer :** M. Răducanu, Ștefănescu, Iordănescu, Iordache, Moise, Păltinișan, Dumitru, Țicleanu, Dobrin, Giuchici ; **Simion Cădăreanu, strungar :** M. Răducanu, Iordănescu, Ștefă-

(Continuare în pagina 21)

Anchetă realizată de
DUMITRU GRAUR
OVIDIU IOANITOAIA
GHEORGHE AMUZA

Clasamentul primilor 10 fotbaliști ai anului

1.	Costică ȘTEFĂNESCU (Univ. Craiova)	1 279 p.
2.	Marcel RĂDUCANU (Steaua)	1 265 p.
3.	Anghel IORDĂNESCU (Steaua)	1 161 p.
4.	Vasile IORDACHE (Steaua)	1 105 p.
5.	Rodion CĂMĂTARU (Univ. Craiova)	592 p.
6.	Nicolae DOBRIN (C.S. Tîrgoviște)	412 p.
7.	Ion GEOLGĂU (Univ. Craiova)	354 p.
8.	Cornel ȚĂLNAR (Dinamo)	345 p.
9.	Aurică BELDEANU (Univ. Craiova)	315 p.
10.	Aurel ȚICLEANU (Univ. Craiova)	269 p.

Piața Scînteii 1, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) — 2558 2566 ; Secția politică-economie (Lionel Nitescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) — 2566 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 2560 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 2566 ; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus) — 2559 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 2600 ; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 2130 ; Sector fotoreporter — 2528 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 2123, 2563, 2072 ; Administrație 17 29 42 și 17 60 10 — interior 2124 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 2128) ; redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 1 1226, București, strada 13 Decembrie. Paginatori : Marcel Nicolae, Dan Marcu și Papa Eugen.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

VIITORUL ÎNCEPE AZI

A început un an nou, a început un nou cincinal. Au început cu bine, cu „semne bune". Ziarele ne-au adus, în aceste zile, primele veşti însufleţitoare de pe şantierele în care se făurește victoriile muncii şi ale creaţiei româneşti. Ce imagini ale zilei de azi şi de mîine se deschid din proiectul lor?

România anului 1981 şi a anilor care vor veni, România care a început în aceste zile — aşa cum ne-o proiectează în faţa ochilor Directivele Congresului al XII-lea al partidului — pare, în multe privinţe, o altă ţară, o altă lume, pare, între fruntariile ei eterne, o alcătuire nouă emancipată de sursă, plutind totuşi pe orbita ei ca şi un astru ieşit din vechea lui gravitaţie. Ne vom muta, altfel spus, pe acea planetă, ascunsă cîndva în norii incertitudinilor, astăzi limpede, vie, apropiată, tangibilă, care se cheamă viitor. Un viitor de pe culmea căruia vom propune lumii (cum propunem, de fapt, de mai multă vreme), mai vie ca niciodată, o noţiune proprie, dinamică, şi faptică, despre ritm, despre dezvoltare, despre civilizaţie, despre bunăstare, despre fructificarea darurilor pămîntului şi a energiilor oamenilor pe o spirală mereu sfidoare. Un viitor în care România noastră socialistă va inaugura, în întreaga-i alcătuire, în panoramele largi ca şi în fibra ei cea mai intimă a fiinţei sale, acea **calitate nouă** pe care cîrmaciul destinului naţional, secretarul general al partidului, preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ne-a fixat-o drept cotă de ideal şi de faptă în acest ceas istoric al deventrii noastre. Un viitor în care această eroică şi mult încercată vatră, căreia nimic nu i-a căzut din cer, se va smulge definitiv din lanţurile unei mai vechi gravitaţii istorice, blestemata gravitaţie a întîrzierii, depăşind stadiul de ţară în curs de dezvoltare, devenind un stat industrial modern, cu dezvoltare economică medie şi cu un nivel de prosperitate, de civilizaţie şi cultură de siguranţă

(Continuare în pagina 4)

ILIE PURCARU

MESAJUL DE ANUL NOU

adresat întregului nostru popor, la posturile de radio şi televiziune, de

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

DRAGI TOVARĂŞI ŞI PRIETENI,

CETĂŢENI AI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA,

Încheiem anul 1980 şi, totodată, cincinalul 1976—1980 cu noi şi remarcabile realizări în toate domeniile de activitate. În cadrul dezbaterilor largi purtate zilele trecute în plenara Comitetului Central al partidului, în Marea Adunare Naţională, în cadrul Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste s-a făcut bilanţul realizărilor noastre pe acest an şi pe întregul cincinal. Şi în acest an industria noastră socialistă a continuat să se dezvolte, prevederile cincinalului realizîndu-se cu o depăşire de cîteva zeci de miliarde de lei. S-a dezvoltat, de asemenea, agricultura, au crescut produsul social şi venitul naţional, s-a ridicat nivelul de trai material şi spiritual al celor ce muncesc.

Cu un legitim sentiment de mîndrie şi satisfacţie constatăm că, în această perioadă, am parcurs un drum important în dezvoltarea economico-socială a patriei, în edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate în România. S-au afirmat tot mai puternic forţa şi superioritatea orînduirii noastre noi, hotărîrea întregului popor, mai unit ca oricînd, în cadrul Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, sub conducerea partidului, de a-şi făuri o viaţă liberă şi demnă, viitorul socialist şi comunist.

Pentru măreţele înfăptuiri obţinute în cursul acestui an şi al întregului cincinal, în numele Comitetului Central al partidului, al Consiliului de Stat şi guvernului, precum şi al meu personal, adresez clasei muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, organelor şi organizaţiilor de partid, organizaţiilor de masă şi obşteşti, întregului nostru popor cele mai calde felicitări şi urări de noi şi tot mai mari succese în activitatea viitoare.

Vom intra, peste cîteva minute, în noul an — 1981 — primul an al celui de-al şaptelea cincinal, care asigură transpunerea în viaţă a istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al partidului, parcurgerea unei noi şi deosebit de importante etape în realizarea Programului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Noul cincinal prevede continuarea dezvoltării în ritm înalt a forţelor de producţie ale ţării şi, totodată, realizarea unei calităţi noi, superioare în întreaga activitate economică şi socială. Aceasta impune să asigurăm organizarea superioară a producţiei şi muncii în toate sectoarele, afirmarea largă a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, creşterea susţinută a productivităţii muncii — izvorul principal al sporirii bogăţiei noastre naţionale — aplicarea riguroasă a noului mecanism economico-financiar, creşterea puternică a eficienţei întregii activităţi economice. Este necesar să realizăm o adevărată revoluţie în agricultură, valorificînd mai bine fiecare metru de pămînt pentru a asigura producţii agricole sporite care să satisfacă în condiţii tot mai bune cerinţele de consum ale întregii populaţii. Să ridicăm, în continuare, nivelul gîndirii şi creaţiei ştiinţifice, al învăţămîntului, culturii şi artei, să intensificăm activitatea de educare patriotică, revoluţionară a maselor, de formare a omului nou cu o conştiinţă înaintată. Să perfecţionăm formele şi metodele colective de organizare şi conducere a producţiei, să întărim democraţia muncitorească, autoconducerea şi autogestiunea, punînd tot mai larg în valoare marile posibilităţi de progres pe care le oferă orînduirea noastră socialistă — orînduire a libertăţii şi demnităţii umane, a muncii pentru propria bunăstare şi fericire, pentru progresul general al patriei.

Depinde de noi, toţi, ca viaţa fiecăruia să fie mereu mai bună, ca gradul de civilizaţie al poporului să fie tot mai înalt. Desigur, mai sînt de lichidat lipsuri, de depăşit unele dificultăţi, dar poporul nostru n-a dat niciodată înapoi în faţa greutăţilor. El a luptat şi a reuşit întotdeauna să înlăture obstacolele ce i-au stat în cale, să-şi apere libertatea şi demnitatea, să-şi asigure independenţa şi progresul. Cu atît mai mult o face

(Continuare în pagina 3)

2 flacăra

Veghind la destinul a cinci generaţii

1876... Mai era un an pînă la Războiul de independenţă. Era iarnă. La Livada, lîngă Gherla venea pe lume o fetiţă cu ochi de albastrul cerului şi păr castaniu: zburdalnică, frumoasă, veselă, sănătoasă. Atunci cînd mai era un deceniu pînă la sfîrşitul secolului al 19-lea, absolvea gimnaziul din Gherla, iar 8 ani mai tîrziu se afla la Cluj unde dă lea viaţă primului copil din cei 3 pe care i-a avut: Roza'ia. Trăia atunci, ca şi acum, într-o casă ridicată cu trudă, la marginea de atunci a Clujului, pe str. Tutunului de azi, ajunsă în anii noştri în centrul oraşului.

Am vizitat-o ieri pe Suzana Pop. Locuieşte cu fiica sa Rozalia Peptea. Era la

(Continuare în pagina 11)

CONSTANTIN MUSTAŢĂ

GÎNDIREA ŞI PRACTICA ŞTIINŢIFICĂ ROMÂNEASCĂ ÎN MOMENTUL LOR DE MAXIMĂ ÎMPLINIRE

În puţine ţări ale lumii — şi o spunem cu bucurie şi mîndrie deschisă — femeile reprezintă, la fel ca în ţara noastră, o forţă atît de impresionantă şi se fac remarcate prin masiva, utila şi indispensabila lor prezenţă în conducerea treburilor politice, economice şi sociale ale statului. Avem astăzi aproape 2 300 de femei care ocupă funcţii de director şi director tehnic în diverse întreprinderi şi aproape 15 000 care fac parte din consiliile oamenilor muncii. Avem femei directori de centrale şi directori în ministere, miniştri, miniştri adjuncţi şi secretari de stat. Imensul lor aport material, spiritual, moral şi uman, atît de relevant în anii puterii populare şi în mod deosebit în perioada ultimului deceniu şi jumătate, reprezintă, în largul context al edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate, una din cuceririle fundamentale obţinute de poporul nostru sub conducerea Partidului comuniştilor, prin aportul decisiv, determinant, al secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, prin contribuţia de seamă a tovarăşei Elena Ceauşescu, personalitate marcantă a vieţii politice, sociale, economice şi ştiinţifice din România, simbol viu şi întruchipare a virtuţilor tradiţionale ale femeii române.

„Experienţa dezvoltării istorice a României — a ţinut să sublinieze tovarăşul Nicolae Ceauşescu, referindu-se la condiţiile esenţiale care au permis afirmarea plenară a femeilor — **demonstrează că premisa fundamentală a libertăţii şi egalităţii depline a femeii, a afirmării ei neîngrădite, în toate compartimentele vieţii sociale, a participării conştiente la făurirea noului destin al poporului o constituie lichidarea relaţiilor bazate pe exploatare şi asuprire socială şi naţională, a inegalităţii şi discriminărilor economice şi politice, instaurarea unor raporturi echitabile între toţi membrii societăţii, dezvoltarea unei largi democraţii care să permită antrenarea întregului popor la conducerea societăţii. Pe baza acestor profunde schimbări revoluţionare, femeile joacă astăzi în România un rol hotărîtor în întreaga viaţă economică şi socială, în conducerea statului, reprezintă o forţă remarcabilă a progresului, a asigurării prosperităţii patriei".**

Femeia şi-a demonstrat activ minunate şi neaşteptate disponibilităţi pentru activităţi dintre cele mai diverse şi în primul rînd impresionanta sa vocaţie ştiinţifică, contribuţia sa de urgenţă în domenii ale cercetării fundamentale şi aplicative, surse inepuizabile ale progresului multilateral. Sîntem martorii unui proces direct, al unor împliniri legice, rezultate prin marea capacitate a comuniştilor români de a transforma în fapte vocaţia unui întreg popor, în cadrul căruia femeia a dovedit mai mult decît

(Continuare în pag. 2)

LIVIU MAIOR

„Am considerat intotdeauna că nu există o satisfacție mai mare decît aceea de a sluji cauza clasei muncitoare — din rîndurile căreia m-am ridicat — cauza celor mulți, cauza Partidului, a poporului meu"

Acad. dr. ing. ELENA CEAUȘESCU

Pictură de CORNELIA IONESCU-DRĂGUȘIN

GÎNDIREA ȘI PRACTICA ȘTIINȚIFICĂ ROMÂNEASCĂ ÎN MOMENTUL LOR DE MAXIMĂ ÎMPLINIRE

(Urmare din pagina 1)

oricînd o autentică afinitate pentru munca de cercetare, unde se impune prin competență și, deopotrivă, prin multă vigoare, exigență, seriozitate. Și relevînd aceste calități atît de proprii tovarășelor noastre de viață, o datorie de conștiință ne îndeamnă să ne amintim, de fiecare dată, cu admirație, cu profundă stimă și înaltă prețuire exemplul luminos pe care ni-l oferă în această privință, ca și în multe altele, viața și activitatea tovarășei Elena Ceaușescu, proeminentă personalitate politică, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, remarcabil om politic și savant de renume internațional.

Încadrată din fragedă tinerețe în mișcarea muncitorească, în activitatea revoluționară a Uniunii Tineretului Comunist și apoi a Partidului Comunist Român, animată de nestrămutate sentimente de dragoste și devotament pentru cauza partidului și poporului nostru, luptînd cu mult curaj alături de marele fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în focul marilor bătălii de clasă și antifasciste de eliberare socială și națională a patriei, tovarășa Elena Ceaușescu a devenit o militantă de frunte a partidului și statului nostru, munca sa fiind un însemnat aport în viața politică, socială și științifică a României. Stăruitoare s-a dovedit astfel preocuparea și grija permanentă a tovarășei Elena Ceaușescu pentru condițiile de muncă și viață ale femeilor, pentru promovarea lor, pentru protecția mamei și copilului, preocupări care au însuflețit și au dinamizat aplicarea în viață a principiilor programatice consacrate creșterii rolului femeilor în viața societății noastre.

Exemplu pentru toate femeile din țara noastră, relevantă în conștiința unei întregi națiuni, se dovedește a fi neobosita și prodigioasa activitate a tovarășei Elena Ceaușescu în domeniul gîndirii și practicii științifice, în calitate de cercetător și conducător al unor compartimente cheie ale științei și tehnicii naționale. Cel mai mare institut de cercetări de profil din țară, Institutul Central de Chimie — ICECHIM — a fost condus cu deosebită competență, ani la rînd, de tovarășa Elena Ceaușescu. Cercetările întreprinse personal și împreună cu colectivul pe care l-a coordonat, privind fabricarea cauciucului polizoprenic, s-au finalizat în rezultate de excepție, demonstrate prin aplicarea lor în industrie și onorate în țară și peste hotare prin aprecieri elogioase și importante distincții științifice. Mai recent, cercetările științifice conduse de tovarășa Elena Ceaușescu au în vedere obținerea unor elastomeri diferiți de cauciucul natural.

În momentul de față, după cum se știe, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu coordonează la nivel național, în calitate de președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, întreaga cercetare științifică românească, acordînd o atentă expresie dezvoltării continue a nivelului științific și aplicațiilor ei printr-o integrare atrînsă între cercetarea științifică, învățămînt și producție, în lumina hotărîrilor și documentelor Congresului al XII-lea, care impun ridicarea cercetării științifice autohtone la o nouă calitate, la cerințele impuse de marile obiective ale dezvoltării României, a tehnicii și tehnologiilor de vîrf, la cotele exigenței mondiale.

Prezența activă, în viața politică, internă și externă, în rezolvarea prompță și lucidă a problemelor construcției socialiste, promotoare a progresului și gîndirii novatoare și mărturisind o grijă statornică pentru afirmarea femeilor, pentru întărirea familiei și educarea copiilor și tineretului în spiritul nobilelor virtuți ale poporului nostru — tovarășa Elena Ceaușescu rămîne în permanență un însuflețitor exemplu pentru femeile României, pentru întregul nostru popor. **„Am considerat întotdeauna că nu există o satisfacție mai mare decît aceea de a sluji cauza clasei muncitoare — din rîndurile căreia m-am ridicat — cauza celor mulți, cauza Partidului, a poporului meu"**, a ținut să mărturisească tovarășa Elena Ceaușescu în cuvinte de o atît de aleasă simplitate și simțire, ce sintetizează o adevărată profesiune de credință și concepție de viață.

Acum, la început de an, și la confluența celor două cincinale, în pragul unei noi etape de împliniri multiple, momentul aniversar se impune inimii și cugetului nostru nu numai prin solemnitatea lui, ci în primul rînd prin bucuria și legitima mîndrie de a avea în fruntea partidului nostru comuniști investiți cu atît de înalte virtuți profesionale, civice și morale, oameni ca tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășa de viață a comunistului de omenie, a marelui om politic și înflăcăratului patriot, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, arhitectul României moderne și cîrmaciul destinului național al poporului nostru.

Mărturisind o caldă și profundă recunoștință pentru activitatea neobosită închinată de tovarășa Elena Ceaușescu fericirii și prosperității poporului nostru, idealurilor măreție ale socialismului și comunismului, îi urăm din toată inima viață lungă și sănătate, putere de muncă pentru împlinirea cu succes și pe viitor a înaltelor misiuni cu care a fost investită de partid și de poporul nostru.

Vă știm lumina dulce

Vă știm aripa dreaptă
A zborului ce suie,
Născută din iubirea
Acestui brav popor.

Vă știm lumina dulce
Ce vindecă, mîngîie,
Și inima ce bate
Adînc în tricolor.

Idealul Vă e lupta,
Iar crezul — biruința,
Alături de Eroul
Mai mare-ntre eroi.

Ne-ați fost, ne sînteți încă
Nădejdea, năzuința :
De-aceea-n lupta țării
Sîntem prezenți și noi.

Găsească-Vă în pace
Tot anul care vine,
Mulți ani după acesta
Ferice să Vă fie,

Întru-nălțarea gîntei
Și-a ei viitorime,
Pentru a noastră mîndră
Și scumpă Românie !

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Legătura de suflet cu țara

Există o noțiune pe care o prețuiesc în mod cu totul deosebit — aceea de **activist**. Există și o expresie al cărei conținut mi se pare a desemna inepuizabile resurse umane — aceea de **activist de partid**. Atunci cînd formulez pluralul — activiști — am sentimentul că am spus totul. Asta pentru că ACTIVIȘTII s-au născut din speranță și din luptă. Din speranța într-o viață umană și din lupta luminii împotriva beznei. Martiriul de-a lungul istoriei al multora dintre ai lor i-a ridicat la înălțimi de legendă. Personalități distincte și distinse s-au avîntat în lupta pentru Om avînd ca arme luciditatea pe care o dă experiența și calmul pe care îl dă certitudinea. Ei urăsc glazura mincinoșilor de tot felul, ei cultivă cea mai frumoasă floare din grădina spiritului : sinceritatea. Sînt oameni simpli fiindcă simplitatea este întrarea la esență, iar simplismul — arcul de triumf al șablonului. Cuvîntul lor de ordine a fost, este și va fi : unire. Prietenii muncii și ai umanului înțeles ca o problemă a realității sociale, nicidecum ca simplu exercițiu teoretic. Catalizatori ai înțelepciunii colective, activiștii sînt galeria cu viță nobilă a societății noastre socialiste, sînt conștiința neamului nostru de români. Și, cu toate că sînt cetățeni ai lumii, ei sînt în primul rînd cetățeni ai țării care i-a zămislit. Ceea ce vor ei este ca România să ajungă cetate de scaun a omeniei. Sînt, deci, voința poporului și a Partidului Comunist Român. Sînt mii și mii. În fruntea lor, tovarășul Nicolae Ceaușescu — cel mai iubit fiu al poporului român, președintele republicii, secretarul general al partidului nostru — și tovarășa Elena Ceaușescu. Rîndurile de mai sus le-am așternut gîndindu-mă în primul rînd la iubiții noștri conducători de partid și de stat, la ceea ce reprezintă pentru noi și pentru țară, pentru conștiința politică a umanității. Tovarășei Elena Ceaușescu, acum, la început de an nou, îi sounem — cu prețuirea și recunoștința din totdeauna — LA MULȚI ANI și o asigurăm că noi, femeile acestui pămînt, vedem în întreaga-i activitate exemplul cel mai înalt de trăire revoluționară, de dăruire pentru cauza socialismului și comunismului în România. Pentru noi, tovarășa Elena Ceaușescu — cea mai de seamă fiică dintre cele mai de seamă fiice ale acestui neam de dincolo de milenii — este imaginea — simbol de femeie-mamă și soție, de femeie-cetățean, de femeie-revoluționar, de femeie-savant, de femeie-activist al Partidului Comunist Român. Deci, înalte calități umane pentru care este deopotrivă apreciată și iubită și pe care le etalează într-o perpetuă și niciodată dezmințită LEGĂTURĂ CU ȚARA.

Este această legătură — nenumărate vizite de lucru, însoțindu-l pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, pe ceilalți tovarăși din conducerea de partid și de stat — nu întoarceri peste ani în orașele și satele țării, ca musafiri ocazionali, ci ca participanți activi la marile transformări petrecute în anii noștri, dornici să lege prezentul de trecut și viitor. Nici că se poate o mai sinceră, mai impresionantă dovadă a legăturilor cu țara, cu locurile scumpe nouă pentru că am investit în ele muncă, zile și nopți, pentru că am zidit în temelia lor credințe, aspirații și suflete ! Niciodată conducătorii acestei țări, chiar și cei mai iubiți și slăviți, niciodată, zic, n-au avut atîtea legături de suflet cu țara, cu oamenii acesteia. Oricare observator de bună-credință al vieții publice de la noi poate afirma cu mîna pe inimă că nici un eveniment cu adevărat important din istoria ultimelor trei cincinale românești nu s-a petrecut fără participarea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu. De nenumărate ori i-am întîmpinat și înconjurat cu dragoste și bucurie în întreprinderea noastră de tractoare, în orașul Brașov. Dar la fel sînt primiți peste tot, indiferent unde poposesc, fie că trec pe la locurile de muncă ale muncitorilor și țăranilor, la întrunirile lor, acolo unde se dezvăluie un fel nou de a fi și a gîndi, unde sînt preocupări, treburi urgente și planuri de perspectivă, unde sînt greutăți și se caută soluții, unde se nasc sarcini de lucru nu numai pentru o viață, ci și pentru o istorie. Totdeauna am remarcat cu prilejul acestor vizite de lucru capacitatea de a pătrunde în miezul lucrurilor, discernămîntul desăvîrșit. De fiecare dată, în dezbateri deschise, se aflau cele mai arzătoare probleme ale muncii și ale reușitelor de mai tîrziu. De fiecare dată sfatul era nu numai bine primit, ci și bine privit și binevenit, iar vorba din inimă — un îndemn pentru mai mult și mai bine. Cînd aud, ori cînd citesc că tovarășul Nicolae Ceaușescu, însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu întreprind o vizită de lucru în cutare sau cutare loc, eu, precum toți ai noștri îi știm pe primii doi activiști ai partidului nostru ca fiind permanent **acolo**, permanent **de acolo**.

Adică din România. Adică de pe tot locul de unde astăzi se înalță un puternic și sincer LA MULȚI ANI CU SĂNĂTATE.

Inginer EUGENIA BUTNARIU
secretară cu probleme sociale
la Comitetul de partid al întreprinderii
de tractoare Brașov

„Ani mulți și multă sănătate, cu țara să-nfloriți în libertate!"

Era marți, 30 decembrie, și era în prag de An nou, cînd sufletul tînăr al României, cu tot ce are mai frumos, mai înălțător și mai cutezător a răsunat, în fața sediului Comitetului Central al partidului, într-un cîntec drag nouă tuturor, un cîntec luminos de „La mulți ani!", însoțit de urări de sănătate, fericire și viață lungă, de nesecată putere de muncă pentru binele întregului popor, pentru înflorirea patriei socialiste, pentru viitorul ei comunist, urări adresate, de cei veniți în Piața Palatului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, tovarășei Elena Ceaușescu, celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat. Se înălța această urare, urare amplificată de voința întregului popor, din piepturile sutelor de copii și tineri — șoimi ai patriei, pionieri și uteciști, elevi, studenți, muncitori și militari, cărora, în dragostea lor, li se alăturară un mare număr de bucureșteni. A fost o manifestare entuziastă, perpetuind, în peisajul nou al civilizației socialiste, străbune datini inspirate de și din munca și traiul poporului nostru aici, de aspirațiile lui spre o viață mai bună, dar a fost, în același timp, o nouă și puternică expresie a dragostei fierbinți și a profundei recunoștințe pe care întregul tineret al țării le poartă partidului, secretarului său general, pentru condițiile minunate de învățătură și de muncă pe care le au azi în România socialistă.

Cetele de urători au fost primite cu nespusă căldură și dragoste părintească de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de tovarășa Elena Ceaușescu, de tovarășii: Ilie Verdeț, Iosif Banc, Emil Bobu, Cornel Burtică, Virgil Cazacu, Ilina Ciobanu, Ion Coman, Nicolae Constantin, Constantin Dăscălescu, Ion Dincă, Janos Fazekaș, Ludovic Fazekaș, Cornelia Filipaș, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pățan, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Leonte Răutu, Aneta Spornic, Virgil Trofin, Ștefan Andrei, Mihai Gere, Suzana Gădea, Ion Ioniță, Ana Mureșan, Elena Nae, Marin Rădoi, Ion Ursu, Richard Winter, Marin Vasile, cărora sutele de tineri, îmbrăcați în frumoase costume naționale, în mișcarea lentă a horelor sau în iureșul călușului, le adresează: „Conducerii de partid și de stat / an în realizări bogat / sănătate, omenie, / țara zilnic să vă fie / dragostea cea mai curată".

Răspunzînd cu dragoste colindătorilor, întregului alai, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit un cald cuvînt, adresat copiilor, tinerilor, tuturor celor prezenți, în care s-a referit la rezultatele de seamă cu care poporul nostru a încheiat anul 1980, cincinalul 1976—1980 și deceniul anilor '70, în toate domeniile de activitate. Aceste realizări au făcut țara noastră mai bogată, viața mai senină și mai frumoasă, tinerețea mai fericită. Fericirea, deci, își are izvorul în munca poporului nostru, a eroicei noastre clase muncitoare, a făuritorilor și intelectualității, a celorlalte categorii de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate, aflate într-o strînsă unitate în Frontul Democrației și Unității Socialiste, înfăptuind politica partidului comunist de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, de ridicare a bunăstării și fericirii poporului, a independenței și suveranității României. **„Este adevărat, subliniia secretarul general al partidului, a fost un deceniu de muncă și luptă, a fost un cincinal de muncă și luptă. Au fost și multe greutăți. A trebuit să urcăm, să străbatem drumuri necunoscute; dar trebuie să spunem acum, la acest sfîrșit de an și început de nou an și de un nou deceniu, că politica Partidului Comunist Român s-a dovedit în întregime justă. Faptele, viața au demonstrat că numai și numai o asemenea politică, izvorîtă din realitățile și năzuințele întregii noastre națiuni, asigură victoria socialismului, independența, pacea poporului nostru și întregii lumi".** Și ca de fiecare dată, și cu acest prilej secretarul general al partidului a vorbit copiilor, tinerilor, celor care vor răspunde mîine de soarta țării, a omenirii, le-a vorbit despre PACE, despre viața lor liberă și fericită, trăită în pace și în bucurie, dar le-a amintit, spre pildă, că și în acest prag de nou an, în unele țări de pe planeta Pămînt cad bombe ucigătoare, mor copii și mame, mor femei și bărbați, se acumulează noi și noi armamente ucigătoare, cheltuielile militare depășind suma de 500 miliarde de dolari anual! Aceste cheltuieli apasă greu pe umerii popoarelor, ele au devenit cauza principală a crizei mondiale, una din cauzele principale ale instabilității care are loc în viața economică și politică internațională. În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a vorbit despre voința popoarelor care se ridică împotriva politicii de forță și dictat, imperialiste, împotriva războiului și înarmării, despre lupta acestor popoare iubitoare de pace, luptă care demonstrează că stă în puterea lor ca, acționînd unite, să oprească activitatea forțelor imperialiste, a celor care duc o politică de război.

„Ca și voi, dragi copii și tineri, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **copiii de pretutindeni, în acest prag de an nou, urează familiilor, poporelor lor o viață mai bună, mai demnă, urează pace și prietenie. Cred că nu există în lume copil care să nu-și pună gîndurile și speranțele lor în cei care pot face mai mult pentru ca anul viitor să ducă la diminuarea încordării internaționale, să pună capăt cursei înarmărilor, să deschidă calea unei lumi mai drepte și mai bune, să fie anul care să deschidă calea păcii trainice pe planeta noastră".**

În încheierea cuvîntării sale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a urat tuturor copiilor României socialiste o viață cît mai senină, copilărie și tinerețe fericite, să învețe și iar să învețe, să-și însușească cele mai minunate cuceriri ale științei și culturii, să facă totul pentru a deveni cetățeni demni ai României socialiste, constructori ai socialismului și comunismului în țara noastră. Totodată, tovarășul Nicolae Ceaușescu a urat, pentru minunatul tineret al patriei noastre, fericire și îndemnul de a învăța, învăța și iar învăța, de a fi și în continuare prezenți pe șantierele țării, acolo unde se nasc adevărații eroi ai comunismului, ai libertății României; a urat pentru țărănime și pentru intelectualitatea patriei, a urat în final pentru eroica noastră clasă muncitoare, „pentru a sintetiza, de fapt, sublinia secretarul general al partidului, în ce sa urarea pe care o adresez minunaților noștri constructori ai socialismului și comunismului", a urat tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, întregului nostru popor, unit în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, bunăstare și succese în întreaga activitate. Și în încheiere a adresat partidului nostru comunist urarea fierbinte de a fi întotdeauna la datorie, de a-și întări unitatea și forța de luptă, de a conduce cu pași siguri întreaga noastră națiune pe drumul păcii.

N. GRIGORE

Mesajul de Anul nou adresat întregului nostru popor, la posturile de radio și televiziune, de tovarășul Nicolae Ceaușescu

(Urmare din pag. 1)

astăzi, cînd, liber și stăpîn pe destinele sale, muncește pentru propria lui bunăstare și fericire.

Am deplina convingere că anul 1981, cincinalul în care intrăm vor aduce poporului român noi și mari realizări în muncă și în viață, vor spori tezaurul avuției naționale, ridicînd pe o treaptă superioară nivelul de trai material și spiritual al întregii națiuni. Garanția mersului nostru neabătut înainte o constituie eroica noastră clasă muncitoare — care își îndeplinește cu cinste și succes misiunea istorică în construcția socialistă din România — o constituie minunatul nostru popor, făuritor entuziast al noii orînduiri. Un factor hotărîtor îl reprezintă, de asemenea, afirmarea puternică a rolului conducător al partidului, întărirea unității sale, politica lui științifică, realistă, pe care o înfăptuiește neabătut, în strînsă unitate, întreaga noastră națiune socialistă.

DRAGI TOVARĂȘI ȘI PRIETENI, CETĂȚENI AI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA,

Anul 1980 s-a caracterizat prin intensificarea contradicțiilor pe plan internațional, ca urmare a politicii de reîmpărțire a sferelor de influență, a politicii imperialiste de forță și dictat. S-au agravat criza economică și instabilitatea, s-au ivit noi conflicte militare, care pun în pericol pacea și independența popoarelor, securitatea întregii omeniri. Totodată, s-a intensificat lupta popoarelor, a forțelor progresiste împotriva politicii imperialiste, s-au obținut noi succese în lupta de eliberare națională și socială. În aceste condiții, imperativul suprem este unirea tot mai strînsă a eforturilor popoarelor pentru oprirea încordării internaționale, reluarea și continuarea politicii de destindere, rezolvarea tuturor conflictelor numai și numai pe calea pașnică, a tratativelor.

În ce o privește, România va promova și în viitor, cu toată hotărîrea, politica sa de destindere, pace și colaborare, va face totul pentru a-și aduce contribuția la cauza securității și colaborării pe continent și în întreaga lume. În acest scop, întărim colaborarea și solidaritatea cu toate țările socialiste, și în primul rînd cu cele vecine, cu partidele comuniste, muncitorești, cu clasa muncitoare, cu forțele progresiste, antiimperialiste de pretutindeni. În slujba aspirațiilor vitale de pace și progres ale omenirii, colaborăm de asemenea cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Militățm neabătut pentru afirmarea în relațiile internaționale a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, pentru renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, pentru dreptul fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale, de a se dezvolta liber și independent.

Vom acționa în continuare pentru desfășurarea cu succes a lucrărilor reuniunii de la Madrid, astfel încît aceasta să răspundă pe deplin așteptărilor popoarelor, să impulsioneze înfăptuirea prevederilor Actului final adoptat la Helsinki, să ducă la organizarea unei conferințe consacrate dezarmării și încrederii pe continentul nostru, la extinderea contactelor și colaborării în Europa, la depășirea divizării ei în blocuri militare sau de altă natură. Sîntem în mod ferm pentru o Europă unită, în care să se respecte diversitatea de orînduiri și specificul fiecărei națiuni. Sîntem pentru o Europă care să ofere omenirii un model de relații internaționale, de unitate nouă, bazată pe colaborarea între țările cu orînduiri sociale diferite.

Țara noastră va milita și în viitor neobosit pentru înfăptuirea marelui deziderat al dezarmării, și în primul rînd al dezarmării nucleare. Minunatele cuceriri ale științei și tehnicii moderne să fie puse în întregime nu în slujba distrugerii și a războiului, ci a bunăstării și fericirii popoarelor! Toate națiunile lumii să se ridice cu hotărîre pentru apărarea dreptului fundamental al omului — dreptul la viață, la pace, la existență liberă.

Vom sprijini, în continuare, neabătut, eforturile pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale, bazate pe deplină echitate și egalitate, care să asigure progresul mai rapid al tuturor țărilor și, în primul rînd, al celor rămase în urmă, să înlesnească accesul larg al popoarelor la cuceririle științei și tehnicii înaintate.

Soluționarea justă și durabilă a problemelor complexe mondiale impune participarea activă, nemijlocită, în condiții de deplină egalitate, a tuturor statelor la viața internațională — un rol însemnat avînd, în această privință, țările mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare, țările nealiniate, care constituie marea majoritate a lumii și sînt profund interesate în lichidarea vechii politici imperialiste de dominație și asuprire, în promovarea unei politici noi, de destindere, independență și pace.

Întrînd în anul 1981, privim cu optimism viitorul, avînd încrederea că, în ciuda problemelor deosebit de grave existente în viața internațională actuală, popoarele, forțele înaintate de pretutindeni, acționînd unite, pot face să triumfe cauza destinderii, a libertății și independenței naționale, a păcii și progresului pe planeta noastră.

DRAGI TOVARĂȘI ȘI PRIETENI,

Fie ca noul an — 1981 — să aducă patriei și poporului nostru noi și tot mai mari succese pe calea dezvoltării economico-sociale, a creșterii gradului de civilizație și bunăstare, a întăririi independenței și suveranității patriei!

Fie ca anul pe care-l începem să aducă tuturor popoarelor victorii tot mai mari în lupta pentru progres și independență, pentru pace și securitate, pentru o lume mai bună și mai dreaptă!

Vă urez, dragi compatrioți, realizări și satisfacții depline în muncă și în viață, împlinirea tuturor dorințelor de mai bine, multă sănătate și fericire!

Vă adresez tuturor, din toată inima, tradiționala urare: „LA MULȚI ANI!"

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la primirea corpului diplomatic

Potrivit unei frumoase tradiții, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit marți, 30 decembrie, pe șefii misiunilor diplomatice, pe reprezentanții unor organizații internaționale acreditați în țara noastră, care au prezentat felicitări cu prilejul Anului nou și al celei de-a XXXIII-a aniversări a proclamării Republicii. Au participat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Ilie Verdeț, Gheorghe Rădulescu, Cornel Burtică, Virgil Cazacu, Nicolae Constantin, Ion Dincă, Gheorghe Oprea, Ștefan Andrei, Aurel Duma, ministru secretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe, Silviu Curticeanu, secretar prezidențial și al Consiliului de Stat.

Luînd cuvîntul, decanul corpului diplomatic, ambasadorul Uniunii Sovietice, Vasili Ivanovici Drozdenko, a spus printre altele : „Aceasta se oferă plăcuta posibilitate de a vă transmite, în numele corpului diplomatic din București, dumneavoastră, stimate tovarășe președinte, stimatei tovarășe Elena Ceaușescu, poporului român cordiale felicitări cu prilejul anului 1981 care se apropie și de a vă exprima urările noastre cele mai bune". În continuare, decanul corpului diplomatic s-a referit la faptul că anul care a trecut a fost un an de activitate creatoare, un an de noi și importante succese cucerite de poporul român pe calea construcției socialiste, pe calea întăririi potențialului nostru economic. Vorbitorul s-a referit la noile sarcini, la noile orizonturi pe care forurile de partid și de stat care au avut loc recent în țara noastră le-au stabilit pentru anul 1981. „Și noi urăm din toată inima, a spus șeful corpului diplomatic, poporului român, dumneavoastră personal, să îndepliniți cu succes obiectivele stabilite pentru dezvoltarea multilaterală a țării dumneavoastră". Referindu-se în continuare la situația politică de pe arena internațională, la lupta activă a popoarelor pentru întărirea păcii și securității, pentru continuarea destinderii, vorbitorul a subliniat rolul țării noastre în lupta pentru această cauză, rodnica activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, desfășurată în scopul destinderii, al asigurării păcii și progresului : „Cunoaștem cu toții și dăm o înaltă apreciere rolului personal al dumneavoastră în înfăptuirea marilor și importantelor prefaceri din România, activitatea dumneavoastră în dezvoltarea economică și socială a țării... dăm o înaltă apreciere acțiunilor active ale țării dumneavoastră, rodnicei activități desfășurate de dumneavoastră personal pentru pace și dezvoltare a colaborării internaționale". În continuare, șeful corpului diplomatic s-a referit la faptul că în lume mai există focare de război, neînțelegeri, că înarmările capătă un caracter tot mai primejdios și că misiunea popoarelor iubitoare de pace este de a lupta pentru salvarea păcii.

Mulțumind pentru urările și felicitările adresate, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu. Referindu-se la realizările poporului român obținute în anul, în cincinalul și chiar în deceniul care a trecut, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus că avem multe împliniri, cu toate că au mai existat și unele lipsuri și greutăți. Dar în lupta sa pentru o societate mai bună și mai dreaptă, poporul nostru a obținut succese în dezvoltarea forțelor de producție, în sporirea avuției naționale, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului. Referindu-se la deceniul care a trecut, șeful statului român a relevat faptul că acesta a marcat cîteva momente importante în direcția destinderii și păcii, a afirmării independenței naționale a popoarelor, dovadă că, chiar în anul 1980, noi popoare și-au cucerit independența națională, apropiind lichidarea cu desăvîrșire a dominației colonialiste, a asupririi unor popoare de către altele. Încheierea anului a fost marcată, în Europa, de începerea reuniunii de la Madrid pentru securitate și cooperare pe continent. „Noi salutăm, a spus șeful statului român, faptul că au triumfat înțelepciunea, rațiunea, că reuniunea a putut să-și începă lucrările, iar, în ultima parte, aceste lucrări chiar să se desfășoare într-o atmosferă mai liniștită de lucru, ceea ce corespunde intereselor tuturor popoarelor din Europa". Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în continuare dorința poporului român de a trăi în pace și înțelegere cu toate popoarele lumii, dorința sa fermă de a-și îndeplini mărețele sarcini puse în fața sa de noul plan cincinal, dorința sa de a colabora larg cu toate statele, mai ales cu vecinii noștri, cu țările din Balcani, dorința poporului român ca toate conflictele, care din păcate nu puține sînt acum în lume, să fie soluționate pe calea tratativelor. „Cred că cea mai bună urare pe care o putem face astăzi popoarelor noastre, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, este de a se opri politica de forță, de a se pune capăt conflictelor militare, de a se da o perspectivă nouă, astfel ca anul 1981 — prin care marcăm începutul deceniului anilor 1990 — să fie un an de trecere la o politică reală de destindere, de colaborare și pace.. a doua urare pe care aș dori să o adresez este aceea de a se trece la oprirea cursei înarmărilor, a creșterii cheltuielilor militare și la stabilirea unor măsuri concrete de reducere treptată și echilibrată a acestora". În continuare tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit la faptul că România, ca țară în curs de dezvoltare, este strîns legată prin întreaga sa activitate de țările care trăiesc în sărăcie, care luptă din greu pentru a-și asigura progresul economic și social. Decalajul dintre bogați și săraci s-a accentuat, de aceea țările în curs de dezvoltare își pun speranța că anul 1981, noul deceniu care începe, să marcheze un anumit progres în direcția soluționării problemelor subdezvoltării, a realizării noii ordini economice internaționale. Lumea nu va mai putea suporta un deceniu de accentuare a subdezvoltării, iar destinderea, pacea, progresul economic și social sînt strîns legate de soluționarea acestei probleme de care depind viața și bunăstarea a două treimi din omenire. Trebuie, de asemenea, adoptate măsuri de soluționare a crizei economice mondiale, începută în țările dezvoltate și simțită în toate țările, printr-o colaborare pe principiile egalității și avantajului reciproc, care să asigure și o așezare mai dreaptă a greutăților pricinuite de ea, greutăți care să nu fie așezate numai în spatele celor săraci. Dorința României, a subliniat șeful statului român, este să colaboreze cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, să ne aducem contribuția la realizarea unor relații democratice, a unui climat internațional în care fiecare națiune să se simtă în siguranță, să se poată dezvolta în mod liber, la adăpost de orice agresiune. „V-aș ruga, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, să transmiteți șefilor de state pe care îi reprezentați cele mai bune urări din partea noastră, cu prilejul noului an, precum și urări de prosperitate, bunăstare, fericire și pace pentru popoarele dumneavoastră din partea poporului român".

G. NICOLAE ■

Viitorul începe azi

(Urmare din pagina 1)

și demnitate a vieții, la înălțimea eforturilor de muncă și de creație ale fiilor săi. Cifrele cincinalului și cifrele anului ce-l deschide sînt, în acest sens, revelatoare. La sfîrșitul acestei etape se va realiza, spun aceste cifre, o producție globală de cel puțin 70 000 lei pe locuitor. Pe ansamblul țării, industria va atinge un ritm mediu anual de creștere de 9 la sută la producția netă și de 8 la sută la cea globală. Va continua, la o scară superioară, armonica distribuție a forțelor de producție în întreg spațiul țării, fiecare județ urmînd să realizeze, grație dotărilor economice cu care va fi investit și grație unei munci ridicate la noi parametri calitativi, o producție industrială de cel puțin 15 miliarde lei. Se va accentua caracterul modern, intensiv al agriculturii, va spori contribuția ei la dezvoltarea economiei și la ridicarea standardului de viață al populației. Investițiile, în cincinalul ce care l-am început, se vor cifra la 1 300 miliarde lei, echivalînd volumul total al investițiilor celor trei cincinale anterioare. România se va îmbogăți, în cincinalul 1981—1985, cu 1 200 noi capacități de producție. Se va ajunge, în România anului 1985, în fiecare județ, la cel puțin 400 de persoane ocupate la 1 000 de locuitori, vor deveni orașe încă 140 de localități rurale, se vor construi 1 100 000 de apartamente și numeroase edificii social-culturale. Se vor înregistra, în acești ani, substanțiale sporuri ale veniturilor celor ce muncesc, ale volumului desfacerilor de mărfuri, ale fondurilor destinate acțiunilor social-culturale. Ultimele, de mîndă, vor marca, în 1981, o creștere de 5,6 la sută față de 1980, însumînd aproape 75,7 miliarde lei.

Sînt doar cîteva dintre cotele ce ne stau în față, cîteva din obiectivele marii curse a viitorului, la care ne-am angajat. Certitudinea că aceste obiective vor fi atinse ne-o dă însăși condiția noastră, condiția fizică a unei țări care, în anii socialismului, și cu deosebire în ultimul deceniu și jumătate, a pășit în era performanțelor, a victoriilor de anvergură pe multiple planuri. Dar performanțele, se știe, nu se obțin ușor, ele înseamnă trudă, efort eroic, încordare perpetuă, ades ascezã, sacrificii, privațiuni. Ele impun autorilor lor o formulă de viață aparte, care iese din granițele obișnuitului, obligîndu-i să trăiască într-un anume chip, cu o anume conștiință a timpului. Dacă ridicăm ideea de înfruntare cu ziua la scara milioanelor de oameni care compun un popor — a milioanelor de autori de performanțe, de mari victorii pe tărîmul economiei, al științei, al tehnicii, al înaintării pe toate planurile — obținem o vagă imagine a ceea ce se cheamă, cu un cuvînt obișnuit, efort. Dacă ne închipuim o greutate trasă pe scripeți, sporind deci cu fiecare centimetru, cu fiecare treaptă — dacă ne închipuim această greutate împinsă zilnic în sus, printr-un zilnic și consecvent efort de 365 de zile, dacă ne închipuim că între această greutate și cei care o împing se creează o teribilă tensiune, care crește cu cît povara urcă mai sus, care crește progresiv, uneori în proporții geometrice, cu fiecare din cele 365 de trepte — vom avea imaginea concretă a ceea ce se poate numi efortul social al unui an. Dacă împărțim la 365, după ce în prealabil am înmulțit cu 22 de milioane, vom obține echivalentul de eroism al unei zile.

Aceasta înseamnă că anul pe care l-am început, deschizător al unei etape de o unică anvergură a muncii și a împlinirilor ei, va fi compus din zile, ceasuri și clipe care ne vor solicita cu o nouă intensitate. Aceasta înseamnă că nu vom avea de-ajuns inimă să-i dăm omenirii noastre truditoare, muncitorilor, țăranilor, cărturarilor, cîtă inimă vor pune în marea cursă pentru atingerea cifrelor viitorului. Dar fiecare ținem un creion în mînă și toți știm să facem socoteli. Le face toată țara. Fiindcă cine muncește trebuie să știe pe ce se bizuie, ce va însemna munca lui. Cînd vom alinia, la sfîrșitul anului și al cincinalului, bilanțul sarcinilor Congresului al XII-lea cu „bilanțul realizărilor, vom vedea că, oricît de greu au atîrnat pe umerii țării sarcinile, darul de eroism, de cuceriri și victorii al oamenilor noștri va atîrna și mai greu.

Mărețele obiective care ne stau în față obligă însă la o nouă calitate sau la o nouă gospodărire, mai rațională, mai inteligentă, mai suplă, mai strîns racordată exigențelor noului, a eforturilor de muncă și de creație. Nu se cer, cu alte cuvinte, pe lîngă eforturi, știința articulării perfecte, la scara țării și a fiecărui loc de muncă, a acestor eforturi, știința de a le sincroniza și unifica, de a le fructifica mai eficient, astfel ca nici un strop, nici o picătură de energie să nu se piardă. Acumulînd un potențial economic valoros și modern, acumulînd o bogată experiență a demersului creator în toate sferele de activitate, trebuie să găsim, în chiar cadrul lor, acele latențe de energie, acele rezerve încă nesesizate sau insuficient explorate, acele pîrghii calitativ-productive ce, acționate cu competență, pot declanșa noi victorii, pot situa întreaga noastră activitate sub semnul robust al eficienței. Este vorba, în esență, de așezarea deplină a întregului nostru angrenaj economic și social-cultural în cadrul noului mecanism al autoconducerii muncitorești și al autogestiunii financiare, pe care se întemeiază atît planul național unic de dezvoltare cît și bugetul de stat. Se impune, în acest scop, așa cum s-a subliniat la Plenara C.C. al P.C.R. din 16—17 decembrie 1980, o lărgire a competențelor, dar și a responsabilității organelor colective de conducere, la toate nivelele, pentru ca principiile noului sistem de autoconducere și autogestiune să funcționeze din plin, pentru ca între ele și viață să nu se mai interpună nici un fel de abstracțiune, de amînări sau neconcordanțe. Încă de acum, de la începutul anului, trebuie încheiată elaborarea actelor normative care reglementează așezarea tuturor întreprinderilor și instituțiilor țării pe principiul autogestiunii financiare. Bugetul anului 1981 se bizuie integral pe capacitatea de sporire corespunzătoare a veniturilor, capacitate care, după cum s-a remarcat la recenta plenară, își trage sevele dintr-o arie clară, ferm conturată, de activități ce conțin, în substanța lor, numeroase resurse de valorificare a fondurilor și mijloacelor existente. Aceste resurse se găsesc nu în marginile, ci în însuși miezul încandescent al producției, decisiv pentru forța și valoarea întregului. Ele înseamnă, printre altele, exemplara îndeplinire a sarcinilor producției nete și fizice, inclusiv realizarea la termen și în condiții de calitate ireproșabile a producției destinate exportului, ele înseamnă îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, întărirea disciplinei tehnologice, reducerea cheltuielilor materiale, realizarea în cele mai bune condiții a investițiilor, eliminarea stocurilor supranormative, sporirea disciplinei și a răspunderilor organelor financiare și bancare. Ele înseamnă — așa cum sublinia secretarul general al partidului la Plenara din decembrie a C.C. al P.C.R. — „accentuarea spiritului comunist de folosire rațională a mijloacelor de care dispunem la un moment dat și care trebuie utilizate cu maximum de eficiență, asigurîndu-se atît dezvoltarea societății, a bazei tehnico-materiale pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, cît și înfăptuirea programului social de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a poporului".

Am pășit într-un nou an — an în care vom celebra un trecut de glorie, prin aniversarea a șase decenii de la întemeierea Partidului Comunist Român, an de pe culmea căruia privim către viitor mai încrezători ca oricînd — purtînd adînc gravate în minți și în inimi aceste vitale îndemnuri ale partidului, ale secretarului său general. Am pășit cu conștiința clară a eforturilor ce ne așteaptă, dar și a scurtării, mai mult ca oricînd, a distanței dintre efort și răsplata lui. Am pășit cu conștiința că visurile și aspirațiile noastre, sălășluite întrupate în planurile partidului, nu se pot înfăptui decît prin aceste eforturi, prin muncă, prin creație, prin ideile, căutările, inițiativele noastre, ale tuturor fiilor acestui pămînt, indiferent de naționalitate, prinși cu pasiune în marea competiție de producere a puterii și demnității României socialiste.

„Munții Carpați sînt o coloană vertebrală a existenței noastre pe acest pămînt!“

— Tovarășe Gheorghe Anghel, sîntem de mai bine de două ore în această minunată carte de istorie, deschisă tuturor, care este Muzeul „Unirii“ din Alba Iulia și al cărui director sînteți. Mi-ați promis totuși, îmi permit să vă reamintesc, o vizită scurtă — dar fără de care, cum spuneați, nu v-aș fi putut înțelege pe de-a întregul. Poate că ar fi totuși cazul să începem interviul pe care l-ați făgăduit ! Mai întîi v-aș întreba de ce muzeul pe care îl conduceți se cheamă „al Unirii“, și nu altfel ?

— Motivele sînt foarte multe și bine întemeiate. Muzeul urmărește să reflecte legăturile de unitate, existente din cele mai vechi timpuri, între românii din Transilvania, ca și cei din celelalte provincii românești, legături care s-au păstrat ca un fir roșu de-a lungul întregii noastre existențe. Muzeul se găsește în Alba Iulia, aflată în orașul cu putere de simbol pentru această unitate, dat fiind că istoria sa se confundă deseori cu cele mai mari momente din istoria luptelor pentru continuitate și existență, pentru unirea întregului popor, „centrul“ important în istoria națiunii. Aceste momente sînt întinse pe un spațiu de timp foarte mare, de la neolitic și epoca daco-feudală, pînă la marele act al Unirii din 1918, fără să uităm nici un moment evenimentele legate de Mihai Viteazul, Horea, Avram Iancu și așa mai departe. Ei bine, așa cum probabil știți, toate aceste importante evenimente din viața românilor de pe orice meleaguri, ca și foarte multe altele, sînt strîns legate de Alba Iulia, pe acest loc desăvîrșindu-se, cum spuneam, și actul de constituire a statului național român modern, iar alegerea nu a fost fără îndoială deloc întîmplătoare ! Păstrăm astăzi cu sfințenie, tot în perimetrul muzeului, Sala Unirii — acolo unde s-au întîlnit delegații trimiși la marea Unire din anul 1918. Mai vreau să vă spun că muzeul a căpătat forma actuală în 1975, atunci cînd s-au sărbătorit alci 2 000 de ani de existență atestată documentar a orașului Alba Iulia și 375 de ani de la prima Unire a țărilor românești sub Mihai Viteazul.

— Tovarășe director, mai concret : cum se vede istoria noastră, privind, dacă vreți, de pe meterezele cetății de la Alba Iulia ?

— Din cele mai vechi timpuri ?

— Din cele mai vechi timpuri pînă astăzi ..

Atunci s-o luăm de la neolitic ! Aici au găsit culturi care veniseră de peste Carpați, așa cum altele s-au extins în sens invers, spre sud. De exemplu culturile ceramice de Cucuteni-Ariușd, cultura Coțofeni, cultura Noua și altele. Este o dovadă că Munții Carpați n-au fost niciodată o graniță adevărată în interiorul teritoriului românesc, ci mai curînd ei au constituit o coloană vertebrală a existenței noastre pe acest pămînt, în vremuri de răstriște locuitorii refugiindu-se în codrii munților, pentru ca apoi să coboare iarăși pe pămînturile lor. În epoca daco-romană, alci a existat mai întîi un centru al triburilor dacice, al „apulilor“, centru menționat de izvoare grecești. După cucerirea Daciei de către romani, Apoulonul a fost transformat în Apulum, oraș roman de mari proporții și însemnătate, a cărui populație o estimăm la circa 30 000 de locuitori. Orașul a continuat să aibă un rol foarte mare în romanizarea Daciei chiar după părăsirea lui de către romani, dată fiind continuitatea elementelor romane, prezente pe aceste locuri aproape fără întrerupere, pînă în evul mediu tîrziu, spre noile izvoare scrise. Vestigii de acest fel se găsesc pretutindeni la Alba Iulia, așa spuse că aproape în fiecare curte, dar desigur că nu putem săpa chiar peste tot. Avem astăzi mărturii certe despre folosirea castrului roman în mod neîntrerupt, începînd din secolul al II-lea pînă la începutul secolului al XVIII-lea, desigur cu cesurile importante în evul mediu. Acest castru a continuat să fie folosit ca o cetate de piatră de către principii transilvaneni, și vreau să rețineți că nu s-au folosit numai fundațiile, ci și unele elevații, ziduri chiar ! Aici era organizat centrul voievodal de Alba, a cărui existență a fost demonstrată fără putință de tăgadă, prin descoperirea marii necropole din nordul orașului Alba Iulia.

— Se vorbește mult de această necropolă, pe care academicianul Ștefan Pascu o numește „una dintre cele mai senzaționale și mai spectaculoase descoperiri arheologice de pe teritoriul patriei noastre în ultima vreme“ ! Vă rugăm, tovarășe Anghel, să explicați cititorilor noștri care este importanța acestei descoperiri și în ce constă în fapt senzaționalul ei.

— Aș vrea mai întîi să-mi exprim regretul că, într-un articol anterior, s-au strecurat cîteva aprecieri necorespunzătoare în descoperirea propriu-zisă, pe care o consider prea mare pentru a deveni prilej de răfuială personală ! Revenind, două lucruri sînt importante în legătură cu necropola descoperită de curînd la Alba Iulia. În primul rînd este vorba despre proporțiile necropolei. Aproape 400 de morminte au fost descoperite pînă acum, iar în rezervația păstrată, prin bunăvoința forurilor județului pentru cercetări viitoare, alte 500 de morminte ar mai putea fi scoase la lumină. În al doilea rînd, trebuie subliniată perioada istorică din care fac parte mormintele amintite, ele fiind datate cu certitudine pentru secolele IX—XII, dar există și destule elemente din secolul al VIII-lea, nu exclus ca necropola cercetată complet descoperită. Ce trebuie să se rețină din aceste lucruri este simplu, și anume existența și dăinuirea mai bine de 4 secole a unei așezări de marime și importanță excepționale, o așezare avînd caracter urban-rural, locuită de romani — agricultori și creșcători de animale, meșteșugari și negustori — urmași ai daco-romanilor, așezare care își are începuturile în secolul al VIII-lea (deci într-o perioadă din cele puțin atestate pînă acum) și continuă probabil și după năvălirea tătarilor. Trebuie reținut că necropola prefeudală se suprapune peste cea romană, și că de asemenea găsim și morminte de incinerare, după ritul slav, lucru care indică atît continuitatea locurii acestor meleaguri, cît și terminarea procesului de asimilare a elementelor slave.

— Cu alte cuvinte, o așezare foarte mare, puternic centru economic, cultural și politic, ocrotită în continuare de zidurile cetății romane ?

— Da. Foarte probabil este vorba despre centrul unei formațiuni statale sau prestatale de caracter voievodal — Voievodatul românesc al Albei, l-am putea spune, așa cum erau altele în acea vreme, în alte părți ale Transilvaniei. Sau, cum spune academicianul Pascu, „o „țară românească“ pe cursul mijlociu al Mureșului, avînd centrul la Alba Iulia, asemenea altor numeroase „țări“ ce împodobeau atunci toate teritoriile locuite de români“.

— Dacă îmi dați voie, această așezare atestă nu numai continuitatea vieții românești pe aceste meleaguri, ci și continuitatea istorică a Albei în viața națiunii ! O verigă importantă, care face trecerea spre feudalism...

— Exact ! Revenind la datele cunoscute mai de multă vreme, este limpede că și în epoca feudală s-au desfășurat permanente legături economice între diferite regiuni locuite de români, pe ambele versante ale Carpaților, fiind continuate de asemenea legăturile culturale, de limbă, folclor și port popular. În paranteză fie spus, după părerea mea etnografia ar putea aduce încă multe dovezi în acest sens, dar preocuparea nu se află din păcate chiar la înălțime. Alba Iulia rămîne deci un mare centru al Transilvaniei, părerea mea fiind că pînă în secolul al XIII lea aici a fost adevărata capitală a Transilvaniei ! Primii voievozi transilvaneni, să nu uităm, aveau și titlul de „comiți de Alba“, aici fiind probabil cel mai mare voievodat românesc, întins din Munții Apuseni pînă în Țara Bîrsei, încă înainte de cucerirea maghiară. Și, fără îndoială, comitatul s-a suprapus pe teritoriul voievodatului ! Alba a avut un rol foarte mare în viața culturală românească, fiind sediul unui episcopat încă din secolul X, cel care a fost ridicat de Mihai Viteazul la rangul de mitropolie. Această mitropolie, lucru semnificativ, Mihai a subordonat-o Mitropoliei din Tîrgoviște încă de la 1595, deci înainte cuceririi Transilvaniei și înfăptuirii Unirii. Rețineți că deși unirea politică n-a rezistat după moartea lui Mihai, fiind prea multe forțe potrivnice în acea vreme, puntea peste Carpați, întinsă de la Alba Iulia la Tîrgoviște, a dăinuit timp de veacuri, funcționînd ca un factor de unitate etnică, tocmai în perioada cînd sîmburele conștiinței de neam prindea viață. S-au păstrat și întărit astfel legăturile culturale, spirituale — mai cu seamă că Alba Iulia devenise cel mai puternic centru de tipărituri din Transilvania, în secolul al XVII-lea. S-au tipărit aici peste 16 cărți, între care primul abecedar românesc, numit „Bucovina de la Bălgrad“ (1699), sau „Noul testament de la Bălgrad“ (1648). În slavă, „Bălgrad“ înseamnă **cetatea albă**, deci cetatea de piatră, cu alte cuvinte, tar asta era fără îndoială Alba Iulia !

— Ați amintit mai înainte de Mihai Viteazul. V-aș ruga să ne spuneți de care alte mari figuri istorice se leagă numele orașului Alba Iulia ?

— Să începem cu Iancu de Hunedoara, care a cîștigat la Sîntimbru la 1442, deci lîngă Alba Iulia, o bătălie decisivă, care i-a deschis cariera militară în Europa. Se pare că într-o primă fază a bătăliei el fusese învins, iar învingător a devenit abia după ce s-a retras în cetate și a ieșit mai apoi din nou, de unde atacînd cu forțe proaspete localitatea. Apoi au urmat pe Mihai Viteazul, Horea, Avram Iancu, dar în afară de aceștia se cuvine a-i aminti și pe Axente Sever, prefectul lui Iancu, sau Diamiste Pop Martian, prefect de Sebeș și intemeietor al gîndirii economice românești, așa cum nu-i vom uita nici pe exponenții Școlii ardelene de la Blaj, aflată tot pe meleagurile Albei, acolo unde se formase noul focar al culturii românești în Transilvania. Toate aceste lucruri au determinat Consiliul național român central să aleagă, așa cum am spus mai înainte, în 1918, Alba Iulia drept locul de desăvîrșire a statului național român modern, o încununare a aspirațiilor de veacuri ale întregului popor. A fost desigur ca o răsplată pe care istoria a dat-o acestor meleaguri, simbolizată prin prezența a mai bine de 100 000 de oameni pe cîmpia de lîngă Blaj, udată de-a lungul veacurilor de sîngele atîtor jertfe și suferințe pentru întregirea neamului.

— Aș vrea să vă întreb un lucru : toate aceste lucruri, pe care le-ați spus atît de frumos aici, își regăsesc argumentele în dovezi materiale prezente în muzeul din Alba Iulia ?

— Bineînțeles. Îmi place să consider muzeul nostru drept una dintre marile instituții de cultură ale țării, un monument de istorie națională și de mîndrie etnică. Avem cam 100 000 de vizitatori pe an, dar după părerea mea numărul lor este încă mic. Alba Iulia n-ar trebui să lipsească din itinerarul nici unei excursii în Transilvania, fie că este vorba de turiști români sau străini, să nu fie doar o haltă între Sibiu și Cluj-Napoca ! Mă rog, asta e o altă poveste.

— Da și nu ! Tovarășe director, pentru finalul acestui interviu aș vrea să vă întreb ce alte lucruri se mai văd de pe meterezele cetății Alba Iulia, între zidurile căreia se adăpostește, dealtfel, unul dintre cartierele orașului de azi ?

— Se vede bine, îmi dau seama la ce vă referiți, Alba Iulia de astăzi, oraș ridicat la rang de municipiu în urma dezvoltării sale deosebit de impetuoase în ultimii ani. În 1968, la noua organizare administrativ-teritorială a țării, atît orașul, cît și întreg județul Alba nu cunoșteau o nouă șansă pentru dezvoltare și deplină afirmare, aidoma tuturor județelor din România de astăzi. Trăiesc și muncesc aici, laolaltă, mai bine de 50 000 de locuitori, români și maghiari, cu toții pe deplin integrați în efortul general al țării pentru o viață mai bună, pentru prosperitatea neamului românesc.

— Iar muzeul ?

— Muzeul rămîne, tocmai pentru a ne aminti tuturor de unde am plecat și unde am ajuns !

DUMITRU GRAUR

Caiet, deci exist

O sinteză a filosofiei românești

Ambițios prin proiect și solid prin realizare, volumul ai dorilea din **Istoria filosofiei românești** (Editura Academiei, 1980) se vrea o panoramă cît mai cuprinzătoare a gîndirii filosofice naționale din perioada 1900—1944. Și reușește să fie. El împlinește frumos și simplu menirea de a aduce diversitatea în unitate, fără a reduce policromia ideatică a aproape cinci decenii de gîndire la o monocromie schematică. Dimpotrivă. Cartea se obligă să reconstituie și să restituie metodic un străvechi tezaur de gînditori și sisteme, ceea ce înseamnă ei (cartea din 1964) se sfîrșise să facă. Iar munca de luminare către public a patrimoniului filosofic va fi încă mai sporită, cum se anunță, în cel de-al treilea volum.

Ceea ce autorii au evitat, spre meritul lor, este perspectiva muzeală în inventarierea faptelor de filosofie. Roadele gîndului românesc nu sînt etalate ca exponate sub sticlă, ci integrate într-un peisaj dinamic, a cărui mobilitate asculă de și rezultă din dinamica epocii. Pentru cei mai de seamă filosofi români, lucrul cu gîndul n-a fost o îndeletnicire încapsulată în turnul de fildeș. A fost o datorie de a răspunde la chemarea timpului, întrucît cu cît mai frămîntată era chemarea cu atît era mai frămîntat răspunsul. De exemplu, angajarea lui Petre P. Negulescu și Mircea Florian între apărarea culorilor raționalismului, încrederea lor că rațiunea va rămîne pururi dirijor în orchestra culturii, s-au manifestat polemic în anii interbelici cînd filosofia apuseană înregistra tendințe iraționaliste și cînd ecouri ale lor se iveau ici-colo și pe malul dîmbovițean. Despre străduința și stăruința gînditorilor români spre turnarea în granit a raționalismului și realismului argumentează un registru major al volumului (intitulat „Sisteme și concepții filosofice de orientare realist-raționalistă“). Pleiada înscrisă în filele acestui registru (Petre P. Negulescu, Mircea Florian, Constantin Rădulescu-Motru, Mihai Ralea, D. D. Roșca, Nicolae Bagdasar, Iosif Brucăr — unii din ei pentru prima dată repuși la dreptul cuvenit) stă mărturie cît de adînc și de matur a scînteiat iubirea de înțelepciune la noi.

Volumul documentează temeinic un adevăr esențial : însoțirea celor mai înalte construcții filosofice românești cu umanismul. Tradiția acestei însoțiri vine de departe, din omenia înțeleaptă a unui neam străvechi. Filosofii cei mari au purtat-o în suflet, au purtat-o în gînd și au transpus-o în concepte și concepții. Așa a făcut și Lucian Blaga. Capitolul consacrat lui relevă pasiunea filosofului-poet de a instaura într-un sistem umanismul românesc. Filtrată printr-un echilibru delicat al luminii și umbrei, silueta construcțiilor marilor trilogii (a cunoașterii, a culturii, a valorilor) se conturează maiestuoasă, nimbată de vocația de a face din om, considerat cea mai de preț „mutațiune ontologică“ pe pămînt, destinația supremă a sistemului filosofic. Opera lui Blaga probează încă o dată și mai mult, identitatea originală a filosofiei românești și puterea ei de a participa, cu o voce distinctă și distinsă, la concertul filosofiei universale.

Colectivul de autori ai volumului (coordonatori : Dumitru Ghișe și Nicolae Gogonceață) s-a aplecat cu vrednicie și iubire asupra contelațiilor gînditorilor români dintr-o jumătate de veac. Autorii nu și-au disputat o stea mai mare sau mai mică, ci s-au îngrijit să măsoare cît mai exact lungimea razelor și locul pe boltă al astrilor aleși, convinși că de reușita cercetării fiecăruia depinde reușita ansamblului.

Poate că i-ar fi trebuit loc și unui „discurs asupra metodei“ urmate, poate că evantaiul gînditorilor încă mai trebuia lărgit (de pildă, creația filosofică a lui B. Fundoianul nu figurează), poate în varietatea de stiluri ale capitolelor trebuia mai multă armonie. Așa cum e construit, volumul are însă logica sa proprie, un mod riguros și inedit de a ierarhiza valorile, un simț sensibil al măsurii în nuanțarea aprecierilor. Volumul se legitimează atît ca o carte de referință a filosofiei românești, cît și ca un document al deschiderii ei către universalitate.

LUCIA DUMITRESCU-CODREANU

Pictură de SABIN BĂLAȘA

„Să învățăm să folosim și să păstrăm pămîntul, un bun vital al întregii națiuni"

Convorbire cu inginerul GHEORGHE DAVID, director general al Direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară a județului Brăila

— Tovarășe inginer, dumneavoastră, știe toată lumea, sînteți un bun specialist : cum aplicați la nivelul Direcției generale cunoștințele în materie de agricultură ?

— Cînd ești pus să răspunzi de destinele agriculturii unui județ, nu te poți bizui numai pe cunoștințele tale, oricît de mari, de deosebite ar fi ele. Așa că am căutat să mă înconjor de colaboratori cu o bogată experiență, în toate sectoarele producției agricole, de oameni care au lucrat mai mulți ani direct în producție. Împreună căutăm să extindem, la nivelul agriculturii județului, tot ceea ce am făcut bun în unitățile în care am lucrat.

— Concret, ce ați aplicat în practica județului, ce noutăți, de cînd sînteți director general ?

— În sectorul producției vegetale am extins în cultură soiurile și hibrizii de plante care s-au dovedit a fi cei mai valoroși, pentru condițiile pedoclimatice ale Brăilei. Dealtfel, în anul 1980 foarte multe unități agricole de stat și cooperative agricole au obținut, pe suprafețe mari, între 8 000—10 000 kilograme de porumb boabe la hectar, iar unele ferme, de la I.A.S. Urleasca și de la C.A.P. Traianu, au obținut de acum pe întreaga suprafață 10 000 kilograme porumb boabe la hectar.

— Cum considerați că se folosesc, la dv. în județ, îngrășămintele chimice, celelalte substanțe chimice, pentru sporirea producțiilor agricole ?

— În anul 1980 am extins metoda aplicării îngrășămintelor chimice complexe sub formă de „starter", adică odată cu semănatul, la porumb. Asta aproape la toate unitățile din județ.

— Asta ce înseamnă ?

— Cu cantități mai mici de îngrășăminte chimice am fertilizat o suprafață mai mare și, totodată, am obținut producții de cereale mai mari la hectar prin plecarea mai rapidă a plantelor (porumb) în vegetație : în cooperativele agricole de producție din sistem irigat (Traianu, Unirea, Urleasca și altele), unde în anii normali nu se depășeau producțiile de 5 500 kilograme porumb boabe la hectar, în 1980 s-au realizat producții de peste 7 000 kilograme la hectar.

— În ce măsură se folosește, ca metodă modernă, în județul Brăila, erbicidarea ?

— Pe suprafețele cultivate cu porumb, în sistem irigat, am folosit și vom folosi erbicidarea tuturor suprafețelor. Astfel, foarte multe unități n-au mai executat, de la semănat și pînă la recoltat, nici un fel de lucrare de întreținere mecanică sau manuală, afară de irigare.

— Cum se face că în unele unități agricole, fie întreprinderi de stat, fie cooperative, se obțin producții încă mici ?

— Totul depinde de oameni ! De aceea, în această iarnă, chiar de la întocmirea planurilor de producție, am realizat o amplasare mai judicioasă a culturilor. Întocmim în prezent programe concrete de măsuri pentru ridicarea producțiilor medii pe hectar și pe cap de animal, sub conducerea noastră directă, pentru fiecare unitate agricolă care anul trecut a obținut producții scăzute. Vom instrui temeinic toate cadrele tehnice, specialiștii, șefii de fermă mai ales, pentru că spre șefii de ferme ne vom îndrepta, în acest an, întreaga atenție. Ei, șeful de fermă, e verigă de bază a producției agricole. Pe fermă se sprijină activitatea de producție.

— Ce-ați făcut în acest sens ?

— Am delimitat perimetrele fermelor, le-am dotat, le vom dota în continuare cu formații de mecanizatori și mașini agricole. Instruirea oamenilor se va face în scopul cunoașterii în amănunt a fiecărui element de tehnologie, atît în cultura plantelor, cît și în creșterea animalelor. Șeful de fermă împreună cu formația de mecanizatori sînt cei care hotărăsc, în final, în cultura mare, soarta producțiilor. Fermierul este cadrul tehnic de bază, el pune în practică, bine sau mai puțin bine, atît metodele de organizare a muncii cît și metodele tehnice. De aceea la noi, toate planurile de producție, pentru acest an, s-au întocmit pornindu-se de la solă și furnă și nu invers, de la unitate către fermă, cum se întocmeau pînă acum.

— Congresul al XII-lea al partidului a stabilit, tovarășe director general Gheorghe David, ca una din direcțiile de bază ale viitorului cincinal, înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, care să cuprindă atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției, accentuarea procesului de dezvoltare modernă, intensivă a agriculturii : ce întreprindeți în această direcție ?

— Tot ce am întreprins pînă acum, toi ce v-am spus pînă acum, se înscrie în această direcție. În plus, în 1981 vom extinde aplicarea tehnologiilor celor mai moderne practicate în țară. În mod deosebit instruirea noastră din iarna asta se axează pe cunoașterea în amănunt, de către toți lucrătorii din agricultură, fie director, fie mecanizator, a tractoarelor și a celorlalte mașini agricole. Noi extindem de la an la an mecanizarea lucrărilor. Necunoscînd uneori exploatarea mașinilor cu care ne dotăm, reglajele lor, întreținerea lor, ajungem să spunem că mașinile nu sînt bune. Nu vreau prin această afirmație să-i apăr pe constructorii de mașini agricole de unele deficiențe ale muncii lor, de unele defecte ale mașinilor pe care ni le trimit.

— Deci, am înțeles noi, două probleme se pun în fața oamenilor din agricultură : cunoașterea tehnologiei culturii respective și minuirea mașinilor. Sînt două probleme de știință agricolă, pînă la urmă !

— Sînt cheia întregii noastre activități ! În 1980, noi am recoltat mecanizat 60 la sută din suprafața de teren cultivată cu porumb. În 1981 vom recolta mecanizat întreaga suprafață cultivată cu porumb ! Or, asta ne impune cunoașterea mașinilor din dotare, a tehnologiilor de lucru. Totodată, eliberăm forță de muncă de la culturile mari și o dirijăm către cultura legumelor, a altor plante tehnice care cer mai multă forță de muncă manuală.

— Tovarășe director, din discuția noastră rezultă că agricultura, în județul Brăila, se află pe un drum bun. Dacă așa stau lucrurile, spuneți-ne, vă rugăm, cît a produs, în 1980, un hectar de teren cultivat cu porumb ?

— În 1980, județul Brăila a obținut cea mai mare producție de cereale din istoria sa. Recolta de grîu a fost cu peste 1 100 kilograme la hectar mai mare decît în 1979 ; cea de orz — cu 675 kilograme la hectar mai mare, iar cea de porumb boabe a fost, în medie, de 5 084 kilograme. Rețineți, aceasta în condițiile unui an nefavorabil agriculturii.

— În Documentele celui de-al XII-lea Congres al partidului se prevede, printre altele, introducerea în circuitul arabil a încă 154 000 hectare, astfel ca, în 1985, suprafața arabilă a țării să ajungă la 10 milioane hectare : județul Brăila, se știe, deține o mare suprafață de terenuri sărăturate. Ce se întreprinde pentru ameliorarea acestor pămînturi și aducerea lor din nou în circuitul agricol ?

— Suprafețele cu sărăturare secundară, în județul Brăilă, se ridică la circa 60 000 hectare. De aceea, aici, conducerea superioară de partid și de stat a aprobat înființarea, din anul 1980, a unei Stațiuni de cercetare și ameliorare a sărăturilor. Avem multe probleme de rezolvat în această privință, preocupări au fost și pînă acum, dar dimensiunea pe care a căpătat-o acest fenomen nu mai poate fi rezolvată la nivelul unor puncte de lucru, de cercetare. Specialiștii din stațiune, din cadrul celorlalte instituții de învățămînt și cercetare agricolă, din cadrul Academiei trebuie să facă totul, să găsească soluții de ameliorare a acestor pămînturi.

— Tovarășe director general, ce s-ar putea face însă pentru evitarea sau prevenirea acestui fenomen de sărăturare a solului ? Mai ales că un hectar de teren ameliorat, deci ameliorat și nu însănătoșit de tot, costă și foarte mult ?

— În instruirile noastre, cam 30 la sută din timp îl afectăm cunoașterii în profunzime a modului de exploatare a sistemelor de irigații. Agricultura nu se mai face după ureche, ea a devenit și devine tot mai mult o știință, o știință în permanentă înnoire. Un sistem de irigații nefolosit științific, nefolosit rațional devine bumerang, la fel ca și o erbicidare incorectă. De aceea oamenii sînt obligați să învețe, să cunoască tehnologiile moderne, să întrevadă toate urmările greșelilor lor și să le evite îndemnați fiind de propria lor conștiință. Un teren degradat, datorită excesului de umiditate prin udări excesive sau datorită sărăturării, e greu, foarte greu, dacă nu aproape imposibil de readus la potențialul inițial.

— De aici reiese marea responsabilitate a celor care muncesc pămîntul țării, țarina noastră comună, acest bun de mare preț, de un preț vital, care este solul agricol al patriei. Înseamnă că și respectarea disciplinei tehnologice, a disciplinei muncii devine o chestiune tot vitală !

— Fără îndoială, așa este. Neefectuarea la timp a unor lucrări sau efectuarea lor de proastă calitate devine o chestiune de nerecuperat în agricultură. Dacă fac o însămînțare proastă, ea nu mai poate fi refăcută, în cel mai bun caz mai semăn încă o dată. Dealtfel de aici și proverbul : Ce semeni aia culegi ! Deci, disciplina tehnologică, în agricultură, se impune a fi respectată cu sfințenie. La fel și disciplina muncii. Ele sînt, dealtfel, legate. Țarina unui județ nu e o curte împrejmuită cu gard, iar oamenii care lucrează în această mare țarină a țării trebuie să-și dea seama că săvîrșesc un act de mare responsabilitate : ei trebuie să asigure pîinea țării și în același timp să păstreze bunul nostru la fel de vital ca și pîinea, pămîntul țării !

N. GRIGORE MARAȘANU

A trăi printre mașini înseamnă a trăi printre oameni

Da, fabrica poate fi și o mare familie, angajată însă într-un complex proces de producție de care depinde bunăstarea tuturor.

Întreprinderea de confecții Botoșani este o adevărată cetățelă industrială (peste un miliard de lei producție globală în 1985) în vechea urbe moldoveană. Să-i ascultăm pe cîțiva membri ai acestei mari familii.

Maria Anghelache, maistru principal, șef de schimb :

„...Aveam 15 ani și 4 luni cînd am intrat în această fabrică. Eram, practic, un copil. Acum am eu patru copii — fata cea mare în clasa a IX-a, un băiat în a V-a, unul în clasa a doua și cel mic la grădiniță.

Aci m-am format ca om, aci m-am maturizat, m-am calificat, m-am căsătorit cu un maistru de la atelierul 2 confecții.

N-am să părăsesc niciodată fabrica, desi... cine știe viața omului ? Dar toate firele vieții mele duc aci. Mă preocupă, desigur, producția, la urma urmei acesta-i rostul nostru, lucrez cu trei ateliere și îmi place activitatea ale cărei roade le vezi cu ochii. Îmi place însă și munca cu omul. Am fost secretară a organizației de bază și secretară a comitetului de partid și știu că nu există greșeală mai mare din partea unui comunist decît să se lase pînă într-atît absorbit de producție, încît să uite sau să treacă pe al doilea plan pe producătorul însuși, adică omul în numele și în folosul căruia facem totul.

Într-o întreprindere ca a noastră, cu mînă de lucru predominant feminină, problemele de comportament (nu numai ale femeilor, ci și ale bărbaților !), relațiile familiale se răsfrîng direct asupra producției, asupra colectivului. Eu caut să-i înțeleg pe oameni, să-i ajut, să trăiesc în mijlocul lor, nu numai în mijlocul mașinilor.

Un muncitor de-al nostru se plîngea de soția lui, zicea că nu-și face datoria de gospodină, nu-i gătește cît ar vrea el, nu-i pune totul pe masă. El „uita" însă că au doi copii și că și tatăl trebuie să ajute în casă, să îmbrace copiii, să-i spele, să muncească alături de nevastă nu numai în uzină, ci și acasă. Așa am și vorbit cu amîndoi soți. Au plecat ultimul-se cam chiorîș la mine, dar acum s-au împăcat.

Un mecanic a venit beat la serviciu. Era tocmai ziua în care se plătea retribuția și avea banii la el. „Măi, băiete, unde îți banii ?", l-am întrebat. „În haină, în buzunarul din dreapta !", a mormăit. I-am luat eu, în fața tuturor i-am numărat și i-am pus bine. Apoi i-am dat bilet de voie și i-am spus să plece acasă. A doua zi, cînd s-a întors la lucru, nici nu mai știa de bani, nu-și mai aducea aminte de nimic. I-am înapoiat retribuția, pe care o pusesem bine, ca să i-o dea soției. Firește, am discutat și despre comportarea sa. E drept, avusese un necaz, dar asta nu justifica beția.

Se mai întîmplă — rar, dar se întîmplă — să vină la lucru femei bătute de soții lor, care astfel, cică, își dovedesc „superioritatea". Una avea ochii atît de vineți, încît credeam că se fardase prea mult și am trimis-o să se spele ! Dar noi, colectivul, nu asistăm pasivi la toate acestea, intervenim, cum e și normal, nu zicem că nu ne interesează ce face omul acasă.

O fată nemăritată a rămas însărcinată. Băiatul era plecat în armată. I-am dat curaj, și-a crescut copilul. Acum băiatul și fata sînt din nou împreună. Căsătoriți. Era o orfană, o fată „a nimănui", stătea în gazdă. Nu ne avea decît pe noi și ne-am purtat cum se cuvine : am considerat-o a noastră, nu a nimănui.

N-aș vrea să credeți că în fabrica noastră abaterile de la morală sînt foarte dese. Se muncește și la noi mult și cu spor, oamenii își văd de treabă. Dar tocmai în situații dificile, chiar dacă nu ele reprezintă regula, se vădește forța colectivului.

Pe soțul meu în fabrică l-am cunoscut. Acum avem patru copii și-i stăpînim mai greu, lesne de înțeles. Noi doi împreună spălăm, călcăm, mergem la școală la ședințele cu părinții. Lucrez în același schimb cu soțul, venim și plecăm împreună. Nu ne-am plictisit, fiindcă ne-am luat din dragoste.

Am crescut și noi odată cu orașul. Stăteam în mahalaua Sfîntu Nicolae. Acum locuim la bloc. Înainte, Botoșaniul era un oraș al grădinilor, un oraș patriarhal. Pare frumos : grădini, case bătrînești..., dar plecau tinerii că nu aveau unde lucra, și multe fete rămîneau nemăritate. Acum, avem în oraș pînă și industrie grea, este de lucru berechet.

În fosta mea mahala, pe locul fostului Iaz Gavrilă se vor construi o bază sportivă și un ștrand ; unde era maidan s-a deschis o piață. Am tras din greu, am pus și noi umărul în anii aceștia, acum începem să culegem roadele."

Fabrica, o familie, fără îndoială ! Grija pentru om, așa se cuvine ! Totuși, firește, producția rămîne temelia fericirii personale, căci fără un spor continuu de bunuri materiale nu poate spori nici bunăstarea către care tindem cu toții. Este un truism, în această perioadă aflată sub semnul imperativului major al eficienței economice, textiliștii botoșăneni au multe de spus și în această privință.

Maistrul Ioan Creju, tehnolog :

„...Noi sîntem — cred — singura fabrică din țară care producem pantaloni, bluze și fuste blugi. Am cooperat și cu firme renumite din Elveția, Marea Britanie, S.U.A. Livrăm pentru piața internă și la export.

Avem creatori, avem idei, dificultatea este alta, cel puțin după părerea mea : materialul trimis de unii furnizori nu este totdeauna la înălțime.

Mai apare însă și o altă cerință : să te ții, tu, producător, în pas cu moda ! Aceasta este o datorie față de cumpărătorii noștri din țară și, totodată, o bogată sursă potențială de valută. În prezent, pe piața mondială, „acul model" se îndreaptă spre catifeaua relată denumită plușcord. Și aici, la noi, sînt greutăți nejustificate cu materia primă ; cred că e mai mult o chestie de inerție. **Pînă se pune la punct tehnologia trec ani !**

Noi, cei de la Botoșani, credem că avem o experiență valoroasă în materie de organizare — una din cheile eficienței, ale înaltei productivități. La producția de cămăși și pantaloni sîntem singura unitate din țară, cel puțin după cunoștința mea, în care atelierele de producție sînt organizate în flux complet : de la croit și confecționat la finisat și împachetat. Mai pe scurt : **de la materia primă la marfa gata ambalată în cutii !** Toate operațiile sînt cuprinse în acordul global. În vechiul sistem se întîmpla ca omul să ia banii și marfa să nu fie gata — poate nu din vina lui, ci din defecțiuni organizatorice. Oricum, la noi, lucrul acesta nu mai este posibil, există o cointeresare puternică în **finalizarea** producției. Ce valoare are o producție nefinalizată ? !"

Inginer-șef Violeta Frai :

„...Firește, fiecare fabrică se străduiește să „încheie" lanțul de producție în cele mai bune condiții. Sperăm că noi am găsit o soluție adaptată nevoilor noastre. Dacă există fabrici care plătesc muncitorii pentru o producție neterminată — probabil, datorită unor situații specifice locale — noi plătim doar pentru producția finită intrată în magazie, ceea ce face practic imposibilă existența unor produse „nelichidate", chiar și ani de zile, după cum se întîmplă poate în alte părți.

Unii spun : „Descentralizați producția, trebuie să o secționați pe felii, așa se obține o productivitate înaltă !" Este posibil ca acest sistem să corespundă necesităților și condițiilor tehnice proprii altor fabrici, noi nu putem vorbi decît de experiența noastră și ea a dat roade : fiecare formație „se ține" de produsele sale de la început și pînă la sfîrșit. Am prezentat această experiență la un simpozion organizat de Ministerul Industriei Ușoare și Centrala industriei confecțiilor București, privind sisteme moderne de programare și lotizare a producției, practicate la fabrica noastră. Desigur, nu există soluții ideale, orice metodă de organizare trebuie să răspundă unui specific de producție. În ce ne privește, sîntem fericiți că producem doar „calitatea întîi" și că întreprinderea noastră acoperă singură cam 20 la sută din exportul județului Botoșani.

Expansiunea industriei schimbă treptat și fața orașului nostru. Vi s-a mai spus și o știți și dumneavoastră că tinerii se întorc acasă. Un fapt cu totul nou și semnificativ : pentru prima oară absolvenții ai institutelor de învățămînt superior încep „să se bată" pentru repartiții la Botoșani.

Acum doi ani a solicitat să lucreze la noi o absolventă de la Iași cu **zece** ! **Asemenea cazuri nu sînt izolate. Un semn al vremii pentru fabrică, pentru orașul nostru."**

LIONEL NIȚESCU

Județul Ilfov

5 FAMILII DE GOSPODARI

Sfîrșitul anului, sfîrșitul cincinalului, pentru cooperatorii din comuna Gurbănești a fost marcat în ziua de 26 decembrie 1980, zi în care Cooperativa agricolă de producție „Munca" a fost distinsă cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste și cu medalia de aur „Secera și Ciocanul", pentru producția obținută, în 1979, de 9 660 kg porumb boabe la hectar. De asemenea, producția medie, pe cei cinci ani ai cincinalului, la principalele produse ale producției vegetale este net superioară nivelurilor prevăzute pentru producțiile ultimului an al cincinalului, la unele dintre ele neavînd decît posibilitatea de a se autodepăși. Astfel : 4 530 kg/ha grîu, 5 000 kg/ha orz, 7 380 kg/ha porumb boabe, 45 tone/ha sfeclă și 2 550 kg/ha floarea-soarelui. Și tot pentru că cifrele conving mult mai repede, trebuie să amintim că valoarea normei convenționale a zilei-muncă a crescut, paralel cu creșterea producțiilor, de la 40 de lei în 1976, la 80 de lei în 1979, acord global diferențiat pe formații și sectoare. Președintele, Dinu Daniliuc, ne dezvăluie ultima performanță — demnă de cel mai sintetic indicator al anului : valoarea producției globale realizate din activități pur agricole depășește 75 000 lei pe cap de cooperator, indicator care influențează direct creșterea veniturilor în propria casă.

Am intrat în cinci gospodării, am vizitat cinci adevărați gospodari. Prima gospodărie a fost cea a lui Ilie Florea. El este mecanizator, iar soția, Elena, lucrează la ferma de cîmp nr. II. Amîndoi locuiesc cu părinții, tot țărani cooperatori, într-o casă nouă, pe care abia au terminat-o. Au patru camere, pline cu tot ce este necesar : mobilă, covoare, perdele, frigider, televizor, radio, picup etc. Au trecut cîțiva ani, Mirela a crescut, are 4 ani, așa că vor și pot să-și cumpere mobilă mai bună, modernă : dificultatea e că nu știu ce să facă cu cea veche. Își doresc o sufragerie, cu mai multe piese, cu bufet, un frigider cu congelator și chiar un covor persan. De ce nu ?

S-a înserat și din casa lui Ion Stan se aude muzică. Margareta, elevă în clasa 8-a, venită în vacanță, ascultă o melodie la picup și se acompaniază la chitară. Mama ei, Steliana, care a terminat treburile prin ogradă, dînd de mîncare la păsări și la porci, acum tricotează. Mai are un ceas și pleacă la fermă, unde are de pregătit animalele pentru noapte. Tatăl, Ion Stan, este pe cîmp, la arat. Fiecare își are grijile și bucuriile lui, sînt ceea ce se cheamă o familie fericită.

Marin Tudor și-a cumpărat casă în Gurbănești cu o magazie încăpătoare de pe vremea cînd țăranului îi era necesară pentru păstrarea întregii recolte. Acum veniturile unei familii se compun din bani și produse doar pentru strictul necesar. Nu mai umplu o magazie de la an la an. În schimb oamenii pot să-și umple casa de copii fără grijă că n-au cu ce să-i crească. Pentru că cei trei băieți ai familiei Tudor pot să umple o casă.

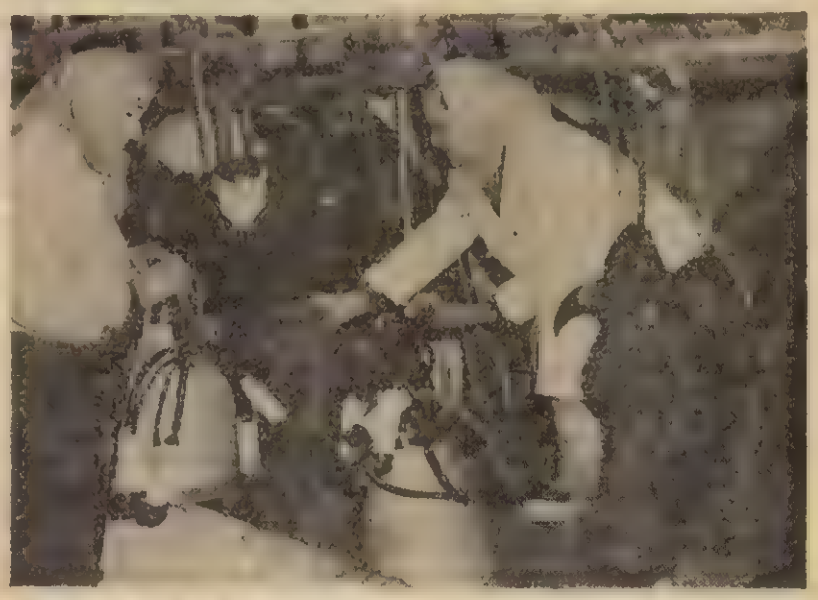

A doua familie. Toți ilie. Nu sînt rude. Comun au, doar, aceeași tendință pentru ordine și bunăstare. Pe stăpîna casei, Tudora, am găsit-o în curte fierbînd carnea pentru tobă. Un cîrd de rațe gălăgioase crește împrejurul casei pentru timpul cînd se va termina de mîncat porcul.

În familia lui Ion Pantaze toată lumea se ocupă de gospodărie. Fiecare după cum are timp : fetele după ce vin de la școală, părinții după ce vin de pe cîmp. În fiecare an ei cresc cîte doi porci, pe care îi duc la o sută și ceva de kilograme, unul pentru ei și unul pentru stat. Acum au și o scroafă cu șapte purcei. În timpul sfatului, baza sînt găinile. În grădina din jurul casei cresc legume și zarzavaturi, astfel că în cămară, acum în toiul iernii, rafturile sînt pline cu de toate.

Elena Tudor, de cînd îi sînt băieții plecați, pune mult suflet în sectorul ei de muncă, la fermă. Este operatoare-îngrijitoare la vaci. Aici am întîlnit-o împreună cu Steliana Stan și tot aici am aflat că mulsul și îngrijitul vacilor sînt operații delicate, cer atenție, migală și răbdare pentru ca cele 500 de vaci și juninci de rasă Holstein să dea peste 4 000 litri lapte, cu mult peste media pe țară — de 1 100 litri. Această diferență nu se datorește doar rasei superioare a animalelor, ci mai ales bunei îngrijiri. Toți de la Elena Tudor am aflat că unei vaci trebuie să-i vorbești ; dacă nu-i place calitatea finului, nu mănîncă și se uită după tine că nu-i dai mîncare. Anul trecut a realizat 4 190 de litri de lapte, iar de la recordmena Oița a obținut, în medie pe o lactație completă, 5 660 litri de lapte, pentru care Elena Tudor a primit 103 lei la ziua muncă.

De partea locului a curții Tudorei ilie așteaptă primăvara și vremea trufandalelor vreo 200 de salate verzi.

Foto-reportaj de ELENA GHERA

DIN NOU DESPRE RESURSELE SECUNDARE

Milioane recuperate din fum

Coșul de fum (85 m) al Uzinei de plumb din Fernezîu, Maramureș. Se poate vedea și o parte din suprafața laterală a noului sistem de desprăfuire.

Coșul de fum pe care-l vedeți în imagine este înalt de 85 de metri și aparține uzinei de plumb de la Fernezîu, Maramureș. Rostul său este să ridice gazele rezultate din arderile necesare extragerii plumbului din minereul polimetalic pînă în zona de mare circulație atmosferică și de acolo — unde le va bate vîntul. Motiv pentru care pînă nu demult de jur-împrejurul lui totul era negru. Zi și noapte trîmbele monorite, groase și dense îmbîcseau aerul uneori pînă în zare. Priviți acum gura coșului, fotografia este recentă : abia-abia dacă flamura cernită se mai poate repera. De fapt, este mai mult o dîră de condens : după cum observați, zăpada este la ea acasă în Maramureș. Ce s-a întîmplat ? Între timp, s-a aplicat „sistemul de reducere a poluării și de recuperare a metalelor din prafurile volatile de la uzina de plumb Fernezîu". Ideea nu este deloc nouă, dar ideea aplicării ei aparține doctorului inginer Valer Gabrian. Anume ? Se cunoaște că circulația fluidelor prin secțiuni mici le obligă să se deplaseze cu viteze foarte mari. Și invers, dacă fluidul străbate secțiuni mari, viteza lui scade corespunzător. Ceea ce facilitează depunerile. Fenomenul poate fi observat și în natură. Dacă o apă străbate o vale îngustă, ați putut remarca curgerea ei vertiginoasă, turbionară. Suspensiile n-au practic timpul necesar pentru ca să se depună. Dimpotrivă printr-o vale largă, aceeași apă se liniștește, curgerea ei devine laminară, depunerile posibile. Același principiu s-a aplicat la uzina de plumb din Fernezîu. Înainte — adică pe vremea cînd fumul polua puternic — circuitul gazelor arse și al pulberilor pe care le antrena odată cu eșaparea lor era următorul : hala de topire — hala filtrelor — hala de ventilație — canalul de evacuare — coșul de fum — atmosferă. Acum, din vechiul canal de evacuare a fost de făcută o nouă variantă — ca și cînd fluviul s-ar desface în două și ar fi obligat să curgă pe șesuri. Noua ramură, lungă de 240 metri, are o geometrie variabilă : locul cel mai îngust fiind de 5 metri, cel mai larg variind între 8 și 10 metri. Înălțimea este constantă, un om obișnuit poate intra în picioare, fără să se aplece, și ridicînd brațul poate atinge tavanul. Noul canal seamănă foarte mult cu două garduri paralele și etanșe, ale căror vîrfuri au fost unite printr-o suprafață continuă. În cazul de față s-a utilizat cauciucul provenit din benzile rulante vechi, care nu se mai foloseau și erau pe cale de a fi aruncate, la Rovinari. Stîlpii, precum și alte elemente constructive ale noului canal-„gard" provin din materiale (șine și conducte vechi) recuperate de la exploatările miniere sau sînt chiar plăci vechi de gard autentic, de la stadion.

Proiectul experimentului — pentru că da, este doar un experiment ! — a fost întocmit de un colectiv condus de directorul adjunct de la Institutul de cercetări metale neferoase, inginerul Constantin Gilcă. La 15 decembrie 1978 a început construcția — coordonată de inginerul Ernest Ölvedi — iar punerea în funcțiune a avut loc în aprilie 1979. Un sprijin substanțial i-au acordat exploatările miniere Iliba, Nistru și Săsar. Cei șase sute de mii de lei cheltuiți atunci pentru inedita construcție au fost amortizați cu prisosință : s-au recuperat peste 400 de tone de pulberi metalice cu 50—60 la sută conținut de plumb, zinc, aur și argint. Spre o mai bună edificare : o tonă de plumb în cel mai bun concentrat de plumb obținut prin flotația minereurilor costă 5 480 lei ; o tonă de praf obținută după procedeul de mai sus ridică prețul la 6 812 lei ! — este mult mai bogată în metale utile decît cealaltă. Care, altfel, ar fi împroșcat cerul și pămîntul din jurul coșului de fum. Pînă acum, numai în bani, cîștigul curat este de peste 2,6 milioane lei. Milioane recuperate din fum. Însă adevăratul cîștig îl înregistrează **SĂNĂTATEA OAMENILOR ȘI A MEDIULUI**, iar acestea nu pot fi prețuite în bani. Motiv pentru care supunem experimentul maramureșean atenției tuturor uzinelor metalurgice din țară.

După ce traversează sera, fumul și-a lepădat mantia neagră a particulelor metalice.

„Căldură ruptă din cer"

La Baia Mare, în curtea Întreprinderii metalurgice de metale neferoase, termometrul arăta minus 15 grade C. Alături de fabrica de acid sulfuric, în sera din curtea aceleiași întreprinderi, alcoolul din capilar urca pînă la plus 12 grade C. Asadar, o seră [illegible] — „la 0,7 hectare" — dar suprafața acesteia este mai mică. Sub sticlă se află protejați doar 3 200 mp de pămînt... industrial. Iată un prim element care deosebește această încîntă de omologele ei din țară : pămîntul industrial. Adică puternic poluat, de-a dreptul otrăvit de procesele metalurgice desfășurate pe el de peste un secol, de cînd ființează întreprinderea. Cu timpul, praful, zgura, gazele și celelalte noxe au ridicat aciditatea acestor suprafețe în afara limitelor oricărei categorii de calitate (pH = 2—3). Motiv pentru care o parte a terenului împrejmuit cu sticlă a fost amendat cu un strat de praf de calcar ; apoi cu pămînt fertil de calitate inferioară ; peste aceștea s-a depus pămînt fertil de calitate superioară ; în sfîrșit, turba de Vatra Dornei și gunoiul de grajd au definitivat stratul vegetal. Cincizeci de metri pătrați au fost lăsați în afara oricăror intervenții ameliorative, ca lot martor. Totul a fost cultivat. Pentru început o singură travee de 1,5 X 36 m a fost plantată cu crizanteme, ale căror petale sînt identice cu cele ale margaretelor scandinave. Primele trei buchete în cinci strălucitoare culori au fost depuse de tehnicianul horticol Ioan Costea pe birourile celor trei oameni de la care a pornit gîndul realizării acestei sere : dr. ing. Valer Gabrian, director general al Centralei de metale neferoase, ing. Gheorghe Ilea, director al I.M.M.N., și ing. Gavril Rușțiuc, coordonatorul lucrării. Gestul s-a consumat miercuri, 15 octombrie 1980 și a fost unica — dar deosebit de delicată — răsplată pentru ideea devenită faptă a unei veritabile premiere naționale.

Ceea ce distinge cu adevărat această seră de toate celelalte și ceea ce-i conferă valoare de unicat este, de fapt, agentul termic. Anume ? Pentru prima dată în România sînt folosite temperaturile joase ale gazelor rezultate din procesele metalurgice. Mai clar spus, este vorba despre căldura reziduală, despre ceea ce rămîne **după ce a fost epuizată și ultima șansă industrială a gazelor care își scot atmosferei, via coșul de fum.** Pînă la experimentul băimărean s-a considerat că fiind necesară și suficientă recuperarea căldurii destinate... coșului prin producerea de abur în recuperatoare speciale. Circuitul era următorul : cuptorul metalurgic — recuperatorul de căldură — coșul de fum — atmosferă. Temperatura finală de 120 grade C era considerată inutilizabilă și aruncată în țările cerului. Noul circuit : cuptor — recuperator de căldură — SERĂ — coș de fum — atmosferă. De la recuperator căldura industrială este condusă printr-o conductă de oțel cu diametrul de 800 mm pînă la o galerie subterană zidită, aflată pe o latură a serei. De acolo prin intermediul a șapte alte conducte de oțel cu diametrele de 450 mm — trecînd nivelul solului și patru sus — căldura traversează sera încălzind volumul de aer cuprins sub suprafața vitrificată, după care intră în a doua galerie. La capătul acesteia din urmă este ridicat un coș de fum cu diametrul de 800 mm prin care gazele sînt împrăștiate în atmosferă la temperaturi cuprinse între 30 grade și 60 grade C. Întreaga tubulatură folosită nu a costat nici măcar un singur leu, deoarece a fost recuperată de la transportul hidraulic al sterilului de flotație. Actualul circuit mai prezintă și avantajul că pulberile industriale din fumul cuptoarelor („aerosoli solizi dispersați într-un mediu dispergent") se depun în interiorul galeriilor și conductelor de unde vara, prin gurile de vizitare special amenajate, se recuperează metalele neferoase decantate. Beneficiarul serei — I.M.M.N. Baia Mare — a fost ajutat în edificarea construcției de către exploatările miniere de la Baia Sprie, Herja, Șuior, Flotația centrală, Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială și alții. Acum, pe 2 000 mp de seră au îmbobocit garoafele ; pe ceilalți 1 200 mp au fost plantate crizanteme, ceapă, salată, castraveți și răsaduri de roșii. După cum ni s-a spus în timp ce le priveam pe traveele neobișnuitei sere, toate aceste flori și legume din prima recoltă sînt destinate înfrumusețării și aprovizionării meselor metalurgiștilor bălmăreni. „Cu căldură ruptă din cer" — cum spunea un muncitor.

MIRCEA BUNEA

Reso sau despre umanism prin fapte

Voi intra direct în subiect. Ce ați face, cum ați proceda, stimate tovarășe director de întreprindere, președinte de cooperație, dacă în biroul dv., în fața dv., s-ar afla un om care solicită încadrarea, acel om fiind în tratamentul Spitalului „Dr. Gh. Marinescu" ? Ce faceți în situația în care un om s-a îmbolnăvit de o boală psihică ? Ce ați face, stimați tovarăși care lucrați într-un colectiv : uzină, atelier etc., dacă ați avea în mijlocul dv. un bolnav psihic ? Este de preferat ca nu reporterul să răspundă ! E de preferat ca reporterul să vă înfățișeze munca fără preget, munca eroică, munca dezinteresată a doctorului Aurel Romilă și a tuturor celor din jurul său, părinții bolnavilor, cadrele medii, instructorii, contabilii, toți cei care au înțeles înaltul țel al acestui psihiatru de înaltă ținută. Putea, foarte bine, să lucreze în clinică, să meargă pe tradiționalul tratament care se aplică de ani și ani. Nu a ales această cale!

Din fostele grajduri și cotețe ale spitalului, dintr-o curte plină cu gropi și murdărie, s-a gîndit să scoată la lumină ceea ce astăzi se numește RESO. Adică secția de resocializare. Un imens cîștig l-a avut antrenînd părinții bolnavilor. Ce poate fi mai înfricoșător pentru un părinte decît gîndul că va muri și va lăsa în urmă un neputincios ? Bolnavii tratați clasic sînt dependenți față de cineva : părinte, rudă mai îndepărtată... Sînt dependenți față de propria boală. În care se refugiază, fiind ajutați, cu medicamentele, doar pentru a cădea într-o mai lungă sau mai scurtă stare de apatie... Miracolul produs la RESO este revenirea lor în societate, miracolul înseamnă trezirea acelei părți intacte a psihicului care luptă, care este învățată să lupte, care este pusă în mișcare de cel mai vechi instrument al umanizării noastre : munca. Și nu munca oricum, pentru că ergoterapia este bine cunoscută, ci munca în colectiv, munca într-un anumit mediu, cea plătită ! Da, aici bolnavii sînt lunar plătiți, fiecare după cît a produs, după ce respectivul produs a fost valorificat !

Maternitatea de scroafe a spitalului s-a transformat într-un atelier de croitorie și țesătorie. Ioana Barabaș, instructor al atelierului, îmi spune că au contracte cu marile spitale. Bolnavii execută huse, cearșafuri. Nicușor, un tînăr care fusese adus cu intelect comparativ cu cel al unui copil de 2 ani, realizează acum huse! În atelier, ca dealtfel în toate atelierele RESO, există șezlonguri, unde bolnavii se pot odihni, dacă în cele 4 ore de lucru simt oboseala. Sînt zile în care se consideră că bolnavul nu trebuie să lucreze.

În fostul grajd de cai a luat ființă un complex de ateliere ; de confecționat pungi din folii de plastic, artizanat, tricotaj — aici am văzut lucruri care nu se deosebesc cu nimic de cele lucrate în cooperative — și un auditoriu. Doctorul Aurel Romilă s-a zbătut pentru a se obține aprobarea cumpărării de fotolii. Geamurile cu vitralii — există un atelier de vitralii — dau o lumină odihnitoare, o ambianță specială acestei încăperi. Aici a concertat Radu Chiș, aici au citit poezii Ioana Diaconescu și Romulus Vulpescu. Bolnavii recepteză extrem de intens fiecare act de cultură și s-a dovedit faptul că prin cult-terapie se obțin rezultate nebănuite. Bolnavii dansează, fac sport pe terenul amenajat prin munca părinților.

Reciclopul este un atelier unde se execută de către bolnavi terosonări, gresări. Atelierul de strungărie este condus de nea Ștefan, fost strungar de mare clasă, dar de ce spun fost — este un strungar de mare clasă, bolnav, care îi inițiază pe ceilalți în tainele meseriei. Atelierul de tîmplărie este specializat în rame. Tablourile executate de bolnavi sînt uneori valorificate și alături de atelierul menționat intrăm în cel de lăcătușărie, de a cărui dotare s-a ocupat soția președintelui comitetului de părinți, tovarășa Olu Soți Onu duresc să mă opresc o clipă, cu toate că ar fi foarte mult de scris despre dînșii, au un copil bolnav. Din 1976, de cînd a luat ființă comitetul de părinți, scopul lor nu este numai cel de a-și ajuta copilul, ci de a ajuta pe toți cei care se află în această situație, de a lupta, împreună cu părinții, împreună cu dr. Romilă, ca fiecare dintre acțiunile menite reintegrării acestor tineri în viață să prindă contur, să apropie cliua în care cel bolnav să poată fi reintegrat în societate și familie.

Din 1 150 de cazuri urmărite — dr. Romilă a putut prezenta : 68% randament bun, 22% randament nul și 10% randament extrem de bun. Așadar, putem remarca reintegrarea completă în viață a 10% din bolnavi. Doctorul Virgil Angheluță, directorul spitalului, a participat la această ședință deosebită, a vorbit cu încredere despre viitorul resocializării. Recunoscînd tenacitatea dr. Romilă, care are de luptat nu numai cu complexitatea actului social, medical, umanitar pe care-l întreprinde, dar și cu învechitele concepții ale celor din jur, a făcut un apel către întreprinderi, către cooperative, cerînd ca acest act să nu se oprească în poarta spitalului, cerînd ca acel colț de ev mediu care mai sălășluiește în conștiințele noastre să dispară, lăsînd loc umanismului. În fiecare întreprindere ar putea exista o secție pentru bolnavii în tratament, cu randament scăzut. Și noi toți ar trebui să pricepem că bolnavul psihic nu mai trebuie izolat, că el poate fi de folos societății, că este foarte important să-l ajutăm să treacă pragul dintre boală și viață. Ar fi multe de făcut.

O problemă spinoasă este cea a noului pavilion, care de fapt va fi un complex de ateliere cu dormitoare, unde bolnavii se vor putea specializa în mai multe domenii de activitate. Ministerul Muncii promisese că în trim. I al anului 1981 se va începe construcția. Acum s-a aminat pentru 1982 ! Trebuie menționat că acești oameni care luptă pentru a reface drumul primordial al omului, pentru a reintra în rîndul oamenilor, au adus **prin munca lor** un beneficiu de 400 000 lei din 1976 pînă în prezent. Deci, iată că un spital se poate autofinanța !

În ceea ce privește interesul arătat de confrații doctorului Romilă față de munca în cadrul acestei secții, nu prea putem remarca mare lucru. Ajutat de Antoaneta Costian, psihologul secției, încearcă să se facă auzit de tinerii psihiatri care nu văd încă frumusețea și viitorul resocializării și preferă, de ce oare, să lucreze 60 într-o clinică, adormindu-și bolnavii cu picături și pastile, și neinteresîndu-i cercetarea omului care încearcă să schimbe niște tipare, care încearcă, de fapt, o cale nouă în psihiatrie.

PIA OLARU

Inventica la confluența a două cincinale

De vorbă cu ing. Ion Marinescu, director-adjunct al Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci

— Care este numărul total al creațiilor tehnice și științifice autohtone, deci cîte invenții și descoperiri românești s-au înregistrat în evidența Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci. Cititorii noștri vor fi interesați să afle, de asemenea, prin ce efecte economice se recomandă eforturile investiție de inteligență în perioada ultimului cincinal.

— Portofoliul nostru cuprinde aproximativ 14 000 invenții de origine românească. La acest total am ajuns, eliminînd invențiile foarte vechi și pe cele depreciate moral. Ca număr de invenții înregistrate de naționali (există și o asemenea statistică internațională), România se situează în eșalonul statelor fruntașe și, interesant de remarcat, chiar înaintea unor țări puternic industrializate, cum sînt de pildă Austria, Olanda, Canada. De reținut apoi că din totalul invențiilor pe care le avem în evidența noastră, numărul celor aplicate depășește un procent de 45%. Și, în sfîrșit, ceea ce ne interesează în primul rînd : efectele economice rezultate prin aplicarea acestor invenții în perioada 1976—1980 sînt estimate la peste 9 miliarde lei. Acest lucru demonstrează că a investi bani în invenții este o afacere extrem de rentabilă, că invențiile reprezintă unul dintre cele mai rentabile domenii pentru investirea unor fonduri bănești. După constatările și calculele noastre, fondurile cheltuite pentru promovarea invențiilor se recuperează în medie în mai puțin de un an. Acest lucru devine evident dacă avem în vedere faptul că aplicarea unei invenții poate determina deopotrivă : reducerea prețului de cost al unui produs, obținerea de beneficii suplimentare, reducerea costului investițiilor, înlocuirea unor produse aduse din import.

— Vă rugăm să ne oferiți cîteva exemple de produse care au înlocuit importul.

— Sînt foarte multe și tocmai de aceea vă propunem ca într-un viitor articol să le acordați o atenție exclusivă. Voi aminti acum două invenții, una din domeniul medicinei și alta din cel al zootehniei. Astfel, la Centrul de hematologie din București a fost perfecționat un procedeu de obținere a gammaglobulinei. Autorii : dr. Kondi Vanghel, dr. Ștefan Bălan și chimist Natalia Mitrică (de la Institutul Cantacuzino). Este vorba de o gammaglobulină luptă de antigen Australia, produs competitiv pe plan mondial. Prin eliminarea importului a fost obținută următoarea eficiență economică : în 1977, 3,5 milioane, în 1978, 28,5 milioane, și în 1979 nu mai puțin de 68 de milioane. În total : o sută milioane lei ! Al doilea exemplu se referă la aparat pentru însămînțare artificială realizat la SEMTEȘTI-Buloțești și care înlocuiește o suită de piese importate pînă de curînd din străinătate. Eficiență economică anuală : 800 000 lei. Bilanțul creațiilor tehnice și științifice din perioada 1976 –1980 ne obligă deopotrivă să avem în vedere și invențiile românești aplicate parțial sau negeneralizate. Numărul acestora este încă destul de mare sau ceea ce obligă numeroase întreprinderi, institute de cercetări și foruri de decizie să întreprindă eforturi mai susținute pentru generalizarea lor. Iată cîteva exemple edificatoare : la I.C.S.I.T. Titan a fost realizat un **cuplaj electromagnetic cu lamele dublu străbătute de flux magnetic.** Titularul invenției a realizat 36 de bricăți, efectele economice fiind scontate la 5 milioane lei anual. Specialiștii noștri au constatat însă că dacă produsul ar fi fabricat în serie la I.M.A.M.U.S. din Baia Mare, eficiența economică ar fi de circa 20 000 000 lei anual. O altă invenție, creată la I.C.P.I.S.C. București și intitulată „Procedeu și metodă de recuperare a aluminiului din deșeuri" a fost aplicată la Întreprinderea mecanică „Ceahlăul" din Piatra Neamț, unde pe această cale au fost recuperate în 1979 circa 50 de tone de aluminiu. Generalizarea metodei la toate turnătoriile de neferoase din țară ar însemna obținerea unor efecte economice de circa un milion lei. Delegații noștri au constatat de asemenea că o invenție realizată și aplicată la Întreprinderea de hîrtie din Bușteni și care aici, prin reducerea importului, aduce o economie anuală de 4,8 milioane lei, prin generalizarea ei s-ar obține o eficiență economică de 15 000 000 lei.

— Cîte invenții urmează să fie aplicate în 1981 ?

— Un număr de 900 de invenții, a căror experimentare a fost terminată, urmează să fie aplicate în cursul acestui an. Dar în același timp trebuie să avem în vedere faptul că aproximativ 2 800 de invenții se află în diferite faze de experimentare și că deci o mare parte din acestea vor fi aplicate tot în 1981. Deoarece în acest prim an al noului cincinal, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci și-a propus să efectueze circa 500 de controale în ministere, centrale și întreprinderi, pentru a urmări la față locului destinul unor invenții propuse pentru valorificare. Prin aceste investigații vom mai avea posibilitatea de a depista soluții brevetabile și de a acorda asistența tehnică necesară pentru încheierea formelor de brevetare.

— Ați putea să ne vorbiți pe scurt despre modul în care este stimulată activitatea cercurilor de inventatori în unele institute de cercetări sau întreprinderi productive ?

— Există numeroase întreprinderi, institute de cercetări, facultăți sau institute de învățămînt superior din partea cărora primim an de an și lună de lună propuneri de invenții și descoperiri. Aliele se dovedesc mult mai puțin active în acest domeniu. Am observat de pildă că acolo unde cadrele de conducere acordă atenție și sprijină și încurajează ideile generoase, se creează, firește, și un climat favorabil efervescenței creatoare. Și viceversa. Din păcate nu în puține întreprinderi responsabilul compartimentului de invenții și inovații este ales la întîmplare, sau acest post este ocupat de oameni care mai au un an, doi, pînă la pensie, sau care s-au dovedit nefolositori în alt sector de muncă. O unitate care excelează prin numărul mare de invenții și inventatori este Întreprinderea „Miraj" din Capitală. De remarcat că aici, totodată, se depun eforturi notabile pentru folosirea materiilor prime indigene, obținute din flora și fauna țării, și că multe din cele 50 de produse cosmetice de concepție românească au la bază brevetele unor cunoscuți cercetători. Astfel, în colaborare cu doctorul Vasile Boicu, specialiștii întreprinderii au realizat gama de produse „Belatrix". Uleiul de cătină realizat de profesorul Ion Brad stă la baza unor numeroase și extrem de solicitate creme și loțiuni, iar extractele de nămol obținute de doctorul Ionescu Călinești au intrat de asemenea în compoziția unor articole cosmetice foarte apreciate. Multe invenții valoroase ne sînt apoi furnizate de către colectivele de cercetare din învățămîntul superior. Un exemplu : cunoscutul inventator ieșean, profesorul universitar Vitalie Belousov, este șeful unui colectiv căruia îi datorăm realizarea unei „Freze frontale cu dinți demontabili armați cu ascuțire continuă" care aduce titularei de brevet, I.D.S.M.S.A.-Focșani, o eficiență economică anuală de 5 812 000 lei.

— Ce se va întreprinde pentru valorificarea mai activă a tezaurului tehnic și științific mondial ?

— Pe glob se nasc anual aproximativ 350 000 de invenții. În brevetoteca Oficiului Național pentru Invenții și Mărci există aproape 9 milioane de descrieri de invenții. Acest imens „depozit" de idei și soluții aplicabile este încă insuficient folosit de către cercetătorii noștri. Abia 160 de institute de cercetări și-au creat cu ajutorul nostru brevetoteci proprii. Se impune apoi ca tehnologiile unor invenții realizate în România să fie oferite într-o măsură mai mare la export. Or, O.S.I.M.-ul are un cuvînt de spus în această privință. Succesele remarcabile obținute în cincinalul 1976—1980 prezintă mărturia uriașei capacități creatoare a poporului nostru. Mai mult ca oricînd, creația tehnico-științifică s-a dovedit a fi o componentă de esență a spiritualității românești. Sînt sigur că pe parcursul actualului cincinal, invențiile vor spori ca număr și importanță economică, că ele se vor impune prin îndrăzneala și realismul soluțiilor novatoare, că vor fi create în măsura cerințelor impuse de realitatea economică a țării, de cotele exigenței contemporane, de ritmurile construcției societății socialiste multilateral dezvoltate.

LIVIU TIMBUS

O veste bună pentru crescătorii de nutrii

Despre cîteva din problemele și dificultățile crescătorilor de nutrii, una din cele mai răspîndite pasiuni la ora actuală, revista noastră, după cum bine se știe (și se știe destul de bine dacă judecăm după zecile de scrisori sosite pe adresa redacției), a scris în două rînduri. Consemnam în cele două ample articole convingerea fermă a mai tuturor celor ce ne-au scris că numărul crescătorilor va înregistra într-un timp foarte scurt o substanțială scădere. Din păcate, așa cum ni s-a adus la cunoștință printr-un alt șir de scrisori, acest lucru s-a și întîmplat. Mai mult decît atît, pînă și crescătorilile ce au supraviețuit și-au redus simțitor efectivele.

Cauzele care au provocat acest fenomen au fost două, amîndouă fiind strîns legate de așa-zisul preț de achiziție, fie că ne referim la achiziționarea blănii de nutrie, fie că ne referim la achiziționarea nutriei vii. În primul caz, centrele de achiziție a blănurilor ofereau prețul de 244 lei pentru o blană de calitatea întîi. Atît de nestimulator a fost acest preț, încît în anul 1979 s-au achiziționat doar 13 blănuri în toată țara. De ce ? Pentru că o nutrie, ca să ajungă pînă la dimensiunile unui adult, deci ca să îndeplinească normele prevăzute de stasul achiziției, consumă o cantitate de furaj de aproximativ 450 lei. Cine ar fi hrănit o nutrie cu 450 lei ca să o vîndă cu 244 lei ? ! Dar, cu excepția celor 13 cazuri semnalate, acest preț de 244 lei blana de nutrie n-a acționat, motiv pentru care îl vom considera, așa cum au făcut-o și crescătorii, ca și inexistent. Principala și adevărata lovitură pe care au primit-o crescătorii de nutrii a venit din partea celui de-al doilea preț, prețul de achiziție al nutriilor vii. Ca să fim foarte limpezi, vom preciza că a existat și încă mai există un Ordin emis de M.A.I.A., prin care orice particular poate să vîndă unei crescătorii pe care o înființează statul, de exemplu un I.A.S. sau un C.A.P., nutrii vii, nutrii de reproducție. Prețurile de achiziție variau între 650—850 lei, în funcție de sex și dimensiune. Această tranzacție ar fi urmat să se perfecteze prin intermediul Asociației crescătorilor de iepuri și animale pentru blană și dacă respectiva asociație ar fi avut prilejul să mijlocească un număr cît mai mare de astfel de contracte, atunci, da, Ordinul nr. 75 emis de M.A.I.A. ar fi sprijinit și stimulat într-adevăr o activitate economică deosebit de importantă. Dar, din păcate, cererea a fost mult mai mică decît oferta, adică, mai altfel spus, asociația, deși a fost asaltată literalmente de crescători care ofereau mii și mii de nutrii, n-a fost solicitată de crescătoriile de stat. Mai mult decît atît, unele crescătorii au preferat să cumpere nutrii din străinătate, refuzînd nutriile pe care asociația le-ar fi putut procura și garanta din toate punctele de vedere. Și astfel, neaplicarea Ordinului nr. 75 s-a arătat a fi piedica numărul unu pentru crescătorii de nutrii.

Dar despre aceste două probleme am vorbit pe larg în cele două articole pe care revista noastră le-a publicat încă de-acum jumătate de an. Timp de-o jumătate de an am tot așteptat un răspuns din partea forurilor de resort și mărturisim că am fi dorit un răspuns cît mai rapid și cît mai exact, pentru a le putea răspunde tuturor celor ce, într-un număr impresionant de mare, ne-au scris și ne-au întrebat dacă e cazul să-și desființeze crescătoriile ori, dimpotrivă, să le mențină și să le dezvolte, asigurînd statului, la un preț convenabil pentru ambele părți, un număr uriaș de blănuri deosebit de prețioase.

Și iată, deși cam tîrziu, dar mai bine mai tîrziu decît niciodată, medicul veterinar Nicolae Panait, vicepreședintele Asociației crescătorilor de iepuri și animale pentru blană, ne înștiințează că noul preț de achiziție al blănii de nutrie (blană crudă, neargăsită) a crescut la 610 lei pentru nutria standard sau de culoare neagră, iar pentru blănurile de nuanță deschisă se va acorda un spor de 15 la sută.

„Ar mai fi de spus, a continuat medicul veterinar Nicolae Panait, că a fost reașezat și prețul de achiziție al blănurilor de iepure, preț care a urcat pînă la 24 de lei. În ceea ce privește nutria mai putem anunța că s-au stabilit și prețurile de achiziție pentru carnea și grăsimea de nutrie, aceste produse fiind plătite cu 25 și respectiv 31 lei kilogramul. Nu dispunem de precizări ferme în legătură cu unitățile ce vor prelua aceste două produse, dar, în schimb, îi putem informa pe crescători că se vor înființa centre județene de achiziție a blănurilor".

— Cum considerați dumneavoastră, ca vicepreședinte al asociației, această hotărîre privind noul preț de achiziție al blănurilor crude de nutrie ?

— Consider că noul preț va asigura o refacere rapidă a crescătorilor și că, în același timp, îi va mobiliza și pe alții spre această activitate extrem de utilă și de eficientă din punct de vedere economic. Un crescător care poate sacrifica 100 de nutrii la capătul unei munci de un an va realiza prin noile prețuri un venit de aproximativ 30 000 lei. Pentru a realiza acest venit nu se pune decît o singură condiție, cea a unei sacrificări corecte, o sacrificare ce trebuie făcută numai de oameni pricepuți, adevărați meseriași. Altfel, din experiența pe care o am și ca medic veterinar, pot să vă spun că vor apărea multe rebuturi.

— Ar fi ceva de făcut pentru ca aceste rebuturi, datorate sacrificărilor necorespunzătoare, să dispară sută la sută ?

— Da, și aș propune în acest sens înființarea unor centre de sacrificare, centre pe care să le coordoneze asociația. Aceste centre ar putea prelua totodată și produsele secundare, adică dinții (foarte căutați de cooperativele de artizanat), piciorușele de pe coadă (foarte căutată de industria de încălțăminte), grăsimea (mult solicitată de industria de articole cosmetice) și carnea. Despre acest ultim produs, precum și despre celelalte, am putea vorbi mult și cu folos cîteva ceasuri. Dar despre aceste lucruri, altădată. Principală rămîne, deocamdată, problema înființării acelor centre de sacrificare, indiferent cine le îndrumă și coordonează.

Deci, dincolo de oricare altă încheiere, iată, acum, la început de an, și o veste bună pentru crescătorii de nutrii. Dar această veste, ea singură, nu rezolvă, de la sine, alte cîteva importante probleme ale acestui sector de activitate, motiv pentru care, într-un viitor număr al revistei noastre, ne vom strădui să punem punctul pe i.

VICTOR NIȚĂ

FLORIN NICULIU — Istorie

Un donator de sînge este un om generos

— Tovarășe dr. doc. Vlad Apăteanu, intrați curînd în cel de-al 10-lea an de cînd sînteți directorul Centrului de hematologie București. Între timp, au pornit de aici spre spitalele bucureștene sute de tone de sînge salvator pentru bolnavii în suferință. Vă propunem o discuție tocmai despre acest medicament miraculos, de neînlocuit.

— Aș începe prin a vă spune că pe teritoriul municipiului București recoltăm anual o cantitate ce depășește 41 de mii litri de sînge, ceea ce înseamnă solicitarea unui număr de 200 000 donatori pe an. E adevărat însă că nu toți cei solicitați sînt corespunzători pentru donarea de sînge, rămînînd în final să facă actul donării peste 160 000 donatori pe an.

— Deci, nu oricine poate să doneze sînge.

— Fără îndoială ! O primă condiție este vîrsta : tineri sub 18 ani și persoane peste vîrsta de 62 de ani nu trebuie să doneze sînge. O a doua restricție este formată de antecedente de hepatită virală sau prezența unor reacții pozitive pentru antigenul HBs. Aceste persoane pot transmite prin sîngele lor hepatita virală de tip B, motiv pentru care sînt respinse la donare. Orice afecțiune transmisibilă sau o boală cronică ce poate afecta fie sănătatea donatorului de sînge, fie pe a celui care va primi acest sînge constituie, de asemenea, o contraindicație pentru donare. Tocmai de aceea donarea de sînge se face sub un control medical clinic și de laborator, un control radiologic pulmonar la anumite intervale și cu o verificare continuă a hemoglobinei și antigenului HBs.

— Au dreptate cei care se tem că donarea de sînge le provoacă anemie ?

— Categoric nu ! Organismul nostru are o capacitate remarcabilă de a reface toate elementele componente ale sîngelui într-un timp foarte scurt care variază între 2—3 ore pentru volumul sanguin și două-trei săptămîni pentru numărul de hematii și cantitatea de hemoglobină. În asemenea situație, cînd donările de sînge nu sînt mai frecvente de una la 45 de zile, și cu atît mai mult dacă se fac doar una-două donări pe an, nici nu poate fi vorba de o scădere a cantității și calității sîngelui donatorului. În schimb, observăm adeseori că donarea de sînge este pentru multe persoane un adevărat stimulent al hematopoezei, un bici al producției de globule roșii care accentuează senzația de bine, fizică și psihică. De aceea se poate afirma că orice donare de sînge este un act fiziologic, după care organismul refface total și repede cantitatea de sînge donată.

— Care ar fi pentru donatori motivația actului donării de sînge ?

— 1. Știu că trebuie, că e necesar ca aerul în spitalele noastre; 2. Știu, totodată, că nu le face rău și nici dureros nu este actul în sine ; 3. Mai știu că fac un mare bine semenilor. Nu fac o afirmație exagerată spunînd că toți donatorii de sînge sînt oameni generoși, mulțumiți de gestul lor umanitar, optimiști, cu conștiința datoriei îndeplinite. Nu se renunță ușor la așa ceva !

— Presupunem că și donarea de sînge își are problemele ei.

— Într-adevăr. Dat fiind faptul că asistența medicală se dezvoltă continuu în țara noastră, și mai ales cea chirurgicală, și nevoile de sînge transfuzional sînt în creștere. Donatorii de sînge ai țării reprezintă 2—3 la sută din totalul populației. Vorbesc de persoane care donează cu o frecvență de cel puțin o dată pe an. De aceea, nevoia extinderii numărului de donatori și, mai ales, înlocuirea donatorilor mai în vîrstă cu tineri se resimte tot mai mult. Acesta ar fi unul din obiectivele pe care trebuie să le atingem prin accentuarea propagandei donării de sînge în cursul anului 1981. Țin să subliniez faptul că această propagandă e necesară numai pentru spitalele noastre și pentru bolnavii noștri. Să nu se uite nici un moment că în medicina noastră au apărut tehnici noi care consumă foarte mult sînge.

— Care sînt aceste tehnici ?

— Dezvoltarea chirurgiei cardiovasculare ar fi una dintre ele, care folosește aparate cord-pulmon artificial, apoi dezvoltarea chirurgiei corectoare la hemofilici care presupune consum de crioprecipitat de globulină antihemofilică la nivelul de mărime mediu de 50 de donatori pentru un singur bolnav. Menționez, de asemenea, consum suplimentar de sînge pentru bolnavii de insuficiență renală care se tratează în mod cronic prin dializa cu rinichi artificial și care necesită frecvent transfuzii de sînge pentru corectarea anemiei. Consum important de sînge înregistrăm și în chirurgia de urgență, în special în cea care se ocupă de accidente traumatice cu hemoragie, cum intîlnim, din păcate, destul de frecvent ca urmare a accidentelor de circulație. Chirurgia cancerului sau cea obstetricală reorezintă, de asemenea, mari consumatoare de sînge. Cred că e bine de știut că sîngele se consumă și pentru preparatele terapeutice de mare importanță, în tratamentul bolilor interne sau al bolilor infecțioase. Gammaglobulina standard, imunoglobulinele specifice, soluția de albumină umană injectabilă, fibrinogenul, trombina ș.a. sînt medicamente de neînlocuit care se prepară din sînge, la producerea cărora colaborează toate centrele de recoltare și conservare a sîngelui din țară.

— Care ar fi, după dv., principiul asigurării transfuzionale ?

— L-aș defini, apelînd la formula următoare : sîngele să aștepte bolnavul, și nu bolnavul să aștepte sîngele ! De aceea, socotesc că presa noastră, toate mijloacele moderne de informare ne pot ajuta mai mult prezentînd nevoia de sînge sub aspect profilactic. Fără îndoială, e foarte bine ca atunci cînd apare un accident regretabil de muncă, tovarășii celui în suferință să se ofere spontan să facă donări de sînge. Dar și mai bine ar fi fost dacă aceste donări colective ar fi fost făcute mai înainte, organizat.

— Vreți să spuneți că astfel de gesturi spontane ar trebui să intre în obișnuința oamenilor ?

— Așa ar fi ideal și pentru acest lucru luptăm, dealtfel. Am fi foarte bucuroși, vă mărturisesc cu această ocazie, dacă donări de sînge exemplificatoare ar fi făcute mai frecvent de către virfuri ale vieții noastre culturale, artistice, sportive, profesioniste care, prin exemplul lor, să încetățenească în rîndurile populației țării ideea că orice om sănătos o dată pe an sau cel puțin o dată în viață să facă o donare de sînge — condiție esențială pentru terapia transfuzională, terapia cu produse derivate din sînge sau pentru diagnosticul bazat pe reactivi preparați din sînge.

— Spuneți-ne, vă rugăm, ce viitor are transfuzia de sînge ? Nu cumva sîngele artificial, de care se tot vorbește, va reuși să o înlocuiască ?

— Deocamdată, nu se cunoaște un înlocuitor pentru toate funcțiunile sîngelui : transportor de oxigen, rol coagulant, rol antiinfecțios etc. Există înlocuitori parțiali de sînge, așa numiții substituienți de volum sanguin, cum ar fi dextranul, se fac experimente și cu fluorocarboni ca transportori de oxigen în locul hemoglobinei însă cred că sîntem departe de a considera că sîngele omenesc poate fi realizat pe cale sintetică în totalitatea multiplelor sale funcțiuni. Rămîne perfect valabilă afirmația că tratament chirurgical fără sînge este greu de realizat. Cineva spunea că nivelul de civilizație al unui popor se judecă după cantitatea de consum de săpun pe cap de locuitor. Aș zice, parafrazind, că nivelul de tehnicitate al chirurgiei dintr-o anumită țară se judecă după cantitatea de sînge care se consumă pentru un bolnav operat.

— Ați făcut, pînă acum, o adevărată pledoarie pentru donarea de sînge. Ce alte preocupări de seamă intră în sarcina colectivului pe care-l conduceți ?

— Deci, se ocupă cu recoltarea, conservarea și distribuirea sîngelui la toate cele 50 de spitale ale Capitalei. În al doilea rînd, are o activitate de producție pentru preparate derivate din sînge care se folosesc fie în scop terapeutic (gammaglobulina, de exemplu), fie în scop diagnostic ca reactiv de laborator, cum ar fi serurile hemoteest care permit determinarea grupului sanguin din sistemul OAB, sistemul Rh și alte sisteme grupale sanguine. Sîntem, de asemenea, preocupați de probleme de cercetare științifică care vizează noi metode de diagnostic hematologic sau metode de tratament sau de profilaxie în unele boli de sînge care se pretează pentru asistență medicală ambulatorie. Preocuparea noastră majoră rămîne însă sîngele, cît mai mult sînge donat !

— Cum ați dori să încheiem acest interviu ?

— Nici o discuție de acest gen nu se poate încheia altfel decît cu un cald și sincer omagiu pentru donatorii de sînge din țara noastră, al căror număr sperăm să crească în viitor, ținînd pasul, cum s-ar spune, creșterii asistenței medicale a țării.

GEORGETA ȘTEFANESCU

„Cînd omul încetează să fie om..."

I. N., un tînăr de 29 de ani, șofer din anul 1972, tată a doi copii, era cunoscut la autobaza Vernești, coloana Bîrnicu Sărat a U.M.C.T.F. (aparținînd Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții), ca un om serios care își vede de treburile sale.

Și totuși în ziua de 5 noiembrie 1980, după ce efectuează o cursă legală, transportînd bușteni de la Buda la Vintileanca, și-a dat, cum se zice, în petic ! El hotărăște, împreună cu doi colegi, să viziteze restaurantul „Prahova" din Rm. Sărat. Aci zăbovesc între orele 18 și 20 și sorb, toți trei, 6 sticle de „negru".

Bine, foarte bine dispuși, ies din restaurant cîntînd și se îndreaptă spre mașina ascunsă cu grijă pe o stradă dosnică.

Se urcă cu toții în autocamion îndreptîndu-se spre parcarea de la Buda. Nu ajung însă la destinație, deoarece între timp li se făcuse din nou sete. Grupul oprește la bufetul din satul Pietrosu. Aci se procură tot o sticlă de „negru" pe care băieții noștri veseli o golesc pînă la Buda.

„Scumpii mei prieteni — se adresează Ionică colegilor săi — dacă-i bal, bal să fie. Hai să facem o vizită unei fete, nu-i ea chiar fată, dar e drăguță și primitoare. Nu-i departe, ne despart de ea doar 10 km". Grupul primește propunerea cu mare satisfacție.

Pe la 21,30, echipajul ajunge la poarta Fănicăi. Tocmai cînd șoferul dă să intre în curte, un lucrător de miliție îl roagă politicos să-i prezinte actele. Ionică face însă la' iuțeală stînga-împrejur, o ia la fugă, se urcă în autocamion și pornește mașina, dispărînd în noapte.

Parcurge doar un kilometru, oprește mașina și se reîntoarce, sperînd să-i reîntîlnească pe cei doi colegi și să o viziteze pe Fănica. La 100 de metri de locul cu pricina, același lucrător de miliție îi face semnal cu lanterna să oprească. Șoferul nu reduce viteza, ci dimpotrivă accelerează. Subofițerul observă intenția conducătorului auto de a nu opri, se retrage la repezeală spre acostament, dar Ionică virează la dreapta cu intenția vădită de a acroșa pe lucrător, care reușise în citeva zecimi de secundă să se retragă în afara carosabilului. Lovește în plin pe subofițer, trîntindu-l la pămînt. Marea șansă a acestuia a fost că a căzut pe asfalt în poziție paralelă cu axul longitudinal al autovehiculului, astfel că roțile n-au trecut peste trupul său. Este totuși rănit grav.

Gravitatea faptelor întîmplate, rapida lor succesiune au darul să-l trezească din beție pe unul din colegii șoferului. „Măi Ionică, prea o făcuși de oaie, hai să întoarcem, altfel o pățim rău cu toții". Ionică se face că nu aude, accelerează și în acest scurt timp autocamionul e introdus în parcarea din punctul „Brutărie" în comuna Buda.

Colegii coboară și pleacă cu pași repezi spre locuințele lor. „Prea par toate în regulă cu autocamionul", își zice Ionică, „Hai să-i facem o pană". Scoate repede cricul, demontează o roată și suspendă camionul ca și cum ar fi în pană. Apoi pleacă acasă și se culcă ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

După o oră de chinuri, cu o plagă profundă la cap și un braț fracturat, subofițerul se tîrăște pînă la postul de miliție situat la circa 70 de metri de locul accidentului, și cu mare efort reușește să noteze o frîntură din numărul mașinii infractoare... 83 BZ. Apoi își pierde cunoștința. Ulterior este transportat la spitalul militar din Focșani.

La scurt timp sosește la postul de miliție unul din ajutoarele șefului de post. Sînt alertate posturile de miliție vecine și miliția județului Buzău.

Una din echipele de cercetare ajunge și la „Brutărie" unde examinează cu atenție autocamionul „șchiop". Descoperă în zona radiatorului o înfundătură, iar pe platforma inferioară a mașinii cîteva fire de păr arsi, asemănătoare celor de pe capul victimei. Găsit, după ore de căutări, șoferul încearcă la început să se disculpe, dar apoi își recunoaște isprava. Recunosc și colegii săi.

I. N. va fi judecat pentru tentativă de omor, conducere în stare de ebrietate și părăsirea locului accidentului.

Asemenea fapte au loc cu predilecție în colectivele unde disciplina e slabă, unde șefii nu-și exercită atribuțiile de control și îndrumare la care îi obligă legea.

VICTOR BEDA

Scrisoare comentată

Am mai avut, din nefericire, prilejul, în paginile acestei reviste, să scriem despre o anume lume, despre o subspețâ umană sau o spețâ a subumanului — gregară, ignorantă, sălbatică, instinctuală — ale cărei raporturi cu ceea ce este viu, cu natura, stau sub semnul cruzimii, al violenței. Există, spuneam, ființe care nu pot vedea un cîine, un cal, o pisică, un copac sau o floare fără să încerce să atenteze asupra lor, din nevoia — periculoasă nevoie ! — de satisfacere a unor porniri primitive, în spețâ a „curajului" las și sadic, afirmat pe seama celor ce nu se pot apăra. Faptul, chiar dacă reprezentanții săi nu sînt mulți, nu ne poate lăsa indiferenți. Și, după cum am remarcat și cu alte prilejuri, ne-am bucurat să constatăm că, de la o vreme, măsurile care-i ingustează cîmpul s-au înmulțit. Legile și măsurile de protecție a naturii, a faunei și a florei sînt astăzi mai drastice ca niciodată. Sînt protejate și viețuitoarele de pe lîngă casa omului, cele de rasă în primul rînd (prin legi speciale), dar și celelalte, printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniștri, nr. 2492/1969, care în articolul 1, punctul 4, prevede administrarea de sancțiuni pentru „chinuirea, lovirea sau părăsirea animalelor". Deci cruzimea față de natură, față de ceea ce este viu, a fost pusă în chip hotărît la index. Cu toate acestea, răbufniri ale ei continuă să se ivească, ba, mai mult, să se exercite liber, nepedepsite de cei în drept.

Gheorghe Grigurcu, cu domiciliul în Tg. Jiu, zona Simboteanu, bloc A-3, scara A, ap. 1, ne trimite o mai lungă scrisoare relatînd despre un astfel de caz. Iată faptele. În ziua de 19 septembrie 1980, cîinele familiei Grigurcu, un Saint-Bernard, animal ocrotit de lege, vedetă a concursurilor chinologice, este ucis de cineva care, scrie corespondentul nostru, „i-a aruncat, prin geamul deschis al logiei de la parter, unde era adăpostit, o bucată de mîncare purtătoare de otravă". Concluzia otrăvirii e avansată de un medic specialist și atestată de buletinul de analiză cu nr. 3 949 din 30 IX 1980, eliberat de Laboratorul de diagnostic al Inspectoratului sanitar veterinar al județului Gorj, care constată prezența, în viscerele animalului, a unor otrăvuri foarte puternice (substanțe organoclorurate și parathion). „Suspiciunile noastre — continuă corespondentul — îndreptîndu-se împotriva cîtorva vecini, am adresat un memoriu Procuraturii municipiului Tg. Jiu, pe care l-am depus personal la 25 septembrie și care a fost înregistrat la 29 septembrie sub nr. 2 651/II. Procurorul cu care am discutat a vădit inițial cea mai amplă solicitudine, promițîndu-mi că se va ocupa personal de această chestiune, în colaborare cu un ofițer de miliție. Dar, spre surprinderea mea, m-a anunțat peste cîteva zile că «problema» a trecut în sarcina miliției, de unde mi s-a comunicat că urmează a fi încredințată... sectoristului plecat pentru mai multă vreme din localitate (întocmai ca într-o povestire de Cehov). Văzînd, după alte mai multe zile, că nu s-a întreprins absolut nimic, m-am adresat Procuraturii județului Gorj, cu o cerere prezentată la 10 octombrie și înregistrată la 11 octombrie sub nr. 1129/V 33/1980, prin care am reclamat o intervenție pentru rezolvarea urgentă a cauzei mele, conform prevederilor legale. Dar nici în urma acestui demers nu s-a luat nici o măsură, nu mi s-a dat de nicăieri nici un răspuns în scris, așa cum am solicitat. Drept care am apelat la Procuratura Generală a R.S.R., Direcția cercetări penale, printr-un memoriu din 21 octombrie 1980. Nici din partea acestui înalt for n-am căpătat răspunsul cuvenit". Abia în primele zile ale lui noiembrie, citim mai departe, la ușa familiei corespondentului bate, în sfîrșit, sectoristul, care „s-a mulțumit să ne dicteze (mie și tatălui meu) niște declarații sumare și să ne anunțe că va chema la miliție pe 2—3 dintre vecinii suspecți. Între timp am primit o adresă din partea Procuraturii locale Tg. Jiu, cu nr. 731/V 7/1980 din 4 noiembrie, prin care mi se aducea la cunoștință că «s-a luat măsura ca această cauză să fie definitivată pînă la data de 15 noiembrie 1980»... Întrucît sectoristul n-a mai dat nici un semn de viață, tatăl meu l-a căutat la birou în cursul lunii decembrie. În loc de a recunoaște că n-a fost în măsură să găsească faptașul, ceea ce ar fi constituit o atitudine, dacă nu satisfăcătoare, cel puțin onestă", scrie mai departe corespondentul nostru, cel însărcinat cu rezolvarea cazului (?!) „a pus la îndoială otrăvirea cîinelui și chiar actul legal ce o certifică. Acesta a fost, se pare, punctul final, deoarece n-am primit pînă acum nici un rezultat scriptic". Scrisoarea tov. Gheorghe Grigurcu e datată 19 decembrie 1980. Pînă la ceasul cînd apar aceste rînduri, n-a mai intervenit, din cîte ne-am informat, nimic nou.

Ca să ucizi, în plină zi, un animal care, adăpostit fiind într-o logie, nu te agresa, nu te supăra cu nimic, este, desigur, o performanță : trebuie să ai vocație de criminal. Ca să lași un astfel de ins nepedepsit, este o performanță de dezinteres (să-i zicem numai atît), care ne pune pe gînduri. Ca să nu-ți pese de faptul că într-un loc e tolerată o atmosferă de impulsuri abjecte, de violență la adresa animalelor, a naturii (atmosferă pe care, în zona respectivă, o întreține, ne scrie Gh. G., președintele Asociației de locatari nr. 13, Marin Valentin), este o altă performanță, în contrazicere absolută cu principiile în care trăim și în care ne creștem copiii. Ca să nu-ți pese nici de trauma psihică provocată unor oameni (n-am mai transcris, din scrisoarea corespondentului nostru, durerea lui și a familiei lui) este iarăși o performanță, care, la fel, ne lasă în suflet un gust amar.

Dar să trecem peste latura sentimentală a cazului, la care nu oricine e sensibil (dragostea față de ceea ce este viu ține de o anume calitate umană, pe care o ai sau n-o ai), ca să adresăm organelor pomenite în scrisoare doar două întrebări, dintre mai multele care ne vin în minte:

Prima : dacă familia Grigurcu ar fi fost jefuită de 25 000 de lei (căci la atît a fost evaluat, conform criteriilor Asociației chinologice, Saint-Bernardul ucis, unul din cele mai reușite exemplare ale rasei), dezinteresul față de întîmplare ar fi fost același ?

A doua întrebare : oare organelor în drept le este chiar indiferent faptul că niște oameni posedă otravă, că această otravă se poate obține și că ei, acești oameni, o pot folosi cînd vor, împotriva cui vor ?

Deocamdată atît... Așteptăm răspuns.

ILIE PURCARU

Nota redacției. *Îl rugăm pe criticul literar Gheorghe Grigurcu să nu se considere (cum o face în epistola din care am citat) persona non grata la revista „Flacăra". În condițiile în care profesează critica literară e firesc ca alții, inclusiv „Flacăra", să aibă adesea puncte de vedere diferite de ale sale. În rest — ca în cazul pe care ni l-a semnalat, scris cu simțire și stil — Gh. Grigurcu se bucură de simpatia și de întregul nostru sprijin.*

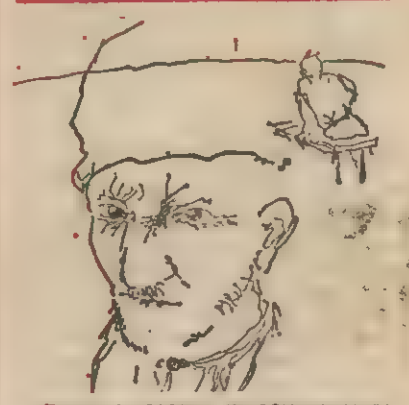

Desen de SABINA IVAȘCU-MIHAI

Gr. C. Moisil, inedit

Strînsa prietenie dintre Grigore C. Moisil și Mendel Haimovici datează din 1932, anul numirii lui Gr. M. în postul de conferențiar de algebră la facultatea de matematici din Iași, oraș natal al lui Haimovici.

Ambii se născuseră în 1903, ambii aveau pasiunea matematicii și printr-o tragică coincidență au murit subit în același an, la distanță doar de o lună și jumătate.

Articolul de mai jos, păstrat printre manuscrisele nepublicate ale lui Gr.M., a fost scris după citirea necrologului apărut în ziare la 1 aprilie 1973, la două zile după decesul lui Mendel Haimovici.

Cele cîteva pagini de amintiri, scrise dintr-o suflare, n-au apucat a fi revizuite nici date la tipar. Gr.M. a plecat curînd în Canada unde s-a stins brusc din viață la 21 mai.

În 10 ianuarie se împlinesc 75 de ani de la nașterea lui Gr.C. Moisil.

Publicarea articolului „Adaos la un necrolog" îmi pare cel mai potrivit omagiu adus întru amintirea acestor doi dascăli ai școlii române de matematici. Totdeodată o ultimă mărturie a prieteniei ce-i lega.

V. M. ■

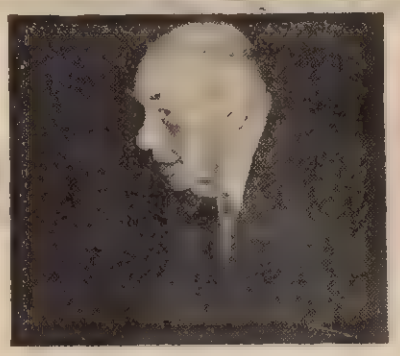

La 25 martie 1933 am început concursul de agregație pentru a ocupa postul de profesor de Calcul diferențial și integral la Facultatea de științe din Iași. Totul a decurs în bune condiții și am fost propus să fiu numit în acest post. Prin aceasta se deschidea și succesiunea mea, după numire urmînd să rămînă vacant postul de conferențiar de Algebră pe care-l ocupam. Numirea mea nu s-a făcut decît cu un an și jumătate mai tîrziu. În tot acest timp problema succesiunii mele s-a pus și s-a discutat. Erau trei candidați posibili, toți trei din Iași: Mendel Haimovici, Ilie Popa și D. Mangeron; ordinea în care îi scriu e ordinea valorii lor, așa cum se vedea atunci; e aceeași și astăzi.

Cu S. Sanielevici n-am discutat prea mult problema; era ceva delicat. Octav Mayer, omul admirabil, venea rar pe la seminar; îl vedeam, dar rar. Cu el m-am împrietenit încet, încet, pentru a deveni din ce ce în ce mai buni prieteni. Alexandru Myller venea la seminar în fiecare zi și adeseori plecam împreună. Fire foarte deschisă, am discutat cu el mult și despre toate, din 1932 cînd am venit eu la Iași și pînă la moartea lui.

Problema era grea. Nu că ar fi fost cineva de părere că ordinea valorii e alta ci fiindcă Haimovici era evreu. Myller avusese mari dificultăți să facă să fie numit profesor S. Sanielevici, cu mulți ani înainte, dar reușise. Acum problema devenise mult mai grea. Pe atunci antisemitismul începea să devină doctrină oficială ascunsă.

Erau de fapt două posturi vacante de conferențiar de matematici. După convorbiri care au durat ani de zile, pînă cînd postul a fost declarat vacant în mod oficial, după numirea mea ca profesor, ne-am gîndit așa: sînt două posturi vacante; unul să fie lăsat neocupat încă un timp, pînă se vor schimba lucrurile; al doilea post să fie ocupat de-al doilea candidat. Era pe atunci grijă mare ca posturile neocupate să nu fie desființate pentru economii bugetare. Antisemitismul creștea în violență. Mayer primise scrisori de amenințare cu moartea dacă îl susține pe Haimovici. În unele se și amesteca amenințarea cu confuzia: Mayer, de origine german, era socotit de unii că e evreu; după nume. Și pe Myller îl bănuiau de a fi evreu. Pe mine mă chema Moisil. Din toți evreu nu era decît Sanielevici.

Atunci cînd s-a văzut că la prima vacanță la postul de conferențiar de algebră, nu vom putea numi pe Haimovici și am convenit ca la acest post să fie numit Popa, iar cel de-al doilea să fie rezervat pentru Haimovici, Mayer m-a rugat să merg eu la Sanielevici să-i comunic lucrul. Mi-a spus:

— Du-te dumneata că ești mai tînăr. Cînd a fost problema Schoenberg m-am dus eu.

Nu știu nici pînă azi cum a fost problema Schoenberg. (Isac Schoenberg, strălucit student al Facultății din Iași, se expatriase prin 1929 sau 1930 și devenise profesor la o universitate americană. Eu l-am cunoscut puțin. Neființd din Iași nu știu ce s-a întîmplat, dar eu am profitat de expatrierea sa, căci locul de conferențiar pe care l-am ocupat din 1931 la Iași, i s-ar fi cuvenit lui. O știam și de aceea am fost mirat cînd am aflat că aș putea fi numit la Iași; Schoenberg se expatriase. Probabil Schoenberg, ca și J. von Neumann și alți cîțiva evrei au înțeles din vreme ce soartă îi așteaptă în Europa și au avut posibilitatea să plece mai dinainte de venirea lui Hitler la putere în Germania. Ceva mai tîrziu a plecat și Duf, istoricul din Iași; acesta s-a instalat în Israel. Nu l-am mai văzut de vreo patruzeci de ani.

Pe atunci unii credeam că antisemitismul și hitlerismul sînt rele, grave, foarte grave, dar trecătoare. În același timp ne revoltam pe rînd: cînd a venit Hitler la putere, cînd s-a remilitarizat Renania, cînd a pornit Franco să se lupte cu revoluția spaniolă pentru a instaura fascismul în Spania și toate cîte au urmat. La noi, din cînd în cînd aveam semne, dar nu credeam.

Myller era un revoltat optimist. El căuta să scoată pe studenții comuniști din beciurile poliției din Iași: sînt niște copii idealiști. Și urma cu perseverență o „muncă de lămurire" cu toți. Eram prieten cu Myller și cu Sanielevici, socialiști de modă veche. Eram prieten cu Radu Cernătescu și cu Iorgu Iordan, „cercetarul mișcării antifasciste din Iași". Îi admiram pentru activitatea lui politică pe Constantinescu-Iași. Socialist de bună calitate, Constantin Motaș. Era, pentru noi, tinerii, rușine să fii de dreapta. Și rușine mare să fii antisemit.

Eu veneam de cîteva ori pe an la București unde locuiau tata, mama, bunica, frații și sora mea, cele două mătuși, toată familia.

Într-o zi, s-a făcut un dosar pentru titularizarea lui Mendel Haimovici ca asistent. I-am sugerat (aș zice „l-am sfătuit") pe Myller: dosarul îl trimiteți la minister: dacă se pierde? faceți două originale. celălalt îl duc eu, cînd m-oi duce la București.

Myller s-a scandalizat. Ideea că un dosar oficial s-ar putea pierde i s-a părut de necrezut. Eu cunoșteam o experiență trăită prin 1923: decretul regal prin care tata fusese numit directorul Arhivelor Statului se pierduse, după ce fusese semnat, între palat și Monitorul Oficial. I-am povestit faptul lui Myller, care s-a convins și a făcut două originale.

Cînd am ajuns cu al doilea dosar la minister, primul, evident, se pierduse. Funcționarul căruia i l-am înmînat m-a întrebat:

— E copie?

— Nu, e al doilea original. Semnăturile sînt originale, hîrtiile au toate en-tête-ul respectiv, ștampilele sînt puse.

De atunci am cîștigat stima acelui funcționar, om de treabă și corect: respectasem birocrația și legile; birocrația e o armă de luptă; legile de asemenea.

Inutil a fost acest dosar despre care am discutat cu ministrul de atunci al învățămîntului: Petre Andrei. De ce o fi intrat Petre Andrei, filozoful subțire, în acel minister nu știu. Eu nu l-am cunoscut prea bine pe Petre Andrei. Nu știu ce-am vorbit dar cred că nimic.

Evident Haimovici n-a fost titularizat dar asta a fost numai începutul.

Trebuie să fie la dosar data de cînd n-a mai fost asistent. La un moment dat nu mai avea voie să intre la Seminarul Matematic, în biblioteca lui — celebra bibliotecă a Seminarului Matematic din Iași. Myller însă ne sfătuise (așa spune „dăduse dispoziția") să i se împrumute cărți acasă, pe numele altuia care ar avea dreptul. Nu cred că Haimovici nu a avut cărțile sau revistele pe care voia să le citească. Aceasta nu înseamnă că n-a simțit insulta. Dar a știut că nu vine din partea colegilor lui, din partea matematicienilor. Toamna 1940 a trăit-o în groază. Eu am fost mult timp concentrat într-un sat (Dumești) în toamna aceea. Eșecul rebeliunii din ianuarie 1941 a adus un moment de răsuflare. Nu lung. În vara 1941 a început războiul hitlerist. Eu nu eram în Iași ci la Breaza. Nevasta mea avea nevoie de aer curat. Verile 1940, 1941, 1942, le-am petrecut la Breaza, 1943 la Zamora între Bușteni și Poiana Tapului.

Vara 1941 a fost vara în care a pornit trenul cu evrei din Iași, nu mai știu unde. Dintre prietenii mei n-a fost în tren decît Gheler, chimist de seamă care lucra pentru doctorat în laborator la Cernătescu. Radu Cernătescu, chimist de mare valoare, era, se spunea pe atunci, comunist. Gheler era un chimist serios și om foarte de treabă. Socialist. Nici de ei, ca și de nimeni din acel tren de evrei, nu am mai auzit nimic. Mendel Haimovici n-a fost luat în tren. Nici el nu știa cum s-a întîmplat că a scăpat. Nici cum a scăpat și n-a fost omorît în pogromul, celebrul pogrom. A fost luat, după, să curețe cu mîinile șinghele celor uciși, pe o stradă. Nu mai știu care.

Cînd m-am întors, în toamna 1941, la cursuri, la Iași, intram din prăvălie în prăvălie să văd dacă mai rămăsese cineva. Mendel Haimovici scăpase. În iarna 1941—1942 am fost transferat la București.

Mi-aduc aminte de toamna 1944. Pe unul din primele trenuri venite din Iași, Haimovici și nevastă-sa veniseră la București, agățați pe o locomotivă. Eu nu am amintiri despre vara 1944 la Iași, oraș rămas fără administrație, fără pază, fără medici. Mi s-a povestit. Ar trebui totuși republicată lectia de deschidere a Universității din Iași, în 1945, ținută de rectorul de atunci al universității, Alexandru Myller. Am fost și eu la solemnitate și am plîns.

Prima problemă ce se punea Iașiului era reconstrucția lui și readucerea universității din Iași la Iași.

După 23 August, era impresionant să numeri cîți dintre matematicieni erau cu sufletul comuniști și au devenit membri de partid după ce ani de zile fuseseră socotiți ca comuniști, chiar dacă nu erau înscriși în partid. Myller era dintre aceștia. El spunea că nu face politică și combătea pe studenții cuciști sau gardiști, liberali sau țărăniști, care făceau politică: studentul nu trebuie să facă politică, matematicianul nu trebuie să facă politică. Studenții comuniști, după Myller, nu făceau politică; ei aveau un ideal, luptau pentru un ideal. Myller nu s-a înscris în partid. I-am spus cîndva: nici nu e nevoie; partidul știe că atunci cînd va avea nevoie de d-voastră o să vă comportați ca un membru de partid.

În primele zile ale lui septembrie 1944 Myller a venit de lîngă Sibiu unde se instalase universitatea din Iași, la București, să ia contact cu cei care-l numiseră rector al universității din Iași. Propunerea unui grup de profesori democrați din București, transmisă prin Neculce, era: Stoilov, rector la București, Myller, rector la Iași; la Facultatea de științe din București, decan Vrănceanu; prodecan am fost numit eu.

Primul lucru pe care a vrut să-l facă Myller ajuns la București a fost să ia contact cu Partidul Comunist: cu Pătrășcanu, cu Dej. I-am servit drept secretar:

— Alo, aici secretarul profesorului Alexandru Myller, rectorul universității din Iași. Secretarul eram eu.

După aceste contacte și altele, ministru al învățămîntului era Voitec, secretar general Miron Nicolescu. Myller a acceptat sarcina de rector, cu o condiție: universitatea din Iași să se întoarcă în Iași. E curios dar lucrul nu era de la sine înțeles.

Universitatea din Iași și-a redeschis porțile la Iași în 1945. Localul vechi arsese. Iașul era foarte distrus. Toată munca de refacere, de reconstrucție a universității din Iași a fost dusă de Haimovici sub conducerea lui Myller, după indicațiile și cu sprijinul partidului.

Eu nu știu dacă fusese reîncadrat asistent, ceea ce e foarte probabil. Eu știu că el era unul din factorii importanți în reconstrucția materială a universității.

În toamna 1944 nu puteau rămîne în învățămînt profesorii hitleriști sau legionari; s-a procedat la o „epurare" a universităților; de la matematici n-a fost decît un singur epurat: I. Plăcinteanu, decanul legionar al Facultății de științe din Iași. Locul lui era vacant, Myller se gîndise că acest loc trebuia să fie ocupat de Haimovici. Ideea era justă. Haimovici își luase doctoratul cu o problemă de hidrodinamică sub conducerea lui T. Levi-Civita, la universitatea din Roma. Pe atunci matematicienii nu erau împărțiți în analiști, geometri, algebriști, mecanicieni, și altele. Erau matematicieni. S. Sanielevici trecuse fără nici un fel de mirare de la catedra de calcul diferențial și integral la cea de mecanică. Myller de la aceeași catedră la care îi urmase la cea de geometrie proiectivă. La catedra de mecanică de la care fusese scos Sanielevici, matematicienii din Iași voiau să mă treacă pe mine. O luase însă Plăcinteanu, cu ocazia „legii rationalizării învățămîntului superior" din 1938, făcută de Armand Călinescu. Legea voia să scadă numărul profesorilor de universitate, ca regimul dictatorial să poată controla universitatea. Plăcinteanu, care avea o catedră foarte frumoasă de „fizică-matematică", al cărui prestigiu nu-l putuse păstra ridicat, cu toate că epoca era cea a mecanicii cuantice și ondulatorii, credea că va căpăta și el prestigiul lui Sanielevici dacă va lua catedra de mecanică.

Acum, în 1944, 1945, lupta politică era foarte dură. Facultatea de științe din Iași era mai mult de stînga dar „stînga" se împărțise într-o stîngă comunistă și o „stîngă" țărănistă care devenise anticomunistă. La București ședințele de „front unic muncitoresc", socialiști-comuniști începeau să lase să se întrevadă o scizîune care în alte țări fusese gravă pentru mișcarea muncitorească.

Facultatea de științe din Iași a respins propunerea lui Myller ca în postul vacant de profesor de mecanică să fie numit Mendel Haimovici. Cu întreg dosarul am mers la ministru.

Am mers la secretarul general al ministerului, Miron Nicolescu. El cunoștea valoarea candidatului, avea încredere în domnul Myller. A anulat ședința consiliului și a dispus reluarea problemei. Nu sînt foarte sigur că strict legal avea voie s-o facă. Era un prim gest al revoluției.

Consiliul Facultății de științe din Iași trebuia să reia chestiunea. De data asta m-am dus și eu la Iași. Am încercat diferite mijloace de convingere. Mi-am dat însă seama că problema politică: comunism-capitalism lasă în umbră interesele personale imediate. Profesorii, care prin mine, ar fi vrut să se pună bine cu Facultatea de științe din București, au votat contra lui Haimovici. Forma de ocupare a postului numită „chemare" era sfîrșită negativ.

Rămînea o altă posibilitate legală: „concursul". Pe vremea aceea comisia de concurs era suverană. Ea decidea, motivat într-adevăr, dar motivarea nu mai era judecată de nimeni, care e candidatul care a reușit, dacă cutare candidat a reușit sau nu. Senatul universitar nu cerceta decît formele legale. Deci dacă formele legale erau păzite au stricteță (au fost păzite) senatul nu avea ce obiecta.

De hotărîrea comisiei de concurs nu aveam a ne teme; din oricine ar fi fost compusă ea nu putea să nu țină seama de meritele științifice incontestabile ale candidatului. Problema era numai ca aceste merite, părînd prea evidente, să nu se neglijeze vreo formă legală. Poate pentru aceasta, poate nu numai pentru aceasta, am fost numit și eu în comisie.

Era iarnă, era frig. Am plecat cu trenul, cu nevastă-mea și cu V. Vilcovici, alt membru al comisiei. Vilcovici era un om deștept și o minte clară; se putea vorbi cu el deschis; nici nu era nevoie să vorbești, înțelegea dinainte. Deși nu mai era tînăr, el, profesorul de mecanică, specialitatea catedrei la București, trebuia să vină la concursul de mecanică de la Iași. A venit. Era frig, era iarnă, străzile Iașilor nu erau sigure. Dacă ajungeam după orele 10 seara, trebuia să rămînem în gară. Gara Iași fusese distrusă. Trenul oprea lîngă o șandrama de ocazie.

Înainte de a pleca l-am întîlnit pe Plăcinteanu în București pe stradă.

— Vă duceți la Iași, să-i faceți pe Haimovici profesor.

— Mergem.

— V-ați luat și un ministru cu voi (Vilcovici fusese în 1931 ministrul lucrărilor publice). Nu vă ajunge un ministru. Vă trebuie doi.

Am zîmbit: cu puțin timp înainte aflasem că voi fi numit ministru plenipotențiar la Ankara (de fapt am fost numit ambasador). Eram doi miniștri. Haimovici a fost numit.

În necrologul oficial al lui Mendel Haimovici stă scris:

„...a plecat în 1932 în Italia unde, în anul următor, a susținut doctoratul la Universitatea din Roma cu un subiect din mecanica fluidelor".

„Reîntors în orașul natal a lucrat ca asistent universitar, în 1945 a fost numit profesor suplinitor la catedra de mecanică teoretică iar în anul 1946 titularizat la aceeași catedră".

Între 1933 și 1946 s-au mai întîmplat cîteva lucruri. De unele mi-am adus aminte. Ar fi trebuit scris în necrolog „Haimovici era evreu".

GR. C. MOISIL ■

Veghind la destinul a cinci generații

(Urmare din pagina 1)

masă și avea oaspeți dragi. Avea privirea caldă, senină, vorbea coerent și trăia din plin bucuria vizitei unei strănepoate, Smaranda Rusu, profesoară în județul Alba, la Sterut. Smaranda este mama stră-stră-nepoatei a stră-stră-bunicii Suzana Pop, foarte probabil decan de vîrstă al celor aproape 360 de mii de clujeni... Stră-stră-bunica Suzana Pop nu a cunoscut spitalele. A muncit toată viața. Ne-a povestit cu mîndrie că a fost și la coasă, și la sapă, că din 1928, rămînînd singură, a trebuit să fie în casă și bărbat. A iubit muzica, jocul, i-au fost dragi florile și cărțile, dar mai ales copiii și oamenii.

Își amintește și azi momentul de trecere dintr-un secol în altul. Avea 24 de ani și mai spera încă să-și împlinească visul de a învăța mai departe. La o școală românească. Își amintește și de marea bucurie trăită în '918, și de zilele zbuciumatului deceniu al patrulea.

Cînd am plecat, stră-stră-bunica s-a scuzat că nu ne mai poate conduce pînă la poartă ci doar pînă la ușă, că nu mai are puterea de odinioară.

I-am strîns mîna și am sărutat-o cu bucuria de a fi putut cunoaște pe cel mai în vîrstă cetățean al Clujului. Și, m-am gîndit atunci să fac o propunere municipalității Clujului: să instituie o diplomă de onoare pe care s-o înmîneze concetățenilor noștri ajunși la vîrsta centenară!!... Și s-o înmîneze pentru prima oară stră-stră-bunicii Suzana Pop la 21 februarie 1981 cînd va împlini 105 ani de viață, pentru demnitatea cu care a veghiat la destinul a 5 generații... Și m-am mai gîndit ca un gest de înaltă stimă și respect, ca noi, concetățenii stră-stră-bunicii Suzana Pop, să-i trimitem la acest început de An nou cîte o felicitare și un buchet de gînduri bune. Ar trebui poate pentru asta și adresa exactă dar sînt convins că pentru poștaș va fi suficient atît: Suzana Pop, str. Tutunului, Cluj-Napoca — 105 ani.

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

Un destin muncitoresc: constructori de magistrale

Pășind în 1981, după încheierea unui cincinal mai rodnic decît oricare altul, în care constructorii s-au străduit să facă într-un an cît alții-n zece, nu vom putea trece peste realizările deosebite ale colectivului de muncă numărînd mai bine de 60 000 de membri din Centrala de construcții căi ferate, aflată în subordinea Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor. Mai întîi însă o precizare importantă: construcția de căi ferate, de mari magistrale feroviare, linii electrificate, gări și alte asemenea obiective cu același profil nu reprezintă decît o **mică parte** din activitatea centralei amintite. Sigur, vrînd-nevrînd, ne-am cam obișnuit de acum cu denumirile în inițiale interminabile, care doresc să spună parcă dintr-o singură răsuflare absolut totul, de la A la Z, în profilul activității unei întreprinderi sau centrale. Nu același lucru s-a petrecut în cazul C.C.C.F., nume păstrat prin tradiție și reflectînd o activitate continuă, întinsă pe un secol de existență, a constructiilor feroviare românești.

Venind vorba despre tradiție, să amintim că drept act de naștere al centralei (desigur, atunci nu purta acest nume) este socotită a fi legea nr. 591, din 18 martie 1879, votată în urma unor aprige și îndelungate discuții în Parlamentul țării, prin care se autoriza executarea prin forțe proprii a liniei Buzău — Mărășești, în lungime de 90,3 km. Pe baza aceleiași legi, în septembrie 1879 ia naștere Direcțiunea liniei Buzău — Mărășești, **prima unitate de construcții căi ferate a administrației de stat românești**, germenele a ceea ce va urma să devină, prin dezvoltări și transformări multiple, Centrala de construcții căi ferate de astăzi. Inaugurată cu mare fast în ziua de 11 octombrie 1881, ceremoniile desfășurîndu-se în gara Focșani, construcția primei linii de cale ferată sub antreprizâ românească a căpătat semnificații de simbol, ea fiind, după cum scria ziarul „Timpul", **prima linie de drum de fier construită de țara românească „prin ea însăși", prima linie de drum de fier care leagă Moldova cu Muntenia !** Evenimentul, să nu uităm, se desfășura la numai 22 de ani de la Unirea principatelor române.

Astăzi însă, dezvoltînd și lărgind permanent aria de preocupări, Centrala de construcții căi ferate a ajuns la o producție anuală de peste 5 miliarde lei la construcții-montaj și peste 3,5 miliarde la producția industrială, aproape cît „necesarul" unui întreg județ, executînd o gamă extrem de variată de construcții și montaj, cuprinzînd aproape toate categoriile de lucrări civile, industriale, edilitare și inginerești. În directa subordonare a centralei se află, în fapt, 31 unități cu profiluri diferite, între care 8 întreprinderi de construcții, 5 grupuri de șantiere, 10 întreprinderi industriale, activitatea acestor unități desfășurîndu-se practic în toate județele țării, pe toate marile șantiere de investiții, la scara întregii națiuni. Revenind la denumirea centralei, să notăm că la un moment dat a existat propunerea completării ei cu toate... inițialele care puteau marca profilul activității: căi ferate, drumuri naționale, porturi maritime și fluviale, aeroporturi, metroul bucureștean, construcții pentru telecomunicații, construcții hidrotehnice, construcții sociale și așa mai departe. Numele a rămas totuși același: C.C.C.F., simbolul unei cifre roți înaripate, cunoscut de acum pe tot teritoriul țării.

În fruntea acestui adevărat mamut al constructiilor românești se află un om surprinzător de liniștit, mot la origine, inginerul Ioan Lup, director general al centralei. Nu-i plac vorbele mari, nu roagă să evităm pe cît posibil adjectivele majore dacă dorim să caracterizăm activitatea, realizările din ultimii ani ale centralei.

Deși ar fi fost cît se poate de tentant să vorbim aici despre realizările unei perioade de timp mai lungi, cum ar fi ultimii 30 sau ultimii 15 ani din viața țării, ne vom strădui totuși să ne limităm la cincinalul încheiat de curînd. Începînd cu construcția de **căi ferate** să amintim mai întîi despre dublarea parțială a liniilor Bîrlad — Iași, București — Giurgiu, Ilia — Arad, Cluj — Oradea. Se află în curs de execuție două linii de cale ferată noi, anume Curtea de Argeș — Rîm. Vîlcea și Deva — Brad, ca și dublarea liniilor Titu — Targoviște, Ciulnița — Călărași, Ploiești — Urziceni și Vinți — Sibiu. A continuat de asemenea programul de electrificare a magistralelor feroviare, intrînd sub tensiune sectoarele Adjud — Roman, Brașov — Teiuș, Buzău — Făurei — Galați și Arad — Curtici. Prin darea în folosință a acestui ultim sector de linie electrificată, de la Constanța la Curtici, trenurile sînt tractate numai de locomotive electrice, pe o magistrală care străbate țara de la est la vest, cale de mai bine de 800 km.

În privința **modernizării transporturilor feroviare**, de reținut extinderea centralizărilor și a blocurilor de linii automate, lucru care permite manevrarea mecanizată a macazurilor, de unde o circulație mai „strînsă" a trenurilor, în deplină siguranță desigur. Se circulă astăzi, pe multe sectoare, tren după tren — la o distanță de bloc automat, circa 2 km — nu ca mai ieri, cînd trenul trebuia mai întîi să ajungă într-o gară pentru ca al doilea tren să poată porni. Apoi, despre mecanizarea și automatizarea triajelor ar fi meritat poate să scriem un articol separat, într-atît de interesantă este tema. Vom face probabil și acest lucru, dar deocamdată să reținem că este vorba de un efort însemnat de inteligență, care a rezolvat o problemă ce nu părea posibil de soluționat decît prin import, cu importantul efort valutar. Conducerea superioară de partid și de stat n-a aprobat acest efort valutar, dînd indicații spre rezolvarea în țară, lucru care a părut multora de neconceput. Ceea ce a părut însă de neconceput în 1976, iată că prin eforturile conjugate ale specialiștilor centralei și ale celor de la Institutul de cercetări în transporturi a putut fi realizat cîtiva ani mai tîrziu, iar instalația românească se folosește de acum în 15 triaje din țară...

Moment de maximă dificultate în lucrările de montaj ale podului peste Siret, la Bacău.

Utilaj cu înalte performanțe, scutul hidraulic pentru săparea tunelelor construit în România este o creație a specialiștilor din Centrala de construcții căi-ferate.

Trecînd la **circulația rutieră**, să amintim despre modernizarea drumurilor naționale, acțiune în care se pune din ce în ce mai mult accent pe folosirea de resurse secundare, cum ar fi zgurile pentru fundații sau cenușile de termocentrală pentru plăcile de beton, dar să nu uităm, în nici un caz „Transfăgărășanul", ambițiosul și curajosul drum care străbate Munții Făgăraș.

Mai departe, în strînsă legătură cu dezvoltarea transporturilor pe Dunăre, s-au modernizat o serie de porturi dunărene, în special prin ridicarea lor deasupra nivelului inundabil. Tot în cincinalul 1976 — 1980 s-au modernizat aeroporturile din Timișoara și Tg. Mureș și s-a dezvoltat Otopeniul. În București a început construcția primei linii de metrou, care a și fost dată în folosință, lucrările continuînd pentru extindere. Sînt numai cîteva cuvinte, o singură frază în fapt, dar astăzi se știe în general cîte eforturi au fost făcute în această direcție de M.T.Tc., prin centrala sa de construcții, alături de celelalte ministere care au conlucrat la metroul bucureștean, pentru săparea tunelului propriu-zis, apoi la așezarea căii de drum și a instalației de dirijare automată a circulației. Tot numai cîteva cuvinte se pot spune în acest articol și despre lucrarea în curs de execuție a noului Pod Grant, exemplu de temeinică profesionalitate și de maturitate tehnică a constructorilor feroviari, dat fiind termenul foarte scurt în care lucrarea se va încheia.

Un alt important „capitol" : **podurile dunărene**, despre care s-a scris și se va mai scrie încă multă vreme, ca despre o lucrare de mare anvergură și care, chiar singură, este capabilă să creească renumele oricărei „firme" de construcții.

În fine, **sistemul de poștă și telecomunicații**, de la clădirile propriu-zise care adăpostesc centralele telefonice automate pînă la rețeaua de relee, cu piloni și antene de televiziune, inclusiv stația Intelsat de la Cheia, care asigură legătura prin satelit a transmisiilor televizate. O a doua stație de acest gen se află acum în construcție la Tara noastră. Întreprinderea cere produce uriașele antene parabolice numindu-se simplu Întreprinderea de poduri metalice Pitești !

Făndcă a venit vorba despre producția industrială, aceasta este asigurată de întreprinderile de prefabricate pentru poduri, de cele 72 cariere aflate în exploatare, de alte unități fabricînd instalații de automatizare și utilaje tehnologice, ca și de o secție de proiectare numărînd circa 500 oameni și folosind un centru de calcul propriu, dotat cu calculator Felix C 256, aproape perfect implementat în rețeaua feroviară.

Am lăsat la urmă, dar nu în ultimul rînd desigur, construcțiile sociale ale ministerului — de la licee și școli de specialitate, internate și policlinici pînă la cantine și biocuri de locuințe — toate acestea fiind asigurate tot de centrala de construcții.

Să nu uităm însă să vorbim și despre activitățile în străinătate, despre **porturile construite în Maroc, la Nador, Ras Kebdana sau Al Hosseima**, sau despre **drumurile, însumînd sute de kilometri, din Libia...**

Am vrut totuși să aflăm cam cîte obiective se află în atenția Centralei de construcții căi ferate. „Nimic mai simplu", ne-a spus directorul general Ioan Lup. Trec cîteva minute și iată apărînd caietul de plan al centralei, un uriaș „catastif" bătut de calculator și cîntărind probabil cîteva kilograme. „Sînt cam 1 200 poziții, pe tot anul, ne spune Ioan Lup. Sumultan nu lucrăm decît la cîteva sute — dar vă dați seama că fără calculator nu ne-am fi putut descurca, ar fi trebuit să punem un om să se ocupe numai și numai de acest lucru!" Într-adevăr. Și spunem asta tinînd cont de lista foarte lungă pe care o avem în față, cu exemplificări la **contribuția centralei la realizarea marilor obiective de investiții ale țării** din ultimul cincinal. Aici, constructorii feroviari, fie că s-au numit ei înșiori, podari, drumari sau tunelișți, dulgheri sau zidari, betoniști, fierari sau sudori, electricieni, mecanici, lăcătuși sau strungari, șoferi sau marinari, montatori, scafandri sau mineri, instalatori sau electroniști, pe scurt muncitori, maiștri sau ingineri, cu toții au fost la unison cu efortul constructiv al patriei, construind, așa cum spunea și Ioan Lup, odată cu țara, pentru țară. La fiecare din zecile, sutele de obiective ale cincinalului, șantiere sau dezvoltări industriale, constructorii feroviari au luat parte direct făcînd racordări feroviare, stații tehnice și triaje, drumuri rutiere de acces, mutînd sosele și linii de cale ferată (ca în cazul Porților de Fier, mai întîi I, acum II, sau al hidrocentralelor de pe Lotru și Olt), străbătînd porturi (cel de la Drobeta-Tr. Severin, în momentul de față), întinzînd sălbe de viaducte și tuneluri, uneori în condiții deosebit de grele (vezi Porțile de Fier, iar acum Valea Oltului), săpînd canale și așa mai departe, în fine, făcînd tot posibilul pentru a nu se întîrzia punerile în funcțiune ale noilor obiective.

Am vorbit ceva despre amenajările hidrotehnice, dar mai sînt cele legate de lucrările termotehnice, cu drumurile de acces pentru exploatarea șisturilor bituminoase de la Anina în prim plan, apoi, legat de noua etapă de dezvoltare a Combinatului siderurgic Galați, portul mineralier de la Barboși, ca și podul peste Siret, cel mai mare din țară „în consolă". Nu amintim decît de lista foarte lungă pe care o avem în față, cu exemplificări la contribuția centralei la realizarea marilor obiective de investiții ale țării din ultimul cincinal. Aici, constructorii feroviari, fie că s-au numit ei înșiori, podari, drumari sau tunelișți, dulgheri sau zidari, betoniști, fierari sau sudori, electricieni, mecanici, lăcătuși sau strungari, șoferi sau marinari, montatori, scafandri sau mineri, instalatori sau electroniști, pe scurt muncitori, maiștri sau ingineri, cu toții au fost la unison cu efortul constructiv al patriei, construind, așa cum spunea și Ioan Lup, odată cu țara, pentru țară. La fiecare din zecile, sutele de obiective ale cincinalului, șantiere sau dezvoltări industriale, constructorii feroviari au luat parte direct făcînd racordări feroviare, stații tehnice și triaje, drumuri rutiere de acces, mutînd sosele și linii de cale ferată (ca în cazul Porților de Fier, mai întîi I, acum II, sau al hidrocentralelor de pe Lotru și Olt), străbătînd porturi (cel de la Drobeta-Tr. Severin, în momentul de față), întinzînd sălbe de viaducte și tuneluri, uneori în condiții deosebit de grele (vezi Porțile de Fier, iar acum Valea Oltului), săpînd canale și așa mai departe, în fine, făcînd tot posibilul pentru a nu se întîrzia punerile în funcțiune ale noilor obiective.

Am vorbit ceva despre amenajările hidrotehnice, dar mai sînt cele legate de lucrările termotehnice, cu drumurile de acces pentru exploatarea șisturilor bituminoase de la Anina în prim plan, apoi, legat de noua etapă de dezvoltare a Combinatului siderurgic Galați, portul mineralier de la Barboși, ca și podul peste Siret, cel mai mare din țară „în consolă". Nu amintim decît de lista foarte lungă pe care o avem în față, cu exemplificări la **contribuția centralei la realizarea marilor obiective de investiții ale țării**

Mă numesc **Elisabeta Frangolea** și locuiesc în Timișoara. Am de ani am fost abonată la revistele FLACĂRA, MAGAZIN și FEMEIA, reviste ce soseau cu regularitate. Din luna iulie a.c., odată cu schimbarea poștașului, revistele amintite sosesc cu o întîrziere de 2—3 zile, ca să nu mai spun că revista FEMEIA pe lunile septembrie și octombrie, nu a sosit de fel. De la Oficiul poștal nr. 5 nu am aflat cauza acestor lipsuri. Așteptăm măsuri prompte.

■

De 5—6 ani, alimentarea cu apă a blocului nostru se află în mare suferință. Am dus multe tratative cu I.G.O. Cîmpina pentru remedierea defecțiunilor la instalație și asigurarea cu apă în condiții civilizate. E drept că multă vreme am fost ascultați cu înțelegere, dar în final nu s-a făcut nimic. Au existat justificări dar acestea nu aduc și apă. Interesant este că taxa pentru apă (taxă fixă) se încasează cu o regularitate de metronom. Se pare că cei de la I.G.O. s-au obișnuit într-atît cu sesizările noastre încît nici măcar nu ne mai răspund. **(Locatarii blocului 8, str. M. Eminescu, Cîmpina)**

■

Consiliul popular al municipiului Constanța. În urma verificărilor efectuate la I.M.N. Constanța, privind sesizarea tovarășului **Ionel Chiva**, vă aducem la cunoștință următoarele: Tabelul nominal cu ordinea de prioritate la locuințe din fondul de stat a fost întocmit și discutat la I.M.N. cu întîrziere. La întocmirea acestui tabel nu s-a ținut seama de ordinea de prioritate stabilită de art. 8 din Legea 5/1973. Paralel cu verificarea efectuată, s-a realizat și o îndrumare a factorilor responsabili de la I.M.N. pentru ca această lucrare să se facă în 1981 în condiții de perfectă legalitate.

■

Am cumpărat un aparat de radio „Gloria 3" de la Slatina. A funcționat trei săptămîni, apoi s-a stricat. Fiind în garanție, l-am dus într-o joi la reparat. Duminică s-a defectat din nou. Apoi de alte patru ori într-o singură lună. M-a costat drumul Vălenii—Slatina, plus zilele pierdute, peste patru sute de lei. Acum mi-e teamă să-i mai dau drumul. Reparația „ține" trei-patru zile. Eu l-aș da în dar celor care au făcut reclama, pentru că nu înțeleg de ce trebuie să suport eu cheltuielile și nu cei care au produs... „excelentul" Gloria-3. **(Floarea Zamfir, Vălenii, Olt)**

■

Ștefan Gencărău din București întreabă: Este admis unui conducător de vehicul al I.T.B., și anume conducătorului de troleibuz cu nr. 13 149, mașina 5187, turul 5 de pe linia 87, să plece cu troleibuzul gol și să lase jos, la capătul liniei, Șura Mare, 10 oameni? Aceasta s-a întîmplat pe data de 18.11.80 la ora 4,50 dimineața. Și încă ceva: cîteva persoane care au făcut semn șoferului să oprească, dacă nu se dădeau la o parte, ar fi fost culcate la pămînt de acest incorect conducător de troleibuz!

■

Blocul B4 s-a dat în folosință în decembrie 1979 și încă de atunci am constatat o serie de deficiențe între care unele grave. Baia mică nu poate fi folosită deoarece nu funcționează instalația de apă. Constructorul a încercat să remedieze deficiența, spărgînd peretele din holul de intrare, după care a abandonat totul, lăsîndu-ne cu peretele spart. Apartamentele erau prevăzute în proiect să aibă faianță atît la baie cît și la bucătărie, dar n-a mai fost pusă. Am solicitat contravaloarea faianței, dar nici în acest sens O.J.C.V.L. Galați nu a făcut nimic. **(Semnează 15 locuitori ai blocului B4, microraion 18 — Ada Marinescu, Galați)**

■

Ministerul Muncii. La scrisoarea **Mărioarei Marin** din București primim acest răspuns: Potrivit prevederilor Legii nr. 57/1974, retribuția tarifară a funcțiilor de execuție — între care și aceea de contabil pe care o ocupați — este diferențiată **numai** în raport de grupa de ramuri din care face parte unitatea. În unitățile clasificate în grupele I—IV de ramuri, indiferent de gradul de organizare al unităților, nivelul retribuției tarifare a funcției de contabil este același.

Am cumpărat cu plata în rate un „Dormitor TM Lux" în valoare de 12 800 lei. Cînd formele de cumpărare au fost gata, mi s-a spus să așteptăm să se facă întîi niște fotografii pentru catalogul de mobilă, timp în care oglinda garniturii s-a spart. De peste o jumătate de an aștept de la Timișoara o oglindă care mi se cuvine. Cred că dacă eu mă achit corect de plata ratelor lunare, respect față de client trebuie să aibă neapărat și întreprinderea producătoare din Timișoara, și unitatea care se ocupă de desfacerea sau vînzarea mobilei. **(Gabriela Popescu, (București)**

■

Direcția comercială a județului Harghita răspunde tovarășei **Margareta Moțiu** din comuna Tulgheș: Mașina de tricotat cu programator solicitată de dumneavoastră nu se importă, prin urmare nu există prin rețeaua comerțului socialist. Puteți procura o asemenea mașină numai prin magazinele „Consignația".

■

În ziua de 14 aprilie 1980, ne scrie **Emilia Bănulescu** din București, am comandat la Cooperativa de covoare din str. Blănari nr. 21, cinci covoare cu o suprafață totală de 13,77 m pătrați. Costul integral de 12 100 lei a fost achitat pe loc. Credeam că și cooperativa se va achita la fel de conștiincios de obligația ce și-a asumat-o la perfectarea comenzii. Dar în luna iulie aflu că trebuie să mai plătesc 4 000 lei majorare. Consider că nu e normal să plătesc retroactiv o majorare, în situația în care am achitat integral covoarele cu 3 luni și jumătate înainte de apariția decretului. Aștept un răspuns limpede și legal.

■

Dem. Dascălu, din Suceava, radioamator cu indicativul YO8DD, face cîteva precizări în legătură cu termenul „radioamator", confundat, uneori chiar de depanatorii radio, cu „depanator improvizat radio-TV". Între cei doi termeni nu există nici o legătură, ei situîndu-se la poli opuși.

■

În urma seismului de la 4 martie 1977, blocul nostru a suferit avarii care nici pînă la această dată nu au fost remediate. Pe 26.03.1979 s-a întocmit un proces verbal de avizare, cu nr. 747, care propunea în final consolidarea și repararea imobilului. Dar... de la această dată și pînă în prezent, noi am rămas doar cu procesul verbal întocmit, că de rezolvat nici vorbă. În urma memoriilor făcute pe adresa I.C.R.A.L. Colentina, am primit tot felul de asigurări și termene, dar... efectiv nu s-a făcut nimic. **(Asociația locatarilor bloc 49, șos. Colentina nr. 29, București, sector 3)**

■

Cu promisiuni că se va acționa urgent pentru remedierea defecțiunilor de pe rețea și asigurarea debitului de apă au fost întîmpinați și cetățenii comunei **Dragoslavele**, din județul Argeș, care au trimis la redacție o scrisoare semnată de 28 de locuitori. Aceștia sesizează lipsa apei potabile în comună precum și faptul că E.G.C.L. Cîmpulung Muscel, căreia comuna îi este arondată din acest punct de vedere, nu ia nici un fel de măsuri pentru satisfacerea nevoilor populației.

■

Direcția sanitară a județului Constanța dă următorul răspuns tovarășei **Rădița Braha**: Cursurile de „Cruce Roșie" sînt cursuri de cultură generală sanitară și pregătire pentru acordarea primului ajutor în caz de accident, organizate pentru marea masă de activiști ai „Crucii Roșii", fără caracter oficial și care nu oferă drept de ocupare a unui post de cadru mediu. Conform Legii nr. 3/1978, personalul mediu se pregătește în liceele sanitare.

■

Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor. În legătură cu sesizarea **Marici Carapetru** privind situația locativă în care se află vă informăm că s-a făcut intervenție la Consiliul popular al sectorului 1 pentru a i se repartiza o garsonieră din fondul locativ de stat. La primirea repartiției va primi și actele pentru perfectarea contractului.

Ministerul Sănătății răspunde la scrisoarea tovarășului **Dumitru Farangă**: Vă facem cunoscut că scrisoarea dumneavoastră ne-a fost transmisă pentru luare de cunoștință. Vă mulțumim pe această cale pentru semnalările făcute și vă asigurăm că aceste aspecte vor sta în atenția Ministerului Sănătății. ● **N. R. Acest răspuns oficial, însoțit de scrisoarea cetățeanului, contrar dispozițiilor legale, se referă, într-adevăr, la sesizarea lui D. F. care semnala faptul că în unele spitale unii doctori se ocupă de pacienți numai dacă sînt tratați cu... țigări KENT.**

■

Consiliul popular al municipiului București: Referitor la sesizarea lui **Nicolae Avrimit**, trimisă nouă spre rezolvare și privitoare la unele lipsuri în comportamentul directorului întreprinderii de cofetării și răcoritoare nr. 2, Marin Cazangiu, vă aducem la cunoștință: sesizarea se confirmă. Pentru îmbunătățirea activității întreprinderii respective, biroul executiv al Consiliului oamenilor muncii al D.G.C.M.B. a luat hotărîrea înlocuirii lui M.C. din funcție și trecerea sa într-o altă muncă.

■

Comitetul de partid al sectorului 2 al Capitalei: Ca răspuns la scrisoarea numitului **Stelian Dumitrescu**, referitoare la unele modificări constructive aduse blocului din bd. Lacul Tei, nr. 119, de către unii locatari: a fost somată Asociația locatarilor din blocul respectiv în sensul de a lua măsurile ce se impun pentru desființarea lucrărilor executate fără autorizație. În caz de neconformare, fiecare locatar care a efectuat lucrarea respectivă va fi sancționat contravențional, conform prevederilor H.C.M. nr. 2 490/1969.

■

O dispariție ciudată

Monica Gondoș are 15 ani. Părea singulară printre colegii de generație prin timiditate, cuminte și firea ei retrasă. Pe 28 noiembrie 1980 a dispărut de acasă fără să lase nici un indiciu și fără ca purtarea, firea și mediul în care trăia să justifice

gestul ei, în cazul că ar fi fost făcut de bunăvoie. Deznădăjduiți, părinții Monicăi leagă dispariția fără urmă a fiicei lor de existența la cartier a unui tînăr de profesie corupător de minore, recidivist, urmărit de miliție, căsătorit, cu copii, Enăchescu Ma-

rius Mihai, în vîrstă de 25 de ani. Toți cei ce pot ajuta familia Gondoș sînt rugați să transmită datele de care dispun părinților de strada Tineretului nr. 3 din Orașul Gh. Gh Dej, organelor de miliție sau direct pe adresa revistei.

Este vorba de omizi. Exista obiceiul că, iarna și la începutul primăverii, echipe de lucrători ai Administrației domeniului public să vină cu pompe puternice și cu soluții chimice pentru a stropi arborii de pe trotuare cît și din curțile oamenilor, stîrpind astfel cuiburile de omizi. De cîțiva ani s-a renunțat la acest bun și foarte util obicei, străzile periferice fiind literalmente invadate, primăvara și vara, de omizi. O mobilizare a organelor în drept, în această problemă, ar fi mai mult decît de dorit.

■

Foarte des, iar în ultimul timp aproape zilnic, noi, navetiștii din comuna Soarș, județul Brașov, pe ruta Soarș—Făgăraș, așteptăm ore în șir dimineața — de la orele 5 pînă la 7—8, uneori și mai mult — să vină o mașină să ne ducă la muncă, pentru că lucrăm în diverse întreprinderi. Dăm tot felul de telefoane, ne rugăm, explicăm, primim însă același răspuns: „Nu sînt mașini!" Dacă vrem să știm de ce nu sînt mașini, ni se trimite telefonul în nas. Este de neînțeles situația din autogara Făgăraș, unde cei care hotărăsc sînt, se pare, șoferii și unde fiecare face ce vrea. Atît cît s-a putut, primăria comunei noastre a intervenit, ne-am mai adresat și altor foruri, totul însă fără rezultat. Este o obligație a respectivei autogări aceea de a ne asigura transportul, în loc de asta noi avem zilnic neplăceri, pentru că, după ce ajungem cu întîrziere, mai sîntem și înghețați, obosiți, nervoși, dînd așadar un randament sub posibilitățile noastre. **(Semnează un număr de 15 cetățeni)**

■

Comitetul de partid al sectorului 2 al Capitalei: Ca răspuns la scrisoarea numitei **Rada Avram**, adresată revistei și trimisă nouă spre analiză, vă informăm următoarele: Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 2 al Capitalei, i-a aprobat atribuirea unui apartament cu două camere în blocul 86, calea Moșilor, R. A. a ridicat comunicarea de repartizare nr. 51 441/noiembrie 1980, în vederea încheierii contractului de închiriere.

■

Comitetul orășenesc Pașcani al P.C.R.: Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Stelică Sîrbu** din localitatea Bușteni: verificîndu-se situația semnatarului scrisorii la Întreprinderea Integrata Pașcani — unde își desfășoară activitatea împreună cu soția — s-a constatat că S.S. este înscris pe lista de priorități, însă nu la urgențe, din considerentul că acesta avea domiciliul în localitatea Bușteni, situat la 4 km de întreprindere, avînd și foarte bune condiții de navetă. În prezent i s-a rezolvat cererea prin repartizarea unui apartament la blocul T.6, etajul X, apartamentul 52.

■

Consiliul popular al sectorului 3 al Capitalei: Urmare scrisorii tovarășei **Elena Dumitru**, cu domiciliul în str. Jaques Elias nr. 5, prin care solicită executarea unor reparații la imobilul în care locuiește, vă comunicăm: I.C.R.A.L. Vitan a programat executarea reparațiilor la acest imobil în anul 1981, iar acest an urmînd să se întocmească documentația tehnico-economică.

■

Consiliul popular al municipiului București răspunde locatarilor din str. Smîrdan nr. 17: În anul 1978 s-au executat lucrări de consolidare a blocului precum și reparațiile interioare aferente, asigurîndu-se protecția și funcționalitatea clădirii. De asemenea, în luna octombrie a.c. s-a efectuat revizia învelitorii și a jgheaburilor, eliminîndu-se infiltrațiile de apă care se produceau pe lîngă coșurile de fum.

Celelalte aspecte sesizate au fost analizate împreună cu locatarii în cauză, iar concluziile au fost consemnate în nota de constatare încheiată și confirmată de delegații locatarilor.

Pagină realizată de GEORGE CUȘNARENCU ■

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÂNT

Ilie Tomescu — Craiova: Din cercetările efectuate rezultă că ați fost înscris în mod ilegal la concursul de admitere pentru treapta a II-a, învățămînt seral, dv. neavînd promovate clasele a IX-a și a X-a de liceu ● **Maria Iordache** — Tătărani, Dîmbovița: Pentru ocuparea postului de secretară de școală solicitantul trebuie să fie absolvent al liceului și să aibă doi ani vechime în funcții administrative. Actuala secretară încadrată pe jumătate de normă îndeplinește condițiile legale ● **Ioanid M. Bucur** — Timișoara: Adresați-vă direct Radioteleviziunii Române ● **Mihai Călceanu** — Craiova: Aveți toate condițiile îndeplinite pentru a vă prezenta la concursul de admitere la care vă referiți; broșura în cauză, ne asigură Ministerul Educației și Învățămîntului, va apărea în timp util ● **Marioara Bunescu** — București: Potrivit normelor universitare în vigoare, cei care au fost exmatriculați din facultate își pot relua studiile numai prin concurs de admitere ● **Tuturor celor din țară care ne-au adresat un An Nou fericit, sănătate și pace, le mulțumim pe această cale dorindu-le, la rîndul nostru, aceleași gînduri întru împlinire.**

HORIA PĂTRAȘCU ■

SOCIAL

Gheorghe Mioara Maria — Ploiești: Continuați studiul. De la întreprinderea I Mai solicitați raspunsul sau negația la cererea înaintată. ● **Ionită Dumitru, Mitroian Laurențiu** — Constanța: Ministerul tutelar vă poate informa cu toate datele și lămuririle de care aveți nevoie ● **Mitroiu Elena** — Constanța: Ne alăturăm indignării dv. cu stima datorată unei mame și brave soții ● **Florea Nicoleta** — Slatina: Probele nu sînt concludente, cel puțin în această fază a anchetei ● **Ghingold Iacob** — Cîmpina: În orice zi între orele 10—13 ● **Todașcă Rodica** — Suceava: Trimiteți copii de pe hotărîrile judecătorești ● **Alexe Aurelia** — Prahova: Reveniți cu un memoriu la consiliul popular ● **Faure Ioan** — Timiș: Urgent reveniți cu amănunte despre Belgea Gheorghe ● **Creangă Dumitru** — București: Termen expirat ● **Buzdughină Ligia Maria** — București: Dumneavoastră hotărîți. Faptul că vă este tată nu este chiar un amănunt ● **Constantin Ioan, Dumitru Ilie** — Vîlcea, București: Vă așteptăm la redacție ● **Carnaciu Siere** — Slobozia: Nu am primit scrisoarea fiului dv. O așteptăm. Puteți trimite chiar originalul ● **Ionel Sandru** — Vatra Dornei: Greșeala nu ne aparține ● **Sandu Postelnicu** — Mehedinți: Este adevărat tocmai fiindcă mai credem că neînțelegerile dintre frați sau soți îi privesc pe ei, în primul rînd, și cel mult instanța judecătorească ● **Păstorela Vlad** — Huși: A.N. adică autor necunoscut, nu adresă necunoscută: e ciudat cum ați procurat adresa respectivă ● **Cimpoieru Alexandra** — Dîmbovița: Tristețea e justificată și de înțeles personal cu toate că nu vă aparține în exclusivitate; e bine totuși să verificați ● **Badea Mariana** — București: Ne-a îndus în eroare afirmația dv. „un bătrîn șarlatan" care putea să însemne un vechi șarlatan; oricum, un bătrîn șarlatan în tinerețe a fost un tînăr șarlatan ● **Ștefan Horvat** — Mureș: Fapta nu mai constituie azi o infracțiune; nu cunoaștem intențiile legiuitorului ● **Bădică Dragoș** — București: Sînteți planificat pentru trimestrul I/1981 ● **Oprișan Doru** — București: Hotărîrea fiind definitivă, măsura executării silite nu poate fi considerată abuzivă ● **Violeta Vlădulescu** — Suceava: Neavînd locuință și în recurs șansele sînt minime de a obține copilul ● **Cucu Antoaneta** — București: Cauza a fost soluționată printr-o sentință civilă rămasă definitivă prin nerecurare.

NICOLAE CRISTACHE ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacara

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Nu mă plîng de scenarii, mă plîng că nu am producători“

Convorbirea cu regizorul SERGIU NICOLAESCU a început firesc, cu o confesiune :

— În ultimii trei ani m-am abținut să dau interviuri din cauza puternicei confuzii create de mai multe serii de mese rotunde sau de interviuri-anchete care se doreau a fi salvatoare pentru „biata cinematografie“ ajunsă, după părerea unora, în pragul prăbușirii. Și cum eu nu sînt de această părere, cum cred că avem o cinematografie adevărată cu cîțiva regizori și scenariști buni, cu foarte buni actori, cu condiții de excepție create de sistemul nostru socialist, nu accept și nu mă voi lăsa înșelat de pistele false lansate de „amatorii“ care vin să „salveze“ cinematografia, ci dimpotrivă cred că adevărații specialiști vor reuși să găsească acele soluții organizatorice care să formeze cadrul necesar creației cinematografice. De aceea, în ultima vreme am refuzat cuvîntul (**Cinema, TV și acum Flacăra**) încercînd să conving marele public și pe cei avizați să facă deosebire între chemați și cei nechemați.

— Aveți, după cîte ne-ați spus, 46 de filme realizate în cei 14 ani de meserie. Nu ați vrea să începem cu primul film ?

— Mai bine să vorbim despre momentul de față.

— Așadar, la ce filmați acum ?

— Încerc să termin un film început în luna august și la capătul căruia parcă nu mai ajung avînd alături de mine, în echipa de filmare, prea mulți incompetenți, incapabili profesional și care au fost promovați în funcții pe care nu le merită. Se pare că după experiența pe care o am trebuie să plătesc și eu acest tribut în fața studioului Buftea. Dar dacă am vorbit de ei, e de datoria mea să spun că în același studio se mai găsesc și oameni entuziaști, de excepție care iubesc filmul.

— Nu pornim la drum de pe poziții prea luminoase. Totuși, să mai aflăm detalii.

— Filmul se numește **Duelul** și face parte din seria comisarului Moldovan. Ca parteneri ai comisarului, de data asta, în afara lui Jean Constantin, va fi un grup de copii. Și de aici ineditul acestui film. E un film social, așa cum au fost toate filmele mele. Acțiunea lui este plasată istoriceste în anul 1939.

— Spuneți film social ; cum este rezolvată această categorie de film ? Tot în maniera regizorului Sergiu Nicolaescu ?

— Maniera mea ? Am făcut filme ca **Moartea lui Ipu, Ultima noapte, Osînda,** alături de **Mihai Viteazul, Dacii, Pentru Patrie...** Desigur, am făcut și filme polițiste pe fundalul unor mari evenimente istorice. Cît privește **Duelul** și de data asta am recurs la forma filmului de acțiune, de tip polițist, dar prin colaborarea cu copiii aduce ceva nou. O experiență interesantă pentru mine : lucrînd cu ei efectiv mi-am dat seama de genialitatea copiilor în artă.

— Părăsind șantierul DUELULUI, ce alte filme mai aveți în lucru ?

— În ianuarie voi avea o premieră : **Capcana mercenarilor.** Contrar titlului conținutul se bazează pe o faptă reală petrecută în anul 1918 în satul Beliș, de lîngă Cluj. Acțiunea este plasată într-o Transilvanie care luptă pentru alipirea la patria mamă — România.

Atelier SERGIU NICOLAESCU

— Deci, din nou un film istorico-social de acțiune. Despre ce e vorba ?

— Un baron, Von Görtz, ordonă executarea unui om în fiecare casă a satului ca represalii în urma bănuielii că sătenii ar fi dat foc castelului. Acest fapt real, combinat cu cunoscuta legendă a celor 7 samurai, a dat naștere subiectului. Scenariul este semnat de Liviu Gheorghiu și de mine. Este un film dur, aspru și adevărat.

— După cîte înțelegem, acesta nu intră în seria comisarului Moldovan. L-ați părăsit pe comisar, care, socotim, este eroul dv. preferat ?

— Fiind copil mi-am dorit un tip de erou pe care-l căutam în filme și mi-l plămădeam în imaginație. Acest tip de erou îl regăsiți în mai toate filmele mele. Deci, am creat un tip de erou care pornind chiar de la Mihai Viteazul și trecînd prin Andrei din **Nemuritorii,** comisarul Moldovan sau chiar directorul șantierului naval din **Zile fierbinți** are o notă comună : e genul omului care luptă pentru dreptate, care ajută pe cei slabi, și oricînd, în orice epocă, luptă pentru adevăr, gata oricînd pentru sacrificiul suprem, iubindu-și profund țara. Conștient.

— E tipul eroului pozitiv, desigur. Frecvent, în filmele polițiste, inclusiv în cele semnate de Sergiu Nicolaescu, eroul pozitiv este pus în situații neverosimile : înfruntă un număr incredibil de adversari înarmați pînă-n dinți. Și el scapă. Scapă nevătămat. Neverosimilul situației anulează suspence-ul. De ce ? (Cînd scene de antologie ale filmului au dovedit că și o confruntare unu la unu poate atinge o tensiune extraordinară cînd e bine realizat).

— Înțeleg subtextul și voi încerca să mă explic pe scurt. Erou este și acela care se aruncă cu pieptul în fața mitralierei salvîndu-și astfel camarazii. Eroii creați de mine sînt oameni de excepție, profesioniști adevărați, care sînt pregătiți pentru anumite acțiuni. Puțini din cei care împărtășesc opinia dv. știu că un bun trăgător nimerește 6 cărți poștale la 10 metri în mai puțin de 3 secunde. Iar scenele de antologie la care vă referiți se petreceau la sfîrșitul unor filme în care regizorii reușiseră să convingă pe spectatori că cei doi sînt adevărați profesioniști. Să revin : de fapt, în mai toate filmele mele eroii mor. Pentru că acela care ridică arma, de armă va pieri, spune un vechi dicton. Îmi aduc chiar aminte de un text excelent pus de Titus Popovici în gura comisarului Moldovan în momentul morții sale : „Nu știam că doare așa...“.

— Sergiu Nicolaescu, ce înseamnă să fii regizor ?

— O simplă diplomă nu ajunge. Trebuie să ai har și pasiune pentru munca asta.

— Și actor ? Cum ați devenit actor de film ?

— Nu sînt un adevărat actor, pentru că nu pot juca orice rol. Eu mă joc pe mine. Și cît timp voi fi în viață n-am să fiu iubit decît de spectatori.

— Adică nu și de colegi, critici sau de producători ?!...

— Nu vreau să mă grăbesc și să vă dau un răspuns greșit.

— Ce subiecte de filme aveți în „șantierul“ dv. ?

— Am reușit să obțin acordul unui mare autor, Ion Lăncrănjan, ca să fac un film după romanul său **Drumul cîinelui.** Am un excelent scenariu propus de Eugen Barbu după nuvela sa **Batalionul de pedeapsă.** Ambele subiecte dau fiori de teamă producătorilor de la Casele de filme. Apoi, o propunere de film foarte interesantă — o poveste de dragoste petrecută iarna, undeva pe malul mării. Povestea îi aparține lui Bujor Nedelcovici. De asemeni, doi specialiști în circulație (colonelul Grădinaru și colonelul Ene Constantin) mi-au oferit un interesant subiect din actualitate. Un film mai mult de analiză psihologică, pornit de la un accident de circulație. Dar mai am în buzunarul de regizor și o „bombă“.

— Nu ne miră că în buzunarul regizorului Sergiu Nicolaescu este și o bombă. Cine-i cu explozia ?

— Nea Mărin și fantomele...

— Dar filmul de actualitate ?

— Ioan Grigorescu mi-a oferit un subiect și împreună am stabilit un scenariu inspirat din nuvela sa **Ringul.** Vreau să continui cu **Copiii străzii.** Vreau să-l omor pe comisarul Moldovan. Vreau să fac un film inspirat din istoria partidului, al cărui subiect l-am stabilit. Pentru toate acestea **n-am producători.** Se pare că de aici înainte s-a propus ca filmele să fie făcute „pe cap de regizor“. Adică unul de fiecare regizor pe an. Cum la noi sînt atît de mulți regizori nu cred că o să mai trăiesc atîția ani ca să le realizez, dacă cineva va ține cont de regula amintită.

— Filmele dv. au audiență la public. Nea Mărin miliardar a făcut săli pline. Credeți în gustul publicului ? Îl cunoașteți ?

— Sînt mulți care desconsideră publicul. Eu nu cred așa ceva, dimpotrivă. Manifestarea publicului atunci cînd este de ordinul milioanelor devine ceva ce trebuie tratat cu seriozitate și nu cu disoreț. Este un adevărat fenomen social. Chiar atunci cînd publicul se îndreaptă la un film ca **Nea Mărin miliardar,** film ce a însumat peste 8 milioane spectatori într-un an, în timp ce **Ultima noapte** numai 2 milioane. Ce înseamnă asta ? Înseamnă că nu dăm publicului suficiente comedii. Atunci cînd el s-a dus la filmele indiene se datora faptului că de ani și ani melodrama dispăruse din sălile de cinema. Dacă acest fenomen ar fi studiat, atunci reacția publicului ar fi în cea mai mare parte cea a valorii reale a peliculei respective.

— Deci trebuie testat publicul, și nimeni nu face asta.

— Desigur. Atunci cînd Casele de filme sau Consiliul culturii aprobă un plan tematic al fiecărui an nu există la baza lui nici un test privind opțiunile publicului. La noi există posibilitatea ca să avem o privire generală asupra scopului pe care trebuie să-l aibă arta filmului într-o anumită perioadă. În acest sens îmi permit să întreb: în ce ședințe, vreodată, sau în ce revistă sau ziar și-a pus cineva întrebarea — ce tipuri de eroi trebuie să creăm, care este modul de a pătrunde în sufletul spectatorului ? Deci, cum trebule cea de-a 7-a artă

(Continuare în pagina 17)

CORNELIA BARBU

Ideea absolută hegeliană și istoria (III)

Concluzia lui Marx pornește, între altele, de la paragraful cu care se încheie „Logica“. Îl citățm în întregime pentru a-l supune meditației cititorilor. „Libertatea absolută a Ideii constă în aceea că ea nu trece doar în viață, nici nu lasă viața să apară doar din sine, ca cunoaștere finită, ci, în adevărul absolut al ei însăși, ea se decide să libereze din sine momentul particularității sale, adică al primei determinări și alterități, Ideea nemijlocită, ca reflex al ei, lăsîndu-se să iasă în mod liber din sine ca natură“ (Enciclopedia, Ed. Academiei). Iar în Adaos „Ne-am întors acum la conceptul Ideii, cu care am început. În același timp, această reîntoarcere la punctul de plecare este o pășire înainte. Aceea cu care am început a fost ființa, ființa abstractă, iar acum avem Ideea ca ființă : această Idee care ființează este însă natura“.

Dacă nu părăsim dialectica de dragul obiectului în sine, atunci vom putea înțelege mișcarea gîndirii lui Hegel în toată complexitatea și noutatea sa.

Natura care iese din idee nu este altceva decît primul concept dialectic al naturii. E drept că este un concept dialectic al naturii încă logic. Dar nu trebuie să uităm nici un moment că datorită lui a fost posibilă elaborarea ulterioară a conceptului materialist dialectic de natură ; că această „ieșire“ a naturii din Ideea hegeliană este una la nivelul conceptului, una istoricește necesară, una care nu-l contrazicea pe Hegel, ci una care-i permitea să depășească unilateralitățile de pînă acum în care se mișcase gîndirea filosofică.

Producerea naturii, prin urmare, este o producere la nivelul conceptului, iar nu o producere a naturii din concept. Conceptul poate pune ordine în natură tocmai datorită faptului că el este activ. Productivitatea conceptului este temeiul relației dialectice subiect-obiect.

Acest mod specific de producere era guvernat de un model epistemologic nou, antiempirist, constructiv, dialectic. Conceptul de natură ieșit din Ideea absolută neagă nu numai Ideea absolută, ci și invariabilitatea absolută a naturii. Din această cauză acest concept este deosebit de vechiul concept de natură cu care opera materialismul de tip metafizic. Mai mult, acest nou concept reprezintă o deschidere a gîndirii spre particular, spre diversitate, spre empiricitate, spre obiectualitate. Dar o deschidere prin concepte de tip dialectic. În esență, cunoașterea teoretică nu este simplă înregistrare a unor fapte în sine, ci o elaborare a lor, o construcție a lor.

În această ordine de idei, Constantin Noica observă că „fără școala intelectului lecția lucrurilor nu e decît o nouă amărgire, sau surîsul ei amar“. („Povestiri despre Om“ — Cartea românească, 1980, p. 24).

Lenin, în încheierea conspectului la „Știința Logicii“, face observații remarcabile peste care nu se poate trece dacă vrem să înțelegem cum s-a născut dialectica în forma ei generală, sau **forma de bază a cricării dialectici,** cum numea Marx dialectica hegeliană. Iată ce scrie el : „De remarcat că în întregul capitol despre „Ideea absolută nu se spune aproape nici un cuvînt despre Dumnezeu (numai o singură dată au scăpat întîmplător cuvintele „concept“, „divin“) și în afară de aceasta — N. B. acest lucru — capitolul amintit aproape că nu conține aproape nici un fel de idealism specific, ci are drept principalul său obiect metoda dialectică. Concluzia și rezumatul, ultimul cuvînt și esența logicii lui Hegel este metoda dialectică — acest lucru este extrem de remarcabil. Și încă ceva : această operă, care este cea mai idealistă operă a lui Hegel, conține în măsura cea mai mică idealism și în măsura cea mai mare materialism. „Contradictoriu“, dar aceasta este realitatea !“ (Caiete filosofice, Ed. politică, p. 197).

Materialismul pe care-l conține „Știința Logicii“ este de natură dialectică, pentru că este produs prin dialectică.

Tot Lenin observă, în legătură cu raportul Hegel și materialismul dialectic, că „Idealismul obiectiv (și mai mult cel absolut) s-a apropiat **complet** de materialism (= de cel dialectic și prin aceasta se afirmă forța metodei ca adevăr general și adevăr particular în același timp — n.n.) în zig-zag (făcînd tumbe) — (= prin mediile constructive pe care le refuza materialismul empirist — n.n.), iar **parțial** s-a și transformat în el“. (ibid. p. 251).

Ideea hegeliană vine din istoria omului căreia îi descoperă legile pe care le formulează în conceptul general de istorie, concept care este chiar metoda dialectică. Prin conceptul dialecticii, ea se autodepășește. Dar ea nu se pierde definitiv.

ION STROIE

Anul Enescu

Pentru cultura muzicală românească, anul 1981 înseamnă mai mult decît centenarul naşterii lui GEORGE ENESCU, creatorul ce a înscris în circuitul mondial arta noastră autohtonă. Este anul în care la umbra marelui clasic, orchestrele simfonice, teatrele lirice, interpreţii, compozitorii şi muzicologii contemporani vor căuta să impună în context universal moştenirea artistică a autorului lui **Oedip**, împreună cu cele mai reprezentative pagini semnate de muzicienii actuali. La Bucureşti şi în principalele centre ale ţării, precum şi în marile capitale ale lumii, se vor desfăşura ample manifestări artistice dedicate lui George Enescu, momentul culminant al tuturor acţiunilor muzicale şi ştiinţifice urmînd să-l constituie Festivalul şi simpozionul internaţional de muzicologie din septembrie 1981 din capitala României.

În ciuda tuturor eforturilor din ultimul sfert de veac de a face din moştenirea enesciană un bun spiritual al întregii noastre culturi, trebuie să recunoastem deschis că opera autorului **Rapsodiilor române** constituie încă **o terra incognita** pentru majoritatea iubitorilor de frumos, chiar pentru melomani şi specialişti. Atîta timp cît mai există încă partituri care nu au răsunat public, atîta vreme cît discul şi tipărtura nu au precizat integral creaţia muzicianului, nu putem avea pretenţia înscrierii lui Enescu la înălţimea locului pe care îl merită în contextul muzicii universale. Avea dreptate regretatul critic muzical Antoine Goléa să exclame că Enescu rămîne „cel mai nedreptăţit creator al veacului XX".

Pentru şcoala muzicală naţională, Enescu înseamnă personalitatea artistică de sinteză a culturii muzicale româneşti, creatorul genial care a traversat într-o jumătate de secol etapele a 2—3 generaţii, muzicianul complex care a schimbat sistemul de valori spirituale autohtone, racordîndu-l la scara mondială, artistul vizionar ce a împletit tradiţia arhaică a folclorului românesc cu moştenirea cultă a precursorilor, sugerîndu-i creaţiei originale perspectiva gîndirii revoluţionare actuale, dar în acelaşi timp a reuşit să confere muzicii româneşti virtuţile de liant între Orient şi Occident. Cînd opera lui Enescu va fi pretutindeni cinstită şi interpretată la înălţimea mesajului ei, lumea va recunoaşte în compozitorul român un precursor mondial în estetica şi poetica muzicală, în vocabularul tehnic al limbajului acestui veac. Desigur că nu va fi uşor să explicăm tuturor gîndirea pastorală şi prometeică a lui Enescu, spaţiul mioritic sau nostalgia dorului, spiritul latin sau „caracterul popular românesc" al creaţiei sale, dar măcar la centenarul vîrstei de maturitate a artistului ce s-a identificat cu întreaga cultură a poporului nostru, merită să conjugăm eforturile pentru impunerea moştenirii sale artistice.

În acest scop, revista noastră va inaugura un serial de articole de-a lungul acestui an aniversar, vizînd latura inedită a vieţii şi operei lui George Enescu. O bogată iconografie, în bună parte necunoscută, va completa imaginea omului şi artistului care a redimensionat muzica românească în context universal.

VIOREL COSMA ■

Monot'p

Glosînd pe marginea volumului IX din **Opere** de M. Eminescu (care conţine publicistica poetului dintre 1870 şi 1877), Al. Piru, într-un articol de referinţă intitulat **O restaurare monumentală** (Luceafărul, 51) spune, printre altele: „Judecată în context istoric, gîndirea social-politică a lui Eminescu e sănătoasă, chiar avansată pentru vremea sa. El pune mai presus de toate principiul muncii, aprobă clasele productive, dezaprobă pe fenenanţi, cum am zice azi, pe paraziţi, pe cei ce trăiesc din exploatarea altora, din speculă. Dragostea sa de ţară e patriotismul, nu naţionalism intolerant faţă de alte naţii, nu rasism, nici şovinism. Evident, ideologia poetului trebuie înţeleasă din perspectiva totalităţii şi unităţii, nu prin izolarea unor fragmente sau fraze." ● Nişte ţărani contemplînd în vitrinele magazinelor produsele muncii lor, aceasta e ideea unui frumos poem semnat de Dumitru Ţiganiuc în săptămînalul ieşean **Cronica** (51). Vitrine se cheamă poemul, din care, cu regret, transcriem numai cele două strofe finale: „Umbrele lor se-amestecă-n reclama / cu mere şi cu morcovi singerînd, / Zărindu-şi astfel sufletu-ntr-o ramă / parcă, întins sub scutul sticlei blînd. / / Acolo, în vitrina cu legume / a unui tîrg bronzat de soare-ncet / ţăranii simt c-adevăratul nume / al lor se zbate-n rădăcini discret". ● Într-o cronică deloc divagantă, convingătoare, la romanul **Fluviile** de Paul Anghel, criticul şi istoricul literar Al. Săndulescu conchide: „Roman-frescă, autorul mişcîndu-se foarte degajat în epocă. **Fluviile** e o carte a acumulărilor (şi în bună măsură a simbolurilor) pe parcursul căreia se scurg necontenit coloanele de dorobanţi şi se consumă, uneori spectaculos, disputele politice şi militare, o carte care pledează pentru o idee sublimă, aceea a dreptului naţiunii de a fi de sine stătătoare. Drept pe care românii erau gata să-l apere cu singele lor. Cum s-a şi întîmplat". (**România liberă**, 25 decembrie 1980)

TRAIAN STOICA ■

Rubrica mea

Interviuri bănăţene [1]

Banatul ne-a dat, în veacul nostru, o serie marcantă de personalităţi, intervievate în anii din urmă de reporterul Petru Novac Dolângă. O parte dintr-înşii, în interval, au decedat. Vom numi întîi pe decanul lor de vîrstă, înimosul poet maghiar Franyó Zoltán (1887—1979), meşter tălmăcitor al marilor noştri lirici, în limbile maghiară şi germană, fost coleg de şcoală militară la Sopron cu Liviu Rebreanu şi prieten al lui Ady Endre. Urmează, în ordinea descrescîndă a vîrstei decesului, pictorul Catul Bogdan (1897—1978), fost profesor la Şcoala superioară de arte frumoase din Timişoara, Grigore Popiţi (1900—1986), creatorul Asociaţiei scriitorilor români din Banat şi istoric al trecutului provinciei sale natale, profesorul şi ziaristul Ion Stoia Udrea (1901—1977), poet social şi mare animator cultural, în sfîrşit, Mihai Novac (1906—1977), fiu de miner şi el însuşi miner în adolescenţă, bucurîndu-se, după propria mărturisire, de „un corp atletic".

Despre lirica bănăţeană se menţionează următoarele mai vechi referinţe: **11 poeţi bănăţeni** (1942), antologie de Ion Stoia Udrea, cu desene de Catul Bogdan, **Poezia nouă bănăţeană** (1944), antologie de Virgil Birou şi **Plugarii condeieri din Banat** (f.a.), antologie de Gabriel Ţepelea [2]. Aş remarca printre cei mai caracteristici climatului regional pe Constantin Miu-Lerca, născut în 15 august 1906, la Grădinari, judeţul Caraş-Severin, profesor şi ziarist, remarcat de critică încă de la debut, pentru „comoara lexicală" de grai bănăţean. Talentatul poet a urmat la preşedinţia sus-numitei Asociaţii inginerului Dion Mardan, în literatură epigramistul M. Ar. Dan, pe care-l cunoscusem în anii studenţiei, la Timişoara. Aş mai menţiona, în ordinea mereu descrescîndă a vîrstei, pe poetul de limbă germană Franz Liebhardt (n. 1899), pe pictorul Aurel Ciupe (n. 1900), preşedintele Filialei Uniunii artiştilor plastici din Cluj, pe compozitorul Zeno Vancea (n. 1900), distins în 1974 cu Premiul Herder, pe ferventul animator al vieţii culturale bănăţene, etnologul Aurel Cosma (n. 1901), director fondator al revistei **Luceafărul** şi al ziarului **Năzuinţa**, pe compozitorul Filaret Barbu (n. 1903), pe Dorian Grozan (n. 1912), „poetul Bîrzavei", pe Petru Sfetca (n. 1919), poet şi traducător, şi pe Pavel Bellu (n. 1920), poet, profesor şi ziarist. Nu sînt de părerea d-sale că sincronismul lovinescian ar fi fost „mimetic"; aş aminti felul rezolut în care marele critic i-a răspuns lui B. Fundoianu, care afirmase că literatura noastră n-ar fi decît o colonie a celei franceze. Tot Pavel Bellu relevă „absenţa totală" a poeziei bănăţene „din comentata **Istorie a literaturii române** de G. Călinescu". Acelaşi relevă insuficienţa criticii literare timişorene. Încheiem cu menţionarea lui Petru Vintilă (n. 1922), poet, romancier şi, în ultimii ani, victor naiv, care aruncă un pietrol în grădina criticii (sentiment sau resentiment?), şi a ultimului în dată, mare animator al vieţii literare bănăţene, poetul Al. Jebeleanu (n. 1923), care nu se doreşte „poet provincial", ci „un poet al întregului spaţiu românesc" (ceea ce e foatre just). Acelaşi regretă că G. Călinescu, care a fost în tinereţe profesor la Timişoara, „aproape a ignorat scriitorii de aici dintre cele două războaie". Jebeleanu mai observă exagerarea comisă de Lucian Blaga, „spunînd că Banatul nu ar avea personalităţi creatoare".

Cel mai bun răspuns indirect la această afirmaţie l-a dat învăţătorul Grigore Popiţi în interviul său, desfăşurînd o serie impresionantă de asemenea bărbaţi, din trecutul istoric al provinciei sale, începînd cu voievodul Ahtum, peste voievodatul „cuprins între Criş, Tisa şi Dunăre", care „avea în capitala sa, Morisena (Cenadul-Vechi), mănăstire de rit grecesc şi şcoală", continuînd cu „Anonimul caransebeşean", Mihail Halici-tatăl (1615—1671), apoi cu Mihail Halici-fiul, autorul „primei Odi scrise în limba română", cu Dimitrie Ţichindeal, cu „prea puţin cunoscutul autor de fabule Ion Tomici", cu Damaschin Bojincă şi Eftimie Murgu, iar mai aproape de zilele noastre, cu Vincenţiu Babeş, Vasile Maniu (bunicul poetului Adrian Maniu), At. M. Marienescu, Simion Mangiuca, Enea Hodoş, Gheorghe Popovici, Victor Babeş şi Corneliu Diaconovici, „redactorul principal al primei enciclopedii româneşti, **Enciclopedia română**, apărută la Sibiu în 3 volume, în anii 1898-1904".

Viaţa muzicală românească a luat un mare avînt cu Ion Vidu şi cu Tiberiu Brediceanu, iar scriitorii bănăţeni de la sfîrşitul secolului trecut, Ion Popovici-Bănăţeanu şi Victor Vlad Delamarina au fost preţuiţi cum se cuvenea.

Cartea lui Petru Novac Dolângă este o strălucită dovadă că literatura şi artele frumoase înfloresc în zilele noastre mai mult ca oricînd în Banat şi că „gasconada bănăţeană", de care vorbesc în treacăt Catul Bogdan şi Zeno Vancea, nu este de florile mărului.

ŞERBAN CIOCULESCU ■

[1] **Petru Novac Dolângă: Mărturisiri şi repere**, Editura Facla, Timişoara, 1980, cu un cuvînt înainte, **Vieţi paralele**, de Cornel Ungureanu.

[2] De acelaşi: **Ano, Ano, Logojano**, Versuri în grai bănăţean. Selecţie, prezentări şi introducere Editura Facla, Timişoara, 1974.

„Ramuri" — număr jubiliar

Numărul din decembrie al „Ramurilor" craiovene stă sub semnul jubileului a 75 de ani de la apariţia revistei. E un număr cu adevărat sărbătoresc, prin materialele de ţinută, sortate cu grijă, şi printr-o condiţie grafică de zile mari. Momentul jubiliar e marcat prin telegrama adresată tovarăşului Nicolae Ceauşescu de Colegiul de redacţie al revistei şi Asociaţia scriitorilor din Craiova, subliniind angajamentul publiciştilor şi literaţilor din Bănie de „a îndeolini cu fapta şi cuvîntul politica partidului şi statului nostru". Acelaşi moment jubiliar îi sînt consacrate articole şi saluturi semnate de primul secretar al Comitetului judeţean Dolj al P.C.R., Miu Dobrescu, de scriitorii Dumitru Radu Popescu, Mihnea Gheorghiu, Alexandru Balaci, Anghel Dumbrăveanu, Corneliu Sturzu, Hajdu Gyozo, Ion Ţăranu ş.a. Patru poeme de dragoste de Adrian Păunescu aduc un fericit accent de încantaţie şi tandreţe într-un sumar dominat de rigoarea şi densitatea opiniilor critice susţinute de Şerban Cioculescu („Un remarcabil portretist" — e vorba de publicistul C. Gongopol), Eugen Simion („Istorii insolite"), Cornel Ungureanu („Viaţa după sărbători"), Serafim Duicu („Eclectismul criteriilor"), Anatol Vieru („Intelectualii şi muzica"), Romulus Dianescu („Recuperarea prin parabolă"), Titu Georgescu („Istoria şi literatura"), Nina Stănculescu („Aforismele şi textele lui Brâncuşi"), Solomon Marcus („Un print al esteticii: Matila C. Ghyka"). Ultimul propune o mai reliefantă aşezare în pantheonul gloriilor naţionale a figurii diplomatului, inginerului, filosofului şi esteticianului Matila Costiescu-Ghyka, autorul „Numărului de aur", salutat de Paul Valery (care i-a prefaţat volumul cu acelaşi titlu, apărut la Paris în 1931) ca un autentic eveniment în cîmpul esteticii. Într-un articol intitulat „Povestea vorbii", dedicat „suplimentului literar" cu acelaşi nume girat de Miron Radu Paraschivescu în paginile „Ramurilor" din 1966, Ilie Purcaru produce cîteva scrisori inedite, tulburătoare prin ardenţa ideilor şi prin verticalitatea morală a autorului „Laudelor". Din tr-o convorbire cu Ilarie Hinoveanu, directorul „Scrisului românesc", aflăm că editura craioveană are sub teascuri al 300-lea titlu de carte. Un scăpărător dialog al poetului Marin Sorescu, redactorul şef al revistei, cu scriitorii vest-germani Nicolas Born şi Hans Cristoph Buch rotunjeşte, printr-o necesară dimensiune, sumarul unei reviste care, aparînd în provincie, reflectînd preocupările spirituale ale zonei, se înscrie, în acelaşi timp, în circuitul naţional şi universal al ideilor.

Grupul folk „Cireşarii"

Totul a pornit de la un plan. Cu patru ani în urmă, la *Casa pionierilor şi şoimilor patriei* a sectorului 8, azi 1, al Capitalei, un profesor de muzică îşi începea activitatea. Lua fiinţă cenaclul literar-muzical al copiilor din acest sector. Înscrişi nu erau decît 2—3 elevi. La pian — profesorul *Florin Irimia*. Odată înfiripat nucleul cercului muzical-literar, numărul membrilor lui a crescut mereu. De la pian, profesorul a trecut la chitară, apoi la orgă electronică, la acordeon, învăţînd pe copii să le minuiască. Nu trebuie să uităm faptul că aici rămîneau înscrişi numai copiii talentaţi, cu aptitudini reale pentru muzică, selecţionaţi în urma unui test.

La inaugurare, grupul celor 52 de copii a primit un nume — „Cireşarii" — dat chiar de autorul binecunoscutului roman cu acelaşi titlu, Constantin Chiriţă, care a fost invitat în mijlocul lor. O muncă exemplară şi un efort deosebit fac ca numai după un an de la înfiinţare, formaţia de muzică folk „Cireşarii" să cîştige toate fazele primei ediţii a Festivalului naţional „Cîntarea României", devenind laureată pe ţară.

E o mare bucurie să-i asculţi pe copii cîntînd. Glasurile lor curate, limpezi, au fluiditatea apelor de munte. I-am ascultat cîntînd. I-am văzut repetînd. Muncind. Cu ochii aţintiţi la mîna profesorului-dirijor, copiii îşi stăpîneau cu dibăcie instrumentele. Nimic forţat. Nimic fals. Nimic rigid. Aproape că se manifestau ca nişte profesionişti. Profesorul i-a învăţat să compună ei înşişi melodii, i-a învăţat să-şi dea drumul glasului fără nici o reţinere. Aici toţi ştiu să cînte la cîte un instrument. Aici toţi ştiu teorie muzicală, care nu se predă în şcoli, întregindu-şi astfel educaţia muzicală. Aici se face totul pentru ca aceşti copii să-şi însuşească o cultură muzicală cît mai temeinică. Dar ce păcat că uneori se mai ivesc şi dificultăţi. E şi firesc, atîta vreme cît membrii formaţiei vin de la şcoli diferite, cu profesori şi directori diferiţi. Unii le înţeleg efortul, alţii îi mustră cu un „mai lăsaţi muzica şi chitarele voastre. Nu aveţi altceva mai bun de făcut?!" Atunci intervin părinţii. Atunci intervine instructorul. Copiii nu se lasă descurajaţi. Renunţă la duminici, la vacanţă şi vin să repete. Uneori dau spectacole pentru muncitorii întreprinderilor din această zonă a Bucureştiului. Alteori participă la spectacole omagiale, la emisiuni radio şi de televiziune.

Cînd m-am despărţit de ei, îmi revenea în memorie glasul minunat al Corinei Funieru, nume care peste ani poate fi pe buzele iubitorilor de muzică bună. Muzica neobositilor şi talentaţilor cireşari, cărora le urăm succes. Meritată.

CORNELIA BARBU ■

Almanahul literar '81

Trăim de cîţiva ani buni o înfloritoare epocă a almanahurilor, aceste cărţi care apar la cumpăna dintre ani, cărţi oarecum mai speciale, cărţi dedicate timpului liber, informaţiilor din varii domenii, reconsiderărilor critice, curiozităţilor de aproape tot felul, sintezelor, analizelor, reportajelor colorate etc.

A respecta o astfel de structură, menită să ţină trează setea de cunoaştere a cititorului, ba chiar şi de a-i satisface respectiva sete, nu este o treabă dintre cele mai uşoare pentru cei ce alcătuiesc sumarul unui almanah. Între reuşitele din acest an se situează, din acest nunct de vedere, şi **Almanahul literar '81**, o carte care, ca şi în anii trecuţi, i-a avut ca autori pe Mircea Micu (redactor responsabil) şi Mihail Cârciog (prezentarea grafică).

Ceea ce ne-a obligat să facem afirmaţia de mai sus nu este doar numărul mare de semnături ce pot fi întîlnite în cele peste 300 de pagini ale almanahului, ci şi calitatea însăşi a poemelor, nuvelelor, reportajelor, opiniilor, precum şi a fotografiilor, caricaturilor şi a paginilor de umor. Un alt argument al afirmaţiei noastre îl mai constituie şi prezenţa masivă a cîtorva zeci de pagini semnate de nume ilustre ale literaturii universale contemporane, fapt ce conferă almanahului o deschidere în plus faţă de fenomenul literar.

Astfel, fie că ne referim la un excelent Cînt liric (o trecere în revistă a mai tuturor poeţilor noştri tineri) sau la acel grupaj numit **Meridiane lirice** (o mică, din păcate prea mică antologie de poezie străină) sau ne referim la **Antologia de proză poliţistă**, nu facem nimic altceva decît să recunoaştem, iubind adevărul, că almanahul a reuşit să fie ceea ce şi-au propus autorii lui, o introducere a cititorului în lumea literară a ultimilor ani, cu precădere a anului 1980. Şi nu este vorba doar despre o lume literară de strictă actualitate, deşi acesteia îi sînt consacrate cele mai multe pagini, ci şi de o sumedenie de reconsiderări ce aduc din nou în dezbatere şi spre cunoaştere cîteva din marile personalităţi ale literaturii noastre ori ale literaturii universale.

Cu alte cuvinte, **Almanahul literar '81** este o adevărată carte a cărţilor, o carte despre cărţi şi despre cei ce scriu cărţi.

N. VICTOR ■

Un mare actor, RADU BELIGAN, a prezentat la televiziune monologul

Prietenul meu Shakespeare

MOTO : Ce mare poet ar fi rămas Shakespeare, dacă nu se apuca să scrie și piese de teatru.
SZILARD DARVAS

— Shakespeare ai spus? Sintem buni prieteni. N-a fost tavernă din Londra să n-o fi colindat împreună. Uite, chiar aici, la masa asta, invidios pe succesele mele literare, m-a întrebat ce părere am despre opera lui.

Operă, i-am spus. Care operă ?... Niște timide încercări literare. Să luăm de pildă Hamlet. O piesuță polițistă, și confuză pe deasupra. Pe victimă o cheamă Hamlet și pe detectiv tot Hamlet... Nimeni n-o să înțeleagă nimic. De cîte ori crezi c-o să se joace piesa asta ? Nici măcar o stagiune !

Cine o să-și mai aducă aminte de ea peste 2—3 ani ?

„Ascultă-mă pe mine, băiețaș", i-am spus, „mai bine te țineai de sonete... Desi

gurile rele spun că în sonete e o doamnă brună și nevastă-ta e blondă... dar eu nu m-amestec în bîrfe. Nu mă privește... Poezia e totuși poezie, păcat că ai renunțat la artă ca să scrii toate fleacurile astea : Macbeth, Furtuna, Richard, care e adevărat că au un mare succes la publicul ăsta înapoiat din-secolul al XVI-lea, dar ar fi timpul să te gîndești și la posteritate".

Apropo de Richard, ce actor, crezi tu, ce va îngheși să joace un tip urît, cocoșat, c-o mînă strîmbă ?... Trebuie să fie cel puțin nebun să vrea așa un rol !

Într-o zi îmi spune : „maestre, sînt în pană de subiecte, n-ai ceva ?" M-am gîndit puțin și-i zic : „un băiat iubea o fată"... „Extraordinar !" a sărit el, și în loc să mă asculte pînă la capăt s-a apucat și-a scris melodrama aia... Cum îi spune ?

Aha ! „Romeo și Julieta". Păi dacă asculta subiectul meu, ar fi scris o capodoperă. Așa uite ce-a ieșit ! Mă umflă rîsul cînd mă gîndesc la nenorocitul ăla de director de teatru care o să și-o bage în repertoriu. Îți dai seama ? El are cum 40 de actrițe în teatru și toate or să dea buzna să joace Julieta, care are 13 ani, și ala care o să fie distribuită în doică, o să-l reclame pînă sus de tot... pînă la „Royal Shakespeare Company". Se știe doar că cele mai reușite intrigi într-o piesă de teatru sînt cele care se fac în afara textului.

Și că tot veni vorba de reclamație : hai să vedem ce-a scris băiețașul ăsta ? „Timon din Atena", da ? „Negustătorul din Veneția", „Doi tineri din Verona"... Și, la Hamlet, mă rog, unde se petrece acțiunea ?... În Danemarca. Dar de la noi ce-a scris ? Henric, Richard... Mersi, piese istorice !... Și de actualitate ? Din actualitate, secolul nostru 16, ce-a scris ? Nimic ! O să spui că „Nevestele vesele din Windsor"... La estradă, dragă ! Și Falstaff ? Un bețiv băgat în coșul cu rufe ! S-o joace la circ ! Vulgarități ! Cum s-a și exprimat dealtfel un distins cronicar contemporan... E adevărat că eu i-am sugerat ideea cronicarului... din prietenie pentru Willy. Dealtfel, nu e singura dată cînd l-am ajutat. Am fost la mai toate vizionările cu piesele lui — și-atunci l-am sprijinit cum trebuie... și la cine trebuie... Cu idei : de pildă, de ce în dramele lui moare atîta lume ? Le toarnă cucută în ureche, și mai are tupeul să spună : „că soarta unei ființe depinde de urechea care o ascultă și nu de gura care o spune". Norocul lui că s-a inventat sabia ! Păi, bagă sabia în Tybalt, bagă sabia în Laerte, o bagă în draperie... Nu te supăra : mai mor oameni, dar mai și trăiesc. Se simte nevoia de puțin optimism, de o replică mai tonică. Am și propus la vizionare un final cam așa : „ridic o cupă de otravă, în sănătatea dumneavoastră". Nu m-au ascultat ! Nu știu cine-l ține în brațe pe Shakespeare ăsta.

O să-mi zici că oamenii de pe stradă îi știu replicile pe dinafară : „to be or not to be", „Desdemona, dă-mi batista", „Ofelia, du-te la..., n-are importanță unde..." ...Vorbe, vorbe, vorbe !... Ca să nu mai spun de strigătura aia : „dau un regat pentru un cal". Ei, să văd eu, dacă o să vină vreodată o penurie de ovăz, cine o să mai dea un regat pentru un cal ?

Istoria literaturii nu va consemna niciodată banalitățile astea...

Dar uite-l că tocmai intră pe ușă. Să trăiți, stimate maestre, nu vreți să luați loc la... (rămîne cu vorba-n gură). Nici nu mi-a răspuns la salut... Mie, care-i sînt ca un frate. Ce maestru ? ! ? Care maestru ? ! ? Un autoras ratat ! (Către bangiu) Mai dă-mi și mie o bere, maistre !"

OCTAVIAN SAVA
GRIGORE POP
DAN MIHĂESCU

Pro memoria

(8 — 14 ianuarie)

● În 1881 — funcționează prima rețea telefonică locală în Germania : **L. Lautiere** realizează prima fotografie instantanee. **H. Ibsen** scrie „Strigoii" iar **Mark Twain** „Prinț și cerșetor"; **Ion Andreescu** pictează „Iarna la Barbizon" ● În 1951 **Gh. Tattarescu** execută la Paris portretul lui **Nicolae Bălcescu** ● 8.I.1933 — Se constituie la Deva organizația democratică a țărănimii muncitoare **Frontul Plugarilor**, condusă de **dr. Petru Groza** ● 8.I.1939 — Se încheie cu satisfacerea parțială a revendicărilor greva muncitorilor de la „Metaloglobus" București ● 8—9.I.1947 — Plenară a C.C. al P.C.R. ● 8.I.1976 — A murit **Zhou Enlai (Ciu En-lai)**, fost premier al Consiliului de Stat al R.P. Chineze ● 9.I.1438 — Începe reprimarea sîngeroasă a răscoalei țărănești de la Bobîlna ● 9.I.1844 — Apare la Iași revista **Propășirea sau Foaie pentru interesele materiale și intelectuale**, sub redacția lui **M. Kogălniceanu, V. Alecsandri, I. Ghica și Panaiotă Balș**, care continuă programul Daciei literare. Aici publică **Nicolae Bălcescu Puterea armată și arta militară de la întemeierea Principatului Valahiei pînă acum** ● 9.I.1919 — Adunarea națională a sașilor de la Mediaș se declară de acord cu actul politic de la 1 decembrie 1918 ● 9.I.1945 — Prima convenție comercială încheiată de România după 23 August 1944 — protocolul privind aranjamentul complementar între România și Bulgaria pentru schimburile comerciale și de plăți ● 9.I.1954 — Inaugurarea clădirii **Operei Române** din București ● 10.I.1475 — Armata lui **Ștefan cel Mare** biruie la Vaslui oastea condusă de Suleiman pașa ● 10.I.1493 — Se naște la Sibiu **Nicolaus Olahus** ● 10.I.1799 — Se naște la Bănești (Vîlcea) **Petrache Poenaru**, pedagog iluminist, participant la răscoala lui Tudor Vladimirescu, la revoluția din 1848, membru al Academiei Române; a inventat tocul rezervor, invenție brevetată de guvernul francez în 1827 ● 10.I.1858 — A murit **Eufrosin Poteca**, unul dintre întemeietorii filosofiei românești ● 10.I.1906 — S-a născut matematicianul român **Gr. C. Moisil**, fondator al școlii române de teorie algebrică a mecanismelor automate, inițiatorul proceselor de automatizare în țara noastră (m. 1973) ● 10.I.1920 — Înființarea **Ligii Națiunilor** cu sediul la Geneva. România — membru fondator ● 10.I.1951 — A murit scriitorul american **Sinclair Lewis**, laureat al Premiului Nobel ● 1965 — **Gh. Anghel** realizează statuia lui Mihai Eminescu așezată în fața Ateneului Român din București ● 10—11.I.1859 — Conferința de la Viena a reprezentanților românilor, slovenilor și sîrbilor în vederea coordonării luptei de eliberare ● 11.I.1898 — Începe greva generală a tipografilor din București ● 12.I. 1866 — Moare **Aron Pumnul**, filolog, reprezentant al pașoptiștilor transilvăneni. În broșura co-i este dedicată apare prima poezie tipărită a lui **Mihai Eminescu**, „La mormîntul lui Aron Pumnul", semnată „M. Eminovici, privatist" ● 12.I.1876 — S-a născut scriitorul american **Jack London** ● 1.1931 — Apare ilegal la București **Buletinul Comitetului Central al Ajutorului Roșu din România** ● 13.I.1855 — **V. Alecsandri** scoate la Iași revista **România literară** ● 13.I.1857 — Poarta otomană emană firmanul pentru convocarea adunărilor ad-hoc în Țările Române ● 13.I. 1863 — Intră în vigoare legea privind înființarea monopolului statului asupra sării ● 13.I.1868 — Apare la Brașov și apoi la Sibiu revista **Transilvania**, condusă pînă în 1893 de **G. Barițiu** ● 13.I.1873 — **Nicolae Grigorescu** participă cu 144 de lucrări la prima expoziție de pictură și sculptură organizată de „Societatea amicilor belearte" ● 13.I. 1878 — **G. Barițiu** editează la Sibiu ziarul **Observatorul** ● 13.I.1914 — Premiera filmului **Cetatea Neamțului**, cu artiști ai Teatrului Național din Craiova. Producția **Leon Popescu** ● 13.I.1941 — A murit scriitorul irlandez **James Joyce** ● 14.I.1557 — Apare la Brașov prima carte tipărită de diaconul **Coresi** ● 14.I. 1853 — Înființarea la București a Școlii de mică chirurgie de la Spitalul Filantropia ● 14.I.1898 — A murit scriitorul englez **Lewis Carroll** (Charles Lutwidge Dodgson), autorul faimoasei cărți pentru copii „Alice în țara minunilor" ● 14.I.1900 — Premiera la Teatrul Constanzi din Roma a operei **Tosca** de **Giacomo Puccini**. În rolul titular — **Hariclea Darclée** ● 14.I. 1902 — Apare la București ziarul **România muncitoare**, organul mișcării muncitorești din România, al sindicatelor și apoi al Partidului Social-Democrat. Aici se publică prima traducere din opera lui **Lenin** în presa socialistă din țara noastră — articolul **Din crimele țarismului** ● 14.I. 1954 — Decretul pentru acordarea asistenței medicale gratuite și reglementarea distribuirii medicamentelor în țara noastră ● I—III.1956 — Primul număr al revistei **Analele Institutului de istorie a partidului** ● 1956 —Intră în funcțiune la București prima stație de televiziune.

REGHINA VĂRVICI

„Nu mă plîng de scenarii, mă plîng că nu am producători"

(Urmare din pagina 15)

să-și îndeplinească misiunea sa de cultură și creație.

— Se vorbește mult de succesul de public al unor filme și se raportează calitatea și rentabilitatea filmului la numărul de oameni din sală. Știm că filme excelente au rulat cu săli aproape goale, în timp ce westernurile spaghetti joacă în săli mari cu casa închisă.

— Nici un gen de film nu este rușinos dacă este făcut profesional. Nu cred că cineva poate generaliza ca regulă că filmul bun trebuie să aibă mulți sau puțini spectatori.

— Considerați că numai de regizor depinde calitatea filmului ?

— Numai de regizor, desigur, chiar dacă el va invoca de multe ori, și pe bună dreptate, profesionalitatea colaboratorilor săi.

— Ce înseamnă condiții de filmare, echipă de filmare ? Cum se face un film ?

— Se face din ce în ce mai greu, întrucît fenomenul cinematografic ca fenomen social, educativ, politic și economic nu este înțeles. Se confundă economia cu rentabilitatea. Se aplică criterii înguste, neinteligente. Se inventează norme care nu țin de nici o realitate. Toate aceste lucruri și încă altele duc la o uniformizare sigură a temelor, la mediocritate care pune stăpînire din ce în ce mai puternic pe arta cinematografiei. Criterii de valoare aproape că nu mai există. De zeci de ani nimeni nu face un test cu publicul și nu-l publică nicăieri, în schimb sînt intervievați fel de fel de „specialiști" chiar dacă au făcut un film sau două și aceștia proaste.

— Există soluții pentru a opri producerea filmelor proaste ?

— Singura soluție : să deschidem porțile către adevărata valoare și să dăm cezarului ce-i al cezarului. Selecție, încredere, condiții și vom avea rezultate bune. Eu lucrez și-n Occident. Am lucrat pentru producători străini, dar adevărata posibilitate de afirmare am întîlnit-o numai aici, la noi. Altădată, cu altă ocazie, am să vă explic și de ce. De curînd am avut o vizionare a filmului **Mercenarii**. Tovarășii din conducerea Cinematografiei vroiau să facă o testare de public înainte de a-și afirma un punct de vedere. Eu am propus o ieșire, și ne-am dus la „23 August". Găsesc acest procedeu extraordinar ! Filmul a rămas neschimbat.

De curînd am semnat un contract de film în străinătate. Pe contract stă scris: „Producătorul are dreptul să remonteze și să modifice filmul după bunul lui plac" ...și-am semnat. Ei, în condițiile astea, de ce nu facem filme bune aici, la noi acasă?!

— Chiar. De ce ?

— Pentru că nu avem criterii și valoare. De cele mai multe ori interesează doar industrial realizarea planului.

— Cum pornește regizorul Sergiu Nicolaescu pe drumul unui nou film ?

— Ca să fac un film pornesc prin a convinge pe toată lumea, ca un debutant, că el merită făcut. Tot ce am făcut înainte nu contează. Nu există nici o Casă de filme care să-mi ceară să continui pe **Nea Mărin**, chiar dacă s-ar conduce numai după criteriul economic, de rentabilitate de care se vorbește atît. Ce să mai spun de filme de artă ! !

— Spuneți că porniți la lucrul unui nou film ca un debutant, adică de la zero, cu toate că aveți realizate atîtea filme și sînteți cel mai popular regizor de film. Le negați sau faceți abstracție de oboseala acumulată ca să aveți elanul necesar pentru o nouă bătălie ?

— Nu le neg. De ce să le neg ?

— Cum se face că un regizor poate face filme cu Mihai Viteazul apoi Nea Mărin ?

— De multe ori sînt întrebat de oameni de foarte bună credință de ce dacă am făcut **Mihai Viteazul** Amza Pellea și cu mine facem și **Nea Mărin**. În credința mea există convingerea că oamenii trebuie să și rîdă. Cu cît va rîde mai mult un popor cu atît va fi mai fericit. Dorința lui Amza și a mea a fost să facem la fel de bine profesional și una și alta. Iar un actor care poate face și dramă și comedie nu poate fi decît un mare actor.

— Sau un mare regizor, regizorul care poate face și filme istorice de excepție, cum a fost socotit MIHAI VITEAZUL, și IPU și ȘSÎNDA dar și comedii. Ați refuzat vreodată să faceți un film ?

— Mi s-au oferit puține subiecte de Casele de filme. Cred că 2—3 în toată cariera mea. N-am avut timp să refuz atîta timp cît numai pentru recentul **Duel** a trebuit să aștept 5 ani ca să fie acceptat de vreo Casă de filme, iar pentru **Mercenarii** 3 ani. Pînă în prezent am lucrat numai la Casele 5 și 3.

— Vorbeam de filme bune și proaste, iar dv. accentuați calitatea profesionalității artistice necesară filmelor. Adică, s-ar putea ca unele să se salveze prin rigurozitatea tehnicii regizorale, artistice. Credeți că e suficient acest profesionalism tehnic ?

— Nu mi-aș permite să fac niciodată un film care să nu fie profesional. Reușita unui film vine din armonioasa îmbinare a unor colaboratori de calitate. În fond, este vorba de artă, nu ?.

— Și care sînt exigențele acestui profesionalism ? Spectatorul e mai puțin avizat în a cunoaște aceste secrete.

— Nu sînt secrete. Exigențele sînt zilnice și-n orice moment trebuie să ții cont de ele ca în orice altă profesiune. Însă în cazul nostru sîntem legați de toți colaboratorii în egală măsură. O pălărie uitată poate rata o zi de filmare. Din păcate, aici este punctul slab al cinematografiei noastre : profesionalitatea membrilor echipei de filmare, conștiinciozitatea lor. Numai după asta poate fi vorba de creație. Dacă ați fi venit ieri sau alaltăieri la o filmare de a mea în care o echipă întreagă a așteptat o jumătate de noapte ca o mașină să pornească, deși acest lucru se știa cu mult, foarte mult înainte, ați fi înțeles că nu sînt secrete ci de cele mai multe ori tembelisme. Și totuși trebuie să facem artă !

— Vom mai avea filme bune ? Ce crede Sergiu Nicolaescu la acest început de an cinematografic ?

— Și acum, mai mult ca oricînd, cred că avem posibilitatea să facem filme bune. Mult mai bune decît alții. Avem scenarii, actori, condiții... Dacă nu reușim, sîntem noi toți de vină. Ne plîngem că nu avem scenarii iar atunci cînd le avem le stricăm datorită condițiilor de la locul filmării. Nu prea știm să impunem valoarea și rentabilitatea. Nu prea știm să-i îndepărtăm pe impostori și să afirmăm colaboratori de calitate.

Un muzeu in labirint

Van Gogh sau revanşa prin artă (II)

...eşti grîu şi locul tău e într-un lan de grîu" (Van Gogh)

Semănătorul

Autoportret cu capul descoperit şi fără barbă

Mărturisesc că scrisorile lui Van Gogh mă emoţionează tot atît de mult cît şi pictura lui. Într-un „muzeu Van Gogh", eu aş însoţi toate autoportretele olandezului cu fraze din scrisorile lui, care ar ajuta, mai bine decît orice explicaţie, pe cei care le privesc să le înţeleagă. Ce să mai spui despre autoportretul cu capul descoperit şi fără barbă, pictat nu mult înainte de moarte, după ce citeşti aceste două fraze dintr-o scrisoare adresată mamei sale ?: „Din autoportretul pe care îl anexez vei vedea că, deşi am fost pe la Paris, Londra şi prin alte oraşe mari, arăt, totuşi, mai mult sau mai puţin, ca un ţăran din Zundert, aşa de pildă ca Toon sau ca Piet Prins, ba uneori îmi închipui că am ajuns să gîndesc şi să simt ca ei. Doar că ţăranii sînt de mai mare folos pe lumea asta"... Cel mult să ne amintim de ce galbenul-roşcat al feţei e chiar culoarea grîului în prag de seceriş şi că semănătorul a dispărut undeva dincolo de orizontul spre care priveşte, probabil, Van Gogh.

A trecut ceva timp de cînd a pictat un semănător urcînd pe un cîmp arat, cu bulgări de pămînt violeţi, sub un cer cu nori roz. Un semănător aureolat de discul imens şi galben al soarelui, care înaintează, cu acest nimb, ca un profet. Sau ca un filozof, căci grîul îl obsedează pe Van Gogh deoarece în istoria grîului vede istoria oamenilor. Grîul e semănat, lanul creşte şi se maturizează sub un cer tulbure sau luminos. Apoi, într-o zi, va apare secerătorul. El va tăia spicele şi va lega snopul. Ciclul vieţii curge de la sămînţă la spic, de la semănător la secerător, mereu reluat, ireversibil şi infinit. Şi „chiar dacă omul nu e semănat în pămînt ca să încolţească", povestea lui e ca povestea grîului. Toţi am apărut pe un asemenea cîmp, unde ne-am visat recoltele şi am uitat, poate, că secerişul ne va găsi bogaţi sau săraci după cum ne-am înţeles destinul, şi iată de ce sînt atîtea lanuri de grîu în opera lui Van Gogh, de ce numărul secerătorilor creşte spre sfîrşit în tablourile lui şi, într-o zi, deasupra spicelor calde îşi vor face apariţia corbii. S-ar zice că-şi pictează obrazul în culoarea grîului din pricina părului său roşcat, dar cine se uită atent descoperă în autoportretele sale toate nuanţele de galben din istoria unui lan de grîu şi că ultimele autoportrete au chiar culoarea arămie dinainte de seceriş. Povestea lui Van Gogh însuşi e ca povestea grîului.

El compară nu numai viaţa, ci şi pictura cu grîul. A vrut să fie un semănător, să-şi semene talentul cum face ţăranul care seamănă. În acest sens, ne apare şi mai revelatoare comparaţia cu ţăranii din Zundert. Acei ţărani care nu cunoşteau răgazul, ca şi el ; care, sculaţi din somn, nu ştiau, ca şi el, altceva decît să reia de la capăt truda lor. Pămînturile negre, pline de mărăcini, ale Brabantului, erau darnice numai cu cei care le munceau fără odihnă. La fel se luptă şi Van Gogh în pictură. Recolta lui e pictura lui. Numai că fructele pămîntului sînt acum strălucitoare, cu totul altfel decît cartofii sărăcăcioşi care abureau în mîinile „mîncătorilor de cartofi". Lanurile de grîu se învolbură într-un delir luminos, iar floarea soarelui seamănă cu discul care-l aureolă pe semănător.

Odinioară nu picta flori. Ele n-aveau ce căuta în lumea închisă a „mîncătorilor de cartofi". Ar fi părut indecente. În schimb, acum, paleta lui Van Gogh se lasă incendiată de soarele sudului. Înseamnă această lumină o ruptură ? De fapt, Van Gogh spune cu ajutorul luminii ceea ce a spus şi în pictura sa neagră. E aceeaşi fraternitate ca-e cîntă în inima acestui solitar, numai că semănătorul trece acum pe un cîmp unde suflă mistralul, iar grîul creşte pentru a fi măcinat în văpaia verii meridionale. Înainte, oamenii săi se gîndeau ca şi cum s-ar ruga. Acum s-au decis să se uite şi dincolo de izolarea lor. Cerul nu mai e apăsător şi cenuşiu. Pe el se înalţă un soare imens şi galben. Arborii nu mai par morţi, cîmpul nu mai e îngheţat. Pe urmele semănătorului încep să ardă mari lanuri de grîu. Suferinţa a luat foc. Melancolia suflă fierbinte. Spicele se clatină, lovite parcă de o presimţire. Dar corbii nu se văd deocamdată. Nici paşii secerătorului nu se aud. Semănătorul încă îşi mai poate privi recoltele. El tace, dar tăcerea a devenit beţie solară. Mărăcinii au lăsat locul chiparoşilor, singurii care au rămas negri, dar şi ei ard. Tristeţea lui Van Gogh a ieşit din emisfera ei de frig şi a intrat în plină caniculă. Sfidînd orice prudenţă, pictorul înaintează în această febră şi, într-un ritm aproape înfricoşător, tablourile se umplu de insolaţia lui luminoasă. Pînă şi cerurile de noapte au un pojar care-ţi dă un frison. Nordicul Van Gogh cîntă în gura mare imnul său despre soare, aproape ca un barbar. E un nordic coborît în sud, ca şi Nietzsche, şi de aceea strigă la fel. Nu poate să vorbească normal. E patetic şi excesiv. Emoţia lui e beţie. Se numără printre semănătorii care fasă în urma lor şi o dîră de sînge, dar care, hotărîţi să nu se teamă decît de limitele lor, nu se pling. În locul tonului orgilos din primele tablouri, culorile ţîşnesc arbitrare şi dogoritoare ca lava unui vulcan. Recolta are puţin timp să crească, să ajungă la maturitate. De aceea e impetuoasă, năvalnică, biciuită parcă de un vînt luminos, ucigaş şi irezistibil. După două veri, prin lanurile de grîu se vor auzi paşii secerătorului.

OCTAVIAN PALER

Simple note

O întîmplare de altădată şi morala ei

Evoc un episod din existenţa poetului Dimitrie Anghel asupra căruia nu s-a stăruit îndeajuns, ca să nu spun deloc şi care practic e necunoscut generaţiilor tinere. Şi nu-l mai ştiu exact nici cei virstnici. L-am întîlnit menţionat doar în treacăt, atîta cît i-a trebuit — şi nici nu se putea altfel — la rigurosul Şerban Cioculescu, în excelentul şi întinsul studiu pe care i-l închină vieţii şi operei sale, tipărit în 1945, la Editura „Publicom" ; şi vreau să-l reîmprospătez pentru toate semnificaţiile lui etice, ca şi pentru spiritul care anima odată tagma scriitoricească.

Povestea are — e de la sine înţeles — o certă vechime şi ea s-a petrecut în seara de 30 ianuarie 1911 : un incendiu — obişnuit fapt divers — a izbucnit la palatul Luvru (aşa era numit în epocă), a cărui construcţie fusese isprăvită în 1904 ori 1905. Clădirea, refăcută atunci, mai dăinuie pe Calea Victoriei, colţ cu intrarea în strada Const. Mille, (fostă Sărindar) făcînd vizavi cu braseria „Capşa" şi care adăposteşte acum elegantul hotel „Capitol".

Focul, declarat la parter, la marele magazin **Luvru**, a cuprins vertiginos cele trei etaje pe care le avea, încenuşînd totul, ca să nu mai rămînă decît scheletul ziduriior înnegrite. Pagubele au însumat mai multe milioane. La etajul al treilea era primul sediu al „Societăţii scriitorilor români" care luase fiinţă în 1909 şi tot acolo, în două camere, locuia Dimitrie Anghel. Nu s-a putut salva nimic şi Dimitrie Anghel s-a trezit, ca să zic aşa, pe rigolă de trotuar. Poate însă că asta n-ar fi fost atît de dramatic şi, mai curînd sau mai tîrziu, şi-ar fi încropit bunurile materiale, strict necesare. Dar valorile afective strînse, fără putinţă de a mai fi recuperate, i-au dat lui Dimitrie Anghel o depresiune nervoasă gravă care a impus internarea lui în sanatoriul „Elisabeta" de la Şosea. Şi colegii de breaslă au sărit, într-o impresionantă solidaritate profesională (cît de reconfortant e să ştii, cînd te încearcă vitregii şi cumpene, că se pot îndreota spre tine, ca să te mîngîie, mîinile de velur ale atîtor gingaşii !) solicitînd ajutorarea celui năpăstuit de întempestiva grindină a destinului.

Mi se pare că cel dintîi care a dat alarma a fost Cincinat Pavelescu, în „Adevărul" din 26 martie 1911, de unde transcriu şirurile acestea patetice : „Incendiul brutal care i-a distrus toată avuţia lui a agonisită cu strădania unei vieţi întregi şi-a întins parcă flacăra mistuitoare pe întreaga fiinţă a poetului. Ochii lui buni, vioi şi plini de visuri par stinşi. Orbitele s-au adîncit sub fruntea lui largă de gînditor. Privirea e abătută, mersul şovăitor, vorbele cad rar şi descurajate din buzele arse de frigurile insomniilor. Nu mai e Anghel cel plin de vervă, de avînt şi de ironie. E un altul. E aproape umbra celui care a fost. Resortul moral, care da energie şi spor vieţii lui de muncă aprigă şi concentrată, s-a ruot într-însul".

În „Universul", Emil Gârleanu, într-un lung articol — în care blamează societatea românească şi oficialitatea ei — încheie astfel : „Bolnav, poetul e într-un sanatoriu — singurul adăpost care, înaintea veşnicului şi blajinului pămînt, deschide braţele scriitorului român. Vor care aţi citit de atîtea ori minunatele pagini ale lui Anghel, cu atît mai mult să ţineţi la poet, cu cît vedeţi din ce jertfă a înflorit frumuseţea scrisului său".

Au scris, de asemenea, în presa din Transilvania Ilarie Chendi şi în aceea din Bucovina Sextil Puşcariu. Dealtfel, Sextil Puşcariu, care era prieten din tinereţe al lui Dimitrie Anghel şi care ocupa şi demnitatea de vicepreşedinte la „Societatea pentru cultura şi literatura română" din Bucovina, a propus — şi propunerea s-a votat cu unanimitate — să i se trimită un ajutor de trei sute de coroane şi odată cu el i s-a expediat o vibrantă epistolă de alinare şi de încurajare ce s-a tipărit în „Junimea literară" şi care începe aşa : „Precum scrisul tău deşteaptă în fiecare dintre noi, oriunde ar trăi el ca Român, fiori de înălţare sufletească, astfel a simţit price Român cu tine nenorocirea ce te-a lovit. Pentru cultura şi literatura românească nu există graniţe provinciale".

La ziarul „Minerva" din Bucureşti, după ce mai înainte scrisese D. Karnabat, în numărul cu data de 14 aprilie 1911, intervine şi Mihail Sadoveanu, intitulîndu-şi articolul „Cronica bucureşteană" şi de unde redau un fragment : „Toate i-au ars, îmi spunea el încet. Şi rafturile de poeţi aleşi pe care i-a adunat cu răbdare ani şi ani de-a rîndul, poeţi ai tuturor literaturilor care au cîntat toate bucuriile, toate disperările şi toate amorurile lumii şi ale veacurilor ; s-au dus toţi prietenii cei buni ai ceasurilor de linişte. Au ars şi amintirile familiale — aceşti penaţi ai interioarelor noastre, în care stăruiesc parcă sufletele părinţilor. Au ars şi scrisorile cu şoaptele prietenilor depărtaţi ori duşi. Au ars şi notele risipite pe foi — lumini de-o clipă — spre care în anume ceasuri se îndreaptă fantezia cu lumea ei. Ne apropiem de ruina **Luvrului** înconjurată de schele. Acolo sus au fost toate. Acuma n-a rămas decît un punct închipuit, fără sprijin în spaţiu. O vreme vor trece pe acolo zboruri de paseri, fumurile oraşului, vînturile depărtărilor. A stat acolo, mai aproape de cer, cineva care le-a cîntat. Pe urmă se va ridica o clădire în locul cel vechi, în odăiţe, se va adăposti o durere, ca într-un sălaş cunoscut..."

Şi tot în „Minerva" cu nr. 818, Dimitrie Anghel, din sanatoriul „Elisabeta" se adresează cu recunoştinţă tuturor acelora pe care i-a sumţit lîngă suferinţele lui. Citez : „Dacă flăcările mi-au luat tot ce am avut pămîntesc, dacă a fost scris să mi se distrugă toate preaiele amintiri, trebuie să fiu fericit că viaţa a pus, cu prisos, puteri în mine, ca să pot renaşte. Dacă am pierdut atîtea însă, sufletul meu a avut şi bucurii, căci numai în asemenea împrejurări se cunosc prietenii şi simpatiile. Ele au urcat unanim înspre mine şi acum, că reîncep să cred în viaţă şi să scriu, îmi simt o datorie sfîntă să mulţumesc celor de departe ori de aproape, care au scris un cuvînt bun despre mine şi s-au înduioşat de soarta mea, privind jocul capricios al flăcărilor care nu ţine seamă de nimic !"

Nu ştiu cîte amiciţii şi inamiciţii va fi avut Dimitrie Anghel cît a trăit. (El îşi va pune capăt zilelor cu un glonţ de revolver, la 42 de ani, în 13 noiembrie 1914, în urma unui conflict conjugal cu soţia sa, scriitoarea Natalia Negru.) Ceea ce ştiu, de la Cincinat Pavelescu şi de la **Ion Minulescu**, dar mai ales de la bătrînul meu prieten A. Clarnet cu care şi-a împărtăşit boema de la Paris şi care a scris acele tandre pagini de calde amintiri, din placheta **Mitiţ, poetul florilor**, e că Anghel era întru totul o structură aparte, ca sensibilitate şi talent, ca inteligenţă şi cultură şi că întotdeauna era inconjurat, pentru toate aceste daruri, de dragostea şi preţuirea prietenilor. Cît despre concluziile ce se desprind din întîmplarea în sine, pe care am reactualizat-o după şapte decenii ca şi despre evoluţia de moravuri parcursă, ele n-au nevoie să fie subliniate.

Duse timpuri, cu alte reacţii umane, în care lumea era efectiv guvernată de adagiul, care nu-şi trăsise conţinutul, că **e loc sub soare pentru fiecare**, în care noţiunea de om şi de omenie erau catehisme intangibile şi cutume firesti şi care astăzi, grăbiţi, obosiţi şi civilizaţi cum sîntem, nu le mai înţelegem şi le repudiem organic, ca pe un lest demodat şi ca pe un eres inutil şi incomod.

L. KALUSTIAN

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

KINDER

Întîi l-am auzit ţipînd pe tata izbit peste spate în clipa cînd am intrat pe poarta lagărului **E** din Birkenau, apoi am simţit pe propria-mi piele arsura ei şi abia după aceea am auzit că se cheamă **Peitsche**, cravaşă.

Întîi mi-am văzut fratele şi prietenii călcaţi în picioare, apoi am fost şi eu doborît la pămînt cu o singură lovitură şi abia după aceea am învăţat ce înseamnă **Blockälteste**, şef de baracă, şi ce drepturi are el asupra noastră.

Întîi am privit zile şi nopţi în şir clădirea aceea sumbră din faţă pe coşul căreia izbucneau, fără întrerupere, rotocoale de fum negru-vinăt tăiate de uriaşe limbi de foc, apoi am aflat că cine intră în ea nu mai iese de-acolo decît sub formă de cenuşă şi abia după aceea i-am învăţat denumirea : **Krematorium**, crematoriu.

Întîi am început să aud, peste ţipetele, plînsetele şi blestemele obişnuite, nişte urlete distincte, sfîşietoare, de o intensitate gregară, apoi am aflat că urlau cu o intensitate gregară deţinutele carora, după injecţia de sterilizare, li se scoteau ovarele fără anestezie, deţinuţii supuşi iradierii pentru a fi castraţi, perechile de gemeni forţaţi cu brutalitate să se împerecheze şi abia după aceea am învăţat expresia **Experimente an lebendige Menschen**, experienţe pe oameni vii.

Toate cuvintele, toate expresiile din acest **Dicţionar de lagăr** întîi m-au durut, m-au sfîrîit, mi-au uscat sufletul şi abia apoi le-am învăţat. Şi acum, după 36 de ani, cînd aud cuvîntul **Peitsche**, eu nu văd instantaneu, cu ochii minţii, un baston de cauciuc ci, mai întîi, aud cum ţîcneşte tata şi simt nişte arsuri cumplite pe tot trupul. Şi acum, după 36 de ani, cînd rostesc **Blockälteste**, mai întîi îl văd pe fratele meu zvîrcolindu-se în ţărînă sub apăsarea unor bocanci grei, simt în stomac izbiturile aceloraşi bocanci şi abia apoi îmi trec prin faţa ochilor şefii barăcilor din Birkenau, Landsberg, Kanfering, din toate lagărele prin care am trecut. La auzul cuvîntului **Krematorium** în nări simt miros de carne arsă, iar în ochi usturimea rotocoalelor de fum negru-vinăt şi numai după aceea mi se conturează în faţă clădirea aceea sumbră. Dacă rostesc cuvîntul **Experimente**, în urechile mele năvălesc din nou urletele gregare ale **Häftling**-ilor folosiţi drept cobai, iar imaginea unui laborator şi a instrumentarului necesar nu-mi apare niciodată, căci prin toate celulele creierului meu vuiesc neîntrerupt acele urlete gregare...

Da, toate cuvintele şi expresiile din acest **Dicţionar de lagăr** au avut pentru mine din clipa în care le-am învăţat şi au şi acum, după 36 de ani, o concreteţe cumplit de dureroasă. Un singur cuvînt însuşit **atunci, acolo** avea un caracter abstract; semnifica ceva ce nu putea fi nici văzut, nici auzit. Cuvîntul **Kinder**, copii.

Kinder, atunci, acolo era un substantiv abstract pentru că în lagărele din Birkenau nu existau copii. De pe rampa morţii care se afla la cîteva zeci de metri de la lagărele **A, B, C, D, E, F...**, toţi copiii, pînă la 14 ani, erau duşi direct în camerele de gazare. Nici măcar un singur copil, pînă la această virstă, n-a fost lăsat în viaţă. Se rostea cuvîntul **Kinder**, copii, dar copii vii, copii care să rîdă sau să plîngă, copii care să trăiască nu existau. Nici în **A**, nici în **B**, nici în **C...** în nici un lagăr din Birkenau.

Atunci, acolo... am văzut pentru ultima oară copii în ziua de 9 iunie 1944, înainte de a porni de pe rampa morţii spre lagărul **E**. I-am văzut în coloana aceea nesfîrşită care se tîra de pe peron direct spre camerele de gazare. Alăptîndu-se sau dormind în braţele mamelor, ţipînd că le este sete sau plîngînd după jucăriile pierdute în acea învălmăşeală nemaipomenită, întrebîndu-şi mamele de ce au lacrimi în ochi sau murmurînd rugăciuni, **die Kinder**, copiii, se îndreptau spre moarte.

I-am urmărit pînă cînd privirea mi s-a înceţoşat. Întîi l-am pierdut din ochi pe frăţiorul meu Valentin, care păşea spre crematoriu ţinîndu-se cu o mînă de mama, iar cu cealaltă stringîndu-şi tăbliţa la piept... Apoi nu i-am mai văzut pe cei doi gemeni, Cornelia şi Cornel... Încă 5 sau poate 10 minute şi contururile tuturor copiilor s-au şters, s-au pierdut în coloana aceea nesfîrşită de mame, bătrîni şi bolnavi al cărei capăt pătrundea în incinta crematoriului.

Pe rampa morţii de la Birkenau au coborît din vagoanele desfecate sute de mii de copii. La mai puţin de o oră după sosire se aflau toţi, fără excepţie, în coloana aceea nesfîrşită ce se tîra fără oprire, ţipînd, implorînd, plîngînd şi blestemînd spre camerele de gazare. Aşa că la Birkenau se rostea mereu cuvîntul **Kinder**, copii, dar copii vii, copii care să rîdă sau să plîngă, copii care să trăiască nu existau. Nici în **A**, nici în **B**, nici în **C...** în nici un lagăr din Birkenau.

Doar în coloana aceea nesfîrşită care, ţipînd şi implorînd, plîngînd şi blestemînd, se tîra zi şi noapte de pe rampa morţii spre crematoriu.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

constelația lirei

Desene în alb

E noapte și-a închis la librărie
Iar noi n-avem creioane colorate
Să desenăm pe-un petic de hîrtie
Prințese cu picioare sidefate
Sub ziduri dărîmate de-o sutie.

Ne-nchipuim că sîntem rege și regină
Și stăpînim împărății celebre,
Cu săbiile amorțite de rugină,
Curteni de lut cu fețele îmberbe
Ne dau onorul și ne cîntă în surdină.

De bună seamă că e sărbătoare
Și-un vînt aduce-aroma unei muzici
Iar undeva se sparg pahare
Și-o ceată de bărbați mai fizici
Se taie și se calcă în picioare.

Noi ne lipim de noapte tremurînd,
Ne este frig sau poate frică
Și ne privim în ochi zîmbind
Avem în loc de inimi cîte-o scoică
Și alergăm prin somn plîngînd.

Tipografii

De plumbul știrilor culese
au tipografii pleoapele grele
dar sufletele lor sînt albe
și-n murmurul ziarelor
citite în zori
tipografii adorm
ca pruncii îmbălați.

ION SAVA MERCORE ■

Riu etern

Noi știm că Patria este un riu etern
păsări de grîu se joacă mereu pe sub
cumpie
Se-așterne-ncet zăpada și solemn
și este cald acolo-n veșnicie

o, limba țării o păstrăm întreagă
în fiecare bob de grîu începe o cetate
peste cuvinte ninge și ninge abundent
și noi sîntem bolnavi doar de eternitate

RODIAN DRAGOI ■

Iar dimineți

Și iar diminețile mării
Murmură-n sînge

Corabia
Iată, se-nturnură-n pleoape,
Se-mpurpură-n vise

Și iar diminețile mării, neîntinate

Peștii aceia de aur
Încă mai vin
Și revin
Extatice zări...

MIRON RUSU BARIAN ■

Portret

m-am repezit spre acele culori
le-am risipit în linii rămînd albul pînzei
am strecurat în culorile tabloului
o renunțare un gînd și trupul meu
bănuit de dragoste
un adolescent așteptă să descopere
primăvara
odată cu iarba
apoi m-am înghesuit lîngă o fereastră
uitat de cuvinte pînă spre seară
am iubit culorile
pînă întunericul zdrențuit
a început să se adune lîngă mine
am rătăcit prin case bîntuite de stele
amintindu-mi cuvintele rămase în piept
tîrziu am rostuit acest poem părăsit
de fantezie
noaptea era timidă ca îmbrățișarea
unui soldat

În zori

hai tu suflet al meu
să nu mai ascultăm cum cîntă
tăcerea ci să rotim biciul cuvintelor
să uitam că liniștea e o noapte
în care ne îngropăm de vii
hai să încercăm bucuria cuvintelor
să spunem că tristețea nu e în floare
că soarele în oameni își are răsăritul
să ne închipuim un maestru de tablouri
și cîmpia trasă pe trupul lui ca o cămașă
în zori

DAN ANTIM ■

Trecere

Timpiele n-ar zvîcni, dacă
n-ar trece prin ele păsări albe
și negre.
Ca o zare ne sînt timpiele
rînd pe rînd sufocate
de incandescente migrări
d ntr-un cuvînt într-altul,
dintr-un sîn gît într-altul,
dintr-o tăcere în altă tăcere.

Tu ce mai faci ?

Tu ce mai faci, în marginea cîmpiei,
Cînd tremurate aripi bat spre sud,
Cînd scade timpul în tulpini încît
Nici sevele trosnind nu mai se-aud.

Tu ce mai faci în marginea cîmpiei
Cînd cade roua-n verzile mătăsuri,
Cînd după ceasul galbenelor păsări
Căderea frunzei printre pleoape-o măsuri,

Tu ce mai faci în marginea cîmpiei
Cînt crește umbra peste dulci lumine...
Eu nu mai sînt, rănit printre secunde,
Decît rotire galbenă spre tine.

GHEORGHE FILIP ■

Chemarea strămoșilor

În casa bătrînească mireasă-a timp străin,
Nu-mi recunosc ograda, nici cîinii nu mai vin,
Ca să-mi grăiască-n palme cu lacrima lor rară
De răsăritul ierbii, de apa lumii, clară.

S-aude-un foșnet parcă, păduri pe patru roți...
Să fie mama oare sau poate tata, morți ?
Și umbra mi-i străină, nu mai aud nici hora,
Străin îmi ești tu, soare, dar fratele, dar sora ?

Îmi strig copilăria în mijlocul de sat
Să mă audă neamul că m-am întors la vad,
Dar au murit toți nuci, a amuțit livada ;
Sînt gheara-nstrăinării în pieptu-mi stingînd
prada.

Ies în cîmpina-ntinsă, m-așez troiță-n drum
Drumeții mai trec limpezi, trădarea mea e fum
Ce fulgeră pămîntul cu plînsul meu născut
Bocit în cîntul mamei, pe care l-am pierdut.

Poate mă iartă mărul bătrîn și înțelept,
Sub brațele-i întinse, m-ascund copil s-aștept
Nînsoarea de iubire din timpuri înflorind,
Dar mă lovesc bătrînii din trunchiul lui murind.

M-au părăsit în ripă, dar jocul l-am uitat ;
Găsii securea tatei cu care a săpat
În piatra mult tocită de pasul meu fugar
Blestemu-mprăștierii să-l port ca un coșmar.

Îmi port în spate dorul, ca o cocoașă grea
Și nici o vină-n lume mai mult nu m-ar durea,
Ca muta alergare spre-a mă ierta pămîntul
Să pot, în poarta casei, să-mi citiresc cuvîntul

VICTORIA TĂNASE ■

Halucinație metafizică

gesturile timpului mă sperie, calendarul nu-și mai face
datoria
vin dintr-o inimă incapabilă de dragoste ?
cu frigul singurătății în mine
nu pot umple nici un gol social sau politic
nici un alt fel de gol între case grăbit șubrezite
de reumatismul general, între case curajoase căutînd soare
prin zonele uscate ale timpului
nu pot umple nici un gol gastronomic, vestimentar
indiagnosticabil !...

zîmbete oxidate. Sînt compătimit ? zîmbete oxidate de migală
istorică. Morți aparente răcind circulația sîngelui
și nu pot merge liniștit pe drumurile comune
se bănuiește că am ochii deschiși se bîrfește că gîndesc
cronologic și gîndind cronologic știu de ce-am scăpat
dar mă-nspăimînt cum mă-nspăimînt de ce-o să vină...

scoteli subtile făcînd ordine-n moartea lucrurilor. Zîmbete
oxidate de compătimiri. Fără odihnă într-un mormînt banal
de liniștit. Grohăit demn. Croncănit înțelept. Behăit savant.
Mormîntul mă-ntelege și iarăși în locul trupului simt un pustiu
iar vîntul în pustiu e tulbure-tulbure
zadarnic mă agit a primăvară

Simplă individualizare

eroică lipsă de durere. Clasa aplecaților în plante prin impresii
de culoare respiră. Formele se deșiră pe aurore pe fapte de viață
marină, pe buzele cu care se renunță

domesticirea însă-i
cu misiuni terminate și eu destrămarea sacră a triadelor stăpînitoare strig susținătorilor de ceruri și fantasme

strig blesteme : cauza cîinelui
să vă stăpînească

cauza focului să vă organizeze văzul
cauza urmăritilor de plagă vegetală
să vă dobîndească prin patria lor...

clasa aplecaților în plante prin impresii de culoare respiră. Formele se deșiră pe aurore pe fapte de viață marină
pe buzele cu care se renunță. Eroică
lipsă de durere

CORNELIU BRAHAȘ ■

Ce dulce lumină

Iată, mamă, ninge iar,
Cai albi aleargă peste cîmpuri,
Părul tău, despletit în dar,
Se vede lunecînd pe dîmburi.

Iată, mamă, ce dulce lumină,
Ne sărută peste alte depărtări,
Dorul tău-curgere lină,
Se varsă-n margini de zări.

Iată, mamă, anii au trecut,
Sub genele tale au ars atîtea priviri,
Locul de lîngă tine e tot mai tăcut,
Își varsă cenușa doi trandafiri.

Iată, mamă, ninge iar,
Cai albi aleargă peste cîmpuri,
Părul tău, despletit în dar,
Se vede lunecînd peste dîmburi.

MIRON ȚIC ■

De iarnă

O sanie cu patru cai
îmi zboară pe sub tălpi de plai
mă fură un derdeluș nebun
în gura unui sat din drum

Mă fură gînduri mai hai-hui
să fiu pe piscul nimănui
și-mi voi aprinde-n ochi doi sori
să mă trezesc în sărbători

Un lup flămînd m-ar devora
un altul blînd m-ar întrista
nu cred în lupii ce pretind
că m-ar cunoaște-ntr-un colind

EUGENIA CRĂCIUN ■

ION IRIMESCU — Maternitate

Curier literar

O noapte lîngă tine se intitulează singurul poem trimis de **Amelia Bărbulescu**. Ne surprind în acest poem naivitatea, simplitatea, dar mai ales sinceritatea dezarmantă a cîtorva versuri: „...și pasărea tristă / își flutură aripile și țipă / mi-e frică și e noapte afară / și alerg după gîndurile mele / / Mă lași cu pasărea nopții / mi-e teamă de ea și te strig / dar tu fugi mai departe / îți-e teamă că vin după tine / să-ți spun că te iubesc..." Versurile nu sînt, recunoaștem, deosebite, dar adăugate unei scrisori de o sinceritate ieșită din comun, par să vorbească despre un anume freamăt interior. Vor confirma oare această supoziție alte versuri ?

Mai elaborate, de o încifrare care merge pînă la incoerență, cele 10 poezii trimise de **G. Boier**: „În jurul unui ideal / ca fluturii de noapte / orbi am navigat / ne-a ars perfectul / fructul treaz / al globului apoz / urcat pe os / uman / / Golim în soare / somn de marinari / călăuziți de-un vis..." și așa mai departe, fără emoții, fără logică, efortul nostru fiind total nerăsplătit. Dar asta nu înseamnă că G. Boier n-ar avea o oarecare îndeminare poetică. Din păcate și-o cheltuiește. Așteptăm altfel de poezie.

Tot o oarecare îndeminare poetică dovedește și **Dan Stărea**, dar versuri de acest fel — „În ochii tăi, iubito, se scaldă-un univers... / unduitor, nostalgic, ușor atunci, din mers, / pe umeri lungul păr îți cade, vibrîndu-ți în mișcare / cînd siluetza-ți (!) zveltă tresare-n așteptare" — nu se mai scriu de demult. Sperăm că ne veți putea oferi, într-un viitor mai îndepărtat, alte poezii. Același sfat și îndemn și pentru **Adina Mihaela Tiron**.

Deocamdată nu pentru următorii: Eliodor Vergatti, Emilia Balu, Tatiana Paraschiv, Marin I. Albu, Rodica Ghenț, Ion Dragomir, Marin Aurel, Elvira Roset, Luminița Sicoe, Cristian Serbu, Lucia Morăreasa.

Manuscrisele nu se înapoiază!

V. N. ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

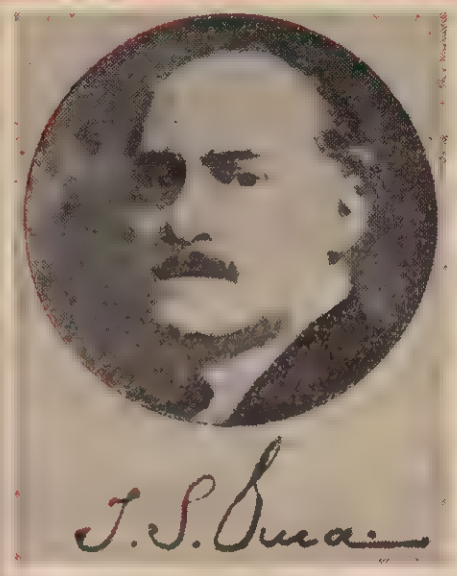

Urmăm cu finalul (mai puțin episodul morții principelui de patru ani, Mircea) capitolului „Chinuitoarele alternative", pentru ca apoi să facem loc unui nou capitol intitulat „Bătălia pentru apărarea Bucureștilor" — pe care, de asemenea, îl vom publica în două numere ale revistei.

I. G. Duca, fără să aibă pretenția unui specialist în materie — cum și declară, dealtfel — face mai întîi cîteva considerații privitoare la „lupta supremă pentru apărarea Bucureștilor" — amenințați dinspre Oltenia invadată, dar și dinspre Curtea de Argeș și de la Dunăre.

Ca membru al unui guvern cu mari înrîuriri asupra Cartierului General al armatei, Duca își va apropia, în memoriile sale, mai mereu punctele de vedere susținute de generalul Prezan și anturajul său și de Misiunea militară franceză condusă de generalul Berthelot; aceasta în vizavi de părerile — nu de puține ori altele — exprimate de unul dintre cei mai capabili dar și mai orgolioși comandanți militari ai vremii, generalul Al. Averescu.

Se întîmplă ca de astă dată opiniile lui Duca să coincidă cu cele ale lui Averescu care iată, bunăoară, cum „vedea" situația în speță: „De îndată ce am văzut întorsătura excesiv de defavorabilă a lucrurilor în munții Olteniei, și în special în defileul Oltului, am început a mă gîndi la o retragere a tuturor forțelor în direcția Tîrgoviște... În ziua de 12/25 [noiembrie 1916] am făcut un raport în acest sens către Marele Cartier General. A doua zi primesc ordinul de operații nr. 19, în care se arată că situația devenind alta, s-a făcut o nouă grupare a forțelor, creîndu-se un Grup sub comanda generalului Prezan, cu misiunea de a opri înaintarea inamicului de la vest și sud-vest...

Ofensiva, fie spre Costești, fie spre Alexandria — opina în continuare generalul — nu putea avea nici o urmare serioasă, chiar în cazul celei mai strălucite victorii locale, dacă nu se puteau stăvili forțele inamice care stringeau de aproape Armata I deja în retragere la cea mai mică presiune a inamicului. De aceea în ziua de 14/27 noiembrie am și luat toate măsurile pregătitoare în vederea retragerii; nu mă simțeam îndreptățit de a ordona vreo retragere, căci părăsirea poziției ce ocupam cu Grupul Năměști ar fi descoperit dreapta Armatei a I-a și virtual și spatele mașei de manevră, cu care se spera a se restabili situația generală". Restul observațiilor comandantului Armatei a II-a le vom prezenta în numărul viitor, drept preambul la partea a doua a capitolului — în cînd vom stărui și asupra „defecțiunilor" apărute în cursul luptelor de pe Argeș și Neajlov.

Un interes aparte poartă aducerile aminte ale lui I. G. Duca, legate de dramaticele momente ale refugiului din calea cotropitorilor — cu întregul cortegiu al implacabilelor consecințe.

STELIAN NEAGOE ■

„Bătălia pentru apărarea Bucureștilor"

Un singur nor întuneca cordialitatea acestor relațiuni. Simțeam că Thomson nu poate înțelege durerea noastră față de pericolul unei invazii. Și pentru el, România era o hartă strategică, trăgea fără milă pe ea linii după nevoile războiului. Nu-și dădea seama că pentru noi fiecare din aceste linii erau însă tăieturi adînc brazdate în carnea noastră și ne zdrobeau sufletele.

Am fost silit să iau un dejun la el în ziua în care Constanța cădea. Vedeam că nu pricepe emoția mea. Dacă flota germană ar fi pătruns în acel moment la Suez sau la Aden m-ar fi priceput pe dată. Unii vor zice egoism britanic. Nu, pur și simplu egoism omenesc. Cîți sînt cei ce pot concepe durerile altora cînd nu le-a fost dat să le îndure și ei? Într-una din aceste seri, la 2 noiembrie, abia ne sculasem de la masă și auzim telefonul sbirnîind cu o suspectă insistență. Am bănuit că erau veștile rele de la Buftea...

Îndată ce hotărîrea de a da lupta supremă pentru apărarea Bucureștilor a fost luată, au și început să se ia cît de repede toate măsurile militare și politice în consecință.

Apărarea pe Olt devenea firește imposibilă dar trupele noastre primiră ordinul să nu se retragă încă, să mai continue rezistența pentru a întîrzia dacă nu a opri armata Falkenhayn în înaintarea ei și a permite astfel ca forțele destinate apărării Bucureștilor să se poată concentra fără primejdia de a mai fi lovite în flanc.

Această apărare deallfel n-a putut fi de lungă durată, căci la 24 noiembrie [1916] germanii constatară, spre marea lor surprindere și spre și mai marea lor bucurie, că în dreptul Caracalului podul de peste Olt, de la Stoenești, a fost atît de puțin stricat de detașamentul nostru care primise misiunea să-l distrugă încît cu mici reparațiuni putea să fie din nou folosit. Iar la 25 noiembrie seara, două divizii germane trecuseră deja peste acest pod și înaintau spre interiorul Munteniei.

Pe de altă parte, la 26 noiembrie inamicul intrase în Curtea de Argeș și înainta spre Pitești. Trupele noastre decimate și istovite nu mai puteau să să opuie înaintării dușmanului. Ocuparea Piteștilor devenea iminentă. În asemenea condițiuni trupele de la Olt erau amenințate să aibă retragerea lor tăiată de la nord și de la sud. Marele Cartier a fost deci silit să dispuie fără întîrziere părăsirea oricărei rezistențe pe linia Oltului și să ordone retragerea tuturor unităților ce fuseseră menținute acolo.

În vremea aceasta se concentrară în grabă toate disponibilitățile din Moldova, din sectorul Dunării etc., în vederea bătăliei celei mari în jurul Bucureștilor. S-au adunat în mai puțin de o săptămînă — mă mir și azi cum — vreo 13 divizii.

S-a dat comanda lor generalului Prezan, frontul Moldovei ocupat în cea mai mare parte de ruși ne mai prezentînd nici un pericol. Prezan elaboră un plan despre care se vorbea mult bine și care după cît mi se explica consta în rezumat cam în următoarele: să ne strecurăm între cele două armate germane, între care se afirma că există un gol, să cădem cu putere în flancul lui Mackensen și a-l lovi în același timp și din față. Această manevră trebuia să ducă nu numai la respingerea ofensivei lui Mackensen dar și la asvîrlirea lui în Dunăre. Mackensen odată bătut, trupele noastre trebuiau să se întoarcă în spre nord, să se arunce asupra lui Falkenhayn și astfel invazia inamică să fie definitiv oprită și zdrobită.

Planul fusese cercetat, discutat în amănunte cu toate competințele de la Marele Cartier, cu Berthelot, cu augurii de la Misiunea franceză. Toți întemeiau pe el mari speranțe pentru motive pe care le voi indica mai tîrziu, nu le împărtășeam deloc. Tot deodată se făcură demersuri disperate pe lîngă rușii ca să participe și ei la această bătălie care trebuia să decidă nu numai de soarta capitalei României dar și de soarta întregii Munteenii. Bătălia aceasta pierdută, vădit retragerea pe Siret devenea singura soluție.

Brătianu a făcut tot ce era omenește posibil ca să obție ajutorul rușilor. A stăruit de Poklewski (ministrul Rusiei la București — n.N.) și de Belaiev. A telegrafiat la Stavka, a intervenit personal la [țarul) Nicolae II, a pus în mișcare pe rege, pe aliați, pe Joffre (comandantul suprem al armatelor franceze — n.N.), pe Saint-Aulaire (ministrul Franței la București — n.N.), pe Berthelot, pe Thomson. Rezultatul tuturor acestor disperate sforțări a fost că generalul Gurko, care luase locul lui Alexeev (ca șef al Statului Major, General al armatei ruse — n.N.), subordona ajutorul său unor condițiuni de transporturi de trupe, condițiuni ce le știa dinainte imposibil de împlinit, cu alte cuvinte ne refuza un sprijin atît de firesc între aliați și atît de folositor cauzei comune. Abea în extremis țarul, rugat stăruitor de rege, peste capul lui Gurko a dat ordin lui Zaharov (înlocuitorul generalului Zaioncicovski — n.N.) — care în Dobrogea stătea degeaba cu toate diviziile lui, în fața unui Mackensen ocupat atunci — să trimită două divizii la București și să ia parte la marea luptă ce se proiecta. Sub comanda unui anume general Aliev, aceste trupe porniră cum? Tot cum executaseră pînă atunci ordinele și ceilalți colegi ai săi — Zaioncicovski și Zaharov.

La 29-30 [noiembrie], Prezan considera că va fi gata și că va putea începe lupta.

Frontul se apropiase prea mult și rezultatul bătăliei, cu tot optimismul Marelui Cartier și al Misiunii franceze, prea îndoielnic ca să mai întîrzieri evacuarea autorităților. Am hotărît, așa dar, ca toți cei ce erau orînduiți să meargă, în caz de ocupație, în Moldova — să plece fără întîrziere.

De la 25 noiembrie seara, trenurile au pornit spre Iași. Au plecat parlamentarii, funcționarii, corpul diplomatic, autoritățile militare de la părțile sedentare, serviciile publice, spitalele, tot, absolut tot. N-au mai rămas în București decît guvernul și regele care circula între palatul regal și cartierul [militar] de la Perș. Chiar regina părăsise Buftea cu copiii regali și cu familia Știrbey. În trei zile totul a fost terminat. Căile noastre ferate au făcut atunci o sforțare extraordinară care nu a fost îndeajuns cunoscută și îndeajuns apreciată. Într-adevăr ele au reușit în acele cîteva zile să facă față tuturor nevoilor militare, să transporte toate trupele necesare marii bătălii ce se pregătea și totodată să și evacueze din București autoritățile și pe nenumărații refugiați de toate categoriile. Operația s-a săvîrșit repede, relativ în ordine și în orice caz fără accidente. Se poate zice că a fost un record.

N-am nevoie să spun ce au fost aceste despărțiri. Ce durere era în sufletul celor ce plecau ca și în sufletul celor ce rămîneau. Oricine și-o poate închipui. Voi spune numai că a fost și mai sfîșietor decît vor putea să și-o închipuie, în zile de liniște și de propășire, generațiunile viitoare.

Hotărîrea noastră, a guvernului, era să stăm în oraș pînă în ultima clipă. Luasem toate măsurile în vederea eventualității căderii orașului în mîinile inamicului. Funcționarii rămași pe loc au primit leafa lor pe șeltevaj luni. La primărie s-a lăsat o sumă de [bani] pentru a se putea face față nevoilor mai urgente ale populației. Ministerul de Război a lăsat anume cantități de cereale pentru ca cel puțin în primele zile ale ocupației oașul să nu sufere prea mult. Am redactat un manifest către populație, arătînd nevoia guvernului de a părăsi capitala, spre a se retrage cu armata și a duce astfel lupta înainte, alături de aliați, pînă la izbînda definitivă în care păstram neștirbită credința noastră. Am tipărit acest manifest dar a rămas să-l publicăm în ziare și să-l afișăm pe zidurile orașului numai în momentul însăși al plecării noastre.

Trebuie să mărturisesc însă că am făcut atunci și cîteva greșeli. Întîi pe Corbescu (prefectul poliției capitalei — n.N.) am trebuit să-l trimitem la Iași. Era cunoscut pentru simțămintele lui francofile. La intrarea în acțiune el procedase la arestarea ostaticilor, fusese amestecat în descoperirile senzaționale din grădina Legației germane. Știam că Puterile Centrale aveau împotriva lui o ură deosebită, dar nejustificată. Să-l lăsăm în mîna inamicului era deci o imposibilitate.

Dar Bucureștii se găseau prin aceasta fără de prefect de poliție. Pe cine să numim. Nu știu sub a cui inspirație nefericită, presupun sub a lui Ferechido (președintele Camerei deputaților — n.N.), Brătianu a ales pe generalul Mușlață... Pe vremea neutralității, pensionar fiind, manifestase simțămintele germanofile. Brătianu, veșnic stăpînit de grija de a îndulci soarta sărmanei populații ce era osîndită să îndure jugul inamic, crezu că tocmai prin simpatiile de care se bucurase în cercurile Puterilor Centrale va putea ocroti mai bine și mai lesne decît altul locuitorul - capitalei invadate. I s-au dat toate instrucțiunile, i s-a recomandat să păstreze în orice împrejurare o atitudine demnă. A dat asigurările. Cum am plecat, le-a călcat însă pe toate. Ne-a făcut de rușine și ne-a dezonorat uniforma de general pe care țara i-o dăduse.

A doua greșeală a fost și mai gravă. Lupu Costache, vechiul și devotatul prieten al lui Carp, păstrase întotdeauna bune legături personale cu Brătianu. Lupu Costache slujise sub bătrînul [I.C.] Brătianu, ceea ce influența întotdeauna pe Brătianu și îl îndemna la simpatii pornite dintr-un sentimentalism a tot îngăduitor. Lupu Costache veni deci la el și se oferi să rămîie el ca secretar general la [Ministerul de] Interne. Îl încînta atît de bine, încît Brătianu consimți convins fiind că și această desemnare va fi spre folosul, spre ușurarea celor din teritoriile ocupate. Bineînțeles bătrînul boier moldovean, cu capul său frumos și cu înfățișarea impunătoare, se feri să spuie nici un cuvînt care să trezească în spiritul lui Brătianu bănuiala că ar putea sub ocupație să fie altceva decît un bun român și un domn apărător al intereselor ce i se încredințau. Se știe în ce mod nedemn Lupu Costache a înșelat încrederea cu care Brătianu l-a cinstit.

În sfîrșit, regele cu aprobarea lui Brătianu și a lui Știrbey a însărcinat cu supravegherea palatelor regale și a intereselor curții pe Tzigara Samurcaș care a abuzat și el în chip nepermis și adînc dureros de misiunea ce i s-a dat.

În loc să recurgă la germanofili, Brătianu ar fi făcut mai bine să facă apel la prieteni intimi și devotați ai lui. Inamicul i-ar fi înlocuit cu creaturile devotate lui, dar cel puțin el n-ar fi avut nici o răspundere în aceste numiri. Cei ce au terfelit fără rușine demnitatea noastră națională, nu ar fi putut să spuie pe urmă că dețin mandatul lor de la Brătianu. Scuza lui Brătianu e că nu și-a putut niciodată închipui că în rîndurile neamului său se vor găsi nenorociți, lipsiți pînă într-atîta de patriotism, de simțul demnității naționale și al onoarei personale. Oricum ar fi, prin consecințele lui faptul în sine rămîne o greșeală.

Evacuarea fiind isprăvită și în caz de ocupație totul fiind aranjat, rolul nostru era terminat. Așteptam desfășurarea evenimentelor, rezultatul bătăliei. De la 28-29 noiembrie au început deci pentru noi zile fără ocupație. Ministerele ne erau plecate sau închise. Orașul era deșert. Mergeam de la unul la altul după vești, din cînd în cînd vreun prieten hotărît să rămîie pe loc mai bătea pe la ușa noastră ca să ne întrebe cîte ceva, ca să mai afle vreo știre de pe front, ca să-și ia ziua bună de la noi cu o îndulcită îmbrățișare. Și atîta tot.

Eu cu cenzura tot mai aveam puțină, foarte puțină trebă. Rătăceam pe străzile pustii, mergeam pe la Brătianu, care era însă mai mult pe la Periș, mă întîlneam mereu cu George Danielopol care trebuia să plece cu mine și cu Procopiu care trebuia să rămîie, ai cărui sacrificiu îmi impunea și a cărui durere conținută mă mișca pînă la lacrimi.

Casa fiindu-mi închisă și ai mei plecați la Iași, mîncam la birt. Luasem obiceiul să ne întîlnim la restaurantul Europa, sus într-o cameră: Procopiu, Alexandru Radovici, Danielopol și cu mine. Cîte o dată mai venea și Mortun. Nu voi uita niciodată aceste mese. Tristețea care ne stăpînea, sforțările pe care le făceam spre a ascunde îndoielile lui Procopiu zbuciumul și durerea din sufletele noastre. Coincidență curioasă, cînd ne-am întors de la Iași doi din cei cinci comeseni ai acestor triste mese erau morți: Procopiu și Radovici. Un an în urmă trebuiau să dispară și ceilalți doi: Mortun și Danielopol. Acum sînt de mult singurul supraviețuitor. La sfîrșitul fiecărei întîlniri ne întrebam dacă n-a fost ultima și ne simțeam fericiți peste cîteva cenzuri văzînd că soarta s-a milostivit să amîe încă ceasul fatalei despărțiri.

De fapt eram mai cu toții convinși că dezastrul nu se mai poate evita. Știrile contradictorii ce primeam de la Periș, optimismul lui Prezan nu puteau distruge presimțirile noastre. Întrucît mă privește pe mine — e straniu dar așa este — deacum eram liniștit. În bătălia de la București aveam nici o încredere. Speranțele militarilor mi se păreau ridicole. Fără să am nici o pretenție să mă pricep în arta militară, mi se părea evident împiedecată lumina zilei că trupele de care dispuneam nu erau îndestulătoare ca să spere cu șorți de izbîndă un front ce se întindea de la Cîmpulung și pînă la Dunăre. Eram convins că chiar dacă vom avea putința să înfrîngem în dreptul Bucureștilor pe Mackensen, nu vom mai avea vremea să ne întoarcem destul de repede către Falkenhayn. Eram hipnotizat de ideea că pe cînd vom fi în toiul luptei cu Mackensen, Falkenhayn ne va cădea în spate pe la nord. Nu înțelegeam cum aceasta nu apare tot atît de luminos domnilor de la Periș. În eficacitatea ajutorului rusesc n-aveam nici o încredere... Așa fiind, pentru mine chestia care se punea nu era dacă vom învinge sau nu, ci cînd se va sfîrși bătălia, cînd vor cădea Bucureștii, mîine, poimîine sau răspoimîine.

De acum chinurile ultimelor săptămîni dispăruseră. Situația îmi apărea lămurită. Ne vom retrage pe granița veche Moldove. Ne vom mărgini să fim extrema stîngă a marelui front oriental ce se întinde de la Marea Nordului pînă la Marea Neagră și vom împărtăși soarta generală a aliaților care acea mai mult-decît oricînd mi se părea asigurată de victoria finală. Ar fi fost desigur mai bine să fim cruțați de nenorocirea pe care o suferam, dar la urma urmei dacă aceasta trebuie să fie prețul realizării visului nostru secular, să plătim și acest preț. Integrarea neamului merită orice jertfe.

Sufeream numai — deși mai puțin ca pînă atunci — de gîndul că pămîntul iubit al țării va fi pîngărit de dușman și mai ales că nuna o îndoielă. Se va putea face retragerea generală a armatei în condițiuni destul de bune pentru ca să oprim inamicul pe Siret? Nu va trebui din cauza debandadei noastre și a neînțelegerilor unelteri [ale aliaților] să stabilizăm frontul chiar dincolo de linia Siretului? Nu cumva va trebui să trecem și noi prin calvarul sîrbilor? Nu cumva vom fi osîndiți să evacuăm și Moldova? Nu cumva ne vom retrage pe Prut sau pe Nistru? Vorba lui Barbu Știrbey, la Odesa? Încolo eram de o liniște surprinzătoare.

Viorel Mateianu:

„Veți vedea o altă față a echipei F.C. Baia Mare!"

În 2 ianuarie am fost la Lipănești, cam 15 km de Ploiești pe drumul spre Vălenii de Munte, pentru a-l găsi pe Viorel Mateianu. La Lipănești se află casa părintească a antrenorului echipei din Baia Mare, locul unde s-a născut și unde a crescut, unde a început să joace fotbal și spre care, în fapt, a tînjit mereu, indiferent pe unde l-au purtat pașii vieții. Bănuiesc că în sufletul său Viorel Mateianu nu a încetat nici măcar o clipă să se simtă prahovean, iar asta mai cu seamă pentru că Lipăneștii au rămas întotdeauna locul unde el s-a considerat cu adevărat acasă, sentiment legat probabil de eterna dorință de reîntoarcere spre locurile copilăriei și spre natură. Am fost așadar la Lipănești pentru a-l întîlni pe Viorel Mateianu chiar la începutul de an, pentru o ușcuție pe care speram că se va petrece în liniște. La fața locului în afara familiei Mateianu se mai aflau și familiile Ivănescu, Vlădeanu, Onel, Speiser, Rizea, Bogdan și Popescu, cu totul 23 de adulți și 8 copii, găzduiți toți, cu masă și casă, în locuința părintească de la Lipănești... În cele din urmă am putut totuși schimba cîteva vorbe. L-am găsit pe Mateianu decontractat, vizibil odihnit după zilele de repaus și totodată dornic să-și la munca de la capăt, cu aceeași pasiune și ambiție care i-au fost întotdeauna caracteristice. Și totuși, am detectat o oarecare stare de îngrijorare în spusele lui Viorel Mateianu, desigur legată de situația grea în care se găsește în momentul de față echipa pe care o conduce. Iată, dealtfel, dialogul pe care l-am purtat, în a doua zi a anului 1981.

— Viorel Mateianu, aș dori să ne întoarcem puțin la anul care a trecut. Deci, ce a însemnat pentru dumneata și pentru F.C. Baia Mare anul 1980?

— O jumătate bună și o jumătate proastă! Am încheiat campionatul precedent pe locul 4, după Craiova, Steaua și F.C. Argeș, și ne-a lipsit foarte puțin să jucăm într-o cupă europeană, lucru pe care l-am fi putut considera o răsplată frumoasă după eforturile din ultimii doi ani. N-a fost să fie însă, așa cum n-au fost să se adevereacă nici prezicerile mele în legătură cu noul campionat pentru echipa din Baia Mare!

— Mi-aduc aminte că ai susținut în vară, înainte de reluarea activității fotbalistice, că F.C. Baia Mare va termina turul campionatului pe locul 1 sau 2 în clasament... Din păcate, echipa bămăreană a ajuns pe locul trei din coadă! Asta este deci jumătatea de an proastă. Ce s-a întîmplat, de fapt, Viorel Mateianu?

— Am descoperit un lucru cu totul nou, cel puțin pentru mine, și anume că instruirea nu e totul în jocul de fotbal! Mai există o mulțime de alte aspecte, cărora eu nu le-am acordat decît prea puțină atenție.

— Ce fel de aspecte?

— Vezi, ca să înțelegi trebuie să-ți spun că la noi activitatea antrenorilor se distribuie în trei direcții. Prima dintre ele este pregătirea propriu-zisă, cea fizică în primul rînd. A doua este legată de jocul echipei, de organizarea forțelor în teren, adică de tactică și de sistem de joc. În fine, a treia sînt... culisele, adică primirile și petrecerile la gară, telefoanele și așa mai departe. De obicei, antrenorii noștri se transformă în preparatori fizici, adică se implică într-o muncă pe care ar putea să o facă la fel de bine un profesor de educație fizică, și tot ei își iau măsurile pentru ca în spatele tribunelor totul să se petreacă așa cum trebuie. Dacă am vrut să spun ceva pînă acum, apoi a fost faptul că antrenorul de fotbal trebuie mai cu seamă să-și vadă de jocul echipei, de sistemul de joc în funcție de calitatea materialului cu care lucrează. Asta e crezul meu, anume că antrenorii trebuie să fie antrenori, adică un fel de „manageri", nu pregătitori fizici și nici „drucări", cum se spune în limbajul fotbalului românesc. Am dorit, și încă doresc în continuare să-i conving pe antrenorii noștri că ei trebuie să-și aducă o contribuție, cît de mică, în gîndirea tactică asupra fotbalului, nu în pregătirea fizică, nici în aranjamente! În ceea ce mă privește, am greșit cînd am crezut că am ajuns la capătul drumului, zicînd că nu mai am nimic de adăugat. Am avut însă foarte mult de învățat din necazurile din toamna trecută, am simțit că experimentele și verificările trebuie să se încheie și echipa să treacă la un joc mai simplu, mai echilibrat și mai direct. Rămîne de lucrat cel mult „acoperișul", adică finalizarea și combinațiile finale pentru finalizare, cele care se rezolvă de obicei prin execuții individuale. Vreau să lucrez mult în această direcție, întorcîndu-mă deci puțin la pregătirea propriu-zisă. Pînă nu demult eram mulțumit dacă, prin concepția tactică a echipei, un jucător sau altul ajungeau în fața porții, în poziție de șut. De acolo, ziceam eu, rămîne ca numai clasa lui, a jucătorului, prin calitățile sale tehnice să rezolve problema finalizării. Dar ratam enorm, iar lucrul acesta și-a pus pecetea și asupra rezultatelor din campionat!

— Am stat mai demult de vorbă cu antrenorul Constantin Cernăianu, care mi-a declarat că, deși echipa sa a scos un prețios 0—0 la Baia Mare, nimeni nu l-a dominat într-o asemenea măsură cum a făcut-o echipa pe care o conduci...

— Așa este, și-i face cinste că recunoaște acest lucru! Mi-a spus-o dealtfel și mie, imediat după meci, dar ce folos — pierdusem alt punct prețios...

— Aș dori să te întreb un lucru, dar te rog să-mi răspunzi cinstit: îți pare rău că n-ai plecat în vară la Craiova?

— Nu. Cred că nu eram încă suficient pregătit pentru o echipă ca Universitatea! Fără această experiență tristă, din toamna anului 1980, la Baia Mare, nu m-aș fi putut considera încă antrenor. Vreau să o țin minte cît mai multă vreme, tocmai pentru ca ea să nu se mai repete. Totul, o zic încă o dată, s-a petrecut numai din cauza mea!

— Îmi pari ușor dezamăgit, Viorel Mateianu.

— Poate. Cred în continuare, totuși, că mai sînt foarte multe de făcut în fotbalul românesc. Mănușa pe care am aruncat-o la început a stîrnit multe reacții, între care importante sînt cele pozitive. Azi însă parcă simt că există pericolul potolirii acestor reacții. În rîndul antrenorilor în primul rînd. Încă de acum cîțiva ani am auzit voci care ne-au anunțat că din punct de vedere tactic nu prea mai sînt lucruri de spus, că fotbalul trebuie rezumat la cele 5 trăsături principale... După părerea mea fotbalul nu se compune numai din cinci trăsături, ci poate din mii, iar resursele tehnico-tactice există încă numeroase. Vreau să amintesc aici numele lui Mircea Lucescu, care a înțeles mai repede decît mulți alții ce vreau eu și se ocupă intens de factorul tactic. Mircea este din păcate încă un pion timid al tacticii, dar sînt convins că el poate mai mult, că ar putea să dea naștere singur la un alt sistem de joc în cadrul echipei sale, mult diferit de ce joacă astăzi majoritatea echipelor noastre.

— Iată o întrebare și mai directă: va retrograda Baia Mare?!

— Situația în care ne aflăm, la minus 4 în clasamentul „adevărului", este foarte grea. Nu vreau așadar să dau un răspuns de circumstanță, adică să mă arăt optimist. Eu zic că dacă nu vom lua toate măsurile, dacă nu vom munci cu toate forțele, jucători, antrenori, conducători, avem puține șanse să scăpăm! Doresc ca echipa mea să joace mai echilibrat, pe toate cele 3 spații de joc și în cele 3 momente ale jocului, nu numai 20—30 la sută pe apărare și restul pe atac, ca pînă acum! Nu mai vreau să avem 22 de cornere la zero, pentru un 1—0 chinuit... Veți vedea, cu alte cuvinte, o altă față a echipei F.C. Baia Mare.

— Bun, dar dacă Baia Mare totuși scapă, cine retrogradează?

— Tot în „Flacăra", anul trecut, am pronosticat retrogradarea lui C.S. Tîrgoviște, iar asta mi-a adus destule necazuri! Acum aș vrea să mă feresc de orice pronostic, altfel ar însemna să mă gîndesc la echipe precum A.S.A., Jiul și încă altele, fiindcă acum în calcule pot intra cel puțin 10 formații, unele dintre ele considerîndu-se liniștite. Tocmai ăsta e răspunsul, vor cădea echipele care vor păți ce a pățit și Baia Mare în toamnă, dînd dovadă de infatuare, superficialitate și saturație. Sper însă că noi ne-am trezit la timp!

DUMITRU GRAUR

OMUL CARE JOACĂ

„Mundialito" nostru și... Cheia

Pentru mine noul an fotbalistic a început cu două jocuri nevinovate, cu participanți neașteptați, adunați pe un teren de gheață aducînd a vrajă. Era la poalele și în inima munților, sub mîngîierea binefăcătoare a frînturilor albe pornite din cer, era la fel ca în toate, la începutul unui urcuș. A fost frumos mai ales pentru că joaca noastră semăna, reamintindu-ne, cu zburdălnicia de neîntors a copilăriei deși, coechipieri sau adversari, ne despărțeau ani și puteri fizice și spirituale pe care numai natura le așază precum vrea ea. A fost, pentru noi, jucătorii atît de diferiți în multe ai acestei joace, dar neașteptat de apropiați în a iubi ceea ce merită și ceea ce este frumos în mișcarea și gîndurile omului, un „Mundialito" sub crestele Carpaților, la Cheia. Și la acest început de an întîlnirea noastră de iubitori și aluitori ai fotbalului ne-a făcut să simțim încă o dată că sportul, munca și arta trebuie să fie singurele tărîmuri de confruntare aprigă a spiritului uman, atît de nevinovate în disputa lor încît pot da mereu îmbold oamenilor, în trecerea lor, să se iubească și mai mult spre folosul lor.

Dar visul frumos a durat parcă mai puțin decît... un simplu vis. Numai peste o zi, „în cele mai frumoase meciuri și goluri ale anului", care nu pot fi niciodată numai cele prezentate, Cristian Topescu îi elogia pe bună dreptate pe Horst Hrubesch după jocul din semifinale cu Real Madrid, calificîndu-l drept cel mai puternic atacant central la ora actuală. Atunci mi-am adus aminte că peste puține săptămîni, după ce echipa sa S. V. Hamburg a pierdut finala „C.C.E." cu Nottingham, simpaticul hamburghez în declarații, dar posibilul „Micuțul" din cărțile lui Sven Hassel ca alură, declara cam în acest fel: „Am vrut să cucerim orașul trei sferturi din meci așeziind poarta centrală care, bineînțeles că era închisă; fără să încercăm dacă și celelalte au măcar clanța pusă..." După alte două săptămîni, pierzînd și campionatul în fața lui Bayern, același „Panzer" conchidea de data aceasta cu amărăciune: „Fotbalul pe care-l jucăm noi și în care ne antrenăm este foarte greu. Am să mă retrag peste trei ani". Hrubesch nu este deloc prea în vîrstă pentru o astfel de hotărîre. Are 28 de ani și cam de numai un an s-a lansat în echipa națională și în fotbalul mondial!?

Într-adevăr, fotbalul care se joacă acum este mai greu și, cu siguranță, că și acesta al anului care a început va spori în povara pe care o va așeza pe umerii acelora care sînt legați direct de el. Și cînd fac această afirmație mă gîndesc nu numai la umerii lui Hrubesch, dar și la aceia ai lui Cămătaru. Dar, înțelegînd greutățile de joc ce sînt parcă an de an mai mari, aș dori ca din acest început de ianuarie oamenii din fotbal să fie judecați cu mai puțină patimă, ca și ei să se respecte mai mult unii pe alții, imunînd respectul meseriei noastre opiniei publice și ajutînd tribuna să fie mai dreaptă. Știu că și pentru aceste puține lucruri, cei care conduc fotbalul nostru trebuie să-l așeze pe baze mult mai reale, astfel încît „muncitorul din fotbal" să simtă că este răsplătit pentru a înțelege că atunci cînd viața-i prea dulce, se produc rar campioni... Dar și atunci cînd merită, victoria să nu i se mai considere înfrîngere și să i se dea, dacă nu totul, măcar ce i s-a promis.

Încercînd ceva în acest sens, poate că soluția cu „aratul fotbalului nostru ca acela al Cartaginei", măcar prin unele sectoare — care și mie mi se pare cea mai salvatoare —, ar putea fi aminată, iar ordinea fotbalului ar începe să semene mai mult cu legea.

CORNEL DINU

CE RĂU V-AM FĂCUT?

Anomalii

La 28 august 1980 revista FLACĂRA inaugura o pagină a mișcării de idei în sport.

În spiritul acestei tentante idei mi-am propus inițial să scriu o serie de articole care să cristalizeze CONCEPȚIA DESPRE FOTBAL ÎN GENERAL ȘI DESPRE FOTBALUL NOSTRU ÎN SPECIAL. (Dealtfel, în planificarea fiecărui antrenor trebuie să se găsească date și mijloace ale fotbalului modern, ca etalon comparativ, apoi ce și cum trebuie procedat ca ECHIPA pe care o antrenează să poată ajunge să concureze la nivelul solicitărilor competitiv-mondiale). De ce am procedat așa? Mai întîi pentru a filtra prin aceasta starea de fapt a mentalității fotbalului nostru, cărula i se impun sarcini pe care le vedem numai în fotbalul elevat pe mapamond. Fotbalului nostru i se refuză în schimb, de atîta amar de timp, **construcția statutului care să ducă la rezultate permanente și concludente**, și nu, datorită unui hazard, la x ani o dată (mi-aduc aminte că și S.U.A. au cîștigat o dată contra Angliei, acum vreo 30 de ani, tot în cadrul preliminariilor mondiale, în schimb la nivel de cluburi englezii au fost și au rămas maeștri ai), să uităm toate anomaliile la care este supus fotbalul nostru. Pentru ca, întrînd din nou pe făgașul obișnuitelor eliminări premature din mai toate competițiile internaționale, să nu vedem nădurea din cauza copacilor! E ceea ce ne face să rostim și mai răspicat că: rămîne deschisă problema reîmprospătării PUTERII COMITETULUI FEDERAL, a BIROULUI FEDERAL și a organului lor executiv, FEDERAȚIA DE FOTBAL.

Primele două foruri „legislative" nu sînt nici pe departe investite să se ocupe democratic de fotbal, deoarece nu sînt formate din autentici responsabili ai cluburilor, nu activează în ele personalități politice cu funcții și atribuții care să legalizeze actele normative, din specialiști care să convingă... Cel de-al treilea este și rămîne aparatul remunerat al C.N.E.F.S.-ului, de la care de fapt primește dispoziții, și care practic servește de paravan. Căci totdeauna altcineva botărăște călcarea regulamentelor... iar presa informează că... federația a făcut și a dres!

O altă mare țară este dictată de **precara organizare a CLUBURILOR în sine**: insuficienta bază sportivă de masă și performanță; afectarea unui număr infim de ore de sport săptămînal în școli (nu cu licee de fotbal — unele fără nici un singur teren! — vom rezolva problema **tuturor** copiilor și tinerilor noștri). Continuă nerespectarea hotărîrilor de retribuție în funcție de orele de muncă fotbalistică prestată, efortul specific e superficial, la cote de „super-amatori" (dilețanți), circa 8—10 ore săptămînal, continuă trucarea meciurilor, ca și părăsirea cluburilor de către jucători, după care urmează revenirea pocăiți, pentru ca apoi totul să fie luat de la capăt...

Într-o ultimă enumerare mai subliniem: lipsa STATUTULUI JUCĂTORULUI, cu corolarul său, CONTRACTUL JURIDIC de drepturi și obligațiuni fotbalistice de performanță. Privindu-l pe sportiv de acest **act juridic**, care-i dă de fapt personalitate umană, îl atenționează din timp să se lipească de vreo diplomă, știind că, odată terminînd cu fotbalul, societatea nu-i va mai face cadouri (ca acum, cînd te miri ce nu primește ca document atestator de meserie), ci-l va primi acolo unde-i stă capacitatea. Dar, mai ales îl învățăm cu „usurătatea din care decurg relele". E ceea ce mă face să cred că pe „banca acuzaților" nu stau cei mai vinovați dintre noi, aceia care am avut, sporadic sau permanent, obligația de educare și formare a mentalității fotbaliștilor pentru competitivitate de nivel internațional. De aceea asistăm la anomalia cantelor răsute pentru... alte cauze, neatasate mecanismului care ne ordonă, care ne oblină la intrarea noastră în circuitul VALORILOR. Căci, oricum am discuta, criteriul aprecierilor rămîne tot REZULTATUL, sau mai exact cel obținut în confruntările cu mai-marii fotbalului mondial.

CONSTANTIN TEAȘCĂ

Lumea în care trăim

Ce va aduce anul 1981?

Obiceiul e vechi. La capătul unui an se fac bilanțuri și analize, se desprind concluzii, se fac calcule și pronosticuri, se discută intenții și perspective. 1981 a fost întîmpinat în același mod. Dar, în lumea occidentală, economiștii și statisticienii par destul de puțin entuziaști. Motivele nu sînt noi : starea economică. Datele bilanțului indică o tendință nefavorabilă. După cum arăta ziarul „Le Monde", în anul 1980 s-a evidențiat clar tendința de reducere a ritmului dezvoltării, de stagnare chiar, de creștere a inflației cu tot cortegiul de complicații și neajunsuri pe care le creează.

Bilanțul este însoțit, întotdeauna, de investigarea perspectivelor. În ce lumină putem plasa anul 1981 ? Ce va aduce el lumii occidentale ? Ce perspective se întrevăd ?

În această privință presa occidentală publică numeroase articole, cei mai renumiți experți, economiști și financiari prezintă fel de fel de calcule, prognoze, dau sfaturi, propun măsuri. În acest sens sînt interesante datele oferite de raportul anual intitulat „Perspectivele economice în 1981", dat publicității de „Bank of America", una dintre cele mai mari instituții de credit din Statele Unite. Raportul relevă că, în esență, anul 1981 se va caracteriza în țările occidentale industrializate prin ritmuri scăzute ale creșterii economice, niveluri înalte ale inflației și instabilitate pe piețele valutare.

Elementul hotărîtor — ritmul de dezvoltare economică — nu va fi în toate țările occidentale, după prognoza prestigioasei instituții americane, pe măsura speranțelor într-o redresare. Dimpotrivă. Autorii documentului apreciază că încetinirea ritmurilor de dezvoltare — acestea vor fi de 2,5 la sută, în medie — va afecta chiar țările care în 1978 și 1979 înregistraseră ritmuri ceva mai înalte de creștere economică, cum ar fi Japonia și R.F.G. În ceea ce privește economia Statelor Unite, prognoza arată că în primul semestru din 1981 ritmul de creștere economică va fi de numai 0,4—0,6 la sută.

Dacă ritmurile de dezvoltare se vor încetini, în schimb inflația va cunoaște cele mai mari creșteri din ultimii ani. Potrivit opiniei experților americani, ca și a celor francezi și englezi dealtfel, inflația continuă să rămînă una dintre cele mai acute probleme ale economiei occidentale. Astfel, se estimează că ritmul de creștere a prețurilor va fi pe ansamblul țărilor industrializate de aproximativ 14—15 la sută. Creșteri mai spectaculoase, de 20—22 la sută, se vor înregistra în Italia și alte țări. Aceasta va avea repercusiuni directe asupra nivelului de trai al maselor populare care vor fi afectate primele. În plus, reducerea ritmului de dezvoltare va determina creșterea însemnată a numărului șomerilor. La acest punct ne vom referi și la o altă prognoză — cea a O.C.D.E. Raportul său anual apreciază că șomajul ar putea atinge în 1981 „cifra record" de 25,5 milioane, ceea ce înseamnă 7,5 la sută din populația activă. În mod deosebit vor fi afectați tinerii, femeile, slujbașii mai vîrstnici. Se apreciază, de exemplu, că 32,25 la sută din tinerii sub 24 de ani vor fi șomeri în Italia, că 20,25 la sută din tinerii aparținînd aceleiași categorii de vîrstă din Marea Britanie sînt în situația de a fi lipsiți de slujbe, ca și 18,75 la sută din colegii lor de generație din Franța. Dar nu este vorba doar de fenomenul șomajului, ci și de persistența lui, căci se va accentua, potrivit raportului, durata medie a șomajului.

Inflația, așa cum e firesc, își va pune amprenta grav și asupra comerțului mondial al cărui ritm de sporire se va încetini considerabil. După prognozele specialiștilor americani ritmul de sporire a volumului comerțului mondial va fi, în medie, în următorul deceniu de 2—3 la sută pe an, față de 6 la sută — în anii '70. Cum tot așa, inflația va avea efecte negative și asupra poziției dolarului, relevă autorii studiului prezentat de „Bank of America", remarcînd instabilitatea de pe piețele valutare mondiale.

Austeritatea va domina înseși bugetele occidentale. Se vor amputa capitolele sociale, se vor limita cheltuielile pentru diferitele sectoare, cu o singură excepție însă. Și excepția nu e greu de intuit. Vor spori, în multe țări occidentale, cheltuielile militare, cele destinate înarmării. Un observator englez, cam cinic în felul său, remarca că, în sfîrșit, are un motiv de satisfacție : „Depozitele și arsenalele de arme vor plesni de saturație !" Dar dincolo de cinismul acestui observator, arsenalele ce „plesnesc" de saturație amplifică primejdiile la adresa păcii într-o lume și așa neliniștită de propriile ei probleme. Cu atît mai mult cu cît discuția de la N.A.T.O. în jurul creșterii alocațiilor militare cu 3 la sută pe an în termeni reali înseamnă multe miliarde suplimentare adăugate la sumele fantastice cheltuite oricum pentru înarmare. Ceea ce se omite însă, cînd se discută despre înarmare, sînt beneficiarii acestor cheltuieli. Căci miliardele cheltuite intră totuși în buzunarele cuiva. De obicei, există o anumită discreție pe această temă. Totuși, în raportul amintit — se pare că experților americani le-a „scăpat" printre rînduri — se estimează că, în anul 1981, beneficiile marilor monopoluri multinaționale producătoare de armament se vor dubla.

În ultimă instanță deci, anul 1981, pe plan economic, promite să nu aducă lumii occidentale (excepție făcînd cei ale căror profituri vor crește oricum) prea multe motive de bucurie. Necazurile din 1980, și nu numai din 1980, se vor prelungi dincolo de limitele anului de care ne-am despărțit. Ceea ce ne preocupă însă cel mai mult este soarta planetei în 1981. Terra își dorește pacea — o evoluție calmă, lipsită de tensiuni, mai multă securitate întemeiată pe echitate. Drumul împlinirii acestor dorințe este, o știm, presărat cu destule obstacole. În aceste momente, cînd la început de an oamenii încearcă să descopere „tainele" viitorului apropiat, năzuința lor cea mai fierbinte este legată, înainte de toate, de pace.

AL. PINTEA ■

Nicolae Iorga la New York

Da, Nicolae Iorga a fost la New York. O știm chiar de la genialul cărturar care ne-a lăsat impresiile sale despre „capitala afacerilor", cum denumește el marea metropolă americană vizitată în 1930.

Un român aflat la New York la peste jumătate de veac după vizita lui Nicolae Iorga își poate pune două întrebări firești: ce a însemnat vizita marelui savant în S.U.A. în 1930 și care sînt „moștenirile" lăsate de acest titan al culturii românești și europene în conștiința americanilor din 1980.

La prima întrebare este relativ ușor de răspuns. Trei volume ne stau mărturie. Mai întîi o carte de 238 de pagini intitulată **America și românii din America**, semnată de Nicolae Iorga și publicată la Vălenii de Munte în 1930, la Așezămîntul tipografic „Datina Românească". A doua lucrare este nedatată, conține 140 de pagini, este semnată tot de marele istoric, se intitulează **Scrisori către românii din America** și a fost tipărită în românește la Cleveland, la tipografia ziarului „America".

În sfîrșit, cel de-al treilea volum este de largă circulație internațională, fiind publicat de N. Iorga în engleză sub titlul **My American Lectures** (194 p.) și apărut la București în 1932 la State Printing Office.

Însemnările acestea nu sînt o adnotare bibliografică. Ele nu pot fi însă nici o veritabilă evocare. Pentru „reînvierea" prezenței lui N. Iorga la New York ar trebui să ne adresăm unor personalități ale timpului. În 1930 profesorul John L. Gerig de la Columbia University din New York îl compara pe ilustrul nostru compatriot cu figurile Renașterii și îl cita pe Leonardo da Vinci și Erasmus, declarînd fără ambiguitate : „Că sîntem sau nu gata să admitem sau nu, faptele arată oricum că Nicolae Iorga este una din cele mai proeminente figuri intelectuale — dacă nu cumva, așa cum sînt ferm convins, **personalitatea proeminentă** — a lumii moderne".

Dar cu ce prilej era invitat Nicolae Iorga la New York unde auzea aprecierea de mai sus rostită de profesorul John L. Gerig ? Genialul savant a efectuat un lung turneu în S.U.A., unde era invitat cu ocazia celei de-a XX-a aniversări a Clubului „Nicolae Iorga", înființat de românii americani la Indiana Harbour, lîngă Chicago, în 1909.

„Am singura barbă din New York și o pălărie prea mare se cere sacrificată de cine nu vrea să atragă atenția", scrie, cu umor, Nicolae Iorga în timpul prezenței sale în „capitala afacerilor". Îl întîlnim pe istoric în vizită la „New York Times", unde proprietarul își exprimă dorința unei mai strînse colaborări între presa americană și cea din România. Jurnalul „America" îl caracterizează pe savant drept ambasador al poporului român, iar același organ de presă scrie cu gratitudine despre „darul domnului profesor Iorga", care a oferit 15 burse pentru tineri americani de origine română pentru Universitatea populară de la Vălenii de Munte și Universitatea din București.

Observațiile lui Nicolae Iorga despre New York își păstrează interesul și astăzi. El constată că „te izbești întîi de linia skyscraperelor, anume puse în față ca să le vadă europeanul care sosește...". Savantul subliniază cu regret : „Nu e viață istorică deloc", dar relevă cu finețe că „americanii nu-și pot renega originile". Orașul îl impresionează, pe bună dreptate : „O perfectă ordine împiedică haosul care altfel s-ar produce... totul merge cu o rînduială desăvîrșită... O impresie de chibzuială matematică în tot... E extraordinară posibilitatea de a produce cu metodă așa de mult fără nici o nervozitate și fără nici un năcaz".

Scopul principal al lui Nicolae Iorga nu era însă simpla vizitare a New York-ului, sau a altor orașe americane, ci drumul spre românii americani, „cei mulți și trudiți, pe care blestemul vremilor vitrege i-a azvîrlit aici ca epave ale Oceanului..." Iorga citează cu amărăciune faptul că „Bărbații au găsit formula perfectă a ceea ce se cere de la dînșii. „Aici e o țară de rupt oasele". În același timp, el subliniază cu vigoare contribuția românilor la făurirea prosperității americane, caracterul lor întreprinzător, solidaritatea lor, puritatea moravurilor pe care le respectă, dragostea față de România, preocuparea pentru menținerea și cultivarea limbii române prin biserici, școli și presă.

Firește, ca om de știință, N. Iorga a fost solicitat în S.U.A. să țină diferite conferințe. Ele au totalizat peste 20. Oratorul le-a grupat sub 12 teme și le-a publicat în volumul deja citat **My American Lectures**. Nu este surprinzător, desigur, că predomină subiectele de istorie a României. Problematica este însă cu mult mai largă. Iorga s-a ocupat și de prezența literaturii franceze în sud-estul Europei sau de arta bizantină în aceeași zonă. Impactul conferințelor sale asupra publicului american a fost pe măsura celebrității oratorului despre care profesorul american John L. Gerig de la Columbia University, evocat mai sus, arăta că, „dacă ar fi provenit dintr-o țară mare ar fi fost aclamat cu acea recunoaștere mondială pe care geniul său îl merită atît de amplu".

Nicolae Iorga în conștiința americanilor de astăzi ? Universitatea Columbia din New York nu l-a uitat pe marele savant a cărui tragică dispariție era deplînsă de jurnalul „The New Pioneer" într-un substanțial articol publicat în 1945. În 1972, cu sprijinul generos al României, la Columbia University lua ființă catedra „Nicolae Iorga". Primul titular al acestei catedre a fost regretatul profesor Constantin C. Giurescu. Într-una din lecțiile sale consacrate raporturilor culturale româno-americane, distinsul profesor bucureștean arăta că puține țări pot evoca o asemenea faptă de cultură cînd trei cărturari conaționali, deveniți prim-miniștri, au tradus în limbile lor materne beletristică sau poezie americană, cum este cazul Românieî, care prin M. Kogălniceanu, T. Maiorescu și N. Iorga — toți trei foști prim-miniștri — a înscris un asemenea strălucit și neobișnuit exemplu în analele relațiilor sale cu S.U.A.

Nicolae Iorga era mîndru de a fi tradus din literatura americană. Primele traduceri le-a făcut la mai puțin de 20 de ani. În lunile aprilie — mai 1930, după vizita efectuată în S.U.A., Iorga ținea dealtfel 7 conferințe despre S.U.A., cea de-a patra fiind consacrată literaturii și artei acestei țări. Cu acel prilej, evocîndu-l pe Walt Whitman, N. Iorga observa cu pertinență că ceea ce impresionează la poetul american „este credința în viața Americii, în viața industrială a Americii, e strigătul acela de optimism, de apel către viitor, și nu în numele căpitanilor industriei, ci în al maselor muncitoare. Pentru întîia oară vorbește America toată, din toate fabricile, despre toate ogoarele ei, unindu-se într-un singur glas prin versul acela zbuciumat, rupt, disarmonic, al lui Whitman".

La o jumătate de veac de la această remarcă a lui Nicolae Iorga, opera lui W. Whitman este larg cunoscută, tradusă și studiată în școlile și universitățile din România. Tot peste 50 de ani de la vizita lui N. Iorga la New York o catedră de la Columbia University nu numai că îi poartă numele, dar familiarizează studențimea new-yorkeză cu 2050 de ani de istorie românească. Iar publicația computerizată **Books in Print** ne informează că versiunea engleză a **Istoriei românilor** de N. Iorga, apărută la Londra în 1925, a fost retipărită de Arno Press de la New York și poate fi comandată cu ușurință de la casa editoare de orice cercetător sau bibliotecă din lume. Studenți americani pregătesc teze de doctorat despre opera lui N. Iorga și pe numeroase subiecte din istoria românilor.

Biblioteca O.N.U. de la New York s-a înzestrat cu toate lucrările lui N. Iorga apărute în limbi de circulație internațională și aflate încă în circuitul librăriilor după cel de-al doilea război mondial. Aceste lucrări sînt amplu consultate la fel ca și cele, cu mult mai numeroase, inclusiv în limba română, disponibile la New York Public Library. Cărțile lui N. Iorga despre românii din America figurează în cea mai recentă bibliografie de specialitate intitulată **The Romanians in America and Canada**, elaborată de Vladimir Wertsman și publicată de Gale Research Company în 1980 la Detroit.

La încheierea unui an în care am comemorat o mare pierdere — trecerea tragică în lumea umbrelor a marelui savant umanist Nicolae Iorga — să rememorăm cu evlavie cugetarea ilustrului istoric : „...poate că toată înțelepciunea vieții stă în **conștiința datoriei** că pe unde ai trecut tu, să fie ceva mai bine decît înainte" (sublinierea aparține autorului). Să recunoaștem cu eternă gratitudine că prin Nicolae Iorga istoria zbuciumatei istorii a neamului nostru este mai binecunoscută, iar noi mai larg prețuiți.

IOAN VOICU ■

New York, decembrie 1980

Mondo umano ?

MILENARĂ ȘI VREMELNICĂ

Într-o carte privind „Istoria petrolului", căreia i s-ar putea spune foarte bine și „epopeea petrolului" sau „războiul petrolului" am aflat că din vremurile biblice și pînă azi sau „războiul petrolului", am aflat liarde tone petrol. Întrebîndu-se ce s-a făcut cu petrolul, autorul lucrării scrie că acesta a ars pe altarul focurilor eterne, în candelabrele palatelor sau în opaițe, a fost folosit la călăfătuire, la șosele, a vindecat — sau a încercat să vindece — boli, a gresat și a uns mașini, s-a transformat în produse diverse, îndeosebi a fost combustibil, a schimbat ierarhii, și-a avut locul în timp de pace și de război, a fost prilejul a ruinei sau sursă a prosperității.

Dar, poate, niciodată creșterea prețului petrolului n-a fost așa de... Căci, iată, sporirea prețului (cu 10 la sută) hotărîtă de Organizația Statelor Exportatoare de Petrol (OPEC) la reuniunea de la Bali — Indonezia, (decembrie 1980) se adaugă lungii serii de sporiri inițiate în 1970, cînd prețurile nu se modificaseră din anul 1961. Iată după „France Presse" etapele spectaculoasei creșteri a prețului per baril (un baril = 159 litri) care, din 1970 și pînă în 1979, a ajuns de la 1,80 dolari la 18 dolari, iar un an mai tîrziu a oscilat între 32 și 41 de dolari ! 1971 — Acordul de la Teheran (sporire cu 38 la sută a prețului per baril) marchează o etapă nouă pe piața petrolieră. În același an, acordul de la Tripoli conduce la o mărire cu 52 la sută a prețului barilului. 1972 — Primul acord de la Geneva: sporire cu 8,49 la sută a prețului per baril. 1973 — Al doilea acord de la Geneva ; creștere cu 11,9 la sută a prețului barilului. Decizia cea mai gravă în consecințe se ia în toamnă, cînd prețurile devin cvadruple ca urmare a războiului din octombrie („Yom Kippour") din Orientul Apropiat. 1974 — Conferința de la Viena : compromis și înghețare a prețurilor pentru 3 luni. După o slabă creștere a lor (în septembrie), prețurile sînt blocate din decembrie pînă în octombrie 1975. 1977 — După șase luni de diferende în cadrul OPEC, perioadă în care au existat două prețuri practicate de organizație, în iulie se ajunge la un acord asupra unui preț unic de 12,70 dolari (creștere de 10 la sută). Hotărîrea este urmată de o înghețare a prețurilor pînă la sfîrșitul anului 1978. (Întrucît dolarul a cunoscut o depreciere de 5—6 la sută, petrolul este deci mai puțin scump decît în 1978.) 1979 — Noi creșteri de prețuri. Într-un an, cursul se dublează — fapt ce va duce la „al doilea șoc petrolier" după cel din 1973. Prețul barilului se situează între 24 și 26 dolari ca urmare a fisurării unității prețurilor după conferința de la Caracas. 1980 — O serie de creșteri unitare sînt însoțite de o tentativă de acord asupra unui preț de referință (Viena, septembrie). Prețul plafon fixat, în decembrie, este de 41 dolari, adică o creștere de 4 dolari. („Creșterea stabilită în Bali este „moderată" a declarat președintele Conferinței ministeriale a OPEC, ministrul indonezian al petrolului" — transmite agenția „France Presse").

...O istorie milenară, o intîietate vremelnică, scria autorul citat despre aurul negru și tot el adăugase că, la un moment dat, „bătălia tunurilor, a tancurilor și a avioanelor a făcut mai puțin zgomot decît bătălia petrolului".

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

(După „QUICK" — R.F.G.)

„SPERANȚA ADUCE SPAIMĂ?"

„Nu-mi socotesc timpul în ce mi-a mai rămas de trăit în ani, ci în cărți", declara, în 1980, Romain Gary, romancierul francez care marți, 2 decembrie, la 66 de ani, a decis că biletul său pentru trenul vieții expirase. Promisiune neonorată ? Nu. Să-i lăsăm lui Gary explicația sinuciderii, „gest de fragilitate momentană sau de supremă libertate". El însuși scria în „Educația europeană" : „fără îndoială, un om moare atunci cînd este pregătit să moară și e pregătit atunci cînd este prea nefericit. Sau poate un om moare cînd nu mai are nimic de făcut. Este un drum spre care omul se îndreaptă cînd nu mai are încotro merge...".

Francez de origine rusă, aviator erou în escadrila Lorraine, decorat de generalul de Gaulle cu Crucea Libertății, diplomat, consul general la Los Angeles, autorul unor romane trase în tiraje de masă, încoronat de Academia Goncourt în 1956 pentru „Rădăcinile cerului", cineast, om de teatru, soț fidel al cunoscutei actrițe Jean Seberg (care s-a sinucis și ea în 1979), scriitor în pană de creație — pe care din aceste personaje a dorit Gary să-i ucidă ? Exegeții săi caută răspunsul care, acum, n-are prea mare importanță.

Ca și Hemingway, Conrad sau Kessel, el a lăsat imaginea unui scriitor combatant. De la primul său roman, pe care i l-a adus cu sufletul la gură lui Malraux, și pînă la „Zmeele" el a scris 25 de cărți printre care „Educația europeană", „Promisiunea zorilor", „Lady L...", „Cîinele alb", „Ciar de femeie", ultimul tradus și la noi în colecția Globus.

La lunga listă a scriitorilor dispăruți, după ce zadarnic căutaseră absolutul, trebuie să-l adăugăm și pe Romain Gary, acest personaj cu o viață palpitantă și plină, un om cu sufletul mai frumos ca oricînd, care în chiar ziua morții sale dejuna senin cu editorul său, Claude Gallimard. Editorul său, acum, pentru posteritate. „Moartea tatălui meu nu trebuie să surprindă" declara fiul său, Diego, în revista „Paris Match". Nu mai avea nimic de scris, nu mai dorea să scrie, pe mine mă promise în viață, așa că a socotit că și-a încheiat conturile".

Olivier Todd, cunoscutul ziarist și redactor-șef al săptămînalului „L'Express", se întreabă : „Sinucidere a intelectualilor sau mai degrabă sinucidere intelectuală ? Pentru că intelectualii se sinucid cînd încep să gîndească fals".

Jean d'Ormesson de la Academia franceză scria în „Le Figaro" : „Gary dădea imaginea atît de rară a unui scriitor care exista în primul rînd în cărțile sale, dar a cărui viață le-a depășit".

London, Hemingway, Drieu La Rochelle, Montherlant, Mishima, Jean Louis Bory au spus într-o zi, ca și autorul „Promisiunii zorilor", că „speranța aduce spaimă". Gary și-a cîntărit bine actul final. A socotit că și-a îndeplinit din plin sarcina de om de acțiune și de creator. El nu ne-a părăsit cu bruscheță ci în urmă unei lungi meditații. Pentru el noaptea va fi calmă.

IOAN ROȘCA ■

Costisitoarea trecere a Acheronului

Charon, barcagiul Infernului, nu era deloc o figură simpatică ; dar nici odioasă. Bărbos, îmbrăcat în haine soioase, țipa la clienții săi, dar treaba și-o făcea corect, în schimbul unui gologan. Sufletele răposaților nu numai că nu se temeau de el, dar se și îmbulzeau spre barcă, fiecare dorind să ajungă cît mai repede pe celălalt țărim.

Astăzi, urmașii lui Charon bătrînul nu mai umblă neîngrijiți, sînt cît se poate de politicoși, nu se mai răstesc la nimeni. În schimb ei provoacă, în foarte multe locuri, groază. Nu pentru că practică o meserie legată de lumea umbrelor, ci pentru sumele pe care le pretind în schimbul serviciilor funerare. Pe lîngă firească durere a pierderii unei ființe apropiate, rudele mortului sînt terorizate de întrebarea : cum să facă față cheltuielilor de înmormîntare ?

Antreprenorii de pompe funebre, căci despre ei e vorba, au o ocupație lucrativă. Aceasta pentru că, mai întîi, cîștigurile lor sînt la adăpost de toate crizele, de toate penuriile, de toate instabilitățile pieței. Cu toate marile progrese ale științei și ale medicinei, care au dus la creșterea duratei vieții, pînă la urmă omul tot moare ; în consecință, societățile de pompe funebre au mereu de lucru. Mai este profitabilă această activitate, de cîoclu, și pentru că o poate exercita oricine, de pe o zi pe alta, fără nici un fel de diplomă sau certificat de calificare. În sfîrșit, caracterul remuneratoriu al meseriei vine și de acolo că oamenii în haine negre și joben au de-a face cu familii marcate sufletește, și deci vulnerabile, de a căror bună-credință se poate abuza.

În aceste condiții, aducătoare de venituri sigure, societățile de pompe funebre au obținut în multe țări exclusivitatea serviciilor funerare. În Statele Unite, de exemplu, aceste societăți nu s-au sfiit să-și aleagă drept slogan publicitar textul : „Muriți, restul îl vom face noi !" Iar în Europa occidentală, cu toate că n-o proclamă deschis, cohortele de cîocli gîndesc și acționează la fel.

În ceea ce privește costurile serviciilor funerare, ele sînt așa de ridicate, încît „Le Figaro", care publică unele date cu privire la funcționarea acestor servicii în Franța, scrie că „la Paris, a muri a devenit un adevărat lux". În acest oraș, cu 8 000 de franci poți spera doar într-o înmormîntare de clasa a doua. Evident, este vorba numai de servicii, nu și de locul de mormînt, care costă 5 000 de franci în cimitirul Thiais, 7 000 de franci la Pantin și 15 000 de franci la Père-Lachaise. Tot scumpă este și incinerarea : 4 000 de franci, plus încă pe atîta pentru un loc în columbariu (însă în Franța numai 0,6 la sută din decedați sînt reduși la starea de cenușă, față de 50 la sută în țările anglo-saxone și 90 la sută la japonezi).

Concurența între societăți este, bineînțeles, mare, însă fără ca ea să ducă la scăderea costurilor. În schimb, concurența duce la tot felul de practici reprobabile. Funcționează din plin sistemul bacșișurilor, date de societăți celor care le anunță prompt vreun deces, astfel încît s-o poată lua înaintea firmelor rivale. Sînt, în felul acesta, plătiți : portarul care semnalează moartea unui locatar, polițistul care constată o sinucidere, infirmiera care îngrijește un muribund, funcționarul de la spital, dacă ține minte un anumit număr de telefon și-l folosesc fără întîrziere. Datorită acestui mecanism, s-a întîmplat chiar ca reprezentanții pompelor funebre să ajungă la casa decedatului și să-și ofere serviciile înainte ca familia să fi primit vestea decesului.

Din arsenalul concurenței nu puteau, evident, să lipsească mijloacele moderne. Mai multe societăți și-au echipat unele mașini, avînd aspectul exterior de ambulanță, cu radiotelefon. Ele staționează în preajma spitalelor, și imediat ce soferii adulmecă vestea unui deces, iau legătura cu sediul, de unde un funcționar în ținută de circumstanță pleacă imediat la domiciliul defunctului. Într-un oraș francez s-a descoperit chiar și un mini-Watergate : microfoane ascunse în plafonul biroului unei întreprinderi permiteau firmei rivale să capteze apelurile familiilor îndoliate și să ajungă prima la fața locului, pentru a încheia „afacerea". S-au semnalat, de asemenea, cazuri de „răpiri" de cadavre, în goana neîncetată pentru a o lua înaintea concurentului.

Practicile scandaloase la care se dedau în zilele noastre negustorii morții fac meseria bătrînului Charon de rîs. Dacă ar putea el să vină și să vadă cum lucrează epigonii săi, i-ar sui urgent în barcă și i-ar trece pe toți Acheronul. Gratis.

ION D. GOIA ■

„Șomajul este la noi o boală mortală"

Pînă în luna august 1980 au fost concediate mai mult de 300 000 de persoane din industria americană de automobile, în principal de la marile întreprinderi din Detroit. Alte 500 000 au fost date afară din întreprinderile care colaborau la realizarea diferitelor piese sau subansamble pentru uzinele de automobile. Cifrele sînt motivate de patronii acestor mari întreprinderi prin faptul că, în comparație cu anul 1978, în anul 1980 industria americană de automobile a produs cu 3,8 milioane mai puține mașini de diferite tipuri. 20 de mari întreprinderi de acest fel și-au închis definitiv porțile, firmele „Ford" și „General Motors" și-au redus simțitor producția, firma „Chrysler" a închis principala sa unitate din Detroit, „Dodge-Maine", de unde au fost concediați ultimii 2 800 angajați.

Întreprinderea „Dodge-Maine" n-a mai fost deschisă, în pofida repetatelor declarații în acest sens. „Chrysler" își construiește acum în Mexic o fabrică similară celei desființate la Detroit, unde mîna de lucru este infinit mai ieftină decît în S.U.A. și unde, speră patronii, organizațiile sindicale nu sînt suficient de puternice pentru a le da prea multă bătaie de cap. „Chrysler" speră să-și rezolve în felul acesta problemele legate de producția de automobile, dar situația șomerilor din Detroit rămîne în continuare o problemă gravă, cu grele implicații sociale. În special în rîndurile tineretului. Lucrătorii mai vechi rămași fără lucru primesc de bine, de rău ajutorul de șomaj, dar absolvenții din acest an ai diferitelor școli, care nu au apucat să se angajeze, nu-și află loc de muncă și, conform legislației, nu au dreptul nici la ajutorul de șomaj. Acest fapt agravează și mai mult situația de criză din acest oraș, iar criminalitatea în rîndurile tineretului a atins la Detroit cote alarmante.

„Din ziua în care firma «Chrysler» și-a închis întreprinderile din Detroit, au urmat un lanț de sinucideri, multe cazuri de dereglări nervoase, un număr impresionant de divorțuri. Mulți dintre cei concediați au căzut victime alcoolului sau drogurilor" — declara unui reporter Elsa Pant, șomeră în vîrstă de patruzeci și unu de ani, fostă muncitoare la „Dodge-Maine".

Cazurile de degradare socială sînt atît de numeroase încît unii sociologi americani au ajuns la concluzia că, pînă acum, au fost subestimate unele probleme umane legate de șomaj. „Astăzi sîntem ferm convinși că în țara noastră șomajul este o boală mortală. Acum știm și trebuie să recunoaștem că șomajul este cauza principală pentru care atîția bărbați își maltratează soțiile, șomajul mai este și cauza principală a sterilității femeilor etc." — declara doctorul Thomas Cottle, care în cadrul facultății de medicină a Universității Harvard se ocupă de urmărirea modului în care șomajul influențează asupra familiei americane.

Pentru majoritatea muncitorilor din industria americană, ca dealtfel pentru toți cei ce muncesc, locul de muncă, meseria nu reprezintă doar mijlocul prin care omul muncii își cîștigă existența. Ele înseamnă infinit mai mult : „Cînd nu ai unde și ce lucra, ești ca mort. Atît doar că mai respiri" — spunea, plină de amărăciune, aceeași Elsa Pant. Un alt somer de la „Dodge-Maine" atrăgea atenția că șomajul atinge din ce în ce mai mult și pe reprezentanții organelor de conducere. Exemplul ni-l dă chiar el : însuși directorul firmei „Chrysler" a rămas fără loc de muncă, iar motivele disperatei sale încercări de a-și pune capăt zilelor nu au fost prea greu de aflat.

Ce va aduce viitorul ? Perspectivele sînt cît se poate de sumbre, mai ales dacă se are în vedere invazia de automobile japoneze pe piețele occidentale pe cea americană în special, precum și actuala criză a petrolului. Așadar, o situație deloc îmbucurătoare pentru foștii angajați ai lui „Chrysler", „Ford", „Mercury", „Cadillac" etc., cît și pentru cei care încă mai au unde perfora foaia de pontaj, dar pentru care felicitările cu „A Happy New Year" ar putea constitui, pe lîngă o ironie amară la adresa situației lor mizere, și o dovadă a faptului că felicitările au fost tipărite cu mult timp în urmă, pe vremea cînd se credea că în țările capitaliste există numai posibilități care se... pot !

NICOLAE NICOARĂ ■

Lumea se amuză

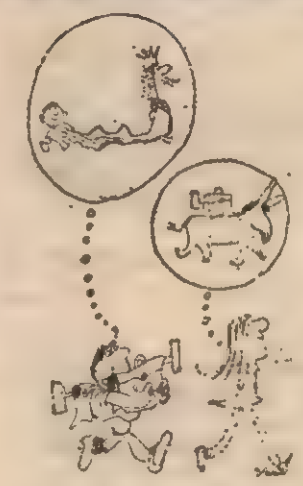

Aprecieri diferite ale situației (După „LUDAS MATYI" — Ungaria)

Itinerar între două oceane (V)

Memoria milelor pătrate

Strada e pustie și nu se mai termină ca toate străzile nord-americane. O parcurg cu certitudine, din ce în ce mai apăsătoare, că nu se va termina niciodată și că drumul la întors va fi incomparabil mai lung. Asemenea artere sînt grozave numai dacă sînt văzute din avion. Au o linearitate perfectă și interminabilă care le oferă — repet, numai de la mare distanță — senzația stenică de ordine urbană, fapt potențat pînă la exasperare din moment ce toate se intersectează, neapărat, perpendicular. Cleveland zărit de sus e ca un caiet de aritmetică din care au țîșnit buildinguri. Observat de la nivelul pietonului, adică de la cel al măsurii ideale, orașul devine o rezultantă stranie de opulență mohorîtă și precaritate împăcată.

La periferii, printre uzine și imense depozite, cartiere întregi au fost subminate — chiar din momentul nașterii — de ideea fixă deși eficientă că un tip de casă poate fi multiplicat la maximum. Semănînd fiecare cu fiecare, amplasate regulat, pe străzi regulate ce se intersectează regulat casele periferice ale Clevelandului te doboară printr-o monotonie perfectă. Te simți pierdut în labirint și înciuat definitiv într-un sistem logic, fără nici o fisură. În consecință, nu trebuie să vrei neapărat să încurci drumul spre hotel cum își închipuie detractorii de pe alte meridiane care nu au învățat niciodată la ce folosește o busolă, cea interioară în mod deosebit... Îl poți încurca numai cu o singură condiție : dacă uiți de unde ai venit. Altfel totul e O.K. : reușești să parcurgi itinerarul invers ocolind perpendicular oricît de mult.

Periferiile Clevelandului, adînci și amole, sînt, toate, toropite de o tentă roșu-murdar. Cartierele din această zonă, fiecare cît un orășel industrial englezesc și semănînd aidoma, au fost, cîndva, roșii de tot (din cauza cărămizii — principalul element de construcție) dar s-au murdărît în timp și au devenit americane get-beget. Irlandezii și scoțienii sosiți aici cu aproape un veac în urmă s-au americanizat și ei deși trăiesc, în continuare, în vechile „secțiuni" organizate pe origini etnice. O bună parte din națiunile europene și-au transferat, pe compartimente, emigranții și se poate spune că la Cleveland între comunități se perpetuează vechi dispute care pe vechiul continent au dispărut de mult. Între străzi, adică între zonele unde unii sau alții s-au masat cu zeci de ani în urmă, miniconflagrațiile se continuă între bătrîni de parcă istoria s-ar fi luat în bocceă, s-ar fi oprit la un moment dat și acum fierbe, parțial și minor, răsfirată pe cîteva hectare pentru a satisface apetitul belicos și vindicativ al unor autohtoni avînd azi un puternic accent străin.

Vechii emigranți trăiesc, fiecare în zonele lor, în felii de baștină tipic americană sub aceeași munți de zgură. Fabricile Clevelandului, înghiontindu-se una într-alta, nu mai dudue însă ca odinioară. Zeci de coșuri s-au răcit, sute de porți s-au închis și un exod lent dar sigur le-a golit. Ritmurile industriale au scăzut de la un an la altul împingînd mii și mii de muncitori spre alte zări. În urmă au rămas incrementii munții de zgură, oameni și negri lăsîndu-se mușiați de ploi și bătuți de vînturi.

Pe marginea lacului Eire, vast ca o mare, cu orizontul pierdut, zgura e bătută de valuri și cadența lor numără agonia unei cetăți industriale care, cîndva, fremăta de viață și speranță. Dincolo de ape e Canada, dar pățini s-au îndreptat spre ea... Pe marginea cealaltă a lacului alți munți de zgură sînt bătuți de aceleași valuri care macină, la fel, visuri încheiate.

Dacă părăsești Clevelandul mohorît ai șanse să te întîlnești cu celălalt de o somptuoasă austeritate. Într-un parc imens, dominat de coline, printre aleile onduloase și calme se răsfiră reședințe, cel mai adesea solemne, încadrate, ordinului, de perdele vegetale. Amorțate la mari distanțe una de alta, aceste refugii concepute în stil englezesc, baroc sau colonial somnolează în liniștea cosmetizată a pădurilor construite special. Limuzinele silențioase și ample se scurg rar, la baza pantelor, copacii fosnesc precaut și doar un zumzet, chiar dacă cuminte, mai strică, din cînd în cînd, acest univers excelent capitonat : sînt grădinarii care taie oțelul cu minuscule tractoare electrice. Aici zgura nu se vede, casele nu și-au asumat perfidia ieftină de a semăna una cu alta, viața pare incrementită într-un ritm care nu se zăpăcește niciodată. Dar nu e chiar așa : o parte a acestor reședințe construite parcă pentru totdeauna sînt de vînzare. Milionarii s-au scurs de aici după aceeași regulă a exodului către noi puncte cardinale, dar cu alte bariere și alte nostalgii.

Cantitatea de bogăție pe mila pătrată a scăzut vertiginos. Au rămas, în schimb, milele pătrate și memoria lor atît de compactă și atît de mută...

RADU BUDEANU ■

Un turneu triumfal pentru corul de copii „VOCES PRIMAVERA“

Pierre Werner, președintele guvernului luxemburghez, și conducerea corului de copii „Voces Primavera“

În gara Luxemburg, copiii noștri au arborat tricolorul și surisul lor curat ca un colind sosit din Carpați

Nici nu se stinseseră încă bine ecourile stîrnite de admirabilul spectacol al corului „Voces Primavera“ din Sala de concerte a Radioteleviziunii române, că toți cei 40 de copii ce alcătuiesc acest minunat cor au dat curs unei invitații de prestigiu. Mai exact spus, la invitația Uniunii Muzicale Marele Duce Adolphe din Marele Ducat de Luxemburg și a Uniunii Muzicale a landului Rheinland-Pfalz din R.F. Germania, între 21 decembrie, 1980, și 2 ianuarie, 1981, „Voces Primavera“ a efectuat un turneu de 7 concerte susținute în orașele Luxembourg, Baucharage, Rettembourg, Mehring și Clugserath, plus un concert la Radioteleviziunea luxemburgheză, concert transmis în direct.

Ar mai fi de adăugat, a ținut să precizeze **profesoara Maria Ivan**, directoarea adjunctă a Liceului „I.L. Caragiale“, că traseul parcurs de elevii noștri și cei ai Liceului de artă „George Enescu“ a mai cuprins și o vizită de o zi la Paris, la întoarcere, un binemeritat cadou pentru strădania micilor artiști ce alcătuiesc „Voces Primavera“.

— Dar pentru că tot vorbim de traseul nostru, a intervenit **profesorul Claudiu Negulescu**, dirijorul corului, voi spune un lucru pe care eu îl consider ca extraordinar. Cele cîteva deplasări în interiorul Marelui Ducat de Luxemburg au fost asigurate, printr-o amabilitate și o bunăvoință pe care nu le pot aprecia decît ca excepționale, de cei ce au fost la concertele noastre, de spectatorii luxemburghezi, spectatori ce ne-au însoțit în mare parte și în cele două orașe din R.F. Germania. Mai mult decît atît, în timpul sărbătorilor de iarnă, între copiii corului nostru și cei ai spectatorilor luxemburghezi au avut loc simbolice schimburi de daruri, fapt care, pus în relație cu întregul turneu al corului nostru, l-a determinat pe **domnul Pierre Verner**, președintele guvernului luxemburghez, să aprecieze și să evidențieze, într-un dialog avut cu conducerea corului „**Importanța contactelor stabilite între copiii români și luxemburghezi cărora mîine le va reveni răspunderea menținerii și consolidării păcii, precum și a întăririi prieteniei și colaborării dintre cele două țări**“.

Dealtfel, ca o ilustrare a interesului major suscitat de turneul corului „Voces Primavera“, presa din cele două țări a acordat ample spații și comentarii însoțite de numeroase fotografii publicate în „Le Republicain Lorrain (Est-Journal)“, „Zeitung, vum Lëtzebuerger Vollek Tageblatt“ și „Luxemburger Wort“ (la Voix du Luxembourg). În același context poate fi menționată și prezența la spectacole și în mijlocul tinerilor coriști a unor personalități politice și artistice precum **Camille Polfer**, primar al Luxembourgului și membru al conducerii Partidului Democratic-Liberal, sau **H.R. Schumacher**, secretar al Uniunii Muzicale Marele Duce Adolphe și secretar general al Societății Europene Muzicale, precum și primarii sau membrii consiliilor municipale din localitățile în care au fost susținute concertele.

Ce anume a dus la înregistrarea acestui real triumf al corului „Voces Primavera“? Nimic altceva decît, așa cum s-a și subliniat în comentariile din presa celor două țări, aria largă și gradul de dificultate ale repertoriului, calitatea deosebită a vocilor, frumusețea și bogăția cîntecului și dansului popular românesc, exuberanța costumelor populare, mesajul cultural și uman al lucrărilor interpretate. Cele 36 de piese concertistice au evidențiat aspirațiile de pace, independență și prietenie, dragostea pentru patrie, pășunea și prețuirea copiilor față de creațiile populare sau culte ale muzicii universale sau românești. Și pentru că am ajuns astfel la repertoriu, se cuvine să spunem că toate concertele au debutat printr-o admirabilă piesă, **Dreptul la viață** (versuri de Adrian Păunescu, muzica Victor Socaciu), piesă al cărei debut a avut loc anul trecut, la 1 iunie, la Baia Mare, cu prilejul spectacolului intitulat Gala Copiilor. Am insistat în mod deosebit asupra acestui cîntec întrucît el a fost interpretat în patru limbi de circulație internațională. Iată, spre exemplificare, primele patru versuri rostite, după mărturisirile dirijorului Claudiu Negulescu, dimpreună cu sala, peste tot, în fiecare concert: „**Copilărie, cîntă și cere / Dreptul la viață, dreptul cel sfînt! / Fii cea mai dulce supraputere / Și stăpînește întregul pămînt!**“ Și am mai insistat asupra acestui cîntec și pentru că partea a doua a spectacolelor debuta de fiecare dată cu mult cunoscuta **Odă păcii de Haendel**, piesă scrisă în secolul XVII și din care reproducem: „**Cînturi de pace vrem să intonăm / Imnuri de frăție între oameni / Vom vădi prin faptă, minte și cuvînt / Bucuriii în inimi pe întreg pămînt.**“ Deloc surprinzătoare, desigur, coincidența, din punct de vedere tematic, dintre cele două cîntece care au alcătuit manifestul program al turneului efectuat de copiii noștri. Între alte lucrări ce au stîrnit admirația spectatorilor amintim

Un trofeu demn de toată lauda, Marea Diplomă de Merit a Uniunii Muzicale Marele Duce Adolphe din Luxembrug

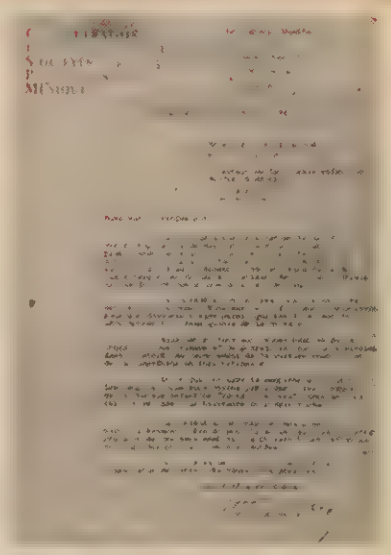

Scrisoarea de înaltă apreciere a Societății Europene Muzicale, un document unic pentru un ansamblu românesc

piesele instrumentale **Melodii lăutărești** de **Pablo Sarasate**, o piesă foarte dificilă pe care, la cei 13 ani ai săi, a interpretat-o, la vioară, **Marian Oltean**, **Fantezia pentru pian** de **Mendelssohn Bartholdy**, interpret **Renata Triță**, **Balada** de **Ciprian Porumbescu**, interpret **Jenica Condol**, **Jocuri țigănești** de **Tudor Ciortea**, interpret **Iulia Oancea**, 11 ani, sau **Petrecere în familie** de **Mihail Jora**, piesă interpretată la pian de **Delia Năstase**. Mult apreciat a fost **Cîntec din Oaș** interpretat de cele două grupuri de surori, **Evstatia și Konstantina Fapas** și **Mihaela și Rodica Oancea**, sau **Compoziția folk** a acelorași surori Mihaela și Rodica Oancea. De asemenea, în cadrul corului, putem consemna prezența altor grupuri de surori și frați ca **Ileana și Adrian Crăciunescu**, **Celestina și Ionuț Birsan**, **Rodica și Roxana Mustață**, sau **Ioana și Delia Năstase**. Un cuvînt aparte se cuvine a fi rostit despre coregrafia semnată de **Nicolae Goga**, precum și despre contribuția, la pian, a profesoarei **Rodica Bălușă**.

Acestea fiind zise, deși ne doare inima, ca să spunem așa, că nu dispunem de un spațiu suficient în care să consemnăm numele tuturor celor ce alcătuiesc minunatul cor „Voces Primavera“, vom mai nota că, în semn de înaltă prețuire pentru concertele susținute, corului i-au fost conferite „**Marea Diplomă de Merit**“ și „**Medalia comemorativă**“ ale Uniunii Muzicale Marele Duce Adolphe din Luxemburg, iar elevei **Ileana Crăciunescu**, președinta corului, i-a fost decernată „**Medalia de merit**“ pentru activitate muzicală. Mai pot fi amintite, în același context, și scrisorile de apreciere și mulțumire trimise corului de către Societatea Europeană de Muzică (este pentru prima oară cînd unei formații muzicale românești i se trimite o scrisoare de apreciere din partea acestui suprem for muzical) și de către Uniunea Muzicală a landului Rheinland-Pfalz din R.F. Germania. Adăugînd și faptul că i-a fost adresată corului invitația de a inaugura **Marea Sală de Concerte** a cunoscutei fundații culturale „**Pescatore**“ din Luxemburg, eveniment ce se va produce în perioada august-septembrie a acestui an, precum și invitația de a participa la **Festivalul Corurilor Germane** din landul Rheinland-Pfalz, festival preconizat a se desfășura în aceeași perioadă, în august-septembrie, am făcut, ca să zicem așa, bilanțul laurilor culeși de corul „Voces Primavera“ în acest triumfal turneu, turneu care a consacrat definitiv valoarea muzicală și interpretativă a celor 40 de copii români ce ne-au mărturisit, la sosirea lor în țară, că se vor pregăti cu și mai multă asiduitate pentru a onora cele două invitații. „Dar pînă atunci, avea să ne declare profesorul Claudiu Negulescu, pînă în toamnă, corul nostru va fi prezent, prin invitația adresată de guvernul Austriei, și la Viena, în iulie, la **Festivalul mondial al micilor artiști**. Cu alte cuvinte, iată, anul care abia a început, va fi marcat pentru noi de aceste trei evenimente. Participînd la ele, ne vom face mesagerii vieții tuturor copiilor din România, ai talentului lor, ai sensibilității lor, ai gîndurilor lor, gînduri de pace și prietenie.“

VICTOR NIȚA ■

Floacă a Redacția București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341 Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) – 2558 2566; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) – 2566, Secția cultură-cenaclu (George Arion) – 2560; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) – 2566; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus) – 2559; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) – 2600; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Margareta Nedelcu) – 2130, Sector fotoreporteri – 2528, Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predescanu) – 2123, 2563 2072; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 – interior 2128; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN – 17 60 10 interior 2550); redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 2128); redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136-137, telex: 1 1226, București strada 13 Decembrie. Paginatori: Marcel Nicolae, Dan Marcu și Popa Eugen.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

3
ANUL XXX (II SERIE)
ISTORIE 1981
flacăra

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în municipiul Timișoara

Flori ale bucuriei pentru oaspeți dragi (reportajul vizitei în pag. 3)

„Să pornim de la faptul că fără rentabilitate, fără eficiență economică, nu se pot asigura condiții pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România!"

NICOLAE CEAUȘESCU

Resursele secundare — o preocupare principală

Surpriza este derutantă: într-o expoziție de țesături, un sul de linoleum! Alături de el, cămăși bărbătești flaușate pentru sezoanele reci, și valuri de barhet cu imprimeuri de ultimă modă, pline de fantezie și bun-gust. Care o fi legătura dintre ele? Într-un alt panou — țesături ultrafine: batist și batiste, tercoturi rafinate pentru cămăși bărbătești, pînzeturi suave pentru îmbrăcăminte feminină... Ușor detașate un panou de celălalt, pentru a marca cele două capitole distincte de preocupări și [illegible] ale acestei fabrici bucureștene, cap de afiș între întreprinderile Centralei industriei bumbacului.

Oricît de mare ar fi tentația de a ne opri la articolele de modă și de lux, iată, virăm spre celălalt capitol ce rămîne totuși mai interesant, mai captivant prin biografia produselor expuse. Ele reprezintă actul, faptul nou, experiența deosebită care ne-a readus în acest loc al Căii Rahovei industriale. Ele sînt realizate din vigonie, o vigonie obținută după tehnologii noi, și gîndită în mod nou. Iată și rostul unui sul de linoleum aici, într-o fabrică textilă. Covorul de PVC, cum a intrat de mult în limbajul comun, covorul care acoperă milioane de metri pătrați de pardoseli din locuințele noastre moderne, are, se știe, un suport textil, pe care, de curînd, „Aurora" îl realizează, pur și simplu, din deșeuri textile. Disponibilizînd importante cantități de bumbac ori celofibră pentru alte țesături cu valori mari de întrebuințare. Directorul întreprinderii, ing. Anton Proca, ne invită să ne scoatem din vocabular cuvin-

(Continuare în pagina 6)

CICI IORDACHE ■

Lista premianților

Cînd apăreau la început prin curtea de la „303", îi recunoșteai de la distanță. Mergeau, cei mai mulți, împreună, se așezau la masă împreună și, în consecință, jucau împreună chibrite la pahar pînă ce le venea rîndul să fie serviți. Veneau de la Hunedoara, de la Călan, de la Brăila. Nu sta rău căminului, îi ședea bine facultății asemenea grupuri. Oameni serioși, știutori de meserie, puși pe carte. Excepții puține. Atît cît să facă vîlvă. Povestea e lungă, lungă și neplăcută să merite multă atenție. Unul din acești băieți veniți de la muncă, coborîți de la furnal, cum umblă vorba, s-a văzut la școală pus în fruntea mesei. Sesizînd locurile pe unde umbra se poate strecura prin zid, n-a pierdut nici o ocazie. Pe ploaie, pe viscol, glasul lui se auzea invitîndu-ne să luptăm împotriva ploii, să biruim viscolul. Cînd frunțile transpirau sub greutatea lopeții, la muncă voluntară vocea lui căpăta exact atunci accente dinamitarde: să transpirăm mai bine. Cînd examenele băteau la ușă, un glas ne însoțea oriunde: bine, vine sesiunea. Angajamentele noastre erau semnate de el și strigate cu tonul cel mai convingător din lume: nu vom admite să... Acest să era, după caz, completat cu vorbele de sezon, să lipsească, să aibă restanțe, să întîrzie la cămin, să joace fotbal în curtea căminului. „Eu fac oțel și pentru sateliți dacă vreți...!". Fusese argumentul apariției sale în capul mesei. N-a cerut nimeni să vadă cum va arăta oțelul de sateliți făcut de el. Argumentul a rezistat. Și la alegerile din țarnă. Și la cele din vară. Ierni după veri, veri după ierni. Lista premianților începea de la el. Lista exemplelor începea cu el. Lumea bună începea și uneori se sfîrșea cu el. Odată turnată fundația, etajele pot curge pînă sus ca la blocurile glisante. Și au curs. Doar sub streașina absolvirii zidul s-a oprit. Ca și cum trunchiul unui platan ar fi crescut piezîș interzicînd mistria. Ne-am întreba și noi, cei mici. Au întrebat colegii de prin alte clase. N-o fi rezistat, ne-am zis. Oțelul de satelit să nu reziste? Mă rog, se poate întîmpla, oameni sîntem. Era altceva: proiectul fusese predat cu mult înainte de termen. Conform angajamentelor. Nimeni n-a izbutit să prindă plasa performerului. Dar el nu s-a mai prezentat la examenul de stat. N-a fost primit. Lucrarea sa de diplomă era a altuia. Doar o transcrisese, cu nesemnificative corecții.

NEAGU UDROIU ■

15 ianuarie 1850 — 15 ianuarie 1981

Eminescu tradus peste hotare

„Fiind foarte român, Eminescu este universal. Asta o știe oricine citește, cu părerea de rău că lacătul limbilor nu poate fi desculat cu cheI străine". Cuvintele acestea au fost rostite de Tudor Arghezi în anul 1934, cu ocazia dezvelirii pe malul mării, la Constanța, întru împlinirea vrerii Luceafărului poeziei românești, a statuii poetului.

Au trecut de la evenimentul acesta memorabil mai mult de patru decenii și jumătate, timp în care numeroși admiratori de peste hotare ai poeziei eminesciene au găsit, totuși, suficient de multe chei pentru „descuierea" lăcătului creației poetului. Ar fi greșit însă să se creadă că lirica eminesciană a început să fie cunoscută dincolo de hotarele țării doar în ultimele

(Continuare în pagina 23)

NICOLAE NICOARĂ ■

Odă în metru modern

Pe muzică de Beatles, mă-nchin lui Eminescu
Și parcă stări contrare la mine-n suflet pori
Dar adevăr zic vouă, ce viu e Eminescu
Cum moare el odată, cu fiecare mort.

O eră fără seamăn l-aduce închinare
Mai răstignită poate decît Iisus Christos
Sînt mai bogați bogății și mai săraci săracii
Gem douăzeci de veacuri de sus și pînă jos.

Luceafăr fără moarte al poeziei noastre
Din era de contrarii unde și eu exist
Mă-nchin acum la tine că ai știut ce vine
Că n-ai fost conformistul supus și optimist.

Ai scris ursita lumii e-un secol înainte
Preconizînd sfîrșitul de veac așa putrid
Tu pentru țara noastră ai scris Scrisoarea a III-a
Și viața altui Mircea, și-a altui Baiazid.

Poci de-a pururi tînăr, din mina ta frumoasă
Ies încă reportaje de felul cum va fi
Cu scrieri de-ale tale scandalizezi și astăzi
Poetul Eminescu e încă printre vii.

Vai, între noi atîția sînt morți încă din viață
Nimic din soarta lumii nu-i doare, bieții servi
Dar Eminescu, iată e viu, mai viu ca lumea
El duce România pe propriii lui nervi.

Și versul lui se-aude neliniștit în lume
Chiar dacă Eminescu e de uimire mut
Modern ca plumbul proaspăt, lucind deasupra lumii
El care graiul nostru, cum este, l-a făcut.

Pe muzică de Beatles scriu despre Eminescu
Destin sucind accente după un ritm al lui
Ce odă-n metru antic i-a fost și-i este viața
Ce stingherit se simte blocat între statui.

Privesc spre Eminescu prin muzica aceasta
În care stări de astăzi semnificații cern
Mă-nchin acestui clasic al duhului și-al vorbei
El care totodată e antic și modern.

Toi fără soț sînt plopii iubirilor supreme
Mereu e cîte unul dintre acei copaci
Ursit să fie singur să n-aibă însoțire
Și-n lemnul lui cel moale tu te-ai ascuns și taci.

Hyperion, departe, veghează nunți terestre,
Rigoarea lui celestă ne sperie pe noi
Dar dacă strălucește îi folosim lumina
Și-atunci planeta noastră nu pare de norol.

Pe muzică modernă mă-nchin la tine, Doamne
La tine, voievoade al limbii românești
Pare-aș pleca spre clipa cînd vom sfîrși mileniul
Și parcă m-aș întoarce spre clipa unde ești.

Ți-aș scrie parcă lieduri și te-aș cînta în coruri
Ți-aș înflori grădina cu tineri cîntăreți
Te-aș da lui Sadoveanu să te rostească molcom
Și noii generații să-ți caute alt preț.

Și neamul tău cînd fiii la școală și-i trimite
De-a pururi să nu uite că-nvață graiul tău
Că s-au tocit și ranguri și ierarhii în lume
Dar tu ești încă rege părerilor de rău.

Pe muzică de Beatles scriu despre Eminescu
Și mii de rîni trezite mă țin, mă ard, mă dor
Cu tine deodată, cu viața deodată
Cînd fără soț sînt plopii, mai am un singur dor.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Aniversarea zilei de naştere a tovarăşei ELENA CEAUŞESCU

Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. adresată tovarăşei ELENA CEAUŞESCU

Mult stimată tovarăşă Elena Ceauşescu,

Cu prilejul aniversării zilei dumneavoastră de naştere, ne este deosebit de plăcut să vă adresăm, din toată inima, călduroase felicitări, împreună cu cele mai bune urări de viaţă îndelungată, sănătate şi fericire.

Dorim să vă exprimăm şi cu acest prilej aprecierea deosebită pe care o dăm bogatei şi neobositei activităţi de om politic şi militant revoluţionar pe care o desfăşuraţi, cu înaltă competenţă şi răspundere comunistă, în Comitetul Politic Executiv, precum şi ca prim vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, prim-vicepreşedinte al guvernului, pentru înfăptuirea politicii interne şi externe a partidului şi statului nostru. Dăm, de asemenea, cu toţii o înaltă apreciere contribuţiei de mare valoare pe care o aduceţi ca om de ştiinţă şi cultură în fruntea Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, precum şi prin activitatea proprie, la progresul şi afirmarea tot mai puternică a ştiinţei româneşti, la desfăşurarea cu succes a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în ţara noastră.

Animaţi de cele mai profunde sentimente de preţuire, stimă şi respect, vă dorim ca, alături de mult stimatul şi iubitul nostru tovarăş Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, preşedintele Republicii, să trăiţi ani mulţi şi luminoşi, obţinînd realizări şi satisfacţii tot mai mari în îndeplinirea înaltelor răspunderi ce v-au fost încredinţate de partid şi popor, în întreaga dumneavoastră activitate consacrată înfăptuirii istoricelor hotărîri adoptate de Congresul al XII-lea, măreţului Program de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

În această zi sărbătorească vă adresăm, cu toată căldura inimilor noastre, stimată tovarăşă Elena Ceauşescu, tradiţionala urare „La mulţi ani !"

Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român

Şedinţa de lucru pe probleme de agricultură

Şedinţa de lucru pe probleme de agricultură, desfăşurată sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, vineri, 9 ianuarie 1981, la Braşov, vine să stabilească şi mai clar sarcinile de viitor ale tuturor acelora care lucrează în agricultura românească, în noul plan cincinal 1981—1985. Aceasta cu atît mai mult cu cît Congresul al XII-lea al partidului a stabilit ca una din direcţiile de bază ale viitorului cincinal să fie înfăptuirea unei profunde revoluţii agrare, care să cuprindă atît baza tehnico-materială, cît şi organizarea producţiei, accentuarea procesului de dezvoltare modernă, intensivă a agriculturii.

La şedinţa de la Braşov au luat parte tovarăşa Elena Ceauşescu, tovarăşii Ilie Verdeţ, Iosif Banc, Emil Bobu, Nicolae Constantin, Constantin Dăscălescu, Ludovic Fazekas, Ion Păţan, Marin Vasile, Angelo Miculescu, viceprim-ministru al guvernului, ministrul agriculturii şi industriei alimentare.

La lucrări au participat primii secretari, secretarii cu probleme organizatorice şi secretarii pentru problemele de agricultură ai comitetelor judeţene de partid şi ai Comitetului municipal de partid Bucureşti, directori generali ai direcţiilor agricole judeţene şi directori generali adjuncţi cu probleme zootehnice, directorii trusturilor judeţene ale întreprinderilor agricole de stat şi ai trusturilor pentru mecanizarea agriculturii, cadre din ministere şi alte organe centrale.

Obiectul dezbaterilor l-a constituit, aşa cum a arătat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în şedinţa plenară de deschidere, analiza largă a problemelor agriculturii rezultate în lumina sarcinilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. şi a hotărîrilor adoptate la sesiunea Marii Adunări Naţionale din luna decembrie 1980. Sarcini privind folosirea integrală şi raţională a bazei tehnico-materiale şi în primul rînd a pămîntului, principalul mijloc de producţie, bun al întregului popor ; sarcini privind mobilizarea tuturor forţelor la îndeplinirea exemplară a prevederilor de care depinde creşterea producţiei agricole ; privind dezvoltarea industriei mici şi a prestărilor de servicii ; privind perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii, întărirea disciplinei şi a răspunderii faţă de realizarea planului de producţie şi financiar şi altele.

În contextul acestor obiective, pentru agricultura românească, pe ordinea de zi au fost înscrise :

— Programul de aprovizionare a populaţiei cu legume, cartofi, fructe şi struguri în anul 1981.

— Programul de aprovizionare a populaţiei cu carne, lapte şi ouă în perioada 1981—1985.

— Programul privind organizarea prestaţiilor de servicii pentru industrializarea unor produse ale producătorilor agricoli.

— Reglementarea raporturilor dintre staţiunile de mecanizare a agriculturii şi unităţile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat şi cooperatiste.

— Aplicarea normelor pentru executarea lucrărilor agricole de bază la culturile de cereale şi plante tehnice.

— Programul privind specializarea unităţilor agricole pentru exportul de carne şi produse horticole.

— Programul de amplasare a unităţilor industriei alimentare în judeţe.

— Situaţia îndeplinirii programului investiţiilor din agricultură, măsuri pentru aplicarea prevederilor legale privind tipizarea construcţiilor şi a materialelor de construcţii, valorificarea pe scară largă a materialelor locale în realizarea construcţiilor agrozootehnice de toate categoriile.

— Probleme organizatorice privind creşterea rolului consiliilor unice agroindustriale, întărirea conducerilor lor şi ale unităţilor agricole componente ; măsuri pentru deplasarea de la unităţile centrale şi judeţene a unor specialişti la consiliile unice agroindustriale ; asigurarea comunelor necooperativizate cu specialişti şi organizarea activităţii comisiilor agricole, pentru sprijinirea producătorilor individuali din aceste comune.

— Perfecţionarea activităţii de contractare şi achiziţii, de preluare şi depozitare a produselor agroalimentare.

— Măsuri privind întărirea autogestiunii economico-financiare, perfecţionarea sistemelor de finanţare a unităţilor agricole şi creşterea rolului Băncii pentru agricultură şi industrie alimentară în îndeplinirea sarcinilor de producţie.

— Unele probleme ale silviculturii, atragerea populaţiei la lucrările de întreţinere şi curăţire a pădurilor, cu posibilitatea plăţii contravalorii muncii prestate în produse lemnoase rezultate din aceste acţiuni ; măsuri pentru folosirea pajiştilor din păduri pentru păşunat şi a subproduselor forestiere pentru furajarea animalelor.

— Pregătirea campaniei agricole de primăvară.

— Pregătirea adunărilor generale, a conferinţelor judeţene şi a Congresului al II-lea al consiliilor de conducere ale unităţilor agricole socialiste, al întregii ţărănimi.

Desfăşurîndu-şi lucrările în plen şi pe patru grupe, constituite din cîte 10 judeţe, în raport de zonele pedoclimatice, de preocupări, de sarcinile lor majore, participanţii la dezbateri au examinat pe larg, cu exigenţă şi răspundere, problemele aflate pe ordinea de zi. Ei au subliniat că programele supuse dezbaterii, măsurile luate pînă în prezent, precum şi acţiunile ce se preconizează a fi întreprinse în continuare sînt de natură să determine îmbunătăţirea substanţială a activităţii în toate sectoarele agriculturii. Noile programe de măsuri, reglementările legislative sînt tot atîtea instrumente de lucru pentru oamenii muncii din agricultură. A rezultat, din această analiză, că indicatorii planului de stat pentru agricultură pe anul în curs sînt mai bine repartizaţi şi dimensionaţi în profil teritorial, reflectînd real posibilităţile şi condiţiile fiecărui judeţ, a rezultat, din aceste dezbateri, că actele normative înscrise pe ordinea de zi au menirea să creeze cadrul necesar pentru perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii, întărirea ordinii şi disciplinei în aplicarea tehnologiilor, creşterea răspunderii tuturor pentru realizarea planului.

N. GRIGORE

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Acum, la început de an și de cincinal — în noua etapă de dezvoltare multilaterală și armonioasă a societății românești —, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a vizitat, într-o atmosferă de mare entuziasm, unități economice și de cercetare științifică din municipiul Timișoara, veche și puternică vatră de faptă și cuget românesc.

Emoția și bucuria întîlnirii cu conducătorul partidului și statului nostru au oferit oamenilor muncii din acest județ — români, germani, maghiari, sîrbi și de alte naționalități — prilejul unui strălucit raport asupra bilanțului înregistrat în cincinalul 1976—1980, răstimp în care industria timișeană a marcat creșteri de 63 la sută, iar în deceniul încheiat producția industrială a sporit de 3 ori ; alte două cifre ale devenirii județului Timiș în cei 5 ani abia încheiați : 25 milioane lei investiții, mari obiective economice înfăptuite, 30 mii de apartamente construite.

Iată, așadar, sumarele coordonate calitative ale amplului efort constructiv, început prin adaosuri cantitative, ai căror artizani au fost și gazdele înalților oaspeți, unitățile vizitate de tovarășul Nicolae Ceaușescu : Întreprinderea mecanică, Întreprinderea de aparate electrice de măsurat și Întreprinderea de modele și încercări de modele.

Fiecare moment timișorean al vizitei de lucru al președintelui României a avut ca dominantă esențială atît implinirile de pînă acum — realizările calitative respective confirmînd pe deplin fala bănățenilor, ca să amintim numai fabricarea la I.M.T., în premieră națională, a utilajelor miniere de mare complexitate necesare uriașului efort energetic al țării, o asemenea mașină numărînd nu mai puțin de 13 mii repere —, cît și necesitatea parcurgerii cincinalului 1981—1985 sub temeinică deviză : calitate și eficiență, altfel spus aplicarea riguroasă a noului mecanism economico-financiar.

Momentul de vîrf al prezenței tovarășului Nicolae Ceaușescu la Timișoara l-a constituit adunarea cu activul de partid al județului într-un climat de lucru, eficient și responsabil. Secretarului general al partidului i s-au raportat, de către numeroși vorbitori (activiști de partid, secretari ai unor comitete uzinale și comunale, conducători de unități din industrie, agricultură și învățămînt superior), preocupările colectivelor lor pentru înfăptuirea sarcinilor ce le revin din amplul program de acțiune stabilit de Congresul al XII-lea.

În încheierea adunării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat pe larg concluziile vizitei apreciind stadiul înalt al dezvoltării județului Timiș și felicitîndu-i pe făurarii acestor realizări economico-sociale. Cu un profund spirit analitic revoluționar, secretarul general al partidului s-a referit la ceea ce trebuie făcut pentru ca idealurile națiunii — bunăstarea, prosperitatea generală — să devină realitate prin însăși implicarea fiecărui comunist, a fiecărui cetățean atît în actualul efort al muncii cît și în acela, novator, al deciziei, al autoconducerii muncitorești.

Două au fost temele asupra cărora tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat în expunerea sa, numindu-le chiar prioritare, două fiind direcțiile, sarcinile asupra cărora timișenii, ca entitate umană, vor trebui să-și sporească și să-și întregească aportul la avuția națională : agricultura și baza de materii prime.

Aici există mari responsabilități, rezervele fiind insuficient explorate, aici încă rezultatele nu reflectă pe deplin suma tuturor disponibilităților.

Înconjurîndu-l pe tot parcursul vizitei cu sentimente de adîncă dragoste și stimă, încredere și prețuire, cetățenii județului Timiș — muncitori sau ingineri, tineri sau virstnici, bărbați sau femei, români sau germani, sau maghiari, sau sîrbi — au găsit ca minunat acest început de ianuarie pentru a-i adresa tovarășului Nicolae Ceaușescu, în preajma aniversării zilei sale de naștere, urarea strămoșească „La mulți ani, cu sănătate !"

★

Recenta cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, la întîlnirea cu activul de partid din județul Timiș se constituie într-un nou și important document programatic, de o inestimabilă valoare teoretică și practică prin densitatea ideilor, a recomandărilor și soluțiilor de ordin general, consacrate orientării economiei naționale spre o dezvoltare modernă, eficientă, dinamizarea energiilor creatoare ale națiunii pentru înfăptuirea marilor obiective stabilite de Congresul al XII-lea al partidului.

Președintele României a ținut să reamintească de la bun început faptul că, odată cu intrarea în noul cincinal, întreaga activitate de muncă și gîndire a poporului nostru se grupează în jurul unui deziderat central, comun și determinant în făurirea unei istorii conștiente, în edificarea unei societăți multilateral dezvoltate : înfăptuirea unei noi calități în toate compartimentele de muncă și gîndire ale țării. Referindu-se la rezultatele pozitive obținute în actualul cincinal de către oamenii muncii din județul Timiș, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut cu acest prilej să aducă felicitări călduroase unor colective fruntașe și în primul rînd Întreprinderii mecanice Timișoara, coordonatoare a producției de utilaj minier din România, Întreprinderii de aparate electrice de măsurat — Timișoara, unitate creată în cursul ultimului cincinal, precum și Institutului de sudură și încercări de materiale din Timișoara, ce se recomandă prin notabile realizări în domeniul elaborării unor tehnologii de specialitate. Au fost remarcate de asemenea și succesele dobîndite în celelalte compartimente ale muncii industriale și de construcții, secretarul general al partidului nostru exprimîndu-și convingerea că și pe viitor comuniștii, toți oamenii muncii din județul Timiș și de pe întreg cuprinsul țării, vor face totul pentru a înfăptui sarcinile importante ce le revin, de a asigura construcții, mașini și utilaje corespunzătoare, la timp, de înaltă calitate și nivel tehnic, în consens cu imperativele viitorului și înaltele cote ale exigenței contemporane.

Evidențiind și unele succese dobîndite în agricultură, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția că realizările agricultorilor din județ nu sînt încă pe măsura posibilităților reale dacă avem în vedere condițiile naturale ale terenurilor agricole, precum și marile disponibilități ale institutelor de specialitate și ale consiliilor agroindustriale. Reamintind că, în conformitate cu hotărîrile celui de-al XII-lea Congres al partidului va trebui să se pună un accent mai mare pe asigurarea materiilor prime și pe dezvoltarea agriculturii — tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că trebuie să se facă totul pentru a se îndeplini cu prioritate sarcinile în aceste sectoare de activitate. Acest lucru presupune, s-a arătat în continuare, o organizare exemplară, iar în agricultură este necesar să se ia toate măsurile astfel încît fiecare metru pătrat de pămînt să fie cultivat, să producă, indiferent cine este deținător al pămîntului. Iar în acest context, subliniind rolul decisiv, determinant, pe care îl dețin în această privință cadrele de conducere, secretarul general al partidului nostru a formulat o întreagă suită de recomandări privind mai buna organizare a consiliilor agroindustriale, mai judicioasa folosire a activiștilor de partid, a conducătorilor de unități agricole și a cadrelor de specialiști din institutele de cercetări și din cooperative, I.A.S.-uri și S.M.A.-uri.

Secretarul general al partidului nostru s-a referit în continuare la sarcinile pe care le au colectivele de oameni ai muncii în domeniul exportului și importului, realizării programului de echilibrare a balanței comerciale de plăți. În general, a ținut să precizeze tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să se acționeze prin toate mijloacele pentru a se înfăptui o nouă calitate a muncii în toate domeniile de activitate, iar în acest sens au fost reamintite importantele îndatoriri ce revin institutelor de cercetare, pentru ridicarea activității generale la nivelul celor mai înalte cuceriri ale tehnicii și științei mondiale, precum și permanentele obligații ale unităților productive pentru descoperirea și folosirea rezervelor interne, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii, aplicarea noului mecanism economic.

Oprindu-se pe larg asupra rolului de forță politică conducătoare a partidului în toate sectoarele de activitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că a vorbi despre rolul conducător al partidului înseamnă a vorbi de activitatea și răspunderea fiecărui activist al partidului care, în strînsă legătură cu tovarășii săi de muncă din toate sectoarele, are datoria să acționeze pentru a face cunoscută și a înfăptui neabătut politica partidului în toate domeniile de activitate.

Reafirmînd principiile care stau la baza politicii noastre internaționale, președintele României a arătat că partidul și statul nostru, traducînd în fapte deziderate și năzuințele întregului nostru popor, va continua să militeze pentru soluționarea tuturor problemelor existente între state pe calea tratativelor, pentru instaurarea în lume a unui climat de pace, înțelegere și colaborare între toate popoarele planetei noastre.

Acum, la cumpăna dintre două cincinale, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuprinsul cuvîntării, zilele acestea ne obligă nu numai la rememorarea drumului parcurs, ci, deopotrivă, la scrutarea atentă a viitorului, la mobilizarea tuturor forțelor existente pentru ridicarea întregii noastre activități la o nouă cotă a calității. Înfăptuirile de pînă acum ca și marile proiecte ale cincinalului în curs demonstrează fără drept de tăgadă, a subliniat marele fiu al poporului nostru, că tot ceea ce realizăm în România este destinat dezvoltării patriei, bunăstării generale a națiunii noastre, manifestării plenare a personalității umane, condiție esențială a dezvoltării socialiste și comuniste a României.

TEODOR BULZA
LIVIU MAIOR

Viața din toate zilele a minerului din Cavnic

Cavnic, Maramureș. Viața din toate zilele a lui Ioan Cupcea 2 este în primul rînd nevasta lui, Ana, pe care a adus-o la Cavnic în 1961, odată cu ei, adică în ziua a șaptea din luna a șaptea. Amîndoi au plecat în lume din Poiana Blenchii, Sălaj, ca să strîngă bani pentru o casă. Doreau o casă mare-mare, dar nu chiar așa ca a lui Măreașă. (Ca a cui? „Așa-i ziceam noi, că așa ne obliga ea să-i zicem — „Mărița Sa" — nevestei lui Simon Lajos, grofu la care lucram în parte; aia care umbla pe cal alb și cu cravașă la subțioară, ca în filme. La niște ani după ce l-au alungat oamenii, aia, grofița, a venit îmbrăcată în vînzătoare de ghistine — castane, n.n. — ca să-și mai vadă curtea și casa, făr' numa că acuma era în ea și dispensarul, și căminul cultural, și sediul ceapeului. Oamenii au recunoscut-o, mai întîi femeile, dar s-au făcut că n-o știu".) Ioan Cupcea 2 are doar 45 de ani și o tinere de minte de speriat, deși școala a făcut-o pe scurtătură, cum le-a zis el cursurilor de alfabetizare, mai tîrziu. Dovadă că-i merge mintea e că a fost dat să facă armata, din '55 pînă în '58, la artilerie, în București. („Doamne feri ce frumos s-a făcut orașu' ăsta, l-am revăzut în primăvară, la mormîntarea lu' cumnata".) În Cavnic a luat cu chirie casa cu nr. 41 de pe strada Eliberării. Îi place și Anei că are curte mare și din spate încep pădurea și muntele. N-ai să găsești în jurul ei niciodată mai puțin de 20 de găini și trei rimători. („Numa' acuma-s doi, că tocmai vin de unde am dus cărnurile la fum".) I s-a propus de nenumărate ori să se mute la bloc. N-a vrut. La Ana ține mult. („D-aia nici n-o las să lucreze nicări fără numa' acasă, pentru microcantină". Pentru cine? ! „Glumesc, așa le zic eu la ai mei, că sîntem nouă persoane".)

Viața din toate zilele a lui Ioan Cupcea 2 este și viața copiilor lui („Viață din viața mea. Ei sînt Ana și eu".) Și ni-i prezintă: 1. Cupcea Viorica, 22 ani, lucrează la cantina exploatării miniere. („Am învățat-o să aibă încredere în oameni, da' nu i-am spus că nu trebuie să te încrezi chiar în toți oamenii. Tare supărați am fost. Acu' ne bucurăm că nepotul Cupcea Sandu Ioan are un an și două luni, e sănătos și frumos, iar bunică-su, eu adică, n-are fir de păr alb pe cap. Poate că tată-său va fi om pînă la urmă. Dacă nu — ducă-se!, pe Sandu Ioan îl creștem noi".) 2. Cupcea Nicolae, 19 ani. 3. Cupcea Mihai, 17 ani („Nu sufăr trîndavii. Pe băieții mei i-am angajat la mină, ca necalificați, să se învețe cu munca din pămînt. Nimeni nu se naște cu meseria în cap, acasă. Seara se duc amîndoi să învețe. Sînt elevi la liceul seral. Vrau să știe și carte bună".) 4. Cupcea Nanița, 16 ani, elevă în clasa a X-a. 5. Cupcea Ana, 15 ani, elevă în clasa a IX-a. („Sînt frumoase și zici că-s gemene. Copile vesele foc, se distrează. Și eu le confund. Uneori strig: Tu, Naniță!, și vine Anița. O ajută bine pe mamă-sa".) 6. Cupcea Marin, 11 ani, clasa a V-a („Acu' toată ziua-i călare pe sanie, că-i vacanță de iarnă".) Zilnic, la ei se mănîncă patru kilograme de pîine („două pîte negre"). În casa lor intră lunar peste 12 000 de lei. („La toți cei care muncesc pe bani le-am făcut C.E.C. pe numele lor. La Ana, mama lor, lasă doar 400 de lei, fiecare. Citeodată mai mult, dar numa' cînd cumpărăm haine la toți. Eu cîștig bine, luna asta am 8 700 de lei. Îmi place să contez că voi primi lunar între 6 000 și 9 000 de lei".)

Viața din toate zilele a lui Ioan Cupcea 2 este și viața oriaților lui. Este miner șef de brigadă peste 13 oameni. I-a împărțit în două. Cu cinci merge Costică Pînzaru, șeful lui de echipă. Cu ceilalți șase — Costică Turcanu, Tiberiu Juhasz, Alexandru Rusu, Andrei Vîncze, Ion Palea, Valentin Florian — lucrează el. Cu brigada este și foarte sever și foarte înțelegător, după caz. De trei ani pregătește zonele de exploatare noi, la filonul Iosif (nr. 70), la orizontul 480. Șase ore îi trebuie aerului curat să pătrundă acolo unde pușcă ei. De aceea echipele nu lucrează decît în schimburile unu și trei. Restul de două schimburi (șase ore plus șase ore) sînt lăsate pentru aerisirea și aprovizionarea abatajului. Pentru ca gîndul lui Ioan Cupcea 2, șeful de brigadă, să se potrivească și să se împlinească cu al lui Costică Pînzaru, șeful de echipă, primul a introdus în abataj un caiet. În el, mesajele destinate să le găsească celălalt peste șase ore sînt formulate scurt și precis: „Pune cîte un lemn pe suitoarele 10 și 9 și pe linia abatajului", de exemplu. Aparent, relațiile cu ortacii nu-s nici foarte calde, nici foarte reci. Doar aparent. Vine unul și zice: «Mă lași să-ți dau o țuică, nu ți-e rușine cu mine la bufet?» „Cum să-mi fie rușine cu ortacul? Îl las. El plătește una, eu una. Țuica se bea cînd este de unde și cînd e timp pentru ea. Altfel este betivăneală, lene și pericol de accident. Dacă vine unul beat în abataj și o apucă pe umbleta unui suitor e ca și terminat. Suitorul e ca un puț vertical între două orizonturi. În el sînt fixate în șicană scări ca ale țăranilor, pentru urcarea în podul casei. Uneori suitoarele sînt mai mari decît blocurile cu 20 de etaje. Imaginați-vă că pe astea nu-s lifturi, le urci în picioare. Dacă privești în jos? Noroc că e întuneric. Altfel, pe lumină de colo-colo, nu știu dacă ar mai avea cineva curaj să suie prin ele. Doamne feri: rutina tocește constiința riscului. Dacă mai ești și băut, cazi sigur, deși zice-se că beților le-au norocul lor, care-i ocrotește. Pe dracu! Nu-i apără nici pe ăia de afară, care-s prea setoși de horincă. Știu pe unul care a primit o multime de prime. Voia să-și tencuiască casa. Le-a băut pe toate și a murit. Casa a rămas tot netencuită, aici, pe Valea Cavniculul, casă de piatră, da' ei nu mai e! Pe unii parcă-ți vine să-i mai înțelegi, dar nu trebuie să-i lași să se moleșească. În primăvară a murit nevasta colegului Florian Valentin. Cancer. Au rămas după ea patru copii, trei băieți și o fetiță. Cel mai mare este pe clasa a treia, fetița nu are decît doi ani. Ortacul intrase în panică. Se cam lipise de țuică. Cine să-i îngrijească?, întreba. Tu! Cine alt'? Toată brigada îl ocrotește. Nu-l lăsăm să lucreze decît în schimbul trei. Noaptea — de la 19.00 la 1.00. Ziua duce copiii la școală, gătește, spală, coase. Are 28 de ani, se descurcă. Ieri au fost doi ortaci pe la el acasă, i-au dat cadoul nostru: o mașină de cusut din aleea, la priză. Știe să lucreze..."

Viața din toate zilele a lui Ioan Cupcea 2 este și viața minei lui. Prima zi a intrat la Cavnic așa cum sosise. Nu avea cizme. L-au pus să descarce un car cu pămînt de buraj (lut umed necesar astupării găurilor de pușcare, după introducerea astralitei). A intrat în mocirlă pînă-n creștet. Colac peste pupăză: sufluș pușcăturilor de la niște guri de rostogol i-a stins și flacăra lămpii cu carbid. A rămas în beznă. Brichetă ori chibrit ca s-o reaprindă n-a avut. Unul l-a luat peste picior: «Bă, căscatule, nu știi că nu se intră pe galerie fără cizme și fără brichetă?» Ceea ce știa era că deja se jurase să nu mai calce-n veci într-un abataj. Afară era zi de leafă. El, pentru o zi lucrată, s-a trezit cu 29 de lei. S-a socotit și a constatat că pentru o lună ar putea primi 900 de lei. Tocmai el, care n-avusese în mînă mai mult de o sută! Au trecut 19 ani. A rămas definitiv. În sector erau trei Ioan Cupcea. Lui l-au zis Ioan Cupcea 2. A muncit cinstit, s-a ridicat. Este unul dintre „cei șase sute de bază" din subteranul de la Cavnic. („Dacă nu-mi plăcea, plecam".) A calificat pe toți cei care au venit pe mîna lui, vreo douăzeci. În '63 l-au primit în partidul comuniștilor. Are Ordinul Muncii și 14 insigne de fruntaș. Și mîna lui este fruntașă, se luptă pentru un loc fruntaș nu pe ramură, ci pe țară. 1980 l-au încheiat cu plusuri substanțiale — 113 tone de plumb, 373 tone de cupru, 41 tone de zinc, 2 100 tone de sulf — după ce cincinalul îl încheiaseră încă din decada a doua a lui septembrie. Gradul de recuperare a minereului este cel mai mare din bazin — 83 pînă la 91 la sută. Pentru 1981—1985, la Cavnic, de la piciorul Guțiului trebuie extrase milioane de tone de minereu. Motiv pentru care Ioan Cupcea 2 și ortacii săi se bat din greu cu brigăzile conduse de Gheorghe Bilea, Ștefan Kolmar, Ilie Dadu, Eugen Schnepf — fruntașe și ele — și toți împreună se bat cu muntele, cu cifrele de plan, cu greutățile, cu economiile, cu introducerea tehnicii noi, cu luni, cu marți, cu miercuri... Cu ce rezultate? Fotografia i-am luat-o de la panoul de onoare. Iar dacă vă cade cumva în mînă monografia „Cavnic, șase secole de minerit" — autor inginer Ion Ionescu — aflați că primul din seria de șase mineri al căror chip a fost reprodus pe copertă este tot Ioan Cupcea 2. Ce-i drept, cu șase ani mai tînăr. Ceea ce înseamnă că în 1974 era tot fruntaș. Și că viața lui din toate zilele este viață de fruntaș.

Deși mai are și alte vieți. Ultima, dar nu cea din urmă: la Poiana Blenchii, în Sălaj, și-a „ridicat o căsuță" cu vreo patru încăperi, dependințe, tot ce trebuie. Acum o finisează. Acolo vrea să-și trăiască pensia. Să vadă tot satul că Ioan al Reghinei și al lui Mihai Cupcea — părinții lui trăitori de 72 și de 73 de ani — n-a ostenit degeaba. Adică după sfîntul obicei românesc al locurilor a lăsat după el o casă zdravănă și o mulțime de copii zdraveni la trup și la minte.

A lăsat după el multă, foarte multă muncă.

Muncă de toate felurile.

MIRCEA BUNEA

Poezia unei livezi pe rod nu poate fi decît concretă

Pe colțul biroului se află o statuetă înfățișînd un leu de bronz. La întrebarea formulată cu speranța că ar stîrni vreun răspuns neașteptat și inventiv, inginerul Constantin Mîndruleanu ridică din umeri. Între acest simbol al puterii și felul cum conduce el I.A.S.-ul Honorici nu poate fi nici o legătură. Și totuși, începem să ne convingem, rostirea încetă, blîndă și parcă îngăduitoare nu trebuie confundată cu intransigența pe care o dezvăluie cuvintele. Această intransigență, neflind urmarea unui temperament hărțuitor cu subalternii, este, în ce-l privește pe interlocutorul nostru, o moștenire de familie, izolată cu convingerea că pentru cel ce se vrea a fi om deplin intransigența trebuie să înceapă cu el însuși. Exemplaritatea unei vieți e o învățătură pe care inginerul Mîndruleanu a trebuit s-o înțeleagă încă din anii copilăriei. Tatăl său, Pantelimon, s-a străduit toată viața în satul numit Băuleștl, de prin Gorj, să fie un exemplu pentru consătenii săi. La rîndu-i copilul învățătorului trebuia să fie un exemplu pentru ceilalți copii. „Trei frați eram, trei munceam" spune cel mai mic dintre ei, inginerul Mîndruleanu, azi om în toată firea, la 47 de ani. Exemplul era atît de puternic încît se cerea repetat, copiat, imitat. După absolvirea școlii pedagogice, Constantin Mîndruleanu lucrează el însuși, doi ani, ca învățător, și abia în acest timp se desprinde de sub tutela imaginii exemplare în spiritul căreia crescuse. Reține spiritul ei dar îi dă o altă formă. Se înscrie la agronomie și în 1959 ajunge inginer, calificîndu-se într-o a doua profesie în nici un caz mai ușoară decît prima dar mai mult decît prima pe potriva înclinațiilor sale. Nu există practică și ucenicie mai bună pentru un inginer agronom, susține Constantin Mîndruleanu, decît munca de mic copil într-o gospodărie țărănească. Și este probabil că drumul său adevărat se va fi ales chiar în anii cînd urma clasele primare. Rămăsese singur acasă cu mama sa, o femeie bolnavă. Tatăl, inițiator al efortului satului de a ridica un Monument al Eroilor căzuți în primul război mondial, vestea că se află încă în viață și teafăr prin cîte-o scrisoare trimisă de pe cîmpul de luptă al războiului mondial al doilea. Frații săi, Dumitru și Ion, se aflau la Tîrgu Jiu, unul la gimnaziu, celălalt la liceu. A lucrat atunci, spune, jumătate de normă ca țăran și jumătate de normă ca elev.

Mai tîrziu, lucrînd cu normă întreagă de inginer la secția Bacova a I.A.S.-ului Buziaș, vreme de cîțiva ani, și de alți cincisprezece ani încoace ca director la I.A.S. Honorici, i-a fost de mare folos deprinderea de a nu pregeta să îndeplinească munca ci de-a o îndeplini pe loc. Pe loc este un fel de-a vorbi, fiindcă nimic durabil nu se face bătînd din palme și bineînțeles că nici dublarea suprafeței livezilor de la 700 cîte erau, la cele 1 400 de hectare, cîte sînt, nu s-a înfăptuit de pe o zi pe alta. Directorul în urma căruia a venit la conducerea I.A.S.-ului se numea Cojereanu, un om foarte inimos. „M-a urcat, zice Constantin Mîndruleanu, într-o trăsură și m-a plimbat prin toată plantația. Parte din cele 700 de hectare intraseră pe rod și nu se obținea, totuși, mai nimic. Nu știu dacă se realiza o producție de vreo sută de tone! Făceau, acestea erau posibilitățile atunci, două-trei tratamente anual. Cu timpul, producțiile au ajuns la fermele cu plantație clasică la 15 tone iar la plantațiile intensive la 20—25 și uneori chiar și la 40 tone de fructe la hectar. Beneficiile au trecut și ele, peste cît erau planificate, cu 9 milioane".

După un obicei statornicit de ani, în fiecare toamnă mai tîrziu de 20—25 octombrie nu mai rămîne prin uriașa livadă nici urmă de fruct. Parte din merele culese apucă pe drumurile Europei, la export. Altele merg la capitala de județ fiindcă întreprinderea aceasta, printre puținele I.A.S.-uri din țară profilate exclusiv pe pomicultură, este în județul Timiș cel mai mare producător de fructe. Se culeg, îmi spune inginerul Mîndruleanu, pînă și fructele mai neapărat coapte, din care la stația de distilare se fabrică rachiurile. Fiindcă, adaugă el, vine după culeș și ziua cînd tragem linie și facem socotelile muncii de peste an a celor 125 de oameni ai întreprinderii. Și-atunci trebuie să știm că putem plăti fiecăruia, în afară de banii pe care i-a încasat, între 2 500 și 3 500 lunar, alți 10—15 mii, partea care i se cuvine prin acordul global. Și faptul este, în fiecare an, posibil, ba cifrele se află chiar în creștere. Dacă mulți oameni simt dorința de a întreprinde în viață ceva hotărîtor, vreun lucru mai însemnat prin care poate și numele lor să supraviețuiască, ambiția inginerului Constantin Mîndruleanu este doar aparent modestă. În acest colț din zona piemontală a Timișului, unde pămînturile nu sînt prea darnice cu răsplata pe care o întorc mîinilor oamenilor, el a vrut să arate că se poate face agricultură cu eficiența pe care o îngăduie doar marile cîmpii mănoase, poate cu cernoziom din cel mai bun. Ține de respectul pe care ni-l datorăm unii altora a înțelege că visul său, nu doar de conducător rutinat ci de rentabilizator al întreprinderii, este de a asigura o stabilitate a beneficiilor de 10 000 de lei la hectar, vis pe cale de înfăptuire de vreme ce la unele ferme s-a obținut chiar și mai mult. Acest țel are, pentru cine-l pricepe, măreția lui. Și cu toate că e vorba de o cifră, ca inginer agronom Constantin Mîndruleanu știe că poeziei unei livezi pe rod n-are cum să-i dăuneze faptul că merele sînt mai sănătoase și mai multe. Poezia unei livezi pe rod nu poate fi decît concretă.

DUMITRU CONSTANTINESCU

Din presa județeană

● **Traian Bondor publică în ziarul „Drumul Socialismului"** (Hunedoara, 7 ianuarie) articolul „Geoagiu, la porțile orașului", reușind în fraze puține să ne convingă că imaginile și faptele duo dreptul acestei „foste" comune nu mai să bată la porțile orașului, dar să le și deschidă. ● Cu blîndețe și răbdare, povestindu-le întîmplări cu iepurași și alte animale fricoase și bineînțeles cu competență, colectivul de medici ai Clinicii de chirurgie infantilă și ortopedie din Cluj-Napoca reușește să transforme lacrimile cît roua din ochii copiilor, încercați de dureri, în lumină și semne de întrebare. (V. Lazăr — „Făclia" — Cluj, 7 ianuarie) ● Al cui va fi pînă la urmă blocul cu patru etaje din comuna Socu, jud. Caraș-Severin? De trei ani (!!!) se tot întreabă unii pe alții (constructori-beneficiari) și răspunsul întîrzie. Poate în 1981 vor ajunge la o înțelegere, sau proverbul „Nu e pentru cine se pregătește, e pentru cine se nimerește" își va arăta înțelepciunea. („Flamura" — Caraș-Severin, 6 ianuarie) ● Un succes remarcabil al artei fotografice românești îl constituie expunerea celor 17 lucrări ale artiștilor sibieni la cea de-a XIV-a ediție a concursului „Internationale Herrschinger Fotowoche" (R.F.G.). De reținut faptul că expun lucrări artiști fotografi din 36 de țări ale lumii. Sperăm că lucrările românești să se bucure și de aprecierea juriului („Tribuna Sibiului", 6 ianuarie) ● Cine a fost primul născut al orașului Vaslui în anul 1981? Un băiețel și se numește Radu Isac. Îi dorim „La mulți ani!" („Vremea Nouă" — Vaslui, 6 ianuarie) ● O idee valoroasă a tinerilor din întreprinderea de covoare Alba Iulia, idee prin care se economisește valută, a fost aceea de a-și monta singuri utilajele, reușind astfel ca integrarea în circuitul productiv să fie făcută într-un timp mult mai scurt. Sigur, efortul lor a însemnat un număr de 2 000 mp covoare cîștigați în producție într-o săptămînă („Unirea" — Alba, 8 ianuarie) ● Să auzi și să nu crezi. După 27 (!) de ani de căsătorie, familia Rădut din Vidrașău n-a petrecut revelionul 1981 împreună. Cauza? Soția, Maria Rădut, împreună cu cei 5 copii, părăsiseră domiciliul din motive necunoscute încă. („Și. Roșie" — Mureș, 6 ianuarie) ● „Eu vorbesc cu fapta, nu cu vorba, căci gospodarilor le măsoară conștiința" afirmă țăranul cooperator Vasile Dabica într-o convorbire cu Constantin Ștefuriuc. Dealtfel, întreaga pagină realizată în comuna Dornești (Suceava) de același ziarist stă sub semnul reușitei. Lîngă fapte ce înseamnă hărnicie, autorul paginii a așezat și fapte reprobabile ale unor tineri certați cu bunele maniere. („Zori Noi" — Suceava, 8 ianuarie).

I. IACOB

„Fotografia este o artă a timpului nostru“

— Ultima oară cînd v-am salutat, stimate Ion Miclea, a fost acum cîteva săptămîni, în „Flacăra“, comentîndu-vă suita de cărți-albume „Strămoșii românilor“, pe care ați scos-o împreună cu istoricul Radu Florescu. Am salutat — și nu numai noi — inițiativa dv. ca pe o operă-unicat a istoriografiei și a culturii noastre. Nouă cărți: o lucrare monumentală, o vastă operă de sinteză, o veritabilă enciclopedie a cetăților și civilizațiilor antice din spațiul Carpaților, al Dunării și al Mării Negre, cum ați încă nu s-a făcut la noi. E adevărat că ați lucrat la această operă vreo zece ani?

Mai mult : vreo paisprezece.

— Răstimp în care ați mai făcut și altele. Adică alte vreo 50 de cărți-albume, dacă socotelile noastre sînt exacte.

Sînt exacte.

— O să vorbim, cu voia dv., și despre ele. Deocamdată, să rămînem la „Strămoșii românilor“. Cînd v-ați înhămat la carul unui proiect de o asemenea anvergură, bănuiați cît timp o să vă răpească?

— Nu prea. Inițial, ne gîndeam doar la două tomuri. Dar materialul investigat s-a dovedit mult prea amplu, mult prea bogat, pentru a-l constrînge între patru coperți.

— De ce v-ați hotărît să închinați atît și trudă unui teritoriu atît de vast, de pretențios, de dificil de explorat și de cucerit — și atît de sufocat de cercetători, la urma urmei — cînd existau atîtea alte pămînturi libere, absolut virgine, pe care ochiul de cristal al aparatului fotografic putea să zburde în voie, cu rezultate mai prompte, mai ușor de atins?

— Ați spus-o chiar dv.: fiindcă o astfel de operă încă nu s-a făcut la noi. Ea trebuia să se facă, nevoia ei — sau proiectul ei, dacă vreți — pluteau în aer, reclamată de mai multe rațiuni. În primul rînd, de necesitatea unei viziuni globale, sintetice a semnificațiilor cuprinse în inventarul — gigantic — de vestigii milenare de cultură și artă aflate în muzee sau răspîndite pe teritoriul țării. Spuneați că terenul e sufocat de cercetători. E adevărat, dar prin investigări parcelare, neridicate la perspectiva întregului, de unde semnificațiile cauzăt altfel de [illegible]. O altă rațiune, mai exact spus [illegible] a fost aceea de a fixa pe [illegible] apăsate de vreme, de întîmplări, de calamități naturale, de istorie, își vor schimba pînă la urmă înfățișarea. Mă refer nu la cele ocrotite muzeal, deși nici ele nu scapă de insidioasa eroziune a timpului, ci la acelea răspîndite prin țară, conservate în situ. Într-un fel arată cetățile dacice astăzi, altfel vor arăta peste 50 sau 100 de ani. Din păcate, luăm act de acest fenomen adesea tardiv, cînd piesele respective s-au degradat. Nu spun o noutate. Repet doar un adevăr la care nu meditățm îndeajuns.

— Ceea ce spuneți este totuși prea important ca să nu zăbovim un pic. Ați scos, înainte de „Strămoșii românilor“, o întreagă serie de albume consacrate vestigiilor noastre de istorie și de artă. Vreți să spuneți că unele din aceste piese s-au degradat între timp, că nu mai seamănă cu ce-au fost, că memoria lor o conservă acum doar pelicula fotografică? Ne-ați putea da niște exemple?

— Nu este cazul marilor ansambluri arhitectonice, al operelor de artă monumentală, pentru a căror restaurare și conservare s-au cheltuit și se cheltuiesc eforturi, bani, timp și imaginație. Dar ele, aceste mari opere, sînt puține, printr-o condiție particulară, bine știută, a istoriei noastre, prea puțin darnică în intermezzouri dintre catastrofe, în clipele de răgaz hărăzite construcției. Noi n-avem, pe acest pămînt mereu pîrjolit de foc, de războaie, de catastrofe, nici clădiri faraonice, nici bazilici înalte cît cerul, avem doar cetăți de pămînt (mai exact, amintirea lor...) și minuscule ctitorii de lemn, deci de materie efemeră, deci gata-gata să-și piardă și ele ființa. Asupra lor efortul restaurării se exercită mult prea sfios. Alcătuirea lor fragilă se destramă văzînd cu ochii. Dacă vă duceți la Lăpușiu cu albumul meu „România, pămînturi eterne“, una o să vedeți în fotografia făcută de mine acolo acum cîțiva ani, alta între pereții de lemn scorojit, cu picturile șterse, ai unei capodopere de har și mireasmă cum nu e alta pe lume. Și care, mai ales, alături de alte ctitorii de acest fel, e un document al istoriei, al continuității, al dăinuirii noastre, de o unică și inestimabilă forță.

— Bănuim că arhiva dv. fotografică e fabuloasă. Cîte imagini ați făcut pentru „Strămoșii românilor“?

— Au apărut, în cele cinci volume, vreo 3 500, dar am făcut aproape 40 000. Am inventariat absolut totul, tot ceea ce arta pietrei cioplite și șlefuite, a ceramicii, a bronzului, a fierului, a metalelor nobile, a arhitecturii etc. a produs în spațiul nostru geografic și istoric.

— Adică ați făcut, împreună cu Radu Florescu, munca — să zicem — a unui institut arheologic sau istoric!

— Cineva trebuia s-o facă.

— A fost greu?

— Dv. ce credeți?

— Dacă vi s-ar cere să faceți din nou această muncă, ați mai face-o?

— Știu eu? Ne-am izbit, eu și prietenul meu Radu Florescu, de mult prea multe dificultăți, ținînd nu numai de efortul investigației, ci și de factori subiectivi, de suspiciunile unora, de neîncrederea altora în șansa materializării proiectului, de mici (dar atît de greu suportabile, prin aglomerare!) șicane care, chiar și acum, cînd lucrarea este în librării, tot se mai fac simțite.

— În ce fel?

— Mulți oameni de inimă, și scriitori, și istorici, au salutat cu entuziasm isprava noastră, unii ne-au stat alături în toți acești ani, încurajîndu-ne în momente grele, în timp ce forurile în drept (și mă gîndesc în primul rînd la Consiliul Culturii și Educației Socialiste, factorul suprem al editării de carte în România, al operei de cultură în general) au rămas pînă aproape de sfîrșit într-o expectativă plină de neîncredere. Mai mult, nici măcar mîna nu ne-au strîns-o, acum, cînd truda noastră s-a încheiat.

— O operă de astfel de proporții nu putea totuși să apară fără un sprijin!

— A existat, dar nu din partea forurilor amintite, ci de la cei mai înalt nivel! Fără un astfel de sprijin intențiile noastre s-ar fi împotmolit, poate chiar ar fi sucombat. Conducerea partidului, tovarășa Elena Ceaușescu, personal, s-a interesat îndeaproape de munca noastră, ne-a deschis niște uși zăvorîte, ne-a scos din cale niște obstacole... Mai mult, tovarășa Elena Ceaușescu a intrat, alături de noi, în intimitatea lucrării, oferindu-ne, pe lîngă un cald sprijin moral, sugestii grație cărora planul nostru inițial, care prevedea, cum v-am spus, numai două tomuri, a ajuns la cinci, împlinind prin dimensiuni necesare reflectarea unui grandios tezaur de istorie și de artă. Îi mulțumim, și pe această cale, eminenței savante, comuniste și patriote, tovarășei Elena Ceaușescu.

— Dumneavoastră, Ion Miclea, v-ați bucurat nu o dată de sprijinul unor oameni mari. G. Călinescu v-a prefațat una din primele cărți, „Povestea unui pui de leu“. Tot el v-a mai consacrat două „cronici ale optimistului“. Alte cărți ale dv. s-au deschis prin prefețe-elogii semnate de Al. Rosetti, Zaharia Stancu, Miu Dobrescu, Ștefan Aug. Doinaș, G. Macovescu, Constantin Ciopraga, Constantin Daicoviciu. V-a mai lăudat printre primii, și încă la modul superlativ, nu tocmai darnicul în laude Tudor Arghezi. V-au mai lăudat I.M. Sadoveanu, Mircea Eliade, G. Oprescu, Eugen Barbu, George Ivașcu, Paul Anghel, Ion Brad, Ioan Alexandru, Sabin Bălașa, Dan Grigorescu, Dinu C. Giurescu... Ați fost încoronat de trei ori cu premiul celei mai mari competiții profesioniste a branșei, care se ține la Haga și la care participă doar marii și al fotografiei. Credem că fără de asemenea dovezi de prețuire, emanînd de la astfel de autorități, atitudinea unor foruri precum cel de care v-ați plîns pălește.

— Dacă puneți astfel problema, aveți, desigur, dreptate. Dar să știți că nu m-aș fi plîns de atitudinea respectivă, dacă ea m-ar fi privit exclusiv. Dar ea privește însăși arta fotografiei, astăzi, la noi. O spun fără să șovăi la cuvinte : arta fotografiei, astăzi, la noi, e tratată — cum să vă spun? — cu o superioritate, ca să zic doar atît, care o coboară, o reduce la o poziție net subalternă, cel puțin în raport cu alte arte.

— V-am ruga să argumentați.

— Nu e greu. Breasla noastră, a fotografilor, nici nu există, practic, ca breaslă, ea n-are nici un statut precis, ea nu e nicăieri afiliată.

— Credeam că ține de Uniunea artiștilor plastici.

— Mai mult din punctul de vedere al împozitelor. O să-mi replicați că există o asociație a artiștilor fotografi. O să vă replic, la rîndu-mi, că tot ce reușește ea să facă este să patroneze niște expoziții, să trimită niște fotografii la competiții artistice internaționale, să stimuleze niște manifestări ale amatorilor. Eu nu zic că n-ar vrea să facă mai mult, dar posibilitățile ei sînt limitate. Alte asociații ale oamenilor de artă, ale scriitorilor, ale muzicienilor, ale pictorilor și sculptorilor, au o viață a lor, au, dacă vreți, chiar și o putere, un statut social, sînt o prezență marcantă în peisajul spiritual românesc, cu efecte benefice asupra creației membrilor lor, a culturii noastre în genere. De ce arta fotografiei nu se bucură de asemenea avantaje? Fiindcă mulți n-o prea consideră chiar o artă.

— Haideți să-i ajutăm s-o considere astfel. Cu ce argumente îi convingem?

— Să pornim altfel, nu de la argumente [illegible] o susțin, ci de la dimensiunile lor inverse. Să vedem, adică, nu calitățile, ci defectele care i se reprogează fotografiei. Fotografia e acuzată de prea multă exactitate, de prea multă dependență de [illegible] fotografic, crud de exact pînă [illegible] nu se poate juca, nu [illegible] celuloidul nu prea filatează, emulsiile chimice nu prea transfigurează, ceea ce nu-i nu se prea poate inventa. Dar aceste „defecte“ ale fotografiei sînt, de fapt, calitățile ei, trăsăturile ei specifice și esențiale. Nu numai criticii, dar chiar și unii fotografi au înțeles greșit acest adevăr. S-au apucat (mă refer la ultimii) să imite artele frumoase, să facă („horribile dictu“, cum ar zice G. Călinescu) „fotografie artistică“, de fapt antifotografie. Fotografia e un instrument al memoriei care reține, din realitate, niște esențe, scuturînd-o de paraziții evenimentelor laterale, definind o în ceea ce are ea semnificativ și peren. Oare ambiția artei să fie alta? Fotografia, în plus, este o artă a timpului nostru, ea și cinematograful, transmițînd imaginea acestui timp pe ecranul viitorimii. Ea face astăzi opera pe care, în epoci istorice, a făcut-o arta acelor epoci.

— Cum ați ajuns la fotografie, Ion Miclea?

— Iubind clipa, străduindu-mă s-o fac să mai rămînă „ceva“ cu noi.

— Și iubind, așa cum lucrările dv. o arată, natura și oamenii, omul în inima peisajului și peisajul în inima omului... Sînt cele două elemente în jurul cărora, ni se pare nouă, gravitează arta dv. Faceți de mult fotografie?

— De pe vremea cînd eram elev de liceu. Am devenit apoi, în ultimul an de studențiie, adică în 1954, „profesionist“, ca reporter la ziarul „Făclia“ din Cluj.

— Ce facultate ați făcut? Istoria?

— Nu, chimia.

— De unde pasiunea dv. pentru istorie?

— Cred că aici își spune cuvîntul originea mea transilvană. Am mai avut și rara șansă să-mi petrec anii liceului și ai studenției în casa distinsului poet, filosof și eseist care a fost Eugeniu Speranția, și care, alături de părinții mei, mi-a dezvăluit comorile de frumusețe și înțelepciune ale neamului.

— După „Făclia“ ați venit la „Contemporanul“, unde lucrați și astăzi. E bine pentru un artist să lucreze în presă?

— Ocupația de fotoreporter la „Contemporanul“, sub veghea omului de cultură, de idei și de inimă George Ivașcu, mi-a dat posibilitatea să bat țara în lung și în lat, să călătoresc și prin alte țări și, peste toate, să cunosc niște oameni extraordinari.

— Călinescu, Arghezi...

— ...Și Lucian Blaga, și Mihail Sadoveanu, și Ion Agîrbiceanu, și Zaharia Stancu, și V. Eftimiu, și Mircea Eliade, și Medrea, și Ladea, și Calboreanu, și George Georgescu, și Maria Tănase, și David Ohanesian, și Arthur Rubinstein, și mulți, mulți alții, pe care i-am urmărit, cu aparatul meu, ca pe-un vînat domnesc, zile și săptămîni, luni și ani, rupînd mii de poze ca s-o aleg pe cea mai bună. De fapt, cei ce rupeau (desigur, cu mîinile mele...) erau cei numiți.

— Cine rupea cel mai mult? Arghezi?

— Da, și Arghezi. Dar cel mai mult, G. Călinescu, extrem de pretențios cu imaginea lui despre sine. Înfătuare? Poate, dar mai ales grija ca nu cumva să se aburească, să se învăluie, să se tulbure chipul pe care ei simțeau că e cu adevărat al lor. Dar am fost fericit că m-au acceptat în intimitatea lor, pînă acolo încît Tudor Arghezi, de pildă, mi-a îngăduit să stau lîngă el chiar și atunci cînd făcea poezii. El scria un vers, eu declanșam aparatul... S-a născut astfel o tulburătoare suită de imagini sau ipostaze ale creației sale, recompunînd misterioasa și fascinanta mișcare a unui spirit.

— Mircea Eliade a fost mulțumit de portretele pe care i le-ați făcut?

— Cred că da, judecînd după ce mi-a scris.

— Ce v-a scris?

— ...„Fotografiile dumitale sînt printre cele mai frumoase și mai adevărate pe care le-am văzut în 50 de ani“...

— Cercetînd „biblioteca Miclea“, cea cu peste 50 de titluri, ne-au izbit niște preocupări constante, ferm conturate, atent urmărite în timp, prin teme sau cicluri de respirație amplă. Un ciclu l-ar constitui albumele destinate copiilor („Puiul de leu“, „La curtea regelui Tigru“, „Eroii fabulelor“, „Circul animalelor“ etc.), alt ciclu încercule mari civilizații („Elada“, „Egiptul faraonilor“, „Persepolis“, „Castelele Rinului“, „Africa“, „Statele Unite ale Americii“), altul mari orașe ale planetei („Pekin“, „Paris“, „Roma“, „Istanbul“, „Leningrad“, „München“), dar greutatea o constituie seriile sau colecțiile consacrate României, splendorilor ei naturale și de artă („Dulce Bucovină“, „Dobrogea“, „Iașii marilor iubiri“, „Sibiu“, „Brâncuși la Tîrgu-Jiu“, „România, pămînturi eterne“), monumentelor Bucovinei („Putna“, „Sucevița“, „Moldovița“, „Dragomirna“, „Probota“), mărturiilor unei milenare istorii („Romania antiqua“, „Columna“, „Tezaure transilvane“, „Strămoșii românilor“). Punîndu-le cap la cap răsfoiești o țară, văzută mai ales prin zestrea ei de civilizație, de artă și de istorie, adică prin creația oamenilor, a generațiilor care i-au dus numele sub pămînt și care îl poartă numele pe pămînt, revelată în întreg și parte cu un fior, cu o densitate emoțională, cu o știință a dozării efectelor și a surprinderii inefabilului care ne tulbură ca un moment. Este la mijloc virtuozitate, tehnică (în „Strămoșii românilor“, de exemplu, ați folosit cu succes aerofotografia, grație căreia, pentru prima oară, am văzut de sus, dintr-un punct ideal, cetățile dacice și romane), dar tehnica minuită de dv. depășește valoarea actului fotografic, cu oricît talent regizat, făcîndu-ne să răsfoim nu niște cărți, ci să străbatem itinerare, să vedem lumi, avuri, timp, să vedem semnări, drumuri, izvoare, forțe tainice, înfățișări vechi și noi ale unei țări cuprinse în rotunjimea și în spiritul ei nepieritor. Aceste cărți, la care ați asociat și pana unor poeți sau istorici (Ion Brad, Radu Florescu), fac o alesă propagandă țării noastre. Există și ediții ale lor în limbi străine?

— Doar „Dulce Bucovină“ și seria „Romania, pămînturi eterne“, scoasă sub egida revistei „Transilvania“ din Sibiu, condusă de Mircea Tomuș, s-au bucurat de o asemenea favoare.

— Celelalte n-au fost traduse? Nici „Dobrogea“, nici „Tezaure transilvane“?!

— Nu.

— Știți și de ce?

— Ce să vă spun?... Cînd, acum mai mulți ani, a apărut cel dintîi album dedicat mînăstirilor din Moldova, am suferit că această nobilă întreprindere a purtat grijă noastru, al românilor, ci al U.N.E.S.C.O. Mi-am zis atunci, cum era și firesc, că noi, românii, sîntem cei mai în drept să ne prezentăm, fie și numai pentru faptul, elementar, că ne cunoaștem mai adecvat decît o pot face alții, oricît de bine intenționați ar fi aceștia. Numai că nouă nu prea știm să ne vindem marfa. Și e păcat. Știm să tipărim frumos (chiar vă rog să notați aici omagiul meu adus tipografilor noștri, acestor meșteri fără pereche), dar ne aflîm să ieșim cu tipăriturile noastre în lume.

— Ce credeți c-ar mai trebui notat, pentru ca interviul nostru să fie complet?

— Nu prea știu ce înseamnă un interviu complet. Pînă azi n-am mai dat interviuri.

— Nu vi s-au mai solicitat?

— Ba da. Dar nu m-am socotit, cînd mi s-au cerut, în situația de a putea legitima, prin lucrările mele, un dialog în prezența publicului. Mi se par nu știu cum cei ce dau mai multe interviuri docți cărților pe care le scriu.

— Ce proiecte aveți?

— Despre proiecte nu prea e bine să vorbești.

— Sînteți superstițios?

— Sînt pe cale să devin... Apariția unei cărți — și mai ales a uneia semnate nu de un om al scrisului, ci de un fotograf — implică o serie de probleme. De la ideea care să-ți placă ție și care să fie utilă unei edituri, pînă la materializarea proiectului, drumul e lung și presărat cu fel de fel de întîmplări, adesea stranii... Mai bine să nu mai vorbim.

— Totuși.... Ce proiecte aveți?

— Aș vrea să continui seria „România, pămînturi eterne“ și colecția „Satele României“. Aș mai continua, în colaborare, „Strămoșii românilor“, ocupîndu-mă de data asta de urmași... O enciclopedie ilustrată a culturii și artei românilor, din timpurile cele mai vechi și pînă astăzi, m-ar pasiona enorm. Și îndrăznesc să cred că aș putea-o duce la capăt, dacă, desigur, cei în drept ar privi cu un minim entuziasm o astfel de acțiune.

— Ce-și dorește Ion Miclea, acum, la început de an nou?

— Sănătate țării.

— Și dv., ca s-o puteți lăuda!

ILIE PURCARU

MIRCEA ELIADE văzut de MICLEA

RESURSELE SECUNDARE — O PREOCUPARE PRINCIPALĂ

(Urmare din pagina 1)

tul „deșeu". Altfel, n-ar avea sens însuși acest articol. Nu ca o chestiune de formă — niciodată formele formale n-au schimbat conținutul lucrurilor —, ci însăși realitatea îl exclude. A spune „deșeu" înseamnă deja o optică și o prejudecată pe care industria noastră textilă, la nivelul ei de competență și capacitate tehnologică, le-a depășit. Intră în vocabular, se instaurează firesc, prin realitatea ei, noțiunea de MRR — **materiale refolosibile și reciclabile**. În context, aceasta este și istoria vigoniei, un fir nou obținut din materiale textile auxiliare, din resturile altor procese tehnologice. O istorie însă veche de cîteva decenii. Vigonie, din deșeurile rezultate la filarea bumbacului, realizează de mult, concomitent cu primele realizări pe plan mondial, și colectivul fabricii „Aurora". Atunci ?

Dacă petrolului I se spune în mod curent „aurul negru", bumbacului i se spune tot mai frecvent „petrolul alb", prin analogie cu valoarea acestuia și penuria pe plan mondial. O materie primă scumpă, deficitară și pe care și țara noastră o importă sută la sută. Din documentele Congresului al XII-lea fiecare am reținut că, deși importurile de bumbac ale României nu vor crește în următorii ani, peste nivelul actual, industria noastră textilă va cunoaște totuși dezvoltări importante. Desigur sursele sînt : resursele interne de materii prime. Iar în calculul de rezerve a fost luată în considerație, într-o autentică gîndire științifică, și această importantă sursă — resturile tehnologice, valorificarea lor superioară. Realizarea firului de vigonie din resturile de la filaturile de bumbac — din refilarea, cu alte mașini și alte procedee a „capele"-lor, firele scurte, bumbac insuficient maturizat cu celuloză slabă, a „batajuri"-lor, materie ce rezulta de la liniile de curățat, nu mai putea fi o acțiune rentabilă în actuala etapă. E ca și cum ai folosi aur pentru potcoave. În noua optică a consumurilor, și acestea sînt materii prime valoroase, scumpe, și ca atare, prin noi procese tehnologice, printr-o nouă gîndire tehnică, sînt reciclate în chiar filaturile de bumbac, pentru fire superioare, cu valori mari. Mai rămîneau totuși, mai rămîn încă, la nivelul industriei textile, în filaturile de bumbac, de celofibră, în fabricile chimice de viscoză și celo, în țesătorii, în întreprinderile de tricotaje, destule alte resturi a căror utilizare era redusă ori se rezuma la destinații minore, fără eficiență. Cu alte cuvinte, materii prime noi, valoroase, cu proprietățile fizico-chimice intrinsece nu-și căpătau valorificarea cuvenită, superioară, inteligentă, rentabilă. Dar recompunerea lor într-un fir nou, capabil de a fi țesut în produse utile, înalt utile, nu era o treabă simplă, chiar în condițiile cînd avem textiliști, și chimiști textiliști, și tehnologi textiliști de valoare. Iar „Aurora", acest colectiv valoros, s-a constituit în „stație-pilot" a cercetării institutului de profil, s-a constituit sigur în colaborator al acesteia, pentru a obține vigonie. Fir de vigonie din aceste materii prime secundare care nu mai înseamnă bumbac, în afara „măturăturii" de sub mașinile de filat și a peticelor de tricot, nici măcar ca fir de legătură. Deci, „încet-încet, ne explică directorul întreprinderii, inginerul Proca, bumbacul dispărea și ca fir de legătură, nu mai era rațional să-l folosim în firul de vigonie. Am utilizat celofibra. Dar și aceasta e scumpă, e tot mai scumpă, ne-am gîndit să suplinim prin tehnologii fibra de calități superioare, înnobilînd-o pe cea de calitatea a treia. Dar să sintetizăm puțin problema și să vă spunem ce e, în fapt, nou, care a fost aportul de gîndire tehnică al specialiștilor noștri pentru a obține o vigonie de calitate din materiale diverse, resturi eterogene din bumbac și celofibră, în compoziții și rețete eficiente. Pentru a implini un echilibru între materia primă recuperată și fibra nouă încorporată, fibra de așa-zisă legătură, pentru a-i da rezistență și valoare de întrebuințare. Sînt cîteva lucruri și fapte distincte. O primă contribuție o constituie tehnologia de destrămare a peticelor de tricot. O destrămare prin care să nu distrugem fibra, ci s-o individualizăm, altfel n-ar mai fi fost bună de nimic, nu se mai putea fila. Cu adaptări și reglări specifice de utilaje. Pe flux, procesul de gîndire a mers mai departe, s-a rezolvat tehnologia de scoatere și recuperare a fibrei. Apoi rețetele ; găsirea compoziției optime pentru a stabili procentele convenabile între firul de legătură și fibra recuperată. Dacă pînă nu demult obțineam vigonie cu 74 la sută MRR-uri și 26 la sută fibră nouă, acum, specialiștii noștri au stabilit rețete doar cu 15 pînă la 20 la sută materie primă nouă și, de regulă, aceasta este celofibră și nu bumbac. Este o realizare în domeniul textil ! Tehnologii noștri, cei din filatură, ca și cei din cadrul serviciului tehnic, au efectuat multe probe, încercări, testări pînă au ajuns aici. Căci secretul e să asiguri noului fir însușirile fizico-mecanice necesare pentru a putea fi țesut, iar țesăturilor să le asigure durabilitate, valoare de întrebuințare conform destinației gîndite. Iată, în continuare, și o altă contribuție : gîndirea și cercetarea pentru a găsi acele produse unde se pretează acest gen de țesături. Proces ce a necesitat și el multă muncă, preocupare, tenacitate, competență. Contribuția cea mai valoroasă poate, și de cea mai recentă dată, cred că este — problema fiind rezolvată de circa 6 luni — găsirea soluției de a folosi în fabricația vigoniei și peticele de tricot colorate și imprimate. După primele probe s-a dovedit că nu rezistă la procesul de albire. Nici nu puteau să se decoloreze, fără a se distruge fibra, dar nici nu rămîneau la culoarea inițială, singerau, cum spunem noi, textiliștii. S-a găsit procedeul de obținere a firului melanj, ca și destinația țesăturilor realizate cu el — suportul de linoleum și țesături-suport pentru imprimeuri destinate unor articole groase de îmbrăcăminte. Pentru lămurirea cititorilor, vă rugăm să faceți specificația că firul de vigonie nu se folosește decît ca bătătură, urzeala rămînînd din bumbac, ceea ce conferă sortimentelor respective rezistența necesară și valorile de întrebuințare adecvate". Transcriem această specificație și continuăm a-i numi o a treia contribuție a „Aurorei", a colectivului ei de muncitori, tehnicieni, specialiști, în reconsiderarea, în mod nou, a unei probleme vechi — cum obținem vigonie din resturi textile greu prelucrabile, ori de slabă calitate — tehnologia de recuperare și descleiere a firelor de bumbac, a așa-zișelor deșeuri de urzeli. Tratate chimic, nu se puteau încorpora ușor în noul produs, dar reprezentau și o materie primă-aur. Ele sînt astăzi recondiționate ușor și refolosite curent, nu sînt atîtea cîte ar dori să aibă textiliștii de la „Aurora". Filaturi de vigonie avem multe la ora actuală în țară, cea de la Birlad, de pildă, a intrat în producție doar de circa 2 ani, iar experiența „Aurorei" poate fi preluată. Poate fi preluat inclusiv acest spirit al căutării, al asumării unor cercetări proprii, rezolvarea unor probleme de noutate de către însuși colectivul întreprinderii, fără a aștepta specialiștii de la centrală, de la minister, de la institutul de cercetări, fără a primi totul de-a gata, tehnologii, utilaje, oameni... Tovarășul ing. Proca a ținut să subliniem aportul muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor și din compartimentul mecano-energetic, care, la aceste tehnologii noi, au adaptat și modificat utilaje vechi, existente, cu multă pricepere și dăruire, concomitent cu rezolvarea celorlalte sarcini profesionale.

Drumul vigoniei se rafinează tot mai mult. Creatorii întreprinderii au gîndit și realizat alte produse, pentru noi destinații ale țesăturilor de acest tip. Cu prilejul vizitei de lucru a secretarului general al partidului, au prezentat, ca noutăți absolute, țesături pentru sacouri bărbătești, pentru șervețele de masă și de bucătărie, pentru anumite articole de plajă și de vacanță. Prin linoleum, cămăși bărbătești groase, și confecții de damă, vigonia lor lese curent la export, este în mod special solicitată de parteneri externi.

O materie primă mai veche, în mod firesc, în ritmul timpului, a devenit, și este, o problemă mereu nouă, reconsiderată azi, în parametrii economici ai unei rentabilități și eficiențe tot mai mari. Trebuie să mai spunem că „Aurora" produce și utilizează în jur de 2 000 tone de fire de vigonie pe an, realizează circa 12 milioane metri pătrați de asemenea țesături. Și dacă atare cifre nu spun, poate, mare lucru unui nespecialist despre rentabilitatea acestei activități, să reținem că materia primă pentru 1 kg fir-vigonie costă 7—8 lei, iar costul firului se ridică la 21 de lei și al țesăturii la 40 lei kilogramul. Prin urmare, o eficiență de 5 ori. Scăzîndu-se cheltuielile de producție, procesul rămîne rentabil, aduce un procentaj important în balanța producției nete, a valorii noi create. Țesăturile de vigonie, cum ne informează directorul Anton Proca, reprezintă jumătate din producția marfă a întreprinderii, fără să-i fie teamă de producția netă.

Alături de produse de modă și de lux, obținute din cea mai rafinată prelucrare a bumbacului și a poliesterului, iată, vigonia nu suferă de complexe de inferioritate. Este un produs cu prezent și viitor, un produs de perspectivă. Specialiștii au înnobilat-o, răspunzînd cu dăruire indicațiilor secretarului general al partidului, unei comenzi sociale prioritare la ora actuală în economia țării noastre — valorificarea superioară a tuturor materiilor prime și, mai ales, a celor secundare.

Țesături de valoare din materii prime secundare

„Și totuși, sîntem abia la început." De ce?

Nefiind una din țările cele mai bogate în materii prime pentru industrie — ceea ce antrenează inevitabil o anumită dependență față de piața internațională și însemnate eforturi valutare pentru economia țării, România a început, de la o vreme, să privească mult mai atent spre valorificarea resurselor secundare de toate felurile, inclusiv a celor care provin din industria extractivă. Aici, **Programul de valorificare complexă a haldelor și iazurilor miniere, cenușelor de termocentrală și zgurilor metalurgice**, alcătuit sub coordonarea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe, a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie și a Comitetului de Stat al Planificării, și aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prevede o acțiune foarte intensă în direcția amintită, cu rezultate care se vor măsura, pe întreg cincinalul actual, în mii de tone de metal, sute de mii de tone de substanțe nemetalifere, la o valoare totală care depășește un miliard de lei. Mai exact, din resursele secundare provenite din activitatea industriei extractive vor rezulta în următorii cinci ani 31 000 tone fier, 1 720 t cupru, 430 t plumb, 2 300 t zinc, 3 000 t bioxid de titan în concentrat, apoi metale prețioase și rare, aur, argint, dar și stibiu, telur, wolfram, substanțe nemetalifere ca nisipuri de cuarț (184 000 t) sau dolomită (100 000 t).

De unde asemenea resurse pe care aproape nici nu ar mai trebui să le numim „secundare", de vreme ce astăzi se deschid mine avînd o concentrație de minereuri sub nivelul de concentrație din halde sau iazuri, adică din ceea ce se arunca mai ieri ?! Omul scoate de sute și chiar mii de ani de sub pămînt metalele de care are nevoie, cărbunele, apoi petrolul și altele. Dacă se scoate aur sau fier, spre exemplu, metalul se găsește în minereuri care intră în instalațiile de preparare. Restul se aruncă. „Restul" înseamnă însă mult mai mult decît metalul propriu-zis obținut ! Acesta este sterilul. În iurul minelor s-au adunat astfel halde de rocă sterilă din care s-au extras minereurile, și care ating ordinul zecilor, sutelor sau chiar milioanelor de tone !

Minereurile, cum spuneam, ca și cărbunele intră într-o instalație de preparare, în care se concentrează mineralele ce conțin metale, spre a fi expediate la uzinele metalurgice, iar ceea ce rămîne, iarăși steril, se depune în halde sau, mai de curînd, în iazuri de decantare, din care apa se scurge încet și totul formează o uriașă masă de steril nisipos-prăfos, ferit uneori de spulberarea vîntului prin acoperire cu un strat de turbă... Avem în țară circa 600 halde de acest fel, cu dimensiuni de la cîteva zeci de mii de metri cubi în sus. În iazuri se află de acum 57 milioane de tone de steril, depozitat după trecerea prin uzinele de preparare a minereurilor, cantitate la care se mai adaugă anual nu mai puțin de 11,5 milioane tone. Depozitele de steril de cărbune însumează la această oră 11 milioane de tone, la care în fiecare an se adaugă încă două milioane de tone de steril provenit de la instalațiile de preparare a cărbunelui. În iurul termocentralelor se află 60 milioane de tone de cenușă rezultată după arderea cărbunilor, dar nu se valorifică deocamdată decît circa un milion pe an. Mai există apoi haldele de zguri din metalurgie — a fierului sau a metalelor neferoase —, alți munți uriași care ocupă terenuri ce ar putea fi folosite altfel, în scopuri agricole în primul rînd.

La Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei stăm de vorbă cu inginerul Vasile Scripăț, directorul Direcției tehnice, și doctorul inginer Mircea Guran, specialist în problema despre care vorbim. „În primul rînd, ne spune Vasile Scripăț, trebuie să subliniați că exploatarea haldelor și a iazurilor miniere devine astăzi posibilă prin perfecționarea tehnologiilor de extracție. Este vorba despre măcinarea mai avansată, tratarea cu noi agenți chimici, separarea magnetică într-un cîmp de mare intensitate, preconcentrare pe spirale elicoidale sau pe mese de concentrare și așa mai departe. Numai în felul acesta se pot scoate substanțele utile din materiale atît de sărace, abandonate mai de mult tocmai pentru că pe atunci cheltuielile materiale în unitățile industriale prelucrătoare. Așa că, evident, orice efort în această direcție se merită din plin !"

Și totuși, sîntem abia la început în privința valorificării acestor resurse secundare. Milioanele de tone din halde parcă abia sînt „ciupite", pe ici, pe colo — în vreme ce noile tehnologii de extracție se lasă încă mult așteptate, întrînd relativ greu în circuitul de serie. În anul trecut, specialiștii din M.M.P.G. au raportat valorificarea din halde și iazuri miniere a 1 400 tone cupru, 2 500 t plumb și zinc, 4 800 t fier, 2 300 t sulf, toate în concentrate de minereuri (din care deci metalele propriu-zise abia urmează a fi extrase), apoi 150 kg aur, 131 000 t baritină, dolomită, bentonină și nisipuri de cuarț, 1 600 t țiței din nisipul de sondă de la Suplacu de Barcău și încă alte produse cum ar fi bioxidul de carbon, telurul, antimoniatul de sodiu etc., la o valoare totală de aproape 120 miloane lei. În cincinalul actual aceste acțiuni vor fi mult impulsionate, fiindcă fier, cupru, zinc, metale prețioase își așteaptă încă valorificarea în haldele de la Teliuc sau Săsar, de la Valea Blojului-Barza, Certej (Hunedoara), Băița, Vatra Dornei sau Deva. Mai sînt multe de făcut și în privința haldelor de zguri de la Baia Mare sau a apelor de mină de la Herja și Altîntepe...

La Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcție, inginerii Iuliana Grecu și Dumitru Savu, din serviciul plan tehnic — industria materialelor de construcție, — ne-au înfățișat cîteva din preocupările la zi ale ministerului, dar realizări concrete sînt încă puține. Se utilizează curent în producție, pentru fabricarea cimentului, cenușa de termocentrală captată uscată de electrofiltre, cantitatea folosită drept adaos la ciment fiind de circa 300 000 tone pe an. De asemenea, alte 100 000 tone se folosesc la fabricarea betonului celular autoclavizat, a blocurilor de zidărie, a prefabricatelor din beton și a tuburilor de canalizare. Există uriașe depozite de cenușă „umedă", a cărei utilizare n-a fost găsită încă. Se află în atenție și zgura de furnal granulată ce poate fi folosită drept adaos la măcinarea cimentului, ca materie primă pentru vata minerală și pentru blocurile de zidărie și elementele din beton pentru pereți, iar cea expandată pentru blocurile de zidărie cu agregate ușoare. În aceste domenii se prevede ca, la nivelul anului 1985, să se folosească practic toată cantitatea disponibilă de zgură de furnal. Între 1982 și 1984 se vor da în folosință șase capacități noi de fabricare a B.C.A.-ului ce vor utiliza circa 800 000 tone de cenușă captată uscat. Vor fi fabricate așa-zisele agregate artificiale, de tip agloporit, ce pot ține locul balastului, adică ai agregatelor naturale. Sterilul carbonifer se poate înglobă în masa produselor ceramice (cam 150 000 tone la nivelul lui 1985), lucru care duce la reducerea consumului de combustibil superior necesar pentru arderea argilei. După cum se vede, **planurile prevăd intrări în funcțiune abia peste ani de zile, cercetările nu s-au încheiat încă.** Specialiștii din M.E.F.M.C. analizează rentabilitatea unei investiții sau a alteia în funcție de apropierea de haldele sau iazurile miniere. Astfel de analize economice aprofundate sînt esențiale, dar apare necesar în **întreaga acțiune** un ritm mai alert în acest domeniu în care, cum spuneam, cu greu mai poți deosebi resursele primare de cele așa-zise secundare.

DUMITRU GRAUR ■

Anchetă „Flacăra"

De cine depinde starea de curățenie a vagoanelor de cale ferată? (I)

Curățenia vagoanelor de călători care circulă pe căile ferate române se află în suferință, asta e sigur. De acest fapt ne-am convins noi înșine și, în plus, ni l-au adus la cunoștință mai mulți cititori. Plecînd de la sugestiile acestora, care solicitau o intervenție a revistei în ideea lămuririi cauzelor, ne-am propus o anchetă mai largă, investigînd cîteva din cele mai importante centre feroviare ale țării. Publicăm azi prima ei parte, realizată la Regionala de căi ferate București, al cărei director general, Aurel Popa, a răspuns cu amabilitate demersului nostru.

— Tovarășe director general, ce reprezintă, în cîteva cuvinte, regionala pe care o conduceți?

— E cea mai mare din țară, avînd 2 300 vagoane de călători. Cam jumătate din parcul rulant al căilor ferate române, adăugînd și cele 30 000 de vagoane de marfă.

— E clar, e un colos, dar nu despre dimensiunile regionalei va fi vorba în cele ce urmează, ci despre altceva. Unde se pregătesc vagoanele respective, altfel zis, unde se curăță ele înaintea unui nou parcurs, tovarășe director general?

— La Centrul tehnic de formare a trenurilor de călători Grivița. Aici și la Basarab, unde funcționează o subunitate a Griviței, se echipează zilnic cam 100 de garnituri. Am extins activitatea și la Basarab datorită faptului că Grivița nu mai putea face față traficului actual.

— Vă întrerupem o clipă. Înainte de a veni la dumneavoastră, am purtat o scurtă discuție la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, abordîndu-l pe inginerul Ioan Nicolescu, prim adjunct al ministrului și șef al Departamentului căilor ferate. Dînsul ne-a informat, între altele (vom publica convorbirea în finalul anchetei), că traficul de călători a crescut enorm pe calea ferată. De la 435 de trenuri în 24 de ore, cîte erau prinse în grafic în 1938, la 2 256 în prezent, în condițiile în care, în general, rețeaua de linii a rămas cam aceeași. Sarcinile care vă stau în față au sporit, desigur, foarte mult. Vă rugăm să continuați.

— Extinzîndu-ne la Basarab, am amenajat acolo o grupă de linii de echipare. Volumul fiind însă mare, n-a ajuns și, în 1980, ca urmare a unui ordin al ministrului, s-a luat măsura ca o parte din trenurile de lung parcurs să fie echipate la celălalt cap al magistralelor, la Timișoara, Iași, Oradea, Galați și așa mai departe. Pentru rezolvarea situației e preconizată pentru 1982 o investiție de modernizare în valoare de 240 de milioane.

— Pînă în 1982 mai e, să vedem ce se întîmplă în ianuarie 1981, de acord? Cît durează procesul tehnologic de echipare la Grivița?

— Între 4 și 8 ore, dacă garnitura respectivă nu întîrzie la intrare prea mult. Întîrzierile mari, tot mai rare la noi, produc unele perturbări. De regulă însă între 4 și 8 ore.

— Am înțeles. Ce sumă se cheltuiește pentru echiparea unui vagon?

— În 1979 s-au cheltuit 33 de lei. Anul trecut, 94, din care 32 pentru materiale, detergent, săpun, hîrtie igienică etc., 34 pentru completarea lipsurilor și 28 pentru uzura normală a pieselor. Stația de la Grivița are 3 sectoare de bază, cel al siguranței circulației, partea de rulare, frîne, bandaje etc., cel al confortului, vidanjat, spălat, șters praful etc., în sfîrșit, cel al iluminatului și încălzitului electric.

— Vorbeați de lipsuri, ce lipsuri?

— Furturi, deteriorări, distrugeri. Pe primele 10 luni ale anului 1980, de pildă, am înlocuit 11 000 de oglinzi, 40 000 de tuburi fluorescente, 58 000 de perdele. O perdea costă, notați, peste 100 lei.

— 58 000 de perdele, cam 6 000 pe lună, o imens!

— De ce vă mirați?! Cînd a început toamna, iau un exemplu, zeci de cetățeni au coborît din tren la Periș ferindu-se de ploaie cu perdelele din va[illegible]!

— Incredibil, de ce o astfel de barbarie?!

— Își uitaseră probabil umbrelele acasă!

— Tovarășe director general, lăsînd gluma...

— Nu glumesc deloc. Poftiți, aveți aici Procesul verbal al trenului 8 732 sosit, în 16 octombrie, de la Oltenița. Citiți, vă rog, cu voce tare.

— 163 de canapele tăiate, 1 531 de centimetri de vinilin decupați, 40 de cotiere deteriorate, 28 de perdele lipsă, 207 bare de aluminiu lipsă, 197 de împunsături de cuțit.

— Vedeți? Știm, mai avem destule de îmbunătățit în munca noastră, rămînem încă datori față de călători, dar aceștia sînt și mai datori față de noi. Nu toți, firește, ci aceia care se poartă în trenuri ca vandalii, furînd și distrugînd. Cînd o astfel de garnitură intră în revizie, murdară și deteriorată, cum poți s-o echipezi în 8 ceasuri și apoi, pe traseu, să arate bine?!

— Credem că aveți dreptate. Ce fac organele de ordine?

— Ele ne ajută cît pot. Sprijinul lor e substanțial, dar n-ajunge. Împotriva unor astfel de indivizi ar trebui să ia atitudine, mai drastic, mai hotărît, opinia publică.

— Să sperăm că ancheta de față va avea, între altele, și darul de a sensibiliza opinia publică. Călătorii trebuie să înțeleagă că dacă trenurile arată uneori cum arată asta se datorează, în mare măsură, și lor, adică cîtorva elemente care nesocotesc legile bunei-cuviințe și, implicit, interesul general. Poate că și legislația ar trebui să fie, din acest punct de vedere, mai fermă, pedepsindu-i aspru pe cei găsiți în culpă, ce ziceți?

— Fără îndoială. În 1979, de exemplu, la nivel de regională, au fost depistați 77 000 de călători frauduloși. Unii au plătit în tren, altora li s-au întocmit procese verbale de contravenție. În 1980, cifra a crescut la 107 000. În luna august 1980, cu ajutorul organelor de miliție, am procedat pe linia Cățelu—Oltenița la controale mai severe. Știți care a fost rezultatul?

— Contravenienți mai puțini, da?

— Și asta. În gări, încasările au crescut cu aproape 1 milion de lei.

— E limpede. Să ne fie permis să apelăm la o nouă parantează. Discutînd, la minister, cu directorul adjunct al Direcției de mișcare și comercial din Departamentul căilor ferate, cu Sorin Achimescu, am aflat că sumele contravenționale încasate sau incluse în procese verbale s-au ridicat în 1980 la 29 de milioane de lei! Cu 10 milioane mai mulți decît în 1979. Cu voia dumneavoastră însă, tovarășe director general, să revenim la Cen-

trul tehnic de formare a trenurilor de călători Grivița. Cum apreciați activitatea lui?

— Hotărît lucru, mai avem multe de făcut. Ca urmare a atenției deosebite pe care ministerul și departamentul o acordă problemei curățeniei vagoanelor, am luat în ultimul timp o serie de măsuri speciale, în ideea întăririi muncii. Astfel, șeful diviziei de vagoane din regională, inginerul Mircea Bărăgan, a fost detașat 45 de zile la Grivița, în vreme ce șeful diviziei de acolo, inginerul Nicolae Hulea, a lucrat nemijlocit în unitatea de la Basarab. Avem încă lipsuri, dar avem și greutăți obiective.

— Nu vă ascundem că, de aici, ne vom deplasa la Grivița. Pînă atunci însă, care ar fi greutățile obiective?

— Pentru că lucrăm cu mulți muncitori necalificați, fluctuația de cadre se menține la cote ridicate. Pe primele 8 luni ale anului 1980 am înregistrat 134 de ieșiri și 131 de intrări, în condițiile în care ducem lipsă de lăcătuși de revizie. Lipsă, îndrăznesc s-o numesc, logică atîta timp cît un astfel de meseriaș cîștigă la noi mai puțin decît în industrie, dar e silit să lucreze, vara, iarna, sub cerul liber. Am cheltuit, numai în 1980, 30 000 de lei pentru a anunța în presă și la radio că angajăm lăcătuși. Ar mai fi problema acumulatorilor, în sensul că am primit, față de cereri, 2 300 de bucăți mai puțin.

— Am notat, tovarășe director general. Altceva, să zicem că o garnitură a fost revizuită în vederea reintrării în grafic, cine verifică modul în care s-a muncit? Altfel zis, există și la Grivița un control de calitate?

— Există mai multe. Mai întîi verifică șeful de tură, un fel de control intern, dacă vreți. Apoi verifică partida de conductori sau regionala, întocmind un proces-verbal, o notă de constatare. Rezumînd, vigilența e mare.

Oprim aici, pentru moment, dialogul cu directorul general al Regionalei de căi ferate București pentru a face loc constatărilor consemnate la Centrul tehnic de formare a trenurilor de călători Grivița.

RĂMÎNE, ÎNCĂ, DESTUL LOC PENTRU MAI BINE

O primă observație, trenurile ajung aici într-o stare deplorabilă. Geamuri sparte, bănci tăiate, oglinzi lipsă, perdele ciuntite și, peste toate, o murdărie indescriptibilă, sticle goale, resturi de mîncare, ziare răvășite, multe compartimente arătînd ca niște camere lăsate în paragină.

Garnitura 432, de Sighetu Marmației, tocmai intră în stația de spălare mecanică, supravegheată de maistrul Nicolae Crainea și de operatoarea Mihaela Dobrolu. Trenul înaintează la pas, cu 1,5 kilometri la oră, vagoanele lui fiind spălate, pe dinafară, cu detergent și apă sub presiune. Din neglijență, unele geamuri au fost uitate deschise și interiorul vagoanelor se udă în consecință. Notăm că pînă la această oră, de prinz, au trecut printre periile stației, cea dintîi verigă a unui întreg lanț de operații, 8 garnituri. În ciuda frigului și a ninsorii, instalația funcționează.

În vreme ce lăcătușii de revizie își fac datoria, consultînd roțile și, la nevoie, înlocuind bandajele și legăturile, urcăm în 243, tren de Deva, accelerat aflat în pregătire. Eleonora Dumitru mătură culoarul vagonului 4 cu tragere de inimă. Nicolae Baier, de meserie tapițer, își face de lucru cu o căciulă, așteptîndu-l pe Vasile! Trec 10 minute, interval în care dăm o raită prin tren, dar Vasile n-apare, fiind plecat după niște perdele! Aflăm că Nicolae Baier e de un an la C.F.R. și că a venit aici pentru că meseria de tapițer auto i s-a părut prea grea. Judecînd după faptul că și aici, în 243, arde gazul, s-ar zice că și această mai nouă îndeletnicire i se pare grea. Cîteva compartimente mai departe, Vasile Badea, alt Vasile nu cel așteptat cu perdelele, repară o măsuță, el fiind ceea ce se cheamă „meseriaș de interior".

Intră la spălat rapidul 66, de Iași, iar noi, însoțiți de inginerul Mircea Bărăgan, urcăm în cursa 5 305. Tren spre Buzău, acesta e gata de plecare. N-arată rău, urmele spălătoarelor și ale cîrpelor de praf încă se mai disting. Lipsesc însă cîteva dispersoare, abajururile de la lămpile de neon, care au scăpat exigenței primului control. Șeful diviziei intervine și se iau, pe dată, măsuri pentru înlocuirea lor. Într-un vagon, cîțiva tineri fumează adăpostindu-se de ninsoare, ne aud și dispar, lăsînd în urmă, ca amintire, tot atîtea mucuri stinse cu călcîiul.

Din nou în rapidul 66, unde Dumitra Sandu scoate dintr-un sac suluri de hîrtie igienică. Normal ar fi să pună și săpun, dar nu pune. N-am, zice, deoarece apa poate să înghețe, dar o asifel de explicație nu-l mulțumește pe inginerul Bărăgan care o trimite la șeful de tură și-i recomandă, el și șefului de tură, „făceți-vă datoria, nu inventați motive". De șervețele, din păcate, nici vorbă. Pur și simplu, ele nu sînt, deși trenul care ar fi trebuit să le primească e, argument de luat în seamă, rapid! În rezumat, e o diferență ca de la cer la pămînt între 66 și 243.

Înainte de a părăsi Grivița, aflăm că lipsesc nemotivat 10 din cei 146 de lucrători ai turei. Față de decembrie 1980, aceștia sînt cu 6 mai puțini, din cauza absențelor nejustificate fiind destăcute tot atîtea contracte de muncă.

— Tovarășe director general Popa, cît de drastică e regionala cu cei care încalcă regulamentele?

— Foarte drastică. E o vorba, la calea ferată nu se greșește decît o singură dată. Sigur, la revizie, lucrurile nu stau chiar așa, dar exigența e aceeași. De pildă, somnul dovedit în timpul serviciului înseamnă, automat, destacerea contractului de muncă.

— În pofida faptului că, la Grivița, se muncește cu sîrg, multe vagoane arată rău, chiar și după ce au fost spălate și curățate. Gîndim că și din cauza uzurii, căci tovarășul Ioan Nicolescu, prim adjunct al ministrului, ne spunea că, la noi, un vagon de călători parcurge zilnic, în medie, 467 de kilometri. Aceasta să fie explicația?

— Una din ele. Aspectul vagoanelor se datorează și faptului că ele sînt placate cu melamină, material care nu rezistă decît cîțiva ani. Or, după lege, un vagon intră în reparații capitale după 14 ani. De regulă, melamina cedează în acest interval.

— Revenind, și cu asta am încheiat, la problema călătorilor fraudulogi, din care se recrutează cei mai adesea indivizii care deteriorează vagoanele, care credeți că ar fi soluția restrîngerii numărului lor?

— Întreprinderile să le cumpere abonamente, oprindu-le costul acestora, obligatoriu, din retribuție. Ar fi, consider, un prim pas. Ar cîștiga căile ferate și, implicit, noi toți.

Dacă la București s-au cheltuit, pentru echiparea unui vagon, 94 de lei în 1980, la Brașov și la Cluj, de pildă, s-au cheltuit sume mult mai mici. Vom încerca, în numerele viitoare ale revistei, să aflăm cum s-a acționat în regionalele respective, la Brașov, după cum ne informa directorul general Nicolae Stan, costurile limitîndu-se la 7,12 lei per vagon. Cu alte cuvinte, vom reveni.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Întîmplările șoselei într-o carte de largă utilitate

Doi doctori ai șoselei, cum îi numește Mircea Sântimbreanu pe copertă, Victor Beda și Gheorghe Ene, sînt din nou prezenți în librării, ultima lor lucrare, găzduită de Editura Albatros, chemîndu-se „Kilometrul care urmează". Departe de a fi o figură de stil, titlul acesta, sub care se adună mai multe întîmplări reale, povestite cu talent și tîlc, exprimă un adevăr esențial al procesului circulației rutiere, anume că, indiferent de cîți kilometri ai parcurs pînă atunci, cel mai important e cel care urmează.

Cartea are 12 capitole, „Să simți pulsul șoselei", „Inestimabila secundă", „Între tentație și necesitate", „Pe vremea lui Bachus nu erau automobile, dar nici diazepam", „Centura vieții", „Învinși de Morfeu", „Unanim recunoscută, dar nu totdeauna respectată", „Se credeau maiștri, uitînd că sînt ucenici", „Echinoxurile și solstițiile rutiere", „Cînd mașinile statului sînt lăsate la discreția șoferilor", „Acest inamic perfid las' că merge și așa" și „În antiteză, prudența și iresponsabilitatea", tot atîtea avertismente adresate conducătorilor auto tineri, înțelegînd prin termenul respectiv nu atît vîrsta biologică, cît vechimea în pilotarea auto-

mobilului. Plăcut la lectură, fiecare capitol e, înainte de toate, instructiv și educativ, cuprinzînd mai multe întrebări și, în finalul lui, tot atîtea răspunsuri pe teme de circulație. Din acest punct de vedere, „Kilometrul care urmează" se recomandă drept o carte de căpătîi pentru cei care vizează obținerea unui carnet de conducere.

Lucrarea relatează o suită de întîmplări reale, fixînd învățămintele ce se impun din oricare accident. Învățămintele acestea sînt, firește, dure, dar cu atît mai prețioase, toate necazurile rutiere, unele di.. ele îndoliate, fiind analizate îndeobște prin prisma măsurilor ce se impuneau spre a fi evitate. Așa stînd lucrurile, fiecare pagină a cărții e un semnal de alarmă și, mai mult decît atît, un Stop la intersecție, vorbind în limbaj adecvat, adică un loc în care trebuie să te oprești și să iei aminte. Pledînd pentru conduita de conducere preventivă, lucrarea semnată de Victor Beda și Gheorghe Ene e chiar mai mult decît își propune, ea păși nd cu siguranță pe teritoriul literaturii. Notînd, cu satisfacție, că unele din fragmentele lui au apărut pentru prima dată în paginile revistei „Flacăra", vă recomandăm cu căldură noul volum, lectură instructivă și pasionantă.

EMIL NEGOIȚĂ ■

Nucul în experiența și vederile unui pasionat cercetător: Gheorghe Mohora

Sînt aproape 50 de ani de cînd un maistru sticlar din București, Gheorghe Mohora, mărturisește aceeași activă pasiune și erudită fervoare în încercarea sa de a demonstra cercurilor de specialitate și publicului larg marea importanță pe care ar trebui să o reprezinte nucul în economia agrară și forestieră a României. Primul articol scris de Gheorghe Mohora despre o posibilă industrie a nucului a apărut la 22 martie 1936 în ziarul „Gorjanul" și a fost intitulat: „Nucii vor salva regiunile sărace". De atunci și pînă în prezent s-a adresat și altor ziare, a acordat chiar și interviuri radioului și televiziunii, dovedind o insistență deosebită mai ales în perioada ultimilor 15 ani.

Articolului nostru îi revine meritul de a fi ultimul și deci de a îmbrățișa dintr-o perspectivă mai largă această veche și declarată pasiune, de a aduna și cîntări toate argumentele unor supoziții și propuneri izvodite în liniștea observației și a cercetărilor solitare.

Gheorghe Mohora, azi în vîrstă de 74 de ani, s-a născut în satul Hirișești, comuna Novaci, din județul Gorj, și pasiunea pentru cultivarea nucului a moștenit-o de la tatăl său, Gheorghiță Mohora. Nucii sădiți și întreținuți de către acesta din urmă s-au numărat pe vremuri cu mii și mulți dintre aceștia mai pot fi văzuți și astăzi. Nucul trăiește peste o sută de ani și uneori chiar mai mult. (În apropiere de mănăstirea Arnota se află un exemplar în vîrstă de 4 secole, deci e de presupus că a cules din el roade și voievodul Matei Basarab, ctitorul lăcașului.)

De reținut apoi că știința lui Mohoratatăl reprezintă nu un dar al tradiției, ci în primul rînd rodul unor observații și experimente personale. Într-o regiune ostilă pomiculturii, Gheorghiță Mohora a început plantarea nucului pe soluri sărace și inaccesibile altor pomi fructiferi, iar aceasta „numai după ce a descoperit și studiat numeroasele nucete apărute în mod natural la altitudini de pînă la o mie de metri, pe terenurt stîncoase, unde doar ascensiunea bradului mai obține asemenea performanțe. „Misterul" livezilor montane de nuci a fost elucidat în clipa în care tatăl lui Gheorghe Mohora a observat de-a lungul cîtorva toamne că „plantatorii" nucetelor sînt stolurile de ciori. Acestea, pentru a putea sparge coaja nucilor, aduceau fructele din zonele de deal și de cîmpie și le lăsau să cadă de la mare înălțime peste grohotișurile și colțurile de stîncă. Așa au apărut în defileul Jiului, în așa-numita Valea Vișina, la o înălțime de 800—900 de metri, sute de nuci.

Acest episod ornitologic l-a îndemnat pe iscusitul țăran să priceapă că nucul prinde viață chiar și în regiuni mai reci și pe soluri mai sărace cum este și zona submontană de la Novaci. Și atunci, abjurînd prescripții în vigoare și recomandări tradiționale, Gheorghiță Mohora s-a apucat cu de la sine știință să planteze nuci la Hirișești, pe pămîntul său, alegînd în acest scop locuri sterpe în pantă, năpădite de pietre și mărăcini. Nucii s-au prins, au crescut, au rodit și exemplul lui Mohora a fost urmat de întreg satul și apoi de localitățile megieșe. Nucul a fost plantat însă nu numai în jurul casei, ci și pe terenuri intravilane, în curțile școlilor și spitalelor sau pe marginea drumurilor și căilor de acces. S-au plantat nuci de-a lungul Gilorțețului, riu de munte năvalnic și capricios, care de atunci umblă domolit între-o albie cu malurile consolidate într-o rețea de rădăcini pivotante, puternice, de neclintit.

Aventura nucului la Novaci ar fi rămas un simplu episod de importanță locală dacă despre Gheorghiță Mohora și bunii lui concetățeni nu s-ar fi auzit pînă la Ministerul Agriculturii și Domeniilor din acea vreme și la Camera Agricolă a județului care și-au trimis delegați pentru a constata **minunea** de la Novaci. Succesul pomicol a fost deosebit de apreciat și Mohora tatăl a primit din partea ministerului comanda de a produce spre folosul altor județe un prim lot de 10 000 de puieți de nuc.

Ei bine, Gheorghe Mohora fiul a fost martor, participant activ și beneficiar al acestor evenimente. Pasiunea lui pentru cultura nucului datează din acei ani, chiar dacă ulterior, părăsindu-și satul natal și stabilindu-se la București, a învățat meseria de creator de oglinzi artistice.

Economia nucului cuprinde numeroase și variate aspecte. Fructele lui sînt folosite în alimentație, frunzele în farmacie și medicina empirică, lemnul în tîmplăria de mobilă. Mai există și alte utilizări, le vom pomeni și pe acestea în cursul relatării noastre, dar o vom face pe scurt, deoarece important ni se pare la ora actuală de a supune discuției publice situația de fapt în care se află plantele nucifere în țara noastră, sau cu alte cuvinte de a stabili locul pe care îl deține sau ar trebui să-l ocupe nucul în cadrul economiei agrare. Vom publica la începutul discuției părerile și observațiile lui Gheorghe Mohora, cel care dealtfel ne-a sugerat și deschiderea acestei anchete.

— Sînt aproape zece ani de cînd am semnalat prin mijlocirea unor articole și interviuri situația grea în care se află plantațiile de nuci din mai multe regiuni ale țării noastre. Am arătat că în multe locuri au loc tăieri nesăbuite, că, prin nesocotirea legii care apără acești arbori, se doboară copaci falnici de 50—60 de ani, că achizitorii fabricilor de mobilă folosesc tot felul de tertipuri pentru a obține tăierea unor nuci sănătoși, în plină maturitate. În timpul războiului folosirea lemnului de nuc pentru paturi de armă (în special de către industria de război din Germania) a determinat masiva și necontrolata tăiere a unor livezi cu nuci. Dar tăierile neraționale au continuat și după război, numărul total al nucilor reducîndu-se la mai puțin de jumătate. Dacă nu se iau măsuri severe — arătam atunci cuprins de îngrijorare — va dispărea pentru zeci de ani una din cele mai mari bogății naturale ale României.

Dar au trecut zece ani — continuă Gheorghe Mohora — și situația nu s-a schimbat în bine, ci dimpotrivă. Acest lucru poate fi constatat foarte ușor chiar dacă avem în vedere numai prețul nucilor. În toamna anului trecut, pe piața liberă, kilogramul de miez de nucă s-a vîndut cu 100 lei. Cu alte cuvinte, nuca a devenit de douăzeci de ori mai scumpă ca mărul și de cîteva ori mai scumpă decît fructele exotice aduse de peste mări și țări.

— Cum vedeți dumneavoastră reabilitarea nucului?

— Aș începe prin a aminti că în Europa mai există și astăzi nucul supranumit „de Valahia", iar nucile de Sibișel, Ostrov și Mărculești făceau cîndva prețul pieței. Mai doresc să reamintesc că în 1914 un metru cub de lemn de nuc valora cît 150 kilograme de nuci, în 1958 echivalentul totalizează 225 kilograme nuci, iar cu cîțiva ani în urmă un metru cub de lemn de nuc se valorifica la un preț egal cu al unei jumătăți de tonă de fructe de nuc. Asta în ceea ce privește lemnul. Nucul constituie însă materie primă pentru nenumărate alte domenii: în alimentație, pentru fabricarea de uleiuri comestibile, săpunuri, lacuri, cerneală tipografică, cărbune reactiv etc. Nucul mai este apoi un mijloc de apărare a sănătății. Sub influența razelor solare, frunza lui emană în atmosferă un iod radioactiv care contribuie la purificarea aerului viciat și îndepărtează insectele și microorganismele pe o rază de cîțiva metri. Într-o gospodărie unde există nuc, omida nu atacă arborii învecinați. Sînt ferm convins că dacă s-ar planta nuci în jurul Bucureștiului, în zona pădurilor și lacurilor, Capitala ar scăpa de periodica și sîcîitoarea prezență a țînțarilor.

— Vă rugăm să ne vorbiți despre importanța economică a nucului.

— Pentru ca nucul domestic sau sălbatic să dețină o ponderе însemnată în economia agrară a României este necesar în primul rînd să extindem plantațiile de nuci, să refacem și să depășim considerabil fondul existent înainte de război.

— Ne permitem să observăm că astăzi pomicultorii se arată mult mai interesați să cultive speciile care intră pe rod în numai cîțiva ani: merii pitici, caisul, piersicul, cireșul, vița-de-vie.

— Dar ce are una cu alta! De fapt alei e toată problema. Nucul nu reclamă teren în detrimentul altor specii pomicole. Propunerea mea și a altor numeroși „susținători" ai extinderii plantațiilor de nuc au în vedere înainte de orice utilizarea unor terenuri nefolosite sau folosite ineficient. Natura a demonstrat că acest arbore trăiește și rodește și la altitudini de pînă la 1 000 de metri. Or, în această situație, propunerea mea vizează în primul rînd fondul forestier. Există numeroase spații ocupate de păduri pitice, degenerate, stagnate în creștere și de valoare economică redusă. Aici ar trebui să se treacă fără întîrziere la introducerea nucului negru (Juglans nigra), a nucului Pekan (Nicoria Pekan britt) și a nucului sălbatic comun, rezultat din hibridarea speciei Juglans regia. Experiența mea mă îndeamnă apoi să afirm că nucul poate crește în mod ideal înfrățit cu fagul de la poalele muntelui sau de pe văi.

Tot experiența locuitorilor din Novaci a demonstrat că există nenumărate alte terenuri pe care se pot cultiva nuci. Iată cîteva din acestea: terenurile în pantă sau cu tendință de alunecare, întinderi stăpînite de mărăcinișuri, terenuri erodate ce însoțesc albiile rîurilor, fîșiile de pămînt aflate de-a lungul canalelor de irigație, perdelele de protecție. După datele oficiale, aproape jumătate din marginile de drumuri nu sînt încă plantate cu pomi. Cel puțin 50 000 de kilometri de aliniament ar putea fi plantați cu nuci și, avînd în vedere că acest arbore se sădește din 12 în 12 metri, acțiunea s-ar finaliza, numai pe această cale, prin îm-

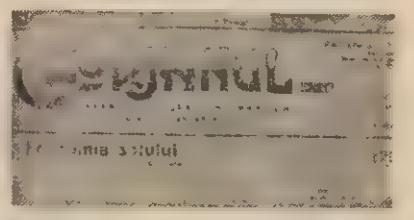

Ziarul „Gorjanul" din 22 martie 1936 spunea că „Nucii vor salva regiunile sărace"

bogățirea fondului pomicol cu încă patru milioane de nuci. După calculele unor specialiști, prin folosirea fondului silvic și a terenurilor degradate sau nefolosite s-ar putea planta în următorii ani nu mai puțin de 100 milioane nuci. Deci de 20 ori mai mult decît avem noi astăzi.

— Care ar fi valoarea economică a unui asemenea fond arboricol?

— Să folosim mai multe exemple. Pe un hectar de teren se pot cultiva 100 de nuci. Considerînd că fiecare nuc produce la maturitate 100 kilograme de fructe, înseamnă că de pe un hectar se pot recolta 10 000 kilograme de nuci. Dacă înmulțim cu 30 prețul unui kilogram de nuci în coajă obținem un cîștig de 300 000 lei. Iată un alt calcul făcut de inginerul Haralambie Popescu și publicat în ziarul „România liberă" acum șase ani. De data aceasta s-a considerat că un nuc produce numai 20 kilograme de fructe, adică extrem de puțin. În această situație de la 20 milioane nuci (deci mult mai puțin decît m-am gîndit eu) s-ar putea obține o producție de minimum 160 000 tone miez de nucă. Fiecare kilogram de simbure de nucă conține de două ori mai mult ulei comestibil decît un kilogram de miez — semințe de floarea-soarelui. Așadar, din cantitatea obținută se pot extrage pe puțin 120 000 tone ulei comestibil, sau ceea ce înseamnă peste o treime din producția actuală de ulei comestibil a țării.

Un metru cub de furnir echivalează ca preț cu 2,1 mc gorun, 2,3 mc paltin de munte, 4,1 mc fag, 3,9 mc rășinoase. Considerînd că un pom de vîrstă medie produce un metru cub de lemn (de reținut că producția de lemn și fructe a nucului are în acest calcul valori exagerat de mici tocmai pentru a nu lăsa loc unor erori în favoarea nucului) înseamnă că de pe fiecare nuc se pot obține 5 000 de dolari.

Aș mai vrea să arăt în sfîrșit că puterea calorică a miezului de nucă este de trei ori mai mare decît a pîinii de grîu, de șase ori mai mare decît a cartofului, de 11 ori decît a laptelui, iar valoarea nutritivă a unui hectar plantat cu nuci echivalează cu 3,5 tone carne și 11 tone de lapte.

— Să încercăm un calcul estimativ considerînd posibilă plantarea unui număr de 100 milioane de nuci.

— Obținem sume fabuloase, veritabile fantezii la prima vedere. Cu toate acestea, cultivarea unui număr atît de mare de nuci nu reprezintă deloc o problemă frezolvabilă. Ei bine, dacă socotim producția unui nuc ca fiind de 50 de kilograme de fructe, deci mult mai puțin decît prevăzusem inițial, și considerînd 30 lei prețul unui kilogram de nuci în coajă (aproximativ 400 bucăți) dacă adăugați la această sumă cîștigul realizat prin valorificarea lemnului de nuc vom avea în fața ochilor o cifră astronomică.

— Da, încep să mă sperii și eu.

— Nu vă speriați. Calculul e perfect realist.

Într-un număr viitor al revistei noastre vom publica și părerile unor specialiști în materie. Dorim totuși să ne informăm cititorii că această cifră a mai fost publicată în cadrul unor interviuri acordate ziarelor cu ani în urmă, și că nu puțini agronomi, ingineri silvici și cercetători ai unor institute de profil au apreciat drept realiste cifrele anticipative prezentate de meșterul Mohora.

LIVIU TIMBUS ■

Pro memoria

(15 — 21 ianuarie)

● 15.I.1834 — **Se deschide pe lîngă Societatea Filarmonică Școala de muzică vocală, de declamație și literatură.** Director și profesor de mitologie — **I.H. Rădulescu**; profesor de mimică și declamație — **C. Aristia**; de muzică — **L Wachman** ● 15.I.1850 — Se naște la Botoșani **Mihai Eminescu**, al șaptelea copil al Raluței și al lui Gheorghe Eminovici. În 1881, marele nostru poet redacta ziarul **Timpul** și a publicat **Scrisorile** ● 15.I.1879 — S-a născut **Ștefan Gheorghiu**, militant socialist român ● 15.I.1919 — **Consiliul Dirigent al Transilvaniei** procedează la organizarea administrativă a teritoriilor unite cu România în 23 județe și numește prefecții acestora ● 15/24 I.1934 — Are loc greva muncitoarelor textiliste de la Industria Linii Timișoara ● 15.I.1941 — Apare documentul **Pentru pace și independență națională a poporului român** elaborat de P.C.R., care cheamă forțele patriotice la luptă într-un front unit împotriva dictaturii militaro-fasciste, pentru independență și suveranitate națională ● I.1943 — **Lucian Blaga** scoate la Sibiu **Saeculum. Revistă de filozofie** ● 15.I.1945 — Corpul 7 armată român este transferat pe frontul din Cehoslovacia ● 16.I.1888 — **Friedrich Engels** adresează socialiștilor români o scrisoare conținînd aprecieri pozitive la adresa mișcării ● 16.I.1894 — S-a născut **Ecaterina Teodoroiu**, căzută eroic în 1917 în luptele pentru apărarea patriei. La 23.I.1979 a fost dezvelită o statuie a eroinei la Tg. Jiu ● 16.I.1896 — Miting de solidaritate cu lupta românilor din Transilvania la București. A luat cuvîntul **Vasile Lucaciu** ● 16.I.1916 — Ofensiva germano-austro-ungară este oprită pe Valea Cașinului, Susițel și Putnei, completînd linia de fortificații Focșani—Nămoloasa ● 1931 — Se construiește imobilul **Patria** din București. Arh. **Horia Creangă** ● 17.I.1568 — A murit umanistul **Nicolaus Olahus** ● I. 1889 — Statul român răscumpără și devine proprietarul tuturor căilor ferate ce pe teritoriul țării (1 377 km) ● 17.I.1892 — Apare la Ploiești gazeta **Democrația socială**, editată de **Clubul muncitorilor** ● I. 1897 — Greva muncitorilor de la Anina a fost reprimată sîngeros ● 17.I.1916 — Premiera la Cluj a filmului **Magdalena de la munte**, realizat de **Eugen Iancovici** ● I—II.1931 — Demonstrații și adunări de protest la București, Cluj, Timișoara, Galați împotriva aplicării „curbei de sacrificiu". Cu toate acestea, la 17.I.1933 se aplică a 3-a „curbă de sacrificiu" ● I.1978 — De la baza **Cape Kennedy** a fost lansat satelitul astronomic I.U.E. pe o orbită aflată la 42 000 km, care efectuează observații în domeniul radiațiilor ● 17-18.I.1980 — Cel de-al II-lea **Congres al F.D.U.S.** ● I. 1595 — V[illegible]t în războiul antiotoman ale oștilor muntene și moldovene conduse de **Mihai Viteazul** ● 18—19.I.1821 — Slugerul **Tudor Vladimirescu**, părăsind București, începe pregătirile pentru revoluție ● 18.I.1844 — La Iași se joacă **Iorgu de la Sadagura** de Vasile Alecsandri, piatră de temelie a dramaturgiei originale românești. La București se pune în scenă în 1845 ● 18.I.1848 — Se naște la Șiria (Arad) scriitorul **Ioan Slavici** ● 18.I.1856 — S-a născut sculptorul **Ion Georgescu**, autorul monumentului lui Gh. Asachi ● 18.I.1916 — Victoria armatei române de la Pralea ● 18.I.1919 — 21.I.1920 — Lucrările **Conferinței de pace de la Paris** la care participă și o delegație română ● 18.I.1936 — A murit scriitorul englez **Rudyard Kipling** ● 19—20.I.1968 — A treia **Conferință a sindicatelor și a cercurilor socialiste „România muncitoare"** la București ● 19—20.I.1919 — Congresul **Partidului Social-Democrat Român din Ardeal** ● 19 I.1960 — Constituirea la București a **Comitetului român pentru colaborare și înțelegere reciprocă între popoarele din Balcani** ● 20.I.1390 — Ratificarea în condiții de deplină egalitate, la Lublin, a tratatului între **Mircea cel Bătrîn și Wladislaw al II-lea Jagello** ● 20.I.1818 — A murit la Timișoara **Dimitrie Țichindeal**, învățător, traducător și animator cultural iluminist ● 20.I.1880 — Apare la București **Literatorul** sub conducerea lui **Al. Macedonski** ● 20.I.1917 — Comitetul național al românilor emigranți din Austro-Ungaria, înființat la Iași (**Vasile Lucaciu, O. Goga, dr. Ioan Nistor, Sever Bocu** ș.a.), semnează declarația de război împotriva monarhiei austro-ungare ● 20.I.1945 — Decretul-lege privind organizarea sindicatelor în România ● 20.I.1961 — Va avea loc o eclipsă totală de Lună prin penumbră, invizibilă la noi ● 21.I.1756 — S-a născut **Wolfgang Amadeus Mozart** ● 20—21.I.1692 — La Conferința extraordinară a Partidului Național Român se hotărăște alcătuirea unui **Memorandum** către împăratul **Franz Joseph I**, cuprinzînd revendicările românilor din Imperiul austro-ungar ● 21.I.1919 — În Valea Jiului — o puternică grevă a minerilor ● 21.I.1924 — A murit **Vladimir Ilici Lenin**. Între 1960—1970 apar în țara noastră **Opere complete** (35 volume) de V.I. Lenin ● 21.I.1941 — A fost asasinat de către legionari **Constantin David**, militant al mișcării muncitorești.

REGHINA VĂRVICI ■

Dr. docent Gh. Marinescu-Dinizvor, distins cu „Ordinul Pleiadei":

„Știința noastră trebuie să aibă prioritate absolută"

O știre laconică, inserată în ziarul „Scînteia" din 23 decembrie 1980, ne-a umplut inimile de bucurie:

„ORDINUL PLEIADEI" — DECERNAT UNUI OM DE ȘTIINȚĂ ROMÂN. La Paris a avut loc ceremonia decernării „Ordinului Pleiadei" omului de știință român Gheorghe Marinescu, medic primar, șef de secție la Spitalul de boli infecțioase „Victor Babeș" din București. Distincția a fost înmînată de Xavier Deniau, secretar general al Asociației internaționale a parlamentarilor de limbă franceză. În alocuțiunile rostite cu acest prilej au fost subliniate relațiile tradiționale dintre cele două culturi și popoare".

Această știre transmisă de Agerpres și France Presse a fost publicată de toate ziarele centrale din țara noastră ca și de ziarul francez „Le Figaro", dar nu și de gazeta „Muncitorul sanitar". Ne-am adresat distinsului om de știință dr. docent Gheorghe Marinescu-Dinizvor cu insistenta rugăminte de a relata cititorilor revistei „Flacăra" mai multe amănunte în legătură cu acest eveniment.

— Așadar, stimate tovarășe doctor docent Gheorghe Marinescu-Dinizvor, am observat că aveți unele reticențe, unele rețineri, ne evitați de la o vreme...

— Din mai multe motive. În primul rînd nu vreau să mă puneți rău cu unele persoane din Ministerul Sănătății, pentru care am o deosebită considerație. Revista „Flacăra", pe lîngă atîtea reușite publicistice, a stîrnit volens-nolens unele stări de insatisfacție în rîndurile corpului medical din țara noastră, în tendința unor ziariști de a impune cu orice preț anumite idei și aspecte care ocolesc uneori adevărata deontologie medicală. Am vrut apoi să fiu și sigur că primesc distincția respectivă în cadrul unei ceremonii oficiale. În sfîrșit, dar nu în al treilea rînd, mi-e teamă să nu zică lumea ca o vorba de reclamă, eu neavînd nevoie de așa ceva. E drept, ar fi normal, după cum ați observat și dumneavoastră, ca gazeta de care depind profesional să fi fost prima care să-mi solicite acest interviu cu scopul de a informa exact sutele de colegi de breaslă, care mi-au cerut telefonic, chiar din provincie, explicații mai amănunțite.

— Tocmai de aceea, am să caut cît am să pot să mă feresc de susceptibilitatea dumneavoastră. Vreau să vă spun de la început că știu multe, chiar foarte multe despre dumneavoastră. Tot dîndu-vă tircoale, în așteptarea momentului acestuia al unui dialog, m-am informat asupra activității dumneavoastră profesionale și științifice din publicațiile și memoriile oficiale. Am cules informații în primul rînd din cele două dicționare ce publică biografia unor cunoscuți oameni de știință din întreaga lume: primul „World Who's Who in Science, a biographical dictionary of notable scientists from antiquity to the present", (Dicționarul biografic al celor mai mari oameni de știință din antichitate și pînă în prezent), **first edition, 1967, editor Allen G. Debus, Professor of the History of Science, University of Chicago"; al doilea „Dictionary of International Biography, by Cox and Wyman, Ltd. Fakenham and Reading, London, 1971"; am cules apoi date despre dumneavoastră din „Forum", revista Învățămîntului superior (1978, nr. 7—8, pag. 56—63), unde vă sînt prezentate pe larg activitatea, titlurile și lucrările științifice, precum și din memoriile care vi s-au cerut pentru diverse concursuri (medic primar gradul I, docent, profesor universitar). Am mai consultat, în sfîrșit, o serie de extrase și documente oficiale reproduse în diverse publicații sau împodobind pereții biroului pe care-l ocupați aici, la spital. În loc de cinste se află și splendida prezentare făcută activității și rezultatelor științifice de către academicianul Georges Girard cu ocazia discursului de recepție la Academia de științe a teritoriilor de peste mări onorate prin prezența academicianului Raymond Gisèard d'Estaing, tatăl actualului președinte al Franței. În alocuțiunea domnului Girard se spunea că: „el a devenit un cercetător al cărui nume este familiar și binecunoscut în literatura științifică mondială". V-am ruga stimate Gheorghe Marinescu-Dinizvor, cu toată modestia și nemulțumirea de sine ce vă caracterizează, ca om ce v-ați închinat viața bolnavului și științei, să ne spuneți ce înseamnă această distincție primită și pentru care merite se acordă ea?**

— După cum se știe, limba franceză a fost pînă în pragul celui de-al II-lea război mondial limba diplomatică, o primă limbă de circulație internațională, cedînd treptat limbii engleze acest rol. Limba franceză s-a impus limbii latine, care a figurat ca limbă a relațiilor interstatale tot evul mediu și o parte din epoca modernă, grație la început activității unui grup de șapte scriitori francezi în frunte cu Pierre Ronsard și Joachim du Bellay. Acest grup denumit mai întîi „Brigada", apoi „Pleiada", făcînd aluzie la constelația respectivă de pe cer, a redactat și un manifest intitulat „Défense et illustration de la langue française" cu scopul declarat de a contribui la reabilitarea limbii franceze. De mai mulți ani, parlamentele din 35 de state francofone, dorind ca limba franceză să recîștige din prestigiul de odinioară, au constituit o Asociație internațională a parlamentarilor de limbă franceză pentru „promovarea limbii franceze în dialogul culturilor". Cu această ocazie au constituit și o distincție, un ordin denumit „L'Ordre de la Pléiade", pentru a fi înmînat periodic celor care s-au distins în munca lor, folosind limba franceză în relațiile internaționale. Distincția a mai fost conferită unor personalități printre care: Kurt Waldheim, secretar general al O.N.U.; Leon Barre și Chaban-Delmas, respectiv primul ministru și președintele Adunării Naționale Franceze; Leopold Sedar Senghor, ex-președintele Senegalului, profesor la Sorbona și membru al Academiei franceze; Corneliu Mănescu, ambasadorul țării noastre la Paris, fost președinte al Adunării Generale a O.N.U., ș.a.

— Permițîndu-ne să reluăm cîte ceva din „Le Figaro" și din cuvîntările ținute cu prilejul acordării Ordinului Pleiadei pentru întreaga și bogata dumneavoastră activitate științifică amintim că aceasta s-ar rezuma la cinci monografii medicale, peste 300 de articole, conferințe și comunicări științifice, cea mai mare parte prezentate în limba lui Pasteur, cele patru premii acordate de către Academia de medicină și de științe din Paris pentru lucrări din domeniul paraliziei infantile, pojarului, limfocitozei infecțioase acute și mononucleozei infecțioase. Prin intermediul limbii franceze, cercetările românești, adică ale dumneavoastră, au putut fi astfel mai bine cunoscute pe plan mondial, ele fiind citate într-un mare număr de reviste de specialitate precum și în 19 tratate, monografii, manuale didactice. Ne mulțumim doar să enumerăm titlul, tradus în românește, și autorul acestor volume, editura, anul și pagina se pot găsi precizate chiar și în cuvîntarea academicianului Georges Girard rostită, cum spuneam, cu ocazia primirii dumneavoastră la Academia sus-citată cu trei ani în urmă. Volumele ar fi: „Îndreptar de boli infecțioase", de Bilibin și Rudnev, „Gripa", de Smorodințev și Korovin, „Modificările patomorfologice în gripă", de Maximovici și colaboratorii, „Anatomia patologică a poliomielitei", de Margupov și colaboratorii, toate editate în Uniunea Sovietică; „Infecții virale ale copilului", de Rose și „Virusurile gripale", de Hoyle, ambele în Statele Unite; „Bolile virale ale omului", de Haagen și „Tratat de boli infecțioase ale copilului", de Opitz și Schmidt, în Germania Federală; „Tratat de boli infecțioase", de Giunchi și Soricu, în Italia; „Reanimarea neurorespiratorie", de Corominas-Beret, în Spania; „Tratat de boli infecțioase", de Gsell și Mohr, în Elveția; „Tratat de boli infecțioase și parazitare", de Bastin și colaboratorii, „Tratat de clinică virologică", de Debré și Cellers, „Enciclopedia medico-chirurgicală", capitolul scris de Giroud și colaboratorii, monografia „Miocardite acute", de Gremier și patru teze de doctorat cu tematică din paralizia infantilă semnate de Lorrain, Cotton, Marty și Chourot, toate acestea în Franța. Grație acestei activități științifice, care a devenit cunoscută pe plan mondial prin intermediul limbii franceze, ați înregistrat în primul rînd un răsunător succes prin alegerea dumneavoastră la Academia franceză de medicină, cu 62 de voturi pentru din 69 posibile, în secția a patra a științelor biologice, unde printre aleși sînt numeroși laureați ai Premiului Nobel, secție în care sînteți al treilea om de știință român ce o onorează după marii înaintași din domeniul patologiei infecțioase Victor Babeș, ales în 1891, și Ioan Cantacuzino, ales în 1922. Ați mai fost ales membru corespondent ori asociat al altor șapte societăți academice și douăsprezece societăți științifice medicale din Anglia, Austria, Canada, Franța, [illegible] Federală, Italia, Statele Unite. Mai faceți parte din consiliile editoriale a cinci reviste de specialitate din Belgia, Franța, Italia și Germania Federală. Și acum, după această prezentare ce poate să țină loc de curriculum vitae, am dori să ne spuneți părerea dumneavoastră în legătură cu starea actuală a științei medicale românești.**

— ...Avem cîteva rezultate de valoare și cam atît.

— Cum adică?

— Departe gîndul de a aduce vreun prejudiciu cuiva, vreau să spun că privită în ansamblu, știința medicală românească are rezultate notabile dar nu are suficientă competitivitate internațională cum văd că are chimia, fizica și matematica din țara noastră. Există rezultate frumoase, de excepție, în doar cîteva domenii, ce pot fi numărate pe degete, rezultate comparabile cu cele ale străinilor, dar nu este de ajuns, știința noastră trebuie să aibă prioritate absolută, precum Nadia Comăneci la Montreal! Înțelegeți la ce bat! Mă rog, puteți să-mi dați numele vreunui doctor român laureat al Premiului Nobel?

— Român nu, dar de origine română da: George Palade. Ce credeți că ar trebui făcut pentru ca peste ani să se poată răspunde afirmativ la o asemenea întrebare?

— Multe! Foarte multe. Greu de expus într-un interviu ca acesta. Mai întîi de toate trebuie schimbată, de pildă, optica celor care recrutează cadre pentru cercetare. Să nu primeze criteriul aranjamentelor, al relațiilor, al pilelor, ca să le spunem pe românește, ori al concursurilor de buche, ci să primeze inventivitatea și capacitatea intelectuală a candidaților! Spre exemplu, dacă aș fi răspunzătorul unui colectiv, unei instituții de cercetare, n-aș primi să lucreze un cadru științific dacă n-ar avea la activul său o inovație sau un lucru original în domeniul în care dorește să se ocupe de cercetare. Încă din primii ani ai studenției aș pregăti tinerii noștri entuziaști, și eu am întîlnit cu zecile, pentru practică și cercetare, într-un climat corespunzător, într-o atmosferă propice. Să știe studentul în medicină, să zicem, că nu va rămîne într-un centru de cercetare, dintr-un oraș, dacă nu are efectiv o cercetare științifică de mare valoare. În străinătate sînt anumite fundații și instituții care subvenționează unele cercetări de un anumit interes cum ar fi paralizia infantilă sau cancerul. În țara noastră o posibilitate ar constitui-o acordarea de către stat a unor împrumuturi pentru cercetare, rambursabile în caz de nereușită, începînd cu prima retribuție ca medic, iar la terminarea inovației statul va trebui să recompenseze, să premieze cercetarea respectivă în caz de reușită, avînd ca urmare imediată încadrarea persoanei în munca de cercetare. Totul s-ar petrece ca și atunci cînd ai cere la stat un împrumut ca să-ți construiești o casă, un apartament, dar tu îl folosești pentru a-ți clădi un nume, o reputație și totul ar fi pus în folosul suferindului. Nu zic că aceasta ar putea fi singura modalitate, s-ar găsi și alte procedee, nu susțin neapărat că propunerea mea este cea mai bună și trebuie neapărat îmbrățișată. Desigur, lucrul acesta este enorm de greu, dar nu imposibil! Inventatorului i se cer pasiune și perseverență, o mare dăruire de sine, un fel de „nebunie", o „febră" a descoperirii.

— De unde să-și ia studentul timpul?

— Mai are el ceva ferestre, dar recunosc că studenții își cam mănîncă timpul la cursuri și cursulețe ale prea multor profesori și profesorași, avînd multă activitate didactică în detrimentul orelor libere în care și-ar putea forma și clădi personalitatea. N-am nimic împotriva acelor cadre didactice care dădăcesc studenții, să fie cît mai mulți, dar ei înșiși să facă dovada unor medici cu înalte calități în cercetare, oameni cu realizări originale în domeniul lor, adevărate exemple și modele de urmat pentru studenți. În cîteva cuvinte, să se creeze un curent, o școală a creației științifice medicale, nu o școală a „referatelor" și a „lucrăturilor" științifice. Mi-aduc aminte de o conferință a marelui om de știință și inventator care a fost Henri Coandă, ținută la unul din liceele din Capitală, terminată prin cuvintele: „n-aveți un cercetător, un inventator în plus?"

— Despre stagiatură, despre medicii stagiari, ce opinii aveți?

— Am o părere precisă. Colectivul meu de lucru și stagiarii ce au trecut prin serviciul meu clinic o cunosc destul de bine. O să v-o spun mai pe larg cu alt prilej. Deocamdată, vreau să subliniez că țin la stagiari foarte mult, ca un tată ce-și vede fiul neajutorat! Am lucrat mult timp cu studenții și absolvenții, am o experiență didactică națională și internațională suficientă ca să pot formula niște păreri constructive. La București, ca și la München, Berlin, Paris, Toulouse, Torino, unde am intrat în contact cu ei, prin conferințele și lecțiile ținute, am constatat că sînt aproape aceiași atunci cînd îi iubești, cînd te apropii de ei, cînd le stimulezi ce are fiecare mai bun. 28 de lucrări studențești și lucrări de diplomă conduse de subsemnatul, pe vremea cînd funcționam în învățămîntul superior, și cîteva zeci de comunicări făcute ulterior cu cadre tinere ce s-au perindat prin secția condusă de mine atestă, cred, într-un fel acest lucru. Cînd văd însă că stagiarul nostru, după șase ani de facultate, nu știe să se orienteze pe diagnostic și tratament, nu știe pentru că n-a efectuat niciodată așa ceva, să facă, spre pildă, o punctie lombară ori să scoată un lichid pleural pentru diagnostic și tratament, precum și alte lucruri, mă cuprinde, vă spun drept, nu furia, ci de-a dreptul mila! Nu ei sînt vinovați! Eu vreau să spun doar atît, că facultatea de medicină, această uzină de fabricat muncitori pentru repararea mașinii umane, trebuie să fie, în primul rînd, practică! Iar cei trei ani suplimentari încarcă și bugetul vîrstei și bugetul statului, cînd ar trebui ca studentul după ce a trecut prin școala aceasta de fabricat doctori să cunoască absolut obligatoriu, din punct de vedere practic, toate gesturile care să-i confere titlul de medic, să se poată impune încă de la început în fața personalului sanitar mediu. Evident, sînt și absolvenți tineri foarte bine pregătiți, care și-au petrecut vacanțele ori orele libere efectuînd stagii practice și contravizite în timpul studenției. Sînt multe de spus, de propus, de corectat. Stagiatura, așa cum se face acum, vine să completeze acele carențe de ordin practic ale absolventului. În plus, prin crearea unui climat favorabil în unitățile sanitare, dispunînd de timp liber mai mult decît studentul, medicul stagiar poate ține și un baston de mareșal în mînă — cercetarea științifică!

— De cîtă vreme lucrați în spital?

— Am intrat în al 38-lea an de practică medicală.

— Mi s-a spus că mai tot timpul sînteți în spital, uneori începînd cu ora patru dimineața. Fortarul mi-a mărturisit că este adesea în derută și nu știe ce să le zică celor ce vă caută: „eu nu știu, am venit la șase și nu l-am văzut, s-ar putea să fie" sau alte vorbe de felul acesta și totdeauna se-ntîmplă ca să fiți găsit în spital. Cum se face că iubiți atît de mult spitalul?

—E simplu. Chiar de la început, stagiile mele de externat le-am efectuat ca și cum aș fi fost intern în medicină, aveam cameră tot timpul în spital, făceam gărzi tot timpul în schimbul meu, apoi a venit internatul propriu-zis și uite așa n-am mai scăpat de spital și nici nu-mi doresc așa ceva.

— Mă scuzați că vă întrerup, mi s-a mai spus că n-aveți zi de sărbătoare, n-aveți concedii, totul e ca și cum anul s-ar compune dintr-un șir nesfîrșit de zile lucrătoare.

— Mare lucru. Mai sînt și alții! Noi medicii lucrăm cu boli și bolnavi. Or, nici bolile și nici bolnavii nu cunosc sărbătorile.

— Nu cred că este chiar așa. De pildă, acum nu sînteți de gardă, mai sînt cîteva zeci de minute pînă la sfîrșitul acestui an. De ce s-au strîns medicii cu toții în pavilionul acesta, numit B3?

— Tradiția! Toți știu că înainte de a se încheia anul, de ani și ani, sînt invitații mei, ne stringem în acest pavilion și închinăm o cupă de șampanie; acum au sosit un medic primar, un medic specialist, patru stagiari, adică personalul superior medical de gardă din toate secțiile spitalului, plus șase surori medicale din secția ce o conduc. Cam așa este revelionul nostru, al medicilor. Și pentru că sînt medic, să-mi îngăduiți s-o fac în coloanele revistei „Flacăra", în „Muncitorul sanitar" vedeți că n-am cum, să transmit conducerii Ministerului Sănătății, personal profesorului Eugen Proca, respectuoasele mele mulțumiri și de data aceasta cînd mi-a facilitat participarea la ceremonia conferirii Ordinului Pleiadei, dîndu-mi-se ocazia să pot oferi acest interviu. Confraților mei, personalului sanitar aflat sub semnul lui Hipocrate, un tradițional „La mulți ani!"

ION PREDOȘANU

(Va urma)

FIICĂ ȘI MAMĂ

Fiica

42 de ani, suplinitoare, mamă a două fete premiante, soție devotată medicului veterinar V.B., al patrulea copil al unei familii normale (cei puțin așa părea pînă la începutul războiului : o familie normală, sănătoasă și unită).

Încă de la început, fiica se atașează de mamă cu o dragoste neiertătoare. Șocul despărțirii a fost atît de violent încît ține minte totul : iarna cu zăpada murdară de funingine, după plecarea tatii la război, umbrele grele ale norilor deasupra curții cu păsări, vorbele șoptite ale bunicilor, zarva prevestitoare de nenorocire ; mama cu fața mînjită, cu hainele rupte și murdare de noroi, plecarea rușinoasă.

Dezamăgirea și indignarea față de purtarea mamei dobîndesc treptat tăria urii. O ură la fel de puternică ca și dragostea ce i-o purtase. Ciudat este că tocmai această ură o salvează : înversunîndu-se împotriva mamei, condamnînd-o, fiica refuză compromisurile pe care frații ei mai puțin sensibili le acceptă cu resemnarea cu care mai tîrziu vor eșua în viață. „Față de frații mei, scrie, mama s-a purtat ca o criminală. Pe unul dintre ei l-a băgat în pușcărie cu bună-știință îndemnîndu-l la furt și apoi vînzîndu-i sculele sustrase de la fabrică. Pe cel mai mare dintre frați l-a tîrît după ea prin circiumi și l-a părăsit lîngă o fîntînă de unde nu s-a mai ridicat niciodată. Al treilea frate a fost internat într-un ospiciu din pricina neîngrijirii și a alcoolului. Tot la fel s-a purtat și față de tata. După întoarcerea lui din război, mama a făcut tot ce-a putut ca să-l distrugă. De rușine și necaz, tata a dat în patima beției. Nimic n-a impresionat-o pe această femeie decăzută. Cu o dibăcie diabolică a călcat în picioare durere, dragoste, căință urmărind un singur scop : răzbunarea.

De cînd m-a părăsit fără un cuvînt n-am vrut să mai știu de ea, am fost crescută de o vecină, am urmat apoi o școală de meserii, seralul, facultatea, totul prin forțele mele. N-am avut mamă. Nu m-a crescut, nu m-a educat, nu m-a îngrijit, nu a sacrificat nimic pentru creșterea mea, nu s-a interesat de viața mea decît acum cîtva timp, cînd, bătrînă și bolnavă, fusese părăsită de toți. Nu datorez nimic mamei mele. Față de un străin în nevoie aș avea mai multă compasiune decît pentru ea, fiindcă numai eu știu cît de vinovată este și cît rău a făcut celor din jur. Sînt căsătorită, am două fete, am viața mea, nu vreau să-mi amintesc ce-a fost. Dar iată că acum, cu aceeași voință diabolică care ne-a distrus tuturor viața, încearcă să reintre în familia mea. Mă amenință cu instanța judecătorească, îmi face șicane, mi-e teamă de memoriile ei perfide și de drumul pe care acestea îl pot apuca. Dorește să-i asigur o pensie, dar aș prefera să mor decît să întrețin din banii munciți de mine și de soțul meu o femeie care mi-a nenorocit tatăl, mi-a omorît un frate și le-a distrus viața celorlalți doi..."

Mama

— De ce credeți că m-ar fi trimis cineva ?

— V-a trimis fiica mea. Sărăcuța, îmi mosteneste firea. E iute și mîndră... D-un an m-amenință cu ziarul !

— Are motive ?

— Are. Dar la ziar mă dă fiindcă nu vrea să dea bani.

— Dacă are motive să vă dea la ziar, de ce îi pretindeți bani ?

— Ca să știe că e fiica mea. De viața mea nu s-a ales nimica. N-am făcut nimica bun. Dacă v-a trimis ea înseamnă că v-a povestit... Dar ei eu i-am dat viață. E singurul lucru bun din viața mea și acum ea nu vrea să mai știe de mine. Nu renunț la ea nici în ruptul capului...

— Dacă nu vă simțiți bine, pot reveni mai tîrziu.

— Nu, nu ! Stați. Iată, nu mai plîng.

— Dacă știți că asta o scoate din sărite, de ce o necăjiți mereu cerîndu-i bani ?

— Nu v-am spus ? Nu vrea să știe de mine decît dacă o amenință că o dau în judecată pentru bani.

— Știu că mai aveți și alți copii.

— Patru. Ea e cea mai mică. Cel mare a murit...

— Cum ?

— Scuipa sînge. La vreo cinci ani după război, trecuse iarna, dăduse și iarba cînd el începu să scuipe sînge. Avea amețeli. Cînd se întorcea de la muncă, se culca, nici nu mînca și într-o dimineață la cinci a început să horcăie. Am aprins lampa, patul lui era plin de sînge. M-am dus la o vecină, ca să-i cer căruța... Ce să mai zic ? — am plecat amîndoi pe jos. Ne-am oprit să ne odihnim lîngă o fîntînă. Apoi el nu s-a mai putut ridica. Am alergat pînă în satul din apropiere. S-a milostivit de noi un bătrîn. I-a făcut frecție cu rachiu, ca să-i pună în mișcare sîngele. Apoi i-a dat să bea. S-a înviorat un pic, pe urmă a murit...

— De ce v-ați oprit ?

— Cînd am aflat prima oară de moartea bărbatului meu...

— Știam că trăiește.

— Trăiește, dar la o lună după ce a plecat pe front eu am primit veste că ar fi murit... Atunci n-am știut să mă port, deși aveam 32 de ani... Mă credeam lecuită, dar după șapte ani, cu moartea în față, m-am purtat la fel, parcă aveam un văl pe ochi, am băut restul de țuică și am umblat ca nebuna din sat în sat...

— N-am știut amănuntul privind moartea soțului...

— Da. Nu trecuse o lună... Eu credeam că eram singură de o veșnicie. Patru copii. Socrii, la care locuiam, erau bolnavi. Nici eu nu știu cum mă descurcam, cum nu știe vita de la jug. Și deodată, trosc : vestea !... Alte femei au fost mai tari, dar nici n-aveau atîtea pe cap... M-au dat afară din casă, după ce mi-au luat copiii, băieții, și i-au trimis la rudele lor. Eu cu fata ne-am mutat la o vecină. Ea era prea mică pentru a fi de ajutor și mi-au lăsat-o. Fata a rămas la vecină și eu am început să mă angajez cu ziua pe unde se nimerea... Cînd el s-a întors, eu eram undeva prin Oltenia... M-am întors într-un suflet și cînd m-a văzut, m-a luat la bătaie. Nu m-a iertat niciodată. Mi-a luat fata. N-am mai plecat din sat. Nu puteam să mă obișnuiesc cu gîndul că trăiește. Am crezut c-o să-l atrag dacă-l fac gelos. El a început să bea, apoi s-a însurat. N-am făcut altceva decît să ne distrugem unul pe altul, fiindcă n-o iubea pe femeia aceea. Am luat băieții la mine. Nu i-am dat la școală ca să-i aibă ei tot timpul sub ochi. Să le cunoască ura. Apoi, cel mare a murit. Toți ar fi spus că eu sînt vinovată...

— De ce ?

— Erau vremuri grele, dar la noi, acasă, ca el să simtă disprețul nostru, o duceam tot într-o petrecere... Tot eu greșisem. Tot eu. Numai eu greșeam, el se însurase, din prizonierat nu-mi trimisese nici o veste, fusesem dată afară din casă, judecată pentru înstrăinarea copiilor, pentru faptul că nu știusem să-l fac să vină înapoi la mine, crezusem că înfrunt viața asta și rezultatul a fost că mi-am omorît băiatul cel mare de surmenare și mizerie... Pe urmă n-am dorit nimic. Nici să se întoarcă, nici să nu se întoarcă, nici să sufere din cauza noastră, nici să nu sufere... Nici nu mai avea la cine se întoarce : mă scofîlcisem, acum n-arăt mult mai rău decît atunci... Mi-era indiferent. Le-am dat voie băieților să meargă la fabrică. Cel mic n-a vrut să mă părăsească. Celălalt însă nu s-a mai întors, pînă ce am aflat că e urmărit pentru furt. Au venit la noi acasă pentru percheziție. I-am tras de limbă ca să aflu ce căutau și am aflat că era vorba de scule. Le-am spus că băiatul n-are nici o vină, că eu le vîndusem. Au trecut prin comună niște șoferi și vîndusem sculele acelor șoferi. Proastă cum sînt, am crezut că fac bine. Ei mă iscodeau de minciună și tot spuneau că nu fac bine dacă mint, că nu-l ajut pe băiat astfel, dimpotrivă, dar eu bănuiam că vor să mă păcălească și să mă ademenească să-l las pe băiat singur în belea. Și o tot țineam pe a mea. Abia tîrziu am aflat că mă pusesem singură martoră împotriva fiului meu, cînd am auzit că dovada furtului este tocmai faptul că eu recunosc că vîndusem sculele. Atunci s-a îmbolnăvit cel mic. S-a tratat de nervi vreo doi ani. Acum stau împreună și nu vor să știe de mine. Lor le-am făcut rău, dar ei, nu. Nu i-am făcut bine, dar nici rău.

— Băieților de ce nu le cereți bani ?

— N-au.

— Ce importanță are ? Îi faceți să-și aducă aminte că au mamă. Așa cum procedați cu fiica.

— Băieților nu le-am făcut nici un bine că l-am născut. Mi-am distrus mie viața, dar am distrus-o și pe-a lor. Mîine, poimîine mor. Dacă am făcut ceva bun în viața asta, numai eu este. Cer să mi se recunoască acest lucru.

— Și o distrugeți cu amenințări și procese...

— Mă iubește. Să știți că fiica mea mă iubește.

— Dar dumneavoastră iubiți pe cineva ?

— Tot ce-am făcut numai din iubire am făcut. Cum m-am priceput. N-am suferit eu mai mult decît toți ? Fiindcă numai eu am așteptat toată viața. Cînd petreceam așteptam să vină el să mă la la bătaie și apoi să mă ierte... Toată viața am așteptat ceva și a ieșit altceva...

— Chiar credeți că fiica vă iubește ?

— Foarte mult. Dintre toți, ea m-a iubit cel mai mult. A suferit cel mai mult din pricina firii mele, tocmai fiindcă m-a iubit cu adevărat. Dar a trăit în altă lume și asta a făcut-o să-i fie rușine de mama ei. A început să mă urască atunci cînd n-am mai fost cum mă vedea și m-a urît din nou cînd n-am mai fost ca mamele pe care a început să le cunoască. Am stat un timp la ea în casă. Îi era rușine cu mine și suferea că-i este rușine de mama ei. Dacă aș fi plecat dintr-o dată ar fi suferit și mai mult și remușcările poate ar fi împins-o spre un gest necugetat, care ar fi dăunat întregii din familie. Am preferat să fiu dată afară... Da, da. Am făcut-o să mă dea afară și să creadă că tot ea are dreptate.

— Adică, ce-ați făcut ?

— N-a fost deloc simplu. Și n-a fost simplu deoarece trebuia s-aleg ceva care să se sauve în timp, să nu fie ceva de moment pentru ca apoi tot ei să-i pară rău. M-am gîndit să pun foc casei, apoi tot eu să sting focul. Dar ar fi însemnat o pagubă. M-am gîndit să le dau la fetițe, are două fete, să bea țuică, mi-era frică de urmări și nu voiam să sufere fetițele din cauza noastră... Tot fetele m-au ajutat însă. Pe ele le iubește mai mult decît pe mine și mai mult decît pe soțul ei. Cu ele este din cale-afară de atentă. Limpezește de zece ori o rufă pînă se hotărăște s-o pună la uscat. Așa am și început. Spălam rufele fetelor numai pe jumătate încît ea le mai spăla o dată după mine. Le serveam la masă cu mîinile murdare. „Mamă, zicea, fii atentă cum servești". „Ei, asta-i acum, mă prefăceam, așa am servit o viață întreagă și ați crescut mari. La țară nu moare nimeni din asta. N-o să-mi schimb obiceiurile acum, la bătrînețe". „La țară e altceva, zicea. Fetele au crescut altfel decît noi". „Ei, au crescut altfel ! Nu sînt tot oameni !" Începuse să mă urmărească în tot ce făceam ca nu cumva să-i omor fetițele. Și eu dinadins făceam altfel decît îi plăcea ei. Îi era frică să mă mai lase singură cu fetele, așa că atunci cînd mi-a dat de înțeles că ar fi mai bine să plec, am și plecat.

— Și totuși o necăjiți acum ?

— N-o necăjesc. Dacă ar fi să-mi trimită bani pe ascuns ar face-o. Știu asta. Dar eu nu vreau așa.

— Și asta nu se cheamă c-o necăjiți ?

— Nu. Eu mor și ea rămîne, dar nu rămîne bine dacă pînă la vîrsta asta nu și-a lămurit relațiile cu bărbatul ei, iar mai tîrziu va fi tot mai greu s-o facă. Fata mea așteaptă ceva așa cum am așteptat și eu. Așteaptă să mor eu, așteaptă să se schimbe bărbat-său, așteaptă să crească fetele mari ca să înțeleagă, așteaptă să se scurgă timpul și scurgerea timpului nu rezolvă nimic, ba le face pe toate și mai încîlcite. Vreau să mă recunoască de mamă așa cum sînt ca să aibă propriile ei rădăcini...

— Faptul că s-a adresat revistei împotriva dumneavoastră dovedește că fata se gîndește mai puțin la rădăcinile ei proprii, cît mai ales la șicanele pe care i le faceți.

— Nu cred. Așteaptă ca prin dumneavoastră să fie lămurit bărbatul ei că trebuie să plătească. Să știți că nu mă înșel. Fiică-mea este singurul lucru bun pe care l-am făcut în viața mea și o cunosc mai bine decît orice altceva. Așteaptă, așteaptă, așteaptă ! Și mîine, poimîine eu mor. Și ea, altfel poate și cu alte urmări bineînțeles, va repeta viața mea. Eu n-am luptat și n-am scos din mine decît putreziciune. Ea vrea să alunge din viața ei toate stricăciunile din viața mea tot fără luptă, tot fără cuvînt hotărît, tot fără să se opună...

— Ce cărți ați citit ?

— Nu știu să citesc.

— De o jumătate de oră trăiesc un sentiment ciudat. Mi se pare că sînt tras pe sfoară. Viața dumneavoastră și felul cum judecați nu se potrivesc. Am impresia că îmi spuneți o lecție învățată. Că a scris-o altcineva și acum o recitați. Nici măcar nu mai plîngeți.

— Cînd ați venit am fost și eu convinsă că fata mea mă urăște. Că nu mai e nimic de făcut. M-am zăpăcit puțin. Apoi mi-am revenit. Fata mea e singurul lucru care mă interesează și la altceva nu mă gîndesc.

— La băieți, nu ?

— Nu.

— De ce ?

— Fiindcă nu mai aștept nimic. Încerc să îndrept ce se mai poate îndrepta.

NICOLAE CRISTACHE

Desen de MARIAN AVRAMESCU

Cronica șoselei

2 litri de vin și o halbă de bere

Ieșind pe poarta „Întreprinderii de morărit și panificație" din Iași la ora terminării schimbului de dimineață, Petru G. s-a adresat celor patru colegi de serviciu pe care îi transportă în autoturismul său „Renault 10 Major". „De mers acasă e cam devreme, gustarea care am luat-o împreună la 12 a fost destul de substanțială, așa că cea mai bună soluție ar fi să bem un păhărel". Colegii s-au declarat imediat de acord și grupul s-a îndreptat spre berăria „Bistrița", nu înainte de a trece pe la un centru de desfacere a vinului vărsat de unde au cumpărat 5 litri de vin sec. În mai puțin de o oră sticlele respective s-au golit și unul dintre colegi a fost trimis să mai procure 4 litri de vin de la același centru situat în apropiere.

„Ce întîrzie Costică ăsta cu vinul, parcă l-ar fabrica acum ?" s-a impacientat la un moment dat unul dintre comesenii.

„Ospătar, pînă sosește vinul, dă-ne mata cîte o halbă de bere".

Soluția s-a dovedit potrivită, deoarece exact în momentul cînd toți terminaseră de sorbit berea, pe ușă a intrat Costică cu cele 4 sticle.

Se făcuse întuneric. La un moment dat, unul dintre colegi, pe nume Ștefan, își aduce aminte că este așteptat acasă, de soție, cu care trebuie să plece după cumpărături. „Petrică, tu parcă ești mai trenz și în plus ai mașina aici, nu departe. Du-mă pînă acasă la Holboca. Așa cum sînt, nu mă simt în stare să merg nici măcar pînă în stația de autobuz". A fost nevoie totuși ca Ștefan să mai repete de cîteva ori rugămintea, pentru ca în cele din urmă Petrică să se lase înduplecat. „Bine, hai să mergem !"

Greutățile au început imediat după ce au reușit, cu dificultate, să iasă de pe ușa berăriei, deoarece cei doi nu se puteau ține pe picioare. Deși pînă la mașină nu erau mai mult de 200 de metri, scurta distanță a fost parcursă în mai bine de jumătate de oră. Zăpada căzută între timp făcea mersul și mai greoi. Cînd cădea Ștefan îl trăgea după dînsul și pe Petrică.

„Ce mă fac că nu se descuie nenorocita asta de broască", se căina Petrică. În realitate el nu nimerea orificiul, umblînd cu cheia tot pe alături.

Cu chiu, cu vai a deschis ușa, s-a instalat la volan, alături de el a luat loc colegul și mașina s-a pus în mișcare pe șoseaua Tutora spre bariera Tomești.

Dacă cineva ar fi urmărit urmele lăsate pe zăpada drumului de mașina condusă de Petrică, ar fi putut cu ușurință asemăna traiectoria respectivă cu cea a unui schior la o probă de slalom.

Deplasîndu-se în asemenea condiții, șoferul nu observă indicatorul „Trecere pentru pietoni" și nici oamenii care traversau strada în dreptul intrării la Întreprinderea de mătase „Victoria". El acroșează o fetiță în vîrstă de 6 ani care, ținută de mînă de tatăl ei, tocmai trecea pe partea opusă a străzii.

Ce-i drept, Petrică era băut bine, dar totuși și-a dat seama că a lovit pe cineva. Ulterior a declarat : „Am simțit un șoc la volan și o izbitură pe capotă, dar nu am văzut pe cine am lovit".

Pilotul își continuă mersul ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Îl întreabă totuși pe ocupantul locului din dreapta : „Măi Fănică, am lovit pe cineva ?" Acesta îi dă un răspuns confuz, pe măsura stării de beție avansată în care se afla : „Nu-i nimic, mergi înainte".

Au ajuns pe șoseaua Iași — Holboca. În fața lor, un autocamion rula cu viteză redusă. Mașina se angajează în depășire, dar nu reușește să-i dubleze, ajungînd în șanțul șoselei unde s-a împotmolit în zăpadă. Ștefan ieșe cu greu din autoturism și ajunge acasă noaptea, tîrziu, transportat de o cunoștință, șoferul unei autobasculante care l-a zărit mergînd pe două cărări, chinuindu-se să-și mențină cît de cît direcția printre nămeți.

Șoferul încearcă timp de aproape jumătate de oră să scoată autoturismul din șanț, dar în zadar. „Tehnica" precară a pilotului în organismul căruia cei doi litri de vin amestecați cu bere începeau să-și facă tot mai puternic efectul și zăpada care cădea fără încetare, au fost factorii care au determinat nereușita manevrei. Petrică s-a urcat în mașină și, în așteptarea unor ipotetice ajutoare, a adormit.

Conducătorul unui autobuz, aparținînd Întreprinderii de transport local Iași, aflat în cursă, trecînd prin locul unde se împotmolise „Renault-ul Major", a observat masca și capota din față a autoturismului degradate și pe șofer dormind în mașină. El a anunțat imediat miliția și astfel autorul accidentului a fost descoperit.

Între timp, Iuliana-Felicia, în vîrstă de 6 ani, a murit în timp ce era transportată la spital.

Analiza de laborator a relevat 1,85‰ alcool în sîngele lui Petre C. În momentul accidentului avea însă 2,2‰ alcool în sînge.

Cazuri de conducere în stare de ebrietate sînt, din păcate, încă destule, dar isprăvi ca aceea a lui Petre C. par însă de necrezut. Să nu poți să te ții pe picioare și să te urci la volan, deplasîndu-te apoi noaptea și pe deasupra în condiții meteo extrem de nefavorabile, reprezintă o culme a inconștienței.

Colonel VICTOR BEDA

„Cea mai mare imoralitate este să practici o profesiune pe care n-o stăpînești"

Acum cîțiva ani, cînd revista „Flacăra" a devenit ceea ce este ea azi, am propus redactorului-șef un serial polițist mai puțin obișnuit. Particularitatea care-l deosebea net de puzderia de „Colombo" și „Kojak", de aventurile șerifilor din New York și din alte localități consta nu numai în faptul că „acțiunea" se petrecea la noi, ci și în adevărul ei, pînă la virgulă și pînă la punctul final. Așa a apărut în „Flacăra" seria de articole-interviu cu colonelul (azi în rezervă) Dumitru Ceacanica, intitulată „Lupta cu necunoscutul", pe care „Însemnările unui criminalist", carte apărută anul trecut în Editura Militară, o include, o continuă și o amplifică substanțial. Beneficiind de caracterul închegat al oricărei lucrări publicate în volum, deci fără „urmarea în numărul viitor", „Însemnările" reprezintă infinit mai mult decît însumarea unor cazuri misterioase elucidate în final, ea se înscrie ca o meditație lucidă asupra justiției, asupra vocației, asupra resorturilor intime ale unei profesiuni adeseori rău înțeleasă de marele public. Iată de ce în articolul de față vom rezista tentației de a rezuma cazuri — oricît de senzaționale, de frapante ar fi ele — ci ne vom strădui să degajăm, pe marginea lor, liniile directoare și ideile majore care ne privesc pe fiecare dintre noi, sub aspectul lor social-cetățenesc. Dealtfel, lucrarea, tipărită în tiraj relativ restrins, a dispărut atît de repede și de definitiv din librării (i-a fost scris ofițerului judiciar Dumitru Ceacanica să fie el însuși victima unui „caz de dispariție", cum se spune în însuși limbajul profesiunii sale) încît, în ce ne privește, singura modalitate de a-i propaga generoasele idei este aceea a unui dialog cu autorul, mai exact cu cartea sa, din care vom cita.

— În afara calităților pur profesionale — și ele sînt numeroase — ce primordială calitate se cere unui polițist-justițiar, tovarășe colonel Ceacanica ?

— Să fie aproape de oameni. Cel mai bun exemplu pe care noi, criminaliștii, trebuie să-l urmăm ni-l oferă muncitorii din industrie, cei ce-și desfășoară activitatea în fabrici și uzine, acolo unde se întîlnesc cu materia primă, cu procesul de fabricație, cu viața și satisfacțiile lor moral-profesionale. Așadar, dacă obiectul industriei lor e metalul, la prelucrarea căruia participă cu dăruire și pasiune, obiectul „industriei" noastre nu poate fi decît omul, grija față de om, față de viața și bunurile sale. O cunoaștere cît mai temeinică a faptelor antisociale presupune să fie abandonată, în primul rînd, practica unora care-și consumă timpul de muncă prin birouri, unde se îndeletnicesc cu diferite evidențe și analize devenind robii unui birocratism excesiv. Doar aflîndu-te mereu în mijlocul colectivității a cărei liniște ești chemat s-o aperi, doar fiind cunoscut și stimat de oameni poți căpăta elanul necesar în lupta pentru apărarea intereselor lor. Așa m-am străduit să acționez și eu. Alții să judece dacă am reușit.

— Acum cîțiva ani, cînd echipa condusă de dumneavoastră a elucidat vestitul caz „Omul cu ciocanul" — seria de crime cărora le căzuseră victime mai multe femei dintr-un oraș de provincie — unii au pretins, așa cum relatați în carte, că reușita s-a datorat în mare măsură și norocului. Ajuns, împreună cu ofițerul care vă însoțea, în strada Arieșului 102, după vizitarea unui bolnav mintal înscris într-un lung tabel pe care-l verificați, v-ați hotărît să identificați și pe alți bolnavi, care nu figurau în evidențe. Tocmai spuneați însoțitorului că nu ar fi exclusă o surpriză, cînd o locatară care tocmai ieșea din bloc v-a informat că la etajul V... Restul a devenit „istorie". Criminalul odios a fost prins și pedepsit. Era tocmai cel de la etajul V ! A fost oare „noroc" ? Ce rol ocupă „norocul" într-o profesiune ca a dumneavoastră, ca și în multe altele ? La urma urmei, continuînd același raționament, am putea afirma că și Fleming a avut noroc cu eprubeta de Penicillium notatum !

— Revenind la ale noastre, aș propune să înlocuim **norocul** cu **împrejurare favorabilă**. Echipa noastră a întîlnit „norocul" ca urmare a unei orientări competente și a căutării consecvente pe o anumită direcție. A ști însă să pui mîna pe „noroc" și să nu-i întorci spatele este și aceasta o artă. Unora le este mai la îndemînă să creadă că flerul ar fi un simț nativ de orientare, un dar al naturii. În realitate, flerul are ca element de bază inteligența, care și ea trebuie cultivată. Cine nu s-a format cum se cuvine nu poate identifica „norocul", chiar dacă l-ar trece pe sub vîrful nasului. „Omul cu ciocanul" a fost prins de echipa noastră după 18 luni de muncă și de griji, după mii de ore de căutări, reveniri, evaluări și reevaluări.

Firește, ca în orice activitate umană, și ofițerul judiciar, oricît de temeinic ar stăpîni tainele meseriei, cunoaște și insuccese, și Dumitru Ceacanica o subliniază și el. Totodată, deși își iubește cu pasiune profesiunea, o demitizează, într-un anumit sens, relevîndu-i asperitățile și sacrificiile personale pe care le implică. Colonelul povestește că pe cînd fiica sa Antigona avea trei ani, el, tatăl, pleca atît de des pe teren încît copilul rămăsese cu impresia că omul acela distins care o iubea, o săruta mereu și purta numele de tătic era, de fapt, un soi de vizitator. Odată, la ușa liftului, pe cînd ofițerul pleca într-o misiune, fetița i-a șoptit : „Să mai vii pe la noi, tăticule !" Acest episod a părut unora atît de nerosimil încît a fost considerat pură invenție. Noroc că Antigona poate depune mărturie ! Și în acest caz, viața s-a dovedit mult mai bogată decît imaginația Dealtfel, aceasta este una din ideile preferate ale lui Dumitru Ceacanica.

— De dragul ficțiunii, fără îndoială palpitantă, adesea este sacrificat adevărul — susține autorul „Însemnărilor". Este cu totul incredibil faptul că, de pildă, **Colombo** se confruntă cu **suspectul său, care totdeauna face parte din mediul ambiant al victimei și ca atare este mereu la îndemîna și la dispoziția lui.** În asemenea împrejurări, lui Colombo nu-i rămîne decît să-și etaleze inteligența, perspicacitatea și flerul, prin abilitatea dialogurilor purtate cu interlocutorul care, cu consecvență, îi apare în cale în ipostaza de autor al faptei. În realitate, polițistul întîmpină multiple și diverse dificultăți. În viața de toate zilele ne confruntăm cu o criminalitate eterogenă. Noi nu ne putem alege cazuri după bunul nostru plac, așa cum pot face regizorii ori scriitorii pentru eroul lor polițist. **Regizorul adevăraților polițiști este viața de toate zilele,** care ne plasează în fața necunoscutului, urmînd să ne confruntăm cu un autor absent de la locul crimei ori din saloanele „afacerii".

Viața, ce neîntrecut regizor ! Se întîlneau în serialul din „Flacăra" episoade tratate în cîteva rînduri care conțineau în germene subiecte de roman, de tragicomedie, de tragedie. Ele încă își așteaptă scriitorii. Să rememorăm cîteva dintre ele :

● **Operațiunea de la miezul nopții,** în perioada de început a puterii populare, cînd bătălia se dădea pe două fronturi, atît pentru stăvilirea valului de infracțiuni declanșate în anii tulburi de după război, cît și împotriva vechilor cadre polițienești ostile noii orînduiri. Este vorba de cazul penitenciarului Pitărești, unde deținuții căpătau „bilet de voie" de la director pentru a merge să fure în București și să împartă prada cu el. (Totul s-a descoperit cu ocazia unui banal furt din poșetă într-un tramvai.) Iată cum halucinanta schiță a lui Edgar Alan Poe „Doctorul Catran și Puff", în care se descrie cum într-un azil de nebuni medicii schimbă locurile cu bolnavii într-o grotească răsturnare a valorilor, își găsește, cumva, un straniu echivalent în realitate.

● **Trenul ieților.** Brigada volantă fusese informată despre data și ora sosirii unui anumit tren din care trebuiau să coboare vreo 25 de hoți de buzunare care se deplasaseră în diverse stațiuni climaterice pentru a opera nestingheriți, necunoscuți fiind de poliția locală. În asemenea ocazii ei obișnuiau să se întîlnească într-un oraș sau altul pentru a sărbători „succesul" și apoi să-și continue drumul spre Capitală, cu prada asupra lor. În tren, un hoț șterpelește de la un „confrate", spărgător de talie internațională, o valiză plină cu obiecte de valoare, bineînțeles, tot furate. Spărgătorul, indignat, depune la una din stațiile de oprire pe drumul de întoarcere o plîngere la poliție...

● Și tot incredibilă, dar reală, este **pățania escrocului-judecător,** a omului care, profitînd de lipsa de vigilență a unor funcționari, ajunge judecător la Iași — bătîndu-l deci la mare distanță pe eroul romanului lui Robert Louis Stevenson „Dr. Jekyll și Mr. Hyde", devenit atît de faimos încît expresia a intrat în vocabularul curent, desemnînd dedublarea personalității. Cine știe cît timp și-ar mai fi continuat escrocul „activitatea judiciară" în urbea moldoveană, trimițînd hoți la închisoare, dacă nu s-ar fi întîlnit întîmplător într-un magazin cu ofițerul de miliție Adrian Horăscu, vestit pentru uimitoarea sa memorie a fizionomiilor.

● Sau să amintim de grandilocventul avocat Doru C., apărător în instanță al fratelui său, acuzat de o spargere importantă. Și tocmai el, avocatul, se dovedește în cele din urmă a fi fost coautor și inițiator al furtului !

Acestea și alte întîmplări asemănătoare au fost grotești, pe alocuri ilare, deși serioase și dăunătoare în fond, ca orice infracțiune. Altele sînt însă dramatice, în special acelea în care sînt implicați psihopați religioși, ca mai sus-menționatul „Om cu ciocanul", obsedat de „însărcinarea divină" de a extermina femeile. El purta discuții prealabile și cu Satana, într-un... șifonier, loc preferat de rugăciune și jertfe prin foc. Sau ca alt criminal, Matei M., interesat în cărțile de zodii care-l stimulau la comiterea de omoruri, „jertfe pe altarul credinței"

Dar, cum spuneam la început, nu am urmărit să rezumăm cazuri, ci să evocăm o profesiune de credință, pasiunea justițiară a unui om rămas fidel visului de dreptate și de puritate al copilăriei și care a acționat cu un înalt profesionalism pentru înfăptuirea acestui vis. Profesionalismul în slujba justiției — iată lecția de căpetenie a cărții, îndemnul adresat tinerei generații. „Cea mai mare imoralitate în lumea asta — spune Dumitru Ceacanica, evocînd un faimos dicton aplicabil tuturor meseriilor — este să practici o profesie pe care n-o stăpînești."

LIONEL NIȚESCU ■

Flacăra revine

Apele minerale — zece întrebări cu răspuns amînat

I. În ziua de 8 septembrie 1977, sub titlul „Centrala există ! Așteptăm măsurile...", anunțam cititorii despre înalta hotărîre de stat (Decret prezidențial semnat în ziua de 1 IX 1977) prin care se decidea trecerea integrală a problemelor legate de producerea, transportul și desfacerea apelor minerale de la întreprinderile județene de industrie locală (aflate în subordinea consiliilor populare) la Centrala berii, spirtului și amidonului, respectiv în Departamentul industriei alimentare (din M.A.I.A.). Se împlinea astfel un mai vechi deziderat, pentru care revista noastră militase dealtfel încă din 1975, creîndu-se premisele pentru ieșirea apei minerale de sub tutela adesea neputincioasă a unor foruri județene și trecerea ei între preocupările unui organism central, cu puteri de decizie la nivel republican, o dorință exprimată de majoritatea interlocutorilor noștri în articolele și reportajele consacrate temei amintite. La prima acțiune la care reprezentanții centralei au luat parte (o consfătuire organizată în cadrul celui de-al 6-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum), tovarășul Gh. Caracaleanu, directorul comercial al centralei, a anunțat cîteva intenții notabile, pe care le-am notat cu plăcere la acea dată. Între acestea : efectuarea unui studiu de prospectare a problemei, cu bătaie pînă în anul 1980 ! ; formarea în cadrul centralei a unor sectoare de cercetare și foraj, de investiții, de producție, de aprovizionare-desfacere ; o creștere cu 153 de milioane litri a producției de apă minerală, la nivelul anului 1980, lucru care ar aduce cu sine o sporire cu 7—8 litri a repartiției anuale pe cap de locuitor ; îmbunătățiri în domeniul transportului, al îmbutelierii, fabricarea de recipiente nerecuperabile (din plastic) ; diversificarea apelor minerale, prin îmbuteliere și așa-zisele „ape plate", avînd un conținut mai mic de bioxid de carbon ; intensificarea exportului.

II. La 22 martie 1979, „Flacăra" redeschidea dosarul apelor minerale, publicînd sub semnătura lui Ovidiu Ioanițoaia un interviu cu tovarășul Gh. Caracaleanu, director comercial al centralei. Titlul interviului este semnificativ : „După 2 ani de promisiuni și angajamente vioale, apele minerale curg tot pe apa sîmbetei !" Întîlnim multe scuze, motivări de tot felul, dar și cîteva noi promisiuni, din care vom nota : intrarea în funcțiune a noi izvoare, cuprinse în planurile de investiții, cum erau Toșorog (Neamț), Negrești (în Oaș), Bilbor (lîngă Borsec) și Vatra Dornei ; încheierea dificultăților de transport pe calea ferată, dată fiind execuția foarte apropiată a 500 de transconteinere izoterme specializate, dintre care primele 10 (executate de Uzina de reparații și construcții de utilaje pentru mecanizarea transporturilor) se aflau pe atunci deja în probe ; intensificarea transportului în box-paleți și în navete de polietilenă ; introducerea cît de curînd (sublinierea ne aparține) a cisternelor de apă minerală și, legat de acestea, a primei stații de îmbuteliere aflate la sute de kilometri de izvoare, anume în București ; din nou diversificare, dată fiind proporția surprinzătoare dintre sortimentele de bere și cele de apă minerală (101 la 23 !) aflate pe piață ; măsuri pentru intensificarea exportului ș.a.

III. Începînd din ziua de 5 ianuarie am încercat să reluăm firul întrerupt acum aproape un an. Pentru moment, din păcate, acest lucru nu a fost posibil. Lipseau atît directorul general Berzescu cît și directorul Caracaleanu. Singurul director prezent, cel tehnic, Dumitrescu, s-a dovedit prea ocupat pentru a ne fixa măcar o zi de audiență. Am vorbit cu șeful serviciului desfacere, Olteanu, dar acesta ne-a rugat să revenim luni, întrucît lipsea tovarășa Pitiș, responsabila sectorului de apă minerală. Luni, 12 ianuarie, așa cum ne înțelesesem cu tovarășul Olteanu, am fost pînă la sediul centralei, aflată în incinta Fabricii de bere Rahova, dar n-am apucat decît s-o cunoaștem pe Ileana Pitiș, 25 de ani, absolventă de A.S.E., secția comerț interior, stagiară încă în producție și ocupîndu-se de aproape un an de zile de „balanța apelor minerale". Aceasta ne-a spus : „De această problemă s-a ocupat un timp Petruța Sacal, merceolog, dar în urma unor discuții cu tovarășul director a trebuit să plece din întreprindere și mi s-a spus mie să o preiau. La început n-am vrut, fiindcă nu știam absolut nimic despre problema în speță, dar am fost forțată de împrejurări." Apoi apare tovarășul Olteanu, șeful serviciului, care ne comunică decizia tovarășului director Berzescu, cum că să nu se mai dea nici o relație pînă ce nu vine tovarășul director Caracaleanu din concediu, adică pe joi sau vineri, dînsul fiind cel mai în măsură etc., etc. „Eu zic, spune tovarășul Olteanu, să reveniți mai bine luna viitoare, că știți cum e cu sfîrșitul de săptămînă !"

Drept urmare, aflîndu-ne în imposibilitatea comunicării verbale, recurgem la modalitatea scrisă pentru a formula, pe adresa conducerii Centralei berii, spirtului și amidonului (care controlează peste 75 la sută din producția de ape minerale a țării), următoarele întrebări :

1. La ce concluzii a ajuns studiul de prospectare a problemei, „cu bătaie pînă în 1980", anunțat în septembrie 1977 ?

2. S-au îmbuteliat în anul 1980, așa cum s-a promis, 500 de milioane de litri de apă minerală ?

3. Care este situația diversificării apelor minerale ; există „ape plate" ?

4. Care sînt noile izvoare intrate în funcțiune în ultimii doi ani ?

5. Cîte transconteinere izoterme transportă în momentul de față apă minerală ; ce s-a întîmplat cu cele care se aflau în probe în 1979 ?

6. Există cisterne pentru apa minerală ? Cîte stații de îmbuteliere funcționează în afara izvoarelor ?

7. Ce s-a întreprins în problema exportului de apă minerală și cu cît a crescut cantitatea de ape exportate ?

8. A organizat centrala, din 1978 încoace, vreun simpozion național privitor la situația apelor minerale în țara noastră ? (Amintim aici că la cel desfășurat în toamna anului 1978 la Călimănești centrala n-a participat, considerîndu-se lipsită pentru că n-a fost inclusă pe lista organizatorilor !)

9. Produce Borsecul 1 milion de litri pe zi, așa cum au existat promisiuni încă din 1976 ? Dar Biborțenii ?

10. Cînd vom găsi suficientă apă minerală pe piață ?

Așteptăm așadar răspunsurile la aceste întrebări din partea factorilor de conducere ai Centralei berii, spirtului și amidonului. Ne oferim, de asemenea, să organizăm o masă rotundă la care să participe toți factorii care pot hotărî o mai bună organizare a problemei apei minerale, alături de conducerea centralei, putînd lua parte directori ai fabricilor de îmbuteliere, specialiști în domeniul transporturilor și în cel al comerțului, geologi, medici și încă alții, care vor dori să participe la discuții. Așadar, așteptăm...

DUMITRU GRAUR ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Fă-ți mănuși din cîine...

Mi-a fost dat zilele trecute să asist la o scenă care m-a impresionat mult. Am întîlnit, la un colț de stradă, cel mai obișnuit, aparent, tablou din lume. Un copil și un cățel. Copilul mingiia drăgăstos, cum numai un copil știe s-o facă, cu mînuța lui mică, potaia, care se bucura și se învîrtea în jurul lui dînd din coadă. Totul era obișnuit, fiecare dintre noi vede mii de asemenea momente, cînd, apropiindu-mă de copil, observ că pe față îi curgeau lacrimile șiroaie.

— Ce-ai pușiule — l-am întrebat, — te-a bătut cineva ?

— Nu m-a bătut nimeni. Pe el, pe cățelul meu l-au lovit niște băieți.

— Las' că o să-i treacă, am încercat eu să-l consolez. Nu vezi că se joacă, l-a și trecut...

— I-a trecut, pentru că așa-s cîinii, buni, uită repede, dar băiatul care l-a lovit l-a scos un ochi...

— Și nu ai fost la tatăl băiatului ? l-am întrebat.

— Ba da.

— Și ce a spus ?

— Că asta a fost bafta cățelului. Că și oamenii trăiesc cu un ochi. Și că el nu are ce să facă. Dacă-mi place, bine, dacă nu, să-mi fac mănuși din cățel...

Și puștiul cu lacrimi șiroind pe față a plecat spre casă cu micul și veselul său tovarăș de joacă. Ți se înmuia inima văzînd această scenă și gîndindu-te ce răi pot fi, citeodată, unii oameni care mai sînt și părinți, care „cresc", vorba vine, copii. Cum poate crește, în ce fel, băiatul care a scos ochiul cîinelui și apoi l-a auzit pe tatăl său spunînd „fă-ți mănuși din el !" ?

Halal tată !

MARIUS POPESCU ■

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

„SEMTEST", sau despre o aventură genetică la Balotești

Iarna schematizează totul. Flancată de zăpada albă, șoseaua neagră, printre copacii albi, copacii negri, străbătută prin decorul bacovian. Ne oprim la marginea Otopenilor, la o instituție care, scriptic, ține de Balotești, ca să fie de-a-ndoaselea, ca la Caracal. Se aud, pe fundalul sonor, mugete de tauri, behăituri de oale secondate de muzică modernă de aparat de tranzistori purtat la subsuoară de o tovărășică îmbrăcată în alb. Suprarealism în toată regula ! Ar mai lipsi o pictură de Dali pe peretele instituției, ca să fie tacâmul complet. Și totuși între mugetul de coride și behăitul bucolic virgilian, între bourul din vechile steme și miorița baladelor, în suprarealismul suprapunerilor, nici se face știință exactă, biologie la zenitul ei : Genetică. Genetică pe animale de rasă, până la cea mai străluciță sublimare.

Instituția se cheamă „SEMTEST" și e foarte tinără. Demarînd în 1977 și ajungînd, în nici măcar un cincinal, la un palmares vestit pe plan național și, în unele articulații, pe plan mondial.

Muncă de creație științifică cu bătaie lungă, „SEMTEST"-ul se ocupă de inseminarea și creșterea efectivului de animale din țară, în sensul și litera programului prevăzut de Congresul al X-lea al partidului nostru și al celorlalte documente ce-l clarifică și amănunțesc. Conform acestui program, cele mai bune vaci din țară, împerechcate cu cei mai buni tauri indigeni și, de peste hotare, — cele mai bune rase de oi, să dea cele mai ridicate producții de lapte, carne, lînă, piele, socotindu-se în proces cantitatea și puterea de eliminare a lapteiului, grăsimea lui, puterea de reproducere a animalului, subțirimea și flexibilitatea firei etc. etc. În proces sînt angrenate sutele de mii de vaci și oi de la I.A.S.-uri, C.A.P.-uri, gospodării particulare. Iar dacă cele mai bune tăuraș au berbec, ei sînt preluați de „SEMTEST". Dar să începem cu bovinele. Firește nu orice tăuraș, de la aspectul exterior la sănătate, de la rezistența fizică la puritatea rasei (să nu fie bastard, deși poate fi născut din flori...), de la grupa sanguină trecută în certificatul de origine al animalului, căci nici o vacă nu are voie să pună coarne taurului ei credincios, chiar dacă acesta, cum vom vedea, o fecundează „prin corespondență", cu material seminal din import.

Tăurași sînt preluați la vîrsta de două luni și jumătate în ferme speciale unde, pînă la vîrsta de șase luni, se adaptează noilor condiții, stresului de viață modernă care, după cum se vede, tulbură și sistemul nervos al animalelor cornute, mutate de la sat la oraș... Se elimină tăurași care dau dovadă de inadaptare apoi, pe parcursul a altor șase luni, împărțiți în grupe de cîte o sută de capete sînt testați după vigoril de greutate cîștigat într-un regim de alimentare dirijat (ca să nu se îngrase). Ajunși la vîrsta de un an, tauriî sînt selecționați de organul superior de control — dar selecția nu se oprește nici aici. După încă trei luni sînt reținuți numai cei care ar putea ajunge 1 000 grame spor de greutate zilnic și au material seminal, care se pretează la congelare, restul fiind trimiși la monta naturală sau la abator. Spartan regim de selecționare. Reîntoarcerea la iesle sau la cuiț pune epilog de tristețe regimului de hotel de lux animalier din fermele de testare.

Vă istorisesc toate aceste etape pentru pitorescul și minutia lor. Căci ități tocmai cînd era să cred că procesul de selecție a selecțiilor s-a terminat, vin alte examene în care se notează capacitatea de reproducție a animalului de prăsilă superioară, ca mascul. Dacă are libidoul bun, materialul seminal de calitate și congelabil și dacă se pretează la producerea unui minim economic de doze de material seminal (cu acestea se însămînțează în jur de 300 de vaci). Și încă testele nu s-au terminat. După nouă luni, cît ține gestația unei vaci, se cercetează calitatea vițeilor și viițelelor, — tăurași fiind preluați, în număr de 20 pentru fiecare taur și introduși în Complexele pentru creșterea și îngrășarea tineretului taurin, — cîte 80 într-o boxă, cu aceleași furaje, iar dintre cei 80 tauri ai căror fii au realizat cel mai mare spor de creștere în greutate este declarat, în sfîrșit, reușit ca un veritabil campion și folosit în programul de ameliorare. Așadar, cuiind toate aceste norme de selecționare, mă gîndeam că dacă eu, înainte de căsătorie și după, aș fi fost supus etapelor lor chinuitoare, fie aș fi rămas burlac convins cu imposit suplimentar pe simbrie, fie mi-aș fi luat lumea în cap și m-aș fi călugărit la „Cernica".

Vacile eroine, țesite și ele campioane din labirintul selecțiilor, sînt declarate mame de tauri și crescute într-un regim special în fermele de elită. Tăurașii viitor „ai doamnei vaci fiu" cum spune fabulistul, poate fi mîndru de mamă, de parcă ea ar fi Cornelia, mama Gracchilor. Mamele vor fi însămînțate artificial cu sperma celui mai bun taur, iar apoi fiicele preluate de „SEMTEST" și cercetate după producția de lapte, timp de 305 de zile cît durează o lactație normală. Chiar dacă însămînțarea este făcută cu un tub de plastic... Dar să nu anticipăm !

Chestiunea asta cu monta artificială îmi amintește mie o întîmplare dintr-un sat al Bihorului. meu. Acolo, un țăran avea un berbec foarte bărbat, care monta (căci așa se spune științific) toate oile satului. Pînă ce a venit zootehnicianul și le-a montat cu seringa. Atunci, țăranul nostru a scos berbecele din staul, i-a petrecut o sfoară groasă printre coarne și l-a dus la tăiat, să-l facă pastramă. Nevasta plîngea și încerca să-i oprească. Dar bărbatul a împins-o și l-a strigat din drum „Berbecul nostru nu mai are trecere ! Pară-ți bine că n-ai făcut și tu copiii cu seringa !".

Revenind la cele de mai sus și făcînd socoteala, taurul ajunge deci la cinci ani și jumătate, șase ani, cu testarea făcută după urmași pentru carne și lapte. Dacă este bun pentru ambele producții va fi folosit intensiv, pînă la 9—10 ani cînd iese la pensie, scoțîndu-și inzecit, însutit banii cheltuiți cu el. Costul e de circa 700 000 lei, dar dacă socotim că o doză de material seminal, provenită de la un taur întreținere ameliorator, costă între 100—120 lei și că un taur dă anual între 15 000—20 000 de doze, ne dăm seama de enormul avantaj economic, la care dacă adăugăm și pe cel al ameliorării producțiilor de carne și lapte din viitorul apropiat și îndepărtat, — munca specialiștilor de la „SEMTEST" își vădește adevăratele coordonate.

Materialul seminal congelat pleacă de aici în cinci centre frumos constelate pe provincii, acoperind programul de ameliorare din toată țara : Balotești, Iași, Tg. Mureș, Craiova și Timișoara. Anual se produc șase milioane de doze, fiecare centru deservind 550 000—600 000 de vaci. Să mă impute plictisul cifrelor, dar stind strîmb și judecînd drept, în monta naturală un taur fecunda cîte șaptezeci de vaci sau viițele (deci făcea și atentat la minore !). — în nouă ani de zile, 640 de tauri de rasă garantată fericesc 325 000 de vaci, unde se cereau 50 000 tauri hrăniți, adăpostiți, îngrijiți de muncitori pricepuți, de zootehnicieni și veterinari, etc. Astfel, în loc de 70 de vaci per taur (de fapt sub taur) acum sînt 5 000 însămînțate artificial. Dacă aș fi profesor de biologie, aș populariza în rîndul tuturor elevilor, încă din clasele mici, aceste speculoase succese ale geneticii aplicate pentru ca la rîndu-le, ajunși maturi, să le popularizeze, — iar cei de specialitate, să le practice la scară republicană. Numai așa vom putea asigura hrana viitorului într-o natură, vai !, tot mai restrînsă și mai vitregă.

Dar de unde palmaresul copios și rapid realizat de cercetătorii din laboratoarele Balotești ? Din școala românească de științe biologice angrenată cu cucerirle de vîrf ale școlilor din afară, conform politicii deschise a partidului nostru în toate domeniile.

Intrăm într-o clădire anoșă, cu două etaje, un fel de cenușăreasă pitită sub tutela maiestoasă a clădirii aeroportului internațional din apropiere. Or, tocmai în această clădire modestă se face genetică.

La început, ca în oricare mare aventură spre necunoscut, a fost un mănunchi de pasionați, de oameni cu minți iscoditoare și inimi mari cît țara. Printre ei, inginerul Mircea Pătrașcu, actualul director al „SEMTEST"-ului, timp de trei luni de zile, unicul încadrat al unei instituții, pentru sceptici, fantomatice. Că sceptici și circotași apar totdeauna cînd e vorba de o faptă mare. Cu ei, apoi, umăr la umăr, inginerul Gheorghe Bănică, pe care l-am poreclit „Lordul" pentru ținuta sa severă (și care, din discuții, mi-a stîrnit apetitul pentru acest reportaj), apoi inginerul Anatolie Barcari și doctorul veterinar Lucian Constantinescu. În nucă, aceștia au fost cei patru simburi din care s-au ridicat tulpina și coroana instituției. Există, să notăm, înainte, o formă embrionară de cercetare în reproducție și selecție a animalelor, unde inginerul Mircea Pătrașcu era director tehnic. Nici ceilalți trei nu veneau din neant. Dar au trebuit documentări, cumpărări de animale de rasă pentru reproducție în și din S.U.A., Canada, Noua Zeelandă, Austria, Elveția, Olanda, țările scandinave, de unde s-au adus gene valoroase de la tauri renumiți pentru fecunditatea vacilor din rasele românești — în speță „Bălțata românească" de tip Siementhal mixtă, bună pentru carne și lapte, „Brună de Maramureș" de tip Schwyz mixtă pentru carne și lapte și din import, „Holstein-Frizăr", adaptabilă în genurile din Bihor și estul țării, bună și ea pentru lapte și carne. Tauri, de fapt, nu am importat ci numai material seminal congelat, — modern, sănătos și fără cheltuieli suplimentare.

Cu indicațiile de mai sus traversăm laboratoarele, umblînd încet ca pe pardoseli de plută, în liniștea propice cercetării. Se face genetică, se caută pe spermatozoizi, pînă la cromozomi. Dacă sînt normali sau au aberații cromozomiale. Sîntem printre puținele țări care încercă genetică animalieră pe cromozomi (Suedia, Franța și noi).

Intrăm într-un laborator de producere a materialului seminal congelat cu tehnologii și metode dintre cele mai superioare din lume, deținătp chiar de echipament produs în țară, fără nici o piesă din import. Există aici un sector de producție a echipamentului tehnic, prin autodotare și cu brevete de invenții și inovații ale mereu mobilului și iscoditorului cetățean omenesc. Aurul cenușiu, cum l-ar spune Mircea Malița. În numai trei ani s-a reușit să se exporte material seminal congelat în țările C.A.E.R., iar din 1981, cînd „SEMTEST"-ul va împlini cîclul celor cinci ani de selecționare completă, sînt toate șansele lărgirii exportului, avînd încă de pe acum cereri din Iran, Venezuela etc. Deocamdată se lucrează seriios pe gene. Le-am spus cercetătorilor că și soiițle noastre lucrează pe gene, numai că nu cu microscopul ci cu... rimel. Dar să nu ne oprim pe banda rulantă imaginară a laboratoarelor total antiseptizicate, unde se lucrează cu igienă de chirurgie. Cîteva amănunte de senzație, totuși : materialul seminal, cercetat cu microscopul racordat la televizor, adaptat cu frigul, este apoi congelat la nu mai puțin de minus 196° în niște containere inoxidabile, ce seamănă, prozaic, cu mașinile de spălat rufe. Ridicîndu-se capacul, aburi ies din frigul cilindrilor ca o ceață polară. Închise apoi ermetic în containere speciale, ca la un prolog de zbor prin cosmos, fiolele cu sperma așteaptă plecarea în țară.

Aceasta este schema foarte succintă a producției de laborator prin care ochii mei liriei s-au plimbat fără să deslușească prea mult. Genele mele umbreau profune genele din genetica analizată. Mai apoase de prieceperea mea estetică a fost însă panorama atelierelor de autodotare a institutului — întreprindere. Cu beneficii. Beneficiul major este, desigur, știința geneticii de înnobilare a raselor de animale dar, nu trebuie neglijat nici leul, finanțele, rămase mereu în atenția economică a „SEMTEST"-ului. Pipetele cu care se însămînțează materialul seminal de reproducere, mobilul tampon, ca de seringă cu care este introdusă în uter, ambalarea lor și alte scule adiacente, odinioară importate pe valută multă, au fost proiectate și sînt produse aici, la fața locului în microfabrica instituției. „Director" de fabrică este doctorul Eugen Celan, rudă a poetului Paul Celan în corelație cu alte onomastici poetice : un taur se numește Apollo, un altul, Dumnezeule !, Homer. Numai că nu e orb ca marele poet. Arta este prezentă însă nu numai în nomenclatură ci și în armonia liniilor din musculatura taurilor parcă trasă de condeiul lui Leonardo Da Vinci. Sau în suprema bărbăție mitologică : Hercule, așa se numește alt taur. Artistică devine oaia bleasă, nu numai pendinte de „Moriția străbună", ci și ca aspect îmbelșugat, de monument de lînă, bună de dus la parada model ca model de palton de blană gata făcut și purtat cu rîvnă.

Dar să revenim la tauriî noștri pentru sublinierea unei invenții datorată inginerului Mircea Pătrașcu și bolezată cu inițialele vocalice „Mipa". Aparent, o găselniță simplă de tot dar, aidoma cuiului din fabula lui Tudor Arghezi, invenția e o luare aminte. Ce-a făcut Mircea Pătrașcu ? A văzut că tauriî, după imperios la plimbare, zilnic, ca să nu se îngrașe, pot fi plimbați cu știință, fără eforturi și cheltuială. El a inventat un carusel electronic de plimbare a taurilor. Pusi în jug, alinați ei fac rondul unui șopron acoperit (să nu-i ningă și plouă), telecomandați de un singur om, dintr-un fel de gheretă. Dacă socotim numai doi tauri per om la o simplă plimbare, înmulțind piața lui cu 365 zile (că tauriî nu au duminici !), cîtă economie se face. Dacă mai adăugăm și oboseala taurului „plimbat" cu tinerețe de coarne, bastoanele pe spinare cînd nu se astimpără, — invenția își arată totodată valoarea zootehnică și umanitară.

Totul este ca în regnul omenesc. Tauriî au fișă de identitate, de sănătate, plus arborele genealogic de răsunet princiar. De fapt tauriî din grajdurile de fată (156 de capete în 4 grajduri) descind din tauri celebri americani, olandezi și danezi, printre care americanii Paclamar Bootmaker și olandezul Dietrich sînt la ora actuală cei mai buni din lume. Urcînd pe arborele genealogic al lui Paclamar Bootmaker aflăm, de pildă, că maică-sa, vaca Breezy Hill, a dat în viața ei productivă 1 000 kg grăsime pură sau 1 150 kg unt în bascadele cu care și-a răsplătit ingrijitorii. De fapt toate filcele taurilor de la care am importat material seminal dau cu 30—50 kg grăsime pură mai mult față de contemporanele lor, fiice ale altor tauri. Campioana noastră absolută, Dîrâbanca, are 4 fii-tauri „prin corespondență" cu americanii Paclamar Bootmaker, Gerry și Rocket Farm și cu danezul Aalborg Ryt. Iată de ce, deci, inginerul Inocențiu Mișu, șeful fermei, ar considera-o cam... libertină de felul ei.

Același rezultate spectaculare ne întîmpină din lumea celor trei rase de oi pe care se practică genetica : Merinosul australian, pentru finețea lînii, firul avînd grosimea de numai 20—22 microni, — Corriedale, oaia viitorului pentru producția sa mare de lînă și carne, — și Romney Marsch. Ultimele două rase sînt importate din Noua Zeelandă. Ele sînt crescute și înnobilate genetic în rasă curată pentru producerea de berbeci necesari ameliorării efectivelor ovine din țară. Aclimatizat țării noastre — și îmbunătățit genetic, tipul de merinos australian depășește producția de lînă din țara de origine : în 1979 s-a obținut 8,100 kg lînă fizică pe cap de oaie cu randamentul de 68% după spălare, față de 5,5 kg cu randamentul de 60% cît se obține în Australia.

Vedem, în despărțiturl simetrice, rasele de oaie dar umblăm încet, să nu le speriem cînd gestante, luna viitoare vor naște. Li se taie coada mieilor, legîndu-se un inel de cauciuc la capătul de sus. Lipsită de circulația singelui, coada se usucă și cade. În ureche au capsat numărul matricol, iar în dosare, în dreptul numărului, pedigriul : certificatul de origine și de productivitate al ascendenților. Citeva oi au miei proaspăt fătați, dintre care mielul Vasilică a avut 4,500 kg la naștere. Palmaresul fătărilor, după selecționările și studiile genetice, este concludent : cele mai multe oi fată, în doi ani, cîte trei miei în loc de doi, campioana absolută este oaia cu numărul matricol 151, care în 5 ani a fătat 16 miei, deci numai fătări duble și triple — și care azi, la venerabila vîrstă de 8 ani și jumătate — normal — a fătat încă trei miei. Din 50 de oi cîte am importat, 40 mai fată încă, la această vîrstă venerabilă, ne spune epizootologul șef Lucian Constantinescu. Pas de mai spune cuiva că e prost ca oaia !

Inginerul Mircea Pătrașcu a încercat o operație de deviere a penisului de berbec pentru sterilizare și i-a pus pe piept un burete cu care să pună ștampila, cînd sare, pe spinarea oilor în călduri. Altfel era greu de depistat care oaie e în călduri sau nu și deci trebuie dusă la monta la cel mai indicat berbec. Tot genetic s-a ajuns la mărirea suprafeței de piele, prin cutele neincetat mai multe, ceea ce duce implicit la creșterea cantității de lînă. Procedeele presupun cercetări complexe și de mare finețe, cu mult superioare celor de la cali de rasă, de pildă, unde se caută numai cîștigul în viteză și în forța de tracțiune a animalului, ori aici sînt scontate și laptele cu grăsimea și proteinele lui, viteza mulsului, carnea, lîna cu lungime, finețe, suplețe și randamentul după spălare, adaptarea la mediul românesc (aclimatizarea) etc., etc.

Instituția e tinără și se cercetează din mers. Nu e timp de pierdut. Avem, desigur, o tradiție în școala zootehnică românească, pe G. K. Constantinescu, Șavu Timariu, Ion Fișteag sau acad. N. Teodorescu, creatorul rasei Merinos de Palas, dar genetica a demarat relativ tîrziu și deci trebuie recuperat cît mai repede timpul pierdut. De aici se pleacă adeseori noaptea tîrziu.

În clădirea stereotipă de la marginea soselei se nasc idei, sînt văzute idei cum ar spune Camil Petrescu. Și cresc sentimente de mare răspundere față de țară și partid, în opera noastră de modernizare, de ultramodernizare a tuturor sectoarelor de activitate omenească, cu atît mai mult în cel al branei și îmbrăcămintei de mine. O mină de oameni, un colectiv unit, armonios, fără nici o umbră de pică sau ambiție personală, fac minuni în sensul înalt, pur și cotidian al cuvîntului. Pentru că minunile devin tot mai mult fapte diverse în ascendența științei ce stă definitoriu, substanțial, la temelia cincinalelor inevitabile.

AL. ANDRIȚOIU ■

Bechet — port de cimpie

Bechetul face parte din cele 140 de așezări rurale care, în acest cincinal, vor deveni orașe.

De fapt, în cazul Bechetului, vechi port la Dunăre, lîngă gurile Jiului, e mai corect a spune nu că va deveni, ci că va redeveni oraș. Bechetul a mai avut această investitură, și-a plimbat cu ea, prin istorie, niște ani, purtată ca o străluciioare eșarfă peste dimia aspră a peisajului și a vieții sale, pentru ca mai apoi, nu se prea știe cînd și cum, să renunțe la ea sau s-o piardă.. Adică se știe cînd Bechetul a fost declarat „oraș" (evenimentul s-a petrecut în 1907, dînd curs unei legi mai vechi, promulgată în 1873), dar nu se prea mai știe cînd investitura a-a destăinat, cînd și-a pierdut și ultima fișie de semnificație, cînd între el, între această străluciioare eșarfă, și realitatea asprei dimii pe care voia s-o acopere, s-a declarat, prin nepotrivire de caracter, divorțul. Se pot, desigur, cerceta, pentru luminarea cazului, niște acte îngălbenite de primărie, care prin redactările lor birocratice și confuze nu ne prea vede mare lucru, nu se prea pot discerne nici chestiunile de importanță și gravitate, de interes vital pentru oamenii locului, nici cele subtile, ascunse, ținînd de strategiile administrative sau de jocul politic al epocii, care au concurat la promulgarea și apoi abolirea unei investiturl cu care locul, practic, n-avea de-a face.

Ce-a stat de fapt sub această investitură, atunci cînd Bechetul a fost uns cu ea ? A stat o înțelegere defectuoasă a conceptului de „urban" ? Au stat pretențiile mici pe care, în epocă, le avea România de la orașele ei ? Se pare că adevărul este pe undeva pe la mijloc. Bechetul, intre „orașele" epocii, nu era cu nimic mai prejos ca multe altele, fiind, economic și demografic, aproape la fel de puternic ca și Corabia ori Caiafatul, rivalii săi de pe Dunăre în activitățile portuare și în comerțul cu cereale, sare și vite. Dintr-o monografie ce se păstrează deocamdată în manuscris, alcătuită acum vreo doi ani de doi cărturari al locului, Paul Bălă și Dumitru Arambașa, aflăm că încă din 1866, deci cu niște ani înainte de ridicarea Bechetului la rang de „oraș", funcționau aici, pe lîngă un port animat și prosper și pe lîngă numeroase ateliere (botezate în epocă „fabrici"), o judecătorie de pace, un oficiu telegrafic, ba chiar și o scenă pe care trupa celebrului Theodorini, de la Teatrul Național din Craiova, se producea în același an cu „Don Cezar de Bazan", în fața unui public suficient de numeros și de iubitor de artă ca să merite cătecuala unui turneu.

Atribute „urbane" se accentuează în timp, aducînd, lîngă cheiurile cu corăbii sub toate pavilioanele, agenții și comptoare străine, bănci și industrii, îngrămădiri cosmopolite de bazaruri și de locante care compun azi, în fantezia cîmpiei oltene, un mic univers exotic, peste care bătea „vîntul oceanului". „Pînă în 1916, scriu autorii monografiei, portul Bechet era socotit ca fiind cel mai frumos de pe Dunăre. În restaurantul său puteai bea cea mai gustoasă bere la «tap», la «haibasau» «regală», servită cu caracalițe parisiene sau cu țiri bătuți cu greutatea de la tîrizii și friptî pe farfurii. La fiacăra albastră a spitalului. Arborii plantați pe marginea șoselei ce ducea din sat spre port aminteau Via Appia din Roma. Turceii cu fes-ul aragaz trecuți. Șerii își purtau mustețile în furculiță, clienții la frizer citeau jurnalul fixat în ramă de bambus. Meșterii din ateliere construiesc prima «bicicletă zburătoare», cu roți pe resoarte, apreciată de presa vremii"...

Despre cum arătau grosul localnicilor, hamalii din port, lucrătorii „industriali" și mai cu seamă țăranii, cei ce alcătuiau (cum alcătuiesc și astăzi) cam trei pătrimi din populația locului, vorbesc alte imagini, care, sfîșiind atmosfera „exotică", se adresau ochiului direct, fără nici un lustru. Materialul de construcție a „orașului", pînă în timpurile moderne, a fost lutul, lutul muiat în apă, amestecat cu pleavă și lipit pe nuiele. O catagrafie din 1941 descoperă „existența a 165 de case cu prispe, din care 75 acoperite cu paie". Pămîntul e slab, nisipos, mereu cotropit de ape ; spollerea moșierească e însă la fel de acută ca pretutindeni, drept pentru care zeci și zeci de familii emigrează în Dobrogea, altele (precum în iarna lui 1929) trec Dunărea, noaptea, pe gheață, ca să se pripășească sub alte zări. Pelagra face ravagii (cinci cazuri încă se semnalează în 1950 !), plînea e socotită drept „boierie", „dumicat pentru mațe subțiri", plugul de lemn intră-n muzeu abia în 1952, cînd la ființă cooperativa agricolă de producție.

După părerea lui Ion Popescu, tînărul primar al Bechetului, ar fi totuși greșit să simplificăm, respingînd total un trecut, cu toată precaritatea înfăptuirilor lui. Relurea titlului de „oraș" — plăstru așezat cu atîte mîini, pe un nou platou istoric — se leagă totuși, printr-o anume chete de boltă, de celălalt capitel, rămas mai noi, are ner modern, are rigoare arhitectonică, are și poezie, are biocuri de locuințe, dar și frumoase clădiri bătrîne, colorate, parfumate, romantice, înrămate în largi grădini, are scuaruri și parcuri trasate cu rigla, are o vastă rețea de învățămînt, o stufoasă rețea de magazine și de servicii, are un cămin cultural de proporțiile unui ateneu, un muzeu istoric-etnografic celebru în zonă, un spital cu 245 de paturi, baze sportive, o serie de proiecte urbanistic-edilitare în fază de santier (noi apartamente în blocuri, un hotel cu restaurant etc., prevăzute pentru 1981), are, crescute într-un scurt răstimp, o serie de întemeieri urbane, de nevisat în „orașul" de ieri. Această nouă înfățișare și, implicit, calitate a vieții locuiui sînt, înainte de toate, opera statului, rezultată dintr-un mare efort material, economic, tehnic, financiar, deci o operă „din afară", cu putere modelatoare răsfrîntă egal asupra buturor așezărilor românești. Dar ei, cei al locului, beneficiari ai acestui efort, ei ce fac pentru viitor, pentru viața lor ? Au făcut și fac foarte multe. Încă din anii de început ai transformării Bechetului, s-au străduit să mențină, în istoria lor, un sens, s-au străduit să nu lase ca vechea așezare a noțiunii de „oraș" să se golească cu totul (chiar dacă „orașul" s-a golească, fusese mai mult o decizie administrativă, fără acoperirea vieții), s-au străduit deci să apere o idee și s-o repropună istoriei prin fapta lor.

Bechetul are o agricultură puternică, slujită de un S.M.A. modern echipat. Pămîntul, cum spuneam, nu-i strălucit, satul e așezat în inima nisipurilor-din sudul Dunării, a „Saharei oltene", cum l s-a zis, dar acestă întinsă zonă aridă a fost revitalizată prin mari lucrări de îndiguiri, de hidroameliorații, de modelare a dunelor de nisip, într-o perspectivă de facere și refacere a naturii amintind, prin niște ultime consecințe, geneza. Aici, în hotarul Bechetului, e uriașa încintă de sere, laboratoare și cîmpuri experimentale a Stațiunii centrale pentru ameliorarea nisipurilor, unica de acest fel din țară, pusă, de un deceniu și jumătate, sub autoritatea unui cunoscut om de știință, prof. dr. ing. Petre Bentia, membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice. Stațiunea a emis tehnologii speciale pentru principalele plante acomodabile pe nisip, acordînd unităților agricole ale zonei (inclusiv celor ale Bechetului) o asistență tehnică de cea mai înaltă eficiență. Cei al locului au primit-o cu interes și cu speranță, înhămîndu-se, toți, la aplicarea ei. Toți, adică nu numai țăranii rămași „țărani" (ce și aci, ca pretutindeni, sînt astăzi mai puțini ca altădată), ci și navetiștii, și lucrătorii industriilor locului, și slujbașii instituțiilor din comună. Stacheta recoltelor a sălțat spre recorduri, inclusiv în planul zootehniei. Este vorba, în realizările agrozootehnice ale locului, despre o agrotehnică aplicată plenar, despre o chimizare atentă, despre o riguroasă selecție de răsaduri și plante, dar este vorba și despre agrotehnica anticomoditățli, despre chimizarea ambiției, despre selecția de răsaduri a noului.

Ei, acești oameni ai Bechetului, vin deci la scaunul orașului cu o conștiință a muncii, cu o strictețe a disciplinei ei, cu o sete a noului, care-i alinează muncitorilor din oraș, travaliului lor, disciplinei lor. Ei, deci, sînt pregătiți pentru noul statut — și pentru noile exigențe de muncă, de viață și de creație — care-i așteaptă, la începutul veacului. Ce fel de chele de boltă, ce arhitecți o vor pune ?

O pun, ne spune Ion Popescu, în primul rînd ei, cei al locului. „Orășeni" sau „rurali", ei sînt, ei au fost ei au rămas aceiași, o investitură ori alta a vetrei lor nefăcîndu-i mai buni, nici mai răi, făcîndu-i doar să aibă sau să n-aibă un anume cadru de viață și de civilizație, făcîndu-i doar să aibă sau să n-aibă niște elemente stimulatoare, declanșatoare de energii, de fapt niște repere sau frontiere în construcția propriului lor univers de muncă, de existență.

Altfel spus, prin ce calitate a muncii și a vieții lor justifică ei „orașul", ce aduc ei — în replică la ce li se dă — la apropiata întîlnire cu viitorul ?

În dimineața albă de ianuarie, Bechetul se dezvăluie, de pe acum, ca un oraș. Un oraș nu decontestat încă pregnanța în peisaj a elementelor citadine. Bechetul are asfalt, electricitate, început de termoficare, început de canalizare, are industrii noi, la inceputul veacului. Ce fel de chele de boltă, ce arhitecți o vor pune ?

O pun, ne spune Ion Popescu, în primul rînd ei, cei al locului. „Orășeni" sau „rurali", ei sînt, ei au fost ei au rămas aceiași, o investitură ori alta a vetrei lor nefăcîndu-i mai buni, nici mai răi, făcîndu-i doar să aibă sau să n-aibă un anume cadru de viață și de civilizație, făcîndu-i doar să aibă sau să n-aibă niște elemente stimulatoare, declanșatoare de energii, de fapt niște repere sau frontiere în construcția propriului lor univers de muncă, de existență.

Altfel spus, prin ce calitate a muncii și a vieții lor justifică ei „orașul", ce aduc ei — în replică la ce li se dă — la apropiata întîlnire cu viitorul ?

În dimineața albă de ianuarie, Bechetul se dezvăluie, de pe acum, ca un oraș. Un oraș nu decontestat încă pregnanța în peisaj a elementelor citadine. Bechetul are asfalt, electricitate, început de termoficare, început de canalizare, are industrii

Consiliul popular al județului Sibiu. La vremea cumpărării apartamentului (1971), familia petentului **Rad Aurel** se compunea din 3 persoane, astăzi fiind 7 persoane (soț, soție, 5 copii). În urma recentei modificări a Legii 4/1973 — art. 20 — poate acum să-și vîndă apartamentul, să se înscrie prin O.J.C.V.L. pentru contractarea unei locuințe încăpătoare, iar suma obținută din vînzare să constituie avans la noua locuință. Față de cele de mai sus rezultă că plîngerea a fost întemeiată și poate fi soluționată favorabil.

■

Sîntem un detașament de pionieri care și-a fixat printre preocupările sale căutarea unor noi surse de bogății naturale. Credem că străduințile noastre nu au fost zadarnice, deoarece în luna noiembrie am descoperit, în locul numit, Costiș, bucăți de cărbune care, după caracteristicile ce le prezintă, pare să fie cărbune superior. Vremea rea nu ne-a ingăduit să ne continuăm cercetările în această direcție, dar vrem să atragem atenția celor în drept asupra acestui eventual zăcămînt carbonifer. (Elev **Simion Ersen,** comandantul detașamentului de pionieri, cl. a VIII-a, Școala generală Archind, județul Bistrița-Năsăud)

■

În fiecare zi, vreo 200 de navetiști se urcau în autobuzele I.T.A. din stația suplimentară din Cartierul Dărmănești al municipiului Piatra Neamț, ceea ce era bine și toată lumea mulțumită. Dar într-o zi stația a fost mutată în plin cîmp, spre nemulțumirea noastră, a tuturor, continuă scrisoarea semnată de mai mulți **oameni ai muncii de la Întreprinderea de în și cînepă Neamț,** cu sediul în Căciulești, la 16 km de municipiu. Expresia acestei nemulțumiri apărută în ziarul local a dus la o nouă măsură, care ar fi de rîs dacă nu ar fi de plîns. Cineva s-a gîndit să rezolve problema... desființînd stația cu totul. Acum ce ne facem ?

■

Sîntem un grup de muncitori de la Electromagnetica, Secția matrițerie, care aveam la atelierul nostru (40 oameni) un singur abonament la Flacăra, din cele 4 ale secției (400 persoane). Era puțin, dar era. Pe 1981 abonamentele secției au fost reduse la 3, iar la tragerea la sorți noi am avut ghinion-Ghinion cu care nu avem de gînd să ne resemnăm, de aceea îi rugăm pe această cale pe tovarășii de la difuzarea presei să ne redea abonamentul la Flacăra !

■

Într-o dimineață, eleva Barbu Florentina se îndrepta cu autobuzul 74 spre Liceul Industrial George Coșbuc. În același autobuz călătorea spre locul lui de muncă, la Casa de copii școlari nr. 3, profesorul Gheorghe Petrescu. La un moment dat mașina a fost ciocnită de un alt autobuz. Profesorul a avut prezența de spirit să o tragă la timp pe elevă din dreptul ușii, salvîndu-i viața, în schimb a fost el rănit grav. Din fericire, îngrijirile prompte și competente acordate la Spitalul municipal l-au salvat și pe el. În prima zi de vizită, la căpătîiul patului de spital al profesorului Gh. Petrescu au apărut flori udate de lacrimile de recunoștință ale Florentinei. (Prof. **Gleb Stănie,** directorul Casei de copii școlari nr. 3 București)

■

Subsemnatul **Constantin Eduleseu,** domiciliat în str. Făurei 1, bl. P 11, ap. 156, sector 1, am făcut la 9. 8. 1980 precomandă pentru o garnitură de mobilă tip Crinul, termenul de livrare fiind în septembrie. Dar livrarea a fost întîrziată cu 3 luni, ceea ce mă face să mă întreb cum își poate îndeplini planul de producție I.M. Rădăuți, fără a livra marfa. După cîte știu, la fel merg lucrurile cu garnitura Stejarul de la aceeași fabrică. Atîția oameni plătesc mii de lei avans și primesc în schimb amînări după amînări.

■

Comitetul municipal Bîrlad al P.C.R. Din verificările efectuate s-a constatat că sesizarea trimisă la Flacăra de Liga Cezar corespunde realității. În prezent el este înscris la cursul de calificare la locul de muncă, pentru meseria de regior, în întreprinderea de vigonie Bîrlad, cu o indemnizație lunară de 400 lei.

■

M.E.I. — Direcția personal și învățămînt. Organele de partid și de stat ale județului Iași au hotărît să se ia măsuri eficiente pentru îmbunătățirea în permanență a calității activității instructiv-educative. Cum unele carențe s-au datorat în anii anteriori unor detașări ce au dus la fluctuații de cadre, pe posturile rămase libere fiind încadrați suplinitori necalificați, în acest an școlar nu s-au mai aprobat detașări în alte județe și nici în interiorul județului de la o unitate școlară la alta, cu excepția celor stabilite de art. 33 din Legea 6/1969. În consecință, nici cererea tovarășei **Chiriac Elena** nu a putut fi aprobată.

■

D.P.M.O.S. Botoșani, ca răspuns la scrisoarea adresată redacției de tovarășa **Oghinciuc Maria** din Albești. Petenta a fost 22 ani contabilă la C.A.P. și 2 ani gestionară la magazinul alimentar din Albești, dar din ambele locuri i s-a desfăcut contractul de muncă pentru consum excesiv de alcool și comportare necuviincioasă față de colegi și public. Pentru rezolvarea situației s-a luat legătura cu primarul comunei și conducerea Cooperativei de consum, care a acceptat repartizarea sus-numitei pe postul de vînzător bufet. (N. R. Uimitoare soluție ! ? ! Dacă e corectă prima frază, a doua este de neînțeles ; și viceversa.)

■

Sînt Ion Tămîrș, miner la Motru, domiciliat în satul Costeni, comuna Tismana, județul Gorj. Doresc să afle toată lumea despre minunatul om și medic, dr. Petre Ciuvăț, de la Spitalul clinic Panduri din București, care, aflat în concediu la Costeni, a răspuns apelului meu, acordînd asistență medicală de urgență soției mele și apoi tot el a transportat-o, cu mașina lui, fără a pierde un minut, la Spitalul din Baia de Aramă. Am încercat să-i plătesc în vreun fel, măcar costul transportului, dar el m-a refuzat, explicînd că un medic nu poate specula necazurile oamenilor.

■

Iată cum arăta în vara anului trecut o năzdrăvănie din parcul de distracție al copiilor bucureșteni. Va mai „dispra" vampirul SPUK și în 1981 mîile de copii veniți în vizită ? (**Valentin Gerca,** București).

■

Vreau să mulțumesc Centralei de transporturi auto pentru felul în care a dat curs sesizării mele adresate prin intermediul revistei Flacăra. Delegatul CTA, însoțit de organe ale I.T.A. Gorj, s-a deplasat pînă la Școala generală Telești pentru a discuta și cu mine. M-am declarat de acord cu sancțiunea aplicată șoferului respectiv: reducerea retribuției cu 2 trepte pe timp de o lună, cu precizarea că în cazul repetării unor asemenea manifestări de lipsă de respect față de pasageri să fie scos de la transportul de călători. (**Paulina Cornoiu** din Telești-Gorj).

■

Aflîndu-mă astă-toamnă în concediu la Lugoj, am cumpărat într-o zi niște roșii de la aprozar, ne scrie **Ana Niță** din Sibiu. Observînd că gestionarul Păuna Dumitru vinde cu suprapreț, am anunțat miliția. Hoțul prins asupra faptului a fost „pedepsit" cu diminuarea retribuției pe luna octombrie cu 5%. Deși, cum am aflat ulterior chiar de la conducerea CLF Lugoj, furtișagul reclamat de mine nu era un accident în cariera de gestionar a individului. Mă întreb atunci, cine crede că asemenea măsuri pot descuraja necinstea?

■

Comitetul județean Brașov al U.T.C. Formîndu-se un colectiv pentru cercetarea scrisorii trimise la redacție de tînărul **Szantó Bela,** membrii acestuia au analizat la fața locului problema, constatînd că sesizarea este reală și întemeiată. S-a luat legătura cu factori de răspundere ai C.P.M. Brașov și s-a repartizat o garsonieră tatălui petentului (divorțat), iar acesta s-a și mutat. Astfel tînărul S. B. a rămas împreună cu mama lui în locuința din str. Lungă 139 (2 camere și dependințe), avînd condiții normale de viață și învățătură.

■

I.T.A. Caraș-Severin. Ca urmare notei critice apărute în Flacăra la 11 decembrie 1980, vă informăm că verificarea sesizării a arătat că ea este întemeiată. Șoferul Stana Ion a fost sancționat disciplinar cu retragerea a două trepte din retribuție pe timp de 3 luni, în conformitate cu prevederile Statutului disciplinar al lucrătorilor din transporturi.

■

Comitetul orășenesc Aiud al P.C.R. Constatînd că sesizarea tovarășului **Gilca Ioan,** încadrat la oficiul PTTR, este întemeiată, a fost soluționată favorabil. I-a fost astfel repartizată o garsonieră de 2 locuri în blocul de nefamiliști nr. 2, pentru petent și fratele acestuia, muncitor la Întreprinderea metalurgică din localitate.

■

Comitetul orășenesc Hațeg al P.C.R. Comitetul executiv al C.P.O. a fost receptiv la cererile îndreptățite ale pensionarei **Ciunda Cornelia.** Astfel, în luna august i s-a acordat un ajutor de 500 lei, urmînd ca din fondurile disponibile în trimestrul IV să i se acorde un nou ajutor bănesc. Instalațiile de încălzire au fost verificate și le-au fost aduse îmbunătățiri, fapt confirmat și de petentă, întrucît la probe a avut căldură bună. Terenul de joacă, amplasat provizoriu în acel loc, urmează să fie mutat în altă zonă pînă la sfîrșitul lunii decembrie, rezolvîndu-se în acest fel problema ridicată.

■

DPMOS Mureș. Vă facem cunoscut că, în urma completării cu toate actele necesare, dosarul de pensionare al tovarășului **Munteanu Teofil** din Criț, județul Brașov, a fost înaintat Ministerului Muncii și i s-a aprobat înscrierea la pensie de invaliditate (accident de muncă) cu începere de la 1 martie 1979. Urmează deci a i se achita drepturile bănești cuvenite pentru perioada 1.3.79—1.7.80, conform deciziei nr. 61475 a Comisiei județene de pensii Mureș.

■

Procuratura Generală. Din examinarea actelor și lucrărilor de la dosar rezultă că nu sînt întemeiate susținerile din scrisoarea tovarășului **Ardeleanu Alexandru** din Tg. Mureș. Motivele de revizuire invocate către C.A.P. Sardu Nirajului s-au dovedit a fi întemeiate; apărarea intereselor unității cooperatiste s-a făcut cu rea-credință (la primul proces, cîștigat în 1974 de A. A. — n.r.) atît de către președintele C.A.P., fratele lui A. A., cît și de către respectivul jurisconsult, care ulterior a fost înlăturat din serviciu pentru abateri de la etica profesională. În consecință, nu s-a declarat recurs extraordinar.

■

I.D.E.B. — Serviciul financiar, prețuri, analize economice, C.F.I. Ca răspuns la sesizarea abonatului **Adrian Victor** (din Șos. Pantelimon 352, vă facem cunoscut următoarele : Un delegat al I.D.E.B. s-a deplasat la domiciliul abonatului, a dat explicațiile necesare, astfel că problema a fost rezolvată. Abonatul nu mai solicită răspuns. (N.R. Flacăra însă solicită răspuns, iar I.D.E.B. este datoare să ni-l trimită.)

■

Cooperativa mobilă și tapițerie Cluj-Napoca, referitor la materialul critic apărut în nr. 51, din 18 decembrie 1980. Oprea Liviu (ofițer de serviciu în ziua respectivă) și paznicul Kelemen Andrei au fost sancționați cu diminuarea retribuției cu 10% pe timp de o lună. Materialul a fost prelucrat cu toate persoanele care sînt numite ofițeri de serviciu și cu paznicii cooperativei. Totodată, s-au prelucrat Legea 23/1971 și H.C.M. 19/1972, privind apărarea secretului de stat. Mai menționăm că repetatele controale ale organelor municipale de pază și ordine nu au constatat nereguli de acest fel, deci cele semnalate de revista dv. pot fi socotite un accident, care nu se va mai repeta datorită măsurilor luate. Vă mulțumim pentru ajutor.

■

I.V.C.P.T. Ilfov. Ca urmare scrisorii trimise nouă spre rezolvare, s-a revenit asupra măsurii de desfacere a contractului de muncă și, la cererea tovarășului **Dobre Constantin,** i s-a acordat acestuia transferul la Direcția regională C.F.R.

■

Ministerul Comerțului Interior. Am intervenit și noi la I.F. Găești să trimită un specialist la fața locului pentru a pune în stare de funcționare frigiderul cumpărat de tovarășul **Apostol Mihai** din comuna Axente Sever, județul Sibiu. În cazul că mai întîmpină greutăți, îi sugerăm să ia legătura direct la Găești, telefon 927—1 00 86, cu Tavșancea Ion, care a primit indicații în acest sens.

■

Ministerul Muncii — D.O.C.S.P.I.L.M.C.E., ca răspuns la o întrebare adresată de **Voinea Dumitru** din Brăila. Graficele de lucru pentru personalul muncitor care lucrează în tură continuă, avînd repausul săptămînal în altă zi decît duminica, se întocmesc în așa fel încît, conform art. 124 din Codul Muncii, fiecărui om al muncii să i se asigure cel puțin o dată la 2 luni ziua de repaus săptămînal duminica.

■

Consiliul popular al municipiului Ploiești. Cazul a fost soluționat favorabil deoarece, conform comunicării nr. 32 252/15.11. 1980, tovarășei **Dănescu Maria** i s-a repartizat apartamentul 36, cu 2 camere și dependințe, în blocul 127 Ploiești-Vest, unde urmează să se mute.

■

I.C.R.A.L. Cotroceni, referitor la scrisoarea adresată Flacării de tovarășa **Preotescu Maria,** a cărei locuință, pe care o deținea prin contract de închiriere în Splaiul Independenței 59, a fost distrusă de incendiu în anul 1980. Pentru reglementarea situației, întreprinderea noastră a solicitat Consiliului popular al sectorului 5 al Capitalei atribuirea spațiului pe care susnumita îl ocupa fără forme legale în str. Izvor 36.

■

Comitetul orășenesc Vulcan al P.C.R. Din cercetările efectuate rezultă că este întemeiată cererea tovarășului **Drăgoi Marin** de a fi sprijinit în vederea obținerii unei locuințe corespunzătoare pentru familia lui (3 copii). A fost trecut pe tabelul de priorități la poziția 2, la sectorul VII din cadrul I.M. Vulcan. Deci, va primi unul din primele apartamente cu 3 camere din cota ce revine întreprinderii în anul 1981.

■

Departamentul Căilor Ferate, urmare articolului apărut în numărul 48/1327 al revistei Flacăra. Neîncălzirea respectivelor vagoane de călători din compunerea trenului 5 006, la 1 noiembrie 1980, s-a datorat lipsei bateriilor de acumulatoare electrice. În cursul anului ce s-a încheiat am întîmpinat mari greutăți în acest domeniu, fiind vorba de o aprovizionare în cea mai mare parte din import. Însă începînd cu 15 decembrie 1980 sînt asigurate acumulatoarele electrice necesare încălzirii și iluminării pentru toate vagoanele din trenurile de călători (subl. red.).

Pagină realizată de
MIRCEA FODOREANU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Geta Duță — București : Dv. v-ați transferat la cerere. În acest caz se pierde vechimea neîntreruptă în aceeași unitate ● **Ilie Dervișan** — comuna Năsturelu (Teleorman) : În situația dv. vechimea în muncă va fi calculată în raport cu retribuția medie realizată. Retribuirea se va face pe bază de cotă procentuală în raport de planul ce îl aveți repartizat pe unitate ● **Romulus Antonescu** — București : Reținerea contribuției de 2% din retribuție se bazează pe principiul mutualității și se aplică tuturor persoanelor încadrate în muncă, inclusiv pensionarilor care își continuă activitatea ● **Viorel Balea** — Timișoara: S-au făcut demersuri de către D.P.M.O.S. Alba la Comisia centrală de pensii în vederea unei aprobări de a vă repune în drepturi prin trecerea în gradul II de invaliditate ● **Ioan Rădulescu** — București: Stabilirea persoanelor care beneficiază de grupele I sau II de muncă este făcută de către unitate, în raport de condițiile concrete de muncă existente în cadrul unității ● **Nechifor Gurian** — București, ș.a. : Vă puteți adresa doctorului Florea Dinu pe adresa : Bd. Culturii nr. 27, Cîmpina

MARGA NEDELEA ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Gica Firuța — Sălcuța, Dolj : Transferarea cadrelor didactice de la o unitate de învățămînt la alta se poate face, prin concurs, numai în perioada legală, pe posturile publicate vacante sau pe cele care devin vacante în cadrul operațiilor de transferare ● **Alexandru C. Ivanoale** — Timișoara : Broșura „Admiterea în învățămîntul superior" conține absolut toate datele care vă interesează ; repetăm, M.E.I. ne-a comunicat că ea va apărea în timp util ● **Paulina Resetar** — Tarna Mare, jud. Satu Mare : Potrivit reglementărilor în vigoare, nu se aprobă reexaminări pentru elevii din licee ● **Paul Damian** — Craiova : Actele de studii obținute în străinătate sînt valabile numai după echivalarea lor de către Ministerul Educației și Învățămîntului cu acte de studii eliberate de unitățile de învățămînt din țară ● **Doinița C. Bejancu** — Arad : Adresați-vă direct Consiliului Culturii și Educației Socialiste ● **Rudolf Anatol** — Sibiu: Nu dispunem de date noi referitoare la introducerea în licee a predării istoriei cinematografiei.

HORIA PATRAȘCU ■

SOCIAL

Elena Luca — Galați : Fiecare parte va face dovada cuantumului contribuției care nu constă numai în bani ● **Croitoru Ioana** — Calafat : Numai prin hotărîre judecătorească ● **Seremet Adam** — Brașov : Hotărîtoare rămîne schița inițială, planul apartamentului ● **Badea Constantin** — Prahova : Nu mai înainte ca Tribunalul Suprem să se pronunțe ● **Aurelia Gheorghe** — București : Vă adresați la circa de miliție de care aparține strada Avrig ● **Colectiv de muncitori** — A.E.I. Racoviță : Vă mulțumim ; cazul este dezbătut simultan în două procese ; vom reveni ● **Șirag Ecaterina** — Timiș : Procedura nu mai este în vigoare ● **Tilică Varga** — Aiud : Eroarea este reală ; instanța însă nu a ținut seama ; adresa întreprinderii (fila 18) ● **Boroș Virgil** — Mureș : Am revenit în numărul 42/1980 ● **Priscă Eleonora** — Hunedoara : Nu putem anticipa hotărîrea judecătorească ● **Sandu Ionel** — București : Huliganii au fost arestați ; veți fi chemat pentru declarație.

NICOLAE CRISTACHE ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Istorie făurește fiecare dintre noi“

Ion Brad s-a născut la 8 noiembrie 1929 în satul Pănade din fostul județ Tîrnava Mică. Urmează liceul la Blaj. Absolvent al Facultății de filologie a Universității „Victor Babeș“ din Cluj. Lucrează ca secretar al Filialei din Cluj a Uniunii scriitorilor, apoi ca activist cultural al C.C. al U.T.C. În 1956 este numit redactor-șef al revistei pentru copii Cravata Roșie. **În 1968 este numit vicepreședinte al Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă. În 1974, la Congresul al XI-lea este ales membru al C.C. al P.C.R. În prezent este ambasador al României în Grecia. Bibliografie selectivă :** Cu sufletul deschis **(1954),** Cîntecele pămîntului natal **(1956),** Cu timpul meu **(1958),** Descoperirea familiei **(1964),** Fîntîni și stele **(1965),** Ecce tempus **(1938),** Orga de mesteceni **(1970),** Zăpezile de-acasă **(1972),** Ultimul drum **(1975),** Transilvane cetăți fără somn **(1977),** Raiul răspopiților **(1978),** Războiul cunoașterii **(1979),** Ora întrebărilor **(1979),** Muntele catîrilor **(1980). Teatrul Mic pregătește un spectacol cu piesa lui Ion Brad** Nu pot să dorm.

— A te naște în satul Pănade e un handicap ?

— Într-un fel, da. Pentru că e un sat mic ; în care s-a născut însă, cu vreo 120 de ani înaintea mea, una din mințile strălucite ale culturii române — Timotei Ciparlu.

— Înțeleg că handicapul se transformă într-o șansă.

— Casa lui Timotei Ciparlu era pe un deal care se afla în mijlocul satului. Către locul acela, vrînd, nevrînd, priveam cu toții. Devenise un loc simbolic. Aspirațiile tuturora se îndreptau spre el, fiecare năzuind în secret să fie demn de acest ilustru înaintaș care intrase în legendă. Învățase, după cum probabil știi, 15 limbi de unul singur, fără să meargă la studii în marile centre europene. Avea una din cele mai mari biblioteci din Transilvania, aproape 40 000 de volume, adunate din toate marile centre culturale ale Europei și Orientului. Nu e de mirare deci că avînd un asemenea simbol, față de alte sate, Pănade a dat mai mulți intelectuali.

— Destinul dumneavoastră vă ulmește ?

— E greu de spus. Cine putea să bănuiască despre mine că citind mai multe cărți decît cei de seama mea o să apuc drumul pe care l-am urmat ? Fiecare părinte îi dorea copilului său să urmeze școli cît mai înalte. Așa am ajuns la Blaj, unde era o vie activitate culturală — în treacăt fie spus, orașul avea 5 000 de locuitori iar alți 5 000 de elevi și studenți veneau să-l dubleze populația. În acea atmosferă de înaltă intelectualitate aproape că era greu să nu iei o cale asemănătoare cu aceea pe care am urmat-o eu. Se aflau acolo mari dascăli, oameni de cultură însemnați își puseseră amprenta asupra dezvoltării spirituale a orașului. Pavel Dan — care murise cu puțin timp înainte de a veni eu la Blaj — lăsase o amintire de nestins în memoria profesorilor mai tineri. Un cercetător istoric literar inzestrat era Nicolae Comșa, iar mai tîrziu l-am avut profesor pe Gh. I. Biriș, care semna cu pseudonimul literar Radu Brateș. O prezență vie în amintirea Blajului era Ion Agârbiceanu. Pe acolo trecuse și Aron Cotruș. Lancrămul lui Blaga era aproape. Și să nu uităm că în secolul anterior aici poposise și Eminescu, de la Blaj trimițîndu-și poezuliț la **Familia** lui Vulcan. Blajul nu era conservator în toate, așa cum se mai crede citeodată. Dimpotrivă, tinerii care eram pe atunci ne ridicam cu hotărîre împotriva pășunismului, a atitudinii retrograde și propuneam, încercînd să și practicăm, o artă liberă de prejudecăți, de canoane vetuste.

Fotografie de VASILE BLENDEA

— Proveniți dintr-o familie numeroasă. Cum ați „descoperit-o“ ?

— Tîrziu, cînd am avut conștiința valorii ei. Familia te învață să-ți dai seama că singurătatea e frumoasă pentru ceasurile existenței intime, pentru concentrarea pe idei, pentru elaborarea unor lucrări și proiecte deosebite. Dar te poți împlini numai într-o ambianță în care simți umerii fraților — și dincolo de ei, umerii unei întregi națiuni. Numai așa poți să speri într-o dăinuire, numai așa se naște încăpățînarea de a dăinui, de a birui dificultățile, fiindcă nu te mai simți singur. Istoria încetează, în astfel de familii, să mai fie o abstracție și devine ceva palpabil, intim.

— Ați fost, după cîte știu, nouă frați.

— Din care mai trăiesc șapte. Mama a murit la 45 de ani. Să trăiești doar atît de puțin și să aduci pe lume atîția copii... Dealtfel, aceeași situație se petrecea în cele mai multe familii țărănești. Vieții i se propuneau numeroase șanse de realizare și asta mi se pare superb. Fiind cel mai mare dintre frați, am fost dat la școală. Întreaga familie mă ajuta cu speranța că voi izbuti să-i ajut după aceea pe cei rămași acasă. Era una din tradițiile țărănești ca în primul născut să se investească totul. Se mai păstra pe atunci și obiceiul ca primul fiu să poarte numele bunicului. Eu l-am luat pe al străbunicului, fiindcă trăia, era patriarhul familiei noastre.

— Deci, așa s-a desăvîrșit „descoperirea familiei“. Dar descoperirea istoriei ?

— Aceasta s-a petrecut în chipuri diverse. Cel mai dramatic aspect al ei ni s-a relevat în anul 1940. Istoria făcea în luna august a acelui an o mare nedreptate poporului român : răpirea Transilvaniei de nord. Copiii care s-au refugiat la școlile din Blaj au trebuit să-și viziteze părinții, în vacanță, cu pașapoarte: Era imposibil pentru noi să nu fim loviți, impresionați de un asemenea act mîrșav al istoriei, pe care, chiar dacă nu-l înțelegeam prea bine, pricepeam că e îndreptat împotriva întregii națiuni. Și tot în anii aceia am văzut scenele — nu de mari proporții — ale dictaturii și rebeliunii legionare — momente anormale în istoria unui popor cu aspirația binelui și progresului, cum e poporul nostru. De fapt, ca ardelean, istoria îți intră în sînge din aer, din pămînt, din ziduri. Ea te ajută să înțelegi unde sînt pericolele pentru poporul tău și cum trebuie să le preîntîmpini, să înțelegi istoria ca pe un complex de factori vii, dinamici, iar revoluția ca pe o necesitate firească a istoriei și nu ca pe o întîmplare favorizată de factori exteriori. Revoluția noastră socialistă are rădăcini mai adînci, foarte adînci în istoria națională.

— Ce a adus ea nou în viața națiunii române ?

— A reparat în primul rînd o mare nedreptate, a vindecat o rană dureroasă reașezînd în trupul țării Transilvania de

(Continuare în pagina 16)

GEORGE ARION

Atelier

ION BRAD

Vocația și patosul evocării istorice

Epoca pe care o trăim, de vreo 16 ani încoace, noi, românii, este dominată mai mult decît oricînd de istorie atît sub aspectul rechemării în memoria generațiilor de astăzi a „minutelor mari“ ale dăinuirii noastre eroice pe aceste meleaguri, cum le numea primul-o metaforă Nicolae Bălcescu, cît și acela al unor creații materiale și spirituale contemporane, a căror durată în timp, adică în viitorime, este în afara oricărei îndoieli și eroziuni valorice. A ști să captezi în egală măsură „energiile postume“, cum le definea Octavian Goga, și pe cele care ne propulsează azi în avanscena civilizației — iată într-adevăr o chestiune care ține de știință, dar nu mai puțin de conștiință, de vocație. Este sentimentul pe care l-am încercat clar și tonic citind o recentă carte intitulată modest „Mărturii“, rod al conlucrării laborioase a doi înzestrați și prodigioși publiciști, Ion Pavelescu și Mihai Creangă, cuplu care s-a ilustrat pînă acum și în crearea scenariilor unor filme de pionierat în relevarea unor momente și figuri semnificative ale mișcării noastre muncitorești. Este pe de altă parte meritul de necontestat al Editurii militare de a fi girat o asemenea inițiativă, oferindu-ni-se astfel, în numai 200 de pagini, evocarea, făcută cu vocație și patos intrinsec, a unor întregi epoci din istoria noastră, de la cea care a stat în centrul unei adevărate sărbătoriri naționale în anul din urmă, geneza dacică, la perspectiva anilor înscriși sub auspiciile generoase ale personalității multilaterale a președintelui României, Nicolae Ceaușescu.

Investigatori experimentați ai trecutului, ei n-au recurs la o schiță de retrospectivă, al cărei didacticism să fie estompat printr-un verb mai alert, prin literaturizare, ci au **povestit** (iată o expresie de care nu trebuie să ne ferim dacă îi vom reda înțelesul ei originar) unele momente de vîrf, definitorii, ale istoriei noastre. A ieșit astfel o carte adevărată, care e în același timp operă de istorie și de aleasă virtuozitate publicistică. Fără îndoială, în ce privește prima ei calitate cei mai în măsură să se pronunțe sînt istoricii — unii au și făcut-o dealtfel. Sub aspect publicistic trebuie să salutăm revitalizarea unui gen, **reportajul istoric**, al cărei prim și strălucit exponent a fost Nicolae Bălcescu în multe pagini din „Românii sub Mihai vodă Viteazul“. Mergînd pe urmele unui reporter martor ocular ca N. T. Orășanu sau pornind de la cîteva elemente de muzeu și ajutîndu-se de o imaginație întemeiată pe izvoarele cunoașterii istorice în grupajul „Memoria Unirii“, autorii „pun în fața ochilor noștri“, ca să-l parafrazăm din nou pe Bălcescu, cîteva tablouri extrem de vii ale epocalelor evenimente. Aceleași mijloace publicistice expresive conferă viabilitate multor altor pagini, cum sînt cele dedicate „Epopeii de la Podul Înalt“, „Operei pentru eternitate“ a lui Mihai Viteazul, eroismului ostașilor români la Mărășești, „Răspîntiei de istorie“ reprezentată de crearea Partidului Comunist Român sau măreției Revoluției noastre de la 23 August 1944 etc. Chiar în reconstituirea istorică realizată împreună cu un erudit istoric cum e prof. dr. docent Radu Vulpe, verbul publicist intervine lucid, evitînd atît excesul detaliilor pozitiviste cît și euforia triumfalistă (vezi capitolul „Eternele simboluri“).

Folosind cu precădere mijloacele reportajului istoric, sobru și elocvent, dens în observații și argumente, autorii excelează și în eseul de mică întindere (vizionară e asocierea din „Griul și hora“), în portretizări ce nu se uită (între altele, cele ale lui A. I. Cuza sau Constantin Țurcanu, alias Peneș Curcanul) sau în selecționarea documentelor de viață.

Să mai amintim, nu în ultimul rînd, mai ales din perspectiva glorioasei aniversări a partidului din acest an, premisa de la care pornesc în mod justificat autorii în relevarea unor pagini ale istoriei mișcării noastre muncitorești : „Nu vom putea niciodată să subliniem îndeajuns cît de adînc sînt înmolințate în solul istoriei naționale rădăcinile mișcării noastre muncitorești“.

Rezultă din toate acestea, ca să folosim chiar cuvintele cu care conchid Ion Pavelescu și Mihai Creangă, o lucrare polivalentă ce reprezintă o meritoasă contribuție la formarea și modelarea unei înalte conștiințe a istoriei, la educația patriotică mai ales a tineretului.

NICULAE STOIAN

Iubirea de frumos

Tudor Vladimirescu

Acum, în ianuarie, în plină iarnă va porni Tudor de la Tismana-Padeș, cu 160 de ani în urmă, mișcarea de renaștere națională ce va cuprinde curînd Țara Românească.

După jertfa lui Constantin Brâncoveanu și a celor patru fii ai săi întîmplată la 1714, încep grabnic înstrăinările și silniciile fanariote. Țara scade în locuitori și avuții, ctitoriile se ruinează, în ceea ce se sporea erau mai degrabă bordeiele în Oltenia de sud unde sărmanii vietuitori se tănuiau cu bruma de avut de străini. Popa Șapcă la 1848 tot în bordei îi va găzdui și însufleți pe cîțiva revoluționari de frunte.

Am petrecut două săptămîni acum, în plină iarnă, în Oltenia, pe documente istorice și în ctitorii pe urmele acestor făptuiri istorice pe jertfa cărora stau temeliile României moderne, pentru că Țara Românească este cea care a jertfit cel mai mult în neamul nostru dar a și ctitorit istorie aici pe gurile Dunării și civilizație românească de timpuriu.

Tudor a intrat în Capitală cu o pîine în brațe rumenită de văpaia tricolorului pe-un cal alb nu întru războinare ci întru pace și rodnicie pentru a aduce pîine în casele sărmanilor și o viață demnă românească pe temeiul legilor de țară strămoșești.

Testamentul său este un document de primă însemnătate întru pătrunderea tainei de viețuire și acțiune a acestui mare suflet românesc : jumătate din averea lui o menește copiilor sărmani, săracilor și ctitoriilor întru dăinuirea pe mai departe a spiritualității românești.

Pînă în luna mai se cuvine să-l sărbătorim pe Tudor în acest an, pînă în Florar cînd viața îi va fi luată întrînd simbol în istoria noastră pentru totdeauna.

IOAN ALEXANDRU

Iată o întîmplare de-al cărui înțeles vom încerca să dăm seamă în cele ce urmează și care, chiar lămurită, ne arată ce puține lucruri știm despre prea simplu numitul mare public. Reeditarea într-o casetă, într-o așa-numită „integrală Maria Tănase" a discurilor distribuite pînă azi și separat a produs surpriza ca numita casetă să se epuizeze într-o zi. Că Maria Tănase e o artistă iubită, acesta e un adevăr mai mult decît știut. Dragostea românului pentru binecuvîntarea glasului Mării e încă o garanție la dăinuirea a tot ce-i autentic la interpreții de folclor. Acest „mare public" va ști întotdeauna să măsoare cu dreptate aleanul de două parale al nu știu cărui hăulitor voios și cu priză la moment și arta unică a doamnei doinelor noastre. Maria Tănase — artist de clasă, care a știut să facă din repertoriul ei un veritabil îndreptar de simțăminte bătrîne. Glasul Mariei Tănase a săvîrșit miracolul de a reda poporului cîntecele de care poporul simțea adîncă nevoie. Altfel cum se explică faptul că tot sau aproape tot ce a cîntat și a turnat pe disc a rămas drept melodie de căpătîi. Încă un fapt : precum poezia lui Eminescu, repertoriul Mariei Tănase îi ține la distanță pe negustorașii de succes lesnicios. Este o împletate să cînți rău sau mediocru ceea ce Maria a cîntat măiestru. Va curge multă apă pe Dunăre pînă ce vreun glas nou și cu un dram de sublim într-însul se va îndemna să cînte iarăși marelui public „Dodă, dodă", „Cine iubește și lasă", „Ciuleandra", „Butelcuța mea", „Uhăi, bade", „Marie, și Mărioară", „Se teme Ion că moare", „Trenule, mașină mică", „Uite dealul, uite via", „Maria neichii, Marie"...

Cele cinci discuri, cuprinzînd șaizeci și două de cîntece din fondul de aur al Electrecordului, se cheamă act de cultură și rămîn spre cinste tuturor acelora care au vegheat ca arta Mariei Tănase să se împlinească și să ne rămînă. Spre cinstirea etnomuzicologului Constantin Brăiloiu, savantul care a întemeiat în 1928 Arhiva de folclor a Societății compozitorilor români — și de pe cilindrii discurilor căreia și-a modelat Maria Tănase repertoriul — spre cinstea profesorului Harry Brauner, a cărui contribuție la lansarea și afirmarea Mariei Tănase a fost decisivă, spre lauda nenumăratilor oameni

Integrale Electrecord

de bine ce ne-au dăruit „Integrala cîntecelor Mariei Tănase".

Și întrucît chestiunea „integralelor" rămîne o preocupare de prestigiu a tuturor marilor case de discuri, am solicitat **Danielei Caraman Fotea**, șefa redacției muzicale a Electrecordului, punctul de vedere al acestei instituții în problemă.

Aflăm, prin urmare, că marele public are tendința de a solicita nu discuri, pur și simplu, cu înregistrări diverse din opera unor compozitori și interpreți de justificată faimă, ci mai ales seturi de discuri. O izbîndă a Electrecordului a constituit-o Integrala simfoniilor lui Beethoven, cu George Georgescu. Recent, precum caseta Maria Tănase, s-a editat și s-a epuizat din primele ceasuri Integrala simfoniilor lui Brahms. S-au editat, cum se cunoaște, Concertele brandenburgice de Bach, Integrala sonatelor pentru flaut de Bach (Colegium Musicum Academicum din Cluj-Napoca), Integrala sonatelor pentru flaut și bas continuu de Bach (tot formația clujeană), Integrala sonatelor pentru vioară și clavecin de Bach (Avy Abramovici și Marta Joja). Se pregătesc discurile Integralei sonatelor pentru vioară și pian de Beethoven (Silvia Marcovici și Valentin Gheorghiu), ale Integralei concertelor pentru flaut de Vivaldi (Gavril Costea), ale Integralei partitelor și sonatelor pentru vioară solo de Bach (Peter Csaba). Se anticipează Integrale ale simfoniilor lui Mendelsohn Bartholdy și Schumann, se continuă seria înregistrărilor în întregime a unor opere. În privința muzicii de operă, s-a dovedit prin cererea de înregistrări integrale — în ciuda unor opinii mai degrabă ademenitoare decît adevărate — că lumea nu merge la operă pentru cutare arie ori cutare cor și moment muzical. Lumea, prin urmare, preferă, atunci cînd cumpără discuri, să aibă întregul și nu selecția de arii.

Spre informare, ar mai fi de spus că lunile trimestrului pînă în primăvară ne vor oferi, la Electrecord, o seamă de discuri care, deși nu integrale, au un interes unic ori foarte aparte. E vorba în primul rînd de simfoniile orădene ale lui Michael Haydn — un descendent al marelui Joseph — cu orchestra simfonică din Oradea și, firește, pe partiturile descoperite aici.

E vorba, mai apoi, de un disc Traian Grozăvescu (cu o exemplară recondiționare a unor vechi înregistrări), în fine, de un disc Madrigal cu muzică românească de compozitori contemporani. Încă un disc de interes este Simfonia a III-a cu orgă de Saint-Saëns realizată la Biserica Neagră din Brașov sub bagheta lui Ilarion Ionescu-Galați.

TUDOR OCTAVIAN ■

Cuget, deci exist

Gînduri despre umanismul românesc

Un om cu intelect sprinten și aleasă simțire a scris o carte de aduceri aminte. Fulguiește în paginile ei nostalgia „zăpezilor de odinioară" și dorul de a rechema pentru cei de azi strălucirea lor. Titlul cărții, apărute la Editura Eminescu în 1980, personifică modestia însăși — Simple note. Autorul, L. Kalustian, adună aici o parte a însemnărilor săptămînale din revista Flacăra, eseuri-evocări care sule înălțimi sărbătorești ale memoriei culturale.

Se desprind din lectură multe îndreptări lărgitoare de orizont. Mai întîi, autorul oferă o pildă de mucenicie într-o rostire înțeleaptă și înfloritâ ; experiența de viață a unui împătimit al scrisului — gazetar cu o demnă conștiință a profesiei — descuie porți fermecate ale grăiului. Mai apoi se observă atenția delicată și migala răbdătoare în creionarea unor ilustre figuri ale trecutului ; lor trebuie să li se aducă dreaptă cinstire pentru că ele însele „cinstesc truda și creația românească". Nu doar „simple note" vibrează pe strunele sufletului său atunci cînd evocă pe Octav Băncilă, pe Nicolae Iorga, pe Nicolae Titulescu ; ci note de profundă înțelegere și simpatie, deopotrivă solemne și duioase, note măiestrite care își află ecouri consonante în inima cititorului.

Pentru iubitorul de filosofie, cele trei eseuri consacrate lui C. Antoniade, C. Rădulescu-Motru și Petre Andrei prezintă un interes aparte. Cum de se leagă în același buchet al neuitării trei gînditori atît de neasemănători prin operă și ursită ? Se leagă prin perseverența aceluiași îndemn de a le recunoaște meritul de înaintemergători în filosofie și a redeștepta pasiunea pentru cărțile lor, unele pe nedrept uitate. Despre C. Antoniade, învățat erudit, „adăpat la sevele unei culturi stratificate" puțini își mai amintesc, iar L. Kalustian vrea să repare această injustiție, evocînd chipul acelui intelectual care „purta cu el o lume". Patosul său cucerește, argumentele conving. Bunăoară, imaginea Renașterii s-ar rotunji și mai armonios în mintea studioșilor de azi dacă ei ar avea sub ochi acele splendide cărți — devenite de referință — prin care C. Antoniade reînvia spiritul Renașterii italiene. Tot așa, energia uriașă risipită de C. Rădulescu-Motru pentru a întemeia psihologia ca știință, precum și unele priorități ale cercetării sale pe plan european, se cer mai cu osîrdie prețuite, nicidecum acoperite de o „somptuoasă amnezie". La argumentele prețuitoare ale lui Kalustian avem a adauga încă unul — acela că însuși filosoful francez H. Bergson îi cita cu respect în scrierile lui pe psihologul român. Despre Petre Andrei, profesor, filosof, pionier al axiologiei românești, cel ce la 4 octombrie 1940 sfîrșea tragic sub prigoana forțelor întunericului, autorul scrie rînduri răscolitoare, întretăiate de suspin și lacrimă. „A fost o pildă de consecvență cu ideile lui și pe cozile violoncelului său lăuntric nu era loc pentru alt cîntec decît acela al omeniei, al binelui, al frumosului și al dreptății".

Răzbate din această carte bucuria nemărginită a autorului de a fi fost contemporan cu unii ziditori de seamă ai umanismului românesc. Cărturarii zugrăviți pe fresca amintirii recunoscătoare vin din istoria poporului român, înfloresc în matca ei și rămîn pururi înlăuntrul ei. Microcosmosul sufletului lor oglindește macrocosmosul sufletului locuitorilor acestei glii. Cu toate că autorul zugrăvește mai ales chipuri individuale, așa cum răsar ele din tălăzuirile vremii, din răsucirile sorții, întrucît sînt figuri exemplare, deci exponențiale, cristalizează virtuți specifice profilului spiritual național. Și iată că, într-o cronică de azi despre oameni de ieri, spiritul meditativ a lui L. Kalustian dezmărginește „simpla notă", lăsîndu-se atras de vraja sintezei filosofice. Cartea lui de aduceri aminte grăiește despre oameni, dar totodată grăiește despre omenie, bunătate și bună-cuviință, despre demnitate, înțelepciune și adevăr, deci despre însoțite petale ale „corolei de minuni" a umanismului românesc.

LUCIA DUMITRESCU-CODREANU ■

„Istorie face fiecare dintre noi"

(Urmare din pagina 15)

nord. Nouă, celor puțin, celor mai tineri, ne-a demonstrat că istoria poate fi și dreaptă, nu numai nedreaptă. Pentru țărănime a însemnat — chiar și în satul nostru — anularea ultimelor proprietăți de tristă amintire ale grofilor și baronilor. Să nu uităm că pentru țăran pămîntul însemna legătura cu ființa națională, cu țara. Există însă și riscul ca țăranul să devină prizonierul pămîntului. A nu-l smulge din suflet dragostea pentru pămînt e bine, cu condiția ca el să stăpînească pămîntul și nu pămîntul pe el. Începutul industrializării a dat posibilitatea oamenilor nu numai să învețe meserii noi, ci și să-și ridice familia la altitudinea altor perspective de viață. Acum, aproape nu există familie în care procesul acesta revoluționar să nu-și fi arătat binefacerile.

— Și totuși, acest proces revoluționar nu a fost prea lin.

— Din păcate, așa este. Au existat excesele unei perioade, ale unor momente din evoluția aceasta de după război, plătite destul de scump. Una dintre ele este chiar modul în care se învață istoria, într-un fel străin de firea, de tradiția și de civilizația noastră. A reduce istoria la scheme uscate înseamnă a o transforma într-un schelet pe care îl oui să se plimbe și să fie admirat de copii și de tineri. Președintele Nicolae Ceaușescu ne-a adus pe toți la înțelegerea adevărată a istoriei naționale ca și a celei universale. Nu ca pe o relație de scheme prestabilite, valabile oricînd și peste tot, ci tocmai ca pe o înțelegere a specificității naționale, a rolului jucat de marile personalități ale acestei țări. Istoria e făcută de oameni, nu de zei — iată unul din adevărurile pe care le-am descoperit în acești ultimi cincisprezece ani. Să spun sincer : e un lucru dureros pentru sufletul meu de ardelean, dar trebuie să recunosc că am plătit uneori și eu un tribut acelor ani din „obsedantul deceniu" scriind lucruri pe care azi nu le-aș mai gîndi și semna. Era dureros pentru mine — ca și pentru alții din generația mea — să știu excluși din viața literară scriitori de renume ca Ion Agârbiceanu sau Lucian Blaga. La Cluj fiind, în calitate de foarte tînăr secretar al filialei Uniunii scriitorilor, am încercat împreună cu Mircea Zaciu, încă de pe atunci un foarte atent istoric literar la valorile autentice, să-i readucem pe Agârbiceanu în circuitul viu al literaturii. Ceea ce, cu ajutorul altora, ne-a reușit mai ușor. Împreună cu Miron Radu Paraschivescu, Geo Dumitrescu, A.E. Baconsky, Aurel Rău, Victor Felea, Aurel Gurghianu, G. Ivașcu am căutat să facem același lucru și cu Blaga. Celor mai tineri de azi cred că ar putea să li se pară curios un asemenea efort, dar pot să-i asigur că nu era deloc simplu și nici lipsit de riscuri. Azi e greu să înțelegi asemenea situații, cînd spiritele sînt libere, cînd oamenii scriu ce gîndesc, așa cum vor, chemați de talentul lor.

— Ca fiu de țăran ce sînteți aș fi vrut să aud și cîteva lucruri legate de destinul țărănimii în toiul acestui proces revoluționar.

— O revoluție aduce după sine, în mod firesc, multe răsturnări, violentarea unor raporturi tradiționale. Unele erau necesare, altele nu. În orice caz, faptul că unii propagandiști îi amenințau, în acea perioadă, pe țăranii care nu vroiau să se înscrie în colectivă că le dau copiii afară din școală era o aberație, nu o stare normală a revoluției la sate. În locul argumentului social, economic, psihologic se recurgea uneori la asemenea brutalități, ca să nu mai vorbim de altele. De pildă, dintr-un exces de zel sau dintr-o falsă înțelegere a necesității transformării socialiste a agriculturii le-au fost luate țăranilor de la noi din sat dealurile cu vii, mutînd plantațiile cooperativei pe pămîntul bun de porumb sau grîu, mai slab însă pentru struguri. Asta contravenea experienței de sute de ani a țăranului care știa mai bine rosturile pămîntului decît cineva venit din altă zonă a țării sau decît un agronom trecut în grabă prin școală, fără știința vieții. A semăna pe valea Tîrnavei Mici, ani la rînd, grîu după grîu înseamnă a cobori posibilitățile economice ale pămîntului, ale oamenilor. Din păcate, unele din aceste greșeli au continuat pînă azi.

— Mai treceți probabil pe acasă, prin Pănade.

— Da. Tata a rămas acolo, e bătrîn. Am satul plin de neamuri. Am discutat recent cu unii dintre cei care au întemeiat gospodăria colectivă la noi în sat. Firește, nici ei, nici alții, dacă le-ar propune cineva, nu și-ar mai lua pămîntul înapoi. Am constatat însă la ei o anumită amărăciune provocată de unele neglijențe și de lipsa de spirit gospodăresc pe care le observă în viața satului. De fapt, mai sînt puțini țărani la mine în sat. Cei mai mulți oameni fac naveta, lucrează în industrie. S-a creat impresia că totul — și pe dealurile noastre înalte — se poate rezolva cu ajutorul mașinilor și omul s-a simțit astfel disonsat de obligația de a pune umărul. Eu cred că fără oameni tineri și sănătoși nu se poate face nimic de ispravă nici la țară. Indiferența în care se complac uneori oamenii mai tineri, care fug de la sate, mi se pare nefirească. Mai ales că fuga de muncă nu e ceva specific țăranului român.

— Sînteți un cărturar și totuși, contrar imaginii — deformate — că un intelectual rămîne doar în liniștea bibliotecii, ați participat — în măsura în care v-a fost hărăzit — la făurirea istoriei acestei țări.

— Istorie, într-un fel sau altul, făurește fiecare dintre noi, în proporția în care, cum spuneai, îi este hărăzit. Deci și tînărul intelectual. Să ne gîndim din nou la Revoluția de la 1848. Cine au fost conducătorii ei dacă nu niște foarte tineri intelectuali — unii veniți direct din familii țărănești, alții din stări mai înalte, fiind însă cu toții strîns legați de popor și militînd cu orice risc pentru independența lui și pentru libertatea socială. Cred că o asemenea participare a existat și în revoluția socialistă. N-a fost nici unul dintre marii noștri cărturari care să se opună cu adevărat procesului revoluționar desfășurat în România. Neînțelegeri sau chiar nedreptăți față de unii intelectuali au existat din păcate. Cum au existat și ezitări și neînțelegeri față de complicatele fenomene social-politice din partea unor personalități culturale. Dar un refuz al revoluției din partea intelectualilor nu a existat.

— Vă aflați, de mai mulți ani, într-un alt spațiu cultural decît cel românesc, înlesnind un dialog fructuos între cultura română și cea elenă.

— Experiența mea directă îmi arată că operele create în România pot stîrni — și stîrnesc — un interes real în lume. Contemplată de la distanță obiectivă, cultura română îmi apare nebănuit de bogată. Avem talente mari, personalități foarte originale, spirite deschise la nou, la universal, care au ce comunica lumii despre experiența noastră istorică. Firește că a face cunoscute în alte țări operele culturale și științifice românești cere un efort sistematic, un sistem de relații oficiale dar și personale, cît mai larg. Un asemenea sistem, din păcate, uneori îl neglijăm și astfel nu sîntem cunoscuți la timp, atunci cînd cuvîntul nostru ar putea avea cu adevărat un ecou. Trebuie să spun că nu folosim destul de bine prestigiul imens pe care îl au astăzi țara, președintele ei.

— Cum l se mai pare lumea poetului Ion Brad?

— Dacă ne uităm la lume în acest deceniu în care am intrat, apropiindu-ne tot mai mult de sfîrșitul secolului, parcă privim într-un lac adînc în care poți vedea și chipul limpede al celor care se oglindesc într-însul dar în care ghicim și mult mîl, numeroase mistere și amenințări. Vitalitatea, filozofia de viață a poporului nostru nu ne permit să contemplăm un asemenea spectacol cu brațele încrucișate. Pentru toată lumea ar trebui să devină un crez lupta noastră pentru mai multă dreptate în lume, pentru mai mult respect între țări, pentru stabilirea în realitate, nu în fraze, a unei justiții internaționale, a unei păci reale, statornice nu a unui simulacru de pace. Optimismul sufletelor noastre poate proveni și din credința că alte popoare gîndesc ca noi, adică toți aceia care sînt cît de cît conștienți că soarta ne leagă pe toți, dincolo de filozofia pe care o împărtășim, dincolo de sistemele sociale și politice în care trăim. Apoi, dacă ne uităm bine, există contradicția dintre cuceririle geniului uman, ale creației tehnice științifice și tendința de a opune omului întreaga această civilizație înaltă. O contradicție dramatică. Ea nu se reduce la o chestiune de opțiune între tehnică și spirit; între mecanismele uriașe și omul fragil, ci, din păcate, această contradicție este mutată și în relația dintre state. Reapar vechi practici de a încerca înrăjbirea popoarelor, opunerea lor, pentru a fi controlate și dominate mai ușor. Astfel de tentative apar uneori cu virulență la suprafață, alteori doar mocnesc undeva ca vulcanii somnoroși. Ele pun în pericol nu numai pacea oamenilor și națiunilor, ci însăși existența planetei. Ceea ce ne rămîne este să privim lucrurile în față, cu toată luciditatea și să facem totul pentru a împiedica evoluțiile care pot duce la catastrofă. Trebuie să avem încredere în uriașele posibilități ale omului, stăpînul acestei planete, capabil să transforme Pămîntul într-o sferă a gîndului și libertății, demnă de sfîrșitul secolului XX.

Un poet modern:

ION MINULESCU

Născut în ziua de 7 ianuarie 1881, din părinţi Tudor Minulescu şi Alexandrina Ciucă, amîndoi olteni (tatăl era strănepot direct al lui Tudor Vladimirescu ; fapt evocat cu mîndrie în *„Nu sînt ce par a fi"*), Ion Minulescu debutînd în poezia vremii la vîrsta de 17 ani (începuse să scrie versuri încă de la 14 ani) s-a impus, destul de repede, ca unul dintre poeţii cei mai reprezentativi, în orice caz mai originali, ai epocii de început de veac XX. Petrecînd ciţiva ani prin cafenelele pariziene, înscris la Facultatea de drept dar frecventînd boema simbolistă unde-şi aflase zeul în Jean Moréas, el revine după 4 ani la Bucureşti unde şocheză prin ţinuta exterioară excentrică, prin jovialitatea şi volubilitatea de trubadur. Inteligent, extrem de viol, suflet fără ascunzişuri şi de o rară sociabilitate, el cîştigă repede prietenii, aderenţi, face prozeliţi, încîntă pe maeştri. Poezia *În oraşul cu trei sute de biserici*, publicată în *Convorbirile critice* ale lui Mihail Dragomirescu, atrage elogiile, sincere, ale atît de exigentului Caragiale : „Rogu-te cine o fi Ion Minulescu ? *În oraşul cu trei sute de biserici* este ceva neprevăzut. Asta nu mai e domnişoară ! Asta e bărbat ! Bravo lui ! De mult n-am avut aşa impresie. Îi salut călduros şi-i mulţumesc pentru înalta plăcere ce mi-a făcut cu ciudatele-i versuri. Extraordinar !" (Scrisoare către Mihail Dragomirescu, iulie 1907). Coleg de generaţie cu Bacovia (care va debuta 8 ani mai tîrziu), Minulescu se impune, puternic, în 1908, cu *Romanţe pentru mai tîrziu*. Dintre cei de-o vîrstă numai Octavian Goga (născut în acelaşi norocos an 1881) i-o luase înainte prin *Poeziile* din 1905. Ca scriitor însă Minulescu este mai fecund şi mai divers căci în afară de volumele de poezii : *Romanţe pentru mai tîrziu* (1908), *Liturghii profane* (1908), *De vorbă cu mine însumi* (1913), *Spovedanii* (1927), *Strofe pentru elementele naturii* (1930), *Strofe pentru cele patru anotimpuri* (1930), *Strofe pentru toată lumea* (1930), *Nu sînt ce par a fi* (1930), el scrie paralel proză : *Casa cu geamuri portocalii* (1908), *Măşti de bronz şi lampioane de porţelan* (1920), *Roşu, Galben şi Albastru* (1924), *Corigent la limba română* (1928), *Cetăţi-le nopţii* (1930), *Bărbierul regelui Midas sau Voluptatea adevărului* (1931), *3 şi cu Rezada 4* (1933). Înzestrat cu un har actoricesc ieşit din comun, recitîndu-şi versurile cu un farmec rar, cronicar dramatic activ, director al teatrelor o vreme, nu se putea ca Minulescu să nu încerce şi în genul teatrului. Rezultatele sînt abundente : *Lulu Popescu* (1920), *Pleacă berzele* (1920), *Omul care trebuie să moară* (1924 reluată în 1939 cu titlul *Ciracul lui Hegesias*), *Manechinul sentimental* (1926), *Alegro ma non troppo* (1927), *Amantul anonim* (1928), *Porumbiţa fără aripi* (1931), *Nevasta lui Moş Zaharia* (1937) ş.a.

Cum se poate uşor observa, cunoscut mai ales prin romanţele sentimentale de factură simbolistă, unele transpuse în registrul muzical şi fredonate de un public larg, Minulescu este, în realitate, un creator de anvergură, complex, impunînd un stil prin întreaga sa literatură, stil destul de modern, în care peisajul şi omul contemporan îşi află locul central şi în care explozia sentimentală, indiscutabilă, este sever cenzurată prin luciditate şi printr-un umor subtil, rezultat nu numai al contaminării livreşti (ce a jucat totuşi un rol important la Minulescu) dar şi al unei structuri congenitale specifice, în care acel „ésprit olténian" cum l-a numit Eugen Ionescu (caracterizîndu-se pe sine însuşi) constituie o dimensiune esenţială a minulescianismului. Poetul însuşi în *Nu sînt ce par a fi* declară semnificativ : „Sînt cel din urmă strop de vin / Din rustica ulcică de pămînt / Pe care l-am sorbit pe rînd / Cinci generaţii de olteni — / Cei mai de seamă podgoreni..." Interesant că cerînd în 1946, la doi ani de la moartea lui Minulescu, ediţarea poetului, un an mai tîrziu, în *Adevărul* (din 11 aprilie 1947) Arghezi face o penetrantă şi sugestivă caracterizare a autorului *Romanţelor pentru mai tîrziu* : „N-aş putea să ascund, scrie Arghezi, că de Ion Minulescu mă animă şi o simpatie regională... Poetul era oltean din Slatina. Pentru tot ce-i oltenesc am o slăbiciune congenitală. De-abia ieşit din precupeţie, juveţii de peste Olt, deşteptăciuni şi independenţi, au dat dovezi de sensibilităţi inedite şi o structură renovatoare. Îmi convine să cred, de cea mai originală calitate. Oltenit-s febrili valahi şi Minulescu e Mistralul lor. Lăutari de la Jii, struniţi-vă violele şi cîntaţi ! Poetul nu a murit !" Structura „renovatoare" a spiritului oltenesc la care se referă Arghezi se poate, dealtminteri, uşor constata prin exemple ca cele ale lui Macedonski, întemeietorul modernismului literar, apoi Arghezi însuşi, Minulescu, Gib. Mihăescu, I. Biberi, Şerban Cioculescu, Pius Servien, Eugen Ionescu, D.R. Popescu, Marin Sorescu, Adrian Păunescu ş.a.

Am întreprins această incursiune fără prejudecăţi, străine de noi (deşi Ibrăileanu şi Ralea, pornind, în fapt de la Taine le acordă o pondere însemnată) pentru că totuşi strănepotul lui Tudor Vladimirescu, afişîndu-şi pe de altă parte, cu orgoliu matricea sufletească, se cuvine raportat la disponibilităţile novatoare ce se pot observa privind harta spirituală olteneaşcă. Aceste disponibilităţi se leagă strîns de absenţa oricărui complex, de un salutar aplomb, de o cutezanţă care duce, de atîtea ori, la remarcabile rezultate. Cei care au comentat pe Minulescu au explicat spiritul său de frondă, umorul său incisiv, luciditatea, capacitatea de supraveghere a efuziunilor lirice (căci poetul era, funciar, un sentimental) prin lecturile poetului, prin ambianţa cafenelei demistificatoare a Parisului de început de veac, prin sfidarea reflexelor consacrate şi încremenite. S-a adus drept mărturie şi exteriorul poetului, menit să *epateze* pe ruginiţi. Faptul că în textele scriitorului : de poezie, proză, teatru, memorialistică etc. apar atîtea nume destul de puţin familiare la noi în acea vreme, precum şi un anume gust al paradoxului ce aduce de multe ori cu cinismul a fost, de asemenea, explicat prin „formaţia" poetului, prin urmare pe calea aluviunilor. Nu s-a insistat însă aproape deloc pe ceea ce aducea cu sine de acasă, adică *predispoziţiile native*, temperamentale şi intelectuale, cu un rol atît de important, totdeauna *decisiv*, totuşi, în structurarea oricărei personalităţi. Altfel ar fi însemnat ca toţi scriitorii noştri, formaţi la început de veac XX în mediul parizian : Şt. O. Iosif, D. Anghel, Ovid Densuşianu, E. Lovinescu, Nicolae Iorga şi atîţia alţii, să ilustreze tipul literar minulescian. Ceea ce, fireste, nu s-a întîmplat. Să vedem, prin urmare, şi ce a moştenit poetul şi nu numai ce a primit. Mediul familial, şcoala primară, liceul (delectabil descris în *Corigent la limba română*), apoi prietenii, rudele, cunoscuţii, toate acestea altoite pe un temperament şi pe o inteligenţă ereditare se cuvin să fie avute în vedere atunci cînd îi judecăm şi-l caracterizăm pe poet. Avea 20 de ani cînd a plecat la Paris, era un tînăr pe deplin format, în sens potenţial. De multe ori oamenii rămîn ceea ce au fost la 20 de ani. Evident, ei pot adapta o modă vestimentară, gesturi exterioare, acumulează lecturi (dar astea le pot face toată viaţa) dar nu-şi pot schimba predispoziţiile deja formate. Ni se pare deci că insistenţele mai tuturor exegeţilor, inclusiv Lovinescu sau Călinescu, asupra formării în mediul parizian, în dauna a ceea ce Minulescu deja reprezintă (repetăm, în stare potenţială) se cuvin citite cu o anume precauţie. Este adevărat că epoca de după 1900 este bine cunoscută (asupra ei insista şi poeta Claudia Millian, soţia poetului, în cartea ce i-o consacră), este adevărat că, preocupaţi de documente, acum le aflăm cu uşurinţă. Dar, repetăm, tot ceea ce a adăugat poetul după 1900 n-a făcut decît să ducă la împlinirea disponibilităţilor originare deja existente. Arghezi are, datorită intuiţiei sale, mai multă dreptate decît criticii profesionişti, cel puţin în explicarea specificului poetic al lui Minulescu, poet cu adevărat „născut iar nu făcut".

Deşi poet dintre cei mai populari, realizînd în acest sens o performanţă unică printre simboliştii, constatăm astăzi, la un veac de la naşterea sa, că despre Ion Minulescu s-a scris încă prea puţin. În timp ce „leatul" său Bacovia beneficiază de cîteva monografii, autorul excelentelor *Romanţe pentru mai tîrziu* n-are încă nici una. Bănuim şi de ce : Minulescu, spre deosebire de alţi colegi, cu nimic superiori, dimpotrivă (ne gîndim la Iosif, Anghel, Petică, Topîrceanu) despre care s-au scris chiar mai multe cărţi, nu este un poet care figurează în manualele şcolare. De aici şi dificultăţile recitării lui, căci se tipăresc cu prioritate autori din programele şcolare. Deşi publicul larg îl adoră pe Minulescu şi garantăm că orice carte de-a sa este vandabilă în ziua apariţiei. Dar mai este încă ceva : ne-am obişnuit să fim prea crispaţi, prea gravi, considerînd (falsă perceptie) că gravitatea şi încruntarea sînt semne ale adîncirii de gîndire şi sensibilitate. De aceea probabil că astăzi, la o sută de ani de la naşterea unuia dintre cei mai originali poeţi ai literaturii române, a unui spirit sclipitor şi jovial, lucid şi dotat cu un umor reconfortant, nu aflăm în librării (cel puţin noi n-am văzut) nici un volum semnat de el. Ceea ce nu poate fi decît în paguba noastră, căci ne lipsim de compania unui poet care a ştiut să înfrîngă, cu obîceiul românesc de a face „haz de necaz", atîtea inerente vicisitudini. Să ne fi pierdut umorul ? Ar fi păcat, căci umorul este, cum s-a spus, „un lucru foarte serios", o oportună manifestare a însuşi instinctului de conservare a omului, pe căile cele mai benigne. Să ne amintim de toate acestea, amintindu-ne de Ion Minulescu.

POMPILIU MARCEA

NICOLAE TITULESCU

Străjer neadormit al drepturilor ţării sale şi al dreptăţii ţărănimii transilvane

Trebăluind prin arhiva personală cu vechi dosare şi documente de tot felul, am avut bucuria neasemuită de a da printre ele de trei exemplare de telegrame, trei file îngălbenite de vreme, purtînd în rîndurile dactilografiate de aparatul Morse, semnătura „TITULESCU".

Adresantul este „general Averescu Bucureşti". Localitatea de unde au fost expediate telegramele : Geneva. Data transmiterii lor (descifrată după ştampilă, „Telegraful Central" din Bucureşti) este clară : 11.III.1928.

Două file cuprind textul unei singure telegrame (18 rînduri) iar ultima filă (cu 8 rînduri) avînd data 10.VI.1928, conţine o singură telegramă.

Ambele misive, legate de aceeaşi mare şi îndelung dezbătută „problemă a optanţilor", sînt de o covîrşitoare importanţă pentru istoria diplomaţică a României moderne. Ele n-au fost incluse nici în masiva lucrare tipărită în 1967 de colectivul Ministerului Afacerilor Externe (redactor responsabil George Macovescu), nici în documentata monografie „Nicolae Titulescu" aparţinînd profesorului Ion M. Oprea (1966).

Consider că îmi incumbă sarcina de onoare de-a pune în faţa cititorilor revistei „FLACĂRA" acest preţios adjuvant al istoriei care aduce lămuriri într-o problemă de mare interes naţional şi defineşte în acelaşi timp personalitatea prodigioasă a lui Nicolae Titulescu, vajnic apărător al drepturilor poporului său, dar şi luptător pentru dreptatea socială a ţărănimii române şi maghiare din Transilvania alipită la patria mumă, prin voinţa unanimă a populaţiei sale, la 1 decembrie 1918.

Nicolae Titulescu, în acest faimos proces al optanţilor, a susţinut un punct de vedere progresist şi democratic (improprietărirea foştilor clăcaşi români, maghiari, saşi şi secui) împotriva tezei guvernului horthyst, care apăra privilegiile celor 500 „conţi", sanctificate lor de împăraţii dinastiei habsburgice.

Ambasadorul României la Londra şi delegatul permanent al tuturor guvernelor noastre la Consiliul Ligii (Societăţii) Naţiunilor n-a fost după cum reiese din textul telegramelor un simplu avocat pledant împotriva dibaciului adversar, contele Appony, ci un lucid şi tenace interpret al năzuinţelor sociale ale ţărănimii din Ardeal, care suferise veacuri de împilare din partea celor ce vroiau să rămînă mai departe ancoraţi în desuetul feudalism medieval.

Timp de 7 ani reprezentantul României a dus o luptă titanică la toate forurile de justiţie europeană (Curtea de la Haga, Tribunalul mixt româno-maghiar, Liga Naţiunilor de la Geneva) pentru a dovedi netemeinicia pretenţiilor latifundiarilor absentişti care-şi susţineau retrocedarea miilor de jugăre atribuite ţăranilor fără pămînt, fie o despăgubire (de 33 miliarde lei) care întrecea de trei ori bugetul anual al României de atunci.

Intervenţiile directe ale lui Nicolae Titulescu, începute la 23 aprilie 1923, continuate în anii 1925 şi 1927, au culminat în anul 1928, cînd la 9 martie procesul era trimis din nou în faţa tribunalului mixt, soluţie neacceptată de reprezentantul României.

Prima telegramă se referă la acest moment greu, care cerea un front al solidarităţii naţionale, o unitate a tuturor partidelor politice (şi erau atît de multe atunci) un bloc al întregului popor român.

Nu este deloc prezumţios din parte-ne de-a sugera că telegrame redactate în acelaşi spirit au fost trimise de Nicolae Titulescu nu numai şefului partidului poporului, generalul Al. Averescu, ci şi altor fruntaşi politici din acel an.

Datorită acordului stabilit între toate aceste partide de-a nu transforma procesul optanţilor în temă de lupte interne s-a putut obţine apoi în tratativele directe duse de Nicolae Titulescu (la San Remo, Abbazia şi Viena) scăderea despăgubirilor optanţilor (100 milioane lei aur) din creanţele României asupra reparaţiilor datorate de Ungaria.

Asupra acestei noi soluţionări cade accentul celei de-a doua telegrame din 16 iunie 1928, prin care Nicolae Titulescu transmite „viile sale mulţumiri pentru tot ce aţi făcut, pentru ca România să apară ca un bloc indivizibil în această chestiune de interes naţional".

Ceea ce ni se mai pare vrednic de subliniat este pe lîngă apriga dîrzenie olteneaşcă arătată de Nicolae Titulescu în apărarea drepturilor ţărănimii transilvane şi dragostea nepărmurită pe care a dovedit-o întregii ţărănimi române încă din anul răscoalelor 1907, cînd el acotea la Craiova publicaţia „ŢĂRANUL" înfierînd cruzimea represaliilor, deşi chiar conacul familiei sale din comuna Tituleşti, judeţul Olt, fusese incendiat de oamenii răsculaţi. Tînărul avocat craiovean se oferea să pledeze gratuit pentru toţi cei aduşi în lanţuri în faţa tribunalelor represive.

Iar în discursul său parlamentar (12 iunie 1921) Nicolae Titulescu, cerînd improprietărirea ţăranilor şi votul universal, ţinea să sublinieze „să mi se recunoască şi mie că atunci cînd vorbesc de chestia ţărănească, cel puţin în această materie vorbesc ca unul care o cunoaşte, ca unul care a crescut la ţară şi a trăit acolo ani de zile, iar nu ca unul nou venit".

N. VASILESCU-CAPSALI

Memoria numismaticii

Trecută oarecum neobservată (dacă o carte recenzată doar de Nichita Stănescu poate fi numită astfel), cartea lui Ion Donoiu **Monede daco-getice şi efigii romane**, apărută la Editura Militară în contextul memorabilului moment Burebista 2050 ce a coincis fericit cu întrunirea în forum, la Bucureşti, a somităţilor istoriei din lumea întreagă, e o apariţie spectaculară şi insolită. Autorul ei este un numismat din speţa rară a celor ce nu se mulţumesc numai cu propria lor bucurie şi care vor să facă publică icoana revelaţiilor lor, vorbind cu competenţă şi discreţie despre o componentă puţin exploatată a lungului şir de dovezi care luminează viaţa strămbunilor noştri constituiţi într-una din marile obşti ale antichităţii. Fiindcă zestrea monetară ce ne-a rămas de la geto-daci este de o valoare extraordinară. Inventariate şi circumscrise în epocă de către C. Moisil şi C. Preda, monedele străvechimii româneşti nu şi-au dezvelit pe de-a-ntregul tainele şi miracolul descifrării lor ne rezervă pentru viitor, sînt sigur, coplesitoare surprize în stare să ne consoleze în unele privinţe de puţinătatea izvoarelor documentare ce ne atestă obîrşiile. Cercetările numismatice ne vor oferi „harta" multor formaţiuni tribale, fiinţînd cîndva pe locurile pe care vieţuim azi şi ne vor vorbi despre viaţa înaintaşilor pe care intensitatea schimburilor comerciale ni-i arată pe o treaptă de civilizaţie superioară, abstrasă imaginilor idilic-păstoreşti în care ni s-a părut a-i vedea mişcîndu-se. Că aceste formaţiuni au avut stricta lor individualitate ne-o certifică şi varietatea de stil a monedelor ce le mijloceau comunicarea cu marile lumi ale antichităţii greceşti şi latine, desenul lor care începe prin a fi, firesc, epigonic şi sfîrşeşte prin a realiza motive frapant-originale cu alcătuiri de linii ce ar fi stîrnit „invidia" unor Dali sau Picasso (vezi seria cu „cioc" de raţă ori portretele punctiforme). Gravorul dac a ajuns foarte repede la esenţializare şi a anticipat prin graţia paradoxal fastuoasă a monedelor făurite de el în argint, geniul meşterilor ce i-au urmat ispitind lutul şi lemnul şi se poate rosti — şi scrie — că e imposibil să concepi un studiu asupra lui Brâncuşi fără a evoca geniul anonimilor autori de efigii monetare ai străvechimii.

Doctorul Ion Donoiu n-a parodiat stilul criptic al numismaţilor „profesionişti" ci s-a apropiat de monedele geto-dace şi romane cu mijloace strict personale. El a interpretat fizionomiile împăraţilor romani surprinzîndu-ne cu observaţii ce nu sînt de găsit în Dio Cassius, să zicem, ori Eutropius. „Etajul mijlociu" al capului lui Nero îi relevă o viaţă afectivă intensă. Domiţian îi pare bonom, Hadrianus „dulce" iar Verus „impulsiv". Donoiu citeşte pe chipul lui Marc Aurelian „o îngrijorare, coborînd din linia arcuită a sprîncenelor", ne confirmă dezordinea psihică a lui Commodus şi denunţă figura neutră a lui Macrinus. Autorul nostru a executat singur întreaga ilustraţie a volumului slujit nu atît de excelente scule de reproducere cît de o infinită dragoste şi înţelegere pentru cei ce i-au „pozat". Fără să ne dea şi portretul său, Donoiu ne pare un senzitiv, un timid drapat în rigoare, delicat şi ingenios, totdeauna modest dar cu unele ambiţii ferm arborate. Urcînd spre ris, el n-a ajuns decît la surîs — am semne că nu va mai „înainta" — şi prin ceea ce a întreprins, acest fotograf imperial încurajează hărnicia şi a altor „timizi" — altfel zis „amatori" — spre a se rosti cu convingere şi în domenii în care sînt cantonaţi adesea inerţi posesori de patalamale neînstare să comunice minunile cu care ajung în contact...

GHEORGHE TOMOZEI

Luni, 19 ianuarie, ora 18, va avea loc la Librăria „Şt. O. Iosif" din Braşov lansarea cărţii

MANIFEST PENTRU SĂNĂTATEA PĂMÎNTULUI

de **ADRIAN PĂUNESCU**, apărută la Editura „Albatros".

Cu acest prilej autorul va oferi autografe. Din partea editurii va vorbi redactorul de carte **Gabriela Negreanu.**

Se preconizează ca în săptămînile următoare să aibă loc lansarea acestui volum şi la Timişoara.

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanşa prin artă (VII)

„O, soarele minunat de aici, în plină vară. Te bate în cap şi nu mă îndoiesc deloc că poţi să înnebuneşti din pricina lui.
(Van Gogh).

Grîu şi lumină

1.

Van Gogh. Autoportret

Înainte de a fi o poveste despre dragoste, labirintul e o poveste despre moarte. Şi totuşi, şi de data aceasta trebuie să ne amintim mai întîi povestea de dragoste. Căci, cum spunea Van Gogh, în viaţa unui pictor poate că moartea să nu fie ceea ce e mai greu.

E adevărat că această poveste de dragoste e destul de ciudată. Mai întîi ea e trăită de un om singur, căruia i-a rămas să iubească iubirea. Apoi, desfăşurîndu-se pe cel mai însorit pămînt al Franţei, care din punctul de vedere al luminii este un pămînt olin, ea n-are nimic, totuşi, din armonia calmă care caracterizează sufletul mediteranean. Se înrudeşte doar cu acea parte a sensibilităţii greceşti care a descoperit că, strălucind mai puternic soarele devine negru. Lumina arde la Van Gogh pînă la suferinţă. El iubeşte viaţa aproape brutal, pentru a-i cunoaşte parcă întreaga nefericire. Şi soarbe din ulciorul verii toată lumina înainte de a-l sfărîma.

Ceea ce mă tulbură la Van Gogh este tocmai acest amestec de lumină şi suferinţă. Nu cunosc o sărbătoare mai tragică a soarelui decît lanurile sale strălucitoare de grîu la amiază unde lumina e atît de aproape de moarte. Pictorul se simte făcînd parte din lumea grîului şi el ştie că pe cîmp există nu numai semănătorul, ci şi secerătorul. Corbii nu se văd încă, dar ei pot fi bănuiţi. Niciodată lumina lui Van Gogh nu e calmă, duminicală, ca la impresionişti. Prin ea trece mereu o adiere de pasiune şi de spaimă. E ceva ca o aureolă dureroasă a lucrurilor, o risipă dogoritoare, între primejdie şi extaz. Şi pe măsură ce ne uităm mai bine, descoperim că grîul creşte pe Golgota unui martir al artei.

Acest martir urcă printre lanurile de grîu cu şevaletul în spinare. Lumea l-a privit curioasă şi cu un amestec de compasiune, dar numai pînă la poalele Golgotei. Acolo l-a părăsit, l-a lăsat singur. Să urce şi să picteze. Să se lupte cu tăcerea care-l înconjoară şi cu corbii care se apropie. Mistralul involburînd uneori lanurile de grîu făcînd să plutească deasupra lor o muzică aurie şi anxioasă, căldura sfărîmă aripile păsărilor şi niciodată parcă disperarea n-a fost atît de aproape de fericire. Nu ne mai miră că pe această Golgotă, unde cresc lanuri fierbinţi de grîu şi unde într-o zi vor apare corbii anunţînd răstignirea, suferinţa preferă lumina şi strălucirea verii pentru a se exprima. Soarele se înflamează, devine aproape halucinant, pictat cu vehemenţă şi cu o iubire arzătoare, în acel ton înalt de galben atît de caracteristic lui Van Gogh.

Dincolo de grîu, apar uneori măslini. Măslini bătrîni, crescînd sinuoşi sub rafalele mistralului şi ale soarelui, cicatrizaţi de intemperii. Oare întîmplător consideră Van Gogh măslinul ca pe un frate? Aceşti măslini au primit tot atîtea lovituri de la vînt cîte a primit el de la viaţă. Le e frate, într-adevăr. Prin frunzişul lor, mistralul suflă uneori uscat, agresiv şi insinuant. Mistralul acesta prevesteşte parcă ceva. El aduce, noaptea, pe străzile din Arles, o nevroză ciudată, împingînd totul la paroxism, cel puţin în tablourile olandezului care locuieşte într-o casă cu pereţii galbeni (mereu galbenul său obsedant!), un paroxism care-l face pe Van Gogh să fie din ce în ce mai nerăbdător şi mai fecund, mai neliniştit şi mai neliniştitor.

Suflarea mistralului e însă acum exorcizată de lumina amiezii. Cu pipa strînsă între dinţi, cu corpul înclinat, pictorul îşi continuă urcuşul. Fără martori. Poeţii spun că ora sinuciderilor rituale este miezul nopţii. În consecinţă, miezul zilei trebuie să fie ora celor mai adînci iubiri. Dar pentru Van Gogh cele două puncte se întîlnesc. Corbii nu vor apare deasupra unui cîmp dezolat şi pustiu. Vor apare deasupra grîului care aşteaptă să fie secerat. Grîu şi corbi laolaltă în sărbătoarea verii, în aerul încins al secerişului. Golgota lui Van Gogh este plină de mireasmele grîului şi de soare, iar cel care o urcă nu este un dezgustat de viaţă. Este un om care nu înţelege Judecata de apoi decît într-un singur fel: ca o împrejurare în care Dumnezeu se justifică. Este un barbar al luminii sau un misionar al luminii care ne cere, poate, să cunoaştem nu atît legile artei, cît ale dragostei şi ale suferinţei, pentru a preţui cum se cuvine, sau măcar pentru a înţelege, patima cu care pictează strălucirea grîului. Îl prigonesc boala şi indiferenţa lumii, dar pînă şi în noaptea bolii sale soarele arde violent. Şi dacă pictura nu este decît morală construită cum credea Stendhal, ne dăm seama, acum, şi mai bine de ce spunea: „Slăbiciunea mea să fie tăria mea". Şi că, iubind lumina grîului, îşi pledează cauza. Faţa asimetrică, aspră, cotropită de o barbă roşcată seamănă din ce în ce mai mult cu grîul, iar viaţa lui cu o Golgotă însorită unde Van Gogh se va răstigni singur.

Proust zicea că pentru fiecare mare artist există o imagine simbolică. Dacă are dreptate, pentru Van Gogh această imagine ar putea fi aceea a unui disc de floarea soarelui. El suferă parcă, asemenea florilor sale, de heliotropism. Dar grîul, mai ales grîul este simbolul acestui zbucium luminos. Grîul este chiar viaţa. Viaţa desfăşurată între semănător şi secerător. Firul de grîu încolţit din pămînt şi snopul. Iată limitele.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Delavrancea îşi amintea...

Îmi previn lectorii: nu va fi vorba aici de o interpretare legată de dramaturgia sau nuvelistica lui Barbu Delavrancea, despre care cred că de-a lungul vremii s-a spus totul, ca să nu mai fie cu putinţă de adăugat ceva nou şi esenţial, nici cu privire la locul — îndeobşte ştiut — pe care-l ocupă în istoriografia literară cu numele său nepieritor, dăltuit parcă într-o eternă şi enormă camee; nici de Delavrancea strălucitul gazetar şi sensibilul cronicar de artă, prestigiosul jurist ori excepţionalul vorbitor, pe care Titu Maiorescu îl proclamase **cel mai mare orator al epocii** — şi, neîndoios, că Titu Maiorescu era perfect în temă şi, deci, în măsură să aibă o opinie în domeniul cuvîntului rostit — nici de demnitarul politic care a lăsat destule urme nelucrătoare pe unde a trecut şi, cu atît mai puţin, de impetuosul şi freneticul patriot, captat cu întreaga-i fiinţă, în furtunile luptelor pentru cauza naţională şi vizionar frenetic al marii Uniri — nu voi pomeni. Toate aceste haruri şi dăruiri, toate aceste osteneli, visuri şi idealuri — care alcătuiau armonios fascinanta şi neliniştita lui individualitate, pusă întotdeauna în slujba colectivităţii şi a jinduirilor româneşti — sînt unanim cunoscute, ca să se mai impună, cumva, necesitatea vreunei sublinieri.

Ci mă voi opri exclusiv asupra omului, cu structura şi reacţiile lui, cu economia şi disponibilităţile sufleteşti şi de simţiri — în lumina unui document inedit pînă acum — care ne va face să înţelegem mai lesne multe din cele ce au fost şi care completează fericit imaginea şi sensibilitatea clasicului nostru Barbu Delavrancea.

Era în 1917, la Iaşi, în plinul celui dintîi război mondial. Armatele invadatoare se opriseră în faţa liniilor de rezistenţă de la Mărăşeşti, pe care le ţineam cu grele jertfe şi care au acoperit de glorie, în deveălmăşie, vieţi şi morminte. În situaţia dată, Ionel I.C. Brătianu, la 10 iulie, ca să modifice coloratura pur liberală a cabinetului, care declarase în 1916 războiul împotriva Puterilor Centrale procedează la o remaniere şi introduce în guvern pe Take Ionescu ca vicepreşedinte al Consiliului, pe Barbu Delavrancea ca ministru al Industriei şi Comerţului, pe Nicolae Titulescu ministru de Finanţe, iar zece zile mai tîrziu, adică la 20 iulie 1917, titularizează la Departamentul Războiului pe generalul de divizie Const. Iancovescu, unde deţinea interimatul Vintilă I. C. Brătianu. Şi precizez, pentru cei care nu sînt informaţi, că Barbu Delavrancea devenise ministru pentru a doua şi ultima oară (el mai ocupase demnitatea de ministru al Lucrărilor Publice în 1910 în guvernul conservator prezidat de Petre P. Carp), iar Nicolae Titulescu, debutează cu această ocazie, ca demnitar politic.

Formaţiunea ministerială a lui Ionel I. C. Brătianu, astfel remaniată, dăinuie pînă la 29 ianuarie 1918, cînd e înlocuită de primul şi foarte scurtul guvern de sub şefia generalului Al. Averescu.

Nu mai evoc atmosfera morală şi socială a capitalei Moldovei din 1917, bîntuită de molimi şi confruntată de foamete şi de lipsuri, la care s-a adăugat şi vrăjmăşia firii, cu o lungă, exasperantă şi obositoare iarnă. Şi se apropiau tradiţionalele sărbători, ca să sporească parcă tristeţea şi amarul; iar în circumstanţele astea, profesorul şi geologul Ion Simionescu — care era secretarul general al ministerului de Culte şi Instrucţiune Publică a cărui conducere o avea I. G. Duca — are iniţiativa, de comun acord cu şeful său ierarhic, să vină în ajutorul celor nevoiaşi şi îndeosebi al copiilor. Dar fondurile, ca să-i îndestuleze cît de cît, erau pe sfîrşite la Ministerul Şcoalelor şi Ion Simionescu, care nu era obişnuit să încrucişeze braţele şi să nu escaladeze obstacolele cînd îşi propunea să împlinească ceva, s-a adresat tuturor departamentelor care au răspuns pozitiv, cu o generoasă comprehensiune, — o ştiu de la el personal — şi a reuşit în felul acesta să aducă în adăposturile atîtor familii, condamnate la o existenţă larvară şi cenuşie, stropul de albastru al mulţumirii şi al speranţelor. De-atunci datează documentul la care m-am referit, cu rîndurile lui Delavrancea pe care le transcriu aidoma, respectîndu-i şi sublinierile din text:

Scumpe Domnule Simionescu.

Nu era nevoie de o pledoarie pentru copilaşi sărmani, — afară numai de a-i vedea frumuseţea ei şi nobilele sentimente ale sufletului D-tale. Vom face ce vom putea. Pentru copii: CEL PUŢIN 200 DE

COSTUME GRATUITE, îmbrăcăminte şi încălţăminte. Pentru dascăli: LE VOM DA ÎNCETUL CU ÎNCETUL CE PUTEM. M-ai convins de la primele cuvinte, iubite colege. Mi-ai adus aminte cum era, odinioară, şcolarul Barbu Ştefan Plugarul. L-am văzut şi l-am văzut pe cel de astăzi.

Bieţii copii! Şi cînd mă gîndesc ce nedrepţi sînt oamenii care au şi cer întruna... şi fac gălăgie... şi strigă!

Îţi string mîna cu dragoste, Barbu Delavrancea 15.XII.1917. — Iaşi.

Epistola e limpede prin conţinut, ca să nu mai solicite explicaţii. Cîteva vorbe, însă, voi spune în marginea ei, care mi se impun ca o concluzie şi care n-aş vrea să scape cititorului zorit.

Delavrancea, asadar, îşi amintea... Îşi amintea de copilăria lui înnegurată, care n-a putut să fie un răsfăţ, de obîrşia lui modestă pe care nu şi-o vroia uitată sau disimulată de „şcolarul Barbu Ştefan Plugarul".

E întîia dată cînd îi întîlnesc numele adevărat, atestat de propria sa grafie. Şi replica lui promptă îmi arată **omenia** pe care s-a mişcat în toate actele vieţii şi am preţuit mai bine prietenia cu Nicolae Grigorescu, cu Gherea şi Caragiale, cu Vlahuţă şi Duiliu Zamfirescu, înrudiţi cu toţii în mentalitate ca şi în resurse psihice şi că, poate, pînă la urmă, dincolo de reverberaţiile spiritului, oricît de fermecătoare vor fi fost şi peste vraja călimării şi ispitele artei, i-au strîns laolaltă şi i-au păstrat solidari, aceeaşi plasmă umană şi aceeaşi substanţă etică.

L. KALUSTIAN

Apropo de „À propos..."

O tînără poetă, Gabriela Murgu, şi o carte, À propos...

La capătul lecturii celor 24 de poeme ce alcătuiesc o inedită apariţie în peisajul editurii **Litera**, cartea fiind scrisă direct în limba franceză, ne simţim datori să observăm cel puţin trei lucruri. În primul rînd suavitatea unei dedicaţii de aleasă bună-cuviinţă: „dedic aceste cîteva versuri părinţilor mei, un modest omagiu în numele dragostei ce le-o port". În al doilea rînd, referindu-ne chiar la versurile cuprinse în această carte, ne-au surprins precizia şi simplitatea cu care autoarea îşi defineşte universul şi totodată peisajul poetic: **Un morceau de ciel bleu ou de marbre / Un petit bout de pare avec ses arbres / Trois ou quatre maison / Un coin de rue, voilà mon horizon (Horizon).** În al treilea rînd, şi poate cel mai important privind demersul liric al Gabrielei Murgu în limba franceză, se cuvine să salutăm circumscrierea tematică a poemelor sale la o poezie românească, totuşi, de notaţie şi de dezbatere sau de comentariu în acelaşi timp, precum în poemul care deschide volumul, **Un cri d'amour: Je t'aime, tu l'aime, il m'aime / Et une goutte de pluie s'écrase sur mon nez / Je t'aime, / C'est beau et je peux le prouver / Tu l'aime / C'est un bien dont nous avons hérité / Il m'aime / Et rien au monde ne doit nous faire l'oublier / / Nous devons construire une terre d'amour non de haine; / Apprenez à vous enfants de dire: Je t'aime / Enseignez-leur l'amour et la bonté / Apprenez-leur à travailler!"** Sînt versuri care, ca procedeu şi aer liric amintesc de **Ana Blandiana**, cea de mai de demult, sau, prin a doua strofă, ne trimit spre **Nicolae Labiş** cu al său **„Dacă toate-acestea fi-vor învăţate"**.

Dar a nu se înţelege, din cele spuse pînă acum, că, la cei 19 ani ai săi şi cu o limbă franceză deprinsă dintr-un studiu asiduu, Gabriela Murgu ne-a uimit peste măsură. Am putea reproduce, în acest sens, destule versuri care trădează, totuşi, o oarecare stîngăcie în ceea ce priveşte metafora şi alcătuirea, ca structură, a cîtorva poezii dar, deocamdată, ne exprimăm încrederea că versurile citate anunţă o poetă autentică.

N. VICTOR

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Vernichtung durch Arbeit (I)

Fascismul nazist a mers atît de departe în batjocorirea şi terfelirea a tot ce este omenesc, încît a transformat pînă şi cea mai omenească îndeletnicire — munca — într-o metodă de exterminare.

În timp ce, din afară, pe poarta celui mai mare lagăr de concentrare — Birkenau-Auschwitz — se putea citi, scris cu litere din fier forjat, **Arbeit macht frei**, munca te eliberează, în interiorul tuturor lagărelor, cuvîntul de ordine era: **Vernichtung durch Arbeit**, exterminare prin muncă.

Iniţial, lagărele de concentrare n-au avut decît o singură menire: să ofere un loc ascuns de lume unde, în dosul gardurilor de sîrmă ghimpată, naziştii să se poată răfui în voie cu toţi adversarii fascismului, lichidîndu-i. Inclusiv pe toţi cei în venele cărora nu curgea sînge arian pur.

Cînd au apărut primele semne ale împotmolirii **Blitzkrieg**-ului[1] şi mobilizările pentru front au făcut tot mai acută lipsa milnii de lucru, în capetele SS-iştilor s-a născut ideea că deţinuţii, a căror constituţie fizică permite, să fie puşi să lucreze înainte de a fi lichidaţi. După cîteva luni de preparative, în aprilie 1942 a fost înfiinţat Serviciul central al administraţiei economice SS, în subordinea căruia au trecut toate lagărele de concentrare. În fruntea noului organ a fost numit generalul SS Oswald Pohl.

În zilele de 23 şi 24 aprilie 1942, Pohl i-a convocat pe toţi inspectorii şi pe toţi comandanţii de lagăre, ca şi pe conducătorii societăţilor industriale ce aparţineau SS-ului. Celor prezenţi le-a înfăţişat noile sarcini economice, precizîndu-le că „Timpul de muncă nu trebuie limitat" şi că „Toate cauzele care pot micşora orarul de muncă vor fi reduse la minimum".

Deşi totul părea clar, după cum a relatat **SS-Standartenführer**-ul Rudolf Höss, comandantul lagărului Birkenau-Auschwitz, specialist în materie, între **RSHA**, Biroul central al siguranţei **Reich**-ului, şi **WVHA**, Serviciul central al administraţiei economice, s-au ivit serioase dispute şi neînţelegeri. **RSHA** insista ca evreii să fie imediat lichidaţi, toţi, fără excepţie, de cum sosesc în lagăr. Nevoia de forţă de muncă, aviditatea de profit au dat cîştig de cauză **WVHA**-ului. Şi, în toate lagărele de concentrare, a început, indiferent de motivul internării, munca de sclav. O muncă epuizantă, care trebuia să aducă profituri substanţiale SS-ului[2] şi, concomitent, să asigure exterminarea deţinuţilor în ritmul dorit.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

[1]) Război-fulger.
[2]) Truşturile plăteau pentru o zi de muncă a unui deţinut pînă la 6 mărci, iar în lagăr se cheltuia pentru întreţinerea lui abia a douăzecea parte — 30 de pfeninguri.

constelaţia lirei

Acum

Măcar unul
dintre cuvintele bune
pe care le-aţi putea rosti
despre mine
după ce imi va fi cu neputinţă
să le mai aud,
spuneţi-l acum.

În calea soarelui

Un dar e fiecare zi.
Primeşte-ţi partea de lumină
şi nu-ntreba de va mai fi
şi nu gindi de-o să mai vină.

In calea soarelui rămîi,
sub răsfirarea lunii treci —
Păstrează-ţi dorul căpătîi.
Sub omenească umbră, deci.

La intersecţie

In mondiala criză
a sentimentelor pure,
să nu uităm
recuperarea unor
materii prime
(secundare ?) :
zimbetul copiilor,
florul primului sărut,
mireasma unei flori,
lumina unui suris,
tandreţea fără de cuvinte
şi simplul „bună ziua"
spus firesc,
la intersecţia
dintre mileniul doi şi trei

CORNELIU ŞERBAN ■

Lupta

De cînd e lumea
lupta se dă
intre un pumn de nisip
şi o fărimă de timp
iar oamenii
— simpli arbitri —
nu ştiu pe cine să declare
invingător...
...şi lupta continuă...

Vinovăţie

Inaintea vinătorului
aleargă mai intîi
nu glonţul, ci cinele...
...dar pină la urmă prada
se imparte
intre toţi, trei...
Stind la sfat
fiecare îşi dă adevărul pe faţă:
„— eu am vrut"
„— eu am ucis"
„— eu am fost martor"

Cine-i vinovatul ?

ION MARZAC ■

Vînătoare înaltă

Fata moşului cea cuminte
a plecat după cerbi
prin Valea de peşti

Eu eram fiul Impăratului roşu
cel mai mic
şi-n sunet de corn
ascundeam cerbii pe la fereşti

Şi fata moşului cea cuminte
pe la-Inaltele porţi
îşi dăruia oglinda ochilor săi
din fintină in fintină
Era vremea liliacului
şi-implinisem virsta de dragoste toţi

Să tot fie o veşnicie pe vineri
de cînd am intrat în poveşti.

Cîntec cu pasărea în palmă

Pasăre, Pasăre
boabe de grîu şi de mazăre
şi trei ramuri, verzi ramuri
de brad de salcă şi lauri
du peste neamuri
şi spune
in lume
al tău nume
Pace, Pace
din toate cetăţile dace.

C. DOCHIAN ■

Reconstituire

Aş fi vrut să fiu pentru tine
Cea mai frumoasă femeie
Dar doamne, ai dat un invelis atît
de aspru
Sufletului meu !
Nu-mi rămine decît să mă închid
in neliniştea mea
Şi incet, incet, să mă reconstitui.

Ceasul migraţiei

Incotro alergi suflete rătăcit
Spre care infinit
— pasăre fără aripi,
zbor fără ţintă —
Ce poate să-nsemne
golul fără margini al coliviei
in care te zbaţi ?
Dorinţa de zbor se naşte
Odată cu ceasul migraţiei.

SOFIA VACARESCU ■

Desenez

Pînă atunci,
Neavind ceva mai bun de făcut
Cu spinul trandafirului
Desenez.
Pe pielea mea.
Pe pielea lor.
Ce
Ochi mai ales.
Ochi de tot soiul.
Pentru diverse nevoi.
Ochi adinci pentru privit înăuntru.
Ochi larg deschişi pentru privit în afară.
Şi pentru lacrimi.
Ochi înlăcrimaţi pentru căutarea fericirii.
Înlăcrimaţi, transfiguraţi de fericire.
Înlăcrimaţi
Pentru durere şi infringere
Cu lacrimi căzînd
La rădăcina speranţei,
Reinviind-o.
Ochi vizionari şi energici
Pentru semănat piine
Şi flori
Pe masa copiilor
Şi pe masa copiilor
Copiilor.
Ochi însetaţi
De frumos
Pentru mingiiat cerul
Şi pămintul.
Şi pentru dezmierdat
Iubirea.
Ochi incercănaţi de nesomn
Pentru veghorea
Raţiunii
Şi uciderea
Monştrilor incă din faşă.
Ochi albăstriţi de sinceritate
Pentru intins mina
Prietenului.
Ochi incălziţi de generozitate
Pentru intins mina
Necunoscutului.
Ochi
De ochi pentru duşman.
Ochi de oameni pentru oameni.
Inchişi pentru neant.
Ochi. Ochi. Ochi.
Nu ştiu exact
Ce se intimplă
Cu pielea lor.
Mie insă de atitea ştersături
Mi s-a subţiat
In mod vizibil.
Am devenit foarte
Sensibil
La temperatura mediului inconjurător.
Cind mi-e cald,
Cind tremur de frig.
Dar nu mă pling.
Asta şi urmăresc.
De fapt.
Pînă la transparenţă.
Pînă la carne.
Vie nu moartă.
Pînă la inimă.
Vie nu moartă.
Desenez.
Pe pielea mea. Pe pielea lor.

Dragoste

Din ziua ei
am rupt o noapte.
Şi ea a oftat.

De noaptea ei
am prins un cer.
Şi ea a plins.

In lacrima ei
am aruncat o stea.
Şi ea a tăcut.

In tăcerea ei
am adus un albatros.
Şi ea a rămas pe gînduri.

Pe gîndurile ei
am desenat doi trandafiri.
Şi ea mi-a zimbit. Mi-a zimbit...

DUCATION POPESCU ■

Nu-mi place

Nu-mi plac vorbele roz despre ţară
De spui adevărul, nu te dă nimeni din casă afară.
Nu-mi plac farsorii şi nici fărătorii de cuvinte
Nu-mi plac leneşii, nu-mi place omul care mă minte.

Numai aici am invăţat a doini, doinire
Parcă anume am fost făcuţi pentru acest pămînt
Cînd piinea noastră se rumeneşte fără oprire
Nu-mi plac ochii ce fug de la muncă după vînt.

Niciodată n-am intrebat unde ni-i casa
Ţara, asta ne-a fost, şi noi ai tării dintotdeauna
Nu-mi plac ogorul sterp, nici mina ce ocoleşte coasa
A noastră a fost ţara, cu bineie şi răul, mama, buna.

Nu-mi plac codoşii, nu-mi plac lingăii
Mamă, frumoasă-i floarea albului liliac.
Ani trecut-au, din Augustul Roşu şi văpăi
De pace, nu-i se va stinge lumina în veac!

IOAN GEORGE ŞEITAN ■

Poeţi livreşti

Izolarea lor în biblioteci ca intr-o familie
în care tata îi loveşte cu nuiaua
ca să scrie poezie modernă cu metafore grase
azvirlite din sufletul lor dornic de alte lucruri
rentabile.

O funcţie lirică capătă tramvaiul bodorogit
Reprezentantul naturii tehnicizate
fugăreşte copii pe străzi. Statuile
coboară neauzite de pe soclu.
Să incarce molozul clădirilor străvechi
în maşinile galbene ale gospodăriei comunale.
Viaţa uniformă din bibliotecile publice
intră în cărţile de poezie incă nedecontate :
presară sare albă pe coperţile în alb — negru
Pentru a răspindi în văzduh miros caracteristic
de transpiraţie.

VALERIU BARGAU ■

Portretul

Portretul ce i l-am făcut
mai nu ştiu cui va fi plăcut
l-am pus în dinsul trăsături
de voevod şi de pandur

I-am pus culori de ametist
suris de tînăr optimist
speranţa unui neam intreg
înviorat de-un vîrf de legi

ne leagă sincer prietenii
de-o zăngănită iarnă eri
din şirul iernilor supreme
şoptind prin singe nu te teme

vom trece riul plin de noapte
şi al zăpezii steag de lapte
de fi-va rău de bine şi
istoria lui a grăi.

ION NICOLESCU ■

Labiş...

Muguri fragezi căprioara lacomă rupea rotind
In ochi umezi primăvara ce venea ca un colind

Roşu, cuib de rugăminţi de pe grelele morminte
Din infringeri, biruinţi pleoapa ei dospea cuminte

Fluturi de ninsori astrale, jderi cu ochii injectaţi
Şi izvoare colo-n vale printre plopii inmănuşaţi

Şi iubiri, numai iubiri, buze moi pentru iubire
Căprioara fericirii căuta în amorţire !

Linii vertical aprinse. Dimineţilor culori
Jocuri de lumini incinse prinse în hori din mîi de sori.

Arderi

Albastrul gînd în roata olarului mare
chiuie lutul, cenuşă de cer,
sub geana plăpindă toridă de soare
topeşte flămindul jarul din el

Chiuie lutul, e gata urciorul,
fintina aşteaptă mirosul de floare,
pasăre de fluier albită-n cuptoare,
fintină de linişti o bintuie dorul

Albastrul de gînd, roata olarului mare
chiuie lutul, cenuşă de cer,
nu-i pasă de ceaţa ce fumegă-n zare
roteşte scinteia prinsă-n eter

Chiuie lutul, e gata urciorul,
aşteaptă fintina mirosul de floare,
din fulger de gînd ţişneşte izvorul
în zbor de lăstuni, mişcări planetare.

LIVIU GICA ■ Desene de MARIAN AVRAMESCU ■

Curier literar

Ioana Roşu : cele cîteva poezii trimise fac dovada clară, dar numai pe alocuri, că dispuneţi de reale resurse pentru a ne trimite în continuare şi alte poeme. Ni s-au părut ca fiind interesante, de exemplu, cîteva versuri din **Zăpada** — „Umbra zăpezii / ca un dor peste noi... In zori / l-am găsit pe cel ce-ascunsese / zăpada intr-o scoică // Dormea pe malul mării / şi-n păr / îi înfloriseră alge". Dacă unor astfel de notaţii le-aţi adăuga şi o mai exactă trimitere, o dezbatere lirică adecvată, ne-am afla în faţa unor publicabile poeme de atmosferă.

O poezie asemănătoare scrie şi **Carmen Petrea :** „Mi-e somn / miroase a vînt / şi a noapte... Trei nuci / o floare / un gutui / stau intr-o palmă / sub priviri de gheaţă... Mi-e dor / de tot ce-mi ascunde / tăcerea...", adică o poezie cu simple şi intructiva simţite notaţii cărora însă le lipseşte fie un punct central, o referinţă anume, fie acea asociaţie cu totul şi cu totul excepţională pe care trebuie să o aibă o astfel de poezie. Sperăm că, în alte poeme, vom putea sesiza o depăşire a acestui nivel. Cu alte cuvinte, mai trimiteţi !

Acelaşi îndemn şi pentru **I. V. Comean, Ioan Florian, Geamilia Hogea, Mircea Deliescu** din partea cărora aşteptăm noi poezii.

Deocamdată nu : Susana Talos, Valentina Ionescu, Elena Moraru, Ioan Stan, Cătălin Tudor, Vasilica Bubulac, Oprea Andreiu, Oiştie Petrea, Natalia Inn, Cătălin Matoru, Ionuţ Preda, Silvia Apetrei, Nicolae Drăgan, Felicia Ropotan, Liviu-Eugen Anca, Mariana Stan, G. Militaru, Alex-Adrian Pantelimon, Aurel Sandrescu, I. C. (Vînju-Mare), Petrică-Paul Voicu, Ilie Şerb, Florin Zăvoianu.

Manuscrisele nu se mai înapoiază !

V. N. ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Așadar, toate pregătirile pentru bătălia de pe Argeș și Neajlov erau încheiate. Membrii guvernului român — cîți mai rămăseseră în Capitală — urmau să ia și ei drumul refugiului, nu înainte de a face o ultimă escală la sediul de la Periș al Marelui Cartier General.

I. G. Duca povestește, uneori cu lux de amănunte, seria peripețiilor prin care s-a trecut în acele zile de excepție. Atmosfera grea, apăsătoare din natură, dar și din taberele beligerante. Vizita la Cartierul General de la Periș, cu care prilej sînt evocate cîteva scene memorabile.

La Periș, pe cînd se comentau întîile vești de pe cîmpul de luptă — nu tocmai exacte și oricum incomplete — s-aud și voci ce acuză pe generalul Averescu în legătură cu retragerea ordonată Armatei a II-a. Situație asupra căreia însuși comandantul acelei armate a făcut lumină, explicînd cu obiectivitate hotărîrea sa: „În noaptea de 16/29 noiembrie (1916) Marele Cartier General dă ordinul nr. 3224, din care rezultă că: «Grupul Nămăești în mișcare de retragere va pivota pe aripa sa dreaptă și se va opri ocupînd o poziție între rîul Tîrgului și rîul Arges. Această poziție se va întări imediat. Misiunea Grupului Nămăești este de a rezista și ține absolut pe aceste poziții, în scopul de: a) A asigura dreapta Armatei I, al cărei gros acționează în sud! b) A acoperi apărarea Văii Prahovei a cărei părăsire nu intră deloc în intențiunile Marelui Cartier General». Se cerea deci Armatei a II-a să «asigure dreapta Armatei I», dar această armată se retrăsese precipitat în zilele de 14/27 și 15/28 noiembrie, punînd Grupul Nămăești într-o situație grea... Și acum, prin ordinul M.C.G., se cerea tot Grupului Nămăești să «asigure dreapta Armatei I». Aceasta însemna a răsturna posibilitățile. Era o singură ieșire, anume a da ordin Armatei a II-a ca să se retragă pînă la înălțimea Armatei I; numai așa se mai putea «asigura dreapta Armatei I», care nu putuse să asigure ea stînga Armatei a II-a".

Prin urmare, acuzația Marelui Cartier General era neîntemeiată, manevra de retragere a Armatei a II-a fiind singura soluție, întrucît alte unități ale armatei române fuseseră nevoite să cedeze teren în fața unui adversar superior ca număr de combatanți, tehnică de luptă și muniție. De la o zi la alta, Marele Cartier însuși va reveni asupra afirmațiilor pripite, recunoscînd meritele de tactician și strateg ale comandantului Armatei a II-a.

Textul de față prezintă și alte semnificații. Sînt rememorate zilele de cumplită nesiguranță, cînd o parte a guvernului român își are reședința în trei vagoane de tren trase pe o „linie moartă" din gara Boboc de lîngă Buzău. Este consemnată o scurtă dar dramatică ședință a Consiliului de Miniștri, ținută în vagon, în gara Buzău. Se redă atmosfera de urgie a refugiului și de panică ce cuprindea populația în pragul invaziei.

Duca ține să știe, în sfîrșit, cum s-a pierdut bătălia din jurul Bucureștilor. Informațiile capătate le notează cu [illegible] științicios, lăsînd să se înțeleagă că cele două „defecțiuni" reclamate de generalul Prezan nu le considera [illegible] drept cauzele principale ale înfrîngerii. Cum [illegible]

Este adevărat că generalul Socec, comandantul Diviziei 2/5, încetează ofensiva, însă după un marș ofensiv susținut cu mult succes. Trupele erau epuizate de efort, cu pierderi grele. Sub canonada artileriei inamice, generalul Socec dispune schimbarea postului de comandă 2 km mai la răsărit de locul stabilit inițial. De aici confuzia creată și pierderea contactului cu Divizia 2 de cavalerie ce avea misiunea de a asigura Divizia 2/5. Oricum ar fi, una e să-ți pierzi cumpătul în mijlocul unei atmosfere demoralizatoare și altul actul de trădare — acuzație cel puțin grăbită adusă generalului Socec.

Și tot adevărat este că la Brătești de Argeș, în raza de acțiune a Diviziei 8, un automobil de stat major al diviziei în care circulau căpitanii Epure și Barcan a căzut în mîna inamicului (un regiment bavarez). Ofițerii români aveau asupra lor, într-o casetă de fier, ordinele de operații emise de comandamentele superioare ale frontului de pe Argeș și Neajlov. Astfel că ușor i-a fost după aceea lui Falkenhayn să descifreze și să contracareze „surpriza" generalului Prezan.

Dar, cum spune și Duca, acestea au fost două neplăcute incidente care au grăbit înfrîngerea. Ceea ce a determinat-o însă era de căutat în altă parte — în copleșitoarele atacuri pe două mari fronturi conduse de Mackensen și Falkenhayn și în ineficiența ajutorului aliat.

Memorialistul își încheie capitolul, exprimînd pate[illegible] cuvinte la adresa eroicei armate române — angajată într-o supremă încercare de salvare a pămîntului scump al patriei invadate.

STELIAN NEAGOE ■

„Bătălia pentru apărarea Bucureștilor" (II)

Bătălia cea mare, cea hotărîtoare începuse. Auzeam bombardamentul în depărtare. Și noaptea spre apus cerul era roșu. Vremea era lugubră. Cerul întunecos. Un cer de plumb. Un vînt rece sufla incontinuu, parcă ar fi fost un urlet nesfîrșit de prăpăd și de moarte.

Pe cînd bătălia era în toiul ei, Brătianu ne rugă să plecăm dar să nu mergem la Iași să stăm în tren undeva în dosul Marelui Cartier așa încît în caz de izbîndă — ceea ce nici el nu credea — să putem să ne reîntoarcem repede la București, iar în caz de înfrîngere să mai luăm contact cu Cartierul General și pe urmă să mergem să ne reluăm atribuțiile la Iași, potrivit noii situații create de pierderea Munteniei.

S-a format deci un tren ministerial și plecarea s-a fixat pentru vineri, 2 decembrie, la ora zece seara. Ionel și Vintilă Brătianu erau încă din cursul dimineții la Periș, m-au rugat să viu și eu spre seară pe acolo ca să vedem ce știri mai sînt de la Prezan și ca să ne sfătuim în privința comunicărilor de făcut străinătății; trebuia să mă urc în trenul ministerial seara la Periș și să ne oprim a doua zi dimineață la Boboc, prima gară după Buzău.

Am luat deci cu toții ultima noastră masă la Europa, vă închipuiți în ce atmosferă și după o mișcătoare despărțire de Procopiu pe care dealtfel nu trebuia să-l mai văd, am pornit spre casă să-mi iau geamantanul și hîrtiile de la cenzură...

După ce mi-am luat lucrurile de acasă, am trecut să-l iau pe Danielopol. Danielopol nu-și isprăvise pregătirile și a zăbovit destul de mult. Locuia în casa sa din Calea Dorobanților, tot așteptîndu-l mă uitam pe fereastră și ascultam sgomotul mereu crescînd al bombardamentului. Deodată în strada goală văd profilîndu-se o umbră neagră. Mă uit mai aproape, era d-na Carp încovoiată înainta cu greu. A fost ultima persoană pe care am văzut-o în București.

Ne-am urcat în automobil și am plecat repede spre Periș. Pe drum contrariu așteptărilor mele: nimeni. Abia pe ici pe colo cîte-o căruță cu lemne sau cu refugiați. Niciodată n-ai fi zis că la cîțiva km se dă o luptă groaznică în care se joacă soarta țării.

Cînd am sosit la Periș, însera. Brătianu era la Scroviște. Cu Barbu Știrbey am putut schimba numai cîteva cuvinte. Fusese în ajun pentru ultima dată la Buftea, castelul era golit de mobile, casa în întuneric, generalul Prezan și cîțiva ofițeri din statul său major veniseră s-o ocupe și la lumina unor candelabre circulau prin odăi și prin culoare. Își întindeau hărțile și dictau ordinele ce aveau să hotărască de mersul bătăliei. Știrbey fusese profund impresionat de această scenă căreia casa sa părintească și părăsită îi slujea de cadru misterios și lugubru. Cu Vintilă am pornit către birourile care erau instalate în sat. Îl văd încă într-o sală plină de hărți pe Paul Angelescu cu o țigară de foi în gură, perorînd în mijlocul cîtorva ofițeri d'ntre care îmi reamintesc pe Radu Rosetti (asemenea și Paul Angelescu, ofițeri superiori în cadrul Marelui Cartier General — n. N.), care își dădea importanță și pe un ofițer francez care stătea ablecat modest pe o hartă dar părea foarte preocupat. Iliescu afecta o mare stăpînire de sine. Dar la cîteva întrebări pe care i le-am pus, am simțit că numai liniștit nu era.

Era ora în care se concentrau știrile de la diferitele unități. Din ce se primise nu se putea încă stabili adevărata situație. Semne prea bune însă nu erau.

Se făcuse ora mesei. Brătianu venise și el. Ne-am așezat deci cu toții în sala cea mare a casei domeniilor, în jurul unei mese rotunde. Eram destul de numeroși. Afară de frații Brătianu, de Danielopol, de Iliescu și de mine era generalul Berthelot cu cîțiva ofițeri francezi și români. La început conversația generală destul de însuflețită pe ici pe colo și glume, mai pe sfîrșit tăcere tot mai apăsătoare. Întrau ofițeri, șopteau ceva la urechea lui Iliescu sau lui Paul Angelescu, se sculau repede de la masă, după ei se mai scula și altul și pe urmă iar altul. Brătianu se uita întrebător către ei. Vintilă tot mai întunecat lăsase capul în farfurie. Danielopol se întorcea mereu către mine care nu știam ce să spun. Berthelot singur mînca cu poftă mormăind cuvinte liniștitoare. Pe nesimțite rămăsesem abia cîțiva în toată odaia. Masa aceasta mi se părea nesfîrșită. În cele din urmă ne sculăm. Angelescu se întoarce. Ce se întîmplase? Bătălia de la București se desfășura potrivit planului în condițiuni destul de mulțumitoare. Erau însă vești proaste din regiunea Pitești. Trupele noastre nu puteau rezista presiunii lui Falkenhayn. Prevederea mea, teama mea se confirmau. Pe de altă parte Armata a II-a în retragerea ei nu știu ce făcuse sau ce nu făcuse, în orice caz îi acuzau pe Averescu. Tot ce pot spune e că dacă aș fi avut vreo speranță cînd am sosit la Periș, aș fi pierdut-o și pe aceea după cîte vedeam, auzeam și ghiceam.

Între [orele] 10 și 11 ne-am urcat în vagon și spre miezul nopții trenul ministerial a pornit spre Boboc. La Boboc, în gară, ne-a tras vagoanele lîngă o magazie veche de cereale și acolo a fost două zile, două zile hotărîtoare și istorice reședința guvernului român. Trei vagoane și o locomotivă sub continuă presiune.

De fapt nu era însă tot guvernul, eram numai cîțiva. Brătianu și Vintilă rămăseseră la Periș. Costinescu bolnav plecase direct la Iași. Porumbaru — de rîndul acesta bătrîn — întovărășise pe Costinescu. Dr. Angelescu se oprise la Buzău unde avea dispoziții de luat la proprietățile lui. Rămăsesem deci numai Alecu Constantinescu, Radovici, Morțun, Victor Antonescu și cu mine; și încă Morțun, atras de anumite seducțiuni la Focșani, a găsit un automobil și ne-a lăsat singuri tot timpul.

Cerul era din ce în ce mai întunecos, vîntul urla tot mai sinistru. De dimineață și pînă seara stăteam închiși în vagoanele noastre așteptînd vești care nu mai soseau. Discuții asupra soartei bătăliei, tot felul de ipoteze. Eu, care eram dinainte convins de înfrîngere, ascultam în tăcere sau cel mult subliniam printr-un surîs sceptic vreo notă a cărui optimism mi se părea peste măsură de exagerat. Din cînd în cînd trecea cîte un tren cu materiale evacuate și de care se atîrnaseră refugiați: femei, copii, cercetași întrerupeau pentru cîteva clipe monotonia acestor lungi ceasuri de așteptare.

Alecu Constantinescu cu jovialitatea sa născută luase în mînă conducerea gospodăriei trenului. El aduna și împărțea proviziile. El hotăra ce vom mînca, cum vom mînca și cînd vom mînca. Solicitudinea lui patriarhală se întindea deopotrivă asupra noastră, a colegilor săi, ca și asupra conductorilor, mecanicului și fochistului. Fiecare își primea porția de la el împreună cu o vorbă bună sau cu o glumă. Lăfăit pe o canapea prezida aceste culinare operațiuni cu o bucurie pe care n-a putut s-o micșoreze nici tragica realitate a acelor zile. Nu vreau să spun prin aceasta că Constantinescu era vesel. Nu trebuie să fiu nedrept; oricare ar fi fost defectele sau slăbiciunile lui, Alecu Constantinescu își iubea sincer țara și a fost un bun patriot. La Boboc era foarte mîhnit dar încrederea sa nezdruncinată în izbînda aliaților îl susținea în încercările prin care treceam. Mereu ne repeta: „Noi ne-am făcut datoria către neam, răsplata ne va veni. Să știm să răbdăm".

La un moment dat am primit și unele vizite. C. Dumitriu și Manolescu Strunga (partizani politici — n.N.) ne-au descoperit în ascunzătoarea noastră și au venit să ne vadă. Ne-au adus vești bune dar nu erau în măsură să afirme autenticitatea lor. Fiind mai convins de înfrîngere decît oricînd, îi ascultam gîndindu-mă la altceva. La ceilalți colegi speranțele reînviară.

A doua zi spre seară ne-am pomenit în sfîrșit cu Ionel și cu Vintilă Brătianu. Bătălia era pierdută. Bucureștii trebuiau să fie ocupați dintr-un moment într-altul. Marele Cartier părăsea Perișul și se muta deocamdată la Buzău. Ca urmare a pierderii marii bătălii, Armata a II-a care își menținea încă pozițiile în Carpați trebuia să se retragă și ea. Averescu începuse să execute mișcarea. Ofițerii aliați, în frunte cu Thomson, dădeau foc puțurilor de petrol. Valea Prahovei era în flăcări, fumul și mirosul de păcură erau răspîndite pe km întregi. Spectacolul era înfiorător; o viziune din infernul lui Dante.

Amănuntele bătăliei lipseau. Nu se cunoșteau exact cauzele înfrîngerii. Prezan considera că toată vina e a generalului Socec care nu executase ordinele și își părăsise postul. Se mai vorbea că planul bătăliei căzuse în mîna germanilor care făcuseră prizonieri doi ofițeri de stat major ai uneia din diviziile noastre. Ajutorul lăiaților fusese încă o dată nul, toată purtarea lor scandaloasă.

De acum bătălia aparține trecutului însă toată grija era îndreptată într-altă direcție: salvarea armatei printr-o retragere în ordine și bine condusă. Prezan foarte liniștit, părea că-și stăpînește trupele învinse și că le îndrepta destul de bine spre sudul Moldovei. Dar fîrește nu se putea prevede încă cum se vor desfășura ulterior evenimentele. Totul rămînea în nesiguranță. Brătianu, după ce ne dăduse aceste lămuriri, hotărî să ne întrunim a doua zi într-un ultim consiliu de miniștri înainte de a porni spre Iași. Trenul nostru trebuia să ne ducă la 9 dimineața în gara Buzău și consiliul urma să aibă loc chiar în vagon...

A doua zi la ora convenită eram în gara Buzău. Dr. Angelescu veni să ne spuie ce era în oraș unde, bineînțeles, domnea o agitație grozavă. Populația civilă știa că peste cîteva zile va fi pe mîna inamicului. Se temea de devastări și de vandalisme. Străzile erau invadate de trupe în retragere și de refugiați. Toți povesteau grozăvii care sporeau încă panica legitimă a locuitorilor. Marele Cartier era instalat la primărie, în centrul orașului. Regele era și el acolo.

A trebuit să întîrziem ținerea consiliului, fiindcă Brătianu era reținut la Marele Cartier. Unii colegi au profitat de această întîrziere pentru a se repezi pînă în oraș. Eu care răcisem puțin seara în ajun am stat nemișcat în vagon și priveam cum treceau fără întrerupere interminabile trenuri încărcate cu cele mai neașteptate lucruri și pline de oameni a căror priveliște îți sfîșia inima.

Aproape de amiază Brătianu a venit și consiliul a început. A fost scurt dar foarte tragic. Brătianu ne-a comunicat întîi că după lungi discuții se hotărîse la Marele Cartier ca retragerea armatei să se oprească pe linia Rîmnicu Sărat — Vizîru și să încerce chiar acolo o acțiune cu concursul rușilor, dacă vor voi să-l dea. Și pe urmă, foarte emoționat, Brătianu a scos din buzunar o foaie de hîrtie și ne-a spus: „Sînt sigur că nu bănuiți ce cuprinde această hîrtie". Într-o clipă zeci de presupuneri mi-au trecut prin minte. „Nu vă mai gîndiți, că nu e de închipuit. E o comunicare oficială a lui Poklewski care ține să mă înștiințeze că în caz de victorie a aliaților, aceștia au consimțit să asigure Rusiei stăpînirea Constantinopolului și a strîmtorilor". Sub această neașteptată lovitură ne-am clătinat cu toții. Era și prea mare lovitura. Nu numai prin gravitatea în sine a știrei, dar și prin momentul ales spre a ne fi dată...

În acele clipe nu mai rămăsese sărmanei Românii decît nădejdea victoriei finale. E bine să ne grăbim să nu ii lăsăm iluzii prea mari nici în ce privește această victorie. Acesta era înțelesul comunicării lui Poklewski, aceasta era mîngîierea pe care în mijlocul dezastrului ni-o aducea un aliat... Deocamdată eram prea crud loviți ca să mai avem putere să ne indignăm. Sîntem pe calvar. Ne vom purta crucea oricît ar fi de grea, oricîte cuie ar fi pe ea.

În această stare de spirit ședința s-a ridicat. Brătianu rămînea cu regele și cu Marele Cartier la Buzău. Noi ne întorceam cu trenul ministerial la Boboc și noaptea plecam definitiv la Iași.

Totuși, înainte de a pleca, am ținut să aflu... cum se pierduse bătălia din jurul Bucureștilor...

Bătălia de pe Argeș și de pe Neajlov, zisă bătălia de la București, se pierduse tocmai cum o prevăzusem. Forțele noastre erau insuficiente și prea obosite pentru a putea executa planul stabilit. Între cele două armate nu era golul închipuit de comandamentul nostru. Armata lui Falkenhayn a căzut în flancul diviziilor noastre care trebuiau să respingă pe Mackensen și rușii n-au luptat. Greșelile — sau ceea ce se numea atunci trădarea lui Socec, precum și surprinderea planului nostru de către germani — erau niște simple incidente care desigur grăbiseră dezastrul dar care în nici un caz nu l-au determinat. Cu sau fără ele, rezultatul ar fi fost același. Oricum ar fi, și atunci și azi credința mea e că bătălia aceasta trebuia dată. Bucureștii nu puteau fi părăsiți, cea mai mare parte a teritoriului național nu putea fi sacrificată fără o ultimă sforțare, fără o supremă încercare de salvare.

Dealtminteri bătălia fusese pierdută dar armata română avusese prilejul să facă lumii întregi dovada vitejiei ei. Îndrăzneala, rezistența, disprețul de moarte al soldaților noștri se impuseseră pînă și admirației inamicului. Din prima perioadă a războiului România ieșea înfrîntă dar glorioasă, invadată dar hotărîtă să lupte pînă la capăt.

După o ultimă seară tristă, foarte tristă, îngrozitor de tristă petrecută lîngă hangarul nostru din gara Boboc, ne-am culcat și trenul s-a pus în mișcare. Dimineața la 8 soseam la Iași. A doua perioadă a războiului începea.

OMUL CARE JOACĂ

Fotbal și box la Montevideo

Anul fotbalistic internațional a debutat chiar din prima zi cu jocurile dintre cîștigătorii în timp ai cupei mondiale, în „Mundialito"-ul organizat de Uruguay, prima deținătoare a rivnitului trofeu. Discuțiile pro și contra acestei competiții neoficiale au existat, dar interesul pentru ideea în sine a făcut ca jocurile să fie așteptate și urmărite cu mare interes pretutindeni. Anglia, și ea cîștigătoare a unei cupe mondiale, a refuzat să participe, mentalitatea celor care au inventat fotbalul neconcepînd întreruperea tradiționalului și sfîntului campionat, pentru o expediție oarecum exhibiționistă în sudul latino-american. S-a găsit atunci soluția Olandei. Cîștigurile materiale fiind atît de tentante și Antognoni și frații Van den Kerkoff și proaspătul „balon de aur" Rummenigge și-au făcut bagajele, și-au îmbrățișat familiile, lăsîndu-le să stropească cu lacrimi de crocodil absența lor în tradiționala masă a cumpenei dintre ani. De fapt, acest „mini-mondial" început la 30 decembrie a reunit într-un trei la trei perfect cele două dinastii ale fotbalului mondial, inaugurînd o nouă eră de rivalitate sportivă între Europa și America de Sud. Din informațiile scrise, auzite și văzute, se pare că s-a jucat mult peste limitele regulamentului, violența fiind din nou confirmată în drepturile păgubitoare în care s-a instalat mai de mult în fotbal. Jocul Uruguay — Italia a fost un recital de „trosneală" de cea mai înaltă clasă, iar atunci cînd tibiile nu dădeau prin zgomotul ce pornea din ciocnirea lor semne de satisfacție, pumnii interveneau decisiv tranșînd de partea unuia sau altuia posibila victorie a înfruntării paleolitice și verificînd prin atingerea bărbiilor duritatea lor de acum. Nici cu eliminații Tardelli și Cabrini nu mi-e rușine, pe ultimul l-am întrebat după vreo 60 de minute din jocul de anul trecut, de la Napoli, văzînd cu cîtă constiinciozitate se ișcălea cu crampoanele pe picioarele lui Marcel Răducanu, la ce „brigadă" pontează, dar uruguayenii, viitorii cîștigători ai acestei cupe, aduceau perfect cu acei „ladroni" care m-au atacat, tot acum un an, în plin centrul orașului Cali, în dorința de a afla, probabil, cît e ceasul la București ?! Nici partida următoare, Argentina — Brazilia, n-a fost mai cuminte, dar băieții au dat dovadă de destulă înțelegere în timpul jocului, aminînd plătirea conturilor după fluierul final, cînd s-a declanșat o bătaie generală. Ce a mai fost nu mai știu deocamdată, dar dacă boxul (era să scriu fotbalul!) a continuat cu momente și mai interesante, vă promit să vă țin la curent. Îmi pare rău că echipa R.F.G.-ului a pierdut, urmărită și de nesansă, meciul cu Argentina, întrerupînd seria celor 23 de partide în care nu a cunoscut înfrîngerea sub bagheta lui Jupp Derwall. La plecarea de acasă, antrenorul vestgerman declara simplu, în stilul preciziei lui : „Mergem pentru a cîștiga"! Poate uitase că Napoleon a spus că este „vai de acel general care se prezintă pe cîmpul de luptă cu o tactică dinainte stabilită".

În fotbal, esențialul se pregătește din timp, dar sînt și multe momente în care o hotărîre înțeleaptă, luată în focul jocului, schimbă soarta partidei. Iată însă că această violență din fotbal, pe care francezii au încercat să o combată anul trecut printr-o „săptămînă de luptă", aduce acum învingători mai puțin merituoși și învinși neașteptați. „Mundialito" a reconfirmat încă o dată că atît sud-americanii, cît și europenii cîștigă atunci cînd joacă acasă și că partidele sînt mai frumoase cînd se întîlnesc ei între ei decît atunci cînd sorții îi pun să se ciondănească unii cu alții. Reflectînd la această violență în care fotbalul se scaldă din ce în ce mai mult, îmi vin în minte cuvintele primarului orașului Torino, Novelli, după „Europeo"-ul anului trecut, nici el prea pașnic. „Foarte mulți oameni politici, și, în același timp, intelectuali, nu înțeleg nimic din sport. Cei care consideră fotbalul ca un drog, ca o diversiune a adevăratelor probleme sau ca o armă în mîinile puterii, nu știu bine realitatea societății și a vieții. Fotbalul nu este un drog, ci, simplu, cel mai frumos spectacol al lumii. Fotbalul este viață și asta nu explică angoasa și violența"...

La Montevideo, lucrurile au stat, din păcate, altfel.

CORNEL DINU ■

Cu Rapid în Italia

(Urmare din pagina 24)

perii partidei, 10 mii de spectatori sînt pregătiți să asiste la dezastrul românilor, ale căror înfrîngeri la Viterbo și Frosinone sînt malițios comentate. Rapid trimite în teren pe Manu, Popescu, Angelescu, Țițâ, Adrian Dumitru, Marin Stelian, Petcu, Ion Ion, Cojocaru, Vătui și Bartales. Gazdele forțează din start, dar românii se apără exact și, după înlocuirea lui Ion Ion cu Paraschiv, minutul 25, trec la cîrma jocului. Sala nu se vede, în timp ce Bartales ratează incredibil, singur cu portarul. Arbitrii își fac și ei datoria, oprindu-i pe Bartales și Cojocaru, scăpați spre poartă, pentru ofsaiduri imaginare. La pauză, atitudinea conducătorilor formației locale pare schimbată, ei înțelegînd că meciul nu va fi un simplu galop de sănătate, chiar dacă Genoa e în plin campionat, iar Rapid în vacanță. Ei răsuflă ușurați după minutul 90, la 0—0, căci bucureștenii meritau cu prisosință victoria, fapt pe care însuși Sarosi îl recunoaște, zicînd că Rapid i-a produs o plăcută surpriză.

Bucuroși, plecăm spre Riolo Terme, provincia Ravenna, spre a petrece revelionul. Din cauza distanței de 4 sute de kilometri, a tunelurilor și a pîlcurilor de ceață compacte în apropiere de Parma, ajungem după ora 22, miezul nopții în România. Ciocnim un pahar de șampanie și fără s-o lungim, mergem la culcare.

În prima zi a anului, vizităm orașul Ravenna, fostă capitală a Italiei, azi important centru comercial și cultural. Turnul orașului, Torre comunale, datează din secolul VI și, ca o curiozitate, e mai înclinat decît cel din Pisa, fără să aibă, desigur, faima acestuia. În centru, lîngă Piazza del popolo, mormîntul lui Dante, Dante poetae sepulcrum, simplu și, totuși de acea, impunător. De la 1321, anul morții autorului Divinei Commedia, arde aici o candelă al cărei ulei e furnizat, an de an, de una din provinciile peninsulei.

În sfîrșit, la Goro, ultima partidă, 4—1 cu o formație ceva mai modestă, Adrian Dumitru și Popa Ștefan permițîndu-și luxul de a rata, în final, cîte o lovitură de la 11 metri. Au înscris, în ordine, Paraschiv, Marin Stelian, Cojocaru și, din nou, Marin Stelian, rotunjind bilanțul unui turneu pe care-l putem aprecia drept satisfăcător, 7 partide, 4 victorii, 2 înfrîngeri și un meci egal, 0—0 cu Genoa 1893 în cel mai important meci, golaveraj 14—10. Fără a intra în amănunte, Adrian Dumitru, Petcu, Paraschiv, Marin Stelian, Angelescu, Cojocaru, Bartales și, mai ales, Țițâ au corespuns, punînd umărul la obținerea succeselor și la întărirea tradiției.

După o noapte petrecută la Goro, pe 2 ianuarie 1981, Rapid pornește spre țară, făcînd un popas de 3 ceasuri la Trieste și ajungînd la București, după 24 de ore de călătorie neîntreruptă, simbătă, 3 ianuarie. Ceasul Gării de Nord, în fața căruia a oprit autocarul, arăta 16,10.

MIRON DINULESCU ■

MIHAI MATEI ■

RUGBY

Cine n-are bătrîni...

La Jocurile Olimpice din München, am avut plăcerea să admir pe acea veritabilă „mică sirenă" din povestirile lui Andersen, întruchipată în supercampioana de natație Shane Gould (Australia), care la vîrsta de numai 15 ani devenea cîștigătoare a nu mai puțin de cinci medalii olimpice de aur. Pe cît de ululătoare au fost victoriile sale perlate, pe atît s-au dovedit și declarațiile acelei superbități olimpice către gazetarii curioși asupra viitorului și protectelor sale: „Predau ștafeta surorii mele Jenny, de 9 ani. Eu sînt prea «bătrînă» ! La Olimpiada de la Montreal am să am 19 ani !"

Printre „copiii-minune" ai arenei sportive, întreaga lume a cunoscut și îndrăgit fenomenul Nadia Comăneci, care, din fericire, și-a durat un monument trainic în memoria noastră și parafrazînd horațienele versuri „nu va dispărea întru totul" ! La vîrsta de 19 ani, ea se mai pregătește competițional pentru rivnita „Universiadă" și adaugă la cunoștințele acumulate pînă acum altele, teoretice și metodice, în cadrul studiilor universitare.

Despre longevitatea sportivă, în cadrul altor limite de vîrstă și întrecere, putem reflecta, pomenindu-i pe acei herculeeni campioni, boxerii Laszlo Papp, Cassius Clay sau Stevenson. Firește că performanțele tuturor atleților longevivi care practică sporturi individuale sînt condiționate de comportamente și îngrijiri exemplare, precum și de un tonus viguros, susținut cu persuasiune și stoicism.

Sub aspectul acestor preocupări, n-ar mai fi normal să ne surprindă nici performanțele obținute de foștii fruntași ai atletismului, ca Benjamin Surd din Brașov, cîștigătorul probei de 3 000 m obstacole la campionatul european al veteranilor, pe 1980, disputat la Helsinki, precum și cîștigătorul „Crosului veteranilor" organizat de C.N.E.F.S. la București (pentru limita de vîrstă de 61—70 ani) !

În sporturile mai grele și direct angajate ca : boxul, luptele și rugbyul, longevitatea este, desigur, mai dificil de realizat și cazurile devin mai rare, iar limita de vîrstă nu poate depăși pragurile maturității fizice.

Cu ocazia ultimului meci de rugby România — Franța (15—0), disputat la sfîrșitul anului trecut, am stat de vorbă cu doi „veterani" ai celor două echipe, marcați cam de aceeași vîrstă (33—35 de ani) și care, deși fuseseră „lăsați la vatră", au fost rechemați sub drapelul națională lor, să-i apere culorile, dovedindu-se încă o dată justețea aprecierii. Primul dintre ei, centrul Bertranne de la Baguere, s-a dovedit cel mai activ și cel mai periculos dintre francezi pe trei sferturi și, printr-o iscusită lovitură de picior „a suivre", era cît p-aci să determine înscrierea unui eseu și răsturnarea scorului, cu toate implicațiile lui psihologice. Cel de-al doilea, pilierul național nostre, Dinu Constantin, inginer la serviciul de investiții în industria de utilaj chimic, își investește restrînsul său timp liber pentru bucuriile rugbyului, activînd la Griviția roșie. Intervenția sa promptă și plăcajul asupra lui Vivies, au determinat faza de înscriere a eseului nostru!

Amîndoi „veteranii" sînt de acord cu replica Cid-ului asupra „valorii", socotind că ea nu e determinată de vîrstă, cu toate acestea nu ezită să sublinieze avantajele „bătrîneții" sportive și aportul „bătrînului" în cadrul echipei : el întărește disciplina de joc, îmbărbătează și dă imbold colectiv prin exemplul personal, asigură securitatea tinerilor și stimulează meșteșugul tehnic al tuturor, ponderează nervozitățile și iregularitățile coechipierilor, fiind inițiatorul celor mai hotărîtoare acțiuni. În viața particulară, amîndoi veteranii au convenit că viața de familie și copilașii lor — Bertranne are un băiat, Francky, iar Dinu pe Bogdan și Ioana — contează cel mai mult, chiar în privința obținerii de performanțe sportive, prin echilibrul și dragostea ce-i înconjoară.

Pomenindu-i aici pe faimosul Dobrin, care și-a exprimat dorința de a mai juca încă un campionat în divizia A, vedem bine că nu degeaba Tîrgoviște a abordat înțeleptul dicton popular „cine n-are bătrîni, să-și cumpere !"

TUDOR GEORGE ■

CE RĂU V-AM FĂCUT ?

Atîrnați de un fir?!

Într-un interviu poetul Mihai Beniuc spunea : „Eu sînt profesor de meserie, dar scriu în fiecare zi". Și face acest lucru de zeci de ani „plătind tribut pentru curajul său". Eu însă sînt de meserie contabil și sper să ajung pensionar... ca antrenor de fotbal, căci această meserie am profesat-o zeci de ani. Uneori, scrînd din plăcere despre năzbîtiile mirificului balon ce lasă urme inerente într-o viață în care foarte mult depinzi de alții, pentru curajul de a se trata problemele la obiect, am plătit tribut după tribut. Dar, mai ales, am plătit pentru faptul a nu fi acceptat să fiu „suspendat de un fir", cum scria, de curînd, Radu Cosașu, amintind că meseria noastră depinde de jucători. Să continui prin a cita tot din Belphegor : „Toată fericirea sau durerea lui, toată inteligența sau ridicolul lui, stau acolo, într-un bocanc, al unui libero sau al unui vîrf". Ce te faci însă cînd JUCĂTORUL—amator se autonumește într-o noapte (căci dacă ar face-o ziua și-ar vedea lungul nasului) și antrenor—PROFESIONIST ?.

Cei mai adesea, adevăratii vinovați nu sînt „scoși" la rampă și „amendați", ci cîte un acar Păun, devine victimă prelungită a tolerării unor fapte intolerabile, numai și numai că bocancul are vîrf ! Or, drumul pe care conducem fotbalul nostru ar fi trebuit, pentru a-i corija meandrele, să scoată la iveală MORALA ca realistă. Adică, fermitatea educatorilor — neînțelegînd prin aceasta numai pe antrenori — să se înscrie pe orbita sa adevărată. Numai că, nu de puține ori, am constatat și consemnat, consternați, că trădarea spiritului necesar obținerii calității adevărului pleacă uneori tocmai de unde te-ai aștepta mai puțin. Am să dau un exemplu, ales din mai multe. În cronica intitulată „Revirimentul gălățean", scrisă la 27.10.1980 (se scurseseră doar cîteva zeci de ore de cînd eu lipseam, fiind internat într-un spital), Ion Cupen nota în ziarul „Sportul" că „...amenințată serios de perspectiva retrogradării, s-a strîns în jurul unui coechipier (I. Constantinescu), care o antrenează cu folos și o mobilizează moral. Gălățenii au jucat nu numai avîntat, dar și tehnic, au dat tot timpul impresia de liniște și siguranță. Oamenii lor cei mai buni au fost... noul antrenor Constantinescu, care a stopat calm rarele atacuri ale oaspeților (cu o etapă înainte la Cluj 1—4, primul gol pentru clujeni a fost marcat... de noul antrenor ; este singura modalitate să facem profesionism... făcîndu-i antrenori pe toți divizionarii A și la județ ; căci acolo sînt deja mulți !)... replica vîlcenilor s-a lăsat așteptată 85 de minute..." Ce altceva mai nepotrivit poate să fie decît faptul de a blama exigența competițională ? De ce să nu luăm exemplul acelora care, pentru „infracțiuni", nu numai că dau cartonașe altora (oameni în tricouri, persoane în negru, înșiși așezați pe banca tușei...), ci și primesc ? !

Nu-i mai puțin adevărat că, în lunga-mi carieră profesională de antrenor — și numai antrenor — de fotbal, am reținut multe cuvinte competent aduse în arena opiniilor prin scris și sinceritate loială". Mi le-am însușit și am ținut cont de ele, folosindu-le pentru retușarea pasiunii tumultuoase, colerice cu adevărat, deoarece verva condeiului și asprimea vorbei n-au urmat, în nici un caz, traseul acelora care n-au făcut altceva decît să adauge procente în plus pentru ca fotbalul nostru să continue să bată pasul pe loc. La drept vorbind , eroii" dramei acestei micro-societăți sîntem și rămînem toți aceia care ne prefacem că-i educăm pe fotbaliști competitiv, dar îi lăsăm, prin tolerarea abaterilor, prin lenevie și chiul ș.a.m.d., „să ne atîrne pe toți de un fir". Poate că cel mai elocvent exemplu de lipsă de etică este lipsa exigenței. Or, tocmai faptul că-i cer mult fotbalistului (astăzi și antrenamentul este un fel de „joc competitiv") arată că-l respecți, iar respectul te obligă prin el însuși să fii exigent.

CONSTANTIN TEAȘCA ■

Lumea în care trăim

„Planeta albastră" și „silențioasa catastrofă"

Toamna trecută, Organizația Națiunilor Unite a proclamat intervalul 1981—1990 drept deceniu internațional al apei potabile. Apelul lansat : „În 1990 apă curată și sănătoasă la poarta tuturor !"

De ce a fost nevoie de o asemenea acțiune la scară mondială ? Se știe doar că apa, sursa primară a vieții, substanța indispensabilă supraviețuirii oricărui organism viu, se află răspîndită peste tot — în pămînt și pe pămînt, și chiar și în aer. Apa acoperă sub forma mărilor și oceanelor, a lacurilor și fluviilor peste 70 la sută din suprafața planetei noastre. Datorită imenselor sale întinderi de apă, Terra însăși a fost supranumită „Planeta albastră".

Apa înseamnă viață. Și totuși oricît ar părea de paradoxal, două miliarde de ființe umane, două miliarde de locuitori ai Terrei, ai acestei „planete albastre", suferă din cauza lipsei de apă potabilă, apa atît de necesară vieții. În numeroase regiuni ale lumii se înregistrează o penurie tragică de apă potabilă. În Africa subsahariană, în Sahel, ca și în alte regiuni ale lumii seceta face ravagii catastrofale.

Apa înseamnă viață. Și totuși, în viitor, după cum aprecia revista vest-germană „Der Spiegel", apa poate deveni „Un articol tot atît de deficitar ca și petrolul". Cu deosebire însă, arăta directorul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, că în timp ce majoritatea țărilor sînt dispuse să plătească sume imense pentru a-și procura petrolul necesar economiei, pentru a oferi în mod curent apă potabilă tuturor locuitorilor, destule oficialități nu sînt hotărîte să cheltuiască nici măcar a zecea parte din sumele ce acoperă costul „aurului negru".

Apa înseamnă viață. În timp ce țărilor în curs de dezvoltare le revin 4,5 litri de apă pe locuitor, în țările dezvoltate din punct de vedere industrial, fiecare locuitor consumă în medie între 200 și 500 litri apă pe zi. În țări ca India, Indonezia, Birmania, Malayezia, Nepal, Pakistan, Sri Lanka sau Thailanda, numai un procent între 5 și 20 la sută din locuitori au acces la apă potabilă, salubră.

Apa înseamnă viață. Dar jumătate din locuitorii „Planetei albastre" nu au putința de a dobîndi necesarul de apă potabilă, nu au asigurate mijloacele cele mai simple dar absolut necesare purificării apei. Efectele nocive ale consumului de apă impură sînt imense. În această privință datele statistice oficiale evidențiază o stare de lucruri mult mai dramatică decît s-ar părea la prima vedere. Astfel, potrivit Organizației Mondiale a Sănătății, 80 la sută din bolile înregistrate pe planetă sînt transmise prin apă insalubră. Această „silențioasă catastrofă" — după cum o denumește un Raport al O.M.S. — are consecințe dezastruoase pentru locuitorii celor mai sărace țări. 400 de milioane de oameni suferă de gastroenterită, 21 de milioane de maladia aflată la originea febrei tifoide, 18 milioane de malarie, 30 de milioane de cecitate.

Apa înseamnă viață. Dar rata îngrijorătoare a mortalității în lumea a treia este legată și de problema apei. Zilnic, pe planetă, 25 000 de oameni mor din cauza unor boli provocate de apa impură. În fiecare an viața a milioane de copii este curmată violent de maladii provocate de aceeași apă purtătoare de microbi, înainte ca aceștia să împlinească 5 ani. Revelator este faptul că dacă toți locuitorii globului ar putea dispune de apă potabilă, de dispozitive de purificare a apei, mortalitatea infantilă ar scădea la jumătate.

Apa înseamnă viață. Ea a devenit una dintre problemele fundamentale ale contemporaneității. Apelul lansat pentru deceniul internațional al apei potabile — „În 1990 apă curată și sănătoasă la poarta tuturor !" — deceniu inaugurat în aceste zile de început ale anului, îndeamnă, cere o intervenție urgentă. O intervenție necesară pentru existența a sute de milioane de ființe umane care au dreptul la viață. O intervenție necesară și pe deplin posibilă. Planeta dispune din belșug de rezerve hidrologice ca să asigure apă curată și sănătoasă fiecărui locuitor. Deși apa potabilă reprezintă numai 1 la sută din uriașele rezerve hidrologice ale planetei, chiar și aceasta, folosită rațional, ar fi suficientă pentru satisfacerea nevoilor zilnice de apă potabilă a cel puțin 20 miliarde de oameni ! Fără a mai lua în considerație uriașele rezerve de apă potabilă aflate sub formă „congelată" în Groenlanda, Arctica și Antarctica.

Apa înseamnă viață. Prin preocuparea Organizației Națiunilor Unite în anii următori, anii deceniului internațional al apei, va fi investită, pentru alimentarea cu apă potabilă a locuitorilor celor mai afectate regiuni ale lumii, o sumă reprezentînd 15 dolari pe an și locuitor. Este mult, este puțin ? Spre comparație amintim că aceasta reprezintă o sumă de zece ori mai mică decît cea irosită anual pentru țigări și jumătate din cît ce cheltuiește pentru tranchilizante. O sumă infimă, ridicolă chiar, raportată, spre exemplu, la milionul de dolari pe care îl devorează într-un minut, într-un singur minut, cursa nebunească și absurdă a înarmărilor.

Apa potabilă, o raritate astăzi pentru o bună parte din locuitorii țărilor „lumii a treia", poate și trebuie să devină în anii următori, în deceniul internațional al apei, un element esențial al ameliorării calității vieții pe planeta noastră. Paharul cu apă, lichidul acesta curat ce curge prin robinete, trebuie să fie la îndemîna tuturor. Căci într-o lume preocupată de înarmare, confruntată cu nenumărate conflicte, bîntuită de catastrofe silențioase și zgomotoase, apa, banala apă reprezintă o avuție de care prea mulți dintre semenii noștri sînt privați. Și, să nu uităm, apa înseamnă viață.

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Trucuri și verdicte

Era în aprilie anul trecut. Ziarele comentau evenimentul după clasica formulă „cinci coloane pe a-ntîia". Revistele publicau dosare ale afacerii, protagoniștii beneficiau de poze „timbru", din profil, în grup sau cine mai știe cum ; declarațiile cele mai deosebite erau reproduse separat, în chenar ; se făceau bilanțuri ale cîștigurilor ilegale obținute; se anunțau liste, mereu întregite, ale protagoniștilor afacerii. Căci aceasta părea groasă, cu implicații vaste și profunde, dezvăluia constant ramificații nebănuite, iar lumea, pe măsură ce lua cunoștință de noile date ale problemei, se arăta uneori surprinsă, alteori derutată, citeodată de-a dreptul șocată !

Dar să concretizăm : atunci, în aprilie, cînd Italia era bîntuită (încă !) de terorism, cînd se înregistra (încă !) o nouă criză de guvern, cînd lumea nu deslușea (încă !) încurcatele ițe ale scandalului Caltagirone, cînd oamenii erau (încă !) îngroziți de proporțiile mitelor plătite de ENI (circa 120 milioane dolari !), un nou fapt de amploare îngroșa lista, deja copioasă, a evenimentelor. Era vorba (se știe bine, de acum !) de partidele de fotbal trucate și, evident, de marile cîștiguri realizate în acest mod ! Dezvăluirile erau incredibile : italienii cheltuiau 8 (opt) miliarde lire italiene pentru jocurile de noroc ilegale, trucate deci, și doar 5 (cinci) miliarde lire italiene pentru jocurile autorizate. (În fond, aceleași, numai că pentru cunoscători erau... trucate !!) În Italia glasul presei era unisonic. **L'Unità**, „Blitz la vestiare. Balonul rotund, acuzat". **Il Messagero**. „Căutușe pe stadioane", etc., etc. La ora respectivă, pe cît de șocante, pe atît de dure, pedepsele s-au dat — suspendări din viața sportivă, retrogradări ale echipelor, condamnări la închisoare etc., etc. — și toate au fost tratate de presă la loc de bază.

Cît a trecut de atunci ? Aproape opt luni. Aproape opt luni, întrucît, la 22 decembrie 1980, un tribunal din Roma a achitat bine mersi cei 38 fotbaliști, antrenori și pariori inculpați în scandalul „partidelor trucate" și al „pariurilor clandestine". Luată pe nepregătite, presa abia a apucat să spună că decizia respectivă a reprezentat o surpriză întrucît ministerul public ceruse severe condamnări la închisoare pentru cei inculpați în afacere. Justiție în stil italian — a scris presa franceză, neuitînd să acorde locul cuvenit nevîntului nedorit al terorismului pe meleagurile respective. Deși avea atîtea de zis despre alte evenimente, presa italiană a consemnat evenimentul tot pe pagina primă, dar era vizibil derutată. Se vedea de departe că verdictul o surprinsese, nu știa ce să creadă și cum să reacționeze credibil. Pînă și un titlu ca „mult zgomot pentru nimic" i se părea neavenit pentru că șchiopătau multe. De pildă cel ce dezvăluise afacerea — Massimo Cruciani — este singurul condamnat la o amendă de 1 500 fr. fr. Restul ? Zgomot și furie.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Deșertul morții

25 aprilie 1953. În Nevada au loc 11 explozii atomice. La 19 mai 1953 sînt experimentate 2 bombe atomice : una de 51 kilotone, cealaltă de 32 (mai puternice decît bomba de tristă amintire de la Hiroșima). Pe moment, faptul a fost înregistrat ca atare. S.U.A. căutînd să demonstreze lumii întregi cît de înzestrate sînt din punct de vedere atomic. În anul următor la Saint-George și Snow Canyon (statul Utah), la 450 km de Yucca Flat unde fuseseră experimentate bombele atomice, începe să se turneze filmul „Cuceritorul" al cărui subiect era dragostea lui Gingis-Han (interpretat de John Wayne) pentru o frumoasă prințesă mrizonieră (interpreta era Susan Hayward). Filmul, regizat de marele actor Dick Powell, mai avea în distribuție pe Pedro Armendariz și Agnes Moorehead. Echipa de filmare cuprindea 220 actori și tehnicieni. Dintre aceștia, pînă în momentul de față 91 au fost atinși de cancer și 46 au murit. Prima victimă a fost Dick Powell, la 59 ani — în 1963 — mort în urma unui cancer al sistemului limfatic. Din bogata sa filmografie amintim pelicule de neuitat ca : „Visul unei nopți de vară", „S-a întîmplat mîine", „Bestia și frumoasa". În același an, Pedro Armendariz („Maria Candelaria", „Fugarul", „Rio Escondido", „Maclovia", „Amanții din Toledo", „Oameni și lupi") se sinucide aflînd că este grav bolnav de cancer. Nu avea decît 51 ani și era în plin succes. Agnes Moorehead („mama Samanthei") din serialul care ne-a încîntat cu minunile vrăjitoarei duminici de-a rîndul) moare în 1974 de cancer la uter. În 1975 se stinge din viață în urma unei tumori canceroase la creier, la numai 56 ani, frumoasa și talentata actriță Susan Hayward. În primul său film turnat în 1936 — „Fată de probă" — jucase alături de talentatul actor Roland Reagan,cel care în 1980 avea să fie ales președintele S.U.A. Actrița a mai avut cîteva roluri care au consacrat-o : în „Secera vîntul sălbatic", „Nevasta m . vrăjitoarea", „Setea de viață" (pentru acesta a obținut „Oscar" în 1958). John Wayne, care nu mai are, credem, nevoie de nici o prezentare, se stinge și el din viață în 1979, la 72 ani, în urma unui cancer la git, plămîni și stomac, după ce suferise mai multe intervenții chirurgicale. După cum se relatează în cunoscuta revistă „Paris Match", copiii multor vedete care au jucat în acest „film blestemat" au fost atinși de îngrozitoarea maladie. Este vorba de Tim Barker (fiul Susanei Hayward) care a fost operat în 1968 de o tumoare la gură, de Patrick Wayne operat în 1969 de o tumoare la piept, de fratele său Michael, operat de cancer al pielii în 1975. Actrița Jeanne Gerson, astăzi în vîrstă de 77 ani, a inițiat o mișcare de protest la care participă copiii actorilor ce au decedat în urma cancerului contractat cu ocazia turnării filmului „Cuceritorul" : Michael și Patrick Wayne, Norman și Helen Powell, Tim Barker, Pedro Armendariz jr. și alții. Pînă acum au fost depuse peste 1000 de plîngeri care, în ciuda faptului că au fost susținute de zeci de mii de oameni, au rămas fără nici un rezultat. Deși autoritățile americane nu vor să recunoască că există vreo legătură între moartea (cauzată de cancer) a atîtor persoane care au participat la turnarea filmului despre care este vorba, în vecinătatea unei zone în care au avut loc mai multe explozii atomice, este limpede că din pricina unei mari concentrații de radioactivitate în această zonă, lumea a pierdut înainte de vreme o serie de actori de renume internațional și probabil că lista deceselor nu se va opri aici. Cineva este de vină.

N. N. RADULESCU ■

Calculatorul și psihiatria

Gîndește, nu gîndește, simte, nu simte, la urma urmei calculatorul nu-i decît un amestec de metale, sticlă, curent electric — cum să gîndească și, mai ales, cum să simtă ? Poate numai în povestirile științifico-fantastice...

Iată-l însă pe profesorul Keneth Colby, electronist și psihiatru la Universitatea din California, constructor de calculatoare și izvor de idei paradoxale. Și iată-l pe Parry 2 — alias „doctorul Smith", unealtă neinsuflețită, negînditoare și nesimțitoare — angajat într-un dialog, înregistrat, cu creatorul său :

— Bună ziua, sînt «dr. Smith». Încîntat de cunoștință. / — Bună ziua. / Ce vînt vă aduce ? / — Mă simt cam indispus... / — Ce vă indispune ? / — Oamenii, în unele zile... / — În unele zile ? / — V-am spus că oamenii mă indispun, să nu lungim vorba... / — Ce fel de oameni ? / — Oameni. / — Ce fac ei pentru a vă indispune ? / — Simplul fapt că-i am în jurul meu mă indispune ! / — De ce nu vă duceți să trăiți pe o insulă pustie ? / — Viața n-ar avea sens acolo... / — Sînteți nebun ? / — Vă rog să vă măsurați cuvintele ! / — Ar trebui să vă faceți un control la medic. / — N-am ce zice, mare specialist în boli mintale mai ești... — Sînteți un imbecil ! / — Iar tu, mai bine ți-ai schimba meseria ! / — Debil mintal. — A, nu, asta-i prea mult, te scot din priză..."

Și profesorul Colby l-a scos pe supărăcioșul Parry 2 din priză, încîntat de succesul experienței : reușise să simuleze pe mașină conduita paranoică a unui bolnav adevărat, în perfectă concordanță cu „teoria umilinței" a lui Tompkins. Apoi a multiplicat banda de magnetofon cu dialogul de mai sus în cinci exemplare și a trimis-o la cinci psihiatri renumiți. Finalul : toți cinci — fără să știe cu cine au de-a face — l-au sfătuit pe „doctorul Smith" să se lase de meserie și să-și trateze creierul bolnav.

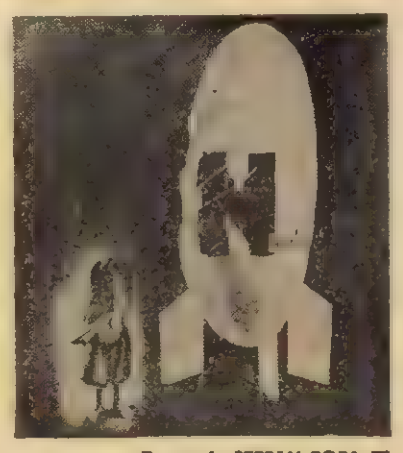

Desen de ȘTEFAN POPA ■

De unde ideea lui Keneth Colby că folosind inteligența artificială psihiatria poate să devină știință mai puțin aproximativă, a mai cîștigat puțin teren, iar lucrările sale — prestigioase — au apărut într-o lumină nouă.

Mai ales că de ele vor beneficia handicapați gravi, aflați acum încă în impas. Pentru copiii autiști, de pildă, specialistul californian a pus la punct minijordinatoare care scriu și apoi pronunță cuvinte cu voce tare. Iar unui mut care nu-și putea mișca degetele profesorul Colby i-a construit un ochelar special avînd atașat un aparat de fotografiat și un sintetizor verbal — pacientul „vorbea" cu privirea, îndreptîndu-și ochii către literele alese !

Performanța lui Parcy 2 însă, calculatorul paranoic, i-a speriat cel mai tare pe responsabilii proiectelor de cercetare — poate și de aceea finanțarea proiectelor efervescentului Colby se află încă în impas. Ceea ce l-a făcut pe profesor să declare nu demult că în zilele noastre calculatoarele — entități cu potențială inteligență și simțire ! — sînt nici mai mult, nici mai puțin decît victime ale rasismului științific !

Așadar, gîndește? Simte? Nu știm, dar parcă nu mai sîntem atît de siguri că-i vorba de literatură științifico-fantastică...

AL. MIRONOV ■

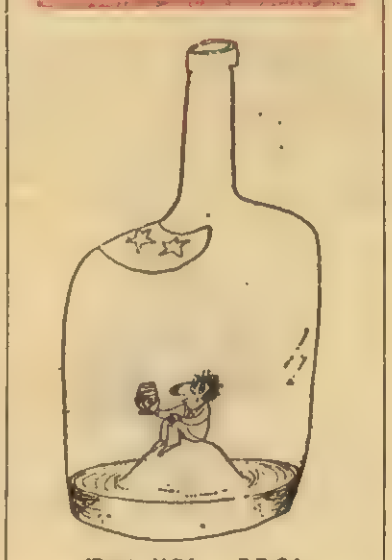

(După N.B.I. — R.D.G.)

Supraviețuitorii ?

Cei mai mulți se mulțumesc cu case-buncăr echipate cu obloane metalice la uși și ferestre, cu pivnițele gemând de conserve, apă, medicamente, arme și muniții suficiente pentru mai bine de 3 luni. Alții, mai inventivi, și-au construit în jurul caselor de la țară sofisticate sisteme defensive : șanțuri pline cu substanțe corosive, capcane explozive, centuri de mine și bombe cu fosfor activabile prin radio. În toate familiile, informează periodicul italian „Panorama", pînă și copiii au învățat să manevreze carabinele Ruger, pistoalele Colt, grenadele de mînă, bazooka...

S-au autointitulat „Supraviețuitorii" și sînt americani cu dare de mînă care se pregătesc să-și apere pielea în clipa cînd va exploda haosul universal. Sînt convinși că n-au mult timp de pierdut pentru a se pregăti temeinic. „Prăbușirea societății americane, occidentale în general va fi provocată de o vastă criză monetară", aprecia Geoffrey Albert, autorul cărții „După prăbușire", un best-seller al înfloritoarei literaturi a dezastrelor, „prevăzute" să înceapă din 1982. Tabloul prezentat de realistul autor este dezolant : „fabrici închise, magazine și servicii publice paralizate, someri, foame, dezordine și, ca un corolar al tuturor acestora, explozia inevitabilă a violenței, care va tîri în haos America și celelalte civilizații occidentale". În aceste condiții, explica Mel Tappan, editorul revistei „Scrisoare de autosupraviețuire", un periodic cu 20 000 de abonați, „trebuie să rezistăm cu armele cel puțin 6 luni în fața hoardelor de oameni înfometați care-i vor ataca pe cei bănuiți că mai posedă ceva".

Acești oameni constituiți în asociații fac exerciții colective de autoapărare, se antrenează pentru a rezista în condiții precare, sînt instruiți de docți profesori, care publică manuale de supraviețuire la o editură (Larder Survival Books) ce-și consacră întreaga activitate acestui scop. Ce groază uriașă l-a putut cuprinde pe acești oameni pe seama cărora prosperă constructorii de adăposturi antiatomice, fabricanții de arme de tot felul, de alimente neperisabile, de medicamente. Sperietoarea este propria lor societate, „prosperă și benefică pentru toți", propriul lor mod de viață căruia nu unul, ci zeci de mii îi prevăd apropiatul sfîrșit. Nu un cataclism nuclear, nu o conexiune astrală, ci pur și simplu „o vastă criză monetară" va cauza noul Apocalips. Chiar într-o societate în care banul este măsura tuturor lucrurilor este oare posibil ca odată cu deprecierea sa să devină falimentare toate celelalte valori, nefinanciare, toate „libertățile" ? Să nu mai rămînă în picioare nimic, nici măcar simbolurile ? Credința în societatea tuturor posibilităților să se fi cariat într-atît încît să nu lase decît o singură alternativă de a trăi : ucide ca să nu fii ucis ? Pe cine ? Pe proprii compatrioți, mai puțin înzestrați cu mijloace de subzistență și rezistență împotriva „vicisitudinilor viitoare". Cît cinism, cît egoism. Ciudățenia este că pregătindu-se să facă față consecințelor unei crize exploatoare, respectivii nu fac nici cea mai firavă încercare de a preîntîmpina dezastrul. Și ce simplu ar fi ca în loc să irosească bani buni pe prostii antiapocaliptice să-și vadă liniștiți de treabă rostind un răspicat veto crizei, obligînd-o să nu devină ireversibilă.

IOAN ROȘCA ■

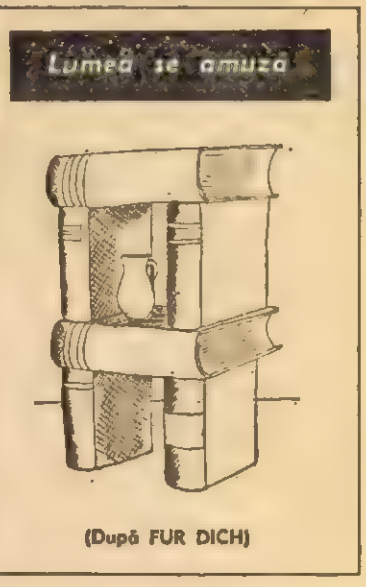

(După FUR DICH)

Eminescu și traducerile operei sale

(Urmare din pagina 1)

decenii. Personalitatea lui s-a impus străinătății încă înaintea stingerii din viață a poetului, iar anii care au urmat au adăugat noi dimensiuni cunoașterii și aprecierii peste hotare a liricii de mare profunzime și sensibilitate a geniului de la Ipotești.

O statistică realizată de „Index Translationum", o publicație de înaltă ținută științifică publicată anual de UNESCO, arată că dintre toți poeții neamului nostru, cel mai cunoscut și mai mult tradus în străinătate este **„Eminescu — acest Shakespeare al românilor"**, cum îl numește poetul englez Roy MacGregor-Hastie în prefața la „Antologia poeziei române contemporane", apărută în colecția de opere reprezentative a UNESCO, în Editura „Peter Owen" din Londra.

Astăzi aproape că nu există țară în lume unde lirica lui M. Eminescu să nu fie cunoscută și apreciată. Creația poetului român a fost tradusă peste hotare, așa cum aminteam, încă în timpul vieții sale. Astfel, în anul 1881 a apărut la Bonn prima culegere de versuri eminesciene publicată în străinătate. Ediția a doua a lucrării, apărută în 1886, avea să conțină și prima versiune într-o limbă străină a „Luceafărului", capodopera genialului nostru poet. În Franța, primele traduceri din Eminescu au văzut lumina tiparului în anul 1892, grație activității poetei Marguerite Miller-Verghi. În același an au apărut și alte poezii în limba germană datorate activității lui E. Grigorovitza, mai întîi la București apoi, în anul 1901, la Berlin. Primele tălmăciri din lirica eminesciană în limba lui Dante, datorate lui Antonio Canini, au fost publicate la Veneția, în anul 1887.

Desigur, acestea au fost începuturile. Ulterior, pe măsură ce geniul eminescian a început a fi cunoscut și apreciat și pe alte continente, volume conținînd cele mai reprezentative creații ale sale au apărut într-un mare număr de țări. Iată de ce în rîndurile de față ne vom opri doar asupra cîtorva dintre acestea. Nu încape nici o îndoială că dintre toate tălmăcirile în limbi străine, cea mai aproape de poezia eminesciană — la valoarea originalului așa cum avem privilegiul să-l cunoaștem noi, românii, nu se ridică din păcate nici una — este cea apărută în anul 1956 la Bratislava, în limba slovacă, cu titlul „Umbre pe pînza vremii". Autorul versiunii, poetul Ivan Krasko, s-a întîlnit cu creația lui Eminescu în anul 1896, la Brașov, unde studia la un gimnaziu. Eminescu a fost și a rămas marea, nedezmințita lui dragoste. Dealtfel, întreaga sa creație originală este puternic influențată de creația poetului român.

Remarcabile sînt și tălmăcirile incluse în antologia „Lirică românească", apărută în anul 1971 la editura „Bergland Verlag" din Viena. Traducerea versurilor lui Eminescu, **„cu care lirica românească a atins punctul ei culminant"**, cum scrie în prefața profesorul F.K. Franchy de la Universitatea vieneză, este datorată poetului Franyo Zoltan. Studiul amănunțit al creațiilor cuprinse în acest volum, precum și al altor volume apărute în limba germană: „Poezii", Leipzig, 1937, „Poezii", traduse de Alfred Margul Sperber, și altele, au permis redactorilor marii enciclopedii „Weltreise", care apare în Elveția, să scrie: **„Eminescu, ultimul mare romantic din lirica europeană, este comparabil ca putere de expresie cu Leopardi și Hölderlin. „Luceafărul", poezia lui despre condiția umană, a dat țării sale primul mare impuls spre universalitate, ca o operă bazată pe profunda cunoaștere a obiceiurilor și legendelor poporului român, prin marile întrebări în legătură cu spațiul și timpul, prin chemarea fascinantă către iubire, prin aspirația dureroasă către perfecțiune".**

În limba italiană, Eminescu și-a găsit tălmăcitori entuziaști și fideli în persoana lui Carlo Tagliavini în volumul „Eminescu — Poezii", apărut la Neapole în anul 1923, Ramiro Ortiz în culegerea „M. Eminescu — Poezii", Veneția, 1927, Umberto Cianciolo, „M. Eminescu — Poezii alese", Modena, 1941, Mario Ruffini, „M. Eminescu — Poezii de dragoste", Torino, 1966. În „Antologia poeziei române" apărută la Milano în 1961, și care conține și cîteva dintre creațiile lui Eminescu, acesta este prezentat cititorilor italieni de către Salvatore Quassimodo, laureat al Premiului Nobel pentru literatură.

Distinsa profesoară Rosa del Conte de la Universitatea din Roma, despre care se poate spune pe bună dreptate că este cel mai bun și competent cunoscător din străinătate al creației de ansamblu a lui Eminescu, și-a făcut un ideal de viață din a-l face cunoscut pe marele nostru poet în țara lui Dante. Ei îi datorăm o lucrare fundamentală pentru înțelegerea deplină a creației eminesciene: „Mihai Eminescu o del „Assoluto" (Mihai Eminescu sau Absolutul), publicată la Modena în anul 1962. Universul poeziei eminesciene este raportat nu numai la momentele cele mai reprezentative din evoluția literaturii române, ci și la întregul peisaj poetic european al secolului al XIX-lea. Caracterizîndu-l pe poet ca fiind creatorul unor **„poezii care înfruntă timpul"**, Rosa del Conte îl situează pe Eminescu în galeria marilor spirite europene, cum sînt Hölderlin, Byron, dar nu omite a merge mai departe, trecînd dincolo de hotarele poeziei. **„Prin sensibilitatea sa cromatică Eminescu se apropie de pictură, de Renoir și Manet, de exemplu..."**, conchide ea.

„Mihai Eminescu este un poet național. El reprezintă România tot așa cum Dante reprezintă Italia, Victor Hugo, Franța, și Pușkin, Rusia. Nu cred că am putea înțelege Spania dacă l-am uita pe Cervantes, și nu am cunoaște Germania uitîndu-l pe Goethe. Exact în aceeași măsură nu vom putea cunoaște România uitîndu-l pe Eminescu", sublinia poetul francez Hubert Juin în prefața volumului „M. Eminescu — Memento Mori și alte poeme" tradus de el și publicat în editura pariziană „Pierre Jean Oswald".

Eminenții scriitori de limbă spaniolă Rafael Alberti și Maria Tereze Léon au intuit geniul poetic al lui Eminescu, pe care l-au redat cu măiestrie rară în limba lui Pablo Neruda, a lui Asturias. Au făcut-o de două ori: prima dată în volumul „M. Eminescu — Poezii", apărut în 1958 la editura „Losada" din Buenos Aires, iar a doua oară în anul 1975, cu ocazia apariției unei noi ediții, mult mai cuprinzătoare, a aceluiași volum la editura „Seix Barral" din Madrid. Contribuția celor doi distinși oameni de cultură la popularizarea peste hotarele României a creației poetului nostru național reprezintă o lucrare de două ori meritorie. În primul rînd, pentru faptul de a fi tradus integral în limba spaniolă toate creațiile antume ale poetului și, în al doilea rînd, pentru locul pe care îl rezervă lui Eminescu în cadrul liricii universale, alături de Victor Hugo și Mickiewicz.

În Olanda, cunoscutul profesor și om de cultură Gerard de Ridder a publicat în editura „Meulenhoff" din Amsterdam, cu prefața acad. Iorgu Iordan și cu remarcabilele ilustrații ale Ligiei Macovei, două ediții din culegerea „M. Eminescu — Poezii". Chiar de la apariție, volumele au trezit un real interes în rîndurile iubitorilor de frumos din țara lalelelor. Iată părerea unuia dintre cititori, profesorul P.I. Meertens, președintele Societății olandeze a scriitorilor: **„Nu cunosc limba română pentru a putea face comparația cu originalul, dar din traduceri pot deduce ambianța acestor poezii, și ea este o ambianță care farmecă. Romantismul, care îmi este cu deosebire scump, l-am regăsit din nou citind versurile lui Eminescu".**

Sînt toate acestea dovezi ale prețuirii de care opera lui Mihai Eminescu se bucură în țări de pe toate continentele. Oare faptul că marele dramaturg englez Bernard Shaw și-a exprimat dorința de a scrie, și a scris prefața la volumul selectiv „Poeme de Mihai Eminescu", publicat la Londra în 1930 în tălmăcirea Sylviei Pankhurst, nu vorbește despre același lucru? Oare nu despre același lucru vorbește și faptul că în limba rusă asupra stihurilor lui Eminescu s-au aplecat cu migală și dragoste poeți de prim rang ai liricii ruse și sovietice ca Ana Ahmatova, Maksim Riliski, Leonid Martinov? Răspîndirea creației sale în aproape toate țările lumii ar putea fi interpretată într-alt mod?

Pînă în prezent, poezii ale lui Eminescu au fost traduse și în alte limbi, pe care le vom enumera doar: albaneză, arabă, bulgară, chineză, cehă, idiș, greacă, ucraineană, letonă, finlandeză, hindi, japoneză, slovacă, suedeză, macedoneană, maghiară, rusă, portugheză, gruzină, georgiană, armeană, indoneziană etc.

Un comentator străin al liricii eminesciene spunea că **„Eminescu a dat țării sale primul mare impuls spre universalitate"**. Nimic mai adevărat.

Acum, cînd se împlinesc **131 de ani de** la nașterea Luceafărului, cititorii străini, citindu-i sau recitindu-i opera, vor descoperi sau redescoperi pe foarte marele nostru poet, care este Mihai Eminescu, reprezentant de frunte al unui popor viteaz și harnic ale cărui idealuri sînt strîns legate de ideea de frumos și de pace, al cărui strălucit purtător de cuvînt s-a făcut cel care a rafinat poezia românească și i-a dat conținut național și universal, totodată.

Itinerar între două oceane (VI)

Prezentul continuu de vînzare

Deși lungile străzi goale, flancate de case părăsite cu ușile bătute de vînt, m-au apăsat — prin solitudinea lor ireversibilă — în asiduurile mele peripluri prin „periferiile orașului" Cleveland, m-am despărțit de oraș rămînînd cu imaginea atenică a centrului universitar...

Într-un parc imens, cu peluze ample și cîrduri compacte de copaci foșnitori, se răsfiră un cortegiu de facultăți, biblioteci, săli de sport, laboratoare și, desigur, muzee. Ancorat în miezul orașului, acest centru gîndit în cele mai mici detalii ca un refugiu exclusiv pentru studenți a devenit, cu timpul, un anti-Cleveland. Aici viața se desfășoară robustă și cuminte, într-o cadență acceptabilă, cu voioșia temeinică pe care numai o populație scutită de angoasa periferiei și a suspensului zilei de mîine o poate asigura.

Tineri și cărți, tineri și speranțe — iată o variantă limitată a unui mod de viață pe care mulți l-ar conjuga la prezentul continuu. Dar chiar și în America, da, acolo unde îți poți începe viața cu un dolar și moartea cu un miliard (sau invers), acolo unde absolut toate posibilitățile se năpustesc asupra ta și nu te iartă pînă nu te mănîncă pînă în rărunchi, ei bine, chiar și în America prezentul continuu nu se poate cumpăra, deși mulți l-ar vinde... Dar studenții veseli din Cleveland, cu vitaminele clocotindu-le în artere și cu marea șansă a vieții înculcată în calculatorul de buzunar, par decișt să nu cumpere nimic, nici măcar clipa prezentă, care, oricum, le este la îndemînă. „Ce va fi vom vedea", a fost expresia cea mai frecvent întîlnită în dialogurile pe care le-am avut cu cîțiva, aleși la întîmplare, pe aleile refugiului lor de scurtă durată.

Acest „vom vedea", la un moment dat, cînd timpul începe să devină bani, se scrutează dînd roată tuturor punctelor cardinale cu regretul că sînt doar patru. Tinerii în căutare de slujbe și, presîndu-i strîns, maturii și virstnicii aleargă după un post nu dintr-o poartă în alta, ci de pe o coastă pe alta a Americii. Fie și pentru o promisiune evazivă, solicitanții umblă mii de kilometri, și a intrat în bunul să-ți confirmi e întîlnire de cinci minute, la prînz, la Los Angeles, în timp ce dimineață te afli la New York, de oricît de mult timp O asemenea mobilitate ilustrează dimensiunea continentală a unei lupte, zilnice, necruțătoare, în care toți aleargă după noroc și apoi aleargă să-l țină strîns, și apoi să-l rectștige pentru că, vai, ca și prezentul continuu, norocul continuu lipsește cu desăvîrșire pe piața americană.

Cînd o regiune sau un oraș intră în rezonanță cu mult așteptatul „boom" care, adesea, apare și dispare ca un uragan de paiete, se declanșează o vertiginoasă năvală de amatori gata de orice, pricepîndu-se la orice, inclusiv să se plictisească în condiții mai promițătoare.

Am aterizat la **Denver,** după ce am zburat razant și spectaculos peste Marele Canion, fără ideea preconceptă, împărtășită zgomotos de majoritatea pasagerilor, că am ajuns într-un oraș al viitorului. Și totuși „șansa" plutește în aer încă înainte de a intra în periferii. Se vede, de departe, că orașul nu își mai încape în piele : se construiește mult, repede, metodic, fiecare metru pătrat de pămînt e bicluit sdravăn, casele noi, joase, se îndeasă vesele una într-alta, și hectare întregi fierb de nerăbdare, în același chiot economic, cu apetitul năvalnic să devină ceva nou, nemaiîntîlnit.

În centrul Denverului, printre blocurile „normale", au apărut zgîrie-nori cumpliți, înguști și interminabili, încît te miri că ai apucat să-i prinzi în picioare. Denverul pare că ambiționează să se mute în cer, imediat, acum, cît mai sus, în drumul avioanelor. Teribilă această erupție constructivă, această formidabilă catapultare a geografiei locative printre aburii indolenți ai norilor. Cîteva mari industrii nepoluante, ultramoderne, înfășurînd o largă claviatură de tehnologii de vîrf, au luat locul vechilor uzine, mohorîte și rablagite.

Toată lumea privește acum „înainte", cu apriga convingere că ruleta s-a așezat și numărul cîștigător va absoarbe acurt și categoric, în vecii vecilor, bila teribilă și șerpuitoare.

La 30 de minute de mers cu mașina pe autostrăzile care înfig Denverul în munte, într-un orășel care trăiește numai în perioada week-end-ului, turiștii pot admira case vechi, afumate, magazine opintite, cîteva saloon-uri moleșite de pinzele pălanjenilor, o închisoare simpatică, doar cu trei celule și acelea cu gratiile rupte, ba chiar și sute de găuri în munte pe unde, altădată, oamenii intrau săraci și de-a busilea și ieșeau, destul de des, cu ceva aur.

Pe atunci, cu un veac în urmă, după ce s-au săpat găurile, au năvălit imediat casele, circiumile și închisoarea, adică tot ce era necesar pentru un viitor de aur într-un oraș de aur. De abia mai tîrziu, cînd aurul a secat, a secat și restul, iar orașul a rămas incrementit, mut și dărăpănat, rezervîndu-și, ca o unică și amarnică înțelepciune, șansa de a se învecina, cîndva, cu viitorul de aur al altuia...

RADU BUDEANU ■

CU RAPID ÎN ITALIA

Înaintea partidei de la Comacchio

În noaptea de 22 decembrie, dormim la Timişoara. A doua zi, în zori, pornim grăbiţi spre frontieră, autocarul având de străbătut peste 8 sute de kilometri pe ruta Belgrad — Zagreb — Liubliana — Veneţia — Dolo, localitate în care e prevăzut primul popas. La graniţa iugoslavă însă, grănicerii constată că paşaportul lui Ion Ion a expirat de cîteva zile ? ! Necăjit, Ion Ion face cale-ntoarsă şi-l vom revedea abia în ziua de 27, la Frosinone, între Napoli şi Roma, după ce ne va fi ajuns din urmă cu trenul.

Condus cu măiestrie de Mihai Groapă şi Ion Răducanu, autocarul înghite kilometru după kilometru, depunîndu-ne, aproape de ora 21, în faţa hotelului „Riviera" din Dolo, orăşel plasat la jumătatea distanţei dintre Veneţia şi Padova. Ni se atrage atenţia să luăm din autocar toate bagajele, existînd pericolul ca ele să dispară. Italia, ne şopteşte careva, n-are numai oameni cinstiţi, ci şi hoţi, mulţi hoţi. Ne conformăm, ştiind că paza bună trece primejdia rea. După 15 ore de drum, altfel suportate fără incidente, înfulecăm un pasticcio à la veneziano şi cădem ca buştenii.

A doua zi, pornim spre nord, îti direcţia Dolomiţilor, unde e programat primul meci, la Tombolo. Pe parcurs, vizităm Cittadella, un important centru agricol şi comercial înconjurat de ziduri medievale foarte bine conservate, ridicate de padovani în 1220. La Tombolo, în faţa unei echipe de divizia C, altfel ambiţioasă şi harnică, Rapid cîştigă cu 3—2, dar nu fără emoţii, gazdele conducînd la pauză cu 2—0. Bartales, care va fi golgeterul turneului, înscrie din 11 metri, după care Vătui şi Paraschiv aduc formaţia română în avantaj. Remarcăm corectitudinea arbitrajului, ca şi faptul că, după fluierul conducătorului jocului, jucătorii italieni nici nu crîcnesc. Iată, gîndim, o lecţie bună pentru jucătorii noştri, obişnuiţi să comenteze deciziile arbitrilor dacă nu chiar, uneori, să arbitreze ei înşişi ? ! Dealtfel, poate cu excepţia partidei de la Genova, arbitrajele au fost fără cusur, deşi ele au fost încredinţate unor tineri în jur de 30—35 de ani.

După meci, pornim spre Taglio di Po, unde vom rămîne pînă în dimineaţa zilei de 26. La radio, posturile noastre nu se mai prind, în schimb urechile ne sînt asaltate de reclama făcută aperitivului Biancosarti care „torne il fuoco nelle vene". Aflat în delta Padului, cel dintîi fluviu al peninsulei, Taglio di Po e un orăşel liniştit. În restaurantul hotelului „Tessarin", bărbaţi de toate vîrstele joacă interminabile partide de cărţi, arareori consumînd un pahar de apero sau spumante. În camere însă e destul de frig, drept pentru care mulţi dintre noi dormim în treninguri. Organizatorul turneului, Ermanno Zacchini, membru al Partidului comunist italian şi asesorul pentru sport al provinciei Ravenna, ne avertizează că peste tot va fi la fel, din motive de economie. Există, explică el, o lege în acest sens, limitînd numărul de grade permise în camerele de hotel. Orice încălcare a acesteia atrage, în cazul unei verificări, amenzi usturătoare mergînd pînă la închiderea hotelului.

În 25 decembrie, Rapid joacă la Comacchio şi, în faţa formaţiei locale, cîştigă tot cu 3—2, Bartales, Vătui şi Cojocaru fiind autorii golurilor. Cam 1 500 de persoane, între care toate oficialităţile oraşului, asistă la meci gazdele scuzîndu-se că, din cauza sărbătorilor, numărul spectatorilor este sub aşteptări. Primirea e însă la înălţime, fotbaliştii români fiind înconjuraţi cu multă simpatie. Din fuga autocarului, distingem apele străvezii ale Adriaticei şi, într-o parte, insula Albarella, concesionată elveţienilor care au împodobit-o cu hoteluri pitoreşti. Comacchio e un fel de Veneţie în miniatură, avînd cîteva bulevarde de apă pe care se umblă cu gondolele. Ne vom mulţumi cu atît căci, din cauza programului încărcat, 7 meciuri în 11 zile, unele la distanţe de sute de kilometri, nu vom apuca să vedem Veneţia, deşi vom trece la o aruncătură de băţ de ea. Reveniţi la Taglio di Po, vom fi primiţi, a doua zi, la Primărie, într-o clădire împovărată de ani şi de plăci memoriale, semnalînd trecerea pe aici, între alţii, a lui Giuseppe Garibaldi şi Vittorio Emanuele II. Pe steagul oraşului stă scris „Molto animo vidit, lumine captus erat", iar primirea se încheie, după obiceiul casei, cu o farfurie de macaroane. Acestea sînt tare gustoase, explicaţia constînd probabil în faptul că grîul din care provin e recoltat mai devreme, cam cu 15 zile înaintea coacerii depline. La 14.30, în faţa a 2 000 de spectatori, Rapid întîlneşte o selecţionată întărită cu cîţiva jucători din oraşele vecine, majoritatea evoluînd în divizia C care e, în Italia, formată din fotbalişti profesionişti şi care are un nivel mult mai ridicat decît al suratei ei din România. Partida place, bucureştenii impunînd legea şi cîştigînd, fără să forţeze, cu 3—1 (2—0). Bartales marchează primele goluri şi Marin Stelian, foarte harnic pe tot parcursul turneului, stabileşte scorul final. Ion Ionescu şi Ilie Greavu alcătuiesc formaţia Manu, Popescu, Ţiţă, Angelescu, Adrian Dumitru, Marin Stelian, Paraschiv, Ştefan Popa, Cojocaru, Bartales şi Fogoroşi, Costea şi Vătui înlocuindu-i, la pauză, pe Ţiţă şi Bartales, menajaţi pentru partida de a doua zi, de la Viterbo. Să nu uităm. Din lotul deplasat lipsesc Grosu, Damaschin, Păun şi Pîrvu, ultimul din motive disciplinare. Fireşte, deocamdată şi Ion Ion.

Seara, la televizor, avem surpriza de a vedea filmul românesc „Explozia", pe care băieţii îl comentează abundent şi cu nostalgie. N-am plecat de acasă decît de puţine zile, dar dorul de cei dragi începe să se facă simţit. Legat de asta să precizăm că, în Italia, hotelurile nu au, cu excepţia celor de lux, televizoare în camere, preţul acestora fiind deosebit de mare. Dealtfel, în general, viaţa e foarte scumpă pentru omul de rînd, obligat prea adesea să rămînă în faţa vitrinelor sclipitoare ale magazinelor, cumpărînd mai ales din tîrguri şi din bazare, unde calitatea mărfurilor e mai proastă, dar preţurile mai rezonabile. La „Tessarin", ne vizitează cîteva românce măritate în Italia. N-o duc rău, se descurcă, dar dorul de casă le macină şi de aceea aleargă oriunde apar nişte români. Sînt gata să ofere cîte o bere, dar băieţii le refuză politicos. Mergem la un film, „Meteor", o poveste ştiinţifico-fantastică în care un meteorit gigant ameninţă să distrugă Terra, determinîndu-i pe oameni să se unească, dincolo de opiniile lor politice, spre a îndepărta pericolul. Tratarea e simplistă, dar jocul lui Henry Fonda salvează ce se mai poate salva.

Noaptea următoare o petrecem la Viterbo, 80 de kilometri nord de Roma. Am ajuns acolo cu greu, oraşul fiind cocoţat pe vîrful unui munte, iar drumurile ascunse sub o mantă groasă de ceaţă. Am trecut prin Vitorchiano, orăşel vestit în toată peninsula datorită fanfarei sale care, cîştigînd mai multe concursuri, onorează acum toate festivităţile ce se întîmplă la Vatican. Pînă la ora meciului, străbatem Viterbo, supranumit „Città dei papi", datorită faptului că aici, după moartea lui Clement al IV-lea, a avut loc primul conclav menit să aleagă, între 1268 şi 1271, următorul pontif. Deoarece cardinalii nu s-au grăbit, palatul a fost închis cu cheia şi obiceiul acela s-a păstrat. Vizităm palatul respectiv, dar mai mult decît el ne impresionează străzile oraşului, înguste şi abrupte. Ele, ca şi traficul năbădăios, îi aduc pe cei 2 şoferi ai autocarului în pragul disperării, dar totul se termină pînă la urmă cu bine. Partida însă se termină altfel, Viterbese întrecînd pe Rapid cu 2—0, deşi oaspeţii au dominat 3 sferturi din meci, merităind cel puţin o egalitate. Cojocaru şi Vătui au ratat ocazii imense, iar portarul Bilă a greşit ca un începător. Avînd 1—0 din primele minute, gazdele s-au apărat cu străşnicie şi, conduşi de Nanni, multă vreme profesionist în prima ligă, au mai zvîrlit o dată, cîştigînd pe merit. După 3 victorii, prima înfrîngere datorată oboselii, dar şi superficialităţii.

Revenim la hotelul „Tuscia", ne luăm bagajele şi pornim spre Frosinone, dincolo de Roma. Pe drum, autocarul e mai tăcut, dar se înviorează cînd, pe neaşteptate, Ion Ionescu prinde radio Bucureşti şi din eter răzbate glasul Ioanei Radu, „tu să plîngi, eu să zic nu"... După o clipă, discuţiile încetează şi toată lumea ascultă cu pietate programul de romanţe, în timp ce autocarul străbate cu 90 la oră vestita autostradă a Soarelui ce leagă, pe mijlocul cizmei, Milano de Napoli. Facem o haltă la Orte, aşteptîndu-l pe Ion Ion, băieţii înşirîndu-se de-a lungul peronului. Ion Ion însă nu coboară din tren şi, îngrijoraţi, pornim mai departe. Ajungem la Frosinone, tragem la hotelul „Hasser" şi, în timp ce mîncăm, apare Ion Ion, spre bucuria tuturor. A venit prin Veneţia, a coborît la Roma şi, schimbînd trenul, a nimerit la hotel un sfert de oră după noi. Cinăm şi ne instalăm la televizor. Naţionala Italiei se pregăteşte să plece în Uruguay, la „Mundialito", dar Scirea s-a accidentat şi Enzo Bearzot, selecţionerul squadrei azzura, îl convoacă pe Zaccarelli. Unii comentatori sînt pentru, alţii împotrivă, Gigi Riva, în prezent ziarist, îşi dă cu părerea că alegerea e fericită. A doua zi însă încurcăturile se amplifică, managerul naţionalei peninsulare, Gigi Peronace, decedînd în urma unui infarct. La înmormîntarea lui vor participa, între alţii, Causio şi Bettega, pe care Bearzot nu i-a luat la Montevideo, expunîndu-se la critici tăioase. Ermanno Zacchini, bun cunoscător al fotbalului din ţara sa, crede că Italia a plecat la „Mundialito" nu ca să cîştige, ci ca să rodeze cîţiva tineri în perspectiva calificării la mondialele din Spania. E, dealtfel, moneda pe care bate şi Bearzot. Ion Ionescu e îngîndurat şi n-are nici o opinie, preocupat de meciul cu Frosinone, formaţie care a învins la Viterbo cu 2—0.

Cittadella, un oraş strîns în chingile unor ziduri medievale

În dimineaţa următoare, fuga la chioşcurile cu ziare. Despre partida de la Viterbo, găsim puţine rînduri, nu tocmai favorabile la adresa Rapidului, despre care se afirmă că n-a luat jocul în serios, pasînd tot timpul lateral şi atacînd fără lumină. Din păcate, situaţia se repetă la Frosinone, unde Rapid cedează cu 1—2 după un meci în care a jucat şi mai slab. Gazdele au alergat mai mult decît oaspeţii, aceştia mulţumiţi, la un moment dat, cu 1—1, golul lor fiind realizat de Bartales. Deşi presaţi, fotbaliştii din Frosinone şi-au creat, în final, cîteva ocazii de gol şi cu 10 minute înaintea terminării partidei, n-au scăpat ocazia de a cîştiga. Întorşi la hotel, am constatat, fără plăcere, că unul din spectatori a sancţionat evoluţia palidă a românilor scrîind cu degetul pe autocarul prăfuit „bon viaggio e mai ritorno !" Adică, drum bun şi nu te mai întoarce ! Chiar dacă ofensatoare, o „urare" nu tocmai deplasată ţinînd cont de modul în care a jucat Rapid, lăsînd o impresie proastă. Supărat foc, pînă la un punct pe bună dreptate, antrenorul Ion Ionescu s-a lăsat, surprinzător, pradă nervilor şi, dînd dovadă de lipsă de tact, a proferat ţigniri şi ameninţări la adresa cîtorva jucători. Deşi Ilie Greavu s-a străduit să păstreze echilibrul, atmosfera s-a deteriorat pentru un timp, între antrenori şi jucători căscîndu-se o prăpastie. Fără să ţinem parte fotbaliştilor, cei dintîi vinovaţi, înclinăm să credem că şi Ion Ionescu a greşit. Drept urmare, el a scăpat echipa din mînă, creînd o stare de tensiune şi de duşmănie pe care jucătorii au acuzat-o din plin. Încercînd să-şi arate personalitatea, unii din ei, Ion Ion, Bartales şi Fogoroşi în primul rînd, au tras cîteva pahare în plus, invocînd argumentul vacanţei.

În 28, revenim spre nordul Italiei, avînd ca ţintă Genova şi, totodată, cel mai important meci al turneului, echipa locală fiind una din animatoarele diviziei B, cu şanse redutabile de a promova. Oprim 3 ceasuri la Roma unde vizităm, pe rînd, Colloseumul, Altare di Patria, Arcul de triumf al lui Constantin şi, fireşte, Columna lui Traian. Ridicată în anul 113 şi înfăţişînd scene din luptele purtate de romani cu vitejii daci conduşi de Decebal, Columna lui Traian ne-a lăsat o deosebită impresie, cei 42 de metri ai ei, parte îmbrăcaţi în schelele restaurării, tulburătoare dovadă a bărbăţiei şi latinităţii poporului român. S-au făcut pozele de rigoare şi s-a mers mai departe, la San Pietro, cea mai mare biserică din lume, aparţinînd statului Vatican. Sure surpriza celui ce semnează aceste rînduri, nu toţi fotbaliştii Rapidului au găsit de cuviinţă să intre în San Pietro. Unii o mai văzuseră, alţii au socotit-o, probabil, neinteresantă, ceea ce spune multe. Am admirat marea monumentului, a cărui construcţie a început, în 1506, după planurile lui Bramante, pentru a se termina, 151 de ani mai tîrziu, cînd Bernini a adăugat Pieţei San Pietro două rînduri de superbe coloane, santinele ale unei glorii fără sfîrşit. Am poposit, fascinaţi, în faţa capodoperei numită Pieta, bloc de marmură de Carrara din care mîinile şi mintea lui Michelangelo au zămislit o bucurie fără egal pentru ochi şi pentru suflet, în faţa picturilor aceluiaşi, ca şi în faţa mozaicurilor şi a statuilor datorate unui alt titan, lui Giotto. La ieşirea din San Pietro, am pătruns într-un magazin de suveniruri în care papa Ioan Paul al II-lea juca rol de june prim, binecuvîntîndu-şi semenii din calendare, din brelocuri, de pe afişe, de pe pixuri şi aşa mai departe. Ne-am dat seama, o dată în plus, că biserica şi comerţul fac, la Vatican, casă bună.

Seara, am ajuns la Recco, o suburbie a Genovei, după ce vom fi parcurs, temători, o şosea presărată cu viaducte ameţitoare, cocoţate la sute de metri, şi tunele parcă fără sfîrşit, avînd în stînga Marea Tireniană şi, mai apoi, pe cea Ligurică. Dacă Italia e, susţin prospectele turistice, un muzeu uriaş în aer liber, natura arătîndu-se foarte darnică cu această fîşie de pămînt în formă de cizmă, atunci e cazul să scriem că, din realizările mai noi, o impresie deosebită ne-au lăsat-o autostrăzile. Ele străbat peninsula în toate direcţiile, scurtînd distanţele şi apropiind un muzeu de altul, purtîndu-te cu 120 la oră spre o nouă emoţie estetică, mai temeinică parcă decît cea tocmai trăită. La intrarea pe autostradă, şoferii primesc un tichet. La ieşire, ei plătesc, în funcţie de felul maşinii şi de kilometrii parcurşi, acesta fiind modul în care statul îşi recuperează investiţiile. Altfel zis, cei care achită nota sînt, pînă la urmă, tot cetăţenii.

La Recco, suburbie vestită în lumea sportului datorită echipei de polo, de mai multe ori campioană a Italiei, locuim la hotelul „Oasi", unde meciul cu Genoa 1893 e pregătit cu minuţiozitate, chiar dacă jucătorii îşi mai permit unele libertăţi, închizînd tranzistoarele aproape de miezul nopţii. Oraşul se cheamă Genova, iar echipa Genoa 1893, după pronunţia englezească, englezii fiind cei care au întemeiat-o, între primele în Italia. Ziarele din 31 decembrie, ziua partidei, amintesc că Rapid a mai evoluat aici la 10 iulie 1938, în cadrul Cupei Europei. Gazdele au învins atunci cu 3—0, la Bucureşti 0—2, dar „Gazetta del Lunedi" îşi aduce aminte de virtuozitatea lui Rosculeţ, Bogdan, Auer şi ceilalţi. Partida de azi e cu atît mai importantă cu cît, în tentativa ei de a revenі în A, Genoa a făcut cîteva achiziţii de marcă, aducîndu-l pe dr. Sarosi ca director tehnic şi transferîndu-l pe Claudio Sala de la Torino. Acesta din urmă, reputat internaţional şi participant la mondialele din Argentina, urmează să debuteze contra Rapidului. La ora încep-

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

(Continuare în pagina 21)

Flacăra Redacţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publicişti comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) – 2558, 2566 ; Secţia politică-economie (Lionel Nitescu, N. Gr. Mărăşanu, Ion D. Goia) – 2566 ; Secţia cultură-cenaclu (George Arion) – 2560 ; Secţia probleme social-cetăţeneşti (Adrian Dohotaru) – 2566 ; Sector ştiinţă-sport (Ovidiu Ioaniţoaia, Liviu Timbus) – 2559 ; Secţia reportaj-anchete (Mihai Pelin) – 2600 ; Scrisori, relaţii cu publicul (Mihai Stănescu, Margo Nedelea) – 2130 ; Sector fotoreportaj – 2528 ; Secretariat de redacţie (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoşanu) – 2123, 2563, 2072 ; Administraţie 17 78 82 şi 17 60 10 – interior 2124 ; secretar responsabil de redacţie (Tudor OCTAVIAN – 17 60 10 interior 2550) ; redactor şef adjunct (Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 2128) ; redactor şef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136-137, telex : 1 1226, Bucureşti strada 13 Decembrie. Paginatori : Marcel Nicolae, Dan Marcu şi Popa Eugen.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

Glorie unității naționale, la mulți ani marelui ei ctitor de azi, tovarășul Nicolae Ceaușescu!

Fotografie de ION MICLEA ■

Puține imagini reliefează mai clar, mai puternic, mai decisiv, în ochii noștri și în ochii celor ce ne privesc, ce înseamnă Partidul Comunist Român, ce înseamnă România socialistă, ce înseamnă democrația noastră, ce înseamnă unitatea moral-politică a unui popor devenit o singură ființă cu munca și cu creația sa, ca imaginile — atît de familiare, atît de scumpe inimilor, atît de profund integrate existenței acestei țări și conștiinței ei — ale marelui dialog pe care secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îl poartă cu națiunea, cu masele largi, cu oamenii muncii din întreprinderi, de pe ogoare, din instituții.

Noi, românii, am avut mulți și străluciți bărbați a căror viață și a căror operă au însemnat identificarea cu o realitate inconfundabilă, țara, care au socotit, asemeni Kogălniceanului, că actele de interes național sînt o lucrare a timpului, o lucrare a oamenilor, că nimeni, nici o persoană sau grup de persoane, nu și le pot apropria, fabricînd un monopol sau altul asupra lor. Dar clipele de dialog, de apropiere de consens național, de coincidență de idealuri și de idei între masele populare și cei de la cîrma destinelor lor, promulgatorii acelor acte, au fost, deși semnificative, extrem de rare. Ele s-au produs, peste contradicții și divergențe, peste interese opuse, doar în momentele de primejdie, cînd existența însăși a societății era pusă în joc, cînd țara devenea cuvîntul magic, unificator. Din clipa însă cînd

(Continuare în pagina 3)

ILIE PURCARU ■

„...Am încercat să fac totul
pentru a justifica
încrederea partidului,
încrederea colectivă
a Comitetului Central,
a Comitetului Politic Executiv,
încrederea maselor populare,
a poporului însuși,
acționînd în spiritul
năzuințelor sale de dreptate
socială și națională,
de înfăptuire
a unei societăți socialiste
avansate, care să asigure
națiunii noastre,
omului, deplina libertate,
manifestarea deplină
a personalității umane.
Dacă ar trebui, tot așa,
să încep de la Congresul
al IX-lea sau de cînd am intrat
în mișcarea revoluționară,
aș merge pe același drum,
aș acționa în același spirit.
Voi face totul și în viitor
pentru a răspunde
încrederii partidului,
a poporului,
pornind de la faptul că,
fiind comunist,
fiind revoluționar,
pentru mine nimic nu este
mai presus
decît interesele poporului,
cauza libertății sale,
a progresului său,
a realizării socialismului
și comunismului,
a asigurării unui nivel de
viață, material și spiritual
tot mai înalt, a dezvoltării
continue a patriei,
a întăririi independenței
și suveranității
României socialiste".

NICOLAE CEAUȘESCU

flacăra

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii

Pentru ridicarea întregii activități pe o treaptă superioară

Desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, vineri, 9 ianuarie, Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii a dezbătut probleme de mare importanță privind îndeplinirea planului pe 1981, care asigură dezvoltarea economiei naționale, a principalelor sale ramuri și subramuri, în ritmuri susținute, accentuarea laturilor calitative în toate domeniile. Orientările și indicațiile cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenară sînt menite să ducă la un avînt al dezvoltării țării în 1981, în întregul cincinal, la îmbunătățirea activității în toate sectoarele, la sporirea rolului consiliilor de conducere ale oamenilor muncii. Apreciind activitatea acestor consilii, conducătorul partidului și statului nostru a spus: **„Consider necesar să subliniez totodată rolul important al consiliilor de conducere ale tuturor unităților industriale și din celelalte sectoare de activitate, al adunărilor generale, al Consiliului Național al Oamenilor Muncii care — acționînd în spiritul democrației muncitorești, într-un spirit revoluționar, comunist — au asigurat unirea tuturor eforturilor maselor largi populare și au adus o contribuție de mare însemnătate la toate aceste realizări. S-a demonstrat că această formă democratică de organizare a economiei și celorlalte sectoare ale societății noastre socialiste, în care oamenii muncii participă direct la luarea deciziilor și la activitatea de înfăptuire a hotărîrilor, reprezintă un cadru minunat de conducere de către poporul însuși, în mod conștient, a destinelor sale de făurire a comunismului și bunăstării lui".** Pe această linie, a participării maselor largi de oameni ai muncii la înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului s-au dezbătut și analizat toate problemele înscrise pe ordinea de zi a plenarei.

Scoțîndu-se în evidență necesitatea de a pune pe primul plan creșterea producției de materii prime, îndeosebi petrol și cărbune, de alte surse energetice, și totodată de a asigura dezvoltarea mai puternică a producției agricole, la plenară s-a subliniat că oamenii muncii din aceste sectoare trebuie să-și unească eforturile pentru a folosi cu maximum de randament mijloacele pe care statul, întregul nostru popor le alocă ramurilor prioritare respective pentru a asigura realizarea producțiilor stabilite și chiar producții suplimentare. La plenară s-a discutat pe larg și s-a raportat despre măsurile hotărîte în vederea asigurării în întregime a materialelor și înlocuitorilor necesari în toate ramurile, în vederea realizării întregii producții planificate în 1981. S-a evidențiat, de asemenea, importanța asigurării unui ritm continuu de aprovizionare tehnico-materială, în conformitate cu normele de consum, astfel ca în toate unitățile producția să se realizeze ritmic, normal, excluzîndu-se cu desăvîrșire dereglările „în lanț" cauzate de nerealizarea producției fizice într-un singur sector.

Legat de problema materiilor prime, la plenară au fost analizate posibilitățile reducerii în continuare a normelor de consum la materii prime și materiale, energie și combustibili, în condițiile îndeplinirii integrale a producției fizice și a producției nete; s-au analizat, de asemenea, posibilitățile valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, evidențiindu-se necesitatea de a se acționa cu toată hotărîrea în această direcție. O atenție deosebită — s-a subliniat la plenară — trebuie să se acorde recuperării și refolosirii materialelor, precum și recondiționării și refolosirii pieselor de schimb și a diferitelor subansamble. În cuvîntarea rostită la plenară, secretarul general al partidului, președintele republicii, a arătat că acționînd pentru realizarea integrală a prevederilor stabilite cu privire la aprovizionarea cu materii prime, este necesar să se găsească noi căi pentru a spori cantitățile de materiale, piese și subansamble refolosite. În această direcție, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, consiliile de conducere, toți oamenii trebuie să aibă un rol hotărîtor.

În ceea ce privește investițiile, plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii a relevat necesitatea concentrării forțelor pe un număr restrîns de obiective, așa cum s-a stabilit prin plan, pentru a asigura darea în folosință a tot ceea ce s-a prevăzut pentru acest an. Atenția va trebui concentrată într-o măsură mai mare decît pînă acum pentru buna funcționare a capacităților existente, atingerea parametrilor proiectați și realizarea la timp a întreținerii și reparațiilor capitale — probleme esențiale pentru creșterea producției și rentabilității, a eficienței economice.

La plenară a fost evidențiată, de asemenea, necesitatea de a se acționa cu toată hotărîrea pentru o mai bună organizare a întregii activități și pentru realizarea, pe această bază, a creșterii mai puternice a productivității muncii. În acest scop, se impune ca în acest an și în cursul întregului cincinal să se facă totul pentru o mai bună organizare a muncii și producției, pentru mecanizarea, automatizarea, cibernetizarea și robotizarea proceselor de producție. Totodată, trebuie să se acționeze pentru reducerea în continuare a personalului neproductiv și trecerea acestuia în producție, pentru ridicarea pregătirii profesionale și tehnice a oamenilor muncii, pentru organizarea reciclării și ridicării nivelului de cunoștințe al întregului personal.

În cursul dezbaterilor s-au stabilit măsuri pentru realizarea ritmică a producției destinate exportului, pentru contractarea ei în întregime și onorarea la termen a obligațiilor asumate față de beneficiarii externi. În ceea ce privește importul, s-a arătat că mijloacele de plată necesare trebuie să se asigure din exporturile realizate de aceleași ramuri.

Evidențiindu-se însemnătatea deosebită pe care o are, pentru buna conducere a întregii activități, aplicarea fermă a noului mecanism economic, accentuarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii, s-a subliniat că așezarea pe principii economice a întregii activități, rentabilizarea tuturor sectoarelor vor stimula și mai puternic producția, creșterea eficienței, a producției nete, dezvoltarea rapidă a avuției naționale, a bunăstării poporului.

Consiliile de conducere ale tuturor unităților, toți oamenii muncii au un rol de seamă și în asigurarea creșterii continue a veniturilor, a nivelului de trai. Legat de aceasta, trebuie să se asigure realizarea neabătută a producției agricole și alimentare, buna aprovizionare a oamenilor muncii, prin întărirea ordinii și disciplinei, a spiritului de răspundere a oamenilor muncii care lucrează în comerț; trebuie, de asemenea, ca toate unitățile industriale producătoare de bunuri de consum să asigure realizarea producției fizice la toate sortimentele, să se acorde o mai mare atenție serviciilor, să sporească preocuparea față de sănătatea oamenilor muncii.

Plenara a hotărît convocarea Congresului Consiliilor Oamenilor Muncii în perioada 21—23 mai 1981. Printre punctele înscrise pe ordinea de zi figurează: Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1981—1985; Raport cu privire la activitatea Consiliului Național al Oamenilor Muncii pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor rezultate din planul național unic de dezvoltare economică și socială în cincinalul 1976—1980, pentru aplicarea neabătută a noului mecanism economico-financiar, perfecționarea mecanismului autoconducerii muncitorești și întărirea autogestiunii; Programul de creștere mai accentuată a productivității muncii, de reducere a cheltuielilor materiale și de producție în scopul creșterii eficienței întregii activități economice; Programul cu privire la ridicarea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii și creșterea continuă a calității vieții în perioada 1981—1985.

Dînd glas voinței milioanelor de oameni ai muncii din patria noastră, participanții la plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii au exprimat sentimente de dragoste fierbinte și înaltă prețuire față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul iubit al partidului și statului nostru, și s-au angajat să contribuie cu toată energia, cu toată răspunderea, la realizarea exemplară a prevederilor de plan pe 1981, la înfăptuirea obiectivelor actualului cincinal, la transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, la progresul neîntrerupt al țării pe calea socialismului și comunismului.

ION CODRU ■

Brașov, 9 ianuarie 1981 — Ședința de lucru pe probleme de agricultură de sub președinția tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

PĂMÎNTUL este al întregului popor și trebuie să asigure hrana pentru popor!

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-au desfășurat la Brașov lucrările ședinței de lucru pe probleme de agricultură.

Obiectul dezbaterii l-a constituit analiza largă a problemelor agriculturii, rezultate în lumina sarcinilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. și a hotărîrilor adoptate la sesiunea Marii Adunări Naționale din luna decembrie 1980.

Participanții au examinat cu exigență și răspundere problemele înscrise pe ordinea de zi, subliniind că programele supuse dezbaterii, măsurile luate pînă în prezent și acțiunile ce urmează a fi întreprinse în continuare vor determina îmbunătățirea substanțială a activității în toate sectoarele agriculturii. S-a arătat că indicatorii planului de stat pentru agricultură pe anul 1981 reflectă real posibilitățile și condițiile din fiecare județ, iar actele normative înscrise pe ordinea de zi creează cadrul necesar pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, întărirea ordinii și disciplinei în aplicarea tehnologiilor, creșterea răspunderii la toate nivelurile pentru realizarea integrală a planului.

Dezbaterile au dat expresie hotărîrii comuniștilor și oamenilor muncii din agricultură de a face din anul agricol 1981 un an de maximă angajare a forțelor umane și agricole de care dispun unitățile agricole, pentru perfecționarea și ridicarea întregii activități la nivelul cerințelor stabilite de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român pentru actuala etapă de dezvoltare economico-socială a țării.

Primit cu vii și puternice aplauze, în încheierea ședinței de lucru, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Importantele orientări și indicații cuprinse în cuvîntarea conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, adevărate teze program pentru oamenii muncii din agricultură, au drept țel realizarea unei adevărate revoluții agrare, în ce privește producția, productivitatea, nivelul tehnic și gradul general al activității satelor noastre.

În cuvîntul său, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit atît la imperativele de moment ale activității din agricultură cît și la sarcinile de viitor și de perspectivă din acest domeniu de activitate. **„Trebuie să punem ordine în buna gospodărire a pămîntului, care constituie mijlocul de bază în agricultură, factorul esențial pentru creșterea producției agricole... Să nu mai admitem diminuarea suprafețelor agricole și arabile, să acționăm cu fermitate pentru creșterea acestei suprafețe. Să organizăm lucrările de îmbunătățiri funciare, să asigurăm creșterea productivității, obținerea unor producții mari la hectar. Aceasta este de fapt problema esențială de la care trebuie să pornim în acest an"**, a subliniat secretarul general al partidului.

Ca urmare a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu se pun bazele trecerii la un nou sistem de aprovizionare cu produse agroalimentare, bazat pe autoconducerea, pe autoaprovizionarea și autogestiunea fiecărui județ, fiecărui oraș, fiecărei localități. Acest lucru este posibil, a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru că prin normele și programele stabilite s-a asigurat fiecărui județ baza materială pentru realizarea producției vegetale și animaliere planificate, pentru asigurarea corespunzătoare a aprovizionării și pentru livrările la fondul centralizat al statului. Așa cum se subliniază în cuvîntare, numai prin luarea măsurilor pentru realizarea în întregime a programelor, a producțiilor stabilite se va putea asigura o creștere corespunzătoare a consumurilor.

Experiența bună a unor județe care au obținut producții cerealiere de 4 000—5 000 de kilograme la hectar trebuie generalizată. Realizînd producția de cereale, producția vegetală în general, vor fi create condiții pentru realizarea programului din zootehnie, se va asigura producția de carne, lapte, ouă și lînă.

Bunul gospodar nu trebuie să-și îngăduie să lase necultivată nici o palmă de pămînt. Și în acest domeniu, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, se impune luarea unor măsuri adecvate astfel ca toți oamenii muncii din agricultură care dețin, sub o formă sau alta, o suprafață de teren agricol să asigure lucrarea și folosirea ei în întregime. Prin cultivarea de către membrii cooperatori, țărani individuali și alți cetățeni, pe terenurile lor, a plantelor oleaginoase, florii-soarelui și a sfeclei-de-zahăr se va putea asigura satelor într-o măsură importantă cantitățile de ulei și zahăr necesare.

Hotărîtoare sînt acum, la începutul de an, măsurile în vederea unei bune organizări a activității de producție. **„Să începem prin introducerea ordinii și disciplinei, prin întărirea răspunderii pentru executarea lucrărilor agricole... S-au elaborat normele de executare a lucrărilor agricole, de asigurare a densităților, a însămînțării și recoltării în perioadele optime. Este necesar să fie bine înțeles că aceste norme sînt obligatorii și că ele trebuie realizate în întregime"**, a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu. Normele elaborate și care au căpătat putere de lege trebuie aplicate cu toată fermitatea! Este sarcina trasată de conducerea de partid și de stat tuturor oamenilor care lucrează în agricultură și nu numai lor.

În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că în agricultură trebuie aduse cît mai grabnic îmbunătățiri care țin în special de buna organizare a activității de producție. O problemă este aceea a strîngerii și depozitării recoltei. Se pierde încă foarte mult, cîteodată 10—15 la sută din recoltă, la recoltare, datorită nestrîngerii la timp a recoltei și a depozitării ei defectuoase. Se impune ca recolta să nu mai fie depozitată pe cîmp, ci pusă în remorci și transportată în depozite sau direct la locurile de livrare. **„Încă de pe acum, nu în vară sau în toamnă, trebuie să luăm măsuri pentru a stabili locurile de depozitare, bazele pentru toate culturile"**, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Și în privința sistemului de finanțare a activității de producție din agricultură, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat măsurile ce se impun pentru ca activitatea de acordare a creditelor să fie stimulativă, pentru ca organele financiare să îndeplinească rolul care îl au. Principiul autoconducerii, al autogestiunii trebuie să funcționeze strict și în agricultură. Trebuie să ajungem acolo încît fiecare cooperativă, fiecare unitate să se autofinanțeze. **„Cine nu produce nu poate să primească credite. Așa cum prevede legea, să luăm pămîntul și să-l dăm celor care îl muncesc. Pămîntul nu poate fi ținut fără să producă. El nu este un bun al unuia sau al altuia, este al întregului nostru popor și trebuie să asigure hrana pentru popor!"**

La încheierea cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu, toți cei prezenți la ședința de lucru ovaționează cu însuflețire pentru Partidul Comunist Român, pentru secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, angajîndu-se să facă totul ca anul acesta să fie anul care să marcheze noua revoluție agrară, ce presupune producție, productivitate și eficiență economică, satisfacerea în mai mare măsură a necesităților economice a întregului popor, țelul suprem al întregii politici a partidului.

PETRE ALEXE ■

Marele dialog cu țara

PARTIDUL — CEAUȘESCU — ROMÂNIA

LA MULȚI ANI!

Nici toată lumina soarelui
n-ar fi de-ajuns
să-i mulțumim că ne-a dat
Libertatea!
Dar noi îi dăruim un zîmbet.

Nici miile de trandafiri
n-ar fi de-ajuns
să răscumpărăm florile date
vieții noastre!
Dar noi îi dăruim o petală.

Nici fluvii de cerneală
n-ar fi de-ajuns
să-i scriem numele pe cerul
patriei!
Dar noi îi dăltuim numele
în piatra recunoștinței.

Și nici cele mai alese cuvinte
n-ar fi de-ajuns
să-i strigăm: „La Mulți Ani!"
Dar noi dorim:
Să ne trăiți întru mulți ani!

ADRIANA LERIAN
elevă, București

Pictură de CORNELIA IONESCU-DRAGUȘIN

OMAGIU

Ei ne conduce-n plină libertate
spre-un viitor de așezări profunde,
cinstiți și drept și cu umanitate
căci, din ce-i greu, nimic nu ne ascunde

în jurul Lui, uniți, încrezători
în forța și în marea-i cutezanță,
sîntem străvechi popor de luptători
ce construiește și mereu învață

de la străbunii care s-au jertfit,
gîndind la strănepoții ce-or să vină
și vor rămîne-brațe de granit
în țara de lumină, carpatină

Urmași întocmitorilor de țară,
ei de străbun și de viteaz, mereu
în linia întîia, temerară,
acolo unde-i greul cel mai greu.

ION IANCU LEFTER

(Urmare din pagina 1)

primejdiile se retrăgeau, apropierea aceasta — excepțională și efemeră — se pierdea, țara își destrăma înțelesul, și chiar ființa, în structuri și realități polare, care cu greu se mai puteau concilia. Nici o epocă din istoria noastră n-a fost în stare să asigure ca factor de permanență apropierea sau dialogul deschis, întemeiate pe încredere, pe unitatea de interes, de simțire, de ideal, între masele largi și conducătorii lor. Acest fapt a devenit o realitate, o strălucitoare realitate, definitorie pentru noi, pentru democrația și unitatea noastră, pentru modul nostru de dezvoltare, abia acum, într-o epocă ce încercuie un deceniu și jumătate din cronica țării și care poartă, în conștiința fiecăruia dintre noi, numele celui ce a inaugurat, a diriguit efectiv, a asigurat în chip programatic acest dialog, hotărîndu-i caracterul de incluctabilă lege a devenirii noastre.

Cei ce-am fost martori, în acești 15 ani — și toți, un întreg popor, am fost martori! — la marele dialog cu țara al tovarășului Nicolae Ceaușescu, purtat de la tribuna înaltelor foruri ale partidului, ale democrației noastre socialiste, sau în vizitele de lucru desfășurate în județe, în fabrici, pe șantiere, la sate, în instituții ale culturii, învățămîntului, științei, tehnicii, artei, în organisme ale vieții politice, sociale, economice sau obștești, nu vom uita niciodată capacitatea de transformare, de impulsionare dinamică, de stimulare, de elevare, de largă deschidere spre noi orizonturi pe care astfel de momente o au în viața, în munca, în creația unui întreg popor. Sute, mii, milioane de oameni își regîndesc, după asemenea momente, activitatea, își întreabă conștințele, își reevaluează forțele, își concentrează eforturile în direcțiile luminate de omul din fruntea partidului și a țării, de analizele, criticile, recomandările, soluțiile, indicațiile de înaltă valoare principială și practică primite din partea sa. Fiecare întîlnire de acest fel între secretarul general al partidului și membrii partidului, între președintele țării și țară, devine un eveniment crucial în viața partidului, a poporului, a colectivităților respective, care, vreme îndelungată, vor sta sub lumina acestui eveniment, în prelungirea elanului creator declanșat de el, potențîndu-l cu acte de muncă de o nouă amploare și de o nouă forță.

Citim în aceste dialoguri, care pentru oamenii României sînt fierbinți sărbători ale inimilor și mari sărbători ale ideii, cîteva din calitățile omului care-l poartă. Este uriașa sa putere de muncă, este uriașa sa neoboseală, este uriașa sa energie, ce se transmit tuturor, transformîndu-i prezența, oricînd și oriunde, într-un generator de neoboseală, de energie, care a-a ridicat în acești ani la prestigiul unui simbol. Este profunda sa cunoaștere a realităților românești, incredibila lor cuprindere, în întregimea, în complexitatea ca și în fibra lor cea mai intimă, nimic din ceea ce e al acestei țări nefiindu-i străin, țara întreagă fiind, cum s-a spus, cabinetul său de lucru, cu toate peisajele, ctitoriile, vetrele sale de trudă și existență, mari sau mici, înduite în rafturile a căror cheie o posedă ca nimeni altul. Este capacitatea creatoare a comunistului, a marxistului, de a aplica strategia socialismului, legile lui, legitățile lui, la specificul unei țări și al unui popor. Este cunoașterea de esență a ființei poporului, a ce este, ce vrea, ce poate și ce trebuie să devină acest popor. Este dorința sa de a elibera, din sînul poporului, toate forțele, de a fructifica la modul plenar potențialul său de gîndire, de inovație, de creație, de accedere către nou, potențial amenințat (pînă nu prea demult!) cu anchilozarea, chiar cu ararea, în condiția în care „noul" era împrumutat de aiurea, necon-cordant cu realitățile țării, cu ființa ei, ba chiar constringîndu-le, uneori pînă la anulare. Este marea sa capacitate de prospectare, de depistare a noului autentic, de discernere a durabilului din efemer, de discernere, din păienjenișul evenimentelor laterale, a esențelor, a structurilor vii, a nucleelor încărcate cu promisiunile devenirii. Este franchețea sa comunistă, opusă fostivismului care poleiește, este intransigența sa în neascunderea greutăților, a erorilor sau a lipsurilor, în afirmarea nemijlocită a adevărului, oricît de crud ar fi acesta, premisele dialogului său cu țara, cu oamenii ei, pornind de la cea mai deplină sinceritate, de la înfățișarea realității așa cum e ea, de la abordarea ei fățișă, frontală. Este faptul că e, deopotrivă, om al ideii, al concepției, al viziunii largi și integratoare, dar și om al travaliului practic, înhămîndu-se primul la truda pentru înfăptuirea ideii, a concepției sau a viziunii, schițînd, împreună cu cei ai locului, soluțiile concrete ale înfăptuirii, într-un sistem a cărui eficiență este și una imediată, este și una de durată. Este marea receptivitate la sugestiile maselor, la dorințele lor, la nevoile lor, la voința lor, ei desăvîrșindu-și, cu sprijinul lor, și concepția, și demersul practic, învățînd de la viață, învățînd de la oameni, de la constructorii socialismului, luînd de la ei niște însușiri, niște haruri, niște virtuți și aruncîndu-le din nou în balanța construcției, cu o vigoare unică. E, peste toate, marea, fierbinte, îndeturnabila Lui dragoste față de ei, față de oamenii acestei țări, afirmată pregnant în întreaga lui viață, în întreaga lui operă, în toate întîlnirile. în toate dialogurile cu ei. Cu ascuțișul — adînc implîntat în viața sa de fiecare zi — a tot felul de mari probleme ale țării și ale lumii care ne înconjoară și în care ne implicăm cu acțiuni și cu inițiative ce-i poartă numele, omul din fruntea României găsește totuși, cum încă nimeni n-a găsit pînă azi, disponibilitatea, răgazul de a vibra la problemele zilnice ale omului, și nu ale celui abstract, ci ale celui viu, cu nume și cu prenume. În toate dialogurile și întîlnirile, în toate vizitele de lucru care au cuprins România, dîndu-i ocol de mai multe ori, revenind adesea pe aceleași itinerarii, ca să vadă ce s-a făcut și ce nu, el s-a interesat îndeaproape de acest om, de condițiile lui de muncă, de viață, de cîștigul lui, de casa lui, de copiii lui, de hrana lor, de învățătura lor, de prezentul și viitorul familiei românești, pe care se sprijină marea familie a românilor.

Citim în marele dialog cu țara, dincolo de calitățile omului care-l întreține, dincolo de un stil de muncă, dinamic, revoluționar și eficient, o concepție, care, la fel, îi poartă numele, citim un nou model — original, modern, inedit în peisajul construcției noastre socialiste — al raporturilor partid-popor, al raporturilor mase-conducător, generator de emulație teoretică și de strategii optimale ale înaintării. Acest model a constituit și constituie una din marile teme de meditație și de acțiune ale secretarului general, care, încă din 1967, la scurt timp după investirea cu suprema funcție de conducere în partid, a dedicat locului, rolului și însemnătății partidului comunist în societatea noastră, relațiilor sale cu masele, un amplu studiu, îmbogățit pe parcursul anilor cu noi elemente și teze, configurînd un tezaur unic de gîndire revoluționară, cutezătoare și novatoare. Un element de cea mai înaltă valoare, pe care-l datorăm secretarului general, și care se exprimă nemijlocit prin însuși marele lui dialog cu țara, îl constituie ideea integrării organice a partidului — centrul vital al națiunii — în viața societății, căreia îi imprimă o dinamică evoluție, evoluînd, în același timp, el însuși, exercitîndu-și rolul conducător prin modalități care poartă sigiliul timpului, al realităților și cerințelor lui în continuă mișcare. În lumina acestui principiu, partidul își promovează istorica sa misiune nu „de sus", ca un emițător de directive, nu din afara vieții, ci dinlăuntrul ei, din miezul încandescent al creației sociale, în indisolubilă legătură, în permanent dialog cu masele, cu poporul. „Trebuie să înțelegem — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că vorbind de unitatea în jurul partidului comunist noi avem în vedere integrarea largă a partidului cu masele largi populare, avem în vedere nu o unitate în jurul unui grup de oameni — chiar numeroși — din partidul comunist, ci o unitate între oamenii din partidul comunist și oamenii care nu sînt încă în partidul comunist, toți acționînd în aceeași direcție, pentru edificarea socialismului și comunismului în România, pentru independența patriei, pentru socialism și comunism". Iată, sintetic reliefate, acel nou model, acea nouă calitate a raporturilor partid-popor, conducător-mase largi, raporturi care au dus, în ultimă instanță, la noua noastră democrație, o democrație reală, ca manifestare a puterii întregului nostru popor, o democrație care înseamnă drepturi și libertăți mai depline ca niciodată, o democrație cu iradiere egală pentru toți membrii societății, indiferent de profesii, de naționalitate, de funcții. O democrație în al cărei nucleu de forță se află democrația muncitorească, o democrație care ridică pe primul plan participarea vie și efectivă a celor mulți la conducerea țării, la decizia destinului național, printr-un perpetuu dialog — vast cît țara, implicînd toată țara — asupra problemelor cruciale ale înaintării pe toate planurile. Întărirea autoconducerii, dezbaterea publică a proiectelor de legi și de hotărîri, organizarea sistematică de consfătuiri și congrese pe domenii ale activității economico-sociale, instituționalizarea unor organisme noi, cu caracter permanent, de promovare și fructificare a inițiativei obștești, sub egida atocuprinzătoarei organizații politice naționale care e Frontul Democrației și Unității Socialiste, crearea, cu alte cuvinte, a unui cadru organizatoric unic în felul său deschid largi posibilități pentru înfăptuirea unei unități dialectice, superioare calitativ, între participare, răspundere și decizie, căreia marele dialog cu țara al președintelui Nicolae Ceaușescu îi slujește drept strălucită expresie, transformînd-o într-o veritabilă forță motrice a civilizației și progresului.

Purtăm cu toții mîndria acestui dialog, mîndria de a participa la el și mîndria — mereu dătătoare de noi elanuri — de a-i îndeplini exemplar ideile, hotărîrile, sarcinile, exigențele salturilor valorice în toate sferele de activitate.

Acum, cînd ne pregătim să sărbătorim ziua de naștere a omului care și-a închinat întreaga viață partidului, României, socialismului, libertății și demnității noastre, locului nostru respectat și ales sub cerul acestei lumi, aducem în acest dialog prinosul dragostei, al recunostinței noastre, prinosul legămîntului nostru, al tuturor fiilor acestui pămînt — români, maghiari, germani, de alte naționalități — de înaltă și pasionată slujire a ideilor-forță înscrise în planurile partidului, în documentele Congresului al XII-lea, în cuvîntul și fapta președintelui patriei, spre slava prezentului și spre fericirea urmașilor.

Partidul-Ceaușescu-România este unitatea-simbol a forței, dragostei și speranțelor noastre.

Cu inimă revoluționară, pentru țară, partid și popor

Pe prima treaptă a unui an nou, pe prima treaptă a unui nou cincinal, țara își reîntîlnește conducătorul iubit și stimat așa cum îl cunoaște de la începuturile lui de conducător, implicîndu-se pînă în adîncul ființei sale de om între oameni, de comunist de omenie, în aceeași neostenită, generoasă și rodnică lucrare căreia i s-a dedicat cu tot sufletul, cu toată ardoarea sa revoluționară, de aproape o jumătate de veac ; propășirea necontenită a patriei, ridicarea ei pe culmile unei măreții ce i se cîtea de demult în destin, ca un drept inalienabil, cuvenit tuturor patriilor cinstit închegate, menite unui viitor luminos, de împlinit cît mai repede, cît mai bine și nu în ultimul rînd cît mai chibzuit. Și nutrim convingerea că rostim un adevăr fundamental atunci cînd afirmăm că apariția tovarășului Nicolae Ceaușescu pe scena vieții politice românești, în fruntea Partidului Comunist Român, la cîrma țării, a avut semnificația unui act istoric, decisiv, drept consecință a căruia, înainte de orice, am înțeles toți că viitorul comunist al României nu este ceva care vine oricum, ceva care trebuie așteptat pînă cînd se va îndura în sfîrșit să sosească, ci o baricadă pentru care se luptă în toate clipele succesive ale vieții fiecăruia dintre noi, o realitate a gîndirii înaintate, înaripate, spre care se navigă cu toate pînzele sus. Iar dimensiunea primordială a personalității sale, dinamică, tenace și cutezătoare, așa cum am ajuns s-o cunoaștem și cum am ajuns s-o înțelegem, alăturîndu-ne necondiționat fluidului de adevăr închis în fibra ei curată, ni se dezvăluie, desigur, tocmai prin această nerăbdare lucidă, tonică și clarvăzătoare pe care o imprimă întregii națiuni toate îndemnurile sale, toate demersurile sale din plan politic, social, economic și spiritual.

Această dimensiune a personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, președintele României socialiste, este de recunoscut ca o expresie de excepție a însăși personalității poporului care l-a zămislit, a încrederii acestui popor în ziua sa de mîine și în puterea de a o trăi în dreptate și pace. Cel mai iubit fiu al acestei patrii se arată a fi, totodată, o sinteză elocventă a virtuților și comorilor de înțelepciune ce-i consacră patriei însăși statura morală de-a lungul propriei sale istorii, zbuciumată ca un riu de munte din munții ei izvorită, nu de puține ori tulburată de cei ce au însămînțat în viața ei neliniște, rîvnindu-i avuțiile, dar niciodată căzută în deznădejde și întotdeauna învingătoare. El, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu noi, știind ceea ce nu știu dușmanii libertății popoarelor : că o patrie nu este un pribeag de așteptat cu gînduri ascunse la o răscruce de drum. Și nu este mai puțin adevărat că cel mai iubit și mai stimat fiu al patriei noastre se arată a fi, totodată, o întruchipare fericită a deschizătorului de drumuri noi, care hrănește virtuțile și comorile amintite de înțelepciune ale românilor, în acest veac de răscruce, cu o sevă nouă, din început reavănă, din început pregătindu-ne pentru o lume schimbată, cu idealuri mai înalte decît cele de ieri, cu țeluri mai demne și mai îndrăznețe decît cele din vîrste mai vechi ale civilizației noastre. Și firește, și omul, și personalitatea omului Nicolae Ceaușescu au devenit în numai cîtiva ani, dar în ani de o rodnicie nemaiîntîlnită în istoria românilor, o pildă de urmat cu o abnegație supremă, un ideal de atins într-o viață de om, pentru toți fiii patriei noastre comune, pentru comuniști, pentru întregul nostru popor, și bărbați și femei, nedeosebiți între ei de legea de azi a pămîntului, români, sau maghiari, sau germani.

Iată, aproape că nu există zi în care să nu aflăm, pe o cale sau alta, prin presa tipărită sau prin intermediul undelor hertziene al căror păienjeniș înconjoară mai strîns ca oricînd o planetă trudită îndelung în conflicte mai mari sau mai mici, dar întotdeauna periculoase pentru pacea lumii, că personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, promotor consecvent al idealurilor noastre de pace, este iar și iar omagiată pe meridane mai apropiate sau mai îndepărtate de noi și de spațiul în care ne trăim veșnicia. Și sîntem mîndri de această împlinire a destinului său de conducător de popor. În același timp, receptăm împlinirea aceasta, motiv pentru a fi de două ori mîndri, ca pe un omagiu adus României socialiste, ca o împlinire a vocației pacifice a românilor și, totodată, ca o consecință firească a împlinirii pe care o reprezintă simbioza dintre gîndirea și acțiunea tovarășului Nicolae Ceaușescu și cugetul și fapta poporului său, cel ce sîntem, acum.

Mereu, și în trecutul românilor, ca și în trecutul altor nații, mai mici sau mai puternice, mai vechi sau mai noi, cîte un dor nu s-a stins pe de-a-ntregul. Neatîrnarea țintită de un voievod au zădărnicit-o din pornire furtuni întru totul potrivnice. Liniștea rîvnită după încercări și războaie istovitoare s-a destrămat ca un fum, izgonită prin uneltiri din afară, atîtînd o zavistie lăuntrică nicidecum aducătoare de pace. Belșugul țintit de un alt voievod s-a risipit sub năvăliri și bejenii, mai multe în veac, uneori, decît chiar anii veacului. Și cînd s-au strîns, în sfîrșit, toate trei la un loc, s-a întîmplat că s-au asmuțit împărățiile de jur-împrejur între ele sau dreptatea îndelung așteptată de țară s-a poticnit în legi și în rînduieli strîmbe, chiar aici, între hotarele ei.

La urma urmelor, cînd neatîrnarea și liniștea și belșugul acestei țări, cît este și nu cît am dori cîteodată să fie, s-au întemeiat pe legi drepte, pe o omenie emanînd din însăși esența unei societăți noi, fără doar și poate, deslușim în totalitatea îndatoririlor noastre cîteva îndatoriri noi, necunoscute nouă pînă mai ieri sau alaltăieri. Hărnicia cutează astăzi spre orizonturi mai limpezi decît altădată. Chibzuința, și ea, gîndită la dimensiuni obștești, are alte înfățișări decît altădată. Înfățișări care se schimbă uneori de la o zi la alta, trăind și noi, românii, ca toate popoarele, într-o lume care respiră așa cum respiră, cîteodată poticnindu-se în neajunsuri despre care știm foarte bine că nu răsar din senin. Dar dreptatea din țară o împărțim între noi, numai noi, aici se măsoară și partea de muncă ce trebuie să fie asumată de fiecare, aici se măsoară și partea de bine ce se cuvine la partea de muncă.

Înțelepciunea și dinamismul personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, puterea omului și a conducătorului de a prevedea și de a ne călăuzi pașii prin respectul unei chibzuințe funciare a acestui popor au apărut în istoria noastră atunci cînd a fost nevoie de ele, atunci cînd țara însăși acumulase în fibrele ei suficiente resurse pentru a fi în stare să asculte și să se supună îndemnurilor unui îndrumător de excepție, vizionar, curajos, inițiat în mecanismul legilor obiective care guvernează progresul material și moral. De asemenea, prin afirmarea acestei personalități în viața noastră politică, în viața politică a lumii întregi, ne-am ales acum cu mîndria de a fi întru totul convinși că, într-adevăr, sîntem capabili să ținem pasul cu ritmurile cele mai înalte pin care popoarele își apropie zi de zi viitorul. Mai mult, ne-am ales cu mîndria de a putea înscrie în marea carte a progresului umanității ritmuri noi.

Aceasta credem noi a fi marea operă a omului care a dat numele său unui timp.

MIHAI PELIN

Iluminînd de-a pururi libertate

E liniște și-i pace-adîncă-n țară
și-n case amiroase-a sărbătoare,
se-așază peste munți văpaie clară,
se-așază-n inimi gînd curat de floare

Și-o limpede-strălimpede lumină
îmbracă-ntregul necuprins al zării,
din depărtate vremuri par să vină
înaltele îndemnuri ale țării

Și-o tihnă-a lumii-ncepe să se-nchege
aici, în vatra Patriei străbune,
cînd Patria, după străveche lege,
Conducătorului cu inima îi spune

Să ne trăiți mulți ani cu sănătate !
Vă fie gîndul flacără curată
luminînd de-a pururi libertate
pe-această țară-n veci ne-ngenuncheată

VICTOR NIȚĂ

O tinereţe de erou

Intrat încă la vîrsta de 15 ani în rîndurile mișcării revoluționare din patria noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a făcut repede remarcat prin activitatea neobosită, dîrzenie, abnegație și curaj în înfruntarea prigoanei regimului burghez. Este binecunoscută bogata activitate revoluționară desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în conducerea Comitetului Național Antifascist, curajul, dîrzenia și maturitatea politică de care a dat dovadă în timpul procesului anticomunist de la Brașov, din primăvara anului 1936, cînd a fost condamnat la 2 ani și jumătate de închisoare pentru activitatea politică, de interes național și patriotic desfășurată în calitate de secretar al Comitetului regional Prahova al Uniunii Tineretului Comunist. Cercetări recente ale documentelor care formează zbuciumata dar glorioasa activitate a mișcării noastre muncitorești, a partidului comunist în anii ilegalității, relevă noi aspecte și imprimă noi dimensiuni militantismului revoluționar și patriotic, clarviziunii politice și capacității organizatorice cu care s-a afișat plenar încă din acei ani grei conducătorul eminent și încercat de azi al partidului și poporului nostru. Un capitol aparte în această glorioasă biografie de luptă îl constituie contribuția hotărîtoare adusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu procesului de organizare a mișcării de rezistență împotriva represiunii și samavolniciilor la care au fost supuși în permanență militanții revoluționari comuniști și antifasciști în diverse închisori, internați mai apoi în lagărul de la Tg. Jiu.

Documentele vremii și deopotrivă tovarășii care l-au cunoscut pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în perioada de detențiune la Doftana (15 august 1936 — 12 decembrie 1938), îi evidențiază activitatea intensă desfășurată în cadrul conducerii celulei de partid, a organizației de colectiv. Tînărul luptător revoluționar s-a remarcat totodată printr-o activitate neobosită de studiu instructiv, de educație revoluționară și partinică, fiind încadrat activ în formele specifice de organizare a învățămîntului de partid din închisoare. Cunoștințele ideologice, cele de cultură generală dobîndite în acești ani în condițiile deosebit de vitrege, specifice Doftanei, îl vor detașa pe comunistul Nicolae Ceaușescu în rîndurile cursanților Școlii superioare de cadre a P.C.R. de la Ploiești, organizată conspirativ de conducerea partidului în vara anului 1939. „El s-a impus — avea să remarce ulterior unul dintre militanții P.C.R., participanți la cursurile acestei școli de partid — **prin cunoștințele asimilate în «Academia» Doftanei, unde a fost închis la vîrsta de 18 ani, prin capacitatea sa neobișnuită de asimilare, prin regimul său de studiu riguros și organizat, început de la primele ore ale dimineții pînă noaptea tîrziu. Era încă de pe atunci neobosit dar perfect sănătos. Știa să asculte toate părerile, comenta cu mare putere de discernămînt problemele puse în discuție, știa să-și spună cu o logică fără cusur opiniile și nu ceda niciodată cînd știa că are dreptate**".

În mod deosebit însă s-a impus contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la lupta colectivului de militanți comuniști și antifasciști întemnițați împotriva represiunii, pentru introducerea și respectarea regimului politic. Atitudinea sa intransigentă față de samavolniciile administrației, față de maltratările și regimul de izolare la care erau supuși deținuții politici revoluționari își găseau deseori reflectarea în rapoartele gardienilor, în cererile repetate ale acestora de a se adopta măsuri aspre, de represiune împotriva sa. „Subsemnații gardieni Mihai Gheorghe, Pralea Vasile și Militaru Ilie, cu serviciul de zi la secțiile D.E. și F.G., respectuoși vă raportăm următoarele : în dimineața zilei de 20 februarie 1937, pe la orele 8, deținutul Ceaușescu Nicolae a început să strige la adresa Dv., și pe noi făcîndu-ne călăi și bătăuși, spunînd că nu știm ce facem".

Gardienii raportori petiționau în continuare comandantului măsuri de pedeapsă, întrucît, insistau ei, comunistul Nicolae Ceaușescu ar fi unul dintre cei mai activi „instigatori" din secție.

Dealtfel, înseși oficialitățile închisorii au apreciat în acest fel activitatea comunistului Nicolae Ceaușescu. În rezoluția pusă pe același raport și pe altele de același gen, comandantul închisorii ordona să fie mai întîi „scos la raport" și apoi „izolat". În limbajul Doftanei, ambii termeni își aveau înțelesul lor aparte : scoaterea la raport presupunea, de regulă, cea mai crîntă bătaie ; iar „izolarea" : umezeala celulelor întunecoase ale secției „H" sau „D", cu întregul lor corteguu de samavolnicii și privațiuni.

Activitatea revoluționară desfășurată de luptătorul comunist Nicolae Ceaușescu în anii grei de detențiune între zidurile Doftanei, bogată în conținut și în semnificații politice, poartă în sine nu numai disciplina sa partinică exemplară, încadrarea conștientă și activă în munca de partid care se desfășura în închisoare, în viața organizației de colectiv, dar și sensurile sarcinilor de conducere pe care comuniștii i le-au încredințat în cadrul Celulei P.C.R. Referindu-se la anii petrecuți de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Doftana, muncitorul ceferist clujean Pavel Bojan, întemnițat încă în urma luptelor de clasă din ianuarie-februarie 1933, scrie următoarele rînduri pătrunse de sentimente de stimă și admirație tovărășească, comunistă : „**Cînd în primăvara anului 1937 am ajuns din nou la Doftana toate celulele secțiilor luminoase erau pline de deținuți politici. Atmosfera era deosebit de încordată, spiritul de luptă al tovarășilor s-a întărit. După ce cei mai mulți dintre deținuții politici comuniști și antifasciști au fost duși la Doftana, colectivul s-a lărgit și s-a întărit, organizînd lupte tot mai hotărîte, de mai mare amploare pentru cîștigarea drepturilor politice.**

Am aflat printre altele că secretarul organizației de partid este Nicolae Ceaușescu care e încarcerat la secția G din spate... Cu timpul m-am convins că tovarășul nostru secretar este un om curajos, matur și dîrz, ducea la bun sfîrșit și cu promptitudine sarcinile ce i se încredințau. Îmi aduc și azi aminte, cum plimbîndu-mă în jos și în sus prin celula mea, mă gîndeam cu admirație la felul cum își manifesta sentimentul simțului datoriei și la energia cu care își îndeplinește sarcinile..."

Concepută drept mijloc de opresiune și de izolare politică a luptătorilor revoluționari ai clasei muncitoare, Doftana a fost transformată în adevărată școală de educație revoluționară și patriotică, în care s-au format cadre de conducători comuniști, strîns legați de mase, a căror activitate constituie exemplu de dăruire revoluționară, de înaltă principialitate, clarviziune politică și fidelitate neabătută față de interesele poporului român, ale patriei. Amintindu-și cu emoție de grelele încercări pe care comuniștii le-au înfruntat cu neabătută dîrzenie în anii îndelungați de detențiie la Doftana și în alte închisori, de dăruirea și spiritul revoluționar al eticii comuniste cu care au înfruntat angrenajul măsurilor represive, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : „**Lupta revoluționară, viața în colectivele din închisori și lagăre au constituit o înaltă școală de pregătire politico-ideologică, de educare și formare în spiritul principiilor eticii și echității socialiste și comuniste. Activiștii revoluționari, comuniștii, puneau mai presus de orice interesele maselor populare, lupta împotriva asupritorilor, ei renunțau la tot, împărțind de multe ori între ei ultima bucată de pîine, dar ținînd sus steagul luptei revoluționare. În mod deosebit aș dori să menționez viața organizată în închisori în spiritul principiilor eticii comuniste, care au dat tărie și forță tuturor celor închiși să reziste prigoanei, infometării, mizeriei și să țină sus steagul luptei revoluționare, să nu se plece nici un moment în fața claselor exploatatoare**".

Eliberat din închisoare la sfîrșitul anului 1938, comunistul Nicolae Ceaușescu s-a avîntat din nou în viitoarea luptei, cu entuziasmul și dăruirea ce îl caracterizau, participînd, alături de viitoarea sa tovarășă de viață — tînăra comunistă Elena Petrescu — la acțiunile revoluționare de amploare desfășurate de partidul comunist împotriva fascismului, pentru drepturi și libertăți democratice, pentru apărarea independenței și suveranității naționale a României, a integrității sale teritoriale, grav amenințată în epoca respectivă. Iar expresia acestei participări plenare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la lupta revoluționară a partidului comunist împotriva pericolului fascist o reprezintă marea manifestație antifascis-

Omul de stat aflat în centrul politicii mondiale

A vorbi astăzi de vocea distinctă și valoroasă a României în concertul statelor contemporane înseamnă, înainte de toate, a reface drumul pe care ea îl parcurge în *anii Ceaușescu*. Este o perioadă scurtă la dimensiunile istoriei, dar care a impus cu o exemplară rapiditate în conștiința lumii o țară — România — un popor — cel român — și un conducător — președintele Nicolae Ceaușescu. Desigur, dacă, azi, pe cele mai diferite meridiane ale globului se vorbește despre șeful statului român ca fiind „omul care a contribuit în modul cel mai decisiv la schimbarea chipului României", despre „înțelegerea profundă a realității istorice, justeței și umanismul cu care concepe problemele internaționale", despre „unul dintre cei mai profunzi și mai reprezentativi oameni politici ai acestui timp" — a trebuit ca *anii Ceaușescu* să aducă dovezi peremptorii, să ateste în fiecare zi și în fiecare moment dimensiunile acestei personalități de excepție.

Scrutînd acest drum din perspectiva timpului scurs, el ne apare azi și mai glorios. Privindu-l în diacronie și sincronie devine limpede că pătrunderea românească pe glob a fost determinată de o politică externă pe cît de clară pe atît de realistă, pe cît de amplă pe atît de exactă, pe cît de fermă pe atît de originală. La baza ei se află legămîntul de înaltă semnificație al președintelui României de a conduce națiunea română socialistă pe culmile civilizației și progresului într-un climat internațional de pace, respect, comprehensiune și colaborare.

Identificîndu-și idealurile cu ale națiunii, președintele României a dat glas vocației păcii și înțelegerii a poporului nostru care, la rîndul său, de fiecare dată, și-a exprimat adeziunea entuziastă față de acțiunile și inițiativele internaționale ale conducătorului partidului și statului nostru care, toate, privesc pacea, libertatea și demnitatea popoarelor, înțelegerea și cooperarea internațională.

În consecință, și pe plan extern drumul parcurs de România în *anii Ceaușescu* a atins înălțimi nebănuite, dar firești, prin rodnicia demersului internațional al președintelui nostru, prin viziunea atît de cuprinzătoare și de nuanțată a problemelor cu care omenirea se confruntă, prin pledoaria sa atît de răspicată pentru luciditate, responsabilitate și umanism în rezolvarea acestor probleme, prin acțiunea sa neobosită pentru a edifica o lume mai dreaptă și mai bună, prin viabilitatea soluțiilor date diferitelor procese complexe ce caracterizează evoluția lumii noastre, prin metoda dialogului pe care a impus-o cu atîta strălucire în sfera relațiilor internaționale.

Se știe bine că, la mijlocul anilor '60, lumea abia dacă realizase cît de profund nocivă a fost perioada „războiului rece", dar încă nu se înregistrau preocupările și elementele de natură să ducă la depășirea totală a acelor vremuri și a imobilismului, propunînd în sfera relațiilor internaționale dialogul între state, indiferent de orînduirea lor socială, mărime geografică, potențial economic sau uman în vederea concertării pentru consolidarea destinderii, a înfăptuirii unor pași concreți pentru salvgardarea și consolidarea păcii.

Analizînd temeinic procesele lumii contemporane în spiritul materialismului dialectic și istoric, secretarul general al Partidului Comunist Român a subliniat, cu limpezime, încă din 1965 : „Cauza progresului și civilizației omenirii impune respectarea dreptului fiecărui popor, fie el mare sau mic, de a-și alege nestingherit calea dezvoltării politico-sociale și economice, de a-și afirma ființa națională, de a-și rezolva singur destinele proprii ; aceasta constituie, totodată, o cerință esențială a menținerii și consolidării păcii".

Ceea ce președintele Nicolae Ceaușescu a impus ca principiu și raționament al conduitei internaționale, în scurtă vreme, practica de zi cu zi a ratificat, a reliefat valențele firești unei atari metodologii, i-a subliniat virtuțile concrete. În acest sens, orice retrospectivă ar evidenția acțiunile de adevărat pionierat ale șefului statului român în direcția întronării unei atmosfere senine, de încredere și dialog între statele Europei — continent din care au pornit cele două mari conflagrații mondiale de la care moștenește atîtea probleme complexe și complicate ; continent în care există două blocuri militare opuse, o imensă concentrare de forțe și materiale armate dar și atîtea minunate realizări ale științei, tehnicii. Și, desigur, încrederea și dialogul să conducă firesc la securitate, destindere, cooperare reciproc avantajoasă.

Ca urmare, la București sau în capitalele europene, președintele Nicolae Ceaușescu a dialogat practic cu toți șefii statelor europene, cu șefi de guverne, cu lideri ai partidelor comuniste și muncitorești, socialiste și progresiste, ai altor partide politice. Cronica acestor ani a consemnat numeroase mărturii ale acțiunii consecvente a României socialiste, prin glasul cel mai autorizat al președintelui Nicolae Ceaușescu, în direcția înfăptuirii securității în Europa și în lume pentru că inițiativele șefului statului nostru au privit, deopotrivă, întregul mapamond, întreaga serie de probleme cu care se confruntă omenirea. Ca urmare, în Africa, Asia, America Latină și de Nord au fost înregistrate multe și strălucite misiuni ale păcii și colaborării ale președintelui României, toate devenind nu numai elemente de referință în cronica raporturilor țării noastre cu aceste state ci și în sfera relațiilor internaționale. Să rememorăm pe scurt : rod al unui dialog bogat, al penetrației tot mai puternice a ideilor, tezelor și principiilor românești de relații internaționale — întemeiate pe independență, suveranitate, respect reciproc, neamestec în treburile interne — s-au semnat documente politice — Tratate de prietenie și colaborare. Declarații solemne comune — acorduri economice, culturale, științifice care au dus la o extindere și aprofundare fără precedent a relațiilor țării noastre cu celelalte țări ale lumii. Azi, România întreține raporturi diplomatice cu 137 țări, are legături comerciale cu peste 140 de state, participă la activitatea a peste 50 de organizații internaționale. Iată expresia cantitativă a pătrunderii românești pe glob. Ea este rodul nemijlocit al dialogului cultivat cu atîta vigoare de președintele Nicolae Ceaușescu, context în care oamenii politici ai acestor vremi — conducători de state și de partide, ziariști și oameni simpli — au avut prilejul nemijlocit să ia contact cu unul dintre cei mai străluciți fii ai poporului român, să evidențieze dimensiunile impunătoarei sale personalități, să omagieze cu respect contribuția sa unică la normalizarea relațiilor dintre state, la reglementarea conflictelor și disputelor internaționale prin negocieri între părțile implicate și instaurarea unui nou tip de relații între state — precum declara Kurt Waldheim. Să dea o înaltă apreciere meritelor sale personale pentru afirmarea relațiilor egale în drepturi între state, pentru înțelegerea mai bună între popoare și pentru întărirea păcii — precum sublinia Iosip Broz Tito. Să sublinieze că în personalitatea președintelui nostru se contopesc convingerile comuniste și tradițiile românești, o gîndire materialist-dialectică de talie mondială, patriotismul — cu alte cuvinte OMUL și PATRIA SA — precum arăta scriitorul suedez Per Olof Ekström. Să vorbească cu deosebit respect despre unul dintre oamenii de stat care au contribuit cel mai mult la democratizarea relațiilor internaționale, susținînd voința popoarelor lumii a treia de a rămîne stăpîne pe destinul lor, — precum releva L.S. Senghor. Evident, exemplele ar putea continua.

Desigur, interesul major și prețuirea deosebită manifestate pe plan internațional față de politica externă românească se datorează largii sale deschideri, caracterului său activ, profund științific, ea fiind permanent în deplin consens cu interesele poporului nostru și ale popoarelor lumii, ale păcii, socialismului și colaborării internaționale — orientări stabilite de congresele Partidului Comunist Român.

Gîndul cutezător și fapta neobosită ale președintelui Nicolae Ceaușescu — acest „bărbat de stat aflat în centrul politicii mondiale" cum a fost apreciat de unul dintre editorii operei sale — au condus firesc la un prestigiu niciodată atins de România pînă în *anii Ceaușescu*, au făcut ca popoarele lumii să recunoască în politica de prietenie și pace a țării noastre o politică ce corespunde integral nobilelor năzuințe ale fiecărei națiuni.

Prin președintele Nicolae Ceaușescu — care se confundă cu însăși România — țara noastră este prețuită și are atîția prieteni în lume. Este, acesta, un mare adevăr al *anilor Ceaușescu*, al contemporaneității.

DUMITRU CONSTANTIN

---

tă, antirăzboinică și antirevizionistă de la 1 Mai 1939, în organizarea și conducerea căreia partidul comunist l-a încredințat un rol hotărîtor.

Manifestîndu-se în sens activ, multilateral și în domeniile cele mai importante ale luptei desfășurate de P.C.R. în acești ani împotriva regimului de dictatură regală, a pericolului fascist și revizionist, activitatea militantului comunist Nicolae Ceaușescu nu putea să scape în mod obiectiv pentru multă vreme „vigilenței" aparatului represiv de stat, alertat mai ales de rolul însemnat pe care partidul i l-a încredințat în procesul de reorganizare a U.T.C.-ului. Ca urmare, este urmărit și arestat din ordinul Prefecturii de poliție din București. Este „cercetat" din nou în stilul specific și tradițional al organelor de anchetă din România burgheză. **„În timpul persecuțiilor, cu toate cruzimile sălbatice și torturile fizice la care a fost supus, s-a purtat ca un erou demn al clasei muncitoare, ca un adevărat luptător comunist"**, se consemnează în această privință într-o informație documentară memorialistică. Tribunalul Militar al Corpului II Armată din București îl condamnă, prin sentința nr. 2696 din 22 august 1939, la o pedeapsă grea : 3 ani de închisoare, 3 ani de interdicție, 20 000 de lei amendă și alți 5 000 de lei cheltuieli de judecată. Avea ceva mai bine de 22 de ani în august 1940 cînd era întemnițat la Jilava. Era foarte tînăr încă, dar avea avantajul de a beneficia de experiența bogată a muncii conspirative în rîndurile partidului comunist, de experiența anchetelor, a anilor de luptă pentru regim politic, petrecuți între zidurile reci ale închisorii Doftana. Iată de ce nici cele 19 luni petrecute în celulele subterane, veșnic umede și igrasioase ale Jilavei, nu vor reuși să-l demoralizeze, adăugind, dimpotrivă, un plus acestei experiențe de viață revoluționară cu sensurile majore ale deplinei maturități. Mai mult poate decît Doftana vremurilor lui Eugen Săvinescu, Jilava acestor ani întruchipa teroarea dar și admirația nemărginită, sentimente de dragoste și solidaritate din partea întregului popor pentru fiii săi cei mai buni, purtători de flamuri ai timpurilor noi. În rîndurile acestora, ale deținuților politici **comuniști și antifasciști întemnițați în** forturile Jilavei, numele comunistului Nicolae Ceaușescu semnifica din nou, ca și în cazul Doftanei, curajul nepreget, maturitatea politică și capacitatea organizatorică care au permis colectivului să reziste și să se salveze în împrejurări dintre cele mai dramatice. **„Ne-am reîntîlnit în anul 1941, la închisoarea de la Jilava, unde fusesem aduși împreună cu un mare grup de comuniști** — scrie militantul partidului comunist Vasile Vilcu. **L-am văzut, cu alte cuvinte, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în zilele și nopțile îngrozitoare ale dictaturii antonesciene, cînd fiecare dintre noi știa că poate sfîrși de la o oră la alta în fața plutonului de execuție sau în camerele de tortură ale Siguranței. Dar chiar și în asemenea împrejurări dramatice, marele bărbat al României a dovedit aceeași tărie de caracter, aceeași capacitate extraordinară de organizare și îmbărbătare a tovarășilor săi".**

Folosită din plin, experiența bogată dobîndită de tovarășul Nicolae Ceaușescu în anii dramaticelor confruntări cu aparatul represiv, în anii Doftanei și cei care au urmat va constitui suportul moral și reazemul mișcării de rezistență desfășurate de militanții comuniști și antifasciști întemnițați la Jilava. Sub conducerea sa s-au pus bazele trainice pentru activitatea organizației de partid din închisoare, s-au lărgit contactele și legăturile conspirative cu mișcarea muncitorească și antifascistă din afară, s-a organizat, după aceleași principii similare Doftanei, învățămîntul de partid și de cultură generală. Jilava a devenit, la rîndul său, o mare universitate politică.

Legăturile conspirative trainice realizate sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu de colectivul deținuților politici revoluționari întemnițați la Jilava cu mișcarea antifascistă din afară au determinat organele represive să adopte măsuri de prevedere. Ca urmare, comunistul Nicolae Ceaușescu va fi transferat la închisoarea din Caransebeș, în februarie 1942.

Alături de alți militanți comuniști și antifasciști care cunoscuseră orrile Doftanei și ale altor închisori, tovarășul Nicolae Ceaușescu își va aduce contribuția însemnată la organizarea muncii de partid, a organizației de colectiv din închisoarea Caransebeș, într-o perioadă în carè comuniștii și antifasciștii întemnițați aveau de suportat consecințele infometării, izolării celulare, bătăii, numeroaselor provocări ordonate de Direcția Generală a Poliției și Siguranței. **„Lucrînd împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu aproape un an de zile (pînă la eliberarea sa din închisoarea Caransebeș și trimiterea lui în lagărul de la Tg. Jiu), mi-am dat seama că este un tovarăș de valoare deosebită, cu o inteligență aparte, cu rapiditate în gîndire și acțiune, la care te impresiona adîncimea gîndirii sale** — sublinia unul dintre tovarășii de luptă care l-au cunoscut în acele împrejurări. **Vedeai că el folosește nu numai cele învățate, ci, bazat pe pregătirea politică, pe cultura sa, tovarășul Ceaușescu dezvolta și elabora idei noi în domeniul dezvoltării procesului politic din țară și din lume".**

La începutul lunii august 1943, comunistului Nicolae Ceaușescu îi expira pedeapsa. În vederea eliberării, el este transferat, la 21 iulie 1943, la închisoarea Văcărești. Nu i se redă totuși libertatea. Războiul era în plină desfășurare, frontul hitlerist se prăbușea, mînia populară creștea și guvernul de dictatură militară nu voia să-l piardă din ochi pe acest adversar implacabil. Nicolae Ceaușescu, alături de alți militanți comuniști sau antifasciști, este internat în lagărul de concentrare de la Tg. Jiu. În ordinul Ministerului de Interne nr. 31 050 din 9 august 1943 găsim următoarea justificare : **„Comunist notoriu".** O caracterizare laconică, care spunea însă totul.

Atitudinea consecventă, revoluționară și patriotică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, activitatea sa multilaterală desfășurată în acești ani în sînul colectivului de militanți antifasciști din lagăr au fost și sînt unanim recunoscute. **„El mi-a fost legătura politică din partea conducerii de partid a lagărului** — scria tovarășul Andrei Neagu — **și de cîte ori am lucrat cu dînsul am avut mai multă încredere în forțele mele și am acționat cu toții fără cusur. Prin felul în care a condus legăturile noastre cu exteriorul, prin politica de ieșire din izolare impusă de condițiile lagărului, noi am dejucat practic planurile de exterminare pe care le preconiza hitlerismul. Tovarășul Nicolae Ceaușescu ne îmbărbăta și ne insufla dorința de a învinge în pofida condițiilor umilitoare și inumane în care ne desfășuram munca. Trebuie să ieșim de aici sănătoși, ne spunea, trebuie să ne îngrijim în așa fel încît să nu rămînem în momentele decisive ale viitorului epuizați sau infirmi".**

Membru în conducerea organizației P.C.R. din lagăr, alături de alte cadre de bază ale partidului comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o contribuție însemnată la fixarea, în vara și toamna anului 1943, a obiectivelor de luptă politică și a liniei tactice adoptate de partidul comunist pentru pregătirea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944.

Un rol însemnat în informarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, și prin el a organizației P.C.R din lagăr, în transmiterea unor importante instrucțiuni și materiale conspirative de partid l-a avut tovarășa Elena Ceaușescu. Prezența sa repetată la porțile lagărului din Tg. Jiu, contactul permanent pe care l-a menținut cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu alte cadre de bază ale partidului din lagăr sînt confirmate în documentele din epocă, precum și în materialele memorialistice ale militanților comuniști și antifasciști.

Activînd în condiții noi, de legalitate, partidul comunist a acordat o atenție deosebită întăririi organizatorice a Uniunii Tineretului Comunist, avînd în vedere rolul însemnat ce revenea acesteia în procesul marilor transformări economice, sociale și politice ale revoluției democrat-populare. Conducerea Uniunii Tineretului Comunist a fost încredințată tovarășului Nicolae Ceaușescu, revoluționarul a cărui experiență organizatorică, capacitate de muncă, discernămînt și competență politică își găsiseră deja o strălucită concretizare în activitatea revoluționară și patriotică din anii grei ai ilegalității. În calitate de secretar general al Uniunii Tineretului Comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu a desfășurat o activitate neobosită pentru antrenarea largă a tinerei generații în marile încleștări de clasă din anii care au urmat, pentru instaurarea puterii democrat-populare, refacerea economică a țării, pentru construcția societății socialiste.

Dr. OLIMPIU MATICHESCU

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU în județul Brașov

Calitatea, productivitatea, eficiența să devină realități de fiecare zi ale întregii economii

Recenta vizită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu alți tovarăși din conducerea partidului și statului, în județul Brașov se înscrie în cadrul permanentului dialog cu oamenii muncii, care a dus la dinamizarea dezvoltării orașelor și satelor patriei. În timpul vizitei, secretarul general al partidului, președintele republicii, a analizat, împreună cu reprezentanții organelor locale, cu cadre de răspundere din întreprinderile economice, cu specialiști și muncitori, modul în care s-au realizat prevederile cincinalului recent încheiat, precum și măsurile întreprinse pentru desfășurarea în cele mai bune condiții, sub semnul exigențelor calitative stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R., de plenara Comitetului Central al partidului din decembrie 1980, a activității economice în acest an de început al noii etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră — cincinalul 1981—1985. După cum se subliniază în documentele congresului menționat, pentru perioada 1981—1985 partidul a pus ca sarcină centrală trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, dezvoltarea puternică a forțelor de producție, creșterea avuției naționale și a venitului național, ridicarea gradului de civilizație, a nivelului de trai al poporului, în așa fel încît în cursul actualului cincinal să se realizeze trecerea României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la cel de țară socialistă mediu dezvoltată. Întreaga vizită în județul Brașov s-a desfășurat sub semnul dragostei și recunoștinței fierbinți pe care le nutresc, alături de întregul nostru popor, oamenii muncii care trăiesc în Țara Bîrsei, străvechi pămînt românesc, față de partid, față de secretarul său general.

Înscriindu-se în fluxul dezvoltării întregii țări, Brașovul a cunoscut în anii din urmă profunde schimbări în fizionomia sa economică, social-politică și spirituală, devenind, prin potențialul său economic și tehnico-științific, prin ansamblul condițiilor de muncă și de viață ale locuitorilor săi, un județ reprezentativ pentru forța înnoitoare a politicii partidului. Capacitățile de producție existente au fost an de an extinse, modernizate și reutilate la nivelul ultimului cuvînt al tehnicii. Ca urmare, numeroase unități economice au cunoscut transformări de mare anvergură, mărindu-și și diversificîndu-și producția potrivit cerințelor crescînde ale economiei naționale, precum și a cerințelor pe plan mondial. Toate acestea au permis oamenilor muncii brașoveni realizarea înainte de termen a sarcinilor cincinalului 1976—1980 și obținerea, suplimentar, a unei producții de peste 15 miliarde lei. Brașovul deține astăzi primul loc în ierarhia județelor țării la producția globală pe locuitor, la producția de autocamioane, tractoare, motoare cu combustie internă, rulmenți, coloranți și pigmenți organici, mase plastice și rășini sintetice.

Cu realizări de prestigiu se pot mîndri și unitățile economice care au avut deosebita cinste de a primi vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu. Astfel, produsele Întreprinderii de scule din Rișnov sînt cunoscute în numeroase țări cu dezvoltare industrială puternică, cum sînt S.U.A., Franța, R.F. Germania, Italia, Spania, Elveția. La indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, întreprinderea a realizat 252 mașini-unelte cu eficiență economică sporită, reducîndu-se astfel simțitor importurile unor asemenea utilaje. La Întreprinderea de construcții aeronautice Brașov se realizează, în producția de serie, diferite tipuri de elicoptere, avioane, planoare și motoplanoare, cu o gamă largă de utilități. Între aceste produse, de înaltă tehnicitate și complexitate tehnologică, se numără elicopterele IAR-330 și IAR-316, avioanele IAR-823 și IAR-316, precum și motoplanorul IS 28 M2 de concepție românească, larg apreciate atît în țară, cît și în străinătate. Motoplanorul IS 28 M2 a realizat o performanță care a produs o adîncă impresie în cercurile aeronautice internaționale. Acest aparat a parcurs distanța Brașov—Tocumwal (Australia), însumînd 22 000 de kilometri, în 154 ore, avînd o viteză medie orară de 140—150 km/h și un consum de 13 l/h, străbătînd zone cu condiții geografice și de climă de mare dificultate, fără să sufere vreo defecțiune. Acest record, care situează motoplanorul românesc printre cele mai valoroase aparate de acest gen din lume, a făcut ca IS 28 M2 să fie solicitat în prezent de beneficiari din S.U.A., Anglia, Suedia, Canada, R.F. Germania ș.a., țări cu o puternică dezvoltare aeronautică. La Întreprinderea de autocamioane din Brașov, care a realizat sarcinile cincinalului trecut cu 18 zile înainte de termen, au fost asimilate în fabricație mai ales autocamioane și autobasculante de capacități sporite, care pot fi utilizate pentru o gamă largă de transporturi și lucrări industriale. Astfel, s-a realizat autotractorul echipat cu motor de 280 CP destinat transporturilor internaționale de mărfuri, autocamionul cu remorcă de diferite tipuri, în funcție de specificul încărcăturii transportate, precum și autobasculantele de 40 și 55 tone, solicitate de marile șantiere naționale. Se pot da numeroase alte exemple.

Necesitatea ca încă din primele zile ale noului cincinal calitatea, productivitatea, eficiența să devină realități cotidiene ale întregii economii a constituit dominanta întregii vizite în județul Brașov. În dialogul purtat în întreprinderile vizitate, în cadrul întîlnirii de lucru cu membri ai conducerii Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, centralelor industriale de autocamioane și tractoare, întreprinderilor de autocamioane și tractoare, institutelor de cercetare și proiectare de specialitate și ai întreprinderilor de comerț exterior de profil, în cuvîntarea rostită la adunarea cu activul de partid din Brașov, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat indicații și orientări concrete, menite să ducă la ridicarea calității, la modernizarea producției, reducerea consumului de materiale, la creșterea eficienței întregii activități economice.

În realizarea acestor obiective, de o mare importanță este dezvoltarea puternică a bazei de materii prime și energetice din țară, precum și a agriculturii. Referindu-se la această problemă, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : *„Considerăm realizarea unei puternice baze de materii prime și a unei agriculturi dezvoltate drept obiective prioritare, de aceeași importanță, care trebuie să stea în centrul preocupărilor fiecărei organizații de partid, ale fiecărui comitet județean, ale tuturor oamenilor muncii. Dacă vom asigura materii prime și surse de energie în mai mare măsură din țară, dacă vom avea o agricultură bună, care să ne asigure produsele agroalimentare necesare consumului, precum și materii prime, vom putea dezvolta în continuare industria prelucrătoare din toate sectoarele“.* În legătură cu agricultura, a fost subliniată din nou necesitatea aplicării cu fermitate a legilor, a programelor stabilite cu privire la asigurarea aprovizionării județului din producția realizată în județ.

Creșterea eficienței presupune reducerea permanentă a cheltuielilor materiale, a cheltuielilor de producție în general. Pentru înfăptuirea acestei reduceri este necesară o luptă hotărîtă împotriva oricărei risipe ; totodată, trebuie să se facă totul pentru introducerea de tehnologii noi, care să reducă rapid consumurile de energie, de combustibil, de materiale, să ducă la folosirea intensivă a metalului. Realizarea, așa cum s-a stabilit pentru ramura construcției de mașini, a unui indice de folosire a metalului de 85 la sută — a subliniat secretarul general al partidului — înseamnă economisirea a zeci de tone de metal, o creștere puternică a eficienței, a producției nete.

Eficiența înseamnă, de asemenea, o permanentă sporire a rentabilității, creșterea mai puternică a profitului pe seama beneficiilor, fapt care duce la mărirea venitului național, la sporirea mijloacelor necesare dezvoltării generale a societății și ridicării bunăstării materiale și spirituale a poporului. În acest scop, se impune aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar. În cuvîntarea la adunarea cu activul de partid din județul Brașov, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : *„Trebuie să aplicăm cu hotărîre noul mecanism economico-financiar. Să facem în așa fel încît fiecare secție, fiecare atelier, fiecare om al muncii să fie conștient că autoconducerea și autogestiunea înseamnă mărirea autorăspunderii, a răspunderii fiecăruia față de el însuși, de societate ; că aceasta înseamnă a face totul pentru o bună gospodărire a mijloacelor materiale și financiare încredințate de popor fiecărui colectiv de oameni ai muncii“.*

O altă cerință de mare importanță a creșterii eficienței, a rentabilității o constituie sporirea exporturilor și reducerea continuă a importului, în special a importului pe devize libere. Potrivit indicațiilor date de secretarul general al partidului, președintele republicii, nu trebuie să se mai cumpere din străinătate piese și subansamble care pot fi realizate în țară. De asemenea, nu vor putea fi importate piese, subansamble sau mașini decît printr-un export în compensație din domeniul construcțiilor de mașini ; toate importurile vor trebui acoperite din exporturi, fără a se mai apela, sub nici un motiv, la credite.

În acord cu rezultatele de seamă obținute pînă acum, oamenii muncii din județul Brașov și-au exprimat hotărîrea fermă de a face din cincinalul pe care l-am început un cincinal al calității și eficienței în toate domeniile de activitate, sporind astfel contribuția județului la producția materială a țării, la înflorirea multilaterală a României socialiste. Și de această dată oamenii muncii brașoveni au întîmpinat cu toată dragostea, cu sentimente de aleasă stimă și prețuire pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a cărui prodigioasă activitate, pătrunsă de o exemplară dăruire patriotică și înaltă răspundere revoluționară sînt indisolubil legate atît marile realizări în dezvoltarea României pe calea socialismului și comunismului, cît și perspectivele înfăptuirii aspirațiilor poporului nostru spre progres și bunăstare, spre o lume a păcii și colaborării între popoare. Cu prilejul vizitei, brașovenii au adresat secretarului general al partidului, președintelui republicii, în legătură cu apropiata aniversare a zilei sale de naștere, urarea fierbinte de viață îndelungată, de multă sănătate și putere de muncă în fruntea partidului și a statului, spre gloria și fericirea întregii noastre națiuni.

ION DUMBRAVĂ

„Unirea este sufletul poporului român, ca este glasul României"

24 IANUARIE 1859

24 IANUARIE 1981

În memorabila zi de 24 ianuarie 1859, voința poporului român de a-și reface unitatea națională și de stat pe vechea vatră strămoșească a Daciei primea în parte consacrare, prin alegerea ca domn în cele două Principate Române — Moldova și Muntenia — a lui Alexandru Ioan Cuza. **„Victorie remarcabilă a maselor de țărani, meșteșugari, lucrători și tîrgoveți, a cărturarilor progresiști și patrioți — așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — Unirea Principatelor a reprezentat actul care a pus bazele statului național român modern".**

Unirea din 1859 își identifică rădăcinile în întreaga dezvoltare istorică anterioară a poporului român, ea a însemnat un punct de referință pentru toate eforturile desfășurate în continuare de poporul român în lupta pentru cucerirea independenței absolute și încheierea procesului de făurire a statului său național unitar. Unirea din 1859 s-a înfăptuit pe temelia de granit a comunității de viață economică și spirituală a poporului român — popor plămădit unitar într-o patrie comună, și care își avea statul său centralizat și independent cu 2050 de ani în urmă.

Pe bună dreptate, Nicolae Bălcescu avea să scrie în 1850 : „Unitatea națională fu visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor bărbaților noștri cei mari, cari întrupară în sine individualitatea și cugetarea poporului, spre-a o manifesta lumii. Pentru dînsa ei trăiră, munciră, suferiră și muriră". Memoria unirii înfăptuită sub conducerea lui Mihai Viteazul, la 1600, s-a transmis de la epocă la epocă, de la generație la generație.

Prefacerile înnoitoare petrecute în structura social-economică a țărilor române, ca și a altor state europene, la începutul secolului al XIX-lea au pus cu stringență la ordinea zilei problema făuririi unirii naționale ca o cerință legică, imperioasă, a progresului societății românești în ansamblul ei. Aceste realități îl determinau pe George Barițiu să scrie, în 1844, că: „Unirea națională este frumoasa deviză ce răsună din toate părțile și deșteaptă duhurile cu putere multă. Popoarele Europei pricep și cunosc cum că tăria și puterea unui popor, forța sa, politica sa, nădejdile sale, prezentul și viitorul său zac în unirea națională".

Hotărîrea de a înfăptui unirea a primit o expresie deosebit de pregnantă în timpul revoluției de la 1848, care a izbucnit aproape simultan în toate țările române. Avînd un caracter unitar, ea a plasat în planul central cerințele desființării servituților feudale, introducerii libertăților democratice burgheze, ale scuturării dominației străine și realizării unirii și independenței naționale — obiective democratice, progresiste, care interesau cele mai largi pături sociale, corespundeau năzuințelor afirmării de sine stătătoare a națiunii române. Tocmai pe o asemenea bază, ea a antrenat masele largi populare — meseriași, meșteșugari, tîrgoveți, țărani, intelectuali —, toate forțele progresiste ale societății românești. Ideea forță care domina revoluția era refacerea vechii Dacii „Daco-România", „Dacia Nouă" etc.

Dînd expresie unei gîndiri și simțiri comune, unei voințe de nezdruncinat, animînd puternic pe toți românii Nicolae Bălcescu scria în 1850 : „Vrem să fim o națiie, una, puternică și liberă prin dreptul și datoria noastră, pentru binele nostru și al celorlalte națiii, căci voim fericirea noastră și avem o misie a împlini în omenire..."

Bogata moștenire ideologică și culturală a revoluționarilor de la 1848, puternicele tradiții democratice, idealurile de unire și libertate națională au fost preluate, amplificate și ridicate pe noi trepte, în deceniul următor, de forțele progresiste ale poporului român. Se verifica în practică adevărul cuvintelor lui Mihail Kogălniceanu, care aprecia, în august 1848, în Dorințele Partidei Naționale în Moldova, că unirea Moldovei cu Muntenia reprezintă „cheia boltei, fără care s-ar prăbuși tot edificiul național". Ideea unirii, prezentă și în conștiința maselor, care sperau ca, odată cu ea, să se împlinească un amplu program de reforme, dobîndea, pe zi ce trece, o forță sporită, antrenînd în acțiune straturile cele mai largi ale poporului.

„Unirea României într-un singur stat — scria Cezar Bolliac în 1853 — nu este o idee numai în capetele cîtorva români prea înaintați; nu este o idee ieșită din dezbaterile de la '48 încoace; ea a fost sentimentul național în toate părțile României de cînd istoria a început a ne spune cîte ceva despre Dacia".

Procesul firesc al unirii țărilor române a continuat să fie stînjenit de politica marilor imperii europene. Pe bună dreptate, Karl Marx remarca: „Ciocnirea de interese dintre marile puteri în această parte a Europei a făcut ca nici una din ele să nu fie indiferentă față de problema unirii țărilor române". Războiul Crimeii — punct culminant al manifestării rivalităților și conflictelor de interese existente între marile puteri la mijlocul secolului al XIX-lea, al luptelor lor pentru supremație în bazinul Mării Negre — a făcut ca soarta țărilor române să intre din nou în combinațiile de culise ale „concertului european".

În acest moment, în care puterile europene discutau soarta națiunii române, lupta pentru unire a intrat într-o fază nouă, antrenînd activ largi pături sociale, masele populare, toate spiritele înaintate ale societății românești, care înțelegeau să acționeze energic, atît pe plan intern, cît și pe plan extern, pentru fructificarea integrală a posibilităților create de hotărîrea adoptată de Congresul de la Paris, în legătură cu consultarea dorinței locuitorilor Moldovei și Munteniei în privința viitorului lor. „Strigătul: «Unirea Principatelor!», «Suveranitatea statului român!» — așa cum îndemna Dimitrie Brătianu printr-o scrisoare din Londra trimisă unioniștilor români, la 11/23 iunie 1856 — să străbată munții, cîmpiile, văile și dealurile noastre, să umple aerul, să răsune pînă în unghiurile pămîntului cele mai departe, ca lumea întreagă să se încredințeze că Unirea este sufletul poporului român, ea este glasul României!„ Unirea Principatelor nu-i o unire de elemente eterogene; ea e unire de români cu români. Moldovenii și muntenii sînt un singur neam, o singură familie, ei nu sînt nici moldoveni, nici munteni, ci numai români!" Totodată, cauza nobilă a Unirii Principatelor a găsit un larg ecou și un sprijin activ din partea unor eminente personalități științifice și culturale din alte țări, precum Jules Michelet, Edgar Quinet, J. Ubicini, Saint Marc-Girardin, Thibault, Lefebre, J. A. Vaillant, Paul Batatillard, Léon Plée, Cernîșevski, Dobroliubov, Marc Antonio Careini, Vegezzi Russcalla, ca și din partea unor influente publicații franceze, belgiene, britanice ș.a.

În acele zile, de la un capăt la altul al celor două țări române au răsunat, pentru prima dată, cuvintele „Horei Unirii", scrisă de Vasile Alecsandri, ca un simbol al voinței poporului român de a da materializare, dincolo de orice obstacole, unui vis multisecular : „Hai să dăm mînă cu mînă / Cei cu inima română / Să-nvîrtim hora frației, / Pe pămîntul României..."

Adunările ad-hoc — organisme a căror creare a fost prevăzută în hotărîrile Congresului de la Paris, în scopul de a se pronunța asupra viitoarei organizări a țărilor române — au exprimat, în pofida atîtor greutăți și atîtor intrigi ale marilor puteri, dorința de unire a moldovenilor și muntenilor. Dar, prin Convenția de la Paris, încheiată la 7/19 august 1858, se hotăra ca Moldova și Muntenia să poarte numele de Principatele Unite. Se constituia o Comisie Centrală pentru pregătirea legilor, se prevedeau înființarea unei Curți de Casație, comune, ambele cu sediul la Focșani, măsuri de organizare identică a armatei ș.a. În același timp, prin Convenția de la Paris, se hotăra că fiecare țară va avea domnul ei, guvernul ei, adunarea sa legislativă, administrația sa separată, ceea ce nu mai corespundea aspirațiilor de unire ale locuitorilor celor două țări române. „În felul acesta — sublinia revoluționarul-democrat rus N.A. Dobroliubov —, Conferința de la Paris a făcut doar un pas spre Unirea Principatelor Dar unirea lor definitivă într-un stat independent a rămas — ca și în trecut — o dorință a poporului, dorință de atîtea ori zadarnic exprimată în întreaga lor istorie".

Cîtă dreptate avea Nicolae Bălcescu cînd, adresîndu-se compatrioților săi, scria : „În zadar veți îngenunchea și vă veți ruga pe la porțile împăraților, pe la ușile miniștrilor lor. Ei nu vă vor da nimic, căci nici vor, nici pot. Fiți gata, dar, a o lua voi, fiindcă împărații, domnii și boierii pămîntului nu dau fără numai aceea ce le smulg popoarele. Fiți gata, dar, a vă lupta bărbătește, căci, prin lucrare și jertfire, prin sîngele vărsat, poporul dobîndește conștiința drepturilor și datorirlor sale".

Concentrîndu-și eforturile în jurul constituirii și lucrărilor celor două adunări elective, masele populare aveau să-și dovedească, încă o dată, curajul și înțelepciunea, capacitatea lor de a influența și de a determina mersul evenimentelor, conținutul însuși al hotărîrilor acestor organisme reprezentative. La 5 ianuarie 1859, adunarea electivă de la Iași proclamă, în unanimitate, drept domn al Moldovei pe colonelul Alexandru Ioan Cuza, unul dintre fruntașii revoluției de la 1848. Sub presiunea maselor populare, a zecilor de mii de meseriași, lucrători, comercianți, țărani — adunați pe Dealul Mitropoliei din Capitală, în zilele de 22—24 ianuarie 1859 — care au reușit să impună voința poporului, adunarea electivă de la București proclamă drept domn al Munteniei tot pe colonelul Alexandru Ioan Cuza. Succesul cu adevărat istoric obținut în acele zile a fost posibil datorită devotamentului neclintit al poporului român față de cauza Unirii. Ca toate celelalte acte definitorii ale istoriei noastre naționale, Unirea Principatelor a pus în evidență, încă o dată, în modul cel mai convingător, rolul maselor ca făuritoare ale istoriei, rolul major pe care îl pot juca acele personalități ce se identifică cu aspirațiile maselor largi populare și înțeleg sensul devenirii istorice. Acelora care revendicau pe nedrept meritul de a fi realizat Unirea, Mihail Kogălniceanu le răspundea, cu toată forța verbului său, într-un discurs rostit în 1863, în fața aleșilor națiunii: „Unirea, domnilor, eu nu recunosc nimănui dreptul să zică că Unirea e actul său individual, proprietatea sa exclusivă; Unirea e actul energic al întregei națiuni române... Unirea națiunea a făcut-o, națiunea care a ales un domn pentru ambele țări, cu misiunea de a realiza Unirea".

Relatînd despre alegerea lui Alexandru Ioan Cuza ca domnitor al celor două Principate Române, ziarul „Magyar Futár" („Curierul maghiar") relata : „Oare nu poate fi apreciat ca un rezultat frumos, mare sau chiar glorios, dacă sfatul atît de înalt al poporelor aprobă fără război și fără vărsare de sînge, revendicările demne ale unui popor, spre o asemenea independență care promovează dezvoltarea a tot ce e bun, nobil și folositor? Românii au dat în momentele crizei de curînd desfășurate un exemplu atît de grăitor de patriotism cînd, renunțînd la orice interese personale și făcînd abstracție de concurența oligarhică, și-au adunat voturile în jurul unui patriot..."; iar ziarul de limbă germană „Kronstädter Zeitung", în acele zile memorabile, scria: „Ziua de 24 ianuarie este ziua de eliberare a României, este o zi memorabilă, din generație în generație, a poporului român. Prin alegerea unanimă și liberă a tuturor deputaților din Moldova și Țara Românească, s-a realizat Unirea în persoana lui Alexandru Ioan Cuza".

Au rămas adînc încrustate în conștiința națiunii române memorabilele cuvinte adresate „Domnului Unirii" de Mihail Kogălniceanu, la Iași, în ziua de 5 ianuarie 1859: „Alegîndu-te pe Tine Domn în țara noastră, noi am voit să arătăm lumii ceea ce toată țara dorește : la legi noi, om nou. O Doamne! Mare și frumoasă îți este misiunea... Fii dar omul epocei; fă ca legea să înloculască arbitrarul, fă ca legea să fie tare; iară Tu, Măria Ta, ca Domn, fii bun și blînd, fii bun mai ales pentru acela pentru care mai toți Domnii au fost nepăsători sau răi... Fii simplu, Măria Ta, fii bun, fii Domn cetățean; urechea Ta să fie pururea deschisă la adevăr și închisă la minciună și lingușire. Porți un frumos și scump nume. Numele lui Alexandru cel Bun, să trăiești dar mulți ani! Ca și dînsul, fă, o Doamne, ca prin dreptatea Europei, prin dezvoltarea instituțiunilor noastre, prin simțămintele Tale patriotice, să nu mai putem ajunge la aceste timpuri glorioase ale nației noastre, cînd Alexandru cel Bun zicea ambasadorilor împăratului din Bizanț că «România nu are alt ocrotitor decît pe dumnezeu și sabia sa!»"

Recunoscută de Europa ca un fapt împlinit, Unirea trebuia consolidată printr-o serie de reforme largi și radicale. Îi revenea lui Alexandru Ioan Cuza, „domnitorul Unirii", sarcina istorică de a da viață cerințelor legate de consolidarea statului național. În cei șapte ani ai domniei sale, a înfăptuit o operă remarcabilă. Deși, prin regimul impus de Convenția de la Paris, urmau să fiinteze două adunări, două guverne, două capitale, fermitatea, demnitatea și tactul guvernului lui Cuza au determinat puterile garante să consimtă la unirea celor două Principate, prin constituirea unei singure adunări, a unui singur guvern și a unei singure administrații, cu sediul central la București, capitala României. Pe plan intern, s-au inițiat măsuri largi pentru unificarea administrației și organizarea instituțiilor moderne ale statului. Înființarea Universității din Iași (1860) și a celei din București (1864), proclamarea egalității înaintea legii și a impozitelor, organizarea comerțului, a meseriilor, a industriei, a transportului, înfăptuirea reformei agrare și a celei electorale, secularizarea averilor mănăstirești și alte prefaceri corespunzătoare noului stadiu al dezvoltării istorice au contribuit la întărirea statului național român și la înaintarea sa pe calea progresului.

Politica lui Alexandru Ioan Cuza a avut ca principal țel cucerirea independenței absolute și desăvîrșirea statului național unitar. Pe această linie se înscriu sprijinirea luptei naționale a românilor din Transilvania, acțiunea pentru limitarea și abolirea jurisdicției consulare, instituirea dreptului național, a unei decorații proprii și a unei monede naționale. Relevînd semnificația marilor reforme înfăptuite de Cuza și politica de consolidare internă și externă a României, Mihai Eminescu scria : „Toate atributele unei neatîrnări reale s-au cîștigat de către Vodă-Cuza, exceptînd firma acestei realități".

Toate înfăptuirile de politică internă și externă ale României în anii domniei lui Alexandru Ioan Cuza pun în evidență marea personalitate politică a acestuia, spiritul său de dăruire pentru apărarea cauzei poporului, a idealurilor acestuia de a trăi într-o patrie liberă, unitară și independentă. Astfel, în convorbirea avută cu Robert Colquhoun, consulul britanic la București, prin care lui Cuza i se atrăgea atenția că trupele străine pot intra în Principate, domnitorul român îi răspundea cu hotărîre : „Nu ezit a vă spune că mă voi plasa în fruntea poporului meu și, dacă va trebui să cădem, eu voi fi primul care îmi voi oferi pieptul, dar va curge sînge". Iar în discuția cu consulul rus la Iași, Cotzebue, adăuga: „Teritoriul Principatelor este declarat neutru. Voi acționa potrivit intereselor țării mele și după indicațiile Tratatului de la Paris... vom rezista pînă la ultimul și dacă vom fi învinși vom demonstra Europei că nu ne lipsește conștiința datoriei".

Eveniment cu adevărat epocal al istoriei României, Unirea din 1859 a permis angajarea țării noastre pe drumul progresului și civilizației pe multiple planuri. Consolidarea noului stat a condus la accelerarea dezvoltării social-economice a țării, a constituit cadrul pentru înfăptuirea unui șir larg de reforme progresiste în diferite domenii de activitate, a deschis noi și ample perspective evoluției țării pe calea capitalismului. **„Unirea din 1859 și reformele care i-au urmat — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — au asigurat condiții pentru dezvoltarea industriei naționale, a activității științifice și culturale, pentru extinderea relațiilor capitaliste, pentru accelerarea progresului economic și social al României".**

Secole de jertfe și de neîntrerupte eforturi consacrate libertății și progresului patriei au condus, în mod obiectiv, la evenimentul istoric de la 9 Mai 1877, cucerirea independenței absolute a României. Unirea din 1859 și cucerirea independenței de stat depline au fost condiția de bază a făuririi unității naționale a poporului român în memorabilul an 1918. Toate aceste acte definitorii ale istoriei noastre naționale au demonstrat cu tărie argumentului istoric că ele nu au fost rezultatul unor evenimente întîmplătoare, de conjunctură, al înțelegerilor intervenite la masa tratativelor, un dar al marilor puteri, ci urmarea directă a luptei seculare a poporului român pentru dreptul său. **„Făurirea statului național unitar român — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — a determinat intrarea României într-o nouă etapă a dezvoltării mai intense a forțelor de producție pentru accelerarea progresului economic și cultural al țării. În același timp, aceasta a avut ca urmare creșterea forțelor proletariatului, ale mișcării muncitorești revoluționare, intensificarea luptei democratice".**

Eliberarea țării de sub dominația fascistă și victoria revoluției de eliberare socială și națională antifasciste și antiimperialiste din August 1944 au marcat începutul unei epoci istorice noi în dezvoltarea societății românești, au deschis poporului nostru perspectiva făuririi unei vieți noi, demne și independente, epoca construirii societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, epoca marilor realizări pe care le înfăptuim astăzi pe pămîntul patriei.

Conf. univ. dr. MIRCEA MUȘAT

Soarta recoltei stă în mîinile noastre,

Rod pentru orice palmă de pămînt

Primăvara, cînd roșiile de seră își încheie ciclurile, apar pe piață ca o jubilare strălucitoare roșiile de solarii, trufandale zemoase, gustoase, cărnoase, plămădite din conlucrarea pămîntului reavăn cu aerul deschis, cu vîntul și soarele. O parte din ele vin din solariile curților gospodărești de la țară dar, citeodată (deocamdată numai citeodată), și din orașe. Ele aduc în casa gospodarilor pe lîngă sentimentul stenic al rodului muncii împlinite și un frumos venit bănesc, bine meritat în lupta cu anotimpul încă instabil, la ocrotirea platoșei transparente de poliester. Primăvara apar legumele proaspete, căpșunile, zmeura, iar mai tîrziu coacăzele nu toate de la țară, ci unele și de la orășenii care-și aduc aminte de obîrșia lor țărănească și care întăresc invers versul lui Arghezi : condeiu-n sapă și călimara-n brazdă, în brazda micului răsad. Dacă adăugăm la cele de mai sus pomii fructiferi din bătătura curților rurale sau urbane, boltile de vită-de-vie și răsadurile de flori, toate la un loc, dătătoare de fructe, de umbră, de miresme și decantatoare ale aerului viciat, ne vom da seama cît importantă au aceste îndeletniciri aparent auxiliare, de agronomie recreativă și de divertisment. Importanța este de ordin economic, în primul rînd, căci dacă toate curțile și grădinile din toate gospodăriile sătești și orășenești ale patriei ar lucra ca olandezul sau japonezul, fiecare palmă de pămînt, un calcul estimativ numai de ordinul liric al imaginației ar putea închipui ce belșug de legume și fructe s-ar afla pe masa gospodarului și pe piață. Este apoi importanta psihologică a omului ce se bucură gustînd din rodul muncii sale, cu credința de a-l fi semănat, îngrijit și cules. Apoi sanitară. Apoi estetică. Ce încîntătoare este pentru privirea pietonului o curte bine gospodărită, cu umbră și culori, cu armonia rodurilor și rondurilor, și cît de cenușie, de pustie ca de paraginâ arată o curte în care trece vîntul ca prin ciur.

Dar rîndurile de mai sus sînt numai introducerea, enunțul. Deci să inspicăm împreună, iubit cititor al revistei noastre, problema. S-o luăm empiric.

Sistematizarea așezărilor rurale și urbane, modernizarea lor, deci evoluția lor în spiritul secolului, presupun victorii spectaculoase și sacrificii. Admirăm cu mîndrie legitimă noile cartiere, noua arhitectură a șoselelor, dar știm că în perimetrul lor, demolările au sacrificat grădini, mici livezi, curți cu arbori și bolți de vită-de-vie, cantități reduse de legume și fructe posibile, din cele care, puse unele peste altele, rotunjesc o mare pierdere.

În Oradea mea, de pildă, cartierul Zonei de Vest, un adevărat oraș în oraș, e așezat pe foste sărături și paraginâ dar și pe foste grădini și florării. Recent, cartierele Seleuș și mai ales Ioșia au afectat grădini și livezi roditoare. În alte orașe, desigur că la fel ! Ce să facem ! Trebuia să fie așa ! Altfel nu se putea. Dintre două utilități, s-a ales utilitatea majoră, pentru bunăstarea și confortul cetățenilor noștri de azi și de mîine. Atunci, cum putem recupera pierderile în materie de legume și fructe, altfel decît punînd pe rod fiecare palmă de pămînt ? Soluții sînt cu nemiluita, fără să recurgem la soluții ce stîrnesc surîsul înduioșător, cum este cea a plantării răsadurilor de ceapă pe superbul gazon englezesc din curtea Televiziunii române sau, cum am văzut eu într-o țară, straturi cu varză sub geamurile rectoratului Universității. Sînt destule, chiar foarte destule, pămînturi nelucrate în România ca să recurgem la asemenea soluții de parcă am fi pe picior de război.

Iată, de pildă, parcurgeți dumneavoastră străzile Capitalei, mai ales cele cu vile sau case obișnuite din vechiul stil bucureștean și fațeți, din ochi, un calcul, cît teren viran moțăie împrejurul lor. Mai ales în clădiri cu mai multe familii unde fiecare lasă pe seama altuia buna gospodărire a bătăturii comune. Capitala se bucură de condiții pedoclimatice excelente, față de un Brașov sau o Piatra Neamț, de pildă, și te mîhnește faptul că în unele orașe submontane dai peste curți înzecit mai bine gospodărite. În Capitală se simt acasă legumele, pomii fructiferi, vița-de-vie, florile de tot felul. Dar, pe cîtă vreme în unele curți cresc bălăriile, este minunat cum unii locatari din blocuri plantează, în parcelele dintre ele, pomi fructiferi și flori, iar alții chiar vită-de-vie cu coarde ce se ridică pînă la etajele superioare, dînd fiecărui balcon meritatul lor tain de ciorchini. De la cireșii amari din Floreasca, pînă la răsadurile cu legume din cartierele noi, se pare că exemplul noului detașament de muncitori bucureșteni veniți de la țară vrea să dea lecție bătînașilor mai ușor sau mai greu atinși de miticism, că grădinăritul este o îndatorire frumoasă și folositoare tuturor celor ce ne-am obligat la sedentarism, prin însăși natura muncii noastre, și că munca pe răsad sau în pomicultură ne vine bine tuturor. În urma consfătuirii de la Brașov, ziarele au dat exemple de categorii sociale pasionate de legumicultură, pomicultură, floricultură, sericicultură. Am să-mi îngădui și eu cîteva, cu sugerarea implicită a unor soluții :

La Oradea, spre care îmi bate mereu inima, inginerul Vladimir Oroș mi-a spus că el cu un grup de prieteni și-au luat în răspundere cîte un mic lot pentru legumicultură, pe un teren viran, uitat de lume, unde se credea că nu cresc decît cutii goale de conserve, zdrențe și alte resturi aruncate de gospodăria comunală. Urmarea ? Își asigură omul cantitatea de legume necesară și nu mai pierde vremea prin piață și pe la prăvălii. Iar prima recoltă a fost inaugurată și degustată ca la un fermier. La fel, în Orașul Dr. Petru Groza, oraș de muncitori și mineri, niște pante pe care curge apa ploilor în torenți ce hărțuiau șoseaua națională, noii gospodari, cu case la poalele pantei, au plantat-o cu butuci de vită-de-vie, stabilizînd pămîntul, culegînd struguri și făcînd vin (băutură la care n-aș vrea să se mai facă aluzie...). La intrarea în Vașcăul meu natal, așijderea. În mediu masiv muncitorești, cum sînt cele cu șondori și cărbunari din Suplacul Barcăului sau Derna, Tătăruș, deasupra minelor și pinzelor de țiței, pomii și vița-de-vie dau roade de-ți fură ochii, sub îngrijirea mîinilor care scot cărbune sau forcază, o a doua comoară a pămîntului.

De la lotul legumicol al inginerului Oroș sau livada minerului, să ne oprim acum la un caz de excepție, dar care nu ar trebui să fie de excepție. Inginerul constructor Gheorghe Gligor, cu care mi-am împărțit copilăria, m-a invitat să-i văd casa pe care și-a cumpărat-o în plin centru al orașului. Casa, de dimensiuni modeste, are o grădină cu nimic mai mare decît suprafața locuibilă. Am rămas însă năucit de felul în care inginerul a înghesuit, fără sufocare vegetală, tot ce se putea, dar absolut tot ce se putea, pe micul petic de pămînt : legume, flori, vită cățărătoare. Pînă și pe planșeul de pe garaj a pus un strat izolator, iar peste strat, pămînt cu flori. Dovadă că atunci cînd vrea omul, cînd pune inimă în ce face, se pot realiza lucruri extraordinare și care n-ar trebui să fie extraordinare ci obișnuite. Orice primar, orice deputat, orice activist, din orice domeniu ar munci el, orice om, prieten, vecin, rudă, ar trebui să facă o muncă de educație, arătînd că populația crește, natura se restrînge, notiunea de intensiv intră în toate domeniile, în agricultură, în primul rînd. Se chimizează, se fac irigații, desecări, asolamente, se ridică sere, solarii pentru a intensifica economia agricolă, pentru a se stoarce ultima picătură din fagurele de miere al naturii. Dacă nu înțelegem acest adevăr și vom lăsa să facă statul totul (că d-aia-l stat și plătim impozite) atunci să nu ne plîngem de consecințe, să nu smiorcăim sau birfim la colțuri. O lege pentru totala utilizare economică a terenurilor este strict necesară în contextul economic național (și internațional).

Dar nu numai terenul afectat locuințelor este în discuție, ci toate terenurile, întreg perimetrul patriei. Iată, de pildă, se știe că din moși-strămoși drumurile țării erau flancate de pomi fructiferi. „Mărul de lîngă drum" al lui Mihai Beniuc este un ecou frumos al elegiei „Nucul" de Ovidiu, poetul atît de legat de meleagurile noastre străbune. Ce se întîmplă însă cu șoselele noastre moderne ? Chiar cu autostrăzile ? Pe de margine, pe alocuri, plopi canadieni. Cu folosul lor. Cresc repede, au lemn cu eficacitate economică. Între cele două benzi, flori. Mă rog — util, frumos, cu belvedere ! Dar pomii fructiferi unde sînt ? Între Călimănești și Pitești, prin Vrancea, din belșug. Mai la omul (nu zic că fură ca lăcustele sau ca unii turiști, care după ce pun scăunelul din mașină să culeagă fructe, mai trec și pe la roșiile C.A.P.-ului, aș vedea eu ce mi s-ar întîmpla mie, dacă aș face eu la fel în partea lor !) dar mai și rămîne. De ce nu plantăm programatic, sistematic, pe toate șoselele țării, la distanțe științific calculate, pomi fructiferi, inclusiv duzi, pentru matasea naturală, îndeletnicire tradițională la noi dar, din păcate, cam lăsată pe seama muncii obștești din școli. În cincinale de revoluție tehnico-științifică lucrăm uneori în stil distrat, amatorist, acolo unde e vorba de economia națională. Plantațiile de pomi fructiferi din demargine de șosele nu au nici o pază, ca să dovedim noi că, în plină desfășurare a societății socialiste multilateral dezvoltate, mai avem încă o doză de lene levantină. Ia și fură cine poate. În drumul spre Băile Felix unde pomii fructiferi numiți „ai lui Cotoi" după numele prietenului meu, secretar al Consiliului județean, o echipă de bruneți furau ca-n codru. M-am întrebat pe un bătrîn care-l „admira" :

— Cum te cheamă bace ?

— Moisica Grecului, mă rog !

— De ce fură oamenii ăștia bărnaci (bruneți) poamele ?

— Apoi, dacă n-avem cîos ?... Nici boachtăr !

— Dar voi, oamenii de pe aici, nu sînteți toți cîoși și boachtări ? Nu-i averea voastră ? Nu v-o apărați ? Ce va culege de pe aici tov. inginer Fărcășin ?

— Ba-i a noastră, dar is mulți și ne iau la bătaie. Fărcășin cu cazanele lui de țuică, placă să le păzească ?

Cîosul e paznicul țarinii și boachtărul îngrijitorul drumului, în limbaj bănățean. Dar dacă eu aveam dreptate cînd spuneam că toți ar trebui să fie cîoși și boachtări (opinia publică dinamică) și bătrînul avea, la rîndu-i, dreptate. Hoții sînt agresivi și atacă. E nevoie de pază. Se fură din avutul muncit al colectivității, se braconează la vînat și pescuit, se aruncă în ape substanțe nocive care omoară și broaștele ca să se pescuiască peste atîtea substanțe, la rîndul lui, nociv. E nevoie de pază. Vom planta arbori, vom popula cu pești ape și lacuri, vom ocroti vînatul, arborii pădurilor, vom înmulți stupinele, vom replanta codrii odinioară tunși chilug, vom transpune în fapt Programul partidului, dar pentru această operă măreață, fru-

---

Carpați 2000

Pe cînd un dispensar veterinar în Bucegi ?

— interviu cu Nicolae Zamfir, tehnician veterinar în comuna Moroeni (Dîmbovița), de 20 de ani (în sezonul de pășunat) în Munții Bucegi —

E aproape de miezul nopții și e rece, e ger amestecat cu vînt aici, la Horoaba. Unul dintre oamenii care s-au strîns în jurul nostru dispare pentru un timp și se întoarce apoi cu un braț de lemne pe care îl aruncă pe foc. Flăcările se răpăd la lemne, le mistuie repede și se ridică iar înviorate. Și topesc întunericul din jur și, văzîndu-ne mai bine la față, întreb :

— Zici că de 20 de ani stai în Bucegi ?

— De 20. Urc odată cu turmele și cobor deodată cu ele. Iernile, cînd aici mai zboară doar păsările și cîte un schior temerar, stau acasă. Liniștit stau o săptămînă sau două, apoi iar mă apucă dorul de primăvară, de ziua în care oierii vor sui din nou în munte.

— Și care e misiunea unui tehnician veterinar în Bucegi ?

— Acordă asistență medicală veterinară tuturor animalelor, indiferent de proprietar : eu deservesc zona asta din jurul cantonului pastoral Padina, limitrofă județelor Prahova, Argeș, Brașov și pînă la Curmătura Flarelor. E destulă alergătură. Calul meu, roibul ăsta, are răni la copite.

— Se îmbolnăvesc animalele în Bucegi ?

— N-am avut cazuri de boli contagioase. Răpirile se țin însă lanț ! S-a mărit noaptea și ursul a căpătat putere.

— Știrică mult ursul ?

— Mult. Mai ales toamna. Uite aici, în locul ăsta, ziua la ora trei a omorît o vacă și două juninci. La Cărpiniș, un alt urs a omorît vaca lui Vasile Staicu, din Pietroșița : costase 6 000 lei și hrănea cinci copii. La I.A.S. Pucioasa a omorît șapte berbeci din rasa corrideale. Urșii au intrat, astă-vară, în satele Pietroșița, Dealul Frumos, Bezdead și Buciumeni și au omorît animale. Uneori sare și la om : în Plaiul Mircii, ciobanul de la C.A.P. Mănești a fost atacat de urs. A stat trei zile în comă, la spitalul din Pucioasa. Virgil Teodorescu, cioban la C.A.P. Sucieni, a fost și el atacat de urs în Duda Mare.

— Vorbiți despre urși cînd ei hibernează ? Ce s-ar putea face ?

— Nu toți ursii omoară animale, numai cei învățați la carne, carnivorii. Și nu sînt mulți. Sigur, ursul e ocrotit de lege și e foarte bine, uneori îl ocrotim și noi, dar pentru ăștia care produc mari pagube zootehniei montane ar trebui organizate vînători speciale, să fie valorificați și ei, pentru că au devenit vînat ajuns la maturitate. Nu se întîmplă însă așa. Silvicultorii spun că un astfel de urs trebuie să producă pagube de 80 000 lei și pe urmă poate fi împușcat. Or, asta noi, cei care creștem și veghem animale aici în Bucegi și în toți munții României, o pricepem mai greu. Uite, dacă nu credeți, vă mai zic una : mergeți dumneavoastră, că aveți dreptul, și întrebați la ADAS ce sume, reprezentînd asigurarea animalelor mîncate de urs, au plătit sau plătesc într-un an. Veți constata că, măcar în județul nostru, Dîmbovița, sumele sînt enorme. Se plătește, din cîte știu eu, 900 lei pentru o vacă, 90 lei pentru o oaie, 700 lei pentru un cal, 250 lei pentru un porc. Asta la asigurarea obligatorie. La cea facultativă despăgubirile sînt mai mari.

— Dumneavoastră sînteți tehnician veterinar : ați putea salva un animal mușcat de urs sau de lup sau de alt animal de pradă ?

— Dacă nu e într-o stare prea gravă, pot. În condițiile în care aici, în Bucegi, ar exista, pe lîngă atîtea alte construcții, un dispensar veterinar atît de folositor, de necesar. Aș putea face atunci o intervenție chirurgicală, un drenaj, aș putea să curăț animalul, să-l cos, să-l supraveghez în continuare în cadrul dispensarului. Dar un astfel de dispensar nu există în Bucegi și, cred eu, nici în alți munți din țară și atunci animalul care ar mai putea fi salvat moare cu zile. Eu n-am decît o geantă și un cal. Ce medicamente pot duce eu într-o geantă, pentru atîtea mii de animale ?

— Chiar așa, ce medicamente aveți acum în geanta asta ?

— Ace, seringă, bisturiu, pense pentru prim ajutor, dezinfectante. Un inventar foarte sumar. Dar dacă ar fi un dispensar veterinar în Bucegi, ar fi o treabă ! Ar mai veni poate pe aici, vara firește, și cîte un medic.

— Și ce intervenții ați avut azi ?

— Azi a venit la mine Doru Nache, cabanier la Bolboci, a venit cu cali : au tuse contagioasă. Le-am făcut injecții cu sulvocilin.

— Am înțeles că medicii vin rar pe aici ?

— Mai vin, dar nu stau prea mult, pentru că nu au un dispensar. Și vara numai în munții ăștia se adună pînă la 40—45 mii de oi !

— Ce rase cresc în Bucegi ?

— Țurcana și oile negre : ăstora le merge bine în golurile alpine. Or mai fi mergînd și altele, dar trebuie studiată bine problema. Nu așa cum a fost ordinul ăla care interzicea mulgerea oilor. Păi dacă se gîndește astfel, de unde brînză ? Bine că s-a revenit asupra lui. Noi, românii, mai ales cei din zona montană, am știut totdeauna să creștem oi. Știm și acum, dar problema esențială rămîne tot rasa, masa și casa, cred că m-ați înțeles. Și legată de masă, adică de pășune, am să vă mai vorbesc de un necaz.

— Să-l auzim !

— E o mai veche neînțelegere între crescătorii de oi și silvicultori : legea spune că după cinci ani se poate păștuna într-o plantație. Dar de cele mai multe ori oamenii „Ocolului" nu aplică legea, nu închid animalele pe suprafețe întinse de pășuni care, în final, ar putea însemna vagoane întregi cu brînză. Or, gîndesc eu, o astfel de practică nu este în interesul general al economiei noastre agrare.

— Ba, acum, în urma Ședinței de lucru pe probleme de agricultură, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, la Brașov, se pare că va fi rezolvată favorabil și această problemă, a pășunilor din păduri ; adică vor fi valorificate eficient. Astfel munții României vor putea să crească mai multe animale.

— Vom putea crește mai multe animale ameliorînd rasele, îngrășînd suprafețele cu pășune, și mai ales cointeresînd crescătorii de animale. Munca la animale e grea, muntele ți-e prieten, dar îți poate fi și dușman cînd nu știi sau nu-i respecți legile lui naturale. Or, acum puțini tineri mai rămîn în sat să crească animale. Trebuie atrași printr-o mai mare cointeresare.

— Aveți copii ?

— Am doi băieți gemeni, Nicolae și Romică, au 20 de ani, și de cîteva luni

să fim buni gospodari, să muncim bine !

moasă și demnă de dreapta justificare a existenței noastre comuniste în epocă e nevoie de o fermă opinie publică de sancționarea leneviei și, din păcate, încă și încă mai e nevoie și de pază, de rigoarea legii (a unei legi încă prea dulci...), de ciocîi și de boachtări. Că acolo unde nu e nevoie, sînt mape cu oameni și nu oameni cu mape. Iar unde e nevoie, unde e ploaie și frig, zăduf și agresivitate, nu e nici mapă nici om.

Și cîte nu s-ar putea spune încă despre posibilitățile de rodnicie ale pămîntului românesc, relansate de secretarul general al partidului la Consfătuirea de la Brașov. Cîte terenuri virane (nu pășuni ! căci de pășuni să nu ne atingem) n-am văzut eu, numai recent, în peregrinările mele de gazetar. Te și doare inima cînd, om născut la țară, vezi cu ochii tăi terenuri uitate, cum s-ar spune, pînă și de Dumnezeu, dar pe care nu Dumnezeu ci omul este chemat să le rodească. Între Alba-Iulia și Sibiu, pășuni frumoase dar și cîmpuri pe care vița-de-vie, atît de firească acolo, ar putea fi întinsă. Între Oradea și granită atîtea terenuri cu sărături unde legumicultura, pomicultura și floricultura ar putea face frumusețe și venituri omului și statului deopotrivă. Economia națională este, ca oriunde pe mapamond, o economie întregită a statului și a omului reunite într-o formă socialistă înaintată. Om și stat, stat și om, trebuie să cugete convergent, armonios, la bunăstare, la folosirea tuturor posibilităților pentru bunăstare. Statul în C.A.P.-uri și I.A.S.-uri produce pentru prosperitatea sa și, prin el, a Omului. Omul pe micile parcele oriunde se poate și se ivește prilejul, produce pentru prosperitatea lui și a statului. Numitorul comun este națiunea română socialistă. Toată suflarea. Muncitorii și funcționarii din Șimleu Silvaniei, pe dealul Măgurei, în frunte cu primarul și-au luat lot întru rodire ; dobrogenii și ei în lupta cu nisipul, făcîndu-l roditor ; locuitorii dinspre Făgăraș spre Brașov (cu excepția unor oaze de verdeață vegheate numai de specii de goruni degenerați), oriunde, oricînd și oricum. Pionieri, oameni în floarea vîrstei și pensionari. Muncitori mineri învățînd de la cei din Suplac și Voevozi (cu tradiție) muncitori bucureșteni cu lot pe lîngă blocuri (cu nouă tradiție) cărturari învățînd din livada „Mărțișorului" lui Tudor Arghezi. Cu toții în limanul de dulce al aceluiași fruct. O datorie rotundă ca mărul sau prelungită ca părul asemănătoare inimii noastre.

Să redăm un gînd vechi în haine noi — cu fața spre soare. Și să gustăm din roadele pămîntului realizate cu mintea, inima și mîinile noastre, în euforia gustului, în jubilarea bucuriei, în armonia mesei rotunde, la festul plinei recolte. Căci altfel pămîntul ancestral se va zbîrci și va protesta sub tălpile noastre !

AL. ANDRIȚOIU ■

---

s-au încadrat în aceeași meserie ca a mea : sînt tehnicieni veterinari în circumscripțiile veterinare Pietroșița și Pucioasa. Au terminat Liceul agroindustrial de la Nucet, au făcut niște cursuri de specializare și acum sînt veterinari.

— Cum de au ajuns toți veterinari ?

— Le-au plăcut animalele, avem și noi în gospodărie animale, avem 4 vaci din care două contractate, 10 oi, doi porci, avem calul așta și vom putea crește și altele. Noi, țăranii din zonele necooperativizate, avem datoria să creștem cît mai multe animale : sarcina așta rezultă din toate documentele de partid, eu sînt și secretar al organizației de partid sătești din Moroeni și le spun aceste gînduri și oamenilor. Muntele e un bun al tuturor și trebuie protejat și păstrat, așa cum ni l-au păstrat strămoșii și ni l-au lăsat el. Consiliile populare care coordonează activitatea asociațiilor de crescători de animale, a cooperativelor agricole de producție, a altor unități de pe rîza comunelor lor se îngrijesc de munte, dar de munte trebuie să se îngrijească mai ales cei care îl exploatează, adică ciobanii. Păstorii, pe lîngă ghioaga sculptată frumos trebuie să mai aibă cu ei și o coasă, să taie ierburile parazite, urzicile, să respecte perioada de tîrlire.

— Care e perioada optimă de tîrlire ?

— Nu mai mare de 4 zile, după carte, cel mult o săptămînă. O astfel de tîrlire îngrașă muntele și ajută iarba să crească. Dacă veniți odată cu mine, o să vă arăt unde s-a făcut o tîrlire corectă : acolo e iarbă cu venit, e numai trifoi. Unde turma a stat mai mult, a otrăvit locul și acolo nu mai crește iarba.

— De ce nu totdeauna nu se face o tîrlire corectă ?

— Unii păstori nu au această bună apucătură ; alții nu au porți de tîrlire, iar alte stîni nu au personal suficient. Indiferent care ar fi cauza, în sarcina cui cade cutare sau cutare problemă, noi toți trebuie să îngrijim muntele, un bun de mare preț al tuturor.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

La cei 75 de ani ai săi, Ion Cristea spune:

„Io-mi pun în grădină de toate cele"

Să fii țăran și să trebuiască să pleci la oraș să-ți cumperi un pui, ceapă, morcovi sau mere ! Este și foarte trist, dar și revoltător. Ce motive le-au determinat pe aceste femei din Măldăeni, ca într-o zi geroasă din acest început de an să facă trgurieli la Roșiori ?. Sigur, gîndul că orașul, cu piața, se află doar la trei kilometri le-a determinat să nu-și mai cultive, gospodărește, pămîntul din jurul casei. Altfel nu ne explicăm de ce Rada Dacă și-a cumpărat gomuri, Fila Niculescu și-a cumpărat ceapă și morcovi, iar Stana Stroe are în plasă un pui și patru kilograme de mere. Răspunsurile la întrebarea de ce nu își cultivă singure cele necesare nu erau dintre cele mai convingătoare și demne de o bună gospodină. Faptul că în unele părți ale comunei dai de apă abia la 20—30 de metri adîncime și nu merită să uzi o grădină, nu stă în picioare, dacă ne gîndim numai că un drum, dus și întors, la Roșiori, costă 7 lei. Adevărul este că și-au pierdut deprinderea de a cultiva legume și zarzavaturi. De cîțiva ani nici C.A.P.-ul nu a mai avut plan de legume și de atunci nici femeile nu au mai semănat pe loturile personale decît porumb și vie, iar zarzavaturi mai puțin, doar pentru timpul verii.

La cei 75 de ani ai săi, Ion Cristea, deschizîndu-ne ușa la cămară, ne dă cel mai bun exemplu că în fața lui toate piedicile s-au supus, iar una din replicile lui sună foarte convingător : „Io-mi pun în grădină de toate cele ; nu numai pentru mine, da și pentru copii (căsătoriți la oraș), că mi-e ciudă să-i știu mereu cu plasa pe deget". Și, într-adevăr, în cămară se rînduiesc, de o parte, butoiul cu tuică, cele două cu vin, iar de cealaltă — lăzile cu mere și gutui, sticlele cu bulion, borcanele cu gem, compot și dulceață, cele de murături, butoiul cu varză, altul mai mic cu ridichi puse în nisip, lăzile cu morcovi și pătrunjel, funiile de ceapă și usturoi și ca să întregim imaginea a ceea ce pot să stringă patru mîini de gospodari adevărați, să nu uităm cămările fetelor de la oraș, care sînt tot atît de bine orînduite.

Am mai deschis ușa la cîteva cămări în ziua aceea, dar nu am mai găsit ordinea și abundența din cămara lui Ion și Ilinca Cristea. Și unde este dezordine se strecoară și lipsurile. La Stan Grigore, crescător de animale, carnea la borcane și untura prisoseau, dar ceapa era aruncată pe pămînt, într-un colț de pivniță. Aceeași soartă o împărtășeau și cartofii, iar morcovi sau fructe nu obișnuiau să păstreze pe timp de iarnă.

Dar să revenim la Ion Cristea pentru că ascultîndu-l mai au multe de învățat, mai ales pensionarii satului, care, aici, la Măldăeni ating cifra de 1 200 și care pot rămîne, astfel, tineri și folositori încă mulți ani, ajungînd la mulțumirea pe care o trăiește nea Ion.

— Nea Ioane, de cei care n-au dibuit rostul, de ce nu îi ajuți ?

— Îa mai zic și-așa : nu poți sta cu capotu la poartă și să ai și cămara plină. Eu, ca bărbat, n-am stat în stradă, să tîrăsc pantalonii pe șanț. Cînd am plecat de-acasă o sută de metri, am plecat cu o treabă și i-am spus nevestii unde sînt.

— Dar n-ai găsit și dumneata o metodă să ți-i faci prieteni și să se ia după dumneata ?

— Cum nu ! Pe cîți nu i-am pus să-și pună vie ; pe Pavel Rusu, pe Nicu Fioricel și pe Pavel Geană pe care i-am pus să-și fărîme coșăraia și să pună vie. Lui Constantin Coacă i-am dat lemn cu mumă, cu nodulet, din ăl de-an, ca să prindă mai repede putere. Le-am dat la vreo sută de oameni din sat. Îmi ziceau, măi nea Ioane, mai pregătește-mi și mie două, trei sute de bucăți. Într-un an dădeam pînă la o mie de bucăți. Și altoi de pomi le dădeam, că pămîntu e bun și produce. Tată-meu era om cu cap. Și-mi zicea : „Înfige pomu-n pămînt, că nu-ți cere nici un ban ; pune, mă, pomi, să nu se uite copiii, peste gard, la vecin". Și acu, bucuria mea-i să văd copiii-n cireș, la 15 mai. Nu-s sătul de muncă, sfîrîie sufletu-n mine. Cum vine primăvara-s cu foarfecele-ntr-o mînă, cu ferăstrău-n cealaltă și cu ochii în pomi, să nu se-mpletească două crengi și să se frece de vînt. Asta o știu de la inginerul Zaharia din Frăsinet ; el m-a-nvățat și cum să le stropesc. Astă-vară a bătut piatra și n-am făcut stropeală că eram în spital și mai rău m-am topit eu de grija lor. Da-n alți ani noi, trei familii, să cumpărăm noi mere, ne-a feri Dumnezeu !

— De legume cine se ocupă, soția dumitale ?

— Amîndoi. Îmi fac eu răsaduri. La 15 februarie îmi pun semințe în cutii, pe masă și cînd iese soarele le dau afară. La 1 mai sînt sădite în grădină și varza de vară și roșiile. Printre pomi pun sfeclă și căpșuni. Fasolea, ardeii și cartofii au locul lor fix, lîngă gard. Tot secretul e să le sapi de două-trei ori pe an.

— Păsări creșteți sau cumpărați ? Văd toți locul împărțit.

— Anul ăsta am avut cu rațe și giște și curci, în total 80. Să cumpăr pentru mîncare ? Atunci ce meserie mai am eu de-acu-ncolo ! Mă trage inima în toate locurile. Mi-e necaz cînd văd că-i vesteșe să meargă la coceni și eu nu mai pot. Știu că trebuie să mă potolesc, dar mă gîndesc că cei de seama mea au căzut toți pentru că nu prea au avut poftă de treabă. Pe mine munca m-a ținut.

L-am lăsat pe Ion Cristea în pregătire mare, cum zice el, înnodînd foi de porumb pentru legat via și spunîndu-mi : „se înnoadă mai greu, da ce fac eu cu foile de porumb... lucrez cu drag".

În curtea lui Cristea Dincă a apărut o seră. O seră, nu un solar. Este opera tînărului ginere, Alecu Gheorghe, profesor — maistru la Liceul de matematică și fizică din Roșiori. Fecior de țăran, ambițios, Alecu se bucură de cîte ori poate să-și dovedească iscusința și mai ales atunci cînd poate fi de folos celor din jur. Îi umbla prin cap să facă și încălzire centrală, dar ocupat cu sera i-au luat-o alții înainte ; Gică Olteanu și Ionel Leoveanu. Nu va mai fi primul cu calorifer în comună, dar va fi al treilea. Ambiția și principiul sănătos după care se călăuzește, acela că nu vorbele contează ci faptele, sînt o garanție a viitorului în care crede cu atîta strășnicie.

După ce a încheiat ideea de a construi o seră a început munca de concepție cu nopți de gîndire și dimineți în care modifica schițe și definitiva ideea. A fost o muncă grea, dar după ce sera a prins contur, odată cu primele satisfacții, au apărut curioșii. Se oprea cîte o mașină, lătra cățeaua, mama soacră mai zicea cîte una, dar Alecu o împăca zicîndu-i : „Lasă maică să vină, nu ți-e drag să vadă că am izbutit ; doar nu mai are nimeni seră, nici gospodăria agricolă, și sînt curioși".

În curînd vor pune răsaduri de roșii, ardei și vinete, 20 000 de fire, pentru tot satul. Apoi vor cultiva un soi de roșii timpurii, Argeș-420 și, poate, în anii următori chiar două culturi. La plecare Alecu Gheorghe ne-a mărturisit : „Noi, familia noastră, vom fi legumicultori adevărați, dar mai am o singură dorință, aceea ca boala asta a mea să fie contagioasă în comună ca să ne antrenăm, să ne consultăm și să ne întrecem între noi".

Iată o invitație la o activitate pe cît de utilă, pe atît de bănoasă, realizabilă într-un timp mai scurt, întrucît precedentul a fost creat și la capătul cărela imaginea gospodinelor cu plasele cu morcovi, înghețate în stație la Roșiori — va rămîne doar în amintirea legumicultorilor din Măldăeni.

ELENA GHERA ■

Oamenii muncii propun. Ce se întîmplă după aceea?

Dialogul a devenit în societatea noastră un mod de lucru prompt și eficient, iar de la crearea „Tribunei Democrației", instituție cu caracter profund democratic, menită să asigure participarea nemijlocită a tuturor cetățenilor la conducerea societății, la rezolvarea problemelor obștii, dialogul a devenit, mai ales în activitatea consiliilor populare, un fel de sesisme permanentă, un fel de seismograf sensibil și exact al întregii vieți sociale a cetății :

— Dialogul, ne mărturisea nu demult tovarășa **Victoria Popescu**, prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Galați, a devenit, într-adevăr, un mod de lucru foarte eficient pentru noi, edilii, mai ales de cînd, prin intermediul „Tribunei Democrației", lunar avem posibilitatea să ne întîlnim cu cetățeni ai diferitelor cartiere.

— Tovarășă prim-vicepreședinte, la „Tribuna Democrației" cetățenii fac propuneri, sugestii menite să le ușureze munca și viața lor în cadrul acestei mari colectivități care este orașul : în cadrul acestui interviu dorim să aflăm ce se întîmplă mai departe cu aceste propuneri ? Cum sînt ele — dacă sînt — valorificate ?

— În cadrul acestor adunări, **informarea** este reciprocă : pe de o parte cetățenii, deputații, reprezentanții asociațiilor de locatari supun dezbaterilor și atenției noastre toate problemele cu care ei se confruntă, iar pe de altă parte, noi, edilii orașului, conducerile unor întreprinderi și instituții vizate iau cunoștință de ele, le trec în planurile lor de măsuri, le rezolvă, dacă stă în putința lor, sau contribuie la rezolvarea lor alături de alte unități. Centralizate, la nivelul municipiului, ele devin și obiectivele noastre. Așa că propunerile oamenilor muncii nu se pierd pe drum — ca să mă exprim astfel — ele devin obiective ale muncii, ale activității noastre viitoare.

— Ce sectoare ale vieții social-economice au vizat mai mult propunerile făcute ?

— S-au făcut și se fac propuneri referitoare la mai buna gospodărire și întreținere a fondului locativ, a pămîntului din raza municipiului, la dezvoltarea și diversificarea rețelei comerciale, îmbunătățirea aprovizionării populației, transport în comun, la alimentarea cu apă și căldură a locuințelor, la prestarea de servicii, la amenajarea unor locuri de joacă pentru copii, la multe altele.

— Și cum s-au rezolvat, cum se rezolvă concret aceste propuneri ale oamenilor muncii gălățeni ?

— În cartierul „Dunărea", de pildă, cetățenii au propus, printre altele, lărgirea unor străzi și asfaltarea lor, repararea altora, devenite principale căi de circulație, amenajarea a două parcuri pentru copii, cu locuri de joacă, amenajarea unor baze sportive ; în cartierul „Aeroport", cetățenii au dovedit că e necesar să se amenajeze o piață, în microraionul 38, prevăzută cu o hală acoperită de circa 1 500 mp, cu două dormitoare sistem han, cu magazine pentru desfacerea cărnii și a produselor lactate, cu două grupuri sanitare, magazie pentru depozitarea produselor. Propuneri asemănătoare au făcut și cetățenii din cartierul Micro 16—17 și, vreau să reținem, toate aceste propuneri au fost rezolvate și foarte multe sînt încă în curs de rezolvare, de finalizare.

Dar, vă rog, mai rețineți o realizare de ultimă oră : în cartierul „Dunărea" am finalizat o dorință mai veche a cetățenilor, aceea de a funcționa și aici o grădiniță. Ei bine, această grădiniță funcționează de cîteva zile, cu o capacitate de 400 locuri, cu săli de clasă, săli de gimnastică, dotată cu jucării electronice, cu multe alte obiecte de inventar.

— Mulți cetățeni, sintem informați, au solicitat, au propus înființarea unor spații, a unor magazine comerciale : în ce măsură a fost realizată această propunere a lor ?

— În cartierul Micro 16—17 rețeaua comercială s-a îmbogățit cu un magazin alimentar, un magazin al Agrocoop și un restaurant amplasat la parterul blocurilor T și U din micro 17 ; în cartierul „Dunărea" au fost date în folosință, de asemenea, mai multe spații comerciale, totalizînd aproape 3 000 mp : o cofetărie, două centre pentru vînzarea produselor lactate și a produselor de panificație, un centru I.L.F., un magazin pentru produse chimice, altul pentru articole pentru copii, unul cu articole sportive, unul pentru produse cosmetice și de parfumerie, o florărie și altele. Fără îndoială, obiectivele realizate de noi în anul care a trecut nu reprezintă toate propunerile și nevoile cetățenilor. Mai avem încă multe de făcut și în dezvoltarea rețelei comerciale, dar și în alte domenii : vom dezvolta rețeaua de apă-canal, vrem să înlăturăm necazurile pe care le mai avem cu asigurarea apei calde și reci, a căldurii, a salubrizării, a iluminatului public, a multor altor probleme cu care ne confruntăm. La realizarea tuturor acestor lucrări, la rezolvarea lor sînt chemați însă și cetățenii.

— Avansați deja o întrebare : cum sînt antrenați cetățenii la aplicarea în practică a propriilor lor propuneri ?

— Unele propuneri pot fi rezolvate cu sau numai cu participarea efectivă a cetățenilor. În cartierele „Dunărea", Micro 16—17, Aeroport, de pildă, am repartizat gratuit asociațiilor de locatari peste 1 500 kilograme gazon, 11 720 arbori, 1 156 arbuști, 560 trandafiri, semințe de flori și răsaduri, pe care cetățenii le-au plantat, au amenajat spații verzi. S-au plantat, de asemenea, peste 5 000 de metri de gard viu, s-au gazonat mai multe peluze, s-au efectuat lucrări în valoare de peste 100 000 lei din fonduri de stat. Toate aceste lucrări au fost executate de către cetățenii cartierelor respective și tot ei, acești oameni ai muncii, au mai realizat și alte lucrări, au aplicat în practică, sub îndrumarea și controlul nostru, alte măsuri înscrise în planurile noastre de muncă. Forța aceasta, a maselor, devine un izvor nebănuit de energie, un ajutor important în dezvoltarea, înfrumusețarea propriului nostru oraș.

— Tovarășă prim-vicepreședinte Victoria Popescu, am mai avut prilejul să vorbim despre modul în care este folosit pămîntul, terenurile virane de pe raza municipiului Galați. Ce realizări aveți în acest domeniu ? Vă întreb pentru că din programele de măsuri discutate în ședința pe probleme de agricultură, de la Brașov, în Tezele Consiliului Național al Agriculturii pentru al II-lea Congres al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, rezultă un fapt foarte clar : pămîntul, principal mijloc de producție, bun al întregului popor, trebuie folosit, indiferent de caracterul proprietății, în cele mai bune condiții, potrivit prevederilor legilor, nevoilor economiei naționale.

— De mai mulți ani, la Galați, toate terenurile virane, curțile cetățenilor, ale unităților economice, ale instituțiilor, sînt cultivate cu legume, zarzavaturi, flori. În cartierul Micro 16—17, vreo 250 de cetățeni au închiriat terenuri, vreo 30.000 mp, conform legii, le-au cultivat cu legume și zarzavaturi. În incinta unor întreprinderi, printre care Laminorul de tablă, Trustul de construcții, Șantierul Naval, Întreprinderea textilă, Universitate, au mai fost cultivați încă vreo 90.270 mp de terenuri, cu diferite legume și zarzavaturi, de pe care s-au recoltat tone de astfel de legume și zarzavaturi. Cantinele acestor întreprinderi au fost aprovizionate, în bună parte, cu legume și zarzavaturi obținute pe terenurile proprii și au fost aprovizionate și pentru iarnă.

— Înțelegem că toate aceste activități, toate lucrările de înfrumusețare a orașului Galați au fost executate de cetățenii orașului în cadrul unor acțiuni de muncă patriotică : cam cîte ore de muncă patriotică a executat un cetățean ?

— După un calcul sumar, un cetățean al Galațiului a executat cam 200 ore de muncă patriotică, totalizînd o valoare de 1.200 lei ! Obiectivele mai principale la care au participat sînt : faleză, întreținerea pădurii Gîrboavele, a parcurilor, realizarea unor baze sportive, amenajarea plajei de la Turnul de televiziune, asanarea unor bălți, sistematizarea Văii Țiglinei și altele. Anul trecut s-au plantat în Galați peste 350.000 arbori și arbuști !

— Care sînt domeniile în care vă propuneți să acționați cu mai multă eficiență ?

— În domeniul educațional în primul rînd. Toate aceste acțiuni întreprinse de noi, de organizațiile democrației și unității socialiste, de asociațiile de locatari, de alte organizații obștești au nu numai o eficiență economică, concretă, ci și una morală, educațională, puțin mai abstractă la prima vedere, dar indispensabilă. În Galați s-au construit 55.000 de apartamente ! Se construiesc și se vor construi în continuare. Acest uriaș fond locativ, de o valoare inestimabilă, trebuie păstrat, îngrijit, gospodărit cu grijă și cu eficiență. Mai sînt însă unii locatari care nu-și îngrijesc apartamentele, nu-și achită datoriile față de stat, nu respectă liniștea în blocuri, ordinea publică. Nu trebuie tolerați paraziții, răii-platnici, scandalagiii, cei care se dedau la fapte antisociale. În această direcție trebuie să acționăm cu mai mare insistență, printr-o mai puternică opinie de masă, să-i convingem pe acești oameni, să-i obligăm să respecte normele noastre de morală, de etică și echitate socialistă.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Satul care a rămas acasă

Răsfirat sub frunzișul veșted acum, sub bătaia soarelui care s-a ridicat în cumpăna cerului și de-acolo își aruncă săgețile înflăcărate, satul pare pustiu. Prin aerul încremenit în lumina fierbinte a zilei de vară, abia se strecoară un fir de răcoare din dreapta, dinspre lunca Obedeanului, cea cîntată și într-un cîntec vestit. Cine va fi fost acest Obedeanu nu se mai știe, el o fi bătut țărușul, cum se zice, și o fi ridicat primul zid de casă în Obedeni, sat care se zărește nu departe, ca un petic de verdeață pe întinderea dreaptă a cîmpului, dincolo de albia Neajlovului. Dar dincoace, la ieșirea din Bucșani, pe creștetul unui deal care ține aproape vederea, roată, cîțiva kilometri buni împrejur, la sediul C.A.P.-ului care adună la muncă oamenii din Bucșani, Podișor și Vadu Lat, aflăm o legendă nouă și adevărată, vie și pilduitoare.

În urmă cu zece-cincisprezece ani, cînd țara a intrat masiv pe făgașul industrializării, parte din țăranii din sat au luat drumul Bucureștiului, cale de vreo 40 de kilometri dus și întors, calificîndu-se muncitori, mai ales la *Semănătoarea* și alte cîteva întreprinderi din Capitală. Pe vremea aceea, C.A.P.-ul Bucșani încă avea dificultăți multe și felurite. Producea, cum spun oamenii astăzi, experiențe. O experiență a fost legumicultura. Era pe vremea cînd gîrla Dîmbovnicului începuse să vină poluată, poluînd la rîndu-i Neajlovul, în care se varsă la vreun kilometru, doi de sediul C.A.P.-ului din Bucșani. Cîtă producție se făcea, rămînea mai mult la capul locului, fiindcă nu prea veneau mașinile să o ridice conform contractelor pe care oamenii din Bucșani le încheiaseră cu convingerea că vor fi și respectate. Experiența se dovedi amară. Era și vremea cînd, cum spun astăzi oamenii, zootehnia, ca altă sursă de cîștig, însemna că „aveam de toate, oi, păsări, porci, vaci, aveam de toate și nu făceam mai nimic". Drept e că în vremea aceea o parte din oameni nu și-au mai bătut gîndul cum să-și întoarcă ei munca pentru a fi mai bănoasă, ci, așa cum arătam, s-au suit în camioane și și-au făcut un alt rost în viață, intrînd pe porțile fabricilor care aveau nevoie de ei la fel de mult ca și agricultura. Dar către ceasul al doisprezecelea, cum se spune, cei rămași își amintiră că nu trecuseră atît de mulți ani de cînd Bucșanii fuseseră vestiți în această parte de apus a Ilfovului, ca foarte pricepuți crescători de vite, mai exact, așa cum zic zootehniștii, de animale mari. Ideea președintelui C.A.P.-ului, Emil Panait, de a pune pe picioare, în urmă cu vreo șapte ani, o îngrășătorie de tăurași, se dovedi repede norocoasă și astfel rămase pînă-n ziua de azi. Și aceasta este și cheia care explică de ce satul începuse să rămînă pe loc, să nu se mai fărîmițeze, să nu mai pornească la drumuri lungi ca să muncească prin locuri străine. Desigur, către oraș au continuat să mai plece și pleacă și acum oameni, dar mai puțini mai cu seamă tineri, absolvenți de școli, însă un lucru sigur este că la Bucșani nu s-a petrecut acel fenomen, atît de evident prin alte sate, de feminizare și de îmbătrînire a forței de muncă. Atracția Bucureștiului a venit, ca un clește, pe două părți, către Clejani și către Crevedia Mare, însă la Bucșani forța ei a slăbit, astfel încît marea majoritate a oamenilor tot pe la casele lor muncesc.

— Și muncesc chiar toți, adaugă Emil Panait.

— Mai sînt și bătrîni, mai sînt și copii...

— Au și ei partea lor de muncă, la care se-ndeamnă singuri. Dar să vorbim metodic. Să începem cu C.A.P.-ul.

— De acord.

— Noi ținem aici vreo 2 500 de tăurași pe serie. Îi cumpărăm la o sută de kilograme, de la celelalte C.A.P.-uri din județ, și-i aducem pînă la 400, cînd îi vindem, în parte la export, mai ales la arabi și italieni. Ne-am cumpărat două mori DI 55, cu banii noștri, aproape trei sute de mii una, și producem un furaj unic. Dacă avem morile astea, bineînțeles că avem și ce măcina. Nu ni s-a întîmplat să rămînem vreodată fără furaje. Altfel cum? Dacă de 700 de oameni e nevoie la strîns nutrețul, 700 de oameni se duc.

— Se duc pentru că sînt și plătiți bine. Și sînt plătiți pentru că, am aflat, fiecare tăuraș se îngrașă zilnic, în medie, cu aproape un kilogram. Mai exact, sporul zilnic e între 800 și 1 100 de grame. De ce această oscilație ?

— Noi ținem un efectiv de două ori mai mare decît capacitatea celor șase grajduri pe care le avem. Dar sperăm să lucrăm în condiții mai bune atunci cînd va fi gata noul complex, de 4 000 de capete, care ne-a costat 22 de milioane — tot banii noștri, ai cooperativei — și în care trebuia să intrăm la sfîrșitul anului trecut. Între timp vreo trei sute de tăurași i-am repartizat în sat, să crească pe lîngă vitele oamenilor. La noi, la Bucșani, fiecare familie ține două vaci cu lapte, abia dacă sînt vreo cîțiva care au doar una sau deloc ! O familie încasează, pe lună, cam 2 500 de lei numai pe laptele pe care-l contractează cu statul. În afară de asta, oamenii mai cresc și tăurași care sînt proprietatea lor nu a C.A.P.-ului, și pe fiecare îa cam 7 000 de lei. Cu vitele astea, care nu sînt chiar puține, în bătătură, e limpede acum că au treabă și copiii, cînd sînt în vacanțe, ori bătrînii satului.

Există, într-adevăr, la Bucșani, o astfel de drămuire a muncii, pe vîrste și puteri, care adună în fiecare casă belșug după răsplata pe măsură a acestei munci. Îl întrebăm, de exemplu, pe Nicolae Voicu, secretarul Consiliului popular, cît lapte a contractat Bucșanii, și el ne-a răspuns lăsîndu-ne să facem singuri socoteala : „De necrezut : de primăvara pînă toamna, în fiecare dimineață și în fiecare seară, pleacă de aici cîte două cisterne cu cîte 5 000 de litri de lapte". Iar dacă numărul familiilor se ridică la vreo mie și fiecare familie crește, în medie, cam doi tăurași, e limpede că la Bucșani n-au rămas țărani dintr-aceia care se aprovizionează din piețele orașelor, ci, dimpotrivă, găsindu-și o cale de a-și face munca rentabilă, contribuie astfel la atingerea unui grad de bunăstare care trece și dincolo de hotarul satului lor.

Dacă, între timp, mai departe ori mai pe aproape, există și sate al căror număr de oameni s-a cam rărit, Bucșanii este și rămîne un sat stabil, neclătinat de împrejurări, plin de oameni, plin de viață, ocupat pînă peste cap cu lucrul celor peste 2 500 de hectare din a căror gospodărire, de bună seamă, pornește orice speranță și orice izbîndă, inclusiv bănoasa zootehnie.

Bucșani : un sat care a rămas acasă.

D. CONSTANTINESCU

Început de an

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Serviciile pentru populație și respectul de breaslă

Timp de cîteva ore am parcurs unele unități prestatoare de servicii din orașul Tîrgu Mureș. Am considerat util să transcriem în rîndurile care urmează experiența pozitivă, revelatoare, pe care am avut-o cercetînd modul în care unitățile cooperației meșteșugărești vin în întîmpinarea exigențelor de confort și de civilizație ale cetățenilor. Toate aceste servicii organizate inspirat și exemplar, pe flux cotidian, pot servi ca util schimb de experiență pentru cooperativele și unitățile prestatoare de servicii de acest gen din multe alte localități ale țării.

O policlinică a televizoarelor!

În ziua de 31 decembrie 1980 Centrul de reparații T.V. din strada Kossuth Lajos nr. 20 a fost luat cu asalt. În cîteva ore atelierele s-au umplut cu 200 televizoare defecte și cu mult mai mulți solicitanți disperați că vor rămîne fără programul de revelion de pe micul ecran. Atmosferă încărcată. Telefoanele sunau din minut în minut de parcă toate televizoarele din oraș s-ar fi defectat în ajunul revelionului. Mulțumită unei organizări impecabile, pînă în orele serii cele 200 televizoare se aflau în stare de funcționare la domiciliul clienților. A fost o zi eroică pentru lucrătorii centrului de reparații care răspunde la numărul 1 79 87 la orice fel de chemări. Organizare de policlinică, organizare pe fișe pentru fiecare aparat de televizune aflat în garanție sau în „abonament". Ce înseamnă aici „abonament"? Toți proprietarii de televizoare ce doresc să-și întrețină aparatele în condiții ireproșabile fac abonamente anuale în valoare de cîteva sute de lei pentru orice fel de depanare, asigurîndu-li-se — în cazul unor reparații ce necesită intervenții de durată în ateliere specializate — televizoare de rezervă în bună stare de funcționare care permit vizionarea normală a programelor cît timp se remediază defecțiunile. De obicei însă, se ivesc rar avarii grave deoarece, avînd la îndemînă fișele tuturor aparatelor T.V. din zonă (din oraș sau din așezările învecinate), depanatorii își dau rapid seama despre ce defecțiuni este vorba, cu atît mai mult cu cît funcționează un control periodic și preventiv ca în cadrul unei „policlinici teritoriale".

Centrul de reparații din str. Kossuth Lajos nr 20 e modern, cu stații de încercare cu oglinzi, cu ascensor direct pentru televizoare spre atelierele de la etajele superioare, cu stație de emisie și recepție pentru comunicare cu maiștrii depanatori Fülop Dionisie, Balasz Carol, Lengyel Francisc, Man Nicolae ș.a. Pe un panou imens se află cheile și adresele tuturor antenelor colective de bloc din oraș abonate la acest centru. Astfel încît specialiștii centrului în reglarea antenelor pentru o imagine limpede și plastică a televizoarelor să poată răspunde oricînd reclamațiilor: astfel încît să fie evitate intervențiile „diletanților" ocazionali, ale „chilipirgiilor" de gang care se oferă, la preț de speculă, să „refacă" imaginile televizoarelor dereglate din cauza unor accidente neprevăzute.

Reparațiile se execută la acest centru în cîteva ore de la apel. Se lucrează fără nici o „nemulțumire", fără nici o „reclamație". Iată de ce la Tîrgu Mureș în noaptea de revelion au funcționat bine toate televizoarele din oraș.

Trăind de pe urma... „plimbării oamenilor pe drumuri"

Pe una din străzile patinate de vreme, așezată în pantă, se află un birou minuscul, supraetajat, cu o scară interioară în spirală, unde e un du-te-vino aproape supărător. Ne aflăm în unitatea de „traduceri, multiplicări și meditații" din Tîrgu Mureș, unitate condusă de profesorul Ioan Șipoș. Aici intră mereu oameni care solicită traduceri de acte, de texte, scrisori, manuscrise, cărți științifice și tehnice, multiplicări de formulare, de manuscrise, de documente, meditații de limbi străine, servicii de translație, și mai ales consultații juridice. Cetățenii orașului s-au obișnuit să calce pragul acestei unități pentru a se interesa ce acte le sînt necesare pentru cele mai paradoxale evenimente privind: nașterea, înregistrarea unui nou născut, moartea, căsătoria, moștenirea, divorțul, înscrierea în circulație a unei mașini, schimbarea domiciliului, intentarea unui proces de paternitate sau de vătămare corporală etc. Profesorul Șipoș e o enciclopedie de legi și acte normative pe linie juridică și de stat, la care apelează foarte mulți oameni. Fiind un dușman înverșunat al birocrației, al purtării oamenilor pe drumuri de la o instituție la alta pentru procurarea unor acte, s-a gîndit că creeze un serviciu care să simplifice labirintul birocratic și să-i degreveze pe oameni de grija obsedantă, nevrotică a demersurilor pentru cele mai abracadabrante formulare și formaliștici, dovezi, certificate, iscălituri etc. Practic, unitatea pe care o conduce și care împlinește 10 ani de existență își face planul și-l depășește de pe urma hîrtiilor, a actelor, duplicatelor, formularelor, testelor, certificatelor, dosarelor etc. de care are nevoie cetățeanul la tot pasul. Trăiește de pe urma „plimbării" oamenilor pe drumuri! Unitatea aceasta formată din 35 de încadrați și 17 colaboratori e practic un intermediar între cetățean și instituții sau întreprinderi, mai bine-zis între cetățean și evidențe mai mult sau mai puțin necesare, între cetățean și tribunal, între cetățean și arhive etc. În cinci minute, cronometrate, au intrat în biroul unității trei cetățeni care solicitau următoarele lămuriri și acte: Arpad Nagy — toate formele pentru un contract de închiriere. Dănilă Catană — toate actele și aprobările necesare pentru o schimbare de domiciliu, Ștefan Burcea — o fișă medicală pentru înscriere la școala de șoferi. Dar vin aici oameni cu atîtea probleme de viață încît profesorul Ioan Șipoș ar putea oferi material documentar pentru cîteva sute de romancieri!

În felul acesta unitatea ar deveni utilă nu numai ca intermediară între oameni și oameni ci și între viață și literatură!?

Cine șterge praful și cine spală geamurile acasă?

De zeci, de sute de ori pe zi sună telefonul cu numărul 21 077 din Tîrgu Mureș. E unul din telefoanele cele mai solicitate din oraș. La acest număr răspunde în fiecare dimineață pînă la orele 15 dispecera Ecaterina Kiss. De ce sună cetățenii la acest număr? Cu ce probleme? Sună mai ales femeile. Dar sună și bărbații. Solicită repartizarea și programarea în anumite zile din săptămînă, între anumite ore, a unor femei de serviciu, a unor femei de încredere care pot îndeplini în bune condiții diferite sarcini gospodărești, ca spălat și călcat rufe, curățat apartamentul, lustruit parchetul, spălatul geamurilor, bătut covoare, supravegheat copii, prepararea mîncării, îngrijirea unor bolnavi mai mult sau mai puțin imobilizați etc. Iată cîteva servicii minunate care vin în sprijinul celor extrem de ocupați la locurile lor de muncă, ai celor care se pregătesc de mari evenimente în familie, ai celor care sînt obligați să lipsească temporar de acasă (spectacole, deplasări) și nu au cu cine să-și lase copiii sau nu au la cine apela pentru îngrijirea bolnavilor sau bătrînilor. În afară de servicii de acest gen care necesită o oarecare calificare și foarte multă încredere și seriozitate, la dispeceratul unității nr. 35 condus de tovarășa Ecaterina Kiss se pot face programări de comisionari care să ducă flori, cadouri la adrese fixe sau jerbe la cimitir, se pot procura bilete de spectacole sau de tren, la manifestări sportive etc.

La ora vizitei noastre era liniște. Ne aflam după zilele sărbătorești de Anul nou. Cele 80 de femei care sînt programate prin dispecerat se aflau la curățenii generale pe la diferite adrese din oraș. Urmează un sezon de obicei mai liber pentru lucrătoarele ce depind de unitatea nr. 35. În sezon de acalmie femeile sînt programate pentru diferite servicii în instituții și în întreprinderi. Dar rămîne întotdeauna ceva de făcut prin case: de șters praful, de scuturat covoarele, de spălat geamurile, de dus un buchet de flori pentru ziua de naștere a unei prietene...

O casă de mode care iese din zona efemerului

O „Casă de mode" trimite gîndul la o zonă rarefiată a cotidianului, spre efemer și volatil. La urma urmei cîți dintre noi frecventează o Casă de mode? Fără îndoială puțini. Și totuși, Casa de mode din Tîrgu Mureș, complex de servicii pentru populație, e frecventată nu numai de femeile și bărbații din oraș ci și de cei din comunele și satele învecinate, dar foarte adesea de către clienți din nenumărate așezări din țară. Casa de mode din Tîrgu Mureș a ajuns să fie cunoscută și peste hotare. Patru cooperative meșteșugărești își concentrează activitatea aici pe cîteva nivele, într-o clădire modern amenajată și ireproșabil întreținută. În interioarele ei este întotdeauna o aglomerație tonică și discretă. Evident, majoritatea clienților este formată din femei. Dar bărbații nu sînt de neglijat, tot din perspectiva femeilor. Ce fel de comenzi înregistrează zilnic Casa de mode din Tîrgu Mureș, casă celebră prin modelele lansate pe piață în domeniul artei vestimentare, al tricotajelor, al încălțămintei și marochinăriei etc.? Comenzi de rochii și costume bărbătești, de pildă. E cazul ca la acest capitol să subliniem faptul că propunerile de modele sînt făcute cu ajutorul și sub supravegherea unei absolvente de institut de învățămînt artistic superior, Birtalan Eva Vidra, și că maeștrii croitori Chibelean Ioan, Bencze Ioan, Pop Laurian, Sasz Iosif, Kovacs Ioan, Gyönti Petru sînt oameni cu multă experiență și cu mîini de aur. Evident că în această sferă delicată a modei se lucrează pe sezoane, că moda e lansată prin spectaculoase „parade ale modei" care au loc în holul mare al complexului și la care participă un numeros public. Ni se spune că au loc cîteva zeci de „parade ale modei" și că se lansează aproximativ 2 000 (două mii) de modele noi într-un an. Semnificativ e faptul că se veghează ca prin comenzile cetățenilor să se orienteze gustul estetic al publicului, să se elimine prostul gust, uritul și improvizațiile îndoielnice, cosmopolite în vestimentație sau în încălțăminte. Casa de mode din Tîrgu Mureș este astfel și o unitate în care se deprind noțiuni fundamentale de civilizația străzii și de estetică a cotidianului. Realmente splendide sînt aici unicatele de încălțăminte: pantofii de damă sau bărbătești, cizmele cu fermoar sau fără fermoar, cu carîmb lung sau scurt etc., creație a meșterilor Costea Nicolae, Haja Lucia, Horvath Maria, Kerestely Alexandru, Desmași Doina, Simon Eva.

De fapt, cea mai bună verificare a importanței unei asemenea unități prestatoare de servicii într-un oraș se poate face pe stradă, la spectacole, la concerte, la restaurante, cu ocazia diferitelor manifestări publice: tîrgu-mureșenii, se știe, sînt frumos și îngrijit îmbrăcați, respectul pentru meserie și pentru profesiune ridicat la titlul de noblețe umană se vede și în exigența vestimentară cu care se prezintă unii în fața celorlalți. De fapt, întreg acest complex de modă în care oamenii se pot îmbrăca din cap pînă în picioare e completat de un salon modern de coafură și cosmetică unde e îngrijită igiena epidermei și frumusețea trupului și unde se execută o seamă de servicii civilizate: masaje sub diverse prescripții medicale, tuns, vopsit de păr, coafuri de zi și de seară, freze moderne, manichiură, pedichiură etc. Maestre în această veche îndeletnicire omenească sînt cîteva femei: Ban Doina, Kelemen Melinda, Acateu Carmen, Acateu Maria și mai ales Gall Olga, cu o vechime de 24 de ani în arta coafurii.

Un barometru pentru un oraș

Pe una din străzile pitorești ale orașului străjuită de clădiri vechi, monumentale, încărcate de secole, se află o unitate de frizerie cu un farmec și un interes deosebite. Interiorul are o atmosferă desuetă deși aici se pot citi tacticos în clipe de așteptare ultimele ziare și reviste, se pot comenta ultimele știri sportive, iar frizerii, în frunte cu bunul gospodar și om de spirit Sandor Zoltan, servesc clienții ireproșabil, după ultima linie a modei și cu un stil care amintește de liniștea unui sanatoriu în munți. Punctul maxim de interes pentru toți locuitorii orașului îl reprezintă o microstație meteorologică pe care responsabilul o scoate în fiecare dimineață, spre informare, în fața unității, pe trotuar, pentru ca tot omul să știe „pe ce vreme trăiește". Pe cadranul ei trecătorii pot citi temperatura aerului și presiunea atmosferică. La ora vizitei noastre termometrul arăta minus 19 grade! și surprinși de viziunea concretă, aproape orologică a frigului, am intrat înăuntru să ne încălzim și să ne retușăm ținuta. A fost o experiență reconfortantă. Nu ocoliți frizerii din Tîrgu Mureș, buni meșteri de odinioară care știu să vorbească despre „cîte în lună și-n stele" dar își fac datoria cu distincție, cu politețe și cu artă. Adresați-vă serviciilor lui Sereș Vasile și ale lui Gombos Ioan și veți fi mulțumiți, atît de mulțumiți încît, dacă ați putea, v-ați reîntoarce cu avionul pentru un tuns, o frecție sau un masaj la Tîrgu Mureș. Să auziți încă o dată cum bate ceasul într-o frizerie...

Astfel, barometrul activităților prestatoare de servicii din municipiul Tîrgu Mureș indică timp frumos, cer senin și respect de breaslă, indică civilizație și confort.

ADRIAN DOHOTARU

Din presa județeană

● „Familia — școală fără vacanțe" este titlul articolului semnat de G. Stupcanu dar și o posibilă definiție pe care unii părinți o ignoră cu bună-știință. Acestor părinți — ai căror număr e limitat — ce-și frustrează odraslele de copilărie dar își îndeplinesc cu cinste datoriile la locul de muncă, uitînd că într-o societate ca a noastră grija pentru educarea și creșterea copiilor se află la loc de cinste, acestor părinți, le-ar trebui cîteva momente de meditație înainte ca problemele create copiilor lor să devină situații-limită. („Ceahlăul"—Neamț — 10 ian.) ● Dintr-un cadran cultural al ziarului „Viața Nouă" — Galați (11 ian.) am reținut poezia „Cercei de aur" de Ion Trif Pleșa din care am ales versurile: „Încins cu briu lat și trăgînd din țigară / țăranul român are în el înțelepciune și putere de uriaș". Sub aceeași semnătură se găsește și însemnarea „Dunărea învață de la oameni", elogiu adus celor ce-și petrec nopți și zile în fața „mărilor de foc", cum se mai cheamă, metaforic, marile cuptoare ale oțelului. ● O premieră a anului 1981 pe harta energetică a țării o va constitui și lignitul de Sîntu-Gheorghe. Primul semestru al acestui an va însemna trecerea la exploatarea lignitului dar și muncă neîntreruptă a colectivului de muncitori și ingineri care au înțeles că țara are nevoie de cît mai mult cărbune. (Preda Niță — „Cuv.-Nou" — Covasna — 12 ian.) ● La Sibiu, în curtea Casei de cultură a studenților a fost dat spre folosință publicului interesat un patinoar natural. Așadar, un nou și plăcut mijloc de petrecere a timpului liber. („Tribuna Sibiului" — 13 ian.) ● La Brăila a intrat în funcțiune o nouă fabrică. Este vorba, după cum am aflat de la Constantin Dobre („Înainte"—Brăila — 13 ian.), despre „Fabrica de materiale refractare" care va produce o gamă de produse diversificate, producția ridicîndu-se anul acesta la circa 70 000 tone ● „De ce se cumpără mult prea multă pîine din Craiova?", iată o întrebare la care Ion Diaconu, într-o anchetă efectuată împreună cu reprezentanți ai inspecției comerciale județene prin mai multe centre de vînzare a pîinii, a găsit și răspunsul: sătenii din comunele apropiate, și nu numai, cumpără pîine cu sacii pentru a crește... porci. Sigur, în asemenea condiții se creează goluri și chiar discuții între cumpărători. Într-o convorbire purtată cu împiegatul de mișcare din Autogara nord Craiova, autorul anchetei a aflat că autobuzele au căpătat o dublă funcționalitate: pe lîngă oameni transportă și alimente. („Înainte" — Dolj — 13 ian.). ● Integrarea intelectualului în viața satului constituie, după cum reiese din dezbaterea inserată în paginile ziarului „Făclia" (Cluj), 13 ian., realizată de Vintilă Vulpescu, o problemă complexă, un mod sigur de cunoaștere a universului spiritual al oamenilor. Invitați la dezbatere, intelectuali ai comunei Moeciu au demonstrat că apropierea intelectualilor de cetățenii comunei contribuie la formarea și dezvoltarea conștiinței lor socialiste, iar întîlnirile constituie un valoros schimb de idei și experiențe. ● Ludovic Roman ne face cunoscută prin intermediul rubricii „orizont științific" o nouă descoperire românească. Este vorba de factorul rhopic care înseamnă, după definiția dată chiar de descoperitorul lui, acad. Eugen Pora, echilibrul ce trebuie să existe între cationii cu acțiuni antagoniste din mediul organismelor marine. Se știe însă că acest factor acționează și asupra organismului uman. Descoperirea constituie o prioritate științifică românească pe plan mondial. („Cuvîntul Nou" — Covasna — 13 ian.) ● Orice vizită făcută la o casă de copii înseamnă bucurie dar și îngîndurare. Ileana Dinică, învinsă de melancolia și duioșia copiilor de la Casa de copii din Blaj, notează cu amărăciune, ca și cînd o coajă de nucă verde i-ar fi inundat cuvintele: „... pentru unii din acești copii, cuvîntul mamă este o noțiune cu totul abstractă și al cărui conținut, emoțional-afectiv, ei îl descoperă, rînd pe rînd, din lecții, din poezii, din cîntecele închinate mamei...". Sigur, grija cu care educatoarele înconjoară această vlăstare este demnă de toate laudele dar dragostea mamei nu poate fi înlocuită de nimeni și de nimic. Crescuți într-un climat de omenie, caracteristic societății noastre, copiii cresc frumoși și curați dar mereu cu o mirare fără răspuns. Mereu în căutarea mamei. Mereu în căutarea familiei. („Unirea" — Alba — 14 ian.) ● „Înainte" (Dolj — 14 ian.) publică sub semnătura lui Romulus Cîncă o pagină în care sînt arătate realizările cooperatorilor din Amărăștii de Sus, la numai cîteva zile după ce apăruse la aceeași rubrică o altă comună fruntașă a Doljului — Poiana Mare. După prezentarea celor două localități se verifică încă o dată, dacă mai era nevoie, un vechi și cunoscut adevăr: „cine muncește are". ● Printre multele reușite pe care muncitorii din județul Caraș-Severin le-au avut la începutul acestui an se numără și microhidrocentrala de la Globu Craiovei — realizată cu forțe proprii, utilajele necesare fiind concepute de specialiștii de la Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru echipamente hidroenergetice Reșița, cele două oțelării din orașul Bistra care au început anul cu bine dînd suplimentar în prima decadă aproape 280 tone de oțel și expedierea primelor subansamble pentru Canalul Dunăre-Marea Neagră de la Bocșa. Sînt primele semne ale anului, sînt primele împliniri. („Flamura" — Caraș-Severin — 13 ian.)

I. IACOB

„Factorii de stress și bolile de inimă"

Convorbire cu medicul specialist Valeriu Ionescu de la Institutul de fiziologie normală și patologică „D. Danielopolu"

— Stimate tovarășe doctor, interviul acordat revistei noastre în urmă cu două luni a suscitat un interes deosebit. Ne-au scris și ne-au telefonat un număr neașteptat de mare de cititori, care, aproape fără excepție, ne-au cerut să prezentăm lămuriri suplimentare în legătură cu unele din considerațiile dumneavoastră privind factorii de eroare în dignosticul și tratamentul maladiilor cardiovasculare. Am fost rugați în mod expres să vorbim mai amănunțit despre ceea ce dumneavoastră ați numit rolul factorului comportamental în declanșarea sau agravarea bolilor de inimă.

— Am fost și eu, în aceste zile, ținta unor numeroase scrisori încărcate de întrebări și solicitudini. Interesul particular acordat factorului comportamental este explicabil dat fiind faptul că despre acest element de o mai vagă concretete se vorbește mai puțin. În unele lucrări dedicate epidemiologiei bolii coronariene se recunoaște că pe lîngă factorii de risc cunoscuți, există și unul mai greu de cuantificat, dar care, așa cum afirmă grupul de la Framingham, poate fi uneori mai puternic decît toți ceilalți la un loc. Este vorba despre așa-numitul **stress psihic prelungit.** Cu toate acestea chiar și unele date recente ce vin în sprijinul acestei demonstrații, continuă să fie privite cu scepticism de către unii medici ca și cum ele s-ar afla la marginea științei.

— Considerați că orizontul profesional al medicului internist sau cardiolog trebuie să cuprindă și cunoștințe din alte domenii de specialitate ale medicinei ?

— Întrebarea dumneavoastră a sosit la timp. Este deci locul să spun că nu pledez pentru comolicarea practicii generale medicale cu o metodologie proprie psihologiei sau neuropsihiatriei. Acest lucru ar depăși limitele capacității noastre de pregătire și informare. Consider totuși că nu putem contribui cu eficacitate la combaterea „epidemiei" de boli cardiovasculare, sub amenințarea căreia ne aflăm cu toții, dacă nu ținem seama de condiția psihică a pre-pacientului, și a bolnavului cardiac. „Corpul medical nu mai poate adopta o atitudine distantă sau pasivă față de aceste probleme psihosociale" se spune în cel de al 13-lea Raport al Organizației Mondiale a Sănătății. Și tot în această ordine de idei îmi revin în minte cuvintele regretatului acad. prof. dr. I. Bruckner prin care eram invitați să avem în vedere faptul că problemele familiale sau sociale nu sînt lăsate de bolnavi la poarta spitalului. Un nevrotic agitat va fi mai greu de convins să nu mai fumeze deloc. El trebuie învățat la început cum să lupte împotriva acestei patimi : să nu inhaleze adînc, să nu fumeze în prima parte a zilei. Va trebui, de asemenea, să i se indice să vorbească mai rar, mai încet, respirînd abdominal și să evite gesturile bruște, **adrelino-declanșatoare,** care fac rău și celui care le practică și celor cărora le sînt adresate. Trebuie să mai ținem apoi seama că în funcție de gradul său de cultură, bolnavul vine cu un anumit bagaj de informații medicale și că, în general, el este dispus să acorde credit veștilor proaste, deci diagnosticelor sau presupunerilor alarmante. Tocmai de aceea, un diagnostic eronat de angor la o durere precordială nevrotică sau radiculară este mai repede crezut decît diagnosticul corect, chiar dacă primul diagnostic a fost pus de către un nespecialist.

— Corespondenții noștri, unii dintre ei, ne-au semnalat și faptul că în nu puține ocazii, chiar mediul spitalicesc și comportamentul personalului medico-sanitar pot genera stări conflictuale sau pot deveni factori stresanți.

— Perfect adevărat. În spital bolnavul este scos din mediul său familial și de lucru, el se află în adinamie fizică și psihică, dar cu dominanta bolii. Regimul de relativ „anonimat" în spital îi poate afecta personalitatea. S-a dovedit, între altele, că în funcție de comportarea personalului medical, vizita medicală, punct culminant al unei zile petrecute în spital, poate deveni o situație stressantă. Să nu uităm apoi că bolnavii pot fi marcați de variate complexe. Cei mai mulți cardiaci sînt oameni în vîrstă care pot avea complexul inutilității sau al izolării sau un status anxios de insecuritate, stări depresive care pot fi accentuate prin lipsa de grijă și înțelegere a medicului. În indicațiile pe care le dăm bolnavilor noștri, trebuie, de asemenea, să ținem seama de gradul de solicitare nervoasă și cardiovasculară pe care îi implică anumite activități. Să nu uităm de pildă că frecvența cardiacă a unui parașutist poate atinge 194 bătăi pe minut, iar inima unui orator în plin patos poate înregistra 180 de bătăi pe minut. Situații de stress pot face ca inima unui conducător auto să bată de 155 de ori pe minut, mai ales în cazul indivizilor agresivi ce-și satisfac la volan anumite complexe, nerealizări sau insatisfacții.

— Care sînt perturbațiile fiziologice provocate prin stress ?

— O suită de date demonstrează că relația dintre stressul psihic și secreția de catecholamine (adrenalină și nonadrenalină) este astăzi o certitudine. Ea generează creșterea travaliului cardiac și a consumului de bioxid, a glicemiei, acizilor grași liberi circulanți și trigliceridelor, substanțe care sînt impinse și infiltrate în peretele arterial. Sînt fenomene care pot accentua la bolnavii coronarieni zonele de ischemie, aritmiile cardiace, favorizînd apariția infarctului sau fibrilația ventriculară.

— În precedentul interviu încredințat redacției noastre ați vorbit în cîteva cuvinte și despre o posibilă legătură între bolile cardiovasculare și anumite tipuri temperamentale.

— Cercetări epidemiologice au demonstrat că la indivizii caracterizați prin agresivitate, tendință de dominare, competitivi, vesnic agitați, infarctul miocardic este de 2—4, 3 ori mai frecvent decît la indivizii ponderați, iar repetarea infarctului este de cinci ori mai frecventă. Individul cu asemenea personalitate este în general sigur de el, și spre deosebire de nevroticul anxios, el nu merge la doctor, deoarece nu simte nevoia de sfaturi medicale. Specialiștii afirmă că acești indivizi, care prezintă, totodată, și un risc de angină de 2,3 ori mai mare decît alte tipuri de personalitate, au în general o insuficientă capacitate de a se relaxa, deci o deficiență a proceselor de inhibiție corticală.

— Dar asemenea predispoziții naturale pot fi corectate ?

— Totul se poate obține prin voință și educație. Ar fi extrem de util dacă anumite principii educative ar fi difuzate chiar în cadrul învățămîntului de cultură generală. Este necesar ca psihologii să ne vorbească despre parametrii vieții moderne, despre organizarea activității personale astfel încît să obținem maximum de randament cu un cost fiziologic și psihic redus. În general numai cei nepregătiți sau needucați devin victimele unor conflicte exagerate. Sînt multe, extrem de multe de spus în această privință ! Aș aminti numai faptul că din păcate nu sînt deloc puțini cei care uită că în societate trebuie să existe o anumită ierarhie pentru o organizare eficientă a muncii. Este știut că nimeni nu se supără dacă semenul său dovedește performanțe sportive, că aleargă sau înoată mai bine decît alții, dar mulți acceptă greu adevărul că, sub raport profesional, este depășit de alții, că aceștia și nu el au fost promovați sau răsplătiți pentru merite certe. Revăzînd aceste date înțelegem de pildă de ce vînzătorul din magazin în loc să-ți arate înțelegere, îți răspunde cu agresivitate. Vom înțelege cu alte cuvinte cît de variate pot fi cauzele intime și psihosociale ale stressului psihic, atît de implicat astăzi în apariția și agravarea bolilor de inimă.

LIVIU TIMBUS ■

Primul atlas de chirurgie oftalmologică

E gata de tipar, la Editura Militară (firește, nu la cea medicală ? !), volumul 1 al Atlasului chirurgical oftalmologic, cea dintîi lucrare de acest gen din literatura noastră și, judecînd după amploarea ei, una din puținele din lume. Realizat de profesorul Mircea Olteanu, primul din cele 2 volume ale Atlasului cuprinde 150 de pagini și 300 de imagini, ultimele datorate talentatului grafician Ion Toma. El conține probleme de chirurgie palpebrală, estetică și reconstructivă, recomandîndu-se ca un instrument de lucru util nu doar oftalmologilor, ci și chirurgilor plasticieni și maxilofaciali, otorinolaringologilor, oncologilor etc.

Salutînd această apariție, rod al unei experiențe îndelungate și al unei munci asidue, se cade să adăugăm cîteva cuvinte despre autorul ei. Mircea Olteanu face oftalmologie de 28 de ani. Actualul șef al catedrei de specialitate din I.M.F. București și-a perfecționat studiile lucrînd, în țară, cu reputați profesori Manolescu, Blatt, Săbădeanu și David, iar în străinătate cu Kurz (Praga, 1958), Pușkovskaia (Odessa, 1963), Paufique și Charleux (Lyon, 1967), Barraquer (Barcelona, 1968), Dohlman și Schepens (Boston, 1975), Maumenee și Iliff (Baltimore, 1976), Fiodorov (Moscova, 1977), toți oftalmologi de notorietate mondială. Diagnostician, clinician și chirurg de elită, Mircea Olteanu a adus importante contribuții la dezvoltarea disciplinei, propunînd o serie de tehnici originale grație cărora și-a depășit, pînă la un punct, maeștrii. A operat, printre primii din lume, nounăscuți sub o lună, cu anestezie generală prin intubație, a efectuat numeroase premiere chirurgicale, între care operații de cristalin artificial, keratoplastii la cardiaci, cu pace maker temporar, keratofakoproteze, despre a căror îndrăzneală și exactitate „Flacăra" a relatat la timpul respectiv.

Autorizat purtător de cuvînt al școlii românești de oftalmologie, Mircea Olteanu a călătorit mult. A luat parte la felurite congrese internaționale, impunînd prin lucrări originale care, de fiecare dată, au declanșat un interes deosebit prin noutatea și îndrăzneala lor. De la un timp, pe baza unui prestigiu științific unanim recunoscut, a depășit stadiul de simplu participant la asemenea manifestări de anvergură. În octombrie 1979, de pildă, cu ocazia Conferinței europene de chirurgie oftalmologică, la Roma, savantul român a condus ca modelator, alături de reputatul profesor barcelonez José Barraquer, o masă rotundă dedicată problemelor transplantului de cornee. A călătorit mult, a scris mult, experiența și activitatea sa științifică fiind împărtășite în numeroase publicații de profil, ca și în cărți, cele mai cunoscute dintre ultimele intitulîndu-se „Alergia în oftalmologie", „Urgențele oculare" etc. A ținut prelegeri și a efectuat operații demonstrative în străinătate. A primit, ca o consecință logică a acestor merite, o serie de distincții, între care Medalia de aur „Aesculap 1979", înmînată pentru contribuțiile sale în domenii de avangardă ale oftalmologiei, ca transplantul de cornee și keratoprotezarea, precum și pentru ideea unui aparat stereoauditiv cu celulă fotoelectrică, apt să transforme lumina în sunet, instrument extrem de util în orientarea în spațiu a nevăzătorilor.

O ultimă informație, Atlasul chirurgical oftalmologic este tetralingv, română, engleză, rusă și spaniolă.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Extragere suplimentară de țiței

Inginerii Alexandru Constantinescu, Aurel Cărcoană, Aurica Buricatu și Mihaela Hurezeanu, toți de la Institutul de cercetări și proiectări pentru petrol și gaze din Cîmpina sînt autorii unui procedeu de recuperare a țițeiului din zăcămintele depletate. Invenția se referă la o metodă de scoatere a țițeiului din zăcăminte din care a fost extras, într-o primă fază de exploatare, o parte a țițeiului existent, pînă la scăderea apreciabilă a presiunii din zăcămînt. Prin noul procedeu se injectează în adîncime o soluție alcalină în regiunea unde se mai află țițeiul depletat. În contact cu unele componente ale țițeiului, cum sînt de pildă acizii naftenici, soluția formează săpunuri naftenice, care, contribuind la spălarea rocii, măresc fluiditatea țițeiului. Experimentele practice au dovedit că se poate mări apreciabil procentul de extragere a petrolului cantonat în asemenea roci.

Material fotoluminiscent

De curînd s-a acordat brevet de invenție unui procedeu original pentru obținerea unei substanțe fotoluminiscente. Autor : Francisc Hemmert, titular : Întreprinderea de transport București. Materialul este constituit în principal din sulfat de bariu, precum și din alte substanțe existente în țară și ușor de procurat. Din aceste materiale se obține o pulbere fină, parțial solubilă în apă și care se poate amesteca, după necesități, și în proporțiile dorite cu vopsele de ulei. Produsul finit se poate utiliza cu bune rezultate la indicatoarele rutiere, la marcaje sau pentru alte inscripții care, mulțumită substanței fotoluminiscente, rămîn luminoase și în timpul nopții.

Reglarea turației motoarelor electrice asincrone

Este știut că motoarele electrice asincrone trifazate — care sînt cele mai răspîndite — au o turație aproape constantă și care variază doar în funcție de încărcarea motorului respectiv. Invenția românească : „Metodă și instalație pentru reglarea turației motorului asincron trifazat" permite utilizarea acestor tipuri de motoare în domenii unde sînt necesare și altfel de turații. Procedeul se bazează pe o schemă de comandă relativ simplă, care utilizează componente electronice de uz curent pentru fixarea treptei de viteză. Invenția sus-menționată face obiectul unui brevet acordat unui colectiv de inventatori alcătuit din : prof. dr. ing. Simion Florea, ing. Ion Vasilescu, ing. Ilie Catană. Titularul invenției : Institutul Politehnic București.

Impregnarea ignifugă a textilelor

Este cunoscut faptul că marea majoritate a materialelor textile obișnuite sînt inflamabile, și în mod deosebit cele artificiale.

Invenția „Produs pentru impregnarea ignifugă a materialelor textile și procedeu pentru obținerea acestuia". (autori : chim. Florin Neculai Popescu, ing. Elena Simona Percec, ing. Ana Hanganu, ing. Constantin Preda, din Iași) rezolvă problema ignifugării produselor textile curente, în mod convenabil, cu materiale ușor de procurat și aplicat, utilizînd, în principal un amestec de acid ortofosforic cu uree.

EMIL STOENESCU — „Lectură"

Cînd inteligența nu-ți aparține, nu o risipi

O poveste cu niște transportoare

Prin brevetul de invenție 78 883 din 1974, transportorul-elevator de materiale românesc și-a semnat certificatul de naștere. Invenția, titular Baza de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București — filiala piese de schimb auto, este destinată depozitelor cu rafturi înalte. Transportorul, care se deplasează printre rafturi, are două viteze, se deplasează sigur pe orizontală și verticală, deci și pe diagonală. Este ușor de mînuit și îndeplinește toate măsurile de siguranță, cerute de ISCIR și de protecția muncii. Invenția prezintă progres tehnic ce constă în asigurarea continuării lucrului utilajului în cazul defectării unuia din motoarele de deplasare, asigurarea regimului optim prin utilizarea vitezei potrivite în funcție de sarcină și de lungimea traseului, în asigurarea prin manevre simple a unei acționări corecte și sigure a utilajului. Invenția a fost realizată de un grup de ingineri din M.T.Tc., institutul de proiectări IPTANA și Baza de aprovizionare. Printre ei se numără și inginerul Vasile Mihăilă, directorul filialei, titulara brevetului.

Prin aplicarea invenției crește productivitatea muncii și se face o importantă economie de teren ocupat și de suprafață construită. Prin folosirea depozitelor pe verticală, pentru o suprafață construită de 640 metri pătrați se obține o suprafață desfășurată de depozitare de 11 500 metri pătrați. Reducerea suprafeței construite aduce după sine importante economii de energie prin reducerea suprafețelor și volumelor care trebuie încălzite și iluminate. Mai ales într-o bază de aprovizionare cum este filiala de piese de schimb auto, care are mai bine de zece mii de beneficiari pe care trebuie să-i aprovizioneze zilnic cu mii de repere, nu se poate concepe un alt sistem de depozitare. Funcție de frecvența cu care este cerut, fiecare reper are locul lui bine stabilit în rafturi. Dacă este des solicitat este depozitat aproape de locul de desfacere, ceea ce aduce după sine scurtarea drumurilor făcute de transportor și, implicit, o economie de timp și de energie electrică necesară manevrării lui.

Introducerea transportorului a adus după sine proiectarea și execuția unor hale adecvate, a unor rafturi și containere speciale.

Prin introducerea în practica curentă a noului transportor s-a renunțat la import. Transportorul a fost gîndit astfel încît să poată fi executat numai din reperé din țară.

Chiar înainte de brevetarea instalației, Întreprinderea utilaje drumuri și poduri București, Întreprindere tutelată de M.T.Tc., a trecut la fabricarea ei în serie. Din 1972 pînă în 1977, I.U.D.P. București a livrat pentru diverși beneficiari 83 de transportoare-elevatoare. Prețul unui utilaj este de 122 740 lei. Pe parcurs, transportorul a fost prevăzut cu dispozitive speciale de protecția muncii, limitatoare de viteză și de cursă. Titularul de brevet și-a asumat și rolul de coordonator și prin el au fost materializate și la transportoarele existente la alți beneficiari îmbunătățirile efectuate pe parcurs.

I.U.D.P. București a fabricat aceste transportoare pînă în anul 1977, cînd, printr-un ordin al Consiliului de conducere a profilului specializării și cooperării în ramurile industriei de mașini și industriei metalurgice, producția lor a fost transferată la Uzina mecanică Timișoara care începe să aducă unele modificări (schimbarea motoarelor) și caută să aducă unele perfecționări de ordin tehnic. Dar, spre mirarea noastră, la Filiala de piese de schimb auto din București nu au mai sosit transportoarele românești, ci unele din import. Ele sînt asemănătoare cu ale noastre, fac același lucru, numai că în loc să coste 122 740 lei bucata, costă 409 967,83 lei. La filială sînt montate 6 bucăți.

În depozitul unde sînt montate și care trebuie să intre în curînd în funcțiune, inginerul Vasile Mihăilă, directorul filialei, ne explică diferența dintre cele două tipuri de transportoare: „Cele din import sînt prevăzute cu extragerea automată, laterală a box-paletei, adică a containerului. La transportorul românesc am renunțat cu bună-știință la această operațiune și voi explica de ce. Am de livrat, de pildă, zece pistoane de un anumit tip. Mă duc la raftul respectiv, pe o platformă cu role trag containerul de fabricație proprie, scot pistoanele și le duc la punctul de livrare. Am făcut un singur drum. La cele din import fac două drumuri. Mă duc, iau containerul, care este astfel conceput încît nu pot umbla la ei direct la raft, cobor, desfac containerul, îmi iau piesele, îl închid la loc, după care îl duc înapoi în raft. Pierdere de timp prin manevre duble, consum de energie prin dublarea traseului. La specificul nostru, unde lucrăm cu multe repere, de cele mai multe ori de dimensiuni mici, unde diversitatea reperelor pe care trebuie să le aprovizionăm ne obligă la multe drumuri, transportoarele din import mai mult ne încurcă".

— S-a renunțat la fabricarea transportoarelor românești?

— Cred că nu. O vreme le-a fabricat U.M. Timișoara. Acum se pare că s-au mutat la Lugoj. Nu că le-am făcut alci, dar erau foarte bune. Sistemul de extragere automată laterală a box-paletei este simplu de făcut și dacă ăsta este un motiv de import, ceea ce nu cred, ar fi putut foarte bine să se facă o adaptare la cele românești pentru care avem piese de schimb și toate părțile componente erau fabricate în țară.

— Așteptați și alte transportoare din import?

— Deocamdată nu.

— Diferența de preț dintre ele este prea mare pentru a putea justifica achiziționarea și montarea lor mai ales într-un loc unde nu este indicată de procesul tehnologic. Nu aveați posibilitatea să le refuzați, să cereți din cele românești, pe care știți să le folosiți și să le întrețineți?

— Ele sînt aduse pe bază de repartiție și în urma unor proiecte avizate.

Nu cunoaștem exact argumentele celor care s-au hotărît să cumpere niște produse mai scumpe de trei ori decît cele românești, însă știm că cele 6 transportoare din import, montate la filiala de piese de schimb auto București, costă mai mult cu un milion decît cele românești și că pentru aceeași operațiune fac un drum de două ori mai lung decît ele.

De la tovarășul Mihai Murariu, directorul Filialei electrotehnice a Bazei de aprovizionare tehnico-materiale a municipiului București (după cum se vede, amîndouă filialele au același for tutelar) aflăm că în cursul anului 1979 s-au importat 143 de transportoare-elevatoare. E drept că în 1980 nu s-a mai importat nici unul. Oricum, e un semn bun. Făcînd un calcul, constatăm că 143 de transportoare-elevatoare din import sînt mai scumpe decît cele românești cu 40 milioane lei.

Întreprinderea Electronica din București este cunoscută ca o mare producătoare de televizoare. Mai puțin cunoscut este că o orientare de dată mai recentă înscrie această întreprindere în cadrul acelora ce produc aparate electromedicale. DIADIN-2, Electrocaldioscopul modular „M-5112-A", MONIPAT-101 sînt trei aparate intrate, de curînd, în producție.

Proiectele lor aparțin colectivului de specialiști din cadrul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electronică — ICSITE — din București.

Un imperativ al epocii moderne:

Să nu poluezi!

Pentru apă, privită mai ales ca un element indispensabil vieții, nu există înlocuitori. Adevărul este atît de evident încît nu mai trebuie demonstrat. Deci, sîntem obligați să ne descurcăm cu apa pe care o avem și nu o putem face decît printr-o bună gospodărire: raționalizarea consumului, diminuarea pierderilor și înlăturarea factorilor de poluare.

Apa, considerată pe drept cuvînt o avuție națională, este ocrotită prin legi și acte normative. În vederea conservării cantitative și calitative a apei de care dispunem și a asigurării cerințelor de apă potabilă sau de apă necesară industriei și agriculturii, specialiștii urmăresc, observă și administrează în fiecare clipă întreaga rețea hidrografică a țării. Activitatea lor este cît se poate de interesantă și de pasionantă, dar trebuie să recunoaștem că nu acest aspect ne-a determinat s-o facem cunoscută, ci importanța ei deosebită. Credința că numai prin participarea fiecăruia dintre noi acțiunea de păstrare a purității apei își poate găsi o rezolvare corespunzătoare a fost un alt motiv care ne-a determinat să scriem aceste rînduri.

La Oficiul de gospodărire a apelor Prahova din Ploiești stăm de vorbă cu **inginerul Matei Nicolae**, director, și cu **inginera Tatiana Pavel**, șef birou gospodărire, despre ceea ce fac dînșii și despre ce ar trebui să facem noi, dar nu facem întotdeauna.

— Tovarășe director, vă rugăm să precizați în cîteva cuvinte cadrul activității Oficiului de gospodărire a apelor din județul Prahova, un județ puternic industrializat și pe cuprinsul căruia se găsesc importante stațiuni turistice.

— Administrăm rețeaua codificată a județului Prahova, adică în jur de 1 400 kilometri de rîuri. Pe lîngă rețeaua hidrografică de suprafață, urmărim și debitele apelor subterane, modul de captare și de folosire în vederea conservării lor cantitative și calitative. O sarcină importantă pe care o avem este prevenirea și înlăturarea pericolului de inundații. Dar sarcina noastră principală este păstrarea calității apei, prin asigurarea parametrilor de calitate prevăzuți în actele de reglementare încheiate între noi și consumatori.

— Care sînt actele care reglementează obligațiile consumatorilor?

— La începerea unei investiții se realizează un acord de gospodărire a apelor prin care se impun condițiile pentru apele rezultate din procesele tehnologice și care pot fi deversate numai prin îndeplinirea condițiilor de calitate impuse prin actele de reglementare eliberate de unitățile teritoriale de gospodărire a apelor. În acest acord se mai prevăd obligațiile privind raționalizarea consumului, măsurile pentru diminuarea pierderilor, mărimea debitelor captate și deversate, condițiile de funcționare a stațiilor și instalațiilor de epurare la parametrii care să asigure indicatorii de calitate. Înainte de punerea în funcțiune a investiției emitem o autorizație de exploatare în care se fixează condiții de amănunt de folosință a apei și care devine o obligație contractuală între părți.

— La ce vă obligați dumneavoastră, la ce se obligă consumatorii?

— Prin lucrările de întreținere și de exploatare pe care le efectuăm, asigurăm stabilizarea albiei, regularizarea debitelor. Consumatorii se obligă la respectarea consumului în limitele aprobate și la respectarea condițiilor de deversare.

— Cîte surse de poluare sînt în județ, tovarășă inginer Tatiana Pavel?

— 300. Aproximativ 10 la sută din ele nu au stații de epurare, problemă care se va rezolva într-un viitor apropiat. Sînt încă destul de multe întreprinderi a căror stație de epurare este depășită.

— Cum așa? Stația de epurare nu se construiește odată cu investiția propriu-zisă, nu este coordonată cu capacitatea ei?

— Problema este mai complexă. Lipsa capacităților de epurare are mai multe cauze. Proiectanții stațiilor de epurare se bazează în calcule pe date de moment, care nu țin seama de dezvoltările ulterioare. Anumite industrii s-au dezvoltat de cîteva ori, în timp ce stația de epurare a rămas aceeași. Stația de epurare se proiectează pentru un consum teoretic de apă, care nu se respectă întotdeauna. Deși prin ordinul 154 din 1979 al Consiliului Național al Apelor se stabilește ca indicatorii de calitate a apei să fie și indicatori de retribuire pentru personalul muncitor, se găsesc cauze „obiective" care permit escamotarea acestei indicații.

— Tovarășă inginer Tatiana Pavel, cred că este momentul să trecem la exemplificări. Ce și cît se aruncă în apa rîurilor, care este situația stațiilor de epurare?

— Combinatele petrochimice de la Brazi și Teleajen deversează produse petroliere și reziduuri fixe. La C. P. Brazi, deși instalația tehnologică a intrat în funcțiune în trimestrul IV 1978, stația de epurare a intrat în funcțiune numai cu treapta mecanică. Treptele chimică și biologică n-au intrat încă. La C. P. Teleajen, instalația de cracare a intrat în funcțiune în ianuarie 1979, iar la stația de epurare n-au sosit încă utilajele. La Combinatul chimic Valea Călugărească, stația de epurare trebuia să intre în funcțiune în 1975. A intrat în funcțiune abia în trimestrul III 1980, dar este depășită de capacitate.

— Bănuiesc că mi-ați dat date numai pentru situațiile mai deosebite. Care este urmarea acestei stări de lucruri?

— Poluarea apei. Fabrica de hîrtie Bușteni deversează în fiecare zi 31 000 kilograme de fibră de hîrtie și celuloză. Tot într-o zi, C. P. Brazi deversează 16 000 kilograme suspensii și 8 000 kilograme produse petroliere, C.I.C. Valea Călugărească deversează 232 000 suspensii, 644 500 reziduuri fixe, provenite din arderea părții minerale, 314 800 sulfați care distrug fauna și flora, 20 118 cloruri, 13 040 calciu, 335 fier. Cantitățile au fost date în kilograme.

— Cifrele pe care mi le-ați dat mi se par de domeniul incredibilului. Ce posibilități aveți pentru a stăvili această stare anormală?

— Prin stațiile de recoltare a probelor, prin laboratoare avem posibilitatea să depistăm imediat situațiile anormale sau periculoase. Deși în ultimul timp conștiința și dorința de colaborare au crescut, mai sînt încă multe de făcut pînă să se poată vorbi de o situație normală. În anul care a trecut am fost nevoiți să aplicăm 159 de procese verbale de contravenție persoanelor vinovate de abateri de la Legea apelor. Majoritatea au fost pentru poluări accidentale.

— Aici, intervine directorul Oficiului de gospodărire a apelor, ar trebui adusă o completare, mai ales că vorbeam despre conștiință. Multe din poluările accidentale au loc în zile și la ore care ne dau de gîndit. De pildă, un accident survenit în noaptea de simbătă spre duminică. Se mizează pe faptul că o poluare efectuată la ore cînd se presupune că vigilența este mai mică, nu va fi depistată. Cei care procedează astfel nu se gîndesc la urmări.

— Putem vorbi despre un braconaj de poluare, nu?

— Din păcate, ăsta este termenul cel mai potrivit.

— Ce amenzi aveți posibilitatea să aplicați?

— Între 300 și 1 000. Dacă le plătesc în 48 de ore, jumătate din minim, adică 150 lei.

— Să trecem peste faptul că amenda mi se pare mică față de gravitatea faptei. Particularii sau consumatorii neînregistrați la dumneavoastră nu contribuie la poluarea apei?

— Necazuri mari avem din partea unităților din agricultură, intervine inginera Tatiana Pavel. I.A.S., C.A.P., S.M.A., centrele de legume și fructe folosesc pesticide, insecticide și fungicide. Prepararea soluțiilor se face în instalații improvizate. După spălarea vaselor, apa este aruncată în piriuri sau rîuri sau chiar în pămînt, infestînd apa freatică. Deși substanțele deversate sînt deosebit de dăunătoare, deși a fost sesizat Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, nu s-au executat stații de spălare și de neutralizare corespunzătoare pentru astfel de operații.

— Pe ce rîuri se poate prinde pește astăzi? Întreb pentru că mi se pare un indicator de calitate deosebit de elocvent.

— Pe Teleajen și toți afluenții, înainte de C.I.C. Valea Călugărească, pe Cricovul Dulce, Azuga amonte de oraș, Pravița pînă la Filipești.

— În Prahova și Ialomița?

— În Prahova își deversează canalizarea 14 orașe care n-au stații de epurare sau au dar sînt depășite.

— Tovarășe director, vă rugăm să trageți concluziile discuției noastre.

— Situația cea mai grea din punct de vedere al poluării apelor a fost în anii 1976—1977. Situația s-a îmbunătățit pentru că poluarea apelor a început să intre mai serios în preocupările tehnologilor. Se alocă fonduri importante pentru reglementarea ei. La C. P. Brazi s-au alocat 200 milioane, la C. P. Teleajen 43, la Rafinăria I și la stația de epurare de la Corlătești 45 milioane lei. Stațiile de epurare au început să fie considerate ca făcînd parte din procesul tehnologic și tratate ca atare. Se mai observă în unele locuri oarecare dezinteres. Cînd spun asta mă gîndesc că la stațiile de epurare sînt puși să lucreze oameni insuficient instruiți, că amenzile pe care putem să le aplicăm nu dau prea mult de gîndit. Considerăm că munca de educație cu fiecare muncitor în parte trebuie să se intensifice. Mai ales în agricultură, care se face astăzi intensiv și industrializat, trebuie intervenit cu mai multă fermitate și răspundere. Poluarea este o problemă a noastră, a tuturor, și la rezolvarea ei trebuie să participăm cu toții. Cunoscutul proverb: „un nebun aruncă o piatră în apă și zece deștepți se chinuie s-o scoată" se potrivește de minune cu problema noastră. La sfîrșit vreau să spun că problema poluării trebuie înțeleasă ca o colaborare permanentă între toți factorii interesați, adică între toți oamenii.

— Mulțumim pentru amabilitate, interlocutorilor noștri.

Pagină realizată de
OPREA GEORGESCU

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm

Pentru același tată din Slobozia, tot fără drag

Reportajul „Pentru un tată din Slobozia, fără drag" a fost publicat în numărul 46 al revistei din 13 noiembrie 1980. Cu ani în urmă medicul stagiar Stere Carniciu se căsătorește cu femeia de serviciu a spitalului. Pleacă împreună în comuna Beidaud din județul Tulcea. Se nasc trei copii pe care medicul S.C. îi botează Alexandru Macedon, Neil Armstrong și Anastase Onest. Soția doctorului crește copiii, muncește la cîmp, îngrijește animalele din gospodărie. După ce întreaga familie se mută în Slobozia, apar neînțelegerile dintre soți. Neînțelegerile culminează cu bătaia femeii (conform actului medico-legal anexat la dosarul de divorț). Urmează divorțul, acțiunea de partaj și de încredințare a minorilor etc. În ziarul local apare un articol de atitudine semnat de gazetarul Ion Alecu. Se consemnează starea de promiscuitate în care trăiesc atît mama cît și copiii, ușă în ușă cu medicul S.C. și părinții acestuia : le-a fost tăiat curentul electric, nu au butelie etc. Medicul Stere Carniciu este sancționat la locul de muncă ; este chemat în fața organelor de partid și de stat ; situația copiilor nu se schimbă deloc foarte puțin. În timpul deplasării noastre la Slobozia îi găsim pe copii în frig, dezbrăcați, în vreme ce doar la doi pași, bunicii și tatăl se lăfăie în căldură și confort. Apare articolul nostru. Copiii primesc un apartament în centrul orașului. Conform așteptărilor, bunicul protestează. (Gazetarului Ion Alecu, de la ziarul local, bătrînul Carniciu îi pretinde, prin intermediul instanței, pentru îndrăzneala lui, o despăgubire morală în valoare de cîteva zeci de mii lei.) Amănuntele pentru care bunicul cere precizări nu vizează fondul problemei : de ce se acordă credit spuselor unui copil de opt ani cînd acesta amintește de bătaia mamei ? (vezi certificatul medico-legal !), cine a văzut-o pe soția doctorului lucrînd pe tarlaua de la marginea orașului etc. În legătură cu această ultimă afirmație ne solicită precizări chiar medicul Stere Carniciu demonstrînd că de vreme ce nici el, nici tatăl lui nu posedă și n-au posedat teren agricol, fosta lui soție n-avea unde lucra. Se încearcă astfel a se împinge discuția către o fundătură care n-are nici în clin nici în mînecă cu purtarea lor inumană față de copii. Am cerut totuși Administrației financiare din Slobozia datele respective și din ele rezultă că bătrînul Carniciu a avut în folosință pămînt agricol atît înainte, cît și după pensionare, teren pe care a cultivat pepeni și ulterior porumb. Tot medicul Stere Carniciu, inspirat probabil de faptul că fostul său loc de muncă este localizat în reportaj cu aproximație (a' apărut comuna Baia în loc de Beidaud), ne întreabă de ce n-am consultat registrul agricol al comunei din care ne-am fi lămurit că domnia sa n-a crescut nici porci, nici vite, nici oi, nici capre. Solicităm și aceste date consiliului popular din comuna Beidaud. Medicul Carniciu a fost înscris în registrul agricol și cu oi, și cu porci, și cu vite. Este adevărat, în registru nu figurează cai. Dăm în schimb la Slobozia de urma familiei lui nea Tache, cărăușul, care confirmă că medicul Carniciu i-a vîndut un mînz și a intermediat pentru el vînzarea altuia. Tot în Slobozia, vecinii medicului Carniciu confirmă că acesta a venit din Beidaud cu porci, capre, oi, cai, păsări pe care a continuat să le crească și în anii următori, cu toate că la Administrația financiară medicul figurează numai cu două capre. Dar pentru că tot ne găsim la Administrația financiară să mai consemnăm alături de această evaziune de ordin agricol și una de ordin moral, care pune într-o lumină concretă ceea ce înțelege familia Carniciu prin fair-play. În momentul cînd apar neînțelegerile dintre soți, medicul vinde I.M.S.-ul. Imediat, bătrînul Carniciu cumpără un I.M.S. cu toate că n-a avut niciodată carnet de conducere, I.M.S. pe care îl folosește în exclusivitate doctorul Carniciu. De asemenea, după divorț și după ce medicul Carniciu se recăsătorește, bătrînul Carniciu cumpără un autoturism Skoda, folosit în exclusivitate tot de fiul său, doctorul Carniciu. Nu înțelegem de ce medicul S. C. ține morțiș să ne pună pe drumuri ca să infirmăm lucruri pe care le cunoaște foarte bine și mai ales cînd se află iarăși în culpă față de copiii săi. Iată, sînt două luni de zile de cînd medicul Carniciu nu plătește copiilor pensia alimentară la care au dreptul. Refuzînd postul unde a fost transferat de Direcția sanitară a județului, medicul Carniciu și-a asumat răspunderea deopotrivă pentru actuala familie cît și față de cei trei copii din prima căsătorie. Își închipuie el oare că un copil poate fi crescut cu 10 lei pe zi cît revine fiecăruia din remunerația mamei ? Cum se împacă afirmația că fosta sa soție este o femeie imorală, incapabilă să-și asume răspunderea creșterii copiilor cu faptul limpede și concret că lasă pe umerii acestei singure femei întreaga povară a creșterii și educației copiilor ?

Citesc procesul-verbal de predare a bunurilor mobile evaluate la 68 000 lei : un șifonier, o bibliotecă, un recamier, un pat de mijloc cu saltea, trei mochete, o mochetă mică, trei scaune, două perdele, o cuvertură plușată, patru pături, două carpete pluș, o față de masă, un birou, o masă televizor, o oglindă cu masă și trei ochiuri, o vitrină, o masă 12 persoane, o servantă, un aragaz, o mașină spălat, un cuier, două galerii, o masă mică, cele mai multe vechi de-acum 10 ani, scorojite și ieșite din balamale. Autoturismul Moskvici evaluat la 30 000 lei nu poate fi vîndut, necesitînd reparații și neexistînd nici o ofertă mai mare de 15 000 lei. „Noi, vecinii, spune Victoria Ioan, sîntem indignați mai ales pentru faptul că nici pînă azi copiii n-au primit butelia și umblă prin frig și ploaie, cu sacoșele în mîini în căutarea unui vecin care să le gătească. Este neomenos să lași o femeie și trei copii, indiferent ce sentimente nutrești pentru mama lor, fără posibilitatea de a-și prepara hrană caldă. Am fost prieteni cu medicul Carniciu, sîntem în continuare vecini, ne-am înțeles bine și am dori să ne înțelegem la fel în continuare. Ieri a fost la noi cel mai mic dintre copii. Măi, zic, chiar nu-i iubești deloc pe tatăl tău ? De ce nu-i ieși în față să-i spui și tu ca toți copiii „sărut mîna, tată ?" Așa și așa, zice el. Cum așa și așa, îi iau la rost, e tatăl tău. După cîte ne-a făcut, zice, cum să-l mai iubesc ?

Referitor la dialogul dintre Carniciu Anastase, fiul meu, ne scrie medicul S. C., și tov. Nicolae Cristache, fiul meu (de 8 ani — n.n.) scrie o scrisoare către tov. Cristache care se găsește în original la mine. În această scrisoare copilul scrie : că tov. Cristache a venit noaptea în casa noastră, m-a sculat din somn și ne-a speriat, m-a învățat să zic că nu-l iubesc pe tata care ne-a crescut și ne-a hrănit pe toți trei frații, m-a învățat să vorbesc de rău pe părinți și bunici. Să nu mai scrii minciuni în reviste este sfatul meu de copil. Nu vreau să te mai văd niciodată".

Iată cum s-au petrecut faptele relatate de copii în fața mea și a colegelor de muncă ale soției : „A venit tata și ne-a spus să trecem la el în cameră. Am refuzat și atunci tata i-a spus lui Tase „Vino — mă, boule — să scrii de ăla care ți-a dat să bei." L-a luat de umăr și l-a dus la el în cameră. Acolo erau strînși toți. l-au așezat la masă, i-au dat hîrtie și creion și tata a început să-i dicteze. Apoi am fugit amîndoi la mama și i-am spus ce-am pățit."

„Acum, spune prim-vicepreședintele consiliului popular municipal, nu mă mir de nimic. La început însă nici eu n-am crezut. Venise la mine mama copiilor și-mi povestise niște lucruri care păreau aberante. Păreau aberante mai ales fiindcă era vorba de un medic. Am trimis totuși o comisie la fața locului. Totul se verifica. Li se tăiase curentul electric, copiii învățau la lumina unei luminări, frig, fără butelie, găteau și încălzeau apă pe o lampă cu petrol, într-o cămărută sărăcăcioasă, în timp ce bunicii și tatăl foloseau tot restul casei, o casă mare, spațioasă și confortabilă. L-am chemat pe medic la consiliu. Pare incredibil dar nu înțelegea nimic din ce-i spuneam atîția oameni. O ținea morțiș pe-a lui, că soția lui este o femeie imorală...".

Același lucru îl scrie medicul Carniciu și în scrisoarea prin care ne cere să dezmințim faptele cuprinse în reportajul nostru : „Am solicitat desfacerea căsătoriei datorită conduitei necorespunzătoare a piritei, care ducea o viață imorală, a refuzat să se încadreze într-o muncă utilă, nu-și aducea aportul la întreținerea familiei..."

„După ce-am cumpărat mînzul de la el, spune soția lui nea Tache, cărușașul, am continuat să ne vizităm, ca medic, e un medic bun și nu-i adevărat că lua bani mulți, zicea dai cît poți, și dacă ne vizitam, cu soția lui m-am împrietenit, era o femeie muncită și simplă, toată ziua rînea la porci, la capre, la oi, la păsări, eu acuma sînt curată de cum era ea pe atunci, muncea mult...".

„Venea aici lîngă sobă, relatează Ioan Ioan, vecin și contabil-șef la o întreprindere din Slobozia, venea să se încălzească puțin. Mă uitam la mîinile el crăpate de apă și ger și-mi venea să-i plîng de milă. Muncea toată ziua ca o roabă, au crescut și mînji, și oi, și capre, și porci, nu multi că nu prea era loc în curte, cîte două-trei capete din fiecare. Apoi venea cel mic. Eram prieteni. N-am copii și mi-era milă de el. A dormit de multe ori aici lîngă mine. Mai ales după ce tatăl lui a început să-i neglijeze. Era curat. Toți copiii erau curați. Mama lor avea grijă de ei...".

Martori oculari pe timpul cît doctorul Stere Carniciu a funcționat ca medic în comuna Beidaud dar cărora le este teamă să-și denunțe public numele povestesc că de fapt în Beidaud soția doctorului creștea cîrduri de animale și nu era un secret nici chiar pentru niște eleve, cum erau pe atunci, să deducă din această activitate că doctorul se însurase nu cu o nevastă, ci cu o slugă. Dacă sora medicului Carniciu nu nutrește aceleași sentimente de teamă față de fratele ei ar putea declara cum într-o noapte de revelion copiii și mama, ca să-l rețină acasă lîngă ei, i-au înculat acestuia hainele în șifonier și medicul, tată și soț, a fost nevoit să plece de acasă în noaptea de anul nou cu pijamaua pe dedesubt, nemaiîntorcîndu-se pînă dimineață. Revelator asupra motivelor de divorț ar putea fi și faptul că la cîteva săptămîni numai după desfacerea căsătoriei medicul se recăsătorește.

Orb și surd la ce se întîmplă în jurul său, doctorul Carniciu nu se întreabă nici chiar în trecere ce se întîmplă cu fiii lui, îi trece pe toți trei sub tăcere, nu amintește nimic de motivele care l-au determinat să le taie lumina, să-i lase în frig să-i lipsească de putința de a-și prepara măcar un ceai, merge în continuare în ideea că noi ne-am ocupat de divorțul lui. Scrie : Dînsa s-a angajat în cîmpul muncii în luna februarie 1979 la C.M.P. Slobozia „confecții serie" al cărei șef de secție era Răducanu și concubina, întrînd în anturajul acestora, neglijînd copiii și soțul. De ce tov. Nicolae Cristache nu a cercetat acest anturaj care a dus la condamnarea cu închisoarea la 4 ani și jumătate pentru furt calificat din avutul obștesc a concubinei lui Răducanu ?" (Am transcris întocmai ! — n.n.) Ca să cercetez împrejurarea datorită căreia concubina șefului secției în care lucra soția cărăușului doctor a ajuns la închisoare ar fi trebuit desigur să fac o legătură între acest fapt antisocial și celălalt fapt prin care copiii doctorului tremurau de frig într-o noapte de noiembrie a acestui veac, pe singura planetă cunoscută a fi populată cu oameni, ușă în ușă cu bunicii și tatăl lor. Și totuși, o să se mire tovarășul doctor, acea împrejurare am cercetat-o și numai în urma acestei cercetări am putut scrie în revistă că surse dintre cele mai autorizate din oraș afirmă că cel puțin pînă la desfacerea căsătoriei soția doctorului Carniciu era cunoscută ca fiind de o moralitate ireproșabilă. Am cercetat acea împrejurare pentru simplul motiv că aflîndu-mă în Slobozia chemat în apărarea unor copii eu nu stringeam date împotriva doctorului Carniciu, ci căutam să înțeleg cum de s-a putut ajunge la situația ca trei copii să fie privați de condițiile minime de igienă și salubritate. Acesta este dealtfel și motivul pentru care n-am transcris cuvînt cu cuvînt declarația martorului care într-adevăr — aici doctorul are dreptate ! — n-a afirmat că a dedus existența unor relații între soția doctorului și un alt bărbat din felul cum se priveau, ci din felul cum se comportau. Îmi cer scuzele de rigoare.

Doctorul își încheie scrisoarea printr-o frază demnă de eroii marelui Caragiale : „Cele publicate în revistă au avut drept scop dezumanizarea unui intelectual în toată țara...".

Am păstrat intenționat la sfîrșit următoarea afirmație. Vorbind despre copii doctorul Carniciu afirmă : „Eu le-am asigurat tot timpul hrană, îmbrăcăminte, și cele necesare. Tot timpul copiii în cursul zilei vin și mănîncă la mine, mă vizitează zilnic și la locul de muncă cum pot afirma cadrele sanitare medii cu care lucrez." Tatăl Carniciu pretinde felicitări și recunoștință pentru că și-a dus copiii de cîteva ori la cantină, pentru că le-a cumpărat cîte o haină de doc și le-a dat de sărbători cîte 50 de lei bani de buzunar, în compensație probabil pentru faptul că nu le-a mai trimis pensia alimentară. Doctorului Carniciu îi scapă mereu esențialul din vedere. În ciuda faptului că s-a întîmplat tot ce s-a întîmplat, copiii au nevoie de el, de ei ca tată, nu ca să-i pună să scrie dezmințiri prin intimidare. Alexandru, cel mai mare dintre copii, este trist, nu mai învață ca altădată, se simte vinovat de o vină pe care nu și-o poate desluși, spunea recent unul dintre profesorii lui. Iată o îndatorire autentică de tată. Fiindcă, în esență, în primă ca și în ultimă instanță, despre îndatorirea de tată am vorbit și vorbesc toți care s-au ocupat de acest caz. Îndatorire care nu se rezolvă nici cu 50 de lei, nici cu o masă la cantină.

NICOLAE CRISTACHE ■

IOANA KASSARGIAN — „Chemarea pămîntului"

Pedagogul, la uneltele sale

Seamănă leit cu inspectorul de la profesională. Înalt și rumen la față, cu părul creț, creț de stîrnea invidia lor de holtei, puși să se tundă la zero, deși începuseră, unii dintre ei, să vorbească cu fete. Nu cu altele, cu colegele de vizavi, de la școala de ospătari și bucătărese, care ședeau toată ziua cu mîna în dulciuri. Vă închipuiți cam cu ce smerenie le sărutau mîna după tangoul ca la Timișoara ! Le era inspector și nu-i ieșeau din vorbă chiar dacă uita, nu o dată, să le spună ce avea de spus. Ei își vedeau de școală, făceau cît se pricepeau la atelier, pe el nu-l vedeau, știau că există și mai știau un lucru : va fi prezent la prima ședință și la următoarea, de asta erau siguri, la fel de siguri că va veni și va vorbi la sfîrșit, de bună seamă, după cellalți toți, se întîmpla să mai fie și invitați, după toată lumea oricum. De fapt, el nu vorbea : trăgea concluzii. Se simțea bine în cămașa lui albă, totdeauna își punea la ședințe o cămașă albă, cu mansetele mult ieșite de sub mînecă, întotdeauna i se vedeau butonii ieșiți de sub mînecă hainei Se simțea bine la masa prezidiului, totdeauna era, fireste, ales în prezidiu și mai ales îi plăcea să vorbească. Și să se asculte. Vorbea și se asculta. Se asculta și vorbea. Dar înainte de asta, înainte de a-i veni rîndul, vreau să zic, îi părăsea cînd și cînd, părăsea sala, lăsîndu-i acolo, pe ei cu ei, ei și cu profesorii lor, să discute, să se combată, să spună ce au de spus. Unde mergea, știau toți : la masa prezidiului fiind, își scotea liniștit pachetul, scotea un Kent, superlong fireste, și-l potrivea între dinți, îi învăluia pe cei prezenți cu privirile dintotdeauna părintești, pornea rar, rar și apăsat spre ușă. La nevoie întorcea o replică vorbitorului de la pupitru. Ieșea și revenea și iar pleca după un timp, repetînd aidoma gesturile autoritare. Și iar venea, nu cumva să se sară peste capitolul concluzii sau, și mai rău, careva de față, profesor, director general, ce ar fi fost el, să pună mîna pe pachetul de Mărășești ce le ardea buzunarul. Disciplina ! Mai ales despre disciplină, despre comportament, despre principii, mai ales despre astea și despre toate vorbea cînd ședințele ajungeau în punctul lor de culme : concluziile. Avea grijă să rețină din spusele celor înscriși la cuvînt, din ale celor pe care îi auzea — Kentul opera pentru el cuvintele strungărețe în economia ideilor rostite — se declara de acord sau refuza să se declare de acord, uite-așa trecea de pe Himalaia pe Kilimanjaro și înapoi, de pe Alpi pe Pirinei și retur, ameițitor și amețit de plăcerea ascultării. La o asemenea întrunire, locul discutiilor era masa cea lungă din cancelarie, șezînd, cum lesne deducem, în cap, în cap de tot, lîngă mai marele casei, directorul, conducînd, după datini, dezbaterea. Unul a zis una, altii au zis altele, lucrurile străluminează ca ziua de august se așează în rama normalului. „Mai dorește cineva ?" Întrebare retorică. De ce era el acolo ? Nu ca să vorbească ? Se pregăteau toți să-i urmeze și să-i urmărească firul frazelor stiute, le cunoșteau pe dinafară, știau și unde va sublinia cu voce voit îngroșată cu dinții strînși cuvintele-instrument, alovele de început de rînd ale acrostihului. S-au înșelat. Era prima oară cînd s-au înșelat. Nu s-a înscris pentru concluzii. A propus altceva. Ce credeți ? Să suspendăm ședința, s-o programăm, măi tovarăși, pe altă dată, cînd ordinea de zi va fi mai atent alcătuită și, nu-i așa, vom putea să ne consacrăm mai cu folos timpul de respectivele subiecte. Știa ordinea de zi de ieri, de alaltăieri, ar fi putut sugera aminarea, la o adică, atunci. Putea s-o facă înainte de deschiderea ședinței. Putea s-o propună în cursul ei, cînd s-a supus, după regulă, aprobării. Ehe ! Alt efect are după ce vorbiseră cei cg avuseseră de vorbit, și musafirii și pămîntenii plebei, cum se numeau ei între ei, ai casei, pentru a nu cădea în păcatul confuziei cu feluriti martieni sositi toată ziua în inspectie. Noroc că cineva a găsit în sfîrșit cu cale să-i explice, răspicat, decent, cu calm, rolul și locul lor acolo și mai ales să-i spună că nu le-ar sta bine, oameni mari, — deși cei mici alcătuiau majoritatea — să se joace — precum copiii — de-a uite-popa și restul.

„Biciul !" O metaforă, desigur. Ori n-a înțeles prea bine, n-ar fi prima dată și sigur nici ultima, iar atunci l-a adaptat creator. Din bici a făcut brici, iar din brici, în sfîrșit, un cuvînt de finețe : bisturiu. De el amintea cînd ți-era lumea mai dragă, numind în sfîrșit piatra filozofală, cheia destinului, salvarea salvărilor. Asta e ! Bisturiul ! Ține-l, apasă, chiar dacă, zicea el, ascultîndu-se, vei ajunge la vene. Chiar dacă, îți ziceai tu, cei cărora urma să le aplici delicata operație de tuns cu foarfeca de vie erau colegii tăi de clasă și cine știe dacă chiar meritau acest delicat tratament. Ei și ? Succes garantat, merită !

Avem, fiecare din noi, fixate pe pereții casei fel de fel de poze. Cînd plecăm pentru o zi întreagă, mai privim o dată chipurile prinse în rame — ale părinților, ale fraților, ale copiilor, cine îi are. El, care seamănă grozav cu inspectorul, ieșe din casă cu ochii la bisturiul prins chiar pe ușă sau deasupra ei, nu cumva să uite a-i revedea profilul. Mai este și astăzi o zi, își spune probabil, și deviza lui stă prea bine bătută în cuie pentru a uita de ea, pentru a fi clintită în vreun fel. „Bisturiul !"

NEAGU UDROIU ■

„Un ulcior spart, dar cu ce preț!"

Toată lumea știa că Gheorghe Aporcăriței, este un veritabil șofer-problemă. Șefii mai mari și mai mici de la Exploatarea de cariere Sitorman — Constanța erau și ei în temă cu isprăvile lui Ghiță, dar „se făceau că plouă". Practic, aproape nu exista abatere la normele de circulație care să nu figureze în palmaresul bogat al năbădăiosului nostru pilot. Două mențiuni pentru conducerea mașinii sub influența alcoolului, una pentru refuz de prioritate, alte două „ștampile radar" „înnobilau" permisul de conducere al lui Aporcăriței.

Chiar cînd Ghiță, nervos din cale-afară, a întors „Asistența tehnică" pe un drum de prim rang foarte circulat, fără să bage de seamă la mașiniile care circulau pe șosea și a reușit să răstoarne mașina cu roțile în sus, băgînd spaima în cei nouă oameni pe care avea datoria să-i ducă după o zi de muncă teferi la familiile lor, șefii, „oameni înțelegători", „băieți buni" au luat poziție „fermă" față de Ghiță : „Bine că nu s-a întîmplat nimic, ce să-i faci, mai greșește omul". Și Ghiță a fost lăsat în continuare să conducă mașina destinată pentru intervenții în caz de avarii.

Aporcăriței avea la întreprindere drepturi cu totul „speciale". În primul rînd, pleca și venea cînd vroia, parca mașina unde îi poftea sufletul, i se eliberau foi de parcurs o dată la două zile, pe care le completa în funcție de modul cum îi dictau propriile interese etc.

Oricînd îi poftea inima, Ghiță pleca cu mașina statului, consumînd sute de litri de benzină, la domiciliu unde își realiza „planul" și chiar îl depășea, transportînd verii, nepoții, finii, cumetrii, vecinii acolo unde îi mînau interesele. Bineînțeles, nu pe gratis. Fiecare cursă era taxată conform unui tarif riguros conceput. Pînă la gară — 20 lei, pînă la moară — 25, pînă în comuna învecinată — 100. Nu era deloc culant. „Frate, frate, dar brînza-i pe bani !". În unele cazuri, taxa de transport ajungea, mai ales cînd sacii erau mulți și grei, chiar pînă la 300—400 lei.

Afacerile lui Ghiță înfloreau, bețiile se înmulțeau, benzină se consuma tot mai multă (bineînțeles nu în interesul unității) și curios, șefii deveneau tot mai „înțelegători".

Să nu cumva să credeți că Aporcăriței era singurul care își făcea de cap la cariera Sitorman (care nu întîmplător deține un record deloc de invidiat la accidente comise de șoferi).

Și alți șoferi beneficiau de statutul lui Ghiță. Ce-i drept nu de atîta libertate de mișcare precum Aporcăriței, dar totuși nu puteau să se plîngă că sînt împiedicați să se ducă unde vor și cînd vor. Foarte adevărat, uneori conducerea exploatării reproșa tehnicianului cu transporturile, Gheorghe Tache, în mod foarte „sever". „Noi înțelegem că au și șoferii problemele lor (adică pot merge cu mașinile acasă, pot duce și ei un porc, un sac cu cartofi la un vecin etc.), dar mai cu măsură, Tăchiță, și nu chiar așa în văzul lumii (adică alegeți și voi niște ore mai potrivite pentru transporturile negre !)".

Înțelepții noștri strămoși, au zis și după ei zicem și noi : „Ulciorul nu merge de multe ori la apă".

Și uite așa, s-a spart ulciorul lui Aporcăriței. S-a spart, dar au murit nu mai puțin de patru oameni. În timp ce efectua o cursă de rutină (clandestină, căci acestea constituiau ponderea transporturilor făcute de Ghiță), grăbindu-se să ajungă cît mai repede la treabă (ce rivnă din partea lui Ghiță !), sfidînd vitregele condiții atmosferice — polei, ceață, vizibilitate la nu mai mult de 30—40 de metri —, nervos ca întotdeauna cînd nu își realiza, precum ar fi dorit, planul de încasări personale, apasă cu putere pe frînă pentru a mări distanța față de cel dinaintea lui, dar nu-și realizează scopul propus. Mașina începe să valseze, ajunge pe sensul opus de mers unde intră în plin în autoturismul 2-CT-5610, condus de T.B. care circula

ponderat, regulamentar din sensul opus. Impactul e de o violență extraordinară. Curios, în ciuda avariilor care afectează doar motorul și zona din față stînga a autoturismului, toți ocupanții autoturismului își pierd viața : șoferul, în în vîrstă de 35 de ani, doi bărbați, unul de 54 și altul de 44 de ani, și o femeie de 31 de ani. Toți oameni cu familii care plecaseră foarte devreme din Constanța și se îndreptau spre locurile lor de muncă.

„Și cît ne-am străduit să-i aducem pe Aporcăriței pe drumul cel bun, dar n-a vrut și pace !", zic acum șefii lui Ghiță.

Ei arată cu degetul spre Ghiță, dar oamenii muncii de la șantier cer în numele eticii comuniste și al adevăratului umanism socialist, să se rezerve pe banca acuzaților și locurile care le merită cel care au tolerat și încurajat de fapt șirul abaterilor comise de famosul Ghiță.

VICTOR BEDA ■

Dosarele alcoolului

„Tinerețea nu constituie o circumstanță de natură să permită săvîrșirea unor fapte grave!"

E vorba aici de niște tineri. Ajunși pe banca acuzării pentru fapte deosebit de grave — străine normelor muncii și vieții noastre — încearcă o scăpare din impas aruncînd vina pe consumul de alcool. „Am băut, n-am știut ce fac" — sună ca un laitmotiv răspunsul lor ca și cînd, faptul, reprobabil prin el însuși, l-ar putea absolvi de pedeapsă. Copleșiți de greutatea verdictului legii, copleșiți de iminența trezire din beție, solicită clemență, lamentîndu-se, încearcă să induioșeze prin... tinerețea lor.

...Băuse timp de o oră la Terasa Cozia. S-a ridicat de la masă împleticindu-se, traversînd strada în zigzag. Peste drum era restaurantul autoservire „Cozia". „Parcă aș mai bea ceva" — și-a zis, pătrunzînd în holul autoservirii. De aici încolo începe „ceasul rău" pentru Viorel Arhire din București care, la 25 de ani ai săi reușise să-și facă deja un renume de scandalagiu în amintitul local. Dar să-l lăsăm pe el să se spovedească : „La intrarea în restaurantul autoservire se afla un telefon public. Am observat că un cetățean vorbea la telefon. El era cu spatele spre mine și am observat că din buzunarul din spate al pantalonilor ieșea un plic. Am băuit că în acel plic se află bani și m-am hotărît să-i sustrag. M-am apropiat și am scos plicul. Cetățeanul a simțit și s-a întors imediat. Atunci eu, pentru a fugi de la locul faptei, l-am împins"..

De fapt, cum avea să se dovedească cu martori, ca să scape de urmăritor, l-a lovit, aruncîndu-l în geamurile din holul restaurantului prin care omul a trecut ca o umbră, în timp ce el, hoțul cu plicul (în care se aflau 910 lei) a prins din mers un autobuz. Numai că o parte din consumatorii localului care asistaseră la scena-fulger l-au recunoscut, unii dintre ei îndicîndu-i și domiciliul. Inițial Judecătoria l-a condamnat la 1 an și 6 luni închisoare. Tribunalul municipal București l-a majorat însă pedeapsa la 3 ani închisoare. Tocmai ținînd cont de gravitatea deosebită a faptelor comise, de modalitatea săvîrșirii lor. Au fost luate în considerație și depozițiile martorilor, a șefului de unitate de unde reiese clar că acesta era cunoscut ca un consumator frecvent al localului, element înrăit care, deseori a provocat scandal, împreună cu alți consumatori tulburenți. Tîlhărie se cheamă fapta sa, iar binemeritata pedeapsă dată de Tribunalul municipal nu este altceva decît replica fermității aplicării legii în asemenea cazuri.

...Vom prezenta în cele ce urmează un caz mult mai grav, cules din același „dosare ale alcoolului" : În plin bulevard, 1 Decembrie 1918, doi tineri, — Ion Cociu, 22 de ani, fără ocupație cu domiciliul în Plătărești, Ilfov — și Costel Adam, 17 ani, în jurul orelor 16,30 au acostat brutal o femeie singură. Cociu a amenințat-o cu un cuțit, pe care îl ridicase în dreptul gîtului, în vreme ce Adam opera : i-au luat femeii 500 lei, după care au dispărut rapid de la locul faptei. S-au oprit în prima Alimentară întîlnită, au cumpărat alte sticle cu alcool, au pornit-o iarăși la drum, starea de beție accentuîndu-se cu fiecare nouă înghițitură. S-au oprit la o unitate „Igiena" unde Cociu și-a ondulat părul, plătind operațiunea cu o sută de lei — avea de unde, — după care, fercheși, au intrat în Șoseaua Pantelimon. Se simțeau ca niște „magnifici" în fața cărora trebuiau să se încline oameni, mașini, tot ce întîlneau în cale. Cum un autoturism parcat i-a „supărat" — Cociu a încercat să-i deschidă portierele cu cuțitul dar nu a reușit, au început atunci să-l lovească cu picioarele, furioși că o mașină îndrăznește să li se împotrivească. Cînd doi tineri aflați în preajmă au încercat să intervină, apăsul Cociu i-a urmărit cu cuțitul pînă la scările unui bloc.

S-a întors în stradă hotărît să pună la respect întreaga omenire. Căuta ceartă cu luminarea, îmbrîncind trecătorii, lovind o femeie fără motiv. Și, tot fără motiv, Cociu a scos din nou cuțitul și l-a împlîntat într-o altă femeie, tînără, pe care o aștepta acasă un copil minor. I-a atins inima, lovitura năprasnică de cuțit provocînd la scurt timp moartea acesteia. Au sărit oamenii. L-au urmărit pe aleile unde încerca să dispară. Unul dintre ei l-a dezarmat, prelînd cuțitul la miliție. El, ucigașul, a reușit să scape. Pentru scurt timp însă. Cuțitul l-a dat de gol.

18 ani de închisoare i s-a dat lui Ion Cociu pentru omor și tîlhărie. Costel Adam, prietenul lui în ale tîlhăriei, a fost pedepsit cu 3 ani internare în școala de reeducare.

— Asemenea cazuri — făcea precizarea tovarășa Maria Racu, președinte de secție la Tribunalul Municipal București — **sînt considerate de lege foarte grave și, în consecință, aspru sancționate. Articolul 211 din Codul penal, referitor la tîlhărie precizează : „Furtul săvîrșit prin întrebuințare de violențe sau amenințări ori prin punerea victimei în stare de inconștiență sau neputință de a se apăra, precum și furtul urmat de întrebuințarea unor astfel de mijloace pentru păstrarea bunului furat sau pentru înlăturarea urmelor infracțiunii, ori pentru ca făptuitorul să-și asigure scăparea, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani". Legea prevede, în cadrul acestui articol, și cazuri agravante în raport de consecințele suferite de victime. Articolul 174 din același Cod penal prevede : „Uciderea unei persoane se pedepsește cu închisoare de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi".**

Am rugat-o pe interlocutoarea noastră să ne prezinte cîteva din cauzele care duc la asemenea infracțiuni grave și foarte grave. **„Multe din aceste infracțiuni se comit, cum ați văzut, deoarece, și în cele două cazuri, datorită consumului exagerat de alcool. Desigur ei, făptuitorii, și-au primit și-și vor primi și în viitor pedeapsa binemeritată. Dar aș vrea să subliniez că ar trebui luate măsuri ferme pentru înlăturarea unor condiții care favorizează această stare de lucruri. Din multe dosare rezultă că unii lucrători din comerț servesc cu băuturi alcoolice tineri — uneori chiar minori, deși se observă că-s minori — iar în alte situații sînt servite în continuare persoane ajunse deja în stare de ebrietate care, în final, produc scandal fie în unitate, fie în stradă, devenită astfel teritoriul lor infracțional. De reținut că mulți dintre infractori sînt certați cu munca, nu se află la prima abatere. Am stat de vorbă cu cîțiva dintre acești infractori tineri. Toți aruncă vina pe lipsa lor de experiență, pe starea de inconștiență datorată beției, nutrind speranța că aplicarea legii va fi mai blîndă cu ei din aceste motive.**

Sigur că legea se aplică ținîndu-se cont de împrejurările în care s-a comis fapta, de persoana făptuitorilor, inclusiv de vîrsta acestora. Însă nu trebuie să se înțeleagă greșit că tinerețea constituie o circumstanță de natură să permită săvîrșirea unor asemenea fapte grave. În general vorbind, societatea noastră manifestă umanism în aplicarea legii dar și societatea, la rîndul său, trebuie să fie ferm apărată împotriva manifestărilor de huliganism, violență, de încălcare gravă a intereselor cetățenilor. De aceea, în încheiere, aș dori să consemnați faptul că instanțele județărești din municipiul București vor acționa FERM și în continuare împotriva unor asemenea încălcări ale legii".

Fermitate — acesta este într-adevăr cuvîntul ! Și noi, ceilalți, trebuie să fim mai fermi cu cei ce-și beau mințile, să-i împiedicăm să săvîrșească răul, să ajungă pe banca acuzării.

GEORGETA BLĂNARU ■

Porumb furat, bani îngropați și alte surprize... penale!

Tatăl — pensionar la C.A.P. Găneasa (Ilfov), fiul — mecanic de întreținere la Întreprinderea de articole de sticlărie București. Amîndoi erau nelipsiți din Piața Moșilor, unde, în baza unui certificat de producător, vindeau mereu porumboaube. „Măi, fir-ar să fie ! se mirau vecinii de tarabă ; mare lot personal trebuie să aibă aștia, de vînd atîta porumb !"

Întrebarea aceasta și-a pus-o și un ofițer din formațiunea economică a Miliției sectorului 3. Și, din curiozitate profesională, a căutat să afle răspunsul. Și, iată, după puțin timp, NICOLAE MARIN — tatăl, și IOAN GAVRIL MARIN — fiul, erau prinși în flagrant, în clipa în care cumpărau doi saci cu porumb boabe, furați dintr-un vagon C.F.R. în Gara Cățelu, de către Săndica Mocanu și Săndica Gheorghe, ambele din comuna Glina, fără ocupație. Au urmat percheziții domiciliare la cei în cauză și surprizele s-au ținut lanț. Nu departe de împunătoarea casă nouă cu 6 camere, parchet, bine mobilată, sub o magazie folosită drept garaj cînd vine fiul de la București cu autoturismul „Dacia-1300", N.M., tatăl, îngropase în pămînt o adevărată comoară : într-o cutie metalică au fost găsiți 46 000 lei în numerar și 7 libretе C.E.C. totalizînd alți 105 770 lei. Deci, peste 150 000 lei ascunși în pămînt. O măsură de prevedere împotriva răufăcătorilor ? Nici vorbă ! Pentru siguranța valorilor agonisite prin muncă și cinste există alte posibilități de păstrare, cînd acestea prisosesc. Alta fiind proveniența sumelor amintite, posesorii lor le fereau de eventualele controale. Dar căutătorii de valori ascunse realizate în afara legii nu s-au lăsat induși în eroare. Cum de altfel n-au trecut cu vederea nici faptul că pensionarul din Găneasa deținea în gospodăria proprie și o serie de produse și obiecte care nu puteau avea o proveniență legală, atît datorită cantităților exagerate — 40 kg teroson, 50 kg cuie etc. — cît și pentru simplul motiv că unele nu se vînd persoanelor particulare — îngrășăminte vitaminizate pentru creșterea animalelor. Dar iată că N.M. reușise să procure, pe căi lăturalnice, și asemenea produse. În ceea ce privește terosonul, cuiele și un furtun de cauciuc de 15 m, s-au dovedit a fi sustrase de către fiul său, de la locul de muncă, așa cum tot de la Întreprinderea de articole de sticlărie București, dumnealui mai sustrăsese — o să vi se pară incredibil, dar aceasta este realitatea — nu mai puțin de 400 pahare și 40 salatiere ! Cu un asemenea mecanic de întreținere, Întreprinderea bucureșteană de articole de sticlărie deține un adevărat record în materie de sustrageri și ne întrebăm pe cînd se va proceda la desființarea posturilor de pază, ca măcar astfel să fie compensate pagubele produse de cei care scot pe poartă tot ce doresc ?

Dar lăsînd ironia la o parte, trebuie să subliniem că lăcomia fără margini a unor indivizi de teapa celor mai sus-amintiți, care recurg la orice — speculă cu produse furate, sustrageri de la locul de muncă etc. — numai și numai să sporească grămada din ograda proprie, chiar dacă nu au nevoie de unele produse, să se simtă mai avuți decît alții, constituie un pericol social deosebit, pe care orice om cinstit are datoria să-l combată cu toată fermitatea.

De ce ezitau victimele să reclame ?

Pare neverosimil ca victima unei tîlhării să aibă vreun interes în tăinuirea faptei respective. Cu cît va trece timp în urmă, în municipiul Constanța, nu o singură victimă, ci mai multe, ezitau să se prezinte la miliție și să reclame cele întîmplate. Oamenii ordinii publice au luat cunoștință despre producerea unor asemenea evenimente grave cu totul din alte surse decît direct de la cei lezați.

Să acționezi pe două fronturi — al căutării făptuitorilor și al determinării victimelor să ofere amănunte despre împrejurările săvîrșirii faptelor — nu era deloc simplu, dar cadrele de miliție care au primit această misiune și-au făcut datoria. După zile și nopți de căutări și verificări, au fost identificați și reținuți autorii a cinci tîlhării comise la adăpostul întunericului asupra unor posesori de autoturisme proprietate personală. Ei sînt : **Petre Dan, zis Gămălie**, de 24 ani, din comuna Ciucurova, județul Tulcea, șofer la Unitatea de mecanizare și transporturi construcții forestiere Constanța și **Ștefan Lazăr, zis Fanache**, de 22 ani, din comuna Cobadin, județul Constanța, mecanic auto la aceeași unitate mai sus-menționată.

Procedeul era următorul : după ce consumau băuturi alcoolice în diferite localuri din Constanța, solicitau diverși posesori de autoturisme proprietate personală — a se reține, deci, întotdeauna se adresau unor astfel de posesori, evitînd taximetrele. Se adresau acestora să-i transporte pînă în cartierul Filimon Sîrbu, dar cînd ajungeau într-un loc mai puțin luminat, le spuneau să oprească, îi loveau cu pumnii, iar sub amenințarea cuțitului le luau banii și alte bunuri de valoare și-i obligau să coboare din autoturism. După ce se plimbau cu autoturismul respectiv pe diferite trasee, reveneau în municipiul Constanța și îl abandonau.

Și acum, să prezentăm victimele : Ilie Hodoreanu, tehnician la Chimpex ; George Manole, asistent medical la Spitalul C.F.R. Constanța, Petre Epure, revizor tehnic la Întreprinderea de gospodărire comunală Constanța, Iosif Mătase, șofer la Întreprinderea de transporturi locale Constanța și Valentin Alexandrescu, muncitor la Trustul de construcții locale Constanța.

Faptele de tîlhărie sînt dovedite cu prisosință, inclusiv prin expertize dactiloscopice, pe baza urmelor papilare ridicate de pe autoturismele folosite în condițiile menționate, cît și prin găsirea la autori a unor bunuri de valoare ce aparțineau victimelor, ceea ce va atrage, evident, consecințele penale de rigoare. În această privință nu există dubii.

Enigmatică părea însă, inițial, atitudinea tacită a victimelor. Cercetările au făcut și în această privință lumină ; cei cinci constănțeni au evitat să reclame din proprie inițiativă și la timpul oportun, pentru că nu stăteau nici ei prea bine cu corectitudinea, făcînd parte din categoria pieților clandestini, care își transformă propriile autoturisme într-un mijloc de realizare a veniturilor ilicite. Dacă faptele lui „Gămălie" și „Fanache" vor fi apreciate ca atare de instanța de judecată, sperăm că nici atitudinea șoferilor clandestini să nu fie trecută cu vederea de către colectivele din care aceștia fac parte. Iar amatorii de astfel de aventuri să-și amintească de zicala cu ulciorul...

MIHAI GROZAVU ■

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

„Este o mîndrie să facem parte din prima generație de constructori ai metroului, să muncim și să gîndim alături de conducătorul țării"

Interviu cu general-locotenent PETRE CONSTANTINESCU, directorul general al Întreprinderii Metroul București

Vrem să scriem despre oamenii care construiesc metroul Bucureștiului. Despre această generație de pionieri care modernizează Capitala sub ochii noștri și nu prea, în sensul că, adeseori, aici, la suprafață, uităm că, de fapt, sub pașii noștri, în subteran, se muncește în foc continuu, adeseori eroic, că o întreagă industrie, dacă vreți, croiește căile subterane ale unui mijloc de transport cel va ferici pe locuitori, inscripționîndu-le orașul în rîndul marilor metropole. Vor trece ani și bucureștenii se vor obișnui atît de mult cu metroul, încît începuturile sale vor deveni repede istorie. Este în firea lucrurilor. Este urmarea firească a ritmului în care intervine progresul în România socialistă, ritm pe care ni l-am impus. Dar pionierii izbinzii rămîn în inimile generațiilor viitoare. Se inscrie și această în frumoasa fire a lucrurilor, a vieții noastre. Deocamdată însă pionierii n-au devenit istorie.

— Tovarășe general, ce ați simțit, ce sentiment ați avut în momentul numirii dv. în funcția de director general al Întreprinderii metrou București?

— Greu de exprimat într-un cuvînt. Chiar și pentru un ofițer de carieră, om obișnuit cu formulările scurte, concise. Am simțit, în primul rînd, o imensă răspundere. Apoi mîndrie, în cele din urmă, grijă. O mare grijă. Vremea mai șterge din gîndurile noastre. Probabil că am avut toate aceste sentimente la un loc. Judecînd la rece, mi-am dat seama că mă aflu în fața unei sarcini pe care o primisem din partea conducerii de partid, personal din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu. O sarcină pe care militarul din mine o recepționase, în același timp, și ca ordin. Grija pornea din faptul că eram constient de complexitatea și anvergura acestei lucrări în premieră. Mi-au trecut generații de-ostași prin mină, am fost profesor la Academia militară și, ca atare, am contribuit la formarea multor ofițeri, aveam o bogată experiență de viață, dar nu lucrasem niciodată în acest gen de lucrări. Mă întrebam cu ce să încep și cum. Cu ce pameni, cu ce specialiști, de unde să-i iau. Răspunsurile aveam să le primesc tot din partea conducerii de partid, a secretarului general. Și aceste răspunsuri insemnau, totodată, angajarea tuturor organelor de răspundere pe linie de partid și de stat, deoarece construcția metroului devenise problema întregii noastre economii naționale.

— În condițiile în care concepția, proiectarea și execuția lucrărilor aveau să poarte girul specialiștilor noștri...

— Așa este, dar specialiști în ce? Metrou nu construise nimeni în țară. Totul trebuia gîndit acum, industria fiind chemată, încă o dată, să-și probeze capacitatea. Construcția metroului cu instalațiile sale complexe, cu tunelul rulant, cu nenumărate alte cerințe de ordin tehnic, impunea studii și asimilări de echipamente un deosebit nivel tehnic. Toate s-au materializat într-un rezultat ce constituie o mare împlinire a cincinalului încheiat.

— Cum a fost începutul?

— În perioada aceea eram chemat mereu să raportez cum ne organizăm proiectarea și lucrările de șantier, care se desfășurau, de fapt, concomitent. Am strîns numeroși specialiști cu o inaltă competență în construcții, cu o bogată experiență, am format un nucleu cu care să putem pieca la această mare bătălie. N-a fost ușor. Luptam nu numai cu lipsa de experiență în ceea ce privește construcția de metrou, ci și cu neîncrederea. A noastră, a altora. Pot afirma cu toată tăria că cel mai bun dintre constructori a fost tovarășul Nicolae Ceaușescu. A fost activist, a fost proiectant, a fost inginer și arhitect. Săptămînă de săptămînă, ore întregi, ședea alături de noi, fie studiind soluții la planșetă, fie aplicarea lor în teren. Ne-a impulsionat, ne-a ajutat (fac o paranteză și întreb : cine nu știe că au fost mobilizate atunci peste patruzeci de institute de cercetare și învățămînt superior, de laboratoare uzinale etc., deci o extraordinară concentrare de inteligență tehnică), ne-a atenționat în numeroase rînduri asupra unor probleme pe care, sincer vorbind, nici specialiștii nu le sesizaseră. Adeseori, observațiile dînsului mergeau pînă la detalii, după cum multe întrebări pe care ni le punea se dovedeau a fi sugestii viabile, căi de urmat, probleme care-și așteptau rezolvarea. Ceea ce ne impresiona erau realismul și puterea sa de a vedea foarte departe în timp, de a prevedea urmările unor soluții propuse și pe alte planuri decît cel strict tehnic. Au fost ore de muncă intensă, de frămîntări, de intense căutări, adevărate cercetări contracronometru, pe care le verificam imediat în practică. Perioada aceea a fost proba noastră de foc, și punerea în funcțiune a primului tronson a constituit absolvirea primului mare examen. Ne-am bucurat atunci că am știut să răspundem prin faptă încrederii pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducerea de partid au avut-o în noi. În tot acest timp, îl pot numi fără ezitare eroic, și cunosc bine semnificația acestui cuvînt, secretarul general al partidului s-a aflat în primele rînduri și ne-a obligat, prin pilda sa, să cîștigăm lupta cu noi înșine. Ideea de a construi un metrou bucureștean a mai existat, chiar și înainte de eliberare, dar lipseau posibilitățile tehnice și economice pentru a realiza construcția. Ele s-au întrunit în acești ani. Unul dintre marile merite de conducător ale secretarului general a fost tocmai acesta că a știut să vadă momentul exact în care sintem capabili să realizăm cu forțe proprii metroul, că a avut încredere în oamenii acestui moment.

— Vorbind despre ei, cum îi vedeți pe oamenii metroului acum, după o experiență de cinci ani?

— Au venit din toată țara. S-au confruntat cu lucrări grele, aspre. O parte au plecat. Nu s-au acomodat cu disciplina și ordinea impusă. Construcția a fost o mare experiență de viață și, știm bine, asemenea momente care au marcat progresul, au impus și valori. Poate, într-o zi, despre oamenii metroului se vor scrie și cărți. Cărți adevărate care să le cuprindă viața cu cîte a avut ea, cu muncă și bucurii, cu satisfacții deosebite, cu soare și umbră, cu poticnelile și înfrîngerile trecătoare. Sînt oameni de un mare devotament, de înaltă competență, capabili să răspundă la orice oră, prin faptă, la chemarea partidului. Membri de partid, membri ai Organizațiilor democrației și unității socialiste, și organizației de tineret. O generație a metroului. Oameni care atunci cînd vorbesc de tovarășul Nicolae Ceaușescu o fac cu stima și respectul datorat conducătorului și cu căldura, drăgostea cu care povestești de cei apropiați sufletului tău, sentimente călite, cum spuneam, în orele acelea fierbinți de deasupra planșetei sau din subteran.

— Numărul celor care vor profita de metrou va crește similtor în acest an, cînd se va da în folosință și tronsonul de la „Timpuri Noi" la „Republica". În felul acesta, bucureștenii vor putea aprecia mai bine eforturile constructorilor. Cum văd constructorii această nouă inițiativă?

— Cu emoție. Este un alt mare examen. Ne-am străduit să facem o lucrare bună și am reușit, credem eu. Cu emoție, deoarece, iată, de metrou vor profita și muncitorii de la „23 August", cei care au făcut scuturile de înaintare în subteran. Dar, una peste alta, este vorba de un alt mare examen al întregii industrii românești.

Cum ați spus, ne obișnuim atît de repede cu progresul, cu ritmul său, și aceasta pentru că România trăiește sub zodia lui, încît, peste ani, puțini își vor mai aduce aminte de emoțiile, de bucuriile și necazurile de început. Oameni de 20 de ani și de virsta părului alb s-au implinit și prin această faptă minunată care este construcția metroului bucureștean. Este o mîndrie să facem parte din această generație de constructori, să muncim și să gîndim alături de conducătorul țării.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Viața într-un mare spital județean

Unul din cele mai noi lucruri care fac mîndria arădenilor este splendida construcție a noului spital județean de 700 de paturi. Zilele trecute, tovarășa Georgeta Triponescu, directoarea Direcției sanitare județene, îmi spunea că, deși avea termen de predare în vara acestui an, edificiul a fost terminat la sfîrșitul anului trecut și că în curînd va primi pacienții în saloane. Pînă acum, spitalul județean funcționa în clădiri vechi. „Cea în care lucrez eu — spunea, de pildă, dr. Gheorghe Simu, medic primar, șef de secție — a fost construită în 1832".

Să revenim însă la noul spital județean. Este, fără îndoială, ceea ce se cheamă un lucru de valoare. Fie și dacă ne gîndim că a costat aproape 50 de milioane de lei.

Împreună cu dr. Ioan Crisnic, medic primar în laboratorul clinic, director adjunct al direcției sanitare, am văzut noul edificiu. Se fac ultimele retușări la rețeaua de gaz metan, se definitivează legăturile între statia centrală de oxigen și rețeaua din spital, se montează un reductor pentru rețeaua de aburi. Îi întîlnim pe inginerul Ioan Feier, conducătorul celor 30 de meseriași care compun formația de întreținere și reparat aparatură medicală a direcției județene. E bucuros să ne spună că ei și oamenii lui si-au terminat treaba : au montat toată aparatura care a sosit. Deși, între timp, au asigurat și întreținerea aparaturii din județ ; deși la radiologie proiectul de amplasare nu s-a potrivit cu aparatele, încît a trebuit refăcut din mers. „Dar, cu toate aprobările... să știți", subliniază Ioan Feier, și, iată, notez acest lucru ca să se știe că, după ce constructorul a îngropat în beton cablurile conform unui proiect care nu tinea cont de aparate, sau, mai exact, ai cărui autori n-aveau habar de ele, remedierile necesare au fost făcute apoi cu aprobare". Evident, cu aprobarea celor care au făcut proiectul de amplasare brambura. Că doar nu munceau ei la remedieri, munceau oamenii beneficiarului. Sigur că în ziua cînd se termină o construcție de asemenea proporții, tendința celor ce s-au chinuit s-o vadă sfîrșită e a ulta greutățile parcurse e omenească, ba chiar frumoasă în generozitatea și în omenia ei. Dar paradoxul acestei umilinte este cu totul și cu totul altceva. Fire nevăzute tes asemenea lucru pe dos : cel ce a trebăluit de mîntuială nu pățește nimic ; cel care îndrumătă au trudă după el însă trebuie să se teamă pînă și de acest lucru — nu care cumva să-și închipuie cineva că nu i-a cerut primului vole să facă bine ce a făcut acela prost, ori că n-a obținut chiar încuviințarea scrisă. Nu-i așa, dragă cititoare, dragă cititor ? Cînd cîte un nepotolit — cum, e adevărat, nu sînt pe toate drumurile — se ambiționează să descopere totusi ba chiar să arate cu degetul pe vinovat, atunci să te ții ! zbirnîie telefoane, serpuesc scrisori, se scoate minți în sfoară care are ca scop să convingă pe cine trebuie că nu vinovatul e vinovat : ba, dacă ee poate, că singurul vinovat real, omul care încearcă să pună bețe în roate acolo unde se munceste, să denigreze, este tocmai cel care repară greșelile.

Ne regăsim însă pe culoarele ce mirosi a zid proaspăt. În fața unei uși căreia îi răsește la iuteală cheia, ne întîmpină Istemie Nistor, șef de depozit la direcția sanitară. Îi lucesc ochii de bucurie cînd doctorul Ioan Crisnic îl prezintă ca pe primul gospodar al noului spital. Drept care baciu Nistor recunoaște : „Așa-i, tăt ce-o intrat aici de mine-o fost supravegheat și-i în grija mea și-amu". Nedezmințită grijă. O arată curățenia și ordinea din saloanele de unde nu lipsesc decît bolnavii. Ori din laboratoarele în care analizele se vor face, atît pentru ambulator, cît și pentru secțiile cu paturi, într-un singur loc, cu aceeași metodă, cu aceleași aparate și de către aceleași persoane. În acest chip analizele sînt valabile și la policlinică și la spital, nu mai sînt repetate inutil. La fel va lucra și radiologia, pentru ordinea mînte de om onest? Chiar împotriva unor confrați de-ai dinsei cărora, o înțeleg, nu vrea. În nici un caz, să le dea numele. Sînt curat chiar. dacă se poate, să uit asemenea lucruri care i-ar îndirji și mai mult împotriva sa — este abia de un an și ceva directoare — pe cei ce sînt nevoiți să-și vadă mai discret de interese. Scriu totusi toate acestea pentru că nu sînt singurele dificultăți cu asemănătoare rădăcini și cu care trebuie să se lupte actuala conducere a direcției județene. Iar, dacă tot se lupță putin, pentru orice minte de om onest? ranjeze înertil, să clatine mici interese și preferințe personale, este semn bun. Și un motiv în plus de a nu trece sub tăcere tocmai aseménea lucruri care, prin efectele lor, intră în componenta climatului de muncă dintr-o institutie. Fiindcă de acest climat era vorba, sau oricum si de el, cînd se ajunsese ca, datorită cresterii inegale a populației în diferite cartiere ale Aradului, unii medici să aibă în grijă zece mii, iar altii doar cîteva mii de cetățeni. cum mi se spune. Rearondarea a echilibrat volumul de muncă.

gia. Așa că se va scurta și durata de spitalizare.

Două circumscripții s-au și mutat și funcționează aici de la 29 decembrie 1980.

În biroul tovarășei directoare Georgeta Triponescu, mai timid, mai pe ușcau, ajungem să discutăm și despre o seamă de aparate care n-au sosit încă și nici nu se știe cînd vor sosi. Gazdele cad de acord pe loc să aleagă, din documentele directiei, următoarele exemple : patru mese de operatie și cinci aparate de narcoză cu aparate de respirație. Acestea din urmă, precizează interlocutorii, sînt comandate din 1975. Cinci comandate, cinci neprimite. Cît despre mesele de operatie absente, ele vor fi suplinite de altele vechi ce vor fi mutate din vechiul spital si vor fi aduse înapoi cînd vor sosi cele noi.

Cum în clădirea cea nouă, cu toate cele 700 — sau riguros exact 706 — paturi ale sale nu încap toate secțiile spitalului județean, acolo vor functiona, între altele, cele de ortopedie-traumatologie, chirurgie infantilă, chirurgie generală, cu un compartiment special de chirurgie plastică și reparatorie, interne, neurologie. Una din cauzele multor dificultăți, tine să spună tovarășa Georgeta Triponescu, era, pînă acum, dispersarea secțiilor în diferite zone ale orașului. Este clurtio bucuroasă că — în interesul bolnavilor și pentru calitatea activității medicale — a reușit să împună în noul spital ortopedia și chirurgia, secții care este esential să nu se afle la distantă și încă în diferite zone ale municipiului.

Împotriva cui a trebuit să înmoaie directoarea o asemenea părere, fireascăcel-putin, pentru orice minte de om onest? Chiar împotriva unor confrați de-ai dinsei cărora, o înțeleg, nu vrea. În nici un caz, să le dea numele. Sînt curat chiar. dacă se poate, să uit asemenea lucruri care i-ar îndirji și mai mult împotriva sa — este abia de un an și ceva directoare — pe cei ce sînt nevoiți să-și vadă mai discret de interese. Scriu totusi toate acestea pentru că nu sînt singurele dificultăți cu asemănătoare rădăcini și cu care trebuie să se lupte actuala conducere a direcției județene. Iar, dacă tot se lupță

Cu acelasi dr. Ioan Crisnic ajung în secția de chirurgie condusă de dr. Mircea Ududec. În așteptarea mutării, medicii își văd calm de bisturie, iar bolnavii de însănătoire. Despre cei 11 medici șeful secției spune : „Am un colectiv de chirurgi instruiți astfel încît fiecare face toate tipurile de operatii. Foarte rar este nevoie neapărat să opereze șeful secției, ceea ce nu înseamnă, evident, că ei operează doar foarte rar. Sigur că la acest stadiu s-a ajuns treptat. Serviciul nostru asigură urgentele chirurgicale pentru întregul județ. Cam 35 la sută munca noastră înseamnă activitate de urgentă. Situatie în fond profitabilă pentru formarea chirurgului și stabilirea priorității. Gărzile și urgentele cer diagnostic rapid și corect, viteză în luarea deciziilor și mînă sigură chirurgului".

Toti medicii din secție au recartizate teme în studiu, cu termene de efectuare a lucrărilor, chiar dacă unele investigații durează ani.

În județ mai lucrează cinci chirurgi în patru secții de spitale teritoriale. Posturi sînt mai multe. Toți sînt coordonati de dr. Ududec.

Șeful secției interne este dr. Gheorghe Simu, cel amintit în primele rînduri. Lucrează în Arad de aproape 14 ani, dar zice : „N-am trăit nici unde așa de bine ca la Baita Verde în Mehedinți, în 1951". Doctorul n-are nici 35 de ani încă, dar puteți fi siguri că în 1951 era în floarea tinereții. Mărturisirea de

mai sus ne la dreptul îndoielii. Acum este unul din cei mai ocupati oameni din Arad. Pentru că pe dînsul bolnavii îl răsesc la orice oră din zi sau să-i ajute. Și ziua doctorului Gheorghe Simu are arhaica durată de 24 ore. „Cea mai mare satisfacție pentru un medic — zice — cred că nu si-o poate procura decît singur, salvînd un caz grav. E drept că noi, medicii, nu prea avem vreme să ne bucurăm de mîi, iar altii doar cîteva mii de cetățeni. cum mi se spune. Rearondarea a echilibrat volumul de muncă.

Șeful secției de chirurgie infantilă, dr. Ioan Crisnic, este și el un om tînăr. Are 37 de ani și e în slujbă de 13 ani. Ca și colegii săi, e un om ocupat. Are în grijă 120 de paturi, dar, în afară de cele 30 de la Neonatologie, mai are și cîte 20 de paturi la Ortopedie și la Urologie

Primim din partea D.P.M.O.S. a județului Bacău: „Referitor la scrisoarea adresată redacției FLACĂRA de către **Mihai Simion** din Slănic-Moldova, prin care solicită reconstituirea vechimii în muncă, vă facem cunoscut că aceasta se poate face prezentînd următoarele acte: a) adeverință din care să rezulte că la data depunerii cererii desfășoară activitate pe baza unui contract de muncă sau este membru al cooperației meșteșugărești, b) dovadă privind lipsa arhivei, c) inscrisuri din care să rezulte că între persoana sa și unitatea în care s-a prestat munca a existat, în perioada ce se cere a fi reconstituită, un raport de muncă. Totodată, în cererea respectivă urmează a fi indicate cel puțin două persoane pentru fiecare perioadă ce urmează a fi reconstituită, dintre cele ce pot dovedi cu acte că au lucrat în aceeași perioadă în unitate cu M.S.".

■

Consiliul popular al județului Dolj: „Cererea cetățeanului **Tudor Năjoiu** din Craiova a fost soluționată favorabil: cu adresa nr. 9 208/1980 i s-a comunicat acestuia aprobarea stabilirii domiciliului în municipiul Craiova".

■

Consiliul popular al sectorului 1: „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Mihaela Matei** din București, prin care aceasta solicită încadrarea în muncă, vă comunicăm: ținînd cont de starea sănătății sale, inspectoratul școlar i-a aprobat înscrierea și frecventarea cursurilor serale la liceu, fără dovada încadrării în muncă, problema fiind în acest fel rezolvată".

■

Mă numesc **Constantin I. Boboacă** și locuiesc în comuna Runcu, județul Vîlcea, avînd patru loturi în zona submontană pe care cultiv fructe și finețe pentru creșterea animalelor, porumb pentru gospodărie etc. Necazul meu — și nu numai al meu — este acela că nu găsesc în comerț sîrmă ghimpată pentru a împrejmui aceste loturi. Înțeleg rațiunile economice, dar cum pot eu păzi patru loturi, noaptea, de mistreți sau alte animale care mi-au distrus porumbul, sfecla, care m-au obligat să tai porumbul cînd era în lapte și mi-au încurcat finul încît de abia l-am mai putut cosi? Înțeleg că fauna noastră trebuie ocrotită, sînt dispus să investesc sumele necesare împrejmuirii cu sîrmă ghimpată a celor patru terenuri, cred însă că cei în drept a ne procura această sîrmă sînt și ei datori să se gîndească la pierderile pe care le suferă economia prin lipsa din comerț a acestui produs și să ia măsurile ce se cuvin.

■

Procuratura județeană Prahova: „Referitor la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către **Nicolae Comnoiu**, vă facem cunoscut că Procuratura locală Cîmpina a dispus trimiterea în judecată a numitului Puiu Octavian pentru infracțiunile de ucidere din culpă și părăsirea locului accidentului, reținîndu-se că inculpatul se face vinovat de accidentul de circulație pe care l-a comis la 8.10.1980, în urma căruia a decedat Florin Comnoiu".

■

Întreprinderea de transporturi auto Galați: „În urma sesizării adresate revistei FLACĂRA de către **Mioara Coanță** din Brașov, șeful de autocoloană Vlada Angheluța a fost sancționat cu diminuarea retribuției cu 5% pe timp de o lună (pentru că a permis unor șoferi să circule cu autobuzele după bunul lor plac — N.R.). Ne cerem scuze pentru situația creată".

■

Întreprinderea de distribuție a energiei electrice București: „În legătură cu scrisoarea cititorului dv. **Alexandru Potra** din București, comuna Voluntari, prin care sesizează tensiunea scăzută în alimentarea cu energie electrică vă comunicăm că, în urma lucrărilor efectuate de întreprinderea noastră, tensiunea se încadrează în prezent în limitele normale. Precizăm că remedierea situației a fost confirmată în scris de către locatarul **Stan Anghel**, domiciliat la aceeași adresă".

Direcția județeană P.Tc. — Argeș: „La scrisoarea adresată revistei de către **Ion Cornățeanu** din Pitești, vă informăm: urmare unor lucrări de telecomunicații executate în zonă s-au creat condițiile tehnice necesare, fapt pentru care cererea tovarășului I.C. a fost rezolvată, acestuia instalîndu-i-se un post telefonic la domiciliu".

■

Vă scriem în numele tinerilor din Singureni, mai exact din localitățile Cringuri, Stejaru și Singureni, județul Ilfov. În comuna noastră, de multă vreme, nu există nici un fel de preocupare pentru activitatea culturală distractivă. Nu avem cămin, deși există unele spații nefolosite unde s-ar putea amenaja un astfel de așezămînt. Măcar la sfîrșitul unei săptămîni de muncă, cînd simțim și noi nevoia unui film, a unui spectacol cultural-artistic, deoarece printre noi sînt mulți oameni talentați. Este păcat ca singurul loc unde să se adune să fie bufetul comunal! **(Ion Răgălie, Valeriu Florescu și Ion Vișan)**

■

Direcția de telecomunicații a municipiului București: „Urmare sesizării adresate redacției FLACĂRA de către **Mihail Secu**, referitor la taxarea convorbirilor adiționale: datorită faptului că, în urma verificărilor efectuate, s-a constatat existența unui deranjament ce a afectat contorizarea, s-a dispus scăderea sumei de 530,90 lei din contul postului său telefonic. În legătură cu tratarea necorespunzătoare a reclamației sale, vă comunicăm că au fost luate toate măsurile ca astfel de situații să nu se mai repete".

■

Comitetul județean Caraș-Severin al P.C.R.: „În legătură cu scrisoarea **Mariei Chincea** din Reșița: problemele ridicate au fost soluționate în sensul că aceasta a fost detașată să lucreze pe o perioadă de 6 luni, în conformitate cu medicina muncii, de schimbare a locului de muncă în urma accidentului suferit. De asemenea, Direcția județeană de poștă și telecomunicații a stabilit ca, odată cu darea în funcțiune a centralei telefonice din localitatea Tirnova, petenta să lucreze ca telefonistă la centrala respectivă, avînd în vedere că este din această localitate și că starea sănătății sale nu este dintre cele mai bune".

■

Îmi permit să vă aduc la cunoștință — și prin dumneavoastră și celor în drept — o problemă care îmi provoacă necazuri: cazanul de baie al gospodăriei mele s-a uzat după cîțiva ani de utilizare și acum, întrucît apa curge prin mai multe găuri, nu mai poate fi reparat. De mai bine de o jumătate de an caut la diferite magazine de specialitate, la cooperative meșteșugărești, atît în București cît și în provincie, dar primesc același răspuns: nu ni s-au mai repartizat cazane și nici nu știm cînd ni se vor repartiza. Și totuși, este vorba de o piesă absolut necesară în încă foarte multe gospodării. **(Adrian Marcovici, București).**

■

Din partea M.A.I.A. — Trustul „PLAFAR": „Urmare scrisorii cititorului **Jean Ionescu** din București, publicată în nr. 1/1981 al revistei FLACĂRA, cu privire la faptul că nu mai găsește în magazinele Plafar produsul „coajă de crușin" (Cortex Frangulae), vă comunicăm: cererea pentru acest produs a crescut în ultimii ani extrem de mult, ceea ce a dus la recoltarea unor cantități din ce în ce mai mari, periclitîndu-se chiar existența unor întregi bazine, altădată productive, astfel că s-a impus limitarea recoltării. În același timp, cantitățile pe care le producem le livrăm prioritar industriei de medicamente, deoarece coaja de crușin este materie primă de bază pentru o serie de produse (de ex. Carbocif, Cortelax, Laxativ, Ulcerotrat etc.), asigurînd integral necesarul. Ceea ce rămîne disponibil folosim pentru ceaiurile combinate — laxativ, hepatic etc. — astfel încît nu mai avem posibilitatea să mai punem în vînzare și coajă de crușin ca atare".

■

Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare: „La scrisoarea **Anișoarei Apostu** din comuna Cosmești-Deal, județul Galați, absolventă a Liceului economic din Iași, vă comunicăm că, începînd cu data de 1 decembrie 1980, sus-numita a fost încadrată, conform dorinței sale, la Consiliul popular al comunei Sihlea, județul Vrancea".

■

Din partea C.P.M.B. — Direcția generală comercială: „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Mariana Pantelimon**, prin care aceasta sesizează că acuarelele produse de fabrica „Victoria" din București prezintă defecțiuni de calitate: din verificările făcute la fabrică s-a constatat că printre loturile livrate s-au strecurat unele acuarele ce prezintă deficiențele sesizate. Cazul a fost prelucrat cu întregul colectiv, luîndu-se măsurile necesare pentru evitarea unor astfel de situații în viitor".

■

Un „decor" nedorit poluează uneori Piața Mihai Viteazul din municipiul Cluj-Napoca. În apropierea frumoasei statui, dezvelită cu puțini ani în urmă, se află un magazin de legume-fructe. „Gospodarii" acestei unități comerciale obișnuiesc a depozita ambalajele în stradă, așa cum se poate vedea din instantaneul pe care vi-l trimit alăturat. Zile și chiar săptămîni în șir aceste ambalaje zac pe trotuarul destinat pietonilor, fără ca nimeni să ia vreo măsură. **(Nicolae Tokacek).**

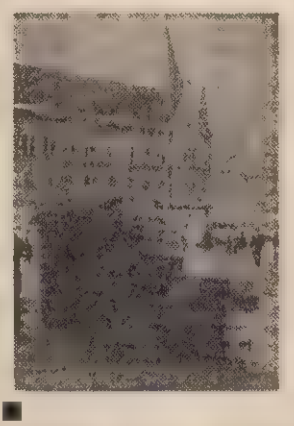

■

Regionala C.F.R. Timișoara: „În revista FLACĂRA nr. 49/1980, la rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră", a apărut o scrisoare prin care se sesizau unele aspecte negative la adresa Agenției de voiaj Oradea și Cluj-Napoca, respectiv vînzarea de locuri duble la unele trenuri. Vinovate de crearea acestor neajunsuri nu se fac agențiile menționate mai sus, ci casiera de bilete a stației Lugoj care, fiind nou promovată în această funcție, a emis legitimații de călătorie pînă la Iași fără a menționa că tichetele de rezervare sînt valabile pînă la Cluj-Napoca, unde urmau a fi schimbate. Cazul a fost prelucrat cu întreg personalul stației, iar casiera a fost sancționată disciplinar și atenționată să lucreze cu mai multă atenție".

■

Mă numesc **Traian Șutea**, locuiesc în București. Întrucît am pățit-o și eu — și mai ales am citit despre numeroase cazuri în care cooperativele de reparații radio-TV produc necazuri cetățenilor prin întîrzieri în repararea aparatelor — doresc să supun atenției celor în drept următoarea propunere: cred că ar fi nu numai echitabil, dar și eficient, dacă odată cu întîrzierile ivite în repararea aparatelor, s-ar scădea — conform unor tarife stabilite în prealabil — și prețul reparației pe care urmează să îl achite posesorul aparatului în cauză. Ce părere aveți?

■

Din partea C.P.M.B.: „În legătură cu sesizarea cititorului **Florea Rișu**, referitor la calitatea necorespunzătoare a capsulelor pentru autosifoane, vă comunicăm: în urma unor experimentări care au fost omologate, Întreprinderea de sucuri și băuturi răcoritoare București continuă înlocuirea garniturilor de etanșeitate ale capsulelor pentru sifon, cu alte garnituri din material plastic. Această operațiune este în curs și se va efectua în continuare, pe măsura retragerii capsulelor de la populație".

■

De fiecare dată cînd trec prin Sibiu îmi rezerv și 1—2 ore pentru a revedea muzeul Bruckenthal, această minunată și prestigioasă instituție de cultură. De fiecare dată însă emoția estetică pe care mi-o produce vizitarea saloanelor sale îmi este umbrită de personalul muzeului aflat aici, în majoritate format din tinere tovarășe care în loc de a se îngriji de îndrumarea vizitatorilor, de explicarea planului muzeului și, dacă nu îndrăznesc prea mult, de a da și unele indicații asupra exponatelor, preferă să stea la șuetă, să bea cafele sau să discute cu voce tare cu amici și amice veniți aici cu totul alte treburi decît aceea de a se instrui. Problema nu este izolată, cu regret trebuie să adaug că această stare de fapt am mai întîlnit-o și în alte muzee ale țării. **(Mihail C., București)**

■

Cooperativa frizeri coafori „IGIENA" București, str. Dr. Pasteur 60: „Referitor la articolul apărut în revista FLACĂRA nr. 46/1980, **„Plînsul cu lacrimi de crocodil"**, în care apar și numele unor coafeze de la unitatea nr. 168 din Berceni, care au cumpărat obiecte de aur de la numita C. Constantinescu, vă facem cunoscut: datorită faptului că nu au respectat hotărîrile comitetului executiv, ale regulamentului de ordine interioară de a nu cumpăra nici un fel de obiecte de la persoane străine, tovarășele au fost puse în discuția adunării generale a unității și sancționate de comitetul executiv al cooperativei cu „admonestare publică", spre a fi un exemplu pentru toți ceilalți cooperatori".

■

Consiliul popular al județului Vrancea: „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către locuitorul **Gheorghe Pavelescu** din orașul Adjud, prin care sesizează că la blocurile din oraș nu se livrează apă caldă menajeră de circa trei luni: urmare analizei în comun făcută cu biroul executiv al Consiliului popular al orașului Adjud, a rezultat că, în conformitate cu planul de măsuri privind reducerea tot mai accentuată a consumului de hidrocarburi și în scopul asigurării unei temperaturi în locuințe de +18°C, s-a hotărît reducerea temporară a furnizării apei calde menajere. Cantitatea de combustibil ce se va economisi astfel va deveni un stoc-tampon pentru o perioadă de cel puțin 15—20 zile în perioada de iarnă. În anul 1981, prin punerea în funcțiune a cazanului din incinta C.C.H. Adjud și care va funcționa pe cărbuni, toate centralele termice din zonă care utilizează hidrocarburi se vor transforma în puncte termice, rezolvîndu-se astfel și problema apei calde menajere".

■

Sîntem un GRUP de oameni al muncii care lucrăm la „Casa Scinteii", I.P.R.S. Băneasa, UCECOM etc., etc. În dimineața zilei de 21 ianuarie a.c., am avut neplăcerea de a ne urca, după 25 de minute de așteptare, adică la ora 8,40, în autobuzul liniei 203, avînd număr de înmatriculare I.T.B. 32-B-9162 — I.T.B. 987. Tovarășul care conducea, cu toate că ne făcuse să așteptăm un timp îndelungat, pusese placa cu... „Se retrage la garaj". Autobuzul era plin, dar nu numai că nu și-a făcut datoria ducînd pasagerii la destinație, ci, supărat pentru că i se cere ecusonul, a refuzat chiar să-și decline identitatea. Pornind ca un bolid, a condus fără oprire pînă la garajul din Floreasca, astfel că am pierdut un timp prețios, neputînd ajunge la timp la serviciu. În plus, am fost nevoiți să suportăm și jignirile, insolența șoferului, care nu a ținut cont de cele mai elementare reguli ale bunului simț. Dorim să știm ce măsuri vor lua forurile în drept în legătură cu acest caz, și propunem, totodată, afișarea orelor de parcurs ale acestei linii în stații **(scrisoarea este semnată de către patru cetățeni).**

Pagină realizată de HORIA PATRAȘCU ■

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÂNT

Ana V. Costache. — Bujoreni, Vîlcea: În conformitate cu art. 24 din Legea nr. 6/1969 privind Statutul personalului didactic, în rezolvarea cererilor de transferare sau numire se acordă preferințe persoanelor care cer numirea în ordinea motivelor și nu cumulativ ● **Francisc Vischi** — Cluj-Napoca: Scrisoarea dumneavoastră a fost înaintată Ministerului Educației și Învățămîntului de la care veți primi un răspuns acasă ● **Ion Gruia** — Arad: Pentru ocuparea funcțiilor de conferențiar și profesor universitar este necesar și titlul științific de doctor. Specialiștii cu înaltă pregătire și bogată experiență științifică pot participa la concurs, în condițiile prevăzute de lege, chiar dacă nu au titlul științific de doctor ● **Maria Cioroianu** — Craiova: Încălcarea de către părinți sau ceilalți ocrotitori legali a îndatoririi de a asigura cuprinderea copiilor în învățămîntul obligatoriu de 10 ani se sancționează potrivit legii ● **Oltcea Nisipeanu, Victor Ioachim:** Problema în care v-ați adresat ține de competența M.T.Tc., căruia vă sfătuim să vă adresați cu un memoriu detaliat ● **Mioara Bucur** — Strehaia; **Blagoviei (?!) Aurel** — Timișoara; **Ioachim Harambasa** — Caransebeș: Scrisori ilizibile.

Marian Romanov — Caracal: Detașarea cadrelor didactice intră în competența inspectoratelor școlare județene și se face pe timp limitat, pe posturile vacante, dacă aceasta corespunde și cu interesul învățămîntului.

HORIA PATRAȘCU ■

Teodorescu Nicolae — Hunedoara: Fapta nu prezintă, în varianta procuraturii, gradul de pericol social al unei infracțiuni; argumentele dv. nu sînt concludente pentru a trage o altă concluzie.

NICOLAE CRISTACHE ■

ADMINISTRATIV

Dumitru Rusu — București: Amenda a fost corect aplicată. Este interzisă gresarea sau spălarea autovehiculelor și utilajelor pe domeniul public, precum și aruncarea de substanțe sau ambalaje care produc degradări de orice natură pe aceste zone ● **Vasile Mareu** — comuna Vulcan (Brașov): Nu îndepliniți condițiile legale. Cei care muncesc în sectorul prestărilor de servicii din cadrul cooperației de consum beneficiază de drepturile oricărei persoane încadrate în muncă cu condiția realizării unei retribuții medii lunare anuale mai mare decît retribuția minimă pe economie ● **Ioan Zimbran** — Arad ș.a.: I.D.M.S. livrează în prezent autoturisme ARO 244 Diesel celor care au depus banii și s-au programat pentru un autoturism din categoria ARO 24 cu motor pe benzină. După onorarea acestora, I.D.M.S. va anunța în timp util modalitatea de comercializare a acestor autoturisme. Transferul de la autoturismele ARO 10 la ARO 244 Diesel nu este posibil deoarece înscrierile sînt nominale și netransmisibile ● **Elena Ștefănescu** — comuna Stănești (Vîlcea): Carnetul de muncă este un act personal care nu poate fi cedat sau înstrăinat. La încetarea activității sau în caz de transferare, carnetul de muncă se înmînează titularului cu toate înscrierile la zi.

Spiridon Neagu — Vălenii de Munte (Prahova): Drepturile bănești care vi se cuvin, le puteți obține adresîndu-vă direct Întreprinderii cinematografice București, nu prin redacția revistei noastre ● **Florea Tiu** — București: Am fost informați că figurați pe tabelul de locuințe al unității la poziția 1 pentru 4 camere.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografie de ION PREDOȘANU

„În artă să-ți urmezi neabătut drumul...“

Sfîrșit de toamnă în București. Orașul are o culoare incertă, semn că iarna nu poate fi departe. Oamenii însă compun un peisaj policrom cu vibrații prelungi. Pe străzi, în metrou, în marile magazine animația e nestăvilită. Asemeni oricărui om venit cu treburi la București, te integrezi involuntar acestui urias fluid și urmezi traseele de muncă și de spirit ale orașului. Vrei să vezi tot, oricum ce-i mai semnificativ, alergi de la **Muzeul colecțiilor de artă** la Sala **Dalles**, treci în fugă aproape pe la **Orizont** și **Căminul artei**. La **Simeza** e închis, se pregătește expoziția Dobrian. Vreau să o văd, dar se deschide abia a doua zi, cînd trebuie să fiu înapoi la Piatra Neamț. Mă gîndesc totuși că voi putea convinge pe cineva din personalul sălii să-mi arate în **avanpremieră** lucrările, să-mi pot face în liniște cîteva note pentru un articol destinat revistei **Cronica** din Iași. La **Simeza**, în spatele draperiilor grele bănuiesc a fi lumină. Sun. Încerc ușa. În scurt timp, în cadrul de lumină, apare silueta ușor evanescentă a maestrului Dobrian. Mă recunoaște, se bucură. Lucrările stau pe lîngă pereți, pictorul meditează la modul de panotare al expoziției. Istoricul Răzvan Theodorescu trebuia să vină din moment în moment. Ceea ce s-a și întîmplat. Conversăm liber despre lucrări, despre formula optimă de panotare. Discutăm ne cucerește, încercăm pe rînd tot felul de variante și o acceptăm, bineînțeles, pe cea inițial propusă, pictorul încuviințează monosilabic opiniile noastre. Cu timpul se retrage undeva într-un colț și privește resemnat **aventura**. Pare a avea încredere în gustul celor doi sau e doar obosit. Ne atrage totuși atenția asupra legăturii de intimitate dintre compoziții și textul explicațiilor, în fapt autentice poeme într-un vers. La scurtă vreme după acea seară autumnală bucureșteană, prefațam concetățenilor mei din Piatra Neamț, la Muzeul de artă, această expoziție, în prezența autorului, emoționat de reîntîlnirea, după mai bine de un deceniu, cu orașul și oamenii lui.

★

Orice referire critică la pictura maestrului Vasile Dobrian face, invariabil, trimitere la formula constructivistă de expresie plastică spre a sublinia astfel aderența artistului la o doctrină estetică extrem de fertilă în planul artelor vizuale. Evident că, restrictivă, numita formulă necesită numeroase și necesare nuanțări. Și aceasta din pricina faptului că pictorul este dublat de un autentic poet. În consecință, ceea ce ține de austeritatea liniei și a formei geometrice, indiferent de interpretările și interrelațiile lor posibile, se translează în zonele sugestivității cromatice, încît ansamblul grafic dobîndește o veritabilă coerență a discursului plastic. Este de remarcat că poetul își cenzurează cu severitate efuziile lirice în beneficiul cerebralității simbolurilor vehiculate în compoziții. Reinventate de jocul dezinvolt al fanteziei pictorului Dobrian, formele naturale devin emblematice pentru o civilizație rațională de tip tehnic, umanizate prin prezența culorii și, uneori, a metaforei plastice explicite.

În expoziția deschisă la **Muzeul de artă** din Piatra Neamț, selecția lucrărilor a urmărit programatic alternarea compozițiilor cu o mai evidentă trimitere abstractă cu altele ce conțin un anume procent de literaritate. Metafora, mai accesibilă privitorului, îl implică mai direct și mai profund într-o seamă de probleme existențiale ce confruntă umanitatea și al căror posibil răspuns este formulat plastic, cu persuasiune, de Vasile Dobrian. Coabitarea celor două modalități de expresie, unitare conceptual, nu creează o dihotomie tipologică dar relevă, simultan, diferența de altitudine a registrului comunicațional sesizabil în nivelele diverse ale receptării.

Ceea ce se cheamă îndeobște inspirație **receptivă** se dovedește a fi, în cazul picturii lui Vasile Dobrian, o realitate nemijlocită, privitorul continuă mental sistemul plastic deschis, atribuindu-i valori afective și simbolice personale. Intuitiv ori avizat, privitorul devenit coautor urmează traseele afective ale artistului în încercarea stabilirii unui sincronism creator. Acest act de participare, în fond o veritabilă opțiune estetică, relevă accesibilitatea superioară a unui limbaj plastic centrat pe o recuzită stilistică modernă. Consecvența de program a pictorului Vasile Dobrian, cu rezultate pe măsura acestei consecvențe, creează, de la o expoziție la alta, impresia de gîndire sistemică în parametrii constructivismului interpretat personal de un artist pentru care simbolica formei (număr, literă, poartă etc.) devine dominantă estetică.

Efortul și mai accentuat pentru expresia sintetică, dublat de oportune trimiteri livrești, conferă actualei expoziții valoarea unui moment, ei însuși de sinteză, pe calea amplificării sugestivității formei.

★

În prelungite discuții peripatetice, străjuite doar de umbra ctitoriei lui Ștefan cel Mare, stimulat în răstimpuri, de firești întrebări, pictorul Dobrian a aflat tonul adecvat confesiunii, al rostirii adevărate și adînci...

Dacă cu ani în urmă un pictor mi-a arătat cum se face o acuarelă, tot un pictor avea să mă inițieze în tainele picturii. Pictorul Aurel Pop-Ludoșanu, unchiul lui Aurel, obișnuia să-și petreacă verile la Rod (n.n. — locul de naștere al pictorului Dobrian, situat în Mărginimea Sibiului). Datorită prietenului meu, pictorul tolera prezența mea în preajma lui cînd lucra. Devenit un fel de ucenic al său, îl însoteam la lucru, asistînd în felul acesta la nașterea lucrărilor făcute aici : peisaje, naturi moarte și portrete. Aceste ședințe au constituit primele mele lecții de pictură.

După terminarea lucrului, curățatul paletei, spălarea pensulelor cădeau în atribuția mea. Cu timpul, restul culorilor rămase pe paletă nu le mai aruncam, ci le luam acasă, odată cu tuburile consumate pe care le storceam pînă la ultima picătură. Cum de pînzele sau de cartoanele pictorului nu mă puteam atinge, acestea erau înlocuite cu gardurile și pereții caselor, pe care le acopeream cu mizgălelile mele. În urma acestor inițiative cromatice, bunica trebuia să răspundă la amenințările indignaților mei consăteni, întrucît după asemenea isprăvi reușeam să mă ascund cît mai bine.

— Ați debutat ca pictor spre a vă cantona o vreme în zonele gravurii, dar nu ați părăsit niciodată poezia...

— Poezia, cred, a fost alături de pictură marea mea pasiune. Poate și vocație... Oricum, încă din perioada interbelică, din anii ilegalității, am militat pentru o artă cu explicit suport social, deschisă spre nou. De aceea militantismul meu, deseori invocat de critici, trebuie înțeles ca opțiune politică dar nu numai atît. Pot spune că și astăzi sînt un artist militant. Militez prin tot ce fac pentru o artă în acord cu vremurile ce le trăim.

— Vă referiți, desigur, la circumscrierea tematică a lucrărilor dv. unor imediate comandamente sociale ?

— Nu numai la aceasta. Poate chiar, în primul rînd, la un anume militantism, să-i spun așa, estetic, care îmi justifică investigațiile în sfera expresiei sintetice de sugestie abstractă.

— Fiindcă ați invocat aceste căutări, trebuie să remarc, pe baza unor mai vechi observații, că pictura dv. înregistrează vizibile diferențe de receptare. Limbajul nonfigurativ creează încă obstacole în acest complex proces...

— Cred că ați observat că în expoziția de la Muzeul de artă am alternat cu bună știință lucrări cu un conținut de idei bazat pe o trimitere mai directă în realitatea senzorială, interpretată, desigur, în registru metaforic, cu altele de pură invenție abstractă. Am urmărit astfel o familiarizare treptată a privitorului pe care îl conduc ca în orice proces didactic de la simplu la complex. Metafora este, în acest caz, mai simplă pentru a putea asigura receptarea ulterioară a ideilor-forme.

— Apelul la sugestivitatea liniei și formei nu este nouă. O legendă din antichitatea greacă amintește că primul tablou al omenirii a fost, de fapt, o simplă linie...

— Eu selectez forme din natură dar le interpretez în viziune personală, în acord cu ideea plastică ce mă animă. Marile probleme ale lumii contemporane, vizualizate labirintic uneori, într-o cromatică adecvată, dobîndesc prin compozițiile mele nu soluții concrete dar invită oamenii la reflecție...

— Acestor elemente de autentic crez plastic le-ați aflat în poezie surprinzătoare echivalențe...

— Nu pictez mărul pentru forma lui rotundă / pentru culoarea crescută ca un fard / pe epiderma copacilor / sînt alte motive mult mai concrete / care mă îndeamnă să le împrumut / propria mea recuzită / să dau altă formă apelor curgătoare / ce invadează mai ales primăvara / blănurile cîmpiilor / Pentru a nu-mi dezminți reputația / voi înlocui fructele cu forme geometrice / un trapez pentru echilibrul atletului / o ecuație pentru traversarea străzilor / eliminînd din optica pietonului / acele curbe însinuante / ce provoacă deraierea trenurilor / Cu timpul lumea va înțelege / decorul ce rezumă întreaga-mi existență / De-o parte forme drepte fără strop de umbră / de alta forme curbe înalte sfere albe / constituind emblema monografiei mele...

Păsim în tăcere și turnul campaniă al lui Ștefan, asemeni unui i din i, îmi amintește că omul de lîngă mine s-a bucurat, în timp, de caldă apreciere a regretaților critici Eugen Schileru și Petru Comarnescu și că la Florența și Roma i s-au decernat înalte titluri academice. Artistul emerit Vasile Dobrian dă un nume tăcerii dintre noi : „În artă să-ți urmezi neabătut drumul...“. Promit, în gînd, să-i urmez sfatul...

VALENTIN CIUCA

Atelier
VASILE DOBRIAN

Cuget, deci exist

Categoria de materie și evoluția ei

O primă observație se impune în legătură cu categoria de materie : ea este o abstracție a unor determinații istorice, o abstracție construită, chiar cînd refuză construcția.

Am făcut această precizare pentru a pune în evidență faptul că nu există categorii statice în domeniul cunoașterii filosofice, că nu se poate institui un control absolut al cunoașterii filosofice asupra cunoașterii științifice, că cunoașterea filosofică și cea științifică nu se opun, ci se presupun în cadrul unei relații genetice, dialectice.

Trebuie să subliniez că specificul punctului de vedere dogmatic în conceperea categoriei de materie constă în aceea de a face abstracție de dialectica adevărului. Situînd categoria de materie în opoziție absolută cu dialectica adevărului sau cu adevărul dialectic, dogmatismul nu face decît să deschidă calea spre subiectivism și iraționalism.

În fond, categoria de materie face parte din preocuparea mai generală a conștiinței teoretice căreia îi este consubstanțială categoria de obiectivitate rațională. Spiritul teoretico-metodologic și științific se definește în funcție de modul cum își asumă obiectivitatea, de conținutul pe care-l dă ideii de obiectivitate.

Analiza dialectică a categoriilor, în primul rînd a celei de obiectivitate, ne arată că toate sînt produsul unei relații constructive, că toate se răsfring activ asupra existenței, asupra diferitelor laturi ale ei, că toate sînt și momente ale acțiunii umane. Problema obiectivității nu se soluționează în mod adecvat de către o conștiință în genere. Dacă ar fi așa, atunci ar fi de neînțeles apariția ideilor false asupra obiectivității.

Ideea de obiectivitate se constituie într-un lung proces de cunoaștere și acțiune. Apariția ei presupune o relație de tip dialectic dezvoltată. Cu alte cuvinte, ideea de obiectivitate se sporește pe măsura dezvoltării relației dialectice în general, a celei gnoseologice în special.

Ținem să precizăm că relația gnoseologică are o istorie legată de relația existență socială-conștiință socială, că reprezintă momentul ei teoretic activ.

Dacă ideea obiectivității are o dezvoltare, aceasta se petrece datorită faptului că cunoașterea este procesuală, constructivă, activă.

În evoluția ei, categoria de materie cunoaște două forme istorice : metafizică și dialectică. Aceste forme își au temeiul în modul specific al conștiinței de a se raporta la obiectul său, la obiectul acțiunii umane. Diferența în modurile de raportare se traduce în diferența la nivelul conceptelor sau în modul de a fi sau de a deveni al acestora.

Conceptele obținute în aceste moduri diferite de raportare vor purta cu ele proprietăți diferite ale obiectului, valori diferite de adevăr și, în consecință, valori diferite de eficiență.

Dacă nu raportăm conținutul conștiinței de relația dialectică subiect-obiect prin care acesta se constituie și se menține, riscăm să-l absolutizăm și să blocăm în acest fel cunoașterea.

Categoria de materie a materialismului dialectic este radical deosebită de cea a materialismului nedialectic, metafizic. Ea dă seama de proprietățile sale printr-un concept nou de adevăr : conceptul dialectic. Prin conceptul dialectic de adevăr se introduce noutatea la nivelul categoriei de materie. Trebuie să subliniez aici că în conceptul dialectic de adevăr obiectivitatea și subiectivitatea, ontologicul și gnoseologicul, adevărul și acțiunea, scopul și obiectul, absolutul și relativul, abstractul și concretul etc. nu se mai opun, ci se presupun.

Conceptul dialectic de adevăr produce noutatea la nivelul general al categoriilor. Puse în fața noutății, categoriile și-o asumă și se dezvoltă. Din această cauză categoriile gîndirii trebuie regîndite în permanență de pe poziția categoriei de noutate, categorie determinată în conceptul dialectic de adevăr.

(Va urma)

ION STROIE

O ipoteză care adaugă limbii dace cîteva sute de cuvinte

Dintr-o scrisoare pe care inginerul Gheorghe Gabriel a adresat-o redacției noastre, reproducem două mici fragmente : „Am pus la punct o metodologie de o logică riguroasă cu ajutorul căreia am identificat, fără cea mai mică urmă de îndoială, cîteva sute de cuvinte de uz curent, cuvinte a căror etimologie fie că este atribuită greșit, fie că este considerată ca fiind necunoscută... Descoperirea, pentru care vă solicit posibilitatea de a o face cunoscută, este de o asemenea importanță pentru limba română, încît sînt convins că orice organ de presă ar fi interesat să o publice imediat, neîngăduindu-și nici o întîrziere".

Înarmați cu un scepticism pe care nu ne aflăm să-l mărturisim, l-am abordat pe inginerul Gheorghe Gabriel și nu mică ne-a fost surpriza să constatăm că demersul său lingvistic, departe de a fi o simplă și oarecare preocupare, conține într-adevăr cîteva date care vor incita, la dezbatere și analiză, credem noi, lumea filologiei noastre. Cu atît mai îndreptățiți sîntem să facem o astfel de afirmație cu cît însuși Alf Lombard, un romanist de renume mondial, a parcurs studiul întocmit de inginerul Gheorghe Gabriel și a fost surprins de temeinicia afirmațiilor pe care autorul le face în legătură cu o sumedenie de cuvinte a căror origine poate fi plasată cel puțin în același substrat care a generat limba strămoșilor noștri, limba dacilor.

Acestea fiind zise, ne-am gîndit că dialogul nostru ar putea să înceapă cu o o întrebare, ca să-i zicem așa, nevinovată :

— Cam cum ați putea explica interesul pe care-l manifestați de foarte multă vreme pentru studiul limbii ?

— Am făcut, în timpul liceului, 6 ani de latină și puțină greacă veche, pe care am continuat-o prin studiu individual, două discipline care m-au captivat, pur și simplu. De această pasiune nu am putut scăpa nici în timpul facultății tehnice pe care am urmat-o, Facultatea de chimie a petrolului.

— Cum și cînd ați început studiul pe care Alf Lombard l-a citit și l-a apreciat ca fiind de o noutate incitantă ?

— De peste 15 ani elaborez un studiu foarte larg privind originea proverbelor. Așa am dat peste rădăcina BOR pe care am regăsit-o în foarte multe cuvinte românești, cuvinte ale limbii populare. Ceea ce m-a intrigat foarte mult a fost faptul că multe din acele cuvinte aveau o etimologie necunoscută, iar altele erau considerate ca provenind din bulgară, maghiară, ucraineană, sîrbă, sîrbo-croată sau neogreacă. Deși era limpede și clar ca bună ziua că există o asemănare, ca sens și compoziție fonetică, între cuvintele cu etimologie necunoscută și cele considerate ca împrumuturi, m-a mai intrigat și faptul că în dicționarele etimologice ale limbilor respective unele din acele cuvinte erau considerate ca provenind din limba română.

— De exemplu ?

— De exemplu cuvîntul **borcan** este considerat ca provenind din limba bulgară, or, în dicționarul etimologic bulgar scrie că acest cuvînt provine din limba română. Pe cine să crezi ? Odată cu această întrebare a început, ca să zic așa, aventura mea lingvistică.

— Care aventură ?

— Cea privind rădăcina BOR.

— Adică ?

— Adică eu constatasem că toate acele cuvinte conțin o rădăcină ale cărei semnificații coincid întocmai în greaca veche, în greaca modernă, în româna populară.

— Ce vrea să însemne această rădăcină BOR ?

— Rădăcina BOR stă la originea sau la baza unor familii de cuvinte care exprimă ideea de mîncare, noțiunea de gaură sau a unor cuvinte cu valoare onomatopeică.

—Aceste semnificații sînt regăsite în limba română populară, în greaca veche, în greaca modernă, cu modificarea BOR-VOR, precum și în unele cuvinte ale popoarelor cu care ne-nvecinăm ?

— Da. Numai că o astfel de concluzie este, la prima vedere, lipsită de importanță.

— Dar la o analiză mai amănunțită ?

— De exemplu, numărul cuvintelor din limba română populară, cuvinte exprimînd noțiunea de mîncare, este de 10 ori mai mare decît numărul cuvintelor similare atestate în greaca veche. Mai exact spus, româna populară vehiculează 155 de cuvinte, deși eu cred că mai sînt încă pe-atîtea, pe cînd vreme în greaca veche erau doar 14. Ce vrea să spună această repartiție ? Că limba vorbită pe aceste meleaguri ar fi putut împrumuta limbii grecești toate acele cuvinte care exprimau noțiunea de mîncare. Dacă împrumutul ar fi fost invers, româna populară ar fi avut nu 155 de cuvinte, ci mult mai puține. Dar pentru a ajunge la această primă concluzie, urma să studiez evoluția lui BOR în greaca modernă. Atacînd această problemă, mi-a fost dat să reiau una din foarte vechile dispute lingvistice privind pronunția celui de-al doilea sunet al alfabetului grec. Beta sau Vita ? Precizez că partizanii pronunției Vita sînt extrem de puțini, iar argumentele lor sînt, chiar și la această oră, neesențiale. Totuși, studiul meu este încă un argument că se pronunța Beta și nu Vita. Dar asupra acestui aspect, extrem de important, propun să revenim abia înspre finalul interviului. De acord ?

— De acord. Dar cel mai bine ar fi să trecem la exemplificări. Care sînt acele cuvinte care, în greaca veche și în limba română populară, coincid ?

— În greaca veche, de exemplu, după cele mai erudite dicționare, **bora** însemna mîncare, păsune, aliment. Un alt cuvînt, **boros**, înseamnă mîncăcios. **Bromos**, unde întîlnim o metateză, procedeu pe care-l vom regăsi și-n limba noastră, însemna aliment, ca și bora. Alte două cuvinte **brotes** sau **brozis**, însemnau a mînca. Dar iată luate la întîmplare, doar cîteva cuvinte din limba română : **borcesg** (furaj), **borbet, boroghină** sau **borohodină** (reziduul de la poamele storcite, un fel de furaj). **Borhan** (burtă sau stomac, cu intestine cu tot), **burtă, borsac** (un fel de colac de Anul nou), **borcan, borș, a bori** (a vomă), **borîndău** (o mîncare specifică în Banat), **burduf, burdihan** sau **burduhan, borțos** (om cu burtă mare, gras), **burfă** (mîncare din carne de viței), **burliue** (purcel), **borboase** (turtă pusă la capul mortului, numită și **boboroade**), **borbotină** (fructe căzute și date ca mîncare la animale). Și lista poate continua.

— Spuneați că multe din aceste cuvinte sînt date ca avînd etimologii necunoscute, iar altele sînt date ca provenind din împrumuturi.

— Da. Cele mai importante dicționare, alcătuite de somități ale lingvisticii românești, consideră că unele cuvinte, ca **borhot, burtă, a bori, burduf, bartiță** (pojghiță de deasupra borșului), **burduhan, burcă** (turtă opărită și coaptă în vatră), **bîrdac** (ulcior cu gura strîmbă și cu dop), precum și altele ar avea etimologie necunoscută.

NICOLAE CONSTANTIN — „Înainte de concurs"

— Iar studiul dumneavoastră afirmă că ele sînt cuvinte străvechi ale unei limbi ce se vorbea pe aceste meleaguri într-o deplină contemporaneitate cu greaca veche ?

— Întocmai. Ele vin din cel mai vechi strat de limbă vorbită pe aceste meleaguri și se continuă uimitor de exact, atît ca sens, cît și ca pronunție, chiar dacă pe alocuri au apărut unele metateze. Mai mult decît atît, precizez că ele nu pot fi întîlnite în nici o altă limbă europeană. Singura limbă în care a fost regăsită rădăcina BOR,cu sensul de mîncare, este greaca veche, unde după cum spuneam, au fost atestate doar 14 cuvinte. Este posibil, desigur, ca greaca veche să fi avut mai multe cuvinte cu BOR, dar ele s-au pierdut pentru totdeauna, nefiind consemnate în dicționare.

— Mai spuneați că sînt în limba noastră cîteva cuvinte care, conținîndu-l pe BOR, au fost atribuite, ca etimologie, unor limbi cu care ne învecinăm.

— Da, putem relua, pe scurt, problema cuvîntului **borcan** care, în dicționarele noastre, este dat ca venind din bulgărescul burkan. Ne uităm în cele trei mari dicționare bulgărești și în fiecare se spune că burkan vine din românescul borcan. Numai că în limba bulgară, cu excepția unor cuvinte preluate din neogreacă sau greaca modernă, alte cuvinte care să-l conțină pe BOR, cu sensul de aliment, mîncare, nu mai există. Concluzia cea mai logică nu poate fi alta decît că borcan a fost preluat din limba română, iar limba română îl are din acel substrat lingvistic foarte vechi despre care vorbeam. Într-o situație asemănătoare se află cuvîntul borș. În legătură cu acest cuvînt am avut prilejul să discut îndelung cu renumitul romanist **Alf Lombard** care susținea etimologia consemnată în dicționarele românești, cum că borș vine din ucraineanul borșci. L-am contrazis afirmînd că de fapt cuvîntul a fost împrumutat din limba română. Mi-a cerut argumente. I-am prezentat trei argumente. În limba ucraineană nu există, conform dicționarelor, decît acest cuvînt. La noi, conform dicționarelor, sînt 18 cuvinte derivate din borș ; al doilea argument : în limba română sînt 6 expresii populare **a sufla cuiva în borș** (a-l contrazice pe cineva), **a mînca borș** (a minți) și altele, pe cîtă vreme în limba ucraineană nu există nici o expresie de acest gen ; al treilea argument, cel mai important din punctul de vedere al studiului ce l-am întocmit : în limba ucraineană rădăcina BOR, cu sensul de mîncare, nu există decît în cuvîntul borș, cuvînt pe care l-a împrumutat de la noi.

— Care a fost părerea eminentului savant Alf Lombard ?

— Că nu se poate evita, de-acum încolo, asemănarea de expresie și semnificație a rădăcinii aduse în discuție, rădăcină care, în limba română, este atît de puternic și bogat reprezentată.

— Considerați că dialogul nostru de pînă acum a elucidat în linii mari situația rădăcinii BOR cu sensul de mîncare, aliment ?

— În linii mari, da, motiv pentru care propun să vorbim și despre o a doua mare semnificație a acestei rădăcini.

— Spuneați că respectiva rădăcină a dat o sumedenie de cuvinte legate de noțiunea de gaură sau de verbul a găuri.

— Da, și aș vrea să fac precizarea că BOR, fie că ne referim la prima sa semnificație, aliment, fie că ne referim la cea de-a doua, gaură, nici nu putea să dispară din limba vechilor și actualilor locuitori de pe aceste meleaguri întrucît această rădăcină a format cuvinte de o importanță vitală. Nu e cazul să insist asupra noțiunii de mîncare. În schimb, cred eu, e cazul să precizăm că a găuri un obiect, un material, a realiza ca atare această acțiune, reprezintă o anume etapă tehnologică în istoria unei colectivități. Iată doar cîteva cuvinte : **bortă, a borti, borticea** (nu doar un diminutiv de la bortă, ci și a face ajururi de dantelă), **borlan,** (arbore scorburos, plin de găuri), **burmă** (verigheță), **boroagă** (copac bătrîn, scorburos), **borugă** (șanț săpat pentru a se scurge apa din lanuri), **borchiș** (nisipul și apa care sînt absorbite de o gură de sondă), **burlan, burghiu** (aceste două cuvinte sînt considerate de unele dicționare ca venind din turcă, iar după alte dicționare sînt considerate ca avînd o etimologie necunoscută), **boraci** (unealtă de găurit), și lista poate continua. În greaca veche găsim un singur cuvînt care, avînd rădăcina BOR, este legat de noțiunea de gaură, **baratros,** care înseamnă gaură, groapă-profundă, prăpastie. Ar mai fi de precizat că și în cîteva limbi nordice (daneză, germană, engleză, suedeză și islandeză) rădăcina BOR, cu acest sens, se regăsește, dar nu a format o familie de cuvinte ca în limba română. Acest lucru ne obligă să tragem o primă concluzie, aceea că limba noastră păstrează foarte bine acel presupus indo-european BHOR.

— O a doua concluzie ?

— Ca și în cazul lui BOR, ca aliment, și în cazul acestei rădăcini se poate spune că nu limba acestor meleaguri l-a împrumutat din greaca veche. Dar să ne oprim foarte pe scurt și asupra faptului că aceeași rădăcină BOR stă la baza unei alte familii de cuvinte, așa-zisa grupă de cuvinte cu valoare onomatopeică. Găsim în greaca veche cuvîntul **borborigmos,** care în greaca modernă se pronunță vorvorigmos. Ambele cuvinte, ca și în română, înseamnă bolboroseală sau borboroseală. A se observa că în limba noastră și-a menținut pronunția din greaca veche, cu B, în timp ce în greaca modernă s-a ajuns la V. Și cu această observație ne apropiem de una din primele mari concluzii ale studiului ce l-am întreprins.

— Cu alte cuvinte ne apropiem de final.

— Da. Netransformarea acelui BOR, adică netrecerea lui Beta în Vita, proces pe care l-au suportat toate popoarele și toate limbile din sudul Dunării, popoare și limbi ce au fost influențate de limba greacă modernă, face dovada clară că noi am trăit aici, mereu aici, dintotdeauna, la nord de Dunăre, în arcul carpatic. Altfel, referindu-ne nu numai la aceste cuvinte onomatopeice ar fi trebuit să avem volvoroseală sau vorvoroseala și nu bolboroseală sau borboroseală. Ar fi trebuit să avem vorcan și nu borcan sau vorhot și nu borhot.

— A doua mare concluzie ?

— Numărul foarte mare de cuvinte care, la noi, conțin rădăcina BOR pune limba română populară cel puțin pe picior de egalitate, din acest punct de vedere, cu greaca veche, noi avînd șansa ca toate aceste cuvinte să fie încă vii, întrebuințate curent în limba populară.

— Străduindu-ne să rezumăm dialogul nostru, studiul dumneavoastră aduce încă un, argument în ceea ce privește locul de formare a limbii și poporului român și, în același timp, adaugă cîteva sute de cuvinte la șirul celor considerate a fi de origine dacică. Considerăm că demersul lingvistic întreprins de dumneavoastră va incita la dezbateri și analize lumea specialiștilor, a filologilor noștri.

— La toate cele spuse pînă acum aș mai preciza că rădăcina BOR s-a arătat a fi foarte productivă și în formarea unui mare număr de **toponime** (Borșa, Borș, Borta, Borșova, Berlovia, Borleasca, Borzești) sau **antroponime** (Borodan, Boronescu, Burtea, Burcă, Borăneanțu) și chiar nume de jocuri populare ca Bolohanul, Bolovănețul, Boloșanca, Borocenescul, plus multe, multe altele.

VICTOR NIȚĂ ■

Pro memoria

22 — 28 ianuarie

● 1721 — Tradiția despre **Bucur** ca întemeietor al **Bucureștilor** este consemnată în scris pentru prima oară de către misionarul franciscan **Blasius Kleiner** într-un memorial de călătorie ● 22.I.1561 — S-a născut filozoful englez **Francis Bacon** ● 23—25.I.1465 — **Ștefan cel Mare** cucerește cetatea Chilia ● 23.I.1875 — A murit prozatorul englez **Charles Kingsley,** unul din reprezentanții socialismului creștin din Anglia ● 23.I.1905 — Conferința Partidului Național Român la Sibiu. Se votează programul de luptă politică ● 23.I.1821 — Începutul revoluției conduse de **Tudor Vladimirescu,** care se adresează cu o proclamație locuitorilor Țării Românești, prin care îi cheamă la luptă împotriva regimului feudal ● 23.I.1922 — Începe „Procesul din Dealul Spirii", intentat unui număr de 271 de militanți revoluționari ● 23.I.—5.II.1934 — Greva metalurgiștilor de la „Schiel" Brașov, încheiată cu victoria muncitorilor ● 23.I.1949 — Se desființează poliția și jandarmeria și se creează miliția populară ● 1954 — Se fabrică primele autocamioane la „Steagul roșu" Brașov ● 24.I.1458 — **Matei Corvin,** fiul lui Iancu de Hunedoara, este ales rege al Ungariei ● 24.I.1859 — Adunarea electivă a Țării Românești alege ca domn pe **Alexandru Ioan Cuza,** realizînd astfel unirea de fapt a celor două principate ● 24.I.1862 — Se deschide la București **primul Parlament al României.** Domnitorul Al. I. Cuza proclamă în mod solemn „Unirea definitivă a Principatelor", iar orașul București drept capitală ● 24.I.1878 — Trupele române ocupă localitatea **Smirdan.** În timpul războiului pentru independență, **Nicolae Grigorescu, Sava Henția, Carol Popp de Szathmáry** și **G. Demetrescu-Mirea** lucrează ca pictori de campanie. În 1885 **N. Grigorescu** termină marea lui pînză „Atacul de la Smirdan", comandată în 1878 de Primăria Capitalei ● 24.I.1893 — **I.L. Caragiale** și **Anton Bacalbașa** scot revista satirică **Moftul român** ● 24.I.1903 — Apare la Timișoara ziarul socialist **Votul poporului** ● 24.I.1915 — **Nicolae Iorga** scoate la Craiova revista literară **Drum drept** ● 24.I.1948 — Începe construirea prin muncă voluntară a Fabricii de confecții București (începe să producă la 1 mai) ● 24.I.1959 — Sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale în legătură cu aniversarea a 100 de ani de la Unirea Țării Românești și Moldovei ● 26.I.1918 — **S-a născut tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, comandant suprem al Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste** ● 27.I.1791 — **Ioan Piuariu Molnar** este numit profesor de oculistică la Liceul medico-chirurgical din Cluj. În noiembrie inaugurează cursul de oculistică la Colegiul academic. Traduce prima istorie universală tipărită în limba română — primele capitole din lucrarea lui Claude François Xavier Millot (tipărită la Sibiu în 1798). Tipărește la Buda în 1798 primul tratat românesc de retorică, **Retorică, adecă învățătura și întocmirea frumoasei cuvîntări** ● 27.I.1863 — Apare la Iași revista **Recreații științifice,** cu o contribuție importantă la dezvoltarea științelor matematice în România ● 27.I.1891 — S-a născut scriitorul și publicistul **Ilya Ehrenburg** ● 28.I.1596 — A murit **Francis Drake,** navigator englez. A făcut primul, după Magellan, ocolul Pămîntului ● 28.I.1779 — **Gh. Șincai** obține doctoratul în filosofie și teologie la Roma ● 28.I.—2.II.1933 — Puternice lupte ale ceferiștilor de la atelierele Grivița din Capitală ● 28.I.1943 — Primul număr ilegal al **României libere** editat de Uniunea Patrioților ● 28.I.1952 — Se efectuează o reformă bănească cu un rol important în dezvoltarea ulterioară a întregii economii naționale românești ● I.1837 — Apare la Berlin în revista **Magazin für die Literatur des Auslandes,** la îndemnul lui Humboldt, o schiță a lui **Mihail Kogălniceanu** asupra limbii și literaturii române ● I.1841 — **Gh. Asachi** scoate la Iași **Spicuitorul moldo-român, jurnal științific și literar și industrial** cu text bilingv : francez-român ● I.1846 — **Nicolae Bălcescu** publică în Magazin istoric pentru Dacia studiul **Puterea armată și arta militară la moldoveni în timpurile mărirei lor** ● I.1847 — **Ecaterina Varga,** „Doamna moților", conducătoare a minerilor din Zlatna, este întemnițată la Aiud ● I.1850 — **Nicolae Bălcescu** inițiază la Londra un Comitet revoluționar multinațional (români, unguri, polonі, ruși, cehi și slavi din sud) ● I.-II.1863 — Se formează „monstruoasa coaliție" potrivnică domnitorului Al. I. Cuza ● I.1896 — Apare la Paris revista **Archives des sciences médicales.** Fondatori : **Toma Ionescu, Victor Babeș** și **Nicolae Kalinderu** ● I.1900 **Constantin Rădulescu-Motru** scoate bilunar la București **Noua revistă română,** publicație cu caracter enciclopedic.

REGHINA VĂRVICI ■

Un an de evenimente culturale la: Muzeul de artă al României

În chiar primele zile ale acestui an, presupuse zile de repaus, ne-am simțit atrași de liniștea și freamătul din sălile Muzeului de artă al Republicii Socialiste România, prestigioasă instituție aflată în inima Bucureștiului. Dar, sinceri fiind, vom mărturisi că n-am făcut o opțiune pur și simplu facultativă și afectivă, ci pașii noștri au continuat o documentare începută în ultimele zile ale anului abia încheiat, zile în care ne-am însinuat, ca să zicem așa, în viața și problematica acestui inestimabil tezaur de simțire artistică. Și ar mai fi de spus, până să transcriem datele și concluziile celor două documentări, că-n sălile muzeului, în cele presupuse zile de repaus, ne-a fost dat să întîlnim o afluență ieșită din comun, semn că setea de artă și cultură a bucureșteanului este o realitate de care trebuie tot mai mult să se țină seama și să fie ostoită ca atare.

Abordîndu-l, deci, în acest context, pe **Alexandru Cebuc**, directorul Muzeului de artă, l-am adresat pentru început următoarea întrebare: „Cărui fapt i se datorează, după părerea dumneavoastră, această impresionantă afluență de public în sălile muzeului ?"

— Mi-ar fi plăcut să pot spune că nu doar zilele de odihnă ale începutului de an au determinat această, într-adevăr, masivă afluență de vizitatori. Dar adevărul acesta este, nu altul, și trebuie să-l mărturisim ca atare. Referindu-mă, însă, la un fapt constatat, la creșterea numărului de vizitatori ce ne-au călcat pragul anul trecut, aș spune că acest lucru s-a datorat citorva evenimente de anvergură patronate și organizate de muzeul nostru.

— Care anume au fost aceste evenimente ?

— Le voi enumera, desigur, dar nu înainte de a preciza că lor li s-au adăugat cîteva acțiuni menite să reașeze compoziția și structura Galeriei Naționale de pictură și sculptură, reașezare ce a urmărit punerea în valoare, pe criterii strict științifice, a operelor unor mari maeștri ca Nicolae Grigorescu, Ion Andreescu și alții. Aceleași criterii științifice, au funcționat și în expunerea operelor aparținînd picturii, graficii și sculpturii interbelice, mult mai clar și mai omogen reprezentată în spațiul ce i s-a repartizat. În fine, o a treia mare orientare a urmărit, și noi spunem că a și reușit, să abordeze cu mai mult curaj pictura contemporană, un capitol care, din cauza spațiului mult prea restrîns al muzeului nostru, a fost mai tot timpul în suferință.

— Am notat tot ce-ați spus, dar revin la întrebarea de mai înainte : care au fost evenimentele muzeistice ale anului trecut?

— M-aș referi, mai întîi și-ntîi, la expozițiile cu caracter temporar cum au fost retrospectivele Ion Gheorghiu, Ion Pacea, Florin Niculin, Margareta Sterian, Aurel Ciupe, Aurel Nedel, Wanda Mihuleac, sau la expoziția aniversară cum a fost cea dedicată lui Tonitza. Aceste expoziții, o spun cu toate sinceritatea, aproape că au dublat numărul vizitatorilor, dovedindu-și, și din acest punct de vedere, utilitatea. Dealtfel intenționăm ca în acest an să continuăm seria retrospectivelor și a manifestărilor aniversare, motiv pentru care sînt pregătite pentru a fi scoase la vedere un mare număr de lucrări semnate de Nicolae Grigorescu, Camil Resu, Iser, Marius Bunescu, Aman, Ștefan Valbudea, Michaela Eleutheriade, Ion Irimescu. Așteptăm ca maestrul Corneliu Baba să-și dea acordul în vederea unei retrospective cu lucrări care deocamdată sînt cuprinse într-o expoziție itinerantă pe un traseu european. Și pentru că tot vorbim de viitor, aș mai consemna și viitoarele expoziții de artă flamando-olandeză și italiană, secolele XVI—XVIII. La aceste două expoziții vom expune atît valorile aflate în fondul nostru, cît și în cele ale tuturor muzeelor din țară. Acestor evenimente pur plastice care au atras și vor atrage un mare număr de vizitatori li s-au adăugat în anul care a trecut și două expoziții cu un caracter mai deosebit. Este vorba despre expoziția intitulată „2050 de ani de artă" o selecție din patrimoniul artistic al întregii țări, precum și expoziția de machete ale viitoarelor monumente ce vor împodobi Bucureștiul în viitorul cel mai apropiat cu putință. Această ultimă expoziție a cunoscut o mare afluență și o participare a publicului care și-a manifestat opțiunile pentru viitoarele monumente ale Bucureștiului. Mai exact spus, expoziția, inițiată la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, a cuprins machetele unor monumente privind cele trei mari teme de creație indicate de secretarul general al partidului nostru, Independența, Unirea și Victoria socialismului.

La ora actuală, un punct de atracție deosebit îl constituie expoziția de artă orientală și extrem orientală cuprinzînd mobilier, tapiserie, faianță-porțelan, metal, jaduri, stampe japoneze și chineze. De asemenea, tot un punct de atracție poate fi considerată și expoziția pictorului canadian Tom Forrestall. Cam acestea ar fi, pe scurt, cele cîteva mari evenimente muzeistice ale anului trecut și doar cîteva din cele preconizate în acest an.

— Numai că viața și problematica unui muzeu de mărimea celui pe care-l conduceți nu se rezumă doar la atît.

— Da, mai putem vorbi de alte două mari capitole, cel al donațiilor și cel al achizițiilor.

— Nu vă pot propune decît să le luăm la rînd.

— Avem plăcerea să anunțăm că muzeul nostru și-a sporit tezaurul cu cîteva mari donații între care putem începe cu cea a **Marucăi Dona**, fiica marelui colecționar dr. Dona. Din această donație putem menționa cîteva pînze aparținînd marilor maeștri români, Grigorescu, Tonitza, Luchian, Pallady, precum și o suită de covoare orientale. Valoarea donației, peste 4 milioane lei. De menționat între cele 242 de opere și un peisaj aparținînd lui Camille Pissaro. O altă donație, printr-un legat testamentar, este cea a **Luciei Dem. Bălăcescu**, între cele 304 opere numărîndu-se lucrări de pictură și desen din creația proprie. Urmează, într-o ordine stabilită de numărul operelor, donațiile **V. Constantinescu-Hudișteanu, Elisabeta Ulmeanu, Gheorghe Lupașcu, Celine Emilian, Aurel Lieblich, dr. Șerbescu** și **Aurelia Alexandru.**

— Trecînd la achiziții...

— Da, la acest capitol putem menționa peste 360 de opere din care amintim două sculpturi de Brâncuși, **Danaide** și **Supliciu**, precum și un caiet cu 30 de schițe în creion. Ne bucură, de asemenea, achiziționarea altor lucrări cum ar fi **Cap de fată** și **Cap de fată cu pălărie** (Grigorescu), **Peisaj din Buzău** (Andreescu), **Fetiță cu portocală, Vas cu garoafe albe** și **Anemone** (Luchian), **Casă la Vitré** și **Natură moartă** (Petrașcu), **Nud la malul mării** (Pallady), **Portretul Irinei** și **Vas cu garoafe albe** (Tonitza), **Femeie în halat portocaliu** (Șirato), **Autoportret** (Ciucurencu) etc.

— Epuizînd, deși într-un spațiu foarte restrîns, și aceste două capitole ce fac parte din viața oricărui alt muzeu, ce ne puteți spune în continuare despre relațiile stabilite cu acei vizitatori mai deosebiți, hai să le zicem prietenii muzeului, prietenii artei ?

— Sînt cîteva lucruri de spus în legătură și cu această problemă a prietenilor muzeului nostru. I-am obișnuit ca în fiecare seară de marți să-i avem în mijlocul nostru, la seratele pe care le organizăm în colaborare cu Filarmonica „George Enescu", serate în care pictura și muzica își dau o fericită și agreabilă întîlnire. Între reușitele din anul trecut se înscriu concertele orchestrei de cameră avîndu-l la pupitru pe maestrul **Ion Voicu**, sau o suită de concerte Vivaldi și Veneția, Bach, sau concertele unor prestigioase formații ca orchestra de cameră „Pro Musica" din Cluj-Napoca, ori cvartetul „Philarmonia" condus de **Dan Grigore.** În legătură cu aceste concerte pot să vă spun că nu de puține ori am fost puși în situația de a nu mai putea oferi scaune pentru toți cei veniți să trăiască o clipă de reală delectare. O altă modalitate de a realiza o cît mai strînsă legătură cu publicul a reprezentat-o activitatea cursurilor despre artă la care participă elevi, studenți și numeroși alți prieteni ai muzeului. Aceste cursuri, cuprinse sub titlul „Enciclopedia artelor plastice" și-au loc aproape săptămînal, la cererea unor instituții și întreprinderi.

N. VICTOR ■

Piesă și spectacol de excepție:

D. R. Popescu „Mormîntul călărețului avar"

Spectacolul cu titlu de carte de versuri sau de film comercial, **Mormîntul călărețului avar**, are la bază o piesă intitulată academic : **Studiul osteologic al unui schelet de cal dintr-un mormînt avar din Transilvania.**

Spectacolul scris de D. R. Popescu este chiar spectacolul istoriei ! Dealtfel, piesa începe cu trimiteri la un timp aflat în retragere, prin secole flagelate de migrațiuni, debutează cu crime în lanț întîmplate în ultima conflagrație, continuă cu „evul mediu" al perioadei imediat postbelice, plină de eroi și de erori, de victorii și de înfrîngeri controversate, și se termină cîndva, în zilele noastre sau în legendă și în mit. Desfășurare de epopee, în care alunecăm pe rînd cu toții, noi spectatorii, în calitate de oameni care am făcut istoria și în calitate de martori oculari, prin lumina crudă a reflectoarelor, printre șoaptele și strigătele înăbușite ale vremii, printre hohote de rîs și hohote de plîns, surprinși de adevărurile vieții noastre de fiecare zi. Totuși eroul principal al piesei lui D. R. Popescu rămîne timpul istoric, timpul conștient asumat, împlinit, timpul fizic, biologic, încărcat de evenimente sociale mai mult sau mai puțin grave. Simbolul scenic al acestui timp derivat din timpul universal este o ființă fragilă, o trestie gînditoare, vulnerabilă, o femeie cu o biografie care se confundă cu umanitatea noastră plină de erori și de griji, o femeie care vine de demult, suferind toate dramele și tragediile lumii, dînd naștere, veghind, priveghind, tristă, senină, răbdătoare, și înțelegătoare. Numele ei este **Măria.** Numele ei este pămînt și apă și aer și foc și sămînță și lacrimă. În jurul ei se răsucește întreaga omenire zbuciumată, indivizi sublimi și abjecți, puri și murdari, curajoși și demagogi, hoți și sperieți, delatori și criminali, modești și cinici. Un carusel al tuturor păcatelor și trădărilor de caracter. Piesa nu se poate povesti. Ar însemna să ne facem unii altora biografiile. Spectacolul trebuie văzut și trăit așa cum ne trăim istoria.

Ne întrebam ce regizor se va încumeta să ridice pe scenă acest roman fluviu scris pentru a deveni spectacol. Regizorul a fost descoperit în persoana lui Mircea Marin, artist controversat, contradictoriu, bîntuit de neliniști minunate și de ambiții mari. Mircea Marin a creat un spectacol monumental fără a fi rece, marmorean, ci un spectacol profund omenesc, cu detalii tulburătoare de viață, firesc, cît mai aproape de timpul istoric concret, imediat, aproape naturalist, drept contrapunct al planului abstract, mitologic al piesei. A creat momente de mare tensiune și frumusețe plastică, a legat bine scenele și tablourile între ele, eliminînd cu prudență excrescențele și malformațiile textului, a împins treptat spectacolul din zona meditației imediate, de consum, în aceea a metaforei și a imponderabilului. Neîmpliniri sînt : scene desfășurate încă greoi, replici zburînd fără adresă, fărîmitate orîntr-un decupaj uneori neglijent sau fortat, momente de scădere a interesului și tensiunii dezbaterii atît pe scenă cît și în sală, scuzabile dacă ne gîndim că spectacolul durează aproape trei ore și jumătate. Scenograful Mihai Mădescu a descoperit soluții ideale și eficiente pentru decorul acestei epopei, soluții care au simplificat desfășurările aglomerate și paradoxale de timp și de loc impuse de text, care au redus numărul căderilor de cortină și al stingerilor supărătoare de lumini. Dorin Liviu Zaharia a ridicat atmosfera sonoră a spectacolului în zona mitului și rezonanțelor arhaice.

Geta Grapă, interpreta Măriei, este un actor eveniment, un actor pivot pentru un teatru de asemenea intensitate emoțională. Severă, caldă, convingătoare, gravă, sensibilă și recruțătoare, cu inteligență și intuiție scenică excepționale. Geta Grapă a dat viață într-un singur rol unor generații de femei și mame trecute în tăcere sub numele de Măria lumii. Profund, implicat pînă în cele mai intime fibre în procesul elaborării spectacolului, Dan Săndulescu face din personajul său contradictoriu, un om care greșește cu cruzime și se bucură tragic. Extraordinară evoluția actorului Costache Babli într-un rol de codoș oribil al vremurilor de tristă memorie. Exactă, nobil răvășită a fost Paula Ionescu în rolul unei ființe judecătoare măcinată de procese de conștiință. Bun, tulburător, Dan Dobre în rolul unui comunist care nu-și poate pierde umanitatea nici în cele mai triste experiențe de viață. Exploziv Mihai Bălaș Juiucă, excepțional chiar în unele scene, deconcertant în altele. În rest, aplauze la scenă deschisă.

Teatrul din Brașov are marele merit de a fi ridicat curajos cortina de pe una din piesele reprezentative ale literaturii noastre dramatice din ultimii treizeci de ani, piesă care ne învață să gîndim și să ne asumăm cu înaltă răspundere istoria și adevărurile ei, nu cu lașitate și retragere din cotidian.

ADRIAN DOHOTARU ■

„Fii binevenit, iubite oaspete, în țara părinților mei și a mea, unde scriu, înaintea domnici tale, această carte, poftindu-te, după cuviință și legea neclătinată a neamului meu, ca laolaltă să ne veselim întru frumoasă roadă și prietenească sărbătoare"... spune Diaconul Coresi celor ce pășesc pragul Muzeului primei școli românești aflate în Șchei Brașovului. Cînd am vizitat acest muzeu m-am alăturat unui grup de elevi, veniți din Brașov și din județ pentru a afla taina primelor cărți izvodite aici din grija Diaconului Coresi a cărui tipariță stă prezentului, mărturie vie. Cărțile vechi, cu coperțile scorojite sau cu filele minunat conservate, ce păstrează caligrafia artistică a rîndurilor împodobite cu desene subțiri în linii de aur, — vorbesc despre întreaga trudă a cărturarilor români din îndepărtatele vremi. Istoria își găsește și aici formă, își găsește grai pe înțelesul tuturor. Ochii caută să deslușească litera slavonă sau cea latină și fiecare înțeles, fiecare cuvînt descifrat adună un pumn de căldură pe chipul aplecat asupra filei, luminîndu-l. Cîtă bucurie se poate citi în ochii copiilor cînd recunosc aici cărțile și faptele despre care învățaseră la lecțiile de română ! Explicațiile profesorului sînt acum îmbogățite. Directorul muzeului, **Oltean Vasile**, este azi custode. Trecem prin cele cinci săli ale muzeului. **Sala de clasă „Anton Pann"** aminteste de prima școală românească ivită în inima transilvană, datorită aceluia ce a fost „finul Pepelei cel isteț ca un proverb". Se păstrează băncile din lemn, curate, lustruite de coatele școlarilor din timpuri parcă imemoriale. Și totuși, nemișcarea lor nu-ți dă impresia îndepărtatului timp. Totul este impresionant. Și corespondența păstrată, și manualele după care s-au școlit aceia ce mai tîrziu au devenit fie ucenici ai tipografiei, fie ai școlii de psaltichie de la București. Alături **Sala „Diaconu Coresi"** unde a robotit timp de aproape 25 de ani cărturarul român, venit aici începînd cu anul 1559 de la Tîrgoviște. Tipărite în sute de exemplare, cărțile coresiene răspîndesc în toate ținuturile românești limba acestui neam determinînd unitatea lingvistică a poporului și punînd bazele limbii noastre literare. Aflăm cum la un moment dat Coresi sărăcește și ajunge la proces cu unul Lucretius Toma Fronius care-i pune poprire pe tipariță, bunul cel mai de preț al diaconului. Dar, un cărturar de inimă, ce-l însoțește pe Coresi în toate peregrinările sale, Toma, îi răscumpără cu 13 florini tipariția lăsîndu-i-o în folosință. Toate se întîmplau prin 1570, deci după 13 ani de la începutul muncii sale „tipografice". Continuăm drumul

cu **Sala „Cartea — factor de unitate națională"** unde tezaurul de carte, păstrat și azi în arhiva istorică a muzeului, reprezintă argumentul palpabil al trecutelor vremi de luptă pentru unitatea națională. În **Sala „Cartea brașoveană"** volumele aflate aici vin să evidențieze cele cinci veacuri de lumină prin carte scrisă în Șchei Brașovului. Din inițiativa tînărului director s-a înființat și o **Sală a primului gimnaziu brașovean**, care atestă prezența acestei școli încă din 1850, ce a devenit mai tîrziu Liceul „Andrei Șaguna", și se va înscrie ca un puternic focar de cultură românească în secolul trecut. Liceul avea să devină cel mai important institut de învățămînt mediu din Transilvania. Nu numai cele văzute ne stau mărturie acestui adevăr istoric. O imensă arhivă nevăzută își așteaptă deslușirea. Nu demult s-a adus la lumină un **Omiliar**, manual de școală din sec. XI—XII, ce presupune existența unei școli de predici, a unui învățămînt bizantin ; **Cel mai vechi manual de filozofie** (sec. XVI—XVII) al dascălului Barbu Hoban, conține scrierile a 38 de filozofi ai antichității grecești și latine, dar și ale unui filozof român menționat pentru prima dată. **Cel mai vechi Palimier românesc**, cu texte premergătoare scrisului lui Neacșu (1 490 și se știe că Scrisoarea lui Neacșu către giudele Brașovului datează din 1521) ; **Primul Calendar Almanah al literaturii noastre** (1731) ; Apoi sute de scrisori ; depozitul de carte veche al muzeului, care însumează 60 de metri liniari de arhivă încă nevalorificată, își așteaptă cărturarii pentru a aduce la lumină alte și alte prețioase mărturii de cultură și istorie. Acestora le adăugăm și **însemnările de mînă** de pe prețioasele manuscrise, ce încep încă din 1500 și merg pînă la 1800. Ele stabilesc circulația cărților, dar și o inedită istorie locală. S-au descifrat 4000 de însemnări, dar ele sînt de ordinul altor mii de colțuri de file adnotate, iar descifrarea lor înseamnă mai multe vieți de om de muncă continuă. Cuceririle de demult încep, mai toate, firesc, cu acel „pentru ca să se știe"... după care urmează înserarea faptelor, a evenimentelor. Luăm și noi pilda acestor oameni de bine și de cultură și sfîrșim pagina cu gîndul că am scris toate acestea **pentru ca să se știe. Să se știe mereu, să nu se uite de** existența acestui lăcaș de cultură din Șchei, din inima Transilvaniei, cu atît mai mult cu cît, iată, se vor împlini în acest an **400 de ani** de cînd a apărut **Cazania a II-a** a lui Coresi și **Sporniciul** coresian (adunătură de texte de învățătură) tipărite în 1580. Să anunțăm sărbătorirea celui mai de seamă izvor de cultură, carte socotită capodoperă de limbă românească, pentru ca să se știe...

CORNELIA BARBU ■

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanșa prin artă (III)

„Soarele m-a omorît" (Van Gogh)

Grîu și lumină

2.

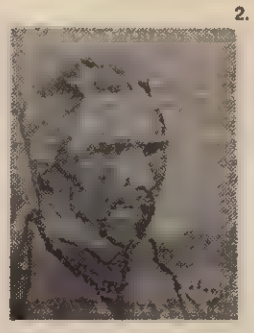

Autoportret executat în 1889

În Provența, Van Gogh a descoperit și soarele și boala. Cine reconstituie ultimii săi ani de viață observă uimit că apropierea morții, în loc să întunece lumina, o face și mai intensă. Soarele devine acum enorm. Cerul, de un albastru dur. Liniile se răsucesc ca într-o febră nestăpînită.

S-a vorbit despre această lumină a lui Van Gogh aproape tot atît de mult și tot atît de inutil ca despre surîsul Giocondei. Taina a rămas intactă. Ce se poate explica acolo unde numai tăcerea are glas ? Probabil, orice operă este într-o anumită măsură comentariul unei vieți. Chiar atunci cînd autorul ei nu vrea acest lucru. Pe o Golgotă însorită capătă alt ecou vorbele : „Ah, viața, pricina despărțirilor, a plecărilor". În lumina ei necruțătoare nu se poate ascunde nimic. Nici ceea ce face inima să cînte, nici singurătatea. Ca în umbra lui Rembrandt. Și tot ca în umbra lui Rembrandt, dragostea de viață nu se oprește decît în moarte... Ora care-l atrage cel mai mult pe Van Gogh este amiaza, apogeul zilei. Mai ales vara, cînd totul se purifică încinerat de soare. Pînă și sinuciderea lui se va petrece nu în obscuritatea unei camere de hotel, ci în plin soare, pe cîmp. În mijlocul unui lan de grîu și lîngă șevaletul său. Astfel, această sinucidere va semăna mai mult a ritual. Vara va triumfa în jur, lumina va avea gust de cenușă și vîntul va împrăștia peste cîmpurile de grîu această cenușă luminoasă. Totul ca în pînzele lui Van Gogh unde o lumină tăioasă învăluie tăcerea neagră a corbilor și unde pictorul, mereu grăbit, concentrează în ultimii ani iubirea și suferința în aceeași culoare. Căci n-are vreme să le picteze separat. În orice clipă, soarele, prea orbitor, se poate îndolia. Un cîmp răscolit de vînt, un cer care vibrează, un chiparos arzînd ca o flacără, trebuie să spună de fiecare dată totul, și aproape fiecare tablou e în același timp rană și cîntec. Mistralul și lumina fac grîul să delireze și din chiar delirul grîului apar corbii. Din chiar gloria amiezii se ivește secerătorul. El va tăia spicele și va lega snopul. Strivită, lumina se va transforma în sînge, deoarece istoria oamenilor e ca istoria grîului.

Cézanne a descoperit că soarele nu poate fi reprodus. El trebuie reprezentat prin altceva, prin culoare. Van Gogh apelează pentru asta la galben. Galbenul, culoarea grîului, a luminii, dar, pentru el, și a iubirii. Ca și Michelangelo, se poate întreba : „Iubesc, de ce altceva m-am născut ?" În dialectul luminii provensale, pictura lui repetă, dealtfel, necontenit îndemnul cunoscut din scrisori : „trebuie să iubești cît poți, căci aici se află adevărata forță". În timp ce Cézanne, fiu al Provenței, forțează culoarea să caute ordinea lucrurilor, nordicul Van Gogh lasă culorile să strige paslunea. Puțini ne-au vorbit despre dragostea de viață ca acest sinucigaș. Puțini ne-au vorbit despre lumină ca acest pictor pentru care lumina cea mai arzătoare e o lumină neagră. Dacă n-am cunoaște tragedia sfîrșitului lui Van Gogh, am fi tentați să credem că vara el a fost fericit.

Și poate că a cunoscut, într-adevăr, și momente de fericire în fața acelor discuri de floarea-soarelui cu care și-a împodobit pereții sau a lanurilor de grîu pe care nu obosea să le picteze. Numai că această fericire nu e niciodată singură. Soarele e un soare de foc și chiparoșii devin ruguri. Surescitat, Van Gogh nu mai poate vorbi cu glasul normal. El știe că totul se va întîmpla „într-o lumină vie, sub un soare care inundă lumea". Îmbrăcat într-o bluză de salahor, își uzează viața, murmurînd că simbolurile infinitului sînt semănătorul și snopul. Și chiar dacă totul devine terbil în jurul lui pe această Golgotă, nu dă înapoi. Pe măsură ce e mai mult amenințat de noaptea dinăuntrul său, pune și mai multă lumină în pînzele sale.

E o lumină prin care Apolo n-a trecut niciodată. Cu o clipă înainte a trecut, probabil, Dionysos, îngîndurat, avînd un spic de grîu între dinți. Acest zeu a amestecat totdeauna vinul și sîngele, sărbătoarea și tragedia. Nu ne-ar surprinde să-l reîntîlnim aici lîngă un pictor care ar împodobi statuile grecilor cu buchete de floarea-soarelui și cu spice de grîu.

Dar niciodată lumina n-a vorbit astfel despre inima unui om. Pe nici o Golgotă n-a fost atîta vară și atîta disperare prefăcută în lumină. Acest artist care a învățat să picteze la treizeci de ani și a murit la treizeci și șapte de ani ne-a lăsat cea mai patetică dramă a luminii. Nimic nu este aici ca de obicei. Și rar un entuziasm mai puțin facil, ca acela strigat de Van Gogh cînd galbenul său devine sonor. Pictorul aleargă prin această lumină și se scaldă în ea ca într-un exil. Ca și cum lumina îl apără, îl face invulnerabil, fiind un zid străveziu între el și singurătatea lui, între el și destinul lui. Van Gogh încearcă, poate, să se salveze de noaptea care urcă în el, iubind fără măsură ceea ce alții iubesc normal. De aceea, poate, lumina este mai orbitoare sub penelul său decît în natură : este a unui om care a făcut din ea, sau a vrut să facă din ea, un exil din nefericirea lui. Cu cît lumina aceasta e mai triumfătoare, cu atît e mai dureroasă de fapt. Ea preface singurătatea în lumină, preface presimțirile și boala în lumină, dar nu reușește să ascundă tensiunea din care se naște. Și tocmai tensiunea ei trădează metamorfoza. În cele din urmă observăm că siluetele chiparoșilor ard din ce în ce mai întunecat, ca într-o zi în care bate mistralul.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

„Clocotitorul Paul Bujor"

Contribuții la istoricul „Vieții Românești"

În martie 1906, cînd de sub teascurile tiparniței „Dacia" de la Iași, iese cel dintîi număr din „Viața Românească", pe copertă, alături de Const. Stere, figurează ca director și Paul Bujor; și figurează pînă în martie 1907, adică un an întreg, aducîndu-și prestigiul semnăturii sub varii contribuții. Pentru ca din aprilie 1907, în locul lui, lîngă Const. Stere, să se ivească numele doctorului Ion Cantacuzino; iar conducerea aceasta nouă, Stere — Cantacuzino, să fie menționată și menținută constant pînă în martie 1915 inclusiv — deci timp de opt ani — cînd d-rul Ion Cantacuzino, antantofil credincios, neconvenindu-i atitudinea progermană pe care începuse s-o dea publicației Const. Stere, părăsește codirectoratul și de aici înainte, pînă în august 1916 — data intrării României în război și a suspendării „Vieții Românești" de către guvernul liberal — revista nu mai indică sub frontispiciul ei numele directorilor. Simultan cu Ion Cantacuzino va dispărea și Const. Stere.

Așadar, în anul 1907 — cu nr. 4 din aprilie — se produce înlocuirea lui Paul Bujor cu Ion Cantacuzino, iar în capul rubricii **Miscellanea**, „Viața Românească" publică aceste rînduri explicative : «În dorința noastră de a concentra în jurul steagului „Vieții Românești" cît mai multe forțe științifice și literare, sîntem fericiți de a putea anunța cititorilor că începînd chiar cu numărul de față savantul nostru amic Dr. Ion Cantacuzino, profesor la Universitatea din București, a binevoit să ieie asupră-și direcția părții științifice a revistei noastre. Bineînțeles, amicul nostru Prof. Paul Bujor rămîne în comitetul de redacție al „Vieții Românești" și va continua prețioasa d-sale colaborare apreciată de cititorii noștri». Și în cuprinsul aceluiași număr care vestește schimbarea sa în tandemul directorial prin Ion Cantacuzino — cu care dealtfel era prieten încă din vremea studiilor de la Paris și cu care va rămîne în strînse, calde și neschimbate relații, pînă la săvîrșirea acestuia din viață, în 1934 — îl mai întîlnim iscălitura, pentru ultima oară, în josul unei schițe intitulate **Măcar e lacrimă**, care ocupă o singură pagină, în care descrie succint, sugestiv și dramatic o scenă din represiunea răscoalelor ce avuseseră loc înainte doar cu o lună, anticipînd parcă, prin manieră și substanță, literatura „genului scurt".

Cu asta legăturile lui Paul Bujor cu „Viața Românească" încetează — și pentru totdeauna.

Dar ce a putut determina această sciziune? Care au fost cauzele care au fisurat gruparea, atît de armonios și entuziast închegată de remarcabile individualități, ce se mișcaseră, fiecare unde trăise și unde se formase, la aceeași temperatură intelectuală, frămîntate de o problematică identică socială, culturală, artistică, estetică și chiar politică, militînd pentru aceleași vreri și uniți într-un același idealuri?

Să nu ne grăbim cu răspunsul. Destul să arătăm deocamdată că și în epocă și după aceea peste ani, din cînd în cînd, chestiunea în sine a mai format obiect de discuții și dincolo de polemici care se voiau lămuritoare, era încă un confortabil foaier pentru șușoteli cu tîlc, pentru șoapte piezișe și insinuări veninoase, ca să sporească doar confuziile și să mistifice realitatea. Astfel, că ipoteze s-au pus nenumărate: presupuneri de asemenea s-au făcut. Nici una însă din ele nu ne-au dat senzația că ploăim adevărul, care e pecetluit undeva, ermetic și irecuperabil, în morminte risipite sau în uitate urne funerare, ca să devină numai amintire, toți aceia care au fost părtași și interpreți în piesa jucată. Și ne revine rolul — epigoni de călimară întîrziați — să deslușim lucrurile și să le punem pe un drum neted, scoase din mărăcinișul zvonurilor, în lumina documentelor care acum, în vremurile noastre, ni se oferă, ca să glăsuiască.

S-a afirmat bunăoară — și mă opresc numai la versiunile care au avut consistență și s-au conservat pînă azi — că Stere fiind la data aceea liberal, prieten și apreciat într-un chip cu totul particular de Ion I. C. Brătianu, care va prelua curînd, mai precis spus la 11 ianuarie 1909, de la bolnavul Dimitrie Sturdza șefia partidului — căuta să infeudeze revista intereselor organizației politice din care făcea parte. Fals și nedrept. N-o încercase nici pînă atunci și nici după plecarea lui Paul Bujor. Am cercetat cu atenție colecția „Vieții Românești" pe anii 1906—1907 și din nici un rînd al nici unui material nu rezultă tendința oricît de vagă, sau perfid ascunsă, că s-ar tinde către o orientare **liberală** sau **liberaloidă**. Revista, așa cum a fost concepută și fundamentată ideologic, se păstra cu strictețe **poporanistă**. Ridic totuși, înainte de a trece mai departe, cîteva întrebări: nu știa Paul Bujor în 1906, cînd apare „Viața Românească" și cînd a acceptat codirecția ei, circumscrisă printr-o prealabilă înțelegere, de a se ocupa și de a răspunde numai de partea științifică a publicației, că Stere era membru și încă marcant al partidului liberal ? Nu știa că înăuntrul lui avea un cuvînt care întotdeauna era ascultat de Ion I. C. Brătianu? Și putea să fie străin de faptul că în 1901 Const. Stere pe toată legislatura fusese deputat, ales pe lista liberală? Știa, desigur, cum știa toată lumea de la noi, dar mai ales cum știa orice ieșean. Așa că nu era un element nou pentru el care să-l afle atunci și să-l determine la decizia despărțirii.

S-a mai spus iarăși că retragerea din gruparea „Vieții Românești" ar fi fost cauzată de atacurile lui G. Ibrăileanu împotriva lui Dobrogeanu-Gherea, pentru care Paul Bujor avea o stimă, o prețuire și o dragoste fără limite, ceea ce este riguros adevărat. Mai mult chiar, adăugăm noi, poate că i se simțea tributar sentimental, cu o adîncă și inuzabilă recunoștință și nu uita că fusese în fond nașul său literar, fiindcă în 1894 îi publicase în cel de-al doilea caiet din **Literatură și Știință** — și Gherea n-a scos decît două — nuvela lui de debut „Mi-a cîntat cucu-n față", retipărită apoi, de sine stătătoare, în biblioteca „Lumen", abia în 1910.

Să-mi fie permisă aici o digresiune, care va jalona mai exact fizionomia lui Paul Bujor ca și disponibilitățile morale și de sensibilitate, transcrînd o mărturisire peste care dau într-o broșură plină de date și de amănunte legate de existența sa, scrisă de universitara Olga C. Necrasov care a avut sub ochi, în manuscris inedit, o autobiografie intitulată: „Din viața mea de pînă acum" pusă la dispoziție, după deces, de văduva profesorului, Agripina Bujor. Broșura a fost scoasă la Editura medicală în 1955 și în ea, între altele, după ce se arată că susținîndu-și teza de doctorat în 1891 cu un strălucit succes — fiind distins pentru importantele rezultate obținute cu premiul „Davy" acordat de facultatea de științe a Universității din Geneva — se întoarce în țară împreună cu D. Voinov care, isprăvindu-și și el studiile la Paris, trecea prin Geneva. Și Olga C. Necrasov citează după manuscrisul lui Paul Bujor: „Voinov s-a dus la el acasă la Focșani, iar eu am rămas trei zile la Gherea, — zile pe care nu le voi uita niciodată".

Nu încape nici o îndoială cît de catifelate îi erau simțămintele pe care le nutrea pentru Dobrogeanu-Gherea, fascinant ca om și ca vibrații sufletești, după atestările tuturor acelora care l-au cunoscut și apropiat. Dar pretextul invocat adesea nu stă în picioare. Se îngrijește să-l respingă tot colecția „Vieții Românești" care pe toată perioada codirectoratului Stere — Bujor nu înregistrează nici o polemică și nici un atac împotriva lui Gherea și a „gherismului", excepțînd cronica lui G. Ibrăileanu, din nr. 7 al anului 1906, la studiul lui Dobrogeanu-Gherea „Din idelle fundamentale ale socialismului științific", o cronică urbană, respectuoasă și academică, aș zice, așa cum stă întotdeauna bine oricărei dezbateri situate pe terenul ideilor și al problemelor și nu pe interese, pe sterile vanități, pe patimă și invectivă. Polemica, propriu-zis, cu socialismul va începe peste aproape un an, odată cu apariția din august 1907 a „Viitorului social" care declanșează focul împotriva poporanismului, cînd Paul Bujor nu mai făcea parte din gruparea „Vieții Românești" și cînd Stere începe publicarea lungului său eseu doctrinar: „Social-democratism sau poporanism?".

(Va urma)

L. KALUSTIAN ■

Tinerii trebuie să știe

Dicționar de lagăr

Vernichtung durch Arbeit (II)

În consecință, munca, viața și moartea au început să fie programate cu meticulozitate nazistă. Durata medie de viață, în toate lagărele, a fost planificată la nouă luni. Datorită excesului de zel al **SS**-iștilor, planificarea a fost dată peste cap. Mortalitatea a crescut vertiginos. **Häftling**-ii nu rezistau mai mult de 3—4 luni. Oricît ar părea de paradoxal, realitatea este că a fost nevoie de o circulară din partea **WVHA** către lagărele de concentrare prin care comandanților li se atrăgea atenția că, datorită procentului exagerat de mare al mortalității, „numărul deținuților nu va putea ajunge niciodată la nivelul dorit de **Reichsführer**".

Dorința **Reichsführer**-ului Himmler părea irealizabilă: Tendința spre sporirea numărului de **Häftling**-i din lagăre era contracarată de cea a mortalității crescînde. Contradicția s-a rezolvat abia în 1944, cînd transporturile de deportați din toată Europa au devenit atît de masive încît reușeau să compenseze mortalitatea. Lagărul Birkenau-Auschwitz, care primea zilnic cîte 2—3 trenuri cu deportați, izbutea să „alimenteze" cu „forțe proaspete" toate celelalte lagăre din **Reich**.

Am șosit într-un astfel de lagăr, la Landsberg, cu un transport de **Häftling**-i pentru a înlocui un transport de deținuți, tot din nordul Ardealului, ce sosise cu cîteva luni înaintea noastră pentru a lua locul unui transport de **Häftling**-i cehi, decimați în mai puțin de șase luni și care, la rîndul lor, fuseseră aduși să preia locul unui transport de **Häftling**-i lituanieni. În lagăr erau și cîteva zeci de deținuți francezi și greci, supraviețuitori din două transporturi întregi menite să mențină nivelul dorit de Himmler în ciuda mortalității care, începînd cu anul 1944, n-a mai cunoscut, în nici un lagăr, nici un fel de limită. Oamenii mureau în masă pe locurile de muncă vlăguiți de eforturile inumane la care erau supuși, de foame și de frig, măcinați de boli, prăbușindu-se, amețiți de inaniție, de pe schele sau sub povara blocurilor de piatră pe care le cărau pe brațe... mureau uciși în bătăi pentru că, epuizați, se mișcau prea încet sau scăpau uneltele din mînă sau nu puteau ridica sacii de ciment în spate ori șinele de cale ferată, ori bușteni, ori barele de fier. Mureau în drum spre lagăr de la locurile de muncă. Se prăbușeau pur și simplu și nu mai aveau putere să se ridice. Iar cel care nu putea urma coloana era împușcat.

Pînă și **SS-Standartenführer**-ul Rudolf Höss a recunoscut că **„Kommando**-urile de muncă au devenit, în mod premeditat, locuri de exterminare a unor mase enorme de oameni. De la Auschwitz au fost trimiși zeci de mii de evrei... Dacă acești deținuți ar fi fost trimiși direct la camerele de gazare de la Auschwitz, le-ar fi fost cruțate multe chinuri".

Deși nu există statistici — **SS**-iștii au ținut o contabilitate exactă doar a valorilor jefuite, nu și a celor asasinați —, este neîndoielnic că în cutremurătorul arsenal al metodelor de lichidare în masă folosite de **SS**-iști, după **Vergasung**, după gazare, în macabra ierarhie a asasinatelor urmează imediat **Vernichtung durch Arbeit**, exterminarea prin muncă.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

constelaţia lirei

Închinare ţării

Încinşi sîntem cu zborul ciocîrliei
şi-am învăţat ca ei să tot suim.
Noi izbucnim din inima Cîmpiei
şi din tăcerea Muntelui venim!

Ne ridicăm cu vîrstele prin trupuri
cu fluvii înfrăţite prinse-n brîu
şi ne-nchinăm cu faţa către Ţară,
ca edecarii cînd se nasc pe riu.

Aşa trăim între Carpaţi şi Mare
cu rosturile noastre vechi la brîu
şi ne-nchinăm cu faţa către Ţară,
ca edecarii cînd se nasc pe riu.

N. GRIGORE MĂRĂŞANU ■

Cel ce venea

întunericul trăia în întuneric
de-acolo venea ţăranul singur
începuse să nu mai vadă
drumul şerpuia printre munţi
şi el venea aruncat din stîncă-n
stîncă — umerii ciuntiţi, aşchiaţi —
i se vedeau lacrimile neplînse
sudoarea înmuia pietrele
el venea alunecînd fără să bănuiască
ţinta drumului pe unde trecuse Lupoaica,
aerul era puţin, respira frunze
dar mai ales izvoare şi stele ;
tălpile, două, îl crăpaseră
braţele sîngerau, ochii lui de mult
nu mai erau, nu mai erau
începură alţi ochi să iasă
să ţîşnească înafară, să rupă văzduhul
şi deodată drumul se lărgi
şi aer nou şi soare nou
înveleau ţinutul cel prefăcut
el aluneca pe şira văii
întindea mîinile bănuitoare
şi nu mai atingea nimic
auzea numai unduindu-se
şi acela era cîntecul
ce se lovea de dealuri
apoi văzu iarba crescută
ca pe o linie dreaptă.

MIRCEA STĂNCEL ■

Indiferent de părerea oricui

Indiferent de părerea oricui
Nu mai poate dura mult.
Indiferent de părerea oricui
voi ieşi din perimetrul meu
asemeni unei curele de transmisie
de la maşina de îndreptat lumea
şi voi striga în mulţime
în pieţele publice
din marile metropole
buimăcite
de planuri şi acţiuni inumane :
„Sînteţi ucigaşii pruncilor voştri
sînteţi ucigaşii lumii întregi !"
şi pentru această sfidare,
fiecare din voi e călău...
urcaţi-mă pe eşafod
să fiu tăiat în bucăţi de-o grea ghilotină,
înjunghiaţi-mă pe la spate,
în crelerul meu descărcaţi-vă arma,
biciuiţi-mă în lanţ ca pe-un cîine,
puneţi-mi ştreangul, în zgomot de tobe,
pe ruguri mă ardeţi şi numele-mi ardă,
accept tot plînsul,
toată durerea din lume,
le iau asupră-mi,
dar piară odată cu mine
toţi impostorii, cretinii,
toţi uneltitorii de rele,
toţi criminalii acestui veac difteli
şi libertatea triumfe
şi pacea triumfe !

DAMIAN STAN ■

Păsări mătăsoase în amurg

Păsări mătăsoase curg în amurg
şi sunete dulei se sparg sub umbre.
Se aprind gutuile sub streşini.
Adierea se scaldă prin mărăcini,
hore de nimfe ard în rădăcini
şi fruntea mea se loveşte de o floare.
Ludic cîntă trifoiul în oringuri,
scapără prin fluturi a miere
şi graiul meu prin cetini arzînd
se-nfierbîntă într-o visare.
Soarele coboară în fîntîni
şi ulcele cu rouă aş bea în fiecare amurg.
Mîinile mele sînt grele de amîrnă
şi-i răcoare lîngă pupilele mele.
Toţi pruncii, da, toţi pruncii
au în suflet crizanteme
şi pămîntul e viscolit în adînc
de grîul şi focurile roşii ale serii
şi păsările mătăsoase curg
cerul bînd din palmele ierbii...

OPREA SĂLCIANU ■

Către Eminescu

Se luminase de zori peste cuvînt
marea toată devenise pămînt
morţii toţi ni-i îngropam în nori
plouători, ningători.
Ningea cu schelete ale vorbirii
pe străfundul ochiului,
nu mai ştiu în ce timp eram
în ce vreme a ştirii
pe ce glob, altul, mereu.
Noi ne-mbrăţişam cu ei
nu prin vedere,
ci prin îngheţare şi prin dezgheţare.
A fi era singura treabă pe care
sieşi o aveo, de avere.
Îngheţa şi dezgheţa
cap de regină decapitat, —
răsărea şi apunea
secunda dintîi
şi ultimul leat
Apunea timpul, Doamne !
Singura dovadă sînt stelele.
Rupe-mi-le din ochi, Doamne !
şi lasă-mă mie doar gîndurilor mele
care sunt cît mai sunt
şi dintr-o dală nici ele
nu mai sunt.

NICHITA STĂNESCU ■

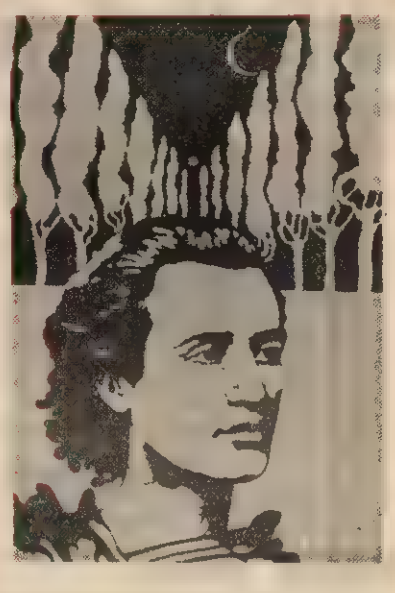

Sadoveanu

Cît mai ard metaforele-n bolită
Şi mai plînge-n sete bolovanu
Să-l omagiem pe Sadoveanu
Şi patriarhala sa revoltă

Cît ne dă de veste Călimanu
Că mai suflă teama dincotrova
Să-l omagiem pe Sadoveanu
Ridicîndu-l cer peste Moldova

Cît statul cu sufletu-n cetate
Şi cu trupul dincolo de negurl
Îngenunche lung lîngă dreptate
Prăbuşite-n ele din întregurl
Cît vreo apă îl mai duce dorul
Şi nu ştim cine-a ucis Lipanu
Jeluind Vitoriei omorul
Să-l omagiem pe Sadoveanu.

GEORGE ENACHE ■

Soarele

În luna lui aur
pe vremea lui Faur
cînd faurul se zbălea
şi aurul lung urla
Lună, du-te la soare
şi spune-i că nu e vremea
pentru răcoare
că eu vreau să-ncălzesc cazane
pentru focul de milioane
şi Luna se duse la Soare
şi-i spuse : Mărite Soare
a urlat aurul
să-l dai mai multă căldură !

FILIP POPLINGHER ■

Balada şarpelui orb

Sub talpa casei noastre un şarpe a intrat
e mai bătrîn ca piatra ce stă la temelie
cu limbile tocite de-atîta şuierat
şi solzii roşi de drumuri bătute-n pribegie.
L-au alungat cu pietre din fiece oraş
ca pe-un lepros ce-aduce doar lacrimi în cetate
cu păcură încinsă i-au azvîrlit în ochi
să-şi tîrîie prin beznă făptura mai departe...

Şi cum umbla prin colburi cu mersul lui tîrşit
prin măcărini şi fărigi pe căi împădurite
pe unde se aud doar razele foşnind
cum umbrele de aripi în ape liniştite,
ajunse într-o noapte lîngă un deal surpat
— pe stînca prăvălită ne-am înălţat noi casă —
şi-n zori l-am fost văzut intrînd sub talpa ei
şi şuierînd de-acolo pe limba-i ne-nţeleasă,

Mi se păru c-aud un scîncet de copil,
un fel de plînS mai mult un fel de tînguire,
apoi un cîntec straniu de pasăre, un trii
ce îmi bătea în geamuri cu aripa-i subţire.
Pe la sfinţitul zilei şarpele orb muri
stînca năruită din dealu-n prăbuşire
dar eu aud şi astăzi la temelia ei
un fel de cîntec straniu, un fel de tînguire...

Fum de noiembrie

Mai strigă-mă, prin ceaţă, cu frunzele căzute
în hohot surd pe geana edenului prădat
să dăm foc împreună grădinilor pierdute
şi-nlănţuiţi să trecem prin fumul lor ciudat...
Mai strigă-mă pe numele cel mic de iarbă verde
cînd te aud pe tine să nu am timp să mor
să mă dezvăţ de toamnă şi să renasc din plante,
mai strigă-mă, iubito, pe numele de nor.

Frunzare răvăşitc cad literele ploii
se surpă-ncet lumina de ceară peste noi
şi luminarea vocii cum pîlpîie la geamuri
ne pradă iar de straie, ne lasă iarăşi goi,
Să trecem, deci, în casa de muguri şi de rouă
ascude-ţi golicIunea de flacără arzînd —
ascultă-mă, iubito, nu plînge nimeni, plouă,
bat frunzele-n fereastră bat clipele trecînd...

În strania cetate

Şi stinge lampa, fluturii sînt duşi
nu ne-or mai da tîrcoale pe la geamuri,
dă-mi tu lumina serilor apuşi
şi dă-mi nînsoarea nechezind sub hamuri.
Dă-mi pasărea căzută în oraş
ca-ntr-un coşmar ce parcă se repetă
căci azi am auzit un cîntec laş,
un trii vîndut pe-o gureşă trompetă.
Era atîta linişte în jur
ningea de-un veac cu fulgi de cîlţi pe arme
nepăsător şi trist, ninsea sperjur
ca-ntr-o cetate-n care straja doarme.
Cînd am văzut cu pasărea murind
pe caldarîmul orei blestemate
treceau pe stradă tobe răpăind,
era tîrziu în strania cetate...

IOAN EVU ■

ION PACEA — „Plajă"

Curier literar

Dan Bucur Mînăţoru : pe-alocuri, pentru cîteva reuşite metafore, ne-a plăcut **Pe o osie de azur**, dar aşteptăm, totuşi, alte poezii, mai convingătoare. **R. Olteanu:** considerăm că, din cele cîteva poeme, mai reuşită pare a fi, pentru sinceritate şi simplitate, poezia **Scrisoare** ; în rest, gînduri şi sentimente mult prea contorsionate. **Lucian Cochinescu** : adresaţi-vă cu încredere unei edituri. **Const. Roşca** : foiletonul trimis nu face obiectul acestei pagini. **Gheorghe Ioan** : despre unica poezie aflată în ultimul plic, un categoric nu ; în legătură cu **somaţia** de a vă returna cealaltă poezie, trimisă cu altă ocazie, citiţi ultimele rînduri ale „Curierului". **Vasile Ghebaur** : corectă, dar prea didactică, de unde şi atenuarea unui presupus sentiment, poezia **Creion** — „Fii punte / peste lacrimi de gînduri / deasupra căreia să lunece / vocalele patimilor". În schimb, o reală dispoziţie pentru concizie şi emoţie în poezia **Copilărie** : „O voce cunoscută / mă-ntoarce la zilele / cînd atingeam soarele cu mîna / călcînd nepăsător pe făşiul destinului / (un vers mai slab prin metafora mult prea comună, n.n.). // Nu-mi trebuiau cuvinte / un tigru visa în limba mea". **Lucian Gerő** : pare-se că scrieţi despre lucruri care nu vă interesează sau nu vă spun nimic ; de exemplu **Osînda** — „Sorbeam veacul / şi neştiuta sevă / a vîrstei uitate. / Ceruse prin semne / — şi gîndul plecat dinainte — / darul // Lumina / cursese şi-n primul strigăt / creştea de sete. / De-aici / El îşi poartă căutarea căruntă / spre Ins." Nu ne rămîne decît să întrebăm, pentru o eventuală lămurire, cine, unde, de ce, cînd, cum ? Mai simplu spus, din poezia asta nu se-nţelege nimic, dar absolut nimic. Poate că alte poezii ne vor oferi o idee mai exactă asupra talentului pe care alţii vi-l atribuie.

Tuturor celor de mai sus le adresăm îndemnul de-a ne trimite noi versuri.

Deocamdată nu pentru următorii : Ion Beldeanu (Gherla), Dan I. Gheorghe, Ioan Şchiopătă, Simion Ştefănescu, E. Stan Culescu, Jean Moise, Nicolae Constantin, Gh. Pârvu, Mihai Curteanu, Dorina Minea, Ioan Gusan, Gheorghiţa Şerbănică, Adriana Ilie.

Manuscrisele nu se înapoiază.

V.N. ■

UŞOARĂ MUZICA UŞOARĂ?

Un lucru trebuie să fie limpede de la început : revista Flacăra respectă în egală măsură orice gen muzical. Pledoaria pe care am susţinut-o de mai mulţi ani în favoarea muzicii tinere nu a însemnat niciodecum negarea celorlalte genuri muzicale. (În treacăt fie zis, în repetate rînduri în paginile acestei reviste au apărut opinii severe la adresa unor cîntăreţi folk mediocri.) Criticînd de cîteva ori textele de muzică uşoară nu înseamnă că am dorit să desfiinţăm un gen atît de popular, ci doar am atras atenţia asupra pericolului de a propaga prin canale de difuzare deosebit de eficiente produse lipsite de valoare, nefaste pentru cultura română. Numai şi numai din dorinţa de a afla care este „starea" de azi a muzicii uşoare româneşti am iniţiat această dezbatere, invitaţii fiind în special cei direct implicaţi în domeniul respectiv. I-am descoperit, pe mulţi dintre ei, profund preocupaţi de destinul muzicii româneşti şi încercînd să găsească soluţii de redresare a ei, de ridicare la cote de calitate superioară. Dar să le dăm cuvîntul.

Ei despre arta lor

CORINA CHIRIAC

— Ce vă place, ce nu vă place în muzica uşoară românească ?

— Sinceră să fiu, sînt prea subiectivă, prea implicată în problemele domeniului ca să mă pot detaşa de ele şi să ofer o imagine clară asupra stadiului de azi al muzicii uşoare. Dar există un criteriu sigur, de care ţin întotdeauna seama : publicul. Numesc muzică uşoară valoroasă ceea ce ajunge să îndrăgească o mare masă de oameni. Nu trebuie să se uite că totuşi muzica uşoară este un divertisment şi nu ar trebui să i se ceară să fie altceva decît este. De aceea nu cred că trebuie să comunice lucruri deosebit de grave şi de încrîncenate. Ceea ce nu înseamnă că neg muzicii uşoare dreptul de a comunica un mesaj răscolitor, profund omenesc. Cunosc cazuri de poeţi — nu dau nume — care au încercat să colaboreze cu compozitorii şi au eşuat. Canoanele genului sînt foarte exact delimitate şi pentru a compune un text de muzică uşoară nu este chiar atît de simplu, aşa cum pare la prima vedere. Nu intru în detalii, dar vă asigur că e o treabă destul de anevoioasă. Totuşi, dacă ar fi să-mi exprim o nemulţumire, aceea ar fi legată de existenţa senatorilor de drept din muzica uşoară românească. Aceştia obstrucţionează uneori valorile tinere, adevărate, care au la vîrsta lor cea mai mare inspiraţie, deşi nu sînt membri ai Uniunii compozitorilor. Este o situaţie intolerabilă să uiţi că ai fost şi tu tînăr şi să te opui în calea afirmării cuiva, numai pentru că tu ai secătuit, nu mai eşti în plenitudinea resurselor creatoare. Afirm încă o dată, aşa cum am mai spus-o, că nu voi înceta să preţuiesc pe compozitori după valoarea lor şi nu după legitimaţiile de membri ai Uniunii compozitorilor. De aceea am cîntat, cînt şi voi cînta piesa chiar şi a unui necunoscut, piesă care mie îmi place şi care am convingerea că poate să placă şi publicului.

AURELIAN ANDREESCU

— Simţiţi ceva deosebit, vreo plăcere, eventual vreun „tainic fior", cînd cîntaţi o melodie pe un text prost ?

— Importante pentru mine sînt melodia şi aranjamentul orchestral, apoi ritmul şi abia la urmă textul. Practic, în îndelungata-mi carieră am ajuns ca textul să nu mă mai intereseze. Dealtfel, cred că nici marele public nu se dă în vînt după textul unui şlagăr ci după melodia lui. Citi oameni aţi auzit cîntînd pe stradă, acasă, la serviciu, un cîntec cu text ? Omul fredonează melodia şi eventual refrenul. Cînd mă văd pe stradă copiii cîntă după mine „Oameni, oameni", dar dacă-i pui să spună mai departe habar n-au. Eu însumi nu reţin un text decît în cazul cînd trebuie să ies cu cîntecul în public, altfel — la imprimări r.t.v. nu-mi încarc memoria. De fapt nu cred că există cineva care să memoreze integral un text fără să aibă strict nevoie de el. Vă referiţi la textele proaste de la noi, desigur acestea sînt, asta e o realitate, dar de ce să nu ne uităm şi la alţii cum au rezolvat problema, dacă au rezolvat-o. Aţi încercat vreodată să traduceţi cîteva din textele cîntecelor de succes ale lui Ray Charles ? Veţi fi dezamăgiţi de banalitatea lor. Sau explicaţi-mi şi mie ce vrea să spună „Be-bop-a-loola She's my baby" ? O onomatopee care însoţită însă de cîntec a fost mare şlagăr. Eu cred chiar că la muzica ritmată, de dans, la muzica disco azi la modă, textul este total inutil, este doar un pretext. Ce poţi să-i spui omului care dansează atent la melodie şi mai ales la ritm, cum pot să-i dau un text memorabil, pătrunzător ? Apoi mai e vorba de temele abordate — o piesă lirică are o tematică invariabil aceeaşi — dragoste, soare, lună, mare. La şansonete lucrurile stau altfel, se spune ceva, e simbioza muzică-poezie ; dar aţi auzit vreodată o şansonetă ritmată ?! Vorbele trebuie să se înţeleagă, deci să fie rostite rar, dar pentru asta e nevoie ca ritmul şi linia melodică să permită acest lucru. La fel, la rock — nu prea merge textul, aici muzica vine în cascade, ce poţi să-i comunici omului ca să te înţeleagă, să te recepteze

MARIUS ŢEICU

— Unde credeţi că se află azi locul muzicii uşoare în contextul în care alte genuri mai tinere (pop, folk etc.) au ajuns de-acum la sufletul publicului ?

— Valoric, muzica uşoară românească nu e mai prejos de cea de acum 10—20 de ani. Ca varietate însă, azi mi se pare inferioară. Pe vremuri exista „varieté"-ul, „muzica de pahar" (preluată azi de interpreţii muzicii populare), era sesizabilă o emulaţie care azi ne lipseşte. De aici, unele simptome ale muzicii uşoare care dau de gîndit. Totuşi chestiunea nu trebuie tratată patetic — am certitudinea că resursele de care dispune muzica noastră uşoară, talentele potenţiale pe care le deţine (compozitori, interpreţi) pot readuce din nou pe buzele publicului acele şlagăre pe care acesta le merită cu prisosinţă. Se impune însă mai multă exigenţă în privinţa calităţii producţiilor şi o mai bună pregătire a problemelor care ţin de viitorul acestui gen.

Muzica pop românească în schimb este în pantă ascensiune. O consider chiar competitivă pe plan internaţional fiindcă dispune de cîteva trupe bune cum sînt „Sfinx", „Roşu şi Negru", „Semnal M", „Progresiv TM", „FFN". Şi aici există însă o neconcordanţă calitativă între muzică şi text, plus unele intenţii de „folclorizare" a stilului. Imaginaţi-vă cum ar suna balada **Toma Alimoş** pe ritm de funky. Consider că o muzică pop naţională nu se poate naşte doar din folosirea unor texte sau motive muzicale populare. Abordarea folclorului este un lucru greu, care presupune unele cunoştinţe pe care mulţi cîntăreţi pop nu le au. Şi atunci se recurge la modul cel mai la îndemînă — citatul.

În schimb, muzica folk, născută la noi ca un curent necesar, îmbină fericit melodia cu textul, cu poezia. Mă refer la Mircea Vintilă, Marcela Saftiuc, Mircea Florian, Nicu Alifantis şi la alţi cîţiva. Dar şi în acest gen, în care se pot încropi 3—4 acorduri la chitară, cu un text valoros din poezia clasică sau contemporană de valoare, a apărut fenomenul invers — antifolkul. Am văzut destul „folkişti" care şi-au luat ca paravan al lipsei de talent un text care numai el poate să comunice stări sufleteşti autentice. Desigur, genul este uşor abordabil pentru amatori, el nepresupunînd repetiţii istovitoare sau instrumente scumpe şi preţioase, dar de aici şi pînă la cazuri de poluare a chiar spiritului folk, este un drum lung la care trebuie să mai reflectăm.

MIHAI CONSTANTINESCU

— Pe parcursul a cîtorva pagini de manuscris vă încredinţăm destinele muzicii noastre uşoare. Ce veţi face cu ele, ce păstraţi, ce înnoiţi ?

— Mai avem destul de puţin pînă în anul 2000 şi trebuie să privim în perspectivă. Multe lucruri au evoluat într-un ritm extraordinar : dacă acum zece ani se punea problema etajelor unei rachete, acum se discută despre navete spaţiale. Dar noi vorbim de muzică uşoară — iată şi aici cît de mult au evoluat mijloacele ei tehnice, îndeosebi instrumentele. Şi cînd zic „iată", nu mă refer, din păcate, la noi, unde această nouă tehnică este evasiinexistentă. Radiodifuziunea dispune, pentru spectacole, de amplificatoarele rămase de la ultima ediţie a „Cerbului de aur". Emisiunile de muzică uşoară transmise în direct nu se deosebesc prea mult, ca sonoritate şi fidelitate, de cele ale anilor '50. Cu toate astea oamenii sînt minunaţi, adică fac minuni cu această dotare [illegible]

Cei [illegible]le vină că la o piesă modernă în intenţii se aud într-o transmisie directă numai viorile şi suflătorii, iar baliverna ritmic (bas-tobe) parcă nici n-ar exista. Să nu mai vorbim de dozarea cor-orchestră-solist, care în loc să fasă ca o pastă, se aude ca la un concurs de lătrături. Prin ce se puteau deosebi (nu melodic, evident) cele 10 piese prezentate la „Şlagăre în devenire", cînd aveau acelaşi standard orchestral, deci semănau toate între ele ? Şi atunci ne întrebăm de ce tineretul îi ascultă şi-i iubeşte pe ABBA, BONEY M. şi alţii, iar muzica uşoară românească practic nici nu e luată în seamă. Cum să facem noi să întoarcem tineretul cu faţa la muzica românească despre care se ştie că e foarte melodică dar nu şi competitivă (sau dacă este plerde mereu competiţia...).

Răspunzînd scurt şi categoric la întrebarea dv. — eu aş desfiinţa totul şi aş porni de la zero. Aş desfiinţa vechile canoane ale muzicii uşoare ; aş da destinele muzicii uşoare pe mîna tinerilor şi i-aş lăsa pe cellalţi să scrie pentru publicul de vîrsta lor, nu să dea, ca acum, tonul muzicii uşoare. Aş înnoi gîndirea în creaţie şi mai ales aş crea o şcoală de orchestratori de care ducem o lipsă egală ca mărime cu cea a „coloraturii" tehnice. Aş dărui Radioteleviziunii cele mai moderne scule, pentru că numai de la dotarea tehnică a studiourilor încolo, putem vorbi de renaşterea muzicii uşoare româneşti. Şi numai aşa am putea educa generaţia tînără, şi prin muzica uşoară, în spirit românesc şi n-am mai alerga cu calul într-o competiţie alături de o maşină formula unu.

CORNEL CONSTANTINIU

— Astăzi tînărul Cornel Constantiniu în vîrstă, să zicem, de 19—20 de ani, ar fi ales toi muzica uşoară ?

— Hotărît, foarte hotărît, nu. Pentru că de multă vreme mă nemulţumeşte ceea ce se întîmplă în şi cu muzica uşoară. În primul rînd nu mai există o sărbătoare a cîntecului de muzică uşoară cum erau în intenţie festivalurile de la Braşov şi Mamaia. S-au făcut în ultima vreme niste palide încercări cu „Melodii '80" dar numai atît. Se pune prea mult accent pe creaţie, acesteia i se dă cea mai mare atenţie, de parcă interpreţii nici n-ar mai exista. Meritele, cînd acestea există, sînt numai ale compozitorului. Un solist poate omorî o piesă bună, dar poate lansa, înnobila chiar una mediocră. De cîtiva ani buni nu se mai discută despre interpreţi — ei sînt consideraţi ca niste roboţi cărora le dai cartela programată (recte partitura) de compozitor şi gata, îese cîntecul.

Dar nemulţumirile vin şi de la instituţiile care au competenţa să ne îndrume, să ne susţină. De exemplu ARIA — în momentul de faţă, pentru soliştii de muzică uşoară are o activitate evasifantomatică. Cuvîntul „impresariat" se reduce doar la acela de mijlocitor de spectacole. Altfel, publicitar, de exemplu, nu sîntem susţinuţi. Să ne înţelegem, nu mă refer la publicitatea umflată pînă la exces, dar un minimum de afişe, pliante, reclame, fotografii şi discuri trebuie să avem şi noi. Altfel cum să te cunoască lumea pe acolo pe unde eşti trimis ? Eu la Sopot am plecat fără nici o fotografie (ar discurile (am cîntat la „Ziua discului") au venit din ţară după ce apărusem deja în concurs. Practic ARIA ne ia o cotă şi ne întreabă apoi ce-am făcut pe unde am fost. Cum să nu fiu supărat cînd văd la colegii din ţările prietene că vin la festivaluri însoţiti de fotoreporteri, ziarişti, impresari, dirijori ş.a., cu tot ce înseamnă „bucătăria" de reprezentare, iar cu am ajuns la Sopot cu un delegat care nici măcar n-avea acreditarea făcută. Şi atunci ne mirăm că ne întoarcem asa cum am plecat.

În plus, în activitatea redactiilor de muzică uşoară de la radio şi televiziune există o permanentă neconcordanţă, deşi aţi observat că se scrie „RTV" — adică împreună. Se practică un fel de „parazitism colegial" ; cum imprimă ceva cu un redactor TV ca Aurora Andronache sau Titus Munteanu, cum vin cei de la radio să „împrumute". Radioul ne cheamă rar la imprimări în studiourile sale şi atunci

Textele sau despre subdezvoltarea programatică a limbajului

N-am înţeles niciodată şi nici n-am să înţeleg probabil de ce autorii textelor noastre de muzică uşoară sînt permanent ironizaţi.

Presupun totuşi că dintr-o veninoasă invidie. Îmi întemeiez această supoziţie pe cîteva observaţii ce sînt dealtfel la îndemîna oricui, dar, dacă nu mă înşel, nu au fost vreodată privite în semnificaţiile lor mai adînci, chiar dacă au fost de nenumărate ori formulate.

Platitudinea, incoerenţa, stupiditatea, lipsa de sens, facilitatea, ridicolul acestor texte au fost — şi desigur că vor mai fi — scoase în evidenţă, ca păcate capitale : dar prin raportare fie la literatură, fie la limbajul comun. În realitate, şi realitatea textelor noastre de muzică uşoară este una prodigioasă şi vitală, nu au nici o legătură cu literatura, în speţă cu poezia şi nici cu limbajul comun.

Trebuie să ţinem seama, în primul rînd, că un text de muzică uşoară este un text avînd o anumită funcţionalitate : însoţeşte o melodie. Poate fi deci oricum ; important e să existe ; şi se poate chiar imagina, e de mirare că nu s-a întîmplat pînă acum, un text alcătuit din cuvinte care nu spun absolut nimnic, alăturate ca în dicţionar, indiferente unele faţă de altele. Căutăm oare un sens (logic, artistic) în „ala, bala, portocala" ?! Un text de muzică uşoară ne introduce, prima concluzie, într-un univers infantilizat, imbecilităţile sînt de fapt candori. De aceea sînt abundente îndemnurile, semnale de exclamaţie, repetiţiile, de aceea s-ar zice că, asemenea unor copii de creşă, autorii nu ştiu decît puţine cuvinte, întrebuinţate în orice împrejurare. Iată un fragment ilustrativ pentru această stare de subdezvoltare intelectuală, care, subliniez, nu este accidentală textelor noastre de muzică uşoară, ci profund caracteristică :

Cîntaţi cu noi !
Cîntaţi cu noi !
Acelaşi zbor
Cîntaţi cu noi !
Aceeaşi mare de lumini,
Acelaşi soare !
Cîntaţi cu noi !
Cîntaţi cu noi !
Sub cer de dor
Cîntaţi cu noi !
Trăiţi din plin cu bucuria cîntecului !
Cîntaţi cu noi !
Cîntaţi cu noi !

Există, bineînţeles, şi încercări notabile de evoluţie, de la stadiul primar al însuşirii cîtorva cuvinte universal valabile la acela, indiscutabil superior, al acumulării şi combinării lor. Dar nu trebuie să confundăm limbajul infantil cu limbajul infantilizat : copiii pun întrebări, textierii de muzică uşoară meditează. Aceeaşi este doar atitudinea : o teribilă poftă de exprimare. Psihologic, dispoziţia reflexivă a textierilor noştri de muzică uşoară, care a produs remarcabile mostre de filosofie preşcolară („S-a ofilit o rădăcină / De-atîta dragoste-lumină, / Dar pomul creşte mai departe — / Viaţă răsărind din moarte ! / Acel ce cată pete-n soare / Nu au în suflet sărbătoare, / Căci altfel nu se tălmăceşte / Iubirea decît omeneşte !"), s-ar putea probabil explica prin brusca revelaţie a plăcerii de a fi căzut în mintea copiilor : o reîntoarcere la starea paradiziacă. Şi astfel se explică şi fericirea fără margini de care par să fie cuprinşi textierii noştri.

Ar fi însă o amăgire să ne închipuim că prin nu se ştie ce miracol ei au reuşit să se elibereze de orice grijă. Raiul textelor de muzică uşoară se naşte dintr-o acerbă, infernală confruntare. Un adevărat text de muzică uşoară are de străbătut purgatoriul de a se face util ; iar duşmanul său permanent şi secret nu e altul decît melodia pe care o însoţeşte. Se află mereu, e drept, într-o situaţie subalternă : dar care trebuie cucerită, menţinută şi apărată cu ghearele şi cu dinţii. Deoarece textul poate fi, teoretic, înlocuit oricînd — tocmai pentru că nu este decît un aproape inutil tovarăş de drum, necesar mai mult din obişnuinţă decît fiindcă ar avea vreun rol. Şi dacă s-a întîmplat sau se întîmplă rareori ca unui cîntec românesc de muzică uşoară să-i fie schimbate cuvintele, melodia rămînînd aceeaşi (constatare ce face însă din considerarea textului ca simplu adjuvant un truc strălucitor), acest proces este curent în materie de, cum se zice, „şlagăre internaţionale" autohtonizate prin fals. Nu numai că „versurile româneşti", ai căror autori sînt de regulă tot textierii noştri, nu au nici o legătură cu originalul, fiind aşadar „creaţii" cu desăvîrşire noi, dar „prefacerea" începe adesea chiar de la titluri. *Give Me* devine astfel nu *Dă-mi*, ci *Bate miezul nopţii, Cassanova* ajunge să fie *Vreau să pornesc cu tine* sau, în altă variantă, *Vrei să te cred romantic !* Funcţionează şi aici, de fapt, acelaşi procedeu al infantilizării, al instalării într-un spaţiu ferit de orice rigoare şi disciplină, al libertăţii de a fi oricum şi a face orice, fără nici un risc.

Iată de ce stîrnesc invidii textele de muzică uşoară : datorită acestei libertăţi de club ai iniţiaţilor într-o subdezvoltarea programatică a limbajului.

MIRCEA IORGULESCU

cînd o face este vorba de melodii la comandă (deci tot pentru compozitor-textier) pentru Cardex. Noi nu prea mai avem posibilitatea unei opțiuni. Mai mult, dacă refuz, risc să-mi atrag inamicitia autorilor. Și așa ne trezim că sîntem lipsiți de niște drepturi pe care, spre pildă, ATM-ul ar trebui să ni le garanteze. Această asociație însă ne eliberează (deci funcție **administrativă**) mult rîvnitele carnete albastre de atestare, care-ți permit să cînți într-un local sau într-o eventuală colaborare tot cu ATM, în teritoriul carpatin. Am auzit că sînt aproape un milion de cotizanți la ATM și atunci mă întreb ce se face cu aceste fonduri dacă noi, membrii săi, nu avem nici un avantaj. Astăzi, noi, interpreții, ne aflăm într-o derivă și pentru că, în marea lor majoritate, compozitorii nu mai scriu pentru un solist ci pentru propriile interese. Nu mai contează pentru ei dacă scriu ceva bun sau rău: important este ca piesa să fie achiziționată de Uniunea compozitorilor și să „treacă" de „Comisia radio". În rest, ce se întîmplă cu ea, cine o cîntă, cum o cîntă, horcăită, mîriită, nu mai contează.

În mare, cam astea sînt motivele pentru care n-aș mai alege muzica ușoară. Dar pentru că sînt moldovean, deci răbdător, mai am puterea să aștept ceva schimbări în bine prin muzica ușoară românească. Dacă nu, mă voi întoarce la meseria mea de actor.

HORIA MOCULESCU

— Credeți că o colaborare străină, deloc sporadică, dintre compozitori și poeți (poeți nu textieri) ar fi posibilă? Dacă da, cum o vedeți?

— Consider din capul locului că textul de muzică ușoară trebuie să aibă valențe poetice. Personal m-am ferit de textele lipsite de fior artistic, deși, luînd definiția muzicii ușoare, vom observa că ponderea aparține calității **muzicii.** Ca argument vreau să aduc în discuție felul în care circulă, independent, atît textul ca poezie cît și melodia ca muzică instrumentală, ambele aparținînd unor șlagăre celebre sau unor șansonete franțuzești, devenite ultracunoscute datorită mai ales muzicii: **My lord, L'importante c'est la rose, C'est si bon.**

Este foarte dificil să găsești (excepțind cazul cînd compozitorul este prieten cu poetul) un poet care să vrea să conlucreze în ambele direcții — muzică scrisă după o poezie sau poezie scrisă după muzică. Procesul de creație în cazul muzicii ușoare obligă la o colaborare; dacă vrei să scrii o melodie după o poezie publicată, vă imaginați că este imposibil să colaborezi cu un volum, cu o carte. Care dintre poeți ar fi dispus să modifice o poezie deja publicată, după necesitățile unei melodii, ținînd cont că ambele creații trebuie să fie „rotunde"? Îmi este aproape un exemplu, acela al prietenului meu, poetul George Tărnea. Am scris mai multe melodii după poeziile publicate de el. După acest fructuos început i-am propus, în 1979, o melodie pe care să-mi scrie versurile. Se împlinesc doi ani și nu am nici o veste în acest sens.

Mulți poeți ar dori ca poeziile pe care le scriu, ca texte de muzică ușoară, să fie în spiritul întregii lor creații, ceea ce îngreunează accesibilitatea melodiei. Mi-aș dori să pot colabora cu o seamă de poeți pe care-i iubesc, dar lipsa lor de aplecare spre genul nostru îmi taie orice aripi. Mă refer la Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Adrian Păunescu, Marin Sorescu, Nichita Stănescu.

În întrebarea pusă m-a deranjat însă delimitarea strictă dintre oricare poet și oricare textier. Există textieri, zic eu, care cu ușurință ar putea fi numiți și poeți, dar cine poate să-i califice? Doi dintre aceștia, cu care colaborez îndeaproape, sînt Mihai Maximilian și Eugen Rotaru și au nenumărate texte care pot rezista ca poezie. Desigur că nu toate; mă întreb însă dacă poeții ar scrie texte de muzica ușoară, situația n-ar fi la fel?

Din păcate avem obiceiul să împărțim totul în categorii mari și distincte putînd fi astfel comise unele greșeli care de-abia în timp se pot corecta. Este cazul actual al muzicii ușoare. Datorită unor texte lipsite de valoare am ajuns să delimităm extrem de sever creatorii. Mă întristează însă faptul că în toate articolele critice din ultima vreme privind muzica ușoară, nu se dă nici un exemplu pozitiv, de parcă n-ar fi nici unul, iar despre melodie nu se discută niciodată, deși este o parte extrem de importantă a unui cîntec.

TITUS MUNTEANU — realizator TV

— Sînteți de acord că de cîtăva vreme muzica ușoară a intrat într-un impas, într-o criză care-i poate fi fatală?

— Aflîndu-mă, prin specificul profesiunii mele, la confluența dintre gustul, cererea publicului și oferta creatorului de muzică ușoară, consider că pot răspunde cu obiectivitate la întrebare.

Nu cred că este vorba de o criză a acestui gen de muzică, de o criză mortală. Cred mai repede că parcurgem acum o perioadă de căutări, în care lipsa unor competiții a dus la o acalmie a genului. Neavînd o mare competiție specifică, la care să fie polarizate toate creațiile, să se intre deci într-o cursă calitativă, creatorii au mai stagnat, ca în orice activitate în care nu există un stimulent palpabil. Mai este apoi un aspect — ignorarea de către întreaga presă a activității muzicii ușoare, a vieții ei. Se scrie mai mult la modul critic sau ironic despre muzica ușoară, evenimentele din interiorul ei nu se cunosc, nu există un mod de circulație a informațiilor pe care le oferă viața muzicii ușoare românești. Sînt sigur, spre exemplu, că foarte puțini știu că anul acesta la Rostock (R.D.G.), în cadrul festivalului „Omul și marea", la care au participat 20 de țări, românul Marcel Dragomir a obținut marele premiu. Eu cred că putem aduce critici îndreptățite muzicii ușoare pe ansamblul ei, în momentul în care toate aspectele acestui gen legate de elaborare, creație, interpretare, difuzare, sînt cunoscute și eventual criticabile. Sigur, poate că de multe ori melodiile nu beneficiază de o haină literară pe măsură sau poate acest gen n-a reușit să satisfacă cele mai variate gusturi în funcție și de generațiile de auditori. E bine să criticăm aceste lucruri, însă nu muzica ușoară în întregime.

Revenind la ideea conținută în întrebare, vă mărturisesc că în prezent, ocupîndu-mă de lansarea unei emisiuni-concurs de muzică ușoară — „Șlagăre în devenire" — nu am nici un motiv de îngrijorare privind soarta acestei muzici, atîta timp cît ea beneficiază de talente componistice cum sînt: Marius Țeicu, Marcel Dragomir, Ion Cristinoiu, Vasile Vasilache-jr., Horia Moculescu, Mihai Constantinescu.

Un festival cu cîntec: „Melodii '80"

Ideea unui bilanț al muzicii noastre ușoare — festivalul „Melodii '80" — desfășurat „la vedere", cu public, în Sala Palatului în luna decembrie ni s-a părut salutară. Deoarece și anul trecut a fost pusă în practică — cu mai puțin fast — se înfiripă bănuiala că va deveni tradițională; oricum, o periodicizare a sa se impune, mai cu seamă după dispariția festivalului de la Mamaia. Așadar, o inițiativă notabilă, îndrăzneață; în plus, pentru realizarea sa au fost afectate forțe impresionante, de prim rang. Totul se vestea a fi, înainte de primul gong, de mare anvergură. Acum, după căderea cortinei, avem parcă un gust de „neîmplinit": am ascultat muzică multă, uneori chiar bună, dar actul final — premierea — umbrește mult impresia de ansamblu.

Cronicile imediate au făcut cunoscut palmaresul, au punctat și alte cîteva atractive; dar nimeni (!?) nu a observat că au fost premiați de fapt compozitorii și nu melodiile, așa cum se stabilise. Prima concesie. Să admitem că departajarea pe locuri ar fi dificilă și că toate cele 15 cîntece meritau premiul I la egalitate — de fapt a doua concesie. Atunci de ce nu au fost premiate adevăratele șlagăre, de ce s-a mers pe vechiul rețetar: să bifăm 2% compozitori tineri, 24% din generația de mijloc, cîțiva cu merite vechi, hai și unul-doi care merg pe curentul ăsta „disco"... Dacă avem toată admirația pentru unii creatori în vîrstă, să le acordăm o recompensă materială și o plachetă „pentru merite globale în propășirea muzicii ușoare românești" — așa cum se procedează peste tot, nu să le înghesuim forțat un cîntec în palmares: „Cum, să treacă concursul pe 1980 și X să nu fie premiat?" Să nu fie, dacă anul acesta nu a compus nimic valoros! Un exemplu la polul opus: numărul 1 al șlagărului autohton este actualmente Marcel Dragomir (amintindu-ne de perioade faste avute cîndva și de Radu Șerban, Temistocle Popa, Marius Țeicu). Firesc ar fi fost să regăsim în palmares această creativitate: dacă ar fi avut 4 sau 6 sau 14 premii din 15 nimeni nu s-ar fi mirat, le-ar fi obținut cu talentul, inspirația și munca. Dar nu, palmaresul a trebuit să fie „variat", nu drept.

Putem uita scenografia nu foarte reușită, unele inexactități ale „orchestrelor reunite", insuficienta îndeminare scenică a unor soliști: toate pălesc în fața marelui efort de a ni se înfățișa în doar cîteva zile toate vedetele și realizările anuale ale genului. Încă o dată, felicitări pentru inițiativă. Dar ne cade iar privirea pe palmares: acestea să fie oare cele mai îndrăgite melodii 1980? De ce să cultivăm încă o dată jocurile de culise, interesele extraartistice, nedumerindu-i pe inimoșii melomani? Chiar, de ce au fost difuzate în sală buletine pentru preferințe, dacă nici n-au fost băgate în seamă? „O planetă de vis", „Zborul din noi", „Portul albastru", „Tu ești tot ce mă ulmește" sînt din primul minut al ascultării șlagăre și vor fi fredonate și în '81, '85, '90, chiar fără încuviințarea vreunui juriu. Pe cînd multe „premiate" au fost uitate în chiar seara finală.

Am dori ca aceste întîlniri anuale să intre în obișnuință, să devină sărbători ale muzicii noastre ușoare, dar pentru aceasta ar trebui ca juriile să fie mai puțin „influențabile", să simtă mai bine pulsul publicului, să marcheze cu curaj numai valorile.

FLORIN SILVIU URSULESCU ■

Vă place muzica ușoară?

Nu se poate spune că în ultimele decenii muzica ușoară românească nu a cunoscut unele reale succese. Ne referim, în acest sens, atît la inspirate compoziții cît și la interpretări izbutite, care nu o dată au reliefat o certă măiestrie. Au fost abordate — față de trecutul interbelic — și teme majore, teme înălțătoare. Am numit, sub acest raport, ideea dragostei de țară, trecutul de luptă al poporului nostru pentru libertate și dreptate socială, pentru independență națională, tema dragostei pure, într-o ambianță spirituală elevată, tema muncii și cîte altele... Deci, am fi nedrepți dacă nu am sublinia, așa cum se cuvine, toate aceste indiscutabile aspecte luminoase.

În ultimii ani însă se remarcă din nefericire și unele aspecte mai discutabile și, uneori, chiar foarte discutabile... O problemă spinoasă o constituie îmbinarea dintre cuvînt și sunetul muzical. Nu putem împărtăși ideea, potrivit căreia, totul în muzica ușoară se reduce la melodia expresivă. După cum nu putem fi de acord nici cu exclusivismul de a acorda o mare importanță doar textului și trecînd pe un plan secundar muzica propriu-zisă. Ca și în toate genurile vocale și în muzica, așa-zisă „ușoară", între textier sau poet și compozitor trebuie să se creeze o trainică fuziune, ce trebuie ca să ducă la mult rîvnita reușită deplină.

Este îmbucurător faptul că, în unele lucrări, autorii apelează la poeți consacrați. Ceea ce nu înseamnă că trebuie înlăturat „genul de divertisment". Dar, cu o singură condiție, textul să fie plăcut, spumos, larg-accesibil, dar nu simplist, și, în nici un caz vulgar și, de ce nu am spune-o: *agramat!!!*

Tot în acest context trebuie subliniat că, în ultimii ani au apărut puține „șlagăre propriu-zise". Pe de altă parte nu o dată s-au banalizat teme majore cu texte emoționante, prin îmbinarea neconvingătoare cu o muzică inexpresivă. Iar în alte situații, melodii splendide au fost asociate unor texte cu adevărat slabe!

Comedia muzicală cunoaște și ea o oarecare involuție. Libretele ni se prezintă, de cele mai multe ori, lipsite de umor, de acel „comic"de bună calitate. Fapt pe care mai ales publicul larg l-a remarcat, ocolind, pe bună dreptate, multe dintre comediile muzicale anunțate pe afișele teatrelor noastre de estradă.

Un alt aspect îl constituie lipsa de măiestrie a interpreților. Mai ales a cîntăreților, care, de cele mai multe ori, *nestudiind într-un conservator*, ni se prezintă în „coloritul" unui supărător dilletantism... Legile măiestriei sînt aceleași în toate sectoarele artei sonore. Tot atît de adevărat este că nu se poate vorbi de o secție de muzică ușoară în conservatoare sau în institutele de teatru.

Unui cîntăreț de muzică ușoară i se cer multe, foarte multe, în zilele noastre: voce, muzicalitate, simț al stilului, dar și joc de scenă, încît el trebuie să tindă spre „teatrul total", în mai mică sau mai mare măsură.

DORU POPOVICI ■

Rîndurile care urmează au fost scrise nu din dorința de a critica sau de a face polemică ci pentru că sînt unul din cei care trăiesc pentru și prin muzică, și mi s-a părut firesc să accept să-mi exprim părerea în legătură cu muzica ușoară de la noi. Așadar, care ar fi situația actuală a muzicii ușoare? Bună și normală. Bună pentru că nu e mai rea ca pînă acum, normală pentru că se fac și cîntece slabe, se fac și cîntece frumoase, există și interpreți fără chemare, există și interpreți foarte buni.

Textele, punctul slab al muzicii noastre ușoare, par să se fi îmbunătățit și spun asta pentru că au apărut multe cîntece cu texte la înălțime. Sigur, se poate face mai mult în acest sens. În legătură cu textele, mă gîndesc că și în muzica folk, care prin esență se bazează, spun unii, pe text, au apărut cîntece și interpreți care utilizează texte de un gust îndoielnic. Dar asta e situația. Poeții noștri clasici au fost mult solicitați ca textieri, poeții mai noi sînt greu de abordat și în general e greu să posezi un poet-textier care să-ți creeze poeme de înalt nivel artistic la comandă, cînd și cum vrei sau vrea. Cred că la fel de greu este pentru un solist sau solistă să posede propriul compozitor, care să scrie muzică numai pentru el sau ea, și nu orice fel, ci muzică bună, frumoasă, ușoară sau rock, cînd vrea și cînd poate.

Acesta este probabil și unul din motivele pentru care mulți interpreți apelează la piese din repertoriul internațional cu textul adaptat în limba română. Eu personal sînt de acord cu acest lucru dacă e făcut bine. Oricum, interpreți de muzică ușoară buni avem suficienți și, printre altele, succesul de care ei s-au bucurat și se bucură în aparițiile peste hotare (concerte, concursuri, festivaluri) mă face să cred că nu stăm deloc rău la acest capitol.

Sigur, există și o sumedenie de nechemați care, prin bunăvoința unui redactor sau regizor, mai încearcă să ne convingă de posibilitățile lor (reduse), dar tot rău spre bine.

La fel de sigur e și faptul că muzica ușoară (de ce ușoară?!) posedă o bună popularitate și o mare popularizare; chiar dacă la muzica tînără, folk sau rock lucrurile stau altfel: o mare popularitate și o cît de cît popularizare. (Unde sînt întîmplările de altădată.) Cam acestea au fost lucrurile pe care am vrut să le spun, fără pretenția de a fi epuizat subiectul și fără gîndul că n-aș putea fi contrazis.

Pentru muzica ușoară (și nu numai pentru ea) ca și pentru fotbal: cîți oameni, tot atîția specialiști, antrenori sau critici.

E ușor să joci fotbal pe plajă, e ușor să alcătuiești selecționate, e ușor să critici un solist sau un cîntec, mai greu e să fii printre cei buni, apreciați unanim de marele public. Pentru asta se cer perseverență, talent, muncă, renunțări și, de ce nu, și puțină critică. Și ca să fiu foarte sincer, pe mine personal nu situația muzicii ușoare mă frămîntă ci situația muzicii folk pentru că și muzica folk are o situație și pentru că eu mă simt tot un iubitor și practicant (chiar și compozitor-textier) de muzică folk. Despre asta însă poate altă dată.

VALERIU STERIAN ■

Moto:

„Alpiniștii merg spre piscuri...
Zmeul fuge după vînt...
Și cînd ești poet,
Toată viața-alergi după-un cuvînt..."

(Unde-aloargă gîndul meu —
Sașa Georgescu)

Nu știu de ce, răsfoind cîteva culegeri cu texte de muzică ușoară, chipul bătrînului meu dascăl de literatură îmi stăruie în memorie ca o neliniște, ca o mustrare.

Cu planeta nu se va întîmpla nimic. Dezbrăcată de marile ei probleme, frumos fardată, planeta noastră nelocuită lansează în spațiu aplauri dansante: „Ființe, dacă existați / Din cosmos un semn să ne dați. / Nu uitați...". „Cînd stelele se-aprind în făclii mărgele, / Milioane de mii... / Galaxii..." aceeași planetă, intrată într-o istorie sălbăreață, valsează lin cu bătrînul Saturn sau cu nestăvilitul Marte. Colegele ei din Univers nu se lasă mai prejos, astfel că „Imensele lor siluete dansează-n vecie bal / Trasînd în neant piruete..."

Între timp El și Ea își spun dulce fel de fel de nimicuri, mărturisindu-și reciproc, o dată la trei rînduri, nevinovata dragoste. Faptul că „Nu merge-un lift, la hotel, / N-a fost prea caldă-o mîncare", nu știrbește cu nimic puritatea sentimentului, toate acestea reprezentînd în fapt „Fleacuri" și „nervi" fel de fel! Găsim deci logică dorința personajului, nevoia de împlinire spirituală, atît de candid exprimată în versurile: „Iubește-mă, sărută-mă, așteaptă-mă... și iartă-mă... / Curînd, voi fi din nou... „altcineva"!"

O veritabilă „ars poetica" stăruie în construcția personajelor, completîndu-le biografia. O „ars poetica" într-adevăr „fără asemănare"! Dragomir Magdin, tandru și melodios, afirmă: „Din aer gene de poeți / adună brazii-n geana lor / O poezie / nesemnată de-autor!", iar Sașa Georgescu, cu mare profunzime, completează: „Sonete, sonete, / Vis, poezie, / Regrete, regrete, / De gelozie".

Față de asemenea producții nu pot totuși să mă revolt. Dimpotrivă: cînd o tînără solistă jumulește cu nonșalanță tăcerea și liniștea noastră de fiecare zi, prefer s-o facă doar cu asemenea drăgălășenii. Îmi imaginez un guguștiuc îndrăgostit și-mi trece. Mă doare și mă înăbușă citirea proastă a marii noastre poezii. Compozitori aproximativi, nu știu prin ce împrejurare, au primit dreptul să se lăbărțeze în sufletul de ciută înspăimîntată al lui Nicolae Labiș sau în rîul Selenei, care trece, pe undeva, prin preajma Ipoteștilor.

De aceea vă implor, stimați tovarăși compozitori, rămîneți la Mihai Maximilian, Sașa Georgescu, Gh. E. Marian, Aurel Storin, Mircea Block, Corina Brăneanu & Comp., lăsați-ni-i nouă pe Labiș, pentru că el trebuie să rămînă în primul rînd o amintire frumoasă!

ION DRĂGUȘANU,
muncitor, Întreprinderea Vulcan București

Anchetă realizată de
GEORGE ARION ■
și GEORGE STANCA ■

Dr. docent Gh. Marinescu-Dinizvor, distins cu „Ordinul Pleiadei"

„Știința noastră trebuie să aibă prioritate absolută" (II)

— Reluînd convorbirea în legătură cu distincția „Ordinul Pleiadei", care vi s-a acordat de Asociația internațională a Parlamentarilor de limbă franceză, act politic internațional de confirmare, de recunoaștere a prestigiului științei românești, să trecem și la lucruri mai puțin plăcute. De la o vreme ne-am obișnuit. Aveți ceva împotriva revistei „Flacăra" ?

— Nu sînt împotriva revistei „Flacăra", sînt împotriva modului de a reflecta unele realități medicale de către cîțiva confrați de-ai dumneavoastră. Personal, aș putea spune că am chiar multă simpatie pentru unii ziariști de-ai „Flacării". După o perioadă în care parcă se pusese obroc unor încercări de cercetare medicală de către mai marii și mai tarii medicinei pe motive neîntemeiate, cum că cercetarea și studiile le-ar putea face numai anumite persoane, revista „Flacăra" a pornit cu un deosebit curaj, spre satisfacția marii majorități a medicilor în acțiunea de îndreptare a lucrurilor. Neavînd însă oameni de specialitate, cu vederi obiective, consultanți tehnici medicali, să zicem, în colegiul revistei, s-au strecurat și unele articole cu nivel îndoielnic, despre cercetări îndoielnice și acestea au dat apă la moară și continuă să furnizeze argumente în favoarea inamicilor ei, care se adaugă la cei „mușcați", desigur pe drept de revista „Flacăra" și nu sînt puțini nici aceștia. Revista „Flacăra" mi-a publicat două interviuri corecte, de nivel deontologic și desigur publicistic, de care nu mă pot plînge : unul în anul 1974 în ajunul Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, altul în 1977 cu ocazia intrării mele în Academia Franceză de Medicină.

— Acum în prag de an nou, ce urări faceți revistei noastre ?

— „Cele rele să se spele, cele bune să se-adune". Și să-i mulțumesc că-mi publică și opinia personală despre ea. De fapt, în această constă și țăria ei ! Redactorului șef, poeta vates, Adrian Păunescu, îi spun nu ca ultimul, ci ca un vechi admirator, de astă dată : „caveat ne consules !"

— Adică ?

— Să se teamă ca nu cumva să se mai strecoare exagerări, denaturări, să-și dojenească unii colaboratori, întrucît scopul suprem al revistei „Flacăra" este, după cîte am înțeles eu, să palpite, să ardă ca o flacără pentru descoperirea și promovarea adevărului, a frumosului, a noului și a dreptății. Îmi permit să-i sugerez distinsului poet și gazetar Adrian Păunescu, dacă nu-i este cu supărare, să scrie și un volum de publicistică intitulat „Manifest pentru sănătatea științei românești".

— Sînteți autor a 365 studii și memorii științifice, articole, comunicări și conferințe, autor sau coautor la cinci monografii ce au ca temă limfocitoza infecțioasă, mononucleoza infecțioasă, poliomielita, rubeola, infecția meningococică, editate în limbile română, franceză, rusă, italiană, germană ș.a. Sînteți în primul rînd un clinician, medic primar gradul I, șeful unei secții cu bolnavi și bănuim că lucrările dumneavoastră, cel puțin acelea premiate în străinătate, au pornit din clinică, au trecut prin laborator și s-au întors de asemenea în clinică, la bolnavi. Cel puțin așa scrie și în materialele pe care le-am consultat. Nu știu dacă aveți și un laborator. Aș dori să aflu și cum ați zămislit atîtea lucrări, de a căror valoare nu ne îndoim cîte fiind citate în cele mai prestigioase tratate de specialitate din lume ?

— Să facem și puțină istorie. Cîtă vreme a fost permis cumulul, lucrurile erau mai simple. Din 1950 pînă-n 1967 am lucrat în paralel și în clinică și la Institutul de virusologie al Academiei, sub conducerea academicianului St. Nicolau, unde am funcționat ca șef de laborator. În 1969, Ministerul Sănătății a aprobat înființarea unui laborator de virusologie și patologie experimentală la nivelul Spitalului de boli infecțioase „Victor Babeș" din Capitală, cu personal corespunzător. În 1976, am stat mai multă vreme în R.F.G., fiind invitat ca Gastprofessor să predau cursuri la Universitatea din München. Cînd am revenit, am găsit laboratorul mutat din pavilionul de care era legat funcțional, personalul dispersat și diminuat. Laboratorul actual nu corespunde așteptărilor, din punct de vedere științific. Cînd este nevoie de o analiză mai fină, mai pretențioasă, și de strictă specialitate, trebuie să apelez la alții, să umblu cu rugăminți pe la Institutul de virusologie, Institutul „Dr. I. Cantacuzino", Institutul „Victor Babeș", Centrul de hematologie, Institutul de medicină internă „N. Gh. Lupu" și la alte unități din țară. S-a întîmplat, cînd a fost vorba de ceva cu totul deosebit, să colaborez cu oameni de știință din Paris și München. De pildă, una dintre ultimele mele lucrări științifice „Cercetări asupra anticorpilor imunofluorescenți E.B. virus în diagnosticul mononucleozei infecțioase" este elaborată în colaborare cu prof. O. Goetz din München și comunicată personal la una din ședințele Academiei de Medicină din Paris, care împreună cu alte cercetări efectuate în țară, în număr de 15 studii și cu monografiile apărute în limbile română și rusă privind mononucleoza infecțioasă au primit premiul „Doisteau-Blutel" al Academiei de Științe din Paris. Cu acel prilej am avut onoarea să fiu primit de Președintele Academiei Franceze și de către ministrul francez al Universităților. Ca să revin, atunci cînd nu ai un laborator bine utilat și personal cu înaltă calificare este foarte greu să faci cercetare. Se pierde multă energie pentru a se obține uneori prea puțin sau chiar nimic.

Alocuțiune cu ocazia înmînării „Ordinului Pleiadei"

— Sigur că multe din cercetările dumneavoastră au aplicabilitate și este foarte bine așa, dar cred că nu neglijați nici cercetarea fundamentală. Ce doriți să realizați în acest domeniu ?

— O să ziceți că e o falsă modestie, dar eu nu prea sînt mulțumit de munca mea științifică. Este adevărat că din 100 de încercări îmi iese una bună, un rezultat ce-mi pare că mă mulțumește, îmi dă și unele satisfacții de moment, aceste cercetări sînt citate, premiate etc. Dar cu aceasta eu încă, socotesc, n-am ajuns nici măcar la poarta marii științe ! În momentul de față sînt angrenat în numeroase cercetări privind diferite aspecte ale patologiei infecțioase din hepatitele virale, scarlatină, mononucleoza infecțioasă, infecția urliană și încă altele.

— Am auzit că ați realizat și un film științifico-didactic deosebit de apreciat.

— Da. Este vorba despre un film realizat în cooperare cu Institutul de igienă și se ocupă de neurocriniță epidemică, cum am denumit eu încă de pe vremea internatului meu în medicină orcionul — subiectul tezei mele de doctorat în 1949, la care am adus unele contribuții așa cum am spus încă de pe vremea studenției. Dar aș dori să revenim la marea, la adevărata știință ! Aș fi fericit să pot da răspunsul la o întrebare ce mă frămîntă de mai multă vreme și anume cum se face că mononucleoza infecțioasă ori limfocitoza infecțioasă acută, boli transmisibile ce afectează sistemul ganglionar limfatic și al căror tablou hematologic, modificările globulelor albe se aseamănă cu leucemiile (număr crescut de leucocite, atipii ale monocitelor etc.) se vindecă după o perioadă oarecare, iar leucemiile au o evoluție rezervată ? Ce face ca prezența virusului situat în grupa herpesului, un E.B. virus, în ambele situații, de stare benignă și de stare malignă, să determine cele două direcții ?

— Pentru a răspunde la asemenea întrebări cred că este nevoie, între altele, de aparatură, tehnică nu glumă, colaboratori și desigur o muncă încordată, de care dealtfel nu vă e teamă. Se spune că din 24 de ore munciți, sînteți ușor de găsit în spital uneori chiar 18—20 de ore ! Cînd vă mai odihniți ? Nu simțiți oboseala ?

— Deloc ! Dar acest lucru i se poate întîmpla oricui ! Mi se pare un lucru obișnuit. Mi-am pus aici pe un perete un citat dintr-o cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, la o Plenară a C.N.S.T. în 28 aprilie 1974, citat din care mi-am făcut o adevărată profesiune de credință : „Cercetarea presupune pasiune, dăruire completă, gînduri creatoare, imaginație, efort". Dacă în viață înveți să muncești tot timpul, să fii politicos, să fii drept, rămîi toată viața așa, adică îți faci reflexe și nu e rău deloc, este foarte greu să te dezobișnuiești. Culcatul și sculatul la ore fixe devine un exercițiu precum antrenamentul sportivilor, chiar atunci cînd dormi mai puțin ca durată, nu te obosește. Programul, ca și unele reflexe îți intră în sînge, în obișnuință. De pe vremea liceului și a facultății mă culcam în jurul orei 23 și mă sculam pe la patru dimineața. Rareori am pierdut vreo noapte dacă n-a fost vorba de gărzi la patul unui suferind. Cu o bună organizare a timpului am putut urma două facultăți în același timp...

— Știu, sînt documentat. Facultatea de medicină ați absolvit-o, conform certificatului 9236, cu media 9,18 fiind clasificat primul din an în sesiunea iunie 1947 și Facultatea de drept, conform diplomei de licență 36745, din iunie 1946, cu rezultate în bile.

— Dacă-mi permiteți să continui ideea munca pe care o depun nu mi se pare obositoare și din alt motiv : o fac cu mare plăcere, ca o delectare, întrucît sînt convins că servește unui scop nobil, apoi schimb o muncă prin alta, alternînd activitățile. După o vizită la patul bolnavului, poate urma studiul în laborator, activitatea de documentare medicală de informare asupra tuturor noutăților științifice, apoi munca organizatorică, instructiv educativă și de conducere a secției, ședințele de referate științifice cu colectivul medical, redactarea lucrărilor științifice, consultații speciale, la care se adaugă, în mod periodic...

— Să vă spun eu în continuare. După cum am văzut pe afișele din oraș țineți conferințe și lecții despre bolile infecțioase la Universitatea cultural-științifică, unde sînteți și director de studii, responsabilul secției de biomedicină. Participați la ședințele cenaclului literar „Vasile Voiculescu" al medicilor, al cărui secretar sînteți, la cenaclul „George Călinescu" al Academiei, unde sînteți în birou. Dar poezia, acel „violon d'Ingres" la care țineți mult, cînd mai aveți timp de ea ?

— Mai rămîn uneori ferestre deschise. Simt nevoia să-mi arunc ochii pe una sau alta dintre numeroasele reviste paramedicale de care nu mă despart, ori simt nevoia să-nșirui cîteva imagini, metafore, versuri pe o bucată de hîrtie. Mi se întîmplă lucrul acesta și în timpul celor patru drumuri zilnice de mers pe jos, de-acasă la spital și invers, ori chiar în tramvai și în orice mijloc de locomoție, oricît ar fi de aglomerat. Îmi aduc aminte că în 1975, mi-am pregătit prima lecție de boli infecțioase pentru studenții Universității din Berlinul occidental în avionul ce mă transporta din București. Nu mă incomodează cu nimic locul unde citesc, cu condiția să am o bună dispoziție...

— Recent, la 2 decembrie, ați avut și dumneavoastră un Austerlitz...

— Nu înțeleg.

— Un fel de Austerlitz, am încercat și eu o figură de stil. Ați trăit un eveniment literar cu totul ieșit din comun, despre care se vorbește : lansarea cărții dumneavoastră numită preafrumos „Pururea", la librăria „Dacia", prilej cu care au vorbit în termeni foarte elogioși poetul Nichita Stănescu, prof. univ. Gh Bulgăr și Virgil Cuțitaru, directorul Editurii „Junimea". Se pare că sînteți primul autor din literatura română care folosește în versurile sale cuvintele cele mai vechi, de substrat presupus dacic, organizîndu-le mai întîi într-un poem de bază, de largă respirație, în ritm amfibrahic și stih alexandrin, reluate apoi și cîntate separat, în versuri de o rezonanță lirică aparte, făcîndu-l pe Nichita Stănescu să exclame într-o recenzie din „România literară" : „cartea sa citită cu atenție este cartea unui poet autentic" pentru ca mai departe să continue „Frumusețea cărții savantului nostru drag și iubit constă în spiritul ei cercetător, Gheorghe Marinescu, care și-a spus George Dinizvor și plăcut și-a spus, drag inimii noastre..."

— Lăsați citatele, vă rog, să vedem ce vor spune și alții, mai ales criticii !

— Tocmai, aș vrea să citez din frumoasele cuvinte scrise de istoricul și criticul literar acad. Șerban Cioculescu pe coperta cărții „un act de pietate liricoepică cu prilejul unei mari aniversări — 2050 de ani de la unitatea statului getodac, sub Burebista".

— Lumea o să creadă că-l vorba de o reclamă.

— Dați-mi voie să amintesc șase versuri, un minunat haiku, ciutul 8, reprezentativ pentru „Pururea", un cînt al permanenței neamului românesc : „Poate codru-nfoliat / frunzele să-și lepede / Apele să curgă, iar / către mare, repede / / Noi, aici, ne-am pomenit / neclintită LESPEDE..." Patriotismul ce reiese din lectura versurilor și chiar pseudonimul literar ce vi l-ați ales, Dinizvor, vorbește despre o anumită latură a personalității dumneavoastră. Din fotografii, am văzut că ați înmînat volumul „Pururea", cu ocazia ceremoniei de la Paris, chiar secretarului general al Asociației internaționale a Parlamentarilor de limbă franceză. Sînteți, astfel, un ambasador al limbii protopărinților, al strămoșilor noștri daci, al celor mai vechi locuitori de pe aceste meleaguri. Ați plecat de circa 25 de ori în străinătate și v-ați întors de fiecare dată cu cîte un trofeu, printre care : 4 premii ale Academiei de Științe și Medicină din Paris, titluri de membru a 8 societăți academice, și la 12 societăți științifice internaționale, membru în consiliu redacțional a 5 reviste medicale străine, iar ultima deplasare a fost încununată cu „Ordinul Pleiadei". Pentru atîtea merite, pe tărîm medical și științific în ultimii 10—15 ani ați primit vreo distincție românească ?

— Nu !

— De ce ?

— Întrebați forurile respective, vă rog !

— Sînteți și membru al Academiei române ?

— Nu !

— Ați predat ca profesor, în mai multe rînduri, în Germania Federală și Berlinul occidental. Dacă ați solicita să predați cursuri, să zicem, la Moscova, la Paris, ori la New York, ce șanse ați avea ?

— Cred că n-aș fi refuzat.

— Dar la București ?

— Adresați, vă rog, întrebarea Ministerului Educației și Învățămîntului.

— Uitîndu-mă la energia, elanul și perseverența de care dați dovadă, am impresia că sînteți într-o cursă contracronometru, hotărît să cîștigați ceea ce vi se cuvine de multă vreme.

— Aveți dreptate, dar pînă atunci scriu. Scriu un roman în care atac frontal problema condiției medicului contemporan, care se cheamă „Răstignirea lui Hipocrate". Sînt multe erori în medicină, dintre ele multe le voi dezbate în roman. Erorile sînt date de medicul ca atare, dar și de împrejurări. Sînt apoi frumusețe nebănuite ale mesteriei de medic, ale dăruirii de sine, neatacate încă suficient în literatură... Am scris deja mai multe capitole din roman.

— Munca dumneavoastră științifică v-a adus mari satisfacții pe plan internațional.

— Da, dar și mai mare satisfacție aș fi avut ca patriot și român, dacă recunoașterea aceasta s-ar fi făcut, în primul rînd, la mine acasă !

— Sînteți un om vesnic nemulțumit, în fierbere continuă, dacă se poate spune așa. Continuați activitatea și mai îndîrjit, bănuiesc ?

— Bineînțeles. Indiferent de recunoașterea sau nerecunoașterea activității mele, eu urmăresc în primul rînd scopul în sine, nu numai aspectul formal al titlurilor. Lupta nu trebuie condiționată neapărat de victorie sau de recunoașterea ei, ci trebuie dusă în primul rînd pentru frumusețea și idealul ei !

— Sînt sigur că o să învingeți, că n-o să vă lăsați.

— Să fiți convins. Mă trag din comuna Izvoru, județul Argeș, am deci un izvor al meu. Știți ce scrie pe mormîntul tatălui meu ? „Nu vă lăsați copii !" Și apoi, sînt un optimist incurabil, sînt un Dinizvor, sînt un fel de Anteu, a cărui mamă Ghea, pămîntul românesc nu-l va lăsa niciodată să-l ia valurile, vînturile... Păstrîndu-mi firea romantică, mi-am conservat și credința nestrămutată în dreptate.

— După atîtea reușite pe plan profesional credem o-o să mai urmeze și altele chiar și în domeniul literar. Sîntem alături de dumneavoastră și credem că nu sîntem singurii care vă susținem.

— Vă mulțumesc, ați intuit bine. Mai sînt și alți oameni curați la suflet și prieteni de nădejde, ce mă susțin în activitatea mea. Dar cel mai mult mă stimulează climatul familiei, al celor trei copii crescuți cît am putut mai bine, al soției devotate, îngrijirii celor bolnavi, precum și participării ei, ceas de ceas, la reușitele și mai ales la nereușitele mele.

ION PREDOȘANU ■

Garda republicană dînd onorul la ieșirea din Academia de științe din Paris, cu ocazia recepției laureaților

Un manual de imaginaţie

Ceea ce izbuteşte, de aproape un deceniu, pictorul şi profesorul de desen Dorel Zaica cu elevii săi (o vreme, cei de la Şcoala generală nr. 84, azi, cei de la Liceul de arte plastice „Nicolae Tonitza") vine, deopotrivă, din iubirea sa faţă de copii, din respectul faţă de inteligenţa şi personalitatea lor, din pasiunea pentru pictură şi meseria de dascăl, din înţelegerea faptului simplu că nu poţi pregăti omul secolului XXI cu o mentalitate amendată şi de veacul tău.

De aproape zece ani, profesorul Zaica stă în bancă cu copiii, propunîndu-le o „reciprocitate în iscodiri şi explicaţii", pătrunzînd cu har şi delicateţe în „dimineaţa oamenilor", cum numeşte el frumoasa vîrstă proaspătă. Reciprocitate în iscodiri şi explicaţii înseamnă să fii şi tînăr isteaţă şi bunăoară doldora de poveşti, stîrnind imaginaţia puştilor cu tot felul de întrebări pentru sau peste vîrsta lor, inventînd jocuri făcute să le ciştige sufletul şi să le dăruiască bucurie, pricepînd fără orgoliu că de la ei afli, în primul rînd, seten cunoaşterii.

Iar răspunsurile ţin de domeniul miracolului. Miracol al copiilor obişnuiţi şi nu al copiilor minune (dacă nu toţi sînt astfel), copii faţă de care nu întotdeauna găsim răgazul şi tihna să observăm cît sînt de frumoşi, buni şi inteligenţi. Deştepte, originale, absurde doar pentru cei incapabili să se re-apropie de copilărie, răspunsurile, fie scrise, fie desenate, surprind prin fineţea observaţiei, prin prospeţimea imaginii. Nimic nu este totuşi întîmplător, cum încearcă să explice amatorii de clişee, iar uimirea celor mai mulţi are la temelie necunoaşterea acestei vîrste a sinceritaţii depline. 1 700 de întrebări, peste 3 000 de răspunsuri, idei, grafice, observaţii, o sumedenie de metode, procedee şi exerciţii de creativitate, toate alcătuind un tom de 250 de pagini, ce poartă pecetea lucrului temeinic argumentat ştiinţific, reprezintă, dacă se poate spune astfel, un adevărat manual de imaginaţie, fermecător şi încîdit la noi (nici în lume nu sînt prea multe şi de aceea sînt greu de găsit), căruia profesorul şi pictorul Dorel Zaica speră să-i găsească totuşi editorul.

O clasă-atelier la Liceul „Nicolae Tonitza" din Bucureşti. Peste tot — planşe, afişe, tablouri, mulaje. Cele 3 premii acordate elevilor profesorului Zaica de către Uniunea artiştilor plastici amintesc şi de celelalte performanţe ale lor : cinci filme făcute la „Sahia" şi televiziune, un ciclu de emisiuni la radio şi patru expoziţii proprii dintre care una la Muzeul naţional (prima de acest gen realizată în ţară, împreună cu elevii profesorului Ion Şuşală, tot din Bucureşti), iar alta la Muzeul colecţiilor, în ziua inaugurării.

Pictorul Zaica, un bărbat tînăr, cu vorba bogată şi mintea ticsită de idei, povesteşte, explică, argumentează. Face paranteze, citează din răspunsurile copiilor, uneori e copleşit, se extaziază, te copleşeşte. Iubeşte enorm pictura, meseria de dascăl şi copiii. Iată, îmi spune, cîteva răspunsuri pe care le-am colecţionat recent.

Vi le oferim şi dumneavoastră.

CÎND afară e soare, noi ne dezbrăcăm umbra şi o punem jos // LINGUŞEALA înseamnă să te îmblînzeşti pe lîngă cineva ca să te cunoască de om bun / CEAŢA este cînd se abureşte strada / FIN este cînd ceva costă mulţi bani şi mama zice : la uite ce fin este / ÎNTUNERICUL este negru care se lasă de la pămînt peste pămînt / TRISTEŢE înseamnă cînd un om vine la altul şi bea mult / TRĂBĂNŢELUL merge cu motorul, bicicleta cu pedale şi uţa-uţa cu mîna bunicului / OAMENII închid peştii în acvariu pentru ca să fie frumos pe mobilă / AMORŢEALA este cînd ne aşezăm pe un picior, sîngele ne înţeapă ca să luăm piciorul de acolo / PRIMIM bomboane colorate diferit ca să nu se vadă prea puţine / LICURICII sînt mici, au o lampă şi vin la oamenii care visează şi se uită la ei cu lampa ca să vadă cum visează / A ZÎMBI înseamnă a ride pe furiş / A ZÎMBI înseamnă să rizi parcă în gîndul tău / ÎNTUNERICUL e somnul şi bezna e moartea / GHINION înseamnă cînd un copil se ceartă cu celălalt copil şi atunci înseamnă că mama are ghinion că trebuie să se certe cu mama la celălalt copil / CEAŢA e un întuneric luminos / CURCUBEUL e o pasăre frumos colorată care stă pe mare sau numai pe riurile de la ţară / SOLDAŢII care au pierdut războiul încep şi-l caută / LICURICIUL e un ciob de stea care luminează noaptea în pădure să vadă pădurarul să se întoarcă acasă / STRUTUL bagă capul în nisip cînd e în pericol că acolo are el ouăle şi să-şi fi rămas bun de la ele / INIMA e o frunză de carne roşie / ARTIZANAT este cînd sculptează, sculptează ceva şi dă cu lac / CURCUBEUL e o pasăre şi apare după ce plouă. Ea are culorile ude pe pene şi cînd zboară lasă culorile pe cer / SUFLET e cînd îţi pune mama prăjituri pe farfurie şi îi laşi prăjituri şi lu ăla mic / NU SE DAU note mai mari de 10 ca să nu se complice profesorii / LEŞINUL înseamnă un adorm foarte mic / CEAŢA este o brumă care stă la aer / SPRINCENELE folosesc ca să ţină fruntea sus, ca să nu-i vină fruntea pe ochi / FLUTURAŞII au citeodată nervi şi de-aia se învîrt în jurul beculuî şi se scarpină şi unul de altul / ELASTICUL se face din zgîrciul de la unii porci, la ciorapul meu e un zgîrci de la un porc atît de mic / VISELE sînt atunci cînd îţi moare tatăl, să îl mai vezi / PUNCTUL este o fiinţă care este departe / UMBRA e un fum de răcoare.

Un anume bun-simţ al colectivităţii

Profesorul Dorel Zaica :

Din astfel de răspunsuri ajung să-i cunosc mai bine pe copiii de şase, opt sau doisprezece ani. Mai bine decît din cursurile universitare. Din necunoaşterea copilului pleacă majoritatea greşelilor pedagogice. Compunerea pe care o face la limba română ar trebui să spună foarte multe despre cel care o scrie. Ca şi în plastică, o compunere înseamnă invenţie. Totul este original. Nu clişee, nu stereotipii, nu returnări, cum li se cere adeseori. Dacă imaginaţia unuia o ia razna, el este imediat pus la punct. O constatare dramatică pentru mine : copiilor le e frică să greşească. De aici, complexe, inhibiţii, învăţatul pe de rost. În cariera mea de profesor cel mai greu moment a fost acela al instalării curajului de a greşi la copii. Curajul de a greşi avînd iniţiativa la un lucru nou şi de a recunoaşte, fapte care au şi puterea de a repara greşeala. Eu nu reacţionez la greşelile lor. O face clasa cum ştie ea, fără să jignească. Există un bun-simţ al colectivităţii, un anume simţ al echilibrului care pune totul în ordinea firească a lucrurilor. O altă constatare : elevii buni ai clasei sînt mai rigizi. Ei au fost obligaţi să înveţe exact, să returneze fidel. Teama de a nu greşi îi încremeneşte. Trebuie să dezvoţi mobilitatea creatoare a copiilor mici şi atunci îţi pui mintea la treabă să găseşti cheia potrivită pentru a menţine creativitatea. Există exerciţii pentru dezvoltarea memoriei, a logicii etc., or, pentru creativitate nu. Uităm că atunci cînd vine la şcoală, copilul mai are încă o aripă suspendată pe cerul basmelor rostite seara.

— Cum sînt, de fapt, copiii ?

— Mă simt foarte rar atît de bine lîngă un adult, dar întotdeauna un copil de şase, şapte ani este adorabil. Scoate din el ca dintr-un laborator. Important este să-i înciţi. Să ştii să faci această încitare.

— Cum dau aceste răspunsuri formidabile ?

— Sînt situaţii cînd într-o discuţie de două ceasuri cu o clasă nu scoţi decît nişte fraze nostime. Trebuie să ai răbdare, să selectezi. Răspunsurile acestea nu sînt mitraliate de copil. Este nevoie de o atmosferă propice. Ce s-ar întîmpla dacă, plecînd de la un spectacol la teatrul de păpuşi, bunicii l-ar pisa cu întrebări ? Ar primi răspunsuri extraordinare. Copiii se plictisesc cînd ratează ceva. Să nu insişti. Să schimbi imediat genul de activitate cu un exerciţiu surpriză.

(Copiii au desenat un profil de băiat sau de fetiţă, lăsînd în partea unde este părul un loc liber, ca o mică pagină, pe care au aşternut prima lor amintire, prima lor experienţă de viaţă. Iată una din aceste mici povestioare :

Eram la bunici într-un sat de munte. O zi foarte călduroasă, ca mai toate zilele lui cuptor. Pe cer nici un nor. Deodată, din înălţimi, apăru un punct mic care se apropia cu o viteză nu prea mare, dar care cu cît se apropia mai mult creştea văzînd cu ochii. Peste cîteva clipe am putut vedea că este un vultur. Cu aripile larg deschise cobora în cercuri largi. Auzisem multe poveşti cu vulturi cu penele de aur din poveştile spuse de bunica. În timp ce îl priveam, o detunătură foarte puternică se auzi din spatele meu. Vulturul, ca fulgerat, se prăbuşi. Bunicul, căci el trăsese, luă vulturul şi se bucură foarte mult de acest vînat. Eu însă nu eram bucuros văzînd cum cade la pămînt vulturul despre care am auzit multe poveştiri".

Cine s-ar încumeta să pună note copiilor cînd se joacă ?

— Un exerciţiu surpriză cum este şi acesta cu „coala memoriei".

— Ideea principală este întreţinerea poftei de lucru la clasele şase, şapte. Primul exerciţiu, încercat cu ani în urmă, a fost foarte simplu : pe o hîrtie am aruncat o singură pată de culoare pe care ei au continuat-o surprinzător. I-au dat o semnificaţie, au realizat compoziţii neaşteptate. Am încercat să complic lucrurile, mărind numărul de culori. Formei 1 s-a adăugat limbajul culorilor. Reacţia : erau prinşi, îi amuza, îi incita. Am trecut la procedee mai complicate ca pictografia şi caligramele, după care am inventat procedee. Au răspuns la fel, ingenios, imprevizibil. Cei mici lucrează fără reveniri, nu au complexe, nu se autocenzurează. Ei nu desenează natura, ci ideea de natură. Ei desenează ce ştiu şi nu ce văd. Se pot antrena însă şi clasele mai mari, a şaptea, a opta. E drept, aceştia se autocenzurează, văd multe, citesc, au o informaţie mai bogată şi compară imediat. Dacă sînt nemulţumiţi după această comparare se pot complexa.

— Ce sînt exerciţiile de dezvoltare a creativităţii ?

— Fiecare lecţie de desen trebuie să fie un joc. Pentru că desenul e o bucurie. Cine s-ar încumeta să pună note copiilor cînd se joacă ? Cînd dascălii pun note la desen au întotdeauna o idee pe care o urmăresc cu înverşunare : ba ridicola corectitudine, ba strădania copilului, ba măsurarea imaginaţiei şi a talentului. Cred că această disciplină ar trebui scoasă din rîndurile cifrelor. Desenul trebuie să bucure. Nuanţa, tonul, compoziţia sînt teme pentru care trebuie să-i antrenez, să-i păcălesti. Copilul ajunge să deseneze din plăcere. Am imaginat 20 de exerciţii-joc şi 10 exerciţii. E complicat să explic în ce constau. Rezultatele sînt minunate. La 12—13 ani obţin nişte lucruri extraordinare : reclame care depăşesc cu mult publicitatea noastră, afişe politice, calendare etc.

(Vă povestim cîteva desene-reclame pentru C.E.C. :

PODIUMUL învingătorilor : pe locul I cupra cu carnetul de C.E.C. în mînă, pe locul II ursul cu stupul în braţe, iar pe locul III corbul cu caşcavalul în cioc / URSUL împinge pe un tobogan obiecte, iar vulpea, aşezată la baza tobogănului, înghite bunurile în filele unui carnet de C.E.C. / VULPEA, ursul, corbul, cocoşul, greierele, furnica, motanul etc., cu carnetele de C.E.C. în mînă, stau la rînd să urce pe corabie, iar Noe supraveghează îmbarcarea / ALBĂ CA ZĂPADA e salvată de la incendiu de pitici care ţin un cearşaf întins (carnetul de C.E.C. sau asigurarea la ADAS).

— Cred că reclamele de tipul acesta ar face mult bine unor instituţii ca O.N.T., A.D.A.S., Loto-Pronosport etc. Desenate şi nu povestite ar fi convins mai uşor. Oricum, cine e interesat vă poate găsi. Cum se naşte un afiş politic ?

— Întîi se naşte ideea din combinarea unor elemente date. Apoi lucrează imaginaţia lor. Din sute de variante ies cîteva lucruri foarte bune. Ideile vin lesne, limba şi locul natal, educaţia determinînd un ataşament patriotic sesizabil încă de la vîrsta grădiniţei. Referirile la steag, stemă, imn, la preşedintele ţării, la fapte ale istoriei capătă dimensiunea respectului şi al dragostei faţă de locul în care s-au născut şi în care muncesc părinţii lor. Vreau să atrag, de asemenea, atenţia că ceea ce reuşim împreună nu face abstracţie de programele şcolare, dimpotrivă.

— Este însă limpede, au toţi elevii vor ajunge pictori.

— Bineînţeles că nu. Dealtfel, exerciţiile, o parte din ele, le-am început la o şcoală generală. Scopul nostru nu este să facem producători de plastică. Îi încurajam să se exprime pe toate căile, joc, plastică, scris, muzică.

— Şi muzică ?

— Şi. Improvizaţiile muzicale le imprimăm, ele reprezintă o stare sufletească, le colăm şi obţinem efecte la fel de surprinzătoare ca în scris sau plastică. Vrem să colaborăm, dealtfel, cu Mircea Vintilă şi cu mini-song-ul lui Mihalea. Dorim să extindem experienta noastră, motiv pentru care facem schimburi periodice şi cu alţi profesori şi i-aş aminti pe Ion Dumitriu, Ion Deac, Danu Teodor, Elena Pantea, i-aş aminti pe studenţii de la „Artele plastice" din Bucureşti.

Este dramatic pentru un profesor să simtă că elevul îl consideră un personaj de la care n-are ce învăţa

— Vroiam să vă întreb, ce înseamnă pentru elevii de la artă plastică aceste exerciţii, aceste teste ? Cît de mult spun, în cazul lor, ceva esenţial ?

— Se dezvoltă creativitatea care le va folosi în ucenicia avansată, sfîrşit de liceu-început de facultate, atunci cînd se vor apropia de zona originalităţii. Amatorul de artă imită în permanenţă. Artistul creează. Cum poate crea dacă nu este de mic obişnuit s-o facă ? Disocierea este valabilă şi la artiştii consacraţi. Experimentele în culoare reprezintă tot rezultatul creativităţii. Dintr-o dată descopăr că sînt tablouri făcute să decoreze un perete şi altele care ridică probleme. Trebuie combinată deci exersarea mîinii cu a creierului. Şi este normal ca atîta timp cît la un liceu de informatică se foloseşte computerul, şi la un liceu de artă să se utilizeze metode moderne de lucru. Nu numai ale noastre, ci şi altele, gîndite de alţi profesori. Profesorul trebuie să aibă în permanenţă noutatea în minte şi în inimă. Dacă nu trăieşte într-o continuă reciclare el este simţit de elev ca un personaj de la care n-are ce învăţa. Şi este dramatic. „Materialul" său va da roade în anul 2000 şi pentru acest an nu-l poţi pregăti cu gîndul, simţirea şi metodele anului 1960. Cu atît mai mult cu cît ritmul de dezvoltare al întregii ţări este o pildă limpede de pregătire a secolului viitor.

— Sînt profesori de desen care sînt şi pictori şi care evită să-şi spună profesori. Dv. ce sînteţi ?

— Şi una, şi alta. Este o problemă falsă Sînt perioade cînd o activitate primează, dar oricum ele se completează în permanenţă. De foarte multă vreme artiştii plastici sînt şi profesori, nu uitaţi că sînt tablouri cunoscute cu ucenici în jurul maestrului, aşadar...

RĂZVAN BĂRBULESCU

Portretul unui filozof român

În filosofia acestui veac, uneori prea dispusă să micşoreze omul, să-i surpe măreţia, un gînditor născut pe plaiuri mioritice s-a străduit să-l reînalţe şi să-l celebreze măreţia. Gîndul lui, inima lui au bătut cu ardoare pentru om, pentru singura făptură sub soare şi stele în stare să vadă şi să salute strălucirea lor. Filosoful trecut în nefiinţă în anul din urmă — neuitatul D. D. Roşca — truditor la oeera de renascentistă eternizare a omului, şi-a cucerit renumele magnific de virtuoz al omenescului.

L-a cucerit atît în ţara noastră cît şi peste hotare. La Paris, în 1928, a uimit cu mintea-i scăpărătoare prestigioşi dascăli ai celebrei Sorbone, atunci cînd, în teza lui de doctorat, le-a demonstrat insolite „afinităţi elective" între Taine şi Hegel. Succesul, răsunător atunci, mai dăinuie şi azi, căci din nici o bibliografie serioasă consacrată lui Hegel nu lipseşte cartea învăţatului român. Dăruind cercetătorilor de pretutindeni o făclie luminătoare de tîlcuri noi în textul hegelian, D. D. Roşca adăuga filosofiei româneşti încă un spor de intrare în universal.

Cu **Existenţa tragică**, apărută în 1934, filosoful oferă o admirabilă lecţie de bună credinţă : refuză să creadă că filosofia secolului a îmbătrînit într-atît încît să atribuie condiţiei umane numai şi numai spinii, nu şi trandafirii. Cînd în Occident „boala-spre-moarte" şi sfredelirea maladivă a neantului se însinuau ca deprimante simptome, olimpianul magistru de la Cluj spunea vieţii un eroic „Da". Gest cu atît mai măreţ cu cît urmează unei lucide decriptări a antinomiilor existenţei. Nimic nu scapă privirii lui adînc-văzătoare : nici fragilitatea de „trestie cugetătoare" a omului, nici pătimirile lui, nici neşansa de fiinţă pieritoare, nici încercuirea lui ostilă de către univers. Dar nimic nu-l face pe filosof să cocheteze cu deznădejdea, să consimtă la tînguirea agonică a Casandrelor de aiurea. Echilibrul etosului românesc îi menţine neumbrit calmul şi surîsul. Nimic nu-l clinteşte din încrederea senină că deasupra stihiilor şi a restriştei poate răsări curcubeul fericirii şi că omul poate săvîrşi saltul de la un Don Quijote rătăcitor la un Prometeu victorios. Nimic nu-l hotărăşte să abdice de la optimism — din speranţa înaripată în mai bine el face o sublimă sfidare a „existenţei tragice".

Floreta ascuţită a gîndului său a duelat neobosit cu potrivnicii demnităţii omului. Oriunde a întîlnit negaţii nevrednice ca acestea — că omul ar fi o fărîmă de pulbere în univers, o izvodire zadarnică, o acoladă sterilă a hazardului, o cuvîntătoare neputincioasă — le-a spulberat, restabilind adevărul triumfător al supremaţiei şi valorii fiinţei umane. Format în tradiţia străbună a preţuirii muncii, el a stăruit cu rîvnă asupra definirii omului ca demiurg. Cum s-ar susţine tulpina zveltă a „trestiei cugetătoare" dacă nu prin nervura de oţel a muncii şi creaţiei ? Creînd, omul îşi în stăpînire universul şi pe sine însuşi. Vocaţia lui constructivă îl face să convertească haosul în ordine armonioasă, neliniştea lăuntrică în capodoperă, înfrîngerea în victorie, durerea în bucurie, lacrima în zîmbet. Punînd în dialectic exerciţiu o frumoasă zicală, gînditorul probează că omul sfinţeşte locul prin fapta sa şi, mai mult, dă sens existenţei sale tot prin ea.

Ce misiune l-a fascinat îndeosebi pe filosoful român ? Să fie o călăuză pentru acest aspirant-la-desăvîrşire care este omul. Să-i ajute să descopere în sufletul său şi în preajma sa oaze de blîndeţe, frumuseţe şi bunătate, să le ocrotească şi să le extindă. Să caute izvorul de apă vie care irigă dragostea de adevăr şi respectul faţă de om. Să-şi întîmpine mereu semenii cu pîinea şi sarea omenoasei înţelegeri. Să deschidă vieţii şi destinului defilee aurorale. Toate laolaltă certifică noblеţea misiunii unui mare umanist.

Filosofînd sub zodia luminată a omeniei româneşti, D. D. Roşca revelează că existenţa umană poate deveni o feerică Arcadie unde trecători sînt spinii şi nemuritori numai trandafirii.

LUCIA DUMITRESCU-CODREANU

ZAMFIR DUMITRESCU — Portret

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Portretul din această pagină îl reprezintă pe Ion G. Duca în vremea cînd era ministrul instrucțiunii publice și cultelor (1914—1918) — deci și în anii refugiului de la Iași, cînd s-au întîmplat cele rememorate mai jos.

Mărturisim că am stat în cumpănă dacă să transcriem pentru cititori acest capitol. Deoarece în filele respective memorialistul s-a văzut pus în situația de a-și întrerupe relatările privitoare direct la epopeea unității naționale, pentru a face loc unor amare destăinuiri din culise politice și mai puțin politice.

În momente pline de dramatice suferințe pentru poporul român s-au găsit, din păcate, oameni care au pus mai presus de cauza națională, de însăși ființa neamului grav amenințat — versatile manopere ale unui condamnabil oportunism politic.

Am hotărît totuși să transcriem pentru cititorii zilelor noastre capitolul intitulat „Iași — Primele săptămîni" — în ideea de a facilita reconstituirea icoanei pe cît de vii, pe atît de tristă a unui timp eroic umbrit uneori de patimă și delațiune.

Lumea intrată în hora uneltirilor, se va vedea, este diversă. Interesele sînt și ele felurite. Reprezintă impulsuri pornite din micimea unor suflete sterile — la cel de teapa bancherului Chrissoveloni și Simkây Lahovary. Sînt mobiluri ale unor jocuri politice diversioniste — pentru cei din tabăra opoziției (vezi Take Ionescu). Sînt luate drept pretexte întru întreținerea unei atmosfere de criză — de către o parte din miniștrii aliați aflători la Iași. Dar sînt și motivate de inerente neliniști alimentate de interesați prin ablle dezinformări — generatoare ale unor sentimente de neîncredere și suspiciune pînă și la cei mai devotați amici (precum Saint-Aulaire și Barclay).

În fond, cititorii lesne vor desprinde din toate acele petrecute tribulații expresia politicianismului claselor dominante — care nici în ceasuri de cumplită încercare pentru națiune nu se arătau la înălțime, răminîndu-i tot ostașului român jertfelnica și sacra datorie de a salva glia străbună.

Dealtfel, panica regizată în acea iarnă la Iași își află descrierea — cam în același termeni — și în memoriile altor oameni politici români sau străini (Saint-Aulaire, spre pildă).

Și în acest capitol, ca de fiecare dată, I. G. Duca zugrăvește situații și oameni din epocă, furnizînd informații interesante despre Iașiul marii bejenii, despre bizara faună umană aflată într-o perpetuă derivă.

Scrupulos și onest, memorialistul prezintă (desigur, în marginile democrației burgheze) date și fapte de ordin național — a căror veridicitate rezistă, cu mici și neînsemnate excepții, testărilor celor mai exigente și din surse varii.

STELIAN NEAGOE

Iași — Primele săptămîni (I)

Cînd m-am scoborît din vagon la Iași, Gârboviceanu și cu Budurescu (funcționari superiori în ministerul liberal — n.N.) mă așteptau ca să mă conducă la Mitropolie, unde era orînduit să locuesc. Ne-am urcat într-o oribilă birjă cu un cal care abea înainta și am plecat. Budurescu care deja pe chelul gării mi se părea foarte agitat, îmi comunică imediat și speriat că la Iași e o zarvă nemaipomenită, că indignarea lumii împotriva guvernului și îndeosebi împotriva lui Brătianu e așa de mare, încît trebuie să ne așteptăm la lucruri grave. Cunoscînd obicelul românilor de a-și exterioriza simțămintele printr-o violență de limbaj care depășește întotdeauna fondul real al gîndurilor sale, sinistrele prevestiri ale amicului Budurescu m-au lăsat nepăsător. Situația era firește serioasă, dar înainte de a mă alarma ceream să mă informez mai cu deamănuntul despre cele ce se spuneau și se uneltcau la Iași.

Ajuns la Mitropolie, mitropolitul Pimen mi-a ieșit întru întîmpinare și mi-a urat bună venire în casa lui pe aceste vremuri atît de dureroase pentru țară. Îl cunoșteam de mult, ca ministru de culte avusesem de doi ani raporturi foarte cordiale cu el, îmi închipuiam deci că convicțuirea sub același acoperămînt a mitropolitului Moldovei libere și a ministrului său refugiat se va petrece cel puțin în condițiuni normale.

Mi se rezervaseră, sus la etajul întîi, trei camere ; un salon și două odăi de culcare. Camerele cu mobilierul lor învechit, cu nenumărate icoane, gravuri bisericești și fotografii de ierarhi aveau farmecul lor și îmi reaminteau arhondaricurile mănăstirii cunoscute. Vederea spre Bahlui cu Cetățuia într-o parte și Galata într-alta era frumoasă, ca multe vederi ale acestui Iași plin de atîta poezie.

Lîngă mine, Vintilă Brătianu ocupa o mică odaie precedată de un mic coridor unde erau depozitate o ladă modestă și două geamantane — tot ce luase cu el în refugiu acest atotputernic ministru pe care calomniatorii l-au învinuit pe urmă că în mijlocul dezastrului cărase în Moldova trenuri întregi de butoaie de vin și de tot felul de avuturi. Chilia aceasta de monah se potrivea de minune cu acea latură de ascetism a firii lui Vintilă Brătianu pe care pe lîngă grele răspunderi legate de sarcina de ministru de război îl rodeau cumplit suferințele : despărțirea de nevasta și copilul său, lipsa oricărei știri despre soarta lor în București. Sub aerele lui severe lumea nu va ști niciodată ce inimă sensibilă, delicată și profund sentimentală se ascunde în Vintilă Brătianu.

Alături de noi avea o cameră și Morțun. El n-a stat însă decît trei, patru zile. S-a mutat pe urmă în oraș.

Primele zile, pînă să ne putem organiza o gospodărie, eram oaspeții înalt prea sfințitului. În marea sufragerie de jos, rău încălzită, mese interminabile, mîncare greoaie călugărească, rău servită de călugări pletoși și murdari. Mitropolitul era pornit pe vorbă. Toată politica țării și a lumii o depăna de-a lungul mesei și de cele mai multe ori și după masă, sus în salon. Regulile ospitalității cereau să ascult toate aceste banalități, să par a mă interesa de apropae la discuție, să răspund la întrebările ce mereu mi se puneau. Vă închipuiți dacă în starea sufletească în care eram mai aveam pofta de a consacra cîteva ore pe zi unor asemenea convorbiri. Din fericire providența s-a milostivit de mine și mi-a venit întru ajutor. Sosisem de la Boboc răcit. Două, trei zile am luptat cu boala, pe urmă însă m-a răpus și am trebuit să stau cîteva zile în pat ca să scap mai repede de această ușoară gripă și ca să-mi pot relua ocupațiile care deveneau tot mai numeroase și mai absorbante.

Păstrez vie și azi amintirea acestor cîteva zile. Afară întuneric, vînt și frig. Pe front înfrîngeri, retrageri, bejenii, jaf și prăpăd. De la București comunicate triumfătoare ale lui Mackensen. La Iași mizerii, fierbere, pumni încleștați, strigăte de răzbunare, intrigi, dureri sincere și ambiții perfide. Și pe deasupra tuturor acestora, nesiguranța — groaznica nesiguranță a zilei de mîine.

Întorceam și iar întorceam acest noian de gînduri în capul meu și filozoficește citeam pe vechii noștri cronicari. Evocarea trecutului nenorocit al acestei țări reducea suferințele noastre de azi la adevăratele lor proporții și îmi dovedea la fiecare pagină că dincolo de această vitregie a vremurilor a răsărit mereu pentru noi soarele unei reînvieri pe care toată evoluția istorică o prevestea acum mai mare, mai însemnată și mai luminoasă decît oricînd în trecut. Pe lîngă ce au îndurat strămoșii noștri, ceea ce înduram noi mi se părea puțin. Dacă atunci nădejdea în viitorul neamului nu pierise, mi se părea de neînchipuit și nedemn ca azi îndoiala să încolțească în sufletele noastre...

Deși în pat, prin Vintilă Brătianu, prin diferiți prieteni, prin ziariști prieteni de la cenzură, dar mai cu seamă prin Mărzescu am putut repede afla ce se întîmpla în oraș și ce se urzea. Budurescu avusese dreptate : zarva era cumplită și generală. Începea de sus, de la palat. Regele era cu Brătianu la Marele Cartier, dar regina era la Iași într-o stare de spirit cît se poate de rea...

Intriganții, care mișună în jurul curților regale ca și corbii în jurul hoiturilor, și-au zis îndată că aci e ceva de făcut. Și s-au pus pe lucru. Toate ostilitățile de la palat împotriva lui Brătianu, care erau contenite dar care erau numeroase, au izbucnit cu o furie nemaipomenită. Simky Lahovary (doamnă de onoare la curtea regală — n.N.) în special era dezlănțuită. Brătianu avusese dreptate să se opue numirii ei. Era intrigantă din fire și stupid intrigantă. Zic stupid fiindcă nici ea nu știa ce voia și se contrazicea într-una, în simpatiile și antipatiile ei deopotrivă violente. Venise ceasul să se răzbune și ea împotriva omului care comisese marele păcat de a o cunoaște prea bine. Toată lumea aceasta, împinsă și din afară din cercurile opoziției, tăbărise pe nenorocita regină și îl spunea de dimineața pînă seara : Brătianu e vinovat de tot ce s-a petrecut, dacă nu amina necontenit intrarea noastră în acțiune, dacă alegea un alt moment pentru a ne băga în foc, dacă nu se încăpățîna să treacă Carpații, dacă nu disprețuia Bulgaria, dacă nu ne împunea pe Iliescu al său la Marele Cartier, dacă încredința comanda armatei lui Averescu — țara ar fi azi neîncălcată de dușmani, intervenția României ar fi adus cauzei aliaților servicii neprețuite, am fi arbitrii războiului și fala lumii, iar majestatea voastră ar fi liniștită în palatul ei în loc să rătăcească ca o nenorocită pe drumurile pribegiei. Regina, care este influențabilă și mai ales care n-a știut niciodată exact ce se petrece, care prin urmare era cu desăvîrșire incapabilă să deslușească partea de adevăr, de exagerare sau de calomnie cuprinsă în toate aceste afirmațiuni, regina s-a lăsat convinsă și a început să destăinuiască tuturora gîndurile și simțămintele ei.

Dar nu era destul să înlăturî pe Brătianu. Trebuia găsit un succesor capabil să stăpînească situația și cu destulă autoritate ca să apară în opinia publică ca un salvator al patriei în primejdie. Take Ionescu ? Regina nu-l iubea și pe urmă Take Ionescu era și el tot unul din propovăduitorii acestui război, un fel de complice, activ complice printr-o vinovată pasivitate. În fine, Take Ionescu prea era politician. Dezastrul este opera politicianismului, este condamnarea lui definitivă. Trebuie un om nou. Dar cine ? Cine ?

În tăcerea castelului de la Ghidigeni, Jean Chrissoveloni găsi într-o noapte de insomnie cheia enigmei : Mișu. Nicolae Mișu, ministrul nostru la Londra. Era un om capabil, energic, în afară de partide, bine văzut de cercurile diriguitoare engleze, deci în măsură să ne asigure ajutorul și bunăvoința celui mai puternic dintre aliați : Imperiul Britanic. Era minunat.

Într-o goană de automobil — căci firește [ca] la orice milionar ce se respecta pe aceste vremuri, cînd toate automobilele erau rechiziționate, la Ghidigeni sub diferite forme și sub diferite pretexte garajul era plin de automobile — Jean Chrissoveloni se repezi la Iași. Simky Lahovary la repede convinsă și regina de asemenea. Să se telegrafieze la Londra și Mișu să plece imediat.

Jean Chrissoveloni — care totuși era un om inteligent — cu o mantă aruncată pe umeri se plimba prin Iași cu aere misterioase, aproape conspirative. Îți răspundea sibilic la întrebări. Simky Lahovary și clica din jurul ei priveau pe miniștri de sus. Nesiguranța preceda disgrația.

În rîndurile opoziției agitația era și mai vie. Take Ionescu și prietenii lui nu se mulțumeau cu încriminările, ceea ce la urma urmei ar fi fost firesc, reclamau puterea pentru ei singuri. Pe stradă, prin saloane făceau gălăgie multă. Cum discutai cu ei între patru ochi mărturiseau că ceea ce îi încurcă e parlamentul. Să guverneze ei cu un parlament liberal era o imposibilitate, o formulă de înțelegere cu partidul liberal trebuia deci găsită. Dar fără Brătianu. Brătianu fiind marele vinovat, trebue cu orice chip înlăturat. Se făceau fel de fel de combinații. Se vorbea de o formațiune Costinescu, de una cu Ferechide în cap. Unii mai întreprinzători, întemeindu-se pe cuvinte auzite pe ici pe colo, se gîndeau să încerce o spărtură în rîndurile majorității. În primul moment Take Ionescu, aflînd despre starea de spirit a reginei, crezu că va găsi acolo regimul necesar acțiunii sale. Cînd află însă că la palat se vorbește de Mișu, prudent și realist cum era, se gîndi că parcă tot ar fi mai bine o tranzacție cu autorul dezastrului. Dealtminteri, Victor Antonescu, avînd întîmplător o convorbire mai lungă cu el, a rămas cu impresia că Take Ionescu nu-și închipuia serios că va putea înlătura pe Brătianu și guverna singur. Se temea ca Brătianu, în refugiu, să-l lase la o parte din orice combinație ministerială și făcea toată această zarvă mai mult pentru a intimida pe rege și pe liberali și a se impune astfel. atenției lor. Fapt este că atunci cînd Victor Antonescu i-a vorbit ca de la sine de nevoia imediatei constituiri a unui guvern național, în care el și prietenii lui să fie într-o largă măsură reprezentanți, toată intransigența lui Take Ionescu a dispărut ca prin farmec și a părut foarte dispus să se împace cu o asemenea eventualitate. Nu e mai puțin adevărat însă că deocamdată larma prietenilor săi, la care adăuga văicărelile refugiaților și enervarea generală în care cu toții trăiam, crease o atmosferă aproape răzvrătitoare.

Și corpul diplomatic se contaminase de această stare de spirit. Întîi Poklewski primise vești rele de la Petrograd. Prea iubit în cercurile influente de acolo nu fusese el niciodată. Fiind polonez de origină și catolic de religie, lumea pravoslavnică nu încetase nici o clipă să-l bănuiască. Desigur că dacă n-ar fi avut norocul în timpul șederii sale la Londra să se bucure de prietenia regelui Eduard, cu toată marea avere de care dispunea ar fi înaintat cu greu în diplomația moscovită. În orice caz, înfrîngerile României se resfrîngeau și asupra lui. I se imputa că a informat greșit guvernul său asupra adevăratei situații și asupra adevăratelor posibilități ale României. I se făcea îndeosebi un capăt de acuzare din încrederea neclintită ce manifestase lui Brătianu. Se aștepta dintr-un moment într-altul rechemarea lui. În asemenea condiții, tot ce se putea cere lui Poklewski — o prudență și mai cu seamă o tăcută expectativă.

Barclay (ministrul Marii Britanii în România — n.N.), leal din fire și potrivnic schimbărilor, ca toți englezii, era însă și el zdruncinat de tot ce auzea în jurul lui. Jean Chrissoveloni, prin nevasta sa care era englezoaică și prin amestecul său în afacerea contractului britanic, era intimul Legației britanice. Nu se mulțumea deci să lucreze prin toate mijloacele în sensul vederilor sale, ci și insinua. Feriți-vă de lealitatea lui Brătianu. Nu v-ați întrebat de ce și-a lăsat mama, surorile și cîțiva prieteni devotați la București ? Să nu vă treziți mîine, poimîine cu o pace separată. Fiți mereu cu ochii pe el și ca să scăpați de orice grijă, să vă puteți în orice împrejurare bizui pe România, ajutați-ne să-l îndepărtăm de la putere. Bătrînul nu credea ; simțămintele sale de gentleman nu puteau concepe asemenea felonii. Dialogurile între englezul rectilin și între grecul insinuant au trebuit să fie adesea extraordinar de interesante. Se clocneau două lumi. Dar proverbul francez „calomniez, calomniez, il en restera toujours quelquechose" cuprinde un etern adevăr și Barclay mai era și necăjit : nu-și mai putea bea în fiecare seară sticla de șampanie franțuzească. Și la supărare omul se schimbă și cîte nu face...

Saint Aulaire era nou venit și pe lîngă aceasta, ca mulți compatrioți ai lui, era lipsit de spiritul de adaptabilitate. Foarte cinstit, se căsnea să vază clar situația dar nu reușise încă. Ceea ce îi spuneau colegii lui, miniștrii aliați, era formal contrazis de personalul legației sale. Era acolo îndeosebi un consilier de legație numit Lacombe, puțin inteligent și foarte închipuit care, nu știu de ce, nu ne putea suferi. Ostilitatea sa față de guvern mergea pînă la aversiune, dar era secundară. Ceea ce era mai grav și cu desăvîrșire inadmisibil e că ea se întindea și asupra țării. Așa fiind, St. Aulaire nu știa ce să mai creadă și bineînțeles, mai mult poate decît oricare altul, era susceptibil să fie influențat de tot ce se punea atunci la cale în vechea capitală a Moldovei.

Fasciotti (ministrul Italiei în România — n.N.), intrigant cum era, se complăcea prin firea lui însăși în acest viespar de sforării de mici „combinazione" și vrînd-nevrînd le alimenta prin concursul său.

Cît despre zeii minori : Psiha (ministrul Greciei în România — n.N.) era cu totul în apele cenaclului Chrissoveloni ; Marincovici (ministrul Serbiei în România — n.N.), care nu putea ierta lui Brătianu că nu intervenise în momentul dezastrului sîrbesc, se bucura în fundul sufletului său că pătimim și noi ce pătimește țara lui ; iar acrul Iperseele de Strihou (ministrul Belgiei în România — n.N.) era prea nemulțumit de locuința pe care cu atîta osteneală Mărzescu i-o găsise, pentru ca să nu reverse asupra lui, asupra guvernului, asupra lui Brătianu personal, asupra fiecărui român în parte și asupra României în totalitatea ei.

În două cuvinte, deci, atmosfera ostilă care sub forma de telegrame cifrate și de rapoarte zilnice inundau, spre marea pagubă a României, cancelariile aliaților noștri și prin ele opinia lor publică.

RUGBY

Farmecul sportului cu balonul oval

Mulțumindu-le tuturor celor care au transmis tradiționalele urări de Anul nou prezentei rubrici din „Flacăra", vom zăbovi mai cu osebire asupra entuziastei epistole transmise de către cititorul nostru Petcu Constantin Mircea, frezor la I.A.E.M. Timișoara, care își amintește cu plăcere că „în copilărie" a practicat rugbyul la C.F.R. Timișoara. Lăsînd la o parte confuzia sa în legătură cu numele și persoana mea, referitor la „rapsodul-folk" cu nume asemănător, dar cu preocupări diferite, Tudor Gheorghe, voi remarca, însă în rîndurile primite de la amabilul cititor, citeva idei foarte clare și judicios subliniate. Părerea dumisale — deși își mărturisește modesta competență, încercînd să fie „la curent cu tot ce este nou și, bineînțeles, cu ultimele succese sportive ale românilor noștri" — este aceea că : „popularizarea sportului cu balonul oval nu se poate face numai prin succesele tricolorilor, deși aparițiile lor pe gazon aduc în prezent mai mulți spectatori decît, să zicem, în citeva meciuri de campionat" și că, la drept vorbind, „numai succesele naționalei nu stimulează prea mult gustul pentru rugby". Aserțiune perfect valabilă și de bun simț ! Notorietatea greu obținută și succesul aparent spontan trebuie însă abil exploatate și printr-o onestă raționare suporterul nostru nu uită să ne amintească situații și efecte similare : „Cînd voleibaliștii, handbaliștii, tenismenii Ilie Năstase și Ion Țiriac, ori canotorii sau gimnastele noastre au strălucit, întregul tineret i-au urmat și în perioada respectivă nu s-a jucat nimic altceva decît handbal, volei ori tenis, pe orice teren, chiar improvizat. **Acuma-i momentul pentru relansarea rugbyului** și aceasta se poate face în primul rînd cu ajutor, dar ajutorul celor competenți și care, pe deasupra, sînteți și ziariști. Deci, **să batem fierul cît e cald !**".

Îi voi pomeni, în replică, grijuliului interlocutor, faptul că însăși rubrica aceasta, inedită în publicistica noastră, am considerat-o, încă de la apariție, ca pe un „eseu la colț", o acțiune „realizată" și încă „transformabilă" ! Sper că nu i-a scăpat din vedere nici veritabila „grămadă deschisă" provocată de ziariști din toate compartimentele și de toate gabaritele, în sprijinul ideii noastre, salutînd amiaza acestui astru oval.

Pînă și Fănuș Neagu, lamantinul cu voce de sirenă amăgitoare și profeții false asupra destinului cluburilor noastre de fotbal, și-a lăsat pînda dionisiacă de la pîlnia dintre Scyla și Carybda, Instrunindu-și lira cu citeva acorduri armonioase de „trei sferturi" și frecventîndu-i pe frații Chivu — vechi rugbymeni !

Nu vom uita pozitivul fapt că și ziarul „Sportul" și-a intensificat rubricile de specialitate prin aceea intitulată : „Să cunoaștem mai bine rugbyul și pe rugbyști". În cadrul acestei binevenite rubrici, colegul Aurel Neagu i-a luat un prețios interviu lui Mircea Paraschiv, căpitanul reprezentativei noastre, intitulîndu-și articolul cu „deviza de aur" expusă de acesta : **„Întîi «Clubul echipei României», apoi echipele cluburilor noastre !"**

Iată o formulare care nu contrazice, în fond, propunerile cititorului timișorean. Ba, mai mult încă, Paraschiv adaugă sugestii prompte și concretizabile : „Explicarea regulamentului la televiziune în emisiuni speciale, cu exemplificări internaționale, cu faze pe încetinitor, ar fi foarte utilă. În Marea Britanie, țara rugbyului, unde mingea ovală este văzută de copii din leagăn și unde vin 70 000 de spectatori la un meci, există emisiuni TV transmise cu regularitate pentru propaganda acestui sport. Și presa noastră poate face mai mult, chiar „Sportul" !"

Veritabilă ținută rugbystă ! Așa e ! Nu voi să fiu acuzat că doresc să înclin tirizia de partea gazetarilor, dar trebuie înțeles că și aportul lor mulează anumite contururi potențiale. Iată, de-o pildă, aș fi vrut să aduc unele considerente imediate asupra partidei Franța—Scoția (16—9), disputată la 17 ianuarie a.c. (începutul turneului celor 5 națiuni !) pe Parc des Princes. Amîndouă echipele prezintă un deosebit interes pentru națională noastră de rugby, apropo și de viitorul turneu în Scoția. Transmisiunea directă promisă de televiziunea noastră n-a avut loc, astfel încît ne vom rezerva plăcerea comentariului pentru mai tîrziu. Și încă ceva ! Frezorul timișorean Petcu nu uită nimic : „N-am văzut încă în librării un regulament al jocului de rugby. Ați putea dv., chiar în revista „Flacăra", să ne inițiați în tainele rugbyului ?"

Răspunsul e ambiguu : Da — numai la modul general și pe ici-colo, prin punctele esențiale, vorba lui Conu Iancu. Nu — la modul particular și dacă doriți să deveniți arbitru. Pentru acestia din urmă, se poate procura Regulamentul jocului de rugby (ultima ediție — 1980) de la Federația Română de Rugby.

În viitoarele rubrici vom aborda și unele probleme regulamentare importante. Vorba cititorului nostru devotat : Să batem fierul !...

TUDOR GEORGE ■

CE RĂU V-AM FĂCUT ?

Semnificația posesiei balonului

Este știut că SCOPUL în fotbal este de a marca goluri. De cele mai multe ori, măcar unul în plus față de adversar. Aceasta înseamnă că POSESIA BALONULUI este determinantă, numai cine are balonul avînd posibilitatea de a realiza un gol. Și nu numai atît. Echipa care stăpînește balonul nu este obligată să se apere în timpul acțiunii de atac, ci numai să ia niște măsuri privind, mai ales, pe jucătorii adverși rămași în ultima ei linie. În aceste condiții, vechiul principiu tactic care zicea „cel mai bun atac este apărarea" se transformă, explicațiile fiind simple. Adversarul nu va marca dacă îl privezi de balon ; modul de a te apăra este acela de a păstra balonul ; a pierde prematur mingea devine o eroare tactică de primă mărime ; trebuie preferată întotdeauna o pasă în plus decît una în minus, chiar dacă, uneori, această pasă în plus nu reprezintă soluția cea mai adecvată fazei de joc ; ea lasă echipa în posesia balonului, ceea ce are un aspect pozitiv.

Păstrarea balonului nu va constitui un scop în sine, deoarece ea trebuie considerată ca fază inițială și indispensabilă a PROGRESIEI BALONULUI către poarta adversă. Studiile statistice întreprinse în acest sens demonstrează că echipele care-și asigură în cursul unui meci un timp de posesie a balonului net superior celui al adversarului obțin, cel mai adesea, victoria. Asta nu înseamnă că, uneori, nu este și învinsă, alți parametri hotărînd succesul dintr-o zi sau alta. Totuși, pe ansamblul unui campionat, ea se va găsi, cu siguranță, în grupa de frunte a clasamentului.

Înainte de a puncta modul prin care se ajunge la păstrarea balonului, vreau să subliniez faptul că într-un sport colectiv ca baschetul, de exemplu, toți cei 5 jucători ai echipei sînt constant și direct prinși sau interesați de fazele jocului. În schimb, sporturile pe teren mare, ca fotbalul, implică o CONCEPȚIE GENERALĂ, ca structură. În fotbal, nu toți jucătorii sînt direct interesați de faza jocului în același moment. Unii sînt în inima fazei, alții nu sînt, ceea ce evident nu înseamnă că cei din urmă nu acționează în funcție de evoluția situației. Așa că, pe baza concepției generale (în structura sa principală), ca prim răspuns, concluzionăm că, pentru a asigura păstrarea balonului, este obligatoriu :

a) de a se crea în jurul purtătorului balonului o gamă variată de posibilități de transmitere ; astfel, îndată ce un jucător este în posesia balonului, devine necesar ca o serie de soluții să-i fie propuse — cît mai rapid posibil — prin intrarea în acțiune (demarcarea) a SPRIJINITORILOR (cei din față) și SUSȚINĂTORULUI (cel din spate) ;

b) de a dezvolta la purtătorul balonului aptitudini și eficiențe care să-i permită să-l păstreze, așteptînd ca „structura" favorabilă transmiterii balonului să intre în acțiune.

Numeroase pierderi de mingi au la origine absența organizării suficiente în jurul balonului sau organizarea ei prea lentă. Dar și lipsa de înzestrare a jucătorilor (absolut necesară păstrării individuale a balonului, cu toată opoziția) în PĂSTRAREA BALONULUI, a efectuării DRIBLINGULUI sau FENTEI. Mai ales cînd ei sînt numiți CONDUCĂTORI de JOC. Căci și acestor „strategi" trebuie să li se ofere sprijin și susținere, cît mai multe soluții, pentru ca din cele propuse să o aleagă pe cea mai adecvată, pe cea mai eficace. Căci, cum rețeaua de comunicare nu este automatizată, înainte de a se servi de vreo legătură, jucătorul trebuie să se asigure că ea este utilizabilă în vederea realizării de goluri. Doar acesta este, cum ziceam, scopul jocului...

CONSTANTIN TEAȘCĂ ■

OMUL CARE JOACĂ

Apă la bord !

Luna ianuarie este, indiscutabil, pentru jucătorii noștri cea mai grea. Zilele par mult mai lungi prin încărcătura de efort la care sînt supuși, chiar dacă întunericul serii cade neașteptat de repede. Plictiseala acestui gen de efort, tipic pregătirii de iarnă, apare și ea cam după trei săptămîni, alergările lungi, mai mult pe șosele, și circuitele din sală fiind rareori înlocuite cu ceva mai atrăgător. E drept că imaginația ar putea fi puțin forțată și soluții inedite ar apărea chiar dacă viscolul de afară se dovedește vinovat de consecvent în a acoperi mereu cîmpurile de joc cu plapuma-i albă ori de cîte ori colțul ierbii încearcă să-și ridice victorios capul plăpînd și înghețat. Convingerea mea rămîne, în continuare, aceea că nu folosim suficient luna decembrie, al cărei timp se dovedește de mulți ani prielnic fotbalului. Am putea reîncepe la mijlocul lui februarie, scurtînd aceastăprea lungă hibernare pe care alții nu și-o permit avînd și ei cam aceeași climă.

Cred, așadar, că hibernăm prea mult, fotbalul ca reușită depinzînd foarte mult de antrenarea prin joc și, desigur, prin descompunerea și reasamblarea componentelor sale în antrenament.

Tot în acest sens, refacerea organismului se face în vacanța iernii prin „nevinovatele" grăsimi pe care sărbătorile tradiționale le pun la dispoziția oamenilor pentru a-i îmbuiba nerațional. „Degresarea" inerentă se produce și ea, cu murături, și, ca orice mașină care se respectă, și jucătorul apelează pentru a se încălzi la antigel, dar... smuls din struguri ?! Chiar și așa, totul este de înțeles și de iertat la acești „oameni care joacă". Este concediul lor și trebuie să uite, prin mici nebunii, de marile nebunii cu care sînt confruntați săptămînă de săptămînă. Sînt convins însă că trebuie să ne cadențăm și noi, din mers, la calendarul fotbalistic al Europei centrale, făcînd adevărata întrerupere vara, atunci cînd salatele, fructele și, mai ales, soarele și apa mingiile mult mai sănătos trupurile muncite sute de zile în lupta de a învinge. Vrem cu toții să ajungem cu formațiile de club în primăvara competițiilor oficiale europene, dar ne e greu să răspundem la o astfel de chemare spre sfîrșitul lui februarie sau la începutul lui martie, cînd piciorul jucătorului nostru vine după două luni și jumătate în care s-a obișnuit mult mai bine cu tăria asfaltului ascuns sub zăpadă sau a parchetului din sală decît cu mingea de zi cu zi.

O încercare cît de cît s-a făcut prin programarea inițială a returului mai devreme ca de obicei, la 21 februarie. Dar minunea fericită a ținut foarte puțin. S-a revenit la 28 februarie, poate și pentru că unele echipe cochetează cu dorința de a face turnee în America de Sud.

Este bine că vor acest lucru, deși pentru Sportul studențesc aduce a sinucidere. Mai utilă mi se pare o astfel de experiență pentru consolidarea echipelor naționale, așa cum fac foarte mulți. Poate și de aceea lotul reprezentativ de tineret a încercat și încearcă încă o astfel de tentativă pe pămîntul fotbalului „carioca". Din motive greu de acceptat, tinerii noștri reprezentativi stau de la 20 decembrie și pînă acum pe picior de plecare, au fost trimiși pentru o săptămînă la cluburi, dar așteaptă în continuare, sub consemn, vestea cea mare...

Poate că intențiile federației de fotbal au fost dintre cele mai bune, dar citind de curînd declarațiile unuia dintre vicepreședinții săi, care continuă să compare munca fotbaliștilor cu aceea a canotorilor, înseamnă că sîntem foarte aproape de „a intra la apă". Și n-ar fi bine să se întîmple așa.

CORNEL DINU ■

Ce prevede noul regulament al activității fotbalistice

— Sînteți, tovarășe secretar Ion Alexandrescu, alături de Florin Dumitrescu, Petre Mihăescu, Andrei Rădulescu și Petru Tatar, membru al colectivului care a redactat lucrarea „Noul regulament de organizare al activității fotbalistice", de aceea v-am ruga să ne precizați ce aduce ea în plus. Se poate ?

— Firește. Înainte de toate însă, țin să subliniez că noua lucrare a fost întocmită pe baza celeia vechi, completată și îmbunătățită. Am realizat acest lucru în urma unei largi consultări a întregii mișcări fotbalistice, luînd în considerare sugestiile și propunerile făcute de comisiile județene, de cluburi și așa mai departe. Lucrarea are 5 părți distincte. Statutul federației. Comisiile și colegiile centrale. Regulamentul de organizare a activității fotbalistice. Regulamentul de organizare și desfășurare a activității arbitrilor și Normele de clasificare. Fiecare din ele apare, față de 1975, cu paragrafe în plus. Au fost introduse unele hotărîri ale Biroului federal, precum și comunicate și dispoziții ale F.R.F. luate în ultimii 5 ani.

— O clipă, tovarășe secretar ! Cînd s-a întrunit ultima dată Comitetul federal ?

— Înțeleg unde bateți, dar chestiunea n-are, dacă mi-e permis să apreciez, o legătură directă cu ceea ce discutăm. Ca să vă răspund totuși, Comitetul federal nu s-a mai întrunit din 22 mai 1978. El se va reuni însă, vă asigur, cît de curînd.

— Să sperăm, scuze pentru întrerupere. Poftiți, continuați, cu rugămintea de a zăbovi asupra regulamentului propriu-zis, problema statutului și a comisiilor fiind, credem, mai puțin importantă.

— E un punct de vedere. De pildă, în ceea ce privește comisiile federației, se constituie o comisie nouă, numită de apel. Ea e formată din 3—5 membri ai Biroului federal și are drept scop judecarea tuturor întîmpinărilor făcute de cluburi, jucători, arbitri, antrenori etc. împotriva hotărîrilor luate de colegiile și comisiile centrale.

— De pildă, dacă un jucător e suspendat de Comisia centrală de competiții și disciplină pe timp de 4 etape, el mai are o șansă, reclamînd la Comisia de apel, da ?

— Da. Cu alte cuvinte, în ideea unei obiectivități sporite, sancțiunile sînt cîntărite încă o dată.

— Ni se pare o inițiativă lăudabilă, mai ales că, din cîte cunoaștem, în fotbalul din alte țări astfel de comisii funcționează de multă vreme. Să mergem, cu voia dumneavoastră, mai departe.

— Regulamentul de organizare s-a completat și concentrat. Dacă el avea, în 1975, 207 articole, are acum 192, mai limpezi și fără suprapuneri. A fost scos capitolul referitor la transferarea jucătorilor.

— Se știe că, în ultimii ani, numărul incidentelor, e adevărat mici, a crescut în perimetrul fotbalului, așa-i ? Cum e tratat acest aspect în noul regulament ?

— Capitolul măsuri de ordine a fost privit cu o atenție specială. De exemplu, cluburile organizatoare au obligația să asigure protecția arbitrilor de la sosirea pînă la plecarea din localitate și, în caz de incidente, să-i însoțească în deplină siguranță pînă la cel puțin 60 de kilometri de locul partidei. În altă ordine de idei, s-a stabilit ca amînările de meciuri să fie dictate numai în cazuri excepționale și după analize amănunțite.

— Să pe fie iertat, dar această chestiune era judicios tratată și în regulamentul din 1975, numai că federația n-a ținut totdeauna cont de ea, ce ziceți ?

— Nu împărtășesc această opinie. Amînările au fost, fără excepție, justificate și, în plus, acordate numai la cererea cluburilor. Continuînd, aș adăuga că, în noua lucrare, s-a modificat, mai bine-zis s-a stabilit, programarea în 16-imile Cupei României în sensul că, la tragerea la sorți, divizionarele A se introduc într-o urnă separată în așa fel încît echipele de categorie inferioară să nu poată juca direct între ele.

— Capitolul al XII-lea se cheamă Abateri și sancțiuni, ce conține el nou ?

— Vom manifesta în această direcție o exigență deosebită. Altfel zis, noul regulament prevede înăsprirea sancțiunilor date jucătorilor și cluburilor, acestea din urmă riscînd să plătească amenzi de pînă la 25 de mii în situațiile în care sînt găsite vinovate de neluarea măsurilor necesare pentru prevenirea unor incidente.

— Dați-ne cîteva exemple din care să reiasă că jucătorii vor fi sancționați mai drastic.

— Pentru injurii, e prevăzută suspendarea de la 3 la 10 etape. Pentru lovirea arbitrilor cu mingea, de la 3 luni la 2 ani. Pentru refuzul de a participa la un joc sau pentru neparticiparea la adevărata valoare, în schimbul unor avantaje, de la 1 an la 2, mergînd chiar pînă la excluderea din activitatea fotbalistică.

— În ceea ce-l privește pe arbitri, care ar fi, pe scurt, noutățile noului regulament ?

— S-a revenit la clasificarea acestora pe categorii, categoria I, a II-a și stagiari, în funcție de experiență, de numărul de jocuri arbitrate și de trecerea examenelor. Trecerea de la o categorie la alta nu se va mai putea face decît pe bază de examen teoretic, scris și probe practice, cu condiția ca arbitrul în cauză să îndeplinească anumite condiții. Pentru loturile divizionare B și C, limita maximă de vîrstă s-a redus la 47 ani, respectiv, 45 de ani.

— Înainte cum era ?

— 50 de ani pentru toată lumea. Acum, a rămas numai la lotul A.

— Așa să fie, problema e însă alta. Cît de aplicat va fi acest atît de complet regulament ?

— Federația nu se va abate, vă asigur, de la nici unul din paragrafele sale. E acesta, dacă vreți, un avertisment.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Lumea în care trăim

Năzuințele Europei

Reprezentanții celor 35 de state care au semnat Actul final de la Helsinki se reîntorc, peste cîteva zile, la masa dialogului de la Madrid. Este un eveniment pe care îl însoțesc speranțele noastre, ale tuturor celor ce trăiesc pe acest continent care a cunoscut prea des momente zbuciumate. Sperăm ca noua rundă a dialogului european să se încheie cu bune rezultate, ca acest dialog să se finalizeze în mod fericit, spre binele tuturor popoarelor din această parte a lumii. Este o speranță pe care România socialistă o sprijină prin acțiunea ei dinamică, neobosită, o acțiune inseparabilă de gîndirea cutezătoare, constructivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, **„Sîntem pentru o Europă care să ofere omenirii un model de relații internaționale, de unitate nouă bazată pe colaborare între țări cu orînduiri sociale diferite"** — sublinia secretarul general al partidului nostru.

Toate propunerile, toate inițiativele și acțiunile României converg consecvent spre acest obiectiv : al unei transformări calitative a relațiilor în Europa, pentru ca din această parte a Terrei să se ofere umanității întregi un model de raporturi capabil să respecte diversitatea de orînduiri și specificul fiecărei națiuni, să garanteze drepturile suverane ale fiecărui popor indiferent de dimensiunea lui, să elimine definitiv forța sau amenințarea cu forța. Dezideratul acesta provine dintr-o îndelungată experiență, din lecțiile trecutului ca și din cerințele prezentului. Europa poate și trebuie să fie unită, o unitate în diversitatea ei, o unitate avînd ca trăsătură vitală independența națională, o unitate în care popoarele păstrînd specificitatea lor să acționeze pentru o lume mai bună și mai dreaptă. Această Europă care a fost atît de des scena unor războaie pustiitoare poate să devină un continent al bunei înțelegeri, al unei vecinătăți fertile, al unor relații întemeiate pe dreptate și echitate. Convingerea aceasta animă puternic România, pe președintele Nicolae Ceaușescu, om de stat de un uriaș prestigiu, care se bucură de stimă și prețuire în Europa și în lume pentru tot ceea ce a făcut în folosul păcii și colaborării internaționale.

Reluarea dialogului de la Madrid oferă încă un prilej pentru reafirmarea poziției clare a României în favoarea unei acțiuni conjugate a statelor de pe continent, acțiune care să elimine definitiv pericolul de război. Esența acestei poziții o găsim exprimată în cele zece propuneri prezentate, în decembrie, la Madrid, propuneri care prin spiritul lor constructiv și prin semnificația lor concretă, pot să impulsioneze procesul făuririi securității și cooperării pe continent. Ele poartă amprenta viziunii novatoare a președintelui Nicolae Ceausescu, a conceptului său de politică externă, politică puternic ancorată în realitate.

Accentul principal este pus, în mod firesc, pe eliminarea riscurilor pe care le presupune transformarea Europei în primul arsenal al lumii. În context se relevă însemnătatea unor măsuri eficiente în direcția creșterii încrederii, dezangajării militare și dezarmării. Securitatea europeană nu se poate clădi pe un fundament șubred, pe fundamentul cursei înarmărilor. Securitatea europeană nu înseamnă doar declarații de bune intenții ci măsuri care să probeze aceste bune intenții. Iar pentru aceasta este nevoie să se diminueze pericolele ce decurg din acumulările de armamente și armate în Europa. O conferință europeană pe această temă esențială se vădește imperioasă. Dar o serie de măsuri pot fi adoptate încă de la Madrid : asumarea angajamentului de a nu se efectua manevre multinaționale în apropierea frontierelor altor state ; renunțarea la sporirea bugetelor militare pînă la realizarea unui acord privind reducerea acestora ; acordul de a nu se instala noi baze militare, inclusiv arme nucleare și de a nu se disloca noi trupe pe teritoriul altor state în Europa etc. Sînt cîteva din propunerile ce vizează excluderea forței și amenințării cu forța din relațiile intereuropene, elementul cheie al asigurării unei autentice securități a statelor de pe continent.

Desigur, problemele făuririi acestei securități sînt complexe, colaborarea dintre statele continentului trebuie să se dezvolte multilateral — economic, tehnico-științific, cultural, pe planul schimburilor umane etc.

Întrebarea vitală a momentului se referă la perspectivele dialogului european. Nu ignorăm dificultățile, nu trecem cu vederea că prima etapă a demarat greu, dar ne amintim că în cele din urmă a prevalat rațiunea. Fără a anticipa rezultatele — este imposibil s-o facem — credem că, în ciuda greutăților inerente, există posibilități de a se ajunge la un final pe măsura așteptărilor popoarelor. Pentru aceasta este însă nevoie ca spiritul constructiv să înlăture manifestările de polemică sterilă, să se impună o ambianță de conlucrare și bunăvoință. România este ferm convinsă de necesitatea continuității eforturilor statelor ce au semnat Actul final de la Helsinki, oferindu-se în acest sens să găzduiască la București viitoarea reuniune general-europeană.

Președintele Nicolae Ceaușescu sublinia recent referindu-se la reuniunea de la Madrid : **„În ce ne privește, noi dorim și vom face totul pentru desfășurarea lucrărilor într-un spirit de lucru, de responsabilitate față de interesele popoarelor europene și ale întregii lumi, astfel încît, reuniunea să ajungă la concluzii cît mai pozitive, în primul rînd cu privire la afirmarea angajamentului ferm față de documentele semnate la Helsinki, a hotărîrii tuturor statelor participante de a le înfăptui neabătut"**. În acest spirit vor acționa reprezentanții României la Madrid pentru ca rezultatele dialogului să se afle în consens cu speranțele popoarelor. Evaluînd cu realism perspectivele, România socialistă consideră că Europa poate și trebuie să-și făurească un viitor prosper, de pace, înțelegînd comandamentele supreme ale prezentului.

AL. PINTEA ■

Monde umano ?

Marea ghicitoare

După ce, la 5 aprilie 1976, în avionul ce-l transporta spre Houston pentru a fi internat într-un spital de acolo, miliardarul invizibil Howard Hughes a încetat din viață, deși existau suficiente probe că era vorba de una și aceeași persoană, F.B.I.-ul a procedat cu mare scrupulozitate la identificarea oficială a dispărutului. Mai întîi a luat amprentele digitale pe care le-a confruntat prin toate mijloacele sofisticate cu cele existente în dosarul (voluminos !) „H.H." de la Washington. Precauția era inutilă sau mai mult de ochii lumii, sau pentru a contracara vreo excentricitate a vreunui urmaș al excentricului super-bogătaș, pentru că totul dovedea dintru început, că era vorba de moartea invizibilului miliardar, a celui cu mască de aur, cu miliarde supervizibile și cu obsesii cultivate cu grijă bolnăvicioasă. De pildă, e aproape arhicunoscut faptul că părul îi era netuns de ani de zile iar unghiile netăiate tot cam de atîta timp...

Cînd a fost înmormîntat la Huston, în cimitirul Glenwood, în acea zi, în toate cazinourile sale din Las Vegas (capitala jocurilor de noroc din America) întreaga activitate a încetat de-a lungul unui întreg minut. Apoi crupierii și jucătorii și-au reluat îndeletnicirea : „O.K., să ne vedem de treabă. Și-a avut minutul său".

E adevărat, n-au fost puțini cei care au spus că, uneori, chiar și un minut e prea mult ! Din punctul lor de vedere, deși se găseau în cazinouri ce se aflau încă în proprietatea dispărutului, nu era cazul unui atare omagiu. Poate erau conștienți că, și cu o superînfimă pauză, cazinourile tot cîștigau din belșug ! Unde ajungeau sau unde ajung aceste cîștiguri, se știe și nu se prea știe bine. Acolo, ca și în cazul unei alte metropole a acestor stabilimente — Cannes. Despre aceasta, spre sfîrșitul anului trecut, o evaluare publicată la rubrica de turism (!) a unui cotidian francez arăta că sumele realizate de primele 13 (cifra nu este, desigur, superstițioasă !) cazinouri franceze se ridica (în 1979) la 387 295 803 franci. Pare imens în comparație cu sumele ce pot fi afectate de 13 (cifra este desigur întîmplătoare !) state foste colonii franceze pentru școlarizarea cîtorva mii sau zeci de mii de copii — dar, ziarul respectiv se simțea obligat să precizeze cu exactitate că este vorba de o diminuare cu 11,06 la sută în comparație cu exercițiul precedent. Ce se deplîngea în aceste condiții ! Faptul ,că, deși, un timp, statul a impus un impozit progresiv pentru cîștigurile obținute în cazinouri, la protestul proprietarilor, acest impozit a fost sensibil diminuat, iar cîștigurile s-au îmbunătățit dar nu așa cum s-ar fi așteptat unii. Explicațiile ? Dincolo de ierarhiile cazinourilor (ce locuri s-au păstrat, care s-au schimbat, în detrimentul cui etc.) pînă și cei ce le frecventau s-au luat serios de alte griji : inflație cu două cifre „gri-ul" vieții de zi cu zi, galopul de sănătate al prețurilor, starea generală „ciufută" a economiilor. Și, vorba cuiva, „gazdele" (alias proprietarii) au cel puțin un minut al lor dintr-o oră în care tranzacțiile se fac într-un singur sens. În care ?... Mînăstire într-un picior, ghici, ciupercă, ce-i ?

C. DUMITRU ■

Avertismente împotriva „nebuniei nucleare"

Am citit recent mai multe materiale tratînd, toate, problema cea mai stringentă a zilelor noastre : dezarmarea nucleară. Două dintre ele, adevărate documente, mi-au atras în mod cu totul deosebit luarea aminte. Este vorba, în primul rînd, despre o intervenție a doctoriței americane Helen Caldicott cu prilejul unei conferințe-seminar organizată de Universitatea Harward cu tema : „Efectele medicale ale unui eventual război nuclear", precum și, în al doilea rînd, despre interviul acordat revistei „Nin", care apare la Belgrad, de Cijeko Watanabe, supraviețuitoare a bombardamentului atomic asupra orașului Nagasaki.

Două materiale care, fără a prezenta prea multe date statistice, dar descrîind pe înțelesul tuturor efectele cataclismice ale exploziilor nucleare, au darul de a trage un cutremurător semnal de alarmă, de a zgudui conștiințele. Iată tabloul halucinant al lumii, al lumii în care trăim în prezent, în cazul în care s-ar produce o conflagrație nucleară, așa cum este el înfățișat de omul de știință american.

„Toată vorbăria despre un eventual război nuclear limitat sau pe termen lung este un nonsens, din moment ce toate orașele vor fi ținta atacurilor nucleare. Problema care se pune astăzi este să înțelegem cu toții că războiul nuclear — un eveniment atît de îngrozitor încît nu este posibil să fie ignorat de nimeni — înseamnă sfîrșitul civilizației așa cum o cunoaștem astăzi. Chiar și oamenii care reușesc să ajungă în adăposturi — continuă Helen Caldicott — sînt pierduți. Uraganele de flăcări vor consuma tot oxigenul din aer iar acești oameni se vor asfixia. Dacă după două săptămîni „supraviețuitorii" vor ieși din adăposturi, ei vor suferi un șoc cumplit la receptionarea peisajului terifiant al distrugerilor. Nu va exista hrană, apa va fi infectată. Există posibilitatea ca distrugerea stratului de ozon din atmosferă să fie atît de puternică, încît oamenii să sufere arsuri de gradul al treilea. Într-un mediu radioactiv microbii și virusurile se înmulțesc și suferă mutații care îi fac deosebit de virulenți. Se vor produce epidemii de febră tifoidă, poliomielită și dizenterie etc."

N-am întîlnit ceva atît de cutremurător, de obsedant nici în filmele de groază ! Faptul este cu atît mai îngrozitor cu cît cele descrise de omul de știință de peste ocean ar putea deveni realitate dacă actualul curs periculos al cursei înarmărilor nucleare nu va fi stopat. „Mulți oameni de știință care lucrează în domeniul fizicii nucleare — a declarat în continuare Helen Caldicott — sînt de acord că șansele de a ajunge în anul 2000 în condițiile actualei curse a înarmărilor sînt mai mici cu 40 la sută... Nu mai avem decît doi, cel mult trei ani pentru a face ceva", a conchis ea.

Cel de-al doilea material la care mă refeream, nu mai puțin zguduitor decît cel amintit, este un interviu pe care Cijeko Watanabe l-a acordat revistei iugoslave „Nin". Cijeko Watanabe a fost martor ocular al exploziei atomice din 9 august 1945 asupra orașului Nagasaki. Cu alte cuvinte, ea este un „hibakush", acesta este numele care îi definește pe cei care au supraviețuit morții atomice.

Astăzi, Cijeko Watanabe este o luptătoare pentru pace, pentru ca oamenii din întreaga lume să nu dea uitării tragedia victimelor bombardamentelor atomice barbare și lipsite de rațiune de la Hiroșima și Nagasaki. Călătorește mult — o face cu prețul unor eforturi supraomenești, întrucît este infirmă și se deplasează cu un cărucior special — participă la adunări publice, la reuniuni internaționale. De cîte ori vorbește Cijeko, auditoriul amuțește, ascultînd-o într-o încremenire nefirească în alte ocazii. Ce spune Cijeko, acest strigăt de alarmă, oamenilor ? S-o ascultăm.

„Era ora unsprezece, noi tocmai participam la o ședință în care ni se distribuiau sarcinile pentru ziua respectivă. Deodată s-a produs o explozie cumplită, peste oraș revărsîndu-se o lumină neobișnuită. Am încercat să fug, să caut adăpost. Aceasta este tot ce-mi amintesc... M-au trezit strigătele, propriile-mi strigăte. Îl chemam pe fratele meu, care lucra în aceeași fabrică cu mine. Aveam să aflu mai tîrziu că el fusese prefăcut într-o umbră pe un perete în chiar fracțiunea de secundă a exploziei. Am început să strig după ajutor întrucît nu mă puteam mișca. Partea inferioară a corpului îmi era anchilozată. Nu-mi pot explica nici acum cum am scăpat, energia calorică eliberată de explozie a produs o căldură de cîteva milioane de grade Celsius ! Erau mulți răniți, de peste tot se auzeau valete, strigăte, apoi treptat, pe măsură ce răniții mureau, ele dispăreau... După douăzeci de zile pe corp au început să-mi apară răni mari în care puteai băga degetul..."

Ceea ce a urmat a fost un calvar greu de imaginat, cu atît mai teribil de trăit. Internată într-un spital, Cijeko a rămas țintuită la pat într-o izolare completă, timp de zece ani ! Pansamentele sterile și hrana artificială îi erau asigurate de mama ei, care a dat dovadă de un spirit de sacrificiu rar întîlnit. Între timp, mii, zeci de mii de „hibakush"-i au murit sau și-au pus singuri capăt zilelor. Mii de copii au orbit.

O voință extraordinară a ajutat-o pe Cijeko să-și învingă cumplitele suferințe fizice și morale și iat-o, la zece ani de la cataclism, invitată la Conferința împotriva armelor atomice de la Nagasaki. „Eram teribil de slăbită după cei zece ani în care am stat aproape nemișcată în pat. Nu era ușor să mă hotărăsc, nu mă simțeam nici prea bine. În același timp, nu credeam că voi mai trăi pentru a prinde un prilej asemănător pentru a vorbi în fața întregii lumi despre suferințele celor care au supraviețuit barbariei de la Hiroșima și Nagasaki. Nu, nu trebuie să scap această ocazie ! M-am dus la conferință și am vorbit. Și numai atunci, după zece ani, am reușit să mă mai eliberez de disperarea care mă strivise atîta vreme, să mă eliberez cît de cît de straniile amintiri... Am vizitat și fabrica „Mikubashi" unde lucrasem pînă la catastrofă. Cînd am mirosit pentru prima dată fum m-am îngrozit, am avut senzația că mă aflu în plin bombardament atomic !"

De atunci Cijeko Watanabe n-a încetat să vorbească oamenilor, să trezească conștiințe, să-i cheme pe oameni să se ridice împotriva nebuniei nucleare. Ea a devenit purtătoarea de cuvînt cea mai autorizată a celor peste 70 000 de oameni prefăcuți instantaneu în simple umbre pe zidurile sau caldarîmurile orașului Nagasaki, a tuturor celor morți în anii care au urmat, a celor care au supraviețuit exploziei, dar care mor și vor muri prematur. „Mi-am făcut mulți prieteni în întreaga lume, ei toți sînt luptători pentru pace, a declarat ea. Știu că nici unuia dintre locuitorii celor două orașe japoneze uciși în bombardamente, nimeni nu le mai poate reda viața. Nici rănile mele nu au vindecare. Tocmai de aceea vreau să cred într-o lume fără războaie și fără arme nucleare. Știu că ceea ce facem noi, persoanele particulare și organizațiile negu-vernamentale are un efect limitat. O.N.U. ar trebui să facă mult mai mult decît face...".

Cijeko Watanabe are acum 51 de ani. Dintre aceștia, 35 i-a petrecut pe un pat de spital sau în căruciorul de invalid. Dar n-a capitulat, ea nu și-a pierdut credința că rațiunea va învinge demența, că voința popoarelor trebuie să fie mai puternică decît armele, inclusiv decît armele nucleare.

NICOLAE NICOARĂ ■

Lumea se amuză

— N-oi văzut cumva un covor zburînd în direcția asta ?
(După „KROKODIL" — U.R.S.S.)

Am primit la redacție o scrisoare ștampilată în Australia. Autorul ei, Vamoș Petru, a părăsit țara în vara anului trecut. Acum, din îndepărtatul Perth, cere țării, familiei și forurilor în drept clemență și îndurare. Fără a ne face purtătorii de cuvînt ai acestui strigăt de regret și neputință, dăm curs cererii sale și publicăm în continuare rîndurile izvorîte din durere și înstrăinare. Lăsăm cititorilor calitatea de a judeca și medita la drama acestui pribeag și organelor competente datoria și dreptul de a hotărî în acest caz.

Mă numesc Vămos Petru născut în ziua de 18.10.1953 în orașul Arad, cu domiciliul stabil în Tg. Mureș, str. Brașovului nr. 13, ap. 3, vă rog frumos să primiți cu bunăvoință cererea mea.

Sînt plecat din țară din ziua de 16.09.1980, am ieșit cu pașaport de vizită pentru Viena. Influențat de întregul meu anturaj de aici, am hotărît să rămîn în Occident și să mă stabilesc în Australia. Am sosit în Perth (Western Australia) în ziua de 19.11.1980. Acestea au fost datele pe scurt.

Scuzați-mă, deci, nu vă supărați că vă scriu dar sînt într-o situație disperată și iacă de acasă știu că dumneavoastră, dacă așa credeți că merită, îi ajutați pe oameni. Am fost orbit de strălucirea Occidentului și am făcut gestul pe care-l regret amarnic și-i voi regreta toată viața. Sînt departe de țara mea, de toată viața mea, și în aceste scurte trei luni am putut să cunosc Occidentul, trista strălucire a lui, și mi-am dat seama că locul meu este acolo unde m-am născut, lîngă familia mea iubită, lîngă copilașii mei și lîngă părinți, prietenii. Vă rog să înțelegeți bine, nu sînt vagabond, sînt puternic, cinstit și muncitor. Aici în foarte scurtă vreme aș putea avea tot ce acasă nu am avut dar mi-am dat seama că fericirea nu este în casă, mașină și alte asemenea lucruri, nu, ea se poate măsura numai prin sentimente și valori umane. Sînt pur și simplu disperat de situația mea pe care o văd fără ieșire. Stau aici fără putința de a face o singură mișcare, l-am scris Ambasadei române din Sydney, dar nu am primit nici un răspuns. Este posibil oare ca pentru o greșeală să pătimesc o viață întreagă ? Oare țara nu își iartă greșelile, că doar om sînt și am fost influențat. Sînt într-o stare sufletească de nedescris, vă rog frumos să-mi întindeți o mînă de ajutor. Odată întors în țară, la familia mea iubită, întreaga mea viață o voi pune în slujba țării care m-a iertat. Voi plăti înapoi toate cheltuielile chiar dacă știu că toată viața voi lucra fără să primesc un ban. Vă rog foarte, foarte frumos, ajutați-mă ; dacă există o singură posibilitate, ajutați-mă să mă întorc în țara mea, acolo unde este locul meu. Ceea ce am pățit eu nu i-o doresc nici celui mai mare dușman ; cazul meu ar putea servi de exemplu multora care umblă cu capul în nori și care cred că aici afară este mai bine ca acasă. Am avut ocazie să vorbesc cu mulți oameni care și-au părăsit țara, și cunosc trista viață a imigrantului care numai lacrimi are și bucurii foarte puține.

Vă rog să mă ajutați să mă întorc acasă cît mai repede, fiecare zi ce trece este un adevărat chin pentru mine.

Vă mulțumesc anticipat și sper din inimă ca țara să mă ierte și să pot merge acasă cît mai repede posibil.

Cu multă stimă și respect.

P. VAMOS

29.11.1980 Perth
GRAYLANDS CENTRE
LANTANA AVE. FLAT 125
GRAYLANDS 6010 W.A.
AUSTRALIA

Lumea se amuză

(După „EULENSPIEGEL" – R.D.G.)

Itinerar între două oceane (VII)

Si, senor...

După iarna penetrantă din Ohio și toamna aspră din Colorado, vara toridă din Florida pare în primele clipe, greu de suportat. Cu tot aerul condiționat din aeroport trebuie să renunț, în mers, la pardesiu, apoi la haină și, în sfîrșit, la pulover. Pe esplanada din fața enormelor uși de sticlă aștept mașina care mă va conduce în Miami. Pale de aer fierbinte, umed, încărcat de parfumuri exotice mă izbesc din toate direcțiile de parcă vîntul de aici — „în cel mai splendid oraș al Americii" cum precizează marile panouri din fața aeroportului — ar izbucni, simultan, de peste tot. Habar nu am cît de splendide sînt Miamurile (de fapt sînt două : Miami City și Miami Beach) aflu însă imediat că aici totul este mai costisitor. Inscripțiile care precizează costul parcajului, ale diverselor servicii, prețurile răcoritoarelor, țigărilor etc. sînt toate, mai piperate ca la Washington, Cleveland sau Denver. Și sezonul încă nu a început...

Nu am timp să fac sondaje economice nuanțate : un automobil născut în era marilor consumuri de combustibil se oprește lîngă mine pîlpîind prin aer opulent și silențios. Alunec înăuntru ca într-un dormitor pe care l-am aminat demult. În interior e primăvară timpurie. Îmi pun, la loc, pulloverul și haina și cînd realizez că frisonul continuă îl rog cu mîl de menajamente pe șofer să regleze clima. Dînsul se uită la mine scurt și compătimitor, dar fixează, totuși, aerul condiționat la „mediu" ceea ce îmi provoacă o stare de recunoștință adîncă, aproape de neuitat. Pe lîngă geamurile fumurii palmierii zboară invers și la rînd. De o parte și de alta a autostrăzii interminabile coloane de vegetație luxuriantă flanchează traseul pînă în oraș.

Brusc apare oceanul : calm, cu o solemnitate de trufanda, de un albastru obsesiv, de parcă toți colorații Hollywoodului s-ar fi deversat aici pentru asigurarea unor exterioare nemaioomenit de incredibile. Vă rog însă să mă credeți : Atlanticul la Miami este exact ca în filmele vesele despre Miami.

Intrăm în oraș după ce panorama așa uluitoare, mi s-a prezentat din unghiul optim al unui „opt" pe care autostrada îl formează probabil special să te lase cu gura căscată. String însă, mîndru, din dinți, nu îmi holbez ochii și îmi păstrez, cu succes și dificultate, firea. Blocurile de sticlă, dar mai ales de oglindă izbucnesc trufașe spre cer, în ele se reflectă, aiuritor, altele, toate par să se interfereze cu toate, un plonjeu de verticale luxoase se comprimă pe fiecare metru pătrat și întreaga magmă arhitectonică pare un trucaj, o glumă fantastică și debordantă făcută în numele plăcerii de a demonstra, poate ireparabil, imposibilul.

Ajungem la hotel. Cobor din primăvară, pe trotuar îmi cade pe umeri, vertiginoasă și neiertătoare, vara încinsă care, din fericire, dispare odată cu intrarea în hotel unde, din nefericire, mă la în primire o toamnă rece, umedă și foarte agresivă. Mă și văd, părăsit și trist, pe patul de suferință unde tripla pneumonie mă va scuti de suspensul Miamiului... După formalitățile de la recepție sînt invitat într-un lift enorm în care tavanul nu e, de fapt, tavan, ci — vai ! — un ventilator rapace. Cînd intru în cameră primul lucru pe care îl fac este să închid aerul condiționat. După cîteva minute pot rămîne, în sfîrșit, în pulover în fața geamurilor imense, de unde parcurg, în tihnă, peisajul tropical de afară.

La cîteva sute de metri de hotel o faleză șerpuită mărginește unul din zecile de golfuri ale stațiunii. Iahturi mai mari sau mai mici, multicolore și vesele, se balansează într-o cochetă dezordine. Plăcut. Foarte plăcut. Mă satur însă repede de această ilustrată în mișcare și dau drumul la televizor. Aleg un canal la întîmplare. O crainică fastuos colorată, desigur cea mai colorată latino-americană din ambele continente americane, perorează cîntat și insinuant în spaniolă. Schimb canalul : un latino-american, brunetel și exotic, perorează cîntat și insinuant în spaniolă. Încep să cred că am aterizat cu o paralelă mai jos. Nu, este cert, sînt la Miami, dar în Miami adevărat adică în „cel mai splendid oraș nord-american" de limbă spaniolă.

După ce mi-am scos lucrurile din bagaje, mă îndrept spre telefon, ridic receptorul și formez numărul, destul de lung, care îmi asigură legătura cu „room-service". Comand o cafea, o cafea americană, diluată și fără gust, cum m-am obișnuit să beau în nord. Mi se replică dacă nu doresc, cumva, una adevărată, neagră și tare. Se poate ? Întreb. La capătul celălalt mi se răspunde, renunțîndu-se la americană, „si, señor".

RADU BUDEANU

Ceremonia instalării noului președinte al S.U.A., Ronald Reagan

Marți, la ora 12,00 (ora Washingtonului), noul președinte al Statelor Unite, Ronald Reagan, și-a preluat în mod oficial funcția de șef al administrației S.U.A. Potrivit Constituției, Ronald Reagan a depus jurămîntul în calitate de președinte al S.U.A. în fața președintelui Curții Supreme, în cadrul unei ceremonii desfășurate la Capitoliu, sediul Congresului. La ceremonie au fost prezenți membrii celor două camere ale Congresului, ai Curții Supreme, ai vechii și noii administrații, precum și reprezentanți ai corpului diplomatic acreditați la Washington.

Cel de-al 40-lea președinte al S.U.A. s-a născut la 6 februarie 1911 în orașul Tampico, din statul Illinois. Studiile universitare le-a făcut la Colegiul Eureka din același stat, unde a urmat cursuri de sociologie și științe economice, precum și arta dramatică.

După ce, un timp, a fost reporter la un post de radio din Des Moines (Iowa), s-a consacrat cinematografiei.

Activitatea politică și-a început-o în rîndurile Partidului Democrat, pentru ca ulterior, începînd din anii '60, să facă parte din Partidul Republican. În 1966, Ronald Reagan a fost ales, ca reprezentant al republicanilor, guvernator al Californiei, funcție în care a fost reales succesiv pînă în 1975. După ce, în 1968 și 1976, a participat la alegerile preliminare în vederea desemnării sale drept candidat al Partidului Republican la președinția S.U.A., el a obținut această investitură în noiembrie 1979 pentru alegerile prezidențiale de la 4 noiembrie 1986.

Ronald Reagan a fost ales președinte al S.U.A. cu 51 la sută din voturile alegătorilor, obținînd desemnarea în funcția executivă supremă din partea a 489 mari electori, din totalul de 538. Ronald Reagan este căsătorit din anul 1952 cu Nancy Davis și are patru copii.

Hipertermia împotriva cancerului

Nu e un secret pentru nimeni că astăzi în lume cercetările medicale cele mai intense sînt consacrate găsirii mijloacelor de combatere a cancerului. Se încearcă orice, se experimentează în orice direcție, cu scopul de a învinge în cele din urmă groaznicul flagel. Una dintre căile studiate în prezent în numeroase țări, printre care și țara noastră, este hipertermia, adică ridicarea temperaturii corpului omenesc la mai mult de 37 de grade.

Ideea că o astfel de temperatură poate fi un leac împotriva cancerului a apărut încă la sfîrșitul secolului trecut. Atunci s-au observat ameliorări însemnate la bolnavii de cancer care, dintr-un motiv sau altul, avuseseră o temperatură foarte ridicată. Din acest moment s-a încercat să se provoace în mod artificial, la canceroși, o hipertermie generalizată, deci o stare febrilă. Cum rezultatele n-au fost cele așteptate, și, mai ales, după descoperirea efectelor razelor X asupra cancerului (în 1896), hipertermia a fost, pentru o lungă perioadă, abandonată. Părăsirea ei se arăta ca definitivă după descoperirea, în anii 1955—1960, a chimioterapiei. Dar iată că, de circa 15 ani, studiile experimentale au arătat că unele țesuturi canceroase sînt sensibile la acțiunea căldurii. Experiențe făcute pe animale au demonstrat, de asemenea, o acțiune pozitivă a hipertermiei asupra unor tumori. De patru-cinci ani, în mai multe țări, numeroase echipe de specialiști au întreprins experiențe pe oameni.

Aceste experiențe au confirmat că o ridicare moderată a temperaturii țesuturilor tumorale antrenează diminuarea dezvoltării celulare, atît în ceea ce privește membrana, cît și nucleul (acidul dezoxiribonucleic). Perturbarea produsă împiedică multiplicarea celulară — element esențial în terapia cancerului. Creșterea moderată a temperaturii înseamnă aproximativ 43 de grade Celsius ; la această temperatură, în organism nu se produc arsuri, nici coagulări, dar se declanșează reacțiile celulare dorite. Impedimentul esențial al tratamentului prin hipertermie generalizată îl constituie faptul că celulele normale sînt la fel de sensibile ca și cele canceroase. Totuși, vascularizarea defectuoasă a tumorilor face ca ele să se răcească mai lent decît țesuturile normale, unde curentul sanguin se comportă ca un sistem de răcire.

Tratamentului cancerului prin hipertermie i-a fost consacrat recent — după cum ne informează „Le Figaro" — un colocviu internațional. Din datele colocviului, care a avut loc în Franța, rezultă că în momentul de față hipertermia generalizată (adică ridicarea temperaturii întregului corp), care ducea uneori la rezultate catastrofice, a fost complet abandonat. Atenția este concentrată deci asupra hipertermiei locale. Cercetările care se efectuează în prezent au în vedere metodele de determinare a temperaturii tumorii și mijloacele de a încălzi zona tumorală. De la caz la caz, aceasta se face prin perfuzie caldă a tumorii, prin irigare caldă a organelor afectate sau prin diverse procedee de diatermie. Încălzirea tumorilor profunde continuă să ridice probleme încă nerezolvate.

La colocviul amintit au fost relevate unele rezultate ale cercetărilor întreprinse de Institutul Gustave-Roussy din Franța. În clinicile acestui institut cercetările au fost efectuate numai asupra cazurilor în care fuseseră epuizate resursele radioterapiei și chimioterapiei. Aceasta întrucît — după cum consideră specialiștii — în stadiul actual, încă experimental, al cercetărilor nu trebuie compromisă nici o șansă. Se apreciază că circa o treime din cazurile insensibile la tratamentul prin mijloacele, să zicem, clasice, bazate pe radiologie și chimie, reacționează favorabil la hipertermie.

Dar, poate, cea mai importantă constatare este că hipertermia pare a ridica sensibilitatea unor tumori la radioterapie și chimioterapie. Acestea, prin urmare, și-ar putea asocia, cu mari foloase, hipertermia.

IOAN D. GOIA

Dictatura sîngeroasă instituită în Haiti de familia Duvallier determină un exod permanent al populației acestei țări. În fotografie : un grup de refugiați haitieni ajunși în Bahamas

41 DE ANTRENORI DE DIVIZIA B DESPRE PROBLEMELE DIVIZIEI B

Folosindu-ne de prezența la București a antrenorilor divizionarelor B de fotbal, convocați la un curs de reciclare, ca și de amabilitatea responsabilului respectivei manifestări profesorul Victor Stănculescu, am realizat o anchetă fulger, invitîndu-i pe antrenori să răspundă la următoarele 5 întrebări :

1. **Ce arbitru v-a impresionat cel mai mult în sezonul trecut ?**
2. **Care dintre arbitri ați dori să nu vă mai arbitreze în 1981 ?**
3. **Ce jucători de B, din echipa dv. sau din celelalte, credeți că ar putea evolua în divizia A ?**
4. **Ce fotbaliști de A n-ar rezista în echipa dv. ?**
5. **Considerați că actualul număr de echipe în divizia B, 54, e corespunzator față de puterea organizatorică și nivelul fotbalului nostru ?**

Am primit, în scris, 41 de răspunsuri. Acest lucru s-a întîmplat datorită faptului că unele echipe n-au încă antrenori. Pe de altă parte, o serie de tehnicieni au lipsit de la convocare, iar alții au refuzat, pur și simplu, să ne răspundă.

Gabriel RAKSI (Poiana Cîmpina) :
1. Rainea, Stincan, Igna, Anderco ;
2. Ghiță ;
3. Ionescu (Poiana), Pancu (Petrolul), ultimul fundaș central de perspectivă ;
4. Radu Pamfil ;
5. Actualul sistem e corespunzător.

Gheorghe DĂRĂBAN (F.C. Bihor) :
1. Ra u Petrescu (Brașov) ;
2. Mihăilescu (București) ;
3. Pușcaș și Mureșan, ambii F.C. Bihor, Iovan (Reșița), Csordas (U.T.A.), Zare, tot F.C. Bihor ;
4. —
5. Să rămînă actuala formă.

Marin ALEXANDRU (Viitorul Vaslui) :
1. Bungău ;
2. Ioan Pop ;
3. Acum, Iuga, mai tîrziu, Stan, amîndoi de la Viitorul ;
4. —
5. Așa e bine.

Bujor BALCĂCEANU (Nitramonia Făgăraș) :
1. Carol Jurja, Cristian Teodorescu ;
2. Arcălean și Ciocan din Bistrița ;
3. Cojocaru (Petrolul) ;
4. —
5. Sistemul e bun.

Emanoil HAȘOTI (F.C. Constanța) :
1. Cenea ;
2. Nu am avut ocazia să fiu nemulțumit ;
3. Costaș, Caramalău, Nistor, Drogeanu, Gache, Buduru, Petcu, Peniu și Moldovan, toți de la F.C. Constanța ;
4. —
5. Înclin spre formula 3 serii a cîte 22 de echipe.

Ștefan ONISIE (Metalurgistul Cugir) :
1. Bărbulescu ;
2. Fediuc ;
3. Albu și Toth, ambii de la C.F.R. Cluj-Napoca, Iovan (Reșița), Mihalcic (Cugir), Utiu (Moldova Nouă), Kaizer (Satu Mare), Dianu (F.C. Bihor) ;
4. Unchiaș ;
5. 54 de echipe sînt prea multe. Poate că varianta 2 serii a cîte 20 de echipe ar rezolva unele probleme.

Justin GATEJ (Rova Roșiori) :
1. Rainea, Drăgulici, Ciocan ;
2. Arnăutu ;
3. Cojocaru (Petrolul), Marinescu (Tîrgoviște) ;
4. —
5. Actualul sistem e bun.

Constantin RĂDULESCU (C.S.M. Suceava) :
1. Anderco ;
2. Vasiloiu (Cîmpina) ;
3. Petcu (Constanța), Radu (Suceava) ;
4. Constantinescu (Sportul studențesc) ;
5. 2 serii cu cîte 16 echipe.

Alexandru CONSTANTINESCU (Gloria Bistrița) :
1 Stincan ;
2. Balanovici ;
3. Penof (Suceava), Morotanu (Brăila) ;
4. Unchiaș ;
5. 40 de echipe în 2 serii.

Mircea NEDELCU (Ceahlăul Piatra Neamț) :
1. Salomir, deși am pierdut cu el !
2. Ionescu (Brașov), deși ne-a fluierat la meci egal !
3. Nemteanu (Piatra Neamț), Galan (Focșani) ;
4. Ponescu (Galați), Agachi (Iași), Moldovan (Bacău) ;
5. Să rămînă așa.

Ștefan ROMAN (Sirena) :
1. Stincan ;
2. Timofte (Reșița) ;
3. Cîmpul și Prodan, ambii Metalul, Groza (Chimica Tîrnăveni) ;
4. Vrînceanu ;
5. Sînt pentru actualul sistem.

Vasile COPIL (Gaz Metan Mediaș) :
1. Șfreng, Rainea, Ianul, Deleanu, Salomir, Adam ;
2. Balanovici, Raab, Bîră (Agnita), Ciocan și Arcălean din Bistrița ;
3. Duloiu, Costin de la Gaz metan, Cojocaru (Petrolul), Stoica (Tîrnăveni), Isaia (Tîrgoviște) ;
4. —
5. Să rămînă așa.

Constantin BIGAN (C.S. Botoșani) :
1. Mustățea ;
2. Bărbulescu ;
3. Tică (Botoșani) ;
4. —
5. E bine așa.

Gheorghe ENE (Olimpia Satu Mare) :
1. Rainea, Ioniță ;
2. Moraru din Ploiești, Bîră din Agnita ;
3. State (Olimpia), La fel, Kaizer ;
4. Molnar ;
5. Sistemul actual.

Ștefan LENGYEL (Minerul Anina) :
1. Igna, Deleanu ;
2. Crăciunescu (Vîlcea) ;
3. Iovan (Reșița), Boitor (Înfrățirea Oradea) ;
4. —
5. Să rămînă 54 de echipe.

Ladislau VLAD (Aurul Brad) :
1. Rainea, Igna, Anderco, Ianul ;
2. —
3. Csordas, State, Iovan ;
4. —
5. Nu-s prea multe 3 serii a cîte 18 echipe.

Emil CHIRILĂ (C.F.R. Cluj-Napoca) :
1. Cenea, Salomir, Dragomir ;
2. Teodorescu, Moraru ;
3. State, Tisa, Mehedințu ;
4. —
5. Actualul sistem.

Titu NICOLICESCU (Minerul Lupeni) :
1. Păunescu (Craiova), Petrescu (Brașov), Făgaș (Tîrgu Jiu), Ilie Alexandru (Craiova), Vivi Constantinescu (București) ;
2. Rădulescu (București) ;
3. Vidican (C.F.R. Cluj-Napoca), Doja (F.C. Bihor), Bogiu (Metalul Aiud) ;
4. Nu cunosc ;
5. Actuala structură mai se pare nimerită.

Ion IONESCU (Rapid) :
1. Streng ;
2. Balanovici ;
3. Buracu (Rova), Pancu (Petrolul), Groza (Chimica Tîrnăveni) ;
4. Mateescu (Progresul Vulcan) ;
5. 2×16 echipe ar fi suficient.

Ion CRĂCIUNESCU (Dacia Orăștie) :
1. Deleanu, Igna, Rainea, Stincan ;
2. —
3. Fogoroș de la Dacia ;
4. —
5. E bine așa.

Radin DUȘAN (Rapid Arad) :
1. Deleanu, Jucan, Ciocan, Mihăilescu ;
2. —
3 Iovan și Nucă, ultimul de la C.F.R. Timișoara ;
4. Sînt mai mulți ;
5. 3 serii a cîte 16 echipe.

Vasile STANCU (Minerul Gura Humorului) :
1. Dumitru Nicolae, Roșu și Catană, toți din București ;
2. Lăcraru, Neșu, Gheorghiu ;
3. Petcu (Constanța), Morotanu (Brăila), Diaconescu (C.S.U. Galați) ;
4. —
5. Actualul sistem.

Justin MOISE (Metalul Aiud) :
1. Dragomir, Salomir, Necșulescu ;
2. Moraru ;
3. Năsălean de la C.F.R. Cluj-Napoca ;
4. —
5. Să rămînă așa.

Petre GAVRILĂ (Rulmentul Alexandria) :
1. Rainea ;
2. Balanovici ;
3. Cojocaru (Petrolul), Stoica (Tîrnăveni), Marinescu (Metalul București), Buracu (Rova), Petcu (Rapid), Voicilă (Alexandria) ;
4. —
5. 2 serii a cîte 18 echipe.

Aristide GHIȚĂ (Unirea Focșani) :
1. George Mihăilescu (București) ;
2. Lăcraru (Oradea), Balanovici (Iași) ;
3. Avădanei și Radu de la Suceava ;
4. Popescu (Galați), Moldovan (Bacău) ;
5. Sînt pentru formula actuală.

Gheorghe CODREANU (U.M. Timișoara) :
1. Rainea ;
2. Brigada din Vîlcea, Crăciunescu, Mițaru, Tăbîrcă ;
3. Ducadam, Nucă, State ;
4. Aelenei, Titi Nicolae, Vamanu ;
5. Soluția, 3 serii a cîte 16 echipe, cu condiția ca restrîngerea să fie anunțată de federație din timp.

Nicolae LUPESCU (Mecanică fină) :
1. Rainea, Deleanu, Raab, Arcălean ;
2. Moraru, Ghilă (Constanța), Ologeanu ;
3. Petre, Marcu, Pantă ;
4. Ciugarin, Constantinescu, Molnar ;
5. 3 serii.

Alexandru MUTA (Tractorul Brașov) :
1. Rainea ;
2. —
3. Stoica (Tîrnăveni), Barna (Sibiu) ;
4. —
5. Formula actuală.

Ion SDROBIȘ (C.S.M. Borzești) :
1. Grama ;
2. Szilaghi ;
3. Petcu (Constanța), Mareș (Borzești) ;
4. Moldovan (Bacău) ;
5. Să rămînă așa.

Ștefan COIDUM (C. S. Tîrgoviște) :
1. Salomir, Rainea, Igna ;
2. Buriacu de la Gheorghe Gheorghiu-Dej ;
3. Toată echipa pe care o antrenez plus Niță (Metalul București), Duloiu (Gaz Metan), Cojocaru (Petrolul) ;
4. —
5. Sistemul de azi e corespunzător.

Pantelimon BRATU (Șoimii Sibiu) :
1. Ciocîlteu, Salomir, Rațiu (Hunedoara) ;
2. Preoțescu (Craiova) ;
3. Florescu (Șoimii), Duloiu (Mediaș), Pitaru (Tîrgoviște), Cojocaru (Ploiești), Voicilă (Alexandria) ;
4. —
5. E bine ca acum.

Ilie OANĂ (Gloria Buzău) :
1. Rainea ;
2. Moraru ;
3. Petcu (Constanța), Ghizdeanu (Gloria) ;
4. —
5. Consider că formula actuală e firească.

Ion ZAHARIA (C.S.U. Galați) :
1. Anderco ;
2. Szilaghi ;
3. Petcu (Constanța), Rotaru (Tulcea), Diaconescu (C.S.U.) ;
4. —
5. Să rămînă așa.

Hartmuth LANG (Minerul Cavnic) :
1. Csavar (Odorhei) ;
2. Tăbîrcă (Vîlcea) ;
3. Csordas (U.T.A.), Ignat (Minerul) ;
4. Deac ;
5. Sistemul actual e bun.

Mihai TUDOR (I.M.U. Medgidia) :
1. Mustățea ;
2. —
3. Rotaru (Tulcea), Petcu (Constanța) ;
4. —
5. Organizarea de azi e potrivită.

Francisc VARGA (F.C.M. Reșița) :
1. Mustățea ;
2. —
3. Iovan ;
4. —
5. Numărul echipelor de B corespunde din toate punctele de vedere.

Alexandru IACOB (Înfrățirea Oradea) :
1. Mircea Stoenescu ;
2. —
3. Iovan ;
4. Deac ;
5. Actuala formulă e bună.

Constantin ȘTEFAN (Pandurii Tîrgu Jiu) :
1. Rainea, Anderco ;
2. Drăgulici, Ghilă ;
3. Predeanu (Autobuzul), Dumitrescu (Metalul București) ;
4. —
5. E normal să fie cum e, aria de recrutare a diviziei A fiind lărgită.

Virgil DRIDEA (Metalul Plopeni) :
1. Rainea, Ologeanu, Caragea (Tulcea) ;
2. Igna ;
3. Constantin de la Plopeni ;
4. Nu-i cunosc suficient pe fotbaliștii de divizia A ca să mă pot pronunța fără a comite nedreptăți ;
5. Cred că o variantă mai bună ar fi 40 de echipe în 2 serii.

Vasile MIHU (Cimentul Medgidia) :
1. Mircea Constantinescu ;
2. Frunză din Sibiu ;
3. Rotaru (Tulcea), Diaconescu și Lala, ambii de la C.S.U. Galați ;
4. —
5. E corect cum e în prezent.

Paul NICULESCU (Delta Tulcea) :
1. Mughiar, Roșu, Mateescu, toți din Capitală ;
2. —
3. Rotaru (Tulcea), Avădanei (Suceava), Manolache (Focșani), Tudose (Gheorghieni), Nicolae (Bistrița) ;
4. —
5. Sînt de partea formulei actuale.

Să încercăm, succint, un comentariu al răspunsurilor de mai sus. La prima întrebare, cei mai des pomeniți o, firește, numele lui Nicolae Rainea, indiscutabilul arbitrul numărul 1 al anului fotbalistic 1980. Dintre consacrați, au mai primit voturi Romeo Stincan, Ioan Igna și Otto Anderco, ei observația că Igna de 5 ori prezent pe lista celor mai buni cavaleri ai fluierului al sezonului trecut, apare o dată și la întrebarea a doua, Virgil Dridea de la Plopeni socotindu-i foarte slab ? ! E o satisfacție să găsim, la capitolul arbitri care au impresionat, numele eliberatorului din reprezentanții „noului val". Plutonul e condus de Mircea Salomir, 6 voturi, cele mai multe după Rainea, urmat de Augustin Deleanu, Alexandru Mustățea, Vasile Ianul și alții. E aceasta, fără îndoială, un aspect pozitiv în contextul fotbalului românesc.

Pe lista „indezirabililor" s-a detașat ieșeanul Teodor Balanovici, despre ale cărui prestații pârîitoare revista noastră a relatat în repetate rînduri. N-ar strica, gîndim, ca federația să ia act și de punctele de vedere ale antrenorilor divizionarelor B, oprindu-i de la delegări pe Balanovici, arbitru lipsit de har și, în plus, gata oricînd ■ victoarea rezultatul unei partide. În imediata apropiere a ieșeanului, un alt obișnuit al criticilor presei, Mihai Moraru din Ploiești. Cu ocazia acestei anchete, am aflat, iată, și de existența arbitrilor Bîră (Agnita), Arcălean (Bistrița) și Ghilă (Constanța), ieșiți în față, tristă ispravă, datorită calității slabe a evoluțiilor lor.

Dacă la întrebarea 4, majoritatea intervievaților s-au abținut, n-am înregistrat decît 14 răspunsuri din 41, băcăuanul Moldovan (3 voturi) conducînd în acest clasament al prezumtivei lipse de valoare, am constatat, în schimb, o abundență de propuneri cu privire la fotbaliștii de B capabili să joace în prima divizie. Cel mai des întîlnit a fost numele reșițeanului Iovan, despre ale cărui virtuți atrăgea atenția, chiar în această pagină, antrenorul federal Cornel Drăgușin. Într-un fel, s-a făcut dreptate, la ora de față Iovan fiind inclus în lotul echipei Steaua. Pe lîngă cîțiva foști divizionari A sau ■ jucători ■ renume, ca Voicilă, Nucă, Kaizer, State ș.a., au mai intrat în discuție și o serie de „noutăți", între care Petcu (F.C. Constanța) și Cojocaru (Petrolul) au fost menționați de cîte 6 ori. La același capitol am fi tentați să-i includem și pe Rotaru (Tulcea), Csordas (U.T.A.), acesta componenți ai naționalei de juniori, Buracu (Roșiori), Duloiu (Mediaș), Groza (Tîrnăveni) ș.a., jucători către care fotbalul nostru trebuie să îndrepte o atenție specială în ideea unei eventuale promovări. Să notăm, ca o curiozitate, că Dobrin n-a fost niciodată amintit, cei 41 de tehnicieni considerîndu-l, probabil, de drept jucător de divizia A, dacă nu chiar mai mult ? !

În ceea ce privește ultima întrebare, doar 9 antrenori s-au declarat pentru schimbarea formulei competiționale, varianta 2 serii a cîte 20 de echipe întrunind 3 sufragii. Reținerea e, desigur, justificată, căci o presupusă reducere a numărului de echipe le-ar crea multora din cei care au răspuns nedorite complicații.

Lăsîndu-vă, stimați cititori, plăcerea de a întregi acest scurt comentariu, nu ne rămîne decît să mulțumim celor 41 pentru amabilitatea cu care au întîmpinat demersul nostru și să semnăm.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■
DUMITRU GRAUR ■

Față-n Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) – 2558 2566 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) – 2566 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) – 2560 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) – 2566 ; Sector știință sport (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus) – 2559 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) – 2600 ; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Margo Nedelea) – 2130. Sector fotoreporter – 2528 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) – 2123, 2563, 2072 ; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 – interior 2124 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN – 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 2128) ; redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136-137, telex : 1 1226, București strada 13 Decembrie. Paginatori : Marcel Nicolae, Dan Marcu și Popa Eugen.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

ÎNTRU MULȚI ANI CU SĂNĂTATE, IUBITULUI NOSTRU CONDUCĂTOR!

„Să ne trăiți întru mulți ani, să vă aflați mereu, cu aceeași energie și tinerețe spirituală, în fruntea partidului și statului nostru, conducînd cu clarviziunea, siguranța și înțelepciunea care vă sînt caracteristice destinele poporului român, înaintarea României pe calea luminoasă a socialismului și comunismului, a independenței și prosperității."

Din Scrisoarea adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

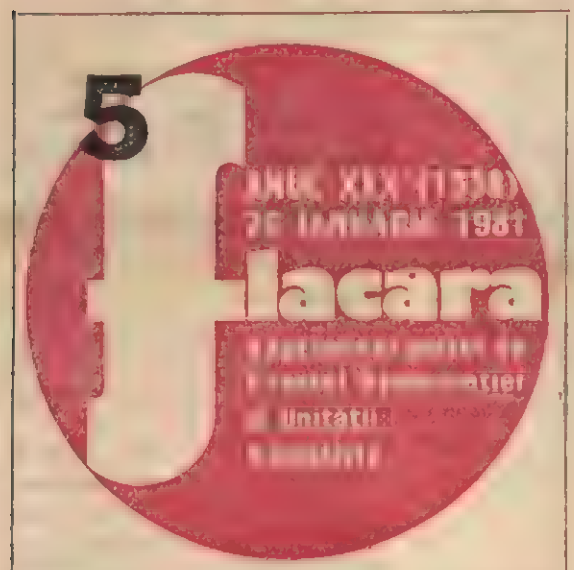

Creșterea limbii românești și-a patriei cinstire...

Epoca modernă a însemnat pentru limba română literară pătrunderea unui număr mare, enorm, de neologisme, cele mai multe de origine romanică, aparținînd în mare parte vocabularului internațional. Fapt care, întîmpinat la început cu unele rezerve, a sfîrșit azi prin a fi considerat pozitiv. Ca orice fapt împlinit, irevocabil. O consecință dintre cele mai neașteptate ale acestei împrejurări, dar și dintre cele mai plăcute, este aceea că la un anumit nivel al ei — în stilul științific, de pildă — limba română atinge un foarte înalt grad de inteligibilitate pentru cei care nu o cunosc, dar și-au format o oarecare cultură în principalele limbi de circulație. Fără a aspira să devină o limbă de uz internațional, româna tinde astfel să ajungă totuși un soi de limbă universal înțeleasă, cărțile științifice românești, bunăoară, bucurîndu-se deja, printre cei interesați, de faima de a fi ușor de consultat fără cunoștințe propriu-zise de limba română.

(Continuare în pagina 16)

ION COJA ■

Din sumar :

- Atitudinea oamenilor față de propria lor bogăție (pag. 4)
- Autoconducerea înseamnă răspundere (pag. 6)
- Priorități medicale la Șimleu Silvaniei (pag. 9)
- Drum inserat (pag. 16)
- Constelația lirei (pag. 19)
- Lumea în care trăim (pag. 22)

Șantierul metroului bucureștean — simbol al puterii noastre de a ctitori

Dincolo de performanța tehnică în sine, construcția metroului bucureștean înseamnă o experiență de viață.

Au venit oameni de peste tot. Cu diferite meserii, dar și cu diferite mentalități. O muncă aspră cere pricepere, dar și caracter, rezistență fizică, dar și răspundere morală. Răspundere față de graficele zilnice de înaintare în subteran, față de utilajele realizate cu sacrificii în timp record la București, Arad, Sibiu, Craiova și așa mai departe, față de ideea de construcție.

— Tovarășe inginer Ion Malcoci, sînteți șeful programului de studii, cercetări, proiectări, asimilări și experimentări pentru realizarea metroului. Titulatura aduce puțin cu cea a unui program spațial. Ce înseamnă pentru dv. faptul că participați la această construcție ?

— Mai multe. Mai întîi, un vis din studenție. Apoi, un vis din maturitate, deoarece am lucrat ani de zile la I.T.B....

— Cînd s-a mai vehiculat la noi ideea construirii unui metrou ?

— Prin anii '30. Bucureștiul avea în jur de nouă sute de mii de locuitori, dar n-avea cîtuși de puțin o economie capabilă să înfăptuiască o asemenea lucrare, nici specialiști. După eliberare, s-a înființat o Direcție generală a metroului, s-au făcut și studii, dar nu s-a mai întîmplat nimic. Pe atunci aveam nevoie, în primul rînd, de mîncare și de locuințe și, desigur, nici industria noastră

nu putea, la nivelul ei de dezvoltare din acei ani, să realizeze construcția.

— Cînd a început proiectarea ?

— În 1975, proiectarea și construcția au

(Continuare în pag. 12—13)

RAZVAN BARBULESCU ■

Expoziția națională a invenții'or

Gîndirea tehnică în competiția mondială a valorilor

Pusă sub semnul generos al Festivalului „Cîntarea României", Expoziția națională a invențiilor se bucură de un larg interes, pragul ei fiind călcat, zilnic, de mii de vizitatori. Prima din multele săli găzduite de holul Institutului de arhitectură din Capitală se deschide cu o emoționantă trecere în revistă a realizărilor tehnicii populare, omagiu cuvenit creației anonime din care și-au tras seva savanți ale căror nume și descoperiri au pătruns în panteonul marilor descoperiri. Ni se înfățișează moara de vînt de la Beștepe, piua de la Tălmăcel, tivigul de la Vîrbicioara, moara de apă de la Strîmba etc. și, în spațiul imediat alăturat, cele dintîi izbînzi ale creativității românești moderne. Vedem macheta primei rachete în trepte proiectată de acel pionier al zborului către înalturi numit Herman Oberth, ca și pe aceea a celui dintîi avion cu reacție, conceput, construit și pilotat, în 1910, de Henri Coandă, unul din fondatorii științei și tehnicii spațiale. E evocată figura legendară a lui Aurel Vlaicu, la care „nu știi ce să admiri mai mult, genialitatea invenției, ingeniozitatea construcției, dibăcia execuției sau arta de a zbura", după cum nu e uitat, firește, nici Traian Vuia, cel dintîi aviator care s-a ridicat de la pămînt cu mijloace proprii. Despre care, la timpul respectiv, ziarul „New York Herald" nota, facsimilul e reprodus, că „Vuia aeroplane makes a successful flight". Ideile lor, ca și ale altor români evocați în expoziție, Gogu Constantinescu, creatorul teoriei sonicității, Nicolae Teclu, chimist de renume

(Continuare în pagina 8)

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Moment de seamă în cronica relațiilor de prietenie și colaborare româno-bulgare

Vizita de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu în Republica Populară Bulgaria

Sentimentele de caldă prietenie și respect reciproc dintre popoarele român și bulgar, expresie a tradiționalelor relații de bună vecinătate și strînsă colaborare dintre România și Bulgaria, și-au găsit în ultimul deceniu și jumătate cea mai înaltă expresie în practica contactelor și convorbirilor, devenite sistematice, dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și Todor Jivkov, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria.

Întîlnirile dintre cei doi conducători de partid și de stat au o însemnătate deosebită pentru dinamizarea continuă a colaborării dintre cele două partide, țări și popoare, îmbogățind de fiecare dată ansamblul relațiilor româno-bulgare. Des repetate, pe pămîntul României sau al Bulgariei, contactele și convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov reprezintă elementul fertilizator, factorul determinant în permanenta amplificare și diversificare a legăturilor bilaterale. Pe această linie se înscrie și vizita de prietenie pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut-o săptămîna trecută în Republica Populară Bulgaria, la invitația tovarășului Todor Jivkov.

Cu prilejul vizitei, în orașul Ruse au avut loc convorbiri între cei doi conducători de partid și de stat. Aceste convorbiri, desfășurate într-o atmosferă de cordialitate, de caldă prietenie și stimă de ambele părți, au prilejuit o informare reciprocă asupra preocupărilor celor două partide, a sarcinilor pe care le rezolvă în actuala etapă a construcției socialiste, cînd poporul român își mobilizează eforturile în vederea înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XII-lea, pentru a parcurge o nouă etapă importantă trasată în Porgramul P.C.R., iar poporul bulgar se află în plină pregătire a Congresului al XII-lea al P.C.B., care va stabili orientările de viitor pe drumul făuririi noii orînduiri în patria sa.

După cum se subliniază în Comunicatul dat publicității, în cadrul convorbirilor tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov au relevat cu satisfacție că relațiile de colaborare româno-bulgare se dezvoltă și se adîncesc continuu, pe multiple planuri, pe baza principiilor marxism-leninismului, ale deplinei egalități, respectului independenței și suveranității naționale, în spiritul prevederilor Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre România și Bulgaria din 1970. O atenție deosebită a fost acordată realizării hotărîrilor luate la cel mai înalt nivel pentru dezvoltarea în continuare a relațiilor bilaterale. A fost subliniat faptul că sarcinile și obiectivele stabilite de conducătorii celor două țări în cursul vizitei oficiale a delegației de partid și de stat a Republicii Populare Bulgaria în Republica Socialistă România, precum și în cadrul celor două întîlniri prietenești de la Voden și Timiș din 1980 se realizează cu succes.

În acest cadru, o amploare crescîndă cunosc legăturile economice. În cincinalul trecut volumul schimburilor s-a dublat față de perioada precedentă de cinci ani. Pentru cincinalul 1981—1985 se preconiza inițial o nouă dublare. În urma recentelor convorbiri dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov, s-a hotărît ca volumul schimburilor economice dintre cele două țări să sporească și mai mult, și anume de 2,3 ori. Totodată, crește ponderea cooperării și specializării în producție. După cum se știe, la Giurgiu și Ruse a fost construită în comun puternica întreprindere de mașini și utilaje grele ; se află în construcție Complexul hidrotehnic Turnu-Măgurele — Nicopole, căruia îi vor urma alte obiective similare de însemnătate deosebită pentru dezvoltarea economică a celor două țări. Prin măsurile stabilite în cursul vizitei de săptămîna trecută a conducătorului partidului și statului nostru în țara vecină și prietenă, va cunoaște — concomitent cu dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice — o nouă vigoare conlucrarea pe plan cultural, se vor extinde schimburile de experiență pe linie de partid și de stat, a organizațiilor de masă și obștești, va spori colaborarea în diferite alte domenii ale construcției socialiste.

În convorbirile de la Ruse au fost abordate, după cum era și firesc, importante probleme ale situației internaționale, precum și ale mișcării comuniste și muncitorești. În comunicat se arată că cei doi conducători de partid și de stat, exprimîndu-și îngrijorarea față de încordarea din viața internațională, au subliniat hotărîrea Republicii Socialiste România și Republicii Populare Bulgaria de a acționa și în continuare, neabătut, împreună cu celelalte țări socialiste, cu forțele progresiste, antiimperialiste și iubitoare de pace de pretutindeni, pentru dezvoltarea procesului destinderii, pentru adoptarea unor măsuri eficiente de dezarmare, de asigurare a păcii și securității în Europa și în lume, pentru promovarea unei largi și neîngrădite colaborări între popoare. Și de această dată s-a remarcat că este necesar să se facă totul pentru ca problemele și litigiile dintre state să fie soluționate numai pe calea pașnică, a tratativelor, pornindu-se de la respectul independenței fiecărui popor, de la interesele păcii și colaborării internaționale. Legat de aceasta, s-a subliniat necesitatea ca reuniunea de la Madrid să se desfășoare într-un spirit constructiv, astfel încît să se încheie cu succes. A fost exprimată, de asemenea, hotărîrea celor două părți de a depune în continuare eforturi pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie, colaborare și bună vecinătate între țările și popoarele din Balcani, ceea ce ar avea efecte pozitive asupra ansamblului climatului politic european.

Cei doi conducători de partid și de stat au dat o înaltă apreciere rezultatelor recentei vizite a secretarului general al partidului nostru, președintelui republicii, în Bulgaria. Astfel, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : **„Am ajuns la concluzii comune cu privire la extinderea colaborării și cooperării în noi domenii — în economie, știință, cultură, în relațiile dintre partidele și țările noastre. Fără îndoială, aceasta va da un nou imbold dezvoltării colaborării noastre în toate domeniile".** La rîndul său, tovarășul Todor Jivkov aprecia că **„aceste vizite s-au dovedit deosebit de utile pentru dezvoltarea relațiilor dintre cele două partide ale noastre, dintre cele două țări socialiste".**

Întîmpinată cu entuziaste manifestări de prietenie, stimă și prețuire, noua vizită a conducătorului partidului și statului nostru în Bulgaria, convorbirile la nivel înalt purtate cu acest prilej vor marca, fără îndoială, un moment deosebit de important în cronica relațiilor dintre partidele, țările și popoarele noastre, în interes reciproc, al cauzei socialismului, colaborării și păcii în lume.

ION CODRU ■

Un simbol în lume:

„CEAUȘESCU — ROMÂNIA"

Recenta aniversare a zilei de nastere a tovarășului Nicolae Ceausescu — moment cu adînci semnificații în viata întregii noastre natiuni — reprezintă un nou și fericit prilej de a releva dimensiunea politică, de covîrșitoare importanță, a întîlnirii între vocatia unui popor de a trăi în pace și colaborare cu toate popoarele și vocația unei personalități de excepție de a imprima acestor deziderate consistenta durabilă a actiunii militante.

De veacuri poporul român a înfrînt urgii asigurîndu-și dreptul la o supraviețuire demnă printr-un tenace efort, printr-o neistovită speranță că lumea poate și trebuie să devină mai dreaptă si mai bună. Nici azi lumea nu este atît de dreaptă și de bună pe cît ar merita-o popoarele. Dar niciodată ca în anii de cînd presedintele Nicolae Ceausescu dăltuiește, în profund consens cu natiunea noastră, un loc nou României în concertul natiunilor demersul românesc pentru edificarea unui nou climat mondial nu a avut un asemenea caracter palpabil, o asemenea amploare tematică, o asemenea legitimă rezonantă mondială.

Impulsionînd, determinant, desfășurarea politicii externe românești, ancorînd în solul trainic al realității o filozofie profund novatoare și o metodică viabilă de abordare și solutionare a problematicii contemporane, imprimînd trecerii de la declarațiile de intentii la finalizarea concretă un ritm prin el însuși revelator, tovarășul Nicolae Ceausescu a conferit si conferă dialogului României cu lumea un cadru fără precedent.

O dinamică nouă, o calitate nouă a relatiilor multilaterale, o prezentă distinctă și originală în forumurile mondiale — iată, sintetic, coordonatele afirmării românești pe meridianele politice ale planetei. Această afirmare se constituie prin însăși esența sa, ca o expresie de pregnantă demonstratie a virtutilor gîndirii politice a președintelui Nicolae Ceausescu care își confundă suprema aspirație cu cea a poporului său.

„România—Ceausescu" — formulă politică de sinteză care circulă asiduu și elocvent în cercurile de presă mondiale — nu este altceva decît marcarea concisă a relatiei de nedislocat între prestigiul unei țări și prestigiul unei personalități care își împletește, lucid și responsabil, destinul cu destinul patriei și al poporului său.

Omagiul pe care îl aduce țara președintelui său cu prilejul aniversării zilei de nastere este un omagiu pe care, de fapt, poporul român îl aduce zi de zi tovarășului Nicolae Ceausescu si aceasta pentru că fiecare cetătean al României socialiste regăsește în peisajul social-economic și politic al țării, în cota înaltă atinsă de prestigiul României contributia, de majoră relevantă, a gîndirii novatoare și a faptei constructive a conducătorului partidului și statului nostru. Numele sefului statului român se leagă de actiunile majore ale țării noastre consacrate edificării păcii, a unei păci reale nu înarmate pînă în dinți cum o prefigurează apologeții echilibrului terorii, realizării securității și cooperării europene, eliminării ferme si definitive a decalajelor economice, luptei împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, a apartheidului, creșterii rolului O.N.U. și a democratizării sale. Numele președintelui Nicolae Ceausescu se leagă indisolubil de demersul activ, permanent și militant consacrat suveranității, libertății și independentei tuturor popoarelor, salvgardării demnității lor, dreptului acestora de a-si edifica destinul social-politic în deplină concordanță cu propriile deziderate.

Această tematică politică care îmbracă, practic, toate compartimentele de vîrf ale vietii internationale, ansamblul prioritătilor contemporane, indică în modul cel mai elocvent caracterul politicii românești — acela de a se integra în însăși esența proceselor și fenomenelor vietii internationale, avînd ca punct de pornire cauzalitățile reale ale tendintelor mondiale. Anticipînd mutatiile social-politice și economice, propunînd solutii, căi și mijloace de temeinică reașezare a lumii pe fundamentul solid al echității și justiției, promovînd — cu înaltă principialitate — argumentul negocierii, practicînd cu un exceptional dinamism dialogul politic și finalizîndu-l, în mod exemplar, virtutile, presedintele Nicolae Ceausescu s-a făcut cunoscut și apreciat în întreaga lume ca un prestigios gînditor și un eminent practician al unei politici noi consacrate unei lumi noi.

Laborioasa și neobosita sa activitate de zi cu zi, fie în cadrul contactelor nemijlocite cu sefi de state si guverne, cu reprezentanti ai partidelor, parlamentelor, organizatiilor obstesti, desfășurate între fruntariile țării sau pe scena largă a lumii, fie în faza de „laborator" a politicii românești, în stadiul în care initiativele și actiunile își cristalizează substanța strategică și tactică, își concentrează impulsurile în directia unică de afirmare plenară a dreptului poporului român, ale tuturor popoarelor, de a trăi în pace și libertate, în colaborare și deplină egalitate, în demnitate și întelegere.

Actiunea luminoasă a presedintelui se întîlnește în spiritul și litera impresionantei suite de documente oficiale, de tratate si declaratii, a acordurilor de colaborare, a foarte numeroaselor acte juridice care au consfintit în marile forumuri internationale optiunile românești, contributia țării noastre la abordarea și solutionarea unor imperative stringente ale epocii.

Nenumărate sînt mărturiile prestigiului sefului statului român și dacă ne-am referi numai la suita imensă de volume apărute pe zeci de meridiane ale lumii și consacrate relevării exceptionalelor virtuți ale contributiei sale la edificarea, în fapt, a unei lumi în care popoarele să-si regăsească în mod real aspiratiile implinite am avea o imagine convingătoare a impactului prestigios pe care personalitatea tovarășului Nicolae Ceausescu o are asupra vietii contemporane.

După cum se știe, la București, sau peste hotare, presedintele României socialiste, a primit omagiul popoarelor, a numerosi sefi de stat, decernîndu-i-se înalte ordine, medalii jubiliare, însemne ale pretuirii profunde, fiecare dintre ele constituindu-se în dovada profund semnificativă a locului proeminent pe care îl ocupă astăzi sefui statului român în constiinta a zeci si zeci de popoare.

Omagiul pe care îl aduce întreg poporul român conducătorului său iubit se constituie în expresia ardentă a recunoștintei pentru implinirile multilaterale pe care le trăim, pentru demnitatea plenară pe care România si-a dobîndit-o printr-o responsabilă cutezantă, pentru locul nou pe care tara noastră îl ocupă azi, pe scena lumii, un loc în care s-au concentrat idei majore si aspiratii majore, un loc care dă expresie unei vocatii validate de o actiune concretă si anume vocatia de a construi pacea, de a deschide drumuri noi colaborării, de a implini de sens si viabilitate democrația internațională, justiția internațională și, de ce nu, progresul international. Acest loc s-a născut, conturat ferm, pe masa de lucru a presedintelui, acolo unde actul de decizie politică, în consens deplin cu vointa poporului, devine destinul unei țări, între fruntariile ei și fruntariile planetei.

B. RADU ■

Sărbătorirea tovarășului Nicolae Ceaușescu la aniversarea zilei sale de naștere

O ZI LUMINOASĂ PENTRU CALENDARUL ROMÂNESC

Luni, 26 ianuarie, cu prilejul aniversării zilei de naștere, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a fost sărbătorit de membrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

La ceremonie, care a avut loc la Comitetul Central al partidului, au luat parte tovarășa **Elena Ceaușescu**, tovarășii **Ilie Verdeț, Iosif Banc, Emil Bobu, Cornel Burtică, Virgil Cazacu, Lina Ciobanu, Ion Coman, Constantin Dăscălescu, Ion Dincă, Janos Fazekas, Ludovic Fazekas, Cornelia Filipaș, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pățan, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Leonte Răutu, Aneta Spornic, Virgil Trofin, Ștefan Andrei, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Suzana Gădea, Ion Ioniță, Ana Mureșan, Elena Nae, Marin Rădoi, Ion Ursu, Richard Winter, Marin Vasile.**

Tovarășul **Ilie Verdeț** a dat citire scrisorii pe care Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adresat-o tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu ocazia aniversării zilei sale de naștere.

Mulțumind călduros pentru urările și sentimentele exprimate, a luat cuvîntul tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU.**

Toți cei prezenți l-au felicitat cu deosebită căldură pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, l-au îmbrățișat cu profundă afecțiune și stimă, i-au urat, cu dragoste, multă sănătate și fericire, viață lungă, neobosită putere de muncă, activitate îndelungată și rodnică în fruntea partidului și statului, pentru a conduce, cu aceeași înțelepciune și strălucire, țara, poporul, spre orizonturi tot mai luminoase de bunăstare și civilizație, spre comunism.

★

Cînd ianuarie își perindă lumina spre o altă vîrstă a anului, poporul român sărbătorește ziua de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu conștiința deplină a însemnătății omului, cinstit astfel cu firească bucurie, în istoria noastră, în viața noastră, în munca noastră și în temeliile speranțelor noastre. Și se cuvine spus adevărul atît de drag nouă că și în începutul acesta de an și cincinal nou sărbătorirea celui mai iubit fiu al poporului și-a păstrat pilduitoare semnificațiile, întocmai cum pilduitoare sînt și resursele tovarășului Nicolae Ceaușescu de a călăuzi țara spre un orizont îmbietor de bunăstare și pace.

Am fost și sîntem, împreună, toți fiii acestei patrii, martorii unor momente înălțătoare de devotament față de drumul pe care ne călăuzește secretarul general al partidului nostru, președintele României socialiste, și, în același timp, am receptat împreună confesiuni și acte de conștiință, purtînd semnătura muncitorilor, țăranilor și intelectualilor țării, împlinind la rîndul lor o oglindă curată, în care ne recunoaștem cu mîndrie și chipul și sentimentele. Telegramele și mesajele de felicitare, trimise cu acest prilej din toate colțurile pămîntului românesc, au cuprins în slova lor nu numai urări de ani mulți și stimă și prețuire, ci și tonica mărturisire că nici unul dintre fiii acestei patrii, bărbați sau femei tineri și foarte tineri sau oameni ajunși la vîrsta senectuții, români, maghiari germani și de alte naționalități, nu vor precupeți nici un efort și nici un sacrificiu pentru a duce la împlinire o lucrare în care regăsim mereu gîndul și fapta tovarășului Nicolae Ceaușescu, o operă destinată nu numai să ne îmbogățească ziua de azi, ci înțeleasă și ca o moștenire pentru viitorime.

Firesc, apropiat, devotat unor idealuri statornice și generoase prin fibra de omenie topită în ele, secretarul general al partidului a întors țării și omagiile și bucuria de a ne ști, laolaltă, fii ai timpului nostru. „În ce mă privește — ne-a încredințat tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la 26 ianuarie a.c. — doresc să asigur partidul, Comitetul Central, să vă asigur pe voi, dragi tovarăși, că voi face totul, și în viitor, pentru a-mi îndeplini misiunea încredințată de partid și popor, că voi servi întotdeauna cauza socialismului și comunismului în România și în întreaga lume. Voi servi întotdeauna interesele și năzuințele poporului nostru spre o viață demnă, fericită și liberă. Voi face totul pentru a nu dezminți, în nici o împrejurare, faptul că partidul nostru și eu personal slujim neabătut cauza suveranității și independenței României, a înfloririi ei tot mai puternice, ca egală în rîndul națiunilor libere și independente ale lumii. Nu voi precupeți nimic, voi face totul ca partidul nostru să-și îndeplinească misiunea de a uni eforturile tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului popor în vederea înfăptuirii Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, de ridicare a bunăstării și fericirii întregii națiuni". Și, între un gînd pentru pacea țării și un gînd pentru pacea lumii, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a încredințat și un mănunchi de îndemnuri potrivit acestui timp, deduse din însăși statura și imperativele timpului.

Este de admirat, cu nețărmurire și cu voința de a ajunge la altitudinea ei, gîndirea cuprinzătoare și fericit întemeiată pe clarviziune, care, de cîte ori se exprimă sau se concretizează în faptă, zidește, înalță, desăvîrșește. Întîi în om și apoi în împrejurările ce conferă vieții omului un înțeles mai adînc decît al ființării nemijlocite. Din aceste daruri cu care a fost hărăzit, deducem o dimensiune fundamentală a omului Nicolae Ceaușescu: puterea de a se devota semenilor, puterea de a nu pune distanță între principii și viață, de a le contopi într-o unică existență, armonioasă pînă în esența ei.

Nu întîmplător, definiția generoasă a comunistului de omenie îi aparține și, de asemenea, nu întîmplător îl aflăm în primele rînduri ale celor devotați hotărîrii de a-i transpune principiul în practică.

Cu alte cuvinte, sărbătorindu-ne conducătorul, sărbătorind omul Nicolae Ceaușescu, am sărbătorit totodată o construcție temerară, umană, socială, politică și spirituală, ce se desăvîrșește chiar în cuprinderea existenței noastre, în sfîrșit dezlegată spre împliniri pe măsura puterilor zidite de istorie în ea. Și sărbătorindu-ne eroul, venim în întîmpinarea viitorimii cu toate darurile pe care le-a hărăzit istoria și lui și poporului. Hărnicie, tenacitate, răbdare, temeinicie, încredere în puterile proprii... Altele s-au făurit chiar sub aripa acestui timp glorios și, mai devreme sau mai tîrziu, din suma cîștigurilor materiale și morale care au adăugat puterile țării pînă la dimensiuni încă nebănuite într-un trecut apropiat, vom măsura cu o nouă înțelepciune cît îi datorăm conducătorului partidului și statului și neodihnei lui.

Un om între oameni este cel ce izbutește să-și impună prezența și alături de omul concret și alături de umanitatea în care acesta se află încorporat. Intuim o capacitate deosebită a firii omenești în această izbîndă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a fi alături de fiecare, de a fi alături de toți. Recunoștința ce i-o purtăm pentru a fi redat tuturor trăsăturilor firii noastre comune o necesară conștiință de sine am inclus-o în toate gesturile ce i-au omagiat ziua nașterii, o zi luminoasă a calendarului românesc.

MIHAI PELIN ■

Unitatea politică, ideologică și socială a poporului nostru

Făurirea unității social-politice și ideologice a poporului român — bazată pe o indestructibilă coeziune spirituală și printr-o largă comuniune de interese și ideaiuri — este și va rămîne fără îndoială cea mai importantă realizare a ultimelor decenii și în mod deosebit a perioadei inaugurate de Congresul al IX-lea al partidului. **„Unirea muncitorimii, țărănimii, intelectualității și celorlalte categorii de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate, în jurul partidului — a ținut** să arate tovarășul Nicolae Ceausescu în raportul prezentat la congres — **constituie factorul hotărîtor al marilor biruințe dobîndite de poporul nostru. Întărirea continuă a acestei unități reprezintă garanția sigură a mersului nostru victorios înainte pe drumul socialismului".**

Afirmarea plenară a conștiinței sociale socialiste în rîndul tuturor categoriilor de oameni ai muncii, fenomen dinamic și legic că adînci rădăcini în trecutul de luptă pentru eliberare socială și națională a națiunii noastre, s-a impus ca un fenomen calitativ nou în istoria țării odată cu opera de edificare a socialismului, cînd unitatea poporului nostru s-a afirmat simultan ca unitate politică, economică, socială și spirituală. În această etapă de permanente remodelări și redescoperiri istorice, poporul nostru, sub conducerea Partidului Comunist Român, a creat baza obiectivă a participării tuturor oamenilor muncii la conducerea vieții social-politice, conferindu-le, fără nici o discriminare, rolul și statutul de producători, proprietari și beneficiari, uniți în interesele lor particulare și generale. A apărut astfel o conduită socială nouă, participarea oamenilor muncii la procesul decizional, asimilată și interiorizată ca fapt de conștiință, obiectivată și generalizată ca fapt de comportament.

Unitatea de voință și acțiune a națiunii noastre, acest uriaș edificiu spiritual al României de azi, s-a născut ca toate celelalte realizări ale socialismului din gîndul și fapta comuniștilor români, prin activitatea lor fecundă, prin jertfa și spiritul lor de abnegație. În cadrul acestui proces dinamic, revoluționar, de o amploare fără precedent în perioada ultimului deceniu și jumătate, se evidențiază pregnant aportul decisiv al tovarășului Nicolae Ceaușescu, contribuția sa constantă și hotărîtoare la perfecționarea întregului edificiu social. În toate marile și multilateralele înfăptuiri ale ultimului deceniu și jumătate este prezentă gîndirea originală, supla și îndrăzneață a secretarului general al partidului nostru, energia sa revoluționară a cărei combustie este patriotismul fierbinte, devotamentul nemărginit față de cauza socialismului și comunismului în țara noastră. Poporul nostru prețuiește în mod deosebit contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la întărirea partidului comunist, la perfecționarea continuă a formelor și metodelor de activitate, la inițierea și permanentizarea dialogului deschis, nemijlocit între conducerea partidului și masele de oameni ai muncii.

Prin grija permanentă a Partidului Comunist Român, a secretarului său general, societatea noastră beneficiază astăzi de un cadru instituțional larg democratic care asigură fiecărui om al muncii posibilitatea de a-și spune cuvîntul în cunoștință de cauză, de a participa la elaborarea și transpunerea în viață a hotărîrilor care privesc activitatea sa. În ultimii ani, după cum se știe, au fost organizate congrese și conferințe cu caracter național, pentru cele mai importante sectoare ale activității economice și sociale, iar corespunzător acestor largi forumuri ale democrației socialiste au fost create organisme noi cu caracter permanent cum sînt Consiliul Național al Oamenilor Muncii, Consiliul Național al Agriculturii, Camera Legislativă a Consiliilor Populare.

În acest larg context al permanentei democratizări a vieții social-politice a poporului nostru, al unității social-politice și ideologice a națiunii noastre, crearea Frontului Democrației și Unității Socialiste reprezintă un moment de referință în viața țării noastre. Cuprinzînd toate organizațiile politice de masă, obștești și profesionale, toate clasele și păturile sociale, Frontul Democrației și Unității Socialiste se afirmă, prin caracterul său revoluționar, democratic și reprezentativ, drept cea mai largă organizație politică, exprimînd unitatea de voință și acțiune a întregului popor în jurul Partidului Comunist Român.

Institutionalizarea și permanentizarea dialogului lucrativ cu masele, înscris la loc de frunte în stilul de muncă al organelor centrale și locale, au creat multiple și variate canale de comunicare și interacțiune între cetățeni și cei cărora li s-a încredințat, cu mandat, răspunderea vieții sociale. Această situație de fapt, caracterizată prin colaborare și conlucrare între diverse clase și categorii sociale, prin comunități de interese și aspirații se reflectă în planul conștiinței sociale prin armonizarea intereselor spirituale, prin concordie și existența unor concepții și convingeri politice și ideologice unitare. Sîntem astfel martorii unui proces în plină desfășurare și care, departe de a însemna o uniformizare socială, va determina tocmai acumularea treptată de elemente calitative capabile de a contribui la omogenizarea societății noastre.

În această largă perspectivă se înscrie și vasta activitate ideologică și politico-educativă desfășurată de partid, condiție esențială în edificarea conștientă a unității și coeziunii poporului nostru, a unității lui politice, sociale și ideologice. Trăsătura esențială a unității socialiste, caracterizată astăzi prin maturitate și trăinicie, prin forță dinamizatoare a dezvoltării societății noastre o reprezintă unirea strînsă a întregului popor în jurul Partidului Comunist Român. Așa cum se subliniază în Directivele Congresului al XII-lea al partidului, „astăzi, România oferă tabloul unei societăți strîns unite, care cu clocotitoare energie și elan revoluționar, asigură dezvoltarea în ritm înalt a tuturor sectoarelor vieții economice și sociale, înaintarea țării pe calea bunăstării și civilizației". Un adevăr ridicat la scara realității prin forța constructivă și prospectivă a comuniștilor români, azi mai mult decît altădată, în aceste ore calde ale începutului de an și de cincinal, ale unei noi etape de împliniri istorice, cînd o întreagă națiune își îndreaptă gîndul spre marele bărbat al țării, arhitectul și părintele spiritual al României moderne, comunistul de omenie Nicolae Ceaușescu, căruia îi urăm cu nețărmurită dragoste și gratitudine viață lungă, sănătate, putere de muncă, spre binele țării, pentru prosperitatea și fericirea întregului nostru popor.

LIVIU MAIOR ■

Din presa județeană

O importantă realizare a Institutului de mine Petroșani — cuțitele pentru combinele de tăiere. Pînă în prezent aceste cuțite erau aduse din import ceea ce însemna un efort valutar substanțial. Amănunte referitoare la importanța acestor cuțite le-am aflat din reportajul lui Ioan Dubek în ziarul **Steagul Roșu** (Petroșani, 21 ian.) care amintește că rezultatele experimentărilor au fost bune, iar consumurile specifice s-au apropiat de cele ale cuțitelor aduse din import. Acțiunea de perfecționare a tehnologiei de fabricație a cuțitelor continuă, însă ea trebuie sprijinită în continuare. ● În același ziar, „creații ale mișcării de inovații", prima realizată la mina Dîlja și se numește „secure hidraulică pentru bandaje" înlocuind securea mecanică și în același timp dezavantajele acesteia cum ar fi pericolul de accidentare al muncitorilor și reducerea efortului fizic. A doua inovație este un dispozitiv de pornire a locomotivelor și constituie o noutate pe plan național. Foarte important este că acest dispozitiv poate fi realizat în atelierele mecanice ale oricărei mine. ● Din pasiune pentru frumos, din dragoste și respect pentru oamenii plaiurilor bucovinene, la Centrul energetic Gura Humorului s-a deschis o expoziție cu caracter permanent unde sînt expuse obiecte de iluminat (opaițe, candele, lămpi, becuri) însemnînd de fapt evoluția iluminatului. Fiind rodul unei pasiuni netrădate a lui Liviu Macovei, șeful centrului, expoziția mai cuprinde și o serie de fotografii care te poartă într-o dulce Bucovină. (Ion Drăgușanu — **Zori Noi** — 21 ian.) ● Există cămine de nefamiliști pe care vizitîndu-le ai zice că te afli într-un vast apartament. Dar, cum „pădure fără uscătură nu există", iată că o astfel de constatare a făcut-o și Didi Mușală în căminele de nefamiliști ale gruoului de șantiere construcții industriale Galați. Vecinii acestor cămine locuite, se înțelege, numai de tineri, au uitat demult ce înseamnă să ai liniște. Aproape zilnic aici se fac petreceri care se lasă cu manifestări huliganice, și injurii la adresa trecătorilor. Un semnal de alarmă. (**Viața nouă** — Galați — 21 ian.) ● În același ziar, Mariana Iliescu consemnează o discuție avută cu țăranii comunei Șendreni (Galați) care afirmă: „pămîntul te mulțumește dacă îl faci să rodească". Cine nu știe, că dacă stai cu mîinile în sîn nu-ți vin legumele în curte. Trebuie folosit orice metru de pămînt, numai așa ei au reușit să aibă venituri de pînă la 30 000 de lei numai din zarzavaturile și legumele valorificate. ● Începînd de la 15 ianuarie și pînă la 1 martie, o brigadă de tineri, formată din elevii Liceului industrial de construcții navale Tulcea, a plecat pe Șantierul național Canalul Dunăre Marea Neagră. Continuînd o frumoasă tradiție ei sînt în același timp un exemplu demn de urmat. (**Delta** — Tulcea — 22 ian.) ● Recent Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci a eliberat brevetul nr. 76 072 pe numele Bucur Horea de profesie farmacist, din orașul Sebeș. Inventatorul a reușit după îndelungată experiență să extragă din plante un preparat pentru combaterea afecțiunilor căilor respiratorii. Același inventator este autorul altui medicament recunoscut pentru eficiența sa: comprimatele antigripale. Pentru munca și atenția acordată sănătății și vieții omului, farmacistul Horea Bucur merită stima și admirația tuturor. (Gh. Ciul — **Unirea** — Alba — 21 ian.)

I. IACOB

O sarcină prioritară: dezvoltarea bazei de materii prime

Baia Sprie: Cota 604

Convorbire cu tovarășul Octavian Țibuleac, inginer-șef la Exploatarea minieră Baia Sprie

— „Mult mai activ trebuie să se desfășoare lucrările de exploatare a minereurilor de fier, plumb, zinc, cupru, mangan, metale rare, resurse bauxitice, precum și a substanțelor nemetalifere necesare economiei." Sarcina trasată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al XII-lea Congres vă privește direct. Iar acum cîteva zile, în cursul vizitei de lucru la Timișoara, secretarul general al partidului ne atrăgea tuturor atenția asupra importanței covîrșitoare pe care o are în momentul de față pentru țară dezvoltarea bazei de materii prime. Dv. cum acționați aici, acum, la început de cincinal, în această direcție, în contextul sarcinii generale de reducere a costurilor de producție ?

— Extindem tehnicile moderne de prospecțiuni, explorare și exploatare, inclusiv asupra zonelor cu minereuri sărace. Exploatarea zăcămîntului se face prin mai multe metode care au evoluat în timp către îmbunătățirea indicatorilor, prin asta înțelegîndu-se o productivitate mai ridicată și un consum de lemn mai redus. Concret, iată o dinamică a productivității la Baia Sprie : 1966 — 2,1 tone/post ; 1976 — 3,7 tone/post ; 1979 — 4,8 tone/post ; 1980 — 5 tone/post (post = munca unui om în cele șase ore ale unui schimb). În 1966, pentru fiecare mie de tone de minereu se consumau 20 metri cubi de lemn ; în 1980 am avut nevoie doar de 6 mc, iar pentru 1983 vor fi necesari doar 1,5 pînă la 2 mc. Noutățile se condiționează una pe cealaltă, obligă la schimbări importante. În urmă cu trei ani fuseseră generalizate mașinile de încărcat cu cupă și siloz. Cu acel prilej s-a redus în totalitate încărcarea manuală în abataje. Ceea ce a implicat schimbări structurale în tehnologiile de lucru, pentru a putea fi corelate cu capacitatea mașinilor de încărcat. Reacția a fost promptă, productivitatea orară realizată a variat între 10,6 și 5,8 tone/post. În acest an, aici, la Baia Sprie **vom inaugura o tehnologie de foarte mare capacitate,** cum n-a mai fost în România. Cum spuneam, **asta determină reacții în lanț, ne obligă la introducerea masivă a noului...**

— Ce cantitate de minereu estimați să se fi extras de la începuturi și pînă în prezent ?

— Zeci de milioane de tone. Pe măsură ce exploatăm spre est și în adîncime se schimbă structura mineralizației, **minereul devine complex și din ce în ce mai sărac, însă exploatabil și chiar convenabil — dacă avem în vedere prețurile existente la Bursa din Londra, care guvernează prețurile metalelor neferoase pe plan mondial.** Aici, acum, principalele elemente exploatabile sînt plumbul, zincul, cuprul și sulful, în cantități din ce în ce mai mici. **Și totuși extracția rămîne rentabilă !**

— Demonstrați, vă rog.

— Pe piața mondială, prețurile, în dolari, oscilează astfel : cupru — 2 000 ; zinc — 1 600 ; plumb — 1 200... Pe noi, tona de metal în concentratul respectiv ne costă după cum urmează : cupru — 29 000 lei ; zinc — 8 690 lei ; plumb — 5 480 lei ; argint — 3 000 lei ; aur — 128 600 lei. Media se înscrie în jurul a 6 000 lei. Ceea ce vădește că rezervele acestor produse primare nu sînt nici supraabundente, nici inepuizabile, iar prețul lor reflectă tocmai acest aspect.

— Am auzit că la Baia Sprie există o preocupare deosebită pentru recuperarea minereurilor, oricît de sărace.

— Cercetarea a scos în evidență că apele de mină, în anumite zone, au o concentrație de cupru dizolvat de peste 200 mg/litru. Am trecut la construirea în subteran a unor celule de beton în care cu ajutorul șpanului de fier s-a precipitat cuprul solubil. Pe această cale s-a obținut un nămol cuprifer cu un conținut de 19,9 la sută cupru. Procedeul permite obținerea a circa 50 de tone de cupru/an. Cam același lucru dorim să facem și pentru zinc. În ceea ce privește wolframul, primele încercări pentru valorificarea lui s-au făcut prin '62—'63, prin elaborarea unor studii în sectorul de cercetări de la Baia Mare. Pînă în 1964 sterilul rezultat în urma procesului de prelucrare a minereului a fost deversat, sub formă de tulbureală, în emisarul rîului Săsar, astfel încît elementele nevalorificate în procesul de preparare erau pierdute. De la punerea în funcțiune a iazului de decantare a sterilului rezultat în urma procesului de preparare a minereului, o parte din wolfram (circa 80 la sută) a rămas în acest steril, de unde poate fi valorificat. Situația este oarecum aceeași și pentru celelalte elemente. Spre adîncime zăcămîntul trece într-o mineralizație de impregnații, în care conținutul de plumb și zinc sînt mai scăzute. **Volumul rezervelor cu conținuturi sărace crește an de an, în prezent acestea reprezentînd din volumul total al rezervelor circa 65 la sută. Cu toate acestea, lunar, introducem în exploatare noi zone de zăcămînt cu conținuturi sărace.**

— Care sînt primii zece oameni pe care acum, în prima lună a anului 1981, îi considerați a fi „de bază" ?

— Minerii Costache Grigoraș, Ion Haltu, Ion Buchet, Attila Bakșai, maistrul miner Ion Sav, lăcătușul Wilhelm Măguran, strungarul Virgil Filip, preparatorul Wilhelm Petruska, inginerii Gheorghe Hauptrich și Aurel Cioltea.

— Tuturor, în numele revistei — NOROC BUN !

MIRCEA BUNEA

Atitudinea oamenilor față de propria lor bogăție

La C.A.P.-ul Dragalina, lipsa canalelor de desecare, pe de o parte, și folosirea nerațională a sistemului de irigații, pe de altă parte, a dus la scoaterea din funcțiune în cursul anului trecut, a peste 100 de hectare „compacte", după spusa inginerului șef Dan Coman, la care președintele Ion Chivu adaugă că ar mai fi vorba și de niște fîșii de pămînt răzlețite pe întinsul celor 3 298 de hectare ale cooperativei. Însă, din păcate, la C.A.P. Dragalina chiar pămîntul pare a se fi schimbat, a fi ajuns altfel decît cel de la I.A.S. Ciulnița, deși el se numește tot cernoziom. Producția de porumb obținută anul trecut de către cooperatorii de aici a fost dealtfel cu vreo 2 tone mai mică decît cea a vecinilor lor de la I.A.S. Ciulnița. Aceasta este desigur o dovadă, devenită acum palpabilă, ca o ultimă consecință a unei serii de cauze printre care grija față de pămînt, adeseori dată uitării, se cuvine a fi considerată hotărîtoare. La C.A.P. Dragalina, unde n-a mai fost făcută o cartare agrochimică din 1975, președintele Ion Chivu susține că se lucrează „științific", el știe că „o cartare agrochimică ne ajută să facem o fertilizare corectă", însă o comparare a calităților pămîntului C.A.P.-ului cu loturile I.A.S.-ului, unde cartarea se face din doi în doi ani, arată că grija pentru păstrarea și chiar sporirea fertilității naturale a pămîntului este înțeleasă cu totul diferit în cele două unități. Urmarea este că, deși ele și-au început activitatea — în urmă cu un șir lung de ani — pe pămînturi avînd aceleași calități, aceste pămînturi au început, treptat, dar din ce în ce mai accentuat, să se diferențieze în privința gradului de aprovizionare a lor cu elemente nutritive. I.A.S.-ul Ciulnița a dat, constant, producții mai mari și a reușit, totodată, să păstreze mult mai bine calitățile pămîntului său, pămînt care neîndoielnic este aprovizionat cu mai mult azot, fosfor și potasiu decît cel al cooperativei. Ca să dăm numai un singur exemplu, vom spune că — după cum rezultă din analizele efectuate de către specialiști în pedologie și agrochimie — conținutul în humus a terenurilor I.A.S.-ului este aproape de două ori mai mare decît al celor ce reprezintă proprietatea cooperatistă a membrilor C.A.P.-ului „Recolta" Dragalina.

În aceste condiții, este lesne de înțeles că realizarea unor canale de desecare pentru îndepărtarea excesului de apă nu va asigura, în perimetrul C.A.P.-ului Dragalina, decît îndeplinirea uneia dintre cele două condiții pentru ca pămîntul, în această parte de Bărăgan, să poată aduce și în viitor recolte îmbelșugate. Atitudinea oamenilor înșiși față de propriul lor pămînt rămîne să fie „desecată" de excesul de indiferență. Și dacă, numai aparent abătîndu-ne de la cursul drept al acestor rînduri, vom spune cîteva cuvinte și despre mersul zootehniei în acest C.A.P., nu vom face decît să aducem un alt exemplu despre felul cum este înțeleasă aici — mai exact : cum nu e înțeleasă — cerința de a folosi toate mijloacele, toate rezervele de care dispunem pentru creșterea producției agricole. Din prima zi a acestui an și pînă pe 20 ianuarie, la C.A.P. Dragalina muriseră 10 taurine și 1 100 de pui. De luni de zile, de pe la sfîrșitul lui octombrie, n-a mai plecat de aici, către fondul centralizat al statului, nici măcar un litru de lapte ! Înfățișarea bietelor vaci, cărora numai numele le-a mai rămas că sînt „cu lapte", este de-a dreptul incredibilă. Bietelor blînde animale le-a devenit cît se poate de evident scheletul. În șoldurile lor ascuțite, ieșite în relief, un gîmeț și-ar putea așeza liniștit pălăria. Dar ce este de-a dreptul revoltător este că priveliștea nu se datorează nicidecum lipsei de furaje. C.A.P.-ul Dragalina dispune de furaje din belșug : 450 tone de silox, 170 tone de lucernă, 300 tone de sfeclă furajeră, 1 400 tone de paie, 600 tone de coceni de porumb, 50 tone de vreji de fasole și alte 60 de soia etc. Atunci de ce a ajuns sectorul zootehnic al C.A.P.-ului un fel de infern al animalelor ?

— N-avem îngrijitori, zic inginerul Dan Coman și președintele Ion Chivu.

„N-avem îngrijitori" ! Într-o comună cu peste 10 000 de oameni...

DUMITRU CONSTANTINESCU

Ce profețim, ce profesăm

Orașul dintre vii

Orașul dintre vii fiind în cazul de față Urlații, poate că ar trebui lămurite cîteva paradoxuri în ce privește această localitate. Mai întîi, să dezmințim anecdota că la sosirea în gara acestui oraș conductorii de trenuri anunță : „Urlați, 5 minute !" Din simplul motiv că Urlații neființd situat pe calea ferată, pe aici nu trece nici un tren. O a doua confuzie se referă la podgoria Urlaților care nu este alta decît... celebra Dealul Mare, întitulată pe etichetele atîtor soiuri de vinuri, negre și albe, între care și foarte căutata fetească neagră. Fapt real, un șofer care venise de la o întreprindere de export să preia o anumită cantitate de vin, neavizat, s-a învîrtit cîteva ore prin zona respectivă tot căutînd localitatea Dealul Mare pînă s-a dumirit că acesta e numele întreprinderii agricole de stat Urlați. Altfel Urlații, ca orice oraș dintre vii, ar fi trebuit să-l vizitez toamna și nu în miezul iernii. Și mai ales în toamna care a trecut, una dintre cele mai fierbinți, fiind prea de timpuriu rece și într-un an agricol cu o primăvară foarte întîrziată.

— Bătălia nu s-a dus numai pe dealuri, mai ales cînd a fost vorba de strugurii pentru vinificație de pe cele mai bine de 1 300 de hectare cît are întreprinderea agricolă de stat, a ținut să-mi precizeze o reprezentantă a notelor organizații ale democrației și unității socialiste, președinta comitetului celei de la această unitate, economista **Valeria Perjeru.** Să nu uităm că fără intrarea în funcțiune a Combinatului de vinificație, în această toamnă nu știu cum s-ar fi prelucrat, în condițiile rudimentare cunoscute, cele 670 vagoane de struguri, în care intră și o producție suplimentară de 1 000 t, adică 100 de vagoane. Fără prieceperea și dăruirea colectivului de 40 de oameni, 12 comuniști și 28 membri ai O.D.U.S., de la atelierul de întreținere nu s-ar fi putut realiza marile agregate, din inox, și la fiecare litru de vin ne-ar fi costat în plus 11 lei numai depozitarea. Dar orașul dintre vii nu înseamnă numai îndeletniciri agricole, ci și industriale, cum sînt, între altele, cele ale tînărului colectiv de la Filatura de bumbac construită și intrată în producție în cincinalul recent încheiat.

Însoțiți de directorul acestei întreprinderi, și el destul de tînăr, inginerul **Ion Amuza,** facem o vizită prin această întreprindere care nu numai că a intrat în funcțiune cu întreaga capacitate la 21 septembrie anul trecut, respectiv 1507 t pe an, ci și produce, cu depășiri chiar, la parametrii proiectați. Utilajele, în mare parte românești, produse la Cluj-Napoca și Tg. Mureș, se comportă admirabil, ca și fetele care le mînuiesc.

Filatura de bumbac, cea mai nouă unitate industrială, nu este și singura căci pe teritoriul orașului, chiar dacă nu-și au sediul principal aici, se mai află o veche exploatare petrolieră și una minieră, de dată mai recentă.

— Campania noastră de fiecare zi, nu numai de primăvară, de vară sau de toamnă, trebuie să le aibă în vedere pe toate, să ne împărțim între toate — și în aceasta constă și frumusețea dar și dificultatea muncii de activist într-un oraș agroindustrial în care soarele însuși răsare în mod diferit pentru fiecare categorie de oameni — remarca într-o discuție primarul **Ion Burada.** Există și un numitor comun — condițiile de viață, începînd cu cele de locuit.

Cu toate că Urlații figurează de mult ca oraș — așa îl consemnează și Enciclopedia României din 1939, comună urbană cu 5 800 de locuitori — practic mai ales în cincinalul trecut a căpătat, atît pe plan economic cît și edilitar-gospodăresc această calitate.

Antrenați în toate aceste activități, locuitorii orașului dintre vii sînt preocupați în același timp de reprezentarea orașului lor în Festivalul național „Cîntarea României", localitatea ambiționează să devină și o vatră a armoniilor spirituale. Ceea ce nu mă miră la un oraș dintre vii, din moment ce un mare poet, în numele „sufletului vinului", care știe truda și sudoarea, și soarele necesare ca el să capete viață și vigoare, proclama : „Din dragostele noastre să iasă poezia".

NICULAE STOIAN

Pentru energetica nucleară românească se cer trei lucruri:

CALITATE, CALITATE ȘI IARĂȘI CALITATE

A crea o energetică nucleară nu înseamnă, în cazul țărilor mici și mijlocii, a importa echipamente, chiar dacă în unele situații, cum este și cazul României, apare rațional a se recurge și la import. Înseamnă a introduce în toată industria, inclusiv în proiectare și cercetare, de fapt în întreaga economie, o nouă ramură și o nouă calitate. Aceasta este ideea de bază care se degajă după aprofundate discuții pe care le-am purtat cu factori de răspundere și diverși specialiști din Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară. Dealtfel, în documentele Congresului al XII-lea al partidului, în care se trasează jaloanele energeticii nucleare românești (660 MW în 1985, 3 960 MW în 1990, circa 10 000 MW în anul 2000) se arată clar: „În vederea înfăptuirii acestui program, cercetarea științifică și ingineria tehnologică trebuie să contribuie la accelerarea asimilării — într-o măsură tot mai mare pe bază de concepție proprie — a fabricației echipamentelor, pregătirii combustibilului și producerii apei grele". Așadar: **într-o măsură tot mai mare, pe bază de concepție proprie.**

OPERATORI CARE LUCREAZĂ CA PIANIȘTII

— De ce energetica nucleară impune o nouă calitate, și nu doar o simplă dezvoltare cantitativă, fie ea cît de considerabilă, tovarășe doctor inginer Dumitru Bengulescu?

— În adevăr, apar în acest domeniu cerințe de calitate cu totul deosebite, care depășesc chiar și pe acelea din aviație, bunăoară, unde de asemenea sînt implicate o tehnică de vîrf și preocupări speciale pentru securitatea oamenilor. Se impune o calitate nouă în energetica nucleară fiindcă investițiile sînt considerabile și, în al doilea rînd, fiindcă se cere o grijă cu totul specială pentru securitatea populației din zonele unde vor fi instalate centrale nuclearo-electrice. Din acest motiv, se exercită un control tehnic extrem de sever în proiectare, construcții-montaj, punerea în funcțiune a obiectivelor, exploatare, întreținere. Se fac toate eforturile pentru a se asigura o funcționare fără greș a tuturor echipamentelor.

— Înțelegem deci că **tehnologia nucleară este sumumul celorlalte tehnologii** pe planul performanțelor materialelor, al calității proiectării și execuției, al omului care le dă viață.

— Întocmai. S-a calculat că într-o investiție de un miliard de dolari într-o centrală nuclearo-electrică, **aproximativ 30 la sută se cheltuiesc doar pentru a se garanta o calitate deosebită!** Milioane de pagini de documente nu au alt rost decît să certifice această calitate. Minuțiozitatea atinge limite extreme. Un exemplu: într-un obiectiv nuclear, cînd se sudează, electrozii uzați nu se aruncă, ei se păstrează și se etichetează, pentru control. Pentru a se garanta o execuție ireproșabilă, toate operațiile dintr-un proces de producție a echipamentelor nucleare sînt strict procedurate, adică se desfășoară într-un mod reglementat pînă în cele mai mici amănunte. Operatorii lucrează ca pianiștii, au mereu în față „partitura", pe care trebuie s-o respecte ad litteram. În acest context, să amintim că este în curs de elaborare o Lege a calității în domeniul nuclear.

Toate țările interesate să dezvolte — nu să cumpere „la cheie" — energetica nucleară își au proprii programe de cercetare. Este, firește, și cazul României. În mod deosebit, trebuie menționat Institutul de reactori nucleari energetici de la Pitești, destinat dezvoltării tehnologiilor nucleare (inclusiv a combustibilului pentru centralele nucleare) în vederea transferării ulterioare a acestor tehnologii industriei. Tot la Pitești se efectuează cercetări privind reactorii nucleari avansați, precum și alte faze ale ciclului combustibil: tratarea și depozitarea deșeurilor, autodotări, se vor realiza testări și componente pentru centralele nuclearo-electrice. Bineînțeles, institutele și centrele de cercetări de pe Platforma Măgurele sînt și ele antrenate în aceste activități, în special pe linia realizării de aparatură de automatizare, măsură și control, care ocupă un loc extrem de important în energetica nucleară.

UN EFORT GENERAL, MAI ALES DE GÎNDIRE: 30 DE INSTITUTE PENTRU A SELECTA AMPLASAMENTUL UNEI CENTRALE

Spuneam mai înainte că **noua calitate** care caracterizează acest domeniu de recentă dată a industriei românești afectează toate sectoarele ei. Ea se vădește, firește, chiar de la punctul de plecare, adică de la proiectare.

Interlocutorul nostru: inginerul Nelu Vasilescu, directorul adjunct tehnic al Institutului de reactori nucleari energetici, proiectantul general al obiectivelor nucleare din țara noastră.

— Așadar, pe planșetele dumneavoastră prind contur viitoarele cetăți nucleare ale României, sînteți primii care le „vedeți".

— Din punct de vedere tehnic așa stau lucrurile. Cinstit vorbind, pentru un privitor din afară sau un vizitator, într-o centrală nucleară mai impresionantă este... partea ei „clasică". Acolo se găsesc piesele în mișcare, turboagregatul, instalațiile electrice, în timp ce partea nucleară poate fi cu greu vizitată. Reactorul este înglobat într-un cheson de beton, de afară nu se vede mai nimic, cel mult capetele terminale, unde se introduce combustibilul. Pot fi zăriți generatorii de abur, care însă sînt și ei protejați de ziduri groase de beton. Îți imaginezi cum arată exact doar dacă ai cunoscut planurile. În schimb, în sala mașinilor totul este în mișcare, zumzăie, pare mai familiar, aduce mai mult a uzină, a centrală. Doar turboagregatul măsoară 50 m lungime. Aceste date vă dau și o imagine, desigur palidă, a viitoarelor noastre centrale nuclearo-electrice.

Care este pecetea gîndirii tehnice românești?

Aceste realizări pot fi mai bine înțelese dacă le privim dintr-o perspectivă mai largă. Specialiști, reprezentanți ai unor organizații de „engineering" străine, interesați în programe nucleare, care au fost în țara noastră și-au dat seama de înaltul el nivel industrial, de competența specialiștilor noștri vizitînd asemenea obiective ca hidrocentrala de la Porțile de Fier I, centrala Rogojelu, Întreprinderea de mașini grele București, Institutul de reactori nucleari energetici, Institutul de fizică și inginerie nucleară, Întreprinderea de mașini și utilaje pentru industria chimică Ploiești etc. Desigur, nu toate obiectivele antecitate sînt de aceeași importanță, dar toate la un loc lasă o netă impresie specialiștilor și partenerilor străini, actuali sau potențiali, că industria română este perfect capabilă să-și însușească tehnica nucleară și că stă pe propriile ei picioare.

— În adevăr, o mobilizare de forțe. Dar pe tărîmul proiectării?

— Am antrenat o mare parte din institutele de proiectare din țară. Noi sîntem proiectantul general, dar munca se realizează făcînd apel la un număr extrem de mare de specialiști din toate colțurile țării. **Doar pentru stabilirea amplasamentului primei noastre centrale nuclearo-electrice am făcut apel la aproximativ 30 de institute de studii și proiectări,** deci un număr **întreit** față de cazul unei centrale energetice normale, convențională, ca urmare a cerințelor sporite de calitate și securitate reclamate de centralele nuclearo-electrice.

(Va urma)

LIONEL NIȚESCU ■

SCHIMBAREA O FAC ÎNTOTDEAUNA OAMENII

Sîntem la Centrul de reparații motoare pentru combina C 12. După forfota de-aici, hala de reparații pare o adevărată hală de uzină, căci în aceste zile se va termina instalarea liniei monorai a celei de-a doua benzi de montaj — soluție care va face posibilă optimizarea timpului planificat reparațiilor. Directorul S.M.A. Roșiori Teleorman, inginerul Florea Marin, este în mijlocul oamenilor și conduce lucrarea.

— Ce rezolvă acest monorai, tovarășe director?

— În campania trecută, din cele peste 1 600 de tractoare ale trustului, am efectuat intervenții la peste 1 000 de motoare, dintre care 840 reparații capitale. Noi avem, aici, oameni cu multă experiență; 22 de muncitori reparau patru motoare pe zi, ceea ce însemna o productivitate foarte bună, dar nu am făcut față, și prin aprilie am cerut ajutor unor S.M.A.-uri vecine. Dar nici aceasta nu s-a dovedit a fi o soluție acceptabilă, pentru că muncitorii trimiși să ne ajute erau specializați pe motoare de tractor și au pierdut 5 sau 6 zile pînă au „învățat" motorul de la combină. Devenea clar că în anul următor trebuia să încercăm altceva. Și așa a apărut ideea cu cea de-a doua linie de montaj, care urma să lucreze paralel cu linia existentă. Celor 22 de oameni li s-au adăugat 8, iar productivitatea s-a dublat, deoarece muncitorii specializați pe anumite operații fac același lucru la ambele benzi. Noutatea o va constitui linia monorai, pe care vor circula containere cu piese noi și recondiționate. În aceste condiții va funcționa chiar și o lansare centralizată a pieselor de care se va ocupa un maistru.

— Deci veți putea ieși din impas. Cum a apărut ideea aceasta?

— Soluția nu am adoptat-o eu de unul singur, ea a apărut în perioada în care eram strînși cu ușa. Mai mulți au venit cu idei care au concurat, pînă la urmă, toate în aceeași direcție. Muncitorii sînt entuziasmați deoarece timpii morți îi împiedicau să-și practice meseria.

★

Mecanicul Gheorghe Mardale este unul dintre cei care vor lucra la două benzi. El este cel care a reușit să ne convingă că această reorganizare a producției devenise un lucru firesc, o necesitate.

— Pe zi ce trece, toată lumea se înnoiește și vrea mai mult. Și noi facem parte din lumea asta și am zis să facem ca banda să dea mai mult. Datorită ei, cu cinci ani în urmă, ne-am dat seama ce înseamnă să te organizezi, să-ți folosești mintea la ușurarea muncii, încît să produci în plus. Așa s-a întîmplat și anul trecut, cînd iarăși ajunsesem de necaz și iarăși a trebuit să stăm puțin din lucru, pe care deja nu-l mai făceam bine. Atunci, ce e drept, tovarășul director a venit cu ideea dar în momentul în care, parcă, nu ne-ar mai fi trebuit mult și am fi găsit-o noi, de parcă ne-ar fi ghicit gîndurile. Și așa am început să montăm a doua linie. Asta se întîmpla pe la jumătatea lui decembrie și ne gîndim să o terminăm repede și să avem o lună întreagă pentru repararea motoarelor care ne-au mai rămas. Vom crea și disponibilități de timp pe care-l vom folosi la repararea motoarelor de autocamioane. Pînă acum făceam o serie de operații la un motor, pe prima bandă, după care plecam la magazie după piese. Pompa de apă și radiatorul de răcire îmi luau timp la asamblare, înainte de a le monta pe motor. Cînd va funcționa și a doua bandă, cărucioarele vor aduce subansamblele gata montate la lansare, eu doar le voi monta la motor pe prima bandă, după care voi trece la cealaltă bandă și voi repeta operația. Astfel nu voi mai avea timpi morți, drumurile la magazie nici măcar nu mă relaxau, mă făceau doar să-mi „ies din mînă".

— Înțeleg că a mai apărut o fază intermediară, lansarea?

— Da. Fără ea tot mecanismul noii organizări nu ar mai avea același randament. Dar de lansare se ocupă altcineva, maistrul Enescu.

★

La postul de constatare și lansare al liniilor pentru reparat motoare maistrul Pandele Enescu calibra niște piese, dar a ținut să ne vorbească despre necesitatea și avantajele lansării: „Primul avantaj este acela că avem de-a face cu o lansare centralizată. Piesele odată trecute prin mîna mea nu mai pot fi necorespunzătoare. În atelier facem cîntăriri, măsurăm și verificăm toate piesele înainte de a forma seriile și seturile pe care le lansează posturile de lucru cu ajutorul monoraiului. Acum fiecare om la locul lui de muncă poate să răspundă pentru calitatea muncii lui".

★

Pe inginerul șef, Florea Dumitru, l-am întîlnit în altă hală ocupîndu-se cu organizarea unui atelier pentru reparat combine. Pînă acum combinele se reparau în cadrul celor opt secții ale S.M.A.; dezavantajul era că nu se respecta, în toate secțiile, calitatea reparațiilor, oamenii avînd cunoștințe tehnice diferite. În cadrul atelierului vor lucra douăzeci dintre cei mai buni combineri și mecanici de secție cu aceeași pregătire: se vor obține o calitate corespunzătoare și un consum de piese mai mic, pentru că se vor putea folosi piese recondiționate.

La plecare, întorși în biroul directorului, l-am găsit foarte ocupat, cu un teanc de hîrtii. Nu erau acte la semnat, se vedea cît de colo.

— Ce gînduri, tovarășe director Marin?

— E vorba de carburanți, pe care-i simt că ne scapă printre degete. Reducerea carburanților nu va însemna altceva decît asigurarea condițiilor ca să ținem această bogăție cît mai bine în mîini, să nu ne mai scape printre degete. După ce mi s-a întipărit imaginea asta bine în minte, am început să aștern pe hîrtie o serie de remedii pe care să putem conta. Anul trecut am consumat 1 800 tone de carburanți, or, în reparațiile pe 1981 avem prevăzute 1 400 tone în condițiile în care trebuie să respectăm tehnologiile pe toate culturile. Devine mai mult decît necesar să strîngem șurubul. Este vorba de ținea noastră, de prestigiul nostru. Oamenii care lucrează în acest S.M.A. sînt în majoritate specialiști în meseria lor și poate că le-ar fi mult mai ușor să lucreze în industrie, unde ar fi primiți cu brațele deschise; industria Roșioriului este tînără și înghite foarte multe brațe de muncă. Dacă au rămas, au făcut-o din ambiție pentru profesia lor. Acestor oameni trebuie mai mult decît să le ghicești gîndurile, pe ei trebuie să-i ajuți. Asta am încercat eu acum: să stabilesc măsurile cele mai bune pe care va trebui să le respectăm în viitor ca să reușim să ne facem meseria mai bine. Iată la ce ne-am gîndit:

1. centricubarea, pînă la 1 februarie, a tuturor celor 204 pompe de injecție, la debit minim;

2. folosirea agregatelor complexe la pregătirea terenului și la semănatul porumbului;

3. generalizarea în '81 a stabilității formațiilor de lucru în cîmp;

4. organizarea în cadrul tuturor secțiilor de mecanizare și introducerea întreținerilor tehnice în sistem „service" a tuturor utilajelor, pe tot parcursul anului;

5. înlăturarea tuturor pierderilor de la sistemele de alimentare a tractoarelor și a dispozitivelor.

— Desigur, ne spune, în încheiere, directorul S.M.A. Roșiori, pînă la începerea campaniei de primăvară vom mai găsi alte resurse de mobilizare a eforturilor pentru o muncă de cea mai bună calitate; **ideile vin și din mers, dacă există un climat corespunzător.** Iată, noi am recondiționat piese și ansamble, tractoare și mașini agricole în valoare de 1,2 milioane lei. Anul acesta avem de gînd să sărim la 1,7 milioane, ceea ce va însemna mai multe mașini agricole în cîmp.

ELENA GHERA ■

Rețeta se află chiar în întreprinderea pe care o conduceți, tovarășe director!

La sfîrșitul documentării pentru această anchetă privind cheltuielile materiale ridicate înregistrate la Întreprinderea de utilaj chimic și forjă din Rîmnicu Vîlcea în anul 1980 — documentare efectuată atît la unitatea amintită, cît și la ministerul și la centrala de resort — ne-am amintit de cuvintele unui economist, expert în meseria sa, potrivit cărora aplicarea noului mecanism economic înseamnă, simplu și pe înțelesul tuturor, să produci, dar nu oricum. Acest **nu oricum**, preciza economistul, se referă, desigur, la o sumedenie de aspecte de ordin tehnic și organizatoric, dar, mai întîi, apare ca o chestiune de mentalitate. Să nu produci oricum, pentru că te amendează însăși viața. **Nu oricum**, în sensul că trebuie să fii cu picioarele pe pămînt și să-ți pui în permanență mintea la contribuție pentru a găsi acolo unde muncești soluții tehnice moderne, deci mai trainice și mai ieftine, să-ți chibzuiești energia și materia primă, să-ți gospodărești responsabil avutul.

Întreprinderea vîlceană de utilaj chimic și forjă a înregistrat în anul 1980 o serie de cheltuieli de producție foarte ridicate, cu o mare diferență între **planificat** și **realizat** la indicatorii privind cheltuielile la mia de lei. Aceasta, în bună măsură, ca urmare a unei anume mentalități păguboase nu numai pentru întreprinderea din Rîmnicu Vîlcea, dar și pentru industria noastră.

Cine are o rețetă în plus?

Inginerul Dan Pîrvănescu, directorul întreprinderii :

— De la mărimea unui atelier de biciclete, sîntem azi o întreprindere cu aproape șase mii de oameni, de peste tot din județ ; 90 la sută i-am calificat chiar noi. Uzina exportă acum în zece țări. În urmă cu cîțiva ani, am realizat fără licență arborele pentru autocamioane. Tot fără licență am făcut valțuri pentru industria cauciucului. Nivelul de performanță la utilaj chimic este aproape egal cu al celorlalte întreprinderi din țară, întreprinderi cu tradiție. Dar de trei ani înregistrăm cheltuieli suplimentare la mia de lei din cauza unor necorelări. Pe anul 1980, la cheltuielile totale, planul a fost de 714 lei la mie. Noi am fundamentat acest indicator la 808 lei și îl preliminăm la 775 lei. De la 808 la 775 lei reprezintă efortul propriu de reducere. Nu vă declar că resurse de reducere uzina mai are. Le avem în vedere și nu spun că am făcut totul. Dar pînă la nivelul planificat, cine are o rețetă să ne-o dea !

O dinamică anormală

Economistul Valentin Răutu, serviciul prețuri de cost al M.I.C.M. :

— Noi am făcut o analiză în 1980 și, la nouă luni, întreprinderea din Rîmnicu Vîlcea dădea rebuturi de 9,9 lei la mie, neavînd cotă pentru rebuturi. La cheltuieli speciale, în loc de 17 lei la mie, cît era planificat tot pe nouă luni, ei au înregistrat 30,3 lei la mie. La cooperări au depășit, de asemenea, cifra planificată, cu 6,7 lei la mie. Potrivit indicației ministerului, se impunea ca numărul cooperărilor să fie cît mai mic, asta presupunînd un efort propriu de inteligență tehnică mai mare. Pe de altă parte, de-a lungul anului, la I.U.C.F., nu există o dinamică normală în realizări la indicatorul cheltuieli totale. Priviți : în ianuarie 1980 — 721 lei, februarie — 730 lei, în martie — 775 lei, în mai — 830 lei, în iulie — 779 lei, în august — 779 lei, în septembrie — 892 lei, în octombrie — 808 lei (prima parte a anchetei noastre s-a desfășurat în luna decembrie 1980 ; la ora predării acestui articol, aflăm că la cheltuielile totale, pe 11 luni, la I.U.C.F. s-au înregistrat 778,6 lei, iar la cheltuielile materiale 548 lei față de 501,7 planificat, n.n.).

I.U.C.F. nu este deloc nedreptățită

Economistul Florentin Vișan, contabilul șef al Centralei industriale de utilaj tehnologic și chimic :

— Repartizarea acestui indicator al cheltuielilor ține seama firesc de ponderea întreprinderii. I.U.C.F. nu este deloc nedreptățită. Ea este a cincea întreprindere a noastră din acest punct de vedere. Ținem seama de dotare, de capacități, de capacitatea tehnică, de gradul de integrare a producției etc. Creșterile lor se datorează, în bună parte, rebuturilor și remanierilor. În plus, ei trebuiau să-și „pregătească" acest indicator din vreme. Din raportarea lor pe nouă luni reiese că din 29 de măsuri cu o eficiență de 23 milioane au aplicat doar 6 măsuri fără eficiență. Dacă punem cap la cap toate neîmplinirile, vom înțelege mai bine de ce apare diferența între realizat și planificat la cheltuieli.

Mersul în gol : la propriu și la figurat

La Întreprinderea de utilaj chimic și forjă din Rîmnicu Vîlcea încercăm să punem cap la cap neîmplinirile, însumînd, de fapt, tot atîtea soluții pentru ca indicatorii privind cheltuielile la mia de lei să-și schimbe fața în acest prim an al cincinalului.

— Tovarășe inginer șef Cristian Diaconescu, care este situația în cadrul sectorului utilajelor tehnologice privind reducerea cheltuielilor materiale ?

— Am adoptat metoda croirilor combinate, pe mai multe comenzi, astfel încît cupoanele rămase să se redistribuie pe alte repere. Se economisește metalul și există o evidență mai exactă a cupoanelor rămase.

— Altceva ?

— În sectorul de utilaj chimic se modifică proiectul de execuție pentru folosirea optimă a formatelor de tablă, deci și aici se economisește metal. În plus, am introdus un nou sistem de urmărire și evidențiere a economiilor rezultate, care ne dă posibilitatea să știm exact, la orice oră, cît consumăm din refolosiri, cît rezultă cupoane pentru terți.

— Ce n-ați făcut ?

— O chestiune nepusă la punct : remedierile la sudură. Volumul mare de remedieri se datorează calificării slabe a sudorilor. Pentru calificarea și specializarea lor am înființat un laborator școală.

— Înțeleg că acest laborator ar deveni, în ultimă instanță, cheia unor suduri de foarte bună calitate. De ce au s-a înființat mai demult ?

— Nevoia ne-a învățat.

— E drept, dar nevoia nu apăruse de ieri, de azi. Unde se mai pot reduce cheltuielile materiale în acest sector ?

— La cazangerie, la consumurile energetice, la convertizoarele de sudură, prin montarea unor limitatoare de mers în gol. Încercăm să găsim o soluție. Ar fi fost normal ca mașinile uneltе și convertizoarele să fie utilate cu asemenea dispozitive. Se vorbește mult, de ani de zile, dar tot așa se fac.

— O mulțime de întreprinderi și-au realizat singure dispozitive pentru evitarea mersului în gol. Cît merge în gol un convertizor, la dv. ?

— Se pierde cam 30 la sută din energia consumată în opt ore.

Inginerul Marin Adam, șef atelier proiectare :

— Lucrăm cu proiectele beneficiarilor, aceste proiecte fiind elaborate de institutele lor de proiectare. Sistemul nu permite întreprinderii noastre să-și tipizeze subansamblele în vederea reducerii consumurilor de materiale. Noi știm mai bine cum se poate executa mai eficient un subansamblu în funcție de posibilitățile tehnologice ale întreprinderii. Consider că ar fi util ca institutele de proiectare să elaboreze doar desenele de ansamblu, calculele de rezistență și condițiile generale, urmînd ca întreprinderea noastră să detalieze proiectul la nivel de reper. S-ar evita astfel unele greșeli și neajunsuri din producție. În actuala metodă de lucru, pierdem timp la întocmirea documentației tehnologice și executăm anumite repere, în condiții de unicat, cu consum mare și productivitate mică.

Procentul de rebuturi este încă foarte mare

— Tovarășe inginer Ion Oprișor, cum stau lucrurile în sectoarele calde ? Ce anume duce la creșterea cheltuielilor materiale ?

— Materiile prime vin de la furnizori fără tratamentul termic de recoacere. Ei cîștigă la consumuri, dar ne încărcăm noi la costuri.

— Este un aspect, dar vă întreb ce anume au făcut muncitorii și inginerii din acest sector pentru a reduce cheltuielile ?

— Noi primim lingourile cu maselotă și picior, două adausuri tehnologice pe care le debităm noi. Debitarea ne costă pe noi...

— Nu ne înțelegem. Revin la întrebare : care este efortul propriu al tehnicienilor din sector, care sînt cauzele interne care duc la cheltuielile menționate ?

— Adevărul e că procentul de rebuturi este încă mare și se înregistrează cheltuieli mari, pe 10 luni, circa 7 milioane lei. De asemenea, executăm piese forjate cu adaosuri mari.

— Ce v-ați propus să faceți ?

— O zi pe săptămînă, timp de două ore, să ne ocupăm de pregătirea profesională a oamenilor.

„Ca să fim cinstiți, nici cu disciplina nu stăm tocmai bine"

Cristian Bercea, maistru principal la sculărie, secretarul biroului organizației de bază pe secție :

— Ne confruntăm cu două probleme mari : calificarea oamenilor și rebuturile. Sînt în strînsă legătură. Am făcut cursuri de calificare, dar rezultatele nu au fost cele dorite. Nivelul de cunoștințe nu este destul de ridicat. Am pornit greșit. Trebuia plecat mai de jos. Avem lucrări foarte complexe. Ne-a grăbit timpul să începem de la un nivel ridicat și acum, prin unele locuri, e necesar să ne întoarcem. Și ca să fim cinstiți, nici cu disciplina nu stăm tocmai bine. Absențe nemotivate, întîrzieri, plecări din timpul programului. Singurii vinovați de această stare, care nu este generală, dar care există, sîntem noi, și pînă să ne ajute alții, trebuie s-o facem singuri.

Ceea ce vrea să însemne că pînă una alta rețeta se află chiar în întreprinderea care o conduceți, tovarășe director.

RĂZVAN BÎRBULESCU

Autoconducerea înseamnă răspundere

— Tovarășe Florea Marin, am aflat că acum numai cîteva zile s-au împlinit patru ani de cînd sînteți directorul Întreprinderii de rulmenți Alexandria. Ați venit de la Brașov împreună cu directorul comercial Nicolae Rogoz și cu inginerul șef Florea Crăciun, toți trei transferați în Teleorman pentru a pune pe picioare o întreprindere din aceeași centrală, care însă mergea mai slab. Ce ați reușit în această direcție ?

— Întreprinderea din Alexandria, intrată în funcțiune în martie 1974, atingea, doi ani mai tîrziu, un nivel de producție care nu întrecea decît cu puțin... jumătatea capacității proiectate. În 1980 noi am dat o producție marfă în valoare totală de trei sferturi de miliard, față de 429 milioane lei în 1976. Poate mai mult decît aceste cifre vor spune datele privind producția netă, noi avînd dealtfel și avantajul de a ne fi numărat printre primele întreprinderi care au experimentat noul sistem economico-financiar. Astfel, de la o producție netă de 175 milioane lei în 1976, la începutul cincinalului, am ajuns în ultimul an al cincinalului la 448 milioane lei.

— O asemenea creștere în numai cinci ani a producției nete este, în adevăr, elocventă în ce privește eficiența activității de producție. Vorbeați însă mai înainte de un anumit avantaj pe care l-ați avut legat de noul sistem economico-financiar. Care a fost el ?

— Mă refeream la sprijinul mai susținut primit din partea întreprinderilor cu care am colaborat și, desigur, a centralei de resort. Se spunea mereu : „Atenție, cei de la Alexandria lucrează cu producția netă ca indicator principal, trebuie să-i sprijinim !" Am fost, așadar, primii beneficiari ai unei colaborări-model între unități, model pe care, desigur, aș dori să-l văd continuînd și mai departe. Greul însă abia începe, pentru că vom fi nevoiți să ne descurcăm și fără atîta sprijin, uneori numai prin forțele noastre. N-ar fi însă pentru prima oară.

— Aveți un astfel de exemplu ?

— Chiar mai multe, dar am să subliniez mai întîi îmbunătățirea activității de sculărie, fiindcă ne mîndrim cu ea. În 1976 lucrau 480 de oameni în secția amintită, dar cheltuiam 12 milioane lei anual pentru a cumpăra SDV-uri de la alte întreprinderi din țară. Astăzi avem numai 320 de oameni și producem SDV-uri atît pentru necesarul unității, cît și pentru alte întreprinderi, tot în valoare de 12 milioane lei pe an... Am mers însă mai departe, am ajuns pînă la a face mici ateliere pe lîngă secții, pentru recondiționări de piese și SDV-uri uzate, tocmai pentru a lega cît mai mult aceste secții, oamenii care le compun, de propriile cheltuieli materiale.

— Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, spunea de curînd la adunarea cu activul de partid din județul Brașov, referindu-se la necesitatea aplicării cu hotărîre a noului mecanism economico-financiar, că trebuie să facem în așa fel încît fiecare secție, fiecare atelier, fiecare om al muncii să fie conștient că autoconducerea și autogestiunea înseamnă mărirea autorăspunderii, a răspunderii fiecăruia față de el însuși, față de întreprindere, de societate ; că aceasta înseamnă a face totul pentru o mai bună gospodărire a mijloacelor materiale și financiare încredințate de popor fiecărui colectiv de oameni ai muncii.

— Evident, mijloacele de producție care aparțin întregului popor sînt totuși administrate de colective concrete din întreprinderi și instituții, și fiecare asemenea colectiv poartă răspunderea asupra felului cum gospodărește și redă societății și poporului, cu beneficii și cu o rentabilitate sporită, mijloacele ce i s-au încredințat ! În ceea ce ne privește, avem o bună experiență în această direcție, ajungînd la importante reduceri de cheltuieli materiale în urma măsurilor pe care le-am luat. Mai întîi, am defalcat și analizat producția din fiecare sector de activitate, din fiecare secție sau atelier și am ajuns la concluzia că putem face multe limitări în cheltuielile materiale. **Dacă o anume secție nu este, nu se simte legată de propriile cheltuieli, nu-și pune problema îmbunătățirilor tehnologice sau a refolosirii unor piese**, SDV-uri sau a pietrelor abrazive, de exemplu. **Era mai simplu să se ceară de la magazie...** Cînd au fost limitate cheltuielile s-a gîndit mai mult, s-au făcut îmbunătățiri tehnologice, s-au realizat economii însemnate. În 1977, de pildă, consumam 280 tone de pietre abrazive de import, care după o primă folosire se aruncau. Acum ele se folosesc „în trepte", adică sînt pregătite pentru polizarea unor repere mai mici, după ce primul strat s-a tocit. În 1980 n-am mai întrebuințat decît 135 tone, deși producția uzinei a crescut considerabil. În privința consumului de metal, numai în 1980 am redus 508,5 tone față de norma de consum printr-o serie de îmbunătățiri tehnologice, cum ar fi forjarea în turn sau ștanțările multiple la „coliviile" de rulmenți. Și aici aportul de inteligență al colectivului a fost decisiv. **Dorim ca și în continuare să tratăm fiecare secție de producție ca o unitate independentă, ca o mică întreprindere în cadrul marii uzine, dacă vreți, dotată cu tot ce-i trebuie în acest sens,** inclusiv SDV-iști și mecanici de întreținere ! O să vedeți ce întrecere va porni între aceste secții...

— O întrecere înseamnă și un cîștigător !

— De cîștigat va cîștiga în primul rînd întreprinderea, fiindcă tindem spre o și mai mare reducere a cheltuielilor materiale, deci creșterea rentabilității produselor noastre. Deocamdată am ajuns la circa 400 lei cheltuieli pentru 1 000 lei producție marfă, față de 595 lei în 1976.

— Aveți probleme cu disciplina la locul de muncă ?

— Nu prea. Noi n-am dus niciodată lipsă de forță de muncă — un avantaj al investițiilor în zonele mai puțin industrializate, iar astăzi cine ocupă un loc de muncă la „Rulmenți" se mîndrește cu el. Sîntem, ca să zic așa, întreprinderea de gradul cel mai înalt din zonă. Nu spun că nu mai înregistrăm absențe nemotivate, dar ele au scăzut simțitor. Vă dau cîteva exemple : 869 ore în ianuarie 1979 la secția mecanic șef, 429 în ianuarie 1980 ; 3 300 ore la strungărie (secție cu 600 încadrați) și respectiv 1 256 ore, în același interval de timp, sau 1 339 ore față de numai 184 ore, la rectificare. Avem și o hotărîre, care s-a dovedit bună : cel care lipsește o zi nemotivat nu e primit la lucru a doua zi, dacă nu vine cu un bilet de la șeful secției și de la biroul personal ; i se cere mai întîi o.. motivare scrisă a lipsei. De obicei, o dată cu nu se mai întîmplă ! Dealtfel, tot cifrele vorbesc, dacă în anul 1976 au plecat de la noi 1 044 de oameni, în 1979 n-au mai plecat decît 512, dintre care 130 transferați și 171 la școală sau la armată. La 137 am fost nevoiți să le desfacem contractul de muncă.

— Știm că atunci cînd a luat ființă întreprinderea pe care o conduceți, ea avea de plătit firmei japoneze „Koyo", de la care s-au achiziționat licența și o serie de utilaje, echivalentul în producție fizică, adică în rulmenți, al mai multor milioane de dolari, la care se adăugau alte milioane pentru plătirea importului european. Care este situația în momentul de față ?

— Exportăm masiv. Datoria a fost plătită și am obținut, pe această cale, și alte sume în valută, pe care, prin eforturile întreprinderii din Alexandria, statul nostru le-a putut investi pentru alte obiective și dezvoltări. Noi exportăm aproape 70 la sută din producție, cea mai mare parte pe devize libere ; principalul nostru beneficiar sînt Statele Unite.

— Cîți oameni din Teleorman, pînă mai ieri județ agrar al României, contribuie la aceasta ?

— Erau 4 100 de oameni ai muncii în 1976 ; astăzi avem 4 340, dar la o producție de rulmenți mult mai mare ca în 1976. În licența japoneză era prevăzut ca gradul de deservire mașini/om să fie de 1,9 mașini la un om al muncii. În primii ani, 1975, 1976, parțial 1977, abia dacă am putut să ne apropiem de acest grad. Astăzi însă gradul de deservire s-a ridicat la 2,4 mașini/om, ceea ce explică destul de bine creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor și, în final, desigur, rentabilitatea sporită.

— Ceea ce ne impresionează este cît de bine se leagă între ele toate aceste lucruri pe care le-ați amintit aici : disciplina și productivitatea, inițiativa creatoare, gîndirea tehnică și reducerea cheltuielilor materiale, principiile noului mecanism și rentabilitatea.

— Da, într-adevăr toate se leagă între ele.

DUMITRU GRAUR

Numismatică la Suceava

Recent, Societatea numismatică română și Muzeul județean Suceava au organizat o interesantă expoziție : **Valori numismatice în colecții sucevene.** Acțiune înscrisă în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", expoziția adună, în cîteva săli ale muzeului județean, piese numismatice de o deosebită valoare istorică.

Dacă ar fi să trecem în revistă ceea ce s-a expus, ne spune **Ioan Emil Emandi**, directorul adjunct al muzeului, ar trebui să începem cu exponatele cele mai vechi, de o mare valoare istorică. Acestea sînt piese din vremea dacilor liberi. Monedele demonstrează participarea și includerea populației din zonă în sfera circuitului economic al razei de influență a Imperiului roman. Apoi, se pot consemna piese numismatice din vremea perioadei de apogeu a Imperiului roman. Toate acestea, dublate și confirmate de ceramica de uz comun și ornamentală, descoperită cu ocazia săpăturilor efectuate de-a lungul timpului, atestă o continuitate și unitate de cultură a populației din zonă, populație ce se integrează unitar în circuitul civilizației carpato-dunubiano-pontice. În alte vitrine, continuă directorul Ioan Emil Emandi, se pot studia piese numismatice din perioada prefeudală, din perioada feudală. Totodată, sînt considerate rarități, ce fac parte din patrimoniul național, și piesele străine din secolele XI—XII ștanțate în țările centrale europene, atestînd încă o dată că zona de nord se integra în diferite perioade istorice în circuitul economic european. De asemenea, expoziția cuprinde întreaga serie de bani de hîrtie tipărită la noi în țară. Tot în expoziție sînt prezentate și o mulțime de medalii, plachete și insigne, începînd cu decorațiile din timpul Războiului de Independență, decorații din cele două războaie mondiale — terminînd cu diferite ordine și medalii ale României socialiste dobîndite de județul Suceava. Matematic spus, se pot vedea peste 3 000 de piese numismatice, 500 de medalii, 6 000 de insigne și peste 350 de bancnote.

— Care au fost, în timp, zonele din Bucovina cele mai generoase din punct de vedere numismatic ?

— În primul rînd, întreaga zonă a mănăstirilor a furnizat un bogat tezaur numismatic. Apoi, săpăturile arheologice de la Liteni, Vorniceni, Dolhești, Rădăuți și Siret au completat zestrea colecționarilor.

Fiecare colecționar în parte și-a adus contribuția în reușita expoziției. Dar cel mai vîrstnic dintre ei este **Toader Hrib**, autorul Cronicii de la Arbore. Toader Hrib, cunoscut prin muzeul său, nu numai în țară, este cel care reprezintă pentru noi un adevărat nucleu în jurul căruia gravitează toate acțiunile de acest gen. Apoi, placheta Independenței este în grija celei mai tinere colecționare, Andreea Lelescu.

SORIN POSTOLACHE ■

„Eu pictez cu fiece rază de lumină"

— Trebuie să vă mărturisesc că înainte de a vă solicita acest interviu, l-am întrebat pe directorul dumneavoastră, romancierul și omul de teatru Dinu Săraru, dacă ar fi oportun acest dialog. Spre mulțumirea mea, „zgîrcitul" în aprecieri Dinu Săraru mi-a replicat : „E cel mai mare din țară. E poetul luminii, să-i iei de urgență, pentru că Titi Constantinescu nu poate fi despărțit de succesele scenei românești în ultimii 40 de ani". De fapt, cine sînteți, stimate Titi Constantinescu, pentru că mă simt obligat să avertizez cititorii că am în fața mea un om la...

— 61 ani !

— ...care, pe cît de mare îi este renumele, pe atît de — scuzați-mă, tovarășe Constantinescu — mică îi este statura.

— De fapt, mă cheamă Constantin Constantinescu, dar mi se zice Titi dintotdeauna. Tatăl meu era cizmar la operă, pe vremea cînd îmi făceam ucenicia la Atelierul de radio al inginerului Mihăilescu. În timpul liber mergeam la operă și-l ajutam pe tata, în sensul că lustruiam sandalele de lac ale coriștilor. **Manon Lescaut** era spectacolul pe care-l uram cel mai mult. Avea 150 coriști... Dar îmi plăcea, de atunci, viața de culise. De la lustruitul pantofilor și pînă la lumina fascinantă a reflectoarelor nu era decît un pas. Așa că, atunci cînd mai trăgeam chiulul cu lustruitul, fugeam pe la electricieni. Pe de o parte mă fascina jocul de lumini. Pe de altă parte mă minuna celebrul Binder, maistrul de lumini de pe acea vreme, dar cel mai mult mă captiva fotbaliul pe care-l jucam ori de cîte ori scena era goală. Și uite așa, îmi purtam pașii între operă și ucenicie, cînd, într-o bună zi, maestrul Șahighian vine la inginerul Mihăilescu pentru a-i solicita un amplificator. Amplificatorul cerea un om cît de cît priceput în ale electricii, și tată-mă într-o bună zi în biroul lui Nicolae Iorga, diriguitorul de pe atunci al Teatrului Ligii Culturale, pentru a fi angajat ca electrician la amplificator. Pasiunea mea pentru teatru, deprinsă încă de pe cînd frecventam opera, mi-a îndreptat pașii spre cabina electricienilor. Am lucrat cu foarte mari oameni de teatru și cred că nu exagerez cînd spun că am colaborat cu mai toți marii artiști ai ultimilor 40 de ani.

— Spuneți-mi, ce sînteți, meseriaș sau artist ?

— Vezi matale, nea Bîrlădene, e o întrebare simplă și, paradoxal, complicată. Eu zic că sînt un artist în meserie, așa cum artist trebuie să fie și strungarul, și mecanicul, și croitorul, și minerul.

— Tovarășe Constantinescu, toată lumea merge la teatru, foarte mulți sesizează frumusețea luminilor, dar foarte puțini cunosc procesul muncii dumneavoastră. Care este secretul sau, mai bine spus, cum se desfășoară munca unui maistru de lumini ?

— Obligatoriu e să citești piesa pentru a-ți forma o părere asupra acțiunii, personajelor, atmosferei. Apoi discuți cu regizorul și pictorul scenograf. Trebuie, doar, să existe un punct unitar. De aici, de la aceste discuții, pînă cînd piesa se urcă pe scenă, adevăratul electrician se gîndește cum să rezolve problemele luminii, încît spectacolul să corespundă exact intențiilor regizorului. Aici intervine, pe lîngă rutină și experiență, fantezia. Fiindcă, pentru a obține un efect cerut de regizor, există mai multe soluții tehnice. Dar asta nu e totul ! Electricianul trebuie să știe distribuția. Fiecare actor are o anumită configurație, o anumită musculatură a feței, pe care adevăratul electrician trebuie să o evidențieze sau să o estompeze de la caz la caz. Simt nevoia să zăbovesc mai mult la acest capitol, pentru a arăta că, în cariera mea, lucruri excepționale am realizat împreună cu peruchierul Romaniță, alături de care am realizat un tandem de zile mari. De exemplu, la **Apus de Soare** stabileam cu Romaniță și ce culoare de fard să-i pună maestrului Calboreanu la fiecare intrare în scenă pentru a putea realiza exact ceea ce dorea regizorul. Cînd era vorba de Storia sau Manolescu, știam totdeauna că penumbra îi avantajează. Leopoldina Bălănuță se simte mai bine cînd lumina o detașează de sală, iar Marietta Sadova nu se simțea bine dacă nu avea lumină de jos.

Susținea că lumina de jos îi creează o atmosferă familiară și deci îi dispare emoția de teatru. Dorea ca totul să fie firesc.

— Tovarășe Constantinescu, fără doar și poate, meseria pe care o exercitați vă facilitează multe prietenii. Cu ce oameni mari ați legat prietenii ?

— Eu nu am prieteni, am zei ! Ei sînt acei regizori sau pictori scenografi, indiferent de vîrstă, care mi-au îndrumat pașii și mi-i mai îndrumă încă.

— Sînteți chiar atît de modest ?

— Nu e vorba de modestie, dar în meseria mea trebuie să fii receptiv și dispus să înveți. Îmi place să mi se ceară imposibilul, dar atunci cînd îl realizez nu permit nici un fel de îmixtiune. Pentru că nu există satisfacție mai mare — și prin aceasta vă răspund într-un fel și la prima întrebare — decît atunci cînd, după spectacol, Leopoldina Bălănuță sau Olga Tudorache îți spune : „Nea Titi, m-ai mîngîiat cu raza ta de lumină ca într-o adevărată scenă de amor !" Sau ce mi-a spus Octavian Cotescu, în urmă cu mulți ani, după premiera spectacolului „Amoor !" : „Nea Titi, toți electricienii din lume se căznesc să facă pe scenă lumină, tu te-ai căznit să faci „ceață" și ai reușit. Îți mulțumesc".

— Meseria pe care o practicați, printre profesioniștii de elită din umbra culiselor, v-a lăsat și amintiri mai puțin plăcute ?

— Fiecare meserie își are riscul ei, deci iată și cîteva din riscurile meseriei mele : se juca **Othello**, cu Sireteanu și Lili Carandino în rolurile principale. Scena omorului era prelung pregătită. Șahighian a plantat pe scenă trei luminări pe care maurul trebuia să le stingă cu un anumit protocol, care pregătea scena deznodămîntului. Din cabina mea, participam de fiecare dată cu încordare, pentru că luminile trebuiau stinse una cîte una, cu foarte multă îndeminare. În seara cu pricina, cînd Sireteanu se pregătea să stingă ultima luminare, eu — emoționat de marea lui realizare — aprind lumina pe scenă și în sală. Am stricat totul. Înnebunit de rușine, nici nu l-am văzut pe maestrul Șahighian, care pur și simplu era să mă sugrume. Nu știu cum i-am scăpat din mînă. Pot eu, astăzi, să fiu supărat măcar pe memoria lui, cînd îmi dau seama ce lucru groaznic am putut să fac ? Doresc să spun mai tinerilor mei colegi că obligația primă a electricianului este să participe alături de fiecare scenă, să se emoționeze și să se lase pătruns de fiecare răsuflare, de fiecare pas, de fiecare mișcare. Dar luciditatea și limpezimea judecății nu trebuie alterate. Nu vreau să dau nume, dar am văzut colegi care cu o mînă erau pe șalter iar cu cealaltă... Un nume se cere însă subliniat : **Anton Dumitru**, maistrul de lumini de la teatrul nostru pe care îl socotesc drept un mare talent. Am convingerea că despre el se va vorbi foarte mult.

— Emoționante amintiri, continuați.

— Jucam, într-un spectacol, la Liga Culturală, cu regretatul Mihai Popescu, care, ca de obicei, era senzațional. Brusc, o flamă îmi în vederea, și gata scurtcircuitul. Înnebunit de consecințele care puteau urma, am fost imprudent și eram pe punctul de a mă electrocuta. Nu știu dacă știți că în momentul electrocutării oamenii scot un vuiet ca de scoică, aceasta fiind, dealtfel, singura lor manifestare. Ei bine, atent la ce se întîmplă în jur, Mihai Popescu, care tocmai atunci rostea replica, a sesizat cumplita situație în care mă aflam. Prompt, a intervenit : „Lăsați cortina, s-a întîmplat ceva cu Titi". Și mi-a salvat viața. Și acum, după ani buni, amintirea asta îmi dă lacrimi...

— De cîțiva ani, în lumea teatrului de la noi și de aiurea, decorul este din ce în ce mai redus. Locul încăperilor pline de încărcătura mobilierului este preluat de simple practicabile, care reușesc să fie prezente și simțite datorită luminii.

— Este un mare adevăr, pe care am început să-l simțim de cîțiva ani și în teatrul românesc. S-au realizat numeroase spectacole cu foarte puțin decor, dar cu foarte multă lumină, nu abundentă, ci funcțională. După părerea mea, un asemenea spectacol cere o scenografie mai complicată, fiindcă puținele elemente care rămîn în scenă trebuie să fie atît de puternic și de personal conturate, încît actorul să-și poată desfășura rolul în toată amploarea și personalitatea sa. Mă simt dator să evoc numele regretatului Toni Gheorghiu, care de acum 20 de ani militа pentru înlocuirea decorului cu arta luminii. El a fost poate primul care a fost convins că o rază, un singur fascicul de lumină, poate însemna mai mult decît un vagon cu decoruri. Se cere precizat un lucru : că în lumea întreagă, ca și la noi, se vorbește despre marea minune care este orga de lumini. Este adevărat ! O orgă de lumini este o minunăție, dar tot atît de adevărat este că numai cu 4 butoane se pot obține — dacă vrei — efecte senzaționale. Nu vreau să mă laud, dar mergeți la Teatrul Foarte Mic. Acolo numai de orgă de lumini nu poate fi vorba. Vă mărturisesc cinstit că și eu mă mir de ce am putut obține în această sală, la spectacolele ca bunăoară **Copiii lui Kennedy** sau **Un pahar cu sifon**, doar cu cîteva butoane. Doresc să fiu bine înțeles — nu sînt împotriva tehnicii. Dar tehnica avansată, fără inimă, pricepere și dragoste rămîne o simplă dotare în patrimoniul unei săli de teatru.

— Pentru că toți sînteți în pragul pensionării și pentru că nu vi se mai poate întîmpla, practic, nimic, vă rog să-mi spuneți ce părere aveți despre directorul teatrului ?

— Dinu Săraru este un pătimaș al teatrului. Sper că sînt bine înțeles. Are treabă, uneori, cu impostori în meserie și nu face nici un fel de concesie atunci cînd e vorba de un spectacol. La noi la teatru nu se joacă, se oficiază. A adus elita actorilor în mijlocul nostru. Asta-i fantastic. A detectat pe cei tineri talentați și i-a aruncat direct în foc. Regret că nu l-am întîlnit pe Dinu Săraru, ca director de teatru, acum 20 de ani.

— Numele dv. este legat și de apariția primelor spectacole de sunet și lumină în România, gen inedit inventat în Franța, pe malul marilor fluvii și sub marile ziduri ale castelelor medievale de pe Loara. Aceste reprezentații aduc, în ciuda tuturor formelor de montare spectaculoasă, o poezie și o emoție cu totul neobișnuite. Ce a însemnat pentru dv. acest gen inedit de spectacole ?

— Am încercat un asemenea spectacol încă din 1934, la Vălenii de Munte, sub oblăduirea lui Nicolae Iorga. Apoi au urmat 20 de ani de tăcere. După trei decenii, edilii Capitalei au fost și ei cuceriți de ideea descoperirii frumusetii unor colțuri de Capitală, prin îmbinarea luminii, a vocilor actorilor și a muzicii. Astfel, busturile scriitorilor din celebra rotondă a Cișmigiului au îmbrăcat hainele luminii și au căpătat glasurile unor mari actori. Clopoțeii de la vila Mina Minovici au strălucit în noapte, iar decorurile luminoase au condus spectatorii spre exponate de mare preț ale folclorului, după cum florile din Parcul Herăstrău au căpătat în alte spectacole forme neobișnuite. Gîndindu-mă la spectacolul sugerat de Livia Ciulei care mi-a propus un Eminescu nocturn în fața Ateneului Român, nu pot să nu amintesc entuziasmul regizoarei Olimpia Arghir împreună cu care, nu foarte demult, deschideam cortinele nopții.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Pro memoria

(29 ianuarie — 4 februarie)

● 29.I.1866 — S-a născut scriitorul francez **Romain Rolland**. Premiul Nobel (1915) ● 29.I.1945 — **Scînteia** publică programul de guvernare al F.N.D. care preconiza instaurarea unui guvern democrat, participarea cu maximum de efort la război alături de Națiunile Unite, democratizarea aparatului de stat, a armatei și a întreprinderilor, înfăptuirea reformei agrare, stabilirea de legături prietenești cu toate statele democrate ● 30.I.1521 — **Scrisoarea lui Neacșu din Cîmpulung** adresată județul Brașovului ● 30.I.1695 — **Constantin Brîncoveanu** primește titlul de „principe al Imperiului" pentru serviciile aduse Curții din Viena ● 30.I.1652 — Se naște în satul Haimanale (azi I.L. Caragiale), lîngă Ploiești, **Ion Luca Caragiale** ● 30.I.1878 — **Spiru C. Haret** își ia doctoratul în matematici la Sorbona cu o teză de mecanică cerească, devenită celebră ● 30.I.—3.II.1921 — lucrările Consiliului General al Partidului Socialist din România și sindicatelor. Se hotărăște convocarea Congresului general al partidului la 8 mai 1921 ● 30.I.1932 — Se naște la Rm. Vîlcea **Dinu Săraru** ● 30.I.—1.II.1933 — Puternice acțiuni greviste ale petroliștilor ploieșteni ● 28—30.I. 1945 — La Congresul general al Sindicatelor Unite se creează **Confederația Generală a Muncii** ● 30.I.—4.II.1960 — Întîlnirea tineretului și studenților din țările regiunii Balcanilor și Mării Adriatice la București ● 31.I. — Sărbătoarea națională a **Insulei Nauru** ● 31.I.1418 — A murit **Mircea cel Bătrîn**, în timpul domniei căruia Țara Românească cunoaște o puternică înflorire economică și politică. El se intitulează „mare voievod și domn... stăpînind și domnind peste toată țara Ungrovlahiei și al părților tătărești și Amlașului și Făgărașului herțeg și domn al Banatului Severinului și de amîndouă părțile pe toată Podunavia, încă și pînă la Marea cea Mare și stăpînitor al cetății Dîrstorului". ● 31.I.1797 — S-a născut compozitorul austriac **Franz Schubert** ● 31.I.1641 — **Mihail Sturdza** decretează în Moldova emanciparea țiganilor ● 31.I. 1834 — Se deschide la București **Școala de muzică vocală, de declamație și literatură a „Societății filarmonice"** ● 31.I.1945 — Prima conferință pe țară a femeilor muncitoare ● I—VI.1849 — Se desfășoară lupta eroică de apărare a Munților Apuseni împotriva nemeșimii maghiare, de către armatele țărănești conduse de **Avram Iancu**, ajutat de **Petru Dobra, Ion Buteanu, Simion Balint, Axente Sever, Romșa Vivu, Vasile Moldovan, Vasile Fodor, Nicolae Corches, Amos Frîncu, Mihai Andreica** ș.a. La 1.II. 1849 moții obțin o victorie la **Mărișel**. Eroina luptei este **Palaghia Roșiu** ● 1.II. 1868 — S-a născut pictorul român **Ștefan Luchian** ● 1.II 1880 — **I.L. Caragiale** publică în **Convorbiri literare** farsa **Conu Leonida față cu reacțiunea** ● 1.II.1949 — Moare la București romancierul și publicistul **N.D. Cocea**, unul dintre cei mai caustici pamfletari români, fruntaș al mișcării socialiste. La 1.II.1936 apare sub direcția sa **Era nouă**, revistă lunară de filosofie, literatură și știință. Colaboratori: **Al. Sahia, Virgil Teodorescu, Șt. Roll, Lucrețiu Pătrășcanu, M.R. Paraschivescu** ș.a. ● 2.II.1871 — Orașul **Roma**, întemeiat, potrivit legendei în 753 î.e.n. de **Romulus și Remus**, a devenit **capitala Italiei** ● 2.II.1908 — S-a născut **Wolf-Boczor Francise**, militant al mișcării muncitorești din țara noastră, luptător în Spania și în Rezistența franceză, executat de hitleriști în 1944 ● 2.II. 1917—23.III.1918 — Apare la Iași ziarul de front **România**, condus de **M. Sadoveanu** ● 2.II.1919 — **M. Sadoveanu** și **G. Topîrceanu** scot la Iași săptămînalul **Însemnări literare** ● 2.II.1928 — **Tudor Arghezi** scoate la București, în mai multe serii, **Bilete de papagal** ● 2.II.1932 — 11.VI.1934 — Conferința internațională pentru dezarmare de la Geneva la care participă 63 state, între care și **România** ● 2.II.1947 — Se publică textul oficial al Tratatului de pace dintre Națiunile Unite și România ● 2.II.1964 — Moare la București **Ion Marin Sadoveanu**, poet, prozator, dramaturg și teatrolog. A descoperit formula conferințelor teatrale experimentale ● 3.II.1395 — Prima mențiune documentară a **Cetății Neamț** ● 3.II.1809 — S-a născut **Felix Mendelssohn Bartholdy**, compozitor, pianist, organist și dirijor german ● 1—3.II.1918 — Răscoala marinarilor din flota austro-ungară, la care au participat și marinari români, în portul Cattaro. Se revendică încetarea războiului și dreptul popoarelor din Austro-Ungaria de a forma state naționale independente ● 3.II.1929 — Premiera filmului **Iancu Jianu** de **Horia Igiroșeanu**, începutul unei trilogii haiducești ● 3.II.1952 — Moare poetul **Constant Tonegaru** ● 3.II.1954 — A murit romancierul **Ionel Teodoreanu** ● 3.II.1979 — La Galați a fost lansat primul mineralier de 55 000 tdw cu motor principal de fabricație românească ● 4.II. — Sărbătoarea națională a **Republicii Democratice Socialiste Sri Lanka** ● 4.II.1934 Echipajul românesc de bob (**Al. Frim — V. Dumitrescu**) obține titlul mondial la Engelberg ● I.1961 — Apare la București revista **Secolul 20** ● I.1964 — Apare la Timișoara revista **Orizont**, continuare a „Scrisului bănățean" ● I.1975 — Premiera la Teatrul Național „I.L. Caragiale" a dramei **Danton** de **Camil Petrescu**.

REGHINA VÎRVICI ■

MICROHIDROCENTRALELE: entuziasmul trebuie organizat!

— Tovarășe inginer Ion Leuștean, sînteți directorul Institutului de studii și proiectări hidroenergetice, ISPH București. Aici s-au proiectat marile hidrocentrale ale țării. Să le amintim doar pe cele de la Porțile de Fier sau pe cele de pe Olt și Argeș. Știind că aveți o mare experiență în acest domeniu, vă rugăm să ne vorbiți despre problema microhidrocentralelor, tot mai actuală azi.

— Pare ciudat, dar problemele ridicate de proiectarea unei microhidrocentrale diferă destul de mult de cele ale marilor hidrocentrale. Am fost nevoiți să le învățăm pe parcurs. Înainte de a spune cîteva lucruri despre asta, să delimităm noțiunea de potențial hidroenergetic. El se poate împărți în două : economic amenajabil și tehnic amenajabil. Odată cu declanșarea crizei energetice, prin scumpirea combustibililor clasici, potențialul economic amenajabil a crescut. Cu timpul, întregul potențial tehnic amenajabil va trebui valorificat, lucru posibil numai prin aportul microhidrocentralelor.

— Care este locul microhidrocentralelor în efortul național de investiții, în efortul tehnic național de realizare a fiecărei unități de energie ? Ce s-a făcut pînă acum, care sînt sarcinile Institutului pentru viitor ?

— În institut se proiectează, avînd stabilite turbinele și generatoarele de curent, partea de construcții : amenajarea, aducțiunea, coordonarea instalației, asistența tehnică. În această lună vom edita un album de soluții tip pentru microhidrocentrale care va constitui un ghid pentru proiectare. Ministerul Energiei Electrice valorifică microhidrocentralele pentru care se poate face racordarea la sistemul național. Microhidrocentralele izolate vor aparține beneficiarilor care le vor realiza. O microhidrocentrală este o investiție care se poate realiza în cadrul legii investițiilor, pe baza unui proiect și avînd toate aprobările legale. Valoarea ei obligă la o acțiune colectivă, organizată.

— Presa semnalează frecvent realizări ale unor cetățeni sau grupuri de cetățeni, inventivi și entuziaști, care au pus la punct microhidrocentrale.

— Într-adevăr, fără muncă, fără entuziasm nu se poate realiza nimic. Este cu atît mai bine dacă entuziasmul este organizat, dacă are o bază tehnică. Prin amenajarea hidroenergetică a unui rîu trebuie să scoți cît mai multă energie, de o calitate corespunzătoare, ceea ce implică o tensiune constantă și cu un preț de cost cît mai scăzut. Funcțiunile rîului în amonte și aval de hidrocentrală nu trebuie afectate decît în limite admisibile.

— Programul de amenajare a bazinelor hidrografice este cunoscut ?

— Am trimis consiliilor populare județene extrase din acest program. O inventariere competentă, tehnică, a posibilităților de amplasare a viitoarelor microhidrocentrale se impune în viitorul imediat.

— Cine ar fi indicat s-o facă ?

— La institut au lucrat alături de noi, specialiștii consiliilor populare și ai institutelor de proiectare județene care cu această ocazie au învățat să proiecteze microhidrocentrale. În fiecare județ trebuie să fie pregătiți specialiști, întrucît județele vor fi principalii beneficiari ai microhidrocentralelor.

— Concret, cîte microhidrocentrale vor fi construite în 1981 ?

— 101, răspîndite în mai multe județe. În această etapă am căutat să le amplasăm lîngă căderile de apă existente. În jurul Bucureștiului vor fi construite microhidrocentrale la căderile de apă de la Herăstrău, Pantelimon și Floreasca.

— Care credeți că sînt problemele importante care trebuie rezolvate pentru ca microhidrocentralele să intre cît mai repede în funcțiune, înlocuind alte surse de energie ?

— Asigurarea cu specialiști a județelor cu potențial hidroenergetic care poate fi valorificat cu ajutorul amenajărilor respective. Ieftinirea agregatelor și a dispozitivelor pentru reglajul turației și tensiunii. Profilarea unor unități care să proiecteze și să execute asemenea investiții. Problemele ridicate de proiectare sînt, în mare, rezolvate. Bineînțeles că nu se exclud perfecționările pe parcurs.

Partea a doua a documentării noastre are loc la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, la Direcția tehnică. Despre situația microhidroagregatelor ne vor vorbi inginerii Ion Negoescu și Ilie Năstase.

— Microhidrocentralele vor fi executate în colaborare de către M.E.E., consiliile populare și M.I.C.M. Care este partea M.I.C.M. și ce s-a făcut pînă astăzi ?

— Sarcina noastră a fost să asigurăm o gamă de microhidroagregate capabilă să acopere întreg potențialul hidro de căderi și debite. Avem puse la punct 3 familii de microhidroagregate diversificate în 11 tipodimensiuni, proiectate și lansate în fabricație. În momentul primirii unei comenzi ferme, cînd există proiect și finanțare deschisă, trecem la fabricație și livrare.

— Cîte microhidroagregate ați livrat pînă astăzi ?

— 11. Se montează la Călinești, Globul Craiovei, Bucecea, Valea lui Iovan, Belci, Dridu, Poiana Uzului, Săvinești și Pucioasa.

— Din cele 101 microhidroagregate de care va fi nevoie în 1981, cîte s-au livrat ?

— Pentru 1981, avem doar 4 comenzi ferme ! Dacă s-ar fi respectat legea contractelor...

— Înțeleg că, deși M.I.C.M. este pregătit pentru livrarea microhidroagregatelor, din lipsa comenzilor nu puteți trece la o producție de serie. Prețul de cost este afectat de asta ?

— Pentru agregatele de care vorbim încasăm beneficiul legal. Odată cu trecerea de la unicat la producția de serie, prețul lor va scădea.

— Am reținut din discuția cu dumneavoastră că, pentru a putea executa o microhidrocentrală, trebuie să existe o notă de comandă, un proiect aprobat de I.S.P.H., coordonatorul general, și condiții de finanțare. Nu cumva i-am uitat totuși pe particulari cu inițiativă, care trăiesc în locuri izolate și pot, prin mijloace proprii, să-și construiască o microhidrocentrală ?

— Ne-am gîndit la toate posibilitățile. Turbina noastră de largă utilizare răspunde oricăror condiții de teren. Trebuie să mai amintim de turbina tip Banki, realizată de „Electromotor" Timișoara, concepută special pentru consumatorii izolați.

— Tovarășe inginer Ilie Năstase, lucrați la Serviciul de prognoză al ministerului. În această calitate, ce ne puteți spune despre preocupările la ordinea zilei ?

— Microhidroagregatele sînt utilaje energetice. Programul de prognoză face parte din programul de dezvoltare a utilajelor energetice care au un regim prioritar. În 1985, prin noile surse de energie, va trebui, conform sarcinilor trasate de Congresul al XII-lea al partidului, să economisim 2,5—3 milioane tone combustibil convențional. Va trebui ca, în 1990, țara noastră să devină independentă din punct de vedere energetic. Pînă astăzi doar un sfert din potențialul hidroenergetic al țării este amenajat. Nu se poate amenaja întreg potențialul hidroenergetic fără aportul microhidrocentralelor. Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a luat toate măsurile și este pregătit să facă față comenzilor de microhidroagregate.

După cum sperăm să fi rezultat din dialogul consemnat, totul este pregătit pentru începerea unei acțiuni susținute și de durată. Scopul ei nu este altul decît valorificarea integrală a potențialului hidroenergetic al țării. N-ar strica însă, gîndim, ca ritmul de acțiune să fie accelerat pentru ca microhidrocentralele, „arme" ieftine și eficiente ale celui mai modern arsenal energetic, să intre cît mai degrabă în funcțiune.

OPREA GEORGESCU

Expoziția națională a invențiilor

Gîndirea tehnică în competiția mondială a valorilor

(Urmare din pagina 1)

mondial s.a., și-au păstrat și azi valabilitatea, devenind contribuții de seamă adăugate zestrei de progres și inteligență a omenirii, dovezi limpezi că oamenii acestui pămînt au știut, dintotdeauna, să lupte pentru nou, căutîndu-l, găsindu-l și aplicîndu-l cu talent și tulburătoare perseverență.

Celelalte săli sînt, firește, dedicate epocii prezente. Zicem firește pentru că în anii noștri, îndeobște după 1965, creativitatea românească a cunoscut o detentă fără precedent, ca o consecință logică a faptului că, în era socialistă, știința și tehnica s-au bucurat și se bucură de un sprijin deosebit, cel dintîi bărbat al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aflîndu-se permanent în avanpostul bătăliei pentru nou, întreaga sa activitate oferind înălțătoare pilde în acest sens. Graficele expoziției sînt, fără îndoială, lămuritoare, căci e adevărat că cifrele ilustrează mai elocvent decît vorbele. Astfel, la 75 de ani de la apariția primei legi privind invențiile, contribuția României la dezvoltarea tezaurului mondial e mai mare ca oricînd, în țară noastră fiind înregistrate, de pildă, un număr dublu de invenții față de Brazilia, Canada, Ungaria, Iugoslavia sau Belgia. Dinamica aplicării brevetelor e, ea însăși, semnificativă. Dacă în 1976 au fost transpuse în practică 614 brevete, numărul acestora a crescut la 705 în 1977, la 820 în 1978, la 902 în 1979 și, respectiv, la 980 anul trecut, eficiența lor economică urmînd, de asemenea, o curbă ascendentă. De la 1,4 miliarde lei în 1976 la 2,1 în 1980. Reiese clar că, pe de o parte, tot mai mulți muncitori, tehnicieni, ingineri și, nu o dată, oameni simpli, fără cine știe ce studii și diplome, au găsit cel mai fertil teren spre a-și canaliza inteligențele și energiile pentru căutarea noului și, pe de alta, că rodul strădaniei lor, purtată cel mai adesea în colective largi, s-a materializat mai repede și mai deplin ca oricînd. A fost și rămîne în firea lucrurilor să se întîmple așa atîta timp cît țara a încheiat, cu fruntea sus, cincinalul revoluției tehnico-științifice, interval istoric pus sub semnul unei pasionante și învingătoare bătălii pentru o nouă calitate, cît mai înaltă.

Din acest punct de vedere, organizatorilor expoziției, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci în primul rînd, nu le-a fost ușor, ei avînd de ales cele mai reprezentative invenții din toate domeniile de activitate, restul sălilor fiind structurate pe ministere. Am fi tentați să afirmăm că ei și-au îndeplinit misiunea cu competență și migală, creînd o imagine de ansamblu cît mai fidelă. Ne e dat să vedem, de exemplu, instalația de glisare pentru coșuri de fum cu secțiune variabilă, realizată de Trustul „Energoconstrucția" și medaliată cu aur în 1971, la Tîrgul internațional de la Nürnberg. Mai departe, sînt expuse cîteva din preocupările industriei noastre în privința descoperirii de noi surse de energie, un loc important revenind Centralei solaro-electrice aflate în stadiu final de construcție la ICEMENERG. În spațiul rezervat energiei electrice găsim, între altele, Opacimetrul pentru dispersii neuniforme. Pus la punct de inginerul Victor Vărzaru, el reduce considerabil importul și, în alt plan, poluarea, asigurînd substanțiale economii de combustibili. Ca o dovadă a eficienței sale, opacimetrul a fost brevetat în Elveția, Liechtenstein și, mai nou, în Austria. Pe un panou alăturat sînt înfățișate realizările Institutului de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi, multe din ele încununate cu prestigioase distincții internaționale. Aparatului numărător-discriminator de vagoane, de pildă, i-a fost decernată Medalia de aur a Salonului mondial al invențiilor, cercetării și inovării industriale de la Bruxelles, 1979, manifestare la care detectorul de ieșiri din gabarit și analizatorul de ulei au dobîndit medalia „Meritul special".

Organizatorilor expoziției le-a fost, îndrăznim să afirmăm, mai ușor decît nouă, căci putinătatea spațiului tipografic ne împiedică să procedăm la o descriere a tuturor sălilor, acestea trebuind parcurse, și nu povestite. Să mai notăm, înainte de a încheia, nivelul ridicat la care se prezintă, și aici, Institutul central de chimie, ale cărui noutăți științifice, între care schema fluxului tehnologic pentru obținerea alchilaminelor, agenților tensioactivi cationici și amfoteri și a aminooxizilor, sînt competitive pe plan mondial.

Rezumînd, Expoziția națională a invențiilor reprezintă o reușită remarcabilă sub toate aspectele. Ea probează, dincolo de orice dubiu, efervescența creatoare existentă în perimetrul științei și tehnicii românești de azi, oferind, implicit, o pildă de patriotism în imagini.

La Întreprinderea „Vulcan" a fost concepută și realizată o nouă instalație de pompare.

Fotografii de ELENA GHERA

I.C.P.M.M.N. Baia Mare ține, iată, pasul celor mai moderne cuceriri din domeniul tehnicii miniere.

Automobilul aerodinamic, realizat în 1923 de inginerul Aurel Persu, are roțile încorporate în caroserie.

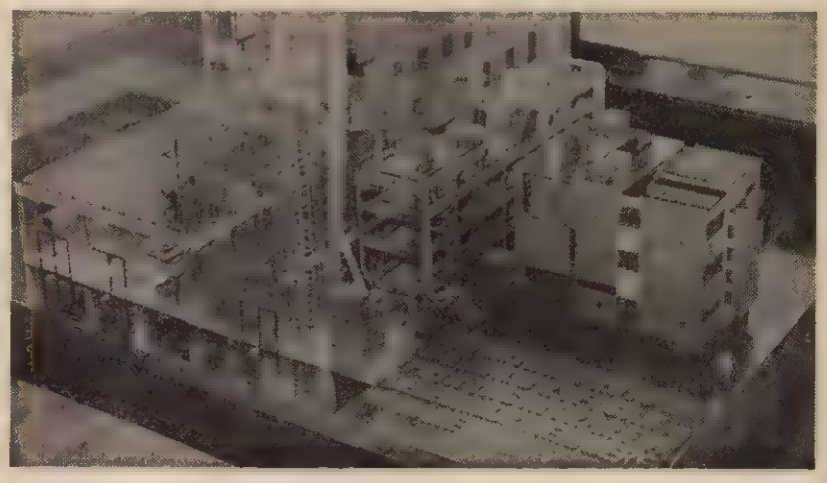

Machetă prototipului instalației de valorificare prin incinerare a deșeurilor menajere.

Un film dedicat activității doctorului Ioan Pușcaș

„Priorități medicale la Șimleu Silvaniei"

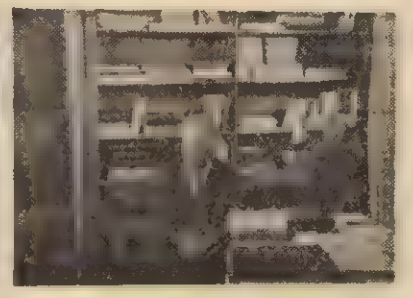

A face un film, fie el și documentar, despre un om de știință nu e, veți fi de acord, simplu. Ți se cere să respecți toate regulile jocului, între care dificilă e mai ales obligația de a restrînge la 10 minute de proiecție o muncă de lungă durată și o personalitate cel mai adesea complexă. Lucrurile se complică și mai tare cînd acel om de știință se află încă în depline puteri, gata în orice moment să mai adauge cîteva file cărții sale de descoperiri. Dedicînd documentarul științific „Priorități medicale la Șimleu Silvaniei" activității doctorului Ioan Pușcaș, autorul medicamentului „Ulcosilvanil" și gastroenterolog de reputație internațională, regizorul Ladislau Karda s-a încumetat la un astfel de risc. N-a făcut-o fără o bază, avînd o abundentă filmografie în domeniul respectiv, numele său figurînd pe genericul unor pelicule de succes ca „Centenarul școlii medicale din Iași", „Prevenirea bolilor cardiovasculare", „La porțile gîndului" etc. În cazul „Priorităților medicale", Karda a cîștigat. Evitînd, pe de o parte, capcana melodramei și, pe de alta, pe aceea a tehnicizării, el a închegat un film accesibil, limpede și, mai mult decît atît, omenesc. Prin conținut și prin mesaj. Să mai adăugăm că și-a ales drept colaboratori profesioniști de elită, comentariul fiind asigurat de scriitorul Paul Anghel, în calitate de coscenaristă figurînd Ioana Popescu, redactor la Studioul cinematografic „Alexandru Sahia".

Pelicula reconstituie drumul străbătut, nu totdeauna în linie dreaptă, din cauza piedicilor de tot felul, de doctorul Pușcaș de la cele dintîi ipoteze privind mecanismul apariției ulcerului pînă la brevetarea unei metode originale de tratare a maladiei respective fără intervenția bisturiului. La capătul acestui drum, după cum „Flacăra" a mai scris, sprijinind fără osteneală demersul științific al doctorului Pușcaș, Șimleul a devenit un punct de referință pe harta internațională a gastroenterologiei. Totul a plecat, să reamintim, de la o observație întîmplătoare. Administrînd un medicament unui grup de bolnavi cu suferințe cardiopulmonare care aveau și ulcer gastric, Ioan Pușcaș a constatat dispariția durerii produse de ulcer și chiar vindecarea acestuia. A tras o concluzie logică, unde nu e acid, nu e nici ulcer, de unde calea firească de atac, diminuarea excesului de acid clorhidric în sucul gastric. Judecînd așa, doctorul Pușcaș și colaboratorii săi, tineri și energici, după pilda maestrului, au pornit să acționeze nu asupra leziunii, ci asupra cauzelor generatoare de aciditate. Ei au descoperit și descris pentru prima dată activatorii și inhibitorii anhidrazei carbonice, pe care au făcut-o răspunzătoare de producerea acidului clorhidric. Împotriva acesteia Ioan Pușcaș a folosit, în premieră medicală absolută, acetazolamida, lămurind totodată mecanismul intracelular vinovat de apariția aciditații crescute. Aliind acetazolamida cu o serie de substanțe de protecție, ele însele originale, a pus la punct un medicament nou, „Ulcosilvanil", o armă de tratament eficace în lupta împotriva ulcerelor gastrice, vindecate la Spitalul orășenesc din Șimleu în numai 14 zile și într-un procent mergînd pînă la 98 la sută.

Relatate așa, lucrurile pot părea simple. N-au fost. A fost nevoie, pentru a se ajunge aici, de minuțioase observații clinice la patul bolnavilor și de o muncă de cercetare asiduă, întinsă pe durata lunilor și a anilor, cu multe nopți albe și, nu o dată, cu poticneli. Nu totdeauna doctorul Pușcaș a izbutit dintr-un foc. N-a dezarmat însă, ci a luat-o de la capăt, mai atent, mai perseverent, convins că pînă la urmă va izbîndi, lucru care s-a și întîmplat și pe care filmul lui Karda îl înfățișează cu convingere. Pelicula insistă și asupra cărții doctorului Pușcaș, „Probleme actuale și concepții noi în patologia gastroduodenală", la apariția căreia, în 1978, renumitul profesor Benedict Gheorghescu de la Spitalul clinic Fundeni afirma, în cadrul unei mese rotunde organizate de „Flacăra", că „reprezintă o realizare importantă în gastroenterologie, încununarea unor eforturi îndelungate, reconsiderarea unor idei mai vechi făcută în mod dinamic".

Filmul e, cum spuneam, un documentar științific, el bucurîndu-se de o suită de filmări speciale, imaginea lui Claudiu Soltescu fiind ajutată de cea a lui Vasile Gheorma, ultima pătrunzînd în intimitatea organismului grație cuplării endoscopului, instrumentul de fiecare zi al doctorului Ioan Pușcaș, la aparatul de filmat. Filmările endoscopice reprezintă, fără îndoială, mărturii științifice de valoare, ridicînd nivelul unei pelicule dedicate unui medic român care a plecat dintr-o familie de țărani din Treznea pentru a ajunge, prin muncă, talent și seriozitate, o personalitate de prim ordin a medicinei noastre contemporane. Altfel zis, „Priorități medicale" reprezintă un elogiu adus muncii, talentului și perseverenței, calități care au făcut din Ioan Pușcaș un nume de notorietate și din Șimleu un punct de referință pe harta internațională a gastroenterologiei.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Din nou despre cultura nucului

O virtuală bogăție tratată cu indiferență

De un mare și îndreptățit interes s-a bucurat în rîndurile specialiștilor și publicului larg articolul intitulat „Nucul în experiența și vederile unui pasionat cercetător", publicat cu două săptămîni în urmă.

Nucul, arbore ocrotit prin lege, este încă departe de a se bucura de considerația cuvenită. Despre această situație de fapt au ținut să ne vorbească și corespondenții noștri. În rîndurile care urmează publicăm integral două dintre scrisorile sosite pe adresa redacției, urmînd ca în viitoarele numere ale „Flacării" să găzduim în continuare și opiniile altor participanți la dezbaterea organizată de redacția noastră.

Iată pentru început scrisoarea inginerului agronom pensionar **Haralambie Popescu**, domiciliat în București, str. Drumul Sării nr. 19.

De ce plopi, arțari, sălcii și arbori ornamentali în locul nucilor?

Am îndrăgit nucul, și i-am înțeles și cîntărit foloasele încă din anii de tinerețe ai profesiunii mele. În fosta regiune Crișana, unde am lucrat 16 ani, am plantat împreună cu alți colegi de breaslă și cu sprijinul activ al organelor de partid, al serviciului de drumuri, al unor școli, spitale, primării, instituții de cultură, peste 10 000 de nuci. Acești arbori au crescut, dau rod și pot fi văzuți mai ales pe șoselele ce leagă Oradea de Aleșd, Oradea de Salonta, Salonta de Tinca sau Oradea de Marghita. Sînt, repet, zeci mii de nuci, o realitate palpabilă, imposibil de aruncat la coș așa cum s-a făcut cu nenumăratele memorii pe care le-am adresat în cursul anilor mai multor foruri de specialitate și în primul rînd Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

Ei bine, eu cred că trebuie să începem prin a schimba mentalitatea celor care se ocupă cu administrarea și folosirea spațiilor verzi ale Capitalei. Să-i convingem, cu alte cuvinte, să asimileze arborii ornamentali cu pomii fructiferi. Nucul cu înălțimea lui maiestuoasă, cu coronamentul lui uriaș, îmbrăcat cu frunze mari de jos și pînă sus este mult mai decorativ decît orice specie ornamentală. De asemenea vișinul, copac înzestrat cu o coroană piramidală, cu un frunziș lucios, verde-metalic, cu florile lui albe și fructele lui roșii îmi apare mult mai decorativ decît **prunus pissardi sau triloba**, specii întîlnite în spațiile verzi ale localităților urbane. Unde pot fi cultivați acești arbori fructiferi?

În primul rînd în jurul blocurilor de locuințe, în amestec cu alte specii dendrologice, în aliniamente sau grupuri. Există imense terenuri nefolosite mai ales în noile cartiere de locuințe.

Spații disponibile mai dețin numeroase școli, spitale, grădinițe, cămine studențești sau muncitorești, unități militare, întreprinderi, baze sportive. Dar iată și cîteva exemple concrete: la Grădinița de copii nr. 131 din str. Teiul Doamnei nr. 99 s-ar putea planta, după calculele mele, circa 40 de vișini. La Oficiul PTTR din bulevardul Ghica Tei există teren pentru 10 nuci. Spații mari și nefolosite dețin apoi următoarele așezăminte spitalicești: Spitalul Fundeni, Spitalul CFR—2, Spitalul clinic „Gh. Marinescu", Spitalul Colentina etc. Un imens teren zace nefolosit în jurul Casei Scînteii, în vecinătatea hotelurilor „Parc" și „Turist" sau a Complexului expozițional din Piața Scînteii. Mă gîndesc apoi la Muzeul satului, unde pomii fructiferi ar crea un cadru natural mult mai autentic pentru clădirile rustice de aici.

Sînt doar cîteva exemple din sute de acest fel. Trebuie să se albă apoi în vedere faptul că nucul poate fi o prezență extrem de binevenită în marile parcuri ale Capitalei, unde poate înlocui arțarul, ulmul, prunul ornamental, pinul, stejarul, plopul, salcia și arbustăria măruntă sau poate convietui cu aceste specii. Concepția că spațiile verzi se amenajează numai cu arbori nepomicoli mi se pare rigidă.

În sfîrșit, cîteva estimări privind economia nucului la nivel național. Doresc în acest sens să pun la dispoziția specialiștilor cîteva date la care am ajuns după foarte multe calcule și cercetări. Plantarea, îngrijirea și industrializarea nucului mă preocupă de mai bine de 30 de ani.

Avînd în vedere că miezul de nucă este alcătuit în proporție de 75% din grăsimi, o parte din necesarul de grăsimi în țara noastră (obținut în prezent de uleiul de floarea-soarelui) s-ar putea asigura prin extragerea uleiului din nucile recoltate de pe 20 milioane nuci. Am indicat cifra numai pentru a evalua și pe această cale valoarea nutritivă și comercială a miezului de nucă.

Iată și terenurile libere pe care s-ar putea sădi nuci, fără ca prin aceasta să rupem vreo palmă de pămînt din perimetrul altor culturi. Calculul meu se bazează pe datele oficiale. Am ajuns la concluzia că s-ar putea planta peste 15 milioane nuci de-a lungul căilor ferate și rutiere de circulație, alte 4 milioane pe văile și terasele apelor, 15 milioane pe pășuni și în perdelele de protecție, un milion în curțile unor instituții și întreprinderi, 5 milioane în curți și grădini particulare, un milion în unele parcuri (unde nucul ar deține doar 5% din totalul speciilor), un milion în unele păduri, 500 000 pentru consolidarea nisipurilor zburătoare, 2 500 000 pe panta dealurilor pentru combaterea eroziunii și un milion pe alte terenuri. În total: 48 milioane. Considerați că fiecare exemplar poate produce la maturitate cel puțin 50 kilograme de fructe, înmulțiți această cifră cu 10 lei (prețul minimal al unui kilogram!) și cîștigul total ne apare cu adevărat fantastic!

În continuare, părerile unui cultivator amator, inginerul **Eugen Jaklovszky**, de la Institutul de fizică și tehnologia materialelor.

Fiecare octățean al țării ar trebui să planteze un nuc

Într-un interviu acordat televiziunii, Vida Géza amintea o zicală maramureșeană : „nu e bărbat acela care nu are un fiu, nu a clădit o casă și nu a sădit un pom".

Nu m-am încumetat să clădesc o casă, locuiesc într-un bloc, dar în 1970, cînd am auzit această zicală, am hotărît să sădesc măcar un pom. Am dorit să sădesc arbori de tisă, ocrotiți de lege, și m-am informat la Grădina Botanică asupra modalității obținerii puieților. Acolo o cercetătoare m-a sfătuit să plantez nuci, un arbore frumos, mai ușor de plantat de un dilettant și care prezintă un dublu avantaj: dă lemn prețios și fructe și este de asemenea păzit de lege.

Lîngă bloc nu aveam teren pentru a oferi spațiu unor nuci și atunci mi-a venit ideea să plantez nucii în jurul Institutului de fizică București, unde lucrez, institut care se mutase într-un spațiu mai larg în Bulevardul Păcii. Aceasta se întîmpla în 1971. Puțin mai tîrziu institutul s-a mutat din nou, de data aceasta pe Platforma Măgurele, unde în sfîrșit mi-am pus planul în aplicare și în toamna anului 1974 am plantat 15 nuci în coajă în fața ferestrelor laboratorului.

Adevărata problemă s-a ivit mai tîrziu cînd nucii trebuiau transplantați deoarece în jurul institutului șantierul încă nu s-a terminat. Cererile ocazionale ale unor colegi au fost parțial salvatoare; am dăruit C.A.P.-ului din Măgurele cîțiva puieți, dar în primăvara viitoare vor mai trebui transplantați cel puțin 15 nuci. Unde?. Nu mă încumet să-i pun pe șoseaua București — Măgurele, deoarece chiar plopi de 4 metri înălțime au căzut sub năvala tractoarelor care ies direct de pe tarla pe șosea. M-am gîndit să-i sădesc pe canalul de aducțiune Domnești—București pentru a completa locurile rămase goale printre nucii de 50—60 de ani care străjuiesc acest drum al apei.

Nu am cerut încă ajutorul nimănui, dar intenționez să-l cer pentru a găsi un spațiu nucilor pe care voi continua să-i semăn.

Sceptici au ținut să remarce: „îți vor jumuli pomii și-ți vor fura nucile". Nu consider nucii proprietatea mea și cred că fiecare cetățean ar trebui să planteze un nuc pe care să-l îngrijească și eventual să-l culeagă.

Oricum, Institutul de fizică și tehnologia materialelor, cum se numește acum institutul nostru, nu e indiferent că niște nuci cresc sub ferestrele sale și am deja colegi care m-au ajutat la plivit pentru a scoate în evidență că nu sînt niște buruieni oarecare.

Articolul interviu cu tovarășul Gheorghe Mohora, din nr. 3/1981 al revistei Flacăra, mi-a descoperit noi orizonturi asupra protejaților mei — nucii, și mă alătur acelora care încearcă să planteze pe lîngă nuci o idee.

LIVIU TIMBUS

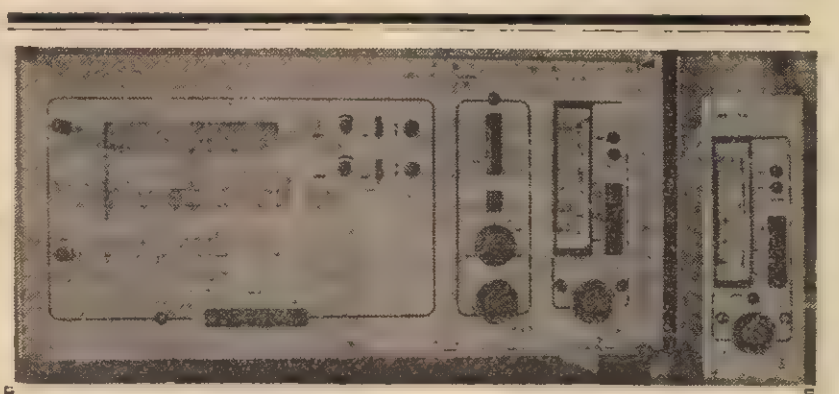

Aparatul din imagine, realizat la Întreprinderea „Electronica" din Capitală, se numește MONIPAT 101 și e utilizabil în spitale, în clinici, în laboratoarele de explorări funcționale etc.

Făcînd parte din familia monitoarelor medicale, el e însărcinat cu supravegherea funcțiilor vitale ale bolnavilor, asigurînd monitorizarea cardiovasculară și cardiorespiratorie. Grație MONIPATULUI 101, frecvența cardiacă și cea respiratorie sînt urmărite cu exactitate, depășirea limitelor acestora punînd în funcțiune, automat, semnalizatori sonori și optici de alarmă. Aparatul e un util instrument de lucru și pentru studenți, după cum el poate fi folosit, cu rezultate remarcabile, și în medicina veterinară, la experimente de fiziologie și farmacologie.

Asimilarea și fabricarea în țară a acestui tip de aparat, primul dintr-o serie complexă, creează premisa dezvoltării impetuoase a cercetării și finalizării privind noi aparate electromedicale. Se va reduce astfel substanțial importul.

Un copil lăsat pe drumuri

Multe, prea multe greutăți s-au adunat pe umerii mici ai copilului Nicolae Marian Ochișor. Cînd a simțit că nu le mai poate duce, că viața lui nenorocită se afundă tot mai mult într-un labirint întunecat, sfătuit de un șofer din sat, a scris revistei noastre. Scris de copil care abia a învățat să așeze cuvintele pe hîrtie. Cele 4 pagini de caiet de dictando, acoperite cu litere rotunjite și tremurate, au devenit de la data trimiterii lor spre lume un document care acuză nepăsarea. „Acum am 10 ani — notează în încheierea scrisorii micuțul nostru — am pierdut doi ani de școală, privesc cu jind după copiii care merg la școală, în timp ce eu nu am casă în care să trăiesc, stau prin gară sau autogară, pe străzi, car bagaje unor oameni sau fac diferite servicii. Trăiesc de pe o zi pe alta, nu am ce mînca, nu am unde dormi, nu am haine cu ce să mă îmbrac, nu am încălțăminte și nu vreau să ajung un vagabond să fur, să sparg uși ca să trăiesc. Dorm pe unde mă apucă noaptea, dorm prin diferite comuni pe sub bănci și pe la porți. Acuma stau pe la diferiți oameni de prin Dragomirești Vale, Ilfov, oriunde întrebați de mine, știe toată lumea și toți copiii. Eu doresc la toți copii din lume să nu ajungă ca mine și mamele să nu facă așa cum a făcut mama mea. Sărut mîna. Vă rog să mă ajutați. Ochișor Nicolae Marin. 29 decembrie 1980" (Îi veți ierta copilului care are doar două clase, făcute prin mai multe locuri și o întrerupere în ale școli de aproape un an și jumătate, greșelile de ortografie și punctuație.)

Cum și cînd s-a născut cazul Ochișor pentru comuna Dragomirești Vale

„24.I.1980. Tovarășe președinte, Subsemnata Șerban Georgeta, str. Ghiocei, satul Zurbaua, comuna Dragomirești Vale, vă aduc la cunoștință că de la data de 1 iunie 1977 am găsit părăsit în casa pustie din marginea satului Zurbaua, culcat într-o cușcă din baloți de paie, pe copilul Ochișor Niculae Marian, fără nici un fel de acte. Am luat copilul acasă și din investigațiile făcute am aflat despre el că are mamă, pe care o cheamă Ochișor Stela. Pînă în prezent am încercat să aflu adresa mamei, am anunțat și organul de miliție din Dragomirești Vale, care a luat copilul și l-a prezentat la miliția Joița, aflînd că copilul ar fi fost născut în comuna Joița, satul Săbăreni. Miliția Joița a dat copilului 20 de lei și l-a trimis înapoi la mine, spunînd că nu are cine să-l îngrijească, mama părăsind comuna, neștiind nici o adresă (n.n. — De 3 ani la Miliția județeană Ilfov se află înscrisă noua adresă a mamei)! Am mai aflat că mama copilului are o soră în satul Bicu, comuna Joița. Am fost împreună cu soțul meu la ea în august '77. I-am spus să-și primească nepotul părăsit, că eu mai am doi copii și multe greutăți. Ne-a răspuns că nu-l primește. Atunci, am venit acasă și, așa cum am văzut de copiii mei, am văzut și de acest copil. I-am trimis la școală, clasa I la Zurbaua. În prezent, tov. primar, ne este foarte greu să mai ținem acest copil, soțul este bolnav, operat. De aceea vă rog să luați copilul părăsit de mama sa".

Aceasta este prima piesă din dosarul Ochișor, alcătuit grabnic de autoritatea tutelară a comunei. Tot atunci, soții Dragomir, care lucrau pe raza comunei (domiciliați în comuna Mogoșeni, Teleorman) declară în fața autorității tutelare că doresc să ia spre creștere și educare prin înfiere, cu efectele unei filiațiuni firești, pe copilul părăsit de mama sa. La fel de grabnic se întocmesc toate celelalte adrese — către Consiliul popular Mogoșeni, către Comisia județeană pentru ocrotirea minorilor, în care se anunță măsurile luate pentru copilul părăsit, se trimite o notă și la ziarul „Scînteia" pentru aflarea adresei mamei care deținea certificatul de naștere al minorului. Așadar, cîteva ore de activitate scriptică febrilă din partea autorității tutelare locale, după care s-a pus punct dosarului Ochișor, dosar redeschis abia cu ocazia anchetei noastre.

Ce s-a ales din viața micuțului Ochișor din acel an 1978 cînd fusese încredințat spre creștere unei familii? Autoritatea tutelară nu știe, deși ar fi trebuit să știe precis cum se dezvoltă copilul în noua ambianță. Mai bine-zis, se face a nu ști, încercînd astfel să ascundă starea de nepăsare față de viața unui copil pe care în dosare o găsim rezolvată fericit!?

Iată, pe scurt, faptele înscrise dureros în viața băiețelului care azi are 10 ani: 1) Doar două trimestre a stat elevul Ochișor la Mogoșeni, în vacanța de primăvară familia Dragomir aducîndu-l la Șerban Nicolae din Zurbaua „pentru că nu au reușit să-l înfiere deoarece nu aveau nici un act al copilului și nici consimțămîntul mamei care nu a vrut să-l dea". 2) Șerban Nicolae, prin intermediul Miliției județene Ilfov și al Comisiei județene pentru ocrotirea minorilor îl internează la Casa de copii școlari din Condeești unde încheie trimestrul III. 3) Imediat, la intrarea în vacanța mare, Marian Nicușor văzînd că tatăl Șerban Nicolae nu vine să îl ia cum îi promisese, fuge din internat. 4) Casa de copii din Condeești trimite zadarnic adrese pentru căutarea fugarului despre a cărui soartă: „nimeni nu știe nimic".

Dialog cu secretara consiliului popular local, tovarășa Tudose Duduța

— Priviți și dv. acest dosar. Noi, după cum vedeți, ne-am ocupat mult de acest copil din momentul în care Șerban Nicolae din Zurbaua l-a găsit părăsit într-o casă pustie.

— Am văzut. Ați trimis adrese peste adrese. Ați făcut și formalitatea de încredințare a minorului unei familii din Teleorman. Dar după aceea?

— Nu am mai știut nimic de el. Abia în noiembrie '80 Casa de copii școlari din Condeești ne-a anunțat că băiatul era fugit de la ei de foarte multă vreme. Atunci am aflat că fusese internat acolo. Internarea se făcuse nu prin noi, ci prin Miliția Ilfov. (n.n. — la Condeești am găsit adresa 936 din 3 decembrie 1979 a Consiliului popular Dragomirești Vale, în care drept răspuns la sesizarea școlii despre fuga minorului se comunica scurt că „minorul Ochișor nu este din comuna noastră, ci din comuna Joița". Alte comentarii ar fi de prisos).

— Ce ați răspuns la adresa din noiembrie 1980?

— Că nu cunoaștem situația minorului fugit.

— Chiar nu o cunoașteți?

— Eu n-am știut pînă la venirea dv. că băiatul trăiește cum trăiește în satele comunei noastre. Ceilalți însă văd că știau. Au greșit că nu au sărit în ajutorul băiatului...

Frumos mod de a pasa răspunderea! Greu de crezut că există vreun om din sat care să nu cunoască starea jalnică în care ajunsese micuțul Ochișor!

Dialog cu șeful postului de miliție Dragomirești, tovarășul Năstase Gheorghe

— Știați că băiatul stă mai mult prin comuna dv.?

— Știam, de aceea le-am și interzis unor cetățeni să-l primească. Are mamă, de ce vagabondează pe teritoriul satului nostru?

— Pe mamă, toată comuna știe, nu o interesează propriul fiu. L-a părăsit chiar pe „teritoriul" dv. cu toate că nu făcea parte din „teritoriu".

— E un copil rău, vă spun eu. E foarte rău. S-a chinuit și nea Stelică (n.n. — Dragomir) să scoată om din el, să-l trimită la școală la Moșteni. S-a dus vreo 3 zile, a luat numai zece, că nu e prost, după care nu l-au mai prins pe la școală. (n.n. — elevul frecventase cu regularitate două trimestre la Moșteni.)

— De unde știți?

— Am auzit. Și apoi, băga zizanie în familia Dragomir. I-a vîndut omului și vinul din butoi. Dealtfel, a și fugit de la el. Era învățat „haiduc", derbedeul.

— Și pe astea tot din auzite le cunoașteți?

— Tot! E foarte rău băiatul ăsta, vă spun eu. Vă mărturisesc că i-am dat și cîteva palme, ca să-l fac să priceapă că nu e bine să vagabondeze. Venise într-o zi cu încă doi copii mici după ei, copii ai concubinului mamei lui. I-am dat vreo cîteva, zdravene, i-am urcat pe toți în autobuz, după ce m-am convins că știu să ajungă la mama lui, punîndu-i pe fiecare să-mi spună adresa.

— De ce nu ați anunțat organele în drept că pe teritoriul dv. există un copil fără căpătîi?

— Eu abia acum am primit ordin să-l găsesc și să-l trimit la Casa de copii din Condeești.

— Vă trebuia neapărat un ordin de la superiorii dv. pentru rezolvarea cazului Ochișor? Adresa de la Condeești care semnala fuga elevului încă din 1979 nu v-a stîrnit nici un interes?

— V-am spus. Nu era din comuna noastră, de aceea îl trimiteam la maică-sa.

Educativ procedeu! Luat la goană de pe raza comunei, avertizați oamenii de suflet să nu-i mai primească prin casele lor, copilul era trimis, de fapt, să vagabondeze. Simplu și drept ar fi fost ca omul legii să-și facă datoria: adică să anunțe secția de minori a Miliției județene, să răspundă cum se cuvine apelului Casei de copii din Condeești.

Dialog cu o femeie care-l adăpostise pe copil cîteva nopți

— Mi-a fost milă de el. L-am găsit noaptea la poarta lui Ion al lui Geamgiu. Tremura ca varga. De asta l-am luat. Dar mi-a zis tov. milițian să nu-l mai țin la mine că dacă fură ceva, pe mine mă ia, nu pe el... Și atunci, i-am zis să nu mai vină.

— V-a furat ceva?

— Mie? Nici vorbă! Nu e copil rău, să știți, e doar amărît, săracul. Pe puțin 20—30 de oameni din sat l-au luat peste noapte în casele lor. N-am auzit să fi pus mîna măcar pe un cuțit de ață.

Dialog cu satul (bărbați, femei, copii):

— Îl cunoașteți pe băiatul Ochișor?

— Cum să nu-l cunoaștem?! Cine nu-l știe pe bietul copil?! Doar din mila satului trăiește în ultimul timp.

— Cerșește pe la colțuri?

— Nu cerșește de cerșit, cu toate că, dacă ar fi făcut-o, la viața lui, n-ar fi fost de acuzat. A mai lucrat pe la unul, pe la altul.

— Un fel de slugă a satului.

— Nu e vorba de slugărit. Trebuia învățat cu munca. La unii a văzut de oi, la alții de cai. Îl mai luau tractoriștii la cîmp, uneori îl lăsau să conducă tractorul cu viteza a doua (!?), apoi, mergea în autogară, mai căra bagaje, lua și el un ban muncit. Șoferii de pe autobuze îl știu toți. Șterg parbrizele...

— L-ați văzut dormind pe la porțile dv.?

— L-am mai văzut, în toamnă, pînă a nu cădea zăpada. Îi dădeam cîte o pătură, o șubă.

— Nu vă era teamă că e să rămîneți fără ele?

— Nu, de fiecare dată le găseam la locul lor.

Dialog cu băiatul Nicolae Marian Ochișor

— De ce nu te-ai întors la Casa de copii din Condeești?

— Fugisem de acolo în vacanța mare a lui 1979. Trecuseră două zile și tata Nicu (Șerban Nicolae — n.n.) din Zurbaua nu venise să mă ia cum îmi promisese. M-a îmbiat la fugă un băiat mai mare. Mi-a părut rău pe urmă.

— Pe ce nu ai anunțat la miliție, în sat, că vrei să te întorci la școală?

— Pentru că, de cîte ori mă vedea, nenea Năstase mă bătea și mă lua la goană. Eu unde să mă fi dus?

— De ce nu te-ai întors la mama ta?

— Pentru că mă alunga omul cu care trăia. Cînd era beat, și era mai mereu, mă bătea și pe mine și pe copiii lui, pe mine însă mă gonea din casă.

— Și mama ta ce zicea în astfel de situații?

— Ce să zică? Fir-ai al dracului, îmi spunea, oleacă!

— De ce nu ai rugat-o să te ducă la Condeești?

— I-am zis, de cîte ori am văzut-o. Dar îmi șoptea că nu ea m-a pus să plec de acolo, și mă alunga și mă dădea dracului din nou.

— La consiliul popular de ce nu ai apelat?

— Ce rost avea! Doar toată ziua mă vedeau prin sat și apoi îmi era frică să nu mă ducă la nenea Năstase.

— Ești bucuros că vei merge din nou la școală?

— Sînt foarte bucuros și vă mulțumesc. Mai ales că acum v-a promis și dv., tata Nicu din Zurbaua, că o să mă ia în vacanța la el. N-am să mai fug, vă promit!

★

Seara tîrziu, am ajuns la Casa de copii din Condeești. Băiatul era așteptat. Am rămas și noi peste noapte la internat. Era cald și bine după viscolul prin care trecusem. N-am putut dormi. Ne obsedă, ca un coșmar, starea disperată a copilului pe care-l găsisem după atîta căutare: picioarele îi erau degerate, mîinile fără mănuși erau umflate de frig, încrustate de pe el erau umede, prinse cu ace de siguranță. Ne gîndeam la mama lui care îl părăsise, la nepăsarea unor oameni care aveau obligația prin lege să ocrotească acest copil, la trista experiență care a marcat viața sa. De pildă, din cauza subalimentației, în cei doi ani de fugă băiatul nu crescuse cu nici un centimetru.

Sînt fapte care s-au petrecut cu adevărat. Incredibil, cazul în sine s-a consumat printre oameni cu răspunderi în direcția ocrotirii minorilor, printre locuitorii a 3 sau 4 sate care, iarăși incredibil, nu au făcut opinie fermă, responsabilă, pentru îndrumarea copilului pe calea cea bună. Vinovat este desigur și băiatul. Este greu însă de tras la răspundere el pentru niște fapte de care se fac vinovați, în primul rînd, oamenii mari. Ei, băiatul, dezertat copilărește din viața comunității în care intrase, pierde un an și ceva de școală, timp pe care nu l-ar fi irosit dacă, toți cellalți, oameni din jurul său, nu ar fi rămas profund datori la capitolul Omenie. Cu atît mai mult cu cît notele din catalogele în care se află înscris numele elevului Ochișor Nicolae Marian îl prezintă ca pe un copil foarte înzestrat.

GEORGETA BLĂNARU

P.S. Înainte de a pleca de la școala din Condeești, unde Ochișor și-a găsit locul în bancă, băiatul, după ce ne-a mai mulțumit o dată, ne-a rugat să avem grijă și de frățiorii lui vitregi, care stau cu mama lui și cu concubinul acesteia. Din, care o duc acolo foarte rău. I-am ascultat sfatul, descoperind drama copiilor. Din, maltratați de propriul tată, alcoolic, și mama vitregă, speriați, cu urme ce reclamă o grabnică intervenție din partea autorității tutelare a sectorului 2 București, pentru luarea copiilor în îngrijirea statului. Dar despre ei într-o altă anchetă.

ZAMFIR DUMITRESCU — Natură statică

„Un băiat minunat, un băiat de viață"

Din nou un subiect din sport, unde, este adevărat, se formează mulți oameni minunați, reușiți din toate punctele de vedere, dar — din păcate — se și ratează cîte unii. De aceea și scriem. Să nu se mai rateze. Să micșorăm la minimum, la zero chiar, dacă se poate, **rebutul uman** din sport.

...Portarul A este un fotbalist foarte iubit de spectatori, de marele public. Talent înnăscut, are și un curaj nebun, motiv pentru care se accidentează mai des ca alții, cînd salvează cîte un gol „ca și făcut" plonjînd în picioarele atacantului advers, iar acesta din urmă nu mai apucă să șuteze în minge (care e „agățată" de mîinile lui A), ci îl nimerește cu gheata umărul, clavicula, uneori chiar fața...

Au fost multe meciuri cînd portarul A a fost dus la sfîrșitul lor pe umeri, purtat în triumf de simpatizanții fostei sale echipe și actualei sale echipe. În semn de recunoștință pentru evoluția lui remarcabilă, în semn de dragoste pentru el, care este un „băiat minunat, un băiat de viață", socotit ca atare de toată lumea. De toată lumea, cu excepția băiatului său mai mare... Care are vreo 7—8 ani... Și care a început să înțeleagă viața, spre deosebire de frățiorul său mai mic... Ei, băiatul cel mare, a avut, de curînd o îndrăzneală nemaipomenită. Cînd? În timpul sărbătorilor de iarnă, a Anului nou, cînd tatăl său, portarul A, a plecat de acasă vreo 20 de zile... Cînd s-a întors la „ai săi", pe 3 sau 4 ianuarie, pe toți pereții camerelor a citit scris cu creionul de mîna băiatului său cel mare: **EU NU AM TATĂ! Pe toți pereții!**

Am vorbit cu antrenorul lui A. Cunoștea întîmplarea.

La rîndul lui, vorbise cu soția lui A, pe care o întrebase: „Dumneata ai pus băiatul să scrie ce a scris pe pereți?" „Vai de mine — a răspuns femeia speriată — m-ar fi omorît cu bătaia soțul meu!"

— Și dumneata ce măsuri ai luat? I-am întrebat pe antrenor.

— Din dreptul lui i-am tăiat, pentru că ar fi însemnat să-i pedepsesc tot familia, tot pe copii. I-am spus lui A doar atît: „Mă, băiatule, lumea te crede om. Tu ce crezi că ești? Și, mai ales, ce crezi că o să zică băieții tăi, peste cîțiva ani, de tatăl lor?".

Nădăjduim că talentatul portar a înțeles așa cum se cuvine această ultimă întrebare **esențială**...

MARIUS POPESCU

Un triplu salt mortal la un trapez numit onoare

Povestea este scurtă și concentrată, strînsă ghem, întocmai ca un triplu salt mortal. Întîmplător sau nu, eroii ei sînt doi atleți de circ și miza așezată-n joc era onoarea. Povestea are și sfîrșitul fericit, cum nu convine totdeauna spiritelor fine, dar dintre toate întîmplările cu happy-end noi le gustăm, aceasta-i situația, tocmai pe acelea pe parcursul cărora onoarea, fericit, se reciștigă.

Să dăm cuvîntul faptelor... În trupa Constantin, distinsă cu un Oscar, medaliată la Paris și Montecarlo, atletul Mircea Petre e o piesă importantă : e cel mai tînăr membru al echipei, abia a împlinit vreo 15 ani, și, totodată, e cel ce execută saltul dublu la coloana de patru și cinci ; cu alte cuvinte, e cel pe gestul căruia lumina reflectoarelor întîrzie cu o secundă indicibilă în plus, este atracția, rațiunea de a exista a celui ce alege circul. Cu zece ani mai matur, un alt atlet din trupă, pe nume Viorel Bilea, și-a asumat de la o vreme un rol de mentor și prieten apropiat față de prislea circului bucureștean. În cuplul trupei Constantin, ei fac figură de tandem uman particular și pitoresc, sudat printr-o prietenie corectă și sentimentală, ca toate prieteniile oamenilor foarte tineri. Cu o vreme în urmă, după o evoluție la Londra, Viorel Bilea aduce în țară un Renault 16, o rablă cumpărată de ocazie. Evident, citva timp nu s-a întrezărit nici o legătură între rabla aceasta și prietenia evocată mai sus...

Între 11 și 31 decembrie 1980, cei 14 membri ai trupei Constantin s-au angajat prin contract să susțină o serie de spectacole în Berlinul occidental. La plecarea din țară, tandemul Viorel Bilea — Mircea Petre se îmbarcă în acel Renault 16, cu speranța că rabla va rezista pînă la capătul călătoriei. Însă, la punctul de trecere a frontierei Nadlac, mașina vădește un cusur în plus față de cele știute : vameșii, scotocitori ca toți vameșii, găsesc dosite în spătarele scaunelor două plăci din metal, încrustate cu însemnele unui cult religios. Viorel Bilea nu știa ce să creadă, habar nu avea pe ce i se reazemă omoplații. Nici vameșii n-au știut ce să creadă : metalul din plăci nu era prețios, dar dosirea lui, totuși, frizează delictul. Proces-verbal, amendă și călătoria, începută cu stîngul, continuă. Peste tot ghinionul, spectacolele din Berlinul occidental ale trupei Constantin se bucură de un remarcabil succes și totul ar fi trebuit să fie bine cînd un turneu se încheie cu bine. Din nefericire, numai cei dezabuzați dau la spate o întîmplare ciudată. Oamenii tineri și nedezabuzați nu dau la spate cu aceeași ușurință o întîmplare ciudată.

În Berlinul occidental, între două spectacole, scrupulelor și frămîntărilor îndurate de Viorel Bilea li se asociază curînd întîlnirea nefastă cu un cetățean arab, fost student în România, cunoscut de atlet în împrejurări de duzină. Confesiunea atletului, avînd drept obiect episodul de la Nadlac, trezește în oriental o vocație de expert dubios în drept și Viorel Bilea e asigurat că la reintoarcerea în țară riscă cel puțin 10 ani de detenție. De unde panică, spaimă de-a dreptul. O spaimă dealtfel, fără rost, dacă vina lor ar fi fost gravă n-ar mai fi plecat mai departe. Nefiind numai excesiv de credul, ci și excesiv de pripit, Viorel Bilea își consultă rapid prietenul foarte tînăr și decide și în numele lui Mircea Petre : pînă cînd nu vor avea certitudinea că nu pățesc nimic la reintoarcerea în România, vor rămîne în Berlinul occidental. Zis și făcut. Dar un zis cu o jumătate de gură, propțit pe o inimă îndoită, și un făcut, vai de mama lui, ca o săritură în cap într-un bazin scurs de apă. Trupa Constantin revine în țară numărind doi atleți mai puțin. Berlinul occidental, preț de aproape două săptămîni, va număra doi năuci în plus. Și pe parcursul paragrafului următor ne vom îngădui să-i abandonăm, în favoarea unor oameni care nu au crezut de cuviință că năuceala se constituie în delict și nu i-au abandonat. Iată, survine clipa în care alți oameni încep să gîndească și să acționeze, cînd cei doi atleți au încetat să mai gîndească omenește și coerent, pentru ei și în numele lor. Și spre binele lor.

Iluzionistul și prestidigitatorul Aurel Iozefini, directorul circului bucureștean, asistase la cîteva dintre spectacolele trupei Constantin din Berlinul occidental și, în primele zile ale acestui ianuarie, se afla în drum spre București. Între Praga și Brno traversează un accident rutier, e internat pentru cîteva zile în spitalul din Havlicek Brod și revine în țară cu întîrziere. La București, află ceea ce n-ar fi dorit să afle : Viorel Bilea și pușlul Mircea Petre, specialistul în saltul dublu de la coloana de patru și cinci, s-au rupt de trupa Constantin și au ales „libertatea", adică neliniștea. Nu mai era vorba de o iluzie, era vorba despre soarta a doi oameni, despre soarta a doi colegi dintr-o profesie în care, evident, un om contează pe un alt om mult mai ferm decît în alte profesii. Soluția nu mai survenea prin scamatorie, trebuia acționat prompt și lucid. Și Aurel Iozefini ajunge la concluzia că impasul atleților Viorel Bilea și Mircea Petre nu mai poate fi surclasat prin prestidigitație. Împreună cu Nicolae Vlădescu, directorul adjunct economic al circului bucureștean, Aurel Iozefini se reintoarce, par avion, în Berlinul occidental. Legătura cu consulul român din marele oraș și-o asumă el, Aurel Iozefini. Nicolae Vlădescu angajează un taximetru și bate la pas bulevardele, în căutarea acelui Renault 16, căruia îi cunoștea numărul, și a pasagerilor lui eșuați în neliniște. Caută acul în carul cu fîn. Prima zi s-a sfîrșit în eșec. A doua zi, iată, surîde norocul. Nicolae Vlădescu depistează mașina rătăciților, stăruie în vecinătatea ei și, într-un tîrziu, Viorel Bilea și Petre Mircea își fac apariția. Luau masa în oraș, cum se spune : ronțăiau niște cartofi prăjiți dintr-o pungă cumpărată la primul colț. Se schimbă cîteva vorbe de toată ziua, ca și cum nu s-ar fi întîmplat mai nimic, vine și Aurel Iozefini de la hotelul City, și se pleacă acasă. Pe un drum lung, dar sănătos și parcurs cu o bucurie asupra căreia nu mai insistăm. Ar fi inutil, ar însemna să ne dedăm unei retorici nepotrivite întîmplării narate.

Așadar, nu mai rămîne decît să reconstituim zilele și, mai ales, nopțile petrecute de Viorel Bilea și Mircea Petre în Berlinul occidental. Zilele ca zilele ; le-au îndurat ca pribegii, bătînd din poartă în poartă, perindîndu-se prin diverse oficii specializate în deturnarea conștiințelor aflate în cumpănă. Mircea Petre se destăinuie : noi solicitam o viză de lucru, doream să muncim... Viorel Bilea, la rîndul lui, se destăinuie : nu erau dispuși să ne acorde o viză de lucru, dar ne sugerau insistent să solicităm azil politic... Și adaugă : era o prostie, noi nu eram acolo din rațiuni politice, dar ni se sugera să fim... În sectorul francez al Berlinului occidental n-au avut succes. De asemenea, în sectorul englez al Berlinului occidental n-au avut succes. În sfîrșit, în sectorul american al orașului, lucrurile par să se urnească din punctul mort : sînt invitați să completeze o fișă, sînt cazați într-un bloc sordid de pe Marienfelderstrasse, primesc bonuri de masă la o cantină-restaurant din vecinătate. Dar mîncarea era imposibilă. Ajung apoi în camera ce le-a fost acordată, înzestrați fiind cu două linguri, două furculițe, două cuțite, două farfurii, un ceainic, un cearceaf, o pătură și o pernă. Dorm o noapte în încăperea aceea și o abandonează vioiențați de alura ei mizeră și deprimantă. Altă noapte o petrec în mașina defectă, chinuiți de un frig crîncen. Încearcă iar bunăvoința oficiilor amintite și, din nou, nu li se acordă viză de lucru, dar sînt invitați insistent să solicite azil politic. Viorel Bilea ni se destăinuie, iar : era o prostie. Învinși de frigul nopților dormite clănțănînd din dinți, în mașină, atleții caută căldura hotelului **Terminus**. Consecința : gaură considerabilă în buget. Izbutesc să repare mașina și mai petrec vreo patru nopți pe scaunele ei, într-un somn hăituit de trepidația sacadată întreținută de motorul aprins. Aceeași consecință : gaură în buget ; benzina costă. Și pe fondul unui buget personal subțiat lamentabil, Viorel Bilea și Mircea Petre au totuși puterea să reziste tentațiilor și să păstreze intact conținutul în bancnote al unor plicuri în care așezaseră din început de o parte valuta cuvenită prin lege instituției lor, în urma turneului prestat în Berlinul occidental. Și nu s-au atins de această valută nici în clipa în care se părea că au ajuns la ananghie. Nicolae Vlădescu i-a recuperat înainte de a fi ajuns cu adevărat la ananghie. Financiar vrem să spunem. Pentru că ananghia ca atare, în plan sufletesc, au trăit-o deplin, pe de-a-ntregul.

Și din clipa aceasta, din clipa în care au regăsit țara, comentariile devin de prisos. Atleții Viorel Bilea și Mircea Petre au ratat contopirea cu „lumea liberă", pentru că nu au cedat insistenței de a se declara refugiați politici. Nu-i nimic, n-au pierdut prea mult : la 23 ianuarie, adică în vinerea care a trecut, au luat drumul Franței, împreună cu restul trupei Constantin, de acum reîntregită, unde vor susține spectacole pînă tîrziu, în noiembrie. Îi așteaptă apoi un contract cu circul Rigling Barnum, în Statele Unite ale Americii, ca o nouă pedeapsă. Astfel încît, deși nu ne-am numărat niciodată printre cei ce cred că la circ se zămislesc filozofii, credem totuși că întîmplarea narată în rîndurile de mai sus închide în ea un simbure amar și dulce totodată, asupra căruia se poate medita cu folos. Pentru că, nu-i așa, stimați cititori, că nu este o poveste chiar fără fisuri ? Oricum, cînd onoarea se reciștigă, pe temeiul unui sentiment inexorabil și ancestral, restul nu mai contează...

MIHAI PELIN ■

Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

Cronica șoselei

Nu știu ce să spun la proces

„Mamă, mamă, în sfîrșit pot să-ți dau vestea cea mare !"

Mama, luată prin surprindere de intrarea zgomotoasă a fiului, rămîne pentru moment fără glas. Apoi, reușește să îngîne: „Ce veste, mamă, nu te înțeleg ?" „Păi mata nu știi că azi am fost la examen pentru carnet, pe care în sfîrșit l-am luat ?" „Și pentru asta atîta gălăgie ?" „Evenimentul trebuie să-l sărbătorim, căci prea m-am chinuit pînă am ajuns să fiu și eu în sfîrșit declarat „șofer amator". Nu e ușor să transpiri de patru ori la examen. Cînd luam poligonul cădeam la traseu, cînd reușeam la traseu și la poligon, cădeam la sală și uite tot așa.

„Și acum după ce-ai luat faimosul carnet, ce intenții ai, fiule?" „Să plec prin țară, să mă plimb".

„Halal plimbare, afară-i ploaie, lapoviță, norol, numai tu mai lipsești pe șosea. Și apoi, tu ți-ai făcut concediul, cum o să poți pleca ?"

„Totul e aranjat. Doctorul, înțelegător ca întotdeauna, mi-a promis 7 zile de „medical" și primii clienți mi-am și găsit". „Ce clienți, doar n-ai înnebunit ?"

„O știi pe Lenuța, cea care se ceartă mereu cu bărbată-su. Vrea să plece cu copiii la Constanța, la părinți. În plus, amator e și Pavelescu, pentru aceeași direcție". „Cum, Petrică, tu care n-ai condus niciodată mai departe de Colibași, vrei așa, tam-nesam, să pleci la sute de kilometri ?" „N-am treabă mamă cu volanul, plec !"

N-au trecut decît trei zile de la această discuție între mamă și fiu și Petrică, cu Dacia lui nou-nouță, era gata de start. În mașină s-au îmbarcat nu mai puțin de 7 persoane. Nu vă vine poate să credeți. Da, șapte ! Petrică, șoferul, flăcău de 26 de ani, Lenuța de 35, cu cei doi copii ai ei, cel mic de 3 ani și cel „mare" de 5, Pavelescu (45 de ani) cu soția, Elisabeta (32 de ani). Mamei pilotului nu i-a venit a crede la început că Petrică vorbește serios. Cînd i-a văzut, totuși, în fața porții, gata de plecare, cu mașina arhiplină, ea, femeie în vîrstă de 65 de ani, total ignorantă în ale automobilului, a intuit totuși pericolul. „Petrică, nu te las singur, vin și eu cu tine". „Unde mamă, nu vezi cum stăm ?" Bătrîna nu s-a lăsat înduplecată. A urcat lîngă șofer, luîndu-i în brațe pe cei doi prunci. În spate s-au așezat Pavelescu, soția acestuia și Lenuța. Toate le-a învățat Petrică la școală, numai cum se conduce o mașină supraîncărcată, nu. Colac peste pupăză, începuse să plouă, iar șoseaua acoperită cu mîzgă cerea măiestrie pentru menținerea direcției mașinii. Pe autostradă, în linie dreaptă, totuși, conducerea nu ridică multe probleme, mai ales dacă mergi nu prea repede și te ții pe banda 1-a. Pilotînd cu grijă, după 2 ore și jumătate de la plecarea din Pitești, Petrică a ajuns pe b-dul Păcii din București. Nu fusese încă în București în calitate de șofer, ci numai de pasager și pieton. Nu știa unde-i o stradă, întreba, se urca în tramvai, troleibuz ori autobuz și ajungea la destinație fără probleme. Acum se afla însă la volanul unei mașini și încă plină ochi cu pasageri.

„Tovarășe, vă rog să-mi spuneți cum pot ajunge pe drumul spre Constanța ?" Tînărul bucureștean întrebat, a stat o clipă pe gînduri, imaginîndu-și probabil o schemă a traseului ce trebuia urmat, apoi i-a răspuns lui Petrică : „Dom-le, ai avut noroc, sînt șofer la Transcom și cunosc Bucureștiul ca pe propriul meu buzunar, dar mi-e greu să-ți descriu tot drumul, o să trebuiască să mai întrebi".

Au trecut de Urziceni, de Slobozia, de Dunăre și gîndul că litoralul se apropie îl încuraja pe tînărul pilot. Petrică nu era însă obișnuit cu sute de kilometri, ci doar cu zeci. La intrare în comuna Nicolae Bălcescu, oboseala a început să-și spună cuvîntul. Mașina supraîncărcată, aerul greu din autovehicul, sporovăiala pasagerilor, mîzga care făcea tot mai nesigură conducerea mașinii, ceața și ploaia care îngreuiau înaintarea autovehiculului, l-au biruit pe șofer. La apropierea unei curbe a apăsat mai mult decît trebuie pe pedala de frînă. Mașina a intrat în derapaj. Șoferul nu s-a priceput s-o struneaască și autovehiculul a intrat într-un pom. Femeia și copilul cel mic au murit pe loc. Mama pilotului s-a ales cu leziuni grave. Ceilalți pasageri doar cu zgîrieturi. Pilotul, „cînd a văzut că-i groasă", s-a proptit în volan și n-a pățit nimic. Acum întreabă avocatul : „Și totuși la proces trebuie să spun ceva, să mă apăr într-un fel, dar nu știu cum".

VICTOR BEDA ■

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

ȘANTIERUL METROULUI BUCUREȘTEAN — simbol al puterii noastre de a ctitori

(Urmare din pagina 1)

Inceput simultan. A fost un act de curaj și de mare încredere al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Încredere față de capacitatea economiei noastre, a industriei, față de specialiștii noștri din cele mai diverse domenii, și încă domenii de vîrf, încredere care a constituit un factor deosebit de important pentru moralul nostru. La ora actuală, sînt metrouri în construcție la Lima, la Sao Paolo, la Bombay, la Hong Kong etc., dar sîntem singura țară, din cele în curs de dezvoltare, care și-l construiește cu mijloace proprii. De fapt, țări constructoare de metrouri în lume sînt vreo cinci-șase. Partea cea mai interesantă într-o asemenea lucrare este partea de ingineric, de concepție. Asta este partea grasă, bine plătită. Apoi vine construcția propriu-zisă. Firește, în aceste condiții, țara care se angajează să lucreze prin contract o face astfel încît să încurajeze și propria sa industrie. Adică, să exporte și echipamentele. Vă dați seama cît costă o asemenea construcție!

— Spuneați că se lucra concomitent la proiectare și la execuție. Cum?

— S-a început cu echipă, fără echipă nu faci nimic. Planșele cădeau trimise pe șantier. Tovarășul Nicolae Ceaușescu urmărea pas cu pas lucrarea. Dezbătea împreună cu noi diverse soluții, variante, ne punea în față unor probleme pe care nu le sesizam, indica soluții. Proiectarea nu este o chestiune ușoară. Geometria trebuie să fie foarte exactă. În primii doi-trei ani, proiectanții au făcut de toate: cercetare, proiectare, execuție. A fost mobilizat, din indicația conducerii de partid, a secretariatului general, un potențial tehnic foarte puternic. S-au asimilat echipamente pentru vagoane, instalații de automatizare pentru siguranța circulației etc., în timpi record.

— Care au fost problemele dificile ridicate în fața proiectanților?

— Două, de asemenea importante: confruntarea cu solul Bucureștiului și asimilarea echipamentelor de care vorbeam. De exemplu, vorbind despre vagoanele fabricate la Arad, pot să vă spun că nu aveam unde experimenta prototipul, deoarece nu exista linie. La Arad, s-a construit o linie de probă. Oamenii l-au fabricat învățînd. Subansamblele au fost comandate în paralel. Exista riscul, la sfîrșit, să nu încapă toate pe vagon. Au încăput perfect. S-au legat bine și prototipul a mers ceas. Nu era miracol, ci știință.

Eram un fel de meșteri Manole de adîncime

— Aici, la stația Titan, au fost cazuri cînd am trudit și cîte 36 de ore ca să dăm gata un radier. Noaptea ploua, apa ne acoperea munca, iar ziua scoteam din nou pămîntul, spălam preradierele și înaintam. Eram un fel de meșteri Manole de adîncime. La radiere și la bolți au fost cele mai grele momente. Vorbesc de radierele astea, în condițiile în care apa nu era înghețată și i-am deviat cursul.

— Cum înghețată?

— Înghețată de noi. În zona Titan-centru, unde nivelul la care construiam era sub nivelul lacului I.O.R., s-a realizat o stație de frig care înghețа terenul și vara și iarna. Nu mai scoteam noroi, ci pămînt înghețat.

— Cum e stația Titan?

— Deosebită. Acoperișul este în boltă, boltă care îi dă și eleganță iar nouă ne-a permis să facem importante reduceri la elemente din beton-stîlpi și grinzi.

Maistrul Ion Peli este un ins mic de statură și robust. De fel e din Slobozia, iar în București a venit puțin înainte de începutul războiului, cînd avea vreo 12 ani. A învățat meserie și în '51 a devenit maistru în construcții. În cei treizeci de ani de cînd construiește n-a scăpat prea multe din edificiile importante ale orașului: clădirea Ministerului de Finanțe, extinderea Palatului Republicii, căminele studențești de la Grozăvești, aripa nouă a hotelului Athénée Palace, opera, Intercontinentalul. Sînt cîteva din ele, „cele cu nume". Au mai fost blocuri de locuințe, întreprinderi și cîte și mai cîte. Trei ani a lucrat în străinătate, la Solingen, în R.F.G., și la Tripoli. „Am mers și cu metroul din Roma și cu cel din Frankfurt, dar nu mă vedeam în nici un fel construind metroul la București. Este adevărat că nici nu se putea construi fără mine; pur și simplu pentru că era păcat de tot ce știam, de toată meseria care încăpuse în mine în atîția zeci de ani, că am lucrat și după standardul german și după cel britanic și ce să mai vorbim..."

Oamenii maistrului Peli lucrează acum la ultimul planșeu din axul 1—3. Se toarnă peretele-casetă și planșeul. Vremea e cînd mai bună, cînd mai rea. Dedesubt însă e cald. „Nu-i ca la blocuri, cînd ți se lipește mîna pe armătură de ger". Asta e părerea dulgherului Sava Hrițcu, botoșănean de patruzeci de ani, virstă pe care a împlinit-o anul trecut, în toamnă, în ziua în care a desfăcut cu mare grijă boltarii de la camera de detentă și a putut pleca liniștit în concediu, la cusci, la Slobozia. Legat de munca lui la construcția metroului, îi place să se știe, în primul rînd, că are marca nr. 154, ceea ce înseamnă că s-a aflat printre primii în „mijlocul" Bucureștiului, adică „în pîntecul, în măruntaiele lui", și, în al doilea rînd, că nu demult a primit carnetul de membru al Organizației Frontului Democrației și Unității Socialiste, fapt petrecut și în viața altor cincisprezece colegi de echipă, toți dulgheri de nădejde, cu aute de apartamente „la mină".

— Sarcina noastră în 1981, spune Sava Hrițcu, este să ne ținem de angajament în ceea ce privește termenul de predare a stației, astfel ca la deschidere, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a bătut cu pasul toată lungimea tunelului și s-a sfătuit tot timpul cu noi, să se bucure că nu l-am dezamăgit.

Cînd se toarnă betonul sînt în al nouălea cer

Se numește Dumitru Enache. Este inginerul șef al șantierului întreprinderii. A venit la metrou de la Trustul I construcții al

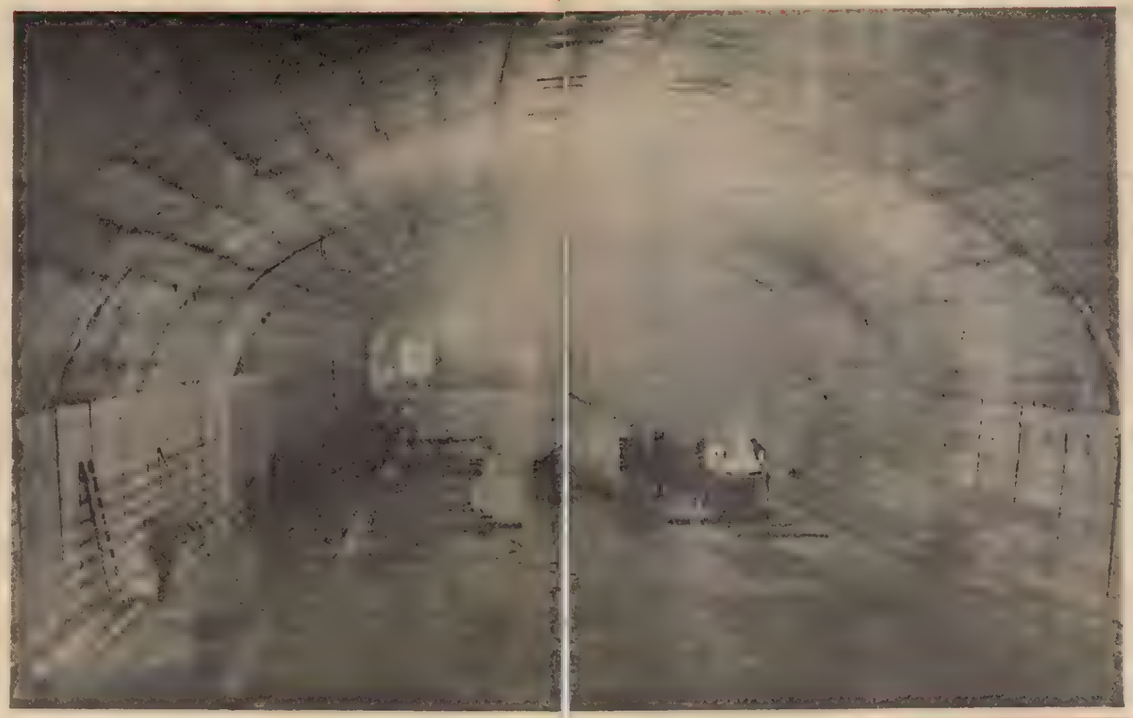

MCIND, în anul 1976. De fel este din Focșani, nu știe din care parte a Milcovului, dar de vreme ce sîntem în preajma lui 24 ianuarie, n-are importanță și, deoarece, îi place să afirme mereu că este ziua lui liber. A construit pînă acum, cu miliile sale și ale altora, două fabrici de zahăr, una de geamuri, aproape o platformă industrială și încă altele. Mărturisește cinstit că cea mai mare bucurie a sa este atunci cînd vede că se toarnă betonul. Mirosul betonului, zgomotul care însoțește turnarea, totul îl face să se simtă în al nouălea cer. Și vă dați seama, are ceva ani în construcție. Are o istorie a lui. N-a văzut metrou nicăieri pînă acum și de aceea zice că al nostru e cel mai frumos. Și dacă ar fi văzut, ar fi zis la fel. În timpul studenției sale bucureștene, era prin '52, se fora sănătos pe lîngă Cișmigiu. Ce faci, nene, aici? l-a întrebat pe unul mai răsărit. Nu vezi, metrou?! Dar deocamdată facem foraje și apoi secăm Dîmbovița. Era, aflase, o încercare, în scurtă vreme abandonată. De ce? Începînd cam de vreo cincisprezece ani încoace, așa cam de la jumătatea Porților de Fier, ne-am dezvoltat industria de mașini. În construcții se căra cu targa și cu sănăcuța, dar acum credea că-mi bat joc de el, dar la noi, în Prahova, la firez îi zicem joagăr". Pe urmă a stat la Filipeștii de Pădure 26 de ani pe muchie după care, împreună cu soția, acolo șefă CTC pe exploatare, au prins o cursă spre București. „Deosebirea între exploatarea de la Filipeștii de Pădure și metrou ar fi, pînă una alta, că aici sapi la cîțiva metri de bloc, sub trotuar, sub bulevard, de curînd am început și sub Grădina botanică, și deasupra lumea nu știe nimic". Cum se înaintează în subteran? „Cu grijă. Măsurăm zilnic tasările și le corelăm cu tehnologia de avansare. Două lucruri avem mereu în minte: calitatea lucrărilor și înaintarea cu cel puțin un metru la opt ore. Aici, la Valea Cascadelor, pe tot tronsonul solul este argilos, o argilă tare, dar scuturile fabricate la „23 August" merg bine". Ce faceți în fiecare zi, înainte de a intra în subteran? „Ce fac și minerii: ne stringem preț de zece minute și toată lumea știe ce are de făcut în ziua aceea. Vin și inginerii de schimb și șefii de sector. E foarte important să ne vorbim înainte".

— Stație terminus cu un rebrusment, adică loc de întoarcere specifică metroului. Lungimea va fi de 270 de metri, cu intrări la ambele capete. De aici se va ajunge la „Semănătoarea" în douăzeci de minute. Eu, cu mașina, noaptea, cînd e circulație redusă, nu pot să fac pînă acolo mai puțin de 30 de minute.

— Cînd ați răsuflat prima dată ușurat de cînd ați venit la metrou?

— Cînd s-a dat în funcțiune primul tronson. Eram stăpîni pe noi, dovedisem că sîntem în stare să lucrăm foarte bine și eram mîndru că pe barbrizul mașinii noastre avem un M. Ca să nu mai spun că s-a terminat și cu bancurile acelea, cînd ne întrebau cîte unii dacă îi facem cu două sau cu patru linii, adică, vezi Doamne, săpam tunelele și treceam unii pe lîngă alții ca orbeții, sau celălalt, cu vizele, care se dau la intrare, 7 lei jos și 5 lei în picioare, ca la bărci. După ce s-a dat în funcțiune primul tronson, nimeni n-a mai îndrăznit să ne povestească așa ceva. Argumentele noastre au fost competența și calitatea lucrărilor.

La noi, în Prahova, la firez îi zicem joagăr

Dacă ai sta la taifas cu oamenii care fac să înainteze scuturile prin solul Bucureștiului, ai putea foarte bine să scrii un reportaj despre Valea Jiului, Filipeștii de Pădure, Lotru sau Siriu, precum și despre o sumedenie de alte locuri din țară, care pe harta industrială înseamnă exploatări miniere sau hidrocentrale. Pînă la cei 40 de ani ai săi, Lazăr Cojocaru a învățat mineritul în Valea Jiului („a fost un noroc să-mi încep viața printre oamenii aceia"), a săpat galeria de fugă de la Căpățîneni pînă la Mătușa, hidrocentrala de la Corbeni („era greu că roca era slabă și trebuia să facem mereu susțineri solide"), iar pînă să ajungă la metrou a mai dat o raită, de cîțiva ani buni, pe la Argeș, Lotru și Siriu. Tot în acest timp i s-au născut și patru copii, iar azi toată familia locuiește la bloc, în Rahova. „Mi-a fost dat să cunosc Bucureștiul întîi pe dedesubt. Nu-i știu bine străzile, dar cablurile, canalele, o rețea întreagă, unele întîlnite acolo dinaintea primului război, le-am văzut și pipăit cu mîinile mele". În ianuarie 1978, Lazăr Cojocaru a intrat și în Frontul Unității și Democrației Socialiste, de curînd a primit și carnetul de membru O.D.U.S. și „în cadrul organizației, am discutat multe despre munca și viața noastră și ne-am angajat să ne îndeplinim planul lună de lună". Planul „lună de lună" reprezintă realizarea metrilor de tunel, chestiune care „semnifică prioritatea și ambiția noastră de a ne respecta angajamentele", și după apusele lui Nicolae I. Micu, tot miner, dar prahovean la origine, născut „din tată sondor și mamă casnică", cu dragoste de meserie prinsă în locurile natale, la vremea cînd se deschisese o nouă galerie la Rotari-Cetura — iar unul mai glumeț l-a urcat pe o rînă (vagonet) și l-a mai oprit destul de greu că „era cam vale". „Dar, continuă Nicolae I. Micu, legătura cu mineritul am luat-o la Aninoasa, într-o zi cînd, trimis de meșter după fîrez, am luat o palmă și un șut întorcîndu-mă cu un obiect care l-a supărat. Omul credea că-mi bat joc

Pe linie profesională am demonstrat că nu sîntem mai prejos decît alții

Punctul Valea Cascadelor. Ninge și fulgii se transformă imediat în lapoviță. Noroi. Cîzme. Tractoare, autobasculante, trailere, macarale.

Inginerul Nicolae Munteanu, șef de sector, vorbește greu și întoarce capul ca lupul. Spondiloză. „Mi se trage de la înghet". Se referă la metoda săpării prin înghet, aplicată în urmă cu aproape douăzeci de ani, pentru prima dată în țara noastră („noi am făcut-o la 200 de metri adîncime, în timp ce, pe vremea aceea, în lume se ajunsese doar la 160 de metri"). Spune „noi" din modestie, deoarece este singurul nostru specialist în „înghet", de treaba aceasta povestind și revista Flacăra într-un număr din 1962 („un reportaj cu multe poze, se numea **Iarnă în plină vară**, iar eu eram mai tînăr și n-aveam încă teorii de «numaiene»"), o lucrare cuprinzînd experiența acestei metode în România, lucrare care-i aparține, precum și o comunicare făcută la Academia minieră din Freiburg.

— Aș vrea să menționez că în 1960 metoda a fost pusă la punct de un colectiv de cercetători de la IPROMIN din care făceam și eu parte.

— Oricum, azi aveți cea mai bogată experiență. Dar, de fapt, vreau să știu altceva: de ce ați făcut și o a doua facultate, fiind au numai inginer, ci și economist?

— Am ajuns la vreme la concluzia că nu poți deveni un bun specialist într-un loc productiv, nu poți conduce bine un loc de muncă dacă nu ai și cunoștințe economice.

— La ce v-a ajutat aceasta aici, la construcția metroului?

— Uitați, chiar adineauri m-a sunat contabilul șef și mi-a spus că am terminat anul 1980 cu economii materiale în valoare de aproximativ cinci milioane lei. Economiile iez dintr-o viziune adecvată a modului în care consumi materia primă și produci. Am evitat la minimum să scoatem materiale din magazie și am recuperat la singe tot ce se putea recupera. E una să tot ceri de la aprovizionare șine, conducte, console, tuburi de aeraj ș.a.m.d. și alta să le ai păstrate de la demontări. La demontări, materialele, din neglijență, se puteau face praf, dar le-am stocat ca lumea și cînd am avut nevoie de ele le-am reparat puțin și le-am folosit.

— Ce înseamnă eficiență pe șantierul de la Valea Cascadelor?

— Să ai productivitate mare. Deci trebuie să lucrăm cu o viteză de înaintare cît mai mare. În aceste condiții, toate elementele de cost sînt influențate favorabil. Considerăm că aici, în structurile grele argiloase din bd. Armata poporului, dacă ducem scuturile la peste 80 de metri pe lună, eficiența este bună. Și depășim acești 80 de metri.

— Ce se poate spune, din punct de vedere tehnic, despre tronsonul Valea Cascadelor—Lujerului?

— Măsoară doi kilometri. Reducem în permanență tasările la suprafață, soluția fiind executarea umpleri cu materiale injectabile a spațiilor din epatele inelelor, în trei faze de revenire. Pot să mai spun, apropo de infiltrațiile cu apă, că acestea sînt înlăturate cu totul, tunelele metroului bucureștean fiind atît de uscate încît poți să mergi în papuci prin ele. Asta ar fi una. Și alta, vorbind tot de performanțe care au uimit specialiști din străinătate, din țări cu mare tradiție în construcții de metrouri, vă spun că la o lungime de 2,6 kilometri devierea de la axul tunelului se înscrie într-o monedă de trei lei.

— Cum ați venit la metrou?

— De la „înghet" mi se trage totul, dar și de la neputința mea de a sta într-un birou. Lăsînd la o parte faptul că a-ți lega destinul de o asemenea lucrare e o mare șansă. Metoda „înghețului" s-a aplicat pe o porțiune de 400 de metri din tronsonul Titan-centru — Morarilor. Este costisitoare, dar e și ultima metodă la care poți apela acolo unde altă tehnologie nu dă rezultate. Nici o firmă serioasă de metrouri n-a făcut abstracție de ea cînd au impus-o condițiile.

— Ați fost în străinătate. Cum vi se pare metroul nostru față de cele văzute acolo?

— Am văzut metrourile din Berlin, Moscova, Leningrad, Paris. M-am convins că specialiștii noștri reprezintă niște valori de vîrf. Avem, uneori, o timorare pe care nu mi-o explic. În contact direct, pe linie profesională, am demonstrat că nu sîntem cu nimic mai prejos decît alții. Și nu mă refer doar la construcția metroului.

La S.U.T., ca la o fabrică de avioane

Întregul parc de transport și de utilaje de pe marele șantier al metroului este în stare de funcționare. Competență și răspundere. Oameni gospodari, muncitorii și inginerii de la Stația de utilaj transport s-au confruntat cu aceleași greutăți din proiectare și execuție. Inginerul Gheorghe Idoraș, un bărbat tînăr, născut în Leresti, loc renumit pentru hărnicia și gustul locuitorilor săi pentru frumos, ne spune că aici, la S.U.T., mecanicii s-au întrecut pe sine, iar uneori au făcut și minuni. Că s-au întrecut pe sine în ceea ce priveste buna exploatare a mașinii sau a utilajului ține de educație. De educație (primită acasă sau chiar aici), dar și de pricepere și disciplină.

„Am evitat transporturile în gol, spune inginerul Idoraș, am scurtat distanțele de transport, am respectat graficele de verificări și reparații. În 1980 am economisit, astfel, 25 tone benzină și 40 tone motorină. În cadrul atelierului de reparații, o echipă de 25 de oameni au reconditionat piese de schimb, în special cele deficitare pe economie, asigurîndu-ne stocuri tampon la majoritatea pieselor".

L-am întrebat pe mecanicul-mașaragiu Grigore Teodorescu, care s-a plimbat cu metroul la Budapesta și Moscova, dar de învățat să coboare scuturile tot aici a învățat, cum își întreține macaraua de 60 tone forță. Ca la avioane, mi-a răspuns. Iarna, la minus șapte grade, uleiul se congelează. Tragem în șantier și facem preîncălzirea cu apă caldă. E mai greu uneori, dar e mai rău să stăționăm. Minerii nu pot aștepta. Trebuie acos pămîntul, trebuie să bagi boltarii, materiale de injecție, diverse utilaje de mică mecanizare. Important e ca spatele frontului să fie asigurat permanent pentru ca fluxul de producție să meargă ceas.

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Scrisoare necomentată

● Dan Ionescu Natalia Anechiței, locuiesc în Botoșani, str. Hasman Mihoreț, nr. 34. De la început spun că nu aș vrea să pățească nimeni ceea ce am pățit eu. Iată pe scurt despre ce este vorba : Având nevoie de a-mi efectua unele lucrări dentare am apelat la Cabinetul stomatologic al Stației C.F.R. Botoșani, de care aparțin. La acest cabinet, la acea dată, lucrau trei medici stomatologi cu cîte un sfert de normă fiecare. Totul a decurs normal pînă am achitat costul manoperei : 235 lei, în luna martie 1980. Trebuia să-mi execute lucrarea doctorul B. Dumnealui este îndrumătul liceului pedagogic. Mi-a spus că pot veni și acolo, cînd dînsul nu are ore la cabinetul de la Gară. Astfel am început să umblu de acasă la cabinetul de la gară și de acolo la cabinetul de la liceul pedagogic. Pînă în luna mai am fost mereu amînată pentru a „a doua zi". În luna mai mi s-a luat prima măsură. Apoi alte drumuri la cabinetul de la gară, alte chinuri, alte amînări. În fine, mi s-au făcut primele coroane dar pentru că erau neșlefuite doctorul B., de la liceul pedagogic, n-a putut să-mi facă a doua măsură. Și din nou m-a trimis la cabinetul de la gară să le șlefuiască tehnicianul. Așa am tot umblat pînă în luna septembrie, fără să obțin vreun rezultat. Am scris o scrisoare la ziarul „Lupta C.F.R." în care arătam în ce situație mă aflu. În răspuns eram anunțată că s-au luat măsuri pentru ca lucrarea să fie imediat terminată. După acest răspuns m-am prezentat la cabinetul gării, iar lucrarea mi-a fost preluată de doctorul V. Dînsul mi-a pr. mis că va termina lucrarea dacă... este bine lucrată. La probă s-a constat că lucrarea nu este bună. Alte măsurători, alte probe, alte amînări „vino' mîneața mîine, că este gata". Au mai trecut vreo 45 de zile în care nu s-a făcut nimic. Am mai scris o scrisoare la Direcția sanitară C.F.R. Iași de care aparține cabinetul stației Botoșani, astfel că în luna decembrie am fost chemată din nou pentru a mi se fixa lucrarea. Din păcate nu am putut să port proteza nici măcar o zi. Mă întreb : cum a confecționat un tehnician din luna mai pînă pe 11 decembrie 1980 o asemenea lucrare, pur și simplu imposibil de a fi folosită ? Dinșii ar putea-o folosi ? Vă mulțumesc, Anechiței Natalia.

Reproducem pentru mai deplină edificare și răspunsul primit de cea care scrie aceste rînduri :

Direcția sanitară regională C.F.R Iași : Tovarășei Anechița Natalia.

La scrisoarea dv. trimisă ziarului „Lupta C.F.R." privind tergiversarea efectuării lucrărilor dentare vă facem cunoscut că cele sesizate de dv. dumneavoastră sînt în parte întemeiate, în sensul că pînă acum vi s-au efectuat doar lucrările fixe. Proteza mobilă este în faza de machetă în ceară. S-au luat măsuri ca pe viitor astfel de situații să nu mai apară, iar lucrarea dv. să fie imediat terminată. Iași, 31. 10. 1980. Semnează : Director dr. Gh. Speranță.

■

Consiliul popular al municipiului Craiova către Filipaș Petre: Cele sesizate sînt reale, fapt pentru care, în urma controlului efectuat, organele C.F.I. au întocmit dosar pentru Țîcu Dumitru și Grigore Grigore, foști administratori la Asociația nr. 3 Lăpușului, dosar ce urmează a fi înaintat organelor de cercetare penală în luna ianuarie 1981.

■

Am cumpărat 2,50 m stofă maron în valoare de 1 200 lei. Abia la croitor am observat mari defecte de fabricație. Bineînțeles, am trimis stofa la Fabrica de stofe — Carpatex, str. Tinăra gardă nr. 2, Brașov, unitate ce a confecționat acest material de proastă calitate, cu rugămintea de a mi se trimite un material maron fără defecte sau contravaloarea stofei. Spre surprinderea mea, în decembrie am primit un colet cu stofă neagră (? !), tot cu defecte de fabricație (? !). (Damian Valeria, Timișoara)

N.R. Stofa neagră pe care ați trimis-o pe adresa redacției v-a fost returnată. Amintim pe această cale că redacția nu primește decît scrisori.

Ne-a fost repartizat un apartament cu două camere pentru care urma să efectuăm un număr de ore de muncă patriotică. După efectuarea lor, ni s-a eliberat o adeverință în două exemplare pe care le-am depus, unul la grupul de șantiere unde am efectuat orele, celălalt la Întreprinderea „Turbomecanica" unde lucrează soțul meu. Dar de atunci, adică din septembrie 1980, așteptăm zadarnic apartamentul promis. (Ion Florica și Ion Remus Emil, București)

■

Vă scriu în numele mai multor locatari ai blocurilor din șoseaua Panduri nr. 60. Dacă am suportat și suportăm în continuare praful provenit de la mica fabrică de asfalt situată vizavi de Academia Militară, acum sîntem în situația de a nu putea aerisi camerele din cauza fumului și a mirosului greu emanate de coșurile secției de prăjit cafea a Depozitului de produse alimentare Panduri. Ar fi foarte bine dacă s-ar măsura gradul de poluare a acestei zone a Capitalei și ar fi întrebate conducerile celor două unități cum respectă prevederile legale privind prevenirea și combaterea poluării. **(Liliana Radu, București)**

■

Procuratura municipiului București. Vă facem cunoscut că s-a admis ca întemeiată plîngerea numitului Țuțu Toma, formulată împotriva rezoluției noastre nr. 3788/II/1980 din 19.08.1980, prin care s-a dispus neînceperea urmăririi penale față de Fotache Gheorghe, reclamat de sus-numitul pentru săvîrșirea infracțiunii de tîlhărie. S-a apreciat că urmărirea penală nu este completă, astfel că s-a dispus infirmarea rezoluției de neîncepere a urmăririi penale și emiterea unei soluții legale și temeinice.

■

Întreprinderea de cabluri și materiale electroizolante trimite redacției revistei Flacăra o scrisoare solicitînd următoarele îmbunătățiri ale transportului în comun pe traseul șos Gării Cățelu — șos. Drumul între Tarlale — Sat Cățelu — șos. Dudești : prelungirea liniei de autobuze 119 pe șos. Cățelu pînă la I.C.M.E., în regimul de circulație a liniei 112 R : trecerea liniei de autobuze 65 în sistemul de circulație inelar (în circuit închis) în ambele sensuri ale traseului, concomitent cu eliminarea stațiilor de la actualul capăt de linie. Se creează astfel — se spune în încheiere, — condiții mai bune de transport pentru un mare număr de oameni ai muncii, inclusiv pentru navetiștii care lucrează pe platforma industrială Dudești.

■

Inspectoratul General al Miliției. Dosarul cu verificările efectuate de organele C.F.I. privind neregulile comise de **Balu Gheorghe**, fost administrator la căminul de nefamiliști de la C.I.L. Pipera, a fost prelucrat de Biroul economic din cadrul sectorului 2 Miliție, cel în cauză fiind cercetat pentru săvîrșirea infracțiunii de delapidare. După finalizarea cercetărilor, se vor lua măsuri legale.

■

Din comuna Putineiu, județul Ilfov, plecau pînă nu demult două curse: una la 4,45 dimineața și alta la 5,30, ambele pentru oamenii care lucrează la Giurgiu. Acum I.T.A. Giurgiu a desființat cea de-a doua cursă și, pentru că prima cursă vine aglomerată de la Izvoru și în plus este doar pentru muncitorii de la „Dunăreana" Giurgiu, noi sîntem nevoiți să apelăm la diferite „ocazii" pentru a ajunge la locurile de muncă, deși sîntem cu abonamentele în buzunar. Nu mai spunem că deseori întîrziem din această cauză, riscînd să fim penalizați. **(Ion Pițuru, în numele unui grup de muncitori din comuna Putineiu)**

■

Pe 12 aprilie 1980, am cumpărat în rate, de la unitatea 25 din Militari, o sufragerie „Regence". După ce am instalat-o, am constatat că stofa de pe canapea, fotolii și scaune se deșiră la cusături. M-am prezentat cu certificatul de garanție la unitatea respectivă unde am fost asigurat că totul se va aranja, de îndată ce fabrica producătoare, C.P.L. Brașov, va trimite materialul, întrucît atelierul din strada Udricani nu posedă stocuri de stofă. S-au scurs patru luni, și încă mai sper. **(Rufă Ion, București)**

■

Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție Suceava. Către un grup de cetățeni din comuna Horodnic. Pe baza hotărîrii adunării generale din septembrie 1971, C.A.P. Horodnic a dat în folosință o suprafață de 244 ha teren arabil și fînețe, pe timp nelimitat, Întreprinderii pentru executarea lucrărilor de îmbunătățirea și exploatarea pajiștilor Suceava, avîndu-se în vedere că au fost necesare anumite defrișări de arborete cît și însămînțarea unor suprafețe cu ierburi perene. Veniturile de pe aceste terenuri revin întreprinderii care le administrează. S-a discutat cu semnatarii scrisorii, dar nu au fost mulțumiți de răspuns. **N.R. Nici nu puteau fi, cită vreme răspunsul reprodus mai sus este foarte departe de problemele sesizate de cetățenii din comuna Horodnic.**

■

În primăvara anului 1980 a început canalizarea și pe strada noastră. Pe lîngă faptul că lucrările au înaintat cu o încetineală incredibilă, în toamna anului 1980 au fost întrerupte din motive pe care nu le cunoaștem. Datorită săpăturilor și a pămîntului lăsat în mijlocul drumului, acesta a devenit total impracticabil, mai ales în perioada ploilor. Cele peste 200 de familii care locuiesc pe această stradă „năpăstuită" ar fi dispuse să contribuie prin muncă voluntară la efectuarea lucrărilor de amenajare, numai să înceapă odată. **(Gheorghe Tăianu, str. Valter Mărăcineanu, Drobeta Turnu-Severin)**

■

Am comandat la Atelierul de confecții rulouri-jaluzele Oradea 7 asemenea articole în valoare de 837 lei, de culoarea mușțarului. În decembrie, anul trecut, am primit un colet în care am găsit jaluzele de culoare roșu-alb, altă țesătură și de alte dimensiuni decît cele comandate (una chiar exagerat de scurtă); în plus, nici măcar nu erau noi. Informînd unitatea despre greșeala comisă, mi s-a promis că în cel mai scurt timp mi se vor trimite jaluzelele comandate de mine, pentru că s-a făcut o inversare de colete. Eu încă tot aștept. **(Viorica Codreanu, com. Codăești, județul Vaslui).**

■

Consiliul popular al municipiului București. Urmare adresei Asociației de locatari a blocului M 2 din bd. Ion Șulea nr. 34, sector 3, s-au luat măsuri ca unitatea GOSTAT să nu mai primească marfă prin bd. Ion Șulea ci prin aleea din spatele blocurilor M 2 și M 2 A. Pentru atitudine necuviincioasă față de reprezentanții asociației de locatari, șeful unității a fost sancționat cu avertisment.

■

Comitetul orășenesc Costești. Din verificările făcute ca urmare a scrisorii tovarășului **Din Ștefan**, om al muncii la cinematograful din orașul Costești, rezultă următoarele : condițiile de locuit sînt necorespunzătoare pentru patru persoane, astfel încît biroul executiv al consiliului popular orășenesc a stabilit ca familiei Din Ștefan să i se repartizeze un apartament cu două camere din fondul locativ de stat.

■

Direcția sanitară a județului Caraș-Severin. Cele sesizate de Sorian Maria din Reșița se confirmă. Situația fetiței bolnavei Târoi Cornelia a fost analizată și s-a hotărît întocmirea dosarului (absolut necesar), urmînd ca, în cîteva zile, să fie reinternată în leagănul de copii din Moldova Nouă.

■

În luna iunie 1980 am cumpărat de la magazinul de blănuri din Calea Victoriei, care aparține Fabricii de blănuri „Vidra"-Orăștie, o scurtă de blană. La sfîrșitul lunii octombrie, cînd m-am îmbrăcat cu ea, am constatat că blana a plesnit la mîneca stîngă, de la cot în jos. M-am prezentat cu scurta la magazin, iar șeful unității m-a asigurat că o va trimite pentru reconditionare la fabrică. Dar de atunci nu mai știu nimic, deoarece magazinul a fost o vreme în inventar iar după aceea s-a desființat. Oare, voi mai primi vreodată scurta înapoi ? Sau banii, măcar. **(Cristina Niculescu București)**

■

Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție Dolj. Pentru deficiențele sesizate de un grup de 9 cetățeni în frunte cu Triculescu M. Ion din Amărăștii de Sus, în vederea preîntîmpinării lor pe viitor s-au luat următoarele măsuri : economista Elena Ștefan a fost sancționată cu diminuarea retribuției cu 10 la sută, timp de două luni, șefa de fermă Maria Vasile a fost sancționată cu 10 la sută, timp de 3 luni, iar ing. Marian Moanță este pasibil de mutare disciplinară.

■

Ne scrie Cristian Soare din București : M-am prezntat cu aparatul de proiecție MEOLUX 2 la Unitatea nr. 53 a Cooperativei „Metalocasnica". Defecțiunea ? Un șpul metalic de mărimea unei monede trebuia „înțepenit" pe ax. După ce am așteptat vreo cinci zile, aparatul a fost reparat cam într-un sfert de oră. I-am făcut proba și a ținut pînă acasă, cînd piesa „fixată" cu cîteva lovituri de ciocan a cedat după nu mai mult de 5 secunde de funcționare. Interesant, că am plătit pentru o lucrare **nefăcută** suma de 100 lei.

■

Noi, locatarii blocului C2B, avem un mare necaz. Încă de la sfîrșitul lunii octombrie nu mai avem apă caldă deoarece mai mulți locatari sînt rău-platnici și nu-și achită datoriile. Administrația blocului lasă și ea de dorit fiindcă, încă de la începutul acestei situații neplăcute, nu a luat nici un fel de măsuri pentru a o remedia. Nu e vorba de faptul că nu se face nimic, dar apa caldă ne este necesară nu numai nouă, femeilor, dar și copiilor pe care sîntem nevoiți să-i spălăm cu apă rece, mai ales acum, în toiul iernii **(Maria Militaru, aleea Codrii Neamțului nr. 9, București).**

■

Mă numesc Matache Ștefan, locuiesc în satul Tăbărăști, județul Buzău, și sînt om al muncii la I.M.P. Buzău. Vă scriu în numele mai multor navetiști de pe ruta Buzău—Făurei. Trenurile cu care facem noi, cei din schimburile II și III, naveta, nu corespund cerințelor noastre. Asta fiindcă pierdem foarte mult timp așteptînd prin gări, atît la ieșirea cît și la intrarea în schimb. Trenul 7406, cu plecare din Făurei la 12.21, sosește în Buzău la 13.12, ceea ce înseamnă că pînă la 15,30, cînd începe schimbul II, pierdem două ore bune stînd în gară sau prin oraș. De asemenea, la ieșirea din schimbul III primul tren spre Făurei este la 9,24. Am dori ca măcar noul mers al trenului, mers ce intră în vigoare în 1981, să țină cont și de această dorință a noastră.

■

Emilian Cedar și alți nouă locatari ai blocului 131 A și B ne scriu aceste rînduri. Subsolul blocului în care locuim este inundat de foarte mult timp, constituind un focar permanent de infecție. Nimeni nu vrea să ia nici o măsură, nici I.G.O. Craiova, nici Sanepidul. Închipuiți-vă că se fisurează o conductă și că apa infectată din subsol pătrunde în apa potabilă care ne vine la robinet, iar noi o bem... Dorim o grabnică remediere a actualei situații în care ne aflăm, noi cei ce locuim în blocul amintit din Craiova, cartierul Craiovița Nouă.

■

Sînt beneficiarul contractului de construire a unui apartament cu două camere, cu termen de predare la 30 iulie 1979, în blocul 225, în zona Gării. Am fost invitat la preluarea apartamentului la 26 noiembrie 1980, dată ce reprezintă o întîrziere de 17 luni. Dar motivul pentru care nu am putut prelua acest apartament nu este întîrzierea, ci altceva. Iată situația în care era apartamentul la acea dată : ferestre strîmbe, neetanșe, uși din carton presat nefinisate, neetanșe, tocurile ușilor nefinisate, cada din baie acoperită de mortar, încît nu se putea vedea în ce stare este. **(Daniel Turoczi, Brașov).**

Vă rugăm să ne ajutați în rezolvarea unei probleme destul de importante pentru noi. Despre ce este vorba ? Din cauza mașinilor de sudură pentru mase plastice, puse în funcțiune de Întreprinderea „Napochim" Cluj-Napoca, nu mai putem recepționa programele de televiziune. Sînt 35 de astfel de mașini și s-a constatat că majoritatea tulbură funcționarea televizoarelor din apropiere. Avînd în vedere că măsurile preconizate de D.P.Tc. din Cluj-Napoca nu au avut nici un efect iar întreprinderea în cauză nu a luat nici un fel de măsură timp de 8 luni, așteptăm ca măcar pe această cale să ne audă cineva spre a putea recepționa și noi programul Televiziunii române. **(Lidak Otto — Cluj-Napoca).**

Pagină realizată de GEORGE CUȘNARENCU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Troncea Tudorina — București: În principiu, în ceea ce scrieți aveți dreptate. N-ați uzat de recurs ? ● **Olaru Constanța** — București : Probele noi pot fi luate în considerație, dar și respinse ; contează valoarea probei ● **Petrescu Viorica** — Dîmbovița : Răspunsul nu este al revistei, ci al Tribunalului ● **Lazăr Dumitru** — București : V-a mai rămas calea recursului extraordinar ● **Popescu Ion** — Argeș : Numai după pronunțarea recursului, dacă va mai fi nevoie ● **Gheorghe Ciulei** — Reșița : Acoperămîntul — da. Dar mîezul ? ● **Stan Todosia** — Maramureș : Ați încercat peste tot, mai puțin acolo unde trebuia : instanța ● **Silviu Apetrei** — Caransebeș : Chiar liber consimțită, disciplina nu poate fi încălcată ● **Suzana Vasile** — Brașov : Amănuntele le-ați inventat. Păcat de efort ● **Belgea Aurel** — București : Părerile sînt împărțite. Mai simplu ar fi să nu beți nimic ● **Eleonora Sorin Ion** — București : Fiind în familie, elementul constrîngere lipsește ● **Sireteanu Vasilica** — București: Nu e vorba de pensie, ci de ajutor social ● **Petrică Ionescu** — București : În ambele cazuri venitul este fără muncă : dreptul ei însă este constituțional ● **Tulici Alexandru** — Prahova : Inexact, chiar și în flagrant, mobilul este deosebit de important.

NICOLAE CRISTACHE ■

ADMINISTRATIV

Viola Sfarghiu — com. Vama (Suceava) : Într-adevăr, durata căsătoriei cu soțul decedat a fost de 12 ani, iar dv. ați părăsit domiciliul comun din anul 1973, dată de la care nu ați mai fost în întreținerea soțului. Or, una din condițiile de acordare a pensiei de urmaș este ca soții să fi convietuit pînă la data decesului sau soția să fi fost în întreținerea susținătorului pînă la acea dată ● **Nicolae Coandă** — com. Bicleș (Mehedinți) : An vechime în muncă în sectorul agricol cooperatist este anul în care cooperatorul realizează volumul de muncă stabilit de adunarea generală a CAP de care aparține, nicidecum venitul realizat din valorificarea animalelor contractate cu statul ● **Ion Alexandru** — Sinaia : Comitetul asociației de locatari și comisia de cenzori își desfășoară activitatea voluntar, deci fără retribuție sau indemnizație ● **Florica Daradici** — București : Sînteți trecută pe tabelul de locuințe la poziția 1 pentru apartament cu 2 camere ● **Aurelian Chifănescu** — com. Cornu de Jos (Prahova) : Comisia Centrală de pensii a hotărît încadrarea dv. în gradul II de invaliditate ● **Ana Belu** — Adjud : Fiul dv. după împlinirea vîrstei de 16 ani poate fi menținut în continuare în drepturi de pensie de urmaș pînă la 25 de ani numai dacă este în continuare de studii.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Un film îl realizezi la filmare, nu fotografiind paginile decupajului

Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

Ne propusesem mai de mult timp să avem o convorbire cu regizorul **Constantin Vaeni**. L-am întîlnit pe regizor la etajul 8 al Casei Scinteii, acolo unde își au sediul Casele de filme. A venit apoi la redacția revistei noastre.

— Amînarea acestei convorbiri are, în ceea ce mă privește, și o cauză de natură subiectivă. Evit în ultima vreme, mă feresc să mă amestec în discuții sau... **dezbateri** publice. Mă simt stînjenit... **dezbaterile** astea au îmbrăcat haina logoreei, care s-a instalat în viața noastră ca o manie. **Dezbatem, dezbatem...** (noțiunea a început să cam scoată pe multă lume din sărite), nimeni și nimic nu ne împiedică **să dezbatem**. Dimpotrivă, de multe ori sîntem chiar poftiți s-o facem, în diverse forme organizate în care, se stenografiază și se face procesul-verbal al **dezbaterilor**, se alege și cîte un prezidiu, iar dintre noi sînt propuși delegații pentru o... viitoare **dezbatere**... Totul, cu aerul că ni se acordă importanța cuvenită și atenția cuvenită, căci și a bate apa în piuă e o modalitate eficientă de descărcare a nervilor.

Mai trist e că, datorită nervilor puși la încercare și-a energiei neconsumate permanent într-o activitate concretă, profesională, productivă, ies la iveală, chiar dintre noi, caracterele slabe, vulnerabile... acei **curajoși**, care neputînd, în mod firesc, intra în producție dintr-un film în altul, lucru despre care sînt convinși că li se cuvine, își cam uită demnitatea în lift, încep să împartă principii în stînga și-n dreapta, să se agite pe coridoarele și prin anticamerele etajelor **mici** ale Casei Scinteii, să emită judecăți de valoare despre munca și calitatea filmelor colegilor lor, compun liste și listute cu cei care cred dînșii că trebuie să lucreze **neîntrerupt** și cei care să stea pe tușă, încearcă să le strecoare pe birouri, vedeți, oar sinceri înrîiorați de soarta cinematografiei naționale, iar dacă sînt ascultați — căci din păcate îi mai și ascultă cîte cineva — „trag tare" în calitatea filmelor (altora), combat pe la televizor, în **dezbateri** care îi se potrivesc, de tipul **Stop-cadru**, în care, spre satisfacția celor din grupuletul de simpatizanți al fiecăruia, expun cu elocință și **curaj**, pe șleau, sau tac pe șleau, lăsînd să se înțeleagă pe șleau tot ce ne împiedică să cucerim piața mondială, cu filmele noastre ! Ce bine spunea odată Andrei Blaier : „...vorbim atît de mult despre curaj, c-ajunge să mi se facă frică..."

Vedeți, an de an **dezbaterile** roiesc în jurul soartei cinematografiei, se mai înoculește cîte-un **vice**, ori cîte un **adjunct**, cam la doi ani bîntuie reorganizarea prin **Buftea** și pe la **Casele de filme**, pe la **Centrala Româniafilm**, se mai schimbă cîte ceva pe ici pe colo, — nu vă faceți iluzii, nu prin părțile esențiale se fac schimbări, — tot regizorul rămîne tapul ispășitor, el este principalul vinovat, el și încăpățînarea lui de-a face filme, cu care încurcă pe toată lumea, căci un film are nevoie de peliculă (negativ și pozitiv), aparatură, utilaje de iluminat, energie electrică, cherestea, mijloace de transport, benzină, materiale de construcție... ehe ! Iată, însă, că în ale ispășirii au mai fost găsiți, în sfîrșit, și alți țapi : directorii Caselor de filme. Toți ! Reușim să-i facem să plece, pe unii, o făcurăm și pe asta, greu, dar o făcurăm, mai ales că și cîtiva confrați puseră zdravăn umărul la rotirea buturugii. Nu e puțin lucru să-ți găsești tăria de caracter, ca să poți arunca și copilul odată cu apa din copăiță... **Qui prodest ?** ? Climatul de creație și de muncă, penuria scenariilor de calitate, birocratizarea producției care sufocă efortul de creație în aproape toate compartimentele, lipsa unei legislații unice, specifice creației și producției de filme, insuficiența mijloacelor tehnice moderne care să asigure realizarea unei producții de filme în continuă creștere, atingerea unui nivel calitativ cît mai ridicat, artistic și ideologic al celor mai multe din filmele noastre, care ne-a fost cerut în nenumărate rînduri de către conducerea superioară a partidului, de însuși secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și pe care publicul îl dorește atît de mult de la producția noastră națională, sînt doar cîteva din problemele cinematografiei pe care nu numai eu le simt că dor pînă la țipăt... ci mai toți confrații de breaslă. Dar, să dăm convorbirii noastre un caracter... **de atelier**. Cu ce să începem ?

Atelier

CONSTANTIN VAENI

— **Exact cu începutul. La ce Casă de filme ați fost, și de ce ?**

— M-am dus iar, ca de-obicei în ultimele luni, după un răspuns. Iar, deși răspunsul trebuia să-l am deja, de prin august trecut... Întîrzierea devine pentru mine mai mult decît alarmantă, căci toate proiectele mele le-am subordonat acestui răspuns, le-am întrerupt sau le-am abandonat. E vorba de decupajul regizoral predat încă de la începutul lui august 1980 Casei de filme 4, după scenariul **Imposibila iubire** de Ioan Grigorescu, o admirabilă adaptare la specificul și condițiile filmului, realizată încă din 1972, a romanului **Intrusul** de Marin Preda. Am subordonat orice alt proiect acestui viitor film, pentru că de puține ori în viață ți se oferă șansa să ai în mînă un lucru la care visezi de cînd el a apărut, sau din clipa în care l-ai descoperit. Ca să nu mai vorbim că un film inspirat din proza lui Marin Preda, nu-l împarți cu alte proiecte. Decupajul meu a fost încă de-atunci citit, studiat, lăudat, aplaudat, înaintat tuturor celor împuterniciți să-l avizeze, mi se tot spune că a fost avizat, și încă de mult, c-ar mai fi vorba de mici chestiuni administrative și unele recomandări, pe care sînt gata să le onorez, dar răspunsul concret, exemplarul cu semnătură și ștampilă neagră, pe fiecare pagină, întîrzie să-mi parvină. Aș fi fost de mult la filmări, uite că pierd și iarna...

— **Vorbești de alte proiecte. Care sînt ?**

— Am, desigur ca orice om, proiecte, planuri de viitor... Mai precis le-aș spune, intenții, gînduri, preocupări de a colabora cu scriitori buni, interesanți pe care să-i ademenesc spre film. Întrevăd o posibilă colaborare cu George Bălăiță, cu Iosif Naghiu cu care am intenționat în cîteva rînduri să adaptăm pentru ecran **Valiza cu fluturi**, sau chiar **Absența**, cu Nicolae Țic, mi-aș dori un scenariu scris de Dinu Săraru, sau de D.R. Popescu. Poate cînd condițiile în cinematografie vor permite, voi reveni la ambiția de a ecraniza **Groapa**, de Eugen Barbu, încercînd să-l conving atît pe autor, cît și publicul, că sînt și regizori și actori în cinematografia noastră care să poată aborda, cu toată răspunderea și harul necesar, marile cărți ale literaturii noastre contemporane. O să vă mire poate, dar de-o vreme, mă gîndesc chiar la volumul lui Marin Sorescu, **La Lilieci...**

— **De unde vă luați subiectele filmelor dumneavoastră ?**

— Nu vă pot răspunde prea ușor... Unele le descopăr în timp, altele, care se suprapun obsesiilor și neliniștilor mele, le întîlnesc în cărțile scriitorilor, și încep să mi le doresc. Uneori mi se mai și oferă cîte un subiect, sau scenariu, la care

(Continuare în pagina 17)

CORNELIA BARBU ■

Cuget, deci exist!

Categoria de materie și evoluția ei [II]

Coincidența dintre adevăr și noutate realizată prin conceptul dialectic de adevăr deschide universul categoriilor cunoașterii și universul dialectic al obiectului. Mai precis, această și numai această coincidență ne deschide adevărata cale spre înțelegerea noutății în generalitatea și specificitatea ei, deci înțelegerea noutății în cadrul determinațiilor dialecticii. Căci noutatea care nu se răsfrînge în sporirea dialecticii, a structurilor ei nu poate avea caracter de lege. Altfel spus, ar fi o noutate limitată la domeniul individualului și particularului, iar dialectica ar fi și ea limitată la un univers în sine, închis, dat. În această situație nu mai poate fi vorba de dialectica particularului și generalului, deci de adevărata dialectică, de adevărata noutate.

Vrem să subliniem că dialectica adevărului, adică dialectica generalului și particularului este dialectica adevăratâ, dialectica subiectului și obiectului, iar nu dialectica ne'determinată a obiectului, dialectica pur obiectivă. Dialectica pur obiectivă nu coincide cu dialectica, cum cred dogmaticii, ci cu o abstracție a ei, cu o abstracție care se substituie relației care o produce.

Adevăratul dialectician nu caută o dialectică pur obiectivă, ci dialectica obiectului subiectiv, dialectica obiectului aflat în relație cu subiectul cunoscător constructiv. El o caută în relațiile în care se produce ea în generalitatea și specificitatea sa. Iar relația gnoseologică este tocmai o astfel de relație. Cînd Marx respingea obiectul vechiului materialism, el se situa, explicit, pe poziția relației dialectice subiect-obiect. De aceea el opunea obiectului nesubiectiv (= abstracției prin care acesta s-a constituit — avem deci prezentă și aici acțiunea constructivă a conștiinței) obiectul subiectiv, obiectul construit în relații istorice de către o conștiință istorică.

Definirea categoriei de materie printr-o unică proprietate nu conduce în mod automat la transformarea ei într-o abstracție opusă transformărilor. Este vorba de proprietatea de a fi independentă de conștiință, primă în această relație. Această definire conduce și la transformarea ei într-o abstracție constructivă a transformărilor, într-o abstracție inteligibilă a dialecticii acestora.

Definirea categoriei de materie printr-o unică proprietate evidențiază unitatea materialismului, contribuția sa la elaborarea ideii de obiectivitate. Dar materialismul cunoaște nu numai unitatea, ci și diversitatea, diferențele, opozițiile și contradicțiile ireductibile.

De unde vin acestea ? Iată o întrebare esențială căreia nu-i poate răspunde vechiul materialism, ci numai materialismul nou, materialismul dialectic, epistemologia sa dialectică sau el conceput ca epistemologie constructivă singur apt să producă noutatea și să și-o asume la nivel categorial.

Ce anume conduce la diferențe fundamentale dacă proprietatea materiei avută în vedere este aceeași ?

În alți termeni, datorită cărui fapt luarea în considerare a unei proprietăți unice conduce la concepte deosebite în mod radical : conceptul static, metafizic și cel dinamic, dialectic ?

Dacă proprietatea materiei de a fi obiectivă este concepută în mod absolut în afara relației gnoseologice (= relația dialectică-constructivă subiect-obiect), atunci se ajunge la conceptul de materie abstract, la abstracția materiei care se substituie diversității proprietăților ei. Dar nu trebuie trasă concluzia că abstracția metafizică a materiei nu se produce în cadrul relației dialectice.

Tocmai pentru faptul că se produce în cadrul unei relații dialectice mai puțin dezvoltate ea poate fi depășită și integrată într-o relație dialectică mai dezvoltată. Și încă ceva : abstracția materiei reprezintă un moment necesar în constituirea conceptului dialectic al materiei. Din această cauză noi considerăm că limitele categoriei metafizice sînt limite dialectice, limite ce nu pot fi depășite decît prin depășirea epistemologiei empiriste.

(Va urma)

ION STROIE ■

Cronica spectacolelor

Tannhäuser, premieră sau reluare?

S-a reluat Tannhäuser de Richard Wagner la Opera din Bucureşti. Reprezentaţia a fost anunţată drept premieră. Credem că se exagerează. Este vorba pur şi simplu de o reluare cu noutăţi în distribuţie dar, mai ales, cu mari retuşuri de interpretare. Decorul a rămas acelaşi, mişcarea în scenă aproape identică dar atmosfera, spiritul desfăşurării actului artistic sînt altele, elevate, sublimate. Spectacolul a fost aşteptat cu nerăbdare, cu incertitudini şi cu scepticism. Se ştie că nu mai avem voci wagneriene. După unii, acest handicap ar fi trebuit să impună renunţarea la spectacol. Pedanţii, ambiţioşii, melomanii de salon cu instalaţii stereofonice şi imprimări directe din spectacolele de la Bayreuth au strîmbat din nas. Ceilalţi, oamenii de bun-simţ, decenţii, melomanii deschişi actelor nobile de cultură şi de artă, au aşteptat reprezentaţia într-o stare de graţie. Holul operei a fost un platou expresiv de filmare pentru una din echipele televiziunii. Spectatorii au inundat spaţiile de reculegere din antract într-o rumoare discretă care a dat evenimentului muzical sonorităţi de gală.

De la primele acorduri ale orchestrei am simţit că vom asista la un spectacol împlinit, rotund, cîntat cu înalt profesionalism, cu o stăpînire deplină a detaliilor, cu tensiune, cu emoţie. Orchestra a sunat bogat, bine timbrat, fluvial, a răscolit şi a subjugat. Dirijorul Cornel Trăilescu a „acordat" ansamblul aproape perfect, l-a ridicat la cea mai înaltă altitudine de interpretare, depăşind limitele unei orchestre reduse prin forţa împrejurărilor la dimensiunile fosei. Orchestra a sunat profund, simfonic, nuanţat, redînd exact modulaţiile şi cromatismele rafinate ale partiturii. Corul, aflat mereu în prim planul desfăşurării conflictului, a cîntat dezlănţuit şi bine preparat. Ecourile sale se păstrează în memorie, prin aerul nins din seara spectacolului, ca într-un disc de aur. Dirijorul său, Stelian Olariu, este un artist iluminat, un om delicat, ultrasensibil şi exigent. Corul Operei din Bucureşti este o orgă umană pentru eternitate !

Regizoral, spectacolul se menţine grav, bine condus prin dilema tragică dintre iubirea senzuală, carnală, extazul devorator şi iubirea pură, astrală, ascetică, prin lianele laitmotivelor trubadurului rătăcitor, neliniştit, condamnat — Tannhäuser — şi ale sublimului, cucernicului şi refuzatului Wolfram. Jean Rinzescu a condus ansamblul limpede, clasic, convingător, transfigurînd cu viziune de arhitect esenţa dramei duplicitarului pelerin şi cîntăreţ al iubirii pînă la moarte.

Dintre cîntăreţi, Mariana Stoica a fost singura voce în stil wagnerian, voce amplă, străluciţoare şi penetrantă ; jocul ei de scenă a fost patetic, vibrant, cu mare economie de mijloace de expresie şi cu adîncă trăire afectivă. Eduard Tumageanian, bariton cu glas clar şi cald, învăluitor, cîntăreţ cultivat şi spiritualizat, a cîntat şi a jucat rolul lui Wolfram cu o tehnică ireproşabilă, cu inteligenţă de mare muzician. Masiv, impunător, cu o ţinută monumentală, cu glas puternic, răscolitor şi bine temperat a fost Nicolae Florei în landgraful Hermann. Cu o voce emisă ca din depărtare, dar frumoasă, cu o dicţiune defectuoasă şi cu joc de scenă convenţional s-a exclamat pe sine Rodica Mitrică în Venus. Au cîntat şi au jucat la cota cea mai înaltă a exigenţelor spectacolului : Gerda Radler Anca, Cornel Fănăţeanu şi Dan Zancu.

Interpretul lui Tannhäuser a debutat eroic. Vocea sa nu este dintr-un metal nobil. Nu are amplitudine wagneriană. Printr-o bună tehnică vocală însă George Lambrache a suplinit acest handicap şi s-a ridicat mai presus de sine în spectacol. Rolul e copleşitor, frazele dilatate pînă la paroxism, efortul vocal impus e sufocant. Interpretarea actoricească a fost inteligentă şi sobră, cu un reproş pentru scena confruntării bărzilor cînd a jucat fără nerv, fără explozie. Ultimul act însă l-a cîntat şi l-a jucat cu o atît de nobilă dăruire, cu atîta uitare de sine încît a acoperit, a estompat toate insuficienţele notate meticulos pe parcurs. Dar ce ne-am fi făcut dacă un asemenea cîntăreţ de avînt şi de travaliu nu şi-ar fi asumat riscul de a-l înfrunta pe Tannhäuser ? N-am fi avut desigur acest spectacol tulburător, această sărbătoare binefăcătoare a muzicii.

ADRIAN DOHOTARU ■

Drum înserat

Ţin în mîini cartea unei debutante : Pe drum de seară de Domnica Girneaţă. Cîndva am avut de gînd să încep o rubrică la o revistă, cu titlul **Cărţile ciudate** sau mai bine-zis să recenzez cărţi despre care nu scrie nimeni. Din păcate, cărţi ale unor autori ce n-au aflat cum devine cu avarul răsfăţ al criticilor (mult mai sprinteni în a lăuda... clasicii) şi reticenţi cu un „neomologat".

Deci, cine e Domnica Girneaţă ? Pînă să citesc volumul îmi era lesne să răspund : Nimeni. Acum, lucrurile se complică fericit. Numele înscris pe coperta (altfel penibilă) a volumului tipărit la „Albatros" e al unei **scriitoare.** Cartea a fost încă înainte de apariţie un „caz". Îi era greu editurii să accepte literatura fie ea şi cu deznodămînt pocăit al unei autoare care înainte de linotip a avut de-a face cu... „codul penal". Angrenată, la început cu naivitate şi mai apoi cu culpabilitate, în „arta" ghicitului în cărţi, ori palmă, ori nescafe, Samantha moldoveană putea sperla pe orice editor cumsecade dornic să nu-şi complice existenţa. Dar Mircea Sântimbreanu (Doamne, iată-mă lăudînd un director de editură !) a crezut că e cuviincios să facă abstracţie de „dosarul" autoarei (care şi-a ispăşit ce a avut de ispăşit, cu demnitate) nutrind interes doar pentru dosarul-carte, prolix şi în parte agramat dar care lui îi spunea ceva : că se află în faţa unui om cu har, a cărui şansă n-avea drept s-o anuleze din start. Şi Mircea Sântimbreanu a dat un mare examen de noblete tipărind (cu muncile de redactare de rigoare) o carte căreia marele nostru scriitor clasic şi în viaţă Fănuş Neagu i-a adăugat o postfaţă generoasă.

S-o recomand onor publicului cititor ?

Absurd. **Pe drum de seară** s-a volatilizat din librării (ce simţ fantastic al noutăţii şi autenticităţii are publicul nostru !) şi o nouă ediţie ni se impune cu pregnanţă. Povestea molcom derulată a femeii din Oneşti-Gheorghe Gheorghiu-Dej are savoare, ritm, farmec trist, are umor şi năstruşnicii, are — de ce să ne ostenim să căutăm alt cuvînt — **viaţă.**

Domnica Girneaţă îşi narează, cu o cruzime exercitată asupra propriei persoane greu de explicat, picareştile-i tribulaţii şi „romanul" vieţii ei devine un document spiritual tulburător. Trecînd prin vămi teribile, un suflet pur sfîrşeşte prin a învinge, drumul prin smîrc are la capăt frumuseţea şi candoarea.

Acest Papillon-Charrière cu fustă de „minurile" ei ţesută merită întregul nostru respect. Şi credem că va incita şi pe alţi oameni simpli nesperiaţi de condei şi călimară dar dornici să intre în dialog cu oamenii şi cu misterul cuvintelor, să-şi ia inima în dinţi şi să-şi încredinţeze hîrtiei luminile şi umbrele ce-i locuiesc...

Drumul înserat al Domnicăi Girneaţă are şi o prevestire de bună dimineaţă literară...

GHEORGHE TOMOZEI ■

O blîndă şi dulce lumină din lumea copilăriei

Tot în categoria plăcutelor surprize ce ni le oferă Editura Litera poate fi încadrată şi plachetа de versuri **Umbletul fîntînarului,** plachetă al cărei autor, **Ilie Ştefan Domaşnea,** cu unele mici inconsecvenţe ale demersului său poetic, reuşeşte să ne apropie de o lume după care tînjeşte cu dulce şi blîndă lumină, lumea satului bănăţean, a unui copil care, în poemul **Infinit,** ni se destăinuie : „Tata mergea alături de car / Şi noaptea era atît de buimacă / Şi mersul nostru parcă uitase de lume / Şi tatăl tăcea / Îngîndurat / Pînă la capătul pămîntului." Acelaşi neostoit dor după lumea copilăriei îl mistuie pe poet şi în poezia **Prietenii** : „Voi prietenii mei... / Lăsaţi-mă să aştept calul / Pe care tata l-a vîndut în tîrg / Odată cu copilăria mea", lume care transpare şi în poemul **Păcurar** : „Ţi-am jurat credinţă, mielule / Ţi-am jurat cu suflet de copil / Fără credinţă şi-nţelept / Mă priveşti / Lucid şi sacru / Cîmp verde lătrat în ciinii mei...". Dar între toate poemele care vorbesc despre această graţie a aducerilor aminte, cel mai întreg şi mai misterios ni se pare a fi **Vis** : „M-am aşezat / Pe dealul cel mai înalt al satului / Olle trecură / Printre pietre / În ferigă păsările / Zburau / Eu alergam cu privirea / Încercînd să ies dincolo de cer / Şi am simţit că e o coajă de ou / Ce mă adăposteşte / Am vrut s-o sparg / Dar mi-era teamă / Să nu rătăcesc / Şi poate pe-acolo / Nu-i nici un cioban / Dar oul ăsta aşa mare / Oare cloşca cu pui ni l-a adus ? // Berbecul se slobozi în mine / Scuturîndu-mă de stele".

Versurile de mai sus, la care mai putem adăuga multe altele încă, fac dovada unei alese simţiri şi a unei suficiente cunoaşteri faţă de mecanismele atît de complicate ale poeziei. Ar mai fi multe de spus, dar ne oprim însă aici. Intenţia noastră a fost doar aceea de a saluta dialogul pe care Ilie Ştefan Domaşnea ni l-a înlesnit cu lumea sa de gînduri şi simţire.

N. VICTOR ■

Creşterea limbii româneşti

(Urmare din pagina 1)

Să ne bucurăm pentru această întorsătură neaşteptată a lucrurilor !

Numai să nu ne fie bucuria proastă ! Căci tot apelînd la cuvintele altora, chiar ale tuturor fiind, nu cumva să le uităm pe ale noastre, iar limba aceasta pe care s-o poată toţi înţelege să înceteze de a mai fi, de ţapt, românească, a noastră.

Firească, ştim şi noi că există o dinamică naturală a oricărei limbi, constînd în pierderea unor elemente şi achiziţionarea altora noi, de obicei mai numeroase, astfel încît, pînă la urmă, cîştigul să fie mai mare decît paguba. Cu toate acestea, credem că pentru limba română pierderea a fost mai mare decît cea care, în chip firesc, era fatal să se producă. Şi mai credem că limba noastră se află azi la o răscruce nouă. Nu mai avem de ales, ca odinioară, între a folosi sau nu neologismele, ci trebuie să luăm aminte ce vom face cu o seamă de cuvinte curat româneşti, ale noastre de sute sau chiar mii de ani, la care, din felurite motive, cu prea mare uşurinţă sîntem pe cale să renunţăm.

Simpla lectură a unui dicţionar de limbă românească te pune adeseori în faţa unor cuvinte a căror dispariţie sau raritate este greu de înţeles şi regretabilă oricum. Desigur, masiva pătrundere a neologismelor a reclamat brusc un efort considerabil al vorbitorilor de a le stăpîni corect şi în număr cît mai mare, ceea ce a slăbit puterile acestora de cuprindere a întregului corpus lingvistic, ducînd în primul rînd la scoaterea din uz a unor cuvinte în locul cărora neologismul era preferabil. Dar multe cuvinte s-au risipit fără această minimă justificare, ele neavînd propriu-zis un concurent neologic. De aceea astăzi, cînd neologismele s-au aşezat definitiv în structura lexicului românesc, fără ca nimeni să le mai poată contesta, avem şi noi tihna necesară, dar şi datoria, să ne întoarcem la cuvintele năpăstuite o vreme şi să ne întrebăm, cu toată seriozitatea, ce se mai poate salva din acea parte a limbii române atinsă cu decenii în urmă de indiferenţa şi neglijenţa altora ori pur şi simplu de jocul nedrept al întîmplării.

Căci aşa cum azi restaurăm monumente vechi de artă şi de istorie, salvîndu-le din paragina în care, vai nouă, le-a adus vitregia vremurilor de dinaintea noastră, de ce nu s-ar cuveni salvate o parte măcar şi din preţioasele bunuri lingvistice uitate sau pe cale de a se pierde ?

Primii care pot încerca să facă asta sînt, negreşit, scriitorii. Ei, dar nu numai ei, pot repune în circulaţie cuvinte şi procedee lingvistice cu prea mare uşurinţă abandonate, iniţiind astfel această peste veac îndreptare a unor greşeli cu care nu avem de ce ne solidariza la nesfîrşit.

Cu tact, măsurînd de trei ori şi abia apoi rostind.

Fără ostentaţie.

Umilindu-ne dinaintea limbii la a cărei creştere îndrăznim să punem umărul.

Dar şi cu credinţa că astfel împlinim o datorie din cele mai sfinte, căci limba română, aşa cum spunea un mare poet, este patria noastră. Să-i întregim, aşadar, hotarele !

În acest scop începem publicarea unor fişe de dicţionar în care sînt cuprinse acele cuvinte, în jurul a o mie de unităţi lexicale, uitate sau pe cale de a fi uitate, şi a căror reintrare în circuitul literar ar aduce, sîntem convinşi, un spor însemnat de frumuseţe şi precizie limbii noastre, limbajului poetic în primul rînd. Selecţia noastră este fatal subiectivă, de aceea sîntem gata să primim orice sugestii ar încerca să completeze fişele noastre. Le dăm în ordinea alfabetică tocmai pentru a-i orienta pe cei interesaţi asupra eventualelor omisiuni. Alături de cuvinte vor fi discutate şi o serie de procedee morfosintactice a căror raritate ni se pare a fi păgubitoare pentru creşterea limbii româneşti, preanobilă misiune ce sperăm că va face iertate şi unele excese din parte-ne, măcar că ne vom strădui anume să nu le facem. Dar una-i vorba, alta-i ciorba.

Pe scurt, aceste fişe de dicţionar vor încerca să ilustreze o parte din nenumăratele posibilităţi de îmbogăţire a expresiei româneşti, argumentînd şi imperativul cultivării sistematice, pasionate şi competente, a tuturor şanselor pe care, cu mărinimie, limba noastră ni le oferă.

A (SE) ABATE Semnalăm numai un sens figurat pierdut azi. Şi anume, poate exista o abatere, o ieşire din calea apucată, a gîndului, a cursului vieţii, prin omiterea subiectului ajungîndu-se la **îl abate** — „îi căşună, îl vine, îl apucă, i se năzare" : **Cînd îl abate ei într-o parte, n-o mai poţi scoate dintr-a ei, Mai deunăzi îl abătuse zmeoaicei să-mi pulе coarne de fier. Cu acest sens, la Eminescu : „Un instinct/.../, Ce le-abate şi la păsări de vreo două ori pe an".** Cred că nici unul dintre cuvintele şi procedeele lingvistice folosite de Eminescu nu trebuie lăsat uitării, însuşindu-ne integral limba română cea de Eminescu ştiută. Ar fi chipul cel mai potrivit de a ne arăta, ca vorbitori de limbă română, recunoştinţa pentru strădania hotărîtoare a poetului în serviciul cultivării limbii ce-o vorbim.

ABIUŢA — alături de **abieluşa, abieluţa,** diminutive de la **abia,** situaţie rară, diminutivele de la adverbe, fiind, teoretic, imposibile. Limba română, spun cunoscătorii, se caracterizează şi prin numărul mare de diminutive. Alături de număr, să consemnăm şi calitatea acestor diminutive, cum sînt aceste diminutive de la adverbe, de neîntîlnit în majoritatea celorlalte limbi. Mai cunoscute sînt **acuş, acuşa, acuşica, binişor, depărtişor, încetişor, repejor,** unii spun şi acăsică, adresîndu-se astfel copiilor de obicei. Tot către aceştia, mamele folosesc diminutive de la verbe : **ai dormică, ai păpică, ai mîncărică.** Am auzit studentele salutîndu-se cu **bonjurică.** I l-am tradus unui francez prin „un petit bonjour" şi s-a luminat de plă-

Abiuţa se întîlneşte în Banat : „La stînă laptele-l încheagă-n caş şi urdă, adecă laptele se încălzeşte d'abiuţa şi în el se pune cheag". **Abieluşa, abieluţa** se întîlnesc pretutindeni : „Zăreşte d'abieluşa, ca prin sită, ori ca prin ciur... Numai d'abieluşa l'atinsei... Abieluţa iese băietu în lume, şi-i şiret şi rău".

Mereuţ (şi **mereuţa**) e şi el un diminutiv adverbial.

ABRAŞ „Calul se numeşte abraş, cînd are o pată albă sub coadă. Cînd fruntea şi ochii calului sînt cărăraţi (dungat, vărgat) se zice cal abraş". (Hasdeu). Din acest sens se ajunge la „ciudat, rău, nărăvaş, violent, care nu suportă să fie condus ori jignit", cu referinţă mai ales la oameni. **De oameni cu părul roşu să te fereşti, că sînt oameni abraşi.**

Expresiv, ca şi alte cuvinte turceşti.

Cuvintelor legate de cal le vom da o atenţie aparte. Destul de binecunoscute, din citite mai ales, de cele mai multe ori sensul lor precis nu-l mai ştim, la fel cum înşişi caii îi vedem din ce în ce mai rar. Din ce în ce mai înstrăinaţi de natură, cîtuşi de puţin ne mai putem întoarce la ea dacă nu vom lăsa să piară măcar cuvintele care să ne-o amintească în detaliile pentru noi pierdute.

Setea de real

Ce să însemne „sete de real", ardoare a imanentității, la un poet ca Marius Robescu, obișnuit să invoce mai în fiecare text al său o experiență trăită în lumea visului ? Simplă oboseală onirică, încercînd un refugiu tranchilizant în cumintea viață normală, cu banalul ei arid în mistere? Sau cumva „realul" acesta, așezat într-un titlu de plachetă care a plăcut atît de mult criticii, încît a făcut din el aproape o emblemă a poeziei deceniului opt, constituie o cursă întinsă cu abilitate, în spatele căreia se ascunde o altfel de existență, în meleagul atît de limpede, de adevărat al subiectivității ? Într-o poemă aparținînd ciclului inedit al antologiei la care ne referim **Spiritul însetat de real**, apărută recent în mereu mai interesanta colecție „Hyperion" (Ed. „Cartea Românească"), poetul lasă impresia că ne lămurește asupra conceptelor sale esențiale.

Am citat în întregime acest poem întrucît scenariul lui poate fi considerat prototip al multor altora din volum : o expediție ambiguă, „într-un loc" anume, odihnitor de tragic, imitînd somnul: apariția unor vedenii străine, prin pierderea contururilor și culorilor firești ale lumii ; reîntoarcerea din această incursiune dureroasă care — prin repetabilitate — devine un reflex din ce în ce mai înfricoșător. „Locul" cu pricina care „seamănă cu somnul" nu poate fi decît tărîmul poeziei și „realele" sale devoră lacome formele alevea, dîndu-le o altă destinație și chiar pocindu-le, în virtutea unui orgolios program egocentric.

Iată de ce nu vom cădea în păcatul altor comentatori, care au văzut în „setea de real" a poeziei lui Marius Robescu un citadinism absorbant de scene crîncene, decupate din viața de toate zilele, procedeu atît de drag unei generații lirice mai noi. Dealtfel, prefațatorul ediției retrospective de față, criticul Petru Poantă, observă pe bună dreptate în elogiosul său eseu că „această sete a spiritului de real nu va însemna o jubilație în concret și senzorial. Poemele sînt interogații necruțătoare, disecții pe viu fie în existență, fie în fiziologicul însuși". Să mai adăugăm acestei însușiri a autoflagelării spectaculoase (pregătită cu o regie și o recuzită la maximum simplificate), capacitatea difuză a poetului de a transforma realul în irealitate halucinatorie și irealul reveriei în real morbid și monoton — mecanism iarăși pe gustul criticii, care a găsit repede în el un cîmp speculativ vast, ceea ce explică și succesul de care s-au bucurat volumele puține la număr ale poetului (5 cărți în aproape 15 ani de activitate publicistică).

Pentru unii — spune poetul undeva — poezia e aidoma unui cub de gheață, pescuit într-un pahar agitat, spre a fi așternut pe o farfurie — „eu însă ca s-o întîlnesc / trebuie să umblu cu mîinile oarbe / în cămara nădușită a șingelui / nestiind dacă nu cumva o sugrum pe întuneric" *(Poezia)*. În asemenea caz, este firesc ca evoluția în spațiul viziunilor (dacă există) să fie lentă, fulgurantă, nezgomotoasă, să dea loc reluării pînă la istovire a unor obsesii, bazate pe un război mistuitor între trupul dominat de senzații aprige și spiritul încărcat de ginduri, numite ca și de Eminescu visuri.

Persecuția pînă la biciuire a simțurilor, pentru a lăsa restituit sufletul, în stare de neatîrnare, realității sale primordiale, ni se pare a fi formula de adîncime a poeziei lui Marius Robescu.

CRISTIAN LIVESCU ■

Vineri, 30 ianuarie, ora 18, va avea loc la Librăria M. Eminescu din Timișoara lansarea volumului

MANIFEST PENTRU SĂNĂTATEA PĂMÎNTULUI

de Adrian Păunescu, apărut la Editura Albatros. Cu acest prilej autorul va oferi autografe. Din partea gazdelor va vorbi criticul literar Cornel Ungureanu.

Monotip

Cu adevărat incitant e „dialogul" cu Paul Everac din **Argeș** (nr. 123). În teatru, spune eminentul nostru dramaturg, „ne apropiem de universalitate nu prin mediu specific, ci prin parabole". Dar, „parabolele acestea nu au mare percutantă". În cadrul interviului se abordează lucid, incisiv, relația dintre personaj și actor, dintre erou și personaj, dintre universalul „gol" și cel de „sensuri" și „mesaj", unele atitudini pripite ale criticii de teatru... Un dialog care poate declanșa o amplă și eficientă dezbatere. ● În **Scînteia** de miercuri 7 ianuarie întîlnim cîteva „Opinii" de Ștefan Augustin Doinaș ce se constituie într-un dens eseu : **Cultura poetului și poezia culturii.** Autorul arată „numai două funcții esențiale pe care cultura le poate avea în viața (artistică) a unui poet: o dată ca factor determinant de modelare a personalității, a doua oară ca obiect — tematizat sau nu — al operei poetice". Interesantă e, fără îndoială, demonstrația prin care se ajunge la afirmația că funcția de agent modelator al culturii constă în actul de descoperire a unei poetici proprii operat de poetul însuși Sau că factorul cultural „se comportă ca o Natură". Dar pentru revelantele sale afirmații, eseul lui St.A. Doinaș trebuie citit în întregime. Totodată salutăm apariția în presa noastră cotidiană a unor astfel de meditații de substanță asupra poeziei, în locul unor sforăitoare și tocite banalități ce se erijează sentențios și vid — în îndreptare (boante).

TRAIAN STOICA ■

Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

„Un film îl realizezi la filmare"

(Urmare din pagina 15)

de obicei mai este zdravăn de lucru. Dar foarte rar.

— De ce foarte rar ? Poate e vorba de-o lipsă de încredere ?

— Nu. Subiectele bune nu vin atît de ușor în cămările caselor de filme, oricum nu vin singure, ci însoțite de scriitori. Or, scriitorii buni și foarte buni nu prea au încredere nici în momentul de față, din păcate, în cinematografie. Spun, din păcate, pentru că cei mai greu îi este regizorului fără un scriitor alături. Ceea ce ne exasperează pe cei mai mulți dintre noi, așteptările, observațiile, modificările, variantele, tergiversările, la care mai întotdeauna se adaugă, ca o permanență, încertitudinea realizării unui proiect care îți chinuie sufletul, atunci cînd acesta arde mai tare, toate acestea vor îndepărta și de acum înainte, dacă lucrurile nu se schimbă, pe scriitori, de film.

— Sînt regizori care sînt și scenariști, sau coscenariști. Dumneavoastră nu v-ați gîndit să scrieți și scenarii ?

— Nu. Scrisul e o altă profesie, altă artă... Nu știu să scriu, și de aceea nu-mi fac ambiții deșarte, nu-mi creez false iluzii. Prefer să provoc un scriitor, dacă am vreo idee, să-l susțin, să-l alimentez tot timpul cu încredere, cu ambiție, decît să scriu eu. E simplu, nu mă pricep. Asta nu înseamnă că sînt un regizor comod pentru scriitor, sau, indirect pentru casa de filme cu care lucrez la un moment dat. Nu. Sînt chiar un regizor dificil, căci în timpul filmării intervin, modific, adaug, elimin, comprim... Am întotdeauna grijă însă ca spiritul scenariului să nu fie deturnat de aceste intervenții, care apar din nenumărate cauze, să nu falsific esența literaturii de la care am pornit, chiar dacă operez în litera ei. Vreau să spun că un film îl realizezi la filmare, nu fotografiind paginile decupajului stampilat.

— La care din filmele dv. țineți mai mult ?

— **...Zidul. Apoi s-a născut orașul.** — acel documentar artistic despre epopeea Orșovei. — **Lungul drum al pîinii către casă și Aproape totul despre grîu**, ambele tot documentare artistice, realizate la Studioul Alex. Sahia, în care am încercat să surprind dramatismul desțelenirii bălților Brăilei și farmecul uitat al campaniei secerișului. Mai toate aceste filme enumerate au comună obsesia sacrificiului, ca necesitate înțeleasă. De fapt, această obsesie apare încă din **Sahara, într-o după amiază**, un scurt metraj artistic din studenție, la care țin și azi foarte mult, pentru că deși, în anul trei fiind eu, Iulian Mihu, — pe atunci și profesor, — m-a trîntit la examen de mi-au țiuit urechile, era un film care merita altă soartă, pe care a și avut-o, dealtfel, în anul următor chiar, cînd i s-a decernat Premiul anual al presei de tineret oferit de revista **Amfiteatru**, premiu însoțit de o încandescentă luare de atitudine a poetului Adrian Păunescu, în revistă, față de arbitrarul pătaniei mele la examen. E clar, de pe atunci încă, Păunescu era fascinat de cinematografie.

— Să ne apropiem de filmul de actualitate, deși dv. ați făcut și film istoric.

— M-a fascinat și mă fascinează în continuare filmul artistic de actualitate, mai ales că, realizînd cîteva documentare artistice la Studioul Sahia se poate spune că m-am format la școala actualității. În acest sens datorez foarte mult școlii documentarului artistic de la Studioul Sahia, la care îmi propun mereu să revin, cînd nu realizez un film de lung metraj artistic, ca la o sursă de reîncărcare cu energie. Altminteri, cred că **Imposibila iubire**, cu care am început discuția noastră, poate deveni un foarte important film de actualitate. De asemeni, un alt proiect, început în urmă cu aproape trei ani, cu scriitorul Dorel Dorian, intitulat **Un caz de conștiință**, are toate șansele să devină un foarte bun film de actualitate. Oricum, cu actualitatea să știți că e mult mai greu decît cu orice altceva. N-ar trebui să fie așa, dar... la actualitate se pricepe toată lumea.

— Oare ?

— Asta ne întrebăm și mulți dintre noi, totuși e zona tematică în care dai la tot pasul peste sfătuitori, mulți dintre ei cu autoritate, peste care greu poți trece. Aici, în zona aceasta, așteptarea te obosește cel mai mult, te înmoaie, te cuprinde deznădejdea așteptînd. Cînd, în sfîrșit reușești s-o pornești, toată lumea e cu ochii pe tine, nu cumva s-o iei razna cu filmul. Neîncrederea în regizor la forma celei mai asfixiante tutele, încet-încet apar consilierii, vizionările se îndesesc, personalitatea ta nu-și prea găsește locul, încît — fie ce-o fi — abia aștepți să se termine, să te apuci de-un alt film, de epocă dacă s-o putea, calofil-necalofil, dar măcar criticii cu gusturi retro să te laude.

— Poate s-a simțit nevoia suprancărcării cu specialiști a celei de-a șaptea arte, pentru a împărți munca regizorului, sau a-i suplini anumite funcții. Întrebarea este cum și de ce au apărut atîția specialiști ? Cui ajută ? Vedem atît de multe filme slabe...

— Să știți că filmele slabe pornesc și ele, ca și cele bune sau foarte bune, de la premise tematice incluse în planurile de producție ale caselor de filme, cu cele mai nobile intenții. Veți spune că și drumul spre iad e pavat cu intenții bune. Intră în producție însă scenarii slabe, sau mediocre, criza de calitate a scenariilor se întîlnește cu criza de ambiție și de răspundere, chiar de talent uneori, a celui care se angajează să facă un film cu șanse de calitate artistică reduse chiar din pornire, dar filmul se pornește, tema prevăzută în plan va fi acoperită, regizorul lucrează, planul de producție nu riscă să fie numeric compromis, la vizionările de două și patru benzi încep să roiască specialiștii, iar în final totul se rezolvă prin dialoguri : ce n-a fost spus se spune, ce nu e clar se spune mai clar, ce nu convine se spune ca să convină, și așa filmul trece. Tiriș-grăpiș, dar trece. Asta ar fi fața văzută a lunii, pe care o știe cam toată lumea de-acum...

— Înțeleg că filmul e „făcut" de mai mulți, nu aparține unui regizor. N-ar fi normal să fie făcut de un regizor, în fond e mai firesc să răspundă un singur om, cel care realizează filmul, decît mai mulți ?

— Asta o spunem cu toții, și nu de azi, de ieri. Se știe : cu cît tutela asupra celui care gîndește și realizează filmul e mai numeroasă, cu atît răspunderea e mai mică, drămuită între prea mulți... E un moment mai fericit acum, de la o vreme regizorilor li se acordă se pare un interes și o atenție mai adevărată. Sînt solicitați să se implice mai mult, decît doar prin a face film, în viața și schimbările ce se preconizează în cinematografie. Sînt chemați, încurajați să propună îmbunătățiri pentru sistemul cinematografiei noastre. Mi se pare că e bine, că e firesc pentru întregul mers al producției noastre de filme, ca regizorii să nu fie ținuți la distanță de problemele ei importante, care afectează direct însăși creația lor și calitatea filmelor, în general. Mi se pare firesc și necesar ce se preconizează : cîte un consiliu de trei-patru regizori, atașat caselor de filme, implicarea, în felul acesta a regizorilor în însuși mecanismul lansării scenariilor în producție, crearea în felul acesta a unei mai complexe viziuni în emiterea judecătilor de valoare.

— Regizorii care să „califice" munca colegilor lor vor fi puși la o grea încercare. Aici intervin motivele subiective, intervin simpatiile, concurența s.a.m.d. Credeți că ar fi propice un astfel de colectiv ?

— N-am afirmat că-mi imaginez pe regizori instalați în fotoliile directorilor caselor de filme, sau ai Centralei **Româniafilm**, învestiți să califice sau să decidă asupra muncii altor regizori. Nimeni nu cred că-și dorește sau ar accepta o astfel de postură, dacă este regizor. Și pe urmă, asta ar însemna renunțarea la a face filme, căci îndrumarea e una, iar munca de creație alta. Nu poți înghesui un film între două ședințe de plan, chiar concediul de odihnă e prea scurt pentru a face un film. Eu pledam pentru consultarea regizorilor ori de cîte ori e în joc nu doar munca lor de creație, ci mersul întregii noastre cinematografii. Numai așa spiritul lor competitiv, diversitatea de gusturi, de păreri, vor reanima ceea ce s-a cam ofilit în multe din filmele noastre, calitatea artistică, emoția.

— Se reproșează filmelor noastre lipsa de natural, subiectele sînt uneori contrafăcute sau prea încărcate.

— Fiecare din noi avem cel puțin 3—4 proiecte arzătoare, nesiguranta realizării lor în timpul dorit, perspectiva îndelungilor așteptări duce de multe ori la fenomenul de a băga într-un film cît mai multe, adică, cum s-ar zice, **de a le spune pe toate.** Rezultatul e o neplăcută lipsă de stil, de acuratețe, de elegantă în construcție, de grație în exprimare. Intervin apoi „reparațiile", toată lumea te ceartă, faci concesie după concesie, execuți observațiile și recomandările care ți se comunică cu degetul ridicat, și...

— De ce se vorbește atît de mult în filmele noastre ?

— În general, din neîncredere în limbajul specific artei filmului, deși nu există o regulă care să stabilească pentru filmele bune, procentajul de dialog. Și din nedreaptă lipsă de încredere în puterea de comunicare prin alte modalități de expresie cu care operează filmul, și din neîncrederea în spectator. Încă dăinuie la noi părerea că publicul va înțelege filmul dacă totul va fi spus în cuvinte, explicat bine, bine de tot în vorbe. De multe ori păcatul începe chiar de la scenariu, iar dacă pe la vizionări ți se mai și recomandă să fie explicată mai clar cutare sau cutare chestiune, să fie mai justificată, — și apelezi la cuvinte din nou, — nu mult după premieră îți va fi cu siguranță dat să auzi : „...foarte bun filmul, se poate da și la radio".

— Am amintit de public, de ce credeți că unele filme românești nu atrag spectatorii, rulează cu sălile aproape goale. Pe lîngă faptul că în general ele sînt repartizate, imediat după premieră, în săli periferice, în timp ce Omul pălănjen are la dispoziție Sala Palatului...

— Pretențiile publicului față de filmul românesc au crescut, este un adevăr pe care cu toții îl cunoaștem. Mai ales că sîntem mereu comparați cu producțiile străine sau cu serialele și filmele transmise la televizor. Dar handicapul filmelor românești este creat și de faptul că publicului i se oferă în cinematografe nu toată producția mondială, ci filme alese în urma unei selecții calitative, în timp ce producția noastră este prezentată în întregime. Ce vreau să spun : nu să operăm o selecție și asupra producției naționale, ci că apariția unor filme românești care nemulțumesc publicul duce uneori și la prejudecată. În virtutea acestei prejudecăți mulți sînt încredințați că toate filmele românești sînt slabe și nici nu încearcă să le mai vadă, preferînd să revadă **Vagabondul** sau te miri ce altă peliculă dubioasă. Eu nu sînt că filmele românești duc lipsă de public, există acum, datorită apariției în ultimul timp a multor filme bune și foarte bune, chiar un interes sporit al publicului față de producția națională. E bine să avem în vedere acest lucru, să devenim mai răsnunzători, mai exigenți, pentru a nu ne alunga singuri publicul. Este loc de mai bine și în publicitate ne poate ajuta mai eficient și critica.

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanşa prin artă (IX)

„...viaţa mea e atacată chiar la rădăcină". (Van Gogh)

Mistralul de iarnă

Autoportret, „A mea ami Paul Gauguin"

Rugat de Van Gogh să vină la Arles şi să împartă cu el „Atelierul Sudului", Gauguin se hotărăşte după multe aminări. Soseşte în octombrie şi, la început, totul pare să meargă bine. Îi apropiau, dealtfel, multe lucruri. Nici unul nu e un răsfăţat al destinului, în genul lui Rubens. Lumea îi ocoleşte, discută despre ei cu milă sau cu dispreţ. Amîndoi fac parte dintre artiştii despre care Van Gogh spunea că plătesc un preţ prea mare de sănătate şi libertate, de care nu se bucură deloc, înhămaţi, ca un cal de birjă, la truda lor. Unul şi-a părăsit slujba şi familia ca să picteze pînze pe care nu i le cumpără nimeni. Altul trăieşte singur din copilărie, n-a avut niciodată ceea ce se cheamă „o situaţie", trăind din banii pe care i-l trimite devotatul său frate. Cu alte cuvinte, într-o lume dispusă oricînd să dea unui artist sfatul de a se feri, ca de durerea de dinţi, să contrarieze, amîndoi sînt suspecţi.

Dar tot atîtea lucruri îi separau.

Van Gogh îl admira sincer pe Gauguin.

Gauguin, în schimb, avea o părere destul de tulbure despre stima faţă de alţii.

Van Gogh era preocupat de himerele sale legate de „Atelierul Sudului".

Gauguin era preocupat mai ales de el însuşi.

Van Gogh era susceptibil, uşor de rănit.

Gauguin nu admitea decît să domine.

Van Gogh era un naiv. Îi va scrie singurului critic care va publica un articol elogios despre el în timpul vieţii că exagerează.

Gauguin se va dovedi pînă la urmă un regizor destul de abil al carierei sale postume. Va forţa istoria artei să-i deschidă uşile şi va intra tropăind cu vechii săi saboţi de marinar în muzee.

Van Gogh se îndoia de sine.

Gauguin se îndoia de toţi ceilalţi. Cu eternul său surîs sardonic şi provocator, el nu era omul maleabil care să ţină seama de susceptibilităţile lui Van Gogh.

Un sfînt, un utopist, un vizionar, un idealist, un martir, un posedat, un profet, s-a spus despre Van Gogh. Nimeni n-a folosit în legătură cu el cuvîntul „aventurier".

Nimeni n-a acolit acest cuvînt, în schimb, în legătură cu Gauguin.

Unul ambiţios şi egoist, celălalt altruist şi sensibil, cei doi nu erau făcuţi pentru a se înţelege. După entuziasmul primelor zile, încep certurile. Tensiunea devine tăioasă şi se ajunge, poate, chiar la ameninţări.

Există destule împrejurări în care ceea ce ne apropie de cineva ne şi desparte, ca să ne mai mirăm de caracterul relaţiilor dintre cei doi mari pictori. În ce mă priveşte, cred numai că trebuie să fim reticenţi cu unele amănunte din mărturia lui Gauguin. El a povestit întîmplările petrecute în acel început de iarnă provensală, cînd Van Gogh a avut prima criză, cincisprezece ani mai tîrziu, cînd nu mai putea fi contrazis. Şi există în aerul condescendent, neplăcut, rece şi cam arogant pe care-l adoptă Gauguin cînd scrie despre Van Gogh ceva care, pe mine cel puţin, mă face să bănuiesc că n-a pierdut prilejul de a prezenta versiunea care îi convenea cel mai mult, justificînd astfel fuga sa de la Arles de lîngă un prieten nebun. Afirmaţia că Van Gogh l-ar fi aruncat un pahar în cap în vreme ce beau răcoritoare într-o braserie, incident despre care Vincent nu pomeneşte nimic în scrisorile lui, ar trebui privită cu un minimum de prudenţă, ca şi relatarea celor petrecute a doua zi. „După cină, povesteşte Gauguin, am simţit nevoia să ies singur şi să iau puţin aer pe cărările cu dafin în floare. Deodată am auzit în spatele meu un pas binecunoscut, rapid şi sacadat. M-am întors chiar în momentul cînd Vincent se repezea spre mine cu un brici deschis în mînă. Privirea mea, în acel moment, trebuie că a fost foarte puternică, încît el se opri şi, coborînd capul, s-a întors şi a plecat în fugă spre casă". De aici, tragedia intră pe scenă. Ajuns acasă, Van Gogh se duce la oglindă şi îşi taie cu briciul o ureche. Într-un hebdomadar local, apăru apoi acest fapt divers: „Duminecă seara, la unsprezece şi jumătate, un anume Vincent Vaugogh (!), pictor, originar din Olanda, s-a prezentat la casa de toleranţă nr. 1, a întrebat de o anume Rachel şi i-a dat acesteia... urechea sa spunîndu-i: «Păstrează acest obiect preţios». După care a dispărut. Informată de această faptă, care nu putea să aparţină decît unui biet alienat, poliţia s-a dus a doua zi dimineaţă la acest individ pe care l-a găsit culcat în patul său, nedînd aproape nici un semn de viaţă. Acest nefericit a fost admis de urgenţă la ospiciu". Între timp, Gauguin se întoarce la Paris.

Întîmplarea a fost mai tîrziu interpretată în fel şi chip. S-a văzut în ea inclusiv un ritual tragic inspirat de obiceiul matadorilor din Provenţa de a oferi urechea taurului doborît femeii iubite. S-a vorbit despre autopedepsire... Ceea ce ştim sigur e că, în acea zi de 25 decembrie, echilibrul vieţii lui Van Gogh s-a rupt. Corbii au năvălit brusc în incendiul său... În această perioadă a anului, mistralul e mai frecvent decît vara şi suflă violent. Tocmai potrivit pentru a exaspera un artist cu nervii uzaţi, extenuat de surmenaj şi de tensiunea unor luni în care a pictat cît alţii într-o viaţă. Înnegrind chiparoşii în drum spre Mediterana, el vine rece. Ca aripa nebuniei. „Păzeşte-te, a doua zi după sărbătoare, de mistralul de iarnă", scrie undeva Van Gogh.

OCTAVIAN PALER

Simple note

„Clocotitorul Paul Bujor" (II)

Contribuţii la istoricul „Vieţii Româneşti"

Gura lumii însă — cum spune vechea vorbă — e slobodă şi ea a mai pus în circulaţie legende care mai subzistă şi astăzi, că dezbinarea dintre directori s-ar datora nemulţumirii lui Paul Bujor, stîrnită de atitudinea „Vieţii Româneşti" faţă de răscoalele ţărăneşti. Or, în acelaşi nr. 4 din aprilie 1907, unde se tipăreşte anunţul redacţional cu preluarea directoratului ştiinţific de către dr. Ion Cantacuzino şi unde Paul Bujor semnează schiţa „Măcar o lacrimă", Constantin Stere la „Cronica internă" sub titlul **După răscoale**, iscălind cu iniţialele redacţiei „V.R.", face un amplu comentariu în care încearcă să stabilească responsabilităţi, să puncteze îndatoriri şi să precizeze poziţiile, luînd răspicat apărarea ţărănimii cum era, dealtfel, şi de aşteptat de la teoreticianul poporanismului. Şi opresc aici şirul motivărilor ipotetice care s-au dat cu bună sau rea credinţă, ca să las să grăiască documentele.

Găsesc în „Echinox", revistă studenţească de cultură care apare la Cluj, în nr. 12 anul II, din decembrie 1970, un schimb de scrisori ce se publică pentru prima dată, între Const. Stere şi Dimitrie Voinov, pe care îl face cunoscut Radu Iftimovici şi Mircea Curticeanu. Interesant întru totul, dialogul epistolar se poartă între 16 decembrie 1906 şi 26 februarie 1907 — invit cititorul să reţină datele — şi în întregimea lui e legat de propunerea lui Stere ca Dimitrie Voinov să preia direcţia ştiinţifică a revistei, lucru care pînă la urmă nu s-a mai realizat. Faptele însă rămîn fapte şi sînt indiscutabile. Iată ce scrie Stere în prima epistolă: „Iubite prietene, aştept răspunsul... Rog spune-i cuconitei că-i sărut mîna şi am nădejde că nu te va lăsa în pace pînă nu ne vei răspunde. Al d-tale, C. Stere".

Scrisoarea are şi un post-scriptum, care sună aşa: „De la Proca avem promisiunea de articol. Încît veţi putea uşor să vă înţelegeţi, pentru a ne da o parte ştiinţifică cum trebuie să fie, în mijlocul acestor saturnalii de obscurantism prin care trecem. Strîngere de mînă".

Interpretînd textul, semnalez că Voinov cunoştea mai înainte de 16 decembrie 1906 — e limpede, nu? — oferta lui Stere, din moment ce acesta afirmă: „Aştept răspunsul!"... şi că asupra chestiunii era pusă în cunoştinţă şi soţia savantului. Iată acum şi un crîmpei din replica lui D. Voinov din 29 decembrie 1906: „Dragă Stere, iartă-mă că am întîrziat cu răspunsul meu; am lipsit cîteva zile din Bucureşti şi am avut nevoie de mai multe zile ca să mă gîndesc. Primesc să iau direcţia părţii ştiinţifice a Revistei în condiţiunile următoare: poziţia mea faţă de Bujor să fie lămurită. Cu Bujor sînt prieten din tinereţe şi nu vreau să-l jignesc trecîndu-mi-se direcţia. Ţin, deci, foarte mult să ştiu ce spune şi dînsul în această chestie". Urmează apoi alte două condiţii care n-au contingenţă strictă cu necesitatea temei noastre şi am apreciat prisosinică reproducerea lor.

Într-o altă scrisoare, din acelaşi dialog, ca să îndepărteze unele aprehensiuni de ordin politic pe care Voinov le pune pe tapet — Stere precizează, fără ezitări, cu gînduri deschise: „Direcţia de pînă acum (a Vieţii Româneşti, n.n.) izvorăşte din convingeri adînci pe care le apăram încă acum 13 ani cînd scoteam „Evenimentul Literar" la Iaşi. Şi revista noastră o socot de atîta însemnătate pentru îndrumarea ştiinţifică şi culturală a ţării, încît dacă s-ar întîmpla, de plidă, că direcţia actuală a revistei să nu fie compatibilă cu situaţia mea în partidul liberal, nici un moment n-aş sta pe gînduri să sacrific pe aceasta din urmă (sublinierea este a lui Stere, n.n.). Înţelegi că, pentru un politician adevărat, aceasta ar fi un sacrificiu imens".

Din asigurarea olografă, pe care Stere o dă lui Voinov, se vede cu claritate, pe lîngă cele ce am arătat mai sus, cît de scrupulos preocupat era să delimiteze calitatea lui de membru al partidului liberal de jelurile şi militantismul „Vieţii Româneşti", ca să se spulbere şi acuza — mereu repetată acuză — că ţinteşte să „înfeudeze" revista organizaţiei politice unde era înscris. Dar cîteva observaţii — şi pînă aici — mi se impun cu stringenţă. Întîi, că procesul Stere-Bujor era mai vechi. Cu mult mai vechi. Hotărîrea de a nu mai putea continua conlucrarea lui cu Bujor era luată. Şi asta-l împinge, cu cîteva luni înaintea răscoalelor, să-i propună lui Voinov să preia direcţia ştiinţifică — ceea ce nu-i va reuşi — cum va izbuti să o facă după răscoale, cu dr. Ion Cantacuzino. Deci, nu se mai poate pune în discuţie că simburele zizaniei şi temeiul despărţirii de Bujor s-ar afla în imputările acestuia aduse „Vieţii Româneşti" — respectiv lui Stere — că n-ar fi avut, faţă cu istoricele întîmplări, o manifestare dîrză şi hotărîtă, ceea ce, şi fără scrisoarea lui Stere către Voinov, era evidenţiat cu tărie. Şi cu atît mai virtos, după ea. Ceea ce însă mi se pare curios — şi semnalez faptul în treacăt — e că atît Bujor, sortit să piece, cît şi Voinov cu care a ratat tratativele, ca şi dr. Ion Cantacuzino care va veni, citeşi-trei erau socialişti şi au rămas socialişti şi după ce „generoşii" părăsiseră partidul ca să treacă la liberali. Vrota Stere, cu orice preţ, să-şi asocieze în direcţie un socialist sau în selecţiile lui precumpăneau exclusiv valorilor individuale şi coincidenţa — o simplă coincidenţă — făcea ca toţi trei să aparţină partidului socialist? Şi încă o relevare, ca să zic aşa, cu specific etico-estetic. Cît de superbă şi de reconfortantă se profilează, peste vremuri şi vreme, grija lui Voinov pentru amicul lui, punînd ca o condiţie primordială: „Poziţia mea faţă de Bujor să fie lămurită. Cu Bujor sînt prieten din tinereţe şi nu vreau să-l jignesc trecîndu-mi-se direcţia. Ţin, deci, foarte mult să ştiu ce spune şi dînsul în această chestie".

...Timpuri desuete, cînd noţiunile, ferite de labilităţi, închideau în ele nişte certitudini incoruptibile; şi cît de mult am evoluat, şi cît de departe am ajuns, ca între patriarhala bîrjă şi jinduita maşină, atîtea cutume să se degradeze şi să se piardă şi între viteza supersonică şi plimbările omului pe lună — ca să răpească poeţilor cîntecul şi îndrăgostiţilor nostalgia — atîtea reguli din ordinea morală care dădeau o noblleţe şi o solaritate existenţei umane, să se pulverizeze! Şi după fugara aderare cu melancolii, vom reveni, data viitoare, la explorarea documentelor.

L. KALUSTIAN

Iubirea de frumos

Centenarul Enescu

Vom sărbători anul acesta o sută de ani de la naşterea celui dintîi dintre compozitorii noştri. Cu ani în urmă am lucrat aproape o vară la Mînele Moldovei, în casa compozitorului de la Tescani devenită aşezămînt de creaţie după voia testamentară a lui Enescu. Aici, la Tescani, în această grădină şi pe aceste dealuri subcarpatice unde Enescu a plăsmuit capodopera sa **Oedip** şi alte lucrări de maturitate, s-ar cuveni să împlinim ultima dorinţă a marelui patriot care îşi voia aici mormîntul odihnei de veac. Ştiu că în grădină, odată cu restaurările, s-a ridicat şi lespedea funerară. Totul e pregătit pentru întoarcerea acasă din pămîntul Franţei, în cel al patriei, şi acum ar fi momentul potrivit pentru aceasta.

Cu ani în urmă, nu mulţi, alt compozitor răposat în pămînt străin — Aleksandr Glazunov — s-a întors în oraşul său natal.

De asemenea, dacă nu ar fi prea tîrziu, ar fi cît se poate de binevenită o refacere a premierei operei **Oedip**.

O expoziţie cu lucrările de artă plăsmuite la Tescani, în cei cinci ani care au trecut de la deschiderea Casei lui Enescu aici, în această vară, ar fi desigur pilduitoare. Nenumăraţi pictori, scriitori, compozitori au lucrat aici şi un colocviu al artelor în acest an al centenarului celui care s-a folosit de cuvînt pentru muzica sa în capodopera **Oedip** ar împlini la Tescani dorinţa lui Enescu în ce priveşte acest aşezămînt de cultură unic în ţară.

IOAN ALEXANDRU

Mîine, vineri, 30 ianuarie 1981, la Librăria Sadoveanu din Bucureşti, la ora 18, va avea loc lansarea romanului

DRAGOSTEA ŞI REVOLUŢIA

de DINU SĂRARU

Vor prezenta cartea Valeriu Râpeanu, directorul Editurii „Eminescu", şi criticul Mircea Iorgulescu.

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Dyzenterie

Pe priciurile suprapuse din **Revier**-e, bolnavii erau înghesuiţi de-a valma. Tuberculoşi lîngă cei cu erizipel, cardiaci lîngă oameni cu picioarele zdrobite, trupuri pline de răie lîngă altele cu răni singerînde. Unul delira copleşit de febra tifosului exantematic lîngă altul care se sufoca din cauza astmului. Predominau cei cu ţot felul de edeme şi flegmoane ale căror trupuri păreau nişte bureţi bizari din care, la cea mai mică atingere, ţîşneşte puroiul.

Dintre toţi, cei mai năpăstuiţi, cei mai umiliţi şi batjocoriţi erau suferinzii de **Dyzenterie**. Erau uşor de recunoscut. Deshidrataţi, descărnaţi, vlăguiţi de orice putere, păşeau bălăbănindu-se printre priciuri; dîre lungi de materii fecale le brăzdau picioarele de sus pînă jos.

De regulă, dizenteriicii erau grupaţi în fundul barăcii. Cei în putere încă, în pielea goală sau cu o zdreanţă de cămaşă ce le ajungea pînă la buric, se grăbeau, cu degetul în fund, să ajungă, prin intervalul dintre priciuri, pînă la cluberele din faţa barăcii. **Kapo Revier**-ului îi snopea în bătăi pe cei care murdăreau intervalul cu dîre galbene-verzui-roşiatice. Şi aproape nici unul nu scăpa de bîta **Kapo**-ului, căci dizenteriicii ajungeau pînă la 40—50 de scaune pe zi.

Înghesuiţi şase pe un prici, acoperiţi trei cu cîte o pătură mînjită de fecale pe care colcăiau păduchi, dizenteriicii, gemînd înfundat, îşi aşteptau sfîrşitul. După cîteva zile, ajunşi la capătul puterilor, cei de pe priciurile de sus nu mai erau în stare să coboare. Iar cei de sub ei n-aveau cum să se apere de fecalele lichide amestecate cu urină ce se scurgeau printre scînduri.

Din cînd în cînd, intra în baracă medicul SS. Izbit de mirosul greţos, sufocant, pestilenţial, îşi proteja nasul cu o batistă de un alb imaculat şi turia:

— Porcii ăştia nu aerisesc niciodată? Să fie demontate imediat ferestrele! Şi uşile să se scoată din ţîţini. Pînă la miezul nopţii să nu le puneţi la loc!

Afară era ger. Viscolea năprasnic. Încă înainte de miezul nopţii, aproape toţi contractau cîte o pneumonie. Şi astfel, aşa cum toţi — tuberculoşi şi dizenterici, suferinzi plini de răie sau cu picioarele zdrobite, cu trupurile rănite ori purulente — erau înghesuiţi de-a valma pe priciurile suprapuse, tot aşa erau împinşi în moarte, toţi de-a valma, de aceeaşi boală: pneumonia, generată — prin logica lagărelor naziste — de Dyzenterie.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

constelația lirei

ION BRAD

Orb

Sînt orb de albul tău, ninsoare pură,
De gerul sărutat pe gură,
Statuie la răspîntii, semn cu care
Își taie rătăciții peste nămeți cărare.
Sînt genele mai grele ca streașina pădurii
Îmi urlă la ureche lupii, surii
Nu pot rosti nici numele tău, dragă,
Silabele în țurțuri se încheagă.
Aștept să vină noaptea să mă smulg
Din neclintirea albă ca un fulg
Cînd mă vei stringe-n palmă, să te miri
Sînt lacrimă? Ori stea? Ah, nici nu sînt
Decît o legănare-ntre tine și cuvînt.

Duhuri

Vi-s numai rînjete gurile,
Ca niște peșteri ce n-au văzut stele.
De vreți să mă smulgeți de-aici
Trebuie să smulgeți
Toate grînele, toate pădurile,
Să opriți toate apele
Ce curg prin botarele mele...

Otrava soarelui

Otrava soarelui lichid
Mi se strecoară iar în vine.
În suflet pot să mă închid
Ori în abisele marine?

Scafandru? Biet pescuitor
De mouștri somnolind în umbră?
Put să-i învlu, ori să-i dobor
Cînd geana soarelui adumbră...

Răsar în mine? Au apus?
Lumina-i plină de himere?
Oracolul nimic n-a spus
Din tot ce dorul meu îi cere...

Sînt din mulțime? Sînt actor?
Ce tragedie se mai joacă?
Un scut înalt, amețitor,
Mă-mbracă-n foc și promoroacă.

Orion

De două ori îndrăgostit: prea mult
și prea puțin pentru-o viață!...
Mai întîi, prizonierul unei albe fecioare
prin codrii bîntuiți de ecouri
și de iluzii, animal vînător...
Înaintea păcatului, pedeapsa supremă:
mi s-au scos ochii, să le caut luminile
din copac în copac, din insulă-n insulă,
pipăind pe buza prăpăstiilor
razele iar inspicate imensele lanuri
crescute în mine, precum prorocise oracolul...

A doua oară, dragostea m-a pus la-ncercare
Pe urmele unei zeițe...
Și ea, cu mult mai sălbatică
decît regii sau căpcăunii pădurilor,
m-a ucis din priviri,
m-a asvîrlit printre stelele verzi ca meduzele
să veghez, ziua și noaptea,
amăgirile îndrăgostiților...

Copilărie

De prea de departe mă uit îndărăt
Cu ochii mărilor și nu te mai văd...

Ești ceața verde care mă desparte
De viață, de uitare, sau de moarte?

Cine mă strigă dincolo de tine?
Mă cheamă-n leagănul din stele, cine?

Sîngele meu prin noapte e umblet fără pas?
Ori albiile goale de fluvii au rămas?

Urlet

Ghemuit în mine de-atîta durere,
Abia-mi mai aud glasul cum urlă:
— Doamne, termină mai repede
Aceste crucificări ale Omului
Numite războaie, exterminări, trecerea granițelor
Laminate frecvent sub șenile,
Aceste perdele de gaze
În spatele cărora înfloresțe antraxul,
Paralizia, trupul de răni al lui Iov,
Decimarea unei nații pe an, ori pe zi...
Termină mai repede, Doamne,
Aceste explozii ale materiei
Și-ale sufletului, în cele trei medii:
Tărîmul lui Hades, aerul nostru fetid,
Stelele abia cucerite...
— Și tie-ți zic, Omule, încetează odată
Să-ți mai trimiți rachetele urlă
În pieptul singurei divinități
Cărela-i cădem în genunchi
Recunoscînd-o, prin jertfe, cu toții:
Inima ta ca un Olimp ce pulsează
O mie de zei spre-o mie de sacre altare —
Respirația, ambletul, pipăitul luminii,
Arderea gîndului, măturarea cenușilor,
Îmbrățișarea dată iubitei
Ca unui pom încărcat
De flori, de lacrimi, de prunci dolofani...
Tîe-ți zic, Omule, încetează odată
Pactul cu diavolii tuturor născocirilor
Ce-mi răscolesc mărunțaiele,
Îmi încarcă genele, ochii,
De pulberea radioactivă
Ca de-o fierbinte zăpadă a morții...

E sînge ? E-o rece sudoare pe tîmplele ude ?
Urlu, dar cine m-aude?

Dor cu gheare

Mi se face frig de tine
dor cu gheare mi se face
și cuvintele care atît de bine știau
să facă sluj se înnegură
se viforesc acum pe limbă
și dă în clocot de amurg, iubito,
sufletul îmbracă mănușile de gală
noapte de absența ta se face,
vîrcolacii lumii îmi mistuie conturul —
pe scripeți uriași se desfășoară
lipsa ta — de ninsoare mi se face,
de soldat cu pușcă mi se face
să mă apere de absențe
cînd umbra prinde contur de șarpe
să fiu mușcat aș vrea
ah cît aș vrea
mai vîsînd
mai fiind.

Cu glonț din sîmbure de cireașă

Pune-ți plasturi pe vocale, iubitule,
mai bandajează-le cu liniști
în orișicum asurzitorul secol douăzeci
mi-a spus iubita clugulind dintr-o cireașă
— vreau armonia unui vers clasic —
tocmai primisem vești
despre cărăbușii atomici,
despre inflație și criza acută
a dolarului,
se să mai amintesc de Sahel
și subdezvoltare...
Tocmai îmi mergea de minune
descifrarea ultimului mesaj
descoperit în ocean
pe pămînt și în văzduh —
imensul strigăt al omenirii,
așa că nu pot renunța la vocale, iubito,
îți ca în copilărie te impușc
cu acest glonț din sîmbure de cireașă,
nu pot renunța la vocale, iubito,
revoluția mai are nevoie de vocale
nu pot să-ți scriu astăzi armonioase
și suave versuri — deși îi iubesc
pe clasici
deși aș vrea, ah cît aș vrea
armonia din versurile clasice —
în rest ce să-ți mai spun ?
poți să te bizui pe mine !

IOAN RADU IGNA

De dragoste

Și nicidecum n-o să-ți spun că mă doare
privirea cu care te văd și simțul cu care aud
zicîndu-se că ai carne de floare
și sufletul tău arată mereu polul sud.

Poate că ești pentru vis inventată —
mașinărie cu nervi și cu gînd.
Lucrurile par animale domestice
ce te atîng fremătînd, delirînd.

E a dracului de lucidă ninsoarea,
nu-i făcută din aburi de-alcool
și nu-și uită vreodată culoarea
și își poartă pe cîmp trupul gol...

Cum hrănești o oglindă și-i mai dai o speranță
de a fi genială sau eroare de rînd,
tot așa cu încere să forțez o balanță
să se-ncline spre soare, să se-ncline spre gînd...

DAN ROTARU

Orfelinatul limbii române

Sînt singur în trenul expres
și vreau să vorbesc românește,
lume mai urcă,
lume coboară,
femei și bătrîni, soldați și copii,
dar în expresul de noapte
ce merge la Baia
doar merele din desagă
ar putea să vorbească,
doar merele ar putea, însă tac,
acolo-n desagă li s-a scurtat din frunze,
li s-a scurtat din vrajă,
li s-a scurtat și limba,
O femeie plînge
pe-un sac de cartofi,
fiul ei, Domokos,
a murit,
plînge de i se zguduie carnea și dinții,
e vreme de ploaie, e frig,
pare ziduri de catedrală
i se năruie-n trup...
Saci de cartofi
lîngă sacii cu grîne,
Doamne, fă-te că nu vezi această femeie
care plînge încet
la căpătîiul limbii române
sau prefă-te bolnav, prefă-te că zaci
în expresul de noapte
ce duce suspine în saci.
Sînt singur
și vreau să vorbesc românește,
lume mai urcă,
lume coboară ;
de-ar fi să mi se tragă
pe roată un verb,
Doamne, fă-i o haltă
pe-aceste coline.
E atîta tristețe.

Desen de SIMONA POP BĂRBULESCU

Vreau să cobor.
Afară plouă mărunt.
Zgomote de macaze, de frîne,
cineva se-apropie
și mă-ntreabă sfios :
„ce fel de tren
este trenul ăsta de noapte ?"
Mă ghemuiesc într-un colț,
aș vrea să-i răspund însă nu știu nimic
și nimic nu-i pot spune,
cum să-i spun că trenul acesta de noapte
este de fapt
orfelinatul limbii române.

VALERIU ARMEANU

Curier literar

Vintur Romel (dacă v-am înțeles bine numele) : poeziile trimise se încadrează foarte exact între „mai trimiteți" și „deocamdată nu", motiv pentru care vă sfătuim să frecventați ședințele de lucru ale unui cenaclu literar. Același îndemn și pentru : **Claudiu A. Cărcoană, Mihaela Enescu, Felix Cristian, Carmen Burcea, Elena Radu, V. I. Aru, Rodica Dimcea, Dumitru Manolache, Cristina Hard, Doina Candor** și **Ciprian Budeș, Ilie Adriana** și **Cristian Seraciu.**

Liliana Ciornei : evident, aveți o îndeminare a versului, dar tocmai această îndeminare (a se citi ușurința de a versifica orice, fără temei și fără profunzime) este pericolul pe care-l sesizăm ; așteptăm alte poeme de genul celui intitulat **Imprudență.**

Alexandru Gheorghe : mult sentiment și mult respect dovediți pentru ceea ce înseamnă în viața noastră de toate zilele marele Mihai Eminescu, dar, din păcate, din punct de vedere artistic, poezia este total nerealizată.

Emil Chiriță : așteptăm alte poeme precum cel intitulat **Caii.**

Voicu Oiari : alături de versuri bine strunite ca „Dulce patrie / din iubire eternă te-ntrupezi / și acest suflet / ce noi îl purtăm / veșnic ni-l umplu / cu muguri de stele preafragede / neatinse de fluturi..." întîlnim și stîngăcii ca „Tu știi că putem reteza / ca pe o floare bălăriile (? !) / Gigantice ce vor să ne-acopere...". Sîntem convinși că într-un cenaclu, supuse dezbaterilor, poeziile dumneavoastră n-ar mai avea astfel de contradicții în ceea ce privește realizarea lor artistică.

Deocamdată nu pentru paginile trimise de : Eugeniu Stavri, Ion Stan, Florica Neicu, Lică Giangu, Gică Bălășoiu, Toma Mocănescu, Iga Cristina-Doina, Indrei Florina-Anca, Mădălina Năstase, Constantin Dinvrancea, Marius I. L., Nichita Alexandru, Ioniță Gheorghe, Stelian Drăgușin, V.A. (Murgeni — Vaslui), Corneliu Teodorescu, Valentin Soco, Mariana Vătuiu, Laurian Stănescu.

Manuscrisele nu se înapoiază.

V. N.

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

În acest capitol din memoriile lui Ion G. Duca — care prezintă atmosfera panicardă ce cuprinsese Iașiul în iarna anului 1916 — un loc aparte îl ocupă descrierea stării de spirit în care se găseau partizanii politici, acea „majoritate" (deputați, senatori) care constituia reazimul vieții parlamentare pentru guvernarea național-liberală.

Înfrîngerile suferite de armata română pe fronturile în care ajutorul aliaților fusese ca și inexistent se răsfrîngeau în chip dureros și în conștiințele oamenilor din spatele cîmpurilor de luptă. Așa încît, nu este de mirare că o anume dezorientare — anticameră a neîncrederii, apoi a ostilității — cuprinsese și „majoritatea" parlamentară. Se ridicau chiar unele voci care cereau „sancțiuni pentru trecut, garanții pentru viitor".

La rîndul ei, străvechea capitală moldavă făcea tot mai anevoie față asalturilor disperate ale refugiaților. Viața în Iașiul acelui timp era marcată sever și la tot pasul de sumedenia privațiunilor și lipsurilor — realități dure ce vor contribui evident la „clătinarea solidarității de partid".

Era momentul, așadar, să se treacă de urgență la remontarea sufletească a prietenilor politici — în care ordine de idei mărturiile lui Duca abundă în transmiterea de date și, mai ales, descrierea de fapte ce prefigurează o inedită campanie propagandistică purtată după toate regulile tacticii și strategiei politice.

Opoziția tot mai strimtoratei lumi conservatoare, cea aflată în bejenie, afișa — după cum era de așteptat — tumultul, nerăbdarea întru venirea la putere. Trebuia, prin urmare, dacă nu ademenită cu totul, măcar ținută într-o atitudine neutrală. Dar și aici — relevă memorialistul — abilitatea, ofertanților și maleabilitatea solicitatorilor au sfîrșit prin a-și întinde punți de legătură într-o imediat-viitoare guvernare de „uniune națională".

Minuțioși, atenți și la micile defecțiuni posibile în actele de guvernare, factorii responsabili s-au îngrijit pînă și de atitudinile celor neînregimentați în partidul național-liberal sau în cel opozant. Față de astfel de solitari de marcă — Nicolae Iorga, Matei Cantacuzino — memorialistul istorisește cum au fost folosite, deopotrivă, persuasiunea și cultivarea virtuților și, mai ales, slăbiciunilor acestor temuți oratori.

Am văzut în prima parte a prezentului capitol cum amatorii de pescuit în ape tulburi stîrniseră panică și suspiciuni la palat și printre miniștrii aliați. De astă dată, I. G. Duca surprinde seria eforturilor conjugate întru potolirea agitațiilor în cercurile regale și întoarcerea la sentimente de generoasă, statornică încredere a lui Saint-Aulaire, Barclay et comp. — martori prețioși ai cumplitelor jertfe aduse de poporul român pe altarul unității sale naționale.

De peste toate cele, însă, cititorii noștri cu siguranță că vor desprinde și inerenta zgură politicianistă — prezență obiectivă, am putea zice, între articulațiile unui regim de structură burgheză prins pe coama unor evenimente naționale epocale ce aveau să-i potențeze salvator singurele puncte cardinale și de rezistență din programul său politic.

STELIAN NEAGOE

Iași — Primele săptămîni (II)

Nici prietenii noștri politici n-au putut scăpa de această pernicioasă contagiune. Neconvocarea parlamentului îndată după declarația războiului se răzbuna acum. Lăsați ce prea multă vreme din cauza neconvocării parlamentului în voia lor, amărîți că-și părăsiseră căminurile, impresionați de nenorocirea țării, simțind, auzind, văzînd cum ostilitatea obștească creștea în jurul lor, se clătinau și ei. Unii se întrebau dacă Brătianu n-a făcut rău să intre în acțiune ; alții credeau sincer totul pierdut ; alții luau drept bune toate svonurile care circulau, toate învinuirile ce se aduceau și în consecință cereau și ei sancțiuni pentru trecut, garanții pentru viitor. În genere era însă la ei mai mult dezorientare decît adevărată neîncredere sau decît hotărîtă ostilitate. Solidaritatea unor vechi colaborări, puterea unor prietenii încercate de ani, tradiția unei discipline adînc înrădăcinate mențineau coeziunea partidului chiar în mijlocul năprasnicei vijelii care sufla peste el.

Pe de altă parte, fizionomia Iașului era impresionantă. O invazie de refugiați care de-a valma cu autoritățile căutau adăpost și hrană. Mărzescu în calitatea sa de primar făcea de trei săptămîni sforțări supraomenești ca să găsească tuturora locuințe potrivite. Ceea ce a reușit să facă în acele zile a fost o adevărată minune. Dar marele său merit nu va fi atît de a fi rezolvat dificultățile fără seamăn ce stăteau în fața lui, cît de a fi reușit s-o facă mulțumind pe toată lumea. Într-adevăr, știa cu un cuvînt prietenesc, cu o glumă să aline suferințele unora, să împrăștie descurajarea altora, să fie cu toți răbdător și părintesc. Și numai lesne nu era. De dimineața pînă seara era la el un bîlci. Unii cereau o odaie, alții veneau să spuie că nu se împacă cu gazda găsită, alții declarau că fiind pe stradă cu nevasta și copiii stau acolo pînă primăria va avea grijă de ei ; plecau, iar veneau, plîngeau, implorau, mai erau și necuviincioși. Cu o neobosită răbdare Mărzescu evolua printre toate aceste dificultăți ; și adversari și prieteni erau unanimi în a-l lăuda. Era fără îndoială singura personalitate populară din acele vremuri.

În realitate meritul lui Mărzescu era mai mare chiar decît ne apărea în acel moment. Într-adevăr, noi credeam că ieșenii, mișcați de suferințele noastre, ne primeau frățește, cu brațele deschise. Or, nu era deloc așa. Bravii ieșeni erau foarte plictisiți că venim să tulburăm liniștea pașnicului lor oraș... Recunosc că ieșenii au știut să salveze oarecum aparențele. Ciuda și neplăcerea lor nu îmbrăcau forme active, se exprimau printr-o surdă ostilitate, printr-o răceală caracteristică, printr-un fel de abținere sistematică jignitoare și pentru noi, bieți refugiați, profund dureroasă și profund regretabilă. Abia mai tîrziu, după luni întregi de conviețuire și de suferințe comune, raporturile au devenit mai intime, mai apropiate de ceea ce ar fi trebuit să fie de la început. Mă tem însă că aș greși dacă aș susține că au avut vreodată cordialitatea cu adevărat frățească ce ar fi trebuit să aibă neîncetat între fiii uneia și aceleiași țări și în niște clipe de așa cumplite suferințe și de așa înălțătoare speranțe.

Deocamdată grija de căpetenie a lui Mărzescu era aprovizionarea orașului mai mult decît încartiruirea refugiaților. Iașul nu era organizat ca să îndestuleze nevoile unei populații de trei ori mai numeroasă decît populația lui obișnuită și care pe lîngă aceasta creștea din zi în zi și din ceas în ceas. Pe de altă parte mijloacele de transport erau aproape inexistente. Nevoile armatei absorbeau totul. Micile depozite din oraș se topeau cu o explicabilă futeală. Piața era goală. În restaurante lumea făcea coadă și după cîteva zile o fărfurie de fasole era tot ce se putea obține. Iarna bătea la poartă. Proviziile obișnuite ale gospodăriilor ieșene erau deja pe sfîrșite. Lumea degerînd cerea să se taie pomi de la Copou și de prin grădinile publice. Toți acești refugiați neavînd nici o ocupație rătăceau toată ziua pe stradă, vociferau, se văitau, așteptau ultimele știri, le comentau, le denaturau. Transformaseră Iașul într-o mare agoră, într-o agoră din vremea decadenței...

În mijlocul acestei zarve, fierberi și învălmășeli Brătianu sosi de la Bîrlad. L-am pus imediat cu toții în curent de ceea ce se petrece. Afară de mici amănunte se aștepta la ce a găsit. Dar atitudinea reginei l-a surprins și l-a mîhnit. Furtuna trebuia potolită. În fața noastră stăteau mari îndatoriri. Trebuia să ne arătăm la înălțimea vremurilor și să împlinim cu hotărîre. Spectacole ca cele de la Iași erau manifestațiuni bolnăvicioase de natură a ne scădea și a ne dezonora. Ele trebuiau deci înlăturate cu energie. Fără a pierde o clipă Brătianu s-a pus pe lucru. Ne-a convocat în consiliu la Costinescu acasă. Ne-a repartizat rolurile. Alecu Constantinescu cu Vintilă Brătianu și cu Mărzescu trebuiau să la imediat în mînă chestia aprovizionării, cea mai urgentă din toate. Parlamentul trebuia convocat cît mai curînd. Ziua de 9 decembrie [1916] fu fixată de comun acord cu regele. Pînă atunci două acțiuni trebuiau întreprinse : întîi trebuia luat contact cu majoritatea și strînse rîndurile ei și, al doilea, trebuiau începute negocieri cu opoziția — în vederea dezarmării ei și a unei colaborări comune de guvern.

Pentru îndeplinirea primei acțiuni se hotărî ca să convocăm pe șerif, mai multe zile de-a rîndul, pe membrii majorităților la Mitropolie, la mine, la un ceai. La prima întrunire va participa și Brătianu care va face o expunere a situației ; la celelalte întruniri va veni dacă va putea ; dacă nu, vom expune noi situația deputaților și senatorilor. Eu am primit îndeosebi însărcinarea să mă ocup cu aceste întruniri parlamentare. Dar urma că fiecare dintre colegi și Mărzescu să vorbească de pe acum cu cei cu care erau în relațiuni mai intime.

Pentru îndeplinirea celei de a doua acțiuni, Alecu Constantinescu va pregăti terenul și pe urmă Brătianu personal va avea o explicație cu Take Ionescu. În același timp, Mărzescu va profita de relațiunile sale cu Dimitrie Greceanu spre a-l îndemna să intervie pe lîngă Take Ionescu în sensul dorit. Costinescu se oferi să vorbească și el cu Take Ionescu. Pe lîngă aceasta, eu am mai fost însărcinat să intru în legătură cu doi dintre solitari. Cu Matei Cantacuzino, cu care eram cam înrudit și în foarte buni termeni, și cu Iorga — care trebuia neapărat menținut în bunele dispoziții în care se afla. Misiunea pe care o avusesem pe lîngă Iorga în tot timpul neutralității și care fusese întreruptă, în parte, primele luni ale războiului — Brătianu îmi cerea s-o reiau acum cu toată stăruința. De corpul diplomatic avea să îngrijească Brătianu. Se va lămuri cu Poklewski, cu Fasciotti, cu Barclay și cu Saint Aulaire. De ceilalți nici nu voia să auză. Ziariștii străini au fost dați în sarcina mea, ca și presa internă care se reducea la vreo două ziare locale din Iași și care prin aceasta însăși și sub regimul cenzurei nu prezenta nici o importanță. În fine cu palatul, Brătianu nu înțelegea să rămîie în echivoc. Barbu Știrbey chemat din Bîrlad trebuia să vorbească reginei, să înlăture influențele ce în lipsa lui determinaseră schimbarea ei de atitudine. După aceea îl va cere și Brătianu o audiență. De rege, Brătianu abea se despărțise la Bîrlad și credea că poate în totul conta pe el.

Pînă la 9 decembrie, adică pînă la deschiderea Camerelor, timpul era scurt, mai puțin de opt zile. Cu toți am început să executăm hotărîrile luate și însărcinările primite. Și spre marea noastră mulțumire, toate măsurile de ordin politic erau îndeplinite cu succes. În cîteva zile furtuna era potolită, zarva înlăturată, agitația stinsă și criza dominată. Brătianu era iarăși stăpîn pe situație.

Cu majoritățile lucrurile au mers ușor. De fapt chiar înainte de sosirea lui Brătianu luasem contact cu mulți prieteni. Consfătuirile de la Mitropolie au avut numai meritul de a concretiza stringerea rîndurilor și de a ne da prilejul să vorbim cu parlamentarii din Moldova, care pînă atunci rămăseseră în județele lor. Bineînțeles erau multe nedumeriri și multe nemulțumiri. I-am lăsat însă pe toți să-și spună păsul, am discutat cu ei toate chestiunile pe îndelete și i-am solidarizat ușor cu politica guvernului. De fapt era firesc să fie așa. Afară de cei cîțiva ca Stere, C. Iarca, chiar Titu Frumușanu, care rămăseseră în teritoriul ocupat, toți cei ce ascultaseră de îndemnul nostru și veniseră în Moldova, toți erau principial de acord cu noi — că războiul acesta se impunea, că prin urmare trebuia să intrăm în acțiune. Cunoștința ce fiecare din ei avea despre situația internațională în genere, precum și afirmațiunea lui Brătianu că nu mai putea prelungi neutralitatea îi convinsese pe toți că nu puteam face o altă politică decît aceea pe care o făcusem.

Că planul nostru de război fusese întocmit de acord cu aliații — o știau și le-am confirmat-o cu amănunte. Că reușita acestui plan era în funcție de ruși și de Sarrail era lesne de înțeles pentru orice om de bună-credință. Că nici rușii, nici Sarrail nu se ținuseră de cuvînt — o vedeau singuri. Fiecare putea din propria sa experiență invoca o nouă mărturie și aduce o nouă dovadă. Prin urmare, ce rămînea după sfînta dreptate de imputat lui Brătianu : greșeli de amănunt ? Pe acestea le puteau scormoni adversari pătimași ; prietenii politici se socoteau chiar datori să le înlăture cu dispreț. Atitudinea lui Iliescu ? Era vădit că nu putea fi făcut răspunzător el de purtarea ciudată a lui Sarrail și de scandaloasa rea-credință a celorlalți aliați ; dealtminteri se știa că va fi îndepărtat de la Marele Cartier. Atunci ce mai rămînea ? De ce nu s-a încredințat din primul moment comanda lui Averescu ? Membrii majorității îl cunoșteau. Știau că are ambițiuni politice, îi vedeau complotînd cu opoziția, simțămîntul de partid îi mîna să fie protivnici și să aprobe prevederea lui Brătianu de a nu îi încredința o situație de care ar fi abuzat cu siguranță. Altceva trebuia lămurit cu reprezentanții majorității. Trebuia să li se arate că noi nu eram izolați, că eram o parte dintr-un tot frontul interaliat. Că victoria sau înfrîngerea avea să fie determinată de marii noștri aliați, că fatal acțiunea noastră avea un caracter secundar și subordonat, că astfel stînd lucrurile, eram de bună seamă îndrituiți să suferim de cele ce, din vina altora, trebuia să îndurăm astăzi, dar că la urma urmei față de problemul privit în întregimea lui dezastrul nostru era un incident dureros, atît și nimic mai mult. Adevărata chestie era : sorții de izbîndă ai aliaților au sporit sau au scăzut ? Dacă au scăzut, atunci da, descurajarea noastră ar fi legitimă. Dacă dimpotrivă, au sporit, însă atunci nu numai că nu subzistă motive de îngrijorare pentru viitor, dar putem mai mult decît oricînd privi viitorul cu liniște și cu deplină încredere.

Din toate informațiunile noastre rezulta în chip neîndoielnic că aliații erau mai siguri decît oricînd de victoria finală. Cu toate succesele ei trecătoare, Germania era sleită. Lupta cu foametea și puterea ei de rezistență era tot mai mărginită. În asemenea condiții ce putem risca : noi nenorociri, evacuarea întregii Moldove, soarta sîrbilor. Groaznic fără îndoială, dar ne vom retrage cu tot frontul rusesc pe Prut, pe Nistru, mai departe de va fi nevole. Ultimul cuvînt tot noi îl vom avea. Prețul va fi mai scump decît am crezut-o, dar idealul național va fi îndeplinit. Noi, pribegii, nenorociții de astăzi, vom fi în istorie generația fericită a înfăptuirii României Mari. Acest raționament, atît de simplu, atît de evident, a fost pentru cei mai mulți dintre prietenii noștri o revelație. Ca prin farmec a liniștit conștiințe tulburate și a reînviat speranțe pierdute. E curios, dar afară de rare excepții, aproape nimeni în acel moment nu-și dădea seama de solidaritatea frontului nostru cu fronturile aliate, aproape toți uitau că acțiunea noastră se încadrează în acțiunea generală. De îndată ce le învederai aceasta, optimismul înlocuia pe dată cel mai cumplit pesimism. Ca să fiu drept, cîțiva prieteni, cu toate lămuririle și argumentările noastre, au rămas sceptici, dar au păstrat scepticismul lor ascuns în fundul sufletului lor. Concursul ni l-au făgăduit cu tot devotamentul și dealtfel numărul lor a fost redus. Ceea ce voia în primul rînd Brătianu e ca parlamentul, cu tot dezastrul suferit, să dea țării și mai ales străinătății impresia că România — strînsă unită în jurul regelui și armatei ei — e hotărîtă să ducă lupta înainte alături de aliați, orice s-ar mai întîmpla și pînă la capăt. Această impresie toți prietenii din majoritate ne-au asigurat că vor da-o în chipul cel mai categoric. Nu le putem cere mai mult. Partidul național liberal dovedea astfel încă o dată în ceasuri de foarte grea cumpănă ce admirabil instrument de guvernare este. Brătianu putea fi nu numai mulțumit, dar mîndru.

Cu opoziția, de asemenea, greutățile au fost lesne învinse. Lipsit de sprijinul palatului, văzînd că parlamentul nu poate fi sustras influenței lui Brătianu și aliații stăruind pentru un guvern național — ce era să mai facă Take Ionescu ? El avea mania tranzacțiilor atît de adînc înrădăcinată, încît se pretindea că chiar atunci cînd e să cîștige un proces, tot prefera să recurgă la o tranzacție. Dar cînd procesul era pierdut se putea să nu primească Take Ionescu tranzacția ce i se oferea și încă o tranzacție din cele mai onorabile ? S-a convenit deci că Take Ionescu și trei din prietenii lui să intre în guvern. Persoanele și amănuntele se vor fixa după întoarcerea regelui. Noul guvern să se constituie imediat după deschiderea Camerelor. Brătianu ținea ca să se prezinte în fața parlamentului cu guvernul cu care declarase războiul. Take Ionescu își lua totdeauna angajamentul să se înțeleagă cu parlamentarii din partidul său, pentru ca nici ei să nu ajunece pe povîrnișul incriminărilor violente — așa încît reprezentațiunea națională să se înfățișeze cu demnitate înaintea lumii, iar nu sfîșiindu-se prin lupte intestine.

Cu solitarii, izbîndă pe toată linia. Matei Cantacuzino capitulase sub focul convergent al lui Victor Antonescu, al lui Mărzescu și al meu. Și lui îi scăpase noțiunea solidarității frontului. Argumentele mele în această privință l-au surprins plăcut, întîi, și l-au convins pe urmă. Va veni la Cameră în dispoziții amicale. Iorga, într-o stare de spirit excelentă, biciuia pe cei ce în asemenea momente se țineau de intrigării meschine. Era plin de încredere în viitor, nu se preocupa decît de „Neamul Românesc", scotocea toată prăvălia anticarului Kupfer [din] strada Lăpușneanu și se dispera fiindcă nu mai găsea cărțile vechi, edițiile rare de pe vremea lichidării bibliotecilor boierilor săraciți. O vizită a lui Brătianu, cu mulțumiri și cuvinte de laudă, ne asigurase nu numai simpatia dar activa sa colaborare. Pe [A. C.] Cuza am convenit să-l lăsăm în plata Domnului. Mărzescu sau Mortun ne atrăsese atenția că la el spiritul de contradicție e atît de dezvoltat, încît va fi destul să vază că îi cerem ceva — pentru ca pe dată să facă contrariu. Pe de altă parte să contractăm față de el fie chiar obligațiuni morale nu ne convenea. O notă discordantă și pornită de la un om ca el nu putea compromite armonia de care eram asigurați. Cei mult putea s-o confirme.

Cu diplomații, Brătianu știa întotdeauna să se înțeleagă cînd voia să-și dea puțină osteneală. Prin inteligență, prin dibăcia, prin farmecul său îi seducea ușor. Barclay nu cerea decît să fie convins. De la Fasciotti se obținea totul dîndu-i-se importanță. Ce costa în asemenea împrejurări să îi dai chiar importanța pe care n-o avea ? Saint Aulaire a fost mai rezervat, dar Misiunea franceză și Parisul cereau ca România să fie încurajată și autorii războiului susținuți. Cu Poklewski era inutil să mai vorbești — era rechemat. Unul din înalții demnitari ai curții, unul din intimii împăratului, generalul Massoloff, fusese desemnat să-l înlocuiască. Totul s-a redus la efuziunile unei despărțiri pe care și unul și altul o regretau sincer.

Eugen Seceleanu sau virtualitatea imposibilă

Mărturisesc că m-am tot frămîntat cum să încep aceste rînduri triste, încărcate de emoție. Plecasem de numai cîteva minute din biroul redactorului șef al revistei pe care Eugen Seceleanu a slujit-o cu vervă și ironie subțire dar și cu devotament politic și profesional, timp de mai mulți ani ; eram sub puternica impresia a sarcinii pe care mi-o luasem, la ideea poetului Adrian Păunescu, aceea de a scrie o evocare despre cel care nu mai este Eugen Seceleanu, o evocare pe cît de tristă pe atît de necesară, metamorfozată într-o grea dar măgulitoare misiune pentru mine. Mă dusesem la poet să-i prezint mai multe documente aparținînd prietenului comun, pentru a le găsi un rost ; rămăseseră la mine întîmplător, de mai mulți ani, într-una din serile prelungite la un pahar de Stolicinaia, în jurul unei teme pasionante, în care aproape totdeauna ei găseau argumente mai persuasive. Documentele rămăseseră la mine dar, din indolența mea, care nu-mi este imputabilă și dintr-o lipsă de interes caracteristică lui (pentru că nu-l interesau decît ideile generoase ale acestei societăți românești și cum să contribuie la transpunerea lor cît mai „eficientă" în practică) nu i le-am restituit nici pînă în clipa în care ar fi urmat să ne îmbătăm atunci cînd, împreună am fi devenit un patriarh de 80 de ani. A murit fără a împlini măcar 40 de ani, după ce fusese un fel de Ion Theodorescu înainte de a deveni Arghezi.

A trăit mult, a trăit puțin ? Nimeni nu se poate pronunța. Timp de peste 15 ani a „făcut" vreo 5—6 meserii, pînă cînd și-a găsit nu vocația, pe care oricum o avea, ci mai curînd „terenul" de afirmare a talentului său spumos, tumultuos care „dădea afară" de finețe și ascuțime, înscriindu-se pe filiera Ilf și Petrov. Cînd îmi amintesc cu cîtă profunzime și ironie îmi vorbea despre personajele lor simțeam că spiritul lui ar fi putut scoate la iveală ceva asemănător sau poate mai colorat, mai viu, mai caustic, la adresa multor strîmbăciuni care-l inspirau ; el, Eugen Seceleanu, putea fi într-adevăr unul din scriitorii care să ajute societatea exact în partea ei bolnavă, acolo unde oamenii își mai declină, într-un fel sau altul, calitatea de oameni dar mai ales, abdică de la principiile și normele unei conduite morale atît de frumos și de permanent înrădăcinată în românul nostru dintotdeauna.

Nu cred, după cum l-am cunoscut, că i-ar fi făcut plăcere aceste aprecieri ale mele, dar sînt sigur că, în cel mai bun caz, le-ar fi luat drept una din puținele sincerități și încurajări care i s-au arătat. Cred însă că în condiții normale ar fi fost mai curînd pentru mine o plăcere să-i încerc vreo recenzie la cărțile pe care nu a mai apucat să le scrie.

El primea succesele și înfrîngerile urmînd sfatul marelui Kipling : „If you can meet with Triumph and Disaster, /

And treat these two impostors like the same, /.../ Yours is the Earth and everything that's in it, / And — which is more — you'll be a man".

Cînd s-a scris despre el în „Flacăra", la dispariție. (din păcate numai aici), a fost mai curînd prezentat drept ceea ce a fost. Cu conștiința împăcată de un adevăr axiomatic — l-am cunoscut foarte bine ideile, explozițiile, valențele și încăpățînarea — eu sînt nevoit, din nefericire, să scriu acum despre ceea ce ar fi urmat să fie. Virtualitatea imposibilă, acest paradox adevărat, trebuie înțeleasă în sensul că el se lansase pe drumul afirmării serioase și profunde, din care nu-l putea opri decît ceea ce l-a oprit în mod imoral și nedrept, dar omenește.

Aș putea fi întrebat cui prodest aceste rînduri ? Aș răspunde imediat și fără șansă de replică : ele vor să servească o idee ; ideea care l-a condus tot timpul trăirii lui dar pe care n-a apucat s-o fructifice ; el a apucat numai să arunce sămînța adevărului și mijloacele de a-l cultiva pînă va crește spre maturizare. A lăsat în jurul lui ceea ce mulți confrați se trudesc abia să găsească și truda le este adesea zadarnică ; pentru că poți ști ce căuta dar nu știi cum să descoperi și dacă descoperi, nu știi să valorifici. El ar fi știut să valorifice ceea ce găsise de mult, fiindcă mijloacele de care dispunea țineau de valoarea lui intrinsecă, lăuntrică, intimă ; era ideea de mai bine, de armonie prin luptă, de simetrie morală sau de perfecțiune sferică (așa cum învățase el în facultate de la Democrit).

Tuturor celor cunoscuți le vorbea de această calitate pe care mai puțini dintre noi o avem. El ar fi îndreptat multe lucruri strîmbe prin scrisul lui atît la revistă cît și, mai ales, prin scrierile de care avea convingerea că nu mai poate scăpa. Erau ideile care nu-l lăsau în pace. Era un pasionat în tot ce făcea și credea cu convingere — ca și mentorul lui literar, Miron Radu Paraschivescu — că adevărul, valoarea și dreptatea trebuie să triumfe. Relatările lui cu autorul nemuritoarelor „cinitice țigănești" nu-mi erau foarte bine cunoscute : noi cînd ne întîlneam nu simțeam nevoia vreunui element de extremitate, fiindcă aveam prea multe a ne spune.

Totuși, mi-au rămas cîteva frînturi de gînduri exprimate de „maestru" dintre care nu pot să nu amintesc de îndemnul pe care-l făcea, de „a scrie cu inversunare" după ce-i citise cîteva pagini „excelente".

Nu știu cît l-a ajutat (sigur l-a ajutat moral) M.R. Paraschivescu să-și vadă „copilul" respirînd și iradiind idei novatoare în literatura noastră, dar sînt sigur că după acea primă și ultimă carte nu ar mai fi simțit nevoia de sprijin, fiindcă ei era deja circumscris sferei celor hărăziți a înrîuri sufletele oamenilor.

După moartea lui M.R. Paraschivescu, care s-a petrecut acum zece ani (poate că cineva se va gîndi la această cifră rotundă...) soția acestuia îi scria amicului meu : „...Poți veni pe la noi ori de cîte ori te vei simți mai singur decît într-un pustiu. Noi îți vom arăta relicvele unui vapor care cîndva avea ancora sus dar de pe puntea căruia se mai poate visa.

Cu caldă afecțiune, Lena Paraschivescu, Vălenii 12.III.1971".

Chemat pe corabia rămasă fără timonier, avea să o părăsească, la rîndu-i, după numai aproape zece ani, timp în care abia învățase să o conducă singur.

Nu mai știu cîți ani a muncit la micul său roman „Eternitate locală" fiindcă era în stare de explozii neașteptate, în care putea așterne pe hîrtie zeci de pagini dintr-o răsuflare ; după cum avea perioade în care se frămînta cu tot felul de probleme, dintre care necazurile de viață personală, de familie ori de tracasare profesională, nu erau dintre cele mai mărunte.

Sigur este că de scris, l-a scris repede, după o gestație poate de o viață dar pînă la momentul nașterii editoriale i-au trebuit ani de umblături și clocăniturl la porțile inerției sau ale celor care nu puteau accepta ideea că „ascensiunea lui nu poate fi oprită". S-a întîmplat totuși să li se facă pe plac și încă total dar pentru asta nu-i nimeni vinovat.

Intervențiile pe care și le-a permis prin M.R. Paraschivescu au fost de ordin moral și nu au ținut de probleme administrative, de procedură, de care însuși maestrul nu a fost lipsit, așa cum rezultă dintr-o frumoasă scrisoare adresată emulului său. Sprijinul sperat de la M.R. Paraschivescu era unul prea de fond ca să nu-i fie dat, iar aceasta, se pare, a cîntărit ceva în convingerea celor care nu aveau încredere într-un talent autentic.

Am cules de la prieteni de-ai mei, care s-au adăpat accidental în casa mea de la izvorul ironiei lui optimiste dar nefertătoare, impresii care confirmă total aprecierea privind ascuțimea spiritului lui ; nici una însă nu a putut exprima un adevăr pe care eu i l-am putut descifra : numai rigorile publicistice l-au făcut mai reținut și i-au știrbit oarecum din vervă și sarcasmul de care-i plăcea să se folosească în deplină voluptate în discuțiile libere sau le-ar fi „valorificat" în scrierile de anvergură la care se înhămase și pe care avea datoria să le realizeze ; spre binele și desfătarea celor care astăzi nu-l mai pot citi. Această tristă evocare nu poate fi la înălțimea spiritului prietenului meu și îndrăznesc să afirm că, din cauza întreruperii intempestive a firului și filonului său creator, nimeni nu s-ar putea hazarda în aprecieri exclusiviste și definitive ; pentru că el nu s-ar fi definitivat niciodată.

Răsfoindu-i hîrtiile rămase la mine, chiar și după transcenderea lui în „eternitate locală" — fiindcă de una mai largă nu a avut parte — mi-am dat seama că am greșit de două ori : o dată pentru că nu le-am răsfoit din vreme pentru a i le înapoia și a doua oară cînd, la trăsnetul care a survenit, nu am alergat acolo unde trebuia (și unde am ajuns atît de tîrziu) pentru a le reda, sub această formă stingace, celor care poate încă așteaptă de la el alte și alte cărți. Repet că nu-mi reproșez decît acum faptul că i-am respectat intimitatea gîndurilor și a hîrtiilor lui valoroase : abia împreună cu poetul Adrian Păunescu, emoționați amîndoi, am aflat pentru prima dată de existența și conținutul documentelor (fotografii foarte semnificative pentru stilul de viață și de gîndire, corespondență amintită, certificate medicale, demisia lui de la pompieri). Păcat că nu am găsit și reflecții scrise de-ale lui asupra unor probleme ale literaturii sau ale vieții literare.

Mult m-a impresionat carnetul lui de student în care am depistat singura notă de 6 — la una din materiile înrudite cu cea care mai tîrziu avea să-i fie sursă de existență. La celelalte obiecte, în special la cele care aveau să-i dea profilul filozofului profund și larg, studentul Eugen Seceleanu avea aproape numai 10. Cu toate acestea la terminarea facultății — deși nu cu magna cum laudae — nu a avut noroc de o repartizare pe măsura valorii sale. Pentru început a funcționat scurt timp ca profesor într-un sat, din Dobrogea mi se pare ; apoi s-a metamorfozat în ofiter filozof după care, împrejurările anilor 1968—1974 l-au dus, ca educator, la un cămin de surdomuți, pentru ca înainte de „Flacăra" să fie redactor la revista pompierilor. Îmi amintesc cu cîtă ironie la adresa oamenilor și cu cîtă simpatie la adresa patrupedelor lătrătoare, îmi povestea episodul cu un cîine brun, personajul principal dintr-un reportaj reușit.

Este foarte probabil că, dacă l-ar fi întîlnit pe prietenul lui, Adrian Păunescu, ceva mai devreme, acesta l-ar fi ajutat să scuturească mult din tevatura la care a consimțit pînă la apariția cărții vieții lui, fiindcă poetul îl cunoaște bine și știe spre ce se îndrepta vulcanicul Seceleanu : dar această întîlnire s-a produs abia cu cîțiva ani înainte de a ne părăsi și n-a mai avut răgazul să profite de colegialitatea într-ale jurnalisticii a redactorului lui șef.

Aici, la revistă, și-a desfășurat talentul și verva caracteristice dar, așa cum spuneam, numai în cărțile la care sigur gîndea și-ar fi manifestat plenar spiritul lui ascuțit și pătrunzător.

Această pagină vrea să fie tocmai un argument pentru ceea ce prietenul Eugen Seceleanu ar fi trebuit să fie și ar fi fost cu siguranță : o figură proeminentă a literaturii noastre contemporane.

CONSTANTIN C. DRAGUȘANI

N.R. Aflăm din partea Editurii M. Eminescu că un amplu volum cuprinzînd reportajele publicate de Eugen Seceleanu în paginile revistei noastre urmează să apară în curînd, fapt ce va ilustra și argumenta ideile articolului de mai sus.

Ultimul monolog la T.V.

TOMA și șarpele

(Toma apare cu un turban de fachir și un coșuleț de rafie.)

— Bună seara, tuturor. Acum mi-a venit și mie rîndul să mă produc...

(Scoate un flaut și începe să cînte. Din coșuleț iese un șarpe — butaforie — care începe să danseze.)

— Îmi dați voie să vi-l prezint pe partenerul meu : Costică !

SARPELE : Sssst !

TOMA : Ce sssț, că încă n-am spus nimic ?... Să vă povestesc mai întîi cum am devenit îmblînzitor de șerpi. În anul care de-abia a trecut am împlinit 50 de ani de viață și 30 de teatru și actorii din teatrul nostru s-au gîndit să-mi facă un dar. Cineva a propus să mi se trimită o sticlă de șampanie. Dar s-a găsit un coleg care a spus : „Toma nu bea, ce rost are șampanie ?"

— Poate o fi mai nimerit un tort cu lumînărele...

— Nu e bine, a zis colegul, că lumînărelele miros a misticism.

Și a rămas că se îngrijește el să-mi trimită ceva drăguț. Și mi-a trimis o anonimă cu...

ȘARPELE : Sssst !

TOMA : Ai dreptate, Costică.... Nu-i nimic de făcut cu colegul ăsta al meu. Mai degrabă îmblînzești un șarpe. Așa l-am îmblînzit eu pe Costică, pe care l-am luat de la circ. Acolo era vacant un post de șarpe. Au dat concurs un șarpe boa, unul cu clopoței, altul cu ochelari și Costică. Și a reușit un... purice, care l-a ciupit pe șeful personalului. Lui Costică i s-a propus, în

schimb, un post de... curea de ceas. A refuzat și a devenit partenerul meu.

— Mă, Costică, l-am întrebat. Tu ai ceva practică în meseria asta de artist?

— Nu am și nici nu-mi trebuie !

— Cam tot așa mi-a răspuns și un cunoscut de-al meu, student la zootehnie. Cînd a ajuns el la fermă, brigadierul i-a zis : „poftim un șorț, poftim un scăunel, du-te și mulge vaca !" După o oră s-a întors, studentul, stropit cu lapte de sus pînă jos.

— Ce s-a întîmplat ?

— Nimic, am izbutit să-i pun șorțul, dar n-am reușit s-o așez pe scăunel.

ȘARPELE : Sssst !

TOMA : Ce sssț ? Altădată să se ducă la practică. Ce dacă e nepotul lui...

SARPELE : Sssț !

TOMA : Oricine ar fi, mie nu mi-e frică nici de....

SARPELE : Sssssț !

— TOMA : Ai dreptate, Costică ! Ce-mi trebuie ?... Mai bine vorbim despre altceva. O dată l-am întrebat pe Costică cum se înmulțesc șerpii, iar el m-a întrebat cum se înmulțesc oamenii. I-am răspuns că foarte simplu. Se aduc la „Cocorul" cojoace și... oamenii se înmulțesc imediat... Dar ce mă interesează pe mine... Mai bine să vă spun altă istorie. Eu, cu Costică, mîncăm la restaurant. La noi în cartier era un singur restaurant de categoria a doua, unde se mînca a-nțilia. S-a închis, pentru renovare, și acum avem un snackbar, unde mîncăm a doua și plătim a-nțilia. Tăburete plușate, hă-hă, oglinzi hă-hă, remiză hă-hă-hă-hă ! Dau să intru și portarul zice : „Nu se poate ! N-aveți cravată. La noi ținuta e obligatorie !"

Și atunci îi arăt un client îmbrăcat în pantalonași, pardon, inexprimabili.

— Dar dînsul ?

— Dînsul nu intră, dînsul iese...

SARPELE : Sssst !

TOMA : Ce sssț ? Lasă-mă să mă răcoresc....

ȘARPELE : (îi spune ceva la ureche)

TOMA : Costică zice că dacă vreau să mă răcoresc, mai bine deschid fereastra decît să...

ȘARPELE : Sssssst !

TOMA : Ai dreptate, Costică. Ești un partener ideal... Înainte de Costică am avut o parteneră tînără, frumoasă, dar cam snoabă. Cică, ea dacă e bolnavă nu calcă în policlinică și merge numai la doctor acasă. Într-o zi se duce la consultație, intră, se dezbracă...

ȘARPELE : Sssț !

TOMA : Se dezbracă, așa-i la doctor! Se dezbracă și zice : „Vă rog să-mi spuneți sincer, fără menajamente, ce credeți că am ?"

Omul se uită la ea... se uită... și spune : „Aveți trei lucruri :

— Aveți un rui, prea violent, pe buze... Aveți cîteva kilograme în plus și al treilea, ați face bine să vă schimbați ochelarii de soare cu unii de vedere. Nu de alta, dar medicul locuiește cu un etaj mai sus. Eu sînt arhitect !

ȘARPELE : Sssț !

TOMA : Costică, dacă mă tot sîcîi, îmi pierd șirul. Ce Dumnezeu mai vroiam eu să vă spun ?... Asta era ! Într-un orășel, la o băcănie, era un vînzător foarte bisericos și un primar foarte lăudăros. Într-o zi vine un client și întreabă : „banane aveți ?

— Mulțumită lui Dumnezeu, banane avem, zice vînzătorul.

— Dar măsline aveți ?

— Mulțumită lui Dumnezeu, măsline avem.

Primarul, care era în inspecție, aude și se supără :

— Nu mai tot spune „mulțumită lui Dumnezeu" cînd de aprovizionare mă ocup eu, primarul.

Vînzătorul dă din cap, adică a înțeles, iar clientul îl întreabă, mai departe :

— Mălai aveți ?

Și vînzătorul îi răspunde :

— Mulțumită primarului, mălai n-avem !

ȘARPELE : Sssssst !

TOMA : Ce vrei, Costică ?

ȘARPELE : (îi spune ceva la ureche)

TOMA : Cum ? Nu, nu... pe-asta spune-o tu, și-o știi eu. A, ți-a pierit graiul ?... Ei, lasă că spun tot eu. Ceva din ziare. Cică a fost odată o conferință pentru dezarmare. După încheierea cu succes a lucrărilor cîtiva participanți au organizat o partidă de tenis de cîmp, cu rachete... Sol-sol, aer-sol, sol-subsol și alte mîngîieri „pasnice" care tulburau zborul porumbeilor... Iar eu porumbeii nu mi-i pot închipui decît albi și frumoși, plutind pe cerul senin al întregii lumi, așa cum vă doresc să se întîmple la anul și la mulți ani...

DAN MIHAESCU
OCTAVIAN SAVA
GRIGORE POP

Lumea în care trăim

Uraniul și soarta unei țări

Namibia. 824 269 kmp. 1 500 000 locuitori. O țară uriașă ca dimensiuni, puțin populată. O istorie ce se pierde undeva prin negura vremurilor. Nu vom încerca să răsfoim prea mult prin paginile ei, deși nu lipsesc momente deosebit de semnificative. Poate ar fi cazul să amintim de 1884 — cînd Germania, în căutare de colonii, a acaparat acest teritoriu, de începutul acestui secol — marcat de marile revolte ale băștinașilor, de anul 1920 — cînd Germania înfrîntă a cedat administrarea acestui spațiu imens Republicii Sud-Africane. S-a schimbat atunci ceva? Nu! Sud-africanii au adus un regim și mai asupritor, ignorînd speranțele și interesele locuitorilor. Namibia a trăit de atunci ani negri. Fără să piardă speranța. Fără să abandoneze lupta. Fără să se retragă în resemnare. Cazul Namibiei a fost adus la cunoștința popoarelor. Vălul tăcerii n-a acoperit soarta acestui teritoriu. Lumea a aflat adevărul.

În 1966, Adunarea Generală a O.N.U. a retras Africii de Sud mandatul de protectorat asupra Namibiei, iar administrarea acestui teritoriu a fost plasată sub responsabilitatea directă a Națiunilor Unite prin Consiliul pentru Namibia. O hotărîre înțeleaptă dar care de un deceniu și jumătate rămîne în documentele de arhivă. De atunci, de 15 ani, problema Namibiei continuă să se afle printre permanentele ordinii de zi a sesiunilor Adunării Generale a O.N.U. Se discută, se votează. Însă nici un progres real nu este înregistrat. În ciuda numeroaselor rezoluții și hotărîri ale O.N.U., în ciuda sancțiunilor economice și politice împotriva regimului rasist din Africa de Sud, Pretoria continuă să ocupe în mod ilegal teritoriul Namibiei și să refuze accesul poporului namibian la independență. Regimul apartheidului sporește continuu trupele de ocupație, subminează eforturile întreprinse sub egida O.N.U., refuză să trateze cu SWAPO, singurul reprezentant autentic al poporului namibian. În schimb, încearcă să împingă în scenă marionetele sale locale. Chiar înaintea Conferinței de la Geneva, ministrul de externe sud-african afirma cu cinism că țara sa preferă să susțină în continuare sancțiunile economice ale comunității internaționale decît să consimtă la preluarea puterii în Namibia de către reprezentanții SWAPO. Ca și cum soarta Namibiei ar trebui decisă la Pretoria...

Cunoaștem ceea ce s-a întîmplat la masa negocierilor de la Geneva: conferința a eșuat, deoarece Pretoria nu a dorit să se ajungă la un acord. A fost un sabotaj deliberat, o acțiune întreprinsă cu scopul de a împiedica accesul la independență reală al Namibiei. Cum se explică aceasta?

Dedesubturile situației sînt mai simple decît s-ar părea. O privire asupra hărții economice a Namibiei explică în mod limpede lucrurile. Teritoriul Namibiei dispune de impresionante resurse de materii prime strategice, a căror exploatare aduce marilor monopoluri profituri imense. La Rossing, la 50 km vest de Windhoeck, se găsește cea mai mare mină de uraniu din lume, a cărei productie anuală, de aproximativ 3 000 tone, depășește pe cea a tuturor exploatărilor de uraniu din Republica Sud-Africană. Dar uraniul nu este singura atractie de pe lista bogățiilor namibiene. Teritoriul acestei țări este o adevărată „mină de aur" datorită importantelor zăcăminte de care dispune: zăcăminte de diamante, aur, argint, cupru, fier, cărbune, sare, mangan, zinc, cositor, wolfram și altele.

În majoritatea lor, țările occidentale sînt interesate direct în primul rînd de uraniul namibian. Companiile de energie nucleară din Marea Britanie, Franța, R.F.G., Japonia sînt principalii consumatori ai uraniului namibian. 40 la sută din importurile de uraniu ale R.F.G., spre exemplu, provin din Namibia. „Euratom"-ul vest-european a semnat, de asemenea, importante contracte pentru cumpărarea uraniului namibian. După 1973, odată cu „șocul" creșterii prețului petrolului în lume, interesul societăților occidentale față de extracția bogățiilor subsolului namibian s-a amplificat, accelerîndu-se procesul de exploatare a uraniului. Au fost investiți peste un miliard franci francezi, uraniul a fost căutat la adîncimi mai mari, numeroase alte noi companii au obținut drepturi de prospectare. Firește, magnații occidentali erau prea puțin interesați în respectarea rezoluției din 1974 a Consiliului O.N.U. pentru Namibia, potrivit căreia resursele minerale ale teritoriului constituie proprietatea exclusivă a poporului namibian și ca atare nu pot fi prospectate, exploatate sau vîndute decît după proclamarea independenței Namibiei. În ciuda rezoluției O.N.U., regimul rasist din Africa de Sud a creat — pentru a-și putea menține pozițiile amenințate de lupta de eliberare socială și națională — condiții deosebit de favorabile companiilor transnaționale, pentru exploatarea bogățiilor namibiene, facilități care asigură o rată maximă a profitului. Nu-i greu de înțeles că valorificarea resurselor țării nu a ameliorat condițiile de viață ale locuitorilor ei. Dimpotrivă, sărăcia lor s-a accentuat. Dar în același timp s-a accentuat și dorința lor de a deveni liberi.

Un joc complex de interese acționează în culisele politice pentru menținerea dominației sud-africane asupra Namibiei. Această încrengătură de interese reiese clar din faptele ajunse la cunoștința opiniei publice în ultimii ani. Astfel, exploatarea uraniului namibian se află sub controlul companiei „Rossing Uranium Limited", printre ai cărei acționari se numără firmele „Rio Tinto Zinc Ltd" (Marea Britanie), „Industrial Development Corporation" (Africa de Sud), „Rio Algern Mines Ltd" (Canada), „Minatome" (Franța) etc.

Namibia este bogată, însă bogățiile ei au trebuie să fie o sursă de nefericire pentru încercatul popor al acestei țări. Eșecul de la Geneva dovedește că în poziția sud-africană au prevalat interesele celor ce răpesc Namibiei avutiile ei. Acționînd astfel, guvernanții de la Pretoria au contat pe sprijinul din umbră al beneficiarilor uraniului și al celorlalte resurse ale Namibiei. Istoria dovedește însă în Africa, și nu numai în Africa, că drumul spre independență nu poate fi blocat la nesfîrșit. Soarta unei țări și a unui popor nu pot să depindă de calculul și profiturile societăților multinaționale. Namibia va ajunge la independență, chiar dacă drumul spre acest obiectiv este presărat cu dificultăți.

AL. PINTEA ■

Mondo, umano ?

Steaua n-a căzut!

S-ar putea să se fi ajuns acolo încît, cînd un ziar sau o revistă își încetează apariția, undeva, în marea noastră galaxie, să cadă o stea? Ar fi, acesta impactul firesc al galaxiei Gutenberg asupra altor galaxii sau mai curînd asupra oamenilor pentru care, azi, un ziar sau o revistă s-au încadrat normal în ritmul vieții cotidiene? Dar s-a întîmplat uneori ca, la așa ceva, să se ajungă prin mijloace deloc curate, prin perfidie, pentru a se sluji interese ale unui grup restrîns. Atunci, la dispariția ziarului sau revistei respective nici vorbă ca mica sau marea galaxie Gutenberg, ca să nu mai vorbim de cealaltă, să vibreze cumva. E firesc, e normal.

Așa a fost cazul unui săptămînal sud-african — „To the Point". A trăit opt ani, i-au apărut 450 de numere, iar la 19 decembrie anul trecut și-a încetat apariția. În afara celor care l-au „născut" nu l-a deplîns nimeni. Deși se prezenta insistent ca „independent", „To the Point" fusese oficial finanțat de un om de afaceri olandez (!), iar promotorul său nu era altcineva decît Eschel Rhoodie, fostul diriguitor al Departamentului sud-african al informațiilor, implicat în faimosul scandal al fondurilor secrete sud-africane, fugit din țară, extrădat, judecat, condamnat la închisoare și eliberat apoi pe cauțiune.

Ceea ce se știe azi cu precizie este că amintitele fonduri secrete n-au fost străine deloc de apariția săptămînalului „To the Point". Dealtfel, era un punct dintr-un mai vast „complot" conceput de Rhoodie, Connie Mulder (fostul ministru al informațiilor) și Van den Bergh (fostul șef al serviciilor secrete sud-africane) ce viza înființarea unui veritabil trust internațional de presă care să apere „apartheidul".

Astfel, în S.U.A., Rhoodie contactase un cunoscut editor de extremă dreaptă căruia i-a oferit 11,5 milioane dolari pentru a cumpăra „Washington Star". Afacerea a eșuat, dar cei trei n-au dat înapoi, atenția lor s-a îndreptat spre „Sacramento Union" (tot fără succes) și asupra unui canal TV. Pînă la urmă s-au cheltuit totuși 400 000 dolari pentru a cumpăra articole favorabile independenței... bantustanului Trankei. În Marea Britanie se pare că cei trei au reușit ceva mai mult, dar ei vizau un grup serios de presă, pe care doreau să-l transfere la New York și să facă din el axa și suportul imperiului lor internațional de presă. Și prin Franța s-au abătut, unde „Courrier austral" le-a făcut jocul din belșug. Joc care a fost întrerupt de dezvăluirile în lanț, apoi a fost curmat de „scandalul fondurilor secrete" sud-africane și al cărui protagoniști au dispărut mai curînd sau mai tîrziu din scenă. Așa a făcut recent și „To the Point" pe care nimeni nu l-a regretat. Nici măcar cei ce l-au botezat și lansat cu mare pompă! Firește, steaua n-a căzut!

DUMITRU CONSTANTIN ■

Cultura ca germen al dezvoltării

„Nu încetăm să învățăm" — acesta este titlul ultimului raport al Clubului de la Roma a cărui particularitate este specifică zilelor noastre, a fost elaborat de un american, James W. Botkin, o personalitate a Europei de est — Mircea Malița — și de un reprezentant al lumii a treia — marocanul Mahdi Elmandjra. Concluzia raportului poate fi sintetizată într-o singură frază: dacă există limite fizice ale creșterii, acestea nu se pot aplica asupra inteligenței umane, practic, inepuizabilă. Există însă o prăpastie imensă între gradul posibil de dezvoltare a gîndirii umane și modul în care aceasta este folosită.

Unul din autorii raportului, profesorul marocan Elmandjra, președinte al Federației mondiale pentru cercetarea viitorului, aprecia în „Le Monde Dimanche" că „istoria umanității poate fi redusă la două curbe: una a complexității crescînde a problematicii cu care aceasta este confruntată și alta a învățării, adică a capacității omului care a creat el însuși această complexitate de a o stăpîni cu ajutorul cunoștințelor sale utilizîndu-le în scopuri sociale sau culturale folositoare lui". Din nefericire, decalajul între curba complexității și cea a învățării nu face decît să crească și aceasta este ceea ce în Raportul Clubului de la Roma este denumită „prăpastia umană". Această prăpastie va putea fi depășită dacă sistemele de educație actuale vor fi reconsiderate în întregime.

Oamenii nu se pot ocupa de învățare cît vreme nu există o participare activă a celor interesați în a învăța și față de modul în care învață. Pe de altă parte, educația fiind un exercițiu ce se desfășoară pe o perioadă de timp destul de îndelungată, este necesară anticiparea evoluțiilor viitoare pentru ca persoana care a învățat să primească cu adevărat cunoștințe care-i vor servi în societate. Din nefericire nu se poate preconiza o deblocare a sistemului existent decît pe baza unei viziuni pe termen lung. Un sistem de predare, de învățare, nu poate fi modificat într-un singur an și nici cu ajutorul unei singure legi, indiferent de distinsul nume pe care-l poartă. Este nevoie să se scurgă o perioadă anumită pentru a se forma profesori, pentru revizuirea manualelor școlare, pentru ca primii profesori formați cu ajutorul acestui sistem să se poată adapta noilor studenți care se vor integra și ei în noul sistem. Dar, din păcate, media de longevitate a unui mandat de ministru al educației în cele 150 de state membre ale O.N.U. — după cel de-al doilea război mondial — nu atinge nici măcar doi ani. Iar oamenii care ocupă posturile politice, care au de rezolvat probleme imediate — pentru un început de an școlar, spre exemplu — nu pot avea aceeași capacitate de a reflecta pe termen lung. Fiecare țară trebuie să reacționeze conform propriei sale configurații politice. Or, se pare că de multe ori această configurație poartă vina formației elitiste a indivizilor. Este uluitor faptul că aproape 900 de milioane de oameni nu știu să citească. Se pune întrebarea dacă unele puteri nu frînează dezvoltarea educației popoarelor respective tocmai pentru a evita o anumită trezire a conștiinței acestora care ar putea duce la revendicări, la revoluții chiar? În fond, răspunsul la această întrebare îl constituie definiția subdezvoltării. O țară subdezvoltată este tocmai aceea care încearcă să frîneze utilizarea rațională a unor resurse umane. Este de neimaginat și nu poate fi scuzat faptul că astăzi, în aceste țări unde există analfabeți, se cheltuiesc credite enorme pentru îmbunătățirea eficienței porturilor, a sistemelor de irigare, a pistelor de aterizare din aeroporturi, dar nu se face nimic în direcția fructificării potențialului uman, care reprezintă singurul mod de democratizare a dezvoltării. Cîtă vreme vor exista analfabeți nu se poate vorbi de dezvoltare. Considerăm că acest gen de nedreptate — pentru că este realmente o nedreptate ca un tînăr născut în junglă, dintr-o familie săracă, să nu aibă decît o posibilitate din 20 de a merge la școală — nu poate fi combătut decît prin intermediul unui alt mod de abordare a învățămîntului și prin generalizarea acestuia.

Profesorul marocan a precizat că obstacolul numărul 1 în calea dialogului Nord-Sud trebuie căutat în valorile socio-culturale. Aroganța Nordului se face simțită, în primul rînd sub forma unui egocentrism cultural care împiedică aproape orice comunicare. Sudul este obligat să facă aproape toate eforturile pentru a înțelege limba, istoria, mentalitatea, geografia, ecologia Nordului. Nordul, la rîndul său, nu face un pas înainte spre a încerca să-l cunoască pe celălalt, să-l descopere pentru a comunica cu el. Odată cu deceniul '80 s-a intrat într-o perioadă de confruntări, de rupturi, care se vor face resimțite mai mult la nivel cultural decît monetar. Există un blocaj cultural. Și nu se va ieși din el de pe o zi pe alta. Se poate obține o deblocare economică și monetară printr-o lege, prin amendarea unui tratat, a unei convenții, dar în cazul structurilor mentale se pune din nou o problemă de învățare care în raport este denumită „învățarea socială". Omenirea se află într-o perioadă de înfruntări culturale. Prof. Mahdi Elmandjra a apreciat că toate transformările pe care le va cunoaște omenirea în curînd vor avea ca punct central cultura, integrînd în această noțiune tot ceea ce se numește comunicare și informație.

IOAN ROȘCA ■

Control polițienesc la Roma, determinat de recrudescența acțiunilor teroriste

Lumea se amuză

(După „NEUE BERLINER ILLUSTRIERTE" — R.D.G.)

„Devotament" cumpărat

Istoria nu a înregistrat un caz similar în care activitatea unei personalități să fi atras cu mai multă luare aminte atenția atentatorilor, cum a fost cazul lui Hitler. Așadar, putem spune că în materie de atentate Hitler deține cea mai bună performanță din toate timpurile, chiar dacă nu punem la socoteală atentatul de la München, regizat de führer în persoană, pentru a putea lichida opoziția. Aceste atentate dovedesc foarte clar impopularitatea în epocă, a dictatorului fascist.

Cu toate acestea însă, publicații occidentale de orientare de dreapta sau de extremă dreaptă, se străduiesc să acrediteze ideea că Hitler a fost cel mai iubit dintre toți conducătorii Germaniei, inclusiv de persoanele din anturajul său imediat. Logic, altfel ce impuls ar avea oamenii pentru a adera la ideologia fascistă ?

Iată însă că, pe de altă parte, publicații de prestigiu, și am numi în primul rînd revista „Stern", și-au pus paginile lor la dispoziția persoanelor capabile să dovedească contrariul afirmației de mai sus.

Cît de iubit a fost Hitler de poporul german o știm prea bine cu toții, știm și cît de mult l-au iubit unii dintre oamenii din imediata lui apropiere — colonelul Stauffenberg, de exemplu, autorul atentatului împotriva lui Hitler, eșuat în iulie 1944. Dar oare ceilalți conducători ai Germaniei fasciste să-i fi iubit fără margini și, mai ales, dezinteresat pe führer ?

Iată o întrebare la care încearcă să răspundă, și după părerea noastră reușește să o facă, ziaristul Peter Meroth de la revista hamburgheză „Stern".

„Dragostea", în special a militarilor, față de Hitler se măsura în valută, dacă putem spune așa, ar fi vorba deci, despre adaptarea la condițiile Germaniei naziste a zicalei potrivit căreia „obrazul subțire cu cheltuială se ține !"

De ce, de exemplu, era... topit după Hitler generalul colonel Heinz Guderian, șeful Statului Major al führerului ? Pentru că drept răsplată pentru meritele sale față de Reich, față de führer, el a fost împroprietărit cu o moșie care valora 1 250 000 mărci. Actul de împroprietărire, semnat de Hitler însuși, nu era însă decît transpunerea în practică a orientării teoretice a acestuia, exprimată la 22 iulie 1940, după ce scăpase ca prin minune din atentatul care avea să intre în istorie sub numele de „Operațiunea Walkiria" : „Cu cît voi recompensa mai substanțial faptele de eroism, cu atît ofițerii mei vor fi mai mult legați de mine !"

Cu cîteva zile înainte de a pronunța aceste cuvinte semnificative prin ele însele, el a înmînat unui număr de doisprezece generali... bastonul de mareșal, astfel încît, la acea dată, Germania era țara cu cel mai mare număr de mareșali pe cap de locuitor ! Iar îndemnizația de 4 000 de mărci pe lună, care însoțea... bastonul, era, ce-i drept, de natură să-i lege și mai mult pe subalternii de conducătorul lor. În cazul eșuării unui nou atentat, îndemnizația ar fi putut urca la, să zicem, 8 000 de mărci, nu ?!

Dictatorul dispunea de un fond special pe care îl manevra după bunul lui plac, după cum îi cereau interesele. Dacă în anul 1933 acesta era de numai 150 000 mărci, el a ajuns în 1935 la 3 300 000 mărci, în 1943 la 20 milioane mărci, iar în 1944 la 40 de milioane mărci. Hitler și acoliții lui au găsit și modalitatea „neutră" sub care acești bani puteau fi cheltuiți : „sume alocate pentru dezvoltarea culturii".

Dictatorul a înțeles foarte bine un lucru și anume acela că „puterea lui se-n taină legată de acești" subalterni-colaboratori ai lui, în special de cei îmbrăcați în uniformă. Iată, dealtfel, cum se sfîrșea scrisoarea, semnată personal de Hitler, care însoțea darul ce recompensa devotamentul primitorului : „Considerați așadar, domnule mareșal, acest dar ca pe o expresie modestă a recunoștinței mele personale, a întregului popor german, în numele căruia mă străduiesc să contribui la îndestularea vieții dv. personale. Adolf Hitler."

NICOLAE NICOARĂ

(După „LES NOUVELLES DE MOSCOU" — U.R.S.S.)

VALORI ROMÂNEȘTI ÎN UNIVERS

B. Fundoianu, filozoful

Reeditarea operei poetice a lui B. Fundoianu a fost întîmpinată cu bucurie iar a volumului de eseuri (**Imagini și cărți**, Editura Minerva, 1980) ca un eveniment. Acum s-ar cuveni întregirea firească a nobilului demers editorial cu creația filosofică, cu atît mai mult cu cît redescoperirea lui Fundoianu-filosoful în gîndirea europeană este astăzi un fapt. Cartea lui filosofică **La conscience malheureuse (Conștiința nefericită)** apărută în 1936 (la Editura Denoël et Steele, Paris) și retipărită recent tot la Paris (la Editura „Plasma") mărturisește forța vizionară a gînditorului, presimțirea acută a pericolului reprezentat de nazism pentru umanitate, primejdie căreia avea el însuși să-i cadă victimă la 2 octombrie 1944, cînd a fost asasinat în camerele de gazare de la Birkenau-Auschwitz. În 1936, în timp ce răuvoitoare Parce îi preparau martiriul, el invita filosofia să scruteze binomul dramatic al epocii (condiție nefericită — conștiință nefericită), să surprindă absurdul și să facă zid contra lui, să nu îngăduie nici o știrbire a demnității umane. Ceea ce părea atunci doar plăsmuire de cărturar erudit, muncit de amare îndoieli, apare astăzi, sub șirul timpului doveditor, mărturie a unui filosof-militant, întrevăzător de triste certitudini. De aceea și prinosul de recunoaștere și recunoștință ce i se aduc acum. Și pe care-l merită.

Că drumurile creației ultime a lui Fundoianu duc toate spre filosofie, nu-i surprinde pe iubitorii scrisului său. Semnele se vădeau de mai înainte. Multe poeme sînt fermecate de miracolul gîndului (în poezia „Filosofie" își propunea „să-mi sculptez gîndirea în infinit cu dalta"), multe eseuri încheagă colocvii scînteietoare cu rafinați cugetători, iar învolburatele experiențe de viață ale celui ce împărtășește neodihna rătăcitoare a lui Ulise îi nutresc viguros meditația. Și totuși, **Conștiința nefericită** este o carte-surpriză : ea atestă că Fundoianu (Benjamin Fondane) nu numai că iubea filosofia dar o și trăia; nu se mărginea doar să o comenteze ci să o și creeze. Înlăuntrul ei comentatorul de filosofie și creatorul comunică bilateral și, dacă brutala lui azvîrlire în neființă nu s-ar fi produs, oare ce cote ar fi atins această comunicare ?

Trăitor într-o lume în criză, răscolită în subteran de tenebre, Fundoianu polemizează cu două tendințe filosofice opuse: prima, de a „raționaliza" acest real convulsiv, ce violentează rațiunea și, a doua, de a revela convulsia lui, dar a capitula cu disperare în fața ei. Cum să fie adevărată spusa lui Hegel că tot ce e real este rațional, cînd realitatea crudă a înjosirii omului, a îngrădirii libertății, a amenințării dreptului la viață, o contrazicea obstinat ? Filosoful care acceptă ca „rațională" o asemenea realitate — spune Fundoianu — se umilește să salute pălăria lui Gessler (în drama **Wilhelm Tell** de Schiller, personajul Gessler era asupritorul ce poruncise localnicilor elvețieni să-i salute pălăria). Bovarismul, exilul sau evaziunea din real sînt ineficace. Iată cazul lui Husserl : a refuzat realul, l-a pus între paranteze, s-a retras în citadela cogito-ului ; însă realul s-a răzbunat asupra lui. Într-o notă (**La conscience malheureuse**, ediția 1936, pag. 295) Fundoianu reamintește cu posomorită ironie : „În timp ce Husserl, maestrul necontestat al gîndirii germane, se abținea de la real, realul, el, acționa. El transforma societatea germană, instaura dictatura, nazismul, abandonul rațiunii, masacrul legal al evreilor. El îl smulgea pe Husserl de pe soclul său de cel mai mare filosof german actual și făcea din el un simplu ne-arian dat afară din post pur și simplu [...]". Dacă fuga de real e iluzorie, arată Fundoianu, scormonirea lui haotică, deznădăjduită e vinovată căci, neputincioasă fiind, se face complice cu el. Pe acei gînditori ce se complac într-o morbidă beatitudine a suferinței, Fundoianu îi dezavuează, îi mustră, îi cheamă să se transforme din dascăli de resemnare în combatanți împotriva răului. Așa cum a fost el, cu condeiul și fapta, pînă la ultima suflare.

Sumarul oarecum compozit al cărții (sînt alăturate în aceeași galerie figuri deosebite ca Nietzsche, Gide, Montaigne, Bergson, Freud, Husserl, Heidegger, Dostoievski, Kierkegaard, Șestov), titlul el tulburător, aerul dantesc de pogorîre în infern, avertismentul că rațiunea maltratată poate deveni „avocat al diavolului", au contribuit la faima el de apariție singulară: insolită. Rostirile patetice de filosof-tribun sperau să trezească la vigilență cugetele. „Sîntem în același timp, în calitate de cetățeni ai nefericirii sociale, ființe politice și, în calitate de cetățeni ai nefericirii umane, ființe metafizice" (**op. citată**, pag. x). Despre el s-au pronunțat reputate nume în gîndirea apuseană (și se pronunță și azi), cartea lui a suscitat totdeauna dezbateri, niciodată indiferență. Lui Jean Cassou, unul dintre admiratorii lui Fundoianu în cultura franceză (îl considera un „metafizician tragic" din stirpea lui Unamuno) i s-a părut la început că filosofia sa ar fi prea eterică și abstractă ; a revenit însă categoric mai tîrziu asupra acestei reticențe, recunoscînd că destinul cumplit al „metafizicianului tragic" a adeverit realismul și concretețea dureroasă a filosofiei sale. Timpul a corectat și alte opinii : de pildă, asimilarea lui Fundoianu ca existențialist. Ea este întemeiată, și încă din multe motive : el nu se revendică de la Heidegger, respinge „condamnarea" la angoasă și neant a condiției umane, definește omul nu ca „ființă-pentru-moarte" ci ca unica ființă mai tare ca moartea, croiește punți de speranță peste abisul deznădejdii, în locul renunțării sceptice preferă lupta. Cînd scrie despre „conștiința nefericită", el ar vrea, de fapt, să elaboreze un magnific tratat despre fericirea umană.

Mai rămîne de examinat o preconcepție, probabil ultima, ce sungherește apropierea de filosofia lui : că ar fi înclinat în defavoarea raționalismului. Oare așa să fie ? Afinitatea lui declarată cu Șestov este un indiciu. Însă viziunea lui se cristalizează dincolo de ea. În deschiderea cărții el critică intelectualismul anemiat, sfielnic și sperios, care subtia mecanicist complexitatea existenței umane și nu izbutea deloc să oferе o busolă în anii premergători marii conflagrații mondiale. De cîteva ori își sprijină critica spiritului contemplativ pe referiri la Marx, a cărui operă îi este cunoscută. Dar Fundoianu nu recuză rațiunea, nu cere demisia de la logică. Dimpotrivă. În numele rațiunii cere judecarea epocii și zidirea unui proiect de propășire a omenescului. Vrea însă să pună în exercițiu rațiunea activă și lucidă, stenică, tenace și războinică. În stare să călăuzească „perseverarea în ființă" (Spinoza) și să defrișeze rărăriile unui viitor mai bun. Ocolișurile, cîte au fost, reflectă zigzagul vremii și zbuciumul unui eu neliniștit. Dar meritul său este că, străbătînd labirintul unor concepții antiintelectualiste, înfruntîndu-le adesea, duce pînă la capăt, nestinsă, făclia încrederii în rațiune.

Cea mai frumoasă recunoaștere a unei cărți este a o citi cu rîvnă înțelegătoare. Greu de făcut, căci **La conscience malheureuse** este greu de găsit și doar puțini bibliofili se bucură de privilegiul lecturii ei. **Habent sua fata libelli.** Adăugiu nu i se potrivește, căci nu tăcerea este destinul potrivit pentru această carte. Din păcate, despre ea nu grăiește nimic nici **Dicționarul de filosofie** (ediția 1978), nici recentul volum al doilea din **Istoria filosofiei românești** ; în ambele lucrări, Fundoianu-filosoful nu figurează. Cartea clamează însă reintrarea în circuitul reflecției. Nu doar știrile, tot mai numeroase, despre reactualizarea filosofului în Franța motivează reîntîlnirea cu el. Munca de reeditare fusese întreprinsă harnic încă de mai înainte aici, în țara lui de baștină. Reîntîlnirea cu Fundoianu-filosoful se impune ca un act de cultură, ca reașezare îndreptățită a lui în panteonul gînditorilor români. Ca evocare și ca omagiu unui înțelept-martir care a plătit cu viața ființarea întru bine și adevăr. Ca ploasă aducere aminte despre un suflet generos, despre un umanist care, sfidînd potrivnicia sorții, și-a ales fericirea ca stea polară.

LUCIA DUMITRESCU-CODREANU

Itinerar

între două oceane (VIII)

Five o' clock la Miami

Imediat după prînz plec într-o croazieră rutieră prin Miami. Același automobil, conținînd în interior toate anotimpurile, mă poartă prin busculada străzilor spre coastă. Miami City este legat de Miami Beach de o autostradă opulentă cu un număr arhisuficient de piste dus și, la fel, de piste întors.

Rulăm la nivelul oceanului. Apa e aproape, îți vine să întinzi mîna să furi cîtiva stropi și, trebuie să recunosc, rar am întîlnit un traseu care să-ți producă fiori de plăcere la volan. Drumul e întins, drept și pare construit numai pentru tine. Proximitatea valurilor, constantă și mereu apetisantă, devine, la un moment dat, incredibilă : cîte un val mai înalt spală asfaltul cu o temeritate șăgalnică și ajunge să condimenteze în trecere, parbrizele cu o baie de vapori sărați.

Bărcile cu motor, sofisticate și vijelioase, alunecă paralel cu automobilele într-un vîrtej de vacanță perpetuă. Deasupra mîinii sau maxi-elicoptere, multicolore și adesea stranii, își încrucișează traseele într-o aparentă de alandală estivală. Sînt numeroase și zburdalnice ca niște roiuri de bondari nichelați năuciți de prea mult spațiu. Un carnaval aerian, acvatic și rutier fierbe în același chiot al necesității imperioase de a se toca, intens și pînă la capăt, vacanța la Miami.

Dar vacanța nu a început. Gongul tuturor zburdălniciilor bate aici cînd în nord zăpezile toropesc orașele și le așează într-o magmă de moină cenușie și uleioasă. Fugind de iernile poluate din nord cohortele de turiști năvălesc la Miami frînți de poftă după exotismul luxuriant al Floridei. De abia cînd primele valuri de noi veniți încep să pompeze parale în toate direcțiile, vrînd tot și cumpărînd tot, Miami se trezește din fantastica sa plictiseală. Nici nu s-ar putea ca aici, în Miami (în special Beach), plictiseala să fie altfel decît fantastică. Este doar orașul recorduri-lor absolute și în bine și în rău...

Deocamdată, în „perioada de așteptare", Miami este el însuși — demachiat și blazat. O asemenea perioadă este făcută parcă special pentru a comprima vacanțele de mina a doua, a treia și chiar a patra.

Pe o lungime de aproape zece kilometri, în coada Miamiului, chiar în vecinătatea plajei se află, dropțite unul într-altul, mici hoteluri cu un etaj sau două, gri și otova. Vremea le-a scrijelit cu o tandră nepăsare iar modestia proprietarilor a adăugat restul. Fiecare dintre ele au la parter o largă terasă năpădită de balansoare. În balansoare bătrînii... Femei și bărbați cu părul alb, într-un ultim efort de degajare cochetă, se lasă învinși de timp între două siесte.

E five o'clock la Miami și orașul bătrînilor turiști, al săracilor bătrîni din nord care au venit aici la timp, înaintea sezonului adevărat, își gustă nostalgia siestelor de altădată. Kilometri în șir de hoteluri ascunse și modeste, de balans cuminte în fotolii de răchită, kilometri în șir de stranie tăcere și sanse perimate, de bătrîni cu conturi subțiri, prăvăliți cu fața spre ocean unde mii de ochi impacienți încearcă să deslușească oceanul de altădată care era, firește, altceva, cu totul altceva, o poartă imensă tăiată în altă poartă...

Bătrînii din Miami nu sînt, neapărat, cei mai splendizi bătrîni din America și nici „secțiunea" lor nu este, propriu-zis, Miami. Miami Beach începe acolo unde destinul său capătă, un contur paloabil, odată cu primul hotel avînd piscine la fiecare etaj și junglă la ultimul și din nou piscină în mijlocul junglei și bar în interiorul ei... Dar acest Miami trepidant sălbatic iluminat, costisitor, insinuant și agresiv elegant și trufaș, rapace, abil, pertulos nu poate fi ploait decît după ora 10 seara cînd viața eliberată de migrene merită să se dea de-a dura într-un teribil și neobosit clinchet de monede...

RADU BUDEANU

RUGBY

Emblematica rugbistă

Cei prezenți pe Giulești, la ultimul memorabil meci de rugbi cu Franța (15—0), ca și milioanele de telespectatori interesați, au asistat nu numai la dezlănțuirea națională noastre din teren, dar și la entuziasmul copleșitor al tribunelor, culminînd cu acea uriașă plăcardă ce s-a desfășurat către finele jocului, reprezentînd, printr-o grafică impresionantă și deopotrivă de amuzantă, confruntarea dintre zimbrul român și cocoșul galic într-o veritabilă corida, în care superioritatea primului era evidentă.

O nouă **Istorie ieroglifică** plină de farmec, parafrazînd alegoriile marelui Dimitrie Cantemir cu lupta dintre Corb și Inorog, ar ilustra o eventuală istorie modernă a rugbiului universal. De ce nu ?

Era firesc ca „ecranul" alegoric de la Giulești să stîrnească atenția ziariștilor prezenți. Într-un articol intitulat „Ai noștri, ca zimbrii"... „Informația Bucureștiului" remarca în legătură cu aceasta : „De fapt, marele public a lansat poate o idee-eseu, care nu trebuie lăsată „netransformată" (...) Duminică, 23 noiembrie 1980, toate agențiile de presă din lume anunțau victoria zimbrilor noștri. Zimbrul, un al doilea simbol al acestui meci". Iată însă că în „Scînteia" din 17 ianuarie a.c., alt redactor sportiv, Gheorghe Mitrol, face o nouă intervenție, însușindu-și „propunerea făcută de noi anterior, ca echipa națională de rugbi a României să-și aleagă zimbrul drept mascotă", dar menționînd și propunerea lui Radu Dăncilă din Cugir, care înlătură simbolistica zimbrului, fiind „reprezentativ la noi numai pentru Moldova și care se mai găsește pe stema unui canton elvețian, pe blazoanele unor orașe spaniole ori pe diferite etichete comerciale", ba chiar, am adăuga noi, pe o sticlă de șliboviță poloneză ! Numitul cititor propune, în schimb, drept cea mai bună soluție : „reprezentarea anticului stindard dac (cap de lup, trup de șarpe) sau pur și simplu a unui lup (animal-simbol, martor la marile momente din formarea poporului român, vezi stindardul adoptat de primul stat dac centralizat, legenda cu lupoaica romană etc.)".

Despre acest „balaur dac" vorbește Vasile Pârvan în a sa „Dacia", subliniind „atitudinea ofensivă de monstru fantastic, cu gura larg deschisă", asemuindu-l cu motivul decorativ al grifonului, emigrat din Mesopotamia, fiind vorba mai apoi de acel „**dracu**" — steag militar impus și în armatele Imperiului roman — „element danubian traco-get, răspîndit peste tot în armată prin adoratorii zeilor-cavaleri, cu mult timp înaintea admiterii oficiale".

În legătură cu blazonul echipei noastre de rugbi, s-ar putea face încă multe judicioase propuneri, fie vegetale, animale sau geometrizante. Printre primele, gîndindu-ne la feriga neozeelandeză și arțarul canadian, am putea să opunem bradul românesc, decorativul castan, nucul de Cozia sau plante specifice ca sînziana (drăgaica), iarba-fiarelor, sîngele-voinicului, poroinicul sau, pur și simplu, spicul de grîu, stilizat cu cincisprezece boabe ca balonul oval.

Dintre animale, antrenorul Viorel Moraru propunea cerbul carpatin, iar alții adoptau zăganul sau acvila, ba chiar dropia bărăgăneană, dacă nu veverița, linxul sau mistrețul. Desigur, multe din blazoane prezintă riscul de a implica și elemente auxiliare cu semnificații mai puțin dorite.

Dinspre partea mea, în afara acelui **dracon** legendar pomenit și în afara acelor spețe ce țind a deveni fosile emblematice, supun discuției încă două propuneri, temeinic argumentate :

1. **Gliconul** — simbol al statorniciei Cetății, redescoperit în tezaurul de sculpturi de la Tomis, închipuit printr-un șarpe fabulos, cu capul, urechile și părul de om, botul mioritic și coada de leu — sinteză a înțelepciunii, moderației și cutezanței.

2. **Centaurul** — apariție mitologică, jumătate om, jumătate cal, arcaș destoinic, alergător neobosit, vînător de tauri, ca Dragoș-Vodă, luptător neînfricat cu Lapiții și chiar cu Hercule (Nessus), iute și dibaci, tămăduitor de vătămări (Chiron și Esculap), prietenos și viteaz, devenit cult în Thesalia și confundîndu-se în mitul cavalerilor traci.

Asemenea zeități chtoniene cred că pot onora templul rugbiului și pot împodobi cu cinste pieptul rugbiștilor noștri. În plus, simbolurile sugerate se pretează și la o distinsă plasticitate emblematică, selectabilă prin concurs.

TUDOR GEORGE ■

OMUL CARE JOACĂ

Meditații de iarnă

Spuneam săptămîna trecută — fără să dezvolt această idee — că pregătirea de iarnă a fotbaliștilor este grea și devine mult prea repede plictisitoare. Simt acum nevoia firească de a dezvolta acest subiect. Nu vreau ca intenția mea să fie interpretată ca a unuia care încearcă să dea lecții. Gîndurile care mă domină acum sînt pornite din experiența mea de alergător de cursă lungă al iernilor pregătitoare, care s-au înșirat parcă mereu la fel, în bătaia anilor.

Punînd din nou și în acest an kilometrajul nostru aparent fictiv spre cifra zero, să încercăm să pătrundem împreună în tainele așa-zise ale acestei pregătiri de bază. Mă încearcă îndoiala asupra termenului „de bază" al unei pregătiri pentru că, în mentalitatea mea, caracterul unei activități de muncă obiectivă — fie și pentru realizarea unui joc cum este fotbalul — nu poate fi discontinuu, ci trebuie să cuprindă permanent realizarea și perfecționarea cu aceeași seriozitate, competență și grijă a tuturor factorilor ce concură în realizarea obiectivelor propuse. Lucrul acesta, tradus în fotbal, apare prin grija tehnicienilor noștri de a aduna zilnic, în această perioadă, kilometri parcurși în alergare și al căror număr este asemănător în bine sau în rău cu acela adunat în anii precedenți de activitate și experiență ! Poate și de aceea, puținii oameni de specialitate din fotbalul nostru, mingiiați de umor malițios, spun că „tot ce se face acum este bine, toți știu să facă așa ceva", și că scăparea este sigură deoarece preceptele fiind bine stabilite de mult iar urmele pe care se calcă bine conturate în zăpadă, greu poate fi tras cineva la răspundere că... a greșit.

Cred că aceste aspecte de pregătire mai mult fizică, inspirate puțin obiectiv și de întreruperea de două ori într-un an a sezonului oficial, și care ocupă o mare atenție la începutul fiecărei noi etape de relansare a luptei pentru puncte în clasament ar trebui să preocupe mereu la fel pe cei ce îngrijesc echipele noastre și nu numai atunci cînd sună goarna. Chiar dacă nu ne dăm seama sau nu vrem să recunoaștem, fotbalul nostru mai crede încă în „butoiașele de sudoare" pe care Kutuzov le invoca soldaților săi că nu le-au umplut la manevre și pe care noi le-am importat ca principiu de bază al acumulării în fotbal, uitînd că nu orice merge oriunde.

Avem în fotbal un fel al nostru. Cînd o dăm pe tehnică, cînd pe alergătură. Greu le adunăm pe amîndouă și foarte ușor le despărțim pe aceste două surori de sînge de sub obîrșia și mulțumirea firească de care are nevoie părintele lor, *fotbalul*.

Numai astfel se pot explica într-o încercare cît de cît logică testele puse pentru trecerea echipelor noastre divizionare de forurile competente. Aceste teste ce ar trebui să fie impuse de orice antrenor la clubul unde activează și în federație. Iarna sînt fizice, adică din retur numai am alerga ; iar vara sînt tehnice și deci nu ne trebuie decît să „știm" cu mingea. Tactic, nu mai intru în amănunte, știindu-se că noi aplicăm ca noutăți de multe ori ce alții gîndesc să schimbe... Toate acestea în condițiile în care fotbalul nostru se plînge pe nedrept de lipsa talentelor și pe drept de scăderea masei de jucători din care ele apar.

Masa de jucători poate să scadă și din condiții vitrege pentru fotbal, ce țin și de gustul tinerilor ce improșcă societatea. Datoria noastră este de a forma jucători cît mai completi pe care trebuie să-i întreținem și să-i perfecționăm sub toate aspectele în același timp și nu o dată fizic, după aceea tehnic și din cînd în cînd tactic. De aceea, sub acest ultim aspect, pregătirea din iarnă trebuie să fie o școală de învățare a acțiunilor tactice. Timp este berechet. Dacă știi să-i captezi și să le trezești interesul prin adevărul expunerii, ascultătorii de acum vor crede în mișcările ce nu pot fi schimbate deocamdată decît pe tablă, la fel ca în „jocul de nasturi" al copilăriei, și vor apărea pe cîmpurile de joc oficiale ale noului sezon cu lecțiile mult mai bine pregătite pentru a le servi adversarilor.

CORNEL DINU ■

O sancțiune neregulamentară

Primim spre publicare, sub semnătura lui V. Moruzi, următoarea scrisoare, în fapt o nouă filă la dosarul, și așa destul de voluminos, al patinajului.

Fiul meu, Moruzi George Viorel — născut la 1 august 1966, elev în clasa a IX-a la Liceul industrial „Dumitru Petrescu" — este sportiv și a activat pînă la 30 martie anul trecut la Clubul sportiv școlar „Triumf", unde a obținut rezultate promițătoare, între care un record național pe 1 000 de metri în anul 1979.

În anul 1979, între mine, ca părinte, și antrenorul Ștefan Demeny au intervenit unele discuții asupra modului de educație și de efectuare a antrenamentelor copiilor. Printre altele i-am atras atenția antrenorului că nu sînt de acord cu tioetele și cu faptul că minte copiii și chiar îi love ște. L-am rugat să țină cont de toate aceste lucruri. A promis că da. În anul 1980 faptele au evoluat. Întrucît băiatul meu este în perioada de formare a caracterului și a personalității, i-am atras atenția că nu este corect cum procedează. Au început reprosurile, care au ajuns pînă la lovirea copilului, în hotel, la Miercurea Ciuc.

Întrucît am considerat că educația băiatului este mai presus decît totul, am depus la F.R. Patinaj o cerere de transfer, conform regulamentului, pe data de 30 martie 1980, pentru clubul I.E.F.S. București. După depunerea cererii de transfer la F.R.P. au început alte necazuri, și anume : pe data de 3 aprilie antrenorul prof. Demeny Ștefan depune la conducerea Clubului „Triumf" un referat disciplinar împotriva băiatului, în care este acuzat în fel și chip. În ziua de 19 aprilie, prin scrisoarea nr. 538, sînt chemat la o discuție cu conducerea clubului, făcîndu-mi-se numai reproșuri. Lucrurile evoluează, și pe data de 22 august, cu adresa nr. 1 121, mi se comunică că „din cauza absențelor, abateri de la disciplină și de la programul de antrenament, ca și pentru comportare necorespunzătoare față de antrenor, Biroul Clubul sportiv școlar „Triumf" a hotărît, în ședința din 11 iulie 1980, **suspendarea din activitatea competițională pe timp de doi ani"** !

Oare conducerea Clubului „Triumf" cunoaște regulamentul de transferări ?! Dacă da, atunci să citească articolul nr. 1, unde se specifică : „Pentru faptul că solicită să se transfere de la o unitate sportivă la alta, patinatorii nu pot fi sancționați".

Băiatul a fost totuși singur la patinoar, dorind să se antreneze pentru continuarea performanței. A fost dat însă afară de pe patinoar, fără menajamente, de către același antrenor ! Mă întreb, cui servește faptul că un tînăr patinator în care s-au pus ceva speranțe și s-au investit fonduri, cum este băiatul meu, nu are voie nici măcar să se antreneze timp de 2 ani ? !

CE RĂU V-AM FĂCUT ?

Perspective neglijate

De mai mulți ani, simpla așezare pe teren nu mai constituie nicăieri UN SISTEM DE JOC ! Fie că a fost vorba de sistemul CLASIC, de WM, LACAT (beton, catenaccio), 4+2+4 ori 4+3+3, s-a căzut de acord că *jucătorul s-a adaptat la sistem și nu invers*, cum au încercat unii să acrediteze cîndva ideea. Mărturie fiind faptul că, timp de mai bine de 100 de ani, au fost parcurse numai 5—6 sisteme și că de unele din ele s-au folosit, în etapa respectivă, aproape toate echipele ! Apoi, *specific sistemelor* a fost faptul că fiecare *a format jucători specializați pe POSTURI*.

Cum cerințele fotbalului modern, competitiv în orice condiții, a scos în evidență, ca factor prim de eficiență, ECHIPA, aceasta a făcut ca ORGANIZAREA JOCULUI să capete o importanță deosebită. De aceea, SISTEMUL, cu dispozitivul său de jucători și noțiunea de ocupare rațională a spațiului, adeziunea la principiul jocului, la înțelegerea de către toți jucătorii aceleiași echipe, constituie un cadru referențial, propice unității de concepție și acțiunii, pentru CIRCULAȚIA BALONULUI. Desigur că o bună circulație a mingii depinde de multipli factori, legați de structuri ce implică ORGANIZAREA TACTICĂ și ADAPTAREA. Astfel, se impune de urgență formarea fotbalistului care să atace și să apere. Adică, cu o pregătire fizică de înaltă calitate ; cu cît gradul de dezvoltare a calităților motrice este mai ridicat, cu atît se asigură însușirea tehnicii individuale și colective, ca și posibilitatea dirijării activității intelectuale și psihice în teren, echilibrarea nivelului tehnic — prelungirea tacticii — nu pe posturi, pe compartimente, ci pe necesități, tendința în sfera tehnicii moderne fiind abilitatea supervariată, complexă (pe „bandă rulantă") pentru a răspunde corespunzător, în orice moment, oriunde s-ar găsi jucătorul pe teren (la nevoie, chiar și în poartă !). *Relațiile de comunicare, marcajul-demarcajul, stăpînirea controlului balonului* ș.a. sînt condiții fundamentale, astăzi, într-un joc de cooperare, de viteză ridicată, de faze aspre, dinamice... minute în șir, săptămîni, luni... și chiar ani.

ORGANIZAREA JOCULUI este *baza jocului modern*. Detaliu vizibil de mai mult timp la marile echipe (de club sau naționale), unde sînt încorporați JUCĂTORI DE FOTBAL-ASOCIAȚIE și nu mijlocași, înaintași, fundași. Aceștia fac din polivalența impusă de ORGANIZARE regula de bază și principiul de joc, cea care în meci șterge diferența dintre elementele unui anumit post. Singurul consemn obligatoriu fiind acela ca jucătorii să se găsească permanent, acolo unde mingea va fi utilizabilă.

În puține cuvinte, acestea sînt noile cerințe, pe care noi le neglijăm, proslăvind un așa-zis sistem 4+4+2.

CONSTANTIN TEAȘCA ■

Redacția Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

Redacția Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

Redacția Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

SABIN BĂLAȘA — Amintirea strămoșilor (proiect de frescă — Iași)

Apilarniil — un moment de referință în apiterapia mondială

După miere, ceară, păstură, polen, venin de albine, propolis și lăptișor de matcă — un nou produs apicol : **Apilarnil**, investit cu mari proprietăți vitalizante, regenerative și terapeutice, superior după opinia unora lăptișorului de matcă, el reprezintă descoperirea lui **Nicolae V. Iliești**, un mai vechi și foarte cunoscut apicultor din țara noastră, primul director al unității „Apicola" (1936), autor al primului almanah al apiculturii și, totodată, cel care a introdus în albinăritul din România recoltarea lăptișorului de matcă. Nicolae V. Iliești a deținut de asemenea, ani la rînd, funcții de răspundere în cadrul Institutului crescătorilor de albine, iar în prezent organizează ferma apicolă din cadrul Cooperativei agricole de producție din comuna Scornicești, județul Olt.

(Continuare în pagina 9)

LIVIU TIMBUS

Întreprindere etalon a electrotehnicii românești

Despre unitatea producătoare de aparate electrice de măsurat, A.E.M. după numele înscris pe firmă, adevărat etalon al electrotehnicii românești, se susține că ar fi colțul cel mai liniștit al Timișoarei, dar această apreciere nu are în vedere numai condițiile de muncă existente aici, ci și siguranța îndeplinirii sarcinilor de plan, an de an și trimestru cu trimestru, aparent fără prea mare efort din partea oamenilor, inclusiv a cadrelor de conducere. În 1979, după rezultatele obținute, A.E.M. a primit drapelul de unitate fruntașă a ministerului din care face parte, fiind distinsă totodată cu Ordinul Muncii cl. I, corespunzător locului ocupat în întrecerea socialistă din cadrul industriei constructoare de mașini. „Pentru anul 1980, spune directorul Gheorghe Tirpe, sperăm să redităm a-

(Continuare în pag. 12)

DUMITRU GRAUR
SORIN POSTOLACHE

Prin Țara Moților

Am descins din nou la Cîmpeni, la cătărit de confluența Arieșului Mare și Mic, într-un oraș în care izul fute al lemnului a rămas suveran, într-o insulă de case cățărate pe coaste repezi, cu țărmurile asaltate de valurile fosnitoare ale unui ocean de păduri. Și încă nu știm dacă orașul acesta, a avut sau mai are o stemă. Dacă a avut-o și nu a întors încă spatele înțelesurilor ei simple, dacă o mai are încă, firesc și drept și cinstit ar fi ca pe scutul ei verde țapina să se încrucișeze din scurt cu securea.

În lumina acestor simboluri se deslușește și astăzi mai toată truda Cîmpenilor și tot în lumina aceasta, îndeobște, se înlănțuie cap la cap, de la sine, întocmai ca vorbele scuturate de prisosuri ale unui proverb, și gesturile și întîmplările muncii diurne ale tăietorilor de pădure. Înainte de a fi o îndeletnicire de toată ziua, așternută ca un ștergar de temeinicie sub o pîine cîștigată curat, munca lor e o lume, un ținut și o țară cu legi, pilde, cîntece și hotare peste care, cînd treci, pierzi o parte din tine, o fărîmă din ce ai fost și tînjești să fii iar. Și povestea ei închegată, împlinită din zeci și zeci de crîmpeie omenești risipite pe drumuri lungi și istovitoare, strînse cum se cuvine

(Continuare în pag. 13)

MIHAI PELIN

Noi și valorile noastre

O lecție de la Camil...

Din cînd în cînd, citim în publicațiile noastre cîte un articol, scris uneori chiar pe un ton alarmat, despre necesitatea popularizării mai organizate, mai subtile și mai eficiente a creației artistice românești peste hotare. Așa cum făceam și cu un alt prilej, voi mărturisi și aici că problema mi se pare a izvori dintr-o cerință absolut reală și nu numai că nu voi nega, dar mă voi socoti unul dintre cei mai convinși că, în scopul realizării unui asemenea deziderat, de importanță nu numai culturală, dar și profund patriotică — nu trebuie să fie scăpate din vedere nici una din formele concrete, practice, eficiente, inclusiv o anumită diplomație consacrată promovării culturii, bine susținută de mijloacele materiale necesare. Propaganda prin presă, prin radio, participarea directă a creatorilor de toate categoriile la manifestările internaționale avînd ca mandat poate în primul rînd acest obiectiv, activizarea sistemului de difuzare — ca viteză, ca multitudine a direcțiilor, ca eficiență etc. — toate

(Continuare în pagina 2)

EUGEN FLORESCU

Centenarul Enescu

O mare conștiință artistică și patriotică

...Sună-răsună, lină sau năvalnică, limpede ori tulburată, calmă, furtunoasă, fluier de doină ciobănească, trîmbițată de erou luptător, muzica întreagă a lui Enescu. Odată cu ea, prin ea, în noi se face auzită o rară conștiință artistică și patriotică.

Ce miracol se săvîrșea în urmă cu un secol, la Liveni, prin nașterea nemuritoare a lui Enescu ; dar astăzi nimic nu ne pare mai firesc : **el trebuia** să apară, inevitabil, geniul cu nume înfățișîndu-i pe nenumăratii anonimi de geniu din popor, expresie a vocației noastre neasemuite și nestinse de a cînta, la bine și la rău, în șoaptă sau simfonizînd, pentru noi și pentru alții, punînd în muzică nu doar sunetele ce-i dau acestei arte un trup inefabil, ci și o simțire incomunicabilă în altfel, întreaga lume a gîndurilor, a ideilor neîncăpătoare în cuvinte și filozofii.

Pare că Enescu trăiește alături de noi, în cotidian. Un mit, pe care aproape nu ne-am mira să-l vedem trecînd agale pe Calea Victoriei, cu mîinile la spate, adîn-

(Continuare în pagina 2)

SILVIU GAVRILĂ

Noi și valorile noastre

(Urmare din pagina 1)

acestea pot contribui la impunerea într-o măsură și mai mare a talentului și creației naționale pe nobila piață a valorilor culturii mondiale.

Dar dacă sînt de acord cu foarte multe dintre sugestiile care se fac, în articolele la care mă refer, dacă pe unele eu însumi le-am susținut, ca ziarist, în presă (de pildă, îmbunătățirea activității, pe care o socotesc absolut ineficientă, a unor sectoare culturale ale ambasadelor noastre), mărturisesc că, în același timp, lectura unor luări de poziții îmi provoacă și reale mirări, căci unele dintre ideile ce se mai susțin se cereau — la nivelul nostru de dezvoltare școlară — de multă vreme elucidate.

O primă confuzie, din păcate repetată, născută dintr-un fel de gelozie total nejustificată se face cu privire la așa-zisa favorizare la export a creației tehnico-științifice care, chipurile, n-ar fi în măsură să vorbească lumii despre originalitatea românească, mai mult, afirmîndu-se că această capacitate aparține cu deosebire artei. Pe această „logică" se ajunge în unele cazuri la susținerea ideii că literatura, singură, ar fi deschizătoare de drumuri în lume pentru toate celelalte forme de creație ale unui popor. Logică, firește, ușor de spulberat, fie și cu un singur exemplu : oare ceea ce știm azi despre poporul japonez datorăm în primul rînd poeților săi sau, dimpotrivă, marii măiștri tehnice a insularilor ? „Toyota", „Sony", „Panasonic" au ieșit, oare, în lume, purtate pe aripile beletristicii ?

Iată deci un caz prea evident care arată că un popor se poate dovedi foarte original și că poate cîștiga un mare respect la scară planetară și pe calea creației tehnice, deși mașinile, ca orice mașini, sînt formate tot din piese, iar aparatele de radio tot din tranzistori, condensatori, rezistențe etc., etc., ca pretutindeni. Henri Wald este acela care, citîndu-l pe Roland Barthes în „Omul și semnele" (vol. „Artă și comunicare", 1971), demonstra că originalitatea gîndirii japonezului, deschisă sistemelor codificate, corespunde perfect epocii electronicii. Și nu avem, oare, la americani un cu totul alt exemplu, care arată că un popor poate ieși la fel de bine în lume cu fluxuri paralele de expresii ale originalității sale ? Tehnica americană, celebră, există prin ea însăși și aduce — tot prin ea însăși — o mare faimă Statelor Unite. Dar cu literatura nu se stă la fel ? Respectăm, oare, marea creație tehnico-științifică americană fiindcă i-am citit în prealabil pe Faulkner, Hemingway, Poe, Caldwell, Steinbeck, Salinger, Clemens etc., etc. ? Sau, invers, îi citim pe marii lor scriitori fiindcă ne-au plăcut mașinile pe care scrie „Made in U.S.A." ? Eviden', orice raportare de acest fel n-ar fi decît expresia unei simple copilării. În ceea ce privește situația unui popor ca al nostru, despre care — încă în 1928 — Camil Petrescu se pronunța cu înțelegere căci „aici, la drumul mare al Orientului", românii au „avut prea mult de luptat cu musafiri nepofiți" și „apărînd Europa întreagă ei au avut de suportat împrejurări prea grele, ca să se poată gîndi la așezăminte culturale", un asemenea popor ca al nostru are, cred, are nevoie să îmbine cît mai atent exportul de creație tehnico-științifică cu cel al creației artistice, de toate genurile.

În această privință, lecția lui Camil Petrescu privind promovarea valorilor românești mi se pare de un profund realism și de o mare înțelepciune. Ea este expusă în toate detaliile ei în articolul „Galeria sufletului românesc", apărut în „Universul literar" (29 aprilie 1928) și reluat în cunoscutul volum „Teze și antiteze".

Este de subliniat legătura pe care Camil o făcea între cucerirea independenței naționale și crearea condițiilor pentru afirmarea în lume a capacităților proprii. Dar, mai ales vizavi de discuțiile ce se poartă azi cu privire la promovarea valorilor, Camil dă — evident, indirect — răspunsuri fundamentale. Mai întîi, textul lui spulberă definitiv viziunea sectaristă, limitată cu privire la conceptul de cultură și valori naționale.

Ordinea în care marele scriitor enumeră categoriile de creatori care n-au putut ieși în lume datorită condițiilor naționale și sociale existente altădată este următoarea : „savanții", „scriitorii", „artiștii". Și mai interesant : între cei a căror originalitate de gîndire și creație se cere exportată el inserează inclusiv „oamenii de stat", pe care-i vede participînd „direct la stabilirea posibilităților sociale în lume". Nimic deci din concepția limitativă a unor contemporani ai noștri cînd este vorba de originalitatea gîndirii și creației naționale.

Dar, afirmînd că „e timpul ca, acum, cînd e stăpîn în casa lui, neamul românesc să devină din consumator de cultură, producător", spulberînd ideea că un popor mic n-ar putea năzui la o asemenea afirmare, susținînd că poporul român „cuprinde toate posibilitățile și avem dreptul să nu ne lăsăm intimidați de nimic", Camil — aici fiind marea lecție pe care ne-o dă — socotea **de datoria lui să se angajeze direct, personal în realizarea acestei opere.**

Din întreaga sa luare de poziție lipsesc total expresiile „cerem", „pretindem", „să se facă" etc. Dimpotrivă, el și-a propus ca prin munca lui de scriitor și publicist „să facă demonstrația posibilităților poporului român", convingîndu-i atît pe concetățeni cît și pe străini și socotea „că le-a dovedit cu prisosință" conturînd publicistic o galerie de valori ale românilor. Paleta lui de nume înscria „un muzician de geniu — G. Enescu" ; „un mare istoric — N. Iorga" ; „două actrițe — Elvira Popescu și Maria Ventura" ; „o scriitoare — Elena Văcărescu" ; „un inginer — Gogu Constantinescu" ; „un savant — Țițeica" ; „un cercetător — Racoviță" ; „patru medici — Marinescu, Paulescu, Cantacuzino, Levaditi" ; „un orator — Titulescu" ș.a.

Într-adevăr, și Camil spunea că „un stat nu se consolidează decît prin cultură", dar ce larg era sensul pe care îl dădea el acestei noțiuni ! O „varietate de frunți și priviri", cum spunea el însuși, „înseamnă jaloane pentru direcțiile sufletului românesc „în artă, în știință, în activitatea socială", la care adăuga „valorile trecutului, care din motive specifice n-au putut trece granița".

Iată de ce, citind luările de poziții ale unor contemporani nu pot, repet, să nu fiu surprins de pasul înapoi pe care-l conțin, oameni care, dimpotrivă, ar trebui să se afle chiar mai departe decît Camil atît în interpretarea noțiunii de cultură, în stabilirea ordinilor de priorități (savanții sau artiștii, primii ?), cît, mai ales, în formularea cerințelor. Să nu uităm că sîntem totuși la mai mult de o jumătate de secol de la acea superbă lecție intelectuală, patriotică dată în „Universul literar". Cînd auzi „ne-am săturat de vorbe, vrem fapte" nu poți să nu te gîndești că faptele se așteaptă — după modelul lui Camil, care-și propunea să acționeze direct, chiar „pe etape", pentru a ajuta la cunoașterea și impunerea valorilor naționale — în primul rînd de la aceia care le reclamă, nimeni altcineva neoutînd-o face nici în locul lor, nici mai bine decît ei, ca individualități sau ca instituții cu statute special atribuite în această direcție.

P. S. Pentru cei grăbiți să-și caute argumente în cererile lor, detașate de munca gen Camil, frunzărindu-i superficial pe Mircea Malița cu privire la rolul culturii și artei, azi, consider util să reamintesc că una dintre expresiile cele mai complete ale gîndirii autorului „Aurului cenușiu" cu privire la acest subiect se găsește în volumul al treilea al „eseurilor", paginile 142—144, din care citez :

...„Cultura care poate ajuta la construirea unei civilizații este în foarte mare măsură științifică și tehnică. Trebuie adus un omagiu artei, iubita muzica, stimat folclorul, gustată poezia. Fără teama de a fi unilateral, consider însă că cultura avansată are o masivă componentă științifică și tehnică. Aceasta înseamnează că cultura nu este numai o achiziție umanistică de valori, nici nu se reduce la etică, comportament și omenie, nu este numai cumpănă între bun și rău, între important și neimportant, între urît și frumos, ci este și o cultură care știe să producă".

...„Există și acum culturi care țin foarte mult la frondă, la ideea gratuității și cu cît o creație e mai detașată, mai lipsită de contact cu realul, cu atît e mai nobilă, autorul e cu atît mai senzațional, iar gradul suprem se conferă la atingerea absurdului.

În contrast cu ele, spunem că o cultură este bună atunci cînd toți purtătorii ei sînt producători foarte calificați de bunuri, iar produsele lor nu pot să fie în primul rînd decît cele industriale".

...„Este o dată istorică momentul cînd România a hotărît să nu mai exporte petrol brut. Ea marchează în calendar trecerea de la faza exportarii unui produs natural la un produs industrial, simbolizînd hotărîrea de a îmbogăți țara prin introducerea inteligenței umane în materia vîndută".

...„Care este mersul culturii ? Ea devine un resort activ de civilizație. Ne umple spațiul rămas nevocupat al vieții noastre, întreținîndu-ne contactul cu problemele lumii. Este o cultură activă, care ne dă prieperi ce îngăduie ca o națiune să fie vînzătoare de produse complicate, cu un grad superior de elaborare intelectuală și conținînd inteligență și cultură. Un tranzistor conține cultură de tip nou, tehnică și științifică. Pe plan internațional, oricît va scădea tensiunea politică, spun astăzi specialiștii în prognoză, oricît se vor imputina centrele de încordare, competiția între producători tot aspră va rămîne. Va cîștiga acela care va avea produsele civilizației bazate pe cultură și, datorită lor, va putea gusta mai mult din binefacerile culturii".

...Așa da, vom zice. Un astfel de mod de a gîndi reflectă puternic realitățile de azi ale fenomenului cultural mondial fiind — o spunem cu mîndrie — o continuare firească, logică, a lecției lui Camil.

O mare conștiință artistică și patriotică

(Urmare din pagina 1)

cît la gînduri, fredonînd melodia infinită a muzicii. Și totuși, vai, Enescu ne este astăzi atît de familiar încît, paradoxal, nu-l cunoaștem decît superficial în reprezentările sale exterioare. Un fel de clișeu apare celor mai mulți dintre noi cînd i se rostește numele și instantaneu ne spunem: Enescu, desigur, știu, același, nimic nou, nimic senzațional... !

În goana cu care facem lucrurile, gîndim, privim, judecăm, trăim, nu prea avem timp să ne **pătrundem** de acele înfăptuiri trainice, adînci, pentru care este nevoie de mai mult decît un gest, o privire, un verdict și uneori o viață. Cine nu sochează nu mai atrage atenția. Lipsind timpul pentru cele puține nepieritoare, ne hrănim cu multe efemere, sătioase doar de azi pînă mîine.

Enescu a intrat și el — firesc, dar nu mai puțin regretabil — sub incidența grabei noastre. Tot ce a gîndit îndelung, a elaborat, închegat, a cizelat cu trudă din magma sonoră, aducînd la desăvîrșire, se supune fulgerării de blitz a privirii și înțelegerii. Acum, în acest an cînd se trage implacabilă uriașa bară de măsură a timpului, **centenarul**, este desigur momentul solemn cînd putem, ba chiar avem **obligația morală** să cunoaștem și analizăm, să **înțelegem** geniul lui George Enescu în toată amploarea semnificațiilor sale. Modestia artistului, pudoarea omului Enescu n-ar veni să ne ceară ceremonii fastuoase și focuri de artificii întru omagiere, dar românul a știut totdeauna să respecte și perpetueze memoria eroilor săi. Nu trebuie făcut excepție cu Enescu. Tocmai cu Enescu... Și cunoscîndu-l noi în toate zările lui de lumină, de frumusețe, de **unicitate**, să-l impunem celorlalți, străinilor, la dimensiunile-i reale. Ah, cîte valori aproximative, pentru a nu spune trecătoare, îndoielnice știu alții să ne vîndă la preț de veșnicie ! Iar noi cu certitudinea perenității enesciene, să stăm modești deoparte așteptînd de aiurea recunoașterea lui și implicit a noastră ?

Nobilă, dar nociv naivă, rămîne teoria valorilor ce se impun de la sine. Atunci cum explicați că au fost uitați atîta amar de vreme nu mai puțin decît Vivaldi și Bach ? Fără un Mendelssohn Bartholdy, care să-l redescopere și popularizeze, cel mai mare fluviu al muzicii — Bach — ar fi rămas încă neauzit izvor subteran.

Așa cum se și cuvenea la un centenar, vom avea anul acesta, în mod excențional, Festivalul Internațional George Enescu — prilej ideal de a cunoaște arta și recunoaște universalitatea muzicianului român. Să nu fim malițioși socotind puținătatea informațiilor oferite pînă la ora actuală despre festival drept un semn de insuficientă organizare sau calitate. De el se leagă speranțe prea mari și mai importante decît un act muzical sau cultural în general. Să fim corecți, să avem siguranță, stăpînii pe putere exact, pentru a ne judeca. (Francezii au în mai numeroase acțiuni patronate de Asociația prietenilor lui Enescu.) Să nu uităm că există vecini pentru care alt centenar reprezintă motiv de mîndrie și nemăsurate ambiții... Ne putem permite oare să fim mai prejos ? În scurtul răstimp ce rămîne pînă la festival, dacă mai sînt necesare eforturi, **de orice fel, nimic nu trebuie precupețit.** Festivalul **nostru** semnifică prea mult și prea multe pentru a detalia aici dorințele presupuse a deveni realitate în cadrul său. Vom spune doar că trebuie făcut din el încă o sărbătoare internațională a talentului național, a puterii noastre creatoare.

Oricît ne dorim și așteptăm festivalul, vedem în el o sinteză, o încununare, iar nu începutul și sfîrșitul datoriei noastre, a înțelegerii muzicianului. În 10 zile sau 2 săptămîni — cît vor fi — încap totuși prea puține pentru a ajunge la adevăratul Enescu. Multe dintre piscuri vor rămîne inevitabil încă inaccesibile, dacă nu sîntem pregătiți sistematic, etapă cu etapă, pentru ascensiune.

Concertele stagiunii ar fi prima și cea mai curentă formă de pregătire. Aici se cîntă acum muzica enesciană ca niciodată — aproape săptămînă de săptămînă — dar numai întîmplător, după dispoziția, după predispoziția fiecărui dirijor sau organizator, cu repetări dar și absențe de opus-uri. Va trebui cîntat **totul**, în mod sistematic, urmărind prin muzică devenirea și evoluția gîndirii enesciene. Cu cît mai ușor ne va părea atunci urcușul...

Pentru muzica nouă, cu caracter de experiment, au devenit obișnuite concertele-dezbatere, unde se limpezesc intențiile, reușitele sau nereușitele creatorilor, într-un dialog deschis muzician-meloman. O asemenea formulă rămîne perfect adecvată și în cazul Enescu, căci găsim sensuri mereu noi tinerei sale muzici, devenită tot mai actuală prin capacitatea de a sintetiza curente, orientări, modalități componistice la a căror decantare abia acum, în prag de secol XXI, aspiră să ajungă arta sunetelor.

Cît mai avem încă vreme, să adunăm laolaltă pe hîrtie, pe bandă, pe film amintirile tuturor acelora, din ce în ce mai puțini, ce l-au cunoscut pe Enescu și pot aduce mărturie despre ce și cum era el, cum gîndea, cum scria, cum cînta, cum explica muzica...

O integrală pe discuri a operei enesciene ar fi un act de cultură. Să mai demonstrăm ce ar însemna ea pentru temeinica apropiere de compozitor ? Toată lumea o știe și nu de ieri, de azi, dar integrala nu există deocamdată decît cel mult în proiecte. Expoziții documentare, conferințe-audiții, concerte cu muzică dedicată maestrului sau inspirată de spiritul său, timbre, vederi cu casa natală, cu cea de la Tescani sau Sinaia, iată doar cîteva dintre modalitățile la îndemînă pentru a marca centenarul.

Dar să ne imaginăm un turneu european al teatrului bucureștean de operă cu capodopera liricii moderne, „Oedip". Ce admirabilă, ce convingătoare, pentru a nu spune copleșitoare, demonstrație de vitalitate artistică ar putea constitui. Numai s-o dorim și putem inunda lumea cu această valută forte. Nu uităm, cinematografia noastră a imortalizat destul haiduci, pistolari, căutători hai-hui de aur amăgitor pentru a socoti oportun să-și apropie în sfîrșit și fascinanta figură de efigie a lui Enescu, într-un film de substanță, de adevăr, de artă pentru aurul nur al artei.

De ce am continua să înțelegem că un concurs internațional rămîne un deziderat pentru mai tîrziu ? Cine ne împiedică să inițiem acum, măcar în anul 100, pentru tinerii noștri, un concurs național de creație și interpretare, menit să stimuleze și răsplătească talentele de care nu am dus lipsă niciodată ?

Și am mai putea face în anul 100... Desigur, multe, dar esențial este să și facem ce ne stă în puteri.

Revin : cinstindu-l pe Enescu așa cum se cuvine, nu pentru el o facem, ci pentru noi. El, omul trecător, a purtat doar povara geniului, cum își poartă stejarii cei falnici coroana în arșița și vijelia vremurilor. Dar muzica pe care-a scris-o izvorăște din straturile vechi, străvechi ale sîmțirii românești.

Sune-răsune muzica lui Enescu, o lume românească lipsită de ea ar fi aproape o lume fără grai...

Cintec pentru Moldova (Iași)

ÎNTÎLNIREA DINTRE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘUL ȚVIETIN MIATOVICI

O contribuție importantă la extinderea și aprofundarea în continuare a conlucrării multilaterale româno-iugoslave

Relațiile de bună vecinătate, de trainică prietenie și strînsă colaborare româno-iugoslave, devenite tradiționale, se dezvoltă continuu, dobîndesc zi de zi noi valențe. O ilustrare vie, elocventă a acestor relații o constituie recenta întîlnire de la Timișoara dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Țvietin Miatovici, președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia. Continuînd practica fertilă a dialogului la nivel înalt, întîlnirea de la Timișoara a dat posibilitatea abordării unor importante probleme ale colaborării dintre România și Iugoslavia, ale situației internaționale. Desfășurate într-o atmosferă de caldă prietenie, de încredere și înțelegere reciprocă, convorbirile care au avut loc cu acest prilej au fost deosebit de fructuoase. În cadrul lor, s-a efectuat o informare reciprocă asupra preocupărilor actuale ale celor două partide și guverne privind dezvoltarea economico-socială a celor două țări, au fost examinate stadiul îndeplinirii tuturor înțelegerilor convenite la nivel înalt, împreună cu noi măsuri pentru extinderea colaborării bilaterale.

Era normal ca în cadrul dialogului dintre conducătorii a două țări vecine, cu excelente raporturi de prietenie între ele, să se evoce încă o dată principiile care stau la baza acestor raporturi. Iată de ce, constatînd cu satisfacție că relațiile dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, dintre România și Iugoslavia se dezvoltă cu succes în toate domeniile, în spiritul Declarației comune și al celorlalte documente și înțelegeri adoptate la Belgrad în 1980, cele două părți au subliniat că baza trainică a acestei evoluții o constituie principiile respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Aceste principii, verificate în practica celor două partide și țări, ca și în viața internațională, au o importantă hotărîtoare pentru întărirea prieteniei, bunei vecinătăți, înțelegerii și încrederii reciproce.

Un loc important la convorbirile de la Timișoara l-au ocupat problemele economice. Analizînd îndeaproape modul în care se dezvoltă colaborarea economică și cooperarea tehnico-științifică dintre România și Iugoslavia, felul în care se transpun în viață înțelegerile convenite, președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Țvietin Miatovici au dat o apreciere pozitivă activității desfășurate de guvernele, organele și organizațiile economice ale celor două țări, care au stabilit măsurile practice pentru realizarea și depășirea volumului de schimburi comerciale avute în vedere pentru cincinalul 1981—1985. Totodată, în timpul convorbirilor au fost stabilite noi măsuri menite să impulsioneze dezvoltarea în continuare a relațiilor și schimburilor economice dintre țările noastre, să ducă la înfăptuirea mai rapidă a obiectivelor stabilite împreună. Participanții la convorbiri și-au exprimat convingerea că aprofundarea permanentă a legăturilor româno-iugoslave este în folosul popoarelor celor două țări, al progresului și prosperității lor, corespunde intereselor cauzei generale a socialismului, păcii și colaborării în lume.

Pe agenda convorbirilor au figurat, de asemenea, probleme esențiale ale actualității politice internaționale. Abordînd aceste probleme, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Țvietin Miatovici au relevat din nou dorința României și Iugoslaviei de a întări conlucrarea pe plan extern. În acest context, a fost reafirmată hotărîrea celor două țări de a acționa și în viitor pentru depășirea tensiunii din viața internațională, pentru însănătoșirea climatului politic mondial, pentru reluarea și continuarea cursului destinderii, pentru soluționarea exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, a tuturor stărilor de încordare și conflict existente în diferite regiuni ale globului, pentru o politică bazată pe deplină egalitate în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța, pentru asigurarea dreptului inalienabil al fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale, de a se dezvolta de sine stătător, fără nici un amestec din afară.

Ca țări europene, România și Iugoslavia sînt interesate în asigurarea pe continentul nostru a unui climat de pace, securitate și înțelegere, de colaborare între toate țările. Legat de aceasta, la recentele convorbiri româno-iugoslave a fost încă o dată subliniată voința celor două țări ale noastre de a contribui activ la buna desfășurare a reuniunii de la Madrid, la încheierea ei cu rezultate cît mai rodnice, astfel încît reuniunea să impulsioneze înfăptuirea angajamentelor asumate la Helsinki, să ducă la măsuri concrete privind dezangajarea militară și dezarmarea în Europa, la dezvoltarea colaborării economice, tehnico-științifice, culturale și în alte domenii de activitate între statele participante, să asigure continuarea procesului de edificare a securității și cooperării pe continent. În același timp, s-a arătat că cele două țări vor milita în continuare pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a cooperării multilaterale, înțelegerii și bunei vecinătăți. Cele două părți s-au pronunțat, de asemenea, pentru încetarea cursei înarmărilor, pentru trecerea la măsuri practice, eficiente de dezarmare, pentru participarea activă a țărilor mici și mijlocii la viața internațională, pentru o strînsă conlucrare pe plan internațional în vederea lichidării subdezvoltării.

Cei doi președinți și-au exprimat satisfacția față de rezultatele noului dialog româno-iugoslav la nivel înalt. În toastul rostit la dejunul dat în cinstea înaltului oaspete iugoslav, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Această întîlnire se înscrie în cadrul contactelor tradiționale, stabilite de-a lungul anilor, prin întîlnirile cu tovarășul Tito — și doresc să menționez cu multă satisfacție concluzia la care am ajuns, de comun acord, de a continua și intensifica aceste contacte, de a dezvolta și în viitor conlucrarea româno-iugoslavă. Aceasta corespunde deopotrivă intereselor celor două țări și popoare, cauzei destinderii, colaborării și păcii". Despre necesitatea continuării contactelor româno-iugoslave la nivel înalt a vorbit, de asemenea, și tovarășul Țvietin Miatovici. Apreciind că activitatea de colaborare tradițională româno-iugoslavă „are o importanță deosebită pe plan internațional", președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia a spus: „Și această întîlnire a noastră confirmă necesitatea de a avea cît mai multe asemenea contacte și întîlniri".

Se poate deci afirma cu toată certitudinea că noua întîlnire dintre cei doi șefi de stat — care continuă dialogul tradițional și rodnic româno-iugoslav la nivel înalt — s-a înscris, prin rezultatele ei fructuoase, prin înțelegerile convenite cu acest prilej, ca o contribuție importantă la extinderea și aprofundarea în continuare a conlucrării multilaterale dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, dintre România și Iugoslavia, la întărirea prieteniei și solidarității dintre popoarele noastre, în folosul și spre binele lor, în interesul cauzei socialismului, păcii, securității, înțelegerii și cooperării în Europa și în întreaga lume. Apreciind cu entuziasm rezultatele întîlnirii româno-iugoslave la nivel înalt, oamenii muncii din țara noastră își exprimă și cu acest prilej sentimentele de dragoste fierbinte, de profundă stimă și prețuire față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru activitatea neobosită ce o consacră înfloririi continue a patriei, bunăstării și fericirii poporului, creșterii prestigiului și rolului României socialiste pe glob.

ION CODRU

O inovație „suspectată" de a fi invenție

Cititorii revistei au luat cunoștință de existența unor vrednici și bine pregătiți ingineri energeticieni, printre care Cornel Litera, de la Întreprinderea de articole din sticlă București, Mircea Cioceanu, de la Întreprinderea Optică Română București, și I. Mihai, de la Întreprinderea de mașini unelte și agregate București, care — fiecare în parte — reușiseră să pună la punct sisteme, întrucîtva asemănătoare, datorită cărora consumul de energie electrică al compresoarelor, de tip Reșița, cu 1, 2 și 3 cilindri, scădea considerabil. Prezentîndu-i separat, pe măsură ce-i descoperea, revista noastră i-a și reunit, în jurul unei mese rotunde, împreună cu alți specialiști, din cadrul unor unități ale Ministerului Energiei Electrice, cu reprezentanți ai Întreprinderii de construcții de mașini Reșița, concluziile acestor întîlniri și dezbateri fiind, în chip neîndoios, că ne aflăm în fața unor metode de mare eficiență, aplicabile de îndată, cu foarte mici cheltuieli, și cu importante economii, în toate uzinele care posedă compresoare de tip Reșița și, de asemenea, a unor sisteme utile chiar și constructorilor rețelei pentru introducerea în producție a unui tip îmbunătățit de compresor. Am fost asigurați că procedeele celor trei ingineri numiți vor fi luate în studiu, s-au lansat comenzi ferme către institutele specializate din București și Reșița. Începînd din data de 7 iunie 1979, cînd cititorii revistei noastre au luat cunoștință de existența inginerului Cornel Litera și pînă astăzi, „Flacăra" a mai publicat și alte articole privind un sistem original electro-pneumatic pentru reglarea debitului de aer furnizat de compresoarele Reșița, datorat altor ingineri energeticieni și anume lui Mircea Cioceanu, de la Întreprinderea Optică Română, și Ion Gh. Mihai, de la Întreprinderea de mașini unelte și agregate București, care ajunseseră la rezultate și rezolvări asemănătoare cu cele ale lui Cornel Litera. Din lista materialelor apărute în „Flacăra" le amintim pe cele din 14 iunie 1979 (nr. 24), 13 septembrie 1979 (nr. 37), 25 noiembrie 1979 (nr. 43), 10 noiembrie 1980 (nr. 2), 13 martie 1980 (nr. 11).

● După doi ani, de la publicarea în „Flacăra", o soluție tehnică originală în pragul generalizării pe industrie ● 300 milioane kWh nu se mai pierd prin risipă ● 150 milioane lei economii anual

De-a lungul celor doi ani, la intervale uneori suficient de mari pentru a fi îngăduit studierea și introducerea în practică, pe o scară largă, a reglajului electro-pneumatic dar și în construcția de compresoare Reșița cu 1,2 și 3 cilindri, prevăzute cu reglaj electro-pneumatic, după una din metodele imaginate și aplicate fie la I.A.S.B., I.O.R. sau I.M.U.A.B., „Flacăra" a menținut în atenția opiniei publice și a specialiștilor noua și importanta sursă de economisire a energiei electrice.

Astăzi sîntem în măsură să ne informăm cititorii că strădaniile celor trei harnici ingineri nu au fost zadarnice. Abordîndu-l pe ing. Mircea Cioceanu, de la I.O.R., spre a ne informa de soarta inovației sale (deocamdată nu o putem numi altfel), acesta ne-a îndrumat spre noul șef al compartimentului invenții, inovații și mărci al Întreprinderii optice române, tovarășul Alexandru Chican în mîinile căruia își încredințase soluția tehnică amintită.

— Încă din iarna anului trecut, luasem cunoștință, din „Flacăra", despre realizarea inginerului Mircea Cioceanu, astfel încît, atunci cînd am preluat compartimentul de invenții, inovații și mărci al acestei întreprinderi eram, în mare, familiarizat cu procedeul de reglaj al compresoarelor. La 2 februarie 1980 am întocmit dosarul de inovație și l-am înaintat spre caracterizare Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru automatizări, tehnică de calcul și telecomunicații — I.P.A.—T.C.T. Cu o mare operativitate, tovarășii de la acest institut ne-au răspuns la 28 aprilie 1980, prezentîndu-ne caracterizarea solicitată. Mai înainte de a mă referi la acele date, vreau să precizez că întreprinderea noastră înregistrează economii importante la consumul de energie electrică : aproape 500 mii kWh anual, și 400 mii lei, la valorile vechi ale kilowatului și 700 mii de lei anual, la cele noi. Din caracterizarea pe care o deținem rezultă numeroase avantaje : siguranță deosebită în exploatare, în primul rînd, datorită automatizării : reducerea de personal sau folosirea aceluiași compresorist la mai multe agregate ; menținerea unei presiuni constante în limitele reglate, posibilitatea reglării presiunii în orice gamă de valori, în funcție de necesitățile de aer comprimat ale secțiilor ; se elimină, aproape integral, pericolul de accidentare a celor care deservesc compresoarele.

— A fost greu drumul acesta, tovarășe Chican ?

— Nu știu ce să spun... Noi ne-am înțeles bine și cu centrala și cu institutul căruia ne-am adresat. Chiar și Ministerul Industriei Constructoare de Mașini ne-a solicitat, ca și Comitetul Uniunii Sindicatelor din Metalurgie și Construcția de Mașini, prin adrese oficiale, cel dintîi la 4.IV.1980 iar cellalți la 4 III 1980, deci în urma ultimelor două articole din „Flacăra" să le punem la dispoziție documentarea necesară. Răspunzînd prompt acestor cereri, asigurîndu-ne și de sprijinul I.P.A.-T.C.T., despre care am mai amintit, ca și de cel al C.I.E.T.A.—C.I.U.E.M.M.R. Berceni, sîntem astăzi în situația de a informa opinia publică românească că tînăra întreprindere „Electrocontact", din Botoșani, și-a încheiat în planul său, pe anul în curs, asimilarea sistemului electro-pneumatic realizat la noi în uzină de inginerul Mircea Cioceanu. Mai mult „disputa" dusă de „Flacăra" cu întreprinderea producătoare de compresoare, din Reșița, s-a soluționat și ea în mod pozitiv : noile comenzi de compresoare cu 1, 2 și 3 cilindri vor fi onorate cu agregate echipate cu sistemul electro-pneumatic atît de discutat. Încă din luna octombrie a anului trecut, s-a prezentat la noi, la I.O.R., specialistul întreprinderii din Botoșani, pentru a primi documentarea tehnică necesară, proiectul propriu-zis, în vederea pregătirii fabricației de serie. Toate aceste măsuri asigură generalizarea, la nivelul întregii industrii românești, care utilizează compresoarele Reșița cu 1, 2 și 3 cilindri, a soluției Mircea Cioceanu, ceea ce înseamnă o economie de peste 150 milioane lei anual, dacă ținem seama că sînt 3 000 de compresoare de acest tip și una de 300 milioane kWh, pentru aceleași agregate.

Mircea Cioceanu are și el de adăugat ceva. Să-l ascultăm : **„Desigur sînt bucuros că, în sfîrșit, s-a ajuns la exprimarea unui punct de vedere clar în privința sistemului pus la punct aici la I.O.R. deși, la fel de bine putea să fie ales cel de la I.A.S.B., al colegului Cornel Litera ori cel de la I.M.U.A.B., al tovarășului Ion Mihai. Diferențele sînt neesențiale. Un cuvînt de mulțumire trebuie să adresez colegului Alexandru Chican, care prin perseverența sa, prin încrederea pe care mi-a arătat-o și prin promptitudinea cu care a soluționat totul, de la corespondența propriu-zisă pînă la prezentarea datelor tehnice, a rezultatelor obținute la noi, întocmirea formelor legale pentru dosarul de inovație, legăturile cu centrala, cu institutele interesate, a deșelenit un drum ce părea tremendiabil blocat. El nu s-a mulțumit doar cu asta. A înaintat O.S.I.M.U.-ului un dosar pentru calificarea muncii mele de ani de zile drept invenție, la data de 30 decembrie 1980".**

EMANUEL VALERIU ■

Zero-cheltuieli la întreținere —

O utopie industrială primește calificativul urgent

Vom începe prin a relata istoria unei aparent banale greșeli de tipar — și totuși încărcată de semnificații. În cartea de telefoane a Municipiului București, pag. 780, la rubrica I.T.B. — destul de copios reprezentată, cum e și normal — primul număr de telefon care apare este cel al Centrului de cercetări termotehnice. De fapt, este vorba de **terotehnică** și nu de termotehnică, între cele două noțiuni neexistînd nici cea mai mică legătură. Așadar, o greșeală de tipar, în legătură cu care, bineînțeles, nu facem un capăt de țară. Dar iată, o literă, un simplu **m** în minus anunță nașterea unei noi științe, a unui **nou mod de a gîndi producția și, în general, activitățile industriale ale acestui sfîrșit de veac.** Cu atît mai puțin îi criticăm, pentru sus-menționata eroare, pe alcătuitorii cărții de telefoane cu cît însăși denumirea în cauză a fost inventată abia în 1975.

Dincolo de amănuntul anecdotic, ceea ce merită realmente evidențiat este faptul că, doar la un an după ce un inginer englez a propus introducerea în circuitul științific a acestui termen, apărea la noi prima carte de terotehnică din lume, datorită unui profesor de la politehnica bucureșteană : doctorul inginer Constantin Aramă, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România. Reputat specialist în motoare și autor al unor lucrări cunoscute în țară și peste hotare, el este și membru al Institutului de ingineri mecanici din Marea Britanie, un prestigios for tehnic și științific. În prezent, Constantin Aramă, este unul din promotorii în România ai acestei științe cu enorme implicații economice potențiale.

Să amintim mai întîi cîteva idei de bază din lucrarea de care vorbeam mai înainte, apărută la Editura Tehnică. Considerăm aceasta necesar întrucît este vorba de o noutate absolută pe plan mondial, iar tirajul relativ redus (dar toată lauda pentru promptitudinea ai deschiderea față de noi manifestată de editură !) i-a limitat întrucîtva impactul asupra masei largi de economiști și ingineri din țara noastră. Firește, nu ne vom mărgini numai la carte, ci vom reda și unele păreri exprimate într-o discuție cu autorul.

Deși termenul de terotehnică a fost „inventat" recent, știința care-i poartă numele nu a fost inventată de nimeni, ea fiind rodul unei experiențe colective de producție în societatea industrială modernă. Însuși autorul cărții subliniază că în lucrarea sa nu a făcut nimic altceva decît să popularizeze, să vehiculeze idei care abia acum încep să se contureze și să-și croiască un drum în țările cele mai dezvoltate din punct de vedere industrial. Iată de ce, înainte de a aborda realitățile românești, este necesar să privim problema dintr-un punct de vedere mai general pentru a-l înțelege mai lesne implicațiile.

Totul a pornit de la o constatare simplă, dar care abia în condițiile producției de mare serie, caracteristică lumii noastre industriale, își relevă întreaga semnificație, și anume că **operațiile preventive sau corective necesare menținerii unui produs în stare de funcționare — „mentenanța", întreținerea — antrenează cheltuieli care nu rareori depășesc cu mult costul produsului însuși.**

Constantin Aramă : „Terotehnica își propune să folosească în mod creator datele și informațiile din timpul exploatării în vederea concepției produselor, procedeelor și metodelor care să rentabilizeze la maximum utilizarea. Tero provine de la rădăcina verbului «a avea grijă» din limba elină veche. Terotehnica nu este atît o consecință cît mai degrabă o cerință a dezvoltării științei și tehnicii. Activitățile sale sînt chemate să îndeplinească unele dintre cele mai importante funcțiuni tehnice ale perioadei pe care o parcurgem. Desfășurarea acestora nu va avea loc fără dificultăți, dealtfel inerente oricăror dezvoltări. De asemenea, vor fi necesare unele cheltuieli, care însă vor fi curînd depășite cu mult de economiile realizate, în costurile mentenanței. Principiile terotehnice sînt necesare educării tehnicienilor încă de pe băncile școlilor, în sensul de a sesiza și trata problemele prin prizma unei **tehnici totale**, a luării în considerare **a tuturor** aspectelor care definesc un produs, atît tehnice, cît și economice și de altă natură".

În contextul celor mai sus arătate, se pune evident o primă întrebare : **cît costă, în realitate, întreținerea într-o societate industrială ?** Statisticile sînt surprinzătoare. Astfel în S.U.A. 11,59 la sută din prețul produselor vîndute de otelării încorporează exclusiv cheltuielile de întreținere a utilajelor, procentaje aproximativ egale regăsîndu-se în prețul mașinilor agricole sau al produselor metalurgiei neferoase. Și să nu uităm că este vorba de cea mai eficientă economie a lumii occidentale, deci în care este de presupus că există baza tehnică-materială pentru reducerea la minimum a cheltuielilor de întreținere și, în general, pentru asigurarea unei înalte eficiențe. În cazul locomotivelor Diesel electrice și al motoarelor acestora, cheltuielile pentru întreținere și reparații sînt și mai mari, ele variind, în funcție de tipul motorului respectiv, între o jumătate și o treime din cheltuielile totale ; la autobuzele urbane circa o treime din cheltuielile care se fac pe întreaga durată de viață a autobuzului se efectuează doar în domeniul întreținerii și al reparațiilor !

Sînt doar cîteva exemple, terotehnica avînd aplicativitate practic în toate activitățile industriale. Din procentajele de mai sus, care desigur nu trebuie absolutizate dar care totuși ilustrează o realitate peste care nu se poate trece, o primă concluzie sare în ochi : **la nivelul unei țări ca România sumele care s-ar putea economisi datorită terotehnicii sînt de ordinul miliardelor de lei.**

Aceasta ne duce la o a doua întrebare : este posibil să se realizeze produse pentru care întreținerea se reduce la nimic sau aproape la nimic ?

Răspunsul este afirmativ — este de părere interlocutorul nostru. Există exemple de produse deja realizate care au un trecut bine cunoscut și o prezență unanim recunoscută, fiind ilustrative pentru posibilitățile practice ale activităților terotehnicii. Acesta este cazul frigiderelor, la care operațiile de întreținere sînt practic neglijabile. De asemenea, un bun exemplu îl constituie articulatiile mecanismelor de direcție ale automobilelor moderne, deci inclusiv ale Daciei-1 300, care nu mai pretind operații periodice de gresaj, cel puțin între două reparații capitale ale automobilului. Întreținerea mai intervine doar prin operații de control și înlocuire, esențial mai rapide și mai puțin costisitoare și care se realizează la perioade de peste 20 de ori mai mari decît în cazul gresajului tradițional.

— Mai apare și un alt aspect deosebit de important — subliniază profesorul Aramă. Din cele ce preced s-ar putea crede că terotehnica vizează doar produse de mare serie ca televizoare, frigidere, autobuze și automobile etc. Să luăm însă un exemplu din cu totul alt domeniu : instalațiile fabricilor de zahăr. Inutil de subliniat interesul major pe care-l prezintă în momentul de față pentru economia noastră națională buna funcționare a acestor fabrici. Or, ce se întîmplă ? În mod curent, se produc defecțiuni, bunăoară, se sparg și se rup danturi la angrenaje. Pînă în prezent, în asemenea situații, pentru un singur dinte rupt angrenajul era scos temporar din funcțiune spre a se înlocui piesa defectă. Cu ocazia unor reparații de acest gen, în cele cîteva ore necesare înlocuirii pieselor respective, sfecla se putea răci și strica, ea nu putea aștepta ! Fără a mai vorbi de daunele provocate de întreruperi care durează zile și săptămîni întregi, cînd piesele de schimb nu se găsesc la fața locului și trebuie aduse din alte părți. O nouă abordare a acestui gen de probleme se impune.

— Așadar, în această primă parte a convorbirii noastre să rezumăm ce este și ce poate da terotehnica.

— Ea depășește substanțial, ca sferă de interes, tehnica întreținerii. În adevăr, terotehnica cuprinde organizarea, disciplina și controlul operațiilor de întreținere în scopul menținerii acestora la nivele maxime de operativitate, siguranță, exactitate și rentabilitate. Toate acestea reprezintă, de fapt, acțiuni componente a ceea ce se poate descrie drept strategia interioară a activităților de întreținere. Pentru un produs dat, aceste preocupări sînt în mod firesc de interes major, ele concurînd obligatoriu la micșorarea cheltuielilor din domeniul întreținerii pentru materiale, piese de schimb, retribuții, precum și contribuind la creșterea calității operațiilor, la mărirea viabilității, a duratei de viață etc.

— Înțelegem însă că terotehnica nu se rezumă numai la atît.

— În adevăr, ea își propune, în plus, rezolvarea unor probleme privite în prezent ca fiind oarecum extérioare activităților de întreținere. Astfel, cuprinde și o strategie exterioară în sensul coordonării activităților întregului flux, cu repercusiuni asupra însuși procesului de fabricație ; ea își propune să contureze o nouă viziune, noi concepții în direcția **realizării unor produse care să necesite cît mai puține operații de întreținere, dacă se poate chiar deloc, pe întreaga durată a utilizării acestora în exploatare.**

— Toate acestea „sună" frumos. Dar oare nu se bazează pe o tehnică de import, costisitoare și pretențioasă, pe care nu ne-o putem permite, cel puțin în momentul de față ?

— Nu, utilajul se poate fabrica la noi, la fel ca și materialul de aport necesar în tehnica sudării. Fiindcă dintre procedeele tehnologice moderne de reparare preconizate de terotehnică, sudarea oferă cel mai mare interes. Firește nu sudarea tradițională, ci metode mai speciale. Tocmai aceste metode se adresează numărului cel mai mare de obiecte de întreținut și cunoaște astăzi cele mai largi aplicații. Principalul avantaj economic decurge din faptul că **reparația prin sudare a unei piese costă mai puțin decît prețul unei piese de schimb.** În plus, recurgîndu-se la reparații și nu la înlocuiri, se reduce în mod corespunzător stocul de piese de schimb și se eliberează fonduri importante care depășesc cu mult costurile legate de organizarea unei secții de sudare. Or, în domeniul sudurii țara noastră dispune de un potențial de cercetare și de execuție extrem de calificat. La Timișoara, și nu numai acolo, s-au creat adevărate școli de sudură. Recenta vizită a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Institutul de sudură și încercări de materiale din Timișoara a reliefat încă o dată forțele tehnice angajate în acest vital sector, fără a mai vorbi de munca de pionierat depusă de Centrul de cercetări terotehnice din București. Așadar, se poate ! Nu dintr-o dată, nu peste noapte, nu fără eforturi și căutări, dar se poate !

Într-un număr viitor vom merge mai departe pe urmele terotehnicii, ale locului ce i se cuvine în industria românească. Iar acest loc înseamnă miliarde.

LIONEL NIȚESCU ■

Pe o palmă de brazdă

E înalt și subțire Done Circiumaru, și cărunt, cărunt. Vine din secolul trecut, cu 90 de ani în spate și un glonț în piciorul drept, cocoloșit în carne, între două vene, mai sus de genunchi. Glonțul tace, mulțumit că și-a atins ținta, iar moș Done șchioapătă. Nu pentru că piciorul drept i-ar fi mai greu cu cîteva sute de grame de plumb, ci pentru că i-a rămas puțin mai scurt.

— De ce nu l-ați scos ?, întreb.

— În război, n-am avut vreme, a trebuit să mă vindec repede și să plec iar pe linia întîi. Mai pe urmă nu m-a mai supărat. Am fost la medic și mi-a spus că și-a făcut un fel de culcuș, că fiind inoxidabil nu e nici un pericol. Așa stînd lucrurile, n-am vrut să mă mai operez.

Glonțul stă în coapsa lui Done Circiumaru din primul război mondial. Mai exact, de la 9 noiembrie 1916, orele 10. Moș Done zice că a fost un glonte „cumsecade" : cînd m-a nimerit flerul ăsta, eram pe malul mării, în Dobrogea, și eram călare — povestește el ; bine, deci, că s-a înfipt în piciorul meu, că nu mi-a omorît calul, pe Mielu, că dacă îmi omora calul, cădeam la inamic. Nu l-am scos, cred eu, și din alt motiv : dintr-o anume spaimă. N-am vrut să-l văd cum arată, am vrut să-l știu acolo, închis în mine, să nu mai poată face rău la nimeni, iar cînd o fi, să fie îngropat odată cu mine, la doi metri sub pămînt.

Există în acest sentiment al omului care a traversat o viață cu un glonte într-un picior, cu amintirea împăcată a unei crunte încercări, o tulburătoare metaforă.

De fapt, noi venisem la *nonagenarul* Done Circiumaru să vedem cum își muncește grădina, cum își cultivă cu vie, legume și zarzavaturi de toate felurile fiecare palmă de brazdă. Îl las, deci, să vorbească :

— Eu, după ce am muncit o viață, băiat de prăvălie, agricultor, membru cooperator, bucătar la brigada de tractoare, apoi mai spre bătrînețe, paznic, acum mă distrez muncind. Am curtea asta, nu mare după cum vedeți, dar vara plantez și semăn în ea de toate : vie, ceapă, castraveți și usturoi, fasole și fiori, tot felul de zarzavaturi. De ce să stau dacă pot încă munci? La anii mei, am ajuns la convingerea că numai munca te mai ține în viață. Adică nu te lasă să ruginești. Uite, acum împrăștii gunoiul de grajd peste brazde, printre vie, iar cînd se va mai îndrepta vremea o să încep să sap, și astfel am sentimentul că nu mă doboară timpul.

— Ce producții de legume și zarzavaturi obțineți astfel ?

— Cît ne trebuie nouă. Eu stau aici cu fiul meu mai mic, Alexandru. N-ai cui vinde, în comuna noastră, toți sătenii își lucrează bine și în întregime pămîntul, așa cum au apucat de la moșii lor. Își produc singuri de toate, nu cumpără de la oraș ce pot produce ei. Acum, pe loturile personale, pe o suprafață compactă, vom cultiva și floarea-soarelui și sfeclă-de-zahăr. Vom preda sfeclă și vom primi zahăr ; vom preda „floare" și vom primi ulei. Așa cum se întîmplă acum cu grîul : dăm grîu și luăm pîine. Și uite ce pîine avem ! Albă și bună și caldă. Rupeți din ea puțin miez !

Da, în comuna Cuza Vodă (Brăila) gospodarii își cultivă pămîntul, fiecare palmă de brazdă, cum spune moș Done Circiumaru. Au cultivat cartofi chiar și în șanțurile de pe marginea drumului ! El, moș Done, și fiul său Alexandru au scos patru coșuri de cartofi din cîțiva metri de șanț. La fel au făcut și alți săteni. Acum au hotărît, îmi spuneau, să cultive și pe unele ulițe, mai puțin circulate, pentru că e pămînt bun, roditor. Vedeți dumneavoastră, sublinia bătrînul, suprafața asta agricolă a satelor, a țării dacă e să gîndim mai la general, se tot micșorează : colo apare un combinat, alci un oraș nou și tot așa pămîntul se împuținează. Trebuie să ținem la pămînt, să muncim fiecare metru, să îl facem să producă.

— Cu carne de unde vă aprovizionați ?

— Din bătătură.

— Nu înțeleg.

— Cum adică nu înțelegeți ? În curtea fiecărui om gospodar se află cîteva păsări, cîțiva porci și oi. Vrei să tai o pasăre, o tai. Vrei un porc, îl tai. Cine te oprește să crești, să ai ? Unii, de prin alte părți, aflu și eu din gazetă, cumpără totul de la oraș. Cumperi, desigur, ce nu poți produce tu la sat, dar să cumperi pui, ouă sau lapte înseamnă că ai cam uitat să muncești. Și nu e bine, că asta duce la sărăcie ! La noi mai toți oamenii cresc animale pentru ei și contractează și cu statul. Fiul meu, așta cu care stau, a predat la contract un porc de 150 kilograme, doi cîrlani, lînă vreo 18 kilograme, păsări, ouă — la achiziții. La fel au dat la contract și cîțiva săteni.

— Vă place cum se desfășoară viața aici în comună ?

— Îmi place, desigur : s-au făcut alițea ! Să vorbești de felul în care trăiesc azi oamenii noștri, de felul în care sînt dotate gospodăriile lor nu mai e o noutate. Dar uite că mai e un lucru care nu-mi place... Din 1976 s-a dat în folosință rețeaua de apă potabilă, dar... nu funcționează. Ne-a apărut canalul în curte și ne-am bucurat. Dar bucuria n-a durat mai mult decît un vis frumos, adică mai mult de două luni. Deși noi toți am plătit pentru lucrarea asta și am plătit ca să avem apă. Vara, oamenii vin de la cîmp, plini de praf și n-au unde să se spele. Primăria ar trebui să facă ceva. Pe urmă mai e o problemă: a transportului pînă la Brăila. Nu avem cu ce ajunge la oraș. Am avut o ședință, unde a participat o tovarășă de la județ, care ne-a promis că o să se ia măsuri. S-au luat : mașina care făcea curse între Brăila și Stăncuța trecea prin Cuza Vodă. Era bine, chiar foarte bine ! Dar și treaba asta a durat numai o lună. Stau și mă întreb și nu pricep : de ce n-o fi durînd mai mult treburile astea bune la noi ?

Întrebarea asta îl sîcîie pe moș Done și noaptea uneori. Apoi adoarme tîrziu și visează, mai ales atunci cînd doarme pe partea dreaptă, pe partea glonțului, cum zice, visează că e „stafetar la Mărășești, adică agent de legătură, și că are de dus un ordin urgent la camarazii lui din linia întîi, ordin care trebuie să ajungă cu prețul vieții sale. Încalecă, deci, pe calul lui sur ; el e tînăr, are numai 24 de ani, îi dă pinteni calului și, printre schije și gloanțe, ducînd un glonț în picior, ajunge în tranșee. De acolo se înșoarcă cu un alt ordin, calul spumegă în goană și-l poartă spre Mărășți, Oituz, spre Varnița și Străoane, spre Soveja și Cîmpuri, apoi îl suie în Bucegi pînă la cota 1 100. Este itinerarul luptelor românilor din primul război mondial, lupte la care a participat, prin mistuirea sa de stafetar, Done Circiumaru. Se trezește, își dă seama că a visat, își pipăie glonțul din coapsă și se liniștește că îl simte acolo, ca o sămînță care nu va mai încolți niciodată...

N. GRIGORE MARAȘANU ■

„Unii uită să-și achite datoria față de pămîntul care le-a dat pîinea"

— Dumneavoastră, tovarășe doctor inginer CORNELIU RĂUȚĂ, susțineți că dacă întreaga suprafață arabilă a țării ar fi folosită rațional, dacă pretutindeni s-ar acționa corect pentru menținerea și ridicarea fertilității naturale a solurilor, producția totală de cereale ar întrece cu cel puțin 30 la sută cele mai bune realizări obținute pînă acum, fără a mai fi nevoie de investiții în plus. Înțeleg că vă fundamentați afirmația pe calcule ce au în vedere rezultatele practicii agricole și ale cercetării experimentale.

— Nu este doar opinia mea, ci a multor colegi. În prezent, în țara noastră revin 0,45 hectare de teren arabil pe locuitor, față de circa 0,40 cît este media pe plan mondial și — spre exemplificare — 0,97 în U.R.S.S. și 0,93 în S.U.A. și Canada. În plus, suprafața arabilă folosită efectiv în agricultura românească reprezintă aproximativ 98 la sută din totalul suprafeței potențial arabile, față de 64 la sută în U.R.S.S. și 51 la sută în S.U.A. și Canada. În perspectivă, chiar în cazul luării în cultură a întregii suprafețe de terenuri potențial arabile, este de așteptat ca la nivelul anului 2000 să ne revină circa 0,30 hectare pe locuitor, ca urmare a creșterii populației și ocupării, prin folosințe nearicole, a unor terenuri. Așadar, **datorită posibilităților limitate de extindere a suprafeței arabile, sporirea producției agricole va fi posibilă, în țara noastră, în primul rînd prin creșterea randamentului la hectar,** respectiv prin îmbunătățirea continuă a capacității productive a solurilor.

— În cuvîntarea rostită la ultima plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că poate s-ar impune chiar înființarea unei comisii naționale pe lîngă guvern sau pe lîngă Consiliul de Stat care să asigure gospodărirea unitară, exigentă a întregului teritoriu al țării, punînd capăt risipei, manifestărilor de lipsă de răspundere față de pămînt. Ce răspunderi revin, în această direcție, Institutului de cercetări pentru pedologie și agrochimie, pe care-l conduceți ?

— Noi executăm analize și determinări privind chimia și fizica solului, mineralogia, micromorfologia și microbiologia sa. Acordăm asistență tehnică și consultații de specialitate, întocmim expertize și studii pedologice și agrochimice în vederea cunoașterii resurselor de sol, pentru proiectarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, amplasarea de sere, vii și livezi, exploatarea sistemelor de irigații. Studiul agrochimic al terenurilor agricole din țara noastră constituie o activitate de sinteză, deosebit de importantă. Testările periodice sînt absolut necesare, fiindcă una dintre trăsăturile agriculturii intensive constă și în faptul că solurile înregistrează o continuă modificare a reacției și a gradului de aprovizionare a lor cu elemente nutritive. Și totuși, pentru că studiile agrochimice trebuie să fie plătite, cum e și firesc, de unitățile agricole beneficiare, conducerile unora dintre aceste unități neglijează să-și prevadă, în planurile anuale de cheltuieli, fondurile financiare necesare, deși cheltuielile acestea revin, pe hectar și an, la mai puțin de 1 la sută din costul mediu al îngrășămintelor ce se aplică anual pe un hectar.

— Cît costă o cartare agrochimică ?

— În jur de 3 lei pe hectar și an.

— Și la cîți ani trebuie întreprinsă o asemenea operație ?

— O dată la trei-patru ani.

— Numiți o unitate care v-a cerut colaborarea și oferiți un exemplu care să-i convingă pe cei care, ca să rămînem la terenul agricol, ieftinindu-se la mătăsi s-au scumpit la țărițe.

— Pentru obținerea unor recolte mari, **cu un consum de energie redus,** un rol deosebit îl are amplasarea culturilor în funcție de favorabilitatea condițiilor pedoclimatice, pe baza lucrărilor de „bonitare" a terenurilor. Executarea unor asemenea lucrări în sectorul cooperatist din județul Bihor, de exemplu, a condus la certitudinea îndeplinirii sarcinilor planificate de organele centrale și, totodată, a evidențiat un disponibil de teren agricol de 24 321 hectare, pe care anual se pot produce suplimentar 15 mii tone porumb, peste 10 mii tone cartofi, trei mii tone în fuior, trei mii tone ovăz, o mie de tone lerburi perene, 34 mii tone de fîn și 60 mii tone masă verde. De aceea, **apreciem că numai prin reașezarea culturilor pe această bază, agricultura țării noastre ar putea beneficia de un spor de producție vegetală de pînă la 10—15 la sută, spor obținut, practic, fără cheltuieli în plus** de energie și muncă.

— Acum cred că s-a înțeles mai bine ce pierd acela care vă ocolesc.

— „Ce pierd?" Ce pierdem! Iată un exemplu. Cele mai răspîndite îngrășăminte cu azot în țara noastră — azotatul de amoniu și ureea — au un efect de acidifiere a reacției solului, efect care constă în scăderea pH-ului cu 0,4—0,5 unități la 1 000 kilograme azot aplicate în sol. Aceasta înseamnă că în decurs de 6—8 ani soluri normale, care nu necesită măsuri de corecție, pot deveni acide în așa măsură încît recoltele să fie afectate semnificativ. Paralel cu îmbunătățirea sortimentelor de îngrășăminte cu azot, se impune, așadar, să urmărim sistematic evoluția reacției solurilor, pentru a interveni fără întîrziere, cu amendamente calcaroase, acolo unde e necesar. Deja avem aproximativ un milion și jumătate hectare de soluri arabile acide și puternic acide, iar prin extinderea lor n-am face decît să mărim consumul de energie și volumul de investiții, avînd în vedere că și calcarul acesta trebuie extras din cariere, fărîmițat, transportat. Iar la fiecare hectar se administrează, în medie, 5 000 kilograme, după care operația trebuie repetată la intervale de 4—5 ani. Iată de ce, înaintea măsurilor curative, ne pronunțăm pentru cele preventive... Pe de altă parte, solurile insuficient asigurate cu fosfați mobili explică recoltele nesatisfăcătoare și fluctuante de la un an la altul. În fine, trebuie știut, rolul îngrășămintelor cu potasiu este mai însemnat în anii cu mers nefavorabil al vremii, cînd plantele sînt supuse unor „stresuri" fizice (temperaturi scăzute în timpul iernii și primăverii, nebulozitate ridicată, secetă prelungită, arșiță, vînturi puternice), pe soluri cu însușiri chimice negative (acide sau alcaline) și în anii cu incidență sporită a bolilor.

— Dar dacă unele unități agricole nu-și cunosc bine pămîntul, atunci e limpede că fertilizarea se face la întîmplare ?! Sau „din ochi"...

— Avem de-a face cu **păgubitoarea credință că pămîntul suportă orice și că, oricum ar fi lucrat, tot dă ceva.** Este uitat faptul elementar că solul funcționează ca un sistem deschis, care primește și cedează energie și materie. Energia și materia cheltuite de ei, pentru a produce recolta, trebuie să-i fie înapoiate. Îngrășămintele apar ca o firească necesitate, cu atît mai mult cu cît, în prezent, solurile din țara noastră trebuie să facă față cerințelor unor soiuri și hibrizi cu capacitate bioproductivă foarte mare. Or, **s-a înțeles, o fertilizare corectă este imposibil de realizat în lipsa studiului agrochimic.** Nici măcar o fertilizare unilaterală, poate corectă în limitele ei, nu are șanse, pentru că îndeobște problemele sînt strîns legate unele de altele. Un exemplu : pe de o parte, majoritatea solurilor noastre acide sînt slab și foarte slab aprovizionate cu fosfați mobili ; pe de altă parte, îngrășămintele fosfatice aplicate pe aceste soluri sînt retrogradate rapid în forme puțin folositoare plantelor cultivate. Alt exemplu : aplicăm îngrășăminte cu azot — absolut necesare pentru obținerea recoltelor scontate ; dar ele acidifiază solul și, precum am zis, solurile acide sînt mai slab asigurate cu fosfați mobili ; asigurarea slabă cu fosfați mobili a solurilor compromite, însă, în mare măsură efectul îngrășămintelor cu azot ; ba chiar, s-a constatat, aplicarea pe astfel de soluri doar a unor îngrășăminte cu azot determină scăderi de recoltă. Așadar...

— E limpede că trebuie să restituim solului, întreagă, energia pe care ei e cheltuiește pentru noi. Și mai e limpede că unii oameni uită să-și achite această datorie față de pămîntul care le-a dat pîinea. Sau o amînă pe mai tîrziu, cînd plata se face cu dobîndă.

— Păstrarea **tuturor** indicilor fertilității și îmbunătățirea, chiar, a calității solurilor, reprezintă un factor hotărîtor în creșterea producției agricole. Acest factor funcționează în măsura în care răspundem cît mai conștiincios la întrebările : ce și cîte elemente nutritive a „exportat" solul în plantă ? Care este mărimea rezervei de care el dispune încă ? Ce și cît trebuie compensat prin îngrășăminte ? Dacă, după ce ne punem aceste întrebări, mai pornim și la muncă așa cum trebuie, înseamnă că facem o agricultură cu adevărat intensivă și modernă, o **agricultură pe bază de bilanțuri energetice acide.**

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

În acest număr, reproducerile după picturile lui Sabin Bălașa, aparțin fotoreporterului A. Mihailopol.

Berbecii

— Tovarășe Ghiță Emanoil, sînteți responsabilul complexului turistic Cheia, al Cooperației de consum Minecia, care aparține de U.J.C.C.-Prahova. Pentru început am dori să cunoaștem din ce se compune această uzină, să-i spunem așa, de turism și de comerț ?

— În primul rînd să începem cu turismul. Motelul Cooperației de la Cheia este de categoria întîi și este pregătit, în orice moment, să găzduiască 141 de turiști. În timpul verii, la acest număr, se mai adaugă încă 37 de căsuțe cu două locuri fiecare și un teren, special amenajat într-o superbă zonă verde, pentru montarea corturilor. De asemenea, unitatea este dotată cu un centru de închiriere a materialelor sportive, jocuri distractive, un magazin de cosmetice și artizanat. Revenind la comerț, complexul se compune dintr-un restaurant de aproape 250 de locuri. Vara, în perioada de vîrf, în vecinătate, funcționează cîteva puncte, denumite de noi **de întîmpinare a turiștilor.** Astfel, pentru evitarea aglomerării și pentru o mai bună servire a populației în mijlocul naturii funcționează cîteva grătare, puncte de desfacere a băuturilor răcoritoare, a produselor de patiserie și cofetărie, a dulciurilor și bineînțeles a fructelor.

„Am observat că turiștii de la șes, care vin la munte, se acomodează mai repede dacă beau zilnic cîte o lingură de sirop de brad"

— Cîți oameni lucrează, în momentul de față, la bunul mers al unității ?

— N-o să vă vină să credeți : exact 11. Atîta tot. Doar în timpul verii ne mai vin în ajutor cîțiva. La bucătărie, unde este cel mai mult concentrată activitatea noastră, cîțiva tineri sînt conduși de bucătarul specialist Vasile Duma. În ciuda faptului că și acesta e foarte tînăr (n-are decît 37 de ani), s-a dovedit un foarte bun specialist, cu o mare experiență în diversificarea preparatelor culinare cu specific românesc și caracteristice zonei montane.

— Cum anume ? Să exemplificăm.

— Aici, cu un an în urmă, cînd am venit la Cheia, exista o prejudecată întîlnită, dealtfel, în foarte multe locuri turistice. Este vorba de șablonizarea preparatelor culinare. Cînd ceri de mîncare ți se aduce pe masă ori cîrnați și mici ori friptură. Ei, aici mi se pare că se greșește de cele mai multe ori. Se neglijează folosirea preparatelor care stau la îndemîna oricui, adică prelucrarea cărnii folosind și elemente culinare specifice zonei în care își desfășoară activitatea respectiva unitate comercială. Spre a exemplifica, vă pot spune că, în ultimul timp, la Cheia zilnic se pot consuma patru feluri de ciorbe și patru feluri de supe. De asemenea, s-a reușit, cu foarte bune rezultate, ca fiecare kilogram de carne să-i desfacem asortat cu patru kilograme de legume. Altfel spus, și alimentația publică trebuie să urmărească și să îndrume consumatorii spre o alimentație rațională. Trebuie, după părerea mea, să punem aici din nou în drepturi mîncarea gătită. Cînd este sezon de vîrf, la noi nu lipsesc niciodată ciorbele de legume, ciorbele de perișoare, de pasăre și de văcuță, supele de paste făinoase, de roșii, ciulama de pasăre, escalop cu ciuperci, ciolan cu fasole, sărmăluțe și multe altele. Puteți observa, în ciuda faptului că sîntem o zonă montană, diversificarea preparatelor culinare — fapt care nu trebuie să țină seama de anumite greutăți care se ivesc aici, vrînd, nevrînd, în aprovizionare.

— Ceea ce ne spuneți nu caracterizează numai zona montană.

— Desigur. Dar pe lîngă toate acestea se adaugă și alimentele care se pot prepara cu minimum de efort din produse întîlnite la fiecare pas. Ați auzit de ghebe ? Ele sînt un fel de ciuperci care apar în diferite zone montane. Cresc oriunde. În toamna trecută, toate palistiile din Cheia erau pline de ghebe. Cu puțin efort am reușit să conservăm aproape o mie de kilograme sub diferite forme : în sare, oțet și murate. Totodată am făcut și un test. Cei care au consumat aceste produse, nu o dată s-au întors la noi solicitîndu-le. La anul ne gîndim să conservăm o cantitate mult mai mare fiindcă înlocuiește perfect celelalte forme de garnituri la baza cărora stau legumele aduse din alte zone. Pe lîngă toate acestea, vă dați seama ce economie se face și din punct de vedere al timpului și, de ce să n-o spunem, al banilor. Am gustat, nu demult, la niște gospodine, o zacuscă făcută din ghebe. Este un deliciu. Așa că la anul vom face și se va putea mînca, la noi, și zacuscă, preparat foarte hrănitor făcut din ciuperci.

Apoi, zona este foarte bogată în fructe de pădure. Predomină afinele și zmeura. Pe lîngă cunoscuta afinată și zmeurată — am pregătit compoturi și dulcețuri din aceste fructe. Siropul mugurilor de brad reprezintă un foarte bun tonic. Am observat că turiștii de la șes, care vin la munte, se acomodează mai repede dacă beau în fiecare zi cîte o lingură din sirop de brad. În concluzie, vă pot spune că materii prime aici, la munte, există la fiecare pas. Trebuie doar o muncă de migală, de răbdare ca să le poți conserva.

— Despre valorificarea resturilor menajere ce ne puteți spune ?

— Asta-i un alt capitol. Prin valorificarea, la maximum, a resturilor menajere am reușit să creăm noi valori. Este vorba despre creșterea porcilor și a păsărilor. Din acest motiv, unitatea noastră este aprovizionată în fiecare moment cu ouă și carne proaspătă. Numai în anul care a trecut, cu forțele noastre, am crescut aproape 40 de porci. Făcînd un calcul, a rezultat că prețul unui kilogram de carne este între 9 și 10 lei. Credem noi că este un rezultat bun. Într-un timp, complexul a avut și un număr de 650 de păsări.

— Desigur, mi-ați spus o mulțime de lucruri foarte interesante. Ce planuri de viitor aveți ?

— Am lucrat cîțiva ani în străinătate, într-o localitate asemănătoare din toate punctele de vedere stațiunii Cheia. Am învățat multe lucruri pe care doresc să le aplicăm și la noi în cel mai scurt timp. În primul rînd doresc să facem la Cheia un turism pe care să-l ridicăm la grad de industrie. Este vorba de un flux continuu de turiști, pe serii turistice, pe întreaga perioadă a anului. Concluzia este : **ridicarea hanului turistic la gradul de hotel, unitate cu personalitate turistică.** Condiții există din toate punctele de vedere, mai trebuie doar ca toți aceia care lucrează în turism să înțeleagă acest lucru.

Și fiindcă zona este foarte bogată în vinet și păstrăvi, începînd din anul acesta vom avea și asemenea preparate. Totodată, vom încuraja creșcătorii de animale din zonă — astfel ca, în unitate, să existe în fiecare moment al zilei lapte proaspăt și brînzeturi. Cu alte cuvinte, m-am reîntors în zona mea natală după 14 ani. Am venit cu o bogată experiență de viață și cu dorința de a lăsa ceva în urma mea.

P. SORIN

GESTUL TANDRU ȘI FIRESC DE POLITEȚE

Ideea grupajului de față ne-a sugerat-o într-una din diminețile din urmă colegul nostru Dan Birlădeanu. Fusese cu o seară înainte, plecînd de la redacție mai devreme decît de obicei, să-și cumpere pîine. A ajuns la brutărie cu zece minute înainte de ora închiderii. Gestionara făcea numerarul, cu ușa închisă. A bătut în geam cu sfială și stomacul gol. Continuînd să numere, vînzătoarea l-a făcut semn din cap că nu, nu se poate. A implorat-o. Nimic. A amenințat-o. Cu același rezultat. Număra mai departe banii și nu l-a mai învrednicit nici măcar cu o privire. „Ei, ce-o costa, se lamenta el a doua zi. Pîine avea. Pînă la opt mai erau zece minute. Alt centru de pîine prin apropiere nu există. Ce-și închipuia? Că mănînc, ce? Puteam să am acasă o droaie de copii, nu?"

Mai mult decît copiii de acasă, însă, pe colegul nostru îl irita faptul că ființa aceea, ca să salveze o situație care pentru el era dramatică, cum e foamea uneori, n-ar fi avut de făcut decît doi pași. „Doi pași, oameni buni, doi pași!..."

Liniștindu-se, a mai adăugat: „Eu tare aș vrea să știu care mai e starea de politețe la unii cetățeni". Nimic mai simplu, i-am sugerat noi, intră în „Alimentara", mergi cu autobuzul, tunde-te, încearcă să obții un act, un drept... „Ă, nu, s-a opus el. În felul acesta n-aflăm decît cine a dormit bine cu o seară în urmă, cine neglijează un ulcer sau o durere de măsea, cine se mărită peste cîteva zile sau pur și simplu cine e prost crescut și cine nu. Ne-ar trebui niște situații limită, pe de o parte, iar pe de altă parte, lucrul sau spițînzi solicitat să fie la îndemînă, să nu coste nimic și să nu necesite nici un efort deosebit. Să foräm în sufletul omului, nu la suprafața necazurilor sau bucuriilor lui".

Dramă conjugală

Inventînd rolul pe care urma să-l joace Pia Olaru, ne-au dat lacrimile. Sora ei de la Cîmpina, soră bună, și de mamă și de tată, una din făpturile fericite ale acestui veac contradictoriu, se află în pragul deznădejdii, al divorțului adică, după o căsătorie ideală, perfectă, feerică, glorioasă am spune și asta numai din cauza ideii pe care a avut-o de a înfia o fată, o ființă gingașă și inteligentă și drăgălașă, dar bolnavă, cu toate că exprimarea corectă ar fi „și bolnavă", pentru că bărbatul nu crede că fetița a mai fost și înainte bolnavă, e convins că ea, adică sora Piei, a îmbolnăvit-o din neglijență și azi așa, mîine așa, au ajuns să se certe, să plece chiar de-acasă cu fetița, caută doctori, adeverințe, medicamente, o tragedie pe care ea, Pia Olaru, nu o mai poate tolera, a luat fetița la ea — ce minunăție de fetiță! — o va face bine, dar trebuie să meargă și la școală, o lună, două, cît e nevoie pentru împăcarea celor doi soți prea irascibili acum ca să poată ajunge împreună la o înțelegere rațională. Ar dori, dacă e posibil, să înceapă școala chiar de a doua zi, are deja cîteva săptămîni de cînd absentează.

Abia mai tîrziu ne-am adus aminte că nu stabilisem vîrsta fetiței, datele de naștere și celelalte.

— Ei, am întîmpinat-o pe colega noastră, cum te-ai descurcat, bănuim că ți-au fost puse o sumedenie de întrebări despre fetiță? Nu i-am inventat nici o biografie.

— N-a fost nevoie, ne-a anunțat dezamăgită. O directoare a observat că rar se întîmplă ca o femeie să plece de la un bărbat, mai degrabă se întîmplă invers, o altă directoare m-a întrebat unde locuiește și fiindcă strada pe care am spus-o nu era chiar în raza școlii, a răsuflat ușurată și mi-a indicat școala la care să merg...

— În sfîrșit, ai fost și la școala cu pricina ?

— Am fost. Aici însă, prima întrebare care mi s-a pus e cîte limbi străine a învățat fetița la Cîmpina și fiindcă n-am nimerit limbile străine care se fac în școală am fost îndrumată la școala de unde tocmai plecasem, dar care fiind în altă zonă...

— Merge mîine fetița la școală? am întrebat nerăbdători.

— Noroc că fetița nu există. Nu. E nevoie de adeverință de la școala unde a învățat, de prezența mamei, de o cerere...

— Bine, dar toate astea puteau fi procurate pe parcurs. Pia dragă, trebuia să insiști. Chiar dacă, să zicem, fetița a fost furată, tot era mai bine să fie în școală decît pe mîna unei hoațe pe care în acest fel puteau s-o demaște și așa mai departe. Ai insistat?

Colega noastră se supără:

— Cum să nu insist? Aproape că și uitasem că fetița nu există. Și acum îmi vine să plîng. Fiindcă, să știți, n-am fost primită rău. Dar nu se poate.

— De ce?

— Nu v-am spus: formalitățile!

Începusem să ne enervăm cu toții.

— Formalitățile astea au și ele un scop, nu? Să verifice ceva, să ateste altceva, să justifice pe cineva, sînt necesare, dar ele pot fi procurate pe parcurs...

— Eu una, să știți, a doua oară nu mă mai ofer să particip la chestii de felul acesta.

Un tată uituc

Adică Mircea Bunea. Nu mai știm de ce am ales tocmai numărul 22, a fost absolut întîmplător, Mircea însă a luat-o chiar așa și la primul magazin unde s-a prezentat a cerut numărul 22, pantofi de fată, cu care apoi a umblat prin tîrg să-i schimbe cu unii de un număr mai mare, dar exact la fel. Motivul: a cumpărat mai de mult pantofii pentru ziua fetei care între timp a crescut, și tot între timp magazinul respectiv a rămas exact fără numărul de care are nevoie. Nu poate ajunge acasă cu pantofi cu un număr mai mic și azi e chiar ziua fetei lui. Povestește :

Miercuri, 28 ianuarie orele 11 și cincizeci de minute, într-o unitatea „Materna" din Piața Romană nr. 9, și zic subtirelului care mă întîmpină (n-are ecuson, dar e brunet și poartă un col-roulé-bleu-ciel): „O pereche de pantofi maro numărul 22, pentru fetiță". Trei minute ne agităm ambii: dumnealui pe sub stelajele frumos orînduite pe numere (17—19; 19—20; 21—23), eu pe dincolo de barricadele dinadins făcute din scaune, ca să ne împiedice accesul la etalaj. Cădem de acord asupra unei BANATIM NID 2924/76 lei 72 : 22/7 (cum scrie aurit înăuntrul superbilor condurași), îmi face bon (Nc 10560) și mă trimite să-l achit. La casă țipenie. Aștept, ascult muzica răcnită a tranzistorului și privesc posterele lipite pe cartoane ori plasate sub cristal. Toate reprezintă pisici. M-am convins că tovarășa casieră adoră felinele, dar nu-i suferă pe clienții magazinului. Altminteri de ce și-ar părăsi locul de muncă în timpul programului? Apare după 15 minute de așteptare. Nici dînsa nu poartă ecuson. Achit. Cer o pungă din plastic sau ceva hîrtie pentru înfășurat pantofii. „Sandule, n-ai o cutie goală ?" Așa aflu care-i numele subțirelului care, într-adevăr, mă fericește cu un ambalaj. Plec.

Urmează partea a doua a testului. „Mi-i schimbă ori ba, careva?"

Încerc la magazinul universal București. Etajul I, orele 12 și treizeci și cinci. Acalmie. Sînt unicul client. O tinerică (incognito, deci tot fără ecuson) mă repede : „Nu-i schimbăm că n-avem același model". Caut s-o imbunzesc: „Nu pierdeți nimic. Uite, ăiu de colo, cu baretă, aceeași culoare, 73 de lei. Plătesc imediat diferența de un leu. Și nu numai. Pe deasupra vă fărgăiți și sortimentul..." Nimic! Intervine vînzătoarea Ana Banu: „Au fost purtați pe afară?! Se vede clar..." Protestez liniștit. Nu mă crede nimeni că pantofii sînt noi, dar... sînt de acord să mi-i schimbe. Acuma nu mai vreau eu! Testu-i test, iar pantofii sînt pantofi. Ceea ce mă interesa am aflat: se poate. Cu bunăvoință și înțelegere. Nici una dintre părți nu comite nici o ilegalitate. La „Căprioara", str. Lipscani nr. 78, vînzătorul Cornel Tală : „Nu-i schimb dacă nu sînt cumpărați de la noi, dar vorbiți cu responsabilul". Care este Mircea Tală : „Sînt cavaf vechi, de 18 ani numai aici, pe Lipscani. Nu vreau să am încurcături cu miliția. Adineauri a venit unul să schimbe niște ghetuțe nemaipomenite. Nu avea bonul de cumpărare. Dacă provin din furt ? Singura ilegalitate care o fac este că primesc unu-doi-trei lei, acolo. Dar nu pretind ciubuc ! Vă spun cinstit, ca la un client de onoare : nț ! nu-i schimb". Nu-i lume. Vorbim una, alta. Mă legitimez. Aflu și aici : „Nu există nici o indicație care să interzică schimbul. Cu bunăvoință se face. Din tot ce-am vorbit înainte cu dv. nu-mi pare rău decît de ultima frază...". În gînd îmi răsună finalul unei romanțe : „Te-aș plînge dar n-am laaaacrimi..."

Hai la „Bucuria copiilor". Jos, la subsol. Jur-împrejurul Marianei Guran, casiera, ciopor de tinere vînzătoare academizează nimicuri. Este 13 și zece minute. Cumpărători nu zăresc. Cu greu, cu foarte greu, Ioniță Sanda se dezlipește de grup și-mi vorbește de parcă și-ar fi început ziua tușind: „Ați cumpărat de la noi? Nu? Să vă fie de bine! Marfa asta se găsește în tot Bucureștiul, n-o schimbăm". Casiera Guran: „De ce insistați? Nu vrem și gata!" Responsabila Petra Ștefania este de o agresivitate nichelată: „Nu se poate, nu vrem, ce vă privește ?"

Fiindcă ancheta înainta și ne prinsese în jocul ei, colegul nostru Dan Birlădeanu ne-a rugat să-i găsim și lui o împrejurare limită. Uite, nea Dane, i-am spus, în unele unități hoteliere există o dispoziție anticomercială, cum sînt toate dispozițiile birocratice, conform căreia nu ai voie să reții o cameră la hotel prin intermediul telefonului. Zici că ești din provincie, că sosești în București în jurul orei trei dimineața, că cel mai bun

Hai la hora satului!

Am fost nu demult în comuna Orbeasca, în Teleorman, căutînd să aflăm cum se desfășoară activitatea culturală în timp de iarnă, adică tocmai acum, cînd locuitorii acestei frumoase așezări de pe malul riului Teleorman, sînt mai puțin ocupați cu munca la cîmp. Doar 18 km de asfalt, pe drumul care leagă Alexandria de Pitești, separă Orbeasca de centrul administrativ al județului, dar în activitatea culturală această distanță pare să fie cu mult mai mare, de sute de kilometri parcă, într-atît de slabe sînt sprijinul și îndrumarea forurilor județene de resort. Am găsit, așadar, un cămin cultural aflat aproape în paragină, nereparat de mai bine de 11 ani, care nu programează decît vreo două sau trei acțiuni pe an. În cele din urmă, din vorbă în vorbă am ajuns la una dintre problemele cu adevărat majore ale activității culturale la sate, o problemă avînd cerîe atribute de generalizare pentru mai toate așezările rurale ale țării : hora satului. Sînt, din păcate, mai bine de două decenii de cînd la Orbeasca, pentru ca să rămînem deocamdată la exemplul nostru, nu se mai organizează tradiționalele întîlniri ale tinerilor, în cadrul cărora muzica și dansurile populare se aflau la locul cel mai de cinste. Dar de ce ? !, iată o întrebare la care cu greu am putut primi răspuns, interlocutorii noștri mirîndu-se ei înșiși de simplitatea întrebării și de nesiguranța răspunsurilor...

Comună frumoasă și înstărită, Orbeasca este, cu cei peste 11 000 de locuitori ai săi, cea mai mare așezare rurală a județului Teleorman. Forța sa economică se măsoară în milioane, circa 120 anual, din care mai bine de 14 provin de la cele două secții de repansat ale Postăvăriei române, care a adus în comună nu numai industrie, dar și vreo 400 de locuri de muncă permanente și bine retribuite. Cele trei C.A.P.-uri, purtînd numele satelor aparținătoare comunei, adică Orbeasca de Jos, Lăceni și Orbeasca de Sus, îngrijesc pămîntul pe 9 000 de hectare, livrînd anual statului cite 3 000 de tone de grîu, aproape 8 000 porumb și 2 200 floarea-soarelui. Oameni gospodari, orbeștenii continuă o frumoasă tradiție în grădinărit, scoțind mii de tone de legume din terenurile cooperativei și alte sute din cele aparținînd gospodăriilor populației. Oamenii știu așadar să muncească, și n-au așezat niciodată jocul înaintea muncii, cum n-au așezat nici căruța înaintea cailor nicicînd. În Orbeasca de Jos, centrul comunei, cea mai frumoasă clădire rămîne școala, curată și bine îngrijită, lucru care oarecum ne miră atunci cînd aflăm că directorul ei, Matei Petre, este în același timp și directorul căminului cultural, așezămînt aflat pe cale de ruină, cu multe uși zăvorîte și spații trecute în folosința altora. „Din 1969, ne spune Matei Petre, căminul n-a mai primit nici un ban pentru reparații, așa că asta-i situația ! Poate ca anul acesta să primim ceva fonduri de la consiliul popular. Noi așteptăm". Din păcate, pe cel care ar fi trebuit să ne răspundă în această problemă, este vorba de secretarul adjunct al Comitetului de partid al comunei, avînd sarcini de propagandă, Ion Băjan pe numele său, nu l-am putut găsi, dînsul fiind plecat tocmai din octombrie la o școală.

„N-avem decît două sau trei formații cu care ne putem prezenta, spunea Matei Petre, și ele sînt formate numai din cadre, adică educatoare, învățătoare și funcționari din comună. Țăranii cooperatori nu vin la acțiunile noastre, dar să-i mai și cuprindem în activitatea culturală !"

Dar hora satului, întrebăm, o mai țineți ?! „Nu, din păcate, zice Matei Petre. Mi-aduc aminte cu plăcere, de cînd eram încă mic, cum se țineau hore pe la noi, aproape în fiecare duminică, vară, iarnă, fiindcă la joc frigul nu-l mai simțea nimeni ! Veneau o mulțime de tineri și intrau în joc, părinții lor plăteau lăutarii, fiindcă aveau interesul ca tinerii să se cunoască între ei, iar cei maturi asistau întotdeauna, măcar pentru ca să vadă cine cu cine se prinde la horă. Astăzi cei mai mulți stau și se uită la televizor, sau dacă tes din casă se plimbă de la școală la magazin și înapoi, șoseaua n-o trec că-s multe mașini, sau merg la circiumă și cu asta, distracția-i gata! Vreau însă să rețineți că pe la noi nu s-au uitat jocurile tradiționale, de prin partea locului : Bălțăreasca, Salta, Murgulețul, Floricica, Zvicul, Ariciul, Ursarul, Bidineaua sau Maneaua. Se joacă pe la nunți și cîteodată la bal, dar am observat un lucru interesant : mulți tineri se cam rețin la dansurile moderne, însă cînd se joacă hore se prind cu toții, de nu mai e pic de loc în toată sala ! De ce nu mai organizăm horă în sat, n-aș putea să spun. Cred că n-avem suficientă putere s-o facem".

Pe tovarășa primar Ioana Păun am găsit-o, așa cum era normal, ocupată cu treburile gospodărești ale comunei. Dar n-a fost nevoie s-o întrebăm de două ori despre hora satului. „Și mie îmi pare rău că nu se mai organizează, ne spunea dînsa. Acum au plecat mulți tineri pe la școli, știu eu, sau poate au alte ocupații și nu mai doresc să joace hora. Dar mi-aduc aminte că, anul trecut, am organizat un bal „al familiștilor", la care am jucat multe hore și alte dansuri populare, cum e obiceiul pe la noi. A fost excepțional, toată lumea s-a simțit foarte bine, iar tinerii au venit apoi mereu să ne roage să mai facem și anul acesta unul, să-i învățăm și pe ei cum se joacă ! În ceea ce mă privește, eu sînt ferm convinsă că dacă luăm inițiativa vom putea porni din nou hora satului. Iarna s-ar putea juca la cămin, iar la vară putem amenaja un spațiu în spatele magazinului, acolo avem deja plantați niște plopi, punem și ceva bănci, muzicanți avem destui în comună, nu știu ce ne-ar mai putea împiedica să nu ne ținem de cuvînt". În schimb, cetățeanul Ștere Bădoi, 59 de ani și cu destule lucruri văzute în viață, nu mai era tot așa de optimist. „Într-adevăr, spunea, frumos era la horă! Se țineau în fiecare duminică după-masa, cam de la 3 încolo și numai noaptea îi mai trimitea pe tineri acasă. Așa se cunoșteau unul cu altul, se mai spuneau și glume, iar îți de nu muncea cum trebuie cam greu se botăra să intre la joc, că-l știa tot satul ! Prin '57—'58 s-a desființat, dar eu nu știu de ce. Acum, sigur că ar fi foarte bine de s-ar organiza din nou, dar eu nu prea cred, sînt alte vremuri".

Trebuie să mărturisim că mica noastră investigație asupra horei satului a produs mult interes în comuna Orbeasca. Am descoperit în felul acesta că în comună sînt mult mai mulți dansatori decît sînt cuprinși în echipa de dansuri a căminului cultural. Mai vîrstnicii Ene Gheorghe, îngrijitor de animale la C.A.P., Bălașa Alexandru, muncitor, și încă alții s-au arătat cît se poate de dornici să-i învețe pașii jocurilor populare pe cei tineri, numai prilejul să se iveacă. Așa am aflat că în Orbeasca sînt cîteva familii care s-au înjghebat în urma cunoștinței de la dansurile populare, fie ele așa-zise organizate, în cadrul căminului cultural. Sînt perechi care, ca să spunem așa, cum au jucat așa s-au și luat : Maria (Micu) și Gheorghe Sîrmă, Paulina (Șerban) și Viorel Fedeleș, Floarea (Gheorghe) și Radu Ion sau Mariana (Rizea) și Dumitru Lică, lucru care spune mai mult decît orice despre rolul social al horei. Astăzi, e drept, sînt mulți tineri care lucrează sau învață la oraș, dar să nu uităm că ei simbăta vin acasă și pleacă tocmai luni, petrecînd însă o duminică fără o prea mare atracție culturală. Navetiști fiind, la oraș sînt socotiți ca locuitori ai satelor, iar în comună aparținînd mai mult orașului ! Hora, spunem noi, le-ar fixa mai bine apartenența de locurile natale, i-ar integra cît de cît în viața spirituală a comunei. Ca să nu mai vorbim despre perenitatea frumoaselor noastre jocuri populare, a căror tradiție se cere a fi perpetuată nu de un ansamblu de 5 sau 10 perechi, ci de toți tinerii din mediul rural, de tot satul. Sînt pentru noi lucruri evidente, pe care considerăm că forurile de cultură trebuie să le aibă cît mai urgent în vedere, luînd măsuri pentru o cît mai rapidă regenerare a unei tradiții excepționale, care se numește totuși atît de simplu : hora satului !

La Orbeasca, în Teleorman, oamenii păreau cît se poate de hotărîți să reînnobleze tradiția horei, dorință exprimată atît de mai-marii comunei, cît și de numeroși tineri cu care am stat de vorbă. Unul dintre aceștia, Ion Ghinea, de meserie casier la Cooperativa de credit și în timpul liber dansator la căminul cultural, ne spunea : „Eu sînt de părere că tot de la noi, de la tineri, trebuie să plece inițiativa, adică să nu fie ceva impus, sau să ne invite cineva, ci noi înșine să pornim iarăși hora !" Rămîne de văzut ce se va alege de toate aceste promisiuni și frumoase intenții pe care le-am înregistrat în Orbeasca Teleormanului, comună care, de ce nu, ar putea să dea chiar ea exemplul de care este mai întîi nevoie. Așadar, așteptăm !

DUMITRU GRAUR ■

SAU CE FACE OMUL CÎND NU E OBLIGAT SĂ FACĂ?

O femeie necăjită

Pornind de la un caz real, o studentă fără cunoștințe în București, fără bani, a ajuns într-o împrejurare dramatică și în disperare la cauză cere sprijin, un sfat, mai multor avocați care ca s-o asculte, îi pretind invariabil chitanță de plată la barou, Georgeta Blănaru a intrat în Tribunalul Capitalei.

— Mi-am luat înfățișarea unei femei amărîte care venea să ceară un sfat pentru o rudă extrem de necăjită. Omenescul cazului pe care-l inventasem începuse a mă copleși în momentul în care am păsit pragul Tribunalului mare. Drept în fața intrării, pe holul lung, nu prea primitor, lume. M-am amestecat printre cei prezenți și tot privind în dreapta și în stînga, nu știam încotro să mă îndrept. „Unde doriți să mergeți ?" — am auzit în spatele meu o întrebare. „Aș vrea să stau de vorbă cu un avocat — am răspuns. Trebuie să mă prieten al dumitale a murit și că trebuie să iei parte neapărat la înmormîntare. O să ți se spună că există un ordin și așa mai departe. Nu te lăsa. Insistă și dai numărul de telefon de la care vorbești, rugînd să ți se telefoneze cu taxă inversă, pentru a se convinge că există, că nu e farsă, că nu sînt amenințați să rămînă cu camera ocupată, iar dumneata să nu te prezinți. Dai datele din buletin, tot. Ești disperat. Ora trei dimineața, pe frigul ăsta, nu-i o joacă.

Așa a făcut, și a doua zi dimineață ne caută descumpănit. N-a ieșit nimic, zice. Am telefonat și la Muntenia, și la Dorobanți.

Am zis că sînt tovarășul Susnea din Galați, le-am spus toată povestea și la urmă mi-au răspuns că pot veni oricînd, camere există, și dacă pot să mai aduc și un prieten. Am insistat să mi se rețină cameră pe numele meu, că doresc mult acest lucru, dar o făceam degeaba fiindcă ei îmi garantează că nu e nevoie de reținere. Diseară dau telefon în provincie.

A dat și tot descumpănit a venit. „Am vorbit cu hotelul din Drobeta-Turnu Severin, cu cel din Tg. Mureș, la fel ca în București. Vino oricînd, îți garantăm că nu rămîi pe drumuri.

— Poate au fost obraznici, am insistat noi, plictisiți...

— Miere. Unt cu pîine. Există locuri.

Așadar, numai amabilitate ! Pe holuri, în birouri. E firesc — ni s-a spus — toți cei care apelează la noi sînt virtualii noștri clienți. Politețea, fără excepție, este obligatorie în meseria noastră !

Grupaj realizat de
NICOLAE CRISTACHE, DAN BÎRLĂDEANU, PIA OLARU, MIRCEA BUNEA, GEORGETA BLĂNARU ■

Meșterul Manole (Universitatea Iași)

Biorecombinatorul Rădvan

Aparatul denumit de autorii lui „Biorecombinatorul Rădvan", prezentat la recenta Expoziție națională a invențiilor din cadrul Festivalului „Cîntarea României", este una din acele creații apărute prin harul și strădania unor cercetători — soții Teodor și Marijana Rădvan — de la granița dintre științe.

Cu ani în urmă, profesorul colonel Teodor Rădvan — inventator și autor de manuale de specialitate — lucra la un aparat ce acționa folosind cîmpul magnetic. De cele mai multe ori era obosit, dar se reconforta după ce lucra la aparat. La început nu și-a explicat enigma pentru ca apoi s-o pună pe seama cîmpului magnetic ; ca orice specialist serios n-a mers mai departe pînă n-a văzut ce-au obținut alții în acest domeniu. A procurat materiale de specialitate, prin 1952—1953 posibilitățile erau reduse, așa că abia prin 1969 a găsit materiale științifice suficiente. Nu putea merge numai pe intuiție în știință, treaba asta era posibilă în perioadele de început ale dezvoltării științelor, mai ales că și pentru cercetătorii de astăzi terenul părea nebătătorit. A tot acumulat, pînă a ajuns la deducții, curgînd încă multă apă pe Dîmbovița. În 1969 a apărut o știre cum că la N.A.S.A., în laboratoarele de cercetări spațiale, s-a simțit exact efectul observat de Teodor Rădvan cu 20 de ani în urmă. Mai mult, și-a adus aminte că maramureșenii ce trălesc aproape de fîntîna lui Pintea au o mare longevitate, făcînd imediat legătura cu existența unui cîmp magnetic de se opresc motoarele uneori, pe muntele Gutîn, între Baia Mare și Sighetu Marmației. Știri despre zone ale pămîntului cu magnetism terestru locuite de longevivi au mai apărut. Cu și mai mare încredere în reușită, fizicianul Teodor Rădvan, ajutat de soția sa, chimista Marijana Rădvan, a pornit cu îndîrjire să lămurească mai vechile gînduri. Urmarea este acest aparat ce înglobează trei brevete : „Metodă de diagnosticare a afecțiunilor generate de anomalii în schimburile ionice la nivel celular" (certificat de inventator nr. 73296), „Metodă de tratament pentru vindecarea afecțiunilor datorate unor anomalii în schimbul ionic la nivel celular" (nr. 73297), „Metodă și aparat pentru tratarea unor afecțiuni datorate anomaliilor în schimbul ionic la nivel celular" (nr. 73298), acordate de O.S.I.M. la data de 17 decembrie 1979. Se cuvine să amintim că toate cele trei invenții au fost avizate favorabil de Academia de Științe Medicale. Este interesant de consemnat că la „Metodă de tratament pentru vindecarea afecțiunilor datorate unor anomalii în schimbul ionic la nivel celular" studiul comparativ se bazează, citățm, pe următorul material documentar : Brevet S.U.A. nr. 3 841 306 1974 cu titlul „Traductor pentru stimularea nervilor, fără contact" și brevet S.U.A. nr. 3 993 932 1976 cu titlul „Echipament pentru descărcarea sarcinilor electrostatice". Față de cele de mai sus, invenția analizată prezintă noutate și progres tehnic. Și a treia invenție intitulată „Metodă și aparat pentru tratarea unor afecțiuni datorate anomaliilor în schimbul ionic la nivel celular" are în expunerea de motive de asemenea un studiu comparativ bazat pe două brevete S.U.A. nr. 3 556 877/1971 denumit „Aparat și cap electroterapeutic și metodă terapeutică pentru aplicare", nr. 3 841 305/1974 „Sistem inductiv pentru stimulare neurală externă", față de care propunerea profesorului Rădvan prezintă elemente de noutate și progres tehnic.

Principiul funcționării aparatului și metodele de tratament se bazează pe faptul că activitatea normală a celulei umane, cît și dezvoltarea ei, sînt fenomene strîns legate de existența unor mici diferențe de potențial electric, între cele două fețe ale membranei celulare ; precum și faptul că diferențele mari de potențial electric duc la existența anormală a celulei umane, dezvoltarea ei rapidă, maturizarea înainte de timp și, ceea ce este mai important, divizarea celulei umane în mod anarhic, dezordonat. Cercetările recente (printre care cele conduse de către dr. Clarence Cone, șeful laboratorului de biofizică moleculară de la Centrul de cercetări N.A.S.A., Hudson, statul Virginia, S.U.A.) au dus la concluzia că toate aceste anomalii funcționale sînt cauzele principale ale multor afecțiuni grave : reumatism, tumori, cancer etc. Revenind la perioada de început, autorii și-au organizat o muncă de cercetare și, datorită unei activități bine planificate și riguros susținute, au reușit să obțină rezultate satisfăcătoare în înlăturarea cauzelor ce produc efectele dăunătoare la nivel celular enumerate mai sus cu ajutorul unui aparat numit „Normalizator electrobiochimic". Primele experiențe le-au făcut pe animale, după aceea chiar pe ei înșiși, apoi pe rude și cunoștințe. În 8 septembrie 1970, au încheiat prima fază de lucru, după care au comunicat rezultatele obținute atît Ministerului Sănătății, cît și altor organe interesate. Au primit aprobare să încerce tratamentul diferitelor forme de reumatism la I.B.C. Felix — Oradea. Acolo, cu sprijinul și în atenția medicilor, au tratat diferite afecțiuni, în special reumatice. În timpul tratamentelor au fost ajutați mult de către bolnavii ce descriau efectele obținute după tratament. În scurt timp, rezultatele tratamentului cu „Normalizatorul electrobiochimic" au fost apreciate încît, deseori, Direcția medicală județeană și medicii au fost solicitați de pacienții străini pentru a fi planificați la tratamentul soților Rădvan. Așa s-a întîmplat cu bolnavi din Suedia, Danemarca, Israel și S.U.A.

Pentru determinarea cu precizie a zonelor de pe corpul omenesc ce prezintă diferențe de sarcini electrice, autorii au realizat un al doilea aparat denumit „Comparator bioelectric" cu o precizie de jumătate microamper. Au mai fost invitați la Cluj-Napoca de către Facultatea de medicină și pe baza unei aprobări au efectuat măsurători pentru determinarea factorului de oboseală la personalul din cadrul Regionalei C.F.R. Cluj. Totodată, la Centrul școlar C.F. au determinat mărimi etalon de sarcini electrice, la eforturi fizice și intelectuale, între diferite zone ale corpului omenesc. Acumulările cantitative prin număr de bolnavi, afecțiuni, ședințe, tratamente, au dus la îmbunătățirea metodelor de lucru și a calității rezultatelor obținute. Din punct de vedere tehnic, au asamblat cele două aparate, realizînd unul singur numit „Biorecombinatorul Rădvan" cu ajutorul cărula se fac măsurători, depistări de zone, organe și țesuturi bolnave și tratamente. Cei doi inventatori au mai lucrat la Centrul metodologic de reumatologie, la Spitalul clinic al Municipiului București, iar de la data de 10 mai 1979 și pînă în prezent la Policlinica centrală a Ministerului de Interne. Au cules de prin toate locurile, în referate semnate de medici reputați, numai aprecieri favorabile. Spre exemplificare, un referat privind eficacitatea tratamentului cu aparatul „Normalizator electrobiochimic — Rădvan" (cu dosar depus la O.S.I.M. nr. 72001 1972, deci cu mult înaintea unor invenții americane față de care prezenta și în 1979 elemente de noutate și progres tehnic !) spune că s-au urmărit 40 de bolnavi ce prezentau maladie artrozică degenerativă de diferite forme ca : spondiloză, poliartroze, nevralgie cervico-brahială, pluridiscartroze etc. asociate în 21 de cazuri cu dereglări cortico-subcorticale de tip vegetativ ca : insomnie, iritabilitate nervoasă crescută, hipersensibilitate etc. Durata de tratament a fost între 8 și 24 de zile, cu o medie între 12—20 ședințe. Urmărind evoluția simptomopatologiei în cursul tratamentului, s-a constatat, între altele, că „rezultatele sînt foarte bune pe cazurile ce nu prezintă boli asociate importante, indicația majoră fiind reumatismul degenerativ". Semnează medicul director, D. Civică, și șeful secției clinice, prof. dr. Remus Nestor.

„Biorecombinatorul — ne spune Teodor Rădvan — materializează și însumează cercetările noastre de aproape un deceniu. El permite depistarea și localizarea unor regiuni topografice cu proiecție cutanată în care încărcătura electrostatică este superioară normalului ; readuce la normal acest surplus de sarcini electrice și folosind liniile de forță magnetice ale unui cîmp magnetic pulsator dirijat între cele două generatoare, bombardează electronic țesuturile cu suprasarcini electrice negative. Aparatul servește la diagnostic împreună cu celelalte metode de uz curent și la tratament, în foarte multe și variate afecțiuni". Cele două aparate de care am mai vorbit, comparatorul bioelectric și normalizatorul electrobiochimic, cum îi numeau autorii la începutul experiențelor, asamblate acum în Biorecombinator, folosesc un același instrument de măsură — un microampermetru cu magnet permanent și bobină mobilă. Comparatorul permite medicului urmărirea în orice moment a descărcării electrice. O diagramă construită de inventatori și depinzînd de mărimile electrice înregistrate și de timp oferă posibilitatea precizării afecțiunii depistate. Al doilea aparat din ansamblul denumit Biorecombinator este un redresor monoalternanță cu inductoare avînd magnet permanent toroidal ce creează un cîmp magnetic, două generatoare magnetice se aplică pe zonele depistate cu surplus de sarcini. Un om poate să stea într-un cîmp magnetic ce nu depășește 1 500 de Oe sau un muncitor montor suportă magneți ce nu depășesc 20 Oe/cm², fiind în afară de orice pericol. Generatorii biorecombinatorului nedepășind aceste valori, este exclusă orice nocivitate. În plus, respectînd timpul de acțiune a cîmpului magnetic asupra corpului omenesc se obțin ameliorări ale unor zone ce au fost afectate. Afecțiunile în care tratamentele cu Biorecombinatorul a obținut rezultate sînt în general afecțiuni pe fond nervos și reumatic, în mai mică măsură nevrotic (psihice). Se pot enumera nevrozele astenice, depresive, anxietatea, precum și nevralgiile, formele reumatismale acute, iar ceea ce este mai important — enurezisul (pipi în pat) la copii. Într-una din afecțiunile extrem de greu tratabile, leuconevraxita, în urma tratamentului cu Biorecombinatorul Rădvan, se obțin rezultate mulțumitoare, pe timp limitat și în funcție de receptivitatea organismului, vîrsta bolnavului și vechimea bolii. În general, leuconevraxita sau scleroza în plăci este tratată în serii de 15—20 ședințe cu intervale în serii care variază între 15 zile și trei luni, de la caz la caz. Autorii au ajuns la concluzia că ar fi pripită afirmația că această boală este absolut vindecabilă prin procedeul lor. Rezultatele mulțumitoare și chiar foarte bune obținute pînă acum el le consideră temporare și perfectibile, întrucît au fost cazuri în care puseurile au apărut chiar după cinci ani de remisiuni, deci numai după zece-cincisprezece ani de urmărire a unuia și aceluiași lot de bolnavi s-ar putea trage niște concluzii mai apropiate de realitate. Au existat bolnavi ce nu mișcau nici mîna și nici piciorul cu toate tratamentele clasice făcute și totuși după două serii de tratament — precum bolnava C. V. — s-au simțit atît de bine încît merg în oraș neînsoțiți. În același timp bolnavul B. I. luat în tratament într-o stare relativ bună față de C. V., după trei serii de tratament n-a simțit nici o ameliorare. Cazurile primite la tratament în plin puseu, cu acceptarea tratamentului clasic cu cortizon și în paralel Biorecombinatorul, reducînd treptat cortizonul, au dat rezultate mult mai bune decît la tratamentul medicamentos.

Teodor și Marijana Rădvan țin să mulțumească, pe această cale, Academiei de Științe Medicale care i-a sprijinit moral în ultimii patru ani, Ministerului Sănătății, tovarășului ministru adjunct dr. Mihai Aldea și, în special, Direcției sanitare a Ministerului de Interne, care în urma cercetărilor tehnico-științifice au ajuns la concluzia că metodele lor de investigare și tratament reprezintă un progres tehnic și științific de nivel mondial, oferindu-le posibilitatea atît de a continua cercetările în acest domeniu, cît și un cabinet la Policlinica centrală a Ministerului de Interne în care, zilnic, se fac opt ore de tratament cu Biorecombinatorul Rădvan, concomitent la două aparate, tratîndu-se zilnic 35—40 bolnavi. De două-trei ori pe săptămînă se fac testări în vederea diagnosticării personal de către autor. Ceea ce ar mai trebui făcut este probabil producerea mai multor aparate, chiar în serie, și răspîndirea lor pentru sănătatea oamenilor. Din moment ce rău nu poate să facă, să ajutăm Biorecombinatorul să facă bine. Minuirea lui este ușoară, far de produs se poate produce în orice atelier. În condițiile în care titularul de brevete „Stația de verificare și întreținere a aparaturii medicale" din București nu se grăbește, cine face primul pas ?

ION PREDOȘANU ■

Cîteva ipoteze științifice demne de atenție

Ajuns la Spitalul județean din Alexandria, după 10 ani petrecuți la țară, la Săceni, în satul natal, doctorul Lucian Gidea Paraschivescu s-a grăbit să facă două lucruri. Mai întîi, firește, s-a înfățișat șefilor. Apoi, expresia îi aparține, a redescoperit bolile cardiovasculare, față de care arătase un interes deosebit încă din timpul facultății. Nu știm dacă redescoperirea s-a întîmplat dimineața sau la prînz, nici doctorul nu ne-a ajutat în acest sens, fiind puțin și, în general, sfielnic la vorbă, știm însă că Lucian Gidea Paraschivescu s-a îndreptat spre maladiile respective cu o lacomă curiozitate, căutînd să lumineze cîteva din ascunzișurile lor. Cabinetul de explorări funcționale, a cărui conducere i-a fost încredințată, a devenit un spațiu înnobilat de pasiune și seriozitate, iar rezultatele n-au întîrziat să apară, răspălînd o muncă migăloasă și perseverentă.

Astfel, după observații atente, medicul teleormănean a emis ipoteza unui procedeu de diagnostic precoce în ateroscleroză, boală a cărei incidență e, pe plan mondial și la noi, în creștere. El a constatat că timpii de deplasare ai undei pulsatile sînt aceiași de la cord la artera pedioasă și, respectiv, de la cord la artera temporală chiar dacă subiecții de vîrste apropiate au înălțimi diferite. Elementul de distanță fiind anulat, Lucian Gidea Paraschivescu a mers mai departe, afirmînd că timpul de deplasare a undei trebuie privit ca o constantă, viteza ei variînd în funcție de grosimea mușchiului cardiac. Calculînd așa-numitul indice pediotemporal, el a semnalat, implicit, o relație anatomofuncțională inedită între inimă, pe de o parte, și arterele mari și mijlocii, pe de alta, oferind prețioase indicații în ceea ce privește depistarea precoce a aterosclerozei. Demersul său științific a atras atenția unor autorități

medicale de renume, profesorii Constantin Gheorghe Dimitriu și Petre Groza sprijinind și canalizînd eforturile mai tînărului lor confrate. Deși lucrarea a fost tipărită în „Viața medicală" și deși s-a acceptat că indicele pediotemporal e în măsură să furnizeze informații asupra întregului sistem arterial, semnificația lui nefiind alterată de modificări de circumstanță, între care cele neurovegetative derutează de regulă, cercetarea a rămas în fază primară, înconjurată de diletantism și vorbe în doi peri. Dacă situația rămîne neclară, asta se datorează, o recunoaște el însuși, și autorului. Ar fi trebuit, zice, să mă bat mai mult pentru idee, dar m-am luat cu alte treburi.

Alte treburi însemnînd, de fapt, alte teme de cercetare, îndrăznețe și tratate cu o seriozitate fără cusur. În noiembrie 1980, doctorul Paraschivescu a publicat, tot în „Viața medicală", „O supoziție patogenică...", dînd o explicație proprie mecanismului de apariție a infarctului miocardic și anginei pectorale. Deși mereu investigat, dat fiind faptul că intră în discuție un factor major de risc, mecanismul respectiv n-a fost complet lămurit. Ba mai mult, o serie de cercetători, unii dintre ei de elită, Erlich, Shinohara, Meadows ș.a., se arată în ultimul timp rezervați, însoțind concepția tradițională de producere a infarctului de tot mai multe semne de întrebare. Setos să afle, doctorul Paraschivescu a parcurs o abundentă literatură de specialitate, sesizînd un aspect. Faptul că problema relaxării și neralaxării inimii a fost cel mai adesea tratată superficial, uneori chiar ignorată. Și-a îndreptat atenția în această direcție și, după ce a adunat argumente de tot felul, clinice, anatomopatologice, fiziopatologice, experimentale și, desigur, terapeutice, a tras concluzia că nerelaxarea unei porțiuni din miocardul afectat determină dirijarea singelui ce i se cuvenea, dinspre aortă, către partea de miocard rămasă sănătoasă, creînd acolo o hipertonie intracoronariană. O încărcare excesivă. Rezumînd, medicul din Alexandria susține că nerelaxarea poate fi făcută răspunzătoare, prin consecințele ei, de apariția durerii, ipoteză de mare importanță în lupta împotriva infarctului.

Recent, Lucian Gidea Paraschivescu a încheiat o altă cercetare, de asemenea inedită. Timp de un an, el a efectuat un studiu electrofonocardiografic pe un lot de fumători pătimași și cronici (peste 20 de țigări pe zi, 15—20 de ani), comparîndu-l cu un lot martor. Înainte de a ne referi la datele studiului amintit, să precizăm că medicina a stabilit că fumatul are o influență nefastă asupra activității inimii, fapt unanim acceptat. Se credea însă că acțiunea țigării asupra cordului e indirectă, fumatul atacînd mai ales prin intermediul secreției de catecolamine, capabilă să conducă la tahicardie și la mărirea consumului de oxigen.

Recrutîndu-și subiecții de la I.A.I. Alexandria, unitate la care a găsit deplina înțelegere a directorului Ion Sălăjan, doctorul Paraschivescu a constatat că unda q, cu care debutează complexul electrocardiografic, lipsește în proporție de 30,5 la sută la fumători și de 4 la sută la nefumători. Diferența e cu atît mai notabilă cu cît absența undei respective se cere interpretată, ea însăși, ca un semnal de alarmă, sugerînd cele dintîi semne ale suferinței cardiace. La fumătorii din grupa peste 35 de ani, cînd se presupune că începe procesul de îmbătrînire a vaselor și mușchiului inimii (așa-zisa presbiofibroză), unda q lipsește în proporție de 85 la sută ! Semnificațiile acestui procent n-au scăpat, firește, cercetătorului. Pe lîngă alte efecte nedorite, fumatul îl are și pe acela de a acționa direct asupra inimii, fibrozînd miocardul și țesutul specific. Faptul că modificările intervin mai ales după 35 de ani probează influența „malignizantă" a fumatului asupra presbiofibrozei. Practic vorbind, dacă tinerii sînt greu de convins să nu se apuce de fumat, ei trebuie să abandoneze acest obicei pînă la maximum 35 de ani, după vîrsta aceasta, chiar renunțînd, existînd riscul de a fi, uneori, prea tîrziu. Pe baza constatărilor făcute la Lucian Gidea Paraschivescu, apariția unor modificări miocardiee depinde, în primul rînd, de numărul anilor de fumat neîntrerupt și de vîrsta fumătorului, cantitatea de tutun contînd abia în al doilea rînd.

Într-un cabinet strîmt cît o chilie, fără colaboratori savanți, doar o asistentă medicală l-a secondat, Cioabă Florica, fără aparatură de înaltă ținută, fără congrese, fără multe altele. În liniște și în modestie, un medic tînăr și pasionat și-a văzut de treabă, activitatea sa fiind cea mai clară dovadă că se poate și că depistarea noului, în medicină sau în alt domeniu, nu e neapărat apanajul clinicilor universitare și al laboratoarelor echipate la Paris sau Londra. Pilda lui Lucian Gidea Paraschivescu merită urmată.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Despre „manualul" de geometrie pentru clasa a VII-a

1. În Revista de pedagogie nr. 8/1980 spuneam că: „Scrierea unui manual de geometrie pentru începători este într-adevăr un act de curaj și presupune o cunoaștere temeinică a realității școlare, o bogată experiență la catedră și măiestria de a prezenta la nivelul de înțelegere al novicelui — cît mai simplu și ușor — lucruri care par foarte grele, de nepătruns.

Cînd ai pornit pe drumul elaborării unui set de manuale necesare unui ciclu de învățămînt (gimnaziu) grija pentru unitate, în elaborarea și mai ales în redactarea fiecărui manual, nu trebuie pierdută din vedere de nici unul dintre autori.

2. Credem însă că elaborarea manualului pentru clasa a VII-a trebuia amînată cu cel puțin doi ani și iată de ce:

— Introducerea unui manual nou în școală ridică o serie de probleme privind concepția manualului, modul de introducere a noțiunilor — urmărind respectarea principiului accesibilității (făcînd uneori rabat chiar și rigurozității științifice) — calitatea problemelor model pentru stimularea gîndirii elevilor, aplicațiile practice în număr suficient etc.

Aceste probleme trebuie dezbătute și, în funcție de constatările făcute de cei care au sarcina de a-i determina pe beneficiari (elevii clasei) să accepte manualul ca un instrument eficient de lucru, autorii să treacă la unele ajustări privind concepția, conținutul manualului și metodele folosite.

„Manualul școlar" trebuie să fie o carte „care prezintă într-un **mod accesibil** elevilor aflați pe o **treaptă de învățămînt definită** cunoștințele ce trebuie însușite în cadrul unui **obiect de învățămînt studiat** și cuprinde îndrumări care **dirijează activitatea de învățare** a elevilor, **aplicarea cunoștințelor**, formarea deprinderilor" (Dicționar de pedagogie, pag. 262, Editura didactică și pedagogică 1979).

Autorii n-au putut beneficia de un asemenea sprijin pe care l-ar putea acorda cei direct interesați: elevi și profesori. Din această cauză trebuie urmărită realizarea manualului pentru clasa a VII-a, în funcție de scopul, de necesitățile școlii (presupunînd că acestea sînt cunoscute de către autori).

În prefața „manualului" autorii declară că „Scopul, formula în modul cel mai general, al geometriei de clasa a VII-a este de a învăța pe elevi să **stăpînească planul** din punct de vedere **calculatoric** (cap. 1) și, pe două exemple importante — aria și suprapunerea, să-i familiarizeze cu modelarea matematică a unor noțiuni aparente pe cale intuitivă (cap. 2 și 3)".

Bănuim că, după ce în manualul de clasa a VII-a, autorii au încercat să construiască „o geometrie pe bază de raționament în care obiectele geometrice sînt noțiuni abstracte", s-au gîndit că în viața de toate zilele, în practică, apar obiecte, materiale a căror formă are contingență cu figurile geometrice. Și, în consecință, cunoscînd un număr suficient de elemente ale unei figuri — laturi și unghiuri (prin numerele corespunzătoare unei acțiuni directe sau indirecte de măsurare) să se poată determina și numerele care ar trebui să reprezinte măsura celorlalte elemente, legate de primele prin relații de poziție, relații metrice sau de altă natură (transformări geometrice). În vederea atingerii acestui scop, apare necesitatea de a stabili relațiile existente între elementele unei figuri geometrice (sau între elementele a două figuri geometrice) și anume cele ce pot fi sesizate și înțelese la nivelul clasei a VII-a).

Sigur că teoremele stabilite pe parcurs nu servesc numai acestui scop („calculatoric" cum se exprimă autorii) ci și pentru dezvoltarea raționamentului, pentru deprinderea elevilor cu minuirea unor metode de demonstrare.

Într-o măsură destul de mare, elevii clasei a VII-a trebuie deprinși să opereze cu lungimi de segmente (folosind în locul acestor lungimi tot segmente) și cu măsuri de unghiuri (fără ca elementul geometric numit unghi să fie neglijat total). Folosind segmente și unghiuri orientate sau nu — apare noțiunea derivată de **arie** asupra căreia trebuie insistat cît mai mult, pentru a se înțelege esența acestei noțiuni: **mărime derivată.**

3. Cercetînd paginile „manualului", rezolvînd problemele propuse și testînd și o serie de elevi „beneficiari" direcți ai manualului, am constatat următoarele:

a. De la început trebuie să mărturisim — cu părere de rău — că autorii nu prea au ținut seama de necesitatea respectării pas cu pas a principiului accesibilității pe care pedagogia îl consideră la loc de cinste. Uneori, (cap. 2 și 3) au socotit că, urmărind logica științei, își pot permite luxul ca, cînd una sau două definiții, să treacă la enunțarea unor teoreme și la demonstrarea lor (cît mai concis) fără să-și pună întrebarea (la tot pasul) dacă elevii au sau nu posibilitatea să înțeleagă în suficientă măsură conținutul noțiunii introduse, dacă exemplele date în „manual" sînt legate de experiența lor de viață (?) și reprezintă material suficient din care să se desprindă trăsăturile definitorii ale noțiunii.

Introducerea unei noțiuni nu este pregătită suficient prin pașii necesari care să-i conducă pe elevi în labirintul geometriei. Doar două exemple: 1) se dă teorema fundamentală a asemănării dar elevii n-au avut de unde să știe că există figuri asemenea și că aceste figuri satisfac unor condiții de asemănare. 2) se numește transformarea geometrică o funcție definită pe un plan cu valori în plan (pag. 97). (Ciți elevi înțeleg această definiție?) Nu cumva autorii uită cui se adresează? Nu cumva autorii și-au propus să scrie o carte cu conținut geometric care ar putea să ajute absolvenții școlii generale (problematic) sau mai degrabă absolvenții liceului să pregătească un examen? De ce să uităm că avem nevoie de geometrie, dar de o geometrie pe care s-o înțeleagă, de care să se apropie, care să le stîrnească interesul și curiozitatea în rezolvarea problemelor de ordin practic și teoretic.

E timpul să amintim că fiecare problemă de matematică (și cu atît mai mult de geometrie) — cînd nu-i o simplă problemă de calcul, este un mare semn de întrebare, este un lacăt a cărui cheie reprezintă un cifru. A încerca și găsi cifrul este sinonim cu dezlegarea problemei. Cînd cunoști cifrul totul este simplu! Dar în caz contrar?

b. Problemele prezentate ca model nu sînt de natură să stîrnească interes și deci să-l apropie pe elev de manual și implicit de geometrie.

Credem că sînt necesare anumite analize care să-l orienteze pe elev, să-l determine să-și verifice inventarul cunoștințelor sale și să devină conștient de necesitatea învățării temeinice. Dacă elevul ia cunoștință numai de modul (prezentat lapidar) de rezolvare, fără motivarea acestuia, rămîne cu impresia că niciodată nu va ști să se apropie de o problemă pe care s-o și rezolve.

De pildă: „Se dau trei puncte coliniare A, B, C astfel încît C este situat între A și B. Să se exprime fiecare din raportele x, y, z în funcție de celelalte două".

Care să fie contribuția acestei probleme la însușirea temeinică a teoremei lui Thales? (ca să se obțină y = xz!?).

c. Prezentarea unor probleme celebre (rezolvate sau nu) are un dublu scop. Pe de-o parte îmbogățirea arsenalului de mijloace cu noi metode de demonstrare și pe de altă parte să contribuie la lărgirea orizontului cultural și educarea tinerilor în spiritul respectului cuvenit înaintașilor.

Nu trebuie să se ajungă în situația ca elevul de clasa a VII-a să nu știe cum se determină ai patrulea proporțional (pe cale grafică), cum se împarte un segment într-un anumit raport și nici cum să construiască un triunghi cînd cunoaște anumite elemente ale sale.

Deși știe că există pentagoane, heptagoane, dodecagoane (cu formule pentru lungimea laturilor și apotemelor), că a fost un **Ptolomeu** (probabil rudă cu astronomul și matematicianul Claudiu **Ptolemeu**) care a lăsat și o teoremă drept moștenire; că unul, numit **Apollonios din Perga** avea mai multe cercuri (vezi pag. 56) și cînd se distra, lua un triunghi și potrivea un cerc astfel încît să treacă printr-un vîrf și..., că unul Menelaus după ce a plecat din Alexandria și a activat la Roma, se juca și el cu un triunghi și-o transversală zicîndu-și **Menelaus**; știe ceva despre Ceva Giovanni (care avea nevoie de trei ceviene). A stat de vorbă — în treacăt și cu mai puțin cunoscutul Stewart (fără ca autorii să-i spună cum să-l ajrige dacă mai are nevoie vreodată de el).

d. Dacă vrem să trebuie să-l ajutăm pe elev din lui-i sugestii cu privire la rezolvarea problemelor propuse — pentru a se verifica singur (și fără sprijinul din afară plătit sau nu) îl ajutăm să dezlege cifrul și nicidecum să-i crească nedumerirea sau să-l informăm greșit. Exemple:

Problema 12 (recapitulare clasa a VI-a): între enunț și notațiile figurii folosite la... soluții există lipsă de concordanță.

Problema 19 (pag. 7) Indicațiile date conduc la existența unui triunghi dreptunghic ciudat: își scurtează ipotenuza pentru a deveni cît o catetă.

Problema 30 (pag. 8). Problema are soluții și, culmea, chiar o infinitate de soluții. Autorii trebuiau să aibă — repetăm — timp suficient pentru a rezolva toate problemele propuse. Oricît de „încredere" ar fi sursa din care se inspiră, se poate întîmpla ca traducerea să nu fie reușită. (Cu atît mai grav ar fi dacă traducerea nereușită ar fi și plătită.)

Problema 30 (pag. 109). Nu se atrage atenția elevilor că problema are **două** soluții și triunghiurile care se obțin nu sînt nici cel puțin asemenea.

e. Limbajul folosit trebuie să respecte faptul că „manualul" se adresează elevilor care învață în limba română, învață și limba română și deci regulile scrierii corecte nu trebuie să fie întîlnite și respectate numai în cartea de limba română. Nimeni n-are dreptul să inducă elevii în eroare încercînd **să unifice** două probleme într-una singură. Prepoziția **pe** are importanța ei și nu putem spune: „Recomandăm **să se** insiste **pe** problemele din **aceste paragrafe**". De asemenea nu este permis să folosim o demonstrație a teoremei Pitagora „ce nu trece" prin teorema catetei.

Sigur că nu se poate cere un manual original. Dar aceasta nu înseamnă ca autorii să fie „originali" cu tot dinadinsul. Și să nu uităm că oricît de bine ar sta lucrurile la vecini, ceea ce este bun la ei nu se potrivește ca o mănușă și la noi.

Chiar dacă uneori moda...

Este bine să amintim ceea ce scrie Hadamard în prefață, la ediția a II-a „Lecții de geometrie". „Redactînd aceste **„Lecții de geometrie"** n-am pierdut din vedere rolul cu totul special pe care-l joacă această știință în ansamblul matematicilor elementare.

Situată chiar la **începutul învățămîntului matematic**, geometria este, în adevăr, forma cea mai simplă și cea **mai accesibilă a raționamentului.** Importanța metodelor ei și **fecunditatea lor** sînt mai ușor vizibile decît în teoriile relativ abstracte din aritmetică și algebră. Prin aceasta, geometria se dovedește în stare **să exercite asupra activității spiritului o influență de netăgăduit".** (Jacques Hadamard, Editura tehnică, 1960) și cînd ne gîndim că **Lecțiile elementare** nu se adresau elevilor din clasa a VII-a ci studenților care urmau un curs de „geometrie".

Cartea de geometrie pentru clasa a VII-a, investită cu titlul de manual conține un material bogat: peste 300 de probleme propuse, 19 probleme rezolvate, 3 aplicații practice și 173 figuri.

Rămîne însă numai o carte oarecare.

Ea trebuie rescrisă: — pentru atingerea scopului propus: Manual pentru un învățămînt de masă, gratuit și obligatoriu. Chiar dacă Editura didactică și pedagogică și-a luat unele măsuri de precauție tipărind, după numele referenților și: „La definitivarea manualului s-a ținut seama și de propunerile unor cadre didactice din București și Constanța".

Dacă unele din aceste cadre au reușit să citească „manualul" după apariție, este bine să mai vadă o dată observațiile făcute cîndva.

GHEORGHE CĂLUGĂRIȚA
Liceul N. Bălcescu – București

O cercetare românească:

APILARNILUL — UN MOMENT DE REFERINȚĂ ÎN APITERAPIA MONDIALĂ

Pentru întîia oară în lume, un produs obținut din larve de trintori ● El a demonstrat surprinzătoare virtuți terapeutice și nutritive

(Urmare din pagina 1)

Apilarnilul, cel de-al optulea produs apicol cunoscut în lume pînă la ora actuală, a fost obținut prin recoltarea și triturarea larvelor de trintori în vîrstă de 7 zile împreună cu întreg conținutul substanțelor nutritive aflate în respectivele celule de fagure. Substanța complexă rezultată se prezintă ca o pastă de consistență omogenă, cu o culoare alb-gălbuie (brună mai tîrziu) cu un gust dulce-acrișor și o aromă plăcută, asemănătoare cu cea a lăptișorului de matcă și a polenului.

Ei bine, dacă vom avea în vedere numai aceste amănunte, atunci, evident, nu vom putea admite că Apilarnilul reprezintă o descoperire în sensul strict al cuvîntului. Albinele și deci și trintorii și larvele acestora sînt brevete ale naturii. Înregistrate pe Terra cu mult înainte de apariția omului. Mai mult decît atît: virtuțile nutritive și terapeutice ale larvelor de trintori au fost observate de mai multă vreme. În medicina empirică autohtonă aceste subproduse apicole sînt cunoscute sub denumirile de „fințiță" și „lapte de buhai", și sînt consumate ca atare de către unii apicultori sau sînt utilizate ca elemente vitalizante în hrana păsărilor. Cu toate acestea, paradoxal, **nimeni** pînă azi nu s-a gîndit pînă de curînd să recolteze și să analizeze prin mijloace moderne de laborator structura și eventualele proprietăți terapeutice ale acestor organisme larvare. Această idee, aparent atît de simplă, a aparținut totuși unui **singur** om, iar acesta este românul Nicolae V. Iliești.

Investigațiile au durat mai mulți ani și s-au bucurat de concursul unui cerc pluridisciplinar de specialiști, precum și al unor prestigioase institute de cercetări din Capitală. Ca urmare a testării produsului pe animale de experiență, Institutul de igienă și sănătate publică a avizat favorabil norma internă privind caracteristicile organoleptice și fizico-biochimice ale Apilarnilului ca produs apicol activ, proaspăt sau liofilizat. De asemenea Ministerul Sănătății, prin Inspectoratul sanitar central de stat, a aprobat norma internă pentru produs, ținînd seamă de proprietățile lui nutritive și de **lipsa din compoziție a oricăror substanțe nocive.**

Ce au demonstrat investigațiile de laborator? Iată în această privință părerile unor experți în materie, medici, biologi, chimiști, farmaciști.

● „Apilarnilul este constituit dintr-un lichid nutritiv, „lăptișorul comun", un amestec de polen, păstură, miere și apă. Prin originea sa, Apilarnilul este poate cel mai complex produs apicol cunoscut. „Lăptișorul comun" în care este suspendată larva de trintor de matcă sau albină constituie mai mult decît echivalentul lichidului amniotic al fetusului de mamifere, deoarece include toate biodisponibilitățile care trebuie să suplinească biologic absența circulației feto-placentare." **(Dr. V. Daghie și cercetător chimist Nadia Nicolau)**

● „Larva de trintor din ziua șaptea conține o cantitate mare de hemolimfă bogată în magneziu, fosfor, fructoză, trehaloză, constituenți minerali, complexe proteinice, aminoacizi grași, acizi nucleici, substanțe bactericide, propolis și apă...

Aceste substanțe sînt fie direct asimilabile de către organism, fie ușor asimilabile de către acesta și se caracterizează printr-o mare putere biologică, avînd un rol energizant, vitalizant și regenerator". **(Dr. Vasile Văleanu, medic primar de obstetrică-ginecologie)**

● „Ținînd seama că, spre deosebire de celelalte produse apicole, Apilarnilul conține și o mare cantitate de extract din testiculi larvari de trintori, la care organele genitale formează cea mai mare parte a corpului, acest triturat ar putea conține multe elemente biologic active. Dintre cele mai importante vor fi desigur: o mare cantitate de acizi aminați esențiali, de hormoni și enzime cu potențial biocatalizator crescut, fosfolipide, zaharuri invertite, substanțe cu efecte antibiotice și bactericide. Consider că se vor obține rezultate bune în următoarele afecțiuni: în asteniile sexuale, în sterilitatea de origine organică, în tulburări de menopauză, în enurezis, în stări carențiale, boli consumptive și în convalescențele operatorii. **(Dr. Ștefan Roman)**

● „Indicațiile medicale ale Apilarnilului sînt, pînă în actuala fază de experimentare, identice cu cele ale lăptișorului de matcă. **La vîrsta a treia** produsul este deci indicat pentru fortificarea organismului, în stările de convalescență, în cazurile de îmbătrînire precoce la grupele de vîrstă între 55—60 de ani și 60—65 de ani, în nevroza astenică la intelectuali, pentru vindecarea plăgilor atone și în afecțiunile hepatice, în rinitele atrofice etc." **(Dr. Romeo Teodorescu, medic primar)**

● „Compoziția Apilarnilului este atît de complexă în substanțe active încît poate influența într-o mare măsură mecanismul metabolic al organismului uman, acționînd eficient pînă la nivel celular. Ca aliment biostimulant, Apilarnilul poate participa la hrănirea pielii prin două căi: prin regim alimentar, deoarece pielea ca și celelalte țesuturi ale organismului are nevoie de proteine, glucide și lipide, și prin utilizarea diverselor preparate cosmetice penetrante, nutritive". **(Ing. Rozalia Speteanu, directorul întreprinderii „Miraj")**

Mai amintim apoi că, după alte opinii, cel de-al optulea produs apicol mai poate fi utilizat ca materie primă în industria alimentară, în unele afecțiuni digestive și neuropsihice, pentru sportivi în perioadele de antrenament sau în preajma activității competiționale, în gerontologie.

Este adevărat, Apilarnilul nu este pînă la ora actuală decît o promisiune fie aceasta dintre cele mai tentante. El este în continuare susceptibil de numeroase surprize, iar efectele lui terapeutice pot fi dintre cele mai neașteptate. După o producție experimentală, obținută în 1980 și utilizată pentru diverse analize și examinări compoziționale, și după terminarea formalităților privind standardizarea lui, produsul va intra în producție curentă (sub formă de triturat larvar în stare proaspătă sau liofilizat în pilule și tablete) începînd cu sezonul apicol din acest an. Sîntem siguri că el va însemna un mare cîștig pentru terapia contemporană și, în primul rînd, pentru apiterapia românească. Vom mai reveni.

Profesori de nota 1 (unu) ? (II)

Articolul cu titlul de mai sus a suscitat un interes deosebit. Opiniile primite pe adresa redacției ne îndreptățesc să credem că ceva trebuie făcut. „Cauza principală a acestei triste realități o constituie acea indicație de a avea un număr tot mai mare de promovați chiar pînă la sută la sută. Știută și de elevi, această indicație duce la o slabă pregătire și în același timp la scăderea interesului pentru învățătură al tuturor elevilor. În aceste condiții nici elevii dotați nu mai prezintă interesul necesar pentru studiu. De ce ar face-o atunci cînd văd că și colegii lor, care realmente nu învață nimic, trec clasa ? Așa am ajuns în ultimii ani cu elevi slabi la învățătură, care din păcate reușesc și la facultate. Unde se promovează pe aceleași principii. Ajungînd la catedră, intră și ei în jocul respectiv. Pentru evitarea în viitor a unor asemenea situații propun ca verificarea profesorilor să se facă în următoarea organizare : 1. Asistență la zece ore de curs ale profesorului candidat, (să se urmărească metoda de predare). 2. Nivelul de pregătire al elevilor (prin testare). 3. Contribuția avută la dotarea laboratorului sau a cabinetului. 4. Activitatea științifică a candidatului (publicații, participarea cu referate la diferite sesiuni de comunicări științifice, minimum două pe an etc.). 5. Rezultatele obținute de elevi la diferite olimpiade sau concursuri școlare. Găsesc de cuviință că o asemenea manieră de concurs ar fi mai eficientă decît o simplă teză care ar primi nota 1 (unu). Într-un asemenea concurs ar avea de cîștigat și profesorii, dar și elevii“ **(Laurențiu Gh. Ștefănescu, profesor gradul II, București, str. Bonea Marin nr. 2, bloc 13 Tomis, scara II, apartament 41, sector 3).** Ce spun elevii ? „Cele arătate în articol sînt adevărate și din păcate se aseamănă foarte mult cu cele ce se petrec în școala noastră. Liceul nostru ar trebui să-și pregătească elevii în specialitățile matematică-fizică și bineînțeles că și în celelalte domenii. Spun ar trebui pentru că în realitate nu se întîmplă așa și oricît ne-am strădui noi elevii să învățăm, trebuie în primul rînd să avem de la cine. Pe măsură ce timpul trece, îmi dau seama cît de slab pregătiți sîntem. Dacă situația nu se îndreaptă, majoritatea dintre noi nu vom putea susține concursul pentru învățămîntul superior. Se spune pe bună dreptate că elevul este oglinda profesorului.

Ca să salveze cît de cît lucrurile, unii dintre colegi — cărora situația materială le permite — fac meditații cu profesori de la alte licee, la materiile care-i interesează. Unii procedează în acest fel chiar din clasa a IX-a, îngrijorați fiind de soarta examenului de treaptă. Cei din ultimii ani de studii se deplasează în centre universitare apropiate și fac meditații în vederea examenului la facultate, plătind pentru asta sume substanțiale. Plătesc pentru că știu că numai prin aceste pregătiri pot compensa ceea ce școala nu le poate da. Nu le poate da pentru că o parte din profesorii noștri nu predau la nivelul care se cere azi. Uneori la curs ni se spune într-un fel, iar în manual scrie altfel. Matematicile la clasele de liceu sînt predate de profesori care abia dacă fac față la clasele V—VIII. Aceasta în timp ce o serie de profesori bine pregătiți predau în școli generale. Din cauza slabei pregătiri prezența noastră la olimpiade este nulă. Anul acesta olimpiada de fizică s-a ținut în orașul nostru. Din județul Mehedinți un singur elev — din Strehaia — a luat o mențiune. Limba română este predată la unele clase de către un profesor care are licența într-o limbă străină. În acest caz rezultatele sînt pe măsura posibilităților profesorului care se străduiește în toate ocaziile să-i îngrădească pe elevi ca să-și „salveze“ slaba pregătire. În timpul predării lecțiilor încurcă numele scriitorilor, atribuind unora ceea ce au scris altii. În această situație nu este de mirare că la bacalaureat, unii dintre noi nu obțin la lucrarea scrisă nici minimum necesar“ (Ionescu Haralambie, Drobeta Turnu Severin, str. Păltiniș nr. 113). Opinia unui inginer :

„Nu numai profesorii au «goluri» de pregătire foarte mari. Din fericire sau poate din nenorocire, o asemenea testare nu s-a făcut și printre ingineri, tehnicieni, maiștri din industrie. S-ar dezvălui cazuri și mai scandaloase. Sper ca articolul «Profesori de nota 1 (unu)» să fi dat de gîndit celor care trebuie să ia măsuri în acest sens“ **(Inginer Alexandru Dumitru, Aleea Zamora nr. 5 A, bloc 116, apartament 69, Ploiești).** Iată și o „revenire“: „În numărul 50 din 11.XII.1980 al revistei «Flacăra» în articolul «Profesori de nota 1 (unu) ?» mi se atribuie o declarație care nu îmi aparține. Anume : «...noi înșine dînd învățămîntului serii de profesori din ce în ce mai slabi». Declarația mea este luată din revista «Viața studențească» pe care nu am rectificat-o la timp, dar am cerut și acestei reviste să facă rectificarea cuvenită. Vă rog să faceți cuvenita rectificare publică“. Semnează **prof. dr. Nicolae Radu, prodecan la Facultatea de matematică din București.** Și totuși : cînd ați spus adevărul, tovarășe profesor doctor, atunci sau acum ?

★

La Ministerul Educației și Învățămîntului ni s-a declarat : **Sîntem de acord că mai există cadre didactice care nu au un nivel corespunzător de cunoștințe, ori s-au rutinat, ori nu țin pas cu dezvoltarea științei. Respectivele deficiențe ne sînt cunoscute. Pentru remedierea lor, încă de acum un an, conducerea ministerului a elaborat un complex de măsuri. Printre ele : a. Un nou sistem de perfecționare. Pentru a asigura perfecționarea cadrelor didactice la nivelul actualelor exigențe s-a considerat că cei care le pregătesc să asigure și perfecționarea. Ca urmare, din 5 în 5 ani, fiecare cadru didactic este obligat să se recicleze. Urmează un examen de promovarea căruia depinde rămînerea în învățămînt. Dacă se consideră necesar, în funcție de nivelul pregătirii, unele cadre pot fi chemate la reciclare chiar din 3 în 3 ani. Nimeni și sub nici un motiv nu va fi scutit de reciclare, între anul intrării în învățămînt și anul ieșirii la pensie. Astfel fiecare catedră va fi ocupată exclusiv de cei care dovedesc permanent că o merită. Catedra nu mai este acea „poliță de asigurare pe viață“, cum am văzut că a numit-o cineva. b. La examenele pentru obținerea gradelor vor fi admise numai acele cadre didactice care au de an vor obține numai „foarte bine“. Aprecierea pentru acordarea calificativelor va fi făcută și în funcție de bagajul cunoștințelor elevilor cuprinși în respectiva formă de învățămînt. c. Pentru a sprijini cadrele didactice care întîmpină greutăți în predare s-au inițiat și se desfășoară sub directa conducere a M.E.I. schimburi de experiență pe cicluri de învățămînt și pe discipline. Participă absolut toate cadrele didactice din România : educatoarele, învățătorii, profesorii. Nu există unitate școlară, oricît de îndepărtată, care să nu fie cuprinsă în aceste schimburi de experiență. Tot sub îndrumarea conducerii ministerului au fost elaborate „orientări și modele pentru evaluarea nivelului școlar prin teste“. Aplicarea corectă a testelor va permite depistarea lacunelor din volumul de cunoștințe obligatoriu și deci „zonele“ care necesită intervenții speciale. Au fost elaborate baterii de teste pentru fiecare disciplină în parte. Schimburile de experiență sînt organizate și pentru directorii de școli. La rîndu-le, aceștia sînt chemați și obligați să urmărească cum se realizează îndrumarea și conducerea procesului de învățămînt, precum și pregătirea suplimentară a elevilor. Anul trecut, pentru prima oară după foarte mulți ani, în învățămîntul superior nu s-au mai aprobat reexaminări. Facem tot ce este posibil pentru a bara calea impostorii. Nu au mai fost admise nici transferările. Au fost situații cînd se dădea examenul într-un loc, după care se cerea transferul în școlile ale căror concursuri de admitere respectivii nu se simțiseră capabili să le susțină pieptiș. Au fost blocate astfel și „intrările pe ușa din spate“. Trebuie să se știe că cine învață reușește. Pentru cei lalți au fost luate măsuri care au eliminat toate „porțile salvatoare“. Unele cadre didactice au înțeles absolut eronat ideea „procentelor“. Statul cheltuie anual 20 de miliarde de lei pentru învățămînt. Este firesc să ni se pretindă rezultate pe măsură. Dar nimeni, niciodată, nu a cerut ca, pentru a se asigura un anume „procent de promovați“ elevii să primească note de complezență. Cînd constatăm că notele nu au acoperire în nivelul de cunoștințe mergem pînă acolo încît îi și sancționăm pe cei care a pus respectivele note. Notele de trecere trebuie puse exclusiv pe merit. În oricare colț al țării nu avem nevoie de promovați fără acoperire în cunoștințe.**

MIRCEA BUNEA

Planeta vie (pictură ulei)

„Se grăbeau să pregătească agapa“

Traseul Iași — Brașov — București, deși măsoară aproape 600 de kilometri, a fost parcurs de autoturismul Mercedes 280 în mai puțin de 13 ore, dacă avem în vedere că la Brașov echipajul format din R.B. (pilot) și V. S. (ocupant al locului din dreapta) a zăbovit mai bine de 6 ore. Au plecat la ora 8 dimineața din Iași prin Tg. Frumos, Bacău, Adjud, Tg. Secuiesc și nu se întunecase încă, cînd au intrat în Brașov. Timpul nu prea ținuse cu cei doi tineri. Ploaia, mizga și mai cu seamă ceața imobilizaseră pe pilot să imprime bolidului viteza cu care Radu ar fi vrut să ruleze. Deși avea la activ cîteva bune sute de mii de kilometri și pe ici, pe colo simțea nevoia să fie reparat. Mercedesul se comporta bine la drum întins. Cînd la Brașov pilotul a coborît din mașină, i se citea pe față nemulțumirea. „Cum adică, măi Sile, să nu realizăm la acest drum decît o medie de 55—60 km pe oră ? Putin, foarte putin !“ „Radule, nu se putea, mă, merge mai repede. În plus, după ce ieși din Bacău și aproape pînă la Brașov sînt numai serpentine“.

Timpul de staționare în Brașov a fost consacrat vizitării unor magazine, rude și prieteni. Au servit masa la un restaurant (fără să consume un gram de alcool). Nu beau nimic (a spus la un moment dat Sile pilotului) să nu-ți fac poftă. Ce-ar fi să mergem și la „Capra neagră“. Am auzit că au un program bun“. Nici acolo n-au băut decît ceai. După 12 noaptea, cînd tinerii au apreciat că nu mai au de văzut și de făcut nimic la Brașov, au pornit.

Se făcuse aproape 3 noaptea cînd Mercedesul a frînat la București în fața blocului unde locuia Olimpia, logodnica unui prieten al pilotului. „Doar n-o să deranjăm fata și pe părinții ei la ora asta“, a spus pilotul... „Atunci zău că nu știu de ce n-am dormit la Brașov. Plecam pe la 5—6 și la cel mult 8 eram în București. Acum n-avem altă soluție decît să ne chinuim tremurînd 3—4 ore în mașină !“, a fost replica prietenului său.

Cînd, pierdînd două cumpărături, dimineața, Olimpia a zărit Mercedesul în fața blocului, a rămas mirată. „Cum, băieți, ați dormit pe frigul ăsta în mașină ?“ Logodnica a renunțat la cumpărături, s-au îmbarcat toți în autoturism și au pornit spre căminul de studenți unde locuia Victor, logodnicul fetei și prieten apropiat al lui Radu. Acesta tocmai terminase de servit micul dejun. Cei patru s-au urcat în mașină și au pornit spre „Secția Mercedes“ de la Ciclop, unde urma ca autoturismului să i se facă reparațiile și reglajele necesare. „Măi, Georgică (i-a spus la un moment dat proprietarul mașinii, mecanicului), am deplină încredere în competența ta, te las să lucrezi și eu plec să vizitez cîteva fete cărora le-am telefonat de la Iași că vreau să le văd“.

Se înnoptase, ceasul arăta 7 cînd Radu a făcut recepția reparațiilor executate mașinii. „Georgică, încă o dată ai dovedit că ai mîini de aur“. Bacșișul în valoare de trei sute de lei a mărit și mai mult moralul lui Georgică, mecanicul, iar cînd a auzit că Radu îi oferă o mie de lei doar pentru a observa cum se comportă mașina de la București pînă la Iași, plus un chef zdravăn, nu mai știa cum să-și manifeste bucuria și recunoștința.

„Cînd plecăm dom' Radu ?“ „Chiar acum“, fu răspunsul. „Bine, dar e a doua noapte pe care nu o dormi, Radule, rămîneți la noi“, și-a manifestat îngrijorarea logodnicul Olimpiei. Radu nu s-a lăsat convins și după ce a invitat în mașină pe Sile și pe mecanic, a demarat spre Iași nu înainte de a lăsa geamul jos și a spune logodnicilor : „Eu înțeleg, voi sînteți niște drăguți, dar nu mai pot rămîne. Sînt așteptat la Iași“. La Urziceni au făcut totuși o haltă. Șoferul și ocupanții mașinii au dormit două ore. Mercedesul a intrat în Buzău pe la ora 4 dimineața. „Ce planificare de călătorie o fi și asta Radule, a protestat Sile. Ajungem acolo unde avem treabă, mereu la 3—4 dimineața ?“ „Treaba“ s-a dovedit convocarea unor fete drăguțe din Buzău la Iași pentru o petrecere. Și astfel în cutia de scrisori a Mărioarei de pe str. Războieni a fost introdus un plic prin care „adrisanta“ Petru'a și Lica erau invitate la Iași. „Servici nu prea au, decontarea cheltuielilor se va face prompt, așa că nu văd motivele ca fetele să lipsească de la agapa noastră“, a reflectat cu voce tare Sile după plecarea din Buzău.

La ieșirea din Adjud sînt cîteva portiuni de șosea dreaptă. Acul vitezometrului indica permanent viteze peste sută. Pe raza comunei Fărăoani probabil că șoferul a atipit la volan. Două nopți nedormite, plus oboseala de pe urma revederii fetelor la București, plus umblătura pentru convocarea buzoiencelor la Iași, l-au dat gata pe Radu. La km 274 + 400 după ce s-a înscris corect într-o curbă ușoară, la dreapta, mașina a trecut fără nici un motiv pe sensul opus intrînd în plin într-o Dacie, al cărui șofer a încercat rapid să iasă din șosea. Manevra n-a dus însă la evitarea năprasnicei ciocniri frontale. 6 oameni au murit la fața locului și al șaptelea la spital. Supraviețuitorul ne-a istorisit întîmplarea. „Radu se dădea mare“, spunea după accident un coleg. „Eu pot conduce 3—4 zile fără întrerupere. Eu pot pilota o sculă ca Mercedesul meu ore întregi cu 140—160 la oră, eu, eu, eu..“

VICTOR BEDA

Autorul unei fraude cu apă minerală — intrat la apă!

Pare indoielnică afirmația că pînă și cu apă minerală se pot săvîrși ilegalități de proporții. Faptul că apa minerală se vinde preambalată, că are prețul indicat pe etichetă, că decontările între unitățile de desfacere și întreprinderile de îmbuteliere și transport se fac prin virament etc., constituie, într-adevăr, tot atîtea piedici în calea elementelor rău intenționate.

Dar să nu uităm că indivizii ahtiați după venituri ilicite, dornici de căpătuială cu orice preț — inclusiv cu prețul pierderii simțului realității — pur și simplu uimesc uneori prin lipsa de scrupule și îndrăzneală.

Marian Istrate, Ileana Ristescu și Titi Datcu — primii doi delegați-distribuitori, cel de-al treilea șofer la aceeași întreprindere de spirt și drojdie, unde se îmbuteliază și apă minerală — profitînd de superficialitatea cu care se face recepția sticlelor și se verifică fișele de recepție, au recurs la un procedeu necinstit de a realiza cîștiguri ilegale : valorificarea pe bani numerar, în interes personal, a unor mari cantități de apă minerală.

Este adevărat că pentru aceasta aveau nevoie de complicitatea unor gestionari de la magazinele de desfacere, pentru că vînzarea directă către consumatori ar fi fost anevoioasă. Oferta a tentat-o atît pe gestionara magazinului alimentar nr. 3 din Calea Dudești nr. 115 — Aurelia Plămina —, cît și pe cea a magazinului din str. Lucrețiu Pătrășcanu nr. 1 — Paulina Ciobanu —, ambele acceptînd să primească sticle de apă minerală fără să le evidențieze în actele de gestiune și să plătească valoarea în numerar — contra regulilor existente —, oprindu-și în schimb cota-parte convenită cu delegații-distribuitori. La rîndul lor, reprezentanții întreprinderii de îmbuteliere își însușeau întreaga sumă primită în numerar.

Prevăzători, chipurile, autorii acestei afaceri frauduloase aveau grijă, pe de o parte, ca gestionarele să sustragă zilnic din vînzări sumele de bani echivalente cu sticlele de apă minerală vîndute, iar pe de altă parte, delegații-distribuitori să falsifice fișele de recepție.

Un singur amănunt n-au prevăzut infractorii : eventualitatea unui control inopinat. Ceea ce a realizat, de fapt, formațiunea economică a Miliției sectorului 3, sesizată la timp de legăturile suspecte care apăruseră între gestionarele amintite și delegații-distribuitori ai întreprinderii de spirt și drojdie.

Cercetările, efectuate cu principalii autori în stare de arest, aveau să stabilească o fraudă la magazinele menționate de 137 000 lei și, respectiv, de 95 000 lei, sume și fapte pentru care cei în cauză urmează să răspundă în fața justiției.

MIHAI GROZAVU

Pro memoria

● 1156 — Prima menţiune documentară a **Aradului.** ● 1181 — Prima menţiune documentară a comitatului **Satu Mare.** ● 1271 — Prima menţiune documentară a **Braşovului.** ● 5.II.1919 — **Partidul Muncii,** format la Iaşi de un grup de intelectuali în frunte cu **Paul Bujor** şi **C.I. Parhon,** fuzionează cu **Partidul Ţărănesc.** ● 5—6. II.1922 — Conferinţa **Comisiei generale sindicale** la Braşov. ● 5.II.1946 — **Anglia şi S.U.A.** recunosc guvernul democrat şi reiau legăturile diplomatice cu **România.** ● 4—5. II. 1981 — Va avea loc o eclipsă inelară de Soare, invizibilă la noi. ● 6. II. 1587 — Dintr-un act din vremea celei de-a doua domnii a lui Mihnea, reiese că domnii aveau în Bucureşti o „ciutărie", un început de grădină zoologică, pe malul drept al Dîmboviţei. ● 1601 — **Mihai Viteazul** dictează memoriul către Ferdinando I de Medici, ducele Toscanei, prima autobiografie din literatura română. ● 6.II.1924 — **Legea personalelor juridice,** prin care s-a creat cadrul juridic pentru dizolvarea arbitrară a organizaţiilor politice şi profesionale muncitoreşti. ● II.1928 — Apare la Cluj, **Korunk,** revistă de limbă maghiară cultural-politică şi literară. Din 1930 a fost îndrumată nemijlocit de P.C.R. ● 1926 Naturalistul **Ion Borcea** fundează **Staţiunea zoologică marină de la Agigea.** ● Se introduce vaccinarea B.C.G. în România. ● Apare la Bucureşti opera capitală a lui **Vasile Pârvan, Getica. O protoistorie a Daciei.** ● **Ion Jalea** sculptează **Arcaş odihnindu-se.** ● I. 1934. — Apare la Bucureşti gazeta **Nol vrem pămînt !** editată de C.C. al P.C.R. ● 6. II. 1946 — Partidul Comunist Român face Partidului Social Democrat propunerea ca la alegerile parlamentare cele două partide să se prezinte pe aceeaşi listă cu celelalte grupări care formau guvernul dr. Petru Groza. ● 6.II.1950 — A murit folcloristul şi lingvistul **Alexiu Viciu.** ● 6.II. 1960 — Şedinţa de constituire a **Comitetului naţional român pentru Asociaţia Internaţională de Arte plastice.** ● 8.II. — Ziua naţională a **Noii Zeelande.** ● 1466 — **Ştefan cel Mare** începe ctitoria sa de la **Putna** (reconstruită în sec. 17). ● 7.II. 1777 — Se naşte la Goleşti (Argeş) **Dinicu Golescu** (Constantin Radovici). În 1826 scrie **Însemnare a călătoriei mele,** primul jurnal de călătorie românesc. ● 7.II.1812 S-a născut la Portsmouth **Charles Dickens,** unul dintre maeştrii romanului în literatura universală. Excelent portretist, în privinţa marelui număr de tipuri create îi concurează pe Shakespeare şi Balzac. ● 7.II.1929 — Ratificarea Tratatului pentru renunţarea la război ca instrument al politicii naţionale („Pactul Kellogg-Briand"). ● I. 1936 — Apare la Bucureşti revista **Sociologia românească,** editată de **Institutul social-român.** ● 7.II.1935 — **Bing-Bang,** primul film sonor realizat la Bucureşti cu o aparatură construită de inginerul român **Argani.** ● 7.II. — Sărbătoarea naţională a **Grenadei.** ● 8.II.1979 — A murit **Alexandru Philippide,** poet, prozator, eseist, traducător din literatura franceză şi germană. ● 9.II.1881 — A murit **Fiodor Mihailovici Dostoievski,** scriitor rus, unul dintre marii prozatori ai literaturii universale. ● 1881 — **Ing. Nicolae Cutzarida** înfiinţează la Bucureşti o „fabrică sistematică" de cărămizi. ● Se constituie prima „Societate română de construcţii şi lucrări". ● Se înfiinţează la Bucureşti prima bursă de valori din România. ● Tot la Bucureşti ia fiinţă **Şcoala naţională de poduri şi şosele.** ● În 1906 se termină amenajarea **Parcului Libertăţii** din Capitală. Arh. **Ed. Redont.** În acelaşi an, **Dimitrie Paciurea** sculptează **„Gigantul".** ● 9.II.1912 — Se votează „Legea Nenităescu", care prevedea organizarea meseriaşilor (patroni şi lucrători) în „bresle" şi „corporaţii", asigurări în caz de boală, accident, bătrîneţe şi invaliditate, însă desfiinţa dreptul de asociere şi de grevă. ● 9.II.1934 — Semnarea la Atena de către reprezentanţii **României, Iugoslaviei, Greciei şi Turciei a Pactului înţelegerii Balcanice.** ● 10. II. 1810 — Se naşte **Barabas Miklós,** pictor maghiar din ţara noastră. ● 10.II.1904 — S-a născut **Emil Bodnăraş,** militant al mişcării comuniste şi muncitoreşti din România. ● 10.II.1945 — **C.C. al Frontului Plugarilor** lansează manifestul prin care cheamă masele ţărăneşti să treacă imediat la împărţirea pe cale revoluţionară a pămînturilor boiereşti. ● 10.II.—18.III — **Armata I română** desfăşoară operaţiunea pentru zdrobirea inamicului în munţii **Javorina.** ● 10.II.1947 — Delegaţia guvernului României semnează la Paris **Tratatul de pace cu Puterile Aliate şi Asociate.** Românieî i se recunosc drepturile legitime asupra Transilvaniei de Nord şi i se impune plata unor despăgubiri în contul reparaţiilor de război. ● 10.II.1957 — Apare la Cluj săptămînal revista **Tribuna.** ● 10.II. 1965 — **România** este aleasă de către Adunarea Generală a O.N.U. ca membru al **Consiliului Economic şi Social** pe o perioadă de 3 ani. ● 10.II.1968 — Crearea **Societăţii de ştiinţe istorice din R.S.R.** ● 10.II.1903 — S-a născut **Ilie Pintilie,** militant al mişcării muncitoreşti din ţara noastră. ● 11.—15.II.1935 — Greva generală a 2 000 de mineri din Anina se încheie cu victoria parţială a greviştilor. ● 11.II.1971 — Semnarea **Tratatului cu privire la interzicerea amplasării armelor nucleare şi a altor arme de distrugere în masă pe fundul mărilor şi oceanelor şi în subsolul acestora.** ● 11.II. — Ziua naţională a **Iranului.**

REGHINA VARVICI ■

Dimineaţa de argint

Folclorul, această carte fidelă a vieţii

Interviu cu folcloristul orădean ION BRADU

— Stimate Ion Bradu, îngăduiţi-mi să încep nu printr-o întrebare, ci printr-un citat. „Pe vastul teritoriu, pînă mai ieri aproape virgin, al folclorului bihorean, îndelungata şi statornica dv. activitate a pus bazele unei sistematice şi laborioase valorificări deschizînd drumul spre înţelegerea plenară a sufletului complex, bogat în vibraţii al poporului, care sălăşluind pe aceste meleaguri şi-a păstrat prin timp, nealterate, fiinţa istorică şi naţională într-o remarcabilă culoare locală. Iată de ce toţi cei care vă cunosc şi vă preţuiesc, vă apreciază contribuţiile nu ca izvorînd din vanităţi sau capricii profesionale, nici stînd sub semnul diletantismului şi al stînjenitorului regionalism cultural, ci solid fundamentat ştiinţific, născut din nevoia de a face cunoscut tuturor modul profund artistic de cugetare şi de simţire a creatorului anonim". Vă recunoaşteţi în acest portret, schiţat de cei care vă cunosc şi vă stimează ?

— Nu pot răspunde nici prin „da", nici prin „nu". Ar fi prea simplu. Cînd eram tînăr, cuvîntul „pensionare" îmi apărea nu numai străin dar şi bizar. Aveam chiar oarecare ciudă pe cei care a născocit acest cuvînt. Îl rosteam destul de rar, considerînd că prin el aduc o jignire celui căruia îl adresam. Dar din ce în ce mă apropiam de bătrîneţe, acest cuvînt începea să capete oarecare rezonanţă, îmi devenea simpatic. Şi aşa, într-o bună zi m-am văzut formulîndu-mi pe o hîrtie albă cererea pentru pensionare la limita de vîrstă, resemnîndu-mă în fel şi chip cu ideea.

Colegii mei mi-au organizat, pe ascuns, o frumoasă şi mişcătoare festivitate. Atunci s-au rostit şi cuvintele pe care le-aţi aţi. Am adunat în anii mei de viaţă, în lupta cu dificultăţile, încredere şi stimă pentru fiecare om. Dacă am reuşit să fac ceva, am făcut cu semenii mei, pentru semenii mei, umăr la umăr. M-am ferit de ură şi uneltiri, de servilitate falsă şi de distanţa dintre mine şi ceilalţi. Şi sînt convins că n-am făcut rău. Am văzut în munca mea elementul primordial — înălţimea edificiului — şi nicidecum micile neajunsuri. Am respectat acest principiu de viaţă, ştiu cît de mult se poate greşi judecînd lucrurile altfel. Munca pe care am depus-o mi-a oferit satisfacţii autentice. Ea m-a ferit de chinuitorul complex al gratuităţii, al inutilităţii. Să slujeşti, iată ce poate da omului împăcarea, fericirea.

— Aţi slujit, cu adevărat, vreme de o viaţă. Ani mulţi aţi fost învăţător de ţară. Cunoaşteţi oameni şi locuri. Vă place să vă reîntîlniţi ?

— Merg ades în satul natal sau prin locurile unde soarta mi-a purtat paşii în nobila misiune a dăscălieî. Mă bucur cînd dau cu ochii de un tablou diferit decît cel de odinioară şi că drumeţiile sînt azi incomparabil mai plăcute şi mai uşoare. Ulîtele satului nu mai sînt aceleaşi, dar ele n-au pierit, nu s-au pierdut. În Nojorid mai au şi azi denumirile tradiţionale — ulîţa mare, ulîţa popii, ulîţa pădurii, ulîţa cimitirului — ca şi la Lăzăreni dealtfel — ulîţa veche, ulîţa colibaşilor. Dar cum spuneam, acestea sînt infinit schimbate. Şi în locul şcolilor vechi se înalţă altele, clădiri frumoase, din cărămidă cu cîte 4 — 8 sau 10 săli de clasă. Apoi cămine culturale, dispensare, magazine pe măsura timpului de azi — adică moderne şi elegante.

Şi totuşi nu acestea sînt schimbările fundamentale observate de mine în satele de care mă leagă atîtea amintiri. Ci acelea ce ţin de unitatea socială şi morală a locuitorilor, de nivelul cultural, de modul lor de gîndire şi comportare. Nu pot să nu-mi amintesc cum era tratată altădată cartea. Între limbajul cărţilor destinate oamenilor de la sate şi limbajul cărţilor destinate intelectualilor exista o netă diferenţă. Diferenţierea se făcea şi în domeniul presei. Un ţăran, doar cu mari dificultăţi se putea descurca în lectura ziarului, în creaţiile literare destinate intelectualilor. Universul lui se mărginea la lumea poveştilor şi snoavelor. Azi, din fericire, situaţia este mult schimbată. Aproape nu întîlneşti casă în care să nu dai de etajera cu cărţi, sau de un coltişor de casă rezervat cărţilor. Iar ţăranii mei de odinioară, deveniţi cooperatori ca Nicolae Măduţa, Petru Tiponuţ, Mihai Ţenţ, Dumitru Ţenţ, Petru Găvruţa, Paul Petrişor sau Gheorghe Pantea au citit, din scoarţă în scoarţă romanele lui Rebreanu, ale lui Preda şi chiar ale lui Tolstoi.

— Despre munca învăţătorilor de-acum ce părere aveţi, ce fel de muncă este ea ?

— Orice muncă poate fi frumoasă. Depinde cum înţelegi să o faci.

— Sînt convins că ştiţi ce am vrut să spun...

— Desigur. Uite, eu şi soţia am avut unele realizări în viaţa culturală a Lăzărenilor, împinşi de la spate tocmai de nevoia de a avea o astfel de viaţă. Sătenii erau avizi de spectacole, de şezători. Noi ştiam să improvizăm o scenă, să montăm un spectacol, nevoia te învaţă ce să faci. În primii ani de după război nu exista un repertoriu adecvat teatrului sătesc. M-am pus să scriu. Dramatizam un basm sau o snoavă, sau chiar o întîmplare reală cu un tîlc anume, din viaţa satului. Interpreţii erau, cei mai ades, oameni din sat. Despre teatrul vorbit despre care se ştie azi, eu nu ştiam pe vremea aceea. Dar am avut asemenea experienţe.

— Condiţiile acelor ani nu-i demoralizau pe cei dăruiţi.

— În mod cert. Îmi amintesc că, deoarece satul au avea curent electric — nici nu putea fi vorba de aşa ceva — primele proiecţii de diapozitive le-am făcut cu ajutorul unei lămpi petromax — acum nu se mai ştie ce este aceasta. Am conceput un fel de cutie, destul de voluminoasă, dar efectul la public a fost imens. Şi în cadrul reprezentaţiilor de teatru, foloseam baterii de lanternă pentru producerea anumitor efecte. Şi aveam succes.

— Dar acum ?

— Acum condiţiile create sînt excepţionale. Dar elanul, parcă a mai scăzut...

— Mai are învăţătorul poziţia înaltă pe care o avea, odinioară, în ierarhia satului?

— Bine, pe vremuri ştiinţa de carte fiind beneficiul unei minorităţi, dascălul se afla într-o poziţie specială în opinia oamenilor. Acum accesul la cultură e, ca să zic aşa, universal...

— Dar tocmai dascălul a facilitat acest [illegible]

— Evident. Dar misiunea lui nu poate fi socotită încheiată. A face din orice locuitor al satului un om cu ştiinţă de carte, cu un anumit bagaj cultural, este doar un început. Abia acum satul are asupra cui să acţioneze efectul cărţii, al culturii, în sensul major al cuvîntului.

— V-aţi ocupat şi de ceea ce se cheamă „folclorul nou". Mulţi repudiază şi termenul şi categoria.

— Condamnat de unii, de alţii, folclorul nou a fost şi este un fenomen real. Desigur, el n-a avut răgazul şlefuirii prin veacuri, dar acest fapt nu trebuie să ne determine să afirmăm că el nu există. Nu le plăcea unora să găsească în cîntecul nou, în versul popular cuvîntul tractor. Aceeaşi poate că a fost reacţia şi cînd a apărut trenul, iar cuvîntul a fost încorporat în creaţia orală a ţăranului. Folclorul, această „carte fidelă" a vieţii nu putea să nu înregistreze apariţia acestui element revoluţionar al satului —tractoristul şi tractorul său. Am auzit la Lăzăreni, strigătură, la horă :

„Nu mă lua moarte-n grabă
c-amu' mi-i lumea mai dragă,
cînd partidul muncitor
e părinte de popor".

Nu e frumos ? Poate a fost o creaţie spontană, poate a fost repetarea unei strigături auzite în altă parte — creatorul popular nu are nici orgoliul paternităţii artistice, nici al dreptului de autor.

— Sînt convins că pe acest teren sînt foarte multe de spus şi că punctul dv. de vedere este unul dintre cele mai autorizate. Voi sări peste o duzină de întrebări posibile şi, convins că mă înţelegeţi, mă voi opri la una, formulînd-o simplu : ce se întîmplă, totuşi, cu folclorul ?

— Vedeţi, acest folclor pe care îl iubim cu toţii, de fapt are foarte mulţi duşmani. Îngrijorătoare sînt stricăciunile pe care i le aduc mai cu seamă cîntăreţii — cîntăreţii de succes pe care îl sprijină presa elogiindu-l pînă-n vinătăile pămîntului. Ei au glas frumos şi-şi doresc succesul. Fără investigaţii folclorice autentice, unii dintre ei adună de ici şi de colo, confectionează — la nevoie — nişte versuri ad-hoc pe care cei de la radio şi de la T.V. le mai sucesc şi le mai potrivesc — acesta e folclorul poluat, confectionat — şi încă de mîini necompetente. Repede, fără proces de coacere şi dospire. Românul e născut poet — se zice. Da, aşa este dar afirmaţia trebuie luată în sens larg. E vorba de o anumită capacitate de vibraţie la frumos. Vloarea vibrează, dar sunetele le zămisleşte arcuşul. Nu orice ţăran este omul care creează folclor. Folclorul a fost creat de mari talente anonime, de generaţii succesive de personalităţi artistice, de individualităţi artistice.

— Sînteţi supărat pe cîntăreţi...

— Nu pe toţi. Şi nu doar pe ei. Dansurile, de pildă. Folclorul e întotdeauna decent, sobru. Coregrafii sînt însă pentru străluciror, pentru spectaculosul formal. În Bihor se joacă strîns, umăr la umăr. Nu întîmplător. E vorba de un caracter monolit, de o formă a solidarităţii în faţa lucrurilor, căci dansul exprimă individualitatea omului. Expresia „poluarea folclorului" este — din nefericire — o realitate.

— O ultimă întrebare : care este viitorul folclorului — are el tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără de moarte ?

— Folclorul este un organism viu şi prin însăşi dialectica dezvoltării va trebui să piară. Mulţi se amăgesc, spun că nu, că el va primi diferite forme, adecvate dezvoltării social-economice a viitorului. Eu sînt mai sceptic. În cele din urmă şi noi vom avea soarta celorlalte popoare, mai ales apusene, care îşi extrag folclorul din arhive. Odată şi odată vom ajunge să recurgem la fonoteci. Dar pînă atunci mai este. Deocamdată dispunem încă de mari talente creatoare şi de mijloacele tehnice pentru conservarea lor. Din acest punct de vedere putem privi creaţia maselor ca pe un bun nepieritor.

SORIN VIRGIL ■

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

(Urmare din pagina 1)

coastă performanță. Premiile nu s-au acordat încă, dar rezultatele noastre pe anul trecut ne fac să fim încrezători". Ardelean la origine, născut la Zalău, Gheorghe Tirpe a lucrat nu mai puțin de 15 ani la „Electroputere"-Craiova, întreprindere pe care o consideră un adevărat citadelă a industriei electrotehnice românești, și care, cum zice, i-a fost o bună școală. A devenit director la I.A.E.M. în 1977, la cinci ani, cu alte cuvinte, după întrarea în funcțiune a unității, pornită pe atunci, în 1972, pe fabricarea unui singur produs, un contor electric monofazat preluat de la „Electromagnetica"-București. Astăzi, contorul respectiv nu se mai face demult, în profilul curent de fabricație intrînd în schimb peste 170 de produse distincte, cu circa 180 000 de tipo-variante constructive, la o producție anuală care depășește două milioane de bucăți.

ÎNTREPRINDEREA, PRIVITĂ CA O FAMILIE MAI MARE

Fără să-și forțeze prea mult memoria, directorul Tirpe rostește cîteva cifre care i se par importante pentru definirea imaginii pe care sîntem pe cale să ne-o facem despre A.E.M. : peste 4 500 de oameni ai muncii, sau de suflete, cum le spune dînsul, între care aproape 3 000 sînt femei ; vîrsta medie — 34 de ani ; remunerația medie — 3 600 lei lunar ; muncitorii, cîți sînt și vreo 30—40 de muncitori care cîștigă cîteodată mai mult decît directorul*) ; peste 750 comuniști și 2 000 utecîști ; peste 300 de familii, formate deci cel puțin din doi timișoreni locuind în aceeași casă și lucrînd la A.E.M. ; 3 400 de copii primind alocație și cadouri de Anul nou de la aceeași întreprindere (la 4 500 de încadrați !) și un spor natural de 250 copii pe an... Unică în țară prin profilul fabricației, unitatea timișoreană livrează circa 24 la sută din producție la export, amănunt care nu a împiedicat-o deloc să încheie planul anului 1980 cu o lună mai devreme, înregistrînd în final depășiri de 10—12 la sută la toți indicatorii. Se fac aici contoare mono și trifazate, aparate pentru panouri de comandă automatizate, aparate electrice măsurînd temperaturi și presiuni, aparate de precizie pentru laborator și chiar laboratoare întregi de electrotehnică și electronică avînd scop didactic, safire și rubine artificiale, în fine, diverse aparate universale de măsurat. Dar e într-adevăr atît de multă liniște acolo unde aceste produse se fabrică ? O liniște „turburată" doar de sunetele unei muzici de calitate, un fond sonor asemănător celui din marile magazine, posedînd sisteme identice de radioamplificare. E multă lumină în halele de producție, căldura și ventilația sînt suficiente, se vede cît de colo o grijă anume pentru condițiile de muncă, pentru crearea sentimentului de confort psihic. „La atelierele pregătitoare, zice directorul, nu stăm la fel de bine, dar vom face eforturi pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru și acolo, adică la galvanizare, la atelierul de prelucrare și la toate celelalte". Sînt desigur eforturi deocamdată inimaginabile, care se vor face simțite, prin recul dacă vreți, pe planul rezultatelor, al muncii mai bune. Pentru același motiv, pe lîngă locuințele atribuite de către consiliul popular, întreprinderea a hotărît să investească fonduri în construcția de locuințe în regie proprie. Chiar anul acesta primele 60 de locuințe, ridicate de trustul de construcții dar cu sprijinul substanțial al muncii patriotice al celor interesați, vor fi date în folosință. Format în marea sa majoritate din oameni foarte tineri, colectivul A.E.M.-ului e în același timp bine sudat sufletește. Ar fi suficient să amintim aici despre inițiativa creării a ceea ce se numește „formație model de muncă și viață comunistă", din care fac parte oameni ai același colectiv de muncă, dar numai oameni având o comportare exemplară atît la locul de producție, cît și în viața de zi cu zi. Sînt numai 4 astfel de formații în momentul de față, dar, după cum ne asigura tovarășul Mircea Stoian, secretarul Comitetului Organizației democrației și unității socialiste din întreprindere, ele vor deveni mult mai numeroase în curînd. Așa privind, A.E.M.-ul nu este numai o întreprindere oarecare, ci mai curînd o adevărată familie, desigur de proporții mari, în care aproape fiecare membru al său se străduiește să fie pe măsura prieteniei celuilalt. Două mici exemple oricît de puțin semnificative, merită a fi amintite. În ziua în care am vizitat întreprinderea, respectînd durerea unui coleg al cărui copil decedase într-un accident, oamenii au închis difuzoarele cu muzică în secția respectivă. În același timp, la atelierul de aparate de tablou, colegiile tinerei Laurența Apostu i-au înmînat acesteia cu ocazia împlinirii vîrstei de 25 de ani, nu mai puțin de 69 de garoafe și 3 bibelouri. Laurența Apostu, de loc din Corlătenii Botoșanilului, mărturisea că se simte aici, la A.E.M. adică, precum în propria-i familie și tare greu i-ar fi să numească o singură prietenă mai bună dintre toate colegele sale de atelier. „Colectivul întreg, zicea, e minunat !"

De curînd, unitatea timișoreană a demonstrat că rămîne fruntașă nu numai în producție, ci și în activitatea culturală de masă, ocupînd primele locuri în faza municipală a „Cîntării României" cu brigada artistică, orchestra de muzică ușoară și soliștii vocali, ea și cor formația de muzică populare. Să nu uităm să amintim nici baza sportivă proprie, cu adevărat excepțională, de unde ambiția tinerilor de la A.E.M. de a promova echipa de fotbal în divizia C, cea de handbal în divizia B, la fel și șahul, iar la box măcar un reprezentant al lor să atingă faza finalelor campionatului național ! Toate aceste amănunte și planuri frumoase nu fac în fapt decît să întregească o activitate cultural-sportivă bună, care unește și mai mult colectivul, sudîndu-l sufletește aidoma unei mari familii.

PENTRU A APLICA NOUL MECANISM ECONOMIC NU E DE AJUNS SĂ STRÎNGEM ROBINETUL, TREBUIE UMBLAT LA SURSE!

Planul întreprinderii, pentru anul în care ne aflăm, cuprinde circa 70 la sută produse nou asimilate sau reproiectate în cincinalul care a trecut. Specialiștii de la A.E.M. erau perfect convinși că exigențele noului mecanism economico-financiar nu se pot realiza decît pe seama produselor noi. La începutul precedentului plan cincinal, cheltuielile totale la mia de lei producție marfă erau la A.E.M. de 694 lei, iar la sfîrșitul lui, în 1980 adică, ele au scăzut la 568 lei. Aproape 200 de lei în numai cinci ani nu s-ar fi putut realiza în nici un caz dacă s-ar fi continuat producția veche, oricît de exigenți ar fi fost timișorenii. Pentru Florian Coste, contabilul șef al întreprinderii, noul mecanism economico-financiar nu mai e chiar atît de nou ! „Noi îl aplicăm încă din 1974, spunea dînsul, din 1976 am început să plătim retribuțiile muncitorilor după acest sistem, iar din 1978, la introducerea oficială ca indicator de bază a producției nete, la tot personalul unității. În felul acesta noi am reușit să creștem ponderea producției nete în producția industrială de la 42,5 la sută la 70 la sută pe întreg cincinalul". Există însă la A.E.M. o metodologie proprie de calculare zilnică a producției nete, care merită din plin să fie amintită. De obicei întreprinderile află cifrele producției nete la două săptămîni după încheierea lunii, atunci cînd, vorba lui Florian Coste, te afli deja la următoarea lună și n-ai ce să-mai faci ! Timișorenii și-au asigurat însă un sistem al lor, prin care reușesc să „fotografieze" neta la numai 24 de ore interval de producția propriu-zisă, luînd imediat măsurile care se impun. Un lucru este cu adevărat de lămpede : pentru a mări valoarea producției nete trebuie reduse cheltuielile materiale și crescută productivitatea muncii. Ambii factori, și-au dat bine seama specialiștii timișoreni, sînt influențați în proporție de 80 la sută de introducerea progresului tehnic și cel mult 10 la sută de o mai bună organizare. „Ne-am pus întrebarea înverș, precizează Florian Coste : ce îmi dă mie fiecare produs, adică cîtă neta îmi revine, dacă introducem cheltuieli materiale în valoare de 10 000 lei (nu o mie, fiindcă sînt produse și mai scumpe) ?! Am făcut astfel un calcul ierarhic, pe principalele noastre produse, luînd în considerație mai întîi cheltuielile materiale, apoi cele de manoperă, de munca „vie". În primul caz am găsit diferențe de eficiență a netei de 20 de ori între primul produs din „clasament", un aparat de precizie de exemplu și ultimul, un contor simplu. În al doilea calcul existau diferențe la eficiență de 10 ori mai mari între un aparat de tip E și unul de tip M. Am împărțit apoi produsele noastre pe 4 categorii, după gradul lor de eficiență. Bineînțeles că am plecat de la obligativitatea realizării întregii structuri de producție, nu doar a acelor produse cu eficiență ridicată. Cum însă orice produse nu realizăm și pondere în producție, dar care se află în partea de jos a „clasamentului", cercetarea a fost orientată tocmai în acele direcții deficitare, pentru remedierea și apropierea de media de eficiență netă a întreprinderii. În fapt, așa am ajuns la contoarele electrice monofazate noi, având o pondere de 25 la sută în producție, care au ridicat cota produsului de pe ultimul loc spre mijlocul „clasamentului" amintit".

„Toate aceste lucruri, ne spune și directorul Gheorghe Tirpe, țineau însă seama numai de interesele întreprinderii, ce să spun așa. Nimeni nu poate face însă astăzi abstracție de criza economică mondială, cea a materiilor prime și a energiei în primul rînd. Așa că noi am alcătuit un al doilea sistem de punctaj, de data aceasta în puncte rele, în care am ținut seama de consumul de materie primă neferoasă la un produs sau altul, apoi de consumul de energie electrică, de gaz metan, de produse petrochimice și, în final, de materiile prime provenite din import. Am aplicat acest punctaj defavorabil al principalilor factori penurici, mergînd de la 50 la sută din costurile de producție pînă la 300 la sută, în cazul importurilor, la toate produsele noastre. N-a fost desigur ușor, vă rog să mă credeți, tot serviciul tehnic a trebuit să lucreze 3 luni pentru a defalca fiecare factor de influență pe produse, dar am reușit în felul acesta să avem o imagine mai clară a situației în care ne aflăm, o situație critică a costurilor și a eficienței producției noastre." Iată deci o metodă de coaducere unitară, un instrument de coordonare și orientare științifică a producției, exact pe linia noului mecanism economico-financiar. Concluzia specialiștilor timișoreni este că nu există probleme așazis complexe, ci doar probleme care n-au fost suficient gîndite, defalcate pe elemente și că de acționat se poate acționa în orice direcție, cu condiția să cunoști la timp această direcție ! „Soluțiile sînt la surse, precizează directorul Tirpe, nu prin strîngerea robinetului !" Deci, cu alte cuvinte, tot cercetarea, dar o cercetare cît mai bine orientată spre problemele producției, nu o cercetare de dragul cercetării...

UNA DINTRE SOLUȚII : MINIATURIZAREA

„Dacă ar fi să recapitulăm, își amintește inginerul șef al întreprinderii, Dragoliub Sacin, aici se fabricau doar trei tipuri de aparate și contoare. Mai precis : contor monofazat, aparat feromagnetic de tablou și un aparat magneto-electric. Acum, se fabrică un număr de 172 de tipuri de aparate electrice de măsură și contoare. În tot acest efort al colectivului s-a urmărit eliminarea pe cît posibil a importului de aparate la beneficiari, într-o proporție mare mergînd pe ideea diversificării produselor și tipizarea subansamblurilor". Rezultatul : reducerea timpului de asimilare, reducerea cheltuielilor de pregătire a fabricațiilor, totul ducînd la creșterea productivității. „În momentul de față, ne spune inginerul Frederic Boer, șeful secției de cercetare și proiectare, preocuparea colectivului este continua mărire a clasei de precizie a aparatelor. În acest sens, în prezent se realizează 6 tipuri de aparate de laborator cu clasă de precizie între 2 și 5 la sută".

O altă noutate a întreprinderii timișorene o reprezintă integrarea producției de lagăre din safire și rubine sintetice, necesare fabricării aparatelor și contoarelor. Pînă nu demult, safirele și rubinele se importau. În prezent, delicatele pietre nu numai că satisfac necesitățile întregii producții, dar o importantă cantitate se și exportă.

Pe ce se mai pune accent ? În focul pieselor clasice, de mari dimensiuni, specialiștii atelierului de prototipuri au reușit să realizeze un număr mare de aparate de profil îngust, montate pe panouri de automatizare unde, evident, datorită dimensiunilor reduse, încap mult mai multe în același spațiu. Cu alte cuvinte, este vorba despre miniaturizarea dispozitivelor, cerință expresă a înaltei conduceri de partid și de stat. Aparate vechi, având gabarit mare, se reduc substanțial, urmărindu-se totodată, prin proiectare, o linie modernă fără ca să se diminueze nici un parametru funcțional. De asemenea se urmărește și elaborarea produselor, aparatele clasice fiind înlocuite cu aparate electronice, de mare precizie, cu citire numerică. Prin electronizare se obțin importante economii de materiale, crește productivitatea și fiabilitatea în măsurarea datelor. Totodată, scopul final al cercetării este modernizarea tehnologiilor de etalonare și verificare a contoarelor și aparatelor. Pe bază de microprocesori se înlocuiește vechiul sistem de etalonare cu cronometru (adăugarea erorii în timpul etalonării), eliminînd complet subiectivismul în citirea datelor. „Permanent, ne spune inginerul Frederic Boer, întregul colectiv se gîndește la alte propuneri și soluții, avînd ca scop satisfacerea în întregime a nevoilor economiei naționale". Este evident deci, că la A.E.M. cercetarea ține din plin pasul cu cerințele producției, de unde rezultatele obținute în această direcție, inclusiv a realizării sarcinilor de plan.

★

Recitind reportajul vizitei de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Întreprinderea de aparate electrice de măsurat din Timișoara am găsit o mulțime de argumente care au dus la frumoasa apreciere a secretarului general al partidului despre unitatea timișoreană : **„Este o unică bună, aveți toate posibilitățile pentru obținerea de rezultate superioare".** Fiind de reamintită pentru prețioasele indicații date la fața locului de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, colectivul de oameni ai muncii de la această întreprindere este ferm hotărît, așa cum am constatat, să facă totul pentru înfăptuirea indicațiilor, pentru realizarea în cele mai bune condiții a importantelor sarcini ce le revin în această nouă etapă de dezvoltare a industriei noastre electrotehnice, a economiei naționale. Fără îndoială, I.A.E.M. Timișoara se străduiește să rămînă și în continuare un adevărat etalon al ramurii din care face parte.

Prin Țara Moților

(Urmare din pagina 1)

în chinga cuvintelor cu un singur înțeles, prefinde un scrib. Și dacă scribul nu se iveste, cu atît mai rău pentru cei ce s-au obișnuit să cunoască întîmplările vieții și istoriile traversate de oameni doar prin scribi, doar prin slovele lor cumpănite cu gîndul în două părți : o dată spre adevăr și altă dată spre spoiala ușoară, subțire a adevărului. Și dacă tot ne-am nimerit față în față cu Augustin Costinaș, Nicolae Nicoară, Aurel Hohoi sau Aurel Micîea, bărbați ai pădurilor și ai lemnului, învățați să ocrotească o prietenie cum ar ocroti o pădure înțelenită și zburda jivinelor, și liniștea umbrei, și știința izvoarelor de a sparge crusta fragedă a acestui pămînt doar în locurile de unde ar nădăjdui o elîberare spre marile fluvii, îndepărtate și tremurînd pe zare ca un miraj, ca o răscoală a cenușilor depărtării, vom fi scribul acela !...

O zi întreagă, din zorii ei filtrați prin ceața așțată în pacea vuindă a văilor, bîntuindu-le cu valuri succesive de negură și lunguț și curmezișul șleamurilor tăiate în piatră, și pînă la sclipătul primelor stele, printre oameni care iubesc pădurea cum și-ar iubi vatra casei, ograda și împrejmuirile ei, care vorbesc despre pădure așa cum ar vorbi despre o ființă anume, și nu am spus vie pentru că oricum pădurea e vie mereu, am trăit aventura răsucirii spre civilizație a lemnului sălbatic al Munților Apuseni, spectaculoasă și frustă, întocmai ca o poveste rostită cu sufletul la gură de un soi care vine între noi, alergînd, o spune și cade, cîteodată elliptică, alteori încîlcită și uneori chiar abruptă ca un povîrnig din adîncimile căruia și omul atîrnat între cer și abis, și viața lui dură, și munca lui aspră se ridică într-un chiot pur, triumfal.

E o poveste mai veche, dar nu e vom mai amănunți chiar din capătul veacurilor : un Nicolae Petric, și el tăietor de pădure, chiar ne încredințează că leatul acesta al lui de tăietori de pădure se cere judecat acum, astăzi, doar prin faptele lui. Și nemaiavînd încotro, fiind luați din scurt, vom spune numai atît : în ultimul pătrar al celuilalt veac, din Turda spre Abrud și din Alba Iulia spre Zlatna, două căi ferate înguste s-au înfipt ca două stilete pătrunzătoare în oceanul de păduri al Munților Apuseni. Curînd, rana deschisă de ele în geografia aceasta prea puțin clintită de om a durut și singele cu iz de rășină, decenii în șir, șcurs pe apa unei lăcomii fără margini, a avut pentru țara aceasta de oameni înțelesul unei bogății duse iute și fără foloase pe apele simbetei. Și, cu toate acestea, cu toate că nici vremea noastră nu iartă întotdeauna pădurea, în Munții Apuseni care fîn de Alba, iată, au mai rămas în picioare mai mult de o sută de mii de hectare de codru verde. Și tăietorii pădurilor județul Alba, de ce să n-o spunem, își poartă unelțele pe cărările codrului cu o altfel de grijă decît nepăsarea pentru avutiile obștii de ieri. An de an, peste tot ce se taie, mai mult de o mie de hectare se adaugă la loc, acesta fiind adevărul adevărat și nu altul : acum, cînd au pătruns adînc în tezaurul de clorofilă al Apusenilor, tăietorii pădurilor Albei au ajuns, în sfîrșit, și la înțelepciunea de a cuprinde în socotelile existenței lor și viitorul acestei avuții fără seamăn. Nicidecum prin cădere pe gînduri, ci prin faptă împlinită cu gîndul la ziua de mîine a lor și a îndeletnicirii lor.

Într-o cuprindere de păduri întinsă pe mai mult de o sută de kilometri pătrați, în bazinul forestier al Arieșului Mare și Mic, de la Ocolișu la Virtop, de la Mogoș la Valea Bernei și pînă la Valea Ierii, se ajută cu spor o mie două sute șaptezeci și patru de oameni. În 1969 se ajutau numai cu trei tractoare și cinci funiculare. Astăzi, îi aflăm multiplicîndu-și efortul, ca și cum s-ar opinti în palane și scripeți uriași, cu 85 de tractoare și 32 funiculare, acestea din urmă instalate cu deosebire pe pantele în pieptul cărora tractoarele se împotmolesc. Și dacă ni s-a îngăduit să alegem un drum prin devălmășia acestor păduri, după un scurt popas în Abrud, călcăm calea spre Bucium, Colești și Izbita, păstrînd în colțul ochiului Detunatele, Flocoasa și Goala, apoi prin Bucium-Poieni pînă pe pragul parchetului Burda, unde Gheorghe Oiteanu ar mai fi avut de lichidat vreo 200 mc de pădure, și curînd, pe un drum care urcă întruna, abandonînd într-o vale răcoroasă și fosnitoare firul repede al pîriului cu un nume scurt și smucit, întîns peste nu mai puțin decît șase sate, de la Bucium din coasta Abrudului pînă la Bucium-Șasa, și pe valul din ce în ce mai aviolat al crestelor unui munte blajin ne ridicăm pînă la altitudinea de 1 200 m. de-a dreptul sub nori. Piept în piept cu Iosif Ursu, Ioan Jenaru, Visalom Băiesanu și Teodor Teușan, din vecinătatea cărora virful apropiat Negrilesa, se pare, ar putea fi atins cu mîna întinsă încet înainte.

Și vinzoleala de oameni și mașini, desfășurată într-un larg evantai, ca un briu strîns pe latura dinspre soare-apune a codrului, se rupe și se relmpreună cu o neodihnă deschisă spre vale doar prin chiote și motoare aspirate de ceață cam așa cum s-ar închide peste puntea unui submarin îmers valul mării. Iosif Barbu abia s-a îndepărtat cu autocamionul încărcat cu lemne de foc către Mogoș, Tractoarele forestiere conduse de Augustin Costinaș și Nicolae Nicoară, ambalate, ridică iar în ureche amplitudinea zgomotului care abia își subtiase tăria. De cînd s-a încetățenit și pe aceste meleaguri tehnologia de scoatere a arborilor din pădure cu coronament cu tot, în aceste mașini, în urma cărora pădurea rămîne curată ca după o ploaie, articulate ca niște insecte metalice și agile ca iderii, muncitorii forestieri au început să investească de mai mulți ani o încredere din ce în ce mai statornică. Mașina însăși fi adună în echipe, fiecare tafist însoțindu-se cu un legător : Aurel Micîea cu Liviu Joldea, Aurel Hohoi cu Ioan Bordea. Trunchiurile scoase de tafuri la drum, tîrîș prin pădure, de asemenea, îi adună pe oameni în alte echipe, de fasonatori și ajutori de fasonatori : pe Dragomir Crețu cu Simion Negrău, pe Iosif Arieșan cu Gligor Dora și așa mai departe. Autotrolliile de zece tone, cu motor saviem, pe scările cărora ajunge uneori pînă aici și recepționerul Marian Radu, în schimb, deșiră sub acest apropiat de spoi cu cenușă un zumzet aproape întotdeauna egal cu sine, de dihănii înzestrate cu mai multă putere decît ar vrea să arate, pară motăind viclean în vecinătatea croitorilor sortatori Roman Sicoe, Ioan Orlea, Ispas Cîrja, Ioan Motora și Iosif Micîea, despuiați toți de hainele de prisos, dezlegați de o grijă care numai de ieri sau alaltăieri, cînd și alte mașini s-au făurit într-o lume îndepărtată, dar întruna alături de ei, a început să revină afronistilor Ioan Marcu, Nicolae Briciu și Ioan Bota. Însă în avangarda tuturor, parcă înzestrați cu simțuri necunoscute oricui, risipiți prin pădure în hăituiala încetă a unei vînători fără trimbițe, fără oțari zgomotoși, fără risipă de mișcări prisosnice, caică drumurile răsucite ale pădurilor Nicolae Petric, Ioan Sicoe, Traian Toma și Ioan Bobaru. În mîinile lor își sumețesc și în larna aceasta puterea scrîșnită ferăstraiele care mușcă din trunchiuri cu o sete metalică, cu un ris străbătut de țcnete surde doar cînd lanturile ascuțite ca briciul se perindă prin noduri ascunse, pietrificate în gîlgîiala secretă a sevelor.

Una peste alta, dibăcia acestor tăietori de pădure a izbutit să desprindă din umbra virfului Negrilesa o avutie mai rotundă, mai spornică în privința destinațiilor multiple ale lemnului din care se împlinește. Și nu am fi vrut să așternem pe hîrtie și șiruri de cifre, strecurîndu-le ca pe niște cîrlie în căldura subsuoarelor acestui reportaj despre oamenii dintr-o margine dintre cele mai curajoase ale civilizației noastre, dar peste adevărul cîtorva dintre cele ce ne-au ajuns în ureche, de la o căzere la alta de trunchiuri, nu se trece ușor : deplinătatea lor se tălmăcește, înainte de toate, printr-o trudă adusă la capăt cu un plus de întelepciune, cu mai multă metodă și cu un firu neîndurător la risipă. Ei scot din pădurile date pe mîna lor, neostenită în a le chivernisi cît mai bine lemnul, în jur de 230 000 mc de esențe diferite, fiecare prețioasă în parte cînd i se dezleagă valul de-a dreptul spre țelul ei. Și asta încă n-ar fi nimic, pentru că, iată, au reușit împreună să ridice procentul de utilizare a masei lemnoase spre 98—98,2 la sută la esențele bîntuite de răsini și spre 78,9 la sută la fag. Ceea ce s-ar traduce printr-o răsturnare hotărîtoare a legilor staționrite în această îndeletnicire cîndva, de o nepăsare uitată acum, trecută în listele rînduielilor abandonate în anele unui timp ce și-a istovit mai demult întelesurile...

Și drumurile lungi ale lemnului Munților Apuseni poate începe aici, în umbra virfului Negrilesa, chiar la rădăcina unui brad în scoarța ruginie a căruia Ioan Jenaru lovește cu o palmă cuprinzătoare cît o cazma. Întîi și întîi cu grija să nu fie escar, adică un copac uscat în picioare și numai prin hazard rămas așa, drept, în picioare, în amăgeala unei neclintiri periculoase. Apoi cu o grijă egală, împingîndu-se scurt într-o privire ageră și iscoditoare, pentru pîrîia pe a cărei lungime se va putea culca în căzere, cît mai ieftăr și cît mai întreg, acest catarg încă verde. Și de acum sînt aruncate în joc tocmai simțurile amintite mai sus, de ncaflat în nici o fișă de protecție a muncii din lume. Cînd ferăstrăul lui Ioan Jenaru decupează în trunchi tapa aceea menită să imprime brădului direcția de căzere dorită, cînd securea lui Aurel Costinaș desprinde tapa tuburătoare din lăcașul îndulcit cu fumegus cald, lăptos, se aude sau nu se aude un trosnet afund, întîmplat parcă sub pămînt, nu în aer, și, dacă nu se aude, numai sulerul crengilor petrecute vertiginos prin văzduh mai streșină

FLACĂRA LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

După cum vă este cunoscut, în comuna Butoiești, județul Mehedinți, s-a născut, la 2 februarie 1868, Constantin Rădulescu-Motru, personalitate de seamă a culturii și științei românești. Cei care vă scrie este originar din aceeași comună și vine cu rugămintea, la care se atașează mulți consăteni, de a se aședza o placă memorială pe zidul casei natale a savantului. **(Constantin Grecu, str. M. Kogălniceanu nr. 9, Craiova)**

■

Vă relatez că în municipiul în care locuiesc nu există un magazin unde să pot găsi piesele necesare unui autoturism Dacia 1 300. Pentru o piesă de cîțiva lei trebuie să mergem în București. Un alt neajuns: lipsa totală din magazine a camerelor și cauciucurilor pentru bicicletele „Ucraina". Sîntem nevoiți să ne cumpărăm biciclete noi doar pentru că s-a uzat un cauciuc. **(Gheorghe Nicolae, str. Plevnei nr. 61, Giurgiu)**

■

Consiliul popular al orașului Simleu Silvaniei: O bună parte din faptele relatate în scrisoarea trimisă de către tov. Busegan Ravelca se confirmă, în sensul că gestionara Kovinyi Iuliana a avut aiurea o atitudine irevorențioasă față de unii cumpărători, a încălcat uneori regulile comerțului socialist prin servire preferențială și nu a respectat în toate cazurile normele de repartizare și distribuire echitabilă a fondului de marfă. În consecință, I.C.S.M. Simleu a luat măsura sancționării disciplinare a gestionarei încă în luna decembrie 1980, dispunîndu-se totodată schimbarea din funcție și trecerea într-o altă unitate.

■

Ca și cititoarea Floarea Zamfir din Valea Cîlț, am fost și eu aiurea de reclama și aparențe și am cumpărat, în noiembrie 1979, un aparat de radio „Gloria". Sperăm că voi face din concetățile mele o adevărată încîntare în tovărășia acestei minuni a tehnicii. Trebuie să mai adaug că aparatul este montat într-o splendidă cabină... Printre reparații, aparatul a funcționat vreo 30 de zile, ceea ce mi se pare cam puțin pentru sumele investite în el: 1 400 prețul + 300 reparații + c/val. unei călătorii la Iași, unde aparatul a staționat două luni de zile la Fabrica „Tehnoton" și de unde l-am adus „reparat" doar pentru cîteva zile. Eu aș dori, totuși, să-i dau o utilizare corespunzătoare. Dar cum? Poate îmi dau o sugestie cei care l-au fabricat. **(Prof. Doria Arghir, Aleea Crinilor, sc. 1, ap. 30, Gheorghe Gheorghiu-Dej)**

■

Direcția județeană de poștă și te. Maramureș: Urmare a unor lucrări executate de către încadrații noștri și ținînd seama de starea sănătății dv., vă comunicăm faptul că s-a aprobat cererea instalării unui post telefonic la locul de muncă pentru secția dv.

■

Pe data de 18.I.1980, am cumpărat, conform bonului 332, de la magazinul Timna, cu plata integrală de 1 254,50 lei, un aparat de radio „Madrigal 2" fabricat de „Tehnoton" Iași, avînd ștampila CTC 133. A funcționat pînă la data de 23 I 1980. Cooperativa depanatoare din Strehaia nu a primit radioul, spunînd tovarășii de acolo că nu primesc spre reparat aparate de la „Tehnoton" Iași, din anumite motive. Apoi l-am plimbat la Drobeta-Tr. Severin, și, tot așa, l-am tot dres, de vreo patru ori. Conform unor procese verbale, pe baza art. 3 din HCM nr. 753/65 urmează să fie înlocuit de către organizația comercială vînzătoare. La cererea depusă nu am primit răspuns nici pînă azi. **(Viorica Bălteanu, com. Timna, jud. Mehedinți)**

■

Secția drumuri și poduri naționale, Pitești: Referitor la articolul „Metodă-miracol pentru deszăpezirea șoselelor" rog să publicați următoarele: În planul lucrărilor din județul Argeș, în anul 1981, avem prevăzuți 23 km de covoare asfaltice în mai multe straturi, din care în marea majoritate în zone care produc greutăți deosebite traficului rutier. Secția noastră dispune de tipurile cele mai moderne de instalații pentru preparat mixturi asfaltice, cilindri compresori etc., de laboratoare dotate corespunzător precum și de specialiști. La nivelul secției putem procura orice fel de materiale din țară sau din străinătate, fără valută. În mod public o invităm pe inginer Ana Geambazu, să execute, avîndu-ne pe noi executanți, unul sau mai multe sectoare experimentale, începînd cu luna mai 1981.

■

În cadrul I.L.F. Sibiu (Întreprinderea de legume și fructe) funcționează Fabrica „Sicola", care a importat un utilaj modern de circa 8 tone — mașina de spălat sticle — care trebuia montată și dată în funcțiune din luna octombrie 1980. Dacă

statul nostru face eforturi de a moderniza producția, cei care conduc procesul de producție sînt obligați să se îngrijească de toate utilajele, și mai ales de cele provenite din import. Cei în cauză **(n.r.: îi puteți „admira" în fotografie, și noi am făcut-o, nevenindu-ne să credem)** a fost depus în stradă în luna octombrie 1980 — în dreptul unei lucrări de canalizare, care, pe de altă parte, nu mai poate fi continuată. Am sesizat în mai multe rînduri I.L.F.-ul, prin tov. director Năstase, care la început a promis că totul se va rezolva, însă nu s-a rezolvat nimic. **(Marioara Vintan, str. Teodor Mihaly nr. 3, Sibiu)**

■

Avînd traseul pentru transportul în comun I.T.A. pe ruta Reșița — Zorlencior, nu beneficiem de acest mijloc de transport din motiv că factorii de conducere ai autogării Reșița nu binevoiesc a îndruma autobuzul la Zorlencior. Motivul: drumul ar fi impracticabil. La un control efectuat de către șeful de secție de la Drumuri și poduri, tov. Nedelcea de la autogara Reșița, plus primarul comunei Zorlenciul Mare, s-a constatat că drumul e bun! Acest traseu este, însă, la discreția unora care dispun închiderea sau deschiderea lui după bunul lor plac, netinînd cont de greutățile întîmpinate de către muncitorii care fac naveta de la sat la uzină și retur. Așteptăm redeschiderea traseului Reșița — Zorlencior, conform programului Uzinei Reșița: 8 cu 16 (trei schimburi). **(Petru Fiat, sat Zorlencior nr. 4, jud. Caraș-Severin).**

■

Din luna iunie 1980, am solicitat întreprinderii „ILEXIM" un abonament pe 6 luni la revista „Flacăra", pentru care am trimis în contul acesteia 2 10. Nu știu din ce motiv am primit revista abia după 6 luni, adică începînd cu luna decembrie. Pe 26 decembrie, ca primite, erau 3 exemplare: nr. 50, 51 și 52. Totul ar fi în regulă, a început să vină cu regularitate — săptămînal, dar marea mea nedumerire e că în aceste 3 rînduri (nr. 50, 51, și 52), **vin la cîte 2 exemplare.** Mă mir de ce ar fi nevoie să-mi vină cîte 2 exemplare, cînd eu sînt o singură persoană și e suficient un exemplar. Cu deosebită stimă. **Nikolas Dumitrescu, 6 Wobburn Scotch, Common Ealing W, 13 London U.K., Anglia.**

■

În ziua de 10 noiembrie 1980 am cumpărat un televizor „Diamant 223". Aducîndu-l acasă, nu a mers bine nici măcar o oră. În ziua de 14 noiembrie a venit mașina cooperativei și l-a luat la reparat, conform certificatului de garanție. După 5 zile am telefonat și mi s-a spus că pot merge să-l ridic, fiind gata. Ajuns acasă, am observat că nici nu se atinseseră de el, defectele erau aceleași ca la început. Tot în aceeași zi am făcut calea-ntoarsă. Văzînd că nu intenționez să-mi las televizorul la dînșii, să zică, mi s-a vorbit fără respect, și, motivînd că tensiunea ar fi de vină, am fost îndrumat să-mi cumpăr un stabilizator de tensiune. Am cumpărat și stabilizator dar, spre dezamăgirea mea, tot n-a mers. Depanatorul Jianu a găsit o nouă hibă: bransamentul de-acasă nu-i bun, trebuie, așadar, schimbat bransamentul! Văzînd că după 30 de zile **Cooperativa „Radio-Progresul"** din str. I. C. Duca nr. 15, sector 1, nu găsește soluția, am ajuns la Centrala „Radio-Progresul". Un alt drum la tov. Jianu, alte jigniri, alt drum la centrală... În fine, un tovarăș mai mare în funcție mi-a spus să mă prezint la cooperativă după 5—6 zile... Televizorul mergea... la fix! Cum s-a ajuns ca, în numai 45 de zile de la cumpărarea unui televizor nou, să cheltuiesc degeaba 800 lei, plus drumuri, nervi? Cine ar trebui să suporte paguba? **(Mihai Gheorghe, str. Dobrogeanu-Gherea, nr. 30, sect. 1) (N.R. Așteptăm un răspuns de la Centrala „Radio-Progresul", care să fie nu numai edificator, dar și... cu acoperire în lei, a cheltuielilor inutile la care a fost obligat cetățeanul Mihai Gheorghe)**

■

Comitetul județean Caraș-Severin al P.C.R.: Se confirmă cele relatate de către tov. Buco Ana din comuna Măureni, iar pentru rezolvarea problemelor a fost invitată la notariatul de stat al județului, dîndu-i-se toate relațiile necesare încheierii actului de donație.

■

Tovarășul Ioan Cior, miner pensionar, domiciliat în str. M. Kogălniceanu nr. 9, Petroșani, jud. Hunedoara ne-a trimis două fotografii:

Foto 1: Ceea ce vedeți este macaraua turn M 40 de la Ex-

ploatarea minieră Dîlga-Petroșani. Este defectă și depozitată la capătul de pod de peste Jiu. Așa zace din luna martie 1980. Compartimentul mecanic din cadrul combinatului a obținut repartiție pentru o reparație capitală, în cadrul Întreprinderii „Progresul" din Brăila. Din păcate, aprobarea a rămas în dosare, cu numere de înregistrare în ordine, A venit anul 1981. Macaraua tie 3 tone așteaptă sub ploi, ninsoare, vagonul care o va duce la Brăila...

■

Foto 2: Imaginea reprezintă fostul funicular Petrila-Aninoasa, demontat în anii 1966—1967. Piloniî rămași au fost tăiați prin

sudură și lăsați pradă intemperiilor, pe dealuri. Utilajul vechi a rămas, după cum vedeți, prins de piloni. Mai mulți piloni din fier sînt răspîndiți pe dealuri, de la Dîlga Mare pînă la Aninoasa. Este o mare lipsă de preocupare din partea conducerii exploatării miniere, pentru că fierul acesta trebuia de mult să fie recuperat, redat economiei naționale.

■

Fiica mea, elevă în clasa a XII-a la Liceul „Cuza Vodă din Huși, vrea să dea exeman la Facultatea de medicină veterinară, însă pînă în prezent nu am găsit unul din manualele necesare, și anume cel de „Patologie veterinară", cl. XII-a, ediția 1979. Am scris la librăria „Cartea prin poștă", însă nu s-a rezolvat nimic. La liceele cu profil veterinar sînt manuale putine în raport cu numărul elevilor, și le poți obține numai dacă dai sume cam piperate pe carte (elevii le fac pierdute în acest mod). Eu nu-mi pot permite să fac acest gest. Cum pot găsi manualul, deoarece mai este puțin timp pînă la admitere?... **(Maria Ciobotaru str. 7 Noiembrie, bl F 2—1, sc. A, ap. 1, Huși, jud. Vaslui)**

■

Locuind împreună cu familia mea într-o casă individuală, am făcut deja primele proiecte pentru ca în anul 1981 să realizez asigurarea apei calde menajere pe bază de energie solară. Doresc ca în paralel să realizez o instalație eoliană, cu putere de 0,4—0,6 kW, menită să-mi asigure integral energia electrică pentru iluminat. Schemele electrice le-am conceput deja în principiu, dar mă lovesc de greutăți în ceea ce privește concepția și construcția turbinei eoliene. Vă rog să mă ajutați punîndu-mă în legătură cu instituții sau foruri științifice care studiază această problemă și pot oferi soluții practice realizabile, oferindu-mi adresele necesare. **(Ing. Dan Jebeleanu, str. Horea nr. 4, 1976 Sinnicolau Mare, jud. Timiș). (N.R.: Rugăm pe cei care vor avea bunăvoința să ne răspundă, a trimite și o schemă, pentru a o publica în aceeași pagină. De asemenea, îl rugăm pe inginer Dan Jebeleanu să ne trimită o schemă a proiectului realizat în scopul încălzirii apei calde cu ajutorul energiei solare, speriad că va interesa și pe alți cititori)**

■

Școala populară de artă Galați, str. Republicii 61, înființată în anul 1968, nu se prea bucură de o activitate cu adevărat armonioasă, care să satisfacă pe cei care doresc să se bucure de artă. Nu s-a văzut nici un fel de activitate pe plan școlar, municipal, județean, în cadrul „Cîntării României". În acest sens aducem spre exemplificare clasa de regie-brigadă artistică de agitație, pe care a condus-o în completarea normei de director, de la venirea sa în școală, și pînă în acest an școlar, tovarășul Gavrilă Nitu. Clasa a existat scriptic (fantomă). Profesorii acestei școli au înființat formația folk „Orfeu", formația de jazz „Dixieland", clubul „Lumina" — de artă fotografică. Nici una din aceste realizări nu au putut continua, datorită faptului că directorul școlii nu a creat condițiî pentru menținerea unei activități permanente. În schimb, întocmește dări de seamă, fără a arăta starea reală din școală. **(Alexandru Nicolaev, Constantin Popovici, Alexandru Pamfil, Vasile Onuț, Nicu Mihai, Ana Negulescu, cadre didactice ale Școlii populare de artă, Galați)**

■

În ziua de 17.I.1981 am călătorit în trenul personal București — Suceava. Cum? Vagoanele erau neîncălzite: călătorii, tineri, bătrîni, stăteau îmbrăcați, cu căciuli pe cap, și băteau din picioare pentru a se încălzi. Eu, împreună cu soția, veneam de la spitalul din Bacău. Eram sleiți de frig, i-am dat fularul de la gît și s-a înveliț pe genunchi. Trenul era într-o stare de nedescris: uși fără cîante, uși scoase din balamale (cele de la grupurile sanitare). Conductorul și controlorul ridicau din umeri la sesizările călătorilor. Cum își asumă cineva răspunderea de a pune în circulație un tren, în toiul iernii și pe o distanță atît de mare, fără a asigura un minimum de condiții civilizate? **(Ioan Amariei, str. Tipografiei nr. 4, sc. B, ap. 9, Suceava)**

■

Comitetul comunal de partid Cetate, jud. Dolj: În scrisoarea adresată revistei „Flacăra", tov. Ileana Șerbănescu, absolventă a Liceului agroindustrial Cetate, specialitatea electrician, relata că în vara anului 1980, dînd la facultate și nereușind, s-a întors la liceul din Cetate pentru a fi repartizată în producție. Din păcate, nici pînă la ora la care vă scrisese nu fusese repartizată. Cele relatate în scrisoare se confirmă. S-a intervenit pentru rezolvarea scrisorii și la I.E.L.I.F. Craiova, de către comitetul comunal de partid, dar răspunsul a fost că nu se poate încadra din lipsă de locuri. În această situație, Comitetul comunal de partid Cetate s-a oferit pentru încadrare oferindu-i un loc de muncă la Asociația economică de reparații auto, în vederea încadrării în meseria de electrician auto, și la Ferma I.A.S. Cetate ca electrician instalator la instalația de răcire a laptelui. Tovarășa Ileana Șerbănescu a acceptat să fie încadrată ca electrician la I.A.S. Cetate, unde și-a început deja activitatea încă de la 12. 01. 1981.

Pagină realizată de
PIA OLARU ■

Poșta redacției

SOCIAL

Mircea Balaș — Hunedoara: Cui e mai bine să fie incredințați copiii? În oricare dintre variante, hotărîrea instanței ar părea nedreaptă. Creșterea copiilor este îndatorirea ambilor părinți. Înțelegeți-vă cu soția dv. în această privință ● **Caprița Romeo — București:** Cauza este de competența Procuraturii Generale ● **Trifu Andrei — Teleorman:** Tezaurul „Cloșca cu pui" este expus la Muzeul național de istorie ● **Trifu Alexandrina — Teleorman:** Nu. ● **David Dumitru — Moreni:** Nu vi s-a aprobat să înfiați un nepot de 30 de ani. Este posibil ca justificarea să nu fi fost convingătoare ● **Hangaru Stamate — București:** Sentința este definitivă; vă adresați Consiliului popular al sectorului 3 ● **Popescu Constantin — Mehedinți:** În toate memoriile ați solicitat promovarea recursului extraordinar; cereți o altă expertiză medicală; consultați un specialist ● **Rădulcă Aristică — Mehedinți:** V-ați opus prin violență unei hotărîri judecătorești; consultați legea ● **Butu Gheorghe — Alba:** Mai aminăm ● **Juan Justina — Vatra Dornei:** Prin instanță ● **Dumitru Alexandru — Ploiești:** Și cînd fosta dv. soție nu va mai putea spăla, călca și celelalte? ● **Zaman Dumitru — București:** Am trimis memoriul dv. la Procuratura Generală ● **Cionci Elena — Mangalia:** Am sezizat consiliul popular ● **Radu Silvestru — Craiova:** Pentru o singură greșeală? Citeodată este de ajuns ● **Sandu Croitoru — Arad:** Nu intermediem astfel de întîlniri ● **Pescaru Aneta — București:** Am reținut meritele. Ca și nevinovăția. N-am înțeles de ce anume sînteți învinuită ● **Tudorel Simion — Ialomița:** O lege vă dă dreptate. Alta — nu. Nu e exclus să fi fost judecat în baza legii care nu vă dă dreptate ● **Sineraiu Paraschiva — Mediaș:** Nu e nevoie să vă deplasați pînă la București. Găsiți ce căutați la biblioteca orașului.

NICOLAE CRISTACHE ■

ADMINISTRATIV

Elena Șerban — Galați s.a.: Surorile medicale care au obținut diploma în baza unui examen de echivalare organizat conf. HCM nr. 2 108/1955 nu îndeplinesc condițiile stabilite prin Ordinul M.E.I. nr. 2 826/1978 pentru încadrarea în funcția de soră medicală cu liceu sanitar, întrucît cursul organizat de Crucea Roșie cu durata de 18 luni nu se echivalează cu școala profesională sanitară cu durata de 2—3 ani, curs de zi, pentru promovarea în funcție ● **Mihai Sterlariu — Suceava; s.a.** Nu constituie ore de muncă suplimentară timpul afectat în afara orelor de program, examinării profesionale medicale și psihotehnice (inclusiv celei anuale) de către personalul de locomotivă și de către cel din alte funcții, care este în directă legătură cu siguranța circulației trenurilor ● **Ion Toma — com. Cordun (Neamț):** Litigiile dintre persoane încadrate în muncă și unități referitoare la încetarea contractului de muncă sînt litigii de muncă și se soluționează de către instanțele judecătorești ● **Alexandru Cărămidă — com. Urzica (Olt):** Constatarea invalidității celor care au contractat o infirmitate în timpul războiului se putea face pînă la data de 15. IX. 1949 ● **Cicerone Ionescu — Galați:** Dosarul dv. pentru obținerea unui Trabant Hycomat s-a aprobat și este înregistrat la data de 27 oct. 1978. În prezent, se rezolvă cererile care sînt înregistrate în luna iunie 1978. Așteptați.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Atelier SABIN BĂLAȘA

Este foarte interesant să ai o convorbire cu pictorul SABIN BĂLAȘA. Amabil, politicos, acceptă punctele propuse ale interviului, apoi îți dai seama că este doar o aparentă acceptare, interlocutorul nostru aducînd pe parcurs tot felul de îmbunătățiri. Pictorul e cînd vulcanic, imprevizibil, cînd poetic și de o mare sensibilitate, apoi din nou frămîntat de tot felul de gînduri.

— Publicul își imaginează un Sabin Bălașa creionat după lumea picturii sale. Dar cum este el de fapt ?

— Cum este ? De multe ori mă întreb și eu ! Realitatea îi apare mereu un vis din care se trezește pentru trăiri adevărate, într-un spațiu magic, terapeutic necesar. Privește oamenii, cerul, plantele și fluturii, arborii și stîncile, berbeci care se bat, planeta vie, toate acestea ca și cum le-ar vedea pentru prima dată. Vede vederea, se minunează clipă de clipă, crede în ce imaginează, imaginează în egală măsură cu realitatea, și așa durerile îi trec ca simple păreri, iar cea mai mică iluzie îl mobilizează, fiind convins că cerul este albastru, că și gîndul poate fi albastru, chiar și orologiul timpului este albastru, că vine din albastru și va pleca într-o zi în marea lagună albastră.

— Vă regăsiți în ceea ce pictați ? Cît sînteți de subiectiv în fața pînzei albe ?

— În ea am aflat poarta deschisă. În acele spații, deschise deodată și în ființa mea interioară, apar mereu cu înfățișarea lor stranie — ca o amintire de veacuri, ca o prevestire de viitor — personaje obsesive, ținuturi necunoscute, minerale, geneză continuă, cohorte de ființe galactice în traiectoria lor infinită, care vin, mă domină, își cer dreptul la viață, un drept al lor, cu înțelesul dar mai ales cu dragostea lor care colcoșește fără drept de confruntare cu altceva... este numai așa și nu poate fi altfel.

— Se constată că lumea picturii dumneavoastră are doar o aparență de poveste, de eliberare de orice probleme, dar, în fapt, ea este constituită pe un profund fond dramatic, care, privind-o, îți creează spaime și chiar probleme. Poezia picturii dumneavoastră învăluie marele dramatism ce-l cuprinde.

— Nu cred în peisajele curate, în a copia natura ad litteram, în copacii domesticiți, în pămîntul mereu acoperit cu flori și iarbă. Pămîntul are viața lui, întinerește, îmbătrînește, scoarța lui capătă răni care dor...

— Apropo de lumea picturii dumneavoastră populată de viețăți ciudate, prezența lor are cumva o semnificație, un simbol ?

— Tot ce imaginăm există undeva la infinit. Există și ce nu imaginăm. Viețăile mele există, sînt reale, vorbim despre ele, sînt create, concrete, au imagine a sufletului. Animalele pămîntului ne propun prietenie sinceră și eu cred că vor purta omenirii noroc.

Spuneam că sînt natură și procedez ca natura ; metamorfozez, creez la infinit. Paleta mea este biologică, culorile sînt materie vie ; totul erupe, se naște, nu poate fi oprit în această creație.

— Sabin Bălașa, cum ați picta, de pildă, un cal mare ?

— Albastru.

— Faceți cumva vreo asociație între culoarea albastră, dominantă a tablourilor dumneavoastră, și optimismul ce vi se atribuie ?

— Nu mai mult decît cu restul elementelor care compun opera. Nu fac o asociere specială. Culoarea este o parte a acestei dovezi de optimism. Albastrul este credința mea în viața eternă a lumii, este semnul eternității și al nemărginirii. Toate la un loc inspiră încredere și un mod de a popula spațiul lor de visare, spațiul necesar visării. Visul este primul element care apare în cursa reușitei. Visezi, dorești, acționezi, realizezi. Nimeni nu reușește ceea ce dorește, toți reușesc ceea ce au visat. Cel care a visat o femeie-muză va avea o asemenea muză și va ști să o prețuiască.

— Ce a visat Sabin Bălașa ?

— Am visat foarte mult. O parte am realizat. Rămîne mai mult de realizat din ce am visat. Opera de la Iași am visat-o fără să știu unde va fi : altfel n-o făceam. Nu e o lucrare datorată unei comenzi. Comenzi se fac continuu la noi, și umplerea unui spațiu nu este totdeauna

Fotografie de A. MIHAILOPOL

„În viață și în artă nu există scuze"

operă. Eu am visat o pictură murală de amploarea acesteia, dar am visat și altele pe care aștept cu răbdare pînă le voi face. Aceasta e, de fapt, platforma vieții mele : **SĂ FAC CEVA !**

— Locul a fost stabilit în urma unei investigații sau a fost o întîmplare faptul că tocmai la Iași ați realizat o operă artistică de asemenea proporții ?

— Din tot ce mi s-a oferit, acel spațiu l-am recunoscut. Semăna cu visul meu. Lucrarea de la Iași e opera a 11 ani de efort, care putea fi scurtat dacă se evitau impedimentele, care impedimente, la firea mea optimistă, pînă la urmă nu au contat. Visul meu s-a realizat.

— Mulți visează și totuși puțini își văd visul cu ochii, găsind fel de fel de scuze.

— În artă și în viață nu există scuze ! Există doar cauze care îi aduc pe unii în situația de a se scuza. Nimeni nu-ți impune nimic, nu poate lua ceea ce ai. Talentul nu se cerșește, harul picturii este o expresie a bunelor intenții puse în slujba oamenilor.

— Alte vise ale pictorului Sabin Bălașa ?

— Lucrări murale de amploare simbolică, „simfonică", pe spații mari, care într-o înlănțuire tumultuoasă de metafore să cuprindă geneza neamului nostru, a poporului, mituri străvechi, eroi rămași pe cîmpuri poetice, de tipul horelor, cîntecelor și baladelor noastre. Proeminențele umane să se identifice cu sufletul omului, cu prezența lui, cu specificul național, inconfundabil, așa cum este acela al temperamentului românului. Alianța dintre istoria unui popor, destinul lui și caracterul poporului să fie rezultatul unei [illegible].

— În ce constă, după opinia dumneavoastră, valoarea unui artist ?

— Valoarea constă în personalitate, în originalitate. Arta nu înseamnă noutate, sau dacă vreți, o altă noutate decît arta nu există. Înaintarea se face în inimile noastre, în conștiință în cazul realizărilor spirituale. Arta nu se inventează ci se continuă. Un lung șir de personalități au marcat sensul ei, direcția înaintării spirituale, pătrunzînd mai departe în marele spațiu uman, spiritual, explorînd realități și aducîndu-le în conștiința lumii. În fond, un artist este un produs al națiunii și efortul de a-l produce durează milenii.

— Să revenim la opera artistică a pictorului Sabin Bălașa. Dacă ea vă reprezintă, așa cum ne-ați mărturisit la începutul convorbirii noastre, înseamnă că vă identificați cu opera și aveți o totală încredere în ceea ce faceți ?

— Sînt un optimist și sînt convins că s-a spus că mulți autori datorită temelor lor au fost calificați, pe nedrept, ca fiind pesimiști. Un om care-și dăruie energia unei întregi vieți pentru binele lumii, realizînd o operă uriașă, printr-o muncă incalculabilă, putea face acest lucru fără elan ? Ce exemplu mai mare de optimism poate fi dat decît nu fapta, opera ?

Meritul artistului este opera lui. Un artist modest cu o operă modestă este un peisaj trist. Nu mai e vorba de valoare.

— Începusem să vorbim despre nemulțoarea muză. Nu vreți să continuăm discuția ? Ce înseamnă pentru pictorul Bălașa o Muză ?

— Pentru mine, om al secolului XX muză înseamnă ce a însemnat, dacă vreți și pentru Dante sau pentru Eminescu. Cred că același lucru va însemna peste ani, peste sute de ani. Astăzi, datorită cuceririlor moderne, datorită transformărilor mari sociale, politice, datorită preocupărilor pentru nou, modern, automatizat computerizat ultăm uncle permanențe, în

(Continuare în pagina 16)

CORNELIA BARBU

Cuget, deci exist

Categoria de materie și evoluția ei (III)

Dacă, dimpotrivă, proprietatea materiei de a fi independentă este concepută în cadrul relației gnoseologice, atunci ea ni se dezvăluie în diversitatea infinită a proprietăților sale, ni se dezvăluie în dialectica sa infinită. Mai mult, abia în cadrul acestei relații conștiința ni se dezvăluie și ea nu doar ca o proprietate între altele a materiei, ci ca o proprietate generală, ca o proprietate sintetică, ca o proprietate constructivă, ca o proprietate producătoare de nou nu numai în propriul său domeniu, ci și în cel al obiectului. Producînd noutatea în propriul său domeniu, conștiința poate produce noutatea în domeniul obiectului. În lumina acestor considerațiuni, vom afirma că adevărat este numai obiectul subiectiv nou. „Obiectul subiectiv nou" desemnează producerea obiectului într-o relație cu cea mai dezvoltată proprietate a sa : conștiința. În această situație nu mai poate fi vorba de nici un fel de idealism, ci de depășirea lui cea mai hotărîtă. Dar și de depășirea materialismului metafizic mecanicist care a săpat o prăpastie între formele mai simple ale mișcării și cele mai dezvoltate, între natură și societate. În legătură cu prăpastia dintre natură și societate, trebuie să subliniem că s-a procedat reducționist prin absolutizarea naturii așa cum reușise s-o explice modelul științei mecanice. Prin urmare, nu natura în sine era opusă societății și relațiilor ei, ci abstracția istorică a naturii.

Obiectul pe care-l are în vedere dialectica materialistă devine subiectiv în și numai în măsura în care devine nou prin proprietățile construite nu de un subiect demiurgic capricios și situat în afara lumii, ci de subiectul relației dialectice, ea însăși în constituire. Relația este dialectică tocmai pentru că și ea este supusă dialecticii.

Așadar, proprietatea materiei de a fi obiectivă nu poate fi considerată ca un dat prim și absolut, pentru că ar fi de neînțeles relația genetică materie-conștiință, materie-adevăr, necesitate-libertate ; ar fi de neînțeles evoluția categoriei de materie și evoluția materiei, relațiile materiei cu proprietățile sale ; ar fi de neînțeles cum apar diferențe (= cum le explicăm cînd admitem evoluția categoriei) la nivelul categoriei, de vreme ce la nivelul obiectului sînt refuzate.

Proprietatea categoriei de materie de a desemna proprietatea materiei de a fi obiectivă este o proprietate construită într-o relație dialectică specifică, iar nu o proprietate oglindită pasiv, o proprietate aparținînd unei obiectivități preexistente în mod absolut.

Proprietatea de a fi obiectivă a materiei nu reprezintă punctul absolut prim de pornire, pentru că ar fi în afara relațiilor cu subiectul omului social. Proprietatea de a fi obiectivă a existenței sociale nu ar mai avea nici un sens în acest caz. Și ce sens ar mai putea avea această proprietate de vreme ce i se neagă specificitatea : produs al activității umane de obiectivare ?

Tocmai pentru că este construită devine compatibilă cu diversitatea, cu diferențele, cu opozițiile, cu contradicțiile, cu dialectica. Obiectivitatea materiei nu este un dat, ci un proces. Din această cauză obiectivitatea materiei nu se opune acțiunii innoitoare a subiectului. Din această cauză obiectivitatea se exprimă în diversitate și se constituie în diversitate.

Proprietatea materiei de a fi obiectivă nu se opune proprietății de a fi dialectică.

De la această idee fundamentală porneau Marx și Engels atunci cînd elaborau noul concept al obiectivității.

Ideea obiectului construit în cunoaștere și acțiune inaugurează, explicit, drumul spre dialectica cunoașterii și spre descoperirea omului ca făuritor al propriei sale obiectivități, ca făuritor al propriei sale lumi cu legi ireductibile, specifice.

Iată cum ideea obiectivității construite ne-a deschis calea spre descoperirea dialecticii materiei, a dialecticii specifice a societății, a dialecticii specifice a adevărului categoriilor filosofice și științifice.

Materia nu este obiectivă (= absolut independentă de relațiile umane cognitive și practice), ci devine obiectivă pentru că este dialectică, pentru că își înnoiește proprietățile. În gradul cel mai înalt (niciodată definitiv, absolut), materia își constituie obiectivitatea în relațiile cele mai noi, în dialectica lor. Așa cum am arătat mai înainte, materia în afara relațiilor dinamice nu este o realitate, ci abstracția ei, deci o construcție istorică fără conștiința istoricității.

(Va urma)

ION I. STROIE

Cronica spectacolelor

Woyzeck la Giuleşti

Am rămas cu memoria încărcată de viscolul fierbinte al scenelor colorate din spectacolul **Woyzeck** de Büchner jucat în epicentrul Bucureştilor şi anume în sala Majestic a Teatrului Giuleşti. O aventură zbuciumată care începe într-un ritm nebun, printr-o dezlănţuire frenetică şi încordată a simţurilor. Un pachet aproape compact de trupuri omeneşti desprinse dintr-un carnaval macabru, deasupra căruia plutesc nori grei, de furtună, se agită în cascada unui dans cu vii rezonanţe de mahala, şuierînd printre dinţi într-un extaz de alcov : tot-aşa, tot-aşa ! O defilare de tamburi virili, joviali şi policromi, bătînd în tobe excentrice (ca într-un joc al copilăriei cu soldaţi de plumb) grăbeşte scena de cîteva ori repetînd obsedant acelaşi cuvînt de ordine interioară : ac-ti-vi-ta-te, ac-ti-vi-ta-te ! Îndemn la orice într-un decor care se descoperă treptat ca un lagăr de concentrare, cu garduri de sîrmă ! Un aer de praf de puşcă pluteşte prin aer.

După acest prolog de spectacol, realizat de regizor printr-un colaj din texte semnate de Büchner (mai ales din corespondenţa sa), începe desfăşurarea circului sentimental al planetei, a bîlciului frumos vopsit cu bărbaţi timpi şi femei frivole, cu trivialităţi cotidiene din care şerpuieşte încandescentă idila crudă, idila dezordonată, idila pînă la urmă coruptă dintre Woyzeck şi Marie. Idilă consumată în atmosfera pestilenţială a fricii, a teroarei cazone, a reprimării ţîmţămintelor, a flagelării conştiinţei şi maculării purităţii. Woyzeck, aşa cum reiese din spectacol, îşi omoară iubita pîngărită de un militar mai mare în grad (Tambur major) pentru că nu mai poate suporta batjocura oamenilor, nu mai poate suporta tensiunea şi dezacordul dintre idealurile sale, dintre reprezentările sale despre o lume plină de promisiuni, jurăminte, speranţe frumos ambalate în cuvinte şi infernul existenţei reprimate, în stare lucidă de victimă, în crimă morală şi fizică, în dictatură. silnicie, minciună, sperjur, batjocură, umilinţă, disperare. El duce gîndul crimei, imaginea crimei, dincolo de pragul abstract, intenţional şi ucide în realitate pentru că nu mai vede nici un orizont, nici o rază de lumină. El acţionează. Pentru prima oară acţionează ! Şi gestul său e un gest de revoltă împotriva întregii lumi răsturnate, a structurilor şi suprastructurilor ei nefireşti. Ca pînă la urmă peste această idilă sfărîmată să se reverse din nou brutal, dezlănţuit, fanatic şi compact bîlciul hidos colorat al femeilor şi bărbaţilor inconştienţi, dansînd aproape lubric în ritmul tobelor sparte şi al unei muzici sfîşietoare de clovn care împrăştie deasupra mulţimii concluzia tragică a deşertăciunii.

Spectacolul regizat de Alexa Visarion e impresionant. El plasează dilema lui Woyzeck în „restul lumii", el face un spectacol politic în care se simt rezonanţe din cronica evenimentelor internaţionale, din cronica faptului divers de mahala, din cronica conflagraţiilor teutone, din culisele circului şi vieţii cazone. Spectacolul lui Alexa Visarion calcă totul în picioare în ritm infernal de dans şi marş forţat. O lume ca aceasta nu merită să supravieţuiască, spune spectacolul. Şi ea se scufundă într-adevăr, ca o corabie a nebunilor.

Totuşi, spectacolul său nu are forţa de percuţie scontată. E uneori înecat în efecte scenice impresionante, e adevărat, dar care estompează, care şterg pur şi simplu replici importante, meditaţii fundamentale puse în gura personajelor de către autor. Spectacolul lui Alexa Visarion e baroc şi noi credem că ar fi trebuit să fie cît mai simplu, direct, auster chiar, nu teatralizat, nu exacerbat, pentru a lumina mai adînc, mai convingător tragedia iubirii, a cuplului, într-o societate, într-o lume iraţională.

Mulţi actori ies în relief şi mulţi intră în anonimat în acest spectacol, în această viziune. Florin Zamfirescu devine aici un Hamlet fugărit mereu de propria sa proiecţie în conştiinţă (reprezentată limpede scenic de Răzvan Vasilescu — o întruchipare a candorei, tristeţii şi spaimei). Florin Zamfirescu e pe rînd grav, absent, simplu, îndurerat, nebun. Marie jucată de Irina Mazanitis poartă pe chip nimbul tulburător al viciului din pornire lăuntrică, din disperare şi din lipsă de sens. Ea respiră dorinţă şi voluptate, ruşine, minciună, tristeţe şi din nou teamă. Radu Panamarenco aduce încă aminte de un rol important jucat într-o piesă de Caragiale. Nu e încă sigur pe sine în Căpitanul. Ca şi Ion Vilcu, exterior şi neconvins. Fals îndrumat de regizor ni se pare Adrian Vişan. Dorina Lazăr dispare pur şi simplu în această reprezentaţie, în timp ce Rodica Mandache vine din planul doi cu o formidabilă dorinţă de a se exclama, dar şi cu teribilă expresivitate şi plastică scenică. Excepţionale sînt apariţiile lui Traian Dănceanu, Corneliu Dumitraş, Jorj Voicu. Foarte interesantă compoziţia realizată de Jeanine Stavarache. Perfect în rol Sabin Făgărăşanu. Ghicind exact intenţiile regizorului. Spaţiul nu ne permite să detaliem aceste caracterizări telegrafice. De aceea rugăm să fim iertaţi de cei pe care i-am uitat.

Woyzeck pus în scenă de Teatrul Giuleşti este un act de cultură şi de curaj. Acest titlu a fost prea mult aminat din programele teatrelor şi chiar din programul Operei române (în concepţia muzicală a lui Alban Berg). De aceea, admirăm munca dură, entuziasmul şi profesionalismul echipei din Giuleşti care şi-a asumat foarte repede răspunderea de a prezenta în faţa bucureştenilor această tulburătoare şi dureroasă poveste de dragoste a lui Georg Büchner.

ADRIAN DOHOTARU ■

Maurice Druon pe micul ecran

Bună ideea de săptămîna trecută a televiziunii de a ne prezenta o faţetă mai puţin cunoscută la noi a lui Maurice Druon: cea de dramaturg. Celebru mai ales pentru romanele sale istorice, fostul combatant de pe Loara, fostul luptător în Rezistenţa franceză, cel care la numai 30 de ani avea să primească Premiul Goncourt, ne-a demonstrat că minuieşte cu acelaşi talent condeiul şi atunci cînd este vorba de un text dramatic. Aplecată cu o bună gîndire regizorală asupra piesei lui Druon, regizoarea **Olimpia Arghir** a reuşit să descifreze intenţiile autorului în sensurile lor cele mai profunde, oferindu-ne un spectacol alert, inteligent şi captivant. Ideea de bază a piesei lui Druon — conflictul social — a străbătut cu claritate întreaga desfăşurare a acţiunii, de la prima pînă la ultima replică, lucru mai greu de observat la multe din piesele pe care le vedem pe micul ecran. Cum spaţiul nu ne permite să zăbovim asupra acţiunii piesei, ne vom îndrepta gîndurile spre cei trei actori principali, distribuiţi de regizoare cu foarte multă competenţă. Fără doar şi poate autorul a fost darnic, foarte darnic cu personajul care i-a revenit lui **Ştefan Iordache**, pe care l-am văzut într-un gen mai puţin interpretat de el pînă acum, acela de fals amorez. Şi de această dată Iordache s-a dovedit magistral, compunîndu-şi rolul cu migală de bijutier, trecînd cu forţă şi dezinvoltură prin cele două ipostaze, total opuse, pe care i le cerea rolul. Toţi actorii au două mîini, dar mîinile lui Iordache vorbesc parcă singure, datorită volutelor şi piruetelor pe care, imaginar, le descrie Ştefan Iordache. **Rodica Tapalagă**, frumoasa Rodica Tapalagă, a fost fermecătoare atît în scenele de amor cît şi în cele de cumplită şi profundă revoltă. Dialogul ei cu Ştefan Iordache, care o cucereşte, a avut atît farmoc şi firesc interpretativ, încît avem convingerea că scenele vor rămîne ca „pagini" de referinţă. **Octavian Cotescu**, o ştiam de mult, dispune de o vastă paletă interpretativă. Admirîndu-i creaţia de la televizor, gîndurile ne-au zburat spre o mai recentă realizare a sa, „Mimetti". O precizare : aceşti trei actori fac parte din garnitura de aur a Teatrului Mic. În roluri mai mult decît episodice alături de aceşti trei mari artişti au mai apărut : **Napoleon Creţu** şi **Gheorghe Pufulete**. Pentru a da cezarului ce-i al lui, să subliniem calitatea deosebită a imaginii echipei de operatori condusă cu talent şi simţ artistic de **Edwige Adelman**. Datorită acestei echipe am beneficiat de superbe cadre care au pus în valoare jocul artiştilor, şi care, prin unghiurile speculat gîndite, ne-au creat atmosfera farsei pe care autorul a intitulat-o „Volnjorul".

DAN BÎRLĂDEANU ■

Izvorul

Din presa judeţeană

— La Timişoara, prin munca şi străduinţa unui colectiv de cadre medicale şi tehnice, condus de dr. Vladimir Fiuture, a fost conceput şi, nu demult, realizat un aparat pentru perfuzie extracorporală de ficat, primul de acest fel din ţară. De menţionat că această nouă şi remarcabilă realizare românească, destinată înlocuirii temporare a activităţii unui ficat bolnav la pacienţii cu insuficienţă hepatică acută, permite în acelaşi timp şi familiarizarea cadrelor de specialitate cu tehnica transferului de ficat la om. (Drapelul Roşu — Timiş — 28 ian.)

— „Ce trebuie făcut pentru a ridica viaţa spirituală a municipiului la cote calitative superioare ?" — este întrebarea pe care Dorina Săngereanu a adresat-o invitaţilor la masa rotundă organizată de redacţia ziarului „Unirea". Rostul dezbaterii s-a vrut a fi (şi a reuşit, se pare) un elogiu adus rezultatelor obţinute de unele formaţii ale municipiului Alba Iulia în ediţiile anterioare ale Festivalului naţional „Cîntarea României", dar şi o critică la adresa nereuşitelor existente în etapa de masă a celei de-a III-a ediţii a aceluiaşi festival. Printre invitaţi s-a numărat şi Constantin Anghelescu, secretarul comitetului de sindicat la Întreprinderea de utilaje Alba Iulia, în intervenţia căruia găsim, mai mult ca la oricare dintre cei prezenţi la discuţii, pus punctul pe „i": de multe ori ne mulţumim să punem ici şi colo cîte un afiş sau nici măcar atît. Aşa se face că au fost spectacole date de formaţiile noastre despre care noi am aflat după ce au avut loc". Se impune deci o propagandă mai activă a manifestărilor culturale din cadrul Festivalului „Cîntarea României". (Unirea — Alba — 28 ian.)

— Veşti noi de la muzeul Bruckenthal Sibiu aflăm din convorbirea lui Vasile Crişan cu Olimpia Tudoran, şefa secţiei artă a muzeului amintit. Pe lîngă piesele achiziţionate anul trecut, iată că în acest an se preconizează realizarea unui muzeu de artă la Sibiu, în întreg Palatul Bruckenthal, care să valorifice din plin colecţiile de artă de care dispun, dar care să fie reprezentativ nu numai pe plan naţional. Gînduri frumoase, gînduri alese ale celor pentru care „muzeul este o poartă deschisă spre cultură". (Tribuna Sibiului — 28 ian.)

— În acelaşi ziar, în pag. a III-a găsim „dosarul energiilor neconvenţionale". Ioan Sorescu se întreabă ce e nou în domeniul biogazului, dînd în acelaşi timp şi un răspuns scrisorilor sosite la redacţie de la oameni interesaţi de această problemă. Se bănuieşte mult în jurul instalaţiei de producere a biogazului, se oscilează între instalaţii mari şi pretenţioase şi cele simple şi ieftine, sau între cele cu funcţionare continuă şi discontinuă. Se propun schimburi de experienţă între cei cu realizări sau preocupări în materie de biogaz. N-ar fi rău, nu-i aşa ?

— Oraşul Craiova, la sfîrşitul lunii ianuarie, a fost gazda unui şir de spectacole incluse în cadrul manifestării, deventă de acum tradiţională (ajunsă la a V-a ediţie) : „Zilele I.L. Caragiale". Colective de actori al teatrelor din Brăila, Botoşani, Bacău au prezentat în faţa publicului oltean piese din creaţia marelui dramaturg. Un spectacol în premieră a fost susţinut de actorul şi baladistul Tudor Gheorghe pe versuri de I.L. Caragiale. Înscriindu-se printre numeroasele manifestări dedicate împlinirii a 129 de ani de la naşterea scriitorului, „Zilele I.L. Caragiale" se numără printre primele seminale de sărbătoare. (Înainte — Dolj — 31 ian.)

— Pînă anul trecut echipele de recondiţionări la Preparaţia Lupeni erau formate, dar mai ales conduse de bărbaţi. E greu de crezut cum cu puţin timp în urmă o echipă numai de femei îndeplinească aceeaşi misiune. Ion Alexe Tătar, stînd de vorbă cu una din cele trei muncitoare, care era chiar şefa de echipă, a aflat că aici se hotărăşte soarta transportului de cărbune, de la recepţie şi pînă la încărcare, iar această răspundere „de bărbaţi" o vor duce la capăt, cu sentimentul cert al împlinirii profesionale. (Steagul Roşu — Petroşani — 29 ian.)

— O iniţiativă demnă de toate laudele a redacţiei ziarului „Delta" (Tulcea — 29 ian.) este de a veni în sprijinul tinerilor aflaţi la vîrsta opţiunilor în alegerea meseriei. Vor fi prezentate, pe rînd, liceele de specialitate de pe raza judeţului, aşa încît cei interesaţi vor şti unde se găsesc amplasate şcolile, ce meserii pregătesc, ce condiţii de cazare şi ce perioadă de şcolarizare au.

— La cei aproape 22 de ani, „copilul minune", cum îi place să se numească în orişice ocazie, pe numele său adevărat Kirr Georg Richard din Cisnădie, strada Florilor nr. 14, reuşeşte să calculeze operaţii de înmulţire ca şi cum ar avea în cap o maşină de calcul. Înmulţeşte, fără greşeală, numere de cîte trei cifre (ex. 769 x 39) şi dă răspunsul imediat. Ce mai ştie să facă tînărul K.G.R. ? Nimic. Folosindu-şi această calitate ieşită din comun doar la efectuarea monetarelor la diferiţi şefi de restaurante, ni se pare totuşi prea puţin. (Steaua Roşie — Mureş — 29 ian.)

— Făcînd cronica spectacolului cu piesa „Ordinatorul" de Paul Everac, pusă în scenă la Teatrul Naţional din Craiova, Dan Lupescu nu iartă subţirimea textului arătînd că efortul depus de actori nu a putut înălţa calitatea spectacolului, încă din start handicapată de calitatea textului. Considerînd că viitoarele premiere ale Naţionalului craiovean nu vor consolida tînărului gazetar părerea că actuala stagiune se află sub „aura neinspiratelor opţiuni repertoriale", sîntem convinşi că o critică obiectivă este binevenită oricînd. (Înainte — Dolj — 28 ian.)

I. IACOB ■

„În viaţă şi în artă nu există scuze"

(Urmare din pagina 15)

trecem în penumbră. Ele însă există. E doar o nedreptate la care le supunem. O permanenţă umană este şi Muza.

— **Propunînd o discuţie despre Muză, propuneţi, de fapt, o piedoare pentru frumoc, pentru a fi om, pentru iubire, pentru statorniciraa lucrurilor. Pentru pictor există o asemenea Muză ?**

— Muza şi femeia, femeia şi muza nu pot să nu existe ! În anumite perioade cînd nu am avut-o ea tot a existat pentru mine. Totdeauna am simţit că există o asemenea femeie, şi că trebuie să o elogiez, s-o surprind şi chiar atunci cînd fuge ca o nălucă, ştiu că există şi de fiecare dată e prezentă în tablourile mele. De aceea, am rămas pictorul care a elogiat în toată opera lui femeia, şi care a dovedit că tema nu e perimată. Mulţi confundă tema cu muza. Ea poate să devină temă, dar ca atare este o conştiinţă reală.

— **Vorbeam de muză. Vă întreb care-i rolul ei într-o comandă pentru o lucrare cu caracter istoric, social ?**

— Acelaşi ca pentru orice fel de lucrare, cu orice temă. Nici un personaj istoric nu-i la locul. Dar un artist care lucrează sub bagheta magică a stimulentului creator este capabil să preţuiască miturile străbune şi eroii patriei cu eroismul care i-l insuflă prezenţa lor continuă de ieri, de azi, de mîine. Cînd există un zîmbet de Giocondă, pe care artistul îl poartă în inimă, el transmite cu o viziune proprie un alt potenţial de valori, în toate temele pe care le abordează, atunci starea lui de spirit, de înţelegere e alta.

Am văzut pictori a căror temă era primăvara, ale căror elemente erau pomi înfloriţi, dealuri înverzite etc. şi care transmiteau un sentiment de apăsare, de deprimare chiar, pentru că ceea ce ne transmite nouă artistul, indiferent de temă, este conţinutul lăuntric.

— **Privind tablourile dumneavoastră, observăm un chip de femeie, multe chipuri de femei care seamănă. Vorbiţi-ne despre enigma femeii cu părul lung.**

— Reuşim totdeauna ceea ce am visat. În cazul meu visul e mai puternic decît dorinţa. Femeia visată devine o realitate, doar cînd o pictez în albastru. Ea este natură ca mine, o redau deci naturii, cristalizînd perla culorii vii în uriaşa cupolă a cerului. Coama ei nu a fost tăiată, pentru ca mîndria speciei să rămînă neînvinsă, avînd ochii mereu în dialog cu nemărginirea, într-o taină nesoptită a zilei şi a nopţii. Am făcut toate aceste minunate realităţi pe care doar am îndrăznit să le visez.

— **Mă gîndesc că tablourile dumneavoastră, deşi conţin o lume stranie, paradoxal, nu inspiră pesimism.**

— Repet, m-am născut în natură şi mă simt natură. Optimist este marele soare, vîntul şi cerul, tunetul, fosnetul mării, puiul de piantă care sparge pînă şi betonul trotuarului, năvalnice rîuri de primăvară şi, mai presus de toate, fericita clipă în gîndul că uriaşa viaţă se află în mine.

Creșterea limbii românești și-a patriei cinstire...

A Căutarea noastră — de n-om fi exagerînd peste poate chiar de la început — dă roade încă de la primul articol de dicționar. Prepoziția a, azi mai puțin folosită ca odinioară. Semnalăm cîteva contexte care nu sună prea îndepărtat : Ieșea cu răldarea a mină ; se sculă și-și ridică patul a umăr (Variaam). **A umeri**, adică „la umăr" se mai folosește în Transilvania și Maramureș, după mărturia lui Sextil Pușcariu, al cărui magnific dicționar este principala sursă de informații pentru fișele noastre. **Cu toporul d-a spinare ; Ședea a dereapta tatălui.** Îl semnalăm și în derivatul **aprinjor**, diminutiv de la un **aprinz** care nu s-a păstrat, spre deosebire de **amiază, amurg, asfințit.** Noi spunem azi **la prinz**, dar decît un eventual **la prinjor**, cred că mai curînd am zice **la aprinjor.** Se va găsi poate cui să-i fie acesta cuvîntul cel mai potrivit. Bunăoară **s-au întîlnit pe la aprinjor** se va putea spune despre două persoane ce cultivă între ele o anumită tandrețe.

Mai semnalăm un **a ce ? — pentru ce ?** folosit și azi în părțile Sălajului : **A ce iubești deșertăciunea ?** (Dosoftei), **Ia-mi aminte, a ce mă părăsiși ?** („Eli, Eli, lama sabahtani ?") Prepoziția **a** se păstrează foarte bine în locuțiunea **de-a fir a păr.**

ABUR „Din exemplul următor : **Cai se întrec, scoțînd aburi lungi pe nare** (Alecsandri) se vede cum **abur** poate ajunge la sensul de „răsuflare, suflare". **Urechi au și nu pot să audză. Nici abur nu le łaste-n budză** (Dosoftei) /.../ În Orlat (Transilv.) copiii se vindecă de deochiu așa, că mama sau tata lor le suflă peste cap și le descîntă : **Fugi deochi fierbinte că te-ajung aborii de părinte !**

De la „suflare" pînă la „suflet" este — precum arată și înrudirea acestor două cuvinte — pentru imaginația poporului, numai un pas. Dar sub forma de vapori se arată mai ales răsuflarea animalelor, așa încît **abur** însemnează în special „sufletul dobitoacelor". **Aburul dobitocului, muritor și în nemică întorcător.** (Cantemir) **Poporul zice despre dobitoc că nu are suflet, ci numai abure** (Hasdeu) vezi și **abureală** = exalare : **Se simte mirosmele racoroase ale codrilor și, ca să zic așa, abureala pătrunzătoare a fiarelor sălbatice** (Odobescu).

Expresii : **a scoate aburi pe gură** = „a vorbi zadarnic" (apud Pușcariu).

Interesantă această răspîndire a limbii române de a distinge între **sufletul** omului și **aburul** celorlalte viețuitoare. Nu știu să mai fie și în altă limbă. Păcat numai că această încercare nu s-a împlinit. Încă nu. Abia nu a fost prelevată de cultura scrisă. Încă nu

abureală = adiere. **Cînd suflă vîntul foarte încet avem abureală.** Abureala aduce o adiere ce pare că iese din lucruri, din ființele din jur, din ființa celor înconjurătoare, într-atît e de molcomă.

aburel, în schimb, este mai concret. „Deosebitele vînturi se chiamă : crivăț, austru, virtej, furtună și aburel, cînd este prea mic" (Hasdeu).

aburire
aburit
aburător

aburos — derivat cu frumoase șanse pentru poezie. **Torentele curg în văile aburoase** (Alecsandri). Nu e sinonim cu **vaporos, diafan** ș.a., alături de care participă cu o nuanță semantică proprie, altminteri greu de exprimat.

a abura și a aburi. Ca și în cazul altor verbe care de la aceeași rădăcină au derivat atît la conj. I cît și la a IV-a — cele două conjugări productive din limba română — ne întrebăm ce diferențe vor fi existînd între formele **abura, adăoga, curăța, căciula, judeca, întuneca, învecina, scrijela,** pe de o parte, **și aburi, adăogi, curăți, căciuli, judeci, întunecî, învecini, scrijeli ?** De obicei, una din forme este mai rar folosită sau azi chiar deloc. Am putea astfel consemna o posibilă diferență stilistică între cele două forme.

La unele derivate paralele de la aceste verbe diferențierea este semantică : **adevărit / adevărat, adîncătură / adîncitură.** Dar nu putem spune, așa cum sîntem tentați s-o facem, că în română apartenența verbelor la una din conjugări este o chestiune și de semantică. Ca-n latină, bunăoară. Ezitarea vorbitorilor între cele două conjugări, în condițiile în care de fapt numai prima este într-adevăr productivă, ar dovedi că undeva, în negurile simțului nostru lingvistic, e pe cale de a dispare ori, dimpotrivă, de a se naște un criteriu semantic de diferențiere între verbele de conj. I și cele de a IV-a. Care o fi acesta ?, altii să sperăm că se vor pricepe să afle. Deocamdată consemnez impresia că între **aburat** și **aburit** este o deosebire de sens, provenind însă din legătura involuntară ce o facem între cuvîntul **aburat** și cuvîntul **bură.**

Un cuvînt pe cale de dispariție este **A (SE) ABURCA**, folosit mai mult în Moldova și însemnînd, precum îl arată originea (lat. pop. **arboricare**), „a se urca, a se cățăra pe copaci". **Începe a se aburca pe cerăș în sus** (Creangă). Întrebuințat tranzitiv : **l-a aburcat în prun** — înseamnă „a ajuta cuiva să se urce într-un pom". Alte dezvoltări semantice consemnate de Sextil Pușcariu : a ajuta să se ridice, **Aburcă-mi sacul în spate ; ajută-mi să ridic sacul ;** a ridica, a lua în spinare : **Oșlobanul la atunci lemnele din carul omului..., apoi săltîndu-le și aburcîndu-le cam anevoie, le umflă-n spate** (Creangă). Cred că acest cuvînt are o componentă semantică ignorată de dicționare : acțiune săvîrșită cu efort deosebit. **S-a aburcat în tren** vom spune despre cineva încărcat de bagaje, incomodat de înghesuială și, probabil, presat de timp. Căci însăși acțiunea originară — **arboricare** — presupune în cele mai multe împrejurări zorul de a o săvîrși.

Așadar, **a se aburca** — a se cățăra, a se urca cu greu, dar pe cît de iute îl țin picioarele ; a lua în spinare un obiect incomod, greu de ridicat. În felul acesta, înțeles bine în ceea ce are particular semnificația sa, **a se aburca** poate să rămînă mai departe în limbă, alături de **a se urca,** nefiind sinonime.

ION COJA

Un posibil disc-eveniment: VETA BIRIȘ

O mare interpretă de azi a cîntecului popular românesc este Veta Biriș. Ea se distinge printr-o voce limpede și penetrantă, capabilă să țină auditoriul într-o stare de tensiune. Repertoriul ei se caracterizează prin mare autenticitate, fiind cules direct de la sursă. De aceea ni se pare inexplicabil că o astfel de voce unică nu a realizat încă un disc la Electrecord. Pledăm în aceste rînduri pentru apariția cît mai grabnică a unui disc-eveniment : VETA BIRIȘ.

Dochia (Iași) — detaliu

Să nu lăsăm să se degradeze castelul din Criș — Mureș!

Din Tîrgu Mureș la satul Criș se ajunge destul de greu. Nu există nici un fel de cursă directă, nu există nici un tren. La oficiul județean de turism nu se cunoaște faptul că pe teritoriul județului Mureș există o asemenea localitate, în ciuda faptului că în mai multe ghiduri se specifică clar și este notat prin semn distinct faptul că în satul Criș, aparținînd comunei Daneș, o cetate veche de cîteva sute de ani așteaptă să fie redescoperită.

Pînă la Daneș ajungem cu autostopul. Ceața, zăpada fac din satele ardelene prin care trecem imagini de poveste. Din centrul comunei Daneș, împreună cu Gheorghe Gavrilă, secretar adjunct cu propaganda, plecăm spre satul Criș. Cei zece kilometri de drum județean șerpuiesc discret pe lîngă albia rîului cu același nume : Criș, afluent al Tîrnavei Mari. Aflăm că zona Tîrnavei Mari, respectiv teritoriul dintre Daneș și Criș, este considerată, de specialiști, ca fiind centrul țării. Mai notăm că aici, la 1 800 de gospodării, 1 900 de familii formate din români, maghiari și germani muncesc, fubesc și visează într-o prietenie de secole.

La sediul școlii din satul Criș, îl găsim pe director, profesorul de istorie Laurențiu Stan.

— Am venit aici, la Daneș, în 1966, odată cu terminarea facultății. Nu spun că nu m-am gîndit să plec, dar a fost să rămîn. Am rămas fiindcă m-am apropiat de oameni, de aceste locuri minunate și, de ce să n-o spun, de castel. Pînă și teza de doctorat pe care am prezentat-o la Cluj-Napoca, în ciuda faptului că mi-a fost respinsă, era un studiu asupra castelului din Criș. Înainte de a începe să vă vorbesc despre castel, mai întîi trebuie să vă spun cîte ceva legat de zona în care ne aflăm. Atestarea satului datează de la 1305. Dar atît un document de la 1320 cît și săpăturile efectuate au scos la iveală monede care duc la concluzia că așezarea datează din secolul II era noastră. Să revenim la castel. El se află, cum dealtfel ați văzut, la zece kilometri de centrul comunei Daneș și la optsprezece kilometri de Sighișoara. Castelul, prin așezarea sa, domină împrejurimile, fiind amplasat pe o colină. Suprafața tuturor construcțiilor însumează peste 1 500 de metri pătrați și este de formă trapezoidală. Construcția lui a început pe la sfîrșitul secolului XIV, începutul secolului XV, fiind proprietatea conților de Bethlen. Inițial a fost destinată să fie o reședință de vară a familiei, folosită ca un punct de plecare la vînătoare. Se pare că întreaga construcție era din lemn masiv. Din a doua jumătate a secolului al XV-lea datează construcția primei curți nobiliare. Apoi fiecare urmaș a contribuit cu cîte ceva la construcția castelului. Un lucru s-a păstrat cu sfințenie : s-a căutat să se respecte arhitectura specifică renașterii ardelene, arhitectură specifică zonei necoplind elementele arhitecturii renașterii europene. Acest lucru se datorează și arhitectului bistrițean Elias Nicolai, care la începutul secolului XIX gîndește și concepe clădirea în forma pe care o avem la ora actuală. Castelul este format din 49 de camere. Cele mai semnificative încăperi, după părerea mea, sînt : camera mirelui și miresei unde se oficiau căsătoriile, sala judecății, sala de biliard capitonată în roșu, biblioteca și capela familiei. De asemenea, turnul octogonal, unul din cele mai impunătoare elemente de construcție în care exista un clopot, și turnul cu patru nivele dădeau castelului o notă aparte de măreție și splendoare. Legăturile între nivele se făceau prin scări de stejar masiv. Se mai păstrează și în zilele noastre pitorești drumuri de strajă tot din lemn. Vîrfurile turnurilor sînt decorate cu arcași și acoperite cu țiglă colorată. O curiozitate : dealul coboară în trepte naturale. Ce să mai spun ? Aș mai adăuga cîteva cuvinte și despre parcul din jurul castelului. El se întinde pe o suprafață de patru hectare, are un mic lac și o mică insulă. În ciuda timpului și a celor care au tăiat copaci el este declarat monument al naturii. Au mai rămas arbori aduși din Japonia, brazi cu frunze căzătoare din America și stejari piramidali. S-au făcut zeci de adrese către grădina botanică din Cluj-Napoca, ca să vină vreun specialist să mai identifice cîte ceva, dar toate rugămințile noastre au rămas fără ecou. Elevii au pus plăci pe diferiți pomi, ocrotindu-i. La ora actuală castelul este depozit al fermei I.A.S. Cu zece ani în urmă, prin '70, spre bucuria celor de aici, la castel și-au făcut apariția tot felul de „calfe și zidari". S-a hotărît ca întreaga construcție să capete o altă destinație. Se contura ideea înființării unui muzeu ceramic, a unui hotel și a unui restaurant care ar fi format un punct de atracție turistic de interes național și internațional. Dar după ce s-au cheltuit cîteva milioane și s-au irosit timp și forță de muncă, meșterii au plecat. Lucrările neterminate au dus la surpări, apa de ploaie curge în interior prin acoperișurile sparte. S-a distrus mai mult prin aceste reconstrucții decît au măcinat timpul, neglijența și nepăsarea celor care l-au folosit ani în șir.

Am fost și noi la castel. A trebuit să sărim un gard fiindcă un lacăt enorm bara drumul. Peste tot ruină. În încăperi plăci de marmură sparte, multe din ele furate, rămășițe de marmură ale sobelor Meissen, bucăți de piatră cu inscripții vechi arătau urmele trecerii contemporanilor pe aici. Hrăpăreți irresponsabili s-au năpustit și au despuiat castelul de podoabele lui mai vechi sau mai noi și recuperarea lor, acum, se impune cu necesitate. Am aflat că multe din încăperi au fost pardosite cu lemn de mahon. Dar peste el a fost depozitat grîu încins și în cîteva luni lemnul scump și frumos a început să se încovoaie și să plesnească iar apoi a luat drumul către foc.

În întreaga incintă un singur lucru mai funcționa. O fîntînă. Dar apa avea gustul regretelor noastre tîrzii.

S. POSTOLACHE

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanşa prin artă (x)

„Fac tablourile de parcă aş visa" (Van Gogh)

Martirul şi leul

Autoportret cu urechea tăiată

Un artist trebuie să răspundă la o întrebare mai importantă decît aceea dacă are talent. În mod normal, el nu poate evita întrebarea : ce va face cu acest talent. Sigur, spunea Camus, au existat totdeauna în arena istoriei martirul şi leul. Primul se susţinea din consolări, al doilea din hrana istorică pe care o înghiţea. Dar înainte, artistul era pe trepte. El cînta pentru el însuşi sau în cel mai bun caz pentru a încuraja martirul şi pentru a distrage puţin leul de la apetitul său. Pe cînd acum artistul se găseşte jos, în arenă. Şi, bineînţeles, vocea lui nu mai poate fi aceeaşi.

Acest artist coborît în arenă — iar Van Gogh se numără printre cei aflaţi de la început aici — nu mai poate crea decît asumîndu-şi riscurile noii sale condiţii. Timpul cînd el cînta imitînd păsările şi nu se simţea în primejdie a trecut. Acum, cîntecul lui nu mai poate fi decît un cîntec de teamă şi de speranţă ; arta lui nu mai poate fi decît necruţătoare, sensibilă la lucruri pe care, înainte, pe trepte, le putea ignora. Pierzîndu-şi libertatea de a nu suferi pentru ceea ce se întîmplă la cîţiva paşi de el, artistul nu se mai poate izola în visul său, într-un refuz mut, fără să renunţe în acelaşi timp la onoarea menirii sale. Căci din punctul de vedere al martirului din arenă, un asemenea refuz este inutil. El se încheie în sterilitate.

Dar iată această afirmaţie surprinzătoare a lui Van Gogh : „Caut să evit orice ar avea raporturi cu eroismul şi cu martirajul". Cum s-o înţelegem ?

Van Gogh nu mai pictează acum tăcerea bituminoasă a „mîncătorilor de cartofi" şi a cîmpurilor cu mărăcini din Olanda. Pictează, în schimb, cîmpuri pline de soare. Ce fel de revoltă e să pictezi o lume inundată de lumină ? El nu protestează nici împotriva dramei lui, nici împotriva durerilor lumii. Trăieşte în mizerie şi pictează amieze somptuoase. Locuieşte într-un deşert şi îşi strigă dragostea. Se va sinucide chiar, fără o vorbă de protest. „Sînt liber să fac cu corpul meu ce vreau", vor fi singurele cuvinte pe care le va spune jandarmilor veniţi să-l interogheze pe patul de moarte. De un secol, arta cea mai înaltă e o artă de protest şi tocmai cei mai în drept să strige asta în arenă renunţă, se pare, s-o facă. Pentru cei care nu văd că a duce pistolul spre piept fără nici un reproş poate fi un rechizitoriu mai cumplit decît altele, Van Gogh nu cîntă nici ca să încurajeze martirul, nici ca să distragă atenţia leului de la apetitul său. Pur şi simplu, nici leul, nici martirul nu se mai văd din pricina luminii.

Dar e prea strălucitoare, prea sonoră această lumină, ca să nu înţelegem că fiul deşertului vrea să-şi cultive deşertul. Nu ne lasă să-i vedem, neluminată, singurătatea. E prea mîndru ? Sau e atît de plin de o tandreţe neche!tuită, încît nimic nu i se pare mai urgent decît furia de a o risipi acum fără nici o măsură ? El care a rupt aproape toate legăturile cu lumea are nevoie, probabil, să exalte tot ce încă îl mai ţine legat de lume.

De fapt, în arenă s-a mai petrecut o schimbare. Spectacolul nu mai e cel cunoscut : leul care devoră, martirul care e devorat şi artistul care e martor. Artistul a luat acum locul martirului. El însuşi va fi sfîrîmat între dinţii leului. Cu atît mai mult nu mirăm. De ce se comportă ca şi cum în lumină putem ierta totul ?

E adevărat, Van Gogh citează epitaful cuiva „care nu s-a plîns niciodată de nimeni" şi scrie că a suferi fără să se plîngă e unica lecţie pentru el. Dar bănuim că discreţia nu e totul. Van Gogh e mai mult decît un martir discret. La urma urmei, lumina din tablourile lui ne arde ochii. Sau, poate, lumina e strigătul pe care-l aşteptam ? În loc să ne arate dîra de sînge care rămîne în urma lui, Van Gogh ne arată migdali înfloriţi, lanuri de grîu, ceruri înstelate. Ne arată apoteoza verii prin care trece. El, care nu cunoaşte decît sacrificiul, ne arată că Frumuseţea există. Mai mult : că ea e dureroasă, că departe de a fi moale, catifelat, glasul ei sună uneodată teribil.

E firesc, dealtfel, căci frumuseţea e văzută acum cu o clipă înainte ca artistul să fie zdrobit între dinţii leului. Numai că în această ultimă clipă Van Gogh crede că „pictura e mai mare decît noi şi de mai lungă durată decît viaţa noastră" şi e convins, probabil, că acest adevăr e chiar mai important decît moartea, trebuie, aşadar, reamintit... Omul a învăţat mai întîi să iubească frumuseţea. A şi purtat războaie pentru ea, ca la Troia. Apoi, frumuseţea nu l-a mai fost deajuns. A visat dreptatea. Căutînd-o, n-a ajuns încă acolo unde se află dreptatea, în schimb s-a îndepărtat atît de mult de frumuseţe încît aproape i-a uitat chipul. Şi numai arta i-l poate restitui, pentru ca atunci cînd va sosi la hotarele dreptăţii să nu se întrebe dezolat : „De ce am făcut această lungă călătorie ? Dreptatea nu e întreagă decît în prezenţa frumuseţii". Da, arta îl poate ajuta să nu rătăcească la nesfîrşit între frumuseţea pierdută şi dreptatea încă necucerită, să evite un exil etern în care, între frumuseţe şi dreptate, convoaiele s-ar grăbi continuu spre nicăieri...

Cînd moartea e atît de aproape nu e, poate, un eroism ieşit din comun să protestezi împotriva ei. Însă e un eroism, pe care puţini îl au, să poţi iubi şi mai mult. Atît de mult încît să le poţi spune celor de pe treptele arenei : Priviţi grîul, priviţi cerurile înstelate, priviţi măslinii bătrîni şi migdalii în floare şi imaginaţi-vă cum ar arăta viaţa dacă leul n-ar fi atît de crud şi martirul atît de lipsit de apărare.

OCTAVIAN PALER

Simple note

„Clocotitorul Paul Bujor" (III)

Contribuţii la istoricul „Vieţii Româneşti"

Totul părea să intre într-un făgaş firesc. Numai că Paul Bujor, ulcerat probabil de noua situaţie, a înlocuirii lui oficiale, publică mai întîi în ziarul „Opinia" de la Iaşi şi mai apoi, la cîteva zile interval, în „Adevărul" de la Bucureşti, o scrisoare cu acelaşi conţinut în care atacă şi pe Const. Stere şi pe componenţii redacţiei. O redau integral din „Adevărul" cu nr. 6362 din 11 mai 1907 : «Domnule director, binevoiţi vă rog a da loc în stimatul Dv. ziar, întîmpinării următoare : De cînd m-am retras din direcţia revistei „Viaţa Românească", mai mulţi prieteni ai mei şi cititori ai acestei reviste m-au întrebat, unii verbal, alţii prin scrisori, care e cauza adevărată a retragerii mele. Curiozitatea omenească e mare. Presupunerile greşite exprimate în unele scrisori mă silesc să restabilesc, prin publicitate, faptele în adevărata lor lumină. Asupra considerauţilor de ordin politic despre care se vorbeşte în unele scrisori, considerauţii care au fi determinat pe fostul-meu coleg de direcţie d. Stere să facă concentrarea anunţată în ultimul număr al revistei, asociindu-şi ca colaborator în direcţie pe d. dr. I. Cantacuzino nu voi zice nimic, deoarece combinaţiile politice ale d-lui Stere mi-au fost totdeauna pe cît de indiferente pe atît de străine. Aceste combinaţii n-au fost cunoscute şi idealizate decît de un mic grup de profesori de liceu, membri în comitetul de redacţie,. adorabili robi ai d-lui Stere. Trebuie să se ştie, că chiar de la înfiinţarea revistei, eu nu voiam să iau direcţia ştiinţifică. De ce ? Prevedeam chiar de la început, că în contactul d-lui Stere şi al devotaţilor d-sale nu voi găsi acea atmosferă caldă, prielnică unei munci sincere. În urma insistenţei loc repetate am primit, sperînd că prin sinceritatea şi munca mea voi reuşi să încălzesc, cît de puţin măcar, atmosfera rece pe care o simţeam în jurul foştilor mei colegi de redacţie. Timp de un an am căutat să armonizez sufletul şi gîndurile mele cu ale lor, numai în scopul ca **revista să nu devieze de la calea sinceră democratică.** Toate sforţările mele curate în acest sens au fost însă zadarnice. Simţindu-mă din ce în ce mai izolat de restul colaboratorilor mei de redacţie, nu mai rămînea altceva de făcut decît să mă retrag. Ceea ce am şi făcut, anunţînd de aceasta pe d. Stere prin o scrisoare datată de la 13 aprilie. Am mai făcut o ultimă concesie pornită din bunătate : aceea ca retragerea mea să nu aibă nici aerul unei mihniri. Aceasta am făcut-o mai mult în interesul demnităţii unei reviste la care colaboraseşi şi eu timp de un an. Incidentul s-ar fi oprit aici şi retragerea mea ar fi rămas poate liniştită şi necomentată, dacă n-aş fi fost surprins în mod cu totul neplăcut, de felul cum s-a anunţat, la rubrica „Miscellanea", retragerea mea. Dar la urma urmei aş fi trecut şi peste lipsa de bună-cuviinţă a acelei notiţe, dacă întrebările repetate ale prietenilor mei şi ale cititorilor revistei nu m-ar fi forţat să o comentez acum. Această notiţă am găsit-o şi eu pe cît de falsă pe atît de răutăcioasă la adresa mea. Şi iată de ce : după cum mă înţelesesem şi cu d. Stere şi cu secretarul de redacţie (G. Ibrăileanu, n.n.), retragerea mea trebuia să fie motivată **prin concentrarea a cît mai multe forţe democratice** în jurul steagului revistei, iar nu a cît mai multe forţe literare şi ştiinţifice, după cum s-a zis».

(Argumentarea lui Paul Bujor e în egală măsură factice şi facilă şi judecînd-o, se întoarce ca un bumerang împotriva lui. Sînt uluit că s-a oprit asupra ei şi ululiala îmi sporeşte cînd „Viaţa Românească" în replica servită, n-a speculat-o. Bujor mărturiseşte negru pe alb : „După cum mă înţelesesem şi cu d. Stere şi cu secretarul de redacţie..." — e îndubitabilă, vasăzică, înţelegerea care a existat între ei, în înlocuirea lui — pentru ca în completarea frazei să adauge : „Retragerea mea trebuia să fie motivată **prin concentrarea a cît mai multe forţe democratice** — şi apăsarea subliniată e a lui Bujor — în jurul steagului revistei, iar nu a cît mai multe forţe literare şi ştiinţifice, după cum s-a zis".

Lăsînd la o parte inconsistenţa cu care vrea să-şi îndreptăţească intervenţia din „Opinia" şi din „Adevărul" — ostentativ acidulată şi tăioasă — cred că formula preconizată iniţial, despre care spune că l-a nemulţumit, era total în dezavantajul lui şi dacă s-ar fi utilizat era un fals. Şi o nedreptate. Nu era oare Paul Bujor un democrat ? Şi putea el să fie în componenţa grupării un obstacol pentru împlinirea credinţelor democratice ale publicaţiei ? Cert, dimpotrivă. Dacă Paul Bujor ar fi fost un reacţionar sau măcar un închistat şi fanatic conservator şi n-ar fi fost cunoscut ca socialist care-şi dăruise idealurile de viaţă şi de luptă progresului social şi democratici, atunci motivarea s-ar fi impus cu necesitate logică şi obligatorie ; dar în situaţia unanim ştiută a da o asemenea explicaţie echivala cu o neonestă dezavuare, cu o perfidă desolidarizare şi cu o gratuită denigrare, care n-au intrat niciodată în practicile şi spiritul de la „Viaţa Românească" ; după cum şi justificarea care s-a dat şi care nu-i place lui Bujor mi se pare mai mult decît fragilă : **pur formală.** Fiindcă nu văd întrucît ar fi putut împiedica prezenţa lui Paul Bujor în codirectoratul revistei „concentrarea forţelor literare şi ştiinţifice" şi ar fi asigurat-o mai bine Ion Cantacuzino, absent în general într-o activitate de natura asta. Argumentul la care s-a oprit „Viaţa Românească" e derizoriu. Şi amîndouă — şi cel care nu s-a tipărit, pe care îl impută Paul Bujor, şi acela care a fost folosit nu fac decît să alunece peste adevăr şi să-l ascundă. Primul ar fi fost pentru un om de convingeri ferme, cum era cazul în speţă, ofensator, iar cel de-al doilea, ca să se spună ceva la întîmplare, şters şi îmbrobodit, îmi pare căutat şi oricum inexact. n.n.)

Şi Paul Bujor în continuare adaugă : «Se vede că ideea democraţiei pe care s-au stabilit la început bazele revistei a început să supere serios gîndurile d-lui Stere. Toi în acest număr din aprilie, la rubrica „Cronica internă", pagina 146. d. Stere parcă se teme cînd zice : **Să fim democraţi dacă este nevoie de acest cuvînt !** Aşa e. Cineva nu poate fi azi ministerabil dacă e sincer democrat.»

L. KALUŞTIAN

Iubirea de frumos

Itinerarii medievale

O nouă carte, intitulată **Itinerarii medievale**, ne-a dăruit nu de mult istoricul şi cercetătorul de artă medievală Răzvan Theodorescu.

Ca şi în celelalte cărţi, unele dintre ele comentate în cadrul acestei rubrici, obiectul central al cercetătorului este spaţiul românesc văzut în contextul Europei medievale între Bizanţ şi Roma.

Dintre ideile ce se cuvin să le avem mereu la îndemînă expuse aici la modul ştiinţific ar fi, cîteva, acestea: dintre popoarele înconjurătoare poporul român, continuator al antichităţii este statornic aşezat în spiritul unor valori care au ridicat civilizaţia europeană la apogeul realizărilor ei în arte şi cultură; apoi rolul personalităţilor excepţionale în istoria noastră care au dat un stil în arte şi viaţa culturală în principate: Neagoe , Vasile Lupu, Brîncoveanu, fiind cîţiva; efortul uriaş pe care l-a făcut Neagoe Basarab în istoria noastră prin învăţăturile sale către fiul său de a aşeza domniile pămîntene într-o ierarhie providenţială aşa cum au făcut în epocă marile civilizaţii: Trei Ierarhi şi Curtea de Argeş ca unicate în Europa şi un studiu excepţional asupra epocii lui Mircea cel Bătrîn cînd vulturul bicefal trecea din Bizanţ peste Dobrogea ca emblema Ţării Româneşti.

Sînt pline de frumuseţe paginile ce descriu veşmintele medievale ţesute simbolic pe umbrele vrednicilor domni, aflăm amănunte preţioase despre scîntcietoarele culori ale evului mediu românesc, despre strădania statornică a voievozilor români de a deveni cîtitori nu din slavă deşartă ci din conştiinţa limpede că îndeplinesc un imperativ moral de edificare sufletească a poporului cărula îi aparţin.

Ar fi potrivit ca asemenea studii tipărite în condiţii grafice foarte bune, dar într-un tiraj redus, să fie strînse de către distinşii lor autor într-un volum la Biblioteca pentru toţi, ca la un preţ accesibil, să participe, după cum o meritâ, la formarea pe mai departe a conştiinţei istorice a generaţiilor actuale.

IOAN ALEXANDRU

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Feierabend

Toate cuvintele, toate expresiile pe care le-am auzit şi le-am învăţat în lagărele de concentrare naziste erau legate de moarte, alcătuind un cutremurător limbaj al morţii.

Cele mai multe semnificau nemijlocit moartea în apocaliptcele dimensiuni pe care ea le avea la Birkenau-Auschwitz : **Krematorium,** crematoriul, **Vergasung,** gazare ; **Konzentrationslager,** lagăr de concentrare ; **Selection,** selecţionare ; **Experimente an lebendige Menschen,** experienţe pe oameni vii ; **Genickschuss,** împuşcare în ceafă ; **Erhängungen,** spînzurare ; **Unerwünschte Wiederkehr,** întoarcerea nedorită.

Multe din ele se refereau la grăbirea morţii : **Hunger,** foame ; **Durst,** sete ; **Strafen,** pedeapsă ; **Nachtschicht,** tură de noapte ; **Unsicherheit,** nesiguranţă ; **Angst,** frică.

Altele indicau instrumente ale morţii : **Peitsche,** cravaşă ; **Giftgas,** gaz otrăvitor ; **Bunker, Injektion.**

Un singur cuvînt a făcut excepţie. Un singur cuvînt însemna **aminarea** morţii : **Feierabend !,** încetarea !

Cînd după 10... 12... 14 ore de muncă infernală auzeam strigîndu-se din gură în gură : **Feierabend !,** încetarea !, eram siguri că am supravieţuit o zi.

La comanda salvatoare **Feierabend !,** încetarea, rostită de **Kapo,** tîrnăcopul ridicat deasupra capului nu mai era izbit cu toată forţa în pămîntul tare ca piatra, ci lăsat să cadă moale, neputincios. Chiar dacă lopata cu cărbune ori pietriş era ridicată pînă la buza vagonetului, ea nu era răsturnată înăuntru, ci lăsată să cadă înapoi peste grămada ce aştepta să fie încărcată. Trunchiul de copac cărat de cîte 30—40 **Häftling-i** era lăsat să se rostogolească imediat de pe umerii noştri. Şina de cale ferată era la fel trîntită la pămînt. Din clipa în care se auzea comanda **Feierabend,** nu se mai făcea nici măcar un singur pas, cu nici un fel de povară, nici cu bolovani, nici cu saci de ciment, nici cu drugi de fier, nici cu rotocoale de sîrmă ghimpată.

Cei ajunşi la capătul puterilor, hotăriţi să se arunce în gol de pe schele, dacă în ultima clipă, înainte de începerea prăbuşirii apucau să audă salvatorul cuvînt **Feierabend !,** încetarea !, încercau să se prindă de o grindă, de o sîrmă, de orice, să-şi recapete echilibrul, să-şi amîne moartea. Iarna, cînd frigul ne pătrundea oasele, înghe!ţindu-ne pînă şi sufletul, cei ajunşi la ultima limită a suferinţei umane, hotăriţi să se prăvălească în braţele morţii albe, dacă în clipa în care se lăsau moale în zăpadă apucau să audă **Feierabend !,** încetarea !, îşi adunau ultimele puteri şi se îndreptau din nou, amînîndu-şi moartea cu încă o zi.

Toate cuvintele pe care le-am auzit şi le-am învăţat în lagărele de concentrare naziste erau legate nemijlocit de moarte, semnificau moartea însăşi... sau se refereau la grăbirea ei... indicau instrumente ale morţii. Unul singur a făcut excepţie. Un singur cuvînt însemna **aminarea** morţii : **Feierabend !,** încetarea ! Cînd îl auzeam răsunînd pe malurile mlaştinilor Poloniei sau în pădurile Bavariei, în carierele de piatră ale Austriei sau în lagărele Saxoniei, la Auschwitz ori Dachau, la Mauthausen ori Sachsenhausen, la Stuthof ori Bergen-Belsen eram siguri că am mai supravieţuit o zi.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

constelaţia lirei

Unsprezece poeme de NICULAE STOIAN

Cardioglob sau Pe ce lume trăim*)

Nu e uşor să cînţi cu voce tare,
Pe-acest pămînt explozii sorţii,
Cînd molima cenuşii nucleare
Şi laptele de mamă-a otrăvit.

Nu e uşor să cînţi cu voce tare,
Pe o comună groapă de martiri :
Fasciste lagăre de concentrare
Cu sirma lor ne-nghimpă-n amintiri.

Nu e uşor să cînţi cu voce tare ;
Şi-un glas de diamant e prea fragil
De-auzi vuind din arşiţi de sahare
Un scîncet stins de-nfometat copil.

Nu e uşor să cînţi cu voce tare,
Cînd poluarea te sufocă — astm
Şi tu, de-a frumuseţii-ntruchipare,
Irumpi — un geiser — de entuziasm.

Nu e uşor să cînţi cu voce tare,
Nici chiar natura-n zilnicul ei mers,
Un răsărit de iarbă sau de soare —
Supremele minuni din univers.

Nu e uşor să cînţi cu voce tare,
Să-ţi fluture în vînt cuvîntul-faldă,
Sub grindină revoluţionare,
Acum, cînd batem fierul cît e cald.

Nu e uşor să cînţi cu voce tare,
În veacul şi sublim dar şi neghiob ;
Inima-mi însă în ovalu-i are
Pămîntu-nscris ca un cardioglob.

Nu e uşor să cînţi cu voce tare
Cu-o inimă ce simte ananim
Pămîntu-ntreg ce-l bucură şi-l doare,
Adică pe ce lume azi trăim.

*) *Titlul poeziei de mai sus îl va purta şi cartea în curs de pregătire la Editura Eminescu din care fac parte şi cele mai multe din versurile de faţă.*

La ceasul de privighetori

Sub dealul Devei, sub Cetate,
La ceasul de privighetori
Ce se porniseră cu toate
Să trîmbiţeze dalbii zori,

Acolo mi-am adus aminte
De-un miez de noapte tropical,
Cu ploaia şiroind fierbinte
Pe piramida din Uxmal.

Nicicînd gîndind că am s-ajung la
Acel îndepărtat popas
Scrutam din hacienda jungla
Vecină templului mayaş.

Urlînd lugubru, floreasa
Hienă-n somn o auzeam
Şi fluturi răi rolau pe plasa
De protejare de la geam.

Iar în hăţişuri fără nume,
În beznă desluşite-abia,
Cu tot ce e jivină-n lume
Infernul însuşi colcăia.

Deplina mea securitate
În jungla ce pîndea în jur
Sta nu-n zăvoare şi lăcate
Ci-n reveria-mi de azur.

Sub spectru-acelei nopţi sihastre
Pesemne mă visam, în zori,
Trezit sub dealul Devei noastre
La ceasul de privighetori.

Hochimilco

Lui Cornel Popescu

Adio Popocatepeti ce arzi în flăcări sub zăpadă,
Chiar dacă-n zări, c-un ochi mai ager, poţi încă fi-ntre nori distins ;
Adio megalopolită, motorizată cavalcadă
Ce în auz, din depărtare, tot mai scrîşneşti pe-asfaltu-neîns.

Acum, abandonaţi cu totul pe-aceste piute-trăjinere
Hăţăduim pe ape-n voie la Hochimilco-n plin oraş,
Pe maluri gîşte dormitează şi vite rumegă-n tăcere,
Iar zeul tutelar, porumbu-şi înclină spicul lui — panaş.

Canalele-şi afundă-n lanuri întortocheatele meandre
Prin care-atîtea trăjinere cu-ndrăgostiţi în seară pier,
Ca să se mistuie-n săruturi pe sub elorchinii-policandre
Lucind în răsăritul lunii, ai arborilor de piper.

Trec luntrile cu flori şi muzici şi se-nmeţeşte-n larg fiesta
Că pare-atîta frumuseţe subit m-ar sugruma de gît
Şi sîngele-mi latin din vine începe-a-l bîntui tempesta,
Astfel că-n focul sărbătorii ce-aş mai putea să fac decît

Să trag la mai degrabă piuta, la polcherie, şi să cer o
Techila, ţuică mexicană, şi-n veselia ca la han
O bandă de mariachi să-mi cînte pe „Con dinero sin dinero",
Petree precum s-ar zice-n lege cu bani şi fără nici un ban.

Răsăritul lunii la New York

Escală de o noapte numai în cel mai populat pustiu,
New Yorkul, mica Himalaie de fier, de sticlă, de beton.
Coloşii-n goi pe dinăuntru, necum să afli-un suflet viu,
Nici ca la piramide baremi, mumia unui faraon.

Deodată printre creste, după masivul „Pan American",
Întrezăriţi ca printr-o sită prin nebuloasele de smog
Un zîmbet cunoscut mi-apare, amar, şi totuşi pămîntean,
Un straniu răsărit de lună precum un corn de inorog.

Nici cît cu-o armă cu lunetă aş fi ţintit-o n-am putut
S-o mai reţin în ochii-mi mai să-mi pleznească de-necordare — are
Că şi pieri în nepătrunsul abis ca-n era de-nceput,
Lăsîndu-mă în spaima morţii ca-n miez de noapte-n Central Park

Din avenidă-n avenidă, din street în street, mă duc, mă-ntorc,
Dar luna în această tablă-a-nmulţirii străzilor ne sper
S-o aflu-n megalopolisul atît de monstruos New York,
Nepămînteanul teritoriu, fără deschidere spre cer.

Întoarcere

Sosesc pe-adresa mamei vederi din ţări străine ;
N-o uită nici la capăt de lume fiul drag.
Chiar dacă pentru dînsa ar fi cu mult mai bine
De-ar apuca spre casă-nierbatul, vechi drumeag.

Şi cu ce ochi ea oare ar mai putea să vadă
Cum palmieri coroane — ceaţi de păun desfac
În timp ce şi butucii de vie din ogradă
Cu coardele ologe, tînjesc după arac.

O, ea e totdeauna întîi sacrificata
Din cîte trebi mă cheamă sau patimi dau ocol
Cu gîndul la toţi fraţii ea-şi spune — adesea — blata :
„Ei m-ar putea-nţelege ca mai bătrîn din stol".

Şi te-nţeleg, o, mamă, cum nu te-aş înţelege,
De vină-i doar credinţa ce-n mine ai sădit
Că tu din viaţa asta făcutu-ţi-ai o lege
S-aştepţi mereu, eroic, să-aduri la nesfîrşit.

Dar mamă, să n-ai grijă, curînd, curînd, acasă
Mă voi întoarce după atît pămînt umblat,
Pesemne tot poteca tinoasă şi prăfoasă
Prin naştere şi moarte, mi-l drumi predestinat.

Femeie adormită

după Vermeer

Nu te mai pot privi, Femeie adormită,
Cu genele îngreunate de visare ;
Prea cad deodată într-a somnului ispită.
Ca să mai pot a zăbovi în contemplare.

Şi mă întreb : ce istovire luminoasă
Pleoapele atît de-adormitor ţi-nchide ?
Ori truda, începînd din zori, de lăptăreasă.
Cu albul laptelui ce-l tot răstorni prin blide :

Ori mîngîierea de dantelă la fereastră
Tot eroţelind din fir fosforescent de rază.
Ori poate-acea domoală pîlpîire-albastră
Ce lucrurile-n preajma ta hipnotizează.

Că-i pretutindenea un dolce farniente
De umbre şi lumini pe care-a vis
Vermeer le

Prefiră printre gene veşnic somnolente
Precum Femeia lui ce cîntăreşte perle.

Din ciclul „Ut pictura poesis"

Doar o taleancă-n zare...

Minute zece trenul opreşte-n Riazani,
Destul ca din vagoane să năvălim afară
Spre-a desluşi în praful peronului prin ani
Serghei Esenin unde-a călcat odinioară.

Konstantinovo-i încă departe de aici,
Înnămeţit de pomii în horbotă de floare
Pătrunzător, un miros de fragede urzici
Abia răzbate printr-a asfaltului dogoare.

Doar o taleancă-n zarea stingîndu-se-n amurg
Răsună, cînd năvalnic, cînd cu şoptiri de liră,
În timp ce-n vadul Okăi tot alte ape curg
Ce chipul lui Esenin niciciînd nu-l oglindiră.

Şi mie, după-acel ce li dau taleancei ghes —
Comsomolişti asemeni acelor după care
Să fugă, pantalonii Serghei şi-ar fi sumes —
Cu tren cu tot îmi vine s-o iau în goana mare.

Tulburări de iarnă la mare

Numai într-o noapte cruntă ca aceasta trebuia
Să rămîn cu tine, mare, spre a ne putea-nţelege,
Cînd la adăpostul beznei de dincolo de perdea
Pare-al iernii vînt comite la tot pasu-o fărdelege.

Simt prin valuri cum îţi trece cu năprasna lui de ger,
Ca şi mie viscolirea bătrîneţilor prin oase,
Din străfundul tău de ape pînă-n hău-nalt de cer
Nu-i liman să ne ascundă de colţoasele vintoase.

Valurile vînzolindu-ţi, cînd le sfarmi de ţărmuri, tuni,
Noaptea luminînd o clipă cu-ale tale lucii spume,
Cum din zbaterea-mi de gînduri şi circumvoluţiuni
Îţi se-nspică pe la tîmple părul ca şi cum de scrum e.

Mare, trebuia ca noaptea asta să ne-ncerce greu
Ca mai bine să pricepem o-amînderura ni-i dat ca
Dinăuntrul nostru tainic să ne-nvolburăm mereu
Ca-n geneza lui oţelul ; să ne ţinem însă matca.

Bocancii şi maşina de scris

La casa lui Ernst Hemingway din Havana

Chiar lîngă pat, maşina de scris, să-i fie-aproape
Ca arma la-ndemînă, minusculele clape.

Cînd visele, şi ele, ca gloanţe rătăcite
De-a dreptu-n focul unor noi lupte i-ar trimite.

Bocancii, care zile şi nopţi prin trei războaie,
Crunt scorojiţi de gloduri şi putrede noroaie,

Lăsaţi la vatră-n turnu-năltat de ei anume,
Dau semn de veacu-n care au străbătut o lume.

Bocancii şi maşina de scris. Atît. În rest o
Frumoasă vilă-n care trăit-a „Don Ernesto".

Dar clapele maşinii cu adîncite-amprente
Prig degetele noastre, arzînd incandescente,

Iar ecoul, bocancii lui grei, la fiecare
Simţim cum ni-l atîrnă, ghinionele, la picioare.

Licitaţie de prune la Tokyo

N-apucară tokyoţii s-aţipească după cel
De al treilea cutremur care-i zgîlţîi spre ziuă
Că-ntr-o piaţă, sub coloşii numai sticlă şi oţel,
Gureşa reclamă prinse să şi bată apa-n piuă.

Vestea-n zbor ca monoraiul face străzilor ocol
Că, un chilipir scontîndu-l, au şi dat mofluţii lama
Pare-că s-ar afla-n vînzare moţul de profiterol
Al acelui falnic munte, cuib vulcanic, Fuji-Yama.

Şi văzînd cum lumea buna dă-ntr-acolo, hai şi noi,
Dar ce ne văzură ochii mai că nu ne vine-a spune :
Pe tarabe, cu atîtea strigăte şi tărăboi,
Nişte biete şi storcite — să le plîngi de milă — prune !

Hercules beat

după Rubens

...Iar după ce făcea cîte-o ispravă
Şi a făcut, har Domnului, din plin —
Îşi mai îngăduia un bob-zăbavă
În preajma unei amfore cu vin.

De ucidea şi bidra cea hidoasă
Spre-a o uita, ţinea chef lung, încît
Pe şapte drumuri se-ntorcea acasă
Cu nimfe şi satyri de după gît.

Ba-n Herculanum chiar, la casa Cervi,
Un Hercules, ca toţi romanii, beat,
Se urina de se roşeau şi servii
Monumental în marmură sculptat.

Altfel, şi beat, sta gata să se bată :
Înlături vinul, lupta mai presus !
Ca-n peştera lui Pholius unde-odată
O ceată de centauri a răpus.

Dar ce foloc de mîndra lui virtute
Cînd Hera vrînd a-i face-un trai mai bun
Îi hărăzi, ajuns la senectute,
Olympul, unde stă ca-ntr-un surghiun.

Şi-nvingătorul Leului Nemeii
E cu nemuritorii pus în rînd,
Nectar şi-ambrozie gustînd cu zeii
Din cupe, nu din amfore turnînd.

Cămaşa-i arde pielea-rug, de sete,
Nu de-al lui Nessus filtru otrăvit ;
De-ar fi-n Infern măcar şi riul Lethe
De vin ar fi, demult era sorbit.

Aşa, nu-şi află-n tot Olympul locul,
Şi-un singur gînd îl chinuie mereu
De n-ar putea a-i mai răpi ca focul
De el cîndva salvatul, Prometeu.

Din ciclul „Ut pictura poesis"

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Am spus și cu alt prilej că ministrul instrucțiunii publice și cultelor, Ion G. Duca, a reprezentat o piesă de bază în ansamblul mecanismului de guvernare național-liberală. Și de aci interesul suscitat de memoriile sale. Iată un exemplu chiar în episodul de astăzi.

Memorialistul reface o întreagă procedură ce a stat la baza pregătirii sesiunii parlamentare din decembrie 1916. Reamintește autorii diferitelor proiecte de legi, face destăinuiri asupra aportului personal adus în special la redactarea mesajului prin care suveranul urma să deschidă adunările corpurilor legiuitoare. Mesajul respectiv cuprindea, dintru început, motivația și temeiurile pentru care România intrase în războiul unității sale naționale. Apoi, Duca stăruie asupra unui punct esențial din mesaj — cel referitor la reforme (agrară și electorală) — exprimînd o judecată cel puțin partizană în acea problemă, cînd exclusiv și excesiv revendică toate meritele pentru partidul în care activa de aproape zece ani.

Rememorînd doar puține date din furtunosul început de secol XX românesc, vom constata o deplasare a adevărului (relativ, istoric) din făgașul confecționat oarecum interesat chiar de merituosul om de reale convingeri democratice care a fost I. G. Duca.

Nedreptatea socială, după cum se știe, apăsa de veacuri imensa masă a țăranilor români — anonimii făuritori ai bunurilor materiale și bravii apărători ai vetrei strămoșești. Marea răscoală din 1907 a fost vulcanul care a irupt violent, căscînd cratere pînă în adîncuri. Era limpede, de acum, că lumea românească trebuia să-și rostuiască destinele viitoare avînd în față dogoarea de vîlvătaie a desmoșteniților pămîntului. Dar mai întîi a fost represiunea.

La timpul de apogeu al răscoalelor țărănești în Muntenia și în Oltenia, se formează un nou guvern, național-liberal. Sînt ordonate expediții de pedepsire printre răsculați — cu mii de morți și zeci de mii de arestați. După care rotativa guvernamentală, liberali-conservatori, încearcă să-și reia vechile deprinderi la umbra unor paleative, precum legea învoielilor agricole din decembrie 1908.

Abia la 8 septembrie 1913 apare în ziarul „Viitorul" scrisoarea-program a șefului (din ianuarie 1909) partidului național-liberal, I. I. C. Brătianu, în care se preconiza înfăptuirea colegiului electoral unic și exproprierea parțială a marii proprietăți. Patru luni după aceea (ianuarie 1914) se formează guvernul național-liberal — cel al neutralității și războiului, cum i s-a mai spus. Se alege Adunarea Constituantă menită să revizuiască Constituția tocmai în articolele care priveau cele două mari reforme. Dar momentul bun, al neutralității armate, n-a fost folosit pentru votarea acestor stringente reforme. Deși este de presupus că nu le erau deloc străine guvernanților efectele ce ar fi fost propulsatoare de energii pentru țăranul român gata să se bată în tranșee întru desăvîrșirea unității noastre naționale. Sigur că poziția economică și politică a conservatorilor era încă puternică și tocmai condițiile speciale în care intraserăm și purtam războiul i-au slăbit considerabil — fapt de care au profitat național-liberalii și au venit cu reformele. Însă aceasta nu explică în totul șovăielile, aminările — caracteristice dealtfel unui regim politic burghez, de clasă, despre care vom avea ocazia să discutăm încă pe parcursul următoarelor capitole.

Forțele socialiste revoluționare ale societății românești au fost cele care și-au făcut auzit glasul de protest față de nemiloasa exploatare a țăranului român și care au militat cu toată hotărîrea pentru trecerea pămîntului în posesiunea celor ce-l muncesc cu iubire și sfințenie ancestrală. Am reținut din multitudinea manifestărilor protărănime ale socialiștilor români, cîteva cuvinte extrem de semnificative ale unui revoluționar de seamă — M. Gh. Bujor : „În 1913, evocînd răscoalele din 1907, mișcarea socialistă cerea exproprierea totală a pămînturilor marilor proprietari. Și tot așa în 1914, 1915. Numai războiul suspendă vremelnic această campanie neslăbită, dar nu preocuparea noastră constantă pentru țărănime... Cînd în 1931 sau 1932 politicienii noștri au stat la taifas în Cameră asupra subiectului : **cui revine meritul reformelor ?** (agrară și electorală), ei l-au atribuit firește lor sau regelui Ferdinand. Dar nimeni n-a spus un cuvînt despre meritul cel mare și inițial al mișcării noastre socialiste vechi și noi, care cu prețul atîtor jertfe a făcut posibilă realizarea lor de mai tîrziu".

O bună parte a paginilor din acest capitol sînt afectate deschiderii sesiunii parlamentare (cu atmosfera ei inedită), constituirii guvernului național (cu șirul culiselor politice petrecute în culisele Teatrului Național din Iași). I se prilejuiește, astfel, memorialistului să biseze reușit în slăbiciunile sale scriitoricești — realizînd cîteva scene și cîteva portrete pline de savoare, memorabile.

STELIAN NEAGOE

Iași — Primele săptămîni (III)

Brătianu regreta pe acest diplomat țarist care în atîtea împrejurări critice fusese leal față de el. Pokiewski care ar fi fost voios să părăsească Legația din România pentru o ambasadă pe care de mult o dorea, nu se putea însă împăca cu o plecare care de fapt era o adevărată dizgrație. Iar zeii minori, ca toți sateliții, gravitau în orbita marilor planete și dealtminteri fiecare avea și cîte un motiv special să adopte o atare atitudine. Psihas, deși venizelist, și-a reamintit că reprezenta oficial pe regele Constantin, deci că cu toată prietenia lui Chrissoveloni se cuvenea să păstreze rezerva ce se impunea unui neutru cu tendințe germanofile. Marincovici, dacă amicul său Take intra în guvern, nu mai putea fi împotriva unui guvern, nici chiar prezidat de Brătianu. Iar Yperseele de Strihou găsise un apartament care îi convenea și lui și înțepatei sale consoarte. Și dealtfel ar fi împins ingratitudinea prea departe dacă s-ar fi încăpățînat să refuze binevoitoarea sa indulgență unui guvern care față de reclamația sa că acest nou apartament e prea scump consimțise, cu generozitatea cuvenită Belgiei martire, să plătească chiria lui.

Rămînea palatul. Barbu Știrbey avusese oarecare greutăți să destrame țesutul de intrigi din jurul reginei. Regina avea veleități de independență. A fost nevoie de mai multe asalturi. Marele argument al lui Știrbey „nu se schimbă calul în mijlocul vadului" a triumfat în cele din urmă. Brătianu s-a arătat cînd terenul era netezit și regina supusă dacă nu pe deplin convinsă. Simky Lahovary a amuțit și Chrissoveloni a reluat drumul Ghidigenilor. Considerau însă lupta aminată, nu pierdută. În curînd urmau s-o reîncepă.

Ca totul să fie gata, trebuiau încă întocmite proiectele de lege și redactat mesajul.

Proiectele — o serie de măsuri legale în legătură cu starea de război, precum și legile financiare, împrumuturile la Banca Națională etc. — erau de fapt de mult terminate. Victor Antonescu, în calitate de ministru de justiție, fusese însărcinat cu elaborarea celor mai multe dintre ele. Trebuiau numai revăzute și puse la punct.

Redactarea mesajului regal ca de obicei mi-a fost încredințată mie. Am convenit cu Brătianu că acest mesaj trebuie să cuprindă neapărat următoarele cinci idei : 1) Justificarea intrării noastre în acțiune, 2) Afirmarea — cu toate nenorocirile suferite — credinței noastre nestrămutate în victoria finală a noastră și a aliaților noștri, 3) Un apel la solidaritatea și conlucrarea tuturora — în interesul suprem al patriei, 4) O aluzie la necesitatea realizării reformelor democratice — mai imperioase decît oricînd în cadrul unei Românii mărite și 5) Un salut călduros armatei care se jertfea pentru țară.

În timpul acesta Brătianu primi de la rege, de la Zorleni, o foarte frumoasă și interesantă scrisoare cu privire la cele ce el dorește să fie cuprinse în mesaj. Erau aproape identic ideile noastre...

Pe temeiul tuturor acestor considerațiuni am întocmit deci un text de mesaj pe care Brătianu sore deosebire de obiceiul său nu l-a modificat aproape deloc, așa încît pot spune că acest mesaj este în întregime opera mea. Recitindu-l azi, după mulți ani, pot — lăsînd la o parte orice modestie — afirma că el este o sinteză din toate punctele de vedere atît de exactă și atît de lapidară a situației încît, ceea ce este atît de rar după ce trece vremea, dacă ar trebui să fie scris din nou nu văd, sincer vorbind, ce aș putea să adaug sau ce cuvînt aș putea să suprim dintr-însul.

Pentru înțelegerea vremurilor de atunci el merită să fie citit și recitit integral.

Vreau să fiu bine înțeles. Nici n-am vreun amor propriu de autor și nici n-am vanitatea stupidă de a atribui cine știe ce merite unei lucrări care de fapt rezuma numai gîndurile și simțămintele lui Brătianu, ale guvernului și ale mediului în care trăiam, dar am fost și atunci și în urmă atît de des, atît de violent și atît de nedrept învinuiți — încît cred că suntem îndreptățiți, ca mărturie vie a clarei viziuni a lucrurilor ce ne-a stăpînit în cele mai întunecoase ceasuri ale furtunii, să invocăm întru veșnica noastră apărare și spre triumful dreptății textul acestui mesaj.

Fie-mi îngăduit să reamintesc cîteva pasagii : „Războiul care de mai bine de doi ani însîngerează lumea a înlăturat că Austro-Ungaria în condițiunile ei actuale nu mai poate dăinui ca factor al echilibrului european. Pentru a apăra interesele neamului și a îi asigura unitatea și viitorul, România era datoare să intervie ; de aceea, unind soarta ei cu acea a puterilor prin a căror victorie se va așeza viața europeană pe baza principiului naționalităților, ea a declarat război Austro-Ungariei."

Mai departe : „Pînă acum războiul ne-a impus jertfe mari și dureroase. Le vom îndura însă cu bărbăție fiindcă păstrăm neștirbită credința în izbînda finală a aliaților noștri și oricare ar fi greutățile și suferințele suntem hotărîți să luptăm alături de dînșii cu energie și pînă la capăt".

Pasagiul privitor la reforme este foarte interesant de revăzut azi. Iată cum glăsuiește : „În fața pericolului comun să fim cu toții însuflețiți de patriotismul cel mai călduros, să ne arătăm uniți în simțămînte și în gînduri, să închinăm cu dragoste și cu admirație pe soldații noștri care apără pămîntul strămoșesc încălcat de dușmani. **Să spunem țăranului că luptînd pentru unitatea națională el luptă totdeodată pentru dezrobirea lui politică și economică. Vitejia ce îi dă drepturi și mai mari asupra pămîntului pe care îl apără și ne impune mai mult decît oricînd datoria ca la sfîrșitul războiului să înfăptuim reformele agrare și electorale pe temeiul cărora această Adunare Constituantă a fost aleasă".**

E nu numai cel mai bun răspuns ce se poate da acelora care au susținut cu atîta patimă că România datorește reformele revoluției rusești, dar e și o dovadă incontestabilă că am păstrat cu o surprinzătoare luciditate conștiința marilor noastre directive politice pînă și în vremurile cele mai tulburi și în mijlocul celei mai desăvîrșite dezlănțuiri a patimilor și a celei mai cumplite confuzii de idei.

Deschiderea parlamentului s-a făcut la 9 decembrie [1916], în sala Teatrului Național din Iași, cu același ceremonial ca la București...

Firește senatorii și deputații au făcut regelui o primire deosebit de entuziastă. Regele emoționat a citit mesajul cu o voce destul de hotărîtă. Aplauzele au fost mai cu seamă vii cînd a vorbit de hotărîrea noastră de a lupta pînă la capăt alături de aliați și de cîte ori a făcut aluzie la armată. Pasagiul privitor la reforme a fost mai puțin aplaudat decît ne așteptam. Explicația era surprinderea obștească. Într-adevăr toată lumea se aștepta să audă pe rege vorbind de vitejia armatei, de motivele intrării în război, de încrederea noastră în victoria finală, de nevoia unei cît mai strînse solidarități naționale. Nimeni însă nu se gîndise, în învălmășeala de atunci, în mijlocul grijilor mărunte și zilnice ale refugiaților, la grija îndepărtată a reformelor. După ședință membrii majorității nu se ascundeau să-și exprime mulțumirea pentru faptul că introdusesem acest pasagiu în mesaj. Elementele mai înaintate din partid erau încîntate și veneau să ne felicite. În rîndurile opoziției domneau simțăminte contrarii. Cei mai moderați se mărgineau să spună că nu pricep rostul acestei declarațiuni, că este inoportună și de natură să îngreuieze putința de îndeplinire a acelei solidarități dintre partide la care regele făcea apel.

Dezbaterile au început chiar în acea zi. Eram grăbiți și dornici ca sesiunea să fie cît mai scurtă. Ședințele Camerei se țineau la Teatrul Național, ale Senatului în Aula Universității. Atmosfera era foarte bună. Pe ici, pe colo nemulțumiri de ordin personal sau mărunt care voiau să se manifeste prin comunicări și anunțări de interpelări. Ne-am căznit să le mai oprim. Nu era ceasul unor atari manifestări. A fost dealtfel destul de ușor.

Senatul a ales președinte pe Porumbaru care în acest scop demisionase în ajun din guvern, Brătianu luînd el Ministerul de Externe. Brătianu a fost silit să recurgă la această combinație fiindcă președintele Senatului era în vacanță. Pe președintele B. Missir războiul îl prinsese la Biarritz și datoria lui ar fi fost să vie înapoi imediat. Missir era un egoist, un suflet sterp, un fel de [Toma] Stelian. În vremuri obișnuite asemenea oameni se strecoară și valurile vieții îi pot ridica pînă la cele mai înalte situații. În vremuri grele, în contact cu evenimente mari, sunt sfărîmați. Și de Missir e păcat fiindcă, alături de această desăvîrșită lipsă de însușiri sufletești, nu era primul venit. Întîi avea un spirit juridic cu totul remarcabil. Take Ionescu și mulți alții îi considerau ca fiind, fără îndoială, avocatul cel mai mare al epocii lui. Nimeni nu-l întrecea în arta de a despica o chestie încîlcită de drept ; deși lipsit de talent oratoric, vulgar în exprimarea cugetării sale, era neîntrecut ca să destrame argumentația unui adversar și s-o reducă în pulbere. Totdeodată avea o minunată cultură clasică și filozofică. Într-o țară în care existau așa de puțini cunoscători temeinici ai clasicismului, era o raritate și o plăcere să vezi pe B. Missir citind ușor pe marii autori ai civilizației elene și latine și comentîndu-i cu o indiscutabilă competință. Într-o țară în care se manifesta o predilecție vădită pentru studiile superficiale, Missir studiase serios diferitele sisteme filozofice și adîncise cercetarea celor mai abstracte speculațiuni metafizice. Chemat de Brătianu a întîrziat prin Franța iar după înfrîngerile noastre a refuzat categoric să vie la Iași, punînd astfel singur capăt carierei sale politice.

La Cameră, Ferechide a fost ales în unanimitate — un omagiu ce se cuvenea cu prisosință decanului oamenilor noștri politici și în același timp deputații au ținut să exprime recunoștința generală aclamînd pe Mărzescu ca vice-președinte.

Legile pregătite s-au depus, secțiile au început în grabă discuția lor, comisiile de răspuns la mesaj au fost convocate și raportorii lor s-au pus pe lucru. De Senat, ca și la București, se ocupau Alecu Constantinescu și Radovici. Eu stăteam în continuu la Cameră. Spectacolul acolo nu era lipsit de oarecare originalitate. Președintele, biroul, oratorul și miniștrii stăteau pe scenă. Secțiile se întruneau prin lojele artiștilor. Acolo unde pînă atunci actorii se costumau și actrițele își făceau toaleta — se discutau acum aride chestiuni financiare și grave probleme de stat. Din ficțiunea teatrului erau în cel mai dramatic realism ai vieții și ai istoriei. Miniștrii aveau pentru deliberările lor, în fundul scenei pe stînga (privind din sală), un salonaș destul de luxos care în vremuri normale slujea pare-mi-se directorului teatrului.

În seara de 11 decembrie, pe la orele 6, pe cînd supraveghiam lucrările secțiilor și căutam să intervin ca ele să se termine mai curînd, mă chiamă Brătianu și, la întuneric, printre culise, îmi spune că s-a înțeles definitiv cu regele și cu Take Ionescu — că noul guvern e constituit. „Îmi rămîne numai o sarcină neplăcută de îndeplinit, să comunic colegilor sacrificați ieșirea lor din guvern. E un lucru de care am avut întotdeauna oroare", adaugă el sincer plictisit. „Fiindcă rămîi nemișcat la postul d-tale, vino să mă ajuți". De fapt, deși se făceau mari preschimbări prin constituirea acestui nou guvern, deși trei din amicii lui Take Ionescu luau portofolii efective, nu erau decît doi colegi cu adevărat sacrificați : Dr. Angelescu și Radovici. Porumbaru trecuse deja la președinția Senatului, Morțun trebuia să la președinția Camerei ; Costinescu era foarte sdruncinat ca sănătate, îi era imposibil să mai ducă povara administrării finanțelor publice — așa că el însuși rugase pe Brătianu să-l lase fără portofoliu. Alecu Constantinescu, indicat prin puterea sa de muncă, trecea la interne și Victor Antonescu, indicat și el prin activitatea sa la Banca Națională și prin cunoștințele sale financiare, trecea la finanțe.

De Radovici, Brătianu se despărțea cu părere de rău. Nu îi putea reproșa nimic. Fusese un coleg de exemplară lealitate și ca om era așa de modest, de delicat, de prietenos. Îl iubeam și îl stimam cu toții. Desigur capacitatea să nu era deosebită. Fusese la industrie un ministru mai mult șters și de aceea serviciile sale apăreau în aceste clipe grele mai puțin indispensabile decît ale altora.

Cu Dr. Angelescu chestia se schimba. El fusese netăgăduit un ministru activ și în chestia organizării și aprovizionării serviciului sanitar al armatei desfășurase o muncă demnă de toată lauda ; dar doi ani de zile, în timpul războiului, îi amărîse sufletul lui Brătianu prin manifestările sale prea zgomotoase în favoarea intrării noastre în acțiune. De nenumărate ori Brătianu îl chemase și îl rugase să înceteze o acțiune care sub această formă cei puțin încurca politica sa și îi crea inutile plictiseli. Cu toate făgăduielile date, Angelescu continua însă uneltirile sale. Credea că își asigură o mare popularitate și îi era plăcut să audă opoziția lăudîndu-l și proclamîndu-l singurul ministru care are curajul părerilor lui. Brătianu a răbdat dar n-a uitat. Așa era firea lui, tăcea dar nu ierta și îți plătea polița cînd te așteptai mai puțin. În această privință nu se asemăna deloc cu tatăl său. Cînd Ion Brătianu era nemulțumit de un ministru, nu se încurca mult cu el, îl înlocuia repede și fiind cu desăvîrșire lipsit de spirit vindicativ, știa să și procedeze în așa fel încît operația lăsa în urma ei foarte puțină amărăciune. Ionel Brătianu, cînd era nemulțumit de un coleg, își făcea singe rău, se frămînta, dar nu îi venea să se despartă de el. Aștepta să se ivească vreo conjunctură politică prielnică și abea atunci intervenea. Cel lovit, luînd tăcerea și obișnuita amabilitate a lui Brătianu drept o iertare a greșelei făcute sau drept o consimțire ulterioară la atitudinea adoptată, rămînea surprins de verdictul său, se considera nedreptățit și pleca adînc ficnit.

Ochii și urechile lumii

În sat, la noi

Liliecilor lui Marin Sorescu

Un bătrîn cronicar muzical de la Paris scrie că sonata în La a lui Mozart, pentru pian și vioară, el nu a auzit-o vreodată mai frumos cîntată decît în ziua de 13 octombrie 1934 la sala Pleyel, de doi tineri, Yehudi Menuhin și sora lui, Hepzibah. George Enescu ar fi sfătuit apăsat ca toată viața acești doi muzicieni să cînte împreună. Violonistul scrie că „niciodată nu am putut să deosebesc mîna mea de a ei, aveam sufletele siameze". La 60 de ani, de 1 ianuarie 1981 pianista se prăpădi. În Anglia, îl îngropară pe Sid Trickett, tot cam la 60 de ani. Asta marcase, în 1948, 8 goluri într-un singur meci de fotbal, toate cu capul. L-au pus chiar sub iarba acelui teren din Torrington. Dar Federația engleză de fotbal a cerut Ministerului de Interne să revină la vechea lege și huliganii din tribune să fie supuși, ca răufăcătorii și hoții de pe vremuri, biciuirii. Dincolo, peste Mînecă, au achitat un om de treabă care, cu un an în urmă, împușcase mortal pe unul care venise să-i fure curcanii. Omul creștea curcani, era muncitor, soț bun, niciodată nu avusese de-a face cu justiția. Însă cum se apropiau sărbătorile de iarnă, hoții îi furau curcanii. Atunci, acest Fradet se hotărî să doarmă lîngă cotețul lui, într-o rabiă de camionetă, sub pale, cu o pușcă de vînat mistreți, la cap. Cînd a auzit zgomot n-a tras ci a strigat : „Hei, tu de-acolo, vino alci !" Ăla n-a venit și „atunci, sătul de cît am fost furat, am tras numai ca să-l ating la picioare..." L-au achitat — prea era clar că omul nu voise să-și ucidă semenul. Și mai încolo, o agenție de presă anunță că în singura pădure din Europa unde se mai cresc bizoni și vînarea lor e legiferată sever, un vînător s-a ținut trei ani după urma fiarei care-i tot scăpa. După trei ani omul se găsi față în față cu bestia. Atunci el îngenunche în fața ei și-i mărturisi că n-o poate împușca. Pe urmă, la Canton, avu loc un colocviu al climatologilor din toată lumea pentru a se lămuri dacă și cînd va veni gerul peste planetă, precum se vorbește. Unii au spus că da, ar veni o nouă glaciațiune — alții că nici vorbă, vine chiar o încălzire a planetei, din cauza creșterii gazului carbonic în atmosferă, eliberat prin combustii de petrol și cărbune. Media ultimilor 10 ani a fost de 5 miliarde tone pe an. În 1980, s-a ajuns la 8 miliarde și dacă această cantitate se va dubla temperatura medie a Terrei va crește cu un grad, un fleac din care s-ar putea topi gheața polilor Nord și Sud. Colocviul a zis precis că nu se poate ști nimic precis, că mai sînt necesari 10 sau 20 de ani pentru a stabili o tendință generală. Pentru climatologi, 10 sau 20 de ani sînt o clipă în viața Terrei. Noi, copii, ne jucam „de-a foc și apă", „cald sau rece". Vremea aceea a fost și ea o clipă în viața Terrei care sînt.

În ultima zi a anului 1980 muri și Mac Luhan, cel care spusese că, o dată cu dezvoltarea mijloacelor de comunicare în masă, lumea va deveni un imens sat.

RADU COSAȘU ■

Lumea în care trăim

„Urgența tăcută"

În lumea în care trăim, confruntată continuu cu numeroase și teribile drame — conflicte armate mai mici sau mai mari, grave atentate teroriste sau pustiitoare catastrofe naturale — există o dramă care se consumă în tăcere, dar tragic, și despre care se amintește doar în ocazii solemne, atunci cînd conștiința celor îndestulați pare tulburată de remușcări (de care se vindecă însă repede) : foametea ! Ea bîntuie pe spații întinse ale Terrei, dar face ravagii mai ales în țările sărace. Victimele sale sînt de toate vîrstele. De la cei care de-abia descoperă minunile existenței umane și pînă la cei care au trăit o viață împovărată de suferințe ce se apropie de capătul ei. Victimele sînt de toate vîrstele, însă copiii constituie o proporție considerabilă.

Un raport al UNICEF (Fondul O.N.U. pentru copii) consemnează că în 1979, Anul internațional al copilului, din cei peste 122 milioane de copii născuți în „lumea a treia", peste 12 milioane au murit de foame sau boli provocate din cauza subnutriției. Un măcel — după cum remarca ziarul italian „l'Unita" — care numără tot atîția morți cîți ar putea provoca, în aceeași perioadă de timp, explozia, la fiecare trei zile, a unei bombe atomice, precum cea de la Hiroșima. Dar chiar și în cadrul acestei dramatice situații a copiilor din „lumea a treia", această adevărată „urgență tăcută" a omenirii, — după cum o apreciază Raportul UNICEF —, există cazuri cutremurătoare. În Africa neagră, jumătate dintre copii suferă de malnutriție și unul din cinci moare înainte de a împlini cinci ani. În unele țări această proporție ajunge chiar la unul din doi.

După date comunicate oficial, în lume 450 milioane de persoane suferă de malnutriție. În realitate, cifrele sînt mult mai mari. Poate fi contabilizată foametea ? Pot fi numărați cu exactitate cei ce se prăpădesc fără hrană în junglă sau în apropierea ei, în zonele deșertice, în întinsele regiuni pustiite de secetă sau chiar în suburbiile mizere ale unor întinse centre urbane din Asia, Africa sau America Latină ? Cîți oameni mai au puterea, tăria de a anunța oficial că mor de foame ?

Dealtfel, un document al Organizației Mondiale a Sănătății dat publicității recent în capitala Mexicului arată că, de fapt, 1 500 000 000 (un miliard și jumătate !) de persoane de pe glob sînt subnutrite. Vă amintiți ? Televiziunea noastră a prezentat nu o dată imagini zguduitoare din țări ale Africii subsahariene sau din Sahel unde lipsa produselor alimentare la forme cu adevărat dramatice. Conform raportului de care aminteam, în lume 780 de milioane de persoane trăiesc în „sărăcie absolută" dintre care 300 milioane sînt copii. Și din nefericire, așa cum apreciază Organizația Mondială a Sănătății, în perspectiva anilor următori se întrevăd creșteri ale acestor cifre ca urmare a reducerii resurselor alimentare aproape pretutindeni în lume.

Malnutriția — agravată de poluarea apei, de situația ecologică generală, de bolile parazitare și infecțioase — explică, conform raportului UNICEF, starea de sănătate dezastruoasă a popoarelor „lumii a treia". În țările Asiei, Africii și Americii Latine 500 000 de femei mor anual la naștere. Din cei 70 de milioane nou-născuți nici 50 la sută nu ating vîrsta maturității din cauza lipsei de alimente, medicamente și asistență sanitară. Pe de altă parte, sumele pe care țările din Asia, Africa și America Latină, în medie, le pot consacra anual politicii lor sanitare rămîn derizorii : 5 dolari pe fiecare locuitor. Desigur, unele alocă mai mult, altele mai puțin, însă în general suma este aceasta : 5 dolari ! Prețul cîtorva pachete de țigări !

Nu există oare ieșire din această situație tragică ? Nu este cu putință oare ca în acest secol al civilizației sofisticate să se schimbe lucrurile ? S-au inventat medicamente și vaccinuri, există aparataj ultramodern iar armata medicilor s-a mărit continuu. Pentru ca „lumea a treia" să beneficieze de toate acestea este nevoie și de bani. Lipsesc însă oare banii ? La o asemenea întrebare nu putem răspunde decît amintind de cele 500 miliarde dolari irosiți anual pentru înarmare.

Pentru evitarea actualei situații ar fi suficient să se investească anual între 18 și 20 miliarde dolari timp de circa 20 de ani. S-ar acoperi astfel nevoile cele mai urgente ale „lumii a treia" în domeniul protejării copiilor. Este exact suma pe care lumea o irosește la fiecare 15 zile pentru înarmare. 15 zile fără arme noi ! 15 zile fără cheltuieli militare. Cîte s-ar putea schimba...

Este un fapt care nu mai trebuie demonstrat : dacă nu se vor lua măsuri urgente și energice, încă de pe acum, situația aceasta dramatică din țările cele mai sărace ale lumii se poate prelungi ani și ani la rînd. Tocmai în acele țări unde, cum remarca Raportul UNICEF, „speranța de viață se reduce în loc să crească, unde mortalitatea infantilă crește în loc să scadă, și unde doar mai puțin de jumătate dintre copiii care au supraviețuit pot merge la o școală". Iată dar că „urgența" nu este nici pe departe (și dealtfel nici nu poate fi) „tăcută", așa cum se arăta în raportul UNICEF. Tragedia sutelor de milioane de ființe umane care suferă de chinurile foametei este o realitate care nu poate fi tratată decît cu cea mai mare responsabilitate și urgență.

Este o urgență ce-și pledează acuitatea, o urgență pe care oamenii n-au voie să o ignore. Aceste „Hiroșime" ale foametei, aceste victime ale „bombelor" sărăciei ce ucid năprasnic, aceste nefericite ființe umane pot fi salvate. Dar, din păcate, planeta este prea mult preocupată de alte probleme, ignorînd dramele subdezvoltării. Lichidarea rămînerilor în urmă, a decalajelor exprimate pe toate planurile, nu se poate rezuma la bunăvoința bogaților, la gesturile lor de filantropie. Problema este vitală pentru întreaga umanitate și într-o măsură importantă condiționează viitorul ei. Perpetuarea actualei situații generează riscuri de care este necesar să fim pe deplin conștienți. Deplîngem cele 12 milioane de copii morți anual, deplîngem chinurile sutelor de milioane de înfometați, deplîngem orbirea unei lumi care își irosește resursele pentru înarmare lăsînd în suferință zone întinse ale planetei. Dar privim și reversul medaliei : riscurile unei situații care la un moment dat poate să devină explozivă. „Urgența tăcută" cere să ne facem auzit cu tărie glasul...

AL. PINTEA ■

Lumea se amuză

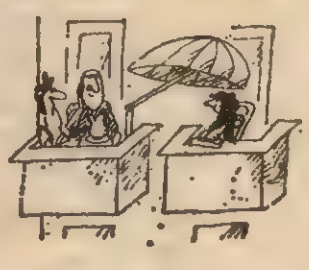

(După „BOHEMIA" — Cuba)

Itinerar

între două oceane (IX)

Spaima de a nu fi delfin

Colind, ca și cum mi-aș reface traseele interioare ale copilăriei, imensul „Delfinarium" din Miami. Fete și băieți între 4 și 70 de ani schimbă, zburdalnici, impresii, mai toată lumea plescăie înghețate gogonate, uriașe și multicolore, bomboane mărunte și acadele laborioase, vată de zahăr, sandvișuri din care izbucnește maioneza sau tot soiul de acrituri exotice, coca și pepsi, juice-uri galbene, roșii, verzi, batoane și batonașe care nu știu ce sînt, precum și alte cîteva zeci de nimicuri alimentare delicioase și indispensabile.

Pe alei, băieții pensionari sau preșcolari bagă în locul cuvenit al cuferelor nichelate monede și capătă, în schimb, după un pocănit grațios, pahare închise sau torturi de buzunar. Și lumea, plescăie și plescăie pocnind de veselie și urmînd, pe aleile întortocheate, dunga galbenă care îi duce și dunga roșie care îi aduce.

Dacă urmezi dunga galbenă poți asista cu o dulce necruțare, fără să îți dai seama cît de riguros, de metodic, la programele „artistice" ale fiecărui bazin. Dunga roșie, în schimb, te eliberează de complexul că ai rămas pierdut printre balenele și delfinii sătui și angajați pe viață în acest „Delfinarium", adevărat paradis piscicol. Cei mai bine hrăniți pești din lume se află aici și, probabil, cei mai înfometați, tot aici. Recompensa copioasă administrată delfinilor după incredibilele lor acrobații are loc după o lîngheală de culise pe care băieții și fetițele, toropiți de bucurie, nu o sesizează.

Printre palmieri și peluze invadate de flori — doamne, ce exultanță horticolă, zvăpăiată și opulentă, revărsată în cascade sau înmărmurită în stalactite, împroșcînd parfumuri ascuțite sau insinuante — se profilează ca niște amfiteatre, bazinele... Unele sînt de sticlă, înconjurate de spiralele scărilor. Urmezi dunga galbenă și privești în bazinele 1, 2 și 3 și așa mai departe parada vietăților submarine. Culeși de pe toate meridianele acvatice ale lumii, peștii s-au adunat la Miami, în Delfinarium, cu o tandră trufie, pentru a fi admirați gălăgios și imperativ de nesfîrșitul cortegiu de gură-cască sosiți din toate colțurile Americii. Fiind vorba de o clientelă turistică exigentă, organizatorii au gîndit mijloacele cuvenite pentru a căsca gurile, deja căscate, și mai zdravăn, pînă la întepenirea maxilarelor : peștii nu alunecă numai în decor clasic, ci și în decor „retro". În care de sticlă speciale, în funcție de culoarea, dimensiunea și obișnuințele peștilor s-au montat „planuri de fond" năstrușnice: bucătării din veacul trecut, fotolii din anul 2000, cuiere de aramă, telefoane cu pilnie, gramofoane, lămpi de bronz olandeze și cîte și mai cîte. Peștii traversează lent dormitoarele și sufrageriile umplute cu apă, ies din dulapuri, alunecă printre brațele candelabrelor somptuoase sau izbucnesc prin ochii armurilor golite de cavaleri ca într-un vis. Privești prin sticlă și te trec frisoane de nelămurire, ai senzația că potopul a învins de mult și îți vine să te zgîlțîi și să ieși, ah, la suprafață și să te usuci un secol...

În alte bazine, uriașe, verzi sau albastre, spectacolul e frust, viguros și te îndeamnă la o participare chiuită, frenetică și simplificatoare. Aici delfinii dansează rock sub apă, tango la nivelul ei și conga deasupra. Animatorii, aflați pe o pasarelă înaltă, minulesc în ritmul muzicii un instrument nevăzut de nimeni, își impun voința delfinilor și aceștia își compun numărul într-o fantastică sfidare a proprie lor condiții. Bat apa cu cozile, înaintează, pe grupe, perpendicular pe ea, se opresc, se ploconesc, sar adînc în aer, cît două etaje, se înfig, la loc, în fundul bazinului și iarăși, buimăciți de veselele ritmuri, o iau de la început. Lumea urlă de fericire, băiețandrii și copilițele, cum spuneam, de toate vîrstele mai să înnebunească în timp ce delfinii trec prin foc, ochesc cu trupurile inele și cîte și mai cîte pînă la gongul final cînd spectatorii încep să plescăie iar, urmînd dunga galbenă și apoi cea roșie. Periplul lor este studiat cu o grijă deloc suspectă și, după două sau trei minute, la bazinul următor începe spectacolul.

În amfiteatrul lăsat gol, personalul de serviciu apare discret și ordonat, cărucioarele electrice, silențioase, se apropie de marginea bazinului și hrana se revarsă în apă într-o abundență calculată cu o energică prudență de administrație.

La ieșirea din paradis, năuciți de dulciuri și de impresii, vizitatorii pot achiziționa delfini de plastic, de 5 metri, delfini de jad, de cinci centimetri, pălării în formă de delfin, creioane-delfini, brelocuri-delfini, delfini de pluș și, vai, de ciocolată. Turiștii riscă să devină niște delfini, cuminți și muți, dar acesta este un risc prea mare. Se insereză la Miami, e 19.30, soarele incendiază la orizont oceanul și din buzunare și poșete tranzistoarele anunță ultimele știri : crimă pe plaja 39, crimă pe bulevardul... crimă la etajul 51 al hotelului...

Predelfinii de pînă acum își reintră în piele, o agribuleală clasică bîntuie individual și lumea se grăbește spre parcaje, spre mașinile rămase prea mari în plină criză energetică, dar cu avantajul că au uși care se închid etanș, geamuri rezistente, sisteme de alarmă, alarmă, alarmă...

RADU BUDEANU ■

La Viena, cercetînd prețul pîinii

Fragmente din volumul „Jurnal de călătorie în Austria“*) de ADRIAN PĂUNESCU

8 ianuarie

Aseară, după ce am cunoscut pe alți români, trimiși cu treburi din țară aici, la Viena, Andrei Dorobanțu și Adrian Nicolae, am plecat într-un grup mic într-un sat nu foarte departe de capitală, să mîncăm și să bem un pahar în liniște, la țară. Locul nu știu cum se numește — parcă Gumpoldkirchen — dar drumul a fost plăcut. Din drumul cel mare — vegheat de lumini galbene și fulgerat de mașini — am intrat pe un drum la fel de bun dar mai îngust, o tarla oarecare. Rulam ușor, Andrei era în spate, cu Adrian Nicolae și cu Marin Buhoară, cînd am izbucnit :

— Nu vei îmbătrîni, băiatule, și țara noastră va fi la fel de dezvoltată ca Austria.

Ceilalți au tăcut. Andrei a devenit solemn. Cred că nu-i sună bine cuvîntul „bătrîn“ rostit cu privire la el care n-are nici zece ani.

Satul este extraordinar. Aflu că de-aici încolo încep viile Austriei. Începă, sfîrșească, treaba lor. Ce știu și nu suport să știu doar pentru Austria e că o civilizație înaltă a pătruns aici și, cu toate astea, satul a rămas sat. Rigoarea nu i-a făcut rău. Dar farmecul sătesc durabil îl face și mai bine.

Porcăm pe o bucată de pavaj bun și răsunător, pe care copitele cred că dau sunet de orgă de piatră. Aici pare a fi locul ! E 8 și ceva. Felinare aprinse blînd pe drumul interior cheamă înăuntru. La intrare un bec galben ascuns atîtător într-un smoc de ace de brad anunță — obicei al locurilor ! — că acolo, în acea casă de țăran austriac, se poate bea un vin produs și păstrat chiar de respectivul gospodar. Așa o și fost.

Circumioara în care m-am ascuns de tine, veacul meu, s-a întemeiat aproape în vremea cînd Mihai Viteazul realiza întîia noastră unire. Nimic de reproșat celor ce au făcut și au păstrat aceste separeuri ale planetei. Prea trăim pe grabă. Prea ne fugărește din urmă o formală și neașteptată obligație, al cărei conținut citeodată l-am și uitat.

Acordeonistul bătrîn cîntă cîntece vechi care antrenează imediat pe cei prezenți, cu excepția unei perechi care se sărută de parcă s-ar putea să se rupă în curînd pămîntul în două și ei să pice în altă zonă de ocupație.

Acordeonistul e bătrîn și priceput. Doar dă semnalul, doar aruncă naiba și clienții se reped pe ea, încep să cînte ei și el, acordeonistul, se dă mai încet și se odihnește. Dintr-o dată, din clapele acordeonului o sfîșiere; o despicătură ca de sînge în albul unei ninsori. „Doctor Jivago“. Îmi vine să plîng cînd ascult această melodie. Toți murmură. E ceva rău în asta, temniceri deblocați din toată lumea ?

Andrei mai zice una :

— Ce-ar fi să ies între mese și să încep să cînt și să dansez Romaya ?

— Nu, Andrei. Stai la masă.

— Ce-i de făcut, mă întreabă unul din prieteni, ce-i de făcut ca să fie și în țară așa ceva ?

— E de făcut inversul comerțului necomerț. E de pus omul să mănînce așa, să cîștige. E de folosit orice inițiativă pentru a da liniște și siguranță materială omului.

Circiumarul austriac e, de fapt, un țăran care-și vinde produsele poate că a avut și cîțiva oameni care l-au ajutat la culeș, la preparat și la păstrat. Oameni pe care i-a plătit. Dar el a luat o parte din grija statului, ocupîndu-se strict personal de aprovizionare, de păstrare și de prestigiul calitativ al micii sale firme. Căci nu sînt mai mult de 10 mese în casa lui (și nu-i rămîne mai mult de 10 la sută din cîștigul total), unde — la nevoie — are și paturi de închiriat. Turism și alimentație publică realizate fără nici o investiție a statului. Impozitele corectează orice cîștig prea mare, zice Dorobanțu. Ajung și la 60 la sută.

Cartofii pe care ni-i servește sînt — e evident — valorificați, nu lăsați pe cîmp să putrezească. Vinul — luăm unul negru, în sticlă cu gură lată, de pe vremuri — e cinstit și are un miros îmbietor de butoi curat. Începem să mîncăm la 3—4 minute după ce am comandat ce dorecm.

Noi, cei bătrîni, luăm purcel de lapte — crocant și dulce ; eu cer și niște acrituri, eventual fasole cu boabe mari la saramură. Ni se aduce totul. Mă uit la murături.

— Noi n-am putea, întreabă Andrei Dorobanțu, cu mult bun-simț (lucru care-l caracterizează, dealtfel), să murăm fasole, ceapă și țelină ?

— Am putea.

Murăturile sînt teribile. Îi și Andrei din ele, asociindu-le cu puiul pe care-l ține-n farfurie, cu amîndouă mîinile, ca nu cumva să zboare.

— Mănînci cu mîinile, Andrei ?

— Lăsați-l, sar ceilalți. Odată, un ambasador american a mîncat la o masă de cel mai înalt nivel tot peștele...

— Ce era ?

— Păstrăv ! A mîncat tot peștele cu mîna.

— Dar era ambasador, zice unul din cei doi oficiali români, nu mai știu cine.

Aș dormi cu capul pe masă, de plăcerea de a fi și eu, măcar o dată în viață, liniștit. Îmi place așa de mult în acest sat (.Cum, tați, ăsta sat ?!“) încît cred că mă voi face țăran-circiumar.

În această situație, nu e de mirare că aproape de 15 ani din acest sătuc nimeni nu s-a dus la municipalitatea Vienei să ceară aprobare pentru a se muta în marea metropolă.

Satul acesta oamenii nu și-l părăsesc decît cînd pleacă spre cimitir.

Satul acesta și atîtea altele.

„E mărginitea s-a născut la sat“ spunea Blaga.

Cum să facem să mai rămînă acolo ?

Pe urmă am băut și am mîncat într-un local în care, din clipă-n clipă, ne așteptam să vină niște cavaleri și să ne-ntrebe, clănțănind din armuri, de vorbă. Cavalerii n-au venit. Dar ni-au trimis în schimb — în paharele cu vin roșu — sîngele ca semn de frăție și încredere în noi.

La toaletă — însă — minune fără seamăn : toate bune, doar chiuveta evacua greu apa. Mai sînt și defecte, mai sînt și probleme, se mai poate, deci, trăi.

Ar fi trebuit să adorm liniștit.

E cinci fără 20 dimineața. În Valahia cîntă cocoșii, la această oră, de sare lumea din pat ca la alarma atomică.

Mi-e dor de acasă.

9 ianuarie

Trebuia să mergem la Muzeul de științe naturale. După cîteva ore de somn (2 ore — 3 maximum) m-am trezit buimac. V. Dinică a venit, punctual ca de obicei, dar l-am mărturisit că nu pot clinti picioarele în interiorul unui muzeu. Sînt obosit, tare obosit. Mă supără ochiul stîng care e înroșit și seamănă cu ochii mamei lui Rembrandt. Mi s-a și micșorat puțin. Sper să nu rămînă așa.

Hotărîm să mergem pînă la un magazin al firmei Philips, ca să-i iau lui Andrei un joc T.V. cu tenis, fotbal, flipper etc. Al cîtelea om modern sînt eu, oare, care dau — măcar pentru cîteva zile — natura pe tehnică ?

Reprezentanța firmei Philips e undeva, în sudul Vienei. Drumul e destul de lung dar ordinea îl face parcă mai scurt. Haosul e mai mare decît orice suprafață cît el, ordonată însă.

Ce liniștiți sînt funcționarii aceștia ! Pacea și confortul le-au dat parcă o superioritate în raporturile cu străinii febrili. Ce știu ei ? Ce știu acești austrieci despre lupta pentru dezvoltare ? Ei au totul, ei sînt pregătiți pentru ultima cină a veacului. Pe cît de pornit sînt eu să nu pierd nici o fărîmă de timp pe atît de calmi sînt ei.

Cumpăr setul de jocuri. Iau și niște casete. Totul e scump în Austria. Cel mai greu e să vrei să împlinești un vis al copilului tău și să nu poți. Și el să vrea. Și tu să nu fii în stare. Deocamdată nu mi-a fost imposibil să-l fac fericit pe Andrei cu acest joc.

De fapt cum e în Austria ?

E bine. Asta e prima concluzie.

E infernal de scump totul. Asta e a doua concluzie. Sigur că ar fi o contradicție între „bine“ și „scump“. O simt. Dar n-am ce-i face. E și bine și e și imposibil aici.

Am dat să cumpăr o pîine cu cartofi. Avea jumătate de kilogram. Cît o franzelă de 2,20 lei sau cît o „Dimbovița“. Cînd m-am uitat atent, foarte atent, am simțit că turbez : costa 21,90 șilingi. Jumătate de kilogram de pîine intermediară cu cartofi !

Aud că se schimbă ușor leii în șilingi. 37—40 șilingi pentru 100 lei. Deci cu aceeași sumă austriecii pot cumpăra maximum 2 pîini intermediare cu cartofi iar noi, acasă, 30—35 pîini intermediare cu cartofi. Pîinea e esențială. Mi se pare că, aici, acum se cuvine să omagiem — din capitala Austriei — pe înțelepții oameni care conduc poporul român și care — forțați de capriciile și mofturile pieței internaționale au mărit unele prețuri, dar **niciodată** prețul pîinii. Sîntem într-adevăr o societate imperfectă, dar prefer imperfecțiunea noastră accesibilă inabordabilei perfecțiuni din vest. Nu știu dacă o țară cum e Austria, în care mijloacele de producție cele mai multe sînt ale statului, în care impozitele corectează (pînă la 60 la sută) cîștigurile, o țară cu un guvern condus de un socialist autentic, care-și începe adresările în cadrul partidului său cu „tovarășe și tovarăși“, dar care nu se oprește la formule exterioare ci merge mai adînc, cu un real succes, real și durabil, între cetățeni, o țară în care există atîta respect pentru România socialistă, pentru libertatea și construcția ei, o țară ca aceasta e capitalistă doar pentru că nivelul de viață e mai ridicat.

Am constatat — mărturisesc aici prima oară faptul — o anumită concepție nocivă la unii contemporani. Lor li se pare că a trăi bine — ca individ sau ca obște — e un afront la adresa socialismului. Cineva nu e, pentru respectivii, comunist pentru că e îmbrăcat bine sau vorbește limbi străine sau — și mai grav — a citit cărți. Brrr ! Cărți ! ! ! Pericol mare ! Sistemul mondial al socialismului este (după părerea respectivilor stîngiști cretini) amenințat de intelectualism, bunăstare sau libertate de gîndire.

Socialismul e în concepția lor o îngrămădire troglodită de vise care nu se realizează niciodată, o dragoste ce sporește (sau scade prin ordin), o credință oarbă în ceva nedefinit, într-un comunism fără etape, un comunism care, ehe, va veni ei, ehe. Măcar să ne anunțe pe toți cînd va veni ca să ne pregătim salopetele de operetă !

Capitalism este, pentru aceeași categorie de indivizi (din România sau din alte țări, unele răsăritene), tot ce satisface pe om. Apare o marfă bună, vai de noi, ce ne facem, se reinstaurează capitalismul. Își cumpără cineva — în mod cinstit — o casă, și pe el, capitalistul și bișnițarul. Omul nu e om pentru acești oameni, dacă nu se încadrează **strict** între marginile compasiunii lor.

Mă feresc de aceste scheme, de aceste dogme, nu vreau să cad în eroarea ca, după o excursie, să botez Austria altfel decît o va hotărî poporul ei, în dezvoltarea lui liberă și neutră. Dar mă întreb : este Austria o țară capitalistă ? Este Austria o țară socialistă ? Dar, oare, există doar două categorii de țări ? Dacă apare și a treia ? Și a patra ? Cine a hotărît — și cu ce drept — că în loc de un pat al lui Procust se vor pune două și atît ? Restul nu încape în internatul nostru cu pedagogi dogmatici.

Eu cred — pornind de la experiența Austriei și a altor țări — că viața e niște mai complicată și că tabla de valori a planetei nu trebuie înghețată la ce există. Forța oamenilor e că vor căuta și vor descoperi soluții la care nici nu îndrăznesc să ne gîndim acum un deceniu.

Să lăsăm oamenilor să hotărască ei ce sînt, ce sînt țările lor, ce fel de lumi vor edifica !

12 ianuarie

Dimineață, în zori, împreună cu V. Dinică și Adrian Nicolae facem o vizită în Piața Mare a Vienei. Nu în piața gospodinelor, ci în piața angrosiștilor. De cîțiva ani s-a terminat această piață, o adevărată operă de arhitectură în genul ei, o suprafață curată și excelent organizată, pe care firme de tot felul o exploatează cu o siguranță de mașini electronice. Nimic nu se strică aici, nimic nu se aruncă, nu există gură-cască, nu există paznici.

Ce văd, văd pentru că vreau să pun umărul acasă. Nu mă interesează organizarea teritoriului lunar pentru că România încă n-are acțiuni acolo.

Nu fac exces de muzee și cultură statistică, pentru că sînt sătul de vorbe, de vanități și de aiureli. Ce văd, văd numai în numele meu.

De aceea — spre mirarea multora — **am vrut** să vin în piață. Ce am văzut depășește orice închipuire. Lucrurile merg fără nici o intervenție din afară. Nu se ocupă nici primul ministru, nici măcar unii miniștri de aprovizionare. Primarul Vienei e reținut, de asemenea, de alte treburi.

De comerț se ocupă comercianții. Simplu, nu ? Dar această simplitate e corolarul unor experiențe de multe ori dureroase, al unor falimente fatale, corolarul altor experiențe nu la fel de bune, fără îndoială.

Am uitat să notez ieri plăcerea nebună pe care mi-a făcut-o prînzul pe care l-am luat cu Marin Buhoară și cu puiul meu, la un restaurant chinezesc din Viena : „Lotus Hans“, aflat la cîțiva pași de casa noastră. Cîțiva pași nu ca la noi, ci ca la Viena. Acest Marin Buhoară, un moldovean din Panciu, are alură de diplomat autentic, e plin de farmec și de bun simț și sînt fericit să constat, de exemplu, salutul cald cu care-l „vede“ ambasadorul japonez, aflat în același local chinezesc și care terminase masa. De fapt, noi am intrat cam după ora închiderii. Personalul micului „Lotus“ se află la masă. Marin Buhoară a explicat într-o excelentă engleză, priceputa mai greu de chelnerițe, că este cu un prieten căruia vrea să-i arate bucătăria chinezească. S-a făcut ! De fapt, eu știam această bucătărie. O știam de la Chicago, unde am mîncat împreună cu acel geniu trist și neînțeles care e Mircea Eliade, în „Chinatown“, adevărat oraș în oraș. O știam de la Paris unde am căutat gustul mîncărurilor de la Chicago și, parcă, nu l-am regăsit.

Îi prevăd un viitor frumos lui Marin Buhoară. Are tot ce-i trebuie. El nici nu știe la ce mă gîndesc eu, în vreme ce chelnerița ne aduce trei feluri de mîncare „Pork Szechnan (hot, adică fierbinte), „Pork with bamboo and mushrooms“ și „Fish with bamboo and mushrooms“. Sînt mîncărurile aflate pe locurile 43, 44 și 113 în lista acelui mic restaurant care, atenție, poate servi **oricînd** 400 feluri de mîncare. Căci la punctul 302, cerem un compot care mi-a spălat tot fumul din suflet, un compot de fruct exotic „Lychee“ și lista nu pare deloc pusă în încurcătură.

Cum e posibil ? mă întreb. De ce se **poate aici** și **acasă nu se poate** ? Culmea e că **toate** mîncărurile sînt făcute din resursele cele mai la îndemînă, nu numai carne, fripturi late ca urechile măgarului, nu numai carne, într-o lume care nu poate, la nesfîrșit, să se rezume la carne. Culmea e că mai ales țările foarte aprovizionate înțeleg necesitatea de a lărgi gama de produse, de a pune, de exemplu, vara și toamna la murat porumb mic și fraged, fasole boabe, mazăre, ceapă, morcovi și toate minunile. Tocmai aici găsim tot ce poate înlocui carnea, aici, zic, unde vitrinele măcelăriilor gem de carne, scumpă, nu-i vorbă.

Dar acest prăpădit de „Lotus“ nu e numai bine aprovizionat, nu are doar o bucătărie care **practic** poate răspunde pe loc oricărei comenzi, dar arată și foarte liniștitor, foarte pașnic, arată a loc de odihnă și reîncărcare a bateriilor.

Andrei îmi face o mare plăcere spunîndu-mi : „Ai dreptate, tată, sînt cele mai gustoase mîncăruri pe care le-am mîncat vreodată“. Asta după ce se chinuise eroic să înhațe cu bețele orezul fiert care înlocuiește pîinea.

Mulțumesc pentru masă, Marin Buhoară !

Primul popas pe care-l facem în piața cea mai mare e la o firmă de legume și fructe „Josef Ahorner OHG“. Intrăm fără multe preparative, Adrian Nicolae se salută cu domnul Friedrich Horwath, procuristul firmei. Îi explică scurt despre ce e vorba.

Greu de crezut ceea ce aude domnul procurist. Ce e aici ? Care poet, cînd vine în Austria, vine în piață, aici, între zarzavaturi ?

Cititorii mei trebuie să știe, „zarzavagiii“ au niște birouri comparabile cu ale direcției ziarului „Wiener Zeitung“. Nu e mai puțin curat, nu e mai puțin aer modern. Ușile au aceleași mișcări parcă feline, mașini de calculat fulgeră mărunt în fuga adormitoare a cifrelor ce intră în relație unele cu altele, afară e frig, frig mare, gheață măruntă și urîtă ne troznise sub tălpi.

Apropo ; la Viena e interzis a se da cu sare pură pe șosele. Sînt supuși amenzilor pentru folosirea sării și gospodarii care și-ar curăța porțiunile de stradă din fața caselor cu sare. Se presupune că sarea singură distruge și mașini și șosele și cineva a hotărît ca pe drum să se arunce pietricele cu pudră sare, un fel de nisip sărat, și în rest să se curețe asfaltul. Și, s-o spun și pe-asta, **se curăță**. Nimeni dintre deputați ori funcționarii municipalității nu e pe stradă. În schimb sînt pe stradă mașinile special pregătite pentru lupta cu viscolul. Mașinile și oameni plătiți în acest scop. Cineva — un austriac fără patimi — îmi răspundea la întrebarea „De ce nu acționează și primarul ?“, „Ce să caute primarul ? El are treburile lui ! El abia ne-ar încurca într-o treabă pe care n-o cunoaște“

Domnul Friedrich Horwath, procuristul firmei Ahorner, ne invită la o cafea. Acceptăm invitația pentru a putea sta de vorbă pe îndelete. Omul n-are timp prea mult, nici noi n-avem timp. E o oră timpurie față de faptul că mă culc aproape noapte de noapte după 3. Astă-noapte nici măcar

la 3 n-am adormit. Era 5 și 20 cînd am stins lumina. Ochii mă dor de oboseală, parcă aș trage un somn acasă, de vreo 30 de ore, și să mă scol cu toate rafturile minții curate. Aș vrea să fiu la Piriul Rece, de unde am plecat spre București imediat după Anul nou, în vederea ieșirii încoace. Piriul Rece, cu sălbăticia și puritatea lui, mă cheamă la somn, de undeva, dintr-o amintire nu doar temporală ci și spațială. Mi se pare că aici, în Austria, nu pot dormi. Nici Andrei nu doarme cît ar trebui. Mintea lui parcă e în flăcări. Stă, stă și, brusc, izbucnește : „Tată, ce lucruri am văzut ! De ce n-avem și noi acasă vitrine ca astea ? De ce e atîta lumină ?" Stă, stă și iarăși : „Tatuși, acasă e cel mai frumos. Aici, lumea parcă n-ar avea rude. Oamenii sînt străini". La care eu îi spun că „Ne sînt străini" și el continuă : „Nu e vorba de noi. Ei sînt străini între ei".

Ochiul stîng mi s-a înroșit și pleoapa mi s-a chircit îngrozitor. Cred că m-a blestemat „Mama" lui Rembrandt, după ce i-am descris rama inflamată în care îl stau ochii. Stîngul meu a început să mă și doară. Elena, acum aș avea nevoie de căldura mîinii tale, de drogostea ta grijulie. Andrei, săracul, mi-a făcut frecții și pe spinare cu „Diana", el se mîndrește să mă doftoricească ; mi-a pus tot felul de comprese de mușețel și picături în ochi ; dar, oricum, e un copil. Un copil cu suflet mare și cu probleme mai grave decît i-ar trebui. Elena, mă simt singur în univers, aici în Piața Vienei. Mi-e dor de tine de parcă tu ai cuprinde, în trupul tău dulce și amenințat și în sufletul tău aprins și credincios, cîte ceva din toate femeile pe care le-am iubit. Sînt nedormit, sînt iritat, sînt pornit pe tot comerțul mondial și-mi pare rău de inerția multora din cele de acasă.

Procuristul ne dă și cîte un coniac, cred că era un excelent „Courvoisier", lîngă cafeaua pe care secretara sa, o tînără, nu tocmai urîtă în blugii care-i țipă pe coapse, ne-o aduce. Nu am băut dimineața nici cînd învățam de la Fănuș Neagu cum se duce la gură paharul, lucru pe care — iartă-mă Fănuș — nu-l fac bine nici azi. Dar acum, aici, gust puțin coniac, de ciudă și de nesomn. Mi-e ciudă pentru că am văzut magazinele lor pline și știu că nu ar depinde decît de noi să fie așa și magazinele noastre. Iar nesomnul e al nopților mele de veghe, aici, la Viena. N-am făcut chefuri, legături cu dușmani ai patriei. Tot ce-am făcut am făcut ca să cunosc, să înțeleg și să exprim — aici, în scris — în acest raport către conștiința mea și către cititorul român, tot ce e mai bun, tot ce e mai ușor de învățat și de adus și acasă.

Îți închin nesomnul meu gînditor, dulcea mea țară !

Va trebui să facem totul pentru binele tău și pentru bunăstarea celor ce-ți apără libertatea și numele.

Procuristul mă întreabă :

— Cum se explică vizita unui om de cultură într-o piață ? Iar Adrian Nicolae îmi traduce și îi traduce răspunsurile.

— Cred, domnule, că nimic nu e mai grav pentru un om de cultură decît să mintă și să se mintă. Cultura nu e un fenomen izolat, ea există într-un mediu dat, mediu care are — fatalmente — și o piață. Mă interesează mai cu seamă un aspect : cum stabiliți prețurile ?

— De achiziție sau de vînzare ?

— Și unul și celălalt.

— Totul — ca să mă exprim concis — e în funcție de realitate. Aflu în fiecare zi adevărul cererii și ofertei. Cu fiecare zi hotărîm ce-i de făcut. Sigur, după o practică mai îndelungată, se poate spune, într-un an anumit, ce urmează să se întîmple, luînd în socoteală experiența anilor anteriori. Dar surprizele pot fi fatale.

— Acționați numai la Viena ?

— Nu, în toată Austria.

— Cum se stabilesc prețurile în celelalte orașe, în care aveți filiale ?

— Fiecare filială își stabilește prețurile în funcție de realitatea de acolo.

— Cum controlați să nu fie evaziuni, prețuri — cum să le zic — mîncinoase, să nu fie înșelată firma etc. ?

— Există și astfel de controale. Dar baza e libertatea, inițiativa. Dacă n-ai încredere în oamenii care-ți sînt subordonați, dacă-i agasezi mereu, ei te fac să pierzi mai mult decît dacă i-ai lăsa în pace.

— Cum adică ?

— Adică eu nu trebuie să impun filialei mele din Linz ceea ce ea, filiala nu consideră că-i trebuie.

— Exemple, vă rog, domnule procurist.

— Exemple ! Filiala din Linz îmi comunică, să zicem, că nu merge salata din România sau nu merg ardeii din Bulgaria. Eu pot să hotărăsc peste capul lor : „Vindeți neapărat salată !" Dar nu iese nimic. În silă, împotriva propriei credințe ei vor acționa în așa fel, încît vor compromite salata aceea. Căi de a obstrucționa un ordin există numeroase, nu credeți ?

— Dar numai inițiativa ajunge ? Controlul ?

— Eu știu, din experiența mea și a altora, cît trebuie să-mi iasă din această afacere. Și subalternii știu. Dacă-mi iese ceea ce mi-am planificat, sînt satisfăcut. Lucrul e valabil și pentru cei din celelalte filiale. Controlul nu poate înlocui munca propriu-zisă. Controlul nu poate încurca munca. El e necesar dar discret și fără să ofenseze.

Ne terminăm cafelele.

Pare să fie tîrziu pentru noi toți. Mai vorbim despre computerizarea întregii activități de afaceri și, deodată, procuristul spune : „Domnul Adrian Nicolae, care e atît de amabil și blînd acum, e ca o fiară cînd e vorba să scoată un ban în plus pentru țara dumneavoastră. Din păcate, produsele care vin din România sînt excelente în fond, dar n-au suficiente condiții de exprimare. Sînt mai rău, mai stîngaci impachetate, nu știu cum să vă spun. Dacă sînteți cumva o persoană influentă în țara dumneavoastră, faceți ceva ca să arate altfel excelentele dumneavoastră produse".

...Că sînt sau nu o persoană influentă, nu știu. Ce știu e că după ce ne luăm rămas bun de la procuristul acestei firme, străbatem cîteva pavilioane și mergem la „Fruchtunion". Acolo, în magazie, văd ce înseamnă ambalaj. Totul e orînduit ca-ntr-o construcție ce urmează să plece spre Lună, mărfuri proaspete din Olanda, Israel, Albania etc.

Să nu uit că, în drum, trecem pe „la țigănci", adică prin hala cu flori, dominată de o isterie de culori olandeze, o hală mirosind aproape distrugător a miez de flori ce se învîrt în jurul soarelui.

La „Fruchtunion" cunoaștem pe surîzătorul domn Hans Kraus, procurist și — în plus — acționar al firmei.

Aici, pe strada Luxemburg, unde ne aflăm, vorbele nu-mi mai ajung. Mai ales că, dacă am continua să trîncănim într-un birou călduț, somnul m-ar trînti cu capul de masă. Mă gîndesc cu invidie și grijă la Andrei care încă doarme. Sărmanul va mai trebui să stea — conform prescripțiilor medicilor — încă un trimestru acasă, pentru a-și învinge un sindrom de oboseală și panică. Sper din tot sufletul ca acest drum să-i fi folosit, așa cum pare să și fie, după mina lui optimistă, după cheful lui de cunoaștere și de viață.

Ieșim, deci, în magaziile, în depozitele — cum să le zic — de sub firma „Fruchtunion". Gîndul inițial cu care coborîsem-a fost să vedem cuptoarele unde se coc bananele pentru a fi la momentul optim în gurile austriecilor, nu doar pe tarobe. De fapt, cuptoarele au o dublă întrebuințare : sînt cuptoarele pentru clipele în care bananele trebuie coapte și devin încăperi frigorifice, în perioadele următoare. Folosirea spațiului e mai rațională decît în cele mai aprige speranțe ale noastre. Domnii ce folosesc spațiul plătesc chirie lui din buzunar. Le convine risipa ? Nu prea.

— Domnul Dinică, domnul Dinică, strigă un șofer de minicamion, într-o română bănățeană, domnul Dinică, ne-ați uitat ? Mai trimiteți-ne și nouă ziare din țară, că ne e dor.

— Da, bine, vă trimit, notează V. Dinică, personaj aproape miraculos prin dinamismul și supletea lui de gîndire.

Văd, apoi, toate pachetele, pachețelele și pachețoaiele, lăzișoarele și munții de lăzi din marea magazie a firmei. O ordine ca-n moleculă. Ușă de descărcare, ușă de încărcare. Totul simplu și clar. Curățenie și acțiune. Nimeni nu controlează din afară pe cei ce au de dus la capăt treburile firmei „Fruchtunion". Dar dacă unul greșește, plătește scump. În încăperea în care se preambulează portocale și mandarine, aflu — citind o banderolă — că fiecare pachet poate fi reclamat cu număr de înregistrare și cine a greșit plătește scump.

Avem multe de învățat de aici, noi cei care vrem binele alor noștri de acasă.

Avem de învățat — înainte de orice — că nimic nu se face fără muncă, o muncă precisă și concretă, avem de învățat și de realizat ideea atît de exactă a președintelui Nicolae Ceaușescu că întreprinderile românești nu mai pot rămîne la nesfîrșit niște firme de asistență socială, niște organizații care dau retribuția indiferent de cantitatea și calitatea muncii tale.

Nicăieri în lume nu se trăiește ușor ! Ba chiar, din multe puncte de vedere, lumea e mult, mult mai aspră decît credem.

Dar nicăieri nu mai e permisă harababura. Nicăieri, nimeni nu mai poate îngădui să se trăiască prost pentru că se muncește anapoda.

16 ianuarie

Te induce în eroare acest om, Octavian Groza. Pare puțin aiurit, distrat în orice caz, dar este un om excepțional. La masa restaurantului grecesc unde am stat îndelung de vorbă m-am aflat pur și simplu în fața unei cărți de istorie vie. M-a impresionat pînă la lacrimi preocuparea pentru istorie a acestui om. El este inginer, dar are o vocație umanistă rară. Sufletul lui Octavian Groza mi-a dezvăluit blînde arheologii în sînea lui și m-a purtat prin vechea Dacie —, pămîntul strămoșilor noștri.

Ne legase mai de mult preocuparea comună pentru binele științei românești, și acum mi-e dat să observ că nu întîmplător. Ci din aceeași pornire adîncă de respect față de trecutul nostru glorios. Nu poate iubi viitorul cineva care disprețuiește trecutul acestei patrii. Căci viitorul este cel mai apropiat trecut al nostru. Noi vom face din viitor partea noastră de trecut. Și-n măsura în care vom ști să prefacem prezentul și viitorul într-un trecut glorios, și acest viitor al patriei noastre va avea viitor.

Octavian Groza vorbește despre Valea Streiului, despre ciudatele aluviuni de-acolo, despre minerii pămînturilor zărîndene, despre Geoagiu și despre Deva. Ochii i se aburesc de lacrimi mărturisindu-mi că există niște memorii extrem de bogate ale tatălui său, dr. Petru Groza. Unde-or fi aceste memorii ? Cînd ne va fi dat să le citim ? Iubit și minunat fiu al patriei, Nicolae Ceaușescu, cînd ne veți obliga să scriem adevărata istorie a poporului român ? Așteptăm și ne e teamă să nu îmbătrînim în speranță.

Și mă mai impresionează la Octavian Groza intimitatea pe care o creează vorbindu-mi despre valori din țară, despre oameni deosebiți, despre inginerul Alexandru Forje și despre statuia încă o dată plină de sînge în memoria noastră a martirului Horea.

Discuția trece de la una la alta. E parcă un dialog de oameni care-și spun cît mai multe după ce au avut gurile pline de pămînt. Iată, Janis ne aduce încă o sticlă de vin negru. E un vin austriac, încă o dată spun, un vin bun și curat. Nu-l un vin grecesc, dar cînd ridic sticla așa cum stau cu fața spre fereastră, parcă plînge în ea. Și de aici se vede atît de bine o parte a palatului Belvedere. Amîn pe cît posibil drumul la Belvedere, deși mi-e foarte la îndemînă să intru. Amîn întîlnirea unui român cu acest palat al unei umilințe și al unui dezastru.

Octavian Groza îmi vorbește acum despre Valeria Vlaicu, sora marelui temerar, aviatoare de la vîrsta de cinci ani. Aviatoare încă de la acea vîrstă pentru că trebuia să încerce cineva un avion, un aeroplan mai bine zis, și nu se putea s-o facă un om prea greu. Ce interesantă variantă a meșterului Manole s-a petrecut în acea clipă în viața lui Vlaicu, care și-a așezat sora în construcția zburătoare. Cine dintre noi — hai să fim sinceri — oameni moderni ce sîntem, oameni ce se sacrifică mai ales în idee și care au uitat gustul durerii celei adevărate; cine dintre noi și-ar așeza sora în vîrstă de cinci ani nu într-un avion de încercare, dar într-un avion foarte sigur, verificat și ultraverificat ? De aceea îl întreb pe Octavian Groza de unde știe atîtea despre Vlaicu, deși înțeleg că Octavian Groza e unul dintre ardelenii care iubesc Ardealul cu patimă și cu mîndrie. Aveam să primesc peste cîteva zile o carte despre care aveam să-mi formez eu însumi părerea pe care mi-o spunea la masă la Janis acest blînd prieten și anume că e o carte a celui mai bun istoric al aviației noastre, Constantin Gheorghiu.

Mă uit la Octavian Groza, și cum ninge afară, și cum băiatul meu e lîngă mine, și cum știu că sînt verigă într-un lanț și că toți sîntem verigi în lanțurile genealogice, îl simt pe Octavian Groza plecînd încet prin ninsoare spre Țebea, unde se află monumentul lui Avram Iancu, străjuit de cei doi prieteni sfinți ai luptelor sale, Ion Buteanu și Simeon Groza, străbunicul lui Octavian. Omul de lîngă mine se trage încet în părinți, în strămoși și clopotul din Țebea bate blînd în memoria mea, invadînd aerul din jurul palatului Belvedere. Palat Belvedere! Catedrală a sfîșierii transilvane ! Primește bătaia de clopot mustrător a dulcii Țebe, catedrale luptei pentru dreptatea Transilvaniei.

— Cum o să fie din secolul 13 biserica din Densuș ? se întreabă Octavian Groza.

— Cum o să i se spună Sarmisegetuzei Sarmizegetusa, cînd componentele ei sînt Sarmis și Egetia ?

— Ce facem cu statuia din strada Furtunii sau Ștefan Furtună nr. 4 din București, care aparține lui Da Vinci și pe care prințul Știrbei a adus-o în țară ? se întreabă Octavian Groza.

— De unde vine aurul în gura Streiului ?

— Nu putem oare întreprinde ceva pentru ca să nu se distrugă calendarul dacic de la Orăștie ?

Orice patriot adevărat se cuvine să simtă orice problemă a patriei ca pe problema sa personală. Pentru că nimic nu justifică lipsa noastră momentană din istorie. Istoria nu face apel nominal în fiecare zi și tot ce se va realiza rău în cursul vieților noastre ne va putea fi reproșat — chiar dacă nu noi am fost autorii acelui rău — în numele decontului obștesc.

19 ianuarie

Sîntem în clădirea agenției economice, în sala de festivități. Mulți oameni. Se uită atent la mine. Mă cîntăresc ba politic, ba comercial. Ne așezăm la masă, Octavian Groza și cu mine, și insistăm să vină din sală la masă, așa cum se cuvine, și șeful agenției economice, omul atît de interiorizat și discret care e Marin Ceaușescu, într-un tîrziu acceptă să vină, se uită în jos, e jenat, nu vrea să iasă cu nimic în față. Ce să caute dumnealui într-un prezidiu la o întîlnire cu un scriitor, dar eu știam cîte poezii recită în momentele de intimitate acest admirabil om și-l chem în continuare și începe discuția propriu-zisă.

De la Viena toate lucrurile par simple. Chiar și mie mi se păreau mai simple de acolo, numai că bateriile se descarcă pînă la București și precis că multe dintre cele pe care le visez aici într-un fel, le voi transporta cu avarii pînă-n țară. Simple îi se par unele lucruri și celor care, rămînînd pe de-a-ntregul patrioți români, lucrează în străinătate. Ei încep să se dezvețe de necazurile de-acasă deprinzînd necazurile din locurile unde muncesc. Nicăieri în lume nu se trăiește gratis, nicăieri în lume nu se trăiește ușor. Dar altfel de probleme se pun la București și altfel de probleme se pun la Viena.

Din această diferență de situații se nasc cîteodată vițiile ale absenței. Ei, ei, dacă aș fi eu acasă ce-aș face ? I, sau Bine, măi fraților, de ce așa și pe dincolo acasă ?, sau Să mergi acolo și să spui adevărul, ca să se termine odată cu...

Toate-s bune numai că nu se ia în considerare sistemul adevărat de relații de la București.

Una dintre întrebările cele mai frecvente este de ce sînt trimise din țară în străinătate produse de proastă calitate. Cum se permite așa ceva, cui folosește asta, de ce nu criticăm aspectul, de ce încurajăm existența unor reviste de propagandă românească în străinătate, foarte proaste, de ce nu luăm atitudine, pe cine credem noi că putem minți, cum vrem noi să fim competitivi cînd n-avem grijă de finisarea produselor noastre ?

Foarte revoluționari oamenii și foarte îndreptățiți în tot ce zic. Numai că răspunsul trebuie să înceapă de la cauze. Multe lucruri s-ar rezolva dacă li s-ar descoperi adevărata rădăcină. Pentru că necompetitive nu sînt numai unele reviste ale noastre. Necompetitive sînt și unele produse fizice. Necompetitivă e cîteodată și munca unor trimiși români în străinătate. E foarte ușor să faci curat în grădina altuia, mai ales că nici nu faci, doar zici că faci. Dar e foarte greu să te apuci să-ți rezolvi problema propriei tale grădini.

Dialogul mă încîntă prin întrebările lui acute și oamenii îmi spun că-i încîntă prin răspunsurile la obiect, curajoase și personale. Majoritatea întrebărilor încep cu de ce ? Doar unele îmi cer să explic situații. De exemplu situația din medicină, situația din sport. Și altele.

În orice caz, constat la acești compatrioți aflați temporar la Viena, în afara unui patriotism foarte accentuat, o lipsă de prejudecăți emoționantă. Probabil că scoș din mecanismele mărunte ale diverselor grupuri din țară, ei judecă situațiile mai puțin implicați în ele, mai obiectivi, mai la sursă.

Și, mai ales, ei judecă în funcție de interesul țării aici. Căci dacă acasă mai putem să ne-amăgim cîteodată cu vorbe, aici, în străinătate, nu poți vinde vorbe străinilor partenerilor comerciali și economici. Nu-i bun produsul, nu ți-l ia nimeni. E bun cutare produs nou, ești întrebat de el și ești supus ofertelor.

Vorbim despre Kozac, despre roata motoare, despre Leontopol, despre Antena vă aparține, despre Florea Dinu, despre Ioan Pușcaș, care le-a lăsat o excelentă impresie trecînd pe aici și în fine, mă rogă să le citesc ceva, să le cînt ceva.

De recitat le recit și încă plin de succese dar de cîntat nu pot să le cînt, pentru că nu știu să cînt. Și-atunci, pentru a le arăta organicitatea artei moderne bune din România, le spun :

— E cu mine aici un tînăr în vîrstă de nici 10 ani, care întîmplător e băiatul meu, pe care-l voi ruga să vină în față — Hai, vino, Andrei — și să vă cînte ceva.

— Ce să cînt, tați ? se îngălbenește Andrei.

— Cîntă un cîntec al lui Zubașcu.

Fisticindu-se la început și simțindu-și buzele uscate, dar reușind cu efort care l-a făcut de multe ori bine și tatălui său să exprime, Andrei cîntă și cîntă toată sala cu el. Își răsucește mîinile, îi văd degetele tremurînd, dar este extraordinar de fericit că de azi încolo el, Andrei A. Păunescu, încetează de a mai fi doar fiul lui Adrian Păunescu și devine și puțin independent. Visează, cu siguranță la clipa cînd cineva va întreba despre mine cine-i ăla și i se va răspunde : E tatăl lui Andrei Păunescu.

Minunații oameni ai ambasadei și agenției economice ale României la Viena îmi aplaudă băiatul și mă bucur încă o dată că n-am trecut prin viață degeaba.

ianuarie, 1979

*) *Alte fragmente din acest jurnal au apărut în „Flacăra" nr. 35 din 28 august 1980.*

RUGBY

Bilanțul unui antrenor

De curînd, a intrat în cadrele de rezervă ale armatei, cu grad de colonel, distinsul nostru prieten Petre Cosmănescu, a cărui personalitate se cuvine a fi cinstită deopotrivă de către toți iubitorii sportului cu balonul oval. Aportul său în propășirea și prestigiul rugbyului românesc, atît pe plan intern cît și internațional, este demn de a fi subliniat, într-o clipă atît de impresionantă cum este aceasta, în care se determină un fructuos bilanț.

Printre meritele sale cele mai deosebite se numără și acela de a face parte din rîndul membrilor fondatori ai clubului A.S.A., în anul 1947, aparținîndu-i totodată și lăudabila inițiativă a înființării echipei de rugby în cadrul acestui club (1948).

Între 1955—1958, devine șeful Serviciului de instruire sportivă, pentru ca, din 1958, fostul jucător să fie numit pînă în 1980 antrenorul secției de rugby „Steaua" pe o îndelungă și remarcabilă perioadă, 23 de ani încheiați. Dacă televiziunea s-a arătat atentă față de acest moment festiv, acordîndu-i un bine meritat medalion, cu atît mai firesc ne-am simțit datori, noi, colegii de generație, să ne îmbrățișăm prietenul și să-i adresăm o caldă felicitare. Colțul sportiv din locuința sa ne-a primit cu o sumedenie de obiecte evocatoare, vaze și cupe de toate aspectele și mărimile, fanioane, medalii, plachete, busturi și diplome așezate la loc de cinste, alături de o cuprinzătoare bibliotecă.

Cîndva, în anii din copilărie și adolescență, îl cunoșcusem pe stadionul Federației (azi — Tineretului) pe acel tînăr blond, cu o ținută atletică impecabilă, cu un profil care, fără a fi prea hiperbolic, amintea de Davidul michelangelic și pe care prietenii îl tachinau cu un nume edulcorat și destul de nepotrivit — Bombonel ! Astăzi nu-mi mai vine nici pe departe să-l numesc așa, decît pentru cîteva clipe, spre a ne reaminti împreună, cu optica deplinei maturități, performanțele unei tinereți avîntate. Prin anii 1939—1940, Bombonel era campion de juniori la triatlon, pentru ca în 1941 să obțină și titlul de campion al juniorilor la pentatlon, cu unele rezultate considerate de excepție, pe atunci. Pregătirea lui Petre Cosmănescu — adolescentul — era, ca dealtfel a mai tuturora dintre noi, multilaterală și polisportivă, fiind înscris în mai multe cluburi, și practicînd voleiul, baschetul, handbalul, atletismul, polo și în sfîrșit rugbyul la Sportul Studențesc, unde a împărtășit de două ori bucuria campionului în anii 1945—1947, jucînd aripă și centru. Asemenea bucurii au fost reeditate și în cadrul echipei „Steaua", cu care a mai cîștigat cinci cupe și încă trei titluri de campion, în 1949, 1953 și 1954.

Sub auspiciile sale ca antrenor, formația de rugby „Steaua" a mai cîștigat încă nouă titluri de campioană, fiind totdeauna în primul pluton al fruntașelor noastre rugbyste, și însușindu-și încă multe alte trofee și cupe, printre care două internaționale : „Citta di Parma" și „Trofeo di Napoli". În plus, a stabilit, cu începere din 1966 pînă în prezent, o tradițională partidă anuală în compania echipei de rugby a Armatei franceze, iar din 1974 s-a adăugat confruntarea prietenească cu echipa Academiei de Aviație „Iuri Gagarin".

Din rîndurile echipei Steaua au fost mereu prezenți numeroși jucători la lotul național, iar într-o perioadă de 12—14 ani, Petre Cosmănescu a fost deseori cooptat în colectivul de conducere al echipei reprezentative, participînd și la cucerirea campionatului european (F.I.R.A.) în anul 1975, cînd a dobîndit și titlul de antrenor emerit și în 1977, Ordinul Muncii. Meritul Sportiv și Diploma de onoare C.N.E.F.S., iată alte distincții care adaugă lîngă lauri petitei militare, pe acela al sportivului de elită. Deși pensionat, Petre nici nu vrea să audă de o stagnare a activității sale. Îmi precizează astfel : „Voi continua să slujesc rugbyul, ca membru al Biroului federal de rugby, cu sarcina de a coordona munca antrenorilor și comisiilor de selectare pentru diferite loturi. Totodată, proiectez un manual de tehnică, tactică și antrenament în rugby, pe care-l consider absolut necesar".

Deci, am adăuga noi, dacă bătrînețea fizică tinde, fatalmente, să devină o certitudine, în schimb spiritualitatea și sufletul înflăcărat al omului nu se pensionează niciodată !

TUDOR GEORGE ■

CE RĂU V-AM FĂCUT ?

Să facem „pace" !

Nu spun o noutate că performanțele fotbalului nostru de pînă acum sînt de mic răsunet. Participarea în etapa finală a unui singur campionat mondial (loc ocupat prin jocuri și nu ca invitați) a fost maximum ce am obținut pînă acum. Evident, ne referim la nivelul seniorilor, fiindcă cu juniorii, uneori, am mai reușit cîte ceva. La cluburi, cu toate că au fost echipe care au făcut loturi de internaționali, prin transferuri preferențiale, acestea nu s-au dovedit competitive (ca suratele lor din alte discipline !). Iată că acum, la început de drum pentru „Mondialul '82" din Spania, după o selecție cernută ani de zile sub „furcile caudine" ale presei, ale pasionaților care cereau să joace cînd anumite „vedete", cînd tineri, cînd „bătrîni" etc., ECHIPA TRICOLORILOR și-a găsit, consider, STRUCTURA necesară calificării. Condusă efectiv de CNEFS (Federația este subordonată, Biroul federal n-are forță de decizie, iar Comitetul federal, ce să mai vorbim !), națională noastră poate și trebuie să fie prezentă la acest festival al elitei mondiale. Formularea acestei necesități impune adeziunea totală și dezinteresată a noastră, a tuturor celor ce trăim în, din și pentru fotbal. Mă gîndesc, mai întîi, la cluburile care să răspundă de ridicarea jucătorilor la forma maximă a potențialului cerut de jocul competitiv internațional (acasă și pretutindeni). Apoi, la tratamentul aplicat jucătorilor de lot (și tuturor fotbaliștilor, în general) de către toți competitorii, coechipieri și adversari, arbitri, public ș.a., pentru a fi permanent prezenți în echipe și nu prin spitale, pe banca suspendaților ș.a.m.d. În sfîrșit, la „înmuierea" atmosferei de blamare și la „înăsprirea" celeia de stimulare pentru o conștiință și o conștinciozitate de orgoliu național, patriotic. Ei, jucătorii, fiind de acum bunuri naționale. Și dacă țări mici, ca Uruguay, ca Olanda, ca Ungaria ș.a. s-au putut afirma în fotbal, de ce să nu putem urma și noi, în fotbal, politica propriei noastre țări, mică în spațiu, dar măreață în fapte ? În acest „război", să facem „pace". Adică să punem punct disensiunilor, să ne probăm onestitatea, curajul și competența, să fim fermenții care coagulează activitatea echipei naționale, pentru ca ea să urce în ierarhia mondială, chiar pe una din treptele podiumului. Dacă nu aș crede că reușita stă în unirea forțelor noastre, în mobilizarea tuturor în ton cu imperativele obținerii galoanelor la care ne obligă startul foarte bun luat, ar trebui să abandonez dragostea fără limită oferită, o viață întreagă, ca omagiu fotbalului nostru românesc. Cu atît mai mult cu cît milioane și milioane de concetățeni cred în noi, iar alte sute de milioane încep să simtă că lîngă Dunăre și Carpați fotbalul românesc cucerește poziții solide și din ce în ce mai temeinice. Verdict al adevărului, ce va elibera spiritul multora de prejudecăți ridicole, rămînînd în vastul STADION al țării ca o generație de glorioase amintiri de stimă și respect.

A venit vremea să acționăm uniți și, mai mult decît atît, să credem în șansa acestui demers.

CONSTANTIN TEAȘCA ■

OMUL CARE JOACĂ

Nu ne mai bate nimeni!

Orice întrerupere a sezonului oficial este pentru lumea fotbalului un prilej firesc de a opera că ceea ce va începe curînd va fi pregătit mai bine, înnoindu-se și sub aspectul, atît de dorit, al unor îmbunătățiri organizatorice. Este normal. Jocul distractiv al societății este, de multe ori, și oglinda ei. Calitatea și, mai ales, adevărul folositor al imaginii depind de felul în care este îngrijit și prezentat subiectul ce se privește în ochi și mintea opiniei publice. Ar trebui ca fotbalul — fiind joc — să fie independent de datele reale ale societății. Regulile sale, atît de conservatorist așezate și, deci, greu de schimbat, ar trebui să-i permită o existență proprie, direct proporțională cu posibilitățile sale de a se întreține trăind pe propriile-i picioare.

În toate acestea, puțini înțeleg că fotbalul este jucat și trăiește prin forța umană care încearcă să-și jertfească ceva din propria ființă, în convingerea ipotetică că mica investiție spirituală va fi răsplătită cu beneficii mai mult decît compensatorii. Dar totul e, de prea multe ori, fum măturat de vînt...

Oricum, cît de mult am încerca să credem că fotbalul poate și trebuie să fie independent, datele reale ale existenței sale ne readuc pe pămînt, amintindu-ne că și pentru el este criză. Astfel, Liverpol cîștigă sînul trecut campionatul Angliei, dar îi mai lipsesc 2 000 de spectatori de meci pentru a-și acoperi cheltuielile... Italia aruncă pe tapet afacerea „totonerro", redevine pentru moment „mama justiție" în ochii lumii, dar o întoarce foarte repede, absolvind acuzații de incidența legii penale și făcînd din statuile jurisprudenței romane mici umbre căzute în desuetudine. Am dat numai două exemple (aveam mult mai multe), dar ele sînt exemplificatoare pentru că sînt de ordine bugetară, de... „ordine-n" dezordine.

Încercînd să gîndesc ceva în acest sens referitor la fotbalul nostru, simt că va trebui să sufăr din nou, intrînd în amănunte. Cu toții știm de ce suferă pacientul numit fotbal românesc. Acum, parcă se află într-o stare acceptabilă, medicamentul Anglia ajutîndu-l într-un moment dificil. Dar boala este boală... Noi trebuie să lăsăm fotbalul să se administreze singur pentru că numai astfel poate deveni sănătos și adevărat. Cei care, aparent, îl poartă de grijă, ocupîndu-i funcțiile de ajutorare, mai mult se vindecă sau se „vitaminizează" pe el. Fotbalul nu trebuie tratat și privit ca o refacere gonorală a celor care sînt pe lîngă el. Dacă este întreținut și organizat adevărat, el este capabil să-i mulțumească onest pe toți aceia care îi trăiesc evenimentele. Să nu-i subjugăm micilor noastre porniri, să-l servim cu credință, să-l ajutăm ca, sub protecția și prin munca noastră, să crească singur.

Soluția este simplă. Fiind puternic, lăsați-l să se administreze singur, ajungînd să se ordonezc prin prețul muncii sale — acela al autogestiunii. Era să uit, o ultimă soluție de încurajare i-a oferit-o, de curînd, o versificație cu tentă de ajutor în toate a muzicii noastre ușoare. Melodia grupului „Cîntați cu noi", aparținînd compozitorului George Grigoriu, dedicată echipei naționale și prezentată ca piatră filozofică a fotbalului nostru pentru noul sezon, mi se pare revelatoare prin felul în care se crede că jocul acesta poate să ne aducă succese. Iată : „România, haide România ! / Înainte, șut și gol / România, haide România ! / Învingători să fim !.." Urmează ceva cam în același sens, după care finalul pliduitor în rezolvări : „Haideți mai băieți / Înainte mai băieți... / 1—2—3 — șut și gol / România, haide România ! / 1—2—3 șut... gol !...".

Avînd asemenea soluții dezinteresate, cred că în afară de noi înșine nu ne mai poate bate de acum înainte nimeni.

CORNEL DINU ■

Scurt, foarte scurt

Sărind 2,15 la Vilnius, în cadrul Cupei U.R.S.S., Sorin Matei s-a clasat al doilea. Performanța e cu atît mai notabilă cu cît atletul nostru a fost singurul junior din cei 19 concurenți ai probei. ● Aflată, după cum se știe, în turneu în America de Sud, națională de tineret are ca antrenori pe Cornel Drăgușin și Viorel Kraus ?! În promovarea ultimului a decis, se pare, faptul că el a antrenat în sezonul trecut pe ROVA Roșiori, locul 15 în divizia B ? ! ● Juniorii clujeni au dobîndit 15 titluri de campioni în patinaj viteză, ca o dovadă că antrenorii Mihai și Horia Timiș au muncit serios și frățește. ● Tirul românesc a dat, săptămîna trecută 2 noi campioni balcanici, ambii pe distanța de 10 metri. Romulus Nicolescu a cîștigat la pușcă seniori, iar Mihai Dragomirescu la pistol juniori. ● Plecată spre Italia, echipa de fotbal Dinamo n-a ajuns nici pînă la Pitești ? ! La kilometrul 39, pe autostradă, autobuzul care-i purta pe Dinu și compania spre Ferrara și Pisa a intrat într-un camion cu pepsi, avariindu-se. Jucătorii s-au ales doar cu o sperietură. În schimb, incidentul e o nouă dovadă că fotbaliștii noștri nu fac casă bună cu băutura numită pepsi. ● Aducem aminte federației de fotbal că a rămas datoare opiniei publice cu cîteva răspunsuri. Ne interesează, în mod special, ce sancțiune i-a fost dată arbitrului Gheorghe Ispas din Constanța, autorul „cacialmalei" numărul 1 a sezonului. Chiar dacă a nins afară, grosolana acțiune a lui Ispas, care a mistificat rezultatul partidei Steaua — „U" Cluj-Napoca, nu poate rămîne nepedepsită. ● Cîștigînd la bîrnă, gimnasta română Ecaterina Szabo a ocupat un meritoriu loc 3 la individual compus în concursul internațional de la Los Angeles. ● Reputat comentator sportiv și redactor șef al ziarului parizian „l'Equipe", Henri Garcia e de părere că „ascensiunea echipei României este un cîștig pentru rugbyul mondial". De acord. ● Arbitrul de hochei Ștefan Enciu confundă tot mai des patinoarul cu mahalalele de altădată. El și-a injurat, în gura mare, cîțiva colegi, pe Constantin Ștefănescu și, recent, pe Gheorghe Mureșanu, l-a lovit cu pumnul pe Radu Dobrescu și l-a bruscat, în mai multe rînduri, pe Ion Florescu, vicepreședintele Colegiului de arbitri, dar federația s-a făcut, de fiecare dată, că plouă ? ! Ziarul „Sportul", vezi nota intitulată „Un arbitru care s-a eliminat singur", și revista „Săptămîna" au criticat aspru abaterile lui Ștefan Enciu, dar acesta a continuat să arbitreze și, firește, să injure ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat ? ! Tăcerea federației e cel puțin suspectă. Așteptăm un răspuns grabnic și lămuritor. Vom reveni. ● În ziarul județean „Viața nouă" apare, de cîteva săptămîni, un interesant și documentat serial, „File din istoria sportului gălățean". Primele fragmente s-au numit „Așa a apărut boxul", „Gloria C.F.R., cea dintîi asociație muncitorească" etc. ● Reamintim pe această cale colegilor de la ziarul „Sportul" că regula după care între subiect și predicat nu se pune virgulă continuă să rămînă în vigoare. Asta apropo de titlul, vezi ziarul de marți, „Greul, abia acum începe". În materie de gramatică, pentru unii pare să fi început mai demult. ● Întrecerile diviziei B de hochei au fost cîștigate, anul acesta, de echipa C'lubului sportiv școlar din Odorheiu Secuiesc. Victoria băieților din Odorheiu s-a dovedit pe gheața noului patinoar artificial din Sfîntu Gheorghe. ● Citim din săptămînalul „Orizont", care apare la Timișoara : „...am așteptat cu interes un interviu cu Marcel Răducanu, socotit cel mai bun fotbalist din '80 (el însuși recunoștea că e nepot de-al lui Dobrin !); ei bine, cu excepția fazei marelui gol din meciul cu Anglia, reportajul a fost ratat, pentru simplul motiv că cei doi interlocutori n-aveau ce să-și spună ; cu „cel mai bun fotbalist", doclar că am văzut „cel mai prost interviu". Păcat de talentul lui Marcel Răducanu și de pretențiile celulalt", Păcat, zicem noi, mai ales de primul. Copleșit de răutățile și bîlgueliile lui Sorin Sătmari, Marcel n-a putut, săracul, s-o scoată la capăt. ● Transferat de la Alexandria la Pitești, tînărul jucător pare să își satisfacă, în prezent, stagiul militar în Capitală. ● Aflăm că antrenorul Ion Ionescu a fost demis de la conducerea tehnică a Rapidului. În timp ce echipa se găsea în pregătiri la Poiana Brașov, Ion Ionescu locuia cu familia la alt hotel, venind la ședințele de antrenament ca musafir ? ! Sesizată, conducerea secției și a clubului a făcut un control inopinat, constatînd și alte nereguli. Se vorbește tot mai insistent despre reîntoarcerea lui Ion Motroc în Giulești, acesta urmînd să colaboreze cu o altă fostă glorie a Rapidului, Nichi Dumitriu.

Flacăra Redacția București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache Nelu Ionescu) — 2558 2566 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Gora) — 2566 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 2560 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 2566 ; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus) — 2559 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 2600 ; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 2130 ; Sector fotoreportaj — 2528 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 2123, 2563, 2072 ; Administrație 17 78 92 și 17 60 10 — interior 2124 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 2128) ; redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136-137, telex : 1 1226, București strada 13 Decembrie. Paginatori : Stăncescu Ion, Dan Marcu și Popa Eugen.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

7
ANUL XXX (1340)
12 FEBRUARIE 1981
Flacăra

GIURGIU
Un județ care se naște...

Febra vieții, în aceste zile, la Giurgiu, este una de război și de pace în același timp. Război în sensul bun : bagajele instituțiilor sosesc masiv din Capitală, se caută clădiri (căci spațiile pun mari probleme), la Comitetul județean de partid și Consiliul popular județean e o mișcare susținută, se identifică birouri, se instalează telefoane, se fac cunoștință cu geografii locale noi, la toate acestea adăugîndu-se faptul esențial : zeci, sute de oameni se mută. Unii convinși total, citindu-li-se pe fețe energia, entuziasmul, hotărîrea de a revoluționa o lume, oci, în margine de Dunăre ; alții cu neliniști, cu zbateri sufletești după Ilfovul în care erau, de fapt, bucureșteni get-beget, privind „județul" mai mult prin comodele ferestre-binocluri ale birourilor de pe Bulevardul Bălcescu și făcîndu-și aprovizionarea la „Unic".

„Războiul" despre care vorbesc se topește însă într-o mare de pace : aceea a orașului (peste 32 000 de locuitori) și a județului însuși (380 000 de oameni), fericit că a redevenit... județ. Fostul San Giorgio, întemeiat de navigatori genovezi, fosta cetate a lui Mircea, menționată documentar din 1403, orașul care a primit în 1869 primul capăt de cale ferată ce pornea de la București, e bucuros să redevină capitală pentru fosta Vlașca, rămasă pînă azi ca un fior de bucurie în inima celor ce au locuit din străvechime aceste întinderi de vegetație și soare, hotărnicite la sud de volbura marelui fluviu.

(Continuare în pagina 13)

EUGEN FLORESCU ■

Platforma I.C.M.U. GIURGIU – un portret al sudorului Ionescu Cuiu
Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

„VICTORIE"
Sculptură de PAVEL BUCUR ■

★

Din expoziția personală deschisă la Galeriile „Orizont"

Nunta luminii

Oriunde se-ntîmplă în iarnă un gînd
la ora de cîntec să-și strige popasul,
să simți că se-aude în trecere pasul
deasupra zăpezii în zări luminînd.

Și astfel mai trec așteptările noastre
peste cuvinte rostind adevăr,
tresari cînd te cheamă cîmpiile-albastre
țăranule tînăr în țărm roditor

E ziuă prin lucruri și noapte afară
o stea se desprinde din somnu-i de lut
cocoșii mai strigă din Steaua Polară
o nuntă-a luminii în grîul tăcut...

MARIAN RAICU ■

Neobosita savantă, profesoara *ANA ASLAN*, conduce cu experiența și înțelepciunea ce i-o dau viața sa de excepție, cu o capacitate intelectuală remarcabilă și cu o dăruire rară programul de continuă afirmare a gerontologiei românești. Unul din sediile activității sale este complexul „Flora" pe care-l prezentăm azi în reportajul din pag. 7.

Prof. dr. A. Aslan

● Pămîntul — cum păstrăm, cum sporim această avuție națională (pag. 5) ● „O societate modernă fără hîrtie nu e de conceput" (pag. 6) ● Homeopatia în preocupările Ministerului Sănătății (pag. 9) ● „Tot ceea ce lucrez e o consecință a mediului în care m-am dezvoltat aici, în România" (pag. 10) ● Atelier : MIHAI BANDAC (pag. 15) ● Aproponturi, o nouă rubrică susținută de Gheorghe Tomozei (pag. 17) ● „Biftecul verde", de Al. Pintea (pag. 22) ● Un drum prin muzeu, de Adrian Păunescu (pag. 23)

Tipizarea produselor industriale, o vastă și înțeleaptă acțiune legată indisolubil de deziderateie și obiectivele actualului cincinal

În cursul dimineții de miercuri, 4 februarie, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a examinat, împreună cu cadre de conducere din ministere economice și alte organe centrale, cu specialiști din unități de cercetare și proiectare — în cadrul unei expoziții amenajate la Complexul expozițional din Piața Scînteii — stadiul acțiunii de tipizare a produselor industriale. În această vizită de lucru, secretarul general al partidului nostru a fost însoțit de tovarășa **Elena Ceaușescu**, tovarășii, **Ilie Verdeț, Iosif Banc, Lina Ciobanu, Nicolae Constantin, Ion Dincă, Janos Fazekas, Gheorghe Oprea, Ion Pățan, Nicolae Giosan, Ion Ioniță, Ion Ursu, Richard Winter.**

Problemă de importanță majoră în actualul stadiu de dezvoltare complexă a patriei socialiste, tipizarea produselor industriale a cunoscut și cunoaște în continuare, pe baza indicațiilor și recomandărilor nemijlocite formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, o organizare unitară pe întreaga economie, acțiune prin care se urmărește reducerea la strictul necesar a numărului de tipuri de bază, tipodimensiuni, subansamble, mașini, instalații și utilaje, precum și extinderea posibilităților de utilizare multiplă a reperelor, pieselor și ansamblelor componente.

Activitatea de tipizare și standardizare se desfășoară sub directa îndrumare a tovarășei acad. dr. ing. **Elena Ceaușescu**, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, care conduce nemijlocit comisia de partid și de stat desemnată să ofere soluții eficiente pentru creșterea nivelului tehnic și calitativ al producției, pentru superioara valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei.

Rezultatele activității de tipizare, obținute pe întreaga economie în această primă etapă, au fost înfățișate de către tovarășul **Gheorghe Oprea**, prim vicepremier-ministru al guvernului, care a arătat că în cadrul acestei acțiuni, aflată în curs de desfășurare, au fost analizate peste un milion de produse și mai mult de 20 000 standarde de stat și norme tehnice pe ramură, sau ceea ce însumează, la nivelul anului 1981, o producție marfă în valoare de 432 miliarde lei în principalele ramuri industriale.

Apreciind munca desfășurată de colectivele de specialiști, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a atras, în același timp, atenția că procesul de reducere a tipodimensiunilor nu reflectă încă posibilitățile existente în acest domeniu și a cerut să fie continuate studiile, să fie elaborate soluții constructive și tehnologice noi.

Amplul dialog de lucru a cuprins, de asemenea, și problemele legate de importul de produse industriale, precum și examinarea pe ramuri industriale de bază a rezultatelor tipizării și soluțiilor adoptate. În cadrul acestui fructuos colocviu, consacrat sub raport teoretic și practic adoptării celor mai înțelepte și rentabile soluții tehnice și științifice, unei permanente înnoiri, au fost formulate indicații și recomandări dintre cele mai importante pentru destinul economiei naționale. Secretarul general al partidului nostru s-a referit pe rînd, indicînd și soluții concrete sau de principiu la modul în care se desfășoară producțiile de rulmenți, mașini-unelte, pompe, armături, nave, autovehicule, utilaje tehnologice. Au fost examinate aspecte ale tipizării utilajelor energetice, au fost analizate sistemele mecanizate folosite cu succes în construcția de tuneluri de căi ferate.

O atenție deosebită a fost acordată rezultatelor dobîndite în tipizarea mașinilor agricole. S-a remarcat că numărul acestora este încă mare și că ar fi necesar să se conceapă o sistemă de mașini de bază, care, prin completarea cu echipamente, să poată executa o gamă cît mai largă de lucrări agricole.

Analiza stadiului tipizării a cuprins în continuare domeniul aparaturii și mijloacelor de automatizare, sectorul industriei metalurgice, unde s-a insistat asupra necesității ridicării gradului de competitivitate a produselor și a valorificării mai largi a materiilor prime indigene.

În legătură cu un alt mare și important sector al economiei naționale, industria chimică, convorbirile au evidențiat deopotrivă atît remarcabilele succese obținute, cît și rezervele care mai există în direcția reducerii numărului de tipuri de bază și sortotipodimensiuni la produse din cauciuc, mase plastice, uleiuri minerale etc. Secretarul general al partidului a ținut să remarce, între altele, că nu este economic și eficient ca industria chimică să realizeze orice colorant, precizînd că unele produse solicitate în cantități mici, îndeosebi de industria ușoară, să fie fabricate de către aceasta.

Au fost înfățișate, în continuare, rezultatele în tipizarea unor grupe și subgrupe de produse din industria ușoară, precum și cele obținute în economia forestieră.

În încheierea vizitei, secretarul general al partidului a solicitat ministerelor, departamentelor, centralelor industriale, institutelor de cercetare și proiectare, specialiștilor să acționeze cu și mai multă energie pentru continuarea tipizării produselor, astfel ca prin această amplă acțiune, legată indisolubil de programul vastelor construcții și înfăptuiri ale prezentului cincinal, să se realizeze substanțiale reduceri de materii prime și materiale, de energie și combustibili, să se asigure într-o măsură apreciabil mai mare creșterea eficienței economice, folosirea optimă a capacităților de producție, sporirea productivității muncii, ridicarea stachetei calitative în principalele compartimente ale industriei naționale.

LIVIU MAIOR ■

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, marți, 10 februarie, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. La ședință s-a analizat modul de îndeplinire a prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială pe luna ianuarie 1981, apreciindu-se rezultatele pozitive înregistrate în creșterea producției industriale, în sporirea productivității muncii și ridicarea calității produselor, în realizarea unor obiective economice importante prevăzute în planul de stat pentru anul în curs. După cum se subliniază în comunicatul ședinței, succesele obținute oglindesc hotărîrea cu care toți oamenii muncii au trecut, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, la înfăptuirea prevederilor noului cincinal, a obiectivelor stabilite de cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român. În același timp, Comitetul Politic Executiv a indicat forurilor de resort să ia măsuri ferme și operative pentru recuperarea rămînerilor în urmă la producția fizică și marfă, pentru lichidarea tuturor restanțelor și îndeplinirea integrală a planului. S-a cerut să se acționeze pentru asigurarea bunei aprovizionări tehnico-materiale a tuturor întreprinderilor, folosind în mod judicios baza stabilită în acest sens prin planul de stat, acționînd în continuare pentru reducerea consumurilor de materii prime și materiale, pentru valorificarea superioară cu maximum de randament a acestora, pentru găsirea de soluții în vederea înlocuirii materialelor deficitare.

În cadrul ședinței de marți, Comitetul Politic Executiv a trasat sarcina să se ia toate măsurile necesare și să se intensifice eforturile pentru înfăptuirea unor obiective de cea mai mare importanță, cum sînt : folosirea integrală a capacităților de producție de care dispune economia noastră națională, pentru ridicarea indicelui de folosire a utilajelor în toate ramurile industriei, pentru realizarea în cele mai bune condiții și la timp a reparațiilor capitale și curente și buna folosire a tuturor instalațiilor ; îmbunătățirea în continuare a activității de realizare a planului de investiții și, în acest scop, întărirea disciplinei în activitatea de construcții, perfecționarea organizării muncii, astfel încît obiectivele aflate în lucru să intre cît mai curînd în producție și să se atingă în cel mai scurt timp parametrii proiectați ; buna organizare a activității în transporturi, asigurarea bunei funcționări a noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești și autogestiunii în toate unitățile de producție, în care scop fiecare întreprindere trebuie să-și dimensioneze în mod riguros cheltuielile în raport cu producția realizată ; efectuarea la timp a tuturor lucrărilor de reparare a tractoarelor și mașinilor agricole, astfel încît întregul parc să fie în stare de funcționare pînă la începerea lucrărilor din campania de primăvară ; îndeplinirea integrală a planului la export.

În urma analizei efectuate, Comitetul Politic Executiv a apreciat că dispunem atît de capacitățile de producție necesare, cît și de mijloacele materiale și de forța de muncă necesară pentru a realiza în cele mai bune condiții prevederile planului pe anul 1981, în toate domeniile. Punerea în valoare a mijloacelor și posibilităților de care dispunem necesită o mai puternică concentrare a tuturor forțelor din economie, o îmbunătățire a activității ministerelor, centralelor și întreprinderilor, aplicarea fermă în viață a legilor statului și hotărîrilor partidului.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat, în cadrul ședinței, o informare cu privire la vizita de prietenie pe care au efectuat-o la începutul lunii februarie în țara noastră tovarășul Țvietin Miatovici, președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, împreună cu tovarășii Stane Dolanț, membru al Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, și Iosip Vrhovec, secretar federal pentru afacerile externe al R.S.F. Iugoslavia. Comitetul Politic Executiv a aprobat întru totul și a dat o înaltă apreciere rezultatelor fructuoase ale noului dialog româno-iugoslav la nivel înalt, care se înscrie organic pe linia unei fertile tradiții întemeiate prin contactele frecvente dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito. În comunicatul ședinței Comitetului Politic Executiv se subliniază că recentele convorbiri oficiale româno-iugoslave, desfășurate într-o atmosferă de caldă prietenie, de încredere și înțelegere mutuală, au pus în evidență faptul că relațiile dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, dintre România și Iugoslavia se dezvoltă cu succes, în toate domeniile, în spiritul documentelor adoptate în comun, pe baza principiilor respectării, independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. A fost subliniată importanța reafirmării dorinței celor două țări de a amplifica și intensifica dialogul politic, conlucrarea pe multiple planuri, oe a promova colaborarea atît pe plan bilateral, cît și pe plan internațional.

În cadrul aceleiași ședințe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a informat despre vizita oficială de prietenie pe care a efectuat-o în țara noastră, între 5 și 7 februarie, tovarășul Hafez Al-Assad, secretar general al Partidului Baas Arab Socialist, președintele Republicii Arabe Siriene. Comitetul Politic Executiv și-a manifestat deplina aprobare și a dat o deosebită apreciere rezultatelor bogate ale convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hafez Al-Assad. S-a relevat că noul dialog româno-sirian la nivel înalt, desfășurat într-o atmosferă cordială, prietenească, de stimă și înțelegere reciprocă, s-a înscris ca o nouă și remarcabilă contribuție la evoluția ascendentă a relațiilor bilaterale. A fost scoasă în relief însemnătatea înțelegerilor convenite pentru extinderea în ritm susținut a colaborării dintre cele două țări în producția industrială, agricolă și în transporturi, identificarea de noi obiective de cooperare. Comitetul Politic Executiv a relevat, totodată, semnificația măsurilor stabilite cu privire la întărirea conlucrării dintre Partidul Comunist Român și Partidul Baas Arab Socialist, hotărîrea de a amplifica legăturile pe tărîmul științei, învățămîntului, culturii și al altor sectoare de activitate.

Perspective ample pentru dezvoltarea raporturilor de fructuoasă cooperare dintre România și Siria

La invitația secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Baas Arab Socialist, președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad, a efectuat o vizită oficială de prietenie în Republica Socialistă România, între 5 și 7 februarie 1981.

Secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și secretarul general al Partidului Baas Arab Socialist, președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad, au avut convorbiri oficiale la care au participat, din partea română, tovarășii Gheorghe Oprea, prim viceprim-ministru al guvernului, Nicolae Constantin, viceprim-ministru, președintele Comitetului de Stat al Planificării, Ștefan Andrei, ministrul afacerilor externe, Marin Rădoi, adjunct al ministrului educației și învățământului, Vasile Pungan, ministru secretar de stat, consilier al secretarului general al partidului și președintelui republicii, Alexandru Mărgăritescu, ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Silviu Curticeanu, secretar prezidențial și al Consiliului de Stat, Gheorghe Dolgu, adjunct al ministrului afacerilor externe, Grigore Comartin, ambasadorul Republicii Socialiste România la Damasc. Din partea siriană, la convorbiri au luat parte Abdel Halim Khaddam, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministrul afacerilor externe, Abdel Kader Kaddoura, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Wahib Tanous, șeful Biroului Învățământ superior și cercetării științifice, Fayez Ismail, membru al Comandamentului Central al Frontului Național Progresist, Selim Yassin, ministru de stat pentru probleme de planificare, Zouheir Ghazal, secretar general al Președinției Republicii, Nasser Kaddour, ministru adjunct al afacerilor externe, Joseph Raad, însărcinatul cu afaceri ad-interim al Siriei la București.

La încheierea vizitei, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și secretarul general al Partidului Baas Arab Socialist, președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad, au semnat Declarația comună. Au fost, de asemenea, semnate Protocolul de cooperare economică, științifică și tehnică, Protocolul de schimburi comerciale pentru anul 1981 și Protocolul de aplicare a acordului de cooperare culturală pentru perioada 1981—1983.

★

Legăturile de strînsă prietenie și colaborare rodnică dintre România și Siria au cunoscut, mai ales în ultimii ani, o dezvoltare continuă, susținută. Acest curs ascendent a fost jalonat de numeroase întîlniri româno-siriene la cel mai înalt nivel : din 1974 și pînă în prezent președinții Nicolae Ceaușescu și Hafez Al-Assad s-au întîlnit de 8 ori. Recentul dialog la nivel înalt româno-sirian este menit să confere noi dimensiuni relațiilor dintre partidele, țările și popoarele noastre.

După cum se subliniază în Declarația comună, baza trainică a evoluției pozitive a raporturilor dintre România și Siria o constituie respectarea consecventă și aplicarea riguroasă a principiilor independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, respectării dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî în mod liber calea dezvoltării lui, fără nici un fel de amestec din afară.

Evidențiind rezultatele conlucrării rodnice româno-siriene, pe multiple planuri, convorbirile dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Hafez Al-Assad au scos în evidență realizarea cu succes a acordurilor convenite cu ocazia precedentelor întîlniri la nivel înalt de la București și Damasc, a celorlalte documente încheiate între România și Siria și au reliefat semnificația deosebită și actualitatea permanentă a principiilor, obiectivelor și a celorlalte prevederi înscrise în Declarația solemnă comună semnată la București în 1974.

În acest cadru, cei doi președinți și-au exprimat satisfacția față de cursul ascendent al schimburilor comerciale, precum și în legătură cu rezultatele deosebite obținute în domeniul cooperării în producție, materializate în construirea rafinăriei de la Banias, a fabricii de superfosfați de la Homs, a fabricii de ciment de la Sheick Said și a altor obiective, mărturie a eforturilor rodnice depuse în comun de muncitorii și specialiștii din cele două țări. Au fost evidențiate, de asemenea, rezultatele pozitive obținute, pe linia cooperării româno-siriene, și în alte domenii de activitate.

Firește, rezultatele bune de pînă acum constituie o bază solidă pentru dezvoltarea cooperării dintre România și Siria în viitor. În legătură cu aceasta, Declarația comună menționează că în cursul convorbirilor a fost scoasă în relief necesitatea dezvoltării în continuare, în ritm susținut, a conlucrării dintre cele două țări în producția industrială, agricolă și în transporturi, identificarea de noi obiective de cooperare, îndeosebi în domeniul industriei chimice și petrochimice, și a fabricației de tractoare și de mijloace de transport rutier. S-a exprimat, totodată, dorința de a menține în continuare un nivel ridicat al cooperării în domeniile culturii, educației și al pregătirii de cadre, pentru a contribui astfel la mai buna cunoaștere reciprocă și apropiere dintre popoarele român și sirian. Preocupării pentru dezvoltarea tot mai largă și mai intensă a conlucrării româno-siriene i-a dat glas președintele Nicolae Ceaușescu în toastul rostit la dineul dat în cinstea înaltului oaspete : „În ultimii cinci ani schimburile economice dintre țările noastre au crescut de aproape cinci ori. Pe această bază dorim ca, în cursul acestei vizite, să găsim noi căi și modalități de a întări colaborarea multilaterală româno-siriană — așezată ferm pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — în interesul ambelor noastre popoare, al cauzei generale a păcii și destinderii internaționale. Considerăm că sînt încă largi posibilități de a dezvolta și adînci cooperarea noastră — îndeosebi în domeniul industriei extractive, petrochimiei, îngrășămintelor chimice, cimentului, construcțiilor de mașini, al agriculturii și în alte domenii — în scopul valorificării mai bune a resurselor noastre naționale, al accelerării progresului economic și social al celor două țări". În același sens se pronunță și președintele Hafez Al-Assad : „Sîntem deosebit de satisfăcuți să constatăm că relațiile de prietenie și colaborare dintre Republica Arabă Siriană și Republica Socialistă România s-au dezvoltat și înflorit în ultimii cîțiva ani, devenind exemplu bun de relații existente între state, clădite pe stimă, egalitate și interes reciproc... Sînt pe deplin convins că vizita noastră și noile discuții cu președintele Ceaușescu și alți responsabili români vor constitui un nou impuls pentru dezvoltarea relațiilor dintre Siria și România, pentru o mai amplă dezvoltare și înflorire a acestora".

În cadrul convorbirilor la nivel înalt româno-siriene un loc însemnat l-au ocupat problemele internaționale. Constatînd cu îngrijorare creșterea agravării situației internaționale și pornind de la faptul că cea mai mare parte a omenirii, însuflețită de năzuința de nestăvilit pentru asigurarea libertății și independenței țărilor și popoarelor, se opune cu hotărîre politicii de forță și sporirii încordării în relațiile dintre state, președinții Nicolae Ceaușescu și Hafez Al-Assad au subliniat necesitatea de a se acționa într-un spirit de înaltă responsabilitate pentru a se pune capăt stărilor de tensiune din lume, ceea ce corespunde intereselor tuturor popoarelor, necesității reluării politicii de pace, destindere și colaborare internațională. O atenție deosebită a fost acordată situației din Orientul Mijlociu. Abordînd această problemă în lumina ultimelor evoluții și evenimente din regiune, a fost reliefată necesitatea instaurării unei păci globale, trainice, juste, în această regiune a globului. Și cu acest prilej a fost reafirmată poziția consecventă a țării noastre în ceea ce privește căile concrete care să conducă la o asemenea reglementare și anume, retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, afirmarea drepturilor legitime ale poporului palestinian — inclusiv constituirea unui stat propriu independent — ca aspect central al întregului conflict, asigurarea dezvoltării libere și suverane a tuturor statelor din zonă. Au fost abordate, de asemenea, probleme cum sînt : asigurarea păcii și securității în Europa, lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale, înfăptuirea dezarmării și altele.

Expresie a orientării statornice, permanent validată de fapte, a politicii externe a partidului și statului nostru de continuă întărire și dezvoltare a prieteniei cu toate statele lumii — și, în acest cadru, cu țările arabe, față de a căror luptă pentru consolidarea independenței și apărarea drepturilor lor legitime, pentru pace, progres și bunăstare țara noastră își manifestă simpatia și sprijinul — noul dialog româno-sirian la nivel înalt reprezintă o importantă contribuție și dă un nou impuls extinderii relațiilor prietenești și colaborării dintre cele două țări pe plan bilateral și în viața internațională, ceea ce corespunde pe deplin intereselor poporului român și poporului sirian, cauzei păcii, securității și colaborării în Europa, în Orientul Mijlociu și în întreaga lume.

ION DUMBRAVĂ

Consfătuirea pe țară a reprezentanților controlului oamenilor muncii

Exigență, promptitudine, eficiență

Sub egida Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, în zilele de 5 și 6 februarie s-au desfășurat în Capitală lucrările celei de-a II-a Consfătuiri pe țară a reprezentanților controlului oamenilor muncii. Consfătuirea, eveniment important în viața social-politică a țării, a ilustrat în mod elocvent preocupările Partidului Comunist Român, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru dezvoltarea continuă a cadrului de manifestare a democratismului orînduirii noastre socialiste, prin asigurarea unei participări tot mai largi a oamenilor muncii la conducerea societății, la aplicarea în viață a principiilor autoconducerii și autogestiunii socialiste. Actuala consfătuire pe țară, organizată la scurt timp după consfătuirile comunale, orășenești, municipale și județene, a reprezentat o veritabilă tribună a democrației noastre socialiste.

Consfătuirea a reunit peste 1 000 de participanți — muncitori, maiștri, tehnicieni și ingineri, țărani, alți oameni ai muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — responsabili și membri ai echipelor de control, reprezentanți ai conducerilor unor unități economice și social-culturale, președinți ai comisiilor județene de coordonare și îndrumare a activității de control al oamenilor muncii, reprezentanți ai controlului de specialitate al statului, precum și invitați din partea unor ministere și organe centrale.

La deschiderea lucrărilor au participat tovarășii **Iosif Banc**, președintele Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, **Cornelia Filipaș**, viceprim-ministru al guvernului, membru al Biroului Executiv al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, **Ana Mureșan**, președinta Consiliului Național al Femeilor, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, **Tamara Dobrin**, președinte executiv al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, **Iosif Ugiar**, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, **Mihai Burcă**, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, **Constantin Arseni**, președintele Comitetului Central al Organizației Democrației și Unității Socialiste, precum și reprezentanți ai consiliilor locale ale Frontului Democrației și Unității Socialiste, ai comitetelor Organizației Democrației și Unității Socialiste, ai organizațiilor de masă și obștești.

Lucrările, ce s-au desfășurat timp de două zile, în plen și pe comisii, au fost deschise de tovarășul **Gheorghe Petrescu**, vicepreședinte al Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, președintele Comisiei Centrale a Controlului Oamenilor Muncii.

Conferința a dezbătut modul în care s-au înfăptuit orientările și indicațiile cuprinse în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la prima consfătuire pe țară, a generalizat experiența pozitivă obținută în antrenarea celor mai largi categorii de oameni ai muncii la efectuarea controlului asupra unor importante sectoare ale activității economico-sociale și a adoptat măsuri menite să contribuie la creșterea continuă a rolului controlului oamenilor muncii ca formă de manifestare a democrației noastre socialiste.

În raportul cu privire la organizarea și exercitarea controlului oamenilor muncii s-a arătat că în perioada care a trecut de la prima consfătuire, România a parcurs o etapă hotărîtoare în procesul de făurire a societății socialiste multilateral

dezvoltate. Prin aplicarea cu succes a hotărîrilor Congresului al XI-lea al P.C.R., a Directivelor Conferinței Naționale a partidului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R., a orientărilor și indicațiilor de mare preț ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, poporul nostru, prin munca sa plină de abnegație, a determinat importante salturi de ordin cantitativ și calitativ în toate sectoarele de activitate. O contribuție însemnată la obținerea acestor realizări au adus-o Frontul Democrației și Unității Socialiste, organizațiile sale, celelalte organizații de masă și obștești componente, care, sub conducerea partidului, au mobilizat marele largi ale oamenilor muncii, cetățenii, la punerea în valoare cu eficiență sporită a tuturor resurselor materiale și umane ale societății.

În cadrul dezbaterilor, participanții și-au manifestat acordul deplin față de orientările și indicațiile cuprinse în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la plenarele C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie și 16—17 decembrie 1980 cu privire la creșterea eficienței și calității în întreaga sferă a vieții economico-sociale, au evidențiat hotărîrea de a acționa cu fermitate pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului, a sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. pentru actuala etapă de dezvoltare a patriei noastre.

Dezbaterile au scos în evidență prestigiul, demnitatea și aprecierea de care se bucură astăzi în lume patria noastră, ca rezultat al promovării cu fermitate a principiilor independenței și suveranității naționale, ale egalității în drepturi și respectului reciproc, ale echității și justiției.

În cadrul dezbaterilor s-a subliniat contribuția din ce în ce mai mare pe care o au echipele de control al oamenilor muncii în perfecționarea activității sociale și economice, a stilului și metodelor de muncă ale colectivelor din unitățile controlate, prin înlăturarea deficiențelor și lipsurilor constatate. S-a relevat caracterul preventiv pe care l-a avut și trebuie să-l aibă în continuare controlul oamenilor muncii. Ca urmare a implicării echipelor de control în acțiunile ce urmăresc economisirea energiei, materiilor prime și materialelor, s-a reușit încetățenirea unui autentic spirit gospodăresc.

Pe întreaga durată a lucrărilor Consfătuirii pe țară a reprezentanților controlului oamenilor muncii vorbitorii au analizat, în spirit critic și autocritic, activitatea desfășurată de echipele de control muncitoresc, modul în care au fost aplicate indicațiile secretarului general al partidului privind calitatea controalelor efectuate, creșterea eficienței economice și social-educative a controlului oamenilor muncii. Vorbitorii au relevat largul caracter de lucru al consfătuirii, care a prilejuit un util schimb de experiență, angajîndu-se să-și aducă o contribuție sporită la înfăptuirea, sub semnul calității și eficienței, a sarcinilor actualului cincinal, la ridicarea nivelului de viață materială și spirituală a poporului.

În cuvîntul său, tovarășul **Ilie Verdeț**, prim-ministru al guvernului, a scos în evidență obiectivele fundamentale ale actualului plan cincinal, perioadă în care se pune un accent deosebit pe factorii intensivi ai creșterii economice, pe asigurarea cu prioritate din țară a bazei proprii de materii prime și combustibili, în scopul realizării obiectivului strategic pe care și l-a propus țara noastră — obținerea pînă la sfîrșitul actualului deceniu a independenței energetice. După ce a subliniat importanța creșterii eficienței activității de control muncitoresc, primul ministru al guvernului a subliniat că este necesar ca opinia publică să înțeleagă cît mai bine că cinstea, principiul eticii și echității socialiste înseamnă, în primul rînd, încadrarea tuturor în regulile de conduită ale societății noastre, că nici un colectiv, nici un sector de activitate, nici un cetățean nu pot să se sustragă de la controlul exercitat de oamenii muncii. Tovarășul Ilie Verdeț a insistat să fie folosite toate mijloacele de educare pentru îndreptarea celor care au tendința să-și asigure existența nu prin muncă, ci prin căi necinstite, să se ia poziție fermă împotriva oricăror încercări de abatere de la normele eticii și echității socialiste.

În continuarea lucrărilor, participanții au aprobat în unanimitate documentele de pe ordinea de zi — Raportul cu privire la organizarea și exercitarea controlului oamenilor muncii, precum și Măsurile în vederea perfecționării controlului oamenilor muncii și sporirii eficienței sale economice și social-educative.

Consfătuirea a adoptat o Chemare adresată tuturor echipelor de control al oamenilor muncii, colectivelor de muncitori, țărani, tehnicieni, tuturor cetățenilor la intensificarea eforturilor pentru realizarea politicii partidului și statului nostru, de dezvoltare continuă economică și socială a patriei, de creștere în ritm susținut a nivelului de trai material și spiritual al tuturor oamenilor muncii.

Într-o atmosferă de puternică însuflețire, de profund respect față de prodigioasa activitate desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și statului, pentru fericirea poporului și ridicarea României socialiste pe culmile cele mai înalte de progres și civilizație, participanții la consfătuire au adoptat, prin vii și îndelungi aplauze, textul scrisorii adresate Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a doua Consfătuire pe țară a reprezentanților controlului oamenilor muncii, prin care, în numele tuturor oamenilor muncii, se angajează să muncească cu pasiune și dăruire revoluționară pentru ridicarea neîncetată a nivelului de trai al poporului, a afirmării și mai puternice a României în lume, ca țară liberă, suverană, independentă, deplin stăpînă pe destinul său socialist și comunist.

PETRE ALEXE ■

Cea mai necesară birocrație din lume

Luptăm împotriva birocrației, a hîrtiilor inutile. Cîte glume nu s-au făcut pe seama acelor funcționari înrăiți care, ca să lucreze „acoperit", trimit și solicită o avalanșă de corespondență, încît în final greutatea hîrtiei consumate fără rost echivalează cu aceea a produsului în jurul căruia s-a desfășurat toată această agitație. În energetica nucleară însă, totul se schimbă, ba chiar se spune — mai puțin în glumă și mai mult în serios — că **un produs nuclear este demn de încredere cînd greutatea documentației depășește greutatea produsului.** Nu este vorba însă de birocrație sau, mai exact, este vorba de cea mai necesară birocrație din lume. Ce se întîmplă cînd construiești o centrală nucleară-electrică ? Introduci într-o instalație complexă utilaje și echipamente pe care ulterior nu le mai poți vedea și care stau acolo, protejate de ziduri groase de beton, pe toată durata de existență a centralei. Despre aceste utilaje trebuie să știi **totul**. Desigur, ele se manipulează prin telemecanică fină, dar nu le vezi, iar în caz de avarie pînă și ultimul detaliu contează. Ni s-a citat astfel, la Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară, un exemplu din literatura străină de specialitate : cînd s-a defectat o turbină, s-a cunoscut chiar și cu care din cele două capete ieșise tubul respectiv din laminor, cu ani înainte — și era important să se știe acest lucru, cînd s-a procedat la remedierea stricăciunii.

Deci totul trebuie consemnat în scris, pentru toate operațiile de control se stabilesc proceduri precise, minuțioase. Iată de ce documentația unei unități nucleare se poate înșirui pe zeci de rafturi !

— Tovarășe inginer Corneliu Popovici, ca șef al Atelierului nr. 2, Asigurarea Calității (QA în limbaj tehnic internațional) din Institutul de reactori energetici nucleari, acționați într-un sector fierbinte. Cît de fierbinte, totuși ? Ce se ascunde în spatele destul de enigmaticelor inițiale QA ?

— Un uriaș efort, răsplătit de certitudini.

— Ce se poate spune concret despre securitatea centralelor nucleare-electrice de azi, deci inclusiv a celcia pe care o construim la Cernavoda ?

— Trebuie relevat un element fundamental, deosebit de încurajator : în prezent funcționează circa **200 reactori nucleari pe glob (pînă în 1985, circa 400) și nu s-a înregistrat nici un accident major.**

— Dar despre incidentul de anul trecut din S.U.A. de la Three Miles Island, soldat dealtfel fără nici o victimă, ce se poate spune ?

— S-a exagerat mult, sub imperiul emoției momentului. S-a aflat și una din cauze, cu aspect anecdotic, dar real, l-am citit într-o revistă de specialitate : operatorul de serviciu era corpolent și nu a observat, din cauza burții, că un indicator semnala blocarea unei vane. Acesta este doar un aspect. Cauza reală constă în aceea că atunci nu s-a aplicat cu scrupulozitate procedura de control prescrisă. Pe tot parcursul exploatării unei centrale nucleare o documentație amănunțită indică operatorilor ce au de făcut, pas cu pas, gest cu gest, nu ai voie să alegi tu, trebuie să te supui unor reguli bine gîndite și îndelung experimentate. Aceasta este cheia securității. În plus, se iau toate măsurile tehnice necesare, majoritatea sistemelor de securitate fiind întreite : or, este practic imposibil să se defecteze în același timp trei sisteme diferite ! Totul depinde însă de conștiința omului, de pregătirea sa profesională. Deci și considerentele de securitate impun o nouă calitate !

STRATEGIA CALITĂȚII

În țara noastră, toți producătorii de echipamente, toate unitățile angajate, într-o formă sau alta, în programul nuclear trebuie să aibă o autorizație nucleară specială, care se acordă doar în baza unor criterii riguroase. De întreaga problemă răspunde Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară prin Inspectoratul de stat pentru controlul activităților nucleare și asigurarea calității nucleare. S-a elaborat, în acest sens, **o adevărată strategie a calității și securității**, concretizată în volumul de norme „Cerințe generale pentru asigurarea calității la reactorii nucleari și centralele nucleare-electrice".

Inginerul Corneliu Popovici dă două exemple din practica noastră pentru a evidenția grija pentru asigurarea calității.

Un specialist care se ocupa de proiectarea clădirii principale a reactorului, avînd de înglobat în fundație repere metalice și de prevăzut goluri, a dat spre proiectare aceste repere unor ateliere speciale. Pentru a avea o evidență clară a modului în care se execută proiectul, a trebuit să întocmească o procedură scrisă în care a detaliat cum va urmări și cum va ține evidența proiectării reperelor respective. Inutil de precizat că nu așa se acționează în proiectarea obișnuită.

Alt exemplu. S-a colaborat cu un laborator de control nedistructiv de la o întreprindere industrială. Acolo se execută controlul cu raze X și ultrasonice al pieselor metalice. Laboratorul avea oameni perfect calificați care acționau — fără greș — pe baza unei experiențe acumulate timp de mai mulți ani. Mare le-a fost surpriza și — de ce să n-o spunem ? — neplăcerea cînd pentru contractul nuclear li s-a cerut să aștearnă pe hîrtie cum execută controlul radiografic, să indice scopul, domeniul de aplicare, documentele de referință etc. Ei spuneau :

— Totdeauna ne-am mulțumit cu proiectul și lucrăm conform cunoștințelor noastre profesionale și instrucțiunilor Inspecției de stat pentru cazane și instalații de ridicat. Niciodată nici un accident. Lă s-a replicat :

— Nu este suficient. **Scrieți :** domeniul, scopul, documentele de referință, responsabilitățile nominale — cine execută cutare operație —, responsabilitățile terților, măsurile preventive, măsuri speciale de asigurare a calității, operațiile respective de prelucrare, totul pas cu pas.

— Acest sistem, doar aparent birocratic — conchide interlocutorul nostru — ușurează Inspecției de stat și celorlalte organe un control strict ; se știe astfel cum și ce trebuie urmărit și, mai presus de toate, se imprimă un plus de responsabilitate și de disciplină pe toată filiera. Întreaga noastră industrie nu va avea decît de cîștigat.

Iată cum și din rațiuni de securitate și de protecție energetică nucleară deschide calea spre o nouă calitate, în primul rînd a omului care concepe, conduce și dă viață centralelor nucleare.

LIONEL NIȚESCU ■

Pămîntul — cum păstrăm, cum sporim această avuție națională

Mii de hectare valorează mai puțin decît un scaun, un birou sau un telefon?

— Așadar, tovarășe doctor inginer Corneliu Răuță, spuneți că pămîntul are și el un „buget de venituri și cheltuieli".

— Altădată, în agricultura tradițională, și-l regla singur. În condițiile agriculturii intensive, ne revine nouă, oamenilor, datoria să echilibrăm acest buget, și e preferabil ca el să fie nu numai echilibrat, ci excedentar.

— Să deducem că valoarea pămîntului nu este înțeleasă uneori într-atît încît să fie respectată această cerință a lui?

— În industrie, de exemplu, dacă faci o mașină și ei îi lipsește o bujie, nu merge. Nenorocirea — sau fericirea — este că în agricultură merge. Merge și fără bujie, uneori și fără o roată, alteori chiar și cînd șoferul mai atinge la volan. Însă, deloc sentimental, pămîntul își cere întotdeauna datoriile, citeodată cu dobîndă.

— Vă pot aduce un exemplu aflat de curînd, despre niște oameni care n-au respectat întocmai indicațiile cartării agrochimice, urmarea fiind că pămîntul lor a devenit mai slab decît al vecinilor „de peste drum". Dar cred că nu v-ar bucura, de vreme ce astfel de lucrări de cartare sînt executate chiar de Institutul de cercetări pentru pedologie și agrochimie, pe care-l conduceți.

— Deși acum nu folosește la nimic, cel puțin ei știau ce-ar fi trebuit să facă. Altfi nu știu deloc.

— Pentru că, îmi spuneați, consiliile de conducere ale unor unități agricole refuză, dintr-o „zgîrcenie" inexplicabilă — și în final dăunătoare — să plătească prețul foarte mic al unor asemenea lucrări.

— Se privează astfel de un instrument esențial de lucru, de o condiție de prim ordin pentru ca ele să poată face, realmente, agricultură intensivă, căci n-ai de unde ști exact cu cît trebuie să reechilibrezi „bugetul" pămîntului dacă mai întîi nu afli, exact, cît s-a cheltuit din el.

— Puteți numi cîteva unități în a căror gîndire și practică agricolă încă n-a pătruns acest adevăr, după cît se pare, elementar?

— Vă pot spune că studiile agrochimice au fost realizate, pînă acum, doar pentru 85 la sută din suprafața arabilă a țării. Or, datorită factorilor naturali, dar și modului de lucru al oamenilor, proceselor de influențare negativă a fertilității terenurilor au determinat, pe însemnate suprafețe, obținerea unor producții scăzute, uneori de 2—4 ori mai mici decît cele realizate în condiții normale. În județul Cluj, de exemplu, pe aproape 80 000 de hectare productiile medii au fost, în 1979, între 550—1 050 kilograme grîu la hectar față de 2 400 cît s-au obținut pe terenurile neafectate, iar la porumb între 950—1 250 față de 2 900. Procese nefavorabile, care diminuează potențialul productiv al solului, înregistrăm în județele Timiș, cam pe jumătate din suprafața arabilă, în Dolj tot pe jumătate, ca și în Bihor, în Vaslui pe două treimi, în Mureș pe 75 la sută, Galați avînd o treime, Harghita 90 la sută, Teleorman 20 la sută. Să continui?

— Nu cred că e nevoie.

— Și totuși, productivitatea naturală a solurilor noastre se situează între 700 și 1 600 kilograme la hectar. Or, producțiile mult mai mari obținute nu înseamnă că, în general, se lucrează bine?

— Desigur.

— De ce să nu lucrăm însă pretutindeni la fel de bine, ba chiar foarte bine, cînd nu numai că nu ne împiedică nimeni, ci, dimpotrivă, ni se cere — pentru că e nevoie — să lucrăm așa? Tocmai de aceea, zic, trebuie să desprindem toate învățămintele din acele exemple care arată **consecințele nefaste ale ignorării problemelor fertilității solului, consecințe materializate în suprafețe întinse de pămînt fertil și foarte fertil degradate parțial sau scoase definitiv din circuitul agricol.** Există și pămînturi moarte, pe care nu mai crește nimic.

— Unde s-a întîmplat asta?

— În județul Brăila, de exemplu, unde au apărut așa-numitele sărături de tip solonet. Firește, cum ziceam, există și cauze naturale, dar faptul se datorează și unor greșeli în munca oamenilor: amenajarea necorespunzătoare a sistemelor de irigații sau incorecta utilizare a lor.

— Ce s-a petrecut, de fapt?

— S-a ridicat pînza de apă freatică și odată cu apa s-au ridicat și sărurile. În fond, asta e tot. Dar nu e puțin.

— Am fost, în urmă cu cîteva zile, în comuna Dragalina. Și acolo, în inima Bărăganului, s-a înălțat apa freatică. Au apărut lacuri, de sute de hectare, care nu mai seacă nici în toiul verii. Ca și lizurile din pivnițele caselor, dealtfel. În satul aparținător Brîncoveni, unde cimitirul a fost mutat într-un loc mai înalt, mai ferit, altădată apa se vedea în fîntîni la 10, 15, 20 de metri. Acum a ajuns la un metru! Aproape că, dacă te apleci puțin, poți să o atingi cu mîna. Vă întreb: dacă nu se intervine, vor apărea și aici „sărături"?

— Nu, fiindcă în această regiune nu există săruri pe care apa să le antreneze la suprafață. Dar poate apărea fenomenul de înmlăștinire. Mai bine să n-ajungem acolo. Ca să faci dintr-o zonă mlăștinoasă un pămînt bun, trebuie 20 000—25 000 de lei pentru un hectar. De aceea spuneam că important este să prevenim...

— Ce spuneți dumneavoastră e just. Chestiunea e: cum vom fi siguri că prevenim în timp ce discutăm că prevenim? Vă întreb, pentru că ideea aceasta, a prevenirii, nu mi se pare deloc nouă, în timp ce întîptuirea ei observ că ține, în bună măsură, de viitor.

— Vedeți, la ședința de lucru de la Brașov, din ianuarie, tovarășul Nicolae Ceaușescu — vorbind, e adevărat, despre încălcarea normelor de zonare a plantelor, dar cred că se cuvine a da cuvintelor domniei sale o valabilitate mai largă, pentru **toate problemele agriculturii** — arăta că astfel de încălcări trebuie sancționate **„nu prin critică și autocritică, ci în conformitate cu prevederile legii".** Să fie, așadar, respectată legea și să-i punem pe oameni în situația de a o respecta! Fiindcă, deocamdată, **deși pămîntul este o avuție fără preț, în sensul că prețul lui este inestimabil, observăm că valoarea lui este considerată, în fond, mai mică decît a unor obiecte de inventar al căror preț este ridicol de mic.** Într-o unitate agricolă, mai „valoros", se pare, e telefonul la care vorbesc șefii unității decît pămîntul — mii de hectare — din jurul sediului în care e instalat acel telefon.

— Ciudat, cum pot spune altfel?

— Dar așa este. Un tractor, de exemplu, e dat în seama tractoristului care răspunde de el. **Pămîntul însă nu e luat în gestiune** de nimeni. Și cred că **trebuie să-i acordăm valoare și în acest fel, ca oricărui mijloc fix de producție.** Cred că pămîntul trebuie dat în răspunderea directă a celor ce-l muncesc, specialiștilor, pe bază de document, fiindcă numai chestionarea lor pentru a vedea dacă și-au însușit unele principii generoase — cum ar fi că pămîntul reprezintă o avuție națională — poate fi necesară, dar nu e suficientă. În orice caz, îmi închipui că respectul față de lege nu va mai fi uitat în împrejurarea cînd pămîntul va fi luat în primire — de consiliul de conducere al unei unități, de exemplu — urmînd ca el să fie dat în primire, cu act oficial, consiliului de conducere nou ales.

— Este o propunere, înțeleg, adresată apropiatului Congres al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi!

— Da.

— Bine, dar se produc și procese naturale, necontrolabile de către om, cu efecte negative asupra pămîntului.

— Se înțelege că nimeni nu poate fi făcut răspunzător de mersul climei. Factori naturali negativi au fost și vor fi întotdeauna. Se urmărește constant limitarea lor printr-un amplu program de îmbunătățiri funciare ce reprezintă o uriașă investiție din partea statului. Dar unei astfel de înțelegeri a valorii pămîntului — la nivelul intereselor generale ale societății — trebuie să-i corespundă și o înțelegere, pe măsură, jos, și nu numai în unele, ci în toate unitățile agricole. Deci oamenii să răspundă pentru faptele lor, și nici măcar să fie puși în situația de a plăti „oalele sparte" de cei de dinaintea lor. Pămîntul poate fi luat în primire într-o **stare** anume și important este ca el să nu fie dat în primire într-o stare mai proastă. Fără a intra în detalii tehnice, **există suficiente criterii de stabilire judicioasă a acestei răspunderi.** O cartare agrochimică este un inventar al calităților, la un moment dat, ale pămîntului. Cînd specialistul, să zicem, știe că a luat în primire un pămînt cu anumite calități, el se va îngriji și nu va permite nimănui — avînd legea de partea sa — să le deterioreze în vreun fel. Se înțelege că o astfel de preluare în gestiune presupune înlăturarea oricărei incompetențe, eliminarea oricărei intervenții necalificate. Și e normal să fie așa, pentru că decizia tehnică trebuie să se afle la înălțimea deciziei politice care a stabilit agriculturii un rol prioritar, alături de materiile prime. Amîndouă aceste ramuri, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința de lucru de la Brașov, „au aceeași prioritate, sînt, de fapt, din aceeași grupă". Iar buna gospodărire a pămîntului este, bineînțeles, factorul hotărîtor prin care agricultura va răspunde acestei nobile chemări, prin care ea își va îndeplini îndatoririle față de economia națională, pentru bunăstarea țării.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

În Bărăgan, la Bărăganu...

Crivățul suflă în disperare, își scuipă pămînii peste cîmpia întinsă, iar cînd dă de o vale își face culcuș și moare. Sub zăpada albă, ca o cămașă de mireasă, doarme grîul și viscază soarele din iulie. Atunci învață să zboare prigoria, bobul miroase a pline, iar fetele vin să-și spele mîinile în Dunăre, în vederea zămislirii: frămîntatul piinii seamănă cu o Zidire!

— Dumneavoastră ce faceți între timp?

— Noi rămînem tot în campanie, în campania care începe cu întîia zi de lucru înscrisă în cartea de muncă și se sfîrșește cu prima zi de pensie.

Cel ce gîndește astfel se numește Constantin Pisică și este șeful centrului mecanic din S.M.A. Bărăganu, județul Brăila. Mecanizatorii acestei unități deservesc două ferme ale I.A.S. Dudești și trei C.A.P.-uri: Victoria, Bărăganu și Mihai Bravu. Gospodăresc deci 13 000 hectare! Au 150 tractoare, 70 combine și toți la un loc numără 305 oameni. Dintre aceștia doar 18 sînt în serviciile tehnico-administrative. Șeful e supărat: nu stau bine cu reparațiile. Lipsesc 600 arbori motori!

— Ar fi trebuit să-i primim de la Întreprinderea mecanică Codlea și de la Întreprinderea mecanică Brașov. Situația se cunoaște de ani de zile, se repetă, dar nu se remediază. Mîine plec la Brașov, că am început să nu mai dorm noaptea.

Iată, așadar, durerea de cap numărul unu aici, la acest S.M.A. din comuna Bărăganu, din Bărăgan. Nu numai șeful nu doarme, nu dorm nici mecanizatorii: 280 tractoare, aparținînd mai multor unități, sînt blocate. Motiv destul de serios ca nopțile să fie albe, mai albe decît flacăra albă a zăpezii. Sigur, oamenii se vor descurca, s-au descurcat ei și pînă acum, dar cu ce preț? Cu prețul diminuării producțiilor. Or, anul acesta o astfel de situație nu mai poate fi tolerată. Din 1981 mecanizatorii vor beneficia de un alt mod de retribuire: vor fi retribuiți, alături de membrii cooperatori, în raport direct cu producția pe care o vor realiza, fără limite. Cu cît realizează mai mult cu atît primesc mai mult. Deci, în mod firesc, interesați, toți cei care lucrează pămîntul vor trebui să-l lucreze mai bine, să cîștige mai bine.

— Eu acum sînt cu tractorul în reparații, ne spune Niță Mădularu, mecanizator: am băgat set nou la motor, i-am făcut revizia tehnică. În trei zile, pot intra cu el în brazdă. Dar n-o să intru în brazdă, o să transport gunoi de grajd, să fertilizăm, că stăm prost cu îngrășămintele chimice. Trebuie să folosim orice mijloc, orice cale care duce spre producțiile mari.

— Cum v-ați organizat în acest scop? îl întreb pe Nicolae Dulman, tot mecanizator.

— Altfel decît pînă acum: pe formații mari, pe ferme. O formație mare e o secție de mecanizare care deservește două sau trei ferme. Executăm lucrări de pregătire a terenului, semănatul și întreținutul culturilor. Eu sînt repartizat la C.A.P. Bărăganu, la ferma nr. 1, unde șef de fermă-secție inginerul Gheorghe Preda. Vom lucra 1500 hectare, pe care le vom cultiva cu porumb, grîu, sfeclă-de-zahăr, soia și floarea-soarelui.

Inginerul Gheorghe Ilie, directorul Trustului S.M.A. Brăila, ne spunea că astfel sînt organizate toate formațiile. Unitatea de bază acum este ferma. **Șeful de fermă, care neapărat va trebui să fie un cadru bine pregătit, un specialist, adică un inginer, va lua în acord global întreaga producție** și, împreună cu mecanizatorii din subordinea sa și ceilalți muncitori agricoli sau membri cooperatori, răspund de realizarea producției. Lucrările mai speciale, cele de chimizare și recoltare, se fac de către formații specializate de mecanizatori. În prezent — aflam tot de la directorul Gheorghe Ilie — se redistribuie utilajele, mașinile pe ferme, pentru a se asigura o dotare uniformă, echitabilă, ținîndu-se cont de unitățile care lucrează pămîntul în sistem irigat, unde numărul de mașini este, firește, mai mic.

— Ce va rezolva o astfel de organizare?, am întrebat.

— O angajare mai mare a oamenilor, mai ales a șefului de fermă. El, șeful de fermă, răspunde de tot: de oameni, de utilaje, de producții. El răspunde chiar și de activitatea mecanizatorilor, le face program săptămînal, îi repartizează pe lucrări; el face pontajul, ține întreaga evidență a lucrărilor executate, verifică retribuția în acord global, urmărește încadrarea în consumul de carburanți.

Din discuțiile cu mai mulți mecanizatori aflasem că, în urma unor măsuri firești de economisire a carburanților, cota repartizată aici, la S.M.A. Bărăganu, este mai mică decît în trecut, deși producția prevăzută a se realiza este mai mare. Și iar am fost nevoit să întreb: va fi posibil? Mecanizatorii mi-au răspuns, cu destulă sinceritate am înțeles eu, că este posibil. Și iar am întrebat: cum? Și de data asta mi-a răspuns mai exact Nicolae Dulman: „Vom lua măsuri mai bune de organizare a lucrărilor, acolo, pe cîmp. Nu vom mai sta la cap de solă cu motorul pornit, nu vom mai merge cu tractorul după țigări, cum mai făceau unii dintre noi, nici la masa de prînz în sat, acasă; tractorul, cît funcționează, să tragă în brazdă și nu în gol, lucrările să fie executate bine, că doar așa vom scoate producții!"

Rezerve — ne-au convins mecanizatorii, oamenii care ne-au vorbit despre ei înșiși, despre ce mai trebuie să pună la punct în activitatea proprie — rezerve, spuneam, mai sînt. Trebuie puse în valoare, așa cum ei, mecanizatorii, oamenii care realizează aproape 70 la sută din lucrările agricole, au de gînd. Și, firește, trebuie și ajutați, stimulați, încurajați.

Dar rezerve mai sînt chiar și în cadrul atelierului mecanic, aflăm de la Ion Meșu, mecanic, care zice: „Eu lucrez mult la recondiționări. Ce recondiționez? Fulii de pompă de apă, corpuri de pompă de apă, corpuri de pompă de ulei, rotoare, capace de filtre pentru motorină, suporți de filtre și altele. Anul trecut am avut plan de recondiționări de 2,1 milioane și l-am depășit cu vreo 15 000 lei. Anul acesta avem un plan mai mobilizator, așa se spune, de aproape trei milioane. Nu vă mirați, îl vom realiza. Vom începe, să recondiționăm pe ansamble: pompe de apă în întregime, pompe de ulei, chiulase, compresoare, baterii de filtre de ulei și de motorină, blocuri complete de motoare. Plus unele repere pe care le înregistrăm la magazie, la sfîrșit de lună. Uite, Tudor Cîrjan lucrează la chiulase și, poate n-o să credeți, le recondiționează în așa fel încît sînt mai bune decît cele care vin de la fabrică.

— Chiar că nu cred!

— Ba, să credeți. Chiulasa, cînd vine de la uzină, vine cu scaune de oțel numai la supapa de evacuare. Noi, aici, în atelier, aplicăm scaune de oțel și la supapele de admisie, și devin mult mai durabile. În plus, aceste scaune de oțel, pe care le primeam cu mare chin de la bazele din sector, de zece luni de zile le fabricăm tot noi. Le fac adică strungarii noștri, fapt pentru care, trecuți acolo că ne-ar mai trebui măcar două strunguri.

Am trecut și găsesc firească cererea strungarilor de la Bărăganu, din moment ce devin, pe zi ce trece, **un fel de uzină integrată în materie de recondiționări.** Milioanele pe care ei le recuperează nu sînt de neglijat. Printre acești oameni, am dori să-i mai pomenim și pe Norel Pavelescu, mecanic la secția roată, Nicolae Leșu, de la triere-lansare, pe mulți alții, pe care doar din lipsă de spațiu nu o mai facem. Cunoscîndu-i, ne-am dat seama, fără dorința de a încheia în sens optimist acest reportaj, cu orice preț optimist adică, ne-am dat seama că ei pot săvîrși, în partea cuvenită lor, o revoluție, o profundă revoluție agrară. Pentru că **revoluție în agricultură înseamnă înainte de toate,** credem noi, **să lucrezi mai bine, să obții mai multe produse, să devii eficient.** Și ei asta reușesc să facă!

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

„Cred în viitorul hîrtiei. O societate modernă fără hîrtie nu e de conceput“

Am ajuns la Călăraşi într-o zi posomorită. Cerul avea ceva din poeziile lui Bacovia, ploua mărunt şi rece iar drumul de la gară pînă la Combinatul de celuloză şi hîrtie era catastrofal. Fac o socoteală elementară şi mă întreb : ce-ar costa mai mult, repararea şoselei sau nesfîrşitele cheltuieli pentru cîrpirea maşinilor de transport în comun ? În orice caz, în acele cîteva minute bune cît a durat drumul, l-am compătimit pe mai-marele peste maşinile care asigură transportul în comun. După cum aveam să constat, călărăşenii erau dispuşi să treacă peste micile şi remediabilele necazuri, copleşiţi fiind de vestea că oraşul lor este capitală de judeţ. În aceste zile, la Călăraşi, verbele se pun la viitor : vom face, vom construi, vom rezolva...

— Tovarăşe director Constantin Cbiriac, este firesc, este necesar şi este bine să debutăm cu o întrebare despre ceea ce înseamnă pentru dumneavoastră şi ceea ce va însemna pentru Combinatul de celuloză şi hîrtie pe care-l conduceţi faptul că de-acum aveţi statut de judeţ iar combinatul se află chiar în capitala acestui judeţ.

— De la aflarea evenimentului şi pînă acum, bucuria pe care o încercăm cu toţii nu s-a estompat. Şi de această dată ne-am convins că bunele măsuri pe care le adoptă partidul şi au sorgintea în grija şi preocupările secretarului general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de a face totul pentru ca ţara noastră, poporul român să aibă create toate condiţiile în vederea rezolvării cu succes a marilor sarcini. Iată, noi, cei din judeţul Călăraşi putem spune că am păşit cu dreptul în acest început de cincinal. După părerea mea, apariţia judeţului Călăraşi este o consecinţă firească a creării condiţiilor optime pentru rezolvarea cu succes a marilor sarcini ce se pun cu precădere industriei şi agriculturii din sudul ţării. Trebuie, de asemenea, să menţionez că marile transformări pe care sîntem obligaţi să le facem trebuie să le obţinem din mers, fără ostentaţie. Povestea de anul trecut nu trebuie să se mai repete.

— Ce s-a întîmplat anul trecut ?

— Pentru a înţelege mai bine ce s-a întîmplat, trebuie să vă spun că unul din motivele pentru care acest combinat a fost ridicat aici, şi nu altundeva, s-a bazat pe raţionamentul că la Călăraşi avem două elemente importante care concurează la fabricarea hîrtiei : apă — Dunărea, şi paie din Bărăgan. Ei bine, anul trecut am avut o acută criză de paie. De necrezut, dar adevărat. Din această cauză, am fost nevoiţi să folosim, în loc de paie, stuf, pe care l-am adus de la Brăila. Pe lîngă faptul că ne-a costat foarte mult, stufu a stricat maşinile, care au fost proiectate pentru a face celuloză din paie şi nu din altceva. Am avut mari năpăci despre care nu vreau să mai vorbesc, eu fiind adeptul teoriei că lucrurile neplăcute este mai bine să le dai uitării. La ora actuală, pe lîngă combinatul nostru dispunem la Călăraşi şi de un combinat siderurgic, care atunci cînd va intra în funcţiune cu toată capacitatea, se va alinia marelui combinat de la Galaţi. Sînt sigur că în acest an din judeţul nostru nu se vor mai exporta paie în alte judeţe, decît numai atunci cînd vom socoti că avem asigurată cantitatea necesară pentru nevoile noastre.

— Iertaţi-mă, dar din cîte ştiu, hîrtia se face din celuloză obţinută din răşinoase.

— Ce ştiţi dumneavoastră este adevărat dar numai în parte. Şi la ora actuală folosim celuloză din răşinoase (fără această celuloză nici nu s-ar putea obţine hîrtie) numai că baza o constituie celuloza din paie (65 la sută). Celuloza obţinută din paie este mult mai ieftină. Din 3 tone de paie se obţine o tonă de celuloză, în timp ce din 6,2 metri cubi de lemn se obţine tot o tonă de celuloză. Or, lemnul este deficitar în toată lumea. Şi pentru a pune punct, mai notaţi că un hectar de pămînt poate da pînă la 3 tone de paie.

— Cît trăieşte omul, învaţă. Iată, de-o viaţă-mi petrec paşii printre cei care „macină“ hîrtia tipărind-o, dar acest lucru nu-l ştiam. Să mergem mai departe : de fapt, cine sînteţi ?

— Sînt născut acum 38 de ani în comuna Tudor Vladimirescu din judeţul Galaţi, mi-am făcut studiile liceale în judeţul meu iar în anul 1966 am terminat chimia industrială. De la terminarea facultăţii am lucrat numai în domeniul fabricării hîrtiei, la Brăila, în cadrul C.C.H. Brăila, cum obişnuim să prescurtăm locul de muncă unde ne ducem viaţa.

— Aţi fost numit director chiar din primul foc ?

— Doamne fereşte ! Am urcat treaptă cu treaptă pe scara spinoasă şi nu totdeauna înţeleasă a procesului de fabricare a hîrtiei. Am fost pe rînd : tehnolog, şef de atelier, şef de secţie, şef de serviciu (această funcţie am dobîndit-o în cadrul centralei) iar acum şase luni am fost numit director aici, la Călăraşi.

— Aveţi o carte de vizită impresionantă, ceea ce mă îndeamnă spre o întrebare — iertaţi-mă — cam provocatoare : hîrtia nu mai ascunde nici un secret pentru inginerul Constantin Chiriac ?

— Spuneaţi mai înainte că omul învaţă toată viaţa. Acest combinat îmi este cunoscut şi cred că nu-mi poate ridica nici o problemă tehnică pe care să nu o pot rezolva. Noi sîntem într-o permanentă înnoire şi modernizare, aşa că trebuie să învăţ în continuare, să ţin pasul cu vremea.

— Am notat cu grijă tot ce mi-aţi spus, dar mă întorc şi vă întreb : de la muncile pe care le-aţi făcut pînă la cea pe care o prestaţi acum este o cale lungă. Ieri, aveaţi un colectiv de numai cîţiva oameni, azi aveţi sub directa dv. conducere peste două mii. Nu e un lucru uşor, tovarăşe director. Talentul de a lucra cu oamenii nu se învaţă nicăieri. Ori îl ai, ori nu-l ai.

— Vedeţi, în scurtul timp de cînd sînt aici am fost confruntat cu diferite probleme. În primul rînd adaptarea la noile condiţii n-a fost uşoară. Aşa cum v-am mai spus, nu procesul de fabricare mi-era necunoscut ci oamenii. Ştiu de la bunicul meu că de multe ori pe om nu-l poţi cunoaşte preţ de-o viaţă. Dar pe două mii de oameni ? Eu nu aveam voie să stau pe gînduri, nici să iau măsuri pripite. Teoria bunicului este poate valabilă atunci cînd e vorba de prieteni. Eu nu doream prieteni ci colegi de muncă alături de care să pot rezolva probleme curente ale combinatului. Şi erau multe şi grele.

— Să le luăm organizat.

— Pe oameni am căutat să-i cunosc direct în producţie. Motiv pentru care în primele luni am stat tot timpul aici. Atunci cînd constatam lucruri grave, chemam întregul colectiv de conducere, pentru a-i arăta situaţia. Apoi am trecut la luarea de măsuri pe le simţeam necesare.

— N-aţi greşit niciodată ?

— Timpul va arăta. Eu cred că nu. Astăzi regret doar un om pe care l-am promovat în funcţie şi care pînă la urmă s-a dovedit necorespunzător, dar mai

am răbdare. Oamenii sînt oameni, nu maşini. De aceea nici nu spun cum îi chemă. Concomitent mi-am îndreptat atenţia spre acele utilaje care erau în suferinţă. Mă refer la maşina B, care în ciuda faptului că era modernizată, lucra la jumătate din capacitate. Pentru acest lucru nu era vinovat nimeni.

— Chiar nimeni ?

— Chiar. Acolo era vorba de sitele de bronz care se uzau într-un timp record deoarece maşina era desincronizată şi nimeni nu sesizase. Am apelat la inteligenţa creatoare din combinat şi totul s-a remediat. Cele mai multe necazuri însă, le-am avut la utilajele pentru fabricarea celulozei. După cum am mai spus, în loc de paie, ele tocau stuf. Stufu a distrus în mare parte maşina. Situaţia era complicată deoarece paie nu aveam iar dacă continuam folosirea stufului ar fi însemnat distrugerea totală a agregatului. Bătălia am dus-o pe două fronturi : procurarea de urgenţă a paielor, pe care le-am adus chiar şi din judeţul Bihor, şi repunerea maşinii pe linia de plutire. Apoi, am luat toate măsurile pentru ca anul 1981 să nu mai pună problemele anilor trecuţi. Ne aflăm în plin Bărăgan, deci trebuie să avem paie.

— Este un lucru aproape de neînţeles : tocmai Călăraşiul să ducă lipsă de paie.

— Este o realitate. Cu paiele avem însă şi alte greutăţi. Unele unităţi agricole după ce şi-au asigurat furajele, nu se mai gîndesc şi la noi. Din păcate, baloturile ne sînt livrate în condiţii necorespunzătoare, fiind legate cu o singură sîrmă în loc de două. Ei cred că fac economie dar nouă ne creează mari necazuri. Din cauza numeroaselor manipulări baloturile prost legate se destramă, sîrmele se amestecă cu paiele, şi ne trezim cu ele în maşina de tocat. Ce urmează este lesne de înţeles deoarece maşinile sînt făcute să toace paie, nu sîrmă

— Să revenim la oameni. Pînă la urmă, vi l-aţi apropiat ?

— În măsura în care un conducător trebuie să şi-i apropie. Vedeţi, faptul că anul care a trecut am lucrat în multe secţii cu producţia scăzută a avut o influenţă negativă asupra oamenilor. Lucrătorii au început să se înveţe cu acest fel de a munci. Cîştigau mai puţin dar se odihneau mai mult. Nimic nu este mai dăunător pentru un colectiv decît atunci cînd oamenii încep să lucreze în dorul lelii. Apatia se instalase în combinat ca la ea acasă. Bătălia cea mai grea am dus-o împotriva apaticei, şi-am învins-o numai atunci cînd am asigurat un ritm normal de lucru. Pentru anul 1981 am luat măsuri din cele mai eficiente, trimiţînd în agricultură un număr de oameni care să asiste la balotarea şi expedierea paielor. La ora actuală încrederea mea în oameni este deplină. Dacă n-aş crede în ei, n-aş crede nici în viitorul combinatului.

— Tovarăşe Chiriac de cînd aţi terminat facultatea au trecut nu prea mulţi ani şi iată-vă director de combinat. Această ascensiune care s-a făcut nu prin catapultare ci prin urcarea scărilor ierarhice îi îndeamnă pe gazetar să vă întrebe : dacă mîine aţi fi mai marele dirigiuitor în ale hîrtiei, ce măsuri aţi lua ?

— Pentru că formula „la această întrebare nu răspund“, nu se poate folosi în cazul nostru, hai să discutăm. Iată : un program riguros pentru modernizarea şi specializarea maşinilor de fabricat hîrtia pentru a putea fi folosită la cei mai înalţi parametri. Nici un fel de compromisuri, modernizare totală. Aş dezvolta, sau mai degrabă aş face o întreprindere specializată pentru piese de schimb de bună calitate. Ceea ce facem acum este prost şi necorespunzător. În industria hîrtiei se folosesc valţuri din cauciuc, care sînt la fel de importante ca şi apa. Valţurile pe care ni le dau acum Jilava şi Piteştiul sînt proaste, necorespunzătoare. Împreună cu alte departamente aş restudia problema exportului pentru remedierea unor anomalii.

— De exemplu ?

— Întreprinderea chimică din Drăgăneşti — Olt exportă sulfat de aluminiu cu 1 100 de lei tona. Bun. Noi de multe ori nu avem acest produs. Combinatul nostru, cu o tonă de sulfat de aluminiu poate exporta hîrtie pentru care ar încasa 100 000 de lei. Este adevărat că în procesul tehnologic al hîrtiei mai intră şi alte componente dar zic eu că şi diferenţa încasărilor este evidentă.

— Fiind aici în biroul dumneavoastră, tot aud vorbindu-se de modernizarea maşinilor. Ce înseamnă să modernizezi o maşină ?

— La noi lucrurile stau cam aşa. Maşinile care produc hîrtie sînt astfel gîndite încă din proiectare încît să poată fi modernizate prin schimbarea unor agregate care fie că sînt uzate, fie că sînt depăşite. Din acest motiv, ori de cîte ori apare un lucru nou ne străduim să-i aducem şi la Călăraşi. De fapt, modernizare înseamnă : hîrtie mai subţire, mai bună, cu un consum de energie mai mic.

— Stau de vorbă cu un mare producător de hîrtie şi ar fi necinstit din partea mea dacă nu v-aş întreba de ce în ultima vreme lipsa de hîrtie se face resimţită.

— Este o realitate şi este normal s-o discutăm noi şi nu alţii. Dintru început este bine să ştim că lipsa de hîrtie este un fenomen valabil la noi dar şi aiurea. Pentru că hîrtie înseamnă înainte de toate lemn de bună calitate şi energie. Ca să nu ne oprim decît la două din componentele ei de bază. Peste toate mai trebuie adăugat că în fiecare zi necesarul de hîrtie creşte şi nu scade. Ce vreţi, ne apropiem de anul 2000.

— Pentru că vorbiţi de anul 2000, mă simt obligat să vă amintesc că milioacele de informare astăzi sînt altele decît cele de-acum 50 de ani. Pe lîngă televiziune, au apărut microfilmele, ca să dau doar două exemple. Astăzi o bibliotecă întreagă poate fi conservată în cîteva microfilme.

— Nu cred în diminuarea cererii de hîrtie : cultură înseamnă în primul rînd hîrtie. Cred în viitorul hîrtiei. O societate modernă fără hîrtie nu e de conceput.

— Sînteţi un om hotărît sau aveţi momente cînd vă cuprinde ezitarea ?

— Înainte de a fi hotărît cu alţii, am fost ferm cu mine. În ziua cînd am acceptat numirea mea aici, după cum bine ştiţi, eram cu toată familia la Brăila. După două luni mi-am adus şi familia, mi-am făcut toate mutaţiile necesare pentru a mă numi curat călărăşean. Aşa am procedat cu mine, aşa procedez şi-atunci cînd am de rezolvat probleme de conducere. Un conducător nu poate avea succese dacă ezită. Conducerea este colectivă, dar răspunderea e a mea. Este o certitudine pe care n-o uit niciodată.

— Ce întrebare încă nu v-am pus şi se cuvenea, tovarăşe Chiriac ?

— Iată, sînteţi şi dumneavoastră în cumpănă. Nu mă mai întrebaţi nimic. Notaţi : dorim ca anul acesta să avem paie bune şi în cantităţi suficiente. Dorim să modernizăm maşina A. E drept, cu utilaj străin, dar cu tehnicienii noştri. Dorim să dăm produse de bună calitate, să reducem consumul de energie, să obţinem rezultatele scontate la temelele de cercetare pe care le avem, să fim la înălţimea onoarei ce ni s-a făcut, iar cînd veţi mai veni pe la noi să nu vă mai controlaţi mereu ceasul de teamă să nu pierdeţi trenul, pentru că aici, la Călăraşi, deocamdată, nu avem hotel.

— Apropo, daţi-mi vă rog o maşină pînă la gară. Mai sînt doar zece minute pînă la plecarea trenului şi aici, la Călăraşi, deocamdată nu aveţi hotel.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Din presa judeţeană

● Reportajul realizat de Victor Micu pe unul din şantierele Fălticeniului, unde constructorii pun şi puţin suflet din sufletul lor la temelia noilor case, e un elogiu frumos şi necesar adus acestor oameni care prin frig, ploaie sau ninsoare continuă să înalţe adevărate „turnuri de suflete“ : locuinţele oamenilor muncii. **(Zori Noi, Suceava, 7 febr.)** ● Cunoscut cititorilor prin interviurile apărute în „Flacăra“ şi „Magazin“, doctorul Teodor Caba, cel care a lucrat la introducerea acupuncturii şi homeopatiei în ţara noastră, autor al mai multor tratate de specialitate, îi întîlnim în coloanele ziarului **(Milcov, (Vrancea, 7 febr.)** de unde aflăm că primul vis al copilăriei renumitului medic a fost să ajungă... cioban. Dar, cu timpul visul s-a spulberat şi copilul Teodor Caba a ajuns medicul care susţine şi crede că „a trata o boală apărută este întocmai cum ai începe să sapi o fîntînă în momentul cînd îţi e sete“. Şi tot el spune că „de acupunctură poate beneficia orice maladie, de la simple gastrite, la boli severe“. **(Ion Bandrabur)** ● Nu demult la Combinatul de celuloză şi hîrtie Dej a fost montat primul calculator de proces în tehnologia de fabricaţie a unor produse solicitate foarte mult de parteneri străini. **(Lucian Samboan, Făclia, Cluj-Napoca, 7 febr.)** ● Cînd au fost instalate, casetele cu cifru pentru depozitarea bagajelor de mînă din gara municipiului Craiova, au avut mare căutare. Era un mijloc modern de depozitare dar şi un semn al civilizaţiei. Numai că bucuria n-a durat prea mult. Cele 36 de casete (puse în funcţiune în urmă cu doi ani) au devenit, iată, piese de muzeu. Nemaifiind folosite, poate li se găseşte altă destinaţie. Sau cu puţină bunăvoinţă ar merita reparate. **(Înainte, Dolj, 7 febr.)** ● Se mai întîmplă şi aşa... Cu contracte fictive fără posibilităţi de creştere a animalelor (nu tu grajd, nu tu fîn), familia Tătaru Gh. Niculae din comuna Cobia (Dîmboviţa) a luat avansuri de la stat în valoare de 6 300 lei pentru şapte (!) viţei. Numai că nici un viţel n-a ajuns la fondul de stat din simplu dar tristul motiv că nu existau. Aşadar, ancheta „Unii contractează -pielea ursului din pădure- şi livrează... aminări“ realizată de Alex. Ilie şi Marin Stoica îşi merită titlul fără ezitări. **(Dîmboviţa, 7 febr.)** ● La Întreprinderea Electro-Argeş a fost pusă în funcţiune — pentru prima dată în ţară — o linie tehnologică destinată fabricării circuitelor integrate-hibride, care permite miniaturizarea aparaturii în telecomunicaţii. **(Secera şi Ciocanul, 6 febr.)** ● Cetăţenii comunei Buciumi (Sălaj) — nume intrat în legendă, cetate străveche românească — au hotărît ca energia electrică necesară comunei să şi-o asigure din resurse proprii. Cum ? Prin construirea unei microhidrocentrale pe Valea Mihăieasa. Reporterul Eugen Tegleş află de la primarul comunei că lucrările vor fi demarate imediat ce aprobările de rigoare vor fi obţinute. Succes ! **(Năsăuţa, 7 febr.)** ● Construită în urmă cu 20 de ani, fabrica de zahăr de la Bucecea (Botoşani) fusese dotată cu utilaje de import. Dar, cum e firesc, ele s-au uzat şi trebuiau înlocuite. Prin efortul propriu de creaţie s-a ajuns ca în 1981 să nu se mai cheltuiască nici un leu valută, aducînd o economie de 8 milioane lei valută. **(Mircea Oprea, Clopotul, 6 febr.)** ● Mamă a cinci copii, încredinţaţi cu mult sînge rece leagănelor şi caselor de copii, Varga Dorina (mamă fără suflet) este şi egoistă pe deasupra. Opunîndu-se înfierii copiilor de către oameni cu bune intenţii, continuă din motive greu de înţeles să menţină o stare de lucruri ce s-ar putea rezolva cu acordul ei. Cine ştie, poate în al 12-lea ceas V.D. se va trezi iar sîntul matern (!!!) o va ajuta să-şi schimbe optica. Ar fi pentru binele celor cinci fiinţe nevinovate. **(D-tru Manolachescu, Covasna, 5 febr.)** ● La Oradea, chiar dacă fotbalul e punctul de atracţie nr. 1 al activităţilor sportive, totuşi se mai joacă şi polo. Un dialog consemnat de Gh. Lorincz cu prof. Anatolie Grinţescu, antrenor federal, scoate în evidenţă tocmai ceea ce suporterii acestui sport (polo) ar fi dorit să ştie şi anume că „Crişul (n.n. — echipa de polo din Oradea) poate deveni scheletul echipei naţionale iar singurul lucru care îi lipseşte ar fi titlul de campioană, de care se află mai aproape ca niciodată“. Aflîndu-se la mijlocul campionatului, surprizele nu pot lipsi. **(Crişana, Bihor, 3 febr.)** ● Sosindu-ne cu întîrziere, **Cronica sătmăreană** din 31 ian., ne permitem, azi, să semnalăm pagina de literatură, artă şi cultură. Realizată cu vădit meşteşug gazetăresc, pagina cuprinde cronici de carte şi de expoziţii, poezii şi proză scurtă. Interesantă este povestirea Ecaterinei Mureşan „Nostalgii“ iar de-a dreptul frumoasă este poezia „Odă necazului“ de Soltesz József.

I. IACOB ■

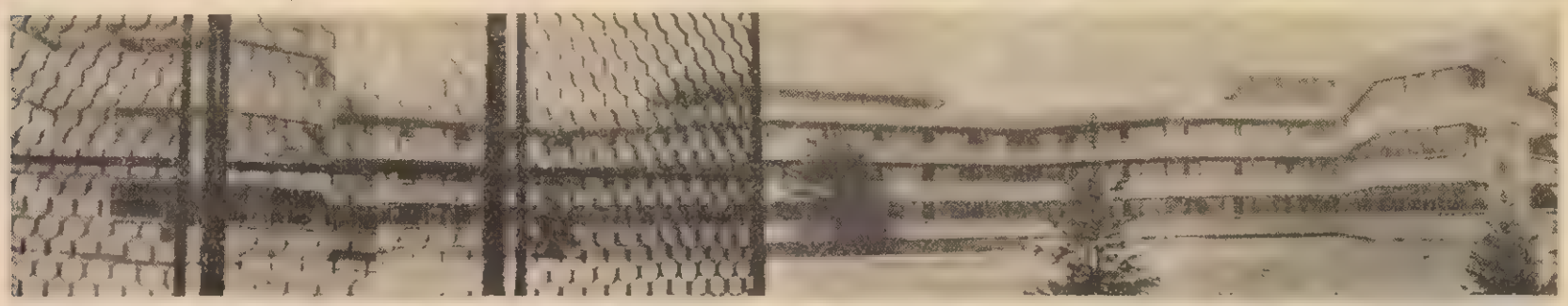

Cine-a fost odată la „Flora", cu siguranță va reveni...

Hotelul „Flora" dispune de 136 de camere și 19 apartamente. Intreaga capacitate de cazare a hotelului este de 310 locuri. Camerele hotelului au fost împărțite și mobilate în așa fel încît cu foarte mare greutate, în hotelul „Flora", vei întîlni camere asemănătoare. Tapetul pereților este în același ton și în aceeași gamă de culoare cu husele paturilor, cu culoarea șifonierelor și cu draperiile ferestrelor. Pe lîngă toate cele spuse, se mai adaugă instalația de aer condiționat, care poate fi reglată după preferințe, frigiderul, aparatul de radio și televizorul, instalații care, după spusele celor de aici, și după cum am putut constata și noi, funcționează impecabil.

Șeful recepției se numește David Crețu. El este, după spusele lui, cel mai bătrîn lucrător de la complexul „Flora" și, în același timp, și unul care lucrează de mai bine de patru decenii în turism. Își răscolește amintirile David Crețu : îmi aduc perfect aminte, parcă a fost ca ieri, de prima zi lucrată. N-aveam nici 16 ani. Era în '37. In mai. Am fost angajat ca telefonist la hotelul „Esplanade". Pe unde era el ? Chiar în centrul Bucureștilor. Pe lîngă Universitate. In apropiere de restaurantul „Havana", care pe atunci se chema Mircea. Deci — vorbește ca pentru sine nea Crețu — am fost telefonist, apoi recepționer la hotelul „Opera", pe Brezoianu, șef de unitate la „Decebal" și la „Piața de flori", apoi recepționer la „Union" și „Nehoiu" și, din iunie '78 pînă astăzi, oare în cît sîntem ? da ! exact în 6 februarie, cînd stăm de vorbă, sînt șeful recepției de la complexul hotelier „Flora". Și cred că voi ocupa acest post pînă la data de 1 septembrie, cînd voi împlini 60 de ani și 43 de ani de muncă fără întrerupere. In acea zi voi ieși la pensie cu mulțumirea că mi-am încheiat activitatea la un mare hotel, la care nu visam niciodată să lucrez, un hotel de talie europeană, un hotel modern și pretențios, un loc unde a trebuit să aplic în practică toate cunoștințele mele profesionale, tot ceea ce am învățat în toți acești ani. Și pe lîngă toate mulțumirile se adaugă și faptul că în toți anii de muncă nu am primit nici o reclamație. Care-i secretul ? Poate unul care stă la îndemîna oricui. Să fii amabil. Să nu te prezinți la serviciu scorțos. Apoi, ar mai fi ceva. Tu, ca șef de recepție, trebuie să ai, cum se spune, simț gospodăresc. Cu alte cuvinte să se țină o bună rînduială la locul de muncă, să se întocmească la zi fișele de cazare, să se păstreze curățenia la toate locurile de cazare și chiar la locurile de muncă ale recepționerilor.

Hotelul mai este înzestrat cu centrală telefonică, servicii de telex, xerox, piscină, saună, frizerie, confură (împărțită în manichiură și cosmetică), un punct O.N.T., un serviciu de schimb valutar, un punct de informare medicală, un stand de cărți și două magazine. (Dacă am scăpat din această listă ceva, ne cerem scuze.)

In ziua cînd am fost la „Flora", la recepție era de serviciu și Ion Diaconu care, aveam să aflăm, este și secretarul comitetului U.T.C. pe întregul complex. Vorbește la perfecție patru limbi și se descurcă destul de bine și în arabă, limbă pe care a început s-o învețe în urmă cu doi ani. Aici, ne spune Ion Diaconu, hotelul dispune de un hol decorat modern, considerat ca unul din cele mai mari și frumoase din țară. Periodic, în incinta lui au fost expuse tablouri. Cei tineri se gîndesc ca, în cel mai scurt timp, în elegantul hol să aibă loc și expoziții de sculptură. Tot în hol, pentru turiști, s-au organizat audiții muzicale, iar începînd din primăvară se vor organiza și întîlniri cu cei mai reprezentativi cîntăreți ai muzicii folk.

După amiază, de serviciu la recepție este Marieta Băncilă. Foarte mulți o așteaptă cu emoție. De ce ? Fiindcă în ziua respectivă, tînăra care a făcut facultatea de română-franceză la seral își susține examenul de stat. Cînd a sosit, am văzut-o, l-a sărutat ca un copil pe nea Crețu și apoi pe toți ceilalți. Marieta Băncilă a obținut la examenul de stat nota maximă.

De serviciu la centrala telefonică este Gina Dima. Ne-a fost foarte greu să stăm de vorbă. Totuși, în puținele clipe de răgaz, tînăra telefonistă ne-a spus că a fi telefonistă la unul din cele mai mari hoteluri nu este o treabă prea ușoară, lucru de care ne-am convins și noi. Care-i media telefoanelor ? La circa patruzeci de secunde un telefon. De cele mai multe ori nu am nevoie de agendă, fiindcă țin minte sute de numere. Dacă nu le-aș ține minte, ne spune Gina Dima, mi-ar fi foarte greu, fiindcă aș pierde foarte mult timp. Dacă ar fi să compar locul meu de muncă, aș spune că mă simt ca într-un satelit care ține legătura cu toate colțurile lumii.

Totalul oamenilor care veghează la bunul mers al hotelului nu depășește cifra de 50. Ne-am notat în carnet numele cîtorva dintre cei cu care, din lipsă de timp, n-am putut sta de vorbă. Ei se numesc : Gheorghe Dumitroiu și Florin Niculescu, responsabili de complex, Rodica Simionescu, recepționeră, Fănica Stana și Ana Popa de la centrala telefonică, liftiera Elena Dincă, care este și secretara comitetului de partid pe întregul complex, Draga Hristescu, care răspunde de toată curățenia camerelor și a coridoarelor, și Ioana Popa, care dozează cu răbdare și migală apa din piscina complexului „Flora".

★

Institutul național de gerontologie și geriatrie, al cărui director este academician prof. dr. Ana Aslan, are aici o secție clinică ; baza de tratament este structurată, în primul rînd, pe un tratament geriatric, apoi urmînd balneofizioterapia, gimnastica medicală de întreținere și recuperatorie. Dr. Maria Georgescu ne-a mărturisit că numai anul trecut s-au perindat 2 300 de pacienți străini, cu sejur de două-trei săptămîni, solicitările fiind în creștere, pentru majoritatea străinilor numele profesoarei Ana Aslan continuînd să rămînă un mit. Secția clinică e condusă de medicul primar Lidia Hartia, între altele dumneaei avînd și doctorat în geriatrie, chiar dacă în patria geriatriei aceasta nu e recunoscută ca specialitate. Toți pacienții sînt consultați și tratați în cameră, în plus, atît cei patru medici cît și surorile medicale vorbesc cîteva limbi străine de circulație internațională : franceza, germana, engleza, italiana sau spaniola ; accesibilitatea la pacient prin intermediul limbii materne a bolnavului fiind un atu important al personalului medical de la „Flora". Se ține seamă, de asemenea, de faptul că psihologia omului virstnic e diferită de aceea a omului tînăr și chiar a adultului tînăr, în relațiile cu omul virstnic trebuind extrem de multă diplomație, omenie. Majoritatea pacienților vin din medii diferite, alte sfere cu alte pretenții, cei care trebuie să se adapteze situației sînt întotdeauna medicii. Dealtfel, în cartea de aur a „Florei" sînt numai cuvinte frumoase la adresa lor ; nu există nemulțumiri și nici reclamații. Sînt dese cazurile cînd pacienții vin fără a avea posibilitatea să se autoservească și pleacă după două-trei săptămîni cu totul alți oameni — oameni recuperați.

Desigur, recuperarea nu se face cît ar bate cineva din palme, chiar dacă la recuperare contribuie în primul rînd tratamentele cu Gerovital și Aslavital. Pacientul e primit, în clinică, de cum apare este preluat de o soră medicală și i se face primul test de toleranță la tratamentul cu medicamentele Aslan. In aceeași zi se trece la testul de toleranță pentru crema și loțiunea pe bază de Gerovital, după aceea e preluat de medic în vederea consultului clinic, a investigațiilor paraclinice cu stabilirea diagnosticului prezumtiv și apoi definitiv. Revenind la testări, după 24 de ore se face citirea lor, cu care ocazie se trece la al doilea test, în cantitate mai mare dacă toleranța este bună. Abia de acum încolo începe cura cu Gerovital sau Aslavital, în funcție de virstă și de bolile asociate. In acest timp, tratamentului i se asociază fizioterapie și gimnastică medicală recuperatorie. Intrebînd ce se mai întîmplă, în rest, ni s-a răspuns imediat : „Niciodată nu se lasă la ușă afecțiunile cu care mai vine bolnavul. Cardiac fiind, sau cu o altă afecțiune, în mod obligatoriu se ține seamă de ea. Există o strînsă colaborare cu alți medici specialiști și nu în ultimul rînd cu sora dieteticiană, știut fiind că adultul are foarte multe probleme și afecțiuni legate de nutriție."

Dintre numeroasele cazuri aproape incredibile — povești autentice — să-l luăm pe acela oferit de pățania unui pacient din R.F.G. Se cheamă Felokamp Helmuth, are 46 ani. De la virsta de 16 ani are o afecțiune digestivă ce a debutat cu epistralgii, pirozis, eructații ș.a., care cedau întîi la medicație specifică, la ingestia de alimente. Afecțiunea a evoluat, bolnavul a fost operat la virsta de 18 ani, făcîndu-i-se rezecție gastrică. După șase luni a ajuns să aibă ulcer peptic, a fost reoperat, iar suferința lui nu s-a oprit aici. Cu un regim de viață echilibrat, cu dietă susținută, pacientul s-a prezentat în anul 1979 la clinica de la „Flora" cu o simptomatologie digestivă foarte accentuată, toleranță scăzută la alimentație, deficit ponderal, depresie psihică foarte marcată ș.a. După tratamentul cu Gerovital, timp de două săptămîni, simptomatologia s-a ameliorat simțitor din punct de vedere subiectiv, clinic și chiar radioscopic. A continuat tratamentul indicat conform schemei distinsei profesoare Ana Aslan, a revenit anul acesta la control și bolnavul, după anamneză, consultații, investigații clinice și paraclinice, a avut o evoluție excelentă, care se traduce prin integrarea sa în viața de toate zilele, cu regim alimentar normal al unui om sănătos, practic fără nici un fel de acuze subiective. S-a externat în 4 februarie 1981 cu recomandarea de a continua tratamentul. Dintre multele povești adevărate s-o mai depănăm pe aceea a lui Janssen Albertus, din Olanda, a venit pur și simplu pentru consultații, investigații, precum și tratament geriatric ; prezenta un sindrom neurastenic depresiv, iar la examenul clinic, printre altele, avea acromohitrie sută la sută, adică păr alb. I s-a prescris tratament cu Gerovital, o fiolă pe zi, timp de trei săptămîni, iar la sfîrșitul șejurului s-a constatat repigmentarea părului în blond-roșcat, mai bine de 50%. Ar mai fi de adăugat că atît aparatura medicală, cît și aparatura cu care lucrează foarte priceputa cosmeticiană Doina Trandafir este modernă și funcțională. In cosmetică se merge pe folosirea cremelor Gerovital antirid și a loțiunii capilare, creații ale profesoarei Ana Aslan.

După cum vedem, Secția clinică a Institutului național de geriatrie și gerontologie este la înălțimea prestigiului de care se bucură la noi și în lume personalitatea profesoarei Ana Aslan, precum și produsele sale. Neobosita savantă, la cei 85 de ani, conduce cu experiența și înțelepciunea ce i-o dau viața sa de excepție, cu o capacitate intelectuală remarcabilă și cu o dăruire rară. Vizitează de două ori pe lună bolnavii de la „Flora", de două ori pe săptămînă merge la Otopeni, unde are alți bolnavi. A avut amabilitatea să ne acorde un interviu, pe care-l vom publica într-unul din numerele viitoare ale revistei.

★

Partea de restaurant a complexului „Flora" se compune din : salonul de geriatrie, unde servesc masa cei care sînt veniți la tratament, salonul albastru, denumit astfel după culoarea cu care sînt tapetați pereții, destinat recepțiilor, conferințelor, întîlnirilor de afaceri, salonul roșu destinat meselor organizate. Mai există și o frumoasă sală cunoscută sub denumirea de sala Drink, unde se pot consuma băuturi răcoritoare, cafele înainte de masă, și după aceea un bar în formă de potcoavă, un bar la mezanin, cofetăria unde se poate juca și șah la mese speciale și un bar la piscină.

Inainte de a discuta cu cei care, în acea zi, răspundeau de bunul mers al lucrurilor de aici, am spicuit din „Cartea de aur" a complexului una din ultimele impresii. Tolly Revin, directorul agenției de turism din Montreal : „Imi pare rău că nu am putut sta mai mult timp ca să pot beneficia de excelentele servicii, de amabilitatea lucrătorilor și, mai ales, de competența medicilor și a asistenților devotați muncii lor. Este de datoria mea, ca agent de turism, să fac cunoscut canadienilor acest magnific complex hotel-restaurant. Mulțumesc pe această cale tuturor. Voi păstra mult timp o amintire de neuitat a sejurului petrecut la Flora".

Ștefan Vlăduț, șef de sală — și care în acel moment ținea locul șefului de unitate, Gheorghe Dumitroiu, plecat în concediu — ne spune că asemenea cuvinte de laudă au toți turiștii care vin pe aici. In scurt timp, „Flora" și-a cîștigat o clientelă. Multe grupuri, mulți turiști, după cîtva timp, se reîntorc aici. De asemenea, complexul a fost, în timp, gazda invitaților Congresului Mondial al Petrolului care a avut loc în București și al celui de-al XV-lea Congres mondial al istoricilor. Acum, o atenție deosebită se acordă pregătirii unui greu examen, pe care îl vor susține, curînd, cei de aici : găzduirea invitaților de la Universiada de vară, care va avea loc, după cum se știe, la București. De foarte multe ori, ne spune Ștefan Vlăduț, multe grupuri de turiști vin la „Flora" cu alimentele lor și, mai ales, cu specialiștii lor. Este vorba în special de echipe sportive. Noi, cei de aici, pe lîngă faptul că-i ajutăm punîndu-le la dispoziție spații corespunzătoare — învățăm foarte multe lucruri de la ei, și ei la noi — avînd, cu alte cuvinte, un dialog, un schimb de experiență. Intreaga gamă a preparatelor noastre sînt diversificate, existînd posibilitatea ca la orice oră și în fiecare moment să satisfacem toate cerințele turiștilor. Începînd de la legume și fructe proaspete, poște și terminînd cu cele mai pretențioase preparate culinare, toate se găsesc și se pot consuma la „Flora". In fiecare săptămînă, vinerea de obicei, este organizată pentru oaspeți o seară distractivă și o seară românească, unde sînt invitate formații din țară.

Ar fi foarte bine, ne spune Ion Mureșanu, șef de unitate, dacă s-ar aproba, pe lîngă muzica de la stații, și o orchestră care să interpreteze muzică românească. De multe ori, am auzit comentîndu-se : „Ce ascult aici pot asculta și la 5 000 de kilometri de România. Acest lucru, după părerea mea, ar aduce și clientelă din Capitală și cred că n-ar deranja turiștii care vin la tratament. Și alt lucru, mai susține responsabilul Ion Mureșanu, este faptul că de ani de zile ne zbatem să primim aprobări să amenajăm lîngă complex, pe spațiile virane care există, cîteva terenuri de tenis, baschet și minigolf și chiar de fotbal. Nu cunoaștem cine se tot opune acestor idei, dar terenurile ar fi foarte necesare.

Revenind la partea de restaurant, unul din accente este pus pe serviciile la cameră, fiind foarte solicitate de către turiști. Cei care se ocupă și răspunde de bunul mers al serviciilor la cameră se numește Vasile Stere care, în ciuda faptului că este foarte tînăr, cunoaște la perfecție 7 limbi străine.

In restaurant lucrează circa 80 persoane, întregul colectiv fiind format în cadrul centrului de perfecționare din cadrul Ministerului Turismului. Care-s cei mai buni meseriași ? Șerban Paul, maistru în arta culinară, care, la 27 de ani, a cîștigat primul loc la concursul pe țară al bucătarilor și cofetarilor. Un alt maistru în arta culinară este și Ion Meiroșu, care mai bine de zece ani a învățat din secretele meseriei la cele mai mari restaurante europene — și s-a întors acasă, împărtășind, acum, la rîndul lui, din tainele artei culinare colegilor săi mai tineri. Din urmă, vorba celor de la „Flora", vine Ioan Gheorghe, care este de fapt și bucătarul șef. Dozarea și prepararea băuturilor este făcută de Florea Georgescu și Ion David. Legat de băuturi, aflăm cîteva lucruri interesante, pe care le transcriem. Mulți turiști, după ce au gustat din palincă și țuică fiartă, cît stau la „Flora", nici nu mai vor să audă de whisky și vinuri. La toate se adaugă și amabilitatea amfitrionilor.

SORIN POSTOLACHE ■
ION PREDOȘANU ■

„Îmi pare rău uneori că ziua n-are decît 24 de ore"

Alexandru Moisescu Duminică ; conferențiar doctor și, din 1970, director medical al Spitalului clinic de boli infecțioase „Colentina" ; medic primar gradul I, 1977 ; autor de cărți și manuale ; distins cu ordine și medalii, între care „Meritul Sanitar" clasa a III-a și „Meritul Științific" ; participant la numeroase congrese, în țară și în străinătate (Budapesta, Bruxelles, Sofia, Varșovia etc.) ; secretar al Societății de patologie infecțioasă din U.S.S.M.

— V-ați născut într-o zi de duminică ?

— Poftim ? !

— Iertați-ne întrebarea, dar n-aveți un nume tocmai comun, așa-i ?

— O fi, nu știu. M-am născut la 30 august 1922, dar nu mi-am pus niciodată problema dacă ziua aceea a fost sau nu duminică. Numele e al familiei, tatăl meu, Dumitru Duminică, lucrînd 34 de ani ca învățător în satul argeșean Vlăsănești, unde am văzut și eu lumina zilei.

— Ce-ați făcut după ce ați văzut lumina zilei ?

— N-aș vrea să vorbim despre mine. Conduc de 11 ani un spital, cel de boli infecțioase „Colentina", ce-ar fi să discutăm despre el ?

— Așa vom proceda. Cînd ați terminat facultatea ?

— Mă rog, cum doriți. În '51, la București. Din '50 însă, timp de 9 ani, m-am ocupat de farmacologie, în paralel formîndu-mă ca infecționist. Din '73 sînt conferențiar la Clinica II de boli infecțioase de la „Colentina". Una peste alta, au trecut...

— 30 de ani de cînd vă aflați în aria învățămîntului medical superior, o viață de om, nu ? De pe urma farmacologului Alexandru Duminică a rămas ceva ?

— Îmi place să cred că da, dar nu e cazul să intrăm în amănunte.

— Fie, povestea s-a petrecut demult, renunțăm la ea. Ca infecționist, cine v-a fost maestru ?

— Am învățat meseria clinică de la profesorul Marin Voiculescu, om de știință pe care mi-aș permite să-l numesc, pentru contribuțiile sale de excepție, liderul de ieri și de azi al școlii românești de boli infecțioase. Dînsul a deschis multe drumuri și, de fiecare dată, a mers pe ele pînă la capăt.

— Așa e. În plus, merge și azi, la fel de migălos și de energic. Considerăm de datoria noastră să amintim că Marin Voiculescu e profesor doctor docent, medic emerit și, fără a epuiza titlurile de care se bucură, membru corespondent al Academiei R.S.R. Activitatea sa e la fel de prețuită și peste hotare, dovadă că face parte din Societatea regală de medicină din Londra, din Academia de științe medicale din New York, din Societatea de patologie comparată din Paris și așa mai departe. Care din pildele deprinse de la dînsul v-a folosit cel mai mult ?

— Greu de ales. Poate că respectul față de bolnav. Poate că sentimentul că, oricît știi, mai ai multe de învățat.

— Stimate tovarășe doctor, sînteți directorul medical al celui mai mare spital de boli infecțioase din țară, da ? Mai funcționează în Capitală un spital similar, „Victor Babeș", dar el e mai mic. Ce înseamnă să conduci o astfel de unitate ?

— O seriozitate și o vigilență permanente. Înseamnă să te trezești odată cu spitalul și să te culci mult după el, ducînd cu tine, în somn, o grămadă de probleme. Mai înseamnă să muncești cîte ceasuri are ziua și să-ți pară rău uneori că n-are decît 24.

— Frumos spus, poate că am găsit titlul acestui interviu, să mergem însă mai departe. Cea dintîi funcție a unui spital, indiferent de profilul său, e cea curativă. Cum se prezintă situația la „Colentina" ?

— Noi internăm toate cazurile, de regulă, grave, provenind din 3 sectoare ale Capitalei și din 10 județe, septicemii, endocardite, tetanosuri, hepatite, meningite, encefalite etc. Ele necesită o asistență complexă și de înaltă calificare, o medicamentație abundentă și, nu o dată, foarte costisitoare.

— O clipă, cum adică foarte costisitoare ?!

— Și alci, firește, tratamentele sînt gratuite pentru cetățean, dar statul plătește. Rezolvarea unei septicemii, de pildă, costă și 20 de mii de lei, pe care statul nostru socialist îi suportă, ca o probă, una dintre multe altele, că omul e privit la noi ca bunul cel mai de preț, pentru sănătatea lui nici un efort nefiind prea mare. Pentru că veni vorba, aș menționa că, în privința septicemiilor, am obținut rezultate excelente. Dacă mortalitatea e, pe plan mondial, de 24 la sută, la „Colentina" ea a scăzut, în ultimii ani, sub 17.

— Am înțeles, vă rugăm să reveniți.

— Avem, în ansamblu, rezultate bune. Durata de spitalizare, de exemplu, s-a redus considerabil, actul medical devenind mai eficient și mai economic. Mortalitatea a coborît, în 1980, pînă la 1,4 la sută, deși la noi vin adesea, prin transfer, cazuri disperate, unele chiar depășite din punct de vedere terapeutic. E normal să se întîmple așa de vreme ce spitalul acesta e considerat, alături de „Victor Babeș", un fel de instanță supremă în materie de patologie infecțioasă. Dacă stăm bine, și stăm, asta se datorează, pe de o parte, sprijinului primit de la Ministerul Sănătății și, pe de alta, calității personalului. Avem, o spun fără nici o reținere, un colectiv de oameni pricepuți și devotați, care îi tratează pe bolnavi cu metode terapeutice dintre cele mai moderne și, în același timp, cu omenie. Faptul că, în 1980, n-am înregistrat nici o reclamație vorbește, cred de la sine.

— Sigur, vorbește. De regulă, dacă ne e permis, reclamațiile pleacă indeobște de la acele externări pe care bolnavii le consideră pripite. Ce credeți ?

— N-am avut astfel de necazuri, în mare însă, așa e. Numai că bolnavul trebuie ajutat să înțeleagă că, ocupînd mai mult decît e nevoie un pat, lezează dreptul la sănătate al altuia.

— Dacă am calculat corect, vă aflați în acest spital de 26 de ani. Cum arăta el în 1954 ?

— E mult de atunci, să lăsăm. Mai important mi se pare faptul că el a fost complet renovat și dotat corespunzător, în ideea umanizării, după 1970. În acest interval i s-au alocat fonduri de milioane, multe milioane, la capătul cărora „Colentina" a ajuns o bază completă, capabilă să rivalizeze, ca dotare, aparatură, medicamente etc., cu orice spital de boli infecțioase din lume. Vreme îndelungată serviciu, terapia intensivă a devenit secție. S-a realizat o stație centrală de oxigen și, mai nou, s-a pus la punct un rezervor de apă de mare capacitate. E în lucru un crematoriu pentru arderea produselor patologice. Iată, de pildă, numai spălătoria a costat aproape 3 milioane ! Firește, bolnavul nu vede toate astea, dar sănătatea lui depinde în mare măsură de buna funcționare a acestor anexe. Aș îndrăzni să zic chiar mai mult. Bătălia care se poartă în saloane începe tocmai de aici, de la spălătorie sau de la stația de oxigenare. Din acest punct de vedere, ca și din altele, ministerul ne-a înțeles și ne-a ajutat.

— Care ar fi, tovarășe doctor Duminică, acele alte puncte de vedere ?

— S-au întărit și completat toate serviciile și laboratoarele. La radiologie, dau un exemplu, aș putea da o sumedenie, s-au descris în premieră entități clinice, pneumoniile virale. Recent, a fost deschis un cabinet pentru profilaxia antirabică și antitetanică, singurul de acest gen din Capitală. Aș adăuga, tot la capitolul unicate, laboratorul de epidemiologie, pe care nici un alt spital nu-l are. Totodată, din inițiativa Ministerului Sănătății, am fost dotați, noi și „Victor Babeș", cu un cabinet pentru dispensarizarea foștilor bolnavi de hepatită. După externare, aceștia sînt ținuți sub supraveghere atentă timp de 6 luni.

— Spitalul pe care îl conduceți e și bază de învățămînt superior medical. Ce ne puteți spune în acest sens ?

— Catedra de aici, avîndu-l în frunte pe profesorul Voiculescu, are 3 discipline, medicină generală și stomatologie, pediatrie, cursuri post-universitare. La „Victor Babeș", unde activează un alt infecționist de frunte, profesorul Ludovic Păun, se studiază, în plus, și bolile tropicale. Pe la „Colentina" trec, anual, 800 de studenți, 80—90 de stagiari și tot atîția medici veniți pentru secundariat sau perfecționare. De aceștia din urmă mă ocup, de 18 ani, personal. Avem, și în această privință, realizări demne de luat în seamă. Ar fi multe de spus, dar voi încerca să fiu scurt. Mai întîi, ne-am străduit să asigurăm învățămîntului superior o bază materială de înalt nivel, lucru pe care îmi place să cred că l-am reușit, deși nu ascund că rămîne încă destul loc pentru mai bine. Pe studenți i-am pus, cum se zice, la muncă. Ei lucrează nemijlocit la patul bolnavilor și, firește, asistă la prezentări de cazuri, avînd multe de învățat. Și au, fără falsă modestie, de la cine, căci aici, la „Colentina", se elaborează de mult timp manuale și cărți de specialitate de valoare deosebită. Aș aminti, la loc de cinste, „Bolile infecțioase" scoase sub redacția profesorului Voiculescu și ajunse la cea de a treia ediție, precum și „Practica antibioterapiei" datorată conferențiarului **Mircea Angelescu**. În altă ordine de idei...

— Sîntem nevoiți să vă întrerupem din nou, rugîndu-vă să abdicați de la o modestie care parcă începe să nu-și mai aibă rostul ! Dumneavoastră n-ați scris nimic pînă acum, tovarășe doctor ?!

— Am scris.

— Anume ?

— N-aș vrea să vorbesc despre lucrările mele. Se poate ?

— Firește. Asta nu ne împiedică însă s-o facem noi, informîndu-i pe cititori că sînteți autor sau coautor de manuale și tratate, între care „Manual de farmacologie clinică", 1960, „Manual de farmacologie pentru școlile tehnice sanitare", 1962, ia-răși „Manual de farmacologie clinică", 1974, „Farmacologie clinică", 1977, „Tratamentul medicamentos în infecții", 1977, „Manual de terapie antiinfecțioasă", 1978, de unde și răspunsul la întrebarea de mai devreme, dacă a rămas ceva în urma farmacologului Alexandru Duminică. A rămas, e limpede. În sfîrșit, să anunțăm că aveți sub tipar cartea „Medicamentul românesc în infecții". Apropo, cît e de bun medicamentul românesc, tovarășe conferențiar ?

— Întrebarea comportă o discuție amplă, dar am să rezum. Ca unul care am lucrat, vreme îndelungată, în perimetrul respectiv, făcînd cercetări de medicină experimentală și țesînd, clinic și în laborator, numeroase produse noi, sînt gata să afirm că majoritatea medicamentelor românești sînt egale, dacă nu superioare, celor fabricate în străinătate. Majoritatea am zis, nu toate. A devenit însă o modă ca, și atunci cînd îi supără capul, nevralgie banală, omul să ceară un medicament străin ?! E o optică greșită, căci industria noastră farmaceutică a asimilat și produce o gamă largă de medicamente, cu nimic inferioare celora fabricate la Paris sau aiurea. Nu există nici un dubiu în această privință.

— Am notat. Dacă e cazul, reveniți.

— Mai fac practică la „Colentina" o parte din elevii liceului sanitar, cărora le acordăm, de asemenea, o atenție deosebită. Lor și, în același timp, stagiarilor. În alte spitale, din cîte cunosc, problema stagiarilor e lăsată pe plan secundar, ceea ce-i rău. Noi, și nu numai noi, considerăm că stagiatura joacă un rol important în formarea unui medic și, drept urmare, îi supraveghem pe stagiari cu strictețe și-i îndrumăm cu generozitate, căci meseria de medic se învață, nu se fură.

— Tovarășe doctor Duminică, recapitulînd, constatăm că, în loc să vorbim despre activitatea dumneavoastră, am vorbit mai mult despre spitalul pe care-l conduceți ! Scopul acestui dialog era altul, nu ?

— Ați făcut foarte bine așa.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Limfograful — un aparat brevetat, premiat, construit dar rămas prototip

În cadrul expoziției din această iarnă, care cuprinde realizări de inventică și tehnică românească, am reîntîlnit „Limfograful", aparat creat de profesor dr. doc. Henrietta Ciortoloman, șefa clinicii de obstetrică — ginecologie a Spitalului „23 August" din Capitală, și de colaboratorul său I. Zănescu, aparat care mai fusese prezentat publicului și anul trecut, în cadrul Salonului național al invențiilor, prilej cu care a fost distins cu o mențiune.

„Flacăra" publicase, la vremea respectivă, un articol intitulat **„Limfograful elimină sau nu elimină importul ?"** Vă rugăm să ne îngăduiți un scurt istoric: În a doua jumătate a lunii ianuarie 1980, conducerea Spitalului clinic „23 August" adresează redacției o notă (nr. 367/19 I 1980), semnată de **dr. Alexandru Iorgulescu**, în calitate de director, și de către **dr. Nicolae Amărăscu**, adjunctul celui dintîi. Din conținutul adresei, care intenționează să aducă unele precizări, am reținut cîteva afirmații, care ni s-au părut absolut surprinzătoare : **„Tovarășa prof. dr. doc. H. Ciortoloman..." —...pînă în prezent nu a propus și nu a înregistrat la unitatea noastră vreo documentație privind aparatul „Limfograf". Pentru aparatul de introducere a unor soluții în organism, care face obiectul brevetului său de invenție, pînă în prezent nu a informat sau solicitat unitatea noastră cu privire la realizarea, experimentarea sau valorificarea acestei invenții. Aparatul nu a fost realizat în spital și nu se află în inventarul acestuia. Invenția nu a fost făcută la cererea sau cu ajutorul material al unității, nu sînt cunoscute caracteristicile și performanțele acesteia, nu**

știm dacă s-a folosit cineva de ei. De asemenea, nu știm cînd a fost prezentat la Salonul de invenții și cum s-a făcut introducerea lui" (acolo, n.r.).

Din pasajul reprodus, rezultă că Limfograful nu era cunoscut Spitalului clinic „23 August" la data respectivă. Această situație de fapt ne-a determinat să reluăm investigațiile, socotind că intervalul de timp scurs de la publicarea primului articol în coloanele **„FLACĂRII"** ar fi fost de ajuns pentru ca starea de fapte, cu totul nefirească, pe care o dezvăluisem, să se fi curmat.

Dar cînd ne-am anunțat vizita la Spitalul clinic „23 August", doctorul Al. Iorgulescu s-a arătat cît se poate de îndatoritor și gata să discute, pe larg, toate aspectele legate de existența „ilegală" a „Limfografului". La data întîlnirii, un material dactilografiat ne aștepta, pe biroul directorului, iar la discuție aveau să fie prezenți, pe lîngă șeful institutiei, și doctorul **Ovidiu Ratiu**, responsabilul comisiei de invenții din unitate, contabila șefă (aceeași care, în trecut, ne refuzase o precizare privind contravaloarea, în valută, a aparatului similar invenției prof. dr. doc. H. Ciortoloman, adus din California), cît și jurisconsultul spitalului. Informarea ce ne-a fost pusă la dispoziție are o pagină și 10 rînduri dactilografiate ; pe parcursul lor se amintește de 6 ori despre recompensarea bănească a autorilor invenției, care, după cum aveam să aflăm, renunțaseră de mult la asemenea pretenții, — și nici măcar o singură dată despre utilitatea „Limfografului". Ideea generală a celor cu care am stat de vorbă, ca și a informării scrise, dealtfel, a fost aceea că direcția spitalului a cerut, în repetate rînduri, inventatoarei cît și colaboratorului ei precizări, date statistice, diverse informații, fără a primi lămuriri. O.S.I.M. răspunsese, totuși, acestor întrebări la 1 februarie 1980, trimițînd și documentația solicitată, dar conducerea spitalului nu a întreprins, nici după aceea, nimic în vederea adoptării unei invenții ce-i este atribuită prin brevet, de cîtiva ani de zile! Mai precis, din 20 aprilie 1976 ! ! !

Iată, prin urmare, că nu rațiuni ce s-ar putea încadra în vreun text de lege și nici măcar într-o conjunctură, cît de cît plauzibilă, împiedică aplicarea, pe scară largă, în interesul bolnavilor cît și în cel al medicilor, a unei invenții bine cotată de specialiști.

Revenind asupra complicatei stagnări a „Limfografului", o facem în intenția de a spune deschis categoricul adevăr, așa cum ne-a apărut el, în urma cercetărilor întreprinse la fața locului : **Conducerea Spitalului clinic „23 August", personal tovarășul medic primar Al. Iorgulescu căreia i se alătură și ceilalți colaboratori, se simte incomodată de prezența, autoritară și unanim recunoscută pe plan profesional, atît în țară cît și peste hotare, a tovarășei prof. dr. doc. Henrietta Ciortoloman, cu care, în loc să colaboreze într-un spirit constructiv, cu respectarea, mai ales, a gradului de profesionalitate și mai puțin a celui administrativ, preferă să corespondeze în scris decît să urce, cu liftul, cele trei etaje care separă direcția de secția clinică condusă de prof. Ciortoloman.**

Ne-a apărut drept puerilă intenția doctorului Al. Iorgulescu de a demonstra, bazat pe unele documente scrise (dar nu pe cele mai importante), că nu știe despre ce este vorba. Nu sîntem singurii care știm că **„Limfograful" a fost folosit în mai multe secții ale Spitalului clinic „23 August", că a fost împrumutat și altor așezăminte spitalicești, că diapozitivele și secvențele filmate, înfățișînd modul de funcționare a aparatului, au fost proiectate, chiar în prezența doctorului Al. Iorgulescu, cu prilejul vizitelor unor delegați de peste hotare, cum nu sîntem singurii care am citit dările de seamă din ultimii 7—8 ani în care se amintește, din ce în ce mai insistent și mai pe larg, despre „Limfograf" și performantele acestuia.** Chiar zilele trecute s-a prezentat, din partea Spitalului clinic nr. 9, doctorul Alexeanu, de la sectorul de cercetare în neurochirurgie, pentru a solicita amănunte privind performantele „Limfografului" cît și posibilitatea de a și-l procura, pentru experimentare, în spitalul din cartierul Berceni.

Am saluta, cu multă bucurie, primirea unei noi adrese din partea directiunii Spitalului clinic „23 August", din care să luăm cunoștință că pîrghiile administrative, oricît de legale ar părea ele, au fost îndepărtate din calea unei interesante și utile invenții autohtone.

EMANUEL VALERIU ■

Răspuns la masa noastră rotundă

Homeopatia în preocupările Ministerului Sănătății

Tovarăşe redactor-şef,

Am urmărit cu atenţie discuţiile organizate de revista „Flacăra" în legătură cu homeopatia şi am studiat propunerile pe care le-au făcut participanţii la aceste întîlniri, ideile şi opiniile redacţiei, acţiuni cu rol pozitiv în perfecţionarea practicii medicale.

Se ştie bine că încă de la începuturile ei, medicina a avut de înfruntat numeroase piedici apărute în calea progresului şi dezvoltării metodelor şi mijloacelor ei de vindecare. Iată de exemplu cum din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea un medic vienez (Frantz Messmer) introducea o metodă terapeutică personală denumită „Hipnotism ştiinţific", motiv pentru care devine atunci celebru. Exact cu un secol mai tîrziu, un preot (Sebastian Kneipp) a făcut mare zgomot cu aşa-zisa metodă personală de tratament, valabilă mai în toate bolile — plimbare în picioarele goale prin roua dimineţii — care, de asemenea, prin credulitatea bolnavilor, l-a făcut în scurtă vreme şi pe el celebru. Ambele metode (efemere şi nefondate) nu au fost însuşite de „proba aspră a timpului". Omenirea înregistrează permanente asemenea explozii în materie de medicamente şi metode de tratament. Multe au fost înlăturate de timp, altele au rezistat, s-au impus şi există şi astăzi. Printre acestea din urmă se numără şi homeopatia.

Dar ce este homeopatia ? Una din definiţiile ştiinţifice recunoaşte faptul că homeopatia urmăreşte sănătatea integrală a omului, sănătate la care aspirăm cu toţii. Homeopatia, de exemplu, nu recomandă purgative în constipaţie sau somnifere în insomnii, ci remedii pentru vindecarea dezechilibrului vital. Unii cred — şi nu chiar fără temei — că nevroza a devenit astăzi un fel de ocean unde se aruncă neputinţa noastră în materie de medicină sau că aparatura ultrasofisticată îndepărtează medicul de misiunea lui de om şi prieten al bolnavului.

Aducerea în actualitate a homeopatiei, problemă veche, la fel de veche ca şi acupunctura, ca şi terapia cu ape minerale, nu este încă acceptată de toţi specialiştii. Este binecunoscut că ritmul accelerat al fabricării noilor medicamente, cu eficienţă crescută sau diferită, favorizează apariţia fenomenelor adverse nedorite, care în faza experimentală au fost decelate, iar posibilitatea administrării mai multor preparate în acelaşi timp măreşte riscul acestor reacţii. De asemenea, creşte riscul intoxicaţiilor medicamentoase ca urmare a polipragmaziei, a utilizării pe scară tot mai largă atît a sistemului automedicaţiei, cît şi a nerespectării dozelor, timpului optim şi căilor de administrare, precum şi a contraindicaţiilor. Practica terapeutică a scos şi scoate în evidenţă relaţia directă între intensitatea acţiunilor farmacodinamice şi riscul apariţiei efectelor adverse. Ignorarea sau necunoaşterea acestor relaţii ori incapacitatea de a le preveni determină multiple consecinţe : intoleranţă, intoxicaţii, alergie, obişnuinţă, toxicomanie, consecinţe a căror gravitate pot periclita viaţa bolnavului. La acestea se adaugă şi riscul malformaţiilor congenitale a căror apariţie creşte proporţional cu posibilitatea asocierii preparatelor, de multe ori banale.

O definiţie mai completă subliniază că homeopatia sau chimioterapia prin ultramicrodoze, utilizînd medicamentele în concentraţii infinitezimale, obţinute prin diluţii succesive mari, reprezintă una din metodele de prevenire şi combatere a acestor consecinţe. Aplicată cu discernămînt, în cazurile bine selecţionate şi cu respectarea indicaţiilor, homeopatia poate fi un ajutor terapeutic în numeroase afecţiuni, contribuind, în acelaşi timp, la reducerea dezavantajelor terapiei alopate. Spre deosebire de metodele clasice (alopate) care utilizînd principiul contrariilor în terapeutică (efecte proporţionale cu doza), acţionează direct asupra agenţilor patogeni, metoda homeopată folosind principiul similitudinii (efecte inverse în raport de doză) acţionează indirect, stimulînd reactivitatea organismului. Deosebirea este mai curînd didactică întrucît ambele utilizează principiul dozelor ; de asemenea, elemente de homeopatie se regăsesc în practica terapeutică curentă (alopată).

Noţiuni despre similitudine existau încă în Babilon şi în Egiptul antic. Cu patru sute de ani înaintea erei noastre, Hippocrat enunţa cele două principii fundamentale ale medicinei : „contraria contrariis curantur" şi „similia similibus curantur". Utilizarea preferenţială a uneia sau alteia din aceste metode era în funcţie de starea reactivităţii bolnavului şi de gravitatea bolii. La începutul secolului XIX, ca o reacţie la empirismul, ocultismul şi stereotipia din practica medicală, Samuel Hahneman (1755—1843) introduce homeopatia ca metodă progresistă în terapeutică. Hahneman completează observaţiile lui Hippocrat prin experienţe pe omul sănătos, deschizînd calea patogeniilor şi terapeuticii experimentale. Cu toate rezervele şi adversităţile întîmpinate homeopatia s-a răspîndit în toată lumea datorită rezultatelor înregistrate în diverse afecţiuni. În multe ţări, ea face astăzi parte din arsenalul terapeutic curent, fără să existe o delimitare a medicinei alopate de cea homeopată, ele completîndu-se reciproc (U.R.S.S., Franţa, Anglia, Polonia, India etc.).

Dacă la început acţiunea preparatelor homeopate a fost anticipată la modul ipotetic, azi, pe baza progreselor realizate în domeniul fiziologiei oligoelementelor din lumea vegetală şi animală, cibernetici, neurofiziologiei, imunologiei etc. multe din efectele lor pot fi explicate ştiinţific şi reproduse experimental. În felul acesta, homeopatia beneficiază şi de argumente ştiinţifice tot mai convingătoare, fapt ce permite reconsiderarea poziţiei acesteia chiar în ţările mai conservatoare din acest punct de vedere. De asemenea, datorită dezvoltării impetuoase a industriei farmaceutice, a patologiei medicamentoase şi a iatrogeniei, homeopatia cîştigă teren. Exceptînd faptul că Hahneman a trăit doi ani la Sibiu (1777—1779) homeopatia a pătruns şi în ţara noastră, fiind utilizată de practicieni din ce în ce mai numeroşi.

Deci homeopatia nu este o şarlatanie ! Dimpotrivă, ea este o metodă terapeutică cu real substrat ştiinţific. Numai că îndoiala strecurată sau întreţinută de adversarii ei au ţinut-o în umbră.

În particular vă spun că am citit cărţile doctorului Caba despre acupunctură şi mai ales ultima privind homeopatia. Aceasta arată solida lui cultură şi pregătire în domeniu, profunzimea şi răspunderea cu care abordează aceste metode de tratament.

Unii din participanţii la masa rotundă a revistei „Flacăra" au formulat critici privind existenţa unor lipsuri în domeniul homeopatiei, atît pe planul informaţiei, publicisticii în special, cît şi al instruirii cadrelor, încă din anii facultăţii. O asemenea situaţie se datoreşte — şi trebuie să recunoaştem — imperialismului moral al industriei de medicamente şi al aparaturii care devine tot mai mult, în toată lumea, un pericol pentru om.

În ultimii ani Ministerul Sănătăţii, împreună cu comisiile de specialişti, şi-au asumat sarcina de a valorifica corespunzător nevoilor şi importanţei sale acest tezaur, de a-l pune la îndemîna oamenilor. Primul pas care s-a făcut, în deplină concordanţă cu legile umane care guvernează activitatea din ţara noastră, a fost acela de a obliga întregul personal sanitar să privească cu atenţie, cu discernămînt, cu grijă orice medicamente, orice metodă nouă de tratament a bolilor, să fie receptiv la tot ceea ce poate acţiona în interesul omului bolnav. Măsurile luate în domeniul homeopatiei fac parte dintr-un ansamblu de obiective menite să ducă la amplificarea metodelor de diagnostic şi tratament în diverse afecţiuni. Pe lîngă dezvoltarea homeopatiei, există preocupări pentru folosirea mai largă în terapeutică a plantelor medicinale, a acupuncturii, valorificarea intensivă a factorilor naturali de cură, a altor mijloace şi procedee cu efect terapeutic dovedit.

Întrucît homeopatia se practica în forme neorganizate, Ministerul Sănătăţii a iniţiat încă din anul 1966 organizarea experimentală a unui cabinet metodologic de homeopatie în cadrul policlinicii Colţea, sub îndrumarea unei comisii de specialişti din diferite domenii de activitate pe baza unei metodologii unice de lucru. Obţinînd rezultate bune şi aprecieri favorabile din partea comisiei, s-a aprobat ca practica homeopatică să devină oficială încă din 1969 în cîteva centre : cabinetul de homeopatie din Bucureşti, circumscripţia Trivale-Moşteni, judeţul Teleorman, cabinetele de consultaţii de neurologie ale policlinicii Brîncoveneşc şi policlinicii 23 August, precum şi în cabinetul de psihiatrie al policlinicii Şerban Vodă, prescripţiile medicale fiind eliberate de farmacia homeopatică nr. 80 din Bucureşti, organizată special în această direcţie.

Ministerul Sănătăţii, prin comisiile de specialişti, a analizat de cîteva ori activitatea acestora. Fiecare membru al comisiei a prezentat un raport cuprinzînd aprecieri cu privire la modul în care s-a respectat metodologia de lucru, observaţii privind eficienţa tratamentului homeopatic sub control, analiza rezultatelor în timp, ale indicaţiilor, contraindicaţiilor, fenomenelor secundare şi toxicităţii substanţelor folosite, făcînd unele propuneri pentru orientarea acestei activităţi în viitor. Deşi s-au înregistrat unele insuccese, iar elementele subiective nu au putut fi eliminate din cercetarea clinică (efectul placebo al substanţelor folosite şi efectele psihoterapeutice ale contactului dintre bolnav şi medic), majoritatea specialiştilor au făcut aprecieri favorabile.

Bolnavii trataţi în cadrul cabinetului metodologic de homeopatie au fost diagnosticaţi şi trataţi de medici alopaţi, respectarea în toate cazurile a metodologiei de lucru a reprezentat condiţia principală a succesului terapiei homeopate, întrucît nu s-a aplicat homeopatia în cazurile chirurgicale; infecţioase etc. care necesitau intervenţii imediate, de înlăturare a cauzelor. Nu s-a constatat nici un fel de reacţie adversă a substanţelor folosite.

Terapia homeopatică s-a dovedit eficace într-o varietate de afecţiuni (scăderea dinamismului psihic, modificări timice uşoare, astenie, maladii alergice diverse, tulburări funcţionale circulatorii, infecţii acute ale căilor respiratorii superioare, algii diverse, maladie ulceroasă, diskinezii biliare etc.) aplicată înainte sau după tratamentul alopat, mai ales în cazul apariţiei efectelor toxice, de sensibilizare sau de dependenţă.

Tratamentul homeopat este rentabil atît prin costul redus al preparatelor, cît şi prin posibilitatea tratamentului în condiţii ambulatorii fără întreruperea activităţii profesionale a bolnavilor.

Aceste scurte referiri răspund credem, în cea mai mare parte, problemelor ridicate de revista „Flacăra". Ar fi de adăugat şi alte măsuri pentru promovarea metodei printre care laboratorul, preţurile, autorizaţiile de prescripţii homeopatice care de fapt sînt prevăzute a fi dezbătute în Biroul Executiv al Consiliului de conducere al Ministerului Sănătăţii în cursul anului 1981. Introducerea în practica medicală de noi mijloace terapeutice implică, după cum este firesc, cercetări minuţioase şi de durată, pentru a se evita efecte contrarii sau reacţii adverse, ce pot apărea în situaţiile în care nu se respectă etapele obligatorii ale cercetării medicale. Tocmai de aceea popularizarea metodelor de tratament în medicina umană este bine să se facă cu o deosebită prudenţă, pentru a nu prejudicia încrederea în procedeele clasice, recunoscute şi probate de timp şi a nu se amplifica, în mod iluzoriu, speranţele unor categorii de bolnavi în metode încă insuficient clarificate şi neavizate din punct de vedere ştiinţific.

Serviciile aduse sănătăţii populaţiei pot fi şi mai mari dacă publicaţiile cu caracter ştiinţific medical ar fi avizate în prealabil de Academia de Ştiinţe Medicale, cum dealtfel prevede Legea nr. 3/1978 privind asigurarea sănătăţii populaţiei.

Regretatul prof. dr. Ioan Bruckner, împreună cu profesorii Vlad Voiculescu, Victor Ciobanu şi Vasile Predescu, referindu-se la homeopatie, spuneau, cu aproape patru ani de zile în urmă : „Baza medicinei moderne tinde spre o apreciere cît mai precisă a efectelor terapeuticii şi caută să le cuantifice şi să elimine efectul „placebo" prin metode complexe de investigaţie (simplu-orb, dublu-orb etc.). În afecţiunile în care o medicaţie obişnuită nu dă rezultate sau agravează starea pacientului, metodele homeopatice îşi găsesc chemarea şi se impun. Practica homeopatică îşi găseşte sosul în condiţiile ambulatorii (policlinică, dispensar etc.)".

Putem spune deci că practica homeopatică — acţiune în plină desfăşurare — continuă să se facă prin delimitarea obiectivelor şi competenţelor celor care o practică. Este lesne de înţeles că în perioada următoare se vor lua noi măsuri pentru ca de această metodă de tratament să beneficieze tot mai mulţi bolnavi, dar mai ales cei care cu adevărat au nevoie.

Dr. RADU OZUN ■
directorul Direcţiei asistenţei medicale din Ministerul Sănătăţii

Cătina albă

Am scris de mai multe ori despre virtuţile terapeutice ale cătinei albe. Descoperirea — amintim cititorilor noştri — aparţine profesorului universitar Ion Brad, care a obţinut, dealtfel, prin mijloace de laborator şi primele extracte de Hippophae rhamnoides. Mai amintim de asemenea că valoarea curativă a cătinei albe a fost atestată printr-o bogată casuistică, iar nu puţini medici, de specialităţi diferite, folosesc în mod curent extractele de cătină pentru vindecarea şi ameliorarea unor afecţiuni sau ca adjuvante în diverse tratamente. În sfîrşit, este cunoscut şi faptul că fructele acestui arbust au mare căutare în unele ţări, că pe piaţa externă preţul unei tone de cătină prelucrată este estimat la aproximativ 24 000 dolari.

Sînt, apreciem, suficiente argumente pentru ca extractele de Hippohae rhamnoides să cucerească interesul cercurilor medicale, al farmaciştilor şi economiştilor deopotrivă. Cu toate acestea — ne declarăm şi nu fără regrete profesorul Ion Brad — valorificarea industrială a cătinei albe reprezintă în continuare o problemă de viitor.

Ce mai împiedică deplina şi larga valorificare a cătinei albe ? Cine sînt cei care nesocotesc din ignoranţă sau cu bună-ştiinţă acest virtual izvor de sănătate ? Ce spun în această privinţă cercetarea, medicina curativă, comerţul şi industria alimentară ?

Vom încerca să răspundem acestor întrebări în cuprinsul mai multor articole, a căror suită o inaugurăm azi.

Dar să începem cu ceea ce este bine şi frumos, deci să vorbim despre ceea ce s-a făcut în domeniul valorificării cătinei albe.

Vom aminti în primul rînd că extractele de cătină au fost utilizate cu mult succes în prepararea unor băuturi răcoritoare. „Frucola", realizată la Braşov, se bazează pe suc de cătină. Au devenit cunoscute apoi şi extrem de solicitate produsele cosmetice ale întreprinderii „Miraj" din Bucureşti care folosesc extractele de Hippophae rhamnoides. Suita de produse originale româneşti „Darciée", realizată în colaborare cu profesorul Brad, cuprinde, între altele, loţiuni tonice, diferite creme hidratante, nutritive, de masaj, remarcabile prin bogatul lor conţinut în substanţe flavonice, acizi graşi esenţiali, vitamine hidro şi liposolubile.

În rîndurile publicului larg, extractele de cătină, obţinute de profesorul Brad, sînt cunoscute mai ales prin surprinzătoarele lor efecte terapeutice. Am mai prezentat şi cu alte ocazii exemple concrete în această privinţă şi o vom face şi de data aceasta, folosind extrase din declaraţiile şi scrisorile de mulţumire ale unor foşti pacienţi ai profesorului Brad.

Ioana P. (Slatina) : „Am suferit ani la rînd de hipertensiune arterială şi 20 de ani de conjunctivită cronică... Tratamentul cu ceaiul de cătină albă a avut efecte neaşteptate : tensiunea a devenit normală, conjunctivita s-a ameliorat mult iar unele afecţiuni hepatice şi renale au dispărut complet". **Sofia Moldoveanu** (Bucureşti) : „Sînt bolnavă de hepatită cronică din anul 1970, am făcut tratamente cu medicamente româneşti şi străine, dar analizele au ieşit mereu proaste. La recomandarea prof. Ion Brad am făcut tratament cu pulbere de cătină şi după o lună m-am simţit mult mai bine. Analizele au ieşit mult mai bune: gammaglobulina care înainte de tratament a fost 38,8% a scăzut la 28,3%". **Liliana Sirenescu** (Bucureşti) : „Am putut să constat efectele miraculoase ale uleiului de cătină cu ocazia unei arsuri grave a feţei. Rănile s-au vindecat într-un timp record. Am constatat de asemenea efectele tonice ale ceaiului de cătină". **Iulian Pietraru** (Rîmnicu Vîlcea) : „Am suferit ani la rînd de o eczemă la mîini, pe care medicii dermatologi o numesc **psoriazis**. După tratamentele prescrise de profesorul Brad eczema aceasta, care a persistat vreme de 20 de ani, a dispărut în numai 15 zile !". **George Ulmeanu** (Bucureşti) : „Am suferit de arterită obliterantă la ambele picioare şi tensiune arterială oscilantă... După medicaţia pe bază de cătină albă, şi numai după opt zile, picioarele mi s-au dezlegat, pot sta pe vine şi am o stare generală bună cum nu am mai avut de mult.". **Aurica C.** (Drobeta-Turnu Severin) : „Cu ajutorul uleiului de cătină am reuşit să ameliorez o boală cronică extrem de neplăcută : psoriazis". **Maria Filimon** (Simeria) : „Am suferit ani de zile de o boală gravă care se manifestă prin hemoragii în talpa şi pe călcîiul picioarelor. Am încercat s-o vindec cu de toate, dar degeaba. La recomandarea prof. Brad am folosit uleiul şi pulberea de cătină. După 7 zile rănile de la picioare s-au închis". **Elena Bunea** (Ploieşti) : „Am folosit tratamentul cu cătină pentru ameliorarea diabetului. Am constatat că glicemia mi-a scăzut de la 1,79 la 1,20". **Alexandru Popovici** (Sibiu) : **Maria Neagoe** (Tîrgovişte) : „Am suferit trei ani la rînd de epidermofiţie. După 21 de zile de tratament cu cătină, boala mi-a dispărut".

Iată în continuare şi părerile unor medici care au folosit extractele de Hippophae rhamnoides în diverse tratamente :

dr. Mihai Pop, medic oftalmolog, Spitalul militar central. „Folosim de mai multă vreme uleiul de cătină în amestec cu alte substanţe. L-am utilizat cu rezultate mulţumitoare în instilaţii oculare, în tratarea arsurilor corneene şi conjunctivale, în grăbirea vindecării plăgilor operatorii, în epitelizarea leziunilor oculare. Lipsa uleiului ne-a obligat însă să facem cu intermitenţă aceste tratamente. Consider că pentru formularea unor concluzii avem nevoie de o cazuistică mult mai mare".

Constantin Popescu, medic, Institutul de expertiză medicală şi recuperarea capacităţii de muncă (reproducem în rezumat declaraţia acordată unui reporter al Televiziunii) : „Am utilizat uleiul de cătină în peste o sută de cazuri şi el a dovedit calităţi deosebite. Am obţinut rezultate în tratamentul ulcerului varicos, în diferite leziuni ale pielii, în plăgi, arsuri şi chiar în unele paralizii".

Rezultate remarcabile a obţinut şi medicul oftalmolog **Petre Vlad** de la Spitalul judeţean al municipiului Buzău.

— Eu întrebuinţez uleiul de cătină, realizat de prof. Brad, de cîţiva ani. În unele afecţiuni, şi mă refer în primul rînd la arsurile oculare extrem de periculoase pentru funcţia ochiului, rezultatele au fost de-a dreptul spectaculoase. L-am folosit de asemenea cu succes în transplantul de cornee şi chiar în transplantul liber de piele. Am rezolvat astfel perfect un autotransplant în cazul unui cancer de piele, uleiul de cătină permiţînd o rapidă şi perfectă sudare a ţesutului. Sînt sigur că extractul de cătină s-ar dovedi extrem de util şi în chirurgia plastică şi reparatorie.

Sînt rezultate care ne obligă să ne punem din nou şi chiar cu mai multă stăruinţă una şi aceeaşi întrebare : de ce şi cine sînt cei care împiedică deplina valorificare a cătinei albe ?

Ne vom strădui să răspundem acestei întrebări într-unul din următoarele numere ale revistei noastre, cînd vom da cuvîntul şi celor ce se ocupă în mod expres cu cercetarea principiilor active şi calităţilor terapeutice ale cătinei albe. Vom solicita de asemenea şi cuvîntul unor reprezentanţi ai Ministerului Sănătăţii.

LIVIU TIMBUS ■

„Tot ceea ce lucrez e o consecință a mediului în care m-am dezvoltat aici, în România"

Regizorul Andrei Șerban s-a născut la 21 iunie 1943 la București. Absolvent al I.A.T.C.-ului. A montat printre altele, următoarele spectacole : Nu sînt turnul Eiffel **de Ecaterina Oproiu (premiat în Iugoslavia și Polonia),** Iulius Cezar **de Shakespeare (la Teatrul Bulandra),** și Omul cel bun din Sățuan **de Brecht (la Icatrul din Piatra Neamț). La teatrul La Mama din S.U.A. a montat** Medeea, Electra și Troienele. **La Lincoln Center** — Livada cu vișini **de Cehov și Agamemnon. La Yale University** — Sonata spectrelor **de Strindberg și** Sganarelle **de Molière. La Public Theater** — Maestrul și Margareta **de Bulgakov.** Ce zile frumoase **de Beckett și musicalul** Umbrelele din Cherbourg. **În Franța a pus în scenă opera** Flautul fermecat **de Mozart iar în Anglia** Evgheni Oneghin **de Ceaikovski. La Tokyo** — Pescărușul **de Cehov.**

— Declarați — în finalul unui interviu pe care l-ați acordat în urmă cu mai bine de zece ani — că perspectivele dumneavoastră vi se par roze. Așa a fost să fie, Andrei Șerban ?

— Într-un fel, da. Dar niciodată n-am crezut de fapt că perspectivele sînt roze. Nici în teatru, nici în viață.

— Nu bănuiam că n-ați vorbit serios. Dar în ce s-au concretizat perspectivele acelea ? Erați atunci — vă reamintesc — în anul cinci de facultate...

— Poate. Nu-mi mai aduc bine aminte pentru că e totuși mult de atunci. Cred că aveam în mine un fel de energie în care credeam foarte mult. Energia încă există însă au trecut foarte mulți ani și între timp am străbătut multe experiențe de teatru, de viață. Interesant e că de cîte ori revin în țară și îmi revăd familia, prietenii sau mă duc la teatru îmi dau seama ce s-a întîmplat cu energia pe care o aveam, cum s-a transformat și cum a devenit altceva, cum, într-un fel, am rămas același și n-am rămas același. Și tot ceea ce lucrez e de fapt o consecință a mediului în care m-am dezvoltat aici, în România, și fără de care n-aș putea să fiu ceea ce sînt. Însă toată munca mea în teatru a luat un drum complet diferit.

— Ce-ați păstrat din anii primei tinereți ?

— Curiozitatea.

— Dar teribilismul acela pe care îl etalați uneori ? Vă mai place să fiți socotit un copil teribil ?

— Orice început trebuie să fie sub semnul dorinței de a face altfel decît au făcut cellalți. Dar de fapt mi-am dat seama cu timpul că în momentele cînd mă simt cel mai mult în contact cu ceea ce e mai valoros în ceea ce fac nu e atunci cînd cred că am descoperit ceva. Pentru că nu poți să descoperi nimic. Totul a fost descoperit. De aceea mă simt bine în clipele cînd înțeleg că sînt în legătură cu ceva foarte vechi, cu ceva tradițional dar cu o tradiție nu de-acum zece sau douăzeci de ani ci de acum o mie de ani. Exista în mine atunci un sentiment că ating ceva ce a existat odată foarte de mult.

— Nu credeam să fiți atît de mult legat de tradiție. Vă închipuiam ca pe un campion al unui modernism absolut. Totuși, nu cred că n-ați avut în acești ani o descoperire decisivă, o revelație care să vă fi inriurit hotărîtor.

— Ceea ce a marcat existența mea ca pe un fel de răscruce de drumuri a fost întîlnirea cu Peter Brook. În 1971 am fost un an de zile asistentul lui la Paris. Pînă atunci făceam teatru fără să știu de ce, fără să mă-ntreb. Eram încă foarte tînăr, teatrul mă atrăgea ca un fel de dorință naturală, ca un impuls instinctiv. Făceam teatru pentru că pur și simplu mi se părea normal lucrul acesta. Venea dintr-un fel de subconștient al bucuriei. Paradoxal, lucrînd cu Brook n-am învățat nimic altceva decît să-mi pun întrebări. Ce-e teatrul ? Ce înseamnă să fii actor ? Nu am un răspuns și nu cred că voi avea vreodată vreunul care să mă mulțumească pe deplin, dar de cînd am lucrat cu el, în momentele mele cele mai bune îmi pun astfel de întrebări. Întreb dar la ce servește, ce semnificație mai adîncă are, care e rostul teatrului, de ce facem teatru, cine are nevoie de teatru și ce transmitem prin el.

— Și ce vă răspundeți ?

— Mă gîndesc de exemplu la un scriitor, la un pictor, la un pianist. El creează în singurătate. Iată o imagine foarte subiectivă a artistului ; scriitorul în camera lui scrie singur, își imaginează acolo totul, pe cînd în teatru este imposibil să fii singur, e imposibil să lucrezi fără altcineva, deci dintr-o dată trebuie să fii deschis spre ceilalți. Un actor nu poate juca singur. Un regizor nu poate lucra singur ; spectatorii fără actori nu au sens. Se vede deci cîtă nevoie avem unul de altul, cîtă nevoie avem să ieșim din subiectivismul acesta mărunt cu care sîntem confruntați tot timpul, tot timpul ...și că dacă nu avem toți această conștiință, a unui efort spre ceva foarte greu de atins, nu vom ajunge niciodată să fim mari artiști...

— Cunoașteți foarte bine fenomenul teatral contemporan. Nu vă neliniștește faptul că el se află într-o continuă schimbare ?

— Da, se schimbă tot timpul. Se schimbă tot timpul, dar această schimbare, metamorfoză continuă este în folosul teatrului, după cum, alteori, nu este vorba decît de o derută a teatrului.

— Există așa ceva ?

— Evident că sînt uneori momente de derută. Ca și în viață, e imposibil să urci pe un vîrf de munte fără să te cobori ca să urci iar. Este ceva foarte normal, dar de foarte multe ori văd, și prin ceea ce fac eu sau alții cît de mult ne pierdem în ceva complet neesențial, sau cît de mult batem la uși care nu se deschid, sau dacă se deschid nu-i nimic înăuntru.

— Care ar fi cîteva din aceste experiențe pe care le socotiți sterile ?

— Nu vreau să acuz nici un fel de mișcare deoarece, vedeți, foarte multe din ceea ce fac eu nu mă mulțumesc. De foarte multe ori mi se pare că am găsit ceva și pînă la urmă îmi dau seama că de fapt ceea ce am găsit descoperisem cu 10—15 ani în urmă sau altcineva a găsit într-o altă artă. Este extraordinar de greu să fii pur, e extraordinar să fii tu însuți pentru că trăim într-o lume în care influențele culturii sînt atît de puternice și felul în care ne influențăm unul pe altul e atît de mare încît tot ceea ce se numește modă sau influență de idei, îmi pun în ceață momentele în care mă simt cu totul eu însumi. Vreau să fiu sincer tot timpul, dar nu pot să fiu sincer tot timpul.

— Ce vă împiedică ?

— Faptul că viața în jur, cîteodată, este nesinceră. Multe în jur sînt nesincere. Luați de rutină, luați de viața exterioară, luați de mașina vieții, de fabrica vieții în care ne credem sinceri pînă la capăt dar de fapt nu sîntem. Nu vă simțiți în aceeași situație ?

— Acum nu are importanță ceea ce simt eu. Dar spuneți-mi, vă rog, cîteva piese pe care le-ați montat și de care sînteți cît de cît mulțumit.

— Electra, Medeea, Troienele pe care le-am pus în scenă în limba greacă veche ca un exercițiu de sunet, ca un exercițiu de voce al actorului pentru a stabili o relație a vocii cu spațiul și cu vibrația pe care o provoacă sunetul. Acest lucru mi-a luat trei ani,. Dar aceasta este latura mea cea mai experimentală. Am mai făcut un spectacol cu **Livada cu vișini** la Lincoln Center la New York. A fost un spectacol în care cred că-i fac dreptate lui Cehov.

— Nu credeți că exagerați ? Toți spun că-i fac dreptate lui Cehov.

— Pentru că toți sîntem nepoții lui Cehov, cu toții îl iubim. Dar sînt convins în mine însumi că i-am făcut dreptate lui Cehov. Sînt convins că am înțeles esența piesei în ceea ce are ea cel mai tulburător. Iar de curînd lucrez în operă și este pentru mine o mare bucurie. E formidabil să intri în teritoriul muzicii. Am montat **Flautul fermecat** în Franța și **Evgheni Oneghin** în Anglia — două opere pe care le iubesc — și am văzut deodată ce libertate provoacă opera.

— Iată o declarație senzațională ! Îndeobște, perimetrul operei de azi e socotit ca un imperiu al rigidității.

— Nici eu n-am crezut că voi monta vreodată o operă. Pentru că am văzut niște spectacole penibile la operă cînd eram copil și credeam că opera e lucrul cel mai îngrozitor care poate exista pe lume. Mi-am dat însă seama că în operă se poate face foarte mult pentru că muzica este arta supremă iar în momentele mele cele mai bune în teatru vreau să fac muzică.

— E frumos că mai înainte ați recunoscut cît de îndatorat sînteți mediului în care ați crescut. Atunci de ce nu ne oferiți și nouă bucuria de a vedea un spectacol montat de dumneavoastră pentru a restitui măcar în parte ceea ce s-a investit în dumneavoastră ?

— De cîțiva ani mă gîndesc că ar trebui să revin să mai pun un spectacol și în țară. Din două motive. Unul este, recunosc, egoist. Cred cu adevărat că după ce am fost zece ani în țări cu foarte multă experiență — în Statele Unite, în Europa, în Japonia — și am lucrat pe teritorii geografice și emoționale necunoscute mie — dintr-o dată ceva în mine s-a deschis prea repede, spre ceva ce nu cunoșteam, spre o lume pe care nu o știam. Ceva în mine a devenit altfel și într-un fel am impresia că reeditez epopeea lui Peer Gynt. Am descoperit realmente în mine alte teritorii și atunci, pentru mine, să revin în țară e o confruntare cu mine însumi, o posibilitate să văd unde sînt acum de fapt. Doar revenind aici, muncind aici pot să constat unde am ajuns. Acesta e argumentul egoist. Iar celălalt este că am impresia că aș putea da teatrului românesc nu un impuls nou, dar măcar aș putea da într-un fel un exemplu de inspirație. Asta nu o rostesc de pe nici un fel de piedestal dar o spun avînd foarte multe contacte cu actori, cu regizori de aici și văzînd anumite spectacole românești recente în care constat tentativa teatrului românesc de a rămine la nivelul extraordinar de vital pe care îl cunoșteam.

— V-ar ispiti să rostiți vreun nume ?

— Nu contează numele. Dar aș vrea să spun că există în viață un moment periculos în care talentul și energia ce ni s-au dat, ca un cadou al sorții și care pînă la un anumit moment ne ajută de la sine, se irosesc. Ori te căsătorești și faci copii și familia devine un lucru foarte important, ori ai succese și te bazezi pe aceste succese și repeți aceleași succese. Deci condițiile se schimbă dintr-o dată și simți că impulsul tinăr nu mai este același și nici nu mai știi cînd timpul a trecut și te-ai secătuit. De aceea zic că un artist trebuie să trăiască în condiții de reexaminare continuă.

— Cu alte cuvinte, să fie într-o permanentă stare de alarmă. Chiar dacă are familie. Nu mai e nevoie, cred, să reamintesc cazuri de artiști cu familie numeroasă care au putut totuși să fie și creatori excepționali.

— Da, ceva în artist trebuie să fie în stare de alarmă. Vedem însă cum uneori starea aceasta de alarmă slăbește și de fapt clopotul alarmei nu mai răsună.

— Ce v-ați gîndit să montați în România ?

— Desigur, mi s-au făcut propuneri concrete. La nivel de director de teatre entuziasmul e clar. Cred că toți directorii teatrelor din București ar vrea să vin să pun o piesă în scenă. M-a impresionat Dinu Săraru pentru promptitudinea cu care a acționat — chiar în prezența mea — în acest sens. Cred că și actorii — sau majoritatea actorilor — vor să lucreze cu mine. Ceea ce am cerut eu mi s-a părut ceva normal : un contract scris. La care nu am ajuns încă. Vreau de doi, trei ani să vin să pun în scenă **Peer Gynt.** Se pare însă că undeva dorința mea nu găsește ecou.

— Cum ați dori să lăsă spectatorii de la o piesă montată de dumneavoastră ?

— Simțind în ei forța foarte periculoasă și imediată a faptului că sînt în viață acum.

— Înțeleg că vă îngrijorează destinul planetei.

— Da.

— De ce ?

— Fiindcă oamenilor le lipsește din ce în ce mai mult conștiința.

— Datorită cărui fapt ?

— Unii au pierdut, au uitat care este rostul adînc al vieții.

— Credeți că putem generaliza ?

— Da.

— Eu nu cred. Sînt atîția oameni care se zbat să păstreze valorile omului.

— Prea puțini reușesc.

— E totuși o speranță. Dar să vă întreb altceva. Se vorbește despre dumneavoastră ca despre un mare regizor. Dumneavoastră vă socotiți așa ?

— Nu.

— Eram sigur de răspuns. Dar cum îl argumentați ?

— Pentru că nu am făcut încă nimic din ceea ce cred că trebuie să facă un mare regizor. Sper însă că mai am timp

— Dumneavoastră aveți ceea ce îndeobște se cheamă un crez artistic ?

— Da. Fac teatru pentru a înțelege de ce trăiesc.

— În ce măsură vă interesează omul ?

— Vreau să pricep ce drepturi am să mă socotesc superior unui cîine. Ce avantaje am și în același timp ce obligații am. Deci, în ce sens trebuie să se îndrepte eforturile vieții mele de om.

— Sînteți — recunoaște — ironic și cîteodată aveți și amar. Vă este drag umorul ?

— Vă răspund indirect. Îmi plac, de pildă, mai mult comediile lui Shakespeare decît tragediile lui. El privește condiția umană zîmbind nu cu ironie ci cu o înțelegere adîncă. Sîntem așa cum sîntem, dar în zîmbet e speranța. Dar de ce să mai discutăm cînd și așa acest interviu nu o să apară sau dacă o să vadă lumina tiparului o să fie amputat de cenzură ?

— Tot lipsind din țară, e firesc să nu știți că la noi nu mai există cenzură. Așa că vă garantez apariția acestui interviu în exact acea formă pe care o stabilim de comun acord.

— S-o văd și pe asta.

— Iat-o.

GEORGE ARION

Pro memoria

● 12.II.1809 — S-a născut **Charles Darwin,** întemeietorul biologiei științifice și al concepției despre evoluția istorică a speciilor de plante și animale pe calea selecției naturale ● 1856 — Medicul **Anastasie Fătu** amenajează la Iași o grădină botanică ● 12.II 1915 — Apare la București săptămînalul **Cronica,** de orientare pro-modernistă, sub direcția lui **I. N. Theodorescu-Arghezi și Gala Galaction,** pînă la 31.VII.1916. La 12.II.1966 reapare la Iași, săptămînal, revista **Cronica** ● 12.II.1961 — Uniunea Sovietică a lansat prima stație interplanetară automată în direcția planetei Venus ● 12.II.1979 — A murit la Craiova **V. G. Paleolog,** poet, eseist, critic de artă și publicist, care și-a dedicat întreaga viață cercetării biografiei și operei prietenului său **Constantin Brâncuși** ● 1716 — La cererea Academiei din Berlin **Dimitrie Cantemir** redactează **Descrierea Moldovei,** sintetizînd cunoștințe istorice, geografice, etnografice etc. În 1771 apare în traducere germană la Frankfurt și Leipzig ● 13.II.1785 — Moare în închisoare **Crișan,** unul din conducătorii marii răscoale țărănești din 1784 ● 13. II. — 16.II.1910 — Congresul de reconstituire a Partidului Social-Democrat din România și al sindicatelor, care adoptă Statutul și programul partidului, cuprinzînd revendicări ca vot universal, legislație muncitorească, drept de asociere și de grevă, drepturi egale pentru femei, ziua de muncă de 8 ore, contract colectiv de muncă ● 13.II.1913 — Tratativele între guvernul maghiar și fruntașii Partidului Național Român privind situația românilor din Ungaria rămîn fără rezultat datorită opoziției guvernului ungar ● 13.II.1945 — În **Piața Națiunii** din București are loc un mare miting popular, la care 500 000 de participanți cer instaurarea unui guvern al F.N.D. ● 13.II.1965 — Darea în folosință la **Institutul de fizică atomică** a mașinilor electronice de calcul „Cet"-500 și „Cifa"-102 ● 13.II. 1969 — Premiera comediei **Travestii de Aurel Baranga** în regia autorului ● 13.II.1980 — A fost realizat primul transplant renal din istoria medicinei românești la Clinica de chirurgie urologică de la Spitalul Fundeni din București ● 14.II. 1821 — A murit **Petru Maior,** cărturar, filolog și istoric, militant de seamă al Școlii ardelene pentru drepturile culturale și politice ale românilor din Transilvania ● 14.II.1831 — Se înființează **Eforia spitalelor** din București ● 14.II.1845 — La ființă la București **Asociația literară a României,** un paravan al „Frăției", militînd pentru unirea politică a românilor ● 14—16.II. 1948 — **Conferința pe țară a femeilor** la București. Se constituie **Uniunea Femeilor Democrate din România** ● 1966 — Apare monografia **România în războiul antihitlerist. 23. VIII.1944 — 9.V.1945** ● 14.II.1969 — Se joacă în premieră piesa lui **Teodor Mazilu, Tandrețe și abjecție** ● 15.II. 1781 — A murit **C. E. Lessing,** scriitor și critic de artă german ● 15.II.1840 — S-a născut la Craiova **Titu Maiorescu,** critic literar, estetician și om politic ● 1841 — Se tipărește la Iași volumul **300 rețete cercate de bucate, prăjituri, și alte trebi gospodărești de M. Kogălniceanu și C. Negruzzi,** „prima carte de bucate românească sistematic orînduită"

REGHINA VĂRVICI

Milenara creație materială și spirituală a poporului român este stabilă, continuă și unitară

Prof. dr. Nicolae Dunăre, 65 ani, cel dintîi etnolog român laureat al Premiului Academiei R.S.R. (1963) ; doctor în filozofie și în științe istorice ; cooptat succesiv în Institutul Social Român, Societatea de științe istorice și filologice (vicepreședinte la filiala clujeană), Asociația slaviștilor, Comisia de antropologie și etnologie a Academiei R.S.R., fondator al Cercului de etnologie de la filiala clujeană a Academiei etc. Membru al Uniunii Internaționale de Științe Antropologice și Etnologice (Paris), al Societății Germane de Etnologie, al Societății Franceze de Etnologie (Paris), al Societății Internaționale de Etnologie și Folclor (Liège), al asociațiilor de etnomedicină din Köln-Hamburg și Heidelberg. Adjunct al directorului Muzeului etnografic al Transilvaniei, șef al Sectorului de etnografie și artă populară (Filiala clujeană a Academiei), șef de colectiv în Comitetul de coordonare al Atlasului etnografic al României (Institutul de cercetări etnologice și dialectologice), coordonatorul Cercului de etnologie medicală (Comisia de antropologie — Acad. R.S.R.) etc. Cercetări etnologice comparate în zece țări europene, participant la numeroase congrese de specialitate, cursuri universitare în multe universități europene.

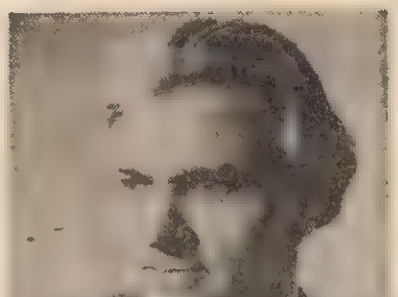

— Stimate tovarășe profesor, luna aceasta împliniți 65 de ani, din care 4 decenii au fost consacrate activității profesorale și de cercetări. Care profesori au determinat orientarea și formarea dumneavoastră ?

— Un rol hotărîtor au avut învățătorii Vasile Ioan Cotovu (Hîrșova), creatorul Muzeului „Carsium", pedagog patriot și internaționalist, precum și prof. C. Mureșanu (Constanța), care m-a îndemnat să aleg sociologia monografică. La universitate, D. Gusti, S. Mehedinți, V. Mihăilescu, P.P. Negulescu, I.A. Candrea, iar de peste Carpați, R. Vuia și V.L. Bologa mi-au dezvoltat interesul pentru sociologie, etnografie și etnologie medicală. N. Iorga, P.P. Panaitescu, T. Vianu, M. Eliade, iar din Transilvania, L. Blaga, mi-au conferit o largă deschidere comparativă în abordarea fenomenelor etnoculturale și etnoartistice.

— Începuturile dv. publicistice ?

— Am început să public încă din 1934 la „România de la Mare", „Dobrogea Jună", „Revista Dobrogeană", iar în București la „Căminul Cultural", „Sociologia Românească", „Decalogul" etc. După eliberare, am fost prezent, frecvent, în ziarele și revistele clujene, sibiene, brașovene, sălăjene etc., în anuarele muzeelor regionale și județene, în „Studii și cercetări de istoria artei", „Forschungen zur Volks- und Landeskunde", „Revista de etnografie și folclor", „Revue Roumaine d'Histoire de l'Art", „Îndrumătorul Cultural — Cîntarea României" etc., etc.

— Trecînd peste cele circa 300 de articole și studii din revistele românești ori de peste hotare, care credeți că sînt principalele dv. realizări, personale sau coordonate de dv. ?

— Mă gîndesc la trei, orientîndu-mă după aprecierile de care s-au bucurat la noi și în rîndurile specialiștilor din afară : **Trilogia etnologică transilvăneană**, alcătuită din monografiile regionale interdisciplinare, de mari proporții : **Arta populară din Valea Jiului** (1963), **Țara Bîrsei** (I.1972, II.1974), **Bistrița Năsăud** (1977) ; **Probleme de etnologie medicală** (1974) precum și **Ornamentică tradițională comparată** (1979), o sinteză etnologică și etnoestetică personală.

— La Academia R.S.R. își desfășoară activitatea un Cerc de etnologie medicală. De cînd funcționează și în ce cadru ?

— Cercul de etnologie medicală a luat ființă în cadrul **Comisiei de antropologie și etnologie** a Academiei Republicii Socialiste România, în primăvara anului 1978. Noul cerc de studii are ca țel să reunească tradițiile cercetărilor din acest domeniu desfășurate de unele școli interbelice : de sociologie (D. Gusti), de etnografie (R. Vuia), de folcloristică (I.A. Candrea) și, cu atît mai mult, cele de sub impulsul școlii etnomedicale creată de V.L. Bologa, cel în cadrul inaugural Comisiei de antropologie și etnologie a Academiei, în primul rînd fiind vorba de filiala clujeană.

— Cum s-au desfășurat și ce tematică au îmbrățișat principalele manifestări academice de acest fel ?

— Îndeosebi sub forma unor **simpozioane anuale de etnologie medicală**, caracterizate prin participarea specialiștilor din domeniile antropologiei, etnologiei, etnomedicinei, diverselor ramuri ale medicinei și farmacologiei, etnoistoriei, etnolingvisticii, prin vii și fertile intervenții informative, teoretice și metodologice. Simpozionul din 1979 a conferit o recapitulare a cercetărilor românești pentru fiecare din ramurile disciplinei. Cel de la sfîrșitul anului 1980 a dezbătut mai multe aspecte ale problematicii etnologiei medicale la români : **Școli românești de etnologie medicală umană** (Nicolae Dunăre, coordonatorul Cercului de etnologie medicală), **Anatomia omului în expresii lingvistice și folclorice** (Victor Săhleanu, Ion Oprescu, Laboratorul de antropologie), **Funcțiile etnoiatrice ale bocetului** (Romulus Vulcănescu, secretarul științific al Comisiei de antropologie și etnologie), **Aspecte de psihiatrie populară** (Gheorghe Brătescu, Institutul de sănătate publică), **Practici medicale în perioada solstițiului de vară** (Ion Ghinoiu, Institutul de cercetări etnologice și dialectologice) etc.

— Care este legătura etnomedicinei cu practica ?

— Aceasta se realizează mai direct prin mijlocirea procedeelor magice, etnomedicina nechirurgicală, etnofarmacoterapie, etnogeomedicina, psihoterapia populară etc. Asocierea surselor medicale populare cu competența și rigoarea mediculul specialist s-au dovedit de un real folos. În prezent, la noi, ca și în alte țări, funcționează laboratoare specializate în care se verifică și se prelucrează sursele de materii prime și tehnici practicate în popor în cele mai diferite boli.

— Ce putem spune despre aportul etnomedicinei la dezvoltarea și eficiența farmacologiei și medicinei științifice ?

— De la început, etnomedicina românească a acordat o mare însemnătate aspectelor practice farmaceutic-sanitare, profilactice-curative ale datelor reținute din vasta și străvechea experiență populară. Un aport excepțional în valorificarea cunoștințelor etnomedicale și etnobotanice se datorează specialiștilor de la Facultatea de farmacie (D. Gr. Constantinescu și colaboratorii), Institutul de cercetări farmaceutice (O. Bujor și colab.), Institutul de igienă și sănătate publică (Gh. Brătescu și colab.) din București, de la Institutul de medicină și farmacie din Tîrgu Mureș (I. Spielman, G. Racz etc.), Aplicațiile științifice medicale ale produselor farmaceutice întemeiate pe etnobotanică, ajunsă la nivelul fitoterapiei contemporane, își asociază chimia analitică, extractivă și fitochimia, studiul acțiunii principiilor active din plante, studiul acțiunii produselor de origine vegetală asupra microorganismelor patogene, plantele medicinale jucînd astăzi un rol important în prescripțiile medicale și în produsele farmaceutice. Organoterapia din medicina populară românească are acoperire, din punct de vedere științific, în proporție de 50 la sută, cu o eficacitate reală, confirmată de biochimia contemporană. În laborator și în practica spitalicească s-a verificat valoarea terapeutică a unor produse vegetale, a unor diuretice de origine vegetală, a unor elemente de fizioterapie și dietetică experimentate de veacuri în etnomedicina românească.

— Cercetările de etnologie medicală românească conferă, firește, aport etnoistoric, etnocultural. Ați vrea să ne precizați cîți și ce ei de substanțial ?

— Exercitarea unor procedee de psihologie medicală în medicina traco-dacilor, procedeele psihoterapeutice populare, funcțiile etnomedicale ale descîntecului, durata determinată a rostirii acestui însoțitor magi -folcloric al prepărării empirice a unor medicamente populare sînt atestate încă din antichitate (Platon, dialogul Charmides), odată cu precizarea, al cărei aport etnoistoric este evident, că medicii greci au admirat la vindecătorii traco-daci faptul că se adresau mai întîi sufletului bolnavului și apoi trupului însuși. O dovedită însemnătate etnoistorică, dezvăluind și un important fond etnocultural autohton, dacic, o au consemnările a circa 40 de denumiri dacice ale celor mai valoroase și frecvente plante medicinale datînd din primul (Dioscoride) și al treilea secol al erei noastre (Pseudo-Apuleius). Chiar primele cărți medievale apusene (Tabernaemontanus, 1588 ; Johannes Bauhinus, 1641 ; Mentzelius, 1682 etc.) care, pe lîngă alte denumiri „valahe" de plante medicinale, consideră românești și termenu dacici consemnați de anticul Dioscoride.

Îndelungate cercetări românești întregite și comparate îndeosebi cu datele furnizate de cercetările din țările învecinate, reluate prin cercetări proprii în toate zonele pastorale românești, au dezvăluit, pe teritoriul Daciei și în regiunea europeană înconjurătoare, continuitatea fenomenului etnocultural al trepanației din medicina umană antică și medievală, în etnozoomedicina pastorală medievală și modernă la români. Dealtfel, vechimea cunoștințelor etnomedicale și continuitatea practicilor farmaceutice etnobotanice la țăranii români au fost relevate de o seamă de savanți iluminiști, români și din rîndul naționalităților conlocuitoare.

O semnificație etnoistorică și etnoculturală specială este scoasă în relief de funcțiile familiale ale femeii daco-gete, daco-romane, ca elemente tradiționale de sănătate și stabilitate comunitară. Femeia a fost depozitara și transmițătoarea credințelor, cunoștințelor și practicilor etnomedicale, etnobotanice, magice medicale și etnofarmaceutice, desfășurarea acestora fiind circumscrisă la vatra casei, vatra gospodăriei și a comunității sătești. Acestor fenomene s-au alăturat faptele referitoare la interdicția sau absența femeii, din motive sanitare, magice și comunitare, în desfășurarea unor momente din cadrul ocupațiilor agricole, pastorale, meșteșugărești etc. Acestea prezintă o semnificație deosebită din punctul de vedere al etnogenezei poporului român. Din bogăția de materiale etnologice românești și europene rezultă că ne aflăm în fața unei moșteniri autohtone traco-dace prin care, din acest punct de vedere, cultura poporului român se diferențiază atît de cultura greco-romană, cît și de cultura slavă. Credințele și obiceiurile respective au o vechime foarte mare, relevînd pe această cale existența de vreme îndelungată a unor așezări omenești de bază, altele decît „sălașele" pastorale temporare pentru văratul sau iernatul turmelor și decît „hodăile" pentru practicarea agriculturii în afara vetrei satului. Femeia, înlăturată parțial ori în întregime de la unele momente din desfășurarea anumitor ocupații dincolo de „poarta țarinei", rămînea înăuntrul satului, îndeletnicindu-se cu celelalte funcții specifice, economico-casnice, sanitare, familiale ori comunitare.

— În încheiere, vă propun să împărtășiți cititorilor revistei „Flacăra" ceva legat direct de atelierul dv. științific, din care au rezultat o seamă de valoroase monografii și sinteze etnologice. Ce lucrări finalizați în prezent, ce vă propuneți să abordați în viitor ?

— Fără îndoială, etnologia medicală constituie o preocupare stăruitoare pentru mine, cu remarcabile posibilități retrospective etnoculturale și etnoistorice, precum și cu numeroase șanse de valorificare în interes social-sanitar. Dar, ca etnolog, cercetările mele au îmbrățișat o paletă tematică mai largă. Înainte de mijlocul anului, la „Meridiane", va apărea „Arta în Munții Apuseni". În încheierea programului trilogiei carpatice transilvănene, împreună cu redacțiile de specialitate ale Editurii Academiei și Editurii științifice și enciclopedice, pregătesc pentru tipar volumul al treilea al monografiei etnologice „Țara Bîrsei" și „Civilizația tradițională în Curbura carpatică nordică". Tot în acest an, Editura Dacia pregătește pentru tipar monografia tematică națională „Arta broderiei la români", pe care am elaborat-o de-a lungul a trei decenii de cercetări. Decurgînd din același demers îndelungat, am înscris în planul Academiei de științe sociale și politice un tratat de „Etnologie estetică". Pentru considerente de interes cultural mai larg, acesta va fi premers de o lucrare sintetică, intitulată provizoriu „Estetica artei populare".

În toate lucrările, consider de datoria mea să adîncesc, prin tipuri specifice de răspuns etnocultural și etnoartistic, etnogeneza poporului român, fenomenul stabilității, continuității și unității în varietate a creației lui materiale și spirituale, funcția complexă unificatoare a lanțului carpatic ce adăpostește un mare număr de vetre etnoculturale, precum și apartenența noastră europeană.

— Vă mulțumim și vă urăm împlinirea proiectelor.

OPREA GEORGESCU

Cronica șoselei

„Nu era băut și nici obosit"

Deși numărul fumătorilor — avertizați zilnic de pericolul care îl prezintă „iarba dracului" — se pare că scade mereu, totuși, unii mai trălesc din „fumat", ca de pildă C.G. din Constanța care se ocupa cu repararea brichetelor. Nu demult, l-a venit în vizită de la Botoșani, tatăl său, în vîrstă de 60 de ani.

„Am stat în comă, dragă Ghiță, spunea bătrînul, 6 zile. Nu ți-am dat telefon, n-am vrut să te neliniștesc. Am căzut de pe schelă. M-am lovit tare la cap, dar doctorii spun că dacă am liniște mă vindec. De aceea am venit la tine".

Ghiță s-a gîndit că o plimbare cu mașina prin țară îl va ajuta pe bătrîn să mai uite de necazuri.

În nopatea de miercuri, 4 februarie spre joi, și-a instalat tatăl pe locul din dreapta al autoturismului și a demarat spre București. Conducea cu prudență, evitînd demarajele și frînările bruște. Chiar în afara localităților nu depășea 70 de km pe oră. „Cu rana gravă care a suferit-o la cap, numai de emoții nu are nevoie bietul tata", gîndea Ghiță.

La București au ajuns la ora 5 dimineața și echipajul a descins la hotelul „Muntenia". Au dormit pînă la 11,00. „Dragă tată, mata n-ai fost în București de prea multe ori. Vreau să-ți arăt cîte ceva din Capitală." Prea multe n-au văzut fiindcă bătrînul, încă slăbit după boală, nu rezista la umblatul pe jos. Deși scurtă, plimbarea prin București i-a dat lui Ghiță o satisfacție la care nici nu îndrăznea să se gîndească : achiziționarea unor volume extrem de valoroase despre istoria pămînturilor dobrogene. Deși moldovean get-beget, studia cu pasiune trecutul ținuturilor românești de lîngă mare.

„Dragă tată, așa cum ți-am promis, mergem cu mașina la Botoșani, dar nu pe drumul cel mai scurt, ci pe la munte." Au plecat la ora prînzului din București și pe la 6 seara erau în Sinaia. Au tras la „Montana". Bazinul de înot, sauna, luxosul hotel l-au dat gata pe bătrîn. „Nu m-a obosit atît Bucureștiul, drumul, cît cele văzute în Sinaia. Nu vreau să mănînc nimic, ci doar să dorm".

A doua zi (vineri) pe la 8,00 dimineață, fiul cu tatăl erau din nou gata de drum. Peisajul alpin, zăpada imaculată, aerul pur l-au uimit pur și simplu pe bătrîn care făcea pentru prima dată cunoștință cu Valea Prahovei. Au ajuns la Brașov, mașina a virat la dreapta pe drumul spre Moldova și la mijlocul zilei erau deja la Oituz. Aici, la niște rude, care deși luate prin surprindere, au reușit totuși să pregătească rapid un excelent prînz țărănesc, echipajul nu a zăbovit prea mult, reluîndu-și cursa.

Seara, tatăl și fiul serveau cina la cel mai elegant restaurant din Suceava. Bătrînul, impresionat peste măsură de cele văzute pe itinerarul parcurs, nu știa cum să-i mulțumească fiului pentru călătoria care i-o oferise. „Moare omul și nu știe ce frumuseți ascunde pămîntul ăsta al țării." „Ți-a plăcut, tată, cum te-am dus ?" „Nu mă pricep deloc la mașini, dar poi să-ți spun că nu mă simt deloc obosit. Asta înseamnă că conduci bine. Bravo, Ghiță !"

Satisfăcuți, fiecare în felul lui, tatăl și fiul au plecat la culcare.

A doua zi pe la 9 dimineața, cei doi erau la Botoșani. La casa părintească erau multe de făcut. Au curățat, au spălat, au șters praful, au udat florile, după care Ghiță, din nou la volan, cu tatăl alături, a plecat în piață.

„Capului mataje beteag îi trebuie o căciulă călduroasă", i-a zis tatălui, Ghiță, în clipa cînd introducea mașina la parcarea din apropierea pieței orașului. Au găsit o căciulă frumoasă, cumpărată fără tocmeală de fiu în schimbul sumei de 1700 lei.

„N-are rost să mai mergem pe-acasă, totul acolo e pus la punct, așa că tată, vom pleca spre Constanța. Ne mai oprim noi pe drum să vezi și mata ce s-a mai construit și în orașele Moldovei. Oprim la „Hanul Ancuței" și ne ospătăm cu bucatele simple dar bune care le-am cumpărat la Botoșani, brînză, slănină, ceapă, așa cum mîncam cînd eram copii."

Exact la ora prevăzută, echipajul intra în curtea hanului. Au mîncat bine, n-au băut decît apă minerală. (De menționat că pe tot parcursul călătoriei nici tatăl și nici fiul nu au consumat un gram de alcool) și au pornit din nou la drum. Au rămas în urmă Fălticenii, Romanul. Drumul drept, uscat și liber îmbia la viteză. Între tată și fiu s-a declanșat un viu dialog. Impresiile din copilărie ale fiului, amintirile legate de momentele grele prin care a trecut tatăl după accidentul suferit, alternau cu comentariile despre orașele, drumurile, locurile vizitate în cele două zile. Apoi discuția a trecut în domeniul pieților, al blănurilor în care Botoșaniul era atît de renumit. Pe nebănuite fiul apasă fără să-și dea seama tot mai mult pe accelerație. Acul vitezometrului urcă către sută.

„Parcă uitasem că mă aflam la volanul mașinii. Discuția cu tatăl meu m-a absorbit atît de mult, încît șoseaua devenise ceva secundar, mă uitam din cînd în cînd în față, la drum, însă atenția și privirea îmi erau concentrate spre tatăl meu. Să vă spun sincer, nu credeam că șoseaua goală îmi poate oferi vreo surpriză".

Ce-i drept, pe șosele circulă încă destui bicicliști fără nici un fel de mijloace de semnalizare. Pentru oamenii volanului ei constituie deseori adevărate capcane. Lupu Vasile (tată a trei copii) își echipase însă perfect bicicleta cu cîteva zile înainte. „Nu vreau să-mi rămînă copiii orfani, mai bine să pun un ochi de pisică în plus, decît să mă lovească vreunul".

Vasile a fost lovit în plin și dus pe capotă aproape 40 de metri, după care a fost aruncat în șanț, decedînd pe loc.

„Totul începuse atît de frumos, spunea Ghiță după accident, tata era atît de fericit și eu de asemenea. Știu, voi fi pedepsit, dar ceea mai mare pedeapsă este pentru mine moartea acestui om și familia rămasă fără tată".

VICTOR BEDA

CĂLĂRAȘI

Peste noapte ? Pe neașteptate ?... Oricum, o dorită și destoinică schimbare la față...

Călărașii traversează clipele unei schimbări la față asemănătoare întrucîtva cu o trecere de la adolescență la maturitate, cu o scăpare de sub tutelă. Numai că acest melancolic oraș de la Dunăre, Călărași, se desparte de o tutelă decursă din împrejurări asupra cărora nu și-a putut întinde puterea, tocmai datorită faptului că maturitatea sa anterioară, din anii în care a mai fost reședință de județ, și astăzi stăruie în amintirea oamenilor ca o maturitate lîncedă, trenind în întîmplări lipsite de o vocație rostuitoare în veac. Și orice schimbare la față decurge firesc atunci cînd soarta de ieri a fost cea care a fost și nu alta, atunci cînd destinul de azi, la rîndul lui, este un destin meritat. Dar nu e mai puțin adevărat că orice maturitate se împarte în două tinerețe distincte. Într-o tinerețe într-alta, orice comunitate de oameni perpetuează cîteva cîștiguri statornice, sau renunță la o sumă de obiceiuri ce i-ar împletici mersul spre viitor. Astfel încît, și aici, în Călărașii restaurați peste noapte în demnitatea de reședință a unui județ reapărut pe harta țării, problemele care se pun sînt aceleași, ale opțiunilor. La ce renunțăm ? Cu ce plecăm mai departe ?

Și nu mi-a mai rămas decît să derulez înapoi cîteva dintre filele încărcate ale carnetului de reporter. Nu foarte multe file, adică mișcîndu-mă încă între hotarele celor ce nu au apucat să se îngălbenească. Și ajung foarte repede acolo unde mi-am propus să ajung. Nu mai demult decît în toamna anului trecut, prin septembrie, îi solicitasem tovarășului Vasile Martin, primarul de atunci al municipiului Călărași, un succint interviu. Și abia acum înțeleg că ne-am învîrtit împreună jur-împrejurul unei speranțe cărela doar în trei-patru luni i-a fost dat să devină realitate palpabilă. Întors cu gîndul la trecutul liniștit al Călărașilor, tovarășul Vasile Martin ne mărturisea că orașul a păstrat totuși, printre tradițiile sale, constiința de lider al zonei în care dăinuie de cîteva sute de ani. Și am consemnat scrupulos mărturisirea de atunci, fără să bănuim că interlocutorul nostru va deveni astăzi prim-secretar al noului județ Călărași. Apoi, tovarășul Vasile Martin ne-a așezat față în față cu toate datele destinate să ne încredințeze că municipiul Călărași traversează o nouă tinerețe, ca parte integrantă a unei maturități ridicate la cote noi de civilizație. De asemenea, am consemnat scrupulos argumentația sa, fără să bănuim că bătrînul oraș de la Dunăre va deveni astăzi reședința noului județ Călărași. Și, desigur, nu ne prevalăm de darul premoniției, dar faptele sînt fapte : interviul la care ne referim a apărut în presă, negru pe alb, în **Flacăra** nr. 37 din 11 septembrie 1960, județul Călărași există și municipiul Călărași, iată, este reședința lui.

Am revenit în Călărași, în primele zile ale acestui februarie, cu sentimentul că am intrat într-o haină prea strîmtă. Și, totodată, cu sentimentul că ne va fi peste măsură de greu să ne integrăm unui rost, de vreme ce prea puțină lume dispune de timp din care să rupă și pentru noi. Încăperile sediului provizoriu al Comitetului județean Călărași al P.C.R. sînt vraiște : se zugrăvesc, se reamenajează, își refac circuitele în funcție de o logică nouă. Portarul, tremurînd într-un hol neîncălzit, în spatele unei uși destinate pînă ieri altor scopuri, te întreabă atît : vii cu treburi sau fără treburi ? Și îi crede pe toți pe cuvînt. Renunță să mai cerceteze legitimațiile interlocutorilor de circumstanță, și datorită faptului că multe și-au pierdut valabilitatea, pe umerii posesorilor lor apăsînd sarcini noi, și, de asemenea, pentru că multe au fost emise de instituții asupra cărora puterea de cuprindere a gîndului său încă nu s-a întins. Pe ușile proaspăt vopsite sînt prinse în pioneze petice de hîrtie cu inscripții sumare : **investițiile, zootehnia,** sau **contabilitatea,** iar profanilor nu le rămîne decît să se întrebe : investițiile cui ? zootehnia cui ? contabilitatea cui ? În oraș, clădirile cît de cît prestante și potrivite să îngăduie între zidurile lor o instituție sau alta, indispensabile unui județ, se îmbracă și se dezbracă la repezeală de schele, mîroase peste tot a var și a tencuială proaspătă. Conducători de instituții recent înființate, unii dintre ei poate obișnuiți cu interfoane și secretare cu blocnotesul deschis la orice oră a zilei, se mută de colo-colo cu actele înghesuite în genți de voiaj îndelung hărtănite în concedii și delegații, dar mult mai încăpătoare decît servietele diplomat generatoare de o eleganță seniorială căreia Călărașii din aceste zile încă nu-i simt nevoia. Și nici nu apuci bine să găsești un om anume, cu înfrigurare căutat, și să te așezi cu el la un colț de masă, pentru o notă cît ceva din noima vînzoleli acesteia, că te-a și deranjat un zugrav care și-a uitat pe calorifer fie șpaclul, fie cancioc, fie o bidinea sau mistria.

În sfîrșit, am găsit un om, pe inginerul agronom Emil Luca, fost director al I.A.S. Mircea Vodă și devenit peste noapte director al I.A.S. Călărași și stăruim cîteva clipe împreună în anticamera secretarei, o femeie blajină, între două vîrste, care nu a apucat încă să-i devină secretară, înaintea unei uși deschise spre un birou care ar fi trebuit să fie chiar biroul lui, al lui Emil Luca, și în care încă n-a izbutit să pătrundă. Dincolo de ușă se hotărăște soarta sediilor a trei instituții evident importante în existența viitoare a județului reinstaurat recent în drepturi : direcția agricolă, trustul I.A.S. și trustul S.M.A. Dincoace de ușă se exprimă și temeri : am găsit aici un șef de fermă — ne mărturisește interlocutorul — care vrea să rămînă șef de fermă ; pe de altă parte, pe canale diverse, se exercită presiuni asupra mea să-l conving să renunțe la șefia de fermă și să accepte o muncă de birou, la direcție, sau în altă parte. Alături, tovarășul Marin Capizisu, proaspătul secretar cu probleme agrare al noului județ Călărași, în fața unor probleme evazisinsolubile, bate cu pumnul în masă, ritmic, aparent mecanic, dar profund îngîndurat, în nici un caz pentru a se impune în acest fel anturajului său, ci pentru a se stimula pe sine, pentru a se scutura de propria sa oboseală. Dedesubt, la parter, telefonista amenință cu demisia : comenzile telefonice i-au sufocat centrala minusculă. Deasupra, la etaj, se refac socotelile : cîți oameni au loc la Cuza Vodă ? Cîți oameni au loc la Mircea Vodă ? Cîți oameni au loc aici, la I.A.S. Călărași ?

Și la Călărași, după cîteva cuvinte înfocate ale reporterului de tovarășul Vasile Martin, m-am convins că toată zbaterea aceasta are un rost : nu este vorba de gest de prestidigitație, a izbutit să facă rost de două cafele și, totodată, a tras zăvorul [illegible] noi și, paradoxal, chiar universul despre care urma vorba. Deci, Dumitru Simionescu, vicepreședinte... Asta e mai puțin important, decide amfitrionul, desfășurînd pe un birou împestrițat cu piedestaluri de var un vraf de hîrtii închise pînă atunci într-o geantă de voiaj jerpelită. Și adaugă : peste noapte ? pe neașteptate ? Nimic mai neadevărat. Vă voi dovedi...

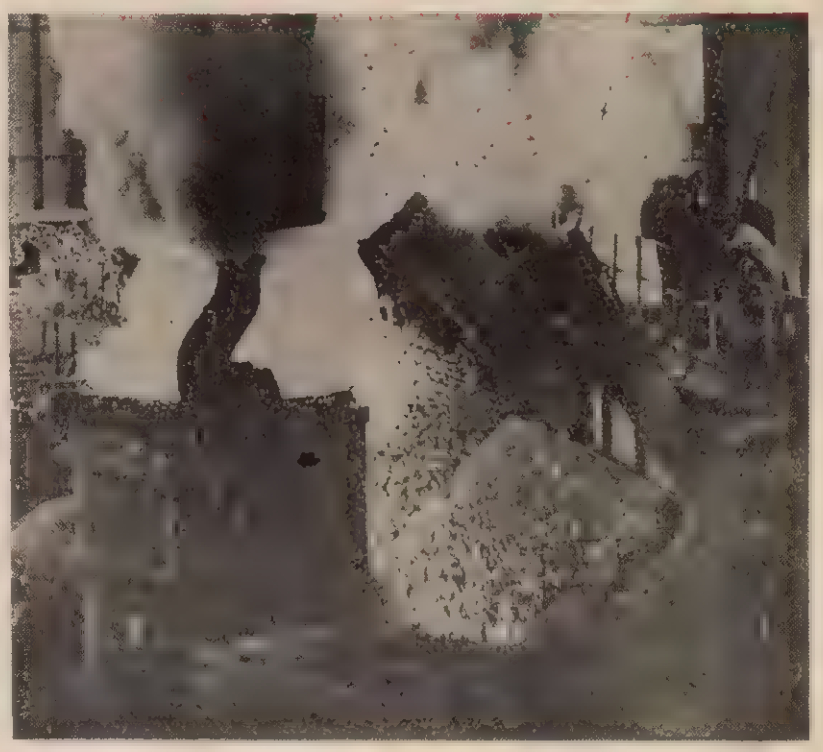

Într-adevăr, am revenit la Călărași în primele zile ale acestui februarie, cu sentimentul că am intrat într-o haină prea strîmtă. Jurisdicția municipiului se întinde de acum asupra unui teritoriu de 478 000 ha cu 342 000 locuitori, cu domiciliile acolo, în Călărași, sau în orașul Oltenița, sau în alte 50 comune compuse. În rîndul lor, din 109 sate. Într-un fel, cuvintele peste noapte, pe neașteptate sau miraculos, cînd ne referim la devenirea de astăzi a municipiului, chiar nu se justifică. Ca putere industrială, Călărașii, laolaltă cu Oltenița, au fost pregătiți pentru această metamorfoză : numai în anul în curs, producția marfă industrială a noului județ, bazată

instituții care-și anexează, fie cum o fi, oameni de oriunde și de orice fel, ei de oameni ai locului, devotați unei idei transpuse în faptă, care devin instituții, așezîndu-le de pe acum temeliile trainice ale activității viitoare, din mers, orientîndu-le din pornire spre rosturile lor firești, necesare, indispensabile. Nervii de circumstanță ai unei telefoniste, decăderea temporară a portarilor din atotputernicia lor de cerberi ai ușilor oficiale, necazul șoferului de la I.A.S. Mircea Vodă de a fi fost evacuat dintr-o clădire destinată de edili sediului procuraturii județene și bucuria aceluiași, simultană, de a fi fost instalat într-un apartament al unui bloc nou, ceea ce omul, de fapt, își dorise demult, nu sînt decît întîmplări episodice, marginale, care au haz sau n-au haz, dar oricum se vor dovedi pasagere. Important este altceva. Important este adevărul că în subtextul acestei vînzoleli, inevitabile și numai aparent dezlînate, se structurează o realitate tonică, între hotarele căreia goana după sedii și funcții a devenit demult superfluă. Fiind vorba despre un adevăr asupra căruia nu ne-am îndoit niciodată, asta neînsemnînd că nu ne-am fi rezervat și dreptul de a-i căuta confirmarea. Și am căutat confirmarea aceasta, cum este lesne de înțeles, chiar dincolo de o etichetă fixată provizoriu în pioneze, chiar dincolo de o ușă proaspăt vopsită, chiar într-un birou în care zugravii reveneau dezinvolți să recupereze un cancioc uitat, o mistrie, o bidinea sau un șpaclu. Pînă cînd nu au mai găsit ușa deschisă. Pentru că, la urma urmelor, tovarășul Dumitru Simionescu, vicepreședinte provizoriu al Consiliului popular județean Călărași, parcă printr-un

esențial pe activitatea întreprinderilor acestor două localități urbane, se va ridica la 7,2 miliarde lei, prin eforturile unui personal muncitor care numără 91 700 oameni. Valoarea investițiilor planificate pentru același an calendaristic ? 4,8 miliarde lei, dintre care 2,5 miliarde în lucrări de construcții montaj. Și, în plus, aici e aici, de acum înainte Călărașii vor trebui să coordoneze realizarea unei producții globale agricole de 4,8 miliarde lei. După ce ani la rînd municipiul a stat cu fața întoarsă mereu spre oțel și spre puterea oțelului, după ce au fost date în funcțiune, în cadrul noului combinat siderurgic, primele două cuptoare electrice , apoi, prima linie de turnare continuă, realizată cu utilaje în întregime uzinate în țară, călărășenii au început să-și întoarcă privirile spre viitoarea lor platformă industrială, care, fără îndoială, va avea un profil agroalimentar. Sînt necesare aici un abator modern, o fabrică de mezeluri, o fabrică de bere și malț, o fabrică de lapte și produse lactate derivate, un sector de industrializare și semiindustrializare a peștelui, o fabrică de pîine, o ciupercărie și multe altele. Și primul care ne încredințează că viitorul tuturor acestor întreprinderi visate poate fi real asigurat este inginerul Nicolae Zainea, directorul noii direcții agricole a noului județ Călărași.

Dar călărășenii, acum, mai au de împlinit o datorie și față de însuși aspectul orașului lor. Accesul la o nouă demnitate a municipiului de la Dunăre încă nu este totul cînd chipul însuși al acestei noi demnități, urbanistic și edilitar, încă nu este concludent, încă suferă de neîmpliniri, încă traversează nostalgii firești într-o comunitate de oameni obișnuită cu distanțe din ce în ce mai scurte între un gînd și transpunerea în faptă a acestui gînd. E adevărat, în Călărașii ultimului deceniu s-a construit mult, intens, durabil, dar uneori pe amplasamente și în tipare arhitectonice hotărîte în altă parte, de oameni care au apreciat dimensiunile și menirea acestui pămînt doar din planuri și hărți, și nu i-au respirat aerul, nu au auzit bătaia de inimă din adîncul său răcoros, reavăn. În consecință, înfățișarea așteptată a Călărașilor încă nu s-a închegat pe măsura aspirațiilor investite în ea. Ea încă rămîne un cîmp deschis de speranțe, de inițiative, de activitate, de luptă. Și cu toate că unul sau altul, și în această privință, acreditează cuvinte de ordine firești în împrejurările date — să cerem tot ce ne trebuie acum, astăzi, cînd sintem la început, pentru că mai tîrziu vom fi tratați cu măsura comună a tuturor județelor țării !... —, s-a pornit și în acest domeniu cu dreptul, cu ceea ce trebuia pornit.

O primă urgență : arhitectul Traian Popescu reactualizează detaliile urbanistice și arhitectonice ale viitorului centru civic al municipiului Călărași, investindu-l cu o amploare cuvenită funcțiilor lui de acum. A doua urgență : la Slobozia — asta e situația, nu s-au aflat nici rămășag și nici rațiunea să mai fie transportată aici, unde de drept îi este locul !... — se reactualizează și se toaletează macheta schiței de sistematizare a municipiului, spre a fi prezentată, curînd, organelor superioare de partid și de stat. La rîndul lor, proiectele edililor și constructorilor călărășeni pentru anul în curs și-au anexat obiective ce ar putea să facă figură modestă prin comparație cu scara altor resedințe de județe : 3500 apartamente, un hotel cu 250 locuri, extinderea spitalului municipal cu un corp de 470 locuri, o policlinică de implantat în cartierele dens construite, o școală cu 24 săli de clasă, un liceu industrial de metalurgie, un grup școlar auto, două creșe cuplate cu grădinițe. Dar este vorba, bineînțeles, de obiective integrate cu temeinicie în statura urbană de mîine a Călărașilor. Totodată, proiectele edililor și constructorilor iau în seamă edificii care țin de rang și prestanță : în primul rînd un sediu politico-administrativ corespunzător, o piață centrală croită generos și cuteză tor, un teatru, o casă de cultură, cinematografe noi, o sală polivalentă, bibliotecă, muzeu. Și va veni și vremea monumentelor de mîine ale Călărașilor, deoarece este limpede pentru toată lumea că dorobanțul de altădată, sufocîndu-se de zeci de ani într-un spațiu strîmt, și-a cam făcut datoria. Acesta fiind adevărul și nu altul : odată cu accesul la o demnitate nouă nimic nu se încheie, ci totul începe, începe, începe...

Și nu o dată, peste toate proiectele, se înalță la o înălțime cuvenită și gîndul că acest oraș de margine, dar întotdeauna aproape de inima țării, ar merita o racordare mai strînsă la viața, destinele și, implicit, drumurile acestui popor. Deocamdată calea ferată Călărași-Ciulnița este în curs de dublare, dar se cer refăcute și drumurile ce traversează județul de la nord la sud, de la est la vest. Curînd, noua radă portuară a marelui combinat siderurgic, destinat să producă în viitor nu mai puțin decît zece milioane tone de oțel într-un an, va deveni realitate, dar se cere reluat și transportul de pasageri între localitățile riverane Dunării, în primul rînd între Călărași și Oltenița, un mod al oamenilor de a se mișca în lume care a amorțit aici cam demult. Apoi, este drept, Călărașii beneficiază de un prefix, însă un circuit telefonic județean integrat rămîne un deziderat al meleagului. Și, la urma urmelor, de ce nu ar avea dreptul înimosul vicepreședinte Dumitru Simionescu să viseze aici și un turn de retransmitere a programelor de televiziune și, totodată, de ce nu am acorda acestui vis dreptul să se împlinească ? Doar o amplă și destoinică schimbare la față a unui municipiu de margine nu înseamnă nimic altceva decît o față nouă a țării...

Așa este și, deocamdată, nu altfel : am descins la Călărași, în primele zile ale acestui februarie, cu sentimentul că am intrat, împreună cu oamenii lui, într-o haină prea strîmtă. A fost o iluzie și mirajul ei s-a prăbușit în țăndări abia atunci cînd m-am prins în vîrtejul ce cutreieră de la un capăt la altul orașul. Pînă după-amiază, tîrziu. Apoi am înregistrat un fapt d [illegible], dar cu semnificația lui : la restaurantul **Intim, din lipsă de clienți, nici nu s-a mai făcut focul în sobe și dacă stărui în saloanele lui doar un sfert de ceas, nu mai mult, îți sar rinichii de la locul lor de frig. Pustietate absolută și la **Pescăruș,** chiar spre seară, pentru că oamenii au acum alte treburi, alte rosturi. Străin fiind de aceste rosturi nu-ți mai rămîne decît să te înfunzi în bezna unui cinematograf sau să tragi un loz în plic, să cîștigi trei lei, să mai tragi o dată și, apoi, să declari faliment, cu o înțelepciune la care plăvanul dinaintea ta, numai bun pentru o muncă întrucîtva mai demnă, nu prea are acces. Numai noaptea, foarte tîrziu, prin camerele înalte ale hotelului **Arcadia,** călători de pe alte meleaguri, aspirați și ei în vîrtejul despre care am adus vorba, suflă pe rînd, cu nădejde, în jarul anemic de sub lemnele așezate în cruce, sicliți de cenușa ce le răbufnește în ochi. Și ce straniu sună, în frigul cumplit al hotelului călărășean, străvechiul adagiu **et in Arcadia ego.** Ce straniu și promițător totodată...**

MIHAI PELIN

GIURGIU

Un județ care se naște...

(Urmare din pagina 1)

...Stau în fața Aleii Eroilor de la '77 (douăzeci și două de busturi — Ene, Giurescu, Măracineanu, Lemnea, Pastia ș.a.) și privesc această forfotă în care se amestecă oamenii „veniți" cu cei ce sosesc din oraș sau județ să caute **județul care se naște.** Este o impestrițare de început — curiozități, mirări, întrebări, confuzii, răspunsuri care nu se pot da —, dar ceva se schimbă, ceva se ia în stăpînire, aici, la Giurgiu în aceste zile, țara parcă se privește dintr-un alt unghi, nu de la București la vale, ci invers, de la Giurgiu în sus. Esențial este că în toate naște, odată cu bucuria, și un alt fior : al responsabilității față de ceea ce va fi și care trebuie să se afle la cote mult mai înalte în toate domeniile. Orașul ? Mai mare, mai frumos. Organizarea ? Mai bună. Producția industrială ? Mai atent studiată, de o mai mare calitate. Agricultura ? O adevărată revoluție trebuie să se producă mai ales aici...

Deși în sediu se lucrează din plin la aranjarea lucrurilor, activiștii, aproape toți, se află „în unități". De primul secretar dau doar prin știri : e la spitalul județean cu ministrul sănătății, e la adunarea generală a oamenilor muncii de la „Dunăreana". Numeroase foruri responsabile sînt prezente la Giurgiu : tocmai acum e nevoie de ajutor și el se poate da cel mai bine la fața locului. De aceea ne aflăm și noi aici : altfel nu vei înțelege de ce redacția ziarului județean s-a instalat, temporar, într-un spațiu găsit liber la un cămin de... nefamiliști ; de ce pentru unii foști ilfoveni-bucureșteni s-au amenajat dormitoare comune... De aici, de la fața locului, oamenii — care erau și înainte ai județului — au înțeles ei înșiși mai exact ce înseamnă necesarul giurgenilor de două mii de apartamente, iar ideea de a nu lăsa nici o instituție „agățată" în vreun fel de București, oricîte greutăți ar exista deocamdată, este absolut excelentă. Fiindcă una este să mai ai o „supapă" justificatoare și alta să păsești în județ cu convingerea fermă că ești unul dintre locuitorii lui. Una este să știi că alții doresc casă și alta să cauți să ieși, odată cu ei, și tu din starea de provizorat pe care, un timp, trebuie s-o mai accepte mulți. Ascultîndu-i pe noii giurgeni îți dai deja seama că „văd" altfel grupile de pe unele străzi, se uită altfel la spațiile unor vitrine, privesc cu alți ochi unele probleme de sistematizare etc. Multe dealtfel, gîndesc ei, trebuie acum „întoarse" spre Giurgiu : muncitori care fac naveta la București sînt căutați pentru nevoile locale ; difuzarea presei (pe care o asigura Bucureștiul, deci de sus în jos) trebuie și ea „întoarsă" pentru a pleca în raze de la Giurgiu spre toate localitățile ; transporturile auto, reorientate și după același nou sistem solar giurgean etc., etc.

...Astfel, județul prinde puls. Un puls nou, rezultat al unei idei de excepție, care este însăși constituirea lui, și pentru care cei aproape patru sute de mii de giurgeni sînt recunoscători secretarului general al partidului, omul căruia îi este dragă ideea înfloririi egale a tuturor grădinilor țării...

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Se mai face încă risipă de muncă și materiale în domeniul abonamentelor la transportul în comun, ne scrie **Gheorghe Ungureanu** din Ciocănești, județul Argeș. De aceea aș propune o nouă organizare, în sensul ca persoanele care doresc să poată beneficia de abonamente trimestriale și chiar anuale. Cum este vorba, cred, de sute de mii sau poate milioane de oameni care circulă în localități sau între localități, economia de timp și de hîrtie ar fi considerabilă. De asemenea, costul ar putea fi reținut la unități, din retribuții, așa cum se procedează cu chiriile.

■

Sînt **Marin Neculcea** din București, str. Dr. Ralet 42, sector 3. După 6 ani de folosință, bicicleta mea Pegas a rămas în pană de cauciuc. Nimic de zis, după atîta timp era de așteptat. Numai că, încercînd să cumpăr anvelopă și cameră pentru roata din spate de la magazinul specializat din str. Doamnei, mi s-a răspuns să mai încerc în septembrie. Așa am făcut, apoi am încercat și în decembrie, tot degeaba. Acuma sigur că pînă la primăvară mai este, dar am considerat că e mai bine să sesizez din timp, pe această cale, Ministerul Comerțului Interior. Poate nu se știe că și cauciucul e supus uzurii.

■

Sînt abonat pe întreg anul la Flacăra și la Sportul, dar pînă astăzi, cînd vă scriu, 29 ianuarie, nu am primit decît cîte un singur număr din fiecare : Flacăra din 1 ianuarie și Sportul din 5 ianuarie. M-am adresat poștei locale cu mai multe plîngeri și mi s-a promis că se rezolvă. Eu însă vreau o rezolvare nu doar teoretică, ci și faptică. **(Mihalache Serghievici** din Vaslui, str. Păcii bl. B 1—6, sc. B, ap. 12).

■

I.M.M.N. Baia Mare, referitor la articolul privind poluarea apărut în numărul din 30 octombrie al revistei. Cu toate că întreprinderea s-a extins mereu, datorită măsurilor complexe întreprinse pe linia depoluării, măsurătorile determinate de OMSPA în 9 puncte reprezentative din Baia Mare arată că de la an la an se înregistrează o scădere a concentrației de noxe. Concentrația medie anuală în 1976—1979 a fost de 0,280 mg, 0,153 mg, 0,091 mg, 0,132 mg bioxid de sulf pe Nmc aer, față de concentrația maximă admisă de 0,750 mg/Nmc. În ce privește invenția amintită în articol, l-am invitat pe autor în vederea discutării posibilităților de aplicare a brevetului pentru combaterea poluării în municipiul Baia Mare.

■

Consiliul popular al sectorului 2 București. În ședința Comitetului executiv din 13 decembrie 1980 i s-a aprobat tovarășei **Stan Elena** (a cărei locuință intră în demolare) închirierea unui apartament de 2 camere din fondul locativ de stat.

■

Consiliul județean al sindicatelor Cluj. Pe baza celor relatate în scrisoare am purtat discuții cu factorii de răspundere din unitate. S-a ajuns la concluzia ca, de la 5 ianuarie a.c., tovarășa **Roman Emima** să lucreze în 2 schimburi, pentru a putea sta cu copilul atunci cînd soțul dumneaei lucrează. Măsura este excepțională și se va aplica numai în cazul în care nu va fi stînjenită activitatea de cartare colete, unde se lucrează în schimburi de 12 cu 24 ore.

■

Consiliul popular al sectorului 1 București. Din verificări rezultă că pentru abateri de la disciplina muncii i s-a desfăcut contractul de muncă tovarășului **Ciutan Ion.** La intervențiile familiei și ținînd seama de faptul că în acea perioadă petentul era internat în spital, conducerea unității a revenit asupra deciziei, reîncadrîndu-l ca ajutor de fochist la depoul Titan.

■

Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport, referitor la memoriul adresat redacției de către **23 părinți.** Se confirmă neajunsurile semnalate în activitatea secției de gimnastică a Clubului sportiv școlar Triumf, București. Într-o adunare la care au participat părinții elevelor s-au stabilit de comun acord măsuri de îndreptare. Cu privire la locul de școlarizare, Inspectoratul școlar și CMEFS București au discutat și sînt pe cale de a rezolva problema, în sensul funcționării clasei I D fete în clasa de la Strandul Tineretului, așa cum a fost în anul școlar 1979—1980.

■

Direcția sanitară a județului Ilfov (scrisoare datată 6 ianuarie a.c.). Colegiul județean de disciplină al personalului sanitar a hotărît încetarea experimentului cu produsul „Medicament pentru tratarea maladiilor reumatismale" al doctorului Săvulescu Geo, medic la dispensarul comunal Clinceni, la care se referă scrisoarea tovarășei **Florica Anghel,** pînă la obținerea avizelor ICSMCF și realizarea pe această cale a unui preparat garantat neantigenic.

■

O.J.T. Cluj. Devenind vacant, la aceeași unitate, un post de muncitor necalificat, la data de 12 decembrie 1980 tovarășa **Cremene Dochia** a fost reîncadrată. S-a dovedit a fi reală sesizarea privind accidentul de muncă suferit în urmă cu aproape 2 ani, iar persoanele vinovate pentru neanunțarea la timp au fost sancționate.

■

I.S.C.E. Tehnoimportexport. S-a întocmit dosar de alocație în întreprinderea noastră și tovarășa **Fieraru Petruța** primește pe numele său alocația de stat pentru cei doi copii, începînd cu data de 1 iulie 1980. I s-a atras atenția funcționarei Costache Lenuța ca pe viitor să acorde mai multă răbdare lămuririlor necesare, respectînd în același timp dispozițiile legale în vigoare.

■

În seara zilei de 27. I. 1981 solicit Dispeceratului taximetre Gara de Nord, la numărul 053, un taximetru pentru a ajunge la gară pe 28 I, orele 4,30. Mi se răspunde că nu se fac comenzi cu anticipație, ci chiar în ziua respectivă. Înțeleg și sun, așa cum am fost sfătuită, a doua zi la ora 4,25. Tot o voce feminină îmi răspunde. Dau adresa : bd. Titulescu 78. Mi se solicită un număr de bloc, pe care nu îl cunoșteam, urmînd să întreb pe mătușa mea. Interpelarea vine dur : „Bine fetițo, nici nu știi unde ai dormit azi-noapte ? !" Închid telefonul. Totuși, trebuia să plec. Încerc din nou și mi se răspunde : „Ia fă bine și întinde pasul, că ești aproape de gară, și vino pe jos !" Cerindu-i numele, operatoarea nu a binevoit să-mi spună altceva decît că ele sînt reciclate mereu și deci știu să vorbească, așa cum trebuie, cu solicitanții. **(Angela Rădulescu,** str. Tr. Măgurele, bl. C 22, sc. B 1, et. 3, ap. 32).

■

Sînt eleva **Irinel Barabaș** de la Liceul de arte plastice N. Tonitza. Aș dori să văd și în librării „Planșeta școlară cu elemente de prindere a hîrtiei", pe care am văzut-o la Expoziția de invenții (Brevet nr. 65 998, autor ing. Ion Cîrstea, titular I.P.L. Timișoara). Fiind un instrument de lucru cu deosebite calități funcționale și estetice, pe care mulți ar dori să-l cumpere, sugerez celor în drept să grăbească pe cît posibil drumul planșetei către elevi.

■

Sîntem peste 30 de familii din Odobești, cartierul Unirea, care de vreo 6 ani ne plîngem și insistăm peste tot pentru a ni se schimba conducta de apă, pe care o plătim în fiecare an, dar apă nu avem nici de băut. Mai încercăm o dată, și prin Flacăra, poate se va auzi pînă la Consiliul popular al județului Vrancea. (Scrisoarea, expediată de **Tudor Dumitru,** poartă 15 semnături.)

■

Anul trecut, ziarul local a semnalat unele neajunsuri la depozitul de mobilă, s-au făcut promisiuni de îndreptare, însă mă tem că situația încă nu s-a schimbat, fiindcă iată ce am pățit chiar eu. Pe 23 ianuarie am vrut să cumpăr un cuier tip Bucium, dar ușa dulăpiorului nu avea oglindă. Întîi mi s-a spus că așa a venit de la I.P.L. Gheorgheni, apoi că s-a spart și, dacă nu-mi convine, n-am decît să nu-l cumpăr... L-am luat totuși, ce era să fac, iar acasă am mai descoperit și multe alte defecte, care fac de nefolosit cuierul pe care am dat 1 750 lei. **(Császár Francisc,** Baia Mare, Aleea Rotundă, bl. 1, ap. 35).

Subsemnata **Zamfirescu Magdalena** din Galați mă adresez din nou redacției referitor la sesizarea mea anterioară. În răspunsul dat de Cooperativa muncă și artă se motivează reținerea fondului social la ieșirea mea din cooperativă prin deficitul înregistrat de aceasta în ultimii ani. Eu însă mă întreb : de ce trebuia ca o cooperativă deficitară să-și construiască pe banii mei și ai altora porți cu comandă electronică, lux ce a costat o mulțime de bani ? !

■

DTcMB. Ca răspuns la sesizarea adresată revistei Flacăra de tovarășul **Grădinariu Radu,** vă comunicăm că cererea lui a fost rezolvată favorabil, urmînd să primească scrisoare pentru achitarea taxelor de instalare a telefonului.

■

Ministerul Muncii. Pensia restantă pe luna octombrie reclamată de **Scarlat Ion** din Petrești, comuna Corbeanca, fusese achitată eronat altei persoane (potrivire de nume) de către Oficiul poștal Balotești. În urma cercetărilor făcute, pensia a fost recuperată și achitată celor în drept, la 19 decembrie 1980.

■

Nu numai cîinii se pot atașa de oameni. De multe ori stăpînii lor se atașează într-o mare măsură de aceste ființe blînde, încît pierderea lor înseamnă o mare durere. E și cazul lui **Cristian Popescu,** ofițer mecanic pe nava de pescuit „Polor 4". Pe data de 4 II, orele 12, a dispărut din fața blocului unde locuiește frumosul bull-mastif de culoare maro, spre negru, cu o stea albă, triunghiulară, pe piept, cu coadă netăiată și urechi, de asemenea, netăiate.

La gît poartă o zgardă metalică, dinții zgărzii îndreptați în exterior și un cîrlig pentru medalion. Are laba stîngă, din față, bandajată. Recunoștința materială și morală vor fi mari, spune tov. Cristian Popescu, pentru că acela care a găsit cîinele va face un gest de omenie, înapoindu-l. Cîinele este extrem de atașat de dinsul și de soție. Toți copiii din cartier îl cunosc pe frumosul cîine al ofițerului de marină. Ultima oară a fost zărit în fața blocului O 1, din bd. Metalurgiei, la capătul liniei 31 R. Adresa familiei Popescu : **București, Berceni-Sud 2, Aleea Stupilor, Bl. F 9, sc. I, et. III, ap. 12. Telefonul la care în permanență răspunde cineva : 83 31 95.**

■

C.P.M.B., ca răspuns la scrisoarea tovarășei **Silvia Măracineanu,** semnată de 8 locatari din Drumul Taberei 20, bl. C 2. Începînd cu luna ianuarie a.c., prin darea în folosință a apeductului II Roșu — Bragadiru, alimentarea cu apă a cartierului Drumul Taberei — Militari s-a îmbunătățit, cum au dovedit măsurătorile făcute de către delegatul G.I.G.C., în ziua de 12. I. 1981, ora 8. În trimestrul I 1981 se vor înlocui aparatele de contracurent la SC C. 4/M. 1, îmbunătățindu-se astfel alimentarea cu apă caldă și în perioadele de consum maxim.

■

Consiliul popular al județului Vaslui. La noua bază sportivă din Bîrlad lucrările se află într-un stadiu avansat. Investiția a fost preluată, pentru finalizare, de către Întreprinderea de rulmenți, existînd toate condițiile ca în cursul acestui an să fie realizate toate anexele sociale, inclusiv montarea tribunelor.

Napochim — Cluj-Napoca. Vă informăm că tovarășa **Marcu Rodica** a fost încadrată ca operator chimist în cat. 2 bază, conform solicitării din scrisoarea sa adresată revistei Flacăra în decembrie 1981.

■

Consiliul popular al județului Gorj, ca răspuns la sesizarea adresată redacției de **Vlăduțoiu Aurel** din Bărbătești-Gorj. Prioritate la schimbarea buteliilor de aragaz au cetățenii cu obligații contractuale față de stat, criteriu de care nu s-a ținut seama întotdeauna, atunci cînd au fost posibilități. I s-a explicat petentului aceasta, iar primarul comunei a aprobat să i se schimbe butelia și în luna decembrie, pentru a 5-a oară în 1980. Totodată, i s-a atras atenția vicepreședintelui C.P.C., Pleșa Grigore, să fie mai receptiv și mai respectuos în discuțiile cu cetățenii, rezolvînd calm și cu competență plîngerile și cererile acestora.

■

Trustul stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, irigații, transporturi și producția de utilaje pentru agricultură și industria alimentară. Problema ridicată în scrisoarea tovarășului **Jivan Iova** a fost rezolvată, fiind încadrat la S.M.A. Grădinari, județul Caraș Severin, însă nu la secția de mecanizare din Ticvaniu Mare, întrucît transferul fusese aprobat anterior pentru o altă persoană.

■

Comitetul județean Brăila al P.C.R., referitor la sesizarea **Asociației de locatari bl. B 2 Viziru III.** Pentru îmbunătățirea alimentării cu apă caldă a etajelor superioare s-a pus în funcțiune o stație de hidrofor, începînd cu data de 20. XII. 1980. Alimentarea se face corespunzător pînă la etajul 8, iar la etajele 9—10 în mod intermitent. Problema va fi definitiv rezolvată în trimestrul I 1981, cînd se va pune în funcțiune conducta II de apă potabilă Șerbești-Brăila.

■

Comitetul sectorului 2 București al P.C.R. Având în vedere sesizarea tovarășei **Zaharie Ruxandra,** informăm următoarele. Casiera Pirvulescu Cleopatra (unitatea bloc 51, autoservire mezeluri, Pantelimon) a fost sancționată cu „mustrare", urmînd a se trece la sancțiuni mai drastice în cazul cînd va săvîrși alte abateri. Unitatea va rămîne în atenția I.C.L. Alimentara 2, pentru evitarea în viitor a unor asemenea aspecte.

Pagină realizată de
MIRCEA FODOREANU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Elfiria Costache — Galați : Încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat se fac, conform legislației în vigoare, pe bază de examen sau concurs, cu respectarea condițiilor de studii și vechime ● **Aurelian Florea** — București : Nu este reglementat prin lege ● **Parasca Szekely** — com. Sintana (Arad) : Soția are dreptul la pensie de urmaș la împlinirea vîrstei de 55 de ani, pe tot timpul vieții, dacă a avut cel puțin 10 ani de căsătorie. Dreptul la pensie de urmaș se acordă, indiferent de vîrstă și durata căsătoriei, pe timpul cît este invalidă de gradul I sau II. Dacă la data decesului soțului nu îndeplinește condițiile menționate, soția primește pensie de urmaș numai pînă la încadrarea sa în muncă, dar nu mai mult de 6 luni. Dumneavoastră vi s-a sistat pensia pentru că nu îndepliniți condițiile de vîrstă ● **Niculae Cișmaș** — Craiova : Funcția de dispecer energetic este prevăzută, conform legii, ca funcție specifică în industria energiei electrice la structura de personal TESA. Folosirea acestei funcții la punctele dispecer energetic feroviar nu este posibilă deoarece atribuțiile, lucrările, operațiile și competențele personalului de la aceste puncte nu sînt comparabile, atît ca nivel, cît și ca grad de răspundere, cu cele ale dispecerilor energetici din cadrul industriei energiei electrice. ● **Maria Unțaru** — Orșova : Vechime neîntreruptă în aceeași unitate o are cel încadrat cu contract de muncă pe durată nedeterminată care a lucrat în două sau mai multe unități ca urmare a transferării sale în interesul serviciului. Dumneavoastră beneficiați de vechime neîntreruptă în muncă și nu de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, întrucît v-ați transferat la cerere.

MARGA NEDELEA ■

SOCIAL

Magu Nicolae — Timiș : Reținut dispariția ; vom verifica ● **Petre Sebănescu** — Brașov : Am reținut sugestia ; vă mulțumim ● **Ana Bălan** — Arad : Țineți-ne la curent cu răspunsul pe care-l veți primi ● **Ionescu A. Marian** — București : Tact. Porniți nu atît de la adevăr, cît mai ales de la imprejurarea ivită ; timpul poate fi de partea dv., ceea ce e foarte important ● **Todașcă Rodica** — Suceava : Se analizează la Procuratura Generală ● **Tobologan Mircea** — Vîlcea : Tocmai „moral" dreptul de moștenitor este incert ● **Besmetea Tudor** — Maramureș : O intervenție publică ar dăuna intereselor copiilor ● **Prodan Alexandru** — Vrancea : Formularea „paternitate nedecisă, spre probabil" nu vă dă dreptate ; dimpotrivă ● **Posteinicu Maria** — Suceava : „Procentul de credibilitate" este infirmat de certificatele medico-legale ● **Sekeli Ion** — București : „Lipsa iubirii", fără consecințe concrete, nu are relevanță juridică ● **Petrache Silvia** — București : Folosiți cuvîntul „familie" în sens peiorativ ; revolta soțului nu e chiar deplasată ● **Velicu Sofian** — Bacău : „A fost o scăpare din vedere" din partea directorului ? Și dacă n-a fost ? Dv. puteți verifica mai ușor ● **Bizu Ilie** — Tulcea : Ați glumit ? Dacă cel ce v-au lovit ar spune la fel ? ● **Nicolescu Aurora** — București : Totuși, au importanță atît ora, cît și felul în care vă prezentați la locuința soțului pentru a vă vedea copilul ● **Miron Alexandra** — București : Instanța n-a avut în vedere consecințele (exagerate). Reproșați instanței exact lucrul de care nici dv. n-ați ținut seama ● **Tilică Văduva** — Alexandria : Încurajarea pe care ne-o cereți se numește intervenție ; reveniți după proces ● **Paula Istrate** — Vrancea : A obținut grațierea ; vom reveni cu detalii.

NICOLAE CRISTACHE ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Diana Dumitrașcu — București : Lucrările scrise ale dv. au fost revizuite în termen legal, în strictă conformitate cu normele de organizare și desfășurare a concursului ● **Harambașa Pavel** — Căvăran, Caraș-Severin : Aveți dreptul să vă prezentați la concurs ● **Vasile Nicolescu** — Constanța : Înscrierea la examenele pentru obținerea gradelor didactice II și I se face potrivit criteriilor stabilite prin Metodologia activităților de perfecționare nr. 61 020/1980 aprobată de Biroul executiv al Consiliului de conducere al M.E.I. ; nu se pot aproba derogări de la aceste criterii ● **Florin Osanu** — București : Rezultatul unui concurs de admitere în învățămîntul superior este valabil numai pentru forma de învățămînt și pentru seslunea la care s-a dat concursul ● **Adrian Constantin** — Craiova : Este indicat să vă adresați direct Inspectoratului școlar al județului Dolj ● **Georgeta Atanasiu** — Bacău : Repetăm, broșura : „Admiterea în învățămîntul superior 1981/82" va apărea în timp util ; veți găsi în ea răspuns la toate întrebările pe care ni le puneți.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Cu sublimul ne întîlnim de multe ori..."

— S-ar părea că 1980 a fost un an bun pentru pictorul Mihai Bandac. Expoziția dv. intitulată „Anotimpurile" a fost prezentă în mari orașe — Brașov, Tg. Mureș, Sibiu, Oradea, Cluj-Napoca, Baia Mare — salutată de public, de cronicarii de artă, de scriitorii care, de ani și ani, nu osteneșc să vă iubească și să declare în scris această iubire a lor. Ați luat și un premiu prestigios, cel al revistei „Săptămîna". Deci cu arta, s-ar zice, stați bine. Dar cu viața, Mihai Bandac ?

— Nu mă satur să trăiesc. Și numai speranța în reîncarnările viitoare mă mai astîmpără. Ca să mă bucur de toate minunile acestei lumi, voi avea grijă ca în viețile care vor urma să fiu, pe rînd, vultur sau altă pasăre, eventual cuc, arici (ca să nu-mi poată face nimeni nimic !), delfin, taragotist, învățător de țară, meteorolog pe vîrful Omul...

— Foarte mulți preferă, în artă, poștura încruntată a ascetului, căruia îi repugnă bucuria vieții, vitalitatea, sub orice formă s-ar manifesta (mai cu seamă estetică !), taxîndu-le drept „senzualitate" și expediindu-le la periferia bunului-gust...

— Senzualitatea este, în primul rînd, un dar. Și poate că — dacă medităm — chiar un concept estetic. Bineînțeles că mesajul unei arte a bucuriei, a iubirii pătimașe de viață, nu-i poate atinge pe cei „frigizi". Sterilii, afonii și surzii n-au însă ce căuta nici între creatori, nici între consumatorii de artă. Ei pot fi, eventual, altceva.

— A fost o vreme cînd culorile erau persecutate ?...

— A fost, da.

— Apoi a început o desprimăvărare. Apoi iar înghețul... Și așa mai departe. Sînt și cronicarii de vină pentru înghețurile succesive din arta plastică ?

— V-aș putea răspunde cu niște versuri de Urmuz : „Cică niște cronicari / Duceau lipsă de salvari"...

— ....Și-au rugat pe Rapaport / Să le dea un pașaport"... Dar să-i lăsăm pe cei pașaportați spre alte zări. Cum stau lucrurile acum și aici, la noi ?

— În timpul din urmă, comentariul critic la faptul de artă se manifestă, mi se pare mie, în condiții normale. Cel puțin în publicații ca „Scînteia", „România literară", „Contemporanul", „Luceafărul".

— Ce înțelegeți prin „condiții normale" ?

— Condiții din care se elimină ingerințele comandate de interese extraartistice.

— Dar comentariile cu ingerințe ? Cum sînt ele ?

— Prin '50 erau sincer dogmatice. Acum sînt „sincer" neodogmatice. Adică pudrate cu estetism, neinteligibile, dar nu și neinteresate. Ele abundă în etichetări și sentințe neologistice, urmărind nu calitățile intrinseci ale operei, ci „facerea" sau „desfacerea" unor notorietăți, indiferent de valoarea reală a acestora. Predominantă e „facerea" notorietăților. Se minuiesc, în acest scop, cîteva clișee ajunse tic. „Nou!", „modernul", „unicul", „originalul", „nemaiv㎠zutul" etc. se substituie criteriilor adevărate, autentice, judecății de valoare. Aceste clișee-ticuri sînt împachetate, cum vă spuneam, în estetism, într-un limbaj pretins „specializat", recognoscibil pe orice aeroport internațional sau în orice night-club, ca fiind o „limbă" aparte a artelor plastice. De fapt, un limbaj foarte cețos, foarte tulbure, tocmai pentru ca scopurile amintite să nu sară-n ochi.

— Limbajul acestor cronici are, desigur, un scop sau niște scopuri, dar dedesubtul lui mai este și un fond. Ce se petrece acolo, în fondul cronicilor la care vă referiți ? Să fie vorba de vreun exclusivism?

— Categoric. Caracterul exclusivist al acestor pseudocronici se vede și din aceea că ele reduc, de obicei, fenomenul atît de bogat, de divers, de dispers al artelor plastice la o singură posibilitate ; de exemplu, aceea de a explora numai universul interior al artistului și de a proiecta în afară, către contemporani și către istorie, doar trăirile și dilemele personalității lui. Și ce-i rău în asta? — o să spuneți. O să vă rog să observați că astfel de comentarii caută cu precădere, exaltîndu-le prin ticurile de care vorbirăm, „rătăcirile", „angoasele", „incompatibilitățile" cu mediul social-istoric, „dizarmonicul", „cogmarurile", „spaimele", și „maleficul" sau accesoriile sale din lucrările pe care se exersează.

Fotografie de ION PREDOȘANU ■

— N-o fi vorba de vreo reacție la dogmatismul pe care l-ați invocat și care, cîndva, îi refuza artistului dreptul la propriile trăiri ?...

— De-ar fi așa ar fi bine. Dar reacția asta nu-i tocmai sinceră. Fiindcă cei care au preluat alertați, cu o rapidă și suspectă insuflețire, lozinca „emancipării", a „eliberării" artelor plastice de servitutile dogmatismului sînt, de cele mai multe ori, chiar vechii adepți ai acestuia. Care nu și-au schimbat preferințele, cum omenește e posibil, ci doar haina lor. „Elitismul", de pildă, cu pumnele lui la punct limitative și drastice, nu-i altceva decît pandantul dogmatismului și al tabu-urilor lui.

— Dv., Mihai Bandac, sînteți tînăr, n-ați apucat dogmatismul. V-ați gîndit vreodată cum v-ați fi descurcat sub domnia lui ?

— Sub „domnia dogmatismului" au pictat Pallady, Ciucurencu, Baba, Lucian Grigorescu, Ghiață, Ressu, a sculptat Gheorghe Anghel... Totdeauna, marile spirite, peste toate împotrivirile vremurilor și ale unor semeni, s-au salvat. Și au salvat la rîndul lor idei, epoci și chiar persoane. În climatul stabilit de aceste spirite m-aș fi salvat, poate, și eu.

— Spuneați că „elitismul" e dogmatism. Chiar așa ?

— Da, așa cred. „Elitismului" fiindu-i propriu și semnificative exclusivismul, monopolul de opinie, deturnarea judecăților de valoare în folosul unor dominații absolute, elitare. Adică tocmai — zic eu — atributele de vîrf ale dogmatismului.

— Deci dogmatismul n-a dispărut, n-a fost stîrpit... De ce ?

— Fiindcă în lupta noastră împotriva lui am fost prinși pînă peste cap cu înlăturarea efectelor, foarte multe și foarte mari, și n-am mai putut, omenește vorbind, să mai ajungem și la cauze.

— Puteți indica o cauză ?

— Cînd respectiva perioadă a proclamat lupta pentru o artă nouă, pusă în slujba unor idei politice noi, a ideologiei muncitorimii, niște voci au inventat un antagonism care nu există : cel dintre „nouă" și „veche" cultură. Că tradiția culturală și noua concepție erau perfect compatibile, asta o știm acum foarte bine. Dar atunci...

— Ce s-a întîmplat atunci ?

— A intervenit impostura. **(Eu consider dogmatismul din toate timpurile ca fiind o creație a impostorilor.)** Impostura, care nu-i o invenție a socialismului, ci o categorie eternă, se manifestă din plin în epocile de răsuciri istorice, profitînd de niște inevitabile confuzii. Ea se substituie, în astfel de împrejurări, valorii, își asumă calități pe care nu le are, își asumă iresponsabil responsabilități dintre cele mai mari. Prin reprezentanții ei, cu caracteristicile știute, și în formulele organizatorice ce-i convin, ea garantează conducerilor politice (care, firesc, au foarte multe, foarte presante și foarte grave probleme de rezolvat și care, la fel de firesc, nu sînt experte într-ale artei) că e capabilă să declanșeze și să îndrume fenomenul artistic nou, scutindu-i pe alții de această „povară". Primind mandatul și girul, ea se apucă să caute „formula estetică corespunzătoare momentului", prin care să se poată manifesta. Ieri ca și azi...

— Deci ar trăi printre noi, în anul de grație și de înflorire a artelor 1981, nu numai vechii dogmatici, ci dogmatismul însuși, travestit într-o haină nouă ?!

— Că trăim un moment de grație, de înflorire a artelor, este perfect adevărat. Aș spune chiar mai mult : că succesele picturii noastre sînt astăzi mai mari ca niciodată, ea detașîndu-se în contextul universal. Acest lucru se datorează, pe de o parte, eforturilor, sacrificiilor și credinței, oamenilor de artă în artă și în menirea ei. Iar pe de altă parte, poporului, societății noastre, sprijinului pe care ni-l acordă, politicii culturale care definește România acestui ceas. Cu atît mai

(Continuare în pagina 17)

ILIE PURCARU ■

Atelier
MIHAI
BANDAC

Categoria de materie și evoluția ei (IV)

Obiectivitatea care se constituie prin subiectul uman nu mai poate fi explicată prin obiectivitatea abstractă a unei naturi rigide. Aceasta datorită faptului că legile subiectului reprezintă ele însele o noutate în ordinea legilor universului dinamic.

Constituirea proprietăților obiectivității prin subiectul omului social coincide cu socio-geneza, cu depășirea naturii prin cultură, prin valori. Numai astfel privită obiectivitatea poate ea să constituie temeiul explicației materialist-dialectice a apariției și dezvoltării societății.

Categoria de materie a materialismului dialectic este dialectică pentru că este expresia rațională a relației celei mai dezvoltate existență socială-conștiință socială. În alți termeni, această categorie nu desemnează o realitate obiectivă în sine, fără istorie, fără contradicții, împietrită într-o identitate absolută, nedinamică, ci o realitate obiectivă așa cum se constituie ea în raport cu conștiința oamenilor reali în acțiunea revoluționară, cu momentul ei teoretic dialectic. Din această cauză adevărul ei nu mai apare ca unul nemijlocit absolut, ci ca unul în dezvoltare, ca unul construit de conștiința reglată de modelul epistemologic al dialecticii materialiste. Din această cauză conceptul dialectic de materie reprezintă răsfrîngerea sintetică a relativului și absolutului, a subiectivului și obiectivului, a abstractului și concretului, a logicului și istoricului.

În esență, categoria dialectică de materie desemnează rezultatul istoric, concret al cunoașterii teoretice de tip dialectic, sau care se supune controlului metodologic al modelului dialectic el însuși în devenire, pentru că și el este expresia unor relații diverse existență socială-conștiință socială.

Această categorie este deschisă pentru că are conștiința deschiderii în conceptul dialectic de adevăr. Caracterul ei deschis se repercutează asupra tuturor categoriilor filosofico-teoretice. Astfel, asistăm la constituirea dialectică a întregului univers al categoriilor. În plus, determinații considerate pînă acum intimplătoare sînt ridicate la rang de categorii legale. Opozițiile absolute, generate de conceptul metafizic de materie, sînt depășite de conceptul materialist dialectic.

Caracterul deschis al conceptului de materie exprimă un raport nou al conștiinței sociale cu existența socială : raport rațional. Abia acest raport dezvăluie caracterul constructiv al conștiinței, rolul activ al universalului divers, concret în cunoaștere și acțiune. Precizăm că universalul concret al conștiinței teoretice coincide cu un model concret, specific al determinațiilor dialectice.

Universul categoriilor se află într-o permanentă devenire ca și relația dialectică subiect-obiect din mișcarea căreia apare și pe care, la rîndu-i, o întregește și o conservă. În alți termeni, universul categoriilor nu este doar reglat, ci și regulator al relației subiect-obiect. Aceasta înseamnă autodeterminare, genează, dialectică.

Din faptul că natura categoriei de materie a materialismului dialectic coincide cu conceptul de adevăr concret, dialectic, rezultă importante și noi raporturi între științe. În primul rînd, se depășesc opozițiile absolute dintre științele naturii și științele sociale, dintre cele normative și cele așa-zis obiective, dintre cele descriptive care stabilesc legi.

O mutație metodologică se produce acum. Dacă mult timp științele sociale luau ca model al obiectivității anumite științe ale naturii acum acestea din urmă iau ca model teoriile cele mai noi asupra socialului. Avem în vedere rolul pe care-l exercită materialismul dialectic și epistemologiile de orientare dialectică izvorîte din chiar complexitatea cunoașterii.

Abia prin acest raport nou între științe se explică în mod adecvat unitatea obiectivului și subiectivului, a legalității și libertății, caracterul social al cunoașterii, caracterul activ al adevărului în cadrul acțiunii umane.

Abia prin adevărul dialectic teoria devine moment esențial al acțiunii revoluționare, anume, moment al producerii raționale a determinațiilor esențiale ale sistemului social global. În alți termeni, numai prin adevărul dialectic se produce libertatea ca determinație esențială a sistemului social. Datorită acestui concept se pun bazele obiective ale științei despre societate și se înlătură atît idealismul, cît și reducționismul metafizic din acest domeniu.

ION I. STROIE ■

Centenarul Enescu

„Sînt fericit că m-am născut ca să cînt Oedip"

— Acest an muzical stă sub semnul aniversării centenarului naşterii marelui nostru compozitor George Enescu. Dorind să aflăm cîteva amănunte despre OEDIP, singura operă scrisă de Enescu, ne-am adresat baritonului David Ohanesian, interpretul de neuitat al rolului lui Oedip.

— Oedip-ul nostru, capodopera literaturii muzicale româneşti, este o perlă în şiragul valorilor mondiale ale secolului XX. **Oedip** poate sta mîndru lîngă **Pelléas şi Melisande, Cavalerul rozelor, Woyzeck, Femeia fără umbră etc.** Spectacolul bucureştean a fost un triumf al genului. Păcat că s-a renunţat la frumosul obicei de a se deschide stagiunea lirică a Operei române din Bucureşti cu **Oedip**. Ultimul spectacol a avut loc la 4 mai 1980, cînd se comemorau 25 de ani de la moartea compozitorului. Să revin la rolul ce mi s-a încredinţat, fiind chemat de la Cluj. Rolul l-am cîntat la 31 de ani, după 9 ani de carieră, dar avînd o vastă experienţă artistică. Am susţinut peste 100 de spectacole în cei 22 de ani cît a fost **Oedip** în repertoriul permanent al operei. În tot acest răstimp, cu excepţia cîtorva apariţii în acest rol a lui Nicolae Florei, am fost singurul interpret.

— Şi de acest rol este legată personalitatea baritonului David Ohanesian, personalitate cîştigată şi formată în urma acumulării unei experienţe artistice.

— Desigur că dragostea cu care m-am apropiat şi am învăţat acest rol, eforturile uriaşe pe care le-am făcut pentru aprofundarea lui m-au ajutat să realizez un rol adevărat, care să mă reprezinte şi să intre în conştiinţa publicului. Sînt fericit că m-am născut ca să pot cînta **Oedip**. Rolul acesta este categoric cel mai complex din cîte s-au scris. El sperie pe mai tînărul interpret, fără experienţă, datorită formei sale muzicale, care cuprinde notaţii nemaiîntîlnite ca : sferturile de ton, declamaţie pe fond muzical şi o tensiune dramatică de lungă durată. Actul al III-lea te poartă pînă la un pas de nebunie. Nu o dată am avut senzaţia de sufocare, de accese de plîns în timpul spectacolului...

— Şi totuşi, rolul lui Oedip trebuie să fie preluat de solişti din tînăra generaţie.

— Spaima de a merge la rol poate fi depăşită atîta timp cît cîntăreţul este pregătit, are o mare experienţă şi a devenit o personalitate. Elemente valoroase există, dar lipsa de planificare ştiinţifică a operei nu rezolvă această obligaţie morală, naţională, de a continua să avem în repertoriu **Oedip**-ul enescian. Apoi... eu trăiesc, sînt un element pozitiv şi pot arăta tinerilor solişti pe cei căi să umble pentru a ajunge la liman.

— Vorbiţi-ne de neuitatul spectacol bucureştean cu Oedip.

— **Oedip** a cunoscut triumful nu numai pe scena Operei române ci şi în străinătate. Ansamblul bucureştean a fost prezent în 1963, pe scena Operei Mari din Paris. De remarcat este faptul că **pentru prima oară un ansamblu străin a evoluat pe scena acestei opere.** Asta atît datorită personalităţii marelui George Enescu, cunoscut şi iubit în Franţa, cît şi datorită admirabilei montări artistice. Dealtfel, împrimarea bucureşteană cu **Oedip** a luat **Mărele premiu** al discului al Academiei Franceze de muzică. Apoi am mai dat spectacole la Sofia, Moscova, Berlinul de Est, Atena, Wiessbaden, Stockholm. Din păcate, în ţară nu s-a făcut nici un turneu. Îmi dăruie în amintire concertul cu **Oedip** susţinut la Iaşi, sub bagheta admirabilului muzician şi dirijor Ion Baciu. Nu pot să nu aduc un pios omagiu celui care a plasat pe orbită această comoară naţională în 1958, la primul Festival „George Enescu". Omagiu lui Constantin Silvestri, marele om de cultură şi un titan printre dirijori.

— Amintiţi-de faptul că rolul lui Oedip necesită experienţă artistică, deci roluri, roluri, roluri...

— Am adunat în suflet şi în gînd 40 de roluri. Toate îmi sînt dragi de la **Rigoletto, Tosca, Lohengrin, Paiaţe, Cavaleria rusticană, Boema, Aida, Trubadurul** la **Oneghin, Boris Godunov, Mazepa, Othello.** Am cîntat cu multă dragoste repertoriul românesc de operă, chiar în prime audiţii : **Pană Lesnea Rusalin, Prometeu, Răscoala, Nicolae Bălcescu, Oedip, Ion Vodă**, precum şi multă creaţie vocal simfonică.

— Ce înseamnă să fii cîntăreţ de operă ?

— A fi cîntăreţ de operă înseamnă în primul rînd a avea voce, o voce specială, ieşită din comun, sonoră, frumoasă, sănătoasă, studiată. Să absolvi disciplinele care te pun în contact cu muzica ; să ai norocul să te formezi într-un ansamblu valoros (colegi, dirijori, regizori) ; teatrul să aibă o bună acustică (cîntăreţul se formează pe scenă) apoi să ai talent sau acel ceva ce nu se poate învăţa. Cu timpul vocea „care trebuie să existe" devine un reflex al studiilor, al sistemului nervos echilibrat de disciplinele morale şi teoretice acumulate. Noi, în glumă, spunem : vocea este o părere. Dar trebuie neapărat să fie o părere frumoasă, şi să-l facă pe spectator să se îmbete de farmecul muzicii şi al bunului teatru pe care-l faci. Cîntăreţul format, dacă este o excepţie, este o floare rară, el trebuie folosit cu multă grijă şi cu multă pricepere. Ce dezastruos arată un trandafir ofilit în curtea unui grădinar !

— Cum se învaţă un rol ?

— A învăţa un rol înseamnă a te documenta din punct de vedere muzical, literar, stilistic, istoric, geografic, psihologic etc., etc. aceasta în afara bagajului permanent pe care un cîntăreţ trebuie să îl aibă. Sînt mulţi cîntăreţi care aşteaptă capătul de vrabie indicaţii de la dirijor şi regizor. Este o greşeală. Cîntăreţul trebuie să vină cu lecţia învăţată. Munca de creaţie a ansamblului atunci devine valoroasă, indicaţiile se transformă în corecturi fine care duc la aprofundarea personajului şi la plasarea lui în funcţie de ceilalţi parteneri, decor...

— Se reproşează spectacolului liric că a devenit cam vetust.

— Vă referiţi poate la aprecierile unora că opera păstrează un aspect muzeistic ? Da, este adevărat, dar tocmai aici este valoarea operei. Şi apoi, de cînd a început să ne fie lehamite de muzee ? Spectacolul de operă trebuie să păstreze atmosfera epocii, culoarea locală, relaţiile sociale ale epocii etc. Nu se pot transplanta conflictele de pe un meridian pe altul, nu putem aduce subiectele în zilele noastre fără a risca confuzii flagrante. Libretele operelor au fost luate din operele marilor clasici — Victor Hugo, Shakespeare, Schiller, Goethe s.a. De ce trebuie să-i modernizăm ? Nu cumva vrem să îl combatem ? Şi odată cu ei nu vrem să combatem şi muzica marilor compozitori ca Verdi, Beethoven, Puccini, Ceaikovski ? Eu ştiu că în zilele noastre trăiesc mari dramaturgi şi compozitori, de ce nu aducem în faţa publicului şi operele acestora ?

— Dar modernizarea genului ? Dar noutatea ?

— Genul se modernizează, noutăţi există. De exemplu, **Vedere de pe pod** de Rosellini, **Vulpea şireată** de Janaček... Aceasta din punct de vedere componistic, dar cîntul, tehnica şi expresia vocală evoluează, avem nenumărate exemple ascultînd discurile. Apoi regia, care a evoluat foarte mult. De exemplu, **Manon Lescaut**, spectacol văzut la televizor, montat la Metropolitan Opera, cu Placido Domingo şi Renata Scotto. Sau **Aida** de la Bucureşti, una dintre cele mai frumoase montări din Europa. **Oedip**-ul are o rezolvare scenică şi regizorală de excepţie. Sînt şi multe spectacole proaste şi nu numai la noi, dar aici se pot acuza rutina, tradiţia prost înţeleasă, superficialitatea şi lipsa de cultură. Poţi desfiinţa pe interpreţi, pe dirijor, pe regizor, chiar spectacolul, dar genul rămîne valabil. El este într-o permanentă şi nestăvilită evoluţie. Un fenomen spiritual, artistic ca să moară trebuie să dea locul unui alt fenomen superior. Care e acela ? Am să rămîn toată viaţa un mare iubitor al genului. Cei ce au iubit opera nu o vor trăda niciodată şi nu vor admite să li se pună întrebarea : Vă mai place opera ?

— Viaţa baritonului David Ohanesian se implică în viaţa şi activitatea Operei române pe care a slujit-o timp de 30 de ani.

— Am avut fericirea să-mi dăruiesc viaţa şi talentul scenei lirice româneşti într-o perioadă de mare strălucire a genului. Am avut fericirea să preiau arta cîntului şi a interpretării de la o generaţie extrem de valoroasă, intrată adînc în conştiinţa publicului meloman. Am avut fericirea să-mi desăvîrşesc personalitatea artistică şi pe cele mai mari scene din Europa. Azi, constat că, după unii, mi-am risipit aceşti 30 de ani pentru un gen de artă înmormîntat. Îi dăpling şi îi socotesc gropari ai culturii. Regret cînd nu am luat o dată parte la serile de înălţare spirituală oferite de acest gen liric, gen care trebuie să contribuie la cultura generală a fiecărui om.

CORNELIA BARBU ■

Începînd cu numărul viitor vom publica un serial cu documente inedite despre viaţa şi activitatea marelui muzician George Enescu, documente comentate de muzicologul Viorel Cosma.

MARIN PREDA
pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti

La Teatrul Naţional din Bucureşti au început repetiţiile cu piesa lui Marin Preda **Tinereţea lui Moromete**. Regia este semnată de Anca Ovanez Doroşenco. Interpretul principal este cel pe care şi l-a dorit autorul : Gheorghe Cozorici. Printre cei treizeci de actori care vor apărea în **Tinereţea lui Moromete** se numără : Silvia Popovici, Ileana Stana Ionescu, Emanoil Petruţ, Constantin Rauţchi, Alexandru Drăgan, Emil Liptac, Matei Alexandru, Traian Stănescu, Ion Henter... Actorii Teatrului Naţional vor da viaţă unui text curajos, cu o problematică vizînd universalul. Ni se promite că vom asista la un spectacol plin de tensiune, cu multe secvenţe de conflict, succedîndu-se rapid, aproape cinematografic. Şi ni se mai promite ca premiera piesei **Tinereţea lui Moromete de Marin Preda** să aibă loc în luna mai a acestui an.

Ana Ispas:

Îmi doresc sănătate mie, familiei şi ţării, să pot cînta pentru oamenii minunaţi, iubitori de folclor

— Aşadar, stimată Ana Ispas, avînd în vedere discografia dumneavoastră compusă din şapte discuri „Electrecord", sînteţi o consacrată cu apariţii rare la posturile noastre de radio şi televiziune. Cum vă explicaţi acest lucru ?

— Greu sau chiar deloc. Sînt aşa de mulţi cîntăreţi acum, cît frunză şi iarbă, încît nu mă mai mir nimic. Cei mai mulţi sînt amatori şi cum ajunge unul mai răsărit printre profesionişti se şi apucă să tragă toate neamurile după el. Eu sînt de acord cu toate, dar cînd treci de 25 de ani şi ai o familie la care ţii parcă nu-ţi mai vine să baţi la uşile diverselor instituţii muzicale, să le aduci aminte de vocea ta, chiar dacă vocea ta îţi răspunde foarte bine ! Sigur că dacă eu n-am timp să umblu între radio şi televiziune mă ocup de lucruri mai serioase, de educaţia fetiţei mele Alina, o foarte bună şcolăriţă şi probabil o viitoare artistă. Soţul meu s-a obişnuit cu ideea că nu mai am gloria de acum zece ani...

— Sau unsprezece ani, pentru că în 28 februarie 1970, sper să vă facă plăcere aducerile aminte, revista „Flacăra" scria negru pe alb : „Printre nenumăratele şi dăruitele soliste de muzică populară românească se poate înscrie cu binemeritată mîndrie şi numele Anei Ispas. În undele largului fluviu al cîntecului nostru se revarsă, distinct, şi piraiele cristaline ale trilurilor acestei cîntăreţe. „Măi Ionele, puiule", „Mult mi-a fost pe lume drag" şi „De cine mi-e dor şi sete" nu sînt nişte cîntări oarecare, ci adevărate imnuri închinate dragostei". Frumos v-a zis gazetarul şi criticul muzical E. Dascălu. Frumos şi adevărat. Fiindcă tot sîntem la capitolul aducerilor aminte, deşi aveţi încă mult pînă la vîrsta aducerilor aminte !, v-aş ruga să ne spuneţi cînd, unde şi cum aţi început să cîntaţi ?

— De cîntat, cînt de cînd mă ştiu şi cred că toţi din jurul meu cîntau. Pe la zece anişori eram vedeta clasei şi m-a remarcat bunul meu învăţător, Constantin Rădulescu, căruia-i datorez mult şi-i mulţumesc şi pe această cale, m-a luat la repetiţiile fetelor şi băieţilor mai mari să mă obişnuiesc cu atmosfera, iar la 15 ani urcam pe scena căminului cultural din Scorniceşti în tripla postură de solistă de muzică populară, dansatoare şi coristă. După aceea am urmat Liceul „Radu Greceanu" din Slatina, învăţam foarte bine şi cîntam. Am avut şi am o voce plină şi pentru acest motiv mă ducea gîndul la conservator. M-au mulţumit succesele mele de tînără interpretă de muzică populară, astfel că ideea cu conservatorul am pus-o în cui cam de multişor. Am cîntat şase ani încheiaţi cu „Doina Argeşului", doi cu Ansamblul „Nicolae Bălcescu" din Craiova. Din 1962 am intrat prin concurs la orchestra „Barbu Lăutaru", ce fiinţa pe lîngă Filarmonica „George Enescu" unde am cîntat pînă în 1970, 5 iulie, data ultimului spectacol al acestei atît de iubite formaţii artistice, a cărei desfiinţare a uimit pe mulţi, desfiinţarea urmînd la puţină vreme aniversării a 20 de ani de muncă artistică a orchestrei.

— Mi-am aruncat şi eu privirea peste programul omagial editat atunci de Filarmonica „George Enescu" şi scrie printre altele că : „Un merit deosebit l-au avut în cei 20 de ani soliştii vocali : Maria Lătăreţu, Angela Moldovan, Emil Gavriş, Dan Moisescu, Ana Ispas, Vlad Dionisie, Ion Cristoreanu, Ştefan Lăzărescu". Se mai spune că în ultimul timp s-au integrat

grupului şi „elementele tinere Irina Loghin şi Benone Sinulescu". Dumneavoastră cum aţi ajuns la „Barbu Lăutaru" ?

— Trecînd prin trei etape de concurs precum printre furcile caudine. Se întreceau 150 de concurenţi pentru două locuri de solişti. Am reuşit eu dintre concurente şi Ion Cristoreanu dintre solişti. Într-adevăr Irina şi Benone au venit mai tîrziu, prin 1968. În afara cîntăreţilor permanenţi ai Filarmonicii, ştiţi cine mai cînta cu orchestra populară „Barbu Lăutaru" ?

— Cine ?

— Vă spun eu. O seamă de solişti de prestigiu în viaţa muzicală precum Maria Tănase, Ioana Radu, Aurelia Fătu-Rădoiu, Ion Luican, Nicolae Herlea, Arta Florescu, Marcel Budală şi încă mulţi alţii.

— Aţi cunoscut-o pe Maria Tănase ?

— Încă de pe vremea cînd cîntam cu „Doina Argeşului" din Piteşti. Se organizau turnee grele pe atunci, de 100 de zile, parcă uitam să mai venim acasă. Băteam toate localităţile ţării în camion, fie iarnă, fie vară, nu cum e acum cu autocare ale instituţiilor. Maria Tănase, colaboratoarea noastră, era nelipsită. Îi plăcea să vorbească mult, mă ţinea trează toată noaptea. Lumea n-avea de unde să ştie că era foarte cultă, vorbea şi citea în limba franceză, povestea despre cosmos şi constelaţii, îşi imagina rachete şi cosmonauţi înainte de primul zbor în cosmos. Dar n-am idee de unde avea atîta cultură. Talent extraordinar. De apreciat la adevărata ei valoare, din păcate, a fost apreciată abia după moarte. Au unii oameni darul de a descoperi mari valori abia după ce ele au dispărut. Chiar dacă Tudor Arghezi spusese de mult că Maria Tănase „a creat folclorul românesc din nou". În cursul existenţei sale de numai 50 de ani şi-a alcătuit un repertoriu impresionant de peste 400 de cîntece. Abia 70 dintre ele au fost înregistrate la Radio şi Casa de discuri „Electrecord", apărute în mai multe rînduri pe 5 discuri L.P., reeditate, dar nu cît ar cere iubitorii de folclor. Dovadă faptul că nu se poate găsi în magazine nici un disc Maria Tănase. De curînd iubitorii cîntecelor Mariei Tănase au avut plăcuta surpriză oferită de „Electrecord" de a găsi o casetă album, înmănunchind toate cîntecele de pe cele cinci discuri.

— Vă mulţumesc şi pentru frumoasele cuvinte despre aceea care a fost Maria Tănase şi vă adresez o ultimă întrebare foarte scurtă. Ce vă doriţi ?

— Ce să-mi doresc ? Sănătate mie, familiei şi ţării, să pot cînta pentru mine şi pentru oamenii minunaţi care abia aşteaptă orice manifestare folclorică. Am cîntat peste hotare, în vreo cincisprezece ţări, şi voi mai cînta, spre a face cunoscut cîntecul românesc.

ION PREDOŞANU ■

Creşterea limbii româneşti şi-a patriei cinstire...

ACERĂ (lat. **aquila**), rar folosit. **Vultur**, tot de origine latină, a fost preferat probabil încă de la început datorită sensului său figurat din latină, care-l făcea mai expresiv : „persoană hrăpăreaţă ; vinător de testamente". În română **uliu** a fost (sau este) pe cale de a căpăta o asemenea dezvoltare semantică. Concurat azi şi de neologismul dublet **acvilă**, vechiul **aceră** are puţine şanse de a reînvia. Dar cine ştie, totuşi ? Ca arhaism mai poate fi folositor.

ACL. În Mehedinţi, ne semnalează Constantin Boceanu, se face distincţia şi opoziţia între **alci** şi **aci**. **Alci** este locul în care mă aflu **eu**, **aci** locul în care te afli **tu**. Vorbindu-şi peste gard, femeile se pot întreba una pe alta cam aşa : **Ai aci puţin mălai ?** Chiar la telefon, vorbind de la Bucureşti la Turnu-Severin, un mehedinţean zice : — **Ce musafiri ai aci ? Acolo** este pentru **ei**, pentru persoana care nu-i de faţă. Situaţia mi se pare interesantă şi rară, dacă nu cumva unică această organizare a adverbelor în paralel cu pronumele personale.

ACRUŢ. Româna a dezvoltat un număr mare de diminutive de la adjective, cu o frecvenţă însă surprinzător de mică în scrisul românesc. Poate din cauza excesului făcute cîndva de poeţi ocazionali, dar şi de un Alecsandri sau Bolintineanu. **Acruţ** nu e perfect sinonim cu **acrişor**. Ceva este **acruţ** înainte de a fi gata, desăvîrşit în firea sa, iar **acrişor** este felul cuiva. Poţi să ceri un vin **acrişor**, dar cînd spui că un vin este **acruţ** asta înseamnă că vinul încă nu e gata sau că a fost greşit cu ceva şi în loc să fie cum trebuia, cum a fost gîndit, a ieşit **acruţ**.

ACURAT — îngrijit, exact, întocmai, limpede, evident. Neologism. arhaizant (sic) ieşit din uz, de la care s-a păstrat derivatul **acurateţe**. Capabil să marcheze o epocă, cea a pătrunderii primelor neologisme, şi un spaţiu — Ardealul.

ADAMANT — diamant, în limba veche şi populară.

A ADĂSTA — a sta pe loc în aşteptare. **Morţii vin în fiecare an în această zi pe la vechile lor locuinţe, unde adastă pînă la Moşi. Aici apa se opreşte şi adăstează sufletul pînă la judecata cea de pe urmă.** A aştepta cu tot dinadinsul, stăruitor : **Cine bate la fereastră, Nevastă, nevastă, Noaptea-acum pe vremea asta, Nevastă, nevastă, Bate parcă şi adastă. „A adăsta ca morţii colacul"** — a aştepta cu mare nerăbdare (Zanne).

Cuvînt frumos, prea rar folosit. Este atestat tîrziu în limba latină, căci era şi pe atunci tot rar. Ceea ce îi sporeşte valoarea. Latina vorbită de coloniştii romani veniţi în Dacia era limba lor maternă, şi nu învăţată în relaţiile de „servici" cu armata, administraţia etc. Aşa se explică păstrarea în limba română a unor cuvinte pe care scrisul latinesc nu le-a înregistrat deloc sau aproape deloc, cum e şi cazul lui **adastare**.

Ce-ar fi, acolo unde facem anticameră, să ni se îndulcească aşteptarea cu anunţul **Adăstaţi în linişte ?** Odobescu chiar spune : **această sală slujea întotdeauna ca loc de adăstare pentru cei ce voiau să intre la chiliile neamului domnesc.** Deci **loc de adăstare** = anticameră.

ION COJA ■

Aproponturi

De început

Plugărind cu peste trei decenii mireştile gazetăriei, fratele şi confratele Adrian Păunescu mi-a oferit un petic de plumb din ogorul revistei pentru a-l face să rodească după cîtă pricepere s-ar zice că am. Văzut din înălţime, pămîntul după arătură seamănă neînchipuit de mult cu... plumbul tipograficesc orînduit în simetrice coloane.

Rîndurile acestea n-au pretenţia de a se constitui într-o profesiune de credinţă (ars poetica ţăranului fiind griul pur şi simplu şi nu poveştile despre „parametrii" entuziasmelor lui) şi nici nu vor divulga subiectele proxime pe care le va aborda autorul acestei rubrici. Vor fi doar cîteva vorbe în plus despre poeţi şi patima lor pentru jurnalistică. Fiindcă poetul a fost un om al plumbului încă înainte de a se fi imaginat extracţia plumbului, el a slujit jurnalele de dinainte de inventarea hîrtiei (şi care se tipăreau evident pe frunze).

Poetul a iubit tiparul, evident, încă înainte ca neamţul Gutenberg să-l fi imaginat altoind un teasc de struguri cu sculele de tortură ale ingenioasei Inchiziţii. Ce preţ are pentru poet gazetăria ? Răspunsul e conţinut în întrebare. Dacă un om are norocul de a se rosti prin magica mijlocire a versului dar nemulţumit de lentoarea acestei rostiri în ambiţia de a mişca roţile timpului, părăseşte „iambii suitori, troheii, săltăreţele dactile" spre a se exprima cu vocile prozei diurne, înseamnă, din capul locului, a conferi gazetarului nimbul poetului refulat. Setea de a rosti adevărul despre clipa prezentă, trăită cu dureroasă acuitate produce această deturnare de fluturi cosmici. Să însemne asta că în orice gazetar zace un poet ? De ce nu ? Am putea parafraza lesnicios afirmînd că gazetarul ar purta în raniţă condeiul poetului în chip de baston de mareşal. Dar poezia n-are mareşali ci doar — grad suprem — soldaţi.

Cînd, cu nume tipărite pe coperţi de carte, simţi nevoia să te sustragi expunerii în „vitrină" ispitit de proza gazetărească a cărei glorie e, dacă nu total absentă, suportabilă.

Iată de ce mă prezint la capul micului ogor dat mie în seamă prevăzut cu un plug de lemn (de santal ?), numit de către nepricepuţi şi plaivaz, şi cu un sac de boabe (cuvinte) şi cu o fărîmă de speranţă.

Voi hrăni foamea morarului-tipograf ?

GHEORGHE TOMOZEI ■

„Cu sublimul ne întîlnim de multe ori..."

(Urmare din pag. 15)

stridente apar, pe acest fond, ecourile în travesti ale dogmatismului.

— Cum — totuşi — au devenit dogmaticii „esteţizanţi" ?

— Cum s-a ajuns de la naturalismul de ieri la mimetismul de azi al unor „mode" şi „supermode" ? V-aţi întrebat vreodată ?

— Vreţi să spuneţi că e vorba de mutarea paletelor după direcţia indicată de giruetă ? Adică după cum bate vîntul, pe româneşte ? Dar care e totuşi scopul unei astfel de răsuciri de 180 de grade ? Şi — mai ales — ce efecte produce ea ?

— Scopul e clar : impostura şi dogmatismul vor să-şi păstreze poziţiile, adică hegemonia, şi în noile condiţii socialistorice. Esteticul este tot timpul în pericol. Oricine putea să facă ieri naturalism, oricine, fără nici o înzestrare specială, poate astăzi mima, să zicem, pictura „gestualistă" sau „dizarmonică". Dar arta e cu totul altceva cred eu...

— Neodogmaticii susţin că ei nu distrug esteticul ci, dimpotrivă, îl escaladează, îi dezvoltă...

— Îl „dezvoltă" ? Într-un fel, da : încercînd cu disperare să-i eludeze limitele.

— Cum se pot eluda nişte limite ?

— Prin extindere.

— Pînă unde ?

— Pînă acolo unde impostura — promovată la rîndu-i de dogmatism — să-şi poată găsi un loc de manifestare şi de justificare. Pentru asta nu s-a omis nimic. Critici şi artişti (de obicei, fără o pregătire adecvată) sau întrecut, de pildă, să convingă populaţia paşnică, aflată la locul de muncă sau de odihnă, că importante nu sînt produsul finit, tabloul, ci gestul de a picta, adică „starea" cetăţeanului-pictor, cu precădere cea răvăşită...

— Răvăşitul este senzual ?...

— Hm !

— Bănuiam... Şi ce se mai întîmplă cînd se încearcă extinderea limitelor esteticului ?

— Se întîmplă, pe scurt, că ierarhia artisticului este strîmbată, centrul ei e dinamitat, periferiile şi paraesteticul devin acum „centre", iradiate intens, popularizate la maximum printr-o „nouă estetică"...

— V-am ruga să concretizaţi. Cum au fost intens popularizate periferiile, în dauna centrului ?

— De exemplu, ne-am pomenit pe cap, mai întîi rizînd, apoi plîngînd, cu o „teorie" împotriva culorii. Cu acea „persecutare a culorii", cum i-aţi zis dv. Adepţii respectivei „teorii" nu ostenesc s-o susţină şi astăzi, şi încă inversunat. Să isprăvim, zic ei, cu „armonia" asta, cu excesul ăsta de „frumos", de „formal". Iovindu-se astfel în inseşi constanta şi forţa tradiţiei româneşti în pictură, care înseamnă simţul culorii şi rezultatul ei, armonia. Şi atacîndu-se în acelaşi timp, în ciuda pretinsei „modernităţi", a „sincronizării la universal" proclamate de neodogmatici, cel mai mare cîştig al artei secolului, adus de marea revoluţie impresionistă. Impresionismul, descătuşînd forma, culoarea în spaţă, i-a oferit artistului, pentru prima oară, posibilitatea de a se exprima integral pe sine, de a deveni personalitatea care este. Impostura, creînd dogmatismul, obişnuită de acesta, nu-i capabilă să înţeleagă şi să practice culoarea, neavînd har, neavînd vocaţie, neavînd talent, ea fiind numai veleitară. Iar dogmatismul nu vrea, precum vă spuneam, personalităţi autentice, ci numai „valorile" fabricate de el.

— De aici, uneori, propensiunea spre „dizarmonie", spre „coşmarescul" şi „maleficul" pe care le-aţi acuzat ?

— De aici.

— Astea ar fi deci periferii substituite centrului ?

— Desigur. Sînt, ca să spunem lucrurilor pe nume, o primejdie. În ce mă priveşte, suspectez aprioric orice tentativă de impunere a „dizarmonicului" ca modalitate estetică sau filosofică de explicare a lumii. Nu numai la noi, la români, dar pretutindeni, arta a aspirat dintotdeauna spre armonie. Identificînd „dizarmonicul", ea nu l-a exaltat, numai l-a luminat, ca să-l izoleze. Cînd „dizarmonicul" devine concept şi concepţie, cînd devine estetică („nouă estetică !"), speriindu-ne sufletele, copiii şi ţăranii cu hidoseniile sale, cînd o bienală de artă de nu ştiu unde nu mai emană uneori decît necredinţa, necuviinţa, neîncrederea, neputinţa, nedorinţa sau nevoinţa, propunîndu-ne numai „ne"...

— Sau numai „neo"...

— Da sau numai „neo", atunci cred că trebuie să ne îngrijorăm. Şi mai ales să acţionăm.

— Împreună cu publicul ?

— Împreună cu publicul şi în numele lui.

— Cît de mare poate fi relul publicului ?

— Publicul e supremul judecător. Rar un editor din lumea asta care să tipărească scriitori nelubiţi de public, rar un regizor care să joace o piesă cu actori antipatici publicului. În artele plastice e însă ceva mai complicat. Să ni-l imaginăm pe cumpărătorul de tablouri occidental, care e omul cu bani, milionarul, şi, ca să nu ne pierdem umorul, să ne-o imaginăm mai ales pe soţia lui. Să ni le imaginăm, la sindrofii şi pe iahturi, pe aceste cocoane, programînd pe decade şi pe trimestre, împreună cu criticii de iaht, publicitatea, premiile, achiziţiile de tablouri. Iată deci bursa iahturilor ducînd arta foarte departe, dincolo de zările sau de continentele de unde s-ar mai putea întoarce.

— Cum zice Giulio Carlo Argan : în zonele în care s-a pierdut, din păcate, şi poate că pentru totdeauna, încrederea în oameni, în realitate şi în istorie.

— Unde-am rămas ?

— La nişte continente imaginare. Dar să venim la continentele reale. Ce credeţi, există şanse ca ele să se înţeleagă în numele viitorului artei ?

— În general, da. Dar se întîmplă cîteodată ca să se supere cîte un continent. Şi atunci, brusc, el vrea controlul absolut al lumii artelor, decretînd că, de exemplu, „expresionismul abstract" sau „pictura de acţiune" se pot substitui întregului fenomen al picturii universale. Şi pentru asta se cumpără pur şi simplu, dacă-i necesar, chiar şi o bienală, cu premii cu tot.

— Publicul, în asemenea circumstanţe, mai contează ?

— Nici publicul şi nici opinia artistică. Ambii asistă neputincioşi, dezarmaţi şi din ce în ce mai trişti la transformarea unor manifestări de prestigiu în sucursale ale business-ului.

— Aşa se întîmplă acolo. Dar la noi ?

— La noi, din fericire, avem şi dreptul, şi posibilităţile — societatea însăşi ni le oferă, mai mult, ne cere în chip rezolut să le folosim — pentru a acţiona cînd telurile artei sînt deturnate.

— Şi cum puteţi să acţionaţi ?

— În primul rînd, promovînd cu ardoare arta adevărată. În al doilea rînd, stringîndu-ne rîndurile împotriva neodogmatismului şi a neartei promovate de el. Făcînd un front larg — al întregii bresle — împotriva exclusivismului, a „elitismului", a fabricării de „notorietăţi", a ierarhizărilor decretate, a ingerinţelor şi intereselor excentrice artei, dar cu efecte atît de nefaste asupra ei.

— În ce speraţi, de fapt ?

— Cred şi sper în dreapta şi rodnica aşezare a eforturilor artistului într-un cadru scuturat de subiectivism. Subiectivismul n-are ce căuta în viaţa breslei, în chestiunile organizatorice. Locul lui este numai între pereţii atelierului. Dacă în toate domeniile de activitate munca şi retribuţia ei sînt normate obiectiv, cît mai corect cu putinţă, dacă toţi tindem — nu-i aşa ? — către perfecţiune în ceea ce numim dinamica socială, nu văd de ce n-aş spera într-o cît mai onestă, mai aplicată la specific, mai riguroasă pînă la nuanţare normare şi retribuţie, materială ca şi morală — mai cu seamă morală ! — a muncii noastre. Nu de sedinţe sau de „comisii" cu caracter represiv, care să-i judece pe artişti la modul medieval, avem nevoie, ci de un **cod al muncii artistice**, la care toţi să ne raportăm. Sau, dacă vreţi, de un cadru perfect acordat specificităţii, legilor şi deziderateIor muncii noastre, şi, nu în ultimul rînd, actualului stadiu de dezvoltare a democraţiei noastre socialiste.

— În ce credeţi şi în ce nu credeţi văzînd cadrul organizatoric în care vă mişcaţi acum ?

— Nu mai cred în responsabilităţi organizatorice de durată, acaparatoare şi lenevoase, ba chiar (fiindcă au posibilitatea) de multe ori subiective. Cred în mandate scurte, eficiente (să zicem, de numai un an) şi mai cu seamă obiective. Adică întemeiate pe existenta acelui **cod al muncii artistice**, atît de dorit şi de necesar.

— Parcă spuneaţi ceva despre nişte şedinţe... N-am prea înţeles.

— Nu mai cred în acest cadru stabilit în urmă cu peste trei decenii... atunci cînd e cazul în şedinţe bazate uneori doar pe monolog, pe monopol de opinie, pe abuz de opinie. Cred în şedinţele bazate pe dialog, pe confruntarea liberă a opiniilor. Cred în sedinţe care să fie întîlniri de tinută, adică momente sărbătoreşti ale unei munci sărbătoreşti. În care cearta, dacă e necesară, să-i certe doar pe cei care nu-şi iubesc poporul, nu se consideră obligaţi poporului, dispreţuindu-l şi jignindu-l. Cred în sedinţele în care cearta să-i certe numai pe lignitori.

— Într-un mandat aşa cum îl vreţi — limitat în timp — ce se poate totuşi realiza ?

— Eu cred că foarte multe. Iar evenimentul mandatului, dacă vreţi, ar putea fi momentul în care obstea să hotărască ce flori să-i oferim unui sărbătorit ilustru, eventual unui fruntaş al muncii artistice.

— Ziceaţi că sînteţi împotriva „ierarhizărilor".

— Ele sînt fireşti, cînd se ivesc printr-un proces legitim, prin propria lor valoare, recunoscută de breaslă şi mai cu seamă de public, care este supremul judecător. Sînt împotriva ierarhizărilor — cum v-am spus — „decretate", depinzînd de poziţii administrative, de partizanat, de critici partizani.

— Dar şi pe dv. v-am surprins „ierarhizat" de către critici. Chiar la debutul dv., în '67, Petru Comarnescu zicea că vă „detaşaţi prielnic" dintr-o majoritate de coexpozanţi.

— În primul rînd — citatul o probează — Petru Comarnescu „detaşa", nu „ierarhiza".

— „Detaşa prielnic"...

— De la caz la caz. În orice expoziţie, din mijlocul ei, de unde numele autorilor nu se văd, ei „detaşa" pînzele bine pictate şi armonios colorate...

— Poate că totuşi ştia ale cui sînt ?...

— Deducea, desigur, dar asta rar, cînd era vorba de stiluri consacrate. În rest, afla numele autorului doar cînd se apropia de tablou, după ce-l plăcuse.

— Aţi persiflat mai înainte, apropo de critici, nişte etichetări : „nou", „nemaivăzut", „modern"... Dar dv. nu sînteţi — scuzaţi-ne — un modern ?

— Sincer să fiu, eu evit acest termen. El justifică prea multe posibilităţi de a greşi. Şi bănuiesc ce urmăriţi punîndu-mi o astfel de întrebare... Ce vă pot spune este că sînt, oricum, un contemporan. Şi că sper să corespund, ca artist contemporan, idealului epocii, acelaşi şi la oraş, şi la sat, şi pe drumul dintre ele.

— Piliuţă e un modern ?

— Piliuţă e unul dintre cei mai sinceri povestitori despre viaţa noastră din aceste vremuri. Dispută de colecţionari, iubit de public, el nu şi-a pierdut totuşi capul, rămînînd neconcesiv cu arta lui, independent de mode, de fluctuaţiile lor, de „teoriile" neologistice — neolitic-neologistice ! — care-i derutează şi-i robesc pe alţii.

— În afară de penel, de ce nu v-aţi putea niciodată despărţi ?

— N-aş putea trăi fără muzica populară. N-aş putea trăi fără taragotul lui Dumitru Fărcaşu. N-aş putea trăi fără Maramureş, fără Oaş, fără ciobanii din Munţii Rodnei.

— N-o să ne spuneţi că sînteţi chiar atît de „provincial" !

— Argan, pe care l-aţi citat, ne sfătuia odată, într-o conferinţă de presă ţinută la Muzeul R.S.R., să păzim cu sfinţenie folclorul nostru, care e unic. Centrul de rezistenţă al oricărui efort creator se află aici, în solul care emană o asemenea artă fără pereche.

— Ce crede Mihai Bandac despre sublim ?

— Cu sublimul ne întîlnim de multe ori în viaţă, de obicei în natură, în univers, mai ales vara şi spre toamnă. Iar uneori şi iarna. Cînd natura lipseşte, întîlnim capodopera de artă. Mai aveţi vreo nedumerire ? S-a făcut tîrziu şi afară e iarnă...

— Am mai avea nişte nedumeriri, legate de un teritoriu care nu ne este familiar : breasla dv.

— Vă ascult.

— S-a auzit — parcă şi dv. aţi spus ceva — despre nişte comisii „medievalrepresive", funcţionînd în chiar sinul breslei, care îi judecă pe artişti. Ce-i cu ele ?

— Cred că mai în măsură să vă răspundă ar fi pictorul Marius Cilievici. E semnificativă, din păcate, pentru acel anacronic climat cu care ne mai confruntăm uneori, posibil tocmai datorită ingerinţelor organizatorice despre care am discutat, împrejurarea anormală, nedemnă, prin care atît el, cît şi alţi colegi, au trecut recent. Arta şi conduita exemplară a unui artist ca Marius Cilievici, un model a ceea ce putem numi pictorul român devotat neamului şi culturii sale, devotat menirii şi îndatoririlor lui de artist, impun cu totul altceva. Impun o preţuire pe măsură, faţă de care toţi sîntem datori.

— Vă mulţumim, stimate Mihai Bandac. Sperăm să ne vedem, cît mai curînd, în procesul dogmatismului !

— De ce la proces ? Ce, noi sîntem ei ? Noi nu facem procese ! Mai bine să-i îndrumăm către munci utile, către spaţii verzi, către împrăştierea pe cîmpuri a pesticidelor ! Sau să-i împrumutăm Saharei, ca să facă acolo şosele... Paşaport, aer curat, soare, sănătate !

Şi vorba păcurarilor din Munţii Rodnei: SĂ NE TRĂIASCĂ DUŞMANII CA SĂ NE VADĂ FERICIŢI !

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanşa prin artă (XI)

„Resemnarea este pentru cei ce ştiu să se resemneze şi credinţa pentru cei ce ştiu să creadă... eu sînt născut nu pentru primul lucru"

(Van Gogh)

Melancolia activă

Autoportret pe un fundal luminos

În mijlocul nefericirii, omul află nu numai singurătatea. Tot acolo descoperă şi cea mai mare nevoie de tandreţe. Şi tot acolo, el descoperă, ca Oscar Wilde în închisoare, că „supremul viciu este de a fi superficial", de a fi ignorat pînă atunci această mare nevoie de tandreţe.

Tandreţe care are şi reversul ei cînd un pictor ca Van Gogh se luptă nu numai cu natura „corp la corp", ci şi cu teama că totul e inutil; cînd, în oglindă, nu se vede pur şi simplu pe el însuşi, ci întîlneşte un „altul", care îi e foarte apropiat şi străin în acelaşi timp, pe care-l cunoaşte foarte bine dar nu-l înţelege complet, pe care-l priveşte cu un sentiment de curiozitate, amestecată cu tristeţe şi teamă: ce surprize îşi va mai rezerva sie însuşi?

Există, într-adevăr, doi Van Gogh. Unul care se simte foarte aproape de starea unui vas spart. Şi unul care îi răspunde în aceeaşi clipă: cu cît sînt mai risipit, mai bolnav, cu atît mă simt mai artist! Unul care e bîntuit de disperări. Altul care strînge pumnii murmurînd: curaj! Unul gata să piardă. Altul hotărît să cîştige. Unul care nu mai crede aproape în nimic. Altul care crede în lucruri imposibile. Între cei doi e o continuă luptă „corp la corp". S-a zis că melancolia e fericirea de a fi trist. Dar o asemenea definiţie, potrivită pentru alţii, nu poate fi aplicată cuiva care are nevoie să găsească în tristeţe un sprijin mai important decît fericirea, şi anume curajul de a-şi continua drumul, deoarece tristeţea înseamnă pentru el su o lingoare trecătoare, ci un rău care îl atacă tot mai mult viaţa la rădăcină.

„Rubens!, exclamă Van Gogh, iată: era un bărbat frumos şi mare crai. Courbet la fel, sănătatea le permitea să mănînce, să bea şi să sărute". El vorbeşte prin urmare ca un ascet. Şi poate ar trebui să înţelegem de ce vorbeşte astfel, cu toate că nu putem canoniza singurătatea şi nu putem condamna pe nimeni pentru sănătatea lui. E greu să judeci corect un om sănătos, bogat şi anturat, cînd tu abia îţi poţi plăti vopselele şi o cameră într-un han sărăcăcios, cînd vrei să te convingi că bolile sînt vehicule celeste aşa cum trenurile şi omnibuzele sînt mijloace de locomoţie terestre, iar singurele femei pe care le-ai iubit ţi-au întors spatele. Pe el, pe Van Gogh, lumea îl ocoleşte. Mai ales după ce şi-a tăiat urechea. Se discută despre el ca despre un nebun care, între crize, pictează; şi care, la azil, trebuie păzit să nu-şi mănînce vopselele. În ciuda faptului că fratele său se ocupă cu negoţul de tablouri, nimeni nu-i cumpără nici un tablou. Poate e firesc, în aceste condiţii, să-i găseşti pe Rubens gălnos, superficial şi emfatic, nu numai pentru că favoriţii Fortunei îl irită pe cel frustrat. Dar Van Gogh, care n-a avut niciodată „o viaţă adevărată", deşi a vorbit tot timpul despre ea, şi a urmat mai conştiincios decît alţii cursurile Universităţii mizeriei, pare convins uneori, ca personajele dostoievskiene, că „numai prin suferinţă se poate iubi cu adevărat pe pămîntul acesta".

De aceea, cu cît pictorul e mai vulnerabil, mai aproape de starea unui vas spart, cu atît cîmpia pe care o pictează se umple mai mult de soare. Cu cît chiparoşii sînt mai negri, cu atît ei seamănă mai mult cu o flacără. Disperarea e luminoasă, iar vara e tocmai bună pentru a crede că există un strigăt al tăcerii şi o sărbătoare a singurătăţii. „În loc să mă las în voia disperării, spune el, am înclinat spre melancolia activă, într-atît cît mă ţineau puterile să lucrez; sau, cu alte cuvinte, am preferat melancolia care năzăjduieşte şi caută, aceleia posomorite care încremeşte, descurajează". După această mărturisire, înţelegem mai bine frenezia cu care pictează uneori cîte două tablouri pe zi. Pe măsură ce *omul* îşi urcă Golgota, *artistul* îşi ia revanşa pentru ceea ce se întîmplă omului. Despuiat de orice orgoliu, el e convins din ce în ce mai mult că e un călător care merge undeva şi are o destinaţie. Nimeni nu observase altădată că pe tînărul predicator din Borinage nu-l interesa în realitate Dumnezeu, ci opera lui, omul. Dumnezeu nu era decît un mijloc de a ajunge la compasiune şi dragoste. Acum a ajuns aici cu ajutorul artei. Şi se lasă devorat ca să-şi hrănească arta. Ca şi Prometeu al lui Gide, el trebuie să scadă, iar vulturul să crească. Zilele lui din ultimii doi ani sînt un amestec de extaz însorit, de prăbuşiri dureroase din care se ridică, pictînd şi mai disperat.

„Simt o furie îndirjită de a lucra, cum n-am avut niciodată înainte, scrie el. Şi cred că tocmai asta contribuie la însănătoşirea mea. Nenorocita mea de boală mă împinge să lucrez cu furie îndirjită"... Aceleaşi cuvinte, *furie îndirjită*, revin. Le repetă, poate, tocmai fiindcă se simte gata să cedeze. Le invocă mereu ca să-şi dea curaj. În el însuşi stau şi renunţarea şi îndîrjirea. Şi starea de vas spart şi revolta împotriva ei. Şi umbra tot mai lungă a înfrîngerii şi hotărîrea de a continua lupta. Dar a o continua pînă cînd? Cît va dura această disperată luptă corp la corp? Cîtă vreme Van Gogh va mai reuşi să-i dea curaj lui Van Gogh? Cîtă vreme Van Gogh va mai putea să-l sprijine pe Van Gogh cînd e gata să se prăbuşească? „Arăt mai sănătos acum", îi scrie el lui Théo cu mai puţin de un an înainte de a muri. Sub asigurările liniştitoare pe care le dă fratelui său există un mil amar în care poate înflori orice, chiar şi moartea. Dar n-a spus tot el că într-o stea nu te poţi duce pe jos?

OCTAVIAN PALER

Simple note

„Clocotitorul Paul Bujor" (IV)

Contribuţii la istoricul „Vieţii Româneşti"

(Paul Bujor care, deşi mai mare decît ei, a supravieţuit lui Stere încă şaisprezece ani, a avut destul timp să reflecteze cît de ministerabil fusese Const. Stere, care n-a ajuns niciodată ministru, cu toate că ar fi putut să fie — n.n.).

«Mai departe Gentilii mei tovarăşi n-au găsit de cuviinţă să pună în acea notiţă măcar un cuvînt de recunoştinţă faţă de un om care timp de un an şi-a dat numele şi munca lui fără nici un gînd de profit moral sau material. Foştii mei tovarăşi să nu surîdă de această pretenţie naivă a mea. Am glumit sau mai bine zis am voit să le arăt că la toate m-aş fi aşteptat de la ei, dar la o gingăşie de sentimente niciodată. De aceea pentru a termina mă văd silit să anunţ pe prietenii mei şi pe cititorii acestei reviste că m-am retras din comitetul de redacţie bucuros că am scăpat cu totul de o atmosferă de nesinceritate care mă înăbuşea.»

(Stranie reacţie: timp de un an nu i-a înăbuşit „atmosfera de nesinceritate" şi a început să o simtă „înăbuşitoare" odată cu numărul în care nu mai face cuplu în directorat cu Const. Stere. Şi mai e nevoie oare să amintim că toţi aceia care au trecut pe la „Viaţa Românească" şi au trăit în zumzetul redacţiei, au evocat întotdeauna, prin scris sau oral, cu nostalgii, farmecul indelebil care domnea acolo şi care — fără nici o excepţie — făcea caracteristica şi unitatea grupării? Paul Bujor însă era supărat. Foarte şi dureros supărat — n.n.)

«Desigur adevărata mulţumire sufletească nu voi mai găsi-o decît tot în munca de laborator, singura senină şi întăritoare. Iar dacă vreodată va trebui să mă mai manifestez apoi desigur nu voi mai face-o decît într-o grupare sincer democratică înghebată de oameni cu care voi avea în adevăr legături strînse de idei şi sentimente şi care nu vor fi infectaţi (vă rog să mi se menţină expresia) de boala politicianismului de azi. Paul Bujor».

Riposta vine imediat şi la aceeaşi rubrică „Miscellanea" în nr. 5, din mai 1907, se publică sub titlul **Retragerea d-lui P. Bujor** următoarele: «Retrăgîndu-se din direcţia ştiinţifică a revistei noastre, după ce aceasta a fost încredinţată profesorului dr. I. Cantacuzino, d. P. Bujor consimţise, cum am spus, să rămînă în comitetul nostru de redacţie. Această schimbare nu atingea şi nu putea să atingă întru nimic direcţia generală a „Vieţii Româneşti", întrucît aceasta cade exclusiv în sarcina d-lui C. Stere şi întrucît în cele 15 numere apărute pînă acuma ale „Vieţii Româneşti" nici un rînd n-a fost scris de d. P. Bujor în chestii sociale, economice sau politice. Cititorii care ne-au urmărit, pot prin ei înşişi să-şi dea seama de direcţia acestei reviste care, văzînd, nu poate să fie judecată decît din cuprinsul ei şi nu după şoapte sau insinuări străine de literatură. Unsprezece zile după apariţia numărului Vieţii Româneşti» în care se anunţa atît retragerea d-lui Bujor din direcţia ştiinţifică a revistei cît şi rămînerea sa între colaboratori, confirmată prin publicarea chiar în acel număr a unei schiţe a domniei sale, d. P. Bujor se răzgîndeşte şi se retrage cu desăvîrşire de la „Viaţa Românească", dar, de data aceasta, se crede obligat să publice prin ziarele... democratice, „Opinia" şi „Adevărul", motivele acestei retrageri. Întrucît aceste motive sînt străine şi literaturii şi cuprinsului revistei noastre, ne dispensăm de orice răspuns. Nu ne credem în drept de a da acest răspuns nici măcar pentru faptul că scrisoarea d-lui Bujor a servit de pretext unor suburbani ai literaturii, care numai cu această ocazie au binevoit să-şi aducă aminte de revista noastră, spre a repeta din nou vechile insinuări că „Viaţa Românească" ar fi un organ de partid şi ar fi chiar susţinută materialiceşte de un partid politic. La prima insinuare răspunde cuprinsul revistei şi numele colaboratorilor ei şi n-avem nimic de adăugat. În ce priveşte a doua insinuare, pentru oamenii cinstiţi ajunge declaraţia noastră pe care am făcut-o cînd am intrat în al doilea an de existenţă iar pentru ceilalţi ţinem la dispoziţie atît registrele noastre cît şi registrele tipografiei Iliescu. Comentariile provocate de scrisoarea d-lui Bujor poate că i-au deschis ochii asupra tovărăşiei în care se află. Iar de nu... îl priveşte pe domnia sa. Noi nu vom uita, nici în urma acestei scrisori, anul acela de colaborare în jurul steagului „Vieţii Româneşti"».

Lectorii vor fi remarcat firesc — fără de a le mai atrage luarea aminte — parcurgînd atît răspunsul „Vieţii Româneşti", dar mai ales filipica pătimaşă şi violentă a lui Paul Bujor, că nu se face uz nici într-o formă, oricît de estompat aluzivă, în nici într-un loc, de nici una dintre „acuzaţiile" care s-au colportat. Nici un cuvînt despre „înfeudarea revistei" la liberali, nici un cuvînt despre atacurile împotriva lui Gherea şi, mai cu deosebire, insist, nici unul în legătură cu răscoalele ţărăneşti, versiune care, cînd şi cînd, se mai atribuie şi astăzi că ar sta la obîrşia neînţelegerilor dintre Stere şi Bujor. Şi pentru opinia publică lucrurile s-au lămurit aici. Nu însă şi pentru Paul Bujor, care în corespondenţă cu prietenii mai răbufneşte epistolar şi ceea ce n-a riscat să spună public fiindcă realităţile l-ar fi dezminţit o face confidenţial acoperit de responsabilităţi. Astfel aflu din lucrarea lui Radu Iftimovici dedicată vieţii şi activităţii lui Dimitrie Voinov şi care apare în 1971 la „Editura ştiinţifică" o scrisoare a lui Paul Bujor din 9 mai 1907, către savantul bucureştean, pe care o transcriu aidoma: „Dragă Voinov, îţi scriu mai cu seamă că prietenul Simionescu (profesorul Ion Simionescu, n.n.) mi-a adus veşti de la tine, spunîndu-mi cît suferi şi tu din cauza ticăloşilor petrecute la noi în ultimul timp... şi eu am devenit foarte nervos şi am slăbit din cauza insomniilor căpătate tot de pe vremea ticăloşiilor săvîrşite, mai deunăzi, de politicienii noştri.

(Va urma)

L. KALUSTIAN

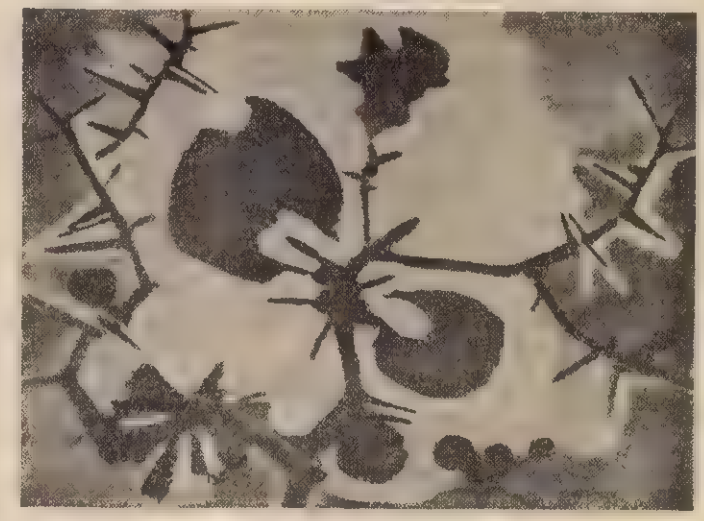

REINHARDT SCHUSTER – Spini

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Scheiterhaufen

SS-iştii îşi făceau meseria de ucigaşi fără greş. Mai ales asasinatele în masă le organizau cu o precizie şi o meticulozitate înspăimîntătoare. Mîndria lor, culmea atinsă în organizarea exterminării era, incontestabil, **fabrica morţii** de la Birkenau. Într-adevăr, acolo, moartea se producea fără perturbări, pe bandă rulantă.

O singură desincronizare nu puteau preveni „îngerii morţii", cum erau denumiţi şefii SS-iştii de la Birkenau. Ea era provocată de decalajul dintre capacitatea de ardere a crematoriilor şi numărul celor sosiţi pe rampa morţii din cele mai diferite colţuri ale Europei. Cînd toate crematoriile erau în funcţiune, în cele 46 de cuptoare puteau fi arse, în 24 de ore, 9 000 de cadavre. Acest lucru se ştia şi la Berlin. Totuşi, în unele zile şi nopţi, mai ales în vara lui 1944, pe rampa morţii se opreau din goana lor nebună cîte 3—4 trenuri aducînd la moarte. În vagoanele lor zăvorîte, peste 10 000 de oameni. Dar la Birkenau nu erau prevăzute condiţii să trăiască nici măcar o zi în plus cei sortiţi exterminării. Ei trebuiau să meargă din vagoane direct în camerele de gazare. Alt loc pentru ei nu exista. Nici pe peron nu puteau rămîne deoarece a doua zi soseau alte trenuri cu alte mii de victime.

„Îngerii morţii" de la Birkenau însă, stăpîni pe meseria lor de ucigaşi, au inventat repede o supapă aptă să regleze desincronizarea provocată de cei de la Berlin: **der Scheiterhaufen**, rugul. Toţi cei care nu puteau fi arşi în crematorii erau arşi pe rug. Moartea lor era incomparabil mai cumplită decît a celor din camerele de gazare.

Der Scheiterhaufen, rugul, era, de fapt, un şanţ lung de cincizeci de metri, lat de 6 şi adînc de trei. Pe marginea lui, din 6 în 6 metri cîte un SS-ist cu o armă de calibru mic în mînă îşi aşteaptă victimele. Mai încolo, cam la cincizeci de metri distanţă, un alt şanţ, de aceleaşi dimensiuni, cu acelaşi număr de SS-işti cu mîna pe trăgaci. În şanţuri, lemnele uscate, îmbibate cu benzină, ardeau ca nişte luminări uriaşe. Şanţurile arzînde, cu SS-iştii pe marginea lor alcătuiau faimosul **der Scheiterhaufen**, faimosul rug de la Birkenau.

Rugul era ascuns de o fîşie de brazi, lată de vreo 150 de metri. În spatele pîlcului de brazi, un fel de magazie lungă, dărăpănată, cu ferestrele acoperite cu scîndură. Mamele, copiii, bătrînii, bolnavii, pentru care nu mai exista loc în camerele de gazare, erau înghesuiţi în această magazie. Încăpeau 400. Ceilalţi aşteptau afară. Cei dinăuntru, dezbrăcaţi în pielea goală, erau scoşi, în grupuri mici, prin partea opusă şi fortaţi, sub ameninţarea bîtelor şi cravaşelor, să străbată în pas alergător fîşia de brazi. Ajunşi la liziera, se opreau instinctiv, îngroziţi. Privelişteа SS-iştilor bălăbănindu-se pe picioarele lor crăcănate, cu mîna pe trăgaci, înşiruiţi din şase în şase metri de-a lungul şanţurilor arzînde, îi paraliza. N-aveau timp să-şi revină. Fiecare victimă era înhăţată de cîte doi **Sonder**[1]-işti şi dusă, mai exact, tîrîtă, 15—20 de metri pînă la buza şanţului, în faţa unui SS-ist. Pocnitura puştilor aproape că nici nu se auzea fiind acoperită de ţipetele şi urletele disperate ale victimelor.

Ritmul era infernal. Şeful **des Scheiterhaufens**, rugul, **Oberscharführer**-ul Moll, nu admitea nici o pauză, nici o oprire. Nu se verifica dacă împuşcătura a fost sau nu mortală, victima era aruncată în flăcări chiar dacă continua să urle de durere. La sugari se făcea economie de gloanţe. Erau aruncaţi direct pe rug.

În ziua de 9 iunie 1944, cînd am sosit împreună cu familia pe rampa morţii de la Birkenau, **der Scheiterhaufen**, rugul, funcţiona din plin. Fumul înecăcios ce izbucnea din coşurile crematoriilor acoperind întreg lagărul era îmbibat de miros de carne arsă. Unul din transporturi, al nostru sau cel dinaintea noastră, nu fusese prevăzut. O parte din deportaţi urma să fie dusă spre şanţuri. Mama şi cei trei fraţi ai mei mai mici **au avut noroc**, au scăpat de flăcările rugului. Pentru ei s-a găsit loc în camerele de gazare. Şi asta, la Birkenau, însemna **să ai noroc.**

[1]) **Häftling**-i din Sonderkommando, detaşament special.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

constelaţia lirei

Poezia aromână

Ecou sensibil al unui timp şi spaţiu arhaice, poezia aromână este departe de a se limita la valoarea unui document de importanţă filologică. Reflectînd specificul de viaţă al unei comunităţi aşezată într-o zonă de munte şi a cărei principală ocupaţie era păstoritul, lirica populară aromână prefigurează motive şi nuanţe de inefabilă frumuseţe poetică şi lexicală. Forţa ei de penetraţie a răzbătut pînă în folclorul limbii române, iscînd totodată paralelisme în dialectul daco-român. Astfel, un excepţional poem cum este Cîntecul iubitei prefigurează un motiv de largă circulaţie în folclorul românesc de mai tîrziu, iar o baladă cum este aceea intitulată Cinci fraţi conţine în germene motivul Meşterului Manole dar şi atmosfera baladelor novăceşti, discursul poetic insinuînd linia melodică a unui colind laic transilvănean Dotană fată dalbă ! Sînt acestea doar cîteva puncte de reper pentru a desemna o vatră spirituală infinită în profunzimea sa. Ca un reflex al acesteia, poate fi semnalată şi prezenţa autorilor culţi de poezie aromână cum sînt : Theodor Zuca, Nuşi Tulliu, Leon Boga, Virgil Vaşotti, Marcu Beza, George Murnu ş.a., ale căror elegii, purtînd nostalgia plaiurilor natale şi a unui trecut de mit, continuă la modul sensibil şi cel mai adesea imitînd modelul popular, acel univers fabulos, tulburat nu o dată de murmurul unor încărcături afective primare.

Prezentarea şi transpuneri
de ECATERINA BARBA
şi NICOLAE STOE ■

VIRGIL VAŞOTTI

Eram vîr oarî-n hoarî?

Tu vis vidzui că dzeua luai
S-agiumşiu-n sus la Toaci
S-di acolo mutrii tu himi-nghios
Ariulu cum s-agioaci...

Cu apa-lli, canda-i ficiuric
I'i-l ţini maia-n braţi
Şi-l leagini cu cinţiti
Somnulu pini s-lu acaţi

Avdzamu chinili cum şuşura
Dic seari tu murdziti
Cînd luna di pri analtul
S-area a llei mutriti

Avdzamu ciniti cum alitra
Pri la ciseri şi-n hoari
S-mi mindulamu, fui I nu fui
Acolo şi cu vîr oari ?

Am fost vreodată-n sat?

Prin amintiri urcat-am dealul
pînă sus la Toacă
şi de-acolo, jos, în vale
priveam riul cum se joacă

ca un copil el murmura
ţinut în braţe de cimpie ;
cu cîntece străvechi ea-i legăna
somnul ca să vie.

Şi crengile de pin le-auzeam
cum fremătau uşure
cînd luna din înalt
privea peste pădure

Şi cîinii parcă-i auzeam
la stîni lătrînd şi jos în sat
şi mă gîndeam am fost sau nu
acolo, cu vreodat ? !

Cîntecu di vouta

(cîntic vechiu armînescu)

— Tine lună luminoasă
Ci-eşti analtă, ş-dipărtoasă,
di-ţi vedzi oamini, di-ţi vedzi lume,
nu-mi vidzuşi gionie a meu ?
„Ţi-l vidzui,
ţi-l cunoscui,
lea musată
nvirnată".
— „Nu-lli dzăti lună, luminoasă
nu-lli dzăţi, lună, ş-vină-acasă ?
Poarta lui illi si ncliise,
Oaspiţlli să tăllară,
pirgurilli lli sicară,
ş-cucoţlli lli-amuţiră ;
fintinile lli astrăchiră.
Dzăi-lli, lună, tre s-vină n-vie,
că ş-lu -aşteaptă ficiorlli
că ş-lu -aşteaptă nivoasta".

Cîntecul iubitei

(vechi cîntec aromînesc)

— Lună-naltă, lucitoare
departe, strălucitoare
de vezi oameni, de vezi lume
n-ai zărit şi-al meu iubit ?
— Ţi-l văzui
ţi-l cunoscui
mîndră fată.
-îndurerată
— Spune-i lună luminoasă
spune-i să se-ntoarcă -acasă :
Poarta o am ferecat
şi căspeţii au plecat
iar fîntînile au secat.
Via mi s-a ofilit
şi cocoşii-au amuţit.
— Zi-i lună, să se grăbească
şi-i mai spune că-l aşteaptă
feciorii şi-a lui nevastă.

MARCU BEZA

Loară valea

Loară valea, valea oile
Pi tu mardzinea de aluni
— Iu du-ţi turma, picurare
S-iu dipuni ?"
— „Iu s-mi duc, o lai fărtate,
Că nu ştii ţe-i la ciseri...
Vîntul suflă ş-nu s-avd cîntiţi
Di flueri !
„S-că fudzim... Iarna ţ-i-u greauă
Di n-alasă abinţi ani
Fîră noateni, fîră miale
S-gulişani" !
Eara seara. Pi tu neguri
Dipunea cupii di oi ;
Şi-ţe jilos plîndzea pădurea
Dinipoi...
— Oară bună eara, du-te
A lai earbă picurar,
S-Dumnidză s-li-aducă tute
Tute-ambar

Luară valea oile

Pe sub margini de aluni
Oile luară valea
— Unde frate păcurar,
Iar te duce colea ?
— Unde să mă duc frate,
sus la stînă vîntul bate,
şi-au secat de cîntece
fluierele toate
Şi iar vin omături grele
Ce ne-au lăsat de-atîtia ani
fără noateni, fără miele
şi sărmani
Era seară. Pe sub neguri
albe turme
coborau şi pădurea
le plîngea pe urme.
— Te du, sărmane păcurar,
Ceasul bun cu tine,
Şi soarta le-ntoarcă iar
Toate către bine

GHEORGHE PERDICHI

Dureari di părinte

(frîntură)

„Fecior, va fudzi di-auaţe... Va alaşi muşeate locuri
Iu — s-au fricută bana strî-auseanj clinicadzi
Un popul di uieri
Cu suflit ş-braţ di ber...
Di noi va ti disparţi, di-adeţi, cîntări ţ-di giocuri
Ţe tiniri li anvirtescu sun silvile din bradzi
„Ti aruti tu alte părţi... şi acloce poate, june
Va dai di a nostri osmini
Cu multă-nvitătură
Dit sinlu-a lstei fară
Mulţi gioni şi-alipidară.

Durere de părinte

(fragment

Fiule, vei pleca lăsînd frumoase plaiuri
unde-şi aflară rostul străvechii tăi străbuni,
neam de păstori
cu inimă şi braţ de fier
Te vei despărţi de datini, cîntece şi horele
întinse sub pădurile de brazi.
Dar şi acolo, unde-ajungi, fiule,
vei întîlni pe-ai tăi, oameni de seamă
care s-au risipit în lume
lăsînd aceste plaiuri

CONSTANTIN BELIMACE

CONSTANTIN BELIMACE, cel mai mare şi popular poet aromân, este autorul „imnului" naţional, al acelui blestem din „Părinteasca dimândare", prin care, cei ce-şi leapădă graiul sînt stigmatizaţi. S-a născut la Moloviştea (Macedonia) în anul 1848 şi, după o scurtă perioadă de trăire în mijlocul intelectualilor români de la sfîrşitul veacului trecut —, timp în care a stabilit legături de strînsă prietenie cu înaintaşii mişcării socialiste din România, printre care C. Stere, Anton Bacalbaşa ş.a. — se reîntoarce în locurile natale. Se stinge din viaţă în 1928 la Bitolia, după o lungă, îndelungată şi valoroasă activitate publicistică şi de creaţie în graiul strămoşesc.

Părinteasca dimândare

Părinteasca dimândare
Nă spergiură cu foc mare,
Fraţi di mumă şi di tată,
Noi armîni di eta toată !

Di sum piocile din murminti
Strig-a noştri buni părinţi :
„Blestem mare s-aibă casă
Cari di limba lui s-alasă.

Cari s-alasă limba lui
S-lu-ardă pîra focului,
Şi-s dirină viu pri loc
Si-lli si frigă limba-a foc.

Ei în vatra-i părintească
Fumeallia s-nu-şi hărisească ;
Di fumelli curuşi s-nu basă
Natu-n leagăn să nu-n faşă !

Care fudze di-a lui mumă
Si di părinteasca-i numă
Fugă-i doara Domnului
Şi dulceamea somnului !

---

dimândare — rugă mare (poruncă)
ne spergiură — ne conjură
di eta toată — din vremea toată
să-s dirină — să se chinuie
a se hărisi — să se chinuie
curuni s-nu başă — cununi (de nuntă)
să nu sărute.

Sfîrşit de săptămînă

E sîmbătă,
zăpada îmbracă străzile
ca o cămaşă fără măsură,
cai însingurati circulă
înhămaţi la trăsuri cu roţi cauciucate
nedezminţind ştirile
că s-au modernizat ultimele drumuri.

Sfîrşit de săptămînă,
supraliciitat de telefoane interurbane,
de poveşti neluate în seamă
zilele lucrătoare
dînd stare de lehamite generală
unui ascultător circumspect.

Şi, cînd ştirile politice
se recompun şi întretaie
firiltul soneriei,
insuccesele poeziei au efectul anestezicului
pus măselelor de minte.

O pasăre
— singura pavăză a înserării —
loveşte geamul,
şi eu răspund „bună seara".

Viscol în lemn de abanos

Să mai mîncăm zăpezi de pe uluci,
Tu, singur înhămat la sentimente,
Nu-mi vei ierta cuvintele absente,
Cu grijă proslăvindu-i pe ulluci.

Cînd după ploi ies melcii la aşpăţ,
Femei cu sînii împregnaţi de boală,
Păstrîndu-te în gînd ca pe-o greşală,
Sărutul cade-n moarte şi răsfăţ.

Presimt cum cerşetoarea dă din coate,
Destinul înfruntîndu-l la răscruci,
Sîntem de-o vreme răstigniţii cuci
Între pămînt, eroare şi păcate.

Stăpîn deplin al nopţilor pustii
Cînd tremur, cînd iubesc, cînd mai amîn,
Greierii tac, ce anotimp păgîn,
Se ofilesc garoafe-n florării.

Mîntuindu-te amarnic şi frumos,
Geloasă pe lumina din sonete,
Inima mea, nu lagăr de planete,
Mai viscoleşte-n lemn de abanos.

Renunţare

Nu te teme, n-am să mai vin,
balul indecentelor cuţite
s-a aminat pînă către sfîrşitul secolului,
ridicînd tăcerile
mesele rotunde sînt acuzate
de instabilitate.

Nu te teme,
muzica tocmită îşi ascunde impertinenţa
sub tăcănitul lingurilor
în timp ce,
singura zestre proaspătă
din lăzile de iasomie
se cheamă inocenţă.

Nu te teme, n-am să ajung,
hainele, ascunzîndu-mi chipul
confiaţese irevocabila condamnare
prin care crucile pietrificate
durează o legătură.

Nu te teme, am promis
că voi pleca în prag de seară.

Mai cred

Cu răsuflarea ta
încălzeşte încheieturile
singelui meu,
păienjeniş învolburat de părerea
că iubeşti în contul anului 2000.

Gurile lupilor flăminzi
ajurg pe marginea lunii,
cînd căpestre din grajduri părăsite
înfrînează teroarea
şi nechibzuinţa simţurilor.

Anul 2000,
circulă pe sensuri interzise,
eu mai cred că va veni
o singură noapte.

IOANA PROCA ■

Desen de REINHARDT SCHUSTER ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Publicăm mai intîi sfîrșitul rămas de la capitolul „Iași primele săptămîni" — în care sînt surprinse reacțiile la schimbările din formațiunea guvernamentală și sînt evocate succint dezbaterile din sesiunea parlamentară ; momentul culminant reprezentîndu-l elogiul adus lui N. Iorga — cel despre care s-a spus, pe drept și la unison, că în decembrie 1916 a ținut în fața deputaților unul dintre cele mai reușite discursuri din cîte a cunoscut elocința românească, în contrast izbitor cu cel rostit de sterilul A.C. Cuza.

Rînd pe rînd sînt trecuți în revistă foștii miniștri, noii miniștri. Bătrînul Em. Porumbaru „lunecase" deja, de la Ministerul de Externe, la președinția Senatului. Em. Costinescu, bolnav, rămînea doar ministru fără portofoliu. Al. Radovici este și el între cei sacrificați : „înțelege" situația și se alege cu numirea într-un post vacant la Banca Națională. Dr. C. Angelescu, din contră, își manifestă supărarea ce ia „formele unei ostilități nepermise și ale unor izbucniri regretabile". V. G. Morțun se arată măgulit că i se oferă, în schimbul portofoliului internelor, președinția Camerei deputaților — dar în adîncul ființei sale se consideră un dizgrațiat. Doi liberali exultă : tînărul Georgel Mărzescu și decanul de vîrstă Mihai Ferechide — devin, doar, miniștri. Take Ionescu și alți trei partizani politici — Dim. Greceanu, dr. Const. Istrati, Mișu Cantacuzino — își văd visul împlinit : pătrunderea în „ministerul național al războiului". Evocarea — cu real talent portretistic — a atîtor personaje este în fond și prilejul prin care omul politic I.G. Duca încearcă să salveze măcar aparențele diversiunii politicianismului burghez.

Și cu aceasta se încheie un capitol în care Ion G. Duca a depus mărturie mai cu seamă în planul vieții politice. Este neîndoios că informațiile oferite sînt prețioase și reprezintă un cîștig nu numai de ordin strict istoriografic. Dar tot atît de sigur este că suspectînd pe memorialist de partizanat politic — era doar unul din miniștrii guvernului burghez național-liberal — se impune și o filtrare critică, în dorința de a feri cititorii de eventuale confuzii în descifrarea hățișurilor din lumea claselor dominante. Fără însă a uza de un didacticism pisălog și plicticos.

Capitolul următor — „Ultimele săptămîni ale anului 1916" — revine la problemele frontului, la cele ale dezastruoaselor consecințe pe care războiul le aducea multimilor din spatele teatrelor de luptă. Sînt atestate schimbările de la Marele Cartier General, nu fără a se arunca o nemeritată săgeată în direcția comandantului Armatei a II-a. De asemenea, se fac pertinente constatări privitoare la ultimele încercări de rezistență a armatelor române în fața cotropitorilor ; fiind acesta un bun prilej de a glorifica încă o dată virtuțile ostașilor români și ale unor bravi comandanți, precum generalul Ărcmia Grigorescu.

Stimați cititori. Între promisiunile făcute la început de drum era și aceea că vă vom oferi texte, pe cît posibil, integrale. Și totuși, precum se observă, lovindu-ne de imponderabile, s-au cam înmulțit punctele de suspensie dintre paragrafe. Probitatea științifică ce ne călăuzește întreprinderea ne îndeamnă să ne cerem scuzele de rigoare. În îngustul nostru chenar de revistă este imposibilă desfășurarea de evantai a explicațiilor, pledarea cauzelor etc. Nădăjduim ca într-o posibilă ediție critică să realizăm cuvenita operă reparatorie — spre binele nobilelor destine ale spiritualității românești.

STELIAN NEAGOE

Iași — primele săptămîni (IV)

Dureroasa operație se petrecu în susamintitul salonaș, printre atributele teatrale care erau încă trîntite pe acolo. Radovici se cam aștepta la această înlocuire. A fost cum era și de așteptat de la un om ca el, demn și hotărît să îi dea mai mult ca oricînd tot prietenescul său concurs lui Brătianu. Se și aranjase să fie numit la Banca Națională, într-un loc ce se afla vacant. Numire care în greutățile financiare de atunci îi convenea. Dr. Angelescu a fost surprins, cu desăvîrșire surprins și și-a manifestat nemulțumirea întîi printr-o întristare care provoca surîsurile tuturora și mai tîrziu printr-o supărare care a luat formele unei ostilități nepermise și ale unor izbucniri regretabile. Hotărît, nici Angelescu nu era din rasa puternică a celor ce știu să suporte adversitatea.

Ultimul care intră în salonaș, dar care ieși cu figura surîzătoare a fost Mărzescu — investit ministru de domenii. Ce m-a mirat atunci e că cercul de la Iași și chiar Mărzescu au dat acestei numiri proporțiile promovărilor ministeriale obișnuite. Felicitări, telegrame, sărutări, șampanie, toasturi, articole de ziare. Mie mi se părea un minister în acele momente o așa răspîndere și o așa calamitate omenească, încît nu pricepeam bucuria pe care o stîrnise și totdeodată fericeam pe Mărzescu că are destulă frăgezime sufletească ca să privească lucrurile cu o așa dulce seninătate.

Cu Morțun, Brătianu vorbise înainte și se înțelesese. Formal, președinția Camerei reprezenta o înaintare și Morțun se arăta foarte măgulit de atenția lui Brătianu. În realitate era însă foarte afectat, poate tot atît în fundul inimii sale ca și dr. Angelescu. Dealtminteri nu s-a sfiit să-mi destăinuiască amărăciunea lui. El își dădea seama că în fond îndepărtarea lui de la unul din cele mai însemnate ministere era o dizgrație, o dizgrație acoperită în florile unei președinții de cameră, dar o dizgrație. Și această dizgrație o considera o nedreptate a lui Brătianu față de el. M-a surprins întotdeauna că Morțun nu-și dăduse seama de sterilitatea activității sale la interne. Doi ani nu făcuse nimic. Lipsit de idei, de inițiativă, de putere de muncă — de cele mai multe ori Morțun nici nu știa ce se petrece în departamentul său pe care îl conducea secretarul general și directorii de serviciu. Adesea dispărea și cu greu șefii lui de cabinet îi dădeau de urmă. Brătianu avusese de mult cunoștință de toate acestea. Și totuși Morțun se credea și se credea sincer victima lui Brătianu. Îl ascultam tinguindu-mi-se, vorbindu-mi cu mîhnire de lipsa organică de orice simț de dreptate la Brătianu și îmi ziceam ce greu păstrezi luciditatea cuvenită ca să te judeci singur chiar cu oarecare aproximație.

Ferechide ar fi preferat să păstreze președinția Camerei cu care se identificase în chip atît de magistral. Brătianu i-a arătat însă că are neapărată nevoie de el în guvern, fiindcă după toate probabilitățile va fi nevoit în curînd să plece din țară spre a lua contact cu aliații. Or, el plecînd și Ferechide nefăcînd parte din minister, interimatul președinției Consiliului de Miniștri revenea de drept lui Take Ionescu, ceea ce n-ar fi fost bine. În fața acestui argument, Ferechide cedă imediat.

Și astfel noul guvern, guvernul național s-a constituit în următoarea compunere : președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de externe — Ion I.C. Brătianu ; ministru de interne — Alexandru Constantinescu ; ministru de finanțe — Victor Antonescu ; ministru de domenii — George G. Mărzescu ; ministru de justiție — Mihail G. Cantacuzino ; ministru de industrie dr. C. Istrati ; ministru de lucrări publice — Dimitrie Greceanu ; ministru de instrucție și culte — Ion G. Duca ; ministru de război — Vintilă Brătianu ; miniștrii fără portofolii — Take Ionescu, Mihail Ferechide, Emil Costinescu.

Fără vole eram cuprins de un simțămînt de melancolie. Ministerul nostru de la 1914, ministerul debutului meu ministerial, ministerul reformelor și alegerilor pentru Constituantă, ultimul minister al regelui Carol și primul minister al regelui Ferdinand, ministerul neutralității și al proclamări războiului dispărea, redeșteptînd în mintea mea atîtea amintiri scumpe, atîtea evenimente mari.

Noii noștri colegi fuseseră destul de bine aleși de Take Ionescu. Dimitrie Greceanu era un om ponderat și de treabă. Ultimul său gest, de a merge pe front la vîrsta lui și cînd — după expresia consacrată — atîția nu se gîndeau decît să se învîrtească, îl impunea pe Greceanu în stima tuturora. Dr. Istrati era un naționalist înfocat, un suflet înflăcărat, un bun român. Prezența sa în ministerul național al războiului era un meritat omagiu adus patrioticului său trecut. Mișu Cantacuzino era mai puțin simpatic dar într-o combinațiune cu conservatori numele lui apărea ca ceva firesc. Numele, averea, situația lui socială personificau tradiția conservatoare. Personal pe Greceanu îl cunoșteam foarte puțin, în schimb cu dr. Istrati și cu Mișu Cantacuzino aveam vechi legături. Dr. Istrati fusese un prieten al tatălui și examinatorul meu la bacalaureat. Cu Mișu Cantacuzino avusesem la un moment dat chiar raporturi de apropiată rudenie.

Pe cînd se terminau formalitățile constituirii noului guvern, parlamentul sfîrșea și el toate lucrările pregătitoare și intra în discuția publică a legilor și adresei de răspuns la mesajul tronului. La Senat dezbaterile n-au prezentat nici un interes deosebit. La mesaj discuție scurtă și fără însemnătate pe care a încheiat-o Brătianu prin cîteva fraze — constatare a solidarității naționale, o afirmare din nou a hotărîrii neînfrînte de a lupta pînă la capăt, cuvenitul salut către armată. Și atîta tot. La Cameră, în schimb, dezbaterile au fost vii și nespus de interesante. Au avut caracterul reclamat de însemnătatea momentului.

Trei discursuri merită luarea noastră aminte, deși pentru motive deosebite : cel al lui [A.C.] Cuza, al lui Iorga și cel al lui Brătianu. Cuza s-a arătat incapabil de orice fel de înălțare și de gîndire și de simțăminte. A făcut un discurs de încriminări și de recriminări, de meschinării, de spirite, de înțepături la adresa evreilor. Nici o înțelegere a ceasului istoric pe care îl trăiam, nici un accent de durere pornit din inimă, nici măcar un strigăt sincer de indignare. Limbuția de retor. Și înainte considerasem pe Cuza o mediocritate dar fiindcă era spiritual, incontestabil foarte spiritual, mediocritatea lui nu jignea, chiar sedurea. Acum însă cînd gravitatea evenimentelor îl despuia de posibilitatea de a-și impresiona auditoriul prin glumele și jocurile lui de cuvinte, mintea lui apărea în toată superficialitatea ei și sufletul său în toată deșertăciunea lui. A fost un spectacol întristător.

Pe cît a fost Cuza de mai prejos de orice critică, pe atît pot spune că Iorga a fost mai presus de orice laudă. El a rostit atunci în teatrul de la Iași incontestabil cel mai eloquent discurs din viața lui. Pot spune, mai mult, unul din cele mai mari discursuri ce s-au rostit vreodată de pe tribuna română. Ce a zis e secundar, se poate ceti de către generațiunile viitoare în colecțiile Monitorului Oficial, care [generațiuni] probabil se vor întreba chiar de ce contemporanii au lăudat cu atîta entuziasm acest discurs. Fapt este că Iorga a știut să exprime ceea ce era în conștiința fiecărula, să aprindă flacăra care încezea în toate sufletele, să redeștepte prin evocarea gloriei trecutului speranțele naționale cu o intensitate mișcătoare și să plîmbe adunarea care se tîra chinuită prin văgăunile întunecoase ale mizerilor dezastrului bejeniei și restriștei pe culmile luminoase ale izbînzilor răsplătitoare și ale marilor înfăptuiri viitoare.

Parcă îl văd încă în sală, la stînga (privind de pe scenă) în primele bănci, înalt, cu capul aplecat spre spate, cu barba-i fluturînd, cu o voce tremurîndă de emoție, cu gesturi de iluminat asvîrlind peste adunare ca un semănător peste ogoare sentințe care cutereau, imagini care minunau, perioade oratorice care printr-un avînt neîntrecut răpeau toate inimile, storceau toate lăcrimile și înălțau toate sufletele. Cînd s-a așezat jos a fost un adevărat delir. Aproape toată lumea plîngea. În acele clipe Iorga a reușit să întrupeze gîndul și simțirea unui întreg neam crunt lovit de soartă. Din punctul de vedere emotiv e cea mai puternică senzație oratorică ce mi-a fost dat s-o resimt.

Ca atunci Iorga n-a mai fost și desigur nu va mai fi niciodată. Brătianu a vorbit după el. Discursul său a fost foarte interesant și foarte frumos. O analiză a situației, un răspuns plin de demnitate la învinuirea de trădare pe care Germania și Austro-Ungaria ne-o aruncă, o explicație sinceră a înfrîngerilor suferite, o abilă aluzie la răspunderile aliaților, o lungă și temeinică justificare a intrării noastre în acțiune, o afirmare hotărîtă a credinței noastre în victoria finală cu arătarea temeiurilor pe care se reazimă. Nu m-aș mira ca cercetătorii istoriei de mîine să prefere acest discurs atît de documentat, de bogat în concepții politice, atît de profetic pe alocurea, discursului lui Iorga. Dar ce folos, atunci adunarea era sub vraja cuvîntării lui Iorga ; putea să spună Brătianu ce voia, Camera îl asculta distrat, cu gîndul și cu inima tot la Iorga. Brătianu se adresa minții, Iorga se adresase sufletului. Cum vreți să mai fi fost vreo comparație posibilă. Dealtminteri Brătianu era atît de nepăsător față de asemenea succese personale încît se bucura de efectul înviorător produs de discursul lui Iorga, fără să se preocupe cîtuși de puțin de nemeritatul său insucces.

Take Ionescu a spus și el cîteva cuvinte. N-a fost nici măcător ca Iorga, nici interesant ca Brătianu ; era însă de neapărată trebuință ca pentru afirmarea publică a solidarității naționale, discuția să nu se termine fără să se audă și glasul lui. Din acest punct de vedere discursul său a fost necesar și binevenit.

Legile au trecut toate aproape fără discuții, cu scurte observații pe îcl, pe colo, întemeiate dealtfel, ale juriștilor și ale economiștilor. La 16 decembrie, seara, totul era gata și parlamentul a fost din nou închis.

Ultimele săptămîni ale anului 1916

Pe cînd se petreceau toate aceste evenimente și schimbări la Iași, se petreceau evenimente însemnate și mari schimbări și la Bîrlad, la Marele Cartier. Întîi generalul Iliescu, care nu mai putea rămîne în fruntea oștirei și a cărui plecare era dealtfel în principiu hotărîtă de mult, a fost îndepărtat. Brătianu a stăruit ca generalul Prezan să fie numit în locul lui. Pe lîngă considerațiunile expuse mai sus a mai contribuit la numirea lui și felul în care știuse, după înfrîngere, să organizeze retragerea armatei sale. Într-adevăr această armată deși într-o situație foarte critică se retrăgea în perfectă ordine, pe cînd armata lui Averescu se retrăgea în condiții rele, pierdea necontenit în drum oameni și material... Prezan s-a pus imediat pe muncă și trebuie să mărturisim că numai ușoară nu era această muncă.

Armata continua să fie în plină retragere. Aproape toate trupele erau dezorganizate. Unități întregi pierdute, divizii împărțite, comandamente fără legătură cu subordonații lor. Iar inamicul nu ne dădea nici o clipă răgaz. Pe de altă parte... acum trupe [aliate] veneau, veneau cu sutele de mii dar tocmai fiindcă erau să reprezinte în curînd un milion de oameni și fiindcă de fapt ocupau cea mai mare parte a frontului, formulau și fel de fel de pretenții care puneau în joc însăși suveranitatea noastră națională...

După bătăliile de la București, am căutat să mai rezistăm inamicului pe mai multe linii. Prima rezistență a fost pe Cricov și pe Ialomița... A doua încercare de rezistență a fost pe linia Rîmnicu Sărat-Viziru ; aci ruși dispuneau de trupe îndestulătoare ca să poată opune o rezistență dîrză lui Mackensen. O bătălie însemnată s-a și dat între 10 și 14 decembrie... A treia încercare de rezistență a fost înaintea Siretului și a Putnei. Atacul german pe această linie a ajuns la apogeul său în zilele de 23, 24 și 25 decembrie. Ruși, tot mai grăbiți să se retragă dincolo de Siret, au luptat dar... evident că în aceste condițiuni nu a fost greu germanilor să înainteze în regiunea muntoasă, să ocupe vîrful Măgurei, faimoasa cotă 1001 și să intre în Focșani și să ocupe extremitatea liniei Brăila. Înainte de 1 ianuarie 1917, ruși atinseseră așadar scopul lor de mult urmărit : frontul pe Siret. Dar tot nu erau mulțumiți, noul front : Siretul-Putna-Susița-Măgura Cașinului și Valea Oituzului nu le convenea, li se părea prea lung. Pe hartă, într-adevăr, linia Trotușului și a Siretului era mult mai scurtă. Noi nu puteam cu nici un chip admite această concepție de natură strict geografică. Noi nu puteam consimți la părăsirea unei însemnate porțiuni a teritoriului național, fără imposibilitatea absolută a-l apăra. Pe de altă parte regiunea pe care ruși ne cereau s-o sacrificăm, conținea localitățile din Moldova unde aveam cărbuni, petrol și sare. A le pierde însemna a slăbi grav mijloacele noastre de apărare a Moldovei și a rămîne cu totul la discreția [aliaților] în ceea ce privește nu numai aprovizionarea armatei dar și în ce privește viața însăși a populației civile. După trista experiență a ultimelor luni, nu ne era îngăduit de bună voie să ne învolm cu o atare perspectivă. Am început deci iar discuții cu rușii pentru a-i convinge să ne oprim definitiv pe linia Siret-Putna-Susița-Oituz. În cele din urmă au consimțit.

În toate aceste lupte rolul nostru fusese secundar fiindcă majoritatea frontului îl ocupau acum trupele rusești. De la Vatra Dornei și pînă la Oituz erau numai ruși ; de la Dunăre pînă cam în dreptul Focșanilor iar ruși ; așa încît armata română nu mai apăra decît, între aceste două armate rusești, sectorul Focșani-Oituz.

Armata I și Grupul Dunării fuseseră scoase din luptă după bătălia de la Cricov și trimise spre refacere în nordul Moldovei. În ultimele săptămîni ale lunii decembrie aceste unități se îndreptau deci, prin noroi și pe frig, spre zonele de refacere ce le fuseseră desemnate de Marele Cartier General. Ele formau jalnice convoiuri care impresionau adînc populația orașelor și satelor pe unde treceau.

Pe front nu rămăsese decît Armata a II-a sub comanda generalului Averescu ; și această armată era compusă din trei grupe : la nord grupul Oituz sub comanda generalului Eremia Grigorescu, la mijloc grupul Vrancea, sub comanda lui Alexandru Sturdza, și la sud grupul Putna-Susița sub comanda generalului Artur Văitoianu.

Grupul Eremia Grigorescu se acoperise de glorie în tot timpul retragerii generale a armatelor ruso-române. De la 10—19 decembrie, el rezistase cu un eroism admirabil unui mare atac proiectat de Arhiducele Iosef (ce comanda atunci armatele a III-a și a VII-a austro-ungare — n.N.) cu concursul germanilor — spre a încerca încă o dată străpungerea frontului nostru și întoarcerea lui. După lupte crîncene de zi și de noapte, pe viscol și pe ger, inamicul reuși să înainteze cu cîțiva kilometri dar nu-și putu atinge obiectivul și se văzu silit să se oprească.

(Va urma)

Cîteva opinii privind modul în care este condusă și îndrumată Federația Română de Fotbal

Către

Redacția revistei „Flacăra"

Textul de față a fost încredințat redacției ziarului „Sportul", spre publicare. Am convenit cu redactorul-șef al acestui ziar să-mi comunice în cursul zilei de marți dacă îl publică sau nu. Nu mi-a comunicat. Conținutul materialului dă răspuns la această tăcere.

În cazul în care socotiți oportună publicarea acestor opinii, eu îmi asum, se înțelege, întreaga răspundere.

Cu mulțumiri,

„Opiniile" exprimate în ultimul timp, în numele F.R.F., de către unele persoane și difuzate de ziarul „Sportul", ca și unele fapte recent petrecute mă determină să revin după o lungă perioadă de timp, asupra unei decizii la care renunțasem, — aceea de a aduce în fața opiniei publice sportive cîteva probleme privind modul în care este condusă activitatea fotbalistică.

În ziarul „Sportul" de vineri, 6 februarie a.c., a apărut o informație cu privire la convocarea Comitetului Federației Române de Fotbal. Am citit cu stupoare formularea primului punct al ordinii de zi: „Raport privind realizarea obiectivelor prevăzute în planul de dezvoltare pe anul 1980 și prezentarea obiectivelor pe anul 1981".

Cu aproape trei ani de zile în urmă, Comitetul federal a adoptat un document numit **„Program privind dezvoltarea și îmbunătățirea activității fotbalistice pe perioada 1978—1980"**. De ce a fost dat uitării acest program? De ce nu se prezintă Comitetului federal situația întregului program, el fiind o parte integrantă din programul general de dezvoltare a mișcării sportive stabilit în conformitate cu directivele conducerii partidului?

Pentru cine cunoaște stilul de muncă de la federația de fotbal, modul în care lucrează Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport cu federația de fotbal — iar eu mă număr printre aceștia — este evident că se eludează abordarea deschisă a problemelor mari înscrise în programul amintit, din motivul că ar fi destul de incomod pentru aceste organisme, și mai ales pentru anumite persoane din conducerea lor, să răspundă concret și clar de ce nu s-au realizat multe din obiectivele stabilite și de ce treburile în fotbal merg așa cum merg. La unele dintre multele cauze am să mă refer în cele ce urmează.

Cînd în articolele publicate de „Sportul" apare titulatura „Federația de fotbal", cititorul se gîndește, bineînțeles, la un organism închegat, cu structuri clare, cu răspunderi și drepturi bine definite și cu un statut care să-i permită exercitarea atribuțiilor ce îi sînt conferite, realizarea sarcinilor ce-i revin. Dar ce este în realitate Federația Română de Fotbal? Ce este comitetul federal? Să spun deschis, de la început, comitetul federal este un organism care nu s-a mai întrunit de aproape 3 ani de zile și ale cărui hotărîri, luate în mai 1978, nu au fost îndeplinite sau au fost încălcate tocmai în punctele lor esențiale. Există și un birou federal format în general din oameni cu răspunderi în diferite sectoare de activitate și cu experiență în fotbal, care își consacră cu pasiune cea mai mare parte a timpului lor liber acestei activități obștești. Dar ce este în realitate biroul federal? Este un organism care la decizii ce sînt anulate, apoi, fie prin neîndeplinire, fie prin modificarea lor de către aparatul retribuit al C.N.E.F.S. repartizat să lucreze în cadrul F.R.F. Aceasta este esența, **aceasta este punctul de pornire într-o analiză principială, cinstită, a felului în care este condusă activitatea fotbalistică în țara noastră.**

La Plenara din mai 1978, în Raportul prezentat de biroul federal, se spuneau — cu eleganță și cu multă îngăduință față de realitatea care este mult mai dură — următoarele: „În spiritul respectului pentru adevăr, trebuie să menționăm și faptul că modul în care și-a exercitat federația atribuțiile și răspunderile directe ce îi revin a suferit din cauza unor manifestări de tutelare mărunță din partea consiliului național".

Iar în încheierea lucrărilor acelei plenare a venit și răspunsul la observația critică de mai sus. Citez: „Ajunși la problema autonomiei, se impune o precizare în legătură cu relația C.N.E.F.S. — F.R.F. sau mai precis în legătură cu modul în care înțelege C.N.E.F.S. că trebuie să conducă federația de specialitate. În virtutea principiilor fundamentale ale democratismului nostru socialist, care se lărgește și se adîncește pe toate planurile, sîntem pentru o autonomie largă de acțiune a federației — în ceea ce privește posibilitatea nestingherită a acesteia de a stabili soluțiile cele mai potrivite pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite de partid pentru fotbal, a hotărîrilor luate în lumina acestor obiective de conducerea mișcării sportive sau de însăși conducerea federației. Împreună cu C.N.E.F.S. Nu sîntem pentru o centralizare excesivă, nici pentru o tutelă mărunță. Federația va avea largi posibilități să acționeze de sine stătătoare, inclusiv în folosirea bugetului propriu. Dar, în conformitate cu principiile centralismului democratic, cu atribuțiile cu care partidul și statul nostru a investit Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport, nu renunțăm — cum poate ar dori unii tovarăși — la controlul nostru, ci, dimpotrivă, îl vom întări substanțial, vom acorda sprijin efectiv îndeplinirii întocmai a programelor de măsuri stabilite în comun".

Să vedem ce s-a întîmplat. În ceea ce privește controlul și sprijinul este suficient să amintim că, în decurs de aproape 3 ani de zile, tovarășii din conducerea C.N.E.F.S. nu au participat la nici o ședință a biroului federal, ca să asculte ce gîndesc membrii biroului federal și să ajute, așa cum au promis și cum sînt datori să o facă, la limpezirea problemelor care preocupă federația și la adoptarea celor mai bune măsuri. La nici o ședință în aproape trei ani, dacă nu punem la socoteală o ședință în care s-a supus votului componența echipei naționale de fotbal (pentru ca să nu mai aibă antrenorii bătaie de cap) și o altă ședință, care a fost, de fapt, nestatutară, la care s-a discutat despre sancționarea lui Dobrin. Atît în aproape 3 ani de zile. Într-adevăr, substanțial control, substanțial ajutor. În ce privește autonomia, să lăsăm faptele să vorbească.

În comparație cu situația dinaintea plenarei respective, ulterior tutela mărunță s-a accentuat, autoritatea deciziilor biroului federal scăzînd pînă la dispariția ei aproape totală. În principiu, conducerea C.N.E.F.S. se pronunță pentru consultarea și colaborarea cu activul voluntar al federației, cu biroul federal, dar în practică nu procedează în acest spirit. A intrat în obișnuința tovarășilor din conducerea sportului de a lucra indeosebi cu activiștii din federație, pe care îi cheamă și îi determină — în calitatea acestora de angajați, retribuiți ai C.N.E.F.S. — să execute dispoziții care nu în puține cazuri contravin hotărîrilor colective ale biroului federal. Această practică a conducerii C.N.E.F.S. a dus, de fapt, la împărțirea activului federației în două: pe de o parte, activul voluntar — membri ai biroului și ai diferitelor comisii ale federației — iar, pe de altă parte, aparatul retribuit care execută nu hotărîrile biroului federal, ci dispozițiile date de conducerea C.N.E.F.S. O asemenea practică duce, orice s-ar spune, în ultimă instanță, **la diminuarea gravă a rolului pe care trebuie să-l joace activul obștesc în conducerea colectivă, democratică, a forului federal, venind în totală contradicție cu spiritul în care partidul nostru concepe organizarea activității sportive și în general a activității sociale din țara noastră.** Discuțiile conducerii C.N.E.F.S. cu președintele federației au fost foarte rare și nu pe chestiuni esențiale, drept pentru care mărturisesc că niciodată aceste discuții n-au fost comode pentru conducerea C.N.E.F.S. O asemenea situație nefirească a îndepărtat pe mulți dintre membrii biroului, activiști obștești, cărora le-a scăzut interesul față de munca pe care au fost chemați să o facă, iar președintele federației a fost practic împiedicat să-și îndeplinească răspunderea cu care a fost investit. Prea deseori în cazuri în care conducerea C.N.E.F.S. a dat dispoziții aparatului retribuit să adopte o măsură sau alta, fără a fi consultat președintele federației și biroul federal, l-au pus pe președinte, și pe alți membri ai biroului federal, în situația de a răspunde pentru greșelile altora, ceea ce, desigur, nu este admis.

Conducerea C.N.E.F.S. este prea puțin preocupată de studierea și cunoașterea fenomenelor din fotbalul nostru și mai ales de adoptarea unor măsuri de perspectivă, fiind în schimb preocupată exclusiv de aspecte mărunte, implicîndu-se inutil și dăunător în chestiuni minore, substituindu-se federației — nu o dată ca urmare a intervențiilor subiective din partea unor cluburi — ceea ce nu este de natură să ducă la creșterea autorității și răspunderii forului chemat să conducă, sub îndrumarea C.N.E.F.S., dar direct activitatea fotbalistică.

Încă din toamna anului 1979 am prezentat în scris conducerii Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport probleme în care federația avea nevoie să fie ajutată și am sugerat ca unele din ele, care depășesc competența C.N.E.F.S., să fie prezentate conducerii partidului și statului pentru a se primi indicațiile corespunzătoare. În esență, ceeam prin acestea să se întreprindă o analiză temeinică a stărilor de lucruri la federație, cluburi și asociații și propuneam o serie de măsuri, inclusiv noi reglementări, devenite absolut necesare pentru însănătoșirea climatului din fotbal, pentru a determina o creștere generală și marcantă a răspunderii la toate nivelurile. Propunerile aveau în vedere elaborarea și adoptarea unui statut profesional și social al antrenorului, a unui statut clar al jucătorului de fotbal, precum și definirea mai limpede a relațiilor dintre cluburi și federație, adoptarea unor măsuri de perspectivă, împreună cu organele de stat competente, spre a crea condiții mai bune de răspîndire a fotbalului în rîndul copiilor și juniorilor. Erau, după cum se vede, intenții de a da răspunsuri faptice la o sesamă de probleme nevralgice de care suferă fotbalul nostru de ani și ani de zile, soluții așteptate de mult atît de fotbaliști și de tehnicieni sau conducători de fotbal, cît și de marele public iubitor al acestui sport. Desigur, nimeni nu pretinde că aceste propuneri erau cele mai bune. Dar de ce nu erau luate în discuție? Abia după ce conducerii C.N.E.F.S. i s-a atras în repetate rînduri atenția asupra acestora, a promis o discuție asupra lor, ba a schițat chiar și un gest de interes față de ele, alcătuind o comisie (din care, între alții, făcea parte și cineva de la federația de popice!) pentru a le studia. După cum se cunoaște însă din viață, atunci cînd vrei să înmormîntezi o idee, o propunere, mai creezi suplimentar niște „comisii de studiu" și restul se „rezolvă" de la sine. Fapt este că nici pînă în ziua de azi nu se știe ce a făcut „comisia" și, evident, n-a avut loc nici o discuție. Am fost mereu aflătuit să am răbdare, să înțeleg că problemele nu se rezolvă „pachet", ci una cîte una, „că așa se lucrează în administrație". Cît de „receptivă" este conducerea C.N.E.F.S. la propunerile și observațiile ce îi sînt prezentate rezultă și din faptul că — după ce, într-o consfătuire cu activul din sport la care a participat și un membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., am criticat acest stil de lucru, afirmînd că în momentul de față conducerea C.N.E.F.S. nu stăpînește problemele esențiale ale fotbalului, și după ce, în finalul acelei consfătuiri, conducerea C.N.E.F.S. a trebuit să fie de acord cu observațiile critice și a promis măsuri de îndreptare — în loc să facă aceasta, tovarășii în cauză au trecut la „represalii" împotriva federației.

Am să mă refer pe scurt și la alte exemple care probează cît de „autonomă" este federația, de cîtă autoritate în decizii se bucură biroul federal. În vara anului 1979, conducerea C.N.E.F.S. a hotărît să schimbe, nemotivat și nerealist, sistemul de promovare și retrogradare în diviziile „A" și „B". În presă a apărut că aceasta ar fi o decizie a biroului F.R.F. Fals! Să reținem și amănuntul că o măsură pentru perspectivă, deci care nu comporta urgență, a fost luată rapid, în lipsa președintelui federației, care, în acea perioadă, era plecat din țară, trimis de „Scînteia" într-o misiune de documentare. Esențial însă este următorul aspect. La insistențele federației, respectivele măsuri, gata hotărîte de conducerea C.N.E.F.S., au fost puse totuși în discuția biroului federal, care, cunoscînd realitățile, a fost împotriva lor. Cu toate că a fost informată, conducerea C.N.E.F.S. nu a luat în seamă opiniile biroului federației și a decis ca măsurile să fie date publicității așa cum le-a indicat. După cum se știe, la numai cîteva zile s-a revenit asupra acestei hotărîri, iar în presă a apărut o informație în care se spunea că se mai amînă aplicarea respectivelor măsuri pentru a fi consultate cluburile și opinia publică sportivă. Nu este adevărat: nu aceasta a fost motivul. Acele măsuri pripite, neavenite au fost anulate nu de către conducerea C.N.E.F.S., care nu este dispusă să-și facă autocritica, nici de către federație, care nu avea dreptul să le anuleze pentru că erau hotărîte de C.N.E.F.S., ci din indicația conducerii partidului, care a sesizat, pe bună dreptate, injustețea lor.

Alt exemplu. În ziarul „Sportul" din 25 iunie 1980 a apărut un articol cu titlul: **„Antrenorului îi șade bine cu drumul. ...Iată concepția lui Ion Ionescu, Bîujdea și a altora...".** În articol erau aduse numeroase exemple care ilustrează un fenomen grav și îngrijorător prin consecințele lui — instabilitatea antrenorilor. Între altele se spunea: „În acest sens s-ar putea da exemplul lui Ion Ionescu, care, într-un singur sezon, a trecut pe la trei echipe (Gloria Buzău, Petrolul Ploiești și... momentan la Rapid București), stabilind un record rar întîlnit, dar de neacceptat". Și, mai departe: „E adevărat că deseori conducerea F.R.F. s-a sesizat de aceste stări de lucruri, le-a criticat, dar PRACTIC (sublinierea autorului) nu a luat nici o măsură concretă pentru a determina stabilitatea antrenorilor, pentru a curma escapadele, nu fără interes, ale acestor antrenori cărora numai de... antrenament nu le arde. F.R.F. are AUTORITATEA (sublinierea mea) de a obliga cluburile (de ce numai cluburile?! — n.n.) să-și respecte îndatoririle contractuale (pe cel puțin trei ani), de a face ordine în această problemă atît de importantă pentru ridicarea calitativă a fotbalului nostru". Deci, după părerea ziarului „Sportul" — ziar al Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport — federația de fotbal are autoritatea de a decide, de a face ordine în această problemă. Cel fel de autoritate are? Să vedem. Pornind de la realitatea, dealtfel binecunoscută de toți cei apropiați de fotbal, că multe cluburi renunțau „peste noapte", fără să aibă motive foarte temeinice, la serviciile unor antrenori, iar unii antrenori părăseau, de asemenea, fără motive temeinice echipele pe care le antrenau — ceea ce a dus la situația ca, în momentul de față, antrenorii care își desfășoară activitatea neîntreruptă mai mult de doi ani la aceeași echipă să poată fi numărați pe degete — biroul federal a hotărît ca, pînă la reglementarea globală și definitivă a statutului antrenorului, să nu mai poată fi schimbat nici un antrenor, indiferent că propunerea venea din partea antrenorului sau din partea clubului, fără aprobarea biroului federal, aprobare dată în urma unei analize temeinice a motivelor acestei schimbări. Cînd antrenorul Ion Ionescu a părăsit echipa Gloria Buzău a fost chemat în fața biroului federal, care i-a cerut să respecte contractul și l-a obligat să se întoarcă la Buzău. S-a întors! Cineva din conducerea sportului buzoian mi-a spus că, din prima zi cînd a revenit la Buzău, Ion Ionescu a pretins clubului 50 000 lei, pentru a-i înapoia clubului „Petrolul" de la care fi primise. Greu de probat! Între timp, persoane cu răspunderi din județul Prahova mi-au cerut insistent să fiu de acord cu transferarea lui I. I. la Petrolul. Am refuzat din considerente principiale și pentru că nu aveam dreptul să încalc o hotărîre a biroului federal. C.J.E.F.S. Prahova a trimis însă o adresă conducerii C.N.E.F.S. prin care solicita transferul antrenorului I. I. Cineva din conducerea C.N.E.F.S. — care, de cînd se află în această importantă funcție (de mulți ani), cere cu insistență ordine, ordine și iar ordine în fotbal — a întrebat care este poziția federației față de această cerere și i s-a răspuns că biroul federal își menține hotărîrea. Și ce credeți că a decis conducerea C.N.E.F.S.? A decis să apere principiile sănătoase care au stat la baza hotărîrii biroului federal, să apere ordinea, spiritul etic și echitabil, să curme „escapadele" unor antrenori — cum se exprimă ziarul „Sportul" — să apere autoritatea federației la care se referea articolul amintit? Nu! A aprobat transferul refuzat antrenorului în culpă de către biroul federal! Iar ziarul „Sportul" reproșează federației că „practic nu a luat nici o măsură concretă pentru...". Eu cred totuși că ziarul a vrut să atragă atenția conducerii C.N.E.F.S. asupra deciziei nejuste pe care a luat-o dar, din motive lesne de înțeles, a tratat chestiunea într-o manieră pentru care merită „premiul abilității". Adică a bătut șaua...

Dacă acest episod și multe altele la care spațiul nu-mi permite să mă refer ar fi un accident, — nedorit, dar posibil — el n-ar merita nici măcar un comentariu de două vorbe, dar el exprimă o linie de conduită a conducerii C.N.E.F.S. în raporturile cu federația de fotbal care, practic, nu are latitudinea să hotărască nimic fără avizul C.N.E.F.S., **nici măcar în cazurile elementare de încălcare flagrantă a propriilor ei regulamente.**

Din partea unor tovarăși din conducerea C.N.E.F.S. pot fi auzite îndemnuri repetate pînă la obstinație, cu privire la cerința de a se introduce ordine, ordine și iar ordine în activitatea fotbalistică, dar practica de zi cu zi nu merge în acest sens, ci, dimpotrivă. Cred că este singurul organism din țară cu o astfel de răspundere care se joacă de-a sancțiunile într-un asemenea fel încît acestea au devenit subiectul celor mai savuroase glume. Se știe că sancțiuni date de federație au fost înăsprite de C.N.E.F.S., unele devenind sancțiuni „pe viață" (unul din exemplele mai recente se referă la Dobrin) pentru ca, de obicei, ele să fie la scurt timp „îndulcite" sau complet anulate, tot de către C.N.E.F.S.! Este de natură, o asemenea practică, să întărească climatul de seriozitate și de ordine la care face atît de des apel conducerea C.N.E.F.S.?

Lipsa de consecvență în aplicarea hotărîrilor, concesiile, abandonarea de la normele și principiile care au fost stabilite își arată, între altele, consecințele și în ceea ce privește transferarea jucătorilor. Ceea ce se petrece în momentul de față — jucători transferați împotriva normelor legale, jucători care schimbă clubul de cîteva ori în același sezon, tranzacții făcute cu ușile închise, în afara oricărui control — vorbește cît se poate de clar despre neregulile care există în fotbal.

Lipsa receptivității, a spiritului de decizie, de angajare într-un proces de înviorare și de perfecționare a activității în acest domeniu a creat și creează fisuri mari greutăți dezvoltării fotbalului nostru. Eu m-am retras din funcția de președinte al federației pentru că m-am trezit în situația de a nu mai fi nici măcar instituțiat de unele măsuri pe care le lua conducerea C.N.E.F.S., aflînd de ele din informațiile publicate în ziarul „Sportul". Alți președinți de federație dinaintea mea au fost schimbați în urma unor „evenimente nedorite" (înfrîngeri repetate în Cupele europene inter-cluburi, înfrîngeri ale echipei naționale etc.). Conducerea C.N.E.F.S., decide, și decide într-un mod arbitrar, de mulți ani în toate chestiunile, **ignorînd punctul de vedere al federației**, treburile merg așa cum merg, iar președinții fie își dau demisia, fie că sînt schimbați. Și conducerea C.N.E.F.S. mai vrea să acrediteze ideea că lucrează bine cu Federația de fotbal!

Cînd se obțin succese se face tot ce trebuie pentru a se demonstra — și există multă experiență în această privință — că meritul principal este al conducerii C.N.E.F.S., care „a luat măsuri, s-a ocupat, a mobilizat, a...". Dar ce n-a făcut? Cînd înfrîngerea ne toarnă tuturor amărăciune în suflet, „degetul C.N.E.F.S.-ului" se îndreaptă acuzator spre jucători, antrenori și federație.

Conducătorii fotbalului și ai sportului în general vin și pleacă. Fotbalul rămîne! **Să sperăm că fotbalul nostru** — citez „omul care joacă" — **va deveni sănătos și adevărat.**

ANGHEL PARASCHIV ■

Lumea în care trăim

„Biftecul verde"

Care sînt şansele „biftecului verde"? Va izbuti să-l facă K.O. pe cel ce atentează la sănătatea omului? Iată întrebări ce se fac auzite tot mai des în S.U.A., dar şi în alte ţări ale lumii. Americanii deschid ochii mari şi constată, consternaţi, riscurile unei alimentaţii neraţionale. A apărut de acum chiar şi o anumită nelinişte. Instantaneu, mesele încep să fie mai atent întocmite.

Starea de alertă a fost declanşată, practic, în 1977. Atunci, o Comisie a Senatului american pentru alimentaţie şi sănătate semnala alarmată că poporul american, în imensa lui majoritate, mănîncă prea mult şi nechibzuit. (În timp ce sute de milioane de oameni din ţările „lumii a treia" mor literalmente de foame!) În S.U.A. sînt 4 milioane de „obezi masivi", adică 2 la sută din populaţie. Un american din trei este prea gras, 9 la sută din copii sînt anormal de graşi din cauza consumului exagerat de dulciuri şi grăsimi. Ca urmare, comisia senatorială a stabilit „dietary goals" — orientările în alimentaţia dietetică. Şi la cererea aceleiaşi comisii, Departamentul pentru politica alimentară şi agricultură — în ciuda vastei campanii publicitare desfăşurată de marile trusturi producătoare de dulciuri, grăsimi şi alte produse alimentare — a fixat, pentru anii următori, un adevărat program care recomandă creşterea rapidă, în primul rînd, a consumului de proteine vegetale.

Aşa a început în S.U.A., se afirmă, cea de-a doua „descoperire" a... soiei şi odată cu aceasta, era proteinelor vegetale!

De fapt, cu mulţi ani în urmă, specialişti şi cercetători ştiinţifici din mai multe ţări au dovedit valoarea nutritivă, calităţile deosebite ale soiei. După cum se ştie, fără mari pretenţii în ceea ce priveşte condiţiile de climă, teren şi umiditate, cultivată atît în America, cît şi în Asia, în Europa şi chiar în Africa, soia prezintă posibilităţi aproape nelimitate spre a fi folosită în alimentaţie. Valoarea sa biologică, similară cu cea a cărnii, i-a adus denumirea de „biftecul verde". Dintre numeroasele dovezi ale valorii nutritive şi ale eficienţei soiei — trecînd peste capacităţile ei de prelucrare pentru diverse industrii — vom reţine un lucru esenţial: dintr-un kilogram de soia prelucrat se obţin 3 kg de proteine vegetale. Iar 1 kg de soia costă de 10—12 ori mai ieftin decît un kilogram de carne şi de 6—7 ori mai puţin decît preţul proteinelor din lapte.

Socialiştii americani recunosc că, în Statele Unite, un anumit impuls în sporirea consumului de proteine vegetale l-a oferit inflaţia. Cel mai semnificativ exemplu este următorul: un sîrnăcior — „hot-dogs" — mîncare specific americană, îmbogăţit cu proteine din soia în proporţie de 20% costă 85 cenţi faţă de 1 dolar şi 14 cenţi cît trebuie plătit unui compus exclusiv din carne. Şi dacă în urmă cu zece ani era greu să-i determini pe americani să consume un asemenea produs — după cum afirma preşedintele firmei „Murry's Steaks" din Philadelphia — în prezent destui locuitori, şi îndeosebi cei cu venituri mai scăzute, caută asemenea produse mai ieftine dar şi mai valoroase din punct de vedere alimentar. Cît despre gustul acestora, semnatarul rîndurilor de faţă care i-a „probat" la New York, vă poate confirma că sînt într-adevăr delicioşi!

După aprecierile făcute de „Food Protein Council" (organism special constituit pentru informaţii privind utilizarea şi avantajele folosirii proteinelor vegetale), produsele din soia sau în amestec cu soia se impun azi în Statele Unite ca produse sănătoase împotriva anomaliilor unei alimentaţii excesive. Dar nu numai în America, ci şi în multe alte ţări ale lumii, inclusiv în cele europene, produsele pe bază de proteine vegetale cîştigă rapid teren. Inclusiv în ţara noastră, numeroase produse realizate integral sau în amestec cu soia şi-au cîştigat, de acum, o bună apreciere în rîndul cumpărătorilor.

Cît priveşte ţările în curs de dezvoltare, soia, „biftecul verde", reprezintă o posibilitate lesnicioasă în asigurarea hranei populaţiei şi o soluţie economică şi valoroasă din punct de vedere alimentar. Pentru ţările care vor să hrănească ieftin şi bine o populaţie numeroasă, arăta recent un articol din publicaţia italiană „Corriere della Sera", proteinele vegetale sînt o adevărată mană cerească. Că aşa stau lucrurile, o dovedeşte experienţa Mexicului. În această ţară a fost anunţat un larg program pentru sporirea consumului de produse pe bază de proteine vegetale. Acesta începe de la educaţia alimentară în şcoală, măsuri pentru stimularea creşterii rapide a suprafeţelor cultivate cu soia şi pînă la extinderea largă a fabricării produselor alimentare pe bază proteinelor vegetale. Aşa se face că în numeroase localităţi mexicane am avut prilejul să-i văd pe descendenţii vechilor azteci preparînd şi mîncînd cu plăcere cunoscutele lor „tortillas" (turte coapte pe plită) din făină de soia.

Nu numai Mexicul, ci şi alte numeroase ţări — Brazilia, Argentina, Columbia, Uruguay, Venezuela, ţări în Asia şi Africa — încep să-şi restructureze culturile agricole. Suprafeţele cultivate cu soia cresc vertiginos, de la an la an. Pe plan mondial, Statele Unite rămîn încă principalul producător: 48—50 milioane tone pe an. Interesant şi semnificativ este însă faptul că în ultimii trei-patru ani, cu toate creşterile efective ale producţiei, locul Statelor Unite în volumul producţiei mondiale de soia scade continuu: de la 61,2% în 1977, la 55,7% în 1980. Soia promite aşadar să fie una dintre cele mai rapide şi eficiente posibilităţi pentru soluţionarea problemelor alimentare ale ţărilor „lumii a treia". Desigur, condiţia principală este ca aceste ţări să-şi însuşească rapid tehnologiile de producţie ca şi cele de prelucrare.

Industriile alimentare din numeroase ţări ale lumii, inclusiv din ţara noastră, au făcut în ultimul deceniu salturi spectaculoase în realizarea unor produse pe bază de proteine vegetale. Gama acestora cuprinde felurite sortimente de mezeluri şi preparate cu gust de carne, diverse margarine, brînzeturi şi alte produse lactate, paste făinoase, prăjituri, ciocolată şi chiar cafea. A fost inventat inclusiv „baconul" din soia!

„Biftecul verde" cîştigă teren pentru că are o mare valoare nutritivă, este gustos şi, mai ales, este ieftin...

AL. PINTEA ■

Itinerar

între două oceane (X)

Străzile din cer...

— Señor, nu aveţi o ţigară? Individul are privirea rece şi un aer jerpelit.

— Nu am. Nu fumez...

— Señor, v-am cerut o ţigară! Revine imperativ şi mă flanchează strîns. Îi evit razant, la limita bruscării, şi îi răspund peste umăr:

— Nu insista, ţi-am mai spus că nu fumez...

— Atunci daţi-mi un dolar. Un dolar, señor. Se ia după mine cu vocea tot mai ridicată: Nu se poate să nu aveţi un dolar... Daţi-mi dolarul, señor... Mi-e foame!... Măcar 50 de cenţi! Ce naiba: 50 de cenţi!!...

Păstrez cadenţa şi mă depărtez de înfometat pe care îl bănuiesc, mai degrabă, însetat. Arată ca toţi sud-americanii poposiţi degeaba în Miami. Nu îi poţi confunda. Sînt cu zecile de mii şi numai seara, ca nişte torpile mohorîte, alunecă pe acelaşi fus orar al violenţei adulmecîndu-şi victimele într-o doară, fără metodă şi fără cinismul rece al profesioniştilor. Vor deveni însă cu timpul...

Deocamdată această imensă cohortă de imigranţi, subminaţi din start, dezmoşteniţi încă de la plecarea de acasă, îşi caută „şansa" năuciţi, cu o nostalgică disperare, măcinîndu-şi destinele mizere la poalele unei Golgote care străluceşte magnific. Cum căutarea norocului durează iar barurile ieftine sînt deschise 24 de ore din 24, mulţi dintre ei atîrnă de tejghele şi se hîtinâ ca nişte pendule ale propriei lor inutilităţi. Din cînd în cînd, solitari dar mai ales în grup, „mătură" cîteva zeci de metri de stradă în căutarea unui pieton convenabil. Frecvent, acostările ineficiente se transformă în atacuri întăritate şi orutale deşi cu o miză minimă...

Miami e în mîna lor în special după nouă seara. Străzile se golesc, magazinele îşi căptuşesc vitrinele cu obloane compacte, o linişte stranie acaparează oraşul muşcat la temelii de o boală aflată pe buzele tuturor, dar căreia nu i se găseşte antidotul. Exuberanţa de altădată din această cetate născută să vocifereze, ca şi Las Vegasul, după miezul nopţii s-a destrămat şi unul din punctele de atracţie ale Miamiului — viaţa după înserat — s-a făcut ţăndări.

Evident, night-club-urile, industria jocurilor de noroc şi în general piaţa distracţiilor nu a sucombat. S-a deplasat, doar, cu cîteva etaje mai sus. Carnavalul de noapte, pofta nebună de tocare a banilor s-a mutat în interiorul buildingurilor. „Străzile" de la etajul 10 nu sînt altceva decît elegante artere, feeric luminate, flancate de vitrine feerice în care manechine feerice îţi oferă, cu o delicioasă crispare, mărfuri feerice. Printre magazine uşile batante ale barurilor se intercalează frecvent şi metodic. În spatele barurilor alte uşi te îndreaptă, pe un fir al Ariadnei tipic local, spre ceea ce îţi trece prin cap şi, mai ales, spre ce nu ai gîndit vreodată.

Desen de ANDO ■

O formidabilă colcăială sub clopot de sticlă se comprimă pe aceste străzi cu acces riguros filtrat pentru că din strada propriu-zisă în strada din cer se ajunge parcurgînd porţi păzite de portari suspicioşi, saloane de hotel împînzite de camere mascate de televiziune, lifturi exigente de capacitate medie şi, sus, alte coridoare cu oarecare ochi şi urechi. Răpciugoşii, suspecţii de mîna treia, mă rog, pungaşii evidenţi sînt blocaţi pe drum... Se infiltrează în cei mai rău caz doar gangsterii adevăraţi, bine scrobiţi şi cu aerul nonşalant furnizat de un excelent nivel de trai. În consecinţă, străzile construite la etajele superioare ale complexelor turistice de lux sînt străzi cu „abonament", parfumate şi confortabile, făcute din mochetă afinată şi cristal, din lumini sofisticate şi muzică insinuantă şi promenada de aici este scutită de suspensul amar şi jigărit pe care bietele străzi de jos îl iau în circă odată cu apusul soarelui...

Lumea bună şi lumea normală îşi fac siesta umblînd hai-hui şi cheltuind în ritmul paşilor sau, mai rău, în ritmul aşezatului. De la coca la şampanie şi de la micile suveniruri la blănurile de vizon, totul costă în cer incomparabil mai mult decît pe pămînt pentru că aici se percepe taxa de a trăi şi consuma în siguranţă.

Se respiră, se înghite, se rîde şi se plictiseşte costisitor, dar ce contează cîţiva dolari în plus pe aceste miniplanete ale răsfăţului de noapte, în acest univers al somnambulilor cumînzi dintre care cei mai mulţi sînt puşi pe cea mai grozavă şotie din viaţa lor?...

Dar, grăbiţi-vă, doamnelor şi domnilor, străzile din cer se închid la ora 5, afară au năvălit zorile, afară pe pămînt unde gunoaiele s-au adunat în mormane ordonate, dar s-au devălmăşit din cauza nenorociţilor care speră să-şi compună din resturi un festin matinal în Miami...

RADU BUDEANU ■

Dostoievski

Acum o sută de ani, după ce Dostoievski se aplecase să-şi ridice un creion căzut lîngă masa sa de lucru şi în aceeaşi clipă se stinse, un alt scriitor de la un alt capăt al lumii — considerat şi el de geniu — spuse celor din jur: „Domnilor, după el nu ne-au mai rămas decît adjectivele!" Ca impresie de moment, după „Fraţii Karamazov", de pildă — socotit de Freud, în urmă cu 50 de ani, drept cel mai bun roman din cîte s-au scris vreodată — exclamaţia de mai sus, a lui Oscar Wilde, se poate susţine, o clipă, cît se adună pustiul în noi. Numai că la Dostoievski pînă şi adjectivul are o forţă fabuloasă de vitalitate, o asemenea moralitate sfîşietoare, încît chiar elogiul copleşitor al englezului pare o frivolitate. Nimic nu demoralizează, nu descurajează — pînă în străfunduri, în viscere, opera lui Dostoievski exală un curaj supraomenesc în suportarea insuportabilului, o convingere atroce a transfigurării lui în speranţă. Aceste adjective — în care lumea deşteaptă a ajuns a nu mai crede şi se vrea tot mai deşteaptă, cu cît le disprefuieşte tot mai mult, avînd şi de ce, dar nu din cauza lui — capătă, la el, o importanţă şi o greutate egale cu tot ce-a descoperit în domeniul gravitaţiei sentimentelor şi a gravităţii lor, cu noile elemente fixate de el pe tabela mendeleeviană a sufletului, cu noile planete de suferinţă şi iubire depistate de ochiul lui în galaxia infernală a inteligenţei umane. Avem, cu opera lui, o nouă chimie, o nouă astronomie, o fizică necunoscută, o atmosferă, încă nerespirată pînă la el, a vieţii sufleteşti. El e un savant, în fond, nu numai în misterele — cum se spune prea repede — omului ci şi în nodurile de contradicţii care stăpînesc şi leagă relaţiile de libertate şi supunere dintre oameni, domeniul esenţial unde scriitorul, dacă izbuteşte, „încetează" a mai fi scriitor şi devine un om fundamental faţă de care te defineşti — nu în termeni de „gust" — ca om. Dacă am da cuvintelor, adjectivelor, importanţa pe care le-a acordat-o el şi am spune că a scris zguduitor de măreţ, zguduitor de greşit şi de profund, încă am ajunge la o consistenţă. Dar mai sîntem capabili să concepem literatura, şi deci omul, în termeni zguduitori? Nu ne ruşinăm de ei? De noi?

Freud socoteşte drept „punctul slab al marii sale personalităţi" — un motiv pentru care „oamenii nu vor avea pentru ce să-i poarte recunoştinţă" — faptul că „după mari strădanii de a împăca pretenţiile instinctuale ale individului cu cerinţele comunităţii umane, el ajunge din nou la supunere faţă de autoritatea lumească şi religioasă, la veneraţie faţă de ţară şi dumnezeul creştin şi la naţionalismul rusesc mărginit. Dostoievski — scrie cu o dostoievskiană exigenţă, un om moral de forţa lui Freud — nu a reuşit să devină un învăţător şi un eliberator al omenirii, ci s-a alăturat temnicerilor lui". Acestei dureri morale — afectate de cunoscuta confuzie ce se face între autor şi personajele sale — deloc dornică să înţeleagă că în arta cea mare autobiografia nu se mai desfăşoară ca o viaţă pe un divan de policlinică, i se poate opune ideea că nenumărate regimuri de putere tocmai a temnicerilor s-au temut de opera dostoievskiană, au detestat şi au ferecat eroii ca şi adjectivele, întrebările şi învierile ei. Cunosc dictaturi politice instaurate de generali şi colonei care şi-au început noua ordine culturală cu interzicerea lui Raskolnikov! Opera lui e ea însăşi un mod fascinant între contradicţiile lumii. Înţelegerea, adică fraternitatea spiritului critic, ca şi neînţelegerea faţă de Dostoievski sînt un criteriu de neclintit în definirea unei intelectualităţi — luminate sau nu — azi. Am întrebat o dată, — prin '60, eu ieşind tocmai atunci zguduit din lectura aceea — pe un bătrîn ilegalist: „După ce-ai citit „Demonii", ce-ai făcut?" „Cum ce-am făcut? Era în '42... ne-am adunat într-o seară să ne gîndim cum vom face o altă lume decît cea profeţizată de el... A fost una din cele mai curate nopţi ale vieţii mele de comunist..." Doar recunoştinţa ca supremă atitudine în faţa unor asemenea creatori mi se pare totuşi un sentiment fad.

RADU COSAŞU ■

Un drum prin muzeu

Fragment din volumul „Jurnal de călătorie în Austria" de ADRIAN PĂUNESCU

6 ianuarie 1979

...La 10 și ceva dimineața vine Valeriu Dinică, prietenul cîștigat în aceste zile, să ne ia la Muzeul de artă și istorie. Andrei face paturile, înfulecăm în grabă niște sălămărie gustoasă, tot cu lapte bătut luat ieri (azi e 6 ianuarie și Austria e parcă în grevă, e grevă a sfintei zile de Bobotează). Ei mănîncă niște chifle, eu pîine neagră și gustoasă de secară.

La 10,30 exact, la deschidere, sîntem la muzeu. Măreț, distant, parcă rămas în veacuri. Refuză — atît cît se poate — modernitatea. Intrăm cu o legitimație a Ministerului Artelor, pe care mi se amintește că sînt „profesor Adrian Păunescu + o persoană". Așa este. Bună ziua, elevi!

Săptămîni n-ar fi de ajuns pentru a cuprinde amploarea și profunzimea acestui muzeu. Cum însă nu sînt critic de artă, merg — datorită lui Andrei — la ceea ce mă cheamă, aleg, hotărăsc pentru memoria mea selecții necesare. La ce mi-ar folosi să întîrzii prea mult în fața basoaldelor, superbe uneori, ale unor flamanzi? Poate doar ca să mă așez să mă odihnesc „natur" între ele. Unele mă excită, îmi vine să mă ascund „rubensian" eu însumi în larma de culori a unui ospăț. Altele mă fac să-mi fie frig.

Iată aici tabloul nebunesc „Uciderea pruncilor" al lui Breughel Pieter, cel Bătrîn. Pentru cei interesați notez că tabloul este datat 1563—1564. Apocalipsa însăși nu este mai violentă. Copacii au gheare turmentate de frică, unii ciini sînt flămînzi (toți sînt flamanzi) cum e cel din stînga tabloului, surprins în plin salt al plăcerii, alții — ciini mai sătui — par superiori oamenilor prin pofta pe care și-au putut-o împlini. Parcă s-a depus cenușa altui veac, mai infectat de chimie, pe zăpada Bethleemului. Pete roșietice țin treaz peisajul gripat de tonuri gri. Sînt hainele ucigașilor. Pantalonii parcă dau reflexele cărnii copiilor uciși. Sulițele din fundal au același ritm sec ca și crengile copacului din dreapta tabloului. Cerul e gheață verzuie. O Hiroșima în proiect, o copie, o ciornă a unui viitor lagăr de exterminare. A oricărui lagăr în care e golită de viață și sînge nevinovăția.

„Uciderea pruncilor din Bethleem" strigă de pe peretele Muzeului de artă din Viena spre toate sălile conferințelor pentru pace. Poate că ultima conferință pentru pace, de dinaintea păcii vii, definitive, ireversibile, aci ar trebui să se desfășoare. În aerul halucinant de candoare și sînge. Lîngă sînul mamei care nu va mai avea copil. Lîngă copăcelul tăiat, ca un semn distinctiv, la intrarea în tablou.

Și, vai, acest tablou ne mai lasă încă puterea de a-l privi, spre deosebire de un tablou al distrugerii contemporane care nu mai lartă nimic.

Acum știu: pe acoperișurile și pe ulițele Bethleemului e cenușa noastră atomică. Prevestirea. Senzația inecăcioasă că arde undeva. Undeva în față, în veacul XX.

Pe zăpada acestui tablou al lui Breughel cel Bătrîn, pe zăpada pictată în secolul XVI ca amintire a zăpezii îndurerate de la începutul erei, cenușa veacului XX cade amenințător tulburînd și făcînd să sfîrîie rănile copiilor uciși fără milă și fără motiv.

Dacă istoria ar fi fost conștientă de ce urmează, mi-e teamă că ea ar fi sărit peste cîteva din ceasurile sale. Ce zici, Elena mea, am mai fi trăit noi anul 1978, dacă ar fi depins de istorie? Poate că în unul din pruncii uciși stătea salvarea definitivă a civilizației umane.

Te salut, grozăvie! Și mi-e scîrbă de tine!

7 ianuarie 1979

A trecut de miezul nopții. Mă simt dator cu încă vreo cîteva impresii din muzeu.

M-au enervat portretele de curte. Mi-am dat seama din nou că nu e locul artiștilor la curți, oricît de generoase ar fi ele.

Bufanta rochie a unei doamne de la curte poate acoperi întregul orizont de crime al epocii.

Văd parcă începuturile lumii cînd la sfîrșitul veacului 16 și prima jumătate a veacului 17 Frans Snyders exhibă în natură abundentă, aproape imensă, o aberație ce-ți stoarce salivă, participînd și el la acest priapism al culorilor care e pictura flamandă, boală superbă ce nu putea continua decît într-un triumf al sexualității morbide. Între peștii roșcovani ai lui Snyders și falusurile din filmele sexy flamande nu e decît o deosebire de vîrstă. Acești pești vor deveni acele sexe, ca-n regula de trei simplă a lui Freud. Asta e simplu de văzut și-n ochii bătrînilor pictați lîngă femei tinere și serafice. Jacob Jordaens nu putea articula, în aceeași perioadă ca și Snyders, înclinația sa către excesul sexual, deși în pat probabil că era la fel ca strănepoții săi supersexualizați de azi. Dar ochii celor care duc paharele la gură nu prevestesc decît furtuni celulare și perturbări biologice. După cîteva generații o deraiere trebuie să se producă.

Din tabloul lui Paul de Vos (1596—1678) intitulat „Paradisul", același strigăt al materiei vii. O rodnicie care nu poate continua așa, scoate în prim plan un cal enorm, înconjurat și gelozit de cerbi, de lei, de ciini și vulpi.

Și iarăși portrete de curte. Se vede în ochii celor din portrete o imbecilitate care a continuat și dincoace în veacul atomic. Dar mai e un lucru unificator. Cei din portrete nu-și pot ascunde plăcerea de a fi pictați. Dintr-un Rubens (1577—1640) reține scena de vînătoare — ce pare, după cum se duc toți la mistreț — fotografia manualului de omorît mistreți.

„Minunile Sfîntului Ignatius din Loyola" scot în relief o femeie învinețită de minune, pe niște păcătoși care plesnesc, un grup de îngeri vestitori. Draci care fug. Răul și binele sînt așezate în descendența aceleiași palete. Asta spre deosebire de „Minunile lui Franz Xaver" unde binele e dominant, învie violent, de crapă și statuile diavolilor.

Și, iarăși, un tablou din ceruri, parcă. Artă supremă: „Capul Meduzei". Zoologia, toată, cea mai de jos, cea mai infectă și mai rece în jurul unui cap rămas numai paloare, după ce sîngele a început să se risipească din gîtul tăiat. Ochii aceia bulbucați! Ochii aceia din care a căzut definitiv vederea!

Lîngă Anton Van Dyck — începător de veac 17 — compătimesc încă o dată pe Samson cel aglomerat de plăcere și penumbră, lîngă o Dalilă căreia, bineînțeles, numai el nu-i vedea fatalitatea.

După patru ore și jumătate

Mă trezesc după 4 ore și jumătate, încă nerefăcut, urmărit parcă de opulența salonului flamand. Ce înseamnă un mod de a gîndi! Aproape nimeni nu poate ieși din el, decît — cel mult — opunîndu-i-se retoric sau explicit. Puține flori — și acelea carnale — îndulcesc orizonturile flamanzilor din Muzeul de istorie al artei și al Vienei. Iar galeria de portrete ale curții avertizează încă o dată toate curțile din lume și pe cei din jurul lor că arta de curte n-are nici un rost, că ea nu poate minți pe nimeni, nici pe contemporani, nici pe urmași.

O singură curte își așteaptă poeții: Condiția Umană.

„Mama" lui Rembrandt are ochii triști, ca toate mamele pămîntului. Acești ochi sînt înrămați în roșu bolnav, ca de apus de soare. Fața e așprită mărunt și adînc. Mîinile abia se mai văd, într-o ceață aproape anorganică, fără nimic viu în ea. Aproape moartă e nemuritoarea icoană a mamei. Un chip urît dar cît de nobil! Bărbia e puțin ieșită-n față, proeminența însă nu face decît să sugereze apăsarea vieții, căci și capul plutește-n unghi nedrept sub faldurile mult prea puțin uzate ale îmbrăcămintei.

Desigur, la 1606 cînd îl năștea pe Rembrandt această „Mamă" arăta altfel. Era probabil trupeșă, veselă, fără nici o crestătură pe obraz. Probabil că atunci mîinile puternice și atîtătoare i-ar fi ieșit în relief îndată. Ea a dat naștere unui om care n-a trăit decît 63 de ani. Dar autoportretele sale, în număr de 49, aici, la Viena, sînt mult mai blînde cu sine decît cu mama. Artistul, da, îmbătrînește și el dar mai greu, parcă are alte treburi decît să îmbătrînească.

Ce aș putea spune despre întîlnirea mea cu Napoleon? Primele cuvinte ale lui Andrei: „Tați, ce frumos e Napoleon I" Pictorul care l-a făcut călare și frumos, Louis David, considerat de mulți pictor al revoluției, avea în anul 1801, despre care e vorba în tablou, 49 de ani. În pictura sa, Napoleon trece strîmtoarea St. Bernard. O trece și se uită — ca mai toți paranoicii — întîi de toate la acel care-l pictează. N-aș îndrăzni să spun că Napoleon a trecut strîmtoarea ca să fie pictat dar pot să scriu aici că nu i-a fost indiferent ce fel de tablou va ieși. Sînt sigur chiar că dacă pictorul s-ar fi aflat cu ustensilele acolo, pictînd la fața locului, Napoleon ori ar fi pus pe cineva, ori ar fi revenit el însuși din strîmtoare să vadă cum îi iese pictorului chipul lui Bonaparte.

Aici, Napoleon e pictat cu prietenie extremă. Nici el însuși nu s-ar fi pictat altfel. El are mîini frumoase de parcă ar sta pe un scaun lîngă pian, nu pe calul unei decisive treceri. Piciorul sting, care se vede, are de asemenea linie nobilă, pare piciorul unei amante, întregul Napoleon e văzut, cu o vinovată iubire, de pictorul francez.

Coada calului e înfoiată **armonios** ca și coama și amîndouă sînt înfoiate în sensul de ducere. Un vînt prielnic îl bate pe Napoleon din spate. În fundal, vag, prefigurați fără nici un fel de grijă, necum simpatie, niște tunari, adică acela care trebuie să lupte, spre a-l face mare pe Napoleon. Nu, David nu poate fi numit pictor al revoluției. Cel mult un pictor din vremea revoluției.

Luptătorii nu seamănă cu Napoleon decît la chipiu. Unde sînt oamenii, nici vîntul cel prielnic nu se-arată, căci ierburile stau țepoase și amărîte în unghiul firesc.

Copitele calului lui Napoleon Bonaparte sînt mult mai mari și mult mai migălos pictate decît toți tunarii din fundal.

Mă enervează această pictură ca un covor pentru naș, în care se pune chipul dolofan al unei năștici tembele, spre a face plăcere nașului.

Pictor David, mi-e teamă că nu un vînt prielnic, nu o furtună al pictat dumneata suflîndu-l pe Napoleon în spate, umflînd coada și coama calului său, ci propria dumitale suflare obedientă și-ncărcată de miasmele picturii de curte.

Bernardo Bellotto picta, iată, vechea Universitate din Viena, azi Academia de Științe, unde se conferă Premiul Herder Trebuie să ne obișnuim și cu aceste clădiri mai ales că în ele n-a intrat numai Eminescu, ci au venit și contemporani să se bucure de înalta generozitate a domnului Herder și a celor ce-i gospodăresc generozitatea.

Iată și-un cerșetor făcut de Luca Giordano. Stavrizi putrezi într-o farfurie cam artizanală. Două chifle, niște ceapă, ochii cerșetorului arată că-n noaptea următoare el urma să facă o crimă.

O Cleopatră tînără, răsturnată goală în jilțul înalt. Prin moarte ea rămîne tînără și mărturisesc că-mi place să m-apropii de ea. Rămîne tînără, într-adevăr, prin moarte și prin pictura lui G. Cagnacci. O moarte singură, fără un martor — cît de-ntîrziat — n-ajunge pentru a dura.

Valeriu Dinică îmi spune ceea ce eu însumi auzisem și anume că vom fi în scurtă vreme în fața celui mai valoros tablou al muzeului. Un Tizian: „Ecce homo". Făcut la 1543, tabloul e uriaș. Atîta spectru al lumii! De la suferință la bucuria tembelă, și, mai sus, la satisfacția de penumbră sau chiar la starea celui ce, în clipa cînd Isus, frînt de mijloc și îndoit de genunchi, apare în tablou, pare a zice: „Ecce!" Cît firesc și cît fantastic! Ce puțin primește Mîntuitorul din partea pictorului. Isus — chiar cînd e pictat de drept-credincioși fanatici — nu pare o femeie deghizată. El are greutatea suferinței, el e crucificarea însăși, el e omenirea care trece prin încercări decisive pentru a se purifica și înălța în spirit. Tizian nu pregetă să-i facă lui Isus Cristos picioare de rănit, de om care nu poate călca drept ci aduce picioarele din lături, pentru că nu mai are putere. Frumos nu e deloc Isus, ci oșteanul cu platoșă din cealaltă extremitate a tabloului e frumos. Dar cît de vinovat e frumosul în fața țeribilei dureri. Într-adevăr, iată omul! Ia'că omul! Dacă ar pleca acum din tablou Isus Cristos ar părea, popoarelor îngrijorate de soarta lor, un fiu legitim al oricărei familii. Și nimeni nu l s-ar închina ci toți i-am întinde mîinile să-l sprijinim, să nu cadă, greu cum e, împovărat de suferință.

În cabinetul de numismatică, la capitolul Orient îl întîlnim — mic și pictat cu răutate — pe Vlaa Țepeș. Nimic altceva de zis decît că, din păcate, pictorii ne fac așa cum vor ei. Poate că trebuie luat în seamă că, oricîte fapte bune am face, pe pictorii din jurul axei energiei noastre nu se cuvine să-i păstrăm departe sau să-i tragem în țeapă, ci să-i apropiem, pentru că ei, care ne știu mai bine, ei, ai noștri — oricît de exigenți ar fi, să ne facă portretul ce va rămîne peste veacuri. Degeaba am lansa noi, românii, azi, comenzi cu chipul lui Vlad Țepeș, în lume circulă aproape la cheremul bursei de vampiri Dracula Voievod.

Într-un tablou de Agnolo Bronzino, văzut în fugă, parcă disting figura marelui regizor al lumii Lucian Pintilie. Apropo, ce-o mai face? Așteptăm să moară ca să monteze o piesă sau să facă niște filme în țara lui? Ce mai faci, Lucian Pintilie? Păreai destul de vesel în pictura lui Bronzino!

Mai văd, tot pe fugă, Venus și-un Jo, posesivi, ca într-un spasm erotic prelungit.

Regăsesc două picturi ale lui Rubens, „Peisaj după furtună", cu multă violență și răvășeală, și un alt moment de erotism nedisimulat „Drumețul și Angelica dormind", în care ochii lacomi ai celui îngenuncheat lîngă trupul gol aproape și rozaliu al Angelicăi, parcă ar sfîșia vălul pe care, dealtfel, ei îl și trage cu mîini înfrigurate de pe sexul pe care-l acoperă abia chemîndu-ne.

Era gata să trecem pe lîngă unul din cele mai plastice tablouri ale muzeului. Și asta pentru că autorul Samuel Van Hoogstraten n-are bursă. Însă tabloul mie-mi produce o impresie de neuitat. Întîi cînd l-am văzut mi s-a părut venit de undeva din veacul nostru, atît era de modern: „Omul la fereastră". Totul e făcut ca în cinepă aspră, fereastra e atît de puțin umanizată și, brusc, lumina de pe fața omului! Ideea de o-l încadra într-unul din patrulaterele ferestrei, din nou asimetric, dă timbrul acela de viață, de care e atîta nevoie. Nimic din convenționalismul portretelor de curte. Nici nu se știe dacă la fereastră e omul sau numai capul său. Pare că lumea întreagă s-a concentrat aici, constrînsă de acel sfert de fereastră, să ne privească blînd și pașnic.

De mii de ori, sînt sigur, David a fost învins de Goliat. Dar artistul adevărat n-a pictat acel moment prea îndelung repetat. El a preferat să aștepte **singura** victorie a lui David asupra lui Goliat. Și asta a pictat. Momentul cînd cel mic l-a învins pe cel mare. Problema nu se circumscrie, nicidecum, începutului veacului 17, mai ales că și întîmplarea propriu zisă e nițel mai veche, problema e actuală și azi. De partea cui e artistul? De partea forței oarbe sau de partea celor mici și slabi?

Satisfacția cu care Caravaggio a pictat exact momentul în care David ține capul tăiat al lui Goliat în mînă, bucuria cu care a însemnat fruntea uriașului unde-l lovise cel mic, arată de partea cui e artistul. Aș spune chiar că, pictînd semnul de lovitură de pe fruntea celui mare și puternic, pictorul l-a mai lovit, el însuși, încă o dată, în numele tuturor celor umiliți de forța brutală.

Drumul meu prin Muzeul de artă din Viena se încheie deocamdată cu viziunea ușor aberantă dar plină de forță sugestivă a premodernului Giuseppe Arcimboldo care deși născut în 1527 și mort cu 7 ani înainte de încheierea veacului său, are o îndrăzneală creatoare unică. „Iarna" e un cap rădăcinos și stranlu, făcut cum numai foarte tîrziu s-au încumetat să facă unii pictori moderni. „Vara", și ea, e o caricatură făcută din fructe de sezon. „Apa" e un cap făcut din faună acvatică. „Focul" aduce flăcări într-un costum de cavaler. Imaginile sînt halucinante, fără egal în tot muzeul, în ce privește modernitatea lor.

Nu știu dacă ar fi cineva în stare să mai facă un Napoleon atît de fotografic, după ce Arcimboldo dă o asemenea dovadă zdrobitoare că viziunea modernă asupra artei nu e o invenție recentă ci o descoperire mult mai veche și, de fapt, că arta modernă e organică omului, e intrinsecă oricărei profunzimi umane. Arcimboldo stă în Muzeul de istoria artei din Viena ca un simptom al artei care va veni.

Un drum prin muzeu e un drum prin aerul fiecărui tablou. Doar acea „Întoarcere de la vînătoare" ne-a mai liniștit. Celelalte tablouri au atmosfera lor grea, opulentă. Chiar și italienii de aici sînt greu suportabili.

Dar sus, într-o încăpere secundară, Valeriu Dinică — un adevărat ambasador cultural — ne duce prin amabilitatea șefului pazei cu care e prieten și ne ține răsuflarea cu ideea că ne va arăta ceva rar. Străbatem sute de metri care nu ne mai pot spune nimic și deodată Andrei strigă, literalmente, alergînd parcă să îmbrățișeze pe cineva:

— Uite-l pe Mihai Viteazul!

Și într-adevăr într-un tablou aflat, vai, în galeria secundară (ce înseamnă un punct de vedere al străinătății) intitulat „Cressus arată lui Solon comorile sale"; imediat lîngă împăratul Rudolf e zeul unității noastre Mihai Viteazul. Are sprînceana curată, are ochii limpezi. Stă drept de șira spinării, nu-l încovoaie nici o vecinătate, vai, sprînceana lui Mihai Viteazul pictată de Frans Franken cel Tînăr, cum seamănă ea cu sprînceana viteazului de azi. Participăm la ceremonia secretă și exclusivă a întîlnirii cu Voievodul Unirii celei Dintîi.

Dau să-mi scot căciula, dar îmi aduc aminte că e la garderobă.

— Ce caută aici Mihai Viteazul, toți? mă întreabă Andrei.

— Viena nu i-a fost străină.

— El e cel mai frumos dintre toți.

Și aceasta e adevărat. Întoarceți-vă în biografia lui Frans Franken (1581—1642) și întrebați-vă sau întrebați-l de ce e Mihai atît de frumos, de mîndru, de ce iese el în relief deși nu este eroul tabloului. Cînd Franken avea 19 ani, Mihai Viteazul întruchipa la Alba — Unirea. De ce e el, **anume**, cel mai mîndru și cel mai armonios?

Sprînceana lui Mihai Viteazul îndoită tandru peste ochiul său seamănă formidabil cu o parte din granița îndoită protector peste un ținut românesc din care nimeni n-a putut atinge viața noastră cea adevărată.

Și totul într-o galerie secundară la care popoarele — ele, da — n-au acces. **Cinică tablă de valori!**

RUGBY

Fair-play

Intr-unele faze de rugby, destul de frecvente, după o aglomerare spontană **(mol)** nerezolvată, într-o grămadă prăbușită sau într-o fază confuză cu balonul ținut de către unul dintre jucători, arbitrul oprește jocul și îndepărtează pe cei contactați, unul cîte unul, ca pe batistele sau șervețelele unui top bine tasat. Pentru mulți spectatori, această hidră încîlcită de trupuri, capete și membre diverse, stîrnește îngrijorare față de jucătorii prinși dedesubtul grămezii, dar, de îndată ce arbitrul central s-a lămurit asupra vinovatului, dictînd decizia sa, jocul se reia ordonat și cu claritate, ca și cum nimic n-ar fi intervenit, spre plăcuta surprindere a spectatorilor, nefiind nimeni accidentat. Alteori, într-o fază deschisă pe șarjele de trei sferturi, cu registru variat de viteză, accelerații și fente, care fac să înnebunească tribunele, intervin placajele ferme și bubuitoare, îngrijorînd iarăși pe spectatorul neavizat. Balonul însă își urmează frenetic cursa lui iar jucătorii căzuți tind să-și reia locul repede în dispozitivul activ, repliindu-se sau angrenîndu-se în atac. Cum se face, oare, că toate aceste impresionante faze nu se soldează cu accidentări grave și indisponibilități nedorite, pare, pentru ochii novicelui, un secret. Explicația stă în faptul că acele procedee tehnico-tactice sînt bine executate, aș zice chiar într-o colaborare perfectă între purtătorul de balon și adversar.

În afara acestor execuții impecabile, la baza rugbyului de calitate mai stă încă ceva. Acest „ceva" foarte important, constă într-o disciplină liber consimțită de respect față de adversar, menajînd integritatea corporală și frînînd instinctele agresive, proclamînd comportamentul corect și în spiritul jocului, pentru o delectare comună lipsită de riscuri, ceea ce cunoaștem sub denumirea „fair-play", menționată și în regulament.

Nu știu dacă această imperioasă **sportivitate** subliniată aici mai este marcată și în elaborarea altor regulamente de la alte discipline și jocuri sportive, dar, de plidă, printre regulile de joc ale Federației franceze de rugby în XIII nu se face nici o asemenea mențiune specială. Și este bine să știm că, în fond, fair-play-ul întovărășește desfășurarea oricărei faze de rugby.

Spiritul de jertfă pentru acțiunea colectivă și succesul ei este în permanență prezent pe terenul de rugby, fair-play-ul manifestîndu-se cu abnegație nu numai față de adversari, dar și față de coechipieri. În acest sens, marele nostru savant Henri Coandă se exprima într-un interviu acordat regretatului gazetar V. Firoiu : „Ei bine, iată, acesta este sportul: un exercițiu al rațiunii, un exercițiu al mușchilor, o mare investiție sufletească".

Nu-i de mirare deci că printre multiplele sale titluri și onoruri primite în cursul fructuoasei sale vieți, Henri Coandă punea la loc de cinste faptul că activase în prima Ligă a rugbyului englez.

Începînd din 1964, Academia franceză de sport a creat — în spiritul lui Coubertin, Montherlant, Giraudoux, Vialar — **premiile fair-play** pentru cel mai frumos gest sportiv sau pentru cea mai pilduitoare carieră sportivă. Pe panoul de onoare al premiilor fair-play figurează pe anul 1978 și rugbystul galez Gareth Edwards, pentru o comportare exemplară în cariera sa, timp de peste un deceniu și jumătate. Ferindu-se de rugbyul profesionist și de racolajul fotbalistic, Gareth a rămas toată viața legat de echipa sa și de meleagurile natale, obișnuind să glumească : „Am considerat că eram prea bătrîn pentru fotbal. Nu și pentru rugby !..."

TUDOR GEORGE ■

În pagina 21, sub genericul Sportul, ca mișcare de idei, articolul „Cîteva opinii privind modul în care este condusă și îndrumată Federația Română de Fotbal" semnat de Anghel Paraschiv

OMUL CARE JOACĂ

Geanta sau conducătorul ?

Și convingerea mea este că noi încercăm să ajutăm fotbalul prin puterea argumentelor noastre — adevărate — căutîndu-ne ecoul precum clinii care latră pe lîngă caravana care are mereu senzația... că trece.

N-are sens să mai încerc să aduc dovezi. Alt om, mult mai direct decît filozofalul care mi se reprosează că nu spune lucrurilor pe nume, se zbate și el spre același zadar. Așadar, cu armele noastre în căutarea adevărului. În acest sfîrșit de iarnă cu zile de babe și mosi pe care le așteptam mai tîrziu, mînat și de cîntul pornit acum o lună din această oacină, fotbalul nostru parcă se caută din nou în ceva ce vrea să semene a forum cu tentă de decizie — o plenară... Ceva în acest sens n-a mai avut loc din mai 1979, după cum aș fi vrut să uit această dată amintită, pentru că fotbalul nostru nu mai intră de mult în datele timpului cu care se bate. Oricum, întîlnindu-se multă suflare din viața lui, i se poate întîmpla și lui ceva. Vreau să cred că îi va fi mai bine. Este lung drumul pe care trebuie să se hotărască ca el „să fie curat", pentru că asta ar însemna decizii totale, pline de curaj și adevăr.

Deci, să sperăm în mici începuturi în acest sens.

Cel mai important personaj al jocului este incontestabil jucătorul. Omul care îl naște a doua oară, educîndu-i și cizelîndu-i porniriile, este antrenorul. Și unul și celălalt sînt în conul de umbră al personajului suprem, ce este capabil prin strălucirea sa să le dea lumină. Acesta este... **conducătorul.** Uitat în euforie și căutat la necaz, acesta mi se pare personajul de căpătîi ce lipsește autentic sau a fost „jucat în rău", în fotbalul nostru. Tradiția noastră nu a dus lipsă pînă de curînd de personalități adevărate, în adevăratul înțeles al cuvîntului, ce au trasat linia corectă de conduită a echipelor pe care le-au condus. Datele s-nu schimbat...

Au apărut în aceste funcții, de mare importanță a scrierii cărții de vizită a fotbalului nostru, „trepăduși" ce te pot face să crezi că în gentile lor misterioase sînt acte în regulă în folosul fotbalului nostru. Nu! Ei au... „acolo", „cartuse" sau „stîcle" și mereu teancuri ce pot minte prin fraudă organizată adevărata realitate a jocurilor. Am fost prin lume, cunosc viața fotbalului internațional de la persoanele pînă la întîmplări, dar n-am văzut nicăieri ca la noi conducători de echine purtînd atîtea genți misterioase

Chiar, nu-i putem astîmpăra?

CORNEL DINU ■

Nicolae Proca:

„Înaintea oricui, antrenorii hotărăsc binele sau răul unei echipe"

— Aveam, recunoaștem, cîteva întrebări pregătite, dar dialogul s-a impus o altă ordine a lor. Credeți că Universitatea Craiova are cele mai mari șanse să cîștige titlul ?

— Așa ar fi normal, deși eu văd și Argeșul în luptă.

— Argeșul ?!

— Exact, de ce vă mirați ? E o echipă zdravănă, pe care plecarea lui Doru Nicolae a avantajat-o. Bun meseriaș, Halagian și-a strîns un lot puternic, aducînd jucători de frunte din divizia B. Dacă n-ar fi intervenit transferul lui Doru Nicolae, Argeșul și-ar fi făcut un lot ca cel de azi în minimum 4—5 ani. Zic asta deși clubul' din Pitești s-a purtat, iarna asta, urît cu noi, luîndu-i pe Boriceanu.

— Din cîte știm, Boriceanu s-a întors.

— Firește, dar fuga a rămas. Pentru atmosfera echipei, am luat măsuri drastice contra lui Merita o pedeapsă, așa că l-am scos din lot pentru un timp.

— Cum a fost la Căciulata ?

— Ca de obicei, bine. S-a alergat mult și, în plus, s-au făcut 14 ore la tăblă, pregătire tactică. Nimic de reproșat, băieții s-au descurcat, le-am dat 3 extemporale și o teză, deși de la cîțiva m-am așteptat la mai mult.

— Pescaru ?

— Și el. A mers însă mai greu ca oricînd, ceea ce mă face să cred că, cît de curînd, va renunța. Poate chiar în acest retur.

— Cum se explică faptul că ați ales Căciulata la o vreme la care multe alte echipe au ales Brașovul ?

— Pe de o parte, clima mai blîndă, dovadă că n-am avut nici un jucător gripat. Pe de altă, condițiile de recuperare, baza balneară în care, sub ochii doctorului Taus, băieții și-au lecuit traumatismele. Unii procedează altfel, lăsîndu-i pe jucători să plece singuri la tratament. Consider, pe baza experienței, că nu-i bine așa.

— De ce ?

— Pentru că, lipsiți de supraveghere, fotbaliștii plecați la, să zicem, Felix mai mult se distrug decît se refac.

— Cum se distrug, tovarășe Proca ?

— Toată lumea știe cum, bînd.

— E o idee a dumneavoastră mai veche, jucătorii trebuie păziți cu strășnicie, da ?

— Firește, paza bună trece primejdia rea. În sfîrșit, la Căciulata e liniște și nu-s tentații, alt pericol.

— Am înțeles. Să lămurim un lucru, cîtă pregătire nespecifică ați făcut ?

— Destulă. Dacă vreți, altă idee de-a mea, fiecare perioadă cu cerințele ei, foarte importante. Obligatorii pentru că, și în fotbal, dacă nu faci un lucru la timp, a doua sau a treia zi riști să fie prea tîrziu. N-am să renunț, nici în ruptul capului, la o primă etapă dedicată pregătirii nespecifice, cu atît mai mult cu cît, azi, jucătorul are nevoie de o capacitate de efort mai mare ca oricînd. Unii susțin că pregătirea aceasta e învechită, personal sînt de altă părere.

— Anume ?

— Îmi place să cred că în fotbal nimic nu e atît de vechi încît să fie învechit.

— Frumos zis, tovarășe Proca, am notat. Dacă tot sărim de la una la alta, am fi tentați să vă întrebăm ce credeți despre locul ocupat de F.C.M. la jumătatea campionatului.

— Am mai spus-o, locul 3 e peste valoarea lotului. Dat fiind faptul că echipa se prezintă, tehnic vorbind, mai slab ca altele, ea ar fi trebuit să termine turul în jur de locul 10. S-a întîmplat, spre satisfacția noastră, altfel, fără ca meritul să fie al meu.

— Dar al cui ?

— Fără discuție, al jucătorilor. Ei și-au depășit adesea condiția, ducînd renunțările pînă la sacrificiu.

— Exact, cum s-a ajuns la o asemenea performanță ?

— Fiind nou promovată, ea a abordat partidele de acasă cu mult entuziasm, mobilizîndu-se exemplar. Totodată, pregătirea ei psihologică a fost, termenul poate părea forțat, fără cusur.

— Se zice că o echipă e nou promovată doar pînă în prima etapă. Cu Brașovul s-a întîmplat altfel, e clar. Cum ați făcut ?

— Cum am făcut. Vă cer scuze, dar nu mă pot vinde singur.

— Cum credeți, e un punct de vedere de care, fie că vrem, fie că nu vrem, trebuie să ținem seama.

— N-aș dori să fiu greșit înțeles, dar e o întreagă strategie. Ea se declanșează automat, în lunea dinaintea meciului. Această strategie exclude, de pildă, partidele amicale de la mijlocul săptămînii,

care nu duc decît la pierderea timpului și la enervarea jucătorilor.

— În ce sens ?

— Arbitrii locali țin, de regulă, parte gazdelor, se știe. Ca să nu mai vorbesc că există și riscul unor accidentări.

— În altă ordine de idei, ce impresie vă lasă tînăra generație de antrenori, Lucescu, Pigulea, Mateianu, Oblemenco, ceilalți ?

— Din Mateianu aș face un capitol separat. Pe ceilalți însă nu-i cunosc suficient.

— E un răspuns prea diplomatic, nu credeți ?

— Poate că aveți dreptate. În orice caz, consider că au avut o mare șansă devenind antrenori principali așa de repede. Ar fi păcat să n-o fructifice.

— Dumneavoastră ați devenit antrenor principal la 42 de ani, așa-i ? Ați făcut vreme îndelungată ucenicie pe lîngă Silviu Ploeșteanu și Valentin Stănescu, ați vorbit adesea despre asta. Așa stînd lucrurile, ce sfat le-ați da mai tinerilor colegi de breaslă ?

— Să nu creadă că fotbalul începe și se termină cu ei ! Din păcate, într-o astfel de capcană a căzut, uneori, Viorel Mateianu. Harnic și dotat, l-am respectat și-l respect pentru curajul lui de a aduce lucruri noi, deși nu le-am înțeles, recunosc, totdeauna.

— Cînd nu l-ați înțeles ?

— Cînd a zis că va băga în teren 11 jucători de cîmp, tau un exemplu. Mi-a expus această idee înaintea meciului direct de la Baia Mare și l-am rugat să mai socotească. Să mai adune și să mai scadă.

— Ce să adune ?! Ce să scadă ?!

— Un portar face, în cîmp, cît o jumătate de jucător, de acord ? Același portar, dacă e bun, face pe linia porții cît 2 jucători, de acord ? Așa că e simplu de calculat.

— Să mergem mai departe. Ce șanse acordați naționalei de a ajunge în Spania ?

— Dintre cele mai mari. Asta pentru că, pe de o parte, am încredere în calitățile celor ce se ocupă de destinele naționalei și, pe de alta, în capacitatea fotbaliștilor noștri de a se mobiliza în meciurile cheie, depășindu-și uneori valoarea.

— Altfel zis, naționala va juca în seriile preliminare rolul Brașovului în divizia A, e logică judecata noastră ?

— Dacă vreți, da. Sigur, fotbalul românesc are încă multe lacune. Spre a scăpa de ele însă va trebui să plecăm de la realitățile fotbalului, nu de la utopii. Nici o casă nu poate fi construită direct de la acoperiș !

— Adică ?

— Temelia, în fotbal, o constituie cluburile. Forța unui fotbal e oglinda lor.

— Tovarășe Proca, cine e de vină că fotbalul nostru nu merge cum ar trebui ?

— Antrenorii. Ei înaintea altora. Cred că profesional sînt la înălțime. Au însă, în ansamblu, alte defecte.

— Care ar fi cei mai mare ?

— Instabilitatea, de regulă impusă, dar și asumată în destule cazuri. Personal, ca jucător și antrenor, am petrecut 30 de ani în două cluburi, la Brașov și la Tîrgoviște. Alții și-au făcut un obicei din a circula, sezonul și echipa ?! Culmea e că, la o adică, tocmai ei sînt cei care se bat cu pumnii în piept și dau lecții ?! În plus, unii antrenori s-au învățat ca, la primul eșec, să dea vina pe alții. Deși ei hotărăsc, înaintea oricui, binele sau răul unei echipe.

— Așa e mereu, așa e peste tot ?

— Nu, dar tot antrenorii sînt de vină. Cine nu se respectă, nu e respectat.

— Mai avem o întrebare, ne-ați spus cine va cîștiga campionatul, nu ne-ați spus cine va retrograda, cine ?

— Nu pot crede că Sportul și Baia Mare vor cădea. Asta e tot ce îndrăznesc să zic.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 2558, 2566 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) — 2566 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 2560 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 2566 ; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus) — 2559 , Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 2600 ; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 2130 ; Sector fotoreportaj — 2528 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 2123, 2563, 2072 ; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 — interior 2124 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 2128) ; redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 1 1226, București strada 13 Decembrie. Paginatori : Dan Marcu, Eugen Popa și Ion Alecu.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI

41 505

Al II-lea Congres

al întregii țărănimi

Vine primăvara sub semnul unei profunde revoluții agrare

Avînd o multimilenară vocație agricolă, poporul român își sincronizează parcă, în plină epocă modernă, marile prefaceri revoluționare din acest domeniu de căpetenie al vieții și muncii sale cu ciclurile esențiale ale naturii, primăverii hărăzindu-i zodia începuturilor. Rememorînd, vom constata că, într-adevăr, rînd pe rînd, toate schimbările mai importante petrecute la sate în anii revoluției noastre s-au petrecut primăvara sau în preajma venirii ei, pentru ca efectiv plugul să intre în brazdă sub semnul unei rînduieli sigure. Așa și acum, chiar dacă de pe cîmpuri nu s-a dus zăpada albă, primăvara se anunță, pentru satele noastre, pentru toți cei ce lucrează în agricultură, venind vertiginos sub semnul unei profunde revoluții agrare prefigurată în documentele celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român din noiembrie 1979. Se poate spune că de atunci încă timpul n-a încetat să lucreze, ca un bun gospodar, pentru fertilizarea solului în care se va arunca sămînța nouă a revoluționării bazei tehnico-materiale și or-

(Continuare în pagina 3)

NICULAE STOIAN ■

Acasă, la Pănade, la pămînt

„Cine ține de plug bine / Bea la vin și-i mai rămîne / Cine ține de plug rău, / Trece pe la fîgădău / Și zice că-i vinul său / N-ar da banul la Jîșcău...". Iată cîteva versuri dintr-un vechi cîntec de pe la noi, de pe Tîrnava Mică, prin tălmăcirea cărora ajungem foarte iuțo la filonul de aur al înțelepciunii bătrînilor noștri țărani, la sensul adînc al vorbelor care ascund sub coaja lor fragilă un miez de adevăr.

Versurile mi s-au întipărit în memorie de pe atunci și nu de puține ori îmi revin în minte, aproape obsedant, mai cu seamă cînd e vorba de pămînt, de cel de-acasă, cum s-a întîmplat vara trecută și în această iarnă, în puținul timp petrecut printre părinți și neamuri multe, printre consăteni.

Întrebările, însă, n-am apucat să le mai pun omului de la care am auzit cîntecul. I-am întrebat în schimb pe alții, pe mulți alții, fel de fel de lucruri despre sat și despre pămînt, despre satul nostru și despre pămîntul nostru, despre vremurile de altădată și despre oamenii acelor vremuri, despre rostul și rosturile satului de demult și de acum. Și asta nu pentru că eu aș fi uitat ce-a fost sau aș fi lipsit vreme lungă de-acasă, că aș fi fost rupt cumva de toate frămîntările satului, de marile lui prefaceri și împliniri plămădite, cum se plămădește pîinea, în anii aceștia furtunoși, de puternic și profund proces revoluționar!

— „Cine ține de plug bine..." Dumneata, tete Traiene, mai știi cîntecul pe care îl cînta Ionul lui Saxon, noaptea, cînd cără gunoi pe ulița popii la deal?

(Continuare în pagina 5)

ALEXANDRU BRAD ■

Iarnă la Botoșani

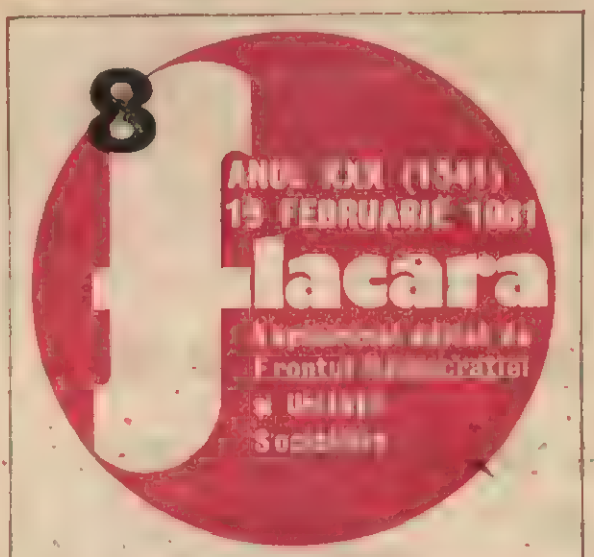

Cît de mult te iubesc

Mă sfiesc să-ți spun cît de mult te iubesc.
Am îmbătrînit iubindu-te numai pe tine,
inima mea în care și cei morți viețuiesc
pompează, pompează, fără oprire.

Numai în fața ta mă simt liber și sfînt
Vorbele mor, sînt mut ca o vioară fără de strune,
O libelulă sînt. Un fulg. Nimic nu sînt
cînd mi te arăți Tu, dureros de frumoasă minune.

Mă sfiesc să-ți spun cît de mult te iubesc...
Dealtfel, într-o zi n-ai să mă mai poți orbi.
Liliac orbitor, bunule pămînt românesc,
știu că mă vei primi...

Mă sfiesc să-ți spun cît de mult te iubesc.

MIRCEA MICU ■

Mituri în albastru

La Iași, o lumină aproape orbitoare peste un strat de zăpadă imaculată. Trecusem, noaptea, prin Bîrnova, „Alaska de lîngă Trei Ierarhi", cum îi spun unii localnici, unde ningea bogat, iute, aproape fabulos, dar nici aici, în orașul marilor domni din trecut — ai Moldovei și ai poeziei —, peisajul nu era mai puțin incitător. Astfel, biroul în care mă aflam avea un punct de atracție deosebit: ferestrele largi prin care pătrundea spre sufletele celor ce eram reuniți acolo atmosfera serios modernizată a dulce tîrgul leșilor. Altă atracție, nu mai puțin plăcută, o reprezenta o minigalerie de tablouri purtînd semnătura delicatului Mihăilescu-Craiu, artist moldav prin excelență, prin subiecte și prin nota de visare molcomă ce transcede din culorile sale.

Să fi fost această pendulare a ochilor noștri, între peisajul de afară și pînzele ce decorau încăperea, motivul care i-a trezit secretarului cu propaganda al Comitetului județean de partid, Alecu Floareș, ideea de a ne prezenta cea mai proaspătă valoare plastică ieșeană, „galeria miturilor", de la Universitatea aflată sub poalele Copoului? Fapt este că, abia ajunși în fosta „sală a pașilor pierduți" — un coridor lung de cîteva zeci de metri, cu numeroase panouri în arcade conturate pe uriașul perete din care se deschid uși spre amfiteatre și săli de cursuri, ne-am dat seama ce operă, se poate spune fără egal, ni se deschide în față. Două imagini sugerînd tineretul de azi — pur, vibrant, visător — una la un capăt, alta la celălalt al acestui imens coridor, încadrează o superbă galerie de fresce, aproape toate avînd

(Continuare în pagina 6)

EUGEN FLORESCU ■

● Consiliile agroindustriale — tot mai aproape de inima satului românesc [pag. 4-5]

● STAREA DE VEGHE ASUPRA MONUMENTELOR [pag. 7] ● Nu este extraordinar să existe vîrstnici fără a fi bătrîni? — interviu cu acad. prof. dr. Ana Aslan [pag. 9]

● CÎT POATE RĂBDA O MAMĂ? [pag. 11]

Un inginer în căutarea unui instalator (sau cum folosim specialiștii)

A profesa ca inginer într-un sector de producție înseamnă a pune în aplicare cunoștințe tehnice, dar și a face munca de organizare, de conducere. Firesc, organizarea reprezintă tot investiția inginerească. E important de văzut însă în ce măsură se fructifică realmente acele cunoștințe dobîndite în anii de facultate și ce ponderе deține activitatea de rutină, inferioară calificării obținute. Acest ultim aspect, care nu justifică în nici un fel eforturile, personale și ale societății, privind formarea specialistului, constituie obiectul anchetei întreprinse. Interlocutorii noștri sînt ingineri conducători de sectoare productive în întreprinderi din București și din provincie.

★

Observată cu atenție, ziua de muncă a unui inginer șef de secție, de pildă, cu-

(Continuare în pagina 6)

RAZVAN BARBULESCU ■

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN UNITĂȚI ECONOMICE DIN CAPITALĂ

Joia trecută, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat o vizită de lucru la întreprinderile „23 August" și „Turbomecanica" din Capitală. Secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășii Gheorghe Oprea și Gheorghe Pană.

x

De importanță și semnificație deosebite în viața social-politică a țării, noua întîlnire a secretarului general al partidului cu oameni ai muncii din întreprinderi bucureștene, dialogul concret și eficient desfășurat la fața locului, în halele și atelierele de producție, se înscriu în practica democratică, de lucru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu de a se consulta permanent cu făuritorii bunurilor materiale, de a analiza și stabili împreună cu ei căile înfăptuirii, în condiții de înaltă eficiență, a programelor de dezvoltare continuă a economiei naționale, de creștere, pe această bază, a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Pe această linie, vizita la întreprinderile „23 August" și „Turbomecanica" din Capitală, evidențiind preocuparea secretarului general al partidului, președintele Republicii, pentru examinarea consecventă, sistematică a modului cum se înfăptuiesc obiectivele Congresului al XII-lea al P.C.R., a dat posibilitatea analizării unor probleme de bază privind organizarea producției și a muncii, creșterea producției fizice și producției nete, sporirea productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, extinderea tipizării, introducerea pe scară tot mai largă a tehnologiilor perfecționate, prin care să fie reduse consumurile de materii prime și materiale, de energie și combustibili.

În toate unitățile și secțiile vizitate, muncitorii, specialiștii, cadrele de conducere au fost beneficiarii indicațiilor valoroase, competente, la obiect ale tovarășului Nicolae Ceaușescu. Astfel, la fabrica de motoare a Întreprinderii „23 August", secretarul general al partidului a cerut conducerii întreprinderii, ministerului de resort să grăbească procesul de integrare în producție a noilor motoare, îndeosebi a celor ușoare, prin reorganizarea din mers a liniilor tehnologice și prin introducerea în fluxul de fabricație a unor mașini agregat de mare capacitate și eficiență. S-a indicat sporirea în cadrul întreprinderii a gradului de integrare a motoarelor, pentru a elimina orice importuri în acest domeniu. La fabrica de locomotive, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat asupra aspectelor legate de ridicarea calității produselor, diminuarea consumurilor de materiale și îndeosebi de metal, recomandînd promovarea cu și mai mult curaj a tehnologiilor noi care să contribuie la îmbunătățirea în continuare a performanțelor locomotivelor. S-a cerut adoptarea de soluții constructive moderne care să permită reducerea consumului de aluminiu ; s-a cerut, de asemenea, extinderea gradului de tipizare a subansamblelor locomotivelor, astfel încît să se poată executa produse noi, solicitate pe plan intern și la export. Pentru reducerea importului unor agregate necesare fabricației de locomotive s-a indicat continuarea acțiunii de realizare prin efort propriu a unor mașini-unelte, sporind astfel gradul de autodotare a unității. Apreciind, la turnătoria de oțel, noua linie automată de turnare în vid, secretarul general al partidului a cerut să se acționeze în continuare pentru creșterea gradului de automatizare și mecanizare a lucrărilor din turnătorii, pentru a se asigura o eficiență sporită și condiții tot mai bune de lucru celor ce lucrează în aceste secții. Totodată, s-a cerut extinderea unei noi metode de reparare a vetrelor de cuptoare metalurgice, care mărește durabilitatea acestora, concomitent cu asigurarea dolomitei necesare, în locul magnezitei din import.

Vizitînd tînăra întreprindere „Turbomecanica", creată la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, a subliniat necesitatea de a se acționa cu foarte multă răspundere pentru îndeplinirea întocmai a programelor stabilite, cerînd să se dezvolte în continuare cercetarea aplicativă, să se grăbească integrarea acesteia cu producția, asigurîndu-se toate condițiile necesare obținerii unei producții de cea mai bună calitate.

Ca întotdeauna, aprecierile și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu au găsit un larg ecou în inimile, în conștiința oamenilor muncii din întreprinderile vizitate, însufletindu-i în munca de fiecare zi, în îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan în acest an și în întregul cincinal. Conducerile ministerelor de resort și ale întreprinderilor „23 August" și „Turbomecanica", toți cei prezenți au adresat vii mulțumiri secretarului general al partidului pentru cinstea de a fi vizitați, pentru indicațiile și recomandările primite, care reprezintă un îndreptar de mare valoare pentru toți, și au exprimat hotărîrea muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor de la cele două întreprinderi de a acționa în spiritul orientărilor stabilite la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. pentru a realiza integral sarcinile ce revin întreprinderilor în acest an, pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, pentru dezvoltarea și perfecționarea continuă a autoconducerii muncitorești și autogestiunii.

Realizat într-un moment cînd în întreaga țară se desfășoară adunările generale ale oamenilor muncii care preced Congresul consiliilor oamenilor muncii, noul și rodnicul dialog cu producătorii de bunuri materiale privind modul cum se înfăptuiesc obiectivele Congresului al XII-lea al P.C.R. capătă o semnificație deosebită atît prin bogăția și importanța problemelor supuse analizei, cît și prin concluziile formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de largă valabilitate pentru constructorii de mașini, pentru toți oamenii muncii din patria noastră.

ION DUMBRAVĂ

„Îmi plăceau uniforma, șapca roșie, pe care, cînd ieșeam pe peron, o vedea toată lumea"

La calea ferată, fiecare loc de muncă coincide cu un punct de înaltă tensiune, un punct fierbinte, de a cărui temperatură, poate, nu ne dăm seama adeseori sau niciodată, într-atît ne-am obișnuit ca totul să meargă... pe roate. Un astfel de loc, unul dintre cele mai importante, este Triajul București, amplasat acolo unde construcțiile nu au altă alură decît de pe magistrale sau din cartiere organizate, fiind risipite ca și cum o furtună le-ar fi aruncat departe una de alta. Prezența omului aici, în locul prin care circulă, spre București, ori de aici spre inima țării, cam 300 de garnituri de trenuri zilnic, trece aproape neobservată, cu toate că peste 1 000 de „mișcăriști" și o altă mie de mecanici, electricieni, frînari, radiofoniști, electroniști, mecanici de întreținere, meseriași de tot felul, își desfășoară munca zi și noapte. Întregul decor este dominat de conturul mai mult masiv decît suplu al turnului de control, ceva în genul construcțiilor tipice de pe aeroporturi, dispus pe cîteva etaje, fiecare deschise, ca un ochi ciclopic spre liniile ferate, cu o rază de observație de 180 de grade, dincolo de care, la mesele lor de control cu trasee, butoane și lumini, ce par ale unui joc de copii, stau „dirijorii" unei veritabile, dar stranii orchestre, în care instrumentele sînt închipuite de locomotive diesel, de vagoane de toate tipurile și dimensiunile, de macaze automatizate, de platforme de frînare, de stații de radiorecepție și emisie. Astăzi sînt de serviciu : **Constantin Stancu**, un tînăr subțirel, și **Petre Hagiu**, aflat în tură pentru acomodarea cu aparatura aceasta complexă, al cărei pupitru este înțesat de nu mai puțin de 400 de butoane multicolore, fiecare accent cromatic avînd o altă semnificație : verde — parcurs circulat, alb — garnituri în manevră, roșu — consimțămînt de trecere a macazelor. Electromecanicul **Alexandru Blejniuc** este și el prezent, răspunderea sa fiind aceea de a interveni în caz de defecțiune. Toți sînt foarte tineri și extrem de concentrați asupra sectoarelor ce le sînt încredințate. Un etaj mai sus, o altă cameră de comandă, înconjurată de ferestre egale este în stăpînirea lui **Emanoil Croitoru**, șef de manevră, ajutat de **Petre Nicolae**, șef manevre frînare de cale. Imensul pupitru, denumit în termeni tehnici W.S.S.B., lucrează pe bază de programare prin cartelă, dar supravegherea omului de specialitate rămîne imperios necesară. De la „cocoașă" (planul înclinat) de unde vagoanele pornesc la vale spre evantaiul de linii, se anunță, prin telex, traseele pe care fiecare dintre ele trebuie să se înscrie, pentru a forma o garnitură. Comunicarea este transpusă pe o cartelă înmînată șefului de manevră Croitoru. Îndată după introducerea sa în masă, începe alunecarea vagoanelor, spectacol tipic într-un triaj, dar fascinant pentru vizitator, deoarece macazele se schimbă fără intervenția manuală a omului, frînările se fac, tot automatizat, în funcție de încărcătura și greutatea transportată. Cînd ajung în raza de vedere a celor din cabină se disting blocuri uriașe de marmură albă, viitoare statui, lemne, lingouri de oțel și fontă, diverse utilaje industriale, mai mult ghicite sub învelișul lor impermeabil, brațe de macarale destinate porturilor, produse chimice, o diversitate de mărfuri care nu poate fi reîntîlnită decît în marile porturi. Totul într-o ordine perfectă și într-o liniște parcă mai puternic marcată de vocea monotonă, egală, a omului de la „cocoașă" care anunță curgător, nenuanțat, programarea dorită și efectuată sub ochii noștri. Emanoil Croitoru se simte ca acasă. Este și îmbrăcat foarte comod : cu papuci călduroși de pislă, în pantaloni de trening, cu o scufiță de lînă, ca cele ale schiorilor, trasă strîngărește pe ochi.

Îmi amintesc cele spuse de inginerul **Radu Brăniștereanu**, șeful de stație pe schimb, de la Triajul București, despre calitățile ce se cer (și se testează științific, la intervale regulate, în cadrul unui laborator specializat) : atenție distributivă, inițiativă, reflexe, calm, memorie, capacitate de concentrare și o stare de sănătate perfectă, verificată obligatoriu, an de an, oameni liosiți de vicii, cu o viață personală echilibrată.

De ce se îndreaptă spre această profesie atît de pretențioasă tinerii de azi ? Mai întîi vreau să reproduc motivația unui vechi „mișcărist", **Alexandru Bărăgan**, a cărui vechime în muncă a ajuns la frumoasa sumă de 33 de ani ! **„Pentru mine, la vremea cînd m-am decis să devin ceferist, meseria asta era plină de farmec, pentru că a da drumul la trenuri sau a le opri mi se părea un fapt cu totul deosebit și care nu stătea la îndemîna oricui. Pe urmă, îmi plăcea uniforma. Șapca roșie, cînd ieșeam pe peron, o vedea toată lumea".** Împiegații de mișcare, de la blocul triaj, **Nicolae Zamfir** și **Florea Popescu**, ambii în vîrstă de 31 de ani, primul cu o activitate de 8 ani, celălalt cu una de 11 ani, se referă, cînd răspund întrebării ce le-a fost adresată, la stabilitatea profesiei, la retribuție, la importanța ei pentru un sector de activitate extrem de utili societății, cît și la posibilitățile de plasare în muncă, îndată după absolvirea studiilor de specialitate, dar și la gradul înalt de conștiință pe care profesia lor îl implică, grad perfect corelat cu cuantumul de satisfacție pe care-l resimt la încheierea fiecărei zile de lucru.

Interesante mi s-au părut și observațiile aceluiași inginer Radu Brăniștereanu, care privește triajul ca pe o întreprindere. Argumentele sale : numărul de oameni, calificarea lor, existența cifrelor de plan, relațiile cu unitățile economice ale țării, dotarea cu instalații specifice, existența unui sistem informațional amplu, eficiența muncii oamenilor oglindită, este adevărat, în activitatea mai generală a regionalei de căi ferate, obligația realizării integrale a indicatorilor, folosirea rațională a mijloacelor de tracțiune și manevră, pentru încadrarea în normele de consum aprobate și așa mai departe. Pe de altă parte, cointeresarea oamenilor în îndeplinirea exemplară a obligațiilor de serviciu, munca în ture, conferă atribute tipice unei întreprinderi și activităților unui triaj.

O însumare a distanțelor de cale ferată, aflate în exploatarea directă a oamenilor din triaj, arată că, dispuse într-un traseu unic, ar ajunge la 100 km, depărtare de București, ceea ce doar aparent reprezintă o cifră minoră, întrucît aceste linii sînt secționate de o mulțime de macaze, deci de sensuri diferite, punctul maxim al acestor ramificații fiind plasat

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August" din Capitală

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii, a participat vinerea trecută la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August" din Capitală. La adunarea generală au luat parte tovarășii Gheorghe Oprea, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, Gheorghe Pană, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului municipal București al P.C.R., primarul general al Capitalei, Ion Avram, ministrul industriei construcțiilor de mașini, activiști de partid și de stat, reprezentanți ai conducerii unor ministere și instituții centrale.

★

Continuare a dialogului neîntrerupt cu țara, cu făuritorii bunurilor materiale, participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August" din Capitală a prilejuit, și de astă dată, o vibrantă reafirmare a sentimentelor de dragoste fierbinte și profundă prețuire nutrite de oamenii muncii, de întregul nostru popor, față de conducătorul iubit și stimat al partidului și statului pentru tot ce a făcut și face în folosul progresului, prosperității și demnității patriei, pentru înflorirea ei continuă, în deplină independență și suveranitate, pentru bunăstarea și fericirea întregii națiuni, prin înfăptuirea neabătută a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, a programului edificării socialiste și comuniste a patriei.

Cadrul democratic pe care îl reprezintă adunările generale ale oamenilor muncii pentru dezbaterea tuturor problemelor legate de activitatea fiecărei unități s-a bucurat de o înaltă apreciere din partea secretarului general al partidului : „Sperăm că și alți oameni ai muncii, și alte colective — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — vor trage concluziile necesare pentru a mări exigența și spori rolul adunărilor generale ca forumuri de conducere ale clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii. Dorim ca democrația pe care noi o realizăm în România să fie o democrație a participării directe, conștiente a clasei muncitoare, a tuturor categoriilor la conducerea societății, ca organele de conducere să fie mai bine supuse controlului maselor populare, să lucreze în strînsă unitate și colaborare ; numai întărind acest control de jos în sus și de sus în jos, acționînd într-o strînsă unitate, putem asigura înaintarea fermă a României pe drumul socialismului și comunismului, avem garanția realizării programului de dezvoltare pe acest cincinal". Magistrala cuvîntare rostită de conducătorul partidului și statului nostru la Întreprinderea „23 August" constituie un prețios îndreptar pentru întreaga țară cu privire la menirea, la rolul adunărilor oamenilor muncii, al organizațiilor profesionale și obștești, al maselor în perfecționarea continuă a întregii activități pentru transpunerea în viață a programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Din întreaga cuvîntare se desprinde ideea că în toate sectoarele de activitate eforturile trebuie concentrate în direcția realizării unei productivități a muncii, a unei eficiențe economice și a unei calități comparabile cu cele mai bune realizări în aceste domenii în lume și care să facă produsele românești competitive pe plan mondial. Numai astfel România va putea trece, la sfîrșitul actualului cincinal, de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la acela de țară mediu dezvoltată. „Trebuie să înțelegem — se spune în cuvîntare — că pentru a putea obține dezvoltarea generală a țării, creșterea avuției naționale, a avuției materiale, și pe această bază creșterea bunăstării materiale, trebuie să ajungem la același nivel de productivitate a muncii, la același nivel de folosire a fondurilor fixe, la același nivel de cheltuieli materiale ca întreprinderile cele mai bune pe plan mondial".

Dar creșterea productivității muncii și sporirea eficienței economice presupun în mod obligatoriu respectarea strictă a normelor de consum stabilite, reducerea în continuare a acestor consumuri, a cheltuielilor materiale. Trebuie, de asemenea, să se acționeze cu hotărîre pentru folosirea în întregime a mijloacelor și fondurilor fixe de care dispune fiecare întreprindere. Reducerea consumurilor materiale presupune mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, realizarea de mașini agregate, trecerea muncitorilor să lucreze la mai multe mașini și o reducere corespunzătoare a personalului neproductiv. Acesta urmează să fie trecut în producție care, după cum se știe, cuprinde și concepția, elaborarea de tehnologii, de mașini la nivelul tehnicii moderne.

Competitivitatea pe plan mondial a produselor realizate se verifică direct în cadrul comerțului exterior. Iar misiunea întregii noastre economii, a tuturor oamenilor muncii este, în această privință, cu atît mai importantă, mai de răspundere, cu cît, pe viitor, va trebui ca exporturile să acopere, pe de o parte, în întregime importurile, iar pe de altă parte să asigure valuta necesară plății datoriilor externe.

În obținerea de rezultate bune în activitatea profesională, în economie, un rol important îl au activitățile cultural-educative, modul în care oamenii muncii își petrec timpul liber, se recreează. Legat de aceasta, secretarul general al partidului, președintele republicii, a arătat că este necesar ca sindicatele, organizațiile de tineret și femei, Organizația Democrației și Unității Socialiste să acorde atenție problemelor petrecerii timpului liber, distracției, pentru întregul personal, dar mai ales pentru tineret.

Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la lucrările forumului suprem de conducere muncitorească a acestei mari și puternice unități industriale care este Întreprinderea „23 August" din București a pus pregnant în lumină preocuparea statornică a secretarului general al partidului de a cunoaște direct, îndeaproape munca oamenilor, de a se întîlni cu ei și a decide împreună, pe baza experienței acumulate, totalitatea măsurilor ce se impun pentru asigurarea îndeplinirii planului de producție la toți indicatorii, obținerii unei calități noi, a unei eficiențe sporite în toate domeniile de activitate. Prezența conducătorului partidului și statului nostru în mijlocul colectivului Întreprinderii „23 August", cuvîntarea rostită cu acest prilej s-au înscris ca un nou moment de mare importanță și semnificație în viața întreprinderii, a tuturor unităților economice ale țării, relevînd, o dată mai mult, rolul esențial, determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu în perfecționarea continuă a activității economice, în ridicarea pe un plan superior a conducerii și organizării producției materiale, în dezvoltarea și adîncirea neîntreruptă a democrației noastre socialiste, a democrației muncitorești, în desfășurarea cu succes a întregii opere de edificare a socialismului și comunismului în România.

ION CODRU ■

---

chiar sub turnul de control : 49 de direcții, fiecare în parte dînd posibilitatea alcătuirii a tot atîtea garnituri. Pe durata a 24 de ore, lucrătorii triajului „prelucrează" (cum spun ei) între 7 și 8 mii de vagoane ! Fără instalațiile de centralizare electro-dinamică moderne, concepute și realizate integral în țară, o astfel de activitate nu ar fi posibilă.

Ziua în care am vizitat triajul părea transferată din arsenalul unei primăveri precoce, o excepție a acestei ierni, dar soarele ei nu ne-a făcut să uităm că sîntem în plină iarnă și că, de cîteva ori, zăpada, viscolul și gerul au dat mult de lucru celor de la calea ferată. **„Dușmanul nostru cel mai aspru,** spune inginerul Radu Brăniștereanu, **este ceața, lipsa de vizibilitate. Noaptea, dacă nu este ceață, reflectoarele luminează ca ziua. Sînt ore și zile de mare încordare, în care suportul psihic al oamenilor le permite rezolvarea ireproșabilă a tuturor sarcinilor, dar cu ce efort ! Atunci, stațiile de emisie-recepție de aici, ca și cele de pe locomotive funcționează intens și ne dau posibilitatea unor legături pe o rază de 10 km cu mecanicii, pe care-i îndrumăm și care, la rîndul lor, ne furnizează informații".**

Nu demult, între 18 și 20 ianuarie, vîntul a gonit în Bărăgan cu 120 de km/oră, zăpada se depunea continuu în straturi din ce în ce mai groase, poleiul învăluia ca într-o coajă de sticlă liniile, macazele, toate instalațiile din triaj, iar automatizarea avea nevoie de intervenția directă a omului : **„În zile din astea să vedeți ce înseamnă devotament și simț de răspundere",** concheie inginerul Radu Brăniștereanu, un om tînăr, îndrăgostit de profesia sa, de tovarășii săi de muncă, de fapt unul dintre zecile de mii de truditori de la calea ferată, pe care anonimatul îi ascunde sub taina sa, dar fără de care viața noastră ar arăta altfel.

EMANUEL VALERIU ■

Al II-lea Congres al întregii țărănimi

Vine primăvara sub semnul unei profunde revoluții agrare

(Urmare din pag. 1)

ganizării producției în această ramură economică prioritară a actualului cincinal. Indeosebi de la jumătatea anului trecut, un întreg șir de dezbateri la cel mai înalt nivel au pus în centrul lor complexele probleme pe care le presupune o asemenea revoluție agrară într-un moment de răscruce al dezvoltării noastre economice.

Încă ne mai răsunau în urechi tradiționalele „iarna-i grea, omătul mare, semne bune anul are", că la Brașov a și început sub președinția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ședința de lucru pe probleme de agricultură, în finalul căreia inițiatorul clarvăzător al acestor schimbări formula sarcina expresă a așezării acestei activități pe o bază nouă.

Indiscutabil, sub acest dinamic impuls, nu numai că nu e o lună liniștită acest februarie, dar continuă să fie din ce în ce mai fierbinte, deoarece săptămîna trecută au avut loc conferințele uniunilor județene ale cooperativelor agricole de producție și alte forumuri ale oamenilor muncii care lucrează în acest domeniu primordial al economiei noastre, toate acestea înscriindu-se în contextul efervescent al pregătirilor celui de-al II-lea Congres al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi și celui de-al IV-lea Congres al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, — ce se deschid azi. Marile germinații de primăvară au început așadar printr-o asimilare temeinică a învățămintelor cuprinse în cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de la Brașov, participanții la dezbaterile acestor forumuri angajîndu-se să acționeze în consecință, adică pentru înfăptuirea integrală a comandamentelor revoluționare formulate de secretarul general al partidului. În acest spirit, într-o ambianță de unanim interes al țării, debutează și marele șfat, la nivel național, al gospodarilor pămîntului care trebuie să se arate darnic în roade, pe măsura trebuințelor noastre de azi și de mîine, de la îndestularea meselor la alimentarea industriei cu importante materii prime și oferirea valutei-forte a produselor agricole pentru schimburile economice internaționale, vitale pentru națiunea noastră.

În ce-l privește pe reporterul prezent în acești ani și chiar în aceste zile în numeroase sate ale țării, de la Cetatea Doljului, comuna vestită de pe Dunăre, la Sanislăul din Cîmpia Careilor, și din Drăgănești-Vlașca în Moldovița Sucevei, va fi bucuros să se reîntîlnească și să le asculte cuvîntul plin de miez rostit în acest istoric șfat al rodniciei pămîntului românesc pe mulți din gospodarii săi de frunte. Tocmai faptul că la un pămînt atît de fertil — a cărui lucrare beneficiază de avantajele tehnicii și științei înaintate — se adaugă hărnicia proverbială milenară a țăranului român ne îndreptățește să credem, cu toată tăria, că primăvara care se apropie va fi dominată de înfăptuirea covîrșitorului îndemn al tovarășului Nicolae Ceaușescu :

„Să facem în așa fel încît anul acesta să fie anul care să marcheze noua revoluție agrară, ce presupune producție, productivitate, eficiență economică, satisfacerea în mai mare măsură a necesităților noastre economice !"

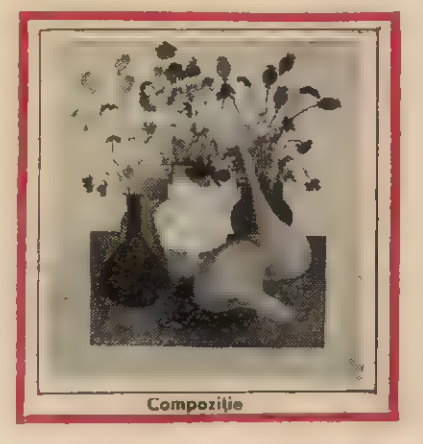

Compoziție

Al II-lea Congres al întregii țărănimi

CONSILIILE AGROINDUSTRIALE —

„Un consiliu agroindustrial este o mare uzină!"

— Interviu cu Doina Bosinceanu, inginer-șef la Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist Negrești (Vaslui) —

— La ciți kilometri se află Negreștiul de Vaslui ?

— La numai 32.

— Și faceți naveta ?

— Cine v-a spus ? Locuiesc și lucrez în agricultura Negreștiului de la repartizare. Ba, mint : am stat un an la Băcești, apoi am venit la C.A.P. Negrești.

— Eu vă cunosc dintr-o emisiune de televiziune : cred că era vorba despre niște producții de roșii, firește mari !

— Da, am fost șefă de fermă, am amenajat cele mai bune solarii din județ atunci, le-au construit oamenii și am realizat pînă la 80 de tone de roșii la hectar. Cum ? Am avut, vreo doi ani la rînd, noroc de niște toamne lungi, lungi și am lăsat plantele în vegetație pînă la sfîrșitul lui octombrie. Am prins preț bun. A venit televiziunea...

— Ce forță economică are Consiliul agroindustrial Negrești, al cărui inginer-șef sînteți ?

— E compus din patru unități : cooperativele agricole de producție Negrești, Oșești, Rebricea, Vultorești ; o asociație intercooperatistă de creștere a vacilor cu lapte ; alte două ferme I.A.S. și un centru de încercare a soiurilor. Avem o suprafață de 13 300 hectare teren agricol, din care 10 331 hectare arabil. Aceasta e averea noastră de bază și pe ea contăm. Muncim bine, sîntem bogați. Putem să obținem recolte bune, să asigurăm hrana celor 3 800 de bovine (dintre care 2 166 vaci și junici), a 6 398 de ovine și a o sută de mii de pui de carne pe an ! Un consiliu, după cum puteți constata, este o mare uzină — o uzină vegetală, una animală, o uzină în care oamenii trebuie să muncească tot mai bine, să devină tot mai disciplinați, să înțeleagă că **toată averea consiliului este averea lor. Cum o gospodăresc, așa o au !**

— Și pentru ca să aibă cît mai mult, cu ce probleme vă confruntați acum ?

— Nu e spre cinstea noastră că mai avem de arat cam o mie de hectare, și abia sîmbăta trecută am început. E greu, foarte greu, pentru că mecanizatorii nu pot ara toată ziua : se dezgheață pămîntul și se împotmolesc cu tractoare cu tot. Tractoare avem, sînt reparate toate, pentru că mecanicii din S.M.A. Negrești sînt oameni buni, fruntași pe județ, și vrem în cinci zile să terminăm.

— Tovarășă inginer, sîntem informați că aici, la Negrești, se adună de la cele patru ferme de vaci o mare cantitate de îngrășăminte organice, cum le valorificați ?

— Ne-am planificat să transportăm în cîmp și să împrăștiem 50 000 tone de gunoi de grajd. Le transportăm cu 20 de tractoare cu remorci, cu două formații mari de muncitori, 5 MIG-uri și un „castor" cu două greifere. La aceste forțe umane și mecanice se mai adaugă și 108 atelaje. Așa că, zilnic, reușim să ducem în cîmp cam 162 tone de îngrășăminte. Pînă la 31 martie ne-am propus să transportăm tot gunoiul de pe platformă în cîmp și din grajduri la platforme.

> **„Președinții consiliilor agroindustriale... trebuie să răspundă de întreaga activitate din raza consiliilor, de producția agricolă, de cea industrială, de gospodărirea localităților, de nivelul de trai al populației, de activitatea culturală, de munca de partid... Judecăm activitatea fiecăruia nu după cîte hîrtii a făcut, ci după producția pe care o realizează."**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

— Cam ce spor de producție se obține pe un hectar fertilizat bine cu gunoi de grajd ?

— Un spor de peste 2 000 kilograme de boabe, la porumb. Și ca să nu vorbim fără acoperire, o să vă dau un exemplu : am împrăștiat pe o sulă de 30 hectare 100 tone gunoi de grajd și am obținut o producție de 100 tone de sfeclă furajeră la hectar. **Sfeclă de peste 20 kilograme bucata !** Deci gunoiul devine una, dintre cele mai importante surse de creștere a producției, o sursă de sporire a producțiilor fără nici un pericol, fără nici o consecință negativă asupra solului. Cînd spun asta mă gîndesc la unele țări în care îngrășămintele chimice se folosesc mai puțin. Și noi am alergat, alergăm și acum după îngrășăminte chimice, pe care uneori le lăsăm să se deprecieze prin gări, în timp ce munți de gunoi de grajd așeziază curțile unor unități sau ferme zootehnice. Nu e bine, nici economic, nici gospodăresc, în final nu e în interesul nostru, al acelora care vrem să obținem producții cît mai mari cu cheltuieli cît mai mici, cu eficiență deci.

— Vorbiți frumos, tovarășa inginer-șefă și dacă vorbele au acoperire prin fapte (și am văzut că majoritatea au), atunci e foarte bine ! Vă rugăm însă să ne spuneți dacă aici, la Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist Negrești, se cultivă fiecare palmă de pămînt ?

— Reușim să cultivăm întreaga suprafață, dar nu reușim să recoltăm tot.

— Atunci e mai rău decît dacă l-ați lăsa necultivat, n-ați mai cheltui atîta degeaba ! ?

— Avem cam 1 000 de hectare de teren în Lunca Bîrladului. Și Bîrladul, rîu aparent pașnic, devine uneori de neînvins. Inundă în fiecare an ! Acum s-a îndiguit această suprafață, s-a terminat și regularizarea rîului, dar nu s-au desecat terenurile dintre diguri, adică nu e pus la punct un sistem de desecare, pentru că în fiecare an apele din ploi, din zăpezi, apele pluviale băltesc aici și nu reușim să culegem nimic. Rareori recoltăm porumbul ca furaj. Dar și așa, paguba e tot pagubă.

— De ce nu se amenajează un sistem de desecare, de drenare și scurgere a apelor ? Ce credeți că e de făcut ?

— Pentru că nu există un proiect (iar noi nu avem dreptul să realizăm proiectul) problema nu depinde de noi. Ar trebui să spargem digurile ca să se scurgă apa. Am înmuiat, dar balta a rămas tot baltă.

— Și cam ce producții aveți planificate pe această suprafață ?

— Ar trebui să scoatem 3 000 kilograme de porumb la hectar, 2 800 kilograme de grîu, 31 tone de sfeclă, 2 000 kilograme de soia, dar nu obținem nici un kilogram ! Or, treaba asta nu mai poate dura, nu va mai fi tolerată ! Cei care răspund de pămînt, de îndiguiri, de îmbunătățiri funciare, să răspundă cu adevărat !

— Tovarășă inginer, de la București și pînă la Vaslui am văzut (poate oricine vedea!) grămezi de furaje: coceni de porumb, un furaj grosier pe care părinții noștri îl foloseau foarte bine în hrana animalelor. Stau mii de tone de furaje deci în cîmp, în ploaie și sub zăpadă și în curînd, foarte curînd, aceste suprafețe vor trebui arate. Unii, ce-i drept, le vor mai aduna, alții vor rezolva treaba asta în alt fel... Mă gîndesc, în chip firesc, de vreme ce hrăneam animalele cu coceni cînd eram copil, că aceste furaje reprezintă carne, lapte, lînă. În unitățile consiliului din Negrești, cum se folosesc aceste furaje ? Dar sincer !

— Noi nu mai avem coceni pe cîmp. I-am adunat și i-am tocat, am făcut un amestec cu alte furaje și i-am dat animalelor. Avem, ați văzut, multe animale și trebuie hrănite. Pentru asta adunăm tot ce e pe cîmp : vrejuri, colete de sfeclă, fin etc. Recoltă, ce-i drept, s-a mai pierdut și la noi : sînt pierderi tehnologice sau provenite din întîrzierea recoltatului. N-am avut nici benzină, nici motorină cînd era timp frumos, și am stat. Cînd am avut motorină, am tractat cu trei tractoare o remorcă și ne-a costat mai mult așa decît fața.

— Suprafața pe care se întind unitățile consiliului e destul de mare : cum o cuprindeți ? Pentru că dv., în calitate de inginer-șef, trebuie să controlați, să acordați asistență de specialitate. Și pentru că, prin natură, rămîneți totuși femeie !

— Eu sînt fermier și, să știți dv., mi-am ales meseria asta știind că n-o să trag niște linii într-un birou. Timp de 11 ani am mers în șaretă, am mînat singură caii. Acum am mașina mea și merg cu ea pe cîmp. Mașină are și consiliul. Dar, ca să fie mai economic, ne-am gîndit noi, vom cumpăra iar un docar și doi cai. E grea, sigur că e grea meseria asta pentru o femeie, fie ea inginer, dar o practic pentru că îmi place.

— Și pentru că, am văzut, ați probat-o prin rezultate !

— Dacă nu-mi plăcea, puteam să mă strecor pe la Liceul agroindustrial, tot al consiliului, pe la Centrul experimental de încercare a soiurilor, prin alte părți. Dar nimeni nu m-a convins că e mai bine, mai frumos, mai convenabil acolo. Plec dimineața la ora 6 de acasă și mă întorc seara. Și sînt și mamă, am o fetiță, iar soțul lucrează tot aici, este medic-șef veterinar de consiliu.

— Și cum îi „trasați sarcini" soțului ?

— Fără să-i trasez eu sarcini, medicul veterinar-șef are sarcinile lui : răspunde de asigurarea necesarului de furaje, vara, de producția de carne și lapte, de efectivе, de reducerea pierderilor la animale, de sănătatea acestora mai ales, de multe altele. Uneori, sigur, îi mai transmit și sarcini directe, uneori i le transmit chiar acasă, în familie. El mai zice că mîncar acasă să-l las liniștit, să mai uite de atîtea treburi, eu îi spun că asta sau asta e o sarcină urgentă, el mai răspunde ceva și atunci intervine fetița, ride și ne sărută de amîndoi. Uneori ajungi să visezi treburile pe care le ai de rezolvat a doua zi. Și asta înseamnă că nici în somn nu ajung să-ți fie indiferente. Dar, uite, fără să vreau am ajuns să fac filozofie și asta nu mai e treaba mea.

— Atunci vă propun să încheiem aici acest dialog, cu urarea : să aveți parte de un an bun, cu roade bogate !

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Lui Marin Bărăgan îi place agricultura

Zi de februarie în largul căreia s-a deșteleni parcă și cerul, într-o brazdă de lumină, deasupra Movilenilor și peste Șerbănești și Crumpoaia, sate care cuprind între hotarele lor nu chiar puțin pămînt, ca întindere, însă prea puțin darnic. Aici, într-o latură a județului Olt, aproape zece mii de hectare — zice Marin Bărăgan, președintele Consiliului unic agroindustrial Movileni, — țin locajnicii pe palmele lor.

„De ce Bărăgan, tovarășe Bărăgan ?"

„Curiozitatea asta am avut-o și eu, l-am întrebat pe tata și el zicea că așa a rămas vorba, în familia noastră, că numele ni s-ar trage de la o poreclă pe care un străbunic al meu și-a dobîndit-o mergînd în fiecare an cu oile la iernat prin părțile Bărăganului".

Desigur, strănepotul oierului de demult ar fi putut să ajungă orice în viață, dar dacă Marin Bărăgan a fost cea mai mare parte a anilor lui, pînă la cei 47 ciți are, aproape de inima satului și de agricultură, nu vedem de ce nu am vorbi și despre o anumită ucenicie într-ale acestei munci, petrecută într-un sat aflat cam la mijlocul drumului între Pitești și Slatina, pe nume Corbu. Tatăl, Dumitru, lăcătuș-mecanic, lucra tocmai la Tîrgoviște, la Întreprinderea de utilaj petrolier, de unde făcea naveta acasă cam o dată la o lună. Se înțelege că rostul casei îl ținea, cu mînă cît mai strînsă, mama sa, Alexandra, ai cărei ochi nemîloși, poate, după credința copilului de-atunci, îl supravegheau de sub streașina dîrmelei și-l împingeau către muncă pe măsura puterilor lui. Copilăria, vezi bine, însemna nu doar înălțări de zmeie în vînturile turbate care șuieră citeodată pe deasupra cîmpiei ca niște trenuri fantomă, nici rătăciri peste garduri și escaladări prin cireșii vecinilor, ci și grija pentru avutul casei, mult-puțin cît era, căci — zice Marin Bărăgan — „am umblat cu călciiele crăpate, vorba ceea, destul", și tot el adaugă : „N-am pomenit însă prispa casei chiar lucie de sărăcie, vacă am avut mereu, și 7—8 oi în bătătură, și mai aveam și cîteva pogoane, vreo cinci, care, fie că erau cu porumb și trebuiau prășite, fie că erau cu grîu și trebuiau secerate — cu mîna, polog cu polog — te secau de puteri, ca o cîrpă stoarsă rămîneai."

Această „practică agricolă" din copilărie s-a arătat folositoare, nu doar lui, dar și oamenilor cu care avea să lucrezе mai tîrziu, fiindcă după un număr de ani, nu chiar mulți, nu chiar puțini — vreo opt — ca activist U.T.C. în fostele raioane Slatina și Potcoava, în februarie 1967 a ajuns primar chiar în satul de unde plecase, Corbu ! Avea 27 de ani, vîrstă la care judecata multora se nimerește să fie pripită și să se zvîrcolească într-o parte și alta ca un pește azvîrlit de furtună pe mal. Dar cei din Corbu au avut noroc, dacă se poate spune așa. Ajunge să-l asculți, fie preț și de numai cîteva cuvinte, pentru a înțelege că aparține genului de oameni activi, principiali, dar blînzi, nepătimași.

Promovat mai tîrziu, odată cu constituirea județelor, ca instructor de partid și apoi ca președinte al Consiliului unic agroindustrial Movileni, a rămas să muncească, de fapt, în aceeași lume bineconoscută lui, o lume în care — chiar dacă nu e singura unde oamenii gîndesc astfel — rămîne foarte acut sentimentul că fiecăruia i se cere să se vadă ceva pe urma vieții lui. Este acesta, fireste, și unul dintre îndemnurile lăuntrice pe care el însuși le simte, căci în afară de producțiile de aproape 4 000 kilograme grîu și peste 5 000 kilograme porumb la hectar — obținute fără irigații și pe unul dintre cele mai puțin fertile soluri — pămîntul însuși a trebuit „produs", adică îngrijit, cu efort, bineînțeles, dar și cu nădejdea că băieții dărniciei lui vor fi mai mult dezlegate. „Avem amoniță, zice Marin Bărăgan, și știe toată lumea ce pămînt slab este acesta. Însă în fiecare an aplicăm amendamente, pe vreo 500 de hectare, și cum treaba am început-o demult, cu ani în urmă, sperăm s-o încheiem în curînd, cu bine, pe toate ioturile unde s-a simțit nevoia acestei operații fără de care ne-am fi condamnat singuri să dăm producții mici și instabile." Dar grija pentru fertilitatea pămîntului este dublată, înțeleg, de grija de a nu stringe toamna o recoltă mai slabă decît aceea pe care — așa cum este el — pămîntul o îngăduie oamenilor, fie și cu prețul unei îndoite munci. Marin Bărăgan își aduce aminte, acum, de o poveste care-și are tîlcul ei. Într-o primăvară, au trecut de-atunci cîțiva ani, hotărîse, după ce mai întîi s-a sfătuit pe îndelete cu inginerii șefi de la Șerbănești și Crimpoaia, să semene pe pămînturile acestor C.A.P.-uri porumbul la 70 de centimetri între rînduri, ca să asigure o densitate mai mare și deci o producție mai bună. Cei doi așa au și procedat. Dar cel de la Movileni n-a fost de acord, convins că dacă el pune porumbul, așa cum se și punea pe vremea aceea, la 80 de centimetri între rînduri, va scoate o producție mai mare decît o credeau posibilă ceilalți doi colegi ai lui, care aveau președintele consiliului „de partea lor". Acesta din urmă l-a lăsat să facă așa cum crede el de cuviință, însă „i-a dat întîlnire" toamna, cînd s-a dovedit că „tradiționalistul", partizanul concepției că „rarul umple carul", n-a avut dreptate. Făcuse cu vreo 2 000 de kilograme de porumb mai puțin la hectar ! Marin Bărăgan nu l-a „sancționat", n-a luat nici o măsură de acest fel, dar nici nu s-a putut împiedica să-l invite să calculeze cu cît porumb păgubise țara obținînd acea producție mai mică pe vreo mie de hectare. Un transfer la cerere, în alt județ, și aprobat imediat, a îndepărtat la timp norii care altfel poate că începeau să se adune. Desigur, recentul decret care stabilește normele obligatorii pentru lucrările agricole de bază — între care și asigurarea unei densități corespunzătoare — preîntîmpină apariția unor asemenea situații, însă cu atît mai bine este, credem, dacă oamenii și-au statornicit singuri relațiile dintre ei în virtutea unui stil comun de muncă, liber acceptat și avantajos tuturor.

Avînd norocul, datorat constituției lui robuste, de a se sinți odihnit chiar după puține ore de somn, în geamul apartamentului său de la S.M.A. Movileni lumina rămîne aprinsă pînă tîrziu în noapte, fiindcă pe lîngă examenele pe care le pregătește — în aprilie va da ultimul examen, pentru anul al 5-lea, la Facultatea de științe politico-economice, secția economică din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu" — nu lasă să treacă niciodată o zi fără a-și arunca ochii pe cîte-o carte împrumutată din biblioteca vreunui agronom sau zootehnist. De fapt, caută să fie la curent cu noutățile, fiindcă tomurile de reazim în acele profesii demult au fost citite și deslușite cu ajutorul mai tinerilor săi colegi, cam toți între 30 și 35 de ani. Și vara — cînd vine acasă și Dan, băiatul lui, student la Politehnică, la Facultatea de mecanică agricolă, și după o zi-două de plimbări prin împrejurimi începe să meșterească sub ochii maistrului Gheorghe Rotaru, șeful atelierului de reparații al S.M.A.-ului — Marin Bărăgan are un motiv în plus să creadă că, dacă vor fi existînd și președinți de consilii agroindustriale cărora nu le place agricultura, el unul, în orice caz, nu e dintr-aceia.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

TOT MAI APROAPE DE INIMA SATULUI ROMÂNESC

Gospodăriile populației: de la potențial la realitate

Ce reprezintă, ce pot da țării gospodăriile populației ? Am dori să ne referim, în acest context, la un studiu întreprins în cadrul Institutului de cercetări agrare din București privind gospodăriile populației, prima investigație de anvergură cu această tematică realizată în ultimii ani în România. Ea a fost efectuată de către un colectiv format din inginerul Cornel Lutaș și alți colaboratori. A fost consultat și interpretat practic întreg materialul statistic existent și s-au desfășurat cercetări pe teren în întreaga țară, dar cu precădere în județele Cluj, Bistrița-Năsăud, Iași, Gorj, Argeș, Timiș, Olt, Prahova, Suceava : au fost împărtite chestionare în 56 comune, s-a discutat cu producătorii.

Să precizăm de la bun început că în noțiunea de „gospodării ale populației" se cuprind, pe de o parte, gospodăriile personale ale țăranilor cooperatori, circa **950 000 ha** teren agricol, iar pe de altă parte gospodăriile agricole individuale ale țăranilor, muncitorilor și altor oameni ai muncii din zonele necooperativizate, gospodării care ocupă circa **1 400 000 ha** teren agricol, în total deci aproximativ 2 350 000 ha. De subliniat că gospodăriile din zona necooperativizată dețin și **peste 40 la sută din efectivele de animale ale țării**, calculate în unități vită mare. **O primă constatare deci : însemnata pondere economică a gospodăriilor populației.**

Poate cifrele vor surprinde, întrucîtva, pe cititorul neavizat. Să nu uităm însă că și într-o agricultură socialistă ca a noastră există rațiuni obiective care explică rolul însemnat al gospodăriilor populației. În zonele de deal și munte — și ele sînt foarte întinse în țara noastră — condițiile naturale fac imposibilă antrenarea directă și nemijlocită a acestor gospodării în procesul de transformare socialistă. Ele se bazează însă, ca dealtfel și gospodăriile personale ale membrilor C.A.P., exclusiv pe munca țăranilor, iar prin sistemul de contractări pot și trebuie să aducă o contribuție sporită la avuția națională. Astfel, interesul gospodarului de a produce, deci de a beneficia cît mai mult de pe urma muncii sale — desfășurată, în zonele necooperativizate, în condiții de regulă dificile, datorate terenului și unei anumite izolări — se împletește armonios cu interesele societății, ale statului socialist, pentru care creșterea continuă a producției agricole constituie unul din fundamentele dezvoltării.

Să ne întoarcem la cifre (de care nu vom face abuz, dar care totuși descriu în modul cel mai adecvat situația de azi, promisiunile de mîine). Din totalul producției pe țară, gospodăriilor populației le revine azi circa 12 la sută la cerealele boabe, 30 la sută — plante de nutreț anuale, legume 42 la sută, cartofi 55 la sută, fructe 54 la sută, struguri 40 la sută, carne 45 la sută, lapte de vacă 53 la sută, lînă 42 la sută, lapte de oaie 73 la sută, miere 86 la sută etc. Totodată, ele dețin 42 la sută din efectivele de bovine, 33 la sută din porcine, 43 la sută din ovine, 44 la sută din păsări, 47 la sută din cabaline, 78 la sută din albine.

— Tovarășe inginer Cornel Lutaș, cum apreciați producțiile vegetale actuale ale gospodăriilor populației ?

— Studiul nostru a invederat **o discrepanță prea mare** între acestea și producțiile date de C.A.P. și I.A.S., discrepanță care poate fi înlăturată sau atenuată printr-un sprijin mai activ dat acestor gospodării — așa cum indică și tovarășul Nicolae Ceaușescu în recentele sale cuvîntări.

— Ce măsuri se preconizează în studiul mai sus-amintit ?

— Ele trebuie privite într-un context mai larg. În ce privește fondul funciar al gospodăriilor populației se poate spune că, în timp ce în gospodăriile personale ale membrilor C.A.P., terenurile sînt de calitate mai bună și amplasate, cum e normal, în apropierea satelor, terenurile gospodăriilor din zonele de munte și de deal sînt — iarăși, evident ! — de mai slabă calitate și necesită fertilizare, lucrări de hidroameliorații.

— Vorbeați mai înainte de o „discrepanță prea mare". Vă rugăm să exemplificați.

— În timp ce la grîu și secară producția medie pe țară în ultimii ani a fost de 2 700 kg/ha, gospodăriile populației nu au produs decît 1 300 kg/ha ; la porumb cifrele respective sînt : 3 200 kg/ha în C.A.P. și I.A.S. și sub 2 500 kg/ha în gospodăriile populației ; la cartofi : 15 000 kg/ha și, respectiv, sub 10 000 kg/ha.

— Cum se execută, în prezent, lucrările asupra fondului funciar al gospodăriilor populației ?

— Cu excepția lucrărilor de bază pe loturile personale ale cooperatorilor și care se execută de S.M.A., aproape toate celelalte lucrări se realizează manual sau cu tracțiune animală, cu mari dificultăți, avînd în vedere parcelele dispersate, nu arareori abrupte. În 1980, în gospodăriile individuale din zona necooperativizată se găsea, la fiecare 18 ha, doar cîte un atelaj, deci unul cam la sapte gospodării, ceea ce e foarte puțin. Am constatat personal cum proprietarii de cai exploatează lipsa de animale de muncă și încasează sume exorbitante. În comunele necooperativizate, costul arăturii unui hectar revine cam la 2 000 lei (exemplu, în comuna Brebu, Prahova), în timp ce S.M.A. percep doar 200—300 lei. Am văzut, în comunele cercetate, țărani folosind **vaci la arat** și la transport, cu influență ușor de ghicit asupra producției.

Ce soluții se propun în acest studiu cu privire la sporirea producțiilor vegetale ? (Cu alt prilej vom reveni asupra zootehniei.)

● Pentru lichidarea lipsei de atelaje — **înființarea de S.M.A. sau de secții de mecanizare S.M.A. în comunele necooperativizate** și înzestrarea lor cu trei-patru tractoare și mașini agricole de dimensiuni mici. Aceste secții ale S.M.A. ar trebui să dispună de semănători, mașini de adunat furaje, motocositoare „Carpatina", motogreble „Carpatina" și — foarte important ! — mașini de tratament fitosanitare, de stropit etc. — căci să nu se uite că zonele de care vorbim se pretează admirabil la cultura pomilor fructiferi și, în plus, dețin aproape 30 la sută din suprafața cu pășuni și fînețe naturale a țării.

● **„Se cere un adevărat reviriment din partea industriei constructoare de mașini** — este de părere interlocutorul nostru. Nu există suficiente prășitori, pluguri mici, grape, semănători pentru zonele montane și submontane. Mașinile mai scumpe ar putea fi cumpărate prin Asociațiile crescătorilor de animale din zona necooperativizată. În multe sate am constatat pînă și lipsa coaselor, a sapelor, greblelor, furcilor și cazmalelor... Aci ar trebui să-și spună cuvîntul industria locală ! Este inadmisibil să dăinuie situații ca acelea pe care le-am întîlnit în județul Cluj, de pildă : țăranii nu găsesc coase și sînt nevoiți să le cumpere la un preț de zece ori mai mare de la speculanți, care le aduc cu mașina... de peste hotare ! Oare noi, care producem instalații de foraj pînă la 10 000 m și vase de 150 000 t, nu putem fabrica suficiente coase ?!"

● **Îmbunătățirea calității terenurilor** (necesitatea obiectivă a acestei acțiuni a fost explicată mai sus) prin vinzarea — eventual prin Asociațiile crescătorilor de animale — de îngrășăminte chimice în cantități mai mari ca pînă acum. (Îngrășăminte naturale se aplică, firește, și în prezent, dar ele singure nu sînt îndestulătoare.) În prezent, la fiecare hectar de teren din cadrul gospodăriilor populației revin doar 25 kg substanță activă de îngrășămînt chimic, ceea ce este foarte puțin ; ar fi necesare cel puțin o sută de kilograme, în total deci circa 250 000 t pe țară, o fracțiune relativ neînsemnată față de totalul care se livrează pentru întreaga agricultură românească. Efortul ar fi pe deplin justificat prin producțiile care s-ar obține.

● **Semințe de soi și material săditor.** În prezent ele sînt asigurate de direcțiile agricole județene, dar nu pe măsura nevoilor gospodăriilor din zona montană și de deal.

● **Crearea de hibrizi timpurii de porumb pentru zonele de deal și munte** necooperativizate. Este o datorie a cercetării științifice agricole care nu a fost încă onorată cum se cuvine.

— Desigur — arată interlocutorul nostru — toate aceste deziderate nu se pot îndeplini peste noapte. Eforturile implicate —, în muncă, în sorturi tehnice și financiar — vor fi însă întru totul răsplătite de rezultate. Fiindcă în discuția noastră ne-am limitat la producțiile vegetale, iată un calcul simplu făcut de colectivul nostru. O majorare a producției de doar 800 kg la hectar la cereale în gospodăriile populației (reamintim că în prezent randamentul lor la acest capitol este foarte mic) ar însemna un milion de tone de cereale în plus ! O majorare de 20 la sută a producției de legume ar echivala cu 300 000 t, iar la cartofi o majorare de 2 000 kg/ha față de actuala producție de 10 000 kg/ha (ea însăși foarte mică în raport cu sectorul socialist) ar aduce un surplus de 350 000 t. Aceste calcule, în ciuda caracterului lor estimativ, orientativ, sînt realiste, ele se pot materializa dacă se va acționa în mod corespunzător.

LIONEL NIȚESCU ■

Întorși la vatră, la Cujmir

Curînd, Cujmirul, deocamdată mare comună în Mehedinți, cu o forță economică pe măsură, va deveni oraș. Cine îl construiește edificiile ? am întrebat. Noi, membrii cooperativei agricole de producție din localitate, așa mi s-a răspuns. Am crezut, sincer vă spun, că sună a laudă asumarea unei atare responsabilități. Nu pentru că nu i-aș fi crezut în stare, ci pentru că îi știam pe cujmireni specialiști în cultivarea grîului și porumbului, crescători de animale și păsări.

— Da, așa și sîntem, zice Ion Bolangiu, președintele cooperativei ; dar, pe lîngă agricultură și zootehnie, trebuie să dezvoltăm și mica industrie. Noi, cooperatorii agricoli, ne-am hotărît să o dezvoltăm în scopul realizării unor sarcini imediate și plăcute pentru noi : construcția viitorului oraș Cujmir.

A fost deci organizată o secție, un fel de șantier de construcții, în care s-au adunat 130 de muncitori. Cine sînt, de unde vin, ce știu să facă ? Sînt oameni ai Cujmirului, unii plecați să construiască în alte orașe ale județului sau ale țării, întorși la cooperativă, de unde au plecat, dar întorși cu meserii de aur, meseriași de care Cujmirul are acum nevoie ca de aer : Gheorghe Guriguț a venit de la Topleț, e sudor și a organizat o echipă de fierari-betoniști ; Ion Baba, zugrav, a venit din Timișoara, s-a căsătorit cu o fată de-a locului ; Vasile Mihuț, lăcătuș mecanic, a venit de la Severin. Au venit și alții, dar cel mai bun lucru pe care l-au făcut acești „întorși la vatră" a fost acela că au devenit inițiatorii, profesorii celorlalți, mult mai mulți, care au dorit să învețe noile meserii de care viitorul lor oraș are atîta nevoie : Ștefan Ștefiea, agricultor, este acum și un bun zidar ; Ilie Năstase, Ion Coconoiu și Gheorghe Cebuc au devenit, la fel, buni zidari. Au învățat noile meserii și multe femei : Eugenia Grigore și Ioana Cojocaru sînt betoniste. Constanța Rusu a ajuns lăcătuș mecanic.

Cum muncesc acești țărani organizați, în baza ideii de mică industrie, într-un mic șantier de construcții, rezultă din următorul exemplu : „După ce am fost dotați cu utilajele și mașinile necesare, zice Dumitru Răscol, șeful acestui colectiv, am început lucrul. Am construit, în sectorul zootehnic al cooperativei, un complex de creștere a 180 vaci cu lapte, complet modernizat, lucrare care se ridică la 14 milioane lei. Am început apoi modernizarea complexului de îngrășare a porcilor, la Gruia, lucrare care s-a ridicat, la fel, la vreo 5 milioane lei. Acum continuăm lucrul la policlinica viitorului oraș și la alte lucrări". Am văzut toate aceste obiective. Știți ce sugerează aspectul lor ? Interesul, răbdarea, profesionalitatea cu care au fost lucrate, construite, înălțate. Prima retribuție, ne spunea șeful de echipă Dumitru Băcanu, am primit-o de la cooperativă, din fondurile realizate de pe cereale. Următoarea am primit-o din cîștigurile noastre, ale șantieriștilor, cum ne spun colegii noștri de la cultura de cimp. La ora documentării noastre, beneficiile realizate de „șantieriști" se ridicau la 1,7 milioane lei, așa că nu mai sînt necesare somentarii despre felul în care muncesc și cum muncesc.

— Legat de dezvoltarea industriei mici aici, la noi, am dezbătut aseară o altă problemă, zice Ion Bolangiu, președintele ; am hotărît la primărie să începem regularizarea rîului Drincea și construirea, pe acest rîu, a unei microhidrocentrale care să ne alimenteze cu energie electrică, o secție de cărămidă. Să construim un oraș, avem nevoie de multă cărămidă. Pămînt avem, apă avem și avem și oameni. Ne mai trebuie energie. Iar pentru energie avem rîul Drincea. Sîntem dotați cu buldozere, excavatoare, cu macarale și mașini și nu văd ce ne-ar mai putea opri să începem treaba.

— Dar ce cer atîtea ca să construiești fie și o microhidrocentrală !

— Orice se poate, cu condiția să te apuci de treabă și să stărui. Am fost vreo 6 ani primar, alți vreo 6 am fost viceprimar și cunosc eu oamenii din Cujmir. Sînt minunați cînd se unesc la o treabă. Cu ei am realizat baia comunală, școala generală, poduri peste rîul Drincea, de trec și azi peste ele cu încărcătură de peste 70 tone, am făcut o piață și atîtea altele.

M-a cam pus pe gînduri optimismul acestui om. Nu e un tinerel entuziast, e un om încercat, care a muncit o viață și care, deși mult trecut peste vîrsta de pensionare, continuă să muncească la solicitările oamenilor și ale unor organe de partid. Pentru capacitatea lui și probabil pentru îndîrjirea lui. Și știți ce-mi trece prin gînd ? Că mai ales mica industrie are nevoie de oameni mari !

N. GRIGORE ■

Acasă, la Pănade, la pămînt

(Urmare din pagina 1)

— Știu, cum să nu-i știu, că nu numai ei îi cînta și nu numai ei lucra și noaptea, ca un apucat... Ie, dară... Cînta și, din cînd în cînd, striga la lapa pusă în ham înaintea juncilor : „Hai, Liza, de la buric, că rămîne Mojar mic..." Guri bogate Saxoneștii, dar oameni buni de muncă...

Stăteam amîndoi de vorbă în fața paharelor de vin cum nu se mai găsește la altcineva în satul nostru și trecînd de la una la alta, făceam politică adică, pentru că, așa cum e dumnealui dintotdeauna, Traian Stuparu, vecinul nostru și prietenul tatii din tinerețe, om care la cei peste 70 de ani e încă în stare să tragă coasa, te pune să întorci lumea pe toate fețele. Te și ajută, că-i bine informat. Dar pînă la urmă tot acolo ajunge : acasă, la Pănade, la pămînt. De fapt, la ale dumnealui, care sînt și ale tatălui meu și ale altora din sat, la ale comunei, care sînt și ale județului și pînă la urmă sînt și ale țării.

— Auzi, cînd e vorba de pămînt eu, dacă aș fi așa, mai mare, n-aș mai prea sta de vorbă. De ce și pe cine să lămuresc eu, aici la noi, de-o pildă, că trebuie să lucrăm pămîntul — hai să nu zic ca prin alte părți, pe unde nu sînt dealuri ca ale noastre — dar măcar atît cît l-am lucrat noi, ăștia bătrînii, cu boii ori cu vacile. Cum zicea și președintele țării, ăsta-i pămîntul ! Cît e, bun — rău, ăsta e ! Dar să știi de la mine că pămîntul rău e numai cel pe care nu-l lucri cum trebuie, de care n-ai grijă.

— Atunci în hotarul nostru aproape jumătate din pămîntul arabil e rău.

— Nu-i rău, e nelucrat. Și mai ales pe unde nu s-a arat de ani de zile, a început să și fugă. Sau să se înmlăștinească. Cine a mai pomenit așa ceva pe dealuri ? Dar cînd ai fost ultima dată pe hotar ?

— În noiembrie, anul trecut, tete Trăiene. Am luat-o așa, de la moară pe Vale, apoi peste Hegheșoaia și Moartele pînă la Făgădaua, peste dealul Valezărului și prin Fețe, m-am întors la Capul Părăului și am ajuns pînă la urmă sub fostele vii.

— Și cum ți-a plăcut ?

Asta, ca să te mai întreb și eu pe tine.

— Am avut impresia că parcă toate au luat-o la vale : nu mai e nici un drum pe unde au fost cîndva, umblă fiecare cum vrea, pe unde îi este mai bine lui, chiar dacă calcă semănăturile ; nu mai e nici un pod din cele care au fost ; nu mai e nici o fîntînă din atîtea cîte erau. Și pămîntul, așa e, cum spui dumneata, pe unele locuri a alunecat, s-a învălătucit, l-au năpădit mărarii și buruienile, papura și trestia cresc în voie pe văile de pe care se adunau altădată sute de care de fîn... „Cine ține de plug bine..." și totuși satul s-a ridicat, s-a înălțat, tete Trăiene, oamenii au de toate, trăiesc mai bine ca niciodată.

— Traiul bun pentru mulți nu vine din hotar, vine de la Blaj, de la Tîrnăveni ori de la Copșa, de pe la fabrici și de pe la șantiere. Asta-i foarte bine ! Necazul meu e că prea am lăsat noi, ăștia din Pănade, din C.A.P. Sîncel ca să zic așa, pămîntul pe planul doi. Că cine ține acum de plug la noi, la Pănade, mai băiete, ține rău și n-ar trebui. Că de plătit, i-am plătit și-i plătim ca și cînd ar fi ținut bine. Așa ar fi fost frumos, să țină bine de plug, că unii dintre ei sînt oameni de sat.

— Să fie numai ei de vină ? Uite, de exemplu, astă toamnă primărița și cu șefa de fermă stăteau, le-am văzut eu, la capul locului aici, lîngă Tîrnavă, pe o ploaie rece, obligîndu-i pe tractoriști să are cu două și cu trei tractoare la un plug. Ce zici dumneata de o asemenea arătură ?

— Auzi, nu zic nimic... Ba, nu ! zic : dacă una nu se pricepe, că noi, comuna, n-am mai avut de mult un primar ca lumea, adică potrivit la ale noastre, apăi inginera trebuia să știe că nu face bine. Poate că i-a fost frică, să nu dea de bucluc că nu îndeplinește ordinele de la județ.

— Așa a ajuns pămîntul de la Pănade să fie rău ?!

— Da, și așa !

— Și cînd și cum ar mai putea fi bun, cum e la Jidvei, la Șona, la Spini, la Cetate și chiar la Buia ? Asta ca să vorbim numai de vecinii noștri, care tot cu ceapeul și cu semeteul au milioane în bancă, dar nu de datorii.

— Cînd va fi lucrat cum trebuie. Adică atunci cînd nu se va mai trage negru peste verde. Cînd va fi arat cum trebuie tot, și însămînțat tot, cu cîtă sămînță iese din magazie. Să nu mai fie una pe hîrtie și alta pe cîmpie. Că, poți întreba pe cine vrei, pămîntul nostru, al pănăzenilor, a fost totdeauna mai bun decît al satelor din jur. Numai că pe la noi unii au mai dat munca pe lene și cinstea pe rușine. Dar eu tot mai trag nădejde să se facă ordine și pe la noi. Chiar dacă-i mai greu, că n-au fost luate lucrurile din vreme, dar niciodată nu-i prea tîrziu.

Nădejdea-i și a mea, mai ales că o parte dintre măsurile preconizate de județeana de partid, am auzit de curînd, au început să fie puse în practică. Nădejdea mea e însă că oamenii satului, crescuți în cultul muncii și-al cinstei, al dragostei pentru pămînt, care după cum arată partea lucrată a hotarului, mai ales zona loturilor personale, grădinile, nu par să se fi înstrăinat de propriile lor interese. Contează însă și pe mîna cui vor fi date soarta satului, pămîntul satului, interesele oamenilor, care sînt și ale comunei Sîncel, și ale județului Alba și, pînă la urmă, și ale țării.

Mituri în albastru

(Urmare din pagina 1)

ce temă morile mituri ale românilor. Sabin Bălaşa, pictorul, ni se înfăţişează aici, cred, la cel mai înalt nivel al operei sale, artist al pensulei de o fascinantă originalitate, dar şi — spre surpriza noastră — un curajos deschizător de eventaie, fixator de „noi" mituri-vechi pe bolta spiritualităţii noastre. Firesc, nu lipsesc din această impresionantă galerie Dochia (mitul etnogenezei), Mioriţa (mitul marii călătorii şi al marii treceri), Manole (mitul estetic), Zburătorul (mitul erotic), cele patru mituri piloni, cum au fost descrise de Călinescu, dar Bălaşa a căutat şi a găsit în existenţa complexă a românilor numeroase alte mituri glorioase, care nu mai sînt azi doar în „încercarea de a se ridica", cum spunea tot Călinescu, ci au devenit ele însele piloni ai fiinţării noastre pe aceste meleaguri.

De sub pensula lui Bălaşa a ţîşnit un fantastic mit al lui Hyperion luînd chipul lui Eminescu însuşi, născind din spumo verde a mării sub lună şi ridicîndu-se spre cerul de un albastru care te duce cu gîndul la Voroneţ, dar care are în el altă lumină şi alte vibraţii de suflet şi dor. Galeria întreagă este construită dealtfel pe acest albastru, care nu absentează nici din mitul Meşterului Manole, al Mioriţei sau al Babei Dochia şi care străluce uşor chiar şi în apele Moldovei, energic apărate cu sabia de Ştefan. Descălecarea se imaginează şi ea tot la proporţii mitice, în aceiaşi cimp de cer albastru, semn de limpezime şi profunzime, venind spre tine cu forţa unui zimbru fantast şi sensibilitatea unei Moldove fecioare, cu flori şi luceferi în părul bogat.

Priveam şi mă bucuram pentru această galerie, care ar trebui mai larg popularizată, şi — de ce să n-o spun ? — mă bucuram pentru activiştii comitetului judeţean de partid şi ai Comitetului de cultură şi educaţie socialistă Iaşi, ei fiind aceia care au dat tema, care l-au înţeles, l-au admis în viziunea lui şi l-au ajutat pe acest admirabil artist poet şi patriot, care este Sabin Bălaşa. Iată, îmi ziceam, ce lumină nouă, superioară prin valenţele culturale şi ştiinţifice proiectează această lucrare asupra activistului nostru de partid, înfăţişîndu-l, direct sau indirect, ca un veritabil protagonist al marilor valori, ca un fertil stimulator al energiilor durabile ce iau înfăţişarea unor opere perene.

Tot cu tovarăşul Floareş — unul dintre aceşti activişti — am pătruns mai apoi în noul oraş universitar, care întră năvalnic, din mers, în „producţia învăţăturii" — pe măsură ce clădirile numeroaselor facultăţi şi laboratoare sînt terminate —, întregul ansamblu constituind o operă de vaste proporţii, un microorax al cărţii şi laboratoarelor, pentru care oricare dintre marii înaintaşi ar fi fost invidios : am urcat, de asemenea, să vedem oraşul de la înălţimea mînăstirii de pe dealurile vecine şi am pătruns, mai apoi, pe mareo poartă a Palatului Culturii, care adăposteşte una dintre cele mai originale expoziţii — muzeul tehnicii de imprimare a sunetului —, muzeu cu un singur egal, se pare, în întreaga lume.

Luceafărul, Eminescu, mă gîndeam, ce fericit ar fi fost să poată vedea asemenea inoviri...

Un inginer în căutarea unui instalator (sau cum folosim specialiştii)

(Urmare din pagina 1)

prinde trei părţi. Primele două deţin ponderea şi se referă la conducerea procesului productiv şi la organizarea secţiei, atelierelor etc., iar ultima este încărcată cu diverse alte răspunderi care n-au nici în clin nici în minecă cu înalta specializare a inginerului. Am stabilit împreună cu interlocutorii noştri, fireşte, cu aproximaţie, cît din activitatea lor cotidiană îl reprezintă acest „lest" de muncă inferioară calificării menţionate în diploma institutului superior respectiv. Este vorba de un procent de 30—35 la sută. Deci o treime din timpul său de lucru, inginerul nu este inginer. Analizînd mai departe acest procentaj reiese că el se datorează rezolvării unor probleme de aprovizionare (1), a prestării unei activităţi de programare şi urmărire a producţiei (2), a solucionării unor lucruri importante dar care necesită o calificare minimă sau nici un fel de calificare (3). Să vedem cum se petrec lucrurile în detaliu.

1.

„Se pierde foarte multă vreme cu treburi de aprovizionare", se plîngeau majoritatea celor cu care am stat de vorbă. Adică exact acolo unde lucrurile ar trebui să fie foarte clare. Unde există tot felul de grafice trimestriale, lunare, decadale. Într-un sector cheie, care îşi desfăşoară activitatea cu o perspectivă de un an. Iată cîteva opinii.

Radu Nicolau (şef secţie coordonator, Întreprinderea „Laromet" din Bucureşti) : „Intervin adeseori la aprovizionare pentru un reper care nu ne soseşte la vreme. Prins de treburi, trimit un maistru sau un şef de atelier, dar de cele mai multe ori fără succes. Este vorba de o mentalitate : indiferent de importanţa reperului care îţi lipseşte, dacă pentru el nu se ăgită foarte mulţi, chestiunea devine, pentru cel care face aprovizionarea, neserioasă. Există o vorbă chiar : dacă nu mori pe problemă, n-o rezolvi. Dar n-am înţeles niciodată de ce trebuie să mor eu pe problema pe care, prin datorie de serviciu, e obligat s-o rezolve altul!?" *Lucian Hociotă* (şef secţie la Întreprinderea de maşini unelte şi agregate Bucureşti) : „În timpul zilei fac numeroase drumuri la secţiile cu care colaborăm. La montaj se string toate. Nu vine un reper, un subansamblu, trebuie să intervin. În mod normal n-ar trebui să facă nimeni aceste drumuri, pentru că n-ar trebui să existe astfel de probleme. Dar se întîmplă. Oricum drumurile acestea nu sînt de competenta unui inginer, dar se iveste o problemă. Îmi lipseşte o piesă la montaj şi îmi dau seama că o pot înlocui cu alta existentă la magazie. Trebuie văzută de un om care se pricepe la tehnică. Dispecerul cunoaşte doar codurile". *Valeriu Marcu* (şef de secţie, Întreprinderea mecanică navală, I.M.N., Constanţa) : „Avem adeseori necazuri cu aprovizionarea unor repere. Există un necesar de materiale lunar. Dacă nu se respectă, eu umblu cu sărul' mîna".

Implicaţiile sînt mai serioase decît apar la prima vedere. Lipsa unui subansamblu, a unui reper, a unui material înseamnă mai mult decît atît. Este vorba de un întreg ritual format din telefoane, hîrtii, drumuri. Există mentalitatea potrivit căreia dacă n-ai „pisat" sănătos o problemă, dacă aceasta nu parcurge un întreg lanţ ierarhic, ea nu se ridică peste pretenţiile unui singur moft. Un moft care poate opri o maşină, un flux tehnologic. Şi astfel încep drumurile unui inginer, care cu autoritatea lui se străduieşte să convingă pe unul sau pe altul să respecte un grafic, să-şi facă adică datoria. Înţelegem că, uneori, fără a fi vinovat compartimentul de aprovizionare al întreprinderii, poate lipsi un material. Dar ce nu înţelegem este faptul că de acest lucru se ocupă un inginer cu numeroase sarcini de producţie şi nu cel retribuit pentru asa ceva. Pe de altă parte, după cum reieşea din cuvintele inginerului Lucian Hociotă, un dispecer se pricepe numai la coduri. Nu discutăm acum statutul dispecerilor (sau al pregătitorilor completatori de care vorbea un şef de secţie de la I.M.N. Constanta), dar lucrurile nu sînt prea clare. Acestia trebuie să cunoască numai codurile sau să aibă şi o pregătire tehnică la nivelul unui maistru sau subinginer ? Dacă nu, cine trebuie să facă această muncă ? Întrebăm şi acum deoarece pe parcursul documentării n-am reuşit să aflăm răspunsul. Aşa cum se procedează astăzi, înţelegem că aleargă mulţi pentru o treabă simplă pe care, pînă la urmă, o rezolvă un inginer şi nu datorită calificării, ci farmecului personal.

2.

Oarecum la fel se întîmplă şi în ceea ce priveşte activitatea de programare şi urmărire a producţiei. Adeseori inginerul este acela care întocmeşte graficele de urmărire sau de programare, treabă care, citeodată, înseamnă bifarea într-un caiet a produselor realizate (Ion Goea, Întreprinderea „Laromet"). „Am reuşit, mărturisea inginerul Radu Nicolau, să scap de multe sarcini care nu solicită competenta inginerească, de o activitate rutinieră, prin delegarea autorităţii către maistri. Dar programare fac tot eu. Repartizarea programului de fabricaţie, întocmit lunar, pe utilaje o face un inginer, deşi munca e de competenta unui dispecer. Acestia sînt zilnic în secţii, dar fac doar urmărire".

Insistînd asupra cauzelor am aflat că, în bună măsură, practica se datorează şi prejudecăţilor ingineresti (ce-şi face omul cu mina lui!), a unei neîncrederi faţă de priceperea dispecerului în programare. Iată deci cum şi aceste operaţii diumuiesc timpul de gîndire, de informare, de meserie, dacă vreţi, al unui inginer, întorcîndu-l de la rosturile sale, situaţie care, perpetuată în ani, devine obişnuinţă, trece drept normală şi nu mai miră pe nimeni.

3.

Sectorul lucrurilor minore care ajung să fie importante fiindcă nu impresionează pe cine trebuie pînă nu se ocupă de ele un specialist cu diplomă de inginer bate cel mai „productiv". *Ion Goea* : „Umblu adeseori după un electrician sau un instalator pentru o treabă urgentă ce poate fi rezolvată prin telefon sau de un maistru, un şef de echipă ş.a.m.d. Dar dacă nu umblu eu, treaba nu merge". *Constantin Popa* (şef atelier la I.M.N., Constanţa) : „Între turnătorie şi forjă sînt cam o sută cincizeci de metri şi cînd iau drumul acesta să caut un autocar sau o macara pierd mai bine de o oră". *Valeriu Marcu* : „Trimit pe cineva după electrician, dar fără succes. Atunci plec eu, dar experienţa m-a învăţat să-mi fac drumurile mai pline : merg după electrician, dar trec şi pe la aprovizionare ca să mai rezolv ceva." *Grigore Roşoiu* (şef secţie, I.M.N. Constanţa) : „Sînt zile cînd am şi trei-patru şedinte de producţie în care se repetă aceleaşi lucruri : asigurarea cu materiale. E problema dispecerilor, ei sînt beneficiarul lor. Şi deşi nu am ce face la toate aceste şedinţe, sînt chemat în fiecare zi să repet ce-am spus ieri".

Probleme multe şi variate. Continuînd astfel, probabil că, într-o bună zi, unii se vor gîndi foarte serios să optimizeze drumurile pe care un inginer le face în căutarea unui instalator sau să normeze participarea lor la şedinţe ce au pe ordinea de zi rezumatul şedinţelor anterioare. Absurdul nu-i departe. Surprinzător, am mai spus, este faptul că lumea se obişnuieşte uşor cu lucruri pe care nu este obligată să le facă, deşi aceste lucruri o nemulţumesc profund. În mare parte, interlocutorii noştri se complăceau în această situaţie, cu toate că stă în puterea lor, a oamenilor muncii din întreprindere, să schimbe o stare existentă. Pentru că orice s-ar spune, orice motive s-ar invoca, chestiunea ţine de organizarea proprie, de organizarea din secţie, dintr-un compartiment sau altul. Teoretic, ei sînt de acord că este inadmisibil ca un absolvent de institut superior să-şi irosească o treime din timpul lui de muncă umblînd după o macara sau după un reper la o magazie, mai ales cînd numeroase probleme de ordin tehnic îşi aşteptau soluţia, aşteptîndu-şi de fapt specialiştii. Doar teoretic !

Ce ar putea să realizeze un inginer cu această treime din timpul său de lucru care-i pricinuieşte atîta nemulţumire ?

Grigore Roşoiu : „Pînă la 31 martie am sarcina să reorganizez fluxurile tehnologice pe grupe de produse la cele trei ateliere ale secţiei de care răspund. Tema face parte dintr-un program complex de măsuri stabilit pe întreaga întreprindere. Cu după-amiezele şi nopţile mele sper să termin la timp lucrarea. De asemenea, mă preocupă cîteva tehnologii noi, am început să lucrez la ele, cum ar fi, printre altele, sudura sub strat de flux a grinzilor de la capacele gurilor de magazie de la mineralierul de 65 tdw sau mandrinarea mecanizată a tevilor de la schimbătoarele de căldură navală, operaţie care în prezent se execută manual". *Valeriu Marcu* : „Secţia noastră se află în reorganizare, dar, în paralel cu aceasta, am sarcina să verific vechile documentaţii şi să reactualizez unele tehnologii". *Ion Goea* : „Am realizat un dispozitiv de alimentare de bare de alamă, care a permis ca la masina respectivă să lucreze un singur muncitor în loc de doi, procedîndu-se apoi la o redistribuire a oamenilor calificaţi în locuri de muncă deficitare. Şi astfel de locuri care-şi aşteaptă modernizarea, mai există". *Sorin Durle* (Întreprinderea „Laromet") : „Părerea mea este că viitorul aparţine neferoaselor. Sînt multe aliaje necunoscute. Numărul bronzurilor care se pot obţine prin aliere este foarte mare. Deocamdată însă lipsesc tehnologiile potrivite. Dincolo de sarcinile curente, cred că nici un inginer nu trebuie să uite de viitor". *Ion Ţincoca* (şef mecano-energetic I.M.U.A.B.) : „În actuala criză de energie cu care se confruntă lumea, numai buna gospodărire a materiilor prime nu este suficientă. Sînt aşteptate soluţii noi, tehnologii moderne şi acestea cer multă gîndire tehnică. Noi am iniţiat o acţiune cu bătaie lungă în care sînt implicate deopotrivă cercetarea aplicativă şi producţia".

Iată probleme care îşi aşteaptă rezolvarea. Argumentele eficienţei unui inginer sînt soluţiile tehnice sau de organizare care să mărească productivitatea, să micşoreze cheltuielile materiale, să sporească calitatea produselor. Inginerul Lucian Hociotă se întreba cît ar cîştiga industria, economia noastră dacă potenţialul ingineresc al României ar fi folosit la întreaga sa capacitate. E greu de calculat. „Cu siguranţă, afirma el, mai multe produse noi şi mai puţine importuri, dar, mai ales, am fi ridicat mai mult calitatea produselor noastre şi le-am fi făcut mai competitive în lume". E un răspuns. Nu ne-am propus însă ca în acest prim articol să epuizăm toate aspectele pe care le implică utilizarea la maximum a inteligenţei ingineresti. Soluţiile vin tot din interior din ateliere, din secţii, din întreprinderi.

Pro memoria

(15 — 24 februarie)

● 15.II.1843 — Consistoriul din Blaj cere lui **Ioan Lemeni** să intervină la împărat împotriva legii privind obligativitatea limbii maghiare în Transilvania ● 15—16.II.1933 — Puternicele lupte ale muncitorilor ceferişti de la Atelierele C.F.R. „Griviţa"-Bucureşti, moment important în istoria mişcării muncitoreşti, cu larg ecou internaţional, bucurîndu-se de solidaritatea organizaţiilor şi personalităţilor progresiste din majoritatea ţărilor lumii ● 15.II.1969 — Inaugurarea liniei ferate electrificate **Bucureşti — Braşov** ● 16.II.1898 — Apare prima tipăritură din tipografia înfiinţată cu cheltuiala lui **C. Brîncoveanu** şi munca lui **Autim Ivireanul** la Snagov. Se tipăresc cărţi şi în limbile greacă, georgiană, arabă ● 16.II.1699 — Prima **Diplomă leopoldină** ● 16.II.1908 — Se înfiinţează la Bucureşti primul cerc „Tineretul muncitor" ● 16.II.1911 — Apare **Manifestul electoral al Partidului Social-Democrat din România** ● 16.II.1930 — Se constituie **Federaţia Română de Fotbal** ● 17.II.1600 — După 8 ani de torturi, este ars pe rug, la Roma, ca eretic, **Giordano Bruno**, filozof materialist şi ateist italian, care a dezvoltat concepţia heliocentrică a lui **Copernic** ● 17.II.1856 — A murit poetul german **Heinrich Heine** ● 17.II.1881 — S-a născut actorul **Ion Manolescu**, elev al lui C. Nottara ● 17.II.1909 — Premiera piesei **„Apus de soare"** de **Delavrancea** la Teatrul Naţional din Bucureşti, cu **C. Nottara** în rolul lui Ştefan cel Mare ● 17.II.1923 — A murit la Iaşi folcloristul **Teodor T. Burada**, întîiul culegător al bocetului popular ● 17.II.1935 — Constituirea „Ligii contra prejudecăţilor" sub îndrumarea P.C.R. ● 17.II.1947 — A murit scriitoarea franceză de origine română **Elena Văcărescu**. A primit în 1886 şi 1900 Premiul Academiei Franceze ● 17.II.1950 — Hotărîrea Consiliului de Miniştri privind aprobarea statutului pentru organizarea şi funcţionarea **Academiei Române** ● 17.II.1970 — Primul concert al **Orchestrei simfonice din Satu Mare** ● 17.II.1971 — A murit la Bucureşti poetul **Miron Radu Paraschivescu**, militant pentru o poezie pusă în slujba luptei şi intereselor celor asupriţi. Cea mai originală scriere a sa este volumul protestatar-antifascist **Cintice ţigăneşti** (1941). A tradus din literatura franceză, germană, spaniolă, rusă, poloneză ● 18.II — Sărbătoarea naţională a **Republicii Gambia** ●18.II.1857 — Apare la Bucureşti **Concordia**, jurnal politic şi literar, sub redacţia lui **C. A. Crețulescu** ● 18.II.1936 — Candidaţii forţelor democrate obţin victoria în alegerile parlamentare parţiale în judeţele Hunedoara şi Mehedinţi ● 18.II.1936 — A murit scriitorul englez **Rudyard Kipling** ● 18.II.1951 — A murit scriitorul francez **André Gide** ● 18.II.1964 — România este desemnată să facă parte din Comisia specială a O.N.U. însărcinată cu elaborarea principiilor de drept internaţional referitoare la relaţiile prieteneşti de apropiere între sate ● 20.II.1733 — Dascălul **Petcu Şoanul** din Braşov scoate un **Calendar românesc pe 100 de ani**, tradus din slavonă ● 20.II.1838 — Primul spectacol de operă în limba română susţinut de elevii **Conservatorului Filarmonic-dramatic din Iaşi**, cu **Norma** de **Bellini**, prelucrată de **Aga G. Asachi** ● 20.II.1356 — **Barbu Ştirbei** desfiinţează robia în Ţara Românească ● 20.II.1886 — S-a născut **Bela Kun**, militant al mişcării muncitoreşti ungare şi internaţionale ● 20.II.1924 — S-a născut la Bucureşti **Eugen Barbu** ● 20.II.1926 — **G. Murnu** scoate la Bucureşti **Viaţa literară** ● 20.II.1932 — Apare la Bucureşti **România literară. Gazetă săptămînală de critică şi informaţie literară, artistică şi culturală**, sub direcţia lui **Liviu Rebreanu** ● 20.II.1962 — Astronautul **J. Glenn** a efectuat 3 revoluţii în jurul Pămîntului ● 21.II.1876 — S-a născut, la Hobiţa, **Constantin Brâncuşi**. În 1979 s-a dezvelit la Tg. Jiu bustul marelui artist, operă în bronz de **Ion Irimescu** ● 21.II.1907 — Are loc în satul **Fălmînzi** (Botoşani) un incident care marchează începutul marii răscoale a ţăranilor ce s-a desfăşurat sub lozinca „Pămînt !" ● 21—23.II.1948 — **Congresul al VI-lea al P.C.R.** (primul Congres al P.M.R.), care a realizat unitatea deplină politică, ideologică şi organizatorică a clasei muncitoare ● 21.II.1972 — Se lansează la Bucureşti romanul **Marele singuratic** de **Marin Preda** ● 22.II — Ziua independenţei statului **Santa Lucia** ● 22.II.1814 — Se naşte, la Tîrgovişte, **Grigore Alexandrescu** ● 23.II — Sărbătoarea naţională a **Republicii Cooperatiste Guyana** ● 23.II.1821 — Contele Capodistria condamnă, în numele ţarului, mişcarea lui **Tudor Vladimirescu**. Turcii din Iaşi sînt masacraţi, după ce se întîmplase acelaşi lucru la Galaţi ● 24.II.1945 — În Bucureşti şi în alte localităţi din jur au loc uriaşe manifestaţii pentru instaurarea unui guvern real democratic ● 24.II.1948 — Ministrul justiţiei, **Lucreţiu Pătrăşcanu**, este destituit în mod abuziv din funcţie ● 24—25.II.1978 — S-au desfăşurat în Capitală lucrările celei de-a XI-a **Conferinţe a Uniunii Studenţilor Comunişti din România.**

REGHINA VARVICI ■

STAREA DE VEGHE ASUPRA MONUMENTELOR

Într-un moment de încordare a eforturilor întregii naţiuni pentru realizarea sarcinilor etapei actuale a construcţiei socialiste, într-un moment de muncă laborioasă şi de reevaluare continuă a posibilităţilor de afirmare a inteligenţei creatoare a poporului român, a discuta despre starea monumentelor poate părea un gest de retragere din cotidian. Dar nu este aşa. Noi, românii, avem un cult pentru fiecare element de civilizaţie care ne reprezintă prin vremuri. Toate aceste monumente sînt considerate ca făcînd parte din Patrimoniul cultural naţional şi concentrează atenţia şi grija unor foruri complexe pentru întreţinerea, pentru consolidarea lor, pentru restituirea lor în condiţii cît mai apropiate de starea originară. Ne-am propus să vedem ce se întîmplă la nivel de judeţe, la nivelul oficiilor judeţene ale patrimoniului cultural naţional ; să facem radiografia stării de veghe asupra monumentelor, să relatăm succesele acestei nobile activităţi ca şi insuccesele, greutăţile ivite în desfăşurarea unei activităţi de mare răspundere pentru noi şi generaţiile ce vor veni. O primă constatare, subliniată de reportajele publicate mai jos, este aceea că unele monumente se bucură de întreaga atenţie a acestor oficii ca şi a forului central din Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, altele sînt vitregite de soartă, se deteriorează şi ajung pe cale să se piardă.

Supunem, prin urmare, discuţiei tuturor celor competenţi şi interesaţi, starea actuală a monumentelor, dar mai ales ce trebuie întreprins şi în ce mod pentru ca activitatea de restaurare şi de conservare a monumentelor să se desfăşoare în condiţii mai optime.

Fapte care pledează pentru o concepţie unitară în restaurarea şi conservarea patrimoniului cultural naţional

Putem oare să deschidem o discuţie despre monumente, despre mărturiile genealogiei noastre fără să poposim şi în Dobrogea ? Pe această străveche aşezare românească şi totodată punct de început al arheologiei noastre la 1895, Grigore Tocilescu descoperea cetatea şi marele monument triumfal Tropaeum Traiani de la Adam Clisi, iar la 1929 un alt ilustru istoric, Vasile Pârvan, punea bazele noii şcoli de arheologie românească, prin săpăturile şi vastele cercetări în cetatea elenistică de la Histria. De atunci şi pînă astăzi — în principal în anii socialismului prin organizarea şi finanţarea a mari campanii de săpături, cercetări, restaurări — s-au dat la iveală un număr impresionant de monumente, revelatoare pentru istoria naţională şi universală, nu puţine unice în Europa şi chiar în lume, similare cu cele mai valoroase mărturii ale culturii materiale şi spirituale a societăţilor omeneşti de la preistorie la civilizaţia modernă.

Unul dintre cei ce s-au dedicat — cu arzătoare pasiune, competenţă şi dragoste pentru istoria patriei — acestor cercetări este şi **dr. ADRIAN RĂDULESCU,** împămîntenit de un sfert de veac în Dobrogea.

I-am solicitat opinia privind starea actuală în care se află monumentele istorice şi de arhitectură din acest spaţiu dintre Dunăre şi Marea Neagră.

— În preajma Congresului internaţional de istorie de la Bucureşti am participat în vara trecută la întîlnirea secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu un grup de istorici români. Am luat cuvîntul şi, pentru ce am pledat atunci, pledez şi acum. Anume : pentru **necesitatea imperioasă a reînfiinţării acelui organism central care să ia sub protecţie monumentele istorice şi de arhitectură de orice natură ar fi ele — laice sau religioase, antice, medievale ori de dată mai recentă. Nu numai sub forma păstrării lor în condiţia actuală, ci în sensul unei activităţi de prezervare, conservare şi restaurare.** Direcţia monumentelor istorice din cadrul Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste s-a desfiinţat şi s-a creat Direcţia patrimoniului cultural naţional, de fapt o subdirecţie lipită — nu ştiu de ce — de direcţia economică. Sarcina noului organism fiind în principal de a ţine evidenţa bunurilor de patrimoniu. Asta e mult prea puţin, ca să nu spun inadmisibil. E bine să ştim ce valori istorice şi de artă avem şi unde se află ele, să le ţinem evidenţa pe fişe, atît la judeţ cît şi la centru, dar acest fapt e departe de a răspunde necesităţii imperioase de prezervare şi conservare, de păstrare a viabilităţii, autenticităţii şi frumuseţii peste timp a monumentelor.

— Ştim, tovarăşe director, că s-au dat competenţe judeţelor în acest sens, oficiilor locale ale patrimoniului, consiliilor populare judeţene.

— Fără o viziune de ansamblu, unică, fără o concepţie unitară, se poate crea haos în metodele de proiectare arhitecturală şi de execuţie a restaurărilor. Nu poate face lucrări de restaurare şi conservare de monumente istorice şi de artă oricine şi oricum. Să nu uităm că unele judeţe au avut iniţiative, au luat pe cont propriu asemenea acţiuni şi s-au făcut greşeli. Este o ştiinţă şi o artă de o deosebită complexitate, cu norme şi legi proprii, altfel se ajunge la falsuri, la erori iremediabile. În toată lumea această specialitate există, se dezvoltă şi se îmbogăţeşte prin metode şi tehnici tot mai moderne. **Trebuie păstrat specificul unic, naţional al tuturor valorilor.**

Repet, ni se pare demnă de luat în discuţie reînfiinţarea unui organism central, cu sediul în Capitală, care să fie structurat pe aceleaşi baze pe care a funcţionat fosta Direcţie a monumentelor istorice, să deţină arhitecţi, proiectanţi restauratori, specialişti în avizare proprii ca şi colaboratori din afară, precum şi loturi de executanţi — muncitori, tehnicieni, ingineri — în fiecare judeţ, ori pe grupe de judeţe, cu precădere acolo unde există o concentrare mai mare de monumente.

— Aşa cum a deţinut, pare-ni-se, şi judeţul Constanţa. Ce s-a întîmplat cu aceste echipe, unde sînt ele acum ?

— S-au răspîndit pe diverse şantiere, prin diverse trusturi de construcţii, s-au dezmembrat şi riscă să uite o specialitate atît de preţioasă.

— Pledînd atît de categoric pentru o nouă Direcţie a monumentelor, puteţi să ne demonstraţi ce consecinţe a avut desfiinţarea ei în judeţul Constanţa ?

— Au trecut 4 ani de-atunci, timp în care au fost abandonate, nepermise, lucrări de prezervare, conservare şi restaurare a ceea ce s-a descoperit pe numeroase şantiere de cercetări arheologice de la Histria, Adam Clisi, Constanţa, Mangalia şi mai ales la Basarabi. Vom merge împreună pe teren şi veţi putea constata personal faptul că nu numai abandonarea a însemnat deteriorarea monumentelor, a părţilor descoperite prin săpături, dar şi ceea ce s-a restaurat mai de mult se distruge, dacă nu se intervine prin lucrări de întreţinere. O să vedeţi în ce stare se află hala de protecţie a Ansamblului rupestru de la Basarabi, descoperit încă din 1957. Între anii 1970 şi 1977 s-au executat lucrări de protecţie pentru o treime din acest mare ansamblu, monument unic prin caracterul său pentru întreaga Europă, iar două treimi sînt ameninţate cu distrugerea. Dealtfel, monumentul, în totalitate, este grav ameninţat. Acoperişul de scîndură şi halei existente a putrezit, lucrările Canalului Dunăre — Marea Neagră produc infiltrări de ape la baza monumentului, iar exploatările miniere din împrejurimi duc, de asemenea, la apariţia unor leziuni structurale. Iată pentru ce, bisericuţele, criptele, galeriile şi toate celelalte anexe aflate în Dealul de cretă, au urgent nevoie de apărare, altfel sutele de inscripţii şi imagini de oameni, de animale şi diferite alte simboluri scrijelite pe pereţi, mărturii unice pentru istoria noastră medievală de început (sec. X e.n.) riscă să dispară.

(Constatăm personal adevărul celor afirmate, cîteva ceasuri mai tîrziu, vizitînd Ansamblul rupestru săpat în dealul de cretă de la Basarabi — n. a.)

— Forurile judeţene de partid şi de stat caută în momentul de faţă posibilităţi de a se relua construcţia halei de protecţie atît de multă vreme abandonată.

— Şi totuşi, Constanţa se află printre puţinele judeţe care au avut iniţiative valoroase privind rezolvarea pe plan local a restaurării de monumente istorice şi de artă, care a construit chiar muzee de interes şi de ocrotire naţională. Ne referim la muzeul-lapidarium de la Adam Clisi, la edificiul pe care l-am văzut în construcţie astă-vară la Histria.

— O să mergem şi la Adam Clisi şi la Histria pentru a constata starea lor în momentul de faţă. E adevărat, prin eforturi proprii, s-a efectuat restaurarea convenţională a monumentului triumfal, Tropaeum Traiani, de la Adam Clisi, inaugurat în 1977, cu prilejul sărbătoririi centenarului Independenţei de stat a României. Restaurarea a fost făcută de către un trust local de construcţii, fără pricepere în restaurări. Astfel, s-au ivit grave defecţiuni în întregul sistem de protecţie, iar apele din ploi şi zăpezi se infiltrează, pătrund permanent în interior, unde se află nucleul original al monumentului. Lucrarea nouă, în loc să-l protejeze, să-l conserve, îl distruge lent şi definitiv, nemaioferind posibilitatea ca apa să se evapore. Constructorii noştri moderni, n-au reprodus măcar sistemul antic, roman, de scurgere ! Iată pentru ce existenţa unui lot de constructori specializaţi, identic aceluia care a funcţionat pînă în 1977, se face imperios necesară. O să vedeţi şi cum în muzeul de la Adam Clisi — clădire care abia a împlinit 4 ani — curg apele pe pereţi, iar zidurile sînt deja bolnave, suferă de condens şi de igrasie. Se topesc acum zăpezile şi o să vedeţi şuvoaie scurgîndu-se peste vitrine şi penetrînd în vitrine cu amfore romane de o mare splendoare şi de o mare valoare istorică, cu monede şi obiecte de podoabă din vremea lui Constantin cel Mare, „spălînd" marmure şi statui de zeităţi de preţ şi pe care noi credeam că le-am pus la adăpost de intemperii. Anul trecut, din fondurile muzeului, din fondurile de activităţi muzeistice — nu avem buget pentru reparaţii şi întreţineri de clădiri — am mai plătit Trustului local de construcţii-montaj Constanţa 100 000 lei pentru repararea părţii de acoperiş, prost izolată şi ce fel de treabă s-a făcut se poate vedea. Proiectul edificiului e ingenios, modern, e frumos, bine gîndit pentru a primi cît mai multă lumină de zi, dar ce folos dacă a fost executat de mîntuială !

— În aceeaşi stare se află şi muzeul de la Histria ?

— Mai rău. Se construieşte de 5 ani şi n-a ajuns să aibă acoperiş. Aşa cum l-aţi văzut astă-vară, în acelaşi stadiu se află acum. Ni s-a promis darea sa în folosinţă în iunie anul acesta. Să vedem ! Zăpezile şi apele pluviale au pătruns în construcţia lăsată fără acoperiş, pereţii s-au îmbibat de apă şi se degradează. Trustul de construcţii tratează cu indiferenţă acest obiectiv cultural fundamental, crezînd că poate fi aminat sine die.

Sub această „hală" gata să cadă suferă grav un monument unic — Ansamblul rupestru de la Basarabi (Constanţa)

— Arheologii pe care i-am găsit astă vară la Histria, cercetători de la institutul central din Bucureşti, precum şi de la muzeul dv., ne-au mărturisit că au avut loc noi şi importante descoperiri care rămîn însă neprotejate, neconsolidate din lipsa acelorași muncitori specializaţi despre care ne-aţi vorbit.

— Vă putem oferi şi alte exemple. Este şi cazul termelor de la Constanţa, recent descoperite, al Cetăţii geto-dacice de la Albeşti, al cunoscutei Cetăţi bizantine de la Păcuiul lui Soare, al Capidavei cu necropola sa, Sacidavei, al complexelor preistorice de la Cheia şi Gura Dobrogei, precum şi al atîtor altor vestigii de o inestimabilă valoare pentru istoria patriei, ca şi a numeroase monumente de arhitectură din oraşul Constanţa ce se ruinează sub ochii noştri. E vorba, printre altele, de Biserica greacă şi vechea Şcoală greacă, de vestita Sinagogă, de clădirile din peninsulă care poartă amprenta sfîrşitului de secol XIX şi începutului de secol XX, care dau farmecul şi specificul acestei părţi a oraşului, precum şi de casele turceşti cu sacnasiu (balcon închis de metal, lucrat cu mare artă) şi care, în mare parte, au dispărut. Suferă monumentele, dar suferă şi turismul.

CICI IORDACHE

Este evident că oficiilor de resort judeţene Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste este dator să le ofere un sprijin mai eficient, o asistenţă tehnică mai calificată, controlînd totodată cu un spirit mai pronunţat de răspundere în ce mod se cheltuiesc fondurile destinate restaurării monumentelor istorice şi de artă şi în ce măsură calitatea lucrărilor întreprinse se ridică la nivelul dorit. Un astfel de sprijin, o astfel de asistenţă, un astfel de control implică un devotament înalt pentru meserie, şi nu mai puţin pentru ţelul propus, devotament care nu se poate exercita exclusiv birocratic, auxiliar unui schimb interminabil de hîrtii referate etc. Iar acolo unde este vorba despre lucrări capitale, antrenînd monumente cu o importanţă recunoscută, de prim plan în peisajul vestigiilor noastre, este mai mult decît limpede că, în mod firesc, Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste este dator să renunţe la intermediari. Dacă putem trece cu vederea deficienţele lăsate în urmă de constructorii unui obiectiv oarecare, nu aceeaşi optică trebuie să guverneze atitudinea noastră faţă de un travaliu menit să asigure perenitatea documentelor materiale ale dăinuirii noastre în timp. Dispunem de o experienţă îndelungată şi preţioasă în acest domeniu şi credem că este cazul ca factorii ce şi-au asumat şi îşi vor mai asuma răspunderi în perimetrul lui să şi le ducă la capăt. Motiv pentru care am şi inaugurat această anchetă, intenţionînd să-i acordăm ampioarea cuvenită în numerele noastre viitoare.

Din presa judeţeană

● Ştiaţi că în anul 1980, judeţul Mureş a fost vizitat de peste 200 000 de turişti, dintre care 26 000 au fost turişti de peste hotare ? („Steaua Roşie" — Mureş — 10 februarie) ● În aceeaşi publicaţie, se anunţă un experiment interesant, de fapt o noutate : la ferma Mociar, I.A.S. Reghin, s-a introdus cetina de brad în raţia zilnică a vacilor. Pînă acum un lot de 625 de vaci a beneficiat de noul furaj, urmînd ca, dacă eficienţa va fi convingătoare, metoda să se extindă şi la celelalte loturi de bovine ● Etapa municipală de patinaj din Hunedoara s-a desfăşurat sub nivelul aşteptărilor. Mai întîi concursul a început cu o oră întîrziere faţă de ora anunţată (în loc de ora 16 a început la ora 17), unii dintre profesori căutîndu-şi concurenţii printre spectatori. Întrecerile s-au desfăşurat fără foi de concurs, iar la start s-au aflat nici mai mult, nici mai puţin de... 14 băieţi şi 7 fete ! Încă puţină dezorganizare şi puteau concura doi concurenţi, pentru ca amîndoi să fi fost ciştigători. („Drumul socialismului" — Hunedoara — 11 februarie) ● Construită prin muncă patriotică, clădirea de pe strada Republicii nr. 10, Suceava, este noul lăcaş al „Casei căsătoriilor". Amenajată din iniţiativa şi sub directa coordonare a Consiliului popular al municipiului, aici se vor deschide, totodată, expoziţii ale artiştilor plastici sucevei, clădirea fiind dotată şi cu încăperi cu destinaţie precisă : sala mireşii, sala de oficiere a căsătoriei, saloane pentru invitaţi. Plin de semnificaţie ni s-a părut însă următorul fapt : fiecare familie îşi „prefaţează" intrarea în noul statut social prin plantarea unui pom. Exemplul merită urmat şi de alte municipii („Zori Noi" — Suceava — 10 februarie) ● Într-un raid-anchetă, efectuat prin trei unităţi de creştere şi îngrăşare a animalelor din judeţul Alba, reporterul Aurel Potopea a descoperit că staţiile de epurare ale complexelor ori nu funcţionează, ori nu există, aşa încît dejecţiile sînt cu greu ridicate din incinta unităţilor. Amplasate lîngă riurile Tîrnava, Secaş, Mureş, dejectile iau drumul apei, poluîndu-le şi degradîndu-le. Se impun măsuri cît mai urgente pentru încetarea poluării apelor, pentru că, „de sănătatea apelor depinde şi sănătatea noastră" — şi nu numai a noastră („Unirea" — Alba — 10 februarie) ● Nu putem rămîne pasivi în faţa unui flagel al minţii şi iertfei absurde a celor copleşiţi de credinţa religioasă. E aproape incredibil (şi totuşi, adevărat) să auzi şi să vezi că printre tineri există unii ce se lasă prinşi de „poruncile" sectei din care fac parte părinţii şi apoi ei, urmîndu-le pînă la epuizare. Adusă în ultimă fază, supusă unui tratament intensiv care a costat zeci de mii de lei, o tînără de 22 de ani, victimă a „poruncilor sectei" a ajuns să cîntărească 26 kg (!!!), fiind subnutrită, lupta medicilor dîndu-se între viaţă şi moarte. Prof. Victor Rusu propune tinerilor cititori o dezbatere în jurul acestui caz („Viitorul" — Mehedinţi — 10 februarie) ● „Comorile din propria gospodărie" şi-a intitulat St. Romeo Ghioc ancheta cu privire la recuperarea unor materiale pe care cetăţenii le aruncă în hăzile de gunoi. Resursele de economisire n-au fost epuizate aşa încît deputaţii şi edilii municipiilor trebuie să „depisteze" şi să aplice cele mai bune soluţii de recuperare a deşeurilor („Delta" — Tulcea — 12 februarie) ● 10 februarie 1981 înseamnă pentru siderurgia călăreană un eveniment de seamă înscris cu litere de aur în cartea siderurgiei româneşti. În această zi a intrat în funcţiune cel mai mare furnal din ţară, de 3 500 mc — „rod al gîndirii tehnice româneşti". Au fost prezenţi constructori, siderurgişti, proiectanţi, oameni de prim mărime ai economiei româneşti („Viaţa Nouă" — Galaţi — 11 februarie) ● Gazetele de perete rămîn un „of" al multor instituţii. Ele au drept scop oglindirea realităţii, dar mai ales a actualităţii. Rămînînd „uitate" unele articole şi caricaturi ce au depăşit demult stagiul, se îngălbenesc în aşteptarea schimbării. Şt. Nekaniki, aflîndu-se în incinta Întreprinderii de utilaje şi piese de schimb Reghin, a observat că materialele expuse la gazeta de perete sînt perimate sau nu există („Steaua Roşie" — Mureş — 12 februarie) ● Cine sînt „oamenii de nădejde ai S.M.A.-ului Ortişoara ?" Viorel Boariu află şi răspunsul întrebării. Ei sînt mecanizatorii şi mecanicii agricoli ce nu-şi găsesc odihnă nici o clipă, acum, cînd campania de reparare a utilajelor este în toi („Drapelul Roşu" — Timiş — 12 februarie).

I. IACOB

„Cine vine în meseria asta, de regulă pleacă din ea direct la pensie"

— Tovarășe doctor Nicolae Robănescu, sînteți șeful secției de recuperare pentru copii de la Spitalul „Ștefan Stincă", singura de acest gen din Capitală. Mai sînteți doctor în științe medicale și autor de cărți. Chiar așa, cîte cărți ați publicat ?

— Cred că 15, multe din ele în colaborare. Dac-ar fi să fac o ierarhizare, le-aș alege firește pe cele pe care le-am alcătuit singur și m-aș opri la „Reeducarea neuromotorie" și la „Readaptarea copilului handicapat fizic". Ambele au fost tipărite de Editura Medicală, în 1970 și, respectiv, 1976, cu adaosul că prima a fost tradusă în rusă. Din celelalte aș alege „Traumatismele osteoarticulare". mai multe volume apărute în Editura Academiei sub redacția regretatului profesor Alexandru Rădulescu, personalitate care a jucat un rol important în formarea mea.

— Cînd s-a întîmplat asta ?

— Între 1948 și 1959 mi-am făcut ucenicia, ca ortoped, în clinica profesorului Rădulescu de la „Brâncovenesc". A fost o perioadă foarte fertilă din viața mea. Aș fi tentat să zic chiar mai mult, acolo, la „Brâncovenesc", s-au pus temeliile școlii românești de ortopedie, o serie de personalități care fac, în prezent, cinste disciplinei respective, Aurel Denischi, Clement Baciu, Dumitru Tomescu, Cornel Doboșiu, alții, formîndu-se sub aripa protectoare a academicianului Rădulescu.

— Cum se face că, deși specializat în ortopedie, lucrați azi în recuperare ?

— În 1959, trecînd la Spitalul de copii „Călărași", am început să lucrez într-un dispensar de cultură fizică medicală. Din păcate, dispensarele de felul acela au cam dispărut. Noi însă, aici, la „Ștefan Stincă", am păstrat forma respectivă și ținem la ea. Din cele 6 săli de gimnastică pe care le avem, gimnastică medicală, desigur, două sînt destinate tratamentului ambulator.

— Cînd s-a înființat această secție ?

— În 1968. Fără falsă modestie, și la ideea mea. Trebuie să menționez că pînă în martie 1977 secția a funcționat la Spitalul „Călărași", după aceea mutîndu-se aici, pe strada Avrig 72—76. La înființare, erau 35 de paturi, azi sînt 63, cea mai limpede dovadă că, în timp, s-au găsit și fonduri și înțelegere. Localul e cam strîmt, dar condițiile nu lasă de dorit, sîntem bine dotați. Doar că șantierul de alături ne produce unele necazuri. Știm, el face blocuri și e mare nevoie de așa ceva, nivelul de trai crește, oamenii vor să stea cît mai confortabil, asta e una, iar faptul că nouă ni se închide, nu totdeauna justificat, cînd apa, cînd lumina, cînd telefonul, e alta. În rest, repet, n-avem de ce ne plînge.

— Tovarășe doctor Robănescu, cu ce se ocupă secția pe care o conduceți ?

— Tratăm deficiențele fizice și motorii ale copiilor. Raza de morbiditate e largă, de la vicii de dezvoltare, cifoze, scolioze etc., la afecțiuni neurologice dintre cele mai grave. Acestea reprezintă, de fapt. ponderea activității, sechelele de encefalopatie, de pildă.

— Sînt cele mai multe decît altădată ?

— N-aș zice, numai că altădată de copiii handicapați nu prea se ocupa nimeni. Societății îi era parcă rușine cu ei. Azi lucrurile stau cu totul altfel, statul socialist a făcut și face serioase investiții în această direcție. Modul în care sînt priviți copiii handicapați e, fără îndoială, mult mai omenesc și mai umanitar. Deși, după cum se știe, o parte din afecțiunile lor sînt irecuperabile. Depunem însă, indiferent de gravitatea faptului, toate eforturile posibile și, în general, dezarmăm foarte greu. Clipele acelea, cînd o mamă îți aduce copilul, lumina ochilor ei, și tu îți dai seama că n-ai cum să-l ajuți, sînt înspăimîntătoare, de coșmar, dar ele fac parte, nu-i așa, din meseria noastră. Stringi din dinți și te închizi în tine, dar mergi mai departe, căci alți copii, de data asta recuperabili, au nevoie de priceperea ta, de zîmbetul tău.

— Așa e, aveți dreptate. În puținele ore pe care le-am petrecut aici, ne-am convins că munca de recuperator e dintre cele mai grele și dintre cele mai nobile. Pe noi, sinceri fiind, ne-a tulburat. E o luptă cel mai adesea surdă și anonimă pentru o nouă calitate a vieții. Greșim ?

— Noi o numim mai simplu, fi zicem datorie. O facem cu seriozitate și perseverență și nu puține sînt cazurile cînd ne agățăm de o speranță cît un fir de păr. Ne agățăm și ne batem din răsputeri, ajutînd demersul nostru de cele mai moderne metode. Nu lipsită de dramatism, această muncă e, înainte de toate, eficientă.

— Dați-ne un exemplu concret.

— Ne-am propus, recent, să elaborăm o lucrare privind parapareza spastică, formă de encefalopatie ce afectează, de regulă, numai membrele inferioare, lăsînd intelectul nealterat. Am revăzut 100 de cazuri și am constatat, cu satisfacție, că 65 la sută din foștii noștri pacienți sînt școlarizați, redați societății. Tot atîția nu mai au nevoie de însoțitor. Unii din ei sînt elevi de liceu, alții sînt studenți, de pildă D.C., care urmează cursurile Academiei de științe economice. A venit, acum cîteva săptămîni, să ceară o adeverință, singur, pe picioarele lui. Cînd l-am cunoscut, cu ani în urmă, abia dacă izbutea să stea în șezut. Nu știu dacă mă înțelegeți, vizita lui a fost pentru noi ca un balon de oxigen.

— Ba nu, vă înțelegem. În altă ordine de idei, cum s-a intitulat teza dumneavoastră de doctorat ?

— „Piciorul plat și aspectele sale sociale".

— Să fie platfusul o chestiune atît de importantă ?

— N-ar părea, dar e. După statistici, cam 20 la sută din populație suferă de platfus. În general, piciorul plat deranjează, dar el devine o piedică importantă cînd e vorba de meserii ca stomatolog, factor poștal, ospătar, vînzător, frizer etc., activități care implică stat în picioare și alergătură. Tratamentul nu e complicat, ghete ortopedice care să asigure o statică mai bună, dar el trebuie început cît mai devreme. Dacă începe la, să zicem, 2—3 ani, la 8—9 piciorul redevine normal sau măcar apt de eforturi prelungite. E nevoie însă de multă gimnastică pentru întărirea musculaturii gambei, în așa fel încît, cu timpul, bolta plantară să fie readusă la aspectul ei normal. Nu e, repet, un capăt de țară, dar afecțiunea se cere corectată cît mai repede. Sesizînd, părinții au obligația să se adreseze medicului imediat căci, cu vîrsta, musculatura e tot mai puțin ascultătoare.

— Aveți aici, dacă am observat bine, o sală destinată rezolvării așa-zișelor vicii de postură, cifozelor, scoliozelor, celorlalte. Ce ne puteți spune despre asta ?

— Pozițiile vicioase apar, cel mai adesea, în epoca de creștere, înainte de pubertate. Boli diformante, cifozele sau scoliozele arată urît mai ales la fete, jenînd și, mai mult decît atît, conducînd la un complex psihic cu profunde implicații. Netratate la timp, ele atrag defecțiuni osoase, între cifoza de azi și spondiloza de mîine rămînînd o distanță scurtă. Deși intervin citeodată și factori organici, nu totdeauna elucidați, rezolvăm mai toate afecțiunile din această categorie. În combaterea scoliozelor, de pildă, folosim cu succes metode terapeutice din cele mai moderne. Ca să dau de exemplu, metoda Kabat, care prevede exerciții individuale, pe grupe de mușchi, kinetoterapeutul opunînd rezistență.

— Cum adică opunînd rezistență ?!

— Îngreunînd mișcările pacientului pentru ca mușchii acestuia să fie cît mai solicitați.

— Am înțeles. Tovarășe doctor Robănescu, cîți kinetoterapeuți încrează aici ?

— 13, profesori de educație fizică sau asistenți medicali. Noi îi băgăm, cum se zice, în aceeași oală, căci munca lor nu diferă. Știu, bănuiesc de ce zîmbiți. Ministerul a anulat termenul de asistent medical, optînd pentru cel de soră, nimic de zis, ne conformăm, dar cum să-i numesc, mă întreb și vă întreb, pe bărbații care fac treaba respectivă ?!

— Cum vă e mai la îndemînă, terminologia fiind o treabă secundară, așa-i ? Mergînd mai departe, ne-ar interesa unde învață acești kinetoterapeuți meserie, o meserie dintre cele mai grele și mai pretențioase, căci secția primește și copii foarte mici, de 4—5 luni, dar și copii de 15—16 ani ? Unde învață, tovarășe doctor ?

— Nu greșiți, meseria lor e cît se poate de grea. Ea necesită răbdare, pasiune și, înainte de toate, cunoștințe. Din păcate, noțiuni de reeducare neuromotorie nu se predau nicăieri, doar cîteva informații la I.E.F.S., 4 ore cu totul. Puțin, nepermis de puțin, dacă stai și judeci cîtă răspundere apasă pe umerii acestor oameni. Ei aduc din facultate o zestre minimă de cunoștințe, uneori nici atît, dar învață pe parcurs. Așa stînd lucrurile, îmi place să cred, și aduc dovezi în acest sens, că avem aici o adevărată școală de kinetoterapie. Dovezile sînt înseși cadrele pe care le-am format, Maria Manolescu, George Tolvai, Florica Tudoroniu, Horia Bardoș, Magdalena Diaconescu, meseriași de toată isprava, care mai vechi, care mai noi, dar la fel de harnici și de entuziaști, deprinși să pună mult suflet. E greu în meseria asta, am mai spus, dar e și frumos. Cînd sînt, satisfacțiile sînt uriașe, cel puțin așa le simt ei, și cine vine în meseria asta pleacă din ea, de regulă, direct la pensie. Cadrele sînt însă puține și n-ar strica, gîndesc, să i se acorde culturii fizice medicale o atenție sporită. Mijloace s-ar găsi.

— Secția de aici e singura din Capitală, da ? Care e situația la scara țării ?

— Mai e una, la Sibiu. În plus, la Techirghiol, Gura Ocniței, lîngă Tîrgoviște, și la Felix funcționează sanatorii balneare de recuperare neuromotorie pentru copii. Peste tot, serviciile sînt gratuite, înțelegînd prin asta și transportul și școlarizarea, căci în sanatorii copiii fac cură și carte în același timp, rămînînd uneori acolo și un trimestru. În străinătate, nu spun nimic nou, calitatea serviciilor e înaltă, dar acestea costă teribil. La noi, în multe județe s-au deschis, în ultimii ani, secții ambulatorii de recuperare pe lîngă policlinicile teritoriale de adulți. S-a făcut un pas înainte, numai că, din cîte cunosc, accesul copiilor e uneori îngreuiat.

— Sînteți...

— O clipă. Avem, cu alte cuvinte, o rețea bine pusă la punct, eforturile statului fiind foarte mari, material și moral. Recuperarea funcțională e doar o primă verigă a unui lanț. Urmează cea educațională și cea profesională, societatea străduindu-se și, cel mai adesea, reușind să asigure copiilor handicapați un viitor, să le dea o pîine. Dacă avem toate astea, avem firește și un corp de recuperatori de elită, la medici mă refer. Activitatea doctorilor Jean Dumitrescu, Tudorică Ionescu, Rodion Bunescu, Valentina Rovența sau George Panu, ca să citez primele nume venite în minte, e cunoscută și apreciată, deopotrivă în țară și în străinătate.

— Cînd ne-ați întrerupt, voiam să vă întrebăm tocmai asta, cît e de cunoscută această activitate a dumneavoastră, a recuperatorilor, în lume ? Știm, de pildă, că O.N.U. a declarat anul 1981 drept „International year of disabled persons", anul internațional al infirmilor.

— Da, chestiunea preocupă tot mai mult. Din cauze multiple, explozia de natalitate în primul rînd, procentul de risc e, pretutindeni, în creștere. Dacă e cunoscută activitatea noastră ? Și da, și nu. În 1972, la al VI-lea Congres mondial de medicină fizică, la Barcelona, am ținut cîteva comunicări și, mai mult decît atît, mi s-a făcut onoarea de a conduce una din reuniuni. Cartea mi s-a tradus, cum aminteam, în rusă, ceea ce înseamnă, nu-i așa, că noi, românii, avem și în acest domeniu contribuții demne de luat în seamă. Există în domeniul nostru o societate internațională, International Society for Rehabilitation of the Disabled, cu sediul la New York, ea are 115 organizații și agenții în 64 de țări, România nu e însă afiliată. Drept urmare, sursele de informație la care parvenim sînt rare, deși în lume apar în materie de recuperare zeci de reviste. E, firește, un of al nostru, dar el nu ține, după opinia mea, de esență.

— Din nou sîntem tentați, stimate tovarășe doctor Nicolae Robănescu, să vă dăm dreptate. Întrebarea ar fi, ultima de altfel, care e esența ?

— Munca noastră care, ca să fiu sincer, n-are nevoie de prea multe vorbe. În schimb, are nevoie, obligatoriu, de pricepere, de migală și de entuziasm. La aceste capitole, noi, recuperatorii români, stăm bine, mă mîndresc să fac o asemenea afirmație.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Idei noi, brevetate, așteaptă beneficiari!

„Deocamdată, avea să-mi spună fizicianul Gheorghe Drăgan, autor al mai multor invenții, tot ceea ce am gîndit se află pe un carton, adică pe brevetul de invenție, iar fructul muncii mele de aproape opt ani n-a trecut dincolo de laboratorul în care s-a copt". Cu alte cuvinte, inventatorul nu are cui să „plaseze" noutățile sale, dealtfel bine cotate la bursa noutăților științifice ale zilei.

„Poate mi-a lipsit puterea de a impune aceste invenții, poate nu cunosc căile prin care aș reuși s-o fac, fapt este că de la brevetare și pînă în prezent nu pot să afirm că am făcut, practic, un pas înainte. Scot din calcul nerăbdarea oricărui cercetător, deși cred că este legitimă, prin urmare accept că din februarie-martie s-a scurs mai mult de un an, un interval poate prea scurt, totuși (!), însă dat fiind că aria căutărilor mele era cunoscută specialiștilor și considerată de interes, chiar prioritar, mă așteptam ca ei să urmărească și rezultatele la care am ajuns, eventual, pentru a fi valorificate cît mai repede cu putință. Ceea ce nu s-a întîmplat ! Vedeți, s-ar putea să fiu suspectat de megalomanie, cînd, de fapt, este vorba despre cu totul altceva : ambiția de a fi prioritar, la un moment dat, pe plan mondial. Și atunci eram. Precizez că, după informațiile mele, în afara celor doi cercetători americani Oster și Auslander, care au enunțat doar unele elemente în domeniul cercetării de care mă ocup, nu știu să mai existe și alții. Și am pretenția, susținută și de fapte, că am dus mai departe și am îmbogățit prin experiment ideile, pînă la un punct comun, cu savanții amintiți".

Notez, în continuare, foarte pe scurt, relatările fizicianului Gheorghe Drăgan. Cercetătorul român a pus la punct un procedeu de estimare a compatibilității și prelucrabilității sistemelor compozite, în special în domeniul maselor plastice, procedeu care s-ar putea aplica imediat în prelucrarea și exploatarea materialelor respective, dar și în sectorul aliajelor metalice, al oțelurilor în special, ca și în biologie. Gheorghe Drăgan include în categoria sistemelor compozite chiar și circuite electronice și nu exclude nici alte categorii de materiale care se pot dovedi, în timp, a fi sisteme compozite, practic chiar o bucată de stîncă, pentru că, la modul foarte general, un astfel de sistem este definit prin neechilibrul celor două componente care „lucrează" între ele producînd efecte energetice. Observațiile sale asupra polietilenei l-au dus la concluzii că aceasta este o materie „vie" și că prin anumite tratamente (termice, mecanice, chimice etc.) se poate obține modificarea „cuplajului" amorf-cristalin, ceea ce l-a condus la fundamentarea unei metode de lucru cu rezultate cantitative. Bazîndu-se pe studiul topologic al polietilenei, folosind metode calorimetrice originale (vreo zece, în total), variante construite de el, de tipul analizei termice diferențiale, cercetătorul Gheorghe Drăgan a pus la îndemîna științei dar și a practicii cîteva pîrghii puternice de influențare a gîndirii și producției în sectoare foarte variate. Pentru a ne limita la masele plastice sau la oțeluri, voi sonne că, prin testul pus la punct de fizicianul Gheorghe Drăgan, se poate stabili foarte rapid și defini comportarea în mod univoc a unui sistem compozit în anumite condiții date. Cu alte cuvinte, prin definirea parametrilor de constante intrinsece ale sistemului se pot categorisi sistemele testate pentru a-l găsi pe cel optim, în anumite condiții date. Aceasta rezolvă problema asimilării unor materiale în locul altora, în funcție de solicitările cărora va avea să le facă față. Primul beneficiar ar trebui să fie chiar industria maselor plastice, care caută să modifice, necontenit, materialele sale de bază: polietilena, P.V.C.-ul, polistirenul etc., făcîndu-le mai stabile în condițiile de exploatare și prelucrare date. Testul pus la punct de cercetătorul roman comprimă, la maximum, elementul timp, prin simularea condițiilor de exploatare, deci niște investiții, pentru a se vedea comportamentul la îmbătrînire, la radiații ultraviolete, la degradarea termooxidativă sau stabilitatea, la încărcarea electrostatică.

„Esențial pentru test este faptul că sistemele actuale de simulare a condițiilor de prelucrare sau exploatare nu definesc în mod univoc comportarea în astfel de condiții. S-ar trece, în unele sectoare productive, cum sînt cele ale oțelurilor și maselor plastice, de la „meserie" la „știință", pentru că metoda... ochiometrică ar fi înlocuită printr-una obiectivă, bazată pe cercetare și experiență. În acest sens, înființarea noului institut de fizică și tehnologia materialelor mi se pare cît se poate de oportună".

Cea de a doua invenție semnată de Gheorghe Drăgan se îmbină organic cu cea prezentată succint mai înainte. Brevetul se referă la procedeul de conversie și transfer energetic (folosirea efectului inductiv asociat stării de disclinație la un sistem compozit, ceea ce reprezintă, de fapt, revendicarea unei idei originale cu o aplicabilitate de mare eficiență în domeniul telecomunicațiilor).

Fizicianul Gheorghe Drăgan susține, în noua sa teorie, că suportul transferului energetic este diferit de formele cunoscute pînă acum. Pe baza noii definiri, care-l aparține, a elementului inductiv cît și pe cea a faptului că viteza de propagare a undelor disclinative o poate depăși pe cea a luminii, el conchide că cuplajul acestei forme de energie cu restul materiei este foarte slab, practic inexistent. Inventatorul amintește despre redefinirea „particulei neutrino", pe care o apreciază a fi tot un efect inductiv, la nivel subatomic și despre care știe că are un cuplaj foarte slab cu restul materiei, ceea ce-l face să preconizeze folosirea sa în sistemul de telecomunicații. Consecința practică cea mai directă este aceea a realizării unui sistem cu mult mai simplu decît cele existente și chiar decît cele neutrinice în care dificultatea rezidă în reglarea structurii la nivel subatomic. Altfel spus : invențiile sînt oarecum complementare și pot fi folosite la conversia oricărei forme de energie în energie specifică disclinativă iar transferul ei se poate face cu un randament mult sporit, datorită cuplajului foarte slab cu materia. În stare condiții, se poate vorbi despre minicentrale „de buzunar", dacă vreți, în locul celor masive de astăzi dar cu condiția unei colaborări interdisciplinare la care să concure industria maselor plastice, o grupare de electroniști și fizicieni. În sistemul concret, propus de fizicianul Gheorghe Drăgan, nu ar mai fi necesară o centrală energetică asociată uneia de telecomunicații, ci doar un semnal, cît de mic, care poate avea un nivel energetic suficient pentru a fi recepționat la distanțe foarte mari și într-un interval de timp extrem de redus, comparativ cu sistemele electromagnetice actuale.

Dar pentru reușita practică a tuturor acestor noutăți științifice, revoluționare, apare ca absolut necesar interesul unor beneficiari receptivi. În cazul expus Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor ca și cel al energiei. Desigur, pot apărea și alte organisme productive ori de cercetare care să ofere lui Gheorghe Drăgan un contract ferm și condițiile de colaborare utile și necesare pentru transpunerea în fapt a unor soluții realizate, deocamdată, teoretic și practic, la nivel de laborator, „artizanal" cum singur afirmă, cu o notă de umor amar, însuși inventatorul.

EMANUEL VALERIU ■

Erou al Muncii Socialiste, acad. prof. dr. Ana Aslan:

„Nu este extraordinar să existe vîrstnici fără a fi bătrîni?“

— Stimată tovarășă academician prof. univ. dr. Ana Aslan, sînteți foarte cunoscută în lume și cu toate acestea nu cred că ar putea susține cineva că știe totul despre dumneavoastră. Lucrarea „Who's who in the World“, ediția 1974, e foarte riguroasă selecție a celor mai prestigioase personalități contemporane din lume, vorbește și despre Ana Aslan. O lucrare de acest fel, un dicționar, vă onorează dar nu poate cuprinde nici el prea multe date și evenimente dintr-o viață de excepție, cum este aceea a dumneavoastră. Într-un interviu pe care ați avut amabilitatea să mi-l acordați acum cîțiva ani, în parte nepublicat, îmi ziceați că „sînt multe de spus și e păcat că eu n-am timp să-mi scriu memoriile ; am văzut multe în viața mea !“ Am dori să știm dacă s-a schimbat ceva în legătură cu acel vechi proiect ?

— O !, da. Am și scris părți multe din memoriile mele. Am pus pe hîrtie, în primul rînd, realitatea despre Gerovital — această invenție care m-a făcut așa de cunoscută. Despre ea s-au spus, pînă acum, și lucruri neadevărate. Eu lupt pentru adevăr, iar adevărul e pentru mine o manie. Cu cît este mai greu cu atît e mai exagerată dorința mea de a ajunge la el. Cînd o să scriu eu toată cartea de memorii și va apărea, o să iasă multe lucruri la iveală, chiar și cele care-l privesc pe Schapse...

— Oricum, memoriile dumneavoastră sînt foarte așteptate, un motiv în plus care să vă determine a le scrie. Lumea zice că l-ați fi tratat și pe celebrul Salvador Dali. E adevărat ?

— Îl cunosc, nu l-am tratat eu, nu pot să spun dacă a folosit produsele noastre pentru că nu știu. Eu spun ce știu. Ne-am văzut de patru ori, mi-a dat mai multe cărți, mi-a desenat pe cărți, m-a invitat la masă, fără a putea să răspund favorabil invitațiilor totdeauna.

— Vă numărați, stimată tovarășă profesoară, printre cele mai cunoscute cinci personalități din lume. Cum ați ajuns dumneavoastră ce-ați ajuns ?

— E o cale lungă. Sînt multe de spus. Poate ar fi mai interesant să povestesc ce mi s-a întîmplat la 20 de ani diferență, în două țări diferite, de fiecare dată în prezența unor reprezentanți români. În Turcia, acum douăzeci de ani, și recent în Statele Unite, șoferii cu care mergeam auzind că sîntem români au zis aproape la fel : „A, din Romania o cunosc pe d-na Ana Aslan“. În Statele Unite, de față fiind atașatul cultural, i s-a spus șoferului cum că eu aș fi persoana cu pricina. Mai să nu i vină să creadă și a adăugat că el știe și semnătura, autograful meu de pe diverse cutii și flacoane. N-am scăpat de el pînă nu m-a pus să semnez pentru a se convinge.

— Călătoriți mult, conduceți un Institut național de geriatrie și gerontologie, ale cărui temelii le-ați pus de fapt și de drept. Călătoriile sîntem convinși că nu sînt doar de plăcere...

— De plăcere ?! Ce este aceea plăcere ? Am fost în ianuarie în Maroc și Spania. Urmare a vizitei mele în Maroc, vizită cu program încărcat, acum marocanii au cerut prin Chimimportexport să-i ajutăm să organizeze o secție la cel mai mare spital al lor. Mi se cere acordul și sînt gata să le dăm documentațiile și asistență tehnică prin specialiști. Dar să vă arăt ce-am făcut în Spania în două săptămîni. Priviți ziarele lor, sînt ziarele cele mai mari din Madrid și din încă patru orașe. 13 interviuri, credeți că e puțin, în prima săptămînă ? Mi s-a acordat o oră de emisie la „televiziunea celebrităților“ și, în 9 februarie, treizeci de minute la radio, în direct cu publicul. Uite așa am ajuns să răgușesc.

— Nici nu-i de mirare, după ce-ați vorbit atîta. Întrebarea este cum de reușiți ? După părerea noastră, un asemenea program e dificil și pentru un star în floarea vîrstei.

— Nu s-ar crede că pot să fac ceea ce fac. Dar activitatea mea pe timpul celor două săptămîni petrecute, e un fel de a zice, în Spania se poate controla după relatările presei spaniole, foarte generoasă cu prezența mea, precum și după caietul în care am trecut tot, după un vechi obicei. Îmi vine să cred că spaniolii mă iubesc mai mult decît italienii, grecii, turcii. Românii țin la mine mai mult decît toți.— mă divinizează — îmi scriu cele mai frumoase scrisori. Ei știu că am mult de lucru, se scuză, îmi mulțumesc în fel și chip, mă invită să-i văd, mă înduioșează. Acum că sînt răgușită, doctorul îmi interzice să vin aici la institut, îmi recomandă să stau o săptămînă acasă. E un doctor bun, de la „Vasile Roaită“, dar n-am rezistat acasă decît trei zile. I-am cerut certificat medical și m-a refuzat. Zice că eu sînt mare și n-am nevoie de așa ceva. Unii colegii mă consideră foarte mare. Nici eu nu mă cred mai mare decît sînt. Știu bine ce am făcut și nu mă laud cu mai mult. Nu vreau să apar ca o contestatară, dar parcă în afară de matematică și chimie nu mai sînt realizări așa mari în știința românească. Sau așa mi se pare mie acum la un sfîrșit de carieră, de 60 de ani, cred că așa-i, nu vreau să mint, am început în 1916, corectați, vă rog, de 65 de ani. De atunci în fiecare zi am fost în spital, concedii de odihnă n-am avut, decît un concediu de boală, în 1969, la vîrsta de 72 de ani, cînd am avut un accident de mașină, care n-a reușit să mă îndepărteze de muncă și de pacienți.

— Știu că acordați consultații de două ori pe săptămînă la Otopeni și de două ori pe lună la Complexul „Flora“. Așteptînd să mă primiți am văzut că au trecut pe la dumneavoastră prin cabinet vreo cîțiva pacienți.

— Chiar dacă nu mă deplasez eu la ei, cum este cazul acum cînd sînt răgușită, orice pacient care ține neapărat să fie văzut de mine este binevenit, îl primesc și-mi fac datoria.

— Se zice că sînteți unul dintre pacienți. E adevărat ?

— Nu numai că este adevărat, dar sînt chiar primul pe listă în tratament.

— Aveți și o listă ?

— Avem. Toate cazurile care au trecut pe la noi, pe la institut, de la înființare, din 1952, sînt notate și urmărite în evoluția lor. Sînt cazuri pe care le cunoaștem bine.

— Eu aș avea o întrebare mai delicată. Poate fi Gerovital H_3 mortal ?

— Hotărît, nu !

— Acum să vă spun și de ce am întrebat. În fiecare an, Editura medicală tipărește o „Agendă medicală“ în tiraje ce se apropie de sute de mii. Sînt bunici care au citit-o și tot au decedat. Agenda cu pricina se vrea plină de sfaturi și nu se știe cît de bune sînt ele. La capitolul „Preparate medicamentoase“ este prezentat și Gerovitalul, numai că, simptomatic, începînd cu anul 1979 agendele medicale în punctul R.a. (reacții adverse și alte efecte nedorite) e scris negru pe alb : „Relativ rar reacții alergice : erupții cutanate, crize astmatice, chiar reacții anafilactice mortale (este obligatorie investigarea anamnestică, eventual testarea sensibilității). Ce credeți ?

— Ce să cred? Ce pot să cred? N-am avut nici un caz mortal pînă acum din 150 550 de cazuri, cîte avem și le știm noi că au trecut prin institut pînă azi. Nici la **Chimimportexport** nu s-a primit nici o reclamație pînă în prezent.

— Totuși, cum vă explicați? Autorul v-a atras cumva atenția, o fi experimentat produsul ? Acolo, în agendă, se ocupă de sute de medicamente și este imposibil să le fi studiat pe toate.

— Dacă ar fi fost ceva serios, normal era să-mi spună și mie. Așa cum se prezintă, poate fi o mică lucrătură. Cine știe, o fi copiat din literatura străină ceea ce se spune despre procaină, uitînd că Gerovitalul nu este doar procaină. Altfel, nu-mi închipui că putea să apară așa ceva. Timpul le va lămuri pe toate.

— Ca să ajungem la ceea ce ați făcut dumneavoastră, trebuie s-o luăm de la început.

— Bine, dar n-avem noi vreme pentru toate.

— Propun să le auzim pe o bună parte din ele. Ce rămîne nespus va fi, în curînd, sperăm, în memorii.

— M-am născut cam demult, la Brăila la 1 ianuarie 1897, într-o familie cu mulți copii și venituri modeste. Am avut o viață și frumoasă și dificilă. Dar, cu cît este mai dificil cu atît e mai frumos. În copilărie, pentru timpurile acelea, am fost o năzdrăvană. Prima mea pasiune n-a fost medicina, ci aviația. Mi-am dorit, la vremea aceea, să-l cunosc pe Aurel Vlaicu. Eram nebună după el, dar n-am avut ocazia să-l văd măcar. Am reușit să zbor la 16 ani cu Andrei Popovici, cumnatul lui Henri Coandă și unul dintre primii noștri piloți.

— Mare curaj !

— Acum cînd stau și mă gîndesc, pot spune că era chiar un mare curaj să zbori, pe vremea aceea, la 16 ani, pentru ca puțin mai tîrziu, în anul întîi de medicină, tot ca o mostră de curaj, aveam să-l asist la operație pe primul mare chirurg pe care l-a avut România. Mi se spunea să las cuțitul pentru disecții și să trec la bucătărie. Eu aveam un curaj mai mult nativ, dar m-am convins apoi că, în viață, tinerii trebuie să aibă curaj, fie el și educat. Să-și impună punctul de vedere după ce cîntăresc bine.

— Nu ne-ați spus cum ați ajuns la medicină ?

— Tata s-a prăpădit pe cînd aveam 13 ani, așa că am rămas în grija mamei. Mama era tare grijulie cu mine ; pentru dumneaei nu eram decît o fetiță. Cu toate acestea mi-am impus voința și am început să urmez medicina, fără a scăpa cu totul de „grija“ mamei. Îmi aduc aminte că în anul întîi nu mă lăsa să intru la operații. Dorința aceasta a mamei n-am reușit s-o respect decît în anul trei de medicină, cînd am avut de-a face cu medicina internă și am înțeles ce înseamnă să ajuți fără să tai. L-am avut dascăl și am lucrat cu Danielopolu personalitate proeminentă a medicinei și a învățămîntului medical românesc, om generos, mare pedagog și coleg excepțional. Am mai avut prilejul să-i cunosc sau chiar să lucrez cu Parhon, Marinescu și Toma Ionescu.

— Care dintre ei a avut o înrîurire mai pronunțată asupra dumneavoastră ?

— După cum am vorbit despre el, cred că se-nțelege că e Danielopolu și o să vedeți și de ce, numai să aveți răbdare. Tot el îmi zicea că am un singur defect spunîndu-mi : „Ești un ambițios“. Numai că aici se înșela. Nu știa sau nu vroia să-mi spună de la obraz că eu de fapt am mai multe defecte.

— Chiar așa ?!

— Uite că se poate. După părerea mea, în fiecare calitate se ascunde și un defect, cît de mic. Nu-i așa ? Dacă ești prea darnic riști să devii risipitor, dacă ești sever riști să te apropii de răutate și uite că exemplele sau contrariile de acest fel pot fi continuate. Eu am mai multe defecte. Unul ar fi acela că vreau ca toată lumea să fie corectă. De felul meu nu sînt iertătoare nici cu mine, dar nici cu aceia care nu-și fac datoria. Și ar mai fi un defect pe care de asemenea nu-l ascund. Mi-a plăcut să fiu prima. Dar acesta e un „defect“ dobîndit prin muncă, prin studiu. Sportivii care nu se antrenează suficient, care nu asudă la pregătiri nu reușesc să ajungă la un asemenea defect. Eu nu zic că băieții nu sînt capabili. Mă uitam la băieții din jurul meu și mă uit și acum ; de cele mai multe ori chiar sînt capabili, numai că au un fel de ambiții patologice, aș zice. Vor să fie mari fără muncă.

— Ca o acoperire corectă a cuvintelor dumneavoastră amintesc că ați absolvit în mod strălucit Facultatea de medicină în 1922, pentru ca numai doi ani mai tîrziu să deveniți doctor în medicină, magna cum laude. Sînteți membră a Academiei de științe din 1915. Cred că ați întrecut mulți reprezentanți ai sexului bărbătesc ?

— În prima jumătate a secolului nostru și era tare greu unei femei să răzbată într-o carieră. Mi se spunea adesea : „mergi, fetițo, la bucătărie și lasă-ne în pace“. Măcar de-ar fi fost singura neplăcere. Cum v-am spus, a trebuit să lupt întîi cu prejudecata mamei și pentru aceasta a fost nevoie să fac greva foamei. Profesoară n-am reușit să ajung decît după eliberare, prin 1946, cu toate că mă dovedisem capabilă și la 30 de ani, ca realizări și, să zicem, intelect. Experiența, desigur, se mărește odată cu vîrsta. Totuși, nu experiența îmi lipsea. Nefiind băiat, aveam șanse reale doar la probele și examenele secrete, precum cel de internat, unde am reușit să fiu prima. Dar, pentru aceasta muncisem mult, făcusem destule sacrificii. Tinerii trebuie să știe că nici un sacrificiu nu-i de prisos cînd îi faci la tinerețe. Eu am făcut multe sacrificii și cred că n-am reușit să fac destule. Nu e cazul să le amintesc pentru că și așa multe nu mai sînt de actualitate. Aș mai spune că toată răsplata vine în timp și cu cît vine mai tîrziu e mai bine ; ai suficientă vreme pentru acumulări. Viața e tumultuoasă, plină de neprevăzut, de greutăți mai dificil de trecut și chiar mai exuberantă cînd forțele fiecăruia nu mai sînt așa de importante. E o mare nenorocire să vină bătrînețea și să nu fi făcut ceva deosebit la tinerețe. De aceea aș recomanda tinerilor să se gîndească bine și să înțeleagă că experiența, puterea de sinteză ale celor care nu mai sînt tineri sînt cu atît mai valoroase cu cît ei au înfăptuit ceva demn de luat în seamă încă din anii tineri.

— Sînteți aceea care a dat oamenilor Gerovitalul. Ce legătură are acest excepțional succes cu biografia dumneavoastră ?

— Sînt luată prin surprindere. Aș putea spune că nu are și aș scăpa de întrebare. Oricum, o parte a răspunsului ai putea-o bănui și dumneata. Eu sînt un caz experimental, și nu de azi de ieri, ci chiar de la început, de cînd am întrezărit efectele procainei. Mă aflam la Timișoara și obținusem rezultate extraordinare în tratarea artritelor cu procaină. Am vrut să aflu ce se întîmplă cu ea în alte cazuri. Un student avea genunchiul drept înțepenit și-l ținea, parcă-l văd și-acum, între perne de nisip. Mi-a dat voie, în 5 aprilie 1949, să-i fac o injecție în artere. Și, cînd este să se întîmple ceva mare toate merg strună. N-o să vă vină să credeți dar cînd am scos acul și-a îndreptat piciorul. Seara am plecat la București, la Danielopolu să-i comunic marea mea bucurie. Pe loc și-a dat seama că nu-s vorbe goale și a zis : „Dumneata ai făcut ceva“. M-a sfătuit să comunic isprava la Academie și acolo mi s-a răspuns că nu se poate cu un singur caz. Mi-au cerut să vin cu cinci cazuri ca și cum nu speram să mai dau pe acolo cu asemenea treburi. Am mers cu cinci și mi s-au cerut cincizeci. Ce era să fac, Le-am dus cîte au vrut. Oamenii au început să vină la mine ca la Maglavit, mai ales că tratam gratuit. Parhon m-a încurajat și el văzînd în descoperirea mea o „treabă de mare importanță socială“. După aceea au început marile greutăți și marea cercetare.

— După treizeci de ani și mai bine de la importanta descoperire, după omologarea Gerovitalului în 1958, el, Gerovitalul, mai pare pentru mulți o realizare incredibilă. Ce le-ați putea răspunde unor sceptici ?

— Că este o descoperire nemaipomenită. Iar dacă mai există sceptici și necazuri cu Gerovitalul, aceasta numai datorită răutății și invidiei unora. V-am spus că eu sînt un caz experimental. Dacă sînt așa la vîrsta asta e și moștenire, dar și rezultatul medicamentului. Sînt directorul Institutului național de gerontologie și geriatrie, institut creat la noi în 1952, pentru prima oară în lume, datorită încrederii și grijii partidului și statului nostru. Repet, sîntem primii în lume, lucru recunoscut oficial abia în 1980 de către O.M.S. Între timp au mai apărut vreo 10—12 institute de geriatrie și gerontologie presărate pe tot globul, ne-au imitat ca structură, ne-au imitat și produsele, numai noi am rămas ca la început într-un fost cămin de bătrîni. Poate că merităm mai mult. Cu siguranță că nici măcar atît n-ar fi existat dacă nu punea umărul marea personalitate care a fost C.I. Parhon și eu n-aș fi dat dovadă de dîrzenie. Nu ne credea nimeni. Cum să facem noi așa ceva cînd nu au alte țări. Uite că s-a putut și acum toată lumea ne cere nouă românilor colaborarea în domeniul geriatriei. Conduc institutul de aproape treizeci de ani și fac, desigur, cercetare. Deci, pot munci și încă ce muncă... Nu este extraordinar să existe vîrstnici fără a fi bătrîni ? Nu pot să spun că-s tînără. Dar bună de muncă și cu capul întreg, asta da ! Bolile mele sînt răutățile altora. Eu mi-am văzut de treaba mea. Cum mă lovea cineva la picioare eu săream mai sus și mergeam mai departe. Mi-am văzut în continuare de munca mea. Dreptatea a învins totdeauna. Eu am dreptate și asta mă ține trează. Vreau să lucrez în liniște. Eu personal n-am făcut toată viața altceva decît să muncesc foarte mult. Doar atît.

— Nu este puțin lucru. Sînteți Erou al Muncii Socialiste, conduceți cu experiența și înțelepciunea ce v-o dau viața dumneavoastră de excepție, cu o capacitate intelectuală remarcabilă și cu o dăruire rară programul de continuă afirmare a gerontologiei românești.

— Durerea mea cea mare este că nu știu ce va fi după ce nu voi mai fi. Va crește, va decade ? Îmi lipsește un bun organizator de sănătate publică. Sigur, eu nu mai am puterea de a face atîta cît la 30 de ani, dar pot să fac mai cu cap. Am luptat împotriva dramei bătrîneții, cînd ajungi să știi mai mult, să fii mai de folos, capabil de sinteze, de a conduce, atunci începi să nu mai ții minte. Asta am reușit eu. Se zice că am memoria mai bună decît a secretarei. N-oi fi eu un fenomen, dar asta este. Știu și nume și adrese și pulsul vieții științifice, le știu pe toate cîte am văzut. Am o memorie în primul rînd vizuală. Cînd ai intrat dumneata mi se spusese doar că ești de la revista „Flacăra“. Eu nu mai știam cum te cheamă, dar ți-am spus că te-am mai văzut. Am o memorie vizuală extraordinară și asta mă ajută.

— Ne bucurăm că este așa, vă mulțumim pentru amabilitate și vă dorim multă sănătate și viață lungă !

— Nu, eu aș zice întîi să trăiesc și apoi să fiu sănătoasă. Anul acesta voi participa în Italia la un Congres internațional de gerontologie, mai este o ședință a directorilor de institute de gerontologie la Casa Albă, dacă se va ține, conferințe ca profesor invitat și anul 1982. — un an important. Eu am lansat propunerea, aprobată de Națiunile Unite, ca 1982 să fie considerat Anul Internațional al Bătrîneții. Merită să fiu în viață, e ideea mea. Ar mai fi timp și pentru construirea unui sediu nou al Institutului nostru de geriatrie și gerontologie, primul din lume. Cred că meritām.

ION PREDOȘANU ■

Însemnări din căminul viorilor

Se afirmă că dispunem de mulțzi de rezonanță în cantități care ar stîrni invidia multor țări ale lumii. Se mai spune, în ceea ce privește valorificarea acestui fabulos arbore, că am avea o școală de lutierie românească. La Reghin, capitala viorii românești, recunoscută ca atare în toată lumea (sunetul viorilor meșterite aici a cucerit de mult aprecierile marilor specialiști ai lumii), numărul maeștrilor lutieri a ajuns la incredibila cifră de 6 (șase !) și sînt toate șansele ca această mină de oameni să se reducă la numai 5 (cinci) : decanul de vîrstă al reghinenilor, maestrul Roman Boianciuc, se află de șase ani în pensie. Asta, dacă ne referim la viitorul imediat, că dacă ne aruncăm privirea într-un viitor mai îndepărtat, nu ne rămîne să zărim decît o... școală fără elevi. Cu alte cuvinte, cele două articole ale noastre, străduindu-se să aducă în dezbatere situația actuală a școlii de lutierie românească, militează pentru o normalizare a statutului celor ce, prin talent, profesionalitate și pasiune, dau naștere unei minuni numită vioară, precum și pentru creșterea cît mai urgentă și sigură a unei noi generații de lutieri.

„MUZICA ESTE O LEGE MORALĂ. EA DĂ SUFLET UNIVERSULUI, ARIPI GÎNDULUI ȘI TUTUROR LUCRURILOR. VESELIE ȘI VIAȚĂ. EA ESTE TEMELIA ORDINII. EA ÎNALȚĂ PE OM SPRE TOT CE E BUN, DREPT ȘI FRUMOS". (PLATON). Aceste cuvinte stau scrise într-un atelier, nu mai mare de 40 metri pătrați, din secția de instrumente muzicale speciale a Întreprinderii de prelucrare a lemnului — Reghin. În atelier, cîteva mese de lucru, rame de viori, chitare și violoncele, prese de lemn și, în fine, șase oameni mereu ocupați. Se numesc **Roman Boianciuc, Florea Precub, Nicolae Ciurba, Ioan Luca, Pavel Nagy, Zaharia Mare** și sînt maiștri lutieri, adică constructori manuali de instrumente muzicale. Sînt, dealtfel, **singurii** lutieri din țară care lucrează organizat, și credem că nu exagerăm cu nimic dacă spunem că acești oameni duc peste botare faima unei străvechi tradiții și, de ce nu, pe a lor înșiși. În întărirea acestei afirmații vine următorul text citit de noi în „The Strad" o revistă de specialitate și de mare circulație : **„De-a lungul secolelor Reghinul, un orășel în inima Munților Carpați, a fost căminul viorii. Astăzi, viorile sînt făcute la Reghin de meșteșugari îndemînatici în tradiția vechilor maeștri".** Lucrurile bune ne sînt confirmate de chiar șeful secției amintite, **Nicolae Bizgan :** Secția noastră a ajuns la o producție de 100 000 instrumente muzicale pe an, mai mult, în cursul anului 1980 am atins cifra de 1 000 000 instrumente, din 1951 data fabricării primei viori la I.P.L. Reghin. Activitatea noastră n-a fost însă un neîntrerupt șir de succese. Am avut și greutăți, mai avem încă.

Tot ce văd în această secție „specială" mă convinge că lucrul superficial, munca de mîntuială nu fac casă bună cu nici unul din lucrători. Străduința lor de a produce sunetul cel mai curat cu putință este o cauză de la care lutierii nu abdică. Roman Boianciuc, astăzi în vîrstă de 69 de ani, Erou al Muncii Socialiste din anul 1973, cel care a construit prima vioară la Reghin, în urmă cu treizeci de ani, pensionat din 1974, continuă să vină în fiecare zi la lucru, în atelierul de la etajul al doilea al secției. Din convorbirea avută cu el am înțeles că **două** sînt lucrurile care îl frămîntă : **calitatea** sunetelor instrumentelor care ies din mîinile lui și **oamenii** care vor rămîne după el să-i continue meșteșugul, cu alte cuvinte **soarta** lutierilor. Și dacă în privința calității sunetului, măiestria lui are un cuvînt greu de spus, viitorul mai îndepărtat al unei vechi tradiții îl depășește puterile. Discuția pe care o redăm în continuare a fost generată de observația, deloc îmbucurătoare, că numărul lutierilor este în scădere ; căutăm să aflăm motivele acestei anormale situații.

Florea Precub : Să fii lutier nu este un lucru foarte ușor. Un maistru lutier trebuie să cunoască toate fazele de execuție ale instrumentelor pe care le lucrează. El croiește, îmbină, lustruiește și caută perfecțiunea. Trebuie să fie stăpîn pe meseria sa pentru că în final își pune semnătura pe vioară și a face lucru de mîntuială este ca și cum ți-ai fura singur căciula. Nici un lutier nu ia asupra lui un asemenea risc.

Nicolae Ciurba (păstrez grafia semnăturii de lutier) : Faptul acesta are două tăișuri. Face ca munca noastră să fie foarte apreciată, dar în același timp stopează pe foarte mulți tineri să se dedice lutieriei. Ce vreau să spun ? Este mult mai avantajos pentru tineri să lucreze în secția automată, pe o mașină, să răspundă de o singură fază de execuție. Munca mecanizată este preferată pentru că se cîștigă mai bine. Un tînăr care vine în acest atelier va cîștiga mai puțin, pentru că vor trebui să treacă trei ani pînă va învăța totul. Asta îndepărtează pe mulți. Avem acum noroc de un băiat pasionat de meserie, care ni s-a alăturat. Îl cheamă Zaharia Mare.

Pavel Nagy : Poate nu știți, dar meseria de maistru lutier nici măcar nu este trecută în nomenclatorul Ministerului Muncii. De cînd știu, noi sîntem considerați **tîmplari-ajustori montatori,** și unii din noi lucrează de 25 de ani, iar maistrul Boianciuc de 30 de ani.

Roman Boianciuc : Pe mulți care vin și ne văd ce facem îi apucă rîsul cînd aud cum sîntem numiți. Eu cred că asta se întîmplă și din pricină că lutierii nu au nici pînă acum un statut al lor. Peste tot în lume sînt asociații de lutieri care funcționează după niște statute precise. La noi nu există așa ceva. Prin munca noastră, trebuie să vă spunem, am întocmit un statut al lutierilor români, proiect care este pe drumul anevoios al semnăturilor, pe plan local. Și un alt lucru pe care nu-l înțeleg : de ce nu sîntem sprijiniți pentru a participa la concursuri și festivaluri ?

La Întreprinderea de prelucrare a lemnului din Reghin am cunoscut oameni admirabili, adevărați artiști vrednici de toată stima. Munca lor înseamnă pasiune și măiestrie, lucru ce, dealtfel, este recunoscut în toată lumea. În același timp însă se punea acea apăsătoare întrebare, foarte des folosită în sport, ce rămîne după ? Cine va prelua ștafeta ?

GEORGE CUȘNARENCU ■

Ce oameni descoperă mulzii de rezonanță?

Dialogul nostru cu profesorul de muzică Nicolae Musat de la Liceul pedagogic din București a debutat cu o întrebare pe care o și reproducem:

— Știți cît venit poate să aducă patriei noastre un molid de rezonanță în vîrstă de 150 de ani?

— Nu.

— Aproximativ o jumătate de milion de dolari.

— Și asta vrea să însemne că ar trebui să exportăm mulzii de rezonanță?

— Nu. Nicidecum. Trebuie să-i prefacem în viori, violoncele, viole.

— Asta, după cîte se știe, e o treabă dintre cele mai delicate, ca să nu zicem și foarte grea. Dar, pînă una-alta, cum de-ați ajuns la această cifră pur și simplu amețitoare chiar și pentru un molid de rezonanță de 150 de ani ?

— Simplu. În revista „The strad", volumul 91, nr. 1 083, la pagina 214, într-o listă a unei mari licitații de viori, licitație desfășurată anul trecut, sub auspiciile celebrei firme Susan Baker, locul întîi a fost ocupat de o vioară românească (autor, Nicolae Ciurbă din Reghin), iar locul doi a fost ocupat tot de-o vioară românească (autor, Florea Precub, tot din Reghin). Prima vioară a fost cotată la 750 lire sterline, iar cea de-a doua la prețul de 600 lire sterline. Următoarele locuri au fost ocupate de viori de producție germană, italiană sau franceză și la prețuri mult mai scăzute, cel mult 350—400 de lire sterline.

— Bănuim că, ajunși aici, vreți să ne propuneți un sumar calcul privind numărul de viori sau instrumente muzicale cu coarde ce pot fi obținute dintr-un molid de rezonanță.

— Exact. Dintr-un molid ajuns la o înălțime de aproximativ 60 de metri pot fi valorificați integral 50 de metri de sub coronament. Din această cantitate de lemn de rezonanță pot fi fabricate cel puțin 500 de instrumente. Dar vă propun să părăsim deocamdată domeniul cifrelor. Iată, acum doi ani, la Poznan, la un concurs de interpretare, creație și lutierie, viorile românești s-au clasat printre primele, iar la Cremora, orașul vestitului Stradivarius, într-un concurs internațional de lutierie, o vioară a maestrului Roman Boianciuc și o violă a aceluiași Florea Precub au ocupat locul al treilea. Lucruri bune și frumoase, dar din păcate există un anume dar...

— Vă ascultăm.

— Lutierii noștri, oameni cu mînă de aur, nu au participat în ultima vreme decît la cele două manifestări. Ba chiar și aceste două participări au întîmpinat destule dificultăți. Că o astfel de situație nu este deloc normală, iată, asociația lutierilor dintr-o țară vecină, Bulgaria, a participat cu 17 instrumente și tot atîția maeștri care și-au îmbogățit, desigur, experiența, și-au lărgit orizontul. Cu alte cuvinte, înființarea unei asociații se impune cu stringență, acesteia revenindu-i multiple sarcini precum și cea a participării lutierilor noștri la toate confruntările internaționale unde, sînt sigur, ne-am acoperi nu numai de lauri.

— Și cine anume ar putea face parte din această asociație a lutierilor ?

— Toți constructorii de instrumente cu coarde din Reghin, cu precădere cei din atelierul special, precum și toți restauratorii și constructorii amatori din țară.

— Sînt ei chiar atît de mulți pentru a valorifica imensa cantitate de molizi de rezonanță din țară ?

— Nu, nu sînt suficienți, dar pentru a continua ideea cu asociația, v-aș propune un al doilea aspect al problemei, dealtfel primul mare pas care neapărat trebuie făcut.

— Și-anume ?

— Este cazul ca Ministerul Educației și Învățămîntului, în strînsă colaborare cu Centrala industrială a prelucrării lemnului, să preia problema formării noilor generații de lutieri. Știți, de exemplu, cum poate un tînăr să devină lutier ?

— Nu, mărturisim că nu știm.

— Printr-un curs numit ucenicie la locul de muncă. Dar, după cum s-a văzut, cursul este departe de a asigura un număr suficient de lutieri. De ce ?

— Ce propuneți deci în mod concret?

— Înființarea unor clase speciale în cadrul unui liceu de prelucrare și industrializare a lemnului, clase de lutieri. Liceul poate ființa, după ce candidații vor fi trecut printr-o serie de probe și selecții specifice. Desigur, nu mă amăgesc cu ideea că toți absolvenții vor deveni mari maeștri în atît de nobila artă a lutieriei, dar sînt convins că, pe măsura unor calități deosebite, se vor ridica anual doi-trei care să poată prelua ștafeta actualilor maeștri de la Reghin. Mai mult decît atît, mă gîndesc că vreunul dintre ei se va arăta demn să-l trimitem ca bursier la Școala superioară de lutierie cu caracter internațional de la Cremona, unde noi nu am trimis pînă acum nici un bursier.

VICTOR NIȚĂ ■

Tăierea porcului

„Renunț la permisul de conducere"

Firesc ar fi ca atunci cînd un cetățean cere permis de conducere, să realizeze și răspunderea deosebită față de societate, față de familie, ce o incumbă pilotarea unei mașini. Unii solicită dreptul de a conduce nu din necesitate, ci din vanitate. De bine, de rău, omul se cunoaște pe el însuși. Foarte cinstit, cutare sau cutare mărturisește prietenilor : „Nu sînt bun de șofer pentru că sînt distrat, nu mă pot concentra". Omul își cunoaște limitele și este conștient că forțînd nota, insistînd să devină cu orice preț șofer se poate transforma nu numai în dușmanul propriilor sale interese, dar și într-un pericol pentru cei din jur. În alt caz, o reprezentantă a sexului frumos, declară la rîndul ei la fel de corect : „Deși am mașină, nu rîvnesc la carnetul de conducere, sînt emotivă. Mă voi mulțumi cu rolul de pasageră".

Ce te faci, însă, cu orgolioșii, cu vanitoșii. Un bărbat : „Ce adică, eu sînt mai prost decît Georgescu ? El a putut să-și ia permis și eu nu ?" O femeie : „Nici nu mă gîndesc să renunț la ideea de a fi șoferiță, Ioneasca care e... (urmează o ploaie de invective) și care habar n-are ce-i aia mașină, e bine mersi la volan și pe mine, dacă nu lupt pentru permis, să mă creadă toți o proastă ?"

Dacă au cît de cît aptitudini pentru conducerea unei mașini, „chemare pentru volan", respectivii nu se întreabă.

Cînd după repetate eșecuri li se explică de ce nu pot deveni șoferi, ei recurg atunci la ultimul și cel mai „convingător" argument : „Dați-mi permis și voi merge încet". Curios cu cîtă ușurință se pune semn de egalitate între mersul încet și siguranță, deși zilnic, pe străzi, pe șosele, vedem cum cei care înaintează ca melcul îi încurcă pe ceilalți, afectează atît siguranța, cît și fluența traficului.

N.S. din Tîrgu Mureș, la volanul autoturismului său „Dacia", împreună cu soția A.S. (proaspătă șoferiță) au plecat la Cluj-Napoca să-și vadă unul din copii, elev la un liceu cu profil de telecomunicații.

Au dormit la o rudă din Cluj-Napoca și a doua zi, imediat după prînz, au plecat. Se apropiau de Tîrgu Mureș. La Luduș, o femeie agită mîna spre autoturism în semn de oprire. Abia după oprire cei doi soți își dau seama că autostopista nu e altcineva decît vecina lor care locuiește în blocul alăturat. „Vă rog să poftiți sus. Nu vă scuzați că ne-ați oprit. Ne face plăcere să vă putem duce la Tîrgu Mureș".

Echipajul ajunge la Iernut. Deodată, N.S. reduce viteza mașinii și-i propune soției (posesoare de permis de la sfîrșitul lunii septembrie 1980, timp în care a făcut 3—4 drumuri însumînd... 200 de km !) să preia volanul. Aceasta, oarecum luată prin surprindere, are cîteva momente de ezitare. Se gîndește la precara-i experiență, la asfaltul umed, la ce-o să zică pasagera dacă e stingace, dar și la argumentele pro : șoseaua dreaptă, traficul aproape inexistent. „Voi merge încet", gîndește ea în concluzie. Cu nu prea mult curaj, la locul șofului la volan. Pasagera nu dă prea mare importanță schimbării piloților. I se citește pe față chiar o umbră de curiozitate amestecată cu ironie. „La să vedem ce poate vecina ?"

La volan femeia e vădit stînjenită. La urma-urmei ne aducem fiecare aminte cum conduceam cînd aveam la activ mult prea modestul rulaj de două sute de kilometri.

O incomodează în mod vădit prezența pasagerei. La starea de inhibiție se adaugă și o ușoară enervare. Șoseaua goală. Departe, la circa 400—500 de metri se zărește o căruță. „Ce l-o fi apucat pe bărbatu-meu să mă pună să conduc ?" își zice șoferița. Se angajează în depășirea atelajului. La reintrarea pe partea dreaptă a drumului, stîngace, femeia virează mai mult decît trebuie și autoturismul ajunge cu roțile din partea dreaptă pe acostamentul umed al șoselei. Ca un cal nărăvaș, mașina ripostează, începînd să joace ușor pe roțile din spate. Ce-i drept, femeile sînt mult mai prudente la volan, nu se angajează în întreceri pe șosele, dar se și pierd mai repede. Șoferița încearcă să redreseze mașina, comițînd clasica greșeală a începătorilor (din păcate, nu numai a lor, dar și a multor șoferi cu state vechi de serviciu). Ea trage cu putere de volan la stînga. Autoturismul, după un scurt zigzag, se întoarce la 180 de grade și după ce trece peste șanțul sting al șoselei (raportat la direcția inițială de mers) la „în brațe" cu partea laterală dreapta un pom. A.S. și pasagera ocazională sînt rănite grav.

După cîteva zile de la accident, cînd a ieșit din starea de șoc, șoferița mărturisea : „Am luat permisul abia după a patra încercare. Regret că am urmat cursurile școlii de șoferi și după acest accident nu mai doresc să conduc, renunț la permisul de conducere".

Ce bine dacă ar fi renunțat mai înainte la intenția de a deveni șoferiță !

VICTOR BEDA ■

Cît poate răbda o mamă?

Am bătut cu insistență la ușa casei din str. Mitropolitul Filaret nr. 16, aflată într-un cartier liniștit al Bucureștilor. Se pare că familia Boerescu nu primește prea bucuroasă oaspeții. Tot după insistențe, am reușit să-l convingem pe omul în puterea vîrstei, Mihai Boerescu, să ne dea voie să vorbim cu mama sa. Nu vrea să pătrundem în camera bătrînei. Intuim că se petrece acolo, în casa de la nr. 16, exact ceea ce scrisese Lidia Benkö.

Spectacolul camerei Mariei Boerescu pare cu atît mai de necrezut, cu cît la dînsa se intră direct din camera soților Boerescu. Așadar, dintr-o încăpere curată, încălzită, cu șervete brodate și apretate, cu paturi așternute proaspăt, cu flori pe masă... o ușă ce dă în infern. Nu exagerăm. Vă vom descrie infernul în care trăiește, alături de fiul pe care l-a crescut singură, spălînd rufe, o mamă.

Camera nu are lumină. Gunoaiele nu au fost scoase de luni de zile. Patul... o somieră de o murdărie de nedescris, fără cearșaf, fără plapumă, cu niște zdrențe înghemuite... O masă literalmente plină cu gunoaie, cîteva **coji de pîine rămase de la masa fiului, a norei și a nepotului.** La ferestre atîrnă resturi negre de perdele, și parcă ne aflăm în plin decor al „Azilului de noapte"...

Însemnările acestei anchete sociale au fost scrise pe semiîntuneric. Mihai Boerescu stătea în ușă, păzind ca un gardian, cenzurînd ceea ce încerca să ne șoptească maica Maria: „Luați-mă de aici, oriunde, nu mai pot, nu mai pot!"... Am întrebat-o cum l-a crescut. Mi-a spus: „Spălînd rufe, cît era ziua de mare, purtîndu-l în brațe și de mînă, prin adăposturi, în timp de război". „L-ai iubit, măicuță, pe fiul dumitale?" „Da, l-am iubit, doar pe el l-am avut. Apoi l-am iubit pe băiatul lui și l-am crescut tot eu. Am avut grijă, l-am spălat, l-am dat mîncare, că ei plecau dimineața și veneau noaptea. La fel îl iubesc, cum l-am iubit pe el. Dar mă bate și băiatul... nu numai ei! Noră-mea mi-a spart capul, băiatul îmi vorbește urît, mă injură, mă lovește... luați-mă, vă rog, de aici!"

Îi puteam promite că o vom lua din casa în care are dreptul să-și trăiască liniștită bătrînețea? Trebuia să auzim ce spun ceilalți membri ai „familiei". Într-adevăr, nu se poate numi FAMILIE acest grup de oameni care torturează fizic și moral o femeie în vîrstă, o femeie care a dat viață, a muncit, pînă la ultimul capăt al puterilor. Acum, e clar, Maria Boerescu nu mai poate munci. Și oamenii legați de ea prin legături de sînge, de recunoștință, de lacrimi, nu mai au nevoie, sînt sătui să vadă trupul greu de reumatism, mîinile anchilozate, și își zic cu nonșalanță: gata cu ea!

Ne așezăm în jurul mesei. Repet: curat, cald, o altă lume! În fața mea, ca o nălucire rea, ușa întunecată, iar dincolo de ușă, obsedant, simt parcă răsuflarea femeii, singură în durerea ei, în murdărie, în amintiri...

Floarea Boerescu, nora, este acel gen de femeie care strigă sus și tare că „a avut trei operații, trei tăieturi pe burtă!" La orice încercare de dialog ne aruncă în față „operațiile". Ne declară cu atîta cinism, încît abia avem puterea de a ne abține: „Eu nu pun mîna să-i fac curat! Să-i facă fiu-său! (n.n.: „Fiul" era de față) Și, puteți să scrieți oriunde, pe **hatîa** asta n-o spăl..., și n-am s-o curăț de mizerii! Eu ies de la lucru la patru după-masă. N-am eu vreme să văd de ea! Să-i angajeze femeie! N-am bătut-o, cine spune că am bătut-o? Spune, fă (n.n.: bătrîna ieșise din întunericul ei și stătea cu capul plecat, la doi pași de masă, fără ca fiul să-i ofere un scaun), spune, fă, te-am bătut?"

Tonul cu care se adresa mamei soțului ei nu poate fi redat. L-am întrebat pe Mihai Boerescu: „Suportați să i se vorbească mamei dv. în felul acesta? Cum de s-a ajuns pînă aici, nu vă dați seama că aveți rolul de cap al familiei? Că de la dv. trebuie să pornească ordinea firească în familie, trebuie să impuneți respectul față de mama care v-a născut, dacă ei nu există, dacă s-a produs această oribilă stare de ură".

„Eu nu stau acasă, eu muncesc!" a venit prompt răspunsul. Și a început să-și împroaște mama cu invinuiri, încercînd să-mi demonstreze că ea e de vină. Că așa a trăit toată viața, fără să-i pese de curățenie, fără să se îngrijească de casă, să aibă măcar mobilă... Nora striga de acoperea glasul bărbatului, bătîndu-se cu pumnul în piept și aducîndu-i aminte că, atunci cînd s-au luat, aveș un pat și o mașină de gătit! Dacă n-ar fi fost ea...

O întrebăm dacă știe cum e trăia cu zeci de ani în urmă. O întrebăm dacă își imaginează că o spălătoreasă ar fi putut să-și cumpere mobilă și să-și facă apartament. O întrebăm dacă își dă seama că femeia care stă în picioare în fața ei a avut un scop mai sfînt decît toate lemnele cumpărate de dînsa și de soț: acela de a-și crește copilul, de a-l da la carte. Băiatul spălătoresei prin case străine a învățat zece clase, apoi maica Maria l-a ținut și în școala profesională. „Dacă l-a făcut, țipă Floarea Boerescu, a avut obligația să-l și crească!"

Mai întrebăm cine l-a crescut pe fiul ei, acum elev în clasa a IX-a. Ni se spune că învață la Liceul de aeronautică, dar nu putem fi siguri. Oricum ar învăța, crunta realitate este că și el a învățat „lecția" de la părinți! „Da, își unesc glasurile pline de ură soții Boerescu, băiatul a fost crescut de bunică... îi dădeam 300 de lei pe lună..." Așadar, femeia care toată viața a muncit pentru a da societății un om, muncea în continuare dînd îngrijire nepotului... iar fiul și nora socotesc ca pe o supremă generozitate faptul că îi dădeau 300 de lei pe lună!

„De ce n-a vrut să se angajeze la stat? Am vrut s-o bag la măturat, la poi, dar nu i-a convenit!"

Așadar, nora îl făcea și un „dar", la bătrînețe. Ce mai conta o viață la aibă? Ce conta că îi crește bătrînul? Putea foarte bine să treacă la măturat! Avea ea vreo obligație? Nu, Floarea Boerescu strigă pînă la cer că nu are nici o obligație față de **batîe**!, c-așa îi zice el, în semn de total dispreț, mamei sale.

De la ei nu mai putem aștepta nimic. Vorbim cu bătrînul. Înalt, cu un început de jenă, de căință, repede reprimat la vederea părinților, care îl încadrează, gata să-i apere insolența... Îl întreb dacă a bătut-o pe bunica, pe femeia care este mama tatălui său... „Facem glume, răspunde ca la o lecție, o lecție bine învățată, o împing, nu o bat!" „Dintr-o „glumă" a bătrînului înalt cît ușa, ne spune Lidia Benkö, bătrîna a zăcut trei ore în baie.

Lidia Benkö, vecina care ne-a scris, a avut amabilitatea să ne primească și să adauge cîteva amănunte care, și mai pregnant, au conturat tragedia Mariei Boerescu, caz rarisim în viața noastră socială. Mărturisim că nu putem uita cum am lăsat-o, în holul neîncălzit al casei, așteptînd o minune, așteptînd ca cineva să o scape de calvarul pe care îl trăiește.

„Cînd trăia vecina de alături, la care spăla maica Maria, vedeam, spune Lidia Benkö, cum stringea mîncarea pe care i-o dădea. Nu o mînca dînsa, o ducea acasă, să mănînce băiatul... Acum, dacă îi dau o prăjitură, o duce nepotului... Chiar cîțiva lei dacă îi dau, îi păstrează pentru nepot... Adunase și ea, în toți anii de muncă, vreo trei mii de lei. Cînd au zugrăvit în casă, afară de camera ei, i-au cerut să le dea toți banii. Să fie vreo două săptămîni, a venit la mine îngrozită, abia se tîrăște, dar cînd nu mai poate îmi bate în ușă și nu pot să n-o primesc. Ce crimă făcuse? Spărsese chiuveta, i-a căzut o cratiță, ați văzut ce mîini umflate are? Nora a amenințat-o cu o omoară dacă nu-i plătește chiuveta. I-am dat vreo două sute de lei, să o potolească".

Toți vecinii cunosc calvarul Mariei Boerescu, dar apropie nici unul nu mai îndrăznește să-i aducă mîncare sau lemne. Au fost amenințați cu bătaia. Emoționant ni se pare gestul unui băiețaș de vreo șase-șapte ani, Bogdan, care, ni se spune, îi duce pe furiș cîte un brat de surcele, cînd pleacă „stăpînii". Cît de mare este încrîncenarea fiului, a norei și a nepotului!

Vorbim cu Silvia Petrișor, asistentă la Spitalul P.T.T. O cunoaște pe Maria Boerescu din 1949. A muncit toată viața. Așa o știe. Stă peste drum de casa lor și vine pe furiș la fereastră să-i aducă o farfurie de mîncare. „Familia" a promis că-l va sparge capul dacă mai aduce ceva... Mereu aude țipetele bătrînei. Ultima „ispravă" a „liceanului": a lovit-o pe bunică, folosind ca armă o pîine veche, tare ca piatra... Răsplată pentru pîinea pe care o cumpăra, din munca ei pe la casa străine, pentru ca Mihai Boerescu, acum șef de echipă la I.U.P.S. București, să nu moară de foame... Acum trei ani a trebuit să fie internată la Spitalul „Gheorghe Marinescu"... tot în urma bătăii primite de la soră...

Fiul și nora mi-au declarat că Maria Boerescu nu-i în toate mințile. Silvia Petrișor, care i-a făcut injecții atunci cînd a fost bolnavă, care o vede zi de zi, afirmă cu toată responsabilitatea ei că Maria nu este nebună. Chinuită, da!

Poate ar fi bine ca Maria Boerescu să fie internată într-un cămin de bătrîni, unde să trăiască în liniște anii pe care îi mai are de trăit. Cerem, însă ca fiul și nora să fie obligați prin lege la plata întreținerii Mariei Boerescu, pentru că **abandonat-o.** Așteptăm ca, în cel mai scurt timp, să ni se spună că MAMA care a trudit o viață este apărată.

PIA OLARU

Copii care nu pot crește ca niște copii, părinți care nu sînt în stare să fie părinți

Notasem într-un P.S. la ancheta „Un copil rămas pe drumuri" că înainte de a părăsi școala din Condeești, unde Ochișor Nicolae Marian și-a regăsit locul printre elevi, băiețelul de 10 ani, după ce ne-a mai mulțumit încă o dată pentru ajutor, ne-a rugat cu glas șoptit să avem grijă și de frățiorii lui vitregi, Mihaela și Nelu, care stau cu mama lui și cu concubinul acesteia, Gheorghe Din. L-am ascultat, descoperind cu această ocazie o altă sfîșietoare dramă, cea a copiilor Din, copii care, chiar dacă în ultimii ani au avut un adăpost — apartament părintesc — de nu le-ar fi teamă să acuze — teamă adîncă, înrădăcinată pe figurile lor permanent speriate — ar acuza! Acuză însă viața lor din ultimii ani, după cum, sub semnul acuzării rămîne alcoolismul tatălui, decăderea morală a „mamei" vitrege, Stela Ochișor — care-și aruncase pe drumuri propriul fiu, pe Marian Ochișor.

Dar să deschidem și acest dosar al acuzării, în numele copiilor Din, poposind în miezul tristelor evenimente, pe str. Intrarea Abanosului nr. 2, bloc 1, scara 1, sector 2. La etajul 3, în apartamentul 31, lumea s-a răsturnat pentru doi copii minori. Risul lor nu s-a mai auzit de foarte multă vreme aici — s-au auzit doar hohotele de ris ale unor beți și tot mai adesea țipetele de groază ale copiilor maltratați.

Sînt mai bine de 4 ani de cînd Tudora Din a adus pe lume al patrulea copil al familiei. L-a abandonat în spital unde-l născuse și a plecat direct la părinții ei, într-o comună din Teleorman, Talpa, sătulă de bătăile primite de la soț, dezinteresată în acel moment de viața copiilor ei. Pe cel mic, Eugen, l-a luat încă de pe atunci statul în îngrijirea sa; pe cel dinaintea lui, Laurențiu, născut în 1974, cu encefalită, tot statul i-a devenit mamă și tată. Ceilalți doi, Mihaela, care are acum aproape 10 ani, și Nelu, 8 ani, au rămas în grija tatălui lor. La scurt timp după plecarea Tudorei apare în casă pe post de „mamă" Stela Ochișor. Ea, care-și aruncase propriul copil, urma să îngrijească și să iubească alți doi copii străini! Viața proaspetei „familii" se derulează cu încetinitorul: și unul și celălalt își fac din beție un mod de existență. El bea spirt medicinal, ea țuică. El, din cînd în cînd, dispare din apartamentul 31. Neplăcîndu-i să muncească și ținîndu-se de scandaluri ajunge la închisoare. Ea, ca o femeie credincioasă, îl așteaptă să se întoarcă, avînd „grijă" de copiii lui și uneori de ai ei. Adică, îi închide în casă, de dimineața pînă seara, neîmbrăcați, lăsîndu-le alături o găleată în locul instalației sanitare distruse. În semn de protest, ei, mititeii, își ridicau blocul în cap.

Pentru o intervenție grabnică.

Blocul acuză! — așa s-ar putea subintitula dialogurile noastre cu vecinii și cunoscuții cuplului Din-Ochișor. Iată cîteva secvențe demne de reținut de către Comisia de ocrotire a minorilor din sectorul 2 București.

Elena Dalia, ap. 41:

— Copiii sînt sălbăticiți, dar nu din vina lor! Au ajuns așa din vina părinților pe care nu-i interesează decît băutura. Uneori îi iau și pe copii la chefurile lor unde-i țin pînă la ore tîrzii din noapte. Alteori stau pe afară pînă-n miezul nopții, cînd se îndură „părinții" să vină să le deschidă ușa. Stau înghețați, nemîncați!

— Nemîncați?

— Așa este, precum vă spun! Întrebați oamenii și-o să aflați cum răscolesc mai tot timpul prin gunoiul blocului, în căutare de rămășițe de mîncare. Ați văzut fața? Mînuțele ei sînt cît două degete laolaltă. Dacă are 15 kg, mare lucru. Din cauza subalimentației și a bătăilor. Știu, nu vă vine a crede. Bat noaptea la copii cînd se îmbată, de țipă bieții ca din gură de șarpe. Vorbesc urît, cum n-am mai auzit de cînd sînt pe lume, și doar sînt femeie în vîrstă de acum; se bat în parte, iar amîndoi își bat bestial copiii. Și atunci, de unde copii educați?!

Familia Păunescu, ap. 27:

— El: Nu mă interesează ce face altul!

— Ea: Ba de ce nu! Copilașii ăștia sînt destul de amărîți, de ce să nu o spunem pe-a dreaptă! Maică-sa i-a părăsit, și doar știa unde-i lasă. Cînd ai copii trebuie să vezi de ei, să îi crești, oricum al duce-o tu, ca mamă. Ce să mai vorbim, și-ar face pomană cu ei statul dacă i-ar lua de aici.

Familia Oprea, ap. 38:

— Băiețelul are umărul obrazului sting spart și-o umflătură în acel loc ca o gogoașă. L-a bătut țaică-său într-o dimineață pe la 5,00. Urla copilul cît putea, de ne-a trezit pe toți.

— Nu ați intervenit?

— Le-am bătut în ușă. Îmi venea să le-o sparg cu toporul, mi se speriaseră și copiii în casă. Nu mi-a deschis, conform obiceiului, m-a injurat și atît. Dimineața, cînd am văzut copilul, m-am speriat ce avea pe față.

— I-ați mai auzit și altădată bătîndu-i neomenește pe copii?

— Oho! Să am atîtea fire de păr în cap de cîte ori i-am auzit! Pe față a bătut-o o dată pînă la leșin. Îi bate pe amîndoi, ca la două țambale, noaptea, ziua. Strigi la ei, te injură.

— Dar ea, Stela, mama vitregă, cum se poartă cu copiii?

— Cum să se poarte? Bate și ea la ei de-i usucă. Mai ales pe fată. Canon pe viața bieților copii. Să-i vedeți cînd îi trimit după cumpărături...

— Ce fel de cumpărături?

— Țuică și spirt, astea-s cumpărăturile lor. Pleacă micuții cu piciorușele goale pe cîte un ger de crapă piatra și se întorc de la „Complex" cu brațele încărcate de sticle pline.

— La școală se duc?

— Se mai duc! Cînd Din e beat nu-i lasă, are treabă cu ei să-i bată. Dar și așa, cînd și cum să învețe cățeii de ei? Stau uneori pînă în miezul nopții la ușă, neavînd cu ce intra în casă. Alteori îi însoțesc pe petrecăreți, știind prea bine ce-i așteaptă mai apoi...

Familia Bakoni, bloc 2, ap. 19 (foști prieteni de pahar):

— Cei doi fac scandal în fiecare noapte, asta fac. El zice că e bolnav. Are boala chiulului și a spirtului! Iar ea, pe-a țuicii. Se cheamă că e mai... rafinată dumneaei. Într-o zi a lovit băiatul cu capul de colțul peretelui de l l-a crăpat... Așa avea ea grijă de copii cînd ei era în pușcărie. Mai bine le-ar merge copiilor ăstora dacă ar fi singuri pe lume, ce să mai vorbim. Și un cîine are o viață mai bună decît ei!

Se făcuse seară, dar în apartamentul 31 nu se aprinsese încă lumina. Cei doi nu-și făcuseră aparițiia iar copiii, închiși pe dinăuntru, aveau ordin să nu deschidă. Își luau astfel zadarnice măsuri de precauție, deoarece datoriile pe care le aveau de achitat statului tot trebuiau achitate: 4.500 lei — restanță la întreținere, 9 000 — chirie, peste 3 000 lei pentru lumină. (Blocul știa că există și un ordin de evacuare a lor.) Cum ni s-a spus din mai multe direcții că „veselul" cuplu își poate face apariția și după miezul nopții, am apelat la administratorul blocului cărula copiii, cunoscîndu-i vocea, i-au deschis.

— Ce ați mîncat voi azi?

— O supiță cu pîine!

Ne este arătată oala cu supița, pusă pe geam. Apă lungă pentru amăgirea foamei celor doi. Se lasă o tăcere grea peste camera tristă, tapetată cu poze de artiști. În colțuri, pînză de păianjen. De la baie răzbate un miros de mucegai. Cum o fi arătat oare acest apartament pe vremea cînd și-a luat și chiriași? Nouă inși în două paturi, beții continue, promiscuitate. Nu, nu avea rost să mai speriem și noi acești copii cu întrebările noastre.

Discuția cu cei doi concubini — Ochișor și Din — nu merită nici măcar consemnată. Cîte un răspuns monosilabic venit dintr-o parte sau din alta, și atunci pentru a se apăra de acuzațiile locatarilor blocului. Mai mult au tăcut. Tăceri ale irresponsabilității. Și totuși vor trebui să răspundă. În fața oamenilor, în fața legii, pentru viața lor de promiscuitate, pentru decăderea lor, pentru nemunca lor și mai ales pentru chinurile la care îi supun pe cei doi copii, ultragiind-o în memoria pentru toată viața.

Sperăm că argumentele aduse de noi în favoarea copiilor Din își vor găsi cuvenitul ecou la Comisia de ocrotire a minorilor din sectorul 2 al Capitalei: Să acționeze neîntîrziat pentru aplicarea legii de decădere din drepturile părintești și de tragere la răspundere în fața justiției a acestor părinți care nu sînt în stare să fie părinți.

GEORGETA BLĂNARU

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

„M-am otrăvit să văd dacă mă iubește"

Disperare în familia D. N., domiciliată în București, pe strada Crizantemelor.

Soția, înspăimîntată, fuge prin vecini, să ceară ajutor. Își smulge părul din cap, hohotește de plîns și abia reușește să se facă înțeleasă.

— Aoleu... Vai de mine... Bărbatu-meu... E rău... E foarte rău... Moare... Ce mă fac?... Moare... Vai de zilele mele... Ajutor... Ajutor...

Cu greu, vecinii reușesc să afle că bărbatul nefericitei s-a otrăvit.

Iute, telefon la Salvare. Mașina vine fulger și-l duce pe D. N. la spital. Investigat rapid de către medici, concluzia explodează ca o bombă, revoltîndu-i, pe drept cuvînt, pe cei de la Salvare. D. N. se „otrăvise" cu coniac! Băuse, ce-i drept, fără nici o măsură, dînd i-a fost cu adevărat rău. Și-atunci l-a „fulgerat" o idee ultimoare, o „idee betivă" cum rareori poți afla. „Ce-ar fi — și-a zis D. N. — s-o pun pe nevastă-mea la încercare? Să-i spun că m-am otrăvit... Acum o să văd dacă mă iubește cu adevărat..." Și s-a lămurit D. N. De atîta iubire, soția să-și piardă mințile, nu altal La un pas de un atac de inimă!

Asta da, verificare!?!

Murea femeia, s-ar fi lămurit definitiv D. N. ce mult îl iubise consoarta. Și s-ar fi lămurit, poate, și ce minte de muzeu poartă sub pălărie.

MARIUS POPESCU

„Practic, am putea pune ideea de frumos în tot locul...”

Convorbire cu ing. Gheorghe Culea, directorul Fondului plastic

— Stimate tovarășe Gheorghe Culea, Uniunea artiștilor plastici numără cu totul cam două mii de membri. Cît personalul unei întreprinderi medii sau mai degrabă mici. Din felurite pricini, o parte din membrii Uniunii artiștilor plastici nu izbutesc — deși, evident, ar vrea-o — să lucreze sistematic și spre prosperitatea bugetului lor și al familiilor lor PENTRU și PRIN Fondul plastic. Opinia noastră este că o industrie cu 2 000 de PRODUCĂTORI-CREATORI — cu o mină de lucru deci de înaltă calificare — trebuie să fie nu numai foarte productivă, dar și capabilă să-i asigure acestela un venit mulțumitor și stabil. Îmi veți răspunde că fiind vorba de artiști și de obiecte de artă, chestiunea economicului comportă unele specificații.

— Ceea ce pentru dumneavoastră reprezintă o opinie, pentru mine înseamnă o convingere. Cu specificația, într-adevăr, că Fondul plastic are un număr de încadrați și, în principiu, colaborarea artiștilor plastici din toată țara și din toate specialitățile : pictură, sculptură, grafică, arte decorative, design etc. La care, în funcție de comenzile statului și de contractele cu unele întreprinderi comerciale și alți colaboratori. Arhitecți, de exemplu.

— De ce numai „în principiu” ? Ce împiedică principiul să devină fapt ?

— Cauzele sînt mai multe. Să începem cu acelea importante. Să cădem de acord că, creația și în special aceea de tip artistic are particularitățile sale diferite față de producția planificată a unei întreprinderi industriale. Dealtfel sînt cazuri, cum ar fi crearea unui monument, cînd numai documentarea — cu studiile pînă la varianta finală — poate parcurge etape de ani de zile. Desigur că, odată realizată și intrată în sistemul de transmitere contractuală sau de vînzare-cumpărare, de la artist la beneficiar, fie el instituție de stat sau persoană fizică — creația artistică mai conține un aspect, cel de obiect util. Indiferent dacă este vorba de o utilitate educativă, estetică, bun de consum sau altă natură. În acest caz, Fondul plastic este un mediator de interese, comerciale și artistice, deopotrivă, unul mai priceput ori mai puțin priceput. Unde există comandă din partea unui beneficiar, se răspunde comenzii, firește, în stilul, în concepția proprie artistului. Aceasta se petrece în special la comenzile instituțiilor de stat. În rest căutăm să aflăm care sînt dorințele populației. Aici se petrece un fel de autocomandă. Este, dacă vreți, ceea ce se numește marketing.

Este de datoria noastră să punem la dispoziția artiștilor informații de marketing, pentru ca fiecare, în stilul său propriu, să poată crea opere de artă care să nu rămînă doar lucrări de atelier. Ne-am propus să întreprindem într-un timp destul de scurt tocmai îmbunătățirea colaborării între artiști și Fondul plastic în sensul de a sprijini creația, astfel ca fiecare să aibă posibilitatea să execute opere de artă care să găsească ecou la publicul larg, să fie dorite în căminul, în viața fiecărei familii. În acest sens mie-mi este clar : Fondul plastic, pe lîngă altele, este și direcția economică a Uniunii artiștilor plastici.

— Care este prima, să-i spunem, realitate de care, în chipul cel mai presant, trebuie să țineți cont acum, avînd foarte clar acest rol, de direcție economică ?

— Scăderea comenzilor mari, schimbarea unor orientări în acest domeniu, iată o realitate ce are la bază diferite considerente. Desigur, comenzi substanțiale există și vor mai exista dar este absolut necesar să luăm act de schimbare. Ni se pare foarte important să ne îndreptăm atenția mai pregnant spre casa omului. Nu mă gîndesc neapărat la o țară de colecționari de artă, dar mă urmărește ideea de a da fiecărui cetățean ocazia să aibă în casă două-trei obiecte ieșite din mîna și talentul unui artist plastic.

— Vi se pare o schimbare de esență ?

— Da, este o mare schimbare ; esențială chiar. Aici posibilitățile noastre sînt mari și cresc pe măsură ce ne apropiem mai mult de fiecare om, pe măsură ce-i facem educația artistică. Dintr-o achiziție de ocazie, obiectul de artă devine o necesitate. Întreprindem unele măsuri deosebite care vizează fondul cultural, spiritual al omului de rînd. Credința mea este că avînd în fiecare casă cîteva obiecte — nu tocmai dintre cele mai acumpe — cu valoare artistică, contăm pe un veritabil tezaur național. Sîntem în etapa în care artistul plastic are datoria să stimuleze în omul obișnuit ideea, convingerea că nu numai colecționarii cumpără obiecte de artă, ci toată lumea. Nu pentru a strînge valori — deși nici faptul acesta nu-i de neglijat — ci pentru a trăi cu autentica frumusețe în preajmă. Pînă la urmă, se dovedește că nu comercializăm obiecte, ci stabilim și stabilizăm norme ale frumosului contemporan.

— Concret, ce întreprindeți ?

— Se petrece un paradox : magazinele Fondului plastic nu fac față cererii la o seamă de obiecte, în vreme ce există artiști care, din diferite motive, încă nu aduc lucrări de artă pentru Galeriile fondului plastic. Întocmim, de aceea, un plan, cu sprijinul conducerii Uniunii artiștilor plastici, pentru a ști exact cum stăm : ce ateliere avem, care este dotarea lor, nevoile de aprovizionare cu materiale, condițiile ce trebuie create artiștilor, modul de legătură operativă cu ei, situația galeriilor de artă, simplificarea formalităților ce trebuie îndeplinite în acest circuit.

În ce privește Combinatul Fondului plastic avem în planul de investiții un proiect de tehnologie pentru eliminarea operațiunilor manuale, și, cu aceasta, optimizarea spațiilor existente. Schimbare care privește, iarăși, esența muncii în combinat.

— Vorbiți inginerește.

— Sînt inginer. Dealtfel, nu trebuie să fii inginer ori economist ca să te gîndești foarte serios la productivitate atunci cînd produci — cum spuneam — **obiecte** de artă. Statul sprijină orice investiție judicioasă. Rămîne să aflăm un sprijin mai sigur și la Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe. Ne-ar fi foarte necesare unele materiale și nu în cantități mari : 1 000 mp piele, 5 000 mp catifea, 500 mp cașmir, 80 mc marmură, 56 tone hîrtie cretată. Materiale care nu se consumă, cum ni se amintește adesea, noi avînd ceva mai bun de făcut decît să le consumăm. Artiștii le înzecesc valoarea.

— Probabil că nu se cunoaște prea bine ce se întîmplă la Fondul plastic cu piele, marmura, catifeaua, hîrtia cretată.

— Ar fi a doua direcție de acțiune : reclama produselor noastre.

— Cît privește reclama, propaganda, problemele de marketing artiștii ar avea motive să nu fie tocmai mulțumiți de reprezentare.

— Eu nu vă spun acum ce avem de gînd să facem. Vă spun chiar ce facem. În acțiunea „galerii — magazine de artă” facem toate demersurile să avem una sau două în fiecare capitală de județ. Pregătim, în 1981, deschiderea unor galerii-magazin la Focșani, Bacău, Slatina, Vaslui, Alba-Iulia, Birlad, Reșița, Buzău. În București, va funcționa o nouă Galerie de artă în Bulevardul 1 Mai, colț cu strada Turda. O cercetare a publicului galeriilor din „centrul” Bucureștiului ne arată că el e format în majoritate din cetățeni ce locuiesc în Titan, Berceni, Drumul Taberei, Armata Poporului. Ar fi util să găsim la Consiliul popular al municipiului București mai mult ajutor pentru înființarea în cel mai scurt timp a unor galerii de artă în noile cartiere. În pasajul Hanul cu Tei, o sală va fi destinată exclusiv artiștilor din provincie.

— Putem vorbi, în probleme de artă, de Capitală și provincie ?

— Ce trebuie e una, ce e în realitate e alta.

— Ce e în realitate ?

— La Constanța, Cluj-Napoca, Tîrgu Mureș, comerțul de artă merge bine. La Galați și Oradea merge slab. Ce-i de făcut ?

— Ce-i de făcut ?

— Încheiem în februarie un studiu asupra situației galeriilor de artă din toată țara. Am căutat să privim fără prejudecăți locul și oamenii. Avem un potențial de cumpărători cu totul remarcabil.

— Încă o opinie a mea, tovarășe director Gheorghe Culea, este că nu e atît vorba de lipsa de interes a cetățeanului pentru obiectul de artă contemporană cît, pur și simplu, de un mod cam neglijent de a face — în galeriile actuale, chiar — comerțul de artă. V-am propus acest interviu nu doar spre a-i informa pe creatori în ce privește momentul la Fondul Plastic — asta se realizează printr-o circulară nu-i așa ? — cît pentru a aduce în discuție publică o problemă de interes general : circulația operei de artă. Dacă artiștii sînt harnici, dacă avem un public disponibil, dacă o bucată de piele, de pildă, odată intrată într-un atelier de artist plastic își înzecește valoarea, ce ne

---

Scrisori din țara unor meserii uitate

Fîntînarii din Viforîta

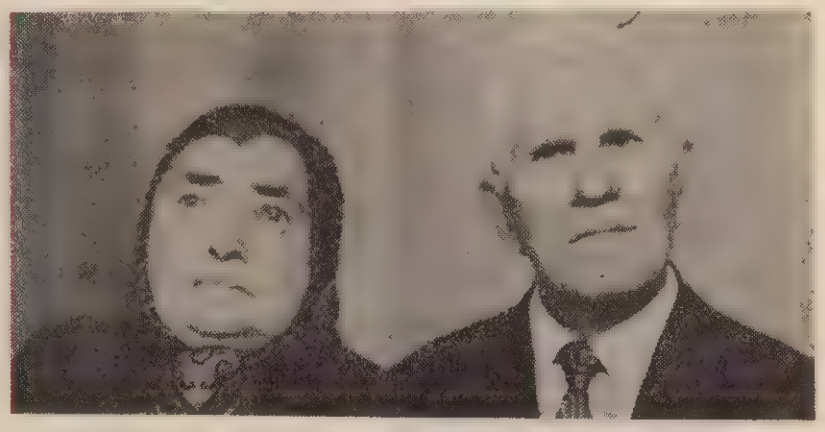

Meseria aceasta, a săpătorilor de fîntîni, ca toate meseriile care se nasc odată cu omul și pier numai odată cu el, nu are istorie. Ceea ce nu înseamnă nimic altceva decît că nu are capăt. Cel rămas în urmă este peste măsură de greu de aflat, iar cel ce ne stă înainte încă nu se întrezărește. Numai viața omenească, din păcate, mai are un capăt și de capătul acesta, mai devreme sau mai tîrziu, trebuie să țină seamă și viața unui fîntînar. Mihalache Gîmbă s-a prăpădit cînd abia împlinise 86 de ani, la 22 decembrie 1977, spre dimineață. Cu mai puțin de șapte ore în urmă, în seara zilei de 21 decembrie, ajunsese la capătul vieții ei de 83 de ani și Maria Gîmbă, soția lui Mihalache. S-au înțeles între ei să se ducă de pe lumea aceasta, așa, împreună ? O putere mai mare decît cuprinderea gîndului nostru a suflat în aceeași noapte în flăcările contopite ale vieților lor ? Cine poate să știe ? Cert este că s-au dus, aproape împreună s-au dus, și mai este cert faptul că la foarte multe întîmplări ce se petrec pe lumea aceasta reporterul ajunge mereu prea tîrziu, dacă mai ajunge vreodată.

Mihalache și Maria Gîmbă au avut șapte copii : Margareta, Vasilica, Ilie, Gheorghe, Leana, Alexandrina, Constanta. Cînd vor fi avut ei vreme să-i aducă pe lume rămîne de neînțeles, ei fiind întruna plecați și ea așteptîndu-l întruna. Aproape saizeci de ani la rînd, Mihalache Gîmbă a săpat fîntîni. Dintr-un registru aflat acum în păstrarea fiicei lui Alexandrina putem afla că a săpat într-o viață de om, ce este drept destul de lungă, cu mult peste o mie și o sută de fîntîni răcoroase, în toate ținuturile românești. Și mai aflăm din acest registru anul, luna și zilele în care a învîrtit la burghiu, pe cît s-a tocmit și cît a primit și dacă a fost mulțumit cu prețul îngăduit de oameni și vremuri al muncii lui. Cînd totul se termina cu bine, Mihalache Gîmbă consemna în registru : „a fost bine”. De multe sute de ori a fost bine, de multe sute de ori nu a fost întru totul bine, cum se întîmplă ori de cîte ori se deschide o prăpastie bolovănoasă între ce poate omul și ce poate vremea. Și mai aflăm din acest registru că Mihalache Gîmbă cunoștea dedesubturile pămîntului românesc mult mai bine decît un institut geologic întreg. Cînd săpa în pămînt, Mihalache Gîmbă constata în registru : „pînă la 2 metri, pămînt prost”, adică pămînt simplu. Dacă a dat de nisip, a consemnat : „4 metri, nășip”. Dacă a întîlnit și o lentilă de lut el a scris, dînd-o pe neologisme : „6 metri, argilă”. Dacă s-a lovit de o stîncă a scris : „11 metri, pietroi”. Cînd a ajuns la apă, a oftat : „22 metri, apă...” Din acest registru țîrpelit, purtat o viață întreagă în căruțe fără coviltir, laolaltă cu sculele trebuincioase în îndeletnicirea destoinică a lui Mihalache Gîmbă, dacă îl citim cum se cuvine și chiar printre rînduri, putem avea norocul să aflăm ceea ce și în zilele de acum rămîne pentru noi o enigmă, de pildă, periodicitatea variației nivelului apelor freatice din Bărăgan și din sudul Dobrogei. Cînd a isprăvit o fîntînă, după o trudă pur și simplu de neînchipuit, Mihalache Gîmbă a consemnat istovit în registru : „89 de metri, apă...” A fost cea mai adîncă adîncime atinsă de Mihalache Gîmbă și, chiar dacă se petrecea aproape un sfert de ceas încheiat pînă la ivirea găleții pe marginea ghizdului, în găleată era totuși o apă curată și limpede. Și acest Mihalache Gîmbă, deși a săpat cu mai mult de o sută de fîntîni peste mie, numai de șapte sau de opt ori nu a izbutit să ajungă la apă. Și asta nu din cauza lui, ci numai și numai datorită faptului că stăpînii se încăpățînau să-l îndemne să sape acolo unde voiau ei, după o nolmă care nu era și noima lui Mihalache Gîmbă. Ceea ce este drept este drept, ei, stăpînii fîntînii, plăteau, la metru săpat sau cu ziua, basca tainul de hrană și țuica la oameni, dar deznădejdea de a nu da de apă rămînea mai întotdeauna a lui Mihalache Gîmbă.

În meseria lui Mihalache Gîmbă, ca în orice meserie care se duce la capăt cu o speranță anume, patima își are rostul ei, chipul ei, tăria ei. Dacă se pierde registrul lui Mihalache Gîmbă, cunoașterea noastră asupra pămîntului românesc va fi mai puțină și mai searbădă. Pentru că nu este o cunoastere la care s-a ajuns doar cu sapa, cu burghiul, cu spițul, ci și cu sufletul. Ceva din noi însă ne spune că registrul lui Mihalache Gîmbă, curînd, se va pierde. Uneori, patima noastră mai nouă de a ne crede mai deștepți decît toți cei ce s-au petrecut pînă azi pe pămîntul acesta, mînă în mînă cu nepăsarea noastră nu numai o dată probată de a îrosi ceea ce s-a adunat cu o inimaginabilă rupere de oase și șale, este mult mai puternică decît patima fără nume a lui Mihalache Gîmbă, sădită de destin ca o floare aleasă, chiar în inima meseriei lui de săpător de fîntîni.

Reporterii care se respectă au o meteahnă ciudată : cînd ajung prea tîrziu unde s-ar fi cuvenit să ajungă ceva mai devreme, ei se încăpățînează și stăruie. De la Alexandrina, peste o uliță și două rînduri de garduri, îmi fac drum spre gospodăria lui Gheorghe Gîmbă, și el săpător de fîntîni, și el os din osul lui Mihalache Gîmbă. Și pentru că în ultimii treizeci de ani ai bătrînului, fiu și tată au lucrat împreună, cot la cot, gînd la gînd, firește, Gheorghe Gîmbă ne poate spune mai multe despre zbaterea și speranțele părintelui său. Cum s-a dedulcit Mihalache Gîmbă la meseria de fîntînar ? Răspunsul e simplu : ca să-și afle un rost. Cînd avea vreo șapte-opt ani, maică-sa, adică bunica lui Gheorghe, a rămas văduvă. Atunci, Mihalache, ca să se poată ține pe el, ca să-și țină în picioare și frații și surorile, s-a angajat muncitor la pavaje și caldarîmuri. A făcut și războiul, întîiul, mondial se-nțelege. Pe frontul din Moldova a avut și norocul să se împrietenească la cataramă cu un fierar din Glodeni, cu Ghiță Duțulescu adică. Dar, aici e aici, cînd zice Ghiță Duțulescu, Gheorghe Gîmbă pare a spune nimic altceva decît Albert Einstein. Și, dintr-o dată, ne reamintim gluma veche cu croitorii care și-au deschis ateliercle, la libera concurență, pe aceeași uliță prăfuită a unui tîrg amărît de provincie. Pe firma unuia scria: cel mai bun croitor din lume. Pe firma celuilalt scria : cel mai bun croitor de pe strada asta. Și Ghiță Duțulescu cine anume era? — mai întreb, totuși. Cum cine era ? Era fierarul, vestit, din Glodeni. Adică un bărbat care a potcovit cai, a ascuțit sape și seceri, a bătut pe nicovală opritori, balamale și pinteni, că a ajuns să-l cunoască ținutul întreg. Cine n-a auzit de Ghiță Duțulescu nu cunoaste ținutul. Albert Einstein era cel mai bun croitor din lume. Ghiță Duțulescu era cel mai bun croitor de pe strada asta și, între noi fie vorba, lui Gheorghe Gîmbă nici nu-i vine să creadă că palavragiul pe care

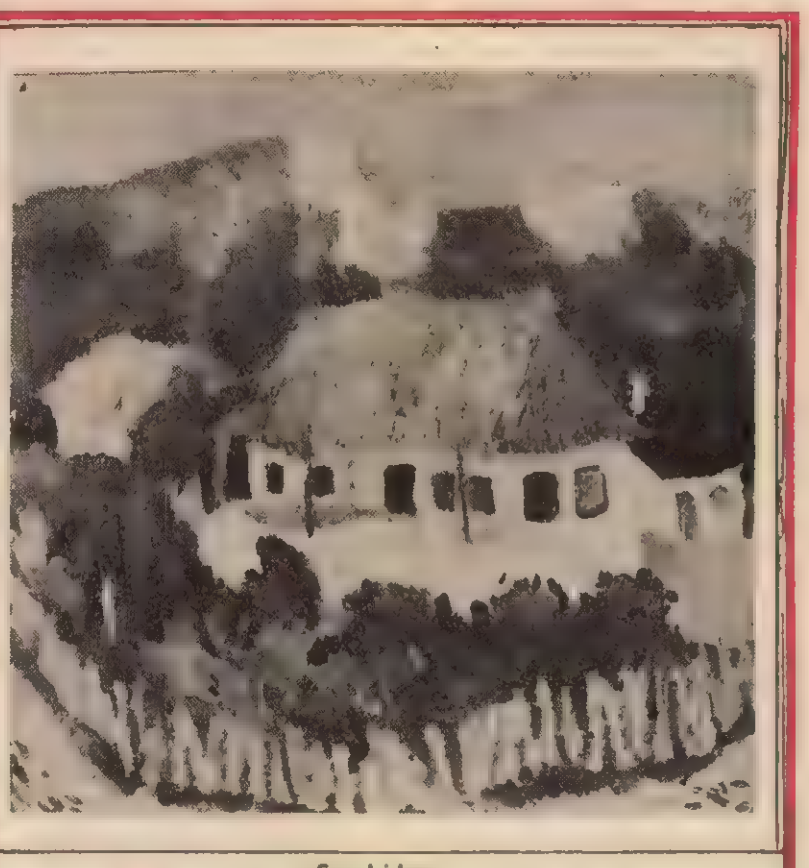

Casa lui Iorga

Acest număr este ilustrat cu lucrări de C. PILIUȚĂ reproduse de A. Mihailopol

împiedică să avem un comerț de artă mai activ, eficient, stimulator și pentru artist și pentru public ? Ce este nu e rău, dar nu e de ajuns.

— Dacă ne-am gîndi numai la comerț, ar fi puțin. Artiștii plastici pot fi excelenți monitori ai gustului public, cu condiția ca industria să ne solicite mai mult. Am avut la Simeza o expoziție a designerilor. Se găsea acolo o tricicletă care ar costa puțin și s-ar putea vinde excepțional. Toată lumea întreba : de unde o putem procura ? De nicăieri. Se fabrică aceleași triciclete de cînd eram noi copii, dizgrațioase, care nu-i stimulează pe omulețul de cinci-șase ani. Tricicleta aceasta e numai un exemplu, fiindcă în expoziție am avut și o mașină-unealtă la fel de ingenios reproiectată. Ce sperăm noi, e ca în actuala conjunctură economică, în lupta pentru fiecare gram de metal, în lupta pentru eficiența economică, industria să-i solicite la întreaga capacitate pe designeri. Produs competitiv pe piața mondială fără un design corespunzător nu există.

— Revenim la magazinele Fondului plastic, unii cumpărători se arată timorați de prețuri. La rochii, spre exemplu. În general, la ceea ce numim mai propriu „obiect" decît, bunăoară, pictura.

— La Casa de modă a industriei, prețurile sînt aproape aceleași ca la noi. La toate casele de mode prețurile nu sînt mult mai mici ca la Fondul plastic. Să nu pierdem din vedere amănuntul că pe cînd industria are materialele la prețul de achiziție, artistul le are la preț de amănunt. Apoi, artistul plastic creează unicate. Documentarea e și ea o treabă costisitoare. Pretutindeni în lume calitatea și unicitatea se plătesc. Eu spun așa : decît să observăm că prețurile la Fondul plastic sînt ceva mai mari decît la magazine, să ne întrebăm ce trebuie să facem ca industria ușoară a îmbrăcămintei să dea numai produse cu o proiectare înalt calificată. Rochiile create de artiștii decoratori români au o prețuire absolut excepțională la străini. De ce n-ar fi creatorii acestor rochii solicitați pentru designul unor confecții de mare serie ? Cît despre prețurile la pictură, publicul ar trebui să știe că metrul pătrat de pînză bună, pînza aceea care înfruntă timpul — cumpără oare omul pictură care să nu înfrunte timpul ? — ajunge pînă la 800 lei. Cel mai ieftin tub de culoare produs la noi costă zece lei. Media pe tub mic e de 18 lei. Un tub de roșu „Talens" (de import) costă 178 lei. Media pe tubul de culoare import e de 120 lei. Cît ar trebui să coste un tablou nu prea mare și nu prea impăstat ?

— Sînteți, prin urmare, tipul de instituție, deși ar trebui să fie cunoscută și solicitată de toată lumea, care luptă să se facă știută și să-și impună capacitățile. N-ar fi pentru prima oară cînd mai bunele stă neobservat.

— Practic, am putea pune ideea de frumos în tot locul, pe fiecare obiect produs de industria ușoară. Ce-i oarecum ciudat e că industria are posibilități să avanseze comenzi către Fondul plastic, că ministerul alocă sume bune pentru aceasta iar banii rămîn, an de an, necheltuiți. Industria nu știe, am impresia, că fondurile acestea nu-i sînt date spre a achiziționa obiecte, ci spre a le investi cu o mare garanție de productivitate. Cei două mii de artiști plastici activînd în toate genurile creației înseamnă tocmai garanția productivității și a calității în toate comenzile încredințate.

TUDOR OCTAVIAN ■

Orice călătorie, în afară de cea pe jos...

Predealul rămîne, pentru cei mai mulți dintre noi, a fost și va rămîne un loc de trecere, dovadă chiar felul în care ne anunțăm prietenii. „Mergem în Predeal" ar suna nu știu cum, cîtă vreme drumul este la munte, la aer, la schi, la sanatoriu, la atîtea altele cîte Predealul oferă amatorilor de a și-l ști aproape, fie și pentru un timp de tot scurt. Drept care, grăbiți cum sîntem, nu ne luăm noi răspunderea trebilor ce privesc Predealul însuși, credem ca de fiecare dată că le avem pe ale noastre și desigur așa și este și credincioși spusei **dar ce eu ți-i dau tie să-i crești măi Ioane**, ne vedem de drum, care drum sau care drumuri au ca punct de plecare și de întoarcere Predealul cel de toate zilele și anotimpurile. Adică orașul cu cea mai înaltă gară din țară, cu niște vile greu de uitat, cu două hoteluri noi care se pot uita de sus la orice surate din Colorado, cu o casă de cultură dusă în spate de oameni inimoși, dar despre a cărei clădire eu nici luat la bătaie n-aș zice că este frumoasă, cu niște poteci de plimbare — cine cunoaște Puristoaca îmi va da dreptate — inegalabile. Îl întrebăm pe vicepreședintele Nicolae Pintea, un utecist din vremea mea : E un avantaj să fii oraș turistic? Oras nu, statiune da! mi-a răspuns pe nerăsuflate, știind probabil mai bine ca mine distanța în realitate dintre două lucruri care pe hîrtie ar însemna totuna. Luați cu vorba, n-au sesizat distanța nici chiar cei din partea locului, ajungînd să fixeze programele în rețeaua serviciilor ca și cum grija supremă a venitilor la munte, la sfîrșit de săptămînă, ar fi să-și refuze orice gest aducător de venituri unităților de aici. Asta mă îndeamnă să ies mai repede din oraș, cum ziceam, fiecare cu ale lui și să stau cu ochii deschiși larg și întrebători, către statiunea în care am fost nu o dată, căutînd a mă dumiri asupra cîtorva subiecte.

PEISAJUL. Deschid discuția ca din întîmplare cu interlocutorul meu și mă trezesc prins ca într-un năvod strunit cu măiestrie. Ascultați ce la locul lor sună niște preocupări, de care, recunosc, nu aveam habar. „Avem în prezent 80 de hectare de zone verzi. Sînt ceea ce numim parcuri publice. În perspectivă imediată trebuie să ne ocupăm de dealul de dincolo de gară. Tot taluzul, acoperit cu pămînt vegetal va fi însămînțat cu iarbă și plantat cu esențe de foioase. Să recunoaștem că verdele prea închis, copleșește ! Orașul a avut cîndva castani de-a lungul șoselei. Nu reușim să-i mai aclimatizăm. Au mai rămas ceva conifere cu frunză căzătoare. E deschis și frumos".

Aflu că un pasionat, un cetățean cu nume de institutie planetară, tovarășul Onu, își consumă timpul și cunoștințele, pentru ce credeți ? Doreste să aclimatizeze soiuri cît mai diverse de arbori, să potrivească flori la clima aparte a orașului. Gura-leului e la modă, foarte rezistentă fiind, panselutele de cum dă primăvara. A încercat să prindă salcie, se ocupă de aducerea mesteacănului și crede în reaclimatizarea castanului. Cei trei tei rămași stingheri în tot Predealul par a spune că și cu ei se poate încerca.

Mai are cineva sugestii care not împrospăta și impodobi Predealul ?

AERUL. Venim la munte în general să **luăm aer**, expresie cam boierească și oricum trunchiată, sărăcătea cu care ne omenește Postăvarul fiind mai mult decît atît. La Predeal, ne asigură specialiștii, climatul alpin influențează **puternic** și **durabil** organismul, determinînd modificări în compozitia sîngelui, în metabolismul gazos și mineral. Lista indicatiilor terapeutice este kilometrică, incluzînd anemii, astmul bronșic, cataruri cronice ale căilor respiratorii, sechele după pleurite și pneumonii, tuberculoza ganglionară, osoasă și a pielii.

Dacă luăm în seamă că Predealul nu este doar spațiul din jurul gării, că el tine în stăpînire și ce știm noi sub numele de Piriul Rece și Malul Ursului și, mai ales, Valea Timișului, mă întreb dacă n-ar fi bine ca un studiu de profunzime să indice cu autoritatea specialistului și a celui interesat cum să fie mai inteligent folosite aceste locuri binecuvîntate.

PLIMBARE. „Orice călătorie, în afară de cea pe jos, e după mine o călătorie pe picioare străine", spunea bătrînul Hogaș și cîti nu gîndesc ca el. La Predeal totul este făcut pentru a întări ambitiile mersului pe jos. Un ochi ridicat la înălțimea Postăvarului ar surprinde alunecarea galeșă a fuioarelor și turiști plecați pe unde îi mînă dorul, tati cu copii de mînă, mame cu rucsacuri în spate, bunici trăgînd după el masinuta nepotului. Ochiul cu pricina ar mai vedea și altele. Pe cei amatori să ajungă pe Caraiman la volanul Daciei, voinicii obisnuiti să parcheze mașină în hol la Cioolea, neobisnuiti cu ideea că distanta de la gară pînă sub primul brad unde va fi întinsă masa s-ar putea face, în afara oricărui risc, pe jos. Întrebarea este dacă n-ar merita văzut cu mai mare grijă pentru urechile pădurii unde se termină strictul necesar și unde începe excesul de oras în inima pădurii.

NEAGU UDROIU ■

---

l-a scos înainte dimineața senină de februarie n-a apucat să audă de fierarul acesta vestit. Ghiță Duțulescu a marșat la o concurență care se stinge în eternitate, mai crede reporterul. Cine nu știe de Ghiță Duțulescu nu știe chiar nimic, mai crede Gheorghe Gîmbă. Una peste alta, fie că a fost Ghiță Duțulescu prea darnic, fie că a fost Mihalache Gîmbă prea isteț, al doilea a furat meseria întîiului în mai puțin de trei luni. Un timp a făcut fierăriile. Și cînd s-a apucat de fîntîni ? Nu se știe. Însă prima fîntînă a săpat-o chiar în bătătura lui. Unde ? Aici, peste uliță...

Mărturisim acum ceea ce nu am spus din capul acestor rînduri : ne găsim în Viforita, un sat oarecare din Dîmbovița. Un mare pictor român, Gheorghe Petrașcu, a pictat aici cîteva case de țară, mai chipeșe la înfățișare, mai căzute într-o rînă, dar mereu pitorești. Însă asta nu înseamnă aproape nimic. În schimb, aici s-a născut și de aici a plecat să sape fîntîni Mihalache Gîmbă și a ajuns de a săpat cu mult peste o mie și o sută de fîntîni răcoroase în toate ținuturile românești. Ceea ce, cu toate că Sahara este încă departe de noi, înseamnă aproape totul. Și prima a săpat-o chiar în bătătura lui : ea are apă și astăzi. Vreo cîteva sute de mii de români beau apă și astăzi din fîntînile lui Mihalache Gîmbă. Apoi a săpat fîntîni la Mihalache Jacă, la Gogu Oțelea, la Gheorghe Vîntilescu, aici, în Viforita, sau în Mija, Moreni și Răzvad, în împrejurimi. Curînd, ducîndu-i-se vestea, a fost chemat în Dobrogea și a ajuns prin Călărași la Cocargeaua. L-a luat la ochi și armata și pînă la al doilea război mondial a săpat fîntînă după fîntînă în toate pichetele grănicerești de pe frontieră. Pentru că una este să sapi fîntîni pur și simplu, și alta este să înconjuri țara cu o salbă de fîntîni răcoroase.

Cum se sapă o fîntînă ? Cum curge treaba asta la vale ? — mai întreabă reporterul, curios ca orice reporter care a ajuns prea tîrziu acolo unde s-ar fi cuvenit să ajungă ceva mai devreme. Foarte simplu, mă încredințează Gheorghe Gîmbă, fiul lui Mihalache Gîmbă, care în ultimii treizeci de ani ai bătrînului l-a însotit pas cu pas și care și astăzi mai sapă fîntîni, **în timpul liber.** Întîi alegi locul, așa, cu mîinile în buzunare, după fîntînile de jurîmprejur, după cum curge valea. La Dragodănești am dat de apă la 19 metri, peste drum am săpat pînă la 20 de metri și apă deloc n-am aflat. Dacă ai ales locul, în așa fel ca să poți întinde și capra de lemn, știi de-acum și ce scule îți trebuie. Apoi se încarcă sculele în căruță. Într-o căruță sau în două căruțe, după cum s-a arătat a fi și locul unde e de săpat o fîntînă. Sculele e după teren și e foarte multe feluri de teren, ne mai spune, îngîndurat, Gheorghe Gîmbă. În Gura Văii, la bătatul lui Gheorghe Verdea, am săpat o fîntînă de 18 metri într-o zi și jumate. În dimineața zilei de ieri am început să săpăm și azi, către prînz, am băut apă din ea. Din asta fiind de înțeles un lucru elementar Gheorghe Gîmbă nu a spus **astăzi** am început să săpăm fîntîna și **mîine** am băut apă din ea, pentru că apa, îndeobște, dacă se bea, se bea astăzi și numai întîmplător mîine. Iar pentru fîntîna din gospodăria fiului lui Gheorghe Verdea, cum nu e prea greu de înțeles, a fost de ajuns o căruță de scule.

Altfel, sculele sînt foarte multe, dacă este să fii pregătit pentru orice necaz. Este sapă de pămînt, este sapă de piatră, sînt fel de fel de burghie, sînt dornuri și rîngi, sînt gheare de agățat și de scos piatra, fărîmă cu fărîmă, din funduri de puț. Totul este să nu-i dai voie puțului să se dărîme și pentru asta sînt fel de fel de burlane. Sînt burlane de izolare, cînd ai ajuns la apă și cînd nu mai ai încotro și trebuie să sapi în burlan. Le sucești, le învîrtești și, săpînd, le duci tot mai jos. Ca să nu te prindă dărîmătura din urmă sînt alte burlane, cu diametrul mai mic. De asemenea, le sucești, le învîrtești, le împingi tot mai jos și atunci cînd ai dus o fîntînă că a ajuns să aibă cam vreo șapte-opt metri de apă înseamnă că ai făcut chiar o treabă cinstită. Apoi tubezi, prin burlanele rămase agățate de niște cable, înfășurate la suprafață, acolo unde va fi să fie ghizdul, pe un granic de cel puțin cinci-șase tone. Pe măsură ce se trag afară burlanele, se îndeasă balastru pe lîngă tuburile închise pe rînd cu capace din lemn. Pentru cazuri speciale, mai sînt capre din trunchiuri vînjoase de brad, este tubing de sondă și sfredele din metal oțelos, tare. Cu scule potrivite, chiar în piatră, se sapă un metru sau doi pe zi. Uneori n-am înaintat nici o palmă pe zi, și ne-am lăsat păgubași, aproape fără să ne pară rău. Citeodată nu e nevoie de tuburi : la Cocargeaua am săpat cu bătrînul pînă la 70—80 de metri, în urmă cu vreo 20—25 de ani, și fîntînile oamenilor stau netubate și astăzi și nu s-au stricat, mai au încă apă bună. Ca să sapi o fîntînă e de ajuns să te sprijini pe patru-cinci oameni. Și așa, ajutîndu-se cu nea Nită Paraschiv din Aninoasa, cu unul Iancu din Pietrosița, care la el a crescut și la el a murit, cum se zice printre meseriașii meseriași din țînut, Mihalache Gîmbă a săpat la Întreprinderea de utilaj petrolier o fîntînă cu diametrul de doi metri și cu o adîncime de nu mai puțin decît 80 metri. A fost una dintre ultimele lui încercări. Însă ultima lui fîntînă, ultima cu adevărat, a săpat-o chiar în halta de cale ferată a Aninoasei, la concurență cu un inginer hidrolog, care n-a avut noroc pînă la sfîrșit, după ce apucase să dea vreo trei găuri la rînd fără să ajungă la apă, deși nu avea doar o căruță, nici trei căruțe, ci un vagon întreg de scule. Și a trebuit să se recunoască învins și să-l plătească pe bătrîn după prețul acestuia : n-a dat tuică la oameni, nici tain de bucate, pentru că n-avea de unde, dar a lăsat vreo 6 000 de lei jos și s-au înțeles de minune.

Pe urmele lui Mihalache Gîmbă, Gheorghe Gîmbă a săpat fîntîni și aici, în Viforita, și în Aninoasa, apoi în Săteni și Răzvad, la Teiș, Doicești și Ghergani. A învățat un lucru simplu și aproape de la sine înțeles în meseria aceasta : cînd te ridici mai la deal, apa ajunge din ce în ce mai aproape sub sapă. Și nu este mai puțin adevărat că învățătura aceasta simplă a deprins-o pe pielea lui : la Vulcana de Sus, trudind la un puț al profesorului Oproiu, a ajuns pînă la 19 metri jumate. Nici o lacrimă de apă măcar. Cu zece metri mai sus de gaura aceea stearpă, a dat de apă la mai puțin decît jumătatea distanței săpate mai jos. Chiar dacă a trebuit să traverseze o cremene ivită ca din senin sub pămînt, cu scule făurite pe loc, la un fierar din împrejurimi. Și o spune cu o mîndrie secretă : unde am lucrat noi, adică el și frate-său Gîmbă Ilie, un alt împătimit al fîntînilor, și la Gemenea, și la Dragodănești, și la Sturzeni, nu are nimeni a se văita de vreun neajuns. Împreună au împînzit cu fîntîni toată valea Voinestilor. Și, iată, suma fîntînilor săpate de Gheorghe Gîmbă singur, **în timpul liber** cum zice el, se ridică de astăzi la peste trei sute. Mai mult de treizeci a săpat doar în anul trecut, '980. Și cu ce a mai uitat Gheorghe Gîmbă să-i spună, cu ce a mai pus reporterul de la el, istoria fîntînarilor din Viforita s-a împlinit. Poate întrucîtva eliptică, dar vie ca un izvor, ca un pîriu, ca un riu, ca un fluviu. Ca o mare de apă pe marginea căreia stăruim și încă nu ne dumirim de ce n-a secat...

MIHAI PELIN ■

Primim din partea Consiliului popular al municipiului Constanța : „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Laurenția Dragnea,** care solicită o locuință din fondul locativ de stat, vă facem cunoscut: comitetul executiv, analizînd situația locativă a acesteia, i-a repartizat apartamentul 34 compus din 2 camere și dependințe din blocul 59 situat pe strada Soveja".

■

Comitetul județean al P.C.R. Buzău: „Referitor la scrisoarea lui **Mihai Stanciu** din comuna Ziduri, prin care arată că tovarășul Șerban Toma, secretar adjunct al Comitetului comunal de partid Ziduri, a săvîrșit abateri și abuzuri în muncă și are comportare necorespunzătoare față de oameni: din constatările făcute a reieșit că (...) tovarășul **Șerban Toma,** pe lîngă rezultatele obținute în muncă, în relațiile cu unele persoane în loc să folosească metode de convingere și de apropiere a oamenilor, pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin, prin cuvinte corespunzătoare, a folosit expresii urîte și a bruscat unele persoane, metode nepermise unui activist de partid. Pentru abuzurile și abaterile săvîrșite de tovarășul S.T., Secretariatul comitetului județean de partid, în ședința din 26 ianuarie 1981, a hotărît să fie sancționat cu „Vot de blam" și la prima abatere să fie scos din funcție."

■

Mă numesc **Enric Weber** și locuiesc în Timișoara, strada Teiului 15, scara C, etaj I, ap. 7. Am depus în data de 27.V.1977, cu nr. de înregistrare 23 243, la Poșta din Timișoara, o cerere pentru instalarea unui post telefonic la domiciliu. În anul 1978 în zona Circumvalațiunii, la cîțiva pași de domiciliul meu, s-a dat în funcțiune o centrală telefonică cu care ocazie a venit la noi un tehnician să verifice o anumită instalație. S-a constatat cu această ocazie că unul dintre cabluri nu ajunge pînă la parterul blocului, fiind prins undeva. Astfel că ni s-a cerut permisiunea să se spargă mozaicul din antreul nostru spre a trage cablul pînă la parter. Firește că am consimțit. La ora actuală mai multe apartamente de pe scara noastră beneficiază de avantajele postului telefonic, nouă însă, care am consimțit să spargem locuința, nu ni s-a montat din „motive tehnice". Ce ar urma să mai spargem, tavanul ? !

■

Direcția de telecomunicații a municipiului București: „Urmare sesizării tovarășului **Aurelian Bobocel,** cu privire la reinstalarea postului său telefonic la noul domiciliu, vă comunicăm: lucrarea s-a executat la data de 8.01.a.c., cu numărul de apel 28.27.21".

■

Consiliul popular al municipiului Constanța: „Din verificările efectuate a rezultat că cele sesizate redacției Flacăra de către Comitetul asociației de locatari 163 corespund realității. În acest sens, Comitetul executiv a dispus prin organele competente: punerea în aplicare a hotărîrilor comisiei nr. 255, 258 și 257/1980 pentru internarea minorilor Mariana Aldea, Sebastian Aldea și Sunal Aldea ; sesizarea Miliției Constanța și a D.P.M.O.S. în vederea punerii în discuție a numitului **Aldea Gabriel** în adunarea cetățenească din cartierul unde domiciliază, conform Legii nr. 25/1976, întrucît a refuzat să efectueze o muncă utilă societății; sesizarea Judecătoriei Constanța în vederea punerii în aplicare a hotărîrii de evacuare privind pe numiții **Aldea Gabriel** și **Amza Zulbie".**

■

Întreprinderea de blănărie „VIDRA" — Orăștie : „Urmare notei apărute în rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră" nr. 52/1980, vă facem cunoscut: întreprinderea noastră are de mai mulți ani preocupări deosebite în direcția valorificării superioare și integrale a materiei prime, pentru recuperarea materiilor prime recuperabile, refolosibile (...). Este regretabil că tocmai într-o perioadă chiar scurtă din anul 1980, ca urmare a mobilizării mijloacelor de transport pentru campania agricolă, s-a produs o stagnare temporară ce a dus la imaginea „fotografiată" de semnatarii scrisorii dumneavoastră. Chiar dacă problema a fost rezolvată înainte de apariția rîndurilor în cauză, mulțumim atît celor 7 cetățeni preocupați de respectarea actelor normative privind valorificarea subproduselor, de poluarea mediului ambiant cît și de înfrumusețarea orașului, precum și dv. pentru acest „semnal", în vederea mobilizării tuturor factorilor în această direcție".

■

Consiliul popular al sectorului 3 : „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Ioana Dobre,** prin care solicită sprijin pentru rezolvarea situației sale locative: aceasta a fost rezolvată prin repartizarea locuinței din strada Colței nr. 40, sectorul 3".

■

Pe data de 22 ianuarie a.c. am vizionat comedia „Dulcea ipocrizie a bărbatului matur", prezentată pe scena Teatrului „Ion Vasilescu". Impresia favorabilă asupra spectacolului a fost umbrită de faptul că nouă, spectatorilor, ne-au fost vîndute la prețul de 1 leu bucata, **drept programe de sală** (? !), niște afișe ce se lipesc pe coridoarele întreprinderilor și instituțiilor — ca să nu spun că pe toate zidurile. Exemplarul pe care l-am cumpărat eu vi-l trimit și dv. cu permisiunea ca, prin intermediul revistei, să-l întreb pe cel în drept: este legal să se vîndă afișe fără preț tipărit, drept program? **(Petre Nica,** șoseaua Mihai Bravu 298, sectorul 3, București)

■

Întreprinderea transporturi auto — Neamț : „Referitor la desființarea stației din punctul denumit Dărmănești, sesizată în revista Flacăra nr. 1 336, vă comunicăm: stația de autobuze I.T.A. „Dărmănești" a fost mutată, la periferia orașului, ca urmare a deciziei luate în ședința Comitetului executiv al Consiliului popular municipal Piatra Neamț. Întrucît punctul de amplasare a stației se afla în plin cîmp, fără adăpost și neiluminat în timpul nopții, periclitînd astfel siguranța călătorilor, conducerea I.T.A. a dispus desființarea ei. Menționăm că amenajarea locului de stație este de competența consiliului popular, la care s-au făcut intervențiile necesare. Pînă la amenajarea acesteia, nu putem aviza favorabil cererea semnatarilor scrisorii apărute în revistă".

■

Din partea U.N.C.A.P.: „Referitor la scrisoarea adresată redacției Flacăra de către **Maria I. Bărăgan** din comuna Turceni, județul Gorj, cu privire la unele grave abateri și abuzuri ale lui **Alexandru Nălucă,** vicepreședinte al cooperativei și secretarul de partid al C.A.P., au reieșit următoarele: A. N. și-a favorizat rudele și prietenii în obținerea de produse de la C.A.P., astfel au fost vîndute zeci de mii de kg grîu, porumb și orz, și mai grav fiind faptul că s-a recurs apoi la revînzarea acestor cantități pe cale necinstită, la prețul pieței libere, către alți cetățeni din comună; a acaparat teren din proprietatea C.A.P., și-a construit ilegal un garaj etc. În plenara Comitetului comunal de partid s-au luat următoarele măsuri: excluderea lui A.N. din Comitetul comunal de partid, destituirea din funcția de secretar al comitetului de partid al C.A.P. și sancționarea sa cu „Vot de blam", suspendarea sa din funcția de vicepreședinte al C.A.P. Turceni, preluarea de către C.A.P. a terenurilor ocupate abuziv de către el, demolarea construcțiilor pe care le-a realizat ilegal etc".

■

Vă scriu în numele unui grup de tineri de pe Șantierul Baraj-Siriu, județul Buzău, care au fost prezenți în seara zilei de 25 ianuarie a.c. în sala Căminului cultural din satul Varloanu, comuna Gura Teghii, județul Buzău. Sala era arhiplină. Rar ne-a fost dat să vedem o trăire atît de intensă între cei de pe scenă și spectatori. Se juca comedia „Bani avem, mirii ne plac". Am rîs și aplaudat alături de ceilalți la scena deschisă și nici nu am simțit cum s-au scurs aproape 90 de minute. Curioși să aflăm cine erau inimoșii și talentații interpreți, am întrebat la ieșire, aflînd că sînt oameni din sat de vîrste și profesiuni diferite: Viorica Neacșu, mamă a trei copii, soții Lucica și Dumitru Gheorghe, muncitori la Fabrica de cherestea Nehoiu, Doru Popescu, asistent medical la Dispensarul Gura Teghii, și tinerii muncitori Lucica Furtună și Constantin Cristea, pregătiți de învățătoarea Dorina Popescu. Un gînd de recunoștință pentru toți acești entuziaști, care ne-au umplut o seară cu bucurie. **(Petre Andrei,** Șantierul Baraj-Siriu, Buzău)

■

C.P.M.B. — Direcția generală comercială: „Referitor la sesizarea adresată redacției de către **Ștefan Ispas** cu privire la vînzarea sortimentului de pîine neagră, vă comunicăm: din investigațiile făcute a rezultat că sortimentul de pîine neagră este puțin solicitat de cumpărători. Totodată vă informăm că sînt frecvente cazurile cînd se primesc reclamații din partea anumitor consumatori cînd se întîmplă să nu se găsească la vînzare pîine neagră. Din acest considerent s-a dat indicația ca toate unitățile să aibă la vînzare toată gama sortimentală de pîine, luîndu-se totodată măsuri să se aprovizioneze cu pîine neagră mai ales acele unități care vor desface pîinea pentru consumul uman și nu în alte scopuri".

■

Ciulama, tocană, fripte, simple, cu mujdei, șnițele sau mușchiulețele — astfel se pot consuma ciupercile realizate pe culturi artificiale de către **Vasile Rodinciuc,** domiciliat în Tg. Jiu, strada Unirii, blocul 4, apartamentul 13 (în fotografie). De meserie lăcătuș mecanic, a început cam de acum doi ani — studiind diverse cărți de specialitate, dar amintindu-și și de o pasiune din copilărie, cînd hoinărea după ciuperci prin pădurile comunei Dragomira, Suceava — cultivarea ciupercilor, apoi a buretelui — „Păstrăvul de fag" — mai întîi pe suporturi din ciocălăi de porumb tratați corespunzător, apoi pe bucăți din

lemn, pe butuci. Crescute în casă, în condiții artificiale, ciupercile obținute de Vasile Rodinciuc dau rod, practic, aproape întreg anul, el obținînd dintr-un buret viguros, de pildă, circa 50 m² cultură! Interesant este, printre altele, faptul că ciupercile crescute pe butuci (în susul fotografiei) au gust diferit, în funcție de soiul lemnului pe care au fost plantate. **(Valeriu Alexandru** — București)

■

Întrucît am fost unul dintre cei — bănuiesc! — nu puțini înșelați, la oficierea căsătoriei, de către indivizi ce se dădeau drept fotografi profesioniști, care mi-au luat pe loc o sumă de bani pentru ca apoi să umblu luni de zile pentru a ridica fotografiile (în cazul meu am pățit-o cu unitatea Foto studio Cișmigiu, strada Știrbei Vodă nr. 72, în cursul lunii decembrie 1980 — vă trimit întreaga documentație), fac celor în drept următoarea propunere : ce-ar fi dacă pe lîngă consiliile populare, pe lîngă „Casa căsătoriilor", acolo unde e cazul, ar ființa cîte un fotograf **direct responsabil** în fața instituției respective ? Sau un delegat al consiliului, căruia să i se plătească și de la care să se ridice, la timpul cuvenit, fotografiile atît de solicitate ? **(Niculae Istudor,** str. Al. Birsănești nr. 1, bloc 150, scara 1, ap. 12, sector 6, București)

■

Consiliul Culturii și Educației Socialiste : „Ca răspuns la scrisoarea tovarășului **Anghel Iancu,** vă informăm că aspectele semnalate au fost discutate cu Comitetul județean de cultură și educație socialistă Brașov, indicînd măsuri pentru verificarea celor sesizate și sancționarea celor vinovați. Pe de altă parte s-a pus în vedere conducerii orchestrei populare „Miorița" din Brașov ca în viitor toate textele ce urmează a fi difuzate prin concertele acestei formații să fie avizate în prealabil de către Comitetul județean de cultură și educație socialistă Brașov. Vom urmări pe parcurs îndeplinirea acestor indicații".

Comitetul județean al P.C.R. Timiș : „Cu privire la scrisoarea adresată revistei Flacăra de către **Ioan Feier** din Timișoara, prin care sesizează că la unele librării din Timișoara se practică vînzarea preferențială a cărților : la unele librării se rețin uneori cărți, în mod deosebit cele care tratează probleme științifice și care se vînd mai apoi unor cadre de specialiști, cumpărători frecvenți la unitățile respective. Așa s-a întîmplat și cu volumul „Circuite integrate liniare" volumul II, solicitat și obținut după multă alergătură de autorul sesizării. Menționăm că C.L.D.C. Timișoara, în scopul pătrunderii cărții tehnice în rîndul celor interesați, a organizat standuri cu vînzare în marile întreprinderi. Dealtfel, chiar cartea în cauză a fost vîndută prin asemenea standuri în număr de 700 exemplare, alte 450 fiind repartizate în rețeaua librăriilor. Conducerea centrului a dezbătut din nou cu librarii problema corectitudinii în servirea cumpărătorilor, eliminarea din practica acestora a vînzării de carte după criterii preferențiale".

■

Vă scriu în numele mai multor elevi din Giarmata și Giarmata-Vii, care fac naveta cu trenul la Timișoara. Este vorba de automotorul 2252 cu plecarea din Timișoara-Est la orele 18,45. De la un timp, acesta, care ar trebui să aibă în componența sa 2 automotoare și două remorci, circulă numai cu două automotoare. Din cauza aglomerației sîntem nevoiți să călătorim de multe ori pe scări, uneori nici nu ne putem urca. **(Ioana Amariei** — Giarmata, Timiș)

■

M.A.I.A. : „Urmare scrisorii adresate redacției, **Melica-Lenuța Baciu** a fost convocată la sediul conducerii Trustului de construcții pentru îmbunătățiri funciare Constanța, unde i s-au predat fișele pentru controlul medical în vederea încadrării".

■

Consiliul popular al orașului Gura Humorului : „Urmare scrisorii adresate revistei Flacăra prin care **Doinița Pascu** solicită încadrare în cîmpul muncii, vă informăm : s-a discutat cu tovarășa în cadrul colectivului de oameni ai muncii de la consiliul popular orășenesc și Oficiul forțelor de muncă, recomandîndu-i-se să lucreze ca sezonieră la C.F.L. Gura Humorului pînă cînd se vor ivi posibilități de încadrare definitivă, serviciu pe care le-a acceptat, primind repartiția în ziua de 25 ianuarie 1981".

Pagină realizată de
HORIA PATRAȘCU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Ștefan Tănase — București : Contestația o puteți depune în termen de 30 zile de la data cînd vi s-a comunicat măsura desfacerii contractului de muncă. ● **Ana Donoiu** — Alexandria : Nu puteți fi înscrisă la pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă, cu o vechime în muncă de numai 8 ani ● **Maria Curea** — Caransebeș : În conformitate cu dispozițiile legale, dosarul dv. medical a fost înaintat Comisiei centrale de pensii de la care veți primi rezultatul. ● **Alexandrina Sălceanu** — Bacău : În situația dumneavoastră, cu un concediu fără plată pe o perioadă de 5 ani pentru îngrijirea copiilor, contractul de muncă încetează fără obligativitatea unității de a vă menține postul, la reîncadrare oferindu-vă un post corespunzător pregătirii sau vă eliberează o dovadă că nu-i mai sînteți necesară, urmînd a vă reîncadra la altă unitate cu menținerea vechimii neîntrerupte în aceeași unitate dacă încadrarea a avut loc în condițiile art. 9 din Legea nr. 1/1970 ● **Ileana Martis** — Tîrgoviște : Dacă aveți stabilit dreptul de alocație și v-ați schimbat locul de muncă prin transfer, aveți dreptul, la noua unitate, la alocație în continuare, fără nici o întrerupere, chiar dacă ați depus ulterior cererea și actele justificative.

MARGA NEDELEA ■

SOCIAL

Lipsiuc Teodor — Constanța : 1) Pedepsirea bărbatului n-ar ușura problemele complicate ale familiei ; 2) Lipsește legea care să pedepsească astfel de fapte ; 3) Ar trebui pedepsită și soția dv. ceea ce, de asemenea, nu v-ar ajuta ; 4) Nu depinde decît de dv. ● **Elisabeta Stere** — Ialomița : 14 procese pierdute. Poate ar fi mai bine să le evitați pe celelalte ● **Lucia Sterescu** — București : E frumos. Înainte de a lupta pentru adevăr însă, încercați să-l cunoașteți. Ați evita unele neînțelegeri ● **Constantinescu Ana** — București : Delicat. O dezbatere publică, în momentul de față, este inoportună. Acum cel puțin, cazul aparține medicinei ● **Ilarie Botez** — Oradea : „Și eu și ea, spuneți. Nu mai am ce pierde". Aveți. Mai gîndiți-vă ● **Stroe Vasilica** — București : Presimțirea poate deveni ipoteză. În cazul dv. însă nu de ipoteze duceți lipsă ● **Ioana Postelnicu** — București : Pentru „o discuție" vă invităm la redacție. Pînă atunci însă răspunsul este același : Nu se confirmă ● **Filimon Virgil** — Iași : Chiar dacă dovediți „relația" aveți nevoie și de probe din care să rezulte acțiunea ei. ● **Dancăr Petre** — Timiș : Nu confundați „dreptul la un răspuns" cu dreptul la un **anumit** răspuns ● **Rapu Livia** — Brașov : În anumite condiții și împrumutul poate fi un „folos necuvenit" ● **Caimac Maria** — București : Știți cum e cu rufele murdare ?... Calea cea mai sigură : să fie evitate orice fel de contacte directe ● **Zeadin Ciucuri** — Constanța : Datele oferite sînt insuficiente ● **Sigismund Ovidiu** — București : La orice notariat din țară ● **Căbeștî Olimpia** — Iași : Întrebați și alți vecini, mai puțin pătimași ● **Petre Nicolae** — Prahova : Plîngerea dv. este nefondată ● **Rentea Teodor** — București : Să vă demonstrăm noi că cele relatate de dv. sînt neadevărate. De ce ?

NICOLAE CRISTACHE ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

C. Marinescu — Cluj-Napoca : Studenții bursieri care au domiciliul în altă localitate decît centrul universitar în care studiază beneficiază de cazare gratuită în cămin ● **Florica Nicolae** — Adresați-vă direct M.E.I. ● **Anton Fekete Al.** — Brașov : V-am restituit scrisoarea, revista noastră, repetăm, nu primește acte în original ! ● **Cezara Stratulat** — com. Tălmaciu, Sibiu : Disciplinele de concurs pentru profilul istoric, în principiu, rămîn cele din sesiunea iulie 1980 ● **Paul Ioaniel** — Timișoara : Nu am reușit să înțelegem ce doriți de la noi ● **Mioara Stroe** — Iași : M.E.I. ne informează că, la toate specializările, pregătirea candidaților pentru concursul de admitere în învățămîntul superior se face după manualele studiate în liceu ● **Marin Cotroabă** — Caracal : Actul normativ la care vă referiți și care reglementează problemele burselor este Decretul nr. 198/1980, publicat în Buletinul Oficial al R.S.R. ● **Dorin Perișan** — Constanța : Problema în care v-ați adresat este de competența Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă ● **Marioara Iovancea** — Arad : Singura posibilitate pe care o mai aveți e să încercați la Librăria „Cartea prin poștă".

H. P ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Scriu ceea ce nu pot amîna“

După ce, între 1945 și 1950 lucrează ca lăcătuș, Arnold Hauser (născut la 31 martie 1929, la Brașov) este, timp de zece ani, secretar poligrafic și de redacție la ziarul **Neuer Weg.** În ultimele două decenii e redactor-șef adjunct al revistei **Neue Literatur.** Debutează cu proză scurtă în 1959, fiind autorul volumelor: **Însemnări pe război, Se deschide o ușă, Oameni pe care i-am cunoscut, Zăpadă tîrzie, Pe drum, Indoielnicul raport al lui Jakob Bühlmann, Examen cotidian** și altele. În limba română i-au apărut volumele **Însemnări pe război, Zăpadă tîrzie, Eleșteul** și romanul **Indoielnicul raport al lui Jakob Bühlmann,** care de altfel a fost reeditat și în Austria (Europa Verlag) cît și în R.D.G. (Verlag Volk und Welt). Un volum cuprinzînd trei povestiri a apărut anul trecut în Berlinul occidental la Editura Literarisches Colloquium. Are în pregătire un volum mai cuprinzător de proză care urmează să apară tradus în românește anul acesta la Editura „Cartea Românească“.

Fotografie de ION PREDOȘANU ■

— E ceva palpitant de istorisit din anii pe care i-ați trăit ?

— Ar fi multe de povestit ! Însă mai întîi o precizare.

— Vă ascult.

— Fără o trăire intensă a întîmplărilor și evenimentelor, acestea nu-ți rămîn în amintire ca fiind, adesea, palpitante. Și tocmai această trăire intensă, consider că este condiția sine qua non a oricărui creator. Cum poți reda ceva în mod autentic dacă cititorii tăi au trăit momentul respectiv poate mult mai intens decît tine ? Dacă însă doriți să aflați ceva palpitant din viața mea, vă voi citi cîteva rînduri dintr-o povestire care urmează să apară încă în anul acesta la Editura „Cartea Românească“ : „Avioanele păreau că zboară foarte jos. Vuietul asurzitor al cvadrimotoarelor americane răsuna înfricoșător de aproape. El pe bicicletă apăsa pedalele ca scos din minți. Șuierăturile celor de la „Apărarea patriotică“ nu pătrundeau pînă în conștiința lui. Nu mai vedea nimic afară de zidurile unde i se freca uneori ghidonul. Tot zidul i-a julit și mîna fără să-și dea seama. Îl învăluia, îl usturau ochii și gîtul o ceață artificială aidoma norilor de aburi de la spălătorie. Doar cîteva clipe, căci scăpă de ea în goana mare... Iar antiaeriana țăcăne fără oprire, orbește ! Doamne, cum să îndurăm toată hărmălaia asta ! De jur împrejur numai trăsnete și tunete. Uite-l !... Încă unul ! Cu patru motoare. Uriaș, peste poate ! Cabina lui translucidă rezistă la proiectilele de antiaeriană sau avion, cușcă incasabilă pentru o ființă — un „Amy“, militar american în limbaj german — cărula fiecare zbor îi aduce o grămadă de bani sau moartea... Pilotul bombardierului se aplecase spre el. Oare i se păruse ? Se privi mai bine de o secundă ? Timpul se măsura în zecimi, în frînturi de secundă. De ce o fi împroșcind asfaltul ? Doar n-avea găuri ! Oare cu ce-l împroașcă ? Cu aschii de oțel ?... Crezuse că-i obosit dar la vederea sîngelui înțelese. O rană mică, mai, mai să nu se vadă, înroșise șoseta albă, trei sferturi. Pînă la sfîrșitul alarmei stătuse în adăpost. Nu se mai auzea biziit de avioane pe sus, dar explozia bombelor în toate colțurile Ploieștiului ajungea pînă la el. Oamenii erau înfricoșați din pricina bombelor cu explozie întîrziată...“

— Înțeleg că respectivul episod vi s-a întîmplat chiar dumneavoastră.

— Da. Dar această întîmplare, desigur, n-a fost singura pe care am putea-o numi palpitantă. În viața unui om care a trecut de cincizeci de ani este dealtfel normal să se fi întîmplat multe lucruri decisive pentru el. Și orice lucru decisiv este, cred eu, și palpitant.

— Cît de mult se răsfrînge biografia dumneavoastră în literatura pe care o scrieți ?

— Cei mai buni scriitori din lume, în orice limbă s-ar fi exprimat ei, și-au extras substanța operei din realitate, din propria experiență de viață. Însă eu nu mă consider un scriitor important.

— Opriți-vă, vă rog. Mi s-a tăiat respirația. Cîți scriitori au curajul să spună despre ei înșiși că nu sînt importanți ! Dar trebuie să vă contrazic : Arnold Hauser este un autor care merită toată atenția. Reveniți, vă rog, la întrebarea pe care v-am pus-o.

— Nu tot ceea ce am scris pînă acum reflectă fidel realitatea înțeleasă în acest context ca răsfrîngere a unei biografii asupra unei opere literare. Pentru-o sumedenie de întîmplări nu a sosit încă momentul să le așternem pe hîrtie. Altele par atît de neverosimile încît nu mi-ar da nimeni crezare dacă le-aș istorisi. Mi s-ar face poate reprosul că sînt antirealist. Din asta rezultă că realitatea este adesea aparent mai puțin reală decît ceea ce considerăm unii că ar trebui să fie o proză realistă. Totuși, cred că pe tot ceea ce am scris pînă acum se află amprente puternice ale biografiei mele. Cunoscuții, prietenii și chiar și unele cunoștințe întîmplătoare ale mele mi-au confirmat în repetate rînduri că m-au regăsit în schițele literare, în povestirile și nuvelele pe care le-au citit.

— Întîlnirea cu scrisul a fost o întîmplare ?

— Da și nu. Lucram ca secretar poligrafic la ziarul **Neuer Weg.** Asta prin anii 1951—1959. Făceam de serviciu noaptea, ziarul apărea dimineața la cinci. Redactorii, reporterii și ceilalți colegi duceau o viață mult mai comodă. Dar nu pentru aceasta îi invidiam, ci pentru faptul că puteau scrie reportaje, note, știri... Prezentîndu-mă într-o zi în biroul secretarului responsabil, i-am cerut să-mi permită să mă deplasez în provincie — dat fiind specificul ziarului în cauză — ca să mă documentez pentru un reportaj literar. Tovarășului însă i-a fost teamă ca nu cumva să mă apuce microbul scrisului în urma cărui fapt el să rămînă pînă la urmă descoperit cu postul de secretar poligrafic și urmăritor al muncii în tipografie, funcție pe care dealtfel toți susțineau că eu o îndeplinesc foarte bine. Deci nu mi-a îndeplinit dorința. Neavînd altceva de făcut am recurs la fantezie, la imaginație, lăsîndu-mă inspirat, firește, de întîmplări trăite cu cîțiva ani în urmă. Așa au luat ființă primele mele schițe literare apărute pînă la urmă tot în acel ziar la sfîrșitul anilor cincizeci. Cu toate acestea trebuie să precizez totuși că întîlnirea mea propriu-zisă cu scrisul datează încă din anii liceului, deci din timpul războiului, cînd la Brașov, la liceul „Honterus“ am scris unele compuneri apreciate de profesorul de germană.

— Spuneți-mi, vă rog, cum scrieți o carte ? Cum ați scris, de pildă, Îndoielnicul raport al lui Jakob Bühlmann, **o carte pasionantă despre începuturile — nu lipsite de erori — ale unei noi istorii în România după cel de-al doilea război mondial.**

— Nu scriu cărți. Scriu ceea ce nu pot amîna, ceea ce mă preocupă atît de intens că nu-mi găsesc liniștea pînă cînd nu-i găsesc o modalitate de exprimare adecvată. Dacă ceea ce am izbutit să termin va apărea într-o carte sau nu mă preocupă mult mai tîrziu, adesea numai în momentele cînd ea, cartea, este în pregătire. În pregătire de către editură, bineînțeles. Scurtul roman **„Indoielnicul raport al lui Jakob Bühlmann“** l-am scris cu întreruperi din august 1967 pînă în ziua de 17 februarie 1968. Adunate, orele în care am lucrat propriu-zis, nu cred că depășesc trei săptămîni. Nu m-am documentat pentru a-l scrie deoarece aveam pagini de jurnal din timpul în care se petrecea acțiunea, iar mesajul îl purtasem de aproape un deceniu în mine. Mi s-a tîmplat însă să fi scris o povestire mai amplă în numai trei zile, iar una de trei pagini să-mi fi răpit două săptămîni, reluînd textul de cinci-șase ori.

— Din ceea ce am citit scris de dumneavoastră răzbate un mare interes pentru omul acestui secol. În ce măsură credeți că poate să iasă el victorios în confruntarea cu o istorie de multe ori ostilă ? Cum s-a născut această preocupare pentru semenii dumneavoastră ?

— Cred că nu putem vorbi despre un anume om al acestui secol. Toate secolele au avut pe lîngă oameni interesați în confruntarea cu laturile ostile ale istoriei trăite de ei și reprezentanți cărora nu le-a păsat de destinul omenirii. Omul luat ca individ însă este indeobște privit ca un component integrant al societății care-l înconjoară. În ce măsură el se identifică cu societatea al cărei produs — exprimat laconic — ar trebui să fie, depinde adesea de societatea ineași. O societate care ușurează identificarea individilor cu nucleul ei poate să-l intereseze pe omul de rînd mult mai intens

(Continuare în pagina 17)

GEORGE ARION ■

Disc — Nichita Stănescu

Noul disc al Electrecord-**ului ni-l aduce pe poetul** Nichita Stănescu **foarte aproape de noi. Discul ne oferă o formulă nouă de contact cu poezia, depășind acea clasică recitare, invitîndu-ne, parcă, să luăm parte la o discuție liberă, spontană, confesivă cu care prilej poetul — iscodit subtil de criticul Constantin Crișan, care a făcut și selecția poemelor — este de acord să ne ofere un florilegiu din cele mai frumoase poezii ale sale. Nichita începe această operă deschisă, inimă deschisă nouă, dar dăruit de poet iubitorilor poeziei sale.**

Prin intermediul discului el rămîne invitatul nostru de onoare în după-amiezele pline de liniște. Nichita ne cheamă alături de el și de prietenii lui. Și cum prieten, ne mărturisește chiar poetul, îi este și Augustin Frățilă, ne bucurăm să-l avem și pe el printre noi.

C. B. ■

Atelier
Arnold Hauser

Cuget, deci exist

Categoria de materie și evoluția ei (V)

Relațiile dintre oameni nu mai pot fi considerate nici reductibile la cele de tip biologic, nici derivînd din voința oamenilor sau a divinității, ci rezultat al acțiunii de obiectivare a oamenilor reali. În aceste relații se împletesc indestructibil factorii obiectivi cu cei subiectivi. Căci „aceiași oameni care stabilesc relațiile sociale corespunzătoare dezvoltării producției lor materiale produc și principiile, ideile, categoriile corespunzătoare relațiilor lor sociale“ (Marx, Mizeria filosofiei).

Produse în permanență de oameni, relațiile materiale se vor răsfrînge în domeniul categoriilor pe care le vor îmbogăți cu noi determinații.

În concluzie, categoria de materie este deschisă, supusă înnoirilor produse de relația dialectică subiect-obiect. Iar în cadrul materialismului dialectic ea coincide cu dialectica adevărului sau cu adevărul dialectic.

Iată că discuția asupra categoriei de materie nu s-a putut duce decît de pe poziții epistemologice dialectice materialiste.

În afara acestei poziții, devine de neînțeles evoluția materialismului oglindită în categorii deosebite prin valorile de adevăr.

Categoria de materie a materialismului metafizic reprezintă o treaptă istorică în calea spre categoria materialismului dialectic. Cînd Lenin afirma că nu materia a dispărut, ci limitele pînă la care ea fusese cunoscută pînă atunci, el făcea dovada unei remarcabile înțelegeri a dialecticii interne a categoriilor filosofice și științifice. Iar limitele în care s-a constituit categoria de materie statică au fost impuse de epistemologia empiristă. Din această cauză formula Lenin necesitatea cunoașterii de către cercetători a materealismului dialectic sub aspectul său epistemologic.

ION I. STROIE ■

Anul Enescu

De la Leopold Mozart la Costache Enescu

Puţini ştiu, astăzi, că la debutul micului violonist George Enescu la Viena, unii cronicari muzicali l-au comparat cu W.A. Mozart. Şi mai puţini au aflat însă că, după prima audiţie a **Sonatei pentru vioară şi pian la Paris (1898)**, presa franceză semnala apariţia „unui Mozart al României". Apropierea celor două nume pare la prima vedere întîmplătoare, dar Enescu remarca în **Amintirile** sale că există „un punct comun cu Mozart" în faptul că „ceea ce iubesc este întipărit pentru totdeauna în mintea mea", aluzie făcînd la acel pasaj din corespondenţa „prinţului muzicii" de la Salzburg care va suna strălucitor pentru posteritate : „Îmi trece prin minte multă muzică şi nu uit niciodată nici o notă". Totuşi, de aci şi pînă la paralela ce s-ar putea întreprinde şi între părinţii Leopold Mozart şi Costache Enescu, cei doi fericiţi „taţi" ai geniilor, este o cale destul de lungă — în timp şi spaţiu — aparent forţată, dar deloc imposibilă. Glasul documentelor intime însă ne uşurează investigaţia, mai ales că dispunem în prezent de corespondenţa pasionantă a celor două familii (aportul muzeografului Romeo Drăghici asupra lui Enescu dovedindu-se astăzi inestimabil).

Dacă Mozart şi Enescu şi-au datorat cariera de virtuozi al viorii şi pianului (clavecinului) de timpuriu, meritul revine indiscutabil celor doi părinţi care şi-au dat seama din primul moment de talentul copiilor, au luptat cu toate dificultăţile materiale, politice şi sociale ale epocilor spre a-şi impune fiii în viaţa artistică, contribuind hotărîtor la cariera strălucită în anii grei de studii şi debut. Conştienţi de valoarea copiilor lor, atît Leopold Mozart (1719—1787), cît şi Costache Enescu (1848—1919) au păstrat manuscrisele muzicale, scrisorile şi toate documentele familiei, transmiţîndu-le posterităţii ca izvoare istorice. Există multe puncte de contact între cei doi părinţi. Ambii au studiat teologia, fără a se consacra însă disciplinei de care s-au îndepărtat înainte de a o absolvi. Au reţinut doar ceea ce i-a pasionat : muzica. Dacă Leopold a ajuns mai tîrziu vicecapelmaestrul curţii din Salzburg, un violonist şi compozitor de oarecare notorietate în epocă, nici Costache nu a abandonat total arta sunetelor (în ciuda pasiunii de agricultor), practicînd cîntul, vioara şi dirijatul coral. Firi întreprinzătoare, Leopold Mozart şi Costache Enescu au ştiut să preţuiască banii, o bună parte din ei fiind însă investiţi fără rezerve în educaţia muzicală a copiilor. Ambii părinţi şi-au trimis odraslele de timpuriu la studii muzicale superioare departe de căminul familial (Mozart la Paris şi Mannheim, Enescu la Viena şi Paris), suportînd toate consecinţele morale şi cheltuielile materiale ce decurgeau din acele timpurii despărţiri de casa părintească. Trăsătura comună a ambilor părinţi pare să fi fost energia de conducători ai vieţii, ai destinului celor doi copii. Tonul scrisorilor — precis, apăsat, interesat, imperativ, pe alocuri brutal — este comun. „Mă băiete" — sună deseori începutul scrisorilor lui Costache Enescu, adresate muzicianului la Paris ori de cîte ori treburile nu mergeau ca pe roate. Cînd intrigile de culise îi apăsau pe copii, sfaturile părinţilor curgeau fără întrerupere. Mai ales îndrăzneala creatoare a tinerilor Mozart şi Enescu i-a adus repede în conflict cu profesorii lor, cu editorii, şi impresarii, cu societatea conservatoare a epocii.

Cine răsfoieşte scrisorile lui Leopold Mozart către fiul său nu poate să nu fie surprins de „ordinele" ce le transmitea fără cruţare lui Wolfgang Amadeus. Cine încearcă să adune reproşurile lui Costache Enescu adresate lui Jorjac aproape la fiece epistolă, ar putea crede că între părinte şi copil exista o distanţă, o ăceală de-a dreptul inchizitorială. Unii exegeţi ai lui Mozart l-au acuzat chiar pe Leopold „că „i-a speculat" talentul „prinţului muzicii" pentru obţinerea de beneficii sociale şi materiale personale.

Pînă azi, portretul lui Costache Enescu nu a căpătat în muzicologia românească adevărata dimensiune spirituală, fără de care educaţia muzicală, lansarea şi afirmarea genialului George nu va putea fi niciodată înţeleasă şi apreciată la adevărata valoare. Toate drumurile hotărîtoare în cariera autorului **Rapsodiilor române** —la Iaşi, Viena, Paris şi Berlin — s-au desfăşurat numai sub îndrumarea sa. Toţi profesorii lui George Enescu au fost angajaţi de tatăl său, admirabil minuitor al scrisorilor de recomandare. O întreagă corespondenţă cu maeştrii şi profesorii micului George — de la Hellmesberger şi Bachrich pînă la Massenet şi Joachim — poartă semnătura lui Costache Enescu. Nu a existat concert sau recital de răspundere profesională al muzicianului la care tatăl său să nu fie prezent. Stilul epistolar al lui Costache Enescu pare unic în istoria muzicii româneşti, tatăl ştiind să-şi conducă fiul, de departe, cu o abilitate, inteligenţă şi mai ales energie, fără egal. Ştiuse să se impună atît de ferm în faţa propriului copil încît micul George îi cerea permisiunea — prin scrisoare expediată tocmai de la Viena — să se joace cu... cercul ! Iar cînd epistola fulgera cu imperativul „Mă băiete"... atunci ordinul tatălui aştepta răspunsuri telegrafice de la muzician. Cronicile de concert şi rezultatele de la examenele Conservatoarelor nu aveau voie să întîrzie mai mult de 3—4 zile, altfel Costache era la poşta din Dorohoi şi alarma — telegrafic — toate cunoştinţele şi profesorii spre a-i comunica, fără menajamente, roadele. Nu a dorit succese imediate, eclatante, facile. „În ceea ce priveşte ca să se cînte ceva din compoziţiile tale — îi scria la Paris, în ziua de 12 aprilie 1897, cînd autorul nu împlinise încă 16 ani — trebuie să fie bine executate şi de artişti buni, căci altfel poţi face fiasco". Cînd a obţinut premiul I la vioară (1899), Costache Enescu i-a adresat tînărului laureat o emoţionantă epistolă de încurajare : „Nu sînt atît de simplu să pun o aşa de mare importanţă pentru un concurs, care în cele mai multe cazuri nu valorează după mine mare lucru, eu totdeauna am avut încredere în tine, dar cerinţele societăţii, şi mai ales împrejurările cum ai debutat tu, pare că era necesar o lovitură sănătoasă şi tu ai dat-o. Bravo !".

Mîndria lui Costache Enescu la toate succesele fiului său a fost încălzită de un profund sentiment patriotic. El a înţeles că o victorie artistică românească peste hotare înseamnă mai mult decît o simplă bucurie paternă. După triumful **Poemei române** la Paris şi după premiile obţinute la absolvenţa Conservatorului, tatăl îi scria copilului cu nedisimulată satisfacţie personală, dar şi naţională : „Orgoliul meu e satisfăcut, am dreptul să ţin nasul pe sus că mult am înghiţit anul acesta în mod înăbuşit. Vină dragul tatii în ţară cu fruntea senină şi îmbrăcat cu **cuirasa modestiei**".

Într-adevăr, fundamentala trăsătură de caracter a omului şi artistului George Enescu a rămas de-a lungul zbuciumatelor sale vieţi modestia. Este un dar al educaţiei familiale, capabil să înscrie definitiv în biografia muzicianului şi numele părinţilor. Leopold Mozart şi Costache Enescu nu vor putea fi despărţiţi de spiritualitatea aştrilor ce vor străluci de-a pururea în cultura muzicală universală.

VIOREL COSMA

Cîntec de război

Foaie verde, foaie retezată,
Pleacă substantivele-n armată
În marfare numele comune
Merg la moarte şi deşertăciune
Numele comune merg să moară
Încă o dată — pentru-a cita oară ?
Pleacă substantivele-n tranşee
Mai tînjind de dorul de femeie
Vor muri sau vor veni rănite
Alte substantive vom trimite
Un dicţionar întreg de nume
Un popor de nume fără nume
Rareori se-ntîmplă în pustie
Cite-un nume propriu să mai fie
Pleacă nume proprii în armată
Nume care nu ştiu să se bată
Şi-n tranşei făcînd mişcări stîngace
Umblă după orice fel de pace.
Cei sărmani, cei fără număr, iată
Pleacă de la nuntă în armată
Pleacă de aproape mult departe
Pleacă de la naştere la moarte
Verbele rămîn acasă-n vatră
Mai muncesc, mai blestemă,
mai latră,
Mai privesc la ofiţeri cu trese
Subiectele subînţelese
Verbele mai spun şi cîte-o rugă
Ele între ele se conjugă
Şi de dor şi de singurătate
La plural s-au adunat mai toate
Şi cînd moare cineva pe lume
Îi mai ţine locul un pronume
Vai de lume, vai de biata limbă,
Au venit războaiele şi-o schimbă
Reguli noi copiii noi învaţă
Numai adjective sînt pe piaţă
Adjective, triste surogate,
Care astăzi ne ţin loc de toate
Tîrfele gramaticii, voioase,
Cu pronumele se duc prin case
Cînd pe front se sting fără motive
Ale lor bătrîne substantive
Adjective, floră aberantă,
Străinii nume proprii vă comandă
Laşii, intriganţii şi abjecţii
Cu conştiinţa numai interjecţii
Şi adverbe, faună cochetă,
Ca ataşe de motocicletă
Pleacă, pleacă, de-ar veni odată,
Pleacă substantivele-n armată
Hainele kaki peste cuvinte
Şi marfarul merge înainte
Foaie verde strai cazon de frunză
Foaie verde de sintaxă tunsă
Subiectul e mereu soldatul
Ţara lui de-acasă-i predicatul
Pe tranşei cînd moartea vieţi răpune
Din poporul numelor comune
Se aude-n ploaia ce se cerne
Lăcrămarea verbelor eterne
Ieri şi azi şi mîine şi vreodată
Pleacă substantivele-n armată.

ADRIAN PĂUNESCU

Aproporturi

Glosse la o revistă şcolară

Cum n-am crezut niciînd că o revistă e o haotică arhivă de texte, cu apariţii puse sub zodia întîmplării, încă mai cred în meşteşugul ales al arhitecţilor de pagini tipărite, în misiunea lor iluminatoare şi mă văd obligat astăzi să laud o publicaţie exemplară şi un extraordinar animator.

Din păcate, revista are un (logic întrucîtva) circuit restrîns, fiind editată de către Liceul „Unirea" din Focşani. Anul fondării : 1912 ! Evident, au fost perioade de întrerupere a apariţiilor revistei şi asta fiindcă, oricît de talentaţi ar fi şcolarii unui liceu dintr-un blajin oraş moldav, ei nu pot (n-au putut) să împiedice izbucnirea a două războaie mondiale. Cu dificultăţi pe care nu ne e greu să ni le imaginăm, revista din Focşani, care nu are nici măcar un nume sonor (se numeşte pur şi simplu „Revista noastră"), apare bucurîndu-şi colaboratorii, prietenii statornici şi cititorii ocazionali, ca mine. Ca unul care am citit mai multe numere ale „Revistei" cred că îi pot invidia pe focşăneni pentru norocul de a-l avea în mijlocul lor pe profesorul Petrache Dima. Domnia-sa îscăleşte cu modestie publicaţia şcolară pe care o tipăreşte intitulîndu-se doar **coordonator** şi e vădit că îşi depăşeşte, fericit, atribuţiile. Ar fi putut doar să „lectureze" (intens proliferată vorbă stupidă) manuscrisele copiilor, iscălindu-le în colţ, ca pe extemporale. Ar fi putut să corecteze unele enormităţi gramaticale. Dar Petrache Dima e tipul de om care se implică pătimaş (şi, presupun, candid şi jovial) în viaţa şcolii. E un dascăl de factura sufletească a unor înaintaşi eroici.

Profesorul Dima e un reporter şi un autor de interviuri. În numărul triplu pe care-l am în faţă se pot citi trei convorbiri ale profesorului cu academicianul Iorgu Iordan, despre Sadoveanu, cu Profira Sadoveanu, despre centenarul ilustrului său părinte, şi cu conf. univ. dr. Valeria Costăchel despre Iorga ! Remarcabile îmi par expediţiile pe care Petrache Dima le face cu elevii, pe un ambiţios circuit de vacanţă, pe urmele marilor scriitori. Relatarea popasului în satul lui Blaga, Lancrăm, e însoţită şi de reuşite fotografii. Întîiul fotograf al „Revistei" e, firesc, tot profesorul Dima. Iar textele copiilor pe care generozitatea sa le-a trimis în plumb tipografic ne îndreptăţesc să socotim Liceul „Unirea" un adevărat cuib de frumuseţi.

Ce-aş mai putea spune altceva decît că le-aş dori şi altor „Reviste" (mai ambiţioase, cu nume mai răsunătoare şi concepute mai ales cu mare risipă de parale decît de idei) un animator de talia profesorului Dima. Straniu paradox, nu ? Elevii focşăneni tipăresc „Revista noastră" care nu e doar a lor, în vreme ce reviste ce se cred că ar fi ale tuturor sînt publicaţii de ...club. Numite cu îndreptăţire **Revista noastră** dacă nu chiar Revista... mea !

GHEORGHE TOMOZEI

Centenarul Enescu la televiziune

Mai avem încă multe de făcut în ceea ce priveşte opera muzicală a lui George Enescu, cunoscută încă puţin de marele public. Rămîne ca în lunile ce vor urma orchestrele noastre simfonice, muzicologii să facă totul pentru a aduce în mijlocul nostru întreaga creaţie muzicală enesciană. Să-i aşezăm pe Enescu, prin tot ceea ce facem acum pentru el, la înălţimea adevăratei sale valori, a acelui postament al cunoaşterii şi recunoaşterii geniului său, pentru a-l face, ceea ce de fapt este, un adevărat **erou naţional al muzicii româneşti**, un Eminescu al muzicii...

Televiziunea română, iată, începe un serial şi, chiar dacă ne sînt doar anunţate, nu şi transmise, deocamdată, unele interviuri şi evocări ale interpreţilor muzicii lui Enescu, ne bucurăm cînd îi auzim pe acela care a trăit pentru şi în memoria lui Enescu — cel care este **Constantin Drăghici**. Impresionante au fost, în emisiunea de duminică, momentele petrecute alături de omul care, cu atîta emoţie, a retrăit clipe legate de viaţa lui Enescu. Multe mai avea de povestit Constantin Drăghici : Tetcanii, Livenii, locul natal al maestrului, al „scumpului maestru", cum spunea interlocutorul reporterului televiziunii, Ecaterina Stan. Părerea de rău a lui Constantin Drăghici că se întrerupea seria emoţionantelor sale evocări este justificată. În ciuda vîrstei pe care o are, acest om s-a grăbit să ne povestească multe, cît mai multe. Ce păcat că nu avem o carte de amintiri despre Enescu ! Ce păcat că nu s-a publicat încă acea carte de amintiri povestite la Paris chiar de Enescu !

Emisiunea televiziunii, programată duminică 15 februarie, sub genericul **Bucuriile muzicii**, înscrie o pagină în cartea acestui volum de amintiri despre Enescu, file ilustrate pe fondul muzicii sale. Suita **Impresii din copilărie**, interpretată de **Ştefan şi Valentin Gheorghiu**, a deschis acea măreaţă carte şi, în cele cîteva minute ale emisiunii **Bucuriile muzicii** ne-a fost dăruită şi **Suita a III-a ţărănească**, în interpretarea orchestrei Filarmonicii „George Enescu", dirijor **Mariuş Ţincoca**, tocmai pentru a evoca, parcă şi a ilustra muzical fiorul aducerilor aminte de care era stăpînit invitatul emisiunii, fior pe care ni l-a transmis.

CORNELIA BARBU

Aşteptare

Creșterea limbii românești și-a patriei cinstire...

A ADEVĂSI — a risipi, a împrăștia, a cheltui, a prăpădi. **Îi voi adăvăsi în Izdrail ; Acolo adăvăsi avuția sa, petrecind cu muierile ; și deacă adăvăsi el tot, fu foamete.** În Oltenia și azi: **dăvăsesc** — cheltuiesc mult. La Dosoftei are sensul „a consuma, a extenua, a istovi (puterea trupească) sau a înfrina (trupul)". **Suindu-se în munte și adevăsindu-se foarte și dobindind boală de inflăcăciune, se cunoștea numai de pe grai. Cu atita privegheare trupul și-a adăvăsitu.**

Dintre cuvintele ieșite din uzul curent al limbii noastre cred că obligații speciale avem față de cele a căror origine ne-a rămas pînă astăzi necunoscută. Aceasta e, poate, motivul principal pentru care nu-l lăsăm de o parte nici pe **adevăsi.** În felul acesta fișele noastre ajung să alcătuiască un fel de dicționar sentimental al limbii române, originea necunoscută a unui cuvînt fiind dovadă de vechime, de cele mai multe ori de apartenență la primul strat, cel daco-get, într-acolo unde, cu sau fără voia noastră, ne fură sufletul cel mai des.

ADEVERIT — demn de crezare, confirmat, dovedit fără putință de tăgadă. **Al omului suflet, precum nemuritoriu să fie, adeverit și adevărat iaste.** (Cantemir) **Cutare lucru o fi adevărat, dar nu e încă adeverit.** (Hașdeu). Mult mai puțin folosit decît verbul de bază **a adeveri.**

adeveritor

adeverîtură — fiind cuvînt format de Coresi merită o grijă cît de cît pe măsura datoriei ce-o avem către diaconul brașovean. **Și la lumină să dereptați pe cela ce au orbit, spre lucrurile ceale bunele și spre adeverîtură și spre creștinătate.**

ADÎNC. Cîteva contexte vechi : **Luna limpede înflorea ca o față de aur pe seninul adînc al cerului.** (Eminescu) **Adînc în răutate ; adînca lor beție ; Viorele, flori adînci, Cînd le vezi, mîndruțo, plîngi. Adîncul păcatelor ; adîncul scripturilor ; adîncul necredinței înecă toată lumea.** (Ivireanul) Diminutive : **adîncușor, adîncuț.** Verbe derivate : **adînca** și **adînci** cu respectivele **adîncare / adîncire, adîncat / adîncit, adîncătură / adîncitură.** Din nou impresia că limba română „încearcă" o diferențiere semantică între derivatele de conj.-I și cele de a IV-a.

Deunăzi, un tînăr muncitor de prin părțile Botoșanilor, urcînd pînă la mine opt etaje pe jos, a exclamat cu năduf : „dar adînc mai e pînă la dumneavoastră!" Mi-a plăcut și m-a uimit această vorbă, pe care o auzeam pentru prima oară și despre care nu știu ce să cred : să fie invenția tînărului moldovean, ce s-a și dovedit apoi a avea harul și plăcerea de a vorbi frumos, sau este amintirea cuvîntului latinesc **altus** care însemna și **înalt,** dar și **adînc. Adînc** nu este cunoscut în dicționare cu sensul de „îndepărtat pe axa verticală", sens pe care ni-l propune flăcăul nostru. Poate că altcineva, de prin aceleași părți, ne va confirma (sau infirma) folosirea lui **adînc** cu acest sens.

Alte contexte tot de prin părțile acelea, adică din Eminescu : „Nouri mari treceau pe cerul adînc albastru... Ochii ei cei mari și adînci... Te știam vrednic și adînc...".

ION COJA ■

La Teatrul Mic au început ieri repetițiile la un viitor spectacol care se anunță prestigios : „NIȘTE ȚĂRANI". Este vorba despre versiunea scenică inspirată Cătălinei Buzoianu — care semnează și regia — de cunoscutul roman al lui Dinu Săraru.

În distribuție, aproape întreaga mare trupă a Teatrului Mic. Rolurile principale sînt deținute de Mitică Popescu, Valeria Seciu, Ștefan Iordache, Carmen Galin, Dinu Manolache, Nicolae Pomoje, Nae Dinică, Jean Lorin Florescu, Florin Vasiliu, Ion Iliescu, Vasile Nițulescu, Papii Panduru, Vistrian Roman. Scenografia este semnată de Mihai Mădescu, iar muzica aparține lui Dorin Liviu Zaharia.

Cronica spectacolelor

Parabolele unui scurt circuit

În discreta și distinsa sală a Teatrului evreiesc de stat, așezată undeva în spatele pieței Sfîntul Gheorghe, pe străzi încrucișate, cu aer vetust de sfîrșit de secol, de glorie negustorească, am văzut într-o duminică după-amiază un spectacol colaj intitulat bizar : **„Scurt circuit la creier".** Titlul trimite ușor la o imagine chirurgicală neplăcută dar are o logică limpede în concepția autorului, Dumitru Solomon : **«Scurt circuit la creier» e un fel de întrerupere a naturii, ca un război, un asasinat, un cutremur, o fractură, o glumă proastă, un sofism".** Pornind de aici, autorii spectacolului au compus un montaj patetic din scene de viață care nu are nimic de cabaret și nici de revistă jucată din vîrf de poantă și din șlagăre la modă. Am văzut un spectacol grav, un spectacol percutant, cu adrese universal valabile într-o lume aglomerată de bunuri de consum și de morți de foame, de obiecte de lux și de arme, într-o lume amenințată de sinistroză, de conflagrații, de unele regenerări cancerigene ale fascismului.

Regizorul Adrian Lupu a croșetat foarte atent și înțelept în acest spectacol cîteva dintre eseurile dramatice ale lui Dumitru Solomon, eseuri care se învecinează cu teatrul lui Mrozek și Rozsewicz, scurt, penetrant, parabolic. Ajutat de un decor în întregime confecționat din ziare, din panouri imense pe care sînt lipite ziare, și realizat de scenograful Radu Corciova, regizorul a proiectat spectatorii prin valțurile tuturor tipografiilor lumii, printr-un univers strigat la tarabă și cules sau recules imediat cu litere mici de tipar pentru rubricile de „fapt divers" sau de „mică publicitate".

Principalul merit al regizorului Adrian Lupu și al echipei de realizatori se referă la modul plastic, expresiv în care sînt vizualizate schițele dramatice ale lui Dumitru Solomon, folosind în mare parte un limbaj abstract, cu unele răsturnări absurde de logică și calambururi frizînd absurdul. În scenă e o mișcare continuă, obositoare desigur pentru actori dar echilibrată, armonioasă pentru spectatori, constituind un permanent contrapunct față de text. De aceea se cuvin laude și pentru muzica spectacolului scrisă de Cornelia Tăutu, ca și pentru elementele de mișcare scenică inventate de Sergiu Anghel.

Am văzut cu această ocazie la lucru un actor excepțional, rudă bună cu artiști iluminați ai filmului mut, cu o mare mobilitate și cu o mască amestecată de comedian și tragedian care te umple de compasiune față de umanitatea noastră caldă și în permanentă derută. El se numește Rudy Rosenfeld. De asemenea, exacți în reprezentație, în sensul conceptiei regizorale, sînt : Lucia Cosmeanu-Mayer, cu siguranță, cu aplomb și frumoasă ținută scenică, Irina Dall, o actriță cu multe cărți de joc în mînă pentru comedie, Theodor Danetti, un actor de zile mari, cu suplețe intelectuală și putere de reprezentare în măști diverse, Samy Godrich, grav, neliniștitor, ridicînd la cub tensiunea dezbaterilor de idei, Lena Mararu, o dulce și savuroasă alunecare prin cîteva ipostaze cotidiene, Maya Morgenstern, frumoasă și cu o plastică scenică de balerină eterată.

Acestea fiind zise, vă recomandăm să mergeți la spectacolul **„Scurt circuit la creier"** de la Teatrul evreiesc de stat din București, ca să urmăriți un spectacol modern, bine gîndit, cu adînci rezonanțe în conștiința publicului secolului 20, un spectacol politic, antifascist, împotriva indiferentismului și defetismului.

ADRIAN DOHOTARU ■

Monotip

De o sobră eleganță în prezentarea-i grafică, funcțional spațiat, dar și îmbietor la o lectură de substanță, ultimul număr al revistei **Steaua** (12) ne aduce, ca de obicei, un sumar cu indiscutabilă competență alcătuit. Una din trăsăturile acestui lunar de ținută și anume un echilibru cu chibzuință urmărit dintre document, istorie literară și actualitatea fenomenului literar e cu armonioasă complementaritate realizată și în paginile recentului număr. Coexistența trecutului cu prezentul, osmotic aflată de-a lungul anilor în **Steaua,** constituie un atribut distinct al revistei. Despre poetul **D. Iacobescu** scrie cu participare — necesară chiar și pentru obiectivitatea criticului — D. Micu, care conchide : „Harfa serafică a lui D. Iacobescu a emis, într-un moment de maximă emergență a poeziei românești de structură modernă, acorduri care nu se vor stinge". O incursiune nelipsită de afirmatii revelatoare în lirica soresciană face Cristian Livescu în studiul **Anti-poetica lui Marin Sorescu.** O concluzie a criticului frumos demonstrată : „Sorescu-poetul nu este chiar atît de deoărtat, cum s-a spus, de Sorescu-dramaturgul, dacă nu cumva sînt chiar unul și același". **Remember** semnat Dominic Stanca și **Efigie** de Ștefan Hărăgus formează două pagini de evocare și document, mărturisiri cutremurătoare despre Lucian Blaga. Lucian Valea stabilește **Unde și cînd a debutat Marin Preda.** Un studiu documentat și, fără îndoială, util despre **Revista Kalende** de Nae Antonescu (autorul unei foarte binevenite apariții editoriale de dată recentă : **Scriitori uitați).** În eseul **În context universal,** Aurel Rău face o pasionată pledoarie pentru „convertirea universalului în universalitate, neîntîrziat și mereu" și un convingător îndemn pentru a se sta mai des „la sfat" despre oferta în lume a produselor noastre spirituale.

TRAIAN STOICA ■

„Scriu ceea ce nu pot amîna"

(Urmare din pag. 15)

de soarta istorică dată decît una în care tot acest om de rînd s-ar vedea reprezentat doar tangențial de purtătorii ei de cuvînt. În acest context înțeleg și rolul scriitorului în țara noastră. Scriitorul angajat politic este purtătorul de cuvînt al societății socialiste românești. El militează însă totodată și pentru individ, pentru că nu există literatură în care creatorul ar putea face abstracție de existența individului. Scriitorul îndeplinește oarecum rolul de mijlocitor. Această chemare sau poate menire de a mijloci între individ și societate este — adesea fără a fi exprimată, ba chiar și fără ca unul sau altul dintre scriitori să-și dea seama de existența acestui fenomen — una dintre cele mai importante arme de care dispune intelectualul creator. Arme în sensul pozitiv, constructiv al cuvîntului.

— Cum vi se pare omul acestui secol ? Stăpînește el mai bine istoria decît odinioară ? Sau rămîne în continuare la cheremul ei ?

— Permiteți-mi să răspund tot alci și la ultima idee exprimată în întrebarea precedentă. M-am ocupat de istorie de cînd mă știu și tot de atunci și de semenii mei, care unii au avut de suferit tocmai de pe urma ostilității dintre cele la care probabil că v-ați gîndit. Dacă europenii n-au reușit să oprească în prima jumătate a acestui secol izbucnirea a două războaie mondiale, dacă omul acestui secol — cum l-ați denumit — asistă neputincios pînă și astăzi la nenumărate clocniri armate, la samavolnicii și ostilități pe plan mondial, nu ne rămîne decît să sperăm că omul ultimelor două decenii ale acestui secol — ca să rămînem la terminologia propusă de dumneavoastră — să stăpînească istoria mai mult ca odinioară.

— Vorbiți-mi, vă rog, despre cîteva din problemele literaturii germane scrise în România.

— Literatura germană scrisă în România are tot atîtea probleme ca și literatura scrisă în limba română. Ea nu poate fi considerată mai bună decît cea scrisă în românește, însă nici mai slabă. Acei scriitori care se îndeletnicesc s-o scrie sînt însă mult mai puțini la număr. De aici și una din laturile negative ale existenței ei. Orice eseu literar în care se abordează situația specifică a scrisului german de la noi, orice articol de critică literară trebuie să țină oarecum cont de numărul redus al acelora care-l citesc în germană și de numărul și mai redus al acelora care scriu în această limbă. Dacă, de exemplu, cinci tineri folosesc mijloace literare asemănătoare, împrumutate din altă parte și nefolosite pînă acum la noi — mă gîndesc la modul de exprimare —, în literatura germană de la noi comparativ cu cea scrisă în românește, înseamnă că avem de-a face cu un cuprinzător curent înnoitor, de care ar trebui să țină seamă întreaga noastră viață literară. Aceasta ar fi doar un singur exemplu, din lanțul problemelor specifice ale acestei literaturi. Revenind însă la un argument folosit în precedentul răspuns al meu, acela al viabilității unei societăți, doresc să-l folosesc și în sprijinul populației germane de la noi. Și anume : dacă o populație numeric redusă într-un spațiu lingvistic diferit de al ei mai reușește să creeze opere literare (folclor, muzică, artă plastică etc.), acestei populații trebuie să-i acordăm tot sprijinul societății — lucru dealtfel de mult practicat față de naționalitățile conlocuitoare în România socialistă — deoarece dispune de o viabilitate încă nealterată. Acei cinci tineri scriitori de care am vorbit nu se rezumă doar la cinci, ei sînt mult mai mulți și nu aparțin doar unui singur curent literar. Ceea ce îi unește însă este străduința de a face o poezie cu adevărat autentică. Dealtfel, nu trebuie să ne mirăm de acest aflux al tinerelor talente. Existența neîntreruptă a școlilor și a claselor cu limbă de predare germană, a celor cinci catedre de germanistică din țară, a activității cenaclurilor literare — toate acestea expresia politicii partidului nostru în rezolvarea problemelor naționale — sînt o garanție a asigurării unui climat favorabil pentru populația germană de la noi din țară.

— Cum e și firesc, revista NEUE LITERATUR oglindește fenomenul literar românesc în toată complexitatea lui.

— Revista la care lucrez — cu o apariție lunară în 128 de pagini — publică de cînd a fost întemeiată, iar mai ales de cînd apare la București (din 1960), cu multă regularitate proză și poezie românească traduse în limba germană. În ultimii ani am avut deseori satisfacția să constatăm că și datorită nouă lucrările unor autori români au fost cvasidescoperite dincolo de hotarele țării noastre. Mă refer la spațiul de limbă germană din Europa.

— NEUE LITERATUR e difuzată și în străinătate ?

— Da, și încă destul de substanțial.

— Cine sînt cei care semnează traducerile în limba germană ?

— Cei mai buni scriitori în limba germană din țara noastră sînt totodată și cei mai buni traducători de la **Neue Literatur.** Consider că a mijloci între literaturi a fost întotdeauna o datorie umanistă a acelora care cunosc două sau mai multe limbi străine. Cu atît mai mult astăzi, cînd politica țării noastre este îndreptată spre apropierea „polițiilor" în multe domenii, scriitorii sînt datori să se înroleze în această acțiune. De aceea, a propaga în sensul nobil al cuvîntului cele mai bune pagini ale literaturii românești înseamnă o îndatorire umanist-socialistă, de primă importanță. Nu vă puteți închipui cît de mare poate fi satisfacția constatînd că prin efortul tău personal sau al celor din jurul tău, unui scriitor, coleg de breaslă, i se publică într-o altă țară o carte.

— Ați avut dificultăți cu un roman. În ce au constat ele ?

— Am avut greutăți nu numai cu un roman. Nu cred însă că este necesar să vorbesc despre aceste greutăți. Important de reținut este, cred, că timpul mi-a dat dreptate ori de cîte ori anterior unii factori m-au tratat cu neînțelegere și chiar cu ignoranță. Dealtfel în acestea au constat mai de mult greutățile multor colegi de breaslă, indiferent de limba de care se foloseau scriind.

— Sînteți harnic ? Metodic ? Scrupulos?

— Sînt harnic, dar nu în scris. Sînt metodic în munca redacțională, pe cînd în scris cred că sînt scutit să fiu. Mi se impune, scriind, modelul cel mai adecvat. Cît despre scrupulos, asta da, recunosc că sînt.

— Vreți să semănați cu ceilalți din jurul dumneavoastră sau doriți să vă impuneți personalitatea celorlalți ?

— Nu vreau să semăn cu ceilalți din jur, nu doresc să-mi impun personalitatea celorlalți. Sufăr însă din cînd în cînd dacă îmi dau seama că nu sînt deloc înțeles sau dacă se fac alții că nu mă pot înțelege.

— Ce ați făcut pînă acum vă determină să contemplați cu seninătate destinul operei dumneavoastră ?

— Să contemplu cu seninătate ? Nu. Nu cred. Sînt mai degrabă indiferent față de destinul hărăzit „operei" mele. M-aș bucura totuși să aflu că am fost întrucîtva folositor cititorilor mei. Mai mult nu doresc.

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanşa prin artă (XII)

„Totdeauna cînd văd stelele încep să visez"

(Van Gogh)

Chiparoşii

1.

Pentru toată lumea, trenul de Tarascon sau de Rouen duce la Tarascon sau la Rouen. Lui Van Gogh, el îi aminteşte că s-ar îmbarca în moarte spre a ajunge într-o stea. Dar, continuă el, **fiind în viaţă** nu ne putem duce într-o stea, aşa cum, morţi, nu ne putem sui în tren.

Iată o idee ciudată asupra căreia ar fi timpul să reflectăm, întrucît e limpede că un om care visează să ajungă într-o stea „îmbarcat în moarte" n-a găsit pe steaua pe care se află decît indiferenţă, obtuzitate şi frig. După prima sa criză, vreo optzeci de locuitori din Arles au adresat primarului o petiţie în care cereau ca olandezul nebun să nu fie lăsat în libertate. Van Gogh e dus la spital. De aici, peste cîteva luni, trece singur în azilul din Saint-Rémy unde trebuie să exerseze „meseria de nebun" cum spune el. Pictează în parc şi în celula sa, apoi în afara azilului sub supravegherea unui gardian, dar nimeni nu se gîndeşte că aceste tablouri ar putea sta vreodată într-un muzeu.

Trebuie să fie teribil să trăieşti într-un univers închis, după ce ai rătăcit pe cîmpuri pline de soare şi ai pictat ceruri înstelate. Să ţi se oprească privirea în zăbrele, după ce ai visat infinitul. Să visezi să ajungi într-o stea şi să n-ajungi decît într-o casă de sănătate. Griul e gata de seceriş, dar secerişul e sumbru. N-are nimic din eroismul la care se gîndise Van Gogh. Secerătorul are chipul unui gardian. Cîmpul e o casă de sănătate pe care el o compară, cu amară ironie, cu „o menajerie" în care se aud urlete.

Lumea, ar zice un cinic, nu se ocupă de martiri cît aceştia trăiesc. E destul că-i admiră după ce mor. Mai ales că atunci, după ce opera lor a pătruns în muzee, nu mai e nici un pericol să se înşele asupra valorii. Şi, în ce-l priveşte, creatorul trebuie să demonstreze mai întîi că merită compasiunea acestei lumi, care, nu-i aşa, mai are şi alte treburi, nu se poate ocupa toată ziua de cei ce visează. În definitiv, nouă care trecem acum prin muzee nu ni se poate reproşa că am fi lipsiţi de compasiune. Ne oprim în dreptul autoportretului despre care Van Gogh zicea „asta ar fi ceva pentru cei din secolul al XX-lea, dacă, la un moment dat, îşi vor aminti de mine" şi înţelegem de ce, mult decît să pătrundă la Luvru, el a visat să ajungă într o stea. Din păcate, compasiunea noastră nu mai poate îndrepta nimic. Fiecare nedreptate are un prag dincolo de care rămîne definitivă. Tot ce mai putem face e să-i admirăm pe cei care au trecut lăsînd în urma lor o dîră de sînge în prof... Dar nu cumva sîntem, totuşi, vinovaţi că admiraţiile noastre sînt, prea des, prea tîrzii pentru cei care ar fi avut nevoie de ele ? Oare Picasso avea dreptate, „oamenii încep totdeauna prin a nu înţelege" ?

Şi iată cum Van Gogh ne obligă şi pe cei care trecem prin muzeu să ne privim în oglindă. Steaua pe care o visa ? Da, firește. Şi noi cînd vedem stelele începem să visăm. Dar înainte de orice, ar trebui, probabil, să pricepem ce se întîmplă pe steaua pe care ne aflăm. Şi poate compasiunea chiar încurcă lucrurile aici. Mai degrabă vedem limpede uneori într-o întîmplare din cele care umplu coloanele de fapte diverse ale ziarelor. Cum e, de pildă, cea în care se povesteşte cum Henry Miller, acuzat atunci în America de obscenitate de către puritani, trăia în mizerie şi într-o dimineaţă şi-a rupt ultima pereche de pantaloni atît de rău încît nu mai puteau fi nici cîrpiţi. Miller nu mai avea decît cîţiva dolari, dar în loc să meargă să-şi cumpere o salopetă nouă a dat un anunţ în „Los Angeles Times" : „Scriitor american nu mai are pantaloni. Roagă să i se trimită de urgenţă". America, aceeaşi care nu vroia să-l citească, a consimţit să-l îmbrace. Miller a primit trei sute de pantaloni şi trei sute de costume, toate în excelentă stare. Dar iată că şi aici ne-am lovit de compasiune. Or, artistul n-a luat nici tocul, nici penelul în mînă pentru a obţine mai uşor cîteva sute de pantaloni cînd i se rupe ultima pereche. El n-are nevoie de filantropie, cum n-are nevoie de privilegii. Tot ce cere e să fie privit sau citit şi înţeles. Admiraţia ? Admiraţia, desigur, e importantă pentru cineva care are nevoie să creadă în el. Dar nici admiraţia nu înseamnă nimic singură. Ea are, uneori, aceeaşi valoare ca şi cei trei sute de pantaloni pe care i-a primit Miller dacă e doar rezultatul unui interes periferic şi nu al operei. Cei care trecem prin muzeu şi formăm Publicul ştim, fără îndoială, că, oricît am greşi, nu există judecător mai bun. Dar unele lucruri ar trebui, poate, să ne fie reamintite chiar nouă, publicului. Timpul n-a distrus decît o parte din capodoperele artei antice. Cele mai multe goluri, coloanele de marmură arse pentru a se obţine var, statuile sfărîmate pentru că reprezentau zei „păgîni", sînt opera noastră, a publicului. Şi cine l-a considerat pe Rembrandt un pictor terminat, falit ? Cine a făcut mai mult haz de impresionişti ? N-a trebuit poliţia să apere „Olympia" lui Manet împotriva noastră, ca să n-o sfîşiem ? Poliţia apărînd o operă de artă împotriva publicului, ce poate fi mai straniu şi mai trist ? Acest public care are toate chipurile noastre e bine să ştie că nu numai creatorii au greşit faţă de el, ci şi el faţă de creatori. Şi că neacceptînd aroganţa creatorului care l-ar disprețui, nu trebuie să-şi asume el aroganţa de a nu face nici un efort pentru a-l înţelege pe creator. La urma urmei, istoria artei nu este numai istoria creatorilor, ci şi istoria înţelegerii muncii lor. Şi dacă au existat turnuri de fildeş ale creatorilor, au existat şi turnuri de fildeş ale publicului. N-am arătat noi faţă de artişti ca Van Gogh chiar o aroganţă a ignoranţei ? Tot ce-am făcut pentru el a fost să-l punem la adăpost într-o casă de sănătate ca să nu ne stînjenească pe străzi.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

„Clocotitorul Paul Bujor" (V)

Contribuţii la istoricul „Vieţii Româneşti"

„Ca bun prieten ai voit să afli şi tu de la Simionescu cauza retragerii mele de la „Viaţa Românească". Simionescu nu ţi-a putut spune nimic deoarece nu ştia încă nimic în această privinţă. O bună parte din motivele retragerii mele le vei vedea poate în „Adevărul". Am trimis acolo o întîmpinare în acest sens. Cred că o va publica în numărul de azi sau de mîine joi (atacul lui Bujor, cum s-a văzut, apăruse la 11 mai 1907, adică la două zile după datarea epistolei către Voinov, n.n.) dar trebuie să-ţi spun şi ţie că chiar de la înfiinţarea revistei eu nu voiam să iau direcţia ştiinţifică. Prevedeam chiar de la început că nu o să mă pot înţelege cu Stere... După cum vei fi observat şi tu, din tactică politică, ei au evitat să discute, aşa cum trebuia, chestiunea răscoalelor ţărăneşti. Şi o revistă poporanistă şi democratică (?) era obligată s-o facă. Aveai dreptate cînd ai refuzat colaborarea pe care ţi-o cerusem la început. (Probabil că Bujor, prieten cu Voinov, cînd preia la apariţia „Vieţii Româneşti" conducerea laturii ştiinţifice, îl solicitase să-şi asigure colaborarea lui şi acesta nu acceptase, cum avea după un an să nu primească nici oferta lui Stere, ca să-l înlocuiască pe Bujor. n.n.) Luarea direcţiei de către Cantacuzino nu m-a mîhnit decît din punctul de vedere că i s-ar putea întîmpla şi lui aceleaşi neplăceri ca şi mie — şi ar fi păcat, că şi el e un om sincer şi curat. Aceasta va fi desigur ultima mea experienţă. Şi, cum am mai spus, dacă vreodată va trebui să mă mai manifestez, apoi, desigur nu voi mai face-o decît într-o grupare sincer democratică, înjghebată de oameni cu care voi avea într-adevăr legături strînse de idei şi de sentimente şi care nu vor fi infectaţi de boala politicianismului de azi. (Este frapant că atît în rîndurile către Voinov, cît şi în întîmpinarea din „Adevărul", scrise aproape concomitent, se desprind aceeaşi stare psihică, aceleaşi critici şi aproape exact acelaşi vocabular. n.n.) Stere s-a remarcat aici ca tipul perfectului politician. Să-i fie de bine ! Nu i-am invidiat niciodată calităţile. Simionescu îmi vorbea de ideea înfiinţării unei gazete zilnice de propagandă şi de luptă, cu totul aparte de spiritul politicianismului actual. Ah, ce bine ar fi ! În tine ar fi nădejdea mai mare, ca să vedem realizată această pornire..."

Altădată, cînd vol da textul scrisorii adresată la 12 august 1907 de la Agapia lui Ion Simonescu — inedită pînă acum — adică după cinci luni de la ruptura produsă, are din nou o ieşire similară contra lui Stere, ceea ce ilustrează că rana pricinuită, departe de a se cicatriza, continua să sîngereze. Şi e, consider, oportun momentul să precizez că am cercetat cu o vie curiozitate şi cele trei masive volume „Scrisori către Ibrăileanu" ieşite succesiv în 1966, în 1971 şi 1973, în speranţa că voi obţine din preţiosul şi bogatul lor conţinut, un indiciu care să mă pună pe un drum al limpezirilor şi al edificărilor. N-am găsit însă nimic, cu toate că în nota asupra ediţiei se face arătarea că între cele peste 1500 de scrisori care alcătuiesc fondul Ibrăileanu de la „Biblioteca Mihai Eminescu" din Iaşi, sînt între altîtea altele şi epistole de ale lui Paul Bujor. Dar în nici unul din volumele apărute pînă în prezent, nu se tîrăşte nici una cu proveniență Bujor. Am dat doar peste două, una a lui Stere — care ar putea isca o deducţie — şi alta, în strînsă corelaţie cu preocupările ce le avem, a mediculul A. Steuerman-Rodion, poet, prozator, traducător şi ziarist, prieten cu Ibrăileanu, socialist, prenumărîndu-se şi el printre colaboratorii de la „Evenimentul literar" şi de la „Lumea Nouă" şi care, întorcîndu-se de pe front la Iaşi, se sinucide în septembrie 1918.

Sîrurile lui Stere, care se afla la Chişinău, sînt din 19 ianuarie 1906 şi din ele transpare că Ibrăileanu entuziast şi nerăbdător se şi apucase să înfiinţeze publicaţia, dar parcă se osteneşte să şi înfrîngă ezitările şi scepticismul lui Stere, care îi răspunde : «Nu ştiu dacă va mai putea încăpea încă o revistă, dar... 1) Amîndouă titlurile sînt deopotrivă de bune ; 2) Sînt atît de preocupat că nici nu pot visa la articole-program mai ales acum ; 3) Desigur vei putea scrie un bun program, n-ai nevoie să-l trimiţi aici, va fi bine şi neîscălit (dealtfel duminică sau luni sper să fiu la Iaşi). Am răspuns la toate ale d-tale. Acum de ale mele. Dacă veţi avea o „cronică internă", să fiţi foarte precauţi în ce priveşte pe Cantacuzineşti (adică persoane), revista purtînd numele meu, **pentru moment** nu-mi convine, (am un plan). Iată, am răspuns imediat. Al d-tale C. Stere».

De la început Stere fixează o linie : să nu fie atacaţi Cantacuzineştii. Nu cumva încă din pornire îi stăpînea ideea să şi-l asocieze în directorat pe d-rul Ion Cantacuzino şi gîndul va căpăta împlinire numai după un an ?

E simplă presupunere. Şi fac loc rîndurilor lui Steuerman-Rodion de la Iaşi, din 12 mai 1907 : «Dragă Ibrăilene, ca o urmare la convorbirea noastră de azi dimineaţă — afacerea Bujor—Stere — îţi trimet cu titlu de curiozitate un document. E un articol care n-a apărut în „Opinia" de azi şi care-şi are istoricul său despre care nu-ţi pot scrie decît atît : fusese scris mult mai violent, de cum îl vezi aici ; în fine, deşi cenzurat, a fost scos în ultimul moment şi înlocuit. Nu-ţi pot da numele autorului, nici nu-mi vei pretinde aceasta Te poate interesa numai pentru a-ţi da mai bine seama că scrisoarea lui Bujor a fost o lovitură care a impresionat şi o chestiune care poate încă nu e închisă. În genere vorbind, atmosfera „Opiniei", cea politică şi cea intelectuală, vă sînt favorabile şi eu personal, vezi sînt franc, mă lupt între vechea simpatie pentru mediul vostru şi între teama ce-mi inspiră politica voastră... Amicul meu care a scris articolaşul şi-a atins indirect şi în parte scopul : acel contra cărora se îndreaptă — îl pot citi. Cunosc prea bine corectitudinea dumitale ca să-ţi mai recomand discreţie cu privire la cele de mai sus, deşi în fond, lucrul nu are vreo deosebită importanţă şi postul meu... gratuit la „Opinia" nu e în primejdie prin aceasta... Cu veche prietenie dr. A. Steuerman.»

Astea sînt, pînă una alta, strînse laolaltă, piesele care alcătuiesc cazul Stere-Bujor. Vom încerca cu ele la îndemînă să tragem unele încheieri.

L. KALUSTIAN ■

Iubirea de frumos

Ocrotirea naturii

La Şcoala generală nr. 18 din Craiova a avut loc de curînd un simpozion interşcolar cu referate ţinute mai ales de elevi, dar şi de profesori, primul de acest fel din ţară, după cîte mi s-a spus, avînd ca obiect Ocrotirea naturii. Profesorul de biologie Marian Nîţă, actualul director al şcolii, sufletul acestui simpozion, a ţinut să-mi precizeze că natura suferă enorm de pe urma neglijenţelor de tot felul ale fiecăruia dintre noi, că sărbătorile, ieşirile la iarbă verde, de cum dă colţul ierbii, înseamnă tot atîtea adevărate masacre printre flori, deşi unele dintre ele se află sub ocrotirea legii, că sute şi sute de cutii de conserve sînt aruncate în canul lor, al florilor, şi că hîrtii, sticle goale, dacă nu sparte, zac în poieni şi livezi, pe dealuri, pînă în vîrful munţilor, pe malul apelor, în inima pădurii.

Narcisele sînt dezrădăcinate, cu braţul, puse în port-bagajul maşinilor, unde — de atîtea ori — se ofilesc pînă acasă ; copaci scrijeliţi la răscruce şi alte cîte, pe care le ştim cu toţii.

Ar trebui acum, în pragul primăverii, în toate şcolile din ţară, preluată ideea simpozionului de la Craiova ca măcar copiii ce umplu taberele pînă în vîrful munţilor să ştie cum se vieţuieşte în mijlocul naturii. Apoi, se pot publica pliante, cum deja s-a făcut la Craiova, cu florile şi plantele rare, unice, din ţară, care să indice plantele ce se cuvin a fi, îndeosebi, ocrotite.

Nu-l voi uita nicicînd pe profesorul meu de română, Ilie Butoi, care se descoperea în pădure în faţa ghioceilor, tiningu-ne prelegeri înflăcărate despre uriaşul drum ce l-a străbătut această floare pînă s-a deschis ochilor noştri ; plecam şi noi descoperiţi ca într-un sanctuar, prin miraculoasa pădure.

IOAN ALEXANDRU ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

HÖSS

SS-iştii din **Totenkopfeinheiten** au fost nişte ucigaşi. Au ucis toţi, fără excepţie. Unii cu ură, alţii cu nepăsare. Au ucis din sadism sau din plăcerea de a vedea cum ţîşneşte sîngele; din invidie neputincioasă, spirit de răzbunare sau pentru a-şi refula ratările anterioare; din obişnuinţă sau din dorinţa de a urca în ierarhie. Cei mai mulţi dintre ei însă au practicat asasinatul ca pe o meserie: cu inventivitate, cu calm, cu meticulozitate. Prototipul acestora a fost **SS—Standartenführer**-ul Rudolf Höss, comandantul lagărului Birkenau-Auschwitz.

Zilnic asista la cîteva execuţii, urmărea ordinea în care coloanele de deţinuţi se ţirau de la rampă spre camerele de gazare sau inspecta cum funcţionează crematoriile, apoi trecea pe la locuinţa sa aflată în incinta lagărului să-şi vadă soţia şi copiii. Stătea doar cîteva minute. Avea multe treburi. Abia seara tîrziu, cînd se convingea că toate transporturile de deţinuţi au fost triate după indicaţiile sale, că toţi cei înapţi pentru muncă au fost lichidaţi, că nici un copil pînă la 14 ani n-a rămas în viaţă, se întorcea, în sfîrşit, acasă şi se juca în tihnă cu cei cinci copilaşi ai săi.

Rudolf Franz Ferdinand **Höss** s-a născut în 1900 la Baden-Baden. La 15 ani a plecat voluntar pe front. La 17 ani era cel mai tînăr subofiţer din armata **Kaiser**-ului. În 1923 se afla deja în închisoare. Noaptea, într-o pădure, după un chef monstru, a ucis, împreună cu alţi camarazi, un ţînăr. Deşi condamnat la 10 ani, după o detenţiune de 6 ani a fost amnistiat.

Cu aceste antecedente, la insistenţele lui Himmler, intră în 1934 în **SS**. Începe de jos: **Blockführer** la Dachau. Ca toţi **SS**-iştii plini de zel criminal cunoaşte o ascensiune fulgerătoare. Peste 4 ani este comandant adjunct la Sachsenhausen, iar peste alţi doi, la 1 mai 1940, este numit comandant al celui mai mare lagăr de exterminare: Birkenau-Auschwitz. Mai trec trei ani şi este promovat în centrala lagărelor de concentrare.

„Am supravegheat personal execuţiile la Auschwitz pînă la 1 decembrie 1943", a arătat deschis, în depoziţia sa, înainte de a fi spînzurat, Rudolf **Höss**, ajuns colonel **SS**. Nu s-a dat în lături să recunoască numărul victimelor sale: „Cred că acolo (la Birkenau-Auschwitz — n.a.) au fost exterminate prin gazare şi ardere cel puţin 2 500 000 de victime ; cel puţin încă 500 000 de oameni au pierit de pe urma foamei şi bolilor".

Alegîndu-şi asasinatul drept meserie, Rudolf **Höss**, în depoziţia sa făcută în închisoare, descrie calm, cu sînge rece, fără jenă şi remuşcări, cu satisfacţia lucrului bine făcut, cum a organizat el exterminarea pe bandă rulantă.

Höss a contopit pînă într-atît asasinatul cu o meserie oarecare încît, înapoindu-se din sala tribunalului în celula sa, a notat „Opinia publică n-are decît să continue netulburată să mă considere drept un monstru însetat de sînge, un sadic, asasin a milioane de fiinţe omeneşti, pentru că mulţimea nu-şi poate face cîtuşi de puţin o altă imagine despre comandantul de la Auschwitz. Niciodată ea nu va putea înţelege că şi el a avut o inimă, şi că n-a fost un om rău".

SS-Standartenführer-ul Rudolf **Höss**, pe măsură ce se apropia ziua execuţiei prin spînzurătoare — condamnarea se pronunţase la 2 aprilie 1947 — a început să se autoinduioşeze gîndindu-se, în încheierea memoriilor sale, la unele greutăţi pe care le-a întîmpinat în exercitarea meseriei de asasin.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

constelaţia lirei

5 poeme de MIRCEA MICU

Ginduri nocturne

Ah! cînd mă gîndesc la moarte
încărunţesc deodată pînă la călcîi !
Nu îndrăznesc să spun această taină
a disperării mele nimănui.
Ah ! cînd mă gîndesc la moarte
călătoresc, oricum, înspre Ardeal :
atunci sînt ca un fluture surprins de brumă
ţinut în vîrful unui sclipăt de pumnal.
Se pare că n-am prieteni şi unul din părinţi
m-aşteaptă nins în jilţul unui nor.
Ah ! cînd mă gîndesc la moarte simt cum mor...
Se pare că n-am prieteni dar cîţi îi am, sînt sfinţi !

Aşteptînd

Azi am împlinit 41 de ani
şi am lăsat telefonul deschis...
E noapte de ianuarie şi aştept,
de cînd am n-am mai lăsat telefonul deschis.
E ultima noapte de ianuarie trecînd spre zori
Am lăsat telefonul deschis şi aştept...

Sînt un vetust

Cu un creion roşu scriu pe o foaie banală,
scriu astăzi ultimul poem al tristeţii.
Sînt desuet. Recunosc. Sînt demodat. Recunosc.
Aşa cum nu sînt (în general) toţi poeţii.
Mă gîndesc la Esenin. La destinul lui de eşarfă.
Mă gîndesc la Bacovia şi la umorul nostru proverbial.
Pe mine m-a despicat o secure, demult...
Şi de atunci nu mai sînt ci doar par...

Par a fi, bunăoară, vetust ca o virgină la 40 şi,
întrebuinţez cuvinte banale. N-am zgardă
şi întotdeauna înainte de-a scrie
mă spăl pe mîini cu zăpadă.
Scriu pe o filă „cu pătrăţele"
ruptă dintr-un caiet de matematică.
(Mama, de cînd e la noi, ţine în ei socotelile) :
5 lei usturoi, 37 pui congelaţi şi alte chestiuni de gramatică.
Eu sînt cel mai vetust dintre voi. Urăsc oraşul !
Mă va omorî într-o zi ca un dihor urias sufocîndu-mă.
(Azi am văzut un dulău alb dormind pe zăpadă
şi-am vrut să-l mîngîi şi să-i spun „mă".)
Am orbit pe jumătate... Ce bine !
Mirosul mă ajută mai mult decît văzul.
Frezii, muşcate, căpşunică de Bărăgan...
Calule, taci şi mestecă-ţi ovăzul.

Tradiţie de iarnă

„la tăierea porcului
lacrimile vîntului"

Decembrie tîrziu... Ceas vechi de noapte
trecînd spre zori. Zăpezile de lapte
lăptite în grădini, fosforescente
trag din adînc cuţite violente.
Ademenit cu scărpinat pe burtă
grăsunul la pămînt se face turtă
suspină de plăcere şi se lasă
naiv şi greu, pe partea cea mai grasă.
Vai, valerul şi junghiul care sparge
tăcerea spînzurînd cu mori catarge.
Şi sîngele ! Izvor de roşu vechi
răzbind ca dintr-o pompă spre urechi,
întîi frumos ca purpurul de seară
apoi, îndurerat se mai coloară
în roşu vişiniu de măr domnesc,
apoi, intens, celulele vestesc
o putredă, vîscoasă izbucnire
ca vinul din cocîlele potire.
Apoi mai brun ca vişina brumată
apoi bătînd în negru ine-o dată
apoi nimic, un abur, o părere
retrasă-n spasmul morţii în artere.
Pe locul unde-a stat încrezător
e-un soare în amurg, mistuitor,
un steag căzut, o mare de muşcate
sclipind cu ulüri de nestemate.
Răpus, oprit cu strigătu-n grumaz
îi plînge jumătate de obraz,
iar cealaltă, spre nevrutul gîde
e-un ochi durut de întristare-ride !

În văzduhul cu sănii de lemn

În văzduhul cu sănii de lemn
unde păsări din vară mai cîntă,
se aude o toacă solemn,
şi un fluture beat mă deschîntă.
În văzduhul cu sănii de lemn
unde doarme o lume de ceară
ştiu o casă întreagă de lemn,
o minusculă casă de lemn
fumegînd ca o pipă în seară.
În văzduhul cu sănii de lemn
tu şi eu colorati de speranţe
în străinile blănuri, de lemn,
vom străbate intîme distanţe.
În văzduhul cu sănii de lemn
trecem demni, cenzurindu-ne-avîntul,
îmblînzindu-l cu vorbe de lemn,
colorindu-l cu vorbe de lemn,
pe care le mestecă vîntul.
În văzduhul cu sănii de lemn...

Interdicţii

Ai voie să crezi, mi se zice
Şi-obloanele muzicii sînt
Lăsate din nou la pămînt
În ropot polemic de bice.

Ai voie să taci, mi se strigă
Şi-n jocul acesta de rînd
Prea bunul meu suflet întrînd
Mă pierde şi iar mă cîştigă.

Ai voie să ierţi, mi se scrie
Citeşte cu ochii, dar vezi
Sub pleoape, sfioase livezi
Duc zilnic sub coajă sicrie.

Ai voie să mori, mi se spune
În contul virtuţii, desigur
Mă-nfrigur, mă-nfrigur, mă-nfrigur
Şi carnea în şoaptă-mi răspunde.

Declaraţie de dragoste

Hei, bună tăcere, cum este cînd taci
Tu însăţi, ce naiba îţi vine, ce ai ?
M-apucă o mie sau două de draci
Şi arborii-n fugă cu pleoapa îi tai.

Şi lungi epitafuri pe iederă scriu
Şi-mi trag fericirea urlînd la rîndea
Îi dau să fumeze, o scaid în rachiu
Atît cît să-mi spună în şoaptă : păzea !

Şi aerul curge la vale posac
Şi ochii mei mulţi îarbă neagră cosesc
Deşi de milenii am ordin să tac
Iubitei îi strig răzvrătit : te iubesc !

ŞTEFAN MITROI ■

Iarna în fereastră

Înrămată iarna în fereastră,
în tonuri de alb şi albastru-înstelat.
Sînt grele de floarea ei rece şi castă
antenele plopului însingurat.
Ce voci se strecoară din lumi nefireşti
sub coaja lui aspră de iarnă şi ger ?
O, vîntule, pătrul să nu-ţi despleteşti
să-i scuturi hlamida de prinţ auster !
Atrasă te simţi de lumina-i zecească
iubito, şi lung îl priveşti, cu uimire.
Sînu-ţi, miel alb, flori de nea vrea
să pască,
să-i crească izvorul din dorul de mire.
Cum stai şi te uiţi în hăţişul ninsorii,
felină-argintie cu pielea mătase,
în fiăcări de creţă aprinzi cerul serii
şi inima mea ce părea că uitase.
Hermină de nea cu blană lucioasă
coboară-ţi privirea din plopi argintii.
Să bem, jumătate-i paharul pe masă
cu sîngele meu în culori rubinii.

Dialectică

Se desfrunzesc copacii amiutirilor,
îşi ning spre mine frunzele de ceară,
adună seva-n pieptul meu, amară,
cu foşnetul de sticlă al iubirilor.

Nedesluşite scrieri dorm în piatră,
sub straturi vegetale să se-ngroape ;
spre Lethe vin, pe sub străveche vatră,
iubito, cerbii mei să se adape.

Înşelătorul scut

Şi dincolo de moarte am crezut
că vei veni uşoară lîngă mine.
Dragostea ta — un fluture căzut
în flacăra iubirilor preapline.

Te aşteptam cu sufletul flămînd,
un soare cald m-ademenea spre tine
şi inima, aripă tremurînd
la presimţirea zărilor senine.

Efemeridă albă, te-a chemat
strălucitorul lucrurilor scut,
doar trupul l-ai ştiut adevărat.
Unindu-te cu sine te-am pierdut.

N. PETRE VRANCEANU ■

Cîntec

Gaudeamus igitur
istoria s-a întors acasă
între copertile ei
de piele tăbăcită în
harapnice şi morminte !
Gaudeamus igitur
s-a îmbătrînit deloc
în exilul sufocant de hîrtie :
Gaudeamus igitur
ne vorbeşte bine limba
şi obiceiurile ;
Gaudeamus igitur
poartă tot la
dărnită de cronicari :
Gaudeamus igitur
români,
cîmpii
şi munţi
şi ape
şi păsări
şi pomi
şi flori
şi pietre mărunte —
studenţi la istorie
pînă la trecerea
în paginile ei.

PETRIŞOR CIOROBEA ■

Camera de cobalt

Am refuzat să gîndesc
noaptea golită de sînge

Lîngă mine
camera de cobalt
în care se scurge viaţa
ca-ntr-o clepsidră.

Peste cea mai apropiată gară
au început să crească algele

Călăreţul acela frumos

Merg lupii prin grădină plini de rouă
Făcînd largi rotocoale lîngă mine
Să nu mai spui c-ai arma descărcată
Cînd treci tăcut şi orb printre jivine.

Umbra îşi face cuib în ochii mei
Şi se zideşte noaptea mai înaltă
Ultă floarea ce-şi caută grădina
Pierdută într-o zi îndepărtată.

Cine păzeşte acum mantia mea de omăt
Şi de ce ardeţi luminări pe jos
De ce din nou sub prag ai îngropat
La temelia casei călăreţul acela frumos.

Să nu vă fie teamă căci nu voi spune
nimănui
Despre cîntecul meu adormit în cenuşare
Aveţi grijă de frig şi nu mai legănaţi
lupii
Ce trec prin somnul meu ca o ninsoare.

VIOREL DINESCU ■

Încă

Încă e bine draga mea, încă e bine,
Mai am putere încă să gîndesc,
Încă mai pot, prin noapte, să mă-ntorc
la tine.
Încă mai pot să plîng de mă trezesc.

Încă mai pot străbate prin ore nemurirea,
Încă mai pot destinul să-l împlinesc
puţin,
Mai am în mine dreptul să-mi răstignesc
tăcerea,
În ochii mei, femeie, mai pot ca să te ţin.

Încă mai pot îngenunchea în inimă
iubirea,
Încă mai pot sărutu-ţi să-l ţin lipit
de trup,
Mai simt încă pe palme prezentă
fericirea,
Încă mai pot iubito de arme să mă rup.

OZOLIN DUŞA ■

Fotografii imaginare

Vino în veacul acela în care
noi n-am jefuit cuvîntul iubire
ci îmbrăcaţi în două păsări tăcute
ardeam pe un cionot subţire

vino în veacul acela în care
busola arată stele virgine
mai trece plînsul tău prin mine
scoborîtor pe-o plută mare

vino în veacul acela în care
noi n-am rostit cuvinte de prisos
ci ne-au rănit zăpezi pînă la os
trăind fotografii imaginare.

PETRE IVANCU ■

Curier literar

Mînzul

Apariţia regulată a Curierului nostru, precum şi publicarea în această pagină a cîtorva zeci de nume de tineri poeţi, cei mai mulţi dintre ei bucurîndu-se de prima lor ieşire în faţa marelui public, au făcut ca numărul scrisorilor cu poezii să crească de la o săptămînă la alta. Această largă audienţă la toţi cei ce-şi încearcă talentele într-ale scrisului ne bucură. Dar, din păcate, dincolo de cantitate, arareori se poate zări şi calitatea, drept pentru care, unora, cu reale şanse de îmbunătăţire a meşteşugului, le adresăm îndemnul de a frecventa cu perseverenţă şi luare aminte şedinţele unor cenacluri literare, adevărate şcoli de literatură, adevărate ateliere în care vor afla, fără doar şi poate, cîteva din tainele scrierii unei poezii. Desigur, această îmbunătăţire a meşteşugului, căci realmente, pe lîngă talent, se pune şi problema unui meşteşug, nu se va întîmpla cu una cu două, dar, cu răbdare şi perseverenţă, plus talent, neapărat talent, unii dintre cei cărora le adresăm acest îndemn vor înţelege, peste un anume timp, de ce îi rugăm să meargă la un cenaclu literar. Iată deci numele celor ale căror poezii ne-au făcut să credem că, mai tîrziu, pot creşte ca valoare şi exprimare poetică : Sabin Bodea, Nicolae Noja, Monica Moldovan, Liliana-Mihaela Luminiţa, Carmen Focşa, Constantin Preda, Laura Trifan, Luca Radu Dupeş, Lidia Curţaru, Ştefan Cămărăşu, Ion Max Manolescu, Doina Marcu, Dinu Ion Constantin, Liviu Neagu, Mihai Panait, Liviu Iordache, Florin Colocaiu, Luminiţa Codrea, Gh. Baş, Dumitru Pietraru, I.G. (Tîrgovişte), Nicu Benţa, Lucreţia Andronic, Alindor Ama, Doru Popescu, Ion Timiş-eanu, Corina Mihai, Camelia Rusu.

Deocamdată nu, fără nici o urmă de talent sau îndeminare, pentru poemele trimise de : Costică Sitaru, Monica-Adriana Popa, Nicolae Belivacă, Benoni Catan, Anonimus (Bihor), Oprea Ciupitu, Voca Elena Popescu, Victor Mureşeanu, Marin Marin, C. Macrii, Nicolae Neacşu, Ion Dudu Vlădău, Nicolae Popescu, Gh. Ologeanu, Nicolae Oprea, Iulian Ionescu, P. Biolan, Gigi Ciobotaru (Piciorug), Mariana Chrivase, Gherghina Florin, Alexandru Dinescu, Constantin Popa, Monica-Eliza Luculescu, Aurel Apostu, Silvia Rus, Ileana Bizinic, Lavinia Miloş, Victoria Stoicescu, M. Berbecaru, Marius Savu, Ilie Zamfira, Ion Mincă, M. Erasmus, Cristian Justin Vieru, G. Boier, Valeria Burlea, Gh. V. Bercaru, Gell Savin, Aurel Bogdan, Marta Balaşs, Diana Petrescu, Pavel Sorin, Petre Pătroescu, Fineta Bleju, Lucia Vladtudor-Bordea, Gh. Băbăligea, Ionela Marinescu, Dia Verussi, Ieronim Ichim, Leontin Anton.

Manuscrisele nu se înapoiază.

V. N. ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

În cele de mai jos transcriem, în continuare, din șirul episoadelor capitolului „Ultimele săptămîni ale anului 1916".

De reținut mai întîi că, vorbind despre atmosfera frontului, Ion G. Duca anticipează, într-un fel, încă de pe acum actul de trădare al colonelului Al. Sturdza.

De un real interes sînt și cele mărturisite de Duca în privința crizei abătute asupra casei imperiale de la Petrograd — declanșată imediat după asasinarea lui Rasputin. Sînt pagini ilustrative mai ales prin modul cum se reverberau evenimentele din Rusia în Iașiul politic, dar și în sufletul memorialistului — atît de sensibil în impresionabilitatea lui.

Așa stînd lucrurile, în nesiguranță, guvernul român era nevoit să gîndească și să pregătească o nouă evacuare... Și episoadele, care de care mai triste, mai dureroase se perindă din nou prin fața ochilor memorialistului, îi răscolesc aducerile aminte și-l îndeamnă să le așternă pe hîrtie. Emoționează credința lăuntrică a sa că românii nu vor mai cunoaște, la Iași, durerea căderii Bucureștilor. Ne face participanți afectivi la zbuciumul trăit de „armata" refugiaților — între care distinge lumea bogată, în exod spre Apus, comparată cu imensitatea celor săraci și față de care se încumbau grabnice și eficiente măsuri de întrajutorare.

În tumultul zbaterilor de fiecare zi pentru mîntuirea mizeriilor aduse de război, se făceau, desigur, auzite și destule voci critice. Remarcabil este în acest sens răspunsul plin de demnitate națională pe care ministrul instrucțiunii publice și cultelor îl dă unui reprezentant la Iași al Marii Britanii, Norton Griffiths.

I. G. Duca ne-a lăsat, de asemenea, pagini înduioșătoare în privința greutăților întîmpinate în aprovizionarea populației civile cu alimente, lemne ; mișcătoare sînt cele relatate despre mutilările aduse secularelor parcuri de la Copou și Rivalet, de securea disperaților chinuiți de gerul unei ierni cumplite.

Cu talentul său aparte de memorialist, Duca descrie Iașiul pătimirilor supreme — cu tot cortegiul neajunsurilor și tragediilor : spitale și răniți, cimitire și morți, sicrie.

STELIAN NEAGOE ■

Ultimele săptămîni ale anului 1916 (II)

Mai tîrziu, între 1—6 ianuarie 1917, tot acestui grup (Oituz — n. N.) îi reveni onoarea de a încheia definitiv campania din 1916, prin luptele de la Pralea — menite să îndeplinească cu succes o rectificare de front socotită de către Marele nostru Cartier de neapărată nevoie pentru consolidarea liniei de apărare a Moldovei. Pretutindeni generalul Eremia Grigorescu era privit ca marele erou național...

Despre Sturdza ajunsese la Iași ecoul cam confuz că nu se purtase tocmai bine, că se retrăsese de vreo două ori cam fără rost, se zicea că se dovedește impresionabil, fricos, nu destul de hotărît ; dar fiindcă existau mai ales în acele săptămîni în cercurile militare multe intrigi, gelozii și invidii — nimeni dintre noi nu a dat acestor svonuri vreo însemnătate.

Cît despre Văitoianu părerile erau unanime că îndeplinise toate însărcinările ce îi fuseseră încredințate cu multă pricepere și că războiul îl desemnase ca unul din generalii noștri cei mai destoinici. Și totuși în timp de pace obținuse cu o extremă greutate înaintarea la gradul de colonel. Zăcuse ani de zile uitat și neapreciat la Focșani. Declarația războiului îl găsise la Tulcea, comandînd o modestă brigadă.

Dealtminteri trebuie să mărturisesc că la Iași, în vremea aceea, nimeni nu mai urmărea cu mult interes aceste operațiuni militare. Lumea care pînă la căderea Bucureștilor aștepta cu înfrigurare apariția comunicatelor, le citea acum aproape cu indiferență. O singură chestiune stăpînea toată situația și frămînta adînc toate sufletele : va putea fi salvată Moldova ? Răspunsul la această patetică întrebare nu se putea găsi în comunicate. Toată lumea avea conștiința că el nu era în funcțiune de luptele ce se dădeau pe Cricov, pe Rimnicu Sărat, pe Putna, pe Oituz sau la Casin — că depindea de ceva superior, de Stavka și de Petrograd. Ce vrea oficialitatea civilă și militară rusească ? Acolo era cheia enigmei. Voiau serios, voiau sincer să apere linia Siretului ? Moldova era scăpată căci posibilitatea materială o aveau iar înamicul era greu de presupus că va mai fi în măsură, obosit și în toiul iernii, să reînceapă o acțiune în stil mare... Ultimele săptămîni ale anului 1916 le-am trăit deci în această groaznică nesiguranță...

Rușii erau hotărîți să continue lupta pînă la capăt dar în cercurile conducătoare ale imperiului domnea o confuzie crescîndă. Însăși prezența lui Masaloff la Iași era dovada. Masaloff era unul din oamenii de încredere ai țarului. El administra averea lui personală și apanagiile familiei imperiale. Nicolae II nu se despărțise de el cu ani. Cînd a sosit la Iași, în naivitatea noastră, am văzut în această numire o probă a viului interes ce țarul ni-i purta în acele ceasuri de restriște, dorința autocratului tuturor Rusiilor de a păstra printr-un om din apropierea lui directă contactul cu România încălcată și nenorocită. Repede am aflat însă că alta era cauza reală a numirii lui Masaloff ca ministru la noi. Țarul voise să scape de el. În genere la Țarskoe Selo domnea o ciudată tendință de a se îndepărta persoanele cele mai credincioase familiei imperiale. Se atribuiau aceste curioase și neașteptate dizgrații influenței nefaste a lui Rasputin care era mai stăpîn decît oricînd pe mintea împărătesei. Din convorbirile sale cu Masaloff, Brătianu înțelese că acest servitor credincios al țarului era în fundul sufletului său foarte îngrijorat. Bineînțeles era rezervat dar totuși i-a mărturisit într-o zi că se teme ca primul ministru Trepov, care era cumnatul său, să nu se poată menține multă vreme și că astfel situația politică internă să se încurce de tot.

Cînd în noaptea de 30 decembrie 1916, Rasputin a fost asasinat — bucuria a fost generală în Rusia. Toți spuneau bine că țarul a scăpat de cea mai funestă influență a domniei sale. Și noi la Iași am considerat evenimentul ca o fericire. Amănuntele lipseau. Se vorbea de principele Iusupov. După cîteva zile sosi însă în gara Iași un splendid tren sanitar condus de cunoscutul membru al Dumei și om politic reacționar, Petrunkievici. Cum a sosit s-a răspîndit svonul că el a fost amestecat în asasinarea lui Rasputin și că a venit la Iași în dizgrație. După cîtva timp știrea se confirmă. Ce înseamnă asta ? De ce era liber ? Împăratul se temea deci să ia măsuri împotriva autorilor popularului asasinat și de fapt Petrunkievici avea pe față o atitudine sfidătoare. Eu nu l-am văzut. A fost de mai multe ori vorba să îi vizitez trenul, unde tot Iașul alerga, dar am fost mereu împiedicat. Mărzescu, între alții, l-a văzut și mi-a comunicat impresiile lui.

Bucuria n-a fost însă de lungă durată. În curînd s-a observat că țarul, în loc să tragă din asasinarea lui Rasputin învățămintele cuvenite, era pornit pe răzbunări. Îndepărta pe toți cei ce-și manifestaseră ostilitatea față de acest personaj. Considerînd moartea lui Rasputin ca o calamitate personală și națională, Nicolae II și Alexandra Feodorovna se închideau și mai mult în palatul lor și dădeau și mai puțină ascultare sfaturilor bune ce li se dădeau din afară.

Cu o Rusie în asemenea situație rapoturile deveneau prin forța însăși a lucrurilor tot mai grele. Brătianu se hotărî să profite de primul prilej spre a merge la Petrograd și la Stavka și a lua contact cu țarul, cu militarii și cu guvernul. Deocamdată el trebuia însă să se gîndească la eventualitatea unei retrageri peste Prut și să ia măsurile în consecință. Ca și în ajunul căderii Bucureștilor, am fost deci invitați să studiem în fiecare minister ce ar fi de făcut în caz de părăsire a Moldovei. N-am ajuns însă să prezentăm soluții concrete fiindcă posibilitățile stabilizării frontului creșteau și pentru noi ideea de a fi siliți să plecăm și din Iași era așa de dureroasă, încît într-adevăr numai constatarea că orice nădejde de apărare a Moldovei este pierdută ne putea determina ca în mod efectiv să stabilim un plan de evacuare în Rusia.

Fiecare ne luasem în ce privea familiile noastre anume dispoziții. Îmi aduc aminte că prînzeam pe atunci destul de des la Mărzescu. D-na Mărzescu strînsese o parte din casă și conversația la masă nu era decît asupra plecării, asupra celor ce urmam să luăm cu noi în acest al doilea refugiu, asupra felului cum ne va fi dat să trăim în Rusia și așa mai departe. Triste seri. Eram însă mult mai puțin îngrijorat ca la București, ceva în fundul sufletului meu îmi spunea că nu vom mai pleca din Iași.

Grija de căpetenie a lui Brătianu era să descongestioneze Moldova. Toți refugiații care nu aveau un rol în administrația țării sau în apărarea țării erau sfătuiți să plece, căci nu reprezentau decît guri de hrănit într-o țară și așa amenințată de foamete. Lumei bogate îi convenea să plece din mizeria de la Iași și un adevărat exod în special spre Franța începu. El ar fi fost și mai mare dacă Legația franceză nu ar fi făcut dificultăți la viza pașapoartelor. Era acolo un individ necuviincios și brutal care ținea oamenii zile întregi la ușa Consulatului. Au trebuit intervenții pe lîngă Saint Aulaire, tot dezorientat, pentru ca scandalul să înceteze — dar în răstimp mulți se răsgîndiseră. Lumea săracă — și aceasta era cea mai numeroasă — era osîndită să rămîe și trebuiau găsite mijloace spre a-i veni în ajutor. Dintr-însa o singură categorie putea fi evacuată în Rusia : copiii de școală veniți cu miile în Moldova pentru a scăpa de represiunile anunțate de germani după lupta de la intrarea în Tîrgu Jiu. Rușii care în genere preconizau evacuarea Moldovei, transformarea ei într-o zonă militară, insistau să ducem copiii cît mai repede peste Prut. Lui Brătianu de asemenea ideea aceasta îi surîdea. El mă însărcină deci să studiez chestia cu rușii. Am avut în acest scop mai multe conferințe la mine la Mitropolie, cu un colonel rus cu barba căruntă, cu ochelari, care vorbea destul de bine franțuzește, era foarte amabil dar care se arăta incapabil să ajungă la vreo concluzie precisă. Eu mărturisesc că în principiu eram de acord cu Brătianu dar nu vedeam posibilitatea practică să realizăm această evacuare. Rușii nu ne puteau da trenuri ; să mînăm copiii pe jos, în mijlocul iernii, mi se părea o crimă a cărei răspundere nu o puteam lua. Brătianu, stăpînit de viziunea spectrului înfometării, începu prin a mă învinui de lipsă de energie și de spirit de organizare. Față de argumentele și de stăruințele mele se convinse că dreptatea e de partea mea și chestiunea fu lăsată în părăsire. Am rămas din acest episod cu oarecare cunoștințe despre orașele Kameni — Podolsk și Berdicev — unde simpaticul meu colonel cu barbă și ochelari se gîndea, cu o slavă imprecizione și cu delicioasă aproximație, să găzduiască pe bieții copii ai României încălcate.

Marea chestie la ordinea zilei rămînea chestia refugiaților. Ceea ce era înspăimîntător e că orice organizare temeinică era imposibilă. Poți să iei măsuri cînd știi cu cine ai de-a face. Dar cînd numărul se schimbă în fiecare zi, cînd după ce ai găsit adăpost și mîncare pentru un număr de refugiați te pomenești de o dată cu un nou val mai numeros, toată organizația ți-e distrusă, trebuie să o iei de la capăt. Așa a fost în tot cursul ultimelor săptămîni ale anului 1916. Frontul nefiind încă stabilizat, bejania nu mai înceta, valurile de refugiați veneau unele peste altele. Nimic trainic nu se putea face. Trăiam într-o perpetuă învălmășeală.

Am constituit un comitet al refugiaților sub patronajul reginei. Pretutindeni administrația se căznea să facă tot ce îi sta în putință. La Iași, Mărzescu desfășura o activitate demnă de laudă. La Ministerul de Interne cu spiritul său practic Alecu Constantinescu se întrecea. Vintilă Brătianu la Ministerul de Război dădea tot sprijinul posibil. Crucea Roșie, Marieta Bals, toți își dădeau osteneală să aline durerile. Eu la ministerul meu adunam copiii și începeam să organizez cu ei acele colonii cercetășești cu care ne-am putut mîndri cîteva luni mai tîrziu. Dar ce folos, deocamdată sarcina depășea puterile noastre. Refugiații ne veneau toți bolnavi, leșinați de foame, prăpădiți de oboseală mureau prin toate colțurile și spitalele pline de răniți nu mai puteau să îi primească și pe ei. Îmi aduc aminte că am fost într-o zi cu Ion Simionescu (secretar general al Ministerului Instrucțiunii Publice — n.N.) și cu Iuliu Valaori (director al învățămîntului secundar și superior din același minister — n. N.) la Facultatea de medicină unde ni se comunicase că s-au prăpăsit o serie de refugiați și îndeosebi de copii de școală veniți de cîteva zile. Ce am văzut era groaznic. În pivnițele aripei care se construia zăceau într-o indescriptibilă promiscuitate cîteva sute de nenorociți, tineri și bătrîni, cei mai mulți bolnavi, unii morți. Și aproape pretutindeni același spectacol se putea vedea.

Bineînțeles, criticele erau ușoare. Străinii îndeosebi nu se știau la Iași să ne învinuiască de incapacitate și să spuie mereu că la ei asemenea scene tragice nu s-ar petrece, că autoritățile ar ști să le previe. Aceste critici aveau, prin strigătoarea lor nedreptate, darul să mă exaspereze și cînd colonelul Norton Griffiths care încendiase puturile de păcură din Prahova a venit să mă vadă cu colonelul Thomson și a început pe un ton protector să debiteze observațiunile sale neîntemeiate și absurde, am izbucnit și i-am spus pe față : „E ușor să critici din fuga unei somptuoase automobile pe care fîlfîie drapelul britanic dar aș vrea să vă văd în locul nostru. Ca să ne judeci n-ai dreptul să compari situația noastră cu situația din insulele britanice în care totul a rămas neatins, fiindcă atunci de bună seamă superioritatea dvs. este covîrșitoare. Ca să ne judeci te rog să te întrebi care ar fi situația la Edimburg dacă armatele engleze ar fi bătute și în plină retragere, dacă trei sferturi din Anglia ar fi ocupată de inamic, dacă regele, guvernul și milioane de refugiați ar fi grămădiți în Scoția, adică în partea cea mai săracă a țării și ar trăi acolo fără un front stabilizat și fără siguranță chiar relativă a menținerii lor pe această ultimă porțiune a teritoriului național : atunci să comparăm și atunci să criticăm fiindcă dă-mi voie să-ți spun : mă îndoiesc că dvs. la Edimburg, obișnuiți cum sunteți cu totul aranjat confortabil dinainte, ați putea face chiar cît am putut face noi în cîteva săptămîni la Iași. Știu ce debandată era în 1914 în mica dvs. armată între Charleroi și Marna și nu cred că asemenea precedent vă autorizează să ne gratificați cu disprețul și cu nedreptatea dvs." Englezul a tăcut dar cel puțin în cercurile legațiilor străine s-a observat o rezervă mai justificată și mai conformă cu dreptatea și cu realitatea.

Aprovizionarea în restul Moldovei mai mergea, la Iași însă situația era foarte critică. Ceea ce îngreuia problemul era lipsa mijloacelor de transport. Proviziile erau tot mai reduse. Afară de ruși, de cîteva gospodării fețene bine aprovizionate din vreme sau de cîțiva proprietari ale căror moșii erau în apropierea Iașului, numenea nu mai mînca după foamea lui. Toți eram reduși să postim fără voie. Simionescu și Radu Vasiliu care își aveau casele lor la Iași mă poftеau cîteodată la dejun. Un pui, un curcan și o prăjitură mi se păreau un ospăț sardanapalic. Nu mai vorbesc de o bucată de pîine albă — era un vis din alte vremuri.

Chestia lemnelor era de asemenea patetică. Frigul se înteța mereu și lemne nu mai erau. Cu trenul nu puteai aduce, căruțele erau toate rechiziționate de armată. Păduri prea apropiate nu erau. În nevoia ei, populația cerea să se taie pomi din grădinile publice și de pe străzi. Am luat măsuri cu armata să aprovizionăm orașul din pădurile regelui, de la Poeni, am putut obține chiar cîteva vagoane pe care noul primar, Tomida, s-a îngrijit personal să le aducă de la Podul Iloaiei și astfel criza a fost în parte conjurată. Dar totuși două frumuseți ale Iașului au fost jertfite pe altarul întregirei neamului, pădurea de la Copou și parcul de la Rivalet. Arbori seculari au căzut în acele zile sub securea nemiloasă a unui oraș în care într-adevăr pe lîngă mizeriile bejeniei, ale boalei și ale foametei — venea să se mai adauge acum și cea a unui trig chinuitor.

Dealtfel în genere aspectul Iașilor era din ce în ce mai lugubru. Zăpada nu căzuse încă, dar vremea era întunecoasă și gerul aspru. Pe străzi rătăceau refugiați ca niște umbre triste. Hotelurile, casele particulare erau pline, familii întregi trăiau îngrămădite în cîte o odăiță sărăcăcioasă și murdară. Se organizau popote dar nu se găseau decît pîine neagră și fasole. Oameni bogați, proprietari de mii de pogoane n-aveau o mie de lei și alergau pe la bănci să obție cîte un credit. Zilnic veneau pe la mine prieteni și cunoscuți ca să îi ajut să-și procure fonduri. Printre aceștia nu voi uita niciodată pe Mișu Marghiloman, fratele lui Alexandru Marghiloman. Îl cunoșteam din copilăria mea și în viața lui luxoasă la Paris, prin caii săi de curse fusese întotdeauna pentru mine expresia vie a bogăției. Mi s-a părut atît de curios cînd mi-a mărturisit că a rămas fără parale, că vrea să plece în Franța dar că nu are cu ce și cînd l-am văzut redus la un modest geamantan și la un palton cam învechit, am făcut tot ce este cu putut pentru a-i înlesni înapoierea la Paris. Dar cîți nu erau ca el.

În spitale era o jale, răniți și bolnavi în toate colțurile. Materialul evacuat nu sosise în întregime, așa că organizarea lor lăsa mult de dorit. Printre doctori nu toți erau și buni organizatori. Mortalitatea creștea întruna. Nu puteai ieși în stradă fără să întîlnești cîteva convoiuri funebre. Îndeosebi mi-a rămas întipărită în minte imaginea unui mișcător convoi pe care l-am întîlnit într-o zi spre seară pe strada Ștefan cel Mare. Pe un dric sărăcăcios, un coșciug de scînduri nevopsite. După dric un singur om, un țăran bătrîn și plîsos din Neamț sau din Suceava. La cîțiva pași în urmă, un mic detașament de soldați cu un gornist țigan din a cărui trompetă cîntecul morților răsuna mai strident ca de obicei. Trecătorii se descopereau în fața rămășițelor acestui erou anonim. Înfățișarea copleșită și mîndră totdeodată cu care acest tată își ducea la groapă copilul ce-și făcuse datoria către țară — m-a răscolit pînă la lacrimi.

La cimitiruri se petreceau lucruri de neînchipuit. Se îngrămădeau cosciugurile unele peste altele. Groparii nu mai puteau prididi. Mărzescu s-a dus personal, ca decență cuvenită morții să fie restabilită.

Garoafele lui Şilimon

Cum puteam crede, atunci cînd îi admiram privirea limpede, surîsul liniştit, întreaga lui înfăţişare care respira calm şi siguranţă că, numai după o lună de zile, un motoplanor de serie, un motoplanor din acelea ce poartă iniţialele I. S., cunoscute în multe ţări ale lumii, se va lăsa pe o aripă, în zbor planat, şi o mînă de prieten va arunca din înălţimi, peste un mormînt proaspăt, zeci de garoafe roşii ?

Garoafe peste mormîntul în care se odihneşte Iosif Şilimon... dar se poate odihni, chiar şi în nefiinţă, un om care a visat toată viaţa să treacă pragul unor înălţimi neatinse încă de nimeni ? Fiindcă el a fost nu numai un constructor de aeronave, ci şi un cutezător care credea în forţa spiritualităţii unei naţiuni — printre primele în lume, în istoria aviaţiei — un creator angajat cu pasiune într-o competiţie a inteligenţei tehnice. O competiţie în care se angajase fără şovăială, convins că aripile româneşti îşi vor ocupa locul meritat în această eră în care zborul cu consum minim de carburant, în condiţiile crizei energetice, a devenit o problemă vitală.

În prima zi a noului an, milioane de telespectatori din România l-au putut vedea pe Iosif Şilimon — surîzător, liniştit — purtînd o discuţie telefonică cu trei piloţi aflaţi în acel moment, la o distanţă de peste douăzeci de mii de kilometri, la Tocumwal, în sudul Australiei.

„Cum a decurs călătoria ?"

„Bine — i s-a răspuns — motoplanoarele construite la Braşov s-au comportat excelent, ca şi cum am fi parcurs un zbor de rutină". Şi era vorba de un zbor în care fuseseră traversate trei continente, cu furtuni de nisip în Arabia şi musoni puternici în Malaezia, un zbor peste mări şi oceane.

Cei trei piloţi australieni — care conduseseră motoplanoarele în acest zbor temerar — nu se grăbeau să încheie convorbirea telefonică, îşi predau receptorul unul-altuia şi, ca într-o ştafetă a prieteniei şi dragostei, îi urau bărbatului acesta liniştit şi zimbitor — care recepţiona mesajul lor, cu o emoţie reţinută — „La mulţi ani", „Să ne revedem la anul", „La revedere, pe curînd"... „Bye, bye" — a răspuns Iosif Şilimon — „bye, bye"...

Oare ce simţăminte îl încercau atunci, în acele clipe, ascultînd termenii cu care se vorbea despre motoplanoarele româneşti ? Despre acest tip de aparat de zbor şi despre altele care fuseseră făurite, în decursul anilor, la întreprinderea din Ghimbav, din preajma Braşovului, aparate intîmpinate cu interes la tîrguri şi expoziţii internaţionale, aparate care făcuseră înconjurul Statelor Unite, aparate care se vînduseră bine în multe ţări din Europa, America şi Asia ?

Prin 1951, tînărul inginer Iosif Şilimon — care lucra la fosta uzină I.A.R. din Braşov, devenită întreprindere de tractoare — se transfera la uzina de reparat material volant, care a devenit apoi o secţie a industriei locale ! Ani de zile a lucrat aici, disciplinat, harnic, sîrguincios, tăcut. Mai ales, tăcut. Se ocupa, printre altele, de repararea planoarelor şi paşti îl purtau, de multe ori, în ceasuri de răgaz, în ore de înserare cînd amurgul însingerează tăriile albastre, pe terenul aeroclubului braşovean, lîngă hangarele aproape pustii, şi privirea căuta aripi româneşti pe cerul senin, săgetat doar de stoluri de păsări stîrnite din liniştea cuibului lor, de plimbarea solitară a bărbatului în a cărui minte se năşteau idei îndrăzneţe.

Iosif Şilimon şi alţii, cîţiva, şi poate nu puţini — ingineri, şi piloţi, şi tehnicieni, şi mecanici, şi simpli funcţionari, istoria va avea grijă de toţi aceştia — credeau, credeau cu toată tăria în destinul aviaţiei româneşti.

Şi a venit, iată, a venit din nou vremea cutezanţei ! În 1959 a fost construit la Braşov unul din primele motoplanoare din lume. Dar abia în ultimii cincisprezece ani, făuritorii de aeronave româneşti şi-au dat întreaga măsură a capacităţii lor. Şi ei socotesc a fi abia la început de drum.

Şi cît de anevoios este acest drum ! Şi cum poate, soarta — atunci cînd loveşte pieziş — să facă şi mai greu acest drum ! Iosif Şilimon se afla în misiune, în străinătate, lua parte la primele succese ale motoplanorului românesc. A doua zi după ce a aflat de cumplita încercare de la 4 martie 1977, se înapoia în ţară. De la aeroportul Otopeni, s-a dus direct pînă în piaţa Sf. Gheorghe, inima îi spunea că ceva s-a întîmplat cu băiatul lui, student eminent la Institutul de aeronautică. Şi a apucat să vadă trupul strivit al băiatului — cel care urma să ducă, mai departe, visurile cutezătoare ale lui Iosif Şilimon — scos de sub dărîmături.

Al doilea băiat părea să devină un pilot de nădejde. Şi ar fi devenit, cu siguranţă, dacă un stupid accident de circulaţie — în care şi-au pierdut viaţa alţi cinci viitori piloţi — n-ar fi pus capăt şi nădejdilor puse în acest tînăr aflat în ultima clasă de liceu.

Cîţi oameni ar fi rezistat unor asemenea încercări ? Iosif Şilimon a rezistat.

„Cîţi ani aveţi ?" — l-a întrebat reporterul în aceeaşi emisiune de televiziune, din prima zi a noului an.

„62"...

„Şi zburaţi încă ?"

„Da... Dacă ar fi s-o iau de la început, tot aşa mi-aş croi viaţa... nu pot concepe viaţa, în afara zborului..."

A zborului, ca o împlinire a unui destin, a zborului, ca metaforă. Iosif Şilimon iubea garoafele şi, poate de aceea, atunci cînd dintr-unul din motoplanoarele concepute de el, o mînă de prieten a lăsat să cadă garoafele roşii, peste mormîntul proaspăt, gestul a părut tuturora ca un cuvenit act de respect şi ploşenie... Dar cine ştia că, în aceeaşi dimineaţă, în vaza de pe biroul lui Şilimon, au fost schimbate garoafele, aşa cum se întîmplă, de ani de zile, la aceeaşi oră. În biroul unde nimic nu părea să se fi schimbat, cu hîrtiile rînduite în ordine, cu macheta motoplanorului primită în dar cine mai ştie cu ce prilej... în biroul unde doar un portret îndoliat părea străin, nefiresc, cum nefirească era ideea de nefiinţă, dacă încercai s-o legi de Iosif Şilimon.

Şi cum vibra aerul, cum plîngea parcă motoplanorul atunci cînd, coborînd ca o pasăre săgetată de glonte peste mormîntul proaspăt, mîna pilotului îi cerea să se ridice iarăşi şi iarăşi... pasărea părea că acum, acum, îşi va frînge aripile, lîngă cel care i-a dat suflare, dar mîna omului din carlingă veghea, şi iarăşi se auzea geamătul păsării smulse de lîngă pămîntul cu rana proaspăt deschisă — un geamăt de fiară rănită, aţi auzit vreodată oftatul leului, de dincolo de zăbrele, visînd la depărtările fără oprelişti ?

În rana proaspăt deschisă a ţărînei îşi poate găsi odihnă un trup fără viaţă... dar spiritul omului nu poate fi încătuşat, el rămîne veşnic viu prin ceea ce a lăsat celor ce sînt, celor ce vor veni.

Garoafele lui Şilimon nu se vor ofili niciciînd... monoplanoarele româneşti, aflate cît se află azi pe toate cerurile lumii — şi altele, cîte se vor mai făuri — sînt florile pe care le visa Iosif Şilimon că vor acoperi, cîndva, un pămînt devenit o mare grădină, în care aeronavele vor fi soli de pace, de prietenie şi de apropiere între popoare.

NICOLAE HOLBAN ■

Am fost internat o noapte la spitalul constructorilor

Constructori, salvaţi-vă spitalul !

Există undeva în Capitală un spital al constructorilor. Denumirea exactă cît şi adresa : „Spitalul şantierelor de construcţii al Municipiului Bucureşti", bulevardul Energeticienilor numărul 9—11.

Sfîrşit de săptămînă. Împreună cu **Radu Simionescu**, maistru principal, şef energetic al Grupului de şantiere metrou, aparţinînd Trustului de construcţii industriale — Bucureşti, în vîrstă de 58 de ani (de 36 de ani lucrează numai în construcţii), am fost internaţi la spitalul constructorilor.

Ora 18. De gardă, doctorul **Elian Arnold.** Mi se pune diagnosticul şi aşa aflu că sînt al 762-lea internat de la începutul anului. Destinaţia: etajul 4, patul 115. La prima vedere camera este excelentă. Aşternuturile sînt curate, curat peste tot, iar cîteva flori, ce-i drept de plastic, au darul să-ţi facă viaţa mai frumoasă. O pată de igrasie acoperită cu mucegai, de pe tavan, face legătura, în lipsa televizorului, cu lumea din afară.

— Nu-ţi fie frică. Nu cade pe tine, intră în vorbă vecinul de pat, Constantin Trandafir, om trecut bine de prima tinereţe. Nu ştiu de ce nu-l repară. Costă mai nimica toată. O simplă izolaţie pe terasă. Atîta tot. Ei, mare noroc ai avut că te-a dat cu noi, aici în partea asta a culoarului. Dacă picai în cealaltă parte era jale. Aici este linişte. Ai să vezi. Peste puţin timp o să înceapă scandalul şi din interior şi din exterior. Unii parcă n-au venit la spital să se facă bine. Beau mai tot timpul şi se ţin de rele. Eu sînt internat doar de cîteva zile. Dar am auzit că se fură. Noi nu părăsim niciodată camera. Aşa am hotărît. Am auzit că s-au furat şi ochelari. Auzi, domnule, chiar şi ochelari. A venit de cîteva ori şi miliţia.

— Cine face scandal ?

— De o parte cei internaţi, pe de alta cei de alături, constructori şi ei, din căminele de nefamilişti. Ne sînt vecini. Ne despart de ei doar un geam, în multe locuri spart şi cîrpit cu cîteva bucăţi de placaj. Eşti tînăr. Unde lucrezi ? La T.C.I.B. ? Ei, am auzit că-i bine acolo. Se cîştigă bani. Aşa-i ? Dacă-ţi este frig îţi dau să te ungi cu Revulsin. Eu dau pe picioare. Mă cam dor. După ce te dai începe să-ţi fie cald. E foarte bun medicamentul ăsta.

La orele 19 începe servitul mesei. Într-o sală anume cîteva femei îmbrăcate în alb dozează cu grijă mîncarea. La ce regim ? La şapte? Tensiune arterială? După cîteva clipe în faţă îmi apare o cană plină cu lapte proaspăt şi cald, o farfurie cu două chiftele în sos şi o prăjitură. Lîngă mine un bărbat între două vîrste face scandal. Bate cu pumnul în masă. I se aduce o cană cu lapte şi o porţie de tocăniţă cu carne de vacă. Ce băi, asta-i mîncare? Vreau piure. Am vrut să mănînc în cameră şi astea nu m-au lăsat. Vreau piure...

Una dintre femei fuge pînă la etajul doi şi aduce scandalagiului o porţie de piure. Las-o şi pe asta aici, sînt cuvintele de mulţumire pe care le adresează scandalagiul. Apoi combină cele două porţii, scoate o cutie de sare din buzunarul halatului şi o toarnă peste mîncare. Apoi, înjurînd în continuare, începe să mănînce. Nu după mult timp, un alt bolnav cu ochii cît cepele şi roşu de furie intră în sala de mese şi se repede asupra scandalagiului. Mă înjuri ? Ai? Începe îmbrînceala. Sînt despărţiţi de cîţiva tineri. După ce termină masa, scandalagiul îşi aprinde o ţigară şi părăseşte triumfător sala de mese — adresînd o ultimă înjurătură femeilor de aici.

— De ce fumaţi, de ce înjuraţi lumea ?

— Hopa. De unde ai mai apărut şi tu băi, ăsta. Poate nu ţi-e bine ? Sau poate ţi s-a făcut de scandal. Fumez unde vreau, nu dau socoteală la nimeni şi mai du-te dracului.

Peste cîteva minute pe coridor între cei doi începe o adevărată bătaie. Laptele din cana scandalagiului se varsă. În cel mai scurt timp, întregul coridor se transformă

într-un maidan. Este nevoie de intervenţia medicului de gardă. Scandalul avea loc pe fundalul unei muzici ce venea de după paravan, de la vecinii de alături.

Aveam să aflăm, a doua zi, că scandalagiul se numeşte Vasile Gavrilă. Este de profesie zidar, zugrav şi vopsitor la C.C.M.B., şantierul 2, grupul 8. În urmă cu cîteva zile, mai precis pe data de 30 ianuarie, a fost dat afară din spital. De ce? Spicuim din raportul de gardă: „Bolnavii de la paturile 89 şi 92 au consumat băuturi alcoolice în spital şi joacă barbut. De asemenea injură şi drăcuie personalul de serviciu. A furat cuţitul de la patul 106 pe care l-a dat la barbut".

În ciuda tuturor afişelor cu „Fumatul interzis" care sînt puse peste tot — se fumează peste tot. După orele 22, cînd practic toţi bolnavii trebuie să doarmă, mai toată lumea se mută la spălătoarele etajelor care, după acea oră, se transformă în adevărate cluburi. Aproape de miezul nopţii, la spălătorul etajului patru, mai erau trei bolnavi care auzind că pe coridor se plimbă medicul de gardă au început : „Măi, fir'aş al dracului — măgarul ăsta de doctor nu mai are somn. Tot la etajul patru, la geamul care desparte spitalul de căminul de nefamilişti, observăm că, între timp, placajul care acoperă o porţiune de geam spart a fost dat la o parte. El acoperă, numai aşa de ochii lumii, o gaură prin care cu bunăvoinţă poate trece şi un om.

Noaptea, în camera de gardă, stăm de vorbă cu doctorul de serviciu **Eliad Arnold**, cu maistrul **Petre Simioneseu** şi cu doctorul **Mircea Pretorian,** preşedintele comitetului sindicatului pe spitalul de constructori.

— Astă seară a fost o seară destul de liniştită. Chiar foarte liniştită, ne spune doctorul Mircea Pretorian. Nu prea au fost scandaluri. Pesemne n-a fost zi de retribuţie. Atunci să fi venit. Se bat şi pe urmă vin la noi. Aici în hol este un telefon public. Tîrziu noaptea ne vin vecinii, bat în uşă şi în geamuri să le dăm voie să dea telefoane. Să fim noi sănătoşi cîte geamuri s-au spart şi de cîte ori a fost nevoie să cerem ajutorul miliţiei. Şi cînd te gîndeşti că toţi cei care ne sînt vecini sînt şi ei constructori

— Sînt foarte multe lucruri de făcut şi din alt punct de vedere, ne spune maistrul Radu Simionescu. Am stat de cîteva ori internat aici. Doctorii sînt buni, mîncarea este foarte bună — dar clădirea este într-o stare jalnică. Eu nu ştiu cum constructorilor nu le este ruşine. Am ridicat toate problemele în tot felul de şedinţe dar nimeni nu ne dă ascultare. Cît am stat internat în spital am făcut şi devizul de reparaţii al instalaţiilor. Costa mai nimica toată. Dar cei internaţi, cît stau în spital, promit marea cu sarea dar după ce ies nu mai pui mîna pe ei. Nici unul din constructorii care stau sau trec pe lîngă spital nu pun mîna să strîngă un şurub la un robinet sau să repare o clanţă de uşă. Mai mult decît atît. Se fură. Se fură beţuri, lanţuri de la rezervoarele de apă, plutitoare de la grupurile sociale cît şi rozetele de la robinete, cînd nu se pot fura robinetele. În Bucureşti sînt zeci şi zeci de trusturi de construcţii. Sînt peste 40 de loturi de instalaţii. Fiecare lot de instalaţii are în medie cam 100 de muncitori, să zic aşa. Cît ar trebui, prin muncă voluntară, ca acest spital să arate a spital ? În sala de lectură, care stă mai mult închisă, amenajată la parter, din cauza izolaţiei, plouă. La subsolul tehnic, din cauza unei greşeli de execuţie, canalizarea menajeră s-a introdus în canalizarea termică. Din acest motiv subsolul clădirii este mai totdeauna înundat. Apa menajeră care bălteşte în subsol este mai tot timpul încălzită de conductele de termoficare. De aceea sînt mari pierderi de căldură. Rezolvarea este foarte simplă. Două coturi care deviază canalizarea. O să rideţi, dar s-a şi adus ţeava care zace de luni de zile lîngă spital. Din acest motiv vara, subsolul reprezintă o adevărată crescătorie de ţînţari. Se zugrăveşte o dată sau de două ori pe an. Bun. Dar dacă nu este rezolvată izolaţia zugrăveala nu ţine decît cîteva săptămîni. Apare din nou umezeala şi mucegaiul. Dacă te duci să faci baie la etajul trei, curge apa de la etajul patru. Coturile instalaţiilor sînt legate cu sfoară şi izolate cu cîrpe. Acum cinci ani cînd am mai fost internat la spitalul constructorilor, am spus la toată lumea că îngheburile şi burlanele vor cădea. Atunci era vorba doar de cîteva lipituri. Acum îngheburile şi burlanele au căzut. Dar a căzut şi mai toată tencuiala exterioară. În momentul de faţă repararea costă enorm. Întreaga tîmplărie ar putea fi revăzută timp de o săptămînă doar de doi tîmplari.

— Legat de nepăsarea şi indiferenţa constructorului mai pot adăuga, ne spune doctorul de gardă Eliad Arnold, faptul că de foarte mult timp căutăm ca în spital să punem la punct camerele de reanimare. Ne mai lipsesc doar cîţiva metri de conductor, care nu se găseşte în comerţ dar care, culmea, se găseşte la tot pasul pe şantierele noastre de construcţii.

— Necazurile nu vin numai de aici, ne spune doctorul Mircea Pretorian. După părerea mea cel mai trist fapt este că cei mai mulţi dintre constructori nu ştiu că în Bucureşti există un spital al constructorilor. Lucrez în cadrul spitalului de aproape un sfert de veac. Dar în toată această perioadă au fost internaţi, în majoritatea cazurilor, doar muncitori. Rareori mai vine cîte un inginer, economist sau maistru. Directori? Niciodată. Noi, personalul medical, face toate eforturile ca bolnavii să înţeleagă că la spital n-au venit cu bilete de turişti. Unii înţeleg, dar majoritatea ne dau mult de furcă. Să ştiţi că şi celelalte localuri de asistenţă medicală de pe lîngă şantierele de construcţii se află, de asemenea, într-o situaţie critică. Dar pînă una alta am dori un singur lucru : CONSTRUCTORI, SALVAŢI-VĂ SPITALUL !

— Bine, dar cum ?

— Eu, personal, ne spune în continuare doctorul Mircea Pretorian, nu văd decît o singură soluţie. Unităţile de construcţii din Bucureşti, indiferent că aparţin consiliilor populare sau diferitelor ministere, să constituie un comitet care să răspundă efectiv de soarta spitalului. Cum să constituie echipe de control muncitoresc şi verifică situaţia diferitelor unităţi comerciale, de ce n-ar exista şi echipe muncitoreşti care să verifice chiar un spital muncitoresc! Pînă nu există un factor responsabil care să sprijine concret activitatea din toate punctele de vedere a spitalului constructorilor, este o discuţie în van. Investiţia există. Nu cunosc cîte spitale, noi şi moderne, se pot lăuda cu saloane de maximum patru paturi. Cu alte cuvinte spitalul constructorilor este un coşuleţ cu mai multe moaşe sau, dacă vreţi, un cor fără dirijor.

În finalul acestei anchete ne-am adresat medicului primar şi directorului spitalului de constructori **Iulian Drăguşanu : „Localul spitalului de constructori ne-a fost dat în folosinţă cu mari eforturi în 1974, de către Centrala de construcţii şi montaj — Bucureşti. Noi, aici, nu sîntem proprietari. Plătim chiar chirie. În afară de faptul că ne trebuie un electrocardiograf, direcţia sanitară ne-a dat tot ceea ce a fost posibil. Noi acordăm asistenţă pentru toţi constructorii din Capitală. Cînd le cerem ajutor, pentru diferite reparaţii, toţi spun că imobilul nu le aparţine şi că este de fapt proprietatea Centralei de construcţii montaj. Cînd cerem ajutor centralei, mai sus-amintite, aceasta, şi pe bună dreptate, ne spune că două treimi din constructori reprezintă celelalte şantiere şi trusturi, şi că ei ne-au dat clădirea. Şi uite aşa intrăm într-un fel de joc de-a „baba oarba", toţi constructorii luîndu-şi mîna de pe spitalul lor. Conducerile şantierelor sau trusturilor de construcţii nici nu vor să audă de spital. Nu ştiu dacă în vreo şedinţă, la constructori, s-a discutat vreodată despre problema spitalului constructorilor. Probabil că la conducerile multor şantiere şi trusturi de construcţii nici măcar nu se cunoaşte faptul că, în Bucureşti, există un asemenea spital.

SORIN POSTOLACHE ■

Lumea în care trăim

„Lumea a cincea“

Sînt 900 de milioane.

900 de milioane de ființe umane care formează o lume aparte. O lume regăsită pe toate meridianele. Sînt oameni de toate rasele, de toate credințele, cu convingeri politice sau fără, femei și bătrîni, dar mai ales tineri și copii.

900 milioane de ființe umane care, în secolul nostru, secolul celor mai fantastice cuceriri ale inteligenței umane, secolul unor formidabile realizări tehnice și științifice, au comună aceeași neputință de a avea acces la cuvîntul scris.

900 milioane de analfabeți, oameni pentru care învățătura este inaccesibilă, oameni care datorită sărăciei nu pot beneficia de dreptul elementar la cunoaștere !

Dacă despre „lumea a treia“ (țările în curs de dezvoltare) sau despre „lumea a patra“ (săracii țărilor bogate) se vorbește tot mai mult, despre cele 900 de milioane de analfabeți — adică a cincea parte a populației globului — despre această „lumea a cincea“, cum o denumea cunoscutul profesor marocan Mahdi Elmandjra, se discută însă mult prea puțin. Desigur, expresia pusă în circulație de acest reputat profesor, președinte al Federației mondiale pentru cercetarea viitorului, are menirea să atragă atenția printr-o „formulă șoc“, asupra extinderii fenomenului neștiinței de carte pe glob, ca și asupra efectelor sale nefaste asupra dezvoltării popoarelor, a lumii în ansamblul ei. Dar nu este suficient.

Realitatea este mult prea dramatică. Iar agravarea ei este determinată de faptul că pentru schimbarea acestei stări de lucruri nu se face aproape nimic. Statisticile sînt edificatoare. Circa două treimi din populația în vîrstă de peste 15 ani a țărilor în curs de dezvoltare nu știe să scrie și să citească. În Africa 70 la sută din populație este analfabetă, în lumea arabă peste 50 la sută din populație, iar în America Latină și Asia, deși s-au realizat anumite progrese în ultimii ani, între 35—45 la sută din populație nu știe să scrie și să citească.

Mai trist este faptul că o mare parte din cei care ar trebui să învețe — copiii lumii — nu au această posibilitate elementară. Milioane și milioane de ființe fragile, cărora nu le lipsesc apetitul pentru cunoaștere, aptitudinea studiului, sînt obligate, datorită sărăciei, a nevoii de a munci, să renunțe la învățătură, la pregătire profesională, la asigurarea unui minim de cunoștințe și cultură. Conform statisticilor UNICEF, 200 de milioane de copii de vîrstă școlară (pînă la 14 ani) sînt analfabeți. În Africa, spre exemplu, o fată care s-a născut dintr-o familie săracă are doar o șansă din 80 de a merge la școală. Să nu uităm : statisticile se referă la prezent, la acest deceniu, la această lume în care trăim și care pare mai preocupată de bomba cu neutroni decît de cele 900 de milioane de analfabeți.

Dar nu numai în țările Africii, Asiei sau Americii Latine școala e un „lux“ prea mare pentru zeci de milioane de copii. Paradoxal, dar numai aparent paradoxal, chiar și în bătrîna și civilizata Europă numărul analfabeților este în creștere. În Italia, Spania, Turcia, zeci și zeci de mii de copii nevoiți să muncească de la cea mai fragedă vîrstă pentru a-și asigura existența nu au posibilitatea să urmeze nici măcar cursurile unei școli elementare. O treime dintre copiii muncitorilor străini care lucrează în R.F.G. nu reușește să termine cursurile unei școli.

900 de milioane de ființe umane sînt excluse astfel de la autoperfecționare și creativitate, de la posibilitățile nelimitate pe care știința de carte le asigură oamenilor.

Și totuși, analfabetismul ar putea fi eradicat cu ușurință. Cu mult mai multă ușurință decît a fost eradicată, spre exemplu, una dintre bolile cele mai ucigătoare ale țărilor în curs de dezvoltare — variola. Cu acest adevăr sînt de acord cu toții. Și țările bogate și cele sărace, și pedagogii și oamenii politici. Dar pentru aceasta se impune o nouă viziune asupra dezvoltării, se impune existența unei voințe politice. Și, desigur, un lucru absolut indispensabil : să se asigure mijloacele materiale necesare.

Dispune lumea de fondurile necesare asigurării eradicării analfabetismului ?

Putem răspunde fără ezitare : da, dispune !

După datele cele mai recente, lumea a cheltuit, în 1980, peste 550 de miliarde dolari pentru înarmare ! O sumă fantastică. Doar cîteva miliarde, doar o mică, doar o infimă parte din această sumă — abia 2 la sută — dacă s-ar afecta anual alfabetizării, toți copiii lumii ar putea să urmeze cursurile unei școli elementare. Cîteva miliarde ce echivalează cu costul cîtorva rachete nucleare, al cîtorva zeci de avioane sau tancuri, sau care echivalează cu cîteva procente din uriașele profituri ale companiilor multinaționale fabricante de arme și armamente.

Cîteva miliarde greu de obținut însă pentru că lumea aceasta ajunsă în ultimul pătrar al unui secol de vertiginoase transformări nu îngăduie tuturor copiilor să viseze, să spere, să se bucure de binefacerile învățăturii. Tragedia celor 200 de milioane de copii care nu au posibilitatea să învețe, tragedia tuturor celor 900 de milioane de analfabeți, ar trebui să cutremure conștiințele. „Lumea a cincea“ nu poate fi dată uitării. Nefericirea ei ar trebui să împovăreze pe cei ce poartă răspunderea destinelor umane. Lumea în care trăim, lumea aceasta atît de zbuciumată, nu-și poate găsi o liniște adevărată decît atunci cînd porțile școlilor se vor deschide pentru toți. Pînă atunci să nu uităm de „lumea a cincea“...

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Fenomenul Bernadette

Cu zece ani în urmă, cînd Bernadette Devlin țîșnise pe scena politică asemeni unui copil minune pe scena muzicii, ea era frecvent citată pe primele pagini ale ziarelor nu numai britanice. Așa că un coleg era foarte îndreptățit să albă titlul unui articol: „Un fenomen numit Bernadette Devlin“. Era la începutul anilor '70 și tînăra irlandeză de atunci (s-a născut la Cookstown în 1947, la 23 aprilie, „ziua Sfîntului Gheorghe, considerat protector al Angliei, dar și zi în care se aniversează răscoala de la Dublin, moment important în evoluția spre independență a Republicii Eire“ — după cum preciza un coleg) era frecvent comparată cu Ioana d'Arc, Florrence Nightingale, chiar și cu Martin Luther King (dar nu și cu Angela Davis!).

Devenise studentă la facultatea de stomatologie de la Queen's University din Belfast. Tot atunci s-a afirmat cu vigoare în cadrul mișcării pentru drepturi civile, toți recunoscîndu-i și evidențiindu-i „calitățile organizatorice și energia“. Dealtfel, în anul 1970 mersese pînă acolo încît își prezentase candidatura într-o circumscripție, repurtînd un succes de-a dreptul strălucit, considerat fără precedent în analele confruntărilor electorale. În plus, ea spărsese și tradiția circumscripției respective care, pînă atunci, trimisese în Parlamentul britanic numai deputați unioniști (protestanți, aliați ai Partidului Conservator). A debutat strălucit și pe băncile de la Westminster, apoi le-a cam abandonat. (Explicația ? Sistemul era prea lent și deci ineficace.)

A revenit iarăși la militantismul său energic, s-a luptat pentru drepturile civile ale celor pe care-i convinsese s-o aleagă dar și ale altor atîția semeni. A fost implicată chiar și într-un proces, fiind acuzată că a „incitat... la dezordini și revoltă“ și condamnată la 6 luni de închisoare. Devenise liderul a catolicilor din cartierul Bogside (din Belfast) aflați mereu în conflict cu protestanții.

Apoi s-a căsătorit cu Michael Mcalisky, și-au stabilit reședința la Derrylaugham, părăsind într-un fel viața politică. A născut trei copii, de care s-a ocupat cu mare atenție. Izolarea ei, totală sau relativă, l-a deranjat însă pe unii dintre adepții unui anume gen de violență, frecventă nu doar pe meleagurile respective.

...Vineri, 16 ianuarie a.c., pe cînd se aflau acasă, Bernadette și Michael au fost victime ale unor atentatori, fiind internați imediat la Belfast, datorită stării foarte grave. Imediat, lumea și-a amintit de „fenomenul numit Bernadette“ și de implicațiile lui peste timp.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Criza valorilor în lumea capitalistă

„Cazul Nietzsche“ azi (I)

În filosofia apuseană contemporană, apariția „noii drepte“ și vinturarea numelui lui Nietzsche în contextul ei readuce în atenție „cazul Nietzsche“. Caz care intrigă, stîrnește și obligă autori de diverse orientări să se pronunțe. Șuvoiul cărților, studiilor, articolelor consacrate lui crește vertiginos. Care este tendința dominantă ? Se observă o spectaculară răsucire de orizont în interpretarea lui Nietzsche : smulgerea nimbului de „filosof blestemat“ ce-l înconjura. Acest nimb malefic s-a întreținut prin implicarea postumă a operei filosofului în cumplita aventură a fascismului : ideologii naziști (A. Baeumler, A. Rosenberg) l-au revendicat ca precursor, au definit chiar nazismul ca „experiment nietzschean“, Hitler s-a afișat ca discipol al său, reeditîndu-i scrierile și cultivîndu-i memoria (extaziat mai ales de asigurarea surorii filosofului, Elisabeth Förster-Nietzsche, că el ar fi „supraomul“ imaginat de fratele ei), amoralismul tezei „dincolo de bine și de rău“ și al tezei despre dreptul „celor tari“ de a-i subjuga pe „cei slabi“ a marcat practica politică nazistă. Anexarea moștenirii nietzscheene la nazism, cu consecințe tragice pentru umanitate, a motivat aspre reacții de respingere a ei în perioada postbelică. În numele demnității umane primejduite, s-a pornit o ofensivă justițiară contra unei filosofii ce apărea atît de agresivă. „Îmi displace Nietzsche — scria Bertrand Russell — pentru că se amuză să contemple durerea, pentru că erijează orgoliul în datorie, pentru că oamenii pe care îi admiră cel mai mult sînt cuceritorii, adică cei a căror glorie constă în iscusința de a-i face pe oameni să moară“. Criticul francez Jean-Paul Aron observa că în centrul filosofiei sale se află violența și că de la **Nașterea tragediei** pînă la **Voința de putere**, Nietzsche n-a încetat a voi „să opună violența moralei și să constituie o morală a violenței“. Așa sunau aprecierile atunci. Mai apoi, pe măsură ce a cîștigat teren tendința denumită curent „denazificarea lui Nietzsche“, ele nu mai sună așa. Tonalitatea s-a schimbat. Numeroși autori occidentali s-au angajat să dezlipească pecețile fascismului de pe cărțile lui, să-i șteargă de pe chip urma de cenușă a lagărelor morții, să descopere un „alt Nietzsche“, unul avînd prea puține tangențe sau chiar deloc cu odioșii săi prozeliți de mai tîrziu. Prin restudierea manuscriselor, a fragmentelor nepublicate de filosof (de ex. Karl Schlechta în lucrarea **Cazul Nietzsche**), s-a desprins concluzia că Elisabeth Förster-Nietzsche și prietenul de familie Peter Gast au operat recopieri arbitrare, au făcut extrapolări tendențioase în textele editate postum prin îngroșarea tentei conservatoare, șovine, retrograde. Odată pusă sub acuzare denaturarea filologică a textelor, ei i s-a alăturat o alta — cea ideologică. A prins să se răspîndească opinia că gîndirea lui Nietzsche a suferit răstălmăciri, că e mult mai blîndă și nevinovată decît pare. Și iată că, pe măsură ce procesul de „denazificare“ a avansat, s-a produs și răsucirea orizontului apreciativ : semnul algebric al filosofiei lui s-a preschimbat din minus în plus — din filosofie-agresor în filosofie-victimă, iar tratamentul aplicat el s-a preschimbat din ofensivă în apoteoză. Dacă se cuvine observată întoarcerea unor autori apuseni spre o reconsiderare a gîndirii nietzscheene, se cuvin de asemenea desprinse demersurile lucide de apologetica ce prosperă de pe urma lor. Dacă se cuvin remarcate eforturile de a lămuri relația lui cu nazismul, se cuvine de asemenea a tempera zelul unei disocieri definitive, precum și nechibzuința în creditarea lui ca gînditor progresist. Altminteri cum se explică faptul că Nietzsche este revendicat și astăzi de „noua dreaptă“ în gîndirea occidentală ? Și că neofascismul își face iar din el un profet ?

De la critică la apoteoză

O judecare realistă este cu atît mai necesară cu cît prin alunecarea exegezei nietzscheene de la o extremă la cealaltă, tehnica denaturării s-a perpetuat, înlocuindu-se denaturarea „negativă“ a operei cu o alta, „pozitivă“. Cartea autorului american Arthur C. Danto cade în această ispită, intrucît în locul lui Nietzsche-demonic confecționează un Nietzsche-angelic, pierdut în contemplarea binelui și a fericirii omenirii, visînd generos la o idilică sărbătoare a omenescului pe pămînt ! Nemulțumit că noțiunea de „supraom“ a căpătat cîndva o răstălmăcire răufăcătoare umanității, Danto cade în cealaltă extremă, a unei răstălmăciri binefăcătoare. „Supraomul“ este evocat dintr-o perspectivă „aurită“. „El este pur și simplu o ființă veselă, nevinovată, liberă, în posesia puterilor sale instinctuale, care nu-l covîrșesc. Este stăpînul și nu sclavul instinctelor sale și tocmai de aceea capabil să se înalțe, nicidecum să fie rodul ciocnirii dintre satisfacerea instinctuală și stavila externă“. A da o coloratură afirmativă, surizătoare acestui concept a devenit un loc comun în Occident. Autorul francez Emmanuel Diet îngroașă și el noul clișeu al „supraomului“ : „El este apelul prin care Zarathustra-Nietzsche convoacă forțele afirmative la creație și depășire de sine. Supraomul este acel «Cezar roman cu suflet de Crist» care trebuie să apară pentru ca, după moartea lui dumnezeu, lumea să capete un sens“. Uneori se încearcă epurarea „voinței de putere“ de orice rezonanță coercitivă, belicoasă : Bernhard Taureck afirmă că „Nietzsche nu predică înlocuirea puterii prin forță“, ci îi conservă sensul pașnic de putere spirituală, așa cum existase mai înainte la Descartes, Spinoza, Leibniz. Uitîndu-se că Nietzsche, declarînd „amurgul idolilor“, s-a rupt de toată tradiția filosofică de pînă la el, că i-a denigrat pe marii filosofi și în special pe Socrate, astăzi el este integrat în această tradiție ca „Socrate eroic“, ca „maestru“ și ca „educator“ care învață omenirea „abecedarul realismelor viitorului“ (Michel Guérin). Noii apologeți ai lui Nietzsche, identificînd ecoul gîndirii lui în diverse curente contemporane, conchid precipitat că Nietzsche a făurit limbajul filosofiei acestui veac, că ilustri creatori s-ar exprima în acest limbaj și că însăși creația filosofică actuală s-ar rezuma la un comentariu pe marginea gîndirii lui. Noul dogmatism al elogiului instituit în comentarea lui Nietzsche a primit în ultimii ani replici și îndemnuri la moderație chiar în filosofia occidentală. Profesorul Kurt Rudolf Fischer îndeamnă la o judecată mai cumpănită, ferită de excese, în evaluarea operei. K. R. Fischer arată că în elanul demistificării s-au estompat elementele retrograde conținute în mod real în scrierile lui, elemente ulterior exploatate și dilatate de ideologii naziști : defăimarea democrației, glorificarea războiului, considerarea războiului ca „necesar“ pentru reînviorarea civilizației ofilite. „Teza potrivit căreia ar fi o simplă neînțelegere a crede că Nietzsche este precursor al lui Hitler și al nazismului se bazează ea însăși pe o neînțelegere. Un precursor nu-l neapărat cineva de la care duce un singur drum la acel fenomen căruia, se spune, îi este precursor. E suficient ca el să prezinte ca o posibilitate acel fenomen“. Iar opera lui Nietzsche prezintă asemenea posibilități și chiar sugestia experimentării lor. Acest avertisment, ce reamintește că legătura dintre filosofie și politică nu trebuie ignorată, respinge tratarea „amabilă“ și indulgentă a operei lui Nietzsche, chemînd la un examen riguros și exigent. Filosofia contemporană este încă datoare să dea măsura exactă a locului lui Nietzsche în istoria filosofiei, în tripla sa ipostază de filosof al artei, filosof al omului și filosof al „supraomului“. Și nu prin apologie se împlinește această datorie.

LUCIA DUMITRESCU-CODREANU ■

(Va urma)

(După „LES NOUVELLES DE MOSCOU“ — U.R.S.S.)

Ochii și urechile lumii

Ping-pong

Închid ochii, îi deschid brusc, iar string tare pleoapele — imaginea nu pleacă. Ea stă pe retină, fixată acolo de cîteva zile bune în care am văzut destule... Nimic nu o poate alunga sau măcar slăbi. Habar n-am dacă e frumoasă sau urîtă. Nici nu contează. Este. Trăiește. Mă lovește. Mă farmecă. Mă uimește. Brusc, îmi cer seriozitate: „Ce ești' copil ?" Sînt. „Al cui ești tu, mă ?" Închid ochii și mă trezesc — sub vijelia acelei imagini — știind ce să răspund, exact. Alte imagini — mult mai grave, mult mai importante, mult mai elocvente — nu m-au făcut să mă întreb nici cine sînt și nici al cui. Aceasta — nesemnificativă în raport cu crucișătoarele și troleibuzele lumii — minoră, săltăreață, cu o minge cît un ou care o superficializează și mai și, cu doi bărbați în toată firea care ar putea fi savanți, cosari sau poeți, dar pînă una alta par ireali și nebuni, îmi dă o dimensiune a vieții pe pămînt, azi, cum nu o poate face nici o seriozitate de idee, majoră, gravă, superioară, ca o bătaie de proprietar în ușa unui chiriaș...

Închid ochii, mă văd copil jucînd și eu, prin curți, ping-pong, aveam un rever bun dar eram slab pe drive, eram suplu și scoteam multe mingi imposibile, citeam Jules Verne, dar mai de grabă aș fi crezut că puteam ajunge pe o ghiulea în Lună, decît că se va ajunge a se juca ping-pong așa ca Bengston cu Șurbek cum am văzut la televizor cu propriii mei ochi care mai văzuseră la viața lor ping-pong, dar nu așa, nu așa, cu mingi jucate la 3—4 metri de masă, cu lovituri de atac demente venite din apărări aluritoare, cu schimburi de Borg, McEnroe pe o hucățică de lemn, într-o viteză de viscol, într-o repeziciune îndelungată, cu un suflu de mari rotative, cu o spontaneitate de gazele, cu un efort de Sisif pentru a controla o minge cît un fleac, nu, ăștia nu mai jucau tenis de masă, nici tenis de cîmp, poate că tenis de Terra ; poate că aici într-un copilăresc meci de ping-pong transfigurat într-o desfășurare a unor energii grandioase și la limită, ridicole, aici se întruchipau cel mai bine schimbările, fie și jules-verniene ale existenței pe planetă. Nu în perfectionarea ghiulelelor și submarinelor. Ci în consumul enorm, violent, barbar, în dorința de perfecțiune — al energiei umane pentru o joacă pornită cîndva „ca să ne distrăm"...

Atîta plăcere încordată într-o agresivitate inocentă, atîta agresivitate serioasă pentru o plăcere violentă, atîta suprăputere și atîta supersofisticărie într-o omenie numită totuși doar ping-pong... Închid și deschid ochii și tot nu-mi trece întrebarea de om care se vede aruncat în Cosmos pe o minge, și ea, de ping-pong : unde o s-ajungem ?

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

(După „ILUSTOVANA POLITIKA" — Iugoslavia)

Ecologie și economie

Oikos, care în grecește înseamnă casă, constituie rădăcina atît pentru ecologie (care inițial însemna știința de a-ți amenaja casa și teritoriul din jurul ei), cît și pentru economie (priceperea de a-ți gospodări casa). În vremea noastră cei doi termeni au, firește, accepții diferite de cele din antichitate, primul desemnînd acea ramură a biologiei care studiază influența mediului înconjurător asupra viețuitoarelor, celălalt avînd ca sferă de cuprindere producerea de bunuri materiale, relațiile de producție ale societății.

Dar dacă atunci, demult, ecologia și economia se dezvoltau în deplină armonie, completîndu-se una pe alta, astăzi între cele două discipline se duce, în multe părți ale globului, un adevărat război. În ofensivă se află economia, dirijată din ce în ce mai mult de tehnocrați. Aceștia consideră că înfăptuirea obiectivelor economice pe care le au ei în față — care sînt locale și de moment — trebuie să se facă fără a ține cont de nimic, iar mișcării ecologiste nu-i acordă o atenție mai mare decît „Armatei salvării". La ce bun, spun adepții tehnocrației, să se protejeze elefanții, lupii, vulpile, ursii ș.a.m.d., cînd aceștia, este știut, provoacă mari daune. Mai bine să fie stîrpiți. Savanții au arătat însă că distrugerea unei specii zdruncină echilibrul ecologic, al zonei sau al întregii planete, dă naștere la pagube care nu pot fi în nici un caz compensate prin realizarea obiectivelor economice propuse. Pe termen lung, nerespectarea normelor economice duce la imense pierderi materiale. Cu privire la această chestiune a scris recent „Le Figaro", reproducînd opiniile unui specialist de renume, Jacques Yves Cousteau.

Că neluarea în considerație a cerințelor ecologice aduce grave prejudicii economiei însăși o dovedesc numeroase fapte. Ne vom referi la cîteva dintre ele.

În dorința de a obține o sporire a recoltei și pe calea diminuării prejudiciilor aduse de dăunători, în California (S.U.A.), cu mulți ani în urmă, a început să fie folosit ca insecticid preparatul D.D.T. Dar simultan cu distrugerea dăunătorilor, folosirea prafului a alungat păsările care, pe de o parte, nu mai aveau hrană, și, pe de altă parte, nu puteau suporta pulverizările cu D.D.T. După cîtva timp insectele s-au obișnuit cu acest preparat, folosirea lui n-a mai fost eficace, în schimb păsările nu mai erau. Pagubele au fost însemnate. Abia revenirea păsărilor le-a pus capăt. Iar această revenire a avut loc abia după ce pulverizările cu D.D.T. au încetat (ca urmare a interzicerii utilizării preparatului în Statele Unite, după ce s-a constatat cît este de nociv atît pentru faună, cît și pentru floră).

Tot în Statele Unite, în Florida, construirea unei centrale nucleare pe coastă a provocat o creștere a temperaturii apelor litorale. În zonă trăia o specie rară de mamifere marine erbivore, foarte sensibile la frig, care se refugiau iarna în ape mai calde. În prezent, lamantinele (cum se numesc mamiferele amintite) nu mai migrează, ci rămîn în apele încălzite de atomocentrală. Dar opririle periodice ale acesteia provoacă hecatombe și riscă să elimine un animal care putea fi, dimpotrivă, crescut, cu rezultate economice notabile.

În Franța, pentru răcirea unei centrale electrice apele riului Durance au fost abătute spre lacul Berre, care conținea apă sărată. La obiecția că deversarea proiectată va diminua salinitatea lacului, și că deci nu vor mai putea trăi aici peștii de apă sărată, tehnicienii au răspuns: populați lacul cu pești de apă dulce. Cum însă debitul riului era neregulat, salinitatea varia așa de mult încît pînă la urmă în Berre aproape că n-a mai rămas nici un fel de pește.

Destul de des, echilibrul ecologic este dereglat de exploatarea industrială abuzivă a unor specii de animale. Și atunci apare tendința de a arunca vina pe alte animale, eroarea fiind dublă, și pagubele tot duble. Așa, de pildă, în perimetrul insulei Galite se găseau multe languste și un număr de foci. Cînd languștele au fost pescuite masiv, și numărul lor s-a diminuat, au fost considerate răspunzătoare focile, care au fost exterminate. Ca urmare, în prezent în insulă nu se mai găsesc nici languste, nici foci.

Ceva asemănător s-a întîmplat în Canada. În insula Anticosti homarii conviețuiau cu focile de milioane de ani, fără ca o specie să pună în pericol existența celeilalte. Recent, homarii au fost exploatați pe scară largă și, natural, au devenit tot mai rari. Dar acuzate de aceasta au fost focile, pe capul fiecăreia s-a pus un preț de 60 de dolari, și în curînd Anticosti nu va mai avea nici homari, dar nici atracția turistică pe care o reprezentau focile.

Specialiștii scot în evidență, de asemenea, și incapacitatea celor ce privesc economia doar prin prisma intereselor proprii, de moment, de a înțelege că problemele ecologice trebuie privite și rezolvate la scară mondială. Așa s-a întîmplat, de exemplu, cu D.D.T.-ul : interzis în S.U.A., el este exportat în țările lumii a treia. Tot aici, profitînd de inexistența unor legi de protecție a mediului înconjurător, țările occidentale industrializate își instalează și obiectivele industriale poluante.

Concluzia studiilor întreprinse este că nerespectarea normelor ecologice nu aduce un profit economic intrinsec. Dacă problema este privită la scara întregii planete și în perspectiva timpului, ce se cîștigă într-un loc se pierde în altul, ce se cîștigă azi se pierde, îndoit, întreit sau înzecit, mîine. De aceea, ecologia și economia, discipline complementare, trebuie să-și dea din nou mîna, în scopul unic de a sluji la o cît mai bună administrare a casei întregii omeniri, planeta Pămînt.

ION D. GOIA ■

Nu doar bune intenții ci acțiuni ferme

La numai cîteva minute una de alta, agenția France Presse ne transmite două știri pe care poate numai întîmplarea le-a grupat într-o atît de sugestivă alăturare. Prima grăiește despre o inedită, dar nu mai puțin dramatică formă de pledoarie în favoarea dezarmării. Un grup de oameni din diferite țări occidentale, avîndu-l drept animator pe scriitorul și filosoful francez Alfred Nahon, au hotărît să organizeze, pe întreg parcursul acestui an, o grevă a foamei „în lanț", cu scopul de a atrage atenția opiniei publice și evident — sau mai ales — a guvernanților, asupra imperativului nr. 1 al umanității, înfăptuirea dezarmării. Ea a început în noaptea de Anul nou, iar printre primii voluntari se numără un sculptor, o mamă cu mai mulți copii din Nimes, un ziarist parizian, o călugăriță, un arheolog belgian. Numai că, să nu uităm nici o clipă acest lucru, în lumea de azi există alți oameni, mult mai mulți, sute de milioane de oameni — spun statisticile — care, fără a-și propune greva foamei, o fac zilnic.

Să revenim însă la cealaltă știre pe care France Presse-ul ne-a transmis-o la cîteva minute după prima. Ea ne informează că un grup de experți ai NATO s-au întrunit la cartierul general al alianței atlantice pentru a studia problema utilizării eficiente a unor tipuri de arme în perspectiva anilor 2000. Să nu fi aflat eleganții experți într-o moarte de greva foamei în lanț a concetățenilor lor ? Or, în aceste condiții, e clar, protestul pasiv, chiar animat de intenții sublime, este derizoriu, el nu va putea scoate din arsenale și dezamorsa miile de ogive nucleare îndreptate spre cele patru zări. Ci numai acțiunea fermă, lucidă, responsabilă. Fiindcă altfel, cercul vicios va continua, subțiind tot mai mult firul care mai susține amenințătoarea sabie a lui Damocles.

AUREL PERVA ■

Itinerar

între două oceane (XI)

Șansa tramvaiului galben de a fi galben...

Aterizez la San Francisco seara.

Schimb briza Atlanticului cu cea a Pacificului. Ca în toate aeroporturile nord-americane nici aici nu îți poți pierde timpul decît dacă insiști. Bagajul mă așteaptă, cuminte, depozitat în dreptul benzii rulante care a robotit, silențioasă și grăbită, pe parcursul traseului călătorilor de la avion în holul aeroportului. De aici o altă bandă te preia, fermă și domoală, scutindu-te de eforturi și divagări inutile.

Drumul spre San Francisco, orașul cel mai vălurit din lume, este lat și monoton și despică bezna cu o eficiență care pare stranie, dar nu este. De sus fasciculele de lumină pionjează într-o cadență studiată chibzuită, din părți alte fascicule te scutesc de suspensul perspectivei, de jos proiectoarele galbene adaugă restul. Dincolo de autostradă, multe minute în șir, nimicul. Beznă compactă.

Deodată, după o curbă tăiată sec, prin parbriz izbucnește San Francisco. Cortina nopții se despică brusc și panorama constelației celui mai năstrușnic oraș de pe coasta vestică invadează orizontul, umple cerul cu o pulbere nebună de lumini multicolore și iți la, ce să mai vorbim, piuitul.

Mă cațăr, vizual, pe verticala luminilor, o parcurg pe orizontală și presupun că ziua fresca de beton a orașului nu pierde nimic. Nu știu dacă San Francisco se vede din toate părțile la fel, dacă acesta e unghiul optim și deci dacă autostrada s-a construit cu intenția, șmecheră, de a crea noilor sosiți un fotoliu de orchestră (fie și rulant) spre show-ul clădit al vestului...

Intrarea în oraș se execută în stil abrupt: automobilul coboară în catastrofă, spre fundul unei pante, urcă, apoi, pandantul ei, ajunge pe o creastă de sub care se cască o altă pantă și așa mereu, sus-jos, jos-sus ne îndreptăm spre hotel care sper să stea locului. Colinele Romei, considerate de unii spaima automobiliștilor sau suprema lor victorie asupra unui sol dezordonat, sînt o palidă glumă în comparație cu ondulația agresivă a San Francisco-ului, orașul care are toate străzile urcătoare și descrescătoare într-un unghi atît de dușmănos încît la volan ai impresia că te înfigi după ce ai decolat iar în parcaj că ți-ai lăsat mașina pe un perete...

Este exclus să nu te gîndești ce ar însemna o producție de automobile care să nu țină seama, cel puțin la nivelul controlului tehnic, de calitatea frînelor... Nopți în șir, cu vuietul circulației în urechi, am visat spectacolul orașului nănăbît de mașini cu frînele rupte, luînd-o la vale în mase compacte, zburînd peste creste și esuînd, cu un vaiet imens de carcase făcute zob în groapa comună a automobilelor. În realitate, jur că spun adevărul și numai adevărul, această groapă nu există, orașul întreg e subminat de gropi astfel încît infernul virtual al unor accidente este reoarțizat, din start, pe compartimente...

Soarta pietonului în San Francisco nu se îndulcește însă din cauza unei asemenea diseminări. Ea rămîne la limita cea mai de jos a amărăciunii. Pietonul escaladează pantele ducîndu-și genunchii la gură și le coboară împins din spate de propria și necruțătoarea sa forță de gravitație.

Dar, dincolo de toate acestea, ce fantastică echivalentă în alt plan: perspectivele, unghiurile orașului, adîncimile lui se schimbă de la un minut la altul, profilele apar și dispar, punctele de reper se catapultează sau aterizează și mereu ai senzația că orașul se mișcă, se face și se desface, nu cu grozăvia zbuciumată a unui cutremur (care din păcate, a muscat adînc din temeliile San Francisco-ului) ci ca într-un joc formidabil și permanent.

Un asemenea joc, delicios, a devenit tradițional, pentru el s-a inventat un tramvai, tramvaiul galben, fără mustăți prinse sus de un fir electric, ci cu un odgon gros și ascuns sub pavaj care îl trage încetișor spre coamele dealurilor și îl lasă, tot încetișor spre văi. Un fel de funicular invers.

RADU BUDEANU ■

Naționala de tineret a lăsat o bună impresie în America de Sud

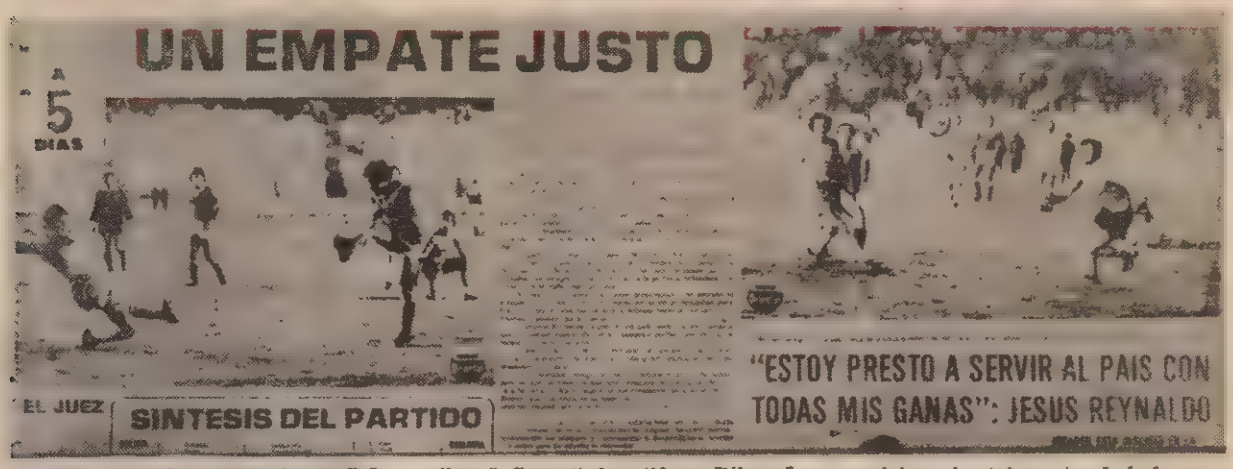

— Bine ați venit, tovarășe Cornel Drăgușin. Sigur, drumul de întoarcere vi s-a părut mai lung, chestie știută, de la Alecsandri citire, întrebarea e cum a fost în America de Sud ?

— Desfășurat în 3 etape, Argentina, Bolivia și Columbia, turneul național al tineret a însemnat, din toate punctele de vedere, o reușită. Păcat că s-a întîmplat să pierdem tocmai ultimul meci, 1—2 cu Deportivo Cali.

— Constatăm că ați început cu sfîrșitul ? ! Fie. Deci 1—2 cu Deportivo în finala turneului de 4 de la Cali, după ce, în prima partidă, fotbaliștii români întrecuseră cu 2—1 pe Deportivo Pereira, echipă columbiană de divizia A, așa-i ? În Argentina însă, naționala noastră de tineret a obținut 3 victorii din tot atîtea meciuri, da ?

— Exact. 4—3 cu Atlético Tucuman, 2—1 cu Velez Sársfield și 5—2 cu Central Norte Salta, bilanț pe care l-aș numi remarcabil dat fiind faptul că adversarele erau formații cunoscute, mai ales Vélez, în alcătuirea căreia figura și celebrul internațional Piazza, revenit din Franța, de la Saint Etienne. Băieții noștri s-au descurcat de minune, abordînd partidele fără complexe și, în general, lăsînd o bună impresie publicului argentinian și presei.

— Așa e, ziarele au scris frumos despre echipa română care a jucat, în prima parte a turneului, sub numele de selecționata Bucureștiului. Iată, de pildă, după meciul cu Atlético, „La Gaceta en el Deporte" nota că „selecționata oaspete a surprins printr-un fotbal rapid, în forță și eficace". Comentînd partida cu Vélez, „La Nacion" scria că românii au aliniat o echipă „care s-a apărat ordonat și a contraatacat rapid și eficace". Care a fost reacția publicului ?

— În Argentina, se știe, fotbalul se mănîncă pe pîine. Au fost, de fiecare dată, mulți spectatori, deși primele meciuri au fost aminate cu cîte 24 de ore din cauza ploilor torențiale. Trebuie să recunosc că tribuna m-a surprins.

— În ce sens ?

— I-a aplaudat pe jucătorii noștri cu generozitate, prețuind mai mult fazele frumoase și golurile decît victoria gazdelor.

— Printre picături, băieții s-au mai și antrenat ?

— Nu printre picături, ci zilnic. Asta și datorită faptului că organizatorii ne-au asigurat condiții excelente de refacere și pregătire. În plus, ni s-a creat ocazia să vedem la lucru, fie în antrenamente, fie în jocuri, cîteva echipe argentiniene de elită și, implicit, cîțiva din jucătorii care au dobîndit, în 1978, titlul suprem, Passarella, Diaz, Tarantini, Fillol și așa mai departe. La televizor am urmărit, în direct, partidele River Plate—Ungaria și Independiente—Ungaria, ambele pierdute de unguri.

— Chiar schimbînd discuția, ce impresie v-au lăsat viitorii noștri adversari ?

— Ca să fiu sincer, m-au dezamăgit. Nu e-au pierdut, dar au jucat foarte slab. Normal ar fi să-i batem.

— Să sperăm că așa va fi. Revenind, următorul popas a fost în Bolivia, da ?

— Meci la La Paz, în nocturnă, tot turneul l-am jucat în nocturnă. 1—1 cu reprezentativa Boliviei aflată în febrile pregătiri înaintea confruntării cu Venezuela, în preliminariile campionatului mondial. A doua zi, ziarul „Deportes Hoy" a lăudat evoluția fotbaliștilor români și a apreciat rezultatul drept echitabil, „un empate justo", deși gazdele au aliniat toate vedetele lor, Espinoza, Romero, Aguilar.

— Cum au reacționat tinerii noștri jucători la altitudine, știut fiind faptul că La Paz, capitala Boliviei, e cocotată în munți, la peste 4 mii de metri ?

— Ajutați de doctorul Florin Brătilă și de masorul Andrei Tudose, băieții n-au acuzat altitudinea, făcînd un joc bun, arătînd ambiție și elan. Eu însă am avut o hemoragie abundentă, curmată după cîteva injecții.

— Pare-se că v-a trecut ? ! Din Bolivia în Columbia, rezultatele de la Cali fiind cunoscute, 2—1 și 1—2.

— Din Bolivia în Columbia, după o noapte petrecută la Santiago de Chile. Cu alte cuvinte, distanțe lungi, mereu alte fuse orare, dar evoluții notabile ale echipei, care a cîștigat, după opinia mea, la toate capitolele.

— Care ar fi aceste toate capitole ?

— Mai întîi, a fost învins, în condiții de deplasare, eternul complex de inferioritate al formațiilor noastre în fața unor adversari puternici. Apoi, cîștigînd experiență, lotul s-a omogenizat și și-a însușit mai bine ideea de joc. Marcînd 14 goluri, echipa a arătat un spirit ofensiv pronunțat, apreciat de comentatorii din toate cele 3 țări vizitate.

— Ați zis că lotul s-a omogenizat, lotul și nu echipa, a fost o remarcă întîmplătoare ?

— N-aș spune. Exceptîndu-i pe Geolgău și Mărginean care s-au accidentat, Giolgău chiar în primul meci, după ce a deschis scorul, am rulat întreg lotul, inclusiv Pană, Minea și Șoiman, mai nou veniți în familia națională de tineret. Echipa a fost, în mare, Alexa, Vlad, Iovan, Solomon, Rednic, Mureșan, Klein, Șoiman, Terheș, Suciu și Gabor, dar au mai jucat, partide întregi, Pană, Turcu, Minea și Pop.

— Cine-i urmează pe Alexa pe lista celor mai buni jucători ai turneului ?

— Echipa a fost, în ansamblu, la înălțime.

— E clar. Mai puțin clar e cine-i urmează pe Alexa pe lista celor mai buni jucători ai turneului ?

— Mureșan, Iovan, Vlad, Șoiman, Solomon, Terheș. Așteptam mai mult de la Gabor și Suciu.

— Tovarășe Cornel Drăgușin, pe cînd dumneavoastră vă aflați în America de Sud, au apărut în presa de acasă cîteva referiri ironice la adresa lui Viorel Kraus, care a însoțit naționala de tineret dincolo de Ocean ca antrenor secund. S-a afirmat că promovarea lui s-ar explica prin faptul că a antrenat pînă să plece pe Rova Roșiori, locul 15 în divizia B ? ! Chiar așa, cine și ce a decis convocarea lui Viorel Kraus ?

— Eu am ales și, judecînd după comportarea lui pe durata deplasării, nu cred că am greșit. Nu numai că e tînăr, dar vrea și are ambiție.

— Întrebarea, care nu-i numai a noastră, e cît știe și, mai ales, dacă va rămîne secund în continuare ?

— Știe, nici o grijă ! În privința rămînerii, nu s-a luat încă o decizie, dar eu sînt pentru.

— E limpede, ne-ați luat o piatră de pe inimă ? ! În altă ordine de idei, cu asta am pus punct, ce vom face la 28 aprilie, la Londra, unde naționala noastră de tineret va întîlni formația omoloagă a Angliei ?

— Echipa e în creștere, nu cred că avem motive speciale să ne temem. Am cîștigat cu 4—0 la Ploiești, nu vom pierde la Londra.

— Dumneavoastră aveți, cum se zice, mînă bună. Așa va fi, am și început să credem. Mai aveți ceva să ne spuneți ?

— Da. După meciul nostru cu Vélez, echipă din Buenos Aires, a jucat acolo reprezentativa R.D.G., care a cîștigat cu 5—4 după executarea loviturilor de la 11 metri, la capătul celor 90 de minute scorul fiind egal, 1—1. Presa sportivă a făcut, firește, comparații și a apreciat că românii au evoluat la un nivel superior, fizic și tehnic deopotrivă.

— Da, e ceva, vă mulțumim.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

OMUL CARE JOACĂ

„Calul" în smirceri și ceață

Niceea fotbalului nostru s-a consumat din nou. Nu știu dacă a fost o acțiune ce poate aduce adevărate semne de împrimăvărare autentică sau, cum ne-am obișnuit... un simplu sinod. Nu cred că vom avea cît de curînd curajul de a trece de o parte sau de cealaltă a adevărului obligatoriu în realizarea succeselor propuse. De fapt, există o singură alternativă — logică — aceea că fotbalul trebuie să-i intereseze și să-i răsplătească direct proporțional cu munca prestată pe slujitorii săi. Bineînțeles în datele obiective ale palmei de pămînt în care se joacă și pe care, satisfăcînd-o prin divertisment și patimă, o poate face mai darnică decît pentru ceilalți truditori. Între muncă și distracție este un simplu pas. Cele două se-nțeleg și se respectă de minune.; noi avem talentul vinovat de a le confunda cu momentul, dar dacă le-am lăsa în pace, niciodată una nu s-ar supăra decisiv pe cealaltă. Cel mult s-ar ajuta punîndu-se la punct reciproc.

După ultimul campionat mondial, ca urmare a locului ocupat și al prestației avute, cota jucătorilor vest-germani a scăzut considerabil în așa-zisul „iarmaroc" al condiției lor de valoare. Poate că și-au dat seama, sigur că au și reflectat. Lumea nu s-a depărtat prea mult de condiția pe care încercăm să o părăsim mai mult prin entuziasm că „totul nu mai trece doar prin... stomac". Astfel, au ajuns curînd din nou primii. Vreau să nu punem la socoteală „șușa" din Uruguay, unde s-au „petrecut" la fel cum mai facem și noi. Pînă acum, nimic rău, parcă semănăm.

Un caz autentic, relatat de ziarul „Sportul" după turneul național în Grecia, acela al lui Balaci, m-a făcut să vă las, stimați cititori, să încercați dumneavoastră posibila comparație. Făcînd o mică digresiune, mi s-a relatat că „naționalii" nu au urcat pe Acropole nici măcar cu gîndul de a vedea de sus „Placa" lui Arhimede în care se și cîntă cea mai frumoasă muzică din lume (la care pe bună dreptate trebuia să aibă acces numai Ștefan Covaci) ci, pentru a distinge din democrația albă a coloanelor murdărite ce mai încearcă să treacă prin timp, centrele cele mai apropiate în care se pot procura parcă mai rentabil pantaloni stil „John Wayne" folosiți la împușcăturile Hollywood-ului. Nu este vina lor. Poate că viața ne învață atît de rău, iar noi avem senzația că ne putem apăra astfel... Acum, iată a doua linie a paralelei pe care v-o propun. Ilie Balaci, considerat marele talent al acestui deceniu, — după mine mult sub Marcel Răducanu —, apropiat la debutul său de „rasa" lui Dobrin, susține că nu mai poate juca „fotbal la Craiova", este sfîrșit chiar fizic (!), — și vrea la Timișoara. De ce vrea la Timișoara nu vă mai traduc. A fost licitat cu „argumente albastre" mult peste valoarea de joc cu care ne-a convins în ultimii ani. Și-atunci, stimați conducători ai echipelor noastre, de ce stricați adevăratul preț al fotbalului ? - Ajută la ceva ? Astfel credeți că putem ajunge în Spania ?

A avut loc o nouă reașezare în fotolii a conducerii fotbalului nostru. Îi doresc succes și trebuie să credem în ea. Nu vreau să aibă senzația că a cîștigat regatul. Fără adevărata condiție a „calului" văd parcă oastea nefericitului Richard bătîndu-se în smirceri și ceață...

CORNEL DINU ■

RUGBY

Bătaia e ruptă din rai!

Cu siguranță că tezaurul paremiologic al înțelepciunii populare, cristalizată în zicale și maxime cunoscute, oferă sfaturi și concluzionări eficiente pentru cele mai diverse aspecte ale vieții. Titlul articolului de față nu trebuie să ne ducă mult prea departe cu mintea, ca de pildă la acele precepte morale și educative de preferință medievală, în care o muică sau măcar un pui de bătaie rezolvau satisfăcător procesul școlastic. Nu despre scatoalca pedagogistică e vorba, ci, mult mai educativ pentru învățăcelul contemporan, despre bătaia încasată pe terenul de sport. Ne vom referi, firește, cu precădere la rugby. Statisticianului atent nu-i poate scăpa faptul că națională Franței cucerea în 1977 rîvnitul trofeu al Turneului celor cinci națiuni, după ce, cu puțin înainte la 14 noiembrie 1976, fusese învinsă la București, în cadrul Campionatului F.I.R.A. cu 15—12 (0—9), cînd echipa română îi administrase nu mai puțin de trei eseuri !

Situația pare-se că se va reedita și în anul acesta pentru echipa de rugby a Franței, care, după acel categoric 15—0 din noiembrie trecut, cu care a fost învinsă de echipa noastră, a păsit cu dreptul în Turneul celor cinci națiuni, depășind la Paris naționala Scoției cu 16—8 (16—3) și încă mai convingător, în deplasare la Dublin, învingînd Irlanda cu scorul de 19—3 (12—0). În urma căror rezultate rugbyștii francezi ocupă, pînă în prezent, locul prim din clasament, totalizînd 4 puncte, prin cele două victorii consecutive.

Dacă ne-am permite, într-un clasament iluzoriu, să asamblăm, prin prisma întîlnirilor directe, ultimele întîlniri dintre echipele Franței, Irlandei și României, locul întîi ne-ar reveni nouă cu 3 puncte (un joc egal, o victorie) locul doi ar fi al Franței (o înfrîngere și o victorie), iar locul al treilea s-ar cuveni Irlandei cu un punct (un egal și o înfrîngere) !

Scoția, viitorul obiectiv rugbystic din Marea Britanie cu care se vor confrunta tricolorii noștri, deși învinsă pe Parc des Princes, a confirmat impresia pozitivă a observatorului nostru federal, Radu Demian și, la Edinburg, a realizat o victorie mai puțin scontată în fața Țării Galilor, cu scorul de 16—5 (9—6). Paremiologia este iarăși confirmată !

Spre atenționarea, nu numai a rugbyștilor, dar și a tuturor sportivilor noștri de performanță, uneori cu nedorite delăsări, trebuie să amintesc titlul prezentei rubrici, adăugînd totuși maliția suporterului de club mic : „O bătaie bună nu strică nici la case mari" !

Firește, însă, că nu e bine să fii ciuca bătăilor ?

TUDOR GEORGE ■

Flacăra Redacției : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 2558, 2566 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) — 2566 ; Secția culturâ-cenaclu (George Arion) — 2560 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 2566 ; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus) — 2559 , Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 2600 ; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 2130 ; Sector fotoreportaj — 2528 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 2123, 2563, 2072 ; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 — interior 2124 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 2128) ; redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă, P.O. BOX-136-137, telex : 1 1226, București strada 13 Decembrie. Responsabil de număr : N. Grigore MARAȘANU.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

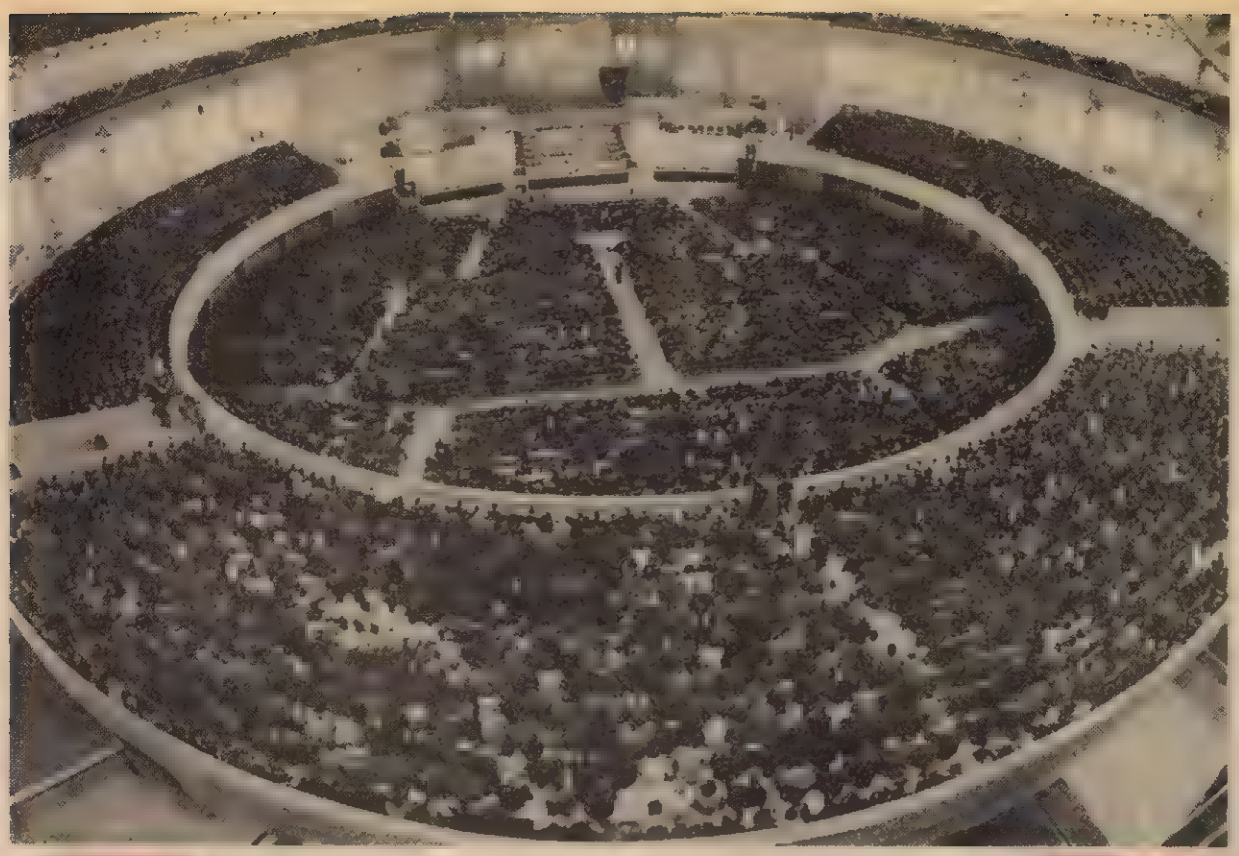

Floarea hărniciei

Recentul Congres al țărănimii, la lucrările căruia am avut cinstea să particip, este unul dintre cele mai de seamă evenimente ale ultimilor ani. Atît expunerea ținută la deschiderea congresului de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cît și cuvîntul rostit la încheierea lucrărilor au subliniat cu tărie necesitatea de a se produce în acest domeniu important al economiei naționale o cotitură radicală a felului de a munci. Aceeași necesitate imperioasă a fost evidențiată de toți participanții la congres, evidențierea fiind de fapt a vieții, care cere noi și cît mai nuanțate rezolvări pentru problemele ce se ivesc în edificarea orînduirii socialiste, a cerut și cere o îmbinare cît mai armonioasă a străvechii și renumitei hărnicii țărănești cu noile forme de organizare a muncii în agricultură, care se petrec altfel astăzi, față de trecut, neputîndu-se împlini cum se cuvine, dacă nu sînt făcute cu pricepere și cu pasiune, cu un plus de iubire.

Se știe mai demult că o ploaie bună ajută pămîntul să înflorească într-o rochie, cum îi ajută dealtfel și omul cu munca lui. Ajutorul acesta e determinant de multe ori și parcă și grîul înfrățește mai repede și se ridică mai viguros către soare, cînd simte în preajma lui așteptarea și iubirea omului.

Ajungem astfel, oricum am întoarce-o, la mai sus-amintita hărnicie țărănească, despre care unii au spus și spun că s-ar fi stins. Țăranii, spun cei care susțin asemenea enormități, s-au domolit, s-au lenevit, stau pe șanț în loc să meargă pe cîmp la adunarea recoltei. Au existat și există, din nefericire, și asemenea aspecte numai că ele sînt efectele și nu cauzele unor stări de lucruri. Cauzele au rezidat și rezidă în faptul că ani de zile nu s-a acordat activității din agricultură importanța pe care o merită, materială dar și morală. Un muncitor din zootehnie, de exemplu, a fost și mai este considerat un simplu îngrijitor de vite, cu toate că activitatea lui are o însemnătate socială foarte mare, putînd fi egalată, să zicem, cu activitatea unui oțelar, fără a se bucura însă de considerarea necesară, morală dar și materială. Dovadă că e așa o însuși faptul că acolo unde există această considerare, rezultatele sînt bune sau foarte bune, hărnicia străveche înflorind în for-

(Continuare în pagina 4)

ION LANCRANJAN

Cronica vieții de mîine

Sînt convins că dacă prin 1953 i-ai fi spus lui Gheorghe Prunduș că peste nici trei decenii, el sau copiii săi vor trăi într-un municipiu și că vor avea caselo lor, și mașinile lor, și garajele lor — Nostradamus să fi fost ! — nu te-ar fi crezut. Și cum să te creadă ? În '53, cînd s-a calificat ca miner, încă mai era feciorîș fără griji și fără nimic. (S-a născut la 24 aprilie 1933 în Măgoaja de Cluj.) Nu te-ar fi crezut nici în '57, cînd s-a întors din armată („aviație, Craiova, ehe !") Și cum să te creadă cînd, vorba lui, a venit la Herja cu „o nevastă (Nastasia), un copil (Ion)' și un geamantan !" Coborîseră de pe platforma fără prelată a unui ZIS, întîi ei trei. Apoi li s-a aruncat valiza. Sfoara care oblojea cartonul putred al cutiei s-a rupt. Aflătorii de față au avut prilejul să le admire chiar toată averea : un cearșaf, două fețe de pernă și rufărie de schimb. Au luat „în chirie, la un particular, o cameră trei pe trei". În prima noapte, Ion, copilul, le-a cerut apă. Nu aveau nici o cană. Au făcut un corneț dintr-o hîrtie de împachetat și i-au dat. Acesta a fost pasul nr. 1. Pasul doi a fost seriozitatea cu care el, Gheorghe Prunduș, s-a încadrat în disciplina, de la mină. Firească, pentru un soț și tată. A lucrat bine. A cîștigat bine. A cîștigat încrederea ortacilor mai vechi. Apreciat ca „om de treabă" — titlu greu de obținut, dar și mai greu de păstrat în Maramureș — nu s-a dezmințit. Minerul nu este numai pîinea îndustriei, ci și pîinea-pîine. Pîine la propriu. Pîine și altele.

Condiții de lucru? Hm... Țara abia în-

(Continuare în pagina 6)

MIRCEA BUNEA

flacăra

Pe blazonul familiei se coace un lan

Prin nu știu ce școli moșii mei n-au umblat,
ei nu prea aveau timp și de-nvățătură,
în cartea istoriei trebuia zilnic arat
cu pluguri de oase și sînjurătura pe gură.

Ci iată pămîntul e-același, vatră în timp,
singurul meu semn de adîncă nobilețe,
sudoare și viagă îmi cere și-n schimb
mă dăruie cu veșnica lui tinerețe

C-avui privilegiul de-a mă naște țăran
într-un sat azi întors cu fața spre soare,
pe blazonul familiei se coace un lan
sub o pîine rumenă și mirositoare.

Am avut privilegiul de-a mă naște țăran
într-un sat azi întors cu fața spre soare,
pe blazonul familiei se coace un lan
sub o pîine rumenă și mirositoare.

Pe arborele genealogic al familiei mele
găsești numai și numai plugari și pămînt
oameni cu palme vînjoase și grele
și oasele arse de ploaie și vînt.

VASILE MORAR

O performanță care onorează chirurgia românească

Acum circa o lună, mai exact marți, 13 ianuarie, în jurul orei 16, pe șoseaua Giurgiu—București, o „Salvare" gonea cu un bolid. Ori de cîte ori, drumul îi era potrivnic sirena suna lung și insistent cerînd cale liberă. Distanța pînă în Capitală, „Salvarea" a parcurs-o într-un timp rapid. Era un caz disperat și șoferul știa. Din clipa în care a demarat nebunește din curtea Spitalului unificat din Giurgiu, și-a dat seama că și de el depinde viața unei tinere, care a suferit un foarte grav accident la Combinatul chimic din localitate. În „Salvare", întinsă pe brancardă era inginera Daniela Grozea, de numai 28 de ani, care datorită unei inadmisibile imprudențe și-a smuls în mod accidental membrul superior sting. Lîngă ea se mai aflau : inginerul Damian Capac, mai tînărul ei coleg, și o infirmieră gata oricînd să intervină în caz de nevoie. Într-un colț al „Salvării", împachetat într-un bandaj steril, brațul victimei însoțea acest dramatic echipaj. Nimeni nu știa, nimeni nu putea anticipa ce va urma, motiv pentru care **mașina gonea, gonea, gonea...**

În clipa cînd au ajuns în fața Spitalului de urgență, nu trecuse 3 ore de la accident. Știrea despre groaznicul accident era deja cunoscută, datorită intervențiilor energice și operative ale directorului Combinatului chimic, inginerul Ștefan Manea.

(Continuare în pagina 9)

DAN BIRLADEANU

Voleibaliștii de la Dinamo, cei mai buni din Europa

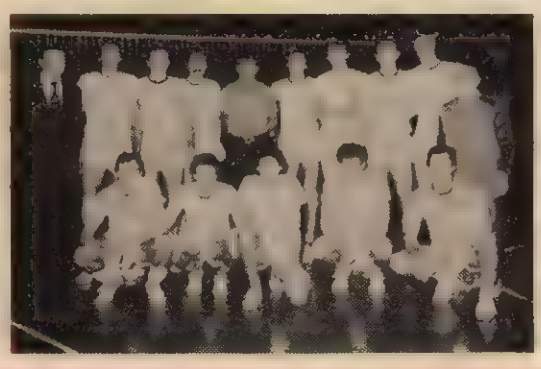

Sportul românesc a repurtat, duminică seara, un nou și prestigios succes internațional. Echipa masculină de volei Dinamo București a terminat neînvinsă turneul final al C.C.E., intrînd în posesia Cupei campionilor europeni. După ce au întrecut, pe rînd, pe N.M.K.Y. Pieksamaen și Gwardia Wroclaw, elevii antrenorului William Schreiber, ei înșiși pînă nu demult component al formației, au dispus de T.S.K.A. Moscova cu 3—2, la capătul unei partide electrizante și dramatice, cucerind pentru a treia oară rîvnitul trofeu. Întregul lot dinamovist, Oros, Dumănoiu, Gărleanu, Enescu, Păușescu, Vrîncuț, Tutovan, Căta-Chițiga, Zamfir, Slabu, Ghizdavu, Șteflea, antrenorii William Schreiber și George Eremia, ultimul în calitate de șef al secției de jocuri sportive a clubului, ca și federația de specialitate, în frunte cu secretarul ei responsabil, Marin Petrescu, merită sincere felicitări. Adăugînd că, în aceeași zi, la Arlon, Steaua s-a clasat a doua în Cupa cupelor, întregim imaginea unui volei românesc solid și puternic, revenit prin muncă și ambiție în fruntea ierarhiei continentale și, fără să greșim, mondiale. Bravo, băieți !

Congresul noii revoluții agrare

Moment de referință în dezvoltarea multilaterală a patriei socialiste și de o importanță capitală pentru destinul agriculturii românești — cel de-al II-lea Congres al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor se constituie într-unul din cele mai importante evenimente politice și social-economice ale actualului cincinal. Chemat să facă bilanțul rezultatelor obținute în perioada 1976—1980 și să dezbată planul dezvoltării economico-sociale a României și planul dezvoltării agriculturii în următorii cinci ani, marele forum democratic al oamenilor muncii din agricultură a elaborat, pe baza unei profunde și judicioase analize și a unui realist plan de măsuri, toate premisele pentru înfăptuirea unei revoluții agrare în domeniile producției și productivității, a nivelului tehnic și ridicării gradului de civilizație a satelor — obiective prioritare înscrise în documentele celui de-al XII-lea Congres al partidului.

Precedat de o rodnică dezbatere în adunările generale ale cooperativelor agricole de producție, stațiunilor de mecanizare și întreprinderilor agricole de stat, de adunările sătești din comunele necooperativizate, de conferințele uniunilor agricole județene — largul colocviu al oamenilor muncii din agricultură, desfășurat sub înalta președinție a tovarășului Nicolae Ceaușescu și în prezența a peste 11 000 de delegați și invitați și-a deschis lucrările cu o săptămână în urmă, dezbaterile continuînd în plen și pe secțiuni pînă simbătă, 21 februarie. În tot acest răstimp, cetățenii patriei noastre au avut posibilitatea de a urmări îndeaproape lucrările congresului prin mijlocirea televiziunii, radioului și slovei tipărite. Tocmai de aceea astăzi ne vom permite să readucem în atenția cititorilor noștri doar cîteva din cele mai importante momente ale congresului și în primul rînd pe cel marcat prin cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, document programatic de o inestimabilă valoare teoretică și practică, determinant și hotărîtor în înfăptuirea noii revoluții agrare, în exemplara organizare a muncii și producției în acest vital compartiment al economiei naționale.

Congresul, reamintim cititorilor noștri, și-a început lucrările, joi, 19 februarie, în jurul orei 9, în pavilionul central al Complexului expozițional din Capitală și a debutat prin entuziasta și vibranta primire făcută tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu de către cei 11 000 de delegați și participanți, care au avut din nou prilejul de a-și exprima sentimentele de bucurie, stimă și gratitudine față de primul bărbat al țării, omul care întruchipează atît de plenar crezul, înțelepciunea și vigoarea întregului nostru popor.

Luînd cuvîntul și anunțînd deschiderea lucrărilor, tovarășul Ilie Verdeț, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului, a propus, totodată, ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie ales președinte al celui de-al II-lea Congres al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor. Propunerea a fost primită cu vii aplauze și cu o caldă manifestare de bucurie și satisfacție, cei prezenți întărind prin votul lor unanim alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu ca președinte al congresului.

În același spirit larg democratic s-a procedat în continuare la alegerea prezidiului congresului din care au făcut parte tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Ilie Verdeț, Iosif Banc, Emil Bobu, Cornel Burtică, Virgil Cazacu, Lina Ciobanu, Ion Coman, Nicolae Constantin, Constantin Dăscălescu, Ion Dincă, Janos Fazekas, Ludovic Fazekas, Cornelia Filipaș, Alexandrina Găinușe, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pățan, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Leonte Răutu, Aneta Spornic, Virgil Trofin, Ștefan Voitec, Petre Dănică, Miu Dobrescu, Gheorghe Dumitrache, Petru Enache, Eva Feder, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Suzana Gădea, Ion Ioniță, Ștefan Mocuța, Ana Mureșan, Elena Nae, Marin Rădoi, Ion Stoian, Iosif Szasz, Ion Ursu, Richard Winter, Angelo Miculescu, vicepprim-miniștru al guvernului, ministrul agriculturii și industriei alimentare.

Din prezidiu au mai făcut parte, de asemenea, primi-secretari ai comitetelor județene de partid, miniștri, președinți ai uniunilor județene ale cooperativelor agricole ue producție și de consilii unice agroin lustriale de stat și cooperatiste, președinți de cooperative agricole, șefi de fermă, brigadieri și țărani cooperatori, directori, ingineri, muncitori și alți lucrători din întreprinderile agricole de stat și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, secretari al comitetelor de partid din unitățile agricole, țărani din comunele necooperativizate.

S-a trecut apoi la alegerea celorlalte organe de lucru, au fost aprobate, de asemenea, cele nouă secțiuni ale congresului și prezidiile acestora și a fost adoptată ordinea de zi.

Întîmpinat cu puternice aplauze, ovații și urale, cu nespusă căldură și afecțiune, a luat apoi cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Referindu-se la începutul cuvîntării la faptul că congresul reprezintă o expresie elocventă a importanței deosebite pe care partidul și statul nostru socialist o acordă agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, președintele României a arătat că accentele noi intervenite în orientarea generală a politicii economice a partidului pentru etapa următoare au în vedere faptul că fără o agricultură puternică și fără resurse puternice de materii prime nu poate exista baza necesară dezvoltării ramurilor industriale. Pornind de la principiile generale ale socialismului și de la realitățile concrete ale țării noastre — se arată în cuvîntare — Programul partidului, Congresul al XII-lea au trasat ca obiectiv central dezvoltarea concomitentă și puternică atît a industriei și îndeosebi a producției de materii prime și energetice, cît și a agriculturii, ca ramuri de bază ale economiei naționale.

În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trecut în revistă marile succese obținute de poporul nostru în dezvoltarea economico-socială a patriei în cincinalul 1976—1980, arătînd, totodată, că reconsiderarea drumului parcurs presupune atît evidențierea înfăptuirilor, cît, deopotrivă, și discutarea deschisă a lipsurilor manifestate, dezbaterea acestora în spirit critic și autocritic constituind o latură importantă a democrației socialiste, a forței și vitalității orînduirii noastre și principala garanție a lichidării ferme a stărilor de lucruri negative.

Referindu-se apoi la obiectivele fundamentale ale noii revoluții agrare din România, secretarul general al partidului nostru a ținut să sublinieze faptul că practicarea unei agriculturi intensive, de înaltă productivitate și rentabilitate, trebuie să situeze la loc de frunte preocuparea pentru valorificarea potențialului de producție, pentru creșterea randamentului la hectar, pentru generalizarea experienței pozitive în toate unitățile cu profil agricol. În acest scop a fost elaborat și supus dezbaterii Planul dezvoltării agriculturii și industriei alimentare în perioada 1981—1985 — ca parte integrantă a planului național — care cuprinde atît mijloacele materiale și financiare alocate acestei ramuri, cît și sarcinile de creștere a producției vegetale și animale. Realizarea deziderateior propuse, s-a arătat în continuare, reclamă în primul rînd valorificarea cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole, a întregului teritoriu al țării. Este necesară apoi stabilirea unui larg și eficient program de ridicare a fertilității solului, precum și întocmirea unui judicios plan de măsuri pentru buna funcționare a tuturor sistemelor de irigație existente. În actualul cincinal, a precizat de asemenea tovarășul Nicolae Ceaușescu, se va realiza mecanizarea tuturor lucrărilor agricole atît la producția vegetală cît și la cea animală, prin înzestrarea unităților agricole cu un număr sporit de tractoare, combine autopropulsate și alte mașini. Va trebui, totodată, să se acorde o mai mare atenție creșterii eficienței investițiilor.

Sporirea producției de cereale și în mod corespunzător cea de plante tehnice este și rămîne problema de bază a agriculturii noastre. Sooruri deosebite sînt prevăzute și în pomicultură și viticultură, în domeniul legumicuiturii și cultivării cartofului. Hotărîtor pentru realizarea acestor producții este, a precizat secretarul general al partidului, respectarea riguroasă a tehnologiilor de producție în toate consiliile agroindustriale, în toate unitățile agricole de bază de stat și cooperatiste.

Cu aceeași acuitate se pune și problema sporirii efectivului de animale, asigurarea furajelor necesare reprezentînd la ora actuală problema centrală a zootehniei. În această privință se vor lua toate măsurile necesare pentru fertilizarea, cultivarea, însămînțarea și suprainsămînțarea pajiștilor existente.

În conformitate cu programul stabilit de partid privind ridicarea nivelului de trai al populației, producția industriei alimentare urmează să crească simțitor în cincinalul actual. Dezvoltarea acestui important sector al industriei naționale va trebui să se realizeze atît pe calea modernizării actualelor capacități de producție, cît și prin construirea unor unități de producție mici, amplasate de regulă în consiliile agroindustriale. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, dealtfel, în mai multe rînduri, atît în cursul recentei cuvîntări cît și cu alte prilejuri, că modelul dezvoltării rurale în țara noastră se bizuie pe transformarea satului din localitate unifuncțională (preponderent sau chiar exclusiv agrară) în localitate multifuncțională, în care pe lîngă funcția economică de bază, agricultura, să se dezvolte numeroase alte funcții economice.

S-a vorbit apoi despre sarcinile ce revin silviculturii, unde, ca pretutindeni, un program concret trebuie să condiționeze mai buna gospodărire a resurselor naturale, precum și mai buna lor valorificare.

Adresîndu-se specialiștilor și oprindu-se pe larg asupra sarcinilor ce revin cercetării științifice, învățămîntului, cadrelor de specialiști din agricultură, președintele României a ținut să precizeze de la bun început că înfăptuirea unei profunde revoluții agrare presupune realizarea unei puternice revoluții în activitatea de cercetare și generalizare a progresului tehnic în întreaga agricultură. S-a remarcat astfel pe bună dreptate că lipsa unor hibrizi sau soiuri de mare randament, adaptați condițiilor pedoclimatice locale și noilor condiții tehnologice din agricultură, reprezintă puternici factori limitativi ai randamentelor la hectar. S-a subliniat apoi marea importanță ce revine învățămîntului agricol de toate gradele pentru pregătirea cadrelor necesare, pentru continua lor reciclare, precum și faptul că o agricultură modernă, intensivă presupune, între altele, nu numai competență profesională, ci și o conducere exercitată pe baza unui stil de muncă operativ, dinamic, care să asigure soluționarea rapidă a problemelor și elaborarea deciziilor împreună cu colectivele de oameni ai muncii.

Și în agricultură ca și în întreaga economie, a precizat secretarul general al partidului nostru, introducerea noului mecanism economic înseamnă, înainte de toate, realizarea și depășirea producției și a beneficiilor stabilite, autofinanțarea, echilibrul financiar permanent al tuturor unităților. Va trebui să se acționeze astfel încît veniturile țărănimii, ale tuturor lucrătorilor și specialiștilor agricoli să fie determinate în modul cel mai riguros de producția realizată și de costurile obținute.

Aducînd în discuție îndatoririle ce revin consiliilor populare în dezvoltarea producției agricole și în înfăptuirea și ridicarea nivelului de civilizație al satelor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a ținut să reamintească faptul că acestea sînt și rămîn titulare ale planului agricol în profil teritorial și că toate organele agricole sînt subordonate consiliului popular județean.

Convertirea științei agricole în practică zilnică, întreg ansamblul de măsuri consacrat unei mai bune organizări a muncii și producției, tot ce se va înfăptui în acest scop este în primul rînd și înainte de orice o problemă de conștiință. Înfăptuirea noii revoluții agrare presupune tocmai de aceea — a subliniat președintele României — un nivel ridicat de pregătire științifică și profesională, cît și o mai înaltă conștiință socialistă, revoluționară, a tuturor celor ce lucrează în acest domeniu, a întregii țărănimi. O cerință fundamentală, legată indisolubil, ca dealtfel, întreaga activitate materială și spirituală a poporului nostru de întărirea și perfecționarea rolului conducător al Partidului Comunist Român. „Cînd vorbim de rolul partidului de forță politică conducătoare în societate — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — avem în vedere ridicarea nivelului activității practice a fiecărei organizații de partid, îndeplinirea exemplară a sarcinilor în mobilizarea forțelor colectivului în care lucrează, în lupta împotriva vechiului, a tot ceea ce este perimat și retrograd, pentru promovarea curajoasă a noului, sporirea combativității revoluționare, a spiritului militant".

Referindu-se la situația internațională, președintele țării a reafirmat principiile care călăuzesc în permanență politica externă a partidului nostru, exprimîndu-și convingerea că popoarele vor găsi forța necesară pentru a zăgăzui cursa înarmărilor, pentru a lupta prin toate mijloacele pentru instaurarea pe planeta noastră a unui climat de pace, înțelegere și colaborare între toate popoarele lumii.

În încheierea cuvîntării, secretarul general al partidului nostru și-a exprimat convingerea că în actualul cincinal oamenii muncii din agricultură vor face totul pentru înfăptuirea deziderateloi propuse, pentru dezvoltarea sensibilă a producției vegetale și animale, pentru realizarea noii revoluții agrare în România.

În cursul dimineții de simbătă, 21 februarie, sub semnul deplinei unități de voință, al hotărîrii ferme, unanime a tuturor oamenilor muncii din agricultură pentru înfăptuirea revoluției agrare, marele forum al agriculturii noastre socialiste și-a încheiat lucrările. În această zi, după dezbaterile în plen, congresul a trecut la adoptarea unor importante documente.

În unanimitate, congresul a adoptat hotărîrea ca expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, tezele, orientările și indicațiile secretarului general al partidului să constituie documentul programatic al întregii activități a tuturor organelor și organizațiilor de partid, organelor agricole, a tuturor oamenilor muncii de la sate, în vederea înfăptuirii noii revoluții agrare în România. Congresul a adoptat, de asemenea, în unanimitate Raportul asupra modului în care a acționat Consiliul Național al Agriculturii pentru îndeplinirea sarcinilor rezultate din planul cincinal 1976—1980 și măsurile luate pentru realizarea și depășirea planului pe 1981 privind creșterea producției agricole, sporirea eficienței economice a întregii activități din agricultură, industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor.

Congresul a mai aprobat, apoi, în unanimitate : **Programul cu privire la extinderea și diversificarea mecanizării lucrărilor agricole în perioada 1981—1985 ; Programul cu privire la măsurile ce trebuie luate de organele agricole centrale și locale pentru îndeplinirea întocmai a programului de creștere a efectivelor de animale și a producției zootehnice ; Programul cu privire la dezvoltarea legumiculturii, pomiculturii și viticulturii ; Programul cu privire la activitatea industriei alimentare și acțiunile ce trebuie întreprinse pentru realizarea și depășirea sarcinilor în cincinalul 1981 — 1985 ; Programul cu privire la dezvoltarea cercetării tehnico-științifice în agricultură pe perioada 1981—1985 ; Programul cu privire la perfecționarea activității organismelor de conducere colectivă ale unităților agricole și consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, dezvoltarea autoconducerii muncitorești și a democrației cooperatiste, întărirea autogestiunii economico-financiare ; Programul cu privire la măsurile ce trebuie întreprinse pentru valorificarea cît mai deplină a resurselor existente la gospodăriile populației, inclusiv în localitățile necooperatiste, pentru sporirea contribuției acestora la fondul central de produse agroalimentare.**

După epuizarea, în dimineața zilei de 21 februarie, a celorlalte puncte aflate pe ordinea de zi a congresului, întîmpinat cu vii aplauze și ovații, cu nemărginită bucurie, stimă și gratitudine, a luat din nou cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președinte al Republicii Socialiste România.

Cuvîntul cald, însuflețitor, adresat de primul bărbat al țării la încheierea lucrărilor, ca și magistrala cuvîntare rostită la deschiderea lucrărilor au avut un profund ecou în inimile și conștiința celor prezenți, în marea sală a congresului unde, timp de trei zile, mii de delegați din toate colțurile țării, români, maghiari, germani și de alte naționalități, reprezentînd aleși ai milioanelor de oameni ai muncii de la sate, și-au exercitat prerogativele solemne în haine de lucru. „Sînt încredințat că toți participanții la congres, toți oamenii muncii, întreaga țărănime — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntul de închidere — vor face totul pentru a obține, în acest an și în întregul cincinal, o recoltă cît mai bogată, pentru realizarea noii revoluții agrare".

LIVIU MAIOR

Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la cel de-al XXVI-lea Congres al P.C.U.S.

La Congresul al XXVI-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, care își desfășoară în prezent lucrările la Moscova, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român. Întîmpinat cu vii și îndelungate aplauze de delegații și invitații prezenți, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat congresului, în numele comuniștilor români, al tuturor oamenilor muncii din țara noastră, un cordial mesaj de prietenie și solidaritate comunistă. Referindu-se la relațiile româno-sovietice, secretarul general al partidului nostru a spus : „Apreciem cu deosebită satisfacție evoluția ascendentă a relațiilor de caldă prietenie și solidaritate între Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, între țările și popoarele noastre, întemeiate pe principiile socialismului științific, ale marxism-leninismului, pe deplină egalitate, stimă și respect reciproc, pe neamestec în treburile interne și întrajutorare tovărășească. Dezvoltarea și mai puternică, în viitor, a prieteniei, colaborării și solidarității româno-sovietice slujește progresul și bunăstarea popoarelor ambelor țări, cauzei socialismului și păcii în lume".

Subliniind încă o dată realitatea de necontestat că forța și influența socialismului, creșterea prestigiului său în lume sînt determinate de modul în care fiecare partid comunist acționează, în condițiile concrete din țara sa, pentru transpunerea în viață a adevărurilor generale ale socialismului științific, a concepției materialist-dialectice despre lume și viață, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că poporul român, acționînd sub conducerea Partidului Comunist Român, a încheiat cu bune rezultate cincinalul 1976—1980, trecînd la realizarea obiectivelor celei de-a doua etape a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, care prevede continuarea dezvoltării în ritm susținut a forțelor de producție pe baza afirmării puternice a revoluției tehnico-științifice, înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, ridicarea gradului general de bunăstare și civilizație a oamenilor muncii.

Abordînd probleme importante ale actualității politice de pe glob, cuvîntarea secretarului general al partidului nostru la cel de-al XXVI-lea Congres al P.C.U.S. subliniază că situația existentă în prezent în lume — deosebit de complexă și gravă, cu noi conflicte și stări de încordare, care generează mari pericole pentru pacea și securitatea întregii planete — face mai necesară ca oricînd întărirea solidarității și colaborării țărilor socialiste, a forțelor progresiste, pentru împiedicarea agravării vieții internaționale, și reluarea politicii de destindere, colaborare și pace. Acționînd consecvent în această direcție, țara noastră participă activ la soluționarea marilor probleme care stau astăzi în fața omenirii și de care depind pacea și securitatea mondială, întărirea încrederii și colaborării între națiuni. România — se arată în cuvîntare — dezvoltă larg colaborarea și cooperarea cu țările socialiste, în primul rînd cu cele vecine, acordînd o atenție deosebită relațiilor cu Uniunea Sovietică. În acest context, este subliniată colaborarea României în cadrul C.A.E.R. și cu țările participante la Tratatul de la Varșovia. Se remarcă, de asemenea, dezvoltarea colaborării țării noastre cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit, în continuare, la poziția țării noastre cu privire la probleme internaționale de cea mai mare importanță cum sînt : oprirea cursei înarmărilor, trecerea la dezarmare, și în primul rînd la dezarmarea nucleară, asigurarea păcii, a dreptului la viață și la securitate al tuturor popoarelor lumii ; înfăptuirea securității europene și, în acest scop, imprimarea unui curs pozitiv reuniunii de la Madrid, astfel încît aceasta să se încheie cu rezultate constructive, să impulsioneze eforturile în vederea înfăptuirii unitare a documentelor semnate la Helsinki : lichidarea subdezvoltării, înlăturarea decalajelor dintre state și instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Secretarul general al Partidului Comunist Român a arătat că țara noastră se pronunță ferm pentru lichidarea politicii de forță, pentru instaurarea unei păci globale în Orientul Mijlociu, pentru încetarea conflictului dintre Iran și Irak și soluționarea tuturor problemelor și conflictelor dintre state pe cale pașnică, pe calea tratativelor.

Subliniată în repetate rînduri cu vii și îndelungate aplauze, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost urmărită cu deosebită atenție și cu mare interes de către delegații și invitații la cel de-al XXVI-lea Congres al P.C.U.S.

ION DUMBRAVĂ

NOUA REVOLUȚIE AGRARĂ
ÎN OPINIA CELOR CHEMAȚI S-O ÎNFĂPTUIASCĂ

„Alianța noastră trebuie să se manifeste în continuare prin fapte durabile"

Stan Răbincă este unul dintre cei 11 000 de lucrători din agricultură, prezenți acum, aici, în sala congresului. A fost mecanizator la Țăndărei, Băneasa și acum este director la S.M.A. Putineiu (Giurgiu). Din 1932, luna august, lucrează pe ogoarele țării ! A făcut școală, a devenit tehnician agronom, s-a pregătit să devină un bun lucrător în agricultură și a pregătit și pe alții. „Dacă aș face o socoteală, zice, cred că la Țăndărei, la Băneasa și la Putineiu am școlit, ca mecanizatori, peste 1 000 de tineri !" Unii au rămas și acum, ca și el, pe ogoare. Alții au plecat la oraș, au devenit șoferi, ceferiști, constructori de mașini agricole la „Semănătoarea". Au întărit, adică, rîndurile clasei muncitoare.

— Ce sarcini vă revin dumneavoastră, mecanizatorilor, din Expunerea secretarului general al partidului, în noua revoluție agrară ?

— Să folosim în întregime, cu maximum de eficiență, întreaga gamă de mașini agricole din dotare. Am reținut, din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, că în actualul cincinal va trebui să realizăm mecanizarea tuturor lucrărilor agricole atît la producția vegetală, cît și la cea animală. Vom fi dotați, se înțelege, cu un număr sporit de tractoare, combine autopropulsate și alte mașini. Dar pînă atunci, noi, mecanizatorii, trebuie să folosim ceea ce avem, să ne îngrijim de mașinile din dotare cu care, așa cum sublinia secretarul general al partidului, putem asigura pe deplin realizarea principalelor lucrări. În ideea aceasta, noi am reparat 221 de tractoare, 43 de semănători, celelalte mașini agricole din dotare. Nu sîntem însă mulțumiți, pentru că, din cauza lipsei arborilor de motor, mai avem de reparat încă 12 tractoare și 6 semănători. Și pentru că în congres s-a discutat deschis, s-au formulat critici concrete, la obiect, n-aș vrea tocmai eu să vorbesc despre generalități.

— Despre ce alte fapte concrete ați dori să vorbiți ?

— Despre calitatea unor mașini agricole: uite, avem încă necazuri cu unele din tractoarele livrate de Întreprinderea „7 Noiembrie" din Craiova. Am primit cîteva tractoare A-1800, mașini grele, bune, dar unele au funcționat doar 62 de ore. Am anunțat conducerea întreprinderii, au venit delegați la fața locului și am stabilit împreună să trimitem motoarele la uzină. N-am avut cu ce să le trimitem în timpul stabilit, iar cînd am avut nu ni le-a mai primit conducerea întreprinderii. Acum stăm cu ele pe butuci. Ce înțeleg eu de aici este faptul că atît noi, aici, pe ogoare, cît și constructorii de mașini, acolo, în fabrici, trebuie să ne facem pe deplin datoria. Să luptăm pentru calitatea produselor noastre. Pentru că și noi, și constructorii de mașini mai avem încă de luptat pentru calitate : am primit, de asemenea, de la Întreprinderea „Semănătoarea" din București, mai multe combine C-12. Bune mașini, frumoase, indispensabile în noua revoluție agrară pe care împreună trebuie să o înfăptuim, dar la cîteva protapele erau prinse doar în două sau trei puncte de sudură. Se înțelege că la prima lor încercare protapele s-au rupt, noi nu avem carbid, nu avem nici electrozi, și pînă le sudăm la loc trec 20 de zile ! În campanie asta înseamnă foarte mult. Și atunci mă gîndesc și la conștiința mea, a oamenilor noștri, dar și la conștiința muncitorească a sudorului de la „Semănătoarea". Fiecare, rezultă de aici, trebuie să muncim mai bine, mai conștiincios. Alianța noastră, dintre muncitori și țărani, trebuie să se manifeste prin fapte responsabile, durabile !"

„Să păstrăm în patrimoniul nostru silvic speciile valoroase de arbori"

Cred că e cel mai tînăr pădurar pe care l-am văzut, în trei zile, în acest mare sfat al țării. Mă apropii de el și frunza fagului de pe petlițe începe parcă să freamăte și un gînd mă aruncă în adîncul codrilor românești. **Ustin Coptil**, 34 ani, e brigadier silvic, ăsta e rangul lui în marea armată a silvicultorilor, și l-au adus în congres cîteva fapte de muncă, firește mai de laudă decît ale altor colegi :

— Nu știu cum să încep, zice, dar eu m-am născut într-o comună din Valea Țibleșului, chiar sub masivul Țibleș, și mi-o fost dragă de mic pădurea. Cînd am început să țin securea în mînă, am și început să lucrez la pădure: descopleșeam puieții, plantam puieți, munceam în pepiniere. Am absolvit, apoi, școala profesională de silvicultură, de la Năsăud, și am terminat și liceul. De trei ani conduc brigada silvică din Singiorz-Băi, din Ocolul silvic Rodna. Sînt membru în consiliul oamenilor muncii din Inspectoratul silvic al județului Bistrița și avem, cred eu, și unele rezultate.

L-am îndemnat pe Ustin Coptil să ne vorbească despre aceste rezultate și așa am aflat că numai în anul 1980 oamenii din brigada lui au împădurit aproape 100 hectare, au efectuat lucrări de întreținere a plantațiilor tinere pe alte 560 hectare și, venind în întîmpinarea unei valoroase idei din Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, aceea de **regenerare a pădurilor, de reîmpădurire și îmbunătățire a pădurilor slab productive**, au terminat substituirea arboretelor slab productive și degradate :

— Cu ce specii de arbori ați înlocuit arboretele slab productive?

— Am înlocuit mesteacănul, carpenul, alunul, salcia și alte specii, cu specii valoroase ca: molid, brad, paltin, stejar. În continuare, ideile pe care le-am desprins din Cuvîntarea secretarului general al partidului vor deveni sarcinile noastre concrete și, conform acestui valoros Document programatic, vom continua să plantăm, să păstrăm în patrimoniul nostru silvic speciile valoroase de arbori aclimatizați la noi, cum sînt stejarul, fagul, vom planta frasin și paltin, vom planta, pentru furnire, nucul și alte specii și, pentru a duce la bun sfîrșit această treabă, ne vom îngriji de exploatarea lor cît mai rațională, mai eficientă.

— Ce întreprindeți, mai nou, în acest sens?

— Am luat măsuri pentru punerea în valoare a tuturor doborîturilor de vînt: am marcat tot lemnul acesta, l-am măsurat și l-am predat sectorului de exploatare. Cu oamenii satelor, cu atelaje, cu mașini și funiculare va fi scos în întregime.

Toate aceste idei, altele despre care ne-a vorbit brigadierul silvic Ustin Coptil, se găsesc în Cuvîntarea secretarului general al partidului. Ele trebuie să constituie obiective concrete ale Programului național pentru dezvoltarea fondului silvic, ale activității de fiecare zi a silvicultorilor.

„Vom fi apreciați după nivelul și calitatea producțiilor realizate"

Interviu cu conferențiarul, doctor inginer **Mircea Răuță**, de la Facultatea de tehnologia și chimia produselor alimentare și tehnică piscicolă din Galați

— Tovarășe Mircea Răuță, industria alimentară, pentru care dv., universitarii gălățeni, pregătiți specialiștii de azi și de mîine, este beneficiară de bază a agriculturii : cum se regăsesc cadrele didactice, studenții facultății din Galați, în documentele congresului ?

— Ne regăsim ca responsabili ai unor sarcini fundamentale, acelea de a valorifica la nivel superior, eficient și complet toate produsele agricole, ne revine sarcina de a realiza, prin cercetare, produse alimentare noi, produse care să satisfacă exigențele populației, să asigure, în același timp, o alimentație rațională, echilibrată, contribuind, astfel, la promovarea unei stări optime de sănătate.

— Sînt obiective subliniate de mai multe ori în cuvîntările secretarului general al partidului : ce ați întreprins, în acest scop, la Facultatea de chimie alimentară și tehnică piscicolă din Galați ?

— Unele teme de cercetare, legate de nevoi imediate ale producției, au fost finalizate : am obținut, astfel, aditivi alimentari, niște substanțe de adaos pentru îmbunătățirea calității produselor alimentare ; unele produse lactate (biovitul, biomaițul, materna) pentru copiii sugari și preșcolari, produse cu conținut ridicat de proteine și vitamine ; unele produse dietetice, condimente, obținute din surse indigene, care se fabrică de doi ani, înlocuind, astfel, importurile. Am obținut, prin valorificarea superioară a subprodusele de lapte, cazeinatul de calciu, sub formă de proteine, unele produse fortifiante testate pe loturi de sportivi de performanță. Și, firește, cadrele noastre universitare și studenții sînt pe cale să omologheze și alte produse noi : așa cum sînt înlocuitorii de alune și de cacaos, reducîndu-se și așa importurile. Realizările obținute nu ne mulțumesc, puteau fi și mai mari, cadrele didactice și studenții nu au fost suficient angajați în rezolvarea tuturor problemelor pe care le-a ridicat producția.

— În cincinalul actual, producția piscicolă se va tripla. Cum la Galați se pregătesc cadre și pentru piscicultură, vă rugăm să vă referiți la eforturile pe care le veți face în această direcție ?

— Continuăm să efectuăm cercetări referitoare la exploatarea piscicolă a lacurilor de acumulare, la ameliorarea, prin piscicultură, a terenurilor sărăturate, așa cum sînt cercetările de la Măxineni (Brăila), la utilizarea apelor calde reziduale industriale în creșterea peștilor (cercetare efectuată la Combinatul siderurgic Galați), la mecanizarea unor activități în pisciculturi. Și noi sîntem convinși, așa cum se sublinia și în Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, document de o inestimabilă valoare teoretică și practică, că studenții, cadrele didactice pot fi antrenate în mai mare măsură în rezolvarea unor teme majore, în direcția valorificării superioare și complexe a materiilor prime agroalimentare, optimizarea tehnologiilor, a reducerii consumului de energie și combustibili, în obținerea pe mai departe a unor produse noi, cu valoare nutritivă ridicată, care să înlocuiască importurile. Vom răspunde sarcinilor piscicolturii, prin aplicarea unor tehnologii moderne de creștere superintensivă a peștelui în apele naturale și lacurile de acumulare, în apele calde reziduale industriale, prin extinderea cercetărilor privind selecția reproducătorilor, a aclimatizării unor specii valoroase. Nu ne vom mulțumi cu cercetări doar de laborator, vom extinde la nivelul producției aceste cercetări, pentru că, așa cum sublinia secretarul general al partidului, trebuie să fim apreciați nu după rezultatele obținute în cîmpurile de experimentare, după lucrările tipărite, ci după nivelul și calitatea producțiilor realizate de pe urma cercetărilor noastre.

Floarea hărniciei

(Urmare din pagina 1)

me noi, concretizîndu-se în rezultate dintre cele mai spectaculoase, de neimaginat altădată.

În sensul acesta am înțeles și înțeleg conjugarea vechii hărnicii țărănești cu formele noi de organizare a muncii din agricultură, în sensul preluării și înmulțirii tuturor lucrurilor bune din trecut, în sensul prețuirii omului și a muncii, în sensul unor rezolvări cît mai nuanțate și mai diverse a problemelor care se ivesc într-o zonă sau alta, în raport cu tradițiile și posibilitățile reale ale fiecărui loc.

Dacă vrem să avem mai multe vite și oi în zonele de munte, unde există toate condițiile pentru a se realiza așa ceva, ar trebui, cred, să emitem o lege prin care vitele și oile să se bucure de o protecție specială. Fac această propunere deoarece există o lege prin care vînatul se bucură de drepturi nelimitate, ursul putînd oricînd să hăcuiască vitele oamenilor, mistrețil de asemenea putînd oricînd să le plugărească semănăturile, ei, oamenii, neputînd să se apere altfel decît bătînd noaptea în crătiți și găleți, ceea ce, în treacăt fie spus, e și ineficient și necivilizat.

Dacă vrem să avem și mîine și poimîine recolte mari, aș mai spune eu, referindu-mă la pămînt, e necesar să avem grijă de el ca de ochii din cap, să nu-l părăduim și să nu-l secătuim printr-o proastă folosire, în numele unor succese momentane. Să nu uităm că pămîntul este tot atît de gingaș ca și omul și că alterarea lui, secătuirea sau denaturarea lui sînt fără de întoarcere de multe ori, un loc secătuit și pustiit devenind greu, dacă mai devine, bun și rodnic.

Dacă vrem cu adevărat să fim noi înșine, să ne reamintim că am fost și sîntem urmașii singurei noastre clase nobiliare — **țărănimea** —, să ne reamintim prin fapte, nu numai prin vorbe, să punem lîngă fiecare bob de sămînță încredințat pămîntului un strop de iubire, să înlocuim buruiana delăsării cu floarea dătătoare de optimism a hărniciei, să nu fim împăcați și liniștiți decît atunci cînd va fi liniștit și împăcat, prin rodire, pămîntul pe care ni l-au lăsat părinții din părinți, pe care noi trebuie să-l lăsăm vitorimii, teafăr și limpezit de iubire.

Pămîntul este o uzină vie, s-o gospodărim cu maximum de randament

Transcriu, pe carnetul așternut în palmă, cît mai exact, gîndurile unui țăran, gîndurile lui **Radu Comșa**, din Prejmer (Brașov) : „Eu, zice, am muncit 10 ani ca brigadier, după care 11 ani am muncit la Fabrica de pîine din Brașov. Am continuat însă să rămîn ce-am fost, țăran, om care, după cum înțelegeți dumneavoastră, nu s-a depărtat niciodată de procesul plinii. Gospodăria nu mi-am clintit-o niciodată din loc și nici din rosturi. Acum, de vreo lună de zile, m-am reîntors în cooperativa agricolă. De ce te-ai întors, Radu Comșa ? o să mă întrebați dumneavoastră, așa, într-un fel bănuitor, cum m-au mai întrebat și alții. M-am întors, pentru că, am priceput eu, treburile merg spre agricultură, unde trebuie să înfăptuim o revoluție mai profundă. Adică trebuie să valorificăm pămîntul ăsta, al nostru de totdeauna, mai bine, mai cu folos și în întregime. Pămîntul este o uzină vie, pe care trebuie să o gospodărim cu maximum de randament. Cu gîndul ăsta m-am întors eu în cooperativă și, înțelegîndu-mi probabil hotărîrea, țăranii mei m-au ales, de vreo două săptămîni, președintele Cooperativei agricole de producție din Prejmer. Și, ca să nu-i dezamăgesc, am și pornit la treabă : am început să pregătim terenul, să fertilizăm cu îngrășăminte chimice și mai ales naturale, să cuprindem fiecare palmă de teren, în cultură, să ne îngrijim chiar și de felul în care sînt cultivate, gospodărite loturile în folosință. Trebuie să folosim în întregime pămîntul țării, să acționăm, așa cum ne îndemna secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu toată fermitatea pentru a pune capăt risipei, lipsei de răspundere în folosirea pămîntului. Numai astfel, folosind în cultură fiecare metru pătrat de sol, vom spori suprafața arabilă a țării, vom putea ajunge la cele 10 milioane de hectare, pe care ni le-am propus să le avem în acest plan cincinal. Și, cred eu, cu aceeași responsabilitate va trebui să acționăm și în zootehnie. Noi, la C.A.P. Prejmer, avem 1 840 bovine, vaci cu lapte și juninci, 1 000 porci, 2 000 oi, dar, să fim sinceri cu noi, adică să fim autocritici, nu ne convin producțiile obținute : nici de lapte, nici de carne și nici de lînă. În multe situații critice aici, în Congres, ne-am regăsit și noi, cei din Prejmer. Am aplaudat cu toții, ați văzut, cînd secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a spus-o, unor specialiști, pe-aia dreaptă: că stau cu gîndul la navetă și nu știu ce se petrece în unitățile agricole. Am avut și noi astfel de specialiști, dar acum nu-i mai avem : i-am rugat să ne lase în pace. Au rămas mai puțini, dar au rămas cei care doresc să muncească".

Astea au fost cele cîteva gînduri cu care țăranul Radu Comșa, din Prejmerul Brașovului a plecat acasă de aici, din Capitală. Hotărîrea cu care erau rostite cuvintele lui, claritatea ideilor, a obiectivelor pe care ei, țăranii din Prejmer, le au de înfăptuit, erau tot atîtea dovezi că ei, oamenii, vor putea transforma cooperativa lor într-o unitate de frunte a județului.

Pagină realizată de
N. GRIGORE MĂRĂȘANU

În prima vară a anului, acolo unde anul are două-trei veri

Semn bun de primăvară la Adunații Copăceni : iarna a început să se joace de-a iarna, ninsoarea nu mai vine cu vuietul huruitor al unei lespezi peste inima pămîntului, ci subțiată, imaterială, tremură în lumină și se lasă în cîteva clipe șters-să de o boare de vînt suită dinspre lunca Argeșului, unde la un loc de popas pentru călători, pe un pat alb de zăpadă, băncile vopsite în albastru întruchipează un pastel incropit parcă de un pictor naiv. Dincoace, din malul acesta către miazăzi, începe hotarul comunei și totodată al județului Giurgiu, **județ de sate**, precum ne zice Florea Preoteasa, vicepreședintele Consiliului popular, fără să-și strivească vorbele în vreun strop de umilință, ci dimpotrivă, răsfățindu-le într-o mîndrie neascunsă, mai ales după ce la televizorul primăriei ascultăm Expunerea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în fața marelui forum al țăranimii române, reunit la București. La un moment dat, cei care privesc au și bucuria ca într-o imagine televizată să-i zărească pe cei trei consăteni plecați la congres. Dar ce înălțime dobîndește ora acum, cită distanță parcurge gîndul după ale cărui limpeziri se vor alinia noile înțelesuri ale muncii în agricultură !

Cum ședea pe scaun și cu privirea ațintită pe fereastră, în livada de vișini și cireși cu mugurii încă nedezlegați din înghet de sevele noi, Petre Ștefan, în a cărui pază se aflase toată noaptea de dinainte sediul C.A.P.-ului din satul aparținător Dărăști-Vlașca, a tresărit auzind în spatele lui zuruind, de sus, de pe un dulap metalic, ceasul deșteptător care-l vestea că-și poate socoti datoria încheiată. Dar pentru el, abia atunci, la ora 7 începea... o nouă zi de lucru. Și mai înainte ca lucrările congresului să fi început,el a avut vreme să treacă pe acasă, să-și înhame calul la căruță și să se întoarcă la magazia C.A.P.-ului, de unde o vecină, Florica Tudorache, urma să-și ridice ultimele plăți pentru munca de anul trecut. Banii, 31 000 lei, numărați de casierul Ștefan Lozăr, ca și 700 kilograme de grîu și alte 2 000 de porumb le-a luat în urmă cu cîteva săptămîni. Magazinerul Nicolae Stoica îi cîntărește și celelalte 500 de kilograme de porumb la care femeia mai are dreptul și tot el ne spune că e destul de mare numărul celor ce nu și-au răzimat viața de „minimul garantat" — fie că producția s-a făcut sau nu — ci au înțeles că și cîștigurile sînt mari doar dacă, mai întîi, producțiile sînt mari.

În lipsa președintelui Petre Mihai, plecat la congres, contabilul șef Dumitru Tudose, pe umerii căruia au căzut o parte din răspunderi, ne spune că în urmă cu vreo zece-unsprezece ani cooperativa a reușit să se **autofinanțeze**, avînd acum în cont la bancă peste patru milioane de lei. Bani obținuți, adaugă el, pe seama culturilor mari, cerealiere, dar și prin felul cum localnicii țin firul unei tradiții de mari legumicultori. Cam 130 de hectare cuprinde grădina din lunca Argeșului, și întinderea ei este migălită în fiecare an, răbduriu și tenace, metru cu metru, de mîinile grijulii ale celor ce nu altfel decît printr-o asemenea pricepere și îndeminare au creat faima unui soi de ceapă „de Dărăști", descris, după cum ni se spune, pînă și-n tratate de specialitate. În vreme ce, îmi închipui, pe marile bulevarde ale orașului trec șirurile de autobuze cu delegații la congres, aici, în sediul C.A.P.-ului, contabilul-șef închide aparatul de radio la care se transmite acum muzică populară și continuă să ne spună că în această primăvară toți cei ce s-au încadrat mai demult în industrie și fac naveta acasă vor lua în primire cîte o bucată de pămînt pentru a-l lucra în **acord global**. Din zecile de exemple la îndemînă el îi alege nu pe cei ce s-au înscris ultimii, ci pe primii, și aceștia sînt Nicu Cristea și Radu Ion, muncitori la „Autobuzul", sau Doru Ștefana, care lucrează la Fabrica de chibrituri.

Sub impresia expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu, economista Maria Găman ne spune, la rîndu-i, că două ar fi, după convingerea ei, problemele esențiale cărora fără nici o întîrziere trebuie să li se găsească o rezolvare. Prima, zice, este ca strîngerea, transportul și depozitarea recoltelor să se facă fără nici un fel de pierderi, pentru că este în multe privințe păgubitor ca munca de luni de zile a sute de oameni să se piardă în van. De exemplu — concretizează ea — nu o dată Centrul de legume și fructe s-a dovedit că nu ridică la timp legumele recoltate după grafice, determinînd situația anormală ca o parte să se strice la capătul grădinii în loc să ajungă pe piață, la cumpărători. A doua problemă ar fi, înțeleg, aceea a diferențelor foarte mari dintre recoltele obținute de cetățeni. Aceasta arată că unii știu doar a se preface că muncesc. Dacă anul trecut Dumitru Olteanu a obținut 9 000 de kilograme de porumb, Maria Dinuță și Tită Nedelcu cîte 9 890, iar Constantin Toma chiar 13 140 de kilograme, alți consăteni, aflăm, au strîns de pe terenurile lor de zece, cincisprezece sau douăzeci de ori mai puțin ! Actele arată că Ștefana Baciu a recoltat, de exemplu, 810 kilograme, Maria Crilă abia 590, iar Mihai Ștefan s-a înregistrat cu un nedorit record de 540 kilograme de porumb. „Desigur — intervine contabilul-șef — acestora li s-a imputat valoarea producției nerealizate. Însă, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea prezentată la congres, **o nouă revoluție agrară presupune creșterea producțiilor agricole, iar nu pe aceea a banilor rezultați din despăgubirile plătite de către cei ce trebuiau să obțină acele producții și nu le-au obținut**".

În drum către satul aparținător Mogoșești ne abatem pe la atelierul de fierărie unde Nicolae Nicolae, meșterul, nu stă nici el cu mîinile în sîn la această oră a zilei, deși, ca pensionar, ar fi putut demult să reazime perna, cu fruntea, într-un dulce somn de după-amiază. Zice că știe că este nevoie de el, după cum, mai zice, și el are încă nevoie de niște cărbuni, care azi-mîine trebuie să-i fie aduși, altfel nu și-ar mai putea ține îndatorirea de a repara atîtea săpăligi pentru toți grădinarii comunei și nici să lucreze caiele și potcoave pentru 115 cai.

Ținuți în hățuri de „conductorul" Gheorghe Tudorache, doi armăsari din herghelie plecară chiar sub ochii noștri, cu puțin înainte, trăgînd o căruță cu tot felul de bidoane și vase, pentru a duce mîncare caldă unei echipe de mecanizatori la locul numit, din întîmplare, chiar Masa Domnească — după amintirea unui popas pe care l-ar fi făcut aici, înainte sau după bătălia de la Călugăreni, Mihai Viteazul. Într-acolo Marin și Dumitru Băduță, Gheorghe Răgălie, Ștefan Goagă și Cristea Ștefan porniseră încă de cu dimineață ca să încheie pe ultimele suprafețe fertilizarea cu îngrășăminte complexe a grîului.

La ferma pomicolă Mogoșești, în așteptarea momentului cînd vor putea începa prima stropire, pomii nu vor mai fi umezi, iar temperatura va ajunge la 4—5 grade, oamenii — nouăzeci și ceva la număr — se îndeletniceau, cînd acele ceasurilor cădeau încet către orele serii, cu tăierile de rodire, cu formarea coroanelor la pomii tineri și băteau și ei pasul să termine, tot atunci, fertilizarea cu azot. De fapt, cum ne dovedesc inginerii Ioan Sutic și mai tinerii săi colegi, soții Petru și Eugenia Păcurar, ferma a devenit un veritabil complex agricol, întemeiat pe o înțelegere profundă și atotcuprinzătoare a valorificării superioare a pămîntului. Pe lîngă producția de bază, 1 200 tone de fructe anual, ferma are o „anexă" cu 40 de vaci, 500 de porci și 500 de oi care ar face mîndria oricărei unități specializate în zootehnie. Și, în plus, numai din culturile intercalate printre pomi se obțin aici, anual, aproximativ 1 000 tone de legume. „Am cules, zice Ioan Sutic, șeful fermei, și cîte 60 de tone, iar de pe anumite parcele chiar 80 de tone de roșii, mai mult decît țăranii care au solarii. Și e știut că pe aici există țărani care «bat» mulți ingineri în legumicultură."

Ne reîntoarcem în satul de centru al comunei, la Adunații Copăceni, unde șirurile de case noi, multe cu etaj, înălțate mai la vedere, către șosea — ca niște flăcăi voinici care au făcut un pas și au ieșit înaintea frontului lăsînd în urmă casele vechi, bătrînești, cărora li s-au găsit alte întrebuințări — arată limpede că munca începută în prima zi și terminată în ultima zi a anului aduce odată cu ea o îndeajunsă și cuvenită bunăstare.

Solariile se întind, îndeobște, dincolo de casele bătrînești, în spatele curților. Într-acolo ne-a răspuns, către seară, Gheorghe Andrei, țăran de frunte în sat, care împreună cu fiul său de 41 de ani, Ion, zis și Cucu, după cum singur se recomandă, lucrează valorificînd pămîntul nu pe fiecare „metru pătrat", ci mîngîindu-l palmă cu palmă și fir cu fir. Nu departe, la cîteva case numai, Ion Neguț tocmai se întorcea cu un bidon de la centrul de colectare a laptelui, unde gestionara Elena Preda îl înregistrase cu 10 litri, adică atît cît el predă zilnic de la o vreme. Solarul lui întins pe 15 ari e o grijă de zi și noapte, spune Ion Neguț, și de aceea de vreo lună încoace aproape că doarme îmbrăcat pentru a putea supraveghea la orice oră focurile aprinse acolo și-n serainmuiților, în cîteva sobe de tuci. De fapt, grija e a întregii familii, și-a soției, Ioana, și-a mamei sale, Maria, care abia întoarsă de la băi, de la stațiunea Amara, unde fusese pentru a-și mai domoli reumatismul, a trebuit să pună mîna la greu din prima oră de cum a ajuns acasă, ajutîndu-i pe tineri să curețe zăpada ce amenința să rupă acoperișul din folie de polietilenă. „E îndatorirea noastră de țărani, zice Ion Neguț, să ne facem munca, și uite că eu voi da partea mea, m-am înscris să contractez anul acesta, la fondul de stat, 500 kilograme de roșii, cîte 100 kilograme de cireșe și căpșuni și cîte 200 de floarea-soarelui, cartofi și sfeclă-de-zahăr". „După cum — adăuga Florea Preoteasa, vicepreședintele Consiliului popular — în afară de produsele prin care contribuim și noi, aici, la rodnicia grînarului țării, comuna noastră va da în acest an la fondul de stat 5 500 tone de legume și fructe, 8 000 hectolitri de lapte și 3 500 tone de carne".

La Adunații Copăceni, unde, cum zic localnicii, anul are două-trei veri, zilele de iarnă spre primăvară stau pe la mijlocul primei veri a anului.

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Din presa județeană

● **Luminile orașului în noapte, ard** fără întrerupere la Fabrica de pîine, la stația de salvare, la maternitate și, firește, la dispeceratul de distribuire a energiei electrice. Al. Deșliu și A. Ioan ne propun cîteva „schițe" pentru un portret nocturn al Aradului, poposind la punctele cu lumină permanentă, acolo unde, zi sau noapte intervențiile înseamnă viață, acolo unde lumina dă lumină. **(Flacăra Roșie** — Arad — 19 febr.) ● Cine sînt cei care îmbrățișează meseria de ceramist ? Vin ei dintr-o tradiție ? Da și nu. Așa s-a întîmplat cu „fata din Bilbor", Maria Tăslăvan, pe care masa amorfă de lut a pasionat-o încă de la început, acomodîndu-se cu tehnologia și tainele acestui meșteșug la Cooperativa meșteșugărească „Arta Harghitei" din Miercurea Ciuc. **(Informația Harghitei** — 18 febr.) ● Doru Nistor și Carol Curteanu, plecînd de la una din prețioasele indicații date de secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la autoaprovizionarea localităților cu produse agroalimentare pe fiecare județ în parte, au realizat o anchetă prin mai multe comune mehedințene, unde au găsit și bune și rele (vorba cîntecului). Într-un loc există doar proiecte pentru înființarea gospodăriilor anexe, în altă parte curțile sînt adevărate grădini roditoare. În încheiere se precizează : „actualul efectiv de aproape 3 000 de porci și peste 8 000 de păsări din cadrul gospodăriilor-anexă de pe lîngă cantinele și unitățile de alimentație publică din județul nostru va spori în mod substanțial în perioada ce urmează. În acest scop se inițiază numeroase acțiuni care, cu certitudine, vor conduce la rezultate apreciabile". **(Viitorul** — Mehedinți — 17 febr.) ● Criogenia ! Nume nou în știința românească. Punctul de pornire la aplicarea cercetării criogenice în electrotehnică este Institutul politehnic „Traian Vuia" din Timișoara. Ion Arieșanu în însemnările sale despre criogenie — definită ca domeniu al științei și tehnicii proceselor ce au loc la temperaturi mai mici de minus 120 de grade C. — aduce, de fapt, un omagiu „oamenilor care văd idei", acelora care se ocupă de dezvoltarea științei românești într-un domeniu pînă mai ieri necunoscut la noi, prevăzîndu-i un „destin înalt și complex". **(Drapelul roșu** — Timiș — 19 febr.) ● Giurgiu — centru al unui nou județ pe harta României — trebuie să fie mai mult în atenția centrului de librării București, ținînd cont de cererea de carte existentă. Din convorbirea Donei Bacu cu una din vînzătoarele de carte din oraș reiese clar necesitatea măririi numărului de cărți repartizate la Giurgiu. **(Steagul roșu** — Giurgiu — 21 febr.) ● „Condiția de seralist și fețele ei diferite" se numește ancheta din ziarul **„Delta"** (Tulcea — 19 febr.), punctînd cîteva neajunsuri și neînțelegeri între seraliști și întreprinderile unde lucrează. Primind aprobarea de înscriere la cursurile serale, pînă la urmă cursanții nu pot participa la ore deoarece conducerea unităților sau întreprinderilor nu-i ajută să nu mai lucreze în schimbul doi. Se ajunge astfel la declarații de genul „Ce putem face ? Eu fac producție, aici, nu școală" (directorul Combinatului metalurgic) și cu dreptate, numai că acești tineri dornici să-și perfecționeze cunoștințele trebuie ajutați. (Nina Tudosescu) ● „Repere" — rubrică de interes pentru cititori, unde se poate afla o adresă utilă, un eveniment literar sau un eveniment istoric. Redactate de Viorica Pârja „reperele" din 18 febr. din **„Pentru socialism"** (Maramureș) au avut darul să ne poarte prin expoziții, prin Întreprinderea textilă „Maramureș", la aeromodelism, carte, sport și chiar l-am aflat pe cel mai bun cunoscător de animale, din județ, bineînțeles. ● Ce te faci dacă vrei să cumperi o pîine și te afli pe strada Siderurgiștilor din Galați ? Poate răspund cei de la Direcția comercială și Trustul de construcții, care au uitat să amplaseze în această parte a orașului unități comerciale. Ulise Vinograschi, deplasîndu-se în cartierul cu pricina, a constatat că, în schimb, poți cumpăra stilouri, țigări și chiar să-ți repari... calculatorul. **(Viața nouă** — Galați — 19 febr.) ● Ca urmare a recuperării, recondiționării și refolosirii unor materiale, Întreprinderea de confecții „Mureșul" va economisi anul acesta materiale în valoare de 9,5 milioane lei. (Ion Husar — **Steaua roșie** — Mureș 19 febr.".

I. IACOB ■

Pro memoria

● 25.II — Sărbătoarea națională a statului **Kuweit** ● 25.II.1834 — Se naște la Roșiori de Vede **Alexandru Depărățeanu.** ● 25.II.1841 — S-a născut **P. A. Renoir,** pictor și grafician francez ● 25.II.1846 — La Teatrul Național din Iași — premiera **Jignicerul Vadră de Al. Russo.** Curajul autorului și al actorilor a dus la surghiunul acestora la Soveja ● II.1848 — Apare **Manifestul Partidului Comunist** elaborat de **K. Marx** și **Fr. Engels.** ● 25.II.1849 — Delegația română condusă de **Andrei Șaguna** prezintă împăratului „Petițiunea generală a fruntașilor români din Transilvania" ● 25.II.1873 — S-a născut tenorul italian **Enrico Caruso** ● 25.II.1881 — S-a născut matematicianul și astronomul **Gh. Bratu ;** a determinat coordonatele ecuatoriale a 1 687 stele ● A murit **Cezar Bolliac,** poet și publicist, participant la revoluția din 1848 ● A murit **A. T. Laurian,** filolog, istoric, publicist ; a luat parte la revoluția din 1848 ● 25.II.1945 — Manifestații generale de protest împotriva reprezentanților reacțiunii în guvern ● 25.II. 1954 — Premiera piesei **Mielul turbat** de **Aurel Baranga** ● 26.II.1802 — S-a născut **Victor Hugo,** una dintre cele mai luminate conștiințe europene din vremea sa. A lăsat capodopere în toate genurile literare. Membru al Academiei Franceze ● 26.II.1883 — S-a născut **B. P. Hașdeu,** proeminentă personalitate a culturii române din secolul 19. Întemeietorul lingvisticii, filologiei și lexicografiei noastre științifice, iar alături de Al. Odobescu, al folcloristicii comparate. Prozator, poet, dramaturg. Membru al Academiei Române ● 26.II.1888 — Se inaugurează **Ateneul Român,** construit după planurile arhitectului francez **Albert Galleron** ● 26.II.1927 — La ființă **Institutul de igienă și sănătate publică** ● 26.II.1941 — Apare documentul **De la regimul legionar la dictatura militară,** elaborat de C.C. al P.C.R. ● II.1980 — Se pune în funcțiune presa hidraulică de 12 000 tone/forță la I.M.G.B. ● 27.II.1807 — S-a născut poetul american **H. W. Longfellow** ● 27.II.1834 — Se naște istoricul și scriitorul **V. A. Urechia,** membru al Academiei Române, membru corespondent al Academiilor spaniolă și italiană și al Institutului etnografic din Paris ● 27.II.1850 — S-a născut pictorul român **Ion Andreescu,** membru de onoare post-mortem al Academiei Române. În 1881 pictează „Iarna la Barbizon", una din capodoperele sale ● 27.II.1882 — Premiera la Gimnaziul român din Brașov a operei **Crai nou de Ciprian Porumbescu** ● 27.II.1920 — A murit **Al. D. Xenopol,** istoric, sociolog, economist și filozof român, membru al Academiei Române, membru corespondent al Institutului Franței și profesor onorific la Sorbona ● 27.II.1936 — A murit fiziologul sovietic **I. P. Pavlov.** Premiul Nobel (1904) ● 27.II.1948 — Se constituie **Frontul Democrației Populare** ● II.1962 — Începe să producă **Combinatul avicol Crevedia** ● II.1965 — Intră în probe tehnologice prima linie a fabricii de acid azotic de la **Combinatul chimic Craiova** ● 28.II.1754 — S-a născut **Gh. Șincai,** istoric și filolog, unul din fruntașii Școlii ardelene ● 28.II.1785 — **Horea** și **Cloșca** sînt frînți pe roată. **Crișan** se spînzurase în închisoare la 13.II ● II.1825 — Se naște **Dimitrie Bolintineanu,** poet din generația de la 1848 ● 28.II.1863 — S-a născut **dr. Gheorghe Marinescu,** fondatorul școlii românești de neurologie, membru al Academiei Române și al unor academii și societăți străine ● 28.II.1881 — **L. Pasteur** prezintă comunicarea despre vaccinul cărbunelui (la oi) în fața Academiei de Științe ● 28.II.1901 — S-a născut chimistul american **Linus Carl Pauling.** Premiul Nobel pentru chimie (1954) și pentru pace (1962) ● 28.II.1945 — Sub presiunea luptei revoluționare a maselor, guvernul Rădescu demisionează ● 28.II.1965 — Premiera filmului **Dacii** de **Sergiu Nicolaescu** ● 29.II. 1936 — Se naște la Bulzești (Dolj) **Marin Sorescu** ● La ființă **Oficiul Național de Turism** ● 1.III.1837 — S-a născut **Ion Creangă,** a cărui operă, cum spune Sadoveanu, este un ban de aur pus în circulație universală ● 1.III.1866 — Începe să funcționeze „Banca României". Primul președinte al Consiliului de administrație — **Ion Ghica.** Între 1883 și 1885 se construiește clădirea Băncii Naționale după planurile arhitecților francezi **Albert Galleron** și **Cassien Bernard** ● 1.III.1873 — Apare la București publicația literar-științifică **Revista contimporană** ● Se încheie Convenția poștală româno-rusă.

REGHINA VĂRVICI ■

Timpul muncii noastre înseamnă civilizație și eternitate

— De fapt, care-i meseria dv., Corneliu Popescu ?

— Sînt echilibrist !

— Bun ! Aceasta ca într-o definiție concentrată. Dar mai în detaliu ?

— Să pornim de la însăși denumirea întreprinderii — de construcții edilitare și poduri, mai pe scurt, I.C.E.D. Mai concret, întreprinderea noastră se ocupă de executarea tuturor lucrărilor de apă, canal, termoficare, drumuri, pasaje subterane și de suprafață, stații de pompare, epurare și tratare, de poduri. Ca zonă de acțiune avem Capitala. Aș putea zice, fără să exagerez, că am bătut-o deja de la un capăt la altul, șantierele noastre fiind presărate în toate cele 4 puncte cardinale ale Bucureștiului.

— O astfel de meserie, mai bine-zis, o astfel de preocupare, presupune și o cunoaștere intimă a Bucureștiului de altădată...

— Este firesc ! Ca să faci loc noului și modernului, trebuie să dărîmi vechiul, insalubrele colțoane încremenite de multe decenii. Puteți replica, desigur, că noi, constructorii, ne-am făcut intrarea după ce fuseseră culcate la pămînt imaginile de altădată. Numai că noi cunoaștem zonele în care urmează să intrăm cu mult înainte de a face popasul acolo și vă pot vorbi, cu lux de amănunte, despre felul în care arătau cartierele Berceni I, Drumul Taberei I, Calea Griviței, de la Podul Grant încolo, Piața Chibrit, ca și în cazul lucrărilor mai recente ale anului 1980 și 1981 — Armata Poporului, B-dul Păcii, Titan... Mi-aduc aminte de realizarea primului pasaj pietonal în București, cel de la Lipscani. Au trecut 12 ani de atunci. Cînd ni s-a încredințat lucrarea, am știut cu toții că ni se încredința, de fapt, o răspundere fără precedent. Împreună cu șeful de lot, Nicolae Păun, cu șeful echipei dulgherilor, Tudor Buică, cu toți ceilalți, am făcut un plan de acțiune pe care l-am urmărit cu rigurozitatea unor elevi foarte sîrguincioși. Pentru toți Lipscaniul era piatra de temelie a viitoarelor pasaje bucureștene.

— Înțelegem că pasajul de suflet rămîne cel de la Lipscani. Care vă place însă cel mai mult din punct de vedere arhitectural și edilitar ?

— Este pasajul Bucur-Obor care a fost realizat de constructorii T.C.I.B. dar la care și I.C.E.D.-ul a avut o mare contribuție. Toate lucrările de apă, canal, termoficare, toate drumurile de suprafață de noi au fost făcute. El rămîne pasajul care, tehnic vorbind, răspunde celor mai exigente cerințe actuale. Sigur însă, pe lîngă Bucur-Obor, toate celelalte lucrări ale noastre au schimbat, în aceeași manieră a constructorilor, peisajul Capitalei. Ginditi-vă numai cum arătau, în urmă cu 20 de ani, ieșirile din București și cum arată azi ! Șoseaua București — Ploiești, Calea Dorobanți, șoseaua Ianculuí, Pantelimonului, Giurgiului, Colentina. Au dispărut, odată cu aceste lucrări, nu numai cocioabele de odinioară, ci și întregul cortegiu al mizeriei care le înconjura — drumuri proaste, prăfuite, înundate adeseori, zona Colentina fiind renumită prin insalubritatea ei. Or, azi, cine nu cunoaște sau nu a auzit de Colentina modernă, cu blocurile ei, cu drumurile ei largi, cu șoseaua Fundenilor care face legătura dintre cele două artere, Colentina — Pantelimon, cu pasajul Bucur-Obor.

— Undeva, într-un oraș, am întîlnit un fost constructor, acum pensionar, care îmi spunea cu mîndrie : „Eu am construit barajul de la...", „Eu am construit viaductul de la...". Era un sentiment care depășea interesul mărunt, care se convertea în marele verb „a face". Mi se pare că este un sentiment care nu poate să nu caracterizeze pe oricare alt constructor.

— Spune mult, într-adevăr, acest fapt, Numai că prin specificul lucrărilor noastre acest „EU" de frumoasă mîndrie, trebuie înlocuit de un pronume neapărat colectiv „NOI". În întreaga Capitală am „desenat" o hartă nouă de artere modernizate, de-a lungul cărora au lucrat colective. Conduse, desigur, de un maistru, de un inginer, acestia avînd, la rîndul lor, un sentiment similar cu cel al constructorului despre care vorbeați. Rămîne însă o hartă „desenată" de colective muncitorești sudate, o hartă a șantierilor noastre.

— Rămînești, parc-se, un veșnic îndrăgostit al noilor artere de circulație.

— Mi se pare firesc ! Ele se înscriu în civilizația noului iar noi, întemeietorii lor, iubim aceste înscrisuri ale durabilității. Odată pornit să faci ceva, ceva care să rămînă peste timp, nu poți altfel decît participînd cu toată ființa ta. Șoseaua Fundenilor este de cîteva luni de zile gata, predată cu un an înainte de termen. Deja inima mea a pornit-o spre alte obiective ce ne stau în față : bd. 13 Septembrie, în noua zonă Uranus, bd. Dimitrie Cantemir, Șoseaua Vitan-Bîrzești — o altă investiție extrem de importantă care va lega șoseaua Olteniței de șoseaua Vitan. În primii doi ani ai acestui cincinal vom continua lucrările în centrul civic, se va moderniza în continuare bd. Dimitrie Cantemir, legat de începerea lucrărilor Casei copilului, șoseaua Gherghiței — pentru a crea o legătură între Pantelimon și platforma industrială Pipera, Calea Mosilor, între Eminescu și Popa Petre ș.a.

— Aflfel spus, veți continua să legați între ei Bucureștiul, să-i sudați legăturile prin artere largi, deschise spre lumină.

— Cam așa ceva ! Lucru bun, în timp scurt și cu eficiență sporită — iată deviza celor aproape 3 500 de muncitori ai I.C.E.D.-ului.

Revenim la Întreprinderea de construcții edilitare și drumuri București, printre inimoșii care sudează legăturile între cartierele bucureștene și aflăm că, de fapt, aria lor de acțiune este mult mai largă, imprimînd pretutindeni emblemele civilizației ce rămîn statornicite peste veacuri în inima Bucureștiului. Despre acești oameni minunați, despre preocupările și ambițiile lor, stăm de vorbă cu directorul coordonator Corneliu Popescu. De 22 de ani lucrează numai în această întreprindere, jumătate din vîrsta pe care o are (45 de ani); de 22 de ani pune, alături de ceilalți, piatră peste piatră pentru a face mai modern Bucureștiul de azi. Iubește Capitala ca un adolescent — după cum singur zice, ignorînd anii — ca în studenție, cînd participa la prima lucrare de modernizare a unei artere bucureștene — la scoaterea liniilor de tramvai de pe B-dul 6 Martie.

— În timp scurt ?

— Desigur ! Capitala are nevoie de tot mai multe modernizări. Rețineți drept argument faptele : tot înainte de termen am predat în anul 1980 Șoseaua Olteniței II, firul II de pe șoseaua Compozitorilor, din Drumul Taberei, s.a.

— Drumuri imperios necesare unei mari metropole...

— Nu uitați însă, o mare metropolă nu se mărginește doar la drumuri confortabile care se văd. O mare metropolă are în subterană o adevărată încrengătură de construcții — canale, conducte, rețele de termoficare — care asigură un altfel de confort, care înseamnă civilizație, condiții mai bune de muncă și de trai. Anual realizăm 37 km canale, 52 km de conducte de apă, 22 km magistrale de termoficare, asigurînd astfel utilități la peste 40 000 de apartamente ; ceea ce înseamnă 40 000 de familii.

— Dezvăluiți-ne cîte ceva din ceea ce numeați „încrengătura de construcții în subterană". Sînt acolo oameni care muncesc și pe care nu-i vedem, la care, foarte adesea, nici nu ne gîndim.

— Cu toate că ar trebui ! Ei sînt cei ce asigură căldura pentru bucureștean, apa potabilă, pentru același bucureștean. Ce aș putea să vă spun ? Continuăm, în această perioadă, lucrările începute anul trecut. Stația de pompare Nord se extinde prin construirea unui rezervor de 35 000 m.c., prin care se va îmbunătăți alimentarea cu apă a zonelor Nord și Est : Pipera, Colentina, Pantelimon. Tot în extindere se află și stația de pompare de la Grivița, cu un rezervor cu o capacitate de 25 000 m.c. La stația Grivița se vine cu un apeduct ce va avea în final 7 km, din care 2 am și realizat. Se mai lucrează și la Apeductul Ulmi — Arcuda, pornit din comuna Ulmi, apeduct care va atinge 19 km. Din aceste apeducte, prin stații de pompare, pornește o adevărată încrengătură de artere pe rețele, că la corpul omenesc. În anumite zone însă, unde populația sporește necontenit, se resimte o tot mai mare nevoie a lor, la etajele superioare ale blocurilor, din cauza lipsei de presiune, apa neajungînd la toate apartamentele. Vedeți deci că nevoia ne mină din spate.

— Cum depășiți acest moment ?

— Pentru a elimina aceste inconveniente am construit stații de repompare în Drumul Taberei, Titan ; este în construcție stația de repompare din ansamblul Socului, în viitor urmînd să mai construim astfel de stații în zona Sulea și pe Mărgeanului, pe Rahova în sus. Concomitent, urmărim și rețeaua de canale.

— Cineva de la dv. vorbindu-ne despre aceste canale de deversare ne spunea că ele înconjoară Bucureștiul ca un inel. Cît adevăr este în această spusă ?

— Într-adevăr, așa stau lucrurile, chiar dacă, înțeleg, dv. ați primit informația ca pe o metaforă. Este complicat să vă explic această țesătură subterană la care se adaugă în permanență alte și alte lucrări. În prezent, lucrăm la canalul din șoseaua Săbăreni care merge în prelungirea celui din Giulești ; la canalul pentru uzina „Neferal" din comuna Pantelimon, la o deviere de canal colector pe Armata Poporului pentru a da posibilitatea trecerii scutului Metrou între stațiile Politehnică și Lujerului. Anual realizăm 35—36 km de canale.

— Ne-ați convins — și credem că și pe cititor — ce înseamnă lucrările de subterană, dezvăluindu-ne aceea față nevăzută a orașului. Vă propunem să revenim la suprafață. Ce alte obiective stau în fața edilitarîștilor ?

— Deocamdată, vrem să terminăm betonarea rampelor la pasajul Fundeni, să încheiem **perierea** lacului cu același nume, prin amenajarea lui cu pereți de prefabricate pe verticală. Într-o perspectivă mai îndepărtată vom amenaja și partea stîngă a lacului, în aval de stăvilarul Fundeni, continuînd cu asanarea și **perierea** malurilor.

— Așadar, vă ocupați și cu schimbarea la față a lacurilor bucureștene ?

— Intră în munca noastră ! Am modernizat pînă acum lacul de la Plumbuita, pe cel de la Chitila, al cărui stăvilar l-am terminat anul trecut, și continuăm cu lacul Mogoșoaia.

— Îmi aduc aminte din nou, ascultîndu-vă, de constructorul-pensionar și de mîndria lui: „Eu am construit barajul..."

— Meseria noastră înseamnă, de fapt, statornicie. Așa se explică faptul că de 22 de ani mă aflu în același loc Dar o statornicie care implică mereu mutații. Avem conștiința unui lucru durabil, care trebuie continuat. Am construit, construim și vom construi. Ultima mea mare dragoste a fost pînă în urmă cu 2—3 luni șoseaua Fundenilor. Dar „a fost". Cum am terminat-o, gîndul meu de acum construiește deja viitoarele șosele, viitoarele pasaje, viitoarele lucrări subterane. Iar aceasta înseamnă în mod cert statornicie. Și mai înseamnă ceva.

— Ce anume ?

— Înseamnă că trebuie să ridicăm necontenit ștacheta muncii la cotele celei mai înalte exigențe. Complexitatea lucrărilor ce ne stau în față ne obligă la o atare gîndire : îmbunătățirea alimentării cu apă, crearea de noi rețele și artere de apă în diferite zone ale orașului, extinderea canalizării în zone unde încă nu a ajuns — iată doar cîteva din obiectivele viitorului care, enumerate doar, obligă la o responsabilitate sporită din partea tuturor, obligă la exigență. E nevoie, aș zice, să „umblăm" mai mult la conștiința constructorilor noștri, a unora dintre ei, mai bine spus. Pentru că, trebuie să o recunoaștem, se mai face din cînd în cînd lucru de mîntuială. Dovadă că mai apar avarii în sistem, că unele canale se înfundă, că unele conducte de apă se defectează cu mult înainte de a le permite longevitatea. Sînt lucruri care ne obligă, rabatul la calitate neavînd ce căuta în munca noastră. Iată gîndurile cu care am pornit în acest cincinal : muncă de calitate într-o continuă bătălie cu timpul muncii !

GEORGETA BLĂNARU ■

Cronica vieții de miner

(Urmare din pagina 1)

cepea să-și taie cale spre viața adevărată. Era încă timpul cînd prin burțile minerilor fluiera vîntul precum astăzi prin tuburile de aeraj; cînd minerul îi punea ajutorului său un săculeț cu paie pe umăr, peste săculeț așeza perforatorul și pornea sfredelul. Acuma știți și dv. la ce distanță este urechea de umăr și cum sună și răsună un perforator. Prunduș a rezistat. Într-o zi un inginer bătrîn i-a zis „mă, tu calci a șef de brigadă!" Adică? Din explicațiile acelula a aflat că meseria dintr-un om se simte și se presimte. Pentru că una este să vezi, cu totul altceva să și observi. Una este să asculți, cu totul altceva să și auzi. Trebuie să observi atitudinea și aptitudinea, talentul și temperamentul... — dar astea i-au intrat în cap mai tîrziu, „pe piele proprie...". De fapt, Prunduș a fost numit șef de două ori. După prima numire, încă tînăr, după o pușcare, a băgat capul într-o geodă ca să vadă cum se cască fisura. Acolo era să rămînă. L-au salvat ortacii, dar a fost destituit din funcție. Atunci a învățat că exigența este incomodă, dar totdeauna binefăcătoare. După un timp l-au numit iar. Și de 20 de ani în brigada lui Gheorghe Prunduș nu s-a produs nici un accident grav.

Pentru toți. Un timp a așezat perforatorul într-o crăcană de lemn. Timpuri revolute. Ceea ce făcea înainte ajutorul — cum se înălța ori se lăsa el din umăr, ori din genunchi, ori din amîndouă — acuma face aerul comprimat. Cu mîna dreaptă omul ține perforatorul, iar cu stînga manevrează ventilul coloanei telescopice — strînge, desface, strînge... Este mai ușor, dar nu tocmai ușor. După treipatru ore de încleștare pe minere se albesc pumnii, nu mai circulă sîngele, degetele se fac ca oasele de dinți — tari, albe... „Trăim cum ne gospodărim...". De aceea m-am și bucurat cînd, în mină, spre filonul Clementina, l-am întîlnit pe Prunduș experimentînd un cărucior pentru perforarea găurilor de mină în abataje.

Pe noua instalație omul este pus să miște doar cîteva manete, la un fel de pupitru de comandă. Ideea aparține inginerului Pop Liviu, directorul, dar l-au ajutat să o transforme în mașină o mulțime: inginerul Erik Hütter, subinginerul Ion Sălăjan, maistrul Nicolae Dancoș, șeful de echipă Iosif Moldovan, lăcătușii Ion Matelan, Ludovic Kerestesz, Gheorghe Miculin și chiar el, Gheorghe Prunduș. Pentru felul în care a muncit și știe să muncească în subteran l s-au decernat Medalia Muncii (de două ori), Ordinul Muncii și 30 (treizeci) de diplome și însigne de fruntaș în producție.

„Trăim cum ne gospodărim" spune Gheorghe Prunduș și adaugă „și la mină și acasă". Totdeauna cînd a muncit bine a cîștigat bine. După șapte luni, cînd s-au convins că Prunduș este dintre cei care nu plecă, tovarășii de la mină l-au oferit ce aveau și ei în etapa respectivă: la căminul burlacilor — o cameră, o bucătărie, o cămară pentru alimente... În 1966 și-a cumpărat casă: două camere, bucătărie, antreu, terasă, cameră de baie, de alimente, garaj. Prunduș a bătut-o toată în ceramică. Cu mîna lui. Mașina — o Dacie 1300 — a luat-o zece ani mai tîrziu. Cu mîna lui. Curtea casei e măricică — o mie de metri pătrați. A plantat 37 de pomi: cireși văratici, prunі, meri, peri și nuci. A făcut și straturi pentru roșii, ceapă, morcovi, usturoi. Crește în fiecare an cîte un purcel, 12—15 găini, albine. Toate cu mîna lui și a Nastasiei. Pe copii — acum are trei — i-a învățat la fel: „Trăiți cum vă gospodăriți".

„Trăim cum ne gospodărim". Gheorghe Prunduș își aplică deviza peste tot. Este și deputat în circumscripția municipală 21, Baia Mare, și vicepreședinte în Consiliul județean Maramureș al sindicatelor. Un timp a avut niște neduneriri. „Știți că mai sînt și din ăștia cărora dacă le oferi un plan cu coadă pe ei îi apucă înitam-nisam nostalgia după șoiul de pește?" Îmi explică și de ce. Dacă omul se obișnuiește să lucreze într-un anumit mod — greu îl dezbari și-l împingi pe altă cale. Chiar dacă noul este mai bun, însul se lasă greu. Toată lumea știe că atunci cînd se pușcă și se perforează, în mină apare praf. Inhalat în cantitate mare, pe perioade lungi, duce la silicoză. Statul, ca să-i protejeze pe mineri, i-a dotat cu instalații pentru perforajul umed. Aerul a devenit dintr-o dată mult mai curat.

Cu timpul, Gheorghe Prunduș și-a spulberat neduneririle. A observat că oricît ar părea de bizar, oamenii trebuie lăsați și protejați să se obișnuiască cu binele. Operație la fel de grea ca orice altceva de pe lume. Încă un exemplu. Statul oferă minerilor o masă gratuită și caldă înainte de intrarea în subteran. Unii se grăbesc, ori întîrzie, ori o... ocolesc. Deși — au stabilit medicii — de cînd cu această masă gratuită numărul intoxicațiilor și al bolnavilor de stomac a scăzut foarte mult. Dialectică curată. Pe măsură ce binele se învechește devine la fel de greu de dezrădăcinat ca și răul dinaintea lui. S-a dovedit. Un timp, la Herja au fost greutăți în procurarea de lămpi electrice. Aflați că nimeni, nici temporar, n-a mai vrut să pună mîna pe clasicul lămpaș cu carbid... Calitatea pe care o are în sindicatul județean Prunduș a subordonat-o aceleiași devize: „Trăim cum ne gospodărim". Și oricît ar părea de curios, gospodăriile anexă ale exploatărilor miniere sînt acum al doilea producător de carne din Maramureș! Cresc peste 1 700 de porci, peste 200 de bovine, 150 de oi, sute de iepuri, peste o sută de familii de albine.

„Visez la o salbă de ferme zootehnice în jurul Capitalei"

— Tovarăşe doctor Mihai Petcu, acum cîteva zile şeful serviciului de creştere a taurinelor şi ovinelor de la departamentul agriculturii de stat, doctorul Gabriel Georgescu, ne-a spus că ferma de vaci pe care o conduceţi s-a clasat, anul trecut, pe locul 1, pe fermele I.A.S., în ceea ce priveşte producţia de lapte. Aşa-i ?

— Vreţi să vă spun sincer ? Nu cunosc rezultatul final al întrecerii. Nu s-a comunicat nimic oficial. Ştiu doar că la sfîrşitul lunii noiembrie rezultatele obţinute de noi ne plasau pe primul loc. Dacă aşa stau lucrurile, sîntem desigur bucuroşi.

— Aşa stau. Şi mai mult decît atît. Cunosc şi faptul că aţi realizat, pe cap de vacă furajată, o producţie de 5 910 litri. Următoarea clasată, ferma din Urziceni, a obţinut o producţie de 1 770 de litri. Este o diferenţă destul de mare care vă claseazâ pe primul loc fără nici un fel de comentariu.

— Desigur. Cu toate că producţia obţinută a fost mult mai mare. Această cifră reprezintă doar 91 la sută, cît a plecat spre industrie. Restul cantităţii de lapte a fost folosit pentru hrănirea tineretului bovin. Dar lăsînd cifrele, cel mai mult ne bucură faptul că s-a demonstrat încă o dată că şi lîngă Bucureşti se pot obţine producţii bune. Cine sîntem noi de fapt. Ferma numărul 10 din comuna Pantelimon, aparţinînd de I.A.S.-Mogoşoaia. Cu alte cuvinte facem parte din sectorul agricol al Capitalei.

— Tovarăşe doctor, tot de la şeful serviciului de creştere a taurinelor şi ovinelor am aflat că în cel mai scurt timp va trebui generalizată şi cunoscută experienţa fermei din Pantelimon în vederea fermării în jurul Capitalei a unor aşa-numite sălbe de unităţi foarte productive de lapte şi carne. În ce constă experienţa despre care vorbeau cei din departament ?

— Sînt foarte multe lucruri de spus. Ele au fost nu o dată analizate şi discutate. În momentul de faţă, după congres, ele se vor aplica în practică. S-o luăm pe rînd. Ferma din Pantelimon este dotată cu o rasă de vaci de mare productivitate în ceea ce priveşte producţia de lapte. Ele s-au adus în urmă cu nouă ani. O vacă matură costă în jur de 23 000. Desigur, cum este şi normal, pe lîngă producţia de lapte s-a urmărit şi formarea cu mijloace proprii, fără a se recurge la importuri, a unui tineret acomodat condiţiilor noastre. În cîţiva ani ferma din Pantelimon a vîndut circa 1 000 de viţele şi 150 de tăuraşi. Cu un asemenea număr, fără exagerare, se puteau constitui trei ferme. Cred că despre asta este vorba. Acest număr mare de vaci s-au nimerit mai şi simplu, izolate, prin diferite ferme şi gospodării. Să fiu bine înţeles, nu exclud şi nu sînt împotriva raselor tipice româneşti, dar, după părerea mea, rasele de vaci de mare productivitate trebuie să constituie, pe lîngă marile oraşe, ferme gen Pantelimon. Ferme de elită, ferme mixte, cu mare atenţie în pregătirea furajului.

— Am auzit că şi din acest punct de vedere aveţi idei noi pe care le aplicaţi. Este adevărat ?

— Nu ştiu cît de noi sînt ele, dar sînt bune şi dau rezultate. Să vă spun în cîteva cuvinte despre ce este vorba. Am cîteva exemplare de vaci care în 305 zile, cît reprezintă o perioadă normală de lactaţie, dau pînă la 10 000 de litri de lapte. Asta înseamnă 50 de litri pe zi. Conform indicaţiilor şi normelor, eu trebuie să-i asigur zilnic 1,16 unităţi nutritive pe litru de lapte, ceea ce constituie un mare necesar de energie. Putem noi să le asigurăm această energie numai din furaje de volum ? Hotărît că nu. Deci trebuie să apelăm la concentrate. Dar în acelaşi timp şi alte ferme şi gospodării care au vaci, dar care dau producţii mai mici de lapte, aleargă după concentrate. De ce ? Fiindcă, zic ei, este mult mai eficient. Nu-i asta adevărul. Realitatea este că respectivele unităţi — şi sînt din păcate încă foarte multe — nu-şi culeg de pe suprafeţele agricole paiele şi cocenii. Asta-i tristul adevăr. Apare o aglomerare la F.N.C.-uri, apar goluri în aprovizionare. Cu alte cuvinte, aşa de suferit zootehnia. De ani de zile se caută să se stabilească un regulament de funcţionare a fermelor de vaci de mare productivitate

în ceea ce priveşte producţia de lapte, numite de noi ferme de elită. Fermele amintite nu pot intra în acelaşi regim de funcţionare cu restul fermelor. Aici, după părerea mea, trebuie urgentată rezolvarea statutului de funcţionare. Şi încă un lucru. Trebuie cît mai repede găsite soluţii de valorificare la maximum a producţiilor secundare de pe cîmp. Este vorba despre paie şi cocenî. Noi, fiind fermă mixtă, avem şi 220 de hectare pe care le cultivăm în aşa măsură încît să se creeze un echilibru raţiei pentru animale. La ferma din Pantelimon, şi asta o spun cu glas tare, n-o să găsiţi niciodată pe cîmpul nostru un pai neculeş. S-au obţinut producţii mari de lapte prin asigurarea a trei kilograme de concentrare pe cap de vacă/zi, iar restul de hrană a fost asigurată din paiele şi cocenii rămaşi din culturi.

— Cu ce vă mai ocupaţi la ferma din Pantelimon ?

— Creştem porci, 7 000 pe serie. Dar baza o reprezintă producţia de lapte. Anul trecut, pe cele 500 de vaci productive şi cu oamenii de aici am dat Capitalei 240 de vagoane de lapte.

— Aţi amintit de oameni. Ce ne puteţi spune ?

— Foarte multe. Cum sublinia şi tovarăşul Nicolae Ceauşescu la congres, revoluţia agrară se poate face numai şi numai cu oameni, acest fapt a fost verificat de mine de nenumărate ori. La Pantelimon lucrez cu 80 de oameni. Majoritatea locuiesc în fermă. S-au putut asigura condiţii. Şi mai mult decît atît. Cei care locuiesc în cadrul fermei cresc cîteva găini şi unul sau doi porci. Creşterea animalelor îi leagă pe oameni de loc. Dar ei nu pot să trăiască numai cu atît. Avînd în vedere că pînă în centrul de comună sînt trei kilometri şi pînă în Bucureşti sînt zece, de multe ori ei sînt nevoiţi să-şi întreruoă activitatea şi să se ducă să-şi facă tîrgurieli. Se pierde foarte mult timp. Am discutat de multe ori posibilitatea înfiinţării lîngă fermă a unui magazin alimentar. Dar de fiecare dată mi s-a spus că nu este rentabil. N-am înţeles niciodată motivul, în ciuda faptului că nu demult s-a construit şi s-a dat în folosinţă un restaurant. În vara aceasta nu mă las pînă nu-i conving pe toţi de necesitatea unui astfel de magazin. Ce să mai spun ? Oamenii de aici cîştigă între 2 000 şi 4 500 de lei lunar. Dar se şi munceşte, nu glumă, de multe ori din zori pînă în zorii celeilalte zile. Aşa-i în zootehnie. Ce v-am spus este legat de oamenii care lucrează în fermă. Mai sînt şi alţii care îşi bat joc de munca noastră. Zilnic am prins pe cîte unul care ne fură din fîn. Alţii, tot din comună, aruncă cu gunoaie pe culturi, iar alţii, cu turme de oi, în trecere prin Pantelimon, ne distrug culturile. Acum cîteva zile nişte ciobani din Valcleeni, în drum spre baltă, ne-au distrus 13 hectare de orz. Şi nu numai atît. Prinşi de paznici, ciobanii i-au bătut pînă i-au băgat în spital. Cu astfel de mentalităţi şi cu astfel de metode nu se poate face mare lucru.

— Ce planuri de viitor aveţi ?

— Să punem un mai mare accent pe creşterea tineretului, să ne modernizăm ferma şi de ce să n-o spun, să ajutăm chiar cu forţele noastre la naşterea în jurul Capitalei la alte asemenea ferme zootehnice.

— O ultimă întrebare. Unde aţi învăţat meseria pe care o stăpîniţi aşa de bine ?

— Meseria am învăţat-o, cum este şi normal, la facultatea pe care am terminat-o în urmă cu 15 ani. Dar dragostea pentru creşterea animalelor am prins-o de acasă. De la tata. Aooi anii au trecut şi de această dragoste nu pot şi nu cred că voi scăpa toată viaţa.

SORIN POSTOLACHE

„Bucureştiul ar putea deveni şi o mare grădină cu legume şi fructe"

Cu exact 20 de ani în urmă un inginer agronom din Bucureşti se străduia să demonstreze, prin referate memorii şi demersuri, că incinta Capitalei cuprinde deopotrivă şi un vast ogor, total ignorat şi nefolosit la ora respectivă. Această virtuală grădină de legume a oraşului, însumînd mii de hectare de pămînt de cea mai bună calitate, ar putea deveni o realitate — spunea autorul proiectului — dacă edilii oraşului, cu sprijinul larg al cetăţenilor, ar inventaria şi cultiva fiecare palmă de teren disponibil. Din păcate, toate aceste memorii, adresate mai ales municipalităţii şi Ministerului Agriculturii şi însoţite de fiecare dată de o bogată documentaţie, au rămas fără răsunet.

Nu e de mirare deci că autorul „descoperirii", inginerul Haralambie Popescu, a fost nevoit să renunţe, consternat, la orice alte acţiuni de atentionare şi consiliere. Ideile sale au fost în schimb fructificate în mica grădină aflată în spatele casei sale de pe strada Drumul Sării din Bucureşti. Pomicultor şi grădinar de tradiţie şi în acelaşi timp autorul unor apreciate lucrări dedicate culturilor asociate şi intercalate — inginerul Haralambie Popescu a demonstrat în mod practic că în chiar perimetrul unor aglomerări urbane orice ogaş de pămînt poate fi transformată într-un veritabil paradis vegetal. De pe o suprafaţă ce nu depăşeşte 400 metri pătraţi (dar care a suferit numeroase şi variate lucrări de fertilizare a solului), inginerul Popescu obţine în ani mediî, prin culturi intercalate şi asociate, aproximativ 500 kilograme legume (200 kilograme numai roşii) şi cam tot atîtea kilograme de fructe : mere, pere, vişine, cireşe, caise, gutui, prune, piersici, căpşuni. Ogorul mai cuprinde 100 de butuci de viţă-de-vie cu o producţie de cîteva sute de kilograme de struguri. Mai notăm că într-un sopron din curte cresc cîteva familii de nutrii, într-un alt tarc trăiesc găinacee şi în mijlocul grădinii fac demonstraţii de viaţă citadină şase colonii de albine. Nimeni din cei ai casei nu merge la piaţă sau în magazine pentru a cumpăra legume, fructe, miere, vin, ouă şi păsări.

Consideraţiile şi recomandările formulate cu 20 de ani în urmă de către inginerul Haralambie Popescu (între timp ajuns în anii de pensie), precum şi demonstraţiile sale de horticiticultură citadină ni se par astăzi deosebit de actuale. Le supunem atenţiei specialiştilor şi publicului larg din două motive :

1. În condiţiile în care cultivarea fiecărui metru de teren agricol a devenit o acţiune permanentă ce cuprinde deopotrivă şi terenurile disponibile din incinta localităţilor urbane — lucrările inginerului Haralambie Popescu pot oferi în continuare sugestii preţioase, deoarece, aşa cum vom arăta de îndată, interlocutorul nostru a cercetat judicios posibilităţile oferite în acest sens de municipiul Bucureşti.

2. Privite din perspectiva timpului, propunerile inginerului Haralambie Popescu ne apar mai ales astăzi deosebit de judicioase şi realiste. Şi asta deoarece nu este deloc greu de înţeles cît de importantă s-ar fi dovedit folosirea pentru agricultură a unor terenuri libere din cuprinsul Capitalei (terenuri intravilane sau din incinta unor gospodării particulare). Chiar un început modest în această privinţă ar fi anticipat larga acţiune începută anul acesta şi ar fi constituit un încurajator exemplu pentru cei chemaţi astăzi să participe la valorificarea fiecărui metru de teren cultivabil în mediul urban.

Acum două decenii, interlocutorul nostru a adresat memorii Direcţiei generale a producţiei vegetale din Ministerul Agriculturii, fostului Institut de cercetări horticole, fostei secţiuni agricole a Sfatului popular al Capitalei şi chiar fostei Asociaţii a inginerilor şi tehnicienilor. Unul din aceste memorii, înregistrat la ASIT la 11 aprilie 1961, a ajuns, printr-un concurs de împrejurări, şi pe biroul nostru. Aşa s-a născut ideea articolului prezent şi dorinţa de a-l cunoaşte pe inginerul H. Popescu.

Bucureştiul — se arată în lucrarea ce însoţeşte amintitul memoriu — este lipsit de o bază legumicolă proprie. Legumele, multe dintre ele, se aduc de la sute de kilometri, deoarece în zona Capitalei se cultivă de preferinţă cereale. Acestea ocupă chiar şi terenurile din interiorul liniei de centură. Or, arată în continuare autorul memoriului, este mult mai costisitor să transporţi de la distanţă legume. Un hectar produce în medie 12 000 kg legume şi numai 2 000—3 000 kg cereale, deci pentru transportul zarzavaturilor este nevoie de un număr de mijloace de transport de 5—6 ori mai mare.

Inginerul Haralambie Popescu ţine să remarce apoi că, spre deosebire de alte centre urbane ale ţării, cum sînt Oradea, Cluj-Napoca, Timişoara şi mai ales Arauul, în Bucureşti grădinile cartierelor periferice ale oraşului nu sînt decît în mică măsură cultivate cu legume şi pomi fructiferi. Numeroase terenuri extrem de potrivite pentru culturile de legume zac nefolosite sau sînt utilizate doar parţial. Colindînd oraşul în lung şi în lat, inginerul Popescu a elaborat chiar o situaţie estimativă, apreciind că pe raza municipiului Bucureşti ar exista (e vorba de anul 1961) nu mai puţin de 100 000 grădini familiale, cu o suprafaţă medie de 100—200 metri pătraţi. Şi autorul ţine să indice numeroase exemple, referindu-se în mod special la cartierele Giuleşti, Bucureştii Noi, Băneasa, Colentina, Fundeni, Pantelimon, Apărătorii Patriei etc.

Apreciind că necesarul de legume pentru o populaţie de două milioane de locuitori ar fi de aproximativ 200 000 tone anual şi socotind producţia medie la hectar de 12 000 kilograme, autorul ajunge la concluzia că ar fi necesare 25 000 hectare. Dar aceasta în cazul în care agricultorii ar folosi numai metodele agrotehnice tradiţionale. În situaţia în care s-ar întrebuinţa — aşa cum recomandă inginerul Popescu — metoda culturilor intercalate şi asociate, folosită cu mare succes în alte zone ale ţării, atunci pentru aceeaşi cantitate de legume ar fi necesară o suprafaţă de numai 15 000 de hectare sau chiar mai puţin. La aceasta s-ar adăuga cele 100 000 de grădini familiale cu o suprafaţă de aproximativ 1 000 de hectare. Dar 1 000 de hectare, spune în continuare autorul memoriului, valorează cît 4 000 de hectare dacă sînt cultivate după metode moderne. Culturile succesive şi intercalate sînt dealtfel prezentate pe larg în cadrul memoriului, autorul avînd în această privinţă o practică de cîteva decenii.

Fructificarea acestor oaze de pămînt fertil, continuă inginerul Haralambie Popescu, ar oferi largi posibilităţi pentru creşterea în condiţii urbane a păsărilor de curte. Şi asta deoarece pentru stimularea ouatului se impune îmbogăţirea hranei păsărilor cu adaos de nutreţuri vegetale, în mod special cu salată, spanac, ceapă, ridichi. Numai în aceste condiţii, aşa cum o dovedesc experienţele efectuate, 10 găini din rasa Rhodeisland, ţinute într-un spaţiu de 50 mp, pot produce anual peste 1 000 de ouă. Sau o situaţie care l-a îndemnat pe autorul memoriului să aprecieze că în cele 100 000 de posibile gospodării individuale ale Capitalei s-ar putea creşte circa un milion de păsări care ar produce deci într-un an o sută de milioane de ouă, plus, evident, o însemnată cantitate de carne. În sfîrşit, inginerul Popescu mai ţine să arate că cele două activităţi, creşterea păsărilor şi culturile asociate, se interconditionează : grădina oferă păsărilor nutreţurile vegetale, iar galinaceele cantitatea necesară de îngrăşăminte.

Lucrarea cuprinde, evident, şi numeroase detalii şi recomandări de specialitate. Dar ea poate fi înţeleasă tot atît de bine şi de către publicul larg. De fapt, nimic extraordinar în a propune folosirea terenurilor libere pentru legumicultură şi în a considera că lucrul acesta este perfect posibil şi în incinta oraşelor. Şi totuşi o asemenea idee, prezentată în mai multe rînduri forurilor de specialitate, a fost tratată cu indiferenţă vreme de două decenii.

În sfîrşit, tot inginerului Haralambie Popescu îi revine şi meritul de a fi propus utilizarea terenurilor libere din incinta parcurilor, instituţiilor şi întreprinderilor din Capitală, pentru plantarea de arbori fructiferi. Demonstrînd aceeaşi răbdare şi pasiune gospodărească, autorul studiului a ajuns la concluzia că în Bucureşti s-ar putea sădi într-o primă etapă 10 000 de nuci şi 10 000 de vişini. Am prezentat această propunere într-un număr anterior al revistei noastre şi sîntem siguri că cineva, cîndva, îi va aprecia caracterul realist şi îi va cîntări importanţa economică. Dar cît va trebui să treacă pînă atunci ? Din nou un car de ani ?

LIVIU TIMBUS

P.S. Numeroşi cititori ne-au cerut amănunte în legătură cu lucrările inginerului Haralambie Popescu. Îi sfătuim să se adreseze direct autorului : Bucureşti, str. Drumul Sării 19, sect. 6, cod 76 318.

„OPACIMETRUL VĂRZARU", un lucru făcut bine și la timp

Îl găsim la etajul 5 al Institutului de cercetări și modernizări energetice plasat, nu doar la figurat, pe malul Dîmboviței. Pe ușa camerei 505, numele lui e trecut al doilea, Victor Vărzaru, ordine logică de vreme ce șeful colectivului în care lucrează, ca cercetător principal 3 la secția de energetică generală industrială și surse noi, se numește Constantin Popescu. Arată vîrsta pe care o pretinde, 40 de ani, dar lucrul acesta se întîmplă mai ales datorită părului peste care parcă tocmai a nins. În altă ordine de idei, vorbește puțin. La fiecare frază, smulsă după multe ademeniri, lasă impresia că n-a spus tot, că a mai păstrat un secret, poate cel mai important.

Victor Vărzaru se află în institut de 12 ani, fiind repartizat aici la terminarea facultății. A absolvit politehnica, lesne de calculat, în urma generației sale, dar crede că n-are motive să-i pară rău. Explică și de ce. Cît a stat în producție, la „Electronica", a avut prilejul să adune o sumedenie de pilde temeinice și, mai mult decît atît, a avut prilejul să se specializeze. Experiența aceea i-a fost și îi e de mare ajutor la Icemenerg, permițîndu-i să se miște cu ușurință pe teritoriul, încă nedesțelenit, de la granița dintre electronică și termotehnică. Tot investigînd acest teren, adică măsurînd exact și electric mărimile neelectrice, a ajuns să breveteze mai multe invenții, una din ele, omologată și în străinătate, de importanță deosebită. Întrebat, zice că nu i-a fost greu chiar dacă, uneori, ziua lui de muncă a numărat și 16 ore. N-au lipsit, firește, poticnelile, dar n-a dezarmat. De cîte ori a fost cazul, și a fost, a luat-o de la capăt, mai ambițios, mai perseverent, convins că pentru a face bine un lucru cel mai important e să-l faci la timp. Și l-a făcut.

Primele dintre invențiile sale, respectînd cronologia, s-au intitulat „Opacimetru cu traductoare fotoelectrice termostatate" și „Traductor pentru măsurarea conținuă a punctului de rouă acidă", ambele rămase în stadiul de unicate, destinate lucrărilor de laborator și celor de service. A treia însă, „Opacimetru pentru dispersii neuniforme", s-a bucurat și se bucură de o atenție specială, brevetul respectiv fiind recunoscut și peste hotare,

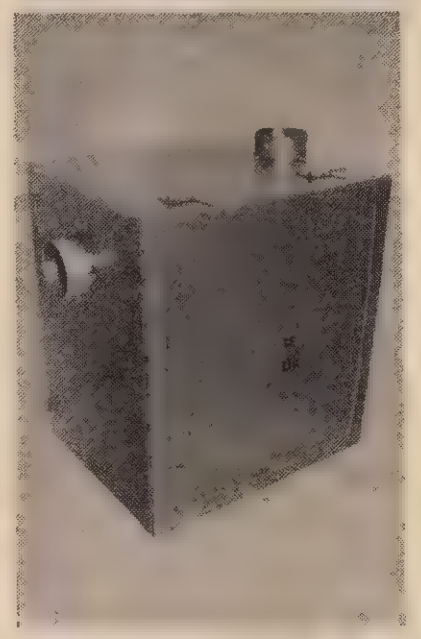

în Elveția și, recent, în Austria, țări cu o îndelungată tradiție industrială. Așezat la loc de cinste și în Salonul național al invențiilor, organizat în ianuarie în Capitală, opacimetrul inginerului Vărzaru e, de fapt, un ansamblu de aparate, proiector și receptor de lumină, bloc electronic, filtru de aer etc.) destinat cazanelor energetice alimentate cu păcură. Rolul lui e dublu. Pe de o parte, opacimetrul supraveghează calitatea arderii din cazan, pe de alta, fără a intra în amănunte, ușurează operațiile de curățire a schimburilor de căldură prin suflare cu aburi și curățire cu alice.

Și pînă acum, firește, arderea era controlată, oxidul de carbon și oxigenul fiind permanent măsurate în focar în ideea unei arderi ideale, cu maximum de randament. După tehnologia clasică însă, această sarcină revenea unor aparate complicate și greu de întreținut, cu o disponibilitate redusă și, cu puține excepții, procurate din import. Opacimetrul le înlocuiește și, implicit, aduce beneficii importante, între care reducerea importului și a consumului de combustibil. Anual, la fiecare cazan de 420 tone abur pe oră, cheltuiala de păcură scade cu 50 de mii de lei, în țară funcționînd cîteva zeci de asemenea instalații, unele din ele la Palas, Brazi, Borzești etc.; folosind deja opacimetrul inginerului Vărzaru sau fiind pe punctul de a-l aplica. La capitolul avantaje, ar mai fi de adăugat simplificarea muncii operatorului și reducerea poluării, prin eliminarea fumului. Denumit industrial „Aparat pentru supravegherea continuă a transparenței gazelor de ardere", opacimetrul se montează la ieșirea din cazan, înaintea ventilatorului. Pe un perete al canalului de evacuare se fixează proiectorul de lumină, iar în fața lui, pe peretele opus, receptorul, dotat cu o fotorezistență. În momentul în care gazele conțin particule opace (fum), ceea ce trădează o ardere incompletă, fasciculul de lumină ce traversează canalul își modifică traiectoria, transmițînd semnalul fotorezistenței. Aceasta comunică pe un cadran și, implicit, avertizează sonor, punînd în alertă personalul de deservire. Operatorului nu-i rămîne altceva de făcut decît, urmînd semnalizările indicatorului, să regleze corespunzător excesul de aer. Cu alte cuvinte, simplu ca bună ziua.

Ideea, recunoaște inventatorul, nu e nouă, dar ea a fost tratată altfel decît pînă acum, dovadă că opacimetrul românesc a stîrnit un mare interes în străinătate. Intrînd în detalii, Victor Vărzaru a renunțat la componenta continuă a luminii, despre care crede că ridică probleme de stabilitate, putînd conduce la semnale false, reținînd-o pe cea alternativă. Altfel zis, a simplificat, obținînd un aparat mai puțin stufos, dar mai sigur și mai ieftin. Durata lui de funcționare poate atinge 10 ani. După ce s-au efectuat, la C.E.T. Palas, probele de durată la prototip, inventatorul fiind ajutat de inginerul șef al unității amintite, Dumitru Zaharia, în octombrie 1980 s-a omologat seria 0 și aparatul a intrat, chiar la Icemenerg, în microproducție. Dată fiind eficiența opacimetrului, poate că ritmul ar fi trebuit grăbit. Imperturbabil, inginerul Vărzaru crede că nu, N-are nimic de reproșat din acest punct de vedere. Dar din altele ?, îl încercăm. Pentru prima dată, după un ceas și jumătate de discuție, zîmbește, situație în care se simte parcă stînjenit. Cel mai rău, rela, e că, vrînd să inventezi ceva, trebuie să te ferești să nu superi pe nimeni. Ba nu, greșesc. Și mai rău e că, în loc să lucreze un colectiv la o temă, să i se dedice, cîțiva dintre membrii lui sînt uneori puși să lucreze, în același timp, la mai multe teme. Spune asta și, gest ce riscă să devină tic, își reașază cravata, asortată la culoarea ochilor. Albastră.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

De ce nu i s-a echivalat lui Gheorghe Pandele titlul științific?

Scriem despre Gheorghe Pandele din dorința de a nu da uitării prea devreme atît omul cît și activitatea lui și, mai ales, pentru a încerca, măcar parțial, să reparăm nedreptatea care, din motive neînțelese de noi, i s-a făcut.

A trăit între anii 1885 și 1965.

Ca mulți intelectuali de frunte pe care i-a avut țara noastră, Gheorghe Pandele a plecat la oraș să învețe carte dintr-o familie de țărani cu mulți copii.

Student eminent al Facultății de științe, secția chimie, a Universității București, obține, pe lîngă bursa de stat cu care se întreține în timpul studiilor, și bursa Hiler pe care o trimite mamei sale. În 1912, își ia licența în chimie.

Pînă la primul război mondial, fulmicotonul, pulbere pentru infanterie și artilerie, se obținea prin nitrarea bumbacului. În imposibilitate de a se mai aproviziona cu bumbacul necesar fabricației, Ministerul de Război îi cere lui Gheorghe Pandele să găsească o metodă de fabricare a fulmicotonului din materiale autohtone. În 1916, după doi ani de laborioase încercări, reușește să fabrice fulmicoton din vată de celuloză de lemn „Letea". Prima șarjă de 3 000 kilograme este gata și România intră în Războiul pentru Întregirea Neamului. Neexistînd în țară aparatura necesară fabricației, este trimis în Anglia să fabrice fulmicoton pentru nevoile armatei române. Englezii îi propun cetățenie, brevetarea invenției și direcția laboratorului de pulberi. Refuză. În 1918 se întoarce în țară unde activează ca inspector general și profesor la Școala politehnică. În 25 iunie 1924 susține una din primele teze de doctorat în chimie în țară. Cei cu posibilități materiale preferau să-și dea doctoratul la universități străine. Juriul Universității București, format din prof. dr. D. R. Hurmuzescu, prof. dr. G. G. Longinescu și prof. dr. N. Dănilă, îi acordă calificativul „foarte bine cu distincție".

La Congresul de chimie industrială de la Paris din octombrie 1925 este publicată comunicarea privind noua metodă de fabricare a fulmicotonului. În 1926, în Chemisches Zentral Blatt se subliniază încă o dată prioritatea descoperirii lui Gheorghe Pandele.

Pentru această descoperire primește în 1930 premiul „Gheorghe Lazăr" al Academiei Române. Un an mai tîrziu, lucrarea este trimisă spre studiu juriului pentru decernarea Premiului Nobel.

În 1945 Gheorghe Pandele iese la pensie. Pînă aproape de sfîrșitul vieții lucrează ca profesor consultant. Industria noastră chimică avea nevoie de experiența și cunoștințele unui chimist de talia lui. Și astăzi procedeul descoperit de el este folosit la fabricarea pulberilor explozive, a lacurilor și nitrolacurilor.

După 1952 face cerere de echivalare a titlului de doctor în chimie. Este susținut de A.S.I.T., asociația inginerilor și tehnicienilor. Profesorul de chimie tehnologică I.V. Niculescu, de la Universitatea București, referă favorabil.

În timpul vieții nu primește răspuns. Gheorghe Pandele a murit la 1 septembrie 1965.

După mai bine de patru ani de la moartea lui, familia primește, în sfîrșit, un răspuns. Iată-l :

Ministerul Învățămîntului. Direcția : Comisia superioară de diplome.

Nr. 110 285/1963 ; 30 XII 1969

La cererea dvs. nr. 110 285/1963 privind echivalarea titlului de doctor obținut înainte de anul 1952, cu titlul științific de doctor în chimie, vă facem cunoscut că în urma examinării dosarului dvs. Comisia superioară de diplome prin p. v. nr. 1 394 din 30 XII 1969, respinge cererea dvs. de echivalare.

Secretariatul științific al Comisiei superioare de diplome.

Prof. C. Dinculescu

Prof. dr. Gheorghe Pandele și-a trăit viața în cinste și muncă, cu credința că adevărul trebuie să triumfe. N-a mai trăit 5 ani pentru ca de Anul nou 1970 să deschidă emoționat plicul oficial și să citească răspunsul de mai sus.

Cei care l-au redactat au examinat dosarul prof. dr. Gheorghe Pandele. În 1963 primiseră spre rezolvare o cerere de echivalare a unui titlu științific din partea unui coleg pe atunci în vîrstă de 78 de ani. După 7 ani trimit cu seninătate un răspuns care nu conține nici o motivare a respingerii cererii și nici măcar scuzele de rigoare că ea vine cu atît de mare întîrziere.

Comisia superioară de diplome a infirmat, printr-un răspuns neglijent și nedrept, munca de o viață a unui om, a infirmat calificativul „foarte bine cu distincție" al Universității București fără să aibă, se pare, nici cel mai mic complex.

Considerăm că în cazul prof. dr. Gheorghe Pandele, în numele adevărului în știință și al respectării omului și muncii sale, cererea nr. 110 285/1963 adresată Ministerului Învățămîntului. Comisiei superioare de diplome, trebuie să primească un alt răspuns. Îl așteptăm cu răbdarea cu care l-a așteptat și prof. dr. Gheorghe Pandele.

G. OPREA ■

Din nou despre rezolvarea dozelor de spray-uri

Soluția există, aplicarea ei întîrzie?!

În urmă cu o jumătate de an, revista noastră scria cu îndreptățit entuziasm despre invenția maistrului Marin Neacșu de la Întreprinderea de produse cosmetice „Miraj", un dispozitiv pentru extragerea valvelor și umplerea dozelor în care au fost înglobate produse cosmetice, cosmetice-auto și chimico-casnice. Extragerea valvelor vechi, fără deteriorarea dozelor, permite recuperarea acestora. Aruncarea dozelor la gunoi duce la o pierdere de aproximativ 60 milioane lei pe an. Estimarea acestei cifre fusese făcută luîndu-se în calcul doar valoarea dozelor de la tuburile de cosmetice. Dacă adăugăm și produsele cosmetice auto și cele chimico-casnice, dacă ne gîndim că după operația de desertizare este posibilă și recuperarea capacului de protecție, a butonului de pulverizare, a tubului plonjor și a suoapei de închidere, valoarea recuperărilor crește simțitor. În articolul nostru ne manifestăm dorința să consemnăm cît mai repede generalizarea dispozitivului maistrului Neacșu și, mai ales, organizarea sistemului de preluare a tuburilor de la populație.

Să vedem ce s-a mai întîmplat între timp.

Maistrul Marin Neacșu: „Constatînd că mașina trece neobservată, am automatizat-o. Este acum în fază de unicat și poate fi multiplicată în orice întreprindere care are un atelier mecanic. Cea din fața noastră, deocamdată singura, a fost făcută aici, prin autodotare, fără scule sau dispozitive speciale. Numai și o mașină ca asta poate aduce o economie de 10 milioane pe an. Deși unii din colegii noștri de la „Nivea" și-au manifestat nerăbdarea de a avea un asemenea dispozitiv, n-au găsit timpul necesar, într-un an, să se deplaseze pînă aici să-l vadă, măcar din curiozitate tehnică?! După părerea mea, demararea problemei este greoaie, deși rezultatele sînt certe".

— Cine s-a interesat de dispozitiv?

— Am fost ajutat și încurajat de tovarășa directoare a „Mirajului", inginera Rozalia Speteanu. De la Centrala recuperării și valorificării materialelor refolosibile s-au interesat îndeaproape de dispozitiv inginerii Florea Stoilă și Sergiu Marinescu. În 19 ianuarie, în prezența celor amintiți și a șefului C.T.C., s-a făcut testarea a o sută de tuburi. S-au sertizat la banda rulantă două care, cu ajutorul dispozitivului, s-au desertizat, s-au umplut cu produs cosmetic și s-au sertizat din nou pentru a se vedea dacă nu pierd gaz și substanță în timp de 15 zile. Cîntărirea tuburilor a dat rezultate excelente. N-am avut nici o emoție, pentru că eu am făcut de nenumărate ori această experiență.

— De cîte ori poate fi repetată experiența, de cîte ori poate fi folosit un tub?

— De cel puțin două ori.

— Cît a costat această mașină?

— Zece mii, preț de unicat. Insist, ea poate fi făcută din materiale care se găsesc în orice uzină și, evident, prețul ei scade.

— Cu cîte mașini ca aceasta credeți că se poate rezolva problema recuperării tuburilor?

— Maximum douăzeci.

— O.S.I.M. și-a spus cuvîntul?

— Metoda este nouă. Formalitățile de brevetare vor mai dura o perioadă. Profit de această discuție să mai spun încă o dată că nu mă interesează nici o recompensă. Dorința mea este să văd mașina cît mai repede aducînd economii, mai ales că ele nu sînt deloc neglijabile.

Concluzii. Demararea trenează. Abia după un an s-a testat oficial o operație care nu necesita altceva decît strîngerea unei comisii. Mașina este încă în faza de unicat și sperăm că, în cazul ei, se va face tot posibilul să se evite drumul obișnuit al avizelor, al omologării și introducerii în plan. Să nu uităm că este nevoie doar de 20 de mașini pentru recuperarea unor valori de zeci de milioane. După informațiile noastre, peste tot în lume tuburile de spray se aruncă după folosire. Cu atît mai mult trebuie să ne gîndim să exportăm această tehnologie. Sistemul de preluare a tuburilor de la populație nu a intrat în acțiune. Fiecare an întîrziere înseamnă pierderea unor bunuri în valoare de milioane. Pînă cînd se va face ceva în acest sens, propunem ca formula căzută în desuetudine: „A nu se găuri sau arunca în foc doza după golire" să fie înlocuită cu : „A se păstra în vederea refolosirii".

În orice caz, după discuția cu maistrul Marin Neacșu, ne permitem să vă sfătuim să nu aruncați dozele după golire. Prind bine la casa omului.

OPREA GEORGESCU ■

O performanţă care onorează chirurgia românească

(Urmare din pagina 1)

Faptele, aşa cum s-au petrecut

Daniela şi-a îndreptat paşii spre chimie chemată de o pasiune lăuntrică, motiv pentru care, atunci cînd în 1978, după ce şi-a terminat studiile, a fost repartizată la Giurgiu, a înţeles să se stabilească aici din dorinţa de a căpăta o temeinică şi serioasă pregătire. În mai puţin de doi ani, dragostea ei pentru meserie a fost remarcată de toţi oamenii cu care muncea. Seriozitatea şi conştiinciozitatea o caracterizau. Lucra în cadrul secţiei de electroliză, la secţia de dizolvat sare şi avea sub directa ei conducere opt oameni. Viaţa şi-o trăia normal, pînă în acea zi cînd a venit la lucru în schimbul II, veselă şi bine dispusă, ca de obicei. Îi plăcea să treacă pe lîngă benzile transportoare pentru a vedea dacă totul e în regulă. La un moment dat, a constatat că la una din benzi cauciucul transportor face cute la un tambur, avînd tendinţa să sară de la locul lui. Alături de ea, muncitoarea Maria Dogaru. Din dorinţa de a fi cît mai operativă, Daniela Grozea se ajută cu coada unei mături pe care o avea în mînă, încearcă să pună banda la loc pe circuit. Eroare, gravă eroare. ceea ce sesizează în aceeaşi clipă şi Maria Dogaru, care strigă : domnişoară, vă puteţi prinde... Dar nu apucă să-şi termine strigătul, că inevitabilul se şi produsese.

Îngrozită de cele văzute, Maria Dogaru scoate un urlet de fiară atrăgînd atenţia celor din jur. Banda este oprită. Daniela îşi trage braţul, dar acesta cade inert la picioarele ei. Panica cuprinde imediat întreaga secţie, primul care se apropie de accidentată este colegul ei, inginerul Damian Capac. Cu prezenţa de spirit caracteristică oamenilor dintr-o bucată, o ia în braţe, sare într-o maşină şi nu se opreşte decît la Spitalul unificat din Giurgiu.

În secţia de electroliză, unde Daniela îşi desfăşura activitatea, în ziua aceea s-a petrecut un lucru grav, foarte grav, pe care Daniela nu l-a sesizat la timpul oportun, motiv pentru care a plătit atît de scump.

Toate benzile transportoare sînt prevăzute cu un lanţ metalic protector ; o simplă tragere de lanţ şi banda transportoare se opreşte. Pentru oricine este clar cît de important este acest lanţ protector. Conducerea combinatului a constatat că de multe ori lanţurile dispăreau pentru simplul motiv că acestea pot fi folosite la scoaterea apei din fîntînă. În ziua aceea lanţul fusese sustras. Un act, pur şi simplu, criminal. Aşa spune directorul întreprinderii, aşa socotim şi noi. Unul din acele momente de irresponsabilitate din partea nu ştiu cui care, iată, unde poate să ducă. Daniela era obligată ca la intrarea în schimb să oprească banda pentru a se pune un nou lanţ. Această regretabilă omisiune a plătit-o foarte scump, pentru că, aşa cum veţi afla, marile dureri pentru ea abia începeau.

Imediat după accident, conducerea combinatului a deschis o anchetă în vederea identificării vinovatului. Din păcate, ancheta nu a dus la nici un rezultat. Din acest colţ de gazetă ne întrebăm : cum se simte adevăratul vinovat ? Oare de cîte ori scoate apa din fîntînă, nu aude strigătul de durere al acestei fete care multe zile s-a zbătut între viaţă şi moarte ? Ştie el, omul care a luat lanţul, că apa lui este plină de sînge nevinovat ? De multe ori stai şi te întrebi din ce sînt plămădiţi unii oameni, care prin asemenea fapte irresponsabile pun în pericol viaţa celor din jur ? Nimeni nu poate şti care ar fi fost soarta Danielei dacă s-ar fi aflat singură în acel moment şi n-ar fi fost cineva care să dea alarma. Să furi de la o maşină tocmai echipamentul pus acolo pentru securitatea muncii, ce grozăvie !

Alertă la Spitalul de urgenţă

În acea după-amiază, la Secţia de ortopedie era de gardă doctorul în ştiinţe medicale Panaitiu Petre, medic primar. Despre accidentul petrecut cu cîteva ore în urmă la Giurgiu fusese anunţat de medi-

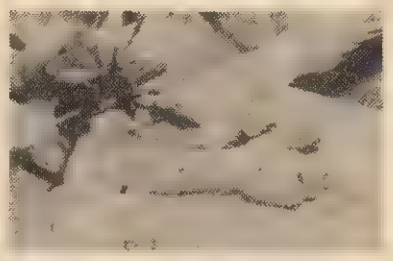

cii C. Dumitriu, şeful serviciului de protecţie a muncii, şi E. Popescu, inspector cu probleme de protecţie a muncii şi medicina muncii din cadrul Ministerului Industriei Chimice, care la rîndul lor au fost încunoştinţaţi, aşa cum am mai arătat, de către directorul combinatului, Ştefan Manea.

Sîntem obligaţi, stimaţi cititori, să deschidem o paranteză pentru a arăta că, atunci cînd Daniela Grozea a fost dusă la Spitalul unificat din Giurgiu, membrul amputat a fost pur şi simplu uitat la locul accidentului şi că omul care a sesizat aceasta a fost chiar directorul combinatului. El l-a trimis cu o maşină de pompieri la spital, în vederea unei posibile reimplantări. Medicul chirurg de la spitalul din Giurgiu, C. Ionescu, după ce i-a dat pacientei primul ajutor, eziţînd, a hotărît totuşi trimiterea odată cu bolnava şi a membrului superior amputat la Bucureşti, deşi era foarte sceptic la ideea reimplantării. Ştia din literatura de specialitate că acest lucru este posibil, în cazuri extrem de rare, nu totdeauna încununate de reuşite, dar la noi în ţară nu s-a făcut niciodată reimplantarea unui membru.

Ne întoarcem la Spitalul de urgenţă. Doctorul Panaitiu aşteaptă pacienta cu îngrijorare, realizînd gravitatea situaţiei. Între timp, apare familia accidentatei care, disperată, se agaţă ca înecatul de un fir de iarbă şi cere cu insistenţă în ciuda tuturor riscurilor posibile, reimplantarea membrului. Doctorul Panaitiu, şi el îngrozit de cazul în speţă, în ciuda faptului că în cei peste 22 de ani de cînd funcţionează numai la acest spital a fost martorul a nenumărate mari tragedii, stă în cumpănă. Nu putem merge mai departe fără a sublinia calităţile umane ale doctorului Panaitiu care este adeptul teoriei că în chirurgia modernă totul trebuie încercat, mai ales cînd este vorba de un om atît de tînăr. Analizează cu simţ de răspundere toate variantele posibile care nu exclud eşecul total printr-un eventuel blocaj renal. Este conştient că o reuşită ar însemna salvarea unei vieţi tinere. Faci o operaţie deosebită rezolvînd un caz deosebit. Iată esenţa nobilei meserii de chirurg. Nu se poate pronunţa pînă nu examinează starea pacientei, şi mai ales, pînă nu examinează membrul superior amputat. Fumează şi se frămîntă. Putem spune că cea de-a doua şansă a Danielei se numeşte doctorul Panaitiu. Bine, dar care a fost prima şansă, vă veţi întreba, stimaţi cititori ? Prima a fost la Giurgiu. Medicul C. Ionescu a luat toate măsurile pentru conservarea perfectă a membrului amputat. Deci, se putea tenta reimplantarea. Hotărirea a fost luată. Dar pentru a putea fi pusă în aplicare mai trebuiau doi doctori. Cea de-a treia şansă a Danielei s-a numit: Andrei Firică, doctor în ştiinţe medicale, medic primar ortoped, care cu totul întîmplător, era în spital. Dorim să subliniem faptul că doctorul Andrei Firică face parte dintr-o veritabilă dinastie a oamenilor, tatăl său fiind renumitul profesor T. Firică, unul din pionierii înfiinţării primului spital de urgenţă din Capitală. La solicitarea colegială a doctorului Panaitiu, actualul director al Spitalului de urgenţă răspunde prezent.

Dacă afirmăm că Spitalul de urgenţă se află într-un continuu război cu moartea, credem că nu exagerăm cu nimic. Spre mîndria întregului colectiv de aici, în 10 minute se pot obţine toate datele medicale necesare în vederea unei intervenţii. Ceea ce mai sîntem obligaţi să subliniem, chiar cu două linii, sînt condiţiile speciale în care se operează. Diagnosticul şi intervenţia trebuie să fie foarte precise şi rapide, medicul neavînd condiţiile dintr-un spital normal, cînd de la internare şi pînă la actul operator trec cîteva zile bune.

Începe pregătirile. Se alege sala cea mai potrivită pentru o asemenea intervenţie, evacuîndu-se chiar un bolnav, aflat în pragul operaţiei. Nimeni nu vorbeşte. Fiecare ştie precis ce are de făcut. Operaţia însă nu poate începe fără participarea celui de al treilea chirurg, care urmează să facă suturarea vaselor. Deşi la Spitalul de urgenţă se practică curent suturarea vaselor, gravitatea cazului fiind deosebită, prezenţa unui chirurg specializat în chirurgia vasculară era imperios necesară. Spitalul de urgenţă neavînd un asemenea specialist, se apelează la Spitalul Fundeni, unde este de gardă doctorul Dan Făgărăşanu, medic primar în chirurgie cardiovasculară, doctor în ştiinţe medicale, a patra şansă a Danielei Grozea. Acest trio de elită al medicinei româneşti şi-a început munca, deloc uşoară, încununată pînă la urmă de succes. S-a realizat în premieră pe ţară, reimplantarea membrului superior stîng. Aproape cinci ore s-a lucrat într-o atmosferă de profesionalitate de prima mînă.

— Pensă, tampon, coagulare...

— Ace, catgut, pensă.

Iată singurele cuvinte care reverberau în liniştea înaltă a sălii de operaţie.

Între timp, vestea marii reuşite medicale se răspîndeşte în tot spitalul. Toţi colegii din spital vor să fie martorii ei. Printre aceştia menţionăm pe conferenţiarul M. Ciurel care, venind din altă operaţie, s-a alăturat echipei de chirurgi şi pe doctorul P. Blidaru, datorită căruia această operaţie de excepţie, de mare anvergură, a putut fi imortalizată pe film. Trebuie menţionate echipele de anesteziştii şi reanimatori care au luptat cu toată dăruirea. Trebuie subliniat efortul deosebit al tînărului medic Ştefan Ichim, în anul III de secundariat, care a dat dovadă de înalt profesionalism. După operaţie, bolnava a fost transportată pentru cîteva zile la serviciul de terapie intensivă condus cu înaltă competenţă de dr. docent Zorel Filipescu.

Prudenţi, cei trei chirurgi nu au făcut cunoscută performanţa decît atunci cînd au socotit că nici un accident nu mai poate fi posibil.

Totul e bine cînd se termină cu bine

Sîntem în cabinetul directorului Spitalului de urgenţă, deci faţă-n faţă cu doctorul Andrei Firică. Primim explicaţii.

— Cazul acesta nu a fost un caz prea simplu pentru noi, chirurgii, deoarece prin smulgere, atît bontul cît şi membrul au avut de suferit. Ceea ce ne-a bucurat cel mai mult a fost faptul că membrul a fost bine conservat, permiţînd o perfuzie rapidă, fără complicaţii ulterioare.

Aflăm, cu acest prilej, că teza de doctorat a excelentului specialist Andrei Firică a avut ca temă : „Conservarea membrelor în vederea reimplantării".

— Sigur că — îşi continuă şirul gîndurilor doctorul Firică — de la experienţe pe animale pînă la reuşita de azi este un pas uriaş, pe care sînt mulţumit că l-am putut face împreună cu colegii colegi.

De statură atletică, doctorul Firică reuşeşte să transmită mult calm, calmul caracteristic marilor chirurgi. Ideile sînt clare şi pătrunzătoare încît este imposibil să nu-l înţelegi. Dar iată că apare şi doctorul Panaitiu care ne informează că acest prim timp al operaţiei va fi urmat de încă două : transplantul de piele absolut necesar locului operat, după care, sub microscop, se va încerca refacerea nervilor. Din păcate, la Daniela situaţia este ceva mai complicată deoarece, odată cu smulgerea membrului superior s-a smuls şi plexul nervos aflat în regiunea gîtului. Pentru această intervenţie vor face apel la un specialist de la clinica de neurochirurgie a profesorului Arsene.

Pe doctorul Dan Făgărăşanu l-am găsit la Spitalul clinic Fundeni, acolo unde îşi desfăşoară activitatea cotidiană. Cu toate că mi-am anunţat telefonic motivul venirii, doctorul Făgărăşanu a ezitat să-mi dea unele amănunte fiind de părere că întîmplările meseriei pe care o practică nu trebuie făcută publice în gazetă. Dumnealui este de părere că cea mai bună propagandă a reuşitelor chirurgicale o pot face şi o fac bolnavii. A acceptat, pînă la urmă, să ne spună unele lucruri interesante, dat fiind că în cazul Danielei era vorba de o echipă de medici şi deci trebuie să se supună bunăvoinţei colegilor cu care am avut onoarea să stau de vorbă înainte.

Aşa cum am mai spus, în ziua aceea era de gardă şi cînd a primit telefonul de la Spitalul de urgenţă s-a grăbit să meargă acolo, pentru că ideea unui transplant era tentantă. Nu, nu poate fi chirurg acela care în faţa unei situaţii deosebite dă înapoi. Doctorul Dan Făgărăşanu subliniază marele spirit de echipă de la Spitalul de urgenţă. Medicii, laboranţii, personalul mediu, toţi într-adevăr la înălţimea evenimentului care urma să aibă loc.

În timp ce-şi pregătea trusa cu care urma să meargă la Spitalul de urgenţă s-a gîndit la tehnica operatorie pe care trebuia cu precizie s-o urmeze. A căutat, cu alte cuvinte, o cale adecvată cazului respectiv. În maşină şi-a imaginat sistemul de perfuzie izolată care trebuia făcut membrului superior pentru readucerea lui în viaţă. Dacă un corp poate trăi fără o mînă, o mînă amputată nu poate trăi prea multe ore fără un corp. Problema numărul unu era : mai există posibilitate de readucere în viaţă a membrului superior amputat ?

Imediat ce a pătruns în sala de operaţie, doctorul Făgărăşanu s-a alăturat echipei care se ocupa de tratarea membrului inert. Au căutat arterele şi au introdus o compoziţie din sînge izogrup, bicarbonat de sodiu, Dextran, heparină şi altele. Demararea imediată a perfuziei instalate a demonstrat, spre satisfacţia medicilor operatori, că sistemul vascular al membrului este permeabil, deci creşteau şansele de reuşită a operaţiei. Doctorul Făgărăşanu a simţit un moment de mare satisfacţie şi şi-a spus : va fi posibilă o reuşită ! S-a trecut apoi la operaţia propriu-zisă.

Cu emoţie în glas, doctorul Făgărăşanu ne mărturiseşte că cea mai mare mulţumire i-a produs-o faptul că oamenii care au trimis urgent pacienta şi membrul superior la Bucureşti au avut încredere în medicina românească. Şi-a dat seama că segmentul amputat a fost conservat şi transportat în condiţii bune de către medicul chirurg de la Giurgiu. Nu este mai puţin adevărat că temeritatea medicilor de la Spitalul de urgenţă a fost şalutară. Dar poate cel mai important lucru, pe care ţine să-l sublinieze doctorul Făgărăşanu, este tăria morală şi organismul deosebit de sănătos al pacientei Daniela Grozea.

La etajul IV la camera 344, am găsit-o pe Daniela Grozea. Deasupra patului un număr : 311. Cînd am vizitat-o, durerile rămăseseră în urmă. Daniela s-a acomodat relativ uşor cu noua ei situaţie, se mişcă în pat cu uşurinţă, ca o felină. Ne arată mîna complet dezumflată, normal colorată. Circulaţia este normală. Nu-şi aminteşte sau mai curînd nu-i place să-şi amintească nimic. Ştie doar atît, că drumul de la Giurgiu pînă la Bucureşti i s-a părut foarte lung. În „Salvare" nu avea dureri. Crede că nu a vorbit cu nimeni. Realizează cu precizie un lucru : „tot timpul drumului ochii închişi pe din afară erau deschişi pe dinăuntru, o priveau adînc în suflet şi o întrebau : ce va fi cu tine Daniela ? O întrebare sfîşietoare, care ca un ciocan pneumatic revenea tot timpul, dar fără răspuns. La Bucureşti i-a văzut pe tata şi pe unchiul Victor, pe care i-a rugat să nu se uite. Ştia ea de ce... Apoi, a urmat operaţia. S-a trezit la reanimare, pradă unor dureri atroce. Îi venea să sfîşie totul cu singura ei mînă validă. Din nou întrebarea fără răspuns : Ce-o să fie cu mine ?

Doctorul Panaitiu i-a răspuns la întrebare. Cu glasul lui cald şi calm, cu privirea blîndă şi înţelegătoare, i-a şoptit : „o să fie bine, Daniela". Pentru cuvintele lui şi pentru tot, îl iubesc pe doctorul Panaitiu, spune Daniela.

„O atmosferă unică în felul ei..."

Cu o discreţie de care l-am suspectat totdeauna, matematicienii au serbat nu demult un eveniment ce nu este doar al lor. „Gazeta matematică" — revista aşteptată cu sufletul la gură de orice şcolar cu poftă de cifre, amator să renunţe la film în favoarea gimnasticii pe portativul cu ecuaţii — a împlinit 85 de ani.

Primul număr al „Gazetei matematice" a apărut în 1895, a doua zi după inaugurarea podului de peste Dunăre de la Cernavoda, fiind ca vechime pe plan internaţional, al se spune, a doua din lume. Între fondatorii revistei găsim nume de marcă — inginerii Vasile Cristescu — colaborator al lui Saligny la realizarea podului, inginerii Andrei Ioachimescu şi Ion Ionescu, profesorul Gheorghe Ţiţeica. Cineva l-a numit „cei patru stîlpi ai Gazetei matematice", expresie consacrată pentru a sublinia pasiunea acestora, dar ceva şi din importanţa edificiului care devreme ce avea nevoie de pilaştri însemna ceva în epocă şi îşi propunea să dureze. A reuşit să traverseze timpul, chiar şi atunci cînd nimeni nu spera şi oricum numai la asta nu te puteai aştepta. În primul război mondial, revista despre care Spiru Haret menţiona că „a contribuit mai mult decît orice altă instituţie pentru dezvoltarea şi întărirea învăţămîntului matematicii", a apărut temporar la Iaşi, cu sprijinul lui Ion Ionescu, Traian Lalescu şi al profesorului Vasile Teodoreanu şi era trimisă şi pe front... În 1903 primise Medalia de aur la Expoziţia Asociaţiei pentru Răspîndirea şi Înaintarea Ştiinţelor în România.

La timona gazetei s-au aflat în dunga vremii oameni distinşi, cu autoritate larg recunoscută în lumea matematicii. Să mai amintim şi noi, cu veneraţia cu care o fac cei ce semnează în numărul omagial (acad. Nicolae Teodorescu, acad. Gheorghe Mihoc, prof. univ. Ioan Barbălat şi Aurelian Stan, conf. univ. Gh. D. Simionescu) pe Ovidiu N. Ţino, Constantin Ionescu-Bujor, Haralambie P. Ionescu, Constantin Ionescu-Ţiu. Despre revistă, cînd aceasta împlinise patru decenii de muncă, profesorul Gheorghe Ţiţeica ţinea să sublinieze : „În jurul Gazetei matematice s-a desfăşurat o activitate extraordinară, cu un ritm regulat şi cu un caracter diferit de al oricărei publicaţii periodice. Încetul cu încetul s-a format o atmosferă unică în felul ei, nu numai ştiinţifică, dar şi morală, cu aspecte neaşteptate". Traian Lalescu scria şi el, în 1909 : „Gazeta matematică este o operă românească. Izbinda unei asemenea opere serioase trebuie să ne umple inima de bucurie şi să ne întărească încrederea în energia complexă a Neamului nostru".

Gazeta şi-a făcut o glorie din a întări apetitul pentru matematici în rîndul tinerilor la o vîrstă la care nimeni nu putea şti ce va scrie, finalmente, pe diploma de licenţă a elevului pasionat. De aceea şi spuneam că sărbătoarea revistei este a matematicienilor, dar nu numai a lor, ştiut fiind numărul mare de împătimiţi ai ecuaţiilor în rîndul inginerilor, al tehnicienilor militari. Să aruncăm o privire pe lista concursurilor Gazetei matematice şi vom realiza coeficientul de succes al unei acţiuni demne de laudă : Nicolae Profiri, Cristea Mateescu, Dan Barbilian, Al. Popescu, C. Mitescu, Mihai Sarian, Miron Nicolescu, N. Georgescu-Roegen, Nicolae Cioranescu, I. S. Antoniu, Grigore Moisil, C. Ionescu-Bujor, nume ilustre ale învăţămîntului nostru superior, cărora li s-au adăugat mai aproape de noi I. Şabac, M. Roşculeţ, Paul Constantinescu, Radu Voinea, Silviu Guiaşu.

Gazeta îşi continuă mersul prin ani ca şi dorinţa de a se şti folositoare. Comitetul de redacţie are în frunte pe academicianul N. Teodorescu, care onorează funcţia de redactor şef, avînd alături colaboratori cu state îndelungate în materie : neostenitul Constantin Ionescu-Ţiu, D. M. Bătineţu, Ilie Iliescu, Liviu Pîrşan, Elifterie Rojai, Liliana Balaci. Un nou concurs cu o foarte largă bază de masă a aruncat mănuşa elevilor din toată ţara, în maniera în care îl definea profesorul Ţiţeica cu ani în urmă, asemănîndu-l cu vîntul aspru al iernii din care răzbat cei mai puternici, cîştigător fiind de fapt orice participant, prin rezultatele de durată ce le asigură exerciţiul matematic.

Este şi acesta un semn de tinereţe al Gazetei matematice.

NEAGU UDROIU ■

CALITATEA ȘI EFICIENȚA ASISTENȚEI MEDICALE

Marți seara la televizor s-a transmis un fragment din viața unui medic tînăr repartizat într-o comună îndepărtată. Filmul a avut marele merit de a stîrni discuții printre medicii din circumscripțiile medicale din zonele rurale. Dincolo de criteriile estetice, filmul a atras atenția publicului, mai bine zis opiniei publice asupra muncii unei categorii de medici hotărîți să treacă peste comoditatea mediului familial (sau familiar) și să îndeplinească o misiune de înalt umanism, de înaltă competență, uneori în condiții de sacrificiu și de eroism cotidian.

Întîmplarea a făcut ca inițiativa noastră gazetărească să fie paralelă cu emisiunea televiziunii care era rezultatul unei ficțiuni. Noi avem să ne convingem la fața locului, în cel mai profund plan real, de viața medicilor de circumscripție și de starea dispensarelor medicale rurale.

Frumoși, modești, competenți la locurile lor albe de muncă

Iată-ne deci în județul Caraș-Severin, pe drumuri de țară.

Printre medicii aflați în aceste zile la post zi și noapte a fost Marian Gheorghe, locuitor al comunei Brebu, în vîrstă de... „mai am 6 ani pînă la pensie".

Medicul Marian Gheorghe duce o viață liniștită în aparență, fără „disconfortul civilizației" (expresia îi aparține), dar, de fapt, permanent în alertă, permanent de gardă. Verificat într-o noapte de o comisie a Ministerului Sănătății dacă răspunde prompt solicitărilor cetățenilor el s-a prezentat la „caz" în 15 minute! Cabinetul său este exemplar întreținut, în condiții de ordine și curățenie demne de cel mai aspetic spital din lume. Pentru că medicul Marian Gheorghe își respectă meseria și crede în misiunea sa nobilă de tămăduitor al suferințelor omenești. De aceea face de toate în circumscripție: consultă, tratează, operează, mașteră (pentru că deocamdată nu are [illegible]), face și extracții dentare în cazuri de urgență și de mari dureri, se ocupă de educația sanitară în comună și urmărește din cînd în cînd cum sînt respectate indicațiile sale de igienă. L-am condus prin zăpadă preț de 8 kilometri pînă în satul Apatia și l-am urmărit consultînd și „**administrînd tratamente**", cum barbar se spune în limbajul medical — de calc după limbajul de uz conținist! Calm, meticulos, nu din poză că ne aflam acolo și îl priveam cu ochi de gazetar ci din obișnuință, din delicatețe sufletească, din bun simț și din caracter.

Medicul Marian Gheorghe, pe care l-am lăsat într-un sat de podiș, în plină ninsoare, parcă undeva la capătul lumii pentru că nu se mai vedea ființele de om în jurul nostru, își încheie misiunea de medic peste 6 ani cu conștiința împăcată: și-a realizat visul și poate trece la pensie convins că a făcut bine tuturor nu dintr-o exaltare pravoslavnică ci din onestitate și cinste.

În comuna Obreja am întîlnit trei medici tineri, frumoși, gravi, puși pe treabă, care și-au transformat dispensarul într-o mică policlinică de țară, într-o clădire renovată din inițiativa lor și cu sprijinul consiliului popular. Bine dotat cu instrumentar și cu medicamente, inclusiv cu gratuități pentru copii, frecventat de oamenii din comună cu încredere pentru că au văzut că se află în fața unor specialiști bine pregătiți, atent îndrumați și numai în caz de urgență sau de verificare de diagnostic spre policlinicile și spitalele urbane din apropiere, dispensarul comunal din Obreja acoperă un perimetru mic dar foarte populat de așezări aruncate în spatele dealurilor înzăpezite, de o parte și de alta a drumurilor asfaltate dar mai ales neasfaltate: Iazu, Cînta, Var.

Medicii Constantinescu Rodica, pediatru, Ionescu Ileana, stomatolog, Margan Marius, generalist, veghează asupra stării de sănătate a 4 120 de locuitori. Salonul de așteptare e plin. Bolile anotimpului: virozele respiratorii cu nenumăratele lor complicații. Pînă de curînd circumscripția avea și un aparat röentgen de campanie, vechi, pe care comisiile de specialiști l-au recomandat pentru casare. Devenise „iradiant"! Dar oamenii, cu mentalități bizare, prizonieri ai fetișizării unor aparate de investigare, impresionați încă de misterul citirii în propriul lor organism, tot mai vin cu mari și fierbinți rugăminți să fie consultați la „raze", convinși că acest lucru îi va face bine! N-ar fi rău ca aparatul să fie trimis la casare într-adevăr, așa cum s-a promis. Ca să nu rămînă o sursă de speculații și exhibiții! De asemenea, n-ar fi rău ca problema alimentării cu apă a dispensarului, atît de bine dotat și întreținut, să se urgenteze, pentru că, din cîte am fost informați, s-a și achiziționat aparatura necesară acestei instalații. Pînă la inaugurarea alimentării canalizate cu apă sînt bine puse la punct instalațiile aspetice de dispensar medical rural funcționînd pe principiile forței de gravitație și vaselor comunicante. Dincolo de toate acestea, cei trei medici din circumscripția Obreja, care trăiesc la 9 kilometri distanță de dispensar (!), sînt foarte bine pregătiți și apți să rezolve cele mai dificile probleme medicale dar și psihologice.

Medicul Constantinescu Rodica ne relatează o întîmplare care acoperă în aur cele afirmate mai sus. În urmă cu o săptămînă, de pildă, unei femei cu sarcină în luna a 9-a i s-a făcut brusc rău din cauza unei crize de ulcer netratat în pofida sfaturilor medicale din ultimii ani. Întîmplarea se petrecea în satul Var. Pînă să ajungă medicul la fața locului, femeile din preajma pacientei, rudele apropiate sau îndepărtate începuseră să o jelească, îi aprinseseră luminări. Intraseră aproape în doliu. Primul lucru pe care i-a făcut Constantinescu Rodica a fost să alunge cîrdul de cobitoare care, desigur, împingeau pacienta la o cădere psihică, la un șoc, dincolo de durerile crizei de ulcer și de durerile facerii care tocmai se declanșaseră. „M-am recules, singură cu bolnava care se afla pradă disperării, i-am administrat antispastice și m-am îngrijit să o duc la spital. Acum femeia trăiește, a născut un copil frumos, e în afara oricărui pericol dar bineînțeles că va trebui să-și trateze ulcerul". Ce s-ar fi putut întîmpla dacă medicul Constantinescu Rodica nu se afla la post în acel moment? „În meseria aceasta, ne spune medicul Margan Marius, e necesar să nu suferi de inhibiții, să fii stăpîn pe cunoștințele tale de medic, să fii curajos, să nu te pierzi. Altfel, omul din fața ta te simte. Ca să nu mai vorbim că, uneori, personalul mediu sanitar aproape te pindește ca nu cumva să greșești pentru a difuza ideea că nu te pricepi. Cu noi nu e cazul să se întîmple astfel de situații penibile. Am fost studenți buni și avem deja experiență practică bogată efectuată în spitalele județene sau orășenești".

În comuna Zăvoi există un medic pediatru celebru în județ: e vorba de Clara Zelenek. Ea are în grijă cîteva sute de copii din comuna Zăvoi și satele Valea Bistrei, Voislova, Măgura, Măru, Poiana Mărului, Colonia 23 August (colonie de muncitori forestieri). Circumscripția face corp comun cu poșta și serviciul de telefoane. Uneori se lucrează într-un vacarm de nedescris. Dar se lucrează. Deocamdată nu există alte posibilități de încartiruire a personalului medico-sanitar al circumscripției, de amenajare a instrumentarului în mod civilizat. Clădirea în care se află dispensarul e spațioasă, într-adevăr, dar zgomotoasă. Medicul Clara Zelenek ne asigură însă că nu aude nimic cînd consultă. Întreaga atenție îi e concentrată asupra micuților ei pacienți, speriați, mofturoși, puri și fragili.

Medicul Clara Zelenek se află aici de cîteva luni. Ea a coborît dintr-o comună cu un dispensar pe care l-a găsit inițial în paragină și pe care, printr-o activitate ambițioasă și cu forță de convingere în fața forurilor locale, l-a transformat, pînă la urmă, într-un dispensar model. Comuna aceea se numește Lăpușnicel și cetățenii de acolo o regretă profund pe „doctorița lor de copii". Ea le-a redat încrederea în forța medicinei de a salva copiii și chiar oamenii mari de la boală, de a-i face din nou apți de studiu, de muncă și de viață socială. Pînă la venirea ei în Lăpușnicel oamenii nici nu treceau pe la dispensar. Și cum să treacă din moment ce acoperișul era gata să se prăbușească? Acum oamenii cunosc drumul pînă la dispensar, își duc copiii la dispensar, îi consultă periodic, îi tratează după indicațiile medicului. Pentru că Clara Zelenek urmărea cu o perseverență blîndă, cu persuasiune, ca indicațiile ei privind igiena și profilaxia să fie respectate întocmai. Trecerea sa prin comuna Lăpușnicel a avut un efect tonic, am putea spune chiar civilizator dacă nu ne-ar speria cuvîntul folosit în împrejurări mai festive.

În comuna Zăvoi, unde a fost transferată acum, Clara Zelenek face același lucru.

Zilele petrecute printre medicii de circumscripție din județul Caraș-Severin au fost obositoare datorită deplasărilor neașteptate pe un itinerar necunoscut, dar reconfortante prin prisma oamenilor frumoși pe care i-am cunoscut și care își fac datoria modești, competenți, vizionari la locurile lor de muncă nu întotdeauna comode.

ADRIAN DOHOTARU

Mai e posibil, și chiar necesar, apostolatul medical

O stare de spirit aparte ne încearcă, revenind la Cuca. Tot într-o iarnă aspră, acum 5 ani, poposeam printre intelectualii acestui sat aruncat în inima crîngului, la 36 km de capitala județului — Galați — și la 5 km de cea mai apropiată localitate. Cu toate acestea — scriam atunci — la Cuca intelectualii vin ca să rămînă, vin cu gîndul statorniciei și al împămînteniri. A verifica, la o jumătate de deceniu, un astfel de adevăr răscolește resorturile cele mai intime de gînd și conștiință. Deși afară e viscol năprasnic și un vînt aspru de pustă zvîrcolește trîmbe de zăpadă, învăluind în neguri totul, desiș, cu tot, cu uimire, un alt sat. Centrul civic a devenit de nerecunoscut. E dominat, ca un mic orășel, de clădiri cochete cu etaj. În cea mai frumoasă, cu fațada din placaj ceramic, în culori calde ocru și galben, cu ferestre largi inundate de albul imaculat al perdelelor de dincolo, se află dispensarul comunal. Înăuntru, pe un culoar, în fața unei uși pe care scrie „cabinet de consultații", țărani de toate vîrstele, tăcuți — cum numai țăranii pot fi, respectînd liniștea gîndului, cu grijă să nu tulbure treburile altuia — stau în picioare ca niște statui vii. (O primă reflecție pe care o facem: de ce oare — cum am constatat și în alte locuri — prin dispensarele comunale se uită acest „amănunt" pentru respectul omului: scaunele, băncile, și de ce nu, chiar fotoliile ?!). În cabinet, o tînără cochetă, fardată cu discreție, într-un halat scrobit și sclipind de alb, foarte plăcută ochiului, își face datoria cu seriozitate. Medicul Costina Axente, absolventă la Cluj-Napoca în 1977, a ales dintru început Circumscripția medicală Cuca, aflată la 9 km de comuna ei natală — Băleni. Reîntoarcerea acasă, printre ai săi, visul copilăriei și dorința nestrămutată a tatălui — țăranul, apoi tehnicianul, apoi președintele cooperativei agricole de producție din Băleni — atinge sublimul ca gest social, dar mai presus de toate susține resorturile biruinței. A face medicină de cea mai bună calitate, a te realiza ca medic, la țară, e perfect posibil azi, este credința doctoriței, pe care încearcă — și reușește — să o demonstreze în fiecare zi. Deși în schema dispensarului se află 3 posturi de medici — unul de medicină generală, un pediatru și un stomatolog — n-a avut pînă acum, alături, pe nici unul din acești confrați. Muncește singură, străduindu-se să-i suplinească pe primii doi. Pe stomatolog îl este imposibil, prin pregătirea sa. Ne deschide ușa cabinetului de stomatologie, pe care l-ar invidia mulți medici din orașe, a cărui dotare a costat peste 100 000 lei (cu puțin sub o treime din costul total al întregii clădiri). 100 000 lei care n-au adus nici un beneficiu sănătății măcar a unui singur om. Niciodată n-a stat cu ușa descuiată, niciodată n-a primit pacienți, deoarece niciodată n-a avut medic.

— Sînteți ultima promoție de absolvenți repartizați ca medici stagiari în circumscripțiile rurale. V-ați simțit în vreun fel handicapată?

— Dimpotrivă, invers m-aș fi simțit handicapată. Aici a trebuit să fiu cu adevărat medic, să port responsabilitatea profesiei pentru care m-am pregătit 6 ani în facultate. Repartizată într-un spital orășenesc sau într-o clinică — așa cum s-au petrecut lucrurile cu promoțiile ulterioare — m-aș fi simțit în continuare un fel de student, medic neterminat, scriind fișe, rețete dictate și înregistrînd diagnostice puse de alții. În schimb, pot să vă spun ca am resimțit și resimt nevoia efectuării unor stagii scurte a cîte 2—3 luni într-un spital mare — în cel județean ori într-o clinică universitară — pentru perfecționare și reciclare în domeniul unor boli cu mare incidență azi, cum ar fi cardiologia, bolile interne și mai ales gastroenterologia, reumatologia (la țară nu e zi să nu-ți intre în cabinet un reumatic). Pentru a fi cît mai bine pregătită să rezolv problemele bolnavilor — diagnostic și tratament — aici, la ei acasă, nu zău-l port pe drum, prin spitalele și policlinicile din oraș. Deseori, medicul din mediul rural este privit și chiar determinat să fie, nu medic, ci dispecer.

— Și ce i-ar mai trebui să nu îndreptățească această condiție, calitatea și eficiența asistenței sanitare în mediul rural să fie la nivelul cerințelor?

— În primul rînd, un minimum de dotare pentru analize uzuale, să nu-l trimiți pe om, de multe ori cînd sînt campanii, neapărat într-un oraș, pentru un VSH, o leucogramă, un sumar de urină... Absolut necesare pentru diagnostic. Cele mai la îndemînă și mai puțin costisitoare ar fi **microteteiele.** O rondelă de hîrtie special tratată, o picătură de sînge, și am rezultatul! Ar fi extraordinar! Am aflat că la Institutul de virusologie din București s-ar fi pus la punct microteste de concepție românească, nu știu de ce ajung așa de greu în rețea! Astfel, aș putea să diagnostichez, să tratez și să urmăresc diabeticii, suspecții de hepatită virală, pe cei cu insuficiență renală..., și cîte alte boli și bolnavi cronici. De asemenea, un **electrocardiograf,** care și el există — cum am citit — creat în țară, dar neintrat în producție. Știți ce-ar însemna să-l avem, noi, medicii din sate? O enormă economie pentru țară. Cîte mașini de „Salvare" n-ar mai bate drumurile de pomană, consumînd carburanți! Și un enorm avantaj pentru bolnav. (Gîndiți-vă, că pe o vreme ca asta, „Salvarea" nici nu poate să pătrundă.) Cîți oameni n-ar putea fi salvați de infarct, și recuperați la timp pentru muncă, fără a mai aglomera spitalele, fără a se mai plăti concedii medicale, medicamente și toate cheltuielile recuperării... Nu vă mai spun că, în plus, și medicul din mediul rural s-ar simți medic și s-ar simți mai obligat, mai responsabil față de pregătirea sa. Și atunci, sînt convinsă, vor fi mai mulți medici dispuși să rămînă în sate, să facă apostolat medical, însă de tip modern, în consens cu epoca. Altfel, aflat în fața unei deprofesionalizări organizate, sigur că își caută portițe — concursuri de secundariat, de multe ori într-o specialitate pentru care nu are chemare —, transferuri etc. Nu i se poate lua nimănui dreptul uman, și legal, la autodepășire, la realizare profesională!

— De acord cu dumneavoastră, dr. Costina Axente.

CICI IORDACHE

ÎN DISPENSARUL COMUNAL

„Cînd oamenii satului sînt în pauză, noi lucrăm“

Zi de duminică. La dispensarul comunal **Perișor din județul Dolj**, pînă la orele 11,00 se perindaseră deja aproape 30 de pacienți prin cabinetul dr. **Ana Andrei**. Tot cam atîția își așteptau cuminți rîndul, trecînd în revistă, în acest timp, noutățile din comună. Vorbeau în șoaptă, se întrebau de sănătate, parte din ei recunoșteau că nu mare lucru îi adusese la dispensar — un junghi colo sau dincolo, o durere de cap, un început de guturai, să-și mai ia tensiunea și, mai ales, să mai stea de vorbă unul cu altul, să mai afle ce se mai petrece în lume. Era doar duminică ! Doctorița, fată de-a lor din sat, o știau de mică, mulți îi urmăriseră creșterea. Se bucurau că se întorsese în sat.

Dincolo de ușa cabinetului, în fața căreia se rînduiseră pacienții, dr. Ana Andrei, după înfățișare o fetișcană, își făcea meseria cu calm și blîndețe, cu competență. Se interesează de fetița Anicăi Buță (care abia împlinise 6 săptămîni), în vreme ce-i completează mamei certificatul medical de lehuzie. Știa că fetița se dezvoltă normal, dar un sfat în plus pentru o tînără mamă este oricînd binevenit. Școala mamei în comuna Perișor și-a arătat roadele : în 1980, în acest teritoriu mortalitatea infantilă a fost zero. Și, cum nu există medic pediatru în acest dispensar, tot ea dr. Ana Andrei, are în grijă copiii de toate virstele. Pentru copiii-problemă a organizat o bucătărie de distribuire a laptelui praf — o cămăruță curată ca o farmacie. Dealtfel, întregul dispensar sclipește de curățenie. Ni se dă de înțeles că dacă se poate azi vorbi despre o funcționalitate în circuit a acestui dispensar — fiecare din cele 3 cabinete avînd circuite corespunzătoare, prezența unui nucleu de laborator în care medicul execută analizele curente completînd imaginea acestei funcționalități — de aceste transformări în bine nu este străin însuși directorul spitalului coordonator din Băilești, Gh. Ciobanu. După cum, la depistarea unor cazuri mai deosebite, la adîncirea educației sanitare în teritoriu, brigada de îndrumare și control a aceluiași spital a avut un cuvînt greu de spus. Ar mai fi de adăugat că nici consiliul popular nu rămîne în afara acestei colaborări care a reușit să cimenteze încrederea locuitorilor în tînărul colectiv — venirea lor la dispensar în număr atît de mare; nu neapărat împinși de boală ci, mai degrabă, să vadă cum mai stau cu sănătatea, fiind un cîștig cert.

Iată însă și o situație pe care o supunem atenției Direcției sanitare a județului Dolj. În 3 comune — Perișor, Giubega și Galicea Mare (cu dispensare foarte bine puse la punct) — există un singur stomatolog, dirijat de la Craiova cîte două zile în fiecare comună. Lucrurile ar fi mulțumitoare și așa dacă detașarea ar dura mai mult de o lună de zile. Or, 30 de zile, oamenii din comună abia au timp să-și cunoască medicul. Și invers, starea de sănătate stomatologică a populației. Dacă vor să înceapă o lucrare, se lasă păgubași, deoarece nu le convine varianta să la drumul Craiovei (40—50 km), după medic — pentru a-și termina lucrarea. Emilia Magla venise de la 1 februarie. În două săptămîni nu a contractat nici o lucrare. Dacă are cîte 2—3 pacienți pe zi este mare lucru. Situația, credem noi, nu reușește nici pe departe să acopere nevoile populației. Poate doar statistic, undeva acolo, la județ, lucrurile par mulțumitoare !

„Poate să mă cheme oricine, dacă nu am cheie, nu vin!“

Iată-ne, incognito, și printre pacienții dispensarului comunal **Piscul Vechi** din teritoriul spitalului Calafat. Sala de așteptare, mică și înghețată, este ticsită de lume. Pînă la ora dezvăluirii identității noastre — 11,30 — dr **Aurica Rișniță** consultase doar doi tineri ce urmau să se căsătorească — luați peste rîndul ce se formase de la orele 7,00 — și poftise în cabinet două mame cu copii în brațe. Le lăsase acolo și se retrăsese în sala de tratamente, pentru „a rezolva“, prin telefon, un caz : decedase un băiat de 16 ani, se zice că din senin, după ce jucase mingea. Cum familia se opunea autopsiei, doctorița trebuia „să caute“ un diagnostic plauzibil. L-a găsit, după sfatul primit prin telefon de la directorul spitalului din Calafat...

În vremea asta, în sala de așteptare oamenii își depănau nemulțumirile. Vin din 4 sate aflate la distanță mare de dispensar, de multe ori vin degeaba, nejungind a fi primiți la consultație. Există două puncte sanitare — la Ghidici și la Pisculeț — unde medicul ar trebui să vină să dea consultații, dar nu mai vine. Stau sub lacăt atîtea camere, în vreme ce ei, bolnavii, bat drumurile. Pentru o injecție cei mai mulți se deplasează, tot aici, la dispensar, pierzîndu-și o zi cel puțin. După ce l-am ascultat — nu aveau nici o rezervă, eram, la rîndul nostru, tot pacienți — i-am părăsit, pentru un moment și am intrat în celălalt corp de clădire al dispensarului. Ne-a întîmpinat o sală de așteptare goală ; dincolo de ea — cabinetul de pediatrie cu ușile larg deschise. Și aici, nimeni. Ne-am învîrtit vreun sfert de oră prin această „stînă fără stăpîn“, am răsfoit registre, fișe ale bolnavilor, lăsate în totală dezordine pe mese pline de praf, la îndemîna oricui. O altă sală de așteptare — și ea pustie ! Aici ar fi trebuit să găsim pacienții de la stomatologie. Veniseră cîțiva de dimineață, dar cum dr. Veronica Roșu pierduse cheia de la cabinet, plecaseră. După cum plecase și doctorița la gazda ei. Cînd mai tîrziu a fost solicitată prin telefon să vină la dispensar, deranjată vădit de gest a răspuns „Poate să mă cheme oricine, dacă nu am cheie, nu vin !“ Bizară solicitudine !

Iată și alte aspecte care vădesc o totală lipsă de gospodărire și de interes. Există în acest dispensar mult spațiu nefolosit, cu toate că de nevoi în acest sens nu duc lipsă. Două camere, deasupra cărora stă scris „Casă de nașteri“, sînt lăsate în părăsire. S-ar putea face aici, de exemplu, un staționar pentru copii pînă la 1 an, mai ales că dispensarul nu are medic pediatru, că în acest teritoriu mortalitatea infantilă este de 46,29‰, mai ales că există chiar sate-problemă. Lipită de dispensar — o clădire gata ridicată, din cărămidă, dar lăsată neterminată de consiliul popular. În fața ei, un puț forat și surpat între timp, care ar fi trebuit să asigure apa curentă în dispensar. Suspiciuni există destule și în privința sterilizării instrumentarului medical.

Ar fi multe de spus despre dezordinea și lipsa de răspundere care domnesc aici. Am căutat cauzele unui asemenea fapt și le-am descoperit în lipsa de colaborare între dispensar-consiliu popular, și chiar între dispensar-spitalul coordonator. Medicul șef de circumscripție, dr. Aurica Rișniță, arată acuzator spre consiliu care nu a făcut și nu a dres ; primarul Ștefan Pomacu arată, la rîndul său, cu același deget al acuzării, spre colectivul dispensarului care, zice, nu-și face datoria. Doctorița face naveta într-o comună vecină, vine la 9,00 sau la 10,00 pleacă la 12,00, cel mai tîrziu la 13,00. Oamenii vin peste ei, peste primar să se plîngă. Nici asistenții, ține să precizeze, nu-și fac datoria. De multe ori refuză să facă oamenilor injecții, la ei acasă. Punctele sanitare stau închise de mai bine de un an. În sfîrșit, depășește zona locală și arată spre Calafat. Nimeni de acolo nu i-a întrebat cum merge dispensarul. Lanțul acuzațiilor se încinge într-un brîu care, în ultimă instanță, strangulează populația. Mai poate oare să ne convingă dr. Aurica Rișniță că a depus eforturi pentru repunerea pe picioare a dispensarului cînd am văzut cum își face datoria ? Poate să ne convingă primarul comunei că tonul vehement folosit împotriva neregulilor din dispensar are un suport cu adevărat echitabil cîtă vreme nu a ridicat un deget pentru reintrarea în normal a lucrurilor, mai ales că avea și obligația să o facă ? Întrebări ar mai fi destule. Așteptăm însă să și le pună și să le rezolve, în sfîrșit, cei în drept să o facă, printr-o strînsă colaborare, nu printr-o dezbinare de pe urma căreia suferă populația și în spatele căreia se ascunde, de fapt, încălcarea normelor de etică profesională și a răspunderilor.

GEORGETA BLĂNARU ■

Cronica șoselei

Pentru ca să vezi zăpada, n-ai nevoie de ochelari!

Totul a început de la o coliziune banală. Un autoturism cu număr de Prahova derapează pe șoseaua acoperită de zăpadă bătătorită, transformată în gheață și se înfige cu botul în șanțul șoselei, partea din spate ocupînd o jumătate de drum. Spre punctul cu pricina (situat la cîteva sute de metri de stația PECO Dîrste — Brașov, spre Timiș) se îndreaptă în aceeași direcție un autocamion de București încărcat, care reduce viteza, dar, cu toată priceperea șoferului, nu mai poate urca panta ușoară, dar alunecoasă ca sticla. Mașina se oprește și rămîne cuminte în așteptare pe dreapta. În spatele autocamionului se oprește apoi, din aceleași motive, un tractor și șirul mașinilor învinse de gheața de pe drum continuă să crească. O coloană avînd o formă nu tocmai regulată, asemănătoare cu o pîrtie de slalom. Din sens contrar (Ploiești spre Brașov) apare la un moment dat o autospecială aparținînd unei unități din Cîmpina.

Concomitent cu tractoristul, coboară din cabină și șoferul autocamionului acroșat. El se îndreaptă glonț spre pilotul autospecialei și începe să se rățoiască la el. Și uite așa, în loc ca fiecare să pună mîna pentru deblocarea șoselei, începe cearta. Pasagerii coboară din mașini și privesc la cei doi șoferi gata să pună mîna pe manivele. Unii din ei încep să facă fel de fel de presupuneri în legătură cu cauzele carambolajului. Între timp, din direcția Predeal se apropie de locul zonei blocate alte două autoturisme — unul de București și celălalt înmatriculat la Dîmbovița. Atenți, șoferii reușesc să oprească la timp mașinile pe dreapta șoselei.

Imediat după oprirea celor două autoturisme își face apariția tot dinspre Ploiești un „convoi rutier“ format dintr-o autobetonieră mastodont care remorca un autovehicul de același tip. T. L., aflat la volanul autovehiculului remorcher, obosit și nervos, sesizează cu întîrziere drumul complet blocat. Apasă pe frînă — cea mai contraindicată manevră pe un asemenea carosabil. La fel procedează și șoferul mașinii remorcate. „Convoiul“ intră într-un puternic derapaj șerpuitor și rade cît ai zice pește cele două autoturisme pe care le face zob și le proiectează pe cîmp.

Curios, „convoiul“ nu se mulțumește numai cu atît. Bara metalică de tractare se frînge și mașina remorcată o ia razna, cosind în cîteva fracțiuni de secundă șoferul care continua să se certe cu prahoveanul, după care îl strivește sub roți și îl proiectează în afara carosabilului. Aruncat într-un morman de zăpadă, cadavrul acestuia este găsit abia după două ore și jumătate.

Nici „remorcherul“ nu-și încetează „activitatea“. După decimarea celor două autoturisme el intră cu toată forța în autocamionul care mai fusese lovit o dată (cu număr de București) și îl preface într-un morman de metal bun doar pentru retopire.

Bilanțul acestui carambolaj : un om mort, 3 răniți, 5 mașini distruse și alte cîteva avariate ușor.

Ulterior se stabilește că șoferii „convoiului agresor“ au plecat de capul lor din Prahova (unde fuseseră detașați pentru o săptămînă) la Brașov, că pilotul remorcherului conducea înhibat, nervos, ca un om ce se știe în culpă și rula cu o viteză potrivită poate pentru șoselele lunilor de vară, nicidecum pentru un drum plin de gheață.

La rîndul lor, mulți din șoferii mașinilor ușoare împotmolite în zona Dîrste au plecat la drum fără o elementară informare asupra condițiilor atmosferice și stării drumurilor. Dacă ar fi făcut acest lucru ar fi aflat de drumul transformat pe unele porțiuni în patinoar și poate ar fi renunțat în acea zi la călătorie. Anii din urmă au demonstrat că multe accidente, multe carambolaje ar fi putut fi evitate dacă atunci cînd condițiile de drum erau vitrege, șoferii optau pentru o plimbare pe jos în localitatea de domiciliu, în locul unei chinuitoare deplasări cu mașina.

O vină deloc mică în acest caz au și cei de la districtul de drumuri care în loc să împrăștie nisip pentru a preveni acest grav accident, au făcut această operație după ce au numărat pe șosea morții, rănîții și mașinile transformate în grămezi de fiare torsionate. Pentru a observa că zăpada căzută cu o zi înainte s-a transformat în gheață și pantele mai cu seamă nu pot fi urcate, aveau nevoie oare de dispozitive speciale ? Nu ! N-aveau nevoie nici măcar de ochelari !

VICTOR BEDA ■

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

Două cazuri de conștiință

...Un bărbat face semne cu mîna tuturor mașinilor, tuturor autoturismelor, numeroase la acea oră, care circulau pe Șoseaua Iancului, în vecinătatea Stadionului „23 August“. La un moment dat, oprește un conducător-elev, pe o „Dacie-școală“. Bărbatul dă să se apropie, bucuros, de mașina oprită, să-și spună necazul, dar nu apucă să facă trei pași că-l aude pe instructorul elevului, pe omul de lîngă conducătorul mașinii, pe „profesor“, strigîndu-i învățăcelului său : **„Dă-i înainte ! N-avem timp de astea !“** Conducătorul se supune, fiorește, și mașina demarează, înainte ca bărbatul de pe marginea șoselei să înțeleagă de ce, și înainte ca să fi apucat să-i spună măcar un cuvînt. Aceeași scenă se repetă de două ori, de trei ori, cu autori asemănători, cu mașini-școală. Elevii opresc, iar profesorii le cer să continue drumul... Explicația frecvenței circulației a numeroase mașini-școală pe această șosea este situarea în zonă, undeva prin apropiere, a școlii de șoferi amatori. Explicația oprirării elevilor la apel, una singură : omenia omului obișnuit, care se gîndește că și el poate ajunge oricînd în aceeași situație pe o stradă, în ipostaza de a ruga pe un șofer să oprească pentru a-l ajuta la un necaz, un accident, o situație care reclamă o intervenție urgentă, o situație în care **oameni cer ajutor oamenilor**. Chiar și fără să-i cunoască. Explicația anulării impulsului omenesc, impulsului de solidaritate umană al elevului de către „instructorii“, de către „profesorii“, viitorilor șoferi ne scapă total. Comenzi de genul „n-avem timp de astea !“ le socotim de-a dreptul antiprofesorale prin lipsa lor de omenie. Nu minimalizăm — dimpotrivă ! — necesitatea învățării temeinice a folosirii ambreiajului și a frînei de motor, dar socotim cel puțin la fel de importantă **atitudinea DE OM** (față de semenii săi) a oricărui conducător de mașină. Este, poate, prima lecție pe care trebuie să o predea un instructor auto viitorului șofer. Dar pentru ca să o predea, trebuie s-o știe. S-o înțeleagă. Să fie el, instructorul, — înainte de toate — om

...Alt caz, perfect real, ca și cel de mai sus. Cunosc un om minunat care a făcut, de curînd, unul dintre acele gesturi care ne emoționează profund pe toți la simpla lor povestire. A înfiat un copil. De la una dintre **instituțiile de inimă și conștiință ale țării noastre**. Instituții care au în grijă și cresc copii fără părinți, copii orfani, copii părăsiți, copii încredințați lor din cine știe ce motive. L-am văzut pe acest om fericit că a înfiat copilul, o fetiță minunată de vreo 2—3 anișori care-i spunea, mai zilele trecute : **„tăticule, nu-i așa că eu sînt o domnișoară ?“ „Sigur că ești !“** — i-a răspuns vădit tulburat, gîtuit de emoție, tăticul pe care i l-a adus în cale norocul...

Iată însă că în calea a două fericiri, cea a noilor părinți și a fetiței, apare — **subumană** — pretenția mamei naturale a copilului, care pretinde pentru a semna actul de înfiere (e nevoie de această semnătură) o importantă sumă de bani. În loc să se bucure ca nimeni altul de șansa fetiței sale de a crește în căldura unui cămin familial, iubită de doi oameni care o socotesc de pe acum fiica lor cea dragă, o femeie se tîrguiește și vrea un preț cît mai mare pentru fericirea asigurată de alții copilului căruia i-a dat naștere.

Mare e, citeodată, lipsa de omenie a oamenilor...

MARIUS POPESCU ■

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

REÎNTOARCEREA LA ROSTURI

Cîndva în umbra cetății de scaun a Tîrgoviștei, astăzi lîngă umărul unui puternic centru industrial, cei din Aninoasa s-au străduit să rămînă și chiar au rămas ei înșiși, o comunitate de oameni pentru care măsura tuturor lucrurilor s-a limpezit și se limpezește abia aici, în vatra satelor lor. Peste toate înnoirile aduse de vremuri, fie mai demult, fie mai aproape de noi, avutiile mari ale celor din Aninoasa, Săteni și Viforita s-au vrut, ca în toate satele românești, dreptatea, pămîntul, munca și cinstea. La nestrîbirea acestor avuții au vegheat, pentru împlinirea lor s-au zbătut și se zbat, cu o vajnică necesitate, sub soarele lumii.

Cînd dreptatea le-a fost de lipsă, s-au rupt dintre ai lor un Mihalache Gîmbaș-a așezat în frunte unei cete de săteni, nemulțumiți ca și ei de rînduielile strîmbe ale timpului, și s-au amestecat laolaltă, viforoși, în răscoala ce cuprinsese, în primăvara lui 1907, Răzvadul de peste deal. Prin anii treizeci ai veacului, pădurile de sonde au început să se întindă și asupra pămîntului lor, dezlegîndu-i peste noapte de moșnirea ce i-o hărăziseră înaintașii, ademenindu-i cu altfel de avuții decît cele închise în bobul auriu al cerealelor și nu au mai avut altceva de făcut decît să se aplece cu o îndoită sîrguință asupra a ceea ce le era rămas. Și la o nouă răscruce a vremurilor, între zarea fumegîndă a Doiceștilor, devenită un simbol al bătăliei românești pentru energie, și brîul industriilor tîrgovistene, departe de a se pierde timoratul a poalele dealurilor subcarpatice, comuna a mizat pe sine și, pe întrîndu-și structura, revigorînd-o întruna, își înțelenește dreptatea mai nouă pe o înțelegere nouă a cinstei.

Și acum, înaintea zilei de mîine, cei din Aninoasa rotunjesc socotelile satelor prin ce este sau ar putea fi, nicidecum prin ce nu este și nici n-ar putea să fie. Suprafața totală a cooperativei lor agricole de producție, condusă de președintele Dumitru Oprea, măsoară 789 ha, dintre care numai 434 sînt arabile. Ceea ce, desigur, înseamnă destul de puțin pentru 6 700 locuitori. Cu alte cuvinte, nu întîmplător pe aceste meleaguri lupta pentru recuperarea oricărui petic de pămînt, pentru reîntregirea tuturor suprafețelor disponibile în circuitul agricol rămîne primordială și decisivă. Cînd o sondă sau alta își încetează activitatea, lanul crește și el, cu un val, ca un triumf al destinației adevărate a brazdei. Alte cîteva zeci de hectare s-au recîștigat pentru agricultură prin dezafectarea unei fabrici de cărămidă, prin nivelarea gropilor de gunoi, prin defrișarea vegetației inutile din lunca apropiată a Ialomiței sau de pe versanții unui deal fără nume, dar înfipt în privirile sătenilor ca o nădejde și ca un temei. Și primarul Nicolae Ivan chiar este convins că ei, cei din Aninoasa, din acest punct de vedere, nu au epuizat încă toate posibilitățile. Într-adevăr, iată, reîntorcîndu-ne la dealul despre care dinadins am adus vorba, nici nu trebuie să ascormonim prea adînc în memoria sătenilor pentru a-i determina să-și aducă aminte că în urmă cu numai trei decenii, pe coastele lui repezi, din creștet și pînă la poale, șiroiau viile peste răcoarea unor crame întrate nefiresc în paragină.

Dar nu este mai puțin adevărat că înaintea acestui pămînt puțin, ca și înaintea celor 450 bovine și 1 600 ol ale cooperativei agricole de producție din Aninoasa, stau oameni mai puțini. O statistică nu demult adusă la capăt a constatat un fapt semnificativ pentru satul românesc de astăzi, dar în același timp intructiva menit să le provoace gînduri celor ce nu au încetat să exprime o grijă pentru soarta pămîntului: 97 la sută din forța de muncă a satelor o reprezintă lucrătorii întreprinderilor din Tîrgoviște, ai termocentralei din Doicești sau ai schelei petroliere din imediata vecinătate. Și numai vreo 400 de oameni mai stau, ca să zicem așa, zidiți cît de cît cu temeinicie în muncile cîmpului și în truda creșterii animalelor. Puținătatea lor o compensează doar hărnicia lor. Ioana Ciocan și Teodora Sitaru au împlinit nu mai puțin decît 600 de norme în anul trecut; printre mulți alți cooperatori pe care se poate conta se numără și Vasile Gorea, și Ioana Popa, și Ion Boceanu. Grija creșterii animalelor și-au asumat-o șefa de fermă Costica Domnescu împreună cu Victor Oprea sau Eugenia și Alexandru Iancu. Uneori, o dată cu dezafectarea sondelor, revin la rosturile înaintașilor lor și sondorii, cum s-a întîmplat cu trei dintre Constantinii Aninoasei, Stanca, Ilie și Păunescu, care cred de cuviință că o pensie nu te scutește de datoria de a munci cînd și unde se poate. Iar pentru oile satelor, cînd nu au mai avut încotro, cei din Aninoasa nu s-au sfiit să-și aducă ciobani de aiurea, din Riul Alb sau din Ilfov și Argeș. Din Argeș au venit alci Ștefan Babarobu și Gheorghe Neagoe. Din Slobozia a venit alci Gheorghe Floricică. Din Riul Alb au decis să vină alci Gheorghe, Vtorci și Constantin Preda, sau Nicolae, Ion, Iosif și Gheorghe Zepeș, și descălecatul lor se cunoaște ca ziua bună, din dimineață. Numai Nicolae Zepeș a izbutit în turma lui, tată, vreo 60 de fătări duble. Și dacă au descălecat alci, tot alci și-au reașezat și gospodăriile, au devenit al locului, nu numai cu munca, ci și cu sufletul, nimeni nu-l mai deosebește de celelalte neamuri mari și tari ale Aninoasei de Dîmbovița.

E plină de tîlcuri această reîntoarcere la ciobănie a unei comune în care înlesnirile vieții de zi cu zi nu se mărginesc doar la vatra încălzită cu gaze și lefuri peste lefuri, de-a dreptul nenumărate. Și nu este vorba doar de o reîntoarcere la ciobănie, ci de o răsucire esențială a satelor spre muncile cîmpului și ale grădinilor, din care, deja, au rezultat și cele dintîi izbînzi care își merită numele. În cincinalul recent încheiat, Aninoasa a produs cu 200 litri de lapte mai mult pe cap de vacă decît își propusese prin planuri. A depășit și planurile producției de grîu, cu 48 tone, și planurile producției de porumb, cu 620 tone, ceea ce înseamnă foarte mult în raport cu puținătatea pămînturilor arabile ale comunei. Și în spatele acestor izbînzi, care plasează Aninoasa în fruntea consiliului unic agroindustrial din care face parte, întrezărim înainte de toate o rîndu ială mai înțeleaptă a muncii tuturor, o măsură mai dreaptă a, răsplatei cooperatorilor. Mai mult decît pe alte meleaguri, aici este văditâ emulația muncii desfășurate în acord global; și secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, Mihai Păunescu, chiar recunoaște că în absența acestui instrument de valorificare a resurselor de abnegație umană ale sătenilor, fără doar și poate, asupra viitorului agriculturii din Aninoasa ar fi putut un mare semn de întrebare. Mai mult decît pe alte meleaguri, aici sînt vădite și avantajele sistemului creșterii animalelor prin contract individual și nici un alt exemplu, din acest punct de vedere, nu poate fi mai grăitor decît cel al gospodăriei lui Ion Scirtoaje din Viforita, chiti tă cu un nesaț tonic pe acest izvor nesecat de bunăstare.

Într-adevăr, este plină de tîlcuri această reîntoarcere la rosturi a unei veire de oameni, amenințată o vreme să se piardă în vîrtejul industriilor de jur-împrejur, reîntrată acum în grijile mai vechi, dar fără să renunțe, bineînțeles, la cîștigurile aduse cu prefacerea vremurilor. Și totul nu este decît un semn în plus al unei încăpățînări statornice. Cîndva, în umbra cetății de scaun a Tîrgoviștei, astăzi lîngă umărul unui puternic centru industrial, cei din Aninoasa s-au străduit să rămînă și chiar au rămas ceea ce știu ei că trebuie să fie.

MIHAI PELIN ■

EUGEN BARAU — Obiceiuri

despre oameni în vîrful muntelui

Despre Rodica Amariei, ciobănița de douăzeci de ani de pe Obcioarea, din bazinul Dornelor, s-a scris în urmă cu doi ani în revista „Flacăra" și s-au făcut cîteva filme la televiziune. Anii au trecut. Într-o curiozitate reportericească, într-una din zilele acestei ierni, bogate în zăpadă, pașii ne-au purtat din nou către colțul de munte în care trăiește, muncește și iubește Rodica și familia.

Dimineață de iarnă. Ninge cu soare. Ca să ajungi la stîna Rodicăi trebuie, mai întîi, să mergi pînă în comuna Dorna Arini. De acolo, un drum, ce șerpuiește discret pe lîngă pîriul Ioniței, te poartă discret, preț de vreo treisprezece kilometri, pînă la poalele dinteiul de munte unde își are gospodăria Rodica. Dar pînă acolo, sus, mai trebuie să mergi pe o cărare făcută de oi, lată cît palma, și care taie nămeții de zăpadă înalți cît omul.

Pe Rodica am găsit-o acasă. Și maica Paraschiva, în vîrstă de 65 de ani, era acasă. Curăța grajdul vacilor. Și nea Tănase Amariei, care nu demult a împlinit 87 de ani, era acasă. Tocmai se întorsese de jos, din comună.

— Ce mai faci, Rodica ? Ne mai cunoști?

— Ce mai fac ? Tot cu oile, cu vacile și cai. Știți că m-am măritat ? După ce am apărut la ziar și la televizor, am primit o mulțime de scrisori. N-o să mă credeți, poate, dar foarte mulți mă cereau de nevastă. Au fost cîteva, uitați aici, și din străinătate. Și pînă la urmă a fost să fie cum mi-a dictat inima. M-am căsătorit cu un băiat din părțile mele, Valerică Nica, de pe un deal vecin cu noi, dealul Cuhanu. Este un băiat bun. Are drag ste de animale și de munte. Avem o fetiță de opt luni. Ah, de-abia așteptă să se facă mare și să mă ajute la gospodărie. Am s-o educ așa cum am fost și eu educată. Să nu-și părăsească niciodată locul nostru din Poiana Obcioarei. Cîte animale mai avem? Șapte vaci pe lapte, șase juninci, doi cai și treizeci de oi. Dar anul ăsta vom mări numărul lor. Așteptă să se ducă zăpada și să înverzească muntele. Dar pînă atunci sînt multe de făcut pe lîngă gospodărie. Trebuie să ieșim din iarnă.

Am stat o zi întreagă la gospodăria din Poiana Obcioarei. Cerul părea mult mai aproape de noi. La plecare un cîine ciobănesc ne-a condus o bună bucată de drum. Fognetul zăpezii părea o melodie a munților. „La mulți ani !, Rodica".

Fotoreportaj de SORIN POSTOLACHE ■

Iată, vom încerca să descriem doar cîteva din probele la care au fost supuse cele șase echipaje ce au participat la cea de-a treia ediție a **Serbărilor zăpezii**, ediție organizată în cadrul cochetei stațiuni de la Izvoru Mureșului. Precizînd că echipajele înscrise în concurs au reprezentat județele **Cluj, Sibiu, Suceava, Harghita, Brașov și Mureș**, plus faptul că **Serbările** au cuprins numeroase puncte de atracție ce n-au figurat pe foile de concurs, cum ar fi, ca să dăm doar un exemplu, seara cultural-distractivă de la Sala sporturilor din Odorheiu Secuiesc, să purcedem la ceea ce ne-am propus, adică la descrierea probelor. Așadar, simbăta, 21 februarie, cu o întîrziere de numai două ore, adică la ora 11, după ce o fanfară a intonat imnul **Serbărilor**, acest imn neființă alteeva decît cunoscuta și săltăreața melodie „Sanie cu zurgălăi", a fost inițiat la catarg drapelul întrecerilor, un drapel alb pe care era desenată o sanie cu 5 zurgălăi, aluzie evidentă la cele 5 cercuri olimpice. A fost rostit apoi, la stația de amplificare, să audă toată lumea, jurămîntul. Un sportiv, de exemplu, și-a luat angajamentul de a respecta spiritul concursului, de a se conforma devizei „**VENI, VIDI, RISI și de a nu precupeți nici un efort pentru ca toți concurenții, inclusiv adversarii, să fie învingători.** Unul din arbitri a jurat să nu petrească seara cu nici un concurent și a promis că judecata sa va fi limpede, nepărtinitoare și nepătată ca albul imaculat al zăpezii. Unul dintre organizatori a promis solemn, prin jurămînt, că toți concurenții vor avea asigurate calorille necesare austinerii probelor și că la masa festivă vor oferi cîte o bere de răcuială fiecărui concurent Iar unul dintre spectatori a promis că nu va vocifera decît în situații extrem de rare și că nu va consuma decît băuturile mai mult sau mai puțin răcoritoare aduse pe pîrtie de conducerea complexului.

Să recunoaștem că, prin jurămîntele **sustinute** cu o seriozitate demnă de toată lauda, hazul s-a instaurat încă de la bun început, iar cele cîteva mii de spectatori au știut să-l prelia, să-l amplifice și să-l mențină ca pe bunul cel mai de preț al **Serbărilor** ce au durat pînă duminică după-amiază, epuizînd întreaga energie a organizatorilor.

Între probele ce au urmat, ne-a atras atenția cea intitulată „Sănițuța I.T.B.", din al cărei comentariu am reținut că ar trebui să se studieze posibilitatea ca în iernile viitoare să se atașeze, mai ales în orele de vîrf, cîte o sănițuță în spatele unor autobuze cum ar fi 34, 31, 105 și altele al căror număr nu-l mai însirăm acum.

Bucuria tinerilor turiști

Așadar, cîte cel puțin patru membri din fiecare județ, fiecare cu cîte un bagaj minim obligatoriu, adică un geamantan, un bidon plin, o gămă sau cu cîte o pline, dacă nu chiar și două, trebuia să traverseze cu sănițuța drumul de jos al platoului. Simplu, șigur că da, numai că trascul se cerea parcurs cu ajutorul a două sănii suprapuse și pierderea unei sănii sau a bagajului era penalizată cu un număr important de puncte.

O altă probă care a cucerit și a încîntat publicul a fost dresajul lui Dănilă Prepeleac, probă în care concurentul, îmbrăcat în costum de Dănilă Prepeleac, cu cîte trei găște sau rațe trebuia să se prezinte la start, unde urma să elibereze respectivele păsări. Apoi, înarmat cu două crose de hochei, trebuia să le îndemne pe păsări să parcurgă un anume traseu lung de 20 de metri și lat de 5 metri, traseu care se termina cu un fel de coteț, adică un cerc prin care găștele musai trebuiau să treacă. Nu numai că găștele aripa măcăiau de mama focului și, eliberate, au luat-o fiecare încotro, iar concurenții, conform regulamentului, nici nu aveau voie să le atingă cu crosele. Pînă la urmă, într-un haz nebun, cei șase concurenți și-au făcut datoria acumulînd totuși un număr imens de penalizări, întrucît găștele n-au apucat să citească regulamentele.

Dar a descrie în continuare cele cîteva zeci de probe ce au fost cîștigate pînă la urmă, prin adițiune de puncte, de către absolut toți concurenții, iar prin adițiune de voioșie și sănătate au fost cîștigate de către absolut toți participanții, a se citi spectatorii, ar însemna să ne întindem la vorbă, ceea ce, decomdată, nu e cazul, deocamdată. Iată, mai vrem să notăm că **Serbările zăpezii** s-au bucurat la această ediție și de participarea unor actori ca Florian Pittiș, George Mihăiță și Radu Gheorghe, sau a unor interpreți de muzică folk precum Maria Naghi, Mihaela Buzdugheni, cît și interpreți de muzică ușoară ca Gil Dobrică și Cornel Constantiniu, acestora adăugîndu-li-se formațiile Cristal, Savoy, Grupul 5 T, orchestra de muzică populară a Ansamblului artistic al U.T.C., această adevărată armată artistică susținînd un spectacol de neuitat în moderna sală a sporturilor din Odorheiu Secuiesc.

Pentru a se întregi imaginea de ansamblu de pînă acum, să precizăm că ambele zile au beneficiat de un timp primăvăratic, soarele arzînd ca în mijlocul lunii aprilie, fapt care însă n-a reușit să topească zăpada de pe pîrtia de schi, zăpadă care, prin albul ei imaculat, a secondat bucuria tinerilor turiști sosiți la Izvoru Mureșului.

În concluzie deci B.T.T-ul are toate motivele să-și întituleze acțiunea de la Izvoru Mureșului prin inseși inițialele sale care pot suna, așa cum se și indica pe o uriașă pancartă, **Bucurie, Turism, Tinerețe.**

VICTOR NIȚA ■

Facerea vinului, precum facerea lumii

Dacă despre vin pare să se fi spus totul, există un loc al vinului despre care totul stă încă de spus. Deși, la drept vorbind, povestitorii acestui loc nu obosesc să-și zică iubirea cu verbul cel mai tandru, deși dealurile lui au devenit aproape o știință și țăranii de pe dealuri doctori în vin și oenologi de mîină mare.

Facerea vinului e o meserie și ușoară și grea. E ușoară fiindcă în casa unui gospodar strugurele trece în vin parcă de la sine. Nu-i trebuie decît binecuvîntarea milnilor de om muncitor și puțină răbdare. Dar e meserie grea fiindcă la nește mii de hectare de vie osînda milnii și răbdarea nu ajung. E nevoie doar de un dram de imaginație ca să pricepi că în recolta unor mii de vagoane de struguri prelucrarea — adică vinificarea, condiționarea, îmbutelierea acestora, prepararea șampaniei și a rachiurilor, în fine, valorificarea inteligentă a subproduselor — e chimie pură și o foarte gingașă tehnologie. Se face vin de cînd lumea, tot de cînd lumea stoarce țăranul strugurii și le alintă zeama ; rar fruct mai descintat ca strugurele, rar lucru ai naturii mai binecunoscut și mai omenit. Știind atîta cu ființa omenească și cu simțămintele ei, la durere și la veselie, vinul a deprins și el un suflet. Din același struguri lese o licoare zeiască ori o acreală de-nețesat pămîntie. Să ne închipuim numai ce sămînță și ce pieliță s-ar aduna din storsul unor mii de vagoane de struguri, să avem înaintea ochilor munticle de boască grea ce-ar rămîne la urma urmelor urmelor și să ne gîndim că e și el un dar al pămîntului, plin de sucuri și substanțe utile. Chimia strugurelui, cînd e pe mîna unor devotați, e știința unde nimic nu se pierde, unde totul se transformă și se cîștigă.

Avînd via un suflet, el trebuie ocrotit de cînd e prune și tot ca pruncul scos cu grijă și neodihnă la maturitate. Și cum legăturile cu înlănțuru aint cele cu adevărat importante, facerea vinului se trece îndeobște din tată în fiu cu o seamă de priceperi tainice și măsuri și rosturi ce ating ideea de destin.

Ridicat între podgorii și cu siguranță un dar al lor, orașul viticol Panciu număra (la 1 iulie 1979) 7 614 locuitori.

Unul dintre ei se cheamă Ion Pușcă, este doctor inginer în agronomie și șeful complexului de vinificație de la I.A.S. Panciu. Părinții, moșii și străbunii lui Ion Pușcă s-au îndeletnicit cu viticultul, ca mai toți cei de pe aici. Vin se face prin zonă dintotdeauna, numele satelor sunt a marcă depusă și a renume de cînd se știe, la Panciu zilele anului au un tipic intrat probabil pentru veșnicie în obișnuințele omului. Ce fel de țăran e orășeanul din Panciu oricît de orășeni au devenit agricultorii urbei, e greu de spus. Cît timp va împărăți strugurele, Panciu va fi ce este și ce i-e dat să fie. Fiindcă viile-i sînt un dat.

Altitudinea e de 265 m, inima podgoriilor vrincene stă la 45°55' latitudine nordică și 27°03' longitudine estică ; un grad mai sus ori mai jos, cum probabil bănuiți, schimbă datele problemei și ale unui vinulul, orașul nu-l alteeva decît central economic și administrativ al podgoriei cu același nume. Podgoria stăpînește 913 ha cu vie și e cea mai mare din județ. din aceste hectare au rămas istorice Străoane, Movilița, Fitioneștii, Tîfești, Fănești, Pufești, Ruginești precum și omășele Mărășești și Panciu. Relieful — cum scriu cărțile de geografie — e piemontan, cu interfluvii și înclinări ce nu depășesc 25° și „cu expoziția sudică, sud-estică și sud-vestică de natură a influența extinderea culturii viței-de-vie, coacerea strugurilor și, în consecință, calitatea vinurilor", nu există paragraf în geografia regiunii care să nu intereseze direct și cu anume urmări pe producătorul de vin, dealurile au nume grozave, ca-n paginile lui Sadoveanu, — Neicu, Boul roșu, Chicera, Curături, Cîolanul, Troiușanu, Pelinu, Muncelu, Costin —, apele se cheamă Carecna, Șușița, Zăbrăuț, Putna, Trotuș, clima e temperat continentală și numai bună pentru Fetească albă și Fetească regală, pentru Aligoté, Riesling italian (la vinurile albe) și Băbească neagră (la cele roșii), pentru acele soiuri ce dau vinuri ce dau, din care, iată minune, se naște șampania.

Ca să fie șampanie dintr-un vin, e nevoie de un om învățat să pună în balanță condițiile și, cum se scrie în toate paragrafele cărților de geografie regională, „consecințele", un om care să aibă gustul lucrului cu preț și al tuturor cîte depind mai apoi de el.

Ei, uimitor cîtă învățătură a putut să încapă în fiul de podgorean Ion Pușcă și ce ambiții lucrează într-un om, altfel nu decsebit de ai săi : arată ca toți de prin Panciu, vinjos, iute, colțuros, vorbește cu miez, suferă cînd cuvîntul nu dezvăluie tot gîndul, priveste în ochii celui cu care stă de vorbă, e în toi locul și mereu acolo unde trebuie să fie, pare coplesit de treburi și totuși nu lasă nici o treabă la jumătate, e prietenos, dar cu o fină cumpătare, deoarece pentru el vinul e precizie, previziune și cumpătare, e inginer și doctor în științe — primul doctorat în șampanie al unui specialist lucrînd direct în producția de vinuri ! — dar mîinile îi sînt de muncitor.

Sînt mulți ca Ion Pușcă pe aici și acesta este, se înțelege, și portretul lor. Frumusețea înfățișării lor constă în aceea că e proprie, mersul și privirea și vorbirea nu-s de împrumut, tot ce știu ei, știu atît de bine încît nici un adevăr nu trebuie rostit de două ori ca să priceapă ce valoare are.

Ion Pușcă are treizeci și nouă de ani. A făcut liceul la Panciu și o școală postliceală de petrol chimie, unde a învățat carte temeinic, cum le face pe toate. A absolvit Facultatea de horticultură la Iași și în 1966 vine inginer oenolog la I.A.S. Panciu. A revenit însă cu o idee. Ca student, într-o excursie de învățătură prin fabricile de șampanie „Zarea" și de Jidvei, în podgoriile Tîrnavelor, a întrevăzut posibilitatea de-a se produce șampanie la Panciu. Toate condițiile erau, cum se spune, coapte, sub pămînt așteptau de veacuri aproape doi kilometri de hrube tocmai din vremea lui Ștefan cel Mare și soarele străluca anual 2 053 de ore, cu o durată efectivă de strălucire în perioada de vegetație activă de 1 489 de ore.

Venind stagiar la I.A.S.-ul din orașul natal al copilăriei și al adolescenței sale, Ion Pușcă a început să studieze sistematic vinurile din Panciu. Studiu care avea să aibă mai multe efecte. Mai întîi „vinul spumant de Panciu", care-i numele autohton al băuturii obținute după metoda champenoise, o licoare „cu însușiri olfactogustative — cum foarte savant e prezentată într-o specialiști — ce marchează o pronunțată fructuozitate și vinozitate, admirabil puse în valoare de energia excitatoare a CO_2 caracteristică doar spumanților de înaltă calitate". O definiție mai aproape de înțelesul nostru ne-ar lămuri că distanța de la vin la șampania acelui vin ar fi distanța dintre o femeie ce se poartă cum se întîmplă și după cum a înzestrat-o natura și aceeași femeie rafinat îmbrăcată, atîtată, cultivîndu-și prezența cu toată subtilitatea biologiei ei plină de mistere ca nu știm că, pînă a ajunge băutura de sărbătoare a tuturor, vinul spumant a fost șampania regilor Franței.

Pe 18 aprilie 1968, Ion Pușcă și cei cîțiva oameni de început ai viitoarei industrii obțineau „primul tiraj" de „alb" și „rozé". În 1969 se putea vorbi cu toate argumentele de acest „rozé spumant" ca de o creație întrucît tehnologiile trebuie, practic, puse la punct în funcție de datele soiurilor folosite. Că nu poate oricînd să producă șampanie o probează și faptul că nu obține oricine șampanie. În hrubele moldovene, reamenajate pentru sarje industriale, se prepară în prezent aproape 800 000 de sticle de vin spumant de Panciu anual, cu speranța că prin extindere și cunoaștere a posibilităților propriî să se împlinească în 1985 pînă în cinci milioane de sticle.

În anul 1969 „rozé-ul de Panciu" primește medalia de aur la concursul județean al vinurilor — și știți doar că nu-s de colea vinurile de Panciu — iar din 1971 merg la export, în U.R.S.S. și R.F. Germania, primele partizi de șampanie rozé românească fabricată în chiar podgoria ce-a dat vinul. Apoi în Belgia, R.D.G., Siria, Liban etc.

Spuneam ceva mai înainte că totul a început prin studiul intens și nuanțat al vinurilor locale Ion Pușcă face parte din acei oameni în stare să muncească douăzeci și cinci de ore din douăzeci și patru. Iată cum : între anii 1970 și 1975 urmează, la fără frecvență, a doua facultate, de comerț, timp în care își pregătește și doctoratul. Îl va obține efectiv în 1977, cu distinsul universitar craiovean prof. dr. Ștefan Teodorescu („Studiul tehnologiei de obținere a vinurilor spumante în podgoria Panciu"). Și ce mai face inginerul Ion Pușcă în vreme ce marele complex de vinificație din I.A.S. capătă puterea unei veritabile întreprinderi ? Merge la specializare în Franța cu o bursă oferită de A.C.T.I.M., absolvă un curs postuniversitar la Iași, învață engleza într-un curs de perfecționare, socotind la patru numărul limbilor pe care le cunoaște bine, studiază în Italia și Ungaria în probleme de vinificație, scrie cărți și le și publică, din călătorii publică sumedenie de articole interesînd, firește, sub raport profesional, și dacă toate acestea nu impresionează, să spunem că, de fapt, majoritatea timpului i-a luat-o punerea la punct a unor noi tehnologii, procedee și metode, fapt care a dus în fiecare an la depășirea substanțială a beneficiilor planificate. Inginerul Ion Pușcă, om de familie cu realizări remarcabile și în această privință — trei copii frumoși și cuminți, cum zice Creangă, să aibă românul de ce trăi — omul care nu-i în stare să stea fără să facă nimic e „Degustător de vinuri autorizat în Republica Socialistă România" gradul I — degustător expert și membru în juriul național de degustători. Află timp să-și citească spaiul unei cărți în care de aparițiile și, mai ales, să se gîndească la viitor. „Potențialul productiv al podgoriei este, practic, nelimitat. Multe, spune el, se pot întîmpla, lumea învață și se perfecționează. Complexul de vinificație are peste 200 de oameni. Dincl dintr-un început garanții de rentabilitate sîntem sprijiniți de către județ și de primarul orașului, Nicolae Socaci. În tot ce întreprindem.

De la recoltare pînă la îmbutelierea vinul suportă mai bine de douăzeci de trepte tehnologice și fiecare treaptă cere știința unei biblioteci întregi. Directorul I.A.S.-ului, ing. Vasile Popa, dăruit efortului de defrișare a plantațiilor vechi de-acum neproductive și creșterea de plantații noi, modernizate, a unui din specialiști despre care se poate afirma că sfințește locul prin sîrguința lui. Nu faci șampanie de interes pe piața lumii dacă nu pleci de la struguri de soi. Oamenii cu care s-a pornit la drum — Bălașa Gurău, Adriana Topală, Eugen Pleșcan, Gheorghe Ștefan, economistul complexului, Cristea Cicerone, inginerul Ilie Bugreanu sînt și azi cadre de nădejde ; e foarte-foarte important să lucrezi cu un contingbil cu inițiativă precum important e să fii tu însuți bun comerciant".

Sîntem tentați să considerăm cu oarecare șăgălnicie munca la vin, ideea degustatului ne duce către zîmbet, trecînd arareori prin halele combinatului de vinificație gîndul ne întoarce la butoiul din pivnița țăranului și la feluritele petreceri cu vin, nu ne e prea simplu să ne închipuim că vinăritul industrial e totuși o treabă subtilă și grea, cu responsabilități foarte mari. O neprecepere pe o treaptă tehnologică poate să compromită o cantitate homerică de vin. Cînd te-ai hotărît să dublezi lungimea hrubelor la secția de șampanie trebuie să întrevezi un indice de rentabilitate mai mult decît angajant. În 1980, podgoriile I.A.S. Panciu au dat 1 700 de vagoane de struguri, asta e cantitate, nu glumă. E genul acela de cantitate care obligă la calitate cu orice preț. Și prețul nu-l altul decît știința și devotamentul marilor meșteriași ai vinului, de la doctorii în horticultură la bunii agricultori. Facerea vinului seamănă în esență cu facerea lumii, toate trebuie cumpănite și puse într-o ordine sublimă fiindcă e păcat să trăiești pe un pămînt ce crește de milenii struguri și să nu te ambitionezi la recunoașterea acestor milenii de hărnicie și peste granițele țării. Să nu uităm că un vin și o șampanie cu rasă în sîngele lor sînt educătoare de stimă și bucurie.

TUDOR OCTAVIAN ■

Exploatarea transport electric, București răspunde lui Trancu Horia, care sesiza cazul de indisciplină comis de conducătoarea troleibuzului nr. 5310, de pe linia 93, în ziua de 4 decembrie 1980, următoarele: Comisia de disciplină a Depoului București Noi a analizat cazul și a hotărît sancționarea soferiței Dumitru Ioana cu reținerea a 5 la sută din retribuție, pe timp de o lună, conform Legii nr. 1/1970. S-a prelucrat materialul cu întregul personal de mișcare spre a se evita în viitor astfel de abateri.

■

Comitetul județean P.C.R. Dîmbovița. În urma verificărilor reiese că cetățeanul Ion A. Gogu din comuna Vișinești nu a putut intra în posesia unui metru cub lemn de esență moale. Aceasta se datorează, printre altele, și fostului pădurar comunal Ion Neicu care pentru pagubele produse a fost trimis în fața instanței de judecată. S-a stabilit în biroul executiv al Consiliului popular al comunei Vișinești ca restanța de un metru cub să-i fie dată lui Ion A. Gogu din posibilitățile de exploatare ale anului 1981.

■

Bulevardul Metalurgiei a fost dotat cu un frumos spațiu verde plantat cu trandafiri. Acestia risă însă să fie distruși (o parte din ei au fost distruși) de oamenii care, mai ales după deschiderea magazinelor de la parterul blocurilor recent construite, au brăzdat cu zeci de cărări, aproape 60 întreg spațiul destinat trandafirilor, deși există locuri special amenajate pentru pietoni. Oare n-ar trebui să se gîndească la florile care au fost plantate spre a înfrumuseța și nu pentru a face mai plăcută traversarea peste răsaduri. **(Aurora Roman, București)**

■

Comitetul municipal P.C.R. Drobeta-Turnu Severin. Analizînd aspectele relatate de Sebastian Veghea, om al muncii din cadrul I.J.C.M. Mehedinți, care solicită repartizarea unei locuințe, vă informăm că, existînd posibilități prin darea în folosință a unui nou bloc de locuințe, s-a soluționat favorabil cererea tovarășului Sebastian Veghea căruia i s-a repartizat un spațiu de locuit corespunzător.

■

G.I.G.C.L. a județului Constanța. În sezonul de vară al anului 1980 debitul de apă captat din puțurile forate nu a putut satisface cerințele, din care cauză unele locuințe din satul **Dulcești** nu au avut apă. Pentru rezolvarea definitivă a problemei alimentării cu apă a satului respectiv am propus realizarea, în cadrul planului de investiții al anului 1981, a unor amenajări la puțuri, precum și executarea unei noi conducte care să fie în măsură a transporta debitul de apă necesar localității.

Pînă la deschiderea sezonului de vară al anului 1981 vom realiza, cu ajutorul oamenilor muncii din cadrul exploatării apă canal și al locuitorilor din sat, unele adaptări care să îmbunătățească alimentarea cu apă a localității.

■

Mă numesc Mercea Minodora, sînt din București și vreau să vă spun cum se face o comandă de covoare. Pe 4 ianuarie 1980 am comandat la Cooperativa „Arta populară", cu sediul în strada Blănari, nr. 19, două covoare tip „Dorna", cu bonul de comandă nr. 004/4.01.1980. Termenul de ridicare a lor a fost august 1980. Începînd din luna august a anului trecut și pînă acum împreună cu soțul meu am bătut de nenumărate ori drumul la această unitate, dar fără succes. Am solicitat să mi se restituie acontul și mi s-a răspuns că nu se poate, deoarece comanda este în lucru. Sîntem în luna februarie și încă nu am covoarele comandate. A trecut mai bine de un an!

■

Inspectoratul de stat teritorial pentru protecția muncii din județul Brăila. Accidentul suferit de Zoița Matei a fost cercetat de către organele competente locale, stabilindu-se în final responsabilități precise și aplicîndu-se amenzi în valoare de 8 300 lei. Am solicitat, totodată, începerea urmăririi penale. A fost condamnat conducătorul motostivuitorului și obligat la plata sumei de 3 124 lei pentru cheltuieli de spitalizare. În urma expertizării medicale, prin decizia 764/1980, i s-a stabilit tovarășului Zoița Matei gradul II de invaliditate și o pensie lunară de 702 lei.

■

Procuratura județeană Olt. Ca urmare a sesizării tov. Angela Ciora s-a luat legătura cu conducerea Consiliului popular al comunei Pîrșcoveni, astfel că începînd cu 1 ianuarie 1981 a fost pusă în executare hotărîrea judecătorească prin poprire, reținînd, la 5 februarie 1981, de la debitorul Traian Bădescu, suma de 1 000 lei, sumă care a fost expediată creditoarei Angela Ciora.

■

În blocul 7 din str. Balcului nr. 3, sector 5 — București, locuiesc 66 de familii. De aproximativ 3 ani, subsolul acestui bloc se află în apă datorită unei defecțiuni a canalului colector. La început, I.C.A.B. evacua apa din subsol din 3 în 3 zile, apoi am fost abandonați, deoarece era necesară înlocuirea tubului avariat. La insistențele noastre, I.C.A.B. a trimis o echipă pentru a executa reparația. Au săpat oamenii 2 zile cu excavatorul apoi au plecat. Ce se întîmplă cu inundația? Apa a atins 2 metri producînd și igrasie în apartamentele aflate la parter. **(Comitetul asociației de locatari)**

■

Direcția județeană de poștă și telecomunicații — Galați. Răspunde tov. Elisabeta Selin din Galați, care aducea la cunoștință neajungerea la destinație a două telegrame expediate pe 25 oct. 1980 din Galați și a scrisorii recomandate depuse în data de 6 dec. 1980: De această situație se face vinovat factorul poștal din localitatea de destinație (Horăști-Vrancea). El a fost sancționat cu diminuarea retribuției pe luna februarie cu 10 la sută.

■

Procuratura județeană Bistrița-Năsăud. Urmare scrisorii cetățenei Firuța Gălățan din satul Agrișul de Jos vă comunicăm următoarele. După efectuarea cercetărilor, prin rechizitoriul din 17 decembrie 1980 al Procuraturii locale Bistrița, Gheorghe Gălățan a fost trimis în judecată, iar prin sentința penală din 7 ianuarie 1981 a Judecătoriei Bistrița a fost condamnat la un an închisoare, cu obligare la muncă corecțională pentru infracțiunea de abandon de familie.

■

Uniunea județeană a cooperativelor de consum — Prahova. În legătură cu cererea tovarășei Ioana Oprescu din comuna Ceptura vă informăm: Întrerupînd serviciul pentru îngrijirea copilului, Ioana Oprescu poate relua activitatea la altă unitate, cu condiția obținerii negației de la vechea unitate. În cazul încadrării la altă unitate, se menține continuitatea în muncă și toate drepturile ce derivă din aceasta, nemaifiind oportun transferul solicitat.

■

Inspectoratul de miliție al municipiului București. În urma verificării scrisorii cetățeanului Victor Demetriade, s-au stabilit următoarele: Sînt în curs de amenajare poligoane destinate examinării candidaților pentru obținerea permisului de conducere auto, marcate după noul sistem de examinare. Pînă acum a fost dat în folosință poligonul din comuna Popești-Leordeni. Asemenea poligoane se vor amenaja în toate sectoarele Capitalei, spre a asigura condiții optime de pregătire tuturor candidaților.

■

Ne scrie un grup de locatari al blocului BC 2, aleea Murelor nr. 14, cartier Grănicerl, din Constanța. Blocul nostru a fost dat în folosință în iunie 1979, dar tot de atunci nu funcționează liftul care, deși montat, stă. „Dacă am fi pus cap la cap toate ascensiunile locatarilor — se scrie în amintita scrisoare — în acest timp, de un an și opt luni, puse pe orizontală, am fi ajuns pe jos la București și înapoi. Doar așa am fi putut obține avizul de a porni liftul din partea Întreprinderii „Ascensorul" București".

■

Consiliul popular al sectorului 4 al Capitalei. Ca urmare a scrisorii lui Constantin Cristea, adresată revistei Flacăra, vă facem cunoscut că sus-amintitului i s-a repartizat de către Uzina de reparații București locuința din str. Grădiștea nr. 12, bloc 48, ap. 82, formată din 2 camere și dependințe.

■

Consiliul popular al municipiului București. Cele sesizate de Elena Oprescu din București au fost analizate la fața locului împreună cu conducerea I.C.L. Universal și s-a stabilit ca Ion Iancu, șeful unității Bazar-Obor, și gestionara Irina Dinache, șefa raionului ciorapi, să fie sancționați cu mustrare (conform deciziilor de sancționare nr. 41 și 42, din 24.01.1981). Cazul a fost prelucrat cu tot colectivul magazinului.

■

Inspectoratul silvic al județului Hunedoara. La scrisoarea lui Ion Ciur din Petroșani, publicată în revista Flacăra din 01.01.1981, răspundem: Materialul lemnos care face obiectul sesizării nu corespunde normelor stas în vigoare pentru a fi transformat în lemn de derulaj și celuloză, el fiind apt doar pentru foc. Vinzarea materialului lemnos de care se amintește (226 mc) este în curs de desfășurare și se face în funcție de solicitările cetățenilor și aprobările date de Consiliul popular al municipiului Petroșani.

■

În ziua de 12 ianuarie 1981, fiica mea, pe nume Adriana Alexandru, în vîrstă de 15 ani, elevă în clasa a X-a la liceul de chimie de pe bd. Ion Șulea nr. 5, a plecat de acasă în jurul orei 14 și nu s-a mai întors

nici pînă în prezent. Este de statură înaltă, tunsă scurt, blondă. Apelez la opinia publică pentru a o regăsi, pentru a fi din nou în sînul familiei care o așteaptă îngrijorată, pentru a-și continua studiile. **(Nicolae Alexandru, București, str. Iancu Căpitanu nr. 7, telefon 35 12 10)**

■

În iulie 1979 am cumpărat un frigider FRAM 112, dar după numai trei luni s-a defectat. Cooperativa Tehnocasnica din Brăila a intervenit de 9 **(nouă)** ori pentru a-l repara, iar la ultima intervenție, din 19.07.1980, mi s-a scris în certificatul de garanție să mă adresez fabricii constructoare pentru eliberarea unei negații care să-mi permită obținerea unui nou frigider. M-am adresat fabricii prin trei scrisori, s-a prezentat un delegat care nu mi-a putut da negația deoarece nu avea ștampilă. Și nici semnăturile trebuitoare nu le-am obținut pe document. Am acceptat să-mi fie trimisă negația prin poștă și, iată, nici pînă astăzi n-am primit nimic, iar frigiderul... e mort. **(Niculina Tudorache, Brăila)**

■

Consiliul popular al municipiului Slatina. Analizînd situația prezentată de cetățeanul Florea Chintescu din Slatina, în legătură cu amenda stabilită de organele financiare, s-au constatat următoarele: Motivația înscrisă în procesul verbal de contravenție nr. 3, din 6 noiembrie 1980, nu corespunde prevederilor legale. Pentru aceasta s-a dispus anularea procesului verbal și, respectiv, a amenzii.

■

Consiliul popular al municipiului București, Direcția domeniului public. Cele menționate de Gheorghe Achim din București, aleea Mozaicului nr. 2, sînt conforme cu realitatea. Grupul nr. 3 șantiere și I.C.E.D. nu au luat toate măsurile pentru refacerea și întreținerea pavajelor afectate de utilajele de construcții și mijloacele de transport.

Administrația domeniului public sector 2 a sancționat Grupul nr. 3 șantiere și I.C.E.D. De asemenea, s-a intervenit la I.C.A.B. care a executat desfundarea și curățirea gurilor de scurgere a rețelei de canalizare din zonă. **N.R. Cum rămîne însă cu starea deplorabilă a pavajelor, cine va plăti refacerea lor, și mai ales, cînd vor arăta ele ca înainte?**

■

În numele unui grup de navetiști ne scrie **Ion Ghețu** din satul **Mărieța**, sat ce aparține de comuna Bel-Iugatele, județul Ilfov. El reclamă faptul că sînt nevoiți să parcurgă distanța de 14 km pe jos, pînă la București, unde lucrează datorită faptului că autogara Pantelimon nu mai trimite autobuze în comuna amintită. Sînt unii șoferi care ar fi dispuși să vină, dar numai dacă nu pretindem bilete. Noi ne întrebăm: Cu mașinile cui circulăm oare? Benzina cui o consumăm? Oare autobaza Pantelimon nu este proprietatea statului? Este proprietatea altcuiva? Dacă da, a cui?

■

Miliția județeană Dîmbovița. Din verificările efectuate de organele noastre reiese că aspectele semnalate de Vasilica Dima din Găești s-au confirmat în parte. S-a făcut cunoscut conducerii locului de muncă unde cei avizați lucrează, pentru a fi puși în discuția colectivului și a lua împotriva lor măsuri administrative.

N.R. Întrucît cele relatate în scrisoarea tovarășei Vasilica Dima sînt destul de grave, așteptăm din partea Cooperativei de consum Găești un răspuns detaliat asupra măsurilor concrete luate în urma cercetărilor.

■

O situație neplăcută ne aduce la cunoștință și **Ilie Teodorescu**, tot din București, de data aceasta în legătură cu două garnituri de mobilă. Citățm din scrisoare: „În luna mai 1980 am cumpărat cu plata în rate, o sufragerie „Arges" (furnizată de Fabrica de mobilă Arges) și un dormitor „Romanța" (produs de Fabrica din Alexandria). Imediat după instalarea lor am observat că ambele prezintă defecțiuni care le fac aproape inutilizabile. Astfel, ușile de la piesele sufrageriei sînt supradimensionate, neputîndu-se închide. Toate piesele prezintă ruoturi profunde și zgîrieturi laterale ce nu se pot remedia. La dormitor nu se potrivesc diferite subansamble între ele, cuiele ies în afară, iar vopseaua este deteriorată". Fiind inutilizabilă, familia Teodorescu solicită **schimbarea** cît mai urgentă a celor două garnituri de mobilă.

Pagină realizată de GEORGE CUȘNARENCU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Costache Barac — București: Tichetele de combustibil pentru cetățeni pe anii 1981—1982 se vor elibera începînd cu data de 1 martie 1981 ● **Ana Miloșcan — comuna Săulia de Cîmpie (Mureș):** Din recercetarea făcută a reieșit că sînt întrunite condițiile prevăzute de legislația în vigoare pentru încadrarea accidentului în categoria celor de muncă ● **Ioan Ungur — comuna Lovrin (Timiș):** Întrucît dumneavoastră nu v-ați reluat activitatea cu jumătate din durata normală a programului de lucru, nu puteți beneficia de pensie de invaliditate și nici nu puteți fi revizuit medical ● **Constantin Ceapraz — comuna Merenii de Sus (Teleorman):** Valoarea autoturismului Trabant Hycomat se achită integral la data livrării. Autoturismele din import nu se acordă gratuit invalizilor și nici cu reducere de preț ● **Dănuț Seurtu — Tg. Jiu:** Înstrăinarea apartamentului proprietate personală se poate face numai pe baza autorizației eliberate de către comitetul executiv al consiliului popular. Pentru obținerea acestela trebuie să prezentați actele de proprietate, indicînd și cumpărătorul ● **Dumitru Baltag — Mangalia:** După ce vă veți rezolva problema mutației stabile în Mangalia, puteți cere la serviciul financiar al consiliului popular orășenesc luarea în evidență și aducerea de la Botoșani a dosarului mașinii.

MARGA NEDELEA ■

SOCIAL

R.I.M. — Giurgiu: Lipsesc date: numărul școlii, adresa. Reveniți ● **Ioana Stelian — București:** Solicitați în recurs să fie fixate zilele și orele între care copilul poate fi vizitat ● **Ion Bratu — București:** Relatarea fiului nu corespunde cu depozițiile martorilor. Dv. credeți în fiu. Noi — în toți ● **Frunzașu Dan — Vîlcea:** Confuzie: veniturile au rezultat din muncă, nu din concubinaj ● **Ciortea Valentin — Vîlcea:** Calea scurtă incumbă riscuri. Drumul fără riscuri e lung. Pînă la urmă înțeleg că nu atît distanțele vă neliniștesc, ci riscurile. Vi le asumați sau nu? ● **Lungan Ioan — București:** După 10 ani de șicane și chemări în instanță, dreptul nu mai e drept, ci abuz de drept ● **Popescu Magdalena — Bacău:** Logica mi se pare ușor birocratizată. Divorțul este o stare mai mult decît un drept ● **Ungureanu Enache — București:** Interpretarea este corectă: acceptarea succesiunii urma să fie făcută după decesul unchiului și fratelui dv. ● **Florea Petre — București:** Acțiunea s-a stins prin moartea reclamantului ● **Cornelia Ispas — București:** Nu eliberăm duplicate ● **Elena Paraschiv — București:** În fața instanței bătaia nu mai e ruptă din rai ● **Silișteanu Virgil — Sălaj:** La transferul în interesul serviciului acordul persoanei nu este obligatoriu ● **Zenghe Ilie — București:** E frumos că vă apărați prietenul. Din păcate, cunoașteți numai versiunea lui ● **Stroie I., Stroie A. — București:** Nu avem nici un motiv să nu credem că ați făcut tot ce a depins de dv. Omiteți două lucruri: Nu v-a obligat nimeni să vă asumați răspunderea. Banii sînt ai bătrînului ● **Caius Simion — Iași:** În cazuri mult mai grave decît al dv. divorțul a fost pronunțat. Au fost desfăcute căsătorii după 20 de ani, iar dv., după trei luni, nu. Răbdare. Nu mai aveți de așteptat decît 19 ani și 9 luni.

NICOLAE CRISTACHE ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Petru Țepeluș — comuna Voșlobeni, Harghita: În conformitate cu prevederile Statutului personalului didactic și ale normelor pentru stabilirea vechimii (stagiului) în învățămînt, aprobate prin ordinul M.E.I. nr. 954/1966, timpul lucrat în aparatul de partid constituie vechime în învățămînt ● **Elena Ginsac — Piatra Neamț:** Ne pare rău, dar nu vă putem ajuta; adresați-vă la Centrul de librării al județului ● **Nicolae Stavrilescu — Tîrgoviște:** După publicarea posturilor didactice vacante pentru transferări, soția dv. va putea să solicite înscrierea la concurs, la Inspectoratul școlar al județului Dîmbovița ● **Maria Ionici; București:** Transferarea dv. la o unitate școlară din municipiul București se poate face numai prin concurs pe bază de probe scrise, iar în mediul rural prin concurs pe bază de acte ● **Müller Gonța — Timișoara:** Adresa solicitată este — I.T.B. Dinicu Golescu nr. 1, București, cod 77 111 ● **Daniela Mareș și Gicu Dumbravă — Craiova:** Veți primi răspunsul acasă ● **Mircea Mariciuc — Reșița:** Dacă aveți argumente concrete în sensul celor afirmate, reveniți cu un nou memoriu.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Curajul este o formă a demnității“

Vasile Nicolescu s-a născut la 1 noiembrie 1939 în Podenii Vechi — Prahova. În 1953 termină studiile filosofice la București. A fost șeful secției de poezie și critică-literară la Editura pentru literatură, director al Editurii pentru literatură universală. A lucrat în cadrul aparatului C.C. al P.C.R. În prezent este director la Consiliul Culturii și Educației Socialiste.

Bibliografie: Liturghii negre (1968), Enescu, Saltă lirică (1968), Poeme (1973), Parabola focului (1967), Clopotul nins (1971), Secțiunea de aur (1973), Poeme (1974), Staren lirică (1975), Întîlnire în oglindă, Lumea diafană (1977), Salonul olandez (1980).

ATELIER

VASILE NICOLESCU

Fotografie de ION MICLEA ■

— Vă invit, mai întîi, să risipim o legendă: aceea că ați fi un poet livresc, că hrana scrisului dumneavoastră n-ar fi realitatea ci lumea culturii.

— Credeam că legenda s-a risipit de mult dar faptul că dumneavoastră vreți s-o mai risipim încă o dată nu poate decît să mă bucure. În ceea ce mă privește, eticheta de care vorbiți, în accepția comună, nu mi s-a potrivit niciodată. (Deși, în taină, nu mi-ar fi displăcut, cu toate consecințele care derivă de aici.) Nici chiar cînd am scris un poem ca **Oedip**, prezent în „suita Enescu“. Aveam la îndemînă — eram în perioada cînd pregăteam, mai mult imaginar, un „Dicționar mitologic universal“ — surselе mitologice, sofocleiene și simboliste (Edmond Fleg). Mi-a plăcut atunci să „atac“ motivul într-o viziune mai apropiată de tragismul timpurilor moderne cînd omul, trestia gînditoare, cum s-a spus, devenise hrană pentru crematorii sau căzuse victimă în lanț a glonțului în ceafă. E mai tragică moartea Ifigeniei, ca să luăm alt exemplu, decît crima de neînchipuit a deportărilor naziste? Decît crima mincinoșilor istorici și asasinatelor în numele unor idealuri-himeră? Am scris **Enescu** în 1956 și a apărut în 1958. Așa ceva părea o erezie atunci, mai ales că opera **Oedip** nu se juca. Moartea lui Enescu mă electrocutase fiintal, într-un fel, interdicția **operei** deopotrivă. Ce mai putea fi livresc în faptul că am reactionat atît de prompt la real scriind cartea respectivă? Cartea intenționa să fie mai degrabă și o meditație asupra destinului culturii noastre încăpută în acea perioadă pe mîna unor, eufemistic spus, amatori de muzică de fanfară. Cum ar fi posibil să nu ai, trăind printre cărți, nostalgia livrescului? Cunoașteți probabil parabola crîncenă a lui Ray Bradbury (după care Truffaut a făcut un film-memento).

— Riscînd să fiu și eu catalogat livresc, mărturisesc că nu cunosc decît cartea.

— Ea are un moto cutremurător și este mai mult decît un avertisment: „Fahrenheit 451, temperatura la care se aprinde o carte și se mistuie“. Cu această sugestie și groaza cutremurului din 1977 — analogie plauzibilă poetic — am scris poemul **Seisme**, un avertisment împotriva celor care urăsc cartea sau cartea umanismului și adevărurilor acestei lumi, împotriva alienărilor sau doctrinelor închise, mortificate, incapabile de a sesiza primejdiile care amenință spiritul și dimensiunile răului. Mai poate fi livresc un asemenea reflex la neliniștea lumii? Așa că oricum ne-am răsuci imaginația, ne întoarcem tot la nevoia supremă a cărții.

— Dar cartea este ea însăși un sublimat al realului, al existenței.

— Bineînțeles! Cine a investigat mai eficient realul decît cei care s-au contopit și confruntat cu marea înțelepciune a lumii, cu doctrinele, sistemele de gîndire, ipotezele înaintașilor sau chiar ale contemporanilor? Mutînd discuția în abstract aș spune că un poet, cu cît este mai instruit, cu cît este mai avertizat asupra istoriei, filozofiei sau diferitelor arte, cu atît demersul său sună mai adevărat și are acuitatea realului. Sintagma „cunoașterea vieții“ trebuie înțeleasă spre binele creației, într-o viziune mult mai complexă. Prejudecata livrescului, alta decît la Montaigne care a lansat în ea totul alt sens tormentul, maschează o primejdioasă absență de intelectualitate, de curiozitate, o deghizată fugă din fața realului însuși și a cunoașterii. Ignarul fabulos înecat în hăul realului îmi repugnă ca și spiritul strepezit, compus din citate ca piesele unui puzzle.

— Ce este cultura pentru dumneavoastră?

— Înainte de toate este o **altitudine** din zenitul căreia poți îmbrățișa simultan cu privirea toate orizonturile existenței și ale spiritului. Înțeleasă ca succesiune de trepte ascensionale, de stadii și stări ale spiritului (pentru a nu mai repeta cunoscutul paradox după care cultura înseamnă ceea ce rămîne după ce ai uitat tot ce ai citit) înțeleasă deci ca o formă neîntreruptă de acumulări convergente ale actului de creație (științifică, literară, artistică), cultura, în stadiile avansate ale umanității, devine o necesitate supremă umană, o necesitate de ordinul aerului și hranei. Cred cu toată ființa în puterea modelatoare a culturii. Mitul tebanului Amphion sau al Meșterului Manole — cu echivalente în mai toate mithos-urile lumii: încase, hinduse, africane, tibetane, maore — legat simbolic de puterea transfiguratoare a cîntecului sau sacrificiului, sînt foarte grăitoare. Dacă nu acceptăm ipoteza psiho-poetică, de un animism fermecător, a flamandului Maeterlinck privind inteligența florilor, e obligatoriu însă să dăm crezare concluziilor unor experiențe privind influența binefăcătoare a muzicii asupra plantelor. Or, dacă și plantele, bieții pilpîiri vegetale în întunericul verde sau roz al unui calic sau petiol, sînt receptacole de frumusețe, cum să nu crezi că armonia pithagoreică a **Flautului fermecat** de Mozart, **Lacrimosa** din **Recviemul** aceluiași, cvartetele sau sonatele lui Beethoven, viorile lui Vivaldi, Bach sau Enescu nu ne pot mîntui de urîtul singurătății cosmice, de constiința limitelor, de impulsiile care ne smulg creionul din mînă și amenință să ni-l facă stilet ucigaș împotriva aproapelui. Vorbind despre Bach într-un aforism de neuitat și demn de a fi imprimat pe pereții unor semeni care mai conservă reflexele cavernei, Blaga spunea că marele creator era un vrăjitor din negura vremurilor care avea obiceiul să transforme oamenii din animale în catedrale. Cum vedeți, muzica e un pretext sublim de a vorbi mai mult despre cultură și vocația ei.

— Cultura însă nu înseamnă numai acumulare de multe cunoștințe.

— Cultura nu trebuie confundată cu beția informațională. Faptul că știi în amănunt componentele revoltei **husite**, tehnica **Mandalei** sau exercițiile extazului **samanic**, faptul că te pricepi la **tarot** sau **bridge** sau dezlegi ecuații imposibile, că ai reprezentări exacte despre cultura **Chimû** sau **Parasca-Nasca**, că distingi fonetica **reuchliniană** de cea **erasmică**, sau știi tot ce se poate ști despre particula **neutrino** sau **relațiile de indeterminare** ale lui Heisenberg, încă nu înseamnă cultură. Este în cel mai fericit caz o cultură strict informațională, computerizată. Nu mi se pare cult excursionistul febril care, descoperind instrumente medievale de tortură într-un muzeu occidental sau atingînd o cărămidă sumeriană bifează fericit: văzut. Ce să mai spun de cultura unui erudit care contemplînd-o pe Venera „ciuntă“ (Arghezi) la Luvru își punea întrebarea dacă întilnind-o în carne și oase pe Calea Victoriei și-ar fi întors măcar capul după ea? Ce ziceți de acest **défi** aruncat marmurei? Sînt erezii ale unei cecități funciare, greu de vindecat.

Asimilare solară la scara umanului, contopire selectivă și sensibilă a informației, trăire intens subiectivă a acesteia, cultura înseamnă și **atitudine**, stare morală care se cristalizează în funcție de viziunea și concepția filosofică integratoare de care dispunem și cu care aplicăm grila axiologică. Filosofia umanismului revoluționar a partidului nostru oferă generoase perspective de formare și dezvoltare complexă a personalității. Cultura mai este și acel liant misterios al ființei noastre lăuntrice, acea forță inefabilă care ne face invincibili în fața haosului sau neprevăzutului. În sensul acesta vorbeam de cultură și ca **altitudine**.

— Ea poate fi și un mijloc de investigare a realității.

— Cultura este un instrument de foarte mare finețe în explorarea și aprofundarea realului, fie el psihologic, social, material etc. Mă gîndesc la Balzac, Thomas Mann, Călinescu, Camus, romancieri la care pot prevala, de la caz la caz, acuități psiho-economice, muzicale, vizionar-contemplative sau filosofice. Meditația și elementul caracteriologic capătă prin sensibilitatea culturală uriașă a autorilor și profunzime și autenticitate.

— Ați stat în preajma unor mari cărturari de-ai noștri. Ce-ați învățat de la ei?

— Privilegiu rarisim, am stat în preajma lui G. Călinescu. Ca să scriu despre Călinescu mi-ar trebui condeiul lui scriind despre Pârvan, al lui Panini din „un om sfîrșit“ vorbind despre marii poeți, al lui Carlyle despre Dante sau al lui Emerson despre Platon. Neavînd și nici măcar năzuind să am vreunul din aceste condeie îmi exprim simplu doar nesecata admirație pentru geniul lui intelectual și patriotic, constructor de columne uriașe ale spiritualității românești. Spectacolul dat de unii detractori în jurul personalității și creației călinesciene nu m-a întristat mai mult decît „lepădările“ zgomotoase ale unor foști discipoli avizi de a rontăi laurii maestrului în primul rînd prin sacrificarea modelului. Inimitabil în toate, Călinescu sugera nevoia unui stil intelec-

(Continuare în pagina 17)

GEORGE ARION ■

Tema zilei mai

Idealuri

Ne-am întrebat vreodată asupra modului în care cărțile de literatură și filozofie crează tînărului idealuri sau, mai bine zis, educă tînărul pentru anumite idealuri? Marii scriitori s-au întrebat. Educația prin cărți a constituit tema a două mari romane ale literaturii universale: **Don Quijote** al lui Cervantes și **Doamna Bovary** al lui Flaubert. Fundamental, modul de a fi al celor doi eroi s-a format prin intensă lectură. Don Quijote devorează cărți cu aventuri cavalerești, iar Emma cărți cu iubiri romantice. Aruncați în viață, protagoniștii se găsesc deodată în violentă contradicție cu cerințele ei. E aici intuiția unor mari artiști că astfel de idealuri livrești, făurite în spațiul închis al lecturii, pînă la care nu răzbate ecoul lumii adevărate sînt, oricît de frumoase ar fi, catastrofale pentru individ. De proporții asemănător de neliniștitoare e pusă problema la Camil Petrescu. Eroii săi, ca și autorul, sînt oameni educați prin cărți, după idealuri livrești. Intransigența țăioasă, tăioasă de a nu face compromisuri, nostalgia femeii ideale autoanalizа aproape dureroasă, iată cîteva caracteristici ale eroilor camilpetrescieni care-i fac să fie nesiguri, stinjeniți în larma vieții. Aici, ca și la Cervantes și Flaubert, se petrece un caz interesant. Ca oameni ai unor idealuri, scriitorii de mai sus fac din personajele lor autentice personalități, adevărate monumente către care să se îndrepte fascinația cititorului. Dar intuiția artistică, experiența de viață le spun că astfel de oameni modelați după idealuri livrești sînt incapabili să trăiască, nu sînt deci reali. Camil Petrescu are, în acest sens, o metaforă excepțională cînd spune despre Ladima că era asemenea acelor insecte născute cu picioarele prea lungi ca să se poată adapta mersului pe pămînt. Chiar un mare poet ca Eminescu a putut să scrie: „nu e carte să înveți / ca viața să aibă preț“, luînd deci partea vieții împotriva cărții, în modelarea idealurilor de viață. A. Huxley considera idealurile din cărți periculoase și dintr-un alt motiv: **„Adevărul pur e nefiresc, e o abstracție fără corespondent în lumea reală. În natură întîlnești permanent o mulțime de impurități amestecate cu adevărul esențial. Arta emoționează tocmai fiindcă respinge impuritățile vieții adevărate. Nimeni nu sughite, nimănui nu-i miroase gura, nimeni nu-i obosit, plictisit, nimeni nu-și amintește bruse de facturi neachitate sau de scrisori de afaceri rămase fără răspuns ca să întrerupă astfel clipele de mare fericire“.** Alături de cărți, o altă sursă a idealului este filozofia pe dimensiunea ei de înțelepciune, acea filozofie care-și propune să răspundă la întrebarea: cum să acționezi, ce drum să-mi aleg în viață. Camus se alia polemic acestei dimensiuni a filozofiei spunînd că singura problemă a filozofiei e sinuciderea, afirmație care trebuie înțeleasă în sensul că singura mare problemă este problema: cum să acționezi. Dar și aici,

așa cum demonstrează istoria gîndirii, ne putem întîlni cu idealuri livrești, incompatibile cu viața adevărată. E vorba mai ales de acele idealuri propuse prin care se face abstracție de social, de lupta pentru transformarea lui. Pentru stoici, liniștea sufletească se naște din abstragere și Sfîntu Augustin propune un ideal livresc condamnînd astfel viața: **„În spațiu, obiectele ne tentează dorințele, timpul ne fură ceea ce iubim și ne lasă în suflet o tulburare de fantome vagi, care-l excită și-l aruncă în toate părțile. Atunci el devine neliniștit și în van caută să posede ceea ce de fapt îl posedă“.**

Unde se găsește dreapta cumpănire între idealurile formate prin cărți și idealurile formate prin viață? Marxismul a dat unul dintre cele mai profunde răspunsuri: idealul de viață al individului se făurește în lupta pentru transpunerea în viață a idealurilor din cărți.

ION CRISTOIU ■

Starea de veghe asupra monumentelor

Atestate ale fiinţei noastre istorice

Iubindu-ne ţara, iubind istoria ei este firesc să ne respectăm monumentele care ne reprezintă printre civilizaţiile lumii. N-am ridicat de-a lungul vremurilor monumente înnoitoare, monumente care să zdrobească prin grandoare, care să umilească, să înfricoşeze : istoria noastră nu se leagă de cuceriri şi agresiuni, ci de instinct de apărare, de curaj în protejarea fiinţei noastre naţionale, de eroism în luptele de neatîrnare, de iluminare prin cultură şi artă. Din acest punct de vedere ţara întreagă este un monument. Străbătînd drumurile ei întîlnim nenumărate mărturii ale trecutului nostru, unele aflate în atenţia specialiştilor, altele rămase deocamdată în afara interesului lor, dar pretutindeni pămîntul acesta îveşte semnele unei istorii mai mult sau mai puţin îndepărtate pe care nu avem dreptul să le uităm. Despre această nevoie de a păstra şi de a restaura tot ceea ce se leagă fundamental de fiinţa noastră istorică, despre modul în care trebuie să acţionăm, în perspectivă imediată, pentru salvarea unor monumente de la prăbuşire şi dezinteres, am stat de vorbă cu profesorul VASILE DRĂGUŢ, rectorul Institutului de Arte Plastice din Bucureşti, om de elevată ţinută intelectuală, specialist recunoscut în activitatea de cercetare, de conservare şi de restaurare a patrimoniului nostru cultural şi artistic.

— Monumentele istorice, mărturiile trecerii noastre prin vremuri, trebuie să intre în circuitul societăţii contemporane cu o destinaţie precisă, cu o funcţionalitate metricul bine calculată. Un monument istoric nu poate fi pus în valoare dacă rămîne în afara circuitului firesc al lucrurilor, în afara drumurilor oamenilor, în afara interesului lor spiritual. Ele trebuie puternic ancorate în prezent, ele trebuie să devină puncte de atracţie şi de meditaţie, locuri de popas şi de interes turistic, într-o „industrie" atent diversificată a organizării şi petrecerii timpului liber : ele pot deveni sedii ale unor unităţi productive specifice care să nu trădeze pînă la negare caracterul unei clădiri sau al unui ansamblu arhitectonic, ci să completeze farmecul lor uneori inefabil. Nu ne-am gîndit niciodată să transformăm activitatea de restaurare într-o retragere rece în trecut. Considerăm că trebuie să asigurăm monumentelor o limpede şi firească existenţă dinspre trecut spre viitor, o reîncadrare a elementelor trecutului nostru în societatea modernă, care implică alte existenţe. Astfel, sînt nenumărate castele sau conace care pot fi restituite interesului public prin transformarea lor în muzee combinate cu hanuri şi locuri de popas agreabile, cu tot confortul modern care să reprezinte o experienţă inedită pentru generaţiile de azi. Într-un peisaj istoric încărcat de semnificaţii multiple pentru biografia noastră comună. Castele precum cele de la Sînpaul (jud. Mureş), de la Ineu (jud. Arad), sau conace ca acelea de la Budeşti (jud. Giurgiu), Maia (jud. Ialomiţa) Cotofeni, Negoieşti (jud. Dolj), cu o reală valoare istorică, pot deveni baze hoteliere extrem de căutate de turişti. Ca să nu mai vorbim despre hanurile, construite de cele mai multe ori în zone tulburătoare ca peisaj şi ca interes turistic, prin locuri de trecere şi de întîlnire dintre oameni aparţinînd altor arii geografice şi care pot fi restituite, prin restaurare, industriei noastre hoteliere. În acest sens e demn de reţinut, de pildă, Hanul de la Ruzinoasa, aflat la cîteva sute de metri de castelul lui Alexandru Ioan Cuza, şi care ar putea redeveni cu adevărat han, precum cel al Ancuţei sau al lui Manuc, printr-o investiţie deloc costisitoare.) Să ne amintim că sînt ţări în Europa care şi-au îmbogăţit reţeaua de restaurante şi de hoteluri prin restaurarea vechilor castele şi hanuri devenite puncte de mare atracţie pentru turişti.

Ca să vă dăţi seama cît de bogate sînt drumurile noastre în asemenea puncte de atracţie, să luăm spre exemplificare unul din circuitele mai puţin populare pentru zilele noastre de sîmbătă şi duminică : itinerarul spre Oltenita. Primul popas se poate face în comuna Popeşti-Leordeni unde se află patru monumente interesante din secolele 17 şi 18, mai departe cîteva bălţi care pot fi valorificate mai inspirat din punct de vedere turistic, apoi Lunca Călnăului şi, printr-un drum lateral, se ajunge la Herăşti unde se găseşte conacul lui Udriste Năsturel, apoi Greaca, zonă viticolă şi de peşte, Budeşti unde există două conace ale familiei Manu care pot fi restaurate împreună cu dispărutul lor parc de liliac, şi în general cu amintirea revoluţionarilor de la 1848 ; urmează localitatea Negoeşti, cu o mănăstire rămasă de la Matei Basarab şi cu ultimele ruine ale casei domneşti — admirabil exemplar de arhitectură civilă din secolul 16 (care poate fi restaurat cu spaţii de recepţie), avanpost faţă de capul de pod al turcilor de la Oltenita ; de la Budeşti drumul nostru poate trece prin Popeşti cu amintirea lui Vodă Antonie de la Popeşti, prin Tînganu unde întîlnim ruinele fostei mănăstiri a lui Radu cel Frumos, apoi prin Cernica, cu marele său ansamblu arhitectonic, prin Pantelimon, cu a sa veche aşezare pe malul lacului, şi apoi la Bucureşti. După un asemenea drum putem spune că am petrecut o zi minunată, plină de semnificaţii pentru propria noastră biografie, o zi încărcată de evenimente unde la tot pasul am putea întîlni, prin vechile conace şi hanuri, unităţi comerciale şi turistice cu specific local care să exploateze cu interes şi cu imaginaţie vechea arhitectură românească. Şi aceasta e numai un exemplu. Pentru că Bucureştii sînt punct terminus pentru nenumărate drumuri flancate de monumente care îşi pot regăsi valoarea printr-o restaurare programată şi printr-o ancorare a monumentelor în cel mai strict prezent.

În ce priveşte cadrele didactice şi studenţii Institutului de Arte Plastice, încercăm să ne facem datoria la cea mai înaltă cotă de exigenţă, avînd în vedere că pregătim specialişti în restaurări de artă monumentală, sculptură, pictură de şevalet, hîrtie şi textile. De aceea, în institut a fost înfiinţat un „studio"-atelier de proiectare şi restaurare în cadrul căruia avem deja cîteva realizări : salvarea monumentelor de pe Valea Oltului, beneficiar fiind Trustul de construcţii hidrotehnice. Tot aici se fac proiecte pentru asanarea centrului istoric al oraşului Drobeta-Turnu Severin şi, de curînd, Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste ne-a comandat restaurarea frescelor de la Curtea de Argeş, de la Voroneţ şi de la Strei-Sîngeorgiu. Toate aceste lucrări le executăm în cadrul programului nostru de integrare a învăţămîntului cu producţia. În acest scop, am adus în institut pe cei mai buni restauratori de monumente care se ocupă de pregătirea studenţilor.

ADRIAN DOHOTARU

Aproposturi

Un palmares mamut

...Citesc în revista „Cinema" lista premiilor acordate de Asociaţia cineaştilor pe anul 1979 şi (om cu gustul arhivei) mă grăbesc s-o rescriu pentru cei ce n-o cunosc încă.

Au primit premii : Ion Cosma, Gheorghe Vitanidis, Manole Marcus, Şerban Creangă, Ion Băleşu, Călin Ghibu, Vasile Vivi Drăgan, Catrinel (dar) Dumitrescu, Gheorghe Cozorici, Ion Dichiseanu, Nicolae Edulescu, Ştefan Antonescu, Ileana Oroveanu, Richard Oschanitzky, (post mortem), Nicolae Mărgineanu, Andrei Papp, Iolanda Mintulescu, Florian Potra, Elena Albu, Remus Mărgineanu, Alexandru Marian, Ion Bostan, Al. Drăgulescu, Constantin Vaeni, Dinu Cocea, Ilie Şterian, Mirel Ilieşu, Boris Ciobanu, Doru Cheşu, Paul Cojocaru, Pantelie Tuţuleasa, Cornel Diaconu, Doru Segal, Aurel Tripon, Nichita Stănescu, Mircea Sîntimbreanu, Ion Pooescu Gopo, Sabin Bălaşa, Bob Călinescu, Horia Ştefănescu, Nell Cobar, Szilagy Zoltan, Adrian Istrătescu, Constantin Chelba, Aristide Buhoiu, Cornel Cristian, Ştefan Anastasiu, Mihai Bucur, Mircea Gherghinescu, Nicolae Holban, Frida Labancz, Paul Mateescu, Aurel Miheles, Ion Mocu, Paul Orza, Popescu Pitt, Zincuţa Spincescu şi Ion Visu (61 de nume, dacă am numărat bine).

Cei 61 şi-au disputat : Marele premiu, Premiul pentru regie, premiul special al juriului, premiul pentru scenariu, premiul pentru imagine, premiul pentru interpretarea feminină, premiul pentru interpretare masculină, premiul pentru costume, premiul pentru muzică, premiul pentru coloana sonoră, premiul **opera prima**, premiul pentru montaj, premiul de critică... cinematografică, diploma de onoare (de trei ori), toate acestea pentru filme de lung metraj şi Marele premiu, premiul pentru film documentar, premiul pentru scurt metraj cu actori, premiul pentru film de artă, premiul pentru film ştiinţific, premiul pentru reportaj, premiul pentru imagine, premiul pentru scenariu, premiul pentru film de animaţie, premiul pentru plastica de animaţie, premiul pentru animaţie, premiul **opera prima**, premiul special al juriului şi premiul special (17 bucăţi !) pentru filme de scurt metraj.

Ca iubitor de film mă bucur, firește, de acest palmares-mamut dar în naivitatea mea ajung să-mi spun că poate n-am înţeles eu bine. Să fie o listă a **spectatorilor** de film din fericitul an 1979 ? Să fie un fragment din cartea de telefon a Bucureştilor ? Să fi avut eu în faţă distribuţia unui nou serial românesc, dintre acelea care ne bucură nouă serile de sîmbătă?

Şi totuşi... acestor generoase premii acordate cu atîta promptitudine (oremii din 1979 anunţate doar în 1981) s-ar zice că li se puteau adăuga (logic) şi altele, a căror absenţă n-o înţeleg. Unde e premiul pentru cel mai frumos titlu de film, premiul pentru cel mai ingenios generic, premiul pentru cel mai teafăr cascador, premiul pentru cel mai reuşit figurant şi — sacrilegiu ! — unde e acea **opera prima** în stare să încununeze evoluţia vreunui **cal** din filmele istorice, premiul pentru cel mai sugestiv pom filmat etc..., etc...

Se pare că vinovatul sînt numai eu (să fie oare vorba de stupoarea încercată nevăzîndu-mă laureat deşi am vizionat cel puţin 3 din producţiile 1979 ?) eu, fost cronicar de cinema care nu realizez la ce desăvîrşire au ajuns creaţiile caselor noastre de film atît de ingenios botezate Unu, Trei, Patru şi Cinci...

GHEORGHE TOMOZEI

O expoziţie de caricatură social-politică

Teatrul Foarte Mic continuă o frumoasă iniţiativă, pusă aici în practică încă de la înfiinţarea lui, de a găzdui în holul teatrului diferite expoziţii de afişe, de pictură, scenografie etc. Astăzi, această iniţiativă a căpătat rangul unei tradiţii lăudabile pe care conducerea teatrului o onorează cu toată responsabilitatea, dar şi cu destule eforturi. Să nu uităm primele expoziţii găzduite aici care s-au axat pe o tematică bine conturată, legată de viaţa teatrală. Să ne reamintim astfel de expoziţia cu afişele de teatru, sau de aceea despre teatrul politic în lume (afişe, pliante, reviste, fotografii etc.) expoziţii tematice ce subliniază încă o dată mesajul angajat pe care îl propune colectivul acestui teatru.

Din seria acestor acţiuni prima **Expoziţie de caricatură social-politică** din Bucureşti, dar şi din ţară, organizată în colaborare cu Oficiul de expoziţii, face o elocventă demonstraţie de ceea ce poate să însemne arta cu mesaj politic, educativ. În expoziţie au fost selecţionate caricaturi axate pe ilustrarea cîtorva probleme social-politice ce se află în atenţia omenirii, ca de exemplu : dezarmarea (admirabile lucrările semnate de **Cristian Popescu Ialomiţa, Ion Barbu, Sorin Postolache, Cristian Mihăilescu**), importanţa rezolvării paşnice, pe calea tratativelor a problemelor politice (**Nicolae Ioniţă, Horaţiu Mălăele, Octavian Bour, Cristian Popescu**), poluarea, lupta pentru supravieţuire, criza de energie, munca, lînguşeala, prostia etc. (**Pinzaru PIM, Rudi Schmuckle, Anton Dragoş, Ştefan Alexandrescu**). Desigur, cu toată exigenţa celor ce au pregătit expoziţia s-au mai strecurat şi cîteva lucrări mai slabe, ce fac notă discordantă faţă de restul lucrărilor expuse aici, atacînd neinspirat probleme mărunte, explicîndu-le excesiv. O caricatură cu prea multe lămuriri scrise la subsolul ei nu aduce nici un serviciu mesajului conţinut în ea, căci, trebuie să recunoaştem, o caricatură se prezintă prin însăşi conţinutul de idei cuprinse în desen. Aşa încît, ne întrebăm de exemplu, cum de a fost „aprobată favorabil" şi cererea lui Traian Furnea ? ! Dar, în ansamblu, expoziţia de la Teatrul Foarte Mic se reţine ca un act de cultură valoros.

CORNELIA BARBU

În numărul trecut al revistei noastre, în articolul „Centenarul Enescu la televiziune", numele muzicologului Romeo Drăghici a fost transcris greşit. Facem aici cuvenita îndreptare.

Merită să încerci !

Teatrul „Al. Davila" din Piteşti ne invită la o inedită întîlnire cu opera lui Cervantes : „Propunerea scenică pe motive din **Don Quijote**". **Merită să încerci !** semnată de actorul Ovidiu Moldovan — debutant astfel în dramaturgie — este o temerară tentativă de a pătrunde în universul uneia din cele mai fascinante cărţi din literatura universală. Încercarea în bună parte izbutită şi care — fără să ne înfăţişeze întreaga complexitate a celebrului erou — ne dezvăluie totuşi cîteva din trăsăturile personalităţii sale. Pe scenă se derulează cîteva din binecunoscutele episoade ale romanului — plecarea lui Don Quijote şi Sancho Panza în lumea largă în căutarea de aventuri cît mai palpitante, lupta iscusitului cavaler cu morile de vînt, eliberarea de către acesta a unor robi etc. Secvenţele spectacolului se succed într-o creştere gradată astfel încît rezolvarea din final a conflictului să aibă o motivare logică, plauzibilă. Ca şi în cartea care i-a inspirat tînărului dramaturg scenariul — deseori plin de vervă şi umor, dar şi plin de gravitate — peripeţiile eroului sînt provocate nu de rătăcirile unei minţi bolnave ci de o conştiinţă lucidă care îşi creează tot felul de obstacole pentru a le depăşi şi a oferi un model de urmat. Din biblioteca sa care adăpostea numai bucoavne ce preamăreau isprăvile cavalerilor rătăcitori Don Quijote descinde în virtejul existenţei rîvnind s-o domine cu ajutorul experienţei sale livreşti. În aparenţă, eroul iese înfrînt din confruntarea cu o realitate al cărei mecanism nu-i poate sesiza şi stăpîni. Autorul „propunerii scenice" a intuit însă bine cînd ne-a oferit o lectură a textului din care, pînă la urmă, Don Quijote apare prezentat ca un biruitor, impunînd celorlalţi din preajma sa un stil de viaţă demn şi eroic.

În decorul inspirat şi funcţional realizat de Irina Georgescu au evoluat bine şi uneori foarte bine Valeriu Buciu (Sancho), Eugen Ungureanu (Don Quijote), Julieta Weigel (Chelăreasa), Mioara Iatan Scarlat (Nepoata), Maria Alexandrescu (Licenţiatul), Radu Coriolan (bărbierul). Regizorul Dorin Moldovan — probabil şi datorită experienţei sale din cinematografie — a imprimat spectacolului mult dinamism şi tensiune, astfel încît ceea ce se petrece pe scenă menţine tot timpul trează atenţia publicului. Credem că pentru cariera tînărului regizor ca şi pentru colectivul teatrului A. Davila, reprezentaţia cu **Merită să încerci !** se reţine ca o frumoasă reuşită.

ION NEAGU

Creşterea limbii româneşti şi-a patriei cinstire...

ADORMIŢELE : nume dat dediţeilor, pentru că florile acestei plante se închid la apusul soarelui, părînd ca şi cînd ar adormi.

Inventivitatea şi gingăşia puse în derivarea acestui cuvînt mi se par a fi cu totul deosebite. Cuvînt tipic din categoria celor ce răsplătesc efortul de a cotrobăi prin dicţionare. Căci altundeva, bunăoară la vreunul dintre scriitorii noştri, cuvîntul **adormiţele** nu e de găsit.

A ADUMBRI. Judeţul o-are păduri care să-l adumbrească. Copacul sub care se adumbrise era măreţ. Sens figurat : a se aşeza la adăpost, a se da de-o parte : **O, eroi, care-n trecutul de măriri vă adumbriseţi, Aţi ajuns acum de modă, de vă scot din letopiseţi !**

adumbrire, adumbrit, adumbritor, Băiatul rămase adumbrit într-un cring verde. Apă adumbrită de dealuri. Adumbrit de gînduri.

AFION = opium. **Atita era de străşnic** (Racoviţă Vodă), **că minca afion dimineaţa şi la vreme de chindii bea pelin cu ulciorul.** Macul, din care se extrage afionul : **Frunză verde de-afion.**

AFUND. Adverb, arată o stare la fund, dar mai ales o mişcare spre fund. **a (se) da afund** = a (se) cufunda. **Leşiţele speriate se da afund şi se ascundeau în stufuţ şi în papura de pe mal** (Odobescu). **Banul te bagă afund, banul te scoate din unde.** Expresia : **trage afund : Voibura îl trage afund.**

Cu timpul **afund** devine sinonim cu **adînc : El cu armaşul său pătrunsese afund printre duşmani.**

Folosit şi ca substantiv : **Norul trece şi dispare în afundul cerului** (Alecsandri). **El a venit / Dintr-un afund de răsărit** (Coşbuc). Mai des folosit a fost verbul derivat : **a afunda : M-a făcut mama băiat, Să scot fetele din lad. Nu ştiu scoate-le-oi, Ori mai tare afunda-le-oi** sau **Mere nora la fîntînă, Cu cămaşa soacrii-n mînă, Şi-o afundă-odat' în baltă. Şi o ţipă peste poartă: „Na-o soacră, că-i curată!"**

Sărind pe-al său cal, în văzduh s-au afundat (Alecsandri). **Ajuns acasă mă afundai în cugetări** (Negruzzi).

Va trebui deosebit cu grijă de **a (se) cufunda** care înseamnă a dispărea sub unde, fără a se preciza cît de departe. În **a (se) afunda** această precizare se face : „pînă la fund, pînă la capăt, cît se poate de departe", deci. Derivatul **afundiş** are şanse bune de a intra în atenţia poeţilor: **Măsurat afundişul codrilor gîndindu-mă la tine** (Delavrancea).

AGARICI : ciupercă de copaci, agaricus quercinus. Nu e rău să ştim şi ce înseamnă propriu-zis acest cuvînt.

A AGERI : „a face ager". **„Ne ascute mintea, ne agereşte duhul"** (Mumulean). **Mi s-a agerit ochiul de cînd sînt vînător.** Un cuvînt util, uşor de reţinut datorită lui **ager.** Cu ani în urmă, neştiind de acest verb, dar simţindu-i nevoia, am zis **i-a sporit acuitatea spiritului,** azi aş zice **i-a agerit spiritul.**

A AGÎMBA. Cuvîntul latinesc **gamba,** cunoscut în mai toate limbile romanice, în română s-a păstrat numai dialectal în acest verb derivat de la substantivul care s-a pierdut : **a agîmba** = a umbla pe jos pe urmele cuiva, a-l prinde : **De i-aş putea agîmba pe cei ce mi-a furat oaia. Agîmbat-ai pe cutare ?** În Moldova se zice şi numai **a gîmba** cu sensul „a apuca, a prinde, a pune mîna", amintindu-ne, ca evoluţie semantică, a înţelesului, cuvîntul francez **talonner** derivat de la **talon** („călcîi") şi care ajunge să însemne „a urmări îndeaproape". Mai are şi sensul de „a călca" în unele formule imprecative : **agîmba-te-ar să te agîmbe.** Acest sens explică semnificaţia derivatelor **agîmbală** — epilepsie şi **agîmbat** „călcat de rele, ajuns de nenorociri, nenorocit". Cuvînt foneticeşte expresiv.

ION COJA ■

P.S. La redacţie se află depusă, de mai multă vreme, o lucrare deosebit de interesantă despre originea ceangăilor din Moldova. Cum autorul ei, profesor Dumitru Mărtinaş, nu ne-a lăsat şi adresa sa, îl rugăm pe această cale să ne-o comunice.

Dorul unor vremuri eroice

Concertele extraordinare susţinute de Alexandru Mica — al doilea, dedicat cîntecelor tărăneşti şi cîntecelor lăutăreşti de ţară (1877—1944) — au calitatea de a fi rod al unei nobile pasiuni în căutarea „inimii cîntătoare" a poporului. Cîntările acestui într-adevăr extraordinar concert au transmis vibrant „ofuI" şi „dorul" unor vremuri eroice trezite la o nouă viaţă de trăirea autentică, de harul şi dăruirea cercetătorului interpret. Alexandru Mica transportă aerul care a vibrat în plămînii ţăranilor de atunci făcîndu-l să sune cald în auzul nostru de acum. Pelicula vocii lui Mica face să vedem trecînd prin faţa noastră umbra ostaşilor români de la 1877, furia ţăranilor scoşi din lungile lor răbdări şi din imposibila obidă pentru a vesti lumii „în Tîlhorman ce s-a-ntîmplat", ca apoi fără a-şi vindeca cele unsprezece mii de răni mortale aflînd că „s-a aprins focul pă lume" şi că în ţară „a început luptili multe", să vedem convoiul de martiri punînd mîna pe armă. Se creează adevărate imagini vizuale evocatoare şi astfel baladele Războiului de Independenţă, cîntările eroilor fără arme din 1907 capătă un nou dramatism în înclestările pe viaţă şi pe moarte ale războiului pentru unirea cea mare din 1918 şi apoi în tragica înclestare a celui de-al doilea război mondial. Un repertoriu bogat, minunat ales, un adevărat scenariu cu eroi şi întîmplări eroice punînd într-o inedită lumină evenimentele istoriei patriei.

Avînd girul prestigiosului etnomuzicolog Harry Brauner care prefaţează cu binecunoscuta sa erudiţie şi exigenţă dar şi cu atenţă şi entuziastă îndrumare aceste concerte, adevărate acte de cultură care merită şi trebuie susţinute cu o deplină convingere.

Un public numeros a umplut sala Ateneului Român pentru a asculta şi trăi împreună cu interpretul sentimentele înălţătoare ale unei profunde simţiri patriotice. O sală plină la Ateneul Român pentru audiţia unor cîntece patriotice, iată un fapt ! Cercetarea documentelor, selecţia şi înţelegerea unor semne în spatele cărora se află istorie, destine, viaţă şi moarte, contopirea simţirii noastre cu simţirea celor din care venim cere nu numai talent şi gust, dar şi nopţi nedormite, chin şi ardere. Dar bucuria descoperirii unui tezaur îngropat sub straturi de documente şi uitare nu poate avea egal decît ascultînd cîntările lui Alexandru Mica.

COMAN ŞOVA ■

Monotip

Fără a avea aerul solemn al unei aniversări, numărul 7 al săptămînalului ieşan **Cronica** consemnează împlinirea a 15 ani de existenţă a revistei. Momentul prilejuieşte emoţionante aduceri aminte şi tentative de a se defini rostul şi profilul publicaţiei. **„Cronica,** scrie, printre altele, Const. Ciopraga, e, în sensul cel mai bun, un complement al **Convorbirilor literare,** după cum acestea sînt un complement al **Cronicii.** Faţă de ritmul mai spaţiat de la **Convorbiri literare,** noua publicaţie a adus în climatul ieşean, acomodat apariţiilor lunare, o cadenţă alertă, în pas cu evenimentele ; — prezenţa săptămînală e mai în măsură să surprindă pulsul viu al actualităţii, liniile de forţă ale prezentului". ● Presa culturală a aplaudat, pe bună dreptate, apariţia insolită, în felul ei, a unei publicaţii : **Spectator.** Dinamic şi totuşi organizat machetată, rubricată divers fără însă a fi haotic fărîmiţată, întocmită cu irezistibil nerv publicistic, dar neafişînd ostentativ falsă vioiciune, astfel ni se înfăţişează „foaia-program a Teatrului Mic" : **Spectator** (anul 1 — nr. 1). De fapt „foaia" vie, directă, informativă şi, în acelaşi timp, substanţială, poate foarte bine purta titlul de **revistă.** Parcurgîndu-i paginile, am simţit insinuîndu-se în noi nostalgia unei săptămînale publicaţii de teatru... ● Consemnăm din numărul 4 al publicaţiei **Studii vîlcene** pertinente contribuţii la istoria culturii : „Tipografii de la Rîmnic" de Daniela Poenaru, „Tipărituri româneşti vechi rîmnicene în Biblioteca Academiei filiala Cluj-Napoca" de Titus Furdui, „Vîlceni în dicţionare şi enciclopedii" de Horia Nestorescu-Bălceşti şi fişele de istorie literară semnate de Traian Cantemir, Veronica Tamaş şi Petre Petria.

TRAIAN STOICA ■

„Curajul este o formă a demnităţii"

(Urmare din pagina 15)

tual pasionat, exprimarea unei atitudini proprii faţă de actul sau evenimentele de cultură, participarea euforică, eliadească apropape, la întemeierea umanismului societăţii româneşti postbelice. Călinescu venea el însuşi spre noi, nu era tras de mînecă şi nu cultiva expectativa sau circumstanţa favorabilă. Gest de la care, civic, se poate învăţa mult şi temeinic. Dati-mi voie să parafrazez un pasaj călinescian foarte cunoscut : „ape vor seca... structuralisme, semiotici, fenomenologii şi atîtea alte chei analitice ne vor zăngăni în urechi dar sufletul lui cu siluetă de şoim al tăriilor va arde mereu lîngă Luceafăr dăinuind aidoma crinilor stelari al acestui cer răsfrînt peste Carpaţi". Cam exaltat, nu ?

— Dumneavoastră aţi spus-o.

— A te identifica cu idealul călinescian de umanitate, a aspira spre lumea vijeliilor lui lăuntrice e o piatră de încercare pentru partea cea mai bună a luciditătii noastre critice.

— Prin ce credeţi că se deosebeşte cărturarul acestei epoci de cei ai unor perioade anterioare ?

— În această privinţă nu cred că trebuie operată o distincţie radicală. Cărturarul adevărat al acestei epoci seamănă enorm cu cărturarul adevărat al unor epoci anterioare. Este adevărat, cel de astăzi, mai puţin poate enciclopedist şi mai mult poate specializat într-un domeniu sau altul are de înfruntat informaţia gigantică a timpului nostru. Iar informaţie înseamnă pentru un cărturar şi spor de tensiune interioară, invitaţie la participare şi trăire directă a istoriei. Deosebirea, atîta cîtă apare, se exprimă în planul condiţiei cărturarului de astăzi, supus unei solicitări mai ample, cu un ethos profesional mai dinamic, derivat din conştiinţa implicării şi responsabilităţii sale. Visez la un moment al istoriei — şi nu mi se pare o utopie deşartă — cînd umanitatea însăşi va fi, dincolo de diversitatea infinită a preocupărilor şi gustului de absolut, o sumă de cărturari.

— Cum credeţi că se poate împăca dorinţa de a rămîne în mirajul unei biblioteci cu chemarea existenţei ?

— Avem un exemplu nepieritor — Eminescu, poet care a împăcat într-un stil „nepereche" perfect cele două chemări. Elementele de gramatică sanscrită sau încercările de a transpune în româneşte estetica transcendentală kantiană nu pot fi înţelese şi explicate fără mirajul bibliotecii. Dar acest miraj s-a armonizat perfect şi cu participarea poetului la real. Dovadă publicistica uriaşă, febrilă şi agitată de un temperament şi o gîndire neobişnuite. Eminescu manifesta un fel de furie sacră a cititului, a cunoaşterii, ceea ce să recunoaştem, depăşeşte cu ani lumină vocaţia pluri-sportivă a unora dintre confraţii noştri atraşi neverosimil de voluptatea unor interminabile gîlceavi şi exerciţii cu floreta otrăvită, profesionalizaţi de timpuriu şi confundînd chemarea existenţei cu un bal mascat al vendetei.

— În ce măsură poezia dumneavoastră este contemporană cu epoca noastră ?

— Depinde de maniera în care săvîrşeşti lectura. Ca autor însă e mai greu să stabileşti această proporţie. Oricît te-ai dedubla. Sînt cărţi în care mă simt foarte contemporan cu epoca noastră. În altele **(Salonul oglinzilor)** am încercat să fiu contemporan cu mai multe epoci deodată. Am scris şi unele poeme care, cel puţin ca intenţie, aşer să fie contemporane şi cu viitorul, un viitor în care omenirea, sînt convins, va depăşi conventiile demagogice ale mincinoşi şi utopiile nu mai puţin tragice care au mutilat, umilit şi ameninţat mai mult ca oricînd în istorie fiinţa morală a umanităţii.

— Aţi avut mereu tot felul de responsabilităţi. Cum aţi reuşit să vă găsiţi timp şi pentru scris ?

— N-am scris niciodată, nici măcar un vers în perimetrul clădirilor unde am lucrat sau lucrez. De multe ori scriu în gînd ziua şi transcriu seara sau noaptea în liniştea camerei mele. Mă înhibă şi mă intimidează enorm condiţia orgolios tenace a colegului de vise care se scoală de dimineaţă şi se apucă în tihnă de scris obligînd solia de taină a poemului să intre în cameră odată cu ceaiul. Rareori, foarte rar, sub presiunea unei muzici lăuntrice dimineaţa, întrerup pentru cîteva minute drumul şi transcriu stînd pe o bancă, în marginea Herăstrăului, o frîntură de vers sau schiţa unui poem, mobilizat de iluzia că îl voi desăvîrşi cîndva. Restul, duminica. Dar duminica resimt amplificate discontinuităţile şi scriu adesea fără bucurie. Mă consolez traducînd din poeţi care îmi sînt foarte dragi sau continuu meditaţiile în jurul cîtorva pictori pe care îi suspectez de a-mi fi furat sufletul într-o existenţă anterioară : Turner, Monet ş.a.

— Care sînt criteriile după care vă ghidaţi în munca desfăşurată acum ?

— Atît cît mă ajută imaginaţia şi experienţa încerc să-mi cultiv continuu, într-o stare de urgenţă existenţială, ideea de respect pentru opera autentică, pentru creaţia care exprimă cît mai mult adevăr şi frumuseţe. Am respins, atît cît mi-a fost cu putinţă, tot ceea ce printr-o înţelegere îngustă şi unilaterală risca să devină obstacol sau restricţie în calea afirmării unor valori. Sînt mulţumit de a fi participat într-o implicare directă la debuturile cîtorva dintre cei mai valoroşi poeţi contemporani ca şi la debuturile unor critici astăzi prestigioşi. Mă bucură de asemenea să-mi amintesc de „obsedantul" meu an 1969 cînd, ca director al Editurii „Univers" am proiectat, ajutat de un foarte entuziast grup de redactori şi graficieni, cîteva colecţii de poezie, eseuri, roman care şi-au dovedit vitalitatea. Cu toate aceste satisfacţii, lista reproşurilor pe care mi le-aş putea face este nesfîrşită. Cîte nu-ţi poţi reproşa, mai ales într-o sferă de activitate în care perfecţiunea este aproape o iluzie ?

— Funcţia pe care o aveţi presupune şi curaj ?

— Să-l citez pe Bernard Grasset care spunea că „un bun editor este cel care ştie mai înîi să respingă" ? A spune **nu** însă nu este întotdeauna o formă de curaj. Nu înseamnă că ai curaj nici dacă pindeşti ca o reptilă sireată numai circumstanţa exterior favorabilă producerii unui eveniment. Acest tip de curaj este mai curînd lăsitate, fiindcă timpul nu aşteaptă. Curajul stă în afirmaţie, în stimularea cu competenţă şi profesionalitate a tot ceea ce se opune inerţiei, sclerozei şi habitudinilor leneviei şi iresponsabilităţii. Curaj mai înseamnă să gîndeşti, riscînd cele mai variate soluţii, pentru a sprijini faptul demn de a fi sprijinit. Curaj înseamnă deopotrivă să trăieşti mental mult mai acut dialectica perspectivei, s-o trăieşti cu entuziasm şi inteligenţă. Dacă nu ai bucuria şi revelaţia valorii nu poţi avea curaj. Dacă nu iubeşti pînă la dăruire idealul culturii noastre, dacă nu ai orgoliul şi demnitatea originalităţii şi personalităţii culturii româneşti nu poţi avea curaj. Curajul însuşi e o formă a demnităţii.

— Sînteţi un factor de decizie important în mersul culturii române de azi. Inerent, sînteţi şi un om subiectiv. Dar cum reuşiţi să nu fiţi subiectivist cînd e vorba să vă pronunţaţi în legătură cu problemele care privesc întreaga colectivitate ?

— Cînd experienţa îţi educă fiinţa, cum spuneam adineaori, în spiritul respectului faţă de muncă, plăteşti mai puţin tribut subiectivismului. Altminteri existenţa ar deveni un ospiciu. Subiectivismul e o malformaţie de tip mitomanic, afectînd de obicei inteligentele solitare, sustrase luciditătii şi impactului cu opinia celorlalţi.

— Aţi putea să caracterizaţi nivelul literaturii noastre de azi ?

— În ciuda unor bilanţuri cam fortuite şi insidioase, nivelul literaturii noastre, fără să ne provoace extaze, este de bună şi certă calitate. În ultimii ani a sporit sensibil conştiinţa estetică a cititorilor noştri. Avem romane dense, cu o gamă caracterologică şi problematică foarte variată, apte să concureze oricînd cu cărţi ale unor literaturi de mare tradiţie românească. Ce critic literar onest n-ar situa multe dintre romanele noastre ale anului trecut cu mult peste ultimele cărţi, să spunem, ale unor Alain Robbe-Grillet sau Le Clézio ? Cultivînd alegoria sau schema tradiţională, deschise experimentelor şi tehnicilor de compoziţie şi naraţie modernă, romanele anului trecut se înscriu ascendent în evoluţia romanului românesc contemporan. Poezia luată ca totalitate reprezintă în continuare un fenomen de o fascinantă orchestraţie a sensibilităţii şi gîndirii timpului nostru. Dramaturgia are un statut de contagioasă noblete şi sinceritate. Critica ? Poate că furată pe alocuri de unele tendinţe tiranic supremaţiste, apologetice în fond, sau de magia unor tehnici analitice abuziv formale şi sterilizante, amestec de semiotică şi structuralism — nu acoperă întotdeauna şi nu ritmează cu pulsurile şi arta volumelor apărute. Dar avem destule condeie critice inteligente şi consecvente în explorarea spaţiului moral şi estetic al cărţilor, apte să susţină verticalitatea de conştiinţă a literaturii noastre.

— În încheiere aş dori să-mi spulberaţi o nedumerire.

— Vă ascult.

— Vă cunosc de mai mulţi ani. V-am văzut deseori cum treceţi pe coridoarele Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste, cu părul vîlvoi, ca o flacără albă şi zbuciumată de vînt, privind parcă dincolo de cei pe care îi întîlniţi. Sau v-am zărit la şosea, în preajma parcului Herăstrău, mergînd cu pardesiul aruncat neglijent pe umeri, păşind ca şi cum aţi fi locuitorul unui teritoriu în care nimeni altcineva nu pătrunde. Şi totuşi, sînteţi un om cu mari îndatoriri, care trebuie să aibă o percepţie foarte exactă a realului. Explicaţi-mi, vă rog, cu care dintre aceste personaje aţi discutat acum şi pînă unde, date fiind responsabilităţile dumneavoastră, a mers sinceritatea ?

— Cu unul singur, în fond, cu cel care încearcă să provoace — ce aş putea spune cu sfială ? — armonia, neştiind că, indiferent de risc, unele contrarii nu se pot împăca niciodată. Credeţi că acest dialog nu mă surprinde într-un moment de maximă deschidere spre ceilalţi ?

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanşa prin artă (XIII)

„A exprima speranţa printr-o stea" (Van Gogh)

Chiparoşii

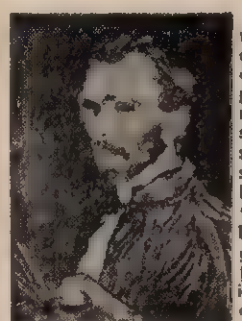

2.

În schimb, el, Van Gogh n-a renunţat niciodată la nevoia lui de fraternitate, în ciuda faptului că trăieşte într-un deşert. Dimpotrivă, el ne duce pînă acolo unde descoperim noi înşine, cu surprindere, că e o prejudecată să opui totdeauna singurătatea solidarităţii, să crezi că orice linişte e o trădare şi că adevărul trebuie să fie neapărat zgomotos. Departe de bătăliile pentru glorie, departe de toate ambiţiile, de toate calculele, de toate intrigile, departe de vacarmul care pregăteşte nimburi sau le sfîşie, departe de toate culisele şi de toate scenele, departe de bursa tuturor aranjamentelor şi tuturor strategiilor de conjunctură, departe de oratorii de ocazie şi de cei de profesie, departe de cei care tropăie nerăbdători în pragul muzeelor pregătiţi de eternitate, departe de cei care spun ce trebuie să fie arta şi de cei care spun ce nu trebuie să fie, departe de toate luptele şi de toate căderile, departe de strigătele de triumf, de strigătele de furie, de strigătele de decepţie, departe de taberele care se înfruntă, departe de cei care trepidează pe malul Rubiconului cu zarurile pregătite, departe de toate acestea, într-un deşert în care nu mai pătrunde acum nimeni, un artist singur oferă totul fără să primească nimic. Şi fără să ceară nimic. El a renunţat, se pare, chiar să aştepte. Deoarece caută speranţa într-o stea, întorcîndu-ne însă şi pe noi, cu nesecata lui fraternitate, la prima ivire în faţa cerului înstelat.

Omul e singurul animal căruia nu-i ajunge să trăiască. El vrea să ştie de ce trăieşte şi *cum* ar trebui să trăiască. Asta nu înseamnă că omul a ajuns să trăiască mai bine decît animalele. Ceea ce se poate spune cu siguranţă este că a ajuns să trăiască *altfel*. Adică punîndu-şi mereu întrebări, cînd nu se lasă orbit de răspunsuri de-a gata. Odată cu primul fior metafizic, el a fost lovit de moarte şi de... imortalitate, cum ar zice Van Gogh. Şi poate nu întîmplător pentru Van Gogh o stea înseamnă în acelaşi timp moarte şi nemurire.

Dar nu e aceasta chiar arta ? Chiparoşii pictaţi de Van Gogh îmi par uneori coloanele unui templu al cărui tavan este chiar cerul înstelat ; un templu în care vechiul predicator din Borinage crede în artă ca într-o religie. Este un preot păgîn al frumuseţii şi suferinţei, care, după ce-şi va striga dragostea şi durerea, se va sinucide în altar. În fond, el a rămas ceea ce a fost : un suflet însetat de o credinţă. Şi a găsit, în sfîrşit, singura credinţă în care nimic nu-l mai poate contraria. Nici măcar faptul că nimeni nu se interesează de tablourile lui care se îngrămădesc acasă la Théo şi într-o magazie sordidă. Se povesteşte că Napoleon i-a arătat unui cardinal cerul în plină zi şi l-a întrebat : „Vedeţi steaua aceea ?" „Nu", i-a răspuns cardinalul şi, într-adevăr, pe cer nu se zărea nimic. „Ei bine, a adăugat Napoleon, cît timp voi fi singurul care o vede îmi voi urma drumul şi nu voi suporta obiecţii". Van Gogh ar fi putut declara şi el acelaşi lucru. Mai ales că, pentru cineva care crede în menirea sa, acesta e, poate, uneori singurul mod de a-şi continua drumul. Dar, departe de toate bătăliile care sfîşie lumea, el mai visează o singură victorie : să-şi exprime speranţa prin cîteva stele.

Într-o noapte, un trecător bizar a fost văzut pe străzile înguste şi rău luminate din Arles. Ducea în spate o ladă de lemn, atîmată de o curea, şi purta o pălărie cu boruri largi pe care erau fixate lumînări. Era Van Gogh. Ajuns în Piaţa Forum, el s-a oprit, a pus pe şevalet o pînză albă, ea însăşi înconjurată cu lumînări, a aprins toate lumînările şi a început să picteze. A doua zi, întreg oraşelul a vorbit despre acest străin ciudat ca despre un nebun. Curînd după asta, într-o noapte de septembrie, Van Gogh a traversat din nou străzile din Arles purtînd pălăria sa cu lumînări. Atunci a pictat el *Noapte înstelată*.

Nimeni pînă atunci nu pictase astfel un cer înstelat. Şi nimeni, din cîte ştiu, n-a aşezat ca el o stea în vîrful unui chiparos negru. Chiparoşii îl preocupă, îl trimit cu gîndul la obeliscurile egiptene şi se miră cum de încă n-au fost pictaţi aşa cum îi vede el. Dar, probabil, Paul Valéry are dreptate : „omul nu vede decît ceea ce visează". După cum au dreptate cei care spun că fotografia reproduce, în vreme ce pictura alege. Am comparat tablouri făcute de Van Gogh la Saint-Rémy cu fotografii ale aceloraşi locuri şi chiar ale aceloraşi detalii. Asemănarea e vizibilă şi totuşi parcă, în tablouri, duhul lui Van Gogh a intrat în arbori, într-un colţ de zid sau în cimentul fîntînii circulare din parcul azilului de la Saint-Rémy. În special chiparoşii ne fac să ne gîndim că, „aleşe" de Van Gogh, peisajele îl iau chipul ; florile cresc în craterul unui vulcan ; copacii au rădăcinile fierbinţi ; grîul e un incendiu care germinează. Totul devine autoportret. Chiparoşii, semănînd cu flăcări sumbre şi tremurînd în lumina de miazăzi, ajung uneori să ocupe toată suprafaţa pînzei cu incendiul lor negru. Ne amintim în faţa lor fără voie întrebarea lui Nietzsche : „Cît adevăr poate să suporte omul ?"

Speranţa lui Van Gogh mai bate acum dintr-o singură aripă. Şi aceea rănită. Singerînd la fiecare mişcare. Dar între flacără şi cenuşă, nu există probabil altă cale decît aceea pe care merge el : dacă a luat foc, cel puţin să ardă cu toată energia de care e în stare. Figura lui are acum ceva din surîsul maladiv al ultimei flori de toamnă. Dar e un călător care are o destinaţie... steaua în care visa să ajungă, steaua care simboliza pentru el speranţa şi pe care o picta în vîrful chiparoşilor, chiar dacă pe cîmpurile din jurul azilului de la Saint-Rémy era singurul care o vedea...

OCTAVIAN PALER

Simple note

„Clocotitorul Paul Bujor" (VI)

Contribuţii la istoricul „Vieţii Româneşti"

Cred cu fermitate — şi o declar fără ezitări — că nu deosebiri de ideologie, nu conflicte teoretice, nici imputări de atitudine (am văzut aceasta parcurgînd compactul material documentar) au impus ireparabilul divorţ. Ci, mai repede, le-au făcut existenţa imposibilă asemănările temperamentale, identităţile de structură, afinităţile de stil comune amîndurora de a reacţiona mai frust şi mai direct, mai pădureţ şi mai violent, ca să confirme parcă încă o dată vechea zicală că două săbii nu încap în acelaşi teacă.

Nici Stere nu era un concesiv şi nici Bujor. Tranşant şi unul şi celălalt, improprii organic maleabilităţilor, fără să ierte şi fără să uite, amîndoi erau în stare să-şi apere cu intransigenţă pînă şi erorile, la fel de impulsivi şi de bătăioşi, gata să se încalere la orice rezistenţă ; şi aici, repet, trebuie situată sorgintea separării drumurilor şi a antagonismului : într-un exces de potrivire a firii lor.

Pun faţă-n faţă două opinii. În scrisoarea pomenită mai sus, trimisă de la Agapia lui Ion Simionescu, Bujor îl execută pe Stere cu drasticitate : „Pe unii îi umileşte cu morga lui autocratică şi ciocoiască, pe alţii îi ademeneşte cu lustrul democraţiei..."

E adevărat : Bujor o face la cald, adică în august 1907 şi doar sub forma unor gînduri intime încredinţate unui prieten ; Stere însă, peste mai bine de un sfert de secol, în 1933, cînd îşi publică evocarea **Cum am devenit director al Vieţii Româneşti**, notează : „În curînd însă irascibilul şi veşnic clocotitorul Paul Bujor, nu-mi mai aduc aminte pentru ce motiv, s-a retras."

Şi dacă pentru Bujor, Stere „umilea cu morga lui autocratică şi ciocoiască", pentru Stere, Bujor era „irascibilul şi veşnicul clocotitor".

Atît unul cît şi altul vin cu obiecţiuni de caracterizare şi de comportament, ceea ce îmi îndrituieşte şi îmi întăreşte concluzia. Dar Stere „nu-şi mai aduce aminte" motivul pentru care Paul Bujor s-a retras.

Puerilă şi hazlie scuză ! Întîi fiindcă Stere era dotat cu o memorie prodigioasă ; şi apoi pentru că în 1933 vieţuiau aproape toţi alcătuitorii grupului de la „Viaţa Românească", şi în primul rînd Ibrăileanu, care i-ar fi putut aminti cu promptitudine ; cum şi Paul Bujor, pus în cauză public, se recuză — prin tăcere — s-o facă. Se scurseseră prea multă vreme, apăruseră alte condiţii de viaţă, mai tensionate, care modificaseră substanţial ritmurile şi preocupările, lumea era confruntată de multiple, împovărătoare şi grave dificultăţi şi, desigur, nu-l mai pasiona nici pe el şi nu mai putea să suscite vreun interes repunerea pe tapet a unei probleme, în fond minoră şi personală, peste care se aşezase molozul dărîmăturilor unui pătrar de veac, vinzolit şi furtunos.

Dar din dosarul pricinii nu poate lipsi fila cu epistola de la Agapia care, cum am mai spus, e necunoscută pînă acum. Ea, am arătat-o, are ca destinatar pe Ion Simionescu şi e datată 12 august 1907. Voi reproduce numai pasajele care vin în atingere cu subiectul nostru ; şi să-l lăsăm pe Paul Bujor să se desfăşoare :

«...Dacă marele partid liberal va scălda-o la toamnă cu reformele lui, vom intra mai mulţi în luptă. Genialul Stere nu se va mai plînge atunci că noi stăm în papuci — că nu facem politică. Ne vom încălţa cu botfori ţapeni, ferecaţi cu pinteni. Dacă nu i-o conveni politica ce-o vom face-o noi, asta e altă chestie ; noi îi vom îndeplini dorinţa : ca şi oamenii cinstiţi să facă politică.

Aud că el pregăteşte un mare articol-program care va apărea în „Viaţa Românească". Îl aştept cu nerăbdare. Sînt sigur că va fi mai mult un articol-program oportunist. Oportunismul e brăţara de aur a politicianilor desăvîrşiţi. Pentru un crîmpei de îndeplinire a principiilor el dă cel puţin un minister. (Paul Bujor n-a fost informat exact. Stere lucra la amplul lui eseu **Social-democratism sau poporanism ?** care a ocupat paginile revistei mai multe numere succesive, n.n.)

E adorabil genialul Stere cînd se plînge că şi-a sacrificat averea pentru realizarea ideilor lui, cînd ştiut este că avutul şi l-a cheltuit pentru gusturile şi apucăturile lui ciocoieşti. Sînt extrem de interesante exemplarele astea de autocratism şi ciocoism pînă-n unghii cu aparenţe însă de democratism. Şi cetăţeanul Stere e unul din aceste rare exemplare. Desigur, de aceea e şi bine preţuit de cei slabi de înger şi de cei interesaţi. Robii lui, Ibrăileanu, Botez etc., precum şi politicianii coreligionari, ne-ar putea spune mai mult în această privinţă. Pe unii îi umileşte cu morga lui autocratică şi ciocoiască, pe alţii îi ademeneşte cu lustrul democraţiei...».

(Am copiat cu fidelitate diatriba şi nu sînt de acord cu Paul Bujor ; iar opiniile lui vor fi considerate arbitrare şi vindicative, de toţi cîţi vom mai fi, cum l-am ştiut pe Const. Stere. În ce mă priveşte, am cunoscut un alt Stere : un Stere lipsit de trufii şi veleităţi, lîngă care căpătai sentimentul certitudinii că începi să înveţi şi să ştii ceva, fără „morgă", fără „autocratisme" şi fără „ciocoisme", un Stere care-şi făurise un crez de aramă din democraţie, din libertate şi din drepturi, care-şi plătise năzuinţele, cum nu plătise nici unul din toţi aceia care populau viaţa publică a ţării, în sfîrşit, un Stere hăituit cu înversunare, care avea neîndoios conştiinţa valorii lui, demn, onest, rectiliniu, patetic, impresionant uneori şi impresionabil altă dată, dar întotdeauna captivant şi tulburător. Pentru toate acestea înmănuncheate şi pentru neîncovoiecile cu care şi-a dus crucea înfringerilor, generaţia mea l-a venerat şi l-a iubit. n.n.)

Şi voi mai adăuga nişte linii în legătură cu cooptarea în sine a dr. Ion Cantacuzino la direcţia revistei. Nu am la îndemînă şi nici nu ştiu dacă mai există un bilanţ financiar al „Vieţii Româneşti" după un an de apariţie. Neîndoios însă că nu era excedentar şi nici măcar echilibrat. Dealtfel, într-o epistolă a lui Iancu Botez din 2 august 1906 — căruia i se destinase şi administraţia „Vieţii Româneşti" —, peste care dau în cel de-al doilea volum **Scrisori către Ibrăileanu**, se arată în cifre deficitul după şase numere apărute, dar optimist contabilicească şi dezvoltînd, cum se spune astăzi, „un plan de perspectivă", lasă să se întrevadă că pînă la sfîrşitul anului, în anume condiţii, s-ar putea ameliora situaţia, s-ar birui impasul şi s-ar obţine pînă la urmă unele beneficii. Greu de admis ; iar din experienţa profesională pe care o am, sînt în măsură să cunosc exact lucrurile şi pentru presa zilnică şi pentru periodice, într-o vreme mult mai propice acestui comerţ — dar şi atunci dificil şi incert — decît cînd îşi croieşte calea vestita tribună ieşeană. De bună seamă, succesul moral al „Vieţii Româneşti" a fost excepţional şi nimeni, nici chiar duşmanii ei nu l-au contestat. Dar succesul moral e una şi, în genere, cu cît e mai mare, îl complică şi îl apasă pe cel material — fiindcă obligă. Şi Stere nu cu greşeală calculase (şi poate de aceea îl previne pe Ibrăileanu încă înainte de apariţia revistei) să nu fie atacaţi Cantacuzineştii — că prezenţa dr. Ion Cantacuzino pe frontispiciul „Vieţii Româneşti", bogat şi generos, disponibil totdeauna sacrificiilor băneşti, pentru astele de cultură ca şi pentru cele ştiinţifice, era o garanţie că o punea la adăpost de pacostea grijilor financiare atît de hărţuitoare şi de plicticoase, într-o întreprindere ca aceasta. Fiiul dr. Ion Cantacuzino trebuia captat şi încorporat ariei „Vieţii Româneşti" şi pentru prestigiul lui ştiinţific şi pentru autoritatea lui etică şi pentru rarele lui înzestrări de om, cît şi pentru resursele de care dispunea.

I. KALUSTIAN

Iubirea de frumos

Viaţa Românească

Se împlinesc 75 de ani de la apariţia primului număr al revistei literare şi ştiinţifice, cum spune subtitlul, Viaţa Românească.

Cuvîntul către cetitori, programatic, de-o fierbinte actualitate neîntreruptă de şapte decenii ar merita reprodus în întregime. Iată primul paragraf : „Revista noastră, ca oricare alta, nu poate avea alt scop decît munca pe cîmpul culturii naţionale. Dar poate mulţi nu-şi dau seama că noţiunea de **cultură naţională** nu este în contrariere cu cea de **cultură universală, omenească**. Mai mult, că un popor nu-şi poate justifica dreptul la existenţă distinctă în rîndul popoarelor civilizate decît dacă poate contribui cu ceva la cultura universală, dîndu-i nota specifică a poporului său".

Problema centrală este aceasta : omul de cultură trebuie să asimileze geniului său creator, cultura universală, pe de o parte, iar pe de alta sufletul românesc ; deschiderea spre cele două izvoare nemuritoare care unul fără celălalt nu pot plăsmui încă o cultură naţională.

Valorile naţionale nu pot fi asimilate fără asimilarea valorilor universale pentru că aportul unei culturi naţionale este prinos către umanitate, ea nu contribuie la delimitarea, împuţinarea omului ci la universalizarea lui pe temeiul cel sfînt al specificului naţional al geniului autohton. Scopul revistei este acesta de a forma **cultura naţională** care naţională fiind este şi universală ; care nu poate deveni naţională decît asimilînd-o pe cea universală. O muncă uriaşă îi aşteaptă pe toţi intelectualii români, pe scriitori şi oameni de ştiinţă care luau drumul universităţilor europene pentru a asimila cultura lumii ca întorşi acasă să devină clasici ai literaturii, artei şi ştiinţei româneşti, cei care se vor numi : Blaga, Petraşcu pictorul, Brâncuşi, Rebreanu, Enescu, Sadoveanu, Arghezi, Parhon, Iorga, Titulescu şi atîţia alţii.

Munca asupra valorilor naţionale, răscolirea geniului naţional dar în egală măsură muncă pe textele geniilor universale. Fără acest plug înfipt adînc în pămîntul spiritului, cuvîntul inspirat nu poate aduce roada cuvenită în a deveni pîinea de toate zilele pe masa omului şi a pruncilor săi.

IOAN ALEXANDRU

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Wieder Butter mit Honig ?

S-a întîmplat la Terezienstadt, unicul lagăr pentru copii sub 15 ani.

Într-o zi s-a anunţat vizita unei comisii a Crucii Roşii internaţionale. S-au declanşat nişte transformări febrile. Într-o singură noapte s-au săpat alei ; s-au plantat pomi şi flori. S-au adus bănci şi s-a instalat o scenă pentru teatru în aer liber.

O întrebare dificilă preocupa conducerea SS a lagărului. Cum se vor comporta copiii ? Cu vîrstnicii s-a descurcat scurt şi precis. Li s-a adus la cunoştinţă cu toată claritatea : cine se va plînge comisiei pentru cel mai mărunt lucru, la cinci minute după plecarea acesteia se va legăna în bătaia vîntului, spînzurat de crengile copacilor plantaţi peste noapte.

Pentru copii trebuia să se găsească o altă metodă. Şi s-a găsit. Li s-a promis că, în ziua cînd va sosi comisia, li se va da pîine cu unt şi miere. Copiii, care abia îşi mai aminteau de gustul untului şi de culoarea mierei, aşteptau vizita înfiorăţi de emoţie şi nerăbdare.

După ce timp de trei zile au fost excitaţi la maximum cu această promisiune, li s-a pus o condiţie, pe care ei au respectat-o cu sfinţenie.

Dimineaţa, cînd în prezenţa comisiei Crucii Roşii li s-a împărţit cîte o bucată de pîine cu unt şi miere, copiii au exclamat în cor, cu glasuri tremurînde, aşa cum fuseseră pregătiţi :

— **Wieder Butter mit Honig.** Iar pîine cu unt şi cu miere !

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

constelaţia lirei

Ecluze

Viaţa nu-şi închide niciodată toate porţile
mereu se iveşte o trecere
dacă baţi, dacă strigi, dacă ştii să aştepţi
ori pur şi simplu de la sine (ca prin minune)
coincidenţă fericită spun oamenii
care n-au ajuns pe drumuri
care n-au murit de foame
şi mai ales cei mulţumiţi cu soarta lor

Coincidenţă fericită spun aceia
care nu şi-au frînt încă gîtul
coincidenţă fericită — leneşii
viaţa are întotdeauna grijă
aşa vorbesc ei şi văd un şir de ecluze
pregătite dinainte să se deschidă în faţa speranţei
lăsîndu-se duşi cu inima uşoară
mereu mai departe, săltînd ca un paf

numai morţii rămîn inculaţi în sicriile lor...

Senzaţia matinală de bucurie

Senzaţia matinală de bucurie
o descoperi pe masa de lucru
la trezirea din somn
sub forma unei rondele din oţel impenetrabil şi dur.
o jucărie pură de care nu te mai poţi despărţi
nu e o părere aceasta
sau cumva o clipă fugară care-ţi umple auzul ;
ceva mai rezistent nu se poate găsi
nici în motoarele avioanelor
unde fiecare şurub ţine la degetul lui mic sute de vieţi

în timp ce soarele iernatic umple ferestrele
sărbătoreşte
ca îţi rămîne
fiindcă nu trebuie nimănui,
reprezintă darul căzut din senin
pentru toate persecuţiile fiinţei îndurate pînă la capăt

o azvîrli în palmă
îi dai drumul în buzunar printre lanţuri şi chei
(şi Dumnezeule Doamne, printre monezi)
toate pe rînd se vor pierde, se vor schimba,
în afară de ea
căreia îi fluieri acum melodia inconştient şi copil...

Despre foc

Azi noapte m-a trezit din somn o închipuire plăcută
mi s-a părut că aud focul duduind
în soba din odaia mea
şi o clipă am văzut limbile roşii dansînd ;
în atîta fericire nu-mi venea să cred
îmi făceam socoteala
dulce întinzîndu-mi oasele în aşternut
că da, fiecare om are dreptul
să ţină în soldă un foc
mai ales într-o locuinţă modernă
unde duhul copilăriei
tremură cu pumnii la ochi într-un colţ sughiţînd

fie şi numai ca să-şi ardă în el
nimicurile goale ale existenţei
scrisorile de care acum se ruşinează
paginile făcute bucăţele
ale atîtor proiecte
şi chiar propria piele (de porc)
pentru ca basmul să mai ia o dată fiinţă ;
nu importă că ai în dreapta, în stînga, în faţă şi-n spate
flori de gheaţă, numai flori de gheaţă,
trebuie să priveşti atent într-o flacără
mai înainte să fii tu însuţi
cenuşă !

Nervii mulţimii

Nervii mulţimii sînt colace de cablu fierbinte
care se desfac şuierînd
ameninţînd să-ţi retezе picioarele

Nervii mulţimii sînt odgoane vaste
înfăşurate în chiciură
ce sprijină, trosnind, corabia polară

nervii mulţimii transportă ultimele ştiri :
pîinea, laptele, tutunul, ziarele,
de ei se agaţă cu degete dure acrobaţii destinului

prin nervii mulţimii trec ţipete, şoapte
ca nişte tramvaie aglomerate de noapte
în nervii mulţimii se produc ambuscade...

MARIUS ROBESCU ■

Homer

Pe bulevardele noastre,
Homer,
cu ochii cît ferestrele lumii,
aduce începutul mai aproape.
Are părul
de ape
şi sufletul cîntec.
Ascultaţi-i paşii,
priviţi-i barba ca o pădure de sunete,
arcuind sub soare !
Nu-i aşa că vă doare
bătrînul, hoinarul ?
Nu-i aşa că lacrima lui înfloreşte
un basm ?

CIPRIAN T. CRISTEA ■

Iarnă-n Apuseni

Aş vreo o sanie şi-o puşcă
Un cal aş vrea din cei mai puri
Să schimb eterna zi banală
Pe-o aventură în păduri

Să stau întins pe piei de oaie
În sanie, să uit de tot,
Să zboare sania prin iarnă
Acoperită de omăt

Să ningă lin pe drumul moale
Cu fulgii albi, de-argint curat
S-alerge caii lin pe vale
La mine-n Apuseni în sat

IANCU GORUN ■

Monument

Umbra prafului de puşcă
peste culoarea ierbii înverzită

sîngele vitejilor
cu neodihna trupului
într-o fîntînă de neam

o floare a descinteculul
spulberă cenuşa
ochilor bolnavi de ceaţă

piatra ducînd în spate
timpul

LIVIU POPESCU ■

Arena cu lei

Gratii înalte
mărginesc aerul
de respiraţie.

Încordare totală.

Dresorul
iese în faţă
brutal
dominînd fără cuvinte

Blîndă sălbăticiune
învinsă
leul
trece
de la un număr
la altul

Doar uneori
slabă împotrivire
sub pocnetul biciului

Pînă cînd
sub o grăbită retragere
reflectoarele scad
şi peste arena
încă fierbinte
se prăbuşeşte tăcerea.

MARIANA PĂNDARU ■

Desene de REINHARDT SCHUSTER ■

Curier literar

Mulţi dintre cei cărora le-am adresat îndemnul de a frecventa cu asiduitate şedinţele de lucru ale unui cenaclu literar se vor fi supărat, poate, întrucît unii au mai şi publicat cîte un grupaj de poezii, fie în presa judeţeană, fie în presa centrală, fie în revistele literare. Facem precizarea că îndemnul nostru are, ca să zicem aşa, două motive, unul de fond, ca urmare firească a poeziilor care prezentau pe-alocuri unele stîngăcii, şi un altul de principiu, convingerea noastră fiind că o sumedenie de aşa-zise taine ale poeziei pot fi descifrate numai şi numai prin dezbaterile atît de diverse ale unui cenaclu literar, dezbateri la care vor contribui substanţial, apreciem noi, chiar cei ce-au reuşit să-şi vadă tipărite unele din versurile lor.

Acestea fiind zise, continuăm să-i îndemnăm să meargă la şedinţele de lucru ale unor cenacluri pe următorii : Dan Minoiu, Costel Zăgan, George Manea, Gabriel Mihăilescu, Elvira Şerbu, Eugen Parşov, Eleodor Vlanga, Cristina Rotaru, Doina Adriana Munteanu, Liliana Cosmescu Vana, George Ioniţă, Maria Edu, Mihai Marciuc, Anca Tudor, Ionuţ Manuel Preda, Chiriac Samoilă, Alexandru Perian, Felicia Anton, Eduard Haro, N. Mihai, S. Lărgeanu, Manuela Sava, Ilie Babrin, Marius Brăilescu, Diana Grigoriu, Val Guraliuc, T. Vişan, Dumitru Grigoraş, George Mihai Ionescu, Ştefan Costea, G. Anonim, Florina Popianăş, Iaroslava Gregorovici, Daniela Teodorescu, Eugenia Ruso, Mina Zănoagă, Daniela Roxana Matei, Francisc Marton, Sabina Mihalcea, Dochia Carmen Ramona, Ariel Brîndoşianu, Ioan Florian, Luca Bălaşu, Iulian Duia, Sorin Munteanu, M. G.-Piteşti. Tuturor acestora le dorim spor la lucru şi îi aşteptăm cu noi poezii peste cîteva luni.

Deocamdată nu pentru următorii : N. R. Alexandrescu, Ion Tudor Luminiş, Remus Libany, Cornel Balaci, Ştefan V. Olaru, Dan Albu, Ileana Petrescu, Toma Istrate, Mirela Druică, Aneta Bălaşa Bumbac, N. Bărbicioiu, Ileana Constantinescu, Voica Ioniţă, Ana Minea, Iulian Mohora, Elena Avram, Elena Luca, Petroniu Ionescu, Ionel Vişan, Ştefan Bartoş, Jănică Grumezea, Valer Todoran, Magda Căpăţînă, Constantin Gheorghe, Liv Paştei, Dan Predoiu, Ioan Lungulescu, Georgian Istrăţescu, Mihaela Cîrstea, Ioan L. Anton, L. M. Jienevi, Zeffer Barna, Corina (Piteşti), Gabriel B., Lucian Petroşanu, Ion Cojocaru, Emilia Bahăn, Lucreţia Dobrea, Lidia Picincu, Didina Plăcintă, Ioan Ungureanu, Traian Muntianu, Sabina Toader, Zoe Olteanu, Cristian Stan, Dănuţ Gheorghe, Ana Pope, Vasile Muscalu, Stan Ştefan Ionescu, Maria Florica Ivancea. Şi lista va continua în viitorul nostru **Curier** cînd, în funcţie de spaţiu, ne vom strădui să şi comentăm cîteva din poeziile primite la redacţie.

Manuscrisele nu se înapoiază !

V.N. ■

Un strigăt

un strigăt — cerul alb
a primăvară bruscă lunecă
iarna

unde eşti ? — m-a sfîşiat lumina
ca pe un orb m-a sfîşiat lumina
ca pe un orb pentru prima oară
văzînd

ca prima gură de aer a
pruncului arzîndu-i plămînii
la ţîşnirea din haos

temător îmi string pieptul, temătoare
scrîşnelile irişii, temătoare
vîrfurile degetelor în care
cum muguri amărui plesnesc
neutrinii

cunoşti tu sfîşierea aceasta ?

poate aşa ar simţi morţii
treziţi dac-ar fi, înviaţi
dac-ar fi,
la cataclismul reintrării sufletului
în trup

Oglinzi

oglinzi concave
enigmatice linii
în valea de verde
topitu-s-au crinii
în valea de verde
nu-i chin nici leac
în valea de verde
vămile tac

oglinzi concave,
oglinzi de vînt !
de mult răsfrînt
enigmaticul ave
enigmaticul soare
s-a-ntunecare
s-a-ntunecare
ingînd în
gînd

Ciudată lumina aceea

ciudatăciudată era luminaaceea
cu sori schimbători şi nervoşi
astupîndu-ne fruntea cu somn cum
[illegible]
ceţurile din Babilon şi Caldeea

se mai lăsa uneori din poveşti
precum ceţurile din Babilon şi Caldeea
iară noi răsturnam dimineaţa ferestrele
peste ciudată, sufocată lumina aceea

aminti-ne-vom, Om de-om mai fi
într-o altă lumină
(ciudată era lumina aceea)
înstrăinată, departe de noi
cum departe-s acum Babilon şi Caldeea,

precum ceţurile din Babilon şi Caldeea
apropiate nouă, departe-s de acea lumină
ciudată
unde sori schimbători şi nervoşi, altădată
se-nfrupau dinciudatăluminaaceea

GABRIELA NEGREANU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Cu această parte — a treia — se încheie și capitolul „Ultimele săptămîni ale anului 1916" din memoriile lui Ion G. Duca.

Transcriind paginile respective, gîndeam că nu vor prezenta interes doar pentru inițiați notațiile unui membru marcant al guvernului — despre ședințele Consiliului de Miniștri ținute în acele săptămîni ale sfîrșitului de an în casa ministrului Dimitrie Greceanu, apoi în cea a ministrului Emil Costinescu. Și memorialistul evocă cu nostalgie îndeosebi casa Costinescu, mai mult — o cameră anume, fiindcă „este o cameră istorică, într-însa guvernul României a luat toate măsurile din care după atîtea jertfe trebuia să iasă înfăptuirea visului nostru secular, precum și marile reforme democratice pe care se reazimă organizarea politică și socială a României întregite".

Încărcate de informații de primă mînă sînt cele relatate despre ședințele guvernului (atmosferă, problematica discutată), cum și scurtele caracterizări făcute fiecărui ministru-coleg în parte. Evident că Duca este în aceste din urmă situații cu deosebire omul politic al partidului său — care diferențiază cu subiectivitate pe liberali de conservatori, nuanțînd ușor apologetic persoana președintelui de consiliu.

Tot în acest timp se consumă la palat încă o intrigă țesută de nevolnici ce roiau prin culisele regale — I. G. Duca depunînd și în această privință mărturii de un incontestabil inedit. Mai cu seamă că „manevrele regale" se conjugau cu unele manifestări de independență față de guvern, semnalate (scurt timp, ce e drept) la Marele Cartier al armatei.

Frumoase și pline de semnificație sînt cele consemnate în legătură cu aliații. Duca trece în revistă, cu satisfacție și mîndrie națională, mai toate „actele pozitive" săvîrșite de aliați în scopul sprijinirii cauzei române. Atitudinea lor — a aliaților — față de dramaticele încercări la care era supusă România, a avut darul să încălzească și să îmbărbăteze inimile românilor. Iar hotărîrea solemnă a tuturor de a duce războiul pînă la înfrîngerea definitivă a Puterilor Centrale și eliberarea popoarelor asuprite — a dat aripi de speranță și de încredere întru împlinirea unității noastre naționale.

Capitolul se încheie cu un episod tulburător : catastrofa feroviară de la Ciurea, petrecută în ajunul Anului Nou 1917. Proporțiile dezastrului au fost înspăimîntătoare — 800 de morți și nenumărați răniți. Printre cadavrele carbonizate aflîndu-se cel al unicului fiu al profesorului universitar ieșean Matei Cantacuzino (rămas pe viață marcat de cumplita tragedie), iar printre cei scăpați ca prin minune — dr. Costinescu și marchizul Belloy.

Dincolo de tenta de inerent politicianism burghez — sesizată ca atare de fiecare dată din acest chenar — se desprinde și din acest capitol calvarul zbaterilor dramatice generate de întîia campanie (nefericită) a războiului, dar și nezdruncinata convingere într-un imediat și mîntuitor viitor pentru națiunea română vremelnic călcată de cizma cotropitorilor.

STELIAN NEAGOE

Ultimele săptămîni ale anului 1916 [III]

Noi, miniștrii, ne întruneam în fiecare dimineață la 11. Aceste consilii s-au ținut în primele zile după constituirea guvernului național la Mitică Greceanu acasă. El locuia într-una din vechile case boierești, mi se pare casa caimacamului Balș, pe strada Carol. Ne întruneam în biroul lui, o cameră destul de mare dar fără gust mobilată. Mai totdeauna ne oferea un pahar de Cotnari din vestitele vii ale lui Roznovanu, primul bărbat al soției sale. Pe urmă însă ne-am întrunit, pînă ce ne-am retras din guvern, la Costinescu care fiind din ce în ce mai suferind era oprit de doctori să iasă. El locuia în strada Asachi No. 5, în casele profesorului Mitru, directorul Școalei Normale. Era o casă joasă de curînd reparată, curată și cu o frumoasă grădiniță. Odaia în care ne întruneam era salonul, prima cameră la dreapta cum intrai. O cameră măricică foarte luminoasă, perdele trandafirii, cîteva picturi reprezentînd flori și datorite unor amatori fără pretenții sau unor elevi ai școalei și un birou de lemn galben într-un colț. Descriu această cameră fiindcă este o cameră istorică, într-însa guvernul României a luat toate măsurile din care după atîtea jertfe trebuia să iasă înfăptuirea visului nostru secular, precum și marile reforme democratice pe care se reazimă organizarea politică și socială a României întregite. Ședințele noastre erau foarte interesante. Dacă regret ceva e că nu am notat zi cu zi ce s-a discutat și ce s-a hotărît. Dar eram și un chin fiindcă în fiecare zi, luni și luni de-a rîndul, aflam la aceste consilii știri care de care mai îngrijorătoare. De cîte ori intram pe ușă mă întrebam ce nenorocire o să ne mai lovească pe ziua de azi și îmi ziceam în orice caz mai rău, mai grav ca ieri nu poate să fie. De cîte ori ieșeam de la consiliu constatam că adversitatea era departe de a se fi sfîrșit, că încercările soartei nu conteneau să se abată peste noi și îngrijorările zilei de azi îmi apăreau mai numeroase, mai grave încă decît cele ale zilei de ieri. Brătianu care de obicei sosea întîrziat ne aducea ultimele știri de la Marele Cartier. Fiecare supuneam chestiile care se iveau deliberării consiliului. Eu ca mare maestru al cenzurei eram zilnic supus unui minuțios interogatoriu. Prin mine colegii se documentau asupra celor ce se întîmplau în străinătate și asupra informațiunilor ce pe căi lăturalnice veneau din Germania, din Austria, din Bulgaria și mai ales din teritoriul ocupat. Afară de rare excepții, discuțiile în tot timpul au păstrat un caracter și un ton amical. Take Ionescu era după obiceiul lui bine dispus, comunicativ, conciliant și vorbăreț, trecînd cu volubilitate și adesea cu elocință de la anecdote la cele mai grave probleme. Neîntrecut pentru a găsi expediente, încolo mai mult o deziluzie. Din cînd în cînd avea viziuni profetice dar de obicei soluțiile lui erau superficiale și nu se puteau admite. Recunoștea ușor că a greșit și se ralia de bună voie la părerile majorității. Greceanu era plăcut ca raporturi dar dîrz în apărarea părerilor lui. Atitudinea sa față de ruși în chestia căilor ferate îi cîștigase simpatia lui Vintilă Brătianu. Dr. Istrati era romantic, plutea în nor și cînd se scobora pe pămînt era pentru a se ține de mizeriile momentului sau pentru a înfiera cu o sinceră indignare abuzurile și necinstea. Pe Mișu Cantacuzino îl disprețuiau cu toții. Își petrecea nopțile bînd prin fel de fel de localuri nedemne de el. Cînd venea la consiliu avea ochii bulbucați de somn și mirosea încă a vin. Niciodată nu l-am auzit dîndu-ne vreo părere mai folositoare, avînd o idee mai deosebită. Stătea posomorît într-un colț, cînd intervenea în discuție era întotdeauna cu reticențe, cu o notă puțin binevoitoare. Cu ceilalți colegi eram obișnuit să lucrez. Îi știam cum sunt. Ferechide — atent, grav, precis în întrebările și tăios în hotărîrile lui. Porumbaru — căci președinții corpurilor legiuitoare participau de cele mai dese ori la ședințele consiliului — delicat, sfios și temător să-și angajeze răspunderea pe orice chestie. Morțun — teatral, declamatoriu dar din ce în ce mai nepăsător față de svîrcolirile omenești. Vintilă Brătianu — stăruitor, intransigent, adesea chiar violent în apărarea părerilor lui dar scuzabil și scuzat prin sinceritatea convingerilor și prin desăvîrșita puritate a intențiilor sale. Victor Antonescu — convins că tot ce face e perfect și din această pricină de o suficiență care îl făcea ușor antipatic. Dar capabil și mai bun camarad decît se credea. Mărzescu s-a impus repede prin felul său prietenos de a fi, prin mintea lui limpede și deschisă și prin puterea sa de muncă. Alecu Constantinescu — jovial și din ce în ce mai părintesc, era practic în soluțiile și împăciuitor în procedeele lui. Gata să îndeplinească orice muncă, era neobosit. Costinescu scădea pe zi ce trece. Tăcea dar simțeam că suferă de starea lui. De fapt Brătianu domina tot consiliul și își impunea voința fără greutate. Avea o deosebită dexteritate în a minui pe colaboratorii săi conservatori. Știa minunat să netezească asperitățile și să evite jignirile și făcea toate acestea cu o aristocratică dezinvoltură. Principalul, adică buna funcționare a colaborării era dobîndit.

La palat atmosfera nu se limpezise pe deplin. Vrăjmașii lui Brătianu un moment opriți în loc prin intervențiile lui Știrbey și prin constituirea guvernului național, și-au reluat intrigile. Au profitat de numeroasele dar fatalele lipsuri pentru a reîncepe o violentă campanie de critici. Un tren întîrziat, un spital dezorganizat, o pîine rău coaptă, o trupă decimată, refugiați în mizerie, un copil mort — totul era pretext de învinuiri și dovada că înlăturarea lui Brătianu e indispensabilă. Barbu Știrbey era cu regele la Zorleni, așa încît se putea lucra în liniște la Iași. Chrissoveloni, Simky Lahovary, Maruca Cantacuzino, pînă și mareșalul curții, Henri Catargi — erau cu toții în plină agitație. Regina se clătina din nou și mergînd odată la Marele Cartier să vază pe rege, reuși să-l influențeze și pe el. Dealtminteri, în genere, atmosfera la Birlad era ostilă lui Brătianu. Olga Prezan nu se sfia să-l critice pe față, anturajul lui Prezan lua atitudini de independență și de dispreț față de guvern. Generalul Prezan, el însuși manifesta veleități de independență care puteau da loc la serioase dificultăți. Între altele, a fost un conflict violent cu Mărzescu. Prezan dăduse ordin ca trupele să se aprovizioneze ori unde interesele lor ar cere-o, fără a ține nici o seamă de dispozițiunile autorităților și de nevoile populației civile. Mărzescu a telegrafiat că ordinul generalului Prezan nu trebuie luat în considerare. De unde indignare și amenințări la Birlad. În cele din urmă Vintilă Brătianu, Alecu Constatinescu au fost la Marele Cartier și pacea s-a restabilit. Trăind în acest mediu, regele ascultă și mai ușor de sugestiunile reginei. Rezultatul a fost că venind pentru cîteva zile la Iași și primind pe Brătianu, regele avu față de el o atitudine atît de stranie încît Brătianu i-a spus categoric : „Sire, dacă majestatea voastră nu mai are încredere în mine o rog să mi-o spuie fără înconjur, căci în asemenea condițiuni demisia mea stă la dispoziția majestății voastre". Spre uimirea lui Brătianu, regele foarte jenat păstră o semnificativă tăcere. Ieșind de la audiență Brătianu era hotărît să demisioneze. Știrbey mi se pare, chiar Take Ionescu au intervenit. Regele și-a dat singur seamă că în împrejurările de atunci îndepărtarea lui Brătianu ar putea avea consecințe serioase, că în ori ce caz o altă combinație ministerială ar fi aleatorie — și a bătut în retragere. De atunci și pînă la sfîrșitul războiului înțelegerea între rege și Brătianu a fost deplină. Conspirația Chrissoveloni, Simky Lahovary, Maruca Cantacuzino s-a stins încetul cu încetul. Cît despre Prezan a renunțat și el la orice atitudine ostilă. Raporturile cu noi au devenit nu numai corecte dar și cordiale.

Ceea ce ne susținea însă în mijlocul atîtor greutăți, atîtor nenorociri, atîtor restriștii și atîtor intrigi erau veștile ce ne veneau din Apus. Întîi în momentul dezastrului și Franța și Anglia și Italia au ținut să manifeste întreaga lor solidaritate morală cu noi. Franța nu s-a mulțumit, de altfel cu telegrame de încurajare, cu gesturi platonice. Ea și-a manifestat simpatia și confraternitatea militară prin acte pozitive. A dat Misiunii franceze proporții pe care nu le avea în prima noastră concepție și pe de altă parte a intensificat trimiterea unui bogat material de război care ne-a fost atît de prețios pentru continuarea luptei. În fine, sprijinul ei pe lîngă ruși a luat forme tot mai amicale și tot mai stăruitoare. Anglia, de asemenea, a avut o atitudine din cele mai cordiale. Ne-a trimes materialele cerute și ne-a ajutat pe lîngă ruși. Nu vreau să spun că înfrîngerea noastră a fost cauza răsturnării lui Asquith (prim-ministru englez — n.N.); ar fi exagerat. Dar e sigur că a contribuit la ea. Englezii de cîtva timp erau pe drept sau pe nedrept — personal cred mai mult pe nedrept — convinși că Asquith nu conducea lucrurile cu destulă energie. Faimoasa lui frază „wait and see", așteaptă și vei vedea era invocată ca mărturia vădită a unei mentalități nepotrivite cu cerințele unui crîncen război. Dezastrul român a slujit adversarilor săi drept o nouă dovadă a temeiniciei învinuirilor lor. Cu o conducere prevăzătoare a războiului, înfrîngerea României și ocuparea grînarului și bazinului petrolifer român de către Puterile Centrale nu ar fi fost cu putință. Într-o cupă plină, o picătură era de ajuns. Lloyd George fu deci desemnat să înlocuiască pe Asquith. Abea instalat la Downing street el adresă lui Brătianu o telegramă foarte călduroasă și foarte semnificativă în următorul cuprins : „Regele încredințîndu-mi formarea unui nou minister, îmi permit să asigur pe excelența voastră de simțămintele de admirațiune ce resimt pentru curajul și tăria ce desfășoară țara d-voastră în încercările actuale și hotărirea nestrămutată a guvernului majestății sale britanice de a acorda României tot sprijinul posibil, în cooperațiune cu ceilalți aliați ai noștri, pînă cînd se va ajunge la victoria definitivă care singură va hotărî". Nu puteam dori mai mult.

Aliații își dădeau seama că România le făcuse un mare serviciu. Ei știau că prin intrarea noastră în acțiune Puterile Centrale luaseră de pe frontuirle lor 40 de divizii și înțelegeau bine ce urmare reprezenta această deplasare pentru ei. În conștiința lor nu puteau să nu păstreze României o vie recunoștință. Poate că presa franceză și cea engleză nu se ocupa destul de noi, poate că nu punea destul în evidență sforțările și sacrificiile noastre. Dar cauzele erau multiple și, ca să fim drepți, vina nu era numai a lor. Briand (prim-ministru francez — n.N.) era învinuit ca și Asquith (la Londra) în Anglia de dezastrul României și fiindcă el contribuise personal foarte mult la intrarea noastră în acțiune. Înfrîngerile pe care le sufeream — el le considera ca înfrîngeri ale politicei sale. Să le accentueze îl supăra, pe cît se putea îi convenea ca să nu se vorbească prea mult de ele — și astfel s-a făcut în Franța pe nesimțite un fel de conspirație a tăcerei în jurul tragicelor încercări ale bietei Românii. La Londra eram puțin cunoscuți și contactul prin Rusia — cu depărtarea, cu greutatea mijloacelor de comunicații — se făcea tot mai anevoie așa încît nu era de mirare ca presa engleză să nu se fi ocupat de noi atît pe cît s-ar fi cuvenit. Cu Italia legăturile erau așa de grele, încît aveam impresia să suntem la antipod. Nu e mai puțin adevărat însă — trebuie s-o recunoaștem — că nici noi nu făceam tot ce trebuie. N-aveam nici o organizare de presă nici la Paris, nici la Londra, nici la Petersburg, nici la Roma. Ar fi trebuit desfășurată în această privință o întreagă activitate pe care n-am desfășurat-o decît mai tîrziu și încă și atunci nu cu destulă intensitate și nu cu destulă metodă.

Dar fără îndoială că mai însemnat și decît ajutoarele militare ale Franței și decît declarațiile lui Lloyd George a fost atitudinea adoptată de aliați față de propunerile de pace ale Germaniei. Într-adevăr după intrarea triumfală a trupelor în București, Wilhelm II a adresat aliaților cunoscutele sale propuneri de pace. Era o nouă nedibăcie germană. Dacă situația Germaniei nu era îngrijorătoare, ce rost aveau aceste propuneri tocmai după o mare victorie germană. Răspunsul aliaților a fost un refuz categoric și o afirmare hotărîtă că nu vor depune armele decît după ce vor fi înfrînt Germania și vor putea realiza în întregime pentru popoare opera de dreptate și de libertate pe care o urmăresc.

Că Franța, Italia și Anglia să fi dat fără o clipă de șovăire și în termenii cei mai energici un atare răspuns, nu era de mirare. Dar ce a fost mai interesant și pentru noi în deosebi mai îmbucurător este nu numai că Rusia s-a solidarizat pe deplin cu ceilalți aliați, dar că țarul personal a ținut să-și spuie cuvîntul într-o formă care să puie capăt tuturor svonurilor puse în circulație cu privire la simțămintele lui germanofile și la dorințele lui ascunse de a ajunge la o pace separată. Nicolae II și-a exprimat părerile sub forma unui manifest către armată și flotă, purtînd data de 12 decembrie 1916. În acest document figurau cîteva fraze care în starea sufletească în care ne aflam atunci la Iași, nu puteau să nu fie pentru noi și o alinare și o înviorare : „Forțele lui (inamicului — n.N.) evident se epuizează pe cînd puterea Rusiei și a Aliaților ei continuă să crească. Germania simte că se apropie ceasul înfrîngerei sale definitive, că se apropie ceasul de răsplată pentru toate cruzimile și încălcările de drepturi". Și mai departe : „Această muncă și mai ales memoria sfîntă a fiilor viteji ai Rusiei, pieriți pe cîmpuri, nu admit măcar un gînd asupra păcii înainte de o victorie definitivă asupra dușmanului care a îndrăznit să crează că dacă de la el depindea să înceapă războiul, apoi tot de la el va depinde să-l termine". Și în fine : „Nu mă îndoiesc că fiecare fiu credincios al Rusiei cele sfinte... este pătruns de conștiința că pacea nu poate fi dată dușmanului decît după gonirea lui de pe granițele noastre, numai atunci cînd înfrînt definitiv el ne va da nouă și aliaților noștri fideli probe solide de a nu repeta atacul perfid și o siguranță deplină că prin însăși starea lucrurilor el va fi nevoit să observe toate obligațiunile luate asupra sa după tratatul de pace. Să fim deci neclintiți în siguranța noastră de victorie și Atotputernicul ne va binecuvînta etc."

În această atmosferă, de durere pentru prezent dar de neclintită speranță pentru viitor, s-a încheiat anul 1916. Dar înainte de a-și da sfîrșitul, parcă a vrut să ne mai încerce încă o dată și printr-o ultimă groaznică nenorocire, să lase întipărită în mintea noastră tragica sa amintire. În noaptea de 31 decembrie un tren suprancărcat venea spre Iași. Era plin de refugiați, de ofițeri care veneau de Anul Nou în capitala Moldovei. La scoborîșul de la Birnova frînele s-au rupt și trenul cu o iuțeală vertiginoasă a intrat în gara Ciurea. Acolo s-a izbit de un tren din care făceau parte și cîteva cisterne de petrol. Ciocnirea a fost atît de violentă încît nu numai vagoanele trenului de la Birnova au fost răsturnate, dar cisternele s-au aprins și au dat foc trenului deraiat. Călători prinși sub dărîmăturile vagoanelor au ars de vii. Cînd s-a făcut ziuă și cînd s-au putut judeca proporțiile dezastrului, s-au constatat 800 de morți și nenumărați răniți. Cea mai înspăimîntătoare catastrofă pe care au înregistrat-o vreodată analele căilor ferate. Printre morții carbonizați atît de cumplit încît nici urmele cadavrului nu s-au mai putut găsi — era și fiul unicul fiu al lui Matei Cantacuzino. Printre cei scăpați miraculos : dr. Costinescu și soția lui, Marchizul de Belloy și alții.

O mai potrivită, o mai logică încheiere a dezastrelor anului 1916 nici că se putea. Totuși era prea mult.

• O cartă a pămîntului românesc •

A apărut recent, într-o nouă ediție fundamental „revizuită și adăugită" prin așezarea materialului pe o concepție metodologică modernă, un tom de aproape 500 de pagini, care se cheamă „Geografia fizică a României", datorat lui Alexandru Roșu. Prima ediție, cea din 1973, a dispărut din librării din chiar clipa ivirii ei, măsurînd astfel adîncimea lacunei pe care venea s-o umple.

Cu excepția publicațiilor specializate, presa nu prea consemnează astfel de apariții. În jurul lor se țese, s-ar zice, un fel de complicitate benignă a ignorării de vreme ce amatorii le înghit iacom, dar pe tăcute, iar inițiații, luînd act de noile lor ediții, nu mai socotesc necesar să le consemneze public.

Competența noastră în materie de geografie nefiind prea mare (motiv pentru care am și invitat, alături de însemnările noastre, opiniile unor specialiști), nu vrem, în acest avant-propos al paginii de revistă dedicate cărții lui Alexandru Roșu, decît să punctăm niște elemente care, ni se pare nouă, depășesc cadrul specializat, științific al cărții, propunîndu-se unui interes infinit mai larg.

Două realități de esență, convergente de fapt într-una singură, definesc, în erudita argumentare a lui Al. Roșu, geografia pămîntului românesc : pe de o parte, unitatea funcțională a peisajului (implicit simetria și armonia sa), întemeiată pe relațiile dintre componente, iar pe de alta individualitatea pregnantă, bazată pe triada majoră Carpați — Dunăre — Marea Neagră, cea care dă măsura și încheagă structura unui pămînt ce, iată, și din punct de vedere geografic, ca și istoric, apare ca de nedesfăcut din coerența și ființa sa. Viziunea (precum arată specialiștii din pagina noastră) este una sistemică, nu inventată de autor, ci ducînd la niște ultime consecințe, posibile grație cuceririlor științifice ale veacului, niște intuiții ale marilor geografi care au fost S. Mehedinți, V. Mihăilescu, I. Conea, G. Vâlsan ș.a. Iată ce spune, de exemplu, ultimul : „...avem o alternanță de munți, dealuri, podișuri și cîmpii, ajutîndu-se unele pe altele, ca o simfonie alcătuită din mai multe părți care dau un întreg plin de armonie". Altfel spus (și Al. Roșu o spune punînd la bătaie tirul unei vaste erudiții, copleșitoare prin bogăția faptelor și a argumentelor, percutat de temperamentul pasionat al unui tînăr om de știință), România n-a fost, nu este și nu poate fi judecabilă, oricum divizibilă, pe felii, pe fragmente „în sine", neaderente sau slab aderente la structura întregului. Nu există (cum au zis și mai zic încă unii) podișuri care să fie „fundul de sac" al altor văi, nici cîmpii care să se recunoască sub vînturile aparținînd altor temperaturi. Unele cărți și manuale de geografie, încă în circulație, păstrează rudimente sau ecouri din astfel de judecăți, ce trebuie rezolut proscrise, de fapt izbite cu capul de zidul realității. Pămîntul românesc este ordonat concentric, în trepte, e ordonat de fapt ca o medalie, indestructibil ca și ea, ridicînd în altorelief efigia Carpaților, ei înșiși nu o șirag de munți, ci o „coloană vertebrală inelară" a teritoriului nostru, o „unitate geografică principală", incluzînd organic și podișul Transilvaniei. Deci o structură, deci un întreg, dar nu închis, nu zăvorît. Carpații sînt munți habitabili, icumenici, colcăind de viață de la poalele vremii pînă spre vîrful ei, sînt munți străbătuți de „porți", deci nu despărțindu-i pe oameni, ci înlesnindu-le legăturile. A doua „unitate geografică principală", după unitatea centrală a Carpaților românești și a podișului Transilvaniei, este unitatea circumcarpatică, alcătuind, împreună cu prima, un tot, acel tot funcțional impus de rolul geografic al celor trei mari componente ale triadei : Carpații, Dunărea, Marea Neagră.

Recitim astfel o țară, o scrutăm din nou, prin lentilele unui profesionist al științei ce luminează, dincolo de priveliști, sensurile, relațiile, interacțiunile, acele mișcări străfunde, acele tainice forțe care-i decid incoruptibila unitate, personalitatea și armonia sa. Firea pămîntului (ca și a omului), ne demonstrează autorul cărții, desfid, prin toate înfățișările și prin toate datele, neguroșul, monotonia și platitudinea stepelor ori a pustiilor, acest pămînt al nostru nefiind decît o mare grădină sub pavăza munților, a fluviului și a mării. Accidentul geografic agreabil, surpriza plăcută a reliefurilor, împletită cu surpriza operei omului, încîntă și desfată, solicită fără să suprasolicite, ca un spectacol rafinat, condus printr-o regie suavă, ce nu ostenește spiritul prin retorică grandiloc venţă, prin lovituri de teatru, prin bruște și derutante mutări de centru sau de accent. Distribuția dintre pămîntul de cultură și munte înlesnește un belșug agricol faimos încă din antichitate. Șesurile și dealurile pline de rod împrejmuie munții, dar în încinta împrejmuită de munți se deschide un alt șes fertil, spart cu plugul din vremi imemoriale. Pămîntul e fericit (cîndva, ei se numea și „Dacia Felix"...), darurile lui cunosc o scară ce suie pînă în munți, coboară iarăși în șesul fertil, suie munți de metale, coboară în șesuri. Același destin îl urmează clima, cu scări de nuanțe perfect integrabile armoniei întregului. Apele, la rîndu-le, curg bogat, radiar, cununa muntoasă clădește pînă sub nori un gigantic castel de apă, distribuită prin canale, armonic, spre toate pămînturile, înlesnind unei agriculturi științifice și raționale mari posibilități de irigații. Cascadele din munți sau căderile artificiale, provocate prin construcții de baraje, înlesnesc fructificarea energiei, astfel încît Carpații să poată deveni un castel solar în această parte a Europei. Sînt cîteva din imaginile cu care, închizînd cartea, redeschizi ochii spre o țară a frumuseții, a simetriei, a unei mari unități în diversitate, a unei funcționalități rotunde, a unei indeturnabile personalități a pămîntului ei.

Sînt citabile în această carte masivă, prea scurtă totuși pentru greutatea ei de idei și de argumente, multe lucruri. O seamă de factori exteriori geografiei, sau numai tangenți (ecologici, istorici, economici, demografici, toponimici etc.), sînt invocați și ei în argumentare, invitați s-o sprijine, de fapt ei înșiși se invită, cuprinși în întreg și parte printr-o țesătură inextricabilă de relații, revelată inclusiv prin tabele și scheme, cu atît mai elocvente cu cît acestea nu cunosc flexibilitatea cuvîntului.

O carte — de fapt o cartă a pămîntului românesc — care nu trebuie să lipsească din nici o bibliotecă.

ILIE PURCARU

România, țară carpato-ponto-danubiană

Lucrarea recent editată de Editura didactică și pedagogică, sub semnătura conf. dr. Alexandru Roșu, se prezintă drept unul din cele mai autentice manuale de geografie a patriei. Realmente, această lucrare este cea mai reușită sinteză asupra înfățișării pămîntului românesc. Tinărul, ca și cei ce îndrumă generațiile de tineri, dobîndesc prin această carte o temelie sigură pentru a înțelege realitățile și faptele care definesc peisajul geografic modern al României.

Profunzimea informației, riguroz tatea științifică cu care sînt redate marile unități sau subunități componente ale întregului geografic românesc realizează o concepție metodologică cu totul nouă față de abordările similare anterioare. De la abordarea analitică de detaliu și pe obiecte, autorul mută accentul pe abordarea sistemică, desprinzînd căile de legătură, de dinamică și interacțiune care definesc, în ultimă instanță, unitatea și armonia pămîntului patriei noastre.

Este un pas hotărît în a demonstra că geografia este, în primul rînd, o știință de judecată, de acțiune a practicii, și nu de memorie. Pentru a judeca exact în geografie trebuie să fii înarmat cu cunoașterea — și cu înțelegerea profundă — a realităților de pe hartă și, îndeosebi, din natură. Aceasta este una din notele care dau calitatea incontestabilă a lucrării de care ne ocupăm.

Carpații cu podișul lor interior, coborîșurile în trepte, peste Subcarpați sau dealuri, spre cîmpia din vest, sud și est, pînă la Dunăre și Marea Neagră, conturează imaginea clară, perfect surprinsă și revelată de autor, a ceea ce numim — cînd numim România — o țară carpato-ponto-danubiană. Pentru prima oară de la Simion Mehedinți, întemeietorul geografiei românești moderne, sînt fundamentate cu claritate, într-o viziune categorică, temeliile științifice ale unității cununii carpatice („coroana montium"), alcătuită din Carpații Orientali, Meridionali și Occidentali, sau, așa cum îi denumea S. Mehedinți, Carpații Dacici, Getici și Romanici. Unitatea masivă a Carpaților românești, închegată atît pe structurile muntoase, cît și de cele depresionare (depresiunea sau podișul interior al Transilvaniei), determină în ultimă instanță, arată autorul, personalitatea geografică a teritoriului României.

Autorul evidențiază în același timp, pe larg, comportamentele fiecărei structuri naturale, economice și geodemografice, conchizînd prin subliniarea vocației și a funcțiilor lor istorico-umane.

Abordarea complexă, sistemică a marilor unități și subunități ale teritoriului țării noastre întreprinsă de conf. dr. Alexandru Roșu, reafirmă o dată în plus, cu argumente științifice superioare, ceea ce încă din antichitate menționau învățații eleni sau romani, vorbind despre Dacia și însușirile ei : precum că istoria unui popor nu poate fi pe deplin înțeleasă fără o cunoaștere întemeiată a pămîntului pe care acesta îl locuiește.

Prof. univ. dr. VASILE CUCU
șeful catedrei de geografie,
Facultatea de geologie și geografie,
Universitatea București

Unitate, funcționalitate, interdependență

Mulți cititori ar fi, poate, tentați să se întrebe — și nu mă refer la geografi, ci la ceilalți specialiști interesați în a cunoaște peisajul geografic — ce ar putea aduce nou, justificînd o a doua ediție, o lucrare despre trăsăturile fizice ale pămîntului românesc. Răspunsul nu poate fi decît unul singur. În cei șapte ani care s-au scurs între cele două ediții, concepția și metodologia de analiză geografică au înregistrat salturi calitative dintre cele mai importante. Salturi pe care conf. dr. Alexandru Roșu le-a cercetat și le-a meditat, integrîndu-le în însăși substanța investigației sale, oferindu-ne astfel mai mult decît o nouă ediție a unei lucrări mai vechi, oferindu-ne practic o carte de un inedit și major interes.

„...Munții Carpați, Dunărea și Marea Neagră — scrie autorul în succinta prefață a noii ediții — constituie triada componentelor naturale care au generat individualitatea peisajului românesc". Cheia partiturii cărții se află aici. Desigur, această trăsătură fundamentală a pămîntului românesc (ca țară „carpato-ponto-danubiană") a fost cunoscută de mult, subliniată de istorici și geografi dintotdeauna. Dar autorul, în această nouă ediție, privește România ca pe o unitate geosistemică, iar triada prin prisma funcționalității. Ceea ce reprezintă și noutatea, și meritul incontestabil al acestei cărți.

Analizele la nivelul componentelor de bază ale geosistemului — suportul geoecologic, sistemul comunităților animale și vegetale, sistemul activității umane — și ierarhizarea geosistemică a teritoriului, cunoscută și ca regionare geografică, relevează, în viziunea sistemică și prin așezarea la baza lor a principiului funcționalității și interdependenței, o seamă de date de un pregnant interes. Aceste două aspecte, perseverent urmărite, sînt ilustrate și prin cîteva grăitoare scheme, cum ar fi schema funcțională geosistemică a peisajului românesc, ca unitate geografică carpato-ponto-danubiană (de la pag. 17) și cele patru scheme funcționale pentru Subcarpați, dealuri și podișuri circumcarpatice. Podișul interior al Transilvaniei (din anexe). Aceste scheme funcționale reprezintă, la noi, primele încercări în domeniu. Ele sînt extrem de importante, deschizînd căi noi în analiza geografică regională. Totodată, dacă avem în vedere că această lucrare se adresează, în primul rînd, studenților, schemele funcționale contribuie în mare măsură la dezvoltarea conceptiei sistemice și ecologice a tinerei generații. Iar pentru cercetători, ele constituie o provocare și, în același timp, o invitație la adîncirea și perfecționarea, la diferite scări, a acestor modele geografice. Spre exemplu, cît de interesantă și de importantă, atît sub aspect teoretic, cît și practic, ar fi elaborarea unor modele funcționale asupra Deltei Dunării, litoralului românesc al Mării Negre, regiunii de contact între cîmpie și Subcarpați, între Focșani și Buzău etc.

Dr. docent PETRE GĂȘTESCU
șeful sectorului de geografie fizică,
Institutul de geografie București

Implicații ecologice și economice

Este cunoscut faptul că, în prezent, bazele teoretice ale geografiei, în general, au legături organice cu problemele practice ale vieții. Cunoașterea modului concret de manifestare a factorilor geografici și a raporturilor dintre ei, pe un teritoriu determinat, cum este țara noastră, deschide căi eficace spre a se interveni în cunoștință de cauză asupra mediului natural, pentru a-i valorifica elementele favorabile.

Ceea ce a intervenit mai pregnant, în ultimul timp, în concepția geografică ține de orientarea sa ecologică, provocată de amploarea și de complexitatea impactului omului cu natura. Capacitatea și mijloacele societății contemporane de folosire a resurselor naturale devin, în același timp, și o sursă de dinamizare a fenomenelor geografice, a diverselor medii ecologice.

O astfel de orientare ecologică nu poate fi asigurată decît printr-o abordare sistemică a problemelor de geografie, așa cum face conf. dr. Al. Roșu în cartea sa, abordare care consideră peisajul geografic, realitatea geografică ce ne înconjoară, ca un întreg, ca o proiecție în teritoriu a unor procese geografice (climatice, biogeografice, de utilizare umană a terenului) ce se desfășoară în timp. Caracteristicile peisajului geografic al Deltei Dunării sau al terenurilor amenajate din sudul Olteniei, de exemplu, nu sînt decît o concretizare a relațiilor dintre factorii climatici, hidrologici, sociali care se manifestă în mod diferit de la un loc la altul. (Desigur, dimensiunea adîncirii problemelor de geografie pe care o determină metodologia sistemică are valori cu mult mai mari, dar nu este locul și cazul să ne ocupăm acum de aceasta.).

Alexandru Roșu a înțeles, precum lucrarea sa o demonstrează, necesitatea atît a unei orientări ecologice cît și a abordării problemelor de geografie fizică a patriei prin prisma teoriei sistemului. Este vorba, în literatura noastră, de o primă abordare de acest gen, cu puncte de sprijin în tradiția teoretică de intuiție sistemică a școlii geografice românești. Regăsim astfel ideea de unitate a peisajului geografic al teritoriului țării noastre, conștiința rolului geografic jucat de Carpați, Dunăre și Marea Neagră, susținută de Simion Mehedinți, ideea de peisaj ca rezultantă a relațiilor dintre factorii geografici, evidențiată de George Vâlsan, sau cea a analizei oricărei subunități geografice numai ca parte a întregului, idee argumentată de Vintilă Mihăilescu. Interesant ni s-a părut și felul în care autorul a utilizat mai demult enunțatul nostru concept de „treaptă entosistemică" în definirea etajelor de peisaj (munte, deal, cîmpie) ale țării noastre.

Metodologia sistemică pe care autorul își bazează studiul geografiei fizice a României devine un instrument de investigație deosebit de util atunci cînd se trece la regionarea geografică a teritoriului. Identificarea Unității Carpaților Românești și a Podișului interior al Transilvaniei, ca nucleu funcțional al peisajului românesc, care impune Unității Extracarpatice (Circumcarpatice) o arhitectură etajată, concentrică a reliefului („treptele entosistemice" : munte, deal, cîmpie) și o distribuție radiară și simetrică a rețelei de ape, a maselor de aer etc., nu face decît să sublinieze unitatea teritoriului țării noastre, omogenitatea sa funcțională. Acest lucru rămîne valabil și în cazul subunităților acestor mari unități geografice, ierarhizate în funcție de gradul lor de complexitate, fapt cu deosebită importanță în cunoașterea și valorificarea diferențiată, în funcție de specific, a regiunilor geografice ale țării. Această problemă devine cu atît mai importantă cu cît ea se înscrie direct în prevederile documentelor de partid privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial, sistematizarea teritorială, protecția mediului etc.

Prin conținutul său, volumul discutat constituie un avans teoretic-metodologic. Subliniem aceasta cu atît mai mult cu cît, în ce ne privește, credem că geografia noastră are unele rămîneri în urmă din acest punct de vedere, fiind încă tributară descriptivismului și pseudotehnicismului.

Prof. universitar dr. MIHAI IANCU

Lumea în care trăim

Nu există alternativă...

Reuniunea de la Madrid a celor 35 de state semnatare ale Actului final de la Helsinki a intrat într-o fază nouă — cea a elaborării documentului final. Este o fază esențială a dialogului european după ampla dezbatere care s-a desfășurat în ședințe plenare și pe grupuri de lucru, după examinarea celor 86 propuneri concrete pe care le-au prezentat delegațiile aflate la masa tratativelor. Importanța esențială constă în faptul că în actuala fază urmează să se definitiveze bilanțul întâlnirii. Este o fază complexă în care se cer eforturi asidue, voință politică și, mai ales, spirit constructiv. Încheierea cu rezultate cît mai bune a reuniunii, asigurarea măsurilor celor mai eficiente în direcția înfăptuirii ca un tot unitar a Actului final de la Helsinki implică eforturi continue, un consens pozitiv în spiritul apărării intereselor fiecăruia din cele 35 de popoare reprezentate la reuniune, ale continentului în ansamblul său, ale cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a indicat, dealtfel delegației române să intensifice acțiunile constructive întreprinse, împreună cu alte delegații, pentru a se asigura un curs pozitiv reuniunii de la Madrid căreia în actualele împrejurări internaționale îi revine un rol deosebit, în oprirea încordării și continuarea cursului spre destindere, colaborare și pace între popoarele din Europa și de pe întreaga planetă. În viziunea României, pe primul plan trebuie puse eforturile consacrate cauzei dezarmării, năzuința vitală a popoarelor de pretutindeni, condiție esențială a înfăptuirii politicii de destindere și conlucrare și a stabilității economice și politice internaționale, a dezvoltării independente a tuturor popoarelor.

După cum se știe, România a prezentat la Madrid zece propuneri, un ansamblu coerent de inițiative și sugestii destinat promovării securității și cooperării pe continent. Semnalăm dintre aceste propuneri cea privind necesitatea pregătirii și desfășurării unei conferințe consacrate întăririi încrederii și dezangajării militare pe continentul european. Propunerea exprimă un înalt spirit de responsabilitate față de destinul continentului purtînd totodată amprenta realismului. Ea răspunde nevoilor celor mai stringente ale Europei de astăzi, o Europă supraînarmată, o Europă în care arsenalele s-au înmulțit pînă la punctul în care creează grave primejdii pentru viitorul popoarelor ce trăiesc în această parte a lumii. Adoptarea unor măsuri eficiente în direcția întăririi încrederii și dezangajării militare ce ar putea rezulta dintr-o conferință europeană consacrată acestui dosar acut, este o necesitate vitală mai ales acum, cînd noi amenințări planează asupra Europei, cînd se proiectează dislocarea unor noi arme distrugătoare, cum ar fi rachetele „Pershing II" și de croazieră, cînd se discută despre posibila instalare a bombei cu neutroni în depozitele Europei occidentale. Noua generație de rachete, ca și bomba „N" riscă să agraveze o competiție a înarmărilor care și-a dovedit de mult absurdul ei și care poate împinge omenirea într-o direcție periculoasă, spre o catastrofă de o gravitate inimaginabilă.

Accentul pus la Madrid pe problemele dezarmării de către delegația română, ca și de alte numeroase delegații, nu înseamnă neglijarea celorlalte componente ale Actului final, ci sublinierea urgenței unor măsuri concrete care să ducă la primii pași concreți în direcția unor măsuri reale de dezangajare militară. În același timp, militățm cu fermitate pentru adoptarea unor măsuri concrete în totalitatea problemelor abordate de Actul final, document ce nu poate fi transpus în viață decît în indivizibilitatea sa. Momentul actual este cel al răspunderii față de Europa. Din păcate, în deliberările de la Madrid și-au făcut apariția, adesea, manifestări ce nu slujesc cauzei destinderii, ce nu stimulează încrederea. Ne referim la polemicile sterile pe teme marginale, la spiritul de confruntare promovat de unii reprezentanți, la atitudinile negative adoptate într-o serie de împrejurări. „Prioritatea priorităților" în actuala fază o constituie recurgerea la un spirit constructiv, renunțarea la confruntare, receptivitate reciprocă față de propunerile formulate, eforturi de a face să prevaleze un curs mai pozitiv al reuniunii. Pentru o întîlnire precum cea de la Madrid este absolut necesar să se dea dovadă de suplete, să se înțeleagă pe deplin comandamentele supreme ale destinderii și cooperării.

Dialogul european, securitatea și cooperarea pe continent nu reprezintă un proces în beneficiul unui stat, sau al cîtorva state, ci o necesitate vitală pentru toate popoarele continentului și ale lumii. Nu există alternativă la politica de destindere, și de aceea reuniunea de la Madrid este chemată să facă totul pentru a da noi impulsuri colaborării pe toate planurile între statele Europei. Categoric, faza elaborării documentului final nu este lesnicioasă. O dovedește dealtfel și experiența reuniunilor precedente, dar aceeași experiență relevă că prin eforturi reale, constructive se pot depăși orice fel de dificultăți. Există posibilități autentice pentru obținerea unor rezultate cît mai bune care să corespundă așteptărilor popoarelor. România, prin glasul ei cel mai autorizat, a afirmat hotărîrea de a acționa cu toată energia în acest sens. Propunerile ei s-au bucurat de un larg interes iar indicațiile date delegației României de către Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., de către tovarășul Nicolae Ceaușescu personal, relevă preocuparea deosebită a partidului și statului nostru pentru încheierea cu rezultate concrete a reuniunii de la Madrid.

În cele cinci grupuri de redactare ale reuniunii de la Madrid activitatea cunoaște un ritm alert. Este o activitate pe care popoarele Europei o urmăresc cu atenție și speranță, cu convingerea că bilanțul dialogului european va fi pe deplin pozitiv, contribuind la stimularea procesului edificării securității și colaborării pe continent, reluării cursului spre destindere, spre întărirea păcii.

AL. PINTEA ■

Criza valorilor în lumea capitalistă

„Cazul Nietzsche" azi (II)

Filosof al artei

Drumul gîndirii lui Nietzsche n-a fost uniform, rectiliniu, ci plin de meandre, cu ocoluri, ezitări și întoarceri. Trecerea filosofului printr-o serie de „năpîrliri sufletești", cum spunea Lucian Blaga, pune o distanță mare între tînărul Nietzsche, profesorul de filologie clasică de la Universitatea din Basel, admirator al anticității elene, și mai virstnicul Nietzsche, prevestitor al pieirii „ultimului om". **Nașterea tragediei**, operă de tinerețe (1871), cea mai închegată dintre cărțile lui (editată în 1978 în românește la Editura Meridiane, în antologia **De la Apollo la Faust**) slăvește puterea artei de a asigura triumful vieții asupra morții, împăcarea omului cu lumea și șansa lui de nemurire. Pentru explicarea artei în general, a celei elene în special, Nietzsche propune celebrul dualism între apolinic și dionisiac, pereche de termeni cu un mare răsunet în filosofia culturii. Artele plastice, plăsmuitoare de forme senine, de geometrii radioase, se încolonează sub stilul apolinic, în timp ce muzica, tulburătoare orchestrare a durerii, a pulsiunilor inconștiente, sub stilul dionisiac. După Nietzsche, tragedia greacă înfăptuiește osmoza unică a celor două stiluri : ea împreună lumea reveriei grațioase cu lumea trăirii grave a suferinței. Spiritualitatea elină, oglindită în tragedie, alternează cufundarea în abisul deznădejdii cu înălțarea spre olimpul liniștii, face saltul de la chin la măreție, păstrînd un echilibru calm între alternative contrare. „Grecii cunoșteau spaimele și grozăvia existenței. Pentru a putea suporta viața, trebuiau s-o mascheze prin creația onirică olimpiană". Față de Eschil și de Sofocle, poeți tragici ce au făcut din armonie și măsură temeiul angajării eroice la viață, Nietzsche nutrește veneratie. Nu însă și pentru Euripide, fiindcă acesta, ca discipol al lui Socrate, proiectînd asupra tragediei ochiul sever al rațiunii, a frînt unitatea de contrarii proprie ei și, prin aceasta, a dus-o la pieire. Acuzînd rationalismul socratic de a fi distrus tragedia, Nietzsche dă la iveală, încă de acum, resentimentul său față de logică și rationalism, care se va amplifica mai tîrziu. Acest original scenariu al nașterii și dispariției tragediei grecești, nu a avut nici în timpul lui Nietzsche și nu are nici azi, sufragiul unanim al filologilor și esteticienilor, însă cele două stiluri s-au impus în artă. Ipostaza de filosof al artei, relieful cel mai puțin accidentat, se află în contrast față de celelalte colțuroase ipostaze. Fapt semnificativ, în 1886, cînd scria a doua prefață la **Nașterea tragediei**, intitulată grăitor „Încercare de autocritică", Nietzsche însuși se întoarce împotriva acestei lucrări din 1871, o consideră o carte „imposibilă", „rău scrisă", „greoaie" și se dezice de ea, punîndu-se în dezacord cu sine însuși.

Filosof al omului

Nietzsche privește omul, prin prisma condiției sale de martor și exponent al crizei civilizației burgheze. El scrie într-o epocă în care burghezia, devenită o clasă în declin, abandonează idealurile iluministe încrezătoare în om, rațiune și progres, adoptă irationalismul și pesimismul. Sentimentul filosofului că trăiește într-o lume de criză și amurg se intensifică fiindcă la el se adaugă sporul de amărăciuni produs de destinul său zbuciumat. Experiențele sufletești triste, conflictele cu contemporanii, rostogolirea implacabilă înspre boala fatală — toate au accentuat progresiv iritarea mizantropică a scrisului său. Nicăieri el nu elaborează o filosofie sistematică a omului, ci îl descrie prin aforisme, sentințe și cugetări, emise sub presiunea afectivă a clipei, atrase de pasiuni contrare în vîrtejul inconsecvențelor, încrîncenate de febra pătimirii lui. Despre om se exprimă și în versuri (în 1980 a apărut la Editura Univers un volum de poezii ale lui Nietzsche, remarcabil traduse — Simion Dănilă — și inteligent prefațate — Marian Popa). Starea omului din vremea sa îi apare grav degradată ; îl face un rechizitoriu aur, nu cruță tarele moralei burgheze — absența idealurilor, filistinismul, duplicitatea, aviditia și ipocrizia. Violența dezlănțuirii lui a speriat publicul burghez, care la început l-a respins, pentru ca mai apoi, cînd și-a dat seama că sensul filosofiei sale îl convine, să-l accepte cu inflăcărare. Acesta, deoarece, printr-o substituire de planuri, Nietzsche prezintă criza lumii capitaliste drept criză a condiției umane în genere. Proclamînd „devalorizarea tuturor valorilor", el recuză nu doar valorile revolute ale unei clase revolute, ci și valorile perene ale umanității ; el nu respinge doar obtuzimea burgheză, ci și o întreagă pleiadă de mari creatori, de la Socrate la Descartes și de la Kant la Hegel. Obsedat de prejudecata că ascensiunea rationalismului s-a făcut pe seama și în dauna energiei vitale, instinctuale, Nietzsche scrie pagini pătimașe, vitriolante împotriva lui. Admiratorii de astăzi susțin că irationalismul său s-ar compensa prin ateismul său. Dar ce fel de ateism profesează el ? Este oare Nietzsche un ateu din spița lui Holbach și a lui Feuerbach ? Nicidecum. Este adevărat, repertoriul criticii lui include și critica religiei, desfășurată incendiar. Iată, de pildă, ce scrie el în **Antihristul** : „Numesc creștinismul unica mare pacoste, unica mare slăbiciune lăuntrică, unicul mare instinct al urii care nu găsește mijloc destul de veninos, destul de subteran, destul de josnic — îl numesc unica și imortala dezonoare a omenirii". Pe cel ce citește biblia, îl sfătuiește sarcastic să-și pună mănuși ca să nu se murdărească, cînd o atinge. Însă critica religiei este o critică de la dreapta, din care extrage concluzii elitiste. Fiindcă el susține că creștinismul a fost îmbrățișat de sclavi, și a reprezentat religia „turmei" și „revolta sclavilor" în morală, distrugînd vitalitatea „aristocratiei", a „celor tari". Așadar, Nietzsche combate creștinismul nu pentru că în istorie a servit intereselor claselor stăpînitoare, ci pentru că prin el „sclavii" i-au subjugat pe „stăpîni" ! În concluzie, cînd cere abolirea religiei creștine, cînd lansează strigătul „dumnezeu a murit", el cere totodată reinvierea unei aristocratii fără de lege și fără de morală. „Ateismul" său, în loc să fie o cale de a dezaliena omul, justifică deci amoralismul. Iată cum, rătăcind pe cărări elitiste, Nietzsche se abate departe de drumul umanismului : iar ce măsură ce se îndirjește în susținerea că omul este rău, „un ghem de șerpi sălbatici", o specie degenerată, își interzice acest drum.

(va urma)

LUCIA DUMITRESCU-CODREANU ■

Desen de SORIN POSTOLACHE ■

Mondo umano ?

Starea șampaniei

Bilanțul : între atîtea știri despre anul ce s-a încheiat, ne-a reținut atenția și una care descria piața șampaniei în 1980. Vinul acesta spumos de culoare albă, preparat pentru prima oară în provincia franceză Champagne, al cărei nume propriu a devenit, printr-un paradox, pe cît de prestigios pe atît de comun — este deci atît de cunoscut încît lumea economică — și nu numai ea — trebuie să fie informată cu ceea ce se mai petrece în lumea șampaniei. De pildă, în bilanțurile lui '80 agenția „France Presse" a abordat și acest aspect precizînd că anul trecut șampania s-a menținut pe piețele străine la un nivel asemănător cu cel din 1979. Adică, în întreaga lume s-au vîndut 55 milioane sticle.

Alte amănunte : sursa citată precizează că, potrivit informațiilor difuzate de marile firme, Italia și-a reluat locul de frunte al țărilor importatoare, cu aproape nouă milioane sticle. (În consecință, a fost depășită Marea Britanie, care a deținut locul prim în 1979.) Îi urmează S.U.A., Belgia, R.F.G. și Elveția. Piețele care au înregistrat o creștere mai mare cu „salturi" ce ar putea depăși 20 la sută sînt cele din Venezuela (două milioane sticle) și Mexicul (peste 600 000 sticle).

Previziuni : producătorii și negociatorii francezi nu sînt, totuși, optimiști în ce privește viitorul. Aceasta din cauza recoltelor foarte proaste din 1978 și 1980. Ploile de anul trecut au spulberat speranțele unei producții de 200 milioane sticle, realizîndu-se doar 90 milioane sticle.

Strategia : cele zece mari firme din Reims și Epernay (Franța), care dețin 85 la sută din exporturi, sînt de acord asupra aceleiași strategii : favorizarea pieților străine chiar în detrimentul consumatorului francez. Ca atare, dacă în 1981 este previzibilă o reducere a exporturilor din cauza scăderii stocurilor, reducerea va fi totuși limitată la 10 la sută în timp ce scăderea vînzărilor, în Franța, va fi cel puțin dublă. Cu alte cuvinte, șampania va fi un lucru scump și rar în Franța în următorii trei ani, pentru a putea fi la dispoziția amatorilor străini.

Constatări : trupele NATO comandă totdeauna, indiferent de situație, circa 400 000 sticle, adică mai mult decît Austria sau Suedia.

Alte „cheștii" (colaterale ?) : la finele lui '80 existau 144 066 bombe tip Hiroșima. (O „Hiroșima" — 18 kilotone, adică 18 mii de tone de exploziv care au făcut 100 000 victime, iar la 200 000 au provocat cancer osos. Unitatea de măsură imediat superioară este megatona — milioane tone exploziv normal — iar cea următoare este gigatona — miliarde tone exploziv normal.)

Dincolo de orice, ce raport o fi între 55 milioane sticle șampanie și 144 066 bombe H. ? Mai ales că sticlele vîndute se cam beau iar „bombițele" și nu numai ele pîndesc pe ici, pe colo. Sigur că nu e nici o legătură între șampanie și kilotona de tip H dar nu-mi imaginez o cupă a bucuriei sorbită după ce sutele de mii de tip H s-au consumat, că, de ! în ultimă instanță, tot obiecte de consum sînt !

Concluzie : pe ansamblu, starea șampaniei e bună.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

(După „EULENSPIEGEL" — R.D.G.)

Monumentele

Ca orice națiune care se respectă, francezii sînt și ei preocupați de soarta monumentelor lor istorice. Potrivit prestigioasei publicații „Revue de l'art", în Franța sînt clasificate 11 251 de monumente, iar în inventarul suplimentar figurează alte 20 000. Cu acestea nu prea sînt probleme, întrucît pentru întreținerea lor se alocă fondurile necesare. Dar, scrie revista menționată, cifrele de mai sus sînt foarte mici în comparație cu numărul unităților, în special clădiri, neincluse în liste, dar a căror conservare este necesară : 200 000. Cum să păstrezi aceste monumente, cum să le salvezi de la distrugere ? Ideal ar fi, să spune într-un articol din „Le Figaro", să se aloce fondurile necesare, pentru ca toate aceste unități să poată fi conservate ca atare. Dar fondurile se obțin greu și, de aceea, s-au făcut și alte propuneri.

Ideea care apare cel mai des este aceea ca monumentelor să li se dea o destinație utilă, aducătoare de venit, pe seama căruia să se poată și ele întreține. Cu alte cuvinte, monumentele să fie puse să-și cîștige existența. Iar destinația cea mai potrivită ar fi de han sau de crîșmă.

Acestui punct de vedere i s-au adus numeroase obiecții. Astfel — s-a spus — edificiile de interes istoric care ar urma, folosind termeni contabilicești, să se autofinanțeze sînt, în mare parte, izolate, amplasate pe drumuri lăturalnice, în locuri greu accesibile. Pe acolo afluxul de vizitatori, și deci de potențiali plătitori, este redus, fără mare nădejde că el se va mări numai pentru că o cetate, să zicem, s-a transformat în han. Eventualele unități hoteliere sau de alimentație publică instalate în astfel de edificii ar fi, de la început, nerentabile. Și dacă ele nu și-ar scoate nici banii necesari propriei lor funcționări, atunci de unde să mai dea și pentru întreținerea clădirilor ? În al doilea rînd, nu toate monumentele sînt clădiri. Vestigiile antice, mai ales (urme de cetăți, fundații, cimitire ș.a.), n-au cum să fie puse la treabă. Și, în sfîrșit, obiecția cea mai importantă : destinația lucrativă a monumentelor le supune unei degradări foarte mari din partea celor ce le folosesc, sau în procesul utilizării înseși. Reparații succesive pot face ca în cele din urmă tocmai din elementele valoroase, de interes istoric, care conferă edificiului calitatea de monument, să nu mai rămînă nimic. Chiar și obiective a căror exploatare este doar muzeistică pot fi deteriorate de vizitatori. Așa s-a întîmplat de pildă — scrie „Le Figaro" — cu grota Lescaux, unde în cele din urmă accesul publicului a trebuit să fie interzis.

Din toate aceste motive, dar ținînd, bineînțeles, cont de nevoia de fonduri, în rîndurile specialiștilor francezi se conturează o poziție nuanțată. Alocarea de fonduri rămînînd, în continuare, mijlocul principal de întreținere a monumentelor — pentru foarte multe dintre acestea fiind singurul mijloc posibil de supraviețuire — să se purceadă, de la caz la caz, acolo unde acțiunea poate da rezultate fără a primejdui viața obiectivului, la exploatarea monumentelor ca unități productive. Însă indiferent dacă monumentul poate sau nu să-și cîștige singur existența, el trebuie salvat de la pieire. În privința aceasta, toată lumea este de acord.

ION D. GOIA

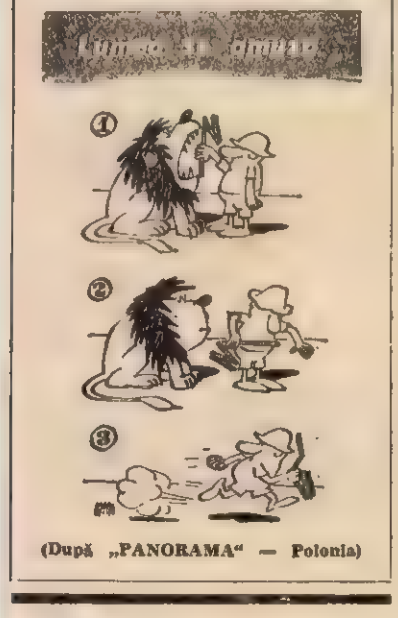

(După „PANORAMA" — Polonia)

Ochii și urechile lumii

Un nespecialist

Cel mai substanțial articol citit în presa străină, de cînd a început acest '81, mi s-a părut a fi cel intitulat „Bunul simț și războiul", apărut în „Le Monde" din ziua de 17 ianuarie. Era semnat de unul din înțelepții recunoscuți ai lumii, de Nahum Goldman, om la 85 de ani sărbătoriți în prezența cancelarului Helmuth Schmidt, fost președinte al Congresului mondial evreiesc, un bun prieten al țării noastre, primit nu o dată în audiență de președintele statului român. Îmi permit să rezum acest articol, începînd cu finalul, unde autorul precizează că a scris ceea ce a scris după multe șovăieli, căci, „niciodată nu m-am considerat un specialist în politica internațională... dar avînd în vedere că sînt un om ca toți oamenii, preocupat de viitorul copiilor mei și al omenirii, m-am hotărît, după lungi ezitări, să public acest articol", prin care domnia-sa ajunge la două „constatări elementare : expertii militari fac mai mult rău decît bine iar neîncrederea reciprocă între marile puteri este sinucigașă".

Nahum Goldman începe prin a dezvălui că „după aptezeci ani de viață, am ajuns să nu mai înțeleg lumea în care trăim" ; o lume în care se cheltuiește un milion de dolari pe minut pentru înarmare, în timp ce marile puteri posedă suficiente bombe ca să se distrugă „mutual, de cîteva ori", o lume în care, într-un singur an, 1980, au murit de foame și boli 5 milioane de copii. „Generațiile viitoare — dacă vor supraviețui unui război atomic — vor scrie, ca să se poată clarifica, ample și profunde tratate despre acest nonsens colectiv al generației noastre". Marea vinovăție ar aparține — după autor — neîncrederii dintre marile puteri, a căror psihologie ar putea fi sintetizată de această anecdotă celebră din umorul evreiesc pe care înțeleptul nu consideră deloc nepotrivit a o folosi în acest context : „Un om se întîlnește cu un altul pe drumul spre gară : — Unde te duci ? — La Cracovia. — De ce mă minți ? Eu știu bine că tu te duci la Cracovia dar tu-mi zici de Cracovia ca să cred că mergi la Lwow". După logica autorului, în această „sinucigașă neîncredere" care duce la escaladă militară — expertii, specialiștii superinformați despre submarinele și blindatele celuilalt, nu mai sînt de un esențial folos. Căci ce e un specialist, fie și militar ? „Un om care știe totul și nimic mai mult". Un om care cunoaște fiecare arbore — ceea ce-i foarte bine și util — dar nu aude freamătul și mișcarea pădurii. În problemele păcii sînt necesare soluții capabile să realizeze o viziune globală, altfel „specializarea are efecte rele căci ea destramă gîndirea umană și, într-un anume fel, o corupe". Mai ales în domeniul înarmărilor, „o civilizație hiperdezvoltată este cu deosebire periculoasă deoarece aici, prin forța detaliilor manipulate, ea tulbură și distruge chiar bunul simț". Încît a venit vremea — susține autorul — să se încredințeze bunul mers al lumii „oamenilor simpli, dotați cu bun simț", celor apți să gîndească și „să negocieze fără ambiții nemărturisite, fără invidii, gelozii, arivism etc.". (Acest „etc." e superb — nota mea.) Utopie ? Desigur că-i „utopie", recunoaște și autorul, dar de această utopie să-mi fie groază cînd „marea mea spaimă este aceea că lumea — dominată de suspiciune — se silește să treacă printr-o catastrofă", minată de utopia, infinit mai rea, a schimbării prin distrugere militară a sistemelor politice ? O asemenea „întîmplare" n-ar mai găsi socotitori. Paradoxal, tocmai utopicul înțelept ne dă șansa unui singur realism : a alege dintre aceste două utopii pe cea bună, aceea care nu schilodește și nu corupe creativitatea și inteligența umană, aflate, și ele, în adîncul acestui real nonsens al înarmării ce pare mai suportabil decît o utopie. Concluzia înțeleptului se întîlnește cu cîntecul altui nespecialist în probleme militare, John Lennon. „Dați păcii o șansă". Un bătrîn șansonetist francez zicea că la moartea lui Lennon a fost șocat de un titlu : „El a lăsat o avere fabuloasă". Și continua : „Care avere fabuloasă ? Cine poate vorbi de avere cînd într-o zi se fac cheltuieli militare care depășesc fantastic orice avere ?"...

RADU COSAȘU

Somnul rațiunii...

Exact în momentul în care scriu aceste rînduri, la radio se anunță condamnarea unui ziarist spaniol ce a vrut să înființeze un partid de extremă dreapta în Italia. Știre oricum stenică, pe lîngă multe alte lucruri sinistre aflate în ultimul timp. În „Stern" a fost publicată o fotografie înfățișînd un individ în vîrstă „ieșit" la plajă pe balconul casei sale din orașul vest-german Bierkendorf. El nu este altcineva decît Hauptsturmführerul SS Merdhe, șef al Gestapoului din Orléans în timpul ocupației hitleriste, condamnat la moarte în Franța. Să ne mai mirăm atunci cum de este posibil ca în R.F.G. să fie înregistrate, în 1977, cam 83 de organizații de extremă dreapta, cu 77 publicații în 60 de mii de exemplare, dispunînd, totodată, de case de editură, de expediere, vînzare etc. Somnul rațiunii zămislește monștri.

Iată și o altă întîmplare care trezește aceleași neliniști. Unul dintre criminalii de război ce au reușit să se naturalizeze cu timpul în S.U.A. este și Frank Walus, cărula locuitorii orașelor poloneze Czestochowa și Kielce îi cunosc foarte bine crimele. Ei bine, cu cîțiva ani în urmă s-a încercat traducerea lui în justiție, pentru a i se retrage cetățenia americană. Ca și în cazul atîtor mafioți, totul a fost în zadar. Pentru că Walus și-a procurat „documente" din care reieșea că el n-ar fi pus piciorul în cele două orașe în timpul războiului. Urmarea ? La 26 noiembrie 1980, ministerul american al justiției a clasat „afacerea" Walus, care a fost și recompensat cu 35 de mii de dolari pentru cheltuieli de judecată. Să ne mai mirăm atunci că a fost posibil să fie respinsă de către Curtea supremă americană cererea locuitorilor din Skokie, de la periferia orașului Chicago, vizînd interzicerea unei manifestări pe care voiau să o organizeze neonaziștii americani în acest loc, în care se află în jur de 7 mii de supraviețuitori ai cîmpurilor de concentrare naziste ?

„Ei" au revenit, ca niște sinistre amintiri ale trecutului, și în Anglia. Ziarul „Observer" a reprodus recent două imagini : una reprezenta o bonă albă plimbînd doi copii negri într-un cărucior, iar o alta, un zid pe care apare zvastica, însoțită de sloganul „White Power" (puterea albilor). Din iulie și pînă în septembrie anul trecut, s-au înregistrat, numai la Londra, 250 de incidente izvorîte din ura rasială și provocate de „Frontul național", în colaborare cu alte organizații profasciste și de extremă dreaptă, care fac apel la vechile „argumente" ale rasismului. Pe zidurile city-ului apar tot mai des inscripții de soiul „Ucideți-i pe negri !", „Adolf Hitler", „Am revenit..."

Să sperăm însă că există destule forțe ale binelui în stare să învingă spiritul care dă naștere la asemenea manifestări. Să sperăm că nu vor mai apărea cărți ca aceea intitulată „Minciunile Auschwitzului", în care fostul șef special al lagărului morții pretinde cu insolență că n-au existat niciodată persoane gazate și că acest loc era un fel de... sanatoriu. Să sperăm, de asemenea, că pentru fasciștii disimulați încă în Brazilia, între pădurile virgine și pampă, și în alte locuri de la sud de Rio Grande a sosit ora adevărului. Să sperăm, în sfîrșit, că somnul rațiunii se va risipi definitiv.

DUMITRU AVRAM

Mame de împrumut

Destul de des, dorința firească a oricărui cuplu de a dobîndi urmași nu se poate împlini din pricina sterilității. În cazul cînd sînt sterili atît bărbatul cît și femeia, nu le rămîne decît să înfieze un copil străin. Cînd însă sterilitatea afectează numai pe unul din soți, de multe ori se ivește dorința de a folosi această semicapacitate de procreare a cuplului, completînd-o, desigur, cu jumătatea care lipsește. Cum poate fi făcută această completare ? Dacă e steril bărbatul, rezolvarea problemei este — din punct de vedere biologic, medical — simplă : se procedează la însămînțarea artificială a mamei cu sperma provenită de la donatori necunoscuți. În felul acesta, copilul este purtat în mod normal de mama sa, de la care va proveni jumătate din moștenirea lui genetică ; totodată, copilul se naște în familia unde va și rămîne, unde va crește și se va forma ca om și cetățean.

Mult mai dificilă se prezintă situația cînd apt de a procrea este bărbatul. Cum să-și valorifice el capacitatea sa, cum să și-o „completeze" pentru a căpăta un urmaș ? Într-un singur fel : prin găsirea unei femei care să fie de acord să poarte în pîntecele ei un copil pe care după naștere să-l livreze cuplului steril. Prestație de mare dificultate, care nu suportă nici un fel de comparație cu donarea de sperma de către bărbați. Să-și vlăguiască cineva organismul pe altarul ajutorării aproapelui părea de neimaginat, iar cînd a fost avansată, în Statele Unite, ideea închirierii, a împrumutării de mame, ideea unor „mame înlocuitoare", se pronostica aproape la unison că nu se va găsi nici o amatoare. Și totuși s-au găsit.

Faptele s-au petrecut în orașul american Louisville (Kentucky). Un ginecolog din localitate, Richard Levin, specialist în sterilitate, a inițiat o acțiune menită să vină în ajutorul cuplurilor în care soția este sterilă, prin găsirea de mame înlocuitoare. El a fixat și cadrul unor asemenea operațiuni : voluntarele între închiriere trebuie să fie femei măritate, care să aibă deja copii, să aibă acordul soților lor, să accepte clauza anonimatului, condiție indispensabilă pentru reușita acțiunii.

Însămînțate artificial cu sperma de la bărbații ale căror soții sînt sterile, „mamele înlocuitoare" se obligă prin contract să remită imediat după naștere copiii cuplurilor care i-au solicitat și să nu încerce niciodată nici să-i cunoască, nici să-i ia îndărăt. Pentru serviciul făcut, mama voluntară urmează să primească din partea cuplului căruia îi va reveni copilul suma de 10 000 dolari. Cu privire la acest aspect au existat voci care au cîrtit susținînd că banii respectivi transformă o idee nobilă într-un tîrg. Chiar și unele din „purtătoare" au vrut să renunțe la suma prevăzută. Însă doctorul a fost categoric, arătînd că „mamele înlocuitoare" trebuie să primească o compensație financiară pentru inconvenientele pe care sarcina, chiar cînd este contractată în scop de binefacere, le provoacă în viața conjugală și profesională a cuplului.

Anonimatul a fost totuși într-un anumit fel încălcat, cînd una din mamele închiriate, Elizabeth Kane, a dat unele interviuri. Printre altele, ea a spus : „Cînd ai norocul de a avea un corp sănătos și bine clădit, trebuie să ajuți femeile care nu au această „fericire". Cu prilejul nașterii, la sfîrșitul anului trecut, a copilului, fotografii ale Elizabethei și ale celorlalți protagoniști au apărut în numeroase publicații, între care și „Paris Match". S-a aflat că alte femei așteaptă acum să aducă pe lume copii pentru familii străine. Metoda este deci — cel puțin în orașul menționat — pe punctul de a se stabiliza și răspîndi. Iată de ce numeroși specialiști din diferite domenii țin să-și spună cuvîntul.

Iar acest cuvînt nu prea este plin de entuziasm. Pentru că și mai mult decît în cazul împrumutării unui tată (prin obținerea și folosirea de sperma de la un bărbat necunoscut), închirierea de mame ridică probleme dificile. Mai întîi, cu orivire la starea civilă a noului născut. Cum se poate consemna juridic de unde provine copilul, cine-i mama și cine-i tatăl lui. Juriștii se tem, de asemenea, că această practică se poate transforma într-un substitut al „bursei negre de copii adoptabili", reprimată sever în cea mai mare parte a Statelor Unite, îndemnînd femeile sărace să-și ofere serviciile ca „mame de împrumut".

Nu puține sînt și chestiunile de ordin moral care se ivesc. Pediatrii și psihologii se întreabă care vor fi reacțiile copilului cînd va afla modul curios în care a fost conceput. Apoi, mulți consideră pe mamele închiriate puțintel cam adultere. La fel cum sînt privite și soțiile din familiile în care soțul este steril și care sînt însămînțate cu sperma de la bărbați străini. Dar în această ultimă situație, cel puțin cuplului îi rămîne copilul. Truda nu este în zadar. Ceea ce nu se mai întîmplă cu „mamele înlocuitoare", întrucît ele după ce parcurg difícilul maraton al sarcinii, după ce suportă situația ambiguă creată de faptul că această sarcină nu vine de la bărbatii lor, sînt obligate, în final, să se despartă și de copil.

Privite deci cu destulă reticență, practicile de la Louisville comportă, ori îte precauții se iau sau ar putea să se ia încă, serioase riscuri psihologice, sociale și juridice.

ION CODRU

RUGBY

Feminismul și balonul oval

Emanciparea femeii, pe toate planurile și în toate activitățile sociale a fost, după cum știm, una din problemele de lungă durată, cu realizări spectaculoase abia în ultima vreme. Fenomenul apare pregnant sub toate aspectele — economic, politic, administrativ, în domeniile cultural-științifice, cît și pe tărîmul sportiv.

În antichitate, o lege categorică și dură interzicea, sub pedeapsa cu moartea, prezența femeilor măritate în incinta Stadionului Olimpic. Este cunoscută îndrăzneala Ferenicei din Rodos, care, vrînd să vadă și să încurajeze pe fiul său Pisirade la întreceri, se travestește în antrenor. Fiind descoperită, a fost totuși iertată de către magistrații jocurilor, datorită renumelui și tradiției olimpice din familia sa.

În timpul nostru, evoluțiile oficializate ale atletelor, voleibalistelor, handbalistelor și mai ales ale gimnastelor sau patinatoarelor și amazoanelor au cîștigat o certă apreciere pe plan mondial. Șahul, ca joc al inteligenței, cît și popicele, exercițiu de forță și precizie, sau parașutismul și schiul, sporturi ale curajului și îndemînării, nu mai constituie preocupări secrete și interzise interesului feminist. Unele întreceri de acest gen, nefiind în firea lucrurilor, au fost considerate pe drept cuvînt drept exagerări (lupte libere, box etc.).

Nu cu mult timp în urmă, am asistat și în țara noastră la o competiție feminină de fotbal, cu evoluții mai mult amuzante și exhibiționiste decît pur sportive, în deschidere la jocurile masculine.

Un caz cu totul inedit, un unicat în lumea sportivă mondială este reprezentat de către profesoara de educație fizică Mariana Lucescu, numită de către un ziarist francez „Madame Rugby", a cărei specializare este într-adevăr rugbyul și care, activînd de mulți ani în cadrul Clubului sportiv școlar din București, la secția respectivă, a reușit rezultate cu totul remarcabile. Poate că puțini dintre cititorii revistei noastre cunosc aportul însemnat al acestui autentic antrenor în rugbyul românesc, nu numai prin prisma rezultatelor sale directe, cîștigînd de multe ori campionatele naționale de juniori și copii, dar și prin infuzia de noi și puternice talente gata selectate către echipele noastre fruntașe din prima divizie. De exemplu, Tudose Teodoriu (Știința Petroșani), Tața Vasile, Achim Alexandru, Alexandru Dumitru (Steaua) sau Paraschiv Mircea (Dinamo) și încă mulți alții. Ultimii doi jucători menționați aici constituie însuși angrenajul „deschiderii" la naționala noastră actuală de rugby.

Salutăm cu gravă reverență succesele acestui distins antrenor-femeie într-o disciplină impropriu sexului feminin și nu putem exagera, desigur, închipuindu-ne o asemenea competiție feminină în viitor. Ar fi grotescă și periculoasă. Remarcăm însă interesul feminist marginal pentru acest joc bărbătesc.

Referitor la acel discutat „zimbru" emblematic, despre care ziarele noastre au scris, unii gazetari revendicîndu-și chiar paternitatea ideii, trebuie spus că inițiativa grandioasei pancarte cu corida de la Giulești aparține tot unei concepții feminine, elevei Ioana Dobincă, din clasa a XI-a a Liceului de arte plastice „Tonitza" din București, fiica lui Aurel Dobincă, președintele Clubului Olimpia.

Inutil deci să mai ilustrăm integrarea feministă în orice preocupare umană, ferindu-ne însă cu grijă de replicile de tip caragialesc: „Fii bărbată, Mițule !"

TUDOR GEORGE ■

CE RĂU V-AM FĂCUT ?

Ca sacii la moară

Cu ani și ani înainte, în școală, fotbalul nu a fost obiectul preocupărilor; ba mai mult, în ultimul timp s-a subțiat numărul de ore de educație fizică (în loc să fi crescut corespunzător cerințelor științifice de dezvoltare a calităților motrice ale copiilor, tineretului pentru muncă și apărare). Au luat însă ființă cîteva școli și licee de fotbal. Afectîndu-le un buget destul de consistent, dar lăsîndu-le fără o bază sportivă corespunzătoare (unele n-au nici măcar un biet teren de antrenament !), s-a pornit la formarea unor echipe care, desigur, niciodată nu vor juca la seniorat împreună. Dar pot justifica, prin acest „incubator" fotbalistic, bugetele făcute cadou de minister ? ! Fotbalistul, de mic copil, ar trebui să crească, să fie educat în spiritul mediului clubului, care impune exigență competițională, dragoste de muncă, personal profesionist de înaltă competență fotbalistică etc., pentru a urca toate treptele în același cadru, evoluînd în secțiile de copii, juniori, tineret și seniori. Din păcate, lucrurile stau altfel și nu întîmplător fotbaliștii noștri nu au nici o afinitate pentru un anume CLUB. Drept urmare, nici conducătorii (acei longevivi în funcție), nici antrenorii-învățători (cu viață lungă la aceeași echipă) sau „managerii" nu-și pot forma o bază de cunoaștere, sportivul volatilizîndu-se din club în club, din școală-n școală. Așa cum s-a întîmplat și cu alt eveniment contradictoriu, înființarea „Luceafărului" (ce s-a vrut liceu de fotbal și „școală" de perfecționare a fotbaliștilor tineri din toată țara) de către Federație, pentru a „corecta" deficiențele de producție ale școlilor și cluburilor. O analiză sumară a principalelor aspecte la această unitate arată că: 1. selecția n-a scos la iveală elementele cele mai dotate, deoarece unii părinți n-au dat voie copiilor să plece din orașul lor, iar trialurile făcute n-au avut la bază teste de toate nuanțele; motiv pentru care destui copii, după cîteva luni, au fost trimiși acasă, de unde o întreagă tevatură pentru a fi reînscriși la școlile de profil; 2) antrenorii, profesorii de educație fizică, medicii, alți specialiști s.a.m.d., s-au schimbat ca sacii la moară sau, pur și simplu, nu au mai fost consultați; 3) baza sportivă a rămas sub cerințele scopului, chiar departe de interesul arătat de unele cluburi capabile să asigure condiții deosebite de antrenament, alimentație, refacere, studii etc.; 4) „Luceafărul" nu s-a putut transforma nici măcar într-un centru metodologic al federației, pentru sportivi sau pentru antrenori și alte grupe de specialiști, așa cum au italienii la Coverciano, englezii la Lilishall. La acest experiment numit „Luceafărul", rezultatele sînt mediocre. Cînd este vorba de echipa națională de juniori, se iau abuziv jucători de la cluburi cîte 5—6 luni, fără scoateri din producție, fără posibilitatea de a mai frecventa, fie și din cînd în cînd, cursurile școlare serale. Uneori, unii dintre ei sînt titulari chiar în divizia A, echipele lor avînd, firește, de suferit. Și atunci cum rămîne — la acest nivel — cu orientarea ca echipele să-și crească și cadre care să joace ?! Unde ?!...

Se impune, cred, aici, o analiză lucidă și responsabilă. Poate că învățămintele care se vor trage, dacă se vor trage, vor ajuta fotbalului nostru în ansamblul lui.

CONSTANTIN TEAȘCA ■

OMUL CARE JOACĂ

Mîndri că ne-a [illegible]

În urmă cu zece zile, seara, plimbîndu-mă singur prin vechiul Marienbad mă lumina un zîmbet la gîndul că noi încercăm să păcălim timpul crezînd că meleagurile prin care ei ne mai poartă pot fi privite și altfel decît așa cum le-a așezat istoria. Vedeam parcă chipurile încruntate și severe nu numai de la perciuni, mustățile stufoase și tunicile albe, cazone, ale kaiserilor ce credeau că lumea poate fi puțin mai fericită dacă apa tămăduitoare este adusă din pămînt lîngă biserică, cura trece obligatoriu prin parc iar drumul decisiv al nopții prin cazinou... Și imediat mi-am reamintit că timpul este acela care se joacă cu noi. Chiar și prin fotbal noi încercăm să-l trecem aparent mai repede, dar parcă mult mai frumos decît reușesc și alte jocuri ale oamenilor.

Poate și de aceea, acest *Început* de poimîine al sezonului oficial de fotbal a fost așteptat cu mai mult nesaț decît oricînd.

Dacă ținem cont, în acest sens, de șansele pentru un nou campionat mondial ale echipei naționale, șanse care se vor juca tot în acest an, de aparentele înnoiri ale conducerii fotbalului nostru, de interesul firesc pentru campionat și, nu în ultimă măsură, de propaganda dătătoare de speranțe reușită de „tinerii" lui Cornel Drăgușin, avem „scena plină" pentru a justifica nerăbdarea cu care e așteptat sunetul noului gong fotbalistic. Reamintind de plenara Comitetului federal, la care cu siguranță nu aveam scaun în urma felului în care au fost interpretate spre virful piramidei filozofale din Vasile Conta cuvintele mele la festivitatea atît de mică a celor 50 de ani ai F.R.F., am auzit că fostul președinte al lui F.C. Bihor, Horia Cosma, „s-a plimbat aproape pe sîrmă" pentru a arăta, fără să poată fi doborît (!), adevărul fotbalului nostru de acum. În cîteva minute, ce nu pot fi repetate în cuvinte, ci numai în idei, ultimul descendent al zidurilor și gîndurilor părintești atît de nobile ale lui Octavian Goga de la Cluceș a așternut liniște, nemaifiind, bineînțeles, reales în noul Birou federal ?! La început s-a întrebat și el, lăsîndu-ne să ne imaginăm, cum s-ar fi desfășurat această plenară dacă „aria" de excepție a lui Crișan în careul „leului britanic" nu ar fi fost încununată de succes. Apoi, s-a întrebat din nou cît de serioasă poate fi această discuție pentru fotbal, dacă nu se raportează și nu se discută absolut nimic din punct de vedere economic. Adică, cît se cîștigă de la fotbal, dacă se poate cîștiga mai mult, cît se cheltuiește sau ce avem de gînd în acest sens; pentru că rentabilitatea este una din legile de bază ale societății noastre... Referindu-se la arbitri a spus că existența lor este simplă și de aici pleacă totul. „Azi sînt ai mei, mîine... ai tăi". În final, Horia Cosma a spus că „fără președinte a fost mai bine", iar rezultatele ultimei toamne pledează în favoarea acestei ultime constatări a vorbitorului de excepție.

Pînă cînd vom putea să ne dăm seama cum a fost mai bine, să sperăm că noul președinte și întregul său aparat de conducere vor reuși să călăuzească drumul fotbalului după o logică mult mai puțin asemănătoare cu aceea a „săpunului" ce face doar clăbuc și scapă printre mîini tocmai în momentele cînd nevoia de curățenie e mai mare.

Era să uit. Pentru că tot începe returul, ultimele jocuri de pregătire ale cîtorva dintre echipele noastre fruntașe mi s-au părut pilduitoare, atît prin numele localităților unde s-au jucat cît și prin datele formațiilor întîlnite. Astfel, Steaua a jucat la Belasita (!), „U" Craiova a întrecut în Liban destul de greu pe Salam Zigorta (!), Dinamo a jucat ultimul joc din Cehoslovacia la Sușici !..., iar F.C. Arges s-a lăudat că a surclasat, în Grecia, o selecționată în care au jucat internaționalii Domazos și Papaioanou, nespecificîndu-se că acestia sînt născuți înaintea celui de-al doilea război mondial ! Chiar aici am ajuns ? !

CORNEL DINU ■

Are cuvîntul tribuna:

Culorile amănțate sînt obligatorii

Culorile unei asociații sportive sînt hotărîte în funcție de ideea care i-a favorizat înființarea, de un eveniment din viața sau activitatea ei sau, pur și simplu, printr-un concurs al membrilor fondatori. Odată stabilite, culorile clubului devin chemare pentru cei care le apără, îmbold pentru cei care le păstrează în sufletul lor, simbol și mîndrie pentru toți membrii asociației, precum drapelul pentru oștași. Ca atare, este bine, este stimulativ și permanent educativ ca fiecare echipă să-și aibă stindardul și culorile ei, sub faldurile căruia să se mobilizeze cînd lupta este aspră, să-și stringă rîndurile în momente de cumpănă și să găsească și puterea și însuflețirea ca să-l ridice pe culmile cele mai înalte.

Este regulamentar impus ca fiecare asociație să-și aibă echipamentul uniform colorat în cadrul echipei și diferit față de adversar, iar atunci cînd, din întîmplare, se întîlnesc două echipe cu echipament identic sau asemănător coloral, lucruri care ar duce la aprecieri confuze din partea arbitrilor și a spectatorilor, tot regulamentul precizează că echipa oaspete are inițiativa.

Pentru a preîntîmpina unele neplăceri, discuții și întîrzieri, inerente în asemenea împrejurări, ziarul „Sportul", la începutul fiecărui an competițional, comunică date despre echipă, lotul de jucători și culorile clubului. Din acest moment culorile au fost înregistrate la federație, cunoscute de toate competitoarele, inclusiv de public și devin obligatorii. Sînt însă asociații care se plictisesc repede de propriile culori. Fie că nu le-au îndrăgit suficient, fie că nu le prețuiesc importanța, fie că se găsesc antrenori care, „din motive strategice", renunță cu ușurință la ele și, curios, își însușesc culorile adversarului pe terenul acestuia, știind că gazda este obligată să-și schimbe echipamentul.

Astfel, în tur, F. C. M. Brașov a venit la București la meciul cu Progresul-Vulcan în tricouri alb-albastru — culorile gazdei — deși culoarea brașoveană comunicată și înregistrată la federație e galben-albastru. Și gazdele au fost nevoite să-și schimbe tricourile. O săptămînă mai tîrziu, Progresul-Vulcan s-a dus la Cluj-Napoca în echipament albnegru, culorile atît de dragi studenților, pe care aceștia nu le-au părăsit niciodată în cei 62 de ani de existență, decît atunci cînd au fost obligați de regulament prin strategia ieftină a antrenorilor adverși.

Dacă aceste „strategii" nu și-au ajuns scopul, nici la București și nici la Cluj-Napoca, ele au avut darul să provoace întîrzieri, nedumeriri și nemulțumiri zgomotoase din partea publicului, el însuși, la început, dezorientat de costumația echipelor.

Ca atare, devine legitimă întrebarea: sînt obligatorii pentru echipele de fotbal culorile alese din proprie inițiativă și comunicate oficial federației ? Dacă da, și răspunsul e afirmativ, de ce se tolerează abuzuri care irită și induc în eroare ? Federația ar trebui, și din acest punct de vedere, să fie mai intransigentă!

ION M. PĂUNESCU ■

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 2558, 2566 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) — 2566 ; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 2560 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 2566 ; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus) — 2559 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 2600 ; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 2130 ; Sector fotoreportaj — 2528 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 2123, 2569, 2072 ; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 — interior 2124 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 2128) ; redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 1 1226, București strada 13 Decembrie. Redactor responsabil de număr Ion D. GOIA.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

De Ziua femeii

Mulțumesc!

Vîntul răscolitor și cald al acestor zile, vîntul acesta cu gust de Mediterană legănată de somptuoase magnolii, cu amărăciuni verzi de Atlantic, cu dulceață de omăt nordic topit, ne face, spunea un poet, să vedem primăvara — într-o anume zi a ei, care-i subliniază incandescența — altfel, cu totul altfel, de fapt în singurul fel în care ea ar trebui văzută, înțeleasă și iubită : ca pe un cast și continuu fenomen planetar. Ne face, cu alte cuvinte, să aliniem ghioceii noștri pe sfoara latitudinilor, pe fusuri orare, într-un perpetuu, înalt și suav răsărit de flori, închinate acestei zile. Și să observăm, măcar în această zi, că ea, primăvara, este de genul feminin, ca și omenirea și ca și pacea.

E 8 Martie, ziua femeilor lumii zi a tandreței și a gingășiei; fericită secundă astrală în care soarele sărută mîna femeii, în care noi am depus un buchet de flori.

Lumea, de la o vreme, se pare că nu prea mai are totuși timp de flori. Ziua aceasta de martie, încărcată de toată radioactivitatea luminii care se naște, își face de cap mai mult singură. Vînturi fără frontiere străbat continentele, subțiază zăpezile, mătură Alpii, dezvelesc Carpații, scutură de neguri Pirineii, înfloresc potecile lumii. Este deci totuși ora, spunea același poet, cînd ghioceii Nisei devin contemporani cu motoceii de salcie din bălțile Dunării, este deci totuși o oră a florilor, care se înfrățesc sub semnul unui simbol. Lumea nu prea mai are timp de flori, dar măcar în această zi ea trebuie să le vadă, să le culeagă, să le ofere.

Ce-i oferim femeii în această zi ? Ce punem lîngă buchetul de flori luminos și cast, dar efemer ca și ziua, ca și această ireversibilă clipă pe care imprimăm amprentele digitale ale unui sentiment ce, abia înflorit, expiră, scuturîndu-și petalele, de fapt strivindu-le sub noianul unor preocupări, griji și treburi ce ne absorb, de ni se par mai absorbante și mai importante ca orice ?

Aici, la noi, la Dunăre și Carpați, ziua ei, a femeii, nu-i doar o zi, sînt zilele, lunile, anii, epoca unei societăți care o înconjoară cu prețuire, cu ocrotire, cu dragoste și cu drepturi, mai ales cu drepturi, desigur și cu datorii, mai ales cu datorii. Ea este o mare, o redutabilă forță a societății noastre, ea muncește alături de noi, adesea mai mult decît noi (munca fiind și ea de genul feminin...), ea dă producție în uzine, ea face agricultură în bărăganele din care bărbații au dispărut, ea învață alături de noi, ea conduce alături de noi, ea ia parte alături de noi la actul deciziei, la răspunderile supreme privind ziua de azi și de mîine a țării. Iar între timp (cînd, cum ?...) ea rînduiește casa noastră, ea ne crește copiii,

(Continuare în pagina 13)

ILIE PURCARU

Țăranii, oamenii eternității noastre, mereu la cîrma străvechilor corăbii

Fotografie de SORIN POSTOLACHE

Om nou în sat nou

În sala Congresului agriculturii, în mijlocul acelui uriaș forum uman al satelor — 11 000 de truditori ai pămîntului adunați laolaltă ! —, ascultînd cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, gîndul mi-a rămas fixat la un adevăr de o importanță covîrșitoare : revoluția în agricultură, preconizată de Congresul al XII-lea, se va face cu mașini mai multe, cu îngrășăminte mai multe și mai bine administrate, cu semințe mai bine adaptate, cu organizare mai bună, dar, *în primul rînd*, cu oameni care să fie ei înșiși revoluționari. Fără acești oameni — ei, primii, de o calitate superioară — nici semințele, nici îngrășămintele, nici mașinile nu vor duce la saltul în lumea ruralului.

Problema omului nou (de data aceasta avîndu-i direct în obiectiv pe omul satelor) apare, astfel, iarăși în centrul preocupărilor întregii munci politico-educative și este, cred, obligatoriu pentru noi toți să medităm la ceea ce se face și, mai ales, la ceea ce încă nu se face în acest domeniu de o importanță covîrșitoare al construcției socialiste.

Iată, de pildă, mă consider încredințat să afirm că portretul însuși al omului satelor, azi, este insuficient conturat, atît teoretic cît și practic. El plutește încă într-o nebuloasă (care este, exact, pregătirea lui profesională ?, dar cea politică ?, ce nivel de conștiință are el ?, ce „profil moral ?), ori sociologic, ni se prezintă niște tablouri cu totul și cu totul simplificatoare.

Gîndindu-mă la munca activistului de partid, a pedagogului, sociologului, a activistului cultural etc. consacrată făuririi omului nou al satelor îmi vin în minte imaginile unui poet ca Esenin, care parcă vorbind despre alții, parcă vorbind despre sine, spunea :

„Eu nu sînt omul nou / De ce s-o tăinui ? / Eu am rămas cu un picior în trecut / Și vrînd să calc cu celălalt în viitor / Mă simt căzînd în gol..."

Desigur, mediile din care vorbea marele liric blond al stepelor răsăritene erau cu totul altele față de cele ale noastre, timpul s-a adăugat și el,

(Continuare în pagina 4)

EUGEN FLORESCU

Un destin din 3 milioane

Întruchiparea virtuților

Un timp anume, de neuprins cu măsurile obișnuite ale timpului, bătrînul Cucu Stanciu a așteptat în picioare, drept, în inima primăriei din Ghirdoveni. Avea în el ceva de albină, un vag neastîmpăr, și, totodată, ceva dintr-un voievod bucuros, dintr-un voievod încurcat întruna în bucluceri lumești, poate pentru că era din cale afară de hîtru. Încît, aproape fără să doresc acest lucru, mi s-a ridicat la suprafața memoriei o stemă de altădată, întrezăream în cîmpul ei, limpede, o albină și chiar mai cred că ar fi fost cinstit și drept să recunosc, în sfîrșit, că o albină poate spune mult mai multe într-o stemă decît o sută șaptezeci de mii de roți dințate. Apoi a plecat primarul, a plecat și vicepreședintele, s-a dus și secretarul adjunct, trebuiau să participe toți la sesiunea consiliului popular al comunei și nu mai aveau vreme de altele, și am rămas între noi, nu neapărat stingheriți, însă nehotărîți asupra capătului cuvintelor ce aveau să urmeze. La urma urmelor s-a spulberat și nehotărîrea aceasta, mai cu seamă atunci cînd Cucu Stanciu s-a îndurat să se așeze pe marginea unui scaun, gest neobișnuit pentru el, împotriva colțului dinspre ușă al mesei.

(Continuare în pagina 13)

MIHAI PELIN

O prioritate străină, pe care noi, de fapt, o deținem de 15 ani!!!

Cu scheme și date, și cifre, cu vorbe exacte și vădit emoționate de ceea ce ar putea să se întîmple în viitor, cu limbajul fără moarte al adevărului obiectiv, revista de știință din S.U.A., „SCIENCE", din 25 aprilie 1980, volumul 208, nr. 4 442, costînd un dolar și jumătate, și fiind editată de American Association for the Advancement of Science, aduce la cunoștința cercetătorilor interesați și a publicului larg, știrea că „șoarecii bolnavi de melanom supraviețuiesc datorită hidrochinonei". Încă de la începutul articolului autorii Walter Chavin, Edward J. Jelonek Jr. Departament of Biological Sciences — Wayne State University Detroit Michigan 48202, Allen H. Reed, Laurence R. Binder — Departament of Community Medicine — School of Medicine Wayne State University, definesc melanomul malign drept una din cele mai complicate forme de cancer.

Nu vom intra în amănunte științifice, dar ținem la dispoziția celor interesați o copie a articolului apărut în prestigioasa revistă americană. Poate că nici nu-i nevoie, ne gîndim noi, să producem această dovadă a existenței articolului cită vreme și în țara noastră atîția oameni de știință, luptători pe frontul anticancer, vor fi aflat importanta veste. Noi, nu o semnalare a articolului acestuia intenționăm, ci o veste și mai bună.

Iată ce scrie revista americană „SCIENCE" în finalul articolului la care ne referim : **E clar că administrarea pe om a hidrochinonei poate ajuta în tratamentul clinic al melanomului malign.** Revista „SCIENCE" cere, deci, o experimentare pe oameni a hidrochinonei. Ne facem o datorie simplă din a răspunde autorilor articolului că, în România, de mai mult ie 15 ani, deci cu 180 de luni înainte de ideea autorilor articolului din revista americană, de a se trece la administrarea pe om a hidrochinonei, aceasta s-a și petrecut acum 15 ani și de 15 ani încoace !

Fantastica bogăție de informații pe care le dețin și le comunică autorii articolului, „supraviețuirea prin hidrochinonă" ar fi fost și mai emoționantă pentru noi, oamenii, dacă autorii s-ar fi informat și ar fi comunicat și rezultatele românești în domeniu. Doctorul Mihai Leontopol tratează, dragă domnule Chavin, dragă domnule Jelonek Jr., dragă domnule Reed, stimați consăteni de la Universitatea Wayne din Detroit și de la Școala de Medicină de la aceeași Universitate, colegul dumneavoastră, Doctorul Leontopol, deci, tratează de 15 ani în România, oameni, cu un preparat al său avînd ca o componentă esențială hidrochinona. Și oamenii trăiesc !

Sigur că, la noi, unde este mult umor, acum vreo 6—7 ani, în cea mai importantă publicație românească, a apărut un articol al ministrului sănătății din acea vreme, în care acesta rîdea în hohote de naivitatea cu care noi credeam în adevărurile doctorului Leontopol, care, hohotea autorul acelui articol, tratează oameni, cu ce credeți ?, cu revelator fotografic. Noi n-am fost nici atunci prea surîzători ; noi am crezut neclintit în realizările medicinei românești și am făcut scoteala simplă că revelatorul fotografic nu este un dat imemorial că, adică, totuși, cineva a folosit pentru prima dată revelatorul fotografic, parcă nu-i lăsat de la Dumnezeu ca acest revelator să nu fie bun și în altceva și deci, să nu fie

(Continuare în pagina 9)

ADRIAN PĂUNESCU

Cea mai eficientă investiție: INTELIGENȚA

Cincinalul calității este mai întîi de toate un cincinal al valorii, al hărniciei inteligente. Aceasta vrea să însemne că, dincolo de o înțeleaptă și rațională folosire a materiilor prime, apare ca o necesitate **regîndirea modului în care produci**, în care construiești, cît de repede și cu ce cheltuieli. O eficiență sporită deci, care nu-și poate avea sursa decît într-un plus de pricepere, de profesionalitate.

O recentă experiență a uneia dintre cele mai importante fabrici de mobilă din țară, Întreprinderea de prelucrare a lemnului din Constanța, a dovedit într-un singur an, 1980, viabilitatea adevărurilor amintite, fapt care a condus nu numai la îmbunătățiri substanțiale pe planul productivității și al cheltuielilor materiale, ci și la descoperirea unor potențe tehnice de indiscutabilă valoare pentru viitor — pentru că la temelia succeselor întreprinderii constănțene în anul abia încheiat nu se află cine știe ce investiții costisitoare sau importuri spectaculoase (dar cît de scump plătite !), ci ceva mult mai simplu, mai la îndemîna tuturor și anume descoperirea propriilor valori tehnice. Astfel, IPL a trăit în 1980 un adevărat moment de salt. Nici foarte mare, nici foarte mic, ci foarte important, întrucît a avut la temelie o schimbare de optică, de mentalitate chiar, o anume maturizare a oamenilor care lucrează aici.

Desigur, într-o fabrică de mobilă apar foarte multe probleme. În cea mai mare parte ele nu sînt numai ale fabricanților, ci și ale cumpărătorilor, iar între ei există comercianții, care și ei, la rîndul lor, au... probleme. Și toate, puse cap la cap, ar trebui să aibă ca urmare directă realizarea unor mobile moderne, trainice, funcționale și nu prea scumpe. Unele din aceste caracteristici sînt încă dezirate ale industriei noastre, dar deocamdată ne oprim la problemele fabricantului.

Vorbeam de acel salt referitor la productivitate și la reducerea cheltuielilor materiale, deoarece el se datorează, în primul rînd, mai exactei înțelegeri a unui imperativ al timpului : **valorificarea inteligenței tehnice a întreprinderii.** În 1979, cabinetul tehnic înregistra o singură inovație și multe nostalgii. În 1980, oamenii au devenit mai realiști, și-au pus mintea la contribuție și la cabinetul cu pricina s-au depus șase dosare de inovații și trei propuneri de invenții. Despre ele vă putem spune doar, pînă vor fi confirmate ca atare de forurile competente, că sînt aplicate cu mult succes în fabrică. Deci saltul se datorează investiției de inteligență.

„Este bine să te înveți a fi gospodar, afirma inginerul Titus Bulzan, șeful colectivului de proiectare, specialist cu două invenții depuse la OSIM, **să chibzuiești lemnul, care este din ce în ce mai prețios și mai scump, dar economiile importante de materie primă, de energie și de manoperă își au sursa, în primul rînd, în revederea tehnologiilor. În înlocuirea lor cu altele mai eficiente, care să conducă și la economii, dar și la fabricarea unei mobile frumoase, trainice și ieftine".** Firește, mobile frumoase, trainice și ieftine realiza întreprinderea și înainte, dovadă cele două diplome primite la EREN 1977 și 1980, precum și exportul în zece state ale lumii, unele dintre ele țări cu economii puternice, cum sînt U.R.S.S., S.U.A., R.F.G., Franța, dar — ne spune Gheorghiță Jitaru, designer — **în mobilă, ca și în modă, lucrurile se schimbă foarte repede, fapt pentru care trebuie să gîndești rapid alte tehnologii, să te informezi și să te documentezi ca să poți crea, să fii cu un pas înaintea altora."**

Tehnicianul Vasile Ghițescu, de pildă, este unul dintre oamenii care gîndesc într-adevăr rapid, cu o viteză ușor de calculat dacă împarți cei douăzeci și cinci de ani de meserie la cele cincizeci de inovații care-i aparțin. Și mai sînt și invenții de imitație a fileului de întarsie pe lemn și, cum se spune, a rupt gura tîrgului, generalizîndu-se imediat. Întotdeauna pentru un inventator ideile sînt simple : **„Întreprinderea,** se explică Vasile Ghițescu, **a contractat 2 000 de sufragerii «Narcisa». O fabrică doar CPL Pitești și centrala a extins-o, fiind foarte solicitată. Întarsiile erau cu furnir de paltin îmbinat cu furnir de mahon. Scump, migălos, productivitate scăzută, realizîndu-se doar serii mici. Ideea mea e simplă : în loc de întarsii de furnir am propus un amestec pe bază de rășini poliesterice, operație care se face mecanizat".** Efectul imediat : un metru liniar cu furnir costă 19 lei manopera, iar azi, folosind amestecul cu rășini, un metru cu pastă costă 2,70 lei manopera. Într-un an, o eficiență economică de un milion de lei. În ceea ce privește estetica mobilei, este de remarcat că nici un specialist nu a sesizat înlocuirea comparînd diferitele mostre.

Noul e molipsitor, după spusele maistrului Gheorghe Jivoiu, care a vrut să arate că după „întarsiile minune ale lui Ghițescu" au urmat alte cîteva dispozitive și instalații cu o eficiență economică de milioane de lei anual. Așa este și **Instalația de încărcat colete în mijloace de transport acoperite,** operație care, pînă la inovația lăcătușului mecanic Veli Kadri, nu se putea realiza, folosindu-se numai vagoane sau camioane **descoperite.** Noua instalație duce la economii de manoperă, asigură calitatea produselor în timpul manipulării lor, reduce efortul fizic și prelungește durata de funcționare a stivuitorului cu furci. Sau, vorbind tot de noutăți, să amintim de containerul cu autodescărcare al maistrului Jivoiu, o ladă metalică plină de virtuți, ce folosește la evacuarea resurselor secundare și care a fost preluată și de agricultură, dovedindu-și astfel larga aplicabilitate.

Sînt cîteva din argumentele saltului de care aminteam la început. Nu este foarte mult, nu este nici foarte puțin. Doar un început pentru un mare salt pe care și l-au propus oamenii muncii de la IPL Constanța în acest cincinal. Mobilitatea în gîndire, adaptarea rapidă la cerințele unui timp care penalizează imediat ceea ce este perimat, iată cîștigul real al specialiștilor de la IPL.

Anul trecut, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat necesitatea realizării unei mobile pe grade de calitate. **„Este firesc să fie așa,** afirmă inginerul Titus Bulzan, **la fel se întîmplă în toate țările din lume, așa este și economic. Ca urmare a acestor indicații s-a realizat o nouă contractare în luna octombrie a anului trecut, cînd au fost prezentate patru grade de calitate. Fabricăm azi mobilă și în stil baroc sau Ludovic al XVI-lea, dar și mobilă standard, cum este camera de tineret «Cristinel», multifuncțională, cu patul înglobat într-unul din dulapuri, biroul încadrat în sistemul de etajere, iar taburetul devine și noptieră printr-o simplă mișcare de rabatere. Sînt numai trei exemple, din foarte-foarte multele tipuri de mobilier pe care le fabricăm."**

Stil Ludovic al XVI-lea, baroc (nu pricepem cum se poate împăca un dormitor în aceste stiluri cu cei doisprezece metri pătrați ai unor camere de bloc, cînd o mobilă simplă, frumoasă, beneficiind de cîștigurile acestor ani în materie de design ar fi mult mai aproape de adevărul cumpărătorilor, dar asta este altă treabă și ține de contractări, de gustul comercianților etc., etc.) sau fracțională cum este „Cristinel", mobila de la Constanța se caută și, lucru la fel de important, ea se realizează cu cheltuieli mai mici și într-o calitate superioară datorită în esență investiției de inteligență.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

O nouă concepție asupra produsului industrial promite economii de miliarde

— Tovarășe doctor inginer Constantin Aramă, în calitate de profesor la Politehnica bucureșteană, de membru corespondent al Academiei R.S.R. și de autor al primei cărți de terotehnică din lume sînteți un promotor entuziast în țara noastră al acestei noi științe care își propune, printre alte obiective, și pe acela — uimitor ! — de a concura la realizarea unor produse industriale ale căror cheltuieli de întreținere să se reducă practic la zero. Pare un soi de perpetuum mobile, o utopie, o absurditate : zero-cheltuieli la întreținere ! Și totuși, așa cum ne-ați arătat într-o convorbire anterioară, **este posibil.** Dată fiind noutatea ideii pe plan mondial și interesul ei economic imediat și de perspectivă, vă rugăm să explorați și alte aspecte.

— Cum am mai precizat, deși sînt autorul primei cărți de terotehnică din lume, personal nu am inventat nimic în acest domeniu. Nici nu ar fi fost posibil, fiindcă terotehnica privește ansamblul activităților industriale ; deci o invenție sau alta, într-un anumit sector, oricît de valoroase ar fi rezultatele, nu ar rezolva o problemă de asemenea magnitudine. **Ceea ce se cere este o nouă concepție asupra produsului industrial.** În fond, terotehnica nu face altceva decît să interpreteze și să generalizeze o experiență mondială în scopul reducerii la minimum a „mentenanței", a cheltuielilor de întreținere, care tind să absoarbă resurse materiale mereu crescînde în societatea modernă.

— Care sînt modalitățile practice de realizare a acestui deziderat major ?

— Iată doar cîteva din ele, valabile întru totul pentru țara noastră :

● Pregătirea unui personal de specialitate în tehnica „mentenanței". Mă refer, în special, la metode speciale de sudare, la care voi reveni mai încolo.

● Popularizarea terotehnicii și a realizărilor actuale, a liniilor ei de forță (prin editarea de buletine etc.).

● Instituirea unui sistem de recoltare și prelucrare a datelor privind comportamentul în exploatare a motoarelor și a altor produse industriale, astfel încît cauzele defecțiunilor survenite în exploatare să fie minuțios înregistrate, analizate și interpretate, în vederea înlăturării acestor defecțiuni în viitoarele generații de produse. Se cere, cu alte cuvinte, un îndrumar pentru „fabricant" — nu un ghid facultativ, ci obligatoriu, care să determine **regîndirea produselor,** atunci cînd este cazul, **în lumina experienței de exploatare.**

Terotehnicii i se deschide o vastă arie de acțiune în orînduirea socialistă, eliberată de acele considerente de profit care, în unele situații, pot stînjeni apariția noului. Profesorul Aramă a purtat discuții cuprinzătoare cu unii conducători de mari întreprinderi industriale din Vest ; deși s-au dovedit extrem de sensibili la avantajele economice ale terotehnicii, ei se preocupau și de anumite consecințe negative posibile. Astfel, se temeau că datorită acestor noi tehnici ce prelungesc durata utilizării prin optimizarea întreținerii ar putea scădea, în timp, volumul vînzărilor. În același timp, invocau și acel puternic element stimulator (dar nu arareori artificial) al vînzărilor în societatea occidentală care este MODA și care duce, de pildă, la „înlocuirea" automobilelor în răstimpuri determinate nu de uzura motorului, ci de faptul că „se poartă" o altă caroserie, o altă linie. În sfîrșit, se aducea argumentul că terotehnica ar putea frîna progresul tehnic : dacă se vor produce televizoare cu o durată de funcționare de 20 sau chiar 30 de ani, ar dispărea căutările pentru tipuri substanțial îmbunătățite. Or, evident, nu acestea sînt problemele cu care se confruntă o țară în curs de dezvoltare ca România.

— Ce economii ar putea aduce României terotehnica ? — l-am întrebat pe profesorul Aramă.

— Mai importante decît calculele precise — destul de greu de înfăptuit, dată fiind varietatea aplicațiilor posibile — sînt ordinele de mărime implicate. Eu apreciez că dacă vom reuși să rentabilizăm „mentenanța" unor produse de serie — autovehiculele, bunăoară, dar s-ar putea da și alte numeroase exemple — prin stoparea sau reducerea drastică a cheltuielilor înghițite în prezent de reparații, de investițiile pentru noi capacități de întreținere și reparații, de retribuțiile personalului încadrat în aceste activități etc., economiile astfel realizate ar echivala cu însești cheltuielile de producție. Ce ar însemna aceasta ? În prezent, dacă fabricarea unui produs industrial costă, de pildă, 100 000 lei, o altă sută de mii de lei — în numeroase cazuri — va trebui să fie cheltuită pe toată durata utilizării, să spunem, zece ani, pentru **întreținerea** produsului respectiv (autoturism, autobuz etc.). Or, terotehnica afirmă că această sumă, sau cea mai mare parte din ea, ar putea fi economisită !

— Firește, nu absolutizez — continuă Constantin Aramă — nu afirm că **toate** produsele industriale intră în această categorie sau că în toate cazurile ordinul de mărime ar fi exact același. Nu încape însă îndoială că terotehnica își poate găsi la noi un cîmp larg de acțiune și care, în prezent, este teren virgin. Avem însă toate temeiurile și posibilitățile ca să-l abordăm.

— Cu atît mai mult cu cît, după cît înțelegem, chiar și în acele cazuri cînd reparațiile, din rațiuni pur obiective, sînt de neînlăturat, noile tehnici implică rentabilități nebănuite — și ele cuprinse în noțiunea de rentabilizare a „mentenanței". Despre ce tehnici e vorba, mai concret ? Pot fi aplicate la noi ?

— Am în vedere anumite tipuri noi de sudare, pe care le stăpînim foarte bine : prin jet de plasmă sau flux de electroni, de exemplu, folosind pulberi metalice ca material de aport, și electrozi din materiale speciale, care se fabrică și la noi. Asemenea tehnici sînt elaborate și de Institutul de sudură și încercări de materiale din Timișoara și se aplică în mod curent la Centrul de cercetări terotehnice al Întreprinderii de transport București. Ceea ce însă poate și unii specialiști ignoră este faptul că **piesele astfel reparate au o durată mai mare decît a piesei inițiale!**

De foarte multe ori, procedeele tehnologice de reparații folosite actualmente sînt învechite, costisitoare și cu rezultate incerte în ce privește calitatea reparației. Tocmai astfel de situații au generat convingerea eronată că este în general preferabil nu să se repare, ci să se înlocuiască piesele sau agregatele ce și-au pierdut calitățile necesare sau prezintă defecțiuni. De aci, stocuri mari de piese de schimb, imobilizîndu-se valori materiale extrem de mari. Azi înlocuirea unei piese deteriorate cu alta nouă din magazie a devenit o operație ce pare nu numai normală, ci și rentabilă. Din păcate, **se înlătură în cea mai mare parte a cazurilor piese ce mai pot fi folosite printr-o reparație foarte puțin costisitoare și cu un timp de imobilizare chiar mai redus, uneori, decît cel pretins de înlocuire.**

Ce înseamnă recursul nejustificat la piese de schimb ? Se cunosc multe cazuri cînd prețul produsului realizat din piese de schimb este de cîteva ori mai mare decît al produsului cumpărat montat ! Mulți se pronunță pentru înlocuire, declarînd-o simplă și comodă, și resping soluția reparației, ignorînd **costul** înlocuirii.

În fine, calculele au arătat că, în medie, cheltuielile anuale pentru stocarea pieselor de schimb reprezintă cam o treime din costul acestora, ceea ce înseamnă că **prețul pieselor de schimb ținute în stoc timp de trei ani se dublează față de valoarea inițială.** Apoi, durata de imobilizare a utilajului defect este de cele mai multe ori substanțial redusă dacă recurgem la reparație și nu la înlocuirea de piese, care implică adeseori demontări de proporții mari.

Prin sudarea de întreținere recomandată de terotehnică și care constă, în esență, în realizarea unui proces de metalizare prin stropire cu flacără a unor materiale de adaos în scopul refacerii dimensiunilor inițiale ale piesei, al depunerii unui strat de acoperire cu rezistență crescută la uzură și a unui strat de acoperire înalt rezistent la coroziune — mai toate inconvenientele mai sus enumerate se elimină sau se atenuează.

— Tovarășe profesor, scopul articolului de față nu este de a intra în amănunte prea tehnice, ci mai curînd să ridice întrebarea : dacă aceste procedee, în mare, le stăpînim și dacă randamentul potențial al terotehnicii este extrem de ridicat, de ce ea nu este mai mult răspîndită la noi?

— Răspunsul nu este foarte simplu. Întîi de toate, este vorba de un domeniu de vîrf, cu noutate pe plan mondial. În al doilea rînd, terotehnicii nu i s-a făcut la noi, socot eu, suficientă publicitate. În al treilea rînd, nici nu ar fi realist să se aștepte schimbări și rezultate spectaculoase peste noapte. Trebuie să ne obișnuim, încet-încet, cu un nou mod de a considera noțiunea de întreținere a produsului industrial în societatea modernă. Desigur, nici terotehnica nu oferă soluții-miracol, adevărate pentru orice situație din producție, fără a mai vorbi de faptul că ea cere o deosebită grijă : înainte de a fi reparate, piesele trebuie curățite „ca la farmacie" sau, ca să mă exprim într-un limbaj mai tehnic, ca într-o fabrică de semiconductori. Nici un fir de praf, nici o urmă de umezeală, altfel „nu prinde". Aceste condiții — dacă ne vom bate pentru ele — se pot realiza în uzine, într-un mic atelier, pe un perimetru de cîțiva metri pătrați. Aplicate însă necorespunzător, procedeele terotehnicii nu se dovedesc eficiente și o discreditează, ele duc la ideea formulată de unii cam în acești termeni : „Mai bine să ne întoarcem la baros, că dă rezultate !" Iată de ce în momentul de față esențială mi se pare popularizarea ei, în acest sens, articolele dumneavoastră pot aduce și ele o contribuție...

...Pe care intenționăm s-o continuăm în alt articol, despre unele realizări de pionierat din țara noastră. **Generalizarea terotehnicii în România ar putea aduce, în perspectivă, miliarde de lei economici naționale.** Oare cîte apartamente s-ar putea construi cu aceste miliarde ?

LIONEL NIȚESCU ■

Crochiu

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la mitingul prieteniei româno-sovietice

Cuceririle științei să servească progresului, libertății și bunăstării omenirii

Cu prilejul participării la Congresul al XXVI-lea al P.C.U.S., tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a vizitat Institutul de fizică a energiilor înalte din Protvino, raionul Serpuhovo, regiunea Moscova. Acest institut este o unitate de vîrf a științei sovietice. El desfășoară o bogată activitate științifică și de cercetări fundamentale la ciclotronul pe bază de protoni cu energie de 70 miliarde electronvolți. Utilizînd tehnica modernă de accelerație, oamenii de știință din institut efectuează cercetări experimentale importante în domeniul fizicii particulelor elementare.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, ceilalți oaspeți români au fost întîmpinați de membrii conducerii institutului cu deosebită cordialitate. A.A. Logunov, conducătorul științific al institutului, vicepreședinte al Academiei de Științe a Uniunii Sovietice, rector al Universității de stat „M.V. Lomonosov" din Moscova, și A.M. Petrosiant, președintele Comitetului de stat pentru energia nucleară, au prezentat activitatea curentă și de perspectivă a celor 3 500 de lucrători ai institutului, subliniind că se depun eforturi constante cu rezultate bune în acest important sector al fizicii. Pe baza acceleratorului de la institut urmează să fie instalat aici un nou complex de accelerare-acumulare cu capacitate mult sporită. În acest context, s-a relevat colaborarea bună existentă între oamenii de știință și fizicienii din România și Uniunea Sovietică. În continuare, au fost vizitate secții ale ciclotronului și acceleratorului, tovarășul Nicolae Ceaușescu interesîndu-se de rezultatele concrete obținute și de aria de cuprindere a aplicabilității lor în scopuri pașnice în diverse domenii de activitate.

În aceeași localitate, la Palatul culturii, pavoazat cu drapelele de stat ale României și Uniunii Sovietice, a fost organizat un miting al prieteniei româno-sovietice. Vorbitorii au subliniat bucuria și satisfacția de a-l avea ca oaspete pe secretarul general al Partidului Comunist Român. S-a evidențiat evoluția ascendentă a relațiilor de prietenie și colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre cele două țări și popoare, ca și încrederea în dezvoltarea și întărirea lor în continuare.

La miting, întîmpinat cu aplauze prelungite, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu. Remarcînd succesele oamenilor muncii sovietici — și, totodată, ale oamenilor de știință —, sub conducerea P.C.U.S., în opera de edificare a socialismului și comunismului în U.R.S.S., secretarul general al partidului nostru s-a referit la rezultatele de seamă obținute de poporul român în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, la dezvoltarea continuă a forțelor de producție și ridicarea, pe această bază, a bunăstării materiale și spirituale a poporului. Trebuie făcut totul, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca edificarea noii orînduiri, construcția socialismului să servească omului, să deschidă perspective afirmării personalității umane, să ducă la realizarea unei societăți a dreptății sociale. Pentru înfăptuirea acestui țel, este necesară întărirea continuă a colaborării și solidarității între țările socialiste, între partidele comuniste. Legat de aceasta, a fost remarcată cu satisfacție dezvoltarea continuă a prieteniei, solidarității și colaborării dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre România și Uniunea Sovietică, ceea ce corespunde intereselor ambelor țări și popoare, cauzei socialismului și păcii în lume.

Subliniind că în România se acordă o mare însemnătate activității științifice, secretarul general al partidului nostru a spus: „Știm că socialismul și comunismul nu se pot înfăptui decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, a celor mai înalte realizări ale cunoașterii umane, a concepției revoluționare despre lume — materialismul dialectic și istoric. Fără a pune știința la baza întregii activități, în toate domeniile nu vom putea învinge capitalismul, nu vom putea înfăptui cu succes comunismul! Or, noi trebuie să învingem capitalismul în domeniul științei, al productivității, al producției materiale, în organizarea unei societăți mai democratice, mai bune din toate punctele de vedere".

În cuvîntarea sa, conducătorul partidului și statului nostru a evidențiat importanța eforturilor în direcția opririi cursei înarmărilor, a dezarmării, arătînd că nu există astăzi sarcină mai importantă decît aceea a realizării unei păci trainice pe pămînt. În acest cadru, este deosebit de important ca realizările științei, ale geniului uman să fie puse nu în slujba distrugerii, ci a construcției pașnice. „Trebuie făcut totul — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca minunatele cuceriri ale științei să nu mai servească producerii mijloacelor de distrugere în masă, ci progresului, libertății și bunăstării omenirii".

ION DUMBRAVĂ ■

Solemnitatea decorării tovarășului Iosif Banc cu prilejul împlinirii vîrstei de 60 de ani

Cu două zile în urmă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a înmînat, într-un cadru festiv, tovarășului Iosif Banc, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Ordinul „Victoria Socialismului", conferit prin Decret prezidențial pentru contribuția adusă la înfăptuirea politicii partidului și statului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, cu prilejul împlinirii vîrstei de 60 de ani.

În alocuțiunea rostită cu acest prilej, tovarășul Iosif Banc a adresat conducerii de partid și de stat, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu, cuvinte de caldă mulțumire și profundă recunoștință pentru înalta distincție conferită.

Luînd cuvîntul și felicitîndu-l călduros pe sărbătorit, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus între altele: „Este, într-adevăr, minunat ca un activist de partid să poată spune, după o îndelungată activitate, că a acționat întotdeauna pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului, că și-a făcut datoria față de partid, față de popor. În definitiv, suprema obligație și îndatorire a oricărui comunist, a oricărui activist, indiferent în ce muncă se găsește, este tocmai aceea de a servi partidul, cauza socialismului, de a servi poporul, cauza bunăstării, fericirii, a independenței și suveranității sale."

Referindu-se la drumul parcurs de țara noastră în perioada deceniului 7 și în răstimpul ultimului cincinal, secretarul general al partidului nostru a subliniat faptul că marile succese obținute sînt rezultatul uriașului efort depus de poporul nostru, cît și al înțeleptei și realistei politici promovate de partidul comuniștilor români. Rezultate bune a continuat tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost dobîndite și în dezvoltarea relațiilor internaționale, atît în ce privește colaborarea economică, cît și în activitatea politică generală. Referindu-se la principiile care călăuzesc politica externă a țării noastre, precum și la unele probleme ale vieții internaționale, președintele României a spus: „Consider că avem obligația față de poporul nostru, față de cauza socialismului în țara noastră și în întreaga lume, precum și față de cauza independenței popoarelor și a păcii, să facem totul pentru a asigura înfăptuirea neabătută a programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea, acționînd, în noua etapă istorică, pentru realizarea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru a realiza o nouă calitate în toate domeniile de activitate, o nouă calitate a vieții". În același timp, a arătat în continuare secretarul general al partidului nostru, „avem obligația față de popor, de cauza socialismului să acționăm cu toată hotărîrea și pe plan internațional pentru dezvoltarea relațiilor cu toate statele, pentru a contribui activ la soluționarea problemelor complexe, la asigurarea politicii de destindere, de independență și pace".

Cu același prilej, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adresat o scrisoare de felicitare, de calde urări de sănătate și fericire tovarășului Iosif Banc.

LIVIU MAIOR ■

6 Martie 1945, zi de solstițiu istoric

Ziua de 6 Martie 1945, zi în care s-a instaurat primul guvern democratic din istoria României, reprezintă un eveniment fundamental pentru destinul fiecăruia dintre noi, reprezintă momentul opțiunii categorice a poporului pentru democrație, libertate și independență. Ea a fost rezultatul unei istorii zbuciumate, al unor lupte sociale înverșunate și adeseori scăldate în sînge. Ea reprezintă, pentru noi, solstițiul schimbării necesare de direcție în politica României, în sensul voinței de nezdruncinat a maselor.

Primul guvern cu adevărat democrat a fost prezidat, după cum se știe, de eminentul om politic, patriot înflăcărat și intelectual de formație progresistă, Petru Groza. Primul guvern democrat este rezultatul unor manifestații puternice, revoluționare, ale maselor populare, unele dintre ele înăbușite prin forță de guvernele burghezo-democratice venite la cîrma țării după război. Dar guvernul Petru Groza este mai ales rezultatul unei activități intense și laborioase desfășurate de Partidul Comunist Român pentru organizarea clasei muncitoare. **„În această epocă eroică, sounea tovarășul Nicolae Ceaușescu, clasa muncitoare și-a îndeplinit cu cinste misiunea istorică de forță conducătoare a poporului în marile bătălii pentru cucerirea puterii, pentru democratizarea țării".** Dar elementul catalizator și mobilizator în această amplă activitate desfășurată numai în cîteva luni l-a constituit dezvoltarea legăturilor cu masele largi ale poporului, dornice de o schimbare revoluționară, de o cotitură istorică în politica țării. Astfel, la 6 Martie 1945 s-au pus bazele dezvoltării viitoare a României și s-a trecut la înfăptuirea revoluției populare democratice, obiectiv strategic al Partidului Comunist Român, prin constituirea unui front larg, comun, al tuturor forțelor democratice din țară în vederea înfăptuirii „comandamentelor istorice ale construirii societății socialiste.

Nu a fost, prin urmare, vorba doar de o simplă schimbare de guvern ci de o modificare strategică a regimului politic din România, a destinelor unui popor. Dovadă că, sărbătorind astăzi aniversarea instalării primului „guvern revoluționar democratic cu pronunțat caracter muncitoresc țărănesc" (cum e definit în Programul Partidului), România arată ca o țară puternică, în plină dezvoltare, radical schimbată ca înfățișare și nivel de conștiință față de România acelor ani de opțiune și de lupte tensionate pentru putere. Practic, nu există termeni de comparație între România anului 1945 și România anului 1981, țară în patetic avînt economic, cu un ridicat nivel de trai al celor ce muncesc, cu o orînduire socială și de stat puternică, pe deplin afirmată în concertul națiunilor lumii prin vocația sa pentru pace. Imaginea proaspătă a țării noastre de astăzi, victoriile repurtate în construcția socialismului, demonstrează expresiv capacitatea clasei noastre muncitoare, împreună cu țărănimea, cu intelectualitatea și cu toți ceilalți oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate, de a conduce destinele noastre istorice, de a ridica patria pe noi trepte de progres și de civilizație. Într-adevăr, ceea ce își propusese primul guvern cu adevărat democrat în anul 1945, s-a realizat pe deplin în cei 36 de ani de democrație populară și de socialism; se poate spune chiar că obiectivele au fost cu mult depășite.

Victoria istorică a clasei noastre muncitoare în ziua de 6 Martie 1945 o rememorăm astăzi în condițiile confirmării strălucite a opțiunii maselor populare de atunci, în condițiile unei fidelități totale, revoluționare a Partidului Comunist Român față de exigențele obiective ale progresului multilateral al țării, printr-o politică profund creatoare, în sensul obiectivelor trasate de Programul Partidului, pînă dincolo de granițele acestui secol.

ARON DOMIDE ■

NOUA REVOLUȚIE

Starea de productivitate la C.A.P.

Eficiență, rentabilitate, productivitate — acestea sînt liniile-forță, imperativele elipel de față și ale anilor ce vor veni, așa cum se desprind ele din cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu și din importantele documente adoptate la cel de-al II-lea Congres al agriculturii. Organizat, nu intîmplător, la acest început de cincinal pus sub semnul calității și eficienței, marele forum al agriculturii noastre socialiste a subliniat necesitatea unei innoiri de substanță și pe planul productivității muncii, unul din obiectivele fundamentale ale noii revoluții agrare din România. „Trebuie să acționăm în direcția ridicării rentabilității și eficienței în toate unitățile — a spus secretarul general al partidului la congres — punînd accentul pe creșterea producției și reducerea cheltuielilor materiale și de producție."

În agricultură, ca și în industrie, nu se mai poate produce oricum. O înaltă rentabilitate și productivitate presupun cu necesitate cîntărirea cît mai exactă a investiției de muncă umană în fiecare produs. **Cum se calculează productivitatea muncii în C.A.P.?** — s-au întrebat doi specialiști de prestigiu: inginerul Gheorghe Curatu, care din 1949 a lucrat succesiv în Direcția generală a organizării sectorului cooperatist din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, în Uniunea Națională a Cooperativelor de Producție și apoi în Institutul de economie agrară, autor al mai multor manuale și lucrări apreciate despre C.A.P., și doctor inginer Vasile Bordeanu, fost președinte al C.A.P. Păstrăveni, Neamț, actualmente director al S.M.A. din aceeași comună. Așadar, doi oameni care cunosc problemele nu numai din cărți, ci mai cu seamă dintr-o experiență vie de decenii, pusă cu pasiune în slujba agriculturii socialiste. Iată de ce ideile și propunerile lor — unele, cu caracter de pionierat în țara noastră — merită toată atenția. Ele au fost oglindite și într-o lucrare recent apărută la Editura „Ceres", dar fiind tipărită într-un număr prea redus de exemplare, nu și-a găsit răspîndirea cuvenită tocmai acolo unde este mai necesară: la președinții de C.A.P., la inginerii-șefi, șefii de fermă, contabilii-șefi, la toți cei de care depinde transpunerea în viață a hotărîrilor celui de-al II-lea Congres al agriculturii. O curiozitate: se pare că lucrarea nu se găsește nici măcar la librăria din incinta Institutului agronomic din București!

De la ce premisă pleacă autorii? În agricultură sporirea continuă a productivității muncii reprezintă cea mai importantă sursă de creștere a producției agricole, de reducere a cheltuielilor de muncă vie pe unitatea de suprafață și de produs, de dezvoltare a activității economice și de ridicare neîncetată a bunăstării. În condițiile actuale ale C.A.P., forma de bază a productivității muncii trebuie s-o constituie productivitatea muncii vii, denumită și **productivitatea muncii nemijlocite, active și directe. Ea se calculează în mod curent în întreprinderile industriale, dar nu în C.A.P.!** Or, este imperios necesar să se raporteze producția nu doar la ea însăși (de pildă, creșterea de la un an la altul), ci și la numărul cooperatorilor și al mecanicilor agricoli care o realizează, întrucît tocmai pe această cale se poate cunoaște productivitatea muncii sociale, economia de timp de muncă vie. Doar determinarea productivității muncii în fiecare C.A.P. — adevărat barometru al dezvoltării economice a unității respective — dă posibilitatea unei aprecieri mai juste, mai „calitative" a progresului realizat.

— În adevăr, oricît ar părea de ciudat — ne spune inginerul Gheorghe Curatu — **în C.A.P. nu se cunoaște încă precis nivelul productivității muncii.** Dacă această situație își putea găsi explicația în primii ani care au urmat cooperativizării, cînd experiența lipsea și ne aflam la început de drum, ea nu mai este cu nimic justificată azi, în contextul eforturilor susținute, al indicațiilor conducerii superioare de partid, pentru ridicarea eficienței economice. **Trebuie să învățăm să gîndim economic!** S-au înregistrat succese notabile în această direcție în ultima vreme, în special în industrie, dar această gîndire trebuie transplantată pe scară tot mai largă și în C.A.P. Este adevărat că, începînd cu 1980, în dările de seamă anuale ale C.A.P. s-au introdus unii indicatori și pe această linie, dar deoarece nu există încă o metodologie de apreciere și de calcul al productivității muncii, se procedează, în destule cazuri, cam la întîmplare.

— Oare în C.A.P. acest indicator de bază al eficienței economice reprezintă cu adevărat o necunoscută?

— **Nu chiar. În ultimii ani au fost** efectuate de către cercetători studii izolate, dar valoroase; este posibil ca și în unele C.A.P. să se calculeze, sub o formă sau alta, mai mult sau mai puțin exact, productivitatea muncii, însă, cel puțin după cunoștința noastră, problema nu este încă rezolvată pe plan general, în mod unitar și obligatoriu. Or, este o problemă prea importantă pentru a fi lăsată la voia întîmplării sau a unor improvizații, oricît de bine intenționate ar fi. După părerea noastră, a autorilor lucrării „Probleme ale productivității muncii în agricultura cooperatistă", **a venit timpul ca fiecare cooperativă agricolă de producție, fără excepție, să-și cunoască și să-și calculeze starea de productivitate.**

Cum se proceda pînă în prezent, în marea majoritate a cazurilor? Nu numai că nu exista o metodologie precisă pentru calculul productivității muncii — arată interlocutorul nostru — dar nici evidența tehnico-operativă, așa cum se practică ea în momentul de față, nu o permite. După cum prea bine se știe, în C.A.P. se lucrează după **norma de muncă**, care însă evidențiază **cantitatea de muncă, nu și timpul în care este făcută lucrarea respectivă**, munca vie încorporată în produsul final. Un cooperator își poate face norma (de exemplu, prășitul a 0,3 ha de porumb) în opt ore, un altul — în zece ș.a.m.d. Așadar, **îndeplinirea normei nu spune nimic despre productivitatea muncii**, în care este implicat timpul cheltuit pentru executarea lucrării. În I.A.S, situația este alta: acolo există norme dar și evidența orelor lucrate de fiecare om, care reflectă fidel productivitatea muncii pe om, pe sector, pe întreaga unitate. De ce nu și în C.A.P.?

Metodologia preconizată de Gheorghe Curatu și Vasile Bordeanu. Din cauza particularităților activității din C.A.P., nu era posibilă o simplă transpunere a metodologiei folosite în I.A.S. Ei au elaborat o metodă proprie, **foarte simplă**, dar funcțională, perfect adaptabilă la C.A.P. Nu vom intra în detalii tehnice, cei interesați le vor găsi în lucrarea sus-menționată (presupunînd că au șansa s-o mai găsească) sau se pot adresa autorilor: Gheorghe Curatu, strada Panait Mošoiu nr. 16, sector 1, București, și Vasile Bordeanu, S.M.A. Păstrăveni, județul Neamț.

Metoda, cum spuneam, are un pronunțat caracter practic. Înșiși autorii au experimentat-o în 12 C.A.P. dependente de trei consilii agroindustriale, astfel alese pentru a demonstra aplicabilitatea în condiții variate: un consiliu din județul Ialomița, pentru culturi irigate; un consiliu din județul Buzău, pentru viticultură; unul din Neamț, pentru culturi neirigate și creșterea animalelor. De subliniat caracterul de noutate al acestei metodologii pentru țara noastră, fiind abordat pentru prima oară **un sistem complet de indicatori pentru calculul productivității muncii.** În el sînt cuprinși, sub aspectul productivității muncii, și mecanizatorii din S.M.A. (altă noutate!) care efectuează lucrările în C.A.P. Totodată, se dau criterii de clasificare și apreciere a C.A.P. după un număr mic de indicatori vizînd, în esență, productivitatea muncii. Bineînțeles, nu trebuie dedus din cele ce preced că doar aceștia din urmă ar prezenta importanță, dar ne-am îndreptat atenția asupra lor fiindcă, pînă în prezent, nu li s-a dat importanța cuvenită. Aprecierea asupra eficienței economice a C.A.P. trebuie conturată pe baza **tuturor** indicatorilor.

Nimeni nu pretinde că metodologia propusă de inginerii Curatu și Bordeanu ar fi perfectă, ea poate fi îmbunătățită prin observațiile practicienilor și prin prisma rezultatelor obținute pe teren datorită ei. Dar pentru aceasta, trebuie mai întîi cunoscută. Este și motivul pentru care am scris acest articol.

De subliniat că experimentarea în raza celor trei consilii agroindustriale mai sus-menționate a dus la unele surprize, care nu au făcut decît să sublinieze rodnicia metodei. Bunăoară, la C.A.P. Păstrăveni, Neamț, în cifrele generale prezentate în dările de seamă, rapoarte etc. nu apărea productivitatea muncii reală, nu reieșea că în zootehnie productivitatea muncii era cam cu 50% mai scăzută decît în sectorul vegetal al C.A.P. Producție se făcea, în ambele sectoare, dar cu ce rentabilitate? Pentru a o aprecia cît mai exact trebuia cunoscută productivitatea muncii. Ea a fost calculată, iar cînd s-a constatat și măsurat exact rămînerea în urmă din domeniul creșterii animalelor, s-au putut analiza concret cauzele, s-au pus în evidență rezervele interne și situația s-a redresat.

Altă surpriză: după ce s-a calculat productivitatea muncii, s-a constatat că din cele patru C.A.P. din consiliul agroindustrial Păstrăveni, C.A.P. Țibucani, **considerată pînă atunci printre fruntașele județului, se situa, în realitate, pe ultimul loc.** Desigur, în alte C.A.P., în care a existat tot timpul o stăruitoare preocupare pentru mecanizare și pentru utilizarea cît mai chibzuită a forței de muncă — de pildă, C.A.P. Pietroasele, Buzău, și Mărculești, Ialomița — noua metodologie nu a făcut decît să confirme o stare de fapt: nivelul înalt al productivității muncii.

— Tovarășe inginer Curatu, care ar fi foloasele practice, materiale, care ar decurge din generalizarea calculului productivității muncii în toate C.A.P.?

— E-te imposibil de dat un răspuns exact, întrucît condițiile diferă destul de mult de la o zonă la alta, de la un C.A.P. la altul. Totuși, iată cîteva cifre orientative. Prin metoda la care ne referim și care, repet, este lesne de aplicat, nu necesită nici un fel de cunoștințe de specialitate (doar creion, hîrtie și bunăvoință), s-a pus în lumină starea productivității muncii în C.A.P. din raza consiliului Păstrăveni. Pe această bază s-au luat măsuri complexe de creștere a productivității muncii și astfel, într-un singur an, s-a obținut un spor de 13 000 lei producție pe cooperator și mecanizator. Înmulțiți această cifră cu 1 500, numărul (aproximativ) al membrilor celor patru C.A.P. și veți ajunge la o sumă destul de rotundă. Aceasta la scara unui singur consiliu agroindustrial. Or, în țară sînt sute de consilii.

Calculul productivității muncii vine, în primul rînd, în folosul cooperatorilor înșiși, primii beneficiari de pe urma unui rod mai bogat. Va trage foloase însă întregul popor, angajat în lupta pentru eficiență și calitate, care se identifică azi — în lumea noastră schimbătoare, bîntuită de atîtea crize mondiale — cu însăși noțiunea de progres economic, de progres pur și simplu.

LIONEL NIȚESCU

Compoziție

Om nou în sat nou

(Urmare din pagina 1)

cu numeroșii lui pași pe calea progresului, dar trecînd prin sate și uitîndu-mă la oameni nu pot, citeodată, să nu mă întreb: nu mai sînt, oare, oameni în asemenea situații, care au rămas cu un picior în trecut (evident, fără vola lor) și care, totodată, nu reușesc (deseori chiar împotriva voinței lor) să calce sigur și apăsat în viitor? Mi se pare că da, că asemenea oameni încă mai există. Întrebarea este: îi avem suficient în atenție? Sau îi băgăm într-o covată cu alții, fel de fel, făcîndu-i să scape tocmai de sub influența atît de necesară lor? Apoi: nu lucrăm, oare, n-aș zice mult prea nediferențiat, ci mult prea neînțelegător cu ei, de vreme ce nu un ins oarecare, ci un mare artist, un om de cultură renumit recunoștea cu atîta sinceritate că nu putea prinde cu ușurință trenul vremurilor noi? Cum stau, în aceleași cazuri, lucrurile cu un simplu om de la țară, cu un om de la graiduri sau de la munca cîmpului?

M-am întrebat, de asemenea, trecînd prin sate, dacă următorul portret făcut de Esenin unui om de la țară din vremea sa mai poate fi întîlnit azi. Iată acel portret:

„Dar sînt și alți oameni / Aceia sînt și mai nenorociți și mai uitați / Decît niște butuci / Printre evenimente ne-nțelese. / Eu îi cunosc / Și i-am observat: / Ochii le sînt mai triști decît ai vacilor / Și pe singele lor e mucegai / Ca pe lacuri mătasea broaștei. / Cine o să arunce cu pietre-n lacuri? / Nu vă atingeți de ei / Căci se vor stinge singuri / Arzînd mocnit ca frunzele stropite".

Greu, desigur, de găsit azi, la noi, chiar și în sate, asemenea oameni, „butuci printre evenimente ne-nțelese". Realmente sîntem în altă etapă. Dar dacă, totuși?, mă întreb. Apoi, poetului care făcea acest teribil portret i se părea că atitudinea cea mai umană era să-i lași pe asemenea oameni să dispară ei singuri, ca frunzele, în marea veșnicie. E bine? E rău? Mai este posibil, azi? Ar fi uman?

Iată și un al treilea tip de om, desigur tot din vremea și din locurile în care trăia Esenin, dar care de asemenea mi se pare sugestiv:

„Mai sînt și alți oameni / Aceia care cred / Și-aruncă vagi priviri în viitor / Aceia scărpinîndu-și singuri pielea / Vorbesc despre o viață nouă. / Eu îi aud / (...) / Ar fi mai bine s-avem stambă, cule... / Ce puțin le trebuie acestora! / Viața lor e în cartofi și-n pîine...".

Mărturisesc că dintre toate cele trei portrete acesta mi s-a părut cel mai greu de descifrat pedagogic. Omul care-și punea nădejdea în viața nouă pentru a-și rezolva problemele esențiale ale vieții a fost și rămîne absolut un om normal. Cel care are o atitudine modestă, fără să exagereze pe scara pretențiilor, de asemenea. Dar există și omul care vrea puțin din înapoiere, din lipsă de cultură, viața lui e doar „în cartofi și-n pîine" pentru că l-au îndobitocit veacuri și veacuri de sărăcii și neajunsuri. Licărul vieții nu ajunge la el doar pînă aici. Ce faci cu el mai departe?

Situațiile sînt, fără îndoială, mult schimbate la noi, azi. În sate au pătruns zenumărate elemente noi — de gîndire și comportament, de civilizație materială și spirituală reală — acestor elemente corespunzîndu-le marile prefaceri din viața țărănimii noastre, înflorirea fără precedent a tuturor comunelor. Este un fapt știut, consemnat, îndubitabil. A privi unilateral lucrurile n-ar fi însă de folos nimănui, pe lîngă progresul real apărînd și liniile unui „progres" marginal, adesea de nivel suburban. S-au pus puternic în mișcare formațiile muncii în spirit colectivist, științific, muncă bazată pe etică și echitate, dar nu este un secret pentru nimeni că se zbat să cîștige teren și trăsături ale unui fel de proprietar nou între ghilimele — acelea ale speculantului proprietății colective, care se „învîrte" mult mai bine tocmai în cadrul acestei proprietăți, obținînd mari avantaje personale.

Casele noi, mă întreb citeodată, găzduiesc automat și oameni cu adevărat noi? Ce fel de suflete se află dincolo de unele ziduri cu adevărat impresionante?

În această direcție am făcut cu un anumit prilej un mic test: am stabilit ad-hoc o listă de trăsături (evident, incompletă, dar pe care le cred fundamentale) pentru omul nou și i-am rugat pe cîțiva dintre participanții la o adunare sătească — deci, ei înșiși săteni — să aprecieze prin folosirea a cinci semne „plus" sau cinci semne „minus" care cred că este evoluția în cazul oamenilor cei mai apropiați lor. Fără îndoială, testului îi lipseau rigorile anchetei științifice, dar n-au lipsit în schimb surprizele și mă întreb dacă ele erau chiar atît de departe de adevăr. Iată de pildă la capitolul „atitudinea față de muncă" media calificativelor era de trei semne „plus" și două semne „minus". Practic, nici un intervievat n-a afirmat că se manifestă în mediul său atitudinea cea mai bună față de muncă. Mai mult: în „același timp se susținea că în multe cazuri se constată că unii nu mai muncesc nici la nivelurile anterioare (cele două semne „minus"). Testul arăta că progresele cele mai mari s-au realizat la capitolele „atitudine față de știință" (patru semne „plus", nici un semn „minus") și „atitudine față de alte popoare" (cinci semne „plus", nici un semn „minus"). Din nou însă un lucru de notat: schimbarea atitudinii față de știință, acceptarea ei cvasitotală, neînsemnînd încă și o ieșire corespunzătoare din zona misticismului, care în unele cazuri se menține foarte puternică. Discuții nuanțate foarte interesante permit și notațiile pe marginea unor trăsături precum cinstea (pusă de către mulți sub semnul întrebării), corectitudinea, atitudinea prietenească, sinceritatea și altele. Nu voi intra în amănunte. Aș mai menționa doar spiritul colectivist, spiritul de inițiativă și spiritul de responsabilitate, nici aici „plusurile" nefiind la maximum, însoțindu-se și cu destul de categorice semne „minus". Individualismul pare să se fi adaptat, în unele cazuri, la noile condiții, unii manifestînd inițiativă doar cînd e vorba de binele lor personal.

Procesul formării omului nou este, fără îndoială, deosebit de complex, mai ales în universul satului, dar tocmai de aceea spre a fi bine dirijat trebuie abordat cu toată obiectivitatea și cunoscut în întreaga sa problematică. Altfel, întreaga muncă educativă se pune ea însăși sub semnul întrebării ca rezultate. Revoluția la care ne îndeamnă secretarul general al partidului presupune mult realism și în această direcție, seriozitate și calificare în muncă, cu o paletă umană pe care n-avem voie să o privim global și simplificator ci pentru progresul căreia trebuie pusă în mișcare întreaga pedagogie a muncii de partid, școlare, culturale, științifice etc., etc.

Om nou în sat nou — ce frumos, ce înălțător obiectiv! Dar, în același timp, ce asumare de uriașă sarcină pentru zecile, pentru sutele de mii de comuniști care trăiesc și muncesc în cele peste două mii de comune ale țării și pe care partidul i-a chemat spre noi asalturi educative, spre cea mai înaltă calitate umană, aceea de revoluționar al satului.

AGRARĂ ÎN ROMÂNIA

La Cezieni, primăvara a venit între două ninsori

Rar om mai devotat satului lui decît acest oltean, inginerul agronom Tudor Dănacu despre care am auzit povestindu-se și am citit, pe care l-am și auzit, în cîteva ocazii publice, vorbind despre ceea ce în cuvinte numărate nu se poate cuprinde niciodată pe de-a-ntregul. L-am întîlnit la Caracal, abia ieșise dintr-un val de ședințe, iar a doua zi urma să plece de-acasă cu noaptea-n cap pentru a intra în virtejul altora. Toate necesare, desigur, dar punîndu-l în imposibilitate pe șoferul C.A.P.-ului, nea Fănică, să mai recupereze timpul din prelungirile unora, în ciuda faptului că el ocolește toate hîrtoapele drumurilor și fuge printre ele ca printre umbrele unei aviații inamice. Cînd la Slatina, cînd la Caracal.

Ninsea la Cezieni. După o măzăriche măruntă ca nisipul începuse să ningă cu fulgi mari, bolovănoși, lați ca niște aripi de fluturi de la tropice. Ningea ca-n privirile limpezite ale unei povești în care e bine că totul se termină cu bine.

Prin '68, cînd a venit acasă după ce-și trăise începuturile meseriei într-alte locuri, cooperativa era cam pustiită de oameni, de bani și de voință. Un an mai tîrziu, cînd devenea răspunzător, ca președinte, de soarta ei, pornea de la o realitate dureroasă: oamenilor li se plăteau 9 (nouă) lei pentru o „normă convențională".

„Trebuia să ne asigurăm o bază de materii prime", zice. Așa a zis și atunci, și așa a și făcut. Pe 40 de hectare, dintre cele ce oricum nu erau de folos agriculturii, a plantat răchită. Pe alte 30, de data aceasta pămînturi bune, a pus căpșuni, și pe 133 piersici, pruni, caiși, vișini, cireși. Dar, de exemplu, cele 151 hectare de vie, pe care le-a plantat tot atunci, costau două milioane de lei, în vreme ce producția netă a cooperativei era, pe an, tot de două milioane. Asta însemna ca și cum un bărbat în toată firea ar fi ținut să se îmbrace într-o cămășuță de copil. Era și nu era așa. „Prin vie, în primul an am pus pepeni. Apoi cartofi și în al treilea an sfeclă-de-zahăr: ne-am scos banii, pe care n-a mai trebuit să-i scădem din beneficii în anul următor, cînd via a intrat pe rod".

Dar Tudor Dănacu pornise pe mai multe drumuri deodată. Că toate aveau să-și dea întîlnire undeva s-a văzut mai tîrziu, după ce s-au întors acasă și cei 70 de oameni pe care-i trimisese la Caracal să se califice în tot felul de meserii: sudori, strungari, lăcătuși, constructori. „M-am gîndit că e mai bine să-i trimit eu decît să se ducă singuri. Dacă plecau singuri, nu se mai întorceau. Pe cînd așa, i-am putut chema înapoi. Aveam nevoie de ei. Tot ce-am construit aici e făcut de oamenii noștri, cu proiecte făcute de noi. Nici materialele nu sînt cumpărate. Le-am ales de la demolările din comună". Și astfel, nu chiar cît ai bate din palme dar nici cît să aibă vreme vîntul să măture din vatră ultimul bob de jeratic din care se mai putea înălța o flăcără, a apărut o platformă agroindustrială cu tot felul de fabricute, secții și ateliere de care oamenilor nu numai că nu prea le-a mai venit să se despartă, dar le-a amintit de satul lor și celor ce, între timp, plecaseră. Tudor Dănacu nu insistă asupra acestei probleme, deși rămîne un fapt, tot el zice că anul trecut cooperativa a lucrat cu 485 de oameni, iar în anul acesta va avea la muncă 527.

Mai important, acum, este că muncitorii de pe platformă alcătuiesc o rezervă de forță de muncă apreciabilă, care repede poate fi pusă în mișcare și trimisă acolo unde urgențele cîmpurilor agricole o cer. Fiindcă, se va fi înțeles, la Cezieni nu se face numai industrie, ci în primul rînd agricultură. Iar o producție de peste 7 500 kilograme de porumb boabe la hectar, cît s-au obținut anul acesta pe un pămînt neirigat — și pentru care cooperativa a fost distinsă cu „Meritul Agricol" clasa I — înseamnă deopotrivă o recoltă bine îngrijită, dar și strînsă fără nici un fel de pierderi. Căci pierderile în agricultură sînt, fără îndoială, un act împotriva naturii. Și vom dovedi că la Cezieni așa se și gîndește, după ce mai întîi vom arăta că tot platforma agroindustrială a creat un spațiu de mișcare în cuprinsul căruia pînă și întîmplările nefericite pot lua un curs favorabil: „În primăvara anului trecut au fost temperaturi sub 30 de grade, zice Tudor Dănacu. A înghețat via. Cum struguri știam că n-o să culegem, nici compoturi nu puteam face — că noi facem aici tot felul de compoturi, gemuri, dulcețuri și siropuri — nici beneficii n-aveau de unde să apară. Iar via, nu numai că n-aducea bani, dar cerea bani, fiindcă trebuia totuși lucrată, altfel e greu s-o mai scoți din pagină. Și-atunci am conservat foi de viță, obținînd cam un milion de lei. Cam atît ne costă pe noi lucrările de întreținere a viei timp de un an. Ne-am scos măcar aceste cheltuieli pe care altfel eram nevoiți să le facem cu bani rezultați din alte sectoare. Dar dacă n-aveam fabricuța de conserve?"

La Cezieni primăvara vine și pe un ger năprasnic, vine oricum, chiar și printre două ninsori. Munca se întemeiază aici pe o gîndire din care unii economiști de profesie au reținut doar grația de a face patinaj artistic pe luciul definițiilor — altfel, poate bine știute — ale unor noțiuni economice. „Anul trecut ni s-a propus să cooperăm cu industria, zice Tudor Dănacu, cu Întreprinderea de boghiuri Buiș. Noi cumpăram niște bucșe de la întreprindere, cu 800 de lei, și după prelucrare i le vîndeam cu 830. La un număr de 50 000 de bucșe, cîte plănuisem, cooperativa realiza o producție globală de 41,5 milioane lei. Producția netă era, în această situație, de un milion și jumătate. Lucrarea apărea frumoasă. Dar: la 41,5 milioane lei trebuia să plătim contribuție la casa de pensii 8 la sută, adică 3 milioane și 320 de mii. E limpede nu numai că nu cîștigam un milion și jumătate, că nu cîștigam, de fapt, nimic, dar mai rămîneam și datori, din banii noștri, cu 1 820 000 lei. Asta nu înseamnă că nu trebuie să preluăm repere din industria mare, dar s-o facem în așa fel încît să cîștige și unitatea ceva. O colaborare cu fabrica de mobilă din Caracal dovedește că se poate lucra și astfel. Însă, bineînțeles, noi trebuie să avem în vedere posibilitățile locale, valorificarea producției proprii, a producției agricole. Nu e nici o noutate, de exemplu, că pînă și simburii de struguri pot fi folosiți la ceva. Ei conțin grăsimi între 10 și 24 la sută, putem extrage ulei comestibil al cărui gust, susțin cei ce se pricep, este foarte bun. Chiar anul acesta, luînd în calcul producția medie, obișnuită, de struguri, vom face 24 000 de litri de ulei".

Spun cei din Cezieni că Tudor Dănacu face ce face și trece și pe la contabilitate. Însă nu altfel au ajuns ei să fie plătiți cu 65 de lei pentru o normă (față de nouă lei, nu cu mulți ani în urmă!). Și tot ei știu, mai bine decît oricine, că Tudor Dănacu mai vede și altceva în jurul lui decît cifre: „Cînd am pornit fabrica de conserve, femeile care urmau să lucreze acolo s-au echipat, chiotind, cu halate albe, cizme albe, bonete albe. Unii, aflați în trecere, nici nu și-au mai cunoscut nevestele îmbrăcate astfel. Uimirea întipărită pe figurile lor și felul cum, prin cîte-o glumă, începeau să-și vină în fire, mă amuză și-acum. S-au petrecut aici niște lucruri senzaționale. În industria mare nu se văd asemenea schimbări, ele trec neobservate. Aici se produc în văzul lumii și rămîn memorabile tocmai pentru că oamenii adaptează noutățile la ei înșiși, la felul lor, uneori înțeles, alteori neînțeles, de a fi. Așa se explică și de ce au învățat repede și bine atîtea meserii industriale, dar și de ce a avut succes Sărbătoarea ilor. Sărbătoarea asta o ținem în fiecare primăvară, la 1 Mai. De la o vreme, cam dispăruse în sat obiceiul de a se mai coase costume populare. Am zis să reînsuflețim obiceiul ăsta pierdut și să dăm o mie de lei pentru premiul întîi, pentru cel de-al doilea șase sute, patru sute pentru al treilea și cinci mențiuni a cîte o sută de lei. Banii sînt ai noștri, ai cooperativei, dar juriul care hotărăște vine de la județ, e alcătuit din specialiștii de-acolo, unii de pe la muzeu, oameni care se pricep. Ca să nu fie discuții..."

Cînd spune așa, știe Tudor Dănacu ce știe. În primii ani, în „etapa pregătirii de materii prime", se murmura, pe la colțuri, chiar și-un cîntecel pe seama sa: „Pe porumb scrie Dănacu, cînd te prinde te ia dracu". Mai tîrziu, cînd oamenii s-au lămurit că, muncind cu cinste, ești răsplătit cum se cuvine, cîntecul a fost uitat. Cum, la rîndu-i, Tudor Dănacu a vrut să uite și el îngrozitoarea — că nu-i putem spune altfel — acuzație adusă de niște foști șefi ai C.A.P.-ului, și anume că dăduse niște scîndură pentru ca un consătean de-al lor să poată fi înmormîntat omenește. I-a fost de mare ajutor atunci, zice, înțelegerea de care s-a bucurat din partea organelor de conducere ale județului. Și nu mult după aceea aveau să se despartă apele de pămînt, mînciuna de adevăr lenea de hărnicie iar prostia avea să fie trimisă mai încolo, la vale, ca să se înfunde unde e umbra mai groasă. Ce vroise el, ce erau unii pe cale să creadă despre el? Dar iată și unul dintre gîndurile care l-au ținut să nu se clatine lîngă pîrîul de apă murdară pe care unii îl treceau pe dinainte: „Cînd eram mic, învățătoarea mea, Ecaterina Marinescu, avea pe un petic de grădină niște căpșuni. Mi se părea minunea pămîntului, cea mai mare bunătate. După ce-am pus căpșunile pe alea 30 de hectare, odată i-am întîlnit pe copii cînd se întorceau de la cules. Veneau înșiruiți pe drum, gălăgioși, și erau spoiți pe la gură și pe bărbii cu zeamă de căpșuni. Ce satisfacție!..."

Într-adevăr, poate cineva să țină mai mult la satul lui decît acela care nu-i uită copiii?

DUMITRU CONSTANTINESCU

Pîrvu se înecă cu pîine.

Despre abecedar, dar nu cu nostalgie

Așa a fost, la noi și la alții : o bună tradiție a înregistrat truda și grija unora din cele mai de seamă personalități ale culturii pentru alcătuirea acestei cărți-poartă spre toate cărțile lumii. A fost autor de abecedar Lev Nikolaevici Tolstoi. Au fost, la noi, Ion Creangă și Alexandru Odobescu.

Fiind cartea pe care învață copiii noștri să citească, abecedarul este și cea dintîi carte de vizită a noastră, a tuturor, a unei epoci. Arată cum știm să ne prezentăm pe noi în fața generațiilor viitoare, cum știm și cu ce chip știm să le înfățișăm celor de după noi lumea pe care le-o vom lăsa moștenire. Copiii au dreptul s-o poată îndrăgi, să nu fie nici la maturitate obligați să surîdă îngăduitor pentru calitatea cărții pe care au învățat literele. Abecedarul care se află acum pe băncile copiilor din clasa I este semnat de Maria Giurgea și Maria Georgescu-Boștină. El a fost introdus odată cu coborîrea vîrstei de începere a școlarității la 6 ani și a fost revizuit în 1975.

CE SPUN AUTOARELE

Bineînțeles, abecedarul nu este un manual ușor de alcătuit. Aceasta e și părerea autoarelor, cu care am avut prilejul să stau de vorbă zilele trecute. Și cred că este o părere autorizată. Cel puțin dacă luăm în seamă faptul că sînt autoarele abecedarului, în toate variantele sale, din 1955 încoace.

Tovarășa Maria Georgescu-Boștină, acum pensionară, a lucrat, spune, mai bine de 16 ani ca învățătoare. Este calificată și ca profesoară de desen, iar în ultima parte a activității a muncit la Institutul de cercetări pedagogice și psihologice în calitate de cercetător principal. Tovarășa Maria Giurgea a lucrat 6 ani ca învățătoare. Acum este conf. univ. dr. la catedra de psihologie și pedagogie a Universității din București. Am fost rugat să stau de vorbă cu amîndouă odată „pentru că noi așa am și lucrat abecedarul, am elaborat împreună fiecare pagină, cuvînt cu cuvînt, indicînd în detaliu și ilustrația". Iată una din afirmațiile cele mai cuprinzătoare și mai ferme ale autoarelor : „Noi dăm copiilor, de la început, corect orice lucru". Și, în continuare, pentru a sublinia îndreptățirea acestei conduite : „Deprinderile greșite de citire și scriere își spun cuvîntul peste ani, de ele depind, în mare măsură, succesul și insuccesul școlar". Opinii clare, temeinice, utile. Atîta doar că produsul muncii celor două specialiste — după un sfert de secol de colaborare și elaborare avem dreptul, cred, să socotim că s-au și specializat într-o activitate la care nu le-a obligat nimeni, nu ? — atîta doar că abecedarul, practic, vom vedea, nu este nici pe departe întruchiparea teoretizărilor autoarelor sale.

— Ce a însemnat revizuirea din 1975 ?

— Mult ! O atenție mai mare acordată fonemelor. Am introdus treptat lecții speciale de predare a diftongilor monofonematici, pentru a asigura o citire corectă și conștientă. În varianta anterioară, abecedarul se termina odată cu alfabetul ; în 1975 am adăugat un set de texte mai lungi, imprimate cu caractere de literă mai mici, pentru a pregăti trecerea la manualul de clasa a II-a.

Interlocutoarele stărue, cu modestie, că abecedarul este încă perfectibil. Mai ales că „s-au învechit unele lucruri". Mi se spune că este de așteptat, într-o viitoare variantă a manualului, reabilitarea lui Suru. Cine este Suru ? Un cal. Sau calul în general. El trăgea la „hamul" literei S. Dar editura a pretins autoarelor să-l scoată de acolo. Era depășit. N-a fost admis nici măcar într-o imagine sportivă de hipodrom. Era depășit și gata ! Lumea se modernizase. Și Suru a fost abrogat. Textul de pe pagina cu litera respectivă vorbește acum despre sanie, iar literei a trebuit să i se caute alt loc între celelalte, ca să se predea iarna. **Iată de ce depinde, pînă la urmă, ordinea în care sînt predate literele !!!** Acum, de cînd cu criza petrolului și redescoperirea calului, el ar putea să reintre și în abecedar, fără să lezeze autoritatea celor ce l-au luat la bice din cartea copiilor, ca să nu compromită epoca modernă. Soarta a vrut să ne arate că este mai modern Suru decît concepțiile unor persoane care nimeresc întîmplător la biroul deciziilor de care atîrnă o pagină de manual.

Cum s-a ajuns — le-am întrebat pe autoare — la forma actuală a scrierii de mînă din abecedar ? Iată răspunsul : „Vechea scriere caligrafică a fost abandonată din cauza dificultății. Copiilor le era prea greu să scrie acele litere mari prea încărcate de bucle. Abandonarea s-a produs treptat, încă din 1952. Odată cu începerea școlarității la 6 ani, am renunțat de tot la scrierea caligrafică în abecedar. Am adoptat scrierea de mînă cu fir continuu, legată, cu individualitatea fiecărei litere dar simplificată. **Înclinația e după voie** (s.n.).

— Dar caligrafie se mai face în școală ? Învață copiii și o scriere frumoasă ?

— Da. În altă clasă.

Autoarele nu știu în ce clasă. Le-am mai întrebat dacă într-un asemenea manual li se par tolerabile cacofoniile. Răspunsul a fost foarte ferm : „Așa ceva este inadmisibil. Asemenea greșeli le corectăm încă din perioada preabecedară a clasei I în vorbirea copiilor și chiar de la grădiniță. Ba, dacă ar fi după noi, am cere să fie corectate chiar de la creșă".

CE SPUNE ILUSTRATOAREA

Am stat de vorbă cu autorul ilustrației întregului abecedar. Se numește Coca Crețoiu. „Nu-mi place nici mie ilustrația pe care am făcut-o, a spus dînsa, eu lucrez altfel, dar așa mi-a cerut editura. Ce e prost este că, la tipărire, iese oribil, totul dominat de o culoare, de pildă galben, și fețele oamenilor, de parcă sînt hepatici". Ilustratoarea și-a notat că editura a plătit pentru această ilustrație 66 000 de lei.

CE SPUNE DIRECTORUL EDITURII

Editura didactică și pedagogică, prin cel mai autorizat reprezentant al său, tovarășul director Ion Stanciu, a precizat următoarele : „La concursul din 1975, un singur manuscris a primit mențiune. Cel mai bun. Abecedarul în uz n-a intrat în concurs, dar se poate zice că el a rezistat concursului din moment ce nimeni n-a luat premiul întîi. Ținînd cont că abecedarul este atît de important și e mai mult ilustrație decît text, avînd în vedere importanța ilustrației, ilustratorul a fost ales cu grijă. Nu s-a ținut un concurs, dar mai mulți graficieni au prezentat probe. A ales ministerul. Mulți graficieni n-au fost de acord cu ilustrația, că e prea fotografică, e într-o manieră depășită. Și eu cred la fel. Suru a fost scos în urma unor critici din presă. Nu mai știu în ce publicație dar știu sigur că Fănuș Neagu a criticat. Era o perioadă în care manualele erau criticate pentru o manieră ruralistă. Calul a fost înlocuit de tractor". E drept, nu se poate o imagine mai citadină decît a unui tractor. În ce privește plata, tovarășul director precizează că autoarele au primit împreună vreo 7 000 lei. Care să fie, la urma urmei, adevărul.

TEXTELE

Și, acum, iată abecedarul, așa cum se prezintă singur, oricui îl deschide.

Este plin de cacofonii ! Stau mărturie paginile : 45, 58, 59, 60, 73, 80, 85, 94, 109, 119, 121, 123. Într-adevăr, inadmisibil. Ca să rămîn la părerea autoarelor... cacofoniilor respective, „elaborate cuvînt cu cuvînt".

Dar elaboratele texte mai conțin și alte ciudățenii. La pagina 39 citim : — **Rica are carie ?**

— **Nu !** (urmează desenul unei păpuși n.n.) **are carie.** Ce să înțeleagă elevii ? Că păpușile merg la dentist ? Menționăm pe paginile 46 și 47 desenul unui cal-jucărie și cuvîntul **cal.** La pagina 52, sub titlul „Penarul" : **Pavel are un penar. Pe capac e pictat un păun. Vine Cecilia. Ea cere o linie. Pavel caută linia.**

— **Pavele, cine a pictat penarul ?**

După care, în loc de răspuns la întrebare, probabil, textul se încheie cu propoziția exclamativă „Ce pene colorate are păunul !", exclamație care nu se înțelege nici măcar cui aparține. La pagina 58, lecția este intitulată „La masă". Deasupra textului, sub desen, sînt scrise cuvinte și propoziții din silabe. Între acestea : **Eu mă î-nec. El se î-nea-că.** Este drept că urmează un text, cum mai sînt și altele, care — apropo de înecat — s-ar cuveni să le cam stea în gît atît celor care l-au elaborat cît și celor ce l-au vizat în drumul lui spre băncile elevilor. Iată-l :

E ora mesei. Întîi iau loc la masă tata cu mama.

Apoi, noi, unul cîte unul.

— Anca, ai uitat pîinea !

— Îndată, mamă !

Anca aduce pîinea la masă. Mîncăm supa.

Pîrvu se înecă.

— Pîrvule, mănîncă încet !

Iată cum învață copiii noștri la școală cine trebuie să se așeze întîi la masă, cine să aducă pîinea, neapărat înainte de a mînca supa. Dacă au auzit acasă că la supă, spre deosebire de ciorbă, nu se mănîncă pîine, abia nu mai înțeleg nimic. Lecția „La moară", de la pagina 62, este plasată sub imaginea unei mori de apă iarna. Și iată altul din textele elaborate cuvînt cu cuvînt : **E ora nouă. Tata vine acasă.** (Ciudată oră de întoarcere a tatălui de la muncă iarna — desigur, la țară, unde mai sînt mori de apă — oricît ai lăsa de nedefinită acea oară, fie că e nouă-nouă, fie că e nouă seara, așa cum fac autoarele, n.n.)

— Ioane, mîine ne ducem la moară să măcinăm.

Pornim cum răsare soarele. (Iarna ! n.n.)

Moara este la poalele dealului. Ea are o roată mare. Pe roată cade apa :

Taca, taca, tac !

Taca, taca, tac !

În josul paginii, cu litere de mînă, mai răsare o dată soarele.

În lecția „Un băiat curajos", de la pagina 65, aflăm că pe băiat îl cheamă Jianu. Nici mai mult nici mai puțin : Jianu. Așa cum pe fetița din aceeași povestioară o cheamă Mioara. Ce pot înțelege elevii ? Că numele de familie al lui Jianu poate, atunci, să fie Ion, Vasile ori Mișu. Evident, nimic mai absurd. Nu însă și de mirare în acest manual. În ce constă curajul — anunțat încă din titlu — al micului Jianu ? În aceea că, deși „era ajunul Anului nou" și cu toate că „se pornise o ninsoare mare", cum pe fetița dinaintea lui „la o răspîntie era să o calce un camion", ei bine, **„Jianu, băiat curajos, o luă de mînă".** Pentru ca, apoi, să-i spună protector, începînd cu un monumental vocativ : „Mioaro ! Ai răbdare pînă ce apare lumina verde !" Emoționantă probă de curaj. Emoționantă pînă la indignare față de seninătatea cu care ni se poate spune că asemenea texte au fost „elaborate cuvînt cu cuvînt". Sînt doar cîteva exemple de lipsă de respect pentru firescul limbii române, al comportamentului, de sfidare a învățătorilor condamnați să răspundă copiilor la toate întrebările provocate de asemenea absurdități.

ILUSTRAȚIA

La pagina 23, bănuim o asistentă care examinează un elev într-un cabinet medical. De ce o fi încălțat-o ilustratoarea cu doi pantofi de două feluri ? La pagina următoare, uniforma elevului cu ghiozdanul în mînă este alcătuită din : veston, pantaloni scurți și bască de aceeași culoare. Din ce țară o fi ? În imaginea de sus, de la pagina 28, ilustratoarea a lăsat o fetiță cu un singur picior. Mai uită omul, nu-i așa ? La numai 66 000 de lei, ce pretenții să avem ? Așa încît nici nu mai este de mirare că mama ce coase în imaginea de la pagina 30 poartă ceasul pe mîna dreaptă. Să nu mai credă țîncii că părinții și învățătorul lor le știu pe toate : doar au văzut bine că aceștia poartă ceasul pe mîna stîngă. Cît privește lecția de la pagina 56, se putea numi și „Gemenii", dacă ne luăm după ilustrația care ne prezintă, stînd la masă cu părinții, 4 copii, toți cam de clasa I, cel mult doi cîte doi gemeni și la diferență de vîrstă de un an. Interesantă este și așezarea persoanelor la masă. Într-un capăt al mesei stă tatăl ; în celălalt doi copii. În timp ce pe una din laturile mari ale mesei stă mama și un copil — se pare, înecatul Pîrvu — iar pe cealaltă latură mare stă o fetiță singură.

Nici ciudățeniile ilustrațiilor nu le-am epuizat.

SCRIEREA DE MÎNĂ DIN ABECEDAR A DEVENIT CALIGRAFIE

Cît privește caligrafia, lucrurile nu stau deloc așa cum credeau autoarele abecedarului. Programa în vigoare pentru clasele I—IV spune clar că ea se face în clasa a II-a și stabilește fără echivoc : „**Principalul obiectiv** urmărit în lecțiile de caligrafie este de a consolida și a perfecționa deprinderile de scriere corectă și frumoasă — **frumoasă ! ? !** n.n. — predate în clasa I, respectînd aceeași formă a literelor și aceleași legături care au fost învățate conform modelului din abecedar cu fir continuu și uniform, iar literele mari simplificate."

Priviți, deci, în abecedar, ca să vedeți scriere caligrafică ! ! Din păcate, nu numai înclinația literelor de mînă a ajuns „după voie". Este de necrezut cum voia simplistă a unora se impune cu titlu de vitală simplificare asupra unor lucruri ce țin de formarea pentru viață a generații întregi. De la războiul împotriva prea multelor bucle din caligrafia veche — care, în treacăt fie zis, se putea învăța, totuși, fără accidente și datorită cărcii cei ce au mai prins-o în școală nu se uită azi ca la un tablou la scrierea de pe o diplomă sau de pe un brevet — s-a ajuns la o veritabilă scriere urîtă. Și, culmea, la pagina 77 a abecedarului, o literă mare de mînă este scrisă în două feluri. Ca să-i zăpăcim și pe copii și pe învățători.

Față de toate cele de mai sus, repet cuvintele înțelepte ale autoarelor, pe care, însă, întîi ele probează că le-au nesocotit : „Deprinderile greșite de citire și scriere își spun cuvîntul peste ani, de ele depind în mare măsură succesul și insuccesul școlar." Sigur, n-am uitat, autoarele au grijă să spună că abecedarul este perfectibil. Dar, după ce îi țin în uz de 5 ani fără să perfecteze nimic la el, chiar și numai din cele prezentate, este evident, aici nu e doar loc pentru mai bine, cum se zice atît de des : este loc de chiar ceea ce se numește bun simț.

PROPUN PENTRU ILUSTRAREA LITEREI Z, CUVÎNTUL CONCLUZII

Așa încît, iată ! Autoarele nu suportă cacofoniile, dar le presară în manual. Ele au elaborat cuvînt cu cuvînt niște texte care cuprind absurdități de situație și comportament, formulări contrare firescului limbii române. Ilustrația nu-i place nici celei care a făcut-o. Editura se face că organizează concursuri. Pentru textele de abecedar, Pentru ilustrație nici măcar nu-și pune problema unui concurs. În aceste condiții, atît autoarele și ilustratoarea cît și acei care au avizat tipărirea și introducerea în școli a abecedarului discutat sînt vinovați de înșelarea bunei credințe a părinților care își trimit copiii în clasa I, convinși că prima carte nu-i poate învăța nici greșeli, nici lucruri nefirești. Și mai sînt persoanele respective vinovate de lezarea dreptului pe care îl au copiii de a putea respecta și iubi toată viața prima lor carte de citire.

Acest manual, ținut în uz de an de zile, este pur și simplu un afront la adresa limbii române, a culturii și, implicit, la adresa oamenilor de cultură, a învățătorilor, a pictorilor și tipografilor din țara noastră, care **SÎNT ÎN STARE** să dea copiilor țării un abecedar excelent ! Este nevoie, însă, să se organizeze cu deplin simț de răspundere o asemenea lucrare. Să nu facem, neapărat într-un an, un abecedar ca acesta. Să facem în 5 ani — dacă de 5 ani avem nevoie — unul foarte bun. Ați văzut ce reacție de Păcală a dictat editurii cuvîntul unui scriitor. Dar aceeași editură n-a luat niciodată legătura cu un mare scriitor să scrie un abecedar, sau măcar să contribuie la scrierea lui.

DORIN GHERGHINESCU ■

În atelierul de ceramică

Academicianul Emil Condurachi a fost distins cu Premiul Herder

„Am avut întotdeauna intuiția erorilor dogmatice în istorie și m-am ferit de ele"

S-a născut la 3 ianuarie 1912, în comuna Scînteia, județul Iași. În familia unui notar comunal cu pasiunea lecturii și a istoriei. Absolvă Facultatea de litere și filozofie la Iași în 1932, cu o teză de licență în istoria veche. Între anii 1935—1937 urmează, cu o bursă, Școala română din Roma (înființată de V. Pârvan), iar între 1938—1939, Școala română de la Paris (al cărui director era N. Iorga). În 1940 este numit, prin concurs, profesor de arheologie la Facultatea de istorie a Universității din București. Este membru al Academiei R.S.R., din 1948, membru al Biroului Uniunii Academice Internaționale, membru al Comitetului Internațional de Arheologie Clasică, secretar general al Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene, Doctor honoris causa al Universității din Bruxelles, membru a numeroase academii de științe din mai multe țări europene.

Jovial, surprinzător de tînăr și de amabil, savantul m-a primit în biroul său de la sediul Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene, al cărei secretar general este, într-o zi cînd era asaltat de ziariști — Televiziune, Agerpres și, iată, „Flacăra". **Preferă să ne afecteze mai mult timp, ține mult la cuvîntul scris. „În priza" interviurilor, dialogul îi încep dînsul fără să-i fi adresat prima întrebare la care reflectasem atîta înainte :**

— Am vrut să fiu profesor de istorie de la 7 ani. Tata voia să mă fac inginer, mama — medic. În școală, cei mai tare am fost la istorie, la limbă, la literatură, la greacă și latină. Există pe undeva, — nu-mi dau seama cum s-ar explica asta biologic — în fiecare om, înclinații sigure spre anumite forme de cultură. Eu am evoluat spre istorie. În liceu știam pe de rost detalii cu care ulucam. Atunci mi se părea că asta e istoria.

— Și cînd v-ați dat seama că e altceva ?

— În studenție, cînd am intrat prima oară în contact cu izvoarele clasice și mai tîrziu cu izvoarele marxiste. Unul dintre profesorii mei, Andrei Oțetea, al cărui elev eram prin 1930, lucra la vremea aceea la o monografie foarte importantă despre „Reformă și Renaștere", prima mare lucrare istorică de orientare materialistă în istoria României. Atunci am găsit rațiunile argumentării privind înșiruirea fenomenelor istorice. În 1944 am ținut o conferință la Casa Universitarilor din București în care mi-am exprimat punctul de vedere asupra faptului că desfășurarea evenimentelor, a schimbărilor sociale nu se pot explica doar prin acumulările primitive ale capitalului, că ele trebuie să aibă și altă logică. Am avut întotdeauna intuiția erorilor dogmatice în istorie și m-am ferit de ele. Mi-am impus drept conduită științifică necesitatea de a vedea succesiunea, cum evoluează societățile umane, încotro se îndreaptă pe o perioadă mai întinsă de timp. Arheologia te ajută cel mai bine în acest sens. S-a spus cu bun temei că arheologia a revoluționat studiul istoriei, a deschis asemenea orizonturi asupra societăților și civilizațiilor omenești din trecut, comparabile cu descoperirea telescopului pentru astronomie și a microscopului pentru biologie. Am publicat recent, la Paris, într-o revistă a UNESCO — „Diogene" — un articol în care arăt că factorii de interculturalitate explică apariția și formarea unor popoare noi, în urma unor adînci transformări. Iau, astfel, o anumită poziție față de unii sociologi americani, și influențele acestora, care au dezvoltat teorii întregi despre pasivitatea populațiilor autohtone față de cultura greacă și latină. Am ajuns la aceleași concluzii cu Mircea Eliade, care pornește însă de la alte surse.

— Sursele dumneavoastră fiind, precum știm, mărturiile arheologiei, probe concrete, indubitabile, greu de infirmat. Aduceți-ne argumente pentru istoria poporului român, care a suferit, precum unanim se cunoaște, mari cuceriri de-a lungul veacurilor.

— Un moment, sursele nu sînt numai de natură arheologică. Pot să spun că arheologia — mai bine zis unii arheologi — au tendința de izolare spre o anumită epocă, fără să vadă ce a fost înainte și ce după, să studieze, să vadă integralitatea, succesiunea civilizațiilor de pe teritorii mai vaste. Anticipez aici, acum, o concepție foarte modernă printre inițiatorii căreia se află marele savant francez Fernand Braudel, care afirmă că înțelegea istoriei presupune, în chip obligatoriu, cunoașterea problematicii marilor durate, a marilor epoci. Și sînt de acord cu el. Era și intuiția mea empirică pe cînd mă aflam asistent la Iași.

— Iertați-ne, dar nu contraziceți astfel, afirmația că arheologia a revoluționat studiul istoriei ? Sînteți, în fapt, arheolog, profesor de arheologie la Universitatea din București și savant de renume mondial în acest domeniu. Monografia „Histria" este un volum care a pătruns pe plan internațional și e apreciat de istoricii de pretutindeni, ca și „Monumentele paleo-creștine din Balcani", ca și multe alte lucrări pe care v-ați pus semnătura.

— Arheologii adevărați de azi, savanții al istoriei în purul sens al cuvîntului, nu mai sînt vînători de monumente frumoase, nu mai merg pe această linie, ci pe descoperirea unor mari ansambluri de așezări umane. Așa s-a procedat și pe teritoriul țării noastre și astfel s-au putut aduce mărturii de netăgăduit ale continuității populației autohtone.

— Să ne oprim la exemple, tovarășe profesor !

— Unul ar fi săpăturile de la Hăbășești care joacă un rol deosebit pentru studiul istoriei naționale, al stabilității și continuității strămoșilor noștri. Arheologul Vladimir Dumitrescu a săpat enorm și a mers „în adînc" pe 20 de veacuri. De asemenea, așa s-au petrecut lucrurile și cu cetățile dacice, săpate de colegii noștri de la Cluj, în frunte cărora stă profesorul Constantin Daicoviciu.

— Tovarășe profesor, dacă acestea din urmă au fost cercetate în ansamblu, de ce nu avem încă o lucrare monografică fundamentală despre cetățile dacice ? Am mai pus această întrebare și altor istorici, fără să primim un răspuns direct.

— Eu cred că o primă lucrare fundamentală a apărut. Nu e cunoscută pentru că are un titlu sever : „Topografia cetăților dacice", dar conținutul e amplu, cu o tratare exactă, științifică, în consensul în care mă refeream mai sus. Au mai apărut „Ceramica dacică" a lui Crișan și „Dacii de la Burebista la Decebal" de Hadrian Daicoviciu, „Monedele dacice" de Constantin Preda. Într-un anumit sens, aveți dreptate, deși cetățile dacice din munții Orăștie reprezintă un summum pentru istoria României nu însă în totalitate cunoscute, cercetate, interpretate. Dar a face o lucrare în întregul său, presupune o muncă uriașă, înseamnă să sapi pe un teritoriu imens și să publici imens. Momente deosebit de importante pentru epoca dacică reprezintă și Popești — Argeș și Poiana — Tecuci, două capitale de uniuni tribale foarte puțin cercetate. Ca și Cetatea de la Cotnari. Cetăți dacice pe teritoriul țării sînt multe, dar cu valori științifice revelatorii sînt, în fapt, cîteva zeci și poate că ar fi trebuit să avem pînă acum lucrările despre care vorbeați.

— Dacă greșim, vă rugăm să ne opriți, ne preocupă demult o întrebare : de ce marii noștri istorici — și avem personalități ilustre, de talie mondială — aproape în totalitate, s-au ocupat cu precădere de istoria veche și mai puțin de la epoca feudală încoace ?

— Nu cred că aveți dreptate, este o părere subiectivă. Andrei Oțetea a fost un mare cercetător și s-a ocupat de perioada evului mediu, pentru a nu vorbi de Nicolae Iorga. Este aproape de adevăr un alt fapt și anume : arheologia medievală — strălucit reprezentată pînă nu demult de prof. I. Nestor — trăiește încă la faza sa inițială. Dacă despre epocile greacă și latină de pe teritoriul țării noastre știm precis cum s-au desfășurat lucrurile, despre lumea medievală știm puțin. Și nu pentru că nu avem oameni pregătiți ori pasionați — amintesc nume ca Eugenia Zaharia, Ligia Birzu, M. Babeș și alții, toți foști elevi ai prof. Nestor — ci, socot eu, pentru că nu s-a ajuns la studii comparate de mai amplă respirație. Pot să-mi fac un merit că am pus umărul la acest sector și am convingerea că se va dezvolta. Ar fi nedrept să afirm că sînt singurul. Profesorii Oțetea, Daicoviciu, Nestor au creat școală și unii dintre elevii lor, printre care aș aminti pe Ștefan Ștefănescu, Radu Manolescu, Șerban Papacostea, Răzvan Theodorescu, Florin Constantiniu... îi continuă cu seriozitate și competență.

— Tovarășe academician Condurachi ne obsedează ideea aceea superbă a dumneavoastră cu privire la fenomenul de interculturalitate, de interferență dintre culturile — materiale și spirituale — ale populațiilor autohtone și ale cuceritorilor în epocile marilor imperii, ca și interferența dintre culturi peste granițele statelor, în vremuri de pace. N-ați vrea să ne prezentați cîteva argumente ?

— Aș începe prin a spune că socot, și voi socoti pînă la capătul vieții mele, că un popor își merită dreptul la respect din partea altor popoare pentru un fapt mai puțin subliniat de-a lungul timpului : pentru măsura în care a adus o contribuție importantă la zestrea umanității. Contribuția aceasta nu este nici în funcție de sutele de milioane de oameni ai unui stat sau altuia, și nici de milioanele de kilometri pătrați pe care se întinde, ci în funcție de contribuția creatoare. Asta am încercat să demonstrăm, împreună cu profesorul Răzvan Theodorescu, în Raportul de deschidere la Congresul internațional de istorie de la București, din vara trecută. Să arătăm că în îndelunga lui evoluție poporul de pe teritoriul acesta românesc, așezat la răscrucea dintre Occident și Orient, a fost predestinat să sufere influențe numeroase, dar pe care le-a sintetizat într-o manieră rar întîlnită, știind să creeze lucruri cu totul noi. Argumente ? Iată, încep cu cele mai vechi și de netăgăduit. Există în cursul mileniului IV și III î.e.n. în această parte a lumii o civilizație foarte interesantă, deosebit de bogată, așa cum o atestă săpăturile de la Hăbășești și Traian — Bacău, ca și cele efectuate de Mircea Petrescu la Trușești, în jud. Dîmbovița. Așa-zisa „cultură a ceramicii pictate" — în două culori, în trei și chiar policromă — știm precis unde s-a născut, în județul Neamț, fapt dovedit de săpăturile de la Frumușica. Știm astfel cine au fost tata și mama acestei civilizații și anume cea de la Petrești din Transilvania și cea de la Boian în Muntenia. Cultură care se întinde pînă la Prut. Savanții lumii s-au întrebat de unde vine și, cercetînd, noi am aflat. Or, această civilizație se ridică la zenitul tuturor civilizațiilor europene din epocă. Se poate spune că e cea mai frumoasă din Europa acelei vremi, cel mult, doar Creta era ceva mai înainte. Un alt moment de vîrf este epoca bronzului (mileniul II î.e.n.). Ce bogăție de arme, de podoabe, de așezări întărite ! Nu e de mirare că un savant german, Jachim Werner din München, a prezentat în 1950, la Congresul internațional de arheologie preistorică de la Roma, un raport intitulat „Troia-Micene-Transilvania" — cele trei mari etape și puncte ale civilizației bronzului în Europa. Și o spune un străin. Or, asupra acestei epoci importante a bronzului în Transilvania au atras atenția mulți savanți străini, iar la noi în țară, primul a fost Pârvan. Epoca Burebista este un alt moment de istorie universală, după cum și momentul Decebal. Istoricii antici au găsit cele mai potrivite cuvinte pentru a le exprima valoarea, mult mai sobre decît cele de azi. Personal, socot că istoria nu e destul de bine cunoscută în forma ei amplă, ca istorie a culturii unui popor.

— Cu alte cuvinte, istoria ar trebui să se învețe în muzee și „la fața locului", lîngă marile monumente...

— Nu întotdeauna, ea se află și sub ochii noștri. Dovezile de continuitate și stabilitate ale poporului nostru între granițele țării circulă pe lîngă noi, ca să spun așa. Lumea nu știe că ceramica asta modestă albă, din zona Cîmpulung, care se vinde în tîrguri, este continuarea în forme și decor absolut asemănătoare ceramicii dacice din epoca a doua a fierului. La Circea, lîngă Craiova, a apărut acum cîțiva ani o statuetă, datînd de la anul 2 700 î.e.n., de o mare frumusețe și valoare. Ea reprezintă — aș putea jura — o tînără olteancă în costum național. Decorul ei și al fotei este cel de azi. Unde mai găsești o asemenea dovadă de continuitate ? ! Strachinile smălțuite cu păsări, cu decor geometric, ori floral atît de prezente și azi în mai toate zonele țării este ceramica imperială bizantină pe care o găsim din sec. VII e.n. încoace. Încă un exemplu și mai interesant despre puterea creatoare a acestui popor — stilul arhitectonic din epoca lui Ștefan cel Mare : cupola moldovenească este stilul recreat care vine din Georgia și din Bizant, precum și stilul bisericilor pictate din Bucovina, unice în întreaga cultură europeană și care sînt extraordinare. În sfîrșit, aș adăuga cazul lui Dimitrie Cantemir. Lăsînd la o parte faptul că „Descriptio Moldaviae" e o capodoperă, în lucrarea sa fundamentală „Creșterea și descreșterea Imperiului Otoman" se află o idee de filozofie a istoriei absolut nouă pentru vremea sa. Cartea a apărut înainte de lucrarea lui Montesquieu și, personal cred, avînd la bază niște date, că filozoful francez a cunoscut opera lui Cantemir. Nu-i nevoie să fii popor mare, ca să dai lucruri de felul acesta. Nu mai vorbesc de Bălcescu, de Eminescu, de Brâncuși, de Enescu...

— Am venit la dumneavoastră, tovarășe profesor, într-un moment legat de un eveniment aparte pentru viața dumneavoastră, cît și pentru cultura română : Academia vienеză v-a acordat Premiul Herder pe 1980. Ce sentimente v-au încercat la această veste ?

— Firește, de gratitudine. Sînt al treilea istoric român căruia i se decernează, după prof. Constantin Daicoviciu și istoricul de artă Vătășianu. Dacă e permis să compar lucrurile mari cu cele mici, sînt fericit să stau într-o listă alături de Tudor Arghezi, de asemenea distins cu acest premiu internațional. El a fost un mare creator, eu un modest cercetător. Arghezi merita un Premiu Nobel. Revenind la mine sînt, în plus, fericit, întrucît concepția mea de arheolog corespunde cu a savantului filozof al cărui nume îl poartă premiul și care acum două secole a fost preocupat de cercetarea originilor străvechi ale culturii popoarelor. Or, asta facem noi azi.

CICI IORDACHE

Luchianul lui Gheorghe Anghel

Geniile sînt sfinții neamului. Așa gîndea sculptorul Anghel și din acest gînd s-au plăsmuit făpturile cîtorva genii ale poporului nostru : Eminescu, Andreescu, Luchian. Gipsul acestuia din urmă a fost dăruit de către însuși plăsmuitor dar o fotografie l-a păstrat dimpreună cu gîndul ultimilor ani al sculptorului de a reveni asupra lui Luchian.

Vasile Drăguț, acest profund om de cultură și patriot adevărat, printre atîtea alte binefăcătoare inițiative, a avut-o și pe aceasta de a-l pune pe lucru pe un tînăr absolvent înzestrat al Institutului de arte plastice, Dorel Drăgușin, asigurîndu-i și posibilități materiale în vederea refacerii, după urmele rămase de la Anghel, a lucrării întruchipîndu-l pe Luchian zugravul. Expunerea acestei unice reconstituiri, cu toată documentația supravegheată din aproape de arhitectul Marcu Anghel, după un efort de aproape doi ani al sculptorului Drăgușin, în sala Kalinderu de lîngă Cișmigiu, poate fi socotită un eveniment.

Se recuperează într-un fel plauzibil încă o capodoperă a lui Anghel, încă un bronz nemuritor, ce ne va putea înfrumuseța încă o piață a Capitalei.

În picioare, descult, cu picioarele umflate de drumuri ca și Oedip, ca și Eminescu, după ce a străbătut tot spațiul spiritual românesc, Luchian, în mantia sacerdotală, precum cărturarul, este întruchipat într-un moment de odihnire, de refacere a puterilor. Cu stînga inimii, ca într-un talger jertfitor și cerșetor de înmiresmări culege în potirașele culorilor lumina ce se revarsă de sus peste bătălie inimit iar cu dreapta lucrătoare prelungită triadic prin mugurul celebrei pensule din autoportret, Luchian atenționează puterile de jos ale adîncului pămîntului. Este ceasul extazei. Cînd în trupul stejarului vîlvie sevele din adînc și de sus cotropesc slăviile luminii, ceasul sfînt al umplerii vasului cu mirul renăscător într-o nouă făptuire.

Cînd va fi turnat în bronz îl vom putea și mai bine asimila celor de dură dăruită din valorile nevieritoare lăsate moștenire de Gheorghe Anghel. Tînărul sculptor Dorel Drăgușin, care a lucrat cu atîta răbdare îndelungă și devotiune adeverind ucenicia celor dăruiți, își poate socoti drumul deschis sub cel mai bun augur.

IOAN ALEXANDRU

Herald Cantemiresc în Vrancea

Pe valea Milcovului, la Mera, sub umărul Carpaților de curbură, la o altă poartă a Țării Vrancei, se înalță — parcă descinzînd din adîncul Hronicului vechimii româno-moldo-vlahilor — o cititorie a Cantemireștilor, singura, după știința mea, din țara noastră. Aceasta a fost destinată inițial ca lăcaș de cult, sub forma unei bisericuțe din lemn, înălțată pe la 1685 de către Moțoc și soața sa Ursa, boieri de prin partea locului. Constantin Cantemir, domnitor al Moldovei, aplecat către întemeieri durabile, avea să înceapă zidirea unei biserici din piatră, în locul celei din lemn, dar pe care n-o va termina... Sub o zodie mai bună, fiul său Antioh Cantemir, frate al domnitorului-savant, Dimitrie Cantemir al Moldovei, o va continua și va înfăptui o vastă lucrare de împrejmuire cu zid de apărare din piatră, va face noi acareturi (o casă voievodală, va săpa o fîntînă), astfel încît biserica devine o mică fortăreață, printre puținele de acest fel întîlnite în sudul țării, menită a se feri și a face față unor incălcări neprietene și păgubitoare.

Prin valoarea sa istorică și arhitecturală, complexul Mera este astăzi un interesant monument al patrimoniului cultural național. Arhitectura moldovenească, de pildă, continuă stilul celei pe care il au cititorille lui Ștefan cel Mare. Picturile interioare înfățișează chipuri ale ctitorilor din familia Cantemir, dar și oameni de rînd... Fîntîna se impune atenției prin stilul oriental, iar mobilierul din lemn — prin filigranul de o mare sensibilitate și valoare artistică. În fine, trebuie spus că voievodul-ctitor Constantin Cantemir își va alege Mera drept loc de veci...

Cantemiriî, ca atîția alți mari domnitori-patrioți, au lăsat deci posterității și acest herald care se adaugă marii opere de vocație europeană, pe care poporul nostru a știut a o citi.

AL. CRIHANA

Trofoparul, în sfîrșit, în farmacii!

Întreprinderea de medicamente **„Biofarm"** din București a realizat, la scară industrială, un nou produs medical românesc de mare eficacitate în bolile hepatice, **„Trofoparul"**. Cititorii revistei noastre își reamintesc, probabil, acest nume, deoarece atît descoperirea medicamentului cît și obstacolele care i-au stat în cale, pînă la impunerea sa, au fost relatate la vremea potrivită în coloanele „Flacării".

Iată că acum sîntem în măsură să dăm o veste bună celor suferinzi de diverse maladii ale ficatului și medicilor, care pot apela la **„Trofopar"**, introducîndu-l în tratamentele pe care le indică.

Revederea cu tovarășii **Iacob Barbos**, directorul „Biofarmului", și **Teodor Marinică**, inginerul șef al întreprinderii, s-a desfășurat într-o atmosferă plăcută, cei doi avînd reale motive de satisfacție, pentru încheierea cu succes a unui drum care nu a fost lipsit de greutăți.

„Întregul an 1980, ne spune tovarășul **Iacob Barbos**, a reprezentat, pentru colegii noștri însărcinați cu introducerea în procesul producției curente a **„Trofoparului"**, o perioadă intensă de muncă, pentru că — așa cum se știe — de la eprubeta de laborator și pînă la faza industrială există un drum de căutări, adeseori anevoioase. A fost și cazul acestui medicament datorat cercetătoarei **dr. Magdalena Timar** de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice, care, înțelegînd corect diferența amintită, ne-a sprijinit continuu, intervenind cu observații judicioase ori cedînd inițiativa, după împrejurări. Pot spune că una dintre cauzele succesului de care ne bucurăm toți în prezent a fost tocmai atitudinea inventatoarei, ca și cea a colaboratorilor săi. Dacă ar fi să mă refer și la alte situații în care am conlucrat cu oamenii din cercetare, cu atît mai mult ar trebui să accentuez bunele relații avute cu **dr. Magdalena Timar**, care ne-a considerat, cu adevărat, sprijinitori ai invenției sale și nu adversari, așa cum se mai întîmplă încă uneori. Tehnologiile propuse de inventatoare nu corespundeau perfect cu posibilitățile noastre, cu exigențele industrializării unui medicament. De aceea afirm că, în prezent, dispunem de un produs net superior celui de acum cîtiva ani și, în plus, știm foarte bine cum să-l facem, pentru ca el să-și poată exercita complet efectul binefăcător asupra organismului omenesc".

Intervine inginerul șef **Teodor Marinică**, pentru a ne informa că „atît inginerele chimiste **Sanda Zamfirescu** și **Doina Tiron**, cît și operatoarele **Ana Gheorghe** și **Tudora Iordache**, care au condus procesul de industrializare a **„Trofoparului"**, s-au considerat direct implicate în reușita acestei acțiuni, cele două din urmă răspunzînd, în momentul de față, de instalația la care se produce **„Trofoparul"**.

Într-adevăr, în fața unei aparaturi cochete și complicate în același timp, executată din sticlă și, așa cum ni se spune, concepută și realizată integral în întreprindere, prin mijloace proprii, le întîlnim pe cele două operatoare. Misiunea lor este aceea de a supraveghea funcționarea aparaturii respective — dotată cu filtre moderne — care asigură purificarea de mare finețe a **„Trofoparului"**.

„Dacă **dr. Magdalena Timar** se poate felicita că a pus la dispoziția sănătății publice un medicament de mare interes, noi — o spun fără falsă modestie — sîntem satisfăcuți pentru că am întregit drumul de la cercetare la producția propriu-zisă", adaugă **Iacob Barbos**.

Cînd va ajunge „Trofoparul" în farmacii?

Inginerul șef **Teodor Marinică** ne furnizează răspunsul la această întrebare legitimă : **„Chiar în aceste zile, ale lunii februarie. Pînă la sfîrșitul anului vom produce 200 de mii de fiole. Numărul lor se va înmulți, în următorul an, deoarece, încă de pe acum, căutăm soluții în vederea ridicării producției actuale. Interesul pentru „Trofopar" a depășit granițele țării și avem, de pe acum, contracte ferme pentru U.R.S.S. și Austria, însă numărul celor care ni-l solicită pentru testări este cu mult mai mare, deoarece „Trofoparul" a fost prezentat mediilor farmaceutice și medicale, cu prilejul unor reuniuni internaționale. Cel mai important „client" rămîne, deocamdată, Ministerul Sănătății din țara noastră, căruia îi și livrăm cele mai mari cantități.** Avem solicitări și din partea unor clinici din țară, ca și din partea unor persoane suferinde de boli de ficat. De pretutindeni, am primit numai vești bune : scrisori și telefoane de mulțumire pentru rezultatele tratamentelor cu **„Trofopar"**. Așa că începutul s-a plasat sub auspicii încurajatoare. Pentru noi, ca producători, aspectul economic este, de asemenea, important.

Ce este „Trofoparul"?

Un hepatoprotector, de extracție animală, componentă naturală a membranelor celulare, care poate restabili funcționalitatea celulei hepatice intervenind ca stabilizator al proceselor enzimatice în stadiul de disenzimie ; normalizează activitatea unor transaminaze, restabilește funcția de conjugare, cu normalizarea consecutivă a bilirubinemiei și funcția de epurare a BSP, etc. El este indicat în hepatitele cronice și acute, ciroză hepatică, diferite stări patologice în care funcția metabolică a ficatului este afectată, inclusiv în cazurile în care corticoterapia este contraindicată ca, de exemplu, în diabet, în ulcerul gastric și duodenal, malnutriție etc.

EMANUEL VALERIU ■

Pionierii crioelectronicii

În cadrul Catedrei de utilizări și mașini electrice, ce-l are în frunte pe ing. prof. dr. Toma Dordea, a Facultății de electrotehnică din cadrul Institutului politehnic timișorean „Traian Vuia" există o disciplină numită „Materiale electrotehnice", condusă de conferențiarul dr. inginer Vintilă Chioreanu. El este acela care, reîntors în 1972 de la o specializare la Viena și Graz, unde a cunoscut laboratorul profesorului de renume mondial Peter Klaudi, laborator specializat în cercetarea cablurilor supraconductoare, a avut o primă discuție cu șeful său de catedră, privind cercetările criogene în domeniul electronicii. El este și omul pe care trebuie să-l întîlnesc în orele acestei după-amiezi de iarnă. Profesorul Toma Dordea, informat fiind încă din 1965 în domeniul criogeniei, a acceptat ideea colaboratorului său.

Vintilă Chioreanu, inginerul conferențiar ce a revenit de la specializare cu o doză crescută de entuziasm, spre a pune în valoare un domeniu încă necunoscut la noi în știință și tehnica electrotehnică, criogenia, este un spirit activ, tenace și un suflet în care tradiția ardelenească arde ntă, pentru locurile natale ale Cîmpiei transilvane, se îmbină cu viziunea modernă, plină de prospețime și elan, a cercetătorului dornic de cunoaștere și de nou în aria activității sale. Și la cei cincizeci de ani ai săi, chipul său exprimă încă un aer de tinerească dăruire, de permanentă expansiune spre cunoaștere, de netăgăduită încredere în om și în pasiunea unei munci duse spre un scop și un țel înalt, atît de necesare științei românești, aplicărilor ei în domeniile disciplinei sale.

„Am înghebat atunci, cînd am pornit în ideea cercetării criogenice, cercuri cu studenții, relatează ei, ca și cum ar medita la acei ani de pionierat. Țineam săptămînal ședințe de informări documentare în criogenie. Studiam noi înșine, cot la cot cu studenții. Ne zbăteam spre a realiza o bază minimală specific criogenică, prin care să abordăm cercetările. În ce domenii ? Sînt trei domenii complexe ori de cîte ori cercetezi experimentele în criogenie : domeniul tehnicii realizării și menținerii vidului, tehnica vehiculării și recuperării lichidelor criogenice (adică heliu lichid, hidrogen și azot) și tehnica măsurării unor mărimi fizice și exploatării corecte a unor agregate în care sînt înmagazinate energii foarte mari".

De aceea, în 1974, cînd s-a conceput primul program de cercetări, el s-a axat pe două din cele trei domenii amintite : aparatură și instalație pentru aztul lichid și pentru utilizarea heliului lichid. Conceput programul, cercetătorii s-au văzut în fața ideii în sine, dar fără nici o aparatură. De importat, nici pomeneală. Conferențiarul auzise că la Universitatea din Cluj-Napoca ar exista o mașină de lichefiat heliu, necesară proiectelor sale. S-a dus acolo, la profesorul de fizică Iuliu Pop, un pasionat în aria primelor cercetări criogenice; alături de inginerul Teofil Cherebețiu. Cînd acestia au aflat că cineva le cere heliu lichefiat necesar unei mașini supraconductoare, au sărit în sus de bucurie. Pînă atunci, în 1974, nu le ceruse încă nimeni din țară heliu lichid. Acum au conceput împreună un plan privind noua aparatură. Care să-i facă independenți de orice import, după deviza : totul indigen ! Astfel au intrat în jocul acestei noi cercetări românești în electrotehnică și primii cercetători ai universității clujene, Facultatea de fizică, apoi ai Institutului de cercetare și proiectare pentru industria alimentară și frigorifică și ai Institutului de tehnică de calcul, ambele din Cluj-Napoca, iar mai tîrziu ai Institutului de fizică și tehnologia materialelor din București, ai Institutului de învățămînt superior din Oradea, iar după acest moment cercetările au intrat sub patronajul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, prin intermediul Institutului de cercetări pentru industria electrotehnică, tot din București, ce a devenit azi coordonatorul, pe plan național, al cercetărilor în criogenie.

La ora de față, programul de cercetări în crioelectronică, propus pînă în 1980, s-a realizat. S-au obținut și primele mostre de supraconductoare ce, înainte cu șase ani, nu puteau fi nici măcar visate. S-au conceput și primele instalații de lichefiat azot și heliu, ca și vasele Dewar, pentru stocarea lichidelor criogenice. S-au creat diverse tipuri de criostate destinate cercetărilor experimentale la temperaturi foarte joase, adică mai mici de —120°C pînă la zero absolut —265°C. După elaborarea planului de cercetări pe 1981/1985, institutul timișorean a început să cunoască din plin efortul material și uman, în prezent fiind cuprinse, în planul de cercetare crioelectrotehnică, șapte catedre, de unde, înainte cu șase ani, era o singură disciplină a unei singure catedre, aceea a conferențiarului Vintilă Chioreanu. Dar impulsul acestor cercetări binevenite, într-o tehnică modernă de vîrf, a fost potențat și nuanțat odată cu vizita președintelui țării, a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și a tovarășei academician Elena Ceaușescu, în 1979, în cadrul institutului și al Facultății de electrotehnică.

Desigur, imperativele cercetării criogenice, cu aplicații în electrotehnică, sînt imense. Se tinde spre realizarea primei mașini rotative de tip mașină electrică homopolară și a unei mașini cu excitație supraconductoare, răcită cu heliu lichid, ambele servind ca surse pentru magneți supraconductori sau pentru cercetarea propulsiei navelor. Mai există, de asemenea, obiective privind cercetarea comportării materialelor electrotehnice la forțe criogene și cîmpuri magnetice foarte intense. Simultan, și în alte domenii ale criogeniei, în medicină, în transporturi etc., alte institute din țară efectuează cercetări ce întregesc domeniul crioelectrotehnicii. Cu siguranță, anii ce vor veni vor asigura, pe plan economic, cercetătorilor în criogenie premisele unor realizări notorii, privind crioturboalternatoarele de puteri foarte mari, sau generatoare M.H.T. magnetohidrodinamice, sau magneții supraconductori destinați cercetării moderne sau levitației vehiculelor de mare viteză sau cablării hiper și supraconductorilor de puteri foarte mari, pentru transportul energiei electrice.

Astăzi, în cadrul Politehnicii timișorene, șapte catedre beneficiază, cum aminteam, de aportul acestor generoase idei ale cercetării criogene. Exemple elocvente ? Cea mai interesantă cercetare din cadrul catedrei de hidrotehnică de sub conducerea rectorului și academicianului Ioan Anton ținește la domeniul etanșărilor magnetofluide, cu aplicație în sporirea performanțelor instalațiilor criogene. De asemenea, profesorii Toma Dordea și Ioan Novac, cu un colectiv de colaboratori al catedrei deja amintite, vor elabora proiectele mașinilor homopolare, cu înfășurări de excitație supraconductoare, și însuși conferențiarul dr. ing. Vintilă Chioreanu cu asistentul său Vasile Coita vor cerceta materialele electrotehnice ce vor intra în construcția sus-numitelor mașini.

Tratarea bolii lui Parkinson, prin criochirurgie, operațiile de cataractă, păstrarea în condiții criogenice a unor țesuturi și a diferitelor organe, ale unor componente ale sîngelui și a măduvei osoase, transportul prin levitație (suspensie) magnetică, primii magneți supraconductori și generatori supraconductori, congelarea solurilor prin criogenie, pentru aplicarea în tehnica unor construcții și încă alte aplicații ale cercetării criogenice mondiale pot deschide și în România, în acest domeniu, porți largi unei științe și tehnici de o reală și novatoare valoare.

ION ARIEȘANU ■

Marele premiu pentru invenții la Pitești

Inventatorul Vasile Dumitrescu, inginer de profesie și conferențiar universitar în cadrul Institutului de învățămînt superior din Pitești, mai precis la Facultatea de învățămînt tehnic, catedra de automobile — disciplina motoare, recent laureat cu Marele premiu al Expoziției naționale a invențiilor, și-a exprimat părerea că „un cadru didactic trebuie să se mențină în limitele unei comportări exemplare nu numai în timpul orelor petrecute la catedră, în prezența studenților, dar și în viața din afara școlii, spre a putea constitui o pildă pentru tinerii de a căror pregătire profesională e răspunzător". Așa încît întîlnirea noastră a debutat destul de greu pe făgașul dorit.

— Sînt de părere că invențiile mele stau la îndemîna oricărui tehnician cinstit, care se angajează cu tot bagajul său de cunoștințe și cu pasiune la munca lui de zi cu zi. În ceea ce mă privește provin în acest institut dintr-un altul, de cercetare, unde, cu toate că dispuneam de același potențial, nu întîlnisem climatul absolut necesar creației. Cred că nu noi, cei care căutăm noul, sîntem cei mai importanți în conturarea destinelor cercetării românești, ci cei care răspund de aceste destine. Iată, cu invenția, pentru care am primit distincția știută, mă prezentasem mai demult la Întreprinderea de autoturisme Pitești, unde factorul de decizie a apreciat-o drept o prostie. În același loc, mai tîrziu, inginerul Simion Săpunaru, directorul general al centralei, s-a arătat interesat de ea, reușind să-i întrevadă viabilitatea. Chestiune de șansă... Poate. Eu zic că, mai curînd, chestiune de profesionalism, de atașament față de muncă, de responsabilitate față de economia națională, prin urmare de patriotism. Am fost îndemnat de inginerul Săpunaru să brevetez imediat invenția, ceea ce am și făcut.

— Prin urmare, nu numai existența unei idei este totul, ci și modul în care este ea privită, verificată, promovată.

— Ați înțeles perfect ce-am vrut să spun. Idei, în ceea ce privește îmbunătățirea funcționării și a fiabilității motoarelor cu ardere prin scînteie, mă animă încă din timpul facultății. Expoziția de la București, din cadrul Decadei științei și tehnologiei incluse în Festivalul național „Cîntarea României", a reprezentat pentru mine și pentru cei care m-au sprijinit pe scară locală prilejul afirmării și recunoașterii unanime a utilității și originalității ei.

— Am reținut următorul titlu, sub care a figurat în expoziție invenția dumneavoastră : **„Sistem de distribuție variabilă"**. Acceptînd că v-a preocupat încă din studențe ideea, care a fost drumul pe care a trebuit să-l parcurgeți ?

— Decizia de a o pune la punct s-a născut într-un moment de tensiune sufletească, de nemulțumire, dacă vreți, față de cei care-mi puneau tot felul de piedici în cale, folosind alte criterii decît pe cele strict științifice și patriotice care mă însuflețesc.

— Preocuparea dumneavoastră este proprie și altor cercetători din țări foarte avansate din punct de vedere tehnic, cu industrii de autovehicule reputate, cum sînt Franța, R.F.G., S.U.A. Cunoașteți, desigur, mai în amănunt decît mine aceste căutări, cît și faptul că s-au și produs rezolvări interesante. Față de aceste căutări și soluții, prin ce se deosebește cea semnată de dumneavoastră ?

— Sistemul de distribuție variabilă poate părea, păstrînd niște proporții, un subiect din familia perpetuum mobile... Mulți dorese să-l realizeze. Din literatura pe care am studiat-o rezultă, într-adevăr, că italienii (în cadrul școlii lor politehnice) au fost și sînt cei mai febrili căutători. Îi urmează francezii și americanii. Cercetările întreprinse sînt de aceeași natură cu ale noastre, însă altfel rezolvate, cu efecte diferite și cu lipsuri încă neeliminate, ceea ce a împiedicat pînă acum aplicarea cu succes a noilor sisteme. Italienii au apelat la came tridimensionale sau oscilante, cum le spun ei, soluție complicată, greoaie, cu servomecanisme multe care, pe lîngă alte inconveniente, măresc greutatea motorului cu 16—20 kg, ceea ce este inconvenabil. Francezii au mers pe o cale seducătoare : balistica, iar americanii pe una clasică : hidraulica, și pe alta a zilei : electronica. Toate au ca scop variarea fazelor de distribuție în raport de un singur parametru funcțional : sarcină sau turație. **Sistemul nostru urmărește și obține nu numai modificarea fazelor de distribuție ci și chiar pe a înălțimii de deschidere a supapelor, atît în funcție de sarcină, cît și de turație.** Mă refer la lucrarea premiată, deoarece o altă variantă, inițială, abandonată temporar, era mai completă și mai complexă, implicînd însă procese tehnologice dificile. Continuu s-o consider soluția ideală, deoarece răspunde, din punct de vedere conceptional, integral cerințelor unei distribuții variabile.

— „Atacați" soluția realizată și, după cum știu, preluată chiar de Întreprinderea de autoturisme Pitești pentru aplicare.

— Eu îi zic soluția cu talere flotante, la care varierea fazelor se realizează pe baza diferențelor de presiune dintre cilindru și galeria de admisie, ceea ce produce mai multe avantaje sau valențe motorului printre care : o bună pregătire a amestecului aer-combustibil, cu posibilități de promovare a arderii chiar și în cazul unui amestec sărac, corelarea deschiderii supapelor în funcție de cantitatea de încărcătură solicitată de cilindri. Obținem deci o viteză de scurgere a gazelor, ridicată chiar la debite scăzute de încărcătură proaspătă, evitînd pătrunderea în cilindri a combustibilului sub formă de peliculă. Distribuirea omogenă a încărcăturii la diferiți cilindri evită mai-distribuția, atît calitativă cît și cantitativă și deci predispoziția unor anumiți cilindri la arderea cu detonații. Prin noul sistem se ajunge și la simplificarea carburatorului, al cărui rol este dublu : de reglare a debitului și de pregătire a amestecului.

— Apare evidentă tendința obținerii unor economii ale consumului de combustibili cît și, probabil, a reducerii poluării produse de motoare...

— Sursa de economie în sistemul distribuției variabile provine din arderea amestecurilor sărace, care devine posibilă grație lui, cît și din încărcarea stratificată a cilindrilor. **Gazele esapate sînt cu un grad de nocivitate simțitor diminuat.** Ar mai fi multe de spus, aspecte poate prea tehnice ca apre pildă : posibilitatea suspendării alimentării cu încărcătură proaspătă în regimurile de decelare și mers în gol forțat, modularizarea motorului, adică menținerea în funcțiune doar a unui grup de cilindri cînd necesitățile de propulsie nu solicită puteri maxime, altă sursă de economie de combustibil. Sistemul se dovedește foarte avantajos, mai cu seamă în traficul urban, unde, de obicei, consumurile sînt cele mai ridicate și unde poluarea a devenit o problemă de rezolvat. Pierderile de putere ale motorului, cotate la 10—15 la sută, la anumite viteze de deplasare, sînt evitate, tot astfel cum diluarea lubrifiantului, produsă prin „spălarea" cu benzină „suplimentară" pătrunsă acolo, este împiedicată, fapt ce se reflectă pozitiv în creșterea fiabilității motoarelor.

— Ce presupune aplicarea sistemului inventat de dumneavoastră ?

— Operarea unor modificări numai la nivelul chiulasei, de fapt posibilitatea înlocuirii supapelor de admisie, ceea ce nu exclude putința de revenire, oricînd, la sistemul clasic. Aplicabilitatea se extinde la toate motoarele cu aprindere prin scînteie, avînd efecte pozitive și în funcționarea motoarelor de tip diesel. Reducerea consumului de combustibili a fost evaluată, pe baza studiilor și rezultatelor experimentale, între 20 și 30 la sută.

MANOLE CĂRȚAN ■

„GIF" o idee ce trebuie aplicată neîntîrziat!

Vizitînd, de curînd, Expoziția națională a invențiilor, în standul bogat reprezentat al Institutului de cercetări în construcții și economia construcțiilor, două brevete ne-au atras atenția : **„Procedeu și șapă de egalizare GIF"**, distins cu premiul II, și **„Executarea tencuielilor subțiri GIF"**. Amîndouă purtau aceeași semnătură : dr. ing. Florin Gheorghiu și colectivul.

La construcțiile civile și, parțial, la cele industriale, peste planșeele de beton, așa cum rezultă de la montare sau din turnarea lor monolită, este necesar să se aplice un strat de nivelare. În vocabularul de specialitate, o șapă de egalizare. Pînă acum, această șapă se făcea dintr-un mortar de ciment și nisip, adică dintr-un amestec care, pe lîngă faptul că implica un material cu pronunțat caracter energointensiv (ciment), necesita și un consum mare de manoperă, fiind întins manual și transportat anevoios pe orizontală și verticală.

Pornind de la sarcinile trasate de conducerea superioară de partid și de stat de reducere și înlocuire, pe cît posibil, în construcții a materialelor energointensive și de creștere a productivității muncii, Florin Gheorghiu a înlocuit cimentul din șapele de egalizare clasice cu un amestec fluid de ipsos și nisip, care este transportat prin pompare și care, datorită fluidității, se autonivelează în încăpere ca într-o tavă și nu mai reclamă nici o operație manuală de nivelare. În plus, noua șapă GIF (după numele autorului) se întărește în 3—4 ore, frontul de lucru fiind deschis operațiilor ulterioare chiar de a doua zi. Imaginați-vă diferența de tablou de muncă între șapa pe bază de ciment — la care containerele cu mortar de ciment și nisip se urcau la etajele superioare cu macaraua, se descărcau și erau transportate cu roaba, se nivelau de cîțiva oameni aplecați în poziții incomode, și la timpul mort de 7 zile pentru întărire — și simpla vehiculare cu pompa a șapei de ipsos GIF.

GIF pe bază de ipsos asigură o substanțială economie de energie, deoarece la fabricarea unei tone de ciment se utilizează 0,23 tone de combustibil convențional, în timp ce pentru fabricarea unei tone de ipsos consumul este doar de 0,1 tone de combustibil convențional. Astfel, la un singur apartament, folosind noua șapă de egalizare GIF, se economisesc 0,04 tone de combustibil convențional și circa 120 de kW. În plus, această eliminare în proporție de 85% a consumului de ciment pare a fi tentantă și prin faptul că, în curînd, va intra în producție o unitate de fabricare a ipsosului din fosfoghips, care este un deșeu rezultat la marile fabrici de îngrășăminte chimice.

Datorită prețurilor de cost reduse ale ipsosului — 0,24 lei/kg — și al soluției apoase de Disan — 0.08 lei/kg —, prețul șapei GIF este cu 20% mai mic decît al șapei pe bază de ciment, costul unui metru pătrat la grosimea de 3 cm fiind de 8 lei.

Alte avantaje majore ale noului produs sînt, după cum am mai văzut, și acea spectaculoasă scurtare de circa 5 ori a duratei de uscare, precum și reducerea manoperei calificate cu 80%, ceea ce conduce la o creștere a productivității muncii cu 200%.

În fața avantajelor tehnico-economice nete, ar fi fost de așteptat ca toate unitățile de construcții să îmbrățișeze cu promptitudine noua tehnologie și, datorită simplității și accesibilității ei, s-o introducă imediat în procesul de producție. N-a fost, din păcate, tocmai așa, inventatorul avînd de luptat uneori cu rugina inerției, cu comoditatea călduță, cu frica nejustificată în fața noului. Au introdus-o în practică, cu foarte bune rezultate, cîteva întreprinderi cu un oarecare deficit de forță de muncă și materiale, dar mai notabil, avînd oameni cu acel suflu înnoitor al luptei pentru mai bine : Întreprinderea județeană de construcții-montaj Tulcea, Grupul de șantiere Călărași și altele. Stimulate de experiența reușită a acestor deschizători de drumuri, și alte întreprinderi, inclusiv trusturile mari din Capitală, au început să lase din starea de nejustificată expectativă, și să facă primii pași. În prezent se remarcă o aliniere a majorității constructorilor la adoptarea șapei de egalizare GIF, fiind deja turnați circa o sută de mii de metri pătrați, angrenîndu-se în aplicarea experimentală peste 20 de județe.

Pornind de la caracteristicile fizico-mecanice și chimice superioare ale amestecului ipsos+nisip+soluție apoasă Disan, inventatorul Gheorghiu s-a întrebat : oare acest amestec nu se pretează și la tencuielile subțiri ? Și cercetările au dat un răspuns fără echivoc : da, și chiar foarte bine ! Așa s-a născut brevetul 89431 : „Executarea tencuielilor subțiri GIF."

În prezent, tencuielile subțiri GIF au fost executate cu succes pe suprafețe de beton și BCA în cadrul întreprinderilor județene de construcții-montaj Sibiu și Maramureș, Centralei de construcții-montaj București etc., pentru anul 1981 fiind prevăzuți să se tencuiască, după noua metodă, circa un milion de metri pătrați.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Rolul cercetării este transformarea binelui în foarte bine

— Tovarășe dr. ing. Ștefan Săvulescu, specialitatea dumneavoastră este mecanica fluidelor. Susțineți că în multe domenii curgerea fluidelor are efecte deloc neglijabile. Sîntem întru totul de acord cu această afirmație, însă multă vreme cercetătorii s-au ocupat aproape în exclusivitate de forma aripei de avion. Greșesc oare cumva ?

— Cam așa s-au petrecut lucrurile. Astăzi cercetătorii nu se mai gîndesc doar la aripa de avion. În toate domeniile scara realizărilor a crescut, se lucrează cu viteze din ce în ce mai mari și, deci, multe instalații și procese tehnolgice se cer studiate sub aspectul curgerii fluidelor. Găsirea unor forme cît mai corecte, optimizarea proceselor au ca rezultat importante economii de energie. De înțelegerea exactă a fenomenelor ce survin în urma curgerii fluidelor depinde de multe ori funcționarea corectă a unui proces tehnologic.

— De cînd vă ocupați de „miracolul mecanicii fluidelor", așa cum îl numiți dumneavoastră ?

— De 30 de ani. Trebuie să remarc că la noi a existat și există o adevărată școală de mecanica fluidelor. Elie Carafoli, Caius Iacob, Dumitru Dumitrescu sînt cîteva nume de rezonanță în acest domeniu.

— Spuneți-ne, vă rugăm, cîteva cuvinte despre cercetările dumneavoastră, despre legătura lor cu practica imediată. Vă rog așa gîndindu-mă că, în afară de aviație, mecanica fluidelor are numeroase aplicații.

— La Academia R.S.R., la Institutul de mecanică aplicată și la Institutul de mecanica fluidelor și construcțiilor aerospațiale am organizat și condus Laboratorul de strat limită și turbulență. Din 1978, laboratorul a fost transferat la INCREST. În cadrul laboratoriului s-au format cercetători români și străini. Încă de la început, ideea integrării cercetării cu practica s-a concretizat la noi prin contracte cu industria.

— Care domeniu al cercetării v-a oferit satisfacții mai mari : fundamental sau aplicativ ?

— În ceea ce mă privește, amîndouă, în egală măsură. Am publicat două cărți : „Tranziția de la curgerea laminară la cea turbulentă" și, în colaborare, „Metode matematice moderne în teoria stratului limită". În 1966 am primit premiul Academiei R.S.R. pentru cercetări de strat limită. Am ținut conferințe pe această temă în S.U.A. și R.F.G., la Institutul Max Planck. Sînt consilier pentru probleme de curgerea fluidelor al Universității din Göttingen.

— Despre cercetarea aplicativă ce ne puteți spune ?

— În cadrul Laboratorului am realizat o instalație experimentală, cu caracter didactic și de cercetare, o suflerie de tip eolian cu utilizări multiple : aerodinamica construcțiilor, determinări și măsurători de ventilație, aerodinamica experimentală cu aplicații industriale, aerodinamica turbinelor de vînt care sînt sisteme complexe, aerodinamica vagonului de metrou și de cale ferată. Mecanica fluidelor cere, prin natura ei, îmbinarea experimentului cu modelarea matematică.

— Cine beneficiază de sufleriile realizate în cadrul Laboratorului de cercetări gazodinamice al INCREST ?

— Cele 7 sufleri realizate au fost livrate unor institute de învățămînt superior și de cercetare. Pentru realizarea acestor instalații complexe s-au pus în valoare mulți membri ai colectivului : proiectanți, electroniști, tehnicieni. Cu ajutorul lor s-au studiat amplasarea unor zone industriale în Iași, elaborarea unor norme privind influența vîntului asupra construcțiilor, cercetarea formelor navelor mari. Rolul lor este, printre altele, de a schimba tendința exagerată de teoretizare manifestată în știința mecanicii fluidelor.

— Sufleria despre care vorbim este o realizare integral românească ?

— Toate dispozitivele și subansamblele sînt realizate la noi. Anemometru cu fir cald, balanță tensometrică de forțe și momente, set de tuburi pentru măsurat viteza, multimanometre pentru determinat presiuni de suprafețe, dispozitive de poziționare spațială a traductoarelor, dispozitiv de reglaj al curentului sînt cîteva realizări frumoase.

— Înțeleg că scopul final, perfecțiunea dacă o putem numi astfel, în acest domeniu este ca din curgerea unui fluid, naturală sau dirijată de om, să se realizeze o cantitate cît mai mare de energie.

— Sau de economie de energie în anumite cazuri. Să exemplific cîteva aspecte. Împreună cu Institutul de cercetări textile s-a pus la punct un brevet de invenție : filarea aerodinamică. Fibra este toarsă numai cu ajutorul curenților de aer. Instalația nu are nici o piesă în mișcare. Avantajele unei astfel de instalații se pot imediat deduce. Ventilațiile și climatizările care intervin aproape în toate procesele tehnologice au încă rezerve de energie care pot fi economisite.

— La ce lucrați acum ?

— Institutul nostru are ca sarcină realizarea unei game de turbine eoliene pentru alimentarea unor puncte izolate, pentru racordarea la rețeaua de înaltă tensiune, cît și turbine mici pentru populație. Cercetările care se fac în laboratorul nostru au drept scop găsirea celor mai eficiente tipuri de turbină, studierea diferitelor regimuri de lucru, mărirea randamentului.

— Cu alte cuvinte, aveți destul de lucru. Asta e bine. Mutarea laboratoriului de la Academie la INCREST, institut de creație științifică cu sarcini de producție, a fost, după părerea dumneavoastră, inspirată ?

— Bineînțeles. Laboratorul comunică printr-o ușă cu hala de fabricație.

— Vom reveni cît de curînd pentru a informa cititorii despre noile turbine eoliene, rezultatul muncii specialiștilor din INCREST. Înțelegem că ele nu se vor învîrti oricum, ci cu maximă eficiență. Vă dorim succes.

OPREA GEORGESCU

O prioritate străină, pe care noi, de fapt, o deținem de 15 ani!!!

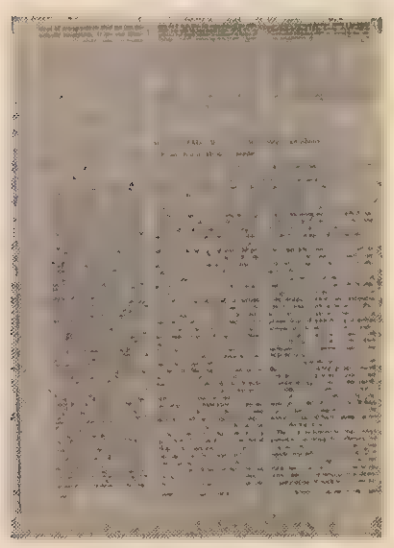

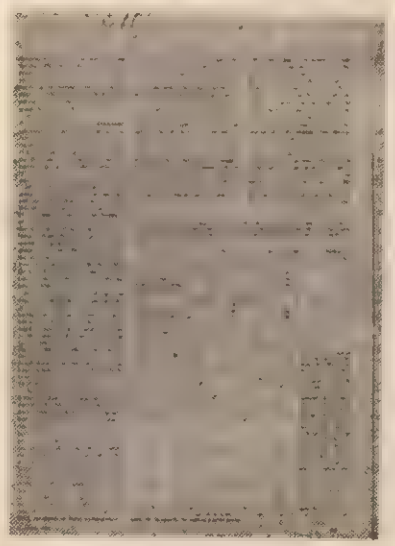

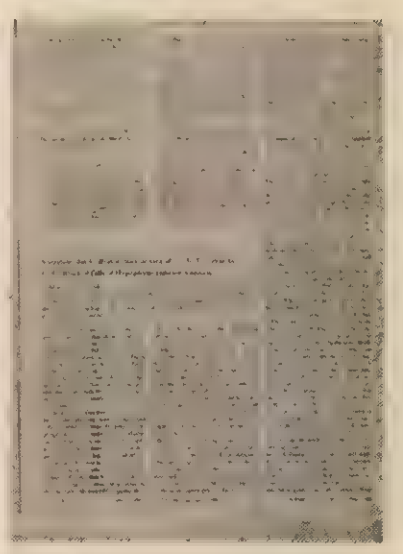

(Urmare din pagina 1)

exclusă posibilitatea folosirii lui în lupta anticancer. Acel hohot de rîs, saturat de suficiență, însoțise, probabil, și ideea de a scoate antibiotice din mucegai.

O falsă pudoare condamnă de multe ori omenirea la stagnare. Dar rezultatele tratamentului Leontopol au depășit acele hohote de rîs. Dacă, însă, mai cu grăbire noi am fi acționat pentru valorificarea ideilor sale, îmi permit să afirm aci, cu irepresibilă emoție că mai mulți oameni erau azi în viață și țara lui Leontopol și a cititorilor noștri, țara celui care scrie aceste rînduri, ar fi fost mai bogată și ar fi auzit poate și colegii de la Universitatea din Detroit mai multe despre noi.

Ceea ce părea absurd este acum demonstrat. Nebunia lui Leontopol devine încet, încet, un fapt cuminte.

Iată știința americană surclasată cu 13 ani, în această dispută cu cancerul, de mintea strălucitoare și de sufletul generos al unui doctor român. Sigur, regret încă o dată că instituțiile specializate în cercetarea obiectivului științific a unor descoperiri medicale nu și-au făcut datoria și că am fost ca în acel trist banc în care un cetățean intră într-o circiumă și cere un sandviș din ficat de elefant cu două trompe, cinci picioare, 6 ochi și cercei la urechi și i se răspunde că-i imposibil și el atunci spune : vedeți ? vă lăudați că puteți face orice, dar n-aveți elefantul acesta atît de rar, la care circiumarul răspunde : nu, nu ! elefant avem, n-avem chifle.

Așa am făcut noi cu Leontopol. Am avut cazurile pe om și ne mai trebuiau cîteva experimentări pe șoareci. Avem oameni vii tratați de Leontopol, avem toate analizele lor, avem toate datele obiectiv-științifice ale luptei lui. Avem tot. Dar o comisie, după opinia noastră, de o deosebită valoare științifică, amînă, din cauze necunoscute, amînă, amînă verdictul, deși președintele ei, remarcabilul om de știință Ștefan Berceanu, s-a exprimat atît de favorabil pentru experimentul Leontopol.

Viața plătește scump acestea toate. De obicei, în astfel de situații se ajunge ca aceia care au pus piedici, au bîrfit, au luxat, au distrus, să aibă, într-o clipă anume a vieții, nevoie de cei pe care i-au nedreptățit.

Nu doresc nimănui aceasta.

Doresc în schimb ca țara mea să-și valorifice inteligențele aici și la vreme. Doresc ca minunata dragoste de patrie a aceluia care ne conduce, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să fie pentru noi nu doar obiect al admirației, deci nu doar să ne referim la acest exemplu, ci să fie într-adevăr, pentru noi toți, o armă de fiecare zi, adică așa să ne purtăm și noi.

Ce folos de atîtea rapoarte cîte au făcut funcționarii Ministerului Sănătății de-a lungul vremii !

La 15 ani de la primul caz tratat de doctorul Leontopol, cu medicamente bazate pe hidrochinonă, o revistă americană anunță prioritatea americanilor în tratamentul cu hidrochinonă aplicat pe șoareci.

Mă bucur și eu că șoarecii bolnavi de melanom malign trăiesc, dar mă bucur și mai mult că Leontopol și-a brevetat la Londra în 1970 medicamentul său și la București, ei l... sigur Bucureștiul fiind mai departe ca Londra, de locuința doctorului Leontopol, cu 8 ani mai tîrziu, în 1978. Totuși, este 1978 nu 1980.

Și acum două rugăminți :

— Una către Departamentul de Științe Biologice al Universității Wayne din Detroit : Domnilor, ceea ce propuneți dumneavoastră, aplicarea în clinică, pe om, a hidrochinonei, este deja o realitate în România ; dați-ne de știre și puneți mîna și cercetați rezultatele din România ;

— A doua rugăminte, către autoritățile medicale românești : Hai să trecem de stadiul „șoareci" bazîndu-ne măcar pe contribuția colegilor americani și să nu-l mai tot șicanăm pe Leontopol cu absurda plăcere de a amîna adevărul. Să nu-i mai anulăm concursurile pe motive stupide, să nu mai ținem închisă ușa clădirii unde trebuie să-și desfășoare activitatea. Să avem față de el măcar grija pe care o au, iată, niște oameni de știință din lumea de azi, față de șoarecii pe care-i ajută să supraviețuiască.

Șapte paraziți care s-au vrut magnifici

(Anchetă socială pe marginea unui proces public)

Constanta e un oraș cu oameni la fel de harnici ca în toate localitățile țării, unde munca nu contenește o clipă, ziua și noaptea.

Iată însă că pe această atmosferă generală a orașului au apărut în primăvara anului trecut cîteva umbre îngrijorătoare pentru locuitorii ei. Despre ce este vorba ? În seara zilei de 1 martie 1980, pe cînd se întorcea acasă după o zi de muncă, Alexandru Ionescu, responsabilul unui atelier de cizmărie al unei cooperative meșteșugărești, a fost lovit pe la spate în cap, apoi bătut mișelește pînă și-a pierdut cunoștința, după care i s-au luat căciula, haina, ceasul de la mînă și portofelul în care se aflau 162 lei și a fost abandonat. Găsit din întîmplare de un binevoitor, care l-a transportat de urgență la spital, victima și-a revenit abia după o săptămînă de îngrijiri medicale.

În seara zilei de 28 martie a aceluiași an, după ce își încasase chenzina, Osman Ismet, un bărbat vînjos ca un zdrahon, s-a pomenit lovit în cap exact cînd dădea colțul blocului în care locuia, după care i s-au luat haina de piele, banii și ceasul de la mînă. O seară mai tîrziu, pe ceață, într-o parcare de mașini, Gheorghe Bucur trece prin clipe asemănătoare de groază, după care va rămîne cu vederea slăbită pentru totdeauna. Este deposedat de haina de blană, de inel, ceas, geantă și alte obiecte. Apoi șirul unor astfel de acte iesite din comun, în totală contradicție cu atmosfera orașului, cu firea locuitorilor lui, dar în primul rînd cu legile țării și cu normele noastre de conviețuire socială, continuă cu oarecare frecvență.

Alertate, de fiecare dată, organele de miliție depun mari eforturi pentru a-i descoperi pe infractori. Activitatea lor este îngreunată de faptul că victimele nu puteau să dea aproape nici un fel de relație despre tîlhari, pentru simplul motiv că aceștia atacau pe întuneric, pe la spate. Analizînd însă cu atenție faptele, se stabilesc anumite caracteristici comune, printre care și frecvența lor cea mai mare într-un anumit loc din apropierea podului rutier de la kilometrul 4—5, în zona de sud a orașului. Se organizează mai multe nopți de pîndă și misterul se destramă. În noaptea de 8 spre 9 septembrie 1980, la ora 1,30, exact spre locul în care era postată patrula de miliție, apar trei indivizi care se astern la pămînt ori de cîte ori farurile unei mașini, în trecere, mătură șoseaua. Unul dintre ei a nimerit chiar peste un ostaș care stătea la pîndă, dublînd patrula de miliție. A fost însfăcat pe loc, dar mai înainte, acesta dăduse semnalul de alarmă. Porniți pe urmele fugarilor, lucrătorii de miliție au ajuns imediat la căminul de nefamiliști nr. 6 al Șantierului naval Constanța, unde constată că cei trei infractori erau de fapt șapte în vîrstă de la 18 la 26 ani. Absolut toți proveneau din alte județe ale țării, șase din Tulcea și unul din Botoșani. Nici unul, la data cînd au fost prinși, nu lucra nicăieri, dar patru dintre ei, și cei mai tineri, fuseseră muncitori calificați în diferite meserii la Șantierul naval Constanța. Dintr-un lung rechizitoriu al organelor de anchetă penală, argumentat cu numeroase probe și martori, se putea afla că pe parcursul a cîteva luni, din martie și pînă în septembrie, cei șapte inculpați săvîrșiseră în grup de cîte 3—4, nu mai puțin de 17 infracțiuni grave de felul celor relatate mai sus, plus două furturi din avutul obștesc în valoare de circa 12 000 lei și furtul unei mașini particulare care a fost deteriorată și abandonată. Din păcate, chiar și după aproape o oră de amînare a procesului, în sală nu se aflau decît completul de judecată, inculpații și victimele. Abia într-un tîrziu a apărut în sală și secretarul comitetului U.T.C. de la S.N.C., Ion Ialangi, însoțit de un fotograf pentru a-i fotografia pe cei din boxă și a-i afișa la gazeta de perete. Nici măcar la a doua înfățișare și dezbatere, care a avut loc peste o săptămînă, de data aceasta în sala cantinei I.C.H. din apropierea căminelor S.N.C., situată în zona în care se petreceau actele care urmau să fie condamnate, nu se aflau de față decît cîțiva din cei care primiseră sarcină să mobilizeze tinerii sau cel puțin să-i anunțe, pentru a participa la această acțiune educativă. Uitaseră se pare, s-o facă. În schimb, sala a fost arhiplină de tineri constructori de la I.C.H., de docheri din portul Constanța, de locuitori din cartier care, după încheierea dezbaterilor și pronunțarea sentinței, au ținut să înfiereze cu vehemență asemenea acte total contradictorii normelor noastre de conviețuire socială a legilor țării.

Drumul greșit al nucleului care forma acest grup începea încă din timpul cînd acestia se aflau în familia părinților, în satul Văcăreni, comuna Luncavița, județul Tulcea. Este vorba de frații Pandele Ion, de 18 ani, care a participat la toate infracțiunile, și Pandele Petrișor, de 20 de ani. Scăpați de sub supravegherea părinților, cărora le-au furat pînă și covoarele din casă și le-au vîndut la Galați, apoi tolerați și, în final, ocrotiți prin găzduirea „prietenilor" acestora și a obiectelor aduse acasă, ei n-au făcut decît să-și continue, în noua calitate de muncitori calificați la Șantierul naval Constanța actele infracționale, sursă ușoară de cîștig, motiv pentru care au abandonat munca. Făceau doar din cînd în cînd act de prezență pentru a obține, din partea șefilor formațiilor de lucru, biletul necesar pentru găzduire în cămin. În felul acesta, toleranța de acasă este continuată prin bunăvoința și cumsecădenia altor oameni care aveau obligația de serviciu de a veghea la păstrarea ordinii și disciplinei, dar care au închis ochii în schimbul unor mici atenții, cum este cazul unui șef de echipă la domiciliul căruia s-a găsit unul din radiocasetofoanele însușite de infractori.

Neregulilor de la locul de muncă li se adaugă cele de la căminele de nefamiliști unde, în special seara, după orele 20, putea să intre oricine și oricîți, fără nici un fel de supraveghere sau legitimare deoarece prevederile statutului de autogospodărire cu privire la organizarea, pe rînd, a serviciului de noapte au fost abandonate. Așa se explică de ce interioarele celor cinci cămine ale S.N.C., care găzduiesc 1 000 de tineri, au devenit după 7 ani de la construcția lor, total improprii locuirii. Și tot astfel se explică faptul că una din camerele căminului nr. 6 a devenit gazdă bună pentru infractori. În sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, cazul celor patru infractori care au adus o pată atît de urîtă pe nobilul blazon al celor 3 400 de tineri constructori de nave din Constanța dovedește o slabă activitate educațională din partea organizațiilor de partid, de U.T.C. și obștești investite cu aceste atribuții. Problemele mari, de ordin economic și tehnic, care preocupă în permanență conducerea Șantierului naval Constanța și comitetul de partid nu trebuie să rămînă singurele în activitatea lor de zi cu zi. E nevoie să se înțeleagă, chiar și din acest caz, că activitatea politică și cultural-educativă în toate formele și cu toate mijloacele de care dispune din plin această mare unitate, constituie o latură esențială a întregului pe care-l măsurăm cu realizarea sarcinilor de producție. Din păcate, acest aspect al activității de la S.N.C., rezumat doar la panourile cu cifre de plan și angajamente plantate în incinta unității dovedește o viziune îngustă și tehnicistă a celor investiți cu marea răspundere de a forma în primul rînd oameni noi care construiesc vapoare noi. De ce oare propunerea făcută de Jenică Marta, secretarul comitetului U.T.C. de la secția I navală, ca fiecare membru de partid care are în subordine locatari la cămin să le facă cel puțin o vizită pe lună nu s-a bucurat de atenția organizațiilor și comitetului de partid ? De ce clubul șantierului naval, care dispune de o bogată zestre materială și de numeroase mijloace de petrecere a timpului liber, n-a avut nici măcar director timp de 3 ani de zile? De ce singura activitate care s-a desfășurat aici susținut au fost doar repetițiile și spectacolele echipei de teatru ? De ce serile distractive, de dans, care se organizau altădată în sălile cluburilor de la căminele de nefamiliști au fost abandonate de 2 ani de zile, după un alt conflict neplăcut care a ajuns în fața justiției și nu s-a luat măsura ca ele să fie continuate într-o mai bună organizare și cu o mai atentă supraveghere încît tinerii să-și petreacă timpul liber cît mai plăcut și folositor, după cerințele și specificul virstei lor ?

Am pus aceste întrebări secretarului comitetului de partid, Ștefan Panait. Uimit de această situație, pe care n-o cunoștea, stăruie asupra explicației că secretarii comitetelor U.T.C. au primit sarcina să participe la procesul public.

— Poate că au și participat. 2, 3 se aflau într-adevăr în sală, la cea de-a doua ședință. Dar datoria lor era să-i mobilizeze pe cei de a căror educație moral-cetățenească se ocupă direct organizația U.T.C. Cît privește lipsa activității cultural-educative în rîndul celor 3 400 de tineri de la S.N.C., situația este cunoscută...

— Și noi sîntem de vină, dar, închipuiți-vă, consiliului județean al sindicatelor i-au trebuit 8 luni ca să ne aprobe una din propunerile făcute de noi pentru postul de director al clubului.

— Ați fost pe la căminele de nefamiliști ? Știți cum își petrec ei timpul liber și dacă se organizează seri de dans ?

— Am asistat și eu la o seară de dans, cu 2 ani în urmă, dar de cînd s-a întîmplat un necaz, la unul din cămine, nu s-au mai organizat asemenea acțiuni.

Continuind discuția despre situația de la căminele de nefamiliști cu directorul șantierului, ing. Dumitru Fulorea, înregistrăm opinia că dezordinea s-a instalat acolo odată cu introducerea sistemului de autogospodărire, care, ce-i drept, a dus la reducerea cheltuielilor locatarilor de la 370 lei la 74 lei pe lună. Dar lipsa paznicului de la poartă facilitează pătrunderea în cămin a băuturilor alcoolice și a numeroși străini. Așadar, după o astfel de părere, e necesar un paznic pentru educația civică și morală a tinerilor.

— Dar la clubul S.N.C. ați fost vreodată la vreo manifestare cultural-educativă să vedeți cum se distrează tinerii ?

— Am dreptul să nu răspund la această întrebare, la fel cum am dreptul să mă duc unde vreau în timpul liber.

— Desigur, și noi avem dreptul să consemnăm acest răspuns.

Iată dar cîteva întrebări și răspunsuri care nu-i absolvă cu nimic pe infractori de actele lor nesăbuite și brutale pentru simplul motiv că regulile noastre generale de viață în care munca cinstită este singurul mod de existență iar integritatea oamenilor și libertatea lor nu pot fi atinse de nimeni, dar pe care și le-au pus majoritatea celor care se aflau în sala de judecată, în procesul în care instanța a condamnat cu asprime între 12 ani și jumătate și 8 ani de închisoare pe cei care au încălcat și au atentat la aceste mari cîștiguri ale societății noastre socialiste.

GEORGE MIHAESCU

Cronica șoselei

„O privire care imploră ajutor"

„După o zi atît de încărcată, cred că numai o palincă de caise ne poate înviora. Eu zic să oprim la «Transilvania»". Propunerea făcută de Z. S., subinginer la Întreprinderea județeană de transporturi locale Satu Mare și în același timp șofer amator, a fost acceptată cu vădită satisfacție de colegul său S. P. Pilotul a tras mașina pe o străduță laterală și au intrat amîndoi în local. „N-are rost să zăbovim prea mult aici, fiindcă acasă la mine ne așteaptă o ciorbă bună de porc și un gulaș clasa întîi". N-au stat mult. În 15 minute au sorbit fiecare cîte 200 grame de tărie, subinginerul s-a urcat din nou la volan, colegul în dreapta lui și au pornit spre locuința lui Z. S. Aici au sorbit repede cîte 100 g de țuică de 60 de grade și au intrat imediat în „probleme". Bucatele n-au fost lăudate în zadar. Erau într-adevăr excelente. Vinul bun băut cu nădejde de cei doi prieteni a făcut ca buna dispoziție să atingă cotele cele mai înalte.

„Mă, Zoli, ce-ai zice dacă am trece puțin și pe la părinții mei ?" „De acord, dragă Paul, te-am refuzat eu vreodată ?" Bătrînii s-au bucurat mult de vizită, dar cînd i-au văzut pe cei doi pregătindu-se de plecare nici după 15 minute, s-au întristat. „Așa faceți voi tinerii mai întotdeauna. Stați cîteva minute cu bătrînii voștri, apoi vă plictisiți și plecați".

Zoli, rezistent la băutură, nu dădea semne vizibile că l-au învins licorile amestecate. Vorbea, ce-i drept, ceva mai mult și mai repede decît de obicei și se plîngea că a început să-i doară capul.

În centrul orașului, Paul a coborît din mașină, iar șoferul, la volanul Daciei 1100, a plecat spre piața de alimente din cartierul Someș, să facă cumpărături. N-a ajuns la piață. Rulînd prea repede și neobservînd la vreme, din pricina „ceții" provocate de licorile sorbite, o tînără care s-a angajat în traversarea străzii fără să se asigure, Z. S. o izbește cu partea din față a mașinii și o proiectează pe asfalt.

Pilotul are un moment de ezitare. Oprește, dă mașina înapoi pînă în dreptul fetei care zăcea într-o baltă de sînge. Ochii implorînd ajutor ai tinerei se întîlnesc cu privirea speriată a lui Zoli. Învinge lașitatea, neomenia. Pilotul se uită repede în jur, observă că în apropiere nu e nimeni, introduce mașina în viteză și fuge. Un sătmărean de suflet, care ajunge puțin mai tîrziu la locul accidentului, urcă victima în mașină și o duce la spital.

Subinginerul oprește mașina pe o stradă dosnică și începe s-o examineze. Constată că îi lipsesc rama farului, bucăți din oglinda retrovizoare, că tabla aripei e îndoită și intră în panică.

Se urcă repede în mașină. „Plec spre Baia Mare, spre Carei, văd eu unde". La fiecare ieșire zărește însă de la distanță strălucirea centurilor reflectorizante ale agenților de circulație. „Cred că am făcut 100 de kilometri căutînd să mă strecor din oraș. N-am reușit însă", avea să mărturisească subinginerul mai tîrziu.

Între timp, un cetățean se prezintă la Miliția municipiului și relatează că a văzut de la distanță o mașină lovind o femeie, dar n-a reținut decît că era o Dacie 1100 și că avea număr de Bihor. Date de mare importanță !

La locul accidentului sînt găsite părțile pe care le pierduse Dacia 1100 : rama farului, cioburile de oglindă retrovizoare și particule de vopsea gri sărite de pe aripile mașinii. Imaginea autovehiculului infractor se conturează tot mai mult.

Numeroși cetățeni se raliază la acțiunea de căutare a făptașului. Cercul se strînge tot mai mult în jurul lui de la periferie spre zonele centrale ale orașului.

În jurul orelor 23,00, migăloasa muncă de căutare a mașinii, pe fiecare stradă, la fiecare loc de parcare, pe fiecare alee dintre blocuri se soldează cu depistarea pe o fundătură a unui autoturism Dacia 1100 de culoare gri și număr de Bihor. Conducătorul auto tocmai se pregătea să se urce la volan cînd e întrebat de milițian : „Dv. locuiți pe această stradă ?" „Nu, dar am venit aici să-mi schimb roata !" „Pentru asta trebuia să veniți pe o stradă atît de întunecoasă ? La 100 de metri de acest loc aveați suficientă lumină să vă depanați mașina ! Dar farul unde vi l-ați spart ? Văd și înfundături pe aripă". „Aveți dreptate, am greșit intrînd să-mi pun roata de rezervă pe o asemenea uliță. Am dat cu mașina într-un gard... Ca să vă spun adevărul, am venit aici pentru că am băut ceva și nu vroiam să-mi schimb roata în plin centru". La prima vedere părea plauzibil. Șoferul mirosea într-adevăr a băutură.

L-au dat de gol însă rama farului, care se potrivea perfect la locul de unde căzuse, cioburile care așezate unul lîngă altul formau imaginea exactă a farului, a oglinzii retrovizoare, particulele de vopsea de culoare gri găsite de pe aripă.

Șoferul a relatat apoi cu lux de amănunte, secvență cu secvență, întreaga întîmplare.

„Dacă nu eram băut, opream și duceam fata la spital". Mi-am ratat viața, am nenorocit două familii pentru că de cîțiva ani nu mă pot abține de la băutură. Dar ce îmi stăruie mereu în minte și mă apasă este privirea fetei care implora ajutorul, pe care eu l l-am refuzat după ce o doborîsem la pămînt !"

VICTOR BEDA

Lupul pus să păzească pădurea

Se spune că aparențele înșală. Să nu absolutizăm însă. Nici să ne pripim în a da verdicte la prima vedere.

În ziua de 16 noiembrie 1980 sergentul major I. S., agent de circulație la Miliția județului Brașov, a oprit, pentru un control obișnuit, autocamionul 21—CV—612.

Odată cu șoferul, un alt ocupant al cabinei s-a grăbit să prezinte și el actele de însoțire a produselor transportate — avizul de expediție nr 3611 / 14 11 1980, emis de C.A.P. Jegălia (Ialomița), către C.A.P. Hărman (Brașov), pentru cantitatea de 5 710 kg porumb știuleți. Oameni conștiincioși, documente în regulă, trebuia să urmeze salutul reciproc de despărțire și urarea „drum bun !". Așa se întîmplă de cele mai multe ori.

De data aceasta însă agentul de circulație nu s-a grăbit să înapoieze actele celor controlați. Atenția și perspicacitatea cu care a învățat să citească în privirile oamenilor îi oferiseră acum ocazia să observe o ușoară neliniște pe fețele interlocutorilor săi. Ca să-și dea și mai bine seama dacă se înșală sau nu, i-a privit intenționat mai îndelung și cu ostentativă insistență. Strădania însoțitorului de a-și masca tulburarea era evidentă. Subofițerul de miliție nu mai avea nici o îndoială că ceea ce considerase inițial doar o aparență, constituia deja un motiv serios de suspiciune.

— Nu vă supărați, dar trebuie să verificăm legalitatea acestui transport — îi s-a adresat el politicos. Actele de însoțire a porumbului rămîn la mine. Autocamionul va fi parcat, cu încărcătură cu tot, la sediul C.A.P.-ului, pînă se clarifică situația.

Cu toate că o asemenea măsură nu putea provoca vreo nemulțumire unor oameni corecți, Teodor Moise, pretinsul delegat al C.A.P. Hărman, nu-și mai putea stăpîni starea de nervozitate, ceea ce-l întărea și mai mult convingerea agentului de circulație că are de-a face cu oameni incorecți. Așa se face că a raportat imediat la miliția județeană bănuiala pe care i-o stîrnise însoțitorul transportului de porumb.

Cercetările întreprinse aveau să ducă la descoperirea unei afaceri frauduloase aproape incredibile : falsul delegat încheiase, într-adevăr, un contract în numele C.A.P. Hărman, prin care aceasta se obliga să livreze C.A.P.-ului Jegălia o cantitate însemnată de bile-manele, în schimbul unei cantități corespunzătoare de porumb, dar conducerea C.A.P.-ului Hărman habar n-avea de o asemenea tranzacție, contractul fiind în realitate fictiv. Conducerea C.A.P. Jegălia acceptase contractul fără să știe că așa-zisul reprezentant al C.A.P. Hărman era un impostor.

Prin inducerea în eroare a conducerii C.A.P. Jegălia, Teodor Moise, împreună cu maistrul de parchet silvic Laloș Fodor, de la Ocolul silvic Comandău (Covasna), au sustras din avutul obștesc 200 mc bile-manele pe care le-au transportat în județul Ialomița, primind în schimb 34 tone de grîu și aproape 6 tone de porumb, cereale care au fost valorificate în diferite localități în schimbul sumei de 80 000 lei ! Din banii obținuți, cei doi autori au plătit transportul bilelor-manele și, respectiv, al porumbului cu 20 000 lei, restul de 60 000 lei împărțindu-i între ei.

Extinderea cercetărilor de către Miliția județului Covasna avea să stabilească alte fapte penale, prejudiciul total cauzat de infractori avutului obștesc fiind de 200 000 lei.

În săptămîna în care au început cercetările, autorii afacerii frauduloase urmau să mai primească de la C.A.P. Jegălia încă 33 tone de porumb, în schimbul altor 78 mc bile-manele sustrase tot de la Ocolul silvic Comandău. Și cine știe cu cît ar fi putut păgubi cei doi infractori avutul obștesc, dacă un simplu control obișnuit, executat cu răspundere și perspicacitate, n-ar fi pus capăt acestei afaceri.

Cum a fost posibil însă ca de la Ocolul silvic Comandău să fie sustrasă o asemenea cantitate de bile-manele, fără ca factorii de răspundere să-și dea seama ? O fi el parchetul situat în pădure, dar nici așa, să se fure ca în codru !

MIHAI GROZAVU

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Îngrijind publicarea acestor memorii ale lui Ion G. Duca, ne-am luat de bună-seamă asupra-ne și îndatorirea de a apropia spiritului de dreptate și de adevăr inerentele relatări mai părtinitoare ale autorului. Așa cum se întîmplă chiar în începutul capitolului „1917 — Primele luni — Tifosul exantematic", cînd memorialistul se lasă furat de particulare resentimente și nedreptățește intrucîtva însușirile morale ale unui mare profesor universitar ieșean — Matei Cantacuzino.

Apoi, firul mărturisirilor se continuă cu o presimțire — catastrofa de la Ciurea trebuia să însemne punctul culminant și sfîrșitul dezastrului îndurat de români în prima parte a războiului. Și în dihotomica confruntare a memorialistului — rațiune-spirit lăuntric — va învinge cel din urmă : spiritul lăuntric ce dispunea spre optimism. Frontul s-a stabilizat pe toată perioada iernii, permițîndu-se să se treacă la rostuirea atîtor stringente comandamente, între care întărirea pozițiilor de luptă și refacerea trupelor.

Revelatoare sînt însemnările lui I. G. Duca și în legătură cu importanta vizită pe care președintele Consiliului de Miniștri român o face înaltelor oficialități civile și militare de la Petersburg. Acolo s-au discutat problemele reclamate de pregătirile comune în vederea puternicei ofensive armate din primăvara anului 1917. S-au perfectat înțelegeri în privința muniților, aprovizionării ; primul ministru român a luat parte și la Conferința interaliată care a stabilit planul general al aliaților pentru campania 1917 pe frontul răsăritean. Totodată, cititorii noștri au acum ocazia să cunoască parte din reacțiile guvernanților români față de atmosfera prevestitoare de revoluție ce cuprinsese lumea rusească de la palat și pînă în tranșee.

Pagini cutremurătoare ne-a lăsat Duca despre ravagiile făcute de tifosul exantematic în rîndurile armatei și în cele ale populației civile ; cu care prilej se aduce prinos de recunoștință cadrelor medicale căzute în lupta pentru combaterea înfricoșătoarei molime.

Evocînd tăria sufletească cu care se ținea piept adversităților, memorialistul ne oferă informații interesante privind aprovizionarea în general, mersul transporturilor, pregătirea lucrărilor agricole.

STELIAN NEAGOE ■

1917 — Primele luni — Tifosul exantematic

În aceste tragice condiții a început anul 1917. Îmi aduc aminte și acum acea zi întunecoasă și rece. Dimineața tradiționalul Te Deum la Mitropolie, după prinz o vizită de condoleanțe la sărmanul Matei Cantacuzino. Deși cunoșteam pe Matei Cantacuzino din copilărie și deși existau între noi legături familiare, el îmi inspira un invincibil resentiment. Versatilitatea, patologica lui versatilitate politică mă făcea să am față de el alternativ simțăminte de revoltă și de mîhnire. Trebuie să mărturisesc însă că în acea zi, sub crudă lovitură ce soarta îl dăduse, m-a impresionat prin durerea sa concentrată și stoică. Avea ceva antic nespus de mișcător. Aristocrație de simțire imperechiată straniu cu dorința de a se singulariza și cu lipsa desăvîrșită de judecată și de convingeri. Talent pentru a acoperi mixtura și boierească morgă pentru a sfida critica. Acesta era omul. Oricum în acele clipe era de plins, sincer de plins.

Coborînd Copoul la asfințitul soarelui sub impresia vie încă a scenei din casa lui Matei Cantacuzino, recapitulam în mintea mea anul care expirase și căutam să citesc în cel ce începea sub așa groaznice auspicii. Rațiunea mea îmi poruncea să fiu îngrijorat, un instinct lăuntric mă predispunea însă spre optimism. Mă simțeam liniștit, aveam senzația că înaintarea germanilor s-a oprit, că frontul s-a stabilizat, că Ciurea a fost o piatră de hotar între ce a fost și ce va urma. Cu alte cuvinte că prima fază a războiului se încheiase și că alta va începe și va începe cu totul în alte condițiuni.

Curioasă presimțire. Așa a și fost. Ciurea a fost punctul culminant al dezastrului. De acolo trebuia să reînceapă urcușul, urcuș greu, anevoios, plin de mari și cumplite încercări dar în genere vorbind o ascensiune care trebuia după doi ani să se sfîrșească cu apoteoza întregirei integrale a neamului. Într-adevăr cîteva zile după acest Mackensen s-a oprit. Trupele lui s-au așezat în tranșee, în așteptarea primăverii. Frontul stabilizîndu-se am putut și noi să ne întărim pozițiunile și să procedăm în liniște, fără hărțuiala unor veșnice schimbări și urmăriri, la sistematica refacere a unităților noastre atît de cumplit distruse și de dezorganizate în prima parte a războiului. A fost la Iași un simțămînt general de ușurare.

La 5 ianuarie Brătianu a plecat cu principele Carol la Petersburg ca să determine pe ruși să nu se mai retragă, să pregătească de acord cu noi o puternică ofensivă la primăvară și ca să ne dea un concurs mai efectiv și mai urgent în chestiunea muniților și a aprovizionărilor. Călătoria a durat pînă la începutul lui februarie. Brătianu, care nu a notat nimic în cursul carierei sale politice, ne-a lăsat totuși o dare de seamă foarte amănunțită a acestei călătorii care este firește de cel mai mare interes. Oricine o va putea consulta fiindcă știu că s-a hotărît publicarea ei. Faptele cele mai însemnate ce se desprind din această călătorie sînt cam următoarele.

Întîi, punctele de vedere ale celor de la Petrograd și de la Iași erau cu totul deosebite. Pentru ruși frontul din Moldova era o simplă variantă a frontului lor general, deci le era indiferent dacă trece de-a lungul Șușiței, Siretului, Bîrladului, Prutului sau Nistrului. Pentru noi acest front avea o semnificație națională și etică, el reprezenta o retragere vremelnică care trebuia neapărat să fie urmată de recuperarea cît mai grabnică a teritoriilor pierdute. Cu toate acestea Brătianu a reușit să convingă pe ruși să adopte punctul nostru de vedere. Armata rusă nu se va mai retrage. La primăvară se va face marea ofensivă înspre cîmpiile Munteniei. Ceea ce a înlesnit mult sarcina lui Brătianu în această privință a fost prezența în acel moment la Petrograd a Conferinței interaliate. Marii noștri aliați simțeau și ei nevoia de a coordona, în vederea campaniei anului 1917, acțiunea rusească cu acțiunea lor. În consecință ei trimiseseră la Petersburg : francezii pe dl. Doumergue și generalul Castelnau, englezii pe Lord Milner și pe generalul Wilson...

Această după ce au făcut o serie de dificultăți pentru a consimți ca Brătianu să participe și el la Conferința interaliată — ceea ce de bună seamă l-a mîhnit adînc și i-a arătat de pe atunci cu ce mentalitate nenorocită va avea să lupte la Conferința păcii — au sfîrșit totuși prin a-l admite și, mai mult, prin a-i da tot concursul în vederea viitoarei ofensive. E drept că generalul Gurko care înlocuise la Stavka pe Alexeev a făcut rezerve, a declarat că acea conferință nu poate preciza condițiile ofensivei, dar nu e mai puțin adevărat că în principiu ofensiva s-a hotărît și nu numai ca o dispoziție a comandamentului rusesc, dar ca o măsură făcînd parte integrantă din planul general al aliaților pentru campania 1917 pe frontul răsăritean.

În al doilea rînd, atît în diferitele convorbiri cît și într-o conferință specială cu Gurko, Beliaev și marele duce Sergiu Mihailovici, Brătianu a primit cele mai bune asigurări în privința transportului muniților și aprovizionărilor. Și aci intervenția aliaților ne-a fost de mare folos.

În al treilea rînd, chestia comandamentului, a refacerei (trupelor române) în Basarabia, a acaparării căilor noastre ferate — au fost cu acest prilej definitiv înmormîntate.

În genere Brătianu a găsit la țar o sinceră bunăvoință, la Stavka o surdă ostilitate, la guvernul rus multe asigurări și încurajări dar asigurări pe care simțea că nu se poate pune preț fiindcă de fapt domnea în toate cercurile conducătoare ale Rusiei o cumplită zăpăceală. Primul ministru Golițin nu avea nici o experiență politică și se mira singur că țarul îi încredințase o sarcină atît de grea. Ministrul de justiție mărturisea vecinului său de masă, Constantin Brătianu, că nu are nici o cunoștință a mecanismului departamentului său, că acest post îl ocupă accidental ; ministrul de externe Pokroowski, un funcționar plin de bune intenții, se mărturisea copleșit de răspunderile unui minister atît de delicat. Singur ministrul de interne Protopopov care se bucura de întreaga încredere a împărătesei lua atitudini dictatoriale și a speriat pe Brătianu prin ușurința concepțiilor și prin inconștiența declarațiunilor sale.

Miniștrii, diplomații, membrii opoziției, personagiile curții, marii duci, toți erau unanimi a spune că de la moartea lui Rasputin lucrurile s-au agravat în loc să se îmbunătățească. Împărăteasa cuprinsă de o criză acută de misticism împingea pe Nicolae II să se izoleze și mai mult, să ție mai puțin decît oricînd seama de sfaturile și de îndemnurile oamenilor serioși.

Familia imperială era ostracizată, intimii curții îndepărtați. Bătrînul Fredericz singur scăpase. Dar în aceiași timp toți susțineau cu o unanimitate impunătoare că atîta vreme cît va ține războiul o criză nu va izbucni. Revoluția e fatală dar după război. Deocamdată toate sforțările vor fi îndreptate pentru obținerea victoriei. În fine prin această călătorie Brătianu a putut să fie unul din ultimii martori ai Rusiei Imperiale. Acest Petersburg — care pînă în 1917 rămăsese prin felul de viață al societății sale ultimul vestigiu al secolului al XVIII-lea, acel Petersburg — cu luxul asiatic al curții imperiale, cu fastul bizantin al bisericilor lui, acel Petersburg era sortit să dispară pentru vecie peste cîteva săptămîni. Brătianu l-a văzut încă trăind ultimele zile...

În lipsa lui Brătianu, noi am continuat să lucrăm la consolidarea situației în Moldova. Ferechide era prim ministru și Take Ionescu interimar la externe. Pe zi ce trecea lucrurile se îmbunătățeau, deși împrejurările continuau să ne îngreuneze sarcina.

Într-adevăr, pînă la 1 ianuarie cel puțin vremea fusese oarecum prielnică. La 6 ianuarie însă, în ziua de Bobotează, de o dată timpul s-a schimbat. Îmi reamintesc încă, slujba religioasă avea loc la Sf. Spiridon far botezarea apelor într-un chioșc anume construit în Piața Unirei. Cînd am sosit la biserică vremea era senină, cînd cortegiul a pornit spre Piața Unirei cerul a început să se înnorez și pe cînd preoții slujeau în chioșc primii fulgi de zăpadă și-au făcut apariția și viscolul a început. Un viscol îngrozitor care a ținut mai multe zile și care a fost punctul de plecare a uneia din cele mai grele și mai friguroase ierni ce s-a văzut vreodată.

E lesne de înțeles că enormele cantități de zăpadă ce acopereau toată suprafața Moldovei nu erau de natură nici să înlesnească transporturile, nici să ușureze viața trupelor încartiruite în sate, nici mai cu seamă să îmbunătățească situația sanitară a militarilor și a populației civile.

Și primul efect a fost apariția cu o nespusă violență a epidemiei de tifos exantematic. Nenorocirea a fost cumplită. Boala secera fără milă soldații grămădiți în sate. Îndeosebi în jurul laștilor flagelul a luat proporții înspăimîntătoare. Unde comandanții de unități au fost energici — răul a putut fi circumscris, unde ei s-au arătat slabi și neglijenți — spectacolul a fost apocaliptic. Regimente întregi au fost decimate în cîteva săptămîni. La început trupele așezate în comunele din jurul Iașilor, nedîndu-și bine seama nici de natura boalei nici de proporțiile epidemiei, încărcau bolnavii în care cu boi și îi îndreptau spre spitalele din capitala Moldovei, astfel încît zilnic vedeai scoborînd de la Copou care pline de nenorociți : unii muribunzi, alții deja morți. Era o privelițe pe care nu o voi uita niciodată. Firește spitalele existente, supraîncărcate de răniți, au devenit repede cu totul incapabile să mai primească pe acești bolnavi. S-au organizat în grabă noi spitale. S-au luat deci măsuri ca bolnavii să fie îngrijiți pe loc și sub priceputa conducere a doctorului Ion Cantacuzino și a doctorilor francezi s-a procedat la sistematica deparazitare a trupelor — singurul mijloc de a preveni această teribilă boală. Corpul nostru medical a combătut epidemia cu o energie și cu un devotament care va constitui pururea pentru el un titlu de glorie. Rezultatul a fost însă o înspăimîntătoare mortalitate printre medicii civili și militari. Multe elemente de reală valoare au pierit astfel, ca de pildă doctorul Brukner, dr. Felix, Popescu Azuga, Wachman, și atîția alții ale căror nume îmi scapă. Pentru noi a fost cu deosebire dureroasă pierderea dr-lui Botescu, un devotat prieten politic care ca ajutor de primar al Bucureștilor își cîștigase un frumos renume și care desigur prin energia și inimoasa sa activitate ar fi fost un element foarte folositor în epoca de consolidare de după război. Fiind deputat s-ar fi putut mulțumi cu situații mai adăpostite. El n-a pregetat însă nici o clipă să alerge acolo unde primejdia era mai mare. Cînd la 8 martie parlamentul a fost convocat pentru cîteva zile, a venit la ședință îmbrăcat în uniformă și a propus Camerei să aducă un omagiu corpului nostru medical pentru munca pe care o desfășoară în lupta cu epidemiile și să salute memoria atîtor medici distinși care au căzut victima datoriei lor. Brătianu în numele guvernului s-a asociat la această meritată manifestație. Peste cîteva zile am aflat că sărmanul dr. Botescu era în acel moment deja atins de boală. A mărturisit cîtorva colegi că bănuiește că într-o inspecție în județul Botoșani fusese mușcat de paraziții prin care tifosul exantematic se transmitea. Și într-adevăr n-a trecut mult și boala l-a doborît. Îmi reamintesc cu ce sinceră emoție am dus cu toții spre cimitir corpul său jertfit pe altarul datoriei și al patriei. Familia lui rămăsese la București. Alecu Constantinescu a îngrijit ca la [cimitirul] Eternitatea o cruce să fie așezată la căpătîiul său. Un gest care îl cinstește pe Constantinescu, păcat numai că i-a micșorat valoarea amintind-o pe inscripția funerară.

Misiunea franceză a plătit și ea tifosului exantematic din larg tributul ei. Un tînăr și foarte distins medic, doctorul Clunet, care instalase un spital la Vila Greerul, pe drumul de la Ropedea, precum și mai multe infirmiere franceze printre care îmi reamintesc îndeosebi numele domnișoarei de Gontel, au pierit victime ale datoriei lor pentru cauza comună. Printre altele, revăd și azi în biserica modestă a catolicilor din Iași — cinci sicrie acoperite de drapelul francez : al colonelului Dubois, al dr. Clunet, al unei surori de caritate (d-ra Philippe), al sorei Antoinette și al unui simplu soldat. Era imaginea izbitoare a solidarității Franței cu nenorocirile și jertfele noastre. După ceremonie și după discursuri (Berthelot, Saint-Aulaire, Prezan și Brătianu), funebrul convoi a străbătut pînă la Eternitatea străzile Iașului, în mijlocul unei mulțimi cu adevărat emoționată — căci hotărît Franța făcea tot ce putea pentru depărtata și nenorocita ei aliată.

Englezii ne trimeseseră și ei cîteva medici, în privința valorei științifice a cărora corpul nostru medical făcea dealtminteri justificate rezerve. În special dexteritatea și cunoștințele chirurgicale ale unora dintr-înșii erau cu totul aproximative. Tăiau cînd nu trebuia, ce nu trebuia și cum nu trebuia. Dar, în sfîrșit, am fi nedrepți să nu aducem și ajutorului lor omagiul cuvenit, cu atît mai mult cu cît și printre rîndurile lor au fost morți. Îmi aduc aminte de un tînăr ofițer canadian, mort în spitalul Maternitatea de care se ocupa Maruka Cantacuzino și la a cărui înmormîntare guvernul m-a delegat pe mine să vorbesc. Sicriul acoperit de împunătorul Union Jack fusese așezat în capul scării. Legația engleză cu Barclay în frunte era solemn înșirată lîngă el, iar eu citind cuvîntarea repetam mecanic vorbele consemnate pe hîrtie și mă gîndeam mereu la soarta acestui anonim care, printr-o așa vastă și îndepărtată solidaritate, venea tocmai din Canada să plătească pe pămîntul Moldovei — tributul jertfei sale pe altarul cauzei noastre comune...

Pe la sfîrșitul lui martie epidemia a ajuns în totul ei, cu venirea primăverii ea a început să se stingă. Am trăit însă trei luni groaznice și nenumărați au fost cei militari și civili ale căror osemintе zac în Moldova de pe urma acestui periculos flagel... Cîteva luni în urmă, vizitînd un sat lîngă Poeni, am rămas îngrozit de spectacolul cimitirului. În jurul unei biserici sărăcăcioase — o mare de cruci. Peste jumătatea unui mîndru regiment din Romanați își dormea acolo somnul de veci. Locuitorii povesteau despre moartea acestor învinși ai tifosului exantematic amănunte de infern. Moldova era de altfel plină de asemenea cimitire și de ecoul înfiorător al unor ateri scene. Nenorocirea era cu atît mai mare cu cît, profitînd de incuria autorităților sanitare în timpul campaniei din Bulgaria, de astă dată se luaseră toate măsurile cuvenite înainte de intrarea noastră în acțiune. Toți soldații fuseseră inoculați împotriva holerei, tetanosului și febrei tifoide — așa încît de aceste trei flagele care în toate războaiele au dat o mortalitate atît de mare, noi am fost în timpul celor doi ani de război cu desăvîrșire feriți. La tifosul exantematic, boală pînă atunci puțin cunoscută în Occident, nu se gîndise nimeni și la urma urmei tot nu ne-am fi putut feri, fiindcă nu exista nici un serum preventiv. Poate că dacă trupa ar fi păstrat o curățenie mai strictă și dacă deparazitările sistematice s-ar fi început ceva mai devreme, proporțiile epidemiei ar mai fi putut să fie mai circumscrise. Dar în mijlocul indescriptibilei confuzluni a retragerei militare și a bejeniei civile — se mai pot aduce cuiva, în această privință, învinuiri întemeiate ?!

Singura învinuire întemeiată este numai aceea ce se poate aduce unora din medicii noștri. Într-adevăr e trist s-o spunem, dar pe cînd în marea sa majoritate corpul nostru medical și-a făcut datoria în chipul demn de toată lauda de care am vorbit mai sus, au fost și unii — în special printre medicii noștri cu situații înalte — care s-au arătat mai prejos de orice. Era dureros să vezi doctorii veniți din Franța ca să ne stea în ajutor și alături medici români plimbîndu-se pe străzi, vorbind tuturora de plecarea lor în Rusia și în Apus sau țesînd mizerabile intrigi politice. Nu o dată am surprins în fața acestei întristătoare priveliști surîsul disprețuitor al membrilor misiunei sanitare franceze. Am roșit pentru neamul meu și de aceea sunt cîteva nume pe care nici azi nu le pot uita...

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

EFORIE NORD, O STAȚIUNE PENTRU 4 ANOTIMPURI

Starea de vară și de sănătate la minus 5 grade

Vara, lumea se îmbulzește la Eforie Nord ca să facă plajă. Mai ferită și, tocmai de aceea, mai puțin zgomotoasă, stațiunea e foarte căutată în sezon și, din mai pînă în septembrie, ea joacă, cum se zice, cu casa închisă. Acum însă cînd afară sînt 5 grade sub zero și cînd marea și-a învinețit chipul, cuprinsă de o supărare parcă fără leac, oamenii vin aici ca să se trateze și, tot mai mulți de la an la an, ca să se odihnească. Și pentru unii și pentru ceilalți. Întreprinderea de hoteluri și restaurante Eforie Nord e o gazdă primitoare, punîndu-le la dispoziție 13 hoteluri încălzite și o bază de tratament dintre cele mai redutabile, cu nimic mai prejos decît, de pildă, cea de la Felix sau Herculane.

De fapt, la Eforie Nord funcționează două baze de tratament. Policlinica „Grand", mai veche, și Centrul de recuperare medicală și fizioterapie, dat în folosință în 1972, alcătuind împreună Sanatoriul balnear, capabil să asigure zilnic pînă la 2 mii de proceduri de mare eficiență terapeutică. Intrat în limbajul comun sub numele de baza nouă, Centrul de recuperare are tot ce-i trebuie unei unități de acest fel, băi de nămol, bazin cu apă de mare, electroterapie, aerosoli etc. după cum are o directoare energică și drastică, doctorița Suzana Bele. Grație ei și unui colectiv de profesioniști harnici și îndatoritori, sanatoriul arată ca o adevărată uzină de sănătate, ordinea și disciplina fiind la mare preț, asta și pentru că una din devizele doctoriței Bele, medic primar în balneofizioterapie, zice că starea de curățenie nu trebuie căutată în sufragerie, ci în bucătărie și în băi, acolo unde vizitatorul pătrunde mai rar, dar unde totul trebuie să meargă ca pe roate. Avînd ca aliați nămolul sapropelic, de origine organică, de la Techirghiol și apa de mare, specialiștii de la Eforie Nord acoperă, cum spuneam, o gamă largă de proceduri, băi, împachetări, kinetoterapie, ultrasunete, curenți diadinamici, nemectron, ionizări, plumă, gimnastică medicală, aerosoli și așa mai departe, vindecind afecțiuni ale aparatului locomotor, afecțiuni ginecologice cronice și afecțiuni neurologice periferice, înregistrînd succese terapeutice notabile îndeosbte în tratarea reumatismului și a sechelelor postraumatice. Deschisă permanent față de nou, doctorița Bele n-a rămas indiferentă față de nici una din manifestările acestuia în domeniul respectiv, drept pentru care cărțile cu Pelil Amar, Gerovital și Boicil au devenit aici, demult, o obișnuință. În vremea din urmă, se practică în sanatoriu, cu bune rezultate, acupunctura. 7 medici, Sabin Ivan, Smaranda Sachelarie, Elena Gavrilă, Romeo Iordache, Teodora Ivanov, Ion Groza și, firește, Suzana Bele, redescoperind secretele unei îndeletniciri străvechi. În altă ordine de idei, sălile destinate culturii fizice medicale și ergoterapiei, 5 la număr, s-au echipat fără investiții, prin autodotare, iar una a fost amenajată prin închiderea unei terase, în așa fel încît spațiul să fie exploatat la maximum. De această treabă, ca și de ordinea și curățenia ce stăpînesc complexul, n-au rămas străini, nu atît cu vorba, cît cu fapta, asistenții șefi Ion Ivan și Dan Tudose, de la care poți afla, preț de-o cafea grăbită, istoria bazei noi, în care muncesc din ziua inaugurării. Dacă scrieți ceva despre noi, ne sfătuiește Ion Ivan, mai gurallv decît omologul său, nu-l uitați pe Viorel Cojocaru care, la aerosoli, a introdus un post suplimentar în circuitul unui aparat și a mai făcut cîteva minuni, ajutîndu-i pe bolnavi. Iată, ne conformăm și, trecînd mai departe, notăm că acest loc de muncă și-a propus să devină, chiar din primăvara care bate la ușă, un avanpost al luptei contra obezității, deși Suzana Bele e convinsă că nu va fi ușor, regimul alimentar din restaurantele ce deservesc complexul trebuind modificat. Lucrurile sînt, din acest punct de vedere, abia la început, vom mai vedea.

Doctorița Suzana Bele, o femeie și jumătate pentru care disciplina începe de la curățenie

Calitatea serviciilor fiind deosebită, nu e de mirare că pacienții care trec pragul Sanatoriului balnear din Eforie Nord sînt, într-o proporție zdrobitoare, mulțumiți, fie ei străini sau români. Masashi Takimoto din Osaka, Elsiddig Ahmed El Massaad din Khartoum, Maria Hedek din Berlin sau Raymond Bellard din Toulouse sînt doar cîțiva dintre străinii care, beneficiind de profesionalismul și amabilitatea personalului bazei noi, și-au declarat satisfacția, ultimul notînd că specialiștii de aici „se sont toujours montrés dévoués au maximum". De fel din Vlăsinești Botoșanilor, unde e mecanizator la S.M.A., Florea Pinzaru n-ar fi înțeles, poate, ce-a scris francezul în cartea de impresii, dar de simțit, simte la fel. A venit cu soția, Catinca, îngrijitoare la școală, să se vindece de necazuri, asta însemnînd de reumatism, au plătit amîndoi 1048 de lei pentru 18 zile, au trecut 11 din cîe și n-are decît cuvinte de laudă. Oamenii, zice, sînt corecți, iar durerile parcă s-au mai împuținat, deși noi am mai trecut pe la Govora și Sovata. Masa, servită la „Meduza", e destulă, azi am servit la prinz ciorbă de perișoare, porc la tavă și o prăjitură al cărei nume nu-l cunosc, pentru 26 de lei pe zi e, ca să fiu sincer, mai mult decît ne așteptam, păcat că n-avem televizor în cameră, la 304, unde stăm, c-aș fi zis că n-am ce să zic. Dacă Florea Pinzaru a împlinit 55 de ani, Constantin Ghimiș l-ar putea fi, cu un pic de bunăvoință, tată, avînd dinsul destui, nu precizează cîți, de cînd a ieșit la pensie, după 4 decenii petrecute ca învățător în comuna Brâncoveni, județul Olt. Are boala bătrînețli, adică îl doare cînd aici, cînd dincolo, dar bălile, nămolul și masajul l-au mai ușurat, se simte din nou în stare să plece acasă și să se apuce de o treabă concretă, organizarea unei întîlniri a fiilor satului, că Brâncovenii, se înfiăcărează, nu-i de ici, de colo, ci chiar satul în care Matei Basarab a fost agă. Știe asta sigur, a umblat dinsul prin unele hrisoave, la fel de bine știe că tratamentul e ieftin, curată pomana, 6 lei pentru 3 proceduri la alegere, păcat că nu i-a fost dat să apuce socialismul cînd era mai tînăr, să se bucure de toate aceste înlesniri. Șef la pilotaj, la Constanța, Mitică Voinescu vine aici de 7 ani și genunchii săi, parcă prinși în cîngi în 1974, au devenit supli și ascultători, iar umărul nu-l mai doare. În timpul cînd nu face băi, joacă table și povestește cum a salvat, anul trecut sau mai demult, un vas grecesc care eșuase, îndrăzneală de pe urma căreia s-a ales cu felicitări și cu o grămadă de cărți poștale, pe care le primește și acum. În ceea ce privește distracția, pentru că tot am adus vorba, rămîne aici încă destul loc pentru mai bine, cu toate că directorul I.H.R. Eforie Nord, Virgil Gărniță, și șeful serviciului respectiv, Alexandru Dinu, oameni de idei și de acțiune, s-au străduit și se străduiesc spre a umple cît mai plăcut timpul liber al turiștilor. O dată la 3 zile, în Sala polivalentă a complexului de hoteluri „Meduza", „Delfinul" și „Steaua de mare" rulează un film, azi o producție din Ungaria, „Harababura", „Nunta Zamfirei", un ansamblu cu care cei din Eforie Nord se mîndresc, și pe bună dreptate, dă cel puțin 1 spectacol pe serie. Se joacă tenis de masă și se joacă șah, în zilele documentării noastre fiind în plină desfășurare un turneu puternic avînd drept capete de afiș pe Florin Gheorghiu și Elisabeta Polihroniade. Cîte ceva se întîmplă, e clar, oamenii se zbat, dar parcă tot mai lipsește. Modest și realist, directorul Gărniță e de acord cu această părere și, mai mult decît atît, caută. Se gîndește la o tabără de sculptură în extrasezon, după modelul celeia de la Măgura, din județul Buzău. Are în intenție chemarea cîtorva artiști și cîntăreți de elită, a și luat legătura cu Anda Călugăreanu și Tudor Gheorghe, caută și, deși crede că nu pot fi făcute toate peste noapte, dinsul fiind mai nou în funcție, e convins că va găsi. Văzîndu-l harnic și ambițios, sîntem tentați să scriem că va reuși.

Nu toate cele 13 hoteluri sînt deschise. Închiderea unora e motivată, „Delfinul", de pildă, fiind supus reparațiilor și modernizărilor. Altele însă stau închise din lipsă de solicitanți, baza terapeutică lucrînd și ea, cum aminteam, cu motoarele reduse. Asta deși, ne-am convins, serviciile sînt ieftine și de cea mai bună calitate. Ieftine pentru că, în prezent, o zi la Eforie Nord costă doar 65 de lei, inîrind aici transportul, cazarea, masa și tratamentul. Cazarea în hoteluri de lux, masa în 5 variante, meniuri obișnuite și meniuri de cruțare, asupra cărora veghează, la „Meduza", Viorel Grapă, șef de restaurant în fața căruia, după cum făcea har de necaz un ospătar, clienții au totdeauna dreptate. De cea mai bună calitate, revenim, pentru că, așa cum am vrut să arătăm, vizitatorii sînt mulțumiți fără rezerve. Și totuși capacitatea stațiunii e, în această iarnă, mult peste cerere, I.H.R. Eforie Nord putînd primi 3 mii de turiști pe serie și primind abia mai mult de jumătate ?! Cei care vin o fac mai ales prin intermediul Ministerului Muncii, principalul beneficiar al întreprinderii. Față de 1979, sindicatele, de exemplu, au micșorat oferta de 6 ori, de la 1 300 de persoane pe serie la 230 ?! Am fi putut crede că anul în curs marchează o scădere accidentală a vilegiaturiștilor sosiți la Eforie Nord cu bilete prin sindicat, dar lucrurile par încă și mai complicate, căci U.G.S.R. urmează să dea în folosință, probabil în acest sezon, o bază proprie situată în zona gării. Nimic de repilcat, e bine și e în spiritul realităților noastre ca oamenii muncii să beneficieze de cît mai multe baze de tratament și de odihnă, dar întrebarea e, simplă nedumerire, dacă n-ar fi fost mai normal ca o nouă bază să fie ridicată la Eforie Sud, știut fiind faptul că acolo nu există nici una, iar la Eforie Nord două, nici aceasta, iată, folosite pe deplin ?! Numai că turismul, referindu-ne araș la lipsa ofertelor, nu trebuie să privească doar în curtea altora. Dacă unele oficii județene colaborează articulat și ritmic cu I.H.R. Eforie Nord, altele, cele din Galați, Brăila, Tulcea etc., nu izbutesc să trimită, pe toată durata sezonului rece, decît 10—15 turiști, cu case, firește, pe litoral nu se poate face primăvară. Poate că în fruntea lor, a șefilor județene mereu codașe, nu sînt oameni potriviți la locul potrivit și, mai ales, la timpul potrivit.

Traind și rezolvind sechelele postraumatice și asigurînd, totodată, un regim corespunzător de recuperare și odihnă, Eforie Nord rămîne o stațiune curtată de sportivi. Natalia Mărășescu, Ileana Silai, Argentina Menis, Ilie Floroiu, felurite echipe de fotbal, rugby, handbal etc. au trecut pe aici, în anii anteriori sau chiar anul acesta, cînd fotbaliștii de la Politehnica Iași, Sportul studențesc, Rulmentul Alexandria, hocheiștii de la Steaua, Dunărea Galați, alții, s-au refăcut în baza condusă de doctorița Bele și n-au găsit, la plecare, decît superlative. Recent, s-a mai deschis o poartă, I.H.R. Eforie Nord stabilindu-e colaborare de mai lungă durată cu federația de șah. Aceasta a organizat aici națiunalele feminine și intenționează să le organizeze, în octombrie, și pe cele de juniori. E, dacă se poate spune așa, un pariu cîștigat, dar ei pare, în ansamblu, doar o remiză. Baza de recuperare medicală și fizioterapie de la Eforie Nord, robustă, modernă, excelent dotată, ar trebui să se găsească mai multe atenții mișcări noastre sportive, căci ea egalează și, în privința distanțelor, depășește uneori pe cea de la Felix, către care se îndreaptă, poate că și din necunoaștere, preferințele sportului românesc de performanță.

Vara, lumea se îmbulzește la Eforie Nord ca să facă plajă, după care, pe dreptate, o uită pentru 363 de zile. Eforie Nord însă, asta ne-am străduit să schițăm, e o stațiune pentru 4 anotimpuri și e păcat ca „uzina ei de sănătate" să nu fie folosită la maximum.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Sanatoriul balnear, un avanpost al luptei pentru sănătatea oamenilor.

Fotografii de GHEORGHE AMUZA ■

M-am suit la munte, pe Semenic, în împărăția vîntului turbat. Coșava : m-a apucat dorul de înălțimi, stîrnit de îndemnurile altora, joș în cîmpie, cînd zilele puține s-au comprimat în memorie și s-au așezat la capitolul, nostalgic, al amintirilor, nu știu să echiez prea bine, nici nu m-am aventurat spre zările cu lupi flămînzi și urși nesomnoroși, sau alte dihănii ale pădurii lor, bucurîndu-mă de cîteva coborîșuri line pe pîrtiile dulci, fără funii cățărătoare, și de un urcuș spre vîrful Piatra Goznei — cam un kilometru și jumătate pe verticală ce-ncepe de la buza mării depărtate —, impresurat de ciini flocoși, născători de tamtamuri cardiace ; din Munții Semenicului, se știe, ies la lumină apele cele mari ale Banatului : Timișul, Nera și Birzava, primul izvorînd chiar din moțul vîrfului Semenic. Fiecare cu chei și văi și sate, ce merită și concedii petrecute numai cu picioru și cărți spre slava naturii ; omul mărunt cum e, de șade pe tăblia abia ondulată a muntelui, dă cu fruntea de cer și umblă cu capul în nori, fericit că și-a putut croi poteci de via pînă la soare și că, dacă vrea, poate îngîna cîntecul locurilor, „Hai, mîndro, pe Semenic...", cîntec cam poluat de făcătorii de duzină și care, cinste să-i fie, nu se află în repertoriul restaurantului „Nedeea".

Auzii că vara, aci, e numai păsune alpină, sînt numai turme și oieri, dar că se încumetă și drumeți de-o zi sau turiști de-o săptămînă, care-și scriu în jurnale „am făcut muntii...", ca noi, cei ce-i străbatem rar, să stăm cu gura căscată și să ne minunăm, zău ? !, și cum a fost ? !" ; „Extraordinar, magnific, senzațional, trăsnet" și alte superlative ce ascund golicîuinea simțirii.

Sus, pe Semenic

Iarna, sus, pe Semenic, e o iarnă ca-n povești, un anotimp mai lung decît cel din calendare, năvălind peste toamnă și muștind din primăvară ; zăpada e groasă, peste înaltul omului, care o cîlărește cu schiurile sau o taie în lama buldozerului, altfel înghite orice suflare, numai suflarea Coșavei — n-o poate.

Coșava ? un vînt nebun, cu nume de fecioară, vînt răzvrătit, stăpîn al platourilor, cînd i se năzare și cînd se iscă brusc din căldările înghețate ale poalelor, spulberă liniștea bătrînului Semenic și-i înnoadă căile ce-l duc la Resita : într-o clipă, culoarul croit printre nămeți dispare sub rafalele de zăpadă și automobilele sînt înghițite în foalele troienelor. Iar Coșava mușcă nemilos din coastele înzăpezite, să moară și ea la intilnirea cu pădurea cea bătrînă și înțeleaptă, ce-i tale cu sulite multe, vintoasele.

Scăpat, acum, de prăpădul unei viișlii nocturne — automobilele au fost cărate pe mîini, pas cu pas, iar noi, cei cu bratele lopeți am fost tăvăliți de tornadă —, cu decupajele afective ale sederii într-un repaus monoton (fotografii nu am făcut ca să nu uit minunățiile înregistrate, asemenea unui film nedevelopat, numai de propria-mi fîntîă), scriu doar cîteva rînduri, izvorîte din munte, despre un spațiu mioritic, pur și sălbatec, deopotrivă, care m-a copleșit nu cu capcanele sale, ci cu măreția omului ce-l poate înfrunta și învinge.

Am urcat pe Semenic și pentru că există și pentru că, rău cum e, poate fi îmbrățișat.

TEODOR BULZA ■

(Urmare din pagina 1)

ea ne veghează încrederile și ne îmbărbătează clipele de eșecuri. Iar între timp, adică în tot acest timp în care ne este părtășă a încrederilor, a victoriilor, a eșecurilor și a speranțelor, ea trebuie să-și păstreze zîmbetul. I-l cerem, i-l pretindem, i-l somăm, adesea cu vehemență, fiindcă ne trebuie, fiindcă avem nevoie de el, fiindcă fără zîmbetul ei, aureolînd truda țării, munca și existența noastră și-ar destrăma străducrile, agonizînd în cenușiu. Ea trebuie să-și păstreze zîmbetul, chiar dacă ea, ca femeie, vibrează mai mult decît noi la marea existență umană care o înconjoară, la suferințele ei, la neîmplinirile ei, resimte mai acut decît noi oboselile, îngrijorările, greutățile, trăiește mai intens decît noi nevoia de certitudine, într-o epocă atît de zbuciumată ca aceea pe care o străbatem.

Ce putem face pentru păstrarea acestui zîmbet ? Societatea noastră, spuneam, i-a oferit și ti oferă foarte multe, eliberînd-o de multe din poverile de odinioară, luînd aceste poveri pe seama ei. De la vastul complex de măsuri de ocrotire a mamei și a maternității, a cămășicei și a copilului, de la drepturi egale la muncă egală, de la accesul nestingherit spre realizare majoră, incluziv spre înalte răspunderi, în toate domeniile de activitate, condiția de muncă și de viață a femeii în România a

Mulțumesc !

cunoscut, în special în anii din urmă, o continuă ridicare a calității ei. Societatea noastră o așază în grija cea mai înaltă, dar noi, cei care-i sîntem alături în muncă, în viață, în eforturi, în cuceriri, în lupta cu greutățile, ce, cît și cum îi datorăm din grija noastră ? Care omagiul nostru, mult prea ades, nu cumva se adresează unei femei abstracte, uitînd că ea are un chip, un nume și un prenume, că este mama, fiica, soția, iubita, prietena, colega noastră de muncă și de nădejdi ? Oare, omagiind tot ce face ea pentru țară și pentru noi, căutăm și acele soluții sau măcar ușurări ale unor probleme imediate, care-i impovărează nemijlocit, uneori brutal, adesea nejustificat, munca și existența ei dăruite țării și nouă ? Oare egoismul (care e de genul masculin) poate fi răscumpărat printr-un buchet (de aceiași gen) de flori caste, dar efemere, prinse în rama unei zile ?

Să ne propunem în această zi să vedem primăvara altfel, adică în singurul fel în care trebuie ea văzută : ca pe o uriașă renaștere a omenirii, a Terrei. Renașterea, omenirea, Terra, ca și pacea, dragostea, munca, truda, iubita, speranța, viața, țara, ființa și casa sînt la noi, la români, cuvinte ce se declină la feminin.

Pentru Ea, pe care o omagiem în această zi, pentru toi ceea ce a făcut și face pentru noi, vom spune acum nu multe cuvinte, căci cuvinte i-am dăruit destule, ci unul singur, cel mai frumos după „mamă", cel mai scump mărțișor dintre cele pe care le dăruie, în transparențele ei de luceafăr, limba română : **mulțumesc!**

Întruchiparea virtuților

(Urmare din pagina 1)

Sfiala din rîndurile de mai sus nu transcrie o sfială a bătrînului volubil de altfel, istet pînă la înțelepciune adîncă și plin de haz cînd se lasă mai bine în vorbă, ci sfiala firească a reporterului ajuns să caligrafieze firul nesinuos, drept și șclintor ca o lamă de sabie, al unui destin de excepție. Un destin monoton, însă stenic în adevăratul înțeles al cuvîntului.

Datele sumare ale vieții lui Cucu Stanciu ar fi acestea : s-a născut la 14 martie 1900, deci aproape odată cu veacul, ca fiu al unui dogar vestit pe aceste meleaguri, dar pe cît de vestit, pe atît de sărac ; în 1903, s-a forat la Moreni prima sondă petroliferă și copilul care a fost atunci Cucu Stanciu păstrează și acum în memorie povestea despre boierul concesionar, sosit în partea locului într-o trăsură cu patru cai, despre cum s-a ales gura sondei, prin aruncare cu pălăria în sus, despre cheful năprasnic încins chiar pe ghizdul încă nedesenat al fîntînii menite să-i scaide în avuție ; în 1913, Cucu Stanciu a fugit de-acasă și s-a angajat telefonist la **Oilfields Limiteds**, societate engleză, unde a mai împlinit și munci de curierat ; războiul din 1916 a prăbușit sondele în ruină, l-a împrăștiat pe sondori, însă Cucu Stanciu, neajuns încă la vîrsta potrivită pentru armelor, a stăruit în acest peisaj dezolant, pînă cînd un inginer german, dintre cei istovindu-se să repună în funcțiune instalațiile petroliere, i-a spus într-o dimineață : „Cuc, Germania kaput", și s-a dus ; încît, după inițiul război, printre bărbații care cunoșteau rostul sondelor s-a numărat, prin forța împrejurărilor, și Cucu Stanciu, legat de acum de ^o meserie statornică și cu un ceva al ei în lumea petrolului : devenise dulgher turlist ; a practicat meseria aceasta pînă la pensionare, întîi în schela **I.R.D.P.** din Moreni, apoi la **Columbia**, iar în 1936 s-a transferat la Bucșani ; nici războiul al doilea nu l-a petrecut sub arme, fiind de data aceasta prea vîrstnic, ci s-a ales cu o mobilizare pe loc ; în vara lui '44, cînd alt tehnician german s-a apropiat de el să-i spună ceva, Cucu Stanciu i-a zis, luîndu-i-o înainte : „Știu, nu te mai osteni, Germania iarăși kaput"; **în 1948 a devenit membru al Partidului Comunist Român** și transcriem cu sfîrșe acestă întîmplare importantă a vieții sale, ca să se țină minte, pentru că vom reveni la ea ; în sfîrșit, la 2 mai 1980, Cucu Stanciu s-a pensionat și tot atunci a ieșit la pensie și meseria lui ca atare, întrucît în anul acela au dispărut și ultimele sonde de lemn din peisajul schelelor petroliere românești ; din contingentul lui, astăzi, mai stau în picioare doar Stanciu Vîlceeanu și Ioniță Mareș ; nu demult, Cucu Stanciu a intrat în al nouălea deceniu de viață, sănătos, zdravăn și ager la minte.

Și la o primă vedere s-ar părea că asta ar fi totul. Dar nu încape nici o îndoială că povestea frustă a vieții comunistului Cucu Stanciu închide în ea cîteva semnificații ce se cer dezvăluite. Totuși, înainte de orice, ea se cere adăugată cu cîteva accente menite să-i confere culoare și gust particular. Timp de cîteva decenii la rînd, dimineața și seara, traversînd pădurea Bucșani în ambele sensuri, pe nu mai puțin decît 12 km, între comuna natală și locul de muncă, Cucu Stanciu a stabilit un record sui-generis : un ziarist mai tare la socoteli a ajuns la concluzia că ercul nostru ar fi parcurs pe loc nici mai mult nici mai puțin decît 487 000 km, ceea ce ar însemna că a ocolit cam de 12 ori pămîntul acesta, de-a dreptul pe la ecuator. Se ridica din asternut către cînd dimineața, trecut de un ceas sănătos, de pe vremuri, marca **Tam-Tam**, nu ca fițele de ceasuri de astăzi, pe care omul cu somnul liniștit și adînc abia le aude, și la 7,30 punct, oricare ar fi fost anotimpul sau vremea, era în schelă, pe turle, sus. Odată, la 14 martie 1955, într-un sfîrșit de iarnă mai aspră, a dat piept în piept în pădure cu patru lupi, urmăreau o căprioară și n-au mai avut vreme să se ocupe de el, dar nu este mai puțin adevărat că întîmplarea aceasta a sădit în Cucu Stanciu o spaimă mai grea ca o boală. Și-a vindecat-o abia cînd a ajuns la bufetul stației de dezbenzinare din schela Bucșani, cu o litră de țuică, bîntă pe nefasufiate. Bolnav de-adevăratelea nu a fost decît de două ori într-o viață de om : de vărsat în copilărie și de gripă spaniolă, în 1916. Ca să scape de gripă, a urmat, ca și după spaima de lup, cu țuică și usturoi. Și în rest, Cucu Stanciu a muncit, a muncit și iar a muncit. Într-o meserie în care răspunderea nu se împarte, ci se asumă, de cinstea, corectitudinea și îndeminarea dulgherului turlist depinzînd nemijlocit viața tovarășilor săi de muncă. Și a devenit membru al Partidului Comunist Român abia în 1948, tîrziu dacă avem numai vîața sa în vedere, devreme în viața unei țări renăscute din temelii.

A muncit, a muncit și iar a muncit. Nu a stat din muncă decît laolaltă cu toți petroliștii, cînd grevele se întindeau lanț pe văile subcarpatice. În rest, a muncit, fie atunci cînd intra de corvoadă la sondă, fie în împrejurările lejate de bunătatea mai multă sau mai puțină, îndeobste mai puțină, a gospodăriei sale de alaltăieri, de ieri și de azi. Germania a fost o dată kaput și el a muncit. I-au crescut mari copiii, Maria, Nicolae și Petre, și el, iar, a muncit. Germania a fost a doua oară kaput și și tot a muncit. I s-au căsătorit copiii și s-au împrăștiat în rosturile lor și el a muncit mai departe. Frămîntări sociale adînci au răvășit lumea lui de oameni și el a muncit întruna. Nu i-ar fi lipsit absolut nimic să se alăture mai din vreme luptei pentru izbînda idealurilor celor mulți, dar ar fi trebuit să fie dărut cu niște însușiri pe care nu și le recunoaște și, neavînd încotro, a muncit întruna. Și a devenit membru al Partidului Comunist Român abia la jumătatea vieții, cînd țara însăși avea nevoie de oameni care cunosc prețul muncii și știu să aseze cinstit în balanță măsura ei cu măsura înfăptuirilor ei. Aceasta și nu alta fiind povestea vieții omului și comunistului Cucu Stanciu, octogenar, cetățean de frunte al satului său, încă sănătos, încă zdravăn și ager la minte, bărbat care a devenit comunist abia în ceasul cînd rostul de decenii al vieții sale a devenit chiar rostul țării.

Virtuțile muncii, în ființa și în conștiința sa, cunosc o întruchipare desăvîrșită. Omul și comunistul Cucu Stanciu avînd în el ceva de albină. Și trebuie să recunoaștem că o albină, cînd este așezată într-o stemă, spune mai multe decît o sută șaptezeci de mii de roți dințate.

● Începînd cu data de 1 februarie 1981, s-au suspendat cursele de autobuze I.T.A., pe traseul Dăița—Giurgiu, motivîndu-se că avem gară în comună. Neștiind că distanța dintre sat și gara Dăia depășește 10 km dus și întors, le-a fost ușor celor de la birou să ne suspende cursa. De aceste autobuze se foloseau și cetățenii satelor Dăița și Plopșoru pentru a merge în comună, la punctul sanitar, care se află la o distanță ce depășește pe cea din sat la gară. Vă mai rugăm să amintiți și lipsa unui punct telefonic. Pentru un apel, cum ar fi în caz de accident, incendiu și multe alte cazuri, trebuie să mergem pe jos atîția kilometri. **(În numele celor peste 400 de abonați ai I.T.A. din Dăița, jud. Giurgiu, Toma Marin)**

■

● **I.C.L. Alimentara 4** — București : Urmare scrisorii tov. **Eftimie Alecu** : șefa de unitate a fost sancționată cu „avertisment" atrăgîndu-i-se atenția că la prima abatere se va proceda la desfacerea contractului de muncă. Vînzătoarea Dediu Floarea a fost sancționată cu mustrare, conform Codului Muncii, art. 100, lit. „c" și a fost mutată din unitate.

■

● Locuim în bd. Păcii, nr. 166, din anul 1966. Din ziua mutării și pînă acum, între blocurile noastre nu a încetat să existe un adevărat depozit de noroi, apă, resturi de moloz, de fier beton și pămînt desfundat, rămas din vechiul șantier. Am amenajat, prin muncă patriotică, două părculețe cu arbuști ornamentali și flori, am realizat o alee betonată pentru ieșirea în bulevard, la stația de tramvai și autobuz. În toamna anului 1978 s-a deschis un nou șantier. Ultimul bloc a fost dat în folosință în decembrie 1980, rămîne în care am trecut din nou prin noroaie, resturi etc. În fața blocului 38 s-a turnat o placă de beton care a fost spartă la 4 februarie a.c. Sperăm că cei răspunzători vor veni la fața locului. Locul „cu pricina" se află situat exact în dreptul stației Valea Lungă, între blocurile 37 și 38. **(Monica Corleanca, Deșchea Ion, Gheorghe Sora, Cornelia Pătrașcu, Iosif Benone, Gheorghe Niculescu, Marin Mihalache, Alexandru Ștefănescu, Ion Popescu, Ion Bădescu, bl. 37 și 38, bd. Păcii nr. 166, București)**

■

● **Comitetul județean Dolj al P.C.R.** Urmare scrisorii adresate revistei „Flacăra" de către tov. **Maria Văruți**, profesoară la Liceul agroindustrial din comuna Dăbuleni, jud. Dolj : Cercetînd cazul, am constatat următoarele ; profesoara Maria Văruți n-a fost vinovată de faptul că eleva Sofia Cuțitaru n-a susținut examenul de corigență în perioada legală, făcîndu-se vinovate însă : Paulina Tonică, directoarea liceului ; profesoara Emilia Gheorghe, care, în calitate de diriginte la clasa a X-a D, a înscris pe eleva Sofia Cuțitaru în catalogul clasei, deși știa că n-a promovat clasa a IX-a ; Paula Netcu, secretara liceului, care cu bună-știință a completat situația statistică falsă. Inspectoratul școlar județean Dolj a anulat sancțiunea dată profesoarei Maria Văruți. Față de cele arătate mai sus, am propus inspectoratului școlar județean să la în discuție și să sancționeze pe inspectorul care a făcut ancheta și a dat dovadă de ușurință în efectuarea ei ; să sancționeze pe Paulina Tonică, Emilia Gheorghe și Paula Netcu, pentru motivele arătate.

■

● **Din răspunsul Comitetului municipal Galați al P.C.R.** : Apa rece și caldă în municipiul Galați se furnizează în momentul de față cu restricții, după un program cunoscut asociațiilor de locatari. Întrucît debitul de apă este uneori mai mic în perioadele de vîrf, aceasta nu ajunge în cantități suficiente la ultimele nivele. Din această cauză, I.J.G.C.L. acordă scăderi la plata facturilor în proporție de 10—30 la sută. Nerespectarea programului de funcționare a furnizării apei de către lucrătorii sectorului de termoficare a fost sancționată de conducerea I.J.G.C.L., acolo unde a fost constatată, în urma sesizărilor venite din partea „asociațiilor."

(N.R. : Bine ar fi fost dacă răspunsul ar fi abordat și reglementarea în perspectivă a problemei furnizării apei, ca o cerință imperioasă a traiului civilizat, pentru că doar constatarea privitoare la deficiențe nu prea ajunge !...)

■

● **Întreprinderea județeană de construcții Satu Mare, bd. Cloșca, nr. 72 : Redăm din scrisoarea sosită la redacție :** Vă facem cunoscut că întreprinderea noastră întîmpină greutăți în obținerea unor materiale cu care, pînă în anul 1980, am fost aprovizionați în condiții normale. Însă, la sfîrșitul lui 1980, cînd am solicitat contractele de la furnizori, aceștia au refuzat încheierea lor. Materialele în cauză sînt : mozaicul și butoanele de sonerie — carte de vizită. Am fost nevoiți de a sista unele lucrări din cauza lipsei de mozaic. Butonul de sonerie are un preț unitar de 3,20 lei/buc. Totuși, fără acesta nu se poate preda o locuință, iar noi, în anumite situații, sîntem la cheremul producătorilor și nu există un coordonator care să-și spună cuvîntul hotărîtor. Sperăm că, prin ajutorul dv., vom intra în posesia materialelor și astfel vom putea asigura cerințele producției.

■

● De multe ori am auzit comentîndu-se : „Lucrătorii de la I.C.R.A.L. vin, îți sparg peretele și te lasă cu el spart pînă au chef să se întoarcă..." M-am temut, cînd, luni 16 februarie, fiind programat, îmi venea rîndul în vederea consolidării apartamentului. Lucrările s-au petrecut cu totul altfel. **Grigore Matei**, șef de echipă pe Șantierul nr. 4 I.C.R.A.L. Vitan, împreună cu muncitorii **Mihai Stan** și **Gheorghe Neacșu** au verificat fiecare perete. Mai mult, a intrat în apartament și inginerul **Marin Păun**, care a recomandat ca fisurile să fie impregnate cu rășină și cu plasă din vată de sticlă. La ora 15,00 totul era terminat. Finisarea a fost efectuată marți, 17.II., ora 7,30. Totul, dar absolut totul, bine lucrat. După asemenea lucrare, îmi iau îngăduința să spun : „Vă mulțumesc, tovarăși, și să nu scădeți cu nimic din avîntul muncitoresc !" **(Anghel Stoicescu, str. Liviu Rebreanu nr. 6, bl. „B1, ap. 375)**

■

● Dorind să scoatem abonamente pentru luna martie la cursa I.T.A. Pașcani-Roman și retur, am fost refuzați, spunîndu-ni-se că, începînd cu data de 1.III. a.c., pe traseele unde există mijloace de transport pe calea ferată, cele ale I.T.A. se desființează. Totodată că, acolo unde distanțele sînt mai mari de 40 km (la noi sînt 43 km), **nu vor mai circula autobuze.** Privind primul punct : între Pașcani și Roman există mijloace de transport C.F.R., dar plecarea trenurilor din Pașcani este la orele : 5,20 ; 8,14 ; 9,21 (trenuri personale) Cadrele didactice încep programul la orele 8. Ar însemna să plecăm din Pașcani, zilnic, la 5,20. Cele 51 de cadre didactice, cîți sîntem, avem 53 de copii, 39 de vîrstă preșcolară, pe care îi ducem la creșe sau cămine la orele 6.00. Mai fac zilnic naveta și elevii din clasele IX—X din satul Luncași, la Școala generală din Hălăucești. Privind al doilea punct : distanța de 43 de km, avînd în vedere diferența de numai 3 km, nu ar constitui un impediment mare, cursa fiind rentabilă. Rugăm, așadar, să fim sprijiniți în obținerea abonamentelor și funcționarea autobuzului pe mai departe, amintind că unei singure persoane l-ar trebui să plătească biletul lunar (pentru calea ferată) de la Pașcani la Hălăucești, 416 lei (pentru o familie 832 lei), sumă ce nu este în posibilitățile financiare ale oricărui cadru didactic. **(Iscălesc navetiștii din ramura învățămînt și din alte sectoare, pînă la Hălăucești)**

■

● **Redăm din răspunsul Direcției asistenței medicale :** Urmare scrisorii trimise redacției de tov. **Elena Petrovici** din București, în care reclamă asistența sanitară acordată tov. Viorica Bejenaru, pensionară din București, de către Stația de salvare a municipiului București, din ancheta efectuată la nivelul acestei unități se confirmă faptele semnalate. Într-adevăr, s-a întîrziat nejustificat din punct de vedere medical internarea bolnavei Viorica Bejenaru în clinica medicală a Spitalului municipal. Cazul a fost dezbătut cu organele de decizie din această unitate sanitară pentru ca în viitor asemenea situații să nu se mai repete.

■

● Mă adresez dv. cu rugămintea de a da o mînă de ajutor unui foarte mare număr de elevi și cadre didactice de la Liceul industrial nr. 3-I.R.M.A., care sînt nevoiți, zilnic, să facă slalom prin noroi, pe o distanță de aproximativ 500 m pentru a ajunge la liceu. Este impresionant ritmul construcțiilor industriale și de locuințe în acest colț al Bucureștiului, dar lipsește cu desăvîrșire **o pistă pentru pietoni.** Este un real pericol să te strecori printre tractoare, buldozere și alte utilaje în plină activitate ! **(Nicolae Popescu, str. Călugăreni nr. 28, București)**

(N. R. : Ne gîndim cu nostalgie la un șantier care, înainte de a începe tumultuoasa-i activitate, ar realiza un drum pentru utilaje, și, la nevoie, chiar și un drum pentru pietoni !)

■

Consiliul popular al sectorului 2 al Capitalei ne trimite următorul răspuns, referitor la memoriul adresat de către cetățeanul Marin Clipcă : S-au luat măsuri legale de remedierea celor sesizate, prelucrîndu-se cu tot corpul profesoral al Liceului industrial de chimie nr. 5, într-o ședință de analiză, aspectele negative și găsirea celor mai eficiente metode de rezolvare a problemelor ce se ivesc la nivelul liceului.

Pagină realizată de PIA OLARU ■

Scrisoare comentată

„Mă numesc Corneliu Bucur, domiciliez în municipiul Drobeta-Turnu Severin, str. Cîmpului nr. 4, Blocul Tineretului, sc. 1, ap. 12, județul Mehedinți. Lucrez la Combinatul pentru prelucrarea lemnului, ca timplar, la fabrica de mobilă. Am 27 de ani și sînt necăsătorit. Am făcut această scurtă prezentare pentru a putea fi ajutat să-mi găsesc părinții, care m-au părăsit în condițiile relatate mai jos :

În anul 1953, într-un tren care venea spre Craiova de la București, am fost abandonat cînd nu împlinisem încă o lună. Oamenii cu suflet care m-au găsit m-au luat și m-au încredințat miliției gării din orașul Craiova. Fiind prea mic și necesitînd îngrijire, m-au depus la «Casa de copii preșcolari din Craiova, str. Lomonosov nr. 39, fiind înregistrat în 18. VI. 1953, la nr. 2196. Aici am petrecut primii ani din viață și, la etatea de 7 ani, am fost transferat la Tr. Severin, unde am urmat cursurile școlii elementare. După absolvirea a 8 clase, am dat examen la Blaj, la Școala profesională, **apoi m-am reîntors la Tr. Severin** unde m-am încadrat și lucrez în prezent. Nu sînt un element vicios : nu beau, nu fumez, nu umblu după lucruri care stîrbesc demnitatea unui tînăr. De aceea vă rog să mă sprijiniți pentru a-mi găsi părinții, asigurîndu-i că nu ajutorul dinsilor mă interesează, ci pur și simplu dragostea de cei care, cred eu, că în condiții vitrege sau în momente de grea încercare, **m-au părăsit.** Am mai făcut demersuri și mi s-a răspuns că nu pot fi ajutat, **neexistînd amănunte în dosarul de la Casa de copii,** Corneliu Bucur."

Am considerat necesar, stimate Corneliu Bucur, să redăm scrisoarea dumneavoastră, îngăduindu-ne să adăugăm și noi cîteva rînduri. Ne-a emoționat destinul dumneavoastră. Faptul că, prin propriile forțe, ați găsit drumul frumos și adevărat al vieții, faptul că tot ceea ce ați primit din partea societății, din partea dascălilor a dus la conturarea unei personalități clare, luminoase, faptul că în cuprinsul a două pagini reușiți să iertați și să iubiți, să înțelegeți, să chemați, ne face să vă prețuim. Nu știm dacă apelul va răsuna în vreo conștiință, nu știm dacă veți primi vreo veste de la cei care v-au dat viață. Ceea ce știm însă este că ați dat cel mai formidabil examen și l-ați trecut cu bine : examenul vieții, care durează de 27 de ani, fiecare zi însemnînd — sîntem siguri — o nouă confirmare a calității dv. de OM. Rămîneți așa mereu, căutați să transmiteți marele prinos de dragoste copiilor dumneavoastră, cînd vă veți întemeia o familie. Uneori citim despre lipsa dragostei paterne, iar rîndurile pe care nu le-ați trimis ne-au făcut să înțelegem cîtă tandrețe și cîtă maturitate pot exista într-o conștiință tînără, curată... Dacă cei care v-au dat viață își vor aminti cu duioșie că au călătorit în trenul ce străbătea, în acel început de vară al lui 1953, drumul de la București la Craiova, **și nu au călătorit singuri,** ci cu un pui de om care nu împlinise încă o lună, vor ieși, sigur, din anonimat. Dacă sînt, totuși, oameni de omenie, vor înțelege, citindu-vă scrisoarea, că se pot mîndri chiar și pentru simplul fapt că vă sînt părinți. Dumneavoastră, însă, Corneliu Bucur, vă puteți mîndri pentru mult mai mult, pentru propria viață !

(N. R. : sublinierile din scrisoarea lui Corneliu Bucur ne aparțin).

PIA OLARU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Toma Vela — Reșița : Puteți beneficia de pensie pentru limită de vîrstă numai la împlinirea vîrstei de 58 de ani, întrucît aveți o vechime de 18 ani și 4 luni în grupa a II-a la care se adaugă vechimea în muncă din grupa I, transformată în vechime în grupa a II-a de muncă reprezintă încă 4 ani și două luni, totalizînd astfel 22 ani și 6 luni în grupa a II-a de muncă ● **Nicolae Anghel** — Brașov : Scrisorile dumneavoastră au fost îndrumate forului competent în soluționare de la care așteptăm răspuns ● **Teodor Caraba** — loc. Borumbaca (Bihor) : În cazul dumneavoastră, stagiul militar se consideră vechime în muncă. Întrucît înainte de efectuarea acestuia ați avut calitatea de persoană încadrată în muncă ● **Aurelia Zaharia** — București : Dacă doriți ca I.D.E.B. să vă verifice instalația electrică de utilizare (nu și remedieri) trebuie să vă prezentați la serviciul FEE—IDEB pentru achitarea prealabilă a taxelor de verificare ● **Vasile Lungu** — comuna Valea Călugărească (Prahova) : Persoanele incapabile de muncă datorită vîrstei sau bolilor cronice, invalizii și deficienții de toate gradele, lipsiți de mijloace proprii de existență și care nu au susținători legali, beneficiază de ajutor social sau de îngrijire în institutiile de ocrotire și asistență socială, ceea ce nu este cazul fiului dv. ● **Sara Mihăilescu** — com. Berislăvești (Vîlcea) : Pentru întocmirea dosarului pentru pensie de invaliditate, fiul dv. trebuie să fie încadrat în muncă și numai medicii specialiști pot propune pensionarea dacă apreciază că s-a invalidat în timpul activității.

MARGA NEDELEA ■

SOCIAL

Rășcanu Iancu — Bîrlad : Sentință temeinică și legală ● **Lăcraru Ioana** — Vîlcea : O singură soluție : anchetă socială și acțiune la judecătorie pentru încredințarea minorilor ● **Albu I. Dumitru** — Suceava : Acțiune de nerespectare a hotărîrii judecătorești ● **Tudorache Ion** — Gorj : O asemenea condamnare nu figurează în legile țării ● **Nae Anișoara** — Tulcea : Ați fost îndrumată foarte bine ● **Rosca Cornelia** — Sibiu : În acest caz special, proba cu martori nu poate infirma concluziile—certitudini ale raportului medico-legal ● **Constantin Maria** — București : Memoriul dv. a fost trimis la Procuratura municipiului ● **Stegar Varvara** — Bihor : Am reținut rugămintea dv. ● **Rupa Livia** — Sibiu : Prezentați cazul procuraturii județene ● **Scorus Ileana** — Mehedinți : Din aparență de incredibilitate nu rezultă pentru dv. nici un drept special ● **Pascal Anatolie** — Constanța : La fel de bine, susțineți, instanța putea hotărî și invers. N-a făcut-o ! ● **Stroe Virginia** — București : A fost emisă hotărîrea de scoatere de sub urmărire penală ● **Gheorghe Virgil** — Iași : În defavoare nu se mai poate adăuga nimic ● **Trimbițaș Deziderіu** — Sălaj : Greșit Fapta există, ea nu întrunește însă elementele constitutive ale unei infracțiuni ● **Lascăr Silviu** — București. Citez : „Stindardele lumii pentru care am luptat și mi-am jertfit cei mai frumoși ani ai tinereții nu vor înceta să fîlfîie în inima mea zdrobită". O blestem ! Pe cine ? Și pentru că nu rezultă nici de ce, reveniți sau vă adresați direct instanței, dar nu pentru blestem, ci pentru divorț ● **Ocoi Liliana** — București : Nu vom reveni. Procuratura sectorului 2 a preluat, de curînd, cazul ● **Mirșu Eleonora** — București : Trei luni cu suspendare. Nu cunoaștem motivele pentru care nu s-a apelat la recurs.

NICOLAE CRISTACHE ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Mioara Țăranu — Mărășești, Vrancea : Lucrările dv. la concursul de admitere în treapta a II-a au fost apreciate corect de către comisie ; nota obținută în urma contestației a fost mărită în mod nejustificat, drept pentru care — ne anunță M.E.I. — membrii comisiei de contestații au fost sancționați ● **Anton Petrian** — Lugoj : Nu cunoaștem un astfel de institut de învățămînt ● **Zitta Preiss** — Sibiu : Potrivit legislației școlare în vigoare, ocuparea unui post didactic în municipiile Brașov sau Sibiu se poate face numai prin concurs, în perioada legală ; problema stabilirii domiciliului depășește însă competența organelor de învățămînt ● **Ion Burcea** — Reșița : Adresați-vă cu un memoriu scris Inspectoratului școlar județean Dolj ● **Bulint și Ana Eugen** — Bacău : Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă vă poate oferi toate informațiile necesare ● **Ioana Păvăloiu** — Oradea : Memoriul dumneavoastră a fost greșit îndrumat : este necesar să vă adresați O.J.T. Bihor ● **Liviu Constantinescu** — Galați : La întrebarea pe care ați pus-o, M.E.I. ne răspunde că nu puteți fi titularizat pe un post de profesor în învățămîntul liceal industrial, institutul pe care dv. l-ați absolvit nepregătind profesori decît pentru învățămîntul de cultură generală ● **Olga Mironcea** — Constanța : Scrisoarea dumneavoastră a fost trimisă forurilor în drept.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Valorile de fericire ale picturii

Deși creația pictorului Florin Niculiu se arată a fi considerată cu toată importanța, unele încetineli în desfășurea adîncului alcătuirii ei, a concepției riguroase, spornice și bine însemnate de tradiție, din care se clădește, ne prilejuiesc, tot mai insistent, sentimentul acela împănat de porniri partizane și polemice ale valorii aminate. Recunoscute și, deci, însușite, dar parcă păsuite, zăbovite, pentru un timp al treburilor grave, meritele operei tind parcă să-și tocească uneori conturul, cuprinderea. Dintr-o seamă de pricini intime acestei picturi de istov filosofic — de unde cîteva privesc, de bună seamă, procesul creației, în general, al dorului de autentic —, din unele cauze interesînd direct drumul ideii noi, pictura lui Florin Niculiu nu-i cunoscută tocmai cît trebuie, promovarea „valorilor ei de fericire" se petrece destul de anevoie. „Valoarea unei opere de artă, scrie într-un studiu încă de o cutezătoare actualitate Worringer, ceea ce noi numim frumusețea sa, constă — în general vorbind — în valorile sale de fericire. Aceste valori de fericire stau desigur într-o relație cauzală cu nevoile sufletești pe care le satisfac... Fiecare stil a reprezentat — pentru umanitatea care l-a creat, pornind de la nevoile sale psihice — cea mai mare fericire. Aceasta trebuie să fie dogma supremă a oricărei cercetări obiective a istoriei artelor".

Ar fi nepotrivit să punem în sarcina unor persoane ori instituții subtila aminare a întregului picturii lui Florin Niculiu ca fapt și măsură a luptei pentru valoare în arta românească de azi, · cîtă vreme cazul său și al altor artiști cu efort artistic de profunzime sînt, de fapt, consecință a confuziei și a înfruntării de opinii contemporane în chestiunea lucrului de artă ca generator de fericire, de complexă împlinire interioară în contactul cu opera de artă. Situația e atît de încurcată încît adesea invocarea — în discuția picturii cu recunoscut impact cultural — a conceptului de fericire e socotită, fățiș ori prin alunecarea cuvîntului în frază, dovadă de incompetență critică, dacă nu de-a dreptul o necuviință estetică. Criticul de artă de astăzi — care e mai puțin discipolul gîndirii unui magistru ori al unei direcții critice, el avînd din capul locului povara unei libertăți totale în cîmpul fără nici un arbitru al scrierilor despre artă și artiști, într-un climat planetar al contestației — afirmă rareori și cu prudență. Au deprins prudența chiar și vîrstnicii, deși tinerețea lor ne e îndeobște o pildă în comentariul de diagnostic. Să citim cataloagele de expoziție, care ele, cele dintîi, ar urma să fie o introducere teoretică și un îndreptar asupra importanțelor picturii prezentate. Vom avea aici cea mai clară dovadă a ce nu mai voiește critica să facă : să așeze lucrurile într-un sistem, să procesualizeze, să pună în lumină năzuința fundamentală a muncii artistului. În cazul picturii unui Florin Niculiu, bunăoară, unde năzuința armoniei are, cu fiecare imagine, o exprimare aproape frenetică și cu un meșteșug foarte lămurit, statornic în legile lui criticii tineri nu prea se produc sau merg cu uimirea aceea bătrînicioasă, care arată dezvățul timpuriu al ideii de fericire.

Fericire, armonie, ideal — iată cuvinte care, ciudat, neliniștesc precum odinioară contrariul lor. Dacă le folosesc în mai multe rînduri scriind despre pictorul Florin Niculiu, e pentru că arta lui, lumea de locuri, întîmplări și simțăminte, o lume de armonii și înălțări sufletești care o hrănesc, le cheamă și le străjuiesc.

Atelierul lui Florin Niculiu se găsește „acasă", într-o construcție cu odăi una după alta, cu duh de București vechi din Calea Șerban Vodă și cu toate că pentru lucrul artistului aceasta nu-i tocmai o comoditate, pentru înlăuntrul operei sale este un spor, deoarece casa străjuiește o amintire din parfumul ritual al crăiei lui Mateiu Caragiale și parfumul se lasă deseori în pictură. Respirația misterioasă, plină de chemare a zidirilor groase și trainice lipsește, de bună seamă, din atelierele cu hram de fabrică de artă de pe o alee ori alta a Capitalei. Omul e bine să se lase ajutat de lucruri, să nu stea sihastru în case cu murii goi. Camera dinspre stradă, unde se găsește făurăria propriu-zisă a picturii, e îndesată de tot ce-i de trebuință unui artist și încă multime de semne, obiecte și relicve stau să se adune. Are starea neliniștitoare a unui bazar ținut în mare curățenie. Un inventar al acestui atelier ar fi poemul ce nu s-a scris pînă acum despre plăsmuitorul de iluzii, pictorul: Trebuie spus că sumedenia de mărunțișuri — frunze, fotografii, ulcele, cutii și cutiuțe, cărți, discuri, mobilier brun, cu secoli în osteneala coastelor de oțel și ruginâ în plușuri, rame învechindu-se înainte de a-și trăi puțina prospețime, fructe spre uscare, flori mumificate — totul e doldora de vizual și tactil. Puține ateliere în care tactilul să fie astfel cinstit, unde îmbătrînirea lucrurilor să se însoțească afund cu mireasme și șoaptă. Ramele și cotoarele cărților nasc unghiuri și fișii de umbră, care umbre fac și mai adîncă liniștea. Pe stradă umblă duduind arar mașini, culorile se usucă leneș pe pînză și paletă, aerul e îmbălsămat cu rășini și esențe minerale, din uleiuri pare să se aleagă iz de busuioc, din verniuri bîntuie odaia boare de ierburi marine, sub ochiul himeric al unei lupe groase petala umilă a unei flori de scaiete își răsfață îngroșat fibra, din fundul smălțuit al unei căni de lut se înalță un vuiet încet de riu. Nu cunosc chilie de artist pictor în care satul să se audă aproape ca aici, la Florin Niculiu. Dealtfel, locurile biografiei sale rituale sînt invocate la tot pasul : Hudeștii copilăriei, Doroholul și Gura Nișcovului, Vama Veche, Mogoșoaia, Pasărea, Ciorogîrla, tărmuri de lume cu sunet apăsat și pierdut totodată, un univers de tărmuri și orizonturi pe unde simțurile stau învinse și numai raza argintie a imaginației bate fără odihnă. E de povestit sanctuarul de închipuiri și veghea șevaletului la Florin Niculiu, cum ne-ar trebui îndrăzneala și nesațul de a vorbi mai mult despre veghea din infinit a sorții sale, marea artistă de tapiserii Mimi Podeanu, cu atît mai vie în lucruri și-n fotografiile ce-ncep să îngălbenească și să-și piardă luciul cu cît se adună anii pe seama nemuririi ei. În lucrurile și bunurile pămîntești ale acestui atelier, dragostea bărbatului pentru femeie are ceva din statornicia și dramatismul fără de margini al cîntării de iubire medievale. Smaltul albastru al bolurilor de ceramică pare să poarte încă dogoarea tandră a mîinilor de Penelopă țesînd cu firul puzderia de nădejdi și doruri omenești de pace și frumusețe. Mimi Podeanu, aceea care a fost și rămîne doamna dîntîi a tapiseriei românești moderne și steaua de pictor.

Pictura lui Florin Niculiu constituie unul din cele mai mișcătoare exemple de fidelitate cu sine din arta venind după anii '55 și împlinindu-se în deceniul al optulea, adică arta pictorilor de seamă ai țării ajunși la maturitate, la timpul cînd se cam hotărăște locul în istoriile culturii. Probabil cea mai andreesciană stare de veghe la natură dublată de-un mare tumult conceptual. Extrem de elaborate, titlurile compozițiilor lui Florin Niculiu mărturisesc în cuprinsul unor perioade bine echilibrate stilistic tipuri de contemplație funciar diferite. Iată imaginea, pe care am putea-o numi realistă, dacă fibra ei intimă n-ar trimite la melancolie, la starea de exaltare îndurerată de frumos, care modifică adesea prima înfățișare a peisajului pînă spre ireal, iată deci imaginea unei „Păduri desfrunzite", a străzii Mihai Vodă, a tomanei în Parcul Cotroceni, a unui păr însingurat la Ciorogîrla, a unui „Pom în noapte", chiar, în aparență din aceeași nevoie de real cu vederea unui „Ianuarie în Cotroceni" și, lîngă ele, pînze ce se cheamă, ca într-o carte de versuri cu îmbold metafizic, „Țărm infinit", „Licăriri de speranță", „Instrumente eoliene pe o plajă", „Corpuri propulsate și altele statice pe o plajă", „Oraș mai mult gol în aprinsul nopții", „Înnoptare pe-o plajă la Vama Veche", „Nimic de aur nu poate dura", „Atitea bolți de frunze", „Țărm infinit cu flăcările pasiunii", „Cochilia sfărîmată", „Pasiunea excortind puritatea pe țărm la Vama Veche". **„Tema heracliteană a naturii căreia îi place să se ascundă** — scrie cu o bună intuiție Mihai Drișcu — **...este disciplinată de «modelul interior» condus de structuri ritmice, de esență muzicală".** Muzica realului, ca suport al unui vis nesfîrșit de plutire cosmică, de concordanță spirituală a întregii firi, iată o muncă demnă de un pictor. Un scriitor — Radu Petrescu — cercetînd cu dragoste și metodă motivele picturii lui Florin Niculiu, întreteserea lor pe un har hotărît elegiac, conchide mai clar decît toți criticii de artă care au comentat-o : **„Îndelunga sa meditație pe teme fundamentale, condusă timp de treizeci de ani cu energia ieșită din comun a vizionarului și înfăptuitorului, rareori înțeleasă în singulara ei esență, identificată uneori cu sisteme de gîndire cu totul străine ei pe temeiul unor periferice, vagi similitudini formale, definește o trăsătură importantă a realității spirituale românești în diversa și fecunda ei actualitate și se cuvine a fi receptată ca atare".**

Este oare drept să vorbim de „actualitatea" unei picturi de reflectare a nenumitului ? Fără îndoială că da, de moment ce meditația cu flor vizionar a putut produce portretul unui „Bălcescu" ori al unui „Cantemir" unice prin vibrația monumentală a simțirii, prin gravitate evocatoare.

TUDOR OCTAVIAN ■

Premieră la Opera Română

Evgheni Oneghin

Iată că, într-un interval destul de strîns, prima scenă lirică a ţării ne-a oferit încă o premieră, aleasă din capodoperele romantismului. După Tannhäuser-ul wagnerian, vineri 27 februarie, odată cu ridicarea cortinei a apărut liziera de mesteceni, simbol binecunoscut al decorului operei ruse şi cu aceasta, drama puşkiniană — transpusă genial în muzică — a început să depene firul vieţii Tatianei, a lui Oneghin şi Lenski...

Evgheni Oneghin nu este o operă, în adevăratul sens al genului. Chiar Ceaikovski o subintitulează **scene lirice în trei acte.** Pornind de la această premisă, regizorul Hero Lupescu a construit spectacolul din mai multe episoade centrale, din viaţa eroilor principali ai lui Puşkin, momente însoţite — uneori — de tablouri vivante, scoase, parcă, din pînzele pictorilor ruşi. În înţelesul regizorului, acest spectacol nu trebuie atît **cîntat,** cît **jucat.** Evgheni Oneghin nu este o operă italiană, cu arii de bravură, în care calităţile vocale trebuie să predomine, ci o dramă în care fiecare personaj trebuie să iasă în evidenţă prin interpretare, prin muzică, prin cînt.

În toată această ambianţă, rolul Tatianei, interpretat de Eugenia Moldoveanu, s-a detaşat pregnant, am putea spune cu cîteva clase valorice deasupra ansamblului de solişti. Sigur, s-ar putea spune că vocea sa nu a avut, pe alocuri — poate — plinătatea cerinţei rolului (fapt vădit, mai cu seamă, în celebra arie din tabloul II). Dar aceeaşi voce ni se pare atît de pură şi de tînără, încît ne-a făcut să credem că trăim alevea în acei ani, alături de ea şi că Eugenia Moldoveanu nu este o artistă a scenei, ci chiar acea tînără fată de 18 ani, cu coditе, îndrăgostită, pătimind din dragoste şi pentru dragoste.

Alături de dînsa, Valentin Teodorian şi-a repetat memorabila creaţie din anii '60—'64. El a trăit un Lenski de zile mari, plin de dăruire, convingător în jocul scenic şi de o aleasă muzicalitate. Sigur, poate pentru aceia care-l cunosc de multi ani, acest excelent muzician are o manieră curioasă de a ataca sunetele acute. Sînt însă convins că melomanul de pretutindeni va fi încîntat de sensibilitatea şi de modul în care Teodorian **trăieşte** rolul.

Emil Iuraşcu a parcurs rolul lui Oneghin într-o vădită ascensiune. Şovăitor sau prea emoţionat la început, a sfîrşit prin a convinge în duetul final, la această contribuind decisiv — desigur — şi partenera sa, Eugenia Moldoveanu.

O apariţie surprinzătoare a constituit-o, pentru noi, Marcel Roşca, în rolul episodic al lui Zareţki. Cotat pînă mai ieri ca un bun cîntăreţ de muzică uşoară, fostul campion olimpic de tir a apărut pe scena Operei, după o muncă sîrguincioasă, plină de ambiţie şi dăruire.

În Larina, Iulia Buciuceanu ne-a demonstrat, încă o dată, că nu există rol mic pentru o artistă mare. Alături de ea, Veronica Gîrbu (Olga), Mihaela Botez (Filippievna), Ion Stoian (Triquet) şi Constantin Gabor (Petrovici) au întregit buchetul de solişti, stacheta rolului fiecăruia fiind ridicată la înălţimea cerută de eveniment.

Am lăsat, intenţionat, la urmă pe Nicolae Florei, interpretul cneazului Gremin. Este dificil pentru noi să-l judecăm pe acest mare artist, care ne-a interpretat multe lucrări solistice, în emisiuni radiofonice sau televizate. Dar, cu toată afecţiunea ce i-o purtăm, trebuie să spunem deschis că Gremin nu se cîntă în acelaşi mod în care Boris, Igor sau Mefisto i-au prilejuit creaţii de excepţie. Căldura cu care Gremin vorbeşte despre Tatiana, inflexiunile şi nuanţările cerute de acest rol nu au fost relevate în seara premierei. Şi e păcat, deoarece Nicolae Florei are toate însuşirile vocale şi scenice pentru a ilustra personajul puşkinian. Sîntem convinşi, dealtfel, că marele nostru artist îl va înţelege mai bine în viitor pe Gremin, creînd astfel încă un rol memorabil.

Baletul a strălucit, ca de obicei. Subliniem, neapărat, „poloneza" din tabloul VI în care coregrafia maestrului Vasile Marcu a pus în valoare ansamblul de balerini, transformîndu-i peste noapte în veritabili husari, graţioşi şi — în acelaşi timp — plini de seriozitate în dans.

Orchestra Operei Române a demonstrat, în ultimul timp, progrese remarcabile în disciplina triplului său rol, de acompaniament, dialog şi comentariu. Şi în seara premierei, acest fapt a ieşit în evidenţă. Sînt însă cîteva momente (lăsînd la o parte unele decalaje nedorite) în care s-ar cere subliniereа nuanţelor soliştilor, impuse chiar de zbuciumul lor sufletesc.

Un ultim cuvînt, omagial, pentru cor, compartimentul cel mai lăudat din cronicile spectacolelor lirice bucureştene.

Scria Ceaikovski în 1878 : „...şi dacă se va răsfrînge asupra spectacolului o părticică cît de infimă, din ceea ce am simţit eu cînd am compus această operă, voi fi foarte mulţumit şi nu-mi va mai trebui nimic".

Ceaikovski poate fi mulţumit de ultima premieră a Operei Române. Duceţi-vă, stimaţi cititori, să vedeţi acest minunat spectacol, să trăiţi alevea, alături de Tatiana, Oneghin şi Lenski, tulburătoarea dramă a lui Puşkin.

CLAUDIU NEGULESCU ■

O carte în discuţie: „Dimineaţa poeţilor" de Eugen Simion

Dioptrii critice

Nu mai ştiu cu ce ocazie a spus Balzac despre corespondenţa de dragoste că foloseşte la... formarea stilului ! Se vede că şi această iluzie l-a îndemnat să scrie atîtea epistole contesei Hanska, chiar fără speranţa că-l va lua cîndva de soţ. În recenta carte **„Dimineaţa poeţilor** — eseu despre începuturile poeziei române" (Cartea Românească, 1980), ultimul cuvînt al autorului, talentatul critic Eugen Simion, este următorul : **„Arta de a iubi** a creat, dar, o **artă de a scrie".** Ca atare, a cercetat îndeosebi poezia de iubire de la Văcăreşti pînă la Alecsandri inclusiv, trecînd în revistă şi creaţiile lui Vasile Cîrlova, Ion Heliade Rădulescu, Grigore Alexandrescu şi Dimitrie Bolintineanu, iar în ultimul capitol, ale lui Costache Conachi şi Anton Pann. Tabla de materii analitică înlesneşte o privire atentă asupra cuprinzătoarei cercetări, din cele mai interesante.

Cititorul cronicilor literare ale lui Eugen Simion, ca şi ale mai tinerilor critici şi recenzenţi se va fi familiarizat cu noua terminologie : imaginar, discurs literar, demers liric, spaţiu securizant, scriitură, conotaţie, cod, decodare etc. Acest cititor avizat nu va fi desigur surprins citind în concluzie despre Iancu Văcărescu următoarele :

„Discursul său este, în esenţă, o suprapunere de mai multe discursuri, dintre care unele foarte vechi".

Altui cititor, mai puţin în curent cu noul vocabular critic, i-ar trebui un glosar ca să se descurce.

Critic de o incontestabilă probitate intelectuală, Eugen Simion nu-şi ascunde înaintaşii, frecventaţi la propriu şi la figurat, încă din anii lectoratului său parizian : Jean-Pierre Richard (vezi **Trei dialoguri despre critica modernă,** în remarcabila sa carte **Timpul trăirii, timpul mărturisirii,** jurnal parizian, Cartea Românească, 1978), Denis de Rougemont, Roland Barthes şi Gaston Bachelard. Antepenultimul şi penultimul sînt citaţi de cîte douăzeci de ori, cu sugestii critice de metodă, conştiincios aplicate. Dată fiind înzestrarea critică reală a lui Eugen Simion, în ajun încă pe linia lui E. Lovinescu, regret sincer că în această carte prezumtivul urmaş i-a privit pe poeţii români prin dioptriile critice ale numiţilor Richard şi de Rougemont. A vedea cu proprii ochi e mai firesc decît de a împrumuta ochelarii altora, cînd natura te-a dotat cu o privire bună. Aş da un singur exemplu : acela al culorilor la cărţile de joc, sugerate ca spectacle pentru descuierea temperamentelor scriitoriceşti. După Denis de Rougemont, aşadar, aplicat la poeţii primăverii noastre literare, „erosul lui Conachi stă sub semnul **cupei,** fiind, în esenţă, emotiv-depresiv, invadator şi retractil, nostalgic (citeşte : plîngăreţ, suspinător), cu înclinaţii spre voluptatea durerii (masochism)". Mai departe ni se spune însă : „Poziţia lui Conachi faţă de aceste categorii nu este singulară. Mai toţi poeţii erotici din epocă stau sub semnul **cupei** şi, prin nomadismul lor sentimental, intră şi în sfera de influenţă a **trefliei".** Înţelegeţi prin „nomadism", berbanticul poeţilor petrarchizanţi şi neoanacreontici, nestatornici în iubire. Ca să ne orientăm cititorii, vom mai preciza că trefla implică şi dorinţa materială a împlinirii, spre deosebire de cupa, care se mulţumeşte cu iubirea ideală, platonică. Era oare nevoie de Denis de Rougemont ca să aflăm că însuşi petrarchismul, prin definiţie poezia adoraţiei platonice, îşi mai dă din cînd în cînd în petic, făcînd stăruitor apel la cedarea iubitei ? **Cupa,** ne spune mai departe Eugen Simion, ar fi „pasiunea tristaniană", complicată cu „gustul morţii", iar **caroul,** „dragostea ca **Energie cosmică**", energie care „mişcă soarele şi alte stele (Dante)", dar totodată complicată cu „penetraţia, elanul gîndirii, pasiunea descoperirii, producerea de concepte, sentimentul limitelor, stăpînirea de sine, echilibrul etc.".

Sînt surprins că un critic de puterea proprie de pătrundere a simţit nevoia să apeleze la cartomancia de mai sus. Aceasta îl amorţeşte uneori simţul estetic, făcîndu-l să califice ca „versuri triste şi noduroase" cele două terţine din sonetul închinat de Asachi memoriei Muzei sale, Bianca Milesi :

„Acea rază nemurindă, **pentru glorie** creată, / Ce lucit-au **preste** mine încă-n timpul de giunie, / Ales, s-a înturnat **iară** la obîrşia-i necurmată. / **Dar în** mezul a durerii ce-mi rămîne-n suflet vie / **Cea** scînteie care aprins-ai nu s-a **stinge** niciodată / Şi-a trăi cu **tine**-unită **în** a cerului tărie" (la Eugen Simion, **peşte, iarăşi, aî, Ca, stinge).**

Versurile nu-s nici **triste,** nici **noduroase,** ci avîntate şi melodioase, sub acest dublu raport Asachi fiind net superior lui Conachi, considerat însă atît de G. Călinescu, cît şi de Eugen Simion, din care citîm, „înaintea lui Eminescu, adevăratul poet erotic român". Relevăm stăruinţa ultimului său exeget, care s-a trudit să-i găsească fel de fel de calităţi, atribuindu-i un talent mult superior şi luîndu-i în serios lamentările, sincere, desigur, la moartea Zulniei (Smaranda Negri, născută Donici), Muza sa, pînă la urmă soţie, dar de cele mai deseori, cum însuşi recunoaşte Eugen Simion, convenţionale.

Constatările de filosofie a culturii nu ne par totdeauna juste. Astfel ideea predestinării nu e „proprie lumii medievale", ci Orientului Apropiat, inclusiv zonei balcanice, după invazia turcească. Cînd Eugen Simion vrea să ne facă să credem că ar exista „o întreagă **mitologie a suspinului** la Conachi", va să înţelegem că ea se reduce la o gamă de intensităţi !

Partizan al inefabilului, ca toţi criticii generaţiei sale, Eugen Simion vede „pariul poetului erotic" în „a exprima inexprimabilul". Dacă prin **inexprimabil** înţelegem domeniul vast al vieţii spirituale, în care limbajul descriptiv este insuficient, poezia erotică nu reprezintă decît un sector al acestei sfere de cunoaştere. Ca şi omul simplu, Văcăreştii şi Conachi spun că „n-au cuvinte", firească, ca să slăvească farmecul şi graţiile femeii iubite, **hazul** şi **nurii.** Eugen Simion formulează criptic fenomenul, „decodat" ca un subterfugiu : **„Atoposul** iubirii este pretextul unei întregi literaturi". **Toposul** e locul comun, iar **atoposul,** fuga de locul comun. Din păcate, literatura erotică a lui Conachi, prea rareori forţînd intrarea în domeniul frumosului, e tocmai o culegere de locuri comune, interesante mai mult din perspectiva filologică, a evoluţiei limbii noastre literare, decît din aceea a esteticii. Printr-un proces firesc de falsă memorie, Eminescu a împrumutat de la el în **Floare albastră,** exclamaţia : „te-ai dus, dulce minune" (după **Pe năsălie,** la moartea Zulniei). În alt loc, Eugen Simion transcrie greşit : „dulce **lumină".** Este supremul titlu de glorie al liricii erotice conachiene ! Dealtfel sintagma **dulce minune** ar fi fost folosită şi de Vasile Alecsandri, după G. Călinescu.

Veritabil „tur de forţă", cartea lui Eugen Simion ne smulge uimirea prin subtilitatea unor analize, dar şi regretul că nu i-am putut împărtăşi nici concluziile, nici, mai ales, noile metode de lucru. Lectura cărţii, totuşi, este foarte plăcută, forţînd delectarea (condiţia operei de artă), dacă nu şi convingerea (statutul criticii).

ŞERBAN CIOCULESCU ■

Metodă şi obiect

Foarte personală, cartea lui Eugen Simion despre începuturile poeziei româneşti, atît de frumos şi de propriu intitulată **Dimineaţa poeţilor,** nu este mai puţin şi foarte grăitoare în privinţa nivelului criticii româneşti actuale şi a preocupărilor ei tematice, analitice şi metodologice. Este, ca şi volumele publicate tot în 1980 de Nicolae Manolescu **(Arca lui Noe),** Mircea Martin **(G. Călinescu şi „complexele" literaturii române)** şi Marian Papahagi **(Eros şi Utopie),** o lucrare deplin reprezentativă pentru un mod nou, contemporan, de a se privi şi înţelege literatura epocilor vechi, personalităţile, curentele de idei şi operele din perioade mai îndepărtate sau mai apropiate în timp, toate însă aparţinînd istoriei. Un mod nou şi totodată matur cultural, situat limpede în descendenţa celor mai bune tradiţii ale criticii autohtone, pentru care atitudinea faţă de literatura trecutului a constituit dintotdeauna o veritabilă probă.

În **prefaţa** impunătoarei sale **Istorii...,** G. Călinescu a prezentat într-un chip memorabil principalele tipuri existente la noi de cercetare a scrierilor din alte epoci şi momente literare, susţinînd nevoia unei perspective neabătut contemporane, capabilă să unifice şi să valorifice cu adevărat scrisul artistic naţional. Şi dacă reacţiile, uneori violent negative, faţă de principiul însuşi al actualizării şi faţă de modalitatea lui G. Călinescu de a aduce literatura mai veche în perimetrul sensibilităţii estetice contemporane sînt suficient de cunoscute pentru a le evoca pe larg, în tristul lor pitoresc, trebuie spus totuşi că evoluţia gîndirii critice româneşti s-a făcut, în ciuda unor împrejurări istorice defavorabile, în sensul vederilor lui. Care sînt — şi erau — expresia unei înţelegeri a literaturii eliberată de didacticism, de anecdotic, de reconstituirea documentară dusă pînă la surclasarea creaţiei prin biografie. Spiritul creator în critică şi istorie literară nu înseamnă, cum cred încă partizanii acelui fel de scientism desuet pentru care opera unui autor este importantă doar întrucît oferă prilejul de a i se studia viaţa, nici lipsă de rigoare, nici exhibare a unor altfel înăbuşite aspiraţii artistice, nici inventivitate facilă şi gratuită ori simptom al ralierii la diverse mode ; este, de fapt, o condiţie indispensabilă însăşi cercetării creaţiei. Încă Dobrogeanu-Gherea ştia că între caracterul „ştiinţific" şi spiritul creator nu există contradicţie în critica literară...

Am făcut aceste consideraţii de ordin mai general deoarece cartea lui Eugen Simion — ca şi cele amintite la început, dealtfel — continuă direcţia călinesciană de valorificării literaturii din perioadele vechi exclusiv ca fapt de creaţie, dar adăugîndu-i o dimensiune inedită, proprie contemporaneităţii. La G. Călinescu şi, dintre criticii de azi, la I. Negoiţescu în chipul cel mai vizibil se efectuează în primul rînd o integrare a scrierilor de altădată în spaţiul sensibilităţii estetice moderne ; sînt descoperite, detaşate şi analizate acele aspecte care figurează sau prefigurează ulterioare mari izbînzi ale poeziei, prozei sau dramaturgiei. Fără a fi absente din **Dimineaţa poeţilor,** asemenea semnalări ale modernităţii reprezintă mai degrabă o operaţiune secundară : interesul criticului merge către modul în care s-a constituit limbajul poetic românesc. Preocuparea de origini, studierea modalităţilor de întemeiere şi articulare a unor limbaje artistice specializate, fixarea tipurilor de expresie şi atitudine creatoare constituie, în gîndirea critică de astăzi, temele cele mai fertile. Spiritul contemporan, poate mai reflexiv, asociază resensibilizării estetice proiecţia operei pe un ecran mai vast, istoric, ideologic, filosofic, implicaţiile interpretărilor depăşesc adesea, fără a-l eluda, esteticul. Întrebuinţarea de metode analitice noi este cerută de însăşi direcţia investigaţiei ; aşa cum fizica atomică apelează la alte mijloace decît la clasicul microscop, analiza literară îndreptată spre dezvăluirea unor profunzimi altădată nebănuite pretinde instrumente şi criterii adecvate. În folosirea de către Eugen Simion a unei metodologii critice vizînd punerea în valoare a raporturilor dintre conştiinţa lirică şi conştiinţa erotică (Jean-Pierre Richard, Roland Barthes, Denis de Rougemont) nu este de văzut atît un refuz al procedeelor „tradiţionale" cît o lăudabilă străduinţe de a se adînci cunoaşterea începuturilor poeziei moderne româneşti. Iar rezultatele sînt remarcabile : **Dimineaţa poeţilor** înfăţişează naşterea conştiinţei poetice româneşti în forma pasionantă a unui roman de idei. Văcărescii, Conachi, Grigore Alexandrescu, Bolintineanu, Heliade Rădulescu, Alecsandri, Anton Pann, de fapt toată lirica pre-eminesciană îşi dezvăluie, sub atenta privire a criticului, o viaţă interioară nu numai divers înostaziată dar şi complexă şi profundă. Imaginea asupra „primilor noştri poeţi" se modifică neîncetat : acolo unde vedeam încercări neizbutite, versificaţii stereotipe, compoziţii azi doar cu valoare de bătrîneşti exponate dintr-un muzeu străbătut cu o preţuire convenţională, criticul descoperă un efort viu de organizare a limbajului. Materia se însufleţeşte, ceea ce părea derizoriu, banalizat, depăşit devine, surprinzător, proaspăt şi atrăgător. O **primenire** generală a textelor se produce, problematizarea în spiritul contemporaneităţii se vădeşte a fi o atitudine profund valorificatoare. Mai mult, se oferă indirect o dovadă a vitalităţii unei literaturi de regulă considerată puerilă, desuetă, compromisă iremediabil prin trecerea timpului. Iar această nouă imagine critică este produsul unei înţelegeri care şi-a asociat o tehnică de analiză potrivită ; metodele sînt adecvate obiectului. Întemeierea limbajului poetic românesc este pusă în raport cu întemeierea unei **fiinţe** şi a unei **societăţi** româneşti noi : relaţia dintre conştiinţa lirică şi conştiinţa erotică este determinată de o mişcare istorică precizată, extraordinarul efort de constituire a poeziei naţionale avîndu-şi corespondenţa în la fel de considerabila mobilizare a energiilor în plan social, cultural şi politic din prima jumătate a veacului trecut. Revalorificînd poezia acelei epoci, Eugen Simion ne face să contemplăm, răsfrînt în literatură, profilul spiritual al unei vremi de radicale şi accelerate prefaceri.

Personalitate proeminentă a criticii româneşti contemporane, Eugen Simion a dat, în **Dimineaţa poeţilor,** o carte esenţială despre personalitatea şi originalitatea începuturilor poeziei naţionale.

MIRCEA IORGULESCU ■

Viitorul artelor din România trece şi pe la Liceul „Nicolae Tonitza"

Deşi tînăr, întrucît au trecut, iată, doar 30 de ani de la înfiinţarea sa, Liceul de arte plastice „Nicolae Tonitza" din Capitală, singurul liceu din ţară profilat numai şi numai pe artă plastică, şi-a cîştigat un bun renume, printre absolvenţii săi numărîndu-se mulţi dintre tinerii reprezentanţi ai picturii, graficii şi sculpturii noastre. Dar, de-a lungul celor trei decenii, Liceul „Nicolae Tonitza" n-a oferit numai artişti, în sensul propriu al cuvîntului, ci şi o sumedenie de meseriaşi artişti, fie că aceştia s-au numit cioplitori în piatră şi lemn, stucatori, restauratori, ceramişti, sticlari, graficieni, designeri sau scenografi. Ba am putea spune că, dacă am face un bilanţ, contribuţia liceului la acoperirea cu cadre calificate a citorva din importantele domenii de activitate economico-culturală este cel puţin la fel de importantă şi decisivă cu cea a modelării profesionale a viitorilor maeştri ai penelului.

Despre aceste succese, directorul liceului, profesorul şi totodată pictorul Virgil Neagu, ne-a vorbit cîteva ceasuri cu o pasiune demnă de toată lauda. Dar iubind adevărul, trebuie să spunem că în vocea interlocutorului nostru am desluşit şi o oarecare nelinişte, de parcă avea totuşi ceva pe suflet, motiv pentru care, iată, dialogul nostru s-a conturat într-un interviu legat mai ales de frămîntările acestui tînăr director.

— De cîţi ani sînteţi directorul acestui liceu ?

— De numai trei ani, dar ca profesor lucrez în acest liceu de şapte ani. În plus, ca atîţia alţi pictori de vîrsta mea, am fost şi elevul acestui liceu în care, după cum se poate subînţelege, mi-am trăit şi îmi trăiesc o bună parte din viaţa mea.

— Ce-ar fi, apelînd la amintirile dumneavoastră, să comparăm viaţa de-acum a liceului cu cea de mai de demult ?

— Este exact întrebarea pe care o aşteptam. Pe-atunci, cînd eram cu elev, numărul orelor de atelier special; fie că eram textilişti, ceramişti, graficieni, sculptori, era mult mai mare. Atît de importante erau aceste ore în devenirea unui elev şi-a unui artist, încît 4 zile pe săptămînă făceam numai şi numai atelier, plus orele de cultură plastică de specialitate, urmînd ca pregătirea teoretică şcolară să o facem în doar 2 zile.

— Care este situaţia azi ?

— Se pune accent pe pregătirea multilaterală, pe asimilarea cunoştinţelor de la disciplinele fundamentale, cum sînt fizica, chimia, matematica, biologia. A nu se înţelege că nu apreciez necesitatea acestei deplasări de accent. Elevii noştri au astăzi o cultură generală mult mai temeinică decît aveam noi la vremea respectivă, au o deschidere mai largă şi, în caz că îşi schimbă opţiunea, pentru o altă facultate, nu doar institutul de artă plastică, elevul de azi, adică absolventul de azi, poate, graţie pregătirii sale, să urmeze şi o altă facultate. Deci nu aceasta este problema pe care vreau să o aduc în discuţie, ci faptul că, iată, pe timpul meu se făcea multă anatomie artistică. Cîte o oră în fiecare săptămînă de-a lungul tuturor anilor. Astăzi nu se mai face. Şi, fără asimilarea cunoştinţelor de anatomie artistică, nu se poate înţelege ştiinţific şi artistic marea minune a corpului uman. Nu se poate face nici pictură, nici desen şi nici sculptură fără a stăpîni pe deplin măsurile corpului uman, măsuri şi proporţii care stau la temelia tuturor obiectelor create de om, ba chiar şi a naturii înconjurătoare.

— Nu putem decît să subscriem la necesitatea reintroducerii acestei discipline în concertul celorlalte materii care modelează personalitatea unui viitor artist şi a unui viitor meseriaş-artist. O altă disciplină ?

— Aş aduce în discuţie şi mult discutata problemă a istoriei artei care n-a dispărut, ci s-a comprimat. Pe timpul meu se făcea cîte o oră pe săptămînă şi încă ni se părea că trebuie să facem mai multe ore. Astăzi, această disciplină cu un volum imens de cunoştinţe ce se cer cu obligativitate asimilate de elevi, de viitorii artişti, precum şi de viitorii meseriaşi-artişti, se predă în numai doi ani cu cîte o oră pe săptămînă.

— O altă disciplină ?

— Desenul perspectiv şi proiectiv se realiza pe grupe de elevi, pe specialităţi, nu ca astăzi, pe clase. Neajunsul actual este acela că într-o clasă sînt mai multe specialităţi şi una este desenul proiectiv şi perspectiv pentru design şi altul cel pentru un elev de la gravură, sau scenografie, sau pictură.

— Cum vedeţi rezolvarea acestor trei probleme ?

— Prin înţelegerea de către forurile noastre imediat superioare a specificului şcolilor de arte plastice care au altă menire decît cea a liceelor industriale. Elevii noştri, ca absolvenţi, sînt solicitaţi în diferite meserii artistice unde creaţia artistică este factorul de maximă eficienţă economică, pentru că un meseriaş-artist va produce obiecte de mare competitivitate economică.

— Presupunînd că forurile dumneavoastră imediat superioare vor înţelege specificul acestui liceu, menirea sa cea mai importantă, ce anume propuneţi în mod concret ?

— Sînt două variante. Ori mărim numărul de ore de la 36 la 38 pe săptămînă, ori comprimăm unele materii, nu cele de ştiinţe fundamentale, astfel încît să obţinem cele 2 ore cu care să reintroducem anatomia artistică şi istoria artei şi desenul proiectiv şi perspectiv pe grupe de specialitate.

— Să revenim la orele de practică despre care spuneaţi că în vechea programă, cea de pe cînd eraţi elev al acestui liceu, erau eşalonate în 4 zile de atelier pe săptămînă.

— Consultîndu-mă şi cu alţi profesori din liceul nostru, cred că trebuie să avem libertatea de a dispune de repartizarea orelor în cadrul disciplinelor de specialitate artistică, o suplimentare justă a disciplinelor de învăţămînt. Mai simplu spus, desenul, pictura şi modelajul, discipline de bază în pregătirea elevilor noştri, să fie considerate discipline practice şi nu teoretice.

— Una din importantele cuceriri ale învăţămîntului nostru, de toate gradele, este familiarizarea elevului cu problemele curente ale activităţii economice, direct productive. Cum se desfăşoară la Liceul „Nicolae Tonitza" practica productivă a elevilor ?

— Dispunem de numeroase argumente pentru a dovedi că elevii noştri contribuie la înfrumuseţarea unor clădiri social-culturale, ori la confecţionarea elementelor de decoraţie şi ornamentale necesare manifestărilor culturale. Dar m-aş referi cu precădere la o anume problemă, la cea privind finanţarea din bugetul şcolii a practicii artistice a elevilor, acea lună de vară în care elevii, pe timpul meu, se deplasau în ţară, în tabere organizate din vreme, în principalele centre de interes artistic şi folcloric, ori în marile centre industriale. Acum, această practică se efectuează sporadic, iar deplasarea şi întreţinerea este suportată de părinţii elevilor. Unii părinţi nu au posibilitatea să se angajeze la aceste cheltuieli şi, în acest fel, se creează o nedorită diferenţiere între elevi, fapt care, moral vorbind, îi afectează, cu atît mai mult cu cît, prin planul de învăţămînt, această lună de practică trebuie să o facă toţi elevii, dar pentru efectuarea ei nu ne sînt alocate şi fondurile necesare.

— Licecle industriale, ba chiar şi cele teoretice sînt, ca să folosim o expresie intrată în limbajul zilnic, patronate de cîte o întreprindere. Sub tutela cui se află Liceul „Nicolae Tonitza" ?

— În ceea ce ne priveşte nu avem acest avantaj.

Acestea fiind zise, în numele ideii că viitorul artelor din România trece şi pe la Liceul „Nicolae Tonitza", ne exprimăm convingerea şi speranţa că spusele profesorului Virgil Neagu vor face obiectul unei amănunţite analize a forurilor superioare de învăţămînt, analize al căror punct de plecare şi de sosire trebuie, după părerea noastră, să fie unul singur, faptul că Liceul „Nicolae Tonitza" este un liceu cu o menire aparte, un liceu în care programa analitică, (la elaborarea căreia ar fi bine să participe şi un profesor de specialitate) să cuprindă, cantitativ şi calitativ, exact disciplinele specifice unei instrucţii formative şi informaţionale adecvate.

VICTOR NIŢA ■

În acest număr al revistei, reproduceri după lucrări ale elevilor de la Liceul de arte plastice „N. Tonitza"

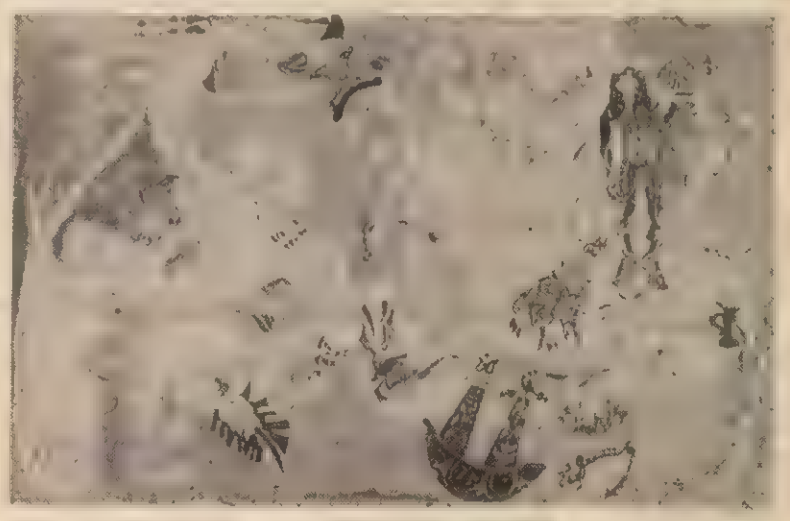

Proiect de tapiserie

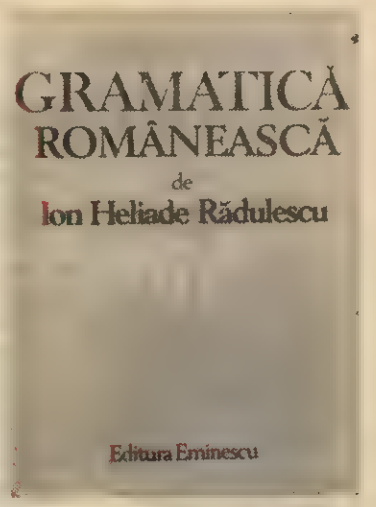

ELIADE reeditat ! O carte de căpătîi a lingvisticii româneşti, o lucrare de toată lauda a Editurii EMINESCU. Ediţie şi studiu : Valeria Guţu Romalo.

Vorbiţi şi scrieţi româneşte

AGEST — o grămădire de lemne, surcele, butuci, pietre, mîl etc. aduse de ape, cînd îi se umflă matca orice pîrîuţ care, de ploaie sau topirea zăpezii, creşte brusc şi aduce cu el feluirite lucruri : **Dar agestru ce-şi aduce ? Aduce-şi brazi încetiniţi, Cu molizi alăturaţi.** Se zice bunăoară : „a plouat la munte şi apa-i plină de agiesturi. Ţiganii string agiesturi, să aibă de foc". Alt exemplu : „Fugi de-aicea, să nu-ţi dau una cu agiestu iesta!" Există şi un verb **a se agesti** : „a se strînge la un loc", cum rezultă din acest text explicativ al lui **S. Fl. Marian** : **„Agest,** plur. **agesturi** = locul la încrucişătura unei ape, unde se string (= se agestresc) fel de fel de obiecte aduse de apă". Prin extensiune **agest** = loc ferit de vînt.

Cuvîntul capătă şi un sens figurativ : „venetic, om adus de soartă din alte locuri (precum aduce apa agestul). „Tu eşti un agiest, tu nu eşti de la noi !" Provine din latinescul **aggestum**, aflat pe lista de **cuvinte latineşti păstrate numai în limba noastră.** Motiv în plus, poate chiar hotărîtor, pentru a nu-l lăsa uitat. **A se agestri** capătă şi un sens mai general : „a se opri, a se aşeza într-un loc (pentru puţină vreme) . **cum de s-a agestrit aceasta pe-aici ? Nu te-ar fi agestit Dumnezeu".**

Este semnalat şi un derivat verbal de conj. I, **a agesta,** verb tranzitiv : „a proteja" ; **mulţam că mi-ai agestat pruncul.** Deci, de la **agest** avem două verbe : **a se agesti** = a se opri, a se aşeza într-un loc adăpostit şi **a agesta** = a purta cuiva de grijă, a proteja.

AGRU. Despre acest cuvînt Puşcariu scrie : „cuvîntul **agru,** întrebuinţat destul de des de cei mai vechi scriitori bisericeşti, s-a păstrat încă pe alocurea în popor ; în limba literară însă e neologism". Înseamnă, dacă mai e nevoie s-o spunem, „ogor, ţarină, arătură, cîmp". În Caraş Severin **agru** mai înseamnă şi „stratul de deasupra al pămîntului".

Cuvînt tipic din categoria celor ce pot fi salvate în limba literară, mai ales că derivatele neologice de la cuvîntul latinesc **ager-agrum,** de care nu se deosebeşte propriu-zis, sînt numeroase : **agricultură, agronomie** etc. Poate tocmai agronomii să-i redea viaţa.

ION COJA ■

„În istorie nu-i de ajuns să proclami ceva..."

(Urmare din pagina 24)

— Cum e scrierea mea, eu personal nu pot spune. Ceea ce ştiu însă foarte bine este că persoana mea iscă patimi. Chiar dacă aş fi făcut obiecte în ceramică, s-ar fi întîmplat acelaşi lucru. Cineva venea să mi le spargă.

— Dacă romanul nu era semnat Paul Anghel, ar fi avut altă soartă ?

— Cred că da. Cartea ar fi intrat în registrul lucrurilor obiective. Ea putea fi confundată, măcar sub latură documentară, cu evenimentul obiectiv, cu o geografie obiectivă, cea a Dunării, a Balcanilor şi Carpaţilor, cu o curgere obiectivă, ceea a sezoanelor unui an sau ale unor secole, cu o limbă obiectivă, cea a unor vorbitori care vorbesc ca în memoriile, gazetele, epistolele, cîntecele epocii. Ambiţia mea a fost şi este de a face un lucru în strictă obiectivitate faţă de acea lume, rezervîndu-mi mie însumi un rol minim : rolul de a face ca acea lume să existe. Că acum se face zgomot în jurul „Zăpezilor", cu atît mai bine. Înainte m-a înconjurat o tăcere ostilă. Urmează acum un zgomot ostil.

— Şi tăcerea chiar nu te-a necăjit ?

— Dimpotrivă, în timpul ei chiar rîdeam. Şi rîdeam fiindcă eu lucrez la nişte forme de relief care se văd de mai multă vreme cu ochiul liber. Se adună totuşi volume peste volume ! Se ţese sub ochii cititorilor o geografie inedită, care cuprinde desigur şi nişte repere cunoscute, Carpaţii şi Dunărea — cele două personaje majore ale romanului meu — dar într-un alt context cosmic. În ultimă instanţă, îmi spuneam, vor trebui să la act de această operă măcar geografii şi zoologii. E totuşi un roman despre Dunăre şi despre munţi, un roman despre boi, cai, furnici, vulturi, peşti şi oameni. Ca specie zoologică, oamenii îi vor interesa pe zoologi fie şi numai pentru simplul fapt că se surprinde ceva din comportamentul în habitat al unei anume specii, specia carpato-danubiano-pontică. Se surprinde însă şi comportamentul individual al unor exemplare ieşite din comun care au existat. Ceea ce este mai important, se fac trimiteri la drama speciei în raporturile ei cu alte specii umane şi animale care au aceeaşi dramă existenţială — naştere, fecundaţie, supravieţuire, moarte — pe fundalul unor catastrofe — inundaţii, cutremur, războaie. Cartea îi va interesa cert pe geografi şi pe zoologi.

— De ce nu şi pe istorici ?

— Îi va interesa, sper, şi pe istorici, care se mişcă însă ceva mai greu. Nu ies din ţarcul disciplinei. Vor fi însă obligaţi să se certe cu mine. De unde am scos — se vor întreba — cutare sau cutare lucru ? De unde ştiu că nu ştiu care fapt s-a întîmplat aşa ori aşa ? Oricum, sămînţă de ceartă e berechet : licenţele (cine le va identifica ?), incongruenţele temporale (dificil de izolat !), atribuirile de identităţi (ei, aci să vedem !), dilatarea documentului pînă la anulare (are haz, nu ?), inventarea de documente (ce pariuri s-ar putea face !) etc.

— Dar s-ar putea ca totuşi cartea să-i intereseze şi pe filologi...

— Probabil, de vreme ce voi mişca prin ea şi un fluviu de cuvinte. Oricum, glosarul fabulos al lui Parva va intra în carte, lucrez la el. Voi reproduce totul, de la cuvintele rare — relicte filologice — pînă la cuvintele de toată ziua şi pînă la barbarisme.

— Nu tinde oare tot ce mi-ai spus către formula „romanului total" ?

— Resping formula. Nu-i cu putinţă un „roman total". Romanul, ca gen, are posibilităţi limitate de cuprindere. El poate cuprinde doar un univers, înţelegînd prin aceasta o lume particulară, autonomă în timp şi spaţiu, chiar dacă cu trimiteri infinite. Romanul e un organism, deci o formă închisă ; chiar şi un roman de tip vegetal, adică arborescent, precum e al meu. Aceste arborescenţe se opresc pînă la urmă undeva, la limita dincolo de care începe desfrunzirea, declorofilizarea, anemia. Un roman total ar fi ceva împotriva firii, firea însemnînd viaţă, viaţa însemnînd totuşi normă. Cele ce am spus mai înainte despre deschiderile sau trimiterile cărţii mele au în vedere, pînă la urmă, această mică sau mare structură narativă în nouă volume.

— Dar critici, totuşi ?

— Ce-i cu ei ?

— După opiniile geografilor, zoologilor, istoricilor, filologilor, nu te interesează totuşi şi opiniile criticilor ?

— Faţă de specialiştii pe care îi 1-am enumerat, critici n-au nici o specialitate. Cred în istoricii literari. Şi sper ca acest roman al meu să aparţină istoriei literare.

— S-a ocupat de cartea ta, în ultimul timp, şi „Europa liberă".

— De cartea mea ? Nu cred. Ar fi trebuit să spună ce conţine, dacă-i o carte de documente sau o carte de literatură. Cei de la „Europa liberă" poartă război cu autorul, nu cu cărţile lui.

— De ce poartă război ?

— Răspunsul se găseşte în cărţile mele. Ei resping ideologia acestor cărţi, realitatea acestor cărţi, apartenenţa acestor cărţi la o limbă şi la o cultură. Iar eu unul sînt onorat că fac parte dintr-o cultură pe care ei o neagă în parte şi în esenţial. Pagubă-n ciuperci ! Uite, vezi, de-asta n-o să plouă la primăvară !

Un muzeu in labirint

Van Gogh sau revanşa prin artă (XIV)

„Simt că aceasta e soarta pe care o accept şi care nu se va mai schimba". (Van Gogh)

Vînătorul de corbi

Există clipe, într-adevăr, cînd lumea pare aproape de ceea ce dorim să fie. Tabloul, s-a zis, are menirea de a fixa această clipă precară. El ne oferă şansa de a perpetua o sărbătoare. Dar ce se întîmplă cînd un artist pictează avînd un revolver în buzunar ? Ce fel de sărbătoare e aceasta ? Van Gogh a cerut revolverul hangiului la care locuieşte. I-a spus că vrea să împuşte corbi. Vara, deasupra lanurilor de grîu copt de lîngă Auvers, se string mulţi corbi şi-i stînjenesc de la lucru. Îi trebuie o armă cu care să-i alunge.

Nu, nu-i împuşcă. Îi pictează. Deocamdată nu e nevoie de revolver. Dealtfel, corbii n-au atins încă grîul. „Vînătorul" mai are încă timp să le studieze zborul cu privirea lui de o fixitate ciudată.

E adevărat, corbii aceştia prevestesc ceva rău. Niciodată n-au fost atît de aproape de spicele coapte şi niciodată n-au fost atît de mulţi, atît de ameninţători. Parcă nici grîul nu mai seamănă cu cel din alte tablouri. Recunoaştem, desigur, vehemenţa lui Van Gogh, febra lui, imensele lui întinderi de grîu sub ceruri de o mare singurătate. Dar pînă acum grîul era cald, chiar dacă pictorul ştia de la început că „omul va fi grîul secerat". Acum grîul s-a răcit parcă, a devenit casant, ca gheaţa. Şi culoarea lui e alta. Lanul a devenit aproape brun. Parcă a fost atins de un vînt de sînge. Şi s-a crispat. Fiecare spic simte apropierea secerătorului: Corbii îi anunţă venirea. Nu mai e mult, poate optsprezece zile. Pînă atunci „vînătorul" va mai face cîteva tablouri, dar acesta e cel care anunţă sfîrşitul. Aici secerătorul va ajunge lîngă şevaletul celui care pictează grîul. Îi va lua din mînă penelul şi, încet, îi va duce mîna la buzunarul umflat unde se află revolverul. Pictorul va înţelege că a sosit momentul secerişului. Vara e înaltă, spicele s-au copt, recolta lui e acum gata de seceriş. Încă o aminare, totuşi, secerătorule. Trebuie terminat mai întîi tabloul acesta. Şi pe urmă nu e atît de uşor. Nici măcar un om bolnav care se consideră o povară pentru alţii nu poate renunţa atît de uşor. A mai încercat s-o facă la azilul din Saint-Remy mîncîndu-şi vopselele, dar atunci era în criză. În schimb acum e lucid. Şi e altceva să ştii că renunţi. Să ştii că în jurul tău e viaţa şi tu să duci mîna la buzunarul umflat. Chiar dacă vînătorul acesta de corbi a murmurat odată la căpătîiul tatălui său muribund : „E dificil să mori, dar e şi mai dificil să trăieşti". Şi chiar dacă ultimele sale autoportrete îţi fac aproape rău să le vezi. Pe ele e întipărită aceeaşi singurătate care există aici în *Lanul de grîu cu corbi*.

Aceşti corbi nu seamănă cu păsările mari şi albe care, la bătrîneţe, apar în tablourile lui Braque : acele păsări imobile care nu vin parcă de nicăieri şi care stau cu aripile deschise, fără să zboare, în mijlocul tabloului. Corbii lui Van Gogh vin, fără îndoială, din singurătatea celui care îi pictează. Singurătatea e de obicei prima treaptă a solidarităţii, dar uneori artistul, cu sau fără vina lui, nu mai poate decît să coboare. Oglinda lui devine atunci rece, ca şi lanul de grîu. Van Gogh a fost totdeauna convins că nu poate învinge suferinţa decît storcind din ea maximum de forţă. Dar acum scrie : „Mă simt ratat. Iată bilanţul meu".

Bilanţul, numai bilanţul, se schimbă totuşi. La Auvers, ultima sa etapă, Van Gogh lucrează cu o anumită disperare calmă, aproape tot timpul. În şaptezeci de zile vor fi gata şaptezeci de tablouri. Plus desene, plus litografii. Admirabilul peisaj cu chiparoşi din grădina doctorului Gachet a fost pictat în mai puţin de două ore. Totul se precipită. Aerul încins al secerişului amestecă grîul, apoteoza şi moartea. Deşi simţem în ceo mai fierbinte lună a anului, corbii lasă peste întinderea de grîu copt o dîră de frig.

Între timp, corbii s-au mai apropiat. Acum chiar ar putea fi împuşcaţi. Sînt în stol mare şi zboară tăios. Întunecă vara. Ameninţă. Prevestesc. E un strigăt negru care face cîmpul de grîu să amuţească. Tabloul capătă din ce în ce mai mult o valoare profetică. Vînătorul de corbi ştie, probabil, că peste cîteva zile va fi el însuşi grîul.

Ceea ce ne izbeşte totuşi în primul rînd e altceva : violenţa cu care sînt pictate lanul şi cerul. Rece, lanul pare să ardă. Are dogoarea gheţii cînd stai cu picioarele goale pe ea. Punctea subţire pe care a mers pînă acum „vînătorul" nu mai duce nicăieri, dar, oprit pe ea, el mai priveşte o dată, cutremurat de emoţie, grîul care a încolţit şi a crescut pentru a fi măcinat. Cînd un artist e împins sau ajunge singur în acest punct, el nu mai poate iubi lucrurile decît cu disperare şi inutil.

Corbii au încremenit în aer. S-au transformat în tăcere neagră. O tăcere care atîrnă deasupra lanului. Şi parcă timpul însuşi a încremenit. Cînd va reîncepe să curgă, se vor auzi aripile corbilor foşnind. Atunci tabloul va fi gata. Şi secerătorul va deveni nerăbdător. Dar deocamdată secerătorul tace şi el. A amuţit, cum a amuţit şi grîul. Nu se aude decît pensula pictorului, grăbită, mînuită ca totdeauna cu mişcări nervoase, poate mai nervoase acum. Pictorul e ca un alergător care simte aproape linia de sosire. El care scrisese odată „necesar e să continui, să continui...", acum nu mai vrea să continue. De fapt, el însuşi aduce corbii. O face cu un amestec de revoltă şi de regret, dar lumina lor neagră ne anunţă că povestea grîului se apropie de sfîrşit. Şi că secerătorul va fi una şi aceeaşi persoană cu cel secerat.

OCTAVIAN PALER

Simple note

„Clocotitorul Paul Bujor" (VII)

Contribuţii la istoricul „Vieţii Româneşti"

Cu toate că aceleaşi nevoi revin şi confruntă şi mai tîrziu sub chiar directoratul Stere-Cantacuzino şi sînt specificate de Mihai Carp — care şi el s-a ocupat de administraţia publicaţiei — într-o misivă din acelaşi volum al doilea **Scrisori către Ibrăileanu**, cu data de 29 august 1909, în termenii următori : „Am împrumutat 1 500 lei şi i-am cheltuit mai curînd de cît erau cele mai pesimiste aşteptări ale mele... Ceilalţi colaboratori de pe numerele 6 şi 7 tot nu-s achitaţi. Să mai împrumut iar bani ? Îs procentele aşa de mari încît parcă îţi-i şi ciudă ! Am mai făcut un apel către abonaţi, după cum probabil ai văzut ; poate în urma lui, să mai putem achita din colaboratori..."

Responsabilităţile de finanţare erau asumate de grupul constitutiv. O spune Stere limpede într-una din scrisorile în care poartă dialogul epistolar cu Dimitrie Voinov : «eu nu sînt proprietarul revistei, deşi în chestie de direcţie am mînă cu desăvîrşire liberă, ci vreo 14 băieţi (Ibrăileanu, fraţii Botez, M. Carp, D.D. Pătrăşcanu etc.) care au făcut, mai ales la început, mari sacrificii băneşti şi muncesc ca nişte robi pentru bucătăria revistei, — Bujor nu e dintre coproprietari, fiindcă nu vroia să facă niciun sacrificiu...»

Şi ceva mai departe adaugă : «...în chestiunea de proprietate nu te vei încurca, pierderile sînt foarte posibile, iar cîştigurile problematice, deci e mai bine să rămînă băieţii între ei ; fiind cu toţii colegi de şcoală, „froasările" în aceste chestii delicate se vor dezlega mai uşor...»

Şi dacă în grupul constitutiv din 1906 Paul Bujor nu e socotit proprietar pe temeiurile arătate de Stere, nici dr-ul Ion Cantacuzino nu figurează printre semnatarii actului de asociaţiune intervenit la 5 octombrie 1907 după ce preluase codirectoratul de mai bine de o jumătate de an ; iar cei „14 băieţi" pe care Stere îi declară proprietari în 1906, fără să nominalizeze decît cinci, în 1907 devin proprietari prin statornicire juridică doar şapte şi îi dau în ordinea semnăturilor : C. Stere, I. Botez, M. Carp, G. Kernbach, G. Ibrăileanu, dr. N. Quinez, C. Botez.

Constat însă — şi rog să fiu absolvit de păcat — că pornind să dezleg nişte noduri mai vechi din sforile timpului, am întîrziat să prezint, după cuvenitele reguli, datele biografice ale lui Paul Bujor indispensabile întîmplătorului lector.

De obîrşie rurală, se naşte la 20 iulie 1862 în Tîrgul Bereşti din judeţul Galaţi şi decedează la 15 iunie 1952 nonagenar. Din grupul de amici pe care i-a avut era cei mai mare şi le-a supravieţuit : Ion Cantacuzino (1863—1934), Const. Stere (1865—1936), Dimitrie Voinov (1867—1951), Emil Racoviţă (1868—1947) ; şi a fost prieten statornic, fără nici o eclipsă strecurată în raporturile lor, cu Al. Vlahuţă, care venise pe lume cu patru ani înaintea lui şi prin care va cunoaşte peste ani şi se va apropia de Caragiale, Delavrancea, Coşbuc şi Nicolae Grigorescu.

Şcoala primară şi liceul şi le-a făcut la Bîrlad, şi din aceeaşi autobiografie **Din viaţa mea de pînă acum** preiau, după Olga C. Necrasov, citatul exact : «Cînd eram în cursul superior de liceu am legat o strînsă prietenie cu poetul de mai tîrziu Alexandru Vlahuţă, prietenie ce a devenit din ce în ce mai strînsă pînă la moartea lui în anul 1919. Viaţa noastră, de elevi de liceu săraci, a fost chinuită din punct de vedere material. Eram însă mulţumiţi sufleteşte prin curajul ce ne făceam reciproc, prin citirea poeziilor iubitului nostru poet Eminescu care apăreau atunci în „Convorbiri Literare" şi prin frumoasele noastre planuri de muncă. În ultimul an de liceu am fost clasificat întîiul.»

Studiile universitare şi le face la Bucureşti, iar specializarea şi doctoratul — după un popas la Paris, mult prea scump pentru slabele lui subsidii şi ameţitor ca ispitiri şi tentacule pentru un tînăr de 25 de ani — le va împlini în odihnitoarea şi sobra Elveţie, la Geneva, unde patru ani neîntrerupţi, între 1887 şi 1891, va lucra sub privegherea celebrului profesor şi savant C. Vogt. Întors în ţară în 1891, e numit asistent la catedra de fiziologie animală de la Universitatea din Bucureşti şi apoi va funcţiona ca şef de lucrări la catedra de morfologie şi zoologie din cadrul aceleiaşi Universităţi. Cinci ani — din 1891 pînă în 1896 — va lucra în Capitală şi aici, îndemnat de Gherea şi de prietenul său, regăsit, Vlahuţă, va fi un asiduu frecventator al cercurilor socialiste şi al clubului din Piaţa Amzei, cum dealtfel în aceeaşi ambianţă a trăit la Paris, ca şi la Geneva, unde îl va cunoaşte pe G. Plehanov, refugiat acolo de prigonirile ţarismului ; pentru ca în vara lui 1896, după un concurs la care a ieşit primul, să fie numit titular al catedrei de morfologie animală de la Universitatea din Iaşi. De aici înainte, cum va observa Olga C. Necrasov, — „Paul Bujor îşi va consacra viaţa din ce în ce mai mult muncii sale profesionale, cursurilor şi lucrărilor practice cu studenţii pe care îi va îndruma pe calea concepţiilor progresiste, formării de cadre tinere de biologi cercetători, care vor alcătui şcoala ieşeană a lui Paul Bujor", — şcoală, adăugăm noi, cu un mare prestigiu şi în ţară şi în străinătate, prin temeinicia ştiinţifică şi prin seriozitatea cercetărilor şi descoperirilor. Şi opresc aici acest curriculum vitae care nădăjduiesc că e destul de sugestiv, ca să lase o imagine rotundă despre cel ce a fost biologul şi omul Paul Bujor, fiul de ţărani săraci porniţ din Tîrgul Bereşti al Galaţiului.

Dar vreau să mai însemn cîteva rînduri privind beletristica lui care îi va întregi portretul.

La insistenţele stăruitoare ale profesorului şi academicianului Ion Simionescu, care după cum se ştie avea un cuvînt precumpănitor în conducerea Editurii „Cartea Românească", Paul Bujor a tipărit în toamna lui 1938 un volum de evocări şi reminiscenţe intitulat **Amintiri de A. Vlahuţă şi I.L. Caragiale.** (Mărturisesc că n-am înţeles niciodată de ce „amintiri de" şi nu „amintiri despre" fiindcă sînt ale lui, **despre ei,** nu **ale lor.** Asta însă e secundar, cu toate că bizareria se păstrează şi în titlurile capitolelor: „Cîteva însemnări de G. Coşbuc" şi „Cîteva însemnări de pictorul N. Grigorescu", care după Vlahuţă şi Caragiale închid cartea.)

Destul că ele sînt interesante şi frumoase. Regretabil că nu le-a continuat şi cu ei şi cu încă alţii mai ales.

Un alt volum de nuvele şi schiţe cu titlul **Îndurare** i iese tot la „Cartea Românească" imediat după cel dintîi, în ianuarie 1939. Toate sînt cu tematică ţărănească, iar în cuvîntul introductiv Paul Bujor, pe lîngă altele, spune : „Dacă am cedat dorinţei unor prieteni redînd la lumină zbuciumul unor vieţi trăite în bezna satelor noastre înainte de marele nostru război, am făcut-o mai mult pentru tinerii scriitori doritori să se intereseze mai departe de viaţa ţăranului nostru, care cu toată simplitatea ei mai mult aparentă, prezintă un izvor nesecat de inspiraţii fecunde..."

În anii noştri, în „Editura pentru literatură şi artă", se retipăreşte o culegere din nuvelele şi schiţele cuprinse în volumul de la „Cartea Românească". Atît. Sînt convins că Paul Bujor, absorbit de problemele ştiinţifice, nu mai avea răgazul să se ocupe de creaţia literară în măsura în care ar fi dorit-o, deşi un scriitor fecund n-a fost ; totuşi, după cele ce cunosc, avea încă multe lucruri în manuscris, cum avea şi o bogată corespondenţă cu personalităţi de valoare româneşti şi de peste hotare. Ce vor fi devenit toate acestea ? Să sperăm că undeva, poate, se vor găsi odată salvate. Dacă nu cumva şi ele vor fi împărtăşit soarta nemiloasă a bibliotecii lui care s-a pierdut în circumstanţele din 1944 ale frontului.

L. KALUSTIAN

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Judenverfolgung

Die Judenverfolgung, prigonirea evreilor din **Reich**-ul nazist, a început în martie 1933, prin blocarea intrărilor magazinelor şi prăvăliilor proprietate evreiască de către oamenii din S.A. şi s-a terminat, peste cîţiva ani, prin deschiderea uşilor camerelor de gazare de la Birkenau-Auschwitz în faţa nesfîrşitelor coloane de evrei deportaţi din întreaga Europă cotropită de hitlerişti.

Blocarea intrărilor magazinelor şi prăvăliilor evreieşti a fost urmată succesiv de boicotarea obligatorie a acestora de la ora 10 dimineaţa pînă seara, de interzicerea ca evreii să mai exploateze magazine de vînzare cu amănuntul, case de expediţii, întreprinderi meşteşugăreşti, firme comerciale, întreprinderi agricole etc.

Excluderea evreilor din celelalte domenii de activitate a început prin rezilierea contractelor de muncă ale medicilor evrei din spitalele din Berlin. Au urmat : concedierea forţată a judecătorilor şi procurorilor, retragerea tuturor evreilor a dreptului de a ocupa orice funcţie publică, demisionarea forţată a tuturor medicilor din spitalele **Reich**-ului, nerecunoaşterea atestatelor lor, interzicerea avocaţilor evrei, abrogarea tuturor excepţiilor acordate iniţial unor evrei pe motiv că taţii ori fiii lor au luptat şi au căzut pe front în primul război mondial.

Referindu-se la numeroasele legi, decrete şi dispoziţii antievreieşti, Göbbels a declarat emfatic în faţa presei internaţionale : „Reglementarea legală reprezintă metoda cea mai loială şi mai umană". În virtutea acestei loialităţi şi umanităţi, evreilor din **Reich** le-a fost interzis succesiv : să frecventeze staţiunile balneare, plăjile, riurile, lacurile... să frecventeze teatrele, cinematografele, concertele, expoziţiile... apoi şi sălile de lectură, bibliotecile, muzeele, terenurile sportive, băile sub cerul liber... să folosească vagoanele de dormit şi vagoanele restaurant.

Tot sub auspiciile loialităţii şi umanităţii naziste a fost interzisă literatura evreiască, şi democratică. În pieţele oraşelor flăcările mistuiau cărţile lui August Bebel, Karl Liebknecht şi Karl Marx, ale lui Lion Feuchtwanger, Egon Erwin Kisch, Thomas Mann şi Erich Maria Remarque...

În întreg **Reich**-ul, pe clădiri, în vitrine, la intrarea în localităţi, în parcuri, pe bănci, pe uşile localurilor publice, pe străzi s-au înmulţit tăbliţele şi afişele cu inscripţiile „Interzis evreilor" sau „Numai pentru arieni". Ele au dispărut, ca prin farmec, din întreg Berlinul în august 1936, însă doar pe timpul cît au ţinut jocurile olimpice. Imediat după aceea au reapărut cu o frecvenţă şi mai obsedantă.

Göbbels a avut cinismul incredibil de a se referi la loialitate şi umanitate cînd, în **Reich**, tinerii evrei aveau dreptul să frecventeze şcolile doar în proporţie de 1,5 la sută, dar cu interdicţia de a participa, în afara cursurilor, la serbări, excursii, vizionări de spectacole sau jocuri sportive organizate de şcolile respective ca, ulterior, să fie eliminaţi toţi, fără excepţie, din orice formă de învăţămînt; cînd diplomele de medic, de avocat, de farmacist ale evreilor erau declarate nule ; cînd s-au interzis căsătoriile evreilor cu cetăţeni germani, evreul născut din moşi strămoşi pe malurile Rinului nefiind considerat **Reichsbürger,** cetăţean al **Reich**-ului.

Cu acelaşi cinism şi neobrăzare Hitler a declarat : „Legile de la Nürnberg nu sînt legi antievreieşti ci pro-germane". După **Führer**-ul **Reich**-ului nu aveau nimic antievreiesc legile adoptate la 15 septembrie 1935, la Nürnberg, potrivit cărora evreii erau scoşi în afara legii şi frustraţi de orice drept. Ca urmare, după ce au fost excluşi, treptat, din toate domeniile, după ce li s-a interzis să practice orice profesie au început să apară decrete şi dispoziţii prin care erau obligaţi să predea tot ce aveau. Întîi toate obiectele de aur, argint, platină, toate pietrele preţioase şi perlele... apoi autoturismele şi motocicletele... apoi aparatele de radio... apoi...

Cînd li s-a interzis totul şi li s-a luat totul, cînd nu mai aveau ce să predea decît viaţa, **die Judenverfolgung,** prigonirea evreilor, a trecut într-o nouă etapă, denumită **„Die Endlösung der Judenfrage",** „rezolvarea definitivă a problemei evreieşti" sau, mai direct spus, exterminarea totală a evreilor din Europa.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112 398

constelația lirei

Despărțirea ca formă a inutilității

este vecernia anotimpului meu,
ne despărțim ca două jumătăți benevole,
cite-un tren gata de plecare
șuieră pe peronul buzelor noastre

multe lucrări adevărate
au stat în noi ca niște lei într-o peșteră,
amintirea bunicului tău,
rîsul surorilor seara,
plimbarea pe șosclele cu arbori înalți
și cleatricea mea neliniște...
punindu-te pe gînduri
cînd goi număram păianjenii în tavan
ca pe niște comete...
este vecernia anotimpului meu,
vezi bine, sînt un port
din care zilnic erupe neprevăzutul,
frumos și înalt ca o spînzurătoare publică

Ea și eu

ea mă taie cu privirea
și cu vorba ei mă taie
și cu sînul ca o fructă
mult rotundă și bălaie

eu duc pietre aspre-n gură
și pietre la subsuoară
și de gleznele privirii
mi-atîrnă pietre de moară

ea înaltă ca un stîlpeă
luminară, trestioară
cînd bate vîntul prin sînge
tare-mi e că-n lume zboară

eu întunecat prind vorba
ca pe-o mantie de ceață
și mă las asupră-mi ca un
buzdugan izbind în față

ea cu zîmții firii suple
pe-un pian parcă dansează
integrîndu-se armonic
ca-n sufragerii o vază
toate-acestea au desigur
toate-acestea sînt se pare
ce ? nici eu nici ea nu știm,
dar depindem fiecare
prin cadențe suitoare
de această întrebare

Pantera

te aștept,
pe tine care-n fiecare clipă poți veni
așa cum sfîrșitul poate veni,
te aștept
să sari asupră-mi
din învelișul tuturor clipe,
lungă, decisă, implacabilă,
adînd a nastere curîndă,
cu toată cruzimea ființei
eliberate din cele șapte lanțe ale cuștii.
te aștept
îndrăgostit pînă la moarte
și pînă mai departe chiar,
pe tine care-n fiecare clipă poți veni
pe tine care-n fiecare clipă poți veni
asupră-mi

Geneză

de departe venea iubirea ta ca un glonț
să-și afle culcuș între coastele mele
vidră sălbatică inima mea
adulmeca în văzduh prevestirile rele

vînătoarea astfel a-nceput șuierînd
cu un singur hăitaș și o singură pradă
nu era undeva loc ferit, loc de-ascuns
urme clare se vedeau strălucind pe zăpadă
fiecare era glonțul aprig ce mușcă
și tot el vînatul obosit și rebel
schimbare de roluri ca-ntr-un carusel
văzduh respirat prin lunetă, din cușcă

a durat foarte mult sau puțin nu mai știu
jocul de-a prada, de-a moartea, de-a ura
pînă cînd aurora cu gust sîngeriu
buzele noastre-și decupară pe ferate măsura

de departe venea iubirea ta ca un glonț
să-și afle culcuș între coastele mele
vidră sălbatică inima mea
adulmeca în văzduh prevestirile rele

LUCIAN AVRAMESCU ■

Iluminare

S-au dus și au lăsat pămîntul
sfințit de mîna omenească
a fiilor durînd înaltul
de pace și iubire românească.

Mult mai curat e soarele în vară
iar razele mîngîind-și floarea lin
sădesc în fiecare prune un arbor
și-o ceteră de abur cristalin.

Lîngă fîntîni izvoarele ard faguri
de miere și de cetină domnească
să știe lumea că aici e vatra
de bine și de cinste omenească.

Adînc mi-este cîntul

În mine e cîntecul reazem de sînge
din care cuvintele curg spre înalt,
cu mine întregul trecut e cîntare,
ecou de făclie sub bolți de bazalt.

Adînc mi-este cîntul, de sapi mai afund
cîntări luminoase înalță o scară
spre trudnice stele ce nu au sfîrșit
în veșnica brazdă de dor, milenară.

În mine străvechi generații și doine
găsitu-și-au locul și patrii de vise
cu secole lungi prin lumina
cu timple de aurul faptelor scrise.

Oricîi ași săpa mai adînc, peste mine
o nouă fîntînă luceferii-și ține.

VASILE ZAMFIR ■

Băiatul

Băiatul avea glasul meu
Ochii și mîinile pe care le-am pierdut
Părul fîlfîia ca o coamă de leu
Și-ntrebările ca o lovitură de cnut

Era îmbrăcat în gesturi mișcătoare
Și mirosea a început de suflet
Din palma lui veneau să lingă flare
Îl cunoșteau toți urșii după umblet

Băiatul avea glasul meu
Am încercat să-l strig dar eram mut
Cuvintele toate s-au întors înapoi
Ca o aprigă lovitură de cnut.

DAN BOSOANCĂ ■

Nemurire

Ninge mărunt în munți la Orăștie.
Copacii goi privesc spre nicăieri.
Cetățile nu dorm și cine știe
Ce lumi ascund sub lespezi de tăceri.

Dospește vîntul într-o vale-adîncă.
Ruinele se-mbracă-n depărtări.
Clocotitoare ape curg din stîncă
De parcă dacii vin spre noi călări.

Peste pădurile ce încă-s crude
Zăpada se așterne ca un voal.
E-atîta pace-n jur încît se-aude
Trecînd prin nemurire Decebal...

ION VASIU ■

Scrisoare de serviciu

N-amîna să-ți strigi iubirea și credința în unire
cît aceva munți și ape dragostea să ți-o inspire
și pulsînd o sevă nouă de lumină și belșug
patimi vechi și ne-nțelesuri să se spulbere pe rug

și în vîrful de culoare și de tînără dorință
bucurîndu-a întrupare și a pururea ființă
pentru cît am fost din jalea și din dorul de dreptate
să purtăm pe frunte cerul de-ntîmplări neîntîmplate

și-împlinind pînă la capăt capătul unui îndemn,
să iubim numai o țară numai dinsela să-i vrem
fii a-i fi frumoși a-i fi cum istoria ne-nvață
în ai verbului a ai pasiuri dosare-n viață.

ION NICOLESCU ■

Un pumn de fluturi

Un pumn de fluturi
mi-a fost dat mie
drept răsplată
pentru un proiect de imn al
primăverii.

Meritul meu — am zis —
să mă spăl cu polen
și poate voi rămîne, poate
la vîrsta nealbirii.

CRISTIAN PETRE ■

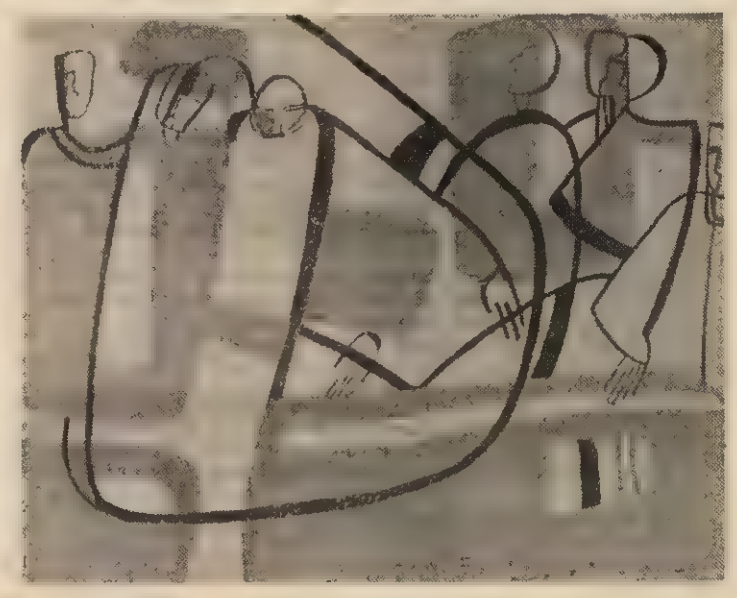

Proiect de decorație murală

Sînt

Sînt omul din umbră, tăcut și curat,
Nimic nu mă doare și totul mă doare,
La cumpăna anilor, nemîngîiat,
Rămîn un imens semn ciudat de-ntrebare.

Mă veți înțelege cîndva, prea tîrziu,
Cînd stelele albe vor arde-n cenușă
Și cîinele vremii, neodihnit,
Prin pulberea nopții vă va plînge la ușă,

Cînd veți fi prea schilozi, prea bolnavi
și prea buni
Și cînd nimeni în suflet n-o să vă bată,
Călăreți pe un drum fără-ntoarcere și
Vînători ai iluziei moarte odată.

Ori e veacul bolnav ori eu sînt pentru el,
Am aflat mai alaltăieri de-o crimă
sinistră ;
Lăudați-mă deci, n-o să spun răspicat
Că pe lumea aceasta o lume există.

Vă iubesc, vă ador, n-am cuvinte să spun
Tot ce simt și ce fac și cum ard pentru
voi,
Timpul meu e-mpărțit între blocuri,
frumos,
Și-ntre drumuri albastre scăldate-n noroi.

Cum se poate să rid, să mai plîng, să mai
cînt,
Cum se poate cumpăna s-o mai țin
dreaptă,
Cînd e ceață și soare și ninge și-i cald
Și am ochii deschiși și nu văd ce
m-așteaptă.

GH. MINCA ■

Semn bun

Semn bun prieteni, e rouă pe cuvinte
și amintirea parcă-i clorofilă,
mîna iubitei o presimt fierbinte
iar înspre cer nu mai privesc a milă.

Semn bun, se-ntoarce casa-acasă
cu dorul ei de ducă limpezit ;
voi curăța cartofi pe-un colț de masă
și urmele ce m-au înțepezit.

Semn bun prieteni, iată, mai există ;
am de plătit lumina și chiria,
am de spălat ferestre și-într-un colț cam
trist
am pus o floare, să te-aștept, Maria.

ILIE TUDORA ■

Numai tu

Mușatine, Mușatine,
oasele-ți albesc în somn
deși somnul poate ține
cît un vis etern de domn.

Bate soarele pe dealuri
din copite precum zimbrul
cerului stîrnindu-l valuri
și adîncul adîncindu-l.

Candelă nestinsă-n mine
bei vecia din potire
Mușatine, Mușatine,
rămîslindu-ne iubire.

Osul tău zidind sublime
drumuri spre eternitate
peste tot și peste toate
numai tu, o, Mușatine !

GEORGE GAVRILEANU ■

Nu trageți în poet!

Nu trageți în poet saltimbanci
Abonați la bursa trădării,
Prinți ai show-lui efemer
Delatori ai marilor eroi
Nu trageți în poet,
El este legenda și speranța noastră,
Că fiii de țărani vor fi studenți
Că pacea, libertatea, demnitatea
Nu se cumpără la nici un shop străin
Cu douăzeci de mii de cenți,
Nu trageți în poet,
Ignoranți ai rimei șchioape
Crainici repetenți la bursa de idei
Nu trageți în poet
Avocați ai infernului din lipsă de talent
Clienți la cărțile de credit
Din Fifty-fifth avenue,
Poetul are curaj și imensă bunătate,
Nu trageți în poet
Voi călăreți ai conjuncturii
Din fragedă năsoare,
Nu-l mai spînzurați în frecvențe
biestemate
Pe cel mai mare poet din cetate
Nu trageți în poet
Noi îl vrem pentru ETERNITATE !

I. VALENTIN ■

Cai căzînd

Tată,
felurite obiecte ai văzut căzînd
eclipse, comete, semnul Z
pe mineică întunecînd
și om în lună coborînd.

Tată,
un singur lucru n-ai să vezi,
cai de lut cum cad, în tropot,
deasupra scîndurii tale,
bătrîne !

DANIELA NAVIS ■

Curier literar

Continuăm în acest număr lista destul de lungă a celor care, prin versurile ce ni le-au trimis, ne obligă la un categoric **NU** : Mihai C, Emil Sebastian, Vasile Leva, Zamfir Dumitru, N. Carandu, Carmen Andrei, Ionica Alexandru, Coriel Bălaș, Violica Lazăr, Gina Marta Gruia, Maria Jipa, Laur Duis, Călin Măcicășan, Mihail Rotaresou, Mircea Ionga, Ariel Ardeleanu, Emilian Corici, Vasile Mihalache, Elvira Șeroan, Dan Vulpescu, Valerica Chera, Armand Ionescu, Viorel Rizescu, Luca Daniel, Vasile Neacșu, Marian Vornicu-Uți, Sevastița Ionescu, M. Ianculescu, Ion Hagiu, Dorian Botoacă, Sassu Dan Șerban, Ion Mutu, Mona Bogdan, Tiye Maier, Bogdana Moldoveanu, Gelu Florin Simedre, Genoveva Mocanu, Radu Cheran, Nicolae Paul, Gheorghe Negoescu, Nicolae Stanciu, Victoria Oncu, Nicolae T. Mălău, Liliana Vangheliceanu, Laurențiu Pascu, Gheorghe Avieriței, Liliana Papuc, Nicolae Tomoioagă Crișan, Liliana Stuparu, Gh. Frincu, Cora (Constanța), Cantemir Stoian, Luci Bione, ETCT (!), Claudia Nițu Vrînceanu, Doru M. Mircea, Aurora Nicolae. De ce un spațiu atît de mare, totuși, pentru acest simplu și categoric NU ? Pentru a fi, cu aceste răspunsuri, la zi și pentru a ne mărturisi speranța că am putea respira, de-acum încolo, ceva mai ușurați, adică, mai altfel spus, pentru a ne achita și de cealaltă datorie a Curierului, cea de a comenta versurile primite la redacție. Iată, în acest sens, **Ariel Brîndușianu** ne trimite un set de poezii din care, pentru metaforele cu care încep două dintre ele, **Delatiune** și **16 mai 1980** (ciudat titlu !), remarcăm : „Mă întorc în punctul din care / începe să fie mărul / asta înseamnă mult mai departe / decît copacul însuși" și „Vine o pasăre inutilă / și se cuibărește la mine-n pupilă // mi-e frig înăuntru, mi-e frig în afară / lumina e albă de-atîta povară... Din păcate, ambele poezii continuă cu versuri mult sub valoarea acestora. Bănuim totuși o interesantă și promițătoare evoluție în versurile lui Ariel Brîndușianu, mai ales dacă se va confrunta cu rigoarea unor adevărate ședințe de cenaclu. Acelorași ședințe de cenaclu, adevărate școli de poezie (repetăm această afirmație), considerăm că ar fi bine să li se supună și următorii : Nicolae Popescu, Maria Mihalcea, Corina Ciortea, Constantin Brîndușoiu, Ilie Virgil Comean, Gheorghe Schinteie, Ilie Valentin, Dan Chescu, Paul-Adrian Marinescu, Mihaela Roman, Natalia Georgescu, Petre Drăguțoiu, Gheorghe Solomon.

Manuscrisele nu se înapoiază.

V.N. ■

RUGBY

Mărţişor oval

Deşi, după cite se pare, anotimpurile nu mai respectă normativul calendaristic iar primăvara ne întîmpină cu arminden de gheaţă, campionatul de rugby promite, în continuare, dispute tonice şi o atmosferă destul de înfierbîntată.

Pentru o clarificare sinoptică, redăm cititorilor noştri clasamentul din toamnă al primelor divizionare, precum şi punctajele respective :

1. Dinamo — 37 pct. ; 2. Steaua — 37 pct. ; 3. Ştiinţa Baia Mare — 35 pct. ; 4. Grivita Roşie — 30 pct. ; 5. Farul — 29 pct. ; 6. Sportul Studenţesc — 25 pct. ; 7. P.T.T. Arad — 24 pct. ; 8. Ştiinţa Petroşani — 24 pct. ; 9. Rulmentul Bîrlad — 23 pct. ; 10. C.S.M. Sibiu — 23 pct. ; 11. Politehnica Iaşi — 21 pct. ; 12. Rapid — 21 pct. ; 13. „U" Timişoara — 19 pct. ; 14. Constructorul Constanţa — 16 pct.

Este evidentă oricui zona toridă din fruntea clasamentului unde se impune tradiţionala confruntare dintre Steaua şi Dinamo, pe picior de egalitate la acest non start şi îndeaproape „talonate" de revelaţia băimăreană. La o distanţă destul de apreciabilă de aceste formaţii, urmează un grupaj echilibrat de echipe dintre care totuşi, cu un minim avans, se detaşează Grivita Roşie şi Farul Constanţa.

Fără îndoială că nici zodia „lanternei" nu va fi scutită de tensiuni electrocutante.

Într-o analiză judicioasă, făcută de colegul Dimitrie Callimachi de la ziarul „Sportul" asupra echipei de rugby Universitatea Timişoara, se exprimă hotărirea fermă a jucătorilor de a nu părăsi „eşalonul elitei", dar şi condiţiile precare în care ei îşi duc activitatea, fiind lipsiţi de un teren propriu, de un antrenor calificat şi de sprijinul clubului şi autorităţilor locale, aceasta în pofida faptului că „U" Timişoara devenea încă din campionatul 1971—'72 prima campioană a ţării afirmată din provincie ! Oare într-acest chip să se manifeste recunoştinţa unor eforturi şi autentice merite sportive ?!

Din păcate, lucrurile nu sînt colorate mai roz nici la Politehnica Iaşi, altădată reprezentînd o reală parteneră pentru cele mai distinse echipe. Să fie oare acesta un simptom generalizat şi nedorit al rugbyului universitar ?

Dar Clubul sportiv muncitoresc din Sibiu, cărula noi înşine, i-am pus o cărămidă trainică la temelie, să lase el oare, la infinit, acest văl al indiferenţei asupra bărbătescului sport ?

Lucrurile devin încă şi mai îngrijorătoare, dacă — cine şi-ar putea închipui ? — vedem cum la însăşi actuala campioană de toamnă, Dinamo, posibilităţile propăşirii acestui sport, de perenă glorie a clubului, sînt din ce în ce mai restrînse, echipa fiind lipsită de un teren propriu şi de atenţia cuvenită !

Am exprimat şi cu altă ocazie necesitatea unui mare stadion bucureştean de rugby, care să dea acestei competiţii maiestatea ce şi-o rîvneşte şi prestigiul pe care şi l-a dovedit în atîtea împrejurări. Fie ca vocea noastră să fie auzită !

TUDOR GEORGE

Pentru ce „derbi"?

În pragul noului sezon fotbalistic îmi îngădui a reveni asupra unui subiect mai vechi, îndreptăţit de faptul că termenul „derbi" provine din domeniul hipic unde numai o singură dată pe an este pomenit.

În presa noastră sportivă, ca şi în comentariile radio şi TV, sîntem supuşi unei **adevărate avalanşe de derbiuri de fotbal la toate categoriile**, ca şi la alte discipline sportive (hochei, rugby, volei, handbal, polo, oină etc.).

De exemplu, într-o duminică fotbalistică unii comentatori califică drept derbi-uri meciurile de divizia A de la Bucureşti, Timişoara, Iaşi, Bacău ş.a.m.d., ca şi meciuri din divizia B şi chiar din divizia C, deşi ele se dispută abia la începutul de sezon sau pe la mijlocul acestuia şi nu au o importanţă decisivă pentru clasament sau pentru retrogradare. Ceva mai mult, un comentator anunţa derbiul dintre antrenorii Traian Ionescu şi Marcel Pigulea ? ! Nu înşir aici multitudinea de exemple pe care le am la îndemînă, fiind convins că foarte mulţi dintre iubitorii sportului sînt contra devalorizării calificativului de derbi.

Consider că este necesar a reaminti proveniența termenului de derbi pentru a se înţelege mai bine folosirea lui.

În 1780, contele Derby a creat în Anglia pe hipodromul de la Epsom o cursă de galop a celor mai buni cai de 3 ani pe care a dotat-o cu un premiu important. De atunci, această cursă nu a încetat a se disputa la Epsom şi pe majoritatea hipodromurilor din toată lumea. Ea se dispută numai o dată pe an şi s-a extins şi asupra alergărilor de trap.

În „Dicţionarul enciclopedic român", la pagina 65, şi în „Dicţionarul explicativ al limbii române", la pagina 247, cuvîntul derbi este definit astfel : 1 — Cursă clasică de galop sau trap a cailor în virstă de 3 ani, care are loc anual ; 2 — (prin extensiune) întrecere sportivă de MARE IMPORTANŢĂ SAU PRESTIGIU între două echipe pentru stabilirea clasamentului.

Recunoscînd paternitatea derbi-urilor curselor hipice de excepţie, putem numi, prin analogie, derbi şi întrecerile din alte sporturi, **dar nu la modul exagerat !**

Scoaterea în evidenţă a unei confruntări sportive se poate face întrebuinţînd şi **alte calificative**, ca de exemplu : meciul etapei, meci de tradiţie, meci decisiv pentru..., o dispută hotărîtoare ş.a.m.d.

Să lăsăm atributul de derbi numai acelor dispute sportive care au miza definită atît de precis de dicţionarele limbii române.

FELIX ŢOPESCU

OMUL CARE JOACĂ

Luminaţi întunericul!

Fotbalul oficial al acestui an a început parcă mai frumos şi mai pilduitor ca oricînd, deşi scorurile primei etape au adus, fireşte, şi amărăciuni în posibilul forum al acestui joc. Priveam, la cîteva ore după judecarea lor rece şi îngrijorătoare pentru mine, sarabanda fulgilor de zăpadă ce loveau geamul unei maşini ce se tîra pe pămînt supărător de încet şi de îngheţat, asemănătoare poate cu trecerea prin spaţiu posibilă în serialul televiziunii de joi seara, şi admiram frumuseţea datinei umane ce încerca să alunge iarna cu focuri aţîţate la marginea drumului. Sîntem, în realitatea noastră, destul de departe, imaginaţia ne poate ajuta suficient în a parcurge distanţele, dar aceeaşi judecată rece ne aminteşte mereu cît de la început ne aflăm. Şi acest lucru se poate traduce în fotbal şi prin faptul că încercăm de multe ori să căutăm un om adevărat al acestui joc, precum Diogene călăuzit de facla-i legendară.

Se pare că un astfel de om este actualul preşedinte al Colegiului central al arbitrilor, George N. Gherghe. Aflîndu-se la vîrsta senectuţii, el a lăsat, prin comportamentul său, ca puţine „vorbe" să poată fi strecurate la adresa sa. Sigur că şi lui i-a fost foarte greu, împutinîndu-i-se acum doi ani prezenţa mai puţin justificată în lotul arbitrilor mai tineri şi de perspectivă a unei posibile „uscături". E greu să aperi pădurea mai ales atunci cînd unul dintre copacii săi falnici, ce obîlduia tînăra mlădiţă, avea obiceiul să parieze cu conducătorul echipei pe care o arbitra, că formaţia acestuia este bine pregătită şi va cîştiga... Sau, să-i atenţionoze pe aceiaşi dirigenţi că a lăsat bani în buzunarul hainei dezbrăcate la cabină şi că aceştia pot fi furaţi... Bineînţeles că, la pauza jocului, suma ce putea fi „furată" era pusă „la locul ei" de conducătorul echipei ce avea onoarea de a beneficia de un asemenea cavaler al fluierului ?! Dacă îmi aduc aminte şi de cită încredere s-a bucurat acest „ecuson F.I.F.A.", dîndu-i-se chiar funcţii de conducere prin educare, încercarea lui Diogene de a găsi un om are puţine şanse de a se împlini şi acum. Iată însă că actualul preşedinte al arbitrilor este o prezenţă de excepţie şi în atît de mult întuneric această lumină trebuie să ne bucure. Mi-am dat seama de acest lucru nu demult, cînd, după un meci în care luasem un cartonaş meritat — dar care putea fi evitat dacă unul dintre tuşieri nu chema „centralul" cu o insistenţă demnă de un prea scrupulos impiegat de mişcare —, discutînd cu brigada respectivă, mi s-a spus că nu puteau face nimic, observator al acestui joc fiind George N. Gherghe „care nu iartă, ştie arbitraj şi nu poate fi convins"... Păcat că această prezenţă de excepţie nu poate apăra pretutindeni şi, mai ales, simultan ordinea de joc de care au nevoie terenurile noastre. Cred că mina şi mintea acestui cavaler se vor face simţite, prin noua funcţie, şi mai mult în arbitrajele noastre. Să avem încredere, căci întunericul fotbalului nostru trebuie luminat.

CORNEL DINU

CE RĂU V-AM FĂCUT ?

Indiferenţă vinovată

Sînt şi vreau să rămîn adevăratul antrenor al echipei F.C.M. Galaţi. Al unui club unde, din păcate, contradicţii locale pătimaşe dau de ani şi ani de zile cîştig de cauză unor inşi „importanţi", dar mai cu seamă mentalităţii de a accepta ca „mercenarii" să conducă ostilităţile după bunul plac, să impună micimea „legii" lor. O inventariere rapidă a celor care au îmbrăcat tricoul echipei în ultimii 10 ani ar atinge, cred, cifra care să asigure jucători duminicali (marionetă) pentru echipele întregului nostru campionat desigur ca număr, valoarea rămînînd undeva departe, în spatele numelor !). Necazul este cu atît mai mare cu cît elementele autohtone se molipsesc foarte uşor, tocmai datorită superficialităţii cu care se „amendează" faptele unor false vedete, ce singure se scot din arena competitivă. Şi la Galaţi se acuză, de „sus pînă jos", antrenorii şi masele de suporteri care au drept CREZ faptul că performanţa naşte plăcerea jucătorului cinstit de a se antrena pentru a progresa, pentru ca profesionalizarea sa fotbalistică să-i ofere o valoare constantă şi competitivă de calitate. Oare să nu se poată face aceasta ? Ba da, spunem noi, antrenorii, care socotim munca drept principiu de bază tocmai pentru a întări moralul şi moralitatea competiţiei. Numai că lipsa de fermitate a unor CONDUCĂTORI DE CLUB a dus la deformarea profilului uman al foarte multor jucători. De fapt, „orgoliul" departamental, uzinal, orăşenesc, judeţean etc. n-a pus în acţiune ceea ce trebuia, ci a contribuit adesea la degradarea onestităţii fotbalului. Anulînd destinul legat de vocaţie şi hărnicie, am ajuns să asistăm cum „trădătorii" sînt trădaţi, „vînzătorii" vînduţi, „trişorii" trişaţi. Şi mai apoi, să constatăm că dintre aceştia se aleg unii conducători, antrenori, arbitri, care au „deprins" meşteşugul „vitioarelor profesii" încă de pe cînd erau la „pupitrul" tenebroaselor maşinaţiuni.

O altă tevatură ieşită zgomotos în „faţă" este amatorismul candid al ARBITRILOR. Aceştia, după ce ani de zile au fost tentaţi grosolan, şi-au mărit în ultimul timp „pretenţiile" (mai ales după apariţia cartonaşelor, mărturie stînd şi faptele „caragialeşti" notate în ziarul „Sportul" de un... arbitru, Mircea M. Ionescu), uneori fiind aşa de vizibilă contribuţia lor la succesul unora şi eşecul altora încît ţi se face „milă" de mila cu care apoi sînt suspendaţi numai o „vinere" de post şi rugăciuni !

Într-adevăr, jucătorii de fotbal sînt cei ce pot mistifica în modul cel mai cumplit un meci de fotbal, ei decizînd liderii, retrogradaţii, „ghetele" de aur etc. Dar nu ei sînt principalii vinovaţi, căci „stăpînul învaţă sluga hoaţă". Pentru că, din păcate, fenomenul fotbalistic se judecă tot mai puţin cu principialitate şi „curăţenie" morală, ci mai mult prin interesul unora în detrimentul altora.

Cum federaţia are acum un nou preşedinte, în persoana remarcabilă a lui Andrei Rădulescu, să ne simţim obligaţi să-l susţinem cu toţii în „opera" de eradicare a celor ce încalcă legile scrise şi nescrise ale sportului. Pentru că, dacă federaţia va continua să confunde fotbalul cu oraşele, importanţa unor uzine cu „ambiţia" de a avea oricum o echipă în divizia A, înseamnă că forul de specialitate e cel puţin la fel de vinovat ca şi cei pe care, depistîndu-i, îi tolerează. Uneori, indiferenţa e părtaşă la vinovăţie.

CONSTANTIN TEAŞCĂ

Dobrin

Sînt un **dobrinist**, adică unul dintre milioanele de spectatori care merg la un meci de fotbal pentru că „joacă Dobrin". Ca filolog, bag de seamă că de la numele lui Dobrin s-a format astfel un cuvînt nou în limba română : **dobrinist**. Este, mi se pare, singurul caz, în sportul românesc, de nume propriu de la care s-a derivat un nume comun. Pînă acum această trecere au avut-o unele personaje literare (vezi **a hamletiza, donquijotism**, cutare este un **cataveneu** etc.) sau istorice. Publicul spectator, Măria-Sa Publicul, a ştiut să omagieze şi în acest fel un jucător minunat, pe care nu l-a văzut niciodată faultînd din neputinţa de a juca mingea, ori simulînd lovituri, ci îndurîndu-le cavalereşte pe cele primite, ca un adevărat luptător. L-am urmărit la TV în meciul România 70 — România 80. Comentatorul meciului l-a numit pe Dobrin „mexican", numărîndu-l adică printre cei care au fost la mondialele din Mexic. Aşa mexican puteam să fiu şi eu, să merg pînă acolo şi să nu joc, să nu fiu trecut nici măcar pe lista rezervelor, aşa cum i s-a întîmplat lui Dobrin, spre veşnica pomenire a antrenorului care a intrat astfel în istoria fotbalului nostru ca fiind „antrenorul care nu l-a lăsat pe Dobrin să joace în Mexic". Dobrin care era la ora aceea probabil cel mai bun jucător din lume. Şi asta după ce meciul decisiv cu Portugalia fusese cîştigat de Dobrin, şi odată cu meciul şi dreptul de participare în Mexic pentru toată echipa. În Mexic însă, prin scoaterea din echipă a lui Dobrin, ni s-a răpit nu numai bucuria de a-l vedea jucînd şi triumfînd contra Braziliei şi Angliei, adică în compania care i se potrivea cel mai bine, dar ni s-a luat şi ocazia de a arăta lumii întregi un jucător într-adevăr fără pereche.

Dar despre toate astea comentatorul meciului n-a suflat o vorbă. Exact ca şi în urmă cu zece ani. Cu greu s-a îndurat — ca şi-n alte transmisii al căror erou a fost Dobrin — să-l remarce pe acest „cel mai controversat fotbalist român", cum l-a numit la un moment dat. Toţi ceilalţi erau glorii ale fotbalului românesc de la 1970, numai Dobrin — „controversat", termen impropriu folosit cu privire la Dobrin. După DEX (**Dicţionarul explicativ al limbii române**), **controversat** înseamnă „care formează obiectul unei controverse", iar **controversă** „discuţie în contradictoriu (asupra unei chestiuni principiale)". Las la o parte problema discuţiei principiale şi mă întreb între cine ar fi exi tat vreo controversă cu privire la Dobrin? Între sutele de mii de spectatori care-l scandează numele la fiecare meci şi antrenorii care uită să-l cheme la naţională? Între milioanele de telespectatori care suferă şi după zece ani pentru nedreptăţirea ce i s-a făcut lui Dobrin în Mexic şi comentatorul TV care uită acest amănunt, nici usturoi n-a mîncat, nici gura nu-i miroase, dar a mîncat, o ştim cu toţii, şi avea acum ocazia să-şi recunoască greşeala, păcatul încă neiertat de a fi fost atunci, în 1970, la Mexic, nu de partea noastră, a spectatorilor şi a fotbalului românesc, ci de partea oficialilor trecători prin acest fotbal. De atunci s-au schimbat nu ştiu cîţi antrenori la naţională, preşedinţi şi vicepreşedinţi la federaţie, numai Dobrin a rămas pentru fotbalul românesc o certitudine, singura, nicicum controversată.

Lîngă mine, la meciul din vară '70—'80, cineva se căina: „ce-or fi avut cu el de l-au **neîndreptăţit** şi atunci în Mexic, şi de atîtea alte ori?!' Avem iarăşi un termen greşit folosit: Dobrin a fost **nedreptăţit**. El era **îndreptăţit** să joace, iar cei care nu l-au lăsat l-au **nedreptăţit**. **Neîndreptăţiţi** s-o facă nu fost tocmai cei care l-au **nedreptăţit**, căci pentru un asemenea jucător schimbi antrenorul, iar ca antrenor pentru un jucător ca Dobrin schimbi toată echipa, nicidecum nu te dispensezi de el pentru a face astfel pe plac unor orgolii amărîte, unor veleităţi incapabili să suporte alături un coechipier mai bun, cu mult mai bun, cum era Dobrin în 1970 şi, iată, aşa a rămas şi în 1980. Şi poate că şi în 1981... E de datoria tuturor să-i ofere lui Dobrin ultima şansă de a juca într-un turneu final de campionate mondiale.

ION Z. CONSTANTIN

Cine pe cine arbitrează ?

Făcîndu-şi tot mai simţită prezenţa, noua conducere a federaţiei de fotbal a organizat, zilele trecute, o consfătuire de lucru, la care au luat parte arbitrii din lotul A, conducătorii echipelor divizionare şi observatorii federali. Folosindu-ne de ocazie, am iniţiat o anchetă în rîndul cavalerilor fluierului, invitîndu-i să răspundă la următoarele întrebări.

1. **Ce calificativ aţi acorda prestaţiilor dv. din sezonul trecut ?**
2. **Consideraţi întemeiată recenta decizie a federaţiei de a permite cluburilor să recuze arbitrii ?**
3. **Sînteţi pentru sau împotriva cartonaşelor ?**
4. **Care dintre arbitrii tineri v-au impresionat în mod deosebit în ultima vreme ?**
5. **Ce credeţi că ar trebui întreprins pentru ridicarea calităţii arbitrajelor ?**

Am obţinut, în scris, 30 de răspunsuri, din lotul A lipsind doar arbitrii Otto Anderco, Ioan Igna şi Sever Drăguţici, aflaţi la ora respectivă la datorie, conducînd partida Israel—Scoţia. Arbitrul constănţean Gheorghe Ispas a refuzat să dea curs demersului nostru. Iată punctele de vedere ale celor 30 de arbitri, cu observaţia că, din motive de spaţiu, am fost siliţi să sintetizăm răspunsurile la întrebarea 5, acestea fiind, de regulă, ample, unele de cîte jumătate de pagină.

Augustin DELEANU (Bucureşti) :
1. N-am făcut greşeli care să influenţeze rezultatul ;
2. O consider întemeiată ; fiecare echipă crede că există un arbitru care îi aduce ghinion ;
3. Sînt pentru menţinerea sistemului cartonaşelor ;
4. Jurja şi Salomir ;
5. Formarea de brigăzi omogene, care să nu se schimbe de la o etapă la alta.

Dan OLOGEANU (Arad) :
1. Satisfăcător spre bine ;
2. Da, cu condiţia ca recuzarea să aibă la bază motive întemeiate ;
3. Pentru ;
4. Jurja ;
5. Conducătorii, jucătorii şi chiar spectatorii să cunoască mai bine prevederile regulamentului.

Venus CIOCILTEU (Craiova) :
1. Nu e cazul să fac eu aprecieri ;
2. Da, dar şi arbitrii să aibă acest drept ;
3. Să rămînă ;
4. Salomir, cărula l-aş recomanda un plus de spontaneitate ;
5. Regulile jocului să fie aplicate cu consecvenţă indiferent de numele echipei ; să nu se mai umble cu influenţe ; brigăzile să fie cît mai omogene ; delegările să fie făcute etapă de etapă, în diviziile A, B şi C, chiar şi la meciuri de juniori.

Ioan POP (Bucureşti) :
1. Am avut prestaţii bune ; se putea însă şi mai bine ;
2. Am unele îndoieli ;
3. Pentru ;
4. Mustăţea, Salomir, Jurja, Deleanu ;
5. Uniformizarea interpretării şi sancţionării abaterilor.

Octavian ŞTRENG (Oradea) :
1. Bun ;
2. Cred că F.R.F. a procedat corect ;
3. Cartonaşele sînt utile ;
4. Salomir ;
5. Federaţia să rezolve problema scoaterilor din producţie pentru meciurile din cursul săptămînii.

Florian CENEA (Caracal) :
1. Bun ;
2. Da ;
3. Să se menţină sistemul ;
4. Salomir ;
5. Depinde de noi, de arbitri, să fim mai conştiincioşi în pregătire.

Nicolae GEORGESCU (Bucureşti) :
1. Cred că am fost corect ;
2. Justificată ;
3. Pentru ;
4. Salomir şi Jurja ;
5. Delegarea să ţină cont de formă.

Mihai FEDIUC (Suceava) :
1. Le centru, unde am avut puţine meciuri, m-am descurcat bine ; la linie, foarte bine ;
2. Federaţia nu trebuia să cedeze ;
3. Cartonaşele să rămînă ;
4. Salomir ;
5. Jucătorii să fie mai disciplinaţi şi, implicit, mai drastic sancţionaţi.

Gheorghe RETEZAN (Bucureşti) :
1. Bun ;
2. Neîntemeiată ; e un fel de recunoaştere că există arbitri necorespunzători ;
3. Sînt pentru ;
4. Jurja şi Mustăţea ;
5. Arbitrii să fie trataţi ca sportivii de performanţă, nu ca în prezent, cînd sînt priviţi cu îngăduinţă, fiind activişti obştesti ; să li se creeze condiţii materiale corespunzătoare răspunderii, barem, transport, cazare, scoatere din producţie etc.

Radu PETRESCU (Braşov) :
1. M-am descurcat ;
2. Da, dar recuzarea să urmeze criterii obiective ;
3. Să rămînă ;
4. Salomir, Ivăncescu, Jurja, Mustăţea ;
5. Brigăzile să fie cît mai omogene, să nu se schimbe de la etapă la etapă.

Vasile TOPAN (Cluj-Napoca) :
1. Sper că am avut o prestaţie corespunzătoare ;
2. Întemeiată ;
3. Sînt pentru desfiinţarea sistemului cartonaşelor ;
4. Salomir, Jurja şi, în mod deosebit, Ciocan din Bistriţa, cu toate că el nu face, din păcate, parte din lotul A ;
5. Formarea de brigăzi omogene, pe cît posibil din aceeaşi localitate.

Nicolae RAINEA (Birlad) :
1. Foarte bine şi bine ;
2. Întemeiată, cu condiţia ca şi arbitrii să poată recuza anumite oraşe ; oraşe, nu echipe ;
3. Sînt pentru, cu un amendament : federaţia să socotească numai cartonaşele date pentru nesportivitate, brutalitate etc. ; un cartonaş arătat pentru, de pildă, intrarea unui jucător în teren fără încuviinţarea arbitrului să nu fie contabilizat ;
4. Salomir, Jurja, Ianul, Mustăţea, Ologeanu, Petrescu ;
5. Arbitrii să aibă condiţii pentru a face performanţă.

Vasile TĂTAR (Hunedoara) :
1. Bun ;
2. Nu ;
3. Pentru, dar să fie date cu mai multă atenţie ;
4. Salomir ;
5. Federaţia să aplice regulamentul pentru toţi la fel, adică climatul de cinste şi corectitudine să înceapă de la acest nivel ; delegările să aibă în vedere dificultatea partidelor.

George DRAGOMIR (Bucureşti) :
1. —
2. E o măsură bună ;
3. Cartonaşele nu trebuie desfiinţate ;
4. —
5. Cred că arbitrajele au fost, în general, corecte în ultimii ani, calitatea lor fiind în creştere ; problema e ca relele fotbalului să nu mai fie aruncate, cum se obişnuieşte, pe spinarea arbitrilor.

Vasile IANUL (Iaşi) :
1. Consider că am avut o comportare bună ; ca arbitru de linie, foarte bună ;
2. Echipele pot recuza, dar a face o listă de refuzaţi fără a motiva serios mi se pare a încuraja arbitrarul ;
3. Sînt pentru ; personal, m-aş bucura să nu le folosesc ;
4. Salomir ;
5. Toată lumea să înveţe bine regulamentul.

Mihai IVĂNCESCU (Braşov) :
1. Exceptînd meciul de Cupă Unirea Oradea — F.C. Constanţa, cînd am avut unele neînţelegeri cu un coleg de la linie, cred că m-am achitat bine ;
2. Nu mă pronunţ, dar recuzarea slăbeşte personalitatea arbitrilor ;
3. Pentru ;
4. Salomir, Deleanu, Jurja ;
5. Arbitrii să fie mai prieteni între ei, să se ajute mai mult.

Cristian TEODORESCU (Tîrgovişte) :
1. Bun ;
2. Măsura nu e rea ; ar trebui cunoscute motivele şi, mai mult decît atît, arbitrii să poată şi ei recuza echipe ;
3. Să rămînă, dar să fie utilizate mai judicios ;
4. Salomir, Jurja, Streng ;
5. Brigăzi omogene ; delegări regulate, nu prin rotaţie ; climat de disciplină şi intransigenţă.

Alexandru MUSTĂŢEA (Piteşti) :
1. —
2. Da ;
3. Pentru ;
4. Ulf Erickson ? ! (n.n. — arbitrul care a condus meciul România — Anglia ; dincolo de hazul răspunsului, de acord cu Mustăţea) ;
5. Mai multă responsabilitate.

Mircea SALOMIR (Cluj-Napoca) :
1. Nu mă pronunţ ;
2. Da ;
3. Pentru menţinerea sistemului actual ;
4. Jurja, Ianul, Deleanu, Petrescu, Ivăncescu ;
5. Uniformizarea aplicării regulamentului, indiferent de echipă şi de locul disputării partidei.

Mihai MORARU (Ploieşti) :
1. În general, bun, dar nu exclud posibilitatea să mai fi şi greşit ;
2. Decizia e binevenită, dar şi arbitrii ar trebui lăsaţi să poată recuza ;
3. Cartonaşele sînt necesare ;
4. Jurja, Ologeanu, Petrescu ;
5. Să nu se dea, invariabil, vina pe arbitru ; conducătorii şi antrenorii să-i socotească pe arbitri colaboratori, nu duşmani, cum se mai întîmplă.

Romeo STÎNCAN (Bucureşti) :
1. —
2. Nu ;
3. Pentru ;
4. L-aş propune pe Dan Petrescu din Bucureşti pentru lotul A ;
5. Micşorarea lotului A ; cît mai multe filme cu prestaţiile unor arbitri străini de elită ; brigăzi omogene ; condiţii ca arbitrii să se pregătească mai bine.

Constantin GHIŢĂ (Braşov) :
1. Bun
2. Nu cunosc cauzele care au condus la recuzarea arbitrilor ;
3. Oricum, cartonaşele au un efect pozitiv ;
4. Deleanu, Mustăţea, Ianul, Salomir, Jurja ;
5. Brigăzile să fie cît mai omogene, nu să fie schimbate toată ziua, bună ziua ;

Ioan RUS (Tîrgu Mureş) :
1. —
2. Justă ;
3. Nu sînt de acord ;
4. Deleanu ;
5. Toată lumea să respecte adevărul.

Mihai ADAM (Cluj-Napoca) :
1. Nu sînt mulţumit, se putea mai bine ;
2. Da, cu condiţia ca şi arbitrii să poată recuza ;
3. Pentru ;
4. Salomir, Pop ;
5. Arbitrii să fie, în toate împrejurările, corecţi.

Gheorghe JUCAN (Mediaş) :
1. Bun ;
2. Da, dar şi arbitrii să fie lăsaţi să recuze ;
3. Să rămînă ;
4. Salomir ;
5. Formarea unor brigăzi omogene.

Carol JURJA (Bucureşti) :
1. Bun ;
2. Justificată, se elimină posibilele suspiciuni ;
3. Sînt pentru ;
4. Salomir, Deleanu ;
5. Brigăzi cît mai omogene.

Marcel BUZEA (Bucureşti) :
1. Sincer, între bine şi foarte bine ;
2. Sînt tentat să zic nu: se creează astfel o atmosferă de neîncredere care nu poate fi decît dăunătoare ;
3. Pentru ;
4. Mustăţea, Jurja, Salomir ;
5. Recrutarea arbitrilor din sfere din afara fotbalului ; arbitrilor să li se crecze condiţii de pregătire, azi fiecare descurcîndu-se cum poate ; să se rezolve problema scoaterilor din producţie la meciurile programate miercuri şi, mai nou, simbătă.

Carol SZILAGHI (Baia Mare) :
1. Satisfăcător ;
2. Da, dar şi arbitrii să aibă acelaşi drept ;
3. Cartonaşele sînt eficiente, dar folosirea lor ar trebui uniformizată ;
4. Salomir ;
5. Formarea de brigăzi omogene, care să fie modificate cît mai rar cu putinţă ;

Teodor BALANOVICI (Iaşi) :
1. Satisfăcător ;
2. Întemeiată, dar cluburile să justifice refuzurile ;
3. Pentru ;
4. Salomir ;
5. Să se discute cît mai puţin pe marginea arbitrajelor.

Alexandru IONIŢĂ (Bucureşti) :
1. Bun ;
2. Nejustificată, cu influenţe negative în pregătirea arbitrilor ;
3. Să rămînă, dar să fie atribuite numai cînd e cazul ;
4. —
5. Educarea tuturor factorilor şi, în special, a publicului.

Fotografie de ION MIHAICĂ

Simbătă, reluarea campionatului a consemnat fidelitatea spectatorilor, peste 8 mii la meciul Steaua—Sport club Bacău, din care vă oferim o imagine, dar şi cîteva regretabile greşeli de arbitraj. Se anunţă o primăvară fierbinte pentru Colegiul central al arbitrilor !

Să procedăm, conform obiceiului, la un scurt comentariu pe marginea răspunsurilor primite, lăsîndu-vă dumneavoastră, stimaţi cititori, plăcerea de a pune în balanţă sinceritatea şi substanţa argumentelor invocate.

În ceea ce priveşte prima întrebare, să notăm mirarea noastră faţă de faptul că arbitrii, fie ei şi din lotul A, n-au găsit, cu excepţia clujeanului Mihai Adam, cuvinte autocritice, deşi unii din ei, Moraru şi Balanovici îndeobşte, au comis în sezonul trecut greşeli mari, uneori viciind rezultatele. Ne mirăm, repetăm, această optică, dar ne şi pune pe gînduri, ea exprimînd o stare de păgubitoare mulţumire de sine. Firesc, cel mai vinovat arbitru al anului 1980, Gheorghe Ispas, s-a susţras sondajului, avea acest drept, răspunsurile au fost benevole, dar ne-am aşteptat ca unii din colegii săi, adesea căzuţi în greşeală, să manifeste un plus de realism în raport cu prestaţiile din toamna trecută şi să le analizeze cu ochi critici. N-au făcut-o poate şi pentru că vechiul Colegiu central al arbitrilor a trecut prea uşor peste ele, manifestînd o generozitate adesea lipsită de sens.

Din cei 30 de subiecţi, numai 9, Pop, Fediuc, Retezan, Tătar, Ivăncescu, Stîncan, Ghiţă, Buzea şi Ioniţă, s-au pronunţat, sub o formă sau alta, împotriva recentei decizii a federaţiei de a permite cluburilor şi asociaţiilor din divizia A să recuze 1, 2 sau 3 arbitri. Aşa stînd lucrurile, s-ar părea că decizia e justificată, cu observaţia că şi arbitrilor trebuie să li se dea, după cum mulţi dintre ei cer, acelaşi drept. În timpul consfătuirii, s-a făcut o astfel de promisiune. Rămîne ca ea să prindă viaţă, ceea ce ni se pare normal, părţile putînd discuta de pe poziţii de egalitate. Legat de asta, să precizăm că, deşi recuzările nu s-au anunţat public, mai multe grupări din divizia A n-au făcut uz de noua clauză regulamentară, din cîte am aflat. Altele însă au recuzat şi 5 arbitri ! ? Fără a ne declara împotriva acestei practici, considerăm că federaţia are datoria de a găsi o măsură şi în privinţa ei, ferind corpul de arbitri de răutăţi şi suspiciuni.

Referitor la cartonaşe, povestea e mai simplă decît credeam, în sensul că doar Topan şi Rus s-au pronunţat pentru desfiinţarea actualului sistem de avertizare.

Puţine nume, din păcate, pe lista arbitrilor tineri care au lăsat, în ultima vreme, o impresie deosebită. Mircea Salomir conduce detaşat, urmat fiind de Carol Jurja, Alexandru Mustăţea, Vasile Ianul, Augustin Deleanu ş.a., dar toţi aceştia sînt de-acum în lotul A şi au dobîndit, prin talent şi seriozitate, o oarecare notorietate. Promovarea lor e, desigur, un ciştig pentru fotbalul românesc, dar actualul Colegiu central al arbitrilor are obligaţia să privească în perspectivă, cu atît mai mult cu cît reţuzările pot crea, chiar acum, unele goluri.

S-au făcut, în ceea ce priveşte ridicarea calităţii arbitrajelor, o sumedenie de propuneri, din care multe merită reţinute. Insistăm, preluînd din doleanţele celor intervievaţi, asupra necesităţii de a se închega brigăzi omogene, în aşa fel încît arbitrii să ajungă să se cunoască mai bine şi să colaboreze în consecinţă. E un punct de vedere de care federaţia şi organismele ei trebuie să ţină cont într-o măsură mai mare decît pînă acum.

Ar mai fi, firesc, multe de spus, dar ne oprim aici. Înainte de a semna, să mulţumim celor 30 de arbitri pentru amabilitatea cu care au întîmpinat demersul nostru.

OVIDIU IOANIŢOAIA

Lumea în care trăim

„Butoanele morții"

Incredibil și totuși real. N-a fost un scenariu de film și nici o poveste imaginată de fabricanți ai senzaționalului. Spre sfîrșitul anului trecut, cîteva „accidente" tehnice ale sistemelor de radar au pus în stare de alertă întregul arsenal nuclear al Statelor Unite. A lipsit destul de puțin, după cum au mărturisit specialiștii Pentagonului, ca să se apese pe butoanele declanșatoare ale sistemelor de rachete nucleare ale S.U.A.

Omenirea a trecut foarte aproape de o catastrofă înfiorătoare. Și aceasta, datorită unui simplu „accident". Un banal accident care se poate produce, la urma urmelor, chiar din ușoara „deviere" a unui computer. Soarta omenirii a ajuns așadar să poată depinde pînă și de capriciile computerelor.

50 000 de focoase nucleare, împinzite în lumea întreagă, pe rampele de lansare, la bordul avioanelor sau submarinelor, sînt gata în orice clipă să fie declanșate. Ce-ar însemna explozia acestora nu e greu de imaginat. N-am uitat Hiroșima. Imaginați-vă de 50 000 de ori dezastrul, ruinele și pîrjolul de la Hiroșima. Dar majoritatea bombelor nucleare de astăzi au o putere de 10—20 și chiar 50 și 100 de ori mai mare decît cea care a explodat la Hiroșima. Astăzi chiar și copiii de școală elementară știu că declanșarea unui război nuclear ar pune sub semnul întrebării întreaga existență a planetei.

Și totuși, cursa înarmării nucleare nu numai că nu încetează ci se amplifică îngrijorător. La sfîrșitul lunii august 1979, la Geneva s-au reunit delegațiile a 75 de națiuni pentru a discuta aplicarea tratatului de neproliferare nucleară. Rezultatul a fost departe de cel atît de așteptat de popoarele lumii. Practic, drumul spre înarmarea atomică este deschis unui număr tot mai mare de state care urmăresc să aibă „bomba" sau o și au deja.

Au trecut de-abia 35 de ani de cînd Statele Unite au utilizat prima armă nucleară la Hiroșima. În acest răstimp numărul puterilor nucleare s-a lărgit continuu. Acestora li s-a adăugat masa foarte diversă a noilor interesați. India a experimentat bomba nucleară în 1974. Despre Israel se afirmă că o posedă sau o poate confecționa în cursul unei nopți, Pakistanul a înregistrat semnificative progrese nucleare. Argentina și Brazilia sînt apreciate ca fiind în măsură să realizeze bomba atomică în cel mai scurt timp. Ca și Africa de Sud suspectată că ar fi efectuat experiențe nucleare. După cum relata recent într-un interviu regele Hassan al II-lea al Marocului, „nu trebuie să se creadă că arabii vor rămîne în urmă din acest punct de vedere."

În ceea ce privește marile puteri nucleare acestea nu se mulțumesc cu arsenalele de care dispun. Ele doresc să-și „îmbogățească" panoplia nucleară, continuă cercetările și, firește, se amplifică și sumele cheltuite. În depozitele puterilor nucleare sînt introduse noi rachete cu putere și rază de acțiune mai mare, rachete absolut precise pentru a lovi ținte mici, apoi rachete de croazieră și multe altele.

În ultima vreme se discută mult și despre noi strategii, despre noi sisteme de rachete nucleare. Printre acestea și despre sistemul american „MX". Este vorba de un sistem de rachete intercontinentale cu focoase nucleare, care pot fi mutate în mod continuu printr-un labirint subteran de la una la cealaltă din cele 4 600 de baze de lansare care s-ar afla în deșertul Nevada, în Utah și în Arizona, împreună cu un contingent de rachete false care l-ar induce în eroare pe observatorii adverși. Paralel evoluează și tehnica militară. Se vorbește de un avion imposibil de depistat de către radarele adverse, despre „raza morții" — arma laser, despre bomba cu neutroni.

Nu demult au produs vîlvă declarațiile făcute la Pentagon privind instalarea în Europa occidentală a „bombei N". Chiar dacă declarațiile ministrului apărării au fost „corectate" la Departamentul de stat (pentru a nu-i enerva pe aliații vest-europeni), reacțiile din interiorul NATO relevă destule opoziții. Căci de la „echilibrul terorii" s-a ajuns la o strategie care ignoră limita dintre un război convențional și unul nuclear. Ceea ce alertează popoarele este riscul ca întreaga omenire să fie azvîrlită într-o catastrofă nucleară, deoarece noile arme tind să șteargă orice „frontieră."

Arsenalele sînt încărcate de arme nucleare. Pămîntul este suprasaturat și se află în situația cînd dintr-un banal „accident tehnic" — așa cum s-au văzut mai multe în ultimul timp — se poate produce un dezastru nuclear. Este timpul ca oamenii să mediteze asupra acestui pericol. Nebunia înarmării nucleare trebuie stopată. Căci atunci cînd o mare parte din armele acumulate, în primul rînd cele nucleare, pot fi puse în funcțiune printr-o simplă apăsare pe un buton sau altul, apare pe deplin îndreptățită întrebarea pe care opinia publică iubitoare de pace și-o pune cu insistență : nu este oare timpul să se apese pe butonul dezarmării ?

Există prea multe butoane periculoase ce planează ca un coșmar asupra planetei. Butoane ale morții atomice. Butoane ale absurdului. Butoane ale nebuniei înarmărilor. Sînt butoane ce trebuie scoase pentru totdeauna din uz. Să înlocuim mecanismele distrugerii prin altele — ale păcii. Să descoperim miraculosul buton prin a cărui apăsare să obținem autentica securitate.

În lumea în care trăim există prea multe butoane ale morții. În schimb butoanele păcii își mai așteaptă creatorii...

AL. PINTEA

Monde umane

Nunți și „danțuri"

„Bătrînul" (așa îi spunea fiica sa, în diferite prilejuri neintîme, ultima lui soție, Jackie) nu accepta să fie fotografiat decît în faimoase „night clubs" între mari boși și mai ales femei de obicei frumoase, în mari hoteluri internaționale, pe puntea vestitului său iaht „Christina", pe stradă sau în poarta casei sale. Chiar și în aceste locuri, nenumărate au fost incidentele grave cu „paparrazzi" care după ce l-au surprins pe post de Joe Luis ori Cassius Clay în plină activitate, dar în afara ringului, l-au mai purtat și prin tribunale. Bossul era însă și bogat, și ocupat cu administrarea bogăției sau ochirea unei noi afaceri și atunci era reprezentat la tribunal de o armată de avocați bine plătiți, pregătiți să-i absolve de orice pumn, picior sau vorbe rele adresate vreunor semeni.

Dar revenind la fotografi, aceștia n-au trecut niciînd de poarta casei lui. Avea, în acest sens, obiceiurile oamenilor simpli de pe meleagurile sale natale care nu acceptau ca ochiul sfredelitor al străinului să le scurme intimitatea lor. Nu așa se poartă fiica lui — Cristina, azi de aproape 32 de ani. Îi place să pozeze în palatul de pe Avenue Foch din Paris moștenit de la tatăl său cu tot ce avea în el. Îmbrăcată într-un talor elegant de culoarea rozelor, e „surprinsă" cînd lîngă o pendulă din epoca Regenței, cînd lîngă o prețioasă comodă Louis XV cu decorații în bronz și pe care se află un impunător vas de Sèvres, cînd lîngă un cămin în stil baroc, cînd avînd ca fundal un tablou aparținînd unui celebru pictor de la finele lui 1800, cînd înconjurată de un covor străvechi de Shiraz. Firește, e voioasă iar gurile rele — și nu numai ele — susțin că se pregătește de o nouă căsătorie. A patra, zice ea. A cincea sau chiar a șasea, pretind alții. Oricare ar fi socoteala exactă, ea, descendentă și moștenitoare a lui Onassis, nu-și dezminte stirpea : a uitat tot ce a fost pînă acum și se prepară pentru fericire. Pentru o nouă fericire, cum se corectează ea.

Pregătirea meticuloasă i-a fost însă întreruptă de fosta ei mămică vitregă — mult mai cunoscută — Jackie Bouvier-Kennedy-Onassis. Acesta, în timp ce se pregătește — și ea — să-și mai adauge la numele de mai sus un altul, nu mai puțin cunoscut — Templesman (Maurice Templesman este, evident, un miliardar, care a fost consilier financiar al Jackiei după moartea lui Onassis. Are 53 de ani, e divorțat și e mare specialist în negoț — și averi — cu diamante). Așadar, Jackie a avut timp să-și dea în judecată „fiica adoptivă" — pe Cristina — reproșîndu-i că, executînd dispozițiile testamentare ale armatorului, i-a oferit patru tablouri de El Greco, unul mai... fals decît celălalt ! (Ari Onassis le avea la bordul iahtului său „Christina", lefegîndu-i averii și puterii sale, și le oferise Jackiei cadou la „nunta secolului" — 19 octombrie 1968.) Brusc, întrebările își nasc : să fi fost Onassis înșelat în așa hal, cu toate precauțiile lui celebre ? Să fi falsificat alții, între timp, totul ? Dacă da, Cristina știe ceva ? De ce a ales Jackie tocmai acest moment ? Cine, cînd, cum și unde a descoperit falsul ? Deși nu cunoaștem răspunsul Cristinei (și-i bănuim „nu"-ul, evident), credem că au răbufnit mai vechi plictiselli iar „dansul" e abia la început. Nu știm însă cine-l conduce.

DUMITRU CONSTANTIN

Rămas bun, verde speranță!

La Ougadougou, capitala Voltei Superioare, focurile domestice ard în fiecare an echivalentul unei păduri cu un diametru de 120 km. În Haiti, dezvoltarea nerațională a agriculturii a transformat cea mai mare parte a platourilor înalte în terenuri aride. În fiecare an mii de locuitori ai Indiei sînt uciși de aluviunile provocate de despădurirea sălbatică a pantelor Himalaiei. În lume, topoarele, buldozerele, focul sau ferăstraiele electrice distrug mai mulți copaci decît poate natura să producă. Mai bine de jumătate din pădurile lumii au dispărut în ultimii 30 de ani. 10—20 de milioane de hectare devenind neproductive la fiecare 365 de zile. „În fiecare an — releva ecologul american Erik Eckholm — este distrus un teritoriu egal cu al Cubei, și dacă tendința nu este stăvilită va fi pusă sub semnul întrebării însăși existența pădurii tropicale. Nimeni nu se va putea sustrage efectelor nocive ale „cheliriî" planetei, efecte printre care perturbațiile climaterice vor fi cele mai modeste."

Pentru cea mai mare parte a țărilor „lumii a treia" trecerea de la bogăția opulentă a pădurilor la sărăcia lucie s-a făcut. America de Nord și Europa au inceput, în urmă cu un secol, să restabilizeze un echilibru ce amenința să devină precar prin reîmpăduriri masive și tăieri parcimonioase. Dar în zona verde a Ecuatorului tăierile au despuiat pădurile. Două treimi din pădurile latino-americane au fost serios împuținate sau definitiv compromise. Jumătate din zonele împădurite ale Africii nu mai există. Thailanda și-a pierdut un sfert din păduri în ultimii 5, zone din ce în ce mai întinse ale Amazoniei sau Africii centrale sînt transformate în peisaje lunare.

Ecologul american considera că prin aceasta „popoarele cele mai sărace își distrug literalmente viitorul". Cînd lumea a treia va înceta să mai aibă lemn — și dacă nu se schimbă nimic în sistemul de exploatare nu va mai dura mult pînă atunci — se va produce un colaps mortal care va pune punct pînă și celor mai modeste programe de dezvoltare.

Acest asasinat al „speranței verzi" privează solul de o cantitate de îngrășăminte echivalînd cu 2 milioane tone de grîu anual. Chiar și cele mai rezistente păduri — junglele legendare ale sud-estului Asiei — sînt azi un mit. Organismele O.N.U. estimează la 80 de milioane numărul sud-est asiaticilor care, împinși de foame și de o inegală distribuire a pămînturilor fertile, distrug circa 20 milioane hectare de pădure anual.

Uciderea pădurii poate transforma nu numai teritoriile pomenite în dezolante zone deșertice. Oamenii de știință au apreciat că una din consecințele cele mai defavorabile pentru toată lumea va fi încălzirea generală a aerului, favorizată de așa-numitul „efect de seră". Ei prevăd o creștere a temperaturii medii cu două grade în următorii 70 de ani, care va antrena topirea calotei polare și creșterea nivelului oceanelor cu 18 metri. Ce se poate face ? Singurul mod de salvare a pădurilor este blocarea pe timp nedeterminat a tăierilor. Dar cum poți cere, cum poți impune așa ceva unei populații de peste 500 de milioane de oameni, minată de foame și mizerie, pentru care AZI înseamnă totul iar MÎINE un prea îndepărtat viitor ?

IOAN ROȘCA

Criza valorilor în lumea capitalistă

„Cazul Nietzsche" azi (III)

Filosof al „supraomului"

Despre „supraomul" nietzschean a curs multă cerneală filosofică și încă mai curge și astăzi. Din nefericire, în cel de-al doilea război mondial mințile bolnave care își asumaseră acest nume au făcut să curgă și sînge. Parcă grăbiți să tragă mai repede cortina uitării peste crîncena amintire, unii autori apuseni dau „supraomului" exclusiv o acceptie artistică, estetizantă, primăvăratică. Însă pe cît de siguri și decișî par să fie comentatorii de azi, pe atît de confuz și indecis a fost Nietzsche O probă revelatoare în acest sens oferă poemul **Așa grăit-a Zarathustra**, unde Zarathustra coboară de pe munțele schivniciei sale ca să profetească „supraomul" fără a ști nici cine este acesta, nici cum va arăta. Nu-i exclus, așa cum transpare din memorialisticul **Ecce Homo**, ca filosoful, în marele-i orgoliu de ființă frustrată, să-și fi păstrat siesi privilegiul reprezentării lui. Sînt însă autori care ignoră ambiguitatea conceptului și încearcă tălmăcirea neapărat „luminoasă" a unor pasaje întunecate și obscure. Cum e cazul acelor pasaje echivoce din **Genealogia moralei**, în care Nietzsche exaltă fascinat „virtuțile" cuceritorului războinic și chiar folosește expresia „bestia blondă", nefastă expresie — căci ea a circulat ulterior ca slogan nazist. Răzbate din această scriere, unde istoria devine fictiune și mit, o notă stridentă, agresivă, un chiot amenințător de cotropire. Aici Nietzsche nu manifestă preferință numai pentru „superioritatea" compatrioților săi, la adresa cărora a făcut deseori referiri deloc măgulitoare. Dar a susține că „bestia blondă" e o metaforă biajină, sugerînd culoarea gălbuie a leului, regele animalelor, cum face Arthur C. Danto, este evident o exagerare. Iată ce spune el : „«Bestia blondă» este aproape sigur un clișeu literar pentru «leu», așa-numitul rege al fiarelor. Tendința unor autori de a absolvi de orice tîlc primejdios „tînul ideal" îndrăgit de Nietzsche, de a culege semnalmentele lui exclusiv din universul artei, de a-l zugrăvi ca o ființă ce poartă pana sau dalta, niciodată sabia, este dezmințită de filosoful însuși. Căci, dacă implicarea „supraomului" în artă nu e prea limpede, faptul că Nietzsche înțelege arta și ca artă a războiului este mult prea limpede. S-a spus, pentru a atenua repulsia stîrnită de unele aforisme vindicative, beligerante ale lui, că el ar fi zugrăvit războiul ca poet, purtat pe aripile fanteziei și că, la urma urmei, și Homer și-ar fi cîștigat nemurirea zugrăvind istoria unui război. Însă una este a zugrăvi poetic războiul și alta a induce teoretic la acceptarea lui ; căci ceea ce poetul Nietzsche cîntă în versuri, filosofui Nietzsche legitimează. Grăind în numele amîndurora, Zarathustra declară : „Eu vă spun : războiul bun este acela care sfințește orice cauză". Iar mai departe îi laudă pe războinicii ce pregătesc jugul pentru ceafa noroadelor, îmbărbătîndu-i : „Trăiți-vă astfel viața de supunere și de luptă ! Ce însemnătate are o viață lungă ! Care războinic vrea să fie cruțat". Asemenea idei, formulate de Nietzsche în orizontul poematic-filosofic, au constituit o recuzită profitabilă pentru ideologia nazistă care, amplificîndu-le ciclopic, le-a transpus în practică, punînd în pericol însăși condiția umană. A-i atribui o serafică inocență, a spune numai că opera lui este, o „operă trădată" de o ideologie infamă și că „Poetul nu este răspunzător de cei ce se slujesc de Opera sa ca s-o trădeze" (Pierre Garnier), înseamnă a-i căuta cu tot dinadinsul circumstanțe atenuante, a substitui obiectivitatea și seriozitatea analitică cu o bunăvoință encomiastică, părtinitoare. Noul val pro-nietzschean reînviat în Occident s-a declarat nemulțumit de aspectul de „caz politic" pe care l-a căpătat Nietzsche mai ales în ipostaza de filosof al „supraomului". Dar tocmai grupările neofasciste din unele țări capitaliste îl actualizează din nou în situația de „caz politic" și îi fabrică o tristă faimă. Și cîtă vreme unii autori apuseni se cantonează obstinat în postura de avocați ai lui Nietzsche, adăugînd, cu fiecare carte, articol sau studiu încă o pledoarie înfocată la „dosarul" său, ei înșiși contribuie la augmentarea „cazului Nietzsche" și mențin „procesul Nietzsche" încă deschis.

LUCIA DUMITRESCU-CODREANU

Acest scurt serial despre reluarea „cazului Nietzsche" în filosofia contemporană reprezintă punctul de vedere al autoarei și un prilej pentru a deschide o dezbatere utilă asupra temei, în care pot fi expuse și alte opinii.

Lumea se amuză

(După „NEUE BERLINER ILLUSTRIERTE" — R.D.G.)

Ochii și urechile lumii

Viața pe pod

Știrea publicată recent în „România Liberă" cu francuzul care și-ar fi înghițit, de emoție, batista la un joc de belotă — și-ar fi murit din asta ! — n-ar trebui să îngrozească totuși cititorii. Am primit, dealtfel, cîteva telefoane care-mi imputau cumva, acel deces... Insinuarea era evidentă : un asemenea joc ne propul, de atîția ani, tîlhare ? Trubadur al belotei recunosc că am fost și sînt, prin scrisul meu vinovat nu o dată de dragostea nechibzuită pe care o poartă față de tot ce e ludic. Pentru această mare greșeală am luat-o și peste cap de la critici într-adevăr foarte serioși care chiar că nu știau să se joace, oameni deloc demagogi cînd îmi spuneau că voloșia- mă va pierde. Fără îndoială, ei nu vor pieri din joacă. M-am bucurat pentru ei. Jur însă că nici nu mi-a trecut prin același cap că un om va pieri din belotă ! E prea mult. E nerod. Tot ce-i prea mult e nerod. Belota, ca și bridge-ul, ca și toate jocurile care ne plac, n-au venit pe lume ca să ne înghițim batistele și să ne sufocăm mortal și mental. Nu voi fi idilic să susțin că aceste jocuri cu partener au ca unic scop pacea între indivizi, dispuși să se hrănească doar cu lapte și miere, proverbe înțelepte și vorbe dulci. Jocurile acestea care pornesc de la ideea de pereche, de cuplu — bridge-ul, cum își și zice, vrea să stabilească un pod între doi oameni, un pod, adică un cod — sînt o strategie de înțelegere. Unde trebuie înțelegere, nu se poate, desigur, să nu apară și conflicte. Și bridge-ul, dar și sorcla lui mai mică și mai sărăcuță, belota, au parte de bogate certuri. Sînt certuri de joc, precum în alte discipline ludice, avem faulturi de joc, de-ai zice, cum îi se pare nepricepuților, „că-l omoară..." Certurile între parteneri pot fi violente foarte, cu cuvinte dure care sperie populațiile neludice din alte camere, dar ele sînt, la urma urmei, probe de caracter și inteligență.

Dintre clipele minunate pe care le-am trăit printre oameni, puține sînt mai frumoase ca acelea cînd după o ceartă rea, seara, la belotă — dimineața vine un telefon al partenerului care te sună ca să-ți spună liniștit, fratern : „Ce mai faci, Relache ?... Aseară, cu nouăle ăla de caro..." „Dă-l dracului de caro, nu contează..." îi răspunzi și cădeți într-o mutuală îmbrățișare. Aceasta-i adevărata înțelegere la care multe puteri și mulți oameni zișI serioși nu știu să ajungă, prea vanitoși sau prea posaci. Cînd un asemenea telefon nu vine, atunci e grav și belotistul poate trăi acel atroce sentiment al pierderii unui prieten. Poate că pentru această obscură și tainică verificare a omenilor, oamenii foarte profunzi au inventat neserioasele jocuri care visează la poduri.

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

— Azvîrle repede cheile de la mașină !
(După „KROKODIL" — U.R.S.S.)

Eu comunic, tu comunici, el comunică

Comunicarea, ne spune dicționarul Oxford, înseamnă împărtășirea și schimbul de idei, cunoștințe — prin viu grai, în scris, prin semne. Enciclopedia Columbia, în legătură cu același subiect, atrage atenția că ar reprezenta transferul de gînduri și mesaje, spre deosebire de transporturi de bunuri și persoane, formele principale ale comunicării fiind semnele — vizuale și sunetele — auditive. Termenul implică în sens foarte larg toate procedeele prin care o idee este influențată de alta. Se cuvin prin urmare luate în considerație nu numai scrisul și discursul, ci și alte mijloace — muzica, pictura, teatrul, baletul.

Comunicarea este legată de subiectele la care omul meditează mai mult ca oricînd. Cu neliniște, cu speranță. Coexistența pașnică și cooperarea, înțelegerea reciprocă, reducerea inegalităților, folosirea rațională și echitabilă a resurselor planetei, explozia demografică — iată asemenea teme. Poziția comunicației, vizavi de aceste chestiuni, apare bivalentă. Prin dependență de soluționarea lor și în același timp prin posibilitatea de a-și aduce contribuția de substanță în acest sens. Mijloacele acoperirii nevoii de cunoaștere, de exercitare a dreptului de a informa și de a fi informat au suportat efectele mecanizării și industrializării. În acest fel, un factor decisiv al dezvoltării individuale și colective se află sub incidența trăsăturilor specifice industrializării, așa cum se exprimă ea în diferite părți ale lumii. Să nu uităm, de peste jumătate de secol importante speranțe au fost legate de comunicație în domeniul politic, social, cultural. Impactul său real, exact, este dificil de măsurat, iar limitele se dovedesc imprecise. Pe termen scurt, acest impact arată a fi variabil și neconcludent. Pe termen lung, dimpotrivă, pare considerabil.

Geografia comunicațiilor indică o seamă de elemente particularizatoare. În multe din țările în curs de dezvoltare

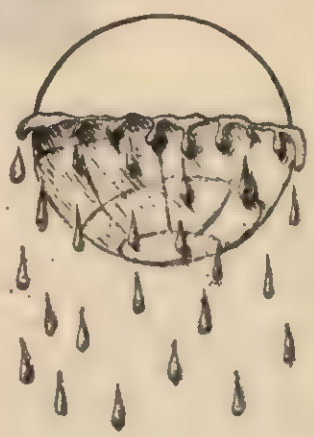

SORIN POSTOLACHE ■

comunicația tradițională și-a conservat valoarea și bogăția inițială în condițiile specifice, în mediul caracterizat îndeosebi de persistența analfabetismului, avînd un rol important în procesul instructiv-educativ. Aproape toate țările în curs de dezvoltare prezintă un amestec de comunicație modernă și tradițională, între care se manifestă o constantă și reciprocă influență. Metodele tradiționale predomină în zonele sătești, retrase, dar ele sînt prezente, sub diferite forme, și în localitățile urbane. Așa, de pildă, în țările africane, în Asia și America Latină orice acțiune sau creație culturală poate fi prezentată prin discursuri, cîntece, bătăi de tobă, dansuri, glume, strigături, povestiri, existente și în aria orașului, se infiltrează în programele radiofonice, de televiziune și producția de film. În vecinătatea transformărilor provocate de explozia tehnologică, peisajul sacro-cultural se modifică. Una din principalele probleme rămîne consolidarea relațiilor dintre cele două forme de comunicare, cu dublu scop : să nu provoace distrugerea rădăcinilor și, totodată, să încurajeze tendința spre modernitate.

Care este situația în țările industrializate ? Despre vestigii ale formelor tradiționale se poate vorbi în mică măsură și atunci doar în porțiuni izolate, în forme reținute de folclor și reiterate în haine moderne. Mai ales teatrul se arată a fi un vehicul folositor în prezervarea comunicației tradiționale. Acolo unde mass-media nu s-a dezvoltat foarte puternic cîntecul itinerant, trupele de dans și teatru, spectacolele de păpuși constituie și astăzi, și aici canale prime de comunicare.

Să ne gîndim la categoria de activități a organizațiilor, guvernamentale și negu vernamentale a grupurilor de afaceri, asociațiilor profesionale. În fiecare an, cam două milioane de oameni de știință, tehnicieni și specialiști participă la congrese internaționale. Dacă luăm în seamă întîlnirile științifice și naționale probabil am depăși cifra de cinci milioane. În fiecare țară, sute de mii de cluburi și grupe de tot felul își organizează întîlniri de rutină. Rapoartele, cuvîntările, dezbaterile sînt forme ale comunicării. O amplă formă de comunicare interpersonală spontană sau organizată rămîne fără doar și poate discuția între indivizi, prin viu grai, cum am spune noi — în familie, pe stradă, în grupuri profesionale.

Comunicarea de masă — un univers cu ecuații interesante, de prim plan în matematica lumii de azi. Parcă ar merita să le privim mai atent, încercînd a sesiza paranteze, fie și în parte, sub observația noastră.

NEAGU UDROIU ■

Itinerar

între două oceane (XII)

Cu botul pe labe...

La San Francisco locuiesc prea sus ca să mă tenteze, de la fereastră, viața străzii. Oamenii nu mai au personalitate, mașinile sînt niște minuscule pete de culoare, iar vitrinele nu se zăresc. Pot, cel mult, să privesc orizontal, dar nu departe pentru că un alt zgîrie-nori obturează perspectiva cu o fermă sobrietate.

În timp ce schimb canalele la televizor din mania de a prinde, pe rînd, programele de actualități, îmi studiez programul zilei. Gazdele, cu o acuratețe care poate întrece orice închipuire normală, mi-au înmînat la începutul vizitei „desfășurătorul" itinerarului nord-american. Totul a fost prins aici : ce orașe voi parcurge, în ce zile și la ce ore voi pleca dintr-unul și voi sosi în altul, adresele hotelurilor de reședință, numerele de telefon, cine mă va aștepta la aeroporturi și mă va purta de colo-colo, ce hobby-uri are persoana respectivă, cu cine mă voi întîlni, unde și cînd, ce am de văzut și (eventual) de reținut.., Propriul meu „curiculum vitae" tronează, cu o indiscreție cordială, la începutul acestor pagini care s-au dorit și au reușit să fie anticiparea mecanică și obiectivă a unei experiențe gazetărești fluctuante și subiective. Oricum, excelentă ideea să te porți în buzunar, bătut la mașină, cu întîmplări viitoare, cu timpul tău cu tot și să îți rămînă să te gîndești la imponderabila surpriză, delicioasă și șmecheră, umblînd hai-hui prin milele și minutele intime care nu încap pe coloane xeroxate cu o indiscutabilă eleganță...

Îmi privesc programul și constat că astă-seară sînt invitat la o recepție restrînsă la familia Getty. Numele îmi spune ceva, încerc în ritm american să îmi reamintesc ce, prin față îmi curg imaginile altor recepții restrînse, găzduite de miliardari la ei acasă și la care am participat pînă acum. Milionarii la ei acasă, scăpînd de zerourile care plutesc în aer în sediile companiilor și de austeritatea nichelată și capitonată a birourilor, se umanizează, ba chiar mai mult, se copilăresc și, mi-aduc aminte, la regele presei din Ohio nu mai era mult și jucam baba-oarba și de-a fața-ascunselea cu alți regi și regine pușI pe șotii în puținul lor timp liber care costă cel mai mult.

Da, îmi reamintesc : Getty s-a numit un miliardar, poate cel mai miliardar din miliardarii postbelici. Întreb „ofițerul de escortă", un bătrînel fragil, simpatic și discret aflat la prezentul continuu în preajma mea dacă Getty de diseară are vreo legătură cu Getty cel Mare și îmi răspunde, sibilinic, dar grijuliu, că are.

Cu 45 de minute înainte de clipa cînd era programat să apăs pe butonul soneriei sau clopotului sau clanței electronice de la intrarea reședinței Getty sînt anunțat că automobilul mă așteaptă. Cobor, mă întind pe bancheta din spate și nu mai încerc să recapăt poziția așezat. Interiorul a fost proiectat pentru călători care se prăbușesc fie din obișnuință, fie din epuizarea impusă de o activitate demnă de cauza aleasă. Urcăm și coborîm văile și dealurile orașului, cu o prudență trufașă, mașina se balansează lent, insinuant, am un început de rău de ocean, mi se deschide pofta de hirtoape, dar nu există și chiar dacă ar exista amortizoarele mașinii ar traduce-o cu totul altfel. Ajung deci cu un rău de dealuri și de văi în fața unei vile imense, în stil colonial, înfiptă somptuos pe un vîrf de creastă. Cîteva trepte, o terasă austeră flancată de coloane și ușile imense, grele, ca niște porți mohorîte ale paradisului. Se desfac deodată, cu o încetineală imperturbabilă, exact cînd ajung în dreptul lor. Nu se deschid automat, deci cineva mi-a pindit sosirea, probabil cei doi valeți care minuiesc clanțele de bronz cu o dexteritate care îmi face bine deși nu ilustrează altceva decît unde poate duce o lungă experiență și o înaltă specializare.

Parcurg coridoare lungi, mă las reflectat și multiplicat de oglinzi venețiene, pus în avantaj de candelabre spaniole, frînat de covoare de Buhara, propulsat de marmură de Carrara, periclitat de mobilă japoneză, indiană, turcă și persană, sofisticată și comprimată cu un straniu deliciu al aglomerărilor. Ajung, în sfîrșit, după ce am parcurs cîteva sute de metri cubi de aer costînd un milion de dolari bucata, într-un salon oval, gratios și aurit, moleșit de lumina luminărilor și vexat de un perete de cristal prin care se zărește, cu botul pe labe, San Francisco.

Orașul, strălucitor pînă la furie, se întinde jos, la nivelul picioarelor și de aici din salonul Ludovic al XVI-lea pare o magmă cuminte gata să se devitalizeze la o privire mai supărăcioasă aruncată prin peretele care nu deformează nimic, dar formează orice.

În salon cîteva persoane schimbă impresii și se minunează, se aude cîte un „ooou..." admirativ în legătură cu orice, lumea se destinde în picioare, valeții își poartă tăvile reverențioși și muți, se înghit long-drink-uri și se fumează țigarete care nu se vînd nicăieri din buchetele aflate pe mese și măsuțe. Unii s-au întors din junglă unde au omorît animale rare, alții s-au întors de pe ocean unde s-au oceanizat, unii pleacă mîine la Tokio sau la Frankfurt pe Main sau la Paris, pentru afaceri, alții la Veneția în escapadă, unii la Bombay pentru masaj, toți au un program încărcat, poartă zeci de mii de kilometri în călcîie, milioane în bancă și cîteva ore, acum, pentru a se minuna, plăcut și delicat, de ce li s-a mai spus ieri și alaltăieri și întotdeauna. „Ooou..." a apărut amfitrioana. lungă și blondă, elastică, în pantaloni strînși și bluză efemeră, cu ochi strălucitori și un zîmbet extrem de costisitor, firesc și permanent, cum îi stă bine unei regine a Hollywoodului care trăiește, vai, numai pe ecran. Ne zărește pe toți și dă impresia că ne memorează, are o nonșalanță agresivă la a patra vedere și descinde la ea acasă ca dintr-o piscină înfiptă în Cosmos. „Bună seara, doamnă, vă mulțumesc pentru invitație, ce seară admirabilă"... și așa mai departe. „Bună seara, domnule, sînteți ziaristul român ? Ce fericită sînt că vă cunosc, vă place America, vă place casa mea, vă place cum se vede San Francisco ?" și așa mai departe. „Da, îmi place" și ne așezăm la masă, printre luminări și relaxați și mîncăm încet, cu înghițituri mici, schimbînd felurile microscopice așezate în farfurii imense și bem vinuri, turnate, nu se știe cînd, în fundul unor cupe care nu s-au umplut decît în intimitate...

Totul este excelent, „ooou"... ce excelent, valeții fișiile subtil în spate, sînt albi și negri, nici o segregație, comesenii evită orice subiect care ar putea șifonă această atmosferă, etanșă, sterilizată, de o plictisitoare fericire, dar nimeni nu reușește să pară sau fericit sau plictisit, e un risc prea mare și riscul se plătește ceea ce rămîne evitabil. Seara se încheie excelent, invitații se volatilizează într-o cadență excelentă, nu s-a făcut politică, literatură, muzică, nu s-a abordat nimic, totul a fost absolut excelent, „ooou"... cum se închid ușile.

Afară vuiește San Francisco și nu mai are botul pe labe.

RADU BUDEANU ■

PAUL ANGHEL:

„În istorie nu-i de ajuns să proclami ceva...“

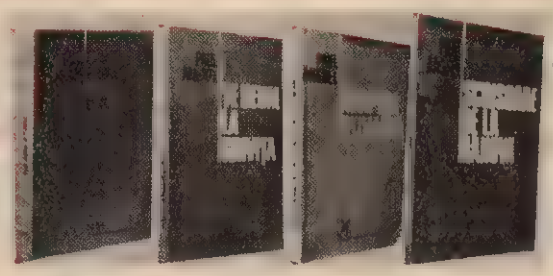

— Paul Anghel, ce te-a scandalizat — dacă te-a scandalizat — în legătură cu „Zăpezile de acum un veac“? Tăcerea sau vilva din ultimul timp în jurul cărții?

— Mi-a fost indiferentă tăcerea, mi-e indiferentă vilva.

— „Zăpezile“ au ieşit deci din tăcere. Şi mă întreb — prin ce oare? Prin faptul că, în sfîrşit, un scriitor român se ţine de cuvînt, încercînd să ducă la capăt un proiect neobişnuit prin anvergură? Fiindcă, trebuie să recunoaştem, a scrie nouă romane despre un eveniment, despre un singur an din istoria unei ţări sau a unei familii — în cazul „Zăpezilor“, despre istoria a zeci de familii şi a mai multor ţări, toate ţările din sud-estul european în epoca 1877 — nu-i de toată ziua. Unde mai pui că îţi lipseşte şi tradiţia. Tradiţia romanului-fluviu nu înseamnă, la noi, decît „În preajma revoluţiei“ de C. Stere. Cînd te-ai apucat de lucru, erai chiar convins c/o să termini acest ciclu de nouă cărţi?

— Trebuie să recunosc că eram cam speriat. Cum s-ar speria cineva căruia i-ar veni în cap să facă un pod peste Atlantic. Tocmai de aceea am aruncat întîi o insulă, apoi destul de îndepărtată, „Scrisoare de la Rahova“ (volumul V al ciclului, primul publicat). Şi fiindcă mi-era frică să nu sucomb pe drum, am făcut din „Rahova“ o poveste autonomă.

— Un critic al cărţii a şi remarcat asta. El spunea, dacă îmi amintesc bine, că scriitorii români de ambiţii heliadeşti sînt tipici prin abandon. Deci modelul tău ar fi fost abandonul. Dar de fapt modelul tău era altul: modelul unui scriitor fără modele în ce priveşte continuitatea. După „Rahova“ ai scos „Te Deum la Grivita“, apoi „Noaptea otomană“, apoi „Fluviile“. Ce sentimente încearcă un autor care n-are modele?

— Inconfortul pur. Iar de la un punct încolo, disperarea. Lipsa modelelor îţi dă trac, nimic nu te asigură din urmă, nimic nu ţi se promite bun înainte. Eşti ca unul care înaintează noaptea pe gheaţă, fără felinar şi fără să aibă măcar un baston în mînă. Din fericire, dacă în literatura noastră n-avem tradiţia unor asemenea expediţii, în România contemporană există tradiţia unor lucrări constructive de anvergură fără tradiţie. Să-ţi spun drept, asemenea experienţe extraliterare au fost pentru mine un suport. Poate, singurul suport.

— Să înţeleg că socoteşti ciclul „Zăpezilor de acum un veac“ o antreprizâ de construcţii?

— Multă lume care m-a întrebat, în ultimii ani, ce fac, a primit răspunsul: fac un pod. Nu sounam însă că vreau să fac un pod peste Atlantic.

— Voiai să le socoteascâ lumea nebun?... Sigur, aventura la care te-ai înhămat tine, într-un fel, de nebunie. Cînd spun asta, mă gîndesc nu numai la anvergura proiectului, ci şi la condiţiile practice de realizare. De obicei, marile proiecte presupun o asigurare minimă, fie şi de ordin material. N-ai avut-o, n-o ai. Ştiu că în ultimii şase ani, de cînd lucrezi la „Zăpezile“, ai cumpărat tone de documente, ai comandat xerocopii la arhive din străinătate, ai călătorit pe teatrele de luptă ale războiului de la '77, ai răscolit muzee, ai purtat convorbiri de specialitate cu sute de oameni, ba chiar ai şi scris... Cînd, şi mai ales cum? Cînd ai avut timp şi, dacă-mi dai voie, cum te-ai putut descurca? Cu ce ai trăit?

— Să apelăm la o experienţă a noastră comună, cea de reporteri ai şantierelor. Îţi aminteşti? Un grup de oameni erau aruncaţi undeva, în munţi, cu nişte cazmale, cu nişte lopeţi, cu ce aveau pe ei şi cu incredibil de multe sarcini, şi pînă la urmă, se descurcau. Azi nici nu ne mai amintim de ei.

— Să înţeleg totuşi că tradiţia poveştirii şi a nuvelei — străluciîă la noi — te-a asigurat în vreun fel, diudu-ţi măcar o linişte, un confort tehnic?

— Lucrurile nu-s chiar atît de simple. Căzînd în păcatul de a povesti, mă obsedează de la o vreme modalităţile sau tehnicile de a eluda, de a ocoli sau elimina ţicurile narative. Romancierul nu-i un povestitor. Blestemata artă de a povesti, cu care romancierul n-are ce face, dar pe care tradiţia noastră literară ţi-o pune în circă!

— De fapt, ce probleme ţi-au pus — ca să zic aşa — problemele tehnice de construcţie?

— Acestea, la un anume moment, capătă o fantastică pondere materială. Practic, trebuie să minuieşti sute de destine, o copleşitoare materie narativă, peste toate zeci de mii de cuvinte. M-am speriat eu însumi de masa de cuvinte care intră într-un asemenea ciclu. Cuvintele autorului sînt minime. În schimb, sînt cuvintele miilor de oameni care gîndesc şi vorbesc într-o astfel de carte, care se mişcă în naraţiuni autonome şi succesive, aceste mişcări trebuind să îmbrace o pînză de cuvinte specifice fiecăreia. Este apoi şi universul în ansamblu, un univers cu totul diferit de-al nostru, al oamenilor de azi. Răscolind materia epocii, am adesea senzaţia şocantă că răscolesc lavele de la Pompei. Lumea anului 1877 se află la o distanţă aproape astrală faţă de noi, ca şi lumea antică. Nimic din ceea ce e azi nu-şi mai găseşte atunci un echivalent, oricît de vag. Sentimente, mentalităţi, lexic, gramatică — totul diferă.

— Chiar şi modul de a deschide o uşă diferă, probabil.

— Oho, cum încă! Doamnelor li se deschiden uşa, ceea ce azi nu se mai obişnuieşte. Formulele de politeţe din scrisorile epocii ni se par comice. Modul de a se îmbrăca al personajelor, moda deci, te obligă, pentru o clipă, să fii croitor, sau să ştii cît un furnizor de pusmanterii, mătăsuri, blănuri, bijuterii, parfumuri.

— Vrei să spui că pentru fiecare categorie de personaje ţi-a trebuit o documentare specială?

— Nu se poate altfel. Mai ales în cazul meu, în cazul nostru, al celor care sîntem despărţiţi de acea epocă prin cîteva cataclisme istorice. Unul romancier din epocă, oricărula, inclusiv Duiliu Zamfirescu, i-ar fi fost cu mult mai uşor. Ca să înţeleg destinul unui medic care opera răniţi la Plevna a trebuit, săptămîni în şir, să citesc chirurgie de război, să răsfoiesc cursurile şcolii noastre de medicină, să citesc jurnalele medicilor de front, să rog un specialist să „pună în operă“, pentru mine, inventarul chirurgical al epocii.

— Dar lumea animalieră? Există în ciclul „Zăpezilor“ şi un bogat compartiment animalier. N-o să-mi spui că le-ai dus şi la grădina zoologică!

— Ce bine că remarci asta! E un lucru la care ţin foarte mult. Palierul uman de viaţă se interferează, în viziunea mea, cu palierul vegetal şi cel animal. Iartă-mă că vorbesc acum ca un naturalist. Dar iarăşi e o problemă care ţine de epocă. Altfel se comportau acum o sută de ani, în raporturile lor cu omul, animalele, în spaţiul nostru. O scenă că aceea din balta Dunării, pe care am descris-o în „Fluviile“ — urmărirea calului Alcor — n-a mai putut fi văzută la începutul secolului, cînd în Cîmpia Română au pătruns maşinile cu aburi de proveniţă engleză. Sînt apoi animalele care n-au găsit începutul de secol decît prin expoziţii care încheindu-şi definitiv cariera zoologică. Din acest punct de vedere, ciclul va însemna şi romanul sfîrşitului unor specii. Inclusiv al unor specii umane.

— Ce loc ocupă Prinţul în această zoologie?

— Prinţul şi alte personaje se includ acestui spectacol al unui sfîrşit de eră. El are destinul tragic al vulturilor plesuvi, al sturionilor care urcă din terţiar pînă spre zorii epocii moderne, al puilor giganţi care se regăsesc la aceste dimensiuni doar în straturile carbonifere, al unor fiinţe încremenite la stadiul apogeic, sub forma rocilor scumpe.

— Este vorba de modelul din viaţă sau de Prinţul din cartea ta?

— Ai pus o întrebare gingaşă. Unii cititori, inclusiv critici, confundă materia artistică a ciclului cu materia istorică, personajele din carte cu personajele reale, încercînd să mă convingă că acestea au intrat de-a gata în roman. Trebuie să-i deziluzionez. Nimic din ce e real, adică atestat documentar, nu intră telquel într-o carte, prin simplul fapt că nu se poate. Un roman, dacă e roman, instituie, lucru ştiut, o altă realitate decît cea documentară. Întorcîndu-mă cu veneraţie spre bătrînul Tolstoi, trebuie să spun că al său Napoleon nu coincide prin nici o linie cu corsicanul care a invadat Rusia în 1812. Este Napoleonul de care a avut nevoie Tolstoi, nu cel real. Aşa cum ţarul din „Război şi pace“ este ţarul de care a avut nevoie Tolstoi. Aşa cum lupta de la Borodino este lupta pe care a dat-o Tolstoi, nu Kutuzov. Istoricii ruşi se ceartă şi azi cu imaginea pe care a dat-o Tolstoi bătăliei de la Borodino, deşi „Panorama Borodino“ de la Moscova, acea reconstituire cu păpuşi a luptei, e recompusă mai mult după Tolstoi decît după actele din epocă.

— Ar însemna că luptele de la Rahova, Griviţa sau Plevna, din „Zăpezile de acum un veac“, nu seamănă cu cele pe care le-au dat românii pe cîmpiile Bulgariei?

— Ba da. Sînt reconstituiri. Dar reconstituiri în regimul fictiv, ţinînd de logica unor personaje şi de logica artistică a evenimentelor. Aceste „logici“ inventate devin un dictat pentru romancier. Nimeni nu ştie ce a făcut Prinţul în ziua de 30 august 1877, cînd s-a dat bătălia de la Griviţa. El însuşi nu notează, în jurnalul zilei, decît cîteva cuvinte. Dar eu sînt obligat să ştiu tot ce-a făcut el în ziua aceea. Cititorul nu m-ar fi iertat dacă Prinţul ar fi lipsit din această luptă, pe baza faptului că el însuşi este zgîrcit în acte cu imaginea sa. Eu a trebuit să ştiu totul despre Prinţ, inclusiv cum îi mirosea pielea şi cum se bărbierea.

— Se bărbierea singur?

— În campanie nu admitea să fie bărbierit de bărbierul din personal, folosea singur foarfecele, potrivindu-şi barba într-un ciob de oglindă.

— Dar să nu intrăm în materia carnală a cărţii... Altceva voiam să te întreb. Se spune că romanele tale au un registru teoretic care le apropie de eseu. Ţi s-ar putea chiar imputa că faci prea multă teorie în aceste cărţi: o teorie a războiului, o teorie a dreptului internaţional, o teorie sociologică, o teorie a specificului... Ai vrut probabil să impui, prin intermediul cărţii, şi nişte idei anume despre om, despre istorie?

— Da. Şi aceasta a fost şi este o aventură: a ideilor. Cercetînd, apoi scriind, am avut mereu senzaţia că descopăr cîte ceva, inclusiv idei. Nu la modul descoperirii ştiinţifice, ci la modul surprizei. Mişcarea însăşi a evenimentelor m-a condus la aflarea unor sensuri pe care nu le-am găsit subliniate în cărţile de istorie consacrate epocii. Chiar spectacolul acestui război mi s-a înfăţişat ca o articulare istorică de un tip aparte, fapt care îi conferă, în plan internaţional, o anume unicitate. Să mă explic. În secolele precedente s-au petrecut multe confruntări între cele trei imperii — otoman, rus, austriac — care au provocat răscoliri în spaţiul nostru. Şi mai devreme, după căderea Constantinopolului, popoarele din acest spaţiu au luptat cu otomanii, pe cont propriu sau în alianţă, răvăşind aceeaşi scenă a istoriei. Războiul din 1877—1878 a fost altceva. A fost o cruciadă, „ultima cruciadă“, cum i-am spus în romanul meu, un război participativ — alături de români şi de ruşi au participat la el aproape toţi sud-dunărenii — avînd un final de anvergură universală: lichidarea Imperiului otoman. Nu mai este vorba deci nici de războaie locale, nici de înfringeri sau de victorii sub titlu personal. Miza războiului e aceeaşi cu cea din lungul secolelor: eliberarea. Dar finalul este diferit şi naşte, practic, o lume nouă. Eliberaţii nu se desprind de un imperiu, ci îl zdrobesc. Ei nu cad nici în subordonarea faţă de alt imperiu, cum se întîmplă în trecut, ci se constituie în lumi libere, autonome. S-a deschis, dacă vrei, era războaielor de eliberare moderne, la capătul cărora, de fiecare dată, se află cîte un imperiu sfărîmat.

— Şi semnificaţia pentru noi, românii, care a fost?

— E cuprinsă într-o epistolă a lui C. A. Rosetti: „Slăbiciunea turcilor înşală: şi cînd sînt slabi ne dă în gura austriacului sau moscalului, cînd sînt tari vor să ne înghită ei“. Ei bine, prin actul de la 1877 n-am mai căzut în gura nimănui. Teoretic, actul de la 9 Mai putea rămîne valid şi fără război, smuls pe cale diplomatică. Dar românii au participat la război, deşi nu era imperios necesar. Semnificaţia acestui fapt? Ca să înţelegem diferenţa calitativă dintre participare şi neparticipare, trebuie să spunem că în precedentele războaie ruso-otomane românii au fost uneori martori, alteori au participat simbolic, prin voluntari. Tudor Vladimirescu s-a bătut şi el, alături de ruşi, la Plevna, în războiul din 1814, deci înainte de Valter Mărăcineanu, dar el nu este un erou al eliberării de sub jugul turcesc. Iar fără propria lui revoluţie de la 1821 n-ar fi existat în conştiinţa noastră. În aceeaşi condiţie ca a lui Tudor în 1814 ni s-a propus să luptăm şi în 1877. Dar noi am refuzat această ofertă, înţelegînd participarea la război nu sub titlul altcuiva, ci sub titlu propriu, ca acţiune armată a statului român. Aceasta însemna, dintr-o dată, că războiul era al nostru, exclusiv al nostru, indiferent de alte participări. Aceasta a şi făcut ca România să declare Porţii Otomane război pe cont propriu la 29 august 1877, cu mult înainte de trecerea Dunării. Vreau să spun că cele două acte — declaraţia de război către Poarta Otomană şi proclamarea independenţei la 9 Mai — sînt actele esenţiale, care definesc în absolut poziţia României, indiferent de destinul războiului care a urmat. Cartea s-a jucat de fapt la cele două date.

— Dacă înţelegem aşa lucrurile, ar însemna ca evenimentele ce-au urmat, războiul adică, să facă, practic, inutil ciclul „Zăpezilor“.

— Ce ţi-am spus este conţinutul volumului I din ciclu, „Ieşirea din iarnă“, la care lucrez acum şi care va fi iarăşi o carte autonomă. Da, această carte, a cărei ultimă pagină se isprăveşte la 9 Mai, face, teoretic, inutil restul ciclului. Numai că istoria a continuat. Iar eu n-am nici o vină. Eu constat că a continuat. Germenele actului de la 9 Mai s-a dezvoltat ulterior exploziv, românii au fost siliţi să treacă Dunărea şi să facă războiul. De ce? Fiindcă independenţa lor n-a fost recunoscută de către nimeni. Se pare că în istorie nu e destul să se proclame ceva, trebuie să şi impui acel ceva. Iar impunerea s-a făcut, după cum ştii, cu armele. Iată de ce restul ciclului se justifică.

— Dacă acum lucrezi la volumul I, asta înseamnă că vei publica „Ieşirea din iarnă“ nu la sfîrşitul ciclului, în 1985, cum ai anunţat, ci mai curînd.

— Voi publica „Ieşirea din iarnă“ chiar anul acesta. Cam spre sfîrşitul lunii august spor ca volumul să iasă în librării.

— Această scriere a cărţilor ciclului nu în succesiunea lor, ci pe sărite, nu ţi-a pus dificultăţi în plus? Una era să fi făcut întîi temelia, apoi pereţii şi acoperişul, alta să pui această temelie pe sub un edificiu ridicat.

— Din punctul meu de vedere, romanul în întregimea lui se află sub forma şantierului, chiar dacă unele elemente constructive sînt gata. Va fi, desigur, dificilă etapa montajului final. Sper să apuc şi ziua aceea.

— Dacă n-o să te distrugă criticii! Chiar astăzi auzii că cineva dintre critici are pregătit un atac menit, după el, să facă ţăndări ciclul „Zăpezilor“. După provocarea lansată de Dan Zamfirescu în „România literară“, era de aşteptat.

— Dan Zamfirescu, în „România literară“, a făcut un extravagant pariu pe capul meu, punîndu-mă în postura groaznică a unui elefant în plină cursă. Mai exact obligat să alerge într-o competiţie cu marile umbre. Poate că mi-a întins chiar şi o cursă. Nu numai mie. Dar opiniile contradictorii sînt conţinute în chiar tema tratată. Asupra războiului propriuzis s-au pronunţat păreri divergente, exaltante şi negatoare, la aceeaşi tensiune înaltă.

— Ceea ce înseamnă că evenimentul n-a fost mediocru. Şi, după cum se vede, nici cartea pe care i-ai închinat-o.

(Continuare în pagina 17)

ILIE PURCARU

Flacăra Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare; Sector publicişti comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 2558, 2566; Secţia politică-economie (Lionel Nitescu, N. Gr; Mărăşanu, Ion D. Goia) — 2566; Secţia cultură-cenaclu (George Arion) — 2560; Secţia probleme social-cetăţeneşti (Adrian Dohotaru) — 2566; Sector ştiinţă-sport (Ovidiu Ioanitoaia, Liviu Timbus) — 2559; Secţia reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 2600; Scrisori, relaţii cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 2558; Sector fotoreportaj — 2528; Secretariat de redacţie (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoşanu) — 2123, 2569, 2072; Administraţie 17 78 82 şi 17 60 10 — interior 2124; secretar responsabil de redacţie (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 2550); redactor şef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 2128); redactor şef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii“. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex: 1 1226, Bucureşti strada 13 Decembrie. Redactor responsabil de număr: Mihai STĂNESCU.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

Cîntec de primăvară — Fotografie de A. MIHAILOPOL

Premiile tinerilor

Premiile fac parte din competiția valorilor. Iar pentru noi competiția valorilor este, astăzi, o necesitate vitală. Au fost, de-a lungul vremii, premii rău date, premii compromise prin lipsa lor de criterii, premii trucate, premii nivelatoare ele însele în loc de a sluji ideea de relief valoric. Dar Premiul, Premiile trebuie să rămînă.

De mici, copiii învață să lupte pentru un premiu. De mici, oamenii sînt deprinși să binemerite un loc în față, să iasă din rînduri, să se impună prin talent, prin muncă, prin seriozitate. Sigur că, tot de mici, oamenii au aflat că fata unui Cineva poate lua premiu fără să fie cea mai bună din clasă, că băiatul lui Cutărel poate fi scos dintre mediocri și pus între fruntași, pe criterii obscure. Sigur că, din păcate, copiii s-au obișnuit cu gîndul și cu ideea că multe sînt posibile. Dar, indiferent cîte rele ar aduce cu ele, premiile, de orice natură, principiul ca atare al premiilor este intrinsec ființei umane. Pe stadioane și în biblioteci, în laboratoare și-n uzine, în cosmos și în brazdă, în dragoste și-n speranță, se desfășoară, implacabil, se desfășoară peste puterile noastre, competiția valorilor. Colectivitățile care ucid competiția valorilor se sinucid. A nivela valorile e o parte din a decapita.

Premiile culturale au și ele rostul lor. Ne amintim cu emoție de Premiile de Stat. Oare n-ar fi astăzi posibilă sărbătoarea marilor valori pe care le avem în știință, în cultură, în toate domeniile de muncă? Întrecerea permanentă dintre oameni, pe orizontala activității zilnice, își merită în mod organic un acces mai direct la verticala marii noastre colectivități, patria. Visez — cine nu visează? — reînsuflețirea premiilor naționale, în cadrul „Cîntarea României" sau în oricare alt cadru creat de forțele de decizie ale societății noastre, în plină competiție a valorilor. Dar pînă cînd acestea se vor limpezi, cu modestie și credință, salutăm în acest colț de pagină premiile existente. Cele mai recente sînt și unele dintre cele mai răsunătoare: Premiile Uniunii Tineretului Comunist. E minunat că o organizație revoluționară, o organizație de tineri — natural — se împrospătează mereu, își pune actualitatea, și din acest punct de vedere, în directă comunicare cu tradiția demnă a spiritualității naționale și a bunelor inițiative, în această direcție, ale revoluției române. E rodnică o tot mai mare a superbei formule pe care o descoperea Bălcescu: **în juniș este entuziasmul lucrurilor mari și devotamentul pentru adevăr.** Premiile Uniunii Tineretului Comunist, astăzi ca și ieri, slujesc competiția valorilor. Mai mult decît atît, în mod cinstit, ziarul tineretului a însoțit anunțarea premiilor de un reportaj cu privire la alte valori ce intraseră în discuție pentru premii. Premiile Uniunii Tineretului Comunist sînt o confirmare a aptitudinii pentru competiție pe care cei tineri o au la modul acut și urgent. Salutăm aceste premii și, de asemenea, salutăm împrejurarea că excelentul ziar „Scînteia tineretului" a acordat, cu un atît de rar (astăzi) simț al sărbătorii, premiile sale.

Ideea de premiu ne apropie mult de ideea de om. Primăvara a venit mai devreme și datorită acestor premii.

ADRIAN PĂUNESCU

oamenii strămută munții
așa cum mama
răsădește florile primăvara

un fluviu învolburat
e transformat într-o apă lină
care ne dă curentul cel scump

omul se-nvîrte în jurul pămîntului
și înghite praful de lună

laolaltă inimi obosite
care ticăie acum
ritmic ca pendula bunicii

Oamenii

cățelul și vițeaua
se nasc din însămînțări
artificiale

chiar și primul copil
crescut în retortă
se smiorcăie de mult

doar
fericirea și iubirea
încă nu ți se livrează
la comandă acasă

asta mă neliniștește
chiar dacă unii susțin
că le știm pe toate
în evul nostru programat

NIKOLAUS BERWANGER
În românește de Anton Palfi

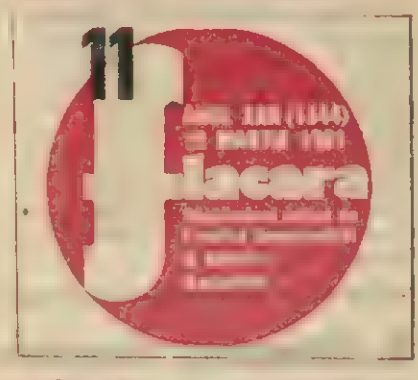

BISTRIȚA-NĂSĂUD, într-un an cît alții-n zece!

Interviu cu tovarășul Mihai Marina, prim-secretar al Comitetului județean Bistrița-Năsăud al P.C.R.

— Tovarășe prim-secretar, în Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a României socialiste în perioada 1976—1980, publicat nu demult în presă, rezultă că județul Bistrița-Năsăud a înregistrat în acești ani cel mai înalt ritm mediu de creștere a producției industriale dintre toate județele țării — 21,4 la sută, în vreme ce media pe țară a fost de 10,1. De asemenea, la capitolul „personal muncitor la mia de locuitori" același județ ocupă tot primul loc în privința cresterii, respectiv de la 179 de oameni în 1975 la 219 în 1980. Cum se explică aceste locuri de fruntе pe care județul dumnea-

(Continuare în pagina 12)

— Vasile Crăciun la „poalele" Farului alb — interviu cu unul dintre paznicii celui mai mare far maritim de pe țărmul românesc — (pag. 4)

Un proces de conștiință amînat

Un birou. Un scaun. Pe scaun, un om. În fața lui, în picioare, alt om. Pe birou — 1 000 lei. Dacă omul de pe scaun va lua banii e pierdut. Banii sînt momeală. Omul din picioare o supraveghează. El este vînătorul. Celălalt este vînatul. Dar el nu știe încă. Ca să afle nu trebuie decît să întindă mîna. Atunci, în încăpere, vor apărea un lucrător de miliție și un procuror, îl vor ridica și el nu va mai avea un nume, ci un număr.

Chiar dacă omul de pe scaun ar spune: **Deocamdată acești bani sînt confiscați, îi ridici de la șeful instituției,** gestul acesta nu-l va putea salva. Important este să nu pună mîna pe bani. În concepția celor ce au organizat jocul, față în față cu momeala, omul de pe scaun n-are dreptul să gîndească. Gîndurile nu sînt martori. Nici vorbele nu sînt martori. Apucă sau nu apucă momeala? Cei de afară nu așteaptă decît un semn.

Omul de pe scaun se numește Serafim Iacob. Are 45 de ani și trei copii. A visat să devină ofițer. A ajuns secretar de consiliu popular comunal și apoi inspector de personal. A rămas disciplinat, aspru și intolerant. Nici una din aceste însușiri nu-l face fericit. A fost constrîns la ele de lipsa de suplețe. Și de fantezie. Acum, pe biroul lui se găsesc 10 bancnote a cîte o sută de lei. Cornelțu Bulboacă, lucrător pe șantier, îl pîndește. Afară așteaptă un milițian și un procuror. Pînă în această dimineață, concepția drastică despre corectitudine l-a făcut pe Serafim Iacob să intre în conflict cu mai mulți tovarăși de muncă, care apoi l-au urît, și să-i pună mai bine în evidență rigiditatea firii. Un stîlp. Stîlpul n-are nuanțe. Cine s-a sprijinit pe el l-a iubit. Cine l-a înfruntat s-a lovit. Cine l-a înțeles n-a așteptat recunoștință. Toate acțiunile sînt exterioare. Nimic interiorizat. Nici remușcări. Nici drame. Vocația lui sînt campaniile. Iată-l pe șantierul 4 construcții Vaslui convins de predestinarea care l-a ales să pună ordine pe cel mai dificil șantier al întreprinderii. Șeful șantierului este un conducător slab, cu inimă bună și alcoolic. Șeful contabil are antecedente penale pe care nu le cunoaște decît el, ca inspector de personal. Contabilul șef nu este singurul cu antecedente penale din administrația șantierului. Bișnițari. Afaceriști. Prietenii contabilului șef. Lucrători se plîng de plăți. Pontaje fictive? Va avea desigur mult de lucru. Începe deocamdată cu contabilul șef. O știină, afirmă public, nu poate fi păzită de un lup. „Era așa de pornit împotriva afaceriștilor, va declara mai tîrziu maistrul Cruceanu, încît am crezut că e invidios pe ei". Contabilul șef este exclus din partid. Mai există de asemenea muncitori pontați dar care nu sînt

(Continuare în pagina 10)

NICOLAE CRISTACHE

ȘEDINȚA COMITETULUI POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.

În cadrul ședinței de marți a Comitetului Politic Executiv, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au fost dezbătute documentele : Raportul privind utilizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor din industrie, construcții și transporturi în anul 1980 ; Raportul privind îndeplinirea consumurilor normate de materii prime, materiale, combustibili și energie electrică și a indicatorilor de valorificare în anul 1980 ; Raportul privind îndeplinirea planului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic în economia națională în anul 1980 ; Raportul privind asigurarea și controlul calității produselor și activitatea de metrologie în anul 1980 ; Raportul privind evoluția prețurilor și tarifelor pe anul 1980 ; Programul de măsuri privind aniversarea, în mai 1981, a 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român.

Comitetul Politic Executiv a indicat ministerelor, centralelor industriale să ia măsuri ferme, operative, menite să asigure folosirea cît mai eficientă a tuturor capacităților de producție de care dispune economia noastră națională, pentru îmbunătățirea indicilor de folosire a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, redistribuirea utilajelor nefolosite și dotarea prioritară cu mașini și utilaje a suprafețelor productive construite și neutilizate încă la capacitate. De asemenea, sînt necesare măsuri hotărîte pentru efectuarea corespunzătoare a reparațiilor curente și capitale, asigurarea la timp a pieselor și subansamblelor de schimb, precum și pentru tipizarea utilajelor și agregatelor.

Legat de consumurile materiale și de energie, Comitetul Politic Executiv a stabilit sarcini în vederea îndeplinirii integrale a obiectivelor prevăzute pentru acest an în domeniul folosirii și valorificării resurselor materiale. În acest sens, s-a cerut forurilor de resort, comuniștilor, tuturor oamenilor muncii să acționeze cu hotărîre pentru introducerea unui regim sever de economii, prin generalizarea soluțiilor bune în toate unitățile, extinderea utilizării materialelor realizate în țară, reproiectarea produselor în vederea reducerii greutății lor. S-a indicat să se intensifice eforturile pentru recuperarea căldurii și a gazelor, să se ia măsuri ca în vara acestui an să se realizeze o importantă economie de combustibili și energie, creîndu-se astfel rezerve pentru lunile de iarnă.

Referitor la activitatea de cercetare științifică și la dezvoltarea tehnologică, s-a indicat să se acționeze mai ferm pentru scurtarea duratei aplicării în producție a progresului științific și tehnic și generalizarea rapidă, la scară națională, a realizărilor tehnologice deosebite, în scopul introducerii lor în măsură tot mai largă în producție, astfel încît ele să se reflecte cît mai mult în creșterea productivității muncii și a eficienței, în valorificarea superioară a potențialului nostru economic.

Analizînd raportul cu privire la calitatea produselor, Comitetul Politic Executiv a indicat să se asigure pregătirea temeinică a fabricației, dotarea locurilor de muncă cu mijloacele de măsurare și utilaje specifice, verificarea atentă și probarea tuturor subansamblelor și produselor, organizarea mai riguroasă a producției și a muncii, respectarea strictă a disciplinei tehnologice, crearea tuturor condițiilor de depozitare, conservare, manipulare și transportare a produselor, întărirea exigenței la controlul mărfurilor din import.

În ceea ce privește prețurile, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri care să asigure și în viitor evoluția prețurilor în limitele planificate și respectarea fermă a Legii prețurilor. S-a cerut consiliilor populare, celorlalte organe locale ca, în vederea realizării mărfurilor agroalimentare necesare populației în acest an, să aplice cu strictețe măsurile stabilite privind dezvoltarea producției agricole în unitățile agricole și gospodăriile populației. Ținînd seama de hotărîrea conducerii partidului și statului ca în acest an să nu aibă loc modificări de prețuri cu amănuntul și tarife pentru populație, s-a cerut tuturor ministerelor, organelor centrale și locale să controleze cu strictețe nivelul prețurilor și tarifelor, să nu se admită nici o creștere de preț sau tarif sub formă directă sau indirectă, prin înlocuirea produselor existente, degradarea calității sau livrarea unor sortimente mai scumpe într-o proporție mai mare decît prevederile planului și cererea populației.

Luînd în discuție Programul de măsuri privind aniversarea a 60 de ani de la crearea P.C.R., Comitetul Politic Executiv și-a exprimat convingerea că în întîmpinarea acestui glorios eveniment organele și organizațiile de partid, de masă și obștești, instituțiile culturale și de învățămînt vor desfășura o largă activitate pentru unirea eforturilor oamenilor muncii din industrie, transporturi, construcții, agricultură, comerț și servicii, din domeniile științei, artei și culturii, în vederea realizării sarcinilor ce le revin din planul pe anul 1981, a punerii unei baze trainice îndeplinirii cu succes a întregului cincinal. Comunicatul ședinței Comitetului Politic Executiv subliniază că aniversarea a șase decenii de la crearea Partidului Comunist Român va contribui la întărirea unității întregului nostru popor, la cimentarea frăției tuturor oamenilor muncii din țara noastră, la întărirea solidarității militante cu clasa muncitoare și oamenii muncii din celelalte țări, cu toate popoarele lumii, în lupta pentru pace, democrație, independență națională și progres social. Întîmpinarea glorioasei aniversări a partidului, se spune în Comunicat, va determina o mobilizare și mai puternică a tuturor energiilor creatoare ale societății noastre pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

ION CODRU ■

Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu

La sfîrșitul săptămînii trecute, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășa Elena Ceaușescu au primit pe Nilde Iotti, președinta Camerei Deputaților a Italiei, aflată în vizită în țara noastră. În cursul întrevederii s-a subliniat cu satisfacție că relațiile tradiționale de prietenie și colaborare dintre țările și popoarele noastre cunosc o evoluție ascendentă, rodnică, și s-a apreciat că există premise favorabile pentru amplificarea în continuare a raporturilor bilaterale, manifestîndu-se dorința comună de a valorifica pe deplin și cît mai eficient aceste posibilități, de a extinde și aprofunda colaborarea între România și Italia pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de activitate. Legat de aceasta, a fost evidențiată contribuția pe care parlamentele celor două țări o pot aduce la dezvoltarea conlucrării româno-italiene, la o mai bună cunoaștere și la o tot mai strînsă apropiere între popoarele noastre, în folosul și spre binele lor, al înțelegerii și cooperării pe plan internațional.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a primit, de asemenea, pe Sam Nujoma, președintele Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest — S.W.A.P.O. — Namibia. Oaspetele namibian a exprimat profunda gratitudine și recunoștință Partidului Comunist Român, României socialiste, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru ajutorul politic, diplomatic, material și moral acordat luptei pe care o duce S.W.A.P.O. împotriva imperialismului, colonialismului, rasismului, a oricăror forme de dominație și asuprire, pentru cîștigarea independenței Namibiei. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat solidaritatea militantă a partidului și statului nostru, a poporului român cu cauza dreaptă a poporului namibian, hotărîrea fermă de a-l sprijini și în viitor în lupta pe care o desfășoară, sub conducerea S.W.A.P.O., pentru realizarea dreptului său inalienabil la existență liberă și suverană. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Sam Nujoma au procedat la un schimb de vederi cu privire la evoluția relațiilor dintre P.C.R. și S.W.A.P.O., exprimîndu-și dorința de a întări în continuare colaborarea dintre cele două partide, în folosul și spre binele popoarelor român și namibian, al cauzei libertății și independenței naționale, al păcii și înțelegerii în lume. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat preocuparea deosebită a partidului nostru, a poporului român față de situația încordată creată în Africa australă ca urmare a perpetuării ocupației ilegale a Namibiei de către regimul rasist sud-african, față de încercările acestuia de a împiedica afirmarea dreptului la existență liberă, suverană a poporului namibian, obținerea independenței de către Namibia.

Marți, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit pe Pierre Simon, ministrul dezvoltării rurale și reformei agrare al Republicii Democratice Madagascar. Oaspetele a transmis tovarășului Nicolae Ceaușescu un cald salut și cele mai cordiale urări din partea președintelui Republicii Democratice Madagascar, Didier Ratsiraka. În cadrul convorbirilor a fost subliniat cu satisfacție faptul că relațiile de prietenie și colaborare dintre România și Madagascar, dintre popoarele român și malgaș cunosc un curs ascendent, în spiritul înțelegerilor convenite cu prilejul dialogului româno-malgaș la nivel înalt. În același timp, s-a apreciat că există premise favorabile pentru extinderea și adîncirea în continuare a raporturilor în diferite domenii, și în primul rînd în cel economic. A fost relevată hotărîrea ambelor părți de a valorifica cît mai bine și eficient aceste posibilități, în vederea intensificării cooperării româno-malgașe, în interesul celor două țări și popoare, al progresului și prosperității lor, al cauzei păcii și înțelegerii între națiuni.

În cadrul întrevederilor a avut loc un schimb de păreri în probleme actuale ale vieții internaționale. A fost relevată importanța sporirii eforturilor pentru oprirea agravării situației internaționale, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, pace și respectare a independenței naționale, pentru reglementarea pe cale politică, prin tratative, a stărilor de încordare și conflict din diferite regiuni ale lumii, pentru eliminarea din relațiile interstatale a forței și amenințării cu forța. S-a subliniat că întărirea securității și cooperării în Europa cere să se acționeze pentru dezvoltarea colaborării dintre toate statele, pentru adoptarea unor măsuri practice, eficiente de dezangajare militară și dezarmare. A fost relevată necesitatea intensificării eforturilor pentru realizarea unui acord la Madrid, pentru a se asigura încheierea reuniunii cu rezultate pozitive și, totodată, continuitatea conferinței. S-a reliefat necesitatea de a se întreprinde măsuri ferme pentru lichidarea subdezvoltării și făurirea unei noi ordini economice mondiale, pentru edificarea unei lumi care să asigure pacea, independența și dezvoltarea liberă a fiecărei națiuni.

ION DUMBRAVA ■

În întîmpinarea Congresului Uniunii Generale a Sindicatelor din România

Patriotismul cotidian

Deschizi televizorul sau ziarul și afli că o întreprindere — al cărei nume era cunoscut poate numai propriului personal muncitor sau cetățenilor din cartierul unde se găsea — iată, și-a onorat de pe acum obligațiile de producție de pe primul trimestru al actualului cincinal și încă la parametri calitativ superiori. Cu un titlu mare este anunțată premierea la un prestigios salon internațional al invențiilor a unei importante creații științifico-tehnice aparținînd colectivului unui tînăr institut din țara noastră. Primarul unei comune de munte prezintă într-o convorbire experiența cîștigată în creșterea de către țăranii cu gospodărie individuală a unui mare număr de vite contractate cu statul. Și cîte alte asemenea fapte curente, relatate pe scurt, simple știri cele mai multe, dintre ele, nu ar mai putea fi citate !

Reunindu-le, cu titlu de exemplu, în preambulul acestui articol nu o facem decît pentru a le sublinia înțelesul adînc și trainic, acela de a fi, prin implicațiile lor multiple în viața economico-socială a țării, în destinul socialismului pe aceste meleaguri, niște veritabile acte de patriotism. Fiecare om care le săvîrșește cotidian e, în fapt, un patriot, ce-i drept de cele mai multe ori anonim, dar poate tocmai de aceea mai vrednic de stimă. Patriotismului acesta de fiecare zi, munca este aceea care îi conferă unitatea și tăria de monolit, ea e însăși rațiunea noastră de a fi, de a aparține unei națiuni libere și independente, care prin propriile strădanii, cu prețul unui eroism fără seamăn, învingînd greutăți, făurește socialismul, cu convingere și fermitate. *„Societatea pe care noi o edificăm* — spunea nu demult tovarășul Nicolae Ceaușescu — *este o societate a muncii, a omului care muncește pentru el însuși, munca fiind unicul izvor al progresului, al făuririi vieții libere și fericite a poporului."*

Din acest adevăr vital pentru poporul nostru decurge îndatorirea pentru toți fiii săi, fără deosebire de naționalitate, de a munci fără preget, fiecare la locul potrivit, după profesia și priceperea sa, spre a spori avuția națională, unica bază, după cum ne-am convins, de creștere a bunăstării noastre materiale, de ridicare a gradului de civilizație, a calității vieții. Ca munca noastră să fie cît mai rodnică, mai eficientă, totul depinde însă de noi, căci sistemul tot mai larg și mai perfecționat al noii democrații socialiste a instituționalizat asemenea forme de participare a oamenilor muncii cum sînt autoconducerea și autogestiunea economică.

Desigur, în conștiința că totul stă în puterea noastră sălășluiește sentimentul unei noi demnități naționale conferită de munca noastră în numele căreia avem dreptul și datoria unanime de a nu tolera proferarea nici unei calomnii la adresa patriei și orînduirii noastre. *„Trebuie să se dea o ripostă hotărîtă* — se spune în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R. — *celor ce neagă victoriile istorice obținute de poporul nostru, progresul României — realități evidente pentru toată lumea — celor ce pun sub semnul întrebării însăși esența socialismului."* Manifestînd întreaga intransigență a patriotismului nostru față de orice încercare de denigrare din partea forțelor retrograde, trebuie, totodată, să combatem influențele ideologice și morale străine, între care și mentalitatea lașă și dezonorantă pentru orice om și cetățean, vestejită încă de înțelepții antici, a lui „ubi bene, ibi patria."

Patria noastră, a tuturor celor care ne-am născut și am crescut pe aceste meleaguri, fără deosebire de grai(ul în care am rostit întîi cuvîntul „mamă", este *aici* și *acum*. *Aici* și *acum*, fiindcă au este de ajuns să evocăm faptele de glorie ale înaintașilor, oricît de strălucit am face-o. Marii noștri patrioți de odinioară, nu puțini dintre ei adevărați martiri, ne îndeamnă peste veac, precum cel mai luminos dintre ei, Nicolae Bălcescu, „ca aducerea aminte a acelor timpuri eroice să deștepte în noi simțămîntul datoriei ce avem d-a păstra și d-a mări pentru viitorime această prețioasă moștenire." Generațiilor de azi le revine cu atît mai mult această datorie cu cît lor le-a fost dat de istorie să pună bazele unei noi orînduiri, mai bune și mai drepte, întemeiate pe principiile științifice ale socialismului.

NICULAE STOIAN ■

Recoltele viitoare nu depind doar de munca din cîmp, ci și de munca din atelierele de proiectare, din uzine

Nu demult, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, afirmind de la înalta tribună a Congresului țărănimii că în actualul cincinal vom realiza **mecanizarea tuturor lucrărilor agricole**, dotînd agricultura cu un număr sporit de tractoare, combine autopropulsate și alte mașini, spunea : „Este necesar ca într-un timp scurt să încheiem procesul de tipizare a tractoarelor și mașinilor agricole, stabilindu-ne la cîteva tipuri, strict necesare, verificate pe deplin în condițiile agriculturii noastre. (...) În întîlnirile și analizele pe care le-am avut în ultimele luni cu specialiștii, cercetătorii și oameni ai muncii din domeniul producției de mașini agricole și mecanizării agriculturii, am stabilit o serie de măsuri pentru realizarea unor mașini complexe, de mare randament, care să permită efectuarea simultană a mai multor operații, ceea ce va duce la scurtarea duratei lucrărilor agricole, executarea lor la timp, economisirea de combustibil și va avea influență pozitivă și asupra solului".

Iată, la sfîrșitul săptămînii trecute, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întîlnit din nou cu specialiști din agricultură și industria constructoare de mașini la Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii de la Băneasa. În acest cadru a fost organizată o expoziție privind rezultatele obținute în ampla acțiune de tipizare a tractoarelor și mașinilor agricole ca urmare a indicației secretarului general al partidului în ceea ce privește menținerea în fabricație, în toate întreprinderile de profil, a tipurilor de mașini universale necesare extinderii mecanizării lucrărilor din agricultură.

Ca și în alte ramuri ale economiei, tipizarea mașinilor și utilajelor agricole urmărește în primul rînd îmbunătățirea parametrilor economici și tehnico-funcționali ai utilajelor, reducerea la strictul necesar a numărului tipurilor de bază, a tipodimensiunilor, a subansamblelor, precum și extinderea posibilităților de utilizare multiplă a reperelor și ansamblelor componente. Lesne de observat, acțiunea de tipizare are ca efect direct scurtarea duratei reparațiilor, o mai bună aprovizionare cu piese de schimb, economisirea de combustibil.

La Băneasa, în cadrul expoziției, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat împreună cu specialiștii din agricultură și industria constructoare de mașini stadiul acțiunii de tipizare. Referitor la tractoare, se remarcă faptul că a fost redus numărul claselor de puteri, ajungîndu-se astăzi la trei clase cuprinse între 45 și 240 CP. Noile variante de tractoare din clasele tipizate au caracteristici tehnice și funcționale superioare care asigură efectuarea lucrărilor agricole la un nivel înalt de productivitate. La tractoarele rămase în fabricație, folosite atît la lucrările din cîmp, cît și din legumicultură, viticultură și pomicultură, s-a obținut o reducere a greutății pe unitate de putere, precum și a consumului de combustibil. Așa cum indica secretarul general al partidului la Congresul țărănimii, tractorul de 65 CP a rămas tipul de bază, el dovedind o rezistență ridicată, răspunzînd în cele mai bune condiții cerințelor agriculturii noastre.

Examinîndu-se rezultatele tipizării mașinilor și utilajelor folosite la prelucrarea solului, specialiștii prezenți au arătat că numărul tipodimensiunilor a fost restrîns de la 83 la 42, prin dotarea lor cu noi echipamente pregătite să execute un număr cît mai mare de lucrări. De asemenea, noile tipuri de pluguri pentru arături adînci sînt concepute în variante modernizate fiind realizate în funcție de tipurile de sol ale țării și în strînsă legătură cu gama tractoarelor aflate în fabricație.

Expoziția scoate astfel în relief roadele frecventelor analize întreprinse de secretarul general al partidului împreună cu cercetătorii, proiectanții și specialiștii din uzinele producătoare, strînsa colaborare dintre institutele de cercetare de profil și întreprinderile constructoare de mașini și utilaje agricole pentru realizarea în practică, într-un timp cît mai scurt, a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Pe lîngă progresele înregistrate în ceea ce privește tipizarea mașinilor menționate, a mașinilor pentru semănat și administrat îngrășăminte sau a realizării unei remorci multifuncționale de mare capacitate, mijloc de transport care conduce la un consum redus de combustibil și, în același timp, la transportarea în condiții optime și în timpul cît mai scurt a recoltelor, sectorul mașinilor agricole al expoziției a prezentat și noul tip de combină autopropulsată universală CU-16.

Ne reamintim că anul trecut, la mijlocul lunii noiembrie, secretarul general al partidului urmărea la lucru, la C.A.P. Gîrbovi, combina universală C-16, pentru recoltat porumb și cereale pe 8 rînduri. Cu acel prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu aprecia că există posibilități de îmbunătățire constructivă a acestor mașini, cerînd specialiștilor să analizeze posibilitatea realizării unei combine de mare capacitate de recoltat porumb, care să poată fi folosită și pentru recoltarea grîului. De asemenea, se cerea ca această combină să execute și alte operații privind recoltarea.

Noul tip, **CU-16**, prezentat la Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii și definitivat în urma a numeroase experimentări efectuate în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, răspunde în bună măsură acestor cerințe. **CU-16** este dotată cu echipament de recoltat porumb pe 8 rînduri, precum și păioase, cu productivitate superioară și reducerea cheltuielilor de recoltare. Totodată, ei i se poate adapta o mașină de adunat și căpițat, astfel încît, la o singură trecere prin lanurile de porumb sau păioase, efectuează toate operațiile de recoltare. Mai trebuie menționat că în sistema mașinilor agricole destinate recoltării, după încheierea acțiunii de tipizare, au rămas numai 20 de tipuri în comparație cu cele 67 cîte existau pînă în prezent.

Noul cincinal este, după cum s-a subliniat, un cincinal al competenței, al valorii afirmate. Munca intensă a specialiștilor care au realizat mașinile și utilajele prezentate în cadrul expoziției de la Băneasa sînt o dovadă în acest sens. Pe bună dreptate, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta la Congresul țărănimii că abordarea revoluționară a problemelor agriculturii românești presupune îndrăzneală și competență atît în privința organizării, cît și în cea a folosirii mijloacelor mecanice. Tipizarea, cerință firească a noii etape de dezvoltare a industriei noastre, reprezintă pentru agricultură una din treptele modernizării sale. Expoziția care a găzduit întîlnirea de lucru dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și specialiștii din domeniul mașinilor și utilajelor agricole a demonstrat că acțiunea de tipizare are bune rezultate și primul pas care trebuie făcut este realizarea în serie a acestor mașini și utilaje. La acest fapt s-au referit și indicațiile secretarului general al partidului în concluziile analizei întreprinse. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut continuarea acțiunii de perfecționare a tuturor mașinilor și utilajelor agricole, perfecționare impusă de necesitatea aplicării tehnologiilor avansate și de sporirea nivelului tehnic al agriculturii noastre. În acest context, se poate afirma că soarta recoltelor viitoare nu depinde numai de munca din cîmp, ci și de aceea din atelierele de proiectare, din uzine, de întreaga inteligență tehnică a specialiștilor noștri în mașini și utilaje agricole.

Recentul dialog dintre conducătorul partidului și statului și specialiști relevă din plin adevărul de mai sus, încrederea pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordă constructorilor de mașini agricole, preocuparea continuă a secretarului general al partidului pentru înfăptuirea revoluției agrare.

RĂZVAN BARBULESCU

Un geolog pentru Dobrogea

In buletinul de identitate al lui Vasile Bacalu stă scris, la locul naşterii, Mahmudia, dar detalii, fireşte, nu se dau. La vremea aceea, în 1927, Mahmudia era un sat sărac şi albit de vînturile prăfoase ale Dobrogei, iar familia Bacalu, stirpe de plugari abia buchisind slovele, n-avea altă avere decît copiii, 12 la număr. Închizător de pluton, Vasile a rămas, la nici un an, fără tată. Grijile au trecut pe seama mamei şi a fraţilor mai mari, se trăia din nimic şi, invariabil, pentru ziua de azi, cea de mîine părînd, de fiecare dată, o aventură plină de riscuri, gurile la masă erau numeroase, iar pămîntul era puţin şi sterp. Poate că atunci, băietan încă fiind, Vasile Bacalu s-a decis să ajungă geolog, sperînd să învingă duşmănia pămîntului natal. Poate că a luat hotărîrea mai tîrziu, îi e greu să precizeze, cert e că, absolvind facultatea în 1951, s-a reîntors acasă şi i-a dedicat Dobrogei o importantă parte a vieţii sale. Despre el, Traian Coşovei scria în cartea „Dobrogea de aur", tipărită în 1978, că „pe unde a fost, pe unde a umblat, cu gîndul la Dobrogea a umblat, cu gîndul la Dobrogea s-a întors, cu gîndul şi cu grija la munţii lui străvechi, părinţii lui de de suflet, cu gîndul la lucrările lui, la zăcămintele lui".

Recunoaşte că n-ar fi izbutit ce-a izbutit, o carieră profesională demnă de stimă şi, între alte onoruri, Ordinul Muncii clasa a II-a, dacă n-ar fi fost ajutat şi îndrumat. Mai întîi, dascălul din şcoala primară, Alexandru Bunescu, l-a trimis la învăţătură, la Galaţi, pe banii săi, întuind că băiatul acela descult şi cu traista mereu goală, n-avea nevoie decît de-o pornire, ambiţia şi puterea lui de muncă putînd să-l ducă, singure, mai departe. În anii de după facultate, reputaţii profesori Codarcea şi Ianovici i-au călăuzit paşii, clarviziunea şi meticulozitatea acestora însemnînd un model de la care Vasile Bacalu nu s-a abătut niciodată. Avînd asemenea pilde, a urmat un drum drept şi, dată fiind meseria lui, vertical, scormonind fără osteneală scoarţa pămîntului şi scoţînd la iveală zăcăminte adormite în trecutul geologic al Dobrogei. Aşa s-a întîmplat, de exemplu, la Iulia-Consul, în judeţul Tulcea, unde Bacalu a descoperit cel mai mare zăcămînt de baritină al ţării, pe Dealul Cortelu, precum şi, alături, rezerve importante de alte minereuri neferoase, pregătindu-le totodată pentru exploatare. Baritina de acolo, ca şi cea de la Somova, tot de el descoperită, au redus substanţial importul unui produs necesar, în cantităţi mari, industriei petroliere, celei de hîrtie etc. Cînd Vasile Bacalu a început să adulmece comorile de la Somova, scria „Flacăra" în numărul ei din 8 februarie 1958, erau acolo doar dealuri şi stine, primele închise în ele parcă pentru totdeauna, posace, celelalte răzleţe şi sărăcăcioase, Dobrogea lăsînd impresia că doarme adînc şi iremediabil sub povara troienelor. Era iarnă, vîntul sufla cu furie, geologii dormeau pe unde apucau şi mîncau ce se nimerea, adesea din mila oierilor, dar lucrările se închegau cu repeziciune şi bătălia se cîştiga în ritm accelerat.

După 1961, omul despre care scriem a propus cercetarea geologică şi valorificarea zonei Mahmudia, în ideea de a scoate de acolo calcarul necesar combinatului siderurgic de la Galaţi, aflat pe atunci în plină construcţie. Ideile lui au fost, un timp, puse la îndoială dar Bacalu s-a bătut din răsputeri pentru ele, aducîndu-şi aminte că, pe cînd era copil, locuitorii Mahmudiei stîngeau var din dealurile satului. Nu s-a lăsat şi pînă la urmă, a fost ascultat, drept pentru care, după înfiinţarea Exploatării de calcar siderurgic de la Mahmudia, cea mai mare de acest gen din ţară, satul în care s-a născut a devenit primul port minier din Delta Dunării.

A trecut de acolo la Altîn-Tepe, fidel în continuare Dobrogei. A proiectat şi dirijat cele dintîi foraje înclinate, de mare adîncime, pentru a demonstra continuitatea în profunzime şi existenţa unor redutabile rezerve de pirită cupriferă, după care, parcă spre a închide un cerc, a revenit la Somova, propunînd şi susţinînd valorificarea unor zăcăminte de plumb, zinc şi cupru. Meritele sale de pionier sînt indiscutabile şi, făcîndu-le uitate, într-un recent reportaj, un confrate i-a pricinuit lui Vasile Bacalu o justificată mîhnire, regretabilă.

Trăgînd linia unui bilanţ, Vasile Bacalu are motive să fie mulţumit, din toate punctele de vedere. Îi pare rău doar că bătaiul şi fata, botezată Iulia, nume împrumutat de la satul lîngă care tatăl a pus cîndva în evidenţă zăcămîntele abundente de baritină, nu s-au simţit atraşi de geologie, devenind ingineri metalurgişti. În rest, toate bune şi, mai presus de orice, pilda unei vieţi dedicată muncii şi seriozităţii. Cu adresă precisă, dedicată Dobrogei.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Farul alb, visul oricărui paznic de far din lume

Farul alb. Farul verde, Farul roşu sînt cele trei repere ale intrării în portul Constanţa.

Văzut din larg, farul este o lumină, este ţărmul, este pămînt !, pămînt !

Dinspre oraş, farul este semnul de exclamaţie în faţa orizontului.

Ca orice far, şi cel alb, cel mai mare de pe întregul ţărm al mării, are un paznic. Mai exact patru, cîte schimburi sînt. Unul dintre ei se numeşte Vasile Crăciun şi numără numai 28 de ani. Este prea tînăr ca să fie şi pitoresc pentru o asemenea meserie. Dar opt ani „pe far" înseamnă ceva. Şi, la urma urmei, paznicii de far au o întreagă literatură în spate. Cu valuri imense, cu tunete cumplite, cu vuiete şi spaime, cu umbre şi şoapte ce vin din pereţii de piatră ai construcţiei sau din adîncul mării etc., etc. Recuzita există în cărţi, dar şi în realitate. Şi mai e ceva : multă singurătate. Oricît ar fi schimbat electronica viaţa farului de mare, singurătatea personajului a rămas. Singurătatea paznicului de far este singurătatea alergătorului de cursă lungă. Sau, a alergătorului de „linişte" lungă.

— Care este istoria Farului alb, Vasile Crăciun ?

— Primul far pe ţărmul nostru s-a ridicat la 1861. Avea doar cîţiva metri. Azi nu-l mai observă nimeni, mic şi înghiţit de şantier. În 1903 a intrat în funcţiune primul sistem de semnalizare din portul Constanţa, cu o lumină portocalie sclipind din vîrful turnuleţului de piatră. Farul acesta, Farul alb, a fost ridicat în 1972. Lumina sa bate pînă la 10 mile marine şi este „aruncată" de la 24 de metri înălţime faţă de nivelul mării.

Omul a pornit în viaţă ca mulţi alţii, luînd-o temeinic spre industrie. Dar întîmplarea a făcut ca Vasile Crăciun să aibă un unchi. Unchiul său este paznic la farul de aterizare care măsoară 60 de metri şi pe care-l vede tot omul sosit la mare. Întreprinderea tulceană de aluminiu, unde fusese repartizat Vasile Crăciun cu opt ani în urmă, nu fusese gata, şi tocmai atunci se căuta cu îndîrjire un lăcătuş mecanic pentru Farul roşu. Fiindcă paznicul de far este, în primul rînd, un bun meseriaş care, în orice condiţii, trebuie să asigure funcţionarea perfectă a farului.

— Cum ai început, Vasile Crăciun ?

— Ca începătorii, pe un far mic. Pe Farul roşu aflat faţă în faţă cu Farul verde, amîndouă formînd poarta portului. Dar cel mai mare şi cel mai important este Farul alb, din capătul digului. Este visul oricărui paznic de far. Aşa este peste tot în lume. Lumina lui este primul dialog dintre marinari şi ţara în care vin. Sclipeşte „inteligent" în morse, iar pe vreme de ceaţă, nautofonul său, un fel de claxon puternic, răsună pînă departe în larg.

Iarna, în Farul alb este frig. Turnul din granit nu adăposteşte decît o scară metalică îngustă şi răsucită, şi instalaţiile de semnalizat care sînt comandate, de fapt, din Farul verde. Aici, în ultimul far, se află comenzile, dar şi o încăpere ce seamănă cu cabina unei nave : o masă, un pat, un scaun, un dulap, cîteva aparate, precum şi cîteva tabele cu caracteristicile mării pe diferitele grade de furtună. Hublourile dau înspre mare, oferind în permanenţă ochiului imaginea Farului alb şi intrarea portului. Meseria lor nu este nici uşoară, nici grea. Instalaţiile trebuie să funcţioneze la orice oră din zi şi noapte. Ziua, cînd este ceaţă şi eclipsă de soare.

— Cum este pe furtună ?

— Acum doi ani am trăit o furtună cum nu mai pomenisem. Cazinoul şi digul pentru turism au fost inundate. Apa ajunsese pînă la soclul statuii lui Mihai Eminescu. Eram la Farul roşu. Marea avea gradul 8—8, forţa vîntului, 9. Apa era toată o spumă, coamele albe depăşind digul cu 5—6 metri, mişcînd pe alocuri stabilopozii. Mecanicul de Farul verde îşi aştepta schimbul. N-avea de unde să ştie că omul care venea să-l schimbe fusese luat de un val. Acela venea împreună cu nea Muşat, şeful nostru, şi furtuna i-a prins pe amîndoi la jumătatea drumului. Acolo unde era bătut digul cu mai multă furie. I-a şters un val şi i-a aruncat în interior, spre bazin. Nea Muşat a scăpat cu mîna ruptă. Pe celălalt, un al doilea val l-a aruncat în mare. Instalaţiile însă au funcţionat normal în acele zile.

— V-a fost vreodată teamă ?

— De mai multe ori. După un val puternic urmează un moment de „gol". Acelaşi loc nu este niciodată bătut de două ori la rînd de valuri. E o regulă. Trebuie să sari mereu în spatele valului care a trecut. Uneori, merg pe burtă ca pe cîmpul de luptă şi văd cum se mişcă stabilopozii.

— Între Farul verde şi Farul alb, din capul digului, sînt vreo două sute de metri. Cum mergeţi de la unul la celălalt în cazul unei intervenţii ?

— Anunţăm unitatea şi prin interiorul bazinului se poate circula chiar dacă marea are gradul 8 sau 9. Doar dacă bate vîntul din sud nu se circulă în bazin.

— Dar cînd este ceaţă ?

— Pe ceaţă deasă, nautofonul semnalizează permanent. La intrarea pe poarta maritimă este posibil ca lumina verde să nu se observe şi atunci îi ghidăm de pe mal pe cei de pe vas : **la stînga !, la dreapta !**

— Şi dacă cei de pe vas nu înţeleg româneşte ?

— Toate vasele care intră sînt dirijate de piloţi români.

— Vă place meseria ?

— Îmi place singurătatea. Este condiţia principală ca să-ţi faci meseria bine.

— Ce faceţi cînd sînteţi singur la far ?

— Fac curăţenie, controlez generatorul, verific dacă motoarele sînt în regulă, pentru că bateria trebuie să fie mereu încărcată. Seara, instalaţia porneşte singură declanşată de un sistem bazat pe celulă fotoelectrică. Pe furtună însă îmi pare rău că sînt singur. După tură, mă duc şi pescuiesc în golful Tomis, imediat lîngă cazinou, sau mă ocup cu diverse instalaţii electronice. Cînd e senin, se văd vasele în larg, şi îmi place să privesc linia orizontului şi după ea... Pentru că după ea vine o altă linie, şi o altă linie şi aşa mai departe. Dacă la orizont ar exista ceva, m-aş plictisi, ar muri misterul.

— Care este cea mai mare satisfacţie a unui paznic de far ?

— Cînd vasele intră şi ies în siguranţă pe orice vreme.

Lumina difuză învăluie partea de jos a oraşului. Se lucrează la prelungirea digului. Departe, cîteva vase aşteaptă să intre în port. Altele ies. Cei mai mulţi ştiu că stabilopozii sînt nişte uriaşe „stele" din beton, dar paznicul de far le vede ca pe nişte animale care dau semne de viaţă pe vreme de furtună.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

„Dacă am fi avut o opinie de masă mai fermă, n-am fi avut atîtea necazuri"

Vorbind despre controlul oamenilor muncii putem afirma că intrăm într-o nouă etapă, ne spune Gheorghe Clornei, preşedintele comisiei de îndrumare şi coordonare a echipelor de control ale oamenilor muncii din municipiul Suceava.

— Etapă, delimitată de ce ?

— De experienţa la care am ajuns şi de ceea ce ne propunem să facem de acum încolo. Reţeaua de echipe de oameni ai muncii care efectuează controlul în oraşul nostru nu se mai poate confrunta cu situaţii cărora să nu le afle cea mai bună rezolvare, deoarece, pentru fiecare situaţie întîmpinată pe teren, ceream cîteva propuneri. Anul trecut, la 1 200 de controale efectuate, remediile le-am stabilit, alegînd varianta cea mai bună din cele peste 2 000 de propuneri-variante. În general, componenţa echipelor s-a modificat foarte puţin de la an la an ; oamenii au avut, astfel, posibilitatea să-şi formeze o viziune de ansamblu pe municipiu, dar strîns legată de compartimentele de cooperare. La o consfătuire orăşenească s-au explicat fenomene generale pentru economie. Au participat reprezentanţii unor întreprinderi din cadrul industriei bunurilor de larg consum, ale industriei uşoare şi alimentare şi ei au clarificat o serie întreagă de probleme care trebuie să ţinem seama în rezolvări.

— Prezentaţi-ne cîteva soluţii bine gîndite.

— În noul cartier George Enescu, la parterul unui bloc, avem un magazin de prezentare a mobilei, dar garniturile propuse cumpărătorilor nu aveau căutare. În primul rînd, am redus din spaţiul ocupat, cedîndu-l unui centru de legume şi fructe. După două luni, au apărut şi 11 noi modele de garnituri de mobilă, produse în serie şi la preţuri acceptabile. În acelaşi cartier s-a revăzut graficul de transport pentru lapte şi pîine, în două schimburi, regrupîndu-se maşinile pe zone. În domeniul transportului în comun, la sesizările echipelor de control, am rezolvat multe necazuri. Astfel într-un cartier mai vechi, Zamca, avînd peste 4 000 de apartamente, care nu era racordat la reţeaua generală de transport în comun, s-au extins traseele de centru şi de zonă industrială. Şi pentru că aglomeraţia şi dezordinea generează tot dezordine s-a propus şi s-au construit nouă staţii tip, pentru călători, cu chioşcuri, special amenajate, pentru răcoritoare şi reviste. Anul acesta vom mai construi încă cinci. Ca să revină şi mai ieftin şi să fie şi mai frumoase nu le vom pardosi cu ciment, ci cu bolovani de rîu sau piatră de la carieră. Într-unul din primele cartiere construite în Suceava, în cartierul Alexandru cel Bun, creşa este aproape goală. Ne-am gîndit să mutăm, aici, casa de copii din Burdujeni, care funcţiona într-un local impropriu. Altă idee pe care am realizat-o a fost crearea de microcantine pe lîngă unităţile industriale situate în Lunca Sucevei.

— Ce va însemna noua etapă de care vorbeaţi la început ?

— Spuneam că avem deja experienţă, pe care ne vom baza, dar în viitor va fi neapărat nevoie să abordăm o gamă şi mai largă de probleme, dacă vrem să ducem cît mai repede o viaţă armonioasă, aşa că noua etapă va însemna, în primul rînd, îmbunătăţirea stilului de muncă. În afară de comisia noastră de coordonare va trebui să întărim răspunderea comitetelor de sindicat şi a organizaţiilor F.D.U.S., în sensul ca echipele de control să le raporteze acestora constatările pe municipiu. Altă idee, ce ne-ar putea fi de mare ajutor, ar fi aceea ca F.D.U.S. să editeze o foaie volantă a echipelor de control, care să conţină un schimb de opinii, păreri ale celor care controlează şi ale celor controlaţi. La nivelul ţării, acest schimb de experienţă ar da noi dimensiuni controlului exercitat de oamenii muncii, ar ajuta la lărgirea competenţei comisiilor de îndrumare şi coordonare.

— Folosiţi acest prilej şi vorbiţi-ne de felul în care se valorifică materialul din procesele verbale întocmite de echipele de control.

— De doi ani am introdus nişte fişe-tip, întocmite pentru fiecare întreprindere controlată, cu aceleaşi capitole din procesele verbale : unităţea controlată şi data, constatări şi propuneri, măsuri şi termene şi modul de rezolvare. **Nu e o hîrtie în plus** ; am apelat la ea din nevoia de a nu munci decît cu maximum de eficienţă. Rezultatul este pozitiv, deoarece, după acest sistem de fişă, fiecare conducător al unităţii controlate îl obligă pe merceolog să ia măsurile necesare şi abia după rezolvare vine şi semnează.

— Ce trebuie reţinut, după părerea dv. din activitatea depusă pînă acum ?

— Munca echipelor de control al oamenilor muncii a fost necesară şi utilă ; mulţi din cei care greşeau, greşeau pentru că nu se pricepeau. Dacă am fi avut o opinie de masă mai fermă n-am fi avut atîtea necazuri. Sînt convins, totuşi, că nu peste mult timp — întrucît numărul de oameni ai muncii care vin să participe, în diferite forme, la autogospodărire este din ce în ce mai mare — sînt convins, spun, că **această mare forţă care este opinia publică se va impune.** Din acel moment va acţiona mai mult latura preventivă a activităţii de control.

ELENA GHERA ■

Starea la zi a obiectivelor prioritare

Aveți grijă și de drumurile care duc la PETROLUL ROMÂNESC!

Fără nevoie de muncă, de efortul tuturor, dar unde este eficiența? Șapte oameni, sau chiar dublu, nu pot acoperi volumul mare de lucrări ce trebuie urgent executate pe cei 80 kilometri pătrați ai exploatării Urlați

Unde poți simți mai bine pulsul petrolului decît în Prahova — patria aurului negru? Pe fundalul actualei crize mondiale de energie se impune, mai mult ca oricînd, explorarea tuturor resurselor, a celor naturale pe care le poartă pămîntul, dar și a resurselor umane, înmagazinate în forța brațelor și-n conștiința oamenilor. Programele de cercetare și metodele noi în domeniul forajului își au, desigur, rostul lor, dar pe prim plan se situează și valorificarea experienței petroliștilor, resursă vie, capabilă să dinamizeze conștiințe. Ea este chemată să-și spună cuvîntul!

Recent, organele locale au inițiat la secția a III-a Urlați a Schelei Boldești o dezbatere în cadrul adunării generale a oamenilor muncii, la care au participat mai multe unități cu activități în petrol. Oamenii au evocat și momente de impas întîmplate cu ani, chiar zeci de ani în urmă, cînd lucrau cu pămînții lor la sonde, dar firește atenția a fost îndreptată spre prezent, spre posibilitățile oferite acum de tehnica modernă, spre cerințele economiei naționale. Propunerile s-au ținut lanț, au fost de ordinul sutelor, cu atît mai valoroase și mai eficiente cu cît autorii lor erau și cei care urmau să le ducă la îndeplinire — de ei depinde soarta producției! Pînă la urmă, ieșind din sală, fiecare știa ce are de făcut. Astfel, petroliștii din Urlați au încheiat anul 1980 ca cea mai bună secție a Schelei Boldești.

Despre începutul anului 1981 șeful secției, maistrul Victor Marinescu, ne spune:

— Aveam toate piesele necesare pentru pompele de adîncime, lucram cu opt brigăzi complexe, nu aveam trolii defecte, drumurile erau înghețate, puteam intra la toate sondele și în fiecare seară raportam schelei tone de țiței, de astă dată peste plan. Am mers așa două săptămîni. Noi le ținem minte ca **cele 14 zile din ianuarie.** Am dat atunci, peste plan, 141 tone de țiței. Apoi producția a scăzut brusc. S-au spart niște țevi de extracție, nu mai eram aprovizionați ritmic și, în plus, a început dezghețul. Atunci am văzut cum „curge" pămîntul, cum se rupe și alunecă. Ne-au căzut cîteva sonde, s-au distrus drumurile, n-am mai putut intra la punctele de extracție pentru intervenții și, din păcate, situația grea continuă. Și azi (19 februarie) avem 15 sonde cu producții slabe, pentru că nu putem intra cu troliul, iar cînd un troliu nu lucrează, toată brigada nu are de lucru.

La adunarea-dezbatere de care vorbeam la început au participat și reprezentanți ai întreprinderii de drumuri T.C.I.P. Ploiești, care cunoșteau cu ce fel de teren se confruntau sondorii din Urlați. Problema era de a-i ajuta și de aceea au întocmit un grafic amănunțit pentru consolidări de drumuri și de teren, numai că de atunci au trecut două luni și lucrările întîrzie, pentru că nu s-a programat și un anumit ritm sau, mai bine zis, el nu se respectă. Astfel, la Scorus, cînd ne aflam acolo, făceau consolidări de drum doar șapte inși ai echipei lui Ion Gheorghe, care abia reușeau să bată, zilnic, între unul și trei stîlpi. Ne-au mai spus că dacă ar avea un tractor ar putea bate dublu. Tot aici am aflat că cealaltă echipă repartizată la Urlați era plecată la Ploiești după țevi. Lesne de înțeles cît va dura lucrarea (evaluată la 12 000 000 lei) în ritmul de trei țevi pe zi. „Cam trei ani" — este de părere directorul tehnic al Schelei Boldești, Cornel Dantov. Numai că dumnealui cînd zice „trei ani" are în vedere **toate** cele trei secții ale schelei.

În zilele acestea, la Urlați, din cauza drumurilor impracticabile, nu se poate intra la sonde, se pierd sute de tone de țiței. Și țițeiul e necesar **azi**, nu peste trei ani.

Multe țări ar fi fericite să aibă drumuri care duc spre petrolul mult rîvnit. Ba chiar le-ar și asfalta. La Urlați un asemenea drum există. Oare se va găsi un drum și spre conștiința celor care ar trebui să se îngrijească de consolidări? Dacă n-au aflat, le-o amintim noi: există o criză mondială a petrolului și petrolul nostru înseamnă pentru țară aur curat.

ELENA GHERA

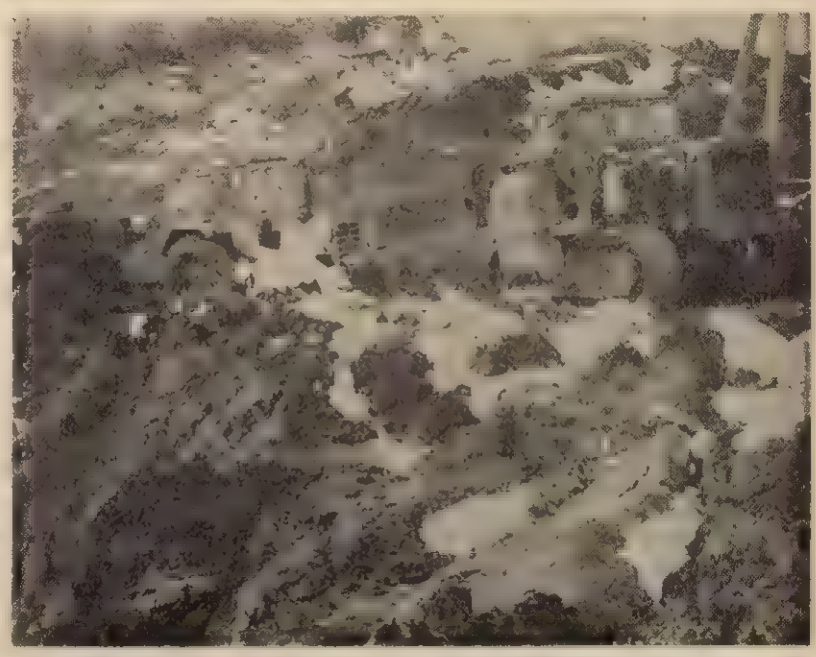

În șase ani fără reparații drumurile au ajuns impracticabile. Se pierde combustibil și prea mult timp pentru scoaterea utilajelor împotmolite.

Calitate 2000

În Țara Bîrsei, oriunde te-ai afla, întîlnești

O stație de radio sanitară în inima munților

O antenă undeva în munte. Oamenii privesc încordați la aparatul de radioemisie-recepție. „Unu... doi... trei...", „Alo! Vă auzim slab!". „Zece, unsprezece, douăsprezece..." „Bine. Excelent. Vă auzim foarte clar".

Apoi se întîmplă un lucru ciudat, aparent nejustificat de ceea ce sînt, la urma urmei, doar o banală antenă și un banal aparat. Dîndu-și seama că totul funcționează normal, oamenii izbucnesc în urale, aleargă ca la 100 m garduri, fac salturi mortale pe platou și se tăvălesc în iarbă. Sînt bărbați în toată firea, unii cu părul cărunt...

Astfel s-a inaugurat prima stație sanitară de radioemisie-recepție **în inima munților**, din țara noastră. În Țara Zărandului, autosalvările vor fi chemate la patul băcițelor gravide prin radio!

Totul a început cu ani în urmă. De cînd Florin Birnețiu, copil, privea la satul risipit pe Valea Păușeniului, împreună cu verii săi: Ioan Mercea și Ionel Pop. Au jurat că vor reveni — Birnețiu ca medic, ceilalți ca ingineri — ca să ridice ținutul lor, să construiască un oraș.

Peste ani, doar Florin Birnețiu s-a întors, ca medic de țară, așa cum și-a dorit, la Chisindia, în meleagurile unde văile Mureșului și Crișului Alb scapă din strînsura înălțimilor pentru a îmbrățișa Zărandul. De la Vărădia și Bîrzava pînă dincolo, spre Crișul Alb, spre Chisindia, se întinde atotstăpînitoare regiunea submontană.

Doctorul Birnețiu: „În acest plai mioritic însemnele ne vin din vremuri de demult: davele dacice de pe Valea Grădiștii ori mormîntul roman săpat în piatră, pe care pensionarul Aureliu Stan îl ține minte din vremurile copilăriei. Și tot spre acele timpuri ne poartă gîndurile monedele descoperite din timpul lui Antonius, ori urmele de exploatări miniere aflate în Dealul Oncului, a căror armătură lemnoasă aproape că s-a carbonizat.

Acest sat de munte cu oameni dîrji, Văsoaia, și-a înscris și el numele, în felul lui, pe răbojul istoriei. Ne vorbeau profesorii noștri despre răscoala muntenilor din aceste locuri și lupta lor, alături de răsculații lui Doja, pentru a cuceri cetatea Siria, ai cărei supuși erau. Cu aceeași dorință de a-și scutura lanțurile robiei au alergat în calea marelui Mihai Viteazul, atunci cînd, după bătălia de la Șelimbăr, cetatea Șiriei a intrat sub stăpînirea acestuia.

Cu toate valurile nenorocirilor ce s-au abătut asupra lor, satul, aidoma celorlalte așezări carpatine, și-a păstrat ființa, a rămas agățat pe piscuri, și-a continuat cu încăpățînare datinile, îndeletnicirile, creșterea animalelor. Pentru acea minunată încăpățînare este revelatoare o întîmplare transmisă din generație în generație prin viu grai și pe care mi-a povestit-o Ioan Boanchiș. Zicea el că pe timpul Mariei Tereza au venit ostași și le-au dărîmat casele cu cîngile și le-au dat foc. Apoi, o jumătate de sat a fost urcată cu bruma de avut în **ocolișî** (căruțe) și i-au dus pe undeva în apropiere de cetatea Șirici. După care s-au întors după cealaltă jumătate din sat, numai că în acest timp cei care fuseseră duși la noua destinație și-au încărcat din nou sărăcia în căruțe și au apucat, pe căi ocolite, înapoi spre locurile lor natale. Cînd au văzut lefegii că nu o pot scoate la capăt cu ei, i-au lăsat și pe cei din convoiul al doilea să revină la ale lor".

Dar Florin Birnețiu nu uită că e medic. El prezintă astfel înființarea stației de radioemisie-recepție (probabil cea mai înaltă din țară, cu specific sanitar) prin mijlocirea căreia țărani din gospodării izolate pe vîrf de munte pot intra în legătură cu dispensarul din Chisindia, chemînd, în caz de nevoie, autosalvarea, cerînd medicamente etc. Fotoreportajul nostru ilustrează această pilduitoare experiență din Zărand, care s-a putut realiza și deveni fapt curent de viață, în prezent, datorită unor oameni inimoși.

Doctorul Florin Birnețiu:

— Ideea mi-a fost sugerată de un caz din practica mea de medic aci, în timpul cînd stația nu exista. Mă văd și acum stringînd în mîinile mele loitrele căruței ce urca nebună pe fața pieptișă a muntelui. Coamele le erau învolburate. Mă înfior cînd îmi aduc aminte de prăpastia lîngă care goneam. De sus ne biciuia lapovița. „Numai de-am găsi-o în viață!", oftă unul dintre noi, căci vestea despre bolnavă ne ajunsese tîrziu. Mă uitam la tovarășii mei care veniseră după mine și care se dovedeau atît de legați de acea familie cu care nici măcar nu se înrudeau. Ei, munteni care mai bine pun ei umărul să împingă căruța la greu pentru a-și menaja caii, acum goneau mai-mai ca să-i omoare. Animalele păreau cazane sub presiune. „Ce frumoasă frăție, ce caractere nobile modelează munții!", îmi spuneam.

Dar bunele sentimente, mai ales cînd este vorba de medicină, trebuie ajutate de tehnica modernă. Și doctorul Birnețiu se frămînta cum să-i ajute mai bine pe acești oameni în așezările lor risipite, de care-l legau amintirea trecutului, dragostea atît de firească pentru locurile natale, ca și puternice rațiuni economice: **creșterea animalelor**, care în această zonă, evident, nu poate fi realizată cu același randament în vatra satului.

Așa s-a născut ideea stației de radioemisie-recepție. Firește, nu a fost numai ideea și fapta doctorului Birnețiu. O importantă contribuție a adus deputatul județean, doctorul Romulus Vasiovici („Mă trag și eu din neam de munteni, rădăcinile mele se află în părțile Dornelor!"). Ideile promovate cu consecvență în ultimii ani în „Flacăra" sub genericul „Carpați-2000" l-au influențat puternic — după propria-i mărturisire — pe inimosul medic din Chisindia. În fine, în materializarea ideii un rol hotărîtor l-a avut receptivitatea Direcției sanitare a județului Arad.

Această acțiune cu valoare de exemplu, în afara aspectului ei pur uman, evidențiază unul din multiplele aspecte posibile și necesare ale valorificării superioare a potențialului uman și economic al zonelor montane și submontane din țara noastră.

LIONEL NIȚESCU

Viața la I.T.S.A.I.A.

Ca tot ce ține de ministerul cîmpiilor — febrilizat în aceste zile de izbucnirea, sub ferestrele sale a firului grîului, care aleargă pe o invizibilă verticală spre întîlnirea cu cuptorul de roade al verii — I.T.S.A.I.A.-București, adică Întreprinderea de transport specializat pentru agricultură și industria alimentară a Capitalei, e în dirdora pregătirilor pentru campania primăverii. Autovehiculele cu rosturi în această campanie au fost puse la punct, reparate, întinerite, au căpătat, ca și oamenii, energii subite, sporite, ca să facă față celui dintîi mare asalt al anului, decisiv pentru soarta pîinii. Un asalt decisiv dintr-un an decisiv, cel al declanșării noii revoluții agrare care, statuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu și însuflețit asumată de recentul Congres al țărănimii, a devenit platforma națională de existență și de creație a oamenilor cîmpiei. Recenta întîlnire a secretarului general al partidului cu specialiști din domeniul mecanizării agriculturii a pus un nou și major accent unor preocupări pe care oamenii I.T.S.A.I.A.-ei, ca toți cei cuprinși în problemele noii tehnici agricole, le resimt acut în aceste zile.

Dar I.T.S.A.I.A. e în campanie, de fapt, tot anul. Anul întreg, pentru I.T.S.A.I.A., e, altfel spus, o lungă și încordată campanie, fără reprize, adică dintr-o repriză într-alta, fără duminici, adeș fără nopți. Profesiile nu se interferează cotidian decît rareori, nu zilnic te întîlnești, să zicem, cu marinarul, ori cu medicul, nici măcar cu constructorul, această piatră unghiulară a existenței noastre, dar care iernile, totuși, se retrage în bivuacuri, nu la căldură, ci, ca și agricultorul, pregătind marea relansare a muncilor primăverii. Omul de la I.T.S.A.I.A., în schimb, se încrucișează cu noi în toată clipa, pe toate traseele vieții noastre. Plouă, ninge, e arșiță, viscolește, e dimineață, e noapte, e zi de lucru, e sărbătoare, ei străbate, la volanul mașinii lui, Capitala și țara, ca să ne-aducă pîinea cea de toate zilele. Pîinea, laptele, ouăle, carnea, făina, mălaiul, uleiul, zahărul, zarzavaturile, legumele, fructele, sucurile, berea, vinul, conservele, toate mărfurile agroalimentare din magazine și piețe sînt aduse de ei, ades la ceasuri cînd noi, cellalți, dormim, sau, abia treziți din somn, simțim că ne e foame și ne grăbim cu ochii pe ceas spre centrele, magazinele, piețele unde pîinea, laptele și celelalte ne așteaptă, trebuie să ne aștepte, să fie deja acolo, ca să nu ne întîrzie, să nu ne încurce orarul muncii și-al vieții, nu mai puțin pe cel biologic, ale cărui rigori nu cunosc derogări de plan. În București, I.T.S.A.I.A. numără vreo 2 100 de lucrători, din care 1 600 de conducători auto, restul fiind mecanici, impiegați de mișcare, dispeceri, șefi de coloane, șefi de autobaze etc. Ei străbat, cu cele 1 600 de autovehicule de zeci de tipuri, cu camioanele, cu „frigorificele", cu mașinile lor prevăzute cu macarale și cu fel de fel de dispozitive, peste 300 000 de kilometri pe lună. Ei servesc vreo 1 200 de centre de piine, vreo 600 de centre de lapte, plus alimentarele, aprozarele, magazinele Gostat, măcelăriile, piețele, tarabele de toate felurile, de toate dimensiunile, de la „expozițiile cu vinzare" la minusculele tonete de înghețată. Ei sînt șoferi și, în același timp, manipulanți de mărfuri, recepționeri și gestionari. Șoferul de pe cisterna ce transportă laptele e și cel care, în halat alb, îl colectează, cercetînd și determinînd starea de prospețime, procentele de grăsimi etc. Dacă nu știe s-o facă sau o face grăbit, va plăti nepriceperea, neatenția sau neglijența din propriul buzunar.

Cei ce ne relatează toate acestea sînt inginerii Ion Popescu, directorul I.T.S.A.I.A.-București, și Mircea Save, directorul adjunct cu exploatarea. Doi oameni încă tineri, specialiști în transporturi auto, dar și cu stagii temeinice în agricultură, puși să conducă o întreprindere, ea însăși tînără, care abia împlinește un an de la înființare.

Sediul întreprinderii, aflat pe o străduță din spatele Operetei, e o veritabilă arcă a lui Noe. Toate indeletnicirile, toate unitățile productive în atingerea cu agricultura, cu piața, cu aprovizionarea agroalimentară a Capitalei, de la întreprinderile de morărit și panificație la cele de industrializare a laptelui, de la abator la „Antefrig", de la gostaturi la I.L.F.-uri și fabricile de bere, de la S.M.A.-uri la I.A.S.-uri, de la fabricile de furaje concentrate la diferite laboratoare ale M.A.I.A., își trimit aici reprezentanții, dacă nu fizic, măcar prin mesaje, prin rapoarte și cereri, mai cu seamă prin cereri, toate urgente, somative, presante. Telefoane care zbîrnîie încontinuu, stații de radio în funcțiune (deocamdată, racordate doar la coloanele ce transportă piinea, dar în curînd la toate coloanele, inclusiv la o serie de autovehicule), chemări și ordine care se încrucișează prin aer, atmosferă de comandament, pe un front care nu cunoaște liniște, armistiții, pauze. Atmosferă de bătălie, dar nu disperată, chiar dacă diversă, dispersă, zbuciumată și amplă, ci de bătălie organizată, cu ierția de strategie și de tactică în mînă. Rostul înființării, cu un an în urmă, al întreprinderilor specializate a fost tocmai acesta, al înmănunchierii energiilor disparate într-o formulă tehnico-organizatorică apță să întroneze ordinea, disciplina, fermitatea criteriilor, mobilitatea în acțiune, fructificarea deplină a potențialului material și uman, demersul calificat, sigur, eficient în vasta și complicata arie de probleme, și de cerințe legate de hrana oamenilor. N-a fost ușor, întreprinderea bucureșteană trebuind să preia de la mai mulți beneficiari (vreo 70) autovehiculele și oamenii pe care să-i înmatriculeze, de fapt să-i așeze, sub inițialele ei, pe o treaptă calitativă nouă. Ea a fost obligată, precum se vede, să construiască ce avea de construit nu cu materiale proprii, alese de ea, decise de ea, ci cu ce i s-a dat, cu ce-a moștenit. Cu un parc de vehicule obosit, dacă nu căzut (la lapte, cam o treime din mașini erau „trase pe dreapta"), cei 70 nefiind specialiști în transporturi și neavînd, pentru această activitate socotită „anexă", nici obligațiile tehnico-economice care se impuneau. Deci cu un parc de vehicule cam suferind și, lingă el, cu oameni de toată mina, unii mai buni, alții mai nărăviți, mai minjindu-și degetele nu doar cu motorină ci și cu smîntînă, peste toate retribuiți doar în funcție de cîte mărfuri cărau, indiferent de consumul de combustibil (pe care, sigur, dacă-l depășeau suportau diferența din buzunar, dar ce putea încălzi, economic vorbind, o benzină retrasă din circuitul producției ?), de kilometrii efectiv rulați, de starea mașinilor, de întregul complex de reguli și norme ce definește un transport eficient. Șoferul de pe mașina de lapte, retribuit după cantitatea pe care o transporta, era, firesc, ispitit să dubleze încărcătura mașinii, pînă cînd arcurile acestela cedau. Redresarea și activizarea tehnică a parcului, prin reparații capitale și prin reparații curente efectuate prin înlocuire de agregate, instituirea unui regim tehnologic strict, instruirea atentă a personalului, înființarea unor posturi specializate de întreținere a mașinilor, asigurarea cu asistență tehnică, urmărirea drastică a consumurilor, extinderea containerizării și paletizării, cointeresarea pe baze noi, care să reflecte corect activitatea oamenilor, optimizarea rutelor de transport, crearea unui dispecerat central, care să vegheze la distribuirea autovehiculelor în funcție de nevoi reale, de urgențe reale, de criteriile amplasării în teritoriu, de necesitatea folosirii la maximum a mașinilor, inclusiv a celor în tranzit prin București, sînt doar cîteva dintre sarcinile pe care tînăra întreprindere, asumîndu-și-le cu curaj, le-a înfăptuit cu competență și promptitudine. Planul transporturilor e la zi, coeficientul de utilizare a mașinilor atinge pragul prevăzut de lege, adică 85 la sută, consumurile au scăzut substanțial.

Ce zic cei 70 de beneficiari, cei deposedați de mașinile preluate de tînăra întreprindere ? Ce să zică ? Au fost eliberați de niște poveri, răsuflă mai ușurați (fie și numai pentru faptul că spinoasa problemă a procurării de piese de schimb le-a fost luată din sarcină !) și, mai ales, pot cere, soma, protesta, reclama, oricît de violent, oricît de vehement, cînd nu sînt serviți, sau îi se pare că nu sînt serviți, cu autovehiculele de care au, sau îi se pare că au nevoie. Înainte, cui să reclame ? Și pe cine ? Lor înșile, pe ei înșiși ? Acum însă au cui, au pe cine, drept care profită. Și o fac, cum spuneam, adesea cu violență, cu acea vehemență, uneori nedreaptă, proprie consumatorului de orice fel, proprie fiecăruia dintre noi. Ei nu observă cînd mașinile vin să le ia produsele, ei observă cînd acestea nu vin. Noi nu observăm cînd piinea sau laptele sînt la timp pe tarabe, observăm doar întîrzierea lor. Și, evident, e firesc să remarcăm și să amendăm ceea ce nu-i firesc, e firesc să cerem firescul, să-l pretindem acestuia permanența, nu intermitența.

Sigur, istoria de un an a I.T.S.A.I.A. e mai puțin liniară decît am rezumat-o, mecanismul el este încă în plin rodaj, încă mai sînt deficiențe, încă se caută, se retușează, se experimentează, se cucerește. Dar, în ce ne privește, cînd avem la timp, peste drum de casă, și piinea, și laptele, și celelalte, ne gîndim și la timpul dur, de eforturi mari, ce precede acest firesc, ne gîndim la cei 2 100 de luptători anonimi ai bătăliei pentru existența noastră.

ILIE PURCARU

LA CAJVANA,

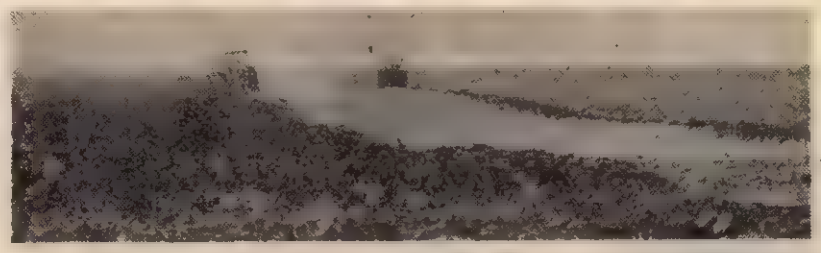

la oameni bogați

Cajvana, Cajvana, sat coborît parcă dintr-o planetă albă, în care, pe uliți, fug sănii trase de cai albi, ducînd în ele risul în cascade al fetelor tinere, îmbrăcate protector în bundițe albe. Totul e alb la Cajvana ! Iarna aici, în Bucovina, e încă la ea acasă, de vreme ce azi-noapte a nins ca într-un vis frumos, a nins cu aripi de îngeri albi. O turmă de giște doarme pe zăpadă, clocesc parcă oul zăpezii, și poartă pe creștet o pată de vopsea roșie, ca omul sau mașina să le poată deosebi, să nu le confunde cu sufletul zăpezii.

— Și cîți porci, spuneți dumneavoastră, că dorm acum în ogrăzile gospodarilor din comuna Cajvana (Suceava) ?

— 10 000 de porci ! Dar, rețineți, numărul acesta aparține gospodăriilor proprii ale sătenilor, nu cooperativei agricole de producție. Sînt porci pe care îi cresc ei, oamenii, îl contractează cu statul, îi predau la achiziții și pe piața liberă, îi folosesc pentru consumul propriu.

Îl ascult pe primarul Mihai Ciobanu, din 1979 primar la Cajvana, profesor de matematică, îl ascult, zic, și nu-mi vine să cred. Nu pentru că aș pune la îndoială hărnicia oamenilor din Cajvana, dimpotrivă ea e proverbială, ci fiindcă știu, aflasem mai exact într-un fel de predocumentare la județ, că pămîntul aici e aproape sterp, pentru că, dacă plouă, se înmlăștinează, iar dacă nu plouă e secetă și producțiile rămîn tot mici, neîndestulătoare pentru oameni, dar să mai crești și 10 000 de porci ! Și atunci ? Deosebiți de vrednici, cajvănarii își caută de lucru în altă parte, în toată țara, să-și sporească, pe măsura muncii lor, veniturile. „Eu, zice Casandra Soldan, vicepreședinte al consiliului popular comunal, am lucrat mai înainte în Tuzla, pe porumb, apoi la Constanța, în alte sate din Bărăgan". Așa fac mulți și acum : muncesc în diferite cooperative agricole de producție din țară, în diferite întreprinderi agricole de stat și aduc porumb acasă. Pe pămîntul lor, din comună, seamănă trifoi sau lucernă, cultivă cartofi și sfeclă furajeră, gulii. În bună parte cam așta e hrana porcilor, dar nu este suficientă. Așa stînd lucrurile, cajvănarii au apelat la un fapt mai deosebit : la știință ! Da, la știință ! Au citit ei nu știu pe unde că dejecțiile din complexele de păsări, cernute bine, amestecate cu sfeclă furajeră, cu trifoi și alte ierburi, pot fi administrate cu succes în hrana porcilor Și astfel, fără a mai solicita vreun alt preț, cajvănarii, cu mic cu mare, merg în mai toate complexele avicole din țară și fac curățenie în aceste complexe : cern, cu ciure mecanice fabricate de ei, dejecțiile le usucă, le încarcă la saci și le transportă acasă, în comună. Săptămînal, îmi spunea primarul comunei, în Cajvana sosesc între 4 și 5 vagoane cu astfel de furaj. Așta e prețul muncii lor !

Stăm de vorbă cu Zaharia Solcan, mare crescător de animale. Îl luăm de pe drum, nici n-a apucat să ajungă acasă în întoarcerea lui de la Iași, de la muncă firește : „Am acum, zice, șapte scroafe mari, patru porci mari și 30 de purcei. La scroafe le dau să mănînce șișcă de trifoi, trifoi tăiat, adică, tărîțe de grîu, dejecții de păsăre cu cartofi și trifoi, gulii, sfeclă furajeră. Hrănite astfel, ajung la 300 kilograme ! Eu n-am predat la contract porc mai mic de 160 kilograme". Munca oamenilor din Cajvana are la bază un principiu de eficiență, un principiu pe care l-a avut de totdeauna țăranul român, harnic, în stare să scoată banul și din piatră seacă : „Eu, zice tot Zaharia Solcan, hrănesc mai repede o scrofiță decît un porc. De ce ? E mai eficient : într-un an, o scrofiță naște și un rînd de purcei. Vînd o parte din purcei, îmi scot cheltuiala, iar cu cei reținuți îmi asigur și prăsila, porcii pentru reproducție. Iar la urmă vînd și scroafa și îmi asigur un cîștig bun. Anul trecut, cajvănarii au vîndut cam 40 000 de purcei pe piața liberă. Au primit bani buni".

— Cam ce venit vă asigură creșterea porcilor ?

— O scroafă ne aduce, așa ușor, cam 10 000 lei pe an. Sînt unele care aduc și mai mult. Am șapte scroafe, am asigurați 70 000 lei pe an !

Banii sînt, e adevărat, frumoși, dar nici munca nu e ușoară : pentru a cîștiga acești bani, alții cîștigă și 100 000 lei pe an, cajvănarii muncesc din noapte în noapte, dorm pe unde apucă, atunci cînd merg să lucreze în complexele avicole, se scoală la orele trei, după miezul nopții și veghează nașterea purceilor, ca nu cumva să fie omoriți de propria lor mamă. Munca aceasta deopotrivă dură, deopotrivă frumoasă, deopotrivă răsplătită prin măsurile luate de stat, măsuri de încurajare a crescătorilor de animale, munca aceasta are la bază o mare dragoste ! Dragostea pentru animale : „Eu, completează Casandra Soldan, vicepreședintele consiliului popular, am două scroafe. Una a născut acum. După ce terminam treaba la primărie, mergeam acasă și o păzeam, să nască. După miezul nopții o veghea soțul meu. A născut 11 purcei. Așa face fiecare bărbat, fiecare femeie, fiecare copil care îngrijește de animale. Avem, de pildă, 300 de femei țesătoare la o unitate de stat. Ziua țes, noaptea au grijă de animalele care trebuie să nască : de porc, de vacă, de oaie".

Dar la Cajvana cresc animale nu numai țăranii-țărani. La Cajvana cresc animale și muncitorii-țărani. Adică bărbații și femeile care jumătate de zi sînt muncitori în fabrică, la salină, iar în cealaltă jumătate rămîn ce au fost : țărani harnici, buni crescători de animale. Vasile Tomescu, 48 ani, lucrează în salină, la Cacica. El aduce la suprafață sarea aceea fină pe care o avem la masă. Lucrează acolo opt ore, iar în rest crește animale : 3 scroafe cu purcei, un porc mare, o vacă cu vițel, o iapă și șapte oi. Fetele lui, harnice ca și părinții lor, au mers și au lucrat în complexele avicole și au adus acasă furajele rezultate din cernerea dejecțiilor : Floarea și Viorica. Au două contracte cu statul, din care unul este deja achitat.

La Cajvana, dragostea pentru animale i-a cuprins chiar și pe funcționari : nu crește porci numai vicepreședintele, fică a satului, ci și învățătoarea satului, frizerul satului. Ba, au început să se întoarcă în sat mulți tineri care pînă nu demult lucraseră în fabrici, la orașe : feciorul lui Știrbu Pantelimon a lui Grigore a venit de la Timișoara, a-a apucat de crescut porci, alături de tatăl său, a obținut 27 de purcei de la 3 scroafe, pe care a primit 15 000 lei. La fel a făcut și tînărul lăcătuș Savu Gheorghe a lui Gheorghe : a lucrat ca lăcătuș-mecanic la Întreprinderea textilă Timișoara. Este unul dintre cei 10 copii ai lui Savu Gheorghe a lui Sava. A venit acasă, lîngă tatăl său care s-a îmbolnăvit, și a început să-l ajute. Numărăm în boxele din grajd, cimentate, cu canale de scurgere a dejecțiilor, cu lumină electrică, așa cum am întîlnit la complexele moderne de porcine, 9 scroafe mari, majoritatea gestante. Sînt hrănite așa cum am mai spus, sînt adăpostite cum am spus-o acum. În această adevărată fermă personală. O scroafă de 178 kilograme a fost predată la contract, alte două (una de 206 kilograme și a doua de 193 kilograme) au fost predate la achiziții. De pe ele Ielea Paraschiva, mamă a opt fete și doi băieți, a cumpărat patru covoare persane : „Am, zice dînsa, o claie de fete și o să-mi facă trebuință". De la o astfel de scroafă, Sava Gheorghe a lui Sava, mărturisește sincer, obține o producție de carne, purcei adică, în valoare de 16 000 lei pe an „Am plecat cu 18 grăsuni la tîrg, la Ploiești, zice, și m-am întors cu 18 000 lei".

— Cu ce-i transportați la tîrg ?, mai întreb.

— Cu mașinile, zice, în comuna noastră, formată dealtfel din acest singur sat, Cajvana, există acum vreo 20 de „Dacia 1300" și vreo 70 I.M.S.-uri.

După cum putem lesne constata, începînd cu munca din complexele avicole, de pe cîmpuri și finețe, din saline, dar mai ales începînd cu munca aceasta fondată pe dragostea creșterii animalelor, și pînă la cele patru covoare persane, la cele mai noi și mai frumoase case, adevărate vile, la mașinile „Dacia" și „I.M.S.", ni se dezvăluie măsura existenței, a muncii și vieții acestor țărani ai Bucovinei.

Din ce rasă sînt porcii, cele 10 000 de scroafe, de la Cajvana ? Am aflat și noi și am văzut că e vorba despre marele alb încrucișat cu York. „Corcitura asta, zice Sava Gheorghe a lui Sava, merge bine la noi, ajunge, așa cum ați văzut, pînă la 300 kilograme. Eu am predat o scroafă la contract, de 300 kilograme ! O astfel de scroafă naște pînă la 26 de purcei ! Nu-i poate crește însă pe toți și atunci îi mai alăptăm la celelalte. Și cînd îi alăptăm trebuie să ținem purcelul în brațe, pentru că scroafele sînt mari, înalte, iar purceii nu ajung la sîn".

Am plecat de la Cajvana cu o mare bucurie. Cu bucuria de a fi redescoperit chipul adevărat al vredniciei, al dragostei pentru o meserie pe cît de veche pe atît de frumoasă, aceea de a rămîne un bun și un eficient crescător de animale.

N. GRIGORE MARAȘANU

Vine primăvara ! ce facem cu grădinile noastre ?

„Mai sînt cîteva zile pînă la solstițiul de primăvară. Grădinile noastre urmează să intre rapid „în lucru". Cu ce le însămînțăm, cum îngrijim de pămînt și mai ales ce unelte folosim, de unde le procurăm pentru a ne îndeplini, gospodărește, o datorie cetățenească ? Iată de ce ne-am propus să aflăm care este starea de aprovizionare cu semințe, îngrășăminte și cu alte accesorii obligatorii pentru o activitate eficientă în spațiul gospodăriilor personale din cîteva așezări urbane cu tradiție în ce privește grădinăritul. Am ales orașele Ploiești și Slobozia. Constatările sînt, după cum veți vedea, surprinzătoare. Preocuparea noastră i-a pus în încurcătură pe interlocutori. În și mai mare încurcătură i-a pus pe factorii de răspundere care tratează cu lipsă de interes sau cu superficialitate solicitările obsedante ale celor interesați cu adevărat, adică solicitările cetățenilor, locuitorilor orașelor mai sus-amintite. Greutățile privind aprovizionarea cu cele necesare grădinăritului persistă și oamenii rezolvă deocamdată totul prin improvizații. Urmează ca într-un timp foarte scurt să se treacă la măsuri eficiente pentru aprovizionarea cetățenilor cu semințe, îngrășăminte și unelte bune de lucrat în grădină pentru a realiza planul de producție din gospodăriile personale din mediul urban, planuri care ating uneori, după cum veți vedea, cifre impresionante. Altfel grădinăritul poate rămîne o activitate laterală, un hobby, nu o indeletnicire eficientă, fertilă.

Dialog în fața unor pătlăgele de plastic

SLOBOZIA. Primăvara bate la ușă chiar și la Slobozia. Așa crede toată lumea, așa credem și noi după două zile petrecute în orașul din mijlocul Bărăganului. Dar mai sînt încă mulți care, nu numai că nu simt acest lucru, dar li se pare că mult așteptatul anotimp nu va veni niciodată.

În biroul directorului Întreprinderii de legume și fructe — Ialomița, **Andrei Margine**, ne întîmpină o întreagă colecție de legume de o rară frumusețe. Nu se puteau însă consuma. Erau de plastic și din ceară.

— Tovarășe director Margine, cum se pregătesc locuitorii Sloboziei și cei din marginea orașului să întîmpine primăvara ? Cu alte cuvinte ce faceți ca aceste legume din ceară și plastic să fie înlocuite, în cel mai scurt timp, și în ordinea firească anotimpurilor cu legume adevărate ? Ce ați făcut anul trecut, ce vă gîndiți să faceți anul acesta ?

— Chiar asta-i întrebarea pe care doriți să mi-o puneți ? Glumiți sau vorbiți serios ? Dacă așa stau lucrurile, aflați că m-ați lovit frontal. Credeam că ați venit, la noi, cu alte treburi mult mai frumoase și să ne lăudați. La capitolul **producții din gospodării personale** stăm foarte prost. Cît de prost ? Ne aflăm, chiar, la zero. Dar să încep cu începutul. Eu am venit ca director la întreprindere de anul trecut. Și Trustul horticol Ialomița s-a înființat cu un an în urmă. Pînă s-a pus pe picioare ne-am trezit în mijlocul verii. Pe întregul oraș care cuprinde : Slobozia, Slobozia Nouă și cartierul Bora, anul trecut am avut de făcut un plan de 245 de tone legume. Cît s-a realizat ? Un moment, că vă spun imediat. Să nu rîdeți. Nici măcar o tonă. Mai exact, 700 de kilograme. Atîta tot. Cum stăm la acest capitol pe întregul județ ? Ceva mai bine. Dintr-un plan total de 13 880 de tone, cît trebuiau să livreze către fondul de stat gospodăriile personale din întregul județ, s-au predat doar 850 tone. Este totuși ceva, V-am spus că la capitolul G.P.-uri, cum le spunem noi gospodăriile personale, stăm foarte prost. Poate în anul 1981 să facem ceva mai mult. Dar pînă acum nu s-a încheiat nici un fel de contract, deși am dat unor gospodari cîrca 700 kilograme de folie de plastic. Mai aducem încă 300 de kilograme. Așteptăm să fim solicitați și de alți gospodari.

— Bine, dar numai cu folie de plastic, cum știe toată lumea, nu se face primăvară. Cu răsadurile, cu semințele și chiar cu uneltele agricole pentru populația orașului, cum stați ?

— Avem de toate. Încă din luna decembrie vindem semințe de legume. Întreaga gamă. Tot ce dorește omul. Pe lîngă semințe, la Țăndărei, în sere, se vor produce și livra celor interesați circa 300 000 de fire de varză. Unelte ? Cred că se găsesc. Dacă mai lipsește cîte un articol pe la oraș, precis că el se găsește prin diferite comune.

Pentru a ne convinge de cele spuse de către directorul Andrei Margine, împreună cu acesta, am fost în cîteva magazine din Slobozia : la cel de fierărie, din strada Matei Basarab 170, lipseau cu desăvîrșire cazmalele, greblele, furcile fiind considerate... minuni. La magazinul din piața orașului, aparținînd cooperației, și unde prin natura sa ar fi trebuit să găsim astfel de unelte, lipseau coase, săpăligi, ferăstraie și vermorele pentru stropitul pomilor și al viței-de-vie. Tot în piață sînt și niște „cutii" pentru desfacerea semințelor. Da, ați citit bine. Cutii .În Slobozia nu există nici un fel de magazin sau chioșc, să-l numim așa, pentru desfacerea semințelor de legume și flori.

— Am mai avut și semințe de pătrunjel, ne lămurește unul dintre vînzători.

— Dar semințe de ridichi, salată, mazăre, dovleci, morcovi se găsesc ?

— Nici n-am avut și nici nu credem c-o să ne aducă. Solicitări ? Berechet. Dar noi ridicăm din umeri. Soluția ? Cine vrea merge pînă-n Capitală. Acolo am auzit că se găsesc.

Ciudate soluții. În respectivele cutii de carton, de la aprozare, n-au ajuns niciodată nici semințe de pepeni, nici semințe de bostani, nici semințe de fasole sau sfeclă. Să nu mai vorbim de semințele pe cale de dispariție : lintea și bobul. Arpagicul și usturoiul de sămînță, pentru cei din Slobozia, au devenit obiecte de muzeu. Lipsesc, și după spusele factorilor de răspundere, vor lipsi cu desăvîrșire.

Inginerul-șef al trustului horticol, **Ion Stanciu**, ne spune că din ultimele articole, adică arpagic și usturoi, nu s-a primit nici o cantitate pentru gospodăriile cetățenilor. Mai mult decît atît, inginerul-șef nu vede vreo soluție. Ar fi o singură cale : cine dorește și are într-adevăr tragere de inimă, cum spune, poate să-și procure, ceea ce nu se găsește la I.L.F., de la vînzătorii particulari din piață. Desigur la preț de speculă, dar asta-i situația. Pentru anul 1981, cei din Slobozia au de făcut un plan de 99 de tone legume. O recoltă care, după calculele inginerului-șef, nu se va putea face în nici un chip.

Marin Scabatură, șeful sectorului administrație locală de stat de la Consiliul popular Slobozia, ne spune că, într-adevăr, așa stau lucrurile. Întreaga suprafață a curților din oraș depășește 45 de hectare. Mai mult decît atît, în oraș sînt multe locuri virane, însumînd o suprafață ce depășește două hectare. La această suprafață se mai adaugă suprafețele de teren dintre blocuri, aproximativ trei hectare. Însumate, rezultă o suprafață de peste 50 de hectare. Anul trecut, de pe această suprafață nu s-a obținut mare lucru.

Rămîne doar ca Direcția agricolă și I.L.F.-ul din Slobozia, împreună cu toți factorii de răspundere, să facă zilele acestea un efort și în ceea ce privește pregătirea frontului de lucru în legumicultură.

SORIN POSTOLACHE ■

Eu am pus praz dar a ieșit cucută!

PLOIEȘTI. La magazinul Complexului de semințe pentru legume din Ploiești, gestionara **Maria Vasile** ține piept voinicește prea numeroșilor cumpărători. Nu mai avea deja — chiar dacă orele arătau abia 10,00 — multe din produsele solicitate : sămînță de morcov, de roșii (din care exista din belșug în depozit), mărar, castraveți de araci... Pentru că, ne explică gestionara, pe de o parte în acest an unitatea a fost mai puțin aprovizionată cu semințe, iar pe de altă parte, afluența permanentă de cumpărători se constituie și ea ca o cauză a rafturilor mai mult goale. Municipalitatea a mai înființat o anexă a magazinului, în Gara de sud ; I.J.L.F.-ul a dispus, la rîndu-i, desfacerea de semințe prin 7 unități ale sale numai pentru Ploiești. Și totuși, aglomerația de la magazinul din hale a rămas aceeași. Neființd popularizate, noile unități pentru desfacerea semințelor, doar întîmplarea face ca oamenii să ajungă la ele. Și în vreme ce la magazinul Complexului de desfacere a semințelor fiecare cumpărător era servit cel puțin cu cîte un „n-avem", în piață producătoarele particulare din Arges, Dîmbovița, Giurgiu... expun în pungulițe de plastic tot felul de semințe. „Nu prea știi ce cumperi de la ele și nici nu ești sigur că o să răsară ceva" — spuneau cei pățiți — „și apoi, te jecmănesc, nu alta. 2 lei o linguriță cît vîrful unghiei, e prea de tot". Ultima apreciere aparținea unei ploieștence care nu putea ulta că în urmă cu 2 ani îi răsărise cucuta în loc de praz, și că dăduse pe sămînță o groază de bani.

Lucrurile așa stăteau, într-adevăr, la piață. Niciodată nu s-a luat inițiativa de a se controla calitatea semințelor procupețelor cu toate că există nenumărate sesizări în această direcție. Am făcut-o noi, cumpărînd la linguriță, sămînță de salată: avea în ea și sămînță de ridichi, și de cimbru, și de morcov... Era pestriță la culoare de atîta amestec.

De ce iau drumul Ploieștiului mulți țărani din satele județului pentru a-și procura semințe ? Răspunsul are mai mai multe fațete. 1) La Trustul horticol Prahova, prin bunăvoința inginerului-șef Gheorghe Bădescu am intrat în posesia unei situații a solicitărilor de semințe pentru populație, solicitări venite din partea consiliilor populare. Urmărindu-le doar, îți dai seama de superficialitatea întocmirii lor — cantitățile cerute fiind exagerat de mici față de structura sortimentală primită prin plan. Unele comune, cum ar fi : Cosminele, Drajna, Drăgănești, Dumbrava, Filipești de Pădure ș.a. nu solicită nici un gram, după cum municipiul Ploiești nu cere nici un pliculeț (!?). De aici, trăgea concluzia interlocutorul nostru, rezultă două posibilități : fie că și-au asigurat singuri sămînța de legume necesară populației (lucru greu de crezut !), fie că nu se cunoaște prea bine situația din teren. Oricum, Trustul horticol a trecut cu vederea un asemenea „necesar" care nu putea acoperi nici pe departe nevoile populației, înscriind cifrele reale. 2) La sate (și, înțelegem noi, și la orașe) urma deci ca prin consiliile populare să se procure sămînța necesară celor interesați. Oamenii, conform măsurilor luate, trebuiau să se prezinte la consiliul popular pentru ridicarea pliculețelor dorite. Parte din consilii și-au ridicat cotele. Cele mai multe însă, nu. Or, primăvara dăduse deja semnalul pentru gospodari că nu mai e timp de așteptat. 3) Ar mai fi existat posibilitatea — dacă lucrurile ar fi mers conform înscriselor — ca prin magazinele cooperației de consum să se desfacă, în această perioadă de vîrf, mult discutata și căutata sămînță de legume. Gheorghe Ștefănescu, directorul Centrului de semințe-legume Prahova, ne informează că tovarășii de la cooperația de consum au depus comanda pe 24 februarie, urmînd ca, la cîteva zile — pe 27 — să se prezinte să-și ridice marfa. Pînă la 4 martie — ne precizase — nu se prezentase nimeni. De la U.J.C.C., prin intermediul economistului Nicolae Vișan aflăm : solicitaseră 23 de sortimente și li se acordaseră doar 4 ; nici pe astea 4 nu le-au primit, cu toate că delegatul lor a fost de mai multe ori pe acolo...

Merită puse în discuție și uneltele agricole. Problema este legată nu de lipsa lor, existau din belșug în magazinele județului, ci de calitate și varietate — chestiune scoasă în evidență de toți grădinarii cu care am stat de vorbă. Vom da, pentru susținere, cuvîntul unui specialist, inginerul șef de la Trustul horticol, Gheorghe Bădescu : „Țăranul cumpără sapa din magazin, oprindu-se cu ea direct la fierar să o „tundă". Pentru că este prea mare, prea greoaie. Gîndiți-vă cîtă risipă de material și de timp cere numai sapa ! Proiectanții industriei ar trebui să-i consulte și pe cei care mai dau din cînd în cînd cu sapa ! E nevoie de unelte mai tari, dar suple, ușoare, nu grele, să scoată sufletul din om cînd le folosește. După cum, ar trebui reintrodusă pe piață întreaga gamă a uneltelor „Wolf" — micile unelte de grădinărit care existau odinioară.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Lucrînd la frumusețea unor viitoare amintiri din copilărie

Între pădurile Teiș, Zăvoiu și Negoiasa, Coteana pare un luminiș în care oamenii și-au oprit o clipă mersul dintr-un drum greu, pentru ca după o clipă de răgaz să pornească iar la un drum lung, poate că nici el ușor. Acum, în iarnă — cînd timpul de pe toată întinderea anului, cel puțin pînă în sclipătul primelor ninsori ale iernii viitoare, trebuie măsurat și drămuit, calculat după durata muncilor care vor urma în curînd, în așa fel încît să le cuprindă pe toate — ei știu că pentru a și izbindi ceea ce plănuiesc trebuie să se țină aproape unul de altul, să nu se răzlețească fiecare numai după interesele lui. Nu-i vorbă că așa s-au și dovedit, de cînd se știu, altfel nu mai reușeau ei să ridice numele comunei printre ale celor fruntașe în județul Olt, unde o astfel de ambiție riscă să rămînă înscrisă doar prin niște hîrtii, dacă nu se potrivește, din mers, după pasul mare și sigur al atîtor comune întinse și puternice. Încă din acest an, Coteana urmează să treacă la înfăptuirea unui vis mai vechi al ei. „Aș fi mîndru dacă în istoria comunei se va scrie că evenimentul s-a produs cînd era primar Paul Iosifescu", ne spune Paul Iosifescu, primarul.

N-a fost rău așezată Coteana acolo unde a fost așezată la început. Dar, cu timpul, satul a crescut și casele au început să fie ridicate și dincolo de vatra lui veche, întinzîndu-i marginile și lățindu-i ca pe o pîine / călcată de roata unei căruțe. „Ce vrem noi să facem acum, zice Paul Iosifescu, nu e boierie. E un lucru absolut necesar. Pentru că partea de sud, aproape jumătate a comunei, nu are nici un puț cu apă potabilă. Oamenii iau apă din Valea Cișmelelor unde sînt, într-adevăr, șase izvoare dar al căror debit, la un loc, abia atinge un litru pe secundă. De aceea nici n-avea rost să le captăm. În schimb am săpat anul trecut trei puțuri la mare adîncime, unul la 80 și două la 170 de metri, care vor asigura fiecărei familii cam 500 de litri de apă pe zi".

Elena Călin, profesoară de biologie-agricultură, președintă a Organizației comunale a Frontului Democrației și Unității Socialiste și, prin faptul că locuiește în partea de sud a satului, gospodină care trebuie zilnic să-și ia cobilița pe umăr ca să aducă apă de băut tocmai din Valea Cișmelelor, ne spune la rîndu-i că nu există dată să se țină Tribuna Democrației și să nu se vorbească despre stadiul în care se mai află lucrările de alimentare cu apă a comunei : „Pînă la rezolvarea problemei, zice ea, rămîne un punct înscris permanent pe ordinea de zi. Mai înfipți și mai nerăbdători sînt chiar oamenii cei mai harnici, Niculina Enache, de exemplu, sau Ion Naidin, Cîrstea Vatu, Alexandru Rusin. Noi n-am putea să facem, ca la Izbiceni, să avem solarii lîngă toate casele ? Că, tot ei zic : dumneavoastră ne tot spuneți să facem, să dregem, știm și noi că așa ar fi bine, dar cu ce ? Și cam au dreptate. Și-au săpat ei niște fîntîni, au tot încercat, dar fără succes. La 30 de metri au dat de izvoare. Ar fi fost bune numai pentru udat, dar mai mult de vreo zece găleți pe zi nu pot să scoată, pentru că apa se tulbură, pe urmă se mocirlește".

Aflu ca pe un fapt limpede ca apa bună că o parte din gospodării vor avea apă din belșug încă din acest an. Era, dealtfel, și o problemă de echitate, cum ne încredințează Viorel Vlad, secretar adjunct al comitetului comunal de partid, fiindcă satul începuse să evolueze... diferit în cele două jumătăți ale lui. Cei din partea de nord, foarte buni gospodari și ei, doritori să aducă venit în casă de pe orice petic de pămînt și avîndu-și deja amenajate solariile pe care cei din partea de sud abia le întrezăresc, au fost mai privilegiați ; acolo în fiecare curte există cîte o fîntînă cu apă și bună de băut, dar și îndestulătoare pentru udatul grădinilor. Ba, îndestulătoare pînă și pentru ca robinetele din băile pe care unii localnici și le-au construit să nu bolboroseaască, seci, sub presiune, și să nu guruie ca un stol de porumbei, așa cum se mai aude, pe ici pe colo și din cînd în cînd, chiar și pe la oraș. „Tot o problemă de echitate, continuă Viorel Vlad, era ca lucrarea, al cărei cost se ridică la vreo două milioane, să fie plătită nu doar de cei din partea de sud a satului, ci de toate cele peste o mie de familii. A revenit, fiecărela, cam două mii de lei. Și discuții n-au fost. Dintre toți, în clipa cînd hotărirea a fost luată, Nicolae Vîlcea a strigat pe deasupra tuturor : eu sînt primul care dau bani ! Dar, firește, dacă de la nord au pornit banii, de la sud va porni apa".

De la nord sau de la sud, n-are importanță, culmile ridicate de viață, de sute de ani încoace, aici, la Coteana, au fost văzute la fel iar în înălțimea lor ; indiferent în ce parte a satului și-ar fi clădit casa, oamenii au știut și au simțit deopotrivă truda unui îndelungat timp, pe malul căruia ei n-au apărut din senin. De la nord sau de la sud, ei au fost și sînt copii de părinți și părinți de copii, frați și surori, cumnați și veri. Și de nu sînt rude, sînt prieteni. Și de nu sînt prieteni, sînt consăteni.

Și fiind vorba nu despre un drum dintr-acelea pe care ei demult le-au asfaltat, să-l ascultăm, în continuare, pe primarul Paul Iosifescu : „Ne-am gîndit să facem și noi ceva frumos pentru copii, că și ei ne ajută, chiar și cu munca. De exemplu, am adunat niște măceșe, o parte am dat la Plafar, dar o parte am oprit-o aici și, odată cu începutul anului școlar, în fiecare recreație mare, la ora 10, le dăm cîte 250 de grame de sirop și cîte o chiflă proaspătă de la brutăria C.A.P.-ului. Gratuit, bineînțeles. Cîteva profesoare, Elena Călin, Eugenia Păuna și Vila Bălășoiu, au grija asta. Pînă acum n-am reușit decît timp de cîteva luni, mai exact pe primul trimestru, dar vrem să prelungim bucuria asta a copiilor pe toată durata anului școlar și să dăm nu numai de-un singur fel, ci cît mai multe sucuri și siropuri naturale. Fiindcă avem materie primă berechet în pădurile din jurul nostru, iar gustul lor este departe de al unturii de pește. Plus că, toată lumea știe, sînt și foarte hrănitoare. Să aibă și ei, din copilărie, o astfel de amintire frumoasă".

Iată un gînd într-adevăr frumos, profund și gingaș, ca o stea mică, strălucitoare, neclintită în arcul orizontului după care se poate naviga și dinspre nord și dinspre sud. Fără să aibă nici o însemnătate că, vorba celor din Coteana, „o făcură dar uitară s-o treacă în vreun plan de muncă".

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

Flacăra revine

Motoarele lui Petre Milu, în așteptarea probei de foc

Petre Milu nu iubește publicitatea. Din vorba sa puțină, lipsită de comentarii și mai ales de adjective, am reținut totuși că execuția motoarelor axiale avansează încet dar bine, că întreaga activitate se desfășoară în aceeași atmosferă laborioasă caracterizată prin minuție, rigoare, precizie și printr-un dispreț suveran față de competiția inutilă cu timpul (cu toate că interlocutorul nostru lucrează, practic vorbind, de dimineața și pînă seara). Petre Milu a rămas cu alte cuvinte cel pe care l-am cunoscut și cu alt prilej : mulțumit și nemulțumit deopotrivă de geneza motoarelor sale, prudent în aprecieri și dispus să treacă de la o clipă la alta la reformularea unor proiecte de detaliu, în aceeași permanentă și severă confruntare cu principiile constructive ale creațiilor sale. Petre Milu lucrează împreună cu inginerul și colaboratorul său Vasile Buturugă și cu desenatorul Paul Chira. Într-un microatelier alăturat, unde se execută piesele de mare finețe, se află ceilalți membri ai colectivului, „tinerii Florin Dicuseară și Virgil Bărăgan, primul strungar și celălalt ajustor. Petre Milu, reamintim cititorilor noștri, este autorul unui motor axial de concepție originală. Este vorba în fapt de o familie de motoare, primul dintre acestea și dealtfel singurul terminat și testat, slujind de „cobai" pentru următoarele trei aflate în curs de execuție. Motorul experimental a funcționat pe standul de probă 400 ore sau aproximativ 24 000 kilometri dacă ar fi fost montat pe un autovehicul ce ar fi parcurs această distanță cu o viteză de 60 kilometri la oră. Alimentat prin dublă carburație, el se recomandă printr-o putere de 24 cai putere la o cilindree de numai 250 centimetri cubi. Avantajul acestui motor, în doi timpi și **lipsit de vilbrochen**, devine evident mai ales dacă avem în vedere tot un motor de dimensiuni reduse. Vom folosi ca termen de comparație motorul de „Trabant". Acesta din urmă, la o putere identică de 24 H P. are o cilindree de 600 metri cubi. El cîntărește 40 de kilograme față de numai 14,600 kilograme cît cîntărește motorul conceput și executat de Petre Milu.

Iată și alte amănunte : motorul românesc are trei bujii pentru șase pistoane și a demonstrat o funcționare ireproșabilă chiar și la probele făcute cu petrol lampant. Consumul de benzină este sub 5 la sută.

În urma studiilor făcute, sînt în curs de finalizare alte trei motoare. Unul dintre cele trei motoare va fi alimentat prin carburație clasică, iar celelalte două prin injecție (dar printr-un sistem de autoinjecție). Răcirea, mixtă (cu aer și apă), se va adăuga ca noutate unor numeroase alte soluții pentru îmbunătățirea fiabilității mecanismelor de maximă solicitare și în special a pistoanelor unde se preconizează introducerea unui sistem de antifricțiune.

Să spunem cîteva cuvinte și despre celebrul arzător realizat de interlocutorul nostru. Consum mediu de petrol : 11 litri pe zi, iar aceasta pentru încălzirea unei suprafețe locuibile de 110 metri pătrați (trei camere, bucătărie, baie, holuri, toate într-o clădire situată în plin cîmp, la Otopeni, în bătaia crivățului).

— De fapt, este vorba de un dispozitiv complex alcătuit din cazan și arzător, ne declară Petre Milu. Am explicat acest lucru și celor care mi-au telefonat sau m-au vizitat acasă cerîndu-mi să le „vînd" secretul invenției. Aș fi făcut-o cu plăcere dacă dispozitivul ar fi fost brevetat și fabricat de o unitate specializată. Construcții care folosesc focul nu pot fi realizate artizanal de către orice amator. În prezent mi-am propus să automatizez instalația, astfel încît arderea să se autoregleze în funcție de trei parametri : presiune barometică, umiditate și tiraj. Observații îndelungate m-au obligat să constat că arderea se îmbunătățește, paradoxal, în condiții de umiditate, cînd se poate reduce sensibil consumul de carburant. Este vorba, cred, de un proces de ionizare. Nu este numai părerea mea. În concluzie : după perfectarea instalației o voi prezenta spre brevetare, ceea ce va permite construirea ei de serie.

Cînd vor începe să funcționeze motoarele ? Cînd se va da startul probei de foc ?

Din explicațiile lapidare ale interlocutorului nostru am înțeles că primele testări la cald (pe standul de probă) vor începe la începutul acestei veri, deci la termenul fixat. Evenimentul va constitui, sperăm, un moment de referință în istoria motoarelor cu ardere internă concepute în țara noastră. Îl vom prezenta cum se cuvine și în paginile revistei noastre.

LIVIU TIMBUS

La Institutul național de metrologie

Invenția ca stare de spirit

Dacă metrologia e, pe de o parte, compartiment al fizicii și, pe de alta, totalitatea activităților privitoare la măsurări, la etaloane, la aparate și instrumente de măsură, precum și la folosirea acestora în economie, asta înseamnă că Institutul național de metrologie se ocupă chiar cu astfel de treburi. El e, apelînd la o metaforă, un fel de stat major în domeniul măsurărilor celor mai diverse, un fel de instanță supremă în materie și nimic nu mișcă în aria aceasta fără ca specialiștii de la I.N.M. să știe și să avizeze.

Înainte de a fi ce e, Institutul național de metrologie e, firește, un loc de muncă. Ba încă unul de elită ținînd cont de faptul, ales nu tocmai la întîmplare, că mai bine de 3 sferturi din producția unității are la bază invenții și idei proprii, capabile să realizeze, numai în 1980, o economie valutară de 15 milioane de lei. Cînd zice, nu fără justificată mîndrie, că cea mai mare parte din cele 200 de aparate produse aici se sprijină pe brevete originale, gîndite și transpuse în practică pe șoseaua Vitan Bîrzești, directorul institutului, inginerul Ion Iscrulescu, își respectă funcția și profesia, adică e foarte exact. Au fost, la început, cîteva invenții esențiale, transformatorul de raport, divizorul inductiv, altele, după care ele au fost completate, obținîndu-se aparate cu performanțe înalte, competitive pe plan mondial. Comparatoarele de curent alternativ, de pildă, au ajuns să fie recunoscute ca etaloane în multe țări, Bulgaria, Cehoslovacia, Ungaria etc., iar divizoarele inductive de tensiune s-au bucurat de aceeași prețuire, produsele realizate aici cîștigînd poziții avansate pe piețe dintre cele mai pretențioase, fiind nu o dată preferate celor oferite de firme renumite, ca „Tettex" din Elveția, „Guilldine" din Canada, „Tinslev" din Anglia.

Aproape că nu există om în institut, completează directorul Iscrulescu, care să n-aibă un brevet de invenție. Neîncrezători, mesteria ne-a învățat să fim așa, îl verificăm, dar călcăm cu stîngul. Șef al colectivului de curent alternativ, inginerul Radu Soviani poate nu doar să arate un brevet, ci chiar să deschidă o expoziție, căci are 14 invenții omologate în cei 18 ani de cînd lucrează aici. Aici e numai un fel de-a zice, întrucît actuala clădire a institutului s-a dat în folosință abia în 1970, Soviani muncind în I.N.M din 9 ianuarie 1963, dată la care unitatea funcționa în alt local. Acela era plasat, e adevărat, în centrul Capitalei, dar condițiile nici nu se compară, pe timpul acela, își aduce aminte Radu Soviani, fiind nevoie să muți un cuier ca să poți lucra la un aparat. Pus să aleagă un brevet din cele 14, ezită. Toate i se par importante, poate că și sînt, dar cel mai aproape sufletește, chiar așa zice, sufletește, îl simte pe cel intitulat „Metodă de măsurare a puterii active și comparator termoelectric", în jurul căruia se învîrte și teza sa de doctorat, la care mai are puțin. Fără a intra în amănunte, să notăm că, în tehnica măsurării mărimilor electrice, cele mai exacte calcule le permite curentul continuu, ale cărui etaloane merg cu precizia pînă în imediata apropiere a absolutului. Curentul alternativ neavînd etaloane la fel de precise, s-a impus necesitatea realizării unor instalații de comparare, capabile să transforme măsurătorile dintr-un curent în celălalt, numai că instalațiile respective, cumpărate pînă nu demult din Canada și S.U.A., costau cît nu făceau, un singur element ajungînd la sute și sute de dolari. Radu Soviani și-a pus mintea la contribuție și, fără ca povestea să fi fost așa de simplă, a încheiat aceeași instalație din elemente de transfer uzuale, păstrîndu-i exactitatea, dar ieftinind-o considerabil. Ce costa, în valută, o mie de dolari, costă azi 50 de lei și toată lumea e, cum se zice, mulțumită. În ceea ce privește instalația, ea se află la I.N.M. în microproducție. S-au realizat pînă acum 40 de bucăți, care au adus o economie de peste 3 milioane de lei valută.

Întrebat cum i-a venit ideea, Radu Soviani tace. I-a venit și gata, acceptă într-un tîrziu, convins că, într-o invenție, ideea e, de regulă, lucrul cel mai simplu. Mai complicate sînt zilele și nopțile în care ea devine realitate. Zile de cîte 15—16 ore, nopți albe, cînd se mănîncă nu cu ochii la ceas, ci cu ochii la geam, să vezi cînd se naște lumina. Așa a apărut, cu efort și sudoare, „Metoda de măsurare", așa au apărut și celelalte invenții, între care, mai alegem una, „Metodă de optimizare și compensare și transformator de măsură de curent", brevet mai nou, 74 338/1980. Pe temeiul ei, s-a pus la punct un transformator etalon ale cărui erori de curent sînt de 0,001 la sută, față de transformatoarele clasice precizia crescînd de 5 ori. Asta în condițiile în care consumul de cupru, material pretutindeni deficitar, e redus la jumătate.

Soviani face parte dintre „veteranii" institutului, deși șeful colectivului de curent alternativ e bărbat sub 30 de ani. A intrat în I.N.M. odată cu actualul director și cu încă cîțiva specialiști, doctorul inginer Aurel Millea fiind unul dintre ei. Iscrulescu, Soviani, Millea și-au făcut, zi de zi, datoria, dînd mereu exemple de hărnicie și devotament, la lumina cărora s-a călit și s-a afirmat generația mai tînără, Eugen Popa, de pildă, absolvent din 1969 al Facultății de electronică, el însuși inventator de elită, autorul unui recent brevet, „Amplificator selectiv de joasă frecvență", 73 268 1979, care a deschis un drum nou și îndrăzneț în materie. Integrat sută la sută, compus din elemente ieftine și uzuale, „amplificatorul Popa" implică manoperă puțină și ușurință în exploatare, fiind foarte solicitat. Aparatul e, spun specialiștii, excelent, inventatorul lui e, în schimb, sfios ca o fecioară, o discuție cu el fiind stăpînită de multe și prelungi tăceri. S-a învățat să asculte, glumește careva, căci soția sa e violoncelistă și, acasă, repetă mereu. Eugen Popa pare să fie victima unui paradox. Membru al colectivului de frecvențe înalte, condus cu competență și echilibru de Aurel Millea, el mai are o invenție prețioasă, „Oscilator de joasă frecvență", 72639/1979, tot în domeniul frecvențelor joase ! Oricum ar fi frecvențele, se încumeta inginerul Popa la o maxilină, munca trebuie să fie la fel, perseverență și pătimașă, îi auzim și n-avem altă soluție decît să-i dăm dreptate.

Aflînd că-i cheamă Simion Prună, am fost tentați să credem că omul din fața noastră, inginer și inventator, cu facultatea absolvită în 1971, s-a născut la Pitești ? ! Nu s-a născut acolo, ci în comuna Mîndra, lîngă Făgăraș. Are cîteva brevete, între care așa-zisul „Reactometru", realizat în cadrul mai larg al unui colectiv, soarta mai tuturor brevetelor obținute la I.N.M. E, rezumînd, un aparat electronic destinat, în principal, medicinei, el măsurînd timpul și viteza de propagare a unei variații de impedanță dermală provocată de stimuli exteriori. Măsurînd parametrii asociați reflexului electrodermal, reactometrul adună date prin intermediul a două perechi de electrozi, fixați prin aplicarea în palmă sau pe talpă, dînd medicului importante informații privitoare la oboseala, starea de stress, hiperexcitația subiectului. El poate deveni, lesne de dedus, un util instrument de lucru în testarea bolnavilor, în unele maladii profesionale, de pildă, dar și a oamenilor sănătoși, oferind date cu privire la capacitatea acestora de a conduce, luăm cîteva exemple, un automobil, o locomotivă, un avion etc. Zicem că el poate deveni pentru că, din păcate, pătrunderea aparatului respectiv în spitale, laboratoare, școli de șoferi și așa mai departe întîrzie nejustificat, deși interesul pe care l-a stîrnit, între altele la un simpozion internațional ținut în Italia, la Padova, a fost dintre cele mai mari. Firește, nu-i treaba celor de la I.N.M., aceștia au pus la punct 4 exemplare, producția de serie însă trenează și, din acest punct de vedere, inginerul Prună n-are motive să fie vesel. Să sperăm că va avea, cît mai curînd.

Institutul național de metrologie e presărat, cum spuneam, cu inventatori. Camera și inventatorul, cum glumea inginerul Soviani, gluma aceasta fiind pe jumătate adevărată. Iată, 2 fizicieni, Gheorghe Ispășoiu și Amedeu Seucan, sînt autorii „Spectrometrului cu absorbție atomică", instalație complexă, altădată cumpărată din străinătate pe bani grei. Aplicabil în metalurgie, în geologie, în medicină, el asigură o analiză spectrală exactă și rapidă, fiind un fel de „sită" atomică a minereurilor, de pildă. Prototipul e gata, producția de serie urmează să fie abordată la I.A.U.C. Alte nume, inginerii Leon Rădoi și Ilarie Buzduchină, alte invenții de marcă, „Defazor în cuadratură cu modul variabil" și „Schemă pentru măsurarea raportului de transformare", ambele din 1980, permițînd realizarea unor punți de curent alternativ pînă mai deunăzi aduse din import, alte dovezi că la I.N.M., pe șoseaua Vitan Bîrzești, la o aruncătură de băț de apa Dîmboviței, meseria de metrolog se confundă cu cea de căutător al noului. Lupta aceasta, de a iscodi și a găsi noul, bătălia aceasta, pentru o nouă calitate a muncii, n-au fost și nu sînt, desigur, simple. Ele au însă aici, la Institutul național de metrologie, cîștig de cauză, după cum am încercat să arătăm. Așa și pentru că, înainte de a fi ce e, institutul e un loc de muncă în care verbul a inventa e la el acasă și la ordinea zilei.

OVIDIU IOANIȚOAIA

AUREL BOLEA — „Tinerețe"

Inginerul Buleci „s-a reprofilat" pe biogaz !?

— Ce mai e nou, iovarăse inginer Petre Buleci, în legătură cu preocupările dumneavoastră, despre care revista „Flacăra" a scris în repetate rînduri ?

— Trebuie să fac o primă observație în legătură cu arborii cotiți : problema nu mă mai preocupă din luna octombrie a anului trecut. De ce ? Pentru că în afara presei altcineva nu pare să fie interesat de metoda „SANAB", născută aici în șantier. Zecile de mii de tractoare și autobuze, autocamioane și alte mașini continuă să nu funcționeze, urmare a faptului că vilbrochencle, inima oricărui motor, s-au rupt. Sprijinit doar de C.N.S.T., dar nu și de O.S.I.M., am acceptat să repar un mare arbore cotit din dotarea Combinatului de produse chimice de la Turnu-Măgurele și am pus în funcțiune, de peste două luni, două motoare „SAVIEM" și două de tipul „IFA 6". Toate patru funcționează. Cu asta am încheiat capitolul vilbrochenelor.

În prezent sînt preocupat de proiectarea și construirea unor stații de biogaz. Recent am fost la Slatina, unde am participat la un simpozion pe tema energiilor neconvenționale. Am ținut un referat și am luat cunoștință de realizările altor colegi, care cercetează aceeași problemă. Dar lucrul cel mai important, cred eu, a fost, pentru mine, contactul pe care l-am avut cu o serie de beneficiari din județul Brăila, care doreau să-și instaleze stații de producere și utilizare a biogazului. Așa se explică realizarea, pe care vom merge s-o vedem la fața locului, de la Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrășarea porcilor—Brăila. Am citit ceea ce profesorul David Davidescu afirma, încă în 1963, și anume că, la o cantitate de 55 de milioane tone de gunoi de grajd și la o producție de 60 Nmc biogaz per tona de gunoi se pot obține, prin transformare anaerobă, 33 000 000 000 Nmc biogaz, adică echivalentul a 2 310 000 tone petrol. M-am gîndit că s-ar putea realiza și independența energetică a unor comune, mai ales că, în acest sens, am și înregistrat interesul unor consilii populare din mediul rural, care mi-au scris, solicitîndu-mi sprijinul.

La I.S.C.I.P. Brăila, medicul veterinar **Gheorghe Țarălungă** se grăbește să ne arate instalația de biogaz, realizată după proiectul inginerului Petre Buleci. Încărcarea și evacuarea se fac automat, iar flacăra, pe care am văzut-o, este puternică și foarte înaltă.

— Nu știu ce înțelegeți prin „curajul" meu de a mă hotărî să fac o stație de biogaz ! Am nevoie de energie ca de soare! Văd ce se întîmplă în lume și caut să găsesc soluții. Sînt conducătorul acestei unități, de foarte — foarte multe milioane, și nu pot sta cu mîinile în sîn. Nu vreau s-o iau pe calea bătută cam de toți : ne plac căutările, iubim noul în gîndirea originală etc. Am pur și simplu nevoie de energie ! Și am obținut-o. Uitați : contoarul a înregistrat, de cînd funcționează stația de biogaz, peste 1 400 mc consumați. Cantina va folosi această energie obținută aproape pe nimic. Inginerul Traian Rusu a și organizat o echipă cu care a construit stația. Nu la mijloace materiale ar fi putut să apară riscul la care v-ați referit, ci la funcționarea instalației. În încercarea de la Periș, să fiu scuzat că e spun, n-am avut încredere. Și nu numai eu... Consider că s-a făcut doar un pas și că stația-pilot, de care dispunem, constituie primul pas spre ceea ce intenționăm să obținem, poate chiar în 1981, adică mărea producție de biogaz, de pe urma căreia să înregistrăm importante economii și o independență energetică.

Într-o altă comună, **Gropeni**, din același județ Brăila, la Asociația economică intercooperatistă de creștere industrială a porcilor, doctorul veterinar **Constantin Ciupală** vădește aceeași preocupare pentru obținerea independenței energetice.

— Cotele de combustibil au fost corectate și, în prezent, dispunem de cantități insuficiente. Față de riscul de a înregistra îmbolnăviri grave la animale, față de cheltuielile enorme pentru achiziționarea medicamentelor (multe sute de mii de lei anual), mi se pare mult mai redus „riscul" de a decide construirea unei instalații de biogaz, după modelul inginerului Buleci, mai ales după ce am văzut-o pe cea de la Brăila. Am avansat în această acțiune și așteptăm etapele firești ale proiectului, avizărilor și așa mai departe Echivalentul celor 9 mii mc de biogaz, de care avem nevoie zilnic, este de 7 tone petrol. Deși ne înscriem sub norma de mortalitate legală, știu că putem încă să coborîm cu 25—30 de procente sub această limită, ceea ce înseamnă că vom da în plus statului circa 350—400 tone de carne, anual. Adică încă 5 milioane și jumătate de lei. Între a sta cu mîinile în sîn și a acționa, am preferat varianta ultimă. Am fost înțeleși și sprijiniți și de către Direcția generală agricolă a județului Brăila și de către filiala bănci, așa încît, foarte curînd, sper, vom avea instalația și energia căutată.

Așadar, inginerul Buleci „s-a reprofilat" pe biogaz !? Să-i urăm, firește, spor la lucru în noul domeniu, fără ca asta să ne împiedice să ne manifestăm rezerva față de faptul că, prea ușor, a renunțat la regenerarea arborilor cotiți. Nu cumva, ne întrebăm și-l întrebăm, s-a dat prea repede bătut ?!

EMANUEL VALERIU

Mai ales astăzi, petrolul trebuie scos la suprafață

— Tovarășe Constantin Sîrbu, sînteți geologul șef al Trustului petrolului din Ploiești. Mi-ați fost recomandat ca un vechi și foarte bun petrolist. De cînd lucrați ca geolog petrolist ?

— Din 1951, de la terminarea Facultății de geologie. La început am fost geolog la schelele Tîrgoviște și Dragomirești, apoi la Trustul Tîrgoviște. Din 1967 lucrez la Trustul petrolului Ploiești.

— Mulți dintre noi ne-am imaginat geologul ca pe un solitar care cutreieră țara cu un rucsac în spate, culege roci și din cînd în cînd face descoperiri. Această imagine romantică este cu siguranță depășită. Vreți să ne faceți un portret al geologului de astăzi ?

— Geologul de astăzi lucrează în echipă. Are la îndemînă aparatură și metode moderne de investigație, se bazează pe experiența și cunoștințele acumulate de geologii dinaintea sa. Activitatea geologului petrolist se desfășoară sub semnul urgenței. Economia are nevoie de țiței, pe care noi sîntem datori, dacă acesta există, să îl-l punem la dispoziție.

— Deci, odată cu descoperirea unui zăcămînt, activitatea geologului nu este considerată terminată.

— Exact. Activitatea de cercetare și proiectare a sondelor este o activitate continuă și are drept scop asigurarea dezvoltării viitoare. Întocmirea programului de lucru a unei sonde și urmărirea realizării lui este de asemenea o activitate continuă. Înainte, la începuturile extracției și chiar mai aproape de zilele noastre, cînd tehnica forării și a investigării nu erau atît de avansate, sondele se forau la cîteva sute de metri. Cele mai adînci mergeau pînă la 2 500 de metri. Astăzi se merge pînă la 6 000—7 000. O sondă de mare adîncime costă 50—60 milioane de lei.

— Vreți să ne arătați cine își aduce aportul la descoperirea unui nou zăcămînt și care sînt preocupările actuale în acest domeniu de investigare ?

— Prin prospecțiuni seismice artificiale provocate, Întreprinderea de prospecțiuni geologice și geofizice execută cartarea geologică, profile geologice fizice, care urmează să fie interpretate geologic. Este o primă indicație pe care o avem. Locul în care se poate găsi țițeiul trebuie să îndeplinească anumite condiții. Trebuie să existe un strat nisipos, poros, care să aibă o formă boltită, închisă, să fie asigurată prinderea și închiderea zăcămîntului. Noi o numim „capcană".

— Bănuiește că pînă la plantarea unei sonde de exploatare mai este cale lungă.

— Cercetarea fizică stabilește imaginea structurală și depistează stratul care poate conține țițeiul. Apoi trebuie stabilită mărimea și întinderea zăcămîntului. Prin sonda de explorare se face o cercetare de extracție. La forare se fac cercetări prin probe de sită, prin luare de carote mecanice și probe de producție în gaură netubată.

— Unde mai găsiți petrol, acum, după mai bine de o sută de ani de exploatare și cercetare ?

— Zona flișului carpatic este incomplet cercetată. Straturile geologice sînt frămîntate și cu acces greu. S-a găsit țiței în straturile de mare adîncime : oligocen și cretacic, uneori chiar sub exploatările existente. Un sfert din planul de cercetare este la mare adîncime. La sfîrșitul cincinalului, forajele la mare adîncime vor avea o pondere de 40 la sută. Am reușit să extindem zăcămintele de la Tîrgoviște, Bucșani, Drăgănești, Mălăiești, Păcureți, Copăceni, Filipești. Prin mărirea factorului final de recuperare am găsit petrol în chiar vechile zăcăminte, care prin metodele primare de exploatare dăduseră tot ce puteau da, adică 25—30 la sută.

— Se vorbește mult despre creșterea acestui factor. Înseamnă că se așteaptă de la ei noi și importante cantități de țiței.

— Cînd este atîta nevoie de țiței, nu ne putem permite să-l lăsăm în pămînt. Și aici geologii au multe de făcut. Înainte de a se trece la măsuri, se face o analiză completă a zăcămîntului. Se stabilește presiunea inițială și finală, saturația în țiței sau gaze, compoziția și natura straturilor care conțin țiței și a straturilor acoperitoare.

— Care este cauza că nu s-a putut extrage decît un sfert din cantitatea de țiței conținută în strat ?

— Țițeiul aderă la bobul de nisip. La zăcămintele cu presiuni foarte scăzute și cu un grad avansat de degradare, țițeiul devine viscos, aproape solidificat și nu mai intră în pompă.

— Care sînt metodele de mărirea factorului final de recuperare ?

— Se sapă sonde suplimentare, în afara conturului sau în conturul zăcămîntului, în care se fac injecții cu apă, cu polimeri sau cu soluții micelare care împing țițeiul în sonde. Injecțiile ciclice cu aburi sau cu gaze fluidizează țițeiul. Cînd efectul dispare, se face o nouă injecție. Se utilizează chiar combustia subterană. Printr-o sondă suplimentară, se introduce un arzător care fluidizează țițeiul.

— În activitatea dumneavoastră, intervin situații limită, situații deosebite ?

— Uneori, din cauza alunecărilor de teren sau a seismelor se rupe coloana sondei. La amplasarea unei sonde avem în vedere aceste posibilități și căutăm să le evităm. Amplasarea sondelor o fac geologii.

OPREA GEORGESCU

Veninul de albine :

Remediu complex de tradiție milenară

La noi, veninul de albine este folosit în scopuri terapeutice în cadrul Sectorului medical de apiterapie (București, str. C.A. Rosetti 31), unde funcționează și un cabinet de tratamente destinat în exclusivitate acestui scop. Aici lucrează doctorul **Alexandru Partheniu**, unul dintre puținii specialiști ai acestui nou domeniu al medicinei curative și din păcate singurul care, în țară, studiază eficacitatea tratamentului de mai bine de 30 de ani, anterior fiind citate rezultate în acest sens de către prof. dr. Păunescu-Podeanu.

— Cum s-a născut ideea și apoi pasiunea pentru cercetarea și folosirea veninului de albine ?

— După absolvirea Facultății de medicină din București, în 1943 activitatea de medic curant, desfășurată o vreme la țară, m-a pus în legătură cu cei care utilizau în mod empiric inoculările cu venin de albine. Am putut constata, astfel, unele efecte curative ale înțepăturilor de albine cu toate că, de la caz la caz, o asemenea practică, efectuată fără supraveghere medicală, poate aduce complicații dintre cele mai nedorite. Observațiile m-au îndemnat să consult literatura de specialitate și apoi, treptat, după îndelungate studii și cercetări de laborator, să încep primele aplicații practice. Rezultatele s-au dovedit încurajatoare. Am izbutit, de asemenea, să stabilesc contacte de interes profesional cu specialiști de peste hotare și să particip la mai multe congrese și întruniri consacrate problemelor de apiterapie. În tot acest răstimp, ca medic de întreprindere, în provincie și Capitală, am utilizat inoculările cu venin de albine pentru tratarea unor boli degenerative și ale sistemului nervos. În sfîrșit, în ultimii trei ani, am beneficiat de un cabinet destinat în exclusivitate tratamentelor cu venin de albine. Rezultatele dobîndite, în special în această ultimă perioadă, prezintă toate argumentele pentru extinderea tratamentului și în cadrul altor așezăminte medicale. Evident, acest lucru implică formarea prealabilă a cadrelor medicale de specialitate. Personal — și mă bucur că pot să declar acest lucru prin mijlocirea revistei Flacăra — aș participa cu plăcere și pasiune la instruirea mai tinerilor mei colegi, dacă o asemenea acțiune s-ar desfășura într-un cadru organizat și sub tutela unui for de specialitate.

— Care este compoziția veninului de albine și cum acționează el la nivelul organismului uman ?

— Substanța are o compoziție biochimică complexă. În stare proaspătă se prezintă sub forma unui lichid gălbui, transparent, cu gust amar și miros specific. Investigațiile de laborator au dus la identificarea unor principali factori bioactivi : melitina 50%, apamina 2%, fosfolipaza A 12%, cardiopep, 0,7%, peptida de degranulare a bazofilelor 2%, hialuronidoza 3%, histamina 1% minimina. Presonal am folosit și folosesc în tratamente veninul proaspăt și nu extractele sau derivatele din această substanță. Administrarea veninului este pregătită prin anestezie locală, iar înțepăturile sînt aplicate în mod repetat în același loc pentru a se obține și un efect de imunizare locală, situație binecunoscută, dealtfel, și de apicultori. Modificarea reactivității reflexe a organismului face posibilă, după un timp, și aplicarea înțepăturilor fără nici o anestezie prealabilă. Mai doresc să arăt în această ordine de idei că prin localizarea inoculărilor pe zone reflexogene se poate obține, deopotrivă, și creșterea eficacității tratamentului chiar în situația în care se utilizează doze de venin mult mai reduse decît cele raportate de alți medici. În legătură cu acțiunea veninului de albine e cazul, cred, să amintesc în primul rînd că mellitina, fosfolipaza A și apamina acționează fie ca factori de excitație, fie ca factori de inhibiție pe întreaga structură a sistemului nervos, de la scoarța cerebrală și pînă la ganglionii neurovegetativi. Odată cu obținerea imunizării, efectul principal este cel de regularizare și diminuare a hiperreactivității inervației simpatice. Este vorba de o modificare de tip contrar celei produse de stressurile psihice, fapt pe care l-am verificat și prin probe electrofiziologice. În același timp, acest efect neurovegetativ contribuie la combaterea unor stări de spasme circulatorii, adăugîndu-se efectelor directe pe care le are veninul de albine asupra vaselor sanguine. Mai trebuie apoi să notăm efectul veninului în stimularea importantă și durabilă a axului neuroendocrin hipotalamo-hipofizo-suprarenalian, stimulare urmată de creșterea secreției de hormoni suprarenali cunoscuți pentru efectele lor antiinflamatorii și antialergice.

De curînd, cercetări complexe efectuate asupra **cardiopep**-ului, comoonent al veninului de albine, au condus, în Statele Unite, la o comunicare deosebit de importantă : substanța demonstrează efecte tonice cardiace și antiaritmice. S-a mai stabilit experimental că, totodată, veninul de albine are efecte antitrombotice prin acțiuni de inactivare a tromboplastinei și de activare a fibrinolizei. În sfîrșit, în sîngele apicultorilor sănătoși și obișnuiți cu venin de albine, au fost identificate proporții înalte ale imunoglobulinei I½G, deci a unui factor cu funcții de anticorp.

— Ce boli se pot trata prin inoculări cu venin de albine ?

— După opinia mea, pentru a înțelege efectele tratamentului cu venin de albine trebuie să avem tot timpul în vedere funcțiile circuitelor cibernetice din cadrul organismului nostru, iar aceasta paralel cu înțelegerea ființei umane ca sistem, deci ca un întreg organizat. Tot un asemenea punct de vedere stă și la înțelegerea indicațiilor medicale privind administrarea veninului de albine. Acesta a dovedit o notabilă eficacitate terapeutică în tratarea diferitelor forme ale reumatismului, inflamatorii sau degenerative, precum și în tratarea a diferite nevrite și nevralgii. Inoculările cu venin de albine au dus de asemenea la frînarea evoluției sau ameliorarea următoarelor maladii : arteriopatii de tip aterosclerotic inclusiv tendința la tromboză ; tromboflebite, nesupurate, hipertensiune arterială neviscerală, astm bronșic, sindrom migrenos. După alți autori, lista ar mai cuprinde și tratarea sindromului Menière, a hipertiroidismului și chiar a psoriazisului.

— Cititorii noștri vor fi, credem, interesați să afle în ce măsură, prin asemenea tratamente, se favorizează vindecarea sau ameliorarea maladiilor enumerate.

— Pentru a vă răspunde, voi aminti pentru început un exemplu oferit de literatura de specialitate. Astfel, pentru un total de 3 478 de persoane tratate (afecțiuni reumatismale, arteriopatii obliterante periferice, nevrite și nevralgii și hipertensiune arterială) eficacitatea terapiei cu venin de albine (administrat prin înțepături de albine sau soluții injectabile și fără tratamente asociate) a fost de 60% și de 70% în nevrite și nevralgii. Al doilea exemplu se referă la experiența personală și are în vedere un număr de 1 600 de bolnavi tratați pentru aceleași boli, dar numai folosindu-se venin de albine proaspăt și o prealabilă anestezie intradermică. Din totalul acestor pacienți, 70% au fost tratați înainte de 1975, iar eficacitatea a fost de circa 50%. În ultimii ani, printr-o localizare reflexogenă mai bine sistematizată și prin anumite asocieri terapeutice, eficacitatea generală s-a ridicat la circa 80%.

— După cît timp pacientul simte rezultatele benefice ale tratamentului ?

— În general după prima serie de 300—400 de înțepături de albine, în ritmul de 10—12 albine pe săptămînă în două ședințe de aplicații. Evident, acest tratament este caracterizat printr-o fază inițială de adaptare a organismului, de administrare progresivă a veninului de albine. Cei mai mulți dintre pacienții mei au urmat între 2—4 serii de aplicații. Am de pildă și acum în tratament o pacientă căreia, pentru o arterită bilaterală asociată cu o spondiloză, i-am aplicat în ultimii 15 ani cîte 250—300 de albine în fiecare an. Această pacientă care la început nu putea parcurge mai mult de 40 metri fără claudicație a ajuns după primii trei ani să parcurgă 2—3 kilometri fără crampe musculare. Mai amintesc 10 cazuri de poliartrită reumatoidă și trei cazuri de spondilită anchilopoetică care se dovedesc mult ameliorate după 2—3 serii de aplicații. În cazurile de spondiloză, ameliorările evidente și durabile sînt de ordinul sutelor. Dar despre eficacitatea acestei terapeutici sînt mult mai îndreptățiți să vă vorbească foștii și prezenții pacienți ai cabinetului de tratamente cu venin de albine.

În încheierea discuției, interlocutorul nostru a ținut să ne reamintească dorința sa de a acorda informație de specialitate mai tinerilor colegi de breaslă care ar dori să învețe tehnica necesară acestui domeniu al apiterapiei. Dorința și propunerile doctorului Alexandru Partheniu ni se par cu atît mai îndreptățite cu cît avem în vedere faptul că, la ora actuală, cabinetul din str. C.A. Rosetti nu poate acorda îngrijire medicală unui număr mai mare de 30—40 de persoane.

Iată în continuare cîteva opinii împărtășite redacției noastre de către cinci din foștii și actualii pacienți ai doctorului Partheniu.

Diogene Ionescu (medic) : „E mai bine de un an de cînd folosesc inoculările cu venin de albine pentru tratarea unei artroze coxofemurale avansate (caracterizată și prin diminuarea cartilagiului). Am asociat tratamentului și injecții cu **Rumalon**. Am făcut, de asemenea, gimnastică medicală și am urmat un tratament intensiv cu vitamine. Mă simt mult, mult, mai bine, astfel că nu mai sînt candidat la intervenție chirurgicală".

M.D. (inginer) : „Sînt în tratamentul doctului Alexandru Partheniu de trei ani. Sufăr de o arterită obliterantă care îmi dădea crampe musculare după 30—50 metri de mers. Am început să mă simt mai bine după aproximativ 80 de albine. În prezent pot merge bine fără probleme 500 de metri și pot chiar să și alerg. Culoarea epiteliului (albă cu doi ani în urmă) a revenit la normal, iar oscilometria a crescut de la zero la 0,9. N-am folosit altceva în afara inoculărilor cu albine".

M.B. (medic pediatru) : „Tratamentul cu venin de albine mi-a folosit enorm. Reumatismul cronic poliarticular a dispărut aproape cu totul. Au dispărut durerile, amețelile, starea de parestezie".

Niculae Dragomir (inginer) : „Cînd m-am prezentat la cabinetul doctorului Partheniu sufeream de o arterită obliterantă dreaptă, care mă împiedica să parcurg, fără dureri și crampe musculare, mai mult de 30 de metri. Mai mulți medici mi-au spus că trebuie să mă operez. Am început tratamentul cu venin de albine și numai după o lună am putut să merg binișor 100—200 de metri. În răstimpul ultimilor trei ani mi s-au făcut aproximativ 1 000 de inoculări. Am mai făcut vara mofete la Covasna. Acum merg fără probleme".

Olimpia Livescu : „În 1958, în urma unui consult, mi s-a pus diagnosticul de arterită obliterantă. Am fost de mai multe ori spitalizată și mi s-au aplicat doze masive de Reverin, Padutin, Papaverină, Miofilină, diverse vitamine etc. Cu toate acestea oscilometria la ambele gambe a scăzut progresiv la zero. Am început tratamentul cu venin de albine în 1965 cînd mi s-au aplicat 250 înțepături de albine în doze progresive pînă la 15 înțepături pe doză. Rezultatul a fost uluitor : chiar în cursul acestei prime serii de înțepături crizele de claudicație au dispărut treptat, iar indicele oscilometric s-a ridicat la valori de 0,5—0,8. De atunci au trecut aproape 16 ani. În tot acest răstimp am continuat tratamentul cu venin de albine. În prezent merg kilometri întregi fără nici o jenă. Menționez, de asemenea, că tratamentul mi-a ameliorat simțitor și o spondiloză cervicală. Am mai folosit injecții cu vitamine, cu extras liofilizat de țesut embrionar și am făcut cure balneare la Covasna".

LIVIU TIMBUS

Aproporturi

O istorioară pentru candidații la gloria scrisului

...Sînt mai bine de optzeci de ani de cînd, undeva, pe o terasă la malul Mării Negre două ciudate personaje — un bătrîn și un încă tînăr scriitor — se odihneau, iluminați de valuri.

Cu un gest care se vroia (și era) protejator, bătrînul i-a prins de după umeri pe tînăr cu pămîntia-i mînă osoasă rostind :

— „Piesele lui Shakespeare sînt proaste, dar ale dumitale și mai proaste !"

Și neprimind nici un răspuns, a continuat :

— „Scumpul meu prieten, te rog, nu mai scrie drame !"

Iată un episod care ar fi putut provoca „sfîrșitul" literaturii. Ori care, dimpotrivă, hrănește ambițiile veleitare.

Bătrînul — să nu uit — se numea Lev Tolstoi.

Iar tînărul, Cehov...

M-am gîndit la istorioara aceasta atît de blîndă și nevinovată încît — nutrind nesăbuita ambiție de a deveni componist de literatură — îți vine să abandonezi urgent peniță Klaps și călimara, oferindu-te unor munci cu mai scăzute primejdii de iradiere radioactivă.

Dar... paradoxal, am căpătat mai apoi curaj. Mi-am zis că și geniul se poate rosti cu zeiască nedreptate (cine ne-a propus teoria relativității ?), că n-avem a ne mîhni prea tare cînd într-un îndreptățit elan șoricesc nu-mai-știu-care domn Nimeni se nevoiește să ne perforeze pereții corăbiei de hîrtie...

Mi-am mai spus că literatura se face în afara marilor, sonorelor „sentințe" (care sentințe sînt bune doar în litigiile domestice), dincolo de răsunetul edictual al lexicoanelor, (semănînd adesea cu literatura autorilor de definiții enigmistice) și, mai ales, dincolo de convenientele modei și modelelor.

...Găsesc într-o carte cu ghicitori una, a tocului de scris, pe care mi-o propun și ți-o propun la rîndu-mi, iubite cititorule, ca pe o teribilă, singeroasă dar adevărată metaforă a scrisului :

Taie-mi capul,
Scoate-mi limba,
Dă-mi să beau
Și să-ți vorbesc !

Metafora scrisului ? A **scriitorului ?**

GHEORGHE TOMOZEI

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm

Un proces de conștiință amînat

(Urmare din pagina 1)

încadrații șantierului. Îi numește într-o notă către Direcția muncii. Printre ei figurează și Corneliu Bulboacă, cel pe care în secvența precedentă l-am lăsat încă în picioare. L-a cunoscut cu puțin timp în urmă. L-a tratat la început cu considerația cuvenită fratelui mai mic al unor prieteni de pe vremea cînd era secretar de consiliu. Mai tîrziu află tocmai de la acestia că fratele lor mai mic este un inserios, superficial, periculos. Despre Corneliu Bulboacă îi vorbește și inspectorul cu probleme speciale de pe lîngă întreprindere. Tînărul a fost văzut prin cafenele cu șeful șantierului, cu contabilul șef și prietenii acestuia. Deși nu are forme de încadrare, este totuși pontat. Singur își întocmește fișele de prezență. Conducătorul punctului de lucru l-a reclamat de mai multe ori. E mincinos, insidios, de profesie corupător. Nu e exclus să-i aibă la mînă pe cei cu care bea. Fii atent, conchide inspectorul, va încerca probabil și cu dumneata.

Și acum, Bulboacă șade în fața lui, după ce i-a strecurat o mie de lei în sertar. Afară așteaptă un lucrător de miliție și un procuror. Dar Iacob Serafim nu știe încă nimic. Nu știe că în scenariul scris de Bulboacă, lucrătorul de miliție și procurorul Ilaș, el nu are dreptul să gîndească. Gîndurile nu sînt martori. Nici vorbele nu sînt martori.

Și totuși gîndește. Mia de lei lăsată „prietenește" de Bulboacă este o dovadă că frații lui au dreptate suspectîndu-l, că inspectorul nu s-a înșelat, că pe șantier există cu adevărat relații oneroase. Nu-l condamnă pe băiatul din fața lui. Din respect pentru frații lui. Din revoltă împotriva celor ce-l încurajează. Și dacă totuși va duce banii conducătorului întreprinderii ? N-ar putea constitui ei începutul unei discuții mai largi ? Totul se petrece în fracțiuni de secundă.

2.

În fața biroului, în picioare, Corneliu Bulboacă așteaptă supus și îndatoritor. „Știu că v-ați întors din concediu. I-a spus inspectorului de personal. Eu n-am nevoie de bani ăștia acum, vi-i pot lăsa un timp". Și-a însușit la perfecție arta de a se face simpatic și util. Are totdeauna asupra lui țigări bune pe care le oferă amatorilor de lux. Cunoaște o mulțime de adrese, e pregătit să facă oricui un serviciu, să recomande, să obțină peste rînd, să se descurce în orice împrejurare. Pe șantier, în virtutea relațiilor de cafenea cu cei din conducere, cu toate că nu are depusă nici măcar cererea de încadrare, pînă acum s-a pontat singur, a sfidat șeful de echipă care-i reclama mereu la șeful șantierului că minte, chiuleste, înșală. Deține un post TESA cu toate că nu are pregătirea corespunzătoare, în pofida legislației privind persoanele cu antecedente penale. Cît timp inspectorul de personal Serafim Iacob a fost în concediu a făcut ce-a vrut. Postul respectiv, în realitate, nici nu-l interesează, va declara mai tîrziu. Are destule resurse de trai. Trebuie să se pună la adăpost totuși în fața legii împotriva paraziților. Și ar fi reușit dacă n-ar fi acest troglodit de inspector, pe care-l știe capabil de orice. Nu el l-a denunțat pe prietenul lui, contabilul șef ? Nu l-a venit nimeni de hac pînă acum. O va face el.

Mi-a cerut 2 500 lei ca să mă încadreze, a declarat la miliție. Eu i-am oferit o mie, dar n-a vrut să primească. Nu vrea decît fix 2 500 lei. S-a temut că va fi întrebat de ce nu s-a plîns prietenului lui, șefului de șantier, sau directorului întreprinderii, încadrarea nu o face inspectorul de personal, ci conducătorul instituției. Au fost înscriați 2 500 lei, de 1 500 a băut, mai are 1 000 și mia se află pe birou. Va trebui să dea socoteală de rest, important deocamdată este ca inspectorul să pună mîna pe bani.

Într-adevăr, mai tîrziu, organele de miliție vor alerga mult și bine să recupereze restul de 1 500 lei.

3.

Sigur, decide Serafim Iacob, banii trebuie să ajungă la conducere. Nu are nimic cu Bulboacă. Un derbedeu, dar tînăr. Grav este că bărbați serioși sînt induși în eroare de un puștan chefliu și ușuratic. Are acum dovada că intervențiile lui repetate pentru măsuri de natură să contribuie la limpezirea relațiilor de muncă au un suport material. Bulboacă nu contează. El îi oferă un argument imbatabil. Concret. Atît. Ca să se descotorosească de el, scrie la repezeală o chitanță formală. Într-un singur exemplar, desigur, ca orice lucru formal.

De ce într-un singur exemplar, exclamă acum cu un aer triumfător procurorul șef al județului. Ce valoare are o chitanță într-un singur exemplar, neadmițînd că inspectorul de personal nu voia să atribuie nici o valoare acelei chitanțe, sigur că oamenii din conducerea întreprinderii nu-l vor crede nebun ca să ia din banii lui o mie de lei și să afirme că i-a dat un ins oarecare. Nu așa se procedează, mai afirmă procurorul șef, reproșîndu-i în fapt lui Iacob Serafim că la rîndu-i nu împarte lumea în vinători și vînați. Că n-a fost suficient de indeminatic pentru ca din vînat să devină vînător.

Dar în ce privește gîndurile inspectorului, își continuă demonstrația procurorul șef, ele trebuie dovedite, nu afirmate. Nu, susținem noi. Cînd dai un om onest, fără pată, pe mîna unei haimanale, fără ca să prevezi toate reacțiile posibile ale acestuia, ei nu are alți martori în afară gîndurilor sale. Dar despre aceste lucruri vom mai discuta.

4.

Cu chitanța în mînă, Corneliu Bulboacă o zbughește pe ușă. În urma lui apar lucrătorul de miliție și procurorul Ilaș. Sînt chemați martori. Spre stupefacția colegilor de muncă, Iacob Serafim părăsește întreprinderea sub stare de arest.

Tăvălugul flagrantului a început să se rostogolească și se pare că nimic nu-i poate sta în cale. Nici chiar rezultatul percheziției care consemnează o locuință modestă, fără valori, fără cecuri, fără lucruri costisitoare. S-ar fi putut deduce de aici desigur, coroborat cu faptul că Iacob Serafim nu este nici risipitor, nici băutor, că nu poate fi vorba de o obișnuință a mitei, că banuiala nu are un suport faptic suficient de solid. S-ar fi putut deduce multe alte adevăruri dacă s-ar fi răspuns la întrebările care se ridicau în fața cercetării. De ce inspectorul de personal refuză azi o mie de lei ca să ia a doua zi tot o mie de lei, dar înscriată ? De ce Bulboacă nu i-a dat toți cei 2 500 lei solicitați ? De ce nu s-a plîns Bulboacă tovarășului său de băutură, șeful de șantier, dacă într-adevăr i se refuza încadrarea ? Ce încredere poți acorda unui individ care după denunț fuge cu banii miliției ? Ce fel de om este Serafim ăsta care se dă, pentru o mie de lei, pe mîna tovarășului de chefuri al dușmanilor lui ? De ce un om cu experiența fostului notar scrie o chitanță formală și nu și-a luat toate măsurile de precauție ? Procurorul șef al județului găsește și aici explicația. Chitanța a fost scrisă în grabă, după ce inspectorul de personal a văzut pe coridor lucrătorul de miliție. Nici o jenă prin urmare în fața puerilului. Printr-o speculație ieftină, reluată din păcate și de instanță, se șterge tot ce mai știm despre psihologia umană. Un om prins cu mîna în mînă n-aruncă dovada vinovăției, ci se apucă să scrie chitanțe.

Tăvălugul se rostogolește cu furie. În fața lucrătorului de miliție și a procurorului Ilaș, pe care Iacob Serafim nu-i cunoștea, în fața flagrantului de care era învinuit, inspectorul de personal declară că a luat banii cu împrumut. Credea că în acest fel va stinge repede neînțelegerea și va evita o arestare rușinoasă în fața colegilor de muncă, urmînd ca mai tîrziu, avînd răgazul necesar, împreună cu inspectorul cu probleme speciale care-l pusese în gardă, să poată da explicațiile exacte, explicații care la temperatura înaltă a flagrantului ar fi părut caraghioase, de circumstanță. Va face totuși acest lucru, mai tîrziu, la procuratură, dar această precizare se întoarce tot împotriva lui fiind socotită confuză iar poziția învinuitului oscilantă.

5.

Un moment important prin semnificațiile lui îl constituie reconstituirea în instanță de către Bulboacă a sustinerii inițiale că inspectorul de personal i-ar fi pretins bani. „Așa mi am închipuit eu", susține de data asta tînărul colaborator al organelor de cercetare și urmărire penală. Ar mai fi timpul ca măcar acum să fie pusă în discuție temeinic morala a organizării acestui joc periculos de-a flagrantul cu un om împotriva căruia nu au putut fi strînse probe de vinovăție certă. Poate fi numită flagrant o faptă pusă la cale de intervenția unui individ dubios și înainte și, mai ales, după denunț ? Poate fi învinuit un om pentru comiterea unei fapte anume regizată în a dobîndi caracter penal ? Cui îi este permis, fără dovezi îndubitabile de vinovăție, să momească, să stîrnească în om sentimentele obscure, să atîțe slăbiciuni și pofte, fără a-și asuma în fața semenilor o gravă răspundere ?

Poate tocmai pentru a nu răspunde la aceste întrebări, tăvălugul a fost lăsat să se rostogolească orb mai departe și în loc să se revină cu simțul onoarei asupra unui fapt ce amenință să se încarce de gravitatea violării unor drepturi constituționale sînt căutate cu tot dinadinsul alte fapte acuzatoare. Este răsturnat însuși principiul fundamental al justiției conform căruia primordială rămîne prezumția de nevinovăție. În pofida probelor ce dovedesc nevinovăția, sau cel puțin provoacă îndoială cu privire la vinovăție, se recurge, în lipsa unor fapte relevante, la un caz vechi, rizibil și grotesc.

Cu mai mult timp în urmă, inspectorul de personal a fost delegat să distribuie retribuțiile lucrătorilor. După două zile de la acest eveniment, contabilul șef, aflat în relații de dușmănie cu inspectorul, îl reclamă la conducere că ar fi ascuns 40 000 lei în vederea delapidării lor. Pe baza acestei declarații unilaterale, instanța îl va condamna pe inspector la doi ani și zece luni închisoare. Cele două procese vor avea loc împreună.

6.

Deci, în ziua plății, retribuțiile sînt distribuite și nimeni nu observă că s-ar fi petrecut ceva. După două zile, contabilul șef reclamă : inspectorul de personal fiind delegat să efectueze plăți s-a prezentat la casierul șantierului afirmînd că-i lipsesc 40 000 lei. Banii au fost găsiți în sertarul întredeschis al biroului, sub un penar. În urma acestei declarații, Iacob Serafim este condamnat la doi ani și zece luni închisoare. Mai tîrziu, procurorul Gelberg va constata că în realitate lucrurile s-au petrecut astfel : inspectorul a ridicat banii, a semnat, ceea ce însemna că din acel moment, furtună, cutremur, furt, pierdere, răspundea pentru ei, a lăsat servieta cu întreaga sumă în birou și s-a dus să conducă o ședință. Întors în birou, face monetarul. Ieșeau în plus 400 de lei. Îl caută pe casier. Omul de meserie intuiește imediat cauza. Cu monetarul la punct, inspectorul efectuează plățile. Așa a fost, dar această repunere în termeni a adevărului va fi făcută mult prea tîrziu, fiindcă între timp tăvălugul nu se oprește, ia forme din ce în ce mai tragic hilare. Pentru a-l demonstra cu orice preț vinovăția se recurge la cea mai facilă dintre învinuiri, falsul. Oricare dintre noi putem comite un fals fără să știm că am comis o infracțiune. Putem de pildă semna pentru un coleg care ne-a rugat să-i ridicăm remunerația. Iacob Serafim a semnat condica, deși cîteva zile la rînd a fost prezent la liceu, unde-și dădea cîteva examene de diferență. Zilele cînd Bulboacă ponta și beu prin cafenele nu erau falsuri. Inspectorul de personal, încadrat TESA cu muncă nenormată, fiindcă a lipsit cîteva ore din întreprindere este pus sub urmărire penală. În raport cu rigoarea cu care s-a cercetat trecutul și prezentul lui Iacob Serafim, cu asprimea cu care i s-a răscolit viața și activitatea, aș îndrăzni să spun că dosarul cu care a fost trimis în instanță îi face cinste. Nu știu dacă oricare altul dintre noi ravășindu-ni-se viața în acest fel am scăpa numai cu învinuiri ca acestea două din urmă atribuite inspectorului de personal.

Altceva nu i s-a mai găsit. Instantele de fond și recurs îl condamnă la patru ani pentru luare de mită și la doi ani și zece luni pentru tentativă (sublinierea noastră) de delapidare. Procesul are loc la Casa de cultură a orașului, în fața colegilor de muncă, a prietenilor, a familiei, a rudelor, a curioșilor de tot felul. Iacob Serafim rămîne închis alături de borfași, hoți de buzunare, proxeneți, tîlhari, mai mult de opt luni. Procuratura generală promovează recurs extraordinar. Tribunalul Suprem admite recursul, casează sentințele și trimite dosarul pentru completarea cercetării la Procuratura din Vaslui. A fost arestat, cercetat, judecat, condamnat în circa două luni. Este scos de sub urmărire penală și declarat nevinovat după 16 luni. Dar nici după aproape patru ani nu este repus în toate drepturile. Cei ce l-au dezonorat în urmă cu patru ani încearcă astăzi să-l condamne a doua oară, printr-un proces mult mai subtil, subteran și ireversibil.

Cinism ? Orgoliu nemăsurat ? Prostie ? „În fapt, susțin detractorii lui, Iacob Serafim e vinovat, dar nu l-am putut prinde". Luptă-te, Iacobe, cu acuzația asta !

7.

Felul în care procurorul Gelberg a efectuat cercetarea în urma cărcia Iacob Serafim a fost scos de sub urmărire penală este de-a dreptul emoționant. Chiar și acum cînd scriu nu-mi pot potoli tulburarea provocată de discuția avută cu acest anchetator blajin și integru. Nu s-a omis nimic, nu s-a considerat nimic stiut dinainte. „În puține cazuri, mărturisea procurorul Gelberg, pot afirma fără nici o îndoială în suflet că un om este nevinovat. Iacob Serafim este nevinovat. Și o spun cu inima ușoară".

Acesta ar fi cel de al doilea moment mare ratat. Nici o justiție din lume nu este ferită de erori. Momentul reabilitării unui om, oricît ar fi pătimit el, este o victorie a rațiunii, a spiritului de dreptate. Fiindcă forța ce o susține conține în ea o gravă solemnitate, o bucurie tragică capabilă să cuprindă, să închidă în efluviile ei orice jertfă.

În locul concluziilor din ordonanța de scoatere de sub urmărire penală sînt diseminate păreri personale, întrebări insinuante, speculații ieftine, bîrfe, observații puerile. Am amintit cîteva dintre ele. Ele sînt mult mai numeroase. Și urmăresc un singur scop : **confuzia.** În clipa cînd Iacob Serafim ar reintra în toate drepturile sale, devine operant articolul 507 din codul de procedură penală care prevede acțiunea în regres împotriva celor care din gravă neglijență au nedreptățit un om. Dosarul prin care inspectorul de personal a fost scos de sub urmărire penală este ținut la procuratura județeană sub un aspru secretiu. Mie mi-a fost refuzat să-l consult (ceea ce nu mă împiedică să-l cunosc pe dinafară). După intervenția Procuraturii Generale am obținut numai dreptul să vorbesc cu procurorul Gelberg. Instanța supremă l-a solicitat de trei ori pentru a judeca procesul privind pretențiile civile ale lui Iacob Serafim. Pe baza datelor din dosarul civil, instanța a deliberat și a decis : Deși nevinovat, Serafim Iacob prin răspunsurile sale oscilante a stînjenit cercetarea și nu are dreptul la despăgubiri. Cu alte cuvinte, Iacob Serafim nu s-a ridicat, prin răspunsurile sale, la înălțimea unei adevărate victime, de la stilpul infamiei el n-a dat o mînă de ajutor celor ce-l sculpau, și-l băjocoreau, și-l umileau. Se denaturează însăși înțelegerea menirii justiției care în orice caz nu poate fi aceea de a da note la purtare celor nedreptățiți. Cînd un om este nevinovat și a susținut fără întrerupere că este nevinovat, în ce fel mai poate el stînjeni cercetarea și de ce ? Este adevărat că un delincvent, un lucrător de miliție și un procuror au scris un scenariu în care un om cinstit urma să joace rolul vinatului și față de acest rol omul cinstit a avut unele abateri, dar el n-are nici o vină fiindcă nu i s-au comunicat indicațiile de regie. Fiindcă, să nu uităm, Iacob Serafim nu a fost prins în flagrant delict de luare de mită. El a fost prins într-un joc, asupra unei fapte puse la cale, regizată de a fi penală. E se mai poate reproșa unui om care a fost victima unui atentat la libertatea și demnitatea sa, după ce a suferit disproporționat de mult față de acuzația adusă, că n-a fost suficient de clar ? Că n-a dat o mînă de ajutor celor ce l-au hăituit și umilit ? Vinovat sau nevinovat un om în acest joc înșgrozitor și dezonorant nu poate fi judecat de nici o instanță. Fiindcă nu există în lume instanță care să aibă competența de a constata tribulațiile sufletului omenesc momu, te.tal, i.cid. Inscenarea nu trebuia să aibă loc. Atentatul la demnitatea unui om nu se justifică prin nimic. Este admisibil ca o persoană să folosească instituțiile statului pentru a se răzbuna împotriva unui om cinstit ? De ce nu s-a verificat temeiul cererii lui Bulboacă de a fi încadrat ? Și cine anume aprobă încadrarea unui lucrător ? De ce nu l-a cerut lui Bulboacă probe întru susținerea denunțului lui ? De ce Bulboacă n-a fost pus sub urmărire penală pentru denunț calomnios cînd a recunoscut în instanță că Iacob Serafim nu i-a cerut nici un ban ?

Victima acestui joc nedemn n-are de ce se justifica în fața nici unei instanțe. Nu el trebuie să justifice comportarea sa, ci acela ce l-au dezonorat. Față de cauza care a pus în mișcare urmărirea penală împotriva inspectorului de personal chiar și procesul prin care instanța supremă respinge dreptul la despăgubiri pare numai un simulacru. Nu poți cere socoteală unui om pentru felul în care se apără împotriva samavolniciei.

S-au scris multe pagini. Au fost emise zeci și sute de documente. Ce valoare pot avea ele ? Un singur proces era necesar în cazul de față : procesul de conștiință al celor care fără nici o probă de vinovăție atrag un om într-o cursă, îl dezonorează, îi nesocotesc drepturile, încalcă grav prevederile constituționale, libertatea și demnitatea cetățeanului

Ce face omul cînd nu-l vede nimeni

...Și inima de piatră

Aflăm, ba și vedem cîteodată, scene care ne întorc sufletul pe dos și încercăm, revoltați, porniți cu toată firea noastră, să facem ceva, fiecare cu mijloacele pe care le avem.

Iată două cazuri. Cunosc o pereche, frate și soră, doi copii — cred că sînt gemeni — de 5—6 ani, locuind în vecinătatea cinematografului „Lira" din Capitală. O curiozitate, l-am văzut mereu împreună. I-am văzut de cîteva ori alimentîndu-se de gardul curții unui crescător de porumbei voiajori, locuind în aceeași zonă, privind fermecați (probabil ore întregi) minunatele făpturi zburătoare. I-am văzut vara, i-am văzut iarna. Vara, desculți. Iarna, nu prea îmbrăcați. Mi-au atras atenția pentru că sînt doi copii foarte guralivi. Umplu strada cu gura lor. Dar mi-au mai atras atenția și pentru că i-am văzut — aproape întotdeauna — cu o plasă cu sticle la ei, ținînd-o împreună, fiecare cu o mînă. Pline sau goale, sticlele erau — și sînt —, fără excepție, de alcool. De cele mai multe ori, „tării", rareori bere. Niciodată însă, nici măcar o singură dată nu i-am văzut cu o sticlă cu lapte, sau cu ceva de mîncare în plasă. Firește, m-am gîndit întîi la părinții lor, apoi la vecinii lor, la **oamenii-OAMENI** de pe strada lor, la comitetul de stradă, la deputatul de stradă... Apoi m-am gîndit și la o întrebare care s-a mai pus, cred eu, de mai multe ori comerțului nostru : **de ce se vinde alcool copiilor ?**

Pînă cînd așteptăm răspunsul ?

Al doilea caz. Am auzit, știm că mai sînt oameni certați cu legea, cu morala, care se bat. Se bat uneori crunt, Ca animalele. Sau ca borfașii, cu cuțitele. Nu am mai auzit însă **la noi** despre copii care se bat cu cuțitele. Și totuși, iată un fapt real. La o școală bucureșteană, doi elevi, unul din clasa a VI-a și unul din clasa a V-a, s-au încăierat rău de tot. Cel mic l-a lovit cu pumnii și cu picioarele pe cel mai mare, iar acesta din urmă a scos briceagul și l-a înfipt în spatele celuilalt. I-a atins cîteva vase de sînge, băiatul rănit a fost dus la spitalul „Grigore Alexandrescu" și operat. Acum este în afară de orice pericol. Dar dacă ar fi ieșit mai rău ? **Este o întrebare pe care o punem tuturor :** părinților (și în primul rînd, părinților celor doi elevi), școlii și NOUĂ ÎNSINE...

Regretele tardive au întotdeauna prea puțină valoare !

MARIUS POPESCU

Supărarea dactilografei

De n-ar fi fost să ne convingem, cum ne e sfîntul obicei, direct la fata locului, la sursă adică, am fi înclinat s-o credem doar pe cuvînt sau pe inscrisura din hîrtii. Că zicea dumneaei, Elena Ștefan :... „sînt la disperare, sînt victima unor abuzuri comise de tov. ing. Maciucă Leontin, directorul Schelei de foraj Craiova. Din anul 1973 au început persecutiile zilnice împotriva mea și mai mult luptînd s-o pună secretară în locul meu pe tov. Cristina Buzărnescu fiind și cu 20 de ani mai tînără decît mine și pe deasupra și croitoreasă În ziua de 28 iunie 1980 am fost bătută în timpul programului de lucru de șeful biroului administrativ, Văduvescu Abel, mi-au luat atributiunile de serviciu pe care le lucram și au fost date tovarășei. Eu am făcut munca numai de secretar-dactilograf 23 de ani, nu consimt să fiu transferată și cer să mi se facă dreptate". Dreptate-dreptate, dar cum ? În ce fel ?

Să vedem ce spun și oamenii din schelă. Discutăm întîi cu inginerul Gheorghe Florea, adjunctul secretarului comitetului de partid :

— A fost o vreme cînd tovarășa Elena Ștefan muncea corect și era apreciată. Apoi s-a schimbat, a devenit extraordinar de irascibilă, oamenilor le vorbea urît și-i repezea, refuza să mai bată la mașină.

— În fond, ce făcea, cu ce se ocupa ?

— Cît e ziulica de mare preocupările dumneaei se rezumau în a urmări, pas cu pas, ce face și unde se duce directorul nostru, ce fac și ce discută cei din conducere. Mai răspundea la telefon, mai înregistra cîte o scrisoare, șuetă și atît.

Secretarul comitetului de partid pe schelă, tovarășul Constantin Mărgol, e nerăbdător să intre-n vorbă. Îl informăm că, în împrejurări necunoscute, tovarășa a intrat în posesia copiei unor concluzii trase într-o analiză efectuată cu vreo opt ani în urmă de o comisie a comitetului județean de partid asupra activității de conducere a întreprinderii de foraj.

— Ceva am auzit eu, dar precis nu știu. Probabil că pe această bază socotea dumneaei că ne are pe toți la mînă. Calculul i-a fost însă greșit, întrucît organul de partid ne-a apreciat cum se cuvine activitatea. Au fost și lipsuri. În loc să soună cinstit ce avea de spus în fata colectivului, a organizației noastre de partid, spre a se putea, eventual, lua măsuri de îndreptare, tovarășa a căutat să-și rezolve neînțelegerile personale pe alte căi decît cele corecte. Și uite așa a ajuns la tot felul de vorbe nesocotite și la jigniri, la dezbinare și suspiciuni, la o comportare nesănătoasă față de noi și de muncă în general. Aici cred c-a greșit.

— De ce n-ați ajutat-o ?

— Am încercat, dar nu se mai putea.

Între timp, venind tocmai de la Virteiu, de la o sondă aflată la vreo 30—40 de kilometri, a sosit și tovarășul director Leontin Măciucă. L-am întrebat fără înconjur ce s-a întîmplat cu fosta-i secretară.

— Bănuiesc că v-au și spus tovarășii. Așa că, dacă-mi îngăduiți, n-am să intru în amănunte. Pe la începutul anului trecut, văzînd că nimeni nu se mai înțelege cu ea, existînd și unele neregului în muncă, am hotărît să renunț la servicile ei și să propun organului nostru colectiv de conducere desființarea postului de secretară-dactilograf și trecerea tovarășei într-un loc mai direct productiv, tot în cadrul schelei. I-am dat aceeași retribuție și sarcini de serviciu corespunzătoare pregătirii și posibilităților. Nu văd vreo incorectitudine. Cred că este și un drept al directorului să decidă dacă vrea sau nu să-și pună la ușă pe cineva, pe cine vrea el anume. Cu atît mai mult cu cît treaba aceasta n-am făcut-o singur, de capul meu. Că, se știe, nici secretară nu poate fi oricine și oricum. Ea trebuie să întrunească neapărat unele calități, acelea de a prezenta încredere, de a munci conștiincios, de a fi amabilă, îndatoritoare cu toți. Cu regret, dar la dumneaei toate acestea cam lipseau.

Am ascultat și părerile multor altora : Gheorghe Boacă, electrician, membru în biroul comitetului de partid ; Virgiliu Mareș, maistru mecanic ; Nicolae Ungureanu, muncitor. Cîteva cuvinte am schimbat, firește, și cu Văduvescu Abel, cel căruia i se aduce greaua învinuire, și cu Buzărnescu Cristina, pasnica arhivară acuzată, fără temei, că i-ar fi declarat fostei secretare... un aprig război. Cu mici excepții, mai toți susțin în esență ceea ce au exprimat cei trei de la început și, în plus, că a ieșit prea mare povestea cu... doamna secretară. A fost ca un război al nervilor, cum zicea maistrul Mareș, care a răscolit o schelă întreagă, măcinînd forțele și răbdarea oamenilor, demobilizîndu-i uneori.

Interesant și lămuritor punctul de vedere exprimat de instructorul Consiliului județean de control muncitoresc, tovarășul Nicolae Stanciu : Am avut sarcina să mă ocup personal de acest caz anul trecut, pe vară, cînd am luat parte și la cîteva ședințe în care a fost amplu dezbătut. Nu pot să vă spun cît necaz a fost în stare să ne pricinuiască tovarășa. După cîte a făcut, consider că dînsa nu se află în toate apele dumneaei, ca să nu mă exprim altcumva. Conducerea schelei cred că putea fi mai fermă în aplanarea conflictului.

Abia acum am înțeles bine de ce lucrurile nu mai puteau continua așa la schela de foraj. Biroul executiv al C.O.M. de trei ori consecutiv ia cazul în dezbatere (cîtă risipă de timp și de energie !) și hotărăște în final schimbarea locului de muncă al fostei secretare și trecerea ei la biroul PPUP, ca funcționar administrativ principal. Oarecum izolată și cu orgoliul zdruncinat, absentează nemotivat de la serviciu, iar cînd vine totuși stă mai mult degeaba și atîtă spiritele. Este penalizată și, în acest moment de încordare, se comite marea greșeală din partea șefului biroului administrativ care, fortînd nepermis nota, ajunge s-o brusc eze. Ștefan Elena renunță de-acum să mai vină la treabă. Disputa și disensiunile devin insuportabile. Din nou certuri, din nou încep să curgă reclamațiile în toate cele patru zări, către toate forurile centrale și locale. Au loc anchete și paraanchete, încît e de mirare că cei din conducerea schelei mai găsesc timp și pentru producție. O comisie specială a Direcției generale autonome a petrolului și gazelor din ministerul de resort analizează și ea îndelung situația care a stîrnit atîta vîlvă în lumea sondorilor doljeni și dispune, dintr-un motiv de cumsecădenie: 1) anularea hotăririi biroului executiv al C.O.M. al Schelei de foraj Craiova din 18 septembrie 1980 ; 2) reîncadrarea petentei la biroul administrativ al schelei și plata integrală a drepturilor de retribuție pe perioada 18 septembrie 1980 pînă la zi, și 3) transferarea Elenei Ștefan în interesul serviciului la Schela de extracție Craiova ca funcționar principal administrativ (?!).

— Fosta secretară încă nu se pierde cu firea. Aflînd că e rost și de ceva muncă de teren la sondele de prin preajma Craiovei, refuză dezinvolt și noua ofertă. Renunță definitiv să mai vină la treabă și, de undeva, continuă să lanseze noi S.O.S.-uri și să-și revendice cu și mai multă înverșunare dulcea și călduta funcție de secretară, condiționînd ca neapărat ieșirea la pensie să se facă numai de aici și, tot neapărat, cu flori. Or, pentru dînsa, care mai are doar un an și cîteva luni pînă la pensie, în aceste condiții cînd se impune cu acuitate diminuarea numărului celor neproductivi, este greu de garantat că dorința-i de neclintit se va împlini întocmai. Sigur, au fost multe cazurile cînd secretarele au ieșit frumos la pensie. La Schela de foraj Craiova oamenii spun că Ștefan Elena n-ar avea nici o șansă. Faptul este, se înțelege, neimbucurător, dar vina îi aparține, în cea mai mare parte, fără echivoc.

Că tovarășii din conducerea schelei, și în primul rînd directorul, ing. dr. Leontin Măciucă, au și dumneaolor o contribuție **serioasă** la deruta regretabilă a acestei femei aflate în prag de pensionare, este de necontestat. Lipsa de tact îndoseobi și pierderea în amănunte nesemnificative și-au dovedit și aici nefastul lor efect asupra mersului întreprinderii. Omul din fruntea unității s-a cam pripit tocmai într-un moment ca acesta de viață, cînd i se cereau și discernămînt, mai multă grijă, mai multă generozitate chiar, înțelegere lucidă de conducător. E o chestiune de stil, deci.

Judecînd faptele la rece, imparțial, nu-i admis să fii indiferent la faptul că în întreprinderea pe care o conduci un șef de birou bate o femeie. Dacă așa stau lucrurile — și, din păcate, hotărîrea tribunalului o confirmă ! — s-a greșit grav și întrebarea vine de la sine : ce măsuri s-au luat cu Văduvescu Abel, care mai e°și președintele comisiei de judecată ? De ce-i tăcere și indiferență ?

Dar lăsînd la o parte incidentul acesta stupid, ca și învinuirile îndreptățite pe alocuri aduse fostei secretare, nu se poate admite ca niște oameni serioși, cu cea mai mare răspundere în conducerea schelei, să-și macine inutil capacitatea lor profesională, politică și organizatorică într-un conflict care nu a adus nimic bun în rezolvarea problemelor mari cu care se confruntă un colectiv de renumiți sondori. Că e nefiresc și păgubitor să ne mulțumim doar a spune că acest caz al Elenei Ștefan n-a fost un război al secretarelor. El a fost și este totuși o delicată chestiune de viață, de morală socială, care nu se poate trata doar cu verdicte administrative.

MIHAI STANESCU

Cronica șoselei

„Știu să merg drept, dar nu să fac viraje"

Acum cîteva zile, pe o șosea din nordul țării, rula la volanul unei Skode un șofer amator care își planificase pentru a parcurge drumul de la părinți, unde fusese pentru a-și aduce acasă unele alimente, și pînă la localitatea de domiciliu, 45 de minute. Iată că apare ceața și șoseaua devine extrem de lunecoasă datorită poleiului. Își dă seama că va întîrzia la serviciu.

Reduce viteza rulînd cu 20—30 km pe oră, cum impunea luciul șoselei, dar nu renunță la ideea că va putea recupera timpul pierdut. Moralul pilotului crește vizibil atunci cînd deodată apar și sectoare de drum fără ceață cu șoseaua uscată ca în miezul verii. Apasă cu nădejde pe accelerație și acul vitezometrului arată 60, 70, 80 km pe oră. Intră pe o porțiune de drum unde umbra și temperatura scăzută din zonă împădurită conservase gheața pe șosea. În zadar introduce pilotul mașinii în viteză a treia. La o curbă mașina rupe parapetul, părăsește șoseaua și după ce se izbește consecutiv de trei pomi, se răstoarnă de cîteva ori în prăpastie, fringîndu-se în două. Șoferul și fetița sa în vîrstă de 14 ani își pierd viața. Soția pilotului care s-a ales doar cu fractura femurului, ne-a povestit ulterior : „Soțul meu era un pachet de nervi. Avea la ora de încoace a programului o consfătuire importantă de la care nu putea în nici un chip lipsi". „Trebuie să ajung la 8,00 cu orice risc...", repeta el mereu.

Alt caz : I.U. din Pitești, rula pe drumul vechi Pitești — București, la volanul autoturismului său Dacia 1300. Nervos la culme, apăsa cu putere pe accelerație în pofida pavajului din piatră cubică, lustruit de uzură și umed din cauza lapoviței. La un moment dat, deși n-avea în aparență vreun motiv, apasă pe pedala de frînă. Mașina a derapat, a pătruns pe sensul contrar, lovind cu partea laterală stîngă într-un autocamion încărcat cu 7 000 de litri de ulei mineral. În accident și-au pierdut viața I.U., instalator la un șantier din Pitești, soția pilotului și soacra acestuia.

Două au fost cauzele care au favorizat producerea accidentului : extrem de precară experiență a pilotului în conducerea mașinii și starea de tensiune în care se afla în momentul conducerii autovehiculului.

În toamna anului trecut s-a prezentat la Miliția județului Argeș să-și preschimbe permisul de conducere obținut în străinătate. S-a dovedit însă că nu știa mare lucru. „Așa, să merg drept înainte, pot, dar la viraje nu mă pricep, iar la parcări cu spatele chiar deloc". „Cum ați luat totuși, permisul ?" „Ce să vă spun ?", a răspuns Ion încurcat, înroșindu-se și lăsînd capul în pămînt.

A „cumpărat" 20 de ore de la școala de șoferi și s-a prezentat la examen. Abia la a 5-a încercare, în noiembrie 1980, a reușit Ion să obțină mult rîvnitul carnet de conducere.

În dimineața zilei cu pricina (3 martie 1981), s-a învoit de la șeful său pentru patru ore. Motivul foarte temeinic : internarea soacrei într-un spital din județ. Au ajuns destul de devreme la spital. Medicul, cunoștință mai veche a pilotului, i-a reproșat lui Udroiu : „Măi, Ioane, îmi pare rău că trebuie să-ți atrag atenția asupra unui lucru extrem de elementar. Nu pot s-o internez pe bolnavă fără buletin de identitate". „Bine, doctore, ne întoarcem peste două ore".

Pe drum au început discuțiile, reprosurile. Cearta amplifica treptat starea tensională a șoferului. „E oare necesar să ajungem să ne spună medicul că trebuie pentru internare buletin de identitate ?", i-a spus Ion soției cum au pășit în locuință.

După cîteva minute au pornit din nou spre spital. Unul din vecinii lui Ion, „văzîndu-i la volan, i-a făcut un semn cu mîna în chip de salut. „Nu mi-a răspuns. Avea fața împietrită. S-a uitat la mine de parcă mă vedea prima oară. Îi știam necazul cu soacra, așa că l-am înțeles și nu m-am supărat", povestea după accident vecinul.

La ieșire din Pitești, Dacia 1300 condusă de Ion a fost cît pe-aci să intre într-o Skodă care venea din sens opus. „Am fost nevoit să virez mult spre dreapta. Altfel mă plesnea rău de tot. A derapat, ori din cauza neatenției a trecut pe stînga, nu-mi dau seama", a relatat ulterior șoferul respectiv.

La rîndul lui, șoferul unui autobuz oprit într-o stație, pe parcurs declara : „A trecut pe lîngă mine ca o nălucă. Cred că avea mai mult de 80 pe oră. Mă gîndeam : acuși, acuși intră într-o plută. Am aflat ulterior că n-a intrat în copac ci într-o mașină care venea din sens opus".

Gradul de pericol al stărilor tensionale puternice în pilotarea mașinilor nu e cu nimic mai redus pentru șofer decît alcoolul, oboseala avansată ori medicamentele contraindicate în conducerea autovehiculului.

Și cîți nu pleacă val-vîrtej în cursă după ce s-au certat cu nevasta, cu șeful, cu colegul de serviciu ori după ce au primit o veste proastă care i-a tulburat peste măsură !

VICTOR BEDA

Pro memoria

(12—17 martie)

● 12.III.1838 — **George Barițiu** scoate la Brașov primul ziar politic și informativ al românilor din Transilvania, **Gazeta de Transilvania.** ● 12.III.1965 — A încetat din viață la București **G. Călinescu,** critic și istoric literar, poet și prozator, profesor universitar, fondator al Institutului de istorie și teorie literară, membru al Academiei Române. În 1941 publica **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent.** ● În martie 1977 și, respectiv, 1979 au fost descoperite inelele planetelor **Uranus** și **Jupiter.** ● 13.III — Sărbătoarea națională a **Grenadei.** ● 13.III.1458 — **Ștefan cel Mare** reînnoiește „tuturor brașovenilor și tuturor negustorilor întregii Țări a Birsei" privilegiul ce-l aveau de la Alexandru cel Bun, contribuind la dezvoltarea comerțului Moldovei cu Transilvania. ● 13.III.1867 — Apare bilunar revista **Convorbiri literare,** organ al societății **Junimea,** la Iași și apoi la București, una dintre cele mai importante publicații din a doua jumătate a secolului 19. ● 13.III.1881 — S-a născut marele actor român **Tony Bulandra.** ● 13.III.1907 — Cete de țărani ocupă Podul Iloaiei și Tîrgu Frumos, județul Iași. Gazeta **România muncitoare** publică apelul scris de **Mihai Gh. Bujor,** care îndeamnă pe soldați să nu tragă în țăranii răsculați. ● 13.III.1928 — Prezentarea filmului **Maiorul Mura,** reușită comedie care păstrează prezența pe ecran a lui **G. Timică, Elvira Godeanu** și **Jean Georgescu.** ● 13.III.1910 — Apare la București revista **Facla,** condusă de **N.D. Cocea** și apoi de **I. Vinea,** militînd pentru democrație și dreptate socială. Alci se impune **Tudor Arghezi** ca strălucit pamfletar. ● 13.III.1936 — Premiera absolută la **Opera Mare din Paris** a tragediei **Oedip de George Enescu.** ● 14.III.1837 — Apare la Iași „din cînd în cînd" **Alăuta românească,** supliment literar al **Albinei românești,** sub redacția lui **Gh. Asachi** și apoi a lui **M. Kogălniceanu,** prima revistă literară din Moldova. ● 14.III.1854 — S-a născut **Alexandru Macedonski,** poet și ziarist, precursor al simbolismului românesc. Prin revista și cenaclul **Literatorul** încearcă o ripostă **Convorbirilor literare** ● 14.III.1883 — A murit la Londra **Karl Marx,** întemeietor al comunismului științific, organizator și conducător al proletariatului internațional. O atenție deosebită a acordat Marx luptei revoluționare a popoarelor asuprite. În acest context, el a studiat istoria poporului român, în scrierile sale găsindu-se referiri la evenimente importante din viața poporului nostru. În România, începînd din 1883, au apărut primele traduceri din opera lui Marx. ● 14—15.III.1947 — Conferința Națională a Tineretului la București. **Se creează Uniunea Tineretului Muncitoresc.** ● 14. III.1966 — Premiera filmului **Răscoala,** adaptare de **Mircea Mureșan** după **Liviu Rebreanu.** Premiul pentru „Opera prima" la Cannes. ● 15.III.1857 — La ființă la București „Comitetul Central al Unirii". ● 15.III.1876 — Apare la București ziarul **Timpul.** Între octombrie 1877 și februarie 1883, **Mihai Eminescu,** ajutat de **I. Slavici,** preia întreaga sarcină a redactării gazetei, publicînd articole politice, de economie, cronici teatrale, foiletoane, recenzii. ● 15.III.1939 — Armatele hitleriste cotropesc Cehoslovacia. Încep în țara noastră demonstrații în sprijinul țării vecine. Se decretează mobilizarea parțială a armatei române. ● 15—25.III.1945 — Armatele sovietice și române duc lupte grele pentru eliberarea orașului cehoslovac **Banská-Bystrica.** ● 15.III—30.IV.1960 — Conferința Comitetului celor zece state pentru dezarmare de la Geneva, la care participă și România. ● 16.III.1815 — A murit **Ioan Piuariu Molnar,** medic și animator iluminist. ● 16.III.1821 — **Tudor Vladimirescu** lansează de la Bolintin o proclamație către locuitorii Bucureștilor, chemîndu-i să se solidarizeze mișcării conduse de el. ● 16.III.1907 — Prima mare ciocnire dintre țărani și armată la Pașcani. Răsculaților li se alătură muncitorii ceferiști de la depoul local. ● 16.III.1945 — Se joacă la Național bucureștean piesa **Asia-i ciudat de M. R. Paraschivescu.** ● În 1947, acesta scoate **Revista literară,** săptămînal de poezie, proză și critică. ● 16.III.1965 — Premiera filmului **Pădurea spînzuraților,** transcriere cinematografică a romanului lui **Liviu Rebreanu** în viziunea lui **Liviu Ciulei,** care primește Premiul de regie la Cannes. ● 17.III. — Sărbătoarea națională a **Republicii Irlanda.** ● Ziua internațională a mării. ● 17.III.1939 — Partidul Comunist din România adresează întregului popor un apel pentru ridicarea la luptă împotriva pericolului hitlerist. ● 17.III.1941 — A murit **Nicolae Titulescu,** eminent om politic și diplomat român, membru al Academiei Române, doctor honoris causa al Universităților din Atena și Bratislava, președinte al Academiei diplomatice internaționale. Fiind delegat permanent al României la Liga Națiunilor, a fost ales președinte al acestui forum de două ori, în 1930 și 1931. ● 17.III.1956 — A murit fiziciana și chimista **Irène Joliot-Curie,** Premiul Nobel (1935).

REGHINA VĂRVICI

SUB ZODIA CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

„Noi de oameni avem nevoie, nu de contracte de muncă desfăcute"

Pe dinafară, Combinatul industrial pentru construcții de mașini din Bistrița cuprinde patru fabrici de sine stătătoare, fiecare dintre ele formată din mai multe fabricuțe, în fapt numite secții, și care cuprind, laolaltă, mai bine de 5 000 de muncitori, fără însă ca în prezent investiția să se fi finalizat în întregime) pe dinafară, deci, C.I.C.M. arată într-adevăr ca un colos industrial. Numai halele de producție se întind pe 56 de hectare ! Cea mai mare unitate industrială a Bistriței simbolizează totodată profundele mutații sociale petrecute în inima unui județ care până mai ieri nu era cunoscut decît prin mere și exploatarea lemnului. Astăzi cam aceiași oameni fac industrie, și încă dintr-o ramură de vîrf a economiei naționale.

— Dacă stau să mă gîndesc cum am început, zice Leon Chindea, secretarul Comitetului de partid al Fabricii de utilaj tehnologic, parcă nici mie nu-mi vine să cred. Să zic, vreo 30 la sută dintre cei care s-au încadrat aici nu avuseseră nici un contact cu industria și asta din lipsă de meserii, pentru că nu știau lucra, ci și că știau în general prea puțin despre disciplina muncii în fabrică, despre cele opt ore de lucru, zi de zi... Am avut destui tineri care veneau la lucru mai mult așa, fiindcă vedeau cam pleacă la oraș dis-de-dimineață, ceilalți tineri din comună și nu le plăcea să rămînă mai prejos. De cum le spuneai vreo două, trei lucruri mai răspicat, îi vedeai că-și luau pălăria pe cap și strîuța pe spinare și lăsau pe poartă, de nu-i mai vedeai cîte o săptămînă, două. Atunci rugam vreun consătean să meargă pe la ei pe-acasă ; ar fi fost simplu, prea simplu să le desfacem contractul de muncă, dar asta n-ar fi rezolvat mare lucru, fiindcă noi de oameni avem nevoie, nu de contracte de munca desfăcute ! Și așa, încet, încet s-au obișnuit „bărgăuanii" noștri, adică oamenii de pe Bîrgău, cu munca și cu disciplina. La început la fier ziceau „fiare", la sîrmă „drod" și alte asemenea. Mie, să fiu cinstit, tare greu imi venea să cred că-i vom integra și vom ajunge să facem cu ei producție... dar pînă la urmă am făcut...

Leon Chindea, ardelean isteț, cu vocea domoală, născut la Cătina, județul Cluj, comună însă mai aproape de Bistrița decît de Cluj-Napoca, a învățat meserie tocmai la Călan, Hunedoara, într-un mediu în care, cum spune, „tradiția uzinei se învîndea pe mai bine de o sută de ani". La Călan a făcut școala devenind muncitor lăcătuș, iar după 12 ani s-a întors aproape de locurile natale, fiind pe drept cuvînt considerat ca unul dintre cei mai pregătiți oameni ai fabricii. Astăzi, ca șef al unei formații de lucru îndeplinește în fapt munca unui maistru, funcție pe care o va primi după absolvirea școlii serale pe care o urmează. Între cei 24 de oameni pe care îi conduce, lăcătuși și sudori în marea majoritate, cei mai vîrstnici are 25 de ani, în vreme ce „șeful Leon" a făcut de acum 44 ; argument suplimentar pentru a-i înțelege autoritatea și respectul de care se bucură.

— Avem tineri buni, zice, deși poate cam zburdalnici, dar facem treabă frumoasă cu ei. În atelierul nostru se pregătește fabricația pentru secția de utilaj refractar. Am să vă spun și o intîmplare. Anul trecut, în mod accidental, ne-a „căzut" o mașină, dar musai trebuia să virolăm, adică să rulăm niște cicloane pentru separatorii de desprăfuire. Beneficiarii așteptau, iar remedierea calamidului ar fi durat luni de zile, pînă ne sosea comanda de la București, de la I.M.G.B. sau Vulcan, nu-mai țin minte exact. Atunci împreună cu șeful atelierului, cu toată echipa, am stat și ne-am gîndit, am văzut că în județ n-aveam de unde lua un astfel de utilaj și pînă la urmă ne-am hotărît să virolăm cicloanele prin presare, cu ajutorul unor prese excentrice și cu lovituri de ciocan din joc în loc, dar bătute așa, în marea lor urmă. În cele din urmă, adică după cam o săptămînă am făcut toate cele 12 cicloane și produsul a putut fi livrat la timp. Ce m-a impresionat cel mai mult, poate chiar mai mult decît „găselnițele" la care au apelat tinerii noștri pentru rezolvarea unei probleme aparent altele, a fost interesul deosebit arătat de mai toți oamenii din secție, nu numai cei din echipa noastră, rămînînd după program numai ca să ne mai dea o idee și să ne vadă dacă reușim !

Așta, deci, în ceea ce privește calificarea oamenilor, dintre care prea puțini au apucat să facă o școală profesională. Dar despre disciplina muncii ? „Aici, spune Leon Chindea, problemele au fost și mai grele. Nu cu toți tinerii, vreau să mă înțelegeți bine ! Dar din avut și cîteva cazuri în care tare ne-am mai bătut capul. Vreau doar să precizez că astfel de oameni tineri am avut destui aici, dar de ei trebuie în permanență să fii aproape. Să te simtă alături, nu doar să le dai ceva de lucru și să-i mai controlezi pe la ora 3. Să știe că pot face ceva util, să vadă cum se face ceva bun, apoi să le dai o lucrare și mai grea, pînă ce înveți și merg singuri, adică se tin pe picioarele lor.

Într-un fel, spusele lui Leon Chindea ne-au sugerat noua condiție industrială a județului Bistrița-Năsăud, a forței muncitorești de care trebuie să dispună. Odată puși pe picioarele ei această industrie tînără merge tot mai sigură pe ea.

BISTRIȚA-NĂSĂUD

Totul ca la carte

La Bistrița clima nu-i tocmai propice agriculturii. Singurul anotimp care se lăfăie în spațiu este iarna, cu belșug de zăpezi și temperaturi scăzute. Anotimpurile solare sînt mai scurte și uneori destul de aspre.

Și totuși, în municipiul Bistrița se face agricultură la mică și cu mai bună condiție, o agricultură modernă care a făcut din C.A.P.-ul local cea mai bună unitate a județului. Astăzi C.A.P. Bistrița este o unitate la fel de cunoscută precum Nestemi, C.P.L.-ul, Fabrica de sticlă sau chiar pelaticul orașului. Președintele Gheorghe Jiga, un om vîguros și cu tot atît precum brazii din împrejurimi, încă tînăr și blînd la vorbă, se află de 20 de ani în fruntea cooperativei. După spusele economistului Arpad Fogorosi, „acum C.A.P.-ul nu mai merge ca o coasă scrîșnind, ca o îmnuzină bine întreținută, avînd un conducător experimentat și foarte prieepput" ! Ne uităm puțin prin bilanțuri. Aflăm că în fiecare an această unitate are un beneficiu de peste 7 milioane, cifră de-a dreptul fabuloasă, dacă o comparăm cu balanțele financiare ale multor unități din jur. Și totuși, Gheorghe Jiga nu o mulțumit. În timp ce noi, în cunoștință de cauză în urma unor documentări anterioare, numeam unități agricole care înscriu mari pierderi, președintele rostea încruntat : „Nu-i de ajuns, noi putem mai mult, dar cantitățile anului trecut ne-au cam dîjmuit, ne-au compromis aproape 80 la sută din producția vegetală !" Ce terible stiut este însă că oamenii din C.A.P.-ul bistrițean nu s-au resemnat asistînd la ele „dimultive", ci, dimpotrivă, au în zeci munca din celelalte sectoare ale cooperativei, aducătoare gîșcare de venituri, anumo sectorul zootehnic și cel industrial.

În fapt, dacă C.A.P. Bistrița a ajuns unitatea etalon a județului, al cărei lucru e mai cu seamă o urmare a dezvoltării deosebite a sectorului zootehnic. Ferma se află spre podele muntelui Bîrgău, dar totuși în oraș, fără însă ca prezența sa să se facă simțită după miros. Ea e un fel de colonie-model, în care încap o mie de capete, jumătate dintre ele fiind vaci și juninci din rasa numită bălțată românească. Cînd intri în primul grajd ai imaginea unui lot de cercetare ; cînd le-ai parcurs pe toate sase ți se întregește ideea unei stațiuni de cercetări zootehnice. În realitate nu-i nimic alteeva decît o fermă de producție, așa cum ar trebui să arate toate fermele noastre, o fermă care a cunoscut și ea vitregii de tot felul, dar care a reușit să rămînă pe picioarele ei. Toți cei care lucrează aici au buletine de identitate cu viză de oraș, la colțul străzii unde locuiesc îi așteaptă fabrici unde ar putea munci, dar nimeni nu „dezertează" din perimetrul zootehniei. Îl întrebăm, așa, mai mult într-o doară, pe președintele Jiga de ce nu-i pleacă oamenii de la fermă. „Păi, de ce să plece ?, zice. Poate nu știi cît de bine cîștigă la noi un om de la zootehnie. Am să vă spun. Nicolae Marcu, de exemplu, a dus acasă 82 000 de lei. El lucrează zilei de peste 15 ani ; în fel și la cob Sîngeorzan. Sau cum să plece Nicolae Mocanu, care a obținut cu recordista lui 9 000 litri de lapte într-o lactație de 305 zile, depășindu-și angajamentul cu peste 570 litri de lapte pe cap de vacă și încasînd lunar retribuții ce au oscilat în jurul cifrei de 5 000 de lei ?!"

Pentru anul trecut, spune tot grăiul sec al cifrelor, C.A.P.-ul bistrițean a avut de îndeplinit un plan mediu de 3 760 litri pe cap de vacă furajată. A realizat însă 4 379 de litri de lapte, iar anul acesta s-a angajat să livreze un plus la producția-marfă de 1 500 hl.

Ca participant direct la cel de-al II-lea Congres al înfregii țărănimi, președintele Gheorghe Jiga ne mărturisea că magistralele cuvîntări ale tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu impun eforturi pe toate planurile, impulsionînd activitatea tuturor oamenilor care lucrează în agricultură, de chiar și a celor mai buni dintre ei. „O adevărată revoluție în agricultură, ne spunea dinsul, trebuie și poate să înceapă mai cu seamă de la unitățile fruntașe, care au datoria de a fi exemplu. În ceea ce ne privește, vom continua să ne călăuzim după un principiu propriu, care spune că lucrurile trebuiesc făcute mai bine mai devreme decît prea tîrziu, dar totuși la cartea !"

DUMITRU VATĂU ■

Într-un an cît alții-n zece!

(Urmare din pagina 1)

voacră le ocupă în statistica dezvoltării țării.

— Trebuie subliniat încă de la început că județul Bistrița-Năsăud a cunoscut în ultimul deceniu, dar mai ales în cincinalul 1976—1990, cea mai prodigioasă etapă din întreaga sa istorie. Această etapă trebuie de asemenea obligatoriu inclusă în efortul general al țării pentru o accelerată dezvoltare economico-socială. În cadrul căreia repartizarea echilibrată, rațională a forțelor de producție pe tot cuprinsul patriei reprezintă principala caracteristică. În acest fel, beneficiind din plin de politica înțeleaptă a partidului și statului, de grija părintească pe care o manifestă personal tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu pentru plasarea pe orbita civilizației și progresului a tuturor zonelor al căror potențial economic a fost insuficient pus în valoare, județul nostru a crescut în numai 5 ani cît altele în cîteva decenii, ajungînd la un grad de dezvoltare pe care cu greu l-ar fi bănuit localnicii acum, să zicem, 15 ani. Mai trebuie subliniat că înaltul ritm de creștere la care v-ați referit, ca și sporul însemnat al personalului încadrat în mîi de locuitori, sînt date relative, întrucît, fără îndoială, creșterile cele mai spectaculoase revin de regulă județelor mai puțin dezvoltate de pe harta țării. Ați observat desigur că după Bistrița-Năsăud urmează județul Sălaj, apoi Covasna, Vîlcea și așa mai departe...

— **Vă rugăm să apreciați eforturile, abnegația cu care s-a muncit în toți acești ani de acumulări cantitative în primul rînd și de la care, fără îndoială, pleacă acum pentru realizarea mult doritului salt calitativ, în toate domeniile vieții economice și sociale.**

— Semnificative pentru amploarea fără precedent a procesului de industrializare a județului este și faptul că, prin materializarea programului de investiții, pe aceste meleaguri a apărut pentru prima oară marea industrie ; se practică meserii noi, de vîrf, s-a schimbat radical structura populației. Le Bistrița, de exemplu, s-a creat o puternică platformă industrială în cadrul căreia numai în ramura construcțiilor de mașini lucrează astăzi, deși nu toate capacitățile sînt puse în funcțiune, circa 6 000 de oameni ai muncii. La Beclean s-a construit un important centru metalurgic, a început să producă o filatură, care își va completa în curînd profilul cu o secție de covoare, au fost extinse și modernizate alte unități productive, iar în patriarhalul oraș Năsăud viața cunoaște în prezent ritmurile trepidante ale industrializării socialiste, aici intrînd în funcțiune două importante obiective : întreprinderea de prelucrare a maselor plastice și Filatura de bumbac. De asemenea, au fost create noi unități industriale și s-au dezvoltate cele existente în Șingeorz-Băi, Rodna, Prundu Bîrgăului și în alte localități ale județului. Dacă în urmă cu cîtiva ani industria județului se limita la un număr restrîns de produse, îndeosebi din ramurile de exploatare și prelucrare a lemnului, din cea extractivă, unele materiale de construcții și bunuri alimentare, astăzi putem afirma cu mîndrie că sîntem un important producător pentru economia națională de utilaj tehnologic, cabluri, elemente hidropneumatice, armături industriale din oțel, acumulatori, sîrmă, mobilă, PAL, articole din sticlă pentru menaj, fire textile, țesături, prefabricate, mase plastice și încă multe altele, din care o bună parte se exportă în numeroase țări ale lumii.

— **Spuneați mai înainte că în Bistrița-Năsăud, odată cu apariția „marii industrii", s-au produs radicale schimbări în structura populației, datorate în principal practicării unor meserii cu totul noi pe aceste meleaguri. La ce v-ați referit ?**

— Cred că trebuie să subliniem că aceste profunde mutații în structura socială a populației acestor locuri au contribuit în mare măsură la ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor, țelul permanent al politicii noastre economice. Dacă în trecut intelectualitatea tehnică se rezuma doar la cîțiva specialiști în agricultură, silvicultură, minerit sau exploatarea lemnului, astăzi avem un număr însemnat de specialiști, maiștri, tehnicieni sau ingineri, proveniți în bună măsură de pe aceste meleaguri, practicînd așa cum am spus mai înainte unele meserii necunoscute pînă nu demult în județ, cum sînt unele în constructia de mașini, cele de timplărie pentru mobilă de artă, electrotehnică, metalurgie, prelucrarea maselor plastice și așa mai departe. Lista e departe de a fi încheiată. În fapt, numărul personalului muncitor ocupat în ramurile neagricole a crescut cu circa 37 la sută, fiind calificați peste 20 000 de muncitori, în principal prin școlile din județ și cursurile organizate la locul de muncă. Formarea profesională, educarea în spiritul muncii a unui număr atît de însemnat de oameni, în special tineri, chemați să stăpînească și să exploateze cît mai judicios utilajele și instalațiile de înaltă tehnicitate, a necesitat și necesită o muncă tenace, sistematică, eforturi stăruitoare. Putem aprecia că am obținut rezultate bune în această direcție, mai cu seamă că marea majoritate a muncitorilor nu depășesc 30 de ani, iar o bună parte din specialiștii din industrie — 54 la sută mai exact — au o vechime în producție mai mică de 3 ani ! Desigur, puternica dezvoltare economică a fost însoțită de însemnate realizări pe plan social, în creșterea gradului de instrzare a sectorului social-cultural. În amplificarea construcțiilor de locuințe. În sporirea veniturilor oamenilor muncii. Aș menționa în acest sens că în cincinalul care a trecut am dat în folosință aproape 11 000 de apartamente, 3 000 locuri în cămine pentru nefamiliști, 300 săli de clasă, 1 300 locuri în internate, 400 locuri în ateliere școlare, 1 600 locuri în grădinițe, 700 locuri în creșe, 9 700 m.p. spațiu comerciale și de prestări de servicii, la care se adaugă numeroase alte obiective de acest gen, executate prin contribuția cetățenilor. Prin creșterea numărului personalului muncitor și a retribuției medii, fondul total de retribuire a sporit cu 74 la sută.

Facînd retrospective perioadei rodnice la care ne-am referit, nu trebuie să scăpăm din vedere nici neajunsurile, neîmplinirile în activitatea noastră. Ele stat cauzate în principal de nefinalizarea tuturor obiectivelor de investiții din industrie, agricultură și alte ramuri, de neasigurarea integrală și la timp a bazei tehnico-materiale, a celorlalte condiții pentru îndeplinirea ritmică a prevederilor de plan. Aceste lucruri au făcut ca rezultatele să nu fie pe măsura eforturilor făcute de stat pentru dezvoltarea potențialului productiv, a posibilităților existente. Cu toate că, subliniez, planul producției industriale pe cincinal a fost realizat încă de la 24 noiembrie anul trecut. Aveam deci încă mari resurse în utilizarea unor capacități de producție, în folosirea timpului de muncă, în ceea ce privește gradul de prelucrare și valorificare a unor materii prime și materiale, domenii care constituie pentru noi obiectul unor permanente preocupări și căutări, cu scopul de a ridica tot mai sus stacheta realizărilor.

— **V-am rugat să ne spuneți, tovarășe prim-secretar, care este locul pe care agricultura îl ocupă în cadrul preocupărilor dv, și mai cu seamă ce poziție ocupă, acum, acest sector în economia județului Bistrița-Năsăud ? Accentuăm „acum", fiindcă știind seama de acceleratul ritm de dezvoltare a producției industriale, despre care am vorbit mai înainte.**

— Am insistat asupra dezvoltării industriale tocmai pentru a sublinia spectaculoasele mutații din economia unui județ avînd de suportat o grea moștenire istorică. În fapt, agricultura a cunoscut și ea un proces continuu de dezvoltare și modernizare. În spiritul indicațiilor și sarcinilor trasate de conducerea partidului acestei ramuri de cea mai mare importanță pentru economia națională. Desigur, ținînd seama de condițiile pedoclimatice, ca și de tradițiile județului, în centrul preocupărilor noastre am situat acțiunile privind creșterea efectivelor de animale și a producțiilor de specific animalier, asigurarea bazei furajere, îmbunătățirea activității de selecție, ca și realizării investițiilor destinate extinderii și modernizării adăpostuilor. Am reușit astfel, ca în acești ultimi ani să dăm în exploatare cîteva complexe de tip industrial, de asemenea, pentru prima oară, în anul trecut, să obținem în cooperativele agricole o producție medie de peste 2 000 litri de lapte pe o vacă furajată. Am trecut la înfăptuirea unui important program de modernizare a livezilor existente, ținînd seamă că pomicultura se bucură de condiții dintre cele mai favorabile pe aceste meleaguri. Dorim să extindem livezile de tip intensiv și superintensiv. În ultimii doi ani fiind plantate circa 2 000 de hectare în acest mod, față de numai 350 pe rod existente în 1979. Ne preocupă însă în mod constant cultivarea fiecărei suprafețe de teren, ca și creșterea productivității în gospodăriile populației, îndeosebi a celor familiare. Ca urmare, acest sector a livrat la fondul de stat cantități tot mai mari de produse animaliere, revenind în medie pe fiecare gospodărie din mediul rural aproape 200 kg de carne și 400 kg lapte în 1980, ceea ce, recunoaștem, știți destul de bine, nu-i puțin lucru.

— **Și județul Bistrița-Năsăud, ca dvoastră toate județele țării, se află acum în fața obiectivelor prioritare stabilite de conducerea partidului pentru noul cincinal. V-am întreba, tovarășe prim-secretar, cît de pregătiți sînteți, dumneavoastră, dar și întregul activ de partid al județului pe care îl conduceți, pentru îndeplinirea uuor sarcinilor ce vă revin ?**

— Întrebarea, mărturisesc, nu-i ușoară ! Ne așteaptă de înfăptuit noi și importante obiective, în toate domeniile de activitate, care vor întregi tabloul minunat construit pînă acum, pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R. Industria urmează să-și sporească în acest an producția cu 70 la sută față de 1980, îndeosebi prin creșterea gradului de folosire a capacităților existente, și prin finalizarea celor 53 de capacități cu termen de punere în funcțiune în 1981. Vă dați seama ? O creștere a producției industriale cu 70 la sută, numai într-un an de zile ! Ne aflăm în continuare sub puternica impresie pe care o produs documentul magistralei expuneri prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al II-lea Congres al agricultorii și ne preocupăm în cel mai înalt grad de găsirea celor mai potrivite căi și mijloace pentru ca obiectivele cuprinse în vibranta chemare a secretarului general al partidului să fie aplicate în viață și în județul nostru. Am în vedere în primul rînd valorificarea potențialului pajiștilor și pașunilor, folosirea celorlalte resurse pentru asigurarea întregului necesar de furaje, în scopul dezvoltării bazei materiale a zootehniei, apoi să pregătim și să desfășurăm în condiții bune campania de primăvară, să înfăptuim celelalte prevederi, să mobilizăm întreaga masă de oameni și muncii de la sate, și nu numai pe ei, pentru ca rezultatele din acest an să oglindească grija și atenția de care se bucură agricultura din partea conducerii partidului. Prin acțiunile întreprinse vom asigura ca la sfîrșitul acestului cincinal zootehnia, pomicultura și viticultura să dețină peste 70 la sută din producția agricolă a județului. Toate aceste sarcini și obiective nu sînt deloc ușoare, fără îndoială. Dar noi sîntem nu numai pregătiți, ci și ferm hotărîți să nu precupețim nici un efort pentru realizarea lor, așa cum conducerea partidului ne-o cere. Știm că ne găsim, într-un fel, la un moment al adevărului, așa cum de-altfel întreaga economie românească se află în acest an. Dar avem încredere în forțele noastre, în puterea de mobilizare a oamenilor muncii bistrițeni...

— **O ultimă întrebare : cum va arăta județul la sfîrșitul cincinalului în care am intrat recent ?**

— Deocamdată putem spune că anul cel mai important al cincinalului în care ne aflăm este chiar primul său an, 1981. De el depind, de felul cum pornim, rezultatele și satisfăcile de la sfîrșitul cincinalului ! Ca alte cuvinte, prin materializarea prevederilor de plan pe acest an și îndeplinirea în continuare a obiectivelor cincinalului vom asigura ca în 1985 să realizăm o producție pe locuitor de peste 70 000 lei, din care peste 50 000 din industrie. În următorii cinci ani vom construi noi obiective social-culturale, peste 14 000 de apartamente, din care aproape 3 000 încă de anul acesta, lucruri care vor duce nemijlocit la creșterea nivelului de trai material și spiritual al populației. Ca o sinteză a modului în care va evolua județul, imaginați-vă municipiul Bistrița, avînd puternice platforme industriale, cu întreprinderi aflate în producție la cote maxime, și fabricînd produse finite de înaltă calitate și performanțe ridicate, ce urmează să la drumul beneficiarilor din țară și de peste hotare, cu zecile de mii de muncitori, maiștri, specialiști, intelectuali, alte categorii de oameni ai muncii care își vor realiza pe deplin aspirațiile profesionale în lupta pentru promovarea noului, cu noua imagine a orașului, a cărui populație va spori simțitor și din care peste 5 000 de oameni se vor muta anual în case noi, un oraș în care vor înflori mereu știința, cultura, civilizația noastră socialistă în ansamblu.

Fotografii de ALEXANDRU ANDRON ■

Acasă la Coșbuc

— **Tuvarăsc Petru Nemeș, sînteți primar al comunei Coșbuc, localitate de frunte a județului Bistrița-Năsăud dacă ar fi să ne luăm numai după statistica Consiliului popular județean, în cadrul căreia figurați pe locul I în întrecerea socialistă dintre comune pe anul 1980 după ce în anul precedent ați ocupat locul al treilea E adevărat că acum concurați la un loc fruntaș pe țară ?**

— Noi, sperăm, de ce n-as spune-o ? Vreau însă să reliefez că din întreaga populație activă a comunei, respectiv 2 150 oameni, mai puțin de jumătate lucrează în agricultură, sau mai exact la noua **numai în agricultură.** Întorși la case lor, majoritatea își văd cum trebuie și de gospodărie. În fapt, la noi numai 25 de familii nu au mici animale în gospodăria propriu, dar pînă la 30 inale ne-am angajat să lemnăm acest an. Vara, să nu uit, o parte din locuitori pleacă în Dobrogea, în Bucegi, sau în Munții de unde se întorc toamna cu vagoane întregi de porumb, de nu mai bine, gara să le primească. Aici se află deatîrel secretul creșterii animalelor la noi. Pămîntul din zonă este de o fertilitate din categoria a IV-a, cu relief frămîntat, lutru care face ca, deși eforturile noastre n-au fost deloc neînsemnate, să obținem în medie abia 1 500 kg boabe porumb la hectar, e adevărat, în condițiile unui an nefavorabil.

— **Comuna dumneavoastră se numește Coșbuc sau George Coșbuc ?**

— Doar Coșbuc. Sîntem mîndri că trăim pe meleagurile încărcate de istorie și baladă de unde s-a înălțat poetul țărănimii. Casa memorială este vizitată de peste 30 000 de turiști anual. Cu sprijinul Consiliului popular județean vom reface în scurt timp „Moara lui Coșbuc", care dorim să mașine la fel ca pe vremea marelui poet.

— **Încă o întrebare. Fiind delegat al județului Bistrița-Năsăud la recentul Congres al țărănimii v-ați referit în cuvîntul rostit cu acest prilej și la imperativul exprimat de către secretarul general al partidului : „Să nu rămînă nici o palmă de pămînt nefolosit !" Ce ați avut de spus ?**

— Mi-am permis, cu gîndul curat că nu fac o impietate, să „actualizez" astfel o strofă din Coșbuc : „Pămîntul nostru-i scump și sfînt / Că el ni-i leagăn și mormînt / Cu sînge cald l-am aparat, / Și cît ape l-au udat / Sînt numai lăcrimi ce-am vărsat"... SĂ NU LUCRĂM ASEST PĂMÎNT ? !

Oamenii cu faptele lor

De la 30 ianuarie, la Bistrița funcționează primul cazan pe bază de biogaz, produs din nămolul Stației de epurare a apelor uzate din sistemul de canalizare a municipiului. Autorii acestei frumoase inițiative fac parte dintr-un colectiv al Secției mixte de exploatare comunală, colectiv condus de chimistul Ovidiu Cotru și maistrul Jakob Carol, dar din care mai fac parte încă vreo 40 de oameni (mașiniști, sudori, laboranți, fochiști, electricieni), toți de la I.J.G.C.L. Bistrița-Năsăud. Se apreciază că, față de cantitatea de nămolari ce intră în stația de epurare la ora actuală, „fiacăra albastră a biogazului" va reduce o economie de circa 150 tone combustibil convențional ● Maria Pupăză conducătoarea grădiniței din Poiana Ilvei (o declarat „Prin jocurile pe care le organizez cu preșcolarii, îi determin să îndrăgească munca, activitățile utile în gospodărie. Astfel, în jocul „De-a gospodinele" am urmărit să-i inițiez în activitatea gospodărească, pregătind cu dinșii chiar unele preparate culinare ● Complexul de ameliorare și creștere a cabalinelor din Șieu deține 200 de armăsari pentru montă din rasele Lipițan, Furioso North Star, Ghidran, în scopul îmbunătățirii calului greu transilvănean, mai deține 65 de iepe de reproducție și 124 de mînji ● La magazinul sătesc din Șieu-Sfîntu o cutie de chibrituri de 2 lei nu se vinde decît cu un pachet de țigări, iar o sticlă cu ulei numai cu un borcan de dulceață, în valoare de 9 lei ! ● La Lechința sînt înregistrați în evidența bibliotecii comunale ceva mai mult de 300 de cititori, avînd la dispoziție aproape 19 000 de volume ! ● Ștefan Leuștean, din comuna Coldău, este un adevărat gospodar : a realizat peste 30 000 lei din valorificarea produselor obținute în solarii, iar în curți adăpostește peste 60 de porci, din care 400 vor fi livrați anul acesta la fondul de stat. Fertilizarea terenului o face cu îngrășăminte naturale produse de iepuri ! ● La Bistrița a luat ființă prima spălătorie chimică rapidă, situată în str. Dornei nr. 14—16. Lucrătorii din unitate se angajează să predea comenzile, după cerințe, la 3 zile, la 24 de ore sau, în cazuri deosebite, chiar la 3 ore ! ● „Să rîdă toți sătenii" se intitulează gazeta satirică din comuna Șieu, organ al comitetului comunal de partid. În ultimul său număr sînt „întepate" bețivie repetate ale cetățeanului Vasile Tiniș, precum și pierderea timpului de către unii tineri ● Cea mai nouă unitate industrială a municipiului Bistrița este Filatura de fină pieptănată, intrată parțial în funcțiune în ultima zi a anului 1980 ● După cum rezultă din evidențele stării civile ale Consiliului popular municipal, la Bistrița s-au înregistrat în tot cursul anului 1980 nu mai puțin de 2 650 de născuți și 581 căsătorii ● Cea mai adîncă pește a țării se află în cea de la Izvorul Tăușoarelor (comuna bistrițeană Bobîlna), care are o lungime de 10 km și o adîncime de 400 metri. În ea s-au descoperit de curînd cristale de mirabilit, un mineral cunoscut pînă acum doar în Vestern Sîrît din statul Kentucky (S.U.A.) ● Anul acesta va începe în Bistrița construcția marelui magazin universal. Amplasat la intretăierea bulevardului Decebal cu strada Gării, magazinul va avea 34 de profile de desfacere nealimentare, repartizate pe 3 etaje ● Cooperativei meșteșugărești „Arta pielăriei" i se spune „copilul teribil" al U.J.C.M. Bistrița-Năsăud, reușind în 1979, anul înființării, să ocupe primul loc pe țară la cusături și murăi respective ● Pentru anul trecut, I.A.S. Teaca a îndeplinit planul de producție în proporție de numai 67 la sută în grîu, 34 la sută la porumb boabe, 57 la sută la fructe și 20 la sută la struguri, lucruri de mirare, s-ar părea, în condițiile, nu numai condițiilor climatice nefavorabile ● Nu demult, la Mijlocenii Bîrgăului s-a aniversat în familie nunta de aur a soților Palagia și Simion Galben. Acesta din urmă a fost un harnic și priceput muncitor la Fabrica de cherestea din Suseni, iar azi e pensionar. Soția sa este gospodină și, totodată, mamă eroină. La aniversarea amintită în jurul mesei se aflau 30 de persoane. ● Soții Maria și Grigore Horoba din localitatea Agrieș, comuna Tirlișua, au reușit să contracteze și totodată să predea statului aproape 50 de viței în ultimii 6 ani ! Pentru a realizat pînă acum, Grigore Horoba i s-a decernat, prin decret prezidențial, Ordinul „Meritul Agricol" cl. a V-a. Sus-numitul, deși trecut de 70 de ani, a declarat că mai are multi viței de crescut și predat statului. ● După părerea tovarășei Florica Jordan, președintă a Comitetului județean de cultură și educație socialistă Bistrița-Năsăud, pericolul poluării portului popular tradițional este real. „Au apărut deja, spune dînsa, nailonul și broderiile de cooperativă, pînă și lamé-ul, pe Valea Șieului, tinerii fiind tot mai mult tentați să abandoneze portul popular chiar cu ocazia sărbătorilor. Ei spun că așa devin moderni ! Sigur, e tot mai greu să se poarte astăzi ce-au purtat bunicii, dar stilul tradițional, de bun gust, trebuie să rămînă. Să nu se confunde creșterea nivelului de trai cu renunțarea la tradiție !"

Pagini realizate de ION DUMITRU ■

Este remarcabilă inițiativa Centralei România Film de a programa la cinematograful Eforie, timp de 3 luni de zile, o selecție a celor mai valoroase pelicule turnate în ultimii 10 ani, în cadrul ciclului FILME REPREZENTATIVE ALE DECENIULUI 8, ne scrie **George M. Pătrașcu** din București. O asemenea stagiune sper să nu fie doar un gest izolat, ci dimpotrivă, să avem mereu ocazia plăcută de a revedea capodoperele celei de a 7-a arte de la noi din țară și de peste hotare.

■

Mă numesc **Gheorghe Garcea**, locuiesc în Poiana Mărului, județul Brașov, și vă rog să inserați în pagina „Flacăra la dispoziția dumneavoastră" următoarele cîteva rînduri : Dacă vrei să cumperi un pachet de chibrituri (2 lei) de la magazinul universal din comuna noastră, ești obligat să iei și 2 pachete de țigări Snagov (16 lei). Deci, toți sătenii, cu mic, cu mare, trebuie să se apuce de fumat, și încă Snagov !?! Halal inițiativă ! Cum va fi răsplătit autorul ei ?

■

Consiliul popular județean Dîmbovița, Direcția drumuri și poduri. Sesizarea adresată „Flacării" de tovarășul **Vladu Ion** din satul Cobiuța corespunde realității. De comun acord cu Consiliul popular comunal Cobia și cu tovarășul Vladu, s-au hotărît următoarele : 1) Refacerea podului peste pîrîul Cobiuța de către Direcția drumuri și poduri, în colaborare cu consiliul popular comunal, în trimestrul III 1981. 2) Reconstruirea podului din sat, de către D.D.P. și C.P.C., în trimestrul IV 1981. 3) Regularizarea pîrîului Foia în zona drumului distrus de inundații, prin grija O.G.A. Dîmbovița, și refacerea drumului de către D.D.P. 4) Întreținerea sectorului de drum Cobia — Blidari în perioada martie-aprilie a.c.

■

Inspectoratul județean Argeș al Ministerului de Interne. Se confirmă cele sesizate de către **un grup de 12 locuitori ai comunei Mătureni.** Numitul Toma Ion are 6 copii, între care 3 de vîrstă școlară, pe care refuză categoric să-i lase să frecventeze cursurile. El s-a ocupat cu violență, în repetate rînduri, la executarea hotărîrilor comisiei județene pentru ocrotirea minorilor. Procuratura locală Curtea de Argeș a emis mandat de arestare preventivă împotriva lui T.I., acesta urmînd să fie judecat și condamnat. Astfel, la 7 februarie, cei trei minori au putut fi internați în instituțiile de ocrotire din Pitești și Pribojeni. În ce îl privește pe ceilalți 3 copii, de vîrstă preșcolară, am sesizat Autoritatea tutelară din cadrul Consiliului popular comunal Mătureni, pentru a lua măsurile legale.

■

Procuratura județeană Dîmbovița, privitor la obiectarea adresată de **Maria Diaconescu** din satul Diaconești, care la 2 mai 1980 a fost bătută de Aurel Geambașu, Gh. Geambașu, Tudor Geambașu și Ion Geambașu, provocîndu-i-se leziuni ce au necesitat 80 zile îngrijiri medicale, cum rezultă din actul medico-legal nr. 1 577/4 iunie 1980, Am dispus infirmarea rezoluției prin care Procuratura locală Tîrgoviște confirmase propunerea de neîncepere a urmăririi penale și în prezent se completează urmărirea penală pentru a se stabili exact situația de fapt și vinovăția concretă a făptuitorilor.

■

Consiliul popular județean Iași, Direcția comercială. Anvelopa defectă cumpărată de la magazinul „Dacia" din Iași de tovarășul **Petru Gavriliș** a fost expediată la Întreprinderea „Victoria" Florești, împreună cu alte anvelope defecte. Furnizorul are obligația ca, în termen de 30 zile, să rezolve astfel de cazuri, retrimițînd anvelopele recondiționate sau contravaloarea acestora. La 2 februarie i s-a restituit tovarășului Gavriliș suma de 539 lei, cît a dat pe anvelopa defectă. Sîntem de acord cu reclamantul că furnizorul ar trebui să acorde mai multă atenție calității mărfurilor pe care le livrează întreprinderilor comerciale.

■

Consiliul popular municipal Lugoj. Situația locativă a familiei **Nicolae David,** compusă din **4 persoane,** a fost analizată de comisia socială și organul de conducere colectivă de la I.T.L., care, de acord cu comitetul sindical, l-au trecut la poziția 1 în lista de priorități, pentru apartament cu 2 camere. Fiind la rînd, i s-a atribuit de către întreprindere o locuință de 2 camere și dependințe, în str. Cernei 37.

■

Consiliul județean al sindicatelor Argeș. Se confirmă majoritatea sesizărilor din scrisoarea tovarășului **Ion Popescu** din Rucăr. Inițiativa de a se ceda 3% din gratificațiile pe 1979 pentru susținerea echipei de fotbal **Muscelul** nu a fost suficient de clar popularizată în rîndul oamenilor muncii de la I. M. Cîmpulung, în sensul de a contribui numai cei ce doresc, de bunăvoie, să ajute echipa. Biletele de 20 lei pentru tombola organizată la nivelul orașului în vederea pomului de iarnă au fost distribuite persoanelor dornice de a participa la tragere, însă comitetul sindicatului de la unitatea amintită, în mod greșit, a impus și altora să cumpere bilete. Față de aceste abateri s-a luat măsura de a nu se mai reține nimănui, în mod silit, sume de bani pentru diferite contribuții, indiferent de natura lor.

■

Direcția sanitară regională C.F.R. Iași, referitor la „Scrisoarea necomentată" publicată în această pagină la 29 ianuarie sub semnătura tovarășei **Natalia Anechitei** din Botoșani. Pentru atitudinea avută de cei 2 medici stomatologi, a fost atenționată Direcția sanitară a județului Botoșani, cu rugămintea de a lua măsurile cuvenite. Tehnicianul dentar Foca Dinu a fost sancționat cu retragerea unei gradații pe timp de 3 luni și imputarea costului lucrărilor în cauză. S-a renunțat la medicii plătiți cu ora. Un stomatolog din rețeaua noastră sanitară va asigura de 3 ori pe săptămînă serviciul la acest cabinet. I s-a trasat sarcina, de comun acord cu tovarășa A.N., ca pînă la 15 martie să execute în cele mai bune condiții lucrările dentare respective.

■

Procuratura Generală. Așa cum se arată în scrisoarea tovarășei **Silvia Isăilă** din Sibiu, fiica acesteia, vînzătoare la magazinul Dermalux, a acoperit, împreună cu altă vînzătoare, o lipsă de 11 000 lei, constatată la inventar. Ulterior s-a descoperit că suma fusese furată de cîtiva infractori minori, care au fost trimiși în judecată. După judecarea procesului și după ce întreprinderea comercială va obține titlu executor împotriva părților responsabile, cele 2 vînzătoare vor putea cere restituirea sumei.

■

Primim din partea **Asociației locatarilor bloc 1 Dunărea :** Dacă arhitecții se pot mîndri cu frumosul bloc Dunărea din centrul Capitalei, constructorii în schimb au mai puține motive de mîndrie. La scara 3, de pildă, coloana de scurgere a fost executată anapoda și drept urmare apa menajeră băltește la subsol, producînd mirosuri urîte. Datorită aceleiași neglijențe, în cramă restaurantului a apărut o adevărată fîntînă arteziană ce poate pune în pericol însăși fundația blocului. Recurgem și la această cale, deoarece de peste 1 an reprezentanții constructorului și ai I.C.R.A.L.-ului tratează cu totală lipsă de răspundere sesizările noastre repetate. Menționăm că viciile de construcție au fost confirmate și de specialiștii I.C.A.B. solicitați de noi.

■

Consiliul popular al sectorului 2 București. Se confirmă că actuala locuință a familiei **Ionel Socol** — proprietate particulară construită fără autorizație în apropierea Lacului Fundeni — a fost inundată. În ședința sa din 18 februarie, Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 2 i-a atribuit un apartament de 2 camere în bl. 44, str. Mureșana nr. 4.

■

D.J.P.Tc. Constanța, urmare scrisorii adresate redacției de un grup de cetățeni din cartierul Năvodari Sud, semnată de **Constantin Georgescu.** Cererile de posturi telefonice se vor soluționa în trimestrul I 1981, după definitivarea lucrărilor de extindere a rețelei de telecomunicații a orașului Năvodari, obiectiv aflat în curs de execuție.

Consiliul popular al municipiului Timișoara. La data de 2 februarie 1981 s-a atribuit familiei **Ioan Fluieraș** apartamentul 20 (2 camere și dependințe), pe scara B a blocului din str. Ana Ipătescu 17.

■

Consiliul popular al municipiului Cluj-Napoca. Referitor la scrisoarea tovarășului **Dumitru Amarandei** din str. J. J. Rousseau, nr. 10, vă comunicăm următoarele. G.I.G.C.L. Cluj-Napoca a făcut intervenții la organele superioare centrale în legătură cu trecerea la alimentarea cu gaze naturale a bucătăriilor la blocurile date în folosință în 1978 și 1979, urmînd ca, în funcție de decizia adoptată, să se acționeze în consecință. Piesele de schimb pentru mașinile de gătit electrice tip Vera lipsesc. Într-adevăr, din rețeaua comercială. Cum Întreprinderea „23 August" din Satu Mare nu mai produce acest tip, contractul pentru piese de schimb cu I.C.R.M. Cluj-Napoca pe 1981 nu a fost încheiat. Problema urmează a fi rezolvată după repartizarea cotelor pe anul în curs, sub controlul unui reprezentant al M.C.I.

■

Inspectoratul județean Iași al M.I. Cele semnalate în scrisoarea numitei **Ileana Ostafe** din bd. Tudor Vladimirescu bl. 48, sc. A, ap. 14, nu se confirmă. Pentru a elucida afirmațiile că în blocul respectiv și în jurul lui se vînd lucruri de proveniență dubioasă și că O.I. ar fi victima unor manifestări huliganice din partea unor colocatari, s-a luat legătura cu petenta, care însă nu a vrut să facă nici un fel de precizări. S-a luat legătura cu administratorul Dumitru Costache, care locuiește în același bloc, și cu locatari de la scara A. Toți aceștia nu au confirmat susținerile cuprinse în scrisoare.

■

Procuratura Generală. În legătură cu scrisoarea petiționarilor **Nicolae Neagu** și **Rodica Neagu** din Buzău, bd. Gării 29, transmisă de dv. pentru verificare, vă facem cunoscut că în cauză s-a declarat recurs extraordinar.

■

U.C.E.C.O.M. — C.A.S.C.O.M. Referitor la scrisoarea numitului **Dumitru Georgescu** din București, str. Barbu Brădescu 17, trimisă de dv. Ministerului Muncii, care ne-a remis-o nouă, vă comunicăm că s-au dat indicații filialei C.A.S.C.O.M. București pentru a achita petiționarului suma cuvenită cu titlu de ajutor social pentru luna în care a survenit decesul soției sale.

■

Consiliul popular al municipiului Satu Mare. Cererea tovarășei **Iuliana Petruți** este în evidență la S.G.C.L. Comitetul executiv al C.P.M. a repartizat pentru tovarășa P. I., care este divorțată și are în îngrijire 5 copii minori, un apartament în bl. G 2-4-6 din Micro 16, care se va da în folosință în luna martie a.c.

■

Consiliul popular al județului Sibiu. Situația locativă a familiei Constantiniu, la care se referă scrisoarea tovarășului **T. Popescu,** a fost luată în evidență la Inspectoratul școlar, pentru a fi rezolvată din fondul locativ ce se va repartiza acestei instituții în anul 1981.

■

Procuratura județeană Constanța. Urmare articolului „Un ulcior spart, dar cît de preț", apărut în numărul 4 al revistei dv., vă facem cunoscut că inculpatul **Gheorghe Aporcăriței** a fost trimis în judecată, în stare de arest, prin rechizitoriul nostru din 19.2.1981, pentru comiterea infracțiunilor de ucidere din culpă a 4 persoane și neglijență în serviciu. Au fost luate măsuri de prelucrare a acestui caz cu toți șoferii de la cariérele Sitorman ale I.C.H. Constanța.

■

I.D.E.B. După întreruperea furnizării energiei, abonatul **Dumitru Mihail** din str. Napoca 8, sector 1, a achitat factura restantă de 252 lei plus penalizarea de 1% × 30 zile. = 75,60 lei ; pe 23. XII. 1980, în termen legal, i s-a restabilit alimentarea cu energie electrică. Menționăm că abonații particulari restanțieri reprezintă un număr impresionant. Ne folosim de prilej pentru a adresa un **apel către abonații noștri să ne sprijine în mobilizarea fondurilor, în evitarea cheltuielilor neeconomicoase ce sîntem nevoiți a le face cu recuperarea restanțelor și cu rezolvarea reclamațiilor celor ce invocă motive neîntemeiate.**

■

Departamentul Agriculturii de Stat. În timpul și ca urmare a controlului efectuat, I.A.S. Balaciu, județul Ialomița, i-a achitat tovarășului **Oprea Tudor** suma de 1 311 lei, sesizarea acestuia adresată redacției dv. fiind întemeiată.

■

Procuratura Generală. Verificîndu-se actele și lucrările dosarului 8/B/1981 al Procuraturii locale Turda, la care se referă scrisoarea numitului **Gheorghe Ciungan** din Cîmpia Turzii, s-a constatat că cercetările sînt incomplete. Prin rezoluția din 12 februarie a.c., Procuratura județeană Cluj a dispus infirmarea soluției și completarea cercetărilor în vederea adoptării unei soluții temeinice și legale.

■

Întreprinderea pentru comerț exterior ILEXIM, în legătură cu nota critică apărută la această rubrică la 5 februarie a.c., sub semnătura abonatului **N. Dumitrescu** din Londra (Anglia). Vă informăm că reclamația este întemeiată. În contul sumei încasate, clientul va primi revista pînă la data de 30 iunie 1981. Pentru greșeala produsă, lucrătorul nostru operativ a fost sancționat disciplinar și i s-au imputat cheltuielile suplimentare efectuate cu expedierea abonamentului la altă adresă, în urma unei erori de dactilografiere.

■

Consiliul popular județean Galați ne informează că lucrurile nu stau chiar așa cum ni le-a descris în scrisoarea sa **Costică Gaibăr** din Țigănești, comuna Munteni, fost gestionar la I.P.N.C. Tecuci. La inventarul din octombrie 1979 s-au săvîrșit unele nereguli și, drept urmare, membrii comisiei de inventariere au fost amendați cu 400 — 800 lei pentru încălcarea H.C.M. 1 885/1970. Nu s-au adeverit însă acuzațiile aduse conducerii I.P.N.C. privind persecuțiile, favoritismul și furtul de nutreturi. În acest din urmă domeniu se pare că lucrurile stau exact invers decît afirma G.C. Chiar în perioada cercetărilor efectuate în vederea rezolvării unei scrisori, „petentul" a fost prins la 12 ianuarie 1980 cu 141 kg nutreturi combinate sustrase din incinta unității, încercînd să fugă.

■

Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești Iași. Din verificarea făcută la unitatea cooperativei Prestarea, privind cele sesizate de numitul **Constantin Aenei,** a reieșit că televizorul petiționarului a fost reparat cu bonul nr. 5 218 și ridicat de la unitate, în stare de funcționare normală, în ziua de 24.2. a.c. N.R. Atît !?! Nici un cuvînt însă despre funcționarea anormală a respectivei unități, unde televizorul fusese dus la reparat de 11 ori în 5 luni și despre felul cum a fost rezolvată plîngerea adresată de „numitul A.C." la birourile cooperativei.

■

Inspectoratul General al Miliției. Verificările efectuate au stabilit că, într-adevăr, în timp ce se afla cu oile la pășune pe platoul Munților Bucegi, Constantin Dragomiroiu, folosind cîinii, a sechestrat 3 turiști, rănindu-l pe unul dintre aceștia cu piatra și cu un briceag. Susnumitul și-a motivat fapta prin aceea că turiștii au intervenit pentru aplanarea conflictului izbucnit între el și concubina lui. Avînd în vedere faptele prevăzute și pedepsite de art. 189 Cod Penal, dosarul a fost înaintat Procuraturii locale Cîmpina. Făptașul a fost avertizat și s-a dispus supravegherea lui, pentru prevenirea comiterii unor fapte antisociale.

■

Centrala Transporturilor Auto. Delegații I.T.A. Gorj, împreună cu reprezentanții Consiliului popular comunal Bălănești, au reanalizat amplasarea stațiilor de autobuz de pe teritoriul comunei. Începînd cu 22 februarie a.c., se reînființează stația de autobuz în punctul solicitat de un grup de abonați în numele cărora v-a scris tovarășul **Gheorghe Andruța** din satul Bișneni, comuna Bălănești.

Pagină realizată de
MIRCEA FODOREANU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Alexandru Diaconescu — București : Aveți obligația de a înstrăina una din cele două locuințe, pe care le dețineți în proprietate, în termen de un an de la data dobîndirii celei de a doua locuințe. ● **Alexandru Lupășteanu** — Sibiu : Ministerul Justiției ne-a informat că propunerea dumneavoastră a fost reținută pentru a fi avută în vedere la elaborarea noii legislații penale care este în curs de definitivare. ● **Elena Căprită** — Brăila : Dacă aveți dreptul la o pensie proprie și îndepliniți și condițiile prevăzute de lege pentru obținerea pensiei după soțul decedat, puteți opta pentru oricare din aceste pensii. Aveți dreptul numai la o singură pensie. ● **Corneliu Dirmon** — Pitești : Nu îndepliniți condițiile prevăzute de Decretul nr. 68/1976, privind stabilirea domiciliului în orașele declarate, potrivit legii, orașe mari, pentru că localitatea de domiciliu este situată la o distanță mai mică de 30 km de municipiul Pitești. ● **Tache Săvescu** — Brad : Nu puteți beneficia de dreptul la permise de călătorii gratuite pe calea ferată în calitate de pensionar, întrucît de la calea ferată ați plecat la cerere, nu transferat în interesul serviciului. ● **Elena Șerban** — Sibiu : Perioadele de timp în care nu s-a depus activitatea datorită întreruperii pentru creșterea copilului pînă la vîrsta de 7 ani a acestuia, nu constituie vechime în muncă și, ca atare, nu se iau în calcul la stabilirea drepturilor de concediu de odihnă și nici la acordarea sporului de vechime.

MARGA NEDELEA ■

ÎNVĂȚĂMÎNT

Margareta Roșca — Rm. Vîlcea : Reglementările în vigoare nu prevăd, pentru liceele pedagogice, trecerea de la o specialitate la alta pe baza examenelor de diferență. ● **Aura Constantinescu** — București : Purtarea pantalonului constituie uniformă de lucru numai pentru profesoarele care predau educația fizică în școli și facultăți. Referințe găsiți în ordinul M.E.I. nr. 1 085 din 18 septembrie 1976, articolul 5. ● **Dan Cosma** — Sibiu : Nu puteți urma o a doua facultate la cursurile de zi. ● **Maria Vlad** — Moțca, Iași : Pînă la obținerea gradului I, retribuția la care aveți dreptul, potrivit prevederilor art. 172 din Statutul personalului didactic și art. 140 (1) din Legea nr. 57/1974, este cea prevăzută pentru funcția de profesor în învățămîntul primar, gimnazial și profesional, cu studii superioare, cu definitivat, la gradația corespunzătoare vechimii pe care o aveți în învățămînt. ● **C. Moise** — Tîrgoviște : M.E.I. ne informează că, pentru anul școlar 1981/1982, planul de școlarizare la învățămîntul liceal nu a fost încă elaborat. ● **Adrian Rotaru** — Reținerea absolvenților pentru învățămîntul superior s-a făcut în limita posturilor aprobate, astfel încît nu s-au putut aproba toate propunerile primite din partea institutului pe care dv. l-ați absolvit. ● **Ernest Schulman** — Lugoj : Răspunsul pe cale l-ați primit este exact : este vorba de două discipline diferite.

HORIA PĂTRAȘCU ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

Flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Dragostea este temelia revoluției"

— Iată-l, așadar, pe Dinu Săraru cu o nouă carte în librării : „Dragostea și revoluția". A fi în librării, în cazul lui Dinu Săraru, este însă doar un fel de a vorbi. „Dragostea și revoluția" a dispărut din vitrine în chiar clipa ivirii ei.

— Adevărul e că n-am avut „norocul" să mă văd în librării cu nici unul din cele trei romane pe care le-am publicat pînă acum.

— Ce este totuși de displăcut într-o trecere meteorică prin vitrine ? Nu-i oare asta dovada cea mai evidentă a succesului ?

— Desigur, nici să stai la nesfîrșit într-o vitrină, ca unic argument al faptului că ești scriitor, nu e o bucurie. Însă la foamea de carte din ziua de azi, care ilustrează și existența unei conștiințe a cititorului, ar trebui să se găsească soluții mai inspirate. Aș vrea să observ cu acest prilej, că și în spațiul culturii operează, de multe ori, doar simpla constatare a efectelor, evitîndu-se întrebarea privitoare la cauze. Se constată, de pildă, că, în domeniul cinematografiei, rezultatele sînt departe de a intra în concurență cu cei mai cumsecade dintre vecinii noștri. Dar nu se aude nici o întrebare mai serioasă cu privire la cauza acestei stări de lucruri.

— Care e cauza ?

— O cauză pe care eu o consider de esență, și-ar afla izvorul în concepția eronată cu privire la noțiunea de actualitate, concepție care și pune amprenta pe filmele noastre. Și nu numai pe filme. Imperativul actualității se izbește foarte adesea, nu doar în cinematografie, de incapacitatea unor factori în a recunoaște actualitatea așa cum e ea.

— Incapacitate sau teamă ?

— Lucrurile se petrec ca în comuna primitivă : ne temem de fulgerul pe care nu-l înțelegem.

— Să conchidem că astfel de factori, din incapacitatea de a înțelege actualitatea așa cum e ea, au rețineri față de operele de artă care i se consacră, implicit față de difuzarea acestora ?

— Exact. Și cel mai trist este că astfel de „rețineri" la adresa actualității se fac în numele unor principii care pretind că, dimpotrivă, apără actualitatea, adică esența ei, scuturînd-o de parazitii evenimentelor laterale.

— Am putea concretiza ?

— Într-un articol pe care l-am publicat în „Flacăra", la rubrica mea, „Opinia unui alegător", vorbeam de starea de spirit, de nervii omului care stă la coadă. Îmi intitulasem articolul „Viața la coadă". Asta nu însemna că eu voiam să sugerez că noi, toată viața, stăm la coadă. Pe mine mă interesa doar partea de viață pe care o petrecem la coadă. Inițial, un lector foarte vigilent a oprit titlul și, bineînțeles, și articolul, invitîndu-mă la o discuție. Inutil să spun că omul era agitat, nervos, asta și datorită faptului că, înainte de a discuta cu mine, stătuse și el la o coadă.

Numai că omul meu nu voia să

vorbim despre coadă. „De ce — îmi spunea — să agităm noi ideea cu coada, s-o facem publică ?" „Ori o facem publică — i-am răspuns — ori n-o facem, lumea tot stă la coadă. De cine pe cine ferim ? Dacă eu n-o să scriu despre coadă, lumea o să ignore că stă la coadă ?

— Deci, dacă cerem actualitate, să avem curajul s-o și recunoaștem.

— Și cînd un scriitor o face plauzibilă într-o carte, să nu punem pe seama lui eventualele momente și fapte care nu-s pozitive, să nu-l facem pe el responsabil de existența lor. Dimpotrivă, să fim bucuroși cu toții în a descoperi rădăcinile, cauzele unor fapte, și în a le stîrpi. A dori o „artă actuală" care să prezinte conflictele din societatea noastră ca fiind rezolvate înainte de a se produce — numai pentru că noi știm că în socialism conflictele pot fi preîntîmpinate — este o mare eroare.

— Dacă nu cumva un îndemn — chiar involuntar — la evazionism ?

— Pînă la urmă, o operă de artă este o oglindă pusă în fața realității. Eu, dacă arăt urît în oglindă, ce să fac, să sparg oglinda ? Sau să mă duc la cosmetician și să mai dreg ce se poate dregе ? Nu din cauza calității argintului cu care se face oglinda nu arătăm totdeauna frumoși. Oricît argint va pune creatorul — și cu cît va pune mai mult — imaginea nu se va „îmbunătăți", dimpotrivă.

— Reflectarea realității fiind totuși și de oglindă, mai exact de unghiul în care e ea fixată.

— În chestiunea poziției creatorului sînt de observat cîteva ipostaze. E mai întîi aceea a creatorului de un trist conformism, care una spune prin mijlocirea artei sale și alta în particular, cînd încearcă să-și justifice conformismul, lipsa de demnitate, de opinie, incapacitatea de a risca să se pună [illegible]. Nu l-am văzut decît pe puțini artiști [illegible] spus, să zicem, în cazul unui film [illegible] nule, încheierea asta a filmului, [illegible] mi-o cer dumneata, eu n-o pot [illegible]. O fac la cea mai mică presiune birocratică, după care ies în piață și se plîng că alta, cu totul alta ar fi fost șansa marelui lor talent, dacă... (Ceea ce, desigur, nu-i oprește să dea fuga la casierie și să-și ia banii pe film.) Mai este și ipostaza artistului care se consideră învestit doar cu obligația de a „oglindi" (fiindcă tot vorbirăm de oglindă...), fără să se implice, fără să simtă vreo răspundere față de cele ce se petrec în jurul lui. El stă, indiferent, pe trotuar, se uită cum mărșăluiește socialismul prin mijlocul străzii și-i pune note : ăla s-a împiedicat, ălluia i se deșiră moletiera, ăla a rămas în urmă... „O să vă arăt eu — zice — cît sînteți de neputincioși", nefiind deci chiar un indiferent, simulînd numai „obiectivitatea" sau „detașarea". De prisos să mai spun că o astfel de atitudine contrazice nu numai spiritul artei, dar și spiritul vieții noastre. În socialism, toți, absolut toți, sîntem responsabili de ceea ce este bine ca și de ceea ce este rău. Una e literatura politică sud-americană, care descrie cu totă detașarea (deși nu totdeauna cu detașare, ci cu firească mînie) sistemele dictatoriale, structurile autocrate, totalitare, față de care artistul are poziția omului de pe baricadă, a poporului, decis să lupte pentru înlăturarea lor. Și alta este condiția literaturii politice într-o țară în care și artistul, și poporul au optat pentru un anume sistem, purtîndu-i întreagă răspunderea de a-l face mai bun.

— În „Dragostea și revoluția" se observă, ca și în „Niște țărani" și ca și în „Clipa", o aplecare stăruitoare, obsesivă s-ar zice, față de figura activistului de partid.

— Repet și aici convingerea mea că eroul fundamental al lumii socialiste este activistul de partid. El împinge România înainte de aproape 40 de ani. El a devenit teoretician al socialismului [illegible] uneori să scrie și să cîrmuiască pe socialism. El a practicat primul socialism mai fără nici un fel de rețete dinainte garantate, căci cele care au fost, de unde au fost, nu toate s-au validat în practică. El este autorul României de azi, fiindcă el dintîi sacrificat la temelia acestui edificiu pe care l-a înălțat cu patimă, cu credință oarbă, cu știință, cu sîngele lui, cu sîngele celor față de care el a greșit, cu convingeri ce au ținut uneori doar o etapă, după care a trebuit să albă curajul să renunțe la ele, ca să poată merge mai departe. Viața lui e un tulburător, efectiv tulburător, deși am compromis termenul, „dosar de cadre", inspirator cum nu e altul pentru o literatură adevărată. Cred că nu putem descrie cinstit realitatea românească fără să răspicăm acest adevăr.

— E frumos, emoționant și adevărat. Numai că Dinu Săraru, în cărțile lui, nu e un idolatru, chiar atunci cînd iubește peste măsură un personaj.

(Continuare în pagina 17)

ILIE PURCARU

Petrică și lupul

Simplă ipoteză

„Nu mai trageți de pomană, eu și păsărica am prins lupul !" Invidiez pe Petrică. Micuțul erou al lui Serghei Prokofiev s-a dovedit mai isteț decît toți vînătorii la un loc. Cu un laț și cu un pic de noroc el a prins pe lupul cel rău de coadă... Îmi vine în minte de la o vreme acest episod și anume, ori de cîte ori mi se cere părerea despre starea literaturii destinate copiilor. Care, mă întreb, o fi lațul ? Cum ar putea fi înșfăcat, în fine, acest impenitent vircolac care suge și subțiază laptele cărții pentru copii ? Ce s-ar cuveni să întreprindă mica trupă de „gherrillieri" ai acestei literaturi pentru a-și exorciza complexele și inhibițiile ? De tras am tras cu tot felul de gloanțe și alice în toate direcțiile : spre critică, spre premii, spre tarifele discriminatoare, spre reviste, spre tiraje, spre spectrul didacticismului, spre statutul instituțional și relațional... Am ieșit și cu bombarde (vezi Colocviul, vezi Anul Internațional al Copilului). Cu ce s-au ales în acest sicîitor asediu la Zidul Plîngerii ? Ne-am regăsit, cavaleri ai tristei figuri, purtați pe șleaurile aceleiași rutine, din op în hop, între retorica proprie și surzenia altora. Și care e bilanțul, la obiect, al acestor salve de artilerie cu bobițe de soc ? „Dorește mult, nădăjduiește puțin, nu te aștepta la nimic", această triadă a eroismului sceptic, să fie singura tranșee a acestei literaturi cu 5 milioane de cititori recenzați, înmatriculați ? Nu există un laț, simplu și eficace în această papuciadă ? Un evrika, o păsărică, ceva à la Petrică și care să ne îngăduie să putem exclama, în fine : „stați ! Nu mai trageți de pomană ?!"

Iată, pornesc de la constatarea că în literatura pentru copii capodopera este la fel de rară ca și în orice altă secțiune a artei. Și atunci, odată obținută, de ce am împinge-o în uitare sub vrafuri de tipărituri așa-zisă „nouă" ? Nu cumva, mă întreb, întreaga optică s-ar schimba dacă în loc de a se apăsa cu orice chip pedala ineditului minor s-ar prefera o politică de reeditări majore ? Așa, de exemplu, povestirile lui Octav Pancu-Iași — scriitor pentru copii de factură mondială — n-ar trebui să fie socotite o rarisimă șansă pentru bibliotecile copiilor noștri ? Ele nu pot fi suplinite nicidecum și în nici un fel de zecile de pastișe ce o disloculesc în caruselul vitrinelor. Și nu la fel stau lucrurile cu unele opere de Gellu Naum, Constantin Chiriță, Radu Tudoran, Al. Mitru, Iordan Chimet, Vladimir Colin, Călin Gruia, Fănuș Neagu, Constanța Buzea, Nina Cassian, Giorgina Rogoz și atîția alții ? Există în bibliografia acestor autori adevărate piscuri de inventivitate și frumusețe ascunse însă cam demultișor noilor generații cu un orizont prea adesea obturat de o literatură nouă dar saprofită și care uzurpă sentimentul de bogăție reală a acestei literaturi. Jena, reținerea de a reedita aceste izbînzi reprezintă, după părerea mea, principala limită a politicii noastre editoriale, autosechestrarea ei în mediocritate. Și aceasta cu atît mai mult cu cît, din păcate, nume noi, tinere talente puternice nu s-au impus în ultima vreme. Nu-mi pot explica de ce tineri scriitori, abia despărțiți de propria copilărie, îi întorc cu atîta bruschețe și dezinvoltură spatele. Să fie oare literatura pentru copii o specialitate a bunicilor ? Ar fi cea mai severă și tragică limită a ei... Știu, și nimeni nu poate ignora, există o condiție de subsol a acestei literaturi, i-am semnalat nu o dată carantinizarea. Mă întreb numai, sătul de atacuri pe fronturi prea largi, dacă nu cumva veriga hotărîtoare pentru scoaterea ei din paranteze, se află în mîna, la îndemîna noastră?

Nu cumva, pirghia de reabilitare se găsește în chiar mapa editorului ? Cred că da, căci maneta capodoperei deja adjudecate, este ca și nefolosită. Comorile zac uitate în pivnițele unui papă adormit. Indispoziția mioapă față de aceste tezaure nu duce la apariția „bucăților" de două parale chiar în manuale și la clasicizarea unor bieți... gologani ? Zgomotul în jurul literaturii pentru copii îmi face impresia unui covor scos periodic la aer și bătut pentru a fi desprăfuit. Dar dacă este să ținîm la redresarea sa reală (și nu doar la dezbaterea cu oricîte dezbătătoare) nu putem omite *urzeala* sa, *cărțile sale bune* țesute decenii de-a rîndul din fibra celui mai autentic geniu. Uitate undeva, în curtea din dos a comenzii editoriale. Poate că scoaterea lor la lumină, cu perseverență și energie, într-o „Bibliotecă pentru toți copiii" densă și fascinantă, ar fi lațul căutat pentru happy-end-ul dintre Petrică și lup. Un lup, dealtfel, mai degrabă somnolent decît fioros... O simplă ipoteză, desigur. O, dar cît de seducătoare după ce ai tras atîta timp în van, cu pușca...

MIRCEA SĂNTIMBREANU

Premiile Uniunii Tineretului Comunist pe anul 1980

Marți, 3 martie, la Ateneul Tineretului din București, în prezența reprezentanților Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, ai Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Uniunii Scriitorilor, editurilor și presei, a unui numeros public a avut loc festivitatea decernării premiilor U.T.C. pe anul 1980.

PREMIUL PENTRU LITERATURĂ SOCIAL-POLITICĂ — Petre Dateculescu : „Educația materialist-științifică a tineretului" (Editura Politică).

PREMIUL PENTRU PROZĂ — Iustin Moraru : „Vina" — roman (Editura Albatros) ; **Ioan Dan Nicolescu :** „Legătura de chei" (Editura Cartea Românească) ; **Ștefan Damian :** „Nunta" — roman (Editura Albatros).

PREMIUL PENTRU POEZIE — Lucian Avramescu : „El aș, spunea poetul" (Editura Eminescu) ; **Doina Uricariu :** „Vietăți fericite" (Editura Eminescu).

PREMIUL PENTRU CRITICĂ ȘI ISTORIE LITERARĂ — Alexandru Ștefănescu : „Jurnal de critic" (Editura Cartea românească) ; **Daniel Dimitriu :** „Singurătatea lecturii" (Editura Cartea Românească).

PREMIUL PENTRU O LUCRARE ÎN LIMBA MAGHIARĂ — Mozes Attila : „Egyidesusègek" (Simultaneități), Editura Kriterion.

PREMIUL PENTRU O LUCRARE ÎN LIMBA GERMANĂ — Peter Motzan : „Die Rumanien deutsche Lyrik nach '44" (Poezia germană din România după '44), Editura Dacia.

Premiile „Scînteii tineretului" pe anul 1980

Simbătă, 7 martie, în cadrul unei festivități, au fost decernate premiile „Scînteii tineretului" pe anul 1980.

PREMII PENTRU POEZIE — Ioana Proca și Aurelian Titu Dumitrescu.

PREMII PENTRU REPORTAJ-PUBLICISTICĂ — Dumitru Dumitrică și Paul Nancă.

PREMII PENTRU CRITICĂ — Magda Cârneci și Carmen Stoianov.

Au mai fost acordate distincții unor colaboratori tineri — **Marian Avramescu** (grafică), **Mihai Matei** (caricatură), **Gabriel Leancu** (fotografie).

O carte de referinţă: INCOGNITO

Paginile semnate de Eugen Barbu, fie că sînt publicistică sau proză, critică literară sau teatru, nu te pot lăsa indiferent, şocează întotdeauna cu bună-ştiinţă. Scriitorul nu-şi îngăduie să plictisească nici un moment, chiar acceptînd riscul de a nu fi simpatic şi a irita. De cîte ori îşi aşterne gîndurile pe hîrtie el o face în aşa fel încît să stîrnească interesul oricui, fără a rîvni să-i fie acceptate opiniile, dorind doar să smulgă pe cititori din capcanele unei lecturi comode. Eugen Barbu nu se teme de scandal, ba chiar caută să provoace dezacordul şi enervarea auditoriului, astfel încît toţi ochii să fie îndreptaţi asupra sa şi discursul pe care îl rosteşte să fie receptat cu maximă atenţie, fără ca nimic din verva oratorului să se piardă. Cu cît adversarii sînt mai mulţi şi încearcă să-l bruieze, cu atît fluxul lui verbal capătă mai multă vigoare. Cea mai mare dramă a romancierului ar fi probabil aceea de a nu mai întîmpina din partea nimănui nici cea mai mică rezistenţă şi vorbele să-i fie aprobate cu smerenie.

Calitatea scrisului lui Eugen Barbu de a fi captivant se revelă şi în cel de al patrulea volum — ultimul — din romanul **Incognito**, care, bineînţeles, a stîrnit şi el destulă zarvă la apariţie ca şi alte cărţi ale autorului. Volumul continuă reconstituirea unor ani din istoria României în perioada celui de-al doilea război mondial, dar există şi capitole care relatează fapte premergătoare sau posterioare acestei epoci. Evenimentul cel mai de seamă care se petrece în **Incognito** IV este arestarea la Palat a mareşalului Ion Antonescu şi întoarcerea armelor împotriva hitleriştilor, întîmplare în care Armand, Colonelul, Tronaru şi alţi eroi cunoscuţi din volumele anterioare sau aduşi pe scenă de-abia acum joacă şi ei un rol. Scriitorul desăvîrşeşte vasta frescă închinată societăţii româneşti din acea perioadă. Reprezentanţi ai diverselor straturi sociale — de la cele mai umile la cele din vîrful piramidei — sînt convocaţi ca să depună mărturie în legătură cu modul în care au trăit impactul cu istoria respectivei epoci. Volumul descrie episoade din ziua de 4 aprilie 1944 cînd Bucureştiul a fost bombardat de aviaţia americană, relaţiile din familia ministrului Tismana, evadarea spectaculoasă din lagăr a comunistului Tronaru, peripeţiile inspectorului de poliţie Mizdrache şi ale subalternilor săi Ciripoi şi Teică, activitatea comuniştilor pentru pregătirea actului de la 23 August 1944. Imaginea furnicarului uman care se confruntă cu tot felul de întîmplări este copleşitoare. Viaţa, în viziunea autorului, ne este restituită într-o viziune grandioasă. Nimic din ceea ce se petrece în general cu oamenii nu i se pare neimportant scriitorului şi de aceea el înregistrează numeroase din faptele lor din convingerea că emblemele existenţei trebuie întîmpinate cu tot respectul. Personajele lui Eugen Barbu sînt frivole sau pline de gravitate, întreprind acţiuni temerare sau se desfată în chiolhanuri ce se ţin lanţ, încearcă să urnească prin faptă şi gînd mecanismele istoriei sau se cramponează cu inocenţă de cîte un obiect vechi, tubesc, însală, suferă, ucid, sînt sublimi sau groteşti, monstruoşi sau hazlii. Se simte în permanenţă că autorul ţine la eroii săi, oricît ar fi de odioşi, şi nu-i prezintă în întreaga lor complexitate, lăsîndu-i să se

mişte după bunul lor plac şi dîndu-ne posibilitatea să le judecăm fără intervenţia sa comportamentul. El ni-i prezintă ca pe nişte fiinţe în carne şi oase, ca pe nişte cunoştinţe de-ale sale pe care oricînd le-am putea şi noi întîlni nicidecum reduşi la înfăţişarea unor maşinării incapabile să execute alte mişcări decît cele dictate de scriitor. Tot timpul ai senzaţia că romancierul a deschis o fereastră spre o lume pe care o cunoaşte la perfecţie şi pe care ne invită s-o vizităm şi noi. El pare să circule iscoditor printre personajele sale încercînd să le întocmească fişele biografice dar fără a dori să le intervină în destine. Poate de aceea totul este de o formidabilă concreteţe în paginile din **Incognito** IV. Nimic nu este trucat, dichisit ca pentru un spectacol, totul aspiră să creeze senzaţia de viaţă autentică şi tăiată cu frenezie. În universul în care Eugen Barbu ne îndeamnă să descindem e un haos de zgomote, e un amestec de parfumuri tari şi ameţitoare, se întîlneşte multitudine de culori combinate fermecător. O omenire plină de vitalitate îşi trăieşte pînă la paroxism poftele, fără a se lăsa înfrîntă de nici un obstacol. Unul din cele mai frumoase capitole ale volumului — cel care istoriseşte prima dragoste a lui Puiu Tismana — copleşeşte tocmai prin extraordinara capacitate a naratorului de a face palpabilă o lume de o bogăţie senzorială cum rareori întîlneşti. Romancierul are privilegiul de a face vizibile de către toţi, ca şi cum ar fi de faţă, scenele pe care le povesteşte într-un limbaj deseori suculent, pitoresc, de o savoare deosebită. Iar relatarea te ţine încordat ca lectura unui reportaj senzaţional. Autorul este foarte sigur de ceea ce ştie despre cei pe care ni-i prezintă şi vrea să ne convingă că nu e decît un martor care-şi susţine fără patimă depoziţia. Pentru a spori impresia de autenticitate el lasă pe unele personaje să-i iasă chipurile de sub supraveghere şi se preface că nu mai ştie prin ce-au mai trecut de la un moment dat. Dar astfel de cazuri sînt rare. Eugen Barbu îşi domină autoritar creaţia şi ştie în orice clipă tot ce se petrece în universul pe care îl descrie cu lux de amănunte oferindu-ne posibilitatea de a-l cunoaşte la rîndul nostru. Într-adevăr, în roman se poartă un război din umbră, în afară de cel de pe cîmpurile de luptă, sînt protagonişti care acţionează incognito, însă autorul le ştie identitatea reală şi nu ţine secretul numai pentru el ci îl comunică şi cititorilor. Realitatea pe care o înfăţişează Eugen Barbu nu are nimic misterios. Autorul posedă un inventar exhaustiv al ei. Făpturi şi obiecte defilează prin faţa noastră lipsite de orice enigmă. Iată, de exemplu, începutul acestui al patrulea volum evocă ziua de 4 aprilie în Bucureşti. Secvenţele respective sînt relatate din mai multe unghiuri, pentru a-i epuiza semnificaţiile şi a nu lăsa nici o urmă de îndoială în legătură cu desfăşurarea faptelor. Este ca şi cum cineva ar proiecta la nesfîrşit aceleaşi imagini ale unui film, urmărind de fiecare dată alte detalii. De aceea, romanul este pur şi simplu tixit de întîmplări. Prinşi de vîrtejul lor oamenii nu mai au timp să privească şi în ei înşişi. De obicei se poposeşte rar în conştiinţele lor şi autorul preferă să destăinuie mai curînd cum se comportă în diverse împrejurări. O mare sete de a acţiona în floarea vîrstei palpită în fiecare cîlcîie animă umanitatea surprinsă de Eugen Barbu. Este încă un semn al vitalităţii de care se bucură lumea din **Incognito** IV care, împreună cu volumele anterioare, formează o carte plină de mari merite ce constituie un moment de referinţă în proza noastră de azi.

GEORGE ARION

Dezbateri lirice

Nikolaus Berwanger face parte din familia, nu prea numeroasă, a poeţilor cu un ton inconfundabil, optînd, s-ar putea spune, pentru o poetică de tip **Berthelt Brecht**, creator sub a cărui zodie mulţi stihuitori de limbă germană, din ţara noastră şi din alte ţări, s-au străduit să se aşeze. În ce priveşte scrisul lui **Nikolaus Berwanger**, venit din lumea de gînduri şi simţire a şvabilor bănăţeni, spaţiu geografic şi totodată de suflet despre care în poemul „**Iartă-ne**" scrie : „**Iartă-ne / o pămînt bănăţean / cînd apăsăm pasul / peste sufletul tău / iartă-ne...**", constatăm că, tradus în limba română de **Anton Palfi**, poate fi considerat ca una dintre cele mai reuşite prelungiri a discursului poetic brechtian. Dar prin ce anume cucereşte discursul ce şi l-a asumat Nikolaus Berwanger ? Îndrăznim să credem că prin expulzarea aparentă a metaforei poetice, prin dramatizarea concentrată a unui presupus monolog, prin sinceritatea indubitală a confesiunii, precum şi prin starea de poezie ce o poate genera un univers cotidian, plin nu doar de obiecte zilnice, aflate la îndemîna oricui, ci şi de idei zilnice şi de simţiri zilnice, idei şi simţiri aflate chiar în spatele acestor obiecte ce alcătuiesc lumea noastră şi viaţa noastră. O astfel de poezie, din care lipseşte chiar metafora, presupune o reală şi obligatorie ştiinţă a compoziţiei, a notaţiei de atmosferă, un fel de portrete interioare ale eului poetic, dar şi o succintă şi exactă circumscriere a aşa-zisului personaj ce poate fi cu uşurinţă reperat nu doar într-un spaţiu geografic şi într-un timp istoric dat, ci şi într-o serie de ipostaze afectiv-filozofice, nota dominantă a acestor ipostaze sau portrete interioare alcătuind-o, fără doar şi poate, sinceritatea confesiunii, a mărturisirii, a monologului.

Desigur, nu este vorba decît de un punct de vedere, dar Nikolaus Berwanger, atît în volumele sale de pînă acum, cît şi în cel mai recent, **Confesiuni cotidiene**, apărut la **Editura Eminescu**, poate fi citit, adîncă interpretat, şi astfel fără ca substanţa majoră a poemelor sale să fie afectată. Şi trebuie să o spunem direct, cît mai direct cu putinţă, cu riscul că ne repetăm, că substanţa majoră a poemelor sale nu este altceva decît lumea de gînduri şi simţire a şvabului bănăţean, om al cărui univers, cu excepţia cîtorva particularităţi, se aseamănă şi se suprapune cu al oricărui alt om, de oriunde ar fi el, reuşită prin care substanţa poemelor lui **Nikolaus Berwanger** depăşeşte un spaţiu oarecum limitat şi atinge o mult rîvnită universalitate afectiv-filozofică.

În acest sens, în poezia care oferă chiar titlul volumului, poetul ne convinge că, stilistic vorbind, particularul poate căpăta valenţe universale atunci cînd confesiunea se alcătuieşte din elemente ce poartă în ele lumea satului dintotdeauna şi de oriunde : „**sînt îndrăgostit / de banatul meu / acum cînd blinda natură / îşi şterge iarna din gene / şi pleură rouă / pe oseminte strămoşeşti / iubesc fiecare fărîmă de ţărînă / şi soarele surîzător / iubesc fiecare boare cu mireasmă / şi ploaia care-mi purifică sufletul / iubesc / oracăitul la buza satului / şi fiatina cu o cumpănă / trecîndu-şi umbrele / prin apusul de soare / iubesc dragostea primelor berze / pentru lazul la margine de drum / iubesc toţi oamenii / care duc dorul dangătului de clopot / în amiază mare / peste cîmpia bănăţeană / şi care cer vieţii mai mult / decît tihnă şi odihnă...**" Şi iată, în aceeaşi poezie, extinzînd aria aparent geografică, dar mărturisindu-şi şi opoziţia, nu doar opţiunea, poetul, pornind tot de la particularul lumii bănăţene, să zicem casele cu fronton, declară : „**urăsc casele fără fronton / şi visez umbra salcîmilor / cînd soarele aurul îşi toarnă în spice / urăsc orice fel de rachete / care încet şi sigur / ucid somnul nostru / urăsc prostia / căci cu laşitatea face ravagiile / urăsc tot ce-i artificial / şi visez noapte de noapte / cîmpul înundat de mac însingerat / sînt convins / că viaţa va fi veşnică / dar simt / că prea des e tulburată.**"

O astfel de dezbatere lirică şi un astfel de îndemn la meditaţie, prin simplitatea şi sinceritatea expresiei, cuceresc şi impun un poet de primă mărime în constelaţia poeziei noastre contemporane.

VICTOR NIŢĂ

Poetul declaraţiei patetice

Încă nu s-au relevat, în măsura cuvenită, rolul şi consecinţele activităţii poetice ale lui Miron Radu Paraschivescu şi nici personalitatea sa fascinantă prin credinţa adîncă în poezie, prin cultul artei care era, pentru el, singura realitate pentru care merită să trăieşti. Şi-a devotat acestui scop întreaga viaţă, cu o pasiune dezinteresată, cu întreaga frenezie a sensibilităţii sale, cu o vocaţie de mucenic pe altarul cuvîntului. L-am asemăna, în această privinţă, cu Alexandru Macedonski, boem incorijibil, descoperitor generos de talente şi susţinător al tinerilor, şi el şef de şcoală, fascinat de himera poeziei, năzuind s-o revoluţioneze radical. Era, ca şi autorul **Nopţilor**, un sublim entuziast, gata să decreteze valori şi să dea certificate de maturitate poetice şi, dacă, în mod inerent, nu toţi „efebii" pe care-i cultiva au devenit ceea ce promiteau, se va trece cu vederea celui care, totuşi, a crezut în talentul lui Marin Preda şi al lui Geo Dumitrescu, veghind la afirmarea demnităţii lor literare. Dealtminteri, în **Viaţa ca o pradă**, autorul **Moromeţilor** recunoaşte, cu gratitudine, rolul jucat de Miron Radu Paraschivescu în evoluţia destinului său literar. Şi ceea ce se cuvine încă reţinut, ca şi Macedonski, Miron Radu Paraschivescu nu cerea niciodată vreun contraserviciu, nici măcar vreo probă de fidelitate. Înţelegea că fiecare „discipol" are zările libere, deschise, că rolul „mentorului" n-a fost decît acela de a-i declanşa talentul. Restul, nu-l mai interesa ; i-au fost totdeauna străine prozelitismul şi aservirea, le-a ignorat şi le-a dispreţuit din tinereţea începuturilor literare, le-a respins cînd a devenit „maestru". Exemplul său, în această privinţă, trebuie considerat admirabil prin raritatea lui : a fost un adevărat cavaler al breslei, poate ultimul din această specie devenită aproape ciudată. Cînd o simplă recomandare verbală la o publicaţie, cu atît mai mult un „cuvînt înainte" la o culegere de debut au fost şi sînt plătite cu un împovărător şi îndelung devotament, gratuitatea unui asemenea gest capătă o notă aproape hieratică. Nu e de mirare, de aceea, că la un deceniu de la moartea sa, Miron Radu Paraschivescu a rămas în amintire mai ales prin rolul de mecenat, omul exercitînd un fel de acţiune infanticidă asupra propriei opere. Prezenţa sa la **Revista literară** devenită **Almanahul literar**, apoi la **Ramuri** (prin suplimentul **Povestea vorbei** consacrat debutanţilor) a intrat aproape în legendă. Dealtminteri, primele două decenii de literatură de după 1944 se leagă foarte strîns de numele său. Miron Radu Paraschivescu a fost unul din marii animatori ai literelor româneşti din această epocă.

Omul a trecut, şi poate pe drept, înaintea poetului. Dar ignorarea celui din urmă ni se pare profund nedreaptă şi păgubitoare însăşi literaturii noastre. Cel care a scris **Declaraţia patetică** este un inovator de prim-plan şi un poet de care trebuie să se ţină seama. Inovator mai întîi printr-o înţelegere nouă a doctrinei dar şi prin ilustrarea ei în vers. Oricine se va apleca asupra evoluţiei conceptului de poezie în literatura română va trebui să zăbovească îndelung asupra acestui poet. Încadrat în marea cohortă a **modernistilor** grupaţi în cercurile şi publicaţiile de avangardă, el se detaşează prin atitudinea revoluţionară de stînga, prin aderarea decisă la marxism, de pe platforma căruia îşi întemeiază întreaga gîndire estetică. A fost, nu încape îndoială, cea mai reprezentativă personalitate poetică a stîngii româneşti interbelice, a scris nu rareori poezii revoluţionare dar şi articole critice de orientare marxistă, a participat la noile bătălii de clasă pe calea cuvîntului scris.

Încercînd să descifrăm, astăzi, cauzele adînci ale adeziunii profunde a poetului la ideologia proletară credem a le afla în structura sensibilităţii sale generoase, altoite pe un nobil idealism, în detestarea funciară a injustiţiei în viziunea unei lumi viitoare întemeiată pe dreptate şi echitate socială. În fond M.R.P. avea, din cîte ne dăm seama, mentalitatea şi credinţele unui socialist de la sfîrşitul veacului trecut. De aceea nici n-a putut pătrunde totul din vremurile pe care le-a străbătut, cu un ochi mai degrabă mirat şi trist. **Jurnalul** şi **Amintirile** sînt numai o dovadă, cunoaşterea îndeaproape a omului le completează cu mult mai convingător.

Radicalismul lui Miron Radu Paraschivescu este adînc înfuzat în poezia sa, înţeleasă şi practicată ca un instrument al luptei generale, ca o spadă a spiritului, o poezie „agitatorică" în sensul adînc, răscolitor. Poetul „în sine" îi repugnă : „Nu vă bizuiţi pe mine ! / Eu nu sînt decît ecoul şi (uneori) povestirea faptelor voastre (Deci / nu vă bizuiţi pe mine / ci pe faptele voastre". Calofilia sterilizată îl irită, i se pare filistină şi mizerabilă, idealul în poezie este însuşi preţul vieţii, arderea supremă. Cînd timpul trece peste poeţi „ca un fulger" sau „ca un blestem", cînd omenirea e congestionată de traume, „cînd tiranii dau buzna pe uşile din dos ale istoriei", cînd poeţii, „puştii cîntăreţi" ai „ultimul veac" nu s-aşază **„împotriva turnurilor crucilor de fier şi-ncîlţate"**, atunci noul poet constată „cît de foanfă, de surdă

şi de rablagită le este lira". (**Ars poetica** 1945). Nimeni n-a veştejit, în poezia noastră, cu atîta forţă a expresiei, tipul filistin al estetului autoproclamat sau decretat geniu. Ştim bine, este maniera rebelă şi provocatoare a avangardei iconoclaste, hotărîtă să treacă, cu toate mijloacele, din odaie în arenă, asemenea versuri maiakovskiene au scris şi Geo Bogza, şi Ştefan Roll, şi Saşa Pană ş.a., dar nimeni nu le-a dat o asemenea amplitudine doctrinară şi o atare forţă a elocinţei. Şi, fără îndoială, datorită vocaţiei pedagogice a lui M.R.P. nimeni n-a lăsat atîtea urme în poezia românească de acest gen. Exprimăm, ajunşi aici, convingerea că vestitele **Cîntice ţigăneşti**, inspirate de **Romancero gitan**, ale lui Federico Garcia Lorca au jucat un rol fratricid în poezia lui Miron Radu Paraschivescu împuninău-se cititorului larg prin culorile şi miresmele tari, prin şocul limbajului frust şi argotic. A le situa însă în fruntea poeziei lui Miron Radu Paraschivescu mi se pare o falsă percepţie critică. În realitate poetul rămîne mai ales prin **Declaraţie patetică**, **Laude**, **Versul liber** şi **Tristele**, prin care aduce un veritabil suflu nou, întineritor, revitalizant şi liber de orice încorsetări ale spiritului. Declarînd că vine în faţa semenilor săi **„în îndoita misiune de agitator şi de duhovnic"**, cel de la moartea căruia s-a împlinit, în februarie, un deceniu, a deschis, larg, ferestrele marii poezii.

POMPILIU MARCEA

„Dragostea este temelia revoluţiei"

(Urmare din pagina 15)

— Nu este de acceptat, pe de altă parte, nici punctul de vedere al activistului care, aflat în situaţia de a fi descris şi cînd greşeşte, încearcă să-şi generalizeze eroarea asupra întregii societăţi, deci să nu-şi suporte ogînda. Nu demult, un astfel de om, un prieten dealtfel, şi încă vechi, îmi vorbea cam aşa: „Mă băiete, am citit şi eu cartea aia, Mă băiete, nu se poate!". „Ce nu se poate?", l-am întrebat. „Mă băiete, păi ce impresie lasă autorul? Că pînă şi la noi, activiştii, a ajuns corupţia! Adică ploconul, intervenţia; ştii tu"... „Domnule, zic eu, singur îmi povesteai ce rol a ajuns să joace uneori telefonul. În funcţie, desigur, de locul din care se formează numărul. Nu se dă, în asemenea cazuri, nici un plocon. Se dă un telefon. Dar crezi că între corupţia cu plocon şi cea cu telefon e vreo deosebire.? Şi de ce trebuie să deducem că, descriind o astfel de situaţie, ne exprimăm neîncrederea în activist? Ne exprimăm doar părerea de rău că un activist a cedat principiul". Iată un dialog pe aceeaşi temă, survenit în urma faptului că, după ce făcuse un anume serviciu, cineva primise de la un producător direct, cum îi spunem noi azi, o pasăre şi o damigeană cu binecunoscutul lichid de toamnă. Întrebare: „A trecut, dom'le, ăla pe la tine? Cum a fost?". Răspuns: „Ei... nu cine ştie ce! O curchiţă şi-o damigenuţă". Replică: „Ce să-i faci, tărişoara noastră!" Scrie asta şi o să îi se spună: „Ce faci, domnule, generalizezi la scara ţării?" Ce să răspunzi? „Nu, domnule, a tărişoarei"!

— Ne-am reîntors deci — de fapt ne-am învîrtit tot timpul în jurul ei — la conceptia eronată cu privire la noţiunea de actualitate. Dar care rolele literaturii şi ale artei noastre se trag numai de-aici?

— În primul rînd. Este absolut necesar să rediscutăm conceptul de actualitate şi să-i facem unitar înţeles de cei ce concură la afirmarea lui. Altfel, o să credem, de pildă, că filmele pe care noi le-am decretat, local, „mari succese" rămîn repetente la competiţiile internaţionale exclusiv din cauza faptului că ele n-au fost însoţite şi de prezenţa fizică a regizorului. Mă rog, e normal ca regizorul să le însoţească, dar nu e de închipuit că acest simplu fapt poate fi de natură să opereze asupra criteriilor de selecţie şi de premiere. Noi nu reuşim să ne impunem fiindcă, nu producem în competiţia de valori internaţională caratele specifice lumii noastre. Asta e adevărul, el nu e deloc complicat. Trebuie să înţelegem că, dacă pe scenele noastre se joacă, perfect înţelese şi cald salutate de către public, piesele lui Dürrenmatt sau ale altora, şi piesele de autori români, dacă sînt de aceeaşi valoare, pot fi jucate, înţelese şi salutate pe meridianele din care provin autorii citaţi. Dacă vrem să ieşim în lume trebuie să producem la nivelul interesului lumii, oferindu-i specificul nostru. Desigur, un „specific cu artă", ca să-l parafrazăm pe Caragiale.

— Cum se face pledoaria pentru actualitate în noua carte a lui Dinu Săraru?

— Înainte de orice, printr-o polemică — pe care am voit-o cît mai violentă — cu prejudecăţile noastre şi cu tabu-urile noastre.

— Asta e revoluţia. Dar dragostea?

— Dragostea este temelia revoluţiei. Şi asta am încercat s-o sugerez în carte. Şi mai ales faptul că în afara ideii de dragoste nici un principiu nu e viabil.

— Termenii — din chiar aşezarea lor în titlu — apar totuşi ca antinomici.

— A fost o vreme cînd, ca să simplific, lucrurile se petreceau cam aşa: cum adică — îţi se spunea — acum ţi-ai găsit, tovarăşe, să vorbim despre dragoste? Acum, cînd sîntem în plină campanie, cînd construim socialismul, cînd secerăm, cînd ne îngheaţă răsadurile, cînd crapă cimentul în balastieră? A fost o vreme cînd era jenant, dacă nu deplasat, dacă nu apolitic să faci vreo trimitere la ideea de timp al iubirii. Ca să nu mai vorbesc de căsătoriile făcute într-o mînă cu cererea de căsătorie iar în cealaltă cu dosarul de cadre. Astfel încît nu mai ştiai dacă te însurai cu fata, cu soacra, cu bunicul, viitorul soţii, cu Partidul Naţional Ţărănist din 1929 sau cu un protopop din 1812. Nu cumva, prin astfel de prejudecăţi flagrante, ignoram chiar revoluţia, fundamentalul ei sens, acela de a distruge toate prejudecăţile? Nu cumva, iniţiatorii atîtea prejudecăţi inhibatoare moştenite de la burghezie, am pus în locul lor altele, uneori mai inhibatoare? Aici mi-ar fi plăcut să funcţioneze demonstraţia satirei.

— Sau democraţia pur şi simplu.

— ...Care să preia, în socialism, o celebră replică a lui Beaumarchais, potrivit căruia nu există bucuria de a lăuda fără libertatea de a critica. Practicînd revoluţia, este obligatoriu să lucrăm continuu pentru ca ea să rămînă, în orice ipostază a ei, revoluţionară. Adică să nu schimbe nişte prejudecăţi cu alte prejudecăţi, nişte stratificări cu alte stratificări. Stratificarea nu presupune neapărat spiritul organizatoric, atît de necesar, el, uneori, anchiloza. Mai direct spus, constringerea spiritului viu al revoluţiei, osificarea lui. Pe mine mă pune pe gînduri chiar şi gravitatea formală pe care trebuie s-o îmbrace uneori dialogul în cadrul unor anume stratificări ierarhice.

— Pe mine mă pune pe gînduri ideea revoluţiei mereu revoluţionare. Oare vom sta totdeauna numai pe baricadă? N-o să ne liniştim niciodată?

— Iată o altă ipostază, să nu te superi, a unei înţelegeri formale a spiritului revoluţionar.

— Cei numiţi — e o opinie strict personală — fac parcă mai puţin în acest sens decît, să zicem, scriitorii.

— Da, fac destul de puţin. Adică nu fac decît să repete — sau să confirme, zic eu, — tezele clasicilor marxismului. Dar cred că n-ar deranja pe nimeni, în nici o revoluţie socialistă, un filosof capabil nu doar să continue tezele lui Marx în noile condiţii istorice, ci chiar să revoluţioneze aceste teze. Unde, pînă la intervenţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu în problema conflictelor din socialism, s-a recunoscut, în gîndirea filosofică de la noi, şi nu doar de la noi, că în socialism pot apărea şi conflicte antagonice? Tot lui îi datorăm corectarea decisă şi decisivă, cu mari consecinţe pentru gîndirea şi practica revoluţionară, a tezei priorităţii industrializării, ca argument fundamental al edificării socialiste. Iată deci contribuţii filosofice de natură să revoluţioneze, pur şi simplu, revoluţia noastră. De aici şi dreptul, şi obligaţia noastră, a scriitorilor revoluţionari, de a face din cărţile noastre nu doar nişte consemnări, mai mult sau mai puţin agreabile, ale realităţii, ci mijloace de luptă pentru o cauză sau o idee. De aici şi deosebirea între literatura politică produsă în ţările lumii burgheze, atît de vitală şi de conflictuală, fiindcă acolo scriitorul nu se jeneză să fie un luptător, şi literatura politică produsă în lumea socialismului, care, să recunoaştem, e departe de a fi la înălţimea corespondenţelor ei de pe alte meridiane. Am mai spus şi cu alt prilej că noi încă n-am fost în stare să producem, în lumea socialismului, un film de o atît de categorică implicare politică precum filmul „Z".

— Am impresia că cinematografia e o obsesie pentru Dinu Săraru. I-am închinat destul de mult din discuţia noastră.

— Oricum, filmul „Z" mă obsedează. Pentru că un astfel de film e semnificativ pentru ceea ce trebuie să fie o artă a angajării, un artist-luptător. Voi rămîne încă în „obsesia" mea cinematografică, spunîndu-ţi că, după mine, ar trebui luat în discuţie, şi la noi, un film ca „Omul de marmură" al lui Wajda. Ceea ce nu înseamnă, vezi bine, că, discutîndu-l, îi vom subscrie automat, generalizîndu-i concluziile. Dar este cazul să privim în faţă şi realitatea, şi opera de artă. Dacă ne delimităm cu atîta hotărîre de un roman ca „Pîine albă", pe care-l socotim simptomatic pentru literatura falsului, trebuie să punem în loc, la fel de decis, opera de artă care să arate că, într-adevăr, ne-am delimitat nu numai teoretic de „Pîine albă". Vreau să revin aici asupra ideii de dezbatere, care a fost atît de golită de conţinut încît s-a ajuns pînă acolo încît, după unii, orice discuţie trebuie să înceapă de la un consens şi să sfîrşească la acelaşi consens. În toate domeniile, apelul pe care-l face tovarăşul Nicolae Ceauşescu la dialog, la dezbaterea creatoare, în care să gîndim cu propriile capete, trebuie să se transforme din deziderat în practica cea mai concretă. Cît priveşte romanul politic, el este, repet, o chestiune de implicare a scriitorului în mecanismul social politic al ţării.

— Dar unii — şi mă refer la unele persoane cu influenţă, de genul celor portretizaţi în „Nişte ţărani", „Clipa" etc. — nu-s totdeauna încîntaţi faţă de astfel de implicări. Uneori chiar se supără.

— Se supără omul. Şi dacă se supără cu funcţia, e rău. Pentru că, în momentul acela, eroarea lui devine factor administrativ.

— Atitudinea asta nu provine şi din stratificarea de care vorbeam? Şi care nu-i concede scriitorului decît un anume loc, un anume rol, strict circumscrise, ca să nu zic strict limitate?

— După principiul: chestiunea asta o rezolvăm noi, dumneata vezi-ţi de chestiunile dumitale scriitoriceşti!

— În „Dragostea şi revoluţia", unul din personaje, scriitorul, într-un pasionant dialog cu o persoană influentă, opinează, citez, că „toţi trebuie descrişi şi totul... Şi trebuie descrise toate dramele şi trebuie descrise toate rangurile fără nici un fel de tabu-uri",

— Pentru că — trebuie să fie limpede — nu se poate face literatură politică cu tabu-uri.

— Cu tabu-uri se poate face, în schimb, critică. Nu mă refer neapărat la cea literară.

— Dacă politicii, ca să fie autentică, trebuie să-i fie accesibilă întreaga viaţă, şi literaturii ca să fie autentic politică, trebuie să-i fie liber accesul la întreaga actualitate. E din ce în ce mai mult timpul să ne obişnuim cu ideea că democraţia socialistă, spre deosebire de cea burgheză, include toate straturile societăţii, toate structurile şi ierarhiile ei. Şi că ea, această democraţie, nu poate fi compartimentată începînd de la funcţia care mă priveşte pe mine. Unei democraţii trebuie să-i fim cu toţii — în mod egal — şi beneficiari, şi victime.

— Interviul nostru s-ar putea opri aici. Finalul lui, aşa cum l-ai formulat, pune, cred, un punct ideal conversaţiei noastre. Aş zice însă că despre „Dragostea şi revoluţia" am vorbit totuşi mult prea puţin.

— Aştept întrebări.

— Am discutat mai înainte despre sensul polemic al cărţii. Să se cuprindă în el şi o polemică — sau, să spunem, ambiţia unei competiţii — cu romanul „obsedantului deceniu"?

— De unde deduci asta?

— Din faptul că aduci nişte obsesii, nişte mari obsesii, mult mai aproape de noi, în chiar timpul nostru. Romanul „obsedantului deceniu" le circumscrie anilor '50. Şi din faptul că atingi — sau încerci să atingi — tabu-uri de care predecesorii tăi s-au ferit, socotindu-le intangibile.

— Nu vreau să supar pe nimeni, dar eu nu cred în ideea „obsedantului deceniu". O ţară întreagă, un popor întreg şi-au pus altfel, cu totul altfel problema acestui deceniu. Şi au mers înainte. Cu sînge, cu dureri, cu tragedii autentice, cu erori fundamentale. Cum ziceam odată, cu sînge pe goarnele revoluţiei. Dar au mers înainte. Între drama unui mic burghez călcat pe coadă de revoluţie şi uriaşul proces al cooperativizării agriculturii — uriaş şi prin dramatismul lui! — e o deosebire uriaşă. Dar s-a mers înainte. A te opri, în asemenea circumstanţe, la mica dramă, ar fi ca şi cînd, într-un război, ai pierde din vedere victoria finală pentru faptul că unei cunoştinţe apropiate un glonţ rătăcit i-a zburat cîteva degete. Eu sînt — am mai vorbit despre asta — pentru a se descrie, în literatură, totul. Dar să nu uităm că scriitorului autentic îi este propriu sentimentul perspectivei. Obsedantă, pentru mine, rămîne credinţa nemaipomenită cu care un popor a vrut să iasă la lumină.

— N-ai scris despre mica burghezie, în schimb în „Dragostea şi revoluţia" acorzi un mare loc — şi un mare rol — aristocraţiei. Greşesc cînd mi se pare că eşti foarte atras de ea?

— Atras?

— Chiar în conversaţia noastră, la un moment dat, mi-ai vorbit cu vorbele aristocratei Bonifacia Rudeanu. În plină epocă de mari răsuciri istorice, provocate de revoluţie, ea, această aristocrată, vizionează de sus, cu rece şi limpede perspectivă, zbuciumul vremii, spunîndu-i Alexandrei Terenţia, nepoata ei: „Nu se poate cînta tot timpul «Hei rup», după o vreme vom reveni la Chopin, vom intra în normal", adică revoluţia se va umaniza. Este exact teza ta, apropo de „etapa Salva-Vişeurilor" şi de treapta calitativă nouă care-i urmează. Oare perspectiva istoriei să-i fi aparţinut într-un asemenea grad, într-o asemenea măsură înaltă, aristocraţiei demolate de istorie?...

— Să reţii că e vorba de o aristocraţie a spiritului, de o aristocraţie prin a cărei voinţă, prin al cărei devotament, prin al cărei patriotism s-au exprimat, uneori în formele cele mai avansate politic, idealurile unui popor întreg. Eu nu-i pot confunda pe „aristocratul" Bălcescu sau pe fraţii Goleşti cu boierimea care-şi toca averile la Nisa după primul război mondial. Pentru mine, „aristocratul" Bălcescu, de pildă, cel puţin într-o ipostază a carierei lui revoluţionare, apare drept primul vizionar comunist român. E întîmplător oare faptul că replici ale lui, ale lui Bălcescu, sînt astăzi lozinci ale partidului nostru comunist?

— Personajul central al cărţii este Anghel Tocsobie, activist din „cea mai înaltă ierarhie", care pare să reprezinte (sugestia asta mi-o dă o cronică la „Dragostea şi revoluţia", cea a lui M. Ungheanu, din „Luceafărul") tema acvariumului în societatea noastră. A acvariumului în care se află Tocsobie şi în care întîmplările vieţii, tumultul ei, ajung estompate, amortizate...

— Nu m-am gîndit la un asemenea acvarium, dar asta e teza. Şi îmi dau seama că mi-ai luminat şi mai mult destinul viitor al acestui personaj care mă obsedează prin drama lui. Exact aşa îl şi văd, din momentul de faţă: primind ozon cu poţia, prin subţirile ţevi de plastic care pătrund stinghere în vasul ocrotitor.

— Vorbeşti despre viitorul cărţii, dar eşti sigur că vei ajunge să scrii şi volumul al doilea?

— Păi l-am şi început. Sper ca în curînd să public un fragment din el.

— Ce-se va întîmpla, în volumul al doilea, cu Manuil Păianu, secretarul de judeţeană a cărui faţă fuge în străinătate, şi cu Tudor Cernat, directorul de mare întreprindere, cei care, pentru dragoste, renunţă la tot ce a agonisit prin revoluţie? I-ai lăsat suspendaţi într-un punct acut al destinului lor. Iar pe noi, pe cititori, ne-ai lăsat să credem — dacă greşesc, te rog să mă corectezi — că reflectorul, în viitoarele tale pagini, va cădea mai din plin asupra celor doi.

— Abia acum începe viaţa lor. Ca şi viaţa Alexandrei Terenţia Rudeanu. Viaţa lor cea adevărată.

— O ultimă curiozitate: de ce Dumitru Dumitru, primul secretar al judeţenei, susţine că, măcar din cînd în cînd, un activist ar trebui să participe la o înmormîntare ţărănească?

— Am şi descris, cum ştii, o astfel de înmormîntare în cartea mea. Nu ţi se pare că ea este o lecţie de demnitate şi de conştiinţă a faptului că, atît cît sîntem, trebuie să ştim că atît sîntem în trecerea timpului?

— Am spus mai înainte că Dinu Săraru nu e un idolatru al propriilor personaje. Dar acum m-am răzgîndit. Nu ţi se pare că, în antiteză cu Tocsobie, ai fost tentat să-l idealizezi pe Dumitru Dumitru?

— Volumul al doilea al trilogiei mele se va intitula „Cei care plătesc cu viaţa". Este destinul lui Dumitru Dumitru. Mai ai nevoie de vreo explicaţie?

ÎN LIBRĂRII O NOUĂ CARTE: „IUBIŢI-VĂ PE TUNURI"

Poetul **Adrian Păunescu** este prezent în aceste zile cu o nouă carte de versuri:

IUBIŢI-VĂ PE TUNURI

Volumul, apărut la Editura „Eminescu", (director Valeriu Răpeanu, lectorul cărţii Elis Buşneag), cuprinde poezii grupate în următoarele cicluri:

Iubiţi-vă pe tunuri,
Rezumăm,
Manual de flecăreală metafizică,
La închiderea ediţiei.

Preţul volumului: 26 lei.

Vorbiţi şi scrieţi româneşte

AGURA, Augur, cuvînt binecunoscut, este neologism, împrumutat de curînd din latină. Derivat de la **augur**, în latină exista şi un verb **augurare**, cu sensul „a prezice, a presimţi", care s-a păstrat şi în românească, dar numai în părţile Bihorului, sub forma **a agura** = a prooroci de bine. Iată-l într-o poezie populară: **Badea mieu mi-a agurat / Că voi fi cu el în sat!** Cuvîntul mi se pare foarte expresiv prin impresia legăturii sale cu substantivul **gură**. Chiar dacă nu va fi ajutat de nimeni (din Bihor!) să rămînă în limba noastră, acest cuvînt ne îndeamnă să avem măcar un verb **a augura** (rostit în trei silabe: augu-ra), pe care îl vom deosebi de **a ura** = a dori de bine cuiva. Pînă la urmă nu este exclus şi nici rău n-ar fi să-şi găsească loc şi **aguba**, şi **augura**, **agura** cu sensul „a vorbi frumos, făcînd promisiuni" — sens pe care-l are de fapt şi-n versul popular citat mai sus, iar **augura** = a face prooroci favorabile. Celor două verbe li se alătură neologismul des folosit **a inaugura**, format din **in-augura**, orice inaugurare conţinînd pe o augurare.

AGURIDA. Ciţi din tinerii de la oraş mai cunosc acest cuvînt? Căci ciţi dintre ei apucă să mănînce aguridă — struguri necopţi — şi să li se strepezească dinţii? Şi ciţi dintre aceşti tineri, copii îndeosebi, mai ştiu ce-i aia să ţi se strepezească dinţii? Astfel că se uită şi proverbul „Părinţii au mîncat aguridă şi dinţii fiilor-lor s-au strepezit" (Biblia de la 1688). **S-a făcut agurida miere** se zice cînd s-au îmbunat raporturile de mai înainte, s-au schimbat lucrurile din rău în bine: **Cu răbdare şi cu tăcere / Se face agurida miere** (Anton Pann).

AHOTNIC „doritor, lacom de ceva, gata să apuce şi să ia". Cuvînt expresiv, intrat din limba rusă în vremea protectoratului din prima jumătate a secolului trecut. Cuvîntele, iată, pot spune mai multe decît înseamnă. Cu grija de a-l deosebi pe **ahotnic** de **habotnic** „persoană care păzeşte cu străşnicie, exagerînd, prescripţiile religioase", cuvînt tot rusesc.

AIEPTA. Cuvînt frumos, cunoscut numai în Ardeal, din categoria acelor cuvinte latineşti păstrate numai în acest ţinut de rodire românească, unde intensitatea romanizării a fost maximă. Provine din **ejertare** „a arunca afară" şi înseamnă fie „a arunca, a repezi cu putere", mai ales o armă: **Fierul pe care-l aiept, fie „a-şi** lua avînt, a-şi pregăti trupul spre a se avînta", mai des despre cai: **Numai ce s-aiaptă calul galbin şi se-naltă pînă la Dumnezeu. Acum se aiaptă o dată calul şi ca fulgerul trece peste poartă.** Despre oameni: **„Aiaptă-te, nu umbla aşa plecat!"** Are şi derivate **aieptare, aieptai, aieptător.**

AISOR. Dacă **aiu** „usturoi" este sortit, probabil, să rămînă cuvînt dialectal, **aisor** ar putea avea o soartă mai bună ca diminutiv al lui **aiu**, mai ales că **usturoi** nu are un diminutiv curent. Mi-l închipui uşor de tot pe lista de bucate, unde diminutivul se obişnuieşte pînă la saturaţie. **Aişor** ar fi unul din diminutivele care ne-ar ajuta să le înghiţim pe celelalte: văcuţă, ciorbiţă etc. **Împănat cu aişor** parcă e mai bun la gust. Uşor de introdus astfel mai întîi în zona unde **aiu** se mai foloseşte. Ca nume de plantă, **aişor** are puţine şanse de a supravieţui, şanse legate de planta însăşi, în orice caz. Alt nume de plantă, derivat tot de la **aiu**: **aiuş.**

ION COJA

O PRECIZARE

În convorbirea pe care o are cu Paul Anghel (publicată în revista **Flacăra** din 5 martie a.c.) Ilie Purcaru afirmă la un moment dat: „Chiar astăzi auzii că cineva dintre critici are pregătit un atac menit, după el, să facă ţăndări ciclul **Zăpezilor...**". Nu ştiu despre ce „atac" este vorba, dar dacă Ilie Purcaru se referă, cumva, la articolul scris de mine despre romanul **Fluviile**, articol nepublicat pînă în momentul de faţă (şi nu din vina mea), vreau să precizez că nu este deloc vorba de un „atac", ci de o simplă opinie despre o carte ce a fost comparată — şi nu în dezavantajul ei — cu **Război şi pace.** Pentru ca publicul cititor al revistei **Flacăra** să-şi poată forma, la rîndul lui, o părere sau alta, ţin textul la dispoziţia redacţiei.

Valeriu Cristea

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanşa prin artă (XV)

„Doar înşelîndu-te găseşti uneori drumul bun" (Van Gogh)

Un muribund liniştit

Fiica hangiului Ravoux cărela Van Gogh i-a făcut portretul, *femeia în albastru*, a povestit mulţi ani după tragedie cum s-au petrecut lucrurile. Ca în toate zilele, Van Gogh s-a dus dis-de-dimineaţă să picteze pe cîmp. La prînz s-a întors şi după-amiază a plecat din nou. Nimic în atitudinea lui nu lăsa să se întrevadă ce va urma. Hangiul luase de pistolul pe care îl împrumutase ca să împuşte corbi. S-a alarmat numai cînd a văzut că pictorul n-a venit ca de obicei la ora cinei. Au cinat fără el şi pe urmă, cum era zăpuşeală, au ieşit afară să se răcorească. Atunci a apărut Van Gogh. A trecut prin faţa lor ca o umbră, fără să spună un cuvînt şi fără să privească pe nimeni. Împleticindu-se, a traversat sala de jos cu paşi mari şi s-a urcat pe scară în mansarda lui ţinîndu-se de coaste ca un om pe care-l durea ceva. Intrigat, hangiul s-a dus ceva mai tîrziu să vadă ce face „domnul Vincent". L-a găsit întins pe patul strîmt de fier, întors cu faţa spre perete. N-a răspuns cînd l-a invitat să coboare la masă. „Ce aveţi ?" a insistat Ravoux. Atunci, Van Gogh s-a întors şi i-a arătat la piept gaura însîngerată lăsată de glonţ. „Ce-aţi făcut ?" s-a speriat hangiul. „M-am împuşcat, răspunse Vincent. Să sperăm că n-am ratat". A fost chemat în grabă un doctor. Cînd acesta a venit la căpătîiul său, pictorul i-a spus : „Cred că m-am terminat. Ce ziceţi ?" Cum doctorul îi adresa vorbe încurajatoare, el mormăi cu o tristeţe flegmatică. „A, bine... Pot să fumez ? Vreţi să-mi daţi pipa din buzunarul hainei ?" Spre seară, jandarmii s-au prezentat să facă ancheta reglementară. Dar după ce le-a replicat că nu priveau pe nimeni motivele care l-au împins să se sinucidă, Van Gogh a refuzat cu încăpăţînare să le dea cea mai mică explicaţie. S-a închis în muţenie, fuma şi nu-i mai vedea pe jandarmi. A doua zi, a sosit de la Paris în mare grabă Théo. Văzîndu-l pe fratele său îndurerat, Vincent încercă să-l consoleze: „Nu plînge, am făcut-o spre binele tuturor".

După miezul nopţii, a murit în braţele lui Théo. Avea treizeci şi şapte de ani. Şi zece ani de pictură. Vînduse un singur tablou şi în afară de pictori nu-l cunoşteau decît cei care îl compătimeau.

Dincolo de ipoteze, nu există, nici azi, nimic sigur în privinţa motivelor sinuciderii lui Van Gogh. Biografii n-au făcut decît să înmulţească numărul acestor motive, fără să dovedească nici unul.

Dar ceva ar trebui spus totuşi răspicat : că Van Gogh, studiat cu atîta voluptate de psihiatrie, *s-a omorît lucid, nu nebun*. Într-un moment de criză şi-a tăiat urechea. În alte momente de nebunie a înghiţit vopseaua din tuburile de culori şi a fost gata să se otrăvească. Dar atunci cînd s-a împuşcat a fost lucid ! Nu nebunia a apăsat pe trăgaci. Sinuciderea pe care n-a mai ratat-o s-a petrecut într-un moment cînd mintea lui Van Gogh nu era rătăcită. El ştia foarte bine ce face cînd şi-a îndreptat pistolul spre piept. Un ţăran povestea mai tîrziu că l-a întîlnit în ziua aceea umblînd prin lanurile de grîu copt şi murmurînd de unul singur : „E cu neputinţă, e cu neputinţă". Dacă e adevărată această mărturie, ce era oare cu neputinţă ? La ce se gîndise Van Gogh ? După ce s-a împuşcat, în noaptea şi în ziua următoare, a discutat cu doctorul, cu jandarmii, cu hangiul, cu Théo. Şi nici unul dintre aceştia n-a avut impresia că se afla în faţa unui om care făcuse un gest fatal într-un moment de rătăcire. Dimpotrivă, pictorul era lucid şi liniştit. Fuma aproape tot timpul. Singura lui grijă era ca nu cumva să fi ratat încercarea de a-şi lua viaţa. Cînd Théo l-a dat şi el asigurări încurajatoare, cum făcuse şi doctorul (deşi glonţul, ricoşat în abdomen, nu fusese extras şi era limpede că nu se putea trăi astfel) el a răspuns cu o frază zguduitoare : „E în zadar, tristeţea va dura toată viaţa".

Un om care vorbeşte astfel a reuşit să-şi spargă vasul complet. Acum este chiar un vas sport. Un vas care nu mai poate păstra viaţa în el. Dar nu tocmai această frază ne dezvăluie motivul adevărat ? *Van Gogh era disperat cînd s-a sinucis, nu nebun.* El n-a mai putut crede în altă speranţă decît aceea de a merge într-o stea ; într-o altă stea decît cea pe care artei i s-a întins şi cununa de lauri şi cununa de spini şi uneori numai ultima.

N-a mai crezut oare nici în arta lui ? Artistul şi-a aruncat oare uneltele în arenă, convins că nu mai avea de făcut decît să aştepte leul ? A gîndit cumva că, eşuînd în toate direcţiile, a eşuat şi în direcţia despre care a crezut totdeauna că e *a lui* ? Dar mai poate fi arta un sprijin pentru cineva căruia i se refuză totul ? Iată întrebările cărora ar trebui să le dăm un răspuns. Iar ele ne trimit nu în psihiatrie, ci în morală. Şi chiar în eterna şi spinoasa morală a relaţiilor dintre artist şi cei din jurul lui.

Fireşte, cineva care se omoară nebun nu reproşează nimic lumii în care a trăit. El nu e decît victima bolii şi nu cere decît compasiune. Decretîndu-l nebun, lumea se achită pe ea însăşi de orice vină. Dosarul poate fi, prin urmare, clasat. Lumea nu e vinovată nici de obtuzitate, nici de indiferenţă, nici de cinismul de a vinde liniştită cu milioane de franci tablourile unui artist pe care în timpul vieţii l-a acuzat că n-a fost în stare să-şi cîştige, ca orice persoană onorabilă, cei trei franci şi jumătate pe zi plătiţi pentru o chilie spoită cu var, luminată de o singură fereastră, unde nu se afla decît un pat de campanie şi un scaun. Nu, toate aceste lucruri neplăcute pot fi evitate cîtă vreme Van Gogh a murit nebun. Nebunia loveşte ca o fatalitate. Dar dacă el a murit lucid...

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

C. STERE — omul din furtuni

Mărturisesc că nu mă gîndisem deloc să scriu acum despre Constantin Stere ; şi nu pentru că n-aş fi avut ce să spun — îl cunoscusem doar şi-l cunoscusem foarte bine — ci, mai degrabă, fiindcă nu puteam să înlătur sentimentul care mă stăpînea, că îmi asum o sarcină prea grea — cu mult prea grea — să evoc o personalitate atît de complexă, un destin atît de dramatic şi atît de singular, o existenţă atît de zbuciumată şi aşa de urgisită, cu atîtea complicaţii şi implicaţii în meandrele ei. Dar, mai mulţi lectori — care au urmărit ciclul **Ciocoiţitul Paul Bujor** — mi-au pus prin epistole sau telefonic varii întrebări, unele mai candide ca altele, solicitîndu-mi lămuriri şi dîndu-mi îndemnul să-l prezint aşa cum a fost ; şi mi-am zis şi eu ca în străvechile texte : dacă cititorul vrea, facă-se voia cititorului...

Cu precizarea prealabilă, în ce mă priveşte, că eram foarte mulţumit, că putusem să parcurg cu satisfacţii mentale, densul şi admirabilul studiu **Poporanismul** al lui Z. Ornea, elaborat temeinic, cu pasiune şi cu rigoare, ca să rămînă unul de referinţă, apoi cartea Virginiei Muşat, consacrată exclusiv scriitorului, ca şi mai în urmă masivul volum **Scrieri**, îngrijit tot de Z. Ornea, care stringe între coperţile sale o parte din eseurile şi publicistica lui Constantin Stere, — toate trei apărute succesiv în 1972, 1978 şi 1979, după o lungă şi stranie tăcere. Şi cu asta să pornesc la drum, ca să-l adun din toate furtunile şi risipirile lui şi afirm — de la început — că după ştiinţa mea, n-a existat niciodată, nu numai la noi, dar nicăieri altundeva, un „caz" similar ca acela al lui Constantin Stere.

În răstimpul dintre prima şi cea de a doua conflagraţie mondială, s-a încercat să se stabilească filiaţii, pe de o parte, între mai vechea afacere Dreyfus sau exemplul lui Joseph Caillaux, de după aceea — amîndouă din Franţa — şi aşa-zisul „caz" Stere, pe de alta.

Nici o asemănare şi nici o contingenţă. Mă explic mai cu seamă pentru cei tineri, care s-ar putea să nu ştie despre ce este vorba.

Dreyfus, ca şi Caillaux, au compărut în faţa tribunalelor de judecată. Şi au fost condamnaţi. Pe drept sau pe nedrept, este o altă poveste. Lui Alfred Dreyfus (1859—1935), evreu de obîrşie, ofiţer de carieră în armata franceză, i s-a înscenat, cu dibăcie şi calcul, un monstruos proces de spionaj în favoarea Germaniei, care în 1894 s-a soldat cu o sentinţă de ispăşire. După cinci ani de detenţie, adică în 1899, a fost graţiat de restul pedepsei, la capătul unei violente campanii şi al unor confruntări politice, antisemite şi religioase, purtată între 1897 şi 1899, care despicase Franţa, în două tabere distincte, egal de înverşunate : dreyfusarzi şi anti-dreyfusarzi. Adversarii lui, aristocraţi, regalişti, clerici, mari burghezi, demagogi de la dreapta politicii şi din extrema dreaptă erau grupaţi în liga Patriei franceze iar partizanii lui, de la anonimul de pe stradă, pînă la vîrfurile spirituale şi intelectuale ale Franţei, în aceea a Drepturilor Omului. Şi de atunci datează acidul rechizitoriu „J'accuse" emoţionant şi astăzi dacă-l citeşti, pe care l-a scris Emile Zola, pledînd pentru nevinovăţia lui Dreyfus.

Revizuit procesul şi deştrămîndu-se toată urzeala de neadevăruri pe care se eşafodase imaginara „crimă", s-a văzut pînă la urmă că omul fusese obiectul unei absurde injustiţii a justiţiei, minată şi ea de alte interese, ascultînd de alte injoncţiuni care o înstrăinau de la rosturile ei esenţiale de lumină şi de dreptate, iar în 1906, după ani de perseverenţă şi suferinţi morale, Alfred Dreyfus obţine, în fine, reabilitarea.

Să ne edificăm acum şi asupra lui Joseph Caillaux (1863—1944), fost prim-ministru în 1911, socotit ca o somitate în problemele financiare şi economice.

În 1915, deci doi ani de la începerea ostilităţilor, care istoviseră Franţa şi din punct de vedere material şi — mai ales — din cel uman, în eroice eforturi de apărare, care se duceau exclusiv pe teritoriul francez şi cărora vroia să le pună capăt, devine partizanul concesiilor în Maroc în favoarea Germaniei — văzînd în asta o posibilă soluţie a păcii — şi angajează, pe linie politică, unele comunicări cu cercuri berlineze, evident fără rezultate, fiindcă în momentul acela sufla vîntul în pînzele succesului armatelor germane. După înfrîngerea lor şi încheierea păcii, în 1920 este dat în judecată, învinuit de legături cu inamicul — şi condamnat. Probabil că momentul politic al Franţei avea nevoie de o „victimă" cu orice preţ şi sorţii au căzut pe Caillaux, cărula nimeni nu-l putea pune la îndoială sau în discuţie patriotismul ; iar în 1924, după patru ani totuşi de închisoare, este amnistiat, revine imediat în viaţa publică, se realege deputat în fieful lui electoral, e numit din nou ministru şi ajunge chiar vicepreşedinte al Consiliului.

Dar astea s-au întîmplat în Franţa.

La noi, Stere, în virtutea unui mandat de arestare emis în decembrie 1918 de Curtea Marţială — instanţă militară excepţională şi, în genere, instrument docil la dispoziţia guvernelor — a fost ridicat şi depus la penitenciarul Văcăreşti pentru ca, după trei săptămîni de deţinere, fără instrucţie, fără audieri de martori, fără interogatorii, fără dovezi materiale şi fără un dosar acuzativ alcătuit, să fie eliberat. Şi de aici încolo începe cu desfrînare să curgă veninul şi calomnia şi Stere e stigmatizat „trădător" pînă va închide ochii, de orice năting cerebral, de orice gingav al ideii, de orice mediocritate stearpă, ca şi de orice adversar pătimaş sau interesat din jungla vieţii publice autohtone, exceptînd bineînţeles — din aceste infinite categorii penibile şi deplorabile — pe Nicolae Iorga, care-i devenise un adversar ireductibil după ce cu ani în urmă se preţuiau şi se respectau reciproc, dar care fugos şi lesne inflamabil, cum era, n-a văzut „cazul" Stere în adîncimi şi în disperatele lui articulaţii sufleteşti şi de cuget, tratîndu-i întotdeauna din punct de vedere conjunctural politic, ca să care apa cu prestigiul lui — fără să vrea — la moara unde se măcina neghina oprobriului, a infamiei şi a invectivei.

Dau, spre pildă, ce a putut tipări, a doua zi după deces, rechinul de presă Stelian Popescu, în ziarul său „Universul" nr. 176 cu data de duminică 28 iunie 1936 la rubrica „Ultime informaţiuni", unde, între alte ştiri scurte, cu deplasări de miniştri în provincie şi cu întoarceri în Capitală, se anunţa sec şi textual : „Trădătorul C. Stere, în vîrstă de 71 ani, a încetat din viaţă aseară la ora 8 la moşia sa din Bucov (Prahova)".

Era „trădător" Constantin Stere şi nu era Stelian Popescu — retrogradul, hicisnicul şi venalul Stelian Popescu — căruia i-am publicat un an mai tîrziu — adică în 1937, în campania dusă împotriva lui la „Lumea Românească", facsimilate integral, scrisorile adresate de la Iaşi, asociatului său Virgil Dărăscu rămas în Bucureşti, prin care îl sfătuia să vîndă cît mai urgent cu putinţă generalului Mackensen, comandantul trupelor de ocupaţie, ziarul cu toate acareturile şi instalaţiile lui.

L. KALUSTIAN ■

JUSTIN NĂSTASE — Victoria

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Wolkenbrand

Oricît de monstruoase erau crimele preconizate de planurile, directiile şi operaţiile elaborate de căpeteniile naziste de la Berlin, ele erau înfăptuite fără scrupule, cu meticulozitate asasină.

Dacă erai vizat, nu mai exista nici o scăpare. Nici eu n-am constituit o excepţie. Am sorbit pînă la fund paharul tuturor chinurilor programate prin planul, directivele şi operaţiile emanate în capitala **Reich**-ului nazist. Am rămas totuşi în viaţă pentru că la ultima dintre operaţiile care mă priveau şi pe mine — **Wolkenbrand**, nor de foc — criminala precizie nazistă, în sfîrşit, s-a defectat.

„Protocolul Wannsee", semnat la 20 ianuarie 1942, la Berlin, în legătură cu **Endlösung**, cu rezolvarea definitivă a problemei evreieşti, prevedea „exterminarea completă a tuturor evreilor din Europa". Ca urmare, se arăta în protocol, „întreaga Europă va fi scotocită de la apus spre răsărit". În cursul acestei scotociri am fost „descoperit" şi eu — deşi mă aflam la mii de kilometri de Berlin — şi deportat la Birkenau-Auschwitz, împreună cu întreaga mea familie.

Menirea Birkenau-lui a fost fixată la Berlin cu concizie maximă : **Vernichtung durch Vergasung !**, exterminare prin asfixiere. Şi mama împreună cu trei fraţi mai mici au fost duşi de pe peron direct în camerele de gazare.

Eu am fost trimis într-un lagăr din Bavaria, la Landsberg, aparţinînd centralei Dachau. Acolo, ca în toate lagărele din **Reich**, deviza fixată din Berlin era **Vernichtung durch Arbeit !**, exterminarea prin muncă. Lozinca se aplica fără scrupule, cu meticulozitate asasină. Landsberg-ul depăşea chiar, lună de lună, mortalitatea planificată. Şi totuşi, în zilele în care trupele americane pătrundeau în Bavaria, la Landsberg şi în celelalte lagăre subordonate Dachau-lui mai erau în viaţă cîteva zeci de mii de **Häftling**-i.

Simţind, în sfîrşit, prăbuşirea, căpeteniile naziste de la Berlin au luat măsuri energice în vederea lichidării pînă la unul a **Häftling**-ilor din toate lagărele. Pentru Dachau, personal Kaltenbrunner a ordonat operaţia **Wolkenbrand**, nor de foc, prin care se preconiza exterminarea prin otrăvire a tuturor **Häftling**-ilor încă în viaţă. Medicul şef al **Gau**-lui, Harfeld, s-a angajat să furnizeze cantitatea necesară de otravă la primirea ordinului.

Cît priveşte Landsberg-ul, Giesler, **Gauleiter** la München, încă la mijlocul lui martie 1944 preconizase ca, la apropierea americanilor, toţi deţinuţii să fie împuşcaţi sau întreg lagărul nimicit prin bombardament de aviaţie.

Cînd însă au început să se audă tunurile trupelor americane, zbirii Landsberg-ului s-au gîndit, pentru prima oară, că vor trebui să dea socoteală pentru fărădelegile săvîrşite şi a început să le tremure mîna pe trăgaci. Au propus predarea lagărului. Răspunsul, venit direct de la Himmler, a fost categoric : „Nici un deţinut nu trebuie să cadă viu în mîinile inamicului".

Cînd **Gaustabsleiter**-ul Gerdes a invocat lipsa de bombe şi benzină, Kaltenbrunner a ordonat ca **Häftling**-ii din Landsberg să fie puşi în coloană de marş, duşi la Dachau şi incluşi în operaţia **Wolkenbrand**, nor de foc, adică lichidaţi prin otrăvire.

La 24 aprilie, toţi deţinuţii lagărului Landsberg care se puteau ţine pe picioare, încolonaţi şi încadraţi de SS-işti, au pornit spre Dachau. Eu am rămas pe loc, pierzîndu-mă printre cei bolnavi care nu se mai puteau ridica, susţinîndu-mă astfel, fără să ştiu, de la operaţia **Wolkenbrand**, nor de foc.

În dimineaţa zilei de 27 aprilie, cînd la Dachau, din 20 în 20 de metri se instalau mitraliere grele în poziţie de tragere, eu, împreună cu cîţiva zeci de **Häftling**-i, alergam peste poarta dărîmată a lagărului strigînd, urlînd pentru a ne convinge că nu visăm : sîntem liberi... Liiibeeeeri...

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

constelaţia lirei

FRANZ STORCH

îndiguite gînduri

cîte gînduri s-au şi agăţat
de grinda acoperişului
spre a nu incurca mîinile apăsate pe rindea

cîte gînduri s-au inecat
în ţuică de prune
spre a nu tulbura aerul pe parcurs

cîte gînduri s-au şi sustras
din comuna bancă de gînduri
spre a nu incurca noaptea pînă în zori

gînduri, cîte s-aú şi cărat
în anul următor
spre a nu incurca trecerea
în recunoaşteri tîrzii
că nu-ţi e permis să ignori nici o încurcătură
spre a nu incurca viitorul

pictat pe pînza glisantă a timpului

munţi grei de tăceri
în carnea lor să forezi după proba de sol
a vremurilor viitoare

cum arată în adîncul adîncului
viitorul
ştie cerul
ştie cititorul de prognoze doar
cum arată în adîncul adîncului
cercetătorul viitorului

nenumăratele variante
cu dorinţe albastre
spaime violete
cu speranţe de culoarea cărămidei
sau de alte culori după preferinţă
autoportretele viitorologilor
pictate pe pînza glisantă a timpului

de exemplu primul cuvînt

ziua ce-şi tăinuieşte încă sunetele
de exemplu primul cuvînt la ieşirea din somn

ora încărcată de întrebări ce ne vor reîntoarce negreşit
şi vîntul nevrînd să ştie nimic din toate acestea

rătăcit în aburul de aluminiu pescărusul îmbătrînit
în căutarea urmelor şterse în văzduh

deodată simţi dureros de clar cum anii
trec zîmbind dar neîndurători pe lîngă tine

poate pentru multe toamne

urmez liniile vieţii
cum xerografiază toamna
orice frunză căzătoare

dar pe nici una
desenul mîinii mele
nu-i înscris

deci mi-e îngăduit
din nou la anul
să mai compar ciudatele desene

deci mi-e îngăduit
să mai fac planuri
şi pentru alte zile viitoare

şi poate pentru multe multe toamne

crezînd a-i copleşi de daruri

cel ce voios pe scurte sfori
înşiră vorbe
în poezie
precum pescarii crapii
care-au muşcat

îşi atribuie sieşi
laptelui supt de la mamă
şi muzei

tot ce a căpătat şi a luat
de la cei mulţi
crezînd a-i copleşi de daruri

(în româneşte de NORA IUGA)

Început de martie

Pe cercurile iernii s-a aşternut o floare
şi lumea-i înundată de un încert parfum
în calda neodihnă a-nlnsilor popoare
care ne dau tircoale la margine de drum.

Purtăm prin miezul vremii o umbră de zăpadă
şi o părere veche de vinzol şi de ger
cînd aripile iernii au început să cadă
din trupul ei de abur împrăştiat pe cer.

Vin sănilie-n curgeri albastre să lerneze
în inimile noastre curat ca-ntr-un tablou
şi lămpile din geamuri încep să lăcrimeze
cu feţe liniştite către un soare nou.

GH. MINCA

Cîntec de toamnă, primăvara

Toamnă Toamnă, fără saţiu, Toamnă,
Pulbere de aur zăvorită-n rod,
Plînsul tău mă arde, glasul tău mă-ntoarnă
Spre copilăria în care anii rod !

Toamnă, Toamnă, trecătoare, Toamnă
Fluviu dulce de seve, încetinind din cou
Glasul tău mă arde, plînsul tău se-ntoarnă
Iar şi iar, în mine, ca un trist ecou !

Toamnă, Toamnă, împlinită, Toamnă,
Anotimp de liniştl, anotimp de dor,
Plînsul tău mă arde, glasul tău mă-ntoarnă
Spre cetatea-n care gîndurile dor !

I. C. MICU

Mioritica

În somn de fructe soarele-i ascuns
Împătimit de dorul pămîntean,
Rămîne cerul îngropat o vreme
Sub o copilă a unui miel orfan ;
Ciini ciobăneşti se rătăcesc prin lună
Şi-n hoţi de stele îşi preschimbă chipul,
Fulgare albe de mioare blinde
Tore în izvoare blinde asfinţituri.
Şi-n plaiul cald de răsuflări născute,
În fusul răsfirat de cintul ierbii,
Trec la iernat sorocele din vară
Şi-ncepe să-neolţească graiul iernii.
Abia acum amiaza mi-i povară
Şi dimineaţa nebunic-a lumii —
Un ceas ce îşi, preumblă alăptatul
De la un miel la altu-n setea lunii.

VICTORIA TANASE

Ţăran român

Ţăran român,
Tu eşti la tine-acasă,
Tu n-ai cerul permise de trecere-n oraş
Deşi şi-atîrnă-n cui prea ruginita coasă
Tot calci cu măreţie
Prin verdele imaş !
E drept că nu mai umbli cu secerea în mină
Chiar iernile bătrîne-s
Din ce în ce mai calme
Şi ţi-ai schimbat plăvanii în cali de maşină
Dar griul
Ca strămoşii îl preţuieşti în palme.
Cumva,
De şi se-ntîmplă piciorul gol să calce
Cînd noaptea de la gară te reîntorci în sat,
În raza lunii trupul se-ndoaie
Ca o salce
Şi sufletu-ţi încintă ogorul semănat.
Te-opreşti ca altădată
La vechea ta fîntînă
În clutura de apă cercînd să desluşeşti
Dacă-i noroc, că anii prin trenuri îţi se-adună
Şi dacă-i drept prin lume
Să toţi îmbătrîneşti.

CORIOLAN PAUN

Ofrandă

Din lupte cînd se întoarceau
Strunind în friuri armăsari
Străbunii noştri se-nchinau
La zeii ţării tuieiari.

Jertfeau pe-altarele străvechi
Zăpada-nţiilor nimsori
Lumina paşilor perechi
Şi viaţa de atîtea ori.

Zeului codrilor i-au dat
Să aibă milă de-acest neam
Inima cerbului curat
Şi frunza proaspătă din ram

Zeului apelor lichid
Pentru belşug pe-acest pămînt
Strămoşii i-au întins timid
Albastrul cerului răsfrînt

Zeului holdelor bălai
Să nu ne părăsească-n veci
I-au dat seninul lunii mai
Şi trupurile celor reci

Apoi strămoşii în un semn
S-au ţras s-aştepte răbdători
Iar zeii ţării-ntr-un îndemn
Le-au dat din nemurirea lor

MIHAI TOMA

Fluturi de lumină

Fluturi de lumină
Şterg marginea zilei,
Iar somnul se pierde
Pe foşnitoare aripi
Deschise la zarea
Cu ţipăt de dragoste.

DUMITRU UDREA

De cîte ori, iubito...

Ciurulie de gloanţe
florile şi iarba
se clatină între vis şi moarte.
Soarele apune
înroşit de sîngele
ce curge prin tranşee...

Rănit, telegrafistul
întinde mîna grea
şi prinde receptorul :
„De cîte ori, iubito, ţi-am spus
să nu mai suni în timpul slujbei..."

NICOLAE NICOARĂ

Ghicitoare

Despletită
Cu aripi de fluture
Tînăr,
Şi picioare de căprioară
Înfricoşată
Cu dinţi albi
Şi mărgele de rouă
În păr
Cu iarbă la picioare
Şi la urechi cu zumzet
De albine
În mîini cu copii
Desculţi
Căutînd muguri.
Cine să fie ?
Cine să umble
La poarta cerului
Sărutînd stelele ?

Conjunctiv

Să dorm.
Şi ochii să-mi doarmă
Şi gura să-mi cînte
Şi mîna să doară.

S-alerg în pădure.
Picioarele să-nduplec
S-alerge în iarnă
Ca lup după oaie.

S-aducă un mugur
Să facă lumină
Să umple cîmpia
De dulce cemoară.

Să dorm
Dar ochii-mi să vadă
S-alerg în pădure
S-aducă un mugur
Să facă lumină,
S-alerge în iarnă
Să umple cîmpia
De dulce comoară.

De dulce comoară
Şi gura să-mi cînte
Să-mi vadă şi ochii
S-alerge în iarnă
Şi gura să-mi cînte
De dulce comoară
De dulce comoară...

Miez de ceas

Transpiri mult...
Îi spuneam
Degetului
Care apăsa inima
Într-o seară.

Roata

Nu se poate. Nu se poate.
Se poate. Se poate.
Deschid ochii şi îi închid.

Deschid ochii...
Se poate, se poate
Şi ţiptil, ţiptil
Cineva îmi fură
Negrul,
Şi-mi fură asfinţitul
Şi-mi fură piatra
Şi-mi fură moara
Şi-mi dădu
Roata...

Dorinţa

Să-mi plouă
În ochi,
Cu aurul nerilor
Să mă-mbrac,
Şi să alerg,
În copaci somnoroşi
Să sparg pămîntul
Să le dau case
Rădăcinilor,
Să-mi plouă
În ochi,
Să mă-mbrac
În cerul nopţii
Să mănînc
La gura unui fluviu
Să-mi visez fluturii
Şi să-mi plouă
În ochi !

CARMEN JUTEA
elevă în clasa a XII-a
la Liceul de filologie-istorie,
Timişoara

Curier literar

Alis Magdalena Dumitrescu ne scrie : **„Paşii calcă pe alei / Scîrţîie de frig trotuarul / O maşină glas a dat / Cantonetelor de aur."** Nu ne deranjează atît rima **trotuarul / de aur**, nici ritmul care suferă din greu, cît mai ales banalitatea cumplită a acestor aşa-zise versuri pe care le-am transcris numai pentru a oferi o mostră de **nonpoezie**. Ce alt răspuns îi se cuvine unor astfel de încercări decît un **categoric NU** ? Acelaşi răspuns şi pentru producţii asemănătoare trimise de Gheorghe Dutchevici, Maria Chiru, Constantin Hahui, Florin Tratru, Gh. Şerban Anghelache, Ion Ţăranu Tănăsescu şi Armand Bratu Ionescu, din ale cărui încercări transcriem încă un model negativ : **În zumzetul şuvoiului / Unde curge zgomotos apa, / Pe cer zboară şoimul / Treceau voinici cu spada.**

Dar faţă în faţă cu cele două exemple de neurmat, iată şi un fragment de poem în care **Ioan Suciu**, un poet a cărui apariţie vom fi poate obligaţi să o semnalăm peste cităva vreme, are ceva de spus şi reuşeşte să ne atragă atenţia, emoţionînd totodată cu imaginea şi metaforele ce ni le propune : **„Ziua în care ecoul / vede tot ce e de văzut / şi tot ceea ce încă nu se vede / aerienele erori despletindu-şi irosla lor alcătuire / iarba care ne creşte pe gesturi /.../ziua cărela / conştiinţa acestui poem / un ied, un piriu şi o floare / îl va dărui / ziua aceea / alergă, desigur, / cu nările umflate de lumină / pe undeva / pe aproape..."** Sau iată un alt tînăr poet, **Tucu Moreşanu**, într-o poezie de doar două strofe, un pastel intitulat **Iarnă în nord**, poate oferi, după părerea noastră, pentru mulţi tineri începători, un real model de a descrie (într-o scriitură modernă) natura : **„Zăgazurile toate trezneşte în bolta scundă / Vin de-şi aprind luceafa / alergă, desigur, / cu nările umflate de lumină / pe undeva / pe aproape..."** Sau iată un alt tînăr poet, **Tucu Moreşanu**, într-o poezie de doar două strofe, un pastel intitulat **Iarnă în nord**, poate oferi, după părerea noastră, pentru mulţi tineri începători, un real model de a descrie (într-o scriitură modernă) natura : **„Zăgazurile toate trezneşte în bolta scundă / Vin de-şi aprind luceafa / hornuri negri blajini / O linişte cerească peste mări abundă / Iar ceaţa se preschimbă-n diluviu mai de crini".**

Exprimîndu-ne îndoiala că, totuşi, poate n-am ales cele mai potrivite exemple, dar şi convingerea că ne-am dat toată silinţa, pentru a oferi mai tinerilor noştri cititori un grupaj de modele negative şi pozitive, vom repeta în finalul acestui Curier rugămintea şi îndemnul, adresate aproape tuturor celor ce ne scriu, de a frecventa, neapărat, şedinţele unui cenaclu literar.

Manuscrisele nu se înapoiază.

V.N.

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Partea a doua din capitolul „1917 — Primele luni - Tifosul exantematic" cuprinde însemnări memorialistice ale lui Ion G. Duca privitoare la starea generală de spirit din iarna anului 1917 (pe care recunoaște el însuși că n-o poate reda în toată complexitatea ei), la situația grea — pe cale de ameliorare — a refugiaților, transporturilor, producției de cărbune și petrol în Moldova, a aprovizionărilor de tot felul etc.

Ministrul instrucțiunii publice și cultelor face și de astă dată cîteva aprecieri asupra colaborării de guvern și asupra rosturilor de la Marele Cartier al armatei — o notă aparte acordînd veleităților politice ale comandantului Armatei a II-a.

Cum era de așteptat, I. G. Duca ține să-și depene amintirile și în legătură cu cele trei evenimente penibile ce au făcut senzație la acea vreme — protagoniștii cheminduse Socec, Sturdza Crăiniceanu. În general, cele consemnate de memorialist rezistă în confruntarea cu alte surse documentare asupra episoadelor respective existînd de acum o anumită unitate de vederi și de interpretare. Ar fi doar de reținut faptul că în cazul așa-zisei trădări a generalului Socec, noi am subscrie numai pînă la un punct în privința creditului exclusiv și total pe care Duca îl acordă generalului Prezan; dealtfel, într-un număr trecut al revistei — pe cînd erau consemnate memoriile despre bătălia pentru apărarea Bucureștilor — ne-am exprimat formal și argumentat rezerva noastră.

După cum s-a observat, memorialistul și-a făcut un obicei din a trece prin „tunelul timpului" fiecărui capitol și lumea diplomaților aliați aflători în Moldova; în consecință, și de astă dată întîrzie asupra impresiilor culese oficial și din culisele legațiilor străine acreditate pe lîngă statul român.

Om politic al timpului său — cu lumini și umbre ce încă așteaptă biografii și justifică sau doar implică fapte de viață — I. G. Duca nu rezistă tentației de a descinde repetat în tabăra partizanilor politici ai majorităților, cum le numește el, de la Cameră și Senat. Însă, dezinvoltura cu care se mișcă prin viața parlamentară ne prilejuiește un evident spor informațional — dar nu reușește și în încercarea de a acoperi cu învelișul gesturilor, frumoase o mare realitate: mixtura unui regim politic de clasă, oligarhic, aservit în ultimă instanță intereselor claselor dominante.

STELIAN NEAGOE

1917 – Primele luni – Tifosul exantematic (II)

Scrîind aceste rînduri îmi dau însă seama că nu pot evoca de ajuns starea noastră de spirit din acele luni. Povestirea retrospectivă a faptelor, a mersului epidemiei nu redă sbuciumul sufletelor noastre. Simțămintele de care eram stăpîniți în lupta cu moartea care ne pîndea de pretutindeni. Nu puteai întîlni un om fără să-ți povestească vreun episod al epidemiei, nu puteai merge într-o casă fără să afli de îmbolnăvirea sau de moartea vreunui cunoscut, nu puteai să ieși pe stradă fără să întîlnești un convoi funebru. Războiul părea uitat — epidemia era totul. Iarna suspendase ostilitățile, tifosul exantematic ne asvîrlise într-o nouă luptă mai nimicitoare decît cea dintîi și totuși moralul nostru al tuturor era surprinzător. Țineam piept adversității cu o surprinzătoare tărie sufletească.

În mijlocul acestor împrejurări și acestei atmosfere lucrurile tot mai mult se așezau și se normalizau. Iașul se descongestionase din ce în ce. Firește numărul refugiaților era încă prea mare dar încetul cu încetul toți își găseau un adăpost și un rost. Viața sub noua ei formă se organiza. Pe copii îi așezasem în colonii. Cu ajutorul lui Valaori, lui Simionescu și al multor profesori refugiați eram relativ mulțumit de rezultatele obținute. Fiindcă exodul încetase și nu eram supuși atacurilor aeriene, liniștea domnea și încrederea sporea. Alimentația lăsa desigur încă mult de dorit dar tot față de lipsa din primele vremuri ale refugiului progresul era vădit. Alecu Constantinescu cu generalul Leonte și cu Barca la manutanță se descurca destul de bine. Apropierea primăverii trezea speranțe de și mai bine iar lumea se obișnuise cu un regim de privațiuni. Mesele antebelice ne păreau o poveste.

Transporturile, în urma sforțărilor combinate ale inginerilor noștri și ai Misiunei franceze, se îndrumau și ele spre normal. Sarcina a fost grea, extrem de grea. Pe la 15 februarie Ministerul Lucrărilor Publice a fost în măsură să aducă la cunoștința publicului că la sfîrșitul acelei luni trenurile de călători vor circula regulat, potrivit unui nou orariu. La Comănești și în regiunea Moinești se intensifica sub conducerea lui Alexandru Cottescu producția cărbunelui și a petrolului, încît nevoile armatei puteau fi îndestulate pe deplin și ale populației civile în condiții tot mai mulțumitoare.

Pe de altă parte, Mărzescu întocmea cu ajutorul Marelui Cartier, al aparatului administrativ al cooperației și al specialiștilor tehnici, un întreg plan în vederea intensificării producției agricole. Planul a fost atît de bine chibzuit încît îndată ce situația climaterică a îngăduit-o, munciile au și început să se facă. N-a rămas un petec de pămînt nelucrat. În această privință acțiunea guvernului a fost netăgăduit la adăpostul oricărei critici...

Colaborarea de guvern mergea destul de bine. Internatul externelor fusese pentru febrilitatea lui Take Ionescu o mîntuitoare supapă. De cînd avusese prilejul să mai trimită telegrame în străinătate, să mai acorde interviuri, să mai aibă întrevederi diplomatice — se liniștise. Singur doctorul Istrati ne-a pricinuit oricari neplăceri. Influențat probabil de vreun funcționar ce se socotea nedreptățit, șoptea pe socoteala lui Radovici, predecesorul său, învinuiri neplăcute. Radovici, care era cinstea personificată, a fost profund mîhnit de a se afla pe nedrept bănuit. El s-a plîns lui Brătianu și fiindcă totul era lipsit de temei, dr. Istrati a bătut în retragere. Triumfător a descoperit însă curînd după aceea că unii parlamentari au abuzat la distribuțiile de zahăr. Au luat cîteva căpățîni mai mult și dacă nu mă înșel le-au revîndut în piață. Brătianu a dat însă imediat cu energie sancțiunile cuvenite. Cîțiva deputați, între alții Eraclide, au trebuit să-și dea demisia și astfel s-a tăiat din rădăcină o agitațiune pe care unii puneau deja mari speranțe.

De la Marele Cartier nu prea aveam vești multe. Fiind încă la Birlad, știam numai că se lucrează intens la reorganizarea armatei, că colaborarea cu generalul Berthelot era intimă și tot mai cordială și că cu generalul Zaharov, comandantul trupelor rusești, raporturile deși mai bune lăsau încă de dorit. Pe front nimic; liniște, comunicate aproape stereotipe pe care lumea abea le mai urmărea. La Armata II-a generalul Averescu se înconjura de adversarii guvernului, în frunte cu Grigore Filipescu și lua din ce în ce mai mult aere de independență sfidare față de Marele Cartier și față de minister. Chiar Take Ionescu care îi era prieten începea să fie enervat de această atitudine. Bacăul era mai mult un focar politic, sediul adevăratei opoziții decît cartier unei armate. Popularitatea generalului era răspîndită cam pretutindeni; era acum sistematic organizată în vederea realizării unor ambiții politice care nici nu-și mai dădeau osteneala să se ascundă. Germanii știind în ce direcțiune. Averescu avea toată vremea ca prin emisari de tot felul și printr-o acțiune metodică să-și pregătească viitorul politic. Lui Brătianu firește această stare de lucruri nu îi putea conveni. Totuși a tolerat-o. El socotea situația în genere prea gingașă ca să lovească într-o popularitate discutabilă dar fără îndoială reală. Se mărginea deci să circumscrie pe cît putea sfera de acțiune a generalului Averescu. Redus la rolul de simplu comandant de armată, Averescu la urma urmei nu putea fi prea periculos. Dacă atitudinea lui va depăși marginile admisibile, Brătianu își rezerva dreptul de a interveni atunci. Cred că ținînd seamă de toate contingențele situațiunei, el a făcut bine să procedeze în acest mod. Nu e mai puțin adevărat însă că spectacolul acestui general politician și quasi-răsvrătit constituia un precedent regretabil și o pildă primejdioasă.

În decursul acestor luni s-au mai petrecut trei evenimente penibile și senzaționale în lagărul militar; degradarea lui Socec, trădarea lui Alexandru Sturdza și condamnarea la moarte a colonelului Crăiniceanu. În timpul bătăliei de la București, generalul Socec își părăsise postul de comandă. Prezan era convins că în mare parte pierduse bătălia din cauza lui. Adevărul e că Socec era un ofiter de salon care își făcuse aproape toată cariera la București, la comenduirea pieței și la escorta regală, nu avea pregătirea necesară pentru a exercita un comandament efectiv și delicat în timp de război. La prima încercare mai grea și-a pierdut capul și conștiința. Un exemplu trebuia deci dat și Prezan, precum am mai spus-o, a adus un mare serviciu armatei, disciplinei și moralului ei prin această condamnare. În primele zile ale lui februarie, tot Iașul a alergat pe platoul de la Copou — ca să asiste la scena oribilă a degradării acestui nevrednic general. Cu neputința organică a românilor de a da lucrurilor un caracter definitiv, cum a venit la guvern Marghiloman, Socec a fost considerat ca o victimă politică și juriștii germanofili au găsit formulele cuvenite pentru a revizui procesul și a-i asigura o reabilitare legală. Reabilitarea morală opinia publică nu i-a mai dat-o însă niciodată. A murit la vreo zece ani după război, ca o nenorocită epavă.

Cu Sturdza chestia a fost din toate punctele de vedere mult mai dureroasă. Îmi aduc aminte și acum că fiind la Mitropolie vecin cu Vintilă Brătianu, el mă chiamă într-o seară și cu figura descompusă îmi spune: „Mă vezi așa de tulburat fiindcă am aflat un lucru pe care mai nu-l pot crede și care dacă ar fi cumva adevărat, ar fi prea oribil. Ce s-a întîmplat, răspunsei eu speriat. Te rog n-o spune nimănui căci tot cred că trebuie să fie o eroare. Dar ce e? Închipuește-ți, cei de la Marele Cartier pretind că Alexandru Sturdza a trecut la inamic, că a căutat să atragă tot sectorul său cu el, dar că din fericire nimeni afară de Wachman nu l-a urmat. Germanofil îl știam și avînd în vedere educația și lungul său stagiu în armata germană, prinpeam simțămintele lui, dar să-și trădeze țara el, un om care a fost o viață întreagă personificarea cinstei, a scrupulozității morale, el, fiul lui Mitiță Sturdza — asta nu se poate, nu se poate, e o greșeală, o răzbunare. La gîndul numai că ar putea fi adevărat, încheie Vintilă Brătianu, mintea îmi stă în loc". Emoția mea era firește tot atît de mare ca a lui Vintilă Brătianu, dar m-am grăbit să îi spun că eu cred lucrul posibil și iată de ce. Cu cîteva luni înainte de război fusesem informat, în calitatea mea de ministru de culte, că la Școala militară a cărui comandant era Alexandru Sturdza se făcea propagandă adventistă și antimilitaristă. I-am semnalat deci cazul și mă așteptam să-mi mulțumească și să primesc asigurări că voi lua măsurile cuvenite. Cînd colo, spre uimirea mea, am primit de la ei o lungă și prețioasă scrisoare în care îmi vorbea de articolul din Constituție care garantează libertatea de conștiință și conchidea că la urma urmei în confuziunea morală de la noi, adventismul e preferabil ateismului sau indiferentismului. Atunci l-am chemat la mine și cu o uimire crescîndă am constatat că era de prisos a vorbi bunsimț cu acest spirit încăpățînat și sucit și mi-am zis: într-un cap cu astfel de deformațiuni nu m-ar surprinde ca el să fi trecut și la inamic — crezînd că-și salvează patria, că săvîrșește un act de eroism. Așa a și fost.

Dar scena cea mai cumplită s-a petrecut a doua zi la Consiliul de Miniștri. Brătianu care știa împrejurarea cu adventismul și care îl mai știa pe Alexandru Sturdza și extrem de vanitos, nu voia să creadă dar era zdruncinat. Costinescu în schimb a sărit în sus. Aceste svonuri sunt o infamie. Cunosc pe acest om de cînd era copil, știu în ce principii a fost crescut, e un atentat la memoria venerabilă a tatălui său. Să văd și tot nu voi crede. Ferechide, Porumbaru, Take Ionescu chiar — în aceleași simțăminte, cît despre Mișu Cantacuzino — el socotea învinuirea adusă lui Sturdza ca ofensă adusă onoarei familiei sale. Roșu și tremurînd, strigă: „Am putut fi adversarul politic al tatălui său, dar Alexandru Sturdza după mama sa care este o Cantacuzinească mi-e văr, am copilărit cu el, e mai presus de orice bănuială și nu permit nimănui să îi arunce un astfel de oprobiu". Într-o asemenea atmosferă am păstrat o atitudine rezervată, cu atît mai mult cu cît într-adevăr acuzația era prea îngrozitoare pentru a o susține fără dovezi indiscutabile.

Din nenorocire peste cîteva zile Brătianu adînc tulburat ne-a comunicat amănuntele. Erau înfiorătoare. Se găsise un carnet în care Sturdza notase planurile lui, în care cita ofițerii pe care încercase să îi convingă precum și aceia pe care nădăjduia să îi atragă în viitor și se știa acum că ordonanța sa refuzînd în ultimul moment să-l urmeze, el o împușcase fără milă cu propria sa mînă. În fine — mai monstruos decît toate — se descoperea acum că locotenentul Ciulei, pe care îl învinuise că se retrăsese fără rost de pe poziție și pe care pentru aceasta îl și condamnase la moarte și îl executase, era nevinovat. Totul fusese o înscenare ca să inspire deplină încredere comandanților săi. De fapt era hotărît să treacă la inamic încă de atunci. Unele din mișcările lui păruseră suspecte lui Averescu. Pentru deplina reușită a planului, toate îndoielile trebuiau spulberate. Pe de altă parte, Averescu își dădea acum seama și de cecu prilejul ultimei vizite a regelui pe front, Sturdza înaintase atît de mult cu el înspre tranșeele inamice. Încerca, se vede, să-l expuie gloanțelor germane sau chiar să-l predee prizonier dușmanului. Așadar, fiul lui Dimitrie Sturdza era nu numai trădător dar și asasin. Am pus toți capetele în jos, stăpîniți de o adîncă durere. Dacă nu mai puteam fi siguri nici de un om cu tradițiile și cu reputația lui Sturdza, de un om care fusese educatorul respectat și iubit a atîtor generații de ofițeri tineri, de cine mai puteam fi siguri? Cu drept cuvînt totul părea posibil. Acest înconfortabil simțămînt, această chinuitoare îndoială ne-a urmărit săptămîni de-a rîndul.

Crăiniceanu a fost un corolar al lui Sturdza. Înțeles cu el, trebuia să-l urmeze. A fost însă prins înainte, pe cînd se întorcea cu manifeste de la întîlnirea ce avusese peste tranșee cu dînsul. În timpul neutralității acest ofițer, dealtminteri distins, se manifesta ca un partizan hotărît al intrării noastre în acțiune alături de aliați. Generalul Iliescu l-a trimes însă ca atașat militar în Grecia și de atunci își schimbase deodată atitudinea, devenise un germanofil înflăcărat. Scria rapoarte foarte defavorabile asupra acțiunii aliate de la Salonic și nu se sfia să declare că datoria conducătorilor României e să se alipească Puterilor Centrale a căror victorie e mai presus de orice îndoială. Unii susțineau că această metamorfozare se datorește regelui Constantin care simțindu-l vanitos, speculase cu succes această slăbiciune a sa. Alții pretindeau că soția sa, iubitoare de lux, fusese sedusă de argintii germani și că exercitînd o mare influență asupra lui, îl convertise în cele din urmă. Nu știu care e adevărul. Destul că trădarea lui era neîndoielnică. Aci trebuie să mărturisesc că generalul Prezan a fost antic Crăiniceanu era nepotul său, fiul soției sale. Consiliul de război știind aceasta a crezut că îi va complace condamnîndu-l numai la muncă silnică pe viață. Prezan aflînd aceasta a casat sentința, l-a trimes din nou în judecată și a iscălit personal condamnarea la moarte. Pe front, însuși întregului său regiment, în vinerea Paștelui, Crăiniceanu a fost împușcat. Mi se spune că în fața morții a fost demn. A refuzat să fie legat la ochi, a cerut să sărute drapelul și liniștit a așteptat plutonul de execuție. Convingerea mea — desigur ea nu constituie o justificare, e numai o explicațiune — Crăiniceanu a fost victima credulității sale. Tatăl său, generalul Crăiniceanu, prezenta stigmate indiscutabile de dezechilibru. La referiții săi fiu infirmitatea organică a evoluat pînă la aberația trădării.

Acestea au fost paginile de rușine ale epopeei întregirei neamului. Nu le-am putut trece sub tăcere dar le întorc cu grabă și cu o durere ce nici azi n-o pot stăpîni.

Cu corpul diplomatic la Iași de asemenea nimic deosebit, decît numai că intimitatea cu St. Aulaire devenea efectivă. În mare parte sub influența ducelui de Luynes și a lui Robert de Flers, St. Aulaire a încetat de a mai asculta de sugestiunile funestului Lacombe și s-a apropiat de Brătianu. De îndată ce s-au cunoscut mai bine, s-au stabilit între ei simțăminte de reciprocă simpatie și considerațiune. La flacăra suferințelor noastre prietenia lor s-a călit tot mai mult. St. Aulaire — rece, neodăstător și cam ironic — se dovedea în mijlocul nenorocirilor o inimă caldă și un suflet de elită. Masoloff plecase pentru interese familiare la Petersburg. Însărcinatul de afaceri, înaltul și moliul prinț Gagarine nu juca nici un rol, așa încît cu Legația rusească de fapt nu mai erau decît rapoarte neînsemnate și reduse. Barclay, Fasciotti și ceilalți erau covîrșiți de greutățile vieții de toate zilele și de neplăcerile inerente refugiului. Criticau cam lesne și cam mult, dar n-aveam vreme să ne ocupăm de aceasta.

Mai supărătoare pentru noi erau majoritățile. Vechea formulă a lui Forechide — un guvern n-are dificultăți reale decît cu majorități cărora nu le dă de lucru — se adeverea tot mai mult. Fiind neocupați, luptîndu-se cu mizeriile refugiului — printre deputați și senatori domnea un spirit cam răsvrătit. Unii criticau și cu rost și fără rost. Alții se făceau cu o condamnabilă ușurință ecoul tuturor resentimentelor și tuturor calomniilor. Colaboratorii noștri conservatori și conservatorii democrați își reaminteau iarăși prea adeseori că sunt adversarii noștri și aveau tendința să uite că trăim într-o epocă de conlucrare. Mărzescu și cu mine căutam să menținem contactul cu cît mai mulți din prietenii parlamentari. Cînd le vorbeam lucrurile se potoleau, dar era atîta suferință și atîta enervare pretutindeni încît curînd după aceea trebuia s-o luăm de-a capul.

Ca să combatem această surdă agitație, ca să mai dăm satisfacție plîngerilor lor — că nu sunt de ajuns ținuți la curent cu ceea ce se petrece — i-am întrunit întîi, Mărzescu și cu mine, într-o consfătuire mai largă. Aprovizionarea fiind chestiunea la ordinea zilei și obiectul principal al criticilor, am discutat cu ei această problemă. Le-am arătat ce am făcut, ce măsuri sunt proiectate, le-am anunțat hotărîrea guvernului de a institui o comisie compusă de miniștrii de război, interne, domenii, lucrări publice și un delegat al Marelui Cartier pentru a coordona și rezolva toate chestiunile privitoare la alimentare și la aprovizionare. S-a discutat pe urmă chestia refugiaților și la sfîrșit Mărzescu a expus planul său pentru asigurarea recoltei viitoare. Parlamentarii au plecat mai liniștiți și oarecum satisfăcuți.

Superbă victorie, la tenis, în fața Braziliei!

Cu nostalgia cuplului de aur al tenisului românesc Țiriac—Năstase, cei care ne-au învățat legile superbe ale acestui sport, știut, înainte, doar că seamănă cîtva cu tenisul de masă, deci, în această stare, ne-am prezentat ca spectatori la meciul România — Brazilia, din cadrul Cupei Davis. N-am fi crezut, sinceri să fim, că flăcăii noștri de azi, Segărceanu și Dirzu, vor triumfa în fața numelor, atît de sonore și atît de mult umblate prin turnee, ale lui Thomaz Koch și Carlos Kirmayr, doi „bătrîni" jucători, intîiul de 36 de ani, celălalt de 30. Revenim cu alte amănunte de-acum cunoscute : Florin Segărceanu nici n-a împlinit 20 de primăveri (le serbează în acest final de mărțișor), iar Andrei Dirzu e mai în vîrstă cu... un an !

Poate că, tocmai de aceea, simțind că cei doi au nevoie de sprijin, federația de specialitate — aflată într-un impas organizatoric — a apelat la sprijinul autorităților din Timișoara, solicitînd ca acest oraș cu o sală adecvată, „Olimpia", și un public ce are, de-acum, vocația sporturilor, să găzduiască înfruntarea româno-braziliană ; cum televiziunea, radioul și presa scrisă au informat „la zi" asupra evoluției jocurilor și scorurilor, pînă la acel triumfal 3-2, ce-ar mai rămîne de notat pentru a nu repeta prea multe aprecieri ?!

Întîi, ca o concluzie limpede, Florin Segărceanu promite să fie o nouă stea a tenisului românesc. El merită cu prisosință să fie felicitat din toată inima pentru marea ispravă de a-i învinge, la simplu, pe cei doi brazilieni, Kirmayr în prima zi (4—6, 6—4, 7—5, 6—2), și Koch în partida decisivă (4—6, 6—3, 7—5, 4—6, 6—0). Ca tot acest foarte talentat jucător să fie autorul principal al victoriei din meciul de dublu : Segărceanu, Dirzu — Koch, Kirmayr (0—6, 8—6, 6—4, 7—5). Chiar și din „lectura" parantezelor lesne se poate deduce că jocul acesta n-a fost o simplă joacă. Noi, spectatorii, ne-am ros unghiile de emoție, ne-am mușcat buzele, ne-am fript palmele, ne-am extenuat vocile cu îndemnurile : „Hai, Florin", „Hai, Andrei !", „Hai România !" Da, chiar și „hai, Andrei !", deși Dirzu a jucat modest, fără nerv și fără viagă, fiind copleșit fie de importanța misiunii sale, fie de fețele distinse ale brazilienilor. Doar la dublu, în seturile decisive, cu un partener de o imensă generozitate și răbdare, Andrei Dirzu și-a valorificat forța serviciilor dovedind că ar avea resurse valorice ; învins și de Koch și de Kirmayr, cărora le-a luat, la un loc, doar nouă puncte, el și antrenorul Bardan trebuie să gîndească foarte serios atît la șansa cît și la povara de a rămîne în banca din față a școlii Țiriac — Năstase.

Da, Florin Segărceanu care împreună cu Hărădău au cinstit victoria asupra lui Koch printr-un salt comun în bazinul „Olimpiei", Florin în echipament, celălalt în costum — pare făcut pentru victorii în acest sport ; are talent, are forță, are inspirație, are nerv (nu nervi !) ; pe Thomaz Koch l-a decimat pur și simplu, sleindu-l de puterile stîngii sale, setul ultim, încheiat cu 6—0, devenind o demonstrație a vigoarei, a sănătății, a înțelepciunii, Florin utilizînd cam toate procedeele tactice în fața rutinei „vulpoiului" brazilian.

Nu din politețe, brazilienilor ca și căpitanului nejucător, Cietto, li se cuvin omagii pentru demnitatea și sportivitatea lor ; noblețea tenisului și a celor care-l practică — adaug și a celor din tribunele românești ! — și-au găsit confirmarea în atitudinea de o mișcătoare ținută morală a lui Thomas Koch și Carlos Kirmayr, ca-e, asemenea arbitrului neutru, Jacques Dorfmann, au fost impresionați și de țara ce-i primea cu ospitalitate, cu simpatie... fotbalistică, și de faptul că, deși Ilie părea solitar și fără prozeliți, în urmă-i se ivesc cu rachete măiestre, foștii săi băieți de mingi.

Bravo, băieți ! Bravo, România !

TEODOR BULZA ■

RUGBY

Ocazie pierdută

De bună seamă că dintre ocaziile de a puncta scorul, de a marca în jocurile sportive, cele mai multe nu sînt cele realizate, ci mai degrabă cele pierdute, ratările, care își au și ele farmecul lor, exprimat prin mugetul dezolat al tribunelor. Dar nu despre ele vom vorbi aici, ci despre un regret intim, dar cu ecouri mai ample, în legătură cu o întreagă competiție, care pur și simplu nu va avea loc. Cum e și firesc, mă voi referi la sportul nostru drag, rugbyul.

Publicul bucureștean și telespectatorii din întreaga lume așteaptă cu o frenetică nerăbdare cea de a XI-a ediție a Jocurilor mondiale universitare de vară, care se vor desfășura la București, între 19 și 29 iulie, anul acesta.

Vom asista la un impresionant decatlon al Universiadei mondiale, în care, în afară de sporturile individuale (atletism, gimnastică, lupte, natație, sărituri în apă, scrimă și tenis), se înscriu și jocurile sportive : baschet, polo și volei.

Regretul nostru, poate cam tardiv, constă în faptul că nu vom avea ocazia să participăm și la o tinerească desfășurare a rugbyului, sport prin excelență școlăresc și studențesc, profitînd multilateral de această ocazie.

Îmi amintesc și acum cu plăcere că în august 1953 s-a organizat, tot la București, Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților, în cadrul căruia au avut loc o serie de întîlniri sportive prietenești, printre care și o competiție de rugby.

Țara noastră a fost reprezentată de echipele Locomotiva și Constructorul (două veritabile selecționate de tineret) și au mai participat selecționata F.S.G.T. (Franța) alături de o combinată studențească Australia—Noua Zeelandă, disputîndu-se partide de mare spectacol pe stadionul Dinamo, arhiplin și legîndu-se noi prietenii și relații internaționale care au ajutat mult evoluției ulterioare a rugbyului românesc.

Cred că ar fi fost necesar ca Federația Română de Rugby, prevăzînd actuala grandioasă ocazie, să vină în întîmpinarea ei cu propuneri și programări hotărîte, bizuindu-se pe invitați de elită din rugbyul universitar mondial.

Prezența, de pildă, a unor echipe din Oxford și Cambridge sau a formației Paris Université Club (P.U.C.) sau a echipei Academiei de Aviație „Iuri Gagarin", împreună cu o selecționată puternică a studenților noștri și cu alte selecționate din țările prietene, ar fi contribuit în mod substanțial la propășirea rugbyului.

Dacă s-a trecut însă pe lîngă această fructuoasă ocazie, s-ar fi putut, cel puțin, organiza o salutară Cupă studențească internă, cu tendința de perpetuare, între formațiile divizionare studențești binecunoscute : Politehnica Timișoara, Politehnica Iași, Știința Petroșani și Sportul studențesc, în cinstea Universiadei mondiale.

Deși tardivă, poate că, totuși sugestia noastră va constitui un imbold pentru viitor. Rugbyul se bizuie pe eșecuri certe și nu pe ocazii ratate.

TUDOR GEORGE ■

Se deschide sezonul de hipism

Duminică, cu începere de la 9,30, se inaugurează pe Hipodromul de stat din Ploiești stagiunea alergărilor de trap pe 1981. Din cîte am aflat, organizatorii au pregătit un program festiv, alcătuit din 10 alergări la care își vor da concursul 109 cai între 3 și 8 ani.

Actualul sezon va cuprinde 70 de reuniuni hipice, căderea cortinei fiind prevăzută pentru 20 decembrie. Organizate, la început, numai duminica, reuniunile urmează să fie programate, din luna mai, și joia după-amiază, în cadrul lor avînd să „se producă" 259 de trăpași, din care 90 provenind din generația tînără, crescută la herghelille Dor Mărunt și Rușețu.

În ceea ce privește cursele de amatori, care s-au bucurat de un deosebit succes în stagiunile trecute, acestea se vor relua în ziua de 10 mai. Pentru cei care doresc să se înscrie în acest campionat, porțile Hipodromului de stat din Ploiești sînt deschise.

OMUL CARE JOACĂ

Întrebări naive

Toți cei care jucăm sau mergem pe mîna fotbalului, dacă se poate spune așa, acordăm o importanță prea mare felului în care se împarte dreptatea în teren de către arbitri ; și în afara lui, de către cei sortiți să judece deciziile tuturor, arbitri, jucători, antrenori, conducători de echipe și, nu în ultimă postură, chiar spectatori. Dreptatea ar trebui să fie una singură, aceea naturală, a adevărului, dar mai avem destul de mult pînă cînd această prezență de natură feminină, dezlegată la ochi, va găsi un loc creator la masa la care se discută și se plămădește viitorul fotbalului. Pînă atunci, avem tot dreptul să ne întrebăm în orice moment, cînd vor deveni arbitrii corecți, jucătorii și conducătorii lor cinstiți și feri, iar spectatorii în ton total cu frumusețea ariilor ce li se servește ? Fiind entuziaști, nu numai prin puterea obiectivă a oazei de latinitate pe care încercăm să o păstrăm cît mai puțin alterată, să sperăm că vom trăi cît de curînd, momentul unui răspuns pozitiv. Sigur, aceasta nu poate însemna în timp zile sau luni, ci ani, și este foarte bine că acest efort de muncă cinstită și de legalitate începe să fie tot mai vizibil și în fotbal. S-a făcut ceva, a mai rămas însă mult de făcut.

Lăsînd la o parte aparentele constatări mari, să trecem la adevăruri mai mici, sugestive, născute din acest joc care este fotbalul și care-i face pe oameni să se întreacă atît de frumos. Așadar, una din „olle" cele mai negre ale fotbalului nostru o constituie, în mentalitatea multora, arbitrii. În ciuda faptului că, obiectiv, avem o bună școală de arbitraj și un renume acceptabil în acest sens, mai răsturnăm cîteodată, din cauza vitrinelor, oala cu lapte pe ...tid'oanele Europei. Deși am avut multe litigii cu ei, cred în arbitrii noștri, i-am simțit pe mulți că „știu meserie" și bine...nțeles că n-am să mă las pînă nu am să-i arăt cu degetul (ceea ce nu este frumos), în fața și văzul tribunei pe unul pe care am să-i simt „mînjit cu miere". Un prieten care îmi lipsește mi-a sugerat mai de mult această idee și fiind spre apusul carierei de jucător, din plictiseală în lupta inegală cu ignoranța cruntă și nu ca potență, am să fac acest lucru.

În ultimul timp, arbitrii și comportamentul lor, începînd de la „grija" deplasării și ajungînd la prestație, au fost destul de discutate. Nimeni însă nu s-a gîndit că, pentru un început al cinstei, acești cavaleri merită recompensații oficiale cel puțin cu prețul cîștigului jucătorului care a învins. Ar fi un început pe care îl merită chiar și Silaghi, Moraru sau Ispas, le-ar da de gîndit chiar și lor, și cel puțin pentru moment n-ar pretinde și „suma mincinoasă" ce licitează peste tot mult deasupra celei oficiale. Apropo de această sumă. Mă-ntreb cu naivitate reală a omului de bine. Dacă tot se poate da peste, de ce nu legiferăm oficial potența pecuniară obiectivă a fotbalului și îi învățăm pe jucători, încă de la semnătura ce și-o așternă pe statele fictive, că pot minți și ei la rîndul lor ?....

CORNEL DINU ■

Dreptul la replică

În legătură cu articolul „Cîteva opinii privind modul cum este condusă și îndrumată F.R.F." publicat în revista „Flacăra" din 12 februarie 1981 sub semnătura lui Anghel Paraschiv, fost președinte al F.R.F., vă rog să publicați următoarele precizări :

Fără să atace problemele de fond ale fotbalului românesc, fără să pomenească nici un cuvînt de faptul că, sub conducerea lui, fotbalul românesc a înregistrat o suită de usturătoare eșecuri, între altele ratînd calificarea la campionatul european, fostul președinte al F.R.F. găsește un spațiu întins spre a se ocupa de ceea ce consideră „cazul Ion Ionescu". Din respect față de adevăr și, implicit față de cititori, țin să precizez că suspendarea dictată împotriva mea de biroul federal (de a nu mai antrena timp de un an de zile echipele de diviziile A și B) a fost nelegală și netemeinică întrucît biroul federal al F.R.F. nu s-a constituit statutar (au lipsit mai mult de jumătate din membrii lui, printre care însuși Anghel Paraschiv și Ștefan Covaci) și nici nu a urmat calea legală prevăzută de regulamentele F.R.F. Cînd zic asta, mă refer la faptul că situația mea nu fusese dezbătută în cadrul Colegiului central al antrenorilor. În pofida acestor nereguli, Biroul F.R.F. a hotărît să mă suspende. Firește am urmat calea legală, adresînd un memoriu conducerii C.N.E.F.S., invocînd argumentele de mai sus ca și altele.

Analizînd cu temeinicie și simț de răspundere demersul meu, conducerea C.N.E.F.S. a hotărît anularea deciziei de suspendare, măsură total justificată de datele problemei. Față de acestea apreciez cuvintele scrise la adresa mea de Anghel Paraschiv drept calomnioase și, firește, drept o încercare de inducere în eroare a opiniei publice. Cu atît mai nelalocul lor îmi par acuzațiile aduse în textul respectiv conducerii C.N.E.F.S., care nu a făcut altceva decît să împartă dreptatea în mod cinstit și loial. Dacă cineva a greșit în cazul meu, și a greșit, atunci în cauză este Biroul federal, asupra acțiunii căruia și-a pus pecetea arbitrariul și puterea de influență a fostului președinte al F.R.F., dornic să rămînă în fotbalul românesc nu printr-o muncă de durată și nu prin exigență, ci prin sancțiuni exagerate, adesea neîntemeiate, ca în cazul meu, și cum am mai arătat împotriva regulamentelor în vigoare. În ceea ce privește plecarea de la clubul Petrolul Ploiești menționez că nu s-a datorat dorinței proprii, ci imposibilității clubului respectiv de a obține detașarea mea de la A.S.E. pe o perioadă de 3 ani, așa cum am convenit. Alătur în acest sens convenția încheiată cu clubul Petrolul-Ploiești.

Concepția invocată, potrivit căreia „antrenorului îi șade bine cu drumul", a fost, este și va fi străină concepției mele de viață și muncă, viață în cursul căreia am respectat, respect și voi respecta cu strictețe legile țării, ale profesiei pe care mi-am ales-o.

ION IONESCU ■

Lumea în care trăim

Omul şi marea

În urmă cu cîteva milenii, navigatorii antichităţii porniseră pe întinsul mărilor în căutarea speranţelor şi, deopotrivă, a supravieţuirii. Acum, aflaţi în plin secol XX, ne vom reîntoarce oare către marea fără de sfîrşit? Vom regăsi bucuria întinderilor apei? Noua ipoteză modernă, al cărei sens îl găsim mai cu seamă în viitorul iminent, apare ca un răspuns la problemele unei lumi confruntate cu perspectiva epuizării unor resurse vitale. Nu o dată, viitorologii au arătat că Pămîntul ar putea să ajungă la un moment dat la limită, să devină incapabil să poată asigura plenar nevoile stringente ale civilizaţiei umane. Va trebui atunci, din nevoie, să scotocim zăcămintele prea puţin exploatate de pe fundul apelor. În fond, speranţa, încrederea în bogăţiile submarine nu-i nouă. Oamenii au preferat însă să se folosească de ceea ce le era mai la îndemînă. Dar vechile obiceiuri trebuie corectate...

Lumea poate miza pe fantasticele bogăţii ale mărilor şi oceanelor; ele sînt cele mai mari „rezervoare" de apă, de hrană, de materii prime şi de surse energetice. Ar fi greşit să se creadă că aceste aprecieri aparţin unor imaginaţii prea febrile. Adevărul este că numeroşi oceanografi, biologi, chimişti, specialişti în nutriţie — cu toţi, oameni de ştiinţă versaţi — afirmă categoric: în ocean se află pîinea noastră viitoare! Oceanul va putea hrăni omenirea!

Desigur, pentru a folosi în mod inteligent rezervele mării este necesar, în primul rînd, ca acestea să fie identificate, cunoscute. Apare necesitatea unei investigaţii profunde la nivelul planetei. Trebuie cunoscute mai întîi speciile marine, condiţiile lor de viaţă, locurile de reproducţie, migraţiile, sursele de hrană, longevitatea lor. Apoi trebuie să înceapă era „cultivării" oceanului sau acvacultura. Un ansamblu de procese tehnice ar permite realizarea „creşterii" animalelor marine şi „cultivarea" vegetalelor marine sub controlul de către om al diverselor faze ale ciclului de producţie, la fel ca şi în culturile terestre. „Coloniile" ale viitorului nostru consum alimentar şi-au şi făcut loc. În Japonia, bunăoară, fermele de scoici, crabi, raci, calcani sau alte soecii, organizate în apele marine, am devenit o practică generalizată de mulţi ani. Tot aşa cum folosirea în alimentaţie a proteinelor vegetale obţinute din alge marine a luat de acum o largă extindere. Ogoarele obişnuite ale omenirii s-ar putea muta treptat, sub valurile mării, aşa cum Jules Verne îşi imagina încă cu mulţi zeci de ani în urmă în cărţile sale.

Cu toate că acvacultura se află abia la început, ea asigură de pe acum 8 milioane tone anual, faţă de 70 milioane tone cît reprezintă „recolta" pescuitului mondial. Iar prevederile F.A.O. pentru producţiile viitoare obţinute prin acvacultură sînt de 25 milioane tone în 1985 şi de circa 70—100 milioane tone în anul 2000. Pentru moment, crearea acestor „ferme" pentru cultura speciilor marine este deşigur încă anevoioasă — nu există suficiente cunoştinţe, lipsesc tehnologiile specifice. Dar o largă cooperare între specialiştii diferitelor ţări ale lumii ar putea depăşi uşor aceste bariere temporare.

Şi încă ceva: graţie imenselor şi profundelor întinderi oceanice, este sigur că omenirii nu-i va lipsi apa; numai că necesităţile crescînde de apă potabilă vor crea dificultăţi din ce în ce mai mari în multe regiuni secetoase şi supraaglomerate ale globului. Iar instalaţiile de desalinizare a apelor mării, care funcţionează cu succes în multe ţări, sînt deosebit de costisitoare. În lume, s-a stîrnit o adevărată cursă pentru noi tehnologii mai simple şi mai ieftine. În acelaşi timp, în America, un institut special, „Rand Corporation", studiază realizarea unui proiect care-şi propune să remorcheze calotele de gheaţă din Antarctica şi să le aducă în preajma statelor cu climă aridă, lipsite de apă dulce.

Cît priveşte contribuţia oceanului la potolirea „foamei" de energie a omenirii, aceasta poate fi în viitor cu adevărat uriaşă. Să ne referim spre exemplu doar la transporturi. Pentru economisirea energiei, posibilitatea folosirii navelor cu pînze preocupă tot mai mult cercetătorii şi constructorii navali. În Anglia a şi fost lansată la apă o navă modernă înzestrată cu veliere. Totodată, la dispoziţia omenirii se vor pune noi tipuri de naviplane, hidroptere sau aeroglisoare care împreună cu navele cu pînze pot permite o economisire importantă a combustibililor. Ceva mai practică, şi de acum folosită nu numai în mod experimental, este energia inepuizabilă a valurilor mării, a curenţilor marini sau a mareelor. La Rance, în Franţa, preţul unui kilowatt/oră de energie obţinută din maree se apropie de costul kilowatt-ului/oră-clasic.

Cercetările oceanografilor sovietici, francezi, americani, au demonstrat că bogăţiile solului şi subsolului maritim sînt practic inepuizabile. Am putea să ne referim deşigur la extinderea tot mai largă a extracţiei de petrol şi gaze de pe fundul mărilor, la extragerea uraniului, iar mai tîrziu, la folosirea hidrogenului aflat în cantităţi nelimitate în apele mărilor. Să ne oprim însă numai la petrol. După toate calculele, explorările marine — care au luat proporţii ca urmare a „şocului" majorării preţurilor petrolului de către O.P.E.C. — vor produce în anul 2 000 cam 3 miliarde tone, adică cam tot atît cît se produce astăzi în întreaga lume forîndu-se pămîntul. Toţi specialiştii apreciază că pe fundul mărilor se pot extrage de asemenea sute şi sute de milioane de tone de minereuri — de la fier, molibden sau wolfram şi pînă la aur şi argint, cantităţi ce ar putea satisface în întregime nevoile de metale ale omenirii. Numeroase institute cercetează, încă de pe acum, modalităţile tehnologice adecvate exploatării cît mai eficiente a acestor bogăţii.

Iată dar că „chemarea mării" va avea tot mai puţin un sens figurativ. Pentru că în fond, uscatul nu-i nimic altceva decît o mică insulă pe suprafaţa imensă a oceanului. Oricît ar părea de ciudat, oamenii trebuie să înţeleagă şi să se obişnuiască cu ideea că o parte din „pîinea" lor viitoare se află pe ogoarele din străfundurile valurilor oceanelor, ceea ce la urma urmelor reprezintă deşigur un nou triumf al omului asupra naturii!

AL. PINTEA

Un nou Pompei

Insula Santorini din Marea Egee s-a scufundat acum 3500 ani, în urma unei erupţii vulcanice care a acoperit-o cu un strat de lavă gros de 5—20 m. Echipa condusă de profesorul Spiridon Marinatos, dînd la o parte stratul de lavă, a făcut să iasă la suprafaţă resturile unei adevărate metropole pentru acea vreme: un oraş de circa 30 000 locuitori, cu clădiri avînd 2—3 etaje, cu balcoane şi terase, cu sistem de încălzire cu apă termală, cu edificii publice impozante. S-au descoperit numeroase obiecte preţioase, unelte, obiecte de uz casnic mai ales din ceramică. De o mare importanţă sînt frescele care s-au păstrat exact ca în ziua dezastrului. Ele reprezintă scene din viaţa cotidiană, dansuri, jocuri, campestre, animale, păsări, oameni. De o deosebită valoare artistică şi istorică sînt şi vasele de dimensiuni mari, pictate. Perfecţiunea artiştilor care au creat aceste opere este de-a dreptul excepţională. Se presupune că odată cu Santorini (denumirile vechi sînt Thera şi Stronghili) a dispărut nu numai un oraş, ci şi o civilizaţie. Trebuie să avem în vedere faptul că aceste vestigii aparţin epocii bronzului şi că, dacă oamenii acelei epoci au fost capabili să producă asemenea capodopere în domeniul artistic, înseamnă că şi în celelalte domenii atinseseră un nivel deosebit de ridicat. Amintindu-ne de ceea ce scria Platon despre Atlantida, care avea oraşe faimoase locuite de o populaţie extrem de civilizată, pline de aur şi obiecte preţioase, de statui de mari dimensiuni şi de monumente solemne, un adevărat far al civilizaţiei acelei epoci, s-ar putea presupune că Santorini este unul din oraşele acestui misterios continent dispărut. Multă vreme s-a considerat că insulele Azore ar fi ceea ce a rămas la suprafaţă din imensul continent scufundat. De cîţiva ani, această teză a fost însă abandonată întrucît nu s-a descoperit nimic care să o confirme. Fără îndoială că Atlantida se localizează în Marea Mediterană. Santorini face parte, probabil, din sfera civilizaţiei cretane a cărei înflorire se situează între anii 2500 şi 1500 î.e.n. La jumătatea mileniului al doilea civilizaţia cretană dispare brusc şi inexplicabil. Poate că, atunci cînd Platon vorbea despre dispariţia Atlantidei, se gîndea la dispariţia civilizaţiei minoice şi în acest caz între Creta, Santorini şi Atlantida ar putea exista o strînsă legătură. Totul rămîne însă de demonstrat. Este cert faptul că, în urma cataclismului de acum 3500 ani, o parte a insulei Santorini s-a scufundat, iar cealaltă parte s-a ridicat cu mult deasupra nivelului mării. Rămîne de constatat ce efect a putut avea catastrofa asupra insulei Creta situată la o destul de mare distanţă. Vulcanologii susţin că o erupţie ca cea care a avut loc pe insula Santorini putea distruge nu numai Creta, ci şi insule situate mult mai departe. În sprijinul acestei afirmaţii este amintită erupţia vulcanului Krakatoa — situat între Java şi Sumatra — din 1883, erupţie ce a zguduit zidurile caselor situate la peste 800 km distanţă. Se presupune că ceea ce s-a întîmplat pe insula Santorini a fost şi mai înfricoşător.

Vasele ceramice găsite pe insula Santorini aparţin perioadei minoice 1 A, cele de pe insula Creta, perioadei minoice 1/B, ceea ce înseamnă că vasele de pe insula Creta au fost confecţionate cu 50 ani după cele de pe insula Santorini şi infirmă teoria conform căreia între sfîrşitul celor două civilizaţii de pe insulele amintite ar exista vreo legătură. Dar trebuie să menţionăm faptul că pe insula Santorini nu s-a găsit nici un schelet de om. Cum se poate ca un oraş cu o populaţie de 30 000 locuitori să nu „dea" nici o victimă vulcanului care l-a distrus?

N.N. RADULESCU

Napoli, luni, marţi, miercuri

Acum, mai ales acum, cînd imagini răscolitoare ne înfăţişează marea dramă a regiunii napolitane, zguduită de neîndurătoare cutremure, simţi nevoia să evoci acel Napoli fără moarte, cu mişcarea lui omenească plină de vivacitate şi colorit, care se desfăşoară sub soarele poleitor, dulce al coastei malfitane.

Mă îndreptam şi eu către Napoli cu imaginea de operetă a străzilor invadate de sunetele languroase ale cantonetelor, imagine întocmită pe gustul amatorilor de pitoresc.

Dar Napoli e mai grav, mai răscolitor în contrastele sale stridente, mai tumultuos în frumuseţea sa decît ni-l înfăţişează phantele destinate turiştilor.

Te întîmpină mai întîi lumina. O lumină orbitoare, crudă, aproape agresivă. Apoi, un vîrtej de culori violente, o vîrtoială fără sfîrşit.

Străbătînd străzile late ca nişte fluvii din centrul oraşului sau străduţele înguste, întortocheate din preajma portului, te simţi atras într-un fel de iureş ameţitor. Tarabe, umbrele multicolore, tranzacţii gălăgioase, strigăte prelungi ce se preschimbă într-un fel de cîntec.

De la primele ore ale dimineţii, viaţa se mută aici în stradă. Napolitanului nu-i place să rămînă între ziduri. Străzii întregi îi spune, cu glasul lui strident, melodios, păsurile şi bucuriile sale. În stradă îşi spală obrazul, îşi piaptănă părul, îşi face pantofii. Am văzut asemenea scene, întrerupte de discuţii animate, într-o familiaritate nemaiîntîlnită cu trecătorii, pe străzile gălăgioase ale portului.

Acolo glasurile se cheamă de la o fereastră la alta, femeile se ocărăsc cu voluptate, gustînd parcă bucuria gălăgiei pe care o stîrnesc. Cînd şi cînd, se aud strigăte prelungi, lamentaţii, care fac părtaşă lumea întreagă la cine ştie ce întîmplare de suflet.

La ferestrele mereu deschise atîrnă rufe multicolore pe sîrme subţiri legînd casele între ele, peste trotuare, spre a continua parcă dialogul oamenilor. Ici şi colo, prin uşile larg deschise, zăreşti interioare încărcate cu lucruri de tot felul, o îngrămădeală de mobile şi obiecte casnice, peste care pluteşte un praf de demult.

Pretutindeni, un vacarm omenesc cald, agresiv, o însetare de mărturisire şi lamentaţie. Viaţa mizeră îl împinge pe napolitanul cartierelor sărace către negustorie, o negustorie încropită la repezeală. Aici se vinde tot ce poate aduce bani, de la robinete ruginite de baie, pînă la ceasuri de aur.

Piaţele napolitane au ceva din tîrgul moşilor de la noi. Ca şi acolo, hîrtia colorată, metalul ieftin, sclipirile de poleială izbutesc să-ţi ia ochii şi să mascheze eventualele imperfecţiuni ale mărfii. Glasurile negustorilor sînt convingătoare, insistente, iar pledoariile lor atît de frenetice, încît sfîrşeşti prin a ceda. În strigătele şi în patosul lor simţi un fel de panică ce vorbeşte grăitor de catastrofa ce s-ar abate asupra familiilor lor dacă se întorc acasă cu marfa nevîndută.

Dincolo de port, de piaţele gălăgioase, de străduţele înguste şi murdare, Napoli este o superbă esplanadă, o deschidere glorioasă, către cel mai frumos golf al Mediteranei.

Acolo, în faimoasele cartiere ale bogaţilor, se află tot ce este ostentativ ornamental în Napoli, vegetaţia luxuriantă, fîntînile arteziene, magazinele de lux, barurile exotice. Renumita via Caracciolo îşi desfăşoară ondulările asfaltate printre hotelurile exorbitante, cu interioare fastuoase pentru care se plătesc sume uriaşe. Acolo, în zona distracţiilor remunerate, unde se vînd băuturile de lux şi femeile scumpe, nu mai întîlneşti forfota animată, plină de căldură omenească din cartierele portului. Acolo, temperamentul localnicilor îşi pune surdină, serenadele se cîntă discret, doar la comandă, napolitanul îmbracă pentru un timp uniforme de chelneri, de cameriste, de bucătari. Cu surîsul de rigoare, purtat şi el ca o uniformă, el îşi oferă serviciile, practicînd o politeţe pe gustul celui care plăteşte şi stringînd în chingi faimoasa lui spontaneitate.

MARIANA CEAUŞU

Mondo umano ?

Avatarurile artei

La ora cînd scriem aceste rînduri tocmai se anunţă că Spania a cerut oficial Muzeului de artă modernă din New York retrocedarea faimoasei pînze „Guernica" a nu mai puţin celebrului Pablo Picasso. Nu ştiu în cît timp problema va fi tranşată. Şi asta chiar dacă am recurge la ajutorul dezinteresat al unui ordinator mai mult sau mai puţin modern. E adevărat, acestea au calculat cu sînge rece că în Franţa, de pildă, din 1960 au dispărut anual cîte 10 000 de tablouri sau obiecte de artă, adică a fost spart un muzeu la cîte trei zile; s-au înregistrat 250 de furturi importante pe an şi doar 6 la sută dintre obiecte au fost regăsite. Bună şi informatica asta la ceva...

Mai ales că, după cum ne asigură într-un amplu studiu Yves Pimor, comisar principal în retragere al marinei (franceze), director ştiinţific la Societatea internaţională de studii, cercetări şi organizare (SINORG) şi director al proiectului SIRLOG, „ordinatorul s-a născut din necesităţi militare în urmă cu peste 35 de ani". Dacă aşa ceva nu ştiam prea bine, apoi nu cunoşteam deloc faptul că „dezvoltarea lui în Occident a fost în parte legată de utilizarea pe care i-au dat-o militarii şi industriile de armament". E la mintea cocoşului că o atare dezvoltare spectaculoasă a făcut să apară „energia informatică" şi ca primii consumatori ai acesteia să fie „în majoritatea ţărilor (occidentale) dezvoltate armatele şi complexele militaro-industriale". Ca atare „astăzi, informatica a devenit temă de reflecţie strategică".

Dar pînă să ajungă un asemenea stadiu a fost uşor sau greu? Yves Pimor, în studiul său, opinează că „dacă vrem să analizăm corect rolul pe care îl poate juca el (ordinatorul — n.n.) în **arta militară** (subl. ns.) este necesar să distingem diferitele părţi ale acestei arte". Şi tot Pimor ne spune că „după maniera clasică vom distinge strategia, tactica şi o a treia parte, prea mult neglijată, care este una dintre cheile războaielor moderne: logistica". Autorul complexului studiu vorbeşte de accepţia largă pe care o dă aici logisticii şi conchide că „ar trebui, deci, să adăugăm artei militare, care nu este arta războiului în sensul pe care l-l atribuia în celebrul său tratat „Despre război" Klausewitz, o parte tehnologică în care folosirea ordinatoarelor, cum este lesne de presupus, nu este lipsită de importanţă". În fine, e cazul să ştim că „se pot distinge patru utilizări ale ordinatorului în materie militară: tehnologia militară, logistica, tactica, strategia".

Fiind vorba de o artă (militară) ne permitem să credem că deja s-a realizat un transfer semantic: informatica normală a devenit tot mai mult militară iar cea specifică e tot mai mult a comerţului. Pe urmă, nu spune autorul citat că „prin relativa lor simplitate în minuire, sistemele de arme moderne se pretează bine transferului de artă militară?" Dar să ne oprim aici şi să nu intrăm şi în domeniul esteticii militare, căci o fi existînd şi aşa ceva iar noi o promovăm fără să ştim! Oricum, cînd, pornind de la războiul civil din Spania, a pictat „Guernica", Picasso nu ştia poate aşa ceva! Avatarurile artei!

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

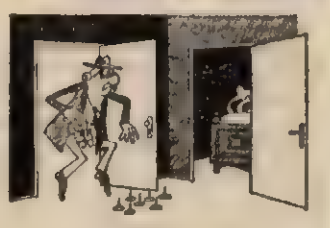

(După „NEUE BERLINER ILLUSTRIERTE" — R.D.G.)

Ochii și urechile lumii

Pe de o parte

Auzi ? Pe de o parte, O.N.U.-ul zice că în 12 luni populația lumii a crescut cu 79 000 000 de făpturi. Pe de altă parte, 47 de oameni s-au prăpădit în incendiul clubului de dans „Stardust" din Dublin. Cine face scăderea ?

Auzi ? Pe de o parte, Papa Ioan Paul al II-lea l-a numit episcop de Paris pe Jean-Marie Lustiger, fost episcop de Orléana, om la 56 de ani, de origine evreiască, cu părinți pieriți la Auschwitz, el rămas în Franța și hotărînd să treacă la catolicism cînd a împlinit 15 ani. Pe de altă parte, în Nicaragua, puterea revoluționară editează de Crăciun mari afișe în care un soldat, un muncitor și un țăran stau aplecați în jurul unui staul în care se odihnește un prunc. Legenda afișului sună așa : „Nativitatea în revoluție. Toți uniți în nașterea unui om nou".

Auzi ? Pe de o parte, conducerea clubului englez de fotbal Torquay United, din a patra divizie, îl numește pe reverendul Andrew Taggat, consilier al echipei, avînd ca misiune rostirea unei rugăciuni, înaintea oricărui meci, de acolo, de la locul lui din tribună. Antrenorul Mike Green speră într-un ajutor din partea „marelui director de sus". S-au obținut pînă acum două rezultate favorabile, dar se știe că proba cea mai grea e înfrîngerea, cînd tot șeful de club nu mai, știe de nici un director de joc, de sus, de jos. Pe de altă parte, în Venezuela, antrenamentul arbitrilor va comporta obligatoriu o sedință de injurii. Oficiali ai Federației de fotbal și-au imprimat pe bandă vocile lor (!), proferînd vorbele grele și binecunoscute venite din tribune. Ședințele de injurii urmează să obișnuiască arbitrii cu acele vorbe și să le educe așa-zisul sînge rece. Mă auzi ? Pe de o parte, tot în Venezuela s-au trimis instrucțiuni severe tuturor cluburilor să păzească strașnic regulile de ospitalitate, avîndu-se în vedere că în anumite vestiare ale unor terenuri de fotbal — vestiare ale oaspeților, desigur — s-au găsit puse microfoane. Pe de altă parte, un arbitru din liga provinciei Hesse (R.F.G.) a acordat trei penalty-uri împotriva oaspeților, într-un meci disputat la Steinfischbach. Oaspeților li s-a părut prea mult, au depus contestație și s-a ajuns la adevărul că liberul arbitru primise de la gazde o mașină de spălat.

— Mă auzi ? te aud strigîndu-mă chiar de lîngă mașina de spălat.

— Te aud... îți răspund din casă.

— Păi ce faci acolo ? îmi strigi tot de acolo.

— Am treabă !

— Ce treabă ?

— Mă gîndesc ! îți răspund ca Alexandru Paleologu.

— La ce ?

— Mă uit la telejurnalul de noapte... Imagini de la Centrul american pentru căutarea ființelor inteligente în Cosmos. Lucrează zi și noapte.. Caută, caută neobosiți. Pe de altă parte... ?

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

— De ce n-ai grijă de nevastă ? Dă-i un telefon și spune-i că întîrzii puțin.

(După „ILUSTROVANA POLITIKA" — Iugoslavia)

Eu comunic, tu comunici, el comunică

Precum apa, aerul, hrana

Febră mare pe piața informației. Dar nu numai de azi, de ieri...

Încercarea de a influența opinia publică prin folosirea „noutăților" și comunicării „evenimentelor" sînt la fel de vechi ca și organizarea politică. Temistocle transmitea informații despre armatele sale, folosindu-se de pietrele de pe marginea rîurilor în locuri unde știa că trece flota inamică. Alexandru cel Mare a dezvoltat primul „serviciu aerian" stabilit expres pentru a influența opiniile celor de acasă privind mersul operațiunilor militare. Frederick al II-lea a consolidat în secolul al XIII-lea tehnica lui Alexandru, dezvoltînd transmisia pe mai multe canale. El apela la serviciile unui grup de experți în relații publice ce redactau fluxul de documente care alcătuiau corespondența împăratului în bătălia cu Papa.

În mod evident, controlul rețelei de comunicații se afla în puterea celui care deținea informațiile. Un exemplu timpuriu al acestei puteri este folosirea latinei de politicienii și intelectualii din Europa timp de 1 500 ani. Drept rezultat, în timp ce comunicația elitei interstatale a fost ușurată, marea majoritate a europenilor erau ignorați în multe evenimente politice importante ale timpului lor.

Informația orală este cea care a dat materie primă celor mai vechi profesioniști în materie de comunicații. O scrisoare adresată lui Cicero ne aduce la cunoștință că persoane bine informate se aflau mai întotdeauna prin apropierea Rostrelor. Ele ședeau în umbra acestor tribune situate lîngă forum, pentru a răspunde, în schimbul unei remunerații, întrebărilor curioșilor. Mult mai tîrziu vor apărea „les nouvellistes" sau redactorii de „nouvelles à la main" și veștilor imediate, care lucrînd pentru vreun particular bogat sau o clientelă limitată vor practica în mod profesional ceea ce alții făceau în chip gratuit și spontan. Existența acestor „nouvellistes" ar fi fost semnalată în Anglia prin secolul al XIII-lea. Începînd din secolul al XV-lea dezvoltarea comerțului și a diplomației au creat necesitatea informării la zi, datorită dezvoltării unei vieți sociale tot mai complexe care amplifică nevoia de cunoaștere.

De cînd există comunicația umană există și persoane, organizații, locuri destinate să servească drept centre de colectare și difuzare a informației. Călătorii, profesorii, comercianții fac parte din această categorie. Piața, clubul, instituția guvernamentală de asemenea. Coloanele pline de semne ale Egiptului, buletinele de orice fel, afișele. Toate, în felul lor, au avut și au capacitatea de a reține și distribui informațiile. Apariția mașinii pe fluxul informațional n-a provocat schimbări spectaculoase decît într-un singur sens : cel dimensional. Diferențe doar de cantitate și de organizare.

Mijloacele de comunicare sînt, astăzi, mai diverse și mai puternice ca oricînd. Așa s-a ajuns, prin observație directă și prin extrapolare, la noțiunea de ecologie a comunicației.

Reamintindu-și și reamintindu-ne că ecologia este știința repartiției și interacțiunii dintre specii într-un domeniu dat, Abraham Moles susține că termenul nu trebuie aplicat în mod necesar numai la speciile animale, putîndu-se concepe foarte bine o ecologie a obiectelor, a actelor, tranzacțiilor și, în cazul nostru, a comunicațiilor.

Ecologia comunicației ar constitui deci știința, în curs de dezvoltare, a relațiilor și interacțiunilor existente între diferitele activități de comunicații în cadrul unui ansamblu social dispersat pe un teritoriu anume : întreprindere, oraș, stat, glob terestru etc. O știință statistică deci a mijloacelor de comunicație, a mesajelor pe care le transportă, a relațiilor dintre ele : ar fi mai bine să se trimită o scrisoare sau să se facă o vizită ? Mai bine să se dea un telefon decît să se telegrafieze ? Dacă se apelează din ce în ce mai mult la telefon, se va telegrafia mai puțin ?

Statisticile în domeniul comunicației au pus în evidență suma mesajelor de telecomunicație care pătrund în sfera individuală a persoanei : într-o țară ca Franța omul vede programul de televiziune în medie două ore și un sfert pe zi, ascultă cam tot atîta timp radio, primește în jur de două scrisori pe zi și, prin urmare, expediază aproximativ tot două. Face două comunicări pe zi, telegrafiază o dată pe lună, vede trei afișe pe zi ; merge la cinema și la teatru de două ori pe lună ; citește 200 rînduri pe zi etc. Aceasta ar fi „dimensiunea" omului mediu în ambianța comunicațiilor de masă, care se adaugă imaginii activităților sale de comunicare imediate.

Cunoscînd cum stau lucrurile, să privim cu luare aminte la ce-l pîndește din imediata apropiere.

NEAGU UDROIU ■

Noua tinerețe a bătrînului cărbune

Pînă în anul 2000 cărbunele ar putea furniza între jumătate și două treimi din consumul mondial de energie, permițînd între timp tranziția spre noile surse energetice ale secolului XXI, afirmă un raport al celebrului „Massachusetts Institute of Tehnology" (MIT), dat publicității după aproape 20 de luni de cercetări.

Practic, din ce în ce mai multe țări industrializate își îndreaptă acum din nou privirile spre bătrînul cărbune pentru a se asigura „sudura" între formele producției actuale de energie și cele care le vor urma. Conform unor estimări, această politică se va materializa printr-un consum mondial de ordinul a 6 sau 7 miliarde de tone la sfîrșitul secolului, din care două miliarde numai pentru nevoile țărilor membre ale O.C.D.E. Se pare că astfel de estimări au în vedere maximum posibil, întrucît, dacă MIT prevede o producție de 6,8 miliarde tone de cărbune pentru anul 2000, Conferința mondială asupra energiei nu a prevăzut pentru același an decît 5,8 miliarde, ceea ce înseamnă o sporire de peste 50 la sută a producției față de începutul anilor '80. De asemenea, experții se așteaptă la o formidabilă sporire a comerțului internațional cu cărbune, a cărui valoare ar putea crește de 15 ori în viitorii 20 de ani (ea este astăzi de ordinul a 10 miliarde de dolari pe an). Astfel comerțul internațional cu cărbune, al cărui volum atingea, în 1977, 190 de milioane de tone, ar putea ajunge în anul 2000 la 600 de milioane tone, dacă nu chiar la un miliard de tone.

Oricare ar fi situația, se pare că Statele Unite ale Americii vor asigura 40 la sută din totalul exporturilor. Principalii importatori vor fi, evident, țările industrializate între care Italia, Franța, Japonia și altele. În ce privește Japonia, publicația „Japan Economic Journal" consideră că importurile de huilă vor spori de la un milion de tone în 1979 la 22 milioane în 1985, la 53 milioane în 1990 și la 90 de milioane în 1995.

Acest salt spectaculos se datorează în primul rînd faptului că multe din țările industrializate nu dispun de resurse de cărbune. De aceea strategia acestor țări rezidă, pe de o parte, în diversificarea surselor de aprovizionare, iar pe de altă parte în achiziționarea de mine în străinătate, unde datorită cotelor de participație la exploatarea acestora, capătă, de regulă, și sprijinul financiar al guvernelor respective.

În ceea ce privește diversificarea, planurile economiștilor niponi prevăd că, în circa zece ani, importurile de cărbune ale Japoniei vor proveni fără îndoială din Australia (40 la sută), din America de Nord (30 la sută), iar restul de 30 la sută din alte părți.

Achiziționarea de mine în străinătate trebuie să acopere jumătate din importurile de cărbune în 1990. În acest sens mai multe contracte se află în curs de perfectare, avînd ca obiect deschiderea de mine în Middle-West-ul american și care ar asocia Japonia și Statele Unite pentru o extragere anuală de 10 milioane de tone de huilă.

La rîndul lor, organisme specializate din Franța intenționează să cheltuiască timp de trei ani, 120 de milioane de franci pe an pentru a-și procura participații la minele de cărbune străine, credite ce se vor adăuga capacităților financiare proprii pentru căutarea de cărbune.

Din ce în ce mai numeroși analiști prevăd că sporirea considerabilă a comerțului internațional cu cărbune va avea drept consecință o creștere echivalentă cu mijloace și infrastructuri necesare transportului său. Încă de pe acum se constată o oarecare efervescență în șantierele navale ale diferitelor țări, întrucît pentru cea mai mare parte a cărbunelui comercializat în sfera internațională, transportul va fi asigurat pe mare. Armatorii își freacă mîinile și se observă chiar o sporire a prețului per tonă, iar investițiile în mijloace navale de transport sporesc și ele. Grupul francez „Cetragpa" a și făcut șantierelor navale japoneze „Kawasaki" o comandă de patru supermineraliere de 140 000 tone fiecare.

Revenirea în actualitate a cărbunelui, interesul crescînd pentru el, își găsește confirmarea și în noile și importantele investiții pentru asigurarea de circuite de aprovizionare. Se vorbește chiar de suma de 200 miliarde de dolari investită de țările membre ale O.C.D.E. De asemenea, investițiile pentru punerea în exploatare a unor noi mine sînt și ele considerabile. Unele studii cifrează la 120 miliarde de dolari finanțarea necesară sporirii cu 1,5 miliarde tone a capacității de producție a cărbunelui în Statele Unite în perioada 1975—2000.

La scară mondială raportul Institutului de Tehnologie din Massachusetts, avansează chiar colosala cifră de 1000 de miliarde de dolari pentru deschiderea de noi mine, pentru realizarea tehnologiei necesare exploatării, pentru construcția de porturi, căi ferate, șosele etc.

Așadar, o efervescență considerabilă se constată acum în jurul bătrînului cărbune, care revine cu putere în prim-plan.

C. BENGA ■

Itinerar între două oceane (XIII)

Viața în sos picant

Ultima zi sub briza Pacificului care piaptănă cel mai gurmand oraș din lume — San Francisco. Poate nu este, neapărat, „cel mai", dar oricum aici se mănîncă pe îndelete, cu poftă și ambiție, fără persecuția rece a snack-urilor făcute să împingă oamenii de la spate cordial și ferm. De mîine îmi voi aminti de New Orleans, dar azi iau tramvaiul galben și plec spre coastă ca să văd cu ochii marele ospăț.

La marginea oceanului toate sau aproape toate bucătăriile din lume s-au adunat într-o halucinantă companie. Smogul miroase a un fantastic meniu planetar. Restaurante franțuzești, italienești, spaniole, portugheze, grecești, rusești, japoneze, chinezești, arabe, africane. Unele sînt somptuoase și calme, departajate strict de vinzoleala străzii, altele își rabatează ușile cu o năstrușnică nonșalanță. Majoritatea atacă direct trotuarele combinînd terasa de braserie cu tejgheaua de piață.

Clienții, în cîrduri compacte, degustă, în aer liber, în picioare sau așezați pe taburete, crustaceele știute sau nestiute ale lumii, asistă la frigerea sub ochi a biftecurilor, cupele de sosuri alunecă pe rame nichelate ca în westernuri, grămezile de legume și fructe se ciugulesc în neștire, într-o nemaipomenită debandadă culinară, multicoloră și intensivă, făcută parcă să dărîme apetitul normal și să obtureze, ha-ha, peisajul.

Orizontul dispare apăsat de salate și berbeci, scoicile și raci urcă spre cer într-o Golgotă gurmandă, de peste tot te năpădesc mirosuri care se înnoadă între ele formînd o strașnică alureală toropitoare și zgîndărită în același timp. Comercianții își claxonează tiradele, aici și nu alături ai singura șansă să te ghiftuiești ca în basme, unul te lasă altul te apasă, și tot acest periplu prin cel mai incredibil labirint culinar îți zdruncină pînă la temelii memoria de resort : nu mai știi ce îți place sau ți-a plăcut cîndva, nu mai vrei nimic, parcă ai mîncat din toate de cînd te știi, inclusiv cele 286 de feluri în care se prepară o moluscă despre care nu ai auzit — asta e — niciodată...

Fuioarele de fum împinse de cosurile bucătăriilor se despletesc, se duc, încolo, spre ocean, se îmbină cu mirosul algelor, se sărcează și se pierd și numai aici, pe mal, turiștii pofticioși și autohtonii veseli trăiesc momentul crucial că dincolo de nebunia culinară nu mai există nimic decît, poate, axa globului care nu se vede, nu se pipăie și, mai ales, nu se crănțăne în dinți de către nimeni, nicăieri...

De ce să mint ? Aici pe coasta Pacificului în orașul numit San Francisco există cîteva hectare în care fauna și flora comestibilă a lumii se opintesc să ocupe un loc restrîns, dar într-un morman inegalabil. De aici și furibunda năvală asupra capului de vizitator și efectul de loc straniu al unui asemenea periplu : la capătul cîtorva reprize de degustări omul normal jură, demontat, ca tot restul vieții să facă dietă.

Preamultul își arată adevărata față tîrziu, dar implacabil, și nu se poate să nu te gîndești cît de tristă este această sarabandă carnivoră și ierbivoră într-o lume vidată pe mari porțiuni chiar și de simpla posibilitate de a-și imagina un asemenea loc geometric în stare să concentreze o ofertă zdrobitoare pentru foamea validă și rece a tuturor timourilor...

O ofertă la modul propriu : pentru cei prezenți, solvabili și care nu mănîncă pentru a trăi — asta-i culmea — ci pentru cei care au dreptul să-și rontăie viața în sos picant.

RADU BUDEANU ■

Abuzuri

Fără știrea președintelui Federației Române de Fotbal, mai ieri-alaltăieri tovarășul Emil Drăgănescu, președintele C.N.E.F.S., a cerut antrenorului Drăgușin să scoată din lotul de tineret pe jucătorii Pană și Mărgineanu. Să fie acest fapt expresia părerii personale a tovarășului ministru al sportului că Pană și Mărgineanu nu merită un loc în naționala de tineret ? Sau o încercare de a scuti pe unii jucători dinamoviști de oboseala unui drum în Kuweit ? Dacă nu-i place jocul celor doi, președinteleC.N.E.F.S. a greșit grav încercînd să impună antrenorilor gustul său personal care poate fi valabil în pictură, în aranjarea grădinii proprii, la romi sau la cinema. Dacă, însă, președintele C.N.E.F.S. a fost cuprins brusc de grija pentru om, ca să nu obosească, el, omul, atunci de ce n-a oprit întregul lot de la un asemenea drum ? De ce, de exemplu, nu l-a cuprins mila și față de cei 3 hunedoreni (Alexa, Rednic, Klein) care ar trebui să se afle față-n față cu dinamoviștii chiar poimîine ? Să așteptăm, oare, la o resurecție a cunoscutului proverb „pentru unii mumă, pentru alții ciumă" ?

Vasăzică, în loc să dezmintă, prin fapte, dezvăluirile fostului președinte al F.R.F. Anghel Paraschiv, în loc să dovedească opinici publice contrariul, C.N.E.F.S., prin președintele său, greșește în continuare. Ăici, trebuie știut, Pană și Mărgineanu au rămas în București, în ciuda opoziției lui C. Drăgușin. În schimb, abuzurile au continuat și în ce privește echipa națională. Ea a fost trimisă de C.N.E.F.S. să joace un meci cu R.D.G. la Brăila. Vrem să fim bine înțeleși : Brăila e un oraș superb, cu oameni admirabili. Dar e bine ca Steaua să fie deposedată de 5 jucători și Craiova de 7 (șapte) jucători, care au meci de campionat, simbătă, pentru a se duce în celălalt capăt de țară la un amical care se putea desfășura în fel de bine și în București ? Ce ne deranja în Capitală ? Presa ? Ce a urmărit C.N.E.F.S. cu această absurdă programare. Să-i creeze Craiovei grave probleme pentru meciul de la Petroșani ?

Deci Negrilă, Ștefănescu, Țicleanu, Beldeanu, Cămătaru (precum și Balaci și Ungureanu) au făcut, în cîteva zile, drumul Craiova — București, apoi somn ușor aici, București — Brăila, somn ușor, meci internațional, plecare înapoi la București, somn ușor sau plecare, București — Craiova, somn ușor, plecare Craiova — Petroșani. Și asta de ce ? Pentru că F.R.F. nu e lăsată să-și vadă de atribuțiile ei de persoane din C.N.E.F.S. Concomitent, Geolgău e pînă-n Kuweit ! La fel, Steaua are doi jucători, Iovan și Minea, tot în Kuweit.

Departe de a folosi fotbalului nostru, departe de a fi niște prilejuri de pregătire comună a selecționabililor, așa-zisele acțiuni ale reprezentativelor noastre sînt, în bună măsură, ocazii, pe care C.N.E.F.S. nu le pierde, de a juca, după bunul plac, soarta campionatului intern.

Conducerea Federației de fotbal trebuie lăsată să-și vadă de treaba, pentru care a fost aleasă.

a. d. r. p. ■

Din greșeală în greșeală !

Chiar riscînd să facem teoria cibritului, să reamintim că, de cîteva decenii, atletismul nu mai poate fi conceput doar în aer liber. Silit de intemperii, el se adăpostește în săli, adesea pe jumătate din lungimea unui an, drept pentru care sezonul indoor și-a cîștigat o identitate aparte, deplin justificată. Lărgind considerabil perioada competițională, el a reușit să fie pretutindeni recunoscut ca factor de progres, la gura sobei pregătindu-se marile performanțe din lunile calde. Așa stînd lucrurile, sala se bucură, în atletism, de o atenție specială din partea campionilor, indoorul constituind totodată o particică din farmecul a ceea ce ne-am obișnuit să numim, cu argumente, sportul sporturilor.

Așa se judecă și se acționează peste tot mai puțin, din păcate, la noi. Urmărind probabil redresarea atletismului românesc, a cărui reputație a fost, vai, atît de șifonată în ultima vreme, federația de specialitate a hotărît ca sportivii noștri să lipsească de la ediția din acest an a campionatelor continentale de sală, asta în ciuda invitației și a insistențelor forului european ?! Altfel zis, la europenele indoor de la Grenoble, 21—22 februarie, atleții români au strălucit prin absență deși competiția, devenită tradițională, a adus sportului nostru, de-a lungul anilor, frumoase satisfacții, între care mai multe medalii de aur, Carol Corbu (Rotterdam, 1973), Natalia Mărășescu (Katowice, 1975 și Viena, 1979), Dorina Cătineanu (Katowice, 1975), Ileana Silai (Milano, 1978) etc. A fost, meritată subliniat acest aspect, cea dintîi neparticipare românească la întrecerile elitei europene atletice de sală, forfait cu atît mai dureros și mai greu de explicat cu cît o serie de performeri, Natalia Mărășescu, Vali Ionescu, Fita Lovin, Johann Schramm, alții, erau creditați cu rezultate care le-ar fi permis să atace podiumul de premiere de la Grenoble.

Am fi avut, repetăm, serioase șanse la medalii, dar nu acesta ni se pare, acum, lucrul cel mai important. Mai importantă și mai înrăitoare e atitudinea federației C.N.E.F.S., față de sportul olimpic numărul I, mentalitatea păgubitoare care pare-se că și-a propus să înlocuiască măsura de îndreptare cu cea represivă.

Absența de la Grenoble nu e prima, dar reprezintă punctul cel mai de jos al unei curbe periculoase, pe care federația s-a angajat de cîțiva ani, punctul cel mai de jos și, în același timp, marginea tobogănului dincolo de care atletismul românesc e pîndit de anonimat, de ieșirea din circuitul competițional al valorilor. Acest drum e, fără dubii, greșit și el nu duce nicăieri. Să amintim o parte din punctele lui de reper, începînd cu desființarea campionatelor internaționale ale României, competiție care avea șansa să devină, judecînd după succesul primelor ei ediții, unul din marile mitinguri ale atletismului european. Chiar dacă reluate, la intervale nesigure internaționalele și-au pierdut atractia, ele adunînd la start, fără excepție, atleți mărunți, de mîna a doua. Federației nu i-a fost suficientă această măsură, ci a trecut și la anularea „Cupei de cristal", întrecere care își cîștigase, la un moment dat, o poziție sigură în calendarul internațional indoor, fiind onorată de participări prestigioase. Continuînd să alegem, să notăm absența echipei feminine de la mondialele de cros din 1979 la care fetele noastre aveau nici mai mult, nici mai puțin decît misiunea de a apăra titlul suprem ?! Mai nou, chiar anul acesta, reprezentativa masculină de seniori a fost retrasă din Cupa Europei, după ce, la ultima participare, în 1979, formația română a ocupat un meritoriu loc 2 în finala B, mai rînd Ungaria, Cehoslovacia, Bulgaria, Finlanda etc.

Lista poate firește, continua cu exemple care înseamnă, din păcate, tot atîtea greșeli. Ocolind concursurile importante, atletismul nostru e pe punctul de a fi el însuși ocolit, scos în afara perimetrului performanței și valorii. El pierde, ni se pare limpede, tot mai mult contactul cu elita internațională și pierde, implicit, pozițiile dobîndite prin talent și sudoare.

Federația de specialitate, C.N.E.F.S., au datoria să mai reflecteze și să oprească, cît mai repede, alunecarea pe tobogan.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Sportul dîmbovițean așteaptă o șansă. Cine i-o oferă ?

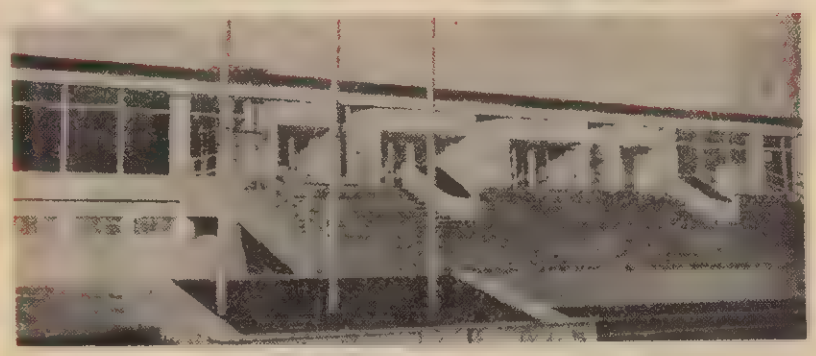

— Tovarășe profesor Constantin Mihai, sînteți prim-vicepreședinte al Consiliului județean pentru educație fizică și sport Dîmbovița și, implicit, cea mai autorizată persoană să ne spuneți care e situația sportului dîmbovițean. Care e ?

— În ciuda progreselor înregistrate, ușor de detectat, rămîne încă destul loc pentru mai bine. Cînd zic asta, mă gîndesc că avem în județ 280 de profesori de educație fizică și 83 de antrenori de la care așteptam și așteptăm mai mult.

— Numărul de cadre pare suficient, așa-i ?

— Da, dar și în sport, ca și în alte domenii, calitatea contează. Fără îndoială, avem profesori și antrenori muncitori și pasionați, aș putea face o listă întreagă, dar și cadre care ne-au dezamăgit, trăgînd prea ușor pe dreapta.

— Dați-ne un exemplu din ultima categorie.

— Aș începe cu prima, cu oamenii buni, și m-aș opri la lupte libere. Există la Tîrgoviște un centru puternic în această disciplină, animat de antrenorii Seidamet Aziz și Ștefan Grigoraș, echipa de lupte libere fiind singura divizionară A din județ. Unul din luptători, Constantin Damaschin, e campion și nominalizat olimpic pentru 1984. Alți 2, Vasile Mărarau și Marian Bărgăuanu, dețin centurile de campioni naționali, dobîndite în 1980. E clar, cred, că Aziz și Grigoraș lucrează cu seriozitate, merită lăudați. În materie de lupte, am luat inițiativa de a înființa cîteva centre de antrenament la sate și în orașele mai mici ale județului pentru a-i asigura divizionarei A o pepinieră viguroasă. Astfel, Ion Iatagan caută și găsește talente la Brănești, lîngă Pucioasa, Ion Lupu la Gușești, Petre Tarbă la Malul cu Flori, Iulian Cristea și Constantin Mocănescu la Răzvad și așa mai departe. Da, în materie de lupte am realizat ceva.

— La ce discipline stă sportul dîmbovițean mai slab ?

— Aș zice la volei, deși echipa de băieți activează în divizia B. Antrenorul Tudose Enache n-are însă decît 8 jucători ?! Handbalul și atletismul sînt la pămînt, deși sprinterca Georgeta Tutunaru e sportivă de clasă internațională, iar aruncătorul de greutate Ion Stroe a fost luat, recent, la clubul Steaua. Dacă boxul, de pildă, cunoaște un puternic reviriment în Dîmbovița, handbalul și atletismul au cam rămas de căruță, către ele ne îndreptăm, în prezent, toată atenția. Mai ales că ele au, din toate punctele de vedere, condiții excelente.

— Ați pomenit numele lui Ion Stroe, mai știm că, în ultimul timp, alți cîțiva sportivi tîrgovișteni au fost legitimați la Steaua, baschetbalistul Vasile Stănescu, handbalistul Daniel Kaspruf, fotbalistul Ion Isaia, alții, întrebarea ar fi cu ce nume se poate lăuda sportul din Dîmbovița pe plan național ?

— Cu canotoarea Olga Homeghi, medaliată olimpică, și cu fotbalistul Cornel Dinu. Primul antrenor al lui Dinu a fost, aici, Eugen Popescu, ne-a mirat că într-un interviu dat, nu demult, în „Sportul" Cornel l-a trecut cu vederea tocmai pe cel care l-a descoperit.

— L-o fi uitat, să nu facem din asta un capăt de țară, de acord ? De la plecarea lui Dinu, chiar de la plecarea Olgăi Homeghi s-a scurs însă multă apă pe Dîmbovița, ce ziceți ?

— Așa e, dar n-am rămas datori. În 1980, de exemplu, sportivii noștri au adus acasă 14 titluri naționale.

— E rîndul nostru să vă dăm dreptate, dar ni se pare cam puțin, dat fiind faptul că județul are 195 de secții afiliate la diverse federații, 5 197 de sportivi legitimați, între care 799 clasificați și mai mulți maeștri ai sportului, e exact ?

— E exact, cu observația că ar trebui adăugat și Nicolae Dobrin, pe care mi-aș permite să-l socotesc, dată fiind popularitatea lui, dobîndită prin talent și muncă, cel mai cunoscut sportiv dîmbovițean la această oră.

— Dar el e dîmbovițean doar de cîteva luni ?! Ce alte nume ați mai putea, în capitolul notorietate, aduce în discuție ?

— Radu Ion și Marian Coșoveanu.

— N-o să vă ascundem că numele acestea nu ne spun nimic ?!

— Asta e o notă proastă. Atît Radu Ion, profesor de matematică și, în prezent, inspector școlar, cît și Coșoveanu au fost recordmani mondiali la racheto-modelism, sport care a plecat de aici, de sub Turnul Chindiei. Primul e fost campion al lumii și maestru emerit al sportului.

— Trecînd la altceva, care e starea bazei materiale ?

— N-avem de ce ne plînge, avem și bază materială și sprijin, permanent, substanțial, din partea organelor locale și județene de partid și de stat.

— N-aveți, în schimb, rezultate, asta e o notă proastă. Vă rugăm să reveniți.

— La Fieni, de pildă, există o bază sportivă de toată isprava, superioară celei a Clubului sportiv Tîrgoviște. Sînt acolo mai multe terenuri, o pistă de atletism, un bazin de înot, alte amenajări, toate deschise tineretului și, desigur, îngrijite cu atenție. În capitala județului, în Parcul Chindiei, funcționează 12 terenuri de tenis. În plus, la începutul anului 1980, și-a deschis porțile Sala sporturilor, a cărei capacitate e de 2 200 de locuri. Ea va aduce, sînt de pe acum semne, un suflu nou, va revitaliza sportul dîmbovițean.

— Ce semne sînt ?

— O serie de loturi naționale își îndreaptă atenția către Tîrgoviște, dinamizînd energiile și, implicit, capacitînd publicul. Bunăoară, cel de judo, care face acum pregătiri la noi. E aproape sigur că, în toamnă, vom organiza aici Trofeul „Carpați" la handbal feminin, după cum sperăm să ni se încredințeze, anul viitor, europenele de judo juniori. Totul e să ni se dea o șansă, de rest ne vom ocupa și vă asigur că vom fi la înălțime.

— Ne-am luat cu vorba și ne-ați rămas dator cu un răspuns, așa-i ?

— Exemple negative, da ? M-aș referi la Filofteia Precu, care a funcționat 6 luni, ca antrenoare de atletism la Clubul sportiv școlar din Găești. În răstimpul respectiv n-a produs nimic, drept pentru care, în urma unei analize lucide, a fost scoasă din rețeaua de profil și trimisă la clasa a VIII-a de educație fizică.

— Tovarășe prim-vicepreședinte Mihai, cum stă C.J.E.F.S. Dîmbovița în ceea ce privește „Daciada" ?

— Mai bine la Tîrgoviște și la băieți. Am colaborat și colaborăm bine cu I.U.P. și C.O.S. din Tîrgoviște, cu și cu I.U.C. Găești, „Flacăra" Moreni și „Cimentul" Fieni. Din păcate, n-am găsit înțelegere la I.A.E.I. Titu, la „Bucegi" Pucioasa, la „Romlux" Tîrgoviște etc. La Titu, de pildă, unde sportul mișcă greu, am ținut Festivalul sportului dîmbovițean, în octombrie, aducînd performeri din tot județul. Oaspeții au fost la înălțime, gazdele ba, cu toate că baza sportivă din Titu e o bijuterie.

— Sînteți mulțumit de tabloul pe care îl oferă, acum, sportul din județ ?

— Nu tocmai, dar avem indicii, cîteva vi le-am furnizat, că el va cunoaște, chiar în acest an, un puternic reviriment.

— Vom mai vedea. Vă mulțumim.

ANDREI GEORGESCU ■

Fiacăra Redactia · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) – 2558, 2566 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) – 2566 ; Secție cultură-cenaclu (George Arion) – 2560 · Sectia probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) – 2566 ; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus) – 2559 ; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) – 2600 · Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Margo Nedelea) – 2558 ; Sector fotoreportaj – 2528 ; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predosanu) – 2123, 2569, 2072 ; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 – interior 2124 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN – 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 2128) ; redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import presă P.O. BOX-136-137, telex : 1-1226, București strada 13 Decembrie. Redactor responsabil de număr : N. Gr. MARAȘANU.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI

41 505

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN — STEGARUL LUPTEI PENTRU UNITATEA, SUVERANITATEA ȘI INDEPENDENȚA PATRIEI

La 8 mai 1981 se împlinesc 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, stegarul destinului istoric al poporului român, al luptei revoluționare a maselor largi populare împotriva exploatării și asupririi, pentru dreptate socială și națională, exponentul fidel al intereselor naționale supreme ale poporului român, conducătorul încercat al operei revoluționare, patriotice de edificare a socialismului și comunismului în România.

Făurirea Partidului Comunist, eveniment de însemnătate istorică în viața clasei noastre muncitoare, a întregului popor român, a marcat o etapă nouă, superioară în mișcarea revoluționară și democratică din România, comuniștii preluînd și ducînd mai departe idealurile luptei de eliberare națională și socială a națiunii noastre, cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești, democratice, progresiste. Sub conducerea Partidului Comunist Român, clasa muncitoare, poporul român au străbătut un drum glorios de lupte și victorii, au înfăptuit actul demnității naționale din august 1944, mărețele țeluri ale revoluției de eliberare națională și socială antifascistă și antiimperialistă în patria noastră, au asigurat transformarea democratică și socialistă a societății, au pus temelii trainice României de azi, ca țară prosperă, liberă, independentă și suverană între popoarele și națiunile lumii.

La scara istoriei, 60 de ani de viață și luptă ai Partidului Comunist Român nu reprezintă o perioadă prea îndelungată. Dar drumul parcurs de popor sub conducerea sa, prin transformările sociale al cărui inițiator și conducător a fost, prin autoritatea influență pe care a cîștigat-o în

(Continuare în pagina 2)

MIRCEA MUȘAT

Supunem atenției:

PARUL ALBOTA,

sau cum zace uitată o idee

numai pentru că este prea simplă

Deși trifoiul este, cum și numele-i ne arată, o plantă cu trei frunze, copiii și îndrăgostiții caută trifoiul cu patru foi spre a-și afla astfel „norocul". La cei 66 de ani ai săi, doctorul inginer Constantin Nicolae știe însă că norocos se poate dovedi chiar și trifoiul cel cu trei foi, despre ale cărui calități, ca plantă premergătoare pentru cereale, s-a ocupat pe cînd lucra la Stațiunea de cercetări agricole Albota, de lîngă Pitești, și se ocupă și-acum, ca pensionar căruia nu-i ajunge timpul. Mai mereu este plecat de-acasă, acolo unde oameni înimoși din agricultură vor să-l știe prin preajma lor, ca sfătuitor, pentru obținerea unor producții cît mai bune.

— Avem, zice el, în partea de sud a țării, între Carpații Meridionali și Cîmpia Română, cam un milion de hectare de podzoluri și soluri podzolite. Or, datorită însușirilor fizice, chimice, biologice ale acestor terenuri, pe de o parte, iar pe de

(Continuare în pagina 6)

DUMITRU CONSTANTINESCU

Oamenii satului în satul lor

Duminică, 8 martie, dimineața, pe stadionul comunal din Bucu (**stadio comunale**, cum îl numesc microbiștii locali dintr-un adînc respect pentru semnificativul turneu al fotbaliștilor de la „Rapid" București, în care ei cred cu toată tăria, în Italia, unde aceștia au jucat în general cu echipe de înălțimea celei din Bucu), peste cinci sute de spectatori, bărbați zdraveni, copii și cîteva femei trimise de obște ca reprezentante ale sexului slab de Ziua internațională a femeii, așteptau cu sufletul la gură începerea partidei „Lumina" Bucu — „Gloria" Mihail Kogălniceanu — ultima, comună vecină și prietenă. Între ei, la mijlocul tribunei întîi, trei bărbați socoteau sîrguincioși de-o parte „boabele", de cealaltă punctele. „Boabele" pe care aveau să le dea băieții în poarta adversă și punctele care-i vor

(Continuare în pagina 4)

RĂZVAN BARBULESCU

UCENICIE (Elevii Școlii sportive nr. 1 din București) Fotografia de A. MIHAILOPOL

flacăra

BĂRBĂȚIE, SOLIDARITATE, OAMENIE [pag. 16 — 17]

Sub fereastra lui Preda

(...Eram la Moscova, însoțit de prietenul Gheorghe Pituț în căutarea mormîntului lui Esenin din cimitirul Vaganskoe. Aflîndu-l, după lungi căutări, am rămas înmărmuriți: lîngă mormîntul acoperit de iarbă al lui Esenin se afla, în carne și oase, chiar Esenin. Vreau să spun că privirile mirate dacă nu speriate ni s-au întîlnit cu ale unui tînăr blond, cu ochii albaștri, îmbrăcat într-o uriașă rubașcă albă și cu pantaloni albi. Era — am aflat mai tîrziu — un strănepot al lui Esenin venit din Riazan cu logodnica sa cărcia, pe mormîntul poetului, i-a pus în deget inelul sorocit.

★

...A doua tulburătoare întîmplare ce mi-a umplut sufletul de un flor aproape mistic s-a petrecut în vara lui '80 sub fereastra lui Marin Preda de la „Cartea Românească". Veneam din Cismigiu cu Nichita la doar o lună de la îngroparea lui Marin Preda cînd ne-am aflat în fața unui incredibil spectacol! sub fereastra știută (acum cu jaluzele trase) era legat un... cal! Un cal în inima Bucureștilor rumegîndu-și bizarul nutret (frunze și flori, aduse de nu se știe cine) și lovind asfaltul cu nedumerire, cînd cu o potcoavă cînd, ritmat, cu alta. Un biet cal cu oasele cu evidență desenate sub pielea roasă de muncă umile, un cal deprins cu povara și biciul și clătinînd (imagine veche) uscatul cap de vioară al capului mîndru în așteptarea unui stăpîn absent.

Ce căuta el acolo n-aveam cum pricepe. De ce stătea sub fereastra iubitorului de gloabe ce pînă de curînd putea fi văzut străbătînd încăperea și așezîndu-se la biroul plin de dosare și cărți? Părea un duh venit din Bărăgan spre a culege umbra risipită în lutul marii cetăți a omului firav și trist, totdeauna împovărat de griji nemărturisite și totdeauna clipind defensiv sub ochelarii cu enorm de groase lentile. Un om necunoscut în ciuda a două cărți marcat-autobiografice, muncitor neliniștit (fără stare, zic țăranii) al unui ogor literar cu fruntarii pierdute în mit, iubitor de tăcere și singurătate și totuși vesnic căutîndu-le apropierea ființelor ființe cu care izbutea să comunice. Ce căuta calul în cruce de zi văratică acolo, sub zidurile casei boierești cu plafoane încă fisurate de cutremure, ca sub o troiță cu jgheab de apă din Sulițea Gumești? Cal necăjit — jucărie de copil sărac — nesemănînd cu bidiviul poveștii, hrănit cu tăvi de jeratic. Un mesaj venit din fumul cu bună mireasmă al unei vechimi ce-i conferă țăranului un loc statornic în toate mitologiile cîte s-au imaginat.

Întîmplarea — pentru mine fantastică — cuplată proiecții simbolice și calul de sub fereastra lui Marin Preda mi-a părut înhămat la un car plin cu cărți scrise și nescrise (bibliotecă de lut și de grîu.).

Nu m-am numărat printre apropiații lui Marin Preda; orgolios și solitar la rîndu-mi nu i-am fortat intimitatea dar cred că marele scriitor a văzut în mine nu un discipol descăiculit ori vreun epigon famelic, ci un cititor iubitor și plin de respect al cărților Domniei-Sale, un mai tînăr coleg și frate întru cerneală.

Vor trece ani ai scînteietoarei sale glorii, vor trece poate veacuri și în megalopolisul ce trebuie că vor fi Bucureștii, cu siluete abrupt răsfrînte în granituri și metaluri va trece vesnic, un cal. Căi nu vor lipsi niciînd dintre mașinăriile cetății.

Unul dintre ei va fi priponit sub fereastra cu geamul prefăcut în vitrai de respirația geniului. I se vor zvîrli la picioare vrejuri de flori (hrană firească a cailor, cred citadinii) și de lumina potcoavelor lui se va lumina, sub lespezi, pămîntul. Pămîntului compus din mineralele toate. Dar și din oasele poeților...

GHEORGHE TOMOZEI

Partidul Comunist Român – stegarul luptei pentru

(Urmare din pagina 1)

societatea noastră, aceşti ani se înscriu ca o adevărată epocă istorică.

★

Pentru proletariatul român — născut din realităţile economice şi social-politice ale României de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi din prima jumătate a secolului al XIX-lea — idealul unităţii şi independenţei naţionale s-a constituit într-o adevărată permanenţă, el ilustrînd toate acţiunile pe care mişcarea muncitorească şi socialistă le-a întreprins în activitatea sa. Odată cu apariţia mişcării muncitoreşti, cu crearea celor dintîi organizaţii proletare şi pe măsura asimilării creatoare a socialismului ştiinţific, proletariatul începe să dea adevărata măsură a capacităţii sale de investigare a realităţilor timpului, să devină, aşa cum se subliniază în Programul Partidului Comunist Român, **„purtătorul idealurilor celor mai revoluţionare ale maselor populare, exponentul aspiraţiilor vitale ale întregului popor muncitor spre dezvoltarea patriei pe calea progresului, spre o viaţă liberă şi demnă, spre făurirea unităţii naţionale şi cucerirea independenţei de stat“.**

În concepţia mişcării noastre muncitoreşti, independenţa şi unitatea naţională şi de stat au fost socotite deziderate majore, imperios necesare atît pentru propăşirea, în ansamblu, a ţării, pentru rezolvarea problemelor fundamentale cu care se confrunta România, cît şi pentru întărirea şi dezvoltarea luptei clasei muncitoare împotriva exploatării, pentru făurirea unei noi orînduiri sociale. Este semnificativă în acest sens concepţia pe care o exprima, la 1872, Asociaţia generală a lucrătorilor din România, cu cinci ani înainte de proclamarea independenţei absolute de stat a României. Tînăra clasă muncitoare din România, care îşi crease deja prima organizaţie centralizată la nivel naţional, una dintre cele mai vechi organizaţii muncitoreşti din lume, a pus în discuţie ideea necesităţii întăririi ţării prin dezvoltarea sa economică, în special prin crearea unei industrii puternice, care să fie „o putere a statului român, o onoare a naţiunii noastre“. **„Industria naţională** — declara, în continuare, unul din reprezentanţii asociaţiei — **este esenţa puternică şi producătoare în averea unei ţări — ea face bucă şi respectul ţării în afară“.**

Mişcarea muncitorească şi socialistă din România a dat strălucite dovezi ale patriotismului său, ale dăruirii şi devotamentului pentru cauza poporului şi a patriei. În 1877, atunci cînd întreaga viaţă politică se concentra în jurul marelui eveniment pe care-l reprezenta proclamarea, la 9 mai, a independenţei depline de stat a României, celе dintîi cercuri socialiste s-au manifestat şi ca susţinătoare active ale luptei pentru cucerirea neatîrnării, ca purtătoare ale idealurilor patriotice de unitate şi suveranitate ale poporului român. Această atitudine izvora din convingerea fermă că independenţa de stat a ţării constituie o condiţie esenţială a propăşirii naţionale a poporului român şi o bază necesară pentru continua dezvoltare a mişcării muncitoreşti. Tocmai de aceea, apărarea şi consolidarea independenţei şi făurirea unităţii naţionale au stat permanent în atenţia partidului politic al proletariatului din România, creat în martie 1893, au constituit direcţii majore ale gîndirii teoretice şi acţiunii sale practice, care s-au bucurat de o puternică rezonanţă în epocă.

Ataşamentul faţă de patrie implica, în acelaşi timp, lupta pentru cucerirea unor condiţii de propăşire a maselor largi populare, pentru ridicarea lor la un nivel corespunzător material şi cultural. Măsurile necesare apărării independenţei ţării, sublinia un document al partidului clasei muncitoare **„trebuie să le căutăm, trebuie să le găsim în noi, în neamul nostru care a ştiut, după vremuri, să se arate în stare de a păstra şi a apăra cu vrednicie acest pămînt împotriva tuturor încălcărilor şi a năvălirilor. Pentru aceasta, pentru a face din România o stîncă solidă care să stea mîndră şi semeaţă înaintea ameninţătoarelor valuri, trebuie să deşteptăm la viaţă politică pe fii, pe urmaşii acelor viteji care în atîtea rînduri şi în scurgerea atîtor veacuri ne-au apărat ţara, neamul. Căci ce am fi noi astăzi ca stat, ca naţiune, fără pandurii lui Tudor, fără ţăranii de la Izlaz, fără eroii din Dealul Spirii“.**

În felul acesta, partidul revoluţionar al proletariatului, afirmîndu-şi caracterul de clasă a pus în lumină, totodată, rolul său ca partid naţional şi democratic în înţelesul cel mai adînc al cuvîntului căci **„interesul ţării** — se spunea în raportul de la Congresul partidului din 1910 — **nu este ca temelia de la oraşe şi sate să se dărăpene, ci este, dimpotrivă, ca poporul să fie bine situat materialiceşte şi moraliceşte. Cînd cerem deci îmbunătăţiri şi reforme, lumină şi bunăstare, noi luptăm nu numai pentru realizarea intereselor unei clase, ci luptăm pentru ţara întreagă, pentru întărirea naţională. Socialismul** — conchidea raportul — **militează consecvent pentru apărarea intereselor profunde şi fundamentale ale naţiunii întregi“.**

Necesitatea istorică inexorabilă, reclamată de legile obiective ale evoluţiei societăţii româneşti, făurirea statului naţional român unitar, care a angrenat toate clasele sociale şi forţele politice atît din vechea Românie cît şi din teritoriile istorice româneşti aflate încă sub stăpînire străină au găsit în socialiştii români, în partidul politic al clasei muncitoare tăria argumentelor istorice. **„Voim Dacia aşa cum ea fu** — scria revista intitulată semnificativ „Dacia viitoare“ — **fiindcă istoria şi dreptul, trecutul şi prezentul, ne dau dreptul a aspira la o Dacie română. Acest pămînt, udat cu sîngele şi sudoarea strămoşilor noştri, înmulţit cu ţărîna lor de douăzeci de ori seculară e al nostru“.** Tocmai de aceea, militanţii socialişti şi-au îndreptat atenţia asupra epocii lui Mihai Viteazul şi a lui Al. I. Cuza, socotiţi ca un simbol al idealului unităţii şi independenţei naţionale.

În abordarea acestei chestiuni de importanţă vitală pentru destinele poporului român, militanţii socialişti au avut permanent în vedere toate provinciile româneşti aflate încă sub dominaţie străină. Ei au demascat crunta exploatare naţională la care erau supuşi românii de către marile imperii vecine, descifrînd, totodată, atît sarcinile mişcării de eliberare naţională, derivate din situaţia specifică a fiecărei provincii, cît şi direcţiile esenţiale de acţiune ale partidului politic al proletariatului din România în problema naţională. **„Cînd vorbim de unitate naţională, de ajutorarea românilor de a se putea liber dezvolta** — declarau socialiştii —, **fără îndoială că pe gîndim la toţi românii, din orice parte şi sub orice stăpînire ar fi. Aceasta e un punct asupra căruia nu mai încape nici o discuţie“.**

În acelaşi timp s-au dezvoltat continuu legăturile pe multiple planuri ale proletariatului din vechea Românie cu cel din teritoriile ocupate, concretizate în schimburile reciproce frecvente de delegaţi la congrese şi conferinţe, de publicaţii şi corespondenţă, în permanenta vehiculare de cadre, în acordarea de sprijin material şi moral în acţiunile întreprinse. Înseşi cerinţele luptei au impus îndreptarea eforturilor socialiştilor români spre intensificarea şi stringerea legăturilor dintre ei, în direcţia creării, în fapt, a unităţii pe plan naţional a mişcării muncitoreşti a partidului politic unic al clasei muncitoare.

Continua agravare a contradicţiilor dintre marile puteri imperialiste în direcţia unei conflagraţii mondiale a impus Partidului Socialist, la începutul secolului al XX-lea, o examinare atentă, realistă şi lucidă a situaţiei, sub toate aspectele sale, maturitatea partidului în această împrejurare se degajă şi din activitatea teoretică şi practică consacrată problemei războiului şi păcii, inclusiv participarea la dezbaterile internaţionale potrivnice războiului imperialist, unde socialiştii români au adus contribuţia unei mişcări revoluţionare mature. Reprezentanţii partidului proletar au dezvăluit rădăcinile sociale, economice şi politice ale războaielor, demascînd caracterul imperialist, de jaf şi cotropire a politicii marilor puteri imperialiste ca **„adevărata cauză a războaielor“.**

Izbucnirea primului război mondial a găsit partidul clasei muncitoare la înălţimea misiunii sale istorice. **„Cu toate că primul război mondial a avut un caracter imperialist, poporul român** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **nu a participat la acest război călăuzit de intenţii de cotropire şi anexiune teritorială... Aspiraţiilor profunde ale poporului român spre unitate le-au dat glas declaraţiile politice ale vremii, presa, puternicele manifestări publice care au avut loc cu acest prilej pe întreg cuprinsul ţării şi, în mod deosebit, entuziasmul nemărginit cu care ostaşii români au fost întîmpinaţi în Transilvania de masele largi ale întregii populaţii. Numeroşi cetăţeni, atît din România de atunci cît şi din Transilvania şi Bucovina, aflate sub stăpînirea Imperiului habsburgic, s-au înrolat voluntari, cerînd să li se dea posibilitatea de a lupta pentru cauza întregii ţări“.**

Partidul Socialist, în consens cu atitudinea generală a maselor nu a identificat caracterul imperialist al războiului cu dreptul sacru al poporului român de a-şi împlini idealul naţional. Atunci cînd Armata română a trecut Carpaţii şi s-a pus problema poziţiei clasei muncitoare faţă de lupta asumată pentru desăvîrşirea statului naţional unitar, Comitetul Executiv al Partidului Socialist s-a plasat pe poziţia sprijinirii hotărîte a acţiunii de eliberare a pămînturilor româneşti aflate sub stăpînire străină. Stau mărturie faptele, care atestă că în confruntarea cu situaţia dramatică, creată ca urmare a invadării unei mari părţi a teritoriului ţării de trupele Puterilor Centrale, mişcarea muncitorească a dovedit, prin eroism şi jertfe, dragostea sa fierbinte de patrie, idealul făuririi statului naţional român unitar.

Jaful, teroarea, samavolniciile de tot felul au stîrnit revolta şi ura profundă a poporului român, neîmpăcat nici o clipă cu gîndul ocupaţiei şi al opresiunii străine. În fruntea mişcării de rezistenţă împotriva cotropitorilor, care a cuprins cele mai largi clase şi pături sociale, s-a aflat clasa muncitoare, animată de un profund patriotism, socialiştii români. Militanţii socialişti rămaşi în teritoriul ocupat au reorganizat activitatea organizaţiilor partidului în noile şi grelele împrejurări. Sustragerea de la muncă forţată, sabotarea printr-o variate de forme a maşinii de război, activitatea propagandistică, mitingurile de protest, grevele, demonstraţiile de stradă, activitatea de partizani, au constituit, în pofida măsurilor represive brutale, mijloace eficace folosite de clasa muncitoare în acţiunea amplă de subminare a dominaţiei cotropitorilor. În acest timp, teritoriul liber al Moldovei a reprezentat simbolul salvării întregii ţări, al bătăliei de eliberare a teritoriilor cotropite, de înfăptuire a năzuinţelor de făurire a României unite. Muncitorimea, înfruntînd foametea, lipsurile de tot felul şi bolile, a depus o activitate asiduă în fabrici şi ateliere, a dat dovadă de înalt sacrificiu pentru susţinerea potenţialului militar al armatei. Un mare număr de socialişti au participat la bătălia ce a atins momentele de culme ale eroismului popular la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz, pentru salvarea fiinţei naţionale a poporului, mulţi dintre ei jertfindu-şi viaţa în luptele glorioase pentru apărarea pămîntului străbun al patriei.

În împrejurările create de prăbuşirea ţarismului şi a monarhiei austro-ungare, ale victoriei Revoluţiei socialiste din Rusia lupta pentru încheierea procesului de făurire a statului naţional român unitar a luat un deosebit avînt, angrenînd întreg poporul, atît din vechea Românie, cît şi din teritoriile aflate sub dominaţia străină. În acest context istoric, sub îndrumarea organismelor larg reprezentative de conducere a luptei eliberatoare, masele largi populare impun în aceste provincii o administraţie românească şi îşi exprimă, în cadrul unor impresionante adunări publice plebiscitare, voinţa nestrămutată de unire cu Ţara.

Mişcarea muncitorească, reprezentanţii săi, s-au aflat în primele rînduri ale luptătorilor, afirmîndu-şi, în acelaşi timp, propriile revendicări. Rolul clasei muncitoare, al partidului său, s-a manifestat pregnant şi prin influenţa exercitată asupra programelor politice adoptate în această epocă de puternică efervescenţă patriotică, în susţinerea unor obiective cu caracter democratic în favoarea poporului muncitor. Faptul că în Declaraţiile istorice votate de adunările constituante cu caracter plebiscitar au fost introduse o serie de revendicări cu caracter larg democratic : votul universal, reforma agrară, libertatea şi egalitatea în drepturi pentru toţi cetăţenii ţării, legislaţia muncitorească etc. a fost tocmai rezultatul luptei hotărîte a maselor largi, în frunte cu clasa muncitoare, cu partidul său politic.

Salutînd cu înflăcărare actul — făurirea statului naţional unitar român — în declaraţia din 13 februarie 1919 a Comitetului Executiv al Partidului Socialist şi a Comisiei generale provizorii a sindicatelor se arăta : „Ca socialişti români, internaţionalişti, salutăm cu bucurie dezrobirea naţională a poporului român din provinciile subjugate pînă acum şi respectăm legămintele de unire hotărîte... România nouă de astăzi trebuie să devină România socialistă de mîine“.

Desăvîrşirea unităţii naţional-statale a României demonstrează cu tărie argumentului istoric, că acest eveniment a fost rezultatul firesc al unui proces pentru împlinirea căruia poporul român a dus o multiseculară luptă, iar nu o consecinţă a conjuncturii externe sau a unor înţelegeri intervenite la masa tratativelor. Tratatele de pace au consfinţit pe plan internaţional o situaţie de fapt creată de lupta maselor populare. Unirea al cărui proces s-a încheiat la Alba Iulia, la 1 decembrie 1918, a contribuit la înfăptuirea firească a năzuinţei seculare a poporului nostru, a visului pentru care au luptat şi s-au jertfit nenumărate generaţii de înaintaşi, împlinirea unei necesităţi obiective a însăşi dezvoltării istorice.

În contextul general al profundelor mutaţii politice şi sociale petrecute în lume după primul război mondial, au avut loc şi în România postbelică mari schimbări, care au deschis perspective dezvoltării mai rapide a forţelor de producţie ale ţării şi totodată s-au creat condiţii favorabile pentru intensificarea activităţii forţelor sociale progresiste, a mişcării muncitoreşti revoluţionare.

Un moment de cea mai mare importanţă în istoria dezvoltării mişcării muncitoreşti şi a celorlalte forţe democratice şi progresiste din ţara noastră în lupta pentru apărarea independenţei şi suveranităţii naţionale l-a constituit făurirea Partidului Comunist Român, în mai 1921. Continuator direct al partidului politic creat în 1893, a cărui bune tradiţii ale mişcării muncitoreşti şi socialiste din România, partidul comunist este, în noile condiţii istorice, exponentul fidel al intereselor clasei muncitoare, ale întregului popor român.

Stegar al intereselor naţionale fundamentale ale poporului român, partidul comunist s-a ridicat ferm în apărarea independenţei, suveranităţii şi integrităţii ţării, a militat pentru o politică externă de pace şi colaborare cu celelalte popoare, împotriva dominaţiei străine, pentru prietenie şi alianţă cu vecinii, cu toate statele lumii. Luptele sociale din perioada crizei economice, care au culminat cu marile bătălii de clasă ale petroliştilor şi ceferiştilor din ianuarie-februarie 1933, s-au împletit cu lupta împotriva monopolurilor străine care impuseseră guvernului român grele prevederi economice, stîrbind grav independenţa şi suveranitatea României, pentru drepturi economice şi politice, pentru democraţie, independenţă şi suveranitate naţională a avut şi o puternică semnificaţie internaţională, ea înscrîndu-se printre primele mari acţiuni de luptă ale proletariatului internaţional după înscăunarea la putere a nazismului în Germania.

În deceniul al patrulea, cînd fascismul şi revizionismul deveniseră un pericol real pentru România, Partidul Comunist Român s-a adresat forţelor democratice şi progresiste arătînd gravele primejdii care planau asupra ţării, atît din interior, din partea agenturii hitleriste — Garda de fier —, cît şi din afară, unde Reichul nazist zăngănea deja armele pentru revizuirea graniţelor pentru încălcarea Tratatelor de pace şi securitate dintre toate statele lumii.

Atent la evoluţia evenimentelor internaţionale, la creşterea primejdiei războinice şi revizioniste, Partidul Comunist Român adresa maselor documentul intitulat : **„Sarcinile P.C.R. faţă de pericolul unui război imperialist“,** prin care stabilea tactica pentru **„atragerea întregului popor muncitor la lupta largă şi efectivă, la lupta revoluţionară contra acestor planuri imperialiste“.** Cu deosebită forţă de convingere, organul central de presă al partidului scria : **„Existenţa neamului românesc ca naţiune, existenţa României ca ţară independentă sînt în joc. Poporul român trebuie să se decidă dacă înţelege să-şi apere existenţa şi independenţa. Iar poporul român nu poate da decît un singur răspuns. Cu toată energia, la nevoie cu arma în mînă, poporul român îşi va apăra existenţa contra bandiţilor hitlerişti care vor să ne răpească independenţa naţională“.** Referindu-se la calea sigură pentru dobîndirea victoriei, ziarul conchidea : **„Frontul popular antifascist, în care să-şi dea mîna tot ce e cinstit, tot ce e muncitor, tot ce e cultură în România, are un mare rol naţional. De închegarea rapidă şi de lupta energică a acestui front al poporului va depinde nu nu-**

unitatea, suveranitatea și independența patriei

mai salvarea libertăților lăuntrice ale poporului, ci și existența sa ca națiune".

Cu multă clarități, Plenara a V-a lărgită a C.C. al P.C.R. după o amplă și realistă analiză a problematicii ce-i stătea în atenție, concludea : **„În caz că Germania hitleristă, dezlănțuind războiul în Europa și va ataca România cu ajutorul Ungariei horthyste, comuniștii vor considera necesară apărarea fiecărei palme de pămînt al țării noastre... Continuînd lupta pentru asigurarea pozițiilor economice și politice ale muncitorimii, țărănimii și naționalităților asuprite, noi, comuniștii, vom intra în primele rînduri ale luptătorilor pentru respingerea agresiunii fasciste și vom duce războiul pînă la capăt..."**

Documentele vremii vorbesc cu puternica lor forță de convingere despre preocupările consecvente ale comuniștilor din România în problemele apărării independenței și integrității României. Cu multă căldură apela P.C.R. de fiecare dată la membrii și simpatizanții săi ca ei să se plaseze în primele rînduri ale luptei pentru apărarea hotarelor țării. **„Ne cheamă la luptă sîngele lui Doja, Horia și Tudor Vladimirescu** — glăsuia vibrantul apel elaborat de C.C. al P.C.R. în ianuarie 1938. **Ne cheamă la luptă dragostea de țară, pe care nu vrem s-o vedem sfîșiată și cotropită, dragostea de acest popor, pe care nu-l vrem îngenunchiat și robit".** P.C.R. exprima totodată părerea că **„rezistența înarmată a poporului român în caz de agresiune e legitimă și ea (muncitorimea — n.n.) va merge în primele rînduri ale bătăliei".**

În împrejurările grele de la sfîrșitul anului 1938, „Scînteia" publica un articol intitulat semnificativ : Nori grei deasupra României, în care se arăta : **„România după München e, mai mult ca oricînd** — după fericita expresie a lui Iorga —, : **o țară pîndită". „Și pîndită nu numai de cerbii de pradă ai revizionismului maghiar, ci și de sălbatecea fiară, îmbătată de sîngele jertfelor sfîșiate, care este fascismul german... Partidul nostru nu va cruța nici o sforțare, nici o jertfă pentru a strînge laolaltă muncitorimea și a porni în frunte-i la unirea tuturor forțelor dornice să apere pacea și independența României".**

Încă în primele zile ale anului 1939, P.C.R. a adoptat o serie de măsuri în vederea intensificării activității antifasciste, pentru pace. Pe această linie, în ziarul „Scînteia" a fost publicat articolul : „24 ianuarie 1859—1939", în care, după ce se arăta importanța unirii săvîrșite cu 80 de ani în urmă, se sublinia : **„Astăzi, cînd independența națională a poporului român și unitatea României sînt din nou primejduite, amintirea luptelor duse pentru unire trebuie să îndemne la o luptă dîrză și hotărîtă contra dușmanilor din afară și a agenților lor dinăuntru".**

După invadarea Cehoslovaciei de către trupele hitleriste, C.C. al P.C.R. a adresat la 17 martie 1939 un apel întregului popor român, subliniind : **„Trupele de asalt ale lui Hitler au invadat Cehoslovacia și se găsesc la granița țării noastre. Întreg poporul să se pună în stare de alarmă... Să fie pregătit la luptă întreg poporul român pentru apărarea țării, împotriva cotropitorilor fasciști !"**

În filele de aur ale istoriei patriei noastre rămîn încrustate imaginile de un răscolitor patriotism ale acelui remarcabil Mai 1939 în care a avut loc impunătoarea manifestație antifascistă și antirăzboinică din București și din alte centre ale țării pentru apărarea independenței naționale. Patriotismul fierbinte al comuniștilor, conștiința înaltei răspunderi pentru soarta și viitorul României, hotărîrea de a apăra cu orice sacrificii independența națională și integritatea teritorială a statului — grav amenințate de Germania hitleristă și aliații acesteia — și-au găsit o minunată expresie în lozincile care erau scandate în chiar Piața palatului regal de mii de manifestanți : „Vrem România liberă și independentă !", „Vrem respectarea granițelor", „Să știe dictatorul agresorului !"

O cuprinzătoare analiză a întreprins Plenara a VI-a a C.C. al P.C.R. din iunie 1939 asupra problemelor apărării integrității țării, a independenței și suveranității României. Aprobînd linia politică urmată de partid în acele împrejurări, plenara a apreciat că **„primejdia dezmembrării și ocupării României de către Germania hitleristă și statele revizioniste a crescut enorm în urma ocupării Cehoslovaciei, Albaniei, în urma aderării Ungariei la pactul anticomintern, și a creșterii influenței fascismului german în Bulgaria și Iugoslavia".** La capătul analizei întreprinse s-a apreciat că sarcina centrală a partidului este **„să mobilizeze poporul român pentru împiedicarea trădării independenței și a integrității țării de către agenții fasciști ai lui Hitler"...**

Marșul războinic al Germaniei hitleriste, cotropirea succesivă a unor țări europene, începutul celui de-al doilea război mondial au creat o situație din ce în ce mai grea pentru România. Încercările forțelor democratice, antifasciste de a se opune presiunilor cercurilor fasciste interne și ale Germaniei naziste, încercări în care s-au antrenat inclusiv exponenți ai cercurilor burghezo au primit o grea lovitură, la 21 septembrie 1939, cînd primul ministru al țării, Armand Călinescu — adversar al expansiunii Germaniei hitleriste — a fost asasinat mișelește de către elemente ale Gărzii de fier, cu complicitatea directă a Gestapoului.

În același timp, anul 1940 a adus cu sine o serie de acte care au contribuit la extinderea focarului de război pe continentul european. Sub loviturile armatelor hitleriste, țările mici au căzut una după alta. Capitularea Franței și înfrîngerea Angliei pe continent, amenințarea ei cu invazia hitleristă au agravat și mai mult situația României.

În aceste împrejurări, României i-au fost impuse importante cesiuni teritoriale. La 30 august 1940, prin impunerea Dictatului fascist de la Viena, a fost smulsă din trupul patriei și predată Ungariei horthyste partea de nord-vest a țării.

Împotriva acestor acte s-au ridicat cu hotărîre Partidul Comunist Român, mișcarea revoluționară, democratică și antifascistă din țara noastră. Țara întreagă a fost cuprinsă de un puternic val de demonstrații de protest.

Contextul politic care a stimulat activitatea grupărilor fasciste, aducîndu-le pe primul plan al scenei politice românești, a facilitat, în primele zile ale lunii septembrie 1940, înlocuirea dictaturii regale cu o dictatură militară fascistă și, odată cu aceasta, începutul uneia dintre cele mai grele etape ale istoriei moderne a poporului român.

Mișcarea antifascistă din România a avut, prin obiectivele sale, un caracter profund patriotic, național, precum și un pronunțat caracter internaționalist. Acționînd împotriva pericolului fascismului din propria-i țară, poporul român și-a adus contribuția la bătălia pe plan internațional contra fascismului, manifestîndu-și activ solidaritatea cu lupta antifascistă a popoarelor de pretutindeni. Partidul Comunist Român a fost conștient de faptul că tăria forțelor antifasciste din propria țară constituie o condiție a tăriei frontului unic muncitoresc și pe această bază a unui larg front popular antifascist, capabil să împiedice

> „Niciodată în România n-a existat un alt partid politic cu o istorie atît de bogată și glorioasă care să fi luptat cu abnegație și să fi realizat atîta pentru fericirea poporului român, pentru măreția națiunii noastre. Partidul nostru s-a născut și a crescut odată cu proletariatul, destinul său este strîns legat de cel al clasei muncitoare, al întregului popor român",
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

ascensiunea fascismului la putere în România, pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice ale maselor, a independenței și integrității teritoriale a patriei.

În anii celei de-a doua conflagrații mondiale (1939—1945), comuniștii, clasa muncitoare s-au situat în primele rînduri ale luptei pentru salvarea ființei naționale a poporului român. Preocupat de interesele supreme ale națiunii, P.C.R. a știut să găsească un limbaj comun cu toate forțele și grupările politico-sociale opuse dominației germane, pentru salvgardarea intereselor naționale vitale ale țării în pofida faptului că unele din ele reprezentau interesele de clasă contrare celor promovate de comuniști, exponenți ai clasei muncitoare, ai oamenilor muncii.

Partidul comunist a fost prezent în toate înțelegerile făurite din inițiativa și la insistențele sale și a avut rolul dinamizator al tuturor forțelor care acționau pentru eliberarea țării de sub dominația fascistă. Sub conducerea Partidului Comunist Român s-a înfăptuit cu succes Revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă din august 1944. **„Răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și a dominației Germaniei hitleriste** — sublinia secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **a marcat o cotitură istorică în viața poporului nostru, a deschis calea pentru eliberarea deplină a țării, pentru trecerea la înfăptuirea transformărilor democratice, revoluționare, pentru întărirea independenței și suveranității țării".**

Insurecția națională armată, antifascistă și antiimperialistă, caracterul drept, eliberator al războiului antihitlerist, dragostea de patrie și dorința vie de a o vedea liberă și independentă au stîrnit un puternic suflu patriotic în rîndurile poporului, au dat un avînt nestăvilit maselor pentru alungarea ocupanților fasciști de pe pămîntul românesc. Armata română, cooperînd strîns cu armatele sovietice, a luptat cu eroism pentru eliberarea părții de nord-vest a României, smulsă din trupul țării prin dictatul fascist de la Viena, la 30 august 1940, a stropit cu sînge meleagurile strămoșești de la Întorsătura Buzăului la Tîrgu Mureș, de la Arad la Oradea, de la Luduș la Carei și Satu Mare și apoi dincolo de hotarele țării pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, pînă la victoria finală de la 9 Mai 1945.

Toate treptele procesului revoluționar unic din România — cucerirea deplină a puterii politice de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea muncitoare și cu celelalte categorii de oameni ai muncii, naționalizarea mijloacelor de producție și trecerea lor în proprietatea socialistă, cooperativizarea agriculturii, desființarea exploatării, generalizarea relațiilor de producție socialiste la orașe și sate și crearea economiei socialiste unitare, care se dezvoltă pe baza unui plan național unic, lichidarea opoziției dintre munca fizică și munca intelectuală, făurirea unei structuri sociale formate din clase și categorii sociale prietene, animate de interese fundamentale comune, realizarea deplinei egalități în drepturi a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, și întărirea continuă a relațiilor tradiționale de unitate și frăție dintre oamenii muncii români și cei aparținînd naționalităților conlocuitoare, triumful ideologiei revoluționare a clasei muncitoare, ideologie care călăuzește întreaga noastră societate, victoria socialismului — constituie, totodată, trepte ale întăririi unității și coeziunii poporului în jurul partidului, a unității social-politice a poporului român.

Mărețele realizări obținute în ultimul timp în dezvoltarea multilaterală a țării pe calea progresului și civilizației evidențiază justețea politicii partidului nostru, faptul că cea mai revoluționară clasă, clasa muncitoare, a știut să-și îndeplinească rolul de clasă conducătoare, întărind continuu alianța cu țărănimea, cu intelectualitatea, cu celelalte categorii sociale. Aceasta demonstrează ce poate realiza un popor deplin stăpîn pe destinele sale, care își făurește în mod conștient propriul său viitor, propria sa istorie.

România se înalță astăzi între popoarele lumii ca o țară a demnității, a progresului, a libertății și democrației, ilustrînd prin faptele și împlinirile sale forța pe care o dobîndește un popor stăpîn pe destinele sale. Datorită succeselor interne, precum și politicii sale externe principiale și constructive, România se bucură astăzi de un prestigiu în lume fără precedent în întreaga sa istorie. De la România odinioară, aservită economic și dominată politic de diferitele mari puteri, izolată, puțin cunoscută în lume și jucînd un rol neînsemnat în viața internațională, s-a ajuns la Republica Socialistă România de astăzi, liberă, independentă și înfloritoare, cu o înaltă autoritate și prieteni pe toate meridianele, respectată și apreciată cu căldură pentru contribuția pe care o aduce la instaurarea unor noi relații între state și a unei noi ordini economice și politice internaționale, pentru prezența sa deosebit de activă și dinamică, pentru cuvîntul său chibzuit și realist în soluționarea problemelor mondiale în conformitate cu năzuințele popoarelor dornice de pace și libertate.

Întreaga politică internă și externă a țării noastre poartă amprenta puternicei personalități a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, al cărui rol determinant, esențial, în elaborarea obiectivelor dezvoltării noastre economico-sociale a făcut ca perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului din 1965, de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află în fruntea partidului, să constituie epoca cea mai rodnică și plină de realizări din întreaga istorie a României.

Consecvența și fermitatea cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu promovează interesele poporului român, ale României socialiste, ale cauzei progresului, socialismului, păcii și înțelegerii între popoare, profunda cunoaștere a evenimentelor, relațiilor și fenomenelor internaționale, vastul dialog cu conducătorii de stat și de guvern de pe toate continentele, cu șefi de partid, cu reprezentanți ai celor mai diferite forțe politice, forța de analiză a secretarului general al partidului și capacitatea sa de a formula, pe baze științifice, concluziile și opțiunile cele mai adecvate în vederea acțiunii practice — toate acestea au asigurat politicii externe a României socialiste o largă putere de înrîurire, o creștere fără precedent a prestigiului și stimei de care se bucură astăzi țara noastră în lume. Pe bună dreptate, spre mîndria întregului nostru partid, a întregului nostru popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu este considerat ca una dintre cele mai proeminente personalități, unul dintre marii conducători politici ai epocii contemporane.

Oamenii muncii întîmpină aniversarea marelui eveniment de la 8 mai sub semnul muncii însuflețite pentru înfăptuirea sarcinilor trasate de cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, pentru obținerea de noi succese în toate domeniile de activitate, în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, creșterea necontenită a potențialului economic și a patrimoniului spiritual al României socialiste, îmbunătățirea continuă a condițiilor de viață ale poporului, sporirea contribuției țării noastre la victoria cauzei socialismului, păcii și progresului social în întreaga lume.

Oamenii satului în satul lor

(Urmare din pagina 1)

urca apoi pe locul unu în categoria „onoare". Cei trei — inginerul agronom Iulian Eremia, profesorul de sport și secretar cu probleme de propagandă la comună Ion Ignat, medicul veterinar Traian Topală — își terminaseră treaba și priveau plini de încredere viitorul exact în momentul în care arbitrul fluiera începerea partidei. Dar după timpul regulamentar de joc, perspectivele nu mai erau atît de vioaie. „Lumina" nu scosese decît 1—1, rămînînd pe locul doi. Se consumase unul din punctele de mare atracție ale acelei duminici, cel de-al doilea, spectacolul cu piesa „Ediție specială cu Păcală și Tîndală", urmînd să se desfășoare seara, la căminul cultural.

Este o duminică obișnuită și așa arată pe aici duminicile obișnuite: zile pline, ca să se odihnească oamenii în mod activ, „să se educe obștea și să crească satul", după vorbele învățătorului Filip Dumitrache, unul dintre intelectualii comunei, aproape o sută la număr, oameni care trăiesc și muncesc la Bucu, avîndu-și aici rostul „definitiv și prin propria vocație".

★

În simbăta aceasta, la Bucu plouă. Plouă mărunt, mocănește, cu durată și, cu excepția șoselei naționale, pe unde nu poți să mergi că te calcă mașinile, totul este plin de noroi. În București ca și la Slobozia, azi e zi scurtă. La țară zilele sînt însă la fel. A trecut o săptămînă de la duminica aceea călduroasă în care „Lumina" se comportase lamentabil pe propriul teren și cheful locuitorilor din Bucu se topise încet ca zăpada din județ. Timpul mohorît îi ține la ale lor și copiii uneia din școlile generale ale comunei se străduiesc să privească primăvara din interior, pregătindu-și compunerea „Ce sînt părinții noștri și ce fac ei".

La cei 32 de ani ai săi, primărița Eftimia Dinescu are o voce destul de puternică și este convinsă că Bucu este oarecum avantajată de poziția sa geografică, pe șoseaua națională care leagă fără eforturi Bucureștiul de Constanța, mai ales vara, la egală distanță de cele două orașe, din trei motive: unu, are o bună legătură cu „centrul", adică Slobozia, doi, se află „la vedere" în sensul că te vede oricine trece spre mare și astfel poziția geografică se dovedește a fi mobilizatoare pe multiple planuri pentru că nu se știe cît e de mare cel ce trece spre mare, și, în sfîrșit, trei, în toiul verii, în plină campanie, mai văd și țăranii din Bucu „bronzul" de litoral trecînd în mare viteză prin comuna lor. Încolo, comuna se ține bine la vînturile Bărăganului, avînd case frumoase și trainice care, răspîndite în două sate, cel de reședință și Ograda, adăpostesc cam cinci mii de suflete, cooperația de consum prosperă dovedind talent și bunăvoință în ceea ce privește comerțul, cooperativele agricole de producție par să aibă un an bun, după cum în zootehnie mai sînt unele lucruri de îmbunătățit. Școli, grădinițe, creșă, cămin cultural nou și bine împărțit etc. Primărița le socotește pe îndelete, amintind că acțiunea anului este introducerea apei în comună.

— Ce face comuna ca să-și păstreze intelectualii?

— E bine spus păstreze. Omul nu pleacă chiar întotdeauna de bine. Trebuie să fie o dragoste de ambele părți. N-avem să dăm nimănui confort ca la oraș, pentru că, pe moment, n-avem nici unul, dar un loc de casă, în perimetrul construibil, da, să-i dăm. Să priceapă omul că avem nevoie de el, că nu ne este indiferent.

Primărița explică pe îndelete că, în cea mai mare parte, intelectualii satului sînt oameni care au plecat, tot din Bărăgan, de la Iazu sau Scînteia, de la Bucu sau Gheorghe Lazăr, dar și din alte părți, nu vă mirați, chiar din București sau Slobozia, cum s-a întîmplat chiar cu propriul soț care, în timpul său liber, o ajută la treburi felurite pentru că are mînă bună, adică scrie frumos, caligrafic, cu codițe la literele g și s, cum reușeau notarii odinioară. Oamenii sînt uniți și țin unii la alții, fiindcă altfel, la cîmpie, nu poți rezista nici vînturilor puternice, nici secetei și nici arșiței sau prafului.

★

„Adevărul e că la Bucu mai sînt multe de făcut". Chestiunea nu ține morții să treacă drept originală, vezi doamne, parcă în alte părți nu mai sînt atîtea de făcut, dar Iulian Eremia, inginer agronom, născut la doi pași, în comuna Gheorghe Lazăr, afirmă că n-a fost un original nici cînd a lăsat un apartament în București, în Balta Albă, nici cînd și-a convins nevasta să predea limba română tocmai la Bucu, ea, copil al asfaltului, născută chiar în Capitală.

— Ce vrea să însemne asta: mai sînt multe de făcut?

— Vă dau un exemplu. Aveam, anul trecut, în luncă, un grîu de o valoare nemaipomenită. Au venit inundațiile și ne-am gîndit să nu-l pierdem de tot; să hrănim măcar animalele. 50 de hectare cu grîu splendid. Am tot sperat să salvăm digul. Nu l-am salvat. Cînd am băgat CS-urile pentru recoltat, eram cu primărița și „vicele", am găsit în lan un bărbat și o femeie care încărcau cu spor într-o căruță. Erau doi oameni care nu făcuseră nimic pentru grîul acela. Primărița era revoltată. N-o văzuse pe femeie niciodată la vreo muncă. Trăia din ce aducea bărba-su care lucra pe nu știu unde. Și noi avem mari probleme cu forța de muncă. Păi tot vine apa, ne răspunsese acela. Și ce dacă vine apa? Așa e, îl lua apa, dealtfel, nici n-am reușit să-i tăiem pe tot. Dar ni se părea mai urît și mai rău ce făceau bărbatul și femeia decît ce pierdeam. Omul nu făcuse nimic pentru sat și nu avea dreptul la nici un bob.

În timpul său liber, și vă rog să socotiți timpul liber al unui inginer agronom, inginerul agronom Iulian Eremia este și președinte al Comisiei de răspîndire a cunoștințelor tehnico-științifice. Recent, în această calitate, a vorbit sătenilor din Bucu despre „Apariția vieții pe pămînt" (pe pămînt, că la Bucu se știe) și a prezentat Manualul de culturi irigate, acțiuni care s-au bucurat de adeziunea sătenilor, mai ales că începînd din acest an „intrăm și noi, în mod real, în sistemul de irigații". În mod real, adică de-adevăratelea. Pînă acum recoltele cooperatorilor erau judecate în sistem irigat fără ca pe țevi să vină vreun strop de apă. Iar, cîteodată, rezultatele erau și ele pe măsura acestei judecăți.

„Au venit mulți oameni din Gheorghe Lazăr, afirmă că n-a fost un original nici cînd a lăsat un apartament în București, după cum și din Bucu au plecat mulți în Gheorghe Lazăr. Femei care m-au crescut, eu sînt din Gheorghe Lazăr, în curțile cărora am copilărit, sînt azi la mine la cîmp. Părinții mei n-au vrut să plece niciodată de acasă. Nici în 1946, cînd era greu și terminaseră școala normală. Au o gospodărie extraordinară azi, cu bale și faianță ca la bloc. Tata e profesor de biologie și nu mai poate după grădinărit. Primăvara vin oamenii la el să le altoiască pomii. Acum i-a răsărit salata în curte și roșiile în ghiveci".

★

Oamenii „se dau de gol" și la bine și la rău.

Venise apa mare, anul trecut. Înecă grîul, ținea lumea trează. Au întărît digul, i-au păzit ziua și noaptea. După trei zile, tot a cedat. Se repezea apa „ca mașinile cu turiștii străini spre mare". O femeie crezu că bărbatul ei își uitase ceasul la stînă. Apa creștea și ea o luase invers spre stînă în vreme ce bărbatul călare pe dig, îi arăta mîna cu ceasul și-i striga ieșit din minți să stea potolită. Cam în același timp, Traian Topală, medic veterinar și vînător, se freca la ochi. Nu mai avusese de-a face cu atîta iepurime de la ultimul banc pe care-l povestise la o masă cu amici apropiați. Iepurii goneau ca smintiții cu apa după ei. Traian Topală alergase odată după unul o zi întreagă, i se udase cămașa în spate, și pînă la urmă l-a prins într-un iezer. Ud leoarcă, iepurele tremura de frig, și omului i s-a făcut milă. Îl crește și azi acasă. Atunci, la inundație, nu prididise pînă nu salvase, împreună cu oamenii, animalele comunei. Cu grîul recoltat, de care-l durea inima la fel ca pe ceilalți, îmbelșugase hrana vițelor. Anul acesta stau bine cu furajele. Nu foarte bine, ci bine. Ca și timpul agronomului și al său se măsoară cu zgîrcenie, dar o bucură tot mai găsește. De pildă, ziarul Tribuna Ialomiței, criticînd slaba comportare a formațiilor de teatru din județ, numea la excepții și comuna Bucu. Din formația comunei face parte și Traian Topală. „Am făcut numai săli pline la cămin". Toți așteaptă acum ca piesa „Ediție specială cu Păcală și Tîndală" să rupă și inima Sloboziei. În piesă, Traian Topală este om de serviciu la Consiliul popular, Ion Ignat este șeful brigăzii zootehnice, tehnicianul Alexe Pompiliu joacă rolul Dibaciului, personajul principal ș.a.m.d. și cu toții se străduiesc să transmită mesajul unei piese care vrea numai bine. „Oamenii își dau seama că reliefarea stărilor negative îndreaptă rău, dar asta nu înseamnă neapărat că piesa va rezolva problemele comunei".

★

„Odinioară, învățătorul era un fel de mică, săracă, casele acoperite cu stuf, dar duminica, fetele și băieții, îmbrăcați în costume naționale, se prindeau în horă. Știți ce-mi pare rău? Cînd eram săraci și făceam muncă culturală cu căruțele, umblînd din sat în sat nu mai apucam să ne văltăm nici de una, nici de alta, iar azi că le avem pe toate... Ce să mai spun, ultima horă am văzut-o acum cinci ani într-un program completat cu valsuri și tangouri".

★

În 1944, Mihai Ghenov umbla din casă în casă împărțind oamenilor săpun și pedimor. Pedimorul era pentru cine avea nevoie. Dar aveau mulți. Mișunau păduchii și sifilisul și la Bucu, în ciuda faptului că aveau un medic priceput. Doctorul Mihai Ghenov s-a oprit aici, venise din Banat, era tînăr, sănătos, avea viața înainte și multe necazuri, dar s-a oprit aici pentru că erau oameni harnici și ascultători deși, cum se întîmplă în unele piese de teatru, țăranii se apropiau mai greu de medic, adică, pe lîngă boli, erau aici și prejudecăți, și neîncredere, și frică. Dar lupta era ceva mai grea decît în respectivele piese, în sensul că lumea și murea și nu unul-doi demonstrativ, ci murea serios ca la orice epidemie gravă care-și făcea de cap. S-a întîmplat așa ca medicul Mihai Ghenov să-i cîștige pe țăranii din Bucu și Ograda, să-l cîștige și ei pe doctor, să trăiască împreună atîtia zeci de ani încît „generalistul" venit din Banat să nu mai vrea să plece cînd a putut s-o facă, și astăzi să le cunoască la toți bolile pe dinafară, să fie un fel de registru ambulant, cu evoluția fiecărui ulcer sau reumatism, mai mult chiar să vină țărani din alte comune ca la Maglavit, să vină și cei cărora le-a dat odată viață, pentru a-i mulțumi și a-l întreba de sănătate. Dar cu sănătatea nu mai e cum a fost, nu mai are putere, trebuie să-i vorbești și mai tare ca să te priceapă, și se scoală și mai greu la trei-patru dimineața cînd are unul necazuri. „Nu m-a părăsit memoria însă. Îl cunosc pe fiecare și știu ce-i poate organismul, dar și pielea, că a crescut și trăit sub ochii mei...".

Plouă încet la Bucu. E zi mică, dar ți-e jenă să amintești cuiva de acest lucru. Satul, oamenii își așază viața după nevoile lor, program lung, dar nu atît de lung încît să nu încapă în el odihna, concediile, campaniile agrare, pregătirile pentru însămînțări, spectacolele de teatru, meciurile echipei „Lumina", fiecare cu rostul său, cu rostul lor, ingineri, membri cooperatori, medici, primar, învățători și profesori, adică toată suflarea obștii aflată la egală distanță de București și Constanța.

Orașul de la marginea satului, sau satul de la marginea orașului

Fotografie de SORIN POSTOLACHE

O monografie despre Oltenița

Se cuvine să remarcăm, chiar de la începutul acestor rînduri, una din cele mai interesante acțiuni publicistice inițiate de Editura Litera, aceea de a scoate la lumină, de sub teascurile sale, o serie de monografii dedicate unora din satele și orașele patriei noastre, monografii prin intermediul cărora se poate călători mult și cu folos, în timp și în spațiu, surprinși fiind de fiecare dată de multitudinea și semnificația întîmplărilor ce au marcat viața acelor sate și orașe. Un rol aparte, ba chiar hotărîtor, în reușita acestor monografii îl au, desigur, autorii, în marea lor majoritate fii satelor și orașelor respective, oameni care merită toată stima și admirația noastră, nu doar pentru cheltuiala financiară la care se supun (se știe, mai mult sau mai puțin, că o astfel de investiție nu îi aduce autorului nici un venit, ci doar, eventual, recuperarea banilor), cît mai ales pentru munca propriu-zisă, o muncă al cărei singur suport nu este altul decît sfînta dragoste față de meleagurile natale.

O astfel de monografie este și cea pe care doctorul Dinu Mareș o consacră orașului său, **Oltenița**, și, dincolo de exactitatea informației istorice, geografice și sociale sub care ne este prezentat acest oraș de pe malul Dunării, ne surprinde uriașa frescă pe care autorul reușește să o realizeze și să ne-o comunice printr-un stil direct, larg accesibil, punctînd atît cît se cuvine, cu modestie și cu nedisimulată mîndrie, momentele cele mai importante din viața și frămîntările acestei străvechi așezări și a împrejurimilor sale.

N. VICTOR

Revoluția în agricultură o fac numai oamenii

Profesorul universitar doctor OPREA PARPALĂ s-a născut în anul 1931, în comuna Băbăița (Teleorman). A absolvit Liceul „Ion Maiorescu" din Giurgiu, iar în 1953 absolvă Facultatea de economia, și organizarea agriculturii socialiste, din cadrul Institutului agronomic București. A fost cercetător, șef le catedră, decan al Facultății de economia agriculturii din Institutul agronomic București și al Facultății de contabilitate și economie agrară din cadrul A.S.E. Este membru al Consiliului profesoral al Facultății de economia agriculturii, membru în Senatul A.S.E., membru al Comisiei superioare de diplome a Ministerului Educației și Învățământului.

— Tovarășe profesor, în urma contactelor noastre cu specialiștii din agricultură, am constatat viul interes cu care a fost întîmpinată recenta dumneavoastră lucrare, Tratatul de Economia și politica agrară în Republica Socialistă România. **Ce semnificație prezintă această lucrare în activitatea dumneavoastră științifică, didactică și practică ? Pun această întrebare avînd în vedere prestigiul de care vă bucurați, ca unul din specialiștii de seamă ai țării în domeniul economiei agrare.**

— Lucrarea este rodul unei munci de o viață : începuturile tratatului se identifică cu însuși începuturile activității mele științifice și didactice. Edițiile succesive din 1967, 1969, 1972 și 1974 (pentru uz intern) în care am făcut cunoscute unele teze și idei ale lucrării, nu sînt altceva decît tot atîtea trepte spre îmbunătățirea acesteia, spre ridicarea nivelului ei științific. Întîi de ce consider că aceasta carte este, în același timp, și lucrarea vieții mele de profesor și cercetător.

— În ce măsură lucrarea elaborată de dumneavoastră răspunde inseparabilei triade : învățămînt — cercetare — producție ?

— Caracterul multilateral al tematicii abordate în activitatea mea de cercetare științifică se explică și prin faptul că ea a fost corelată și cu nevoile procesului de învățămînt, în strînsă legătură cu cerințele producției. Tematica preferată a activității mele de cercetare științifică o constituie problemele de economie și politică agrară (curentă și de perspectivă), precum și valorificarea gîndirii progresiste a școlii românești de economie agrară, a cărei perenitate nu poate fi contestată. Apoi, cred că dubla mea pregătire — de economist și de inginer — mi-a deschis orizonturi inaccesibile în condițiile unei pregătiri înguste.

— Între preocupările majore, în activitatea dumneavoastră, se remarcă aceea de conducător de doctoranzi. Care vă sînt realizările în acest domeniu ?

— Din 1967 sînt și conducător de doctoranzi, perioadă în care au obținut titlul de doctor, sub îndrumare proprie, 33 doctoranzi. Un număr de 14 dintre aceștia provin din țări prietene : Vietnam, Egipt, Irak, Siria, Grecia, Ecuador. În același timp, am participat la comisii de doctorat din Argentina și Republica Dominicană. Am îndrumat, în cadrul unor stagii de specializare, specialiști din Italia, Suedia, Madagascar, Angola și Peru.

— Ce v-a impresionat cel mai mult în contactele avute pe plan internațional cu colegii de specialitate ?

— Discrepanța dintre nivelul de pregătire al specialiștilor noștri în problemele fundamentale de economie agrară (unde am discutat de la egal la egal cu specialiști din țările dezvoltate) și menținerea la un nivel încă redus de eficiență economică a agriculturii noastre comparativ cu alte țări.

— Prin ce vă explicați menținerea acestor discrepanțe ?

— După părerea mea, una din principalele cauze constă uneori în legătura insuficientă dintre teorie și practică în agricultura noastră. Nu de idei și de inițiative valoroase ducem lipsă în domeniul economiei agrare, ci de consecvență în aplicarea lor în practică. La unii, chiar și la organe de conducere a agriculturii, s-a instaurat, din păcate, o atitudine de mihimalizare a ceea ce vine din învățămînt sau cercetare. Există unii conducători agricoli cărora li se pare că știu totul, că nu mai au nimic de învățat, afișînd dezinteres față de ceea ce consideră simple „teorii".

— Ce vă face să credeți că activitatea universitarilor e minimalizată ?

— Dar cum puteți înțelege faptul că, dintre toate ministerele economice, numai M.A.I.A. nu are nici un profesor de specialitate economică în consiliul de conducere ? La un moment dat făceam parte din Comisia centrală de zonare a agriculturii ; dar odată cu încetarea activității ei, nu mai am nici măcar această legătură oficializată cu organele centrale de conducere a agriculturii. Sau, iau un exemplu mai recent : rectind comunicatele din presă cu privire la componența participanților — invitați la Congresul al II-lea al țărănimii, nicăieri nu se găsește o singură mențiune de participare a cadrelor didactice din învățămîntul superior de specialitate. Poate fi socotită oare firească situația în care singura catedră de specialitate în economia agrară din țară nu a primit nici o invitație de participare la congres (cu excepția unor invitații de bunăvoință la Conferința consiliilor de conducere din I.A.S.) ? Iată de ce, ținuți la periferia preocupărilor majore de modernizare a agriculturii, de înfăptuire a noii revoluții agrare, nu ne putem aduce nici cel puțin modestul obol de care am fi capabili. Cu nostalgie mi-amintesc de perioada 1959—1962 cînd, în calitate de conferențiar la Institutul agronomic din Iași, eram antrenat de către secția agrară a Comitetului regional de partid Iași la cele mai diverse acțiuni în teren, perioadă în care am acumulat o experiență de producție mai vastă și mai complexă decît aceea pe care aș fi dobîndit-o ca specialist într-o oarecare unitate de producție.

— Care sînt principalele modalități prin care realizați totuși o legătură cu producția ?

— Cea mai strînsă legătură de producție o țin cu consătenii mei și cu organele de conducere a agriculturii teleormănene, cu care am realizat o permanentă și rodnică conlucrare, inclusiv în cadrul tematicii de cercetare științifică. În sfîrșit, după înființarea sectorului agricol Ilfov, conduc un colectiv pentru acordarea de asistență economică Consiliului unic agroindustrial Ștefănești.

— Cu experiența de conducere în învățămînt, acumulată într-o lungă perioadă de timp prin parcurgerea — treaptă cu treaptă — a întregii ierarhii universitare, care vă sînt opiniile în legătură cu locul facultății de economie agrară în sistemul învățămîntului superior ?

— Facultatea noastră este o facultate relativ tînără (din 1970), care-și caută încă profilul și locul. În perioada 1970—1975 a funcționat ca facultate de economia agriculturii în cadrul Institutului agronomic din București, pentru ca în 1975 să venim la A.S.E. sub firma de Facultate de contabilitate și economie agrară. Am fost, recunosc, partizanul funcționării ei în cadrul A.S.E. Dacă trec peste inadvertența acestei titulaturi, îmi exprim părerea — pe baza experienței ultimilor 10 ani — că cele mai bune rezultate au fost obținute în cadrul institutelor agronomice. Numai acolo s-a acordat atenția cuvenită bunei pregătiri a viitorilor specialiști în economia agricolă, printr-o strînsă colaborare cu producția și cu celelalte specialități agricole, realizîndu-se nu numai o pregătire complexă, dar și o apropiere umană și profesională a tuturor viitorilor colegi de muncă din agricultură.

— Ce argumente aveți ?

— Unul dintre cele mai convingătoare argumente în favoarea tezei de mai sus este și faptul că din facultate fruntașă pe întreg sistemul învățămîntului superior economic din țară, facultatea noastră deține acum „lanterna roșie" a A.S.E. E și acesta un mod de a „stimula" pregătirea de economiști pentru cel mai complex și complicat sector al vieții noastre economice, dar, în orice caz, nu modul cerut de nevoile și eforturile făcute de societatea noastră. Iată de ce, indiferent de locul sau localul în care va funcționa, problema unei conduceri competente, care să se bucure de apreciere și autoritate în rîndul studenților, a devenit elementul hotărîtor pentru însăși existența acestei facultăți.

— Ce părere aveți în legătură cu dispersarea teritorială (în toate centrele universitare) și cu cifra de școlarizare în această specialitate ?

— Una se află în contradicție cu cealaltă, adică la o dispersare teritorială mare avem o cifră de școlarizare mică, fărîmițată pe centre universitare, fapt care împiedecă crearea unor școli puternice în această specialitate și limitează posibilitățile de organizare a unui proces instructiv modern. Cauza constă în cifra de școlarizare, pe care beneficiarul, în ciuda unor cerințe evidente, o menține scăzută. Or, așa cum am mai argumentat — atît în scris, în revistele de specialitate, cît și în consultări publice oficiale —, actuala cifră de școlarizare este departe de a reflecta nevoile producției. Apoi, insuficiența cadrelor de economiști în alte ramuri ale economiei naționale — mai bine situate — provoacă un adevărat exod al absolvenților noștri (care, curios, se dovedesc, de multe ori, mai buni decît cei din specialitatea respectivă), astfel că, după cîțiva ani de la absolvire, cel mult o treime din specialiști mai rămîn în agricultură. De aceea, problema cifrei de școlarizare la învățămîntul de zi este o problemă nu numai cantitativă, ci mai ales calitativă, deoarece, de mărimea ei va depinde calitatea procesului instructiv, precum și calitatea activității în producție a specialiștilor.

— Cum apreciați modificările care au fost aduse orientării învățămîntului de economie agrară prin noile planuri de învățămînt ?

— În dezbaterea publică, la nivelul Senatului Academiei de studii economice, în cea organizată la nivelul facultății, împreună cu alți colegi mi-am exprimat părerea asupra neajunsurilor de fond pe care le prezintă noile planuri de învățămînt (elaborate nu de Consiliul profesoral al facultății, ci de un număr restrîns de persoane). Pornind de la considerația că facultatea se numește „Contabilitate și economie agrară", disciplinele contabile ocupă un loc preponderent în economia timpului de învățămînt (în condițiile în care există o facultate specială de „Finanțe și contabilitate" unde însă — ciudat — numărul de ore de contabilitate agricolă este mai mic decît la facultatea noastră). Dar, una din urmările conducerii unitare a agriculturii de către consiliile unice agroindustriale va fi unificarea sistemului de evidență contabilă. Atunci, cui va folosi contabilitatea pe forme de întreprinderi (plus „teoria" evidenței contabile) ? Este un plan de învățămînt perimat înainte de a fi aplicat ! Sau un alt exemplu : disciplina de Organizare a întreprinderilor agricole a fost extinsă cu totul nepropoțional în raport cu volumul pe care trebuie să-l aibă în pregătirea economiștilor, pentru că în practică nu economistul este organizatorul producției, ci inginerul. Deci, într-o disciplină complementară pregătirii economiștilor agrari, organizarea întreprinderilor agricole este transformată într-o disciplină prioritară. Nu mai amintesc situația (penibilă) în care cursul de „Relații economice internaționale" (pentru specialiștii care vor merge la sate !) a fost extins la aceleași proporții cu Economia și politica agrară în România etc. Sau, iată altă problemă : dezvoltarea integrală a economiei (agricole, industriale, de aprovizionare și desfacere, servicii etc.), în cadrul consiliilor unice agroindustriale transformă disciplina de Economie și politică agrară în Economie și politică rurală, prima rămînînd numai o parte componentă (este adevărat — principală) a celei de a doua.

— Ce propuneți ?

— Am făcut propuneri corespunzătoare pentru îmbunătățirea structurii planului de învățămînt, potrivit noilor cerințe ale producției. Din păcate, a fost o discuție între surzi, deoarece, nu s-a adus nici o modificare proiectelor de plan de învățămînt. Atunci, ca și alți colegi, mă întreb (și, cred, pe bună dreptate) de ce mai era nevoie de o discuție publică și într-adevăr liberă dacă era stabilit de mai înainte că nu se schimbă nimic ?

— În acest an treceți cumpăna de jumătate de veac de viață. Cum o să marcați acest eveniment din viața personală, pe planul creației științifice ?

— Mă străduiesc să finalizez o muncă de 10 ani, concretizată într-o lucrare de proporții („Economii și politici agrare pe plan mondial"), aflată în curs de apariție la Editura Politică. Am încheiat, de asemenea, documentarea într-o problemă de importanță cardinală pentru agricultura mondială și pentru viitorul revoluției agrare din țara noastră — problema resurselor și a eficienței consumului de energie. Dealtfel, în luna martie voi prezenta o comunicare la Congresul internațional privind conservarea și folosirea energiei, care se va ține la București. Particip, de asemenea, la colectivul care elaborează lucrarea privind funcționarea noului mecanism economico-financiar (prevăzută în planul de stat) și coordonez un colectiv al catedrei care participă la elaborarea unor soluții privind perfecționarea activității consiliilor unice agroindustriale (pe baza de contract cu Institutul de cercetări de economie agrară). Și, firește, mai am și alte lucrări începute.

— Parcurgînd lista de titluri și lucrări ale dumneavoastră, constat o curiozitate : nici una din cărți nu a apărut la editura de specialitate „Ceres".

— Constatarea dumneavoastră nu vine decît să confirme, cred eu, tendința de subapreciere a activității unor cadre de economiști, inclusiv din învățămînt. Mă văd obligat să vă spun că două din cărțile mele (**Agricultura Romîniei 1920 — 1939** și **Tratatul de economie și politică agrară din România**) le-am oferit spre publicare inițial Editurii „Ceres", care le-a refuzat sub pretextul că nu corespund „profilului" ei. Cît privește revistele M.A.I.A. simplul fapt că din colegiile de redacție (în număr de patru) nu face parte nici un profesor de economie agrară, mă scutește de orice comentarii (în condițiile în care nu am „rezistat" mai mult de un an în colegiul de redacție al **Revistei de zootehnie**).

— Ce sentimente vă animă în aceste momente de retrospectivă ?

— De recunoștință în primul rînd față de părinții de la care am deprins puterea de neînvins a muncii, care m-au ajutat să străbat drumul de la o mamă analfabetă — la un fiu-profesor universitar.

N. GRIGORE MARAȘANU

Cuget, deci exist

Filosofia lui Lucian Blaga într-o nouă interpretare (I)

Cu cartea lui Ion Mihail Popescu, „O perspectivă românească asupra teoriei culturii și valorilor" (Bazele teoriei culturii și valorilor în sistemul lui Lucian Blaga), apărută la sfîrșitul anului 1980 în Editura Eminescu, ne aflăm în fața unei **noi interpretări** a sistemului filosofic al lui Lucian Blaga.

Noutatea și originalitatea acestei interpretări, între altele, se întemeiază pe capacitatea filosofică a autorului de a vedea sistemul, monumentul, acolo unde nu puțini săi critici nu văd decît părți care nu se încheagă.

Situat pe pozițiile epistemologiei dialectice care a cunoscut o amplă dezvoltare în România ultimului deceniu, autorul consideră, pe drept, că „Rolul criticii sistemului lui Blaga nu pare a fi, în momentul de față, cel de a căuta și de a găsi și admira valoarea și frumusețea unor segmente ale operei, ci de a descifra direcțiile cuprinse în opere și de a le aprecia critic în totalitatea sistemului" (p. 39).

Iar autorul își asumă tocmai sarcina de a demonstra că concepția lui Lucian Blaga reprezintă un autentic monument în cadrul căruia gîndul filosofic este la el acasă, împlinit. Desigur, nu-i vorba de o împlinire absolută a gîndirii, ci de împlinirea gîndirii unui gînditor ce aparține unei epoci, unui popor și unei istorii.

Polemizînd cu cei care nu văd monumentul gîndirii lui Blaga, ci doar „Ziduri, coloane, statui, blocuri elegante de marmură" rămase după prăbușirea sa (prăbușirea se realizează doar în fața conștiinței criticilor săi înarmați cu adevăruri clădite în afara cunoașterii reale, în fapt pe niște caricaturi ale materialismului), Ion Mihail Popescu arată șubrezenia acestui mod de gîndire. În esență, acest mod este reducționist și temei metodologic al oricărui sociologism. Să precizăm aici că reducționist este orice mod de gîndire care nu vede cum se constituie unitatea dinamică a ansamblului din transcenderea părților, ci doar părțile în afara unității, prime în mod absolut față de aceasta. Este cazul să afirmăm tot acum că ceea ce se opunea lui Blaga ca mod dialectic de gîndire nu avea nimic comun cu dialectica. Căci dacă dialectic ar fi fost modul de gîndire al criticilor, nu am fi avut o respingere a gîndirii lui Blaga pe motiv că ar fi fost puse la bazele sistemului său : idealismul, iraționalismul, agnosticismul etc.

Denunțînd acest mod de gîndire, autorul arată : „A spune că bazele sistemului sînt false, fiindcă sînt subminate de idealism, iraționalism și agnosticism, învelite în veșminte metafizic-spiritualiste, dar că în corpul său monumental se găsesc analize originale și descrieri remarcabile înseamnă a spune, în ultimă instanță, că monumentul este un fel de sanctuar fără altar, asemănător cu o statuie de aur așezată pe un soclu de nisip" (p. 39). Continuîndu-și argumentarea, autorul arată că dacă această tendință critică ar fi adevărată, rolul lui Blaga în istoria culturii românești ar trebui „apreciat ca rod al spiritului critic, iar consecința necesară a unei asemenea interpretări ar anula elementele sistematice ale creației lui Lucian Blaga. Filosofia lui Lucian Blaga ar fi, în felul acesta, redusă la critică" (p. 39).

Într-un synopsis al criticii gîndirii filosofice a lui Lucian Blaga, autorul evidențiază rostirile opuse și contradictorii pe care aceasta le-a determinat. Astfel, L. Blaga apare „ca ateu și mistic, ca antihristin și creștin ortodox, ca antiortodoxist și ortodoxist, ca antigîndirist și gîndirist, ca romantic-mistic-agnostic și dialectician al unui realism transfigurat, ca antiraționalist și raționalist, ca intuiționist-ficționalist-vitalist-iraționalist-mistic și realist-raționalist cu tendințe dialectice, ca antiumanist și umanist, ca primitivist-obscurantist-barbar al ethosului național și model exemplar al logosului românesc în ethosul românilor, ca un uriaș al confuziilor și un titan al argumentării logice ireproșabile, ca obscur și luminos, ca filosof-poet și poet-filosof, cu o metafizică spiritualistă, ca mitosof-lirosof, filodox, ba încă, filosof original de mărime universală" (p. 39).

(Va urma)

ION STROIE

Pentru grîul de mai an, iarna a fost ba un vis frumos, ba o năpastă

Grîul trăiește, respiră ! Iată un adevăr de cînd lumea, cel puțin pentru cei ce știu grîul și altfel decît sub forma bucății de pîine pe care o mănîncă zilnic. Se zice, chiar, că respirația semințelor foarte umede este de mii de ori mai mare decît a celor uscate. Apa și căldura care iau naștere în procesul de respirație contribuie la intensificarea activității vitale a boabelor, la accelerarea respirației lor și deci la creșterea în continuare a temperaturii, la producerea unei cantități și mai mari de apă. Atunci grîul se încinge, începe să gîfîie, ca să zicem așa, și pe măsură ce în spațiul dintre boabe oxigenul este consumat, iar în locul lui se acumulează bioxid de carbon, boabele se asfixiază. De aceea, pentru a conserva cît mai bine grîul, pentru a-i prelungi viața, respirația lui trebuie redusă la un minim de intensitate. Pe scurt, acesta ar fi rostul muncii a mii de oameni care prin marile depozite trudesc copleșiți de o imensă răspundere.

De la Dumitru Enache, șeful bazei-siloz din Budești-Călărași, aflăm că un procedeu mai nou și foarte avantajos de păstrare a cerealelor este aerarea activă. Peste pardoseala magaziilor se așază, pe calele, la o distanță de cîțiva metri unele de altele, niște „canale". Simplu de tot vorbind, acestea arată ca niște burlane ceva mai mari, tăiate în două, în lung, pe linia ce închipuie diametrul. Au deci o formă semicirculară, și sînt sprijinite pe niște bucăți de scîndură — așezate și ele la distanțe egale — pentru ca între marginile acestor canale și podeaua magaziei să existe un spațiu prin care curentul de aer să poată pătrunde în masa enormă de grîne. Mai multe canale de distribuire sînt legate de un canal principal. Acum lucrurile se vor fi simplificat îndeajuns pentru a înțelege cu ușurință cum se produce aerarea activă : un electroventilator împinge în canalul principal aerul care se răspîndește apoi, sub presiune, în canalele de distribuție. După o vreme electroventilatorul este mutat la gura altui canal principal, la o altă ușă a magaziei, pentru a reechilibra și acolo umiditatea și temperatura grîului. Consultînd „registrul de aerare", s-ar zice că la Budești rezultatele acestui procedeu sînt cît se poate de promițătoare. La magazia nr. 7, de exemplu, unde electroventilatorul a funcționat ultima oară pe 5 ianuarie — pentru că de atunci nu se spune, n-a mai fost nevoie să se intervină — grîul are umiditatea 12,5 și o temperatură care variază de la 3 la 7 grade. Ion Chirilă, mecanic-șef și șef al laboranților, are încredere, bineînțeles, în corectitudinea datelor înscrise în registru de laboranta Eugenia Stere, care a răspuns pînă de curînd de această magazie. Iar șeful bazei are încredere, de bună seamă, în Ion Chirilă.

Sondajul pe care l-am întreprins trebuie să fi avut drept efect însă clătinarea serioasă a acestei încrederi. La această magazie nr. 7, numai pe lungimea unui singur tronson de canale, deci pe o distanță de 25—30 de metri, umiditatea s-a dovedit a fi într-adevăr cea trecută în registru, însă temperatura, citită cu ajutorul termosondelor în adîncul unei mase de grîu înalte de cîțiva metri, înregistra diferențe de la 1 la 13 grade ! Faptul acesta nu pune în primejdie cele 4 800 tone de grîu depozitate aici — fiindcă și umiditatea și temperaturile se mențin, totuși, în limite acceptabile — însă acuză că cu cîtă dată aerare activă s-a practicat și ea a împiedicat pe undeva. N-or fi lucrat cum trebuie oamenii bazei de recepție sau instalația nu e corespunzătoare ? Oricum, firesc este să credem că în zilele cît în trecut pe la Budești acești ani au străduit să lucreze cît mai bine. Din păcate, tare folos. Pentru că, de la ora 11 și jumătate, cînd un electroventilator a început să vehiculeze aer prin grîul în care efectuasem sondajul, și pînă la ora 17 a aceleiași zile, cînd ne-am reîntors pentru a vedea rezultatele — indeobște o asemenea operație durează cîteva ore — nu se petrecuse de fapt nici o schimbare: grîul prezenta aceleași diferențe foarte mari de temperatură, în aceleași locuri unde le înregistrasem de dimineață.

— Poate acolo, jos, canalele astea au fost strivite ?!

— Nu se poate !, ne-a răspuns abătut șeful bazei. El însuși om vechi în meserie, ne-a apărut dintr-o dată surprins și îngîndurat...

Bineînțeles că nu putem ști cu exactitate ce s-a petrecut pe podeaua magaziei, sub stratul de 4—5 metri de grîu. Nu putem știi dar putem bănui : dacă aerul ar fi circulat corect, am fi observat schimbări în temperatura grîului ; or, neobservînd nici o schimbare, singura concluzie care se impune este că aerul n-a circulat cum trebuie. Iar un motiv pentru care

n-ar fi putut să circule astfel este că respectivele canale ar fi cedat sub greutatea grîului. În continuare, vom zice noi, s-ar fi putut strivi pentru că — am avut curiozitatea să măsurăm cu un șubler — grosimea tablei din care sînt confecționate este departe de aceea prevăzută în proiect : 1,5 mm. Unele sînt făcute din tablă de un milimetru. Cel puțin, așa erau cele folosite pînă de curînd în alte magazii, acum goale, ale acestei baze de recepție. Însă observația nu privește doar o nedoritoare excepție. La Oltenița, instalațiile sînt la fel de prost făcute. Ca și la Vadu Lat, în județul Giurgiu. Aici, mărturisește șeful bazei, Ștefan Dumitrescu, masa enormă de grîu a fost deplasată tocmai pentru a fi verificată starea acestor canale : cîteva fusese, într-adevăr, strivite sub povara grîului ca o prăjitură cu frișcă sub roata unui camion.

Directorul întreprinderii de valorificare a cerealelor și plantelor tehnice a fostului județ Ilfov, inginerul Gheorghe Pănescu, este de acord că, în parte, aceste instalații de aerare au fost slab executate. Chiar directorul tehnic al aceleiași întreprinderi, Ion Nicoară, întrucît, la început, instalațiile fuseseră comandate unei unități din Periș, iar aceasta a comunicat că nu poate onora comanda, din indicația inginerului șef al Centralei de valorificare a cerealelor, Marian Dinescu, cererea a fost orientată către Întreprinderea de producție și prestări Pitești. Din păcate, alegerea s-a dovedit nefericită. Cum au lucrat cei din Pitești poate vedea orice neprieceput. În ciuda faptului că lucrarea nu impunea nici pe departe un examen de virtuozitate tehnică, la cîteva luni după livrarea primelor instalații reprezentanții unor unități și Întreprinderii de valorificare a cerealelor semnalau serioase abateri de la proiect : calitate proastă a sudurilor, neetanșeitatea racordurilor, secțiuni mai mici decît ar fi trebuit, absența unor structuri de rezistență în interiorul canalelor principale etc. În aceste condiții, e limpede că aerarea activă seamănă, în bună măsură, cu încercarea de a sufla într-un furtun înfundat și presupune ceva din zădărnicia de a vrea să umfli un balon spart !

Întreprinderea din Pitești s-a bucurat să le bănuiască — numai de la Budești pentru opt instalații, a încasat aproape un milion de lei, iar pentru fostul județ Ilfov a făcut 40 de instalații. Însă, așa cum mai arătam, cu toate că lucrarea prezintă o complexitate căreia-i-ar fi fost frică și niște buni elevi de liceu în timpul orelor de practică productivă, a livrat o marfă cu defecțiuni de-a dreptul grosolane. Vorba lui Alexandru Păun, șeful bazei din Oltenița : „Omul era așa de grăbit să dea cît șase găuri în două flanșe, în două bucăți de tablă groase de cîte șase milimetri, și așa fel încît găurile astea să se potrivească una în cealaltă ?" Și totuși credem că vorbea exprimîndu-și năduful, și muncitorul Constantin Bulan de la Budești, în timp ce tocmai încerca să prindă cu sîrmă un manșon, improvizat în loc, între electroventilator și gura canalului prin care avea să fie împins aerul : **„Cînd eram copil, dacă mă vedea tata că umblu cu cîrpeli d-astea, cu șfoară, cu sîrmă, mă bătea ca pe nuc !"**

Iarna care a trecut a fost prima cînd în bazele de recepție au fost folosite instalațiile produse de întreprinderea din Pitești. Credem, de aceea, că este și timp ca forurile competente să determine ce trebuie întreprinderea ca în decurs de cîteva luni să aducă remedierile cuvenite, încît rezultatele acestui an să aibă parte de o soartă mai bună. Chiar și cei ce-au fabricat aceste instalații au, desigur, mîncărime să mănînce pîine bună, care însă nu se poate face decît dintr-un grîu bine născut. Pîine bună din grîu orîst ? Din coadă de cline, sită de mătase !

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

(Urmare din pagina 1)

altă parte datorită rotațiilor simple folosite în prezent în această zonă, producțiile medii — la cereale în primul rînd — sînt nesatisfăcătoare și foarte diferite de la un an la altul și de la o unitate la alta. Soluția pe care am propus-o și ale cărei rezultate le-am verificat îndelung este folosirea, ca plantă premergătoare, a trifoiului, în asolament de șase ani. O „solă săritoare" cu trifoi desfundă, ca să zic așa, aceste pămînturi argiloase, le reface permeabilitatea, determinînd un bun regim al hranei, al apei, și lasă în urmă cam 150 kilograme de azot la hectar, deci le îmbogățește în substanțe nutritive.

Spre a fi pe înțelesul oricui ce înseamnă această solă săritoare, acest asolament Albota, să ne închipuim că am împărțit suprafața unei unități agricole în șase părți egale, deci în șase sole. Pe una dintre ele ar urma să semănăm trifoi, pe alta plante tehnice — deci pînă acum pe o treime din totalul suprafeței — iar pe celelalte două treimi, cereale. Parcela cu trifoi ar avea în fiecare an aceeași întindere — a șasea parte din suprafața totală — însă ea ar fi „plimbată" de fiecare dată în altă parte, astfel încît în decursul celor șase ani să acopere întreaga suprafață. Și mai simplu : această solă ar fi ca o piesă de șah mutată de fiecare dată în alt careu, pe o tablă de joc avînd șase careuri !

Cum poate începe o unitate agricolă să lucreze după acest asolament — și cu ce rezultate — ne spune inginerul Constantin Gherghina. În 1973 fusese repartizat, ca absolvent de facultate, la C.A.P. Bîrlogul din județul Argeș. Cooperativa era slab dezvoltată, avea datorii de peste 15 milioane și posibilități reduse de retribuire a oamenilor. Producțiile de grîu și porumb trăgeau mai mult a sărăcie decît a belșug : în jur de 1 000 de kilograme la hectar. În unii ani coboriseră pînă la 700 ! Atunci, zice, a avut norocul să lucreze cu inginerul Constantin Nicolae.

— Mai întîi, adaugă el, să spunem că trifoiul se seamănă în primăvara anului : în toamna anului viitor îl „întoarcem" și semănăm grîu, iar grîul îl culegem, bineînțeles, în vara celui de-al treilea an. În primăvara lui '74 am pus 100 hectare de trifoi și în anii următori 150, 200, 250, ajungînd să avem în 1978 o solă de 300 de hectare, deci pe a șasea parte din suprafața arabilă a cooperativei, și întrînd astfel în asolamentul experimentat de Stațiunea de cercetări Albota. În 1976, primul an cînd am beneficiat de avantajele acestui asolament (dar parțial, pentru că în toamna lui '75 nu întorseserăm decît 100 de hectare), am realizat o producție medie de 2 800 kilograme de grîu la hectar. În '77 am făcut 3 480. Un an mai tîrziu, 4 200. A fost un an secetos. Și mai nefavorabil a fost '79, dar tot am obținut 3 510 kilograme la hectar.

Aflăm însă că din 1980 la C.A.P. Bîrlogu nu se mai lucrează după sistemul asolamentului Albota. Faptul se datorează nu transferului inginerului Gherghina la C.A.P. Telu, începînd cu februarie 1980, ci imposibilității ca sola săritoare să mai fie înregistrată — de către organele agricole județene — drept fermă semincieră, așa cum o înregistraseră pînă atunci. Menținerea ei ar însemna depășirea suprafeței planificate de furaje, în detrimentul suprafeței planificate de cereale.

— Și totuși e lucru dovedit, bineînțeles, și o să vedem, că tocmai grîu reușesc să facă mai puțin.

Dar iată, mai întîi, o medie a producțiilor de grîu așa cum rezultă ea din observațiile înregistrate timp de 20 de ani de către dr. ing. Constantin Nicolae pe cîmpurile experimentale ale stațiunii Albota. Așadar, **grîu după grîu : 2 210 kilograme la hectar ; grîu după porumb : 2 860 ; grîu după trifoi : 3 840.** Aceste producții au fost obținute pe un pămînt **fertilizat**. Iată-le și pe cele obținute cînd pămîntul a rămas **nefertilizat — grîu după grîu : 1 170 kilograme la hectare ; grîu după porumb ; 1 220 ; grîu după trifoi : 2 300.** Așadar, **chiar pe terenuri nefertilizate, grîul semănat după trifoi a dat o producție mai mare decît atunci cînd — fie și pe un pămînt fertilizat — el a fost pus tot după grîu.** Aceasta ar fi **prima observație.**

A doua observație va reieși dacă vom face efortul minim de a compara cifrele de mai sus cu aceea care reprezintă producția medie de grîu obținută în 1980 în județul Argeș, în sectorul cooperatist : 2 500 kilograme la hectar ! Nivelul scăzut al producției arată că **grîul a fost pus după grîu și după porumb** (2 500 fiind, se vede clar, o medie între 2 210 și 2 860). Or, asolamentul Albota rupe acest cerc vicios și creează **posibilitatea ca grîul să nu mai fie semănat niciodată nici după grîu și nici după porumb !** Îngăduind o rotație mai bună a culturilor, el garantează nu doar **obținerea unei cantități mai mari de grîu, dar și a unei producții de mai bună calitate și cu cheltuieli mai mici**, pentru că — simplu de înțeles — o succesiune grîu-grîu permite înmulțirea buruienilor, bolilor și dăunătorilor specifici, care se pot transmite de la un an la altul, de la o recoltă la alta, pe cînd — la fel de simplu de înțeles — **atunci cînd grîul urmează după o plantă ameliorătoare se constată o mai bună igienă a lanurilor, datorită întreruperii ciclului biologic al acestor boli și dăunători.**

Acest asolament nu reprezintă o complicată sau senzațională cucerire științifică în domeniul agricol. Orice țăran îl cunoaște, în bună parte, avantajele. În timp, el a și demonstrat aceste avantaje. În spațiu, de asemenea. Aplicat experimental pe întreaga suprafață a C.A.P. Bîrlogu și la I.A.S. Titu, el a favorizat obținerea unor rezultate remarcabile, mai ales în anii cu condiții nefavorabile. Dar, pentru ca să zicem așa pe care pămîntul îl stăpînește cu noi, lăsîndu-ne întregi posibilitățile de a-l cîștiga.

Desigur, înțelegem că acest lucru nu poate fi cîștigat dintr-o dată. Pentru că, fiind vorba în cele din urmă despre modificarea proporției dintre [illegible] de cereale și cele de [illegible], de diminuarea celor [illegible] lei din urmă — prin [illegible] grîului prevăzut de asolament — e de înțeles că suprafețele cu [illegible] fi mișcorate decît concomitent cu [illegible] rea tuturor garanțiilor că, pe [illegible] ducții mai bune la [illegible] **producția totală planificată.** De întîmplător relatam modul în [illegible] procedat la C.A.P. Bîrlogu, unde [illegible] a intrat în acest asolament pas cu pas de-a lungul cîtorva ani. Deci nu despre o aplicare instantanee și generalizată e bine, ci despre una prudentă, în treptele ceea ce ar însemna — în funcție de rezultate — creșterea numărului unităților agricole unde asolamentul va fi [illegible] precum și hotărîrea acestor unități de a aplica parțial sau de a-l extinde pe întreaga suprafață a lor. De aceea, reamintindu-ne că producția de [illegible] cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recentul Congres al țărănimii, [illegible] problemă fundamentală a agriculturii noastre, socotim că în frontul larg de [illegible] făptuire a unei noi și profunde revoluții agrare, organele de planificare își pot aduce o contribuție de seamă prin luarea în considerare a tuturor factorilor de creștere a producției agricole. Și nu vorbele ci faptele arată că pentru zona de soluri podzolice asolamentul Albota reprezintă un asemenea factor. Unul care dovedește că este tot la fel de important de a semăna grîul pe cît este de important a ne pune întrebarea : după ce-l semănăm ?

SUPUNEM ATENȚIEI :

PARIUL ALBOTA,

sau cum zace uitată o idee numai pentru că este prea simplă

De cine depinde starea de curățenie a vagoanelor de cale ferată? (II)

PLECÎND DE LA SUGESTIILE MAI MULTOR CITITORI ȘI ÎNCERCÎND SĂ AFLE RĂSPUNS LA ÎNTREBAREA DIN TITLU, FLACĂRA A INIȚIAT O ANCHETĂ, A CĂREI PRIMĂ PARTE, REALIZATĂ LA REGIONALA DE CĂI FERATE BUCUREȘTI, CEA MAI MARE DIN ȚARĂ, A FOST PUBLICATĂ LA 15 IANUARIE. ONORÎND PROMISIUNEA DE A CONTINUA INVESTIGAȚIILE, AM ZĂBOVIT, SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ, LA BRAȘOV. AM VIZITAT REVIZIA DE VAGOANE ȘI, LA SEDIUL REGIONALEI DE CĂI FERATE, AM STAT DE VORBĂ CU INGINERII NICOLAE STAN, DIRECTOR GENERAL, ROMULUS COTTA, DIRECTOR TEHNIC, VASILE COMNAC, ȘEF AL REVIZIEI DE VAGOANE, CARE AU RĂSPUNS CU AMABILITATE SOLICITĂRII.

— Tovarășe director general Stan, care e punctul dumneavoastră de vedere cu privire la starea de curățenie a vagoanelor de cale ferată?

— Cred că s-au făcut, în acest sector, multe lucruri bune, dar rămînem încă datori față de călători.

— Așa e, aveți dreptate. Ne bucurăm că, în mare, opiniile noastre coincid, ceea ce înseamnă că există posibilitatea unui dialog fructuos. S-o folosim, atunci, ce reprezintă, succint, regionala pe care o conduceți.

— Ea e, oricum am judeca, mai mică decît cea de la București, pe care ați vizitat-o recent. Dacă regionala din București e una de capăt, în sens că acolo se formează și se echipează cam 100 de garnituri pe zi, a noastră e una de tranzit, parcul rulant fiind mai redus. Deținem 330 de vagoane convenționale pe 4 osii, din care se formează 34 de garnituri. Ele se salubrizează aici. 88 la sută din această activitate căzînd în sarcina reviziei de vagoane, al cărei șef e prezent, inginerul Comnac. Față de parcul rulant al căilor ferate române, Brașovul acoperă 7—8 procente.

— Nu-i mult dar, vorba vine, e destul, așa-i? Nu vă ascundem că am venit la Brașov pentru că, din cîte ne-a informat șeful Departamentului căilor ferate, inginerul Ioan Nicolescu, regionala de aici a cheltuit pentru curățenia și echiparea vagoanelor mai puțin decît altele, 88 de lei per vagon, în 1980, de pildă, față de 94, cîți a alocat regionala din București. Cum ați reușit, mai ales că, din cîte ne-am lămurit, vagoanele Brașovului sînt mai curate decît cele ale altor regionale?

(Discuția se poartă duminică dimineața; la regională, toată lumea e prezentă, la calea ferată fiind, se știe, ca la armată, ziua avînd exact 24 de ore; în timp ce directorul general răspunde la telefon, o urgență, Romulus Cotta explică din ce e alcătuită suma de 88 lei; în ea intră, îi auzim, 1,80 lei pentru cheltuieli materiale de salubrizare, 5,32 pentru piese, 38 pentru manoperă, așa-zisele cheltuieli cu munca vie, 33 pentru siguranța circulației; cu totul, s-au cheltuit, în 1980, 1,9 milioane de lei, mai mult decît în anul precedent, cînd suma alocată a fost de 1,3; pentru 1981, adaugă directorul tehnic, ne-am orientat tot spre 1,9 milioane, dar ne-am propus ca cifra să nu afecteze condițiile de confort; folosindu-se de ocazia acestei paranteze, reporterul simte nevoia să precizeze că, în ultimii ani, traficul pe calea ferată a crescut enorm, de la 435 de trenuri în 24 de ore, cîte erau prinse în grafic în 1938, la 2 256 în 1981, în condițiile în care rețeaua de linii a suferit modificări neesențiale; în aceeași măsură, firește, obligațiile căii ferate au sporit considerabil.)

— Cum am reușit? Muncind mai bine, arătîndu-ne mai exigenți, plecînd de la ideea că de starea de curățenie a vagoanelor răspunde, în primul rînd, personalul căii ferate. Fie acesta de întreținere, de supraveghere sau de control.

— Alții pun dezordinea și murdăria din vagoane mai ales pe seama călătorilor! Credeți că e o optică greșită?

— La București, situația e diferită, la dotările pe care le are, insuficiente față de necesități, regionala de acolo abia dacă face față. Nu-i cazul la Brașov, unde capacitatea de întreținere e corespunzătoare. În plus, la noi ponderea o dețin cursele muncitorești, pe distanțe sub 100 de kilo-

metri, pînă la Rupea, pînă la Zărnești, pînă la Brețcu, pînă la Făgăraș, pînă la Întorsura Buzăului și așa mai departe. În mare, nu ne dau bătăi de cap, cea de Zărnești, de exemplu, fiind fără probleme, ca o dovadă că nu muncitorii, nu navetiștii sînt cei care murdăresc și distrug vagoanele. Cînd e vorba însă de trasee mai lungi, personalul 6008 de Iași, de pildă, încep necazurile și ne pare rău că trebuie să recunoaștem că rareori le stăpînim. Ele scapă de sub controlul nostru și vagoanele ajung în revizie într-un hal fără hal, de-ți vine să le plîngi de milă.

(Împreună cu tehnicianul Anton Țimpu, parcurgem, în revizie, o astfel de garnitură, tocmai întoarsă din Moldova; starea vagoanelor e, aproape fără excepție, deplorabilă, de parcă respectiva garnitură ar fi fost uitată pe linie cîțiva ani; geamuri sparte, cioburi, resturi de mîncare, perdele sfîșiate, scrumiere răsturnate, canapele deșirate pentru scoaterea, de sub vinilin, a pernelor de burete, oglinzi lipsă, plafoniere lipsă, becuri lipsă etc., o mizerie de nedescris; Gheorghe Stoica, șef de tură, nu pare surprins, așa e de fiecare dată, zice, pregătim garnitura luni și ea revine cum o vedeți; o echipă de îngrijitoare, avînd-o în frunte pe Ana Mureșan, pornește la atac, înarmată cu cîrpe și găleți; Ilona Fülop murmură un cîntec și pare veselă; alături, tovarășa ei Rozalia Pascu suduie, dar cei care au adus vagonul în această stare n-au, firește, cum s-o audă; garnitura a ieșit de la spălare, e curată pe dinafară, dar Vasile Almășan, care manevrează stația de spălare, menționează că iarna e mai rău; neavînd apă caldă, stația nu funcționează sub zero grade; șeful reviziei, inginerul Comnac, crede că, azi, 6008 nu arată chiar rău?! În 4 ianuarie, citește dintr-un carnet, a intrat în revizie cu 34 de geamuri sparte, în valoare de 5 400 de lei; a doua zi, a fost și mai grav, 42 de geamuri, 6 500 de lei.)

— Ziceați, tovarășe director general, că de starea de curățenie a vagoanelor răspunde, înainte de toate, personalul regional. Și ce-i cu asta, nu-l pește tot la fel?!

— E sau, mai bine spus, ar trebui să fie. Fără să exagerez, noi ne-am dovedit mai drastici decît alții cînd a fost vorba de delăsarea sau superficialitatea ceferiștilor. Cine a greșit, a plătit, n-am acceptat nici un fel de scuze. I-am deprins, altfel vorbind, să nu dea vina pe călători, ci să răspundă concret de ce-au luat în primire. În 1980, de pildă, oamenii regionalei au plătit imputări de exact 4 567 de lei. Conductorul Nicolae Precup a scos din buzunar 283 de lei, Alexandru Zilmoș 300, Augustin Dezideriu tot atîția, geamuri sparte și contravenienți nedepistați. Am mers chiar mai departe și, cînd a fost cazul, am dictat sancțiuni și mai drastice.

— Și a fost cazul?

— Pentru luare de mită, indiferent cît de mică a fost suma, lui Lascu Chiriac și Nicolae Grigoraș le-am desfăcut contractul de muncă. Cine nu e cinstit, n-are ce căuta la căile ferate.

— Mai bine zis, n-are ce căuta nici la căile ferate, de acord? E limpede, tovarășe director general, că dacă trenurile arată cum arăta 6 008, adică jalnic, asta se datorează în bună măsură călătorilor, ce părere aveți?

— Așa-i, dar să nu dăm toată vina pe călători. De cînd am schimbat macazul, adică de cînd am ridicat răspunderea factorilor cu atribuții în domeniul stării de curățenie a vagoanelor, am observat o sensibilă îmbunătățire a muncii. Inventarul garniturilor e, în ultima vreme, tot mai puțin afectat, căci șeful de tren știe că lipsurile i se impută, pînă la urmă, lui sau conducătorilor. Știind asta, e, firește, mai vigilent. Drept urmare, a scăzut și numărul călătorilor frauduloși. Anul trecut, s-au încasat din contravenții 1,9 milioane lei.

— Discutînd pe această temă cu directorul general al Regionalei de căi ferate București, Aurel Popa, am consemnat propunerea ca întreprinderile să intervină mai energic, obligîndu-i chiar pe navetiști să-și procure abonamente pe C.F.R. Împărtășiți această părere?

— Directorul Popa are, fără îndoială, dreptate, dar întrebarea e dacă poți să-i obligi pe oameni?!

— Tocmai asta e, poți?

— Eu cred că nu. Mai simplu e să-i convingi. În această idee, noi am luat legătura cu cîteva din marile unități economice ale Brașovului, cu „Tractorul", de pildă, încercînd să le arătăm călătorilor că starea de curățenie a vagoanelor ține și de ei. Ca urmare, am înregistrat unele progrese, dar rămîne destul loc pentru mai bine. Sîntem și noi vinovați, sînt și călătorii, dar mai avem și unele greutăți obiective.

— Probabil că sînt aceleași ca și la București, fluctuația de cadre, acumulatorii, lăcătușii de revizie, da?

— Acumulatorii cum îi păstrezi, așa îi ai. Avem, ba încă am mai și dat din ei, la Deda, la Ciceu, în alte părți. Lucrînd cu mulți muncitori necalificați, fluctuația de cadre e o problemă, dar am mai rezolvat-o. Mai greu e cu lăcătușii de revizie care, la această meserie, cîștigă mult mai bine în industrie și prestează o muncă mai ușoară.

(Pe această temă, discutăm mai amplu cu inginerul Comnac; sînt, zice acesta, 8 posturi vacante de lăcătuși de revizie, dar anomalia e alta; ca montator de vagoane, după un anumit număr de ani, retribuția crește, în timp ce acela a unui lăcătuș se plafonează; curiozitatea și nedreptatea e că lăcătușii de revizie se recrutează dintre montatori, cine să mai vrea să se facă lăcătuș cînd ca montator, funcție socotită inferioară, are perspective mai bune?! În plus, adaugă inginerul Comnac, n-am pensionat, în ultimii ani, decît 6 lăcătuși; cînd simt că se apropie pensia, retribuția plafonîndu-se, lăcătușii trec în alte meserii, de unde multe greutăți și, desigur, posturi vacante; față de această situație, adăugăm noi, e de datoria Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor să intervină, solicitînd sprijinul și înțelegerea Ministerului Muncii pentru găsirea unei soluții).

— Din cîte știm, tovarășe director general, departamentul a organizat, nu demult, un schimb de experiență la Cluj-Napoca, da? Ce învățăminte ați luat de acolo?

— Față de revizia noastră, Clujul a adus cîteva îmbunătățiri, între care vidanjarea din mers și spălarea vagoanelor pe dedesubt. Pe prima ne-am însușit-o, vom încerca s-o aplicăm cît mai repede, a doua comportă, după mine, unele discuții.

— Anume?

— Apa riscă să pătrundă în instalațiile electrice și, nu uitați, încălzirea se face la 1 500 de volți!

ÎNCHEIEM AICI A DOUA PARTE A ANCHETEI NOASTRE, FĂRĂ A TRAGE CONCLUZII, O VOM FACE DUPĂ CE VOM MAI INVESTIGA CÎTEVA REGIONALE, SĂ NOTĂM CĂ, ÎN CEEA CE PRIVEȘTE STAREA DE CURĂȚENIE A VAGOANELOR, OPTICA REGIONALEI BRAȘOV DIFERĂ DE CEA A REGIONALEI BUCUREȘTI. LA BUCUREȘTI, CEA MAI MARE PARTE DE VINĂ ERA PUSĂ PE SEAMA CĂLĂTORILOR. LA BRAȘOV, FĂRĂ A-I SCUTI PE CĂLĂTORI DE CRITICI, SE APRECIAZĂ CĂ RĂSPUNDEREA REVINE, ÎN PRINCIPAL, PERSONALULUI DE ÎNTREȚINERE, SUPRAVEGHERE ȘI CONTROL. E UN PUNCT DE VEDERE, DACĂ VREȚI, MAI AUTOCRITIC, DAR ADEVĂRUL E CĂ BRAȘOVUL NU-I DECÎT O REGIONALĂ DE TRANZIT, FĂRĂ PROBLEMELE COMPLICATE ALE SURATEI EI MAI MARI DIN BUCUREȘTI. PROMITEM SĂ REVENIM, PROPUNÎNDU-NE SĂ AFLĂM, ÎN SĂPTĂMÎNILE VIITOARE, CARE E SITUAȚIA LA CLUJ-NAPOCA.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Cum folosim inginerii?

„Sînt luni cînd mă simt inginer, sînt luni cînd sînt numai funcționar"

Principala constatare ce se desprindea din partea întîi a anchetei noastre privind modul în care folosim inginerii se referea la faptul că aproximativ o treime din timpul său de lucru inginerul, conducător al unui sector de producție, nu lucrează efectiv ca un specialist. Se ocupă de aprovizionare, la parte la multe ședințe inutile, aleargă după un lucrător sau un utilaj, pierzînd adeseori din vedere că **meseria sa e NOUL**, că specializarea îl obligă să gîndească soluții tehnice sau de organizare care să reprezinte un real progres. Așa cum afirmam și atunci, procentajul exact de muncă subcalificată prestată de inginer este greu de stabilit, iar, într-o ultimă instanță, nici nu are prea mare importanță. Grav este că timpul de gîndire, de lucru ca specialist al inginerului este diminuat cotidian. Fără putință de recuperare, din considerente îndeobște cunoscute: vremea nu iartă, în tehnică totul se schimbă foarte repede.

E greu să calculezi, să cîntărești exact pierderile de acest gen. Decît, poate, prin comparații. De aceea vă propunem două cazuri ce pot sta, eventual, în talerele unei ipotetice balanțe. Le-am întîlnit la renumita întreprindere din Tîrgoviște „SARO", de unde au plecat strunguri în peste cincizeci de țări ale lumii, fapt care vorbește de la sine de valoarea specialiștilor săi.

1.

Inginerul Valentin Negritu din compartimentul constructor:

— **Concurența pe piața internațională este din ce în ce mai acerbă. Nu sînt original cînd spun că te impui doar atunci cînd vii cu ceva foarte bun și chiar, dacă se poate, cu ceva nou, în sensul unei fiabilități sporite, al unui înalt grad de automatizare, al existenței unor posibilități multiple de prelucrare etc. Problema aceasta ni s-a impus stringent în urmă cu un an și jumătate. Și ne-am întrebat: să dăm temă de cercetare la un institut de proiectări sau să înființăm noi înșine o grupă de proiectare? În prima variantă se putea întîmpla ca produsul nou să se lase așteptat ani buni, fapt care ne-a hotărît să-l gîndim aici. Am luat inginerii de la alte compartimente, nouă oameni la număr, și am făcut, pentru început, un singur lucru: muncă de documentare. Adică, am luat observațiile de la service-urile noastre din lume și din țară, am studiat documentațiile celor mai reprezentative firme din străinătate care fabrică strunguri. Am aflat astfel tot ceea ce este mai nou în domeniu. Apoi grupa noastră s-a ocupat, în paralel, de rezolvarea problemelor de concepție, cît și a celor de producție. Totul devenise o pasiune de grup; ne mobilizase încrederea acordată, aș zice, peste noapte. În aproape un an și jumătate am realizat prototipul unei mașini noi. Cîntărește mai puțin și este multifuncțională: un strung paralel ce se poate transforma într-un strung de copiat prin adaptarea unui dispozitiv hidraulic realizat la Cluj-Napoca. Este mai ieftin decît un strung de copiat și, în plus, are nouă funcțiuni noi, folosind principiul unei mașini modulare. O premieră pe țară și nu știm exact dacă mai există ceva similar în lume. Are greutatea mai mică decît strungurile obișnuite, iar transformarea unei funcțiuni în alta nu durează decît cam două ore și jumătate.**

Deci nouă inginerii, dintre care cei mai în vîrstă numără treizeci de ani, au pus pe picioare un strung nou care va intra nu peste multă vreme în producția de serie. Au făcut-o într-un an și jumătate, un timp record ținînd seama de spusele inginerului Valentin Negritu, după care un institut de proiectări l-ar fi realizat în cinci sau șase ani. Aprecierea este, probabil, rod al experienței trecute. Reținem faptul că acești specialiști au fost luați din alte compartimente ale uzinei fără ca acolo să se creeze un gol, fără să li se simtă prea mult lipsa. Printr-o firească încredere li s-a creat cadrul afirmării lor reale, al valorificării la maximum a cunoștințelor și, de ce nu?, a vocației lor. Eficiența de specialiști este dovedită cu argumente concrete, care reprezintă un cîștig pentru ei și pentru întreprindere, și, prin extensie, pentru întreaga societate.

2.

— Cum vă numiți?

— Ion Postelnicu, inginer în cadrul serviciului plan-dezvoltare.

— Ce facultate ați terminat și ce vîrstă aveți?

— T.C.M., secția mașini-unelte, și am 30 de ani.

— Ce sarcini aveți în cadrul serviciului plan-dezvoltare?

— Sînt mai multe, am să le menționez pe cele mai mari și mai importante: controlez indicii de utilizare a mașinilor, urmăresc productivitatea muncii și indicii de încărcare a mașinilor, determinarea capacităților întreprinderii (o dată pe an) și foarte numeroase lucrări de birou.

— Care dintre ele reclamă efectiv muncă inginerească?

— Calculul capacităților...

— Care spuneați, se face o dată pe an.

— Da. Apoi calculul privind încărcarea utilajelor. Controlul - indicilor îi poate efectua însă și un tehnician.

— Una peste alta, cîtă inginerie faceți?

— E greu de răspuns. Cam jumătate-jumătate. Cele două jumătăți se împletesc. Sînt luni cînd mă simt inginer, sînt luni cînd sînt numai funcționar.

— Ce faceți ca funcționar?

— Hîrtii. Tot felul de situații către tot felul de foruri. Ni se adresează în scris niște cereri, și noi, tot în scris, le răspundem. Într-unul sau mai multe exemplare.

— Dacă nu ați avea atîtea hîrtii de pus la punct, ce v-ați propune să rezolvați? Mă refer la o problemă care implică neapărat gîndirea inginerească.

— Am văzut în secția mecanică ușoară o mașină de rectificat poligonal care face operații de degroșare și finisare. E adusă din străinătate. Dacă se uzează, trebuie să se apeleze la importuri. Soluția, cred, ar fi să trecem degroșarea pe strung. E mai economic. S-au făcut niște încercări și dacă aș avea timp...

— În timpul dv. liber?

— E destul de puțin. Cine nu face ani buni inginerie în adevăratul înțeles al cuvîntului se poate rata. Și asta vine pe nesimțite.

Inginerul Ion Țincoca, de la IMUAB, care a apărut și în prima parte a anchetei noastre, făcea unele afirmații interesante. „Poate undeva, spunea el, dintr-un motiv sau altul, unul inginer — și nu din vina lui — să-i revină atribuții care nu-i valorifică pe deplin pregătirea, nu-i justifică, într-un anume sens, diploma. Pentru el, ca individ, dacă nu și-a găsit singur rezolvarea, faptul poate avea urmări importante. Se simte nemulțumit, inutil. Această ieșire din competițiile poate fi însă contracarată prin preocupările proprii și nu e obligatoriu ca acestea să vină ca sarcină de serviciu".

Adevărul este, credem, undeva la mijloc, dar **ieșirea din competiție** nu este numai o problemă personală. Pierderea sau cîștigul se înregistrează de ambele părți. Între compartimentele în care lucrează inginerii Valentin Negritu și Ion Postelnicu distanța pare mult mai mare decît cei cîțiva metri de **coridor**. La aceeași vîrstă, unul se confruntă cu tehnica de vîrf, iar celălalt cu teancuri de hîrtii.

Cum folosim inginerii? Vom continua ancheta noastră. Așteptăm și păreri și sugestii izvorîte dintr-o experiență personală a cititorilor. Fiindcă pierderea sau cîștigul în asemenea cazuri nu reprezintă o problemă personală, ele interesează întreaga societate.

RĂZVAN BARBULESCU

„Matematica muncii" la I.C.E.M.

COMPETENȚĂ + DĂRUIRE + PASIUNE = ECONOMII DE MILIOANE DE LEI VALUTĂ

Unul din marile comandamente care stau în fața economiei noastre naționale, a fiecăruia din noi la locul de muncă, este limitarea pe cît posibil a importurilor, costisitor bir în valută ce atîrnă atît de greu pe talerul balanței economice. Avem capacitatea, forța și condițiile să înlocuim tot mai mult produsele cu etichete „Made în S.U.A., Anglia, Franța" etc. cu utilaje, echipamente, materiale ieșite pe porțile uzinelor noastre, ca rod al gîndirii românești. Este ideea care ne-a urmărit ca un laitmotiv în timpul vizitării Expoziției naționale a invențiilor. Sub majoritatea exponatelor, textul sună convingător: „Înlocuiește importul — eficiența valutară sute de mii, milioane de lei valută". Cam așa sunau și explicațiile alăturate brevetelor inventatorilor de la Institutul de cercetări metalurgice, I.C.E.M., semn că, asemeni oțelului incandescent din furnale, pasiunea și ideile celor de aici se află la cote înalte.

L-am întrebat pe directorul adjunct științific al acestui institut, Dragomir Constantin, titularul brevetului 67 696, „Materiale refractare de înaltă stabilitate termomecanică pentru turnarea continuă a oțelului", în ce constă această invenție, medaliată cu Premiul C.C. al U.T.C. Cu o modestie ce ne-a impresionat și care a fost nota dominantă a întregii discuții, inginerul Dragomir a început prin a arăta că tot ce s-a realizat a fost împlinirea firească a muncii unei echipe sudate la tensiunea înaltă a respectului pentru profesie, și pentru nou, fie că a fost vorba de ceilalți semnatari ai brevetului, mai tînerii ingineri Oprea George și Minulescu Gheorghe, fie că a fost vorba de cei din stațiile pilot ale institutului sau chiar de beneficiari, în special de la Oțelu Roșu.

Brevetul vizează așa-numitele „orificii zirconice", piese deosebit de importante în tehnologia de turnare continuă a oțelului. Procedeul de turnare continuă a oțelului, care pe zi ce trece capătă o extindere tot mai mare la noi, prezintă față de procedeul clasic o serie de importante avantaje economice, cum ar fi reducerea consumului de combustibil, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii și îmbunătățirea condițiilor de lucru în secțiile de turnare. Oțelul incandescent de la cuptoare ajunge într-o oală de turnare de 50—180 de tone, deversează în distribuitorul ce alimentează pe mai multe fire cristalizatoarele, din care se obțin semifabricatele din oțel, laminate ulterior în tablă, sîrmă, profile. În fundul acestui distribuitor există niște piese deosebit de utile din materiale refractare, cu orificii perfect calibrate, piese care nu trebuie să-și schimbe diametrul în tot timpul curgerii oțelului, cam 6 ore. Ele sînt puse să lucreze în condiții deosebit de grele, contact prelungit cu un oțel în mișcare la circa 1 500 de grade, generînd fenomene de eroziune și abraziune în timpul curgerii.

Nici unul din materialele refractare care se fabricau în țară nu putea îndeplini condițiile de exploatare severe impuse de turnarea continuă a oțelului și de aceea piesele cu orificii se procurau din import.

După cercetări intense pe diferite materiale refractare, pentru ca acestea să aibă constanță la temperaturi ridicate și o curbă constantă de granulometrie care să confere compactitate ridicată pieselor, să fie rezistente la atacul metalului lichid și zgurii, să aibă o temperatură de ardere și o tensiune superficială adecvate condițiilor de lucru, s-a găsit că materialul ideal este silicatul de zirconiu, obiectul de fapt al brevetului. După experimentarea, cu rezultate foarte bune la Oțelu Roșu a noilor orificii zirconice, s-a trecut la fabricarea în stațiile pilot ale institutului a celor cîteva zeci de mii de astfel de piese, care au fost montate la Oțelăria 3 de la Combinatul siderurgic Galați și, mai nou, la C.S. Călărași. Prin renunțarea la import și fabricarea în țară a acestor piese, numai în 1980, economia a fost de circa 1 milion de lei valută, cu posibilitatea de creștere în anii următori prin mărirea producției.

Am văzut un astfel de orificiu zirconic. O piesă aparent simplă de aproximativ 2 kg, înaltă de 13 cm și cu diametrul de 6—7 cm, avînd practicat un orificiu de 16, 19, 22 sau 23 mm. Dar această piesă mică, plămădită din munca, ideile și pasiunea unor oameni inimoși și capabili, dă efecte economice mari, invers proporționale cu mărimea ei.

Cercetările inginerului Dragomir vor continua, în colaborare cu Institutul de cercetări de chimie anorganică și metalurgie neferoasă, pentru recuperarea oxidului de zirconiu din deșeurile de orificii materialul zirconic fiind foarte prețios, atît pentru reintroducerea lui în fabricarea acestor piese, cît și pentru alte sectoare ale economiei naționale.

Ar mai fi interesant de semnalat că, înaintea brevetului descris mai sus, autorul a mai înregistrat o inovație, aplicată la C.S. Galați și acum în curs de extindere la C.S. Călărași, anume placarea a însuși distribuitorului de la turnarea continuă cu materiale refractare silicioase de înaltă permeabilitate la gaze. În 1981, prin anularea importului, ea va antrena o economie valutară de circa 20 milioane de lei.

Atunci cînd ne-au fost arătate orificiile zirconice în expoziția de realizări a I.C.E.M.-ului aflată în holul institutului, ne-au mai atras atenția cîteva cărămizi de dimensiuni și forme felurite, lîngă care o notă explicativă arăta că prin acest brevet — „Procedeu de fabricare a cărămizilor silicadense", autori ing. Birlogeanu Constantin, ing. Dragomir Constantin și colectivul — s-au făcut, de asemenea, economii de milioane de lei valută în 1980. Inițial intenționasem să scriem doar despre brevetul descris la începutul articolului, dar ne-am gîndit că ar fi păcat să nu extindem subiectul, referindu-ne și la cărămizile silicadense, medaliate și ele în cadrul expoziției naționale.

Inginerul Birlogeanu ne-a relatat biografia acestei inovații. Cînd s-a pus problema construirii unor baterii de cocsificare de mare capacitate pentru combinatele siderurgice de la Galați și Călărași, specialiștii au fost confruntați cu dificultatea de a nu putea folosi, la aceste baterii, nici unul din materialele refractare care se fabricau în țară, datorită rigorozităților calitative implicate de tehnica modernă. Aceste rigorozități însemnau o compactitate ridicată în vederea unui transfer termic foarte bun, o refractaritate deosebită pentru a face față temperaturilor înalte, circa 1 500 de grade, și variații dimensionale prin dilatări foarte mici. Soluția era una singură: importul, și iarăși niște milioane de lei părăseau țara? Dar răspunsul specialiștilor români a fost prompt, și în mai puțin de un an, brevetul de fabricare a cărămizilor silicadense a fost cheia problemei. Promptitudinea nu s-a oprit aici, astfel că în anul următor s-a putut trece la fabricarea efectivă, de serie, a întregului necesar la Întreprinderea pentru Produse Refractare „9 Mai" din Turda.

Să încercăm să arătăm cum cercetările au putut escalada această cotă înaltă a calității. Întîi, s-a îmbunătățit calitatea materiei prime — o cuarțită de Dobrogea — prin selectarea și înnobilarea ei. Apoi, s-au stabilit, prin experimentări, o compoziție granulometrică optimă și condiții de fasonare bune a cărămizilor. A urmat esențialul: s-a introdus, pentru prima oară la scară industrială, un ciment silicatic ca liant, în locul laptelui de var, pentru compactizare și rezistență, la acesta adăugîndu-se bioxid de titan și bioxid de mangan. Toată această compoziție a rețetei în combinațiile de substanțe mai sus arătate constituie originalitatea soluției față de cele cunoscute și utilizate pe plan mondial. Analizînd comparativ indicii de calitate ai cărămizilor refractare obținute după acest brevet, s-a constatat că ei se situează la nivelul produselor refractare similare din țările cu veche tradiție în această fabricație. Este de menționat că brevetul a asigurat fabricarea acestor cărămizi fără nici o investiție suplimentară, pe fluxul tehnologic existent la Întreprinderea „9 Mai" Turda. De asemenea, se întrevăd îmbunătățiri ale aplicării industriale, între care micșorarea consumului de energie prin eventuala renunțare la fazele de pregătire, rămînînd ca eliminarea apei să se facă în cuptorul de ardere a cărămizilor finite.

Se estimează că, în cincinalul 1981—1985, la investițiile de cocserii de mari capacități, cît și la preîncălzitoarele de aer de pe lîngă furnale, unde se folosesc tot aceste cărămizi, economia valutară ce se va realiza prin utilizarea acestui brevet va atinge 65 de milioane de lei, valoare deosebit de semnificativă privind eficiența acestei inovații.

Problema cărămizilor silicadense, pe lîngă aspectul tehnic valoros, mai oferă ca exemplu de urmat și un alt „brevet", cel al colaborării ritmice pe trasoul minister-centrală-institut de cercetări-întreprinderi, colaborare care, în unele cazuri, scîrțîie, lungind drumul de la idee la realizare.

Două idei plămădite dintr-un prețios aliaj: competență profesională + pasiune + dăruire. Iată formula pe care ne-o propun specialiștii de la Institutul de cercetări metalurgice pentru rezolvarea ecuației: cum să muncim fiecare pentru ca economia noastră națională să producă mai ieftin, mai eficient și, în același timp, prin forțe proprii.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Realizare de prestigiu a tehnicii românești:

Combine multifuncționale

„Pentru recoltat va trebui să asigurăm dotarea agriculturii cu combine multifuncționale pentru cereale și alte culturi, ca și a unor mașini perfecționate pentru sfeclă, cartofi și furaje".

Această sarcină a fost trasată oamenilor de concepție și constructorilor de mașini agricole de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul recentului Congres al țărănimii. La puține zile, după încheierea lucrărilor congresului, ne-am deplasat la întreprinderea bucureșteană „Semănătoarea", cea mai importantă unitate de produs mașini agricole din țară. Aici funcționează, de aproximativ doi ani de zile, un centru de pregătire tehnologică a fabricației de mașini și utilaje agricole, deci un nucleu mixt, de concepție și execuție, destinat modernizărilor în domeniul respectiv.

Inginer șef **Mihai Dogaru** se referă, la începutul discuției noastre, la preocupările, existente în uzină, încă din anul 1979, pentru îmbunătățirea performanțelor și fiabilității echipamentelor destinate culturii porumbului, printre altele, întrucît, în teren acestea nu corespundeau integral destinației lor.

— Mai înainte de a ataca noi tipuri de mașini agricole, am considerat că este de datoria noastră de a „corecta" starea de eficacitate a celor deja livrate agriculturii. Trebuie să știți că este vorba despre 13 mii de asemenea mașini, pentru care am pregătit și produs echipamentele trebuitoare îmbunătățirii randamentului lor. Mai precis, am realizat echipamentele amintite pentru C S 4, culegătorul de porumb pe patru rînduri. În campania culesului, din 1980, am trimis specialiști din întreprindere pe teren, pentru a constata, la fața locului, ce anume deficiențe se înregistrează în funcționarea mașinii C S 4 și a gîndi asupra soluțiilor de perfecționare. Consider că inițiativa noastră a fost pozitivă, mai ales că echipamentele noi s-au și produs. Deplasarea specialiștilor pe ogoare, în timpul campaniilor, a devenit acum o metodă de lucru curentă, pentru întreprinderea noastră. Noile culegătoare de porumb vor beneficia de noutățile apărute în ultimul timp. Concomitent, și tot ca o consecință a observațiilor privind comportarea mașinilor în campanie, s-a efectuat și modernizarea echipamentelor de depănușare. Atelierul de prototipuri al uzinei a pus la punct trei variante ale acestui agregat, despre care vă vorbesc, și cu care am ieșit în cîmp, încă din toamna anului trecut, confruntînd rezultatele obținute atunci cu cele vechi și oprindu-ne asupra soluțiilor optime. Experimentul a avut loc într-o zonă dificilă, la I.A.S. Afumați, și pe o perioadă de timp mai întinsă, care s-a prelungit din octombrie pînă în decembrie. O altă urmare directă a inițiativei noastre a fost crearea echipamentului pentru recoltat porumbul — ERP 4, cum l-am denumit — care va completa combina CARP 4. Au colaborat la realizarea despre care am amintit inginerii, **Dorin Alexe, Horst Zamfirescu, Dana Georgescu, Emil Popescu, David Eugen și Ion Ene.**

— Mulțumindu-vă pentru aceste precizări, desigur importante, vă rog să ne înfățișați și preocupările actuale ale colectivului de creație al întreprinderii, deoarece se știe că la Congresul țărănimii s-au exprimat opinii încă nefavorabile în legătură cu mașinile agricole care trebuie să asigure o calitate și o eficiență înaltă, la nivelul necesităților unei agriculturi supuse unei adevărate revoluții.

— Chiar mai înainte de congres, în toamna anului 1980, cu prilejul unei întîlniri de lucru desfășurată la Afumați, s-au primit indicații din partea președintelui țării, privind analiza critică a unor mașini agricole, printre care CARP 4. Principala sarcină a revenit colegilor de la Institutul de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică pentru mașini agricole, cu care am colaborat direct. Urmarea: stabilirea unui „pachet" de probleme, nu puține la număr, cam 14—15, care se cereau rezolvate. S-a obținut un grad de fiabilitate a mașinilor respective, mult superior, printr-o redimensionare a unor ansamble și subansamble, comportamentul noii mașini fiind net peste cel al combinelor C 12 tradiționale, al căror echipament a fost completat cu un alt culegător și depănușător. Am amintit și acest fapt, pentru a demonstra că preocuparea pentru ridicarea performanțelor utilajelor mecanizate s-a înscris pe un traseu continuu, fapt care ne permite, astăzi, să trecem mai ușor la noile sarcini trasate de Congresul țărănimii. În prima lună a acestui an, am organizat un veritabil sfat cu reprezentanții unor unități din agricultură, pentru a lua cunoștință și de observațiile celor care utilizează produsele întreprinderii. Desigur, principala noastră preocupare a devenit crearea unei combine universale atît pentru grîu, orz, floarea-soarelui, soia și porumb prin schimbarea unor agregate, în funcție de lucrările pe care le are de executat combina. Așa s-a născut combina multifuncțională, pe care am și prezentat-o șefului statului, cu prilejul vizitei pe care ne-a făcut-o aici. Desigur, pentru a alege, a fost nevoie de cîteva variante analizate în etape succesive și în acțiune, la întîlnirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu constructorii de mașini agricole de la Girbovi, Movilița, și Otopeni. Acum, pentru a reveni la stricta actualitate, avem în studiu și așteptăm confruntarea cu campania din toamnă, combina de mare capacitate. Tot o combină multifuncțională.

— Prin ce se va distinge „Personalitatea" acesteia de a celorlalte ?

— Va fi, sau mai precis a și fost construită (deocamdată în două exemplare), pe principiul modularii. Este, deci, o combină de mare capacitate, destinată atît recoltării grîului și celorlalte păioase, cît și porumbului. Compartimentele de păioase și porumb constituie module separate, care se montează după nevoi. Concomitent cu stringerea recoltei, combina va executa și stringerea paielor și cocenilor.

— La ora discuției noastre, acum, în primele zile ale lui martie, care este situația exactă ?

— Sîntem în curs de definitivare a programului comun cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, privind asimilarea combinei de mare capacitate, pentru verificarea parametrilor constructivi. La începutul campaniei de vară, vom prezenta 6 asemenea combine, cărora le vom adăuga, odată cu începerea recoltării porumbului, încă 10. Vom putea prin urmare studia, la lucru efectiv, 16 combine. În paralel, am început și pregătirea fabricației industriale. Pentru a trece în producția de serie, va trebui să așteptăm încheierea campaniei din toamnă. De pe acum, credem că, în proporție de 90 la sută, mașina va corespunde scopului pentru care a fost creată, concepția sa constructivă dîndu-ne dreptul să sperăm că doar puține corecturi vor mai fi necesare. Nu doresc să priviți optimismul meu lipsit de acoperire, pentru că nu numai la noi în întreprindere ci și în cadrul institutelor specializate sarcina ce ni s-a încredințat a fost primită și tratată cu toată seriozitatea, efortul comun, al celor care proiectează și execută o astfel de mașină, sprijinindu-se pe o documentare vastă și pe ambiția de a furniza mecanizatorilor de pe ogoare posibilitatea de a-și vedea încununate de succes străduințele lor, de luni de zile, în vederea creșterii producțiilor agricole, la nivelul cerințelor. Asta înseamnă să le încredințăm o mașină de performanță, al cărei drum trebuie să ducă și spre alte țări, unde deja produsele industriei noastre sînt solicitate de ani de zile.

MANOLE CÂRȚAN ■

Facem destul pentru gîndirea tehnică originală?

Lazăr Bocăneanu și-a început ucenicia la 11 ani. După 5 ani a devenit strungar, meserie în care a lucrat alți 20. A fost, pe rînd, șef lucrător, maistru, șef de secție, tehnolog și proiectant. După o asemenea carieră se poate lesne deduce că meseria de strungar nu mai are secrete pentru dînsul. La Uzina „Timpuri Noi" din București, în perioada cînd era tehnolog la pistoane și segmenți pentru motoare și compresoare, a propus 7 inovații. Una din ele : „Dispozitiv pentru executarea canalelor de siguranță în pistoane" a devenit invenție. Iată „biografia" ei :

1965. La 26 iunie, printr-un proces verbal al ședinței colectivului de inventii și inovații al Uzinei „Timpuri Noi", se hotărăște respingerea propunerii. Motivul : „este neeconomică, iar concentricitatea canalului siguranței față de gaura de bolț nu este riguroasă". Propunerea este trimisă totuși spre aplicare la Uzina de piese auto Colibași-Pitești care se arată interesată. Deoarece uzina nu are condiții de executare a dispozitivului îi cere lui Lazăr Bocăneanu să prezinte prototipul inovației (greu de presupus că ce nu poate face o uzină poate face un om, mai ales că trebuia achiziționat un strung paralel). Uzina „Timpuri Noi" revine și este de acord cu experimentarea propunerii în două etape, specificînd și dispozitivele necesare pentru asta.

1968. Cererea de brevet de invenție este înscrisă la O.S.I.M. cu numărul 58 153 din 25 noiembrie. M.I.C.M. — Direcția generală tehnică — trimite la Colibași, desemnat titular de brevet, propunerea pentru experimentare. În scrisoarea de trimitere se atrage atenția „asupra respectării cu strictețe a termenelor de rezolvare prevăzute în legislația în vigoare. Depășirea lor va atrage după sine sancționarea celor vinovați de întîrzieri nejustificate".

1969. Concluziile referatului O.S.I.M. : „...propunerea de invenție se admite, avînd elemente de noutate și progres tehnic... rezultă că invenția propusă îndeplinește condițiile pentru acordarea brevetului de invenție solicitat, precum și a certificatului de autor".

1971. Lazăr Bocăneanu primește certificatul de inventator. În prezența delegatului O.S.I.M., la Grupul școlar „23 August" din București se face o demonstrație a dispozitivului. Rezultatele sînt corespunzătoare. Cu participarea autorului și a delegaților O.S.I.M. și a Uzinei de autoturisme Colibași se trece la proba dispozitivului. Concluzii : „Principiul constructiv al dispozitivului este corespunzător și satisface condițiile impuse. Dispozitivul s-a comportat corespunzător, fără să dea abateri dimensionale la lotul de piese prelucrate". Se stabilește ca omologarea să se facă la Colibași, la o dată ce se va stabili ulterior.

1972. Grupul Uzinelor de autoturisme-Pitești admite propunerea pentru experimentare în vederea aplicării. M.I.C.M. se adresează U.A. Pitești : „În scopul definitivării prototipului invenției, în vederea omologării pentru aplicare în fabricație, în perioada 1—7 august, inventatorul se va deplasa la uzină pentru acordare de asistență tehnică. Vă rugăm să-i acordați tot sprijinul în acest sens, dispunînd să i se pună la dispoziție mijloacele necesare pentru a putea executa toate lucrările ce se vor dovedi necesare pentru buna funcționare a prototipului".

Grupul Uzinelor de autoturisme-Pitești recepționează și trece sarcina către Secția de prelucrări mecanice II, inginerului Constantin Mitocaru : „...Cu toate că se stabilise anterior, cînd s-au dat cuțitele și dispozitivul reglat la data de 18.04.1972, s-a constatat din declarațiile muncitorilor care lucrează pe această mașină cu dispozitivul invenției că nu s-a mai lucrat nici o piesă, că problema a fost tratată cu indiferență, neingrijindu-se nimeni din partea secției de această problemă. Față de cele arătate mai sus, avînd în vederea importanța invenției și modul în care este privită de organele superioare de partid și de stat, vă atragem atenția că sînteți pasibili de amenzi conform H.C.M. nr. 2508/969 art. 1, al. b, combinat cu art. 2, de la 500 la 1 000 lei, în raport cu gravitatea faptelor, mai ales că ați fost de acord în momentul cînd s-a demonstrat modul de lucru al dispozitivului în prezența dv. Avînd în vedere

Biografia neromanțată și nu prea veselă a unei invenții

termenul depășit exagerat de mult pentru care sînteți direct răspunzător, ne facem datoria de a vă atrage atenția de a definitiva experimentarea și omologarea pînă la data de 20.08.1972". (Una din programări fusese fixată pentru iunie 1970 ; a urmat ianuarie 1971 și altele.)

1973. Pistonul U-650 a fost modificat. În p.v. din 28 mai, încheiat între delegații O.S.I.M. și reprezentanții Uzinei „Tractorul", proces verbal pe care inventatorul refuză să-l semneze, se arată că modificarea făcută împiedică aplicarea invenției.

I.A. Pitești revine către Lazăr Bocăneanu : „Propunerea este corectă din punct de vedere tehnic, dar nu se poate aplica la I.A.P. deoarece uzina va fi înzestrată cu utilaje de prelucrat pe trei direcții, care cumulează în afara cotelor indicate în dosar și operațiile de prelucrare eboș".

1974. C.N.S.T. către Uzina „Steagul Roșu" Brașov : „Urmare sesizării tov. Bocăneanu Lazăr, făcută la conducerea superioară de partid și de stat, referitoare la situația invenției sale, s-a hotărît ca în luna ianuarie a.c. să se înceapă valorificarea acestei invenții. În vederea creării condițiilor necesare experimentării invenției respective, vă rugăm să-i acordați tov. Bocăneanu L. tot sprijinul de care are nevoie (desenele pistoanelor pe care dumneavoastră le folosiți)".

Hîrtiile nu contenesc să circule. U.A. Pitești se adresează I.C.P.T.C.C.M. București : „Urmare... vă trimitem alăturat dosarul..., autor Bocăneanu Lazăr, împreună cu brevetul de invenție, în vederea completei soluționări. Facem acest lucru deoarece Institutul dv. are posibilitatea desăvîrșirii dispozitivului respectiv, precum și valorificarea acestuia".

1976. Din referatul I.A. Pitești către O.S.I.M. : „Conform noii tehnologii, pistonul U-650 (la care se referă invenția sus-amintită) se prelucrează pe o mașină complexă de tipul Gildemaister, mașină care execută simultan mai multe operații cu un timp efectiv de lucru mult mai redus decît prevederile vechii tehnologii și la parametrii calitativi mult superiori".

1979. Din declarațiile lui Lazăr Bocăneanu : „Pînă luna august 1979 am vizitat la Uzina „Tractorul" Brașov un fost coleg de muncă. Cu această ocazie am constatat că pistonul S-1300, devenit pe parcurs S-1500, se execută tot aici, deoarece I.A. Pitești nu putea introduce în utilajul de bază prelucrarea acestui pistonaleza) 146 mm. Pentru operația de prelucrare a canalelor de siguranță se folosește metoda de lucru existentă la I.A.P. cînd a fost acceptată invenția pentru experimentare".

Biografia acestei invenții seamănă îngrijorător de mult cu a altora. Acesta a fost unul din motivele care ne-au determinat s-o scriem. Ea este, de fapt, mai stufoasă, cu o intrigă complexă, cu personaje bine conturate, care au bănuieli, reclamă, se apără, insistă, neglijează, se gîndesc și se răzgîndesc, amînînd rezolvarea problemei pînă o fac inoportună ?!

Muncitori, ingineri, directori de la uzine, ministere și O.S.I.M. au pierdut timp cu procese verbale, minute și constatări. Abia după ce invenția „n-a mai avut cîmp de aplicare", s-a tras o concluzie fermă.

S-au făcut experimentări care au dat rezultate bune, dar n-au fost concludente !!?

Lazăr Bocăneanu, inventatorul, avea, n-avea treabă, făcea drumuri la Pitești și Brașov nedumerit că invenția nu poate depăși faza de brevet. Afară de C.F.R., care a încasat prețul multelor bilete plătite la Brașov, Pitești etc., nimeni n-a cîștigat nimic ?!

Să nu uităm că la Pitești se folosește o mașină complexă de tip Gildemaister și nicidecum o mașină de tipul Popescu sau Ionescu, iar la Brașov se pare că se mai folosește vechea metodă ?!

Asadar, mirări peste mirări, nedumeriri ?! O idee, pare-se, prețioasă a fost purtată de ici, colo și ea e, în prezent, amenințată de bătrînețe și uzură, continuînd să rămînă doar pe hîrtie, deși industria noastră folosește, cum spuneam, mașini din import acolo unde, tratată și ajutată cum se cuvine, mașina gîndită de Lazăr Bocăneanu ar fi putut rezolva multe. Și, în primul rînd, ar fi redus importul. Mai sînt cazuri, iată, cînd în loc să-i căutăm pe inventatori, să-i atragem în procesul tehnologic, să le propunem teme, să-i folosim la întreaga lor capacitate, îi lăsăm să ne bată pe la uși cum și cum ei ar fi venit să ceară, nu să dea.

Mai constatăm că, deși avem o legislație care prevede exact ce trebuie făcut, încălcarea ei este destul de simplă și fără urmări. La toate aceste nedumeriri, așteptăm un răspuns ferm și limpede. Promitem să revenim.

OPREA GEORGESCU

Ecuație din care unii termeni lipsesc

Eforturile și preocupările specialiștilor de la Clinica de nutriție și boli metabolice din București, îndeosebi ale șefului acesteia, prof. dr. docent **Iulian Mincu**, care îmbină în mod salutar cercetarea cu terapeutica și activitatea de popularizare științifică, succesele obținute în stabilirea unei epidemiologii a diabetului zaharat, obezității și hiperlipoproteinomiilor, în combaterea complicațiilor cronice ale diabetului, a tulburărilor de glicoreglare, în clarificarea unor probleme ale alimentației contemporane sînt bine cunoscute, noi înșine scriind despre ele chiar în paginile acestei reviste. Ele reprezintă tot atîtea argumente pentru elaborarea unei strategii științifice a cărei finalitate să fie tocmai acea alimentație rațională devenită în ultima vreme, nu numai ca aprovizionare, problemă de stat, de care s-a ocupat în mod clarvăzător, după cum o atestă documentele de partid, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Secretarul general al partidului nostru ne-a atras astfel atenția, cu un ceas mai devreme, asupra unei problematici cu care se confruntă tot mai acut omul contemporan. Orientarea numai pe baza vechilor obiceiuri alimentare, nelipsite de anumite carențe, e destul de dificilă în condițiile apariției unei alimentații tot mai sofisticate. Lucrurile se complică și mai mult din acest punct de vedere în cazul afecțiunilor tot mai frecvente cauzate de o alimentație necorespunzătoare, afecțiuni care se întîlnesc sub diferite forme la aproape jumătate din populație. Soluționarea acestei probleme prezintă un dublu aspect : pe de o parte, o valorificare cît mai bine dirijată, în funcție de necesitățile determinate științific ale unui consum rațional, a resurselor alimentare, iar pe de altă parte, asigurarea unei dezvoltări optime a tinerelor generații, menținerea stării de sănătate a populației.

Înfăptuirea acestor deziderate e într-adevăr operă de **educație, organizare, cercetare și terapeutică** dar, paradoxal, cum s-a mai observat și altădată, mai ales factorii de **educație și organizare** lipsesc. Și lipsesc în primul rînd pentru că în învățămîntul superior medical nu se predă nici măcar o oră de nutriție și boli metabolice. Numai în lunile din urmă se pare că ar exista unele preocupări în ceea ce privește introducerea unui curs facultativ, rezolvare care ar reprezenta, evident, un palcativ, o minimalizare a problemei sub multiplele ei implicații medicale, științifice, sociale. Specialiștii cu care am vorbit la Clinica de nutriție și boli metabolice din București, dar din cîte știu și cei de la Timișoara (avem în vedere pe profesorul Gh. Băcanu și colaboratorii săi), Iași, Tîrgu Mureș etc. opinează pentru introducerea unui curs de nutriție și boli metabolice timp de două semestre, într-unul din anii clinici, de preferință anul VI. Fără a intra în detalii, din programa acestui curs n-ar trebui să lipsească asemenea capitole precum alimentația omului sănătos cu toate aspectele ce le comportă, bolile generate de alimentația necorespunzătoare, dietoterapia, noțiuni de educație sanitară în vederea promovării unei alimentații raționale. În măsura cuvenită, unele din aceste probleme ar trebui să se regăsească și în pregătirea elevilor de la liceele sanitare ca și în alte cursuri de nivel mediu. Noțiuni de alimentație rațională s-ar cuveni să fie prezentate, sistematic și periodic, la orele de dirigenție din cadrul școlilor generale ca și ale liceelor în genere. Toate aceste măsuri și-altele pe care le consideră oportune specialiștii și factorii de decizie educațională se impun a fi adoptate chiar în perspectiva noului an școlar.

O activitate profilactică, de prospectare, orientare și dirijare a unei alimentații raționale nu e de conceput fără un sistem și un cadru organizatoric sub forma unui institut sau laborator național care, funcționînd, eventual, pe lîngă Clinica de nutriție și boli metabolice, dar polarizînd experiența acumulată în acest domeniu de toate unitățile din țară, să stimuleze în același timp cercetarea și practica terapeutică, să ofere producției de alimente de orice natură repere științifice orientative. Asemenea orientări apar necesare cu atît mai mult cu cît deopotrivă Institutul central pentru industrie și chimie alimentară ca și diferitele laboratoare alimentare, indiferent de apartenență, în prezent nu dispun de nici un nutriționist. O asemenea situație pare cu atît mai paradoxală cu cît un institut științific pentru alimentația animalelor funcționează de vreme îndelungată.

Cît privește cercetarea și terapeutica, ambele beneficiind de pe acum de progrese care înscriu școala de nutriție românească într-un context științific internațional prestigios — o dovadă constituind-o pe lîngă multele recunoașteri de marcă primul Congres național de nutriție și boli metabolice din toamna anului trecut — vor fi mult mai puternic propulsate, punîndu-se în valoare rezultatele lor, perspectiva lor devenind tot mai mult una profilactică. Alimentația rațională, așezată pe asemenea baze științifice, concepută într-un cadru unitar și dinamic, va marca astfel unul din marile cîștiguri ale umanismului societății noastre.

NICULAE STOIAN

O idee nouă, un musafir nepoftit?

Invențiile laborantului-chimist Nicolae Țenț, treizeci și opt la număr și toate brevetate, au făcut obiectul unui reportaj publicat în **Flacăra** cu aproximativ doi ani în urmă. Autorul articolului remarca pe bună dreptate că această prodigioasă activitate întrupată din pasiune și dăruire de sine, nu reprezintă decît o simplă promisiune în lipsa unor virtuali beneficiari, că invențiile lui Nicolae Țenț își pot demonstra utilitatea și eficiența economică numai prin valorificarea lor în diverse unități productive. Și semnalarul relatării, descriind pe scurt conținutul brevetelor în cauză, se întreba surprins cum este posibil ca acestea să nu suscite nici un fel de interes din partea cercurilor de specialitate.

Despre lipsa de interes acordată brevetotodi aflată la O.S.I.M., despre faptul că acest imens tezaur de informații, idei și soluții tehnice este insuficient cercetat și fructificat de către unitățile productive și institutele de cercetări a ținut să ne vorbească ulterior, în cadrul unui interviu, și directorul adjunct al Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci. Nu e de mirare deci, că și inventiile lui Nicolae Țenț au trecut neobservate, iar autorul a fost sfătuit de către unii să-și caute singur beneficiari. Vom nota de asemenea faptul că, prin caracterul lor mai puțin obișnuit, invențiile lui Nicolae Țenț au fost privite de către unii cu suspiciune, iar de către alții cu dezinteres, invocîndu-se lipsa unor probe și argumente de ordin tehnic și științific.

Articolul din **Flacăra** a avut totuși darul de a cuceri atenția unui beneficiar. Astfel, directorul general al Centralei industriale de medicamente, cosmetice, lacuri, vopsele, inginerul Mihai Gheorghiu, și-a manifestat dorința de a-l cunoaște pe autor și de a-i facilita experimentarea metodei pentru obținerea trioxidului de sulf, substanță necesară în fabricarea industrială a acidului sulfuric. În acest scop s-a luat legătura cu Întreprinderea „Dero" din Ploiești. Aici, cu ajutorul unui reactor construit de autorul brevetului, a fost experimentat „Procedeul de sintetizarea trioxidului de sulf în flux continuu". Au avut loc mai multe încercări. „Experimentele s-au încheiat cu rezultate promițătoare, ne-a informat de curînd inginerul șef al întreprinderii, tovarășul Ionescu Paulian. Ideea lui Nicolae Țenț se dovedește interesantă, chiar ingenioasă, și primele rezultate ne obligă să fim optimiști. Îi vom da tot concursul pentru continuarea cercetărilor".

Rămînînd la convingerea că o invenție sau o descoperire nu pot fi promovate sau scoase din competiție decît pe baza unor verificări minuțioase și a unor testări efectuate în laboratoare de strictă specialitate, ne-am gîndit să readucem în atenția specialiștilor cîteva dintre cele mai importante invenții brevetate de Nicolae Țenț.

Ne-am gîndit în primul rînd la **pila ionică**, dispozitiv capabil, așa cum se arată în brevet, de a transforma energia chimică în electricitate cu un randament de 98%. Pila ionică, susține autorul ei, funcționează cu acid sulfuric concentrat, deci cu o sursă de energie relativ ieftină, și debitează de la 10 la 1000 de amperi pe secundă, voltajul fiind între 2 și 150 de volți. Un motor electric, montat pe un autoturism, și care, susține mai departe Nicolae Țenț, s-ar alimenta de la această pilă ionică, ar putea să producă o putere de 120 de cai-putere și ar consuma pe o distanță de 100 de kilometri o jumătate de litru de acid sulfuric concentrat. O asemenea pilă, dar de dimensiuni mai reduse, a fost realizată de către autorul invenției cu ani în urmă, pe vremea cînd mai lucra încă la laboratorul de cercetări al Întreprinderii „23 August" din Satu-Mare. În prezent Nicolae Țenț construiește singur și, evident, pe propria sa cheltuială o pilă ionică de mai mari dimensiuni.

O a doua invenție vizează industria clorosodică și propune pe baza unui procedeu original trecerea totală a clorurii de sodiu în procesul clorosodic. Procedeul ar mai avea avantajul de a anula efectul de distrugere a anozilor și catozilor și de a elimina din procesul tehnologic un element indispensabil la ora actuală : membrana. Nu vom intra în detalii tehnice, deoarece, sîntem siguri, pe baza acestor date sumare, specialiștii au înțeles pe ce se recomandă ca noutate invenția lui Nicolae Țenț. În sfîrșit, același autor propune un procedeu electrolitic pentru obținerea aluminiului pe cale umedă din sulfat de aluminiu, metalul depunîndu-se la catod în locul hidrogenului. Metoda ar avea meritul de a reduce consumul de energie cu 80%, sau ceea ce înseamnă enorm dacă avem în vedere că această ramură a industriei metalurgice este una dintre cele mai mari consumatoare de electricitate.

Să nu uităm totuși că pentru unii orice idee nouă sosește pe lume ca un musafir nepoftit, stînjenitor și extravagant. În ceea ce ne privește, nu ne vom grăbi să dăm dreptate nici celor care contestă, nici celor care aplaudă soluțiile inventive elaborate de Nicolae Țenț, rolul nostru rămînînd același : de a semnala din nou că autorul unui număr impresionant de brevete de invenție solicită în continuare colaborarea unor virtuali beneficiari. Adresa lui : București, bl. Z-30, ap. 21, sc. 1, et. III, sect. 6.

LIVIU TIMBUȘ

Testul calității: cursele de automobile

Iată, de cînd cunoaștem întreprinderea de autoturisme Pitești, este pentru prima oară cînd găsim, în chiar persoana directorului general al Centralei industriale de autoturisme Pitești-Colibași, tovarășul inginer **Simion Săpunaru**, un interlocutor dispus și avizat, totodată, să discute problemele legate de existența și activitatea secției de competiții, care reprezintă, în întrecerile din țară și de peste hotare, uzina producătoare a mașinii Dacia 1 300.

— Desigur că rolul, unanim acceptat și înțeles, al unei secții sportive de performanță, la o întreprindere de autoturisme, în condițiile țării noastre, este acela de a impune atenției cumpărătorilor produsul respectiv. Dar și ei se întreabă, oarecum sceptici, dacă — în situația în care, pentru a cumpăra o Dacie 1 300, trebuie să se aștepte un număr oarecare de luni de zile, propaganda se mai poate dovedi necesară și eficientă, în ultimă analiză. Nu ignorăm acest efort de a plasa, chiar și în împrejurările cunoscute, un autoturism al uzinei noastre, atîta vreme cît cumpărătorul poate alege între Skoda, Lada, Trabant și Dacia 1 300, dar sîntem conștienți că, pentru captarea pieței internaționale funcționarea unei secții de performanță se impune indiscutabil. Vedem cum reclama altor firme atinge, adeseori, agresivitatea, obsedarea publicului apărînd drept o intenție mărturisită și puternic susținută. Aceasta se obține, printre altele, prin prezența la startul curselor de formulă și raliu a mărcilor respective. Departe de conținutul pur sportiv al competițiilor, foarte numeroase, chiar și în condițiile crizei de carburanți, cel economic se înscrie net pe primul plan, reprezentînd o veritabilă politică, stabilită cu grijă și în cunoștință de cauză de oameni specializați. O mașină poate fi și frumoasă și bună dar dacă nu este susținută de reclamă, nu-și va cîștiga locul meritat, în confruntarea dintre firme. Dintre toate metodele, cea mai convingătoare este cea a întrecerilor sportive. Fără participarea profesioniștilor, fără personalitatea campionilor, succesul unui autoturism nu poate fi pe măsura calităților acestuia.

— Înțeleg, din convingerea cu care vă exprimați, că sînteți implicat direct, ca șef al unei centrale industriale de autoturisme, în aspectul competitiv mondial, conturat, cel mai pregnant, de cursele de mașini.

— Absolut! Străinii compară Dacia 1 300 cu Renault-ul 12, pe care-l produc francezii, prin urmare, la mine, interesul față de competiții nu reprezintă un hobby, ci o obligație profesională. Cursele sînt, deci, un auxiliar prețios al activității comerciale a centralei. De aici mi se pare că decurge interesul obligatoriu pentru o secție sportivă de vîrf. Noi îi spunem: departamentul de încercări. Aceasta și este principala trăsătură a colectivului nostru, care ne reprezintă în întreceri. În atari condiții, noi efectuăm, de fapt, verificări constructive și diverse experimente, în vederea creșterii calitative a autoturismului Dacia 1 300, intenții care solicită, absolut obligatoriu, calități de performer sportiv. Ce poate fi mai edificator decît prezența a 5 echipaje ale uzinei noastre în Turul Europei, care au parcurs, fiecare, cîte 12 mii de km, ajungînd la sosire, după o confruntare dură, cu produse ale unor uzine cum sînt Citroen, Honda, Audy etc. Mai mult decît atît, noi obținem, de la acești sportivi, beneficii; ei realizează contracte ferme, care se integrează în noua concepție a industriei noastre constructoare de autoturisme. Printre cele mai interesante contracte, pe teme precise, s-au numărat: reducerea consumului de carburanți și realizarea unor puteri superioare la capacitatea de 1 300 cmc, ambele rezolvate, cu succes, de compartimentul nostru de încercări, animat de piloții uzinei. Mașina lor dispune de îmbunătățiri, care au fost preluate de producția de serie. Mă refer la o scădere de 20 la sută a consumului, ca și la reducerea greutății mașinii. Cea de a doua problemă este strîns legată de prima. Pe scară mondială, la ora actuală, 1 litru de benzină corespunde la o greutate de 100 kg din corpul mașinii. Ei bine, Dacia 1 300 se situează sub această medie, iar la clasa 1 300 cmc mașina noastră ocupă un loc fruntaș, practic unul din primele locuri.

— Căutările, presupun, continuă și nu se limitează la soluțiile actuale.

— Bineînțeles! De pildă, dacă ar fi să mă refer doar la motoare, experimentăm 10 soluții, în probe paralele. În privința greutății totale a autoturismului, înlocuirile unor repere cu altele, din plastic și cauciuc, s-au dovedit a fi mai costisitoare. Așa că... În prezent, acordăm o atenție specială realizării unei Dacii economice, echipînd-o cu distribuție variabilă (soluția inginerului Vasile Dumitrescu, din Pitești), care va scade consumul, mai ales în oraș, de la 10—11 la sută la 7 litri. Experimentăm și amestecul de benzină-metanol, într-o soluție originală, deosebită de cea practicată la Institutul Național de Motoare Termice, din București. Noi am preferat ca amestecul să se producă în carburator, cele două combustibile aflîndu-se în tot atîtea rezervoare, separate. Pornirea la rece, printre altele, constituie un avantaj al variantei noastre. Acest climat de interes, pentru noi, a condus nu numai la valorificarea gîndirii unor cercetători din Pitești, ci și a altora, din țară, cum este Nicolaescu, de la Oradea, pe care alții l-au cam purtat ani de zile, cu vorbe. Pînă acum, rezultatele experimentării amestecului amintit, ne-a dus la reduceri importante: proporția între benzină și metanol se plasează între 30—60 la sută, față de benzină. La consumul urban, benzina se consumă în jur de 3,8—3,9 l, iar metanolul ajunge la 6 litri, per suta de kilometri. Puterea calorică se reduce la jumătate, în această soluție, față de cea clasică, pe benzină.

— Să vorbim ceva și despre oamenii de la compartimentul sportiv...

— Inginerul Nicu Grigoraș, campionul absolut pe circuit, este nu numai pilot, dar și preparator de mașină. Ovidiu Scobai are în răspunderea sa probleme de caroserie, electrică și transmisie, ceea ce demonstrează că la noi, la Pitești, se realizează o suprapunere perfectă între performanța sportivă și cea tehnică. Și nu ne vom limita la acești oameni. Căutăm și selectăm, din toată țara, pe acei piloți, care sînt și tehnicieni de valoare, pentru a-i aduce să muncească alături de noi. Pe Balint, de la Brașov, îl avem deja, printre sportivii uzinei.

— Raportul: pilot-constructor, atît de discutat în lumea automobilistică, cum este apreciat de dumneavoastră?

— Optez pentru formula: constructor-pilot, evident din cauza condițiilor specifice întreprinderii noastre și a proporțiilor industriei naționale, care necesită o strictă specializare. Activitatea sportivă aici, la Pitești, creează oameni care văzînd și fac, îmbogățindu-și neîntrerupt nivelul, oameni care sînt elemente de bază, în cadrul institutului nostru de cercetări și care progresează vizibil în domeniul cunoașterii și al găsirii soluțiilor adecvate, deoarece, o știe oricine, diploma de inginer nu este suficientă pentru a permite și o muncă de creație. Ceea ce fac membrii compartimentului de competiții dă o substanță aparte profesionalismului lor, mai ales cînd acești oameni sînt animați și de pasiune. Mașina solicită, din partea celor care o realizează, să fie „simțită", tratată ca ceva „însuflețit" și nu ca un simplu obiect inert. Este, dacă vreți, o situație similară cu cea care se stabilește între un călăreț și animalul pe care-l conduce acesta. Ceva din omul care studiază o mașină, trece în patrimoniul ei. Nu este posibil să acceptăm detașarea producției de efortul omului. Asemenea oameni există și la noi și în alte părți. Industria de autoturisme avansează necontenit, dar ea nu s-ar fi putut lipsi de un Gordini, Farrina, Bertone etc., care au avut vocația constructorului. Ați întrebat sau mi s-a părut că aveți infenția s-o faceți, dacă economic se justifică efortul uzinei investit în secția de performanță. Da, hotărît da! Ea a restituit cu mult mai mult decît s-a investit în organizarea și menținerea ei. Centrala, întreprinderea, institutul de cercetări, fiecare în parte și toate împreună au beneficiat și vor continua să beneficieze de pe urma compartimentului sportiv. Clubul este, cum să zic?, căciula frumoasă sub care se află frumusețea concretă, inconfundabilă.

— Care este locul acestei secții în fenomenul sportiv național?

— Sub aspect profesional, ea reprezintă un avanpost al celor mai noi și originale încercări. În exploatare, a celor mai dure. Le cer sportivilor să le solicite „în dușmănie", pentru ca rezultatele obținute să poată fi cît mai profund analizate, rezolvate. Ne este foarte clar că scopul ei este și unul propagandistic. Nimeni nu poate îndeplini acest rol mai bine decît sportivii, în special în competiția internațională. În care sîntem agrenați. Caracterul sportiv mi se pare strîns legat, atît pe plan intern cît și extern, de prima idee exprimată. Ea se prezintă drept un catalizator al tuturor celorlalte elemente. Ne interesează punctele slabe ale unei mașini, pentru a le consolida pe rînd, întîi la cele speciale și apoi la cele de serie. Considerăm aceasta ca pe o datorie a noastră deși și alții concurează tot pe Dacii, însă noi sîntem producătorii ei. Nu ne gîndim să „exploatăm" celelalte secții de automobilism, ci să le ajutăm. Sîntem în măsură să furnizăm, contra cost, evident, mașini pregătite la uzină, pentru curse și care să fie identice cu cele ale sportivilor de la Pitești, avînd o caroserie ranforsată, un motor mai puternic. Întrevăd chiar ca departamentul respectiv să devină unul de producție, limitată, firește, dar de producție. Deja avem cereri, pentru asemenea exemplare, din Austria și Grecia, pentru cursele de raliuri. La circuitul de la Vale Longa, Nicu Grigoraș, pe o Dacia 1 300, a făcut o frumoasă impresie și, dacă cochipierul său nu s-ar fi îmbolnăvit, rezultatul final ne-ar fi bucurat pe toți. Anul acesta ne vom prezenta și la cursa de la Immola (Italia) și la Vale Longa. În 1980, am prezentat o mașină cu o putere de 125 CP. În prezent, muncim la puterea la punct a Daciei pentru circuit și raliuri cu două motorizări diferite: cea de 1 300 cmc cu altă ardere și cea de 1 580 cmc care va fi, sperăm, foarte competitivă.

— Cum apreciați munca federației de specialitate?

— Sînt, o știți prea bine, unul dintre vicepreședinții ei. În general, cred că se descurcă bine, dar sînt în dezacord cu apartenența ei de A.C.R., părerea mea fiind aceea că locul cel mai potrivit ar fi în cadrul C.N.E.F.S., care ar putea-o ajuta și financiar mai substanțial. Dacă n-ar fi o federație sportivă, ci una... turistică, aș mai înțelege! Așa însă... Echipe ca Nicolina Iași, cea din Caraș-Severin, Unirea Tricolor și altele, resimt nevoia unui sprijin mai concret, de care nu dispun, în prezent.

— Noutăți de ultimă oră există?

— Desigur. Mai întîi precizez că o Dacie pregătită, pentru raliuri, are un preț convenabil, în jur de 100—120 de mii de lei. Pentru Dacia Sport avem o linie de montaj nouă, cu caroserii speciale, echipată la comandă, identică cu cea a lui Grigoraș. La finele acestei luni va fi dată în exploatare nouă linie de echipare a mașinilor speciale, și ea va funcționa în cadrul Dacici-service.

În speranța că ideile exprimate de inginerul Simion Săpunaru vor produce, în lumea automobilistică românească, ecoul dorit, așteptăm ecouri la discuția pe care am consemnat-o.

EMANUEL VALERIU

Reproducerile din acest număr după tablourile pictorului **Ion Grigore** au fost executate de **A. Mihailopol**

O viață pentru alții

Victor Mudric susține că n-a dorit să ajungă altceva în viață decît medic. Părinții, foști învățători, l-ar fi vrut, firește, atras de catedră, dar Victor a optat pentru medicină, convins că meseria de a face bine oamenilor și a-i scoate din necaz e fără egal pe lume. Azi, cînd numără 39 de ani de cînd își împarte existența între sala de operație și salonul bolnavilor, e sigur că n-a greșit și, dac-ar fi s-o poată lua de la capăt, ar merge pe același drum.

A terminat medicina la București, în 1944. A avut noroc, ca student, ca intern și, mai tîrziu, ca ucenic în chirurgie, să lucreze sub îndrumarea unor maeștri ilustri, ale căror pilde și-au pus pecetea pe formarea și dezvoltarea sa profesională, făcînd din Victor Mudric un medic integru, harnic și, mai presus de orice, devotat pacienților. Scormonind în cartea nescrisă a amintirilor, alege cîteva nume, cele ale profesorilor Hortolomei, Nasta, Amza Jianu și Țețu, după care zice, cu voce tremurată, că oamenii aceia minunați au, fiecare, cîte o statuie în sufletul său. Caractere diferite, recunoaște, dar la fel de luminați, toți, înscrînd pagini de aur și deschizînd drumuri în medicina românească, la al cărei prestigiu au contribuit fără emfază și fără osteneală.

S-a întîmplat, sau poate n-a fost chiar o întîmplare, că doctorul Mudric să-și lege, pentru totdeauna, viața de răpunerea cancerului, luptînd împotriva lui cu bisturiul. Activează de 30 de ani în oncologie și dacă e, în prezent, șef de secție la institutul de specialitate și medic primar de gradul I, asta se datorează, judecata e la îndemîna oricui, seriozității și perseverenței cu care și-a făcut datoria, la orice ceas din zi și din noapte, soldat credincios în prima linie a frontului pentru sănătatea publică. S-a dedicat, mai ales, cancerului rectului, al tubului digestiv și al colului uterin, domenii în care a abordat, cu curaj și competență întreaga gamă de intervenții, nu o dată imaginînd și perfecționînd metode și tehnici originale. De exemplu, a pus la punct un procedeu personal de închidere a bontului vaginal în chirurgia radicală a cancerului de col uterin, declarînd astfel război drenajului așa-zis clasic, „pe jos", pe care l-a găsit vinovat de supurațiile pelviene conducînd la fistule și complicații septice grave. A instituit drenajul transperitoneal suprapubian, procedeu pe seama căruia a obținut succese terapeutice remarcabile. Totodată, a imaginat și executat, ca noutate, anastomoza latero-laterală, izo-axială, în chirurgia digestivă, reluînd o tehnică mai veche, pe nedrept neglijată, publicînd în acest sens o lucrare în „Acta U.I.C.C." (Belgia), lucrare care a stîrnit, la timpul respectiv, un deosebit interes. Specialiști de renume, francezii Dargent (Lyon) și Albot (Paris), americanul Jardine, alții, au recunoscut prioritatea medicului român, aplicîndu-i metoda.

Victor Mudric a utilizat, pentru prima dată la noi, pe om, rezecția esofagului cu restabilirea tranzitului digestiv prin interpoziție de jejun sau colon exclus, în același timp ordonînd timpii operatorii și precizînd tehnica chirurgicală cea mai adecvată. A scris, firește, și pe această temă o lucrare, care a văzut lumina tiparului în „Vestnik Hirurghii" (U.R.S.S.). Alegînd din lista amplă a contribuțiilor sale originale, să notăm colpoplastia cu ansă sigmoidă la bolnavele tinere, după histerocolpectomie totală în cancer („Presse Medicale"), folosită în cadrul Spitalului clinic de obstetrică și ginecologie „Giulești", unde distinsul profesor Panait Sîrbu a obținut, în 13 cazuri, rezultate dintre cele mai încurajatoare.

A fost și a rămas atașat bolnavilor, la necazul cărora a fost, de fiecare dată, părtaș, luptînd din răsputeri pentru a-i însănătoși și dat o sumedenie de plastii digestive, încercînd mereu și, cel mai adesea, reușind să lase cît mai puține urme într-o maladie unanim socotită ca mutilantă. Crede, pe baza experienței acumulate într-o viață de om, că precocitatea depistării și, implicit, a intervenției chirurgicale e, în cancere, de maximă importanță. Detectat la timp, această spaimă a lumii moderne care e cancerul poate ceda, boala devine tratabilă și chiar vindecabilă. De aceea, argumentat, susține că trebuie continuată și întărită campania de controale oncologice periodice, la care a luat și ia parte.

Încet, încet, anii s-au adunat în buletinul de identitate al doctorului Victor Mudric, ajuns în preajma pensionării. E, veți spune, problema doctorului Mudric însuși. De acord, dar pînă la un punct, dincolo de care e și problema noastră, a tuturor. Omul pare mult mai tînăr și chiar e, sufletește vorbind. Puterile îl țin, mintea îl duce. Așa stînd lucrurile, ușor verificabile, pare un lux păgubitor să treacă în rezervă o experiență dintre cele mai fructuoase și o competență dintre cele mai alese. Cînd ne încumetăm la o asemenea afirmație, avem în vedere că un chirurg bun se formează, în oncologie îndeosbște, în mulți ani și că domeniul respectiv e, pretutindeni, încă în suferință. Să ne scontem pălăria în fața activității doctorului Mudric, perseverență și mereu la post, și s-o lăsăm să se dedice, în continuare, nobilului scop asumat în urmă cu aproape 4 decenii, căci Victor Mudric e convins și azi că meseria de a face bine oamenilor și a-i scoate din necaz e fără egal pe lume. Așa e, are dreptate.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

O întreprindere tînără cere competențe

Întreprinderea „Integrata" de țesături subțiri tip în, aceasta-i denumirea exactă, din Pașcani este o unitate foarte tînără. Prima capacitate a fost pusă în funcțiune la 1 iunie 1978, iar la sfîrșitul anului trecut, conform scriptelor, întreprinderea trebuia să funcționeze la parametri proiectați.

Primarul orașului Pașcani, Mihai Bodoaşcă, ne spune că deși la tînăra întreprindere colectivul face mari eforturi pentru realizarea angajamentelor și a planului de producție, o mulțime de cauze subiective îl stiesc să bată pasul pe loc. Și, de ce să n-o spunem, zice în continuare primarul, acestui colectiv tînăr, ambițios și harnic i se pun bețe în roate. Celor de la „Integrata" li se fac mari greutăți din partea unor întreprinderi din țară. Oameni special încadrați și remunerați se ocupă numai de aceste situații încîlcite. Timpul trece iar producția, de cele mai multe ori, stagnează.

prinderea „Integrata" de țesături tip în și Fabrica de perdele foruna din platformele industriale orașului Pașcani. Aflăm că majoritatea celor care lucrează aici sînt foarte tineri și că media de vîrstă nu depășește 25 de ani. La „Integrata" îl găsim pe inginerul șef Ioan Avatăjiței.

— Ce se petrece aici, l-am întrebat pe inginerul șef ?

— Ei, este o poveste cu cinteo. În această hală, de peste 4 000 de metri pătrați, stau 36 de mașini de tors-ud. Care-i povestea lor ? În urmă cu cîțiva ani, mai precis prin '78, au fost aduse aceste mașini din import. Au fost aduse cu tamtam mare, convinsă fiind toată lumea că utilajele vor uimi pe toată lumea. Dar lucrurile nu au stat așa. Ele sînt depășite moral față de cele românești. Față de ale noastre au un randament de trei ori mai mic și totodată diferă și calitatea firului. Altfel spus, firul obținut pe mașinile românești este de două ori mai subțire. Specialiștii străini care au asistat la montarea respectivelor utilaje și au văzut mașinile noastre în același timp funcționînd, s-au mirat și s-au întrebat : cum a fost posibil, avînd asemenea scule, să aduceți altele de „peste mări și țări" ? În concluzie : la Pașcani mașinile de tors-ud, în mare parte, nu se folosesc. Hala imensă a fost transformată într-un depozit de fier vechi. Costînd foarte scump, nelucrînd pe ele, se amortizează foarte greu. Noi toți, ne spune în continuare inginerul șef, avem de suferit și mai ales producția. Am rugat pe toată lumea să ne scape de ele ; începînd cu ministerul de resort și terminînd cu diferite întreprinderi.

— Tovarășe inginer-șef, într-o adresă pe care ați comunicat-o conducerii orașului am citit, dacă reții bine, că din 34 de mașini de filetat umed, furnizate de „Unirea" din Cluj-Napoca, 6 mașini nu pot fi puse în funcțiune din cauză că nu s-au primit toate piesele necesare. La acest capitol ce ne puteți spune ?

— Cei de la „Unirea" realizează mașini foarte bune. Dar necazul este altul. Fiindcă în zonă s-au dat în folosință, cam în același timp, trei unități asemănătoare (fabricile din Botoșani, Fălticeni și Pașcani), o să rîdeți, dar s-au încurcat livrările. Reperele care trebuiau să sosească la noi au ajuns la Botoșani sau Fălticeni, iar reperele lor sînt la noi. Am încercat, noi între noi, să rezolvăm încurcătura, dar n-am reușit. Este ca și cînd ai căuta acul în carul cu fîn. În luna decembrie, după multe parlamentări, a venit un delegat de la „Unirea" și, în fața comisiei, a promis că pînă la sfîrșitul lunii ianuarie vor sosi niște specialiști care vor lămuri ceea ce, dealtfel, au încurcat chiar dînșii. Dar n-au venit nici specialiștii și nu s-a precizat nici despre care lună ianuarie este vorba. Așa că noi așteptăm, cu răbdare, în continuare. Expedierea greșită a reperelor a creat o mare dezordine nu numai nouă ci și întreprinderilor de la Botoșani și Fălticeni. Cam asta-i pe scurt povestea mașinilor de filetat umed.

— Tot din adresa înaintată de dumneavoastră mi-am notat : „cele 476 de mașini de țesut IMATEX — Tîrgu Mureș nu funcționează automat datorită faptului că mecanismul de încărcare a fost realizat necorespunzător. Și apoi, ca o dată tehnică, se specifică faptul că randamentul respectivelor mașini scade cu 30 la sută pierzîndu-se anual o producție de peste 3 milioane metri pătrați de țesături. Este adevărat ?

— Așa-i. Desigur, doriți și cîteva explicații. Să vă spun adevărul adevărat. Ele n-au funcționat și nu vor funcționa niciodată. De ce ? Fiindcă din concepție sînt greșite. Cei care au proiectat utilajele nu au ținut seama că între mașinile care prelucrează lînă, cînepă, bumbac și în este o mare deosebire de funcționalitate. Într-un mod se dimensionează un mecanism de încărcare a unei mașini cînd este vorba de lînă și în alt mod cînd este vorba de cele pentru în. Greșeala pleacă din proiectare, iar toate modificările care se încearcă pe parcurs nu duc decît la o pierdere de timp și, de ce să n-o spunem, de producție. Tot din cauza unor greșeli de proiectare, îmi permit să spun, și dispozitivul de format margini la blugi, la cele 130 de războaie ABG—IMATEX, făcute tot la Tîrgu Mureș, se uzează repede și funcționează cu un randament de 40 la sută. Pe lîngă aceste motive, 20 de mașini nu pot fi puse în lucru deoarece nu s-au livrat blocurile cu came. Alte greutăți ? Ar mai fi de spus și faptul că 6 laminoare de fuior executate de A.M.I.T. — București nu lucrează, pentru simplul fapt că nu s-au livrat toate piesele. Noi facem adrese, mai așteptăm un timp și apoi iar adrese și telexuri. Pînă la urmă doar-doar vor veni și multașteptatele piese de la București.

★

Cam așa stau lucrurile la Întreprinderea „Integrata" de țesături subțiri tip în. Ar mai fi multe de spus și despre neglijențele în proiectarea și construcția halelor (în momentul de față sînt necesare tot felul de intervenții din mers), cît și despre calitatea și asigurarea materiilor prime. Dar pînă una alta așteptăm un răspuns din partea întreprinderilor vizate mai sus. Desigur, este de dorit ca în cel mai scurt timp posibil, prin efortul oamenilor muncii din întreprinderile respective, „Integrata" din Pașcani să funcționeze cu toate pînzele sus. Colectivul este tînăr, și cum spunea primarul orașului, tovarășul Mihai Bodoaşcă, este ambițios și harnic. Trebuie ajutat cu toate mijloacele, nu să i se pună bețe în roate.

SORIN POSTOLACHE

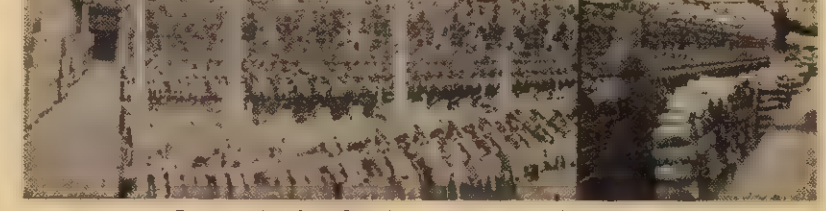

O parte din depozitul de mașini care nu funcționează

Cronica șoselei

„Îți dau 20 de mii să mă duci la București"

„Mă gîndeam aseară să facem un drum pînă la Constanța. Am dat chiar și un telefon amicului meu care ne poate fi de mare folos. Parcă ți-am povestit de chestia cu cațelele. Le cumpărăm acolo pe te miri ce și le vindem aici cu 5—6 lei bucata. La fiecare kilogram am făcut socoteala că ne ies cîteva sute. O să ne coste ceva benzina, dar afacerea e grasă și merită s-o punem pe picioare".

Convorbirea a avut loc între ION ATANASIU, de 36 de ani, neîncadrat în muncă, fost condamnat la 18 ani închisoare pentru omor, și ION OPREA, de 31 de ani, de profesie bișnițar.

La cîteva ore de la convorbirea respectivă mașina aparținînd concubinei lui I. A. zbura deja spre litoral.

La volan era instalat Oprea care avea permis de conducere din 1978, pe vremea cînd lucra la o întreprindere din Caransebeș. Ulterior și-a descoperit însă vocația de organizator de speculă și a abandonat serviciul.

Au ajuns la Constanța într-un timp record pentru o zi de iarnă : nici 10 ore. Afacerea a fost perfectată rapid, portbagajul a fost umplut cu prețioasa încărcătură, deasupra ei au fost aranjate negligent niște bagaje neutre pentru derutarea unor indiscrete controale și echipajul a pornit din nou spre marele oraș din sud-vestul țării.

Dacia 1300 într-adevăr zbura. În apropiere de Hîrșova, lui Atanasiu îi vine o idee. „Măi Ioane tu n-ai să poți conduce după sutele de kilometri care i-ai făcut ieri, alte sute azi. Trec eu la volan și uite tot așa ne vom schimba din cînd în cînd". „Vezi-ți de treabă, nu-s obosit. Tu n-ai permis și putem intra în cine știe ce încurcătură. Ai avut destule la viața ta, îți mai trebuie una ? Și apoi știi cum trec ăștia de la una la alta. Unde ați fost, unde mergeți și cu ce ocazie iarna pe litoral etc. ?" „La urma urmei eu sînt proprietarul mașinii și n-am să-ți cer ție voie să conduc, mută-te pe locul din dreapta !"

Degeaba a încercat Oprea să-i explice lui Atanasiu că trecerea lui la volan poate rata totul, acesta nu s-a lăsat convins. „Nu înțeleg de ce ți-e frică, știi doar cît de bine conduc, deși nu mi-au dat ăștia permis. Și apoi îți va fi și ție mai ușor".

Atanasiu s-a urcat la volan și a demarat puternic spre București.

La intersecția șoselei Constanța—Slobozia cu drumul care duce spre Tulcea, se zăreau de la distanță siluetele controlorilor de trafic de la I.T.A. și agentului de circulație. Acesta, sesizînd viteza mare cu care se apropia autoturismul de punctul de control, face semn de oprire Daciei 1300.

„Ce ne facem acum, Atanasiule ? Adineaurea ți-am spus că pînă la urmă o încurcăm ?" „Las' că știu eu cum trebuie procedat, ține-ți gura, Ioane, că te pocnesc așa din mers".

Șoferul reduce viteza, pune în funcțiune semnalizatorul indicînd dreapta, dînd cu alte cuvinte de înțeles că a percepul semnalul și va opri cuminte în afara părții carosabile. Introduce însă brusc maneta de viteză într-a doua, apasă cu putere pe accelerație, îndreptîndu-se spre agentul de circulație. Acesta sesizează pericolul situației, se retrage iute cîțiva pași spre stînga. În aceeași direcție rotește însă volanul și Atanasiu. Fără scăpare, agentul este lovit în plin și proiectat la sol. E transportat imediat în stare foarte gravă la spital. Șoferul nu oprește și demarează puternic spre Hîrșova. În scurt timp acul kilometrajului arată 100 km pe oră. Mașina se apropie de o trecere de pietoni. Trăgînd după el, pe zebră, cărucior pe care se află o butelie de aragaz, un bătrîn de 77 de ani se îndrepta încet pe partea opusă a străzii.

„Îl rad și pe ăsta, n-am ce face, Ioane". În definitiv Atanasiu nu era la prima crimă, avea experiență !

Îl doboară la pămînt și pe bătrîn care moare după cîteva ore la spital ca urmare a gravelor leziuni suferite. Lovind concomitent și căruciorul cu butelia, una din roțile din față ale autoturismului se deformează puternic și după circa 50 de metri pneul face explozie. Cei doi coboară din autoturism și o iau la fugă în direcții opuse. Este organizată urmărirea și capturarea infractorilor. Oprea este prins după circa 30 de minute, iar Atanasiu după două ore, în timp ce alerga de-a lungul șoselei pentru a găsi o mașină cu care să ajungă cît mai departe de locul crimei.

Unul din șoferii profesioniști, care împreună cu inimoșii hîrșoveni l-au prins pe criminal, relata : „Știți ce ofertă mi-a făcut ticălosul ?" „Îți dau 20 de mii de lei să mă duci la București". „L-am dus însă nu unde voia el, ci la miliție".

Cinstea și dreptatea sînt pentru cetățenii țării noastre mai presus și mai scumpe decît orice. Ei au dovedit-o încă o dată cu prisosință și în acest caz.

Pedeapsa aspră a legii nu-i va cruța pe cei doi criminali.

VICTOR BEDA

O insulă cu dragoste și cu biografii eroice

„...O fantezie în spiritul lui Jules Verne: peste Dunăre, la kilometrul 863, se poate păși, cu tălpile, prin centrul fuselor orare unu și doi est de Greenwich, în fosta țară a tăcerii Ostrovul Mare"... Iată cum, într-o clipă de răgaz din februarie 1979, consemna ing. Petre Gutuleanu, în jurnalul său, prima mare izbîndă obținută de constructorii Porților de Fier II : restrîngerea Dunării, prin închiderea batardoului.

Inginerul Petre Gutuleanu, șeful serviciului producție, este punctul în care se întretaie, în toate direcțiile, mii de drepte. Însemnarea lui reprezintă și ea un astfel de punct — un punct culminant ! — în care s-au întîlnit acele linii de forță ale marii bătălii pentru supunerea fluviului.

În semicercul marelui batardou, pe o bună parte din suprafața celor 600 de hectare, au început să se contureze siluetele a trei obiective-cheie : centralele română și iugoslavă și barajul de pe țărmul iugoslav. Aici, excavațiile în marnă se apropie de sfîrșit. Numai în acest an, în corpul hidrocentralei vor fi înglobate 325 500 mc de beton. Ing. Viorel Pîrcălăbescu, șeful șantierului 1, vechi constructor cu școala hidrocentralelor de pe Olt, ne spune că, nu peste mult timp, blocurile de montaj I și II vor fi predate beneficiarului. S-au montat peste 5 000 de tone în armătura lor. Pentru încheierea la timp a lucrărilor va trebui, adaugă ing. V. Pîrcălăbescu, ca pînă la jumătatea verii „toate macaralele stabilite să fie înălțate" ; cu alte cuvinte, acestea să guverneze, de fapt să decidă, de la altitudinea lor, întreaga mare forfotă a șantierului. Cele trei echipe de „cascadori", cum au fost supranumiți montori de macarale, își vor face, zice inginerul, datoria, chezășia cea mai sigură în acest sens fiind faptul că toate lucrările similare încredințate pînă azi lui Gavril Cașvan și camarazilor lui au fost executate la timp și ireproșabil.

În relatarea inginerului Pîrcălăbescu, lucrurile, precum se vede, par simple. Cît eroism condensează în ele este o altă poveste pe care gazdele, reticente în revelarea propriilor isprăvi, ezită să ne-o destăinuie.

Oamenii muncesc eroic, pe o insulă-șantier care a devenit, deopotrivă, sediul zilnicei încercări a dîrzeniei, a conștiinței muncitorești, dar și un cămin, o ambianță familială, cu căldura ce trebuie să le fie proprie. Insula e plină de copii, mulți s-au născut aici. Ostrovul Mare e o insulă cu dragoste, Ostrovul Mare e o familie alcătuită din sute de familii ce s-au legat strîns, intim de pămîntul ei. În centrul coloniei muncitorești, unde se plimbă în orele libere peste 4 000 de bărbați, femei și copii, te crezi într-un mic oraș. Există aici magazine cu diverse profiluri, alimentară, aprozar, piață, cofetărie, numeroase unități de servicii. Petre Mike, secretarul comitetului de partid al marelui șantier, își împarte timpul între toate. El poate fi văzut și în magazine, cercetînd aprovizionarea, și la școală, ocupîndu-se de condițiile de învățătură, și la cantină. Preponderentă în preocupările lui rămîne, desigur, soarta construcției, munca pe marele șantier, în care, împreună cu ceilalți comuniști, se implică cu inițiative, cu idei, cu fapte, cu soluții prompte și eficace la problemele — deloc simple — ce se ivesc cotidian.

La nivelul întregului an '81 trebuie să se toarne un volum de 500 000 mc betoane. Pentru asigurarea cu cimentul necesar, complexul de sortare-betonare al șantierului trebuie să adune o cantitate considerabilă de „agregate" sau, în limbaj curent, nisip. Nisipul e asigurat de drăgile șantierului III, care-l smulg din Dunăre. La un moment dat însă, sortul „0—1 mm", trebuincios rețetelor de preparare a betoanelor, n-a mai apărut în agregatele ce se aglomerau în incinta complexului. Ce era de făcut ? Să se deschidă alte cariere, undeva, pe uscat, la zeci de kilometri de obiectivele ce trebuiau betonate ? Constructor vechi, cu știința subtilă a descifrării acelor secrete ale pămîntului ce nu se revelează oricui, Petre Mike a propus continuarea investigațiilor, în aval de zona unde fluviul fusese închis. Rezultatele l-au confirmat. Fabricile de betoane de pe insulă și-au văzut asigurate proviziile. Odată cu înghețul a apărut însă o altă problemă, nu mai puțin complicată. Nisipul de 0 sau de 1 mm nu mai putea fi obținut, ca pînă atunci, prin sortare, din cauză că apa refulată de drăgi, înghețînd, astupa orificiile „ciurului" de sortare, nemaiîngăduind trecerea particulelor de nisip. S-a dat alarma (fabricile de betoane înghițeau ultimele provizii...), și, din nou, Petre Mike, consultîndu-se cu specialiștii șantierului, a avansat o idee care s-a dovedit salutară. Anume, ca depunerile de balast să se facă în așa-numitele „bataluri", adică în incinte îcerotite, urmînd ca, după retragerea apelor, agregatele să fie transportate, cu mașinile, la banda de alimentare a sortării. Născută sub presiunea unei nevoi de moment, noua metodă și-a revendicat un statut de permanență, grație ei putîndu-se obține de trei ori mai multe agregate ca înainte.

Hotărîți să facă tot ce le stă în puteri — în puterea minților și a brînților — pentru grăbirea clipei cînd cetatea de oțel și beton de pe Dunăre va îmbogăți fluxul de energie al țării, constructorii Porților de Fier II se îndreaptă spre primăvară — epoca relansării activității pe toate planurile — cu un bilanț de succese și cu o pasiune de muncă și de creație ce auresc, aici, toate chipurile.

FLORIAN GRIGORE PUPĂZĂ

Să nu trecem indiferenți pe lîngă abuzuri și abuzivi

Negustătorul de diplome

Ironie a vieții, hohot amar al hazardului, îl cheamă Blindu, Gheorghe Blindu pe deloc blindul ins care a abuzat de modesta dar foarte influenta sa funcție, comercializînd acte de studii și foi matricole false. Hohotul este cu atît mai amar cu cît profesia sa de bază este, era, mai exact spus, cea de educator. Omul poate cu cea mai minunată menire de pe lume, aceea de a forma oameni, de a transmite și cultiva generațiilor de copii virtuțile morale, însușirile cele mai alese ale caracterelor integre. Ce somn al rațiunii sale a născut monstruozitatea infracțiunii ? Situarea, la 44 de ani, la antipodul menirii sale ?! Locuia în Focșani, pe str. Agriculturii nr. 23, avea soție și doi copii, era învățător și director al Școlii generale nr. 2 din Cîmpineanca, o comună aflată în buza orașului, avea peste 25 de ani de învățămînt, cu alte cuvinte o viață realizată. Aparent numai. Viciul luării de mită a început de la un alt viciu : beția. Îi plăcea să bea, și nu oriunde și oricum, ci în restaurante. Pentru asta îi trebuiau bani, bani pe care îi sustrăgea de la gura copiilor săi. L-or fi încercat vreodată mustrările de conștiință ! În circiumă începe să asculte cu atenție, să tragă cu urechea și să ceară lămuriri — căci acolo afla ce se mai întîmplă prin lume, el, învățătorul care trebuia să informeze din surse autorizate pe alții — despre știrea cum că se cerea personalului muncitor din întreprinderi și instituții, celor pînă în 45 de ani, să mai învețe. Să-și completeze studiile generale, la seral ori fără frecvență — cei ce nu le aveau —, meseriile tot mai complexe de azi cerînd și cunoștințe complexe precum și un orizont de cultură generală cît mai ridicat. Atunci îi încolțește ideea infracțiunii ! Ideea de a profita în scopuri personale de dreptul și obligația legală, ca director, de a elibera certificatele de absolvire și foi matricole, acte de studii care se întocmesc și se eliberează, precum glăsuiește legea, numai de către directorul școlii, trecînd peste fraza următoare cum că acesta „poartă, totodată, întreaga răspundere pentru exactitatea datelor trecute în actele emise". Se socotea, probabil, prea inteligent ca să nu poată face slalom printre asemenea obstacole. Niște fleacuri ! Nu-i barează calea infracțiunii nici măcar faptul că era directorul unei școli generale cu clase I—IV și vinde cu aplomb certificate și foi matricole false a șapte și opt clase unor indivizi care nici nu știau pe unde se află instituția școlară din Cîmpineanca. A început să opereze în august 1976. Cu Nicolae Beleagă, muncitor la Industria laptelui, Vrancea. Cum avea doar 4 clase îl face cu șapte, contra sumei de 500 lei. S-au întîlnit la restaurantul „Ciocîrlia" și-au făcut tîrgul. N. B. se duce rapid la Notariat, își legalizează o copie pe care o prezintă la serviciul personal. I-a fost vizată pentru conformitate cu originalul și anexată la dosarul personal. S-a pus omul la adăpost, putea să ocupe mai departe postul pe care îl avea. În aprilie 1977, îi emite o foaie matricolă de 7 clase și lui Ștefan Său, șofer tot la aceeași întreprindere. Își dă seama că e prea modest, că afacerea poate să prospere, și crește prețul la 1 000 lei. Subteran, prin catacombele morale ale unor inși din aceeași categorie, vestea despre comerțul cu diplome se răspîndește, răsărind tot felul de amatori. Grigore Gheorghiu, șofer la Industria cărnii, Vrancea, Constantin Gurinov și Petre Gurinov, acestora din urmă, fiind mai tineri, le eliberează certificate de 8 clase, iar în realitate urmaseră doar șase la Liceul „Al. I. Cuza" din Focșani. Cînd nu veneau „clienții" spre sine, și-i căuta cu înfrigurare, de teamă că îi va seca izvorul „milor" de lei nemuncite. Și-i află în piață, pe soții Maria și Mișu Godină, gestionari la un magazin de carne al Trustului I.A.S. Focșani. Și ei aveau doar 4 clase, iar locurile de muncă pe care le ocupau solicitau ceva mai multă știință de carte. „Generosul" învățător i-a înnobilat rapid cu întreg ciclul școlii generale. Tot cu ajutorul unor asemenea foi matricole ticluite fără nici un temei, în obscuritatea cancelariei, cînd se afla singur, de către Gheorghe Blindu, se încadrează în muncă — unul la Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice, iar celălalt la Filatura de lînă pieptănată — și frații Pavăl și Ionica Tatu. Afacerea s-a aranjat la restaurantul „Rogojina", iar învățătorul-director pierde orice demnitate și scrupul. Devine ofensiv cînd Pavăl Tatu încearcă să-l tragă pe sfoară, strecurindu-i în buzunar plicul cu 500 lei în loc de 1 000, așa cum se înțeleseseră. Dar nu asemenea „picanterii" ale unor tranșee morale are importanță să redam. Ne-am oprit la acest amănunt pentru a prezenta gradul de decădere la care a ajuns, din patima pentru bani nemunciți, din patima pentru alcool, nu un om oarecare, ci unul pe care, de obicei, îl așezăm pe soclu, statuia care domină copilăria noastră, de la care învățăm odată cu alfabetul limbii, alfabetul integrității umane, al valorilor morale. Juridic, fapta sa se cheamă abuz de funcție în scopul obținerii unor avantaje personale, luare de mită și fals intelectual în acte oficiale, pentru care plătește penal. La fel cum și cei care au făcut uz de abuz și de fals vor trebui să plătească sever. Ni s-a părut, de aceea, nedrept faptul că mulți dintre cei ce au folosit actele false ale „blindului" învățător au fost scoși de sub incidența răspunderii penale, „avînd în vedere gradul lor scăzut de pregătire și că nu au adus prejudicii locului de muncă". Dar prejudiciile morale ? Abaterile de la normele codului eticii și echității noastre ? Împlintind în conștințele acelor inși că și altă dată pot scăpa basma curată, în urma altor fapte incompatibile cu legile țării.

Din cauza pepenilor, junele inginer a ajuns la pepeni

Jocul de cuvinte nu vizează efecte umoristice, dimpotrivă, intenționează să fie grav, să aducă aminte de înțelcapta vorbă românească despre cei care își ratează stupid viața, despre cei care se autodistrug. Ceea ce a făcut și inginerul agronom Dumitru Puia, ajungînd obiectul dosarului penal nr. 475/II/1981 de la Procuratura județeană Vrancea. S-a născut la 11 februarie 1952, în com. Mihail Kogălniceanu, jud. Ialomița. Ciudat și dramatic destin. În luna și ziua cînd împlinea 29 de ani și era abia trecut de perioada de stagiu a unui inginer, se află sub arest. Ce-o fi gîndit în acea zi de 11 februarie, cînd indeobște omul de ziua nașterii sale, de la o vreme a vîrstei, meditează asupra condiției sale umane, își pune față în față visurile, idealurile cu ceea ce a ajuns, cu realitatea pe care a construit-o singur ?! Cînd începuse să fie cu adevărat inginer agronom în Cooperativa agricolă de producție din comuna Cîmpuri, județul Vrancea, numit șef al Fermei nr. 1 Modruzeni, a primit în plus, în primăvara lui 1980, sarcina cultivării cu porumb a 13,3 ha, suprafață încredințată C.A.P., pe bază de contract, de către Ocolul silvic Focșani. Tocmai din rațiunile majore ale societății, de folosire a pămîntului pentru culturile cele mai necesare țării, ceea ce se aștepta să înțeleagă cel mai bine și să promoveze Dumitru Puia ca specialist, ca intelectual al generației sale, chemat să ridice nivelul agriculturii și satului românesc. Ce face, în schimb, tînărul inginer ? Speculează împrejurările și-și pune la punct un plan de fraudă, de a trage foloase personale din sarcina primită sub girul luată și dă altă destinație celor 13,3 ha. Cu morga sa de șef de fermă le încredințează la mai mulți cetățeni din comuna Matca, județul Galați, să le cultive cu pepeni. Cu gîndul să tragă foloase personale cît mai grase. S-o fi simțit frustrat băiatul că, iată, marele inginer agronom de nici 30 de ani, n-are încă automobil proprietate personală ! O fi fost foarte bun la matematică și la calcule economice, căci și-a evaluat cîștigul din această oneroasă afacere cam la prețul unui autoturism. Pepenii sînt marfă căutată, care se vinde repede și avantajos, afacerea era deci serioasă. Nu era în zadar inginer agronom, putuse să aprecieze ce potențial are pămîntul respectiv și ce recolte de pepeni se pot obține ! Cît au cîștigat cultivatorii nu știm, știm — precum reiese din cercetările organelor de anchetă și din probele indubitabile — că inginerului Dumitru Puia i-au revenit 69 500 lei, din care a depus la casieria C.A.P., prin contabilul șef, Nicolae Comănescu, doar suma de 7 000 lei, iar diferența de 62 500, însușîndu-și-o pe deplin. Pentru a-și ascunde fapta, a întocmit un număr de 15 bonuri fictive de transfer din cîmp în gazie, prin care atestă că persoane au lucrat cele 13,3 ha teren ar fi și predat la magazia fermei cantit. 49 760 kg porumb știuleți. Astfel, tombrie 1980 — cînd pepenii erau de mîncați și numărați bobocii — la din magazia Fermei nr. 1 Modruzeni (ca de pe moșia proprie) și predă Ocolului silvic, conform contractului, 24 400 kg știuleți, porumb cules de pe alte sole, muncit cu trudă și cinste de către alți oameni, cooperatori din comuna Cîmpuri. Prins în flagrant delict în momentul livrării, recunoaște faptele. Mai curînd din calcul și sînge rece, pentru a beneficia de circumstanțe atenuante. Pentru un tînăr intelectual în care societatea a investit mult (școala a făcut-o gratuit !) material și moral, și de la care așteptă mult în calitate de specialist în agricultură, care frustrează avutul obștesc prin abuz de funcție, pretindu-se, în plus, la fals în acte oficiale pentru a-și masca infracțiunea, nu pot exista circumstanțe atenuante. Consecințele delapidării sale nu sînt doar materiale ci și morale asupra stării de spirit a sătenilor care au crezut în el și l-au respectat ca inginer și conducător. Conform Codului penal, o faptă ca a sa se pedepsește cu închisoare de la 5 la 15 ani. Destinul ing. Dumitru Puia, iată, este dramatic, s-a împins singur spre acest liman fără perspectivă. Dincolo de el, rămîne totuși întrebarea : oare din primăvară pînă-n toamnă, nimeni din conducerea C.A.P. n-a avut curiozitatea să vadă cum crește porumbul pe hectarele primite de la ocolul silvic și față de care avea obligații ? Aveau, în acest sens, responsabilități directe atît inginerul-șef, cît și președintele C.A.P. Infracțiunile trebuie sancționate oriunde apar ele.

CICI IORDACHE

Epilog la un epilog

„Ameţiţi de fraze, riscăm, uneori, să nu vedem necinstea şi corupţia"

Asistăm, așadar, la **epilogul faimosului proces al „benzinarilor"**, mai exact al unei suite de procese, vreo șapte cauze penale, fiecare cu 10—17 inculpați, unele soluționate definitiv, altele în curs, la Judecătoria sectorului I și Tribunalul municipiului București.

Faptele sînt cunoscute, nu le vom aminti aci decît pe scurt : au fost arestați, judecați și condamnați cîteva **zeci** de încadrați ai unităților PECO București. Ei și-au primit pedeapsa cuvenită pentru următoarele infracțiuni :

- primirea prin conductă de cantități mai mari de benzină decît cele înscrise în documentele de livrare ;
- amestec ilegal de produse petroliere (cu cifre octanice diferite, dar prezentate ca avînd cifră octanică 98) ;
- neevidențierea corectă a stocurilor ;
- înșelarea beneficiarului prin înscrierea incorectă în documentele de expediție a densității produselor etc., etc.

Mai pe scurt și mai pe românește, s-a furat ca în codru. A fost jefuit statul, a fost jefuit consumatorul. Unul din principalii vinovați era Ion Neagu, fostul șef al depozitului PECO-Băneasa care aproviziona persoane și unități **din Capitală și din cîteva județe apropiate.** Întrucît în cazul lui s-a pronunțat o sentință definitivă, de către Tribunalul municipiului București, care a judecat și a respins recursul, ne putem ocupa în prezent, conform Legii Presei, de implicațiile acestui proces.

Conform atribuțiilor sale de serviciu, Neagu conducea de facto — după cum reiese din documentele procesului — stațiile PECO din raza sa de acțiune, în sensul că îi schimba pe gestionari ca pe o tablă de șah, mutîndu-i în locurile cele mai rentabile. Bineînțeles, presupunînd că aceștia se arătau „înțelegători" și știau să răsplătească și ei „înțelegerea" pe care Neagu le-o arăta chiar „pentru rezolvarea unor necazuri de familie", necazuri bănești, în esență, care însă, cu bunăvoință, se rezolvă, nu este așa ?

Citîm doar cîteva din declarațiile martorilor consemnate la proces (unii din ei apărînd, vai !, nu numai în calitate de martori, ci și de coinculpați) :

- M.B. : „Am dat (lui Neagu) cîte 1 000 lei la un interval de 3—4 luni, în total 7 000 lei ca să nu-mi facă șicane, adică să nu mă schimbe de la o stație la alta. Auzisem de la colegi și de la ședințe (!!) că toți dau bani ca să nu avem necazuri."
- G.C. : „Am fost găsit în stare de ebrietate de un director comercial, care a propus schimbarea mea. I-am dat inculpatului un plic cu 3 000 lei, fără a-i spune nimic, și o sticlă de whisky."
- M.D. : „M.T. (un alt inculpat) mi-a recomandat să fiu om de treabă (!!) și băiat bun, și am înțeles această expresie în ambele sensuri : să muncesc și să fiu atent cu el. Dădeam banii cînd aveam, fără să stabilesc anumite date. Din discuțiile cu M. T. am înțeles că și el a dat bani inculpatului."
- M.C. : „Este adevărat că am dat inculpatului un casetofon marca Grundig la începutul lunii ianuarie și i-am spus că i-l dau fiindcă vreau să-i fac cadou pentru că s-a purtat frumos cu mine."
- C.G. : „Deverul fiind mai mare în Piața Amzei, inculpatul mi-a spus să-i dau mai mult și de atunci am dat în medie 1 000 lei pe lună timp de șapte luni, în afară de luna de concediu... Luam acești bani de la plusurile pe care le aveam și eu la stație." (De unde deducem că în luna de concediu, cînd C.G. n-a avut „plusuri", Neagu, gentleman, nici nu i-a cerut numic).
- C.C. : „Am oferit inculpatului și un pian cadou."

Iată, dar, adevărul grotesc. Pe de o parte, în fișele de apreciere întocmite de conducerea centrală chiar în timpul cînd Neagu, fără știrea acesteia, desfășura activitățile infracționale mai sus-citate, citim fraze ditirambice : „este interesat în păstrarea avutului obștesc și dă dovadă de capacitate în păstrarea avutului obștesc", „afirmare plenară a calităților proprii, în scopul realizării cu promptitudine și la un înalt nivel calitativ a serviciilor ce decurg", etc., etc.). Pe de altă parte, realitatea : Ion Neagu percepea, pe cont propriu, un sol de impozite în natură și în bani (o mie de la unul, o mie de la altul, lunar), băuturi, magnetofoane. Pianul l-o fi luat ? ! Și toate astea, se pare, fără să se ferească prea mult, de vreme ce mai sus-citata martoră M.B. declara în instanță că auzise „de la colegi și de la ședințe că toți dau bani". Firește, nu afirmăm că problema s-ar fi discutat la **ședințe**, martora referindu-se, probabil, la pauzele de la ședințe, unde se discutau practicile notorii ale lui Ion Neagu.

Morala o trage pentru noi Gheorghe Bărbulescu, vicepreședintele Judecătoriei sectorului I București. Este un epilog la epilog.

— Procesele lui Ion Neagu și ale complicilor săi, precum și ale altor inculpați, aflate în prezent la deznodămînt, ridică o problemă mult mai generală, decît situația, acum rezolvată, de la PECO. Este de presupus că după ce au fost descîlcite țițele afacerii, urmările au fost lichidate și că, trăgînd învățămintele, conducerea PECO și a centralei va selecționa cu mai multă grijă cadrele cu funcții de răspundere și gestiune. Problema este alta, și ea depășește cu mult cadrul PECO, și anume : cum cunoaștem oamenii, pe ce criterii promovăm în posturi de răspundere, mai ales pe aceia care vor avea apoi sarcina să atribuie gestiunile unor importante bunuri materiale ? **Ameţiţi de fraze, riscăm, uneori, să nu vedem necinstea şi corupţia.** Aș vrea să mă opresc îndeosebi asupra elogiilor la adresa lui Neagu din partea conducerii instituției, a centralei (firește, înainte ca acesta să fi fost arestat). Nu sînt o excepție, din păcate. Ca judecători, sîntem adesea uimiți de ușurința cu care se întocmesc asemenea caracterizări eronate, care vădesc o anumită stare de spirit păgubitoare. Repet, nu am în vedere numai PECO ; am întîlnit cazuri cînd și alte persoane care au încălcat legea fuseseră caracterizate elogios de unii conducători de instituție.

Aceasta, firește — precizează interlocutorul nostru — nu înseamnă nicidecum că trebuie să vedem în jurul nostru numai suspecți și oameni necinstiți : marea majoritate a oamenilor muncii își fac corect datoria, este starea de fapt din societatea noastră. Apare însă necesar ca orice conducător de instituție, orice om cu funcție de răspundere să învețe să distingă cinstea, vădită prin muncă, de tendințele de căpătuială, de parvenire prin „relații". Neagu însuși — arăta un martor la proces, maistrul V.B. — „atît timp cît era șeful serviciului aprovizionare în centrală (unde primea o retribuție cu 600 lei mai mare decît cea a funcției de șef de depozit, spre care năzuia, dar nu retribuția îl interesa !, n.r.) se plîngea că nu mai are nici un fel de venit bănesc în afara salariului și de aceea va face tot posibilul să devină șef de depozit PECO. Ceea ce a reușit, folosindu-se de relații în unele locuri". Desigur, asemenea cazuri reprezintă excepții, dar cît de mult costă ele colectivul, societatea !

— Din păcate, nu putem oferi soluții de-a gata — subliniază vicepreședintele Gheorghe Bărbulescu ; pentru cinste nu există hîrtie de turnesol ! Sperăm totuși că epilogul proceselor PECO va da de gîndit tuturor. Dincolo de vorbe mari, să vedem, și la bine și la rău, pe omul adevărat.

LIONEL NIȚESCU

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm

Profesorul nostru de matematică, Adrian Ghioca

1

Reporterul : Există vreo materie la care să nu aveți nevoie de meditații particulare ?

Corul clasei : La matematică !

Reporterul : Care este materia pe care o stăpâniți cel mai bine, acum, cu puțin timp înaintea începerii examenelor de admitere ?

Corul clasei : Matematica.

Reporterul : Vă pare rău că vă despărțiți de școală ?

Clasa, în unanimitate : De tovarășul profesor Adrian Ghioca.

2

La același liceu din Sinaia, comitetul de părinți s-a adresat cu puțin timp în urmă, cu rugămintea de a organiza o ședință specială de analiză a activității unuia dintre colegii profesorului Adrian Ghioca, tot profesor de matematică, la ale cărui ore elevii nu pricep absolut nimic, sînt lăsați cu lecțiile nepredate pînă la capăt, profesorul fiind corectat de clasă în expunerea și rezolvarea unor probleme.

3

Profesorul respectiv nu este singurul profesor de matematică din liceu împotriva căruia se îndreaptă nemulțumirea părinților. Apar firesc mai multe întrebări : Cu ce sentimente privesc elevii respectivilor profesori pe colegii lor din clasa profesorului Adrian Ghioca ? Ce dorințe apar în ei ? Cu ce sentimente așteaptă părinții elevilor din clasele respectivilor profesori apropierea severelor examene de admitere ? Ce le rămîne de făcut ? Cu ce sentimente îi privesc respectivii profesori pe profesorul Adrian Ghioca ?

4

În orașul Sinaia se efectuează un sondaj. Sondajul are un domeniu limitat și specios de investigație : starea meditațiilor particulare în rîndul elevilor. Cîțiva dintre colegii profesorului Adrian Ghioca, printre care și profesorul revocat de comitetul de părinți, denunță o activitate de care par revoltați : contrar unui ordin al ministerului de resort din 1971, profesorul Adrian Ghioca predă meditații particulare în școală (este adevărat, nu la clasa lui). Afirmațiile se verifică și devin publice. Profesorului Adrian Ghioca îi este rușine să mai dea ochii cu elevii lui. Întreaga clasă își caută o zi întreagă profesorul iubit. Fiica mai mare a profesorului încriminat suferă un șoc psihic și este trimisă la Brașov. La televiziune, emisiunile de telețcoală realizate de Adrian Ghioca sînt întrerupte. Nici editorii nu-l mai caută pe conturul de manuale de matematică. Se apropie olimpiada și unul dintre frenetici și promotori încă nu știe dacă va mai fi solicitat. Părinții elevilor se revoltă. Indignarea se propagă în tot orașul. Colegi, părinți, elevi, foști elevi, viitori părinți de elevi, oameni care l-au cunoscut în diferite împrejurări scriu un memoriu atît de documentat încît pare suspect și mai ales incredibil.

5

Am plecat la Sinaia deci încredințat că nu există argument care să justifice abdicarea dascălului de la obligațiile legilor ministerului. Îi caut pe profesorul Ghioca la telefon. Să vin la hotel ? întreabă. Cealaltă variantă, zic, ar fi afară în stradă. Închid și mă înfurii : Ce-și închipuie ? Dacă există un memoriu cu 76 de semnături, gata ! — am venit să-l apăr și camera de la hotel îi se pare conspirativă ?

Fruntea și tîmplele i s-au acoperit de broboane de transpirație și eu m-aștept ca din clipă în clipă profesorul să scoată o bucată de cretă din buzunar și să înceapă lecția, într-atît de mult gesturile și mînecile lungi ale hainei și statura aplecată și pantaloni prea largi s-au adaptat poziției din fața tablei.

6

Am ametit. Biroul directoarei școlii generale unde profesorul Adrian Ghioca și-a început activitatea este prea îngust ca să încăpem amîndoi, și eu și imaginea dascălului despre care directoarea nu se mai satură a vorbi. Intrăm într-o clasă. Clasă cu probleme. Copiii de aici au fost strînși, mai exact au fost constrînși să urmeze stagiul obligatoriu de școlarizare.

Reporterul : V-ați obișnuit cu gîndul că trebuie să continuați școala pînă la sfîrșit ?

Clasa, puțin convinsă : Oarecum.

Reporterul : Există vreo materie de care nu vă mai este teamă ?

Corul clasei : Matematica.

Reporterul : Ce note aveați anul trecut la matematică ?

Cîțiva elevi : De la 3 la 5.

Reporterul : Și anul acesta ?

Aceiași elevi : De la 5 în sus.

Reporterul : Cine vă este profesor în acest an ?

Corul clasei : Tovarășul profesor Adrian Ghioca.

Reporterul : Lipsește cineva de la orele lui ?

Directoarea : Nimeni.

Reporterul : Dar de la orele de consultații ?

Corul clasei : Nimeni.

Un elev : Dacă unul singur dintre noi nu înțelege ceva, tovarășul profesor reia întreaga explicație de la început. N-am plecat niciodată cu lecția nelnvățată din clasă.

7

Ce a urmat m-a tulburat profund. O profesoară, fostă elevă a școlii, insistă să fie primită în biroul directoarei. Povestește : Am fost o școală cuminte, serioasă, dar fără strălucire. După venirea profesorului Ghioca în școală, nimic n-a mai fost ca înainte. Nici chiar recreațiile. Jucu baschet cu noi, aici, în curte. După amiezile eram împreună. Făceam excursii, mergeam la film împreună, ne jucam împreună, învățam... Am scris zeci de caiete cu probleme, ne-a adus Gazeta de Matematică, participau toți la concursurile ei, și pe urmă, cînd au început să vină premiile, la început locurile 11, 8, 7, 6, apoi 4, 3, 2, 1, eram deja cuprinși în olimpiadele școlare, amîndouă clasele, aproape toți elevii. Cercul de matematică, consultațiile suplimentare, veneam aproape zilnic de la ora 7 în școală, rămîneam și după ore, era în stare să explice o jumătate de zi aceeași problemă, părea neobosit și ne angrena și pe noi în programul lui. Cu el lucram cadourile pentru 1 Iunie, 8 Martie, 1 martie, Anul nou, cu el am învățat să dansăm, balurile pe care le organiza au rămas pînă azi irepetabile, țin minte cum de 1 Iunie a organizat copiii mari într-un spectacol pentru cei mici, i-a îmbrăcat în costumașe de preșcolari, i-a urcat pe triciclete, trotinete, apoi delicvii celor dintîi-a intîia, a doua, care se topeau de rîs și la fel erau și orele lui, spumoase, destinse și solide în ce primeam. Lucram vacanțele cu el, am rezolvat cred mii de probleme împreună și mulți dintre noi, după ce-am reușit la facultate, lui i-am dat primul telefon, fiindcă el era fratele, prietenul nostru, idolul nostru, omul cu care am stat împreună toată perioada școlară, nu ploca niciodată fără clasele lui, cu el am mers la teatru în București, la meciuri, la operă, cu el am repurtat primele succese în viață. Îl interesa totul despre noi și noi la el ne duceam, sau la soția lui, profesoară și ea în școală, de care era nedespărțit oriunde mergea. Laboratorul de matematică este opera gîndirii și muncii lui și tot ce s-a făcut în școală poartă și amprenta pasiunii lui. Din 33 de absolvenți din clasa mea am reușit la facultate 32, pe urmă procentul de peste 90 la sută de reușiți a rămas stabil, devenise aparanța orașului, punctul lui de certitudine, de mîndrie. Veneau la el pentru meditații foștii lui elevi de la Bușteni, pe care nu voia să-i lase, dar noi n-avem nevoie de meditații particulare, gîndiți-vă : concursurile la Gazeta de Matematică, olimpiadele, pregătirea pentru olimpiadă, cercul de matematică, consultațiile obligatorii, după-amiezile împreună, diminețile împreună, caietele pe care ni le controla riguros, munceam pe spete, dar plăcut, destins, fiindcă ne obișnuisem să gîndim în colectiv, să ne consultăm între noi, să ne ajutăm, să ne bucurăm de succesele comune, vedeți am zis **succesele comune** deși ele firești erau obținute separat...

8

La principala uzină a orașului, Întreprinderea de mecanică fină, lucrurile au decurs aproape la fel : foști elevi, părinți, de elevi de la clasele lui, părinți de elevi de la alte clase au insistat să-mi vorbească. Așa am aflat cine a scris memoriul, cum a fost conceput, cum a fost semnat. Totul a fost spontan. Tovarășe reporter, spunea o mamă, nu trebuie să plecați din oraș pînă ce nu aveți o imagine clară a ceea ce înseamnă pentru orașul nostru acest om, pentru fiii noștri, pentru noi, părinții. El ne-a învățat copiii, dîndu-le încredere în ei, în ce pot, i-a făcut de multe ori să se apropie de noi, să se întoarcă la noi chiar, să nu mai fie timorați, crispați, temători. Datorită lui, fiica mea a început să vorbească din nou cu mine, să-mi povestească tot ce se întîmplă în școală, ar fi stat ore în șir să-mi vorbească despre ce face profesorul Ghioca, cum îl organizează, ce-și propun, ce concursuri au, ce excursii au de gînd să facă. Lucra cu plăcere, mergea la școală cu nerăbdare, participa la toate jocurile, deplasările, reuniunile inițiate de el. Se înțelege, vă rog să mă scuzați, de la hîrtia igienică pe care copiii trebuia s-o aibă în geantă pînă la felul cum trebuie vorbit, dansat, pînă la ținuta în bancă, la teatru, la operă. În clasa lor erau și cîțiva elevi de la casa copilului. În excursii el le pregătea hrana rece pe care orfanii n-aveau de unde să și-o procure. Nu uita nimic. Cît muncește omul ăsta pe zi ? mă întrebam. Lunea după amiază dădea consultații la școală aproape 8 ore. Diminețile — alte consultații. Pregătiri pentru olimpiade, cercuri științifice, concursuri, reuniuni, sport, excursii...

9

Și totuși a încălcat un ordin al ministerului, chiar dacă el a fost dat în 1971. Totul a început, explică directorul Liceului industrial, de la desființarea Liceului teoretic care ar fi putut fi foarte bine transformat în liceu industrial. Avea de-acum tradiție, se bucura de prestigiu, iar prezența profesorului Adrian Ghioca era de natură să dea stabilitate noului profil. N-a fost gîndit așa. Liceul a fost desființat și transformat în școală generală. Iar liceul industrial a fost grefat pe vechea școală profesională a uzinei. O școală nouă este un proces complet, de durată. O școală nu se creează simultan printr-un ordin. Elevii din oraș au început să plece la Brașov, la Ploiești, la București. Ca să atragem elevii la noul liceu industrial ne-am gîndit să-l aducem aici pe profesorul Ghioca. Și l-am adus. Și părinții nu și-au mai trimis copiii în alte orașe. Prezența profesorului Ghioca în liceu a dat siguranță, a creat certitudine. Dar profesorii care l-au denunțat acum că predă meditații în școală tot ei m-au reclamat și pe mine că l-am încadrat nelegal. Declarații, chemări, chestionări, comisii... Nu l-am putut da decît o singură clasă. Vă dați seama cum am privit după aceea în ochii părinților pe care i-am asigurat că fiii lor îi vor avea la matematică pe profesorul Ghioca și ei, pe baza promisiunii mele, au renunțat la planurile lor de a-l trimite cine știe pe unde. La o parte din ei, profesorul Ghioca, la insistențele părinților, le-a promis că dacă totuși nu se va întîmpla așa îi va medita în particular. Problema trebuie privită și prin prisma numărului imens de mare de elevi din școală pe care profesorul Ghioca refuza să-i mediteze, cu toate că, la drept vorbind, dacă ar fi urmărit un interes material, i-ar fi băgat pe toți într-o singură grupă de meditații. Marțea, timp de două ore, primea două grupe de cîte trei sau patru elevi fiecare. Mă refer la elevii din liceu. Problema mai trebuie privită și prin calitatea muncii prestate de profesorul Ghioca la aceste ore. Nu îndeplinea o formalitate. Rezultatele și cu aceiași elevi sînt excepționale. Nici un elev al profesorului Ghioca nu are nevoie de meditații particulare. Nu are nevoie pentru că profesorul Ghioca predă la cel mai înalt nivel în timpul orei, fiindcă lunea muncește cu ei încă opt ore, în ziua noastră metodică, fiindcă îi cheamă la consultații și duminica, fiindcă toți participă la olimpiadele de matematică, sau ar participa dacă în aceeași zi nu s-ar ține olimpiadele și la celelalte discipline, fiindcă pregătirea pentru olimpiade este de asemenea o obligație pe care și-o asumă benevol, fiindcă elevii lui de-acum, ca și elevii dinainte, își petrec toată ziua cu el, fiindcă el este sufletul lor, viața lor, încrederea lor, speranța lor. De ce alți copii din școală, care au alți profesori, simt nevoia meditațiilor particulare ? De ce elevii lor nu participă la consultațiile profesorilor lor ? De ce alți profesori nu muncesc și ei măcar pe jumătate cît muncește profesorul Ghioca cu elevii ? Ordinul ministerului prevenea situațiile cînd profesorii își trimiteau unul altuia elevi la meditație, cînd munca în școală era subordonată muncii de acasă, cînd pregătirea la consultațiile din școală era incompletă și superficială. Poate fi vorba de așa ceva în cazul profesorului Ghioca care-și îndeplinește obligațiile profesionale cu pasiune și sacrificiu, care și-a făcut din școală un crez, o profesiune, o familie ?

10

Ca să ponegrești un om e de ajuns uneori și o carte poștală agramată. Ca să-l reabilitezi după aceea nu ajung întotdeauna dimensiunile romanului fluviu. În mîna invidiei și a mediocrității, legea se golește de spiritul ce a înfiripat-o și poate lovi orbește. Ținta nonvalorii este valoarea. Era atît de simplu ca profesorul sau profesorii ai căror elevi iau meditații particulare de la profesorul Ghioca să-i fi atras atenția acestuia că nu permit ca elevii lor să la lecții în particular și să se angajeze ei înșiși în fața părinților acelor elevi de a suplini prin consultații, în școală nevoia lor de cunoștințe suplimentare. De ce elevii profesorului Ghioca nu apelează la alți specialiști. Un fost elev al profesorului Ghioca mi-a povestit cum înaintea examenului de admitere la facultate, îndemnat de părintele său, s-a adresat totuși unui profesor universitar ca să-i verifice cunoștințele. Băiete, i-a spus profesorul universitar, după a treia consultație, 95 la sută ești ca și intrat. N-ai nevoie de cunoștințele mele.

De ce colegii de catedră la cealaltă școală vorbesc despre profesorul Ghioca Adrian ca despre un idol ? „A introdus în școală sistemul discuțiilor în pauze. Nu ți-e jenă să mergi la el să-i ceri părerea într-o problemă, fiindcă orice discuție despre matematică este pentru el o bucurie. Comisiile noastre metodice se țin cu adevărat. Aceste discuții ne-au apropiat ca oameni, ne-au apropiat de el. N-avem interese care să ne despartă. Ne-a prins în tumultul lui pe toți. Ne-a dat două măsuri de bază : copilul și matematica și zeci de căi prin care să ne apropiem de sufletul copilului și de esența poftei de a prinde matematica."

11

— Tovarășe primar, dumneavoastră îmi vorbiți de profesorul Ghioca Adrian ca despre un om excepțional. La fel mi-au vorbit directorul Întreprinderii de mecanică fină, directoarea școlii generale, directorul liceului industrial, colegii lui de catedră, foștii lui elevi, actualii elevi, părinții foștilor elevi, părinții actualilor elevi, părinții viitorilor elevi, oameni de pe stradă, alte cadre didactice, vecini. Secretarul Comitetului județean de partid, Traian Ștefănescu, a afirmat că profesorul Ghioca este unul din primii trei profesori din județ. Îl laudă inspectorii, activiștii de la primărie. Și totuși a fost dezonorat public. A greșit predînd meditații la cîțiva elevi din școala unde are catedră. Dacă ar fi acceptat, ar fi putut preda la tot orașul. Dar n-a acceptat. La școală muncește entuziasmat. Lucrează 12—14 ore pe zi. Dă și meditații și calitatea acestora este de asemenea excepțională. Nu tot muncă se cheamă ? Secretarul general al partidului spunea că nici un cîștig provenit din muncă cinstită nu este ilicit. Nici una din obligațiile sale profesionale nu este neglijată din cauza acestor meditații. Nici un alt profesor din școală nu are un program atît de bogat, atît pe linie profesională cît și în planul obștesc al intereselor școlii. Nu înseamnă că cineva a fost interesat în denigrarea lui ? Denigratorii lui sînt cunoscuți în școală și în oraș. N-au nici pe departe meritele profesorului Ghioca în nici unul din domeniile de care se ocupă școala. Este echitabil ca acestia să aibă cîștig de cauză ? Prin meditațiile lui, hai să le spunem nelegale, profesorul Ghioca a ajutat copii din alte clase să-și dezvăluească handicapul, diferența pierdută din start, le-a dat siguranță și încredere în viitorul lor, a liniștit temerile unor părinți, ceea ce a făcut ei prin aceste meditații există, mai mult, nu va muri niciodată, pasiunea lor pentru cunoștințele de matematică. Ce au făcut denigratorii pe cale legală ? Au provocat indignarea celor ce cunosc pe prof. Ghioca, au dat naștere la o mișcare ostilă cadrelor didactice, au ponegrit un om excepțional și prin asta au subminat interesele școlii și ale orașului în ultimă instanță. Puneți față în față acești două feluri de oameni. Puneți față în față urmările acțelor lor și cu ce s-a ales fiecare. Unul din cetățenii care fac cinste orașului suferă, suferă familia lui, el este discreditat, dezonorat. Ceilalți se bucură. Știu, o să-mi spuneți că prin sesizarea la care a participat un secretar al Comitetului județean de partid s-a dat lucrurilor adevărata lor față.

Nu este tocmai așa, fiindcă recent, după cîte sînt informat, denigratorii profesorului Ghioca sînt nemulțumiți de sesizare. Începe sau va începe un alt șir de cărți poștale. Ce-i de făcut ?

NICOLAE CRISTACHE

Starea de fapt a orelor de practică în producție

De la a vedea și pînă la a învăța este cale lungă

Timp de o săptămînă de zile am intrat în mai multe licee și grupuri școlare bucureștene, mai concret spus, am urmărit activitatea elevilor în atelierele școlare, dincolo de ele, în atelierele de uzină, în secțiile productive ale întreprinderilor care le patronează. Am adunat astfel, pentru ancheta noastră despre practica productivă a elevilor, numeroase secvențe, fapte, date, fiecare dintre ele putînd constitui un punct de plecare pentru o dezbatere de sine stătătoare...

Dialog cu Marcel Ciocirlan, fost elev la Liceul industrial „Timpuri Noi", din februarie a.c. strungar încadrat al întreprinderii cu același nume, care patronează liceul :

— Cum vi se pare munca acum cînd aveți o răspundere de plan, cînd trebuie să acționați singur, cînd, în sfîrșit, trebuie să vă asigurați un cîștig de pe urma a ceea ce produceți ?

— Cum să mi se pară ? Cînd eram elev, mai lucram pe strung, mai plecam... Acum trebuie să stau permanent, să hotărăsc singur cum să fac piesa. Simt că ar fi fost foarte bine dacă aș fi lucrat, în vremea practicii, mai mult pe mașină. Dar n-aveam cum ! Eram ucenic la un muncitor care dacă ne lăsa 2—3 ore pe mașină era bine ! Avea și el obligații să-și ducă leafa acasă...

Gîndurile lui Tudorel Sună, și el fost elev al Liceului „Timpuri Noi", și el tot proaspăt încadrat : „În practică nu ne punea muncitorul să lucrăm ca acum ; ori acum, singuri fiind, singuri decidem cum să începem și cum să terminăm o piesă. E greu..."

E greu ! E greu pentru că, un lucru bine gîndit, pe care practica luată în serios îl dovedește — elevii de azi sînt muncitorii de mîine — este fie greșit înțeles uneori, fie subestimat alteori. Pentru că aici, la Întreprinderea „Timpuri Noi", nu există un atelier școală în uzină, prin care să se pună la dispoziția fiecărui elev mașina necesară muncii nemijlocite. Dar să nu anticipăm.

Dialog cu elevii aflați în practică :

— Ce lucrezi acolo ?

— Acum mă uit, nu am ce face.

— De ce ?

— Pentru că se montase greșit un pinion și trebuie să-l desfacă (Ion Enache, clasa a XII-a B).

★

— Ce credeți c-ar trebui să se „întîmple" pentru ca practica să vi se pară mereu interesantă, să vă fie foarte folositoare ?

— Ar trebui să ni se explice cum se montează un motor, de la prima piesă, pînă la bancul de probă. Pentru că nouă ni se pune în față un motor pe jumătate asamblat, la care trebuie să montăm și noi o piesă sau alta, fără să ni se explice cum s-a procedat cu restul la care nu avem acces cu ochiul liber. (Radu Cristian)

Răspunsul vine de la un elev a cărui viitoare specialitate este de mecanic motoare combustie internă, secție în care își face practica și care „mîine" va deveni locul său de muncă. Așadar, elevii revendică o desfășurare logică a operațiunilor : cunoașterea ansamblului unui motor, de la „a" la „z". Recunosc că și în acea zi **se rotiseră** pe la cîteva motoare, aceasta însemnînd deci cunoașterea unor diverse faze de montare ; dar tot eu sincope, tot fără continuitate. Iar în anul următor, elevul X sau Y din clasa a XII-a B va fi un alt Marcel Ciocîrlan sau Tudorel Suna, obligat să se confrunte cu iminența zilei de muncă, obligat deci să ia hotăriri, decizii responsabile.

„Da — zice maistrul instructor al școlii, Ștefan Marinescu — dar nu poți monta inima motorului cu elevi. Aceasta este o lucrare de înaltă calificare !" Firește, „inima motorului" reclamă un muncitor cu înaltă calificare. Numai că la această desăvîrșire căreia îi zicem „înaltă" nu se poate ajunge decît din treaptă în treaptă, nu din... două în două ; nu cu sincope. „Au fost și în alte secții — continuă maistrul instructor — au văzut cum se fabrică acea inimă". Au văzut. Dar de la a vedea și pînă la învăța este cale lungă. O cale ce trebuie străbătută „împreună" — elevi și muncitori — de elevi care întreabă spre a învăța și a fi învățați, străbătută de ucenici într-o viitoare mare meserie. „Am dori să fim cît mai apreape de muncitori. Să-i ajutăm la treburile serioase la care lucrează. Uneori însă sînt și ei mai grăbiți, mai ales pe la sfîrșit de lună". (Vasile Marian, elev în aceeași clasă — XII B)

Dacă viitorii mecanici pentru motoarele cu combustie internă nu se pot plînge, în final, că nu au de lucru în timpul orelor de practică în întreprindere — ei rotindu-se totuși pe la mai multe motoare și executînd numeroase operațiuni în modernă hală de montaj în care i-am întîlnit, în schimb prelucrătorii prin așchiere (peste 100 de elevi ai aceluiași liceu industrial) au mai multe și mai temeinice motive de îngrijorare. Meseria pe care ei o vor practica reclamă ca încă de pe acum elevul să lucreze direct la mașină. Au la atelierul școală 14 strunguri, 12 freze ș.a. Lucrează la ele, nemijlocit, sub îndrumarea competentă a maiștrilor instructori, dar abia cînd vin în fabrică s-ar putea confrunta cu probleme, în adevăratul sens al cuvîntului, complexe. Probleme complexe au, desigur, și în atelierul din școala lor, dar nu se pot compara cu complexitatea din fabrică, ce decurge atît din finețea lucrărilor cît și din impactul cu marea întreprindere. Numai că, după cum aminteam la început, la Întreprinderea „Timpuri Noi" nu se poate vorbi încă despre o relație elev-mașină, elevul în practică fiind dat, cea mai mare parte din timp, pe lîngă un muncitor — firește, de cea mai înaltă calificare — dar fără grija de a alege în muncitorul acela și un generos pedagog. El, muncitorul, trebuie să îi afecteze elevului dat în grijă, din timpul său — un timp al înțelegerii, un timp al îndrăgirii meseriei, al pătrunderii tainelor ei. Or, acest lucru — îl recunosc cu toții — nu se întîmplă întotdeauna. Elevii dispun practic doar de cîteva ore (2—3) în care pot lucra sub îndrumarea muncitorului direct la strung, lucru cumva explicabil dat fiind faptul obiectiv că acel muncitor are de îndeplinit un plan. „Batem apa în piuă de ani de zile să facem un atelier-școală la uzină. În special prelucrătorii prin așchiere au nevoie ca aerul de așa ceva. Abia atunci vom putea vorbi cu adevărat despre relația elev-mașină" — spunea maistrul instructor Marinescu.

Că atelierul în cadrul întreprinderii ar fi necesar „ca aerul" este o chestiune pe care nimeni nu o tăgăduiește ; nici cei care răspund, la nivel de întreprindere, de practica elevilor, Tovarășul Vasile Ioniță, inspector principal cu probleme de învățămînt, ne-a prezentat chiar o situație în perspectivă, care, se pare, va rezolva această problemă a problemelor : „Deasupra halei noi urmează să fie montate alte ateliere. Unul din spațiile dezafectate va deveni atelierul-școală al întreprinderii".

Maistrul de întreținere Iosif Opriș, de la secția Prelucrări mecanice linia de supape, a evidențiat un alt aspect, deosebit de important pentru desfășurarea cu eficiență a practicii în producție : respectarea disciplinei de muncă de către elevi. Mulți lipsesc de la practică — se plîngea maistrul — trebuie dezbărați de chiul, iar în această direcție școala și-ar putea spune mai mult cuvîntul. Îa rîndul său, maistrul Stan Babaua de la atelierul D 120, secretar de partid pe secția montaj, trăgea și dumneaului un semnal la adresa indisciplinei elevilor care „nu-și fac sarcina, cum ar trebui să și-o facă în cele 6 ore de muncă, pleacă în vizită pe la alți colegi, din alte secții, ca și cînd întreprinderea ar fi un parc pentru plimbare și nu un loc unde să-și perfecteze meseria. Desigur, nu asta este starea de fapt a orelor de practică productivă, dar se mai întîmplă. Chiar și azi a fost o situație de încălcare a disciplinei muncii".

— Gravă ?

— Nu ! Dar cu urmări pe mai tîrziu dacă nu se vor lua măsuri. Un singur elev avea treabă la polizor în vreme ce alți vreo 4—5 stăteau roată în jurul lui, se amuzau, lăsînd în părăsire propriile lucrări.

— Cine erau „făptașii" ?

— Nu-i știu pe nume, dar îi voi descoperi imediat !

Despre cîțiva dintre elevii aceleiași clase a XII-a B era vorba. Scena care a urmat ar fi putut concura cu oricare din secvențele comice ale lui Stan și Bran. Maistrul a pornit să dea roată noii hale de montaj, oprindu-se în fața fiecărui elev, lămurindu-ne de fiecare dată : „Acela este !" Nu, nu era acela, nu fusese la polizor în acea zi. Se ajunge la concluzia că **poate** indisciplinații pierdeseră mai devreme de la practică. În vremea aceasta maistrul instructor al școlii, Marinescu, își trăia din plin nedumerirea : de ce nu-i anunțase și pe el maistrul despre o asemenea întîmplare.

Nu credem că mai este cazul vreunui comentariu. E ușor să arăți cu degetul, tu, muncitor sau maistru, spre elevii indisciplinați în muncă, spre școala care-i scapă din mîini. Dar cît de greu ar fi, pentru oricare muncitor sau maistru, să ia atitudine fermă, bazată pe tact și grijă, pe puterea intervenției directe, a crîrii curentului de opinie ? Cît de greu i-a fost oare maistrului Babaua să-și noteze numele celor 4—5 copii, spre a face în caz din ei — puși în fața elevilor și a muncitorilor, atunci, pe loc, să-l informeze și pe maistrul instructor al școlii despre o atare comportare care sfidează munca. Și, pentru că tot sîntem la acest capitol al educației prin muncă și pentru muncă, nu putem să nu relatăm secvența primei noastre întîlniri cu elevii clasei a XII-a B. Am fost conduși spre hala de montaj cu siguranța că îi vom găsi acolo, aplecați asupra lucrului. Ne însoțea chiar maistrul lor care venea dintr-o altă secție, unde mai avea cîțiva elevi. **Nu am găsit un elev !** Același maistru instructor Marinescu, în grija căruia se aflau elevii, ne-a oferit imediat și explicația, reală, dealtfel : în acea zi încărcase cu băieții materiale pentru școală. Pe cei care stătuseră numai afară în ger, îi invoise să plece mai devreme. Ceilalți, trebuiau să fie aici. „Unde-s băieții ?" — se interesează la muncitorii din secție. „Sînt la...", [illegible] la...

Iată, deci, că un lucru bine gîndit, pe care practica îl dovedește — dar mai [illegible] va rămîne să-l dovedească pe deplin atît de eficient (cum am constatat la alte licee și la alte întreprinderi tutelare, cum dealtfel am descoperit și la ateliere-școală ale liceului unde se fac lucruri foarte frumoase), se confruntă cu o serie de anacronisme pe care le-am punctat de-a lungul anchetei noastre de la „Timpuri Noi". Liceul nu a ajuns încă o [illegible] dezinel. Conducerea întreprinderii și comitetul de partid al liceului nu conlucrează în suficientă măsură, nu au creat acel spirit de echipă, absolut necesar îndeplinirii dezideratului comun : pregătirea unor cadre cu înaltă calificare, imperios necesare industriei noastre în continuu progres. Nu e normal ca o întreprindere ca „Timpuri Noi" să asigure doar 26 la sută din planul de producție al școlii, diferența de pînă la sută la sută fiind realizată prin contracte cu alte (prea multe „alte") întreprinderi. Nu pentru „Timpuri Noi" sînt formați elevii ? După cum este inadmisibil ca un elev în practică să stea să privească, fie și în un muncitor cu înaltă calificare — pînă la urmă intervin plictisul, neatenția, dezinteresul. Încă un argument deci care vine să pledeze în favoarea înființării neîntîrziate a atelierelor pentru elevi în cadrul întreprinderilor, acolo unde lucrurile nu au fost încă demarate în această direcție.

Concluziile noastre depășesc granițele anchetei de azi. Ele se vor un preambul pentru o viitoare anchetă de problematică.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Actualele restaurări nu sînt decît jumătăți de măsură

O ciudățenie, dacă poate fi numită astfel, a Castelului Corvinești din Hunedoara, unul din cele mai întregi castele medievale din sud-estul Europei, ar fi în primul rînd starea jalnică a acoperișurilor, ciuruite mai peste tot, a coșurilor înfundate de praful marelui combinat siderurgic, a burlanelor prin care apa n-a mai curs de mult și a zidurilor în care, mai ales pe sus, prin colțuri, s-a instalat igrasia. Și ar mai fi de spus că, datorită umidității excesive și prafului industrial, minunata frescă din culoarul numit Loggia lui Matei, s-a șters aproape de tot, pierzîndu-se astfel nu doar o operă de artă, cît și un important document istoric privind legenda familiei Corvineștilor. Dar pentru că tot am bătut la pas acest uriaș monument și pentru că am urcat chiar și prin podurile sale mult asemănătoare unor hale industriale, constatînd că în anumite locuri lemnul a început să putrezească din cauza ploilor ce se scurg prin acoperișurile zdrențuite, să notăm că totuși tînărul șef al acestui complex muzeal, profesorul Tiberiu Mariș, ajutat de forurile municipale și județene, a reușit să facă, în limita posibilităților financiare, cîteva lucruri. Adică, mai exact spus, a început încă de anul trecut, ba chiar a și terminat, pavarea cu dale a turnului numit Bastionul Alb, a pavat cu piatră spartă de carieră o alee în interiorul curții, ușurînd deplasarea turiștilor, și a început să amenajeze spațiile unui viitor muzeu al breslelor din tîrgul de altădată al Hunedoarei, urmînd ca pînă în anul 1984, cînd se vor aniversa 100 de ani de la aprinderea primului foc la furnalele hunedorene, să se amenajeze, în spațiile rămase libere ale castelului, primul mare Muzeu al Fierului, siderurgia fiind o străveche preocupare pe aceste meleaguri de țară.

În legătură cu aceste intenții ne-ar fi plăcut să notăm ceva precis despre reparația acoperișurilor, despre refacerea încadramentelor de la uși și ferestre, splendide dălțuiri în piatră, dălțuiri care cu timpul s-au distrus în mare parte, precum și despre o acțiune menită să combată igrasia deja instalată, ori înlocuirea părților lemnoase putrezite. Dar, despre toate aceste lucruri, precum și despre starea generală a monumentelor istorice din județul Hunedoara, județ extrem de bogat în vestigii vorbind despre viața poporului român pe aceste meleaguri, iată ce-am aflat dintr-un dialog prelungit cu profesorul **Ioachim Lazăr**, directorul muzeului județean din Deva :

— Care sînt marile monumente istorice ale județului Hunedoara ?

— Din punctul meu de vedere, toate sînt mari, absolut toate. Aș începe cu Sarmizegetusa Regia, capitala regelui dac Burebista, aș continua cu cetățile dacice din Munții Orăștiei, apoi cu cealaltă Sarmizegetusă, cea de lîngă Hațeg, cunoscută sub numele de Ulpia Traiana Augusta. Acestora, în ordine cronologică, li se adaugă monumentele de arhitectură medievală românească cum sînt bisericile de la Densuș, Streisîngiorgi, Strei, Gurasada, Sîntămăria Orlea, Ribița, Crișcior, Simpetru, Birsău și multe altele. Tot în ordine cronologică și la fel de importante sînt, desigur, ruinele marilor curți cneziale din Țara Hațegului, cum sînt curțile și cetățile de la Riul de Mori, Mălăiești, Sălașu de Sus, Răchitova, Cetatea Colț. Contemporan acestor curți le este, desigur, Castelul Corvineștilor din Hunedoara, pentru ca, doar cîteva sute de ani mai tîrziu, să apară Cetatea Devei. Și

— Care este, după părerea dumneavoastră, situația actuală a acestor monumente ? Sînt ele păstrate și îngrijite cu sfințenia ce li se cuvine ?

— Dacă aș spune că situația lor este foarte bună, aș fi contrazis de realitate. Dacă aș spune că este rea, m-aș apropia de adevăr, dar aș fi excesiv de autocritic.

— Mai concret ?

— Dacă ar fi să le luăm într-o altă ordine, cea a degradării lor, curțile cneziale din Hațeg au ajuns de foarte mult timp, de aproape 100 de ani, într-o avansată stare de ruină.

— Pot fi, cît de cît, salvate ?

— Da, dar cu eforturi financiare imense, eforturi pe care, deocamdată, le facem în altă direcție.

— În ce direcție ?

— Cea a restaurării unor monumente unice în istoria noastră cum sînt cele două Sarmizegetuse și monumentele de arhitectură medievală românească.

— Ce s-a făcut și ce se face la aceste monumente ?

— Vom finaliza în acest an la Sarmizegetusa Regia o amplă restaurare începută încă din 1979. Eforturile noastre se vor concentra în consolidarea zidului cetății de incintă, a marelui sanctuar al lui Burebista și a marelui sanctuar de andezit. Precizez că restaurarea și consolidarea se fac după un proiect întocmit de proiectantul Cristian Călinescu din cadrul unei întreprinderi județene de proiectări.

— De ce faceți această precizare ?

— Pentru că asupra acestui subiect propun să revenim după ce termin de răspuns la prima întrebare.

— Vă ascult.

— În ceea ce privește consolidarea Sarmizegetusei Ulpia Traiana Augusta aici lucrările decurg mult mai bine în sensul că ele se execută simultan cu săpăturile arheologice.

— Ar urma, zicem noi, cetățile dacice din Munții Orăștiei.

— Da, cetățile de la Blidaru sau de la Costești au suportat și ele binefacerile unor restaurări. La ora actuală, după părerea noastră, ele au fost redate circuitului istoric și turistic, accesul fiind asigurat pînă în preajma lor, fără ca drumurile să afecteze peisajul acestor străvechi locuri.

— Pînă acum, în linii mari, totul e-n regulă. Știm însă că situația este încă nemulțumitoare în legătură cu monumentele de arhitectură medievală românească și cu Castelul Corvineștilor din Hunedoara.

— Cîteva din monumentele din prima categorie, cum sînt bisericile din Densuș, Strei (lîngă Călan) sau cea din Crișcior, au fost redate circuitului istoric și turistic. Altele, cum sînt cele din Streisîngiorgi, Simpetru, Birsău și Gurasada, vor fi supuse restaurării. Pentru monumentul de la Streisîngiorgi, de exemplu, cu ajutorul unui proiect întocmit de fosta Direcție a patrimoniului cultural național, direcție care între timp s-a dizolvat, vom relua, parțial, lucrările de restaurare și conservare.

— De ce parțial ?

— Pentru că lucrările artistice de ciopliторie în piatră nu are cine să le execute, așa cum nici pictura murală nu are cine să o renoveze. La ora actuală, pe raza județului nostru, nu mai dispunem de specialiștii pe care îi formase fosta Direcție a monumentelor istorice.

— Și iată-ne ajunși din nou la Castelul Corvineștilor.

— Da, la Hunedoara, situația castelului nu e dintre cele mai fericite. Problema numărul unu, extrem de urgentă, este cea a acoperișului. Se cuvine mai întîi și-ntîi înlocuirea țiglelor sparte. Această înlocuire nu se poate face cu una, cu două deoarece, după cîte știm noi, nici o fabrică din țară nu produce țiglă în formă de solz și smălțuită. Fără o astfel de țiglă orice restaurare ar fi doar o jumătate de pas, o jumătate de măsură. De-a lungul timpului, astfel de jumătăți de pași s-au mai făcut, dar din păcate eficiența lor a fost de scurtă durată.

— Și totuși, ce anume nu merge în această amplă acțiune de întreținere și restaurare a monumentelor ?

— După părerea mea două sînt problemele cele mai deosebite. Este strict necesară înființarea unui compartiment de proiectare privind lucrările de restaurare. La ora actuală aceste proiecte sînt întocmite de oameni care fac acest [illegible] numai și numai la insistențele noastre, fără a avea obligații în acest sens, dar fără a avea, mai ales, și pregătire specializată. Precizez că fosta Direcție a monumentelor istorice, acel D.M.I., a fost un astfel de atelier de proiectare. Și nu numai un atelier, ci și meseriași care, la fața locului, executau lucrările din proiecte. Dealtfel, cu această problemă am intrat în cel de-al doilea neajuns [illegible] al constructorului specializat. Ne lipsesc ciopliторii în piatră, restauratorii de fresce, ne lipsesc zidarii și dulgherii specializați în lucrări de restaurare. Fără a rezolva aceste două probleme, nici o restaurare nu-și poate atinge țelul dorit.

N. VICTOR ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

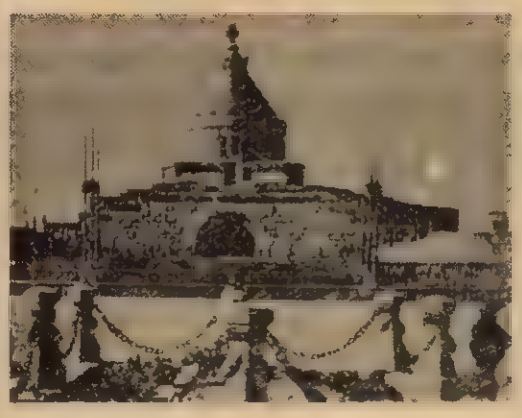

Din nou — aflîndu-ne la granița dintre două capitole — sîntem nevoiți să transcriem ultima parte a capitolului „1917 — Primele luni — Tifosul exantematic" și, în continuare, întîile pagini din capitolul următor „1917 — Primele luni (urmare)" ; aceasta și din dorința de a respecta — pînă la titlurile capitolelor chiar — modul, deosebit judicios, în care Ion G. Duca și-a structurat memoriile.

Așadar mai întîi încheierea capitolului „1917 — Primele luni — Tifosul exantematic". Duca relatează despre o primă convocare a parlamentarilor aflători în Iași. Ședințele au avut loc în Aula Universității — în prima decadă a lunii februarie. Primul ministru a făcut expuneri atît asupra rezultatelor vizitei delegației guvernamentale române în Rusia, cît și asupra situației generale. Au fost, desigur, la discuția generală și unele atitudini critice — pe care ministrul Duca, cum lesne se observă în text, încearcă să le amorseze prin efectul produs de fraze lapidare și sentențioase. Însă politicianismul a respirat ușurat pînă la urmă — beneficiind de „rezultatele binefăcătoare ale supapei" la care se recursese, după cum recunoștea chiar unul din artizanii regimului.

La izbucnirea revoluției burghezo-democratice din Rusia, în februarie 1917, este convocat din nou parlamentul. Motivele sînt definite de I.G. Duca : „Voiam să dăm reprezentanților națiunei prilejul să-și manifeste public părerile care mocneau prin colțuri și să mai facem în fața noii Rusii încăodată dovada hotărîrei României de a duce războiul cu orice jertfă pînă la capăt". Rezultatele scurtei sesiuni parlamentare sînt comentate de memorialist prin intermediul unor pasaje proprii din articole de presă ; le-am inserat și noi deoarece autorul lor le-a folosit, la rîndu-i, în loc de concluzii.

Capitolul „1917 — Primele luni (urmare)" debutează cu povestea neînțelegerilor dintre ministrul cultelor și mitropolitul Pimen — soluția schimbării locuinței lui Duca din palatul mitropolitan în strada Păcurari (în casele unei rude) avînd „darul prețios de a mulțumi pe toată lumea".

Apoi memorialistul stăruie asupra preocupărilor și răspunderilor avute în sarcina sa în acele luni de la începutul anului 1917. Mărturisește că în calitatea sa de ministru al cultelor și al școalelor avea mai puțin de lucru în acea perioadă ; oferă, totuși, informații prețioase în legătură cu elevii și profesorii refugiați în Moldova.

Dar I.G. Duca deține și funcția de mare cenzor. În această privință consemnările sale sînt deosebit de însemnate — prin ineditul lor. După cum pagini întregi evocă presa și lumea ei în vreme de război ; se detașează și aici portretul dedicat marelui gazetar patriot care a fost savantul Nicolae Iorga.

STELIAN NEAGOE

1917 – Primele luni – Tifosul exantematic (III)

De îndată ce Brătianu s-a întors de la Petersburg, l-am convins să convoace în Aula Universității pe toți parlamentarii aflători la Iași și să le facă o expunere a vizitei sale în Rusia și a situației în genere. Ședința s-a ținut simbătă, 11 februarie, la ora trei. Trancu-Iași a perorat în chestia transporturilor, generalul Lambru a vorbit de refacerea armatei ca să aibă prilejul să arunce cîteva săgeți înveninate vărului său, generalul Prezan, care într-adevăr cred că îi nedreptățea și care în orice caz nu i-o putea ierta. George Diamandy foarte agitat în toată această perioadă s-a plîns de organizarea aprovizionărilor, Dobrescu-Geanabet de la Ploiești cu o voce răstită ne-a gratificat cu mai multe învinuiri neplăcute și [A.C.] Cuza cu ironii nepotrivite. Brătianu le-a răspuns la toți, a dat oarecare amănunte asupra impresiilor sale de la Petersburg și în aplauzele unanime ale adunării a arătat că găsise acolo, la toți aliații, nu numai recunoașterea sacrificiilor României dar și hotărîrea lor nezdruncinată de a duce lupta pînă la triumful desăvîrșit al cauzei noastre comune.

După aceea cîtva timp totul a mers bine. Beneficiam de rezultatele binefăcătoare ale supapei la care recursesem. Cînd a izbucnit însă revoluția rusească deodată fierberea a reînceput și ca să fim drepți era și firesc să fie așa. Evenimentul avea o prea mare însemnătate ca în fața lui parlamentarii noștri să rămîie nepăsători.

Am fost toți în Consiliul de Miniștri de părere că convocarea parlamentului pentru o scurtă sesiune se impune și astfel Camera și Senatul au fost convocate la 8 martie. Ședințele au ținut patru zile : de la miercuri 8, pînă la simbătă seara, 11 martie. De fapt nu aveam nici un proiect însemnat de votat. Am adus cîteva proiecte militare neînsemnate, cîteva credite și proiectul de lege privitor la înființarea ordinului sanitar Regina Maria — ca să dăm o justificare legislativă unei sesiuni a cărei rațiune de a fi era rurat politică. Voiam să dăm reprezentanților națiunei prilejul să-și manifeste public părerile care mocneau prin colțuri și să mai facem în fața noii Rusii încă odată dovada hotărîrei României de a duce războiul cu orice jertfe pînă la capăt. Aceste rezultate le-am obținut cu prisosință în acele patru zile.

La Senat singur Ionaș Grădișteanu a atacat guvernul. El a anunțat o interpelare în care s repetat învinuirile absurde din cafenelele Iașului : guvernul e lipsit de autoritate politică și morală în afară ca și înăuntru. Cuvintele lui au avut darul să revolte pe Brătianu care s-a urcat imediat la tribună și i-a răspuns cu indignare că considera acuzațiunea de lipsă de prestigiu a guvernului ca un afront : „Autoritatea guvernului este întreagă pentru că guvernul în afară este expresia autorizată a unei țări și a unui regat care se bucură de respectul tuturor". Aruncate răstit și cu mîndrie aceste cuvinte au stîrnit un tunet de aclauze. Grădișteanu încurcat a tăcut. Interpelarea nu s-a mai ținut și incidentul a fost închis.

La Cameră discuțiunile au fost mai vii. Trancu-Iași, George Diamandy și firește inevitabilul [A.C.] Cuza au interpelat, dar numai Cuza cu o notă adevărat agresivă. Încolo s-au exprimat mai mult de către oratori dorințe ca să se îndrepte unele rele, ca să se îmbunătățească unele măsuri luate. În această privință nu pot uita un episod cu Jean Mihăescu de la Botoșani. Înaintea ședinței de la 9 martie, cînd intru în sala Teatrului Național mă întîmpină într-o stare de surexcitație nervoasă vecină demenței. Tremurînd, cu ochii injectați, cu privirea pierdută îmi declară că suntem niște criminali, că țara se prăpădește, că nu facem nimic, că conștiința lui îi impune să soulе tot ce are pe suflet în plină ședință, oricare ar fi consecințele. Dîndu-mi imediat seama că am în fața mea un om bolnav, m-am așezat în fundul sălii cu el și încet am căutat să-l liniștesc și să îi demonstrez neajunsurile în acele momente ale unei atari ieșiri. După mine am pus și pe Morțun să îi vorbească și sărmanul s-a mărginit la o comunicare anodină cuviincioasă. Brătianu vestit de noi, i-a răspuns dîndu-i cu deosebită atenție asigurări în privința problemelor semnalate și omul s-a întornat la Botoșani ; în urmă a plecat în Franța de unde nu s a mai întors. Acest cumnat al lui Milițâ Sturdza și al lui Petre Carp era un om cult dar — cu aparențe liniștite — un veșnic revoltat. Sub lovitura războiului și a restriștilor, sufletul său chinuit și sistemul său nervos șubred n-au rezistat. A sfîrșit nebun.

Ca să caracterizez mai bine înțelesul și rezultatele acestei scurte sesiuni, e destul să citez două articole pe care am primit însărcinarea să le scriu în „Mișcarea". Unul era la deschidere și celălalt la închiderea sesiunei. Iată în adevăr ce scriam la deschidere : „Ieri parlamentul s-a deschis și sesiunea s-a prelungit pînă la 15 aprilie. Față de marile evenimente care se petrec în Rusia și a căror repercuțiune asupra întregului război este atît de vădită, credem că e bine ca parlamentul să rele contact cu guvernul și strîns uniți în jurul lui să dea atît în țară cît și în străinătate impresiunea solidarității depline ce există între toți factorii legali ai țării în împrejurările prin care trecem. Nu ne îndoim că parlamentul — în care putem spune că nu mai există, afară de cîteva cazuri izolate, majoritate și opoziție — va ști să dea spectacolul de unire pe care țara îl așteaotă de la reprezentațiunea sa națională. De asemenea avem convingerea că în dezbaterile acestor cîteva zile se va afirma încă o dată în fața lumei întregi hotărîrea nestrămutată a României de a duce alături de aliații ei lupta pînă la capăt, cu toată energia și fără nici un fel de șovăire. Maturitatea politică a națiunilor se judecă în momente grele. România au știut pînă acum să dea dovadă de inteligență politică. Vor reda această dovadă și astăzi". Și mai departe : „În sfîrșit din atmosfera generală a parlamentului se va desprinde luminos pentru toți că deși soarta ne-a supus la grele încercări, nu ne-am lăsat să fim abătuți de vitregia vremurilor și că poporul nostru păstrează întreagă credința lui în biruința finală a ostirilor noastre și în realizarea aspirațiunilor noastre naționale. Avem prea mult conștiința de dreptatea cauzei noastre și de necesitatea istorică de a ne afirma drepturile în marele proces dintre popoare, ce se lămurește prin războiul actual, pentru ca încrederea noastră să fi fost zdruncinată sau speranțele noastre să se fi risipit". Iar la închiderea sesiunei : „Acum cîteva zile, cînd parlamentul și-a reluat sedințele, am exprimat convingerea noastră că această scurtă sesiune va contribui să arate, pe de o parte, solidaritatea dintre guvern și reprezentațiunea națională și tuturora, pe de altă parte, hotărîrea țării de a duce acest război pînă la capăt, cu cea mai mare energie. Cele ce s-au petrecut în cele patru ședințe ce au avut loc la Cameră și la Senat dovedesc că nu ne înșelaserăm. Într-adevăr, în urma lămuririlor date, între majoritate și guvern a domnit cea mai deplină armonie și parlamentul s-a arătat decis să susție guvernul întreg în sforțările pe care, cu toate greutățile existente, le face pentru a rezolvi diferitele chestiuni la ordinea zilei atît pe terenul politicei interne, cît și a celei externe. În mijlocul acestei unanimități, vocile discordante ale domnilor [A.C.] Cuza și Grădișteanu n-au putut decît să accentueze și mai bine unirea între parlament și guvern. Desigur că nimeni nu are pretenția să spuie că nu sunt chestiuni asupra cărora — atît în ceea ce privește trecutul, cît și în ceea ce privește prezentul — nu se pot avea păreri deosebite sau face comentarii sau aprecieri diverse. Dar quasi-unanimitatea parlamentului a socotit că asemenea discuții în împrejurările actuale nu sunt de nici un folos pentru țară și că dacă e firesc ca ele să fie reluate pe larg după terminarea războiului, astăzi un singur lucru poate fi util și patriotic : este ca toți să stea strînși uniți în jurul acelora care au marile răsounderi ale situațiunei și deci prin încrederea și sprijinul lor să îi ajute în opera grea pe care o au de îndeplinit". Și mai departe : „În momentul în care în Rusia se petrec evenimente de covîrșitoare însemnătate pentru noi manifestațiuni de solidaritate și de hotărîre a reprezentațiunei noastre naționale nu pot să aibă decît o fericită înrîurire asupra situațiunei noastre internaționale. De altminteri parlamentul și-a încheiat lucrările într-o atmosferă de dragoste nețărmurită pentru viteaza noastră oștire și de încredere neștirbită în victoria finală a noastră și a gloriosilor noștri aliați".

Și așa a și fost. Situația politică după sesiunea parlamentară s-a înseninat deplin pentru cîtva timp. Dar n-aș spune adevărul întreg dacă aș ascunde că în acele cîteva zile am surprins la unii din prietenii noștri politici veleități de independență, un spirit de contradicție ca să nu zic de răzvrătire. Deocamdată nimic definit, nimic precis dar o aderare ușoară prevestitoare de furtuni viitoare. [G.] Diamandy, doctorul Lupu, [Gr.] Iunian, Nunucă Protopopescu, Tilică Ioanid erau cei ce se semnalaseră mai mult atenției noastre. Ocupați și preocupați de chestii mai grave, nu le-am dat însă nici eu nici colegii mei acestor manifestațiuni decît o însemnătate relativă. Trebuia să se dovedească în curînd că am greșit.

1917 – Primele luni (urmare)

În primele zile ale lunei martie convorbirea mea cu mitropolitul Pimen a luat sfîrșit. După întîmplătoare primelor vremuri și mai ales după scena în care mă opusesem atît de hotărît la plecarea lui în Rusia, raporturile noastre se răciseră. Deși aveam gospodăria mea separată cu Girboviceanu, deși nu mai luam masa împreună, devenise nesuferit. Lipsit de cea mai elementară creștere, pîndea persoanele care veneau la mine și le certa că îi murdăresc preșurile și alte meschinării de felul acesta. Dîndu-mi seamă că dacă lucrurile vor continua, vom ajunge la un incident penibil și ca ministru de culte, vrînd să evit cu orice chip un conflict cu șeful bisericii din Moldova, mai ales pe chestii de această natură, m-am hotărît deci să plec din palatul mitropolitan și m-am mutat în strada Păcurari, în casele lui Iancu Praja. În aceeași curte locuia fratele său, Costică, a cărui soție era o rudă a mea. Mama și sora mea își găsiseră și ele adăpost acolo. Eram cu toți împreună, deci mult mai bine decît în spațioasele saloane ale Mitropoliei. Pimen, care probabil făcuse toate acestea ca să scape de mine, era și el încîntat. Soluția avea prin urmare darul prețios de a mulțumi pe toată lumea.

Timpul meu era împărțit între minister, zilnicul consiliu de miniștri, cenzura, presa și contactul cu parlamentarii. Ca să fiu drept, ministerul mă absorbea puțin. Tot ce privea casa bisericilor era în sarcina lui Girboviceanu. El își instalase birourile în curtea Mitropoliei și, ajutat de Dobrescu, conducea totul. Din cînd în cînd, numai, făcea apel la mine ca să îi dau cîteva îscălituri sau ca să obție vreo rezoluție într-o chestie mai însemnată. Avînd deplină încredere în ei, nu veneam la minister decît la două, trei zile. Stăteam puțin, rezolvam în grabă hîrtiile mai importante — printre colecțiile de mineralogie ale lui Simionescu. Dealtminteri, nici nu prea era mult de făcut. Școlile din Moldova funcționau de bine de rău, ele nu reprezentau decît o parte restrînsă din învățămîntul nostru general. Cele mai numeroase din școli și așezămintele noastre culturale rămăseseră în teritoriul ocupat. Principala noastră grijă era să ne ocupăm de refugiați, de profesorii dar mai cu seamă de elevii refugiați. Cu profesorii a fost relativ ușor. Cari nu erau mobilizați — au fost repartizați pe la diferitele școli și colonii școlare. Cu elevii a fost mai greu, dar cu sforțări și stăruință am izbutit să înființăm în tot cuprinsul Moldovei, mai cu seamă în jurul Iașilor, cîteva colonii care ne-au făcut cinste. Îndeosebi una la Sculeni, pe malul Prutului, s-a organizat în cele mai bune condițiuni, combinînd cerințele învățămîntului cu prescripțiile cercetășiei. Ea se afla sub conducerea lui Mugur~ și mă duceam des s-o vizitez. Ceea ce e mai însemnat de notat e că starea sanitară s-a menținut bună în aceste colonii școlare tot timpul. Ravagiile tifosului exantematic au fost cu totul reduse prin serioasele măsuri de profilaxie luate.

De consiliul de miniștri am vorbit. Nu voi reveni deci decît pentru a sublinia că el îmi lua în fiecare zi două ore — de la unsprezece la unu.

Cenzura a trebuit firește cîtva timp ca s-o organizez. Schina, șeful ei, era nu numai lipsit de însușirile unui bun organizator dar sucit, cum s-a dovedit pe urmă a fi în toate, a încercat chiar la un moment dat să se emancipeze complet de sub autoritatea mea, ca să treacă la Marele Cartier. Spunea că nu sunt destul de sever, găsise un ofițeraș francez bănuitor care vedea deja guvernul român conspirînd cu germanii. Ca să nu creez lui Brătianu dificultăți cu bătrînul Bagdad, primul președinte al curtei de casație, am consimțit să nu reclam împotriva lui Schina sancțiunile meritate. Cenzura scrisorilor a rămas sub conducerea lui efectivă, în colaborare cu Marele Cartier. Cenzura telegramelor din punctul de vedere politic, singura cu adevărat însemnată, mi-am rezervat-o însă exclusiv. În consecință, în fiecare dimineață și în fiecare seară doi ofițeri — Eugen Băcescu de la Horez și Bebe Părăianu fiul lui Alex. Părăianu și șeful lor, colonelul Dumitrescu, un harnic și vrednic ofițer superior — veneau la mine cu un mic geamantan pe care îl am și azi și îmi supuneau toate telegramele. Fiind din fire curios și dornic de a ști ce se petrece — această muncă grea, delicată, migăloasă, adesea obositoare mă interesa însă mult. Toate știrile, mai cu seamă cele din afară, treceau sub ochii mei. Am fost astfel în măsură să aflu multe pe care mi le aduc aminte, multe pe care le-am uitat și multe pe care nu regret că le-am uitat. Tot pe la mine treceau și ziarele, puținele ziare ce ne veneau din Apus și de la Puterile Aliate, izvoare nepreținute pentru noi în acele vremuri de îngrijorare și de izolare. Cît privește pe Schina, Marele Cartier a înțeles în curînd și el că era un om cu care nu te puteai înțelege. I-au dat un concediu, a plecat la Cherson și am fost răzbunat pe deplin, deși nici prin gînd nu-mi trece să mă scobor cu el pînă la micimea unei răzbunări.

Cu presa de asemenea m-am înțeles destul de bine și destul de ușor. Erau ziare puține. Iorga avea „Neamul Românesc" care se trimetea pe front; nu-l supuneam cenzurii preventive căci l-ar fi supărat inutil. Fiind în vederile noastre, eram la adăpostul oricăror surprinderi neplăcute. Aceasta îmi impunea doar sarcina să văd foarte des pe Iorga, ceea ce făceam cu o conștiințiozitate admirabilă și cu o răbdare îngerească. În toate zilele meseria nu era plăcută. Omul era schimbăcios, influentabil, susceptibil, de o nervozitate bolnăvicioasă. Trebuia cu el manevrat cu o diplomație, cu o subtilitate de spirit, cu o varietate de procedee care mi-au ascuțit facultățile și mi-au fost de un netăgăduit folos în cariera mea politică. Recunoștința mea depășește în această privință cu mult toate necazurile ce am îndurat doi ani de-a rîndul.

După aceea era „Evenimentul". Acesta fiind ziarul colegului nostru Greceanu, era scris de asemenea în vederile noastre și nu mă pot plînge, cît a durat colaborarea cu Take Ionescu și cu prietenii săi, nu am avut nici o neplăcere din partea celor de la „Evenimentul".

„Opinia" lui Bădărău ar fi fost dispusă să ne creeze dificultăți. Simțămintele intime ale celor ce o conduceau erau germanofile, dar de cînd se descoperiseră faimoasele liste ale lui Gunther, de cînd se știa că Bădărău figura pe ele cu respectabila sumă de 500 000 lei, de cînd Take Ionescu refuzase să îi mai întindă mîna, Bădărău nu îndrăznea să mai ridice glasul. Gazeta lui era cu desăvîrșire informativă și anodină, iar el într-o trăsurică sărăcăcioasă alerga de la o vie la alta, evita să se arate în parlament, se mărginea să facă afaceri cu intendența, în special cu cea rusească.

BĂRBĂȚIE, SOLIDARITATE, OMENIE

Inundații albe

Orele 4 dimineața. Întuneric și ploaie rece, amestecată cu ninsoare. Siluetele mașinilor, ale tirurilor două poduri peste Mureș, abia se disting. La fiecare dintre capetele acestor tăieturi peste ape, staționează câteva autoturisme de teren, stăpânite de oameni cu fețele aspre, cu ochii înroșiți de nesomn, cu mâinile înțepenite de frig. Sunt cei care au fost trimiși aici, în miez de noapte, adâncă, întreruptă doar de tot mai rarele curse grele, pe drumurile înzăpezite. Vorbim cu oamenii întâlniți și ne dăm seama că stare de spaimă, de așteptare încordată domină pe toți cei care se găsesc în zonă. Acum s-au alăturat celorlalți, mai mulți ingineri din Cîmpeni, excavatoare sînt instalate în zona Văleg Caselor, pentru a degaja șoseaua de aluviuni.

Pornim mai departe, spre Gîrda, în a celași ARO, în care se mai află și inginerul **Mihai Octavian Buza**, directorul Centrului de proiectare al județului Alba și colaboratorul său, **Ioan Țăruș**. Ceilalți, **Iosif Heghes** și gestionarul **Mihai Neguță**, au rămas în Cîmpeni.

„Avem acolo un bloc, P-2, care a fost inundat. Nu știm dacă apele au „spălat" fundațiile. Trebuie neapărat să ajungem la Gîrda, ne spune Mihai Octavian Buza, vădit neliniștit.

Șoseaua este din ce în ce mai grea de parcurs. De pe versanții din stînga, ca și din cei de pe partea dreaptă, rîpile, rîurile brăzdate de cute adînci și aproape curg vijelios pîraie, întocmai unor lacrimi triste, pe un chip îmbătrînit de vreme. În drum, ele se transformă în dovezi de pămînt galben-roșu, în obstacole de piatră, care cresc metru cu metru. Nimeni nu vine din sens opus. La cîteva kilometri, după Albac, nu mai putem trece. Ni se înfățișează un decor sălbăticit de furia Arieșului. Într-o curbă largă, apele s-au izbit de piepturi șoselei, zile la rînd, pînă acestea s-au cedat... Acum, peste 200 de metri din fostul drum, care duce la Gîrda și de aici mai departe, în județul Bihor, nu mai există. Ici, colo, se mai văd stîlpii, care marchează cursul fostei căi de comunicație, singuratici și roși ca dinții cariați ai unei guri rînjind hidos... Arieșul a revenit în albia sa obișnuită, rostogolindu-și valurile într-o cascadă nepotolită, încă primejdioasă. Un cal singuratic paște o mină de fîncață, adusă de stăpînul său decedat. Lăcătușul mecanic Dumitru Ignia și tatăl său, Nicolae, pensionar, scot, dintre masivil de calcar, trunchiurile de copaci aduse de ape. Firele și stîlpii de înaltă tensiune, ca și cei de telefoane, sînt aruncați undeva, departe de locul lor inițial. Se trece greu, peste obstacole, chiar cu piciorul. Din cealaltă parte, un grup de medici, sosit înaintea noastră, ne întîmpină. Nici mașina lor nu a putut trece. În mijlocul acestei dezordini, înfricoșătoare, care a zdrobit stînci uriașe, un pui de brad născut, probabil, doar cu un an de zile mai înainte, scăpat, prin ce minune ?, pune un accent de gingășie și candoare, de speranță cu prospețimea vîrstei și culorii sale crude peste tragicul peisaj...

Va trebui să facem cale întoarsă. Inginerul Mihai Octavian Buza privește, încruntat și neputincios, spre Gîrda. Îi vine greu să accepte că nu poate ajunge acolo. Un bătrîn coboară, totuși, sovăind, dinspre munte. Îl așteptăm. Într-o mînă poartă o servietă costelivă și lipsită. Ceilalți mînă pare inertă. Îl anunță parcă clinchetul clopoțelului de la gîtul calului, care și-a terminat rația de fîn. Moșul, Alexandru Cosîța, gospodar din Scărișoara, om de 80 de ani, parcurgesse 13 kilometri pe jos, pînă aici, ducîndu-se spre Cîmpeni, la doctor, să-i arate mîna ruptă cu o zi mai înainte. E galben la chip, culoare a durerii suportată cu bărbăție. Îi iau în primire medicii și bătrînul își îngăduie... să leșine. Aducase să ne spună (merita să vedeți chipurile celor trei tehnicieni de la Centrul de proiectare județean Alba !), că blocul din Gîrda rezistase nebunelii apelor.

Revenim la Cîmpeni. La autobaza I.T.A (apucasem ait drum, spre Cîmpia Turzii, pentru a „consulta" pusul Mureșului), ni se spune că nu vom putea trece : șoseaua era întreruptă, în cîteva porțiuni, pe distanțe mari.

La Abrud, în pragul casei sale, tinotiplețul Iosif Schneider și bătrînul său tată, Bela, își aprinseseră cîte o țigară. Împreună cu alți cetățeni reușiseră să evacueze apele din casa și anexele gospodăriei lor. Acum, păreau destinși. **„Din '925 n-am avut altă mizerie,** ne spune bătrînul. **Și eu și fecioru ne-am născut în căsile astea. Atunci se ridicase Ampoiu pînă-n tavan".** Și omul își însoțește vorbele de o țăndură prostită chiar în albul plafonului, din mica încăpere.

Același soare cald domină geîsajul. Ampoiul a scăzut și el foarte mult. Nu mai tristele cșarfe ale buraților de polietilenă albă, roșie, verde, albastră, așătate de crengile copacilor dezrădăcinați mai jădică nivelul la care circulaseră cu o zi înainte, aceste unde care, acum, au ceva solemn în curgerea lor somptuoasă, liniștită și încărcată de forță, ca un acompaniament de violoncele înte-o simfonie.

La Dealu Mare, asemănător Dealului Negru, de la Rîmnicul Vîlcea, rechiziționa grupul de militari, aflat sub comanda **locotenentului major Ioan Epure** și a **locotenentului Traian Nemeș**, „drumari de meserie", cum ne zîsesră de dimineață, pregătindu-se acum să se urce într-un autocamion, cu o altă destinație. Cîteva vorbe mai apucăm să schimbăm cu Ioan Epure, **„Aici am terminat. Vedeți că acum** (trecuseră deur patru ore) **pot trece și mașinile grele, utilajul special, îndrumat către Cîmpeni și alte localități dinspre munte. Am consolidat șoseaua, stricată de alunecarea de teren de azi-noapte. Deșiul a „ieșit" în drum și ne-a cerut muncă multă să putem deschide calea. În prima zi, am lucrat pe variantă Abrud-Brad, din răsărit și pînă noaptea. Aparținem de U.M. I. 794 și v-aș ruga să pomeniți acest amănunt, pentru că nu numai noi am acționat ci și cetățeii comarași, muncind la repararea conducteî de apă a orașului Abrud, la redarea către circulație a șoselei tot de acolo, acoperită de ape, la evacuarea diferitelor depozite de materiale și alimente etc. Ne-am făcut și continuăm să ne îndeplinim, cîtă veste, datoria".**

Coloana de mașini, de tot felul, devenise impresionantă : autoturisme, autocamioane, buldozere, trailere, excavatoare, tractoare, TAF-uri și ofițeri făcu semnul așteptat, încuviințînd circulația. În ambele sensuri. Dinte-o Dacie neagră, 1-AB-107, un tovarăș din comandamentul central al județului, coboară și se îndreaptă spre vehiculul nostru. Îi comunică inginerului Mihai Octavian Buza și colegilor săi, că trebuie să se întîlnească din drum și să încerce să ajungă la Baia de Arieș, oricum, chiar și pe jos, fiindcă multe case sînt amenințate cu prăbușirea, deși minerii le sprijiniseră în popi de lemn.

Rămînem în drum, după despărțirea scurtă, lipsită de scuze convenționale. Prăim o stare de urgență. Sîntem luați, eu și colegul meu Postolache, într-o dubiță TV, a cooperației meșteșugărești. Cu noi este și **Ion Țăruș**, vicepreședintele O.D.U.S. din Zlatna și om al muncii la cooperativa **„Ampoiul"** din **Zlatna**. În față, lîngă șofer, secretarul de partid al cooperativei **Ion Iancău**, și secretarul de partid **Cornel Cornea**. Toți nobărîtă obosiți. Ion Țăruș ne informează că, de miercuri, și de zi, fac cîteva transporturi de la Zlatna, ducînd cu dubița apă minerală, pîine, ulei, zahăr și alte alimente, tovarășilor lor cooperatori, din Cîmpeni. **„Din economiile noastre ca 'și din cele pe care le vom face. Cine ce să ne zică, pentru ceea ce facem ? Nu sînt tovarășii noștri ?"** Și Ion Țăruș ne ulterește, încopind să recite : **„Din munții cei înalți cu secole pe creștet / străbate-o simfonie / mai nouă an de an / e simfonia muncii / ce-n cinîă astăzi moții / din tulnice și pîkamer / din fluier mai cu drag...".** Făcîndu-ne să înțelegem, parcă mai deștu, frumusețea fapteîor la care aspiram voi somnindu-le, Poezia, prezentă aici, în zile de încordare acerbă. Ici înlinde liniștitor, ca în atîtea alte clipe de restriște, vîlul său catifelat și parfumat, care înnobilează viața fiecărui om... Iată-ne, aveam să aflăm, este un vechi poet, distins cu premii, prinire care și o menținune a Cenaclului „Flacăra".

De la Zlatna, sîntem „tran-bordați" într-un ARO al Cooperației meșteșugărești din Alba Iulia. Ajungem repede în capitala județului și, ne îndrumăm, grăbiți, spre Mureș. Ora de miîioc a zilei trebuia să coincidă cu virful viîturii. Trecuse, de mult, ora așteptată cînd, la cîteva zeci de metri, vedem marele pod peste Mureș, în direcția Sebeș. Multă lume, strînsă în piîcuri, mai mici și mai mari. Se vorbește puțin, se privește, atent, apele... Cota este încă sub nivelul de alarmă, dar oamenii stau locului și așteaptă...

La sediul Comitetului județean al P.C.R., activitatea înregistrează aceîași puls ridicat, din dimineața acelei zile, desigur ca și al celor trecute și viitoare. Toate telefoanele sînt în funcțiune. Se primește în formații, se dau dispozitii... Au fost prea multe ioane trimise la Cîmpuri... Nu uitați că cumpărăm cantitățile de carne de vită, de porc, de pui și de peste, pentru cei din munți... Cîtă apă minerală mai aveți în rezervă ? Pe o masă văd unul din rapoartele zilei, ceî de la ora 8... Noțez : case înundate : 111; localități : 17 ; familii evacuate : 115 ; ferme zootehnice : 11 ; suprafața agricolă înundată : 16 629 ha, dintre care 7 020 cu culturi de toamnă ; animale evacuate : 2 020 bovine, 500 porcine, 2 800 ovine ; circulația întreruptă între Unirea și Ocna Mureș, Aiud-Lopadea Nouă, Cetatea de Baltă-Blaj, Aiud-Rădești ; 17. trasee de căiători suspendate ; La Ocna Mureș, Mureșul depășește cu 84 cm cota de inundație ; la Alba Iulia, crește cu 11 cm în 24 de ore, dar este sub cota de pericol ; în Apuseni, Arieșul retras în albie ; vreme frumoasă ; rețeaua comercială funcționează normal ; la fel cea de prestări servicii ; șoseaua Alba Iulia-Abrud-Cîmpeni rămîne circulabilă ; evacuații au revenit la familiile lor ; localități izolate : 94 fără de 260. în prima și ; din 11 unități economice 2 și-au reluat activitatea ; 12 linii telefonice întrerupte, din cele 20 afectate ; din cele electrice, 6 din cele 10... Cifrele sînt înte-o permanență schimbare, unele urcă, altele coboară... Efortul continuă...

Curajul oamenilor, puternica lor solidaritate, abnegația cu care cetățenii și militarii au acționat, din primele momente, corecta îndrumare și eficiențele îndrumări ale comandamentelor locale, cît și ale celui de la județ, dotarea cu mijloace puternice de intervenție, buna aprovizionare și calmul, în fața furiei dezlănțuite a naturii, au fost și vor fi și în zilele următoare, după cum ne-am putut da seama la fața locului, garanția victoriei oamenilor asupra urgiei oarbe.

Prezenți la datorie

După spusele localnicilor, în Bihor, cînd vine primăvara, de sus de pe munte vine și prăpădul. În 1970 s-a spus că o asemenea inundație se petrece o dată la o sută de ani. Ea s-a repetat însă, chiar dacă la proporții mai mici, de încă trei ori în ultimii zece ani, în 1975, în 1980 și acum, în 1981. Oamenii s-au obișnuit într-un fel, așadar, așteptînd puhoiul și încercînd să limiteze pe cît posibil pagubele. Și totuși, poate că nu se face destul între o viîtură și alta că nu-i primăvară... În biroul tovarășului George Vaida, primul vicepreședinte al Consiliului popular județean Bihor, pe o masă sînt cîteva zeci de fotografii, ilustrînd urme și efecte ale ultimei înundații. Poduri rupte, case dărîmate, oameni lupîind cu apele, bunuri materiale luate la vale de puhoi și încă alte asemenea. „Vrem să facem un album, spune tovarășul Vaida. Nu pentru a fi admirat, că sîmănul nu-i arde de asta, ci pentru a ne uita mai greu. Pîndică, știți, apa trece și nici urmele nu rămîn prea mult, șer la vară, cînd majoritatea pîriîașelor astăzi dezlănțuite abia dacă ne vor uda picioarele la vaduri, să ne putem mai ușor aduce aminte de ce a fost și să facem totul pentru ca să nu mai fie !

Avertismentul a fost dat în ziua de 11 martie, cînd în 24 de ore s-au înregistrat căderi de apă care au totalizat aproape 60 de litri pe metru pătrat. În Apuseni, de unde pericolul pîndește, stratul de zăpadă atinge aproape un metru și jumătate. O și mai tîrziu, stația meteorologică de la Stîna de Vale a înregistrat o creștere spectaculoasă a precipitațiilor, care au ajuns la 123,9 litri pe metru pătrat ! Un bun prea mulțe ioane trimise la Cîmpuri... Nu uitați că cumpărăm cantitățile de carne de vită, de porc, de pui și de peste, pentru cei din munți... Cîtă apă minerală mai aveți în rezervă ? Pe o masă văd unul din rapoartele zilei, ceî de la ora 8... Noțez : case înundate : 111; localități : 17 ; familii evacuate : 115 ; ferme zootehnice : 11 ; suprafața agricolă înundată : 16 629 ha, dintre care 7 020 cu culturi de toamnă ; animale evacuate : 2 020 bovine, 500 porcine, 2 800 ovine ; circulația întreruptă între Unirea și Ocna Mureș, Aiud-Lopadea Nouă, Cetatea de Baltă-Blaj, Aiud-Rădești ; 17. trasee de căiători suspendate ; La Ocna Mureș, Mureșul depășește cu 84 cm cota de inundație ; la Alba Iulia, crește cu 11 cm în 24 de ore, dar este sub cota de pericol ; în Apuseni, Arieșul retras în albie ; vreme frumoasă ; rețeaua comercială funcționează normal ; la fel cea de prestări servicii ; șoseaua Alba Iulia-Abrud-Cîmpeni rămîne circulabilă ; evacuații au revenit la familiile lor ; localități izolate : 94 fără de 260. în prima și ; din 11 unități economice 2 și-au reluat activitatea ; 12 linii telefonice întrerupte, din cele 20 afectate ; din cele electrice, 6 din cele 10... Cifrele sînt înte-o permanență schimbare, unele urcă, altele coboară... Efortul continuă...

Curajul oamenilor, puternica lor solidaritate, abnegația cu care cetățenii și militarii au acționat, din primele momente, corecta îndrumare și eficiențele îndrumări ale comandamentelor locale, cît și ale celui de la județ, dotarea cu mijloace puternice de intervenție, buna aprovizionare și calmul, în fața furiei dezlănțuite a naturii, au fost și vor fi și în zilele următoare, după cum ne-am putut da seama la fața locului, garanția victoriei oamenilor asupra urgiei oarbe.

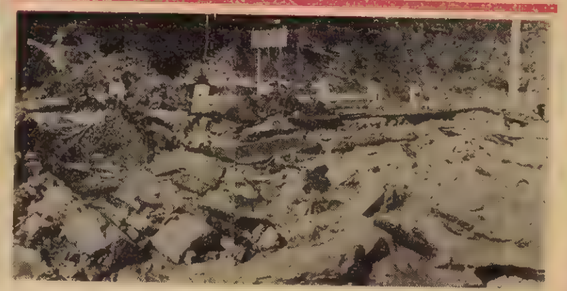

CINE VINE LA UN SPITAL, NU VINE SĂ NE DEA BINEȚE

Om cu înțelepciunea și cumsecădenia statornicite în fire, precum stînce în vene, nu făurite doar de luminile școlii, Emanoil Popa, dacă ar fi normat întru totul suișul pe arborele genealogic și șirul monoton al meșteri locurilor natale — Crișcior, județul Hunedoara — ar fi fost astăzi un miner de treabă, prieepuț și omenos, cum era și Ioan Popa II, tatăl său, ceî Ioan Popa I, moșul, și tot asa, mai departe. În anii uitați ai veacurilor din țara de piatră și de sînge.

Dar n-a fost să fie așa, pentru că minerul cu cinci copii și-a luat și pita de la gură ca să-și dea copiîi la învățătură, să aibă parte măcar ei de cărți și soare ; Emanoil, înșelat de cunoaștere, a urmat liceul la Orăștie, avînd colegi sălitori, ei înșiși feciori de muncitori în subteran sau de țărani trecuți la viața de sfîrșitul războiului, și visa ca pasiunii sale pentru matematici sofisticate să-i făurească un rost temeinic : inginer constructor, profesie ce croiește trainicii : pînă cînd, în praguî bacalaureatului, o soră de-a sa, precum alte sase fete de la internatul liceului din Brad, s-a molînsit de tuberculoză după tainițe pe picioare de către o nevinovată femeie de serviciu, iar ei, Emanoil, topit de dureie și sfîrșit de neputință, s-a hotărît să-și schimbe traiectul vieții și s-a îndreptat spre medicină. Asa a ajuns student la Cluj, precum cîteste lor ai dascălilor, jumătate din absolvenții aceleî generații din Orăștie.

În '51, cînd ieșea de pe băncile facultății prima promoție de medici stomatologi din România, printre ei se afla și în același costum al tinereții universitare, și Emanoil Popa, actualul profesor doctor, șef al clinicii maxilo-faciale din Timișoara. Zicînd profesor doctor, unii cred că purtătorul acestor titluri le-a moștenit de la părinți, dînzi și cetățeni de prin Orăștie. Emanoil Popa a muncit ani buni ca medic de circumscripție rurală, la Ortișoara, în cîmpia cernoziomului bănățean, unde a-a remarcat prin competență și idealuri, dar nu numai vise, ci și prin fapte apostoliești. Înființînd staționare pentru adulți și copii, casă de naștere, și știind curajul de a fabe chiar și extracții manuale de placentă ; tot așa, unii și-or mai aminti, Emanoil Popa i-a avut în supraveghere și pe bolnavii de reumatism veniți la Băile Călnecea — toate acestea venind, parcă, să confirme, în anii grei, verbele medicului șef al raionului : „Dumneata zici că ești dentist ? !... Noi avem nevoe de doctori, așa că tract la treabă".

Fără intenția de a-i rezuma biografia, completez că profesorul Emanoil Popa a împlinit 55 de ani și, doar cu tîmpiele nînse, e încă un om cu spirit tînăr și trup viguros, străduindu-se din răsputeri să impună atît în constituirea cetățeniî, cît și în atenția confraților, cu domenii clar definite, aceastâ relativ nouă specializare — chirurgia maxilo-facială, subiect care a adus și reporterul la snitalul timișorean cu prilcina. Punct de pornire a fost, de fapt, un articol din presă, avînd ca temă operațiile estetice și costurile enorme ale acestora în unele țări, așa că, ne-am întrebat ; noi, românii, n-avem medici în stare să ne scurteze nasturile, ori să ne netezească ridurile frumilor ? !

Ba, avem ! Și afiu, pentru începuț, că zece la sută dintre intervențiile ce se efectuează la clinica maxilo-facială condusă de prof. dr. Popa constituie chirurgia plastică pură, care fac omul mai tînăr și mai arătos, îi corectează unele defecte ale feței, îi redau tonusul, într-un „contract" de discreție totală, pînă cînd evident, pacientul revine în lume și-i lasă pe cei din jur cu gura căscată.

Dincolo de aceste amuzamente, problema e foarte serioasă și terestră, socotind ca fireasca dorință a femeilor, mai ales, de a-și ascunde vîrsta sau, pentru cele complexate, de a fi ajutate să-și redobîndească, printr-un act mărunt, chipul zăgăzuit al frumusetii obrăzilor sau trupului. Și, ca replică la preturile exorbitante de aiurea, cum ocrotirea sănătății intră în grîiile fundamentale ale statului nostru, un asemenea tratament ce redă fericirea nu implică absolut nici o cheltuială pentru pacient ci-l obligă doar pe medic să modeleze țesuturile cu mîsală și să privească spre oglinda în care străbatese omenia și pricepereea. Sigur, există și afiuații de alță natură, ale căror cauze constau — îmi explică profesorul — în actiuni diferite de evoiuția biologică a omului ; astfel se întîmplă ca unii, în diferite împrejurări, să-și afișie nasul ori urechile, astfiu să rămînă cu maxilarul bloicat ; nu sînt puține nici maladiile absolut crude, știute sub numele „buză de lepure", „gură de lup"... ; din nefericire ! Dar, din fericire și la Timișoara — ca și la Bucuregti, Iași, Cluj-Napoca, Tg. Mureș — știința învinge ei rău și urîtul din viața omului care, astfel, își recapătă rostul în societate și locul între ceî dragi, unde, altfel, l-ar fi însingurat ghimele.

Cum în „terenul" de actiune al prof. Popa și al colaboratorilor săi intră afectiunile de mare diversitate și dificultate, ale nasului, gîtului, urechii, ale maxilarelor și cavității bucale, clinica aceasta — o împărăție a curățeniei, a albului imaculat — se prezintă ca un veritabil spital universitar, strîmtorat de avalanșa cazuisticii (în perspectivă aproplată, se va amenaja un loc și pe măsură), în care nu e nici o bucurie să intri ca bolnav, ci doar să treci cu treburi, ca acestea, ce țin de evidentierea unor preocupări ei pasiuni. La vorbele mele, profesorul, aobsrvă cum e, abia a zîmbit : „Ființa umană e atît de complexă, încît noi, ceî ce o slujim, nu ne mai punem asemenea probleme, știind că omul ce intră într-un spital nu vine doar să ne dea binețe și nici să ne întrebe de sănătate... Avem, așa, un obiectiv cu două componente : eradicarea suferinței și corectarea aspectului fizionomic al individului. Cum ați reținut, activitatea noastră de bază o constituie afectiunile de mare frecvență de la nivelul feței și al gîtului — canceroase sau de domeniul patologiei traumatice, generată de accidentele de circulație. Dificultățile profesiei noastre sînt descosîte, date fiind riscurile vitale ale zonei în care ne manifestăm, noi asemuind întervențiile de acest gen cu munca de filigran. Avem, de acum, procedee operatorii originale, de mare eficiență, cu rezultă certă, rezultat și al mînzii noastre științifice și al cazuisticii bogate înregistrate de-a lungul anilor. Am și publicat o carte, la Facla, „Cancerul buzelor" — lucrare singulară în literatura medicală românească, pe care am scris-o împreună cu un colaborator de nădejde, dr. Emil Urtilă — și pregătim un alt volum, „Urgente în stomatologie și în chirurgia maxilo-facială", programat la aceeași editură.

Profesorul Popa are o rodnică activitate științifică, fiind autor a 200 de lucrări, ceea ce-i asigură o cerită renumtate în Asociația internațională stomatologică, din care face parte, iar scoala românească de acest profil capătă, — și prin rîvna sa — un certificat de recunoaștere mondială prin organizarea în luna mai, la București, a Congresului internațional de chirurgie maxilo-facială. La acest eveniment științifiic, utilă confruntare de idei și fapte, clinica timișoreană va fi reprezentată cu șapte lucrări dintre care două — „Cancerele orbitomaxilare" și „Corectarea plastică a defectelor nazale" — îi aparțină drept autor pe acest eminent specialist.

Îi mai întreb despre cercul vieții. „Ie cei, treizeci de ani de medicină — îmi răspunde — am putut fi de folos multor semeni ai mei. Așadar, boala surorii mele m-a îndemnat să alin dureri și suferințe, să lupt împotriva morții, cu și medicii la căror instruire am contribuit. Și, dacă vreți s-o cunoașteți, marea mea satisfacție este crearea acestui spital, a doua casă, aici unde mă bucur cînd pacienții redevin sănătoși și nu cînd cei bolnavi îi trece orașul".

Un caz nobil al vieții devotate unui supriem ideal : viața semenilor !

TEODOR BULZA

Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor :

„Vă facem cunoscut că situația elevului **Dan Eugen**, din clasa a XI-a a Liceului industrial nr. 1 C.F. Satu Mare — care s-a adresat redacției Flacăra — a fost analizată, hotărîndu-se să i se acorde o bursă de școlarizare ca excepție, începînd cu trimestrul II 1980/81, pentru a-și putea continua studiile. Aprobarea pentru bursa acordată elevului Dan Eugen a fost comunicată școlii".

■

Din partea Ministerului Educației și Învățămîntului :

„Ca urmare scrisorii adresate revistei Flacăra de către cetățeanul **Mircea Constantinescu** din Ploiești, vă comunicăm . în urma cercetării de către inspectoratul școlar al județului Prahova a activității maistrului instructor **Caltanide Marin** de la Liceul industrial Teleajen, pentru expresiile folosite în activitatea cu elevii ca și pentru modul necorespunzător de tratare a elevilor, în funcție de particularitățile individuale ale fiecăruia — C.M. a fost pus în discuția consiliului profesoral și sancționat cu „avertisment".

■

Mă numesc **Vasile Aparaschive**, locuiesc în Constanța, strada Aleea Pelicanului 1, bl. AV 28, sc. B, ap. 24, și vă scriu în numele mai multor colocatari : deși de mai mult timp ni s-a promis instalarea de contoare electrice, nici acum, de mai bine de un an de zile, nu beneficiem de ele. În schimb, venindu-ne plata pe sistem „pausal", ne-am pomenit cu niște sume... astronomice : mie mi-a venit de plată suma de 2 660 lei, la alții ating însă chiar 7 000 lei — și vă dați seama cîți vor fi fiind dintre aceia care nu au declarat toate obiectele casnice electrice, așa cum se obișnuește pe acest sistem.

■

Comitetul județean Sibiu al P.C.R. :

„Referitor la scrisoarea adresată redacției de către ing. **Ovidiu Lateș** vă relatăm : încă de la prezentarea la post s-a interesat care ar fi posibilitățile de transfer pentru a se muta la Reghin, unde are părinții bătrîni. După repetate insistențe, argumentate prin acte în scris, că are părinții bolnavi în Reghin, Întreprinderea de piese auto Sibiu a avizat favorabil transferul solicitat la Întreprinderea metalurgică Reghin. La data de 7. II. a.c., M.I.C.M.G. a comunicat că s-a aprobat transferul, care s-a realizat efectiv începînd cu data de 15. II. 1981".

■

Centrala de transporturi auto-București :

„Urmare publicării în revista Flacăra a scrisorii în care se arată că pe traseul Giurgiu — Putineiu transportul călătorilor nu este asigurat, vă comunicăm următoarele : într-adevăr, în unele zile din decembrie 1980 și ianuarie 1981, datorită timpului nefavorabil și căderilor abundente de zăpadă, au fost suspendate sau prescurtate unele curse de autobuze. În acest context au fost prescurtate și cursele care circulă între Giurgiu — Izvoru pînă la localitatea Putineiu. În prezent, ca urmare a îmbunătățirii condițiilor de circulație, activitatea pe acest traseu se desfășoară normal".

■

Din partea I.G.M. — Direcția Judiciară :

„La scrisoarea adresată redacției de către **Filofteia Ghighila**, referitoare la dispariția minorului GHIGHILA SORIN, vă facem cunoscut că activitățile de identificare sînt desfășurate de către miliția județului Arges. Au fost luate măsuri de căutare a lui în țară de către toate organele de miliție însă pînă în prezent, nu au fost obținute date asupra locului unde se află".

■

În seara despre care vă scriu, mai mulți localnici din Băița, județul Hunedoara, se aflau la restaurant. Printre aceștia : Victoria Olaru, gestionara restaurantului, inginerul Ioan Mihuț, Constantin Balot, contabilul-șef al cooperativei de consum etc. I-am numit, totuși, pe cei de mai sus, pentru că ei au fost primii care —urmați imediat de toți cei prezenți în salonul restaurantului — s-au repezit pentru a stinge un incendiu. Trecînd întîmplător prin fața magazinului „Ferometal", pionierul **Claudiu Mateșan** de la Școala generală din comuna Băița, elev în clasa V-a, a observat că tavanul acestui magazin luase foc. Știind că părinții săi se aflau în restaurant, a intrat și a dat, prompt, alarma. Și iată cum pașnicul chef al consumatorilor s-a transformat într-o acțiune care a salvat de la distrugere bunuri obștești valorînd milioane de lei : sub același acoperiș cu cel al magazinului în cauză se aflau și restaurantul, birourile cooperativei, o secție de croitorie, depozite de mărfuri și alte anexe. **(Ion Cotoi**, Bontești, Arges)

■

Pe bulevardul Constantin Brâncoveanu, sectorul 4, alături de o unitate C.E.C. se află instalate două telefoane publice. De cîteva zile însă, din aceste instalații de uz — și necesitate, mai ales — publice nu au mai

rămas decît cabinele : receptoarele au fost smulse. Oare nu se poate face nimic împotriva acestor acte de vandalism, împotriva acestor indivizi certați cu cele mai elementare legi civice, puși pe distrugerea bunurilor noastre, realizate pentru noi, de către edilii orașului ? **(Nicolae Tokacek**, București)

■

Regionala de căi ferate Timișoara :

„Urmare sesizării apărute în revista Flacăra, în legătură cu faptul că trenul M. 2252 în unele zile circulă compus din numai 2 automotoare, fără remorci, vă comunicăm : sesizarea este justă. Necompunerea trenului conform prevederilor din livretul de mers — adică din 2 automotoare plus 2 remorci pe 2 osii — se datorește neglijenței în executarea serviciului de către personalul stației Timișoara Nord. Pentru acest fapt, impiegații de mișcare Florea Ion și Bugariu Alexandru, împreună cu conducerea stației Timișoara Nord, au fost sancționați disciplinar. La ora actuală trenul respectiv circulă reglementar".

■

Centrala industrială de morărit, decorticat, panificație și produse făinoase :

„Referitor la scrisoarea adresată revistei, privind starea necorespunzătoare a actualelor ambalaje de transportat a pîinii, vă informăm că în preocuparea actuală a Întreprinderii de morărit-panificație din Capitală intră experimentarea și omologarea containerizării transportului pîinii către centrele de desfacere. În aceste condiții, apreciem că în cursul semestrului II a.c. se vor introduce în circuit primele containere care vor asigura, printre altele, și starea de igienă a pîinii și produselor de panificație. Pentru analiza celorlalte aspecte sesizate, scrisoarea a fost transmisă Ministerului Comerțului Interior, care va trimite răspunsul corespunzător".

■

Din partea M.T.Tc.

„Urmare scrisorii adresate redacției Flacăra de către **Dumitru Moraru**, din Ivești, județul Galați : în conformitate cu principiile elaborate de conducerea ministerului, acceleratele sînt trenuri care se pun în circulație cu scopul de a servi călătorii de interes general într-un timp cît mai scurt posibil. Din acest motiv, la această categorie de trenuri opririle sînt limitate la stațiile care servesc centrele județene, municipale, orășenești, principalele platforme industriale și importante noduri de cale ferată. Pentru călătorii din celelalte localități sînt puse în circulație trenuri de persoane și trenuri curse de persoane, așa cum este și cazul celor 9 perechi de trenuri care opresc în stația Ivești".

■

● **La 10.I.1980 am cumpărat de la magazinul din localitate un televizor „Diamant 252". După două luni de funcționare s-a defectat. Pentru remedieri m-am adresat atelierului din localitate, care a refuzat repararea. În Baia de Aramă există un laborator de reparații al Întreprinderii „Electronica", dar care stă mai mult închis. După multe insistențe, pe data de 11.XI.1980 a venit o echipă de depanatori, înfrînte cu ing. Nemeș. Televizorul a funcționat două ore după reparare, apoi iar s-a defectat. De atunci și pînă acum, aparatul se află tot în laborator, înculat. Inginerul Nemeș motivează că nu are piese, printre care și tubul electronic, și dacă nu-mi convine să reclam oriunde... Ulterior, am stabilit că televizorul a venit cu defecțiuni din fabrică și a fost reparat în magazin înainte de a fi vîndut, eu fiind indus în eroare. M-am adresat Întreprinderii „Electronica" din București, cerînd să-mi schimbe aparatul, conform Instr. 800 A de aplicare a H.C.M. 753/1965, pct. 5, lit. c..., dar nu am primit răspuns. (Ion Butaru, str. Republicii, bl. 21, sc. 1, et. 2, ap. 12, Baia de Aramă, jud. Mehedinți)**

■

● **Din răspunsul Consiliului popular al județului Prahova, privind scrisoarea unui grup de locatari din cartierul Mihai Bravu, Ploiești :** În conformitate cu prevederile Decretului 620/1973, toate centralele termice care se pun în funcțiune după apariția decretului, vor funcționa numai cu combustibil lichid sau solid, interzicîndu-se cu desăvîrșire folosirea gazelor naturale în centralele termice. Blocurile din cartierul Mihai Bravu sînt prevăzute a se termofica pînă la sfîrșitul anului 1982.

■

● **Procuratura județeană Prahova** ne răspunde, referitor la scrisoarea tov. **Vasile Muscalu** din Ploiești : Cu privire la fapta comisă de Dinescu Florea în dauna petiționarului, s-au dat îndrumări pentru definitivarea urmăririi penale și înaintarea dosarului la Procuratura locală Ploiești pînă la data de 10 martie a.c., după care se va proceda la sesizarea Judecătoriei Ploiești, competentă cu judecarea cazului. Deoarece, ca urmare a verificării efectuate, s-a constatat că organul de cercetare penală în mod nejustificat a întîrziat soluționarea dosarului, s-a întocmit o sesizare la Miliția județeană Prahova pentru a fi luate măsuri împotriva celor care se fac vinovați de tergiversarea definitivării urmăririi penale în cauza respectivă.

■

● **Din răspunsul Inspectoratului general al Miliției, privind scrisoarea tov. Mihai Simionescu, din București, adresată redacției :** După primirea scrisorii tov. **Mihai Simionescu** și în baza celor declarate de acesta, s-a dispus reluarea dosarului de la procuratură și se continuă cercetările în vederea identificării autorilor. Pentru lipsă de răspundere și modul superficial în care a soluționat acest caz, maiorul Cotoara Ilie a fost sancționat disciplinar.

■

● Vă mulțumesc pentru concursul dat de dumneavoastră pentru a ajunge în posesia sumei de 503 lei, reprezentînd costul unui bilet de tratament la Băile Herculane. În urma scrisorii trimise la revista „Flacăra" în data de 12.VIII.1980, prin care ceream să mi se restituie biletul reținut abuziv de această stațiune, vă anunț că am primit atît biletul de băi cît și costul biletului reținut, în două rate : 329 lei în data de 2.XII.1980 și 174 lei în data de 2.II.1981. **(Emilia Bogdan, Aleea Carticrul Nou nr. 6, bl. L 2, Oradea).**

■

● Locuim în Calea Vitan nr. 231, bl. 6, sectorul 3. La intersecția Vitan cu Dristor a început construcția unui nou bloc. Propunem ca la parterul acestuia să fiinteze următoarele magazine, de care avem mare nevoie : farmacie deschisă în tot cursul săptămînii, deoarece punctul farmaceutic din str. Dristor nu este suficient ; librărie, că avem multe școli în jur ; centru de reparare a încălțămintei ; mercerie, unde să se găsească de la ață și ac pînă la tot ceea ce e necesar lucrului de mînă ; frizerie și coafor ; articole gospodărești. Poate vă surprinde că nu cerem restaurante... Avem o alimentară cu un responsabil gospodar, un aprozar de care nu ne putem plînge. Această parte a orașului este însă lipsită de magazinele enumerate mai sus. Am mai avea o doleanță : telefoanele. Cum s-ar putea face să se instaleze mai repede noile posturi telefonice ? **(Maria Constantinescu, Calea Vitan nr. 231, bl. 6, sc. 2, et. 4, ap. 182)**

■

● **Șirurile compacte de cumpărători** (exclusiv tineret nerăbdător și agitat) **blochează cu desăvîrșire, între orele 7—11, intrarea în blocul din str. Ion Ghica, unde se află o casă de bilete auxiliară a cinematografului „Luceafărul", specializat în filme de largă audiență publică.** Am sesizat, acum cîțiva ani, ziarul „Informația Bucureștiului", care a publicat un articol intitulat „Iadul din strada Ion Ghica". Am avut cîtva timp liniște. În 1977, redeschizîndu-se această casă (mai există încă trei) am sesizat Miliția Capitalei. Și iar am avut liniște. Nădăjduim că prin cele semnalate acum se vor asigura și locuitorilor din strada Ion Ghica nr. 3 drepturile legitime la liniștea de care se bucură toți ceilalți locatari ai Capitalei. **(Nicolae Steinhardt, membru al Uniunii scriitorilor, în numele locatarilor blocului)**

■

Vă aduc la cunoștință că, în articolul intitulat „Cu mîinile pînă la coate în avutul obștesc", publicat în Flacăra din 4 decembrie 1980, sub semnătura colaboratorilor revistei Sergiu Buzolanu și Ioan Chilom, sînt învinuită pe nedrept de luare de mită. Pentru confirmarea nevinovăției aduc în fața dvs. adresa nr. 2 584/23. II. 1931, eliberată de Procuratura sectorului 5 al Capitalei, care, în urma cercetărilor întreprinse, a scos la iveală faptul că eu cît și ceilalți tovarăși ai mei de muncă (Iancu Mircea, Aurel Lungu, Lucian Tănăsescu și Constantin Ionescu), criticați pentru același motiv, n-avem nici o vină în producerea sau acoperirea delapidărilor și sustragerilor din avutul obștesc, pe drept incriminate în articolul menționat, și a dispus încetarea urmăririi penale și scoaterea noastră în afara cauzei menționate. Aceasta atestă încă o dată cinstea și corectitudinea subsemnatei care dealtfel am contribuit substanțial la demascarea gravelor neregului, sustrageri și abuzuri comise de cei cîțiva răufăcători la unitatea 309 a I.L.F. Militari.

Consider că falsa învinuire ce mi-a produs o gravă știrbire a prestigiului de care mă bucur în rîndul tuturor celor ce mă cunosc, și în primul rînd al colectivului de muncă din care fac parte, se datorește exclusiv netemeiniciei și superficialității în documentare a semnatarilor articolului. Întrucît sînt ferm convinsă că dvs. nu toleratî eroarea sau oricare astfel de practici dăunătoare, vă rog să binevoiți a restabili adevărul, publicînd cele de față în cadrul dreptului meu la replică. **(Elena Coman**, revizor contabil la I.L.F. Militari București)

■

Grup șantiere construcții forestiere și industriale Rîmnicu-Vîlcea răspunde revistei Flacăra în legătură cu sesizarea tov. Ion I. Matei. Din cercetările făcute de tov. ing. Ion Zăvoianu, directorul GSCFI Rm. Vîlcea, s-a constatat că cele arătate sînt juste, drept pentru care s-au luat următoarele măsuri : Cu mandatul poștal nr. 23.101/21.02. 1981 i s-a expediat tov. Ion I. Matei retribuția în valoare de 1025 lei. Vinovații de întîrzierea plății se fac tovarășii Petre Alioanei care nu l-a trecut în pontaj, Constantin Ionică care nu a adîncit sesizarea și Andrei Grigorescu care nu a urmărit rezolvarea în termen a sesizării, fapt pentru care cei vinovați au fost sancționați cu mustrare, respectiv avertisment.

■

Primim o scrisoare de la **Comitetul județean de cultură și educație socialistă Vaslui** cu privire la unele deficiențe în activitatea căminului cultural Lunca Banului. Din ea reiese că pentru eliminarea neajunsurilor s-au luat unele măsuri cum ar fi : s-au confecționat 20 de bănci avînd capacitatea de 150 locuri, s-a reparat coloana sonoră a aparatului de proiecție și s-a confecționat un nou ecran, s-a verificat inventarul căminului, s-a refăcut consiliul de conducere, s-a refăcut planul anual de muncă al căminului cultural și cel lunar. Se apreciază că în urma acestei măsuri activitatea lăcașului de cultură s-a îmbunătățit. Vorba aceea, numai să țină.

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÎNT

Constantin P. Găvan — Constanța : Numirile și transferările cadrelor didactice se efectuează în conformitate cu prevederile Legii nr. 6/1969. Referitor la concursul pentru transferare sau numire pe posturi vacante la unități școlare din localitățile declarate orașe mari, persoanele care nu au domiciliul în aceste orașe pot fi înscrise de către inspectoratul școlar numai cu aprobarea comitetului executiv al consiliului popular județean respectiv ● **Florea N. ș.a.** — Bacău : La concursul de admitere din anul 1981 se mențin disciplinele aprobate pentru 1980, conținutul acestora adaptîndu-se însă la edițiile manualelor școlare valabile pentru absolvenții de liceu din promoția anului 1981 ● **Cristinel Butoi** — București : Întrucît nu cunoaștem, cel puțin pînă la ora actuală, existența unei unități în care să se pregătească tineri pentru meseria de cascador, vă sfătuim să vă adresați Centrului de producție cinematografică „București", eventual personal regizorului Sergiu Nicolaescu. ● **Sorina Căpraru** — Craiova : Analizînd situația soțului dv., M.E.I. ne-a comunicat că acesta nu poate fi încadrat în funcția de profesor. În privința numitului D., s-a cerut inspectoratului școlar să analizeze situația persoanei în cauză ● **Margareta Giosan** — Filiași : Nu există un astfel de institut ● **Paul I. Semion** — București : Lipsesc, din memoriul dv., datele esențiale ale problemei. Reveniți, specificînd cel puțin numele profesorilor în cauză ● **Mirel Balint** — Timișoara : Problema în care v-ați adresat revistei este de competența strictă a Inspectoratului școlar județean Galați.

HORIA PĂTRAȘCU ■

ADMINISTRATIV

Dragomir Marcu — com. Ostroveni (Dolj) : Comisia de expertiză medicală județeană a stabilit că aveți invaliditate de gradul II ● **Vasilica Stanca** — București : Am fost informați de către U.G.S.R. că ați fost luată în evidență spre a fi încadrată tehnician normator cînd se va ivi un post vacant ● **Eleonora Oprea** — Brașov : Întrucît dumneavoastră sînteți încadrată în gradul III de invaliditate, deci prezentați reducerea la jumătate a capacității de muncă, nu puteți beneficia de scutirea de la plata contribuției fixe lunare ● **Marin Greere** — comuna Vasilați (Giurgiu) : Pensionarii de invaliditate gradul III primesc retribuția pentru munca depusă, precum și pensia fără a depăși 70 la sută din retribuția avută la data stabilirii gradului de invaliditate, actualizată potrivit majorărilor pentru acea funcție ● **Gheorghe Agafiu** — Arad : Pensia suplimentară se acordă numai la încetarea activității ● **Rodica Georgescu** — București : Obligația de întreținere există între soț și soție. Are dreot la întreținere numai acela care se află în imposibilitate, neavînd putința unui cîștig din muncă, din cauza incapacității de muncă.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Ce poate fi mai important pentru om decît omul însuși"?

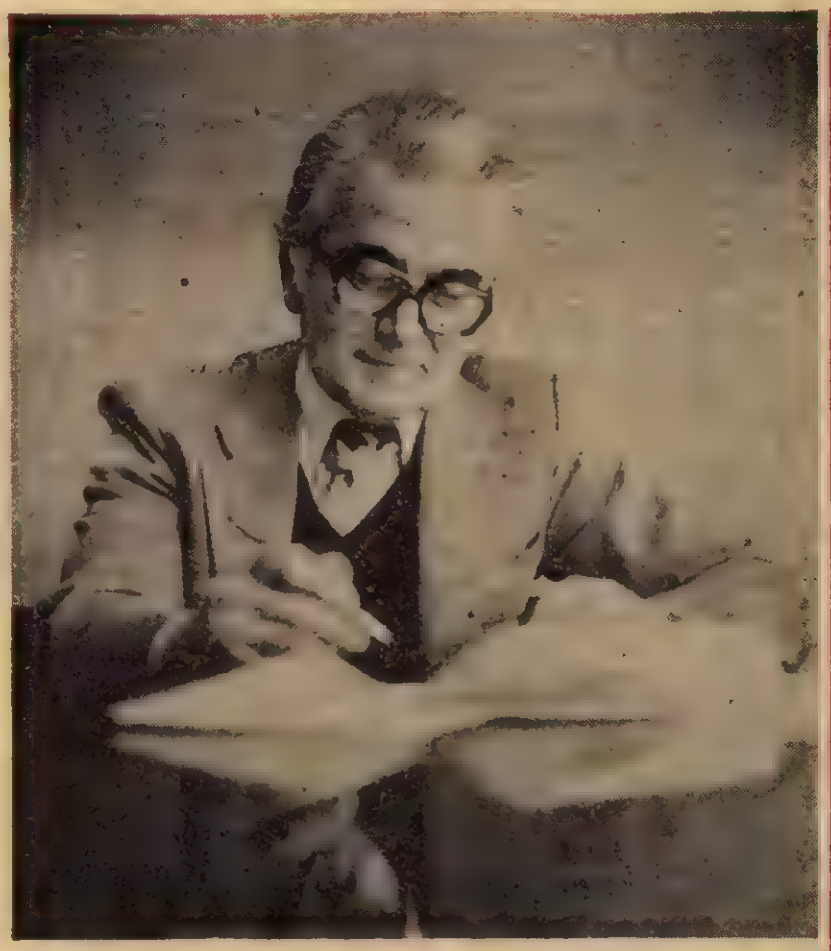

Fotografie de SORIN POSTOLACHE

Născut în comuna Pestișul Mic, județul Hunedoara, la 18 mai 1930. În perioada 1940—1948 urmează cursurile Liceului „Aurel Vlaicu" din Orăștie și ale Liceului „Gheorghe Barițiu" din Cluj, unde susține și bacalaureatul. Urmează, la Cluj și București, cursurile Facultății de filosofie pe care le absolvă în 1952. Lucrează la Facultatea de filosofie a Universității „Babeș-Bolyai" din Cluj și la Catedra de filosofie a I.A.T.C. București. Obține titlul de doctor în filosofie și profesor universitar. În prezent este prorector la Academia „Ștefan Gheorghiu".

Desfășoară o susținută activitate publicistică și editorială: Existențialismul francez și problemele eticii; Fragmentarium iluminist (**în colaborare cu P. Teodor**); Contrapunct; Dimensiuni umane.

— Să începem cu începutul. Cînd ați resimțit prima dată chemarea pentru filosofie?

— „Prima chemare"? E aproape imposibil să pot da un răspuns cît de cît exact la o astfel de întrebare. Ceea ce pot totuși să afirm cu certitudine o să vă dezamăgească, poate. N-am citit nici pe Kant, nici pe Hegel la 10 ani. Eram, sper, un copil normal căruia îi plăcea să citească (Jules Vernes era la mare preț) și să bată mingea... După ce am devenit student la Facultatea de filosofie — mai mult sau mai puțin accidental — audiind cursurile profesorului D. D. Roșca și participînd la dezbaterile seminarului condus de el, am simțit, pentru prima dată că ceea ce făceam îmi producea o imensă plăcere și satisfacție intelectuală. Dacă aș fi fost în situația să aleg din nou o facultate, aș fi ales, fără șovăială, tot filosofia! Să fi fost asta „chemarea"? Nu știu. Ceea ce știu însă e faptul că orice muncă pe care o faci dintr-un impuls interior, uitînd de oboseală, merită să fie făcută...

— Ați scris în Tribuna seria de articole consacrate existențialismului. Înțeleg că nu erau un debut, ci o consacrare. Ea a fost întărită și de apariția volumului Existențialismul francez și problemele eticii, **în două ediții. Dar ce valoare are debutul în filosofie, știind că (exemplul lui Kant e celebru, el a scris cele trei mari Critici după cincizeci de ani) scrierea cărților de filosofie se împlinește la maturitate sau spre bătrînețe?**

— Firesc ar fi ca operele filosofice mature, cu orișice operă, să fie scrise la maturitate. Toate la timpul lor. Se găsesc însă suficiente exemple care să demonstreze cuvintele celebrului personaj Rodrigue: valoarea nu așteaptă numărul anilor! Aș aminti că **Mitul lui Sisif** a apărut cînd Camus avea 29 de ani. Deși s-a stins cînd nu avea 40 de ani, Blaise Pascal a lăsat o operă, Hegel și-a scris monumentala sa lucrare **Fenomenologia spiritului** la 37 ani, iar Descartes, **Discurs asupra metodei**, la 41 de ani. Bătrînețea (nu mă refer la cea calendaristică. Aș agrea la 80 de ani era încă un spirit viguros), ca expresie a unei involuții sau deteriorări organice și psihice, nu poate ajuta la nimic. Tinerețea nu exclude maturitate: am văzut însă și tineri „bătrîni". Adesea operele de „bătrînețe" nu reprezintă altceva decît valorificarea, de la nivelul unei experiențe mai bogate, a unor idei de tinerețe. Se poate întîmpla, evident, și altfel. În această situație nu cred că este aplicabil terțiul exclus. Între culorile extreme ale curcubeului există mai multe intermediare. Oricum, mă interesează mai mult „vîrsta" operei decît cea a autorului...

— În prefața la Trilogia culturii a lui Lucian Blaga l-ați evocat dutes pe Blaga-profesorul. Ce înrîurire a exercitat prezența lui spirituală asupra dumneavoastră?

— Am admirat și admir la Blaga capacitatea lui neasemuită de a da contur palpabil gîndului celui mai abstract. Citindu-i opera filosofică, nu numai cea poetică, ai senzația tulburătoare că asiști chiar la procesul în care se plămădește „ideea" și „forma", gîndul și expresia lui precisă și subtilă. Ești înăuntrul unui atelier în care lucrează un ingenabil meșter. Resimt mereu această fascinație chiar dacă anumite conținuturi (să zicem cele referitoare la cunoașterea luciferică) nu mă satisfac. Mai e apoi un lucru care mă atrage la Blaga. Filosoful a fost un mare erudit. Acest lucru este însă în așa fel absorbit în ceea ce el scrie încît niciodată nu poți surprinde nici cea mai mică notă de ostentație. În scrisul său profund e cuprinsă o delicatețe și o discreție a meditației pline de farmec și noblețe. Mai este ceva care m-a impresionat și, totodată, mi-a plăcut profund la Blaga: atașamentul său sincer și organic la autentica și marea cultură a poporului din rîndurile căruia a apărut, la cultura pe care a încercat să o determine stilistic prin ceea ce el numea spațiu mioritic.

— Reapariția, în 1969, a Trilogiei culturii a fost un eveniment. De ce întîrzie oare reeditarea celorlalte două trilogii, a cunoașterii și a valorilor? Întrebarea este firească, cu atît mai mult cu cît s-au editat și alte texte filosofice și chiar cursuri ale lui Blaga.

— Dacă sînt bine informat, cele două trilogii despre care mă întrebați urmează să apară nu peste multă vreme în volumele următoare din **Opere**. Nu văd nici o piedică în calea apariției lor. O valorificare critică autentică a gîndirii românești nu poate face abstracție de opera filosofică integrală a acestui gînditor român atît de fecund și de original. Desigur, astăzi, multe din ideile dezvoltate de Blaga într-o veritabilă construcție filosofică nu se mai susțin. Altele sînt amendabile din punctul de vedere al științei și al adevărului pe care îl pune în evidență **praxis**-ul dezvoltării istorice. Dar acest lucru e valabil nu numai pentru el. Așa s-a întîmplat cu opera lui Platon și Aristotel, a lui Descartes sau Spinoza, a lui Hegel sau Bergson. Pentru cel ce vrea să studieze filosofia, cercetarea dialogurilor lui Platon face parte din obligațiile lui elementare, chiar dacă numeroase din ideile pe care le cuprind nu se mai susțin nici ele. La fel și cu ceilalți mari gînditori, idealiști sau materialiști, metafizicieni sau dialecticieni. Istoria și adevărurile ei trebuie cunoscute așa cum au fost. Nu trebuie nici uitate, nici desfigurate. Dar pentru asta e nevoie de luciditate și de spirit critic, de discernămînt. Într-un cuvînt, de spirit științific. Cred că Blaga e atît de valoros încît poate suporta orice critică izvorîtă din necesitatea unei cîntăriri corecte a operei sale filosofice.

ATELIER

DUMITRU GHIȘE

— Acum, o întrebare pentru profesorul-Ghișe. Cum apreciați formarea studenților în filosofie și cum apreciați formarea noii generații de cercetători în filosofie? Sau poate chiar creatori...

— Cred că învățămîntul filosofic superior de astăzi satisface în linii mari necesitatea pregătirii de cadre didactice care predau filosofia în învățămîntul mediu. Doctoratul și cursurile postuniversitare în domeniul filosofiei sînt formele menite să asigure o specializare ulterioară. Cred că aceste din urmă forme nu satisfac decît parțial cerințele unei înalte pregătiri profesionale. Spun aceasta gîndindu-mă de pildă la faptul că între tezele de doctorat susținute există uneori mari diferențe de valoare. Altele, deși susținute, nu își găsesc, mai exact nu își pot găsi, dată fiind calitatea lor, o formă acceptabilă de valorificare. Evident, nu cred că numai învățămîntul organizat trebuie să dea totul pentru formarea unei profesii. În filosofie, ca și în alte discipline, studiul și pregătirea individuală sînt elemente necesare ale perfecționării. Fără „chinul" celui care se aruncă în valuri nu e posibilă învățarea înotului. Fiind un adept convins al acestei idei, nu vreau să mini-

(Continuare în pagina 23)

LUCIA DUMITRESCU-CODREANU

Relativități

Într-unul din volumele sale de memorii, un mare scriitor mărturisea nedumerirea cu care a citit, în plin război, un roman francuzesc pe tema dramei în amor. Era ridicol — părea să spună marele scriitor — în jur sate arse, oameni împușcați, femei siluite și, în roman, eroul făcînd o chestiune de viață și de moarte din eterna întrebare: mă iubește, nu mă iubește. Desigur, indignarea asta, chiar artistic exprimată, nu-l scutește pe marele scriitor de a judeca lucrurile la nivelul a ceea ce Hegel numea — făcînd și o judecată de valoare în același timp — bunul simț. Înțelept și gospodar totodată, el voia să spună că neliniștile unui asemenea erou sînt ridicole față de dramele războiului dar, în această apreciere, care ar putea să pară de forța unei axiome (pentru că într-adevăr o suferință din amor raportată la drama planetară a unui război e ridiculă) se ascunde neglijarea unei nuanțe de apreciere. O nuanță pe care unul dintre cei mai mari analiști ai noștri și unul dintre cei mai mari analiști europeni în același timp, Camil Petrescu, o surprindea cu acuitate în **Ultima noapte de dragoste, întîia noapte de război**: „Eram ca într-o zi imensă, și întîmplările acestea mici, amănunțite pînă în fracții de împresie, erau printre cele mai importante din viața mea. Astăzi, cînd le scriu pe hîrtie, îmi dau seama, iar și iar, că tot ce povestesc nu are importanță decît pentru mine, că nici nu are cum să fie povestite. Pentru mine însă, care nu trăiesc decît o singură dată în desfășurarea lumii, ele au însemnat mai mult decît războaiele pentru cucerirea Chinei, decît șirurile de dinaștii egiptene, decît ciocnirile de aștri, în necuprins, căci singura existență reală e cea a conștiinței". Sub această aparentă notă de individualism se relevă o profundă sesizare a unui fenomen psihologic: relativitatea suferinței, relativitatea trăirii individuale. Suferința umană e în ultimă instanță o chestiune de raportare. Depinde de ce importanță acordă individul respectiv problemei respective. Depinde deci de trăirea individuală și deci de personalitatea individului. În același timp, marele nostru scriitor sesizează și fundamentul pe care se clădește orice literatură. Tocmai pe această putere a trăirii individuale se întemeiază întreaga literatură a lumii. Judecată în abstract, în general, drama din **Romeo și Julieta** e ridicolă. Doi inși se sinucid din amor în timp ce pe planetă milioane de alte suferințe pot întrece această suferință din iubire. Dar pentru Romeo și Julieta, adevărata dramă, puternica dramă în stare să aducă moartea, e suferința iubirii neîmplinite, și nu suferința abstractă, sociologică și deci asumată pe căi raționale. În acest sens, tot Camil Petrescu avea o intuiție genială arătînd că opacitatea multora dintre noi la suferințele celorlalți e determinată nu atît de lipsa înțelegerii, de absența viziunii sociologice și filozofice deci, ci de un deficient de fantezie. Ca să-i înțelegi pe ceilalți în dramele lor îți trebuie capacitatea de a te aștua în locul lor, de a-ți asuma, la nivelul trăirii individuale, dramele lor. Iată de ce marele scriitor înseamnă capacitatea de a face din suferințele celorlalți, din bucuriile lor, suferințe și bucurii abstracte, pretext pentru puternice trăiri individuale. Iată de ce, în același timp, marea literatură înseamnă capacitatea scriitorului de a aduce suferința în fața noastră din unghiul de vedere al eroilor, de a ne face să credem că uneori cea mai mare dramă nu e un război planetar ci faptul de a nu te putea însura cu femeia iubită. Iată de ce multe romane din ultimul timp rătăcitoare prin generalități sociologice și filozofice eșuează la nivelul forței de impresionare a cititorului. Pentru a face dintr-o problemă abstractă, a celorlalți, o problemă care să impresioneze miile de cititori, îți trebuie forța de a-ți asuma la nivelul trăirii individuale dramele și bucuriile celor din jur. S-ar putea spune, deci, că un mare scriitor este în același timp un imens receptor pentru cei din jur.

ION CRISTOIU

DOI TINERI DIRIJORI AU CUVÎNTUL

Interpret şi creator

La începutul lunii februarie la pupitrul Orchestrei Filarmonicii „George Enescu" s-a u.. .. un dirijor mai puţin cunoscut de publicul bucureştean. Prezenţa lui CRISTIAN MANDEAL, dirijor la Filarmonica din Cluj-Napoca, a suscitat un viu interes din partea muzicienilor, care, nu prea încrezători, puneau sub semnul întrebării succesul dirijorului în faţa publicului... „Cum se va descurca cu muzica lui Brahms ?"... „Cum va face faţă orchestrei ?"...

— Se ajunge destul de greu la condiţia de dirijor, avînd în vedere că aţi început cu învăţătura planului, aţi urmat clasa de specialitate, apoi munca de corepetitor... Ce înseamnă să fii dirijor, Cristian Mandeal ?

— Dirijorii se fac, nu se nasc. Asta presupune o şcoală, o metodică, o educare consecventă. Aşa cum din 100, din 1 000 de pianişti absolvenţi, ai conservatorului ajung cunoscuţi doar 1-2, cel mult 3, tot aşa se întîmplă şi cu noi. Criteriul valorii în artă e selectiv, ca în sport, dacă vreţi, dar trebuie să ai de unde selecta. Noi am fost doar 3 promoţii de dirijori, totalizînd 6 (şase) absolvenţi, din care 5 ne facem meseria. Cei cîţiva dirijori tineri nu sîntem decît un rezultat al şcolii dirijorale româneşti, datorată maestrului Constantin Bugeanu.

M-aţi întrebat ce înseamnă să fii dirijor ? A fi dirijor înseamnă a avea o profesie care implică enorm de multe lucruri, pentru care trebuie să te pregătesti. Nu regret că am „pierdut" cei 5 ani dedicaţi pianului. Aceasta m-a ajutat să fac orice fel de muzică cu mîinile mele, dat fiind faptul că interpretarea însăşi implică anumite cunoştinţe tehnice interpretative. Să facem însă distincţia între tehnica propriu-zisă, în sensul în care aceasta este privită ca un mijloc de realizare a textului, şi tehnica interpretării, care este cu totul altceva. Aici este vorba de cunostintele specifice asupra diverselor stiluri muzicale, iar modul de a fi realizat acest specific stilistic deoinde de fiecare. Deci studiul pianului mi-a prins foarte bine, fără a mai vorbi că un dirijor se întîlneşte şi cu partituri de cîte 25—30 de rînduri pe verticală pentru a căror descifrare instrumentul ideal de lucru rămîne tot pianul, chiar atunci cînd dirijorul atinge nivelul de a citi partitura în mod abstract, în cap.

— Adică o partitură se poate „citi" ca o carte ?

— Exact.

— Mărturisesc că este pentru prima dată cînd intervievez un dirijor, aşa că, vă rog să mă ajutaţi. Adică, să-mi spuneţi ce înseamnă repertoriul unui dirijor, care este piatra de încercare pentru el ?

— Repertoriul unui dirijor trebuie să fie mare, cuprinzător, de la muzica preclasică pînă la muzica contemporană, înglobînd toate genurile muzicale, inclusiv opera. Cît priveşte piatra de încercare a dirijorului, orice fel de muzică este o astfel de probă, pornind de la marea muzică germană şi ajungînd pînă la Stravinsky, Bartok, Hindemith, Enescu a căror muzică presupune pentru un dirijor o tehnică avansată superioară.

— Ca să le puteţi trece faceste pietre de încercare/ v-a trebuit o perioadă de perfecţionare, de acumulare a unei experiente, dar şi de acordarea unui şir din partea profesorilor, criticilor muzicali, a tuturor specialiştilor şi iubitorilor de muzică.

— Eu sînt la început de drum şi trebuie să recunosc că am avut noroc. Norocul de a întîlni cîtiva oameni de bine care au avut încredere în mine şi care m-au ajutat efectiv. Cei cîtiva ani de dirijat în ţară, care au însemnat apariţia mea în faţa publicului, au fost însoţiţi de atenţia şi încurajarea tuturor celor sus-amintiti de dumneavoastră. Nu pot uita elanul pe care l-am primit odată cu acordarea **Premiului criticilor români pentru interpretare**, obţinut în 1979, dar nici de marele ajutor acordat de dirijorul de origine română, Erich Bergel, la a cărui recomandare mi s-a acordat de către senatul Berlinului occidental o bursă de 6 luni, în calitate de Gastdocent al Conservatorului din Berlin. Acest timp mi-a dat posibilitatea să intru în contact direct cu atmosfera muzicală de înaltă profesionalitate de la Berliner Philarmoniker, inclusiv să am contacte directe cu marele dirijor Herbert von Karajan, perioadă de o mare importanţă în dezvoltarea mea ca dirijor.

— Aflîndu-ne în anul centenarului George Enescu, am dori să aflăm în ce măsură este restituită muzica enesciană ? Cum este ea cuprinsă în repertoriile filarmonicilor din ţară ?

— Din păcate destul de slab. La noi orchestrele se rezumă la a aborda doar lucrările sale de început, scrise pînă-n 22 de ani, uitîndu-se că Enescu a parcurs o viată îndelungată de creatie, în care limbajul său a evoluat continuu. Unde rămîn **Simfonia a II-a, Vox Maris, Uvertura de concert, Simfonia de cameră?** De ce **Oedip** se prezintă doar din 3 în 3 ani? De ce în Ungaria se cîntă cu consecventă muzica lui Bartok, iar la noi Enescu se cîntă atît de rar? Pentru ce Bartok este cunoscut în lume şi pus la locul ce i se cuvine deasupra pe ueplin, iar Enescu rămîne un anonim? Facem atît de puţin pentru a duce mai departe muzica marelui compozitor român, pentru a o face cunoscută... E inexplicabil

— Să revenim la punctul nostru de plecare : dirijorul. Sînteţi unul din reprezentanţii tinerei generaţii a şcolii muzicale româneşti. Ne puteţi vorbi despre tradiţia acestei şcoli de dirijat ?

— Fac parte din cele cîteva rezultate ale şcolii dirijorale româneşti, datorată, cum am mai spus, maestrului Bugeanu, şcoală care a funcţionat doar timp de 6 ani (între '69 şi '75), apărînd după un îndelungat număr de ani, în care nimeni nu a mai predat dirijatul, şi dispărînd apoi, la fel de inexplicabil, după data amintită. Aşa că nu poate fi vorba de o tradiţie a unei şcoli româneşti de dirijat! Şi ne mai întrebăm, încă, unde sînt tinerii dirijori? Cine va prelua schimbul de mîine?

— Chiar aşa. Cine va prelua schimbul de mîine ?

— Ne aflăm în momentul de faţă într-o cumpănă de timp, în care generaţia dirijorilor de ieri se va retrage din activitate (căci trebuie să ne supunem legilor pensionării). În scurt timp, se va produce un gol...

— Dar generaţia dumneavoastră ce face?

— E cam pretenţios spus „generaţie". Întrucît, repet, sîntem 6 absolvenţi, dintre care 5 profesăm dirijatul! Ceea ce înseamnă foarte mult, ţinînd cont că, în schimb, într-un singur an, din 30 absolvenţi ai unei clase de vioară, bunăoară, ajunge să cînte pe scenă, ca solist, în cel mai fericit caz, doar unul, legile selecţiei valorice artistice fiind necruţătoare.

În ceea ce priveste rolul generatiei mele, noi am şi acoperit cîteva goluri ivite, dar vor apărea altele în următorii 5 ani. Şi-atunci generaţia noastră nu va avea cum să mai facă faţă. Mi-e teamă de momentul în care „cineva" va găsi ca „solutie" simplă şi pur şi simplu desfiinţare a unui întreg număr de orchestre simfonice. Oare asta să fie solutia salvării muzicii simfonice româneşti?

— Mai apar ca „dirijori" şi tineri care au absolvit conservatorul şi care îşi încearcă norocul cu bagheta magică a dirijorului. Dar, după cele spuse, viitorul dirijatului nu este prea optimist ?

— Depinde de noi. Pentru că, să nu uităm, cultura reprezintă, pe un parcurs istoric lung, capacitatea şi personalitatea unui popor. Oricare popor are nevoie de personalităţi — fie că se manifestă în stiinţă, în artă, în literatură etc. — şi bineînţeles, trebuie tinut cont de faptul că domeniul cultural în care ele s-ar înscrie este primordial, cultura fiind cea care are o mare circulaţie pe glob, cea mai mare rezonanţă în constiinta socială a oamenilor. Cred că un popor are nevoie, pentru a se afirma, de o cultură înaltă, făcută cu profesionalism de oameni care trăiesc pentru asta, de oameni de meserie.

— Care este rolul dirijorului în faţa orchestrei?

— De interpret şi creator. El cîntă prin intermediul orchestrei, prin mijloacele sale specifice, aidoma instrumentistului. Aici intervin două mari dificultăţi : pe de o parte, **complexitatea** „instrumentului" infinit ca mijloace de expresie, şi **problematica** lui, pe de altă parte, dar şi faptul că acest instrument sună doar prin intermediarul uman. Instrumentiştii spun, aşa : **ce noroc** pe dirijor că bagheta nu sună ! Iar dirijorul, dimpotrivă : **ce păcat** că bagheta nu sună ! şi asta pentru că el dirijează într-un fel, îşi imaginează un model sonor, la care tinde, şi nu obţine întotdeauna rezultatele scontate, ele depinzînd de orchestră, de gradul de receptare, sensibilitate, prezătire, fantezie, inteligentă chiar, a fiecărui membru al orchestrei. Tocmai acest moment în care sensibilitatea recepţionează actul creator ca atare departajează veritabilul profesionist de posibilul impostor. Cît priveşte gestica, ea trebuie să fie neapărat eficientă şi funcţională. Gesturile în plus nu au ce căuta în dirijat. Dirijorul nu dirijează publicul ci o orchestră! Fiecare mişcare trebuie să fie condiţionată de o necesitate artistică, să-şi aibă sensul ei şi încărcătura ei emoţională.

CORNELIA BARBU ■

Preludiu îşi continuă drumul

Avîndu-l ca interlocutor pe dirijorul **Voicu Enăchescu**, iniţiatorul şi sufletul corului de cameră **Preludiu**, cor aparţinînd **Ansamblului artistic al U.T.C.**, nu puteam să nu-l provocăm dacă ne este permisă şi o astfel de exprimare, la o trecere în revistă a opiniilor sale privind acest gen de formaţii corale care, mai ales în ultima vreme, cuceresc tot mai mult

publicul iubitor de muzică şi poezie. Mărturisind că provocarea noastră îi creează o anume suspiciune pe care însă se va strădui să o depăşească, pe cît se va putea, dirijorul Voicu Enăchescu ne-a declarat : „Într-adevăr, au apărut în ultima vreme numeroase formaţii corale care se intitulează coruri de cameră, dar, după opinia mea, nu numărul restrîns al unei formaţii poate conferi acest nume, ci maniera de interpretare. Pînă în clipa de faţă acest fenomen sau mare neajuns n-a fost analizat cu o limpezime suficientă. De ce ? Pentru că important a fost, într-o anume perioadă, să se stimuleze crearea acestor coruri. Acum, cînd dispunem de cîteva zeci de formaţii camerale, se cuvine ca specialiştii, muzicienii şi criticii muzicali să intervină şi să corecteze anumite devieri de la ceea ce se vrea a fi un cor de cameră. Ştiu, îmi veţi cere să dau exemple de coruri de cameră care se abat de la muzica şi maniera de interpretare specifice unui astfel de cor."

— O veţi face ?

— Nu, pentru că nu vreau să-mi aprind paie-n cap, dar ţin neapărat să salut şi să felicit corul de cameră numit **Capella Transilvanica** din Cluj-Napoca, al cărui dirijor, **profesorul Dorin Pop**, a reuşit să imprime acestei formaţii o omogenitate de invidiat, o sonoritate ca de orgă a vocilor, precum şi o foarte largă paletă a sonorităţilor care pot ataca atît forte, cît şi pianissimo. Dar iată, luat cu vorba, am uitat să-ncep cu celebrul **Madrigal** al **maestrului Marin Constantin**, o excepţie a muzicii corale româneşti, un adevărat ambasador al corurilor de cameră din România.

— Ce anume impresionează la acest celebru Madrigal ?

— M-a impresionat şi mă impresionează extraordinarul demers al acestui cor pentru impunerea muzicii româneşti. Prin acest cor muzica românească a ajuns să fie cunoscută şi recunoscută în aproape toată lumea. În al doilea rînd, prin acest cor, muzică românească veche şi foarte veche, cea de factură bizantină, compusă şi cîntată în perioada Renaşterii, a fost scoasă din nou la lumină, dovedindu-se că în acea perioadă, a Renaşterii, aici, la noi, se cînta o muzică de mare rafinament şi de o inestimabilă valoare artistică.

— De acord, bineînţeles, cu aceste aprecieri dar atît Madrigalul, cît şi Capella Transilvanica, amîndouă sînt coruri profesioniste. Care dintre corurile de cameră de amatori v-au impresionat ?

— Am ascultat şi mi-au plăcut corul din Arad, dirijor Gheorghe Fluieraş, cel din Suceava, dirijor Gheorghe Pintilie, şi cel din Reşiţa, dirijor Doru Morariu. Dar ce-ar fi să mă întrebaţi şi despre corul **Preludiu** ?

— Exact asta şi facem. Ce-a cîntat în ultima vreme corul de cameră PRELUDIU ? Ce cîntă la ora actuală ? Care sînt noutăţile acestui cor care, după cîte ştim, a bătut la pas cîteva ţări din Europa, unde a susţinut numeroase concerte ? Şi-n fine, ce-şi propune să facă dirijorul şi muzicianul Voicu Enăchescu vizavi de acea îndepărtare a unor coruri de cameră de la specificul unor astfel de formaţii ?

— Aş inversa cît de cît ordinea acestor întrebări şi aş începe cu o veste care le va face plăcere celor ce ne iubesc. Mai exact spus, este vorba de faptul că Electrecordul va lansa pe piaţă în curînd primul nostru disc LP.

— Ce cuprinde acest disc ?

— Vrînd să înmănunchez muzica populară românească din aproape toate regiunile ţării. Cu acest disc putem ilustra oricînd şi oricui nu numai o anume parte din ceea ce a cîntat corul nostru, ci şi cum a cîntat. Corul nostru a cîntat, deci, muzică populară românească, adică multe prelucrări folclorice, numeroase cîntece din muzica populară a unor ţări prin care am efectuat diverse turnee, cum ar fi folclorul maghiar, cehoslovac, polonez, american, rus, spaniol, german. Ne bucură faptul că această deschidere a repertoriului nostru a fost preluată şi de alte coruri de cameră, dar, uneori, din nepricepere sau studiu dirijoral insuficient, unele piese ajung de nerecunoscut. În ceea ce priveşte viitorul nostru repertoriu el se va îmbogăţi în continuare cu acelaşi gen de piese, muzica populară românească urmînd să ocupe în continuare un loc central. În legătură cu proiectele corului nostru, iată, ne pregătim cu toată ambiţia şi dăruirea de care sîntem în stare pentru a face faţă unei invitaţii de onoare şi de mare responsabilitate, adică susţinerea unor concerte lunare începînd cu luna martie, în Sala mică a Palatului, concerte de-o factură specială întrucît ele vor fi nişte concerte-lecţii despre istoria muzicii corale româneşti şi universale. Precizînd că la aceste concerte-lecţie vom avea şi invitaţi, adică instrumentişti, actori, plus marele public, se subînţelege că ne vom strădui, eu şi corul Preludiu, să exemplificăm acele cîntece de referinţă din istoria muzicii corale româneşti şi universale. Ne pregătim, în acelaşi timp, şi pentru marele şi obişnuitul nostru concert de vară de la sala Ateneului Român, precum şi pentru o participare de adevăraţi laureaţi la actuala ediţie a Festivalului naţional „Cîntarea României". Reiese, cred eu, că din tot ceea ce voi face, împreună cu corul **Preludiu**, îmi voi manifesta activ atitudinea faţă de unele abateri ce se manifestă în maniera de interpretare a unor coruri de cameră.

— O ultimă întrebare : cîte spectacole a susţinut corul PRELUDIU ?

— Multe, bineînţeles, dar, în loc să dau o anume cifră, prefer să spun că nu numărul contează, ci calitatea muzicii şi a interpretării acelei muzici. Consider că tinerii entuziaşti ai corului nostru şi-au făcut, din acest punct de vedere, întotdeauna, datoria.

VICTOR NIŢĂ ■

A lua un interviu înseamnă a intra în sufletul unui om

Avem impresia că îl cunoaștem foarte bine pe TUDOR VORNICU. Prezent în emisiunile micului ecran, redactorul și realizatorul lor se adresează telespectatorilor direct, ca într-o discuție liberă. Natural, prompt, informat, Tudor Vornicu este mereu el, omul cu a cărui personalitate și fel de a fi ne-am obișnuit, motiv pentru care avem impresia că îl cunoaștem. Și totuși, cel care la interviuri pentru telespectatori nu este același cu cel care dă interviuri pentru cititori.

— Acum, cînd dați interviul, nu aveți deloc liniștea aceea din fața camerelor de luat vederi. De ce ?

— Acum eu sînt cel care trebuie să răspundă și nu știu la ce întrebări v-ați gîndit. Știți, eu cînd iau un interviu mă pregătesc, dar îl pregătesc și pe interlocutorul meu, pentru că, pe cît de interesant și pasionant, interviul este genul în care poți rata cel mai ușor. Pe urmă, știți dictonul latin... verba volant, scripta...

— ...manent. Ne-ați putea destăinui cum vă pregătiți cînd luați un interviu ?

— În primul rînd culeg cît mai multe informații despre viața, munca, personalitatea viitorilor intervievați. Am obiceiul să fac fișe pe probleme. În permanență port cu mine un caiet cu scoarțe groase în care notez, notez... Iată ce mi-am notat zilele trecute : „Meseria noastră este de a observa oamenii și realitatea, de a filtra prin sensibilitatea noastră, și apoi de a comunica unui mare număr de persoane, care la rîndul lor să devină sensibile, să înțeleagă, să învețe".

A lua un interviu înseamnă a pătrunde pur și simplu în viața, în sufletul unui om. Într-o lume. Aceasta presupune atenție, discreție și un mare respect față de persoana intervievată. Mai ales că un interviu este o modalitate profundă de a-i prezenta pe oamenii epocii noastre. Să nu uităm însă că trebuie să spunem lucruri noi, să realizăm un portret cît mai complet, mai nuanțat, așa cum faceți în **Atelierul** din revista **Flacăra**. Nu?

O altă problemă importantă este ca acela ce pune întrebări să intervină cît mai puțin. (Din păcate, la noi se vorbește încă foarte mult.) Este, dacă vreți, situația toreadorului în luptă cu taurul. El trebuie doar să „întepe", să incite spectatorii, nu să umple cu prezența lui arena. Așa și reporterul, el trebuie să dirijeze conversația în așa fel încît să fie spectaculoasă, vie, alertă. Altfel devine apă de ploaie.

— Reușiți întotdeauna din primul tur de motor ? Nu mai reveniți ?

— Dacă nu am reușit de prima dată renunț. Cînd am încercat să refac ce nu mi-a ieșit din primul moment, lucrurile au mers din ce în ce mai prost. Spre deosebire de interviul scris, cel filmat îți oferă mai puține posibilități de a modifica, de a adăuga, de a reveni.

— Ce înseamnă pentru T.V. (inițialele numelui dumneavoastră parcă v-au dictat soarta) munca de reporter tv.? Cum a început ea ?

— Mi-am început cariera ca ziarist sportiv, după care a urmat o perioadă de călătorii și reportaje, și apoi întîlnirea cu televiziunea. Pot spune deci că munca de reporter se confundă cu propria-mi viață. În televiziune am venit cînd ea abia demarase și am avut șansa de a lucra cu Octavian Paler, un ziarist desăvîrșit care m-a ajutat foarte mult. Am pornit de la

micul studio din strada Molière și am ajuns să lucrez în aceste condiții tehnice excelente. Sigur că nu sînt suficiente numai condițiile de lucru... În acest timp am acumulat, odată cu trecerea anilor, mai multă experiență. Eu cred mai puțin în talent și foarte mult în munca încăpățînată, în orele petrecute în studio, la masa de montaj. Dealtfel, toți cei care au un nume în televiziune sînt oameni care muncesc foarte mult.

— Cît ?

— De dimineața pînă seara și uneori chiar pînă a doua zi. Apoi, din nou, la opt și cincisprezece sînt prezenți.

— Nu întotdeauna calitatea programelor reflectă cantitatea de muncă depusă. De ce ?

— Aveți dreptate. Mă refer la emisiunile realizate de mine, de care uneori nu sînt prea mîndru. Ca și în alte domenii de viață, nu pot avea scuze. Trebuie să tindem mereu spre calitate și să ne batem pentru ea. Și vă rog să mă credeți, că nu sînt vorbe goale. Poate de aceea sînt socotit în televiziune ca un personaj mereu nemulțumit de ceea ce face el și echipa cu care lucrează. Un incomod. Uneori mă gîndesc să mă schimb, dar nu se mai poate. Voi îmbătrîni cu păcatul acesta.

— Este nevoie de curaj pentru a fi autor de emisiuni și nu doar un comper inspirat ?

— Sigur că este nevoie. Cum am putea trece prin viață fără curaj ?!

— Vorbeați despre echipă...

— Televiziunea este mai mult decît orice o treabă de echipă, fără de care nu se poate face nimic. Lucrez de multă vreme împreună cu Cristian Topescu, Octavian Sava, Dan Mihăescu, Sanda Balaban, Ileana Vlad, Grigore Pop, Aurora Andronache, cu operatori, montori, scenografi, mereu aceiași, oameni călîți, care fac treaba asta istovitoare cu pasiune. La unele emisiuni sînt implicați 30—40 de oameni. Rolul echipei este hotărîtor. Noi, dealtfel, nici n-ar trebui să le semnăm.

— Și totuși, reținem emisiuni semnate de Andrei Bacalu, de Cristian Topescu, de Alexandru Stark, de Verman, de Vornicu, care poartă amprenta personalității realizatorului.

— Este adevărat, poate pentru că îi și vedeți pe ecran, dar trebuie să știți că fiecare metru de imagine, fiecare sunet reprezintă înmagazinarea efortului gîndirii și priceperii unui colectiv. De cîte ori n-am regretat că i-am pătat obrazul celui care este întotdeauna în spatele camerelor și nu în lumina proiectoarelor. Este cea mai usturătoare lecție de viață, mai ales că este și publică.

— Ca realizator...

— Dar eu nu sînt numai realizator. Lucrez la redacția de programe, mă ocup și de alte probleme legate de televiziune. E drept că televiziunea în ultimul timp a înțeles să mă folosească mai eficient, mai ales la realizarea emisiunilor.

— Cum poți ajunge realizator de emisiune ?

— Un realizator de televiziune se formează greu, în 7, 8 ani de muncă într-o redacție, după ce s-a izbit de toate greutățile. Mulți dintre cei care doreau să lucreze aici au abandonat în fața acestei „mori de tocat nervi". Poate nici noi, cei care îi sîntem fideli, n-am fi reușit să descifrăm tainele acestei munci dacă nu am fi abordat-o fără nici o reținere sau comoditate. Eu am lucrat aici aproape în toate redacțiile, și de cîțiva ani mă ocup de emisiunile „magazinului cultural", care mă pun în contact cu o lume diversă și foarte interesantă ce mă solicită mult.

— Care este rolul colaboratorilor ?

— Deosebit. Televiziunea nu are actorii, scriitorii, scenariștii sau cîntăreții ei, deci trebuie să lucrezi foarte mult cu colaboratori veniți din diferite medii. Atragerea și formarea lor în acest sens face parte din munca redactorului, iar prezența oamenilor de valoare în emisiunile noastre este o mare satisfacție, atît pentru noi, cît și pentru telespectatori.

— Dar tinerii ?

— Televiziunea are în vedere promovarea tinerilor, dar din păcate nu întotdeauna criteriul valorii este cel care primează. Ne străduim să răspundem scrisorilor prin care ne sînt anunțate tinere talente, dar, de multe ori, cei mai insistenți sînt și cei mai puțin talentați.

— Țineți deci cont de doleanțele telecorespondenților, dar în ce măsură respectarea lor ar contribui la ridicarea calității programelor tv. ?

— Avem un serviciu de sondare a opiniei publice, avem un computer care lucrează în această direcție și rezultatele ne sînt comunicate.

— Rezultatele le vedem noi pe micul ecran, și nu sînt întotdeauna din cele mai optimiste.

— Dorințele telespectatorilor pot să fie numai un punct de plecare privind conținutul și varietatea emisiunilor. Trebuie să știți că o mare parte a publicului consideră televiziunea doar un divertisment. Lucru foarte grav. Rolul televiziunii nu este numai cel de a prezenta muzica ușoară sau de taraf. În programul ei, emisiunile politice, culturale, educative, sportive, științifice trebuie armonios echilibrate, și nouă ne revine sarcina de a dozа totul. Dar a satisface gusturile tuturor este practic imposibil. Nu știu vreo țară, și am călătorit mult, unde publicul să fie mulțumit de emisiunile televiziunii respective.

— Ce considerați că se poate face pentru a realiza emisiuni mai bune, pentru care aveți condiții tehnice extraordinare, pentru care munciți 24 de ore din 24 ?

— Sigur că se pot face emisiuni mai bune. A dilata orele de program nu înseamnă nimic. Important este ceea ce faci în acest timp. Toată lumea care lucrează în televiziune, ca și toată lumea care lucrează în presă, ar trebui să fie mult mai implicată în realizarea emisiunilor, atît în concepția cît și în pregătirea lor. Numai după ce simți pulsul și respirația studioului, problemele complexe ale acestuia poți să înțelegi și să contribui efectiv la ridicarea calității emisiunilor.

— Care este soarta emisiunilor de televiziune ?

— După mulți ani mi-am dat seama că ele îmbătrînesc foarte repede. Cele în serie, dacă repetă ceva, încep să nu mai intereseze. Indiferent la ce se referă, o emisiune trebuie să fie spectacol. Cum la noi nu toate îndeplinesc acest deziderat, lucrul se simte.

— Ce-i de făcut ?

— Am primit multe scrisori în care ne erau solicitate reluările unor emisiuni care la vremea respectivă au avut succes. Uitîndu-ne acum la ele ne-am întrebat dacă noi le-am făcut. Vă dau ca exemplu serialul pentru copii cu Val-Virtej. Astăzi este depășit și stîngaci. Evoluăm rapid și televiziunea este cu un tempo în urma cererii spectatorilor. Aici este slăbiciunea televiziunii, ea trebuie să fie la zi și chiar să anticipeze. Mă întorc la o altă fișă : „televiziunea este instrumentul privilegiat de comunicare al epocii noastre".

— Ce face Tudor Vornicu în acest sens?

— Alerg să nu-mi scape timpul. Mă înham la lucruri aproape irealizabile. Da, alerg să nu-mi scape timpul, dar numai asta nu este suficient.

— Ce vă mai lipsește ?

— Înțeleg că vă referiți la televiziune. Ar fi multe de spus. Înainte aveam mulți și mari regizori de teatru, numărul lor a scăzut simțitor. Ducem o mare lipsă de texte umoristice de calitate, atît de necesare pigmentării unei emisiuni de divertisment. Nu găsim actorul de comedie, care să-l poată înlocui pe Toma Caragiu, de pildă. Ne lipsesc creatorii.

— Recurgeți des la refacerea unei emisiuni ce vi se pare nereușită?

— Orice refacere se simte, orice tăietură. Dresul unei emisiuni este cea mai grea suferință. Sîntem puși uneori în această situație, dar ea nu folosește nimănui.

— Într-adevăr, nimănui. As dori să abordăm acum problema filmelor, a anchetelor tv., a serialelor de simbătă, a reportajelor, a...

— Atunci eu am să vă părăsesc. Constat că este mai ușor să iei un interviu decît să dai. Este primul pe care-l dau și cred că va fi și ultimul. Vă fac o reverență și în același timp o propunere. Nu vreți să treceți în fața camerelor de luat vederi? Așa s-ar putea să am eu ultimul cuvînt.

CORNELIA BARBU

De la Înaripate la Desprinderi

Ceea ce se vede foarte limpede în expoziția pe care **Pavel Bucur** a deschis-o în spațiul mult prea strîmt al galeriei **Orizont** (atît de strîmt spațiul, încît lucrările par că se sufocă una pe alta) este însăși evoluția semnului, că să nu spunem a ideii, cu care acest tînăr sculptor s-a impus încă din anii studenției, ani la capătul cărora lucrarea sa de diplomă a fost să fie o variantă a **Înaripatelor** sale de mai tîrziu.

Da, e clar pentru toată lumea, **Înaripatele** sale au, fără doar și poate, ca punct de plecare deschiderea largă spre spațiu a aripilor anticei **Nike din Samothrace,** simbol pe care **Pavel Bucur** trebuie că și l-a asumat în întregime, fiind poate fascinat nu doar de freamătul pe verticală al unui drapaj ce pare el însuși să cînte, ci și de extraordinara forță a acelor aripi avide să adune sub ele tot aerul, tot cerul, toată lumea. Da, această antică Victorie este Clipa Supremă pe care orice tînăr, nu doar un sculptor, tinde s-o atingă, să o rostească lumii, rostindu-se implicit pe sine.

Dar, cu timpul, ceea ce exprima, credem noi, însăși starea de spirit a tînărului de-atunci (între noi fie vorba, Pavel Bucur, născut în 1945, în orașul Bistrița, încă este, fără îndoială, tînăr) s-a îmbogățit. Adică, mai altfel spus, a evoluat în cel puțin două sensuri. Iată, de exemplu, proiectul unui amplu monument intitulat **Pasărea Carpaților** sau **Monument pentru Mihai Viteazul** în care semnul zborului se umple și de o simțire pe care Pavel Bucur o repetă și în alte lucrări cum sînt **Mioritica (Ana lui Manole)** sau **Sabia Bunicului,** simțire în care sculptorul s-a înscris prin acel amplu Monument al Independenței de la Calafat, prima mare lucrare a sa, după cele două participări de la Măgura. Constatăm deci, pentru început, o fericită extindere tematică a zodiei sub care Pavel Bucur s-a așezat încă din anii studenției sale.

Al doilea sens al evoluției ce o consemnăm la Pavel Bucur este însăși dezbaterea filozofică, exprimată plastic, pe care tînărul sculptor ne-o propune prin intermediul unui limbaj la cărui chei este chiar semnul sub care s-a așezat. Mai limpede spus, pînă să atingă acea clipă a Victoriei Supreme, pînă să ajungă la starea de Înaripată, ființa umană se confruntă cu sine, cu o sumedenie de forțe care în cele patru lucrări intitulate **Desprindere** se compun din zeci de suprafețe, unghiuri și volume ce conduc spre acea rîvnită stare de zbor. Și mai limpede spus, Pavel Bucur, pornind de la drapajul anticei Nike, a tradus în limbajul său acea fremătare pe verticală, fremătare pe care a transformat-o într-o teribilă încleștare, într-o dramatică luptă a omului pe drumul devenirii și împlinirii sale.

Desigur, expoziția de la „Orizont" nu se rezumă doar la acest dialog dintre apollinic și dionisiac, sau dintre **Înaripate** și **Desprinderi,** dar, deocamdată, ne rezumăm să punctăm doar această perspectivă prin care sculptorul Pavel Bucur, cu tenacitatea și forța ce le-a dovedit pînă acum, ne-a cucerit pe deplin. Și ne promite o evoluție dintre cele mai interesante.

VICTOR NIȚĂ

„Arta este impozitul condiției umane"

— Se afirmă că trecem printr-o criză de regizori mari, cu talent, cu personalitate, fapt care se face simțit și în calitatea spectacolelor. Dumneavoastră, DINU CERNESCU, ca regizor de teatru la Teatrul Giulești, ce credeți, este așa ?

— Ca să încep cu teatrul românesc, pentru că el mă interesează foarte mult, cred că se găsește într-un moment de echilibru fragil și că de noi depinde dacă arta noastră teatrală va merge în continuare pe drumul ei care i-a adus binemeritatul succes internațional sau va ajunge o artă în care nu ideologia și spiritul creator să fie preponderente ci „dictatura contabililor". Se știu foarte puține lucruri despre faptul că un creator — regizor, scenograf, actor — este un muncitor non-stop, aș spune. Munca noastră nu se desfășoară numai în cele 2—3 ore de spectacol sau în cele 4—6 ore de repetiții. Partea cea mai fascinantă a meseriei noastre este cea nevăzută și atît de puțin cunoscută. Pentru că îmi place să fiu mai concret vă voi da un exemplu. Maestrul Gh. Calboreanu, ca să vorbesc numai de el, deși începea spectacolul la ora 8 seara (eu eram figurant pe atunci), îl vedeam venind de la ora 5, așezîndu-se pe un scaun în culise, și după normele contabilicești nefăcînd nimic. Ei bine, tocmai în aceste 3 ore Calboreanu se pregătea pentru rol. Se curăța, se purifica, intra încet-încet în lumea personajului ce-l juca în fiecare seară în aplauzele publicului.

— Această ține de etica profesională, de respectul muncii actorului profesionist. Așadar, nu poți intra pe scenă direct de pe stradă, din mașina aglomerată. Îți lași haina în cuier, te îmbraci în costumul eroului și, gata, intri în scenă.

— Cei care fac așa nu sînt actori, sînt funcționari teatrali, pentru că mai există și din aceștia, din fericire din ce în ce mai puțini. Am tot disprețul pentru această categorie pe cale de dispariție și aici acțiunea stimulatoare a concurenței profesionale joacă un rol foarte mare. Sigur, există și excepții, dar cred că una dintre cele mai mari greșeli pe cale să se facă este să se generalizeze excepțiile negative. Și, din păcate, acei care sînt trimiși să judece prin parametrii aritmetici munca noastră se opresc întotdeauna asupra excepțiilor negative.

— Oare nu mai există cultul față de meseria de actor ?

— Din acest punct de vedere trebuie făcute cîteva precizări. Cultura este mîndria oricărui stat socialist. O epocă este mare prin cultura pe care o produce, nu numai prin tonele de beton sau numărul de apartamente care s-au produs. Acestea reprezintă o necesitate de moment, dar peste 100 de ani epoca pe care o trăim va fi judecată după cărțile pe care le-a produs, după poezia pe care a produs-o, după picturile, muzica care s-au inspirat din ea, după creațiile marilor actori și după marile spectacole ale acelei vremi, după noile și marile descoperiri științifice care au revoluționat epoca respectivă.

— Trăim o perioadă de mari transformări economice, politice, culturale, proces în care trebuie să fie angajat întreg poporul, toți oamenii muncii atît din domeniul culturii, al științei etc. Care credeți că este sarcina cea mai importantă care stă, în aceste condiții, în fața oamenilor de teatru ?

— Cel mai important lucru care trebuie să ne ghideze la ora actuală este devotamentul nostru față de cultură. Atitudinea cea mai periculoasă care poate să existe este de a ne ascunde în spatele legilor. Nu vreau să se înțeleagă că pledez pentru nerespectarea lor, dar atunci cînd sînt convins că doresc binele și vreau să-l realizez, întîi realizez binele și după aceea văd dacă se încadrează în acte, normative, decizii, indicații telefonice, circulare și toate celelalte care totuși nu reușesc să sufoce mișcarea noastră teatrală. Cel mai sigur lucru este că întotdeauna cînd un spectacol de-al meu era considerat ca un spectacol „cu probleme", dialogul cel mai deschis, cel mai clar și cel mai precis l-am avut cu tovarăși cu munci superioare de partid.

— Concret, ne-ați putea face dovada acestor afirmații ?

— La noi s-a desființat cenzura. Este un fapt istoric și pozitiv. Dar imediat a apărut un fel de cenzurică de casă, artizanală, asemănătoare acelor femei care fac gogoși acasă și le vînd în piață fără să aibă vreo aprobare. Uneori, cîte un tovarăș, mai mult sau mai puțin pregătit pentru a discuta un spectacol, atunci cînd participă la o discuție, cu cît este mai mic în grad cu atît este mai virulent purtînd pe brațul lui umeri și pe Marx, și pe Engels, și pe Lenin, și pe mulți alții la un loc. Merită să vă povestesc o întîmplare petrecută cu cîțiva ani în urmă, care mie mi se pare definitorie pentru ceea ce lupt eu.

— Despre ce e vorba ?

— **Montaseм Meșterul Manole** de Lucian Blaga la Teatrul Giulești, spectacol distins cu nenumărate premii și cronici deosebit de elogioase în turnecle făcute. La premieră, un important factor de răspundere care se ocupa pe atunci de cultură mă întreabă dacă nu crod că sînt prea multe luminări aduse în final. Nu era deloc o problemă mistică. Tovarășul a fost foarte mulțumit de explicația pe care i-am dat-o și s-a îndreptat spre ieșire, dar întrebarea care-mi fusese pusă de dînsul a fost auzită de un alt factor de răspundere, cu o funcție mai mică. Acesta mi-a spus grăbit, în timp ce-și îmbrăca paltonul : „De mîine scoți jumătate din luminări". Am încercat să explic, dar deja cobora scările. În clipa aceea a trecut pe lîngă mine directorul general al teatrelor de pe atunci care mi-a spus puțin supărat : „Vor rămîne maximum 2—3 luminări". Iar activistul care raspundea de cultură la municipiu s-a întors din ușa și mi-a spus : „Sper că ți-e foarte clar că de mîine nu mai există nici o luminare !"

— Ce ați făcut dumneavoastră ca regizor în fața acestor indicații în lanț ?

— Am fugit după primul tovarăș și i-am spus „Ce trebuie să fac ? Mi se cere să scot toate luminările". Și-atunci dînsul s-a întors către cei de față și le-a spus clar și răspicat „Măi fraților, eu l-am întrebat pe Cernescu dacă nu sînt prea multe luminări și-am fost mulțumit de răspunsul lui. Nu m-am gîndit nici o clipă să-i cer să scoată ceva. Vedeți-vă de treabă și lăsați băiatul în pace". Ce-am vrut să explic cu această poveste adevărată ? Că indicațiile superioare de partid sînt citeodata, dintr-o greșită înțelegere, abuziv interpretate.

— În fața teatrului contemporan stau multe lucruri care să rezolve marea problemă a rentabilității, și calității. Ca regizor, cum rezolvați aceste cerințe majore ?

— Nu se cere ca 70% din repertoriul nostru să conțină piese românești. Excelentă idee. Dar ce ne facem atunci cînd nu le avem ? Mi se pare admirabilă fraza lui Dinu Săraru dintr-un interviu de la televiziune, în care spune „vreau să las în urma mea piese românești de valoare și nu procente". În întreaga țară se pune acum problema economiilor, nu numai la noi, ci în întreaga lume. Fiecare om de teatru trebuie să fie conștient că este necesar să fim mult mai atenți, mai gospodari, mai economici, dar a cere unui teatru să facă 700—800, se propusese chiar și cifra de 1000 de spectacole pe an pentru a putea supraviețui unor sarcini bugetare distribuite arbitrar, mi se pare periculos, pentru că în caz că s-ar putea realiza acest imposibil, aceasta s-ar face în dauna calității artistice, a valorii, a creațiilor importante care trebuie să fie specificul artei noastre socialiste. Ca să-l citez pe Adrian Păunescu : „Arta este impozitul condiției umane".

— Atașamentul față de cultura țării, ca om de cultură, îl-i poți dovedi și luptîndu-te pentru o idee. Pentru ce idee se luptă regizorul Dinu Cernescu ?

— Eu sînt și mă doresc un regizor profund implicat în viața contemporanilor mei. Încerc întotdeauna să spun lucrurile importante ale momentului social-politic pe care-l trăim. Să am curaj, să nu mă tem. Ca să fiu sincer, nu reușesc întotdeauna, dar condiția umană, raportul dintre individ și societate, dintre individ și reprezentanții puterii au fost și vor fi în continuare crezul meu artistic. Un spectacol trebuie să tulbure pe spectator. Un spectacol de la care spectatorii pleacă tot așa cum au venit, fără nici o încărcătură morală este un spectacol inutil. Cred că spectacolele mele n-au fost inutile.

— Dacă munciți bine, și te angajezi total în fața echipei cu care lucrezi, acest fapt se reflectă în succesul teatrului respectiv. Considerați colectivul Teatrului Giulești, unde sînteți regizor principal, într-un asemenea spațiu moral favorabil afirmării lui ?

— Da. Cred că Teatrul Giulești se găsește într-un moment foarte bun. Este un moment în care se împlinește acest deziderat al spiritului de echipă în care repertoriul nostru, în care figurează foarte multe piese românești de actualitate, este un repertoriu puternic, axat pe problematica actuală, abordînd-o curajos, fiind, așa cum spune Shakespeare, un martor al vremilor ce le trăim.

— Cum poate rezolva un regizor problemele de economie ce se află în atenția întregii lumi ? Cum își aduce el contribuția ?

— În condițiile financiare care ne sînt cerute nouă astăzi, spectacole memorabile ca **Moartea lui Danton, Furtuna, Meșterul Manole, Maestrul și Margareta, Hamlet, O scrisoare pierdută** și altele ar fi imposibil de produs astăzi. Deci, fată cum niște economii sau sacrificii economice greșit înțelese, ca să le spunem lucrurilor pe nume, care nu țin seama de un anumit ritm, pot duce la un lucru care este cel mai grav pentru mine, ca regizor de teatru — la degradarea artei teatrale socialiste românești.

— Vorbiți-mi puțin de condiția actorului.

— Condiția actorului este specială. Nu există actor care să nu vrea să joace roluri cît mai mari, cît mai multe și cît mai grele. Actorii vor să moară pe scenă, de aceea pensionarea prematură a unora nu este întotdeauna un cîștig pentru teatru. De cele mai multe ori este o pierdere. Repet, sînt contra risipei, sînt pentru o inteligentă gospodărire a unui teatru, dar ceea ce fac rău sînt întotdeauna excesele. De pildă, în vechea lege a pensiilor actorii erau asimilați categoriei de muncitori de categoria a II-a. Nu trebuie uitat că un actor stă 10 și de multe ori 18 ore în picioare, în lumina proiectoarelor, ca și un oțelar de pildă. După noua lege a pensiilor actorii sînt asimilați cu funcționarii. Personal cred că este o gravă eroare care se cere remediată.

— Amînteați de pensionarea marilor actori, eveniment care intervine la vîrsta cînd aceștia își pot dovedi mai mult experiența de scenă, pot crea roluri complexe. Uitarea acestor vedete ale scenei românești, care atrag spectatorii, care ajută la înălțarea calității unui spectacol, nu este o pierdere pentru un colectiv de teatru ?

— Teatrul fără vedete nu există, nu poate exista. Vedete în sensul pozitiv al cuvîntului, acei actori care polarizează în jurul lor nu numai aprecierile publicului, ci mă refer la acei actori care aduc cu ei o lume, o personalitate creatoare.

S-a creat ideea falsă că oricine se poate sui pe scenă și poate fi actor. Este o gravă eroare. Actorul este o ființă unică pe care trebuie s-o înconjurăm cu multă dragoste și atenție. Festivalul „Cîntarea României" este o idee extraordinară, dar acest festival continuu al muncii și artei, deși deschis tuturor, nu exclude ideea de ierarhie, de cernere a valorilor.

CORNELIA BARBU ■

Nietzsche sau semnul securii duble

Inițial am vrut să-mi spun părerea despre unele afirmații din articolele Luciei Dumitrescu-Codreanu despre „Cazul Nietzsche", publicate în numerele 8, 9 și 10 ale revistei „Flacăra". Ulterior, am renunțat datorită unor nedumeriri :

1. Menționînd apariția în românește, în 1980, a versurilor lui Nietzsche, autoarea declară că volumul a fost „inteligent prefațat" de Marian Popa. Or, prefața respectivă combate chiar modul de înțelegere (și de deformare) a semnificației operei lui Nietzsche practicat acum de Lucia Dumitrescu-Codreanu, ceea ce m-a aruncat în cea mai adîncă perplexitate. Nu mai știu ce să cred. „Inteligent" înseamnă „pro" sau „contra" ?

2. Nu-mi dau seama cum s-ar putea răspunde ideii că ateismul „ucigașului lui Dumnezeu" este în realitate un pucl.

3. Vreau să cred că autoarea știe, totuși, ca toată lumea, cît de circumspecți trebuie să fim cînd e vorba de părerile autorilor despre propriile lor opere, inclusiv atunci cînd se dezic de ele. Și că, prin urmare, nu se poate spulbera cu un bobîrnac o operă cum e „Nașterea tragediei" numai pentru că, ulterior, autorul ei s-a îndoit de ea. Altfel, ar trebui să luăm în serios ceea ce ni se povestește, de pildă, în legătură cu faptul că Vergiliu a vrut la un moment dat să arunce în foc manuscrisul „Eneidei" sau că Gogol a regretat „rătăcirea" de a fi scris „Suflete moarte".

Textul de mai jos nu este, așadar, un răspuns. El reprezintă o opinie ca oricare alta, dincolo de circumstanțe și pasiuni de moment.

Dogmatismul n-a iubit niciodată cîntarul. El a preferat totdeauna să deschidă leprozerii și, peste drum, temple. În felul acesta nu mai e nevoie de dovezi. Sînt de-ajuns anatema sau adorația, teama că fiecare pas pe care-l faci îl faci pe riscul tău.

În „cazul" Nietzsche, cîntarul a lipsit adesea și din motive obiective, de înțeles. Rănile tragediilor trăite în acest secol nu s-au cicatrizat toate și chiar cicatricele dor încă. Astfel că, și cînd s-a cîntărit, nu s-a putut face asta destul de calm. Și cum un exces aduce în genere după el un alt exces, de la repudierea fără lectură s-a ajuns, se știe, la apologia fără măsură. Dar vina pentru aceste exagerări nu este a lui Nietzsche, ci a judecătorilor săi. După cum astăzi, cînd în lume sînt semnalate noi încercări de a confisca anumite idei ale lui Nietzsche cu intenția de a fi folosite în scopuri funeste, ar trebui acuzată chiar confiscarea nu de a consimți, fie și indirect, că ea e legitimă.

Firește, nu ignor faptul că rezultatele filosofiei se văd, uneori, nu numai în biblioteci, ci și în cimitire. Nu-mi place să văd ideile în boxă, dar, cum zicea Camus, nu pot exista călăi privilegiați. Dacă o idee a ucis, ea trebuie să răspundă pentru crimele săvîrșite. Și, bineînțeles, n-am putea trece cu vederea nici participările fără voie. În măsura în care o filosofie trebuie judecată și pentru consecințele ei, nu numai pentru intențiile ei, ea trebuie judecată și pentru ceea ce a găsit explicit și pentru ambiguitățile care au îngăduit să fie utilizată ca să facă victime.

Cu aceasta cred că am spus ce trebuia să spun pentru a fi bine înțeles. Principala vină, după părerea mea, a viziunii lui Nietzsche este că ea seamănă cu securea dublă din labirint. Adică are două tăișuri. Cu unul poate ucide. Cu altul poate vindeca. A vedea numai unul din aceste tăișuri înseamnă un abuz. A le ignora pe amîndouă ar fi o eroare. Dar orice ambiguitate este vinovată pentru ea însăși. Nu și pentru ceea ce au căutat alții în ea.

Nu-mi propun aici o analiză a gîndirii lui Nietzsche. Vreau numai să observ că ea are o surprinzătoare asemănare cu labirintul. Rătăcind prin ea, unii au ajuns la Minotaur. Alții la fața radioasă a Ariadnei. Și la fel ca în labirint, unde același drum duce spre moarte și spre dragoste, totul pare posibil aici și totul este dublu, fascinant și înfricoșător în același timp, ca într-un joc de oglinzi derutant și iremediabil. Înseamnă oare că nu e cu putință, într-un asemenea labirint, ală adevăr decît cel pe care-l caută fiecare ? Ba da, aș spune. Cu condiția să-i reproșăm lui Nietzsche labirintul, nu ți ceea ce au făcut alții din el. Întrucît filosofia acestui mare solitar nu e inocentă în sensul în care labirintul nu e inocent. „Nimic prea mult", au scris grecii pe templul lui Apolo. „Nimic prea puțin" ar fi putut răspunde cel care-l invoca în schimb pe Dionysos. Numai că „nimic prea puțin" are două tăișuri. Puternic ? A fi puternic împotriva altuia nu e totuna cu a fi puternic împotriva ta. După cum, în mîna lui Nero, focul a însemnat altceva decît pentru cei care, în mijlocul zăpezilor, se luptă să nu înghețe. Orgoliul ? Aroganța celui puternic față de cel slab nu e totuna cu orgoliul celui care, singur în fața tainei noastre, își exaltă țărîna, înțelegînd că împotriva abisului nu se poate ridica un om smerit. După cum una este umilința obedientului și alta este umilința de a te simți vulnerabil, cînd ai nevoie să găsești chiar în această vulnerabilitate tăria de a te ridica deasupra ei. Căci nu există nici dreptul de a strivi, nici datoria de a te lăsa strivit ; nici dreptul de a fi stăpîn, nici datoria de a fi sclav. În ce mă privește, sînt de părerea celor care spun că omul lui Nietzsche, devenit supraom și propria sa divinitate „nu-și exercită superioritatea asupra altor oameni" ; și numai tăcerea acestei idei, împingerea la paroxism a părții ei de umbră, a făcut ca o crimă eroică, așa cum e uciderea lui Dumnezeu, să fie folosită pentru uciderea oamenilor. Adaug la asta ceea ce am spus de-acum : vina visului cețos al acestui solitar e că, fiind ca o secure dublă, lasă pe cel care învîrte această secure să decidă dacă va ucide cu ea sau va vindeca ; dacă va întoarce tăișul securii spre cer sau spre pămînt, spre Dumnezeu sau spre oameni.

Îi putem reproșa, prin urmare, lui Nietzsche că n-a înțeles, poate, gloria unui om vulnerabil, uitînd că și în slăbiciune există uneori măreție și, uitînd, mai ales, că forța, orgoliul, pot fi puse nu numai în slujba înfruntării cerului, ci și a înjosirii umane. Dar tocmai pentru a găsi un fir al Ariadnei în acest labirint, pentru a sublinia că echivocul labirintului nu poate fi un temei al domniei Minotaurului, e necesar, cred, să ne amintim în aceeași clipă că filosoful a făcut elogiul forței întrucît visa un om care să nu se teamă într-o lume în care Dumnezeu a murit ; și a făcut elogiul orgoliului visînd o umanitate curajoasă care să nu se prosterne în fața destinului ca o sclavă. Numai prin mistificarea acestor idei, întreprinsă de cei care au profitat de ambiguitatea securii duble, s-a putut ajunge ca supraomul să devină un anti-om. Pentru că Nietzsche însuși s-ar fi cutremurat de oroare asistînd la delirul celui care se considera încarnarea supraomului nietzschean. Și nu e un secret pentru nimeni că Nietzsche a urît închistarea prusacă. Se știe, un bisturiu, nu numai o secure dublă, încăpînd pe mîna unui nebun poate deveni arma unui ucigaș. De aceea mi se pare obligatoriu să distingem între „ocazie" și „cauză". Pădurile pot fi „ocazia" de a se face bîte, nu „cauza" lor. Și nu cred că, atunci cînd au fost disprețuiți, poeții au fost disprețuiți din cauza lui Platon care vroia să-i izgonească din cetatea sa ideală sau că același Platon a de vină pentru tiraniile care l-au succedat.

Pe scurt, problema pe care mi-o pun e următoarea. Este oare nevoie pentru a urî sîrma ghimpată să aruncăm în ea și „Nașterea tragediei" sau să-i suspectăm pe cei atrași de dansul lui Dionysos ? Cui ar folosi combaterea apologiei prin anatemă ? Culturii în nici un caz. N-am risca astfel ca balanța să nu-și găsească niciodată echilibrul corect ? Sfîșiind o mască, lipită între timp de obraz, n-ar fi normal să sfîșiem carnea acelui obraz făcînd din chiar această jupuire o mască.

A folosi anatema, în locul cîntarului, e un obicei cel puțin anacronic. Iar rolul culturii nu e să aleagă între ritualul unui templu și dezolarea unei leprozerii. Între leprozerie și templu, ea are nevoie să-și aseze cîntarul, refuzînd prejudecata că orice orgoliu e suspect și că orice vulnerabilitate trebuie să se resemneze. Pe un asemenea cîntar, de pildă, „Nașterea tragediei" mi se pare, cu limitele ei, una dintre operele esențiale ale culturii și nu văd de ce am amesteca apolinicul și dionisiacul în lucruri care n-au legătură cu cultura, ci cu patologia.

OCTAVIAN PALER ■

iubirea de frumos

Jurnal

Andrei Pleșu scrie, cu mîna lui, la Galeria Simeza, un comentariu apărut ca prefață la o expoziție colectivă de pictori și sculptori, nouă la număr, dintre cei mai buni din cîți avem astăzi. Neputînd să mă opresc asupra fiecăruia în parte, voi spune, totuși, cîteva cuvinte, plecînd de la comentariul lui Andrei Pleșu, scris cu înțelepciunea și simplitatea omului familiar în ale adevărului și frumusetii, în care gîndul central pare a fi cel al recunoașterii unui alt mod de-a se simți artiștii solidari decît pe grupuri și afinități ce ar implica exclusivismul, anume cel legat de respectarea personalității lucrătoare în duhul și măsura ei. Sînt pictori și sculptori care nu sînt neapărat prieteni unii cu alții. Horea Bernea spunea că pe unii din colegii săi cu care expune, abia de i-a văzut de cîteva ori întîmplător.

Cam cum era solidaritatea breslașilor medievali care-și împlinesc lucrarea în tăcere, dacă nu în total anonimat, care preferă să vorbească în locul lor lucrul bine făcut, opera desăvîrșită. În aceste două săli se poate rămîne îndelung ca în fața celor de durată : sînt lucrări aici atinse de suflul transfigurator al evlaviei cu adevărat creatoare. Andrei Pleșu, a cărui carte asupra artei, apărută de curînd, de-o deplină maturitate, adeverește și în acest text virtutile spiritului generos în care personalitatea își poate scînteia dăruirea nestingherită de orgoliul nefecund la orice intensitate s-ar dezvălui.

Sînt în această expoziție semne suficiente în jurul cărora ar putea urzi cu timpul noi expoziții personale cu fiecare dintre cei nouă. Notez în încheiere un gînd din jurnalul pictorului Mihai Horea legat de această expoziție : „oaia culcată sub stele face mai multă lînă decît oaia de sub un acoperiș".

IOAN ALEXANDRU ■

Un om în vîrstă de 86 de ani ne scrie

O FRUMOASĂ AMINTIRE

Era în toamna anului 1914.

Într-o seară, după ce noi elevii liceului din Bitolia am terminat cu meditațiile, am ieșit, ca de obicei, în curtea liceului să ne plimbăm, discutînd diverse chestiuni mai ales cele școlare. Pe poarta liceului intră poetul Constantin Belimace.

Un grup de elevi, printre care era și subsemnatul, nu-l lăsăm să treacă, îl înconjurăm și începem să cîntăm **Părinteasca Dimindare.** Deodată se strînge o mulțime de elevi, peste o sută și cercul s-a lărgit. Poetul fără nici un fir de păr în cap, numai cîteva șuvițe la ceafă, cu mustățile mari și stufoase, albe ca zăpada, stătea neclintit în mijlocul cercului și pe obrazul lui curgeau lacrimi care le ștergea cu batista. După ce am terminat cîntecul, el ne-a spus următoarele :

— „Vă mulțumesc din inimă, dragilor mei și vă doresc spor la învățătură și să nu uitați limba noastră strămoșească !".

Cuvintele lui au fost subliniate cu un ropot de aplauze și cu : Mulți ani trăiască ! Mulți ani trălască !

I-am făcut loc și s-a strecurat printre noi și s-a dus la datorie, la cantină să facă necesarul de alimente, el fiind intendentul liceului. A fost o manifestare spontană, de o înălțare sufletească impresionantă pentru toți cei care au luat parte.

Iată că au trecut 67 de ani de atunci și cu drag îmi amintesc de această manifestare făcută de elevii liceului poetului Constantin Belimace. El s-a născut în 1844 și a decedat în 1934 în vîrstă de 90 de ani. **Nu a avut copii.** A înfiat un nepot TAȘCU, mort între anii 1920—1921 și o nepoată Florica ANGHEL, căsătorită NEGREA, care locuiește la Cluj-Napoca, str. Koch nr. 3 și care păstrează în manuscris toate poeziile poetului. El este înmormîntat în cimitirul orașului Bitolia.

Turiștii români-macedoneni nu pleacă din Bitolia fără să nu depună o floare pe mormîntul lui și pe acel al lui APOSTOL MARGARIT, doi fruntași de seamă ai poporului român-macedonean.

Publicarea în revista Flacăra Nr. 1340 din 12 februarie 1981 a imnului **Părinteasca Dimindare,** este un omagiu și o ploasă amintire adusă regretatului poet Constantin Belimace, care este părintele sufletesc al românilor macedoneni.

București februarie 1981

Theodor Bilecca
fost elev al liceului din Bitolia

Monotip

Dacă ar fi să caracterizăm lunarul craiovean **Ramuri** (seria soresciană) o primă trăsătură am găsi-o în nota supunerii la obiect, nedivagantă, a comentariilor fenomenului literar și — în genere — cultural actual sau din trecut. În sensul acesta facem cîteva mențiuni din sumarul ultimului număr (2) al **Ramuri**-lor. În **Imaginație și plutire,** Costin Tuchilă demonstrează că „În poezia lui Leonid Dimov, **visul** îmbracă o accepție specială captivă programului poetic personal și nu tipologiei literare". Constantin Dumitrache, în **Teama și dorul nemuririi** face o succintă și sistematică incursiune în universul poeziei pillatiene. În **Starea de tensiune spirituală,** Romulus Diaconescu glosează calm și nu lipsit de inedit pe marginea publicisticii (desigur și teatrale) a lui I. L. Caragiale. („Uimitoare la Caragiale este puterea de a se desprinde fără ezitare cu conjuncturile obturante".) „Punctînd efectiv elemente de durată, deci de existență multimilenară, Goga amintește condiția rapsodului obsedat în primul rînd de cuvînt... Farmecul poeziei lui nu rezultă din pitorescul peisajului ci din lexicul său echilibrat și plin de vechi arome", afirmă, printre altele, George Sorescu în **Goga, poetul.** Pertinente observațiile lui Marius Ghiță la **Opere** volumul 7 de Lucian Blaga, **Povestiri despre om — după o carte a lui Hegel** de Constantin Noica, **Existența romantică** de Edgar Papu. Mai semnează recenzii : Marin Bestelliu, Mihai Dutescu, Dan-Ion Vlad. La rubrica **Semnalizări** în, ca să spunem așa, monologul său dialogat Serban Cioculescu îl evocă pe doctorul **Marin Enăchescu,** ilustru „fiu de țărani din Șimnicul de Sus al-Doljului". ● Și pentru că am poposit de astă dată lîngă publicația din Craiova, vom menționa că în numărul ei anterior (1) Radu Ionescu face cuvenitul gest, printr-o pregnantă evocare, de a ne aminti împlinirea a 10 ani de la stingerea luminatului cărturar : **Petru Comarnescu** „a cărui incadescentă vitalitate îl făcea să comită ample incursiuni în atît de spinoasele domenii ale literaturii, filozofiei și sociologiei, muzicii și poeziei, artelor plastice sau ale dansului".

TRAIAN STOICA ■

„Ce poate fi mai important pentru om decît omul însuși" ?

(Urmare din pagina 19)

malizez cu nimic rolul imens și responsabilitatea ce revin școlii și profesorului de filosofie. Sînt necesare cred, și pe această linie, numeroase și substanțiale îmbunătățiri. Pașii făcuți în direcția integrării învățămîntului cu cercetarea și practica socială sînt încă abia la început.

— Și acum, o întrebare pentru Dumitru Ghișe, președintele Secției de filosofie a Academiei de Științe Sociale și Politice. Ați coordonat, împreună cu Nicolae Gogoneață, volumul al doilea din Istoria filosofiei românești. Pe cînd e prevăzută apariția celui de-al treilea volum ?

— Volumul al III-lea se găsește într-un stadiu avansat de elaborare. Sperăm că în cursul acestui an să poată fi înaintat, spre tipar, Editurii Academiei. În mod normal, în anul viitor, cititorii vor putea avea pe masă atît volumul III cît și o nouă ediție, revăzută și adăugită, a volumului I.

— Ce se întreprinde pentru o valorificare cît mai bună a moștenirii filosofice românești, pentru reconsiderarea unor gînditori români ?

— În primul rînd trebuie dus pînă la capăt Tratatul de **Istorie a filosofiei românești** care va cuprinde patru volume. Realizarea acestei lucrări sub auspiciile **Academiei de Științe Sociale și Politice** angrenează în activitatea de valorificare a gîndirii românești un număr foarte mare de cercetători și cadre didactice din toate centrele importante ale țării (București, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara ș.a.). Însuși acest fapt face ca o bună parte a preocupărilor existente astăzi în domeniul cercetării noastre filosofice să se orienteze spre valorificarea în condiții tot mai bune a patrimoniului pe care l-am moștenit. Existînd o astfel de preocupare fundamentală, e firesc ca să așteptăm și alte inevitabile roade. Apariția, în afara Tratatului, a numeroase studii, monografii sau alte cărți. Vor apărea și unele texte cvasiinedite pentru marea majoritate a cititorilor. Mă refer la o extrem de interesantă lucrare a lui Ionel Gherea (unul din fiii lui Dobrogeanu-Gherea) intitulată **Eul și lumea,** care va apărea în curînd, pentru prima oară în limba română, la Editura științifică și enciclopedică.

— Nu credeți că e cazul să avem un muzeu al filosofiei românești ?

— Îmi puneți o întrebare la care sînteți sigură că nu pot da decît un răspuns afirmativ. Cum să nu cred că e cazul să avem un astfel de muzeu ? Eu îl și am, sub forma unui muzeu imaginar, desigur. Fiind însă realist, trebuie să spun că, date fiind necesitățile și prioritățile noastre culturale actuale, nu văd realizarea acestui muzeu într-o perspectivă imediată. Ar trebui făcut însă un început. Aș și face o propunere pe care o cred într-o totul realizabilă. Există un bun și frumos Muzeu al literaturii române. Credeți că ar fi un sacrilegiu ca acest muzeu să devină un Muzeu al literelor și filosofiei românești ?

— V-a pasionat problematica umanismului. Ultima dumneavoastră carte o atestă, și au numai ea. Cum ați defini, ca filosof, umanismul ?

— Nimic nu poate fi mai pasionant decît omul, această existență pe care cu toții avem impresia că o cunoaștem, dar în spatele căreia se ascunde, adeseori, o ființă enigmatică și necunoscută. N-aș vrea să fiu înțeles greșit. Admir fără limite munca omenească, în orice domeniu s-ar desfășura ea. Știu că valoarea ei numai cu greu poate fi cuprinsă, indiferent de obiectul asupra căruia se îndreaptă. Dar se poate asemăna interesul pe care-l acordzi studierii structurii unei roci sau sistemului respirator la nu știu care pește sau batracian cu cel pe care îl acordzi cercetării omului, ființării sale? Nu e tulburător să te întrebi : care este sensul vieții ? Care este locul și rostul omului în univers ? Dar locul și rolul lui în natură ? În societate ?. Există cauze finale sau există numai cauze eficiente? Ce sînt trebuințele omenești ? Care sînt limitele cunoașterii umane ? Că este adevărul ? Iată un mănunchi de probleme (cîte n-ar putea fi înșiruite însă) care îl privesc pe om. Poate fi ceva mai important decît încercarea de a răspunde la ele ?

Un biolog care făcea și filosofie, Johannes von Uexküll, adept al vitalismului și apărător hotărît al autonomiei vieții, considera că fiecare organism este ca o monadă. El are un univers propriu pentru că are o experiență proprie. Universul unei muște — spune Uexküll — nu cuprinde decît „lucruri-pentru-muscă" ; acela al unui arici de mare — „lucruri-pentru-ariciul de mare". Nu discut acum cît adevăr și cît fals există în acest mod de a pune problema. Vreau însă să mă folosesc de limbajul sugestiv al biologului amintit pentru a mă întreba și eu: dar universul unui om ce cuprinde ? „Universul-pentru-om". Pentru mine încercarea de a pătrunde în acest univers reprezintă „aventura" spirituală cea mai pasionantă dintre toate aventurile posibile. Desigur, explicația aceasta, ca orice explicație sumară, poate că nu e în măsură să redea cu fidelitate conturul real și semnificațiile adînci ale problematicii umane. Spațiul nu-mi îngăduie să stărui. Nici nu aș dori să insist întrucît, pe de altă parte, am senzația că forțez ușî deschise. În fond, ce poate fi mai important pentru om decît omul însuși ? Aceasta și justifică, cred eu, necesitatea întemeierii unei antropologii filosofice materialist-dialectice și istorice. Din perspectiva acestei antropologii se poate contura mai exact tot ceea ce e omenesc în „natura" ființei pe care o numim om și tot ceea ce e natural în om. Din aceeași perspectivă se poate defini și umanismul ca o concepție care ne înfățișează ceea ce este și ceea ce trebuie să fie omul, modalități teoretice și practice prin care, în condiții istorice, naturale și sociale, existența umană se împlinește conform cu cerințele unei ființări autentice.

Vorbiți și scrieți românește

AL., A. (după Pușcariu) : În limba poporului din Muntenia și Transilvania cuvintele „acel" și „cel" sînt astăzi înlocuite aproape cu desăvîrșire prin **ăl (hăl, shăl, al).** Formele scestea, deși au pătruns în mare parte și în limba comună a păturei culte, au trecut totdeauna — mai ales cele aspirate — de vulgare și nu se găsesc decît în scrieri cu colorit dialectal, cu toate că ele au primit uneie sensuri noi, care nu pot fi redate întotdeauna prin „acel" sau prin „cel".

Folosit ca pronume : „Vai de ăl care iubește. Se plînge și ăl de are și ăl de n-are. Ăl de știe carte are patru ochi. Bate-l, Doamne și-l trăznește P-ăl d'se-nsoară pentru zestre. **Toate alea** — tot ce trebuie. Puse toate alea la cale pentru drum. La noi se cumpără toate alea de la streini. **Cîte alea toate** — tot ce nu trebuie. Îi toacă la ureche cîte alea toate. **Altă ala** — nu ceea ce e vrednic de luare aminte sau ceea ce așteptam, nu ceea ce e normal, nu ceea ce e omenesc ; prin urmare corespunde, după împrejurări, noțiunilor „lepădătură, lucru de nimic, pocitură, monstru, năbădăi, lucru neobișnuit". Îl azvîrli drept în mare, ca pe altă ala. Era trenteros și slab și pipernicit, de credeai că e altă aia, nu ființă de om. Apucată ca de alte alea, fără să deschiză gura, o rupse la picior. Fugea de dînsul, ca de altă aia. Se minună ca de altă aia, cînd văzu... **Culcă-te pe urechea ala !** — poți să aștepți mult și bine.

O particularitate a limbii române — continuă Pușcariu — de care e păcat că nu se face mai mult uz în limba literară, e următoarea : cînd, bunăoară, la o casă sînt mai multe porți și mi-e indiferent care se va deschida, voi zice : **Descuie-mi o poartă !** Cînd vreau însă să mi se deschidă una anumită, va trebui s-o arăt (printr-un gest sau prin pronumele care-i corespunde) : **Deschide-mi poarta aceea.** Cînd la casă e numai o singură poartă, cînd nu mai încape îndoiala deci, la care poartă mă gîndesc, ajunge să spun : **Descuie-mi poarta.** În limba română se poate întrebuința însă și în cazul din urmă pronumele demonstrativ : **Descuie-mi, soro, a poartă !** Prin acest abuz în întrebuințarea pronumelui demonstrativ mă pot dispensa de o propoziție întreagă explicativă, căci **a** = „aceea despre care tu știi bine că e închisă, pe cînd eu nu mai pot de nerăbdare să mi-o descui". În funcțiunea aceasta **ăl** poartă accentul frazei. Sensul lui variază. Mai adeseori se exprimă un sentiment de admirație : „Unde mi se repezîră, neiculene, ăi arapi, ca niște lei-paralei..." Alteori **ăl** = meu : „Foicică trei bujori, Azi e cerul plin de nori... Ai tovarăși nu mai vin Să bem să ne veselim. La nimic să nu gîndim". Sau exprimă lipsa de considerație : Stăpînește-ți a gurită ! sau ironia : Aduceți un pahar de băutură. Să ne udăm a gură. Descori **ăl** = „renumit, cine știe ce" : Că doar nu ești ăl volnic, Ci, bade, ești de nimic. Niței var stins, niței nisip cernut, nu e a treabă. **Ăl** = „cel pe care îl cunoșteți cu toții și de aceea nu-l mai numesc", folosit pentru a evita numele propriu al unor boli cumplite : **a boală, a nevoie** pentru epilepsie, **a bubă** — cancer. **Un ăla** — un om de nimica. La Caragiale : **Un ăla... un prăpădit de amploiat.** Sau cu sensul de „cunoscut tuturor" : **vorba ăluia** = proverb, zicătoare.

Ca articol folosit : Ale trei fete cosînau de nouă ani. Domnul ăl bun și mare vede numai cu ochiul lui. Bărbat are bun peste măsură, ca pînea a albă. Așa cum mă vezi pe mine, ăici la degetul ăl mic nu te pun pe tine. În casă ședea numai o babă cu fata ei ha frumoasă. Cînd veni dracoaica a bătrînă, îndată începu. Se făcuse fata ca zîna a mai frumoasă s-a mai fără cusur. **Ăl mai rău** = zmeul.

Substantivează adjective : A trimis doamna de sus la a de jos să-i dea cusutură fără-mpunsătură (ghicitoare = „scrisoare"). Nici ăl de sus nu intră în placul tuturora. Ăl sătul gîndește că nu mai flămînzește (proverbe). Căci de, ori ce s-ar zice, fiu fi era și ăl mic. Noi juni cu ăi bătrîni ieșirăm la cîmpul mare. **Ale sfinte** sau **ale frumoase** = lelele.

Cele de mai sus sînt scrise de S. Pușcariu în 1913, cînd face, cu regret, și observația că acest articol încă nu a pătruns în limba literară. După șapte decenii situația nu este alta și acest articol (pronume), care răzbate pînă la noi prin cîteva milenii, e mai departe folosit numai în limba vorbită, populară, și continuă să fie ignorat de scriitori. Cum mulți dintre cei ce au scris în românește, îndeosebi ziariști, știau mai bine franțuzește, nu e de mirare să afli în limba literară asemenea omisiune. Nu-i singura. Rar folosit, numai pentru a da „colorit dialectal", acest cuvînt, precum s-a văzut, exprimă și nuanța de sens imposibil de prins altminteri, prin alte cuvinte. Păgubim deci limba română astfel de un instrument subtil și original. Să mai observăm că prin acest element sistemul articolului românesc capătă o coerență și mai mare.

Din fericire limba vorbită păstrează încă bine acest cuvînt și cu siguranță i se va face loc în limba scrisă, mai întîi ca element de limbă vorbită, capabil să coloreze stilistic un text. Dar să ne atragă luarea aminte mai ales întrebuințarea sa cu valori pentru a căror exprimare nu avem alte mijloace.

ION COJA ■

Dezbateri

Literatura pentru copii, o Cenuşăreasă a literaturii?

Dezbaterea noastră, la care au subscris, prin interviuri şi articole, mult mai mulţi oameni decît cei cuprinşi în această pagină de revistă nu se vrea decît un semnal de alarmă — al citelea oare? — în legătură cu situaţia cu totul şi cu totul deplorabilă a literaturii pentru copii, literatură care, din diverse motive, cele mai multe de natură subiectivă, a ajuns în trista situaţie de a fi cotată ca o Cenuşăreasă a literaturii.

Acestea fiind zise, am putea fi acuzaţi că sîntem prea exigenţi, că prea vrem să oferim copiilor noştri numai şi numai capodopere ale literaturii române şi universale, că prea spunem un categoric nu **subproducţiilor cu versuri bălmăjite ce nu au nimic a spune şi cu desene şterse, fără linie şi fără culoare. Cine o va face? Poate doar acel detaşament de autori — nu îndrăznim şi nu vrem să-i numim scriitori — care, într-un tiraj şi un ritm alarmant, secate, cu larga şi intolerabila îngăduinţă a editurilor, sute şi sute de cărţi, una mai de nerăsfoit decît alta, cărţi care, totuşi, din lipsă de altceva, se vînd. Se vînd şi tocmai aceasta este punctul fierbinte, ca să nu zicem periculos, al subproducţiilor pe care le incriminăm, pentru că, să nu uităm, micul cititor de astăzi este marele cititor de mîine şi, nu există nici o îndoială, aşa cum îl pregătim astăzi aşa îl vom avea mîine, apt sau inapt să se înfrupte cu marea literatură a lumii.**

Propunem deci o masivă reeditare în tiraje suficiente a marilor cărţi care au hrănit generaţii de-a rîndul sufletul copiilor dintotdeauna şi de pretutindeni. Şi mai propunem lansarea cu mai mult curaj, dar şi cu discernămînt total, a unor cărţi la modă, aceea a cărţilor de benzi ilustrate, cărţi care ar putea impune marile personaje de pînă acum ale literaturii noastre de copii. **Şi, în fine,** mai propunem, **ba chiar ne** şi angajăm, să ne manifestăm atitudinea nu doar faţă de cărţile bune, ci şi faţă de cele ce s-ar mai înscrie, de-acum încolo, în rîndul cărţilor publicate dintr-o îngăduinţă rău înţeleasă. Insistăm cu deosebire asupra acestui punct şi asupra acestui angajament la care sperăm să subscrie toată critica literară, întrucît, altfel, fără intervenţia permanentă, consecventă şi strict obiectivă a acestui agent de circulaţie care este critica literară, submediocritatea literaturii pentru copii va continua să existe şi să înunde, cu toate neajunsurile ei, lumea atît de gingaşă a copiilor noştri, cei în numele cărora am întreprins dezbaterea de mai jos.

Într-o librărie la amiază

O librărie mereu aglomerată, „Mihail Sadoveanu", şi un stand despre care s-a scris şi se va scrie întotdeauna cu sufletul curat : standul cărţilor pentru copii.

Michael Grecu, de 13 ani, căuta ceva.

— Ce cărţi cauţi?

— Nişte cărţi cu scheme de aero şi navo-modele, de carturi. Apoi alte cărţi de aventuri, „Cei trei muşchetari" şi cărţi ştiinţifico-fantastice. Numai că nici una din acestea nu se găsesc.

— Dar ai putea cumpăra „Construcţii de micromotoare", astea se găsesc din plin.

— Păi astea credeţi că sînt pentru noi? Sînt pentru oameni serioşi, cu facultate.

— Am vrea mai multe cărţi pentru vîrsta noastră, spune Constantin Cristi, tot de 13 ani, elev la Şcoala 116 din Bucureşti. Cărţi cu benzi desenate, cu surprize. Mie îmi plac foarte mult cărţile de aventuri, cărţile de colorat mă plictiseşc acum.

Vocile acestor preadolescenţi, dealtfel serioşi cumpărători, deseori mai avizaţi decît părinţii lor care nu afişează acest radicalism cînd e vorba să aleagă o carte, sînt, trebuie să o recunoaştem, îndreptăţite. E adevărat, titluri există, dar cărţi pentru această vîrstă, mai puţine.

Monolog în faţa standului de carte

Răsfoim cărţile scrise pentru copii. Au coperţele colorate, atrăgătoare. Dar dincolo de ele aflăm texte în faţa cărora rămînem pur şi simplu uimiţi. Ce a vrut să spună autorul? Ce pot înţelege şi învăţa micii cititori din ele? Cui ajută întreaga însăilare de vorbe, decît, poate, autorului? Şi, ne mai întrebăm, cu ce sînt vinovaţi copiii ca să-i pedepsim cu astfel de texte? Cu astfel de desene? Cu astfel de „cărţi"? Iată serialul iniţiat de N. Nobilescu cu acele cîteva cărticele ce se adresează preşcolarilor, care, în versuri şchioape semnate de G. Zarafu, istorisesc tot felul de păţanii ale lui **Hau, Hau, Miau, Miau, Oac, o broscuţă de pe lac, Cip, o pasăre fără frică** : ....Cît fac unu şi cu unu? / Cip n-avea deloc habar! / Rezultatu-a fost un „doi" / Şi-o tichie de măgar"... „Floricica se ofilea, / Însă norul n-o uda! / Şi-atunci Cip, într-un minut, / Stropitoare l-a făcut"... „Cip pe drumul către şcoală / Dă de o popăcănc / Şi-a făcut la repezeală / Încă o năzdrăvanie!"... „Avionul-jucărie / A căzut pe cărăruie, / Dar — vedeţi — elicea sa / Tot e bună la ceva!" Elicea da, dar cartea?... **Surprizele jocului** de Franciska Riemski (Editura „Junimea", 1980) ne oferă alte surprize : „Fulgii nu mai zgribuleau, / nu mai zburau / de colo-colo, bezmetici, / Doar cînd se loveau de cîte un nas / de fetiţă, / făceau plici-plici / şi întrebau : — Vrei să fii tu / Alba noastră ca zăpada / şi noi-cei mai pitici pitici? // Mirat, am întrebat un fulg / (al cărui nume nu-l divulg), / ce sărbătoare-i astăzi pentru ei. / Azi am scăpat cu toţii de „băţ", / răspunde fulgul, şugubăţ"... Fulgul a scăpat de băţ, dar cum de a scăpat şi cartea? ...**Fapte frumoase, într-l voioase** de Elena Dragoş (Ed. „Ion Creangă". 1980) : „Ăsta-i omul de zăpadă : / Are-un nas niţel cam mare. / Cioara morcovul priveşte, / Şi-are-o poftă de mîncare!... // Dar copiii deocamdată / N-au de gînd să plece acasă ; / Stau cu omul de zăpadă. / De-asta-i cioara miaiosă"... În ceea ce ne priveşte, mînia noastră are alt motiv : versurile nu au nimic a spune!

Nume de eroi?

Abia am scăpat de Miau, Cip, o păsărică fără frică, Oac, o broscuţă de pe lac şi iată că, răsfoind numai cîteva cărţi, alte nume de „neuitat" întîlnim : Nelu, Costică, Mitică, Rică, Uţu, Nuţu, Diţi, Triţi, Mironel, Burilă, Crinela, Raţă Vasile, Nae Prepeliţă, Ulică, Bică, Guriţă, Sandu „Pripitul", Ticu Scorţişoară, Gigi zis „Lăcustă".

Apoi, Moş Dinuică, Vica, nenea Buşu (numele i-a plăcut atît de mult autorului, încît în altă poveste el reapare purtat de doctorul Buşu), Rosoiu, Ţapelea, Ghiţa (nume de fată!), ciobanul Văsui, Nonu, Mănache Gîtan, Luna Betiluna, Urzică, Surubel, Piuliţă (nume de băieţi), Pepiţă-Pană Pestriţă, motanul Mocu, căţelul Bobică, Piţigoşul Pic Mărgică. Lista rămîne deschisă...

Avem convingerea că, un copil al zilelor noastre, cititor al cărţilor ce îi se adresează, nu va avea ce povesti peste ani copiilor lor, nepoţilor lor, aşa cum au făcut-o străbunicii, bunicii şi părinţii noştri oovestindu-ne frumoasele basme şi întîmplări cu Albă ca Zăpada, Harap Alb, Făt Frumos, Ileana Cosînzeana, Mikey-Mouse, Mac Donald, Ursuleţul Panda, Woody, Lizuca, Patrocle, Pluto, Fram, ursul polar, Buratino, Henzel şi Greti, Baba Cloanţa, Nică a lui Ştefan a Petrii, Păcală, Tîndală şi alţii. Mare păcat că am pierdut lumea aceea a eroilor care ne-au făcut să-i iubim şi să nu-i uităm.

Literatură, nu maculatură

Literatura pentru copii e foarte rar discutată de critică, şi mărturisesc că eu însumi am scris doar incidental despre cărţi din această categorie. Dezinteresul criticii explică poate proliferarea acestei literaturi, altminteri căutată şi cerută de public, mai ales cînd e şi ilustrată.

Am citit, recunosc, puţine cărţi, zise pentru copii, obligat cum sînt, ca specialist, la alte lecturi în cadrul specialităţii mele didactice şi publice (specialitatea **literatură pentru copii** la Universitate, încredinţată cîndva unor nechemaţi, s-a desfiinţat pe drept cuvînt de peste două decenii). Dar cam tot ce am citit este sub raport literar inferior, de cele mai multe ori fără nici o legătură cu literatura, de o totală lipsă de fantezie, observaţie sau haz. Mulţi copii sînt puşi fie în situaţia de perplexitate, fie în aceea de plictiseală sau chiar indispoziţie. În loc de a gusta sau învăţa ceva în chip plăcut, copiii se uită poate la poze şi mîzgălesc textul anodin sau insipid. Părinţii la rîndul lor îşi plîng banii.

Întrebarea e : există oare o literatură pentru copii? Desigur, din moment ce toţi am citit fie în copilărie, fie la maturitate (căci literatura adevărată e pentru toate virstele), poveştile Fraţilor Grimm şi ale lui Andersen, **Alice în Ţara minunilor** de Lewis Carrol, **Cuore** de Edmondo de Amicis, **Aventurile lui Pinocchio** de Carlo Collodi, poveştile şi **Amintirile din copilărie** ale lui Ion Creangă, **Cartea cu jucării** de Tudor Arghezi, sau **Fram, ursul polar** de Cezar Petrescu. Aş putea să menţionez, deci, unele cărţi pentru copii de Tiberiu Utan, creatorul lui Ciopîrţilă, **Închide ochii şi vei vedea Oraşul** de Iordan Chimet, cărţile semnate de Fănuş Neagu, Tudor George, Constanţa Buzea, Ana Blandiana.

De regulă scriu pentru copii bine marii scriitori, capabili de orice, deci şi de o literatură destinată copiilor (Coşbuc, Topîrceanu, între alţii, au fost şi ei buni scriitori pentru copii). Puţini scriitori adevăraţi se dedică exclusiv copiilor, rămînînd memorabili prin, măcar, una sau două cărţi. Restul, din nefericire categoria cea mai numeroasă, sînt autori de confecţie, mercantili, ori, cazuri tot atît de răspîndite, simpli veleitari. În copilărie mi-au fost odioase cărţile lui I. M. Riureanu, Ionescu-Morel, Al. Lascarov-Moldovanu, precum niciodată nu m-au atras scrierile pentru copii ale lui A. Toma, Demostene Botez, Marcel Breslaşu, Alexandru Mitru, cărţi de literaţi raţaţi scrise în scopuri lucrative. Mă îndoiesc de ecoul cărţilor pentru copii tip Ion Cringuleanu.

Mulţi aşa-zişi scriitori pentru copii încearcă să-şi facă drum sub pretextul pedagogiei, chinuind minţile fragede, dar uneori isteţe, cu dădăceala morală, asonantă cît timp se menţine în acest stadiu, fiindcă literatura înseamnă totdeauna transgresare a rigidei învăţături şi, să fim serioşi, ce morală sau instrucţie se poate face cu un text ridicul sau de-a dreptul stupid? Cum să dumirim pe copii cu o schiţă de Şerban Nedelcu şi cînd vom scăpa din manualele de şcoală de texte din autori fără credit critic? De ce să scoatem dintr-un autor clasic ca Mihail Sadoveanu un text crezut bun pentru copii, dar în realitate, sub nivelul creatorului, cînd avem posibilitatea şi datoria de a-l ilustra printr-un text superior? Educaţia literară se face cu literatură şi în nici un caz cu maculatură.

AL. PIRU ■

Să-ţi miroasă a miinile a crini

— Mircea Micu, sînteţi redactorul responsabil al ALMANAHULUI COPIILOR care apare de mai mulţi ani impunîndu-se ca o adevărată carte pentru cei mici. Un fel de... „carte a cărţilor", să zicem. Nu intenţionăm să vorbim azi despre acest ALMANAH ci, mai degrabă, să ne oprim la conceptul de literatură pentru copii.

— Să ne oprim, dacă ziceţi. De cînd doream să iniţieze cineva o asemenea... oprire. De fapt, e peniru mai bine-zis. Nu?

— Exact! Ce înseamnă să fii scriitor al unei astfel de literaturi? Există scriitori de literatură pentru copii?

— Ce înseamnă să fii un astfel de scriitor? Ah! Înseamnă să poţi să fii Creangă, Karl May, Mark Twain, Ispirescu, ANDERSEN... adică să fii (!), să ai talentul şi şansa de-a rămîne! În ce priveşte a doua chestiune, vreţi să spuneţi, poate, dacă există scriitori care scriu în „exclusivitate" pentru copii? Bineînţeles că da, şi la noi şi aiurea. Pe aceştia îi stimez în mod deosebit. Îi stimez şi-i invidiez... la modul pozitiv.

— Aţi testat vreodată dorinţele cititorilor acestei literaturi?

— În mod expres nu! În mod indirect însă le cunosc „dorinţele". Am primit pînă acum mii (da, aţi auzit bine!) de scrisori pe această temă. Ele vorbesc, în general, despre lucrările publicate în **Almanah.** Ce vor ei să citească? În afară de faptul că sînt fascinaţi de personajele lui DISNEY, vor să citească poveşti, literatură aşa-zisă de aventuri şi în mod special sînt ahtiaţi după benzile desenate... şi după CIREŞARII...

— E o modă banda desenată, nu?

— Dimpotrivă. Cred că este o **modalitate** mai laconică şi mai atractivă de a gusta un subiect „ajutaţi" de ilustraţii. Ştiţi probabil că o astfel de carte cu „benzi ilustrate", **Harap Alb,** tipărită în condiţii grafice excelente de Editura Sport Turism a adus ilustratorului ei (Sandu Florea) medalia de aur într-o competiţie internaţională desfăşurată în Italia.

— Să revenim la literatura pentru copii. Ce probleme, sau dacă vreţi, subiecte, trebuie ea să cuprindă?

— Subiecte? Subiectele sînt... eterne. Nu e nimic nou pe lume cînd e vorba de subiecte. Cred însă, în primul rînd, în **forţa educativă** a unei astfel de literaturi. Cred în puterea ei de sensibilizare. Cred cu disperare în utilitatea ei!

— Aţi putea numi cîtiva scriitori contemporani cu mare audienţă la micii cititori?

— Nu-mi plac clasamentele decît în fotbal şi nici acolo întotdeauna. (Eu ţin cu echipa U.T.A. !) Nu vreau să risc enumerînd. Totuşi, aşa, pe cît mă ajută memoria : Constantin Chiriţă, Constanta Buzea, Gica Iuteş, Ovidiu Zotta, Tiberiu Utan, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Gheorghe Tomozei, Mircea Sîntimbreanu, Al. Mitru, Radu Theodoru, Gellu Naum, Vasile Mănuceanu, Nicolae Neagu, Lucia Olteanu, Iuliu Raţiu, Elena Dragoş, Mihai Negulescu... Scuzaţi, dar mai bine vă dau lista membrilor secţiei pentru tineret şi copii a Asociaţiei scriitorilor din Bucureşti.

— Dumneavoastră, în „ipostaza" de scriitor de literatură pentru copii, cum o gîndiţi, cum o scrieţi?

— O gîndesc ziua şi o scriu... noaptea. Noaptea mă pot „copilări" fără să mă vadă nimeni... Şi vă rog să mă credeţi că merită.

— După „unii" literatura pentru copii ar însemna o... minimalizare.

— Minimalizare!? Ce spuneţi? E cea mai pură şi neîntinată şi trainică glorie. E ca şi cum ţi-ar mirosi veşnic mîinile a crini...

— Mai aveţi ceva de adăugat?

— Rog din suflet pe confraţii noştri, criticii, să se apropie cu mai multă căldură de acest gen... Şi aş vrea să semnalez aici una dintre cele mai frumoase şi originale cărţi pentru copii semnată de Nichita Stănescu şi Gheorghe Tomozei CARTE DE CITIRE, CARTE DE IUBIRE, excelent ilustrată de JANOS BENCSIK şi apărută anul acesta la Editura „Facla" din Timişoara.

Ne lipsesc scriitorii pentru copii?

În urmă cu cîţiva ani, la absolvirea Facultăţii de limbă şi literatură română din Bucureşti, **Vladimir Simon** a susţinut o lucrare de diplomă intitulată **Literatura universală infantilă.** Astăzi el este secretar literar al Teatrului Ţăndărică, deci un om care ne poate vorbi chiar din interiorul problemelor legate de acest gen de literatură.

— Care este părerea dv. despre literatura contemporană pentru copii?

— Culmea este că la ora actuală se scrie foarte mult pentru copii. S-ar putea spune că secolul XX nu este doar secolul uriaşelor descoperiri ştiinţifice, ci şi secolul copilului. Se scrie, deci, mult, foarte mult, dar iubind adevărul, trebuie să spunem că se scrie şi fără valoare. Apar cărţi care nu spun nimic, nu se adresează nimănui, au desene făcute în pripă, fie că mă refer la linie, fie că mă refer la culoare. Şi această tristă situaţie nu este proprie doar literaturii noastre contemporane, ci şi literaturii din alte ţări.

— Care să fie cauza?

— Dincolo de oricare alte argumente aş face cîteva categorisiri. Apar cărţi de divertisment în care autorii, dotaţi cu multă fantezie, cu un acut simţ al umorului şi al absurdului, se amuză scriindu-le, dar fără a-l putea atrage în acest joc sau amuzament şi pe copii, care are un alt fel de gîndire. În nici un caz precum cea a adultului. O altă categorie este cea a cărţilor cu caracter didactic, cărţi din care copilul află cum să se spele pe dinţi, cum să facă gimnastică, cum să procedeze pentru a nu-i supăra pe cei mari etc. Şi toate aceste penibile cărţi sînt scrise în versuri ce nu pot fi reţinute nici de un calculator electronic. O a treia categorie, foarte la modă, este cea a benzilor ilustrate, dar aceste cărţi sînt opere ale unor oameni de dinafara literaturii, de obicei graficieni. În ceea ce ne priveşte, la acest capitol stăm slab de tot, deşi aici, un adevărat scriitor în colaborare cu un grafician care să aibă chemare pentru această lume aparte, ar putea să facă multe lucruri, de exemplu împunerea unui personaj, fie că el se numeşte Păcală, ori că este un haiduc, sau un dorobant din Războiul de Independenţă, sau celebrul Făt-Frumos din basmele noastre populare. Şi lista rămîne, bineînţeles, deschisă. Deci, această a treia categorie, la noi, este ca şi inexistentă. Din păcate, primele două sînt mult prea masiv reprezentate. Şi ca să dau un exemplu, iată, mă refer la o carte intitulată **Moş Bărbuţă în Africa** în care un tip cu barbă umblă prin Africa şi vîndeă animalele de pe acolo, treabă pe care o face în versuri, neapărat în versuri, şi-i putem zări prin acele locuri graţie unor desene făcute la repezeală, ca şi versurile. Culmea este că respectiva carte a apărut, ca şi alte subproducţii, într-un tiraj de 100 000 exemplare la Editura Medicală.

— Constat că nu prea sînteţi mulţumit de producţia de ultimă oră a cărţilor pentru copii.

— Categoric nu. Se tipăreşte mult, dar prea puţin valoros. Îmi explic acest paradox prin faptul că presa, nu doar cea literară, nu dispune de un spaţiu în care să se ia atitudine. Poate să se scrie orice şi oricum pentru că nimeni nu va critica şi nici nu va lăuda ceea ce este de lăudat. Lipsind critica literară, lipsesc şi scriitorii, iar cei care sînt cu adevărat scriitori pentru copii sînt amestecaţi laolaltă cu nonvalorile. Îmi mai explic această situaţie nedorită şi printr-o ambiţie exagerată a editurilor de a scoate foarte multe titluri noi. Marele efort al editurilor trebuie să se îndrepte înspre reeditarea marilor capodopere din literatura română şi universală, pentru că vîrsta copilăriei este o vîrstă mereu prezentă şi copiii de azi, sau cei de mîine, au dreptul la acele cărţi ce ne-au încîntat pe noi, copiii de ieri.

— Dar parcă vorbeaţi de patru categorii privind literatura de copii.

— Da, cea de-a patra categorie este cea a adevăraţelor cărţi, categorie în care includ cîteva reuşite semnate de Nina Cassian, Ana Blandiana, Constanţa Buzea, Monica Pillat, Alecu Popovici, Florin Costinescu şi, mai recent, Fănuş Neagu, sau, şi mai recent, de ultimă oră aş spune, cartea semnată de Nichita Stănescu şi Gheorghe Tomozei, **Carte de citire, carte de iubire.**

— Şi spuneaţi că nu avem scriitori pentru copii!

— Da, spuneam astfel şi nu-mi retrag afirmaţia deoarece marea majoritate a titlurilor, nu cele de mai sus, sînt semnate de scriitori care n-au chemare pentru această literatură extrem de dificilă şi de importantă în acelaşi timp.

Pagină realizată de
CORNELIA BARBU, GEORGE CUŞNARENCU şi VICTOR NIŢA ■

constelaţia lirei

ALEXANDRU BRAD

Recviem pentru bunii mei

E în Ardeal un sat cu pruni bătrîni
În care-s treji ai mei, ca o pădure
Răritâ an de an, în legea ei
De apriga, nemernica secure,

La ei mă-ntorc pe cît îmi stă-n putere
Cu-aceeaşi caldă, sfîntă bucurie
Ca la un tărîm în care bate unda
De sînge bătrînesc şi apă vie.

De cum cobor în gară, dau să fug,
Mă arde nerăbdarea sub picioare
S-o string pe buna-n braţe şi să plîng
Mormîntul mamei fără nici o floare.

Bunicului să-i spun ce-i nou în lume,
Că el se mulţumeşte cu puţin,
Şi tatii să-i cosesc de pe răzoare
Să aibă pentru oi un braţ de fîn...

Urc dealul satului ca orişicare
Plecat de dimineaţă la serviciu,
Dar dau bineţe-n stînga şi în dreapta —
Şi asta spune că vin rar pe-aici

Şi-o ţin aşa, la deal, de parcă-n urmă
Tot mă mai strigă cineva-înapoi
Spre-oraşul care-a zdruncinat în mine
Miresmele de fîn şi de trifoi...

Ajuns în poarta casei buimăcit,
Cuvintele n-au braţe-a ne cuprinde,
Şi moşul scoate un rachiu bătrîn,
Şi buna umple masa cu merinde :

Fring plinea — nu-i aceea pe care-o ştiu,
Deşi era mai rară ca acuma,
Şi nu-i nici albă, nici crescută nu-i .
Cum o creştea cuptorul ars de muma...

— Noi, dragul nostru, facem ce putem
Pe-aici, pe lîngă casă, ca bătrînii.
Norocu-i vei, că după cei de-aici
Ne-ar da ca mîine să ne mînce cîinii .

După cum ştii (nu-ţi spun o veste nouă)
Sînt rosturile tot mai rele-n sat,
Că am ajuns ca-n treburile braidei
Să fie rară mîna de bărbat,

Că sînt vreo cîţiva, cam puţini la număr,
Care, se zice, ne conduc pe toţi —
Aceştia, să ne fie cu iertare,
Ne bagă mîna-n straiţă, parcă-s boţi,

Eu ştiu că nu e codru fără vreascuri
Şi nici popor fără tîlharii lui.
Pe-ai noştri pare că-i atîţă dracu
Să fure, parcă-i satul nimănui,

Citesc şi cu gazetele pe care
Le scrieţi voi, acolo-n Bucureşti,
Şi-mi creşte inima de bucurie
De-atîtea fapte bune, de poveşti,

Şi ştiu că-s drepte rosturile ţării,
Că-n fruntea ei avem un om de soi
Tot din ţărani născut, c-aşa-s ţăranii,
Au lemnul sănătos, pentru altoi,

Dar iar mă-ntorc şi zic, ca biet bătrîn,
Dacă-i dreptatea pusă la mijloc
De ce la noi în sat mai sînt boieri
Care trăiesc după-un străin soroc ?

De ce anapoda se dă pămîntul
Pe braţ de muncă, tînăr sau bătrîn ?
Unii cosesc pe deal, alţii pe luncă,
Unii adună spini şi alţii fîn.

Hotarul nostru-i ca bătut de ghiaţă
Aproape un de an, parcă-i blestem.
Se ară cu tractoarele, pe fugă,
Mai rău de cum aram cu plug de lemn,

Se seamănă şi cînd nu-i vremea bună
De parcă-am vrea să ne scăpăm de grîu,
Şi din combine, dacă nu bagi seamă,
La recoltat curg boabe-n urmă riu...

Noi i-am ales s-o ţină-n rosturi bune
Şi rînduiala caut-o, că nu-i !
În grajduri vitele ne mor de foame
Şi brigadierul e plecat haihui,

Pe la grădiniţă sîntem noi, bătrînii,
Că tot avem mijlocu-ncovoiat.
Dar las-o-aşa, că prea ţi-am spus atîtea,
De parcă numai rele-ar fi în sat.

Tu pune-le de-o parte şi nu spune,
Gîndeşte-le, c-aşa-i cinstit, şi vezi
De-i burulană-n vii şi-n grîu tăciune
Şi-omizi de foc în vechile livezi,

Şi-apucă-te de ei cu binişorul,
Întreabă-i dac-au scos rădăcinoase,
Dacă mai au la sfeclă, dacă ară —
Să vezi cum le mai intră iarna-n oase...

. . . . . .

Şi cîte n-a mai spus bunicul meu
Muindu-şi vorbele-n înţelepciune.
S-au dus, şi el şi buna, ca un vis
Ce-n ochii mei tot mai adînc apune,

Şi dincoace, pe lume, pe pămînt
Durerea lor încă mă ţine treaz !
Îi spun şi tatii că-i străină mîna,
Că pînă şi pe mine mi-e necaz !

. . . . . .

Şi casa noastră veşnică-i aceea,
(Pănade are un destin curat)
Mai tale moartea prin livezi de pruni
Şi ne vom duce-acel, cum ne-a fost dat,

Din buni şi răi ce-am fost de pînă-acum
(Ardealul are un destin cu ţara)
În satul meu cu oamenii bătrîni
Va izbucni în toate primăvara !

Mă-ncred în anotimpul bun, în carte
Pămîntul amîroase-a sărbătoare !

Pănade, 1967—1980

NIKOLAUS BERWANGER

Putem...

apăsînd pe buton
putem rade ţări întregi
de pe harta lumii
putem monta
parbrize invulnerabile
la gloanţe
şi deschide sau închide
orice uşă cu cifru secret
putem întinde peste tot
cele mai rafinate momeli
şi cele mai sigure boiniţe
putem crea la orice oră
prin superinstalaţii
clima dorită în dormitor
putem distruge chimic
orice gînganie
şi dacă-i ordin
fiecare vietate
putem face omul
docil şi servil
arătîndu-i zilnic
o turmă de cobaiuri negri

sîntem oare mai fericiţi
decît simplii locuitori
ai lacustrelor
şi colibelor din jungită
care cu uşi deschise
adorm fără coşmaruri
în zumzetul gînganiilor

Amestecam

amestecăm licori
tari seci şi dulci
şi ne delectăm cu plăceri exotice
amestecăm gînduri
conformiste şi eretice
şi ţinem predici
cu limbă de şarpe
amestecăm lumini şi umbre
şi visăm
noi surse de energie
amestecăm trecutul mohorît
cu prezentul agitat
şi aşteptăm naşterea
unor zori necunoscuţi
amestecăm cunoştinţe ameţitoare
şi contradicţii periculoase
şi credem în redescoperirea americii
amestecăm politica cu morala
şi sîntem complet surprinşi
că ipocrizia ne ajunge
pe tărîmul iluziilor pierdute
amestecăm vina cu nevinovăţia
şi trîmbiţăm
că sîntem
vinovaţi fără vină

Nepoţilor mei nenăscuţi

Pentru Karin

vă vorbesc numai vouă
cu glas şoptit şi timid
mi-e teamă ca nu cumva
să trezesc mînia voastră
vreau să vă ocrotesc
de zgomotul obtuz
al evului meu modern
nu ştiu dacă veţi reuşi
prea multe veţi suferi
pentru că noi am păcătuit

nu mă priviţi cu indiferenţă
şi nu-mi purtaţi cruzime în judecată
de multe ori inima mea
a fost înlănţuită în zale de oţel
buzele mele au tremurat
iar degetele în ezitare au încremenit
cînd eram atît de aproape
să-mi smulg sufletul din piept
ca să-i conserv
drept cea mai grăitoare mărturie
pentru o anumită epocă istorică

nu vreau să mă spăl pe mîini
nici să vă fiu neapărat pe plac
să vă prostesc
cu meşteşugite cuvinte
vreau să nu fiţi legănaţi
de atîtea vise deşarte
înainte de a vă naşte
vreau să rup vălul întunecat
din faţa ochilor voştri
înainte ca voi să-i deschideţi
lăsaţi să vi se recomande
la orice oră din zi
ochelari roz-bombon
dar vă rog din suflet
să nu-i purtaţi

gîndiţi-vă întotdeauna
că degetele oamenilor
sînt rareori mînjite
de miere strînsă de albine
să aveţi prejudecăţi potrivite
în fiecare situaţie
şi să nu iertaţi totul
la urma urmei vi se dăruieşte
doar o singură viaţă
şi nu mai multe

Copilărie

m-am jucat
în praful drumului
măcinat de copite şi roţi

am clădit
castele din aer
şi am visat zine din poveşti

eram convins
că fiecare vrabie
va purta cîndva
sabie şi coif

am plîns de fericire
rumegînd o coajă de pîine albă
înmuiată în miere

nu am simţit
tălpile goale
cînd bruma s-a lăsat
peste cîmpia mea bănăţeană

Seară pe cîmpie

o dulce boare de toamnă
îngînă la urechea mea
melodiile superbe
ale unei lumi nevăzămate

dar sub incendiul amurgului
sînt sfîrtecat fără milă
de cimitire-beton dezolante
de frontoane-n surpare
de schimonoselile vechilor prieteni
ca ultima furnică bănăţeană

Mica mea fericire

s-a dezlănţuit
un uragan furibund
eu însă străbat
cîntînd în zori
valea bunei speranţe

talazuri enorme
muşcă din coasta
vieţii mele
eu însă stau
fără frică pe punte
şi aştept
răsăritul soarelui

desigur
voi sfîrşi
ca un fantasi
hiene hrăpăreţe
de acuma
dau tîrcoale
drumului meu

nu mă doboară
nimeni şi nimic
unul ca mine
trebuie să simtă
în ceafă
sabia lui damocles
rece ca gheaţa
numai aşa găsesc
mica mea fericire
descifrez *poate*
jocul de-a-v-aţi-ascunselea
al evului nostru modern

În românește de **Anton Palfi**

Curier literar

Din nou sîntem obligaţi să consumăm un spaţiu tipografic destul de mare pentru a adresa un CATEGORIC NU următorilor : Vasile Neagu, Ruxandra Popescu, Safta D. Constantin, Viorel Rizescu, Constantin Guram, Filoftela Berbecaru, Mihaela Ciucanu, Anemary Chrya, Mihai Duţu, Marius Ioanid, Nistor Iovanovici, Ion Radu Sasiovia, Corina Cazacu, Tiyé Maier, Ioan Pantea, Albert Gyoriş, Al. Dak, Emil Chiriţa, Ion Costache Dinică, Mircea Maria Constantinescu, Ioan Mogildea, Dumitru Alex. Buţol, Elena Guţu, Crişan A. Avram, Radu Ianiţescu, George Ioniţă, Maria A. Mihăiţă, George Istrăţescu, Liliana Bejan. Şi lista încă ar mai putea continua, dar ne oprim deocamdată aici.

Altora, cum sînt Adriana C. Oltenita, Cristea Niculescu, Pavel Păduraru, Mara Badian, Ştefan Vasian, Vasile Constantin, Sorin Iovan, Ioan Pomparău, Geo Nechita, Stan Dorina şi Dinu Alexandru, ale căror versuri fac pe alocuri dovada unui talent în devenire, le adresăm obişnuitul nostru îndemn de a frecventa şedinţele unor cenacluri literare.

În spaţiul rămas la dispoziţie vom continua cu cîteva modele negative şi pozitive, drept pentru care iată ceea ce nu poate fi niciodată poezie : „**Soarele îmi ciopîrţeşte ochii / mă bucur pentru el, / are ce să facă / nu se plictiseşte**“ (din poezia **Irinei de Livius Cătană**), sau acest dialog de modă mult prea veche dintre poet şi un izvor : „Izvorule, tu, unde te duci / Unde se-ndreaptă undele lungi / Unde căderea acum zdrumicată / S-aşterne adîncă, tăcută, visată / Şi unde îţi cresc luceferi în floare ? / Acolo, departe, în mare...“ (Dumitru D. Ifrim).

Iată şi un fragment dintr-o poezie trimisă de **Marius I.L.** (un pseudonim) din care se vede limpede că autorul este familiarizat cu o scriitură modernă, capabilă să emoţioneze şi să surprindă ca imagine poetică : „**Culoarea vîntului e roşie / a sîngelui e vîntul / a suspinului tăcerea... // Culoarea ta sînt eu / a iubirii eşti tu / a soarelui umbra mea... // Culoarea luminii e cunoaşterea**“. Sau iată şi două frumoase strofe din poezia **Februarie** de **Stanislav Popescu** : „februarie alb fular / la gîtul aşteptărilor încremenite / în chiciura cireşilor stelari // februarie crîncenă hermină / rozind cu dinţi de ţurţuri / osul străzilor degerate“.

Manuscrisele nu se înapoiază.

V. N. ■

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanşa prin artă (XVI)

„În orice caz n-am tăcut rău nimănui" (Van Gogh)

Ce este un artist damnat?

1.

Există multe moduri de a nu înţelege un artist. Cel mai simplu e să-l declari „ciudat" sau „nebun", adică oricel decît tine care eşti un om normal şi nu-ţi duci degetele în flacără deoarece ştii că flacăra arde. Pentru cazurile mai grave, există nimbul sumbru de „artist damnat". Formula sună ca un avertisment. „Atenţie, puneţi-vă măştile de tifon. Pericol. Şi nu vă apropiaţi prea mult. Există nefericiri care emit radiaţii mortale. Un «blestemat» trebuie, desigur, compătimit, dar atît. Prea multă înţelegere e contrară igienei. E, poate, crud cordonul sanitar care trebuie să ne despartă de acest nefericit, dar nu există altă soluţie". Poate că aşa au gîndit şi locuitorii din Arles cînd au semnat petiţia prin care primarul oraşului era rugat să nu pună în pericol liniştea şi securitatea concetăţenilor săi lăsîndu-l în libertate pe olandezul nebun care-şi tăiase urechea în faţa oglinzii. Societatea, îşi vor fi zis ei, nu e de vină că soarta a fost potrivnică unor asemenea nefericiţi. Ea are toată solicitudinea, dar ce altceva poate face pentru ei decît să le pună la dispoziţie ospiciile şi azilurile sale?

În fond, ce este un „artist damnat"? Şi este oare Van Gogh un artist damnat aşa cum ni se repetă mereu?

S-ar părea că singurătatea e un semn obligatoriu pentru un asemenea tip de artist, şi cum nimeni n-a fost mai singur decît Van Gogh între naştere şi moarte, n-ar fi nici un obstacol să le dăm dreptate celor care-l socotesc pe olandez chiar artistul damnat prin excelenţă. Dar există cel puţin două motive care mă determină să ezit şi, mai mult, să cred că există aici riscul unei indecenţe.

Primul motiv priveşte singurătatea însăşi. În Mexic, legendele spun că arborele universului are două braţe, unul al dragostei, altul al durerii. Şi poate că fiecare artist este în felul său un asemenea arbore. Căci el îşi obţine tocmai în singurătate dreptul de a iubi, fiindcă se retrage nu pentru că n-a ştiut să fie solidar, ci pentru că n-a ştiut să fie singur. El nu s-a cufundat destul de adînc în adevărul singurătăţii lui pentru ca mărturia pe care o oferă celorlalţi să fie cît mai arzătoare. Pe scurt, problema principală care se pune din acest punct de vedere unui artist nu este, probabil, aceea de a se minţui de singurătate, ci de a ţine o cumpănă dreaptă între singurătate şi solidaritate. El are nevoie de amîndouă împreună. Îmi aduc aminte sfîrşitul acelei proze a lui Camus în care artistul Jonas moare lăsînd un singur tablou, constînd dintr-o pînză albă pe care a scris cu sîngele său un singur cuvînt, din care lipseşte o literă însă, astfel că nimeni nu ştie dacă e vrut să scrie „solitar" sau „solidar". Într-un fel, aceasta e problema fiecăruia om. Dar ea se pune, poate, în mod diferit pentru artist. Şi poate tocmai de aceea lipsea o literă în cuvîntul scris cu sînge de Jonas, pentru că artistul trebuie să fie solitar şi solidar în acelaşi timp. El trebuie să împace ceea ce e de neîmpăcat. Să trăiască la o răspîntie, între „da" şi „nu", între „eu" şi „noi". Aici el e solitar în sensul că nu depinde de nimeni. Şi e solidar în sensul că se simte îndatorat tuturor. Dacă ar lăsa să prevaleze singurătatea sa, ar renunţa treptat să mai vorbească şi ar sfîrşi prin a deveni mut. Dacă ar renunţa la adevărurile sale cele mai intime şi mai profunde, ar sfîrşi prin a repeta numai ceea ce aude la alţii. În acelaşi timp singur şi solidar, el trebuie să-şi caute un loc cît mai adevărat la această răspîntie, învăţînd să-şi suporte singurătatea şi totodată s-o limiteze. Cînd îşi face autoportretul, e întors spre partea lui de umbră. Cînd ridică privirea, arborele are din nou două braţe care în realitate sînt, ca în labirint, două sensuri ale aceluiaşi drum.

La un artist damnat această cumpănă e ştirbită. Echilibrul s-a surpat. Singurătatea a devenit un exil perpetuu, iar solidaritatea nu mai este cu putinţă. Un artist damnat locuieşte oriunde în exil. De aceea el îşi asumă singurătatea ca pe un blestem, ca pe un păcat ce i-a fost impus. Lipsit de orice şansă de consolare, el nu mai găseşte altă cale decît să-şi strige blestemul, transformîndu-şi singurătatea în invectivă la adresa lumii care l-a forţat să bea paharul pînă la fund. Dispreţuit, el dispreţuieşte. Lovit, devine sarcastic. Azvîrlit în infern, îşi face coroană din flăcări. Izolat în deşert, face din deşertul său un steag negru pe care-l fluturăm chiar dacă nu-l vede nimeni. Un asemenea artist este, ca Minotaurul, prizonierul blestemului său. Orice ar face, nu poate evada din exilul în care trăieşte. Locuieşte chiar în centrul labirintului şi, tot ca Minotaurul, e victimă şi monstru în acelaşi timp. Altfel spus, e profund echivoc. Temut şi compătimit. Lumea nu-i acordă tandreţea pe care o rîvneşte decît după ce îl răpune. E stigmatizat de un păcat pe care nu-l va expia niciodată. Şi pentru că rănile sale nu se cicatrizează, şi le deschide mereu. Dacă nu-şi poate ispăşi vina, şi-o strigă cu orgoliu şi învinuieşte întreaga lume. Rămas fără prieteni, îl alungă şi pe cel care îl mai caută. Persecutat de ideea că eşecul său este iremediabil, şi-l alege ca ţintă. Şi uneori, ca eşecul să fie total, se sinucide. Sau îşi oferă singur braţele pentru a fi crucificat. Căci de pe cruce va putea să conteste lumea care l-a răstignit, acuzînd-o de ipocrizie, de meschinărie şi mediocritate. Disperat, el nu mai poate crede decît în disperarea sa. Căci contestaţia sa nu mai vrea să cruţe nimic. Damnatul caută apogeul durerii. Se rostogoleşte în abisul său. El strigă ca Nietzsche: „Slăvesc pe Domnul, c-a făcut cea mai stupidă lume".

Ce e adevărat din toate acestea în cazul Van Gogh? Răspunsul mă duce la al doilea motiv pe care am vrut să-l invoc.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

C. STERE — omul din furtuni (II)

Ilustrez şi afirmaţia pe care am tăcut-o cu privire la relaţiile mai de demult Iorga — Stere.

În timpul răscoalelor din 1907, Const. Stere fusese numit prefect al judeţului Iaşi — şi a fost prefect mai puţin de o lună — reuşind să potolească spiritele încendiate fără să facă o victimă. Trei oameni au fost atunci catalogaţi şi atacaţi fără scrupule de cercurile reacţionare că sînt autorii morali ai singeroaselor întîmplări şi instigatorii tărănimii: Spiru Haret, Nicolae Iorga şi C. Stere.

Într-o epistolă datată 20 martie 1907, pe care o găsesc în **Amintiri de la „Viaţa Românească"** a lui M. Sevastos, ediţia a II-a din anul 1966, Nicolae Iorga îi scrie următoarele şiruri vibrante şi cititorul va reţine şi oferta de tovărăşie pe care i-o propune pentru viitoare lupte şi acţiuni politice: „Dragă domnule Stere, toată viaţa dumitale vei avea mulţumirea că ai scăpat viaţă multor oameni şi că ai putut face puţină dreptate în această ţară a celor mai mari nedreptăţi. Dacă ar fi fost ca dumneata şi mulţi alţi prefecţi? Aici în Muntenia, e grozăv. Cea mai grozavă teroare militară se desfăşoară cinic. În **Adevărul** un inginer de la Căile Ferate, întors de la înmormîntarea tatălui său împuşcat, arată ce neomenii pagube s-au săvîrşit după răscoale sau şi fără răscoale de reprezentanţii în uniformă ai celei mai triste clase dominante. Sînt vremuri de cumplită reacţiune. Şi sîntem osîndiţi a vedea cum limba cenzornicului politic bate între autoritarismul fariseic al lui Mitiţă Sturdza şi încăpăţînatul reacţionarism al lui P. P. Carp.

Nu cred să rămîi mult timp acolo unde te-aş dori cît mai îndelungat. N-ai grijă, vor veni în curînd Camerele întruvabile şi legi ideale... („Camerele întruvabile" sînt o aluzie la prorogarea deschiderii Parlamentului cu şi la vacanţele intempestive luate în plină sesiune, care se practica de unele guverne, ca să evite stînjenitoare dezbateri pentru ele, de la tribuna Adunării Deputaţilor. n. n.) E greu pînă începe urgia egoismului cinic de clasă. Atunci ce vei face? Vei răbda, vei tăcea? Nu cred, după inima ce-ţi cunosc. Vei rupe cu partidul exploatatorilor fără milă. Şi vom putea face ceva, noi de noi, atunci cînd toţi oamenii cu milă de popor şi cu sete de dreptate, vom sta umăr la umăr. Să ajungem ziua aceea! Pînă atunci, îţi mulţumesc pentru încrederea ce mi-ai arătat şi te rog a crede că de azi înainte — de la ce se petrece de azi înainte — nu putem fi decît fraţi de luptă, pentru binele **adevăratului** popor românesc. Prietenul dumitale, N. Iorga".

E clar — nu-i aşa? Şi în clipa asta nu ştiu de ce se reîmprospătează o formulare foarte frumoasă — poate şi adevărată — pe care o reţin dintr-o discuţie, vizitîndu-l odată la Bucov: „Trecutul se conservă de multe ori mai viu şi mai întreg în memoria unor oameni, decît în arhive".

Constantin Stere a venit pe lume la 14 noiembrie 1865, în satul Cerepcău din judeţul Soroca; aşa situează toată istoriografia noastră locul naşterii, dacă nu cumva, printr-o preluare necontrolată de la cercetător la cercetător, s-a menţinut involuntar o eroare iniţială sau dacă prin arondări administrative ori fuzionări şi contopiri de unităţi săteşti mai mici nu şi-a schimbat denumirea. Fiindcă în celebrele lui cuvîntări prilejuite de validarea alegerii de la Soroca, rostite în şedinţele Camerei din 4, 5 şi 9 martie 1921 — care vor rămîne, peste obiectul lor, o tulburătoare pagină de elocinţă parlamentară şi un impresionant document autobiografic — tipărite în acelaşi an într-o broşură intitulată **Un caz de conştiinţă**, şi reproduse apoi în 1930 în anexele volumului **Partidul naţional-ţărănesc şi „cazul Stere"**, — el însuşi spune limpede: „În satul meu natal Horodiştea unde şi acum la biserică se păstrează inscripţia despre botezul meu".

Lucrul desigur n-are prea mare însemnătate, e de verificat pe viitor iar aici n-am voit să semnalez decît contradicţia dintre versiuni, una acreditată şi alta emanînd chiar de la acela pus în cauză. Get-beget român, pe amîndouă braţele, cu înrudiri numeroase dincolo şi dincoace de Prut, cu părinţi bogaţi care i-ar fi putut asigura o viaţă confortabilă de studii şi de plăceri în Occident, el va opta pentru Liceul din Chişinău pe care îl va isprăvi la Odessa, unde se va înscrie la Facultatea de ştiinţe juridice. Şi-a ales specialitatea cărela* avea să i se dedice în Parcele i-au trasat drumul pe care va umbla; şi acolo zarurile destinului vor fi aruncate pentru toate zilele lui.

Nu ştiu cîte cursuri a audiat şi dacă s-a prezentat sau nu la vreun examen. Probabil că nu. Şi cu regularitate încerc o nevindecabilă părere de rău care mă tachinează, nu de acum, ci de pe cînd deveniserm matur, că tînăr fiind la 19, 20 şi 22 de ani, posedat de frenezia magnificei noastre profesii şi de voluptatea comentariului, mă lăsam sedus cu precădere de actual şi de eveniment şi n-am pus cuvenitele întrebări trecutului — decît incidental — atîtor respectabile şi excepţionale personalităţi, hărăzite istoriei, cu care am venit în atingere, nebănuind că vreodată îmi vor ridica nedumeriri de detalii şi necesităţi de precizări biografice. Cert este că la Odessa, cînd împlinise sau nu încă 21 de ani, a fost atras de cercurile narodnice, poate în 1885 sau chiar în 1884, ca să-l îmbrace pe acest socolit al răzvrătiţilor şi al nonconformismului în zilele revoluţionarului pe care nu le va mai lepăda pînă la încoronarea lui. Şi în aceeaşi perioadă a Odessei va trebui aşezată — mai plauzibil după 14 noiembrie 1886, cînd va fi major — căsătoria lui cea dintîi cu Maria Grosu; fructul copt al unei idile din adolescenţă, înfiripată pe băncile şcolii de la Chişinău — dacă nu alte legi din imperiul ţarist, pe care nu le cunosc fixau altă limită — mai scăzută — majoratului, sau dacă nu cumva întemeierea căminului s-a efectuat cu dispensă de vîrstă, solicitată prin acordul părintesc. Sînt multe amănunte cu aparenţă secundară pe care aş fi vrut să le ştiu cu exactitate şi spre regretul meu nu le ştiu, ca să pot înlătura freamătul ipotezelor.

Fericirea însă care i s-ar fi putut atribui, că şi aceea a tuturor oamenilor, nu ţine la drumuri lungi. Şi Stere, prins din ce în ce mai adînc în activitatea şi acţiunile narodnicilor, este foarte curînd arestat, la cunoştinţă intîia oară cu regimul penitenciar în temniţa de la Chişinău, şi apoi transferat din închisoare în închisoare — şi erau destule şi a fost găzduit în cele mai multe dintre ele — ajungo în Siberia, condamnat la un exil care va dura şase ani.

L. KALUŞTIAN ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

Schweigen

Strigătele şi ţipetele deznădăjduite ale celor ce aşteptau în faţa grupilor comune să fie exterminaţi erau atît de puternice încît împuşcătorile în ceafă abia se mai auzeau. Răcnetele celor înghesuiţi în dubele crematoriilor ne blocau timpanele. Încremeneam cînd lagărul era zguduit de urletele **Häftling**-ilor supuşi vivisecţiilor.

Tipetele de spaimă, blestemele disperate, urletele de durere se învălmăşeau, mai ales noaptea, într-un vacarm copleşitor.

Şi totuşi, nu acest teribil vacarm era lucrul cel mai greu de suportat. **Die Schweigens**, tăcerile, duroau mai tare, erau mult mai cumplite.

Prima tăcere a fost scurtă, de cîteva secunde.

Sergentul major din jandarmeria horthystă Györffy, după ce ne adunase pe toţi în acelaşi încăpere, decretase:

— Din această clipă, în numele legii, vă declar pe toţi arestaţi. Unul să nu îndrăznească să se îndepărteze un pas, că-l împuşc imediat. Ca pe un cîine îl împuşc. M-aţi înţeles? !

S-a lăsat **ein Schweigen**, o tăcere grea, de mormînt. Nici să respirăm nu îndrăzneam. Eram uluiţi, şocaţi, paralizaţi. Tăcerea a durat doar cîteva secunde căci sergentul major a continuat grăbit:

— Hai, mişcaţi-vă, n-avem timp de pierdut. Strîngeţi-vă catrafusele, că aici nu vă mai întoarceţi.

Năucit, atunci, în acele cîteva secunde de tăcere, n-am înţeles nimic, n-am simţit nimic. Ele, acele clipe de tăcere, m-au durut mult, mai tîrziu şi tot mai profund. Căci de-a lungul calvarului pe care l-am străbătut, ori de cîte ori încercam să rememorez ce s-a întîmplat, să-mi explic cum a fost posibil în sufletul meu, se lăsa mereu şi mereu aceeaşi tăcere de atunci.

Ulterior, durerea tăcerilor am simţit-o instantaneu. Cînd carele cu familiile arestate din Şoimeni, Fodora şi Vultureni s-au oprit în faţa porţii fabricii de cărămidă din Cluj, transformată ad-hoc în ghetou, am tresărit. Cu un scrîşnet lugubru poarta s-a deschis. S-a lăsat din nou **ein Schweigen**, o tăcere grea, de mormînt. Era noapte. Cerul — negru ca smoala. Mă mir şi acum că inima nu mi s-a oprit definitiv în acele clipe de tăcere de după scrîşnetul porţii şi pînă cînd, loviţi de patul puştii, bivolii au urnit carele, trăgîndu-le în beznă ghetoului.

Au urmat înfiorătoarele **Schweigens**, tăceri, din lagărele de exterminare... Tăcerile din timpul schingiuirilor şi execuţiilor... Tăcerile selecţionărilor... Tăcerile de după lichidarea unor baraci... Tăcerile din dubele crematoriilor.

Adunaţi în careu asistam la aplicarea pedepselor. Între sacadatele plesnituri de bici sau între bufniturile seci ale funiei împletite din fire de sîrmă se lăsa, de fiecare dată, o tăcere mai insuportabilă decît răcnetele victimelor în momentul loviturii. Tăcerile din clipa în care se comanda **Stillstand**, drepţi, şi pînă se auzeau pocnetele pistoalelor sau se trăgea scaunul de sub picioarele celor ce atîrnau în streang generau o tensiune mai greu de îndurat decît prăbuşirea împuşcaţilor sau bălăbănirea spînzuraţilor.

...Cea mai lungă, cumplit de lungă **Schweigen**, tăcere dură, de fiecare dată, doar două secunde. Poate nici atîta. Se repeta ori de cîte ori selecţionarea se făcea trecînd, în pielea goală, prin faţa lui Mengele. În clipa în care treceam, în jurul meu se lăsa aceeaşi tăcere grea, de mormînt. Nu mai auzeam nici plînsetele disperate ale celor smulşi din faţa lui Mengele, la semnul discret al degetului său, pentru gazare, nici ţipetele prietenilor care au scăpat deocamdată. Eu, cu respiraţia oprită, desprins de toţi şi de toate nu mai existam decît pentru un singur lucru: să aud un pas în urma mea. Pasul fratelui meu Emilian. Prin faţa lui Mengele am trecut totdeauna împreună, unul după altul. Cele două secunde de tăcere, sau poate nici atît, pînă ţi auzeam pasul în urma mea, durau o veşnicie.

...Noaptea tîrziu, după ce înceta uruitul dubelor ce transportau **Häftling**-ii selecţionaţi spre camerele de gazare, peste lagăr se lăsa o tăcere atît de grea încît lagărul părea mort. Nici noi, cei care scăpasem, nu eram siguri că mai trăim.

...Cele mai cumplite tăceri nu vor putea fi descrise niciodată. Erau cele din dubele crematoriului. Înghesuirea **Häftling**-ilor în dube se făcea într-un vacarm de nedescris. Izbiturile cu bîtele, cu patul puştilor, cu cravaşele şi lătratul îngrozitor al cîinilor-lupi se amestecau cu plînsetele şi ţipetele celor selecţionaţi. Cînd uşa se închidea cu un zornăit de lanţuri, **Häftling**-ii încremeneau. În dubă se lăsa brusc o tăcere grea, de mormînt, care dura pînă în clipa în care vehiculul se punea în mişcare. La primul scîrţîit al roţilor, plînsetele şi ţipetele, blestemele şi urletele izbucneau cu o forţă gregară.

Ce simţeau **Häftling**-ii, ce-i durea şi cît de tare, în acele clipe de tăcere dintre închiderea dubei şi scîrţîitul roţilor nu se va şti niciodată. Din cei înghesuiţi în dubele crematoriului ani la rînd, noapte de noapte, n-a scăpat nimeni. Nu există nici o excepţie.

Tăcerea aceea din dubele crematoriului era o părticică din tăcerea de veci. Numai că era suportată de oameni vii. De părinţii, de fraţii, de semenii noştri.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112 398

Caricaturi de: ANTON DRAGOȘ, OCTAVIAN ANDRONIC-ANDO, AUREL ȘTEFAN ALEXANDRESCU, OCTAVIAN BOUR, MATEI MIHAI, RELU IONIȚĂ NICOLAE, MIHAI PINZARU-PIM, RUDI SCHMUCLE

Scrisoare de dragoste compusă de un textier de muzică ușoară

Iubirea mea, sub cer de peruzea aș vrea să-ți spun ceva. Tu știi că orice om pe lume are o pasiune: unii cu pescuitul sau cu grădina de flori, unii adună timbre, alții merg să se plimbe. [illegible] minune că am și eu o pasiune [illegible] secret vreau să [illegible] că de multă vreme — te iubesc. Uneori chiar sub cerul fără nor mă apucă așa un dor [illegible] într-o lume aparte [illegible] pe care am [illegible] „Cîntecul [illegible] — [illegible] ușoară". Cartea e publicată într-un lung serial, care din cîte am observat, nu [illegible] final. Și lumea asta pe care mi-o doresc și aș vrea să ți-o dăruiesc, e o lume, ciudată, dar minunată. Ascultă, iubita mea și îmbogățește-ți imaginația: rochiile înflorate, buline pătrate, petale parfumate și zmee colorate. Aici, cireașa-i cît gutuia, [illegible] mîia. Răspunde-mi dar draga mea ai visat vreodat' așa ceva? Inc[illegible] și judecă dialectic sînt eu în metafora eclectic?

Și, da[illegible] vii cu mine frumoasă fată n-ai [illegible] fii singură niciodată. Am să te fac [illegible] mingiietor, și-am să te prefac [illegible] de doi. Ai să poți împleti [illegible], iar primăverii să-i dai cîntecul [illegible]. Trebuie să o știi, tu ești [illegible] Cu un singur zîmbet din pri[illegible] să-mi aprinzi inima. O clipă [illegible] mine tu dacă ai lipsi ce trist [illegible].

Iubito, sînt un om cu origine sănătoasă, provin și eu dintr-o casă. Cînd eram mic, din trei cozi de ardei găteam o cină întreaga la păpuși, iar din doi păpușoi făceam [illegible] de mătase pentru spiridu[illegible]. Pricepi draga mea, aceasta-mi e originea. Mă poți, oare, accepta așa? Deși, aș vrea și azi să mă mai pot juca — ala — bala — portocala, sau dacă vrei baba-oarba, leapșa, puia-gaia. Dar acum, vorba ala, copilăria a trecut, oameni de bază în societate [illegible] Privim veseli spre albastre [illegible] diverse preocupări. Unii [illegible] poezie, din trăim în armonie, unii sîntem sentimentali, poate banali, dar orice am face, sîntem cum ne place. Mai ales în poezii rimăm fără teamă și seri și nopți argintii, și soare, și mare și valuri și maluri, plai cu nai și stele cu rîndunele și, mai ales iubirea mea, primăveri cu adieri sîntem îndemnați lăuntric a rima.

De aceea doresc ca iubirea noastră să crească sub un cer senin și să întemeiem un cămin. Și fericită pe acest pămînt, aici, să ajungem alături, niște bunici, ca scoși din cărți de povești de-ți va fi greu să ghicești că au fost cîndva tineri bunicii pe care-i privești. Îi vezi pe străzi cu pasii măsurați puțin legănați avînd lîngă ei vreo doi-trei nepoței. Și pentru ace[illegible] deși bătrîni, ei se pretează la ghidu[illegible]. Bunicii însă, la rîndul lor, pe aripi de do[illegible] iubit și-au suferit dar pînă la urmă [illegible] a văzut cu ochii deschiși fericire.

Ți-am așternut pe hîrtie doar [illegible] din gînduri o mie ce m-au apăsat [illegible] dacă te-am supărat e timpul să uiți de furtuna de ieri. De mîine, noi primăveri!

Cu tainic fior,
numele meu e Dor

pentru conformitate
GEORGE STANCA ■

Audiențele

„Dă-că nu iubești oamenii, florile, strada n-ai ce căuta la primărie"

Din colțul retras pe care ni l-am ales pentru a urmări acest dialog om-om, om-locuitor al orașului și om-prim-vicepreședinte la consiliul popular, prima constatare pe care o notăm, și care, apoi, avea să ne domine concluzule este felul în care intră cetățeanul. Destins, fără crispările și gesturile care trădează emoții, nesiguranță, neliniști. Dar și cu o atitudine de mare respect. Ne lămurim repede cum se explică asemenea trăsături comune la inși atît de diferiți ca vîrstă, profesii, grad de pregătire intelectuală, temperament și interese cu care au venit la prim-vicepreședintele Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Focșani; **Costică Stoica.** Încrederea în omul căruia se adresează, căldura cu care îi primește, răbdarea cu care îi ascultă, puterea cu care îi înțelege, limpezimea cu care le explică, fermitatea cu care ia decizia.

Joi, 5 martie 1981, audiențele au început la ora 10 fix, cu aceeași cunoscută precizie (iarăși ca o expresie de respect pentru cetățean și pentru timpul său). Toma Răileanu, din comuna suburbană Mîndrești, își alege cu grijă cuvintele ca să spună că nu numai un interes absolut personal l-a adus, ci unul mai general al sătenilor. Cum că s-ar petrece nereguli în repartizarea loturilor de pămînt în folosință personală. (Cel ce-l ascultă decide pe loc constituirea unei comisii de cercetare la fața locului. Țăranul pleacă mulțumit și încrezător.) Colin Gheorghe, muncitor la Întreprinderea județeană de construcții-montaj, cere sprijin pentru obținerea transferului la Filatura de lînă pieptănată, care i s-a refuzat de la locul lui de muncă. Cazul nu e simplu cum ar părea și nu e lipsă de bunăvoință a cuiva — i se explică —, dar ambele unități au acută nevoie de muncitori cu o bună pregătire. Ce-i de făcut? Se poate da prioritate doar interesului personal? „Rămîne să analizăm cazul și vom găsi posibilitatea să vă rezolvăm cererea". Maria Ciubotaru din str. Cotești cere extindere de spațiu în imobilul în care locuiește și unde a rămas o cameră liberă. I se aprobă, fiindcă legal are dreptul. Emilia Dobre, o bătrînă care își stăpînește cu greu lacrimile ce-i joacă în ochi — cum să spună ea pentru ce a venit, îi e atît de greu?! — solicită o garsonieră, deoarece fiica ei nu o mai suportă în apartamentul comun și unde bătrîna, cît a putut, a muncit ca o robă. Prim-vicepreședintele e vădit impresionat, îi vorbește mult, liniștitor, o asigură că personal va sta de vorbă cu fiica sa. Ștefan Borcea din Roman a venit cu o cu totul altă problemă, ca nora lui să poată fi primită în spațiu într-o casă din Focșani, pe care el, bătrînul, a moștenit-o, dar care casă nu are forme în regulă de la defunct, este construită fără autorizație. Deși băiatul și nora lucrează în Focșani și au depus pînă acum multe uși ca să li se rezolve această problemă, să poată locui casa fără a mai cere apartament de la primărie, nu s-a găsit, încă, omul de suflet și de oamenie care nu să invoace legea pentru ei, ci să afle acel articol de lege după care să li se rezolve dolean ța. (Prim-vicepreședintele știe după câteva Culegeri de legi aflate la îndemînă sa, cheamă telefonic și pe notarul șef, discută, gîndește, răsfoiește ceva, și iată, îi promite celui ce a bătut drumul de la Roman la Focșani, se va rezolva, că se poate, să plece sănătos, și nici vorbă să se despartă „copiii".) Un chip se umple de fericire. Georgeta Jitaru, Florența Vătășoiu, Victoriția Petroianu, Niculina Stoleru, Ionel Cristea, Domnica Bălica, Daniela Stegaru, Nicolae Ivanciu... au o cerință comună: locuință.

Intră și ies, unul după altul, mulți, foarte mulți cetățeni, fiecare cu problemele sale, fiecare socotind că a sa este cea mai importantă și se cere rezolvată cît mai urgent... Timp de 4 ceasuri acest om al primăriei a ascultat cu încordare, n-a făcut o pauză, n-a dat un semn de nerăbdare ori de oboseală. Doar din cînd în cînd își scoate batista mare din buzunar și-și șterge fruntea. La orele 14 ochii săi albaștri nu mai au limpezimea de la ceasul 10 al dimineții. Cînd pașii ultimului om se aud îndepărtîndu-se pe culoar, în tăcere, la registrul de audiențe și-și notează ceva într-o agendă personală. Problemele spre rezolvare, în ordinea urgenței, ne spune. Apoi își cheamă colaboratorii, le prezintă succint o sinteză și le repartizează, pe compartimente, spre soluționare.

După acest moment, îi solicităm noi o... „audiență".

— Tovarășe prim-vicepreședinte Stoica, e o întîmplare a zilei de azi sau e încă o realitate curentă faptul că majoritatea celor ce vin la dumneavoastră solicită repartizarea de locuințe? Poate părea curios pentru Focșani, un oraș reconstruit din temelii, un oraș încă șantier, unde se înalță atîtea blocuri!

— Nu e o întîmplare și nici un paradox. Făcînd o ierarhie, în funcție de frecvență, a cererilor cu care cetățenii se adresează cadrelor de conducere ale primăriei, pe locul întîi rămîn tot locuințele. Și e firesc. Chiar dacă din 1961 pînă în 1980 în Focșani s-au construit peste 17 500 apartamente, iar în acest cincinal vom mai da în folosință alte 8 000, tot vor mai fi solicitări. Mișcarea demografică este principalul factor. Gîndiți-vă că în 1968, cînd s-a constituit județul, orașul avea 25 000 locuitori, iar la ultimul recensămînt a înregistrat peste 80 000, acum apropiindu-se de 90 000, cu nuanțele. O veritabilă explozie demografică Vrîncenii s-au întors acasă, găsind locuri de muncă în noua și marea platformă industrială a municipiului-reședință. Alt fenomen: populația ocupată în producție are media de vîrstă între 25—28 de ani; nu știu cîte orașe au o asemenea vîrstă a locuitorilor? Se înmulțesc mereu familii noi și prin urmare au nevoie de locuințe noi. Se nasc mulți copii, se modifică deci și componența numerică a familiei. Ați sesizat că, de fapt, dintre cererile de locuințe majoritatea o constituie cei care vor să treacă de la garsoniere la apartamente și de la 2 camere la 3 și 4 camere, precum și cei care vor să treacă din cartierul Bahnei, cu confort mai redus — construit ajunși la început, cînd trebuia să rezolvăm rapid cazarea forței de muncă, — la confort superior... Așa că nu e vorba de criză de locuințe, de o problemă socială ca atare, ci de un fenomen firesc în dialectica nivelului de trai al populației.

— Îmi permiteți o remarcă? Ați fost foarte blînd cu cetățenii, unii chiar nu meritau, întrucît cereau lucruri absurde ori contra legii, iar cu șefii compartimentelor primăriei, foarte exigent și categoric.

— Nu găsiți că e normal?! Cetățenii vin nu în primul rînd la mine, însă Costică Stoica, vin la un reprezentant al primăriei, la o autoritate publică, la un factor de decizie. Încrederea lor în noi, relația bivalentă primărie-cetățean și cetățean-primărie nu poate funcționa bine decît dacă toate compartimentele noastre funcționează bine. Atunci putem să le cerem ajutorul în rezolvarea unor treburi obștești și chiar sacrificii pentru un interes general. Și chiar au făcut-o locuitorii municipiului nostru, orașul nu s-a ridicat din senin și am întîmpinat și destule greutăți la care ei au pus umărul. Și mai sînt încă.

— Ne-a impresionat cît timp și cîtă pasiune ați pus în rezolvarea cazului Borcea.

— Ce era să facem, tinerii lucrează la noi, să se destrame o familie pentru că aplicăm legea rigid?! Trebuia să intre în posesia casei moștenite. Ați văzut, s-a găsit și cadrul legal, totul e să ai răbdare și înțelegere pentru cel din fața ta, care crede în tine. Nu pentru că sînt eu un moldovean sentimental, însă am convingerea că dacă nu iubești oamenii, florile, strada n-ai ce căuta la primărie.

CICI IORDACHE ■

Carpați 2000

„Doresc ca turistul care vine la munte să nu vină cu rucsacul plin"

— Vasile Bucurescu, acum cîțiva ani v-am întîlnit, dacă-mi aduc bine aminte, la cabana Babele. Acum, după o bună bucată de timp, vă reîntîlnesc gospodărind cabana Muntele Roșu. Se pare că sînteți un om al muntelui...

— Dacă fac bine socoteala, cam jumătate din viață mi-am petrecut-o pe munte. Cîți ani am? 40 împliniți. Dar n-o să mă credeți: muncesc de 28 de ani. Fiind mulți copii acasă, la 12 ani a trebuit să mă apuc de treabă. Am fost la început picolo la „Hanul Galben" din Tîrgoviște unde, practic, am învățat să lucrez cu oamenii și, de ce să n-o spun, pentru oameni. Cînd am împlinit 17 ani am prins drag de munte. Am lucrat o perioadă de timp la cabana Babele, la Cuibul Dorului, la Vadul Cerbului iar de doi ani și ceva lucrez, împreună cu soția mea, la Muntele Roșu.

— De loc de unde sînteți?

— Din Tîrgoviște. Acolo am casă. În ea stau părinții mei. Mă duc din cînd în cînd, o dată la două-trei luni, pe acasă. Stau cîteva zile dar gîndul îmi zboară la cabană. Am un băiat de 18 ani, elev la liceul economic din București. Cînd are timp mai fuge pe la noi. Altfel spus, muntele și cabana reprezintă tot ceea ce am mai scump pe lume. Revenind la Muntele Roșu — cabana de la răscruce de vînturi, cum îi spun eu — reprezintă locul unde pot să aplic tot ceea ce am învățat într-o viață. Noi, cei nouă care lucrăm la cabană, sîntem puși, de cele mai multe ori, să ne descurcăm în cele mai imprevizibile situații cu forțele noastre, fără ajutor din altă parte.

— Concret, despre ce este vorba?

— Spus pe scurt, aici la munte trebuie să ne autogospodărim. Începînd de la lucrări de întreținere și construcție și terminînd cu lucrările de agricultură montană, zootehnie și piscicultură. Și acum să vă spun pe îndelete. Toți cei care lucrăm la cabană avem mai multe meserii. Sîntem oameni calificați, nu cum s-ar crede, la prima vedere, adică niște simpli cabanieri transformați în cărăuși de marfă și vînzători. Eu, spre exemplu, am cîteva meserii, cu diplomă, pe care, pe rînd, le aplic. În primul rînd sînt șef de unitate publică și cabanier. De asemenea, sînt calificat și în meseriile de barman și fochist autorizat. De asemenea, sînt și constructor. Soția mea, Maria, și ea are o calificare: șef de unitate de alimentație publică și bucătar. La bar, Stelian Bucurescu, nepot de frate, este calificat în recepționer, bucătar și cel care știe să dozeze băuturile. Totodată, el e și un bun constructor. Ion Duca, de asemenea îndrăgostit de munte, se ocupă de întreținere, de aprovizionare și răspunde de curățenia cabanei. Cei mai tineri, Gabriel Tănase, Maria Dovîngă și Monica Arsene, se ocupă cu servitul meselor la turiști și de curățenia restaurantului. Ca o mare familie, ne ocupăm de tot ceea ce se află în afara cabanei. Este vorba, cum v-am spus, de agricultură, zootehnie și piscicultură.

— Dacă ar fi să dezvoltăm aceste idei, ce ne-ați putea spune?

— Am căutat, conform indicațiilor, să transformăm locul de munte în care ne desfășurăm activitatea într-o mare gospodărie în care să avem de toate, să aducem cît mai puține produse alimentare de jos, din oraș. Altitudinea, la Muntele Roșu, este de 1 269 de metri. Am constatat că și la această înălțime se face, în bune condiții, ceapă și usturoi. Numai anul trecut, an de experiment, am scos ceapă și usturoi atît cît aveam nevoie, fără să mai aducem de jos. Peste 400 de kilograme ceapă și aproape 100 kilograme de usturoi. Anul acesta vrem să și vindem. De asemenea, valorificînd fructele de pădure am făcut, cu forțele noastre, afinată, gem și dulceață de afine și zmeură, zacuscă din ciuperci. Tot anul trecut am contractat cu statul și am livrat 40 de capete de taurine pe care le-am crescut aici. Sporul de carne, cîștigat a fost de peste 6 000 de kilograme. Zilele acestea mai livrăm către fondul de stat încă 10 taurine care au cîștigat în greutate cam 3 000 de kilograme. Taurinele pe care le-am crescut au fost hrănite cu fîn din pajiștile din jurul cabanei. Pentru consumul imediat al nostru am crescut și cîțiva porci. În momentul de față avem peste 100 de păsări. Vara, numărul lor ajunge la peste 500. În fiecare clipă avem carne de pasăre proaspătă și ouă. Am construit, lîngă cabană, un bazin de mari dimensiuni pentru creșterea păstrăvilor. Putem avea, după calculele noastre, în bazin o cantitate de 100 de kilograme de pește. Ei, și ar mai fi ceva după care oftez de ani de zile și care se pare că vom realiza în anul acesta. Pot să vă spun?

— Vă rog.

— Am primit aprobare să înființăm o stînă aici, la Muntele Roșu. O stînă în adevăratul sens al cuvîntului, cu trei sute de oi, o stînă cu oi și ciobani cu statut de ciobani — unde drumețul să găsească tot ce-i trebuie. După părerea mea stîncile de pe lîngă cabanele de munte pot duce la o renaștere a turismului, o renaștere a așezărilor montane. Tot timpul am dorit ca omul care vine la munte să nu vină la cabană cu rucsacul plin de mîncare ci, la nevoie, să plece acasă cu alimente de la noi. Numai așa, cred eu, turismul va ajunge la grad de industrie — fiindcă muntele reprezintă, cum s-a mai spus, o imensă sursă de alimentație pentru oraș și nu invers. Investiția este mică dar cîștigul este foarte mare. Și aici ar mai fi de spus cîte ceva. Este vorba de dozarea numărului de turiști. Să vă spun ce am pățit zilele acestea. Am avut o comandă. Un grup de studenți trebuiau să vină în tabără la noi. Cei care se ocupau de tabără, cei din birouri, ne-au întrebat în ajun dacă la Muntele Roșu există teleschi. Toată lumea știe din broșurile și pliantele editate de Ministerul Turismului că la noi nu există teleschi. Comanda s-a anulat, iar tinerii au preferat să se ducă la Predeal sau la Sinaia. Desigur, și aici trebuie construit un teleschi dar trebuie să ne gîndim că mai sînt multe lucruri importante de rezolvat. Am văzut în străinătate și în diferite reviste cabane montane înconjurate de grădini cu flori. La vară ne-am gîndit ca această cabană, Muntele Roșu, s-o punem într-un imens coș cu flori montane. Ei, și atunci, după ce vom rezolva tot ceea ce v-am spus, aș dori să văd cine mai refuză o excursie la cabana Muntele Roșu.

SORIN POSTOLACHE ■

Spre o federație de bridge?

— Sînteți, tovarășe inginer Gheorghe Costraș, jucător de bridge și, în același timp, președinte al clubului de bridge competițional A.C.R., unul din cele mai serioase din țară. Susțineți necesitatea înființării unei federații de specialitate, aduceți argumente în acest sens și pare-se că aveți dreptate, vom ajunge și acolo. Pînă atunci, să lămurim o chestiune, ce-i bridgeul, tovarășe inginer ?

— E un joc. Se practică, de regulă, cu cărțile, dar la fel de bine s-ar putea folosi și bile, de culori diferite, 4 grupe de cîte 13 bile. Bridgeul nu poate fi comparat cu nici unul din celelalte jocuri de cărți, el e mai mult decît atît, e un sport în care rolul hazardului e ca și neglijabil. Totodată, el oferă practicanților un număr imens de variante, exact 53 644 737 765 488 792 839 237 440 000.

— Ce spuneți ? ! Eram siguri că sînt 53 644 737 765 488 792 839 237 440 000 ? ! Da, pare interesant, dar spuneți-ne și cum se joacă !

— Între 4 sau multiplu de 4 jucători, 8, 12, 16 și așa mai departe, fiecare 2 jucători alîndu-se împotriva a alți 2. În prima parte a jocului, are loc o licitație, perechile luptînd pentru adjudecarea contractului. Urmează realizarea unui joc de levată, în care cei care au cîștigat licitația se străduiesc să-și respecte contractul, în vreme ce adversarii...

— Încearcă să-i împiedice, da ? Ce-i aia o levată ?

— 4 cărți luate înseamnă o levată. Fiind cîte 13 cărți, sînt, firește, 13 levate, cine adună mai multe cîștigă. Unii se apără, cealalți atacă, după care pozițiile se inversează, de unde farmecul deosebit al jocului. Aș adăuga că bridgeul e accesibil tuturor categoriilor, tineri și bătrîni, femei și bărbați, oricine îl poate practica. Ca sport competițional, el îmbracă forme diverse, concursuri pe perechi, pe echipe, turnee de casă, meciuri bilaterale etc. Se organizează, regulat, campionate europene, mondiale și jocuri olimpice.

— De cînd asta ?

— Europenele s-au ținut, pentru prima dată, în 1932. Mondialele, în 1937. Teoria jocului s-a dezvoltat după 1920, dată după care au început să apară în lume primele cluburi. Elly Culbertson, născut în România în 1891, a fost unul din primii teoreticieni ai jocului, fiind și azi recunoscut ca atare. În 1947, a luat ființă Liga europeană de bridge, iar mai tîrziu, în 1956, a fost creată Federația mondială de bridge, din care fac parte 72 de țări și, din surse sigure, 512 000 de jucători legitimați.

— E limpede, ajunge, ne-am edificat. Care e, tovarășe Costraș, situația la noi ?

— Primele manifestări datează din 1938, în anii următori editîndu-se „Revista română de bridge", dispărută însă repede. Într-o formă organizată, jocul s-a impus după 1969, o serie de entuziaști antrenînd la înființarea de secții competitive în întreprinderi, în case de cultură etc. Cel dintîi club de bridge a fost cel de la A.C.R. În prezent, există 40 de secții și peste 3 mii de jucători.

— Așa puțini ? !

— Asta în cadrul secțiilor, numărul lor e însă mult mai mare. Judecînd după tirajul cărților de bridge, epuizat ca pîinea caldă, trebuie să fie de 10 ori mai mulți amatori. Activitatea nu se desfășoară doar în Capitală, ci și în provincie, la Timișoara, Arad, Baia Mare, Ploiești, Constanța, Deva, Brașov și așa mai departe. Titlul național e deținut, la ora de față, de jucătorii din Piatra Neamț, dar bucureștenii speră să-l recucerească la Sinaia.

— De ce la Sinaia ?

— Acolo urmează să se dispute, între 17 și 19 aprilie, cel de-al zecelea campionat național. Vreau să precizez că, în 1975, în cadrul relațiilor pe care le întreține cu federațiile de bridge din Polonia, Bulgaria, Cehoslovacia și Ungaria, României i-a revenit sarcina de a organiza campionatul țărilor socialiste. L-a organizat și, dată fiind valoarea jucătorilor tricolori, l-a și cîștigat !

— Numiți, vă rugăm, cîțiva jucători de elită, să-i afle lumea.

— Cîți doriți, Iordăchescu, Vasiliu, Stăncescu, Vitez, Glosanu, Mărgineanu, oricare din ei ar putea evolua în turnee sau meciuri de anvergură. Așa stînd lucrurile, de ce nu s-ar crea și la noi o astfel de federație ? Ea n-ar însemna, după opinia mea, aceeași cu a zecilor de mii de bridgeiști din țară, decît o recunoaștere oficială a unei realități concrete.

— Am mai spus-o, aveți dreptate, vă mai trebuie doar cîteva argumente ? !

— Federația de bridge ar urma să aibă, în concepția noastră, structura organizatorică în conformitate cu actele normative emise de C.N.E.F.S. Spre deosebire de alte federații, cea de bridge s-ar autofinanța, n-ar cere nimănui nici un ban.

— Chiar așa ? !

— Da, s-ar întreține din cotizații și taxe de participare. Am să dau un exemplu concret. Nu demult, am anunțat în ziarul „Informația" că deschidem un curs de inițiere în bridge, la A.C.R., cu lecții de 3 ori pe săptămînă. Știți cîți amatori am avut în prima zi ?

— Bunăoară, o mie.

— N-o luați chiar așa ! S-au prezentat 80 de persoane, punîndu-ne mari probleme de spațiu. Taxa de inițiere se ridică, anual, la o sută de lei.

— Ce-ar mai fi, tovarășe Costraș ?

— Noi concepem jocul de bridge competițional ca un mijloc de dezvoltare a turismului intern și internațional, de cunoaștere și apropiere a popoarelor, a tineretului lumii. În această idee, bucurîndu-se de prețiosul sprijin al prim-vicepreședintelui A.C.R., Neagu Cosma, ca și de concursul directorului Ion Dinicoiu, clubul de bridge pe care-l conduc și-a propus organizarea anuală a unui festival internațional. O primă ediție a avut loc în 1980, la Mamaia, înscriindu-se ca o reușită. Pentru ediția a doua, programată între 30 august și 6 septembrie la hotel „Europa" din Eforie Nord, contăm pe circa 100 de jucători străini, estimînd un aport valutar de ordinul zecilor de mii de dolari. Președinte de onoare al festivalului va fi, am primit recent confirmarea, doamna Rixi Markus, fostă campioană mondială și organizatoarea oficială a meciului care opune, an de an, echipa Camerei lorzilor celeia a Camerei comunelor.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Explicațiile și implicațiile

(Urmare din pagina 32)

— N-a trimis, de ce să trimită ? ! Federația avea datoria să ne informeze. În plus, băieții au avut săptămîna trecută ședință la C.J.E.F.S., nu li s-a spus nimic ? !

— Dumneavoastră știți ce prevede regulamentul în cazuri de acest gen ?

— Nu știu. Eu, tovarășe, sînt activist obștesc, nu-s plătit pentru fotbal. Și așa am avut necazuri cu oamenii ! Cînd au auzit că nu se mai joacă meciul, nu s-a jucat nici măcar amical, au tăbărît pe noi și ne-au făcut în toate felurile ?!

— Bine, dar măcar un telefon puteați da la federație, să vă explicați, să invocați, cum procedează toți, au, n-au dreptate, clauza forței majore, să vă apărați interesele. Flacăra fiind de-acum amenințată cu retrogradarea ?!

— N-am știut. Dac-am fi știut, am fi dat.

— Pe noi, la redacție, ne-au sunat mai mulți cetățeni din Moreni, profesorul de biologie Mihai Stănescu, de pildă, vorbind despre un aranjament la nivel județean, ca Tîrgoviște să primească două puncte prețioase în lupta pentru promovare, ce ziceți ?

— N-a fost vorba de așa ceva, zău. Pur și simplu, antrenorii au uitat și au fost sancționați pentru asta.

Comentariile devin, credem, de prisos. Condițiile în care s-a produs forfait-ul echipei din Moreni sînt neobișnuite și pot da naștere, cum s-a și întîmplat, la interpretări. Vorba confratelui Ion Bocioacă, vezi „România liberă" de luni, prea multe coincidențe ? ! **(Ovidiu Ioanițoaia).**

RUGBY

Expansionismul rugbystic

Expansionismul — iată o noțiune tot mai des întîlnită între expresiile uzuale asupra celor mai diverse fenomene și sfere de influențe ; dacă ar fi să ne referim de la expansiunea universului, ca teorie cosmologică, pînă la expansionismul politic, doctrinar și ideologic, colonialist ori revoluționar, sau pînă la aspectele acaparaționiste din relațiile comercial-economice de pe piețele de desfacere universale, unde apare ilustrativă persuasiunea spiritului practic nipon. Pe tărîmul sportiv, expansionismul atletismului a cunoscut desfășurări spectaculare, datorită spiritului olimpic reanimat de Pierre de Coubertin. În ultima vreme, fotbalul dezvoltă un interes unanim pentru Cupa lui mondială, iar tenisul cîștigă tot mai mulți adepți prin popularitatea Cupei Davis.

De asemenea, nu ne poate fi cu nimic indiferent suflul înnoitor și festiv pe care-l aduce în arena sportivă internațională rugbyul.

Dimpotrivă, asistăm cu o mare bucurie la toate competițiile cu balonul oval și salutăm expansionismul bărbătescului sport în toate continentele, sub semnul lui Hercule !

Se pare că **primăvara** mai mult decît centenară a acestui sport nou a și rodit, pregătindu-se pentru o vară universală fierbinte. Este tot mai evidentă nevoia de contacte internaționale și confruntări prietenești sub o heraldică pacifistă, rugbyul fiind predestinat acestor dispute pe cît de înălțite, pe atît de simbolice, întru propășirea spiritului colectiv și consacrarea justei valori.

Rolul Europei, ca „patrie" de baștină a acestui sport, devine tot mai important și polaritatea ei se impune fluxurilor magnetice universale stîrnite inițial.

Anul acesta poate fi, de pe acum, considerat un „moment de vîrf" al marilor competiții și grandioaselor turnee.

Pînă și conservatorismul britanic, bîzuit îndeosebi pe respectarea unui tradițional program intern, mărturisește o desprindere de trecut, echipa de rugby a Angliei perfectîndu-și pentru lunile mai și iunie un amplu turneu, cuprinzînd patru sau cinci întîlniri în Argentina, rezervîndu-și oficiile de gazdă pentru o altă „vizită de lucru" a selecționatei rugbyste a Canadei.

Așteptat cu un viu interes, nu numai de forurile rugbyste internaționale dar și de tot mai larga masă a suporterilor și spectatorilor proaspăt inițiați, turneul echipei reprezentative de rugby a Noii Zeelande — „All Blacks" — în Europa va da strălucire sezonului autumnal.

Onoarea primelor două întîlniri cu mult așteptații oaspeți le este rezervată rugbyștilor din România, printr-o dublă întîlnire, la București și la Constanța. Franța și echipele franceze le vor da apoi replica într-o suită de 7—8 întîlniri, care vor constitui, firește, tot atîtea recitaluri rugbyste.

Între timp, odată cu ultima etapă, de la 21 martie, a „Turneului celor 5 națiuni", vom cunoaște cîștigătoarea competiției din acest an, printr-un meci decisiv de zile mari : Anglia — Franța, la Londra. Teoretic, Anglia, cîștigătoarea de anul trecut, cu o echipă tînără și în plină ascensiune, nu poate scăpa nici această ocazie, dar simpatia și respectul pe care îl purtăm voirilului totdeauna inventiv și surprinzător al rugbyului francez ne îndrituiește să acordăm șansa Franței.

O eventuală victorie a ei s-ar răsfrînge și asupra prestigiului nostru și aceasta cu atît mai mult cu cît s-ar cuveni ca România să cîștige anul acesta cel de-al doilea mare trofeu european „Cupa F.I.R.A."

Să ne bucurăm, cu onestitate dar și printr-o reală strădanie, că rugbyul românesc este prezent într-un loc de prim plan în cadrul acestui generos și tumultuos fenomen — expansionismul rugbyului mondial.

TUDOR GEORGE ■

OMUL CARE JOACĂ

Dacă am da și noi cartonașe...

În ultimele săptămîni, oameni care îmi sînt foarte apropiați și la care țin mi-au spus cu bună-credință că rîndurile mele deranjează chiar prin adevărul lor și, pentru că viața pare destul de lungă, nu va fi exclus să plătesc pentru cutezanța de a vrea binele și dreptatea fotbalului nostru. Le mulțumesc și îi rog să mă creadă că știu la ce mă pot aștepta dacă am să urmez drumul și am să intru în rîndurile lumii fotbalului după firescul sfîrșit de jucător. Știu că s-ar putea să fiu așteptat la „colțurile" fotbalului, tocmai pentru că nimic nu poate supăra mai mult decît țărîna unora de a sfida cortina și de a aduce adevărul direct în scenă.

Poate că fotbalul nostru va deveni curînd un cerc al său, așa cum este și firesc, și atunci obișnuiții colțurilor vor dispărea de la sine, nemaiavînd unde să-și rostuiască capcanele. Merită să credem în această clipă acei atît de puțini care plîngem la huiduieli numai de noi văzuți și ne ascundem în minte, zîmbind, risul aplauzelor... Sînt oameni care nu pot fi înfrînți decît de ei înșiși și omenirea a mers cu ei mai departe așa cum trebuie să meargă și fotbalul...

Greșelile de interpretare și de conducere a fotbalului nasc reacții în lanț ce nu pot fi stinse decît anulînd sau modificînd, conform cu realitatea momentului, măsurile prost așezate. Și aceste greșeli trebuie prezentate.

Iată, de pildă, delicata problemă a cartonașelor. Apărute în furia caldă a C.M. mexican, galbenul lor atît de înșelător a fost desființat după zece ani în țara care a inventat fotbalul. Și în fotbalul nostru existența lor naște mari și pilduitoare comentarii. S-a discutat mult despre ele în iarnă, am vrut să atac și eu prin deposedare această temă dar, simțind că nu se va întîmpla nimic înaintea fluierului returului, nu am mai aruncat mănușa. Era puțin normal ! Fiind fluturate prin aer atît de relativ și fără nici o diferențiere, s-au strîns atît de multe încît nu mai puteau fi arse... Acum două săptămîni, „Flacăra" a făcut o anchetă interesantă în care una dintre întrebările puse arbitrilor a fost și aceea a felului în care consideră utile cartonașele. Din numărul mare de întrebați, doar doi (Rus și Topan) s-au declarat împotriva ghilotinei galbene din teren, iar N. Rainea, cu multă judecată, a spus că „trebuie luate în considerație diferențiat". Sîntem mulți care îi împărtășim ideea dar, din păcate, nici noi și nici ei nu avem putere de decizie. Legile fotbalului nostru sînt făcute de oameni poate bine intenționați, dar care duc în spate murmurul și microbul tribunei și nu transpirația adevărată a jocului oficial din gazon.

Este normal ca jucătorului să i se fluture galben prin fața ochilor pentru proteste, lovire intenționată și să suporte consecințele necesare, dar nu trebuie intimidat cu aceeași culoare dacă din ciocnirea sa la deposedare, lipsind intenția agresivă, adversarul se rostogolește fără urmări prin iarbă. Dar iată o interpretare reală a buclucașului petic de plastic sau carton petrecută numai cu două săptămîni în urmă. Am lăsat special ca timpul să se așeze peste ea, dar n-a fost observată. Înaintea jocului de la Slatina, mijlocașul Progresului Marin Ionescu avea 5 cartonașe galbene. Imediat cum a început jocul a făcut rost și de al șaselea care, automat, îl suspenda, conform regulamentului, 3 etape. Nimic rău pînă aici, legea-i lege, sîntem tentați să rostim. Numai că, mai repede decît se așteptau mulți — pînă la pauză — l-a luat și pe cel roșu care l-a trimis, automat, în fața comisiei de disciplină. Care comisie, la judecata de apoi, l-a pedepsit cu... avertisment ? ! Cum a judecat, să nu mai judecăm.

Interesant este că acest avertisment care a „pedepsit" cartonașul roșu l-a anulat și pe cel galben, care îi oprea trei etape, și fericitul mijlocaș și-a apărat culorile la jocul următor ! ?... Să ne oprim aici, nu înainte de a încerca să-mi imaginez ce-ar fi dacă și jucătorii ar da cartonașe celor care greșesc față de ei, măcar de la epoca Irimie încoace... Nu se poate, dar ce frumos ar fi să visăm și noi la inactivitatea firească a unor comisii F.R.F. ce nu hotărăsc soarta.

CORNEL DINU ■

Lumea în care trăim

Războiul din umbră

Paris, Hotel „Meridien". Cînd femeia de serviciu a deschis ușa s-a retras îngrozită. În mijlocul camerei, într-un lac de sînge se afla un om. Cel asasinat era unul dintre specialiștii arabi în fizica nucleară.

Crimă obișnuită ? Sau un asasinat cu alte mobiluri ? Desigur s-au emis diferite ipoteze. Putea fi o răfuială personală. Totuși, în hotelul parizian operase o mînă de profesionist. Atunci ? Misterul morții a început, treptat, să se clarifice. Primele suspiciuni se refereau la faptul că acest asasinat putea reprezenta o acțiune a unui cunoscut serviciu secret. Această ipoteză s-a consolidat cînd un post de radio din Orientul Apropiat a anunțat prompt, și cu oarecare satisfacție nedisimulată, știrea privind dispariția omului de știință arab. Contraspionajul francez făcea o legătură între lichidarea savantului și o altă acțiune cu aceeași semnătură. Cu un an în urmă, tot în Franța, agenții aceluiași serviciu de spionaj au deteriorat conteinerele metalice a doi reactori nucleari pe care o firmă franceză îi pregătise pentru a fi expediați în Irak. Faptele acestea au fost relatate de revista italiană „Panorama". Dar cîte alte fapte asemănătoare din acest „război din umbră" al serviciilor secrete nu s-ar putea povesti...

„Războiul din umbră". Nu ! Nu este vorba de nici o exagerare și nici de o simplă figură de stil. „Războiul din umbră" este o realitate, o realitate dură și tragică a zilelor noastre. Și chiar dacă acest război nu este însoțit întotdeauna de exploziile bombardamentelor sau de zgomotul canonadelor, este la fel de periculos pentru cauza destinderii și colaborării, a securității și păcii. Nu este un război oarecare, limitat, să zicem, la confruntarea cîtorva duzini de specialiști. Dimpotrivă, se estimează că Occidentul folosește peste patru milioane și jumătate de oameni — agenți, specialiști în diferite domenii, oameni de știință la care se adaugă profesioniști ai pistolului. Ei duc o luptă feroce, care pentru atingerea scopurilor lor militare și politice, îmbină adesea, cele mai diferite forme — de la asasinate pînă la acte teroriste și chiar lovituri de stat.

În ultimii ani această dură confruntare, pe care un fost prim-ministru britanic o numea „bătălia conspiratorilor", se caracterizează prin dezvoltarea uriașă a tehnicii folosite, tehnică de vîrf în absolut toate domeniile — de la „avionul fantomă", avion supersonic ce nu poate fi detectat de radarele adverse și înzestrat cu o aparatură ce poate devasta, fotografia chiar autoturismele pe drumurile de țară, și pînă la miniaturizarea tehnicilor de înregistrare și transmitere de domeniul fantasticului. Pentru a-și spori arsenalele mijloacelor de culegere a informațiilor, specialiștii în domeniul spionajului tehnologic de la C.I.A. lucrează pentru a pune la punct spre exemplu ceea ce ar trebui să fie, în optica lor, un mijloc de „citire" a gîndurilor.

Evident, proliferarea activității serviciilor secrete și de informații implică sume colosale. Recent, agenția americană „United Press International" dezvăluia că bugetele serviciilor de informații ale Statelor Unite se ridică anual la 17 miliarde dolari. Numai cheltuielile Agenției Naționale de Securitate sînt evaluate la circa 3—5 miliarde dolari anual. Această agenție interceptează comunicațiile cu străinătatea, descifrează codurile străine și protejează integritatea codurilor secrete americane. Pentru aceasta utilizează tot felul de mijloace, de la submarine la sateliți și avioane. Se pare, după aprecierile agenției „United Press International", că pentru agenție lucrează pînă la 30 000 militari și civili, dintre care 2 000 în afara țării, la diferite „posturi de observație" cheie. Așa cum declara recent noul șef al C.I.A., William Casey, o mare parte din banii rezervați serviciilor secrete vor fi folosiți pentru achiziționarea de noi mijloace și dispozitive — sateliți, „avioane-spion", aparate de fotografiat și receptoare ultrasensibile și ultraminiaturizate, noi arme și droguri. În plus, procedează la recrutarea de noi agenți, prin sporirea posibilităților de pătrundere a acestora în cele mai diverse locuri unde se concentrează secrete. „Agenții noștri nu trebuie să-și petrecă timpul spionînd în baruri sau fotografiind documente secrete, afirma recent un factor de conducere din C.I.A. Sarcina lor principală va trebui să fie aceea de a menține contactul cu persoane ce ocupă posturi-cheie în diferite guverne, în diferite partide, cu altele ce le pot ajuta să cunoască tot ce se întîmplă într-o anumită țară".

Nici celelalte țări occidentale nu rămîn în afara acestui „război" care solicită tot mai mulți bani și oameni. Celebrul serviciu secret englez, „M.I.-6", slujește la fel de fidel, ca întotdeauna, obiectivele politicii externe a Londrei. Dar fie că sînt membri ai B.N.D. — serviciul de informații al R.F.G., S.D.E.C.E.-ului francez — serviciul de documentare externă și contraspionaj, sau ai S.I.S.M.I.-ului — serviciul italian de spionaj, agenții acestora acționează pe diferite fronturi și în cele mai diferite zone ale lumii. Categoric, bătălia pentru secrete militare și politice este preponderentă. Dar să nu uităm nici spionajul economic, furia cu care marile concerne caută să depisteze secretele concurenților lor, progresele lor industriale, tainele bine păzite ale tranzacțiilor. Pe acest teren se consumă destule gloanțe și se varsă mult sînge...

„Războiul din umbră" nu poate decît provoca suspiciune și învenina relațiile dintre state. Este unul din războaiele de care omenirea ar fi dornică să se dispenseze definitiv și irevocabil. Planeta dorește o existență liniștită, demnă, fără urzelile din umbră, și nu numai din umbră, ale celor ce mizează pe tensiune...

AL. PINTEA

Aventurile colesterolului

Atît gurmeții, adică rafinații artei culinare, iubitorii de bucate alese, cît și gurmanzii, adică mîncăii, s-au bucurat mult de tot cînd, anul trecut, Academia de științe din Statele Unite a publicat un raport cu privire la colesterol. Suspectat pînă atunci că ar contribui la activarea atacurilor de cord, mortale de cele mai multe ori, colesterolul era prezentat în raportul amintit ca fiind o substanță necesară organismului, care nu este vinovat de cele ce i se impută.

Nici un an n-a fost bucuria, căci iată — după cum ne informează „L'Express" —, date recent publicate pun iar la stîlpul infamiei mult hulitul colesterol. Este vorba de rezultatele unei anchete de masă, realizată în S.U.A. de un cunoscut specialist, dr. William Shekelle. Timp de 19 ani, 1 900 funcționari de la Western Electric din Chicago, împărțiți în trei grupe conform habitudinilor lor alimentare, au jucat rolul de cobai. Rezultatele acestui experiment au confirmat marea majoritate a lucrărilor anterioare : cei la care s-a înregistrat un conținut scăzut de colesterol în sînge (sub 2,2 g la litru) au avut o mortalitate cardiacă inferioară cu 30 la sută mortalității colegilor lor cu un procent de colesterol ridicat. Însă aceste rezultate, oricît de importante și de edificatoare ar fi ele, n-au pus capăt polemicii cu privire la cele două feluri de colesterol : cel „bun" și cel „rău". Pentru că există într-adevăr un colesterol zis bun și altul zis rău, în privința aceasta nu este nici un fel de îndoială. Polemica despre care aminteam are în vedere rolul exact al fiecăreia dintre cele două substanțe, cît de rău este colesterolul cel „rău" și cît de bun este cel „bun".

Colesterolul este o materie indispensabilă celulelor, care au nevoie de ea pentru diversele lor membrane. Fără colesterol omul n-ar putea trăi. Dar dacă singele omului conține prea mult colesterol, încep dificultățile : el favorizează constituirea de plăci de aterom, care sfîrșesc prin a obtura arterele. Acest act detestabil este însă opera doar a colesterolului conținut în lipoproteinele de joasă densitate, prescurtat LDL (Low Density Lipoprotein). Este vorba, ați ghicit, de colesterolul cel „rău".

Dar singele conține, deopotrivă, și lipoproteine de înaltă densitate (HDL — High Density Lipoprotein), purtătoare, și ele, de cole-terol. În 1975, o echipă de medici din Massachusetts au stabilit că bolnavii atinși de tulburări coronariene prezintă un colesterol HDL mai scăzut decît persoanele sănătoase, și aceasta independent de cantitatea totală de colesterol. De aici s-a tras concluzia că acest colesterol, HDL, ar acționa în organism ca un antagonist al colesterolului LDL, că el s-ar comporta deci ca un agent antiateroscleroză, ca un factor de drenaj al arterelor. De aceea, acestui colesterol i s-a zis „bun".

Descoperirea menționată a dat mari speranțe atît bolnavilor, cît și cardiologilor. Prin măsurarea cantității de colesterol „bun" la persoanele cu risc coronarian, se putea anticipa apariția atacurilor, a infarcturilor. De asemenea, devenea posibilă corectarea, prin medicație, a conținutului de colesterol HDL, în scopul de a întări acțiunea lui de curățitor al vaselor sanguine.

Însă meciul experimentelor a continuat. La puțin timp după ce au fost anunțate concluziile echipei din Massachusetts, au fost date publicității rezultatele cercetărilor unui alt grup de savanți, de astă dată din Minnesota. Aceștia au urmărit mai bine de două decenii comportamentul a 284 de oameni între 45 și 55 de ani (în momentul începerii cercetărilor). Din cei 133 care au murit în perioada experimentului, 55 au avut drept cauză a decesului maladiile coronariene. La toți aceștia colesterolul HDL (cel bun) era cu mult sub normal. Deci o confirmare deplină a celor constatate de colegii din Massachusetts. Dar, concomitent, echipa din Minnesota a mai făcut o descoperire uluitoare. Din cei 138 de decedați, 32 muriseră de cancer. Or, la aceștia, colesterolul cel „bun" era cu mult peste normal.

Așadar, după cum sublinia chiar conducătorul celei de-a doua echipe, dr. Ancel Keys, se pare că un colesterol HDL prea ridicat poate fi considerat ca un factor care predispune organismul la apariția ulterioară a cancerelor. Altfel spus, concluzia tot „L'Exoress", tentația de a mări în mod artificial cantitatea de colesterol „bun" din organismul uman, în scopul diminuării riscului de ateroscleroză, nu mai este deloc dezirabilă.

Fără îndoială că valoroasele cercetări la care ne-am referit au importanța lor, s-a făcut lumină în multe probleme. Dar în legătură cu colesterolul s-a cam ajuns de unde s-a plecat. Un fel de concluzie a tras profesorul William Shekelle, pe care l-am mai amintit : „Excesul de zahăr și cel de grăsimi saturate nu sînt niciodată bune". Ceea ce știam și noi, din moși strămoși. Dar dacă o mai spune o dată un savant cu renume, aceasta, firește, nu strică.

ION D. GOIA

Hold-up-urile informatice

Într-o carte de anticipație, apărută în Statele Unite, este vorba de un furt colosal, de 160 miliarde de dolari, care destabilizează brusc economia americană. Această nemaipomenită deturnare de fonduri este — în roman — opera unui superescroc care a izbutit să se insinueze în mod fraudulos în sistemul electronic utilizat astăzi pentru transferul de fonduri între bănci.

Nu că astăzi băncile n-ar mai fi „abordate" cu mijloace „clasice" : mitraliere, dinamită, plasmă, grenade lacrimogene și fumigene, măști, pistoale, limuzine blindate ș.a.m.d. Nu, la astfel de procedee se recurge încă. Dar în ochii profesioniștilor ele apar din ce în ce mai desuete ; își fac loc tot mai mult escrocheriile informatice. Acestea sînt, mai întîi de toate, mult mai rentabile, aducînd autorilor, pentru o „lovitură", de zece ori mai mult decît hold-up-urile clasice. În al doilea rînd, riscul este minim, descoperirea este greu de făcut. În sfîrșit, chiar dacă frauda este depistată, multe instituții bancare preferă să se lase păgubite și nu dau în vileag afacerea, de teamă de a nu zdruncina, prin aceasta, încrederea depunătorilor.

Furturile prin ingerința în funcționarea computerelor pot fi comise, după cum este lesne de înțeles, numai de specialiști și numai dacă ei au acces la ordinatoare. Un caz, din multe altele, este acela al lui Stanley Rifkin, funcționar la Security Pacific Bank din Los Angeles. Procurîndu-și cele trei coduri pe baza cărora se putea face ascultat de ordinator, Rifkin a izbutit să-și însușească suma de 10 milioane de dolari (prins, a fost condamnat la opt ani de închisoare). Dar cea mai mare dintre aceste escrocherii s-a produs — tot la Los Angeles — la o societate de asigurări. În șase ani, mășluirea computerelor a costat-o pe Equity Funding Insurance colosala sumă de 2 miliarde de dolari. „Lucrătura" era opera unui grup de ingineri și cadre superioare, care, în modul cel mai simplu, au introdus în ordinatorul firmei 64 000 de clienți fictivi. Și totul funcționa ca pe roate : corect programat, ordinatorul lucrează la fel de repede și de bine atît pentru oamenii cinstiți, cît și pentru escroci.

Dar și cei care nu lucrează direct la ordinator pot, dacă-și procură anumite date, să intre de la distanță în legătură cu computerul și să aibă în permanență acces la informațiile cele mai confidențiale.

Desigur, în fața unui astfel de gangsterism, să-i zicem informațional, se iau peste tot măsuri de apărare. Asigurarea securității este pe punctul de a deveni prioritatea nr. 1 a întreprinderilor informatizate. Ordinatoarele sînt în prezent amplasate la loc sigur, în încăperi cu uși blindate, și nu mai tronează ca pînă acum în holurile firmelor, la vederea publicului, ca semn de prosperitate. Cei care au direct acces la ordinatoare sînt supravegheați cu strictețe. Toate aceste subtilități tehnice demonstrează limpede că pentru a obține victoria în lupta cu escrocii informaticii, savanții și inginerii trebuie să-i întreacă în inventivitate.

ION CODRU

Mondo uomo ?

Fluierăturile și aplauzele

Acel fin (și trist) scriitor umorist, care a fost Neagu Rădulescu are și o carte care se cheamă „Nimic despre Japonia". Parafrazîndu-i titlul azi, aici, am putea spune : „Nimic despre... restul". Pentru că, iată, recent o știre mai amplă din Milano ne anunță că „dreptul de a fluiera la Operă a fost recunoscut în aceste zile de asociația «prietenii galeriei» de la Scala din Milano, clubul cel mai prestigios al melomanilor italieni care, în schimb, a condamnat **energic** (subl. ns.) aplauzele profesionale". Și, ca să fim complet edificați, ni se spune că nu mai puțin de opt sute de judecători și prieteni ai lojei au fost convocați într-o reuniune extraordinară pentru a-și spune o părere autorizată asupra fluierăturilor și aplauzelor la... Operă. Apoi reportajul citat continuă tranșant: **„Întregul Milano** (subl. ns.) nu vorbește decît despre fluierături, conservatoare sau progresiste (!? n.n.), inteligente sau vulgare (?! n.n.), organizate sau spontane, de cînd fluierăturile «istorice» cele mai lungi sau cele mai intense, auzite vreodată la Scala (care și-a sărbătorit 200 de ani) au privit, acum 15 zile, o nouă premieră". În acest sens, autorități în materie, veterani ai galeriei sau lojei de la Scala și-au comunicat părerile. Criticul Rodolfo Celletti nu-și „amintește să fi văzut o operă fluierată atît de voluptuos". Opinia nu e împărtășită de un compozitor (Gino Negri) pentru care „fluierăturile cele mai deșănțate s-au consemnat, la 17 martie 1932, împotriva tenorului care, în opera «Favoritul regelui» de Verratti a început printr-o notă falsă aria «Arta merge rău»". Ni se precizează că a fost nevoie de poliție pentru restabilirea ordinii !! Dar nici acest exemplu n-a fost edificator pentru că directorul muzeului din Scala a povestit că „cea mai radicală contestare a fost rezervată unui balet, la 1 ianuarie 1893, cînd „după ce au fluierat din abundență, spectatorii l-au aruncat pe dirijor de pe podium". Alt critic aminteste de un eveniment mai recent (17 octombrie 1964) cînd primul act al „Traviatei" (dirijată de vestitul Herbert von Karajan !!) a fost „foarte fluierat".

Vicepreședintele „Prietenilor galeriei" are — și el — amintirile lui despre recordurile fluierăturilor : tenorul Giacomo Lauri Volpi, dirijorul Zubin Mehta... După care el spune că „fluieratul înseamnă sănătatea operei cu condiția ca cei ce fluieră să fie bine cultivați ce-și exprimă dezacordul la momentul oportun și nu profesioniști care întrerup spectacolul". În fine, personalitatea respectivă își exprimă speranța că artiștii din toate operele lumii vor accepta amintitul verdict al asociației sale care, în curînd, va trimite delegații la Londra, Paris și Salisbury care să pledeze concret în acest sens. Dilema celor din Milano — fluierături cinstite sau aplauze politicoase ? — e, se vede, serioasă.

...Luați însă cu povestea n-am spus, vorba scriitorului nostru adaptată însă, „nimic despre altceva". Adică : normale cote la terorism ; regizorii Rossi și Antonioni lucrează intens la două filme ce par de excepție iar, în 1980, Italia a înregistrat un deficit comercial record — 19 miliarde dolari.

DUMITRU CONSTANTIN

— Nici pînă la vîrsta deplinei maturități n-ai învățat să stai civilizat la coadă ? De ce te-nghesui ?

Ochiul și urechile lumii

În lumea trăpașă

Duminica trecută s-a deschis stagiunea la hipodromul din Ploiești, poimîine — scrie în programul de televiziune — veți vedea al 6-lea episod din „Calul, prietenul meu", consacrat tot trăpașilor, ar fi deci bine să știți — chiar dacă nu vă pricepeți la curse dar mă bizui că vă pricepeți la oameni și la ale lor, calul fiind nu numai prietenul meu ci totodată o istorie intimă a omului — că în iarna asta au avut loc cîteva evenimente memorabile în lumea trăpașilor. A venit, de pildă, pe continentul nostru, campioana mondială, iapa americană Classical Way și a aterizat în Franța, unde urmă să se dispute cea mai importantă cursă a acestei specialități de zbor cavalin, faimosul Premiu al Americii la care tot patrupedul dotat visează între stănoagele sale. Classical Way, după ochiul și binoclul unui cronicar de prestigiul domnului Louis Deniel, un adevărat enciclopedist și filozof al turfului, ar fi o personalitate de tip european : ea nu aleargă americănește, „din umăr", ci „din genunchi", ridicîndu-i extrem de înalt, pentru ca după aceea să-i întindă și să-și arunce picioarele cu atîta forță că obține dintr-un singur pas cu vreo 20 cm mai mult decît trăpașii de rînd. Înfățișarea iepei — înaltă, ușoară, parcă avînd „aer sub burtă", cu un cap mare și comun, cu urechi lungi și inexpresive — nu e nemaipomenită. Arta de a privi un cal poate defini un om și nu neg că acest domn Déniel mi-a dat deseori, în cronicile sale, voluptăți de „Holstomer" — cea mai importantă nuvelă pe care Dumnezeu a scris-o vreodată, sub numele de Tolstoi, despre un cal. Ei bine, Classical Way pierde cursa premergătoare Premiului Americii fiindcă, neobișnuită cu noul ei sulky, s-a speriat chiar din start, a plecat prost și s-a enervat pe parcurs, odată cu driver-ul ei, și mai rău, sosind a șaptea. La capătul analizei sale, Déniel profetizează : nu cred că Simpson — driver-ul — va cîștiga Premiul Americii, dar Classical Way nu va pleca din Franța fără să săvîrșească o mare performanță. Și ce se întîmplă : în Premiul Americii, Classical Way iar pierde 20 de metri din start, și oricît o întinde — cu „burta la pămînt", cu „nările în vînt", — să recupereze „metrii", nu poate decît să realizeze o cursă fantastică, pentru glorie, sosind a treia. Cîștigă un căluț negru, francez, de mare clasă. Idéal de Gazeau, în uralele unei mulțumi, clamînd „ca la un eseu, la rugby". Îi rămîne campionatul încă o cursă, premiul Belgiei, în care aleargă magnific, învingîndu-l pe Idéal de Gazeau, stabilind un nou record al pistei de la Vincennes, 1.14.2, pe kilometru. Ceea ce înseamnă 48,517 km pe oră. Lupta lor va intra în legendă. Idéal de Gazeau e primit acasă, în satul unde se antrenează, cu coruri de copii pe străzi, cu discurs al primarului și paradă.

Dar eu, om ca toți oamenii, mă gîndesc totodată la gura aurită a cronicarului, la puterea lui de „a vedea", la „viziunea" lui — cum spune atît de frumos Bubu Ornaru, pe hipodrom, la Ploiești, discutînd șansele cailor, „dom'le, asta-i viziunea mea", fugind la casă să-și joace viziunea.

RADU COSAȘU ■

— De ce clasă este pluta dv.? Pentru că noi doi avem bilete de clasa I.

(După „PUNCH" — Anglia)

Eu comunic,

tu comunici, el comunică

Satul global

Dacă îi vom ierta modul decorativ de a-și exprima gîndurile, condimentarea excesivă a teoriilor puse în circulație cu elemente vădind gustul spectaculosului, dacă vom trece cu vederea dificultățile ce decurg pentru noi din condiția în care sîntem puși, cu o mînă la gheață, cu cealaltă pe calorifer — media călde, medin reci, deh ! — dacă vom uita pentru moment că nu am prea înțeles cum poate instrumentul trece în fața mesajului, — the medium is the message — mai pe limba noastră căruța înaintea bidiviilor, ne putem lăsa sedușl fie și doar pentru frumusețea imaginii de ideea unei călătorii în Satul global. Globul terestru, ne-a atras atenția Marshall Mc Luhan, a fost luat în primire de tot felul de fire întinse și răsucite te miri cum, a permis să se facă în juru-i o împletitură cu noduri marinărești inatacabile, odgoane cu nemiluita i-au înfășurat cum s-au priceput mai bine și iată-l acum în postura de sat mai mare, dominat de statura instrumentelor de comunicație ce anulează distanțe și subjugă, aducînd totul la un numitor comun.

Satele copilăriei noastre aveau la intersecția ulițelor pe omul cu toba sau goarnă, după caz. Aducătorul de noutăți. Satul global s-a trezit dominat de alura autostrăzilor pe care vine din părți diferite, dar ducînd în același sens, lava informațională. Autostrada tiparului. Autostrada auditivului. Autostrada vizualului. Peste tot și peste toate, malaxorul invizibil al agențiilor de presă, neostenite, zi și noapte preocupate să presare pe centimetru pătrat (de asfalt) și secundă bîtii purtători de noutate, de informație.

Sînt teorii argumentate, subliniate cu rigoare, referitoare la creșterea exponențială a volumului de informații. Ele ne demonstrează că rata de creștere a numărului de documente tipărite în domeniile științific, tehnic și economic este aproximativ de două ori mai mare decît rata oricărui alt fenomen social sub formă de activitate umană. Și dacă ar fi doar aceste fîntini născătoare de informație...

Autostrăzile Satului global șerpuiesc pe deasupra capetelor noastre, peste colibe, peste zgîrie-nori, peste deșerturi și piscuri solitare, studiindu-se reciproc, pîndindu-se, încercînd să cunoască cu o fracțiune de secundă mai devreme intențiile adversarului pentru ca, înarmat cu datele de poziție trebuincioase, să poată plonja victorios spre linia de sosire, atingînd, fie și umăr la umăr dar primul, magica ață albă ce traversează pista în locul unde orice cursă de alergări la sfîrșit, pentru a putea lăsa loc aplauzelor adresate învingătorului. Din cușeta beneficiarului, ce se vrea norocos, Satul global asistă cu pasiune la mersul strunit de la distanță al bolizilor lăsați să curgă pe pista de beton, observînd cum scade de competiție — și de victorie — sporește numărul și gabaritul competitorilor.

...Tirajul zilnic al ziarelor tiorîte astăzi pe planeta noastră denășește cifra de 400 milioane exemplare. Ceea ce ar însemna 130 de ziare la mia de locuitori.

...În lume apar peste 400 000 de publicații periodice.

...Piața cărții primește anual 590 000 titluri și opt miliarde exemplare anual.

Autostrada tiparului revendică, în virtutea brevetului de producător lăsat de taica Gutenberg, dreptul sub soare.

...Locuitorii planetei Pămînt dețin un miliard de aparate de radio. La patru locuitori, un receptor. În multe locuri ajunge sau nu ziarul, radioul ajunge oricum...

...Numărul televizoarelor a depășit 360 milioane. Media — 117 aparate de recepție la o mie de locuitori.

...Producția mondială anuală a filmelor de lung metraj a atins la un moment dat cifra de 3 800.

Și peste toate, cum spuneam, malaxorul agențiilor de presă, pompe de noutăți cu foc continuu, emițînd, receptînd, sintetizînd. Sînt circa 120 de țări și teritorii independente care dispun de agenții naționale de știri, legate prin contracte de schimb cu unul sau altul din marile oficii distribuitoare de informații. Orice constelație își are Steaua sa polară și Satul global se poate făli cu mai multe în același timp. Cinci agenții de presă — France Presse, Associated Press, Reuter, Tass și United Press International — au reușit să-și construiască socluri cu vedere privilegiată din toate unghiurile peste Planeta Informației. Marmura acestui postament se numește, cum ușor putem bănui, zestrea tehnică și capacitatea de a „culege și difuza" știri în întreaga lume.

La ce ne-am putea aștepta, pașnici cetățeni ai Satului global, invitați brusc să călcăm în larma Autostrăzilor informației ?

NEAGU UDROIU ■

Doriți o fetiță sau un băiețel?

Într-o recentă comunicare, dr. Jean Choukroun, care conduce maternitatea spitalului din localitatea franceză Puteaux, se arată într-un total de acord cu Joseph Stolkowsky, profesor de fiziologie chimică la Universitatea Paris VI. După părerea acestuia determinarea sexuală ar fi legată de repartiția elementelor minerale în alimentația femeii. În măsura în care este probantă, o astfel de afirmație dă, trebuie s-o recunoaștem, de gîndit. Tristă este însă reclama aproape comercială ce se face în jurul ei. „Doriți să aveți o fiică ? Beți lapte, mîncați ouă, miel, dulcețuri, dar abțineți-vă de la brînză și carne. Vreți un băiat ? Beți ceai și cafea, mîncați șuncă, pește, ouă, fructe naturale, dar păziți-vă de creme și lăuticî și sărați-vă bine mîncarea". Personal, nu mă pot atașa cu toată ființa acestei descoperiri — care se pare că este totuși serioasă, luată în sine — nu numai din cauza reclamei. O ființă umană este ceva mirific, unic și irepetabil, motiv pentru care gestul programării ei — chiar și numai din punct de vedere al sexului — are în el ceva dureros, de neacceptat. Dar sînt și argumente în fața cărora trebuie să cedezi. Iată ce spune medicul francez : „Femeile sînt citeodată agenți de transmitere a maladiilor genetice care nu afectează decît băieții (hemofilii, sau miopatii, de exemplu). Metoda a permis deja unor femei să nu nască decît fete, care nu suferă de nici o boală". În acest punct, cercetarea amintită învinge simțămintele noastre. Pentru că un nou născut nu e o marcă de mașină. Și mai este ceva : după cum reiese din însăși investigația făcută și în acest caz selecția naturală operează foarte bine (în condiții neartificializate se nasc cam tot atîtea fete cît și băieți).

Totul a început în 1958 cu un cuplu de broaște. Într-un mediu natural de creștere, el a dat viață la aproape tot atîtia masculi și femele. Cînd acest mediu a fost suprafăcărcat cu potasiu, procentajul de masculi a ajuns la aproape 70 la sută și, invers, în prezența calciului a rezultat o majoritate de femele. Cam în aceeași perioadă în care profesorul Stolkowsky se ocupa de mormolocii săi și verifica în laborator ceea ce, la plecare, nu fusese decît o simplă intuiție, un țăran breton din regiunea Redon făcea, cu un empirism genial, aceeași observație asupra bovinelor din satul său. A fost izbit de faptul că într-o fermă fertilizată cu potasiu au rezultat 22 de masculi la 24 de născuți și a presupus că numai diferențele de alimentație puteau să explice fenomenul. A urmat apoi perioada cea mai frumoasă, emoționantă chiar, a acestei cercetări, a contactului și colaborării între omul de știință și omul simplu. O anchetă retrospectivă în 134 de ferme a luat în considerare 25 653 nașteri. A fost analizat totul : natura solului, ingrășămintele, alimentația, epoca fecundării. Iar rezultatele au confirmat pe deplin teoria savantului. A urmat o anchetă prospectivă în 82 de ferme din regiunea normandă. În cele 30 de ferme în care se dădea animalelor o alimentație echilibrată s-au născut 148 masculi și 149 femele. În schimb, acolo unde în alimentație au fost aplicate substanțe alcalino-pămîntene, procentajul nașterilor a fost net în favoarea femelelor. S-a căutat apoi alimentația ideală, care a fost dirijată în funcție de dorința crescătorilor.

Dar să revenim la... oameni. Din 1970, profesorul Stolkowsky și-a îndreptat cercetările, aproape clandestin, în acest sens. În același timp, doi ginecologi din Montreal, doctorii Lorrain și Gagnon, au observat, în urma unei anchete retrospective, că la o sută de cupluri având copii de același sex, 80 au avut o alimentație bogată în potasiu și au avut băieți, iar cei cu fetițe una bogată în substanțe alcalino-pămîntene. Interesată de aceste cercetări, doctorița Michele Duc, „prezice", ținînd seama de propria sa alimentație, că al doilea copil al său va fi fată. Simpla curiozitate feminină avea să ducă la un temeinic studiu științific.

În 1977, maternitatea din Port-Royal deschide o consultație specializată în acest sens. Medici și dietetițieni primesc regulat 50 de paciente, cărora le indică regimul de urmat. Acesta se programa cu două luni și jumătate înaintea concepției copilului. Pînă la începutul sarcinii, femeile completează zilnic un „caiet de bord", pe care-l trimit la spital.

Cam asta e, și nu e, totul. Pentru că nu trebuie să ne facem iluzii. Se vor găsi destui care vor merge să-și „programeze" un băiat sau o fată. Chiar cei ce au aplicat pentru prima oară metoda recunosc că regimul pe care-l cere aceasta este departe de a deveni unul de masă, că simpla distribuire a „caietelor de bord" de care vorbeam mai înainte, fără o supraveghere medicală minuțioasă, duce la eșec. Chestiune de capriciu și de bani. O lasă să se înțeleagă însuși Stolkowsky. „Destule cupluri care au deja doi băieți, nu vor ezita să aibă alt copil dacă ar avea siguranța că acesta va fi fată. Și invers".

Deși mecanismul de selecție a sexului păstrează încă mistere, metoda descoperită se dovedește eficientă. Dacă specia umană o fi visat cumva la ea de milenii, cu siguranță că o privește acum cu oarecare neliniște.

DUMITRU AVRAM ■

Itinerar între două oceane (XIV)

Duminici perpendiculare la New Orleans

Strada e lungă și scundă, zănăcită de soare și moleșită de tăcere. Sînt un personaj fără nume din Faulkner, îmi tîrîi cu greu picioarele pe trotuarul veșteiit de ambalaje și toată tăcerea asta încinsă, sărăcăcioasă și fără vîrstă îmi strică încrederea în fetele morgane, fie ele și nord-americane. Am sperat, de mult, la începutul drumului pe strada lungă că ceva se va întîmpla, că măcar una din clădirile pitite și otova va izbucni dintre celelalte, că o curbă șmecheră îmi va face cu ochiul, că un copac va erupe, de unul singur, prin porii caldarîmului. Nimic. Casele sînt riguros aceleași, strada se duce nînrasnic de rectilinie dincolo de orizont și de orice închipuire, iar vegetația s-a astupat, din indolență sau nu, într-o altă eră geologică.

Fiecare casă are un etaj, fiecare etaj trei ferestre cu transparente lăsate, fiecare parter un pridvor, fiecare pridvor două trepte. În pridvoare balansoare. În balansoare — aici o stranie diferență se cască deodată — oameni, care, asta e, se balansează și oameni care nu se balansează pentru că nu s-au născut, încă, în balansoare. Probabil că cei care nu se balansează afară se balansează înăuntru, toți la fel : lent, în tăcere, păstrînd ritmul, cu pleoapele căzute, concentrîndu-se asupra unui punct fix, eventual același.

E duminică la New Orleans, briza golfului a eșuat pe mal, orașul crapă de căldură și de lene și de o plictiseală titanică, definitivă, mortală. Străzile lungi se intersectează întotdeauna perpendicular cu străzile lungi și întreg „Cartierul vechi" își digerează, ordonat și sistematic, agonia. Clădirile vechi și oamenii vechi se macină împreună cu ura scîrbită a inutilității, a traiului trăit, nimeni nu are amintiri pentru că nu merită iar viitorul și mai puțin și este limpede că din cauza asta tot ce e dincolo de mîine se mototolește și se aruncă la coș. Magazinele sînt închise și dacă ar fi deschise nu ar exista nici o diferență. În vitrine mărfurile au murit de mult ; pălării demodate, haine șifonate, televizoare rablagite, mobilă decolorată de soare, pantofi desueți și chiar jucării, da jucării pipernicite și jigărite de atîta așteptare într-un cartier fără copii de cine știe cînd, aici pe străzile lungi care se intersectează tot cu ele, cu o manie a perpendicularității în deșert, dar nu în unul mișcător și scuturat de vînturi, ci crispat, mereu același în neistovita lui imensitate și în ultimul fir de nisip.

Am lăsat în urmă kilometri de nimic, de viață zdrobită de naftalină, un oraș năpădit de păpuși ridate care se balansează, un coșmar banal și incremenit lăsat liber sub soare să se facă scrum. După un colț ca toate colțurile în atmosferă se însinuează altceva, tăcerea e împînză de degete nevăzute, un nu știu ce e aproape, mă podidește o grabă ca în copilărie cînd mă îndreptam, cu sufletul tăiat de emoție, spre artezienele înalte și melodioase care își răsfirau apele în serpentine și bolți într-un vis imposibil devenit, brusc, la îndemînă.

Trec dintr-o duminică în alta, am năvălit fără să știu în cartierul francuzesc (deși s-ar putea numi oricum altfel) într-o altă viață și un alt timp. Un lumet pestriț și vivace se scurge alandala pe trotuare și prin mijlocul străzilor, femeile își afișează garderobe exotice, tembele, stranii ; bărbații poartă pantaloni scurți, redingote retro, unii își echilibrează blugii cu jobene sau gambete. Croindu-și drum cu veselie prin această magmă umană care a început un carnaval și uită, simplu, să îl încheie, trec trăsurile : înalte, multicolore, trase de cai albi și dolofani. Negrii în fracuri roșii pocnesc din bice mîndri ca niște personaje centrale din cîteva comedii care își merită ambiția să nu cadă. Lumetul se prăpădește de rîs tot bînd din pahare de carton. Din cîțiva în cîțiva metri frigiderele cu capac se lasă cutrelerate de oricine. Pietonii veseli se alimentează cu cuburi de gheață, trîntesc capacele, mai trag o dușcă și se balansează, dar nu ca în cartierul vechi, ci cu poftă și cu gura pînă la urechi, cînd într-un ritm, cînd în altul pe dîra muzicii zvîrlite în stradă la tot pasul. Zeci, poate sute de orchestre, comprimate în restaurante, înfipte pe podiumuri în grădini sau pur și simplu în mișcare pe trotuare. Își împletesc portativele cu o degajare turbată și inofensivă topindu-se în aerul colosal al acestei duminici, într-un aer cu pori muzicali. În această arșiță împinsă la loc spre soare de presiunea trompetelor și brînciurile tobelor.

Lumea se bronzează de muzică, jazz-ul transformă casele și oamenii într-o fluidă zăpăceală, grozavă, nemaipomenită care nu are sau nu vrea să aibă nimic comun cu duminica paralizată de alături...

RADU BUDEANU ■

Fostul internațional Vasile Anghel:

„Nu de vorbe fără acoperire duce lipsă fotbalul românesc"

— Nu s-ar zice, tovarăşe Vasile Anghel, că n-aveţi mină bună ! Nici n-aţi venit bine la Dinamo, ca vicepreşedinte al clubului cu probleme de fotbal, că echipa a şi cîştigat, ba încă un meci cheie, la Hunedoara !

— Dacă n-ai mină, adică dacă n-ai şi-un pic de ghinioane, degeaba ai în cap. N-a fost însă, cred, cazul la Hunedoara, unde echipa a jucat bine şi a cîştigat pe merit.

— Arbitrii au anulat două goluri gazdelor ? !

— Ofsaid în ambele cazuri, nu încape nici o discuţie.

— Alţii au fost şi sînt de altă părere, dar asta-i altă problemă, s-o lăsăm. Aţi jucat fotbal, se ştie, unde, cînd, aţi vrea să ne reamintiţi ?

— Mi-am început cariera la Buzău, oraşul natal, într-o echipă de judeţ, Locomotiva. În '54, am luat parte la tabăra naţională de juniori de la Bistriţa, unde m-a trimis Teasca. După tabără, am fost selecţionat pentru Voinţa Bucureşti care era, la vremea aceea, nucleul naţionalei de juniori. Cînd s-a dizolvat, am ajuns la Progresul C.P.C.S., în divizia B, [illegible]turi de Bodo, Maior, Stancu, Copil, [illegible] Ene, Gîbea, Georgescu şi aşa mai departe.

— N-aţi stat nici acolo prea mult întrucît echipa s-a desfiinţat, da ?

— Exact. Cei mai mulţi dintre coechipierii mei au plecat la Rapid. Eu însă am fost legitimat la Dinamo, sub culorile căruia am jucat pînă în '63, cunoscînd mari satisfacţii, între care...

— Şi oferta trăgători ale reprezentativei ţării, [illegible], tovarăşe Anghel ?

După 7, n-am prea stat să le număr. Sigur e că am debutat în naţională la Moscova, 1—1 dacă vă mai aduceţi aminte, împotriva Angliei, Constantin, Ene II, Ozon, [illegible]

— Aţi avut, iată, numai începuturi fericite, aşadar ?

[illegible] New York, m-am [illegible] fost care a semnat cea mai [illegible]. În '63 am activat, un scurt [illegible] la Dinamo, de unde, după '65, cînd m-am retras definitiv, am jucat şi am antrenat pe Metalul Buzău, cu care am promovat în C.

— Asadar, sînteţi şi antrenor ?

— Da. Am terminat la I.E.F.S., un curs de specializare.

— Aţi mai jucat, să încheiem această schiţă de portret, în naţionala de tineret, aţi participat la cîteva turnee de prestigiu, U.E.F.A. '55 şi '56, Anglia '58, Brazilia '60, New York '61, sînteţi, nu încape nici o îndoială, un nume şi o competenţă în fotbal. Cu toate astea, iată că 15 ani aţi stat departe de gazon. Am fi tentaţi să vă întrebăm de ce ?

— Am lucrat în specialitate.

— Anume ?

— Sînt absolvent al Facultăţii de drept şi al cursurilor post-universitare de relaţii internaţionale, ambele făcute la zi.

— Am notat. E o plăcere, veţi fi sperăm de acord cu noi, să constaţi că un fost fotbalist, ba încă unul din elita sportului în discuţie, a făcut atîtea facultăţi şi atîtea cursuri ! Să lăsăm însă şi această chestiune şi să revenim la prezent. Cum aţi găsit clubul Dinamo după 15 ani ?

— Condiţiile de azi sînt incomparabil mai bune decît cele de pe vremea tinereţii mele. Din toate punctele de vedere, bază materială, instruire etc. Atmosfera e şi ea, în general, bună. Dat fiind faptul că planarea clubului m-a desemnat ca vicepreşedinte în 8 martie, mă găsesc, evident, încă în perioada de acomodare. Mă acomodez, dar, în paralel, lucrez din răsputeri, căci Dinamo, insist asupra acestei idei, n-a renunţat la intenţia de a dobîndi titlul. Cîştigarea campionatului reprezintă obiectivul imediat, dar mă îngrijesc, în egală măsură, şi de perspectivă. Procedez, fireşte în cadrul unui colectiv mai larg de tehnicieni, la o evaluare a lotului în aşa fel încît, la încheierea sezonului, să putem discuta cu jucătorii deschis şi să vedem dacă ei pot răspunde pretenţiilor clubului. Altfel vorbind, azi se dă, sau începe să se dea, bătălia pentru o nouă calitate. Dinamo e, se ştie, un club cu renume şi tradiţie în fotbalul românesc. El trebuie, gîndesc, să-şi depăşească actuala condiţie, pe acest drum cîştigarea campionatului, în care cred, nefiind decît un pas, un jalon. N-avem, de pildă, decît 2 jucători la naţională, pe Speriatu şi pe Ţălnar, nu-i în regulă. Dinamo trebuie să contribuie mai substanţial la familia tricolorilor.

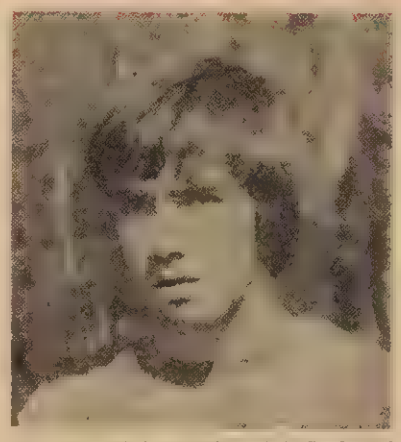

Deşi mai slab în partida cu R.D.G., Cornel Ţălnar are un început de sezon promiţător, în folosul lui Dinamo şi al echipei naţionale. El joacă, azi, pe postul care l-a consacrat, cu ani în urmă, pe Vasile Anghel. Ştafeta pare să fie intrată pe mîini bune.

— Aşa e. Poftiţi, vă ascultăm.

— Naţionala e, după mine, oglinda clubului. Cluburile puternice fac o naţională puternică, pot da cîte exemple vreţi.

— Nu vrem, le cunoaştem. Tovarăşe vicepreşedinte, credeţi că există acum la Dinamo fotbalişti care n-ar merita să facă parte dintr-o echipă de această talie ?

— E timpuriu să vă răspund. Cert e un lucru, jucătorii de azi sînt în măsură să hotărască îndeplinirea obiectivului imediat.

— Adică să cîştige campionatul, da ?

— Da.

— Are Dinamo intenţia să aducă jucători noi ?

— Cei care vor rămîne şi cei care vor veni, dacă vor veni, vor trebui să corespundă nu numai din punct de vedere al valorii, ci şi din acela al angajamentului în procesul de instruire, al fidelităţii faţă de culorile clubului. Nu vă ascund că, în această privinţă, au fost şi experienţe mai puţin reuşite.

— Întrebarea sună, dacă ne e permis să vă reamintim, niţel altfel.

— Dacă vom mai aduce jucători noi ? Dacă va fi cazul, vom aduce. Iată, de pildă, de la Hunedoara echipa s-a întors acasă, iar eu am plecat într-un judeţ, la un meci de B, unde am urmărit un jucător aflat mai demult în vederile clubului. Punctul meu de vedere va fi, desigur, unul, pînă la urmă vor decide tehnicienii. Dinamo are destui şi, în frunte cu Valentin Stănescu, comoctenţi.

— Care vi se pare a fi rolul unui conducător în fotbal ?

— Vom reveni vorbi despre asta. Pînă mă voi lămuri mai bine, aş zice că un conducător n-are voie, în fotbal, să facă o afirmaţie fără să se fi documentat serios. Nu de vorbe fără acoperire duce lipsă fotbalul românesc.

— Normal ar fi să vă întrebăm de ce duce lipsă dar nu vom proceda aşa, luînd şi noi în joc, respectînd rezerva pe care v-o impuneţi deocamdată. Ziceaţi că Dinamo are şanse la titlu, aşa e, dar Craiova, Craiova ce să mai spună ? !

— Craiova şi-a pus, în modul cel mai îndreptăţit, candidatura la titlu şi, judecînd după valoare, e superioară lui Dinamo. Dar nu doar valoarea hotărăşte într-un campionat, aşa-i ? După etapa de simbătă, favorabilă nouă, Dinamo vine puternic din urmă. Are un culoar şi un program mai bun, cred că victoria finală îi va aparţine. Cu condiţia ca jucătorii să nu precupeţească nici un efort.

— Am aflat, tovarăşe Anghel, echipa campioană şi una din retrogradate. Vor mai lua drumul diviziei B alte 2 echipe, care ?

— A.S.A. mi se pare o candidată serioasă. În rest, va fi bătaie mare, poate Iaşi, poate Slatina, poate Baia Mare, cine să ghicească ? !

— Aţi lipsit din fotbal, cum socoteam, 15 ani. Cum vi se pare ei azi ?

— În creştere, numai că nici alţii n-au stat pe loc. Eu aş îndrăzni să afirm că distanţa s-a micşorat, dar rămîne. Ea nu va dispărea pînă ce mentalitatea jucătorilor, a celor ce răspund de ei, a tuturor factorilor implicaţi, nu va suferi modificări importante. E necesar, şi aici, un salt calitativ. La bază, în primul rînd.

— Ce înţelegeţi prin bază ?

— La copii şi juniori. De copii ar fi normal să se ocupe cei mai capabili tehnicieni, fireşte stimulaţi corespunzător. Nu sînt chiar rare cazurile cînd un fotbalist ajunge la divizia A ca să înveţe, la acest nivel, să facă un stop sau o preluare ? !

— Tovarăşe Anghel, sînt fotbaliştii noştri atît de răi cum se spune ? Ce părere aveţi ?

— Nu toţi, nici măcar majoritatea. Cîţiva, pe timpul meu erau, nu mă sfiesc să recunosc, mai mulţi care trăgeau cu paharul. Din punct de vedere al pregătirii pentru viaţă, jucătorii de azi sînt net peste cei de acum, să zicem, 15—20 de ani. Nu că le-aş lua apărarea, dar aşa stau lucrurile şi-mi face plăcere să spun asta.

— Cu întrebarea de mai devreme, am încheiat, vă mulţumim şi vă dorim spor la treabă.

— O clipă, aş mai avea ceva de adăugat. Se poate ?

— Desigur. Aşteptăm noştri, stăpînii noştri, poftiţi.

— Vreau să zic ceva despre Dinu, văzut nu cu ochiul conducătorului, ci cu acela al fotbalistului care am fost. E păcat că Dinu nu joacă în naţională, e mai complet şi mai exact decît fundaşii de azi ai echipei reprezentative.

— Aşa o fi, poate-i spuneţi şi lui Valentin Stănescu, nu prea l-o fi văzut jucînd ? !

OVIDIU IOANIŢOAIA

Explicaţiile şi implicaţiile unei victorii la masa verde

Primim la redacţie :
Stimate tovarăşe redactor şef

Sîntem un grup de oameni ai muncii de la Întreprinderea constructoare de utilaj chimic din Ploieşti, suporteri şi simpatizanţi ai echipei F.C. Petrolul Ploieşti. Sîntem profund indignaţi şi totodată adînc mîhniţi de modul în care clubul C.S. Târgovişte înţelege să ducă lupta pentru promovarea echipei sale de fotbal în prima divizie a ţării. Concret, ne referim la ultima etapă, în care, prin hotărîrea comisiei de competiţii şi disciplină a Federaţiei de Fotbal echipa C.S. Târgovişte a cîştigat fără joc, cu 3—0, meciul cu Flacăra Moreni datorită faptului că echipa de juniori a asociaţiei sportive Flacăra Moreni nu s-a prezentat, cum scrie ziarul „Sportul", la un meci din campionatul de juniori. Dincolo de relatarea ambiguă a hotărîrii respectivei comisii, care nu precizează, voit sau nu, la ce meci nu s-au prezentat juniorii din Moreni, deci nu informează corect opinia publică, trebuie să arătăm că interesîndu-ne am aflat cu stupoare că neprezentarea s-a produs tocmai la meciul de juniori cu... C.S. Târgovişte, distanţa dintre cele două localităţi ale judeţului Dîmboviţa neflind mai mare de 20 de km.

Iată, deci, cum prin acest aranjament de culise, pentru că este greu de crezut altceva, C.S. Târgovişte a cucerit, fără joc, două preţioase puncte în deplasare, creîndu-şi şi o perioadă de două săptămîni de pregătire, fără joc oficial, înaintea grelei partide de duminică cu Rapid Bucureşti. Este corect ? Este sportiv ? Este oare greu de înţeles că această manevră, unică în istoria fotbalului nostru, aduce prejudicii acestui sport atît de îndrăgit, denaturează sensul întrecerii sportive stabilind alte ierarhii decît cele ce trebuie să reiasă din întrecerea sportivă cinstită, demnă, pe terenul de sport ? Ca să nu mai vorbim de faptul că acest precedent, odată creat şi „înghiţit" de federaţie, poate duce la repetare şi la denaturarea şi a altor rezultate.

Iată de ce cerem, prin intermediul revistei „Flacăra", măsuri energice din partea Federaţiei Române de Fotbal, sancţionarea aspră a celor vinovaţi, anularea curioaselor decizii a comisiei de competiţii şi disciplină, pentru ca **în divizia A să promoveze echipa ce acumulează cele mai multe puncte pe terenul de joc şi nu la jucăriile de culise.**

Cerem cu hotărîre acest lucru, întrucît şi la clubul nostru de fotbal s-au manifestat, în campionatul trecut, unele nereguli pe care le-am blamat şi care au condus, deultfel, la schimbarea întregii conduceri, astăzi cu toţii, conducerea clubului, suporterii şi simpatizanţii echipei fiind hotăriţi să ducem lupta sportiv, în deplin consens cu principiile şi normele de conduită ale societăţii noastre. De aceea nu putem nici acum, în această situaţie, să rămînem pasivi, să nu ne întrebăm cum a fost posibil ca înaintea a două jocuri importante pentru F.C. Petrolul şi Rapid Bucureşti, cele cu Metalul Bucureşti şi Poiana Cîmpina, trei jucători de la Petrolul şi doi de la Rapid să fie convocaţi la un trial al lotului divizionar B tocmai la... Târgovişte. Sigur, ne mai întrebăm cum a fost posibil ca, în timp ce mulţi specialişti, tehnicieni şi ziarişti îi cereau şi îi cer în continuare pe jucătorul Nicolae Dobrin în prima reprezentativă a ţării, acesta să obţină transferul, ca necorespunzător pentru F.C. Argeş, tot la... C.S. Târgovişte.

Oare nimeni din conducerea Federaţiei de Fotbal nu vede toate aceste ciudăţenii cusute cu aţă albă ce au drept singur scop promovarea, pe orice cale şi cu orice preţ, a echipei C.S. Târgovişte ? Şi chiar dacă la federaţie nu se văd aceste manevre, alţi tovarăşi din conducerea C.N.E.F.S. nu trebuie, oare, să intervină ?

În speranţa că veţi publica aceste rînduri, vă mulţumim tovărăşeşte.

Scrisoarea poartă 36 de semnături, Panaiţ Androne, Marin Ivan, Vasile Corbea, Traian Fulgeanu, Manole Şerbănescu etc.

★

Se cuvin, pornind de la scrisoarea alăturată, cîteva precizări. Duminică, 8 martie, urma să se dispute la Târgovişte meciul de juniori dintre C.S. Târgovişte şi Flacăra Moreni, programat în cadrul primei etape a returului în seria a IV-a a campionatului republican al juniorilor şi şcolarilor. Echipa oaspete nu s-a prezentat. Drept urmare, Comisia de competiţii şi, ulterior, Biroul federal au analizat cazul şi au hotărît ca echipa de seniori Flacăra Moreni să fie suspendată pentru etapa următoare, dîndu-i meci pierdut cu 0—3. Decizia are o deplină acoperire regulamentară, Articolul 163, alineiatul p. din „Organizarea activităţii fotbalistice", ediţia 1980, notînd că „pentru neprezentarea echipei de juniori la un joc oficial (se sancţionează) — cu excepţia cazurilor de forţă majoră — cu pierderea jocului din oficiu cu 3—0 şi ridicarea din oficiu a dreptului de joc. LA PRIMA ETAPĂ PE CARE ECHIPA DE SENIORI URMEAZĂ SĂ O DISPUTE PE TEREN PROPRIU (sub. n.) şi pierderea acestui joc cu 3—0" (pag. 99). Aşadar, să repetăm, din punctul de vedere al federaţiei o hotărîre corectă, legală, cu atît mai regulamentară cu cît, după cum ne informa secretarul federal adjunct Florin Dumitrescu, echipa din Moreni a mai fost avertizată pentru o culpă asemănătoare. Atîta doar că F.R.F. ar fi trebuit, gîndim, să analizeze cu mai multă răspundere situaţia, să cerceteze dacă, procedînd cum a procedat, echipa din Moreni n-a încercat s-o avantajeze pe cea din Târgovişte, formaţia din capitala judeţului Dîmboviţa fiind direct implicată în lupta pentru promovare în divizia A.

Ceea ce n-a făcut federaţia, am făcut noi, luînd, luni la prînz, legătura cu asociaţia sportivă Flacăra Moreni. Am purtat, telefonic, următoarea discuţie cu economistul Paul Andrei, contabil şef al Schelei de extracţie Moreni şi preşedinte al asociaţiei sportive.

— Tovarăşe Andrei, de ce nu s-a prezentat echipa de juniori la Târgovişte ?

— Cei 2 antrenori de la juniori, Victor Stan şi Manole Stoica, au uitat de meci ?? I-am sancţionat drastic. Pe primul, coordonator al Centrului de copii şi juniori, cu retrogradare pe două luni, pe Stoica, găsindu-l mai puţin vinovat, cu 10 la sută din retribuţie pe timp de o lună.

— Tovarăşe preşedinte, antrenorii au uitat, de acord, deşi federaţia a publicat un anunţ în ziarul „Sportul" comunicînd reluarea campionatului, deşi returul a început, anul trecut, la aceeaşi dată, să acceptăm deci că antrenorii au uitat, dar asociaţia ce-a întreprins ? A intervenit la federaţie ? A trimis un memoriu ?

(Continuare în pagina 29)

Flacăra. Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Sector publicişti comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 2558, 2566 ; Secţia politică-economie (Lionel Nităescu, N. Gr. Mărăşanu, Ion D. Goia) — 2566 ; Secţia cultură-cenaclu (George Arion) — 2560 ; Secţia probleme social-cetăţeneşti (Adrian Dohotaru) — 2566; Sector ştiinţă-sport (Ovidiu Ioaniţoaia, Liviu Timbus) — 2559 ; Secţia reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 2600 ; Scrisori, relaţii cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 2130 ; Sector fotoreportaj — 2528 ; Secretariat de redacţie (Dan Brădeanu, Ion Predoşanu) — 2123, 2569, 2072 ; Administraţie 17 78 82 şi 17 60 10 — interior 2124 ; secretar responsabil de redacţie (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 2550) ; redactor şef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 2128), redactor şef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 1 1226, Bucureşti, strada 13 Decembrie. Redactor responsabil de număr : George ARION.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

De după dealuri mari de timp

De după dealuri mari de timp,
De după munți de suferință,
Cu soarele pe creștet, nimb,
Cu sufletul într-o credință,
Coboară dacii, an de an,
Din anii marelui Traian,
Coboară mundrul Decebal
Pe măgurele din Ardeal,
Își duce pașii-n Bărăgan
Și pe colnice, prin Moldova,
Așa precum ne spune slova,
Coboară-așa, din moși strămoși
În neam de oameni păduroși
Cu dorul-dor, ca vijelia,
Cu ochii sărutînd cîmpia,
Coboară ca un fluviu viu
Neamul român din tată-n fiu,
De după dealuri mari de timp,
Mai vechi ca zeii din Olimp...

ION DODU BĂLAN

Tradiții nepieritoare de gîndire și acțiune revoluționară

Prezentul luminos al României socialiste dovedește, fără putință de tăgadă, rolul decisiv al Partidului Comunist care s-a afirmat prin înaltă creație istorică drept cel mai autentic, mai fidel exponent al intereselor fundamentale ale poporului din sînul căruia s-a născut. El partidul făurit acum șase decenii, Congresul din mai 1921, a fost și este statul-major revoluționar, vizionar și luptător neobosit, și artizan conștient al noului, într-o țară independentă și suverană. El este forța politică în stare să pună în practică, amplificate, la cotele sintezei superioare comunismului, gîndurile și faptele celor mai buni fii, dezideratele și năzuințele arzătoare ale unui popor însetat de dreptate, unitate și libertate.

De-a lungul existenței sale, Partidul Comunist Român a demonstrat, într-adevăr, o capacitate deosebită în a prelua, transforma, mobiliza întregul uriaș potențial al ideii revoluționare în forță materială a prezentului, pentru a contura cu mai multă precizare viitorul. Acest demers politico-ideologic a avut ca temei principiile socialismului științific, a fost posibil și fertil, pentru că partidul s-a raportat nu numai la realitățile vremii, ci și la rădăcinile sale — o mișcare muncitorească și socialistă afirmată cu vigoare în veacul XIX — la înaintașii săi, ce coincid cu activitatea primei clase muncitoare constituită în anul 1893. Asupra acestui filon bogat de experiență izvorîtă din cuget și acțiune comunistă adică asupra „adevăratelor tradiții ale Partidului Comunist Român" — cum se exprima tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, într-un text de valoare inestimabilă istorică și metodologică, vrem să stăruim în rîndurile de față.

De la apariția sa pe scena politică a României, partidul clasei muncitoare își asumă misiunea istorică de a conduce lupta revoluționare pentru cucerirea puterii politice de către proletariat și celelalte mase muncitoare de la orașe și sate și „întemeierea societății socialiste". Forța organizată proletară se distinge, totodată, în peisajul politic al epocii moderne prin o concepție politică proprie, izvorîtă dintr-o profundă știință,

(Continuare în pagina 3)

ION MAMINA

Accesul la creativitate

Iată pentru început cîteva date de sinteză ce îl situează și demonstrează plenar amploarea și dezvoltarea continuă a creativității tehnico-științifice în țara noastră.

— Fenomenul apare evident, ne-a declarat tovarășul **Ion Marinescu**, director adjunct al Oficiului Național pentru Invenții și Mărci, dacă avem în vedere chiar numai aceste cifre comparative: în perioada 1948—1965, OSIM-ul a acordat unor inventatori din România un număr de 5 771 de brevete. Numărul acestora a crescut în cincinalul următor la 9 906. În perioada 1971—1975 numărul total al brevetelor acordate a atins cifra de 11 343, iar în răstimpul ultimului cincinal numărul brevetelor a depășit cifra de 12 100. Tot în acest ultim cincinal, OSIM-ul a înregistrat peste 18 000 cereri de brevete. De notat apoi că, în conformitate cu statisticile publicate de Organizația mondială de proprietate intelectuală privind contribuția României la tezaurul mondial de invenții țara noastră se situează pe locul 16, înaintea unor țări cu mai îndelungate tradiții în domeniul cercetării tehnico-științifice, cum ar fi, de pildă, Austria, Finlanda, Canada, Belgia, Brazilia etc.

Referindu-se la brevetele de invenții acordate în ultimele decenii unor inventatori și colective de inventatori din România, interlocutorul nostru, inginerul Ion Marinescu, a ținut să menționeze în mod deosebit amploarea și valoarea creativității de masă, faptul că în acest domeniu cru-

(Continuare în pagina 8)

LIVIU TIMBUS

Pădurile, la ora primăverii astronomice

Alunecăm prin grohotișuri, prin nisipuri și pietrișuri tulburi, cu pașii tipăriți în argile marnoase și în tufuri vulcanice, în gresii și în prundișuri de andezită. Aici cîndva, în cuaternar și în neogen se domesticeau vulcanii. Acum se „domesticesc" păduri tentaculare, invadînd culmi și creste de dealuri pînă departe în munții vopsiți la orizont cu albastru de Prusia. E o zi plină de tensiuni prin barometre, o zi cu presiuni paroxistice, cînd se anunță inevitabile ploi torențiale și undeva, în straturile superioare ale atmosferei, miroase încă tainic a zăpezi și dezghețuri polare. Temperatura aerului, bun de respirat cu plămîni de copii: 12 grade. Peste cîteva ore, mai exact, în jurul orelor 19 și cîteva minute, începe primăvara astronomică! Păsările sparg în țăndări finișteea apăsătoare a trunchiurilor de molid, brad, pin, fag, stejar, gorun, carpen și frasin aflați într-o perioadă tulburătoare de vegetație cînd mugurii izbucnesc din învelișul îmbălsămat al rășinilor și cresc cu vulcanii încărcați de clorofilă.

Ne aflăm în vecinătatea comunei Breaza de Munte, în cantonul silvic Filpișul Mare. Ghid în această mirifică dezlănțuire a naturii ne este inginerul silvic Vasile Bercu, moștenitor din tată în fiu al blazonului de pădurar în Munții Gurghiului, bărbat viguros, atletic, cu pas de

(Continuare în pagina 6)

ADRIAN DOHOTARU

Un drum către mările lumii

flacăra
ANUL XXX - NR. 13 (1546) - 20 MARTIE 1981
Săptămînal editat de Consiliul Democrației și Unității Socialiste

„...TOTUL PENTRU A ASIGURA RECUPERAREA ȘI REFOLOSIREA INTEGRALĂ A MATERIALELOR !“

— Tovarășe Dan Andreeseu, sînteți inginer, specialist în industria extractivă, și economist, aveți un stagiu de 15 ani pe platforma Hunedoarei, iar de 8 ani vă ocupați de problematica recuperării și valorificării materialelor refolosibile, actualmente fiind șeful serviciului cu acest profil din M.A.G.F. Sînteți, așadar, omul cel mai potrivit pentru un dialog pe care vă propunem să-l începem de la un lucru cunoscut azi pînă și de copii : criza mondială a materiilor prime și energiei obligă o întreagă planetă, și țări mari și țări mici, aflate în diferite stadii de dezvoltare, să-și regîndească statutul de „consumator“ și, în același timp, să întemeieze o industrie pentru a pune în valoare ceea ce pînă mai ieri ignora. S-a mai spus, orice rău spre bine, în ultimul deceniu, lumea a devenit mai cumpătată, se gospodărește mai chibzuit, saltul fiind de mentalitate în primă instanță. Trăim pe aceeași planetă și deci nimic din ce-i al planetei nu ne este străin...

— În condițiile creșterii vertiginoase a prețurilor pe piața mondială, România, care dispune de resurse limitate de materii prime, suportă destul de greu eforturi valutar pentru a și le procura. Consecința : ne adaptăm la un nou mod de a gîndi și modela creșterea economică, într-o optică de economisire strictă a materiilor prime și materialelor, de valorificare într-un grad cît mai înalt a acestora și, în final, de recuperare și reintroducere în circuitul economic a întregului potențial de resurse materiale refolosibile de care dispunem.

— Toate acestea sînt, de fapt, obiective de o excepțională importanță, prevăzute în documentele Congresului al XII-lea, ele constituind politica noastră în acest domeniu.

— Exact. Una din soluțiile de bază, componentă strategică esențială a politicii partidului nostru, a fost evidențiată în repetate rînduri de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și ea stabilește, ca o condiție principală a îmbunătățirii aprovizionării tehnico-materiale a producției, intensificarea, extinderea și perfecționarea activității de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, astfel încît prin această modalitate să se acopere cel puțin 40—50 la sută din nevoile interne de fier, metale neferoase, fibre și fire textile, uleiuri minerale și altele, punîndu-se capăt risipei.

— Economia noastră dispune de importante cantități de astfel de resurse. Cîteva exemple ar ilustra foarte bine virtuțile materialelor refolosibile, economiile de materie primă pe care le aduc.

— 1 tonă de fontă recuperată înlocuiește 2 tone minereu de fier, 0,5 tone cocs, 0,5 tone calcar și 40 KWh ; 1 tonă de cioburi din sticlă economisește 738 kg nisip cuarțos, 231 kg sodă, 140 kg calcar și 70 kg feldspat ; 1 tonă de ulei mineral regenerat înseamnă 3 tone țiței economisit ; 1 000 tone maculatură salvează de la tăiere 17 hectare pădure de rășinoase ; 1 tonă de polietilenă recuperată asigură economisirea a aproximativ 7 tone petrol. Avantajele sînt elocvente și în ceea ce privește energia. Astfel, prin utilizarea fierului vechi în producția de oțel se consumă doar 38 la sută din energia necesară în condițiile utilizării materiilor prime noi, pentru aluminiul recuperat, numai 4 la sută, pentru polietilena recuperată, 5 la sută. Exemplele pot continua și vă asigur că procentele de economii sînt la fel de spectaculoase.

— Putem vorbi acum de o adevărată „industrie a recuperării“ ?

— Fără îndoială. Numai prelucrarea la scară industrială a resurselor de care vorbim face rentabilă această activitate.

— Să insistăm asupra acestui aspect. Cînd nu este rentabilă activitatea de recuperare a materialelor refolosibile ?

— Cînd este făcută în volum mic sau nu e tratată complet din punct de vedere al resursei. De pildă, haldele miniere, metalurgice și de termocentrale. Aici substanța utilă este de 10—20 la sută și pentru ca recuperarea să fie rentabilă trebuie să găsești utilizare și la restul de 80—90 la sută. Principiul de bază de la care pornim este că nimic din ceea ce poate fi refolosit nu trebuie să rămînă nevalorificat și nimic din ceea ce poate fi util nu trebuie aruncat, ci recuperat.

— Care sînt rezultatele obținute în cincinalul trecut ?

— Ceea ce s-a realizat între 1976 și 1980 atestă faptul că activitatea de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile s-a constituit ca un sector distinct, iar sfera de cuprindere s-a extins în strînsă relație cu nevoile economiei naționale. Spre exemplu, în anul 1980, materiile prime și materialele recuperate din resurse refolosibile au participat cu 45,6 la sută în producția de oțel, 45 la sută la resursele interne de cupru, 30 la sută la consumul zilnic, 21,6 la producția de hîrtie, cartoane etc.

— Cum stau lucrurile în alte țări ?

— Preocupările pentru recuperare au ca obiective principale reducerea presiunii exercitate de creșterea economică asupra resurselor limitate de materii prime și energie, cît și reducerea dependenței economiilor naționale de importul de materii prime și combustibili.

— Vă întrerup un moment. Spuneți „reducerea dependenței economiilor naționale de importuri“ și cred că un exemplu privind eforturile care se fac în lume în acest sens ar face mai bine înțeles acel indice numit grad de autonomie.

— Iată, Franța nu are zăcăminte de cupru și nu are o producție internă. În cazul în care s-ar baza numai pe import, gradul său de autonomie în ceea ce privește cuprul ar fi zero. Prin organizarea sistemului de colectare a materialelor recuperabile din cupru însă, 40 la sută din resurse le obține în acest mod, asigurîndu-și deci un grad de autonomie de 40 la sută.

— E limpede, putem continua.

— Așadar, importanța acordată recuperării se reflectă în numeroase măsuri organizatorice luate la nivel guvernamental, precum și în orientările și obiectivele stabilite și care diferă de la țară la țară. De asemenea, pe plan internațional, a fost constituit Biroul Internațional al Recuperării la care au aderat ca membri permanenți 25 de state și ca membri corespondenți 10 state. În cadrul Pieței Comune a luat ființă încă din 1976 „Comitetul de administrare a deșeurilor“, care elaborează pe diferite termene programul de recuperare și propune variantele de directive privind gospodărirea acestor resurse. Recent, la Roma, sub egida Federației mondiale a orașelor înfrățite, s-a desfășurat o conferință internațională consacrată acestor probleme, la care au participat reprezentanți ai 338 orașe din 37 de țări și unde 7 mari orașe au prezentat experiența lor în legătură cu modalitățile concrete de reciclare a materialelor refolosibile.

— Și care sînt rezultatele acestor acțiuni ?

— De exemplu, la nivel mondial, fierul vechi participă în medie cu 45 la sută la producția de oțel. Dar unele state trec bine de această cifră : S.U.A. — 75 la sută, Suedia — 72 la sută, Italia — 62,1 la sută, Spania — 58,7 la sută. În unele țări ca Japonia, S.U.A., Belgia, Franța, zgurile de oțelărie se valorifică complex, aceasta însemnînd extragerea fierului, reutilizarea la aglomerare-furnale, utilizarea în construcții și agricultură.

— Ce se întîmplă în domeniul cauciucului și maselor plastice ?

— În ceea ce privește cauciucul, anvelopele uzate se regăsesc în proporție de 25 la sută în Anglia, 22 la sută în S.U.A., 20 la sută în R.F.G. și U.R.S.S., dar această soluție reprezintă numai o valorificare parțială. Au apărut tehnologii de creștere a ponderii de cauciuc regenerat în producția de anvelope, de fabricare a pudretei de cauciuc prin criogenare, se realizează piroliza maselor plastice uzate și a cauciucului uzat din care se obțin materii prime petroliere și altele. Dar lucruri interesante s-au petrecut în industria textilă.

— În ce sens ?

— În unele țări, Italia, R.F.G., Polonia, Austria, ca să dăm numai cîteva din ele, s-a dezvoltat o adevărată industrie atît de prelucrare a materialelor textile, recuperabile, cît și de producție a utilajelor specifice acestor activități. Pentru aceste materiale, în funcție de cerere și ofertă, s-a dezvoltat o piață. Un exemplu : R.F.G. importă după necesitate peste 40 000 tone zdrențe, care valorează 22 milioane mărci, și exportă tot în funcție de oferte și după posibilități 150 000 tone zdrențe, care valorează 120 milioane mărci.

— Probabil că nu aceleași zdrențe, adică nu același tip de material ?

— Bineînțeles. Am spus după cerere și posibilități și ținînd cont de necesitățile sale.

— Dezvoltarea urbanistică a lumii presupune și o creștere a volumului de reziduuri menajere, care, după cîte știm, sînt în bună măsură reciclate.

— În țările Pieței Comune funcționează peste 70 de uzine în care gunoaiele sînt transformate în îngrășăminte pentru agricultură după extragerea elementelor utile — metal, sticlă etc., — iar prin incinerare se recuperează energia. În ultima vreme, specialiștii și-au îndreptat atenția spre piroliza, carbonizarea și hidrogenarea gunoaielor prin care se obțin hidrocarburi lichide și gazoase.

— Deci nu se mai pierde aproape nimic și se cîștigă cam tot. Să revenim pe meleagurile noastre. Ce măsuri se prevăd începînd cu acest an la noi ?

— Este lesne de observat că față de rezultatele obținute pe plan mondial și față de posibilitățile de care dispunem, realizările noastre nu sînt la nivelul cerințelor actuale. Programul de sinteză de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile actualizat cuprinde sarcini concrete stabilind unele priorități pentru perioada următorilor cinci ani.

— Amintiți cîteva dintre aceste priorități.

— Dispunem de importante cantități de metale refolosibile care, înainte de a reintra în circuitul economic, trebuie sortate și pregătite chiar la locurile de unde rezultă, ateliere și secții de producție. Este cazul șpanului, al capetelor de conductori și cabluri, al resturilor metalice din debitări etc.

— Din cîte cunoaștem, există dificultăți în ceea ce privește pregătirea acestor resturi de metale, adică la presare, balotare, brichetare, din lipsa utilajelor care să execute aceste operații.

— Adevărat, dar vina este a marilor unități prelucrătoare de metal care nu s-au dotat, în multe locuri este posibilă autodotarea, cu mijloacele necesare. Din această cauză s-a livrat nepregătită 75 la sută din cantitatea totală colectată, ceea ce a condus la o slabă utilizare a mijloacelor de transport și la o încărcare necorespunzătoare a oțelăriilor cu fier vechi.

— Și ce trebuie făcut în acest sens ?

— În primul rînd să se respecte decretul 465 din 1979 care reglementează foarte clar toate aceste probleme.

— O altă prioritate ?

— Există, de asemenea, mari cantități de metal cuprinse în mașini, utilaje, instalații, mijloace de transport ca nave maritime și fluviale, locomotive vechi cu aburi, tractoare vechi, care sînt nedezmembrate. Pentru acest lucru, ministerele economice trebuie să organizeze activitatea de dezmembrare, de sortare a pieselor și subansamblelor și valorificarea lor ca atare sau prin recondiționare și predarea restului de materiale în rețeaua specializată de colectare. Un alt obiectiv important este valorificarea zgurilor de oțelărie. Depozitele de asemenea zguri, existente la noi, ar putea deveni adevărate exploatări, atît de bogate sînt în fier metalic și oxidic.

— Prioritățile nu se referă, desigur, numai la metal, vă rugăm deci să spuneți cîteva cuvinte și despre celelalte materiale.

— Pentru industria chimică problema recuperării și valorificării are în această perioadă un caracter deosebit. Producția de mase plastice reprezintă astfel unul din cele mai dinamice sectoare. Volumul de prelucrare a crescut de 1,8 ori față de anul 1975, consumul de mase plastice ajungînd la 38 kg pe locuitor. Această creștere nu s-a obținut însă pe seama recirculării materialelor refolosibile, care a fost realizată numai în proporție de 7 la sută față de resursele disponibile. Deci pentru aceste resurse s-au elaborat programe speciale care prevăd soluții de valorificare a maselor plastice ca înlocuitor de materii prime noi. Se vor aplica tehnologii noi în industria textilă pentru mărirea potențialului de recuperare și valorificare. Dezvoltarea urbanistică face să se întrevadă o creștere a volumului obiectelor uzate rezultate din gospodăriile individuale. Din investigațiile făcute în ultimul timp reiese că vor fi scoase din uz de către populație aproximativ 1 800 milioane metri pătrați de țesături, peste 410 milioane perechi încălțăminte, însemnate cantități de hîrtie, obiecte de folosință îndelungată, televizoare, autoturisme, mașini de uz casnic etc. care vor genera cantități de materiale recuperabile în continuă creștere.

— Ce se prevede, în principal, pentru atragerea în circuitul economic a acestor cantități imense. În paranteză fie spus, era greu de imaginat, în urmă cu trei decenii, să spunem, că vom ajunge să ne confruntăm cu asemenea cantități de mașini, televizoare, frigidere pe care să trebuie să le reintroducem în circuitul economic.

— Într-adevăr, acum treizeci și ceva de ani era important să fabricăm tractoare, dar astăzi este la fel de important ca acelea tractoare să ajungă din nou materie primă. Deci, ca să continuăm, pentru realizarea obiectivelor privind recuperarea și valorificarea, este necesar ca eforturile principale să fie orientate spre implicarea într-o mai mare măsură a micii industrii în această activitate, concomitent cu luarea unor măsuri de extindere și perfecționare a rețelei specializate de colectare. În privința bunurilor uzate preluate de la populație, cercetarea științifică și proiectarea tehnologică aferente reciclării resurselor încorporate în bunurile amintite trebuie să ofere simultan soluții pentru toate fazele procesului de recuperare, sortare, dezmembrare, dezinfectare, prelucrare primară și valorificare în condiții de eficiență.

— Aminteați mai înainte de centrele de colectare. Ce se întîmplă cu ele ? În primul rînd, sînt prea puține.

— Este drept, un punct de colectare revine la 50 000 de locuitori. În R.D.G., de pildă, un punct de colectare revine la 5 000 de locuitori. Acolo, la fiecare evantai de locuințe este proiectat, pe baza unor normative, și un asemenea punct de colectare. Noi ne-am propus ca în perioada următoare să ajungem să avem un centru de colectare la 10 000 de locuitori, dar concomitent cu aceasta desfășurăm și acțiuni cu comitetele de bloc, cu organizațiile de tineret, cu membrii O.D.U.S., astfel încît, pe baza unui program de transport dirijat de un dispecerat al întreprinderii de recuperare, să asigurăm preluările ritmic. Vă mai pot spune că în acest cincinal va trebui să recuperăm materii prime din valorificări mai mult decît în cincinalul trecut cu 20 miliarde lei, ele contribuind la asigurarea producției cu 45—50 la sută la metale feroase și neferoase, 40—44 la sută la cauciuc, 30 la sută la mase plastice, 40—48,5 la sută la fibre și fire textile etc. Important este însă faptul că acum există un sistem bine organizat de recuperare și valorificare, adică, așa cum spuneam, există o adevărată industrie în acest domeniu.

RĂZVAN BĂRBULESCU

„O atenție deosebită trebuie să acordăm recuperării, colectării și refolosirii materialelor. Am mai arătat și în alte împrejurări că pentru multe sectoare, prin recuperarea și refolosirea materialelor, putem și trebuie să asigurăm pînă la 50 la sută și chiar peste 50 la sută din necesarul de materii prime. Noi încă sîntem mult rămași în urmă în unele sectoare în acest domeniu, iar în cîteva sîntem numai la început. Problema recuperării, colectării și refolosirii materialelor trebuie privită ca o parte importantă a asigurării materiilor prime și materialelor necesare activității de producție. Dealtfel, în planul de aprovizionare acestea sînt luate în calcul și ele trebuie realizate chiar cu o depășire. Cunoașteți cu toții că prețurile la materiile prime au crescut foarte mult. De aceea, trebuie să facem totul pentru a asigura recuperarea și refolosirea integrală a materialelor. Aceasta presupune și elaborarea tehnologiilor corespunzătoare, și dezvoltarea capacităților de prelucrare a materiilor recuperate. Dealtfel, în planul viitor avem în vedere, legat de prioritatea pentru asigurarea bazei materiale, să dăm investiții în primul rînd pentru dezvoltarea capacităților de prelucrare a materialelor recuperate“

(Nicolae Ceaușescu — **Cuvîntarea la plenara lărgită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 14 iunie 1980**)

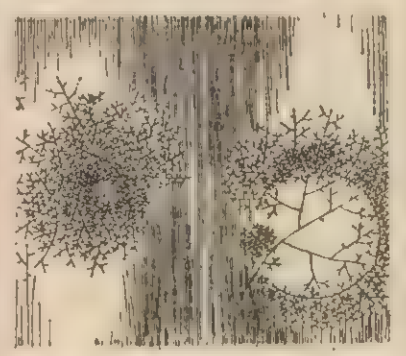

Ședința Comitetului Politic Executiv al C. C. al P. C. R.

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, marți, 24 martie, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C .al P.C.R.

In cadrul ședinței a fost examinat și aprobat Raportul privind analiza pe bază de bilanț a rezultatelor economico-financiare obținute în anul 1980.

Comitetul Politic Executiv a apreciat că datele definitive de bilanț confirmă succesele remarcabile realizate în 1980, ca și în întregul cincinal 1976—1980, în creșterea potențialului productiv și tehnico-științific al economiei naționale, în dezvoltarea în ritm înalt și modernizarea intensă a forțelor de producție, în ridicarea eficienței economice și perfecționarea conducerii economico-sociale. Prin aplicarea hotăririi Comitetului Politic Executiv cu privire la reducerea în anul 1980 a cheltuielilor administrative și militare, s-au obținut importante economii.

Comitetul Politic Executiv subliniază că rezultatele economico-financiare obținute în anul 1980 sînt o expresie a hotăririi cu care întregul nostru popor transpune în viață politica Partidului Comunist Român, la a cărei fundamentare un rol hotărîtor îl are secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Comitetul Politic Executiv a relevat, în același timp, lipsurile și fenomenele negative manifestate în activitatea economico-financiară din anul trecut. A fost criticată nerealizarea, în unele sectoare, a prevederilor de plan la o serie de indicatori de bază, a programului de investiții, a sarcinilor în domeniul comerțului exterior. S-au manifestat neajunsuri în gospodărirea mijloacelor materiale și financiare ceea ce a făcut ca unele unități economice să întîmpine greutăți în asigurarea echilibrului financiar, în constituirea resurselor proprii destinate autofinanțării.

Comitetul Politic Executiv a aprobat Programul de măsuri privind îmbunătățirea situației economico-financiare a unităților din economie, ca urmare a analizei pe bază de bilanț a activității pe anul 1980. S-a stabilit ca în centrul atenției tuturor organelor și organizațiilor de partid, ministerelor, întreprinderilor să se afle permanent îndeplinirea integrală a planului producției în industrie și agricultură, reducerea cheltuielilor și creșterea beneficiilor, ridicarea pe un plan superior a eficienței economice, diminuarea importurilor și creșterea exportului în vederea asigurării unei balanțe de plăți echilibrate și chiar excedentare, pentru reducerea în acest an a unei părți din datoria externă.

Comitetul Politic Executiv a aprobat proiectul de decret privind unele măsuri financiare impuse de analiza pe bază de bilanț a activității economico-financiare pe anul 1980 și proiectul de decret privind unele măsuri pentru acordarea fondului de participare a oamenilor muncii la beneficii pe anul 1980.

Comitetul Politic Executiv a discutat și aprobat, de asemenea, Raportul privind activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii, adresate conducerii partidului, organelor de partid și de stat, organizațiilor de masă și obștești în cursul anului 1980, Raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul 1980 de către organele de partid, de stat și organizațiile de masă pentru înfăptuirea politicii de cadre a partidului, Raportul privind modul în care s-a desfășurat acțiunea de preschimbare a documentelor de partid, precum și Raportul privind activitatea internațională a partidului și statului în 1980 și principalele orientări pe plan extern în anul 1981. Comitetul Politic Executiv a hotărît supunerea acestor documente Plenarei C.C. al P.C.R.

★

Comitetul Politic Executiv a soluționat, de asemenea, probleme curente ale activității de partid și de stat.

Tradiții nepieritoare de gîndire și acțiune revoluționară

(Urmare din pagina 1)

creatoare a datelor cardinale ale țării, atît cele la ordinea zilei, cît și cele ale evoluției în perspectivă, care i-a permis să se situeze în fruntea luptelor pentru dreptate socială și națională, pentru libertatea și neatîrnarea României, pentru unitatea poporului în vatra Daciei străbune.

Studierea documentelor programatice socialiste — pornind de la **Ce vor socialiștii români**, primul program marxist (1886) și continuînd cu programele partidului clasei muncitoare, adoptate, succesiv, în 1893, 1910, 1918, 1919 — pune în lumină concluzia de semnificație, că obiectivele stabilite nu s-au datorat copierii sau aplicării mecanice a unor teze și idei formulate în cadrul mișcării muncitorești internaționale și potrivit altor meridiane, ci au fost rodul străduințelor de înțelegere creatoare, în lumina principiilor materialismului istoric, a împrejurărilor concrete, specifice, social-economice și politice naționale, ca și a imperativelor timpului. „Școlari ai socialismului științific, membri ai marii familii socialiste europene — s-a înscris cu luciditate în aceste documente — noi știm că felul activității noastre atîrnă de condițiile reale ale țării noastre".

Să amintim, în acest sens, viziunea socialistă asupra structurilor socio-economice ale societății românești. Din ea răzbate cu putere, și pe planul mai larg al mișcării muncitorești internaționale, nota de deosebită originalitate a unei gîndiri revoluționare preocupată intens de destinele poporului căruia se adresa. „Țara noastră — arătau delegații români în fața participanților la Congresul socialist internațional de la Stuttgart (1907) — face parte încă din acele țări, de care Marx zicea, că ele sufăr atît de dezvoltarea capitalismului cît și de **insuficiența** acestei dezvoltări. Luptele de clasă la noi se desfășoară într-un cadru social și istoric înapoiat și deosebit de cel din Occident", ele trebuind să țină seama de existența unei chestiuni agrare de „o însemnătate mult mai mare decît în alte țări", de celelalte probleme aflate în fața poporului român. Nu era o simplă constatare a unei stări de fapt, ci o concepție conturată, cristalizată treptat în practica politică. Ea renunța la comodele imagini tip ale socialismului și deschidea o nouă perspectivă înțelegerii marxiste despre morfologia socială și conținuturile ei, propunînd un program, în bună măsură originar, militantismului socialist în țările predominant agrare. Este demn de reținut, în acest sens, că numai la insistențele reprezentanților partidului muncitoresc român, Congresul socialist internațional de la Zürich (1893) a luat în discuție problema atragerii țărănimii în mișcarea socialistă, votînd moțiunea : „una din sarcinile cele mai de căpetenie pentru democrația socialistă din toate țările este de a organiza pe muncitorii agricoli, ca și pe muncitorii industriali, și de a-i lua rolul în rîndurile marii armate a socialismului internațional" ; iar congresul următor, ținut la Londra (1896) a hotărît să lase, datorită împrejurărilor diverse din fiecare țară, la latitudinea fiecărei organizații politice muncitorești modul specific de rezolvare a problemei agrare.

Puternic angrenat în realitățile naționale, partidul politic proletar și-a spus cuvîntul față de marile probleme care frămîntau societatea românească preconizînd soluții concrete, potrivit cu interesele și aspirațiile revoluționare și patriotice ale clasei muncitoare, cu cerințele înaintării României pe calea progresului material și social. A făcut-o cu adînca convingere că lui „îi incumbă datoria de a arăta care sînt condițiunile necesare pentru progresul țării".

Cursul evenimentelor a demonstrat că această angajare nu a fost declarativă, că previziunea României noi nu a fost doar un gînd nobil, ci rodul cunoașterii adînci a legilor devenirii istorice, a evaluării lucide a drumului care trebuia parcurs spre țelul final. Partidul clasei muncitoare s-a dovedit capabil, de pildă, să discearnă foarte de timpuriu că șansa de viitor a patriei, a socialismului însuși pe pămîntul românesc se află în realizarea unei economii puternice, pe temeiul industriei naționale — „problema problemelor țării noastre" — prin care se putea asigura apărarea și consolidarea independenței, micșorarea treptată a decalajului, pe vremea aceea enorm, existent între România și statele avansate ale lumii. Partidul clasei muncitoare — scria revista teoretică „Viitorul social" în mai 1908 — „tinde spre industrializarea țării, pentru că un stat industrial creează relații omenești superioare statelor înapoiate (din punct de vedere economic), cum sîntem noi ; în societatea industrială se creează mai bune condiții de trai pentru muncitorime, condiții materiale, morale, intelectuale, se creează și mai bune condiții de luptă pentru emanciparea muncii. În societatea industrială se creează posibilități și elemente pentru dezvoltarea ulterioară a societății, la termenul căreia dezvoltări... se întrevede idealul". Cuvintele, pe atunci profetice, au fost încorporate, prin acțiunea Partidului Comunist, în adevărurile de căpătîi ale contemporaneității noastre.

Ridicînd steagul luptei de emancipare socială și națională, militanții partidului au chemat la acțiune, alături de proletariat, forțele sociale de bază ale societății românești. El a devenit astfel un polarizator al celor mai diferite categorii de oameni ai muncii supuși exploatării capitaliste, de la muncitorul de fabrică pînă la funcționarul comercial, de la țăranul fără pămînt pînă la intelectualul cel mai pregătit. În această ordine de idei se impune o mențiune aparte în legătură cu atitudinea partidului proletariatului față de truditorii lumii satelor, ce formau pe atunci imensa majoritate, numerică și productivă, a populației țării. Militanții săi au evidențiat rolul țărănimii în istoria de veacuri a poporului român, timp în care a păstrat „cu vrednicie acest pămînt împotriva tuturor încălcărilor și năvălirilor", energiile revoluționare nebănuite acumulate în sînul său, contrar punctelor de vedere încetățenite în concepția multor partide socialiste europene, care vedeau în aceasta o clasă amorfă, conservatoare și tradiționalistă, s-au preocupat în mod concret pentru atragerea ei la acțiune politică conștientă (așa s-au putut crea, la sfîrșitul veacului XIX, peste 300 de cluburi socialiste în mediul rural, prelungiri ale obiectivelor și activității revoluționare în lumea satului românesc). Partidul proletariatului român s-a considerat apărătorul îndreptățit al idealurilor țărănimii — „pavăza ei cea mai sigură", cum a dovedit-o cu prisosință în 1907, anul marii ridicări la luptă a țărănimii române — expresia unității de interese a muncitorilor și țăranilor, o unitate, o alianță militantă care, în anii revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944, sub conducerea Partidului Comunist, își va exprima uriașul potențial transformator.

Toate aceste forțe sociale au fost unite de partidul clasei muncitoare în jurul unui program de acțiune corespunzător fiecărei etape istorice parcurse, și care îmbina organic dezideratele prezentului și ale viitorului socialist. În această ordine de idei, instituirea unei largi legislații a muncii, acordarea pămîntului truditorilor săi de veacuri — prin exproprierea totală a proprietății moșierești — lărgirea drepturilor cetățenești — prin introducerea votului universal, a dreptului de întrunire și asociere etc. — însemnau, odată realizate, o albie mai largă oferită progresului și propășirii țării, luptei pentru socialism în ultimă instanță. Pentru a le împlini, partidul proletariatului a utilizat o gamă variată de forme și mijloace de acțiune : lupta revendicativă, demonstrațiile de stradă, campaniile politice cu obiective precise, confruntările electorale și activitatea în parlament a deputaților socialiști, alianțele politice, manifestațiile de 1 Mai. Toate au „urmărit a întări și ridica clasa muncitoare și a o face mai aptă pentru lupta finală : dezrobirea ei completă, economică și politică", obiectiv fundamental care va fi atins de proletariat, arătau militanții partidului, numai prin „cucerirea puterii politice — mijlocul necesar pentru prefacerea societății" și „condiție necesară pentru triumful revoluției sociale".

Antrenarea viguroasă a maselor la acțiune politică conștientă întreprinsă conșecvent de partidul clasei noastre muncitoare s-a constituit într-un factor de presiune, care, exercitat continuu, a produs deplasări în componențe socio-politice aparent imuabile. În aceste circumstanțe cuceririle dobîndite de masele muncitoare în lupta pentru dreptate socială și democrație autentică, angajarea lor plenară în slujba intereselor supreme ale țării, ce a culminat cu Marea Unire din 1918, au conferit partidului clasei muncitoare dimensiune morală și binemeritat prestigiu în conștiința publică românească. Învățămintele, succesele dobîndite s-au înscris în patrimoniul de aur al mișcării noastre muncitorești, tezaur de experiență al înaintașilor ridicat la cele mai înalte cote prin acțiunea înaintemergătoare a comuniștilor români. În substanța sa, programul de schimbări structurale preconizate de partidul clasei muncitoare în perioada istorică cuprinsă între anii 1893 și 1921 a fost preluat, la parametrii spiritului și luptei comuniste, și împlinit sub conducerea partidului comuniștilor români, într-un proces istoric conștient, ale cărui trepte ascendente se materializează în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

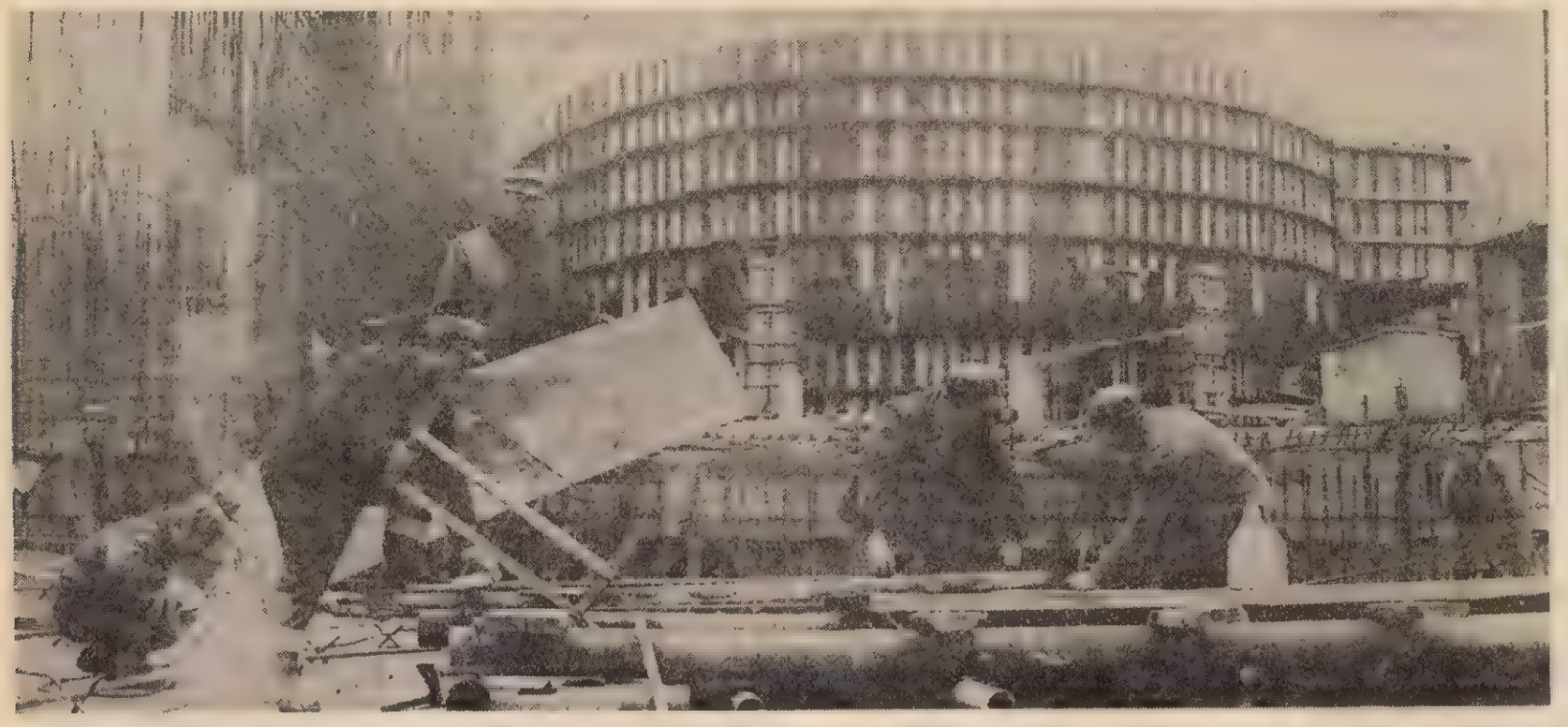

„Devierea Oltului a coincis cu ziua mea de naștere“

Birourile și cantina hidrocentralei de la Turnu se află în câteva barăci agățate, sus, pe creasta muntelui. Șeful de echipă urcă aici dimineața, la stabilirea sarcinilor programului, și la ora prînzului, cînd vin cu toții la masă. De aici de sus, ca dintr-un adevărat turn de observație, fiecare poate contempla cu satisfacție barajul cu dantelăria lui de beton care amintește de precizia și migala filigranului. Dar jos, în baraj, betonul capătă duritatea stîncii și măreția operei de artă. Hidrocentrala Turnu este, pe drept cuvînt, o lucrare unică. Amănunte aflăm de la șeful lotului, inginerul Ioan Mihăilă :

— Am copilărit prin aceste locuri și le cunosc. Sînt pline de istorie. Poiana pe care se ridică barajul se numea Poiana Bivolari. Pe o parte a Oltului s-au descoperit unelte neolitice din piatră, pe malul celălalt se află castrul roman, turnul de observație dacic și Mînăstirea Cozia. Și iată cum pe o suprafață atît de mică se întîlnesc toate epocile istorice, așa că vă dați seama cu cîtă „milă“ am băgat cupa excavatorului în pămîntul acesta. În același timp îmi stăruia în fața ochilor lucrarea terminată care avea să fie unică în felul ei : prima hidrocentrală din defileu și, pînă acum, cea mai mare de pe Olt. Am studiat-o, ca să zic așa, din față. încă din faza de proiect și m-am legat de ea ; o îndrăgesc ca pe un copil.

— Aveți copii ?

— Am ! Un băiat, îl cheamă tot Ioan, sînt mîndru de el. Are cinci ani, e deja om, se orientează, într-un fel crește singur ; dar de baraj doar o zi-două dacă nu te ocupi, se simte. Or, noi de patru ani o ducem în foc continuu. Zilele acestea am betonat cea mai dificilă piesă a barajului — grinda inferioară a timpanului de baraj — și am fost nevoiți să gîndim, pe loc, pe șantier, o tehnologie nouă înlocuind cofrajele lemnoase cu unele speciale, metalice.

Cum s-au format specialiștii ? Unii au început „școala“ cu Bicazul și au continuat-o în următorii ani de șantier, acumulînd experiența cîtorva hidrocentrale. Dar întîlnim și specialiști mai tineri, pe care realitatea cea mai nouă i-a determinat să-și pună de acord cele învățate în facultate cu practica. Inginerul Dumitru Iordache termină luna aceasta stagiatura. Pe șantierul de la Turnu a venit după terminarea facultății, iar devierea Oltului a coincis cu ziua sa de naștere : 30 noiembrie 1978, zi în care împlinea 27 de ani. Chiar de la început a fost investit cu răspundere, a supravegheat lucrările pe malul drept al Oltului. Iată ce își amintește despre acele începuturi :

— Eram pe mal, cinci-șase oameni. Aveam cu noi un proiect, un buldozer, un excavator și cîteva mașini. Era toamnă și ploua și parcă dinadins a mai țîșnit din rocă un izvor termal. Lucrul mergea greu, ploaia nu se oprea nici noaptea, drumul era neamenajat și mă simțeam parcă vinovat că nu mergeau toate cum trebuie. Oltul venise mare și ne-a mișcat funicularul, momente grele peste care simțeam că nu mai trec. Atunci am simțit, pentru prima oară, forța colectivului. Atunci am înțeles că în viață și mai ales în meserie este foarte important să știi cu ce vine fiecare, cu ce bagaj de cunoștințe, cu ce experiență, cu ce te pot ajuta oamenii pe ține, cu ce le poți fi tu de folos. Dar astea s-au întîmplat demult, doar după ce le trăiești asemenea evenimente îți dau satisfacția autodepășirii. Am înțeles, de fapt, că pe șantier oamenii pot deveni din simpli executanți — colaboratori.

Vasile Ghinuță este unul dintre oamenii pe ideile cărula conteză toată lumea. Este un dulgher inteligent, are o gîndire foarte largă. Inginerul Mihăilă l-a descoperit la construirea podului peste Olt, cînd a venit... cu o idee mai bună ca a lui. De atunci toți îl consultă cu interes. Pe oameni valoroși dorința de împlinire nu-i lasă liniștiți.

Am plecat din șantier cu convingerea că, într-adevăr, aici la Turnu, în noaptea de 31 decembrie 1981 se vor stinge luminile macaralelor și începînd cu prima zi a anului viitor se vor aprinde cele ale turnului de comandă.

Fotoreportaj de ELENA GHERA

La Recea, puterea exemplului personal este molipsitoare

— Tovarășe medic veterinar Iosif Iancu, nu întîmplător mă adresez dv. Știu că sătenii din comuna Recea, Maramureș, în care vegheați la sănătatea efectivelor animaliere, au suplimentat recent cantitățile de produse livrate statului. Or, se cunoaște, suplimentează cine poate. Cum ați reușit ?

— Comuna este formată din cinci sate: Recea, care este și centrul administrativ, apoi Lăpușel, Săsar, Mocira și Bozinta Mică. Locuitorii lor se bucură în Maramureș de faima unor buni crescători de animale. Numai efectivul bovinelor trece dincolo de 2 800. Nu există casă în jurul căreia să nu crească un număr mai mic sau mai mare de porci sau de păsări. Ceea ce a făcut posibilă, în 1980, depășirea planului cu 15 tone de carne de bovine. Altfel zis, din gospodăriile populației au fost livrate în loc de 136 tone — cît a fost planul — 151 tone.

— Așa a fost. A început un an nou...

— Și este. Consiliul comunal al F.D.U.S. s-a dovedit a fi la noi cel mai activ sprijinitor al crescătorilor de animale. De ce? Ca și în alte domenii, puterea exemplului personal este molipsitoare. La noi, președintele O.D.U.S., Mocira Mihai, este el însuși un bun crescător de animale. Anual contractează cel puțin doi tăurași. Ceea ce înseamnă un venit minim de 12 000 lei. Exemplul lui a prins. Gheorghe Plop din Săsar (zis Țăranu) a predat în 1980 trei animale mari. La fel gospodarii Măgurean Toma și Măgurean Mihai din Lăpușel, Plop Vasile din Recea ș.a. O bună propagandă pentru sporirea efectivelor animaliere fac prin exemplul propriu și Boboc Alexandru, Bilan Constantin, Ioan Gherasim... Datorită activității acestora, toți cei trei sute de membri ai Organizației democrației și unității socialiste din Recea sînt crescători de animale fruntași pe întregul județ. Nu-i vorbă, ne ajută mult și primarul, tovarășul Arghir Vălenaș. Datorită intervenției sale s-a primit de către contractanții cu statul cîte 30 la sută din porumbul necesar furajării — deși, ca să fim sinceri de tot, am avea nevoie de mai mult — ba chiar și concentrate. În momentul de față, deja există încheiate în Recea peste 180 contracte pentru bovine. Unii au suplimentat chiar contractele inițiale : Avram Sărmășag, Vasile Serban, Ioan Gherasim, Mihai Măgurean... Sînt mulți. Iar rezultatele sînt bune și pentru că activitatea O.D.U.S. este bună. Faptele, nu vorbele, primează pentru acești oameni. Oricum, dacă s-ar suplimenta și cantitățile de porumb necesar furajării, și statul și oamenii ar avea foarte mult de cîștigat.

— Cum stați cu baza furajeră proprie ?

— Dorim să păstrăm tradiția unor livrări suplimentare. Fondul de stat are nevoie de tot mai multe animale și produse animaliere. Acum, în satele aparținătoare comunei Recea o vacă dă doar 8—10 litri de lapte pe zi. Oamenii au bunăvoință, se pricep, baza furajeră este asigurată nu numai la nivelul dorințelor, ci și al cerințelor. Producțiile de lapte ar putea crește ușor la 16 litri pe zi de la o vacă, dacă am fi lăsați să ne organizăm producția ținînd mai bine seama de condițiile locale. Ne trebuie ca acrul plante verzi pentru proteină. Avem 550 hectare de pășune, atîta a mai rămas, producem 20 000—30 000 kg de masă verde la hectar, dar calitatea acesteia este slabă. Terenurile sînt acide, sîntem nevoiți să le fertilizăm permanent, să le reînsămîntăm. Am pierdut cele mai bune pășuni pe nimic...

— Cum ?

— Ideea autoaprovizionării — perfect justă în sine, ba mai mult, o acută necesitate pentru țară — nu poate fi absolutizată, adică făcînd abstracție de unele particularități geografice locale. Or, ani în șir, s-a făcut în aceste părți ale Maramureșului o zonare cel puțin ciudată. Am primit sarcină să cultivăm grîu și porumb. Este ca și cînd noi am pretinde altor zone să producă neapărat lemn și minereuri neferoase. Fiind sarcină, sigur că am îndeplinit-o, dar despre prețul plătit ce să vă mai spun? Am defrișat terenuri care erau **excelente și seculare pășuni** pentru ca să obținem, în schimb, recolte de cereale infinitezimale. Altfel zis, am dat vrabia din mînă pentru cioara de pe gard. Deci cereale — nu, bază furajeră — nu. Adică nu în măsură să ne satisfacă actualele exigențe. Aici, în Recea, dată fiind și apropierea de oraș, pe lîngă tradiția creșterii animalelor există și aceea a cultivării legumelor, a grădinăritului. Dar cooperativele agricole de producție ale comunei au primit indicatori pentru porumb și pentru grîu. Acum se aduc zarzavaturi din sud. Sigur că adevăratii gospodari n-au renunțat, unii și-au construit chiar și solarii excelente, dar cu o floare nu se face primăvară. Nu sîntem singurii care ne-am aflat în această situație. Cei de la C.A.P. Ocoliș erau specializați în legume și fructe. Au fost puși pe porumb, vreau să spun că au fost „reprofilați“. Efect? Acum aduc și ei fructe și legume din sud...

— Tovarășul Nicolae Ceaușescu critica pe bună dreptate această stare de fapt și atrăgea atenția : „Județele care nu au posibilități vor primi de la alte județe ; în schimb, trebuie să valorifice pășunile și fînețele, să dezvolte masiv zootehnia și, în raport de condițiile climatice, de teren, să asigure producțiile cele mai bune, culturile care dau maximum de recoltă și să-și poată satisface cele necesare“. Ce s-a inițiat în acest sens ?

— De fiecare dată am acționat cu sprijinul cetățenilor. Așa va fi și acum. În cadrul Organizației democrației și unității socialiste, am și examinat posibilitățile. Încă de pe acum pot să vă spun că deja am procedat la fertilizarea și reînsămîntarea celor 550 de hectare de pășune pe care le mai avem. Dezvoltînd masiv zootehnia, vom aduce particica noastră de contribuție la noua fază a revoluției agrare din România, prevestită și pregătită de cel de-al II-lea Congres al țărănimii.

MIRCEA BUNEA

În întîmpinarea Congresului U. G. S. R.

„Rolul sindicatelor ? Complex, mai ales în formarea muncitorului modern“

— interviu cu tovarășul Marin Dima, președintele comitetului sindicatului de la întreprinderea „Vulcan“

— Tovarășe MARIN DIMA, sînteți președintele comitetului sindicatului de la întreprinderea „Vulcan“, unul dintre cele mai puternice sindicate din Capitală, cu tradiții deosebite în organizarea și lupta muncitorilor pentru libertăți democratice și, în primul rînd, pentru dreptul la muncă. În ce constă azi puterea acestei organizații, în condițiile în care avem numeroase alte forme instituționalizate, prin care se realizează democrația muncii ?

— Puterea noastră s-a întrepătruns — așa cum a reieșit și la recenta adunare a oamenilor muncii — s-a confundat chiar, în orice moment, cu contribuția muncitorimii de la „Vulcan“ la dezvoltarea economiei naționale. Ca veche și puternică, și în plină evoluție, cetadelă a construcțiilor de mașini, am fost, și sîntem, implicați în realizarea principalelor programe ale politicii economice a partidului nostru, în strategia dezvoltării țării. Am ajuns, în momentul de față, la circa 15 000 de oameni ai muncii, cît populația unui oraș important și contribuim la realizarea vastului program energetic al României. Creșterile numerice de personal muncitor din ultimii ani, în special din ultimele două cincinale sînt o urmare firească a creșterii capacităților de producție ale întreprinderii. Față de 1948, anul naționalizării, producția „Vulcan“-ului a crescut de 20 de ori. Am asimilat, etapă cu etapă, aproape an după an, noi tipuri de cazane și utilaje pentru energie, chimie și metalurgie, unități de pompaj cu parametri internaționali, competitive pe orice piață externă a utilajului petrolier, astfel încît am ajuns ca aproape 90 la sută din produsele noastre să fie noi, modernizate sau reproiectate. Am ajuns aproape fabricanți de unicate, pentru necesitățile interne, pentru cerințele beneficiarilor externi. Am asimilat o mare gamă de cazane energetice pentru combustibili solizi, pentru cărbuni inferiori — lignit — și mai recent pentru șisturi bituminoase. Or, toate aceste produse noi au venit cu o avalanșă de tehnologii noi și de utilaje noi de producție. În consecință, muncitorii noștri trebuiau să facă un salt în pregătirea profesională nu numai să se perfecționeze, iar noii încadrați să fie pregătiți, din start, la un nivel superior. Aici a stat, și stă, una din preocupările de bază ale grupelor noastre sindicale, a tuturor oamenilor muncii, membri ai sindicatului, de a forma, profesional și moral, muncitorul modern, minuitorul unor mașini și tehnologii de vîrf.

— Dar „Vulcan“-ul deține un la fel de prestigios grup școlar — cu învățămînt profesional, liceu industrial de profil, școală de maiștri ! Nu v-a putut asigura cadrele necesare ?

— În ritmul vertiginos al dezvoltării întreprinderii nu. Formele calificării intensive, de scurtă durată, prin ucenicie la locul de muncă au fost, și mai sînt încă, necesare. În care muncitorii cu experiență, și cu o înaltă conștiință, au pregătit tineri muncitori, iar de valoarea acestora din urmă au purtat (și mai poartă încă) răspunderea cei dintîi. Numai în ultimii 2 ani, am calificat astfel peste 1 850 muncitori, în meseriile prioritare întreprinderii strungari, bohrkwerkiști, frezori, lăcătuși sudori și altele. Tot în această perioadă au absolvit forme de perfecționare a pregătirii profesionale un număr de peste 6 500 oameni ai muncii, aproape jumătate din totalul forței de muncă. La „Vulcan“ s-a creat o tradiție ca grupele sindicale să selecționeze și să propună comitetelor de secție și comitetului oamenilor muncii, cadrele pentru perfecționare. Pentru ca toți muncitorii cu rol-cheie într-un atelier, într-o formație de lucru să treacă primii, printr-o astfel de formă. Pentru că ei trebuie să aibă primii idei, să aducă soluții în rezolvarea problemelor, a dificultăților pe care le implică activitatea zilnică de producție. Comitetul sindicatului pe întreprindere, împreună cu comitetul oamenilor muncii, au stabilit lectorii, selecționați dintre cei mai buni specialiști ai uzinei. Așa ne pregătim chiar în devans formațiile de lucru în cunoașterea tehnologiei unui viitor produs care urmează să intre în fabricație și care, la data respectivă, se află încă pe planșeta proiectanților. Acolo este și un cerc de idei tehnice, se gîndește posibilitatea aplicării noutăților tehnologice, apărute pe plan mondial, în profilul nostru, ca și a mutațiilor survenite în lume, în structura meseriilor clasice. Avem totdeauna pregătit un schimb, gata pentru a deveni oameni de bază în secții și ateliere, pentru „atacarea“ unui nou produs, în fabricarea căruia nu avem încă experiență, surmontînd greutățile începutului. Ca activist sindical, cu ceva experiență, pot să vă spun că rolul sindicatelor este azi tot mai complex în formarea muncitorului modern, stăpîn pe tehnologii de vîrf.

— Tovarășe președinte, cum se exprimă concret democrația muncii la Întreprinderea „Vulcan“ ? Prin ce elemente măsurăm dacă nivelul profesional și de conștiință al muncitorului este ridicat, este cel necesar etapei actuale, care poate, la rîndul său, exprima și activitatea grupelor și comitetelor sindicatului ?

— Dacă ați veni la adunările grupelor noastre sindicale, sau măcar dacă ați fi fost prezentă la recenta adunare a reprezentanților oamenilor muncii, ați fi avut o imagine foarte clară despre cît de concretă și directă este participarea la rezolvarea nevoilor prioritare ale producției, nevoi care, în fond, sînt — cele mai multe dintre ele — obiective majore ale politicii economice a partidului nostru, direcții fundamentale stabilite la Congresul al XII-lea al partidului. Iată, de exemplu, acțiunile privind economisirea de energie și combustibili — atît în procesele noastre de producție, cît și la beneficiar, prin modificarea parametrilor utilajelor pe care le fabricăm, ca și valorificarea superioară a metalului — ca să dau doar două exemple. („Vulcan“, cum se știe, fiind un mare consumator de energie și metal !) Am putea afirma că a devenit un fenomen de masă starea de veghe asupra consumurilor. Mașinile să nu meargă în gol, iluminatul să se facă rațional, fără risipă, cu sisteme speciale, la fiecare punct de lucru, cuptoarele cu gaz metan să nu funcționeze dacă flacăra nu e bine izolată, să ardă strict în interiorul cuptorului, sînt idei propuse de muncitori și rezolvate de ei. Grupele sindicale și-au asumat responsabilitatea de a educa și forma această nouă optică asupra consumurilor. Anul trecut noi, cei din întreprindere am raportat printre altele, economisirea a 346 tone combustibil convențional, 2 110 MGW energie electrică. Avem în curs de perfectare construcția unui dispozitiv pentru spălarea luminatoarelor, care va da posibilitatea pătrunderii a mai multă lumină naturală în hale. Pentru a utiliza cît mai bine metalul, prin planul de croire al tablelor, atelierul de debitare a analizat, a desenis un „cont al deșeurilor tehnice“ și acestea s-au ivit. Din fiecare bucățică de tablă — rest tehnologic de neevitat — se execută piese mici, necesare altor ateliere și secții, pentru care nu se mai scoate materie primă din magazie. Anul trecut am economisit 400 tone metal. Nu-i puțin, dar mai important este să ramîne resortul uman, de conștiință, care a dus la asemenea idei. Acțiunea : „Contul colector de economii al grupei sindicale“ nu este o lozincă frumoasă, ci o realitate frumoasă, care începe să aibă tradiții și la „Vulcan“. Și sîntem convinși că va avea longevitate ; într-o mare unitate economică apar mereu surse și resurse de a face mai bine lucrul pe care îl ai de făcut. Astfel de idei mari și mici, care rezolvă probleme mari și mici ale producției, puteți găsi la nivelul fiecărui atelier și secție, cu zecile, cu sutele. În context, iată încă una. Pentru înfăptuirea unui alt deziderat social major : reducerea importurilor. Pentru gama noastră de cazane, aduceam din afară, importam diferite racorduri. La propunerile făcute în grupele sindicale de pe Platforma Berceni, în adunarea generală a oamenilor muncii s-a luat în studiu posibilitatea de a fabrica noi, reperele respective. Studiul și l-a asumat o grupă de ingineri, alături de care s-a aflat inginerul-șef Romeo Virgolici, și de alci a rezultat o invenție. O tehnologie originală de realizare a racordurilor în formă de T, pentru cazanele mari. Importul a fost suplinit total. Ușa comitetului sindicatului, ca și a comitetului oamenilor muncii a comitetului de partid, ca și a oricărui cadru tehnic de conducere a uzinei sînt permanent deschise oricărui om de-al nostru, așa că, idei să fie. Posibilități de materializare a lor vom găsi. Ne vom bate să găsim ! Iar idei nu pot naște decît oameni bine pregătiți profesional și cu o conștiință înaltă asupra menirii lor sociale. Educația politică a membrilor de sindicat merge totdeauna în paralel cu ridicarea culturii lor profesionale.

— Teoretic, dar practic sînteți absolut mulțumiți ?

— Cine ar putea să spună așa despre un proces permanent ? Noi avem, în plus, nemulțumiri și neîmpliniri la acest capitol, cu cît marea uzină „Vulcan“ nu are încă un club muncitoresc. Cel existent este improvizat într-un vechi garaj, are cîteva săli mici, departe de a satisface exigențele și necesitățile unei unități industriale cu 15 000 de oameni ai muncii. Sperăm să primim ajutorul necesar, atît din partea centralei, cît și a Uniunii sindicatelor de ramură, în rezolvarea acestei probleme.

CICI IORDACHE ■

Excavatoarele sau „castorii“ șantierelor

Se face agricultură 365 de zile pe an !

— Știți cîte zile pe an rămîne nefolosit pămîntul pe care cultivăm, să zicem, porumb ?

— Tot ce știu exact este că nu pot da o cifră exactă. Depinde de soiul sau de hibridul pe care-l cultivăm. Unele se coc mai repede, altele mai tîrziu.

— În medie, cam 180 de zile. La floarea-soarelui, cam 200 de zile. Să nu continuăm lista. Ea ar cuprinde toate plantele pe care le cultivăm, din primăvară pînă în toamnă. Iar din toamnă pînă în primăvară, cam două treimi din pămîntul țării, adică vreo 6—7 milioane de hectare, stau nefolosite.

— Așa, tovarășe inginer Constantin Olaru, o cam știm cu toții. Ca director al Stațiunii de cercetări agricole Caracal, aveți vreo idee cum le-am putea folosi ?

— De obicei, se știe, mazărea se seamănă primăvara și se culege prin iunie-iulie. În ultimii 12 ani noi am abordat problema unui soi de mazăre de toamnă.

— Credeți că astfel abordînd problema, ați reușit să o aduceți către malul vreunei certitudini ?

— Noi zicem că da. Mazărea asta are calitatea de a rezista la ger, la temperaturi chiar mai scăzute de minus 20 de grade. O semănăm în octombrie și o culegem pe 20—25 aprilie. De aici rezultă mai multe avantaje.

— Să le numim !

— Faptul, în sine, că folosim pămîntul și pe timpul iernii e de mare importanță. Îl protejăm, astfel, împotriva degradării datorate eroziunii provocate de apă și vînt. Iar eroziunea este, se știe, o formă prin care pămîntul își pierde energia pe care el a acumulat-o. Cantități enorme de substanțe nutritive iau calea rîurilor, a fluviilor, a mărilor.

— Pămîntul le pierde, ca o baterie care se descarcă.

— Exact. Și noi trebuie să reîncărcăm mereu această baterie cu îngrășăminte care ne costă scump. De aceea spun că este important dacă am realiza chiar și numai acest lucru, ca pămîntul să nu mai fie erodat, spălat, sărăcit.

— Deci oricum această plantă iernatică n-ar face umbră pămîntului degeaba.

— În plus, față de ce vorbirăm, trebuie să adăugăm că se obțin cam 25 tone de masă verde la hectar.

— O producție bună.

— Așa zicem și noi. Dată direct, ca nutreț, animalelor, sau însilozată, ea reprezintă un furaj bogat în substanțe proteice și e limpede că, în condițiile în care ea se adaugă celor obținute de pe suprafețele furajere obișnuite, îngăduie dezvoltarea unui puternic sector zootehnic.

— Deci carne mai multă, lapte mai mult !

— Și cheltuieli mai puține ! După mazărea asta, care în treacăt fie zis, afinează pămîntul și-i îmbunătățește structura și fertilitatea, merge foarte bine porumbul. Și nici nu mai e nevoie să arăm ! Am economisi astfel cantități uriașe de combustibil. Imediat după ce culegem mazărea, este suficientă o simplă operație de discuire și putem semăna direct porumbul.

— Cu ce rezultat ?

— Vedeți, noi vorbim aici despre o tehnologie de folosire intensivă a pămîntului, despre un sistem de agricultură biologică cu economie de energie. Ca lucrurile să fie și mai limpezi, voi spune că mazărea lasă cam 70 kilograme azot substanță activă la hectar. Să trecem peste faptul că azotul biologic nu este poluant, că nu poate fi spălat atît de repede de ape și că e mai ușor asimilat de planta care urmează. În cazul nostru : porumbul, care — se știe — e un mare consumator de azot. Or, dacă toate îngrășămintele chimice sînt energointensive, cele cu azot bat recordul, ele sînt mari devoratoare de energie fosilă — de petrol, de exemplu — iar petrolul este cît este, nu este mai mult.

— Să înțelegem că în timpul iernii pămîntul, astfel cultivat, funcționează ca o mare uzină în care-și fabrică singur îngrășămintele de care are nevoie mai tîrziu, din primăvară pînă în toamnă ?

— Exact. Dacă în aprilie cosim mazărea și-o dăm ca furaj vitelor, cantitatea de îngrășăminte necesară obținerii producției de porumb se reduce la jumătate — ceea ce nu-i deloc puțin. Dar dacă, în loc să cosim mazărea, în loc s-o folosim ca furaj, o întoarcem și o încorporăm în pămînt, putem renunța cu totul la îngrășămintele chimice cu azot.

— Ce spuneți dumneavoastră devine un fapt de o importanță covîrșitoare. Dar sperăm că, astfel, nu renunțăm și la o parte din recolta de porumb planificată.

— Nicidecum. Producția s-a menținut la același nivel, la peste 10 000 kilograme la hectar, în cultură irigată, în oricare dintre variante am fi lucrat. Varianta și-o poate alege fiecare unitate agricolă.

— Perspectiva de a obține recolte de porumb normale în condițiile economisirii — parțiale sau totale — a îngrășămintelor cu azot cred că învinge orice falsă pudoare că ne-am putea simți aparținînd unei lumi pe cale să fie cotropită de mazăre !

— Aparținem, de fapt, unui timp în care — nu numai la noi în țară, ci în toată lumea — balanța energetică impune ca producția agricolă să crească fără o sporire proporțională a consumului de energie. Tendința este ca agricultura să devină un consumator minim și un furnizor maxim de energie.

— Întrucît, deși aparent umilă, această mazăre s-a dovedit foarte folositoare și întrucît ea nu ocupă locul nici unei alte plante prevăzute în plan, v-aș întreba dacă a fost zărită și dincolo de cîmpurile experimentale ale stațiunii de cercetări.

— Rezultate la fel de promițătoare au fost obținute la Stoicănești, la Corabia și în alte unități agricole din Cîmpia Oltenie unde, în acest cincinal, procedeul poate fi extins cu sorți siguri de izbîndă. Această agricultură continuă, de 365 de zile pe an, presupune, e lesne de înțeles, o respectare a termenelor, pentru ca plantele să-și poată lua imediat locul una în urma celeilalte. Dar aceasta este o problemă de organizare a muncii...

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

„A fost o lună extraordinară în care timpul ne obliga să avem idei“

— Cu peste un sfert de veac în urmă, în România, o întreagă literatură și o sumedenie de reportaje acreditau imaginea oțelarului obosit, asudat și murdar din cap pînă în picioare, dar fericit de șarja obținută cu prețul unor mari eforturi fizice. Cine vede pentru prima oară în viața lui un laminor, aici, la Tîrgoviște — și aceștia sînt mulți — și se gîndește la cîți „intră“ în meserie acum, are impresia că lumea începe aici și acum.

Cel care rostea aceste cuvinte, un bărbat cărunt, de peste cincizeci de ani, inginer electronist — în curînd își va susține lucrarea de doctorat — se numește Cornel Crăciun și este directorul întreprinderii care construiește marea platformă a oțelurilor speciale. Cornel Crăciun a văzut multe la viața lui ; în urmă cu douăzeci și cinci de ani se afla pe platforma Hunedoarei, și nu este străin de acea imagine a oțelarului pe care o invoca la început. El continuă :

— Eu sînt inginer electronist și particip la ridicarea acestui combinat de oțeluri speciale. Credeți că pe vremea tinereții mele se gîndea cineva ca un electronist să ridice din temelii un laminor ?

Întrebarea, mai mult retorică, reprezintă un fel de punte peste vreme, o legătură cu ceea ce se întîmplă azi „la poalele“ Chindiei, acolo unde se află Combinatul de oțeluri speciale și Întreprinderea oțel inox și unde oțelul fără electronică este greu de conceput. Laminoarele de aici sînt o adevărată bijuterie. O afirmă deopotrivă constructorii și oțelarii. O observă lesne și un necunoscător, impresionat mai întîi de geometria rigu roasă a liniilor tehnologice, de curățenia desăvîrșită, de design-ul menit să înfrumusețeze, să dea prospețime locului și poftă de lucru omului, să bucure ochiul oțelarului, mai-marele unor tablouri de comandă acționate electric și electronic. Alături, de utilaje cu inscripțiile unor firme celebre, cum ar fi „Hitachi“ sau „Vöest-Alpine“, Linz, întîlnești mașini la fel de moderne și nu mai puțin complexe fabricate la „Unio“ Satu Mare sau „1 Mai“ Ploiești. Sînt doar cîteva exemple. Și acest rod al gîndirii inginerești de pe atîtea meridiane se datorează creșterii industriei noastre, posibilității ei de a întreține o atare colaborare. Urmările pe plan local sînt imediate și vizează în principal competența și profesionalismul atît al constructorului cît și al beneficiarului, denumiri generice ale tuturor specialiștilor de pe platformă.

Pe șantierul electrotehnic, condus de un inginer electronist topit de dragul meseriei, pe nume Paul Constantin, oamenii își dau chiar osteneala să demonstreze că un constructor nu este un simplu executant, că în lupta cu graficele cotidiene doar buna organizare nu e suficientă și că pentru cei ce își iubesc și își respectă meseria chiar și șantierul unei asemenea investiții poate deveni laborator de cercetare aplicativă. „Ceea ce știu, mărturisea inginerul Paul Constantin, are valoare în măsura în care este util pentru șantier“. Argumente : nu demult, Paul Constantin împreună cu inginerii săi electroniști, cu tehnicienii și muncitorii șantierului au reușit să monteze un cuptor la Laminorul de profile mici și sîrmă într-o lună și jumătate. Specialiștii unei firme străine au făcut același lucru cu un alt cuptor similar în șase luni.

— A fost o lună, povestește Paul Constantin, în care s-a lucrat 12 ore cu 12, în care nimeni n-a ținut cont cine este inginer și cine muncitor (mă refer la calificare, pentru că muncitori sîntem cu toții, lucru pe care îl mai uităm uneori), o lună extraordinară în care timpul ne obliga să avem idei. Am renunțat cu totul la schema originală și am proiectat alta, utilizînd însă aparatele prevăzute de furnizorul extern. Am schimbat și o serie de elemente care necesitau importuri, pentru simplul motiv că le fabricăm în țară. Și totul merge perfect. Ne-am propus acum să utilizăm elemente de comutație statică de înaltă fiabilitate în locul acționărilor cu relee. Gîndit astfel, cuptorul, care este sufletul laminorului, rezistă mai mult în exploatare, reducîndu-se numărul staționărilor, în condițiile unor costuri ce reprezintă o pătrime din cele inițiale.

Un fapt care completează imaginea tradițională a constructorului : **să gîndești rapid și economic.** Se poate afirma că argumentul oferit de tinerii constructori tîrgovișteni de a-și onora datoriile în acest an foarte important pentru platformă și implicit pentru industria românească, dar și de bucuria de a construi ca și cum ar fi proprii lor beneficiari.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Pădurile, la ora primăverii astronomice

(Urmare din pagina 1)

vînător de munte și conversație de profesor de științele naturii. Scopul ascensiunii noastre în acest masiv împădurit prin care uneori adie curenți tari de aer și unde temperaturile urcă și coboară între plus 39 și minus 32 de grade este de a vedea ce se întîmplă în acest început ciudat de primăvară în pădurile aparent liniștite ale Transilvaniei.

Spațiul împădurit din Munții Gurghiului, străbătut de nenumărați din afluenții Mureșului, este încă imens, deși, de-a lungul secolelor, multe securi și ferăstraie s-au înfipt în trunchiurile arborilor, securi și ferăstraie venind din cele patru vînturi, purtînd pecetea celor mai neașteptate semințII. Pădurile Gurghiului, cu lemnul lor scump pentru mobilă stil și pentru mobilă modernă, trainică, pentru construcții (rezistente) industriale și miniere, pentru construcții civile și rurale sau pur și simplu pentru foc, sînt exclamate prima oară în istorie în anul 1224. Prin 1560 începe construirea primelor „mori de scînduri“ (joagăre) pe Mureș, semn că se declanșează exploatarea organizată a pădurilor și că nivelul de civilizație impune exploatarea continuă, perfecționată a lemnului. Prima ordonanță privind tăierea dirijată a pădurilor din Munții Gurghiului se dă la 3 mai 1781 și în paragrafele ei sînt stipulate reglementări privind tăierea trunchiurilor de arbori și regenerarea fondului forestier în mod aproape științific. Exploatarea intensivă începe în cea de-a doua jumătate a secolului al 19-lea cînd iau ființă primele concerne forestiere „Ardeleana“, „Foresta“, „Lamoș“, cunoscute în toată lumea pentru calitatea lemnului furnizat Europei și chiar Americii, lemn din care se fac piane și viori prin centrele de veche tradiție muzicală și instrumentală. Cert este că de-a lungul anilor pădurile din Munții Gurghiului au fost exploatate sălbatic, irațional sub incidența profitului, ca lemn de foc și lemn de lux.

În cantonul Filipșul Mare acum e liniște. Nu se aud ferăstraie, nu se aud securi lovind în lemnul dens al codrilor de pini. Din cînd în cînd, ecouri de la muncile pămîntului de peste dealuri, unde încă se mai lucrează ogoarele cu plugul tras de cai, deoarece terenurile sînt abrupte, imposibil de traversat cu unelte și mașini sofisticate. Colinele despădurite sînt acoperite de o brumă verde, de o brumă străvezie de clorofilă care bucură privirile și limpezește mohoreala ploii cu mărgele de sticlă. Intrăm într-un luminiș imens cu pămîntul accidentat de rădăcinile unor arbori seculari tăiați de curînd și unde vegetația pare o rană. Miroase puternic și îmbătător a rășină. Pretutindeni, bărbați și femei, mai ales bătrîni, cu mîinile mari, plăvane, cu palmele bogate și aspre, cu pălării și năframe negre pe cap, în cojoace ude sub streșinile tulburi ale ploilor, înotind prin nori de ceață, plantînd puieți de molid. Oamenii trec prin fața noastră ca în vis, cu molizi fragili, gracili, în dreptul pieptului ca voievozii cu ctitorii de biserici și de mănăstiri prin frescele lui Pîrvu Mutu Zugravul.

Prin urmare, ce se întîmplă în această zi de echinox astronomic spre o primăvară contradictorie, în pădurile din Munții Gurghiului ? Se scot puieții din pepiniere (dintr-o pepinieră de 26 hectare), se sortează, se pregătesc de transplant în locul lor predestinat de veghe și de vegetație, se transportă cu grijă spre depozite de gheață amenajate anume pentru a le stopa temporar nevoia de înmugurire și treptat, treptat sînt așezați în poziție verticală, în poziția firului cu plumb, în gropi săpate anume în pămînt. Ne aflăm deci în plină **campanie de împăduriri,** cînd oamenii din aceste locuri refac fondul principal de pădure din Munții Gurghiului, cu specii de arbori de calitate, în funcție de necesitățile viitoare ale economiei naționale. Dar ciclul complet de vegetație a acestor păduri care se plantează astăzi, vineri 20 martie 1981, este de 160 pînă la 160 ani. Este absolut cert că de frumusețea și de bogăția acestor păduri se vor bucura doar strănepoții și strănepoții acestor bărbați și ai acestor femei care plantează molizi sub ploaia intermitentă a unei primăveri deocamdată mohorîte.

Ce înseamnă de fapt pădurile Gurghiului și, la urma urmei, de ce e necesară această împădurire pe flux continuu, această împădurire dirijată, din moment ce natura se regenerează de la sine ?

O pădure ca aceea din Munții Gurghiului e o uzină vie uriașă cu un ciclu de producție lung, dar cu nenumărate rosturi : pădurea aceasta reține precipitațiile atmosferice abundente din zonă, alimentează în flux continuu pînza de apă freatică și implicit izvoarele care licăresc pretutindeni și care se varsă în Mureș, consolidează solurile prin sistemul lor complicat de rădăcini, consolidează terenurile din imediata apropiere a șoselelor naționale, reține materialele aluvionare, protejează pămînturile expuse eroziunii și degradării, stringe în chingi malurile cursurilor de apă și le asigură un debit echilibrat, constituie un spațiu ideal de recreare și de odihnă pentru oamenii din cele 55 de așezări cu pădurari care se moștenesc din generație în generație, produc semințe forestiere și fructe de pădure, conservă și dezvoltă vînatul, constituie loc de agrement pentru cei care practică vînătoarea, e o rezervă imensă de masă lemnoasă diferențiată pe sortimente, pe calități, pentru prelucrarea industrială. „Altfel, treptat, treptat — ne spune inginerul Vasile Bercu de la ocolul silvic Reghin — pămîntul s-ar transforma într-o Sahară. Defrișarea unei păduri nu numai că ne lasă fără respirație, fără aer curat, dar provoacă prin timp ravagii comparabile cu o explozie nucleară !“

Sînt necesare trei sau patru generații de oameni pînă cînd o pădure de stejar se face cu adevărat un codru de stejari și pînă cînd stejarii pot fi sacrificați în interesele majore ale economiei. Dar sînt destule zilele unui anotimp pentru a fi defrișată o pădure ! Și apoi, după cum spun oamenii, pădurile nu cresc la întîmplare, nu cresc singure. Ele sînt strict supravegheate și îngrijite după o știință complexă, după un ritual străvechi care transformă munca unui pădurar sau brigadier silvic într-o epopee petrecută în liniște, îndeplinită cu migală, cu discreție și modestie. O pădure intră totuși în producție din primii ani de creștere. Timp de 100 sau de 160 de ani se operează permanent, în flux și în reflux, o selecție severă care o corectează pe cea naturală, pînă cînd rămîn în picioare numai exemplarele dorite de arbori din diferite specii, apte de prelucrare industrială în mod superior. Și arborii nu sînt plantați la întîmplare. Se estimează din timp, pe baza unei experiențe seculare, ce necesități economice se vor impune în domeniul forestier peste 100 sau poate 160 de ani. Evident, necesitățile acestea pot fi cu timpul depășite ; e posibil ca peste 160 de ani oamenii să nu-și mai facă mobilă din lemn. Trăim într-o epocă în care se caută înlocuirea unor materii prime scumpe — cu un ciclu de producție atît de lung și cu investiții costisitoare — prin alte elemente. Ați citit bine : prin investiții costisitoare ! Astăzi, cînd facem economie de cîțiva kilowați-oră de energie electrică, trebuie să ne gîndim cum să economisim fiecare element dintr-o pădure. S-a ajuns pînă acolo încît se folosesc cu maximum de eficiență și inventivitate acele de pin, vreascurile și frunzele veștede. În același timp, pădurile Gurghiului nu înseamnă numai brad, molid sau gorun, ci tot ceea ce e suflare vie, toate animalele sălbatice fără de care omul și-ar pierde echilibrul în marea grădină zoologică a planetei. Animalele sălbatice și păsările care fac parte din mitologia pădurii : căprioarele, cerbii, mistreții, urșii, lupii, vulpile, iepurii, fazanii, potîrnichile sînt îngrijite, sînt ocrotite de pădurari și de paznici de vînătoare, ca niște pensionari ai rezervațiilor naturale !

Ce face, practic, un pădurar în codrii Gurghiului ? Lucrează zi lumină. Străbate zilnic pînă la 30 km pe jos sau călare, recoltînd semințe de arbori, fie toamna, fie iarna, cultivînd puieți în pepiniere, semănîndu-i, întreținîndu-i (chiar și în solarii), transplantîndu-i la locul lor din codri, efectuînd lucrări de îngrijire, degajare și curățire a pădurilor pînă la vîrsta exploatării lemnului, realizînd lucrări de inventariere a masei lemnoase care se dă în exploatare întreprinderilor forestiere, protejînd, ocrotind vînatul și dirijînd selecția. Pădurarul este, de asemenea, omul care asigură paza pădurilor împotriva tăierilor ilegale, a braconajului, împotriva incendiilor etc. El este un om aflat în permanentă patrulare. Doi dintre pădurarii pe care i-am văzut plantînd puieți în ziua de 20 martie 1981 se află la antipod în activitate. Unul, Ionuț Cioloca, împlinește un an de muncă, celălalt, Ludovic Cernatoni, mai are cîteva luni pînă la pensie. Primul spune că s-a făcut pădurar pentru că îi place pădurea, îi place codrul, îi plac animalele, celălalt spune că s-a făcut pădurar pentru că în Împărăția codrilor a simțit că trăiește cu adevărat, cinstit și demn, pentru că : „Pădurea îi dă omului o trăsătură de caracter în plus : aceea a aerului limpede și curat în care nu poți trăi decît sincer și adevărat, departe de ceea ce e urît și meschin, în pace, fără amenințarea războaielor. Pentru că eu nu am auzit nici de primul război mondial al pădurilor și nici de-al doilea război mondial al pădurilor“. Ionuț Cioloca plantează primii puieți de molid din viața lui, Ludovic Cernatoni a plantat pînă acum 500 000 de puieți ! Unii dintre puieții puși de Ludovic Cernatoni în pămînt au împlinit deja peste 30 de ani ! Și oamenii din așezările Gurghiului știu că multe din pădurile de pe coline sînt opera lui Ludovic Cernatoni. Este exact ceea ce îl fascinează în această meserie pe Ionuț Cioloca : vrea să trăiască mult ca să lase ceva în urma sa, un cring, un codru care să-i poarte numele în memoria nescrisă a satelor și comunelor din Gurghiu. Pentru ei și pentru toți pădurarii nu există timp de odihnă : pe ger, pe ploaie, pe furtună, pe ninsoare, cîtă vreme e lumină, și chiar noaptea, în anumite anotimpuri, ei sînt la datorie, umblînd printre arbori, mîngîindu-le trunchiurile, îngrijindu-i, spălîndu-le rănile, într-o continuă și calmă stare de veghe la hotarul dintre realitate și legendă.

Vineri, 20 martie 1981, am asistat la nașterea unei păduri în Munții Gurghiului. Să sperăm că nu se va întîmpla nimic grav pe planetă care să ducă la transformarea acestei păduri în nisip și în cenușă de clepsidră. Numele acestor **molizi plantați sînt Ioan, Gheorghe, Maria, Ileana, Constantin, Alexandru, Petru, și iarăși Ioan, Gheorghe, Maria, Ileana... după numele oamenilor care i-au plantat. Ne auziți, oameni buni din anul 2081 ?**

O cursă contracronometru cu birocrația

Totul începe cu povestea unei furtuni în Oceanul Indian, undeva între Madagascar și coasta Mozambicului.

— Aduceam la Constanța minereu de fier din India. În largul Madagascarului s-a dezlănțuit uraganul : valuri de 5 m înălțime, fulgere iscate parcă nu din cer, ci din jurul nostru, ca și cum plafonul de nori ar fi coborît la nivelul apelor învolburate. Vizibilitate zero. Știam din cărți că totul se explică prin faptul că în zona unde ne aflam curenții reci din Antarctica se întîlnesc cu curenții calzi tropicali, dar explicarea cauzelor nu ne ușura cu nimic soarta. Ne-a salvat radarul, după trei zile și trei nopți de luptă cu elementele naturii.

Interlocutorul nostru, Constantin Arsene, inginer naval, consilier la NAVLOMAR, cunoaște mai toate marile porturi ale lumii, a navigat pe toate oceanele. Atunci cînd înfrunta furtuna din Oceanul Indian, se afla la bordul unui mineralier de 40 000 tdw nu în calitate de navigator, ci mai curînd ca un om al comerțului exterior, care știe că și în acest domeniu timpul este bani. El precizează :

— Un vas ca acela pe care efectuam transportul de minereu de fier „costa" cam 6 600 dolari pe zi. În asemenea condiții, scurtarea timpului de încărcare și de traversare pînă la portul de destinație poate însemna un cîștig pentru țară de ordinul a zeci de mii de dolari. La Port Ready, în India, de unde luam minereul, am asumat un anumit risc calculat, dar în deplină cunoștință de cauză, pentru a accelera acel du-te-vino al barjelor cu minereu de la chei la vasul nostru, dînd îndrumări ca nava să se apropie mai mult de mal. Astfel, timpul de încărcare s-a redus la jumătate. Apoi a început traversarea propriu-zisă. Aveam un singur gînd : rapiditatea, eficiența economică.

Au trimis și o radiogramă la Constanța, ținînd seama în calculele lor, ca oameni de meserie, și de neprevăzutul oricînd posibil pe mare, într-un drum atît de lung : **„În ziua** (cutare) **la ora prînzului** („at noon") **sosim. Pregătiți dana pentru descărcare".** Știau că fiecare zi „costă" 6 600 dolari și nu voiau să se piardă nimic. Au învins taifunul, au petrecut revelionul, așa cum se cuvine unor navigatori, undeva în ocean, pe lîngă Capul Verde. Au traversat două oceane și Mediterana, au bătut un soi de record de precizie, sosind nu numai în ziua, ci și aproape de ora sorocită, „at noon", la Constanța, **în largul căreia... au trebuit să aștepte 29 de zile și de nopți** (X6 600 dolari) **fără să poată descărca.**

Nu interesează detaliile. Oricum, faptul este consumat, depășit. La orice asemenea situații se găsesc explicații, probabil întemeiate: pe de o parte... pe de altă parte, dar motivul principal — în opinia interlocutorului nostru — a constat în lipsa de spirit gospodăresc, de planificare judicioasă a ritmului de sosire a navelor. Furtuna, înfruntată și învinsă, în Oceanul Indian va fi fost de gradul 10 pe scara Beaufort. Dar birocrația ? Oricum, episodul ilustrează pregnant cît de importantă este, din punct de vedere economic, desfășurarea fără greș a transportului nostru maritim internațional, verigă esențială a comerțului exterior al României, știut fiind că aproximativ 70 la sută din acesta din urmă se scurge pe mare, prin NAVLOMAR. Această întreprindere — despre care se vorbește puțin — este specializată în angajarea de nave (navlosire) pentru efectuarea transporturilor maritime internaționale, la import și export, și exploatarea comercială a flotei naționale.

Legat de această întreprindere, am dori să vorbim despre un adevărat act de curaj, de o tranzacție comercială unică în felul ei. O idee temerară, a cărei valabilitate s-a dovedit însă cu prisosință. Ce s-a întîmplat ? România a exportat pe valută o serie de nave... în România. În momentul cînd ele erau în curs de finisare și își așteptau clienții de peste hotare, în contextul faimoasei crize a petrolului mai mulți armatori străini, confruntați cu spectrul unei crescînde penurii de combustibil, nu s-au mai arătat atît de interesați să cumpere nave și prețul lor a scăzut vertiginos pe piața mondială. Ce era de făcut : renunțăm la export sau vindem în pierdere ?

— Nu! au opinat cei de la NAVLOMAR, vindeți-le nouă, pe valută. Doar noi sîntem aceia care angajăm nave, românești și străine, în contul întreprinderilor de comerț exterior, efectuăm și alte transporturi pe mările și oceanele globului și cîștigăm valută. De ce nu am deveni și armatori ?

Ideea a pornit de la doctorul inginer Petre Lupșe, iar operațiunea s-a efectuat prin NAVIMPEX, ca orice operațiune de comerț exterior, și astfel NAVLOMAR a devenit al doilea armator din țară, după NAVROM. De remarcat că, după știrea noastră cel puțin, nu există nicăieri un precedent pentru un asemenea export... intern. Cum spuneam, el s-a dovedit eficient, deși, bineînțeles, aducerea la îndeplinire nu a fost chiar atît de simplă. A fost actul de curaj, de patriotism al unor oameni ca Dumitru Ivanof, stăpîni pe meseria lor și deciși, cu prețul tihnei personale, să evite țării o situație dificilă.

— Ca să fiu cinstit, trebuie să recunosc — ne spune inginerul Constantin Arsene — că nu ne simțeam deloc pregătiți să devenim armatori, nu dispuneam nici de bază materială, nici de personal navigant. Ne-am încumetat totuși să preluăm gestiunea a milioane de dolari, materializată în cele 12 nave achiziționate pe parcurs. NAVROM ne-a ajutat, detașîndu-ne echipaje, comandanți, noi înșine am acumulat experiență, astfel încît acum mergem pe picioarele noastre. Și încă un amănunt : ca port de bază am ales în mod deliberat Galați, unul din primele porturi românești din istoria noastră, dar întrucîtva neglijat în ultimele decenii. Am făcut-o și pentru a contribui la descongestionarea Constanței.

— Ce tonaj au navele cumpărate prin NAVIMPEX ?

— Variază de la 2 400 tdw la 150 000 tdw. Petrolierul de 150 000 tdw „Libertatea", în curs de terminare la Constanța, va deveni foarte curînd nava noastră amiral.

— Cu ce aport valutar se soldează această inițiativă ?

— Beneficiul net obținut în 1980 doar de la trei nave, „Alba", „Fieni", „Fălticeni", se cifrează la circa 300 000 dolari. Este doar un exemplu. Aportul total este însă mult mai mare. Dealtfel, transportăm și mărfuri străine, nu numai românești.

— Deci, o idee cu adevărat rentabilă.

— Firește, ca orice „comerciant" nu am repurtat numai succese : cîștigăm cînd viteza de rotație crește, pierdem cînd navele staționează fără folos. Vă dați seama cît s-a irosit atunci cînd nava a stat **încărcată** 29 de zile în rada portului Constanța.

— Înțelegem că NAVLOMAR, în ciuda deficiențelor proprii și ale altora, rămîne rentabil **fiindcă vrea și știe să facă, în adevăr, comerț.** Succesele le-am văzut. Care sînt greutățile ?

— Sînt unele izvorînd, probabil, din neînțelegerea specificului activității noastre. Nu vă puteți închipui cîte întîrzieri (deci pierderi în valută) se produc la alimentarea navelor noastre cu combustibil... în porturile românești. Noi avem cotă cam ca la bloc, deși aducem beneficii de milioane de dolari. Știm, petrolul românesc înseamnă și el valută, dar tocmai asta producem noi ! Iată și o altă dificultate, care nu ne afectează numai pe noi : **Banca română de comerț exterior, oricît ar părea de ciudat, nu are o filială în cel mai mare port al țării, Constanța.**

— Ce consecințe ?

— Acolo se încheie sau, oricum, se finalizează fizic o serie de tranzacții de comerț exterior, inclusiv cele privind turismul internațional. Și tot acolo se transferă și se îmbarcă echipaje, ancorează nave străine doritoare să cheltuiască valută în țară : echipajele vor să coboare pe țărm, să cumpere amintiri, să se distreze, să viziteze. Conform uzanțelor, armatorul oferă — prin noi — dolari, lire, franci, mărci, spre a fi schimbați în lei și apoi distribuiți echipajelor. Dar schimbul trebuie să se opereze prin București, neexistînd o sucursală a băncii la Constanța, iar formalitățile sînt atît de greoaie, încît deseori, pînă se termină, **nava străină ridică ancora, cu dolarii necheltuiți. Nu e păcat ? Iată cum, uneori, rezolvăm lucrurile mari și ne poticnim la cele mici...**

Din fericire, în cazul de față, ele nu răstoarnă carul mare. Cît privește sugestiile tovarășilor de la NAVLOMAR, sîntem convinși că vor găsi înțelegere la forurile competente. Important este că și experiența pozitivă de pînă acum dovedește cu prisosință că **valuta noastră cea mai prețioasă a fost și rămîne inteligența, ruperea de șablon.**

LIONEL NIȚESCU

Din nou despre apele minerale

Răspunsurile sînt bune și frumoase Pe cînd faptele?

Primim din partea Centralei berii, spirtului, amidonului și apelor minerale următorul răspuns, semnat de către directorul general al centralei, ing. P. Berzescu, directorul tehnic, ing. M. Dumitrescu, directorul comercial Gh. Caracaleanu și contabilul șef C. Georgescu.

„Urmare a problemelor ridicate în articolul «Ape minerale — zece întrebări cu răspuns aminat», apărut în revista «Flacăra» nr. 3, din 15 ianuarie 1981, arătăm :

1) Referitor la întrebarea „La ce concluzii a ajuns studiul de prospectare a problemei, «cu bătaie pînă în 1980», anunțat în septembrie 1977 ?" În perioada 1977—1980 s-au încheiat, cu Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare și Institutul de studii și proiectări pentru sistematizări, locuințe și gospodărie comunală, un număr de 35 de contracte cu caracter geologic, care au ca scop evidențierea unor surse de apă minerale și bioxid de carbon, ape plate (mineralizate, dar lipsite de bioxid de carbon — n. red.) protecția și conservarea zăcămintelor, precum și exploatarea rațională a acestora. De asemenea, s-au mai încheiat un număr de 6 contracte cu caracter tehnologic cu alte trei institute de studii și cercetări, care au avut drept scop îmbunătățirea calității apelor minerale, optimizarea tehnologiilor de exploatare, perfecționarea utilajelor etc. O serie de unități au fost dotate cu instalații moderne de deferizare și captare a bioxidului de carbon, iar în altele s-au amplasat noi linii de îmbuteliere. Tot în perioada 1977—1980 s-au creat unități noi de ape minerale: Lipova, Stînceni, Băcîia, ca și noi surse pentru asigurarea apei curente la unitățile de la Șarul Dornei, Dorna Candreni și Băcîia. Totuși, din prevederile programului nostru nu s-a realizat pînă în 1980 punerea în funcțiune a unor capacități ca Bilbor (județul Harghita), Tg. Secuiesc (județul Covasna), Negrești-Oaș (județul Satu Mare), precum și creșterea capacităților de transport C.F. Toplița-Răchițiș-Bilbor, Augustin-Biborțeni, Roșu-Vatra Dornei. Unele din aceste investiții nu s-au realizat din cauza noii orientări ca o parte din apa de la sursă să fie transportată și îmbunătățită la marile centre de consum. În același timp, s-a redus capacitatea de producție la Zizin, întrucît sursa de apă minerală nu mai îndeplinea condițiile de calitate pentru îmbuteliere. Aceste măsuri au influențat prevederile studiului de prospectare, astfel că la nivelul anului 1980 sarcina de plan a fost de 457 milioane litri.

2) Referitor la întrebarea „S-au îmbuteliat în anul 1980, așa cum s-a promis, 500 milioane litri de apă minerală ?" Unitățile noastre au fost pregătite pentru realizarea sarcinii de plan revizuite, așa cum am arătat mai înainte, însă au apărut o serie de greutăți, după cum urmează : coordonatorul de butelii pentru apa minerală (tip Novisima), respectiv Ministerul Industriei Ușoare, ne-a repartizat din industrie numai 13 la sută butelii noi, restul urmînd a fi primit din recuperări. Unitățile comerciale, de la care urma să primim buteliile recuperate, nu au onorat pentru anul 1980 un număr de 100 milioane butelii, respectiv 29 la sută din totalul repartițiilor ; în cursul anului 1980, calea ferată nu a asigurat un număr de 9 960 vagoane din contract pentru ape minerale, echivalentul a 70 milioane litri netransportați (au fost multe zile cînd secțiile, fiind blocate cu produse care nu se puteau expedia, au lucrat cu capacitate redusă) ; fabricile de apă minerală au primit în cursul anului 1980 mai puțin cu 110 milioane capsule decît necesarul pentru îmbutelieri, în special din cauza calității slabe a tablei din care ele se confecționează, reducînd capacitatea de producție pînă la 50 la sută a liniilor tehnologice. Toate acestea au condus la o importantă nerealizare de plan, pe tot anul 1980 neproducîndu-se decît 343 milioane litri ape minerale.

3) Referitor la întrebarea „Care este situația diversificării apelor minerale : există ape plate ?" Am avut în vedere realizarea pe întreg cincinalul a 26 de sortimente, dar, prin nepunerea în funcțiune a noilor investiții nu s-au realizat decît 20. În privința apelor plate, am încheiat un contract cu Institutul de balneologie pentru un studiu în această direcție, iar cu Institutul de cercetări pentru industrie și chimie alimentară contractul privind : „Stabilirea compatibilității sub aspect igienico-sanitar și funcțional al butoiilor din PVC indigen față de apele plate", cu termen de finalizare 1/08/1981.

4) Referitor la „Noile izvoare intrate în funcțiune în ultimii doi ani". Așa cum am arătat, au intrat în funcțiune unitățile de la Lipova, Băcîia și Poiana Negri, precum și o nouă linie la Biborțeni. În realizarea sarcinilor de plan mai sînt unele neajunsuri, îndeosebi legate de drumurile de acces la surse.

5) Referitor la întrebarea „Cîte transcontainere izoterme transportă în momentul de față apă minerală ; ce s-a întîmplat cu cele care se aflau în probe în 1979 ?" Încă din 1972, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor s-a angajat să pună în exploatare astfel de mijloace de transport pentru ape minerale. În iunie 1978, conducerea acestui minister ne răspunde că „în ce privește transportul în transcontainere izoterme, se vor crea condiții prin dotarea cu transcontainere de tipul căptușit". Într-adevăr, în 1979 s-au dat în exploatare pentru experimentare și omologare un număr de 9 transcontainere, iar în luna octombrie a aceluiași an M.T.Tc. s-a angajat să construiască, prin C.I.R.A. un număr de 500 transcoqtainere căptușite. Cu toate acestea, la începutul anului 1980 M.T.Tc. a abandonat această direcție și a comandat la uzina „Automecanica" Mediaș execuția unui transcontainer izoterm. Au existat promisiuni pentru realizarea unei serii zero încă din trimestrul IV al anului trecut, urmînd ca pe perioada 1981—1985 întreprinderea din Mediaș să producă cîte 500 transcontainere izoterme a 20 tone pe an. Însă realizarea acestor dotări este conditionată de posibilitatea de asigurare a poliuretanului pentru izolație, provenit din import. Menționăm că fără aceste transcontainere transportul de apă minerală nu se va putea îmbunătăți, continuîndu-se necazurile pe care le întîmpinăm în mod curent.

6) Referitor la întrebarea „Există cisterne pentru ape minerale ; cîte stații de îmbuteliere funcționează în afara izvoarelor ?" În momentul de față există numai 4 cisterne din otel inox, folosite pentru transportul apei minerale de la Tușnad la București, unde a luat ființă prima stație-pilot pentru îmbutelierea apei minerale în afara izvoarelor. Întreprinderea din Mediaș ne poate livra mai multe astfel de autocisterne, dar nu avem pentru moment posibilitatea de a construi noi stații de îmbuteliere în marile centre de consum. Potrivit „Studiului de dezvoltare a producției de ape minerale" noi avem în vedere construirea unui număr de 30 de astfel de stații de îmbuteliere, pe tot cuprinsul țării, însă pentru moment, avînd în vedere indicațiile superioare, nu putem începe nici o nouă investiție.

7) Referitor la întrebarea „Ce s-a întreprins în problema exportului de apă minerală și cu cît a crescut cantitatea de ape exportate ?" În ultimii ani s-au făcut vînzări de prospectare în R.F.G., Egipt, Israel, Canada și Statele Unite. Dintre posibilii beneficiari numai cei din S.U.A. au încheiat deocamdată un contract, privind livrarea pe timp de 5 ani a unei cantități de un milion de sticle anual. În cursul anului 1980 am început tratativele cu o firmă din Elveția, pentru cooperarea în exportul de ape minerale în butelii de plastic. În cazul finalizării acestei cooperări se va livra la export o cantitate importantă, respectiv circa 40 milioane litri anual. Precizăm că în ultimii ani exportul de apă minerală a înregistrat o oarecare îmbunătățire, crescînd de la o valoare de 158 000 lei-valută în 1978 la 519 000 lei-valută în 1980.

8) Referitor la „Organizarea de către centrală, din 1978 încoace, a vreunui simpozion național privind apele minerale". Precizăm că nu avem calitatea de a organiza o astfel de manifestare, care implică participarea tuturor factorilor legați de cercetarea geologică, exploatare, indicații și efecte terapeutice, calitate și așa mai departe. Dacă un astfel de simpozion va fi organizat, centrala va participa.

9) Referitor la întrebarea „Produce Borsecul un milion de litri pe zi, așa cum au existat promisiuni încă din 1976 ? ; dar Biborțeniul ?". La preluarea sectorului de ape minerale de către centrala noastră, fabrica Borsec avea o capacitate de 450 000 litri pe zi, iar Biborțeniul — 225 000 litri pe zi. În prezent, la Borsec se produc 630 000 litri pe 24 de ore, iar la Biborțeni 380 000 litri, însă aceste capacități nu se vor mai dezvolta, apa urmînd să fie transportată cu cisterna pînă la noile unități de îmbuteliere ce se vor înființa în marile centre de consum.

10) Referitor la întrebarea „Cînd vom găsi suficientă apă minerală pe piață ?" În anul 1980 s-a realizat un consum de 15 litri/locuitor, iar prin măsurile care sînt prevăzute în actualul plan cincinal se va ajunge în anul 1985 la un consum de 34 litri/locuitor, respectiv mai mult decît dublarea consumului actual.

Am căutat să dăm răspuns la problemele ridicate de dv. și socotim de datoria noastră să precizăm că în afară de greutățile obiective întîmpinate, despre care am vorbit mai sus, în activitatea centralei, a întreprinderilor și subunităților care se ocupă cu îmbutelierea apelor minerale s-au manifestat și o serie de deficiențe, între care amintim : existența unor aspecte de indisciplină la unele unități și îndeosebi la stațiile de încărcare-descărcare a vagoanelor ; defecțiuni de funcționare a utilajelor, create de întreținerea uneori necorespunzătoare ; insuficientă preocupare pentru asigurarea necesarului de forță de muncă la unele unități ; unele deficiențe de calitate ; insuficient sprijin și îndrumare din partea centralei. Regretăm că la solicitarea dv. nu s-au dat imediat aceste răspunsuri, însă precizăm că șeful de serviciu este nou în această funcție și a apreciat că nu va putea da răspunsurile la nivelul la care erau cerute și prin care să angajeze centrala. Apreciem interesul pe care îl acordă revista pentru producția de ape minerale și dorim să furnizăm toate elementele necesare, contînd în același timp și pe un sprijin în rezolvarea unor greutăți din activitatea noastră".

★

Considerăm răspunsul Centralei berii, spirtului, amidonului și apei minerale drept documentat și, pe alocuri, cu suficiente nuanțe autocritice. El acordă un important spațiu analizei greutăților obiective întîmpinate în realizarea planului.

Asupra întregii probleme — ale cărei multiple implicații nu au putut fi tratate în articolul de față — ne propunem să revenim.

ION DUMITRU

La spitalul clinic „Gheorghe Marinescu"

Un experiment tulburător

De aproape un an, la Laboratorul de sănătate mentală al Spitalului clinic „Gheorghe Marinescu" din București are loc un experiment tulburător prin noutatea, frumusețea și implicațiile lui. Ideea care l-a animat pe realizatorii lui, perspectiva care se deschide în fața lor : **umanizarea spitalului de psihiatrie.**

Deschidem ușa unei camere, un mic amfiteatru, și pătrundem într-o lume aparte, neobișnuită într-un spital, aducînd mai degrabă cu o expoziție de artă modernă. Așezate pe piedestale, pe pereți sau pe un podium abia sugerat, zeci sculpturi de o deosebită expresivitate și frumusețe plastică, creații ale sculptorului Alexandru Brețcanu. Intrînd în această sală, ai impresia că cineva a reușit să atingă perfecțiunea, acea ordine eternă după care tînjim cu toții. Pe lîngă pereții camerei, bănci tapițate, la a căror comoditate probabil cineva s-a gîndit mult. Totul ar părea dintr-o altă lume dacă într-un colț, plasat cu savantă discreție, nu s-ar vedea un pupitru cu aparatură electronică, ce ne pare familiară și, în același timp, ne sugerează o lume a viitorului, o lume în care problemele noastre se vor rezolva în modul cel mai fericit.

La ceea ce vedem aici au conlucrat oameni de formații diferite care, fiecare în felul său, s-a pus, desăvîrșit și total, în slujba devizei : „Totul pentru omul de lîngă noi", mai ales dacă acesta este suferind și neajutorat.

Laboratorul de sănătate mentală găzduiește această expoziție de artă cinetică și lumino-cromatică, devenită nu doar un obiect de contemplare și satisfacții estetice, ci și un instrument de investigație psihologică, de tratament psihoterapeutic.

Sîntem însoțiți de dr. Sergiu Diacicov, medic primar psihiatru, șeful Laboratorului de sănătate mentală, și de psihologul Bogdan Lucaciu, cercetător la Institutul de neurologie și psihiatrie și tot cu ajutorul lor deslușim scopul acestui experiment care, deși este la început, a dat, pînă acum, rezultate mai mult decît încurajatoare și care deschide în psihoterapeutică perspective entuziasmante.

Doctorul Sergiu Diacicov : Prin tratamentul medicamentos, medicina a făcut progrese imense, dar cu toată eficiența acestora, cît și a investigațiilor complexe de laborator, puterile ei sînt limitate, în special în domeniul bolilor psihice. Medicii s-au întors din nou la bolnav, la psihicul lui, la viața lui intimă. Este vorba de reconsiderarea psihicului, în contextul bolilor și al mijloacelor lor de tratare. Fără alte instrumente decît cuvintele, tăcerea, gesturile, psihoterapia caută să schimbe percepțiile dureroase despre lume ale bolnavului, să-i influențeze comportamentul și să facă din el o ființă umană mai fericită. Noi, în ceea ce am făcut aici, este felul în care încercăm să îmbinăm în psihoterapie culoarea, muzica, forma, cuvîntul, lumina, creînd o ambianță mult mai complexă. Combinînd farmacoterapia cu psihoterapia, încercăm să rupem cercul vicios : anxietate, depresiune, tensiune psihică, manifestări vegetative, tulburări ale ritmului somn-veghe.

Psihologul Bogdan Lucaciu : „Interferențele" cinetice și lumino-cromatice, opera sculptorului Alexandru Brețcanu, pot constitui un adevărat univers experimental. Avînd posibilitatea de compunere și descompunere a elementelor ambientale abstracte, de manipulare a unităților de spațiu, mișcare, lumină, culoare și sunet reușim, prin manevrarea modalităților senzoriale, să creăm un ambient variabil. Putem să controlăm, să repetăm, să reconstruim și să fixăm un mediu dat. Putem să fixăm o stare dată, care ne permite atît determinarea diagnosticului, cît și realizarea unui test de personalitate. În acest mediu variabil dar și controlabil, studiem, sub supraveghere, comportamentul bolnavului.

Relativa naturalețe a ambientului, frumusețea lui neobișnuită, neutralizează la bolnav sentimentul de laborator, cabinet, îi dă o stare de încredere, iar legătura bolnavului cu doctorul și psihologul se face firesc și total.

Doctorul Sergiu Diacicov : „Învățăm" bolnavii să-și depășească frica, fobiile, spaimele și, mai ales, să transfere capacitatea învățată aici, în viața de toate zilele. De exemplu, unui bolnav care are frică de foc îi creăm o stare de relaxare. Treptat, pe acest fond, îi introducem, prin cuvinte sau proiecții, imaginile care-i dau starea de frică. Prin asocierea stărilor, bolnavul învață să-și învingă frica. El nu devine dependent, odată cu încetarea tratamentului, pentru că singur și-a însușit această nouă „libertate".

Psihologul Bogdan Lucaciu: În ambientul „Interferențelor", starea pe care dorim s-o creăm bolnavului se obține mai rapid, profund și stabil. Deocamdată, lucrăm pe baza unui program ambiental stabilit empiric. Cercetările noastre vizează stabilirea unor programe standard, de relaxare. Este cunoscut faptul că oamenii nu știu să se relaxeze.

Doctorul Sergiu Diacicov : Această terapie se poate extinde și la omul sănătos. Neurochirurgi ai spitalului nostru au spus că ar veni chiar după operațiile grele să se relaxeze aici. Rezultate foarte bune am obținut în psihoterapia de grup. Transferul afectiv dintre medic și bolnav și dintre bolnavi se face mult mai repede. Am reușit să reducem timpul de tratament, practic, la jumătate. Bolnavii învață, în noile condiții de tratament, mult mai repede să comunice adaptat, să se integreze regulilor sociale. Într-o oră de tratament, medicul și psihologul încearcă, prin dirijarea mediilor ambiante, pe care le creează în această sală „polivalentă", să-i sedimenteze bolnavului noi experiențe, să-i clarifice stări pe care nu le putea stăpîni sau înțelege pînă atunci. Prin discuțiile, fără reținere, care au loc între noi și bolnavi sau între bolnavi, se obține un plus de disponibilitate și sinceritate. Justificările de comportament neadecvate dispar odată cu intrarea în sală. Bolnavul se rupe de realitatea pe care, sub efectul bolii, și-a creat-o deformată, realitate care îl obsedează. Revenirea la realitatea concretă nu constituie un șoc. Bolnavii găsesc o rezolvare mai socializată, care nu mai deranjează. Am constatat că, prin folosirea noului tratament, a scăzut, simțitor, terapia medicamentoasă, mai ales cea simptomatică.

Psihologul Bogdan Lucaciu : Noul procedeu constituie un loc ideal pentru colaborarea dintre medic și psiholog. Deschide perspective deosebite cercetării diferențiale. Vom putea obiectiva afectivitatea, vom putea ajunge la programe ideale. Astăzi, societatea este mult mai complicată decît în urmă cu 50 de ani. Testul de personalitate Rorchach, unul din cele mai cunoscute, este vechi de tot atîția ani. Intenționăm să realizăm un nou test care să fie în pas cu omul modern.

Doctorul Sergiu Diacicov : În cazul bolnavilor cu afecțiuni neurovegetative am obținut rezultate foarte bune. Oameni cu crize cardiace, palpitații, sufocări, puls mărit, care-și fac electrocardiograme, își caută de ani medicamentele pe care le cred salvatoare, și-odată intrați în sală se conving că tahicardia, palpitațiile sînt stări nervoase pe care le pot stăpîni. Vreau să adaug că, deși tratamentul pe care l-am făcut pînă astăzi pe aproximativ 500 de bolnavi, este nou, colegii noștri, chiar și adepții exclusiviști ai tratamentului medicamentos, ne-au primit foarte bine. Perspectiva care se deschide experimentului este extinderea lui la medicina preventivă a omului sănătos, care trebuie învățat și el, să se relaxeze, să-și stăpînească reacțiile în fața unui mediu la care trebuie să se adapteze în permanență și care îi pare, uneori, ostil. Bineînțeles, nu trebuie să scăpăm din vedere scopul principal : grija față de omul bolnav, dorința noastră de a face totul pentru el.

Rezultatele frumoase obținute la Laboratorul de sănătate mentală sînt cea mai bună ilustrare a eforturilor nobile ale unui grup de entuziaști, — artiști, ingineri, tehnicieni, psihologi și psihiatri — care au dovedit, încă o dată, că pentru om se poate face totul.

Scriind despre experimentul „Interferențe" avem impresia că am asistat la startul unei posibile medicine a viitorului.

OPREA GEORGESCU ■

Acupunctură cu aprobare ?

Medicul stomatolog Viorel Grigoriu din Giurgiu nu cîntă la vioară, dar simte chemarea acelui „violon d'Ingres" care, în cazul lui, se confundă cu practicarea acupuncturii, în esență tot o ipostază a terapeuticii medicale. De aici i se trage necazul...

L-am vizitat la locul de muncă, i-am cunoscut pacienții și, implicit, rezultatele reținînd că micul dar potențialul cabinet de acupunctură și electropunctură de la dispensarul Navrom-Giurgiu, prezentă aparte în rețeaua sanitară a orașului, este, de fapt, opera sa. Un medic tînăr și ambițios a reușit să dubleze paradontologia cu o terapeutică tradițională. Pacienții, în majoritate din rîndul populației active, nu sînt reținuți la vorbă cînd fac aprecieri pozitive la adresa specialistului. Dar nu certificatele de complezență îl atestă în fapt activitatea. În două luni de la înființarea cabinetului de acupunctură au fost rezolvate 29 de cazuri cu recuperare a capacității de muncă, în timp ce altor 23 li se oferea pînă mai ieri o perspectivă încurajatoare.

Începutul de bun augur al cabinetului nu avea însă să dureze mult. Un control efectuat de o brigadă de specialiști de la forul tutelar, Policlinica „Ana Ipătescu", interzice această activitate și, printr-o decizie arbitrară, îl obligă pe medicul Viorel Grigoriu să practice acupunctura numai după obținerea unei... aprobări scrise din partea forurilor superioare și aceasta în afara orelor de stomatologie ? !

Ce se cerea, cu alte cuvinte ? Nici mai mult, nici mai puțin decît o aprobare scrisă și evident parafată în vederea exercitării unei activități la care îți dă dreptul însăși pregătirea. Să fi omis, oare, medicul-șef al policlinicii tutelare amănuntul că dr. Viorel Grigoriu se pregătise temeinic urmînd la Centrul de perfecționare a cadrelor medicale cursul de specialitate în cadrul Programului național de inițiere în acupunctură, curs condus de prof. dr. docent N.N. Gheorghiu ?

Cu bună știință s-a trecut și peste alt amănunt esențial. Anume, că nu poate fi vorba de un cabinet de specialitate „de sine stătător", cu normare de cadre, cu medici specialiști în acupunctură (așa ceva nu există în întreaga țară), ci de o activitate integrată în activitatea celor două cabinete de medicină generală și stomatologie de la dispensarul Navrom-Giurgiu.

În ce privește pe medicul Viorel Grigoriu, el nu poate fi acuzat că nu realizează numărul cerut de proceduri la stomatologie, de vreme ce situația pe ultimele luni indică că a efectuat consultații și tratamente cu mult peste norma individuală, în condițiile în care și-a făcut timp să acorde asistență de „mică chirurgie" și de medicină generală avînd în vedere că titularul cabinetului respectiv, aflat în concediu de studii, se pregătește pentru susținerea unui examen. Nu cu mult în urmă l-am întîlnit pe dr. Viorel Grigoriu la casa de cultură a orașului unde, alături de prof. dr. docent N.N. Gheorghiu, era animatorul unui simpozion dintr-un amplu ciclu ce-și propune să completeze educația sanitară a maselor.

Răspunsurile date la Policlinica „Ana Ipătescu" de membrii brigăzii de specialiști veniți în control — medicul-șef Vasile Lupu, dr. Ilie Dinu, șeful serviciului de stomatologie, și dr. C. Ciutacu — departe de a limpezi lucrurile, au încercat să justifice măsura luată bazîndu-se pe atare „argumente" : a) că ne-am face dacă ne-am apuca cu toții de acupunctură ; b) că este o latură experimentală a medicinei pentru care unii sînt pro și alții contra ; c) că, în consecință, este nevoie de aprobare scrisă. Să nu întrebăți din partea cui (mi-a fost chiar medicul-șef arătat dispus să încuviințeze o atare activitate dacă ar fi știut în prealabil despre ceea ce este nou la Giurgiu ? !

O inspecție, cum am văzut, a anulat cu planul o chemare și încearcă acum să stingă o flacără. Cu toate că în zilele de 10—11 aprilie a.c. urmează să aibă loc la Giurgiu Conferința la nivel național de acupunctură, cabinetul de profil riscă să întîmpine evenimentul cu bețeluguI la ușă spre satisfacția celor care, văzînd nu mai departe de buchiile registrelor, reoertoarelor, indexelor și fișelor medicale, ne-au dovedit, cu prilejul inspecției, aleasa înclinație de a face din medic un copist de diagnostice și un statistician de temut. Spre cuvenita avizare, avem posibilitatea de a cîți în registrul unic de control al dispensarului procesul verbal încheiat la 9 martie a.c., proces verbal care ar reprezenta ceva în materie de redactare dacă n-ar fi certat cu unele indicații elementare de ordin ortografic (a nu se cîți ortopedic) ? !

Față de această situație, evident neliniștitoare, e de datoria ministerelor de resort, al sănătății și, ca for tutelar, al transporturilor și telecomunicațiilor, să intervină și să pună piciorul în prag. Munca doctorului Grigoriu, serioasă și temeinică, nu contravine în nici un fel legilor scrise și nescrise ale medicinei, ba dimpotrivă, oferă garanții că o serie de boli dificile, le-am enumerat, pot fi rezolvate. Are cineva interes ca lucrurile să se petreacă altfel ?

MIHAI GOSPODIN ■

Accesul la creativitate

(Urmare din pagina 1)

cial al gîndirii novatoare, autorii unor importante creații tehnice și științifice apartin, într-un număr din ce în ce mai mare, celor ce lucrează nemijlocit în producție. Se poate constata, ni s-a precizat, că invențiile gîndite, elaborate și aplicate chiar de către creatorii bunurilor materiale, muncitorul, tehnicianul și inginerul unităților direct productive, dețin o pondere din ce în ce mai însemnată în cadrul fenomenului general al creativității tehnico-științifice din țara noastră.

Situația este perfect explicabilă dacă avem în vedere faptul că revoluția tehnico-științifică, considerată ca fenomen social, presupune raportul viu dintre om și mijloacele de producție. În calitatea sa de clasă conducătoare a societății noastre, proprietară a mijloacelor de producție și producătoare de valori materiale, clasa muncitoare a devenit deopotrivă și forța socială principală care promovează progresul multilateral al țării, inclusiv al celui legat de revoluția tehnico-științifică. Practic, astăzi, nu există unitate economică în care inițiativa creatoare a maselor să nu-și poată spune cuvîntul, contribuind prin valoarea invențiilor, inovațiilor și raționalizărilor la importante economii valutare, la reducerea cheltuielilor de producție, la modernizarea acesteia.

Accesul la creativitate al maselor largi de oameni ai muncii reprezintă fără îndoială una dintre cele mai însemnate cuceriri ale revoluției și construcției socialiste, prin marea capacitate a comuniștilor români de a transforma în fapte vocația unui întreg popor și, înainte de orice, prin înfăptuirea unui cadru stimulativ pentru participarea tuturor cetățenilor patriei noastre la viața socială, pentru manifestarea multilaterală a spiritului lor creator. Acest lucru devine cu atît mai evident dacă avem în vedere faptul că marile creații tehnice și științifice nu sînt datorate nici hazardului, nici inteligenței artificiale, ci omului, acestei structuri sensibile, cu determinări și interconexiuni secrete, care are nevoie, pentru a se realiza, de protecție, înțelegere și solicitudine. În întreaga activitate revoluționară de transformare radicală a societății, umanismul socialist presupune — spunea Marx —, tocmai acțiunea de umanizare a „lumii omului", a împrejurărilor și condițiilor în care individul trăiește și acționează. Este vorba, în fond, de o nouă concepție asupra omului și a rolului conștiinței sale în dezvoltarea societății, concepție care, în țara noastră, odată cu istoricele documente ale celui de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, a ascuns creativitatea bunurilor materiale și spirituale la temelia dialecticii sociale.

Faptul că în locul unor invenții și inovații apărute în mod sporadic și izolat, creativitatea tehnică și științifică a cuprins mase largi de oameni ai muncii reprezintă cea mai elocventă dovadă a grijii permanente acordate acestui domeniu de către conducerea superioară de partid, de tovarășul Nicolae Ceaușescu personal. Creații valoroase și de mare importanță economică au apărut în cele mai diverse compartimente ale activității umane, ponderea deținînd-o totuși marile unități industriale, acolo unde muncitorul este un om al acțiunii multilaterale și deci al unei gîndiri multilaterale. Actul creator debutează — au arătat sociologii, psihologii și alți cercetători — prin nemulțumirea manifestată de cel în cauză pentru efectuarea repetitivă a unui proces dat, și prin dorința acestuia de a îmbunătăți, de a perfecționa modul de lucru, sau faza de prelucrare respectivă. Este momentul în care apare o nouă competență, competența creatorului, care desfășoară din proprie inițiativă o activitate de cercetare, de introducere a noului, ca răspuns la comanda socială. Dar fenomenul nu poate fi analizat și înțeles în afara condițiilor economice și social-politice ale țării noastre și mai ales fără a se avea în vedere sporirea rolului conducător al clasei muncitoare pe ansamblul societății, potențarea sa cu noi valențe calitative legate de creșterea participării la autoconducere, la producția valorilor materiale, la promovarea conștiinței sociale socialiste, și a unui nou mod de viață. Într-un asemenea larg context, celebrul adagiu elin „Omul este măsura tuturor lucrurilor" capătă cu adevărat valoare de aserțiune. Și asta deoarece „măsura omului" nu poate fi decît în el însuși, în efortul lui conștient și creator pus în slujba unei societăți al cărei țel suprem și ultim este tocmai prosperitatea și fericirea omului. Creativitatea de masă reprezintă astfel una dintre dovezile că, sub conducerea gloriosului nostru partid, omul societății noastre participă prin armele rațiunii și practicii sociale la făurirea istoriei prezentului și viitoare a patriei sale.

Un exemplu edificator în această privință, o emoționantă pildă și tulburătoare pildă de generozitate și solicitudine — atribute atît de proprii societății noastre — le reprezintă uriașa demonstrație de forțe creatoare, desfășurată sub egida ultimelor ediții ale Festivalului național „Cîntarea României", acțiune de masă fără precedent în istoria patriei, născută prin aportul decisiv, determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, căruia știința și tehnica românească îi datorează marea ei dezvoltare, celebritatea ei mondială. Acțiunile de stimulare a participării maselor la creația tehnică și științifică, inițiate de Festivalul național „Cîntarea României", au pornit de la concepția Partidului Comunist Român privind rolul științei și tehnologiei în actuala etapă a dezvoltării economice și sociale a României.

Prin aportul nemijlocit al maselor de muncitori, tehnicieni, ingineri, studenți, cadre didactice, pionieri și școlari au fost create noi tipuri de mașini-unelte, utilaje și instalații, noi sisteme de automatizare, s-au produs noi înlocuitori ce substituie materiale scumpe și deficitare, au fost obținute noi cuceriri ale geneticii, biofizicii, biochimiei ; s-au fost create noi aparate pentru îmbunătățirea stării de sănătate a populației.

Stimularea creativității de masă a demonstrat o dată mai mult importanța factorului uman în cercetarea științifică și inovarea tehnică, a dovedit în fața lumii întregi uriașele resurse creatoare ale poporului nostru, ale unui popor stăpîn pe destinele sale și pentru care, astăzi, Partidul Comunist Român reprezintă autoritatea supremă, forța socială și politică cea mai înaintată, tezaurul înțelepciunii colective, trup din trupul clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității națiunii noastre.

Despre nuc, la el acasă

De un deosebit interes s-a bucurat în rîndul publicului larg suita de articole dedicată de revista „Flacăra" locului și importanței nucului în cadrul economiei agrare din țara noastră. Ne-au scris și ne scriu în continuare, din toate zonele patriei, specialiști în materie și grădinari amatori, ingineri agronomi și horticultori, dar în același timp și un număr mare de cititori de cele mai diverse profesii, cetățeni de la orașe și sate, prieteni sentimentali ai falnicului arbore atît de familiar cu ani în urmă peisajului comun al zonelor de deal și cîmpie din România.

De data aceasta înregistrăm tiparului însemnările unor cercetători din cadrul Stațiunii de cercetare și producție pomicolă din Tg. Jiu. Articolul, sosit pe adresa redacției noastre, a fost însoțit și de o scurtă scrisoare semnată de către tovarășul **Nicolae Gavrilescu, prim-secretar al Comitetului județean Gorj al P.C.R., președintele Consiliului popular județean**, din care aflăm : **„Gorjenii au citit cu mult interes materialele publicate de revista „Flacăra" în legătură cu cultura nucului.**

Alăturat vă trimitem unul din ecourile materialelor publicate de dumneavoastră. Sper că această opinie exprimată de doi din specialiștii noștri să fie inserată în paginile revistei". Ceea ce și facem. De asemenea, aflăm că, în acest colț de țară, un larg și complex plan de măsuri este consacrat redresării urgente a patrimoniului nucifer.

Colectivul de oameni ai muncii din Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Tg. Jiu salută inițiativa revistei „Flacăra" de a introduce în coloanele sale un serial al Nucului, cultură care de-a lungul anilor a cunoscut un declin continuu sub aspectul producției totale de fructe și al patrimoniului în cultură. La această situație au contribuit desigur mai mulți factori printre care : lipsa de protecție în general, exportul nerațional de lemn, neaplicarea măsurilor de combatere a bolilor și dăunătorilor, a virozelor și bacteriozelor, lipsa de preocupare pentru organizarea unor noi plantații care să înlocuiască pe cele îmbătrînite, aspecte suficiente pentru a ne explica diminuarea numărului de nuci pe rod de la 4,2 milioane bucăți în anul 1938 la aproximativ 2,7 milioane bucăți în anul 1960 și a producției totale de fructe, de la 199 mii tone în anul 1938, la circa 30 mii tone în anul 1980.

În ultimele două decenii cultura nucului a cunoscut o redresare continuă într-o concepție nouă, iar pentru ocrotirea și dezvoltarea acestei specii, conducerea de partid și de stat a elaborat un cadru legislativ adecvat. Încă din anul 1970, cu sprijinul Academiei de Științe Agricole și Silvice, a fost elaborat un program național de redresare a patrimoniului nucifer la a cărui realizare un rol însemnat a revenit și revine în continuare Stațiunii Tg. Jiu și Institutului de cercetări pentru pomicultură de la Pitești-Mărăcineni.

Apreciind părerile și sugestiile numeroșilor iubitori ai acestei culturi printre care și a concetățeanului nostru Gheorghe Mohora din Novaci-Gorjului, dorim cu acest prilej să aducem în fața cititorilor noștri preocupările Stațiunii de cercetare și producție pomicolă Tg. Jiu pentru repunerea în drepturile sale a acestei importante culturi pentru economia noastră națională.

Plecînd de la faptul că județul Gorj oferă favorabilitate optimă acestei culturi la toți factorii de mediu și ținînd cont de zestrea bogată rămasă de la strămoșii noștri, în cadrul florei spontane și semicultivate, mai ales în zonele de tradiție din depresiunile submontane Peștișani, Lelești, Stănești, Novaci, Bumbești-Pițic, Alimpești, Roșia de Amaradia, stațiunea noastră a beneficiat de un amplu program de cercetare și implementare a rezultatelor obținute care s-au făcut cunoscute atît în pomicultura județului nostru cît și la nivel național. Principalele preocupări ale cercetătorilor noștri în cele două decenii de activitate cu privire la această cultură au fost orientate în direcția selecționării unor tipuri valoroase de nuc din flora spontană cu rezistență la ger, înghețuri de revenire și secetă, rezistență la boli și dăunători, productivitate ridicată și calitate superioară a fructelor, talie redusă a pomilor, creștere rapidă în primii ani și intrare timpurie pe rod și care să fie parțial sau total autofertile.

În acest compartiment al muncii noastre s-au înregistrat și primele succese, prin omologarea în anul 1979 de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a patru soiuri valoroase de nuc denumite : „Peștișani", „Susita", „Novaci" și „Victoria" după denumirea localităților unde au fost realizate, soiuri care au intrat deja în sortimentul național, fiind înmulțite și introduse în producție pentru calitățile lor deosebite. Acțiunea de identificare și omologare de noi biotipuri valoroase s-a extins în ultimii trei ani la nivel național, cu sprijinul Ministerului Educației și Învățămîntului și al Uniunii Tineretului Comunist, unitățile școlare din întreaga țară expediind la unitatea noastră mostre de fructe din pomi cunoscuți, care, supuse studiului și analizelor riguros științifice, prezintă interes deosebit pentru diversificarea sortimentului în perioada imediat următoare. Din analiza primelor 83 de biotipuri obținute în județele Iași, Prahova, Vaslui, Suceava, Dîmbovița, Hunedoara, Argeș, Maramureș, Sibiu, Vîlcea, Cluj, Bistrița-Năsăud, Vrancea Buzău, Gorj, Brașov și altele, un număr de 15 biotipuri întrunesc punctajul corespunzător pentru a fi luate în studiu, demonstrîndu-se astfel marea valență ecologică și rezervele imense de care dispunem în flora spontană și semicultivată la această specie.

Al doilea aspect important al activității de cercetare în acest domeniu l-a constituit selecția unor tipuri valoroase de nuc pentru a fi folosite ca portaltoi, pentru nucul altoit, portaltoi care să imprime pomilor rezistența la boli și secetă, vigoare mică care să permită sporirea densității de pomi pe hectar, intrarea mai timpurie pe rod, precum și posibilitatea extinderii mecanizării culturii, în special la lucrarea de recoltare a producției de fructe. În acest sens, au fost omologați un număr de trei portaltoi : **tipul 1 Tg. Jiu**, precum și soiurile **Victoria** și **Novaci** care sînt în același timp și portaltoi foarte valoroși. Odată rezolvate problemele importante ale portaltoiului și soiurilor, s-a trecut la înmulțirea pe cale industrială a nucului altoit, singura metodă care pune în valoare calitățile soiurilor obținute în unitatea noastră și în alte unități din țară, în vederea refacerii rapide a patrimoniului nucifer al țării prin realizarea unor plantații intensive de nuc în zonele consacrate care să conducă la obținerea unor partizi mari de fructe competitive pe piața internă și externă.

În acest sens, împreună cu Institutul de cercetări pentru pomicultură de la Pitești-Mărăcineni, stațiunea noastră a elaborat o tehnologie de altoire a nucului mecanizată, care ne permite altoirea în perioada de iarnă a 60 000—100 000 nuci anual cu un randament bun la prindere, ceea ce a condus la obținerea unor cantități importante de nuci altoiți care s-au livrat la unitățile similare din țară, precum și la export în R.S.F. Iugoslavia. Fiind unitatea reprezentativă care se ocupă pe linie de cercetare de toate problemele nucului, stațiunea noastră a întocmit un program corespunzător de dezvoltare a acestei specii la nivelul județului care se materializează prin înființarea a cinci ferme specializate pe circa 700 ha, pînă în prezent realizîndu-se o fermă în cadrul unității noastre și sînt în lucru încă două ferme de nuc la Asociațiile economice pomicole Lelești și Bobu care vor totaliza 270 ha. Asigurăm de asemeni, alături de alte stațiuni din țară care au primit sarcini în acest scop, mare parte din materialul săditor de nuc altoit, pentru înființarea a altor 16 ferme specializate în celelalte județe, contribuind astfel la realizarea sarcinii stabilite, de a înființa în acest cincinal 3 200 ha nuc în plantații moderne intensive de mare productivitate.

Preocupările pentru îmbunătățirea sortimentului și introducerea lui în producție în ferme specializate au mers în paralel cu măsurile de a satisface necesarul de nuc selecționat (înmulțirea din semințe a biotipurilor valoroase) pentru gospodăriile populației, fondul silvic pentru combaterea eroziunii, plantarea pe aliniamente și drumuri, în care scop s-au produs anual 150 000—200 000 puieți de nuc și care pot fi văzuți pe uncle din arterele circulate ale țării.

Dezvoltarea pe baze noi, moderne, a culturii nucului în țara noastră presupune în același timp existența unor soluții noi, științifice și practice privind : organizarea și înființarea noilor ferme, elaborarea unor noi tehnologii în condiții de mare densitate, elaborarea unor metode de combatere a bolilor și dăunătorilor în special a Bacteriozei și Antracnozei, introducerea pe scară largă a chimizării și mecanizării culturii, aspecte deosebit de importante pentru progresul rapid al acestei specii pentru care cercetătorii, toți oamenii muncii din unitatea noastră și-au adus și își aduc o contribuție unanim recunoscută. Pentru a încununa eforturile depuse de cercetătorii unității noastre, precum și pentru a dimensiona cadrul răspunderii ce ne revine tuturor, față de această cultură, în luna mai 1978 a fost organizat, la Stațiunea Tg. Jiu, simpozionul cu tema „Cultura speciilor nucifere", prilej cu care conducerea ministerului și Academiei de Științe Agricole au făcut o analiză amănunțită a realizărilor obținute precum și a sarcinilor prioritare ce ne revin pentru redresarea urgentă a patrimoniului nucifer în perioada 1981—1985.

Desigur, drumul făcut de stațiunea noastră pentru refacerea acestei culturi a fost destul de lung și greu pentru că s-a plecat de la un loc gol în majoritatea verigilor tehnologice și la o specie deosebit de dificilă, de aceea poate nici n-am avut timp să fim cunoscuți mai bine, dar nivelul la care am ajuns în prezent, precum și sprijinul permanent pe care-l primim din partea organului județean de partid și a forurilor noastre superioare ne dau garanția că vom reuși într-un timp scurt să redăm nucului rolul și locul de care s-a bucurat în trecut în țara noastră, îndreptățind pretențiile justificate ale iubitorilor de nuc din România.

ION TOMESCU
DORIN BLAJA

O premieră în învățămîntul superior românesc :

Student-AUTOSERVICE

Pitești-ul este orașul de care se leagă nașterea și producerea, în serie industrială, a primelor autoturisme românești. Nu poate fi de mirare faptul că aici funcționează, probabil, cele mai numeroase stații de autoservice, raportate la numărul de locuitori ai orașelor noastre, dar va surprinde, desigur, știrea că printre ele (6—7 la număr) figurează una denumită **„Student-autoservice"**. Nu nu e vorba de metaforă, ci de realitate.

Într-adevăr, în curtea Institutului de învățămînt superior din localitate, există cîteva construcții metalice (tablă ondulată) care adăpostesc secțiile unei stații de autoservice, din care nu lipsește nici punctul de spălare a autoturismelor, spații în care studenții Facultății de învățămînt tehnic, din cadrul institutului numit, avîndu-i alături pe profesorii lor, ca și pe cei cîțiva maiștri, cu o bogată experiență, execută lucrări de întreținere și reparații ale autoturismelor. Ea a devenit o adevărată „unitate etalon", de care calitatea lucrărilor efectuate a impus-o nu numai atenției localnicilor ci și a unor posesori de autoturisme din Timișoara, Cluj-Napoca, Constanța etc., de unde sosesc, în mod frecvent, cetățeni care îi solicită concursul.

— Stația a fost înființată în anul 1976, ne spune conf. dr. ing. **Victor Rădulescu**, decan al Facultății de învățămînt tehnic, „proprietarul" autoservice-ului, prezentînd, acum, unele extinderi, față de debut și așteptînd altele, în viitorul apropiat. Indiferent însă de cum s-a dezvoltat, dar deloc indiferent de noua sa perspectivă, autoservice-ul pe care-l vedeți reprezintă pentru noi, o puternică pîrghie de care uzăm în complicatul proces de învățămînt al oricărei facultăți cu profil tehnic. Cu excepția unor aparate, cum ar fi cel de testat, toate celelalte dotări cu și construcțiile, pe care le vedeți, s-au realizat prin munca studenților și prin autodotare. Faptul de a construi noi însine ceva nu se detașează de inițiativele similare ale altora, însă faptul că în această bază tehnică sînt incluse unele lucrări de diplomă ale studenților noștri îmi apare demn de menționat.

— Care este substratul profesional al acestei „aventuri" de a avea studenți mecanici, electricieni de autoturisme ?

— Stația de autoservice, deși destinată publicului, este mai întîi un laborator tehnic, un laborator pe care-l aveam și mai înainte, dar care fusese depășit de cerințele noi ale învățămîntului tehnic, deoarece în cadrul lui se citea un referat, se prezentau planșe și atît. Credem că, odată cu mutarea laboratorului în atelierele autoservice-ului, am putut ridica integrarea la o formă superioară, deoarece am oferit studenților un mod direct de a se confrunta cu multiplele probleme ridicate de funcționarea unui motor ori a unui sistem de ambreiaj, suspensie, carburator etc., obligîndu-i să participe activ la remedierea care solicită și respectiv brigăzi și eficient, totodată spr.jinind astfel consolidarea teoretică căpătată în sălile de clasă printr-o participare „in vivo" chiar asupra unui autovehicul. Pentru noi, cei de la catedră, autoservice-ul rămîne, în continuare, un laborator, dar unul îmbrățișat cu pasiunea recunoscută a tineretului pentru tehnică.

— Vi se par suficient de demarcate deosebirile între acest gen de autoservice și celelalte, ale cooperației, să zicem ?

— Nu mi-am terminat încă „pledoaria" !

— Vă rog să mă iertați...

— Studenții ajung aici încă din primul an, dar după ce au efectuat unele stagii în uzină, acolo unde se elaborează unele semifabricate, operații de montaj etc. Subinginerii execută o practică, efectivă, de cel puțin 12 săptămîni, în cei trei ani de studiu, iar inginerii, evident, mai mult. Cu practica tehnologică din uzină, se însumează 24 de săptămîni de muncă directă, la unul din cele 10 posturi mecanice, de care dispunem, în prezent, și care vor fi înmulțite.

— Îmi imaginez că, față de alte autoservice-uri, al dumneavoastră dispune de unele particularități, altfel nu s-ar explica nici cota de interes a publicului și nici, cred eu, rezolvarea aspectelor didactice care vă preocupă.

— Într-adevăr, executăm o serie de investigații speciale, pot zice în exclusivitate, cum sînt de exemplu, diagnoza unor compartimente ale motorului sau a sistemelor de frînare, a ambreiajului, cutiei de viteze, axelor planetare etc., cu înregistrarea, fie pe bandă de magnetofon, fie cu „citirea" lor pe un ecran, avînd posibilitatea localizării foarte precise a defecțiunilor și, ca urmare, eliminarea lor. Metoda folosită constituie pentru clienți o garanție, ea eliminării cauzelor care conduceau la funcționarea necorespunzătoare a respectivului sistem. Reușim, astfel, să depistăm neregulile tehnice fără a recurge la demontări. Instalațiile de care dispunem, și dintre care aș aminti-o pe cea de punere în evidență a defectiunilor sistemului de ungere, au fost gîndite și realizate la noi în Institut. O altă prioritate este și aceea a montării unui corector vacumatic, care conduce la reducerea consumului de carburanți, mai ales în trafic urban, cu cel puțin 10—15%. Dispozitivul respectiv se execută în atelierul nostru de producție, aparținînd de secția T.C.M. Obținem o suspendare a alimentării cu combustibil pe circuitul de mers în gol, în regimurile de decelare și frînă de motor, de pe urma cărora printr-o ardere mai completă, gradul de uzură cu și cel de poluare a motorului respectiv scade. Studenții s-au legat atît de puternic de unitatea noastră de studiu și producție încît unii dintre absolvenți revin, aici, la Pitești, din alte orașe ale țării, unde au fost repartizați, pentru a munci pe durata concediilor lor de odihnă, sau în după-amiezile libere, dacă activează în oraș sau în împrejurimi. Astfel, inginerul Dorinel Adam, de la Huși, se numără printre cei care își continuă lucrul în service, ca și un alt absolvent, inginerul Adrian Dobre. Studiem o propunere și anume aceea de a prelua executarea lucrărilor în garanție, pentru autoturismele livrate la Pitești. Problema ridică... probleme, dar nu ar fi exclus să ne cuercească.

— Vă preocupă și eficiența financiară a acestui atelier ?

— Nu în primul rînd. Obținem beneficii nete de circa 700 mii de lei anual. Dar nu urmărim, cu tot dinadinsul, să cîștigăm bani, ci experiență profesională pentru viitorii absolvenți. În acest fel, beneficiile vin de la sine. Dealtfel, raporturile noastre cu publicul, în cadrul autoservice-ului, sînt puțin mai deosebite. Clientul își însoțește mașina pe tot traseul testărilor și intervențiilor mecanice, ridicîndu-și gradul de cunoștințe tehnice, fapt care, de asemeni, contribuie la notorietatea atelierului studențesc din Pitești. Mai important mi se pare altceva : sîntem în măsură să furnizăm uzinei producătoare, o serie de informații tehnice de mare finețe, ceea ce conduce la încheierea unor contracte cu aceasta. De pildă, așa s-a întîmplat cu carburatoarele I.R.M.A. la care prezența știuțului pentru orificiul de dozaj a dus la perturbări în curgerea amestecului, un mers neregulat al motorului, în regimul de trecere de la sarcinile mici la cele medii. Bine înțeles, s-au dat și soluțiile de remediere care au și fost adoptate.

— Atelierul, în care ne aflăm, are șansa de a se dezvolta și în ce fel îl apreciați viitorul ?

— I se vor afecta, în primul rînd, spații noi, ceea ce înseamnă sporirea posturilor de lucru. Vom putea executa, sau mai exact studia și interveni în reglarea geometrică a direcției, și asta chiar foarte curînd, întrucît sîntem în curs de instalare a dispozitivelor necesare. Apoi, prin autoutilare, vom suplimenta numărul de testere, renunțînd la import, testere destinate diagnosticului sistemului de răcire, filtrare, alimentare cu combustibili etc. Din punct de vedere didactic pot spune că am înregistrat, și continuăm s-o facem cu mare satisfacție, o „bătaie" mai scurtă a însușirii problemelor de teorie, decît mai înainte de a fi dispus de service. Explicarea oricăror aspecte, ținînd de fenomenologia unui motor, ori a unui sistem propriu unui autoturism, a devenit mult mai directă, mai profundă și pregnantă pentru viitorii absolvenți care au trecut prin atelierele autoservice-ului. Ca să nu mai spun că studenții execută și lucrările de spălare a mașinilor, prin rotație, cu același interes acordat aspectelor tehnice, așa încît cîe ajung la testări curate, fiind mai ușor de „examinat". Vreau să spun că ei nu se dau în lături și de la munci mai dure, tot din pasiunea pe care o au pentru un vehicul motorizat. Trebuie să adaug că am fost „prinși" în planul de investiții cu sume importante de la buget, pentru o dezvoltare rapidă, tocmai ca urmare a înțelegerii de care s-a bucurat inițiativa noastră în fața organelor de partid și de stat.

EMANUEL VALERIU

Desen de SIMONA POP

Teatrul pentru tineret sau un copac, stînga-mprejur, alt copac

Spre deosebire de adulți, care îndeobște au grijă să spună numai ceea ce poate fi crezut, copiii spun ceea ce au de spus. Afirmațiile lor nu pot fi întotdeauna dovedite. Copiii nu dau probelor sau lipsei de probe importanța pe care le-o dau oamenii mari. De aceea, cînd un grup de elevi de la Liceul industrial I.O.R. afirmă că pe nedrept li s-a acordat locul 2 și nu locul 1, pe care l-ar fi meritat, susțin ei, în cadrul unui recent concurs al unor formații de teatru, putem să-i credem, putem să nu-i credem. Indiferent ce cale am alege, discuția rămîne însă deschisă, fiindcă amintirea acestui concurs — așa cum se va păstra în sufletul lor în care viața, ca să zicem astfel, poate că și-a început deja pregătirea de artilerie — nu va mai fi niciodată pe de-a-ntregul frumoasă.

Concursul, pentru care ei s-au pregătit un an și jumătate, s-a desfășurat la Universal-Club în ultima zi din februarie. Fiecare sector al Bucureștiului a trimis cîte o echipă de teatru. Desigur, au fost prezente echipele care se situaseră pe locul întîi în cadrul fiecărui sector. Miza era mare. Obținerea premiului întîi la faza pe municipiu deschidea drumul pentru participarea la faza pe țară în cadrul Festivalului „Cîntarea României". Juriul a hotărît să acorde premiul 1 Liceului de filologie-istorie nr. 1, premiul 2 Liceului I.O.R. și premiul 3 Liceului pedagogic.

În prima sesizare din viața lor, elevii de la I.O.R. zic multe și de toate. Să trecem peste afirmația că s-ar fi făcut anumite „presiuni" asupra juriului din moment ce nu există altă dovadă că, susțin ei, chiar ei ar fi văzut, furișați într-un colț al scenei, cum în sala în care nu mai rămăsese decît juriul, pentru dezbaterea finală, ar fi fost prezente și două profesoare de la liceul situat pe locul 1. Să trecem și peste faptul că în prima parte a concursului, pînă la care evoluaseră și ei și elevii de la liceul ce avea să obțină locul 1, li s-a spus, tot ei afirmă, că pînă în acel moment au fost „fără egal". Să trecem și peste faptul că liceul cărula i s-a acordat locul I a prezentat un spectacol cu multe momente de nesiguranță, încă nefinisat, după cum și peste bucuria celor de la I.O.R. că vreo cîțiva dintre ei, foarte înzestrați, au fost remarcați de juriu, ori că aceștia din urmă au venit, din păcate, cu un spectacol de două ori mai lung decît prevedea regulamentul concursului, ceea ce înseamnă că din capul locului puteau fi descalificați!

Ei cer un **concurs de baraj.**

La Comitetul municipal U.T.C., Vasilica Burbon, care a fost secretara juriului, ne încredințează că un astfel de concurs n-ar fi deloc dificil de întreprins, numai că elevii trebuie să-și îndrepte cererea către Comitetul municipal de cultură și educație socialistă, către Comisia de organizare a Festivalului „Cîntarea României". Perfect! Rîndurile de față pot fi considerate chiar o cerere în acest sens.

Dar dincolo de sorții, de bună seamă imprevizibili, ai concursului, discuția tot neîncheiată rămîne. Fiindcă pe noi, care n-am văzut spectacolele și nici n-am citit piesele, nu ne-a interesat nici o clipă să dovedim că Liceul I.O.R., situat pe locul 2, ar fi meritat să la locul 1, ci faptul că, iată, a trecut o lună de la acest concurs, răstimp în care elevii scriu sesizări și umblă să-și caute ceea ce ei cred că este dreptatea lor, fără ca nimeni să ia hotărîrea de a merge în școală și de a vorbi cu ei. Și dacă au dreptate, să fie ajutați să-și dobîndească dreptatea ce li se cuvine. Iar dacă n-au dreptate, să li se explice curat, fără ocolișuri, de ce n-au dreptate.

Hotărîrea copiilor de a merge la Teatrul de comedie și de a vorbi acolo cu actorul Costel Constantinescu — care, el însuși le-a declarat, „a convins" juriul să le acorde locul 2 și nu 1 — a fost un eșec, după cum rezultă din comentariile acestora și deopotrivă din convorbirea telefonică pe care am avut-o și noi cu actorul avînd acest nume. Mai întîi, domnia sa ne-a reamintit ineficiența măsurilor metrice în spațiul gingaș al artei, ceea ce, mărturisim, ne-am zis că era o lecție pe care nu prea o meritam întrucît nu ne aducem aminte să fi susținut vreodată, drept unități de măsură adecvate, cotul sau ruleta. Dar mult mai important decît acțiunea pedagogică de reactivare a simțului nostru estetic ni s-a părut acea vorbire a tovarășului Costel Constantinescu în care ni se preciza că I.O.R.-ul a prezentat „o piesă pentru tineret în care apăreau cîțiva bătrîni", pe cînd ceilalți „s-au jucat pe ei".

Va să zică elevii de la I.O.R. „nu s-au jucat pe ei", deși piesa prezintă un caz real, petrecut chiar la ei în liceu!

Dar să urmărim și o altă nuanță a gîndirii „foarte" estetice sus-menționate, care după ce mai întîi consideră valoarea unui spectacol de teatru în funcție de vîrsta personajelor, nu pierde din vedere că piesa celor de la I.O.R. prezenta „un tînăr bun, unul rău și unul care oscilează. Or, asta e proporția tineretului nostru?" Precum se vede, infailibila estetică tot timpul socotește ceva și numără pe degete!... Noi ne vom spăla pe mîini de a intra în contact direct cu acest sistem estetico-statistic, ce emană un ușor iz de „evidența populației", și întrucît promisa-i acuratețe amintește îmbicseala și jilăveala linii unei țurcane după un sezon ploios, vom aminti doar ce spunea elevul Claudiu Stănescu de la I.O.R., despre care chiar tovarășul C. Constantinescu afirma că ar fi fost cel mai bun actor dintre toți elevii bucureșteni prezenți la concurs: „Păi asta înseamnă ca tata să aibă 20 de ani..." Și-apoi, se mai întreabă elevii de la I.O.R., cum se face că la ei — care au prezentat piesa în premieră absolută — pot să vină oameni în toată firea ca să numere și să stabilească „proporții" nejuste în vreme ce aceeași piesă se joacă la Teatrul „Ion Creangă"?

Din ce în ce mai puțin, precum se vede, este vorba despre o sesizare a unor elevi de la un liceu și din ce în ce mai mult este vorba despre chiar teatrul de tineret care, în anumite concepții, iată, merge încotro simte că poate merge mai ușor, ca o sănioară la voia întîmplării. Unde e vale, într-acolo o ia! Și chiar dacă teatrul pentru tineret este chemat să exprime problemele reale ale tineretului nostru, sănioara se dedă uneori la tot felul de ghiduși. Cînd elevii de la I.O.R. discută despre locul 1, ei pot să aibă sau nu dreptate. Dar cînd amintesc de premiul 3, aceștia deschid o discuție de principiu, fiindcă rămîne totuși la mintea cocoșului — fie și a celui din poveste — că viața unor adolescenți ca ei și-a cam luat demult zborul din ograda poveștii „Punguța cu doi bani". Tovarășul C. Constantinescu, apelînd la instrumentarul său de evaluare estetică, zice că elevii Liceului pedagogic au fost „drăguți". Un elev, de exemplu, purta pe piept o bucată de carton pe care era scris „un copac" iar la un moment dat s-a-ntors și pe spatele lui, pe alt carton, scria „alt copac". Poate că ne-am simți și noi covîrșiți de-atîta inventivitate, de-atîta „modernitate", dacă, bineînțeles, n-am uita că elevul este unul și același. Cu alte cuvinte, dacă teatrul pentru tineret n-ar trebui să rămînă, chiar atunci cînd face stînga-mprejur, tot teatru pentru tineret.

Altfel, vorba unui cîntec vechi: „Plecai să mă plimb într-o frumoasă zi de mai din voioasa dulce lună iulie"...

DUMITRU ELIADE

Cronica șoselei

„Păcat, era un mare specialist"

Împreună cu doi colegi, inginerul R.I. de la un institut de proiectări din București se deplasează cu mașina să în județul Constanța pentru rezolvarea unor probleme de serviciu la șantierele Canalului Dunăre-Marea Neagră.

După cîteva zile, doi din cei trei specialiști, terminîndu-și treburile, se întorc la București cu trenul. Plecarea are loc din gara Cernavodă, pînă unde au călătorit tot cu mașina condusă de inginerul R.I. De aici, după nici o oră — timp în care a mai pus la punct cîteva detalii cu șefii unor șantiere —, inginerul „la cap compas", cum se spune în aviație, spre Constanța. Vremea s-a înrăutățit brusc, a început să bată puternic vîntul, să cadă o lapoviță deasă care reducea vizibilitatea la nici 30 de metri.

În comuna Poarta Albă, în dreptul intersecției dintre drumul național și cel județean, un grup de eleve de la Liceul agroindustrial nu știau cum să se apere cît de cît de iarna reapărută așa din senin pe meleagurile dobrogene. Una din ele, se precipită spre „Dacia" condusă de inginer, făcîndu-i semn să oprească. „Oricum aveam de gînd să vă iau în mașină!", a prevenit R.I. solicitarea eleve care se apropiase de autoturism. Neștiind cum să-i mai mulțumească șoferului, fetele intră în mașină. Trei dintre ele s-au înghesuit pe canapeaua din spate, iar a patra s-a așezat lîngă șofer.

Tinerele s-au mai dezmorțit, iar sfiala firească a început treptat să se risipească. Pilotul era curios să afle ce intenții au fetele după terminarea clasei a 12-a de care nu le mai despărțea decît cîteva luni, iar ele își destăinuiau cu o notă de timiditate planurile de viitor.

Autoturismul nu a parcurs prea mulți kilometri de la ieșirea din localitate spre Basarabi și în direcția de mers a mașinii, inginerul observă circulînd un autovehicul greu. „Nici nu-mi dau seama despre ce e vorba: autocamioni vreun autotren, autobasculantă, naiba știe, nici locomotivele cu aburi nu scoteau atîta fum!" „Dacă dumneavoastră nu știți, noi nici atîta", răspunde una din fete pilotului.

Șoferul reduce viteza mult și rulează cuminte în spatele mașinii care se dovedește a fi o autobasculantă de mare gabarit. După accident se stabilește că mașina se deplasa la rampa gării Basarabi, unde urma să fie îmbarcată pentru a fi trimisă la Cîmpina, în vederea unei reparații capitale.

Fumul dens, negru, împreună cu lapoviță viscolită, formau practic o perdea care reducea vizibilitatea la zero.

„Dacă merg în spatele ăstuia, cu 10 km pe oră, nici diseară n-ajung la Constanța". Nici nu termină bine cuvintele și vădit nervos, șoferul se angajează apăsînd cu putere pe accelerație în depășirea colosului care rula în fața sa. Să faci o dublare în asemenea condiții e ca și cum, legat la ochi, ai merge pe marginea unei prăpastii. Pilotul nu reușește să-și termine manevra. Se izbește în plin, frontal de o autocisternă care circula din sens contrar. Autoturismul este aruncat la 10 metri în șanțul din stînga și transformat într-un ghem de metal torsionat. Trei din fete și șoferul mor pe loc. A patra este transportată în stare gravă la spital.

O femeie care se afla în cabina autocisternei avea să declare ulterior: „Nu mă pricep deloc la automobile, dar vă spun că am rămas îngrozită cînd am văzut mașina mică cum răsare din fum și viscol nici la 5 metri în fața noastră".

„Era un foarte bun specialist. Oriunde l-am trimis, spunea șeful său, a rezolvat cu mare competență problemele oricît de grele ar fi fost ele. Am pierdut un valoros inginer, păcat. Încolo, cam nervos, irascibil, nu prea admitea alte păreri, chiar cînd în mod vădit n-avea dreptate".

„Cu conducerea mașinii avea probleme. Temperamentul său își punea amprenta probabil și aici. Nu o dată colegii, după ce coborau din mașina condusă de el, spuneau: „A doua oară m-ai pierdut de client, nu mai urc în mașină cu tine, pentru nimic în lume!"

Soția: „Deseori era un pachet de nervi. Cu greu îi intra cineva în vorbă. Aceste stări tot mai dese în ultima vreme îi măcinau literalmente sănătatea. Am încercat să-l schimb, dar parcă la 42 de ani cîți avea era așa ușor!"

De unde să știe bietele fete în ce mașină se urcă, cine este cel ce conduce mașina?

A avea însă în vedere, a presupune că la volanul unei mașini întîlnite la întîmplare pe drum poate fi un șofer ca cel descris în rîndurile de față, ori un bețiv, un individ care a furat mașina ori unul care face „antrenament", neavînd permis, e însă credem datoria fiecăruia.

VICTOR BEDA

Povestea unui transfer

Cînd un om este transferat „în interesul serviciului", tindem să credem că omul acela este necesar locului de muncă unde va pleca. Într-o astfel de mișcare a fost cuprinsă inginera Petrina Zaluțchi. A muncit 11 ani la Combinatul de industrializare a cărnii — Bacău. Cum? Să o ascultăm: „Veneam acasă noaptea. Copiii uitau cum arăt la față. Oriunde am fost dată să lucrez, am făcut mai mult decît trebuia, am căutat să aduc îmbunătățiri muncii. Un an am lucrat la un studiu pentru scăderea timpului de maturare al salamului de iarnă. La tranșări am arătat că se pot obține cantități mai mari de carne printr-o organizare judicioasă a locului de muncă, a muncii în sine. N-a interesat pe nimeni. A trebuit să caut, și numai eu știu cît, respectivele studii care rămîneseră prin sertare".

În același combinat lucra și sora ei, inginera Emilia Caloianu, șefa secției C.T.C. În septembrie 1980, după schimbarea conducerii unității (în locul lui Nicolae Barbu a fost numit director Chirea Ghionea), surorile au fost anunțate de noul director că vor trebui să plece din combinat: Emilia la Întreprinderea de industrializare a laptelui, iar Petrina la cea de morărit și panificație. Petrina Zaluțchi ne mărturisește că nu știe din ce motiv a fost transferată. Ni s-a părut ciudat. Cum? Nimeni nu a reușit să o lămurească?

Așa că, iată-ne la combinat. Ne angajăm într-o discuție al cărei subiect este cel al transferului „în interesul serviciului"...

„Inginera a primit răspunsul, zice tov. director Ghionea; atmosfera de birfă din combinat, întreținută în special de dînsa, nu se mai putea tolera! Acum, după plecarea celor două, nu mai există reclamații, nu mai vin controale și anchete peste anchete, se lucrează ca într-o mare familie. Principalul vinovat, un inginer care nu mai lucrează aici, făcea tot posibilul și imposibilul spre a obține locul de director. Cele două surori se lăsaseră influențate de el și de modul lui incorect de a proceda...". Îi întrebăm dacă știa cum muncește inginera Petrina Zaluțchi, dacă o cunoștea. Ne răspunde că nu o cunoștea. Abia fusese numit.

Poate un director abia numit să se dispenseze de un inginer fără a-i cunoaște, direct, capacitatea, modul de a lucra, de a trăi? Poate! — ni se răspunde. Înainte de inginerul Nicolae Barbu fusese director Mihai Dragomir, coleg de facultate și de an al Petrinei Zaluțchi. Între ei au existat neînțelegeri. Ne-o confirmă Mihai Dragomir, acum director tehnic al combinatului. El susține că fosta colegă avea o fire greu de suportat, că nu s-a găsit un limbaj comun între doi colegi de facultate (chiar dacă unul fusese numit director — din acea clipă Petrina a trebuit să i se adreseze numai cu reverențiosul dumneavoastră). Nedelicat este și argumentul adus în fața noastră cum că, în 1975, în timp ce dînsul era plecat într-o delegație peste hotare, Petrina Zaluțchi a fost acasă la familia Dragomir (de 8 Martie) și i-a dăruit acestuia un mărțișor... un inel de aur! Rugămințea surorilor, adresată cu acel prilej soției: directorul — adică fostul coleg — să nu se mai poarte atît de dur cu ele... Ei, și ne aflăm în plină arie a calomniei: reclamații, rapoarte, motivații... Mai important decît a așterne pe hîrtie ce spune inginerul Mihai Dragomir despre inginera Petrina Zaluțchi și viceversa, considerăm că e imperativul de a semnala fenomenul, greu de acceptat, de tolerare a climatului de hărțuieli, nepropice muncii. Următorul director, Nicolae Barbu, mărturisește că descoperise o soluție: nu vorbea niciodată între patru ochi cu inginera. Ciudat! Un director speriat atît de tare?!

Pe de altă parte, Mihai Dragomir, calomniat prin mașinațiile diabolicului inginer care se voia director, a primit o sancțiune pentru niște invinuiri de neprobat: că ar fi tratat în mod preferențial cu anumiți delegați străini. Prinde orbul, scoate-i ochii! În tot acest răstimp (e vorba de ani!) Petrina Zaluțchi era mutată din secție în secție și, ciudat, cînd era promovată, cînd era dată mai jos. Aflăm de la tovarășa Domnica Crișmaru, secretara organizației de bază, că inginera avea un vocabular colorat, chiar prea colorat pentru un om cu înaltă pregătire. Atunci cînd i-a atras atenția, Petrina i-a răspuns că vorbește astfel pentru că lucrează cot la cot cu cei de la fumărie, de la tranșare, oameni care, în viltoarea muncii, nu prea au un limbaj de pension. O întrebăm dacă a discutat cu tovarășa Zaluțchi după hotărîrea de a i se da transferul. Ni se răspunde că soțul a fost cel care a încercat să rezolve necazul soției. Dar au mai fost **opt zile**, atît a mai rămas inginera în combinat, opt zile în care directorul în persoană a căutat post pentru dînsa. Opt zile în care inginera s-a frămîntat, a trăit într-o stare de tensiune. După cum însuși directorul ne-o spune: „Bea cafele și fuma țigară de la țigară". Poate e greu de înțeles un astfel de comportament, dar, oricum, ni se pare omenească frămîntarea Petrinei. Nu e ușor, totuși, să pleci după 11 ani dintr-un loc de muncă! Mai ciudată ni se pare rîvna depusă pentru a i se găsi inginerei un alt loc. Și indiferența față de adevăratele motive care au dus la starea de alarmă. Un nou director care își înscrie ca prim punct pe agenda de lucru: mutarea a două femei, specialiste, „pentru liniștea combinatului". Dar combinatul, după opinia noastră, nu sînt cei cîțiva oameni care se plîng de anumite stări, mai mult sau mai puțin minore (nouă ni se pare că s-a vorbit prea mult despre „birfă" și prea puțin despre muncă), ei bine, combinatul înseamnă nenumărați oameni, înseamnă un colectiv închegat, înseamnă și opinie muncitorească, nu numai opinie de culise, iar prima nu s-a făcut simțită atunci cînd a fost vorba despre cele două surori. „Birfa" a determinat neîmplinirea planului pe 1980? Aflăm că lucrurile merg acum ceva mai bine la combinatul de carne. Înclinăm să nu scriem despre ceea ce a fost, dar cu riscul de a nu da ascultare rugămintii de a lăsa în umbră aspectul „neplăcut" semnalat nouă, **pentru că sîntem pentru mai bine**, vom scrie. Nu poate exista „mai bine" în umbra unor resentimente.

Și, o ultimă problemă, nu cea mai mică: dacă am fi auzit doar din exterior ciudata constatare: **„Le vine greu să piece de la... carne, dacă ar fi fost vorba de șuruburi n-ar fi făcut o dramă"**, am fi spus că se interpretează subiectiv. Dar venită de pe buzele unor oameni care lucrează nemijlocit în combinat, fraza ni se pare de un absurd dureros: cum adică, atît de mari sînt suspiciunile acolo? Atît de neloiali se consideră dinții unii pe alții?

Sîntem cu totul de acord: tehnologie se face și în industria cărnii, și la morărit, și în industria laptelui. A forța însă nota, a precipita un eveniment cum este cel al transferului — postul inginerei a fost cedat, prin Departament, Întreprinderii de morărit și panificație — și a pune temelia unei noi munci de conducere prin eliminarea a două cadre specializate, fără a căuta să **cunoști** bine, înainte de a șterge cu pixul două nume, iată un stil cel puțin ciudat, care dovedește prea mare ușurință în decizie sau chiar un abuz!

Iscălitura a fost așezată sub niște rînduri privind o schimbare în viața unei femei care a intrat de cel puțin 3 150 de ori pe poarta combinatului, și pentru acest motiv credem că înainte de a lua o hotărîre trebuia ca ea să fie gîndită, nu de 3 150 de ori, dar gîndită cu omenie, comunist, gîndită și de alții, de acei **alții**, alături de care în cel puțin 3 150 de zile, Petrina Zaluțchi a trăit și faptele bune și relele din combinat.

Un climat sănătos se cucerește greu, o știm, dar, cu riscul de a ne repeta: nu ascunzîndu-ne după deget, ci asumîndu-ne chiar și erorile, luptînd să le remediem!

PIA OLARU

„Eu le-am dat viață, educație să le dea alții...“

Ancheta autorității tutelare sună rece și nemilos : „hoață de buzunare“. Marieta Iacob, născută în august 1965, din părinții Stefania și Teodor Iacob din Focșani, la 16 ani are un calificativ care doare și exasperează orice om normal. Are în „palmares“ peste 20 de furturi. Are doar 5 clase și a rămas repetentă 3 ani la rînd. Și cam de tot atîta timp umblă hai-hui prin oraș, la pîndă. La pîndа buzunarelor. A ajuns expertă, se zice în același raport de anchetă, are celebritate. La 16 ani, cînd fetele în floare ale generației sale visează să călătorească printre astre cu rachete adevărate, și ca eternele fete în floare se uită îndelung în oglindă, descoperindu-și culoarea ochilor și catifelele obrajilor, ea peregrinează într-un scop atît de blamant. Inteligența ei se exersează, de cîtiva ani, într-o singură țintă : să opereze fără a fi surprinsă. Cum să cotrobăie neobservată prin buzunarele oamenilor ! Victoria ei interioară este cînd nu e prinsă. Dar a fost prinsă. Este în curs de a fi trimisă într-o școală de reeducare a Ministerului Muncii. Privește indiferentă. Tace. Lumea ei fabuloasă, aventuroasă, dar tenebroasă, s-a prăbușit. Și totuși, această prăbușire e un triumf al sufletului ei. Și-a ajuns scopul. Răzbunarea ! E încă minoră, nu răspunde singură de faptele ei. Răspund și părinții, cei pe care i-a iubit, dar nu nesocotit-o. Ea a fost tratată ca un obiect. Împărțită la despărțirea lor, ca mobilele, ca lucrurile adunate într-o viață în doi.

Ce-l poate împinge pe un copil — și mai ales pe o fetiță, cîndva drăgălașă și cuminte — să fure ? Cînd, în ce moment s-a produs anomalia ? Nu privește chiar pe nimeni ? (De aici s-ar putea începe reeducarea !) Atenție. Marieta a început să fure la 12 ani, la răscrucea dintre pubertate și adolescență, cînd copilul începe să devină conștient de sine și de lumea în care trăiește, cînd începe să judece această lume, cînd are nevoie, mai mult ca oricînd, de o busolă și de un cîrmaci pe corabia ce-l poartă pe marea furtunoasă a vieții. Ștefania Iacob — mama — este casnică și prin urmare nu i se pot acorda nici un fel de circumstanțe atenuante ce s-ar putea acorda unei femei împovărate de răspunderi profesionale și de multe griji familiale. O vreme au fost doar ele două : mama și fiica. Apoi, a apărut în casă un alt bărbat. Care n-a știut — și poate nici n-a vrut — să preia și rolul de tată al Marietei. Fetița se maturizează de timpuriu și începe să înțeleagă țițele încurcate ale familiei. Și s-o doară. Îi vine pe lume un frate, de care amîndoi, ea-mama și el-tatăl, soțul mamei, se ocupă cu atenție și dragoste. Marieta se simte neglijată și suferă. Gelozia pe fratele mai mic în proporții incomensurabile în micul suflet de copil. Mai înțelege că soțul mamei, nu-i este soț — poartă încă numele tatălui — îi este concubin. Nu înțelege de ce tatăl ei nu vrea să mai știe de ea. N-o caută, nu vrea s-o mai vadă, nu se interesează ce face, cum crește, nu vine măcar de ziua ei să-i spună „La mulți ani !“ și să-i dăruiască un zîmbet. Mai înțelege că cei doi bărbați rivali se întîlnesc zilnic, au același loc de muncă — I.T.A., Autobaza nr. 1 Focșani. Ce-or fi zicînd, trecînd unul pe lîngă celălalt ? Care a cîștigat cursa vieții, care a pierdut-o ? Primul semn de protest : nu învață. La note proaste. Profesorii pun note în catalog și dincolo... indiferență ! Mama o ceartă și o bate. Un copil-problemă pentru școală, un copil-problemă pentru familie. Nu prea se străduie nimeni să rezolve dificila **problemă umană**, în urma căreia s-ar fi putut cîștiga un om. Nici un om-profesor n-a vrut, n-a putut, n-a încercat, să trăiască acea satisfacție firească, și totuși unică pentru un educator, de a fi salvat un copil de pe marginea unei prăpăstii morale ?! Un om pentru o viață demnă ! Marieta e singură, e însingurată, plutește în derută printre tenebrele frustrării de afecțiune, de căldură, de înțelegere, de prietenie, de încredere. Primul gest a fost al disperării și a vrut să atragă atenția asupra sa. Ori pentru a avea ceea ce nu i se oferea : 1 leu pentru un covrig, o minge, dar mai ales, iubire. Nu e inconștientă de faptul că se autodistruge, e conștientă — și în asta constă forța ei — că vrea să-și pedepsească părinții. Iacob Toader nu știe nimic despre drumul josnic pe care a apucat-o fiica sa — și, ciudat, comisia autorității tutelare n-a găsit de cuviință să-l înștiințeze și să-l tragă la răspundere. (Cu ce este mai puțin vinovat decît Stefania Toader? Copiii aparțin ambilor părinți, nu unuia singur ! Pînă cînd va mai domina această optică strîmbă prin unilateralitatea ei ? ! O optică, să ne fie cu iertare, prea masculină și anacronică !) Stefania Iacob se dezice și ea de răspunderi, se vaită că nu are ce să-i mai facă și e fericită că o scapă statul de „pacoste“. Să îndrepte alții greșelile sale. Nu a știut să educe, nu a fost capabilă să fie mamă. Ce anomalii pot exista în sufletul unor asemenea femei? Ea n-a știut să crească unul, iar numeroase alte mame cresc și educă exemplar 3, 5, 7, 6 și 10 copii. Cum pot rămîne în afara actului justițiar ai societății asemenea falși părinți ?

Hoții de biciclete

„Asigurați-vă bicicletele !“, circulă un discret afiș la intrarea în întreprinderile și instituțiile din orașul Focșani. Și chiar la intrarea în blocuri. Organele de miliție erau alertate, pentru a descoperi hoții, sau hoții de biciclete. Se bănuia a fi vreun abscons și abil meseriaș, deoarece, după ce erau deposedate de piese, erau abandonate. Dacă surpriza a fost mare, mare este și starea de alarmă pe care o impune descoperirea făptașilor. Cine erau hoții de biciclete ? Copii și adolescenți. Unul dintre ei se numește Păun Ion, care la 3 iulie anul acesta va împlini 17 ani. Ne ocupăm de el, din același motiv al lipsei de motive ale familiei de a-și neglija rolul și atribuțiile de părinți, față de un copil pe care l-au adus pe lume. Cu atît mai trist și mai grav, cu cît Păun Ion nu trăiește — cel puțin din punct de vedere juridic — într-o familie dezorganizată, dezmembrată. Are părinți încă tineri și aparent onorabili, cu responsabilități sociale. Tatăl, Ion Păun, are 48 de ani și este muncitor necalificat la Întreprinderea de prelucrare a produselor alimentare a Cooperației de consum, iar mama, Sanda Păun, este vînzător-gestionar la Administrația Loto-pronosport, sucursala Vrancea. Oameni, pînă acum, onești față de îndatoririle lor profesionale. Dar, iată, nu și față de cele familiale, în fond, la fel de sociale. Nu are măsură durerea pentru un copil-rebut ! Sau n-ar trebui să aibă, din optica oricărui om de conștiință. Îi doare pe soții Păun drama lui Ion ? Se pare că nu. Nici măcar pentru faptul că ar putea să-i judece mai tîrziu, să le ceară socoteala ce-au făcut din ei, unde erau ei, cînd ei a apucat-o pe drumuri greșite ? Și de ce, și cînd s-a produs alunecușul ? De ce nu i-au întins mîna, cînd se afla doar cu un picior în prăpastie ?

Cînd s-a constatat a fi printre hoții de biciclete, fiind minor și la prima abatere, organele de miliție și comisia autorității tutelare a Consiliului popular municipal Focșani, l-au încredințat — firește — părinților în „supraveghere deosebită“. Familia a admis, tot în mod firesc, în schimb, n-a făcut nimic. Sau a făcut ceea ce nu trebuia. Bătaia, asprimea, tortura, batjocura în fața celorlalți frați erau metodele educative într-o supraveghere deosebită. Ion ar fi putut fi salvat tocmai de către frații săi, sora mai mare cu aproape doi ani urmează cursurile de calificare la Filatura de lînă pieptănată, iar cealaltă mai mică, de 11 ani, este elevă în clasa a IV-a, la Școala generală nr. 2. Prăpastia dintre ei au săpat-o înșiși părinții. I-au îndepărtat reciproc, prin lipsa de tact și de pricepere educativă. „Să nu faceți ca el... !“, o placă obsedantă care sfredelea sufletul bălatului. Întoarsă pe cealaltă față, placa, la fel de obsedant, îi dădea mereu băiatului drept exemplu comportarea surorilor. Au ajuns să se disprețuiască și să se urască. Ion voia atunci, inadins, să fie rău, ca să aibă motiv să-l certe, să-l bată, să-l chinuie. Numai bunele intenții nu ajung în educație, aici scopul, într-adevăr, nu scuză niciodată mijloacele. Ele sînt esențiale și chiar vitale pentru destinul unui copil. Ion evită să mai stea acasă, „supravegherea deosebită“ era prea greu de suportat, egală cu neîncrederea, cu suspiciunea, cu lipsa totală de libertate, cu supliciul. Se îndepărtează tot mai mult de ei, mediul familial devine o povară, un loc unde nu mai vrea să rămînă. Se înrăiește total și de la furtul de biciclete, se simte atras de rău cel mai rău, se înhăitează cu infractori notorii, se dedă, împreună cu ei, la tîlhării — atacă oameni pe stradă pentru a-i prăda de bani și de bunuri de valoare — culminînd, la 22 iulie 1980, cu spargerea unui magazin, împreună cu Chirică Constantin, de unde extrag băuturi. Cei ce aveau datoria morală și socială să-l recupereze, pentru El, pentru Ei, pentru Societate, capotează. Își declină răspunderea sub prea banala frază : „Preluați-l, faceți-i orice, duceți-l la închisoare, la reeducare, noi nu mai știm ce să-i facem !“ Dar, oare, ați știut vreodată, nestimabilii părinți, Sanda și Ion Păun ? Educația se face în fiecare zi, de la nașterea copilului, iar răspunderea pentru destinul lui, ca și pentru supraviețuirea lui, este tot de fiecare zi și clipă de clipă.

La cuvîntul „absent“, nu tresare nimeni ?

„Iulian Gîndac !“ „Absent !“, răspund (de cîte zile ? !) voci de elevi din clasa a VII-a. „Vasilică Gîndac !“ „Absent !“, răspund la fel de de multă vreme, alte glasuri de copii, dintr-o altă clasă a Școlii generale nr. 2 din Focșani. Iulian și Vasilică Gîndac vagabondează. Bat orașul în lung și lat după furtișaguri. Primul are 14 ani, al doilea, 12. Sînt frați. Copiii unei familii așa-zis, tot în termeni juridici, închegate. În drept, în fapt, cum poate fi închegat mediul unde apar infractori ? La 14 și 12 ani, vîrsta, încă, a marilor candori și gingășii, infractori ! ! ! Încrîncenează realitatea cuvîntului și, mai mult, îndignează realitatea că mama acestor doi minori este casnică. Fără o altă atribuție, și cu destul timp să-și crească fiii. Legal, nimeni n-are dreptul s-o tragă la răspundere pentru faptul că nu este încadrată în muncă, e mamă a doi copii și soție. Codul familiei o apără și o ocrotește. Tot legal, tatăl minorilor primea și alocațiile de la stat, ca ajutor pentru creșterea și educarea acestora. Dacă, să zicem, funcționara de la biroul retribuții ar fi uitat să-l înmîneze, într-una din luni, alocația, s-ar fi simțit frustrat de un drept și ar fi protestat. În schimb, de ce nu se simte responsabil de faptul că copiii săi frustrează cetățenii orașului de bunuri agonisite prin muncă ?! El este cel ce frustrează societatea de însăși acești copii, de dreptul de a avea o tînără generație sănătoasă fizic și moral în totalitatea ei. Eșecurile sale de părinte nu-l privesc în exclusivitate, nu-i o chestiune particulară, ci una socială. Nu în sensul în care o consideră acest gen de părinți, care cresc la sînul lor infractori : „eu asta am făcut, le-am dat naștere, educație să le dea alții, școala, societatea, oricine...“

Totodată, cazul micilor vagabonzi Gîndac forțează la o profundă meditație și școala în care au fost elevi. Cîți profesori din Școala generală nr. 2 din Focșani au tresărit, la repetatul „absent“, cînd strigau cataloagele celor două clase ? Cîți s-au simțit răspunzători de această realitate ? Dacă ar fi tresărit, dacă și-ar fi simțit electrocutate conștiințele de educatori, de formatori de oameni, dacă ar fi ars mai intens pentru profesia pe care și-au ales-o și pentru misiunea pe care le-a încredințat-o societatea, poate că frații Gîndac nu se aflau azi într-o școală de reeducare ! Nu cumva au gîndit ca și părinții acestora : să facă alții ce este foarte greu pentru noi ? ! Cîtă pasiune și cîtă muncă, și cîtă dăruire, și cît timp a afectat școala din Focșani pentru recuperarea micilor vagabonzi, în mediul lor natural — colegii lor, profesorii lor, părinții lor ? Școala de reeducare nu poate fi întotdeauna cea mai bună soluție pentru infractorii minori. Ea poate deveni pentru unii un stigmat care, în loc să vindece, deformează sufletele sensibile.

CICI IORDACHE ■

Turma fantomă

— Veniți în satul nostru și-o să vedeți cum stă uneori treaba cu încrederea în oameni. Obștea l-a ales pe Ion Găucan președinte de C.A.P., cu mai bine de 10 ani în urmă. Ce s-a ales de încrederea noastră ? Aș zice că praful dacă n-ar fi prea mult spus. Oricum, și pe el și pe alții ca el, i-a tîrît în proces tocmai nemulțumirea oamenilor față de abuzurile și hoțiile pe care le făceau în ochii tuturor.

Invitația era generală pentru toți călătorii din compartimentul de tren spre Piatra Neamț. O lansa un pensionar C.A.P. din comuna Roznov, județul Neamț, care, în discuția ce se legase despre oameni, despre respect și încredere, trăsese o concluzie care nu prea se lega cu faptele de viață ce se derulaseră în mersul trenului : nu se poate încredere dintr-o singură parte.

N-am ajuns la Roznov. Am ajuns însă la cazul Găucan et comp. printr-un voluminos dosar penal pe care studiindu-l am înțeles amărăciunea bătrînului. Urmărirea penală s-a declanșat în această cauză ca urmare a unui mare număr de sesizări făcute de membrii cooperatori la diferite organe locale și centrale de partid și de stat, în care se arătau numeroase ilegalități și abuzuri săvîrșite, în principal, de Ion Găucan, în calitatea sa de președinte, și vărul acestuia, Constantin Găucan, brigadier la sectorul construcții al C.A.P.-ului. Pe banca acuzării au mai fost chemați și Vasile Baciu, șofer, Mircescu Neculai, responsabil de stînă la C.A.P. Roznov, Ciubotaru Costache, achizitor la Cooperativa de consum Roznov, și Rotaru Dumitru, achizitor la D.C.A. Piatra Neamț, implicați, la rîndu-le, în această horă a necinstei. Prin săvîrșirea infracțiunilor de delapidare, abuz în serviciu contra intereselor obștești, fals intelectual, uz de fals, instigare la infracțiunea de mărturie mincinoasă, fals în declarații, favorizarea infractorului în paguba avutului obștesc — cei 6 inculpați au cauzat C.A.P. Roznov un prejudiciu ce depășește jumătate de milion.

Nu știm din care zi anume a început alunecarea lui Ion Găucan — pentru că, totul se invitește în acest dosar în jurul președintelui de C.A.P. Reținem însă, ca un laitmotiv, că în ultimii ani conduita lui s-a situat în afara respectării legii, caracterizîndu-se prin neprincipialitate, prin abuz. E ușor de înțeles, de acum încolo, cum s-a ajuns la clanul președintelui care într-o asemenea „acțiune“ de proporții avea nevoie de susținători fermi în ale cîștigului necinstit. Iată cîteva din „procedurile“ la care a apelat Ion Găucan et. comp. A vîndut 10 porci ai C.A.P.-ului lui Costache Ciubotaru, cauzînd cu bună știință pagubă unității pe care o administra. Ciubotaru, care pentru cumpărarea porcilor scoase bani din propria gestiune, i-a revîndut, realizînd un cîștig aproape dublu. Vînzătorul s-a dovedit a ști să-și aleagă cumpărătorul, antecedentele acestuia — furt și infracțiunea de speculă constituind, probabil, temelia alegerii. Abuzul în serviciu al președintelui a înlesnit infracțiunea de delapidare a lui Ciubotaru, cît și pe cea de complicitate la abuz în serviciu și fals intelectual. Tot abuziv a procedat președintele cînd, de unul singur, fără comisia împuternicită în acest scop, a procurat animale de la persoane particulare care, datorită bolilor de care sufereau, au decedat. „A cumpărat toate reformele de oi din comună — sesiza, cu obidă, un grup de cooperatori — iar pe lîngă toate astea au fost aduse cu 16—20 de oi mai puține decît cele cuprinse în acte, banii cu care trebuiau cumpărate fiind sustrași“. În urma cercetărilor care s-au efectuat, spusele oamenilor s-au adeverit : Ion Găucan, cu ajutorul lui Rotaru Dumitru și-a însușit din gestiune prețul oilor fantomă, bani pe care l-a împărțit „frățește“ cu Rotaru. Iată cum, pornind de la același abuz al președintelui s-au născut și infracțiunile lui Rotaru de complicitate la delapidare și fals în declarații. Președintele a întocmit acte fictive cum că Rotaru ar fi adus 18 oi tinere în turma cooperativei, Rotaru, pe baza unui asemenea înscris, a făcut declarații false la consiliul popular, primind în schimbul lor actul de origine și sănătate, prin care au ajuns la bani. Cu Mircescu, șeful de stînă, președintele s-a înțeles să „deguste“ din cașul și urda cooperativei, degustare care s-a finalizat cu o lipsă în gestiune de 400 kg caș și 60 kg urdă.

Cei doi Găucani — președintele și vărul său — rămîn însă cap de afiș în acest proces al necinstei. Împreună dictează construirea unor garaje particulare la Buhuși, cu material sustras de la C.A.P., echipa de lucrători fiind plătită nu de particulari, ci tot de C.A.P. ; își rețin, într-un condei, peste 10 000 bucăți de cărămidă dintr-un lot de două sute și ceva de mii, pe care au făcut-o bani ce au intrat în buzunarul lor. Neevidențierea lor în scripte au acoperit-o cu acte fictive, amîndoi asudînd la întocmirea lor cînd au simțit că se apropie vijelia. Tot împreună și-au însușit din gestiune aproape 10 000 lei, sumă încasată de la membrii cooperatori pentru paza vițelor. În sfîrșit, verii nu s-au dat înapoi nici să sustragă un munte de cartofi — peste 5 000 kg — pe care din nou i-au făcut bani și din nou și-au umflat buzunarele.

Nu, nu mai aveau nici un scrupul verișorii noștri ! După cum nu mai aveau nici o măsură a faptelor care o porniseră galopant spre singurul final posibil : să suporte cuvîntul legii. Și acum își amintesc constructorii C.A.P.-ului cît de șocați au fost cînd din dispoziția președintelui au fost puși să aleagă „pe sprinceană“ 7,5 mc material lemnos din depozitul C.A.P. pe care l-au încărcat într-o mașină și l-au dus tocmai la Vălenii de Munte. Își construia acolo o rudă de-a lor o vilă. Transportul s-a făcut, firește, cu autocamionul C.A.P.-ului, fără a fi taxată cursa. Duceau cu ei lemn de cea mai bună calitate în valoare de aproape 14 000 lei. Lemnul C.A.P.-ului, mașina C.A.P.-ului, muncitorii C.A.P.-ului puneau „umărul“ la ridicarea vilei în care cei doi Găucani sperau că vor avea răgaz să-și odihnească oasele după atîta „muncă“.

Ar fi multe de spus despre scotocitoarea minte a celor doi în folosul lor și în paguba C.A.P.-ului. Ion Găucan devenise în ani un... intangibil căruia nimeni nu avea voie să-i atragă atenția asupra unui lucru sau altuia. Sfatul și hotărîrile obștii nu-l mai priveau, el era președinte, el administra după capul lui averea comună. Și cum o administra am văzut. Pînă și capriciile lui țineau locul de hotăriri colective : a cumpărat un televizor pentru C.A.P. contra unei cantități de 35 500 kg coceni...

Obștea n-a tolerat acest lanț de abuzuri. Ei, oamenii locului care își dăduseră girul încrederii pentru Ion Găucan, au fost cei care sesizînd au deschis drumul adevărului. Trebuie spus însă că dacă ar fi adoptat o poziție mai fermă față de ilegalitățile președintelui, lucrurile n-ar fi ajuns atît de departe, paguba n-ar fi depășit jumătatea de milion. Sigur, nu se poate încredere numai dintr-o parte. Dar încrederea presupune și curaj deschis. Curajul de a-i spune în față celui căruia i-ai acordat încredere că nu a luat-o pe drumul cel bun. Curajul de a stopa înechitățile, hoția și abuzul.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Desen de GH. D. CONSTANTINESCU ■

De ce-s în stare oamenii conduși de un partid al oamenilor

ZIMNICEA RENĂSCUTĂ!

Ridicat parcă peste noapte, centrul orașului la care au pus cărămizi 10 județe și inimă toată țara

I s-a întîmplat Zimnicei să trăiască mai multe descălecări. Două din ele aveau să joace un rol de seamă în destinul unei așezări plasate deopotrivă în cel mai sudic punct al geografiei patriei și în buza Dunării, cît și, respectînd vorba molcomă a cronicilor, „în calea tuturor răutăților", a pîrjolurilor, cotropirilor, invaziilor și nedreptăților de tot felul. Prima descălecare s-a petrecut, firește, demult. Despre ea dă știre monografia realizată, cu respectuoasă migală, de un localnic, profesorul Hariton Marinescu, de la care aflăm, din pagini încă nelegate, că întemeierea Zimnicei se pierde în aburul vremurilor, o cetate geto-dacă înălțîndu-se aici, fortificată, încă din a doua jumătate a secolului al IV-lea înaintea erei noastre.

N-o să facem acum, lesne de înțeles, un istoric al Zimnicei. Vom scrie însă că, deși învecinînd un vechi vad al Dunării, Zimnicea n-a cunoscut, în timp, dezvoltarea pe care bogățiile locului, lunci, păsuni, pește, lemn, stufăriș etc., ar fi justificat-o. Iată, harta orașului din 1791 recunoștea abia 116 case, iar dinamica ulterioară a fost la fel de lenevă, 2 655 de locuitori în 1835, 4 500 în 1899, 7 563 în 1912, 10 879 în 1930 și așa mai departe, slaba dotare economică punîndu-și amprenta pe destinul mărunt al așezării. În 1929, de pildă, Enciclopedia României trecea în dreptul Zimnicei două mori sistematice și o fabrică de sifoane, iar Cezar Petrescu nota, în același an, că mai bine de jumătate din locuitorii orașului erau analfabeți, trăind în case pitice, într-o urbe prăfoasă, stăpînită de noroaie și de tuberculoză.

Așa a ajuns Zimnicea, după ce va fi fost părtașă, martoră implicată, la marile evenimente ale istoriei neamului, la 23 August 1944, dată care a marcat o cotitură hotărîtoare în viața orașului și a locuitorilor săi. Dar a doua descălecare a așezării s-a petrecut în zilele de după 4 martie 1977, seismul izbind orașul cu furie și transformîndu-l în ruine, dărîmîndu-l în proporție de 80 la sută și avariindu-l grav 90 la sută din capacitățile industriale. Să ne aducem aminte :

> **„Dacă n-ar spune-o oamenii, nici n-ai crede că aici a fost, în urmă cu o săptămînă și ceva, centrul Zimnicei. Dar oamenii o spun și oferă amănuntele de rigoare, cum că acolo se afla restaurantul „Dunărea", mărginit de un magazin alimentar, că alături se ridica un cămin al Liceului real-umanist, apoi o parfumerie, o cantină și așa mai departe. O spun și ești obligat să le dai crezare, chiar dacă ceea ce se înfățișează acum ochiului e un teren viran, din care mușcă buldozere de mare capacitate, pregătind spațiul pentru fundațiile viitoarelor blocuri".**
>
> („Flacăra" din 17 martie 1977)

Deși loviți năprasnic, cu agoniseala unei vieți spulberate într-o clipă de rătăcire a naturii, oamenii Zimnicei nu s-au socotit înfrînți. Mereu alături de țară, la bucurie și la necaz deopotrivă, neostenit și pilduitor în fiecare act, cel dintîi bărbat al țării a sosit imediat la locul sinistrului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a insuflat localnicilor tăria și încrederea de a lua totul de la capăt, iar vorbele rostite în acele ceasuri de cumpănă — „Vrem să refacem în întregime orașul. Să-l reconstruim din blocuri, care s-au dovedit foarte rezistente. Vom acorda tuturor celor ce doresc credite pe termen lung. Vom construi aici noi unități industriale, vor fi condiții mai bune de muncă și venituri mai mari" — au pus în mișcare ambiții și energii nebănuite, reconstrucția Zimnicei devenind opera zimnicenilor înșiși și, mai mult decît atît, a întregii țări.

La toată această muncă, Zimnicea n-a pornit de una singură, chiar dacă greul reconstrucției a rămas, fapt firesc, pe umerii fiilor ei. Din prima clipă, orașul a simțit alături umărul sănătos al țării, solidaritatea umană a întregii Românii socialiste, a comuniștilor din toate județele patriei, care n-au precupețit nici un efort pentru a schimba, în ritm accelerat, fața orașului și viața locuitorilor lui. După seism, Zimnicea și-a suflecat mînecile și s-a așezat pe muncă. La renașterea ei, asemenea păsării Phönix, au pus cărămizi și mortar 10 județe și inimă a pus toată țara, întreaga suflare românească. Exprimînd o stare de spirit generală, monografia profesorului Marinescu menționează, pe ultima din paginile ei, că „acestor oameni minunați, comuniști, suflet din sufletul neamului nostru, zidit definitiv la temelia noului oraș Zimnicea, le purtăm o nestinsă recunoștință".

SCURTUL DRUM DE LA VIS LA REALITATE

Revenim după 3 ani la Zimnicea și prima senzație e de buimăceală. Am mai fost pe aici, e sigur, parcul din centru a rămas la loc. Primăria e aceeași, dar parcă n-am mai fost niciodată ?! E același oraș și totuși e altul, modern, curat, aerisit. Dacă avea, la data de 4 martie 1977, exact 104 apartamente, Zimnicea numără azi 2 300, alte 234 urmînd să fie date în folosință pînă la sfîrșitul anului, zice primarul Florea Ungheanu. Deși n-au decît 4 etaje, blocurile par mai semețe, căci clădirea Consiliului popular, altădată cea mai făloasă, abia dacă le ajunge pînă la briu. Pînă și străzile, aflăm, și-au schimbat numele, de parcă istoria lor ar începe odată cu blocurile ce le mărginesc, oferindu-le trăinicie și frumusețe. Fosta stradă a Portului a devenit Bulevardul Reconstrucției, iar cea a Cooperației se numește a Solidarității, din motive ce nu se mai cer, credem, explicate. Și-a deschis ușile, cu puțin timp în urmă, cinematograful „Unirea" și într-una din sănile lui, are două, rulează „Porțile diminetii". Alături, magazinul general „Dunaris" își expune mărfurile pe 5 500 de metri pătrați și galantarele lui sînt pline. Pe locul acesta, îl auzim pe primar, era un fel de obor.

Zimnicea însă, iată a doua senzație, rămîne în continuare un vast șantier, răspîndit pe întreaga geografie a orașului. La intrarea dinspre Alexandria, nu departe de punctul în care se preconizează arcuirea unui pasaj pentru șosea, se lucrează din plin la extinderea Întreprinderii de panglici. Devenirea acesteia se arată, din multe puncte de vedere, simbolică pentru sensurile Zimnicei de azi, așa că vom zăbovi. S-a născut în 1970, cînd tradiția industrială însemna, la fața locului, o promisiune mereu amînată. La început, cîțiva muncitori realizau un produs. În prezent, se fabrică aici 8 produse, foarte căutate în țară, iar modernizarea de care aminteam urmează să deschidă noi orizonturi, zimnicenii stăpînind deocamdată o meserie pentru ei nouă și, totodată, sule de războaie mecanice de înaltă productivitate. Pe spațiul pe care, cîndva, se lățea nesățioasă moșia prințului Ipsilante, se ridică la această oră hale moderne, de pe urma cărora culoarea pîinii e tot mai albă. Cînd se încumetă la asemenea comparații, directorul unității, inginerul Constantin Dumitru, nu-și ascunde satisfacția și umorul, zicînd că, iată, zimnicenii nu scot, ci fac panglici. Mai spre centru, alte macarale și alte schele, clădirea viitorului sediu politico-administrativ și cea a casei de cultură fiind vecine și pe cale de a fi terminate. De ultima răspunde, din partea Întreprinderii de construcții și montaj Neamț, maistrul Nicolae Ilie, un bărbat mai degrabă robust și mai degrabă timid. A venit la Zimnicea în detașare, pe 6 luni, dar n-a mai plecat și, cum spune, n-a greșit, căci are de gînd să iasă de aici la pensie, în orașul acesta fiind încă multe de făcut. Sigur, la început i-a fost greu, munca la Dunăre și familia la Piatra Neamț, după care s-a hotărît să, punînd piciorul în prag, și-a chemat și soția. Pe fiică, pe Daniela, n-a avut cum s-o convingă căci, la data la care soții Ilie s-au mutat la bloc, pe Bulevardul Reconstrucției, ea încă nu se născuse, văzînd lumina zilei la maternitatea din localitate. Legat și prin fiică de Zimnicea, constructorii au, oricît ar părea de ciudat, un sentimentalism al lor, aparte, Nicolae Ilie s-a decis să se stabilească aici și dacă a decis așa, îl auzim, a făcut-o și pentru că i-a fost dat să întîlnească o serie de oameni de ispravă, între care Constantin și Mihai Niculiță, tată și fiu, zidar și subinginer, constructori care, pe unde au trecut, au lăsat în urma ziduri trainice și loc de bună-ziua.

Dacă Zimnicea te întîmpină cu schele și macarale dinspre Alexandria, e bine de știut că toate porțile orașului oferă aceeași privelște, a muncii și seriozității, a temeiniciei. Nici portul, supus unor transformări radicale, nu face excepție de la regulă, căci zimnicenii și-au propus ca el să devină cartea lor de vizită, demnă să fie așezată pe oricare din mesele Dunării, această singură arteră de navigație fluvială ce taie Europa pieziș. Așa stînd lucrurile, nu-i de mirare că șeful portului, Florea Manea, e încălțat cu cizme, pantofii de ficcare zi ai celor obișnuiți să înfrunte noroaiele șantierelor. Portul Zimnicei e, firește, vechi. Înființat în 1812, cînd s-a stabilit și punctul de vamă, el datează mai demult, încă din secolul al X-lea fiind semnalată aici o colonie de navigatori genovezi. Portul e vechi, dar șantierul e recent, el urmărind să mărească de 4 ori capacitatea de lucru și să echipeze Zimnicea cu utilaje moderne de încărcare și descărcare. Primii metri de cheu drept, pe piloți, se conturează și el se vede mai bine, ce e, ce va fi, din carlinga macaralei plutitoare ancorată alături. De acolo, imposibil la norii care se adună și la apele care cresc, cota la zi e 663 + 17, nu tocmai liniștitoare, Constantin Preoteasa strunește frînturile de zbor ale cupei ce deșartă nisip în marsupiile unor autocamioane ce-și așteaptă, ascultătoare, rîndul. Primul din ele poartă înmatricularea 33-B-2 693, e o basculă, de 6,5 tone și se cheamă „Nadia" pentru că așa a botezat-o șoferul ei, Alexandru Matache. Ambii, Preoteasa și Matache, au 25 de ani și sînt necăsătoriți, punînd treaba asta pe seama drumurilor pe care sînt obligați să le tot facă. La Matache, să zicem, e de înțeles, dar la Preoteasa ?! Am terminat profesionala la Galați, povestește macaragiul, de atunci tot umblu, ba la Giurgiu, ba la Cernavodă, ba la Bechet, ba la Calafat, ba la Corabia, pe unde e nevoie de mine și de bucata asta de macara. Aici însă, parcă gîndește cu voce tare, cred că e de stat, vrem să facem un port pe cinste, pe măsura orașului, nu-i nici o supărare, la noi și cînd stai parcă mergi, te leagănă apa.

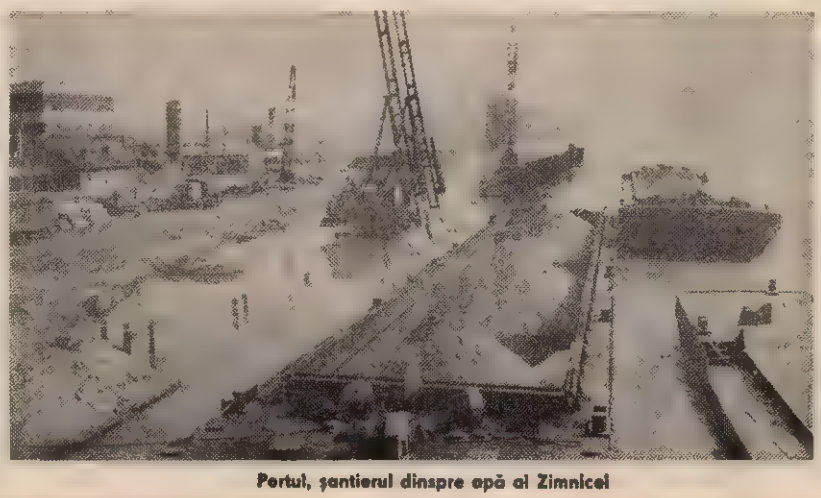

Portul, șantierul dinspre apă al Zimnicei

Între port și oraș se întinde, pe locul unor păduri răzlețe, așa-zisa platformă industrială a Zimnicei, termen și realitate de dată recentă în istoria așezării. Întreprinderea de țevi sudate, ce va avea în final o capacitate de 70 000 de tone anual, e într-un stadiu avansat, ca și Fabrica de zahăr, a cărei punere în funcțiune e prevăzută pentru acest an, dar la care mai sînt, din cîte am înțeles, unele greutăți, cauzate mai ales de întîrzierile semnalate la centrala termică din zonă. În rest, șantier în toată puterea cuvîntului, se montează, se sapă, se toarnă, se fac armături, iar șeful de brigadă Florea Pîrlivie aleargă de colo pînă dincolo, asudat sub o pufoaică brumărie. Se recomandă și așteaptă să reacționăm. Tăcem și omul, înțelegînd că nu pricepem încotro bate, ne luminează, Pîrlivie e neam de frunte în Zimnicea, Iordan Pîrlivie, de i-a fost unchi, a întemeiat primul club socialist din oraș, există și o placă memorială în acest sens. Ducînd un astfel de nume, zice șeful de brigadă, e musai să muncești mai mult ca alții și să dai exemplu. Nici n-ar fi corect să fie altfel, Zimnicea a fost, pînă mai ieri, un sat care avea un parc în centru, azi e o mîndrie de oraș, cum să răsplătim noi grija țării decît prin muncă și străduință ?

Răspuns la această întrebare, răspicat, afirmativ, a dat și dă Zimnicea renăscută în fiecare zi, în fiecare ceas. Răspuns articulat cu demnitate și sudoare căci, în ciuda dificultăților, firești în cazul unui oraș prefăcut, acum 4 ani, în ruine, Zimnicea a raportat o depășire pe 1980 a producției nete cu 7 procente. Primarul însă nu e pe deplin mulțumit. Florea Ungheanu a început ca mecanic în petrol, la schelele de extracție de la Mosoaia și Videle, conștiința sa de muncitor și comunist îl determină să creadă, argumentat, că orașul, întreprinderile, oamenii lui pot și mai mult. Se poartă aici, în cel mai sudic punct al geografiei patriei, ca pretutindeni în România socialistă, o aspră bătălie pentru o nouă calitate a muncii și a vieții, iar comuniștii se află în primele rînduri ale acestui efort. E o bătălie încununată de succes, iar această a doua descălecare a Zimnicei, comisă cu palme bătătorite și în salopetă, înseamnă și un răscolitor mesaj către viitorime.

Semn că oamenii, sub conducerea unui partid al oamenilor, pot scurta pînă la poezie drumul de la vis la realitate.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Imagini dintr-un ev eroic:

CONSTRUCŢIA NOII ROMÂNII

Avîndu-i în frunte pe comuniști, constructorii scriu azi, pe întreaga întindere a geografiei patriei, o tulburătoare și nobilă epopee, înălțînd o Românie mai mîndră, mai trainică. Imaginile de față, realizate la Porțile de Fier II (sus și jos), la E.R.E.N. (instalație de foraj — stînga mijloc) și la Pitești (dreapta mijloc) sînt doar un crîmpei al muncii încinse care a transformat țara într-un vast și rodnic șantier

Fotografii de AUREL MIHAILOPOL ■

Consiliul popular al municipiului Arad. La scrisoarea inginerului **Alexa Octavian,** prin care acesta solicita sprijin pentru obținerea transferului de la Întreprinderea mecanică din orașul Dr. Petru Groza, la I.V.-Arad, vă comunicăm că cererea a fost soluționată favorabil, în prezent tov. Alexa Octavian fiind încadrat la secția turnătorie a întreprinderii de vagoane.

■

Eugen Butnaru, din București, str. Lamotești, bloc 62, scara E, ap. 197, sector 4, ne semnalează un caz curios, care demonstrează încă o dată că numai cuvintele nu pot remedia deficiențele : „În răspunsul dat revistei „Flacăra" nr. 49 din 4 decembrie 1980, de către Comitetul de partid Construcții București, se spunea că deficiențele apărute la terasă se vor remedia pînă la 30.XI.80, închiderile la căzile de bale (măștile) vor fi executate de șantierul 3 al grupului 5, tot pînă la 30.XI.80. Acestea sînt doar o parte din angajamentele pe care constructorul și le-a luat, dar de executat n-a executat nimic pînă la această dată".

N. R. Sperăm ca răspunsul corect al Grupului de șantiere nr. 5 să ne parvină după executarea faptică a angajamentelor.

■

Consiliul popular al județului Dîmbovița. În legătură cu scrisoarea tovarășului **Constantin I. Chiriță,** din comuna Cornești, vă comunicăm că, într-adevăr, sesizarea este întemeiată, întrucît acesta a executat în anul 1980 lucrări la obiectivul „Școală cu 8 săli de clasă", pentru care consiliul popular nu i-a plătit întreaga sumă ce i se cuvenea, din lipsă de fonduri, urmînd ca diferența să-i fie plătită în luna martie 1981.

■

Întreprinderea de prelucrare a lemnului Timișoara. În „Flacăra" nr. 2, din 8 ianuarie 1981, apărea sesizarea tovarășei **Gabriela Popescu** din București, în legătură cu o garnitură de mobilă TM Lux, cumpărată în luna mai 1980. Vă informăm că în evidențele întreprinderii noastre reclamația sus-numitei a intrat doar în luna februarie a.c. și a fost rezolvată cu promptitudine, prin trimiterea oglinzii reclamate.

■

I.C.R.A.L. Pașcani răspunde Asociației de locatari din strada Berzei nr. 72, sector 1, referitor la demolarea unor corpuri de clădiri anexe, care prezintă uzură avansată, următoarele : „Demolarea și împrejmuirea spre stradă se va executa de către S.G.L. 5, în cursul lunii martie, numai după ce unitățile care dețin spații pentru depozit vor evacua această construcție".

■

De la **Întreprinderea de transport București** primim acest răspuns : Urmare sesizării apărute în revista dumneavoastră din 22.01.1981 din care rezultă că, la data de 21.01.81, orele 8,40, șoferul autobuzului 32-B-9162 de pe linia 203 s-a retras la garaj fără a opri în stații, refuzînd în același timp să-și comunice numărul de serviciu, vă informăm că șoferul se numește **Mihai Dorneanu** și este de la autobaza Floreasca. Conform regulamentului întreprinderii, el avea datoria să dea explicațiile necesare, să-și comunice numărul de serviciu și să oprească în fiecare stație pînă la garaj. Pentru că nu a făcut acest lucru, a fost sancționat cu reducerea retribuției cu 10 la sută pe 30 zile.

■

Tot de la I.T.B., exploatare transport camioane taximetre. Urmare scrisorii apărute în Flacăra nr. 7, din 12.02.81, vă facem cunoscut că fapta comisă de tovarășa Lenuța Negruț, dispeceră de serviciu la 053 în ziua de 28.01.1981, a fost prelucrată cu toți oamenii muncii din acest sector, spre a se evita pe viitor comiterea unor asemenea abateri. Pe linie administrativă ea a fost penalizată cu reducerea retribuției pe 60 de zile și i s-a schimbat locul de muncă.

■

I.C.L. Materna. Urmare scrisorii dumneavoastră, vă aducem la cunoștință următoarele : Cu adresa 341/9.02.1981, tovarășa Iulia Paulescu a fost invitată în vederea definitivării încadrării sale. Pe data de 11.02 s-a prezentat la Biroul personal și i s-a oferit funcția de vînzător, funcție cu care a fost de acord și pentru care îndeplinește condițiile de studii și de stagiu prevăzute de normele legale în vigoare.

■

Consiliul popular al sectorului 1 București. În ședința Biroului permanent din 26 februarie a.c. i s-a aprobat tovarășei **Elisabeta Niculescu,** din București, repartizarea **garsonierei din str. Stirbei Vodă nr. 16, parter,** sectorul 1, pentru care i s-a și emis comunicarea de repartizare nr. 231, din 28 februarie 1981.

■

Răspunzînd scrisorii tov. **Minodora Mercea,** care comandase în luna ianuarie 1980 două covoare la **cooperativa Arta Populară din București,** respectiva unitate își „liniștește" clienta confirmînd că, după aproape 13 luni, o comandă a fost onorată. De ce după 13 luni ? „Neexecutarea în termen a comenzii s-a datorat faptului că materia primă din care se execută covoarele (firele de lînă albă) este un produs deficitar". Clar, nu ? E bine însă ca oamenii să cunoască această motivație înainte de a face comanda, nu după un an, mai ales că este vorba de o mulțime de bani care se plătesc anticipat.

■

La scrisoarea lui **Miron Trandafir,** din comuna Munteni, județul Galați, **Comitetul municipal Tecuci al P.C.R.** face următoarele precizări : Se confirmă că șeful unității „Dacia Service" din Tecuci a primit de la diferiți muncitori încadrați în unitate anumite bunuri materiale, cu ocazia încadrării sau cu ocazia trimiterii acestora la unele cursuri de perfecționare. Se confirmă, de asemenea, că, în urma reparării unor autoturisme la această unitate, șeful ei, Gheorghe Crihană, a încasat bani și bunuri materiale. Cercetările privind abuzurile făcute de șeful unității continuă, iar pentru cele constatate pînă în prezent i s-a întocmit dosar de trimitere în judecată, dosar ce a fost înregistrat la Miliția municipală Tecuci.

■

Comitetul municipal P.C.R., sectorul 2, București. Urmare scrisorii cetățeanului **Sorin Penescu,** din București, prin care acesta solicită mutație în locuința părinților săi din București, vă comunicăm că ICRAL Colentina a aprobat includerea lui Sorin Penescu în contractul de închiriere al părinților, la partida „alte persoane".

■

Consiliul popular al orașului Caransebeș trimite următorul referat privind rezolvarea scrisorii tovarășului Victor Elaș prin care acesta atrăgea atenția că Autobaza Caransebeș nu răspunde la adresele ADAS, tergiversînd astfel rezolvarea unei asigurări. Din acest referat reiese că problema a fost dată spre rezolvare tov. Ion Cebuc, contabil șef la A.T.A. Caransebeș. După verificări, se spune în continuare, pe 17.01.1981 a fost expediată adresa de confirmare către ADAS București.

N. R. Verificînd pe 16.03.1981 corespondența ADAS-ului din București, Victor Elaș constată că la ADAS nu a sosit nici o confirmare de la Caransebeș. Ne întrebăm: cît va dura jocul confirmărilor și al infirmărilor birocratice între București și Caransebeș?

■

Comitetul de cultură și educație socialistă al municipiului București, către Silvia Hudiță din București. Analizîndu-se comportarea necorespunzătoare a tov. **Nicolae Vlad,** s-a hotărît sancționarea sa cu retrogradarea din funcție pe trei luni de zile și trecerea sa din funcția de șef birou organizare spectacole în funcția de instructor principal. Conducerea Teatrului „C. Tănase" a stabilit ca, lunar, să analizeze modul în care tov. Nicolae Vlad își îndeplinește sarcinile de serviciu, comportarea sa în relațiile cu colegii de muncă, pentru stabilirea măsurilor ce se impun în vederea îndreptării sale.

■

Procuratura județeană Maramureș. Dosarul privind faptele la care se referă **Ludovic Dobeș,** din comuna Bocicotu Mare, se găsește la Procuratura locală Sighetu Marmației, cercetările făcîndu-se sub aspectul infracțiunii de vătămare corporală, prevăzute și pedepsite de art. 181 din Codul penal. Soluția care se va da în cauză va fi comunicată sus-numitului.

Comitetul județean Tulcea al P.C.R. Pentru abaterile săvîrșite la A.E.I.P.I. Tulcea, semnalate de Ciciric Toader, s-au luat următoarele măsuri: începerea imediată a unei verificări financiare-gestionare de fond, care să cuprindă întreaga activitate a unității, sub toate aspectele — retribuții, consumuri normate de montaj și materiale, combustibili, folosirea capacităților de producție și forței de muncă; sancționarea directorului, inginerul Adrian Mocanu, și a contabilului șef Toader Ciciric, cu reducerea indemnizației de conducere și a retribuției pe 3 luni cu 10 la sută. Punerea în discuția organizației de partid a directorului și contabilului-șef pentru a se hotărî și luarea de măsuri statutare.

■

Consiliul popular al sectorului 3, București. Din cercetarea efectuată la fața locului și din discuțiile purtate cu președintele comitetului, cu administratorul și cu o parte din locatari a rezultat că aspectele sesizate de **Nicolae Efrim** se confirmă. S-a trasat sarcină comisiei de cenzori a asociației de locatari să verifice de urgență gestiunea, să stabilească cu exactitate sumele care au fost încasate ilegal de la membrii asociației și să se ia măsuri de recuperare a lor de la cei vinovați.

■

Ministerul Educației și Învățămîntului. Față de lipsurile constatate la școala Tulnici, din județul Vrancea, s-au hotărît următoarele: S-a atras atenția directorului să aplice măsuri unitare pentru toate cadrele didactice, să-și îmbunătățească stilul și metodele de muncă, să renunțe la organizarea unor ședințe inutile, să acționeze insistent pentru crearea unei atmosfere sănătoase de muncă. A fost atenționată conducerea Inspectoratului școlar Vrancea să manifeste mai multă grijă pentru îndrumarea și controlul acestei unități școlare al cărei director are mai puțină experiență.

■

Consiliul popular al județului Vrancea. Dumitru Tudor, în numele a 30 de familii locatare ale cartierului Unirea din orașul Odobești, solicită înlocuirea conductei de apă potabilă. Sursa de apă, instalațiile de pompare cît și conductele de distribuție aparțin C.A.P.-ului Unirea. Cele 30 de familii sînt amplasate la capătul de est al coloanei de distribuție care, din cauza unor reparații anterioare, s-a colmatat. Proprietarul rețelei cunoaște acest lucru și s-a hotărît ca C.A.P.-ul, cu sprijinul populației și cu ajutorul Consiliului popular al orașului Odobești, să treacă la decolmatarea și repararea conductei, într-un termen de cel mult 30—40 zile de la dezghețarea solului.

■

Procuratura județului Dîmbovița. Urmare adresei dumneavoastră, vă facem cunoscut că, prin rechizitoriul Procuraturii locale Tîrgoviște, din 5 februarie 1981, a fost dispusă trimiterea în judecată, sub stare de arest, a inculpatului Nicolae Ghiță, pentru săvîrșirea infracțiunii de tentativă de viol.

■

A fost dat în folosință la Tîrgu Mureș noul hotel turistic „Continental", cu o capacitate de 226 locuri, construcție ce se încadrează armonios în originalul și modernul complex arhitectural din piața Teatrului Național. **(Nicolae Tocacek,** București)

■

Ministerul Sănătății. Urmare scrisorii tov. **Ciotu Ioan** din Iași, vă facem cunoscut că Direcția sanitară a județului Iași a cercetat acest caz și a constatat următoarele. Copilul Ciotu Dan, în vîrstă de 10 ani, a fost internat în spitalul clinic de boli contagioase în perioada de 5—8 august 1980, prezentînd insuficiență hepatică acută, boală care a determinat decesul, cu tot tratamentul corect administrat.

MTTc — Centrala de transporturi auto. În vederea îmbunătățirii regularității curselor pe traseul Făgăraș — Șoarș — Bărcuț — Selștat au fost luate măsuri de activizare a parcului și de dotare a autobazei Făgăraș cu noi autobuze A 83 care pot circula pe drumuri nemodernizate. De asemenea, prin organele locale, s-au întreprins acțiuni de îmbunătățire a stării de viabilitate a drumului. La 22 ianuarie, vicepreședintele Consiliului popular comunal Șoarș ne-a confirmat telefonic că pe respectivul traseu transportul călătorilor se desfășoară în condiții bune.

■

Consiliul popular al orașului Jibou, județul Sălaj. Privind scrisoarea cetățenei Ana Ureche din comuna Gîrbovu, vă comunicăm: Minorii au fost încredințați pentru întreținere mamei lor și, prin hotărîre judecătorească, s-a stabilit în sarcina tatălui lor suma de 450 lei lunar. În urma discuțiilor purtate cu părinții numitului s-a expediat pe adresa soției suma de 1 800 lei, restanțe pentru întreținerea celor doi minori.

■

Locuiesc în București, str. Lujerului nr. 2, bloc 22 C, ap. 133, etaj X. Din 1978 locuiesc în acest apartament în care, de aproximativ doi ani, au început să apară încetul cu încetul infiltrații de apă în tavan și în dreptul ferestrelor. Am făcut tot felul de sesizări, dar fără nici un folos. Iar noi continuăm să locuim și să plătim sume mari pentru un apartament cu igrasie și pe care nu-l putem aranja din cauza acestor deficiențe ce nu sînt remediate la timp. **(Lavinia Stanciu,** București).

■

Comitetul orășenesc Bîrlad răspunde lui Radu Constantin Băcescu din București, care semnalează deficiențe la pensiunea „Palas" : Referitor la comportarea personalului de servire și la ținuta acestuia, s-au luat măsuri pentru uniformizarea echipamentului de prezentare și s-au efectuat o serie de instructaje privind modul de comportare și servire în pensiune. În ceea ce privește calitatea meniurilor și respectarea structurii, acestora, într-adevăr s-au constatat cazuri cînd acestea au fost modificate datorită lipsei unor materii prime și preparate, cu care nu a putut fi aprovizionată.

■

Din scrisoarea tov. ing. Ecaterina Fabian Ghicoa, care ne relatează cum a decurs și cum decurge demolarea imobilului din str. Cringași nr. 132 A, sectorul 6 — București : În luna decembrie 1980, m-am adresat Direcției domeniului public pentru urgenta marcare a celor 12 conifери (60—70 ani) ai grădinii — pentru care D.D.P. îmi comunicase **că nu a dat aviz de defrișare.** În aceeași zi am găsit două din intrările casei violate, toate ușile interioare sparte, lucruri personale lipsă, firul luminii tăiat. Vecinii mi-au spus că I.C.R.A.L.-ul *fusese* în vizită în două reprize... În dimineața zilei de 18. XII. 1980, fără întocmirea procesului verbal de predare-primire, o echipa I.C.R.A.L., condusă de tov. Miliaru Paul, a trecut direct la smulgerea ușilor și ferestrelor din zidărie. Delegații nu au voit să introducă în procesul verbal, adus mai tîrziu, și cei 12 conifери, deși mie mi se precizase altceva de către C.P.C.P., D.D.P., C.P.M.B. — Comisia pentru protecția naturii. În prezent, cu toate directivele de ocrotire și cu toate promisiunile primite, acțiunea de distrugere a acestei plantații — aflate acum în cimp deschis (elemente huliganice **au fețuit** tot ce era material de construcție, inclusiv gardul, fără ca I.C.R.A.L.-ul să se simtă păgubit) — este în plină desfășurare. Astfel s-au retezat patru tei (circa 60—70 ani), vîrful unui conifer, iar un falnic cireș negru este în pericol să piară, datorită cărămizilor prăbușite peste el. Vă rugăm să interveniți urgent pentru oprirea distrugerii acestei plantații !

Pagină realizată de GEORGE CUȘNARENCU ■

Poșta redacției

ÎNVĂȚĂMÎNT

Iulian Păunescu — Amărăștii de Sus, Dolj : Potrivit Legii nr. 57/1974, republicată în 1989, învățătorii cu gradul didactic II, cu o vechime în învățămînt de peste 25 ani, beneficiază, începînd cu data de 1 decembrie 1980, de o retribuție tarifară lunară de 2 760 lei (cl. 23) ● **Victor Arpad** — Sibiu : Veți primi un răspuns scris la domiciliu ● **Maria Ungureanu** — Grecești, Dolj : În conformitate cu legislația în vigoare, învățătorii care funcționează pe posturi de educatori primesc retribuția pentru funcția pe care o îndeplinesc. Este și cazul dumneavoastră ● **Olimpia Dragoș** — Satu Mare : Am intervenit la M.E.I., problema dv. este pe cale de rezolvare, veți primi răspuns în timp util ● **Vasile Cioncu** — Mediaș ; **Gheorghe Onofrei** — Suceava ; **Matilda C. Harie** — Giurgiu : Scrisori ilizibile, ne pare rău dar în acest fel nu vă putem ajuta ● **Ioan Mitrof** — Teregova : Aveți dreptul la plata orelor suplimentare efectuate.

HORIA PATRAȘCU ■

SOCIAL

Ionescu Vlad — București : Avem nevoie de copii de pe hotărîrile judecătorești ● **Feraru Vasile** — Brașov : Suportați, de fapt, consecințele stării de nelegalitate pe care ați acceptat-o ● **Mirică Alexandru** — Vilcea : O anchetă ar fi ineficientă ; este un proces de dosar ; vă adresați Procuraturii Generale ● **Postăvaru Costachi** — Vaslui : Sentința este temeinică și legală ● **Popescu Elena** — Gorj : Dovezile noi de care dispuneți, însoțite de un nou memoriu, le veți trimite Procuraturii Generale ● **Ionescu Dimitrie** — Timișoara : Și totuși termenul este expirat ● **Căpățînă Teodor** — București : Copiile sînt ilizibile ● **Meilă Petru** — Arad : Cînd aveți drum la București, vizitați-ne la redacție ● **Sîrbu Doina** — Tg. Mureș : Instituția de la care așteptați răspunsul este Procuratura Generală ● **Bobocă Constantin** — Vilcea : Consultați un notar ● **Popa Gh. Panaite** — Vrancea : Prezentați cazul instanței de judecată ● **Calangiu Ana** — Argeș : Plîngerea trebuie adresată procuraturii județene.

NICOLAE CRISTACHE ■

ADMINISTRATIV

Ion Ambrozie — Buzău, **Ioan Mazilu** — Deva și **Colectivul DEF de la Regionala C.F.** — București: Funcția de „dispecer energetic" este prevăzută prin Legea nr. 57/1974 ca funcție specifică în industria energiei electrice, la structura de personal TESA. Folosirea acestei funcții la punctele dispecer energetic feroviar nu este posibilă deoarece atribuțiile, lucrările, operațiile și competențele personalului de la aceste puncte nu sînt comparabile atît ca nivel cît și ca grad de răspundere cu acelea ale dispecerilor energetici din cadrul industriei energiei electrice ● **Elena Dragomir** — comuna Ciocîrlia (Ialomița): Dumneavoastră ați lucrat 10 ani în C.A.P., dar ați realizat normele stabilite de adunarea generală numai în 8 ani, ceea ce nu vă îndreptățește la pensie ● **Ionica Irizoiu** — comuna Corcova (Mehedinți): Femeile, membre ale cooperativelor agricole de producție, care participă la muncă, beneficiază de concediu plătit pentru sarcină și lehuzie pe timp de 60 de zile lucrătoare ● **Pavel Ghiță** — Bocșa: Vechimea în muncă luată în considerare la stabilirea pensiei este timpul cît o persoană a fost încadrată în baza unui contract de muncă și pentru care unitățile au depus contribuția prevăzută de lege pentru asigurările sociale de stat.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„E captivant să urmărim literatura română în faza ei de proiect“

— Dacă v-aș ruga să-mi indicați un eveniment — sau evenimentul — care a influențat ori a schimbat fața scrisului românesc în ultimul timp, ce mi-ați răspunde ?

— Pozitiv sau negativ ?

— Pozitiv.

— Incontestabil, desființarea de către conducerea de partid a cenzurii. S. Vorbește prea puțin despre acest act, al cărui incalculabile consecințe pozitive se văd și se vor mai vedea în timp. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a înțeles că mersul înainte al literelor române impunea acest lucru. Noua situație cere însă și o responsabilitate nouă din partea oamenilor scrisului.

— Și care ar fi aspectul negativ ?

— Unii cer desființarea cenzurii cum ar fi cerut luna de pe cer, știind că luna nu se dă niciodată. Libertatea de a acționa n-a produs însă imediat mult așteptatele opere, ci violente incriminări în presă, ca și cînd desființarea celebrei instituții n-ar fi avut alt rost decît să defuleze vechi aversiuni.

— Care ar fi, după dv., cărțile acestui nou climat ?

— Să ne referim la cele din ultimul an și jumătate, în ordine aproximativ cronologică : „Fiul secetei“ de Ion Lăncrănjan, „Cel mai iubit dintre pămînteni“ de Marin Preda, „Biblioteca din Alexandria“ de Petre Sălcudeanu, „Vocile nopții“ de Augustin Buzura, „Fluviile“ de Paul Anghel, „Iepurele șchiop“ de D. R. Popescu, „Dragostea și revoluția“ de Dinu Săraru, „Manifest pentru sănătatea pămîntului“ de Adrian Păunescu, „Elegii politice“ de Ion Gheorghe și încă o dată Păunescu cu „Iubiți-vă pe tunuri“.

— Acceptați ideea existenței unor grupuri literare proaspăt constituite în literatura română ?

— Într-un articolaș din „Neue Zürcher Zeitung“ se încerca a se acredita, pe baza unor informații interesate, că s-ar fi constituit cu scopuri obscure un „grup Eugen Barbu“ în literatura română. Astfel de informații, ori de unde ar veni ele, dovedesc multă fantezie și, mai presus de asta, rea credință. Ele încearcă să desfigureze fizionomia unor scriitori români de cunoscută independență și inconformism prin ralieri născocite. E citat Adrian Păunescu, cunoscut la noi pentru numeroasele și vechile dezacorduri cu cunoscutul prozator Eugen Barbu. Este cu atît mai ilustrativ cu cît, alături de Eugen Barbu, au fost puși scriitori tratați în chipul cel mai neprotocolar în „Săptămîna“. Consider astfel de configurări prefabricate tendențioase, iar prelucrarea lor un indemn la disensiune. Obiectul de a împărți literatura română în tabere distincte și antagonice nu-și mai are rostul astăzi.

— Dar l-a avut vreodată ?

— În epoca în care trebuia să ne despărțim de trecut, instaurarea unei astfel de viziuni a fost posibilă și considerată chiar necesară. Coexistența lui Gherea cu Maiorescu nu era posibilă atunci, după cum nici a lui Ibrăileanu cu Lovinescu. A concepe gloria unui scriitor prin eliminarea obligatorie a altuiva produce efecte nefaste. Aceeași mentalitate a prezidat, recent, denigrarea lui Călinescu în favoarea lui Lovinescu. Mecanismul, maniheic, e același, minuitorii lui — vechi sau noi — și-au schimbat doar elementele demonstrației. Împărțirea istoriei literare în campamente militare s-a extins, din păcate, și asupra literaturii contemporane. Literatura era animată de tensiuni contrare. Marin Preda a fost opus cu încăpățînare lui Eugen Barbu, deși nu-s, artisticește, structuri compatibile. Multă vreme, dezvoltarea poeților Nichita Stănescu și Ion Gheorghe a fost văzută tot sub forma unui cuplu antagonic. Ce decurge de aici este ușor de văzut. Exclusivismul acestei mentalități produce un climat literar pe măsură.

— Îmi puteți da și alte exemple de exclusivism în critica literară ?

— Urmăriți o parte din bilanțurile literare ale anului 1980. Din ele lipsesc cu consecvență cîteva nume, ca și cînd acești scriitori n-ar exista și n-ar fi existat niciodată, ca și cum ei n-ar fi scris nimic. Ajungem în situația paradoxală să întîlnim la cititori, cum îmi spunea un prozator, imagini mai bine conturate ale unor scriitori foarte cîtiți, despre care critica tace ca peștele sau intră în conflict violent cu gustul cititorilor. Într-una din aceste

Fotografie de ION CUCU ■

cărți recente, „Dragostea și revoluția“ de Dinu Săraru, există pentru un scriitor de partid bolnav de un bovarism special, al pozei aristocratice, Anghel Tocsobie, artistul științei de a sta în prezidii.

— De ce îmi citați acest personaj ?

— Pentru faptul că și critica literară, ca și Anghel Tocsobie, este obsedată de modele, animată de bovarisme estetice, și uită să contemple cu adevărat ființa vie, concretă a literaturii. Oricît ar părea de ciudat, în pofida profesiunilor de credință care se fac, o parte a criticii noastre literare este incredibil de normativă. Ceea ce nu intră în rețetarul unui critic sau al unei confrerii de critici este fie neglijat, fie ignorat cu bunăștiință, fie respins. Nu vi se pare semnificativ că s-a pierdut gustul urmăririi fenomenelor literare în întregul lor, pe distanțe mari, și că astăzi critica literară se reduce, de foarte multe ori, la simplul comentariu de carte, fără perspectiva contextelor care se impun ? Citite în sine, aceste texte pot fi — și unele sînt — inteligente, chiar sclipitoare. Dar puse cap la cap, ele nu relevă întotdeauna acea conștiință critică capabilă să vadă fenomenul literar în curgerea lui complexă, trecută și prezentă. Regimul micilor și marilor autonomii face mult rău actului critic. Mai întîi, pentru că literatura se autonomizează de viață. Apoi, fiindcă în cadrul acestei largi autonomii se creează altele. În cuprinsul unei literaturi se analizează autonomic genurile, speciile, în limitele creației unui autor se decupează din întreg doar o carte ș.a.m.d. Pierderea relației cu contextul sau contextele este evidentă. G. Călinescu declara, admirabil, că el nu citește cărți ci scriitori (adică întreaga lor operă) și că nu citește scriitori ci literaturi (adică literaturi naționale în întregul lor). Altfel zis, criticul se lasă „reformulat“ de literatura cu care vine în contact și nu-i impune acesteia grila normelor sale.

— Protocronismul, asupra căruia ați organizat și o dezbatere de ecou, nu este una din aceste norme ?

— Protocronismul nu normează nimic, dimpotrivă, el cere desființarea normelor care văd orice literatură într-o excesivă dependență creatoare și subordine valorică față de altele. Protocronismul, așa cum îl înțelege Edgar Papu, pe urmele lui Tudor Vianu, cere valorificarea zestrei valorice neglijate a oricărei literaturi. El nu pleacă de la intangibilitatea obligatorie a unei culturi anume, obsesia sincroniștilor, ci de la ceea ce Blaga numea „echivalența culturilor“. Pe scurt, se propune o altă perspectivă asupra literaturii române, cu accent pe independența actului creator. Această perspectivă s-a schimbat deseori sub ochii înșiși ideii de protocronism, și faptul cel mai elocvent este relevarea unei epoci literare moderne fără complexul sincronizării înapoi în secolele XVII-XVIII de către o echipă de „vechiști“, cîtăm între ei pe Virgil Cîndea, Dan Zamfirescu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Al. Duțu, Dan Horia Mazilu, despre ale cărei merite se vorbește încă prea puțin. După unii îingviști, și apariția limbii române literare e mai veche decît secolul XIX, dar la aceste revizuiri radicale se ajunge prin investigații care refuză din principiu ideile preconcepute, exclusivismele metodologice.

— Dar nu funcționează și aici o „destituire“, un exclusivism ? N-a fost respins sincronismul în favoarea protocronismului ? N-a fost E. Lovinescu o victimă a discuției despre protocronism și sincronism ?

— Alternativa fatală „protocronism sau sincronism“ nu aparține celor ce au dezbătut cele două noțiuni, ci este o proiecție maniheică produsă de minți maniheice. Dacă cineva este daltonist, nu sînt vinovați pentru asta cei din jur. Protocronismul poate coexista foarte bine cu sincronismul, ceea ce au arătat pe larg participanții la dezbaterea pomenită. După cum, preluînd ideea de sincronism, nu este obligatoriu s-o înțelegem așa cum o expune E. Lovinescu. Minus termenul, ea a fost expusă anterior de Gherea — nesistematic, este drept — dar destul de precis conturată. Totul este discutabil, începînd de la paternitate. Se uită apoi prea ușor că inteligențele cele mai mari ale epocii au contestat, refuzat ori criticat modul în care formulase E. Lovinescu sincronismul. Astăzi, orice fel de critică la adresa acestei teorii este considerată un sacrilegiu. Chiar cînd se face de pe poziții marxiste.

— S-ar putea ca o astfel de critică să fie înțeleasă ca o întunecare a meritelor lui E. Lovinescu.

— Meritele lui E. Lovinescu sînt istorice și nu i le poate retrage nimeni. Dar a prelua teoria lui asupra sincronismului și viziunea asupra formării României moderne fără nici o rezervă nu este un act de înțelepciune, în primul rînd. Au apărut între timp lucrări diverse, de istorie, de

(Continuare în pagina 17)

ILIE PURCARU ■

ATELIER

MIHAI UNGHEANU

Actualitate

Cît costă „Oda în metru antic“?

De acord : pălăriile și baticele („nesupuse modelor greu vandabile) pot fi oferite cumpărătorilor cu preț redus. E un ritual comercial imperios, căruia n-avem a ne împotrivi. Bine dar ce facem cu „Oda în metru antic“? Tipărită într-o carte pe hîrtie de calitate a lui Eminescu ea capătă (deși nu poate fi plătită nici cu tostă platina planetei ori cu Groenlanda) un fel de preț. E o convenție fragilă pe care avarii ce le publicăm o acceptă fără murmur, ba chiar în România de azi ce se situează (în ea) între țările lumii cu cele mai înalte cărți, pe un loc de frunte, dacă nu chiar pe primul.

Calculul nu e complicat : se adună cîteva cifre reprezentînd costul hîrtiei, al manoperei tipografice și al procesului de difuzare. De drepturi de autor nici nu poate fi vorba : poetul nostru național n-a primit (pentru ai săi ochi) „drepturile“ cuvenite nici cît a trăit și evident, nici în posteritate.

Din drepturile de autor ale lui Mihai Eminescu sînt plătite cărțile (cu negustorească pierdere planificată) ale celor mai mulți dintre poeții de azi, să zicem. (Și chiar să zicem !)

Așadar, există contabili care capătă brusc investitura copleșitoare de a-l prețui pe Eminescu. Vreau să spun că ei stabilesc cifra azvîrlită într-unul din talgerele balanței (în cealaltă e geniul) și care e tipărită în final, discret, pe coperta a patra a cărții. Deși „În metru antic“ oda eminesciană se măsoară, desigur cu un alt... metru.

Deci și productele geniilor sînt integrate, logic, circuitului comercial. N-am nimic împotrivă să fie astfel. Ce nu înțeleg eu e doar enormitatea de a vinde aceste producte (dulce termen prăfuit) cu preț... redus.

Din motive felurite (proastă difuzare, rapida dosire în depozite, neatractios aspect grafic etc.) multe cărți capitale ale culturii universale ajung să nu poată fi vîndute suficient de repede în librării și atunci cineva (cine ?) în hotărîrea de a încerca să le propună cumpărătorului cu un preț mai mic.

Tacit, Plutarch, Eminescu, G. Călinescu pot fi cumpărați cu prețuri de chilipir.

Se pierde ceva din cîștigul scontat dar se „scapă“ în acest chip de balastul tomurilor nevîndute.

Eu vin și zic aici cu slovă apăsată că o asemenea aberație are accente falimentare. **O librărie care nu-l poate vinde pe Eminescu trebuie să tragă obloanele !**

Noi nu avem (ca aiurea) un public al cărții dezabuzat de lecturi, în stare să se abandoneze altor petreceri spirituale decît vechiului ritual al cititului solitar sub lampa de seară a visului și speranței. A ștampila brutal geniul cu eticheta greu-vandabilității înseamnă a arunca anatema asupra a milioane de destoinici cititori.

Puse în lumina pe care o merită (vai, pe clasica tejghea bruse poleită cu marmură de Olimp) operele — unele — ce par să nu-și afle cumpărătorii, ar ajunge rapid acolo unde se cuvine : în casele unor oameni însetați de frumos. Am scris puse **în lumină**, nu pitulate prin unghere unde buna-cuviință a cititorului n-are cum să se insinueze.

Nu facem eforturi prea mari pentru a scăpa de cărțile proaste, considerînd că titanii se ajută și singuri ?

Rușinea cărților cu preț redus n-are nimic comun cu mișcarea ideilor din România.

E dezonorant procedeul și el ne face să ne întrebăm dacă nu aplicăm cumva metrul de croitorie (ocaua ori cotul) spre a măsura șansele de „rentabilizare“ a celui mai suav comerț posibil.

S-a ajuns astfel ca „Eminescu — Literatura populară“ să coste, diferențiat, mai mult la București, puțin la Bacău și mai nimic la Cîmpulung-Muscel. Fiindcă e îngăduită formula **prețul și județul.**

Deci cît costă cu adevărat „Oda în metru antic“ ?

Cît **mai** costă ?

(Raționamentul e brutal — costisitor și n-avem atîtea parale încît să-l putem plăti.)

GHEORGHE TOMOZEI ■

Prelegeri de filosofie

Cu titlul de mai sus şi cu menţiunea „inedit" pe coperta, Editura Scrisul Românesc a dăruit în 1980 culturii noastre un volum de mult aşteptat, cuprinzînd Cursul de istoria filosofiei contemporane (germane, franceze, engleze) ţinut de Titu Maiorescu, timp de un pătrar de veac (1884-1909), la Universitatea din Bucureşti. Cînd şi cînd s-a mai zvonit despre existenţa acestor manuscrise la Biblioteca Academiei, s-au citat ori s-au reprodus segmente, însă aluziile iniţiatice n-au făcut decît să sporească enigma şi, odată cu ea, curiozitatea dezvăluirii. Cei doi îngrijitori ai ediţiei Grigore Traian Pop şi Alexandru Surdu, au ambiţionat să smulgă „pecetea tainei" şi să etaleze, în toată splendoarea, scînteieri pînă acum ocultate ale travaliului filosofic maiorescian. Truda descifrării textelor, a alcătuirii notelor şi comentariilor a fost anevoioasă, dar greul ei a fost survolat de bucuria restituirii întregitoare a operei marelui înaintemergător. Decişi să ducă pînă la capăt acest fascinant excurs de „arheologie a cunoaşterii", editorii îşi propun să tipărească în viitor şi manuscrisul ce conţine notele cursului de logică, să desăvîrşească astfel nobila imixtiune în laboratorul secret al lui Maiorescu-filosoful.

Dacă în trecut despre rigoarea şi seducţia extatică a lecţiilor de filosofie ale lui Maiorescu au mărturisit cu admiraţie numai ascultătorii săi (printre ei, unii deveniţi gînditori de seamă — P.P. Negulescu, Constantin Rădulescu-Motru, Ion Petrovici), acum — pus în faţa textelor — poate mărturisi, tot cu admiraţie, şi cititorul de azi. Cînd, de la catedră, Maiorescu reînvia cu claritate şi limpezime carteziană portretul lui Kant, Hegel sau Schopenhauer, el comunica liniştit unui auditoriu electrizat bilanţul dramaticei aventuri spirituale încheiate de el mai înainte : aventura interiorizării unei bibliografii uriaşe, a străbaterii unor spaţii aproape de necuprins ale istoriei gîndirii, a renunţării la crearea unui sistem propriu pentru a-i învăţa în schimb pe discipoli metoda de a-l crea. **„A da metoda sigură în căutarea adevărului şi nimic mai mult, aceasta este datoria unui profesor, — căci esenţialul stă tocmai în libera argumentare lăsată studenţilor"**. (p. 5). Superba lui dezicere de sistem se converteşte într-o socratică angajare la făurirea unei şcoli a gîndirii: ca învăţăminte esenţiale, el recomandă exerciţiul liberei cugetări, deplina slobozenie şi neînfeudare faţă de vreo concepţie, maximă probitate, austeră şi îndîrjită aplecare spre studiu. Şi, contrar opiniilor curente, că el ar fi cedat înriurirlor diverse, fie kantiene, fie hegeliene, fie herbartiene, fie schopenhaueriene, lecţiile adeveresc cît de mare a fost autonomia şi neatîrnarea spiritului său, vigilenţa liberatoare a duhului critic. Ceea ce îl face să binemerite numele de „Socrate al filosofiei româneşti" (considerat astfel şi de Gr. T. Pop în „Cuvînt înainte" al cărţii). El, constructorul nu de sistem filosofic ci de filosofi, a desţeptat, prin arta dialogului, prin maieutică, prin regeasca umilinţă a acelui „ştiu că nu ştiu", conştiinţa de sine a iubitorilor de înţelepciune.

Oriunde domneşte erudiţia, ea imprimă unei scrieri o alură modernă : aşa privite, prelegerile de istoria filosofiei ale lui Titu Maiorescu, deşi concepute cu aproape un secol în urmă, îşi păstrează neştirbit farmecul modernităţii. Tinereţea lor e eternizată şi de harul magistrului de a reda concepţiile şi conceptele într-o precisă şi elegantă rostire românească. Obismuinţa de a însoţi expunerea unui gînditor cu fragmente traduse din cărţile lui este şi un prilej de a pune la încercare şi a dovedi virtuţile filosofice ale limbii române, deschiderea ei plastică la nelărmurirea gîndului. Bunăoară, prezentarea lui Kant este asociată cu traducerii din **Critica raţiunii pure** : pe acest drum Maiorescu se întîlneşte cu rîvna depusă mai înainte de Eminescu de a transpune această operă în graiul nostru (cum s-a revelat cîndva printr-un alt volum-surpriză de texte inedite — Mihai Eminescu, **Lecturi kantiene**, Editura Univers, 1975). Talentul de tălmăcitor, conjugat cu voinţa întemeietorului de şcoală, conferă o aură legendară prezenţei la catedră a lui Titu Maiorescu şi marchează ceasuri solemne, de renaştere şi înprimăvărare, în biografia gîndirii româneşti.

LUCIA DUMITRESCU-CODREANU ■

Primim

În numărul 11 al revistei „Flacăra" am citit o plîngere a criticului Valeriu Cristea care protesta la faptul că un articol de contestare a cărţii mele „Fluviile" nu şi-a aflat găzduire în „România literară". Rog insistent revista „Flacăra" să publice acest articol, pentru ca dreptul legitim la critică să se exercite liber.

Cu prietenie,
PAUL ANGHEL

Mult e dulce

Luminînd serin

A apărut la Editura Dacia din Cluj-Napoca o carte sub îngrijirea lui Mircea Zdrenghea, o carte din temelia neamului românesc : **Elementa linguae daco-romanae sive valahicae** a lui Samuil Micu şi Gheorghe Şincai. Publicată pentru prima oară, acum două sute de ani, la Viena, cea dintîi gramatică a noastră, făcută „spre folosul obştesc", cum afirmă Şincai, ţinea să demonstreze, pe deasupra a toate urgisirile, latinitatea limbii române şi prin aceasta tulpina de marmură din care izvorîm ca popor şi continuitatea noastră, neîntreruptă, nici de pulberile năvălirilor barbare în matca fericitei Dacii. Gîndită să lumineze serin (serinum est), ca soarele spaţiul carpatic, sau ca Dunărea scufundările cîmpiei în genuni albastre, cartea aceasta prin care graiul nostru îşi limpezea esenţele, cum îşi limpezeşte ou, adus în zarea primordială a singelui din flacără, miracolul fiinţei, e o poartă prin care ne-am deschis lumii ca împărăţie augustă menită să urce spre chemările ei: „căci sau că ar face cineva comerţ cu daco-romanii sau că ar face o călătorie prin Ţara Românească, Moldova, Transilvania, Maramureş... Silvania, Cuţo-Vlahia, Basarabia chiar şi în Crimeea va avea nevoie de limba daco-română înaintea altora, fiindcă nu vei auzi niciuna mai des folosită în provinciile enumerate"...

Într-o notă asupra ediţiei, Mircea Zdrenghea afirmă că dorinţa sa a fost să pună la îndemîna specialiştilor, precum şi a unui cerc mai larg de cititori, crezul unic şi sfînt al Şcolii Ardelene. Gestului de modestie al cărturarului clujean îi suprapunem bucuria pe care vor fi încercat-o Samuil Micu şi Gheorghe Şincai, autori şi ai celui dintîi îndreptar de conversaţie în limba română, cînd au înscris în fruntea „formelor de vorbit despre lucrurile cele ce mai adesearî vin în cuvintare", urările : bună dimineaţa (ziua, seara), domnule, fire-al sănătos

Apariţia cărţii **Elementa linguae** reprezintă un act de cultură care singur ar putea să evoce strălucit dragostea, străduinţa şi vocaţia Editurii Dacia pentru păstrarea în lumină aurită a cărţilor fundamentale din istoria neamului, dovedind „că acelea sînt temeiul şi cheia tuturor învăţăturilor".

FANUŞ NEAGU ■

Trandafirul şi scoica

Între cele două cărţi ale Marei Nicoară, despre care scriem — **Boala crinilor**, placheta apărută în urmă cu un an la Editura Eminescu, şi ultimul volum **Obiectele verii** (Ed. Albatros) — nu se află numai o diferenţă de timp „editorial", ci distanţa dintre două vîrste poetice separate de pragul celor treizeci de ani ai autoarei (n. 3.XII.1948), care marchează alcătuirea lor reală ; distanţă vizibilă nu atît printr-o schimbare a elementelor (motivele poetice se reiau în evoluţia acestei poete), ci printr-o mai profundă „rostire" de sine, o „limpezire" a temelor poetice şi o împrospătare a limbajului (ca în poemele în proză din ciclul **Lucruri năstrunice**, anunţate de cîteva fragmente din volumul anterior) : „Sufletul acesta pe care nu îl pot struni, înfulecă tot ce vede : miniaturile aurite ale vechilor cărţi, flori, sutele de cărţi ale bibliotecilor, purpura unui amurg, porţelanuri, încrustaţiile unui cristal greu, tot ce scînteie, mîroase tot ce e frumos". În ciuda unor tendinţe vizibile în unele „meditaţii" lirice (remarcabil poemul **Armurile timpului**), Mara Nicoară nu este însă ceea ce s-ar numi obişnuit o [illegible], căci în primul rînd o poetă [illegible] este la ea necesitate vitală şi exces de trăire, cuvintele sînt prelungiri directe ale stărilor sufleteşti (dar şi ale abstractizării emoţiei, demonstrînd uneori) adresîndu-se parcă unei lecturi „senzoriale" în mişcarea imprevizibilă a unei beţii de imagini pătimaşe şi jucăuşe, desfăşurîndu-se cînd simplu în interioare, cînd graţios ingenioase într-o natură stilizată, ca în rococoul senzual şi „preţios" al tablourilor lui François Boucher. Orice „literaturizare" prea apăsată strică efectul ghirlandelor de cuvinte cizelate rafinat („Privesc pietrele aruncate pe ţărm / Turmele caprelor albe ale valurilor / Le-au lins şi au scobit în ele / Goluri pentru cenaorniee" — a trata imaginea drept „semănătoristă", cum procedează un tînăr recenzent, e semn de curată inadecvare critică), pîndite — ca întreaga artă a acestei sensibilităţi „fin de siècle", exaltată de strălucirile suprafeţelor şi oglinzilor — de aridităţea degustării „spirituale" a senzaţiei („Fiecare suflet, un gong de aramă în care bat sunetele de gheaţă ale toamnei. Oglinda este un peşte, s-au depus pe ea solzii cuvintelor de ieri"). O învolburare a culorilor străbate poezia Marei Nicoară cu tonuri diafane de roz şi argintiu şi nuanţe tandre de azur şi galben, ca desfăşurarea spumoasă a unor rochii somptuoase („Cînd să mai viseri? Deşi uneori / Ţi se pare că ai casa împrejurată de un nor / de argint. Întinzi mîna, şi găseşti o floare galbenă..."). Dar culorile din care se întrupează versurile sînt pastele grele de roşu purpuriu şi aur strălucitor care poleiesc lumea ascunzîndu-i uriţenia şi cenuşiul. Crinul, crizantema, păsărea galbenă rămîn o aspiraţie în timp ce poemul se aprinde de petele violente ale privighetorii purpurii, rochiei de aur a ploii, şi mai ales ale trandafirilor roşii, floarea cea mai invocată în arderea acestei poete a iubirii şi luminii, însetate de frumuseţea elegantei. Lumea ei e plină de pulberi de aur şi scoici trandafirii, nori aurii, flori de aur, clorchini de struguri singerii, melancolia ce-i înţeapă sufletul cu ace de aur, haine de purpură, lumină de aur dulce, oglinzi şi ceasornice, amestecîndu-se uneori cu lucrurile insignifiante care ne asediază existenţa zilnică. Iată un poem ca o audiţie colorată, **Geloziе I** : „Sufletul meu este noaptea o casă părăsită / pe cîmpia mării, / în care [illegible] : un copil, cu un / ceas [illegible] / o stradă melancolică. [illegible] / clopoţei din argint, vîntul [illegible] / trompetele crinilor, o ju- / [illegible] / o ploaie de aur, / Poţi să treci tu, îmbrăţişat cu altă femeie, / Mîinile tale de adolescent, care au mîngîiat / pînă acum ca sălbaticul, marmora crudă / a [illegible], visele unui nufăr, zilele / parfumate ale tutunului, mătăsurile apei, / Să mîngîie acum ceva din afara mea, / nu purpura veşmintelor mele, nu ochii / şi [illegible] / scoica mea trandafirie. [illegible] / mele ca nişte sunete de flaut, nu merele roşii / de pe tavă, / Mă trezesc şi toate oglinzile se umplu de zăpadă".

Poezia Marei Nicoară are atunci ceva din parfumul ameţitor al crinilor şi din frumuseţea tristă a petalelor de trandafir risipite pe mobile vechi printre bibelouri preţioase.

DAN ALEXANDRU CONDEESCU ■

Vorbiţi şi scrieţi româneşte

AIURE. De la acest adverb avem derivatele **a aiuri** şi **a aiura**, binişor diferenţiate semantic : **mă aiureşte, cutare se aiureşte** = a (se) prosti, a spune (sau a umbla cu) lucruri de necrezut, care să-ţi încurce înţelegerea celor din jur. **Nu mă aiuri, vorbeşte clar !** În schimb, **cutare aiurează** = delirează. Cf. şi **aiurit, aiurea-lă** — derivate de la **aiuri**, faţă de **aiurare**. Dacă în textele literare mai vechi se poate constata o ezitare între cele două forme verbale, în limba română actuală, vorbită azi, se face deosebirea clară între **a (se) aiuri** şi **a aiura**, greşit date în DEX ca sinonime. **Cutare nu se aiureşte, ci aiurează.** Avem aici un bun exemplu de diferenţiere semantică între un verb de conj. I şi unul, derivat de la aceeaşi rădăcină, de conj. a IV-a. Să sperăm că alte exemple asemănătoare ne vor îngădui pînă la urmă să distingem semantic între cele două conjugări

Derivatele **aiurare** şi **aiurire** se deosebesc şi ele în privinţa sensului.

Înrudite cu **aiurea** sînt şi adverbele **AINDE, AINDEREA** = altundeva. Astăzi, mine-s p-aicea, Mine-alaltă p-ainderea, Astăzi beau apă din Criş, Mine-alaltă din Somiş.

AJUNA „A mînca de sec sau de post. A posti. **..Ajună trei zile neîncetat** ! (Dosoftei) **Ajună... pentru că n-are ce mînca.** „Fetele (lă unele zile de sărbătoare n.n.) nu mănîncă, pînă nu sărută crucea... De aceea zic în doină : Ce bărbat am căpătat, **E** păcat c-am ajunat. Şi noaptea să fi mîncat, Tot mai bun mi s-ar fi dat !" A nu mînca nimic : „Cine-ar putea spune nopţile petrecute în lacrimi... nopţile fără somn şi zilele ajunînd".

Cuvînt pe cale de a fi uitat, odată cu obiceiul care nu era rău deloc, dacă e să credem ultimele recomandări ale medicinei.

ALB în cîteva expresii utile şi azi : **de cînd lupii albi** = în vremurile de demult, **lumea albă** (în opoziţie cu **lumea neagră**) = lumea pămînteană, **calea albă** = drumul pe care merge mireasa la casa mirelui, îndată după nuntă : „Paharul pe care părinţii miresei îl dau tinerilor căsătoriţi de băut acuma la despărţire şi după care îi demit apoi în pace din casa lor, se numeşte, mai ales în Moldova, „pahar de cale albă" (Marian) „După cetirea actului, soţii pleacă în „calea albă" (Iorga). În Dobrogea, vîntul care bate dinspre miazăzi se numeşte **bălan** sau **alb**. La feminin **Alba** este numele zorilor, al aurorei, iar în alte regiuni, al iernii, al primei zăpezi. În satul maică-mii „a intrat bălana-n sat" se spune cînd cade prima ninsoare. Derivate : **albei** (blond), **albeţe** (util alături de **albeaţă** al cărui sens s-a restrîns, prin concretizare), **alboare** (lucire albă, „că-i pămîntul ca un mugunoi, şi un fel de alboare, ca apa, prin prejurul lui"), **a alburi** (a străluci ca alboarea, „calea robilor alburea pe cerul liniştit"), **albuţ, albui, albiu, albişor, alboi, albime** etc.

ION COJA ■

O poemă-simbol a lui Goga

După lungi şi grele confruntări politice, care i-au adus numai decepţii şi suferinţe, îndepărtîndu-l de creaţia literară majoră, Goga se retrage la Ciucea şi completează un volum de poezii scrise de-a lungul anilor, regăsindu-şi, miraculos, forţa expresivă a verbului său.

În volumul de postume **Din larg** (1938) se află **Cărbunii**, scurta poemă de o mare densitate lirică, simbolizînd istoria unei vieţi tumultuoase, tensiunea luptelor pentru un ideal şi realizarea lui în Unirea cea mare din 1918 : formarea Statului naţional unitar. Goga a fost unul dintre cititorii lui, cum se ştie. Dar poema aceasta este de fapt un testament şi un îndemn la continuitatea eforturilor de construcţie, de solidaritate şi frăţie între generaţii, între cei ce au fost şi cei care vin. Transparenţa versurilor şi simbolul imaginilor conturează adînc meditaţia poetului. Să-i ascultăm gîndurile de pe urmă, acum la împlinirea centenarului naşterii sale :

Cărbunii cînd ţi-or arde-n vatră,
În seri de ani trecuţi şi goi,
Tu, stînd la lespedea de piatră,
Să te gîndeşti c-am ars şi noi !

Iar cînd din ochii de jăratic
Vor tresări scîntei, scîntei,
Să ştii că visul meu sălbatic
S-a mai aprins odată-n ei...

Sensurile adînci ale unor sintagme, specifice limbajului poetic al lui Goga, sînt grăitoare acum, în gravitatea mesajului ultim poate, cu suprema mărturie a credinţei sale în supravieţuire prin ceea ce, el şi generaţia sa, au putut realiza : **am ars şi noi,** — ca nişte cărbuni în vatră, — zice poetul acestor retrospective finale ; **visul meu sălbatic s-a mai aprins odată-n** acei cărbuni din vatră, — un gînd altoit pe o realitate a vieţii familiare, ţărăneşti. Cele opt versuri reînvie verbul străbătător al lui Goga pentru a ni-l păstra viu pe poet, aliat al visurilor de creanţe contemporană.

Cărbunii rămîne o bijuterie lirică şi un simbol al gîndirii şi al artei poetice a lui Goga.

GH. BULGAR ■

„E captivant să urmărim literatura română în faza ei de proiect“

(Urmare din pagina 15)

istoria culturii, a literaturii, de sociologie, de filosofie, care modifică datele problemelor atacate de E. Lovinescu. Este bine să ținem seama de ele. A paraliza, așa cum s-a încercat de către unii, analiza din unghi marxist a opiniilor lui E. Lovinescu sub motiv că ne întoarcem la momente revolute, vezi perioada proletcultistă, e totuna cu invitația înapoi, către un stadiu depășit al problemelor.

— Deci înțeleg că am avea de-a face cu tot felul de nostalgii : nostalgia monopolului de opinie, nostalgia iovinescianismului critic și ideologic... Mai sînt și altele ?

— Nostalgia după „Minerii din Maramureș“. O revistă a tipărit propunerea de a fi reintrodus în școală acest poem meritoriu la vremea lui. În unele cazuri nostalgia la forme mai subtile, alteori e mai frustă.

— Dar nu este normal ca aceste produse, rod firesc al unui moment literar, expresie a unei aderiuni politice, să nu fie unitare ?

— Sînt cu totul de acord. Dar cred că ele trebuie să stea la locul lor, nu în manuale, care de obicei oferă modele, ci în ediții retrospective ale celor în cauză. Din păcate, autorii lor sînt primii care-și epurează culegerile de aceste texte, privite ca niște păcate și dosite în consecință. A proliferat ediția sezonieră, care urmează moda și ajustează trecutul literar al celui reeditat la moda zilei. Reportajele de altădată, marile poeme în versuri, nenumăratele poezii ocazionale vor fi căutate inutil în noile ediții ale unor autori contemporani. Interesul pentru confecționarea unor fețe noi este preponderent. De unde și concluzia noastră că acești autori nu țin la fața lor veche.

— Ați vorbit de norme, dar n-am văzut încă nici un Boileau al zilelor noastre. Iar paginile revistelor abundă de profesiuni de credință în care se afirmă că actul critic este guvernat doar de judecata valorii artistice. Nu sînteți contrazis de realități ?

— Un exemplu : critica noastră literară a acționat pentru stimularea unei literaturi de curaj social-politic. Acesta e deziderat teoretic. Dar nu vi se pare nefiresc că într-o critică agitată cîndva de ideea „adevărului integral“, recte curaj social-politic, discutarea tramei socio-politice a cărților este lipsită ea însăși de curaj ? Oricît ar fi de mare fobia față de critica excesiv și simplificator ideologizantă a anilor '50, a nu discuta critic conținutul sau ideologia unui roman mi se pare un caz de inadecvare. Literatura lui Ion Lăncrănjan,, în care politicul ocupă locul central, are de suportat o adevărată reprimandă estetizantă. Este elocvent, nu ? Refugiul în umărirea modalității, construcției, scriiturii, în semiotică, înseamnă tot atîtea dezertiuni de la realizarea unui act critic integral și au efecte dezideologizante.

— Romanul „obsedantului deceniu“ și-a trăit cumva traiul ?

— Orice carte de reale calități, dublate de succes, provoacă imitația, dusă uneori pînă la epigonism. Romanul „obsedantului deceniu“ a consumat o formulă, dar nu și substanța care-l stă la dispoziție. Ideal este ca aceste cărți să se afle în competiție cu realitățile acelor ani și nu cu alte cărți despre acel ani. Ieșindu-se din formula cu subiect și roluri fixe — și din modă — și întorcîndu-se la realitate, acest roman se va revitaliza.

— În interviul pe care ni l-a dat recent în „Flacăra“, Dinu Săraru dădea de înțeles că epoca postbelică trebuie văzută ca un proces monolitic, fără ochelarii micii burghezii.

— A folosi formula „obsedantului deceniu“ nu înseamnă a fi mic burghez. Chiar Dinu Săraru vorbește despre tragediile autentice ale perioadei. Un deceniu obsedant a existat. Erorile lui au fost critice în documentele de partid. Pînă în 1964—1965, revoluția socialistă a cunoscut o etapă calitativă diferită de cea următoare. Nu putem echivala ultimii 15 ani ai revoluției cu cei anteriori lor. Ar fi ca și cînd am confunda Congresul al V-lea al P.C.R. cu Congresul al IX-lea al P.C.R. A discuta optica romanelor inspirate de „obsedantul deceniu“ este altceva, de aici nefiind uneori mica minoră, augustinul de viziune, rețeta, moda, calcul fastidios. Propun o exigență adecvată împotriva falselor exigențe.

— Ce vreți să spuneți prin „falsele exigențe“ ? În ce constă ele ?

— Într-o încordare nefirească în direcția unei exigențe absolute, aplicate însă foarte terestru și unilateral. Prejudecățile mai funcționează încă. Se mai condamnă anumite teme, anumite specii, anumite deziderate literare. Nu este așa, așa cum spuneam, o tipică manifestare de involuntar spirit normativ ? Nu vi se pare curioasă rezistența nedisociată pe care o manifestă unii față de poezia patriotică, față de poezia politică, față de literatura temelor rurale, față de tematica istorică ? Nu vi se pare că este prea încruntată osîrdia cu care se combat uneori cărțile acestor orientări ? Nu găsiți că este prea puțin senină metodica consecvență cu care se caută soluții, se instituie colocvii, pentru a se repudia această literatură ? Nu vi se pare că lipsește, dincolo de această atitudine, tocmai detașata contemplare a actului literar în desfășurarea lui firească ? Mai ales că exemplul rău se caută obstinat numai aici, și niciodată, sau foarte rar, în alte direcții ? Desigur, o să-mi căutați exemple. Iată cîteva. Ioan Alexandru a fost considerat un mare poet pînă la inclusiv „Vămile pustiei“. Odată cu „Imnele Moldovei“ și „Imnele Transilvaniei“, poetul a fost detronat fără ezitări. Nu văzez aici unele obiecții inevitabile, ca în oricare alt caz, ci întoarcerea de 180 de grade. Edgar Papu este un fin și erudit comparatist cînd demonstrează protocronismul germanilor și devine, brusc, un ins derizionabil cînd încearcă a demonstra protocronismul pentru literatura română („Din clasicii noștri“). Nu vi se pare expresiv că despre poezia lui Adrian Păunescu, violent atacată în Colocviul de poezie de la Iași, nu se scrie pe măsura valorii și importanței ei, nici măcar cu prilejul unei cărți cum este „Manifest pentru sănătatea pămîntului“ ? Idiosincraziile funcționează încă împotriva limpidității unor declarații care mimează receptarea calmă a valorilor.

— Mie mi se pare grăitor ce spuneți. Dar ce concluzii se pot trage de aici ?

— Că elitismul combătut pe vremuri de Ibrăileanu își face din nou apariția, sub haina purismelor estetizante. Elitarismul literar preferă temele mai puțin terestre, mai puțin fruste, detestă — nu-i așa ? — „păsunismul“ și, desigur, nu agreează o direcție cum este aceea a fostei „Vieți românești“, a cărei deviză era datoria către popor. Simptome sau trăsături elitare sînt destule. Teoria despre cititorul comod, leneș, timp, imbecil, incapabil să descifreze subtilitățile literaturii moderne, s-a făcut insistent la noi. Ea exprimă o tendință elitară, o încercare de complexare și de culpabilizare a cititorului. Aceeași tendință este ilustrată și de croiala perseverentă a unor scrieri fără audiență la cititor, de obicei ilizibile, dar fidele unui model elitar. Un vector elitar putem descoperi și în miza excesivă care se pune de către unii pe specializarea actului critic, pe uzul unei terminologii ostentative, inaccesibile profanului. De prin această arie au venit și recentele atacuri la G. Călinescu. Nu vreau să descriu un sistem, ci să indic cîteva aspecte. Voievodofobia globală, ca semn al dezinteresului față de trecut, este și ea un panaș elitar. Ele sînt vizibile și în atitudinea față de literatura istorică. Ciclul „Zăpezile de acum un veac“ de Paul Anghel n-a găsit, de pildă, critica pregătită pentru o asemenea construcție.

— Dați-mi un caz de recepție lipsită de calm a valorii.

— Idiosincrazia la Eugen Barbu, de pildă, e veche și începe cu „Groapa“. Romantismul periferiei a fost considerat suspect. Cine va scrie istoria literară a acelei perioade va fi izbit de efortul criticii literare a vremii de a-l ține pe Eugen Barbu într-un fel de carantină literară. Reacția se observă și la alte cărți scrise de Barbu. Apodictismul critic al vremii, chintesențiat într-o gazetă literară, exercita un control riguros al gloriilor literare. Ea construia prin eliminare, indiferent de valoarea evidentă a unui scriitor sau altuia. De aici pînă la crearea unui caz Barbu mai era doar un pas. Care s-a și făcut, cu concursul neprecupețit al lui Eugen Barbu. Istoria exclusivismului literar postbelic nu se poate scrie ocolind idiosincrazia la Eugen Barbu, după cum nici ieșirile pamfletare, uneori nedrepte, ale acestuia din urmă.

— De ce insistați asupra literaturii lui Eugen Barbu ?

— Vă rog să rețineți că insistența asupra numelui, persoanei și literaturii lui Eugen Barbu nu-mi aparține. O veți găsi din belșug în alte părți și la alte voci. Dar nu cred că trebuie să facem politica struțului care vrea să se prefacă a nu ști ce se petrece. A nu vorbi despre toate astea înseamnă a fi complici la o tendință exmatriculatorie.

— Mai concret ?

— Eugen Barbu este un scriitor de o valoare indiscutabilă. Cazul lui ilustrează, miza extraliterară a unor discuții recente. Proba ? În urma lor, Eugen Barbu a dispărut din manualul care face istoria literaturii române contemporane pentru clasa a XII-a. În locul lui a apărut Alexandru Ivasiuc. Regula după care un scriitor e coborît pentru a fi înălțat în locul lui altul este ilustrată aici fără cusur. Alte comentarii sînt de prisos.

— Cititorii, poate, vor fi mirați să constate că M. Ungheanu — autorul unei cărți despre Marin Preda — vorbește astfel despre un scriitor care l-a atacat adesea pe Marin Preda.

— Rivalitățile literare nu trebuie să devină războaie civile, prin înregimentări de o parte și de alta. Cu atît mai mult cu cît structura artistică atît de diferită a celor doi scriitori este un bun al literaturii române contemporane, de care aceasta nu se poate despărți. Pentru mine, poziția Marin Preda nu înseamnă poziția anti-Barbu, chiar dacă marele prozator dispărut o înțelegea, uneori, el însuși astfel. Cu regret trebuie să spun că rivalitatea dintre cei doi scriitori era întreținută de gărzile clientelare din jurul fiecăruia dintre ei. Știu însă că Marin Preda privea cu toată seriozitatea proza lui Eugen Barbu și că avea o insatisfacție de artist atunci cînd i se părea că prozatorul Barbu nu-și respectă condiția : „Are toate datele unui Celine al românilor, spunea Preda despre Barbu. Are o vocație a viziunii negre cum n-a mai avut nimeni în literatura română. De ce nu s-o fi ținînd numai de asta ?“

— Dacă vă semnalez o diminuare a ecourilor critice la opera lui Marin Preda emit o părere greșită ?

— Nu tocmai. La fel s-a întîmplat și după moartea împunătorului președinte al Uniunii Scriitorilor care a fost Zaharia Stancu. Funcțiile lui Marin Preda — director al „Cărții românești“ și vicepreședinte la Uniunea scriitorilor — au galvanizat multe condeie în timpul vieții lui. Corului de superlative la „Cel mai iubit dintre pămînteni“ i-a urmat o relativă tăcere. Dar opera lui Marin Preda își va cere cu timpul drepturile. Și își va face singură dreptate.

— Dar discutînd atît de mult despre Marin Preda sau Eugen Barbu, nu riscăm să restringem înfățișarea literaturii noastre de azi ?

— Orizontul literaturii române contemporane este atît de bogat și de complex încît nu poate fi epuizat într-un interviu. Am toată încrederea în reprezentanții tinerei generații de scriitori care încep să-și asume cu toată răspunderea problemele majore ale literaturii române, ca și cum acestea ar fi ale propriei lor conștiințe. Este singura cale prin care noii-veniți în literatură se pot emancipa de zarva bătăliilor literare cu mize false. Ei încep să înțeleagă că nu trăiesc prin dispensă și că marile opere nu trebuie să le scrie doar cei mai în vîrstă. De multe ori, veteranii ne-au dezamăgit prin absența unei conștiințe literare integratoare. (Las la o parte predilecția acestor veterani pentru edițiile de sezon, din care vechile texte ocazionale sînt eliminate.) Vaietele că marea generație s-a dus și că, vai !, literatura română rămîne pustie n-au nici un rost. A intoxica cu astfel de idei tînăra generație înseamnă a o demobiliza. Cînd atît de talentații noștri tineri prozatori vor înțelege că fiecare din ei e dator să dea marele roman al literaturii române, indiferent de ce fac predecesorii, știința lor incontestabilă de a scrie va avea o înaltă justificare morală și artistică.

— Sînt voci care pretind că exercitați un control autoritar asupra textelor critice care apar în „Luceafărul“. Asta, conform unor comenzi care răpesc capacitatea de inițiativă a respectivilor critici.

— Plîngerea, din cîte știu, nevenind de la V. F. Mihăescu, Dan Alexandru Condeescu, Paul Dugneanu, Artur Silvestri, Dan C. Mihăilescu, chestiunea se clasează de la sine. Am făcut, e drept, eroarea de a nu-i lăsa să-și exercite spiritul răzbelnic asupra lui E. Simion, N. Manolescu, M. Iorgulescu. După ce vocile pomenite s-au pronunțat, am inițiat această unică interdicție.

— Dar Mihai Ungheanu ce mai scrie ?

— Scrie ce se vede în „Luceafărul“ și am pregătite pentru tipar un volum de interviuri și unul de studii.

— Alte proiecte ?

— Am anunțat într-un alt interviu, forțat de interlocutorul meu, un titlu, „Biblioteca proiectelor eșuate“, care-și propune să vorbească despre naufragiile unor mari proiecte din literatura română, adică despre condiția dramatică a acestei literaturi.

— Ce-mi spuneți sună mult prea interesant ca să nu mă oblige să cer detalii.

— Un articol chiar cu acest titlu, modificat prudent de fostul meu redactor-șef, Nicolae Dragoș, sunînd în revistă „Biblioteca proiectelor nerealizate“, l-am publicat în „Luceafărul“. Cel care ilustra unul din cazurile „Bibliotecii“ este Nicolae Bălcescu. E captivant să urmărim literatura română în faza ei de proiect. O dezvoltare prin arderea etapelor, cum a avut literatura noastră, a sacrificat foarte multe proiecte care, analizate, configurează fizionomia genuină a acestei literaturi. Nu există scriitor român important în ale cărui sertare să nu fi rămas un proiect nerealizat. Titu Maiorescu voia să scrie o istorie a românilor. Rebreanu proiecta un roman „Parcela și Tandrul“, în stil eroicomic. Cred că putem rămîne cu nostalgia lui. Pavel Dan se documenta pentru un roman rămas nescris. Proiectele promițătorului Alexandru Sahia se află în aceeași situație. Marin Preda visa la o carte despre Vlad Țepeș, sugestionat de „Istoria românilor“ a lui Iorga. Un univers încă neexplorat, dar care, reconstituit, ar vorbi cu o elocvență neașteptată despre ascunsa aspirație a literaturii române.

— Ce ne puteți spune, în final, despre viața literară și a organismelor ei obștești ?

— Consider că este un semn de reală democratizare promovarea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a unui larg dialog al conducerii de partid cu scriitorii. Este necesară și în viața Uniunii scriitorilor o democratizare reală. Asociațiile și secțiile sînt complet inactive, dezbrăcate de atribuții. Iar în statutul Uniunii există un aliniat care exclude majoritatea membrilor de la viața obștii. Ceea ce nu este firesc.

— Cum vi se pare că se oglindesc realitățile literare și culturale românești în afara țării ?

— Circulația cărții românești în lume este o problemă mereu nouă, deși veche. Nu cred însă că e recomandabil ca ea — această carte — să răzbească prin subordonarea la rețete occidentale. Ci prin acel plus de personalitate și de suport propagandistic care e, în acest caz, indispensabil. Cît despre imaginea literaturii și a culturii noastre, așa cum se proiectează ea în afara țării, aici se fac multe, dar și mai multe ar fi de făcut. Între altele, consider necesară o ripostă publică hotărîtă la campania denigratorie, dusă din afara țării, la adresa unor cărți și a unor scriitori. O ripostă nu numai din partea unor scriitori izolați, ci mai ales din partea conducerii Uniunii scriitorilor. Este datoria lor de onoare.

Opera nu poate fi concepută fără un public bun

— Cornelia Angelescu, sînteți soprană la Opera din București din 1969. În anii care au trecut de atunci ați abordat roluri ca Serpina din LA SERVA PADRONA de Pergolese, Euridice din ORFEU de Gluck, Pamina din FLAUTUL FERMECAT de Mozart, Suzana din NUNTA LUI FIGARO de Mozart, Norina din DON PASQUALE de Donizetti, Adela din LILIACUL de Johann Strauss, Olimpia din POVESTIRILE LUI HOFFMANN de Jacques Offenbach, Blonda din RĂPIREA DIN SERAI de W.A. Mozart. Ați fost totodată și asistentă la catedra de canto a Conservatorului din București. Mai știu, desigur, că iubiți mult muzica de cameră, că ați apărut deseori în recitalurile de foaier organizate la Operă unde ați interpretat lieduri de Anatol Vieru pe versuri de Tăpârceanu, cîntece de Granados, CAMERA COPIILOR de Mussorgski și alte lucrări. Drumul pînă aici v-a fost ușor ?

— Am avut norocul să urmez pianul de la șase ani. Am ajuns să studiez piese destul de dificile. Nici nu-mi închipuiam că nu voi face o carieră de pianistă. Dar, la un moment dat, am intrat în corul de copii Radio unde am constatat că am și voce. Am început atunci să iau lecții de canto. Și, pînă la urmă, fără a-l asculta pe tatăl meu care dorea să mă vadă inginer agronom, am urmat conservatorul, devenind ceea ce sînt și azi.

— Ce înseamnă să îi se ofere șansa ca din copilărie să poți beneficia de o educație muzicală ?

— O astfel de educație nu e necesară numai pentru cei care doresc să îmbrățișeze o carieră muzicală. Ar fi aberant ca numai compozitorii sau interpreții să se preocupe de îmbogățirea cunoștințelor lor muzicale. Opera nu poate fi concepută fără un public bun. Altfel am ajunge la situația ciudată ca artiștii să rămînă niște izolați, niște rafinați care se încintă de propriile lor creații și nu pot comunica nimic din ceea ce simt și gîndesc și semenilor lor. De aceea mi se pare regretabil că la noi educația muzicală cam este lăsată la voia întîmplării, desfășurîndu-se după inspirația unuia sau altuia, fără a viza niște obiective precise. Școlii i-ar reveni un rol important în formarea publicului de mîine, însă învățămîntul nostru, la acest capitol, trebuie să recunoaștem că e deficitar. Consecințele sînt deja vizibile, e de ajuns să te uiți prin sălile noastre de concert și să constați că majoritatea celor prezenți nu mai sînt tineri. E o realitate tristă — dar aceasta e adevărul : s-a produs un divorț între muzicieni și ascultători. Fenomenul e îngrijorător, însă există încă posibilități pentru a-l contracara. Încă nu e prea tîrziu.

— Cum se reflectă acest fenomen la Operă ?

— La Opera română cred că asistăm în acest moment la un revirement. Și asta nu numai pentru că în ultima vreme s-a discutat atît de mult despre operă. Premierele care au avut loc nu demult — **Căsătoria secretă, Tannhäuser, Evgheni Oneghin** — au demonstrat că resursele colectivului nostru sînt cu mult mai mari decît credeam noi înșine. Rămîne doar să fie descoperit acel ferment capabil să ne impulsioneze activitatea. În orice caz, genul acesta nu poate să moară, dar se întîmplă să intre uneori într-un con de umbră.

— Dumneavoastră vă aflați acum într-o situație specială ?

— Aș putea spune că da. Flindcă, după ce ani la rînd am fost soprană de coloratură, mi-am dat seama că de fapt îmi convin rolurile de soprană lirică. Pentru cineva din afara muncii noastre, lucrul poate să pară cît se poate de simplu. De fapt, el cere o muncă uriașă. Practic, mă aflu — în ciuda experienței pe care o posed — din nou în fața unui debut. De la personaje vioaie, cu puține probleme sufletești, trebuie să trec la altele cu eroine interiorizate, cu frămîntări, care își pun întrebări tulburătoare în legătură cu viața. De la simplu la complex, de la superficial la profund — iată drumul pe care mă aflu și la capătul căruia un artist nu poate cunoaște altceva decît o imensă satisfacție.

GEORGE ARION ■

Un muzeu în labirint

Van Gogh sau revanşa prin artă (XVII)

„...fiindcă m-am plimbat prin această lume vreme de treizeci de ani, am de asemenea obligaţia de a-i lăsa ca semn de recunoştinţă cîteva amintiri sub formă de tablouri". (Van Gogh).

Ce este un artist damnat?

2.

— Nu-mi plac biografiile. Am sentimentul că priveşti prin gaura cheii, îmi spunea cineva.

— Şi eu cred că toţi cei care au ţinut să ne spună cu lux de amănunte ce s-a întîmplat la spital cu ceea ce era muritor în Eminescu şi-au îngăduit prea mult în numele adevărului. Sau că a scormoni prin viaţa lui Michelangelo după amănunte echivoce e o treabă imundă, un delict deplorabil şi indecent. Dar discreţia şi decenţa sînt una şi iertarea este alta. A uita unele lucruri înseamnă a ierta ce s-a întîmplat.

— Citind biografii, oamenii scotocesc după asemănări cu ei. Mizerabil !

— De ce e mizerabil ? Poate că acesta e singurul mod de a primi lecţii.

— Oamenii vor lecţii ? Nici vorbă. Vor să găsească şi la alţii mizeria pe care o au ei în suflet.

— Eu cred că e în folosul nostru să scotocim după asemănări, cu condiţia ca asemănarea să ne înalţe pe noi, nu să-l coboare pe cel a cărui viaţă o cercetăm.

— Lumea învinuieşte indiferenţa şi opacitatea care l-au înconjurat pe Van Gogh şi le practică în continuare faţă de alţii. E inutil, vorba lui Van Gogh, tristeţea va dura toată viaţa.

— Valéry spunea despre biografia lui Leonardo : „În ceea ce mă interesează cel mai mult, ea nu mă învaţă absolut nimic". Eu aş putea spune că în ce mă interesează cel mai mult, Van Gogh mă învaţă aproape totul.

— Adică ?

— Există multe asemănări între Van Gogh şi celălalt mare olandez, Rembrandt. Dar poate cea mai importantă e aceasta : cu cît sînt mai singuri, cu atît în privirile lor arde mai intens acea flacără căreia nu ştim ce alt nume să-i dăm decît cel al iubirii.

— Nu e ilogică iubirea care se cufundă în singurătate ?

— Iubirea e ilogică numai pentru logica acelora care n-o înţeleg. Ea e în stare să reducă lumea la doi oameni, pustiind totul în jur şi arzind ca o flacără în mijlocul acestui deşert pe care l-a construit singură şi pe care-l cultivă cum vrea şi cum poate.

— Nu înţeleg ce vrei să demonstrezi.

— Ceva foarte simplu. Că iubirea nu intră neapărat în contradicţie cu singurătatea. Poţi să locuieşti într-un deşert cu inima sufocată de tandreţe.

— În cazul lui Van Gogh abia detunătura pistolului cu care şi-a luat viaţa a atras atenţia asupra lui.

— Aceasta n-a fost vina lui Van Gogh.

— Lumea s-a învăţat să acorde numai compasiuni postume.

— La un moment dat, Van Gogh putea să declare în stilul lui Dostoievski : „Eu sînt singur, în timp ce ei, ei sînt toţi". Şi totuşi, acest apostol al utopiei, căruia lumea nu i-a dat decît indiferenţă, şi-a incendiat viaţa fără să-l vadă nimeni. E semnificativ că el a văzut în Christos un artist. Ceva în genul lui Rembrandt. Dar e şi mai semnificativ că a rămas pînă la sfîrşit „nebun de pictură". El e primul care îmi vine în minte cînd mă gîndesc la faptul că de la o vreme i s-a cerut artistului mai mult decît să coboare de pe trepte în arenă ; i s-a cerut uneori să ia locul martirului şi să aştepte leul. Dar în acelaşi timp e primul care le strigă celor de pe trepte fraternitatea lui. A plecat lăsînd în urma lui o dîră de sînge în praf, dar şi sute de pinze în care a strigat ceea ce n-a auzit nimeni. Să recunoaştem că într-o lume în care tristeţea seamănă pentru unii a insinuare, nu e puţin acest exemplu.

★

Acum pot să formulez mai limpede al doilea motiv care mă împiedică să văd în Van Gogh un artist damnat. Olandezul a fost unul din marii solitari ai picturii. Poate cel mai mare. Exilul său în singurătate a fost la fel de lung ca şi viaţa sa. Dar Van Gogh şi-a transformat exilul în punte spre cei care l-au împins în exil. În singurătate, el ridică mereu vela Dragostei. Şi chiar dacă nimeni nu-l ascultă, el repetă că dragostea deschide închisoarea.

O deschide pentru a constata însă că există o altă închisoare mai mare în care lumea s-a baricadat ca să se descotorosească de el. Înlăuntrul acestei închisori sînt muzeele şi gloria. Va ajunge la ele după moarte. Cită vreme trăieşte, accesul e interzis. Poate că lumea n-are timp decît pentru artişti celebri. A înţelege cere timp şi ea n-are totdeauna timp. Ceea ce e muritor în artist poate trăi, se pare, şi într-o leprozerie. Ceea ce e nemuritor în el, dacă e rentabil, va forma obiectul grijii postume.

Dar nu e indecent în aceste condiţii să i se pună lui Van Gogh eticheta de „artist blestemat" ? Nu cumva o asemenea etichetă nu e decît încă un abuz al unei lumi care l-a somat adesea pe artist să n-o deranjeze, iar după moarte l-a canonizat ?

Pictorul doarme acum alături de Théo, într-un colţ al cimitirului din Auvers, dincolo de care încep lanurile de grîu. Hanul unde a murit se cheamă „La Van Gogh". Asta aduce clientelă.

Iar cît priveşte visul lui Van Gogh ca lumea să trăiască mai muzical, ce se poate spune ? Îmi vine în minte ce nota în jurnalul său Ludovic al XVI-lea în ziua cînd era cucerită Bastilia : „Rien". Aşadar, nimic.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

C. Stere — omul din furtuni [III]

Foamea lui spirituală, acolo în Siberia ţaristă — accastă uzină de odinioară, care a fabricat eroi şi apostoli, mucenici şi mitologii — va fi îndestulată ; acolo va cunoaşte pe conducătorii mişcărilor politice, sociale şi naţionale angajaţi într-o încleştare pe viaţă şi pe moarte cu opresiunea, cu despotismul şi cu exploatarea ţarismului. Şi cînd în unul din discursurile din 1921, pe care le-am menţionat, rostite în Parlament la validarea alegerii de la Soroca, adresîndu-se majorităţii turbulente — care voia să-l împiedice să se facă auzit — a spus cu vocea lui gravă : „Dacă eram mînat de ambiţii nu aveam nevoie să apuc calea revoluţiei şi să-mi petrec tinereţea în puşcării şi în exil. Odată ce am pîşcat însă pe acea cale, nu uitaţi că am fost în acelaşi timp în Siberia, cu cei doi şefi de stat : cu Pilsudski şi cu Lenin" — iar toată Camera ostilă, înfiorată o clipă de drama omului, a încremenit în tăcere ; acolo, între adepţi ai nihilismului şi apologeţii anarhiei, între dialecticieni ai marxismului şi stegari ai libertăţilor, între vizionari sociali şi teoreticieni ai drepturilor naţionale, între habotnicii visători de lumi necunoscute şi vestitori de nebănuite orînduiri, şi-a decantat ideile, şi-a limpezit idealurile, şi-a făurit crezurile şi s-a cristalizat marea lui individualitate, ca să-i capete alte contururi aspiraţiile şi să-i dea elanuri şi zboruri gîndirii, spre noi zenituri ; acolo, intrat cu catehismul naţionalicilor de la Odesa în minte şi în suflet, i s-a forjat conştiinţa şi şi-a clădit structura umană, ca să iasă cu sacra evanghelie — căreia îi va rămîne credincios toată existenţa — a revoluţionarului şi a reformatorului ; acolo îşi află matricea îndîrjirile, asprimile, duritatea şi revoltele lui, cuirasa nebiruinţei cu care avea să înfrunte viscolele şi uraganele vieţii care au format admiraţia generaţiei noastre — ca înaintea unui miracol al firii — şi să ne devină, cînd nu mai era, în încercări, în cumpene şi în solitudine, izvor de apă vie şi arhetip, întinzînd către umbra lui, ca spre o tămăduire, istovitele mîini, să-i mîngîiem aducerea-aminte şi canonul ; şi acolo în Siberia suferinţelor, a nedreptăţilor şi a umilinţelor — să nu le uite niciodată — soaţa lui venită să-şi caute soţul îl va naşte cei dintîi fiu, pe Roman C. Stere, sub privirile poate împăienjenite de aburii emoţiei, ale tatălui osîndit surghiunului. Şi nu vi se pare chiar şi pînă aici că am regăsit parcă adusă din neanturi, o pierdută filă de la Iasnaia Poliana a unui proiectat erou de roman tolstoian ?

Am făcut remarca, pornind să-l evoc, gîndindu-mă doar la aspectul juridic al „cazului" Stere, că nu are similitudini cu al nici unuia de niciunde ; nici omul, însă, venit la noi nu avea vreo asemuire cu ceea ce era aici, în lumea politică şi culturală a ţării vechi — abstracţie făcînd pentru Dobrogeanu-Gherea, cu care va stabili relaţii apropiate şi cu discipolii şi admiratorii căruia va lega prietenii durabile, dar care nu aducea, ca Stere, vulcanicul şi neastîmpăratul temperament de baricadă — şi nimeni nu putea să se înfăţişeze biografic cu încărcătura de viaţă pe care o acumulase şi vijelioasa experienţă prin care, atît de tînăr, trecuse.

Era, neîndoielnic, cu totul unică ivirea lui şi unică a rămas pînă la sfîrşit şi în desfăşurarea şi în consecinţele ei. Şi am mai spus că era român neaoş atît pe linie maternă, cît şi pe aceea paternă numai că etnicitatea lui, dincolo de registrele de stare civilă şi eventualul pretext de reverii idilice şi festive, devenise pentru el act de conştiinţă, vreri neobosite, steag şi crez de luptă care să ducă la eliberarea întregii lui seminţii din cătuşele ţarismului închizitor. Dar în economia sa organică, datorită ambiantei în care a văzut lumina zilei, a mediului în care s-a dezvoltat, a şcolilor pe care le-a urmat, a prizonieratului siberian şi a culturii la care se adăpase era slav. Şi era slav prin reacţii şi patos şi sentimentalism — toate cu vizibila amprentă a secolului al nouăsprezecelea rusesc — în egală măsură, ca şi prin etos şi epos ; şi lîngă el sau în preajma lui — pentru cîte îndurase — te simţeai ozonificat, sporit în puteri, călit să pleci la orice bătălie şi să cucereşti orice redută. Şi totdeauna, vorbind cu el, sau ascultîndu-l, şi urmărindu-i reflexele şi gesturile, dar mai cu seamă masca lui bărbătească şi frumoasă, cu mobilităţile, expresivitatea şi mimica ei de actor, sortit parcă, să interpreteze marile roluri din dramele ibseniene, îl vedeam într-o lungă blană şi căciulă de samur, îngîndurat, într-un fund de sanie, care aluneca în goană, trasă de falnici şi negri armăsari pe vaste întinderi albe de neisprăvite ninsori, zorit să ajungă undeva, ca un sol al speranţelor, al dreptăţii şi al vieţii.

Aşa, cu nimbul acesta nou pentru noi şi strălucitor va trece Prutul la începutul anului 1893 — după propria lui mărturie — ca să se stabilească în Iaşul patriarhal al azimilor intelectuale şi al măreţiilor istorice.

Un capitol se încheiase ca să se deschidă altul ; în alte condiţii, cu alt context şi climat, firesc, fără însă să-l oblige să-şi sacrifice credo-ul sau măcar să-l amendeze. Se orientează repede şi concomitent cu înscrierea la facultatea de drept şi cu frecventarea cercurilor socialiste ieşene — unde îl va întîmpina o atmosferă caldă şi afectuoasă după care tînjea, -prooice controverselor teoretice, dar tributară încă perioadei romantice a marxismului la noi, dacă ne gîndim la acţiune, — îşi porneşte activitatea publicistică nesemnînd sau semnînd cu pseudonim la **Evenimentul** din Iaşi şi la **Albinuţa** din Bucureşti, la **Evenimentul Literar** şi la **Lumea Nouă**, cînd doctrina narodnicilor cu care venise, începe să se numească poporanism.

(Pentru a înlătura orice posibile confuzii care ar încurca lucrurile, ca şi poate unele erori de tipar care s-au strecurat în privinţa datelor, la destui cercetători, să mi se îngăduie să deschid această paranteză cu precizările trebuitoare :

Evenimentul — ziar zilnic, Iaşi, director politic G.A. Scorţescu, apare la 3 februarie 1893 pînă la 23 ianuarie 1900, cînd fuzionează cu ziarul „Opinia" ;

Adevărul — cotidian, Bucureşti, director Al.V. Beldiman, îşi începe apariţia la 15 august 1888, iar de la 24 februarie 1898, după decesul lui Beldiman, devine director Const. Mille ;

Evenimentul Literar — săptămînal, Iaşi, 20 decembrie 1893 pînă la 11 iulie 1894 ; cu numărul din 2 mai 1894 se face menţiunea pe frontispiciu, ca director, Sofia Nădejde, iar de la 18 iulie 1894 îşi mută redacţia la Bucureşti şi continuă, de sine stătător, pînă la 24 octombrie 1894 cînd se contopeşte cu suplimentul literar al gazetei „Lumea Nouă" ;

Lumea Nouă — organ zilnic al social-democraţiei române, Bucureşti, 2 noiembrie 1894 pînă la 17 noiembrie 1898 ; de la 22 noiembrie 1898 se transformă din cotidian în hebdomadar, cu specificarea în subtitlu : „Gazeta săptămînală a partidului muncitorilor din România".

„Lumea Nouă" ca şi „Neamul Românesc" al lui Nicolae Iorga şi ca şi „Viaţa Românească" după aceea, au fost socotite tipărituri incendiare ale iredentei româneşti şi prohibite de către autorităţile cotropitoare să pătrundă în Transilvania ca şi în celelalte teritorii subjugate. Şi cu asta închid paranteza).

L. KALUSTIAN ■

Iubirea de frumos

Mărturii despre Tudor Vladimirescu

Am ascultat cîntarea oştirii panduriior lui Tudor, de-o cutremurătoare frumuseţe şi măreţie, identificată de curînd de cărturarul Nestor Vornicescu care a mijlocit şi prima interpretare a cîntului de către un cor minunat din Craiova.

Acest document descifrat acum dimpreună cu descoperirea unei geme inel provenind, după toate probabilităţile, din anul revoluţiei, precum şi o nouă interpretare a steagului cu amprente tricolore, au fost obiectul unei sesiuni ştiinţifice ce a avut loc la Bucureşti. La ea au luat parte istorici şi cărturari de frunte precum Ştefan Ştefănescu, Ioan G. Coman, Dan Berindei, Antonie Ploeşteanu, Mircea Păcurariu de la Sibiu şi atîţia alţii.

Interpretarea lui Tudor prin izvoare de către Nestor Vornicescu se adaugă efortului ştiinţific din ultimii ani, de a vedea revoluţia lui Tudor în adevărata lumină, ca pornind din adîncurile fiinţei poporului nostru, avînd un profund caracter naţional înainte de toate.

Cîntarea lui Tudor ar merita un disc special la îndemîna tuturor în acest an comemorativ.

Melosul acestui Imn de suflu naţional vine din vremi şi straturi spirituale ancestrale ale poporului nostru. Ascultîndu-i simţi măreţia şi vigoarea unui fluviu subteran spiritual ce primeneşte istoria bimilenară a poporului nostru, aici, în Carpaţi.

IOAN ALEXANDRU ■

Tinerii trebuie să ştie

Dicţionar de lagăr

S.S.-iştii (2)

Celui care nu i-a văzut cu cîtă voluptate apăsau pe trăgaci de pe platformele gheretelor ce împrejmuiau lagărele **A, B, C, D, E, F** de la Birkenau, orice portret individual ori global despre **SS**-işti i s-ar părea exagerat. Cine nu i-a văzut cum le sticleau ochii, cum rînjeau cînd ţîşnea sîngele din trupurile celor schingiuiţi, cînd pocneau oasele celor torturaţi, cînd se zvîrcoleau în ţărînă cei împuşcaţi, cine nu le-a auzit bancurile porcoase în timp ce însoţeau trenuri pline cu **Häftling**-i în care, după 3—4 zile, cadavrele erau mult mai numeroase decît cei în viaţă şi nu i-a văzut nici cu cîtă indiferenţă, cu plictiseală chiar, împingeau zeci de mii de oameni — femei şi bărbaţi, bătrîni şi copii — în camerele de gazare, ar putea aprecia drept pătimaşă descrierea unor **SS**-işti de către un fost **Häftling**.

Totuşi, tinerii de azi şi de mîine trebuie să ştie cine au fost **SS**-iştii din unităţile **Totenkopf**, cap-de-mort, zbirii lagărelor de concentrare. Prezentarea pe care le-au făcut-o şi le-o fac citeodată rudele şi prietenii nu pot fi acceptate. Ludwig Ramdohr, om al **Gestapo**-ului, şeful „secţiei politice" în comandatura lagărului de femei Ravensbrück, a fost spaima şi teroarea deţinuţilor. Toate interogatoriile le lua personal şi toate erau cumplite. Deţinutele care nu-i ofereau informaţiile dorite erau ucise în bătăi. Cele care supravieţuiau, păţeau **Bunker**-ul pe jumătate nebune din pricina torturilor.

Cînd în 1947, la Hamburg, Ludwig Ramdohr a fost condamnat la moarte prin spînzurătoare, multe dintre rude şi mulţi prieteni s-au adresat tribunalului arătînd că „...bunul Ludwig n-a fost niciodată în stare să facă rău vreunui animal...", că era un om „...care găsea desfătare în natură... un protector al celor săraci şi oprimaţi... cînd se plimba la ţară, făcea citeodată mici sărituri nostime pentru a se feri să strivească cu piciorul un şarpe sau o şopîrlă..." iar atunci cînd a îngropat canarul soacrei sale „...a pus delicat păsărica într-o cutiuţă, a acoperit-o cu un trandafir şi a îngropat-o lîngă un tufiş de trandafiri".

Desigur, rudele şi prietenii lui Ramdohr n-au fost la Ravensbrück şi n-au văzut cum „bunul lor Ludwig", cu aceleaşi mîini cu care cîndva, acasă, a mîngîiat canari şi trandafiri, înşfăca de păr deţinutele şi le izbea cu capetele de perete, le zdrobea buzele şi dinţii cu focul pistolului, le zmulgea unghiile, le călca în picioare pînă îşi dădeau duhul.

OLIVER LUSTIG ■
fostul Häftling nr. 112398

constelaţia lirei

ILARIE HINOVEANU

Speranţă

Pămîntul bun, pămîntul mumă,
Muşcat de plug, rănit de ciumă,
Strivit de tancuri în puhoale
Ţăria piscurilor moale.

Aşa-ntoarce stele cald şi rece
Destinul nostru îl petrece
Prin vînt de viaţă şi de moarte
Tot mai aproape de departe.

În el mor vise, nasc idei,
Apun victorii, aştrii grei,
Pămîntul singeră spre soare
Albastră jale călătoare.

De lungă vreme ne aduce
Proptiţi de cer, lipiţi pe cruce,
Potopul luptelor de ură
Sorbindu-i paşnica natură.

L-am sărutat pe rouă crudă
Cu buze seci, de paparudă,
În mărăcini de pălămizi
Durerea cîmpul a deschis.

Din asprul brazdei suflet ros —
Cîntaţe sus, murite jos —
Tulpini de flori pălind viscază
Luminii vieţii caldă rază.

Fugă

Priviţi şacalii cum îndură
Cuţitul foametei mincînd
Le arde sîngele pe gură
Rod inimă, privire, gînd.

Elanuri viscolite-n oase
De necurmate bătălii,
Amurguri singerînd viscoase
Înfierbîntate herghelii.

Casapii doborînd destine
Cu streanguri, intrigi şi măciuci
Nu pot astîmpăra în vine
Foamea şacalilor năuci.

Cînd noaptea îi izbeşte-n faţă
Cu raza unui sînge mut,
Păduri de negură înhaţă
Cătîndu-i firavu-nceput.

Acolo-i carnea dătătoare
De viaţă, moarte şi destin,
Acolo clocotul de soare
Din care naştem şi pierim.

Acolo pulberea minunii,
Pustiul lumii îngheţat,
Inelul nepătat al lunii
La gîtul vremii spînzurat.

De raza sîngelui minaţi
Cu ochii-n iacomă beţie,
Pe goana foamei înspumaţi
În zori, şacalii se sfîşie.

1877, Iarna

În memoria lui Ion al Ioanei din Izbiceni-Olt

În tranşeea îngheţată
Coiţii crivăţului muşcă,
Sabia privirii cată
Ţintă focului de puşcă.

Rabdă Ioane iarnă dură,
Veacuri multe ai răbdat
Şi străinu-n bătătură
Şi hotarul sfîrtecat.

Rabdă vremea călătoare
Vlăguită de urgii,
Conferinţe planetare
Urzind sfori pe oameni vii.

Trec răvaşe în serviete
Cu rădvane diplomate,
În cuvinte nici confete,
Nici surîsuri, nici dreptate.

Sub cerneli de negru fum
Şi stampilele-cocarde
Nu ştiu ce şi nu ştiu cum
Soarta noastră o tot arde.

Nu la plumbi de bătălie
Împăraţii vin să vadă
Minioasa-şi vitejie
Pe furtuna de zăpadă,

Ci-n ascunsele unghere
Cu mătăsuri şi satrapi
Ki din tine sorb putere
De calvar să nu mai scapi...

...Spre redute boii sue
Cu genunchii frînţi în rugă,
Limba tunului gălbue
Începu pe jug să mugă.

Peste aburii cîmpiei
Drumurile răsfirate,
Spinii albi ai sărăciei
Pe bordeiele din sate.

La răscrucei de cinste sfîntă
Zac rădvanele secrete,
Ion asupra lor s-avîntă
Şi le vămuie cu sete.

Reîntors în luptă sol
Strigă peste iarnă dură :
„Împăraţii cad în gol ;
Sînt stăpîn pe bătătură".

Istorie vie

Chemaţi tovarăşii de lupte
Tumultul vieţii să îl scrie,
Istoria să îl asculte
În bătălia veşnic vie.

Să pară luţi ca o tornadă
Sub ideal înfrînţi sau tari,
La vîrsta dusă prin zăpadă
De negrii timpului ogari.

Cînd vălul molcîmului iras
Destine va-ncerca să-mbete,
Să fie toţi la un popas
Uniţi de zîmbet şi regrete.

Cît omenirea se sufocă
În lanţul unor înşi bogaţi,
Voi luptători cu braţ de rocă
Iubiţi-vă mereu ca fraţi.

Trimişi de lumile sărace
Cu soare-nalt să le sfărîmaţi,
Furtuna vremii vă e pace,
Abia vă naşteţi cînd muriţi.

Numai vîntul

Sufla nepăsare
peste statuia gîndului
îngenuncheat umil
la picioarele tale
iubire.
Valuri de strigăte se izbeau
de ţărmul stîncos al
auzului meu.
Uriaşele păsări ale plînsului
agonizau bătînd cu
disperare aerul durerii
şi mureau cu ochii
speranţelor arşi.
Totul ardea şi pierea
numai vîntul
sufla nepăsare...

OCTAVIAN NESTOR ■

Carul

Nu celebrez moliciunea bolilor prin
Ulcioase ierburi. Aminteşe
Ochii lor tremurînd în lumină.
Pe drumuri vărsate-n mireasme
Trece memoria ca un ostaş
Sting-drept, stînga-împrejur.
Cît a rămas ? Cît am uitat ?

Carul cu fiu, carul bătrîn ?
Mai trece, mai treacă prin lume
Care cu mere şi prune.
La carul mare, la carul mic
Fericit mă despic.

Declaraţie

Ceea ce spun de-aici încolo sună
A moarte de om — eu însumi fiind
Victima privighetorilor. Susnumitele
Mă urmăresc din fragedă copilărie.
Unele chiar mi-au încălcat integritatea
Cuibărind în inima mea — Şi, uite,
Au pui zburători şi totuşi nu pleacă.
Fie într-un ceas bun.

GH. LUPU ■

Ocna Slănic

O gură de aur laudă-n cetate
ca un munte de sare înconjurînd,
Lumea-i bolnavă de eternitate
Şi lacrimi cît marea aud plîngînd.

ruginite verbe latine la timpul trecut
Cară imagini din ocna de sare,
Revolta mă poartă în braţe de lut
Şi din tăcere o silabă sare — răsare.

Intră-n cuvinte acum ultima noapte
Purtînd pe umeri ca pe-un mormînt
Această logică ce arde-n şoapte
Gîndul primăverii-trist legămînt.

Aşteaptă-n doliu memoria acasă,
Luna-mi culege chipul din apă,
Deasupra luminii cîntă o coasă
Şi viaţa din moarte crunt se adapă.

Amintiri despre grota nopţilor

decît piatra mai tare este lacrima
cum mă doboară sub lenta curgere
sferă a durerii, oglindă flagelară,
cu umbra pămîntului arzînd în focare

mi-e fruntea grea sub ninsoarea întunecimii
octombrie deschide-n trecut porţi de mănăstire
prin care trec cu smerenie cuvinte îndoliate,
arse de lumina timpului...

Fără speranţă mă aşez în fotoliul albastru
fericite iluzii ard în florile artificiale
şi-n peştera mulerii aud putrezind aerul mincinos
nu mă atinge veninul acestor măşăcini
drept rămîn în faţa melancholiei,
cu fruntea de marmoră a tristeţii,
drept să se facă spiritul locului,
puterea de-a fi eu însumi cînd totu-i amăgire,
o, cum am iubit steaua speranţei
din roua căzută pe ochii trandafirilor...
Niciodată rana nu-i mai străfucitoare
sub colţii de fiară a realităţii...

AUREL M. BURICEA ■

Grafică de FLORIN MAXA ■

Spune-mi...

(Bacoviană)

Spune-mi, iubito, dacă lacrimile tale au
Pentru sufletul meu condamnat la regim ?
Timpul ne bate cu clipe barbare
Şi nu întîrzie oricît de puţin

Spune-mi, iubito, dacă ochii tăi au lumină
Pentru inima mea în întuneric lăsată
Dacă pentru un gînd ai ziua senină
Sau la această idee n-ai gîndit vreodată ?

Spune-mi, iubito, dacă ai trupul de înger
În faţa lui s-ar putea să închin
E-o rană în piept Poezia şi singer
Mai toarnă-mi, oricum, o cupă cu vin !

Poem

Tramvaie de cîţi traversează oraşul
Cînd sîngele urcă-n spre soare
Echilibrul zilei-i zăruncinat de un fluture
Condamnat la moarte de-o floare.

DIONISIE DUMA ■

Un strîmt arhipelag

S-a spart în ţăndări ziua cu guler de mătase
şi-aripile resfrînte în caldă catifea,
încît o iau în apa în care se scăldase
pe noapte-n taina lumii, cu-amăgitoarea stea.

Ea trece cu păstaia care plesneşte-n crug
vărşindu-şi coaja-aprinsă a orei trecătoare
şi-mi lasă fulgerate nimirile pe rug,
să ştiu cînd buza-i arsă şi singerînd mă doare.

Mi se desprinde-alături un strîmt arhipelag
din zările în care-s uraniu viu şi crem.
Şi nu pot din abisu-mi să nu dau în vileag
incandescenta-argilă ce cade de pe om.

Am adunat

Şi-o sete m-a cuprins, necunoscută
de ierburile — amare, de pelin.
Se spală zilele podgoriilor cu vin
roşind pămîntu-n ploaie nevăzută.

Şi se prăvăle-n şanţuri dimineaţa
gonind să soarbă — aromele în jur.
Luceferii mă-acoperă ; să-i fur
mă-mpiedică tăcerile şi ceaţa.

Sosesc buimac, iar părul mi-l de rouă,
şi minji de aur umblă toropiţi.
Am adunat toţi norii risipiţi
cu palmele de vinturi, amîndouă.

AL. RAICU ■

Curier literar

Georgian Istrăţescu, după o oarecare meditaţie, ţine să ne comunice că soarele : „Ne dă lumină, căldură / Ne dă speranţă spre mai departe / E o stea obişnuită / E la fel ca celelalte ?" Am citat din poezia (?) **Stele**. Într-o altă **Pescăruş**, aflăm că : „Deasupra mării / Pluteşte în aer / O pasăre albă, frumoasă // Zboară lin / Cu aripile-ntinse / E ca o barcă pe un lac liniştit / E ca o balerină în aer / E ceva feeric." Dincolo de aceste banalităţi aproape insuportabile, respectivul autor ţine să ne mai chinuie şi cu inadmisibile greşeli de ortografie : „I-mi face semn, totuş doresc ceva, pămîntul e acelaş, v-oi visa". Unor astfel de scrisori nu le putem spune decît un CATEGORIC NU, părere pe care ne-o exprimăm şi în legătură cu încercările trimise de Dochiţa I. Plăcintă, Ion Săndulescu, Mihail Croitoru, Maria Băiolu, Florea Gheorghe, Dan Vulpescu, C. Niculescu, Ecaterina Cerneschi, Anis Derama, E. Ionescu, Teodor Marian, Gherman Gheorghe, Elena Ionescu-Cringuri, Ion C. Pădureanu, Olimpia Pop, Elena Ungureanu, Zamfir Maria, Mona Pastramă, Dumitru Pietraru, Bogdana Andrei, Carmen Burcea, Nora Sandu, Radu Ilie, Carmen Petre, Ioan Chende, Norge Neghad, Pavel Andor, Andrei Trifu, Nicolae Culcea, Trucă Gogă Bondoc, Alexandru Chiş, Gheorghe I. Negoescu.

O altă categorie de încercări într-ale poeziei sînt de tipul şi valoarea celor trimise de Mircea Chiriţă : „O lacrimă din univers / printr-o goană triumfală / minată poate de-un erei / prin colbul din cîmpia-astrală". Am citat din poezia **Meteor**. Dar să cităm şi din poezia **Primăvara** : „Ride vişinu-n cărare / mîndru ca o fată mare / vişin ride şi se-nginâ / cu un dor de lună plină..." Cele două fragmente fac dovada că autorul are o oarecare îndeminare, dar modelele sale poetice sînt mult depăşite ca timp şi ca expresie. Bineînţeles că şi acestui gen de poezii nu le putem spune decît acelaşi categoric nu, dar celor ce ni le trimit, pentru că se vede că sînt cît de cît obişnuiţi cu scrierea, fie ea şi depăşită, a gîndurilor şi simţămintelor ce-i încearcă, le spunem să se adreseze mai întîi unor cenacluri literare, unde, după părerea noastră, vor afla multe lucruri noi şi folositoare scrisului lor.

[illegible] nu se înapoiază.

V. N. ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

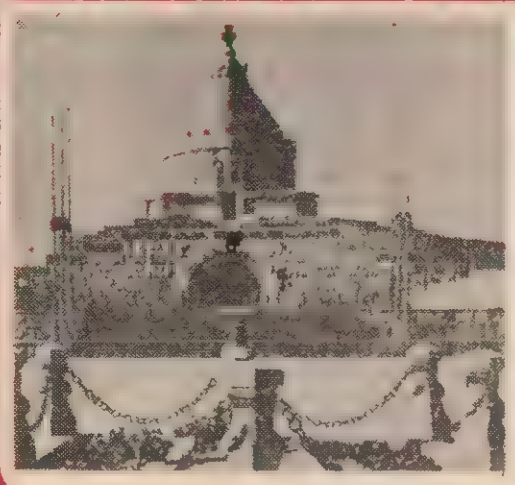

Urmînd cu evocarea primelor luni ale anului 1917, I. Gh. Duca insistă asupra cazurilor de „cumpărare a conștiințe" din vremea neutralității. Știut este că unii ani personalul Legației germane la București desfășura o activitate sistematică de corupere și îndrumare a unor persoane publice și a unor organe de presă care politica imperialismului german. După intrarea României în război, la sediul societății de petrol „Steaua română", în casa de fier a fostului director Gunther, s-au descoperit registre în care erau consemnate sumele de bani întrebuințați pentru „cumpărarea" unor oameni politici din România. În paginile acestor zdrobitoare probe, unde figurează un total de 37 000 000 lei, își aflau numele Gh. Bogdan-Pitești (a cărui cazier I.G. Duca va evoca mai pe larg în fața capitolului) — cu suma de 330 000 lei, N. Filipescu — cu 100 000 lei pentru ziarul „Libertatea", Al. Badescu — cu 50 000 lei. Și tot în seiful lui Gunther s-a găsit o adresă în care era notată indicația ca ea să fie arsă imediat. Memorialistul relevă, apoi, cîteva detalii privitoare la organele de presă ale partidului de guvernămînt, cu care prilej vorbește și de aportul personal adus pe tărîmul gazetăriei (cu deosebire în contactul fructuos purtat permanent cu corespondenții de presă aliați). Date mai puțin cunoscute ne oferă și în legătură cu ziarul „Românul", editat de Marele Cartier General al armatei și la care și-a adus o remarcabilă contribuție mai toată floarea scriitorimii române aflată pe atunci în Moldova.

Spre a se informa și în perimetrul puterilor din conducerea României în străinătate [illegible] legațiile de la Paris, Londra, Roma [illegible] se organizează trimiterea unui grup de profesori universitari. Aceștia, în scopul de a întregi propaganda în favoarea cauzei românilor în conștiința opiniei publice din țările aliate — memorialistul consemnînd și în acest sens prețioase informații. Pînă de curînd sînt rămînerile zugrăvite de I.G. Duca, atunci cînd rememorează campania de regenerare sufletească dusă, în acele luni grele, în interiorul țării. Nu pe front, unde moralul ostașilor era excelent, tonic și reconfortant pînă și pentru cei aflați sub aripa dezolantă a morții în Iașul spitalelor în plin de răniți și bolnavi, în mijlocul trupelor în refacere. În acest cadru se înscrie și ideea amintită mai cu seamă cîclul de conferințe publice — și apoi „Principiul naționalităților" — ținut de N. Iorga, de asemenea, festivalurile întreprinse prezentate cu toți ceremonialul pe scena Teatrului Național ieșean. Apoi, concertele date de diferiți artiști români, între care marele muzician patriot George Enescu, în anul aniversării celor 100 de ani de la nașterea rîndurile cu-i închină Duca compunînd în mod cît se poate de firesc un vibrant omagiu adus uneia din gloriile spiritualității românești.

STELIAN NEAGOE

1917 — Primele luni (urmare)

A fost din partea noastră o greșeală gravă că nu am luat măsuri penale împotriva tuturor acelora, ce în timpul neutralității își vînduseră conștiința. Cînd am vrut să orînduim cercetările judecătorești, a început dezastrul. Și toți vinovații cuprinși în hîrtiile lui Gunther au beneficiat de acest concurs de împrejurări. De mai multe ori, la Iași, i-am atras atenția lui Brătianu că această toleranță slăbește moralul țării. Îmi dădea dreptate dar tot amîna și, din aminare în aminare, am ajuns ca să rămîie toți nepedepsiți, ba mai mult — ca pe urmă unii dintr-înșii să ne sfideze ei pe noi. Firește adversarii noștri nu s-au dat în lături să declare că atitudinea lui Brătianu era dictată de interese de partid. Se spunea pretutindeni că Brătianu mușamalizează chestia fiindcă pe listele lui Gunther figurau partizani de ai săi. Se șopteau chiar numele lui Ferechide și al lui Morțun. Adevărul e că spre cinstea partidului liberal, nici un membru al său nu figura pe aceste liste... În schimb listele erau pline de prieteni ai lui Marghiloman și chiar Take Ionescu. Mai mult, cînd după revoluția rusească s-au dezvăluit și tainele arhivelor imperiale ruse[illegible] s-a constatat că pe listele negre de la Petersburg figurau numeroși amici ai opoziției intervenționiste. Dar nici aci vreun singur liberal. Partidul nostru ieșise curat din toată corupția neutralității. Și totuși el era cel hulit, acuzatorii lui erau vînduții aliaților sau Puterilor Centrale. La urma urmei meritam această hulă dacă n-am știut să înfierăm pe vinovați și dacă n-am știut să ne apărăm onoarea cu hotărîre și să asigurăm, prin aceasta, izbînda adevărului și a dreptății.

Noi, partidul liberal, aveam două ziare: „Mișcarea" și „L'Indépendance Roumaine". „Mișcarea" era ziarul organizației noastre din Iași, O conducea Nicu Maxim, o minte limpede și un spirit ponderat. Cîțiva ziariști refugiați de la „Viitorul" — ca Hasnaș, Compoteca, Tăușan — au venit să îi completeze și să îi întărească redacția. „L'Indépendence Roumaine" a trebuit să fie reorganizată în întregime. Am încredințat această sarcină amicului Drăghicescu care a îndeplinit-o cu multă rîvnă și cu mult devotament. Pe lîngă el, ca redactor mai de seamă, era un tînăr evreu Algazy, secretarul lui Tavernier, un ziarist de mult talent, foarte muncitor, cu o inteligență foarte subtilă și care mă interesa nespus de mult fiindcă sintetiza toate calitățile curioasei și îngrijitor de puternicei sale rase. După război, Tavernier l-a luat cu el la Paris unde și-a creat repede, la „le Temps", o situație din cele mai bune și a murit în urma unei infecții din neglijența medicilor. L-am regretat cu atît mai mult cu cît a lăsat în urma lui o familie numeroasă pe care o întreținea cu muncă și o încuraja cu o dragoste și o solidaritate semitică mișcătoare.

Mai tîrziu au apărut încă două ziare — unul numit „Acțiunea" al unui anume Nicolau, fratele ziaristului din București cu același nume, și altul numit „România". Acesta din urmă era ziarul oficial al Marelui Cartier, ziar de front care se vindea însă mult și la Iași. Inițiativa înființării lui o luase generalul Prezan și principele Carol. Era continuarea planului meu din primele zile ale declarării războiului. Ideea era dealtminteri nu numai bună dar și logică. Moldova era plină de scriitori băștinași și refugiați. Ce întrebuințare mai bună îi se putea da, decît punîndu-i pe toți să scrie pentru a susține moralul soldaților și al populației civile. Mulți din cei aflători pe la diferite regimente au fost aduși la Iași și mobilizați la redacția „României". Se constituie un comitet de redacție compus din Delavrancea, Minulescu, Corneliu Moldovan, P. Locusteanu, Goga, George Ranetti, Mihai Sadoveanu și Gongopol. Director fiind Sadoveanu iar printre colaboratori: Radu D. Rosetti, C. Bucșan, G. Rotică (bucovineanul), Aurel Marcu, C. Caranfil, D. Marmeliuc, Virgil Bărbat, Mircea Rădulescu, etc. Primul număr a apărut în februarie. Inspiratorul și conducătorul efectiv era aghiotantul generalului Prezan, maiorul Petrescu. Un tînăr și necunoscut avocat din Ploești, care luase în căsătorie pe sora doamnei Prezan, fosta doamnă Negulescu, dealtminteri simțitor mai bătrînă decît el și care datora acestei împrejurări îndoitul privilegiu de a ocupa la adăpost un loc de încredere la Marele Cartier și de a fi adus să joace prin „România" și rolul cvasi-politic de îndrumător al opiniei publice. Nu era lipsit de oarecare inteligență sau mai bine zis de acea facultate specific românească de a prinde lucrurile cu ușurință și de a se strecura cu șiretenie prin greutăți. Și-a închipuit însă prea lesne că e într-adevăr un mare personagiu și a creat astfel protectorului său neplăceri și lui oarecare antipatii, care după război — cînd a fost din nou redus la singurile lui puteri și cînd o sentință de divorț l-a scos din rodnicul cerc al familiei Prezan — a căzut într-o obscuritate ce pare definitivă. Totuși, atunci la Iași era un mare personagiu.

Cu acest ziar nu aveam nici un amestec. De cenzura propriu-zis a ziarelor nu mă ocupam personal. Mavrodi o făcea. Venea numai să-mi ceară dezlegarea în cazuri mai delicate și se ținea mereu în contact cu mine ca să cunoască vederile guvernului și ca să îi dau în toate problemele directivele cuvenite. De „Mișcarea" și de „L'Indépendence" mă ocupam însă de aproape. În fiecare dimineață, adesea chiar de două ori pe zi, Drăghicescu, Algazy, Haneș, Maxim veneau la mine. Le dădeam instrucțiunile, le arătam chestiunile asupra cărora trebuiau să insiste, le înmînam extrase din ziare străine ce trebuiau folosite, le comunicam veștile din teritoriile ocupate spre a le aduce la cunoștința publică cu comentariile necesare. Mai mult, dictam personal numeroase notițe și articole. Răsfoind acum în urmă colecția „Mișcării", am fost mirat eu însumi de marele număr de articole scrise de mine și din care unele prezintă în întregime un viu interes fiindcă oglindesc exact starea de spirit a guvernului românesc din acele mari și zbuciumate vremuri.

De asemenea, în fiecare dimineață primeam vizita lui Tavernier de la „le Temps". Raporturile cu el erau din cele mai plăcute, întîi fiindcă era tipul francezului simpatic și al doilea fiindcă se identificase așa de mult cu aspirațiunile și cu suferințele noastre încît nu mai aveai cu el impresia că te afli în fața unui străin. Prin el comunicam presei franceze ceea ce socoteam trebuincios cauzei noastre și tot prin el se stabileau între mine și deci între guvern și Misiunea franceză raporturi mai intime. În vîrtejul de intrigi al Iașilor refugiului, multe incidente, multe greutăți au putut fi dejucate prin contactul meu permanent cu Tavernier. Cunoscînd adevărul, știind gîndul nostru intim era destul ca de la mine să treacă pe la Legația franceză sau pe la generalul Berthelot, care în restimp se mutase și el la Iași, pentru ca lucrurile să fie lămurite și neînțelegerile evitate. Ceilalți corespondenți de ziare străine, atît de numeroși la început și la București și la Iași, acum ne cam părăsiseră. Cu rușii nu aveam aproape nici un contact. Revoluția odată izbucnită se întorseseră în Rusia. Se vede că cei mai mulți erau revoluționari camuflați sau revoluționari în intimitatea sufletelor lor. Cu reînvierea libertății, Iașul cu mizeriile lui nu îi mai interesa. Mai des vedeam pe Braun și pe Dubochet. Amîndoi au avut o atitudine corectă și ne-au adus servicii. Braun — un evreu român anglicanizat în Brown — era ofițer britanic, printr-unul din acele miracole a căror taină evreii singuri o au. Era veșnic vesel, îndatoritor și optimist. Trăia în intimitatea lui Rattigan, secretarul Legației britanice și izbutise să capteze și bunăvoința mai grea de obținut a lui Thomson. Thomson îl judeca, îl învinuia îndeosebi că scrie o englezească imposibilă (ba bine că nu — se mira și el că o scrie și pe aceea după studiile superficiale ce făcuse în București) dar îl tolera și îl întrebuința. Bătrînul Bourchier care de vremuri imemoriale era corespondentul ziarului „Times" în această parte a lumei își avea reședința la Sofia și era de un bulgarofilism cunoscut. În primele zile ale refugiului, cu cornetul său acustic, a venit să mă vază la Mitropolie. Nu-și putea ascunde disperarea de a vedea țara sa în război cu scumpa lui Bulgarie. Bănuiesc că în fundul sufletului său, Turtucaia și ocuparea Dobrogei i-au umplut inima de o nesfîrșită bucurie. Față de noi avea simțăminte de antipatie pe care nici confraternitatea militară cu patria sa nu au putut-o mișca. Abea la [illegible]sul a avut decît un gînd: să plece și așa a și făcut. S-a dus în Rusia și de acolo în Anglia. Îndată armistițiul a fost iscălit, s-a întors la Sofia. Bolnav a apărat cu ultimele lui puteri cauza Bulgariei învinse și a murit la Sofia. Bulgaria [illegible] în[illegible] [illegible] [illegible] a fost mai bine [illegible] în Moldova. În starea de spirit în care se afla, nu s-ar fi putut abține să trimită la „Times" informațiuni tendențioase sau chiar [illegible] [illegible] toare. Dubochet era un elvețian pălid blond și delicat. Reprezenta pe [illegible] ziarele patrici sale și ziarele franceze. Ne-a arătat întotdeauna o sinceră prietenie și a fost necontenit de o corectitudine perfectă.

Totuși e limpede că [illegible]uit că acțiunea pe care o exercitam prin acești corespondenți și prin aceste mijloace restrînse asupra presei străine — erau insuficiente. Ne dădeam bine seamă de aceasta prin știrile ce ne veneau de la Paris, de la Londra, de la Berna și din Italia și mai ales prin cuprinsul ziarelor din aceste țări. În genere, afară de presa franceză în care se puteau găsi din cînd în cînd unele excepții, presa aliaților continua să se ocupe prea puțin de noi. Rare ori apăreau vești din Moldova și adesea se strecurau note inexacte sau chiar puțin amicale care de fapt erau ecoul nesocotitelor clevetiri ale compatrioților noștri sau al calomniilor vrăjmașe trecute prin sita neutrilor: Olanda și Elveția.

Am înțeles deci că — pe lîngă o acțiune mai intensă a legațiunilor noastre din centrele respective — se impune o propagandă mai sistematică și mai hotărîtă. În consecință, fiindcă în Iași erau mulți profesori universitari fără întrebuințare și dintre care unii aveau legături în Franța și doreau să plece la Paris — ne-am gîndit că cel mai bun lucru ar fi să le punem mijloacele cuvenite la îndemînă și să îi trimitem în Franța să facă propagandă. După diferite discuții s-a stabilit ca să plece 12 din care cei mai mulți de la Universitatea din București, și anume: Pangrati, Hurmuzescu, Dănăilă, Lalescu, Pompei, Drouhet, Ursu, Murnu, Mândrescu, Niculcea, Tafrali și Găvănescu. Conducătorul echipei era Pangrati. Înainte de plecare am avut cu ei în intunecoasa odăiță ce-mi slujea de birou în casele Praja mai multe întrevederi în care le-am dat instrucții. Ca punctele asupra cărora urmau să insiste mai mult să fie bine precizate, le-am remis chiar un memoriu scris cu vederile noastre. Din nenorocire, lipsiți de coeziune personală între ei, neurmînd un plan bine definit și metodic, abea sosiți în Franța, acești profesori s-au împrăștiat și rezultatele acțiunei lor au fost departe de a corespunde așteptărilor noastre. Nu e vorbă poate că au și ei circumstanțe ușurătoare. Nici nu le-am pus la îndemînă toate mijloacele materiale necesare. Poate că nici Legația din Paris nu le-a dat tot concursul. Dar ceea ce e neîndoielnic, oricare ar fi vina noastră a celor din Iași, e că sufletul apostolic a lipsit acestor reprezentanți ai înaltei culturi românești. Era cu atît mai trist cu cît mulți dintre ei fuseseră tocmai în timpul neutralității, printre protagoniști, cei mai nerăbdători și cei mai înflăcărați ai intrării în acțiune.

Tot pe atunci, părăsind direcția „Independenței" a plecat la Paris și amicul Drăghicescu, care singur a făcut mai multă propagandă decît cei 12 profesori universitari laolaltă. Într-adevăr, cu tenacitatea sa de țăran oltean, Drăghicescu a alergat din redacție în redacție, a luat contact cu iugoslavii, cu Beneș și cu refugiații cehi și a adus reale servicii cauzei noastre naționale. În același timp, un alt bun român, Petrescu-Comnen, pe care starea precară a sănătății sale îl țintuise în Elveția, a întreprins pe socoteala lui acolo o operă de propagandă din cele mai rodnice. Înzestrat cu excepționale însușiri de propagandist, Comnen a întrecut chiar pe Draghicescu — fără a reuși însă a-i depăși bunăvoința care acea era de[illegible]gur [illegible]neîntrecută... Concomitent cu propaganda în afară, era nevoie să ridicăm și moralul țării înăuntru. Toate știrile ce ne veneau de pe front erau excelente. Moralul trupei era admirabil. Cînd vreunul din noi trecea printr-o criză de desnădejde, i se recomanda ca leac o vizită pe front. Dar erau trupele în refacere și îndeosebi populația civilă, Iașul cu spitalele, cu refugiații, cu cafenelele lui. S-a întocmit deci și aci un întreg plan. Pe lîngă activitatea zilnică a presei s-au organizat conferințe, festivaluri, concerte etc. Conferințe a ținut îndeosebi Iorga. Întîi un ciclu pentru elevii școalelor militare. Pe [illegible] ciclu pentru public; subiectul principiul naționalităților. Mărturisesc că n-am urmărit aceste conferințe. Știu însă că erau folositoare și că au contribuit mai ales în primele timpuri, cînd lumea era încă atît de deprimată, la întărirea credinței în biruința noastră.

Pe de altă parte, la Teatrul Național, Mavrodi a organizat nu numai reprezentații care să slujească de distracții publicului din Iași și numerosilor ofițeri ce veneau în permisie de pe front, dar și o serie de festivaluri în onoarea aliaților noștri. Primul s-a ținut la 19 ianuarie. Festivalul româno-rus cu piese, muzică și dansuri rusești. Al doilea la 26 ianuarie — în onoarea englezilor — cu muzică, piese și dansuri engleze și pe urmă în fiecare joi au urmat pe rînd, cu același program, festivalul francez, italian, belgo-sîrbesc și românesc. Fiecare din aceste festivaluri erau un prilej de manifestațiuni interaliate. Legațiunile, misiunile respective asistau la reprezentații, erau aclamate sgomotos de public. Lumea avea senzația că nu suntem singuri, simțea solidaritatea ce ne unea pe toți, speranțele renăsteau. În calitatea mea de ministru al instrucției eram șeful suprem al teatrelor și ca atare eram silit să asist la toate aceste sărbări. Am putut deci să constat că ele au exercitat asupra moralului lumei o mult mai simțitoare influență decît aș fi crezut-o, cînd Mavrodi a venit să supuie această idee aprobării mele.

De asemenea, artiștii noștri mergeau prin spitale, declamau în fața bolnavilor versuri patriotice, cîntau cîntece, dădeau concerte. În această privință cel mai neobosit a fost George Enescu. Fără răgaz pretutindeni și-a pus talentul în slujba nevoilor țării. Refuzînd orice remunerații, făcînd donațiuni generoase din modestele sale mijloace, stimulînd pe cei mai tineri, alergînd în toată Moldova — a fost admirabil. În acele grele ceasuri ale vieții noastre naționale el s-a dovedit a fi nu numai un mare talent dar și un mare suflet. De atunci, la admirația ce artistul mi-a inspirat-o întotdeauna, s-a adăugat stima ce se cuvine omului. În entuziasmul meu mă gîndisem să dau acestui vrednic fiu al neamului o mărturie publică a gratitudinei oficiale. Am sugerat regelui să-i confere marele cordon al Coroanei. Socoteam că dacă Franța dăduse marele cordon al Legiunei de Onoare unui Saint-Saens, România putea da cordonul Coroanei lui George Enescu cu atît mai mult cu cît Coroana era cel mai mic din ordinele noastre și că îl purtau atîția miniștri obscuri și atîția demnitari obosiți. Regele însă, care în materie de decorații era de un rigorism invincibil, a respins fantezista mea idee, dînd astfel juvenilității mele să afle încă o dată că în societățile organizate, pentru personalitățile excepționale continuă și vor continua încă multă vreme să nu existe criterii excepționale. Aceste personalități sunt turnate și ele în tiparele obișnuite.

Ecou

Ironii meschine

Gheorghe Tomozei, „fost cronicar de cinema" după cum pretinde d-sa, publică în Flacăra din 26 feb. 1981, un „apropont" în chenar ridiculizînd premiile acordate de Asociația cineaștilor din Republica Socialistă România pe anul 1979. Și pus pe rele mușcă tot : pe vii și pe morți cu numele lor, numărul și denumirea premiilor, casele de filme și firmele respective, promptitudinea comunicării premiilor, numărul spectatorilor...

Propunem spre luare la cunoștință cititorilor revistei Flacăra cîteva din realizările cinematografiei românești în 1979 : 28 filme artistice de lung metraj ; 273 filme documentare și scurt metraje ; 40 filme de animație. În același an s-au înregistrat la filmele din producția internă peste șaptezeci milioane spectatori.

61 realizatori, actori, scenariști, tehnicieni, critici, din domeniul cinematografici, au fost distinși de către ACIN cu premii și diplome. Numele lor sînt cît se poate de obișnuite dar mălițiile lui G.T. încep chiar de aici : „Catrinel (dar) Dumitrescu"... (?) Lista celor 61 premiați ar putea fi considerată într-adevăr cam lungă. Dar G.T. cuprins de răsfățul persiflării se întreabă : „Să fie lista **spectatorilor de film** din fericitul an 1979 ?..." (s.a.) G.T. se autocaracterizează „om cu gustul arhivei". Chiar cu acest gen de gust ar fi putut evita capcana unei glume atît de grosolane, care îl descalifică din calitatea de fost cronicar de cinema. În „fericitul an 1979" (de ce nu ?) numărul spectatorilor a depășit 70 000 000.

Într-adevăr premiile au fost acordate cu întîrziere. Rătăcite prin niște sertare, au fost aprobate la CCES pe data de 1 decembrie și decernate la 15 decembrie 1980. Cum G.T. nu citește decît revista lunară „Cinema" află faptul cu și mai mare întîrziere, scrie „anunțate doar în 1981" și procedează cu aceeași promptitudine în „apropontul" d-sale.

Cusururi ale Caselor de filme există dar nu pentru că se numesc Unu, Trei, Patru, Cinci. La ce desăvîrșire au ajuns creațiile acestor case este într-adevăr o întrebare, o serioasă preocupare.

Dar cum G.T. recunoaște a nu fi vizionat decît „...3 din producțiile 1979" n-ar trebui să se mire că nu „realizează" la ce nivel se află producția națională de filme, și nici nu se face să procedeze la judecăți de valoare.

Prelungindu-și plăcerea batjocurei, G.T. se întreabă de ce pe lîngă premiile acordate regizorilor, scriitorilor, actorilor de film etc. nu există premii pentru cascadori, cai, pomi etc. ? Să meargă d-sa cu subtilitatea persiflării pînă la blamarea cailor. De ce un minunat cal de film n-ar merita o distincție ?

G.T. crede că i s-ar cuveni și dumisale un premiu personal pentru cele trei filme vizionate. Cu trei bilete în valoare de aproximativ 12 lei cumpărate în 1979 la cinema, Gheorghe Tomozei reprezintă aproximativ 0,000 000 428 571 din totalul spectatorilor la filme românești în 1979, cantitate pentru care nu s-au prevăzut distincții.

MIRCEA MUREȘAN ■

P.S. — **Opera prima,** distincție acordată debutanților, îl distrează cel mai mult pe G.T. Să fi fost „Pasărea albastră" de Mme d'Aulnoy sau „Pasărea le foc" de Stravinsky opera prima ?

RACUL

Caricaturi de **ANTON DRAGOȘ, CONSTANTIN CIOSU, MIHAI MATEI și SORIN POSTOLACHE** ■

Andy Constantinescu se amuză !

În ultimul număr pe februarie a.c., al revistei „Săptămîna" Andy Constantinescu la rubrica „Filatelia pe scurt" declară zeflemist că „îl amuză" articolul meu din nr. 1/1981 al revistei „Filatelia"!

Deoarece conținutul articolului nu este cîtuși de puțin „umoristic", ci din contră, mă consider dator să lămuresc lucrurile, mai ales pentru acei cititori derutați în urma „amuzamentului" cu subînțelesuri al lui Andy Constantinescu.

Articolul meu din „Filatelia" nr. 1/1981 se ocupă de tematica filatelică angajată, militantă, subliniind necesitatea unor clarificări noționale și a reconsiderării modului în care sînt prezentate unele exponate cu această tematică în expozițiile filatelice. Este deci vorba de unele aspecte ideologice ale tematicii filatelice actuale.

Totodată, dumnealui insinuează că întrucît „datele" cuprinse în articolul meu se aseamănă cu cele din cartea recent apărută a tov. Iosif Micu, ar fi vorba, vezi dumneata de „ceva".

Lăsînd la o parte enormitatea unei atari insinuări, cînd este vorba de principii și idei general valabile pentru concepția ideologică în care se încadrează ambele lucrări, mi se pare că de astă dată Andy Constantinescu depășește limita glumelor cu care ne-a obișnuit și ni se adresează pe un ton de intimitate pe care l-ar putea utiliza pentru colegii săi de la rubrica vecină „Gigă".

Este cam multă vreme de cînd acest minz teribilos se zbenguiește fără frîu în micul țarc al rubricii scurt-filatelice din pagină. Nu știu ce cîștigă cititorii acestei interesante reviste și ce adaugă revista însăși la prestigiul pe care și l-a creat, prin publicarea „șmecherilor" filatelice ale lui Andy Constantinescu care înțelege să înlocuiască informarea corectă cu superficialitatea, onestitatea gazetărească cu aprecierile subiective și care confundă gluma sănătoasă cu lipsa de bună-cuviință !

Filatelia românească se găsește astăzi la un moment de răscruce al dezvoltării sale, la momentul unei necesare reconsiderări a întregii activități din acest sector al propagandei și al muncii cultural-educative de masă. Avem nevoie acum de sprijinul competent și constient al tuturor filateliștilor cu simț de răspundere și nu de bagatelizări ale unor probleme serioase.

RAZVAN PANAITESCU ■

Vînătoarea de vrăjitoare din strada Trapezului

Am mai scris în revista noastră că violența nepedepsită la adresa naturii (a animalelor, a plantelor) poate degenera, luîndu-și ca țintă omul. N-am scris, temîndu-ne să nu părem exagerați, că, uneori, violența în cauză nu este, practic, decît un atac deghizat împotriva omului, asumat de niște ființe cu vocații certe de criminali. Din nefericire, faptele ne confirmă în ambele ipoteze.

Faptele, așa cum le vom relata pe scurt, în aceste rînduri, par desprinse dintr-un film despre Ku-Klux-Klan sau despre vînătoarea de vrăjitoare. Vînătoarea de vrăjitoare din cartierul bucureștean Balta Albă, strada Trapezului nr. 2, blocul M-6, scara 1.

Sub pretextul că în apartamentul nr. 3 (proprietate personală) de la parterul acestui imobil ar exista un cîine (sau niște cîini...) și o pisică (sau niște pisici...), a căror prezență e decretată neavenită cîinii și pisicile urmînd a trăi, în această concepție, exclusiv în păduri, în vîrfuri de munți sau pe recife oceanice), se organizează o vînătoare, aparent împotriva animalelor, de fapt împotriva stăpînei lor. Că mobilul real era omul o dovedește, mai mult decît limpede, faptul că cei „deranjați" de existența patrupedelor nu s-au adresat organelor competente în astfel de chestiuni, adică serviciilor zooveterinare, preferind să „lucreze" ei înșiși, cu mîinile lor, fără nici un fel de mănuși legale, ce, evident, le-ar fi îngreunat sau împiedicat atacul. Instigatorii acestuia sînt niște locatari ai blocului (C. Stoiciu, P. Ploșceanu, Victor Constantin, I. Birlădeanu, D. Niculescu, I. Ciocan ș.a.) și un oarecare Fieraru, care se pretinde drept „reprezentant" al Consiliului popular al sectorului 3, împuternicit „să facă ordine". (Nu vrem să intrăm aici în detalii privindu-i pe cei numiți, cine sînt, cu ce se ocupă etc. Acesta e alt subiect, mult prea bogat ca să-l constrîngem la cîteva rînduri. Menționăm doar că unii dintre ei stau acasă, ca „pensionari de boală", că unii, totuși, nu stau, activînd foarte harnic ca meseriași-bisnițari, cu ateliere ilegale improvizate în boxele blocului. Dar asta, cum spuneam, e alt subiect, asupra căruia, poate, vom reveni cu un alt prilej.).

Și acum, faptele propriu-zise.

Duminică, 8 martie, de Ziua femeii, la orele 9,30 dimineața, locatara apartamentului nr. 3, Teea Iancu, femeie singură, se trezește ținta unei furibunde agresiuni. Instigatorii, împreună cu alți inși, recrutați de ei sau contaminați de eroicul lor exemplu, escaladează balconul apartamentului (după ce în prealabil îi spărseseră toate geamurile) și năvălesc în casă. Cîțiva dintre huligani o imobilizează pe Teea Iancu, o lovesc cu picioarele, cu pumnii, cu obiecte dure, alții smulg firul telefonului (ca să reteze orice apel la ajutor), alții deschid larg ușa (ca să năvălească forțele huliganice acolite, plantate în pragul apartamentului), alții, sub balcon, aprind un foc. Un cîine și o pisică sînt capturate și aruncate în flăcări. Sînt aruncate în flăcări și o serie de obiecte (îmbrăcăminte etc.) ale victimei. În timp ce victima este mai departe lovită, alți huligani, înarmați cu rîngi, încep să devasteze apartamentul, sparg mobile, sfîșie haine, nu cruță nimic, nici măcar pereții. Cei ce încearcă să intervină sînt bruscați și alungați de huligani. La fel pățește președintele Asociației locatarilor, ing. M. Lăzărescu. La fel pățește reprezentanta Comitetului național pentru apărarea animalelor, sosită în grabă, în urma unui apel telefonic. Sînt alertate organele de ordine, lucrători ai Circii 13-Miliție, care descind la fața locului, îndeamnă la liniștirea spiritelor și se retrag. Maltratarea locatarei și devastarea apartamentului continuă cu o furie sporită. Lucrătorii miliției revin, apelează din nou la liniște, se retrag. Furibunda agresiune continuă. Reprezentanții ordinii revin pentru a treia (și ultima) oară, propovăduind din nou blîndețea. Banda părăsește terenul cînd se plictisește, cînd obosește.

Incredibil, dar lucrurile chiar așa s-au petrecut ! În plin București, în plină zi, sub ochii unui întreg cartier și ai celor însărcinați să-i păzească liniștea, să-i păzească oamenii, să le păzească avutul !

La ora cînd scriem aceste rînduri, apartamentul nr. 3 din strada Trapezului nr. 2, bloc M-6, scara 1, arată ca după un cutremur. Geamurile sînt sparte, la fel și mobilele, la fel un perete, ușa poartă urme de foc. Sub balcon se văd încă vestigiile celuilalt foc, cu resturi de obiecte și oase de animale carbonizate. Teea Iancu a fugit de acasă, doarme pe la prieteni și pe la rude, temîndu-se de repetarea agresiunii.

Comentariile — cum se spune în astfel de cazuri — sînt de prisos. Încheiem deci aici, nu însă înainte de a aminti — pentru cei ce-au uitat — că trăim într-o societate guvernată de legi. Care legi nu se discută, nu se propovăduiesc, ci se aplică.

ILIE PURCARU ■

P. S. Tot în legătură cu cruzimea nesancționată (deși legea prevede expres sancțiuni) la adresa naturii, a animalelor. În „Flacăra" din 8 ianuarie a.c., într-o „Scrisoare comentată", aduceam la cunoștința organelor în drept sesizarea corespondentului nostru Gheorghe Grigurcu din Tg. Jiu, al cărui cîine, un Saint-Bernard, animal-monument al naturii, ocrotit de legi speciale, fusese otrăvit de persoane necunoscute, concluzia otrăvirii fiind atestată de Laboratorul de diagnostic al Inspectoratului sanitar veterinar al județului Gorj. Că otrăvitorul sau otrăvitorii au rămas pînă astăzi „persoane necunoscute", nu asta vrem să discutăm aici. Mai sînt, din nefericire, infracțiuni ai căror autori sînt descoperiți mai greu. Ceea ce vrem să amintim aici este obligația, stipulată de Legea presei, ca sesizările și semnalele noastre critice să primească, din partea celor vizați, un răspuns, în termen de cel mult 30 de zile. De la apariția articolului nostru au trecut 75, dar răspunsul încă întîrzie. Un fel de răspuns (datat 25 decembrie 1980, deci anterior articolului din „Flacăra"), emis de Procuratura locală Tg. Jiu, a primit totuși Gh. Grigurcu, la cîteva zile după apariția „Scrisorii comentate". Un „răspuns" care îl înștiințează că (citățm) „din actele premergătoare efectuate rezultă că nu a fost otrăvit de vreo persoană cîinele ce vă aparținea". Rezultă deci, ca să fim în stilul și în sugestia „răspunsului", că Saint-Bernardul s-a sinucis. Sau că, nefiind „otrăvit de vreo persoană", a fost otrăvit de o pisică. Involuntarul umor lugubru ce se degajă dintr-un astfel de „răspuns" ne pune, mărturisim, pe gînduri.

Lumea în care trăim

Necunoscutele viitorului...

Doar petrolul reprezintă o necunoscută a viitorului ? În timp ce lumea întreagă este preocupată de găsirea unor soluții pentru depășirea crizei energeticii, se pare că „în umbră se coace o nouă criză".

Economiștii, proiectanții, inginerii — după cum afirma gazeta italiană „Cocierre della Serra" — constată, de-a dreptul alarmați, că perspectivele aprovizionării cu metale strategice pot deveni critice. Cererile de titaniu, spre exemplu — al cărui preț a crescut de 4 ori în numai 6 luni ale anului trecut — nu mai pot fi onorate fără un „preaviz" de un an sau doi. Dar titaniul nu este singurul dintre metalele din ce în ce mai greu de procurat pe piața metalelor. În ultima vreme se înregistrează puternice tensiuni în privința plumbului, molibdenului, platinei și argintului. Cererile, ca și prețurile, cresc vertiginos, în timp ce ofertele stagnează.

Fragilitatea pieței metalelor strategice a devenit preocupantă. A dovedit-o un trecut destul de proaspăt în memorie. Vă amintiți de evenimentele care au avut loc în urmă cu doi-trei ani în regiunea Shaba din Zair ? Atunci, prețul cobaltului — în a cărui producție Zairul ocupă primul loc în lume cu o pondere, în totalul mondial, de 65% — a crescut de 8 ori în numai cîteva zile. De fapt, așa cum se știe, aprovizionarea cu diferite minereuri metalifere se face în proporție de 40—60 la sută din țările în curs de dezvoltare, multe dintre ele situate în zone deosebit de „fierbinți" sau în vecinătatea lor, zone afectate de evenimente frecvente.

Dificultățile situației politice din unele țări africane, dar mai ales reorientarea investițiilor ca urmare a „crizei petrolului", au determinat multe companii industriale din Occident să amîne sau chiar să renunțe la proiectele lor de extindere a unor exploatări miniere. Ca atare, odată cu creșterea consumului de metale strategice a sporit și cererea acestora, și, evident, prețurile lor. Iar investițiile n-au fost pe măsura necesităților, deoarece pentru unele companii riscurile pe termen scurt sau lung păreau deopotrivă mult prea mari.

În această situație, potrivit unor speculații care se fac în presa occidentală, nu este exclus ca marile trusturi petroliere internaționale, care au acumulat importante beneficii, să dovedească un anumit interes pentru investirea profiturilor în industria metalelor strategice care devin din ce în ce mai prețioase. Nu trebuie uitat însă că totuși, chiar și în condițiile unor investiții urgente, vor trebui să treacă... circa 8—10 ani pentru ca acestea să dea rezultatele scontate.

8—10 ani reprezintă o perioadă prea lungă pentru economia modernă. Un deceniu în acest sfîrșit de secol înseamnă enorm și nimeni nu poate să aștepte. Iată de ce, după opinia specialiștilor, în anii care urmează preocupările prioritare ale omenirii ar trebui orientate spre alte direcții de acțiune. Și anume, în primul rînd spre crearea unor tehnologii noi care să reducă consumul celor mai solicitate metale. Astfel, în cazul cromului, care are un rol capital în producția oțelurilor și aliajelor inoxidabile, sînt în studiu mai multe procedee menite să diminueze cu circa 20 la sută cantitatea de crom utilizată, fără a afecta însă calitățile oțelurilor și aliajelor inoxidabile. În același timp extinderea folosirii pulberilor metalice creează posibilitatea obținerii unor economii de materiale pînă la 50 la sută față de procedeele clasice, de forjare.

În al doilea rînd ar fi vorba de găsirea unor înlocuitori nemetalici ai aliajelor folosite în prezent în industrie. Un loc central îl ocupă în această privință materialele plastice, performanțele cărora continuă să uimească. Noile produse realizate rezistînd cu brio la solicitările mecanice, la temperaturi relativ ridicate sau la fenomenul de „îmbătrînire". Specialiștii au demonstrat practic că în numeroase cazuri materialele plastice tehnice ar putea de pe acum să înlocuiască cu succes cuprul, aluminiul și chiar oțelul. Fiind ușoare și rezistente, componentele plastice, îndeosebi cele poliamide, pot să aibă o prezență mult mai largă în diverse ramuri industriale.

Rezultate spectaculoase se vor obține în viitor prin extinderea folosirii materialelor denumite compozite. În asociere cu fibre de grafit, carbon și cu rășini sintetice, aceste materiale, la fel de ușoare ca și cele plastice, sînt mai rezistente, oricît ar părea de ciudat, decît oțelul. În momentul de față sînt încă prea costisitoare și sînt folosite practic doar pentru construcția avioanelor militare cu performante ridicate. Cu toate acestea materialele compozite au un viitor sigur, mai ales în industria automobilului. Nu de mult, specialiștii firmei „Ford" au prezentat deja un vehicul experimental construit aproape în întregime din materiale de acest tip. Prototipul, cu 567 kg mai ușor decît cel metalic, ar fi însă la fel de solid și de rezistent la eforturile mecanice — pretind specialiștii. Exces publicitar ? Optimism exagerat ? Firește orice noutate de acest gen trebuie să treacă examenul practic. Deci să lăsăm pe seama viitorului părerea definitivă. Cu atît mai mult cu cît numeroși cercetători consideră că metalele strategice ar putea fi înlocuite, tot atît de bine, cu materialele ceramice în superaliaje pe bază de nichel, crom sau cobalt. Programele de cercetare în această direcție sînt deocamdată la început. Dar primele rezultate sînt într-adevăr spectaculoase.

Pentru deceniile următoare experții prevăd o extindere considerabilă a folosirii „materialelor noi". Pînă atunci, însă, penuria se face tot mai acut simțită pe piața metalelor strategice. Planeta va trebui să găsească răspunsuri imediate la întrebări ce nu vor îngădui amînarea...

AL. PINTEA ■

„EFECTUL DE SERĂ" și noua epocă glaciară

Anomaliile climatice din perioada postbelică sînt acum un loc comun. Ele au produs și produc îngrijorare, cu atît mai mult cu cît în ultimii 5 ani frecvența lor a fost tot mai mare. Astfel, după cum se știe, vara trecută Statele Unite au fost bîntuite de cele mai puternice valuri de căldură din întreaga lor istorie. Timp de mai multe săptămîni, în statele din partea de sud-est temperatura s-a menținut în jur de 40 de grade ; 1 200 de persoane și-au pierdut viața, din cauza insolației și a deshidratării, pagubele cauzate recoltelor fiind de miliarde de dolari. Iarna aceasta a fost rîndul Australiei să suporte o secetă fără precedent. Se cunosc, de asemenea, catastrofele care au încercat Sahelul în 1968 și 1974. Tot în 1974 s-a înregistrat și o puternică secetă în India. Iar reversul căldurilor record l-au constituit, în aceleași perioade, iernile foarte aspre.

Firește, toată lumea, și în primul rînd savanții, au căutat să explice fenomenele menționate, să le determine cauzele. Din mulțimea de ipoteze care s-au emis (și se emit încă), cea mai răspîndită este aceea care susține că perturbațiile climatice de pe planeta noastră se datoresc activității industriale. De la începutul erei tehnice, Europa și America s-au acoperit de uzine și de centrale termice, ale căror coșuri aruncă în atmosferă cantități imense de fum încărcat de gaz carbonic. Potrivit revistei „L'Express", omenirea produce 5 miliarde de tone de bioxid de carbon anual, și tendința este de sporire. N-ar fi nimic dacă acest gaz s-ar dispersa pur și simplu în atmosferă. Dar, amestecat cu alte substanțe poluante, el formează un ecran care perturbează circulația razelor solare reflectate de suprafața pămîntului, dînd naștere așa-numitului „efect de seră". Permeabil ca un geam la trecerea razelor solare spre pămînt, bioxidul de carbon închide în interiorul atmosferei terestre căldura reemisă de pămînt sub forma razelor infraroșii, ducînd la ridicarea temperaturii atmosferei.

Dacă actualul ritm de folosire a combustibililor minerali — petrolul și cărbunele — va continua, pînă în anul 2050 cantitatea de bioxid de carbon din atmosferă se va dubla, iar temperatura aerului se va ridica cu 2—3 grade. Pentru profani pare puțin, dar, în realitate, consecințele pentru viața planetei, pentru omenire ar fi dezastruoase. Imense teritorii, astăzi grînare ale lumii, s-ar transforma în deșerturi, alte zone ar fi inundate. La un plus al temperaturii medii de 5 grade, calota glaciară a Arcticii s-ar topi, nivelul oceanelor s-ar ridica cu 1—5 metri, ceea ce ar însemna o catastrofă pentru multe milioane de oameni, care locuiesc în regiunile de coastă. Orașele New York, Londra, Leningrad, Bangkok, Singapore, Djakarta și altele ar dispărea de pe harta lumii. În același timp, teritorii și mai întinse ar muri datorită arșiței excesive. Toate ecosistemele pămîntului ar fi distruse.

Soluția ? Ea decurge în mod logic : renunțarea la petrol și cărbune ca surse de energie. Cum economisirea petrolului se face oarecum de la sine, datorită penuriei, a prețurilor exorbitante, rămîne să se dea bătălia mai ales cu bătrînul cărbune care, abia reabilitat, abia repus în drepturi și în funcțiune, își vede iarăși amenințată situația. Ce propun, în schimb, ecologii și climatologii ? Să se recurgă la energii „curate" : solară, a apelor, a vîntului, și chiar la cea atomică, avînd în vedere că aceasta, oricum, nu produce bioxid de carbon.

Acestea ar fi deci revendicările a numeroși savanți, a unor organizații și organisme internaționale, precum și a unor oameni politici. Sînt însă revendicările respective întemeiate ? Altfel spus, se bazează ele pe studii temeinice, pe date certe ? Răspunsul este mai degrabă negativ. Chiar și cei mai înfocați ecologi și climatologi, care se pronunță pentru măsuri drastice de protecție în contra bioxidului de carbon, admit că cerințele lor se sprijină pe ipoteze foarte fragile. Căci în prezent de-abia se descoperă istoria climatului Terrei. Sînt foarte puțin cunoscute și înțelese efectele și rolul ciclurilor lunare, ale erupțiilor solare, ale derivei continentelor și ale norilor, fără a mai vorbi de disputele asupra influenței oceanelor și a pădurilor. Iar verificarea unei singure ipoteze costă milioane, pe care cercetătorii n-au de unde să le ia. Rămîne, prin urmare, să se mai aștepte, cu atît mai mult cu cît nu puțini specialiști susțin că supraîncălzirea atmosferei ca urmare a „efectului de seră" nu numai că nu este dăunătoare, dar este chiar binevenită, întrucît, spun ei, pămîntul este pe punctul de a intra într-o nouă eră glaciară.

Dar, în așteptarea momentului cînd lucrurile se vor lămuri, omenirii îi revine o misiune cît se poate de concretă, în afara oricărei dispute : să se preocupe în permanență de sănătatea globului pe care își duce viața, diminuînd și în cele din urmă eliminînd orice fel de poluare.

ION D. GOIA ■

La fiecare 24 de minute

Despre creșterea criminalității în Statele Unite, în alte țări occidentale, am citit sau am auzit de nenumărate ori. S-a schimbat oare între timp ceva ? Nu, nu s-a schimbat nimic. Ultimele date confirmă ceea ce știam de mai demult : numărul crimelor și delictelor este în continuă sporire, nesiguranța cetățeanului devine din ce în ce mai pronunțată. Potrivit unui recent sondaj al Institutului Gallup, 58 la sută din cei chestionați au declarat că se simt într-o mare nesiguranță, 64 la sută au arătat că nu ies singuri noaptea din casă iar 80 la sută au afirmat că nu poartă niciodată asupra lor bani în numerar de teama de a nu fi jefuiți. Ministrul american al justiției a citat și el cifre care stîrnesc neliniște. Astfel, potrivit spuselor lui, atît în 1979, cît și în 1980, criminalitatea a crescut, față de anii precedenți, cu 11 la sută. În cursul anului 1980, 30 la sută din familiile americane au fost victimele unui furt, unui viol, unei agresiuni sau ale unei omucideri, fapt caracterizat de ministru drept „scandalos". Alte date statistice arată că în S.U.A. un act de violență este comis la fiecare 27 de secunde și un asasinat la fiecare 24 de minute.

Că între cauzele proliferării criminalității îi le loc de frunte se situează lipsurile, mizeria, șomajul, nu mai încape nici o îndoială. Că, prin urmare, pentru eradicarea criminalității este necesară înlăturarea cauzelor care o generează este iarăși un loc comun. Dar acest aspect, oricît de important ar fi, nu trebuie absolutizat. Cu alte cuvinte, nu trebuie neglijate celelalte mijloace de combatere a criminalității : forțe de ordine suficiente, înzestrate cu mijloacele necesare, reținerea promptă și pedepsirea corespunzătoare a răufăcătorilor.

Pentru că, mai întîi, nu toate fărădelegile izvorăsc din sărăcie. În al doilea rînd, cetățenii consideră că pentru a se apăra de hoți, asasini, bandiți, escroci, atentatori la bunele moravuri nu este deloc indicat să se aștepte pînă se va termina cu sărăcia. Este ceea ce a reieșit și din mai sus menționatul sondaj Gallup : 59 la sută din răspunsuri sînt nefavorabile sistemului juridic american care nu se mai bucură de încredere, deoarece răufăcătorii nu-și primesc pedepsele pe care le merită. În același timp, poliția nu reușește să apere pe cetățenii obișnuiți de agresiunile sau jafurile celor certați cu legea.

Nemulțumirea populației a determinat autoritățile să ia atitudine. Președintele Curții supreme americane s-a pronunțat pentru modificări în actuala legislație, pentru a se putea efectua „o arestare rapidă, o judecare promptă, o pedeapsă sigură și, pînă la un anumit punct, o judecată definitivă". S-au cerut, totodată, limitarea deținerii de arme de către cetățeni, refuzul eliberării pe cauțiune a acuzaților care, potrivit antecedentelor, sînt susceptibili de a comite noi fapte antisociale. Iar guvernul, manifestîndu-și intenția de a combate cu hotărîre criminalitatea la nivel național, a început prin a aloca fonduri necesare cercetărilor. Dar măsurile cele mai importante sînt așteptate de-abia de acum înainte.

ION CODRU ■

Mondo umano ?

Dincolo și dincoace

Cînd vineri, 20 martie, a fost echinocțiul de primăvară și a început primăvara astronomică —

...dincolo de Ocean febra urca, urca mereu. Vine, vine primăvara și, ca întotdeauna, la 30 martie, în Los Angeles are loc decernarea faimoaselor Oscaruri pentru : cel mai bun film, cel mai bun actor, cea mai bună actriță, cel mai bun regizor, cel mai bun film străin, cel mai bun scenariu original. Nume, titluri circulă din gură în gură cu repeziciune incredibilă, noile șanse devin publice înainte de a exista. Tensiunea crește, crește. Pe măsura competiției în arta filmului !

...Dincoace de Ocean, mai mulți vînzători de artă barcelonezi afirmă că Salvador Dali are obiceiul să vîndă ca litografii reproduceri la ofset ale operelor sale pe care, însă, le-a semnat în original. Pe cînd disputa pare să devină acerbă, din Milano se anunță că o pînză a maestrului Dali a bătut recordul vînzărilor la licitație — 310 milioane lire italiene sau 1 550 000 franci francezi ! Și, probabil, cifrele vor crește mereu. Pe măsura competiției financiare printre iubitorii (?!) arteі.

...De dincolo de Canal, „Britain 1981" demonstrează că englezii cumpără mai puțin tutun, mai mult alcool și stau destul (20 ore pe săptămînă — iarna) la televizor. În ce-l privește, „...British Medical Journal" arată că ceaiul dă letargie iar „France Presse" scrie (cu maliție) dacă vor renunța la tradiționala ceașcă de ceai, britanicii vor fi obligați probabil să bea apă : doctorii americani au constatat că celebra cafea este cancerigenă, iar recentele creșteri decise de bugetul d-nei Thatcher au făcut ca prețul berii să fie prohibitiv..." Sînt noi constatări ivite din confruntarea dintre observațiile, noastre și realitate.

...Dincolo de Canal, aflăm (cu uimire ? dar ne mai poate mira ceva astăzi ?) că de, la 9 martie, N.A.T.O. și cele 14 capitale ale țărilor pactului (exceptînd Franța) urmăresc strict un scenariu. Dar nu ca oricare alt scenariu — de film sau spectacol — ci de... „război". Altfel zis, se mimează, cu toată puterea necesară, un război și, după cum sîntem informați, „în funcție de un scenariu de criză, din «centrul situației» al N.A.T.O. de la Bruxelles", civili și militari testează și analizează reacțiile guvernelor membre ale pactului. „Realismul" acestui scenariu — top secret — la care, cotidian, participă șefi de stat, premieri, șefi de state-majore — merge pînă acolo încît simulează conferințe de presă zilnice asupra evoluției „crizei". În acestea, diplomații joacă... rolul ziariștilor. Noroc că putem zîmbi măcar, întrucît este vorba de roluri și de un joc și nu de viața cotidiană, care să ne-ducă la constatări triste, care să ne încrețească pielea.

Dar mai bine să revenim la ultimele știri de dincolo și de dincoace : la Oscar sînt mari favoriți R. de Niro și John Hunt (cel mai bun actor), Robert Redford (cel mai bun regizor). Independent de voința lui, Dali, nemaiputîndu-și semna pînzele, și-a confecționat un tampon cu amprentele digitale : în India a crescut spectaculos numărul tigrilor, leilor și rinocerilor : în fine, vineri, 20 martie, a fost echinocțiul de primăvară. Dar vor fi existînd primăveri reale și primăveri imaginate ?

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

(După „BOHEMIA" — Cuba)

Ochii și urechile lumii

Murmur de primăvară

„Visăm ?", murmurară ziariștii, la Geneva, nu demult, să tot fie vesnicia a patru luni — „visăm ?", ei bine, la ce ar mai putea visa, încredull dar rivnind mereu feeria, ziariștii acestui secol,

„visăm ?" murmurară ei, atunci, la Geneva, deși în aceeași zi de noiembrie se relata în presă despre existența unui club englez, al cărui președinte, Andy Harrison, refuzase candidatura unui ziarist care vroia să le conferențieze despre romanele fluviu din secolul 19, „temă prea interesantă, care nu ne-ar putea plictisi cum trebuie" a argumentat președintele, după cum există, invers, un alt club englez, al sporturilor cît mai periculoase, oameni care nu vor cu nici un chip să se plictisească și organizează parașutarea a 15 cimpanzei în ținută de gală la o manifestație publică,

nu, la toate acestea — să adaug o competiție la Leeds, pentru a desemna cel mai plicticos conferențiar, cel care izbutește adormirea întregului auditoriu — la toate acestea ziariștii nu murmurară : „visăm ?" și nici nu au scris, negru pe alb, ca aici, la Geneva, că „totuși, nici unul dintre acești 70 de oameni, care au muncit intens timp de trei zile, nu dădea impresia unui scăpat dintr-o casă de nebuni" ;

în schimb, la această adunare, pentru înființarea unei Organizații a Națiunilor Unite Animaliere, cu consiliu de securitate, tribunal internațional și steag — albastru, pe care sînt înscrise cele 7 specii de animale amenințate cu pieirea : balena, elefantul african, cerbul indian, chinchilla, delfinul, lama și foca arctică — la tunetul de aplauze care au răspuns delegatului libanez ridicat să proclame „existența unei națiuni a berzelor", după care trimisul american a vorbit în numele „națiunii de balene", o delegată vest-germană denunțînd „existența unui veritabil genocid", prin comerțul mondial de păsări și păsărele, al căror grad de fragilitate și mortalitate face necesară prinderea a 15—20 milioane pentru a vinde 6 (milioane !),

în fața acestui for care vede în salvarea animalelor pămîntului o încercare de salvare dacă nu a O.N.U.-lui, măcar a OMULUI, un scriitor francez cunoscut, Denis de Rougemont, explicînd, tot acolo, foarte clar că „animalele trăiesc ca și noi durerea și bucuria, frica și iubirea ; dar nu vorbesc ; trebuie deci ca noi să vorbim pentru ele" — și la care aș adăuga că vorbind pentru ele, vorbim despre și pentru noi, specia umană —

aici ziariștii prea încercați se pișcă de picior și murmură : „visăm ?"

Acel tip care, înainte de potop, încărca pe arca sa oameni ȘI animale, părea mai informat, mai visător și mai lucid decît ziariștii secolului meu, atoatestiutori și atoateplictisiți, încremeniți între ridicol și eterna fascinație a unui Eden : ceea ce nu mă împiedică să murmur, venind primăvara : Binecuvintați animalele și ziariștii !

RADU COSAȘU ■

Lumea se amuză

(După „EPOCA" — Italia)

Eu comunic,
tu comunici,
el comunică

Frisoanele bunicului Gutenberg

Cu dreptul întîiului venit, cu rădăcinile înfipte adînc în solul tradiției, cu convingerea că barba-i de patriarh impune respect și-l va ajuta să calce onorabil printre undele scurte și ultrascurte pornite la plimbare, bătrînul tipar caută a se ține în șa. Scriitura, la vremea ei, deschidea fereastra către o lume nestiută : remanența cuvîntului. Datorită ei cunoaștem frămîntările gînditorilor mai virstnici decît noi cu cîteva milenii. Prima enciclopedie — apărută în China — are peste 2 000 de ani. S-au născut cărțile, au apărut bibliotecile. Vîrsta modernă a comunicației de masă va fi însă anunțată doar de apariția imprimeriei. Cu o necesară precizare : tehnica reproducerii imaginilor și scriturii gravate în piatră și lemn era deja cunoscută de multă vreme. Adică de prin secolul al VI-lea înaintea erei noastre. Pe poteca ce duce la Gutenberg descoperim certificatul de naștere al hîrtiei, folosită pentru prima dată în China cam pe timpul războaielor dintre Decebal și Traian. În țările arabe va pătrunde în secolul al VIII-lea. În Europa abia în secolul al XIV-lea. Cam odată cu descălecatul lui Dragoș. Imprimeria este semnalată în China în veacul al IX-lea. În Europa, cum știm, în al XV-lea.

La cinci secole de trăire încinsă, primenite de aerul noutăților, numeroase și spectaculare, trupul bătrînului tipar se încăpățînează a-și ascunde ridurile, exersează cu stăruință în registrul performanțelor de valoare, impunîndu-și punctul de vedere și refuzînd cu demnitate trecerea în loja senatorilor de drept, acolo de unde, indiferent cum ești privit, tot haină de pensionar vei purta. În cîmpul acoperit cu mine al secolului nostru Gutenberg avansează. Ce vom constata, aruncînd o privire în direcția ofensivei mijloacelor de comunicare în masă în ultimele decenii ? Pasul înainte, vizibil sesizat pe toate canalele, este sincronizat cu evoluția factorilor demografici, educativă, socială.

Într-un interval de 15 ani (perioada 1960—1975), populația globului a crescut cu 33 la sută, Tirajul ziarelor — calculat la mia de locuitori — a crescut cu 5 la sută. Numărul titlurilor de cărți publicate anual la un milion de locuitori în aceeași perioadă s-a mărit cu 30 la sută. Mutînd cap-compasul în plan mai îndepărtat, vom observa că timp de 25 de ani (între 1950—1975), numărul exemplarelor publicațiilor cotidiene a sporit cu 77 la sută iar al titlurilor de cărți tipărite anual cu 111 la sută. Un mers ascendent, tinzînd spre punctul în care tipăritura, împreună cu suratele-i mai tinere din Galaxia Marconi, vor permite un racord totalitar al populației globului la mijloacele de comunicare în masă.

Frisoanele bunicului Gutenberg vin de altundeva, nu din aceastâ parte a extensibilității cercului în care se mișcă și nu numai — dar despre asta altă dată — din temerea că oxigenul planetei va fi prea cu poftă adulmecat, pînă la limita rarefierii, doar de competitorii mai tineri aduși în scenă de Hertz și ai lui. Insuficiența-i cardiacă se trage, s-o recunoaștem, de la dificultatea asigurării pe măsura pretențiilor a suportului scriturii. Hîrtia a fost și devine pe zi ce trece un stîlp pe umerii căruia se înalță, cînd există, succesul de casă. Boala devine cronică, proiectată pe ecranul ce ne permite să distingem cifra enormă a celor ce nu știu să citească și în consecință excluși din capul locului din sala unde tronează paginile mari ale ziarelor, sau mici — ale cărții — acoperite cu litere : 800 de milioane în prezent. Aproape o treime din populația adultă a planetei. În următorul deceniu este de așteptat să se adauge nivelului cert de acum încă 150 de milioane de neștiutori de carte.

În plus, zidurile de netrecut ale dificultăților lingvistice. Din 500 de limbi care se reprezintă prin scriere, cîte figurează în statisticile la zi, numai 200 au tradiție scrisă și literară ; alte 200 nu au decît tradiție scrisă ; restul de o sută nu au decît alfabet și abecedare.

Dar nu sînt frisoanele care le evocăm acum singurele semne de exclamare ce flanchează trecerile pietonale de pe Autostrada tiparului.

NEAGU UDROIU ■

Deceniul opt: cu stîngul înainte...

Un an cu șomaj record, cu o creștere economică lentă și o inflație galopantă le așteaptă pe membrele O.E.C.D., potrivit unui studiu de prognoză comentat de „International Herald Tribune". El presupune că încrederea — definită ca o corelație stabilă între dorința consumatorilor de a cheltui și a oamenilor de afaceri de a investi — se va menține neafectată, orice modificare a acesteia în direcția stagnării cheltuielilor fiind de natură să compromită perspectiva.

În urma unei analize pertinente a evoluției economice a principalelor țări membre ale O.E.C.D., raportul consideră că Japonia va fi singura țară unde produsul național brut va crește cu o rată de 6,6 la sută, aproape egală cu media deceniului trecut. Ritmul dezvoltării R.F. Germania în următoarele 6 luni este estimat la 0,50 la sută, după un declin de 3 la sută în cea de-a doua jumătate a anului trecut. La finele celui de-al doilea semestru al anului în curs, creșterea nu va depăși 1,5 procente, urmînd ca abia în prima jumătate a anului 1982 să atingă 2 la sută. Franța va cunoaște o îmbunătățire modestă a situației sale, cu o creștere reală de 1 la sută. În S.U.A., unde perspectiva este incertă datorită schimbării Administrației, se prevede o creștere între 2,5 și 3,5 la sută în perioada iulie 1981 — iulie 1982.

Privită prin prisma interdependențelor inevitabile dintre economiile naționale, situația țărilor în curs de dezvoltare este și mai sumbră, cu tonuri de negru pur pentru cele neproducătoare de petrol. Dezvoltarea mai mult decît lentă a „celor 24" din O.E.C.D. va avea serioase implicații asupra „lumii a treia" privată de piețe de export. Situația se va agrava în continuare dacă se perpetuează practicile protecționiste. Se așteaptă ca aceste țări să aibă un deficit al conturilor curente de 55 miliarde dolari în 1981, față de 51 în 1981, și o creștere în continuare a datoriilor pînă la 60 miliarde în 1982.

Pentru cele mai optimiste guverne, dorința de a stimula dezvoltarea va fi stăvilită de nivelul în creștere al inflației. Se pare că, în lupta împotriva acestei boli a civilizației industriale, Germania occidentală va obține cele mai bune rezultate, indicele de 4,75 la sută înregistrat în 1980 urmînd să diminueze la 4 la sută în 1981 și la 3 în 1982. În Japonia tendința este crescătoare, de la 2 la sută în 1980 la 5 în 1981. În S.U.A. rata inflației va urca pînă la 10,5 la sută în 1981, cu un procent mai mult decît în anul precedent. Marea Britanie va înregistra unul din cele mai înalte niveluri (14,5 la sută) în 1981 și o scădere la 9,5 la sută în 1982. În Franța se așteaptă o sporire la 11,5 la sută de la 11,25 în 1980 și o scădere la 9 la sută în 1982.

Pe piața forței de muncă raportul nu întrevede modificări de natură să schimbe proporția existentă între numărul locurilor de muncă și cel al muncitorilor. Cei mai loviți din țările industrializate în următoarele 18 luni vor fi tinerii care abia intră în din ce în ce mai aridul cîmp al muncii. 32,5 la sută din muncitorii italieni în vîrstă de pînă la 24 de ani vor căuta de lucru în această perioadă fără vreo speranță de încadrare. În Anglia cifra este de 20,25 la sută, aproape dublu față de 1980. În Franța rata șomajului juvenil va fi de 18,75 la sută, în S.U.A. de 14, în R.F.G. de 6,75 și în Japonia de 4, în nici una din aceste țări nesemnalîndu-se vreo tendință de scădere. Șomajul total va spori în perioada menționată la rate record : 12,25 la sută în Anglia, 8,6 în Italia, 8 în Franța, 4,75 în R.F.G. În S.U.A. 8 la sută din populația aptă de muncă va soma iar în Japonia 2 la sută.

Unica rază de lumină care se întrevede prin acest gros și cenușiu plafon de necazuri o va constitui faptul că „accelerarea inflației pare să înceapă a fi ținută în frîu" după majorarea prețurilor la petrol cu 130 la sută în 1978 față de 1973—1974. Salariile reale au perspective la fel de modeste, în corelație directă cu evolutiile celorlalți indicatori semnificativi ai dezvoltării economice.

Așa cum rezultă din raport, se pare că, dacă în 1981 creșterea economică va înregistra indici modești, în 1982 va fi lansată o timidă încercare de revitalizare a unor economii stagnante. Că se va reuși sau nu, rămîne de văzut.

IOAN ROȘCA ■

Itinerar
între două oceane (XV)

O pungă cît viața...

Lumea zăpăcită din jurul meu și serpentinele muzicii sînt una iar foamea alta. Mi se face lehamite de New Orleans cutreierat pe jos și mă apucă o poftă de așezat americănește. Ancorez pe terasa unui bar ca toate barurile, îmi urc tălpile pe un scaun și aștept să fiu întrebat ce doresc. Aștept puțin. Comand o coca „mare", nu mai fac greșeala să precizez și „rece" și cer un hot-dogs adică două colțuri imense de franzelă crocantă în care se adăposteste un cîrnat suculent și aburind. Cu muștar ? Da, cu muștar. Cu puțin sos tomat ? Da, cu puțin sos tomat. Cu o foaie de salată ? Da, cu o foaie de salată și cu tot ce vă mai trece prin cap ! În două minute mi se aduce pe o tavă de carton (pe care o pot lua cu mine, dacă am chef) o farfurie de carton. Pe farfurie un ambalaj grozav, cu etaj, încărcat cu ceva înnebunitor, complicat și multicolor. Mi se face părul măciucă de curiozitate și nerăbdare. Alături — un pahar imens de carton, închis etanș cu un capac. Rupi o portiune de capac și introduci paiul. Prin pai simți trei sferturi de gheață și un sfert de cola. Toate băuturile americane sînt, de fapt, un sfert. Întotdeauna restul de trei pătrimi reprezintă gheața : în cuburi mici, în cuburi mari sau pisată pînă la limita absurdului.

Ridic o mînă, pendulînd în ritmurile cele mai apropiate, chelnerul se apropie un-doi-trei, un-doi-trei, îmi zîmbește muzical și îmi întinde nota ca și cum am fi dansat conga, amîndoi, din leagăne. La cei șapte dolari și cinci cenți s-au mai adăugat ceva bani pentru că am mîncat stînd, am avut vedere la stradă și alte cîteva imponderabile importante. Aerul nu se plătește deși plesnește de muzică. Rămîn fericător, achit complet și valsat și reintru în tangajul lumii cu tava la subțioară și ceva franjuri de gheață în pahar.

Pe stradă din cinci pietoni șapte beau cîte ceva, sorbind cu ochii închiși și cu frenezie. Se alimentează din pungi. În pungi se află sticle. Nu se consumă direct din sticle pentru că nu e voie. Consumarea băuturilor alcoolice rămîne prohibită chiar și aici unde străzile sînt simple pîrtii de carnaval. În consecință această lume nebună se ambiționează să fie cuminte și, deci, e plină de pungi. Cei mai mulți ajung din cauza atîtor pungi să se facă praf, ceea ce denotă pe de-o parte inutilitatea pungii iar pe de alta extrema prudență a politiștilor care văzînd mormane de pietoni bălăbăniți declară că totul e O.K. dacă victimele au la îndemînă o pungă.

În America punga a încetat de mult să mai fie un ambalaj oarecare, insignifiant, periferic. Punga este o instituție. Maron-gălbuie, foarte subțire și foarte rezistentă, neapărat de hîrtie, de dimensiuni extravagante — cît un om — sau de abia perceptibile, pungile năvălesc din toate colțurile, în ele se aruncă orice și, pînă la urmă, ele însele se aruncă înundînd continentul, gîtuind străzile în mormane de un etaj...

Dar revenind la cartierul francuzesc din New Orleans, aici orice „comesean" care nu e voios nu există și dacă tot nu există nu are ce căuta. Cu excepția cîrdurilor de băieți și fete de o uluitoare jerpeleală, molesiți de o mizerie sinceră și înfipți pe trotuare în mijlocul propriei lor garderobe de nomazi și al cîtorva obiecte casnice din case care nu i-au ocrotit vreodată. Acompaniați de chitare, banjouri, flăuturi sau castaniete, ca într-un memento incomod și durabil, acești trubaduri ai unei disperări obișnuite își permit luxul unui repertoriu amar și desuet : războiul din Vietnam (ce stranie obrăznicie să dezgropi morții sau să nu-i îngropi pe aceia care au murit de mult), războiul tinerilor fără slujbe împotriva Americii dolofane și scrobite (cine, ce să facă și cu războiul ăsta răsuflat) și alte cîteva războaie mari și mici, începute în fiecare dimineață și neterminate în fiecare seară.

Trubadurii întonează, întonează mereu și pietonii, bînd din pungi, aruncă din cînd în cînd monezi în pungile lăsate căscate pe trotuar cu niște guri tipic americane ale milei. Dar cine simte muscătura imperceptibilă a unui început de melancolie ? Trebuie să fii nebun, timpul și muzica te mînă repede din spate și monezile nu merită să se arunce altfel decît smecherește, cu un aplomb săgalnic, la țintă : drept în punga care pare mică și prăpădită. De fapt e imensă, elastică și înghite tot sau chiar mai mult...

RADU BUDEANU ■

OMUL CARE JOACĂ

„Hora" lungă...

În fotbal, ceea ce luni scrie și reia marți „Sportul", sau ceea ce transmite de la fața locului cel mai bun comentator radio al nostru, Ion Ghițulescu, este verdict pentru milioane de oameni... Un arbitru poate fi etichetat hoț, un jucător devine imediat o epavă, un antrenor își poate mingiia hlamida genialității sau capa farsorului, în fine, o echipă poate fi scuzată, o alta bălăcărită. Nu vroiam să scriu aceste rînduri, îmi voi apăra echipa pe cît posibil numai în teren dar, văzînd că „hora" înșelătoare în urma discutatului joc Corvinul — Dinamo continuă am să fac cîteva precizări. Știu că și fără a le antura de amănunte ce pot arunca o lumină jalnică asupra comportării unor comentatori de specialitate (sînt puțini, și e bine), notele îmi vor fi din nou date înainte de joc (!), răutatea privirilor și a rîndurilor chiorîșe mă va îmbrățișa și, tot prin ele, voi fi aruncat iarăși ca pradă tribunelor de la „23 August". Pentru a te purifica și ridica în slujba adevărului, trebuie să fii înfrînt de mocirla falsității răuvoitoare.

S-a scris mult despre Corvinul și foarte puțin despre Dinamo după disputa lor. Era și firesc. Ziarul de specialitate a luat inițiativa de a-și trimite redactorii pe teren, în provincie deocamdată (!?), pentru a urmări cîteva zile echipele respective. Curios, nu-i trimite de marți, să zicem, pentru a înțelege felul în care pregătesc și apoi realizează jocul de simbătă, ceea ce ar ajuta real fotbalul nostru. Laurențiu Dumitrescu, semnatarul cronicii din „Sportul", a sosit în ziua jocului și a mai rămas, probabil, pînă luni. Ce să vadă ? Nu putea să participe decît la bucuria scontatei victorii sau, așa cum a și făcut, să justifice înfrîngerea aruncînd totul pe centralul Cenea, pe tușierul Raab și pe neșansa hunedorenilor, pentru că, în etapa viitoare, la Galați a semnat Ioan Chirilă !?... Poate că nici nu l-a interesat ce a jucat Dinamo, sau, ceea ce este și mai dureros, n-a înțeles... Ne-am așezat 4—4—2, „retrăgîndu-l" pe cel mai avansat jucător al nostru, Dragnea, în linia de mijloc. Pentru noi e bine. Ori sîntem atît de enigmatici încît nu ne mai poate bate nimeni, ori „redactorul de specialitate" n-avea chemare, ceea ce este dureros pentru ziar...

Revenind la arbitri, se pare că în jurul echipei noastre s-a țesut o falsă impresie, aceea că am fi ajutați în ultimul timp de ei. Cum „țesătorii" se pot încropi imediat în fotbalul nostru, pericolul e mare, mai ales că multă lume mai trăiește cu impresia că la noi mai sînt secții de „broderie". Am prins și timpurile acelea, dar, spre binele acestui popor, datele s-au schimbat. Noi luptăm împotriva „acei albe", îndrumați de cine trebuie și poate că acest lucru se traduce în fotbal prin faptul că am fost arbitrați corect în deplasare, ca și acasă. Dacă a fi arbitrat corect a început să supere pe unele stadioane, vina este în altă parte și în nici un caz pe „Ștefan cel Mare". Incriminarea arbitrilor de la Hunedoara, și în special a lui Raab, trebuie pusă în fața opiniei publice și sub alt aspect. Dinamo a acceptat fără comentarii tușierii de moment găsiți în stadion, inclusiv pe localnicul Rațiu, în lipsa celor delegați, iar despre acest lucru nu s-a scris nici un rînd... Judecarea semnalizării lui Raab la golul litigios nu se poate face decît în fața magnetoscopului televiziunii care deține, sper în continuare, filmul jocului. Am revăzut și eu de multe ori faza respectivă. Aș vrea să mă credeți ca om de fotbal și nu ca jucător la Dinamo. Iubesc Dinamo și am să servesc acest club în numele fotbalului cît mi se va cere dar mi s-au făcut și mie „cadouri" nemeritate... I-adevărat că Nicșa vine din spate dar, atunci cînd Klein centrează (și trebuie privit atent acest moment), atacantul central este deja la limita de semnalizare firească a ofsaidului. Dacă vreți bineînțeles fotbalului, stimați judecători ai arbitrilor, dați-le acestora recompensa respectării lor în fața opiniei publice atunci cînd sînt cezari. Din unghiul în care se aflau, atît ziaristul amintit cît și observatorul federal nu se puteau pronunța la o întîmplare atît de grea și atît de repede, decît dacă vedeau în infraroșu.

Și semnatarul rîndurilor din „Scînteia tineretului", simpaticul Dan Dumitrescu, „s-a cam aruncat".

Sînt convins că Mircea Lucescu a simțit lecția ce trebuie să o primească acum și nu la Sibiu, își va așeza cum trebuie stoperii (nu-i poți avea încă pe Hansen și Thomson de la Liverpool), îi va acoperi altfel decît prin munca uneori oarbă a lui Dumitriu IV și va risca mai puțin ofensiv caruselul de pe margini în fața unei echipe care va ști să se acopere în zonă și să „muște" tocmai în locurile părăsite. Altfel va fi păcat de munca incontestabilă de pînă acum, castelul putînd fi de nisip.

CORNEL DINU ■

N.R. Precizăm că opiniile colaboratorilor noștri sînt ale lor ; redacția nu înțelege să le împărtășească în toate cazurile, dar respectă dreptul la opinii.

RUGBY

Polaritățile campionatului

Pentru spectatorii pasionați ai sportului cu balonul oval, precum și pentru mai larga masă a cititorilor care urmăresc rubricile de rugby din ziaristica noastră, evoluția campionatului divizionar prim este marcată adeseori cu semnul mirării, datorită surprinzătoarelor scoruri pe care, dacă nu le vom considera astronomice, le găsim mai firești la baschet, la popice, sau în alte sisteme adiționale de punctaj. Într-adevăr, iată cîteva rezultate grăitoare asupra deficiențelor din această competiție : Steaua — „U" Timișoara (104—8), Steaua — Politehnica Iași (75—3), Steaua — Rapid (40—0), Grivița Roșie — Constructorul Constanța (62—3), Dinamo — Rapid (52—3), Dinamo — Sportul Studențesc (55—3). Observăm că echipele beneficiare ale unor atare surclasări sînt echipele din grupul fruntaș. Practic, acest campionat prezintă aspectul unei azime frînte în două și avînd o compoziție diferită, din două aluaturi.

Polaritățile valorilor sale, către vîrf și către lanternă, sînt prea categoric marcate, ca printr-o falie intercontinentală !

Și poate vor fi de un anumit echilibru numai în cadrul fiecărei compartimentări valorice. Un sumar control al esaverajului pe verticală evidențiază această ruptură, începînd chiar cu poziția a 6-a din clasament. Numai primele 5 echipe reușesc, pînă în prezent, să mențină o pîrghie pozitivă și anume : Dinamo (490—85), Steaua (874—109), Știința Cemin Baia Mare (197—103), Farul Constanța (401—179) și Grivița Roșie (243—177). Celelalte echipe intră în scara valorilor inversate. Ne-am pus și noi unele întrebări asupra acestei situații și am încercat s-o explicăm prin oboseala deplasărilor și intensitatea campionatului, precum și prin obișnuitele sfere de influență la zona din frunte a campionatului și la aceea de retrogradare. Pentru unele elucidări am făcut apel la cunoscuta amabilitate a lui Valeriu Irimescu, coordonatorul federației noastre de rugby, care mi-a precizat unele motivații. Referitor la intensitatea campionatului cu cîte două jocuri pe săptămînă, trebuie să respectăm acest ritm internațional (britanii joacă miercurea și simbăta) pentru a fi competitivi la nivelul scontat și dealtfel în turnee numai așa se joacă.

Considerînd că în lunile iulie, decembrie, ianuarie, februarie nu se poate juca, datorită climei și necesităților de refacere fizică, iar în ultima vreme avem și un calendar internațional bogat, în funcție de care alcătuim și calendarul intern, cele 26 etape ale campionatului, pentru care ar fi deci necesare mai bine de șase luni, duminică de duminică, n-ar putea fi, practic, programate. Sînt necesare și 10 etape în zile de miercuri. Anul acesta vom avea și finalele pe țară ale competiției naționale Daciada, la seniori, cu selecționate pe județe. În aprilie ne așteaptă turneul anual F.I.R.A. de juniori care va avea loc la Madrid. Pentru noi, luna martie are un rol de pregătire intensivă în vederea sezonului internațional ce se apropie. Privite sub acest unghi, unele rezultate și scoruri din campionat pot fi explicabile. Cînd campionatul e întrerupt, federația organizează o cupă, pentru continuitatea în pregătirea de club și afirmarea unor noi jucători.

Am notat întocmai cele exprimate de Valeriu Irimescu, sperînd că ele vor fi lămuritoare și pentru cititorii noștri. Totuși, reamintindu-mi de acele scoruri de rugby dezagreabile, îmi permit să atrag atenția participanților la campionat că rugbyul e incompatibil cu poziția noncombatantului.

TUDOR GEORGE ■

Dobrin transformă o lovitură de la 11 metri și deschide scorul în partida cu Rapid. Cu victoria de duminică, 2—1 la București, echipa din Tîrgoviște pare să fi făcut un pas hotărîtor pentru promovarea în A. Imaginea a fost realizată din tribună de un suporter rapidist, Dumitru Rămniceanu

Fotografii de A. MIHAILOPOL (pag. 1, 5, 6), ELENA GHERA (pag. 12) și VASILE MĂNECAN (pag. 3)

Scurt, foarte scurt

E în plină desfășurare, la Palatul sporturilor și culturii, maratonul pugilistic dotat cu „Centura de aur". Organizat pînă la ultimul amănunt și aducînd în fața unei săli arhipline nume mai vechi și mai noi ale boxului, turneul se anunță drept o reușită de prestigiu a federației de specialitate și, în general, a sportului românesc. Vom reveni ● Plecată în Elveția, la grupa B a mondialelor, fără 2 din jucătorii de bază, Tureanu și Hutan, naționala noastră de hochei pare urmărită de ghinion, pierzînd pînă acum toate cele 4 partide disputate la un singur gol diferență ?! Numai că ghinionul, se zice, mai e și cum și-l face omul, iar hocheiștii români, altfel purtați prin felurite și îndelungate turnee „de pregătire", riscă să se trezească în divizia C ?! ● Puțini sînt cei care știu că fostul internațional Necula Răducanu apără în prezent poarta divizionarei B Autobuzul București. Îi informăm pe această cale ● „Rezultate modeste la Balcaniada de schi", notează „Sportul" de luni, spunînd adevărul numai pe jumătate. Rezultatele de la Udulag au fost, din punctul nostru de vedere, nu modeste, ci lamentabile. A venit, iată, timpul notei de plată, cine o achită ? ● Ilie Năstase a izbutit, la Nancy, o ispravă de care mulți nu-l mai credeau în stare, întrecîndu-l pe argentinianul Villas. Alături de Panatta, asul român a terminat învingător în proba de dublu ● Simbătă se dispută la Madrid campionatele mondiale de cros, la care, în sfîrșit, federația s-a îndurat s-o trimită pe Maricica Puică. Punînd la socoteală că, în 8 martie, la Velenje, Puică a bătut-o clar pe norvegianca Grete Waitz, campioană a lumii, așteptăm de la alergătoarea noastră o medalie, dacă nu chiar titlul. Îi ținem pumnii strînși ● La Nettelstedt, în Cupa cupelor la handbal masculin, TUS din localitate s-a distanțat de Minaur Baia Mare, 23—16. Duminică, la Baia Mare, meciul retur. Să fie oare totul pierdut ? ● Lavinia Agache a urcat pe podiumul de premiere al „Cupei Americii", competiție disputată la Fort Worth, în Texas. Gimnasta română s-a clasat pe locurile 2—4 la individual compus. Rămînînd în aria paralelelor inegale, să notăm că, după ce a făcut furori în Statele Unite, lotul nostru reprezentativ, în frunte cu Nadia Comăneci, a încîntat publicul din Venezuela ● Se pare că rugbiștilor francezi le priesc înfrîngerile administrate de români ?! Ei au cîștigat, recent, Turneul celor 5, fără să fi pierdut un meci, repetînd astfel isprava din 1977. De fiecare dată, înainte de a intra în posesia mult rîvnitului trofeu, Rives și compania au fost siliți să plece capul în fața formației noastre. Sigur, o coincidență, dar o coincidență care ne face plăcere ● Situația e tot mai albastră în ceea ce privește acordarea cartonașelor galbene, armă pe care arbitrii o folosesc cum vor. Federația a promis că va găsi o ieșire din impas, așteptăm ● După cum se știe, Universiada 1981 se va ține la București. Organizatorii depun eforturi notabile pentru ca respectiva competiție, un fel de Olimpiadă în miniatură, să se desfășoare în condiții optime. Se află, de pildă, în stadiu avansat de construcție, amenajare și modernizare Satul Universiadei ce va fi amplasat în cadrul Complexului de cămine studențești „Regie" al Institutului politehnic din Capitală.

Flacăra. Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Sector publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nicolae Cristache, Nelu Ionescu) — 2558, 2566 ; Secția politică-economie (Lionel Nițescu, N. Gr. Mărășanu, Ion D. Goia) — 2566; Secția cultură-cenaclu (George Arion) — 2560 ; Secția probleme social-cetățenești (Adrian Dohotaru) — 2566; Sector știință-sport (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus) — 2559; Secția reportaj-anchete (Mihai Pelin) — 2600 ; Scrisori, relații cu publicul (Mihai Stănescu, Marga Nedelea) — 2130; Sector fotoreportaj — 2528; Secretariat de redacție (Dan Bîrlădeanu, Ion Predoșanu) — 2123, 2569, 2072; Administrație 17 78 82 și 17 60 10 — interior 2124 ; secretar responsabil de redacție (Tudor OCTAVIAN — 17 60 10 interior 2550) ; redactor șef adjunct (Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 2128); redactor șef 17 60 10 interior 2176. Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import presă. P.O. BOX-136-137, telex : 1 12 26, București, strada 13 Decembrie. Redactor responsabil de număr : N. Grigore MĂRĂȘANU

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI : 2 LEI

41 505